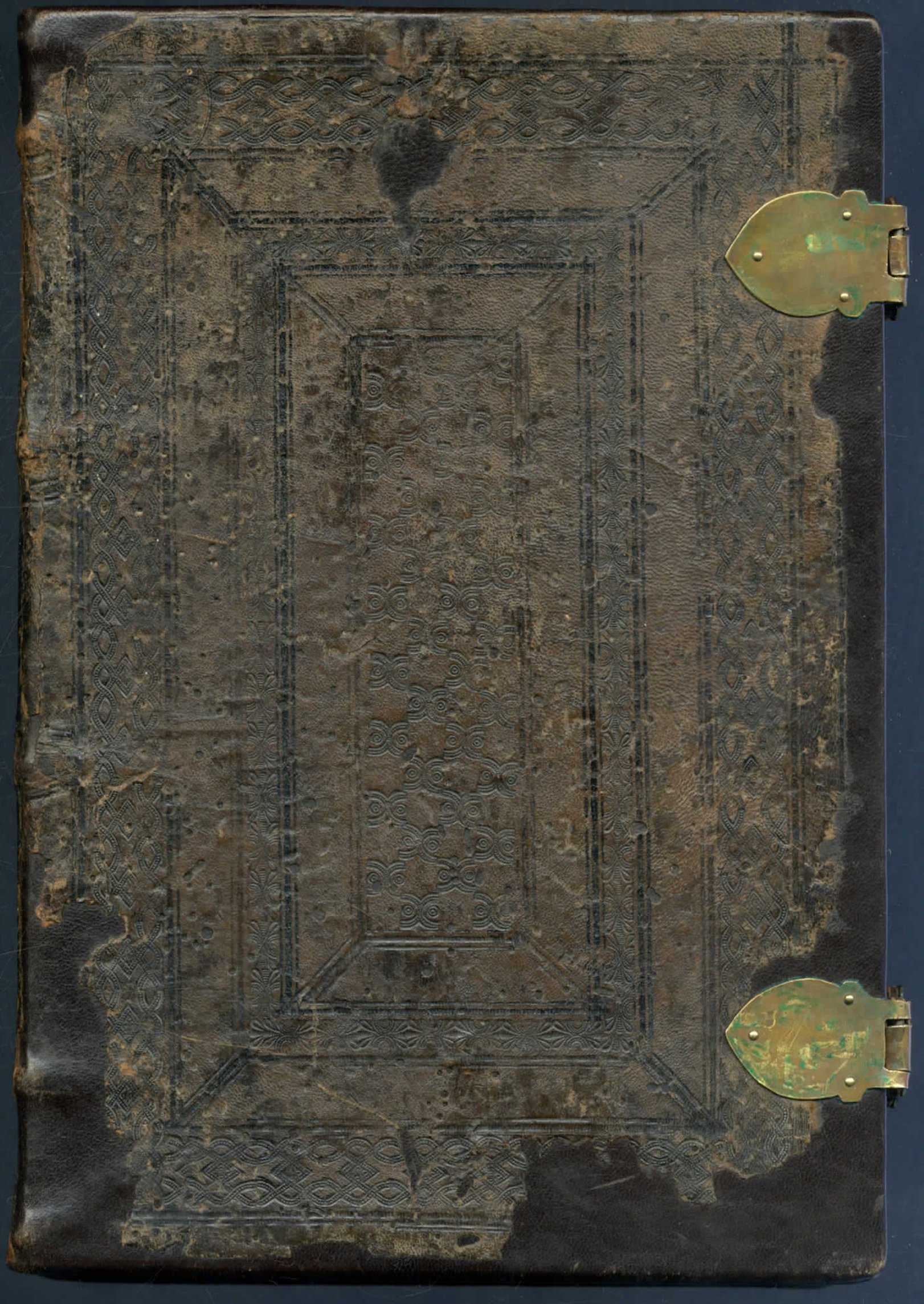

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nº R 4º
T 4.

Quarta pars totius summe maioris beat. Antonini

Tabula fratris Bartholomei de Villapando ordinis predicatorum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Prologus huius quarte partis

Incipit proemiū in quartam partem summe domini Antonini archiepi ffl̄ensen. ordinis predicatorum.

Enedictionē dabit legislator: ibunt de virtute in virtutē videbitur deus deorum in syon. psal. lxxxiij. Tota vita hominis sup terrā: est quoddā iter. Unde dr Eccl. vj. Surgite et ite: quia nō habetis hic requiem. Et quia omnis motus est ppter quietem. qui vult saluus esse oportet vt in mente sibi prestituat terminū ad quem deuenire intendat: ad quem perueniens requiescat et mecum in vie per quam incedat luminе illustratus: quia qui ambulat in tenebris nescit quo vadit. Johannis. viij. ait christus qui est via veritas et vita. Lumen est gratia diuina. Uia est virtus. Arta est via que ducit ad vitam. Matthei. vij. inquit dominus noster: quia virtus cōsistit circa difficilia. Terminus est vita eterna: superna hierusalem dicta pacis visio. vbi sedebit populus in pulchritudine pacis: in requie opulenta. vt testatur Esa. xxxij. ca. Econtra via lata que videt homini recta: luce gratie carenti et nouissima eius ducūt ad mortē sempiternā: infernalis babylonis est peccatoꝝ via: quo pueniētes seruiunt dijs alienis. i. demonijs qui non dant eis vllam requiem vt dr in Esaia. Auersamini iguitur vitia: colite virtutes: et optatam naturalē requiē cōsequimini. Et hoc est qđ ps. ait. Benedictionē ꝛc. Ubi tria nota.

Diuisio themat's

¶ Principiū vnde moueamur. ibi. benedictionē dabit.
¶ Medium quo proficiscamur. ibi. ibūt de virtute.
¶ Terminū ad quē perueniamus. ibi. videbit deus.

Qđ gra dei vocat benedictio

Principiū vnde oportet nos moueri in bene operādo est lucis gratia. Sine misericordia em̄ dei seu gratia preuiente vt velimus. et subsequēte vt volitum bonum operemur nulla bona opera facere valemus (ait Augustinus) scilz meritoria. Et hic gratiam prophęta vocat benedictionē. Nil ita benedicitur. i. efficitur creatum rōnali a deo in vita presenti: sicut cum gratia ei infundit. Dicere enim dei est facere. Unde Prouerb. x. Benedictio domini super caput. id est mentem iusti. Pro hac exoratur benedictio glorie. cum dr Matth. xxv. Uenite benedicti patris mei percipite regnum. Matth. xxv. Hanc autē benedictionem dabit: non retribuens seu reddens: quia non ex operibus nostris: sed gratis sua liberalitate largit. alioꝝ iam nō est gratia. Dabit aūt legislator qui est christus. Lex em̄ em̄ legislator et inde. Jaco. iiij. qui legem moysaicam dedit. in qua sunt precepta omniū virtutum: et euangelica in qua sunt et cōsilia ad perfectionē ducentia ipas virtutes. De qua gratia habes diffuse infra in ista quarta parte titulo octauo.

De gra dr infra ti. viij

Medium per quod proficiscamur est virtus. Ibunt de virtute in virtutem. Unde Prouerbiorū. viij. cap. Justorum semita quasi lux splendens proficit et crescit usq ad perfectum diem. Semita que est via arta est virtus per quā incedunt iusti. Ista assimilat luci: que paulatim in die crescit vsq in meridiē. Et sic ait Chrysostomus. nemo repente fit summus: sed a minimis quisq inchoat vt ad maiora perueniat. Et hoc est quod dicit. Ibunt de virtute in virtutem imitātes apostolū dicentē. Philippen. iij. Que retro sunt oblitus in anteriora me extendens ad ea que sunt sup̄ me vocationis. In cuius figura quā via Ezechielis ipsum animalia: vt exponit Gregorius. cum ambularent non reuertebant scz ad desectus dimissos. nec firma manebant scz otiosa. sed vnusquisq ante faciē suaz gradiebatur. Ezech. primo ca. Et notandū q̄ duplex est virtus scz acquisita et infusa. Virtus acquisita est que fit philosophū. ij. Ethicoꝝ. boni habitus facit habentē opus bonum reddit. Et hec causatur actibus humanis frequentatis: quia ex frequēti actu rōnis fit homo temperatus

Duplex virtus scz acquisita et infusa

et sic de alijs. Sed huiusmodi non sufficiunt ad salutem. Unde non vere bonū constituūt nec opus bonum sine meritorium: etsi in genere bonū. Uirtus infusa diffinit a magistro sententiarū in secūdo post Augustinū. q̄ est bona qualitas mentis id est quidā habitus bonus in mente qua recte viuit quaz deus in nobis sine nobis operatur. sine nobis intelligo non principaliter operantibus: sed nobis consentientibus et cooperantibus. Et ista econtra non causatur ab actu humano: s ex infusione diuina: et ex ea causatur actus meritorius et multiplicat frequēter. actus autem auget habitū. Ex virtutibus igit acquisitis ibunt electi dei in virtutem infusam: quia ille disponunt ad illam.

Virtutis infuse diffinitio

Secūdo sciendū q̄ in virtute qualibet considerat et habitus et actus eius que sunt distincta realr. Nam habitus semper manet nisi virtus peccatum mortale excludatur. Actus autem eius tranſit et meritū in anima remanet. Non autem habitibus: sed actib⁹ meremur si boni sumus. et demerem⁹ si mali. ffrequenter ipa virtus que ppie importat habitum denominat actum suū vt actus eius dicatur virtus. vt verbi gratia. In symbolo athanasij dicit. Est autem fides recta vt credamus et cōfiteamur: quia dominus noster iesus christus dei filius deus et homo est. Credere autem non est fides sed actus eius interior: et confiteri actus exterior. vnde sumit fides pro actu suo. Et sic sumitur hoc. Ibunt de virtute in virtutem id est exercebūt in actibus virtutis transeundo de actu vnius virtutis ad actū alterius. non em̄ deceret semper se exerceri in actu vnius virtutis. sed in actu dei assentiendo his que ecclia precipit. aliquando occurrūt. iuxta illud Eccli. Credentibus et non defraudabit merces vestra. Accedentem em̄ ad deum oportet credere. ait apostolus ad Hebreos. xj. Iste est primus passus in processu virtutū. Aliquando in actu spei. xxxv. Spera in deo et fac bonitatē: et habitabis terram. et pascēris in diuitijs. a deo et auxilium gratie. si tamē ex parte tua facias bonitatem alias presumeres: nō sperares. De spe aliquādo sepe procedendū est ad actū charitatis. iuxta illud Luce. x. c. Diliges dominū deum tuum ex toto corde tuo: et ex tota anima tua: et ex omni mente tua: et proximū tuum sicut teipsum. De virtutibus theologicis ibunt exercendo se electi ad opera bonoꝝ: que etiā sunt virtutes: iz dona dicant non virtutes. Aliquādo in actu diuinorum officiorum. Eccli. vl. Time deum et mādata eius obserua. et alimoz ad actus pietatis. scz que pertinēt ad cultum dei. vidēlicet ad oronem. ad misericordiam iuramentū et hmōi. Et etiā miseri ad proximos. j. Timoth. iiij. Exerce teipsum ad pietatem. De pietate ibunt ad actū scientie. Ibidem ca. Scito et vide quia malum et amarum est reliquisse deum tuum. pertinet em̄ ad hoc deum nosse defectus bene cōuersari inter homines ne ꝺ decipiat. De scientia ibunt ad actum fortitudinis: vt nō solum equanimiter aduersa sustineāt: sed audenter aggrediant fortia pro deo. Tobie. v. c. fortis animo esto. De fortitudine ibūt ad actus consilij: et circa aduersa que occurrūt agēdo melioza assumendo. Unde Eccli. xxxij. Sine consilio scilz meritorio nihil facias. et post factum nō penitebis. De consilio actū electus fit legendo scripturas: nō solum que instruunt. quia littera occidit spūs aut̄ viuificat. Per meditationem et degustando. ps. ij. Et nūc reges intelligite: erudimini q̄ iudicatis terrā id est corpus ei dominando. ideo leges. De intellectu ad sapientiā diuina degustādo. ad Col. iij. Que sursum sunt sapite nō que super terram. De scientijs tribuūt ad virtutes cardinales vt inferiozes eis operationes earuz agendo. Aliquādo in virtute temperātie quoad abstinētiam et castitatem et alias eius partes. j. Petri. j. Sobrij estote et vigilate: quia aduersarius vester diabolus ꝛc. De virtute temperantie ibunt ad actum fortitudinis: patienter ferendo quecūq aduersa pro virtute. iuxta illud Eccli. ij. Omne quod tibi applicitum fuerit accipe: et in dolore sustine: et in humilitate tua patientiā habe. Et de fortitudine ad actus

Universidad de Deusto
Biblioteca

Prologus huius quarte partis

Nō ḡlibet hō habz gradus p fectiōis.

Nō termi nus seu fi nabilitatū ſt clara dei viſio.

iuſticie ꝑm illud. Juſte iudica proximo tuo. Leuit. xix. Et de iuſticia ad prudētiam. ꝑm illud Matth. x. Eſtote prudentes ſicut ſerpentes. De his omnibus ⁊ partibus ⁊ actibus earū p totum libꝝm iſtum diſtinctum in. xvj. titulos: ita vt q̄ quelibet virtus ⁊ donū hz vnum titulū. Quintuſdecimus aūt eſt de gratia in medio poſit⁹. non tñ ꝑm iſtum ordinē poſiti ſunt: ſz per aliū vt patebit certa ex cā. Sextuſdecimus titulus de vrtute in generali: qui eſt in pncipio ſeu primus titulus. Tertio ſciēduz q̄ quelibet virtus hz gradus perfectionis maioris ⁊ minoris. Iuxta illō Job. xxxj. Per ſingulos gradus pnūciabo illum. ſ. deum: q̄ quanto magis q̄s aſcendit ad maiorē gradum pfectionis virtutū: tāto magis hz deū laudare: ⁊ ab eo recognoſcere totum. ⁊ tāto magis glorificatur deus et oſtenditur magnitudo eius apud hoies qui talia donauit hominib⁹ De his gradibus diffuſe tractat Gregorius de pnis diſt. .. Dum ſanctā eccleſiam. Terminus ad quem perducit⁹ eſt ire de virtute in virtutē. indevidebitur deus deoz in ſyon. Deus dē deoz ſcz dīs. id eſt angelorum ⁊ ſcōz ⁊ omniū dignitatum acto: qui ⁊ ipſi dij aliq̄n dicuntur. Jpe.. terpretatur ſpeculatio. q̄ ſancti ſpeculant. id eſt clare videt deum facie ad faciem. Et viſio eſt tota merces ait⁹ Quod ⁊ ſaluator ipſe oſtēdit cum ait Job. xvij. Per eſt vita eterna vt cognoſcant. ſ. clare ⁊ pfecte. te ſolū verū deum ⁊ quē miſiſti Jeſum xp̄m. Ut i notaꝫ myſteriū trinitatis pſonarū ⁊ vnitatis eſſentie ⁊ hum.. .. xp̄i aſſumpte. vt alīs dictum eſt: q̄ videbitur .. fio aūt illa tāte pulchitudinis ētā. q̄ amore di mil .. p̄obuſlibet ⁊ quātūlibet bonis pred.. fine ea mi .. exaltumet infi.. iſſima plotinus pbs. vt refer.. Aug. j.c. de trini. dei. c. xviij. Jn ꝺlebimur inḡt pſ. lx.. in boni .. do mꝰ ro tue: ſanctum eſt templum tuū mirabile in equit.. ve. vel in iuſticia. .. aliā l.. am. .. mus dei in qua māſiones multe ſunt varietate p.emio.. m: eſt ſtatus glorie vbi videtur de⁹. ⁊ ibi replebimur bon .. s. Hic nulla boni plenitudo. ſ. talis que mētem quietet. Nam nec auarus impletur pecunia vt dī Eccl's. v. nec ſaturatur oculus viſu: nec auris auditu. Eccl's. j. Quozūcūq; pulchroz ⁊ ſonoz vel ſapientū verboz. Sed vt ait Augu. in lib. pfeſſi. feciſti nos domine ad te: ⁊ inquietum eſt cor noſtrū donec requieſcat in te. ſcz i patria. ⁊ ibi implebimur bonis. Naz intellectus implebitur cognitione ſum .. ne veritatis. Eccleſia canit. Que .. in ſperamus .. ler .. veritate capie mus. Voluntas ſeu affectus implebi.. ur dilectiōe immense bonitat⁹. Unde h.. Laur. Videbimus .. .. iam ad patriā ſcendentem plenaz claritate. Jraſcundis iplebim .. tentione ꝑpetue ſecurita/tis. Eccli. xliij. Jn plenitudine ſctōz detentio mea. Detinet diuina ſapiētia q̄ ibi loq̄tur. q̄ detinētes facit ſanctos plenitudine bonoz illoz. Lōcupiſcibilis iplebitur fruitōe ꝑpetue ſocunditatis. Pſ. Adimplebis me leticia vel ſocūditate cum vultu tuo. Erit enim tūc deus omnia in oibus ſcz beatis. vnde impleti omnino. Sctm̄ eſt templum ſubdit pſ. in dicta auctoritate. Lēpluz dei eſtis vos. ait aplūs j. ad Lo. iij. ⁊ ipſi ſancti domus dei. ſanctū eſt ſd eſt. mundum ab omni peccato. ſine macula eīm ſunt ante thronuz dei. Apoc. xiij. Sctm̄ eſt ideo dedicatū. ibi eīm vacabitur laudibus dei: nec aliud erit exercitiū. dicit Aug. Sanctū i. firmum .. t nunq̄ auerti poſſit a deo nec aliqua infirmitas vel moleſtia corpis. Mirabile in equitate vel iuſticia. Juſticia vt dicit pbs eſt omnis vr⁹. ⁊ ꝑm hanc acceptōem dicitur Matth. xxv. Juſti autem ibūt i vitam eternā. .. o .. eīm ad illam aliter peruenirē ſine iuſticia. i. ois v.. tus iue mīretur in eis. ita q̄ nulla deficiat. Ipēcz virtutes ibi i eis permanēt: ſed ad alium vſum q̄ hic. Aug. ſuper pſ. tractūs illud. mirabile i iuſticia. ſic ait. Jſta ſunt bona illius domus ⁊ templi. nō dicit tēplum mirabile in colūnis: mirabile i marmoribꝰ. mirabile in tectis auratis: ſz mirabile in iuſticia. Habes foris oculos vñ videas marmora ⁊ aurum. Intus eſt oculus vñ videatur pulchitudo iuſticie. ſi nulla eſt pulchitudo iuſticie: cur amatur iuſtus ſenex. Quid affert in corpore qđ oculos delectet. Curua mēbra rugatam frōtem: caput canis albatum: imbecillitatem: in dicz querulis plenam. Sed forte oculos tuos nō delectat ſenectus decrepita. aures tuas delectat quibus vocibus. quo cantu. An forte ſonus verboz eius delectat aures tuas. que verba vir plena enūciat lapſis dentibus. tamen ſi iuſtus eſt: ſi alienum nō cōcupiſcit: quod .. eſt erogat pauperibus: ſi bene monet ⁊ re.. integrū credit: ſi paratus eſt ꝓ fide veritā.. ipa confracta mēbra impēdere. Quid in hmōi amamus. quid oculis carnis in eo videmus bonum? nihil. Quedam eſt ergo pulchitudo iuſticie: quam videm⁹ oculis cordis: quā amamus: quam exardeſcimus. Quid in martyribus erat qđ amaretur: niſi quia erat in illa fedi.. te laniatoz mēbroz integra pulchitudo iuſticie. Jſta ſunt bona dom⁹ dei. Dīs te para ſatiari. Deus ille. Si ergo virtus hic amat. ſapientia appetitur: gaudiū ſeu delectatio q̄ritur. ⁊ ibi videtur deus deoz omnia iſta ſ.. enſſime. Ergo illa domus: illud tēplum querendum. illud ſuper oia mandū: ad illud totis viribꝰ inſudandum ꝓ virtutum viā ſequendum. Ad qđ nos perducat q̄.. i celis ſine fine viuit ⁊ regnat,

Tabula titulorū.

Jncipit tabula generalis

quarte partis Antonini: q̄ habet titulos ſedecim: quoruz quilibet hz capitula multa: q̄ capla habent plures. §.

Jtulus. I. huius

quarte partis de vtutib⁹ in generali:
De diffinitione virtutū atq̄ earundē diuiſione Lāp. j
De acquiſitione virtutū ⁊ ..ō ſumak medium in eis. Lāp. ij
Que bona operenk in nobis virtutes Lāp. iij
De inequalitate receptionis virtutum: et quomodo ſunt gradus in eis. Lāp. iiij
De co..erſione virtutū cōcatenate adinuicē: ⁊ quēadmodū vn.. ſine altera haberi nō poteſt, Lāp. v
De duratione virtutum. Lāp. vj

Titulus. II. De prudentia.

Quomodo dicatur prudentia que mediū prefigit in omni virtute. Lāp. j
De partibus integralibus prudētie. ſcz memoria: intelligentia: et prouidentia. Lāp. ij
De partibus ſubiectiuis prudentie: et de cognitione ſui ipſius. Lāp. iij
De prudētia monaſtica aut priculari: ⁊ nouem regulis directiuis humane vite. Lāp. iiij
De prudentia economica. Lāp. v
De prudentia regnatiua. Lāp. vj
De partibus potētialibus prudētie ⁊ ei annexis. videlicz eubolya:.. ..nomyn. Lāp. vij

Titulus. III. De fortitudie

Fortitudo triplr aiam firmat: quoad ſe cōtra mūdi vanitates: quoad bonū cōe cōtra patrie hoſtilitates: quoad deum contra errorū prauitates. Lāp. j
Circa que cōſiſtit virtus fortitudinis Lāp. ij
De triplici martyrio. Lāp. iij
De prib⁹ fortitudinis integlib⁹ ⁊ ſubiectiuis Lāp. iiij
De partibus fortitudinis que eis annectuntur: et primo de magnanimitate. Lāp. v
De magnificētia qđ ſit ⁊ qb⁹ cōueniat Lāp. vj
De virtute patientie. Lāp. vij
De perſeuerantia quid ſit: circa que conſiſtat: et de effectibus eius. Lāp. viij

Titulus. IIII. De tēperātia

Quid ſit tpantia: ⁊ circa quā materiā vſet. Lāp. j
De partibus potētialibus tempantie. ⁊ ꝑmo de continentia que triplr ſumitur. Lāp. ij
De māſuetudine qđ ſit: ⁊ in q̄ dīr a clemētia. Lāp. iij
De partibus ſubiectiuis tempantie: que ſunt abſtinentia ſobrietas: ⁊ caſtitas. Lāp. iiij
De ſobrietate. Lāp. v
De caſtitatis materia: cā ⁊ gradibus. Lāp. vj
Virginitas qđ ſit: ⁊ p que amittat Lāp. vij
De vgitat cozōatōe: poſſeſſiōe: ⁊ dignificatōe. Lāp. viij.
Clemētia qđ ſit: ⁊ in quo conſiſtat. Lāp. ix
Modeſtia qđ ſit ⁊ quibus cōmendat Lāp. x
De ſtudioſitate. Lāp. xj.
De humilitate ſeu quiddītate. Lāp. xij

Titulus. V. De iuſticia.

De iuſtitia in gñali q̄ eſt triplex iuſtitia Lāp. j
De duab⁹ ſpēb⁹ iuſticie. ⁊ ꝑmo de cōmutatiua. Lāp. ij
De iuſtitia diſtributiua. Lāp. iij
De principijs iuſtitie. Lāp. iiij
De partibus potentialib.. iuſticie, .. t de virtutibus eiꝰ annexis, Lāp. ..
De innocentia. Lāp. vj.
De religione. Lāp. vij
De oratione. Lāp. viij.
De pietatis virtute. Lāp. ix
De virtute obſeruantie. Lāp. x
De obedīētia quomodo aliquādo eſt generalis: aliquando ſpecialis. Lāp. xj.
De gratia ſiue gratiarū actione. Lāp. xij
De vindicatione. Lāp. xiij
De penitentia ꝓout eſt virtus differens ab ea ꝓout eſt ſacramentum. Lāp. xiiij
De veritate ꝓout eſt virtus Lāp. xv
De virtute fidelitatis. Lāp. xvj.
De liberalitate inquātū differt a mia. Lāp xvij.
De mia multiplici ⁊ eius vtilitate. Lāp. xviij.
De epycheia virtute Lāp. xix
De amicitia ſiue affabilitate quō ſit virtus. Lāp. xx
De duodecim fructibus ſpiritus. Lāp. xx..

Titulus. VI. De charitate.

De charitate theologica. Lāp. j
De charitate ꝑtum ad eius ſubiectū Lāp. ij
Quid ſit diligendū ⁊ quo ordine. Lāp. iij
De dilectōe primi ⁊ ḡs noie primi diligak. Lāp. iij
De charitate quoad ꝑceptū decalogi Lāp. v
De principali actu charitatis q̄ eſt dilectio Lāp. vj
De gaudio inḡtū eſt actus interior charitat⁹ Lāp. vij
De pace inquātū eſt actus interior charitatis: et quomō ſeruatur cōcordia. Lāp. viij.

Titulus. VII. De ſpe.

De triplici ſpe: ⁊ eius qđditate .. fructibus. Lāp. j
De ſubiecto ſpei. i. in qbus ſpei .. ndū ſit. Lāp. ij
De obiecto ſpei. ſ. beatitudine hūane vite finis. Lāp. iij
De beatitudinis qđditate ⁊ multiplicitate, Lāp. iiij
De diſpoſitiuis ad beatitudinē. Lāp. v
De ſingulis beatitudinibus in particulari. ⁊ primo de paupertate ſpiritus. Lāp. vj.
De vltimo fine hois q̄ eſt beatitudo ꝑfecta. Lāp. vij

Titulus. VIII. De fide.

Fides ſumitur octo modis. Lāp. j
De habitu fidei ⁊ quidditate eius. Lāp. ij
De actu fidei ⁊ q̄ act⁹ fidei eſt triplex. Lāp. iij
De obiecto fidei quod eſt veritas prima. Lāp. iiij

Titul⁹. IX. De diuina gratia.

De duodeciz ꝓpietatibus di.. .. atie ad ſimilitudinē luminis materialis, Lāp. j
De eſſentia gratie. Lāp. ij
De diuiſione gratie quadruplici, Lāp. iij.
De cauſis gratie. Lāp. iiij
De ceſſatione gratie. Lāp. v
De effectu gratie operātis. Lāp. vj
De merito q̄ eſt effectus gratie operāt.. Lāp. vij

Titu. X. De donis ſpūſſcti

De ſeptē donis ſpūſſancti in cōmuni. Lāp. j
De diſtinctionib⁹ donoz ſpūſſcti a virtutibus infuſis: et de eoz neceſſitate ⁊ cōnexione. Lāp. ij
De dono ſapiētie ⁊ de triplici ſapiētia. Lāp. iij
De vita cōtemplatiua ⁊ eius excellētia. Lāp. iiij
De his que ꝑtinent ad vitā cōtemplatiuā. Lāp. v
De raptu ſiue exceſſu mentis. Lāp. vj
De cognitione q̄ ꝑtinet ad ſapientiā. Lāp. vij

Titu. XI. De dono intellect⁹

Donum intellectus vltra lumen nature neceſſario a deo petitur, Lāp. j

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tabula titulorum

De scripture sacre nobilitate: ꝙlitate ꝛ utilitate. Lap. ij
De multiplici utilitate sacre doctrine. Lap. iij
Doctrine gētiliū poetarū ꝛ philosophorū: nō prosunt ad salutem. Lap. iiij
De erroribus ꝓtra fidē pbor gentiliū. Lap. v
De erroribꝫ iudeorū ꝛ saracenorū. Lap. vj
De erroribus hereticorū. Lap. vij
De articulis. xxiij. in q̄bus cōiter magister sniar ꝛ Bzari anus in decreto nō tenet. La. viij

Titu. XII. De dono cōsilij

De ꝺdition ꝛ reqsitis ab bonū ꝓsiliū. Lap. j
De cōsilijs angelicis. Lap. ij
De cōsilio pauptatis. Lap. iij
De errore fraticellorū circa paupertatem christi ꝛ aposto lorum. Lap. iiij

Titulus. XIII. De dono for

titudinis.
Quid sit fortitudo ꝛ de effectibus eius. Lap. j
De triplici fortitudine. Lap. ij
Tēptationes insurgūt hoibus diuersis. Lap. iij
De ꝺnatiōe maria q̄ erit tpe antixpi. Lap. iiij.

Titulus. XIIII. De dono ꝛ

moris.
Timorem multa inducūt. Lap.
De timore mūdano. Lap.
De timore carnali. Lap.
De timore natura Lap. iiij
De timore seruili. Lap. v
De timore initiali. Lap. vj
Notandū est in ꝓti vi pter septē picula. La. vij
Modus est timēda ꝓpter septē ꝓsideratiōes. Lap. viij
Assignatio rationū in morte de septem generibus rerum timenda est. Lap. ix
Purgatoriū septuplex timendū. Lap. x
Finale iudicium q̄ timendum sit: ꝛ de certitudine eius et causa. Lap. xj
Quā timenda sit profunditas iudiciorū dei in circa septem. Lap. xij
De timore filiali consistat: ꝛ in quo differat ab initiali. Lap xiij
De timore reuerentiali. Lap xiiij

Tit. XV. De dono pietatis

De pietatis eminen ꝺignitate. Lap. j
Mō virgo Maria ꝺatis est ma nostra quattu or modis. Lap ij
De ꝺceptiōe ꝛ sancti ꝺe brē Marie virg. Lap iij
Sermo de sctificatiōe otē marie ꝟginis. Lap iiij
Sermo de natiuitate beate Marie ꝟginis. ad genealogiam euangelium. Lap v
Alius sermo de natiuit. brē marie ꝟgis. Lap. vj
Sermo de desponsatiōe marie Joseph. Lap. vij
De annunciatione ꝟnica. Missus est ágel' gabriel. La. viij
Sermo alius de eodē. Lap. ix
De missiōe spūssancti ad mariā ꝟginē. Lap. x
De pulchritudine brē Marie ꝟginis. Lap. xj
De missiōe filij dei ad mariā ꝟginē. Lap. xij
De salutatiōe angelica ad marīa. ꝛc. Lap. xiij
De hoc nomine Maria. Lap. xiiij
De plenitudine gr̄e in maria virgine. Lap. xv
De triplici genere gratiarū gratis date: gratuz faciētis: ꝛ priuilegiate. Lap. xvj
De gr̄a virtuali brē marie ꝟginis. Lap. xvij
De gr̄a. vij. donoꝝ q̄ fuit in brā ꝟgine. Lap. xviij
Mō brā maria hūit oēs gr̄as gr̄tis datas. Lap. xix
De gr̄a ꝓuilegioꝝ singulariū brē ꝟg. marie, Lap. xx
Dñs deus fuit cū maria quinq̄ modis. Lap. xxj
Dñs de⁹ fuit cū maria ad corpus xp̄i formādū: ad plenā exaltandū: ꝛ ad ipam magnificādū. Lap. xxij
De quadruplici bñdictiōe brē virginis. Lap. xxiij
De bñdictiōe brē ꝟgis apō oēs gnationē. Lap. xxiiij
De triplici fructu bñdicto brē marie ꝟgis. Lap. xxv
De xij. fructib⁹ spūs q̄ fuerūt in maria ꝟg. Lap. xxvj
De visitatiōe brē marie ꝟgi. facta elizabeth. Lap. xxvij
De cātico brē marie ꝟginis: ꝛ q̄ aliqua dicūtur magna tri plicite Lap. xxviij
De sc̄do cātico Magnificat. ꝛ de multiplici gaudio ꝛ varia acceptiōe spūs Lap. xxix
De concordantia cantici magnificat cum oratione dominica. Lap.
De partu brīssime ꝟginis. i. natiuitate xp̄i. Lap
De epīa domini Sermo. Lap. xxxij
De purificatione beate Marie ꝟginis: ꝛ multiplici lumine Lap. xxxiij
Alius ſmo de purifica. marie ꝟginis. La. xxxiiij
Tertius ſmo de purificatiōe brē marie. ꝟg. La. xxxv
Quō gladius doloris pertransiuit aiam brē Marie ꝟginis. iuxta verbū symeonis. Lap. xxxvj
Quō Maria inuenit iesuz duodēnem in templo: ꝛ de tri plici interrogatiōe brē ꝟginis. Lap. xxxvij
De brā virgine cuz fuit in nuptijs: que significāt nuptias spūales inter deū ꝛ ecclesiā. La. xxxviij
De nuptijs penitentiū. Lap. xxxix
De nuptijs mūdi deferentiū ꝛ seideo dedicantiū: quō beata maria pīs est. Lap. xl
De dolore maximo ꝟgi. ma. in filij sui passiōe La. xlj
De aduētu spūssancti in mariā cū apīis . Lap. xlij
De assumptiōe brē ꝟginis mar Lap. xlij
Alius sermo de assumptiōe brē marie ꝟgi. Lap. xliij.

Tit. XVI. De dono scientie

Donū scie quid est. ꝛ ad q̄d se extēdat. Lap. vnicū

¶ Is quidē titulus hic succinctus. in partibus chronice diffusus: tractat de is illustriū ex sanctitate: vel sciētia vel martyrio: vel dignitatibus ecclesiasticis ꝛ secularibus ꝛ pontificibus ꝛ regib⁹. vel in arte militie ꝛ bellorū in tribus volūminibus distinctis. quoz ꝑmū continet gesta ad vtrūq; ſtū ab ipi⁹ mūdi exordio vsq; ad tp̄a siluestri papē ꝛ Costantini magni impatoris. Scdm volumē tinet gesta vniuſq; status a siluestro papa vsq; ad Clementē tertiū. ꝛ a Constātino vsq; ad imperatorē Hen in sextum. Tertiū volumen ꝑtinet magis modernoꝝ gesta a tempe Henrici sexti vsq; ad tempa Frederici impatoris moderni. videlz annū dñi millesimū quadrigentesimū quinquagesimūoctauū. que oīa aliquo mō ꝑtinēt ad sciētiā. Hec ibidē intuere ꝛ hic mecū deo laudes ꝓ fine huius summe deprome ex condigno. sit itaq; laus ꝛ gloria deo benedicto. Amen.

¶ Explicit tabula gñalis.

Incipit quarta pars summe maiorīs Antonini archipresulis florenē. In qua agit de virtutibus et gratia ac donis spūssancti.

Titulus. I. De virtutibus in generali

¶ De diffinitiōe ꝟtutū atq; earūdē diuisione. Cap. I

Circa virtutes in generali cōsidēda sunt ser. scilicet diffinitio: diuisio earū ꝛ numer⁹: connexio: duratio: acquisitio: ꝛ operatio. Quantū aūt ad ꝑmū sic diffinit ab augustino in secundo libro de libero arbitrio. Virtus est bona qualitas mētis qua recte viuit: qua nemo male vtit: quā deus in nobis sine nobis operatur. In qua diffinitione tāgunt quattuor bona q̄ ex ꝟtute causant. Primū est hominis pfectio in eo q̄ dicit. ꝟtus est bona qualitas mētis. pficit em hoiem quātū ad partē intellectiuā per prudentiā ꝛ alias. appetitiuā rationalem per iustitiā ꝛ alias. appetitiuā sensualem per fortitudinē quoad irascibilē: per tempantiā quoad concupiscibilem. Faciunt enim potētias expeditas ad bene operandum.

Secundū est opis directio. Unde subdit. qua recte viuitur. Recte em viuere ē bn operari. vt b cōsistit. Et p hanc clausulam distinguit virtus ꝓprie ꝛ stricte dicta a sciētia et intellectu ꝛ sapiētia. Licet em sint bone qualitates mētis: n ō tamē sunt bone qualitates voluntatis regulantes ipsaz vol. dirigētes: sed perficiētes tm intellectū Unde potest dē le vnere: habēs eas. Tertiū est criminis exclusio. Unde subdit. qua nemo male vtitur. Nullus em potest male vti actu ꝟtutis. eo q̄ actus virtuū vel a virtute ꝓcedens nunq̄ potest esse malus: sed semp est bonus. Potest tamē aliquis male vti virtute tanq̄ obiecto. puta cuz mala sentit de ꝟtute: cum scz odit eam. vel supbit de ea. Mō Isidorus in libro de summo bono, phibet dicens. Cuz quis ex deteriori iam melior esse ceperit: caueat de acceptis extolli ꝟtutibus: ne grauius p ꝟtutes corruat: qui ꝑus ex lapsu vitiorū iacebat. Quartū quod causat a virtute est infusio diuini luminis cui cōsensu voluntatis. Unde dicitur. Quā deus in nobis sine nobis operat. q̄d intelligit quoad virtutes infusas sine nobis operātibus principaliter: sed nō sine nobis cōsentientibus seu cooperātibus. Rayneriꝰ. Et in parvulis quidē cuz infunduntur virtutes in baptismo quantū ad habitū. vt dr extra de bap. Maiores. fin. ipsis cōsentientibus expresse quia consentire nō possunt: nō habentes vsum rationis. possunt dici cōsentire inquantū nō dissentiūt. Sed in habentibus vsum rōnis: nunq̄ sine ipsis cooperātibus seu assentientibus. Unde Ulpiero. Liberi arbitrij nos condidit deus. nec ad virtutes nec ad vitia necessitate trahimur. Alioquin vbi necessitas ibi nec corona. De peni. distin. ij Si enim. Sunt ꝟtutes omnes de quibus loquimur: q̄dā habitus. Habitus autez est qualitas de difficili mobilis a subiecto. ꝛ facit hominē prompte ꝛ delectabiliter operari. Unde ꝑm philosophū. Signū habitus generati est delectabiliter operari. Unde diffinit habitus q̄ scz est quo agimus cum volumus. Sicut autem habitus vitiorum faciunt hominē prompte operari malum, ita habitus virtutum bonum.

§. I. De virtutibus dātur

diuerse diuisiones ꝑm diuersos respectus. Et vno modo possunt sic diuidi: videlz q̄ virtutes. Alie sunt naturales. Alie acquisite. Alie infuse. Que diuisio virtutū attendit penes causam earū. Alie em insunt ex dispositione naturali. Alie scz acquisite ex frequētatione actuali seu operū assuetudine, Alie infuse ex munere diuinali seu gratia. Et ꝑme quidē nō sunt perfecte ꝟtutes: sed potius quedaz semina ꝛ inchoationes virtutū. Et sic intelligēde sunt auctoritates: que tales inclinatiōes naturales ꝛ aptitudines ad virtutes: appellāt ꝟtutes. vt illud Job. xxxj. Ab infantia mecuz creuit miseratio: ꝛ de vtero matris mee egressa est mecuz. miseratio virtus est. Et glo. sup illud Matth. iij. Circūibat iesus totā galileā: docēs. Docens naturales iusticias. i. virtutes. scz castitatē: humilitatem: iusticiam: quas naturali homo habet. Et illud Dama. in tertio lib. naturales sunt nobis virtutes. Pro cuius maiori declaratione notandū ꝑm beatū Thomā ꝑma secunde. q. lxiij. arti. ꝑmo. q̄ circa sciētias ꝛ virtutes aliqui posuerūt eas esse ab intrinseco. ita scz q̄ oīs ꝟtutes ꝛ scie naturaliter preexistūt in anima. sed per disciplinā ꝛ exercitiū impedimenta scientie ꝛ ꝟtutis tollunt: que aduenīūt anime ex corporis grauitate. sicut ferrū clarificat per limationē: Et hec fuit opinio platonicorū. Alij dixerūt q̄ sunt ita liter ab extrinseco. i. ex influētia intelligētie agentis: vt ponit Auicenna. Alij dixerūt q̄ ꝑm aptitudines scientie et ꝟtutis insunt nobis a natura, nō autem ꝑm perfectiones vt dicit philosophus. ij. Ethicorū. ꝛ hoc verius est. Ad cuius manifestationē oportet ꝑsiderare q̄ aliquid dicit naturale duplicit. Uno modo ex natura speciei. Alio modo ex natura inuidui. Ex natura quidē speciei dicit hoc illi naturale id quod cōuenit ei ꝑm animā rationalem. Et natura vero inuidui dicit naturale q̄d conuenit ei ꝑm corporis determinatā complexionē. Utroq; aūt modo virtus est homini naturalis ꝑm quēdam inchoationem. Sed quia ex natura speciei. i. inquantū in rōne hominis naturaliter insunt quedā ꝑncipia naturaliter cognita: tā scibilium q̄ agendorum que quedā seminaria virtutuz intellectualiū ꝛ moraliū inquantū in voluntate hominis est quidā appetitus naturalis homini quod est ꝑm rationē. ꝑm vero naturā inuidui inquantū ex corporis dispositiōe quidā sunt dispositi, aliqui melius, aliqui peius ad aliquas virtutes. Unus em habet aptitudinē ad scientiam, alius ad fortitudinē. alius ad temperantiaz. Sic ergo patet q̄ virtutes insunt nobis a natura ꝑm aptitudinē ꝛ inchoationē ꝑfectiōnē ꝑter theologicas que sunt totaliter ab extrinseco ꝑm vero perfectione nulle virtutes insunt nobis a natura. Quod etiā potest probari ex hoc. q. ia quod ineest nobis a natura cōmune est omnibus hominibus nec ꝑ peccatum infert: sed virtus non est in omnibus hominibus quia abijcitur per peccatum. ergo ꝛc.

§. II. Virtutes acquisite

sunt que ex actibus bonis frequentatis causant. Ex hoc em q̄ quis frequēter vtitur cibo moderate acquirit abstinentiam. Ex hoc q̄ stimulat a concupiscentia frequenter et resistit abstinēs ab illicitis voluptatibus acquirit castitatem ꝛ sic de aliis. vt ostēdit philosophus in. ij. Ethicoꝝ. Non tamen per vnū actum bonum causat virtus. sic nec vna hirundo facit ver. nec vna dies facit tantū aut felicez aut paruū tempus: vt dicit philosophus in Ethicoꝝ. Nec ignis potest statim vincere suū contrariū: sed paulatim remouēdo dispositiones cōtrarias. Sic nō ex vno actu habetur habitus acquisitus ꝟtutis: sed ex multis. Cum enim ꝑm Dionysium. iiij. ca. de diui. no. bonus fit virtuosius q̄ malū ꝛ ex actibus vitiosis acquirit habitus vitij. ergo et magis virtus acquirit ex actibus virtuosis. Pro huius declaratione dicit beatus Thomas ꝑma secunde. q. lxiij. arti. ij. q̄ virtus hominis perficit ipm ad bonū. Dicit em philosophus. q̄ ꝟtus est que bonū facit habentē ꝛ opus eius bonū reddit. Nō aūt boni consistit in numero: ponderе ꝛ mensura. vt dicit. Sapiētie. xj. c. Oportet ergo q̄ bonū hominis consideret ꝑm aliquā regulā que est mensura rei. Regula aūt hec potest esse duplex. scz ratio humana et lex diuina. Et quia lex diuina est supior regula.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ideo ad plura se extendit ꝑ ratio humana. ita ꝙ quicquid regulatur regula seu ratione humana: regulatur ꝛ diuina. sc̄ non econtra. Uirt⁹ ergo hois ordinata ad bonū ſm ꝙ modificatur ſm regulā rōnis humane potest ex actibus humanis causari inquantū hmōi actus ꝓcedūt a rōne: sub cuius potestate ꝛ regula tale bonū consistit. Sed virtus ordinans hoiem ad bonū ſm ꝙ modificatur per legē diuinā ꝛ nō per rōnem humanā: nō potest causari per actus humanos: quoꝝ principiū est rō. sed causat solū per operationē diuinā. s. infusionē gr̄e. Hmōi autem virtutes acquisite ex assuetudine operū sine gr̄a non sufficiunt ad fruitē. Unde beat⁹ Augl. vbi deest agnitio veritatis incōmutabilis. i. dei per fidē: falsa est virt⁹ etiā in optimis moribus. rrviij. q. j. §. penul. ex his. Uñ non sunt ꝑfecte simpliciter. ita sc̄z ꝙ ꝓficiant hominē in ordine ad vltimū finē: sed ſm quid. inquantū perficiunt quoad aliquem humanā seu ciuilē conuersationē. Et de hmōi virtutibus loquitur pbs in ethi. ꝛ alij gentiles. Et de his intelligitur illud Hiero. Uirtutibus romani ꝓmeruerunt imperiū. rrviij. q. j. §. ex his. in fine. §.

§. III. Virtutes infuse sunt

ille que causant ex gr̄a dei. Et de hmōi dicit beat⁹ Augl. diffiniens virtutē: ꝙ virtus est bona ql̄itas mentis: q̄ recte viuit: q̄ nemo male vtit: quā de⁹ in nob⁹ sine nob⁹ operatur. Sunt aūt iste virtutes non solū fides spes: charitas. sed etiā oēs alie. vt prudentia: iustitia: ꝛ hmōi. Ꝓ cuius declaratione dicit beatus Tho. vbi. s. ꝙ oportet esse fines suis causis ꝛ principijs esse ꝓportionatos. Oēs autē virtutes nā intellectuales q̄ morales q̄ ex nris actib⁹ acquiruntur ꝓcedūt a q̄busdā principijs naturalib⁹ in nobis ꝓexistentib⁹: loco quoꝝ hatuim⁹ ā principioꝝ ꝓfectiuꝝ nobis a deo virtutes theologice quib⁹ ordinamur ad finē supernaturalem. Unde oportet ꝙ his etiā virtutibus theologicis ꝓportionabiliter alij habit⁹ correspondeāt diuinitus infusi seu causati in nobis: qui sic se habent ad virtutes theologicas sicut se habent virtutes morales ꝛ intellectuales ad principia naturalia virtutū. Et per virtutes q̄dē theologicas perficit aīa inquantū sufficienter per eas ordinat in deū immediate. Per alias virtutes infusas. s. morales ꝛ intellectuales: vt prudentiā ꝛ iustitiā: fortitudinē ꝛ tēperantiā cū partibus suis perficit aīa circa alias res: in ordine tñ ad deum. ꝛ sic non sunt superflue. Et hmōi sunt perfectē virtutes simpliciter necessarie ad salutē. Et de his intelligitur illud Amb. in hexamerō. Illa aīa a deo cōpingit q̄ habet in se virtutū gr̄am renitentem splendoreq̄ pietatis. Illa aīa bene picta est in qua est splendor gl̄ie ꝛ pfecte imago substātie. i. pbs p gr̄am virtutū. de pe. dist. ij. Illa. Itē Bzegl. super Ezech. ait. In sctōꝝ quippe cordib⁹ spūssanctus iuxta qualdā virtutes: sc̄z dū perseuerant in gr̄a semp manet. Iuxta qualdā recessurus venit ꝛ venturus recedit. In quib⁹ tñ spe atq; charitate: ꝛ in his aliis sine quib⁹ non pot ad celestē patriā peruenīri. Sicut enī humilitas: castitas: sustinentia atq; mia: perfectoꝝ corda nō deserit. In ꝓficientib⁹ vero virtute: doctrine facundia: miraculoꝝ exhibitio ēe electis aliquā est: aliq̄n se subtrahit. de pe. dist. ij. potest. Quo ad primas virtutes dicitur spiritus stabilis. Quo ad secundas dicitur mobilis in libro Sapie. Et dicuntur gratie gratis date hmōi virtutes largo modo. Quilt moraliter virit ꝛ est in gratia dei: habet virtutes infusas ꝛ acquisitas. Et nota ꝙ quidā dixerunt idē esse realiter ſm essentiā gr̄am ꝛ virtutē infusam: sed differre rōne. quia gr̄a dicitur inquantū gratis datur a deo ꝛ facit hoiem deo gratū ꝛ opera eius. Sed virtus dicitur inquantū inducit hoiem ad bene operandū. Et b videtur sensisse magister sen. in. j. dist. xxvi. Sz beatus Tho. i. ij. q. cx. art. iij. in corpore. q. ꝛ probat ꝙ differunt realiter ꝛ ſm essentiā. Et gratia quidem est accidens existens in essentia anime sicut in subiecto. Uirtutes vero in potentijs anime sicut in subiecto. Et sicut radij pcedunt a sole: ita virtutes a gratia. Et de gratia quidem alibi tractabitur: hic de vtutib⁹. Et nota ſm beatū Tho. vbi. s. q. lxiij. art. iiij. ꝙ virtutes infuse differūt essentialiter seu specie a virtutibus acquisitis moralibus ꝛ intellectualib⁹. Nam alterius rationis formalis est modus impositus in actu ipsarum virtutuꝝ circa materias suas: per regulam rationis humane: ꝛ alterius modus impositus ſm legem diuinam. ita in sumptione ciboꝝ modus statuitur ratione humanā. ne noceat valitudini corporis: nec impediat rōnis actū. Sc̄dm autē regulā legis diuine requiritur ꝙ homo castiget corpus suū ꝛ in seruitutē redigat per abstinentiā cibi. Itē per virtutes morales infusas regulatur homines vt bene se habeant in ordine ad hoc q̄ sint ciues sanctoꝝ ꝛ domestici dei. Per virtutes aūt acquisitas vt bene se habeant in ordine ad rōnabilitatē: ꝛ sic ad aliū finē sunt ordiate q̄ ille. Potest aūt assignari triplex differentia in vtrisq; seu ꝙ differunt in tribus. primo in causalitate. incorruptibilitate. ꝛ in utilitate. In causalitate q̄dem: quia infuse causantur a deo nō ex actu humano. acquisite aūt ex actibus humanis. Et quia deus operatur in instanti: homo aūt paulatim: ideo virtutes acquisite tē pus ꝛ non paruꝝ requirunt: infuse in instanti per gr̄am iustificati obtinentur. Unde Amb. Cū renūciatur impie vitati: statim assistit virt⁹. Egressus em malicie: virtutis ingressum. codēq; aditu quo vitiū excludit: immocentia copulat. in decretis. xxij. q. j. Sc̄do virtutes differunt in corruptibilitate. Nā virt⁹ acquisita nō corrūpit quoad habitū p vnū actū ꝓtrariū. puta castitas acquisita per vnicū actū fornicariū. Non em actus contrariatur habitui: sed habitus actui. Generant aūt habitus virtutis (vt dictū est) ex pluribus actibus bonis non vno acquirtur: ita ꝛ habitus virtutis infuse corrumpitur per vnicū actū peccati mortalis: imo oēs virtutes infuse simul deficiunt per mortale. hoc ideo est. quia quodlibet mortale directe ꝓtrariat gr̄e ꝛ tollit gr̄az: que cā est hmōi virtutum. Remota aūt cā: removet effect⁹. Unde Aug. Omnis virtus patitur detrimentum ab vno vitio. Et sic exponitur illud Jac. ij. Offendens in vno: factus est oīum reus. sc̄z virtutū. de pe. dist. v. c. consideret.

Tertio differunt in utilitate: quia actus virtutis infuse est meritorius vite eterne. Non aūt actus virtutis acquisite sine gratia comite. Unde Gratianus dicit. xxiij. q. j. §. penult. ꝙ tales virtutes sc̄z acquisite non sunt vere: q. carent fructu salutis eterne.

§. IIII. Diuisio virtutū alia

datur de virtutibus ſm ꝙ habent hoiem perficere: videl ꝙ virtutū alie sunt intellectuales: alie morales: alie theologice. De primo ꝛ scdo genere virtutū tractat pbs in his ethicis. Uñ ꝛ pbs in. ij. eth. dicit duplicē esse virtutē. Hanc quidem intellectualem: alia vero moralē vocat. Theologicas aūt non posuerunt nec de eis cognitionē habuerunt. Sed solū fideles per infusionē habent: illi qui habēt. Et similiter de donis spiritussancti non habuerunt noticiaz gētiles. Intellectuales virtutes sunt quinq; ſm pbm in lib. ethic. sc̄z sapientia: intellectus: scientia: ars ꝛ prudētia. Et dicuntur intellectuales: quia sunt in intellectu vt in subiecto ꝛ perficiunt ipsum. Et prime tres sunt in intellectu speculatiuo: alie due in intellectu practico. Prudentia tamen: etsi sit intellectualis quantum ad essentiam ꝛ inter eas connumeretur: tamen quantum ad materiā est etiam moralis. Dicit sciendū ꝙ quattuor ex his sapientia scientia intellectus: ꝛ ars: non ꝓpriē ꝛ stricte sunt virtutes nec cōsueuerūt noiari virtutes: sed aliqñ distinguunt ex oppositione. vt in. iiij. ethicoꝝ. patet sc̄z virtus ꝓfecta sumitur per cuius declarationē dicit beatus Tho. j. ij. q. lvij. arti. j. ꝙ aliquis habitus dicitur virtus dupliciter, Uno modo: quia facit facultatem bene operandi: id est faciēdi id qđ in se bonū est. Alio modo, quia cum facultate facit et vsum bonū. i. cōgrue ordinare ipm opus ad debitum finē. Primo igitur modo: habitus intellectuales dicunt virtutes: quia faciūt facultatē bone operationis. que ē cōsideratio veri. Hoc em est bonū opus intellectus: sed nō dicūtur habitus intellectuales virtutes. Scdo modo quasi faciētes bene vti habitu vel potentia. Ex hoc em q̄ aliquis habet habitū sciētie speculatiue nō inclinat ad bene vtendū: sed sit potēs speculari verū de his quoꝝ habet scientiam. Sed qvtat scia habita. hoc est volūtate mouēte: rtiō virtus que ꝓficit volūtatē: vt charitas vel iusticia: facit bene vti speculatiuis habitib⁹. ꝛ ſm hoc in actibus eoꝝ potest esse meritū. solū q̄ morales cū prudētia dicūtur virtutes ꝓfecte. Sñ de b pbo. ij. ethi. dicit. ꝙ virtus est habitus electiuus. i. electionē faciēs in medio ꝓsistens ſm determinationē rationis.

§. V. Differunt autem sa:

pientia: sciētia: ꝛ intellectus: in q̄tum sunt virtutes hītus: ꝛ in q̄tum dona spiritussancti. quia in q̄tum virtutes acquirunt per exercitiū: ꝛ perficiūt hominē in ordine ad felicitatē humanā. Sed in q̄tum dona: infundūtur a deo ꝛ perficiūt hominē in ordine ad felicitatē supernā: ad ꝓpte sequendum motus spūssancti quos facit in ania. De quib⁹ ꝙ virtutes intellectuales possunt figurari per quinq; virgines sapientes: ꝛ quinq; fatuas. De quibus habet parabola Matth. xxv. Uirgines dicunt⁹ quia in se habēt integritatē veritatis. Sed q̄nq; sapientes accipientes oleū in vasis cū lampadib⁹ sunt ipse ꝓpter debite habent ꝛ exercent cum oleo. i. in vase cordis ꝛ lampade clare fame. Quinq; fatue nunt cū habent sine oleo charitat⁹ ꝛ boni exempli. ꝛ his claudit⁹ ianua paradisi: alijs aperit⁹. Et sapia quidē est de diuis. nō quidē in q̄tum habent diuina reuelatiōe. b em ptinet ad fidē. Sed in q̄tum habent rationē humanā. Cōsiderat aūt sapia altissimas causas. vt dicit in. j. meta. Unde cōuenienter iudicat ꝛ ordinat de oīb⁹. Quia em iudiciū perfectū ꝛ vniuersale haberi nō potest: nisi per resolutionē ad ꝓmas causas. Ideo nō solū de cōclusionib⁹ iudicat de quib⁹ est sciētia. sed ꝛ de principijs quoꝝ est intellectus. Unde q; cōsiderat sapientia altissimā causam: que est deus. ꝛ p causam iudicatur de effectu: et per causas superioꝝ de causis superioribus. Jōo sapiētia habet iudiciū de oīb⁹ alijs virtutibus intellectualibus: ꝛ ꝓeminet ipsis. Et quātus de deo in ꝓsenti nō possit haberi certa cognitio. quoad multa. ficut habet de alijs rebus. Tamē talis cognitio imperfecta sui nobilitate: ꝓeminet cognitioni etiā perfecte aliarum rerū. Unde pbs dicit in scdo de celo ꝛ mundo. ꝙ magnus est de re bus celestibus posse aliquid cognoscere: vel de rebus nobilioribus etiā debili ratione. Et in libro de aiali bus dicit. ꝙ amabile est magis paruū aliquid cognoscere de rebus nobilioribus: q̄ multa cognoscere de reb⁹ ignobilioribus. Sciētia est habitus cōclusionū per demōstrationē acquisitus. ꝛ est circa creaturas. Et habz mltas species: quia diuerse sunt scientie: ſm diuersas materias. Et ex his aliq̄e dicuntur artes liberales. scilicet triuium vt grāmatica: logica: ꝛ rhetorica. Et quadruuiū. vt aritmetica. que est de numeris. musica: que est de sonis. geometria: que est de mensuris: astronomia: que est de astris seu motibus ꝛ influentijs coporuꝝ celestiū. Et artes quidem dicūtur ſm beatū Thom. vbi. s. quia habent quandā similitudinē cum arte. Ad artē em ptinet opus: q̄ ad illud ordinat. Et q; in speculabili⁹ est aliqd ꝙ modū cuiusdā operis. puta ꝓstructio: syllogismi: aut orationis congrue. aut opus numerādi vel mēsurandi. ꝛ ideo dicūtur artes nō tñ ꝓpriē ꝛ stricte. Artes aūt dicunt nō simpliciter. sed liberales: ad differentiā illarū artiū que ordinant ad opera per corpus exercitata. que sunt quodāmodo seruilia: inquātū corpus huiliter subdūt anime. et hō ſm aiam est liber. Alie artes dicuntur mechanice: quia intellectus quodammodo mechat in eis: et adulteratur precedens a consideratione veritatis: que est sponsa eius. Alie vero scientie que ad nullū huiusmodi opus determinant: simpliciter scie dicunt: vt philosophia naturalis. Et quāuis scientia sit vtus. dicit tamē Aug. ꝙ sunt quedā q̄ melius est nescire q̄ scire. dist. xxxviij. Quāuis. Et hoc ꝓpter abusuz. Et Amb. dicit. ꝙ astronomia ꝛ astrologia et alia hmōi despecta sunt. Et qui his studēt: curam anime non habent. di. xxxvij. Legimus. Et Hiero. ait. Geometria et aritmetica ꝛ musica habēt q̄dē in sua scia veritatē. Sed non est scientia illa sciētia pietatis. di. xxxvij. Si q̄s artē nouerit. Intellectus est habitus ꝓncipioꝝ que per se nota habentur: ꝛ statim ab intellectu percipiunt. vt ꝙ omne tōtū est maius sua parte ꝛ huiusmodi. Et nō solum intellectū cognoscunt ꝓncipia naturaliter nota in speculatiuis: sed etiā in operatiuis: vt ꝙ malum est fugiendum ꝙ nemini est fienda iniuria ꝛ huiusmodi. Et sine intellectu huiusmodi ꝓncipioꝝ: que pertinēt ad vitam moralē. non possent haberi alie vtutes. Opinio aūt ꝛ suspitio non ponuntur vtutes q̄uis sint intellectuales habitus. Ex eo ſm beatum Thomā vbi supra. quia habitus vtutis determinate se habent ad bonū: ꝛ nullo modo ad malū. Bonum aūt intellectus est vtutis: malus eius est falsum. Unde illi soli habitus intellectuales dicunt virtutes: quibus semper verū ꝛ numq̄ falsum inest. Opinio aūt potest esse veri et falsi. Et cum opinio vehemens inhesio intellectus alicui ꝓclusi formidinem de opposito. Suspitio autē est leuis inhesio cum formidine de opposito. Ars etiam ſm pbm in. vj. ethicoꝝ. ponit virtutem nō tamē ꝓpriē ꝛ pfecte. Quia ſm beatū tho. q. lvij. ar. j. cum ars nihil aliud sit q̄ recta ratio aliquoꝝ operū faciendoꝝ. quoz tñ bonum non cōsistit in hoc. q̄ appetitus humanus aliquo modo se habeat ad eas. sed in eo q̄ ipm opus quod facit in se bonum est. Non em ptinet ad laudē artificis: inquantuz artifex quavoluntate op⁹ faciat: sed quale est opus quod facit. Et in hoc cōuenit cū habitibus speculatiuis prędictis aliqualit⁹: quia sc̄z pertinet ad ipos qualiter se res habeant quas cōsiderant vel quas faciunt quoad artē. non aūt qualiter se habeat humanus appetit⁹ ad illas. Sunt autē artes multiplices. Prudentia ſm beatū Thomaz vbi supra. conuenit in hoc cum arte: quia est in intellectu practico ꝛ circa cōtingentia que possunt aliter se habere. Sed differt in hoc: quia ars imperfecte habet rōnē virtutis: quia facit solum facultatē boni operis: non autem vsum. Unde per eam nō fit appetitus rectus. Bonū em rerum artificialium non est bonum appetitus humani: sed bonū ipōrum operū artificialiū. Sed prudentia habet perfecte rōnem vtutis: quia facit cū facultate boni operis esse bonum vsum. ꝛ respicit appetitū ꝓsupponēs rectitudinē eius. Diffinit aūt prudentia ſm philosophū sic. Prudentia est recta rō agibiliū. Arsvero est rō factibiliū. Differt aūt agere ꝛ facere in hoc ſm philosophum. quia factio est actio trānsiens in materiā exteriorem. ficut edificare secare et huiusmodi. Agere autē est actus permanēs in ipo agente. sicut videre velle ꝛ huiusmodi. Est aūt prudentia necessaria ad bene viuendum. Nam bene viuere consistit in bene operari. Ad bene aūt operandū requirit electio recta. Cū aūt electio sit coz q̄ sunt ad finē ad rectitudinem ipsius duo requirunt sc̄z debitus finis ꝛ id quod cōuenienter ordinat in debitum finē. Ad debitū finē eligendū disponitur cōuenienter quis per virtutes morales que perficiūt appetitiuā potentiā cuius obiectū est bonū ꝛ finis. Inclinant em mores appetitiuā in bonuz conueniēs rationi qui est debitus finis. Ad id autē quod cōuenienter ordinatur in debitum finem disponit homo per habitū rationis quia consiliari: iudicare: percipere: que sunt eoruz q̄ sunt ad finem; sunt actus rationis. Et habitus etiam bonum

Universidad de Deusto
Biblioteca

actuū est prudētia qua pficit ratio ad hoc q̄ cōueniēter se habeat ad ea que sunt ad fines. Vñ maxime necessaria virtutū fin̄ tm̄ Tho. vbi. s. q. lvij. ar. v.

§. VI. Secundū genus virtutū dicitur morale.

vt prudētia: iusticia: fortitudo: temperantia. Dicunt aūt he virtutes. 7 morales 7 principales 7 cardinales. Et morales dicūtur seu de moribus fin̄ phi losophū. j. ethi. fm̄ q̄ mos importat quandā inclinationē naturalē. vel quasi naturalē ad aliquid agendū. Pro cuius declaratione sciendū fm̄ tm̄ Tho. j. ij. q. lvij. arti. i. q̄ mos duo ꝯsignificat. Quādoq̄ significat cōsuetudinem sicut dicit Actuū. xv. Nisi circūdamini fm̄ morem Moysi: nō poteritis salui fieri. Ad quod etiā facit q̄d dicit Augu. xj. dist. In his. Mos ppa dei. 7 instituta maiox p legē mēnda sunt. Quādoq̄ mos significat inclinationem naturalē vel quasi naturalē ad aliquid agendum. Unde 7 brutoū animaliū dicunt aliqui mores. Unde dicitur. ij. Machabeox. xj. Leonū more irruētes in hostes prostrauerunt eos. Et sic accipit in ps. lvij. Qui habitare facit vnius moris in domo. Et huic significationi morali propinqua est alia significatio qua mos significat cōsuetudinem. Nam cōsuetudo cōuertitur in naturā. 7 facit inclinationē simīlem naturali. Sicut autem consuetudo. ita et mos proprie est de his que sunt bona nō mala. ad q̄d facit quod dicit distinctiōe. viij. Que cōtra mores. Ab hac aūt secūda significatione moris dicit virtus moralis. q. inclinatio ad actū ppie cōpetit appetitiue vtri. cui⁹ est mouere omnes potentias ad agendū. Virtus ..te. moralis est in appetitiua parte 7 perficit eam. Dicūtur secundo predicte virtutes principales respectu minus pncipalium. Et hoc fm̄ beati. Thom̄. q. lxj. ar. j. vbi. s. Vel respectu virtutū intellectualiū. que solū faciunt boni operis facultatem: sed non vsum vt morales. Et ideo dicunt imperfecte virtutes. Perfectū autem est principalius imperfecto. sicut morales principaliores. Etsi nō quantū ad subiectum in intellectualib..s. tamen q̄tum ad rationem virtutis que respicit bonum. quod est obiectum appetitus. Dicūtur etiam pncipales predicte virtutes respectu virtutum eius annexarū. que sunt minus principales. Omnes enim virtutes reduc..tur ad predictas quattuor. vt ostendit Tullius in rhetorica sua. Nam prudentie annectūtur tres virtutes fm̄ philosophū in. vj. ethicox. Prima scilicet eubolya que est bene consiliatiua. inquirēdo de variis modis 7 viis quibus potest peruenirī ad debitū finē. Secunda synesis que est iudicatiua. scilicet determinando ex diuersis viis 7 modis q̄ mēti occurrūt. l' d quod sit cōuenientius ad peruenien..dum ad finem debi..us fm̄ cōmunes regulas 7 leges. Tertia gnomyn. que sumit iudiciū de agendis fm̄ rationē naturalē in his in quibus deficit lex. Propriius aūt actus 7 principalis prudētie. est imperare vt executioni mādetur quod c..siluz 7 iudicatū ..st. Dicit aūt prudentia cōsultiua 7 iudicatiua. sed hos duos actus nō f..it in..ediate sed mediantibus predictis. scz eubolya synesi 7 ..nomyn.. Iusticie autē annectūt. religio pietas. ..bseruā..a: obedientia: liberalitas: gratia seu gratitudo. vindicatio sub qua cōp..hendit penitentia inp̄tum virtus. veritas: affabilitas seu amicitia. 7 epicheya: seu equitas. Fortitudini annectūtur magnanimitas: magnificentia: patientia: 7 perseuerantia. Temperātie annectunt cōtinētia. ..nāsuen do: clemētia: modestia: studiositas: eutropelia seu vbanitas: 7 humilitas. 7 de his patebit infra. Dicūtur tertio virtutes cardinales. Vñ Ambro. super lucā. Scimus virtutes esse quattuor cardinales: temperātiā: iusticiam: prudentiam. 7 fortitudinem.

Propterea aūt dicunt cardinales. vt dicit in catholicō ad similitudinem cardinis in quo motus ostij firmatur. Cardo aūt fm̄ eundē est vna pars ostij. scilicz cuneus qui in foramine vertitur, vnde 7 cardo dicit aliquando ipsuz foramē. Et dr̄ cardo a cardian. q̄d est cor. qz sicut cor homine regit 7 mouet: ita ille cuneus ianuaz regit 7 mouet. Hinc 7 assistentes pape precipue dicunt cardinales: qz p eos mūdus dz regi gubernari 7 moueri. sicut ostium per cardinē. hec ibi. Vñ Prou. xxvi. Sicut ostiū vertit in cardine: ita piger in lecto suo. Dicunt ergo cardiales he virtutes: qz p eas vertit cor humanū fm̄ rōnem: vt claudat vitijs 7 apiat bonis opib⁹. De his dr̄ Sap̄. viij. Sobrietatē. i. tēpantiā 7 prudentiā docet 7 iusticiā 7 virtutē. i. fortitudinē. quib⁹ nil in vita vtili⁹ est hoib⁹. Et figurant̄ per velū ex quattuor coloribus intertū: quod erat ante tabernaculū vt ponit magister in. iij. senten. Figurant̄ etiaz p quattuor angulos domus. Job. j. que est conscientia fm̄ Bzegi. in moralibus. Significant̄ etiā p quattuor animalia que vidit Ezech. j. Aquila em̄ significat prudētiā. homo iusticiā. Leo fortitudinē. Vitulus temperantiā fm̄ Bzego. super Ezech. Et prudentia quidē dicitur cū aliis tribus cardinalis: 7 principalis eas excellens: non tamen cōsueuit dici moralis.

§. VII. De dictis virtutib⁹ cardinalibus fm̄ Tho. j. ij. q. lxj. art. iiij. est duplex opinio.

Quidā em̄ dicunt esse quasdā conditiones generales humani animi: que inueniuntur in omnibus virtutibus. ita scz q̄ prudentia nil aliud sit q̄ quedā rectitudo discretionis in quibuscunq̄ actibus vel materijs. Iusticia sit quedā dispositio animi per quā homo opatur quod debet in quacūq̄ materia. Temperātia vero sit quedā dispositio animi que modū quibuscūq̄ passionibus vel operationibus imponit. Fortitudo aūt sit dispositio ani.. per quaz firmatur in eo q̄d est fm̄ rōnez contra..cūq̄ impetus passionū vel laboz. Hec quattuor sic distincta non important diuersitatē habituū virtuosox quantū ad iusticiā fortitudinē 7 temperantiaz. Cuilibet em̄ virtuti morali ex h̄ q̄ est habitus conuenit ei firmitas quedā ne a cōtrario removeatur: quod fm̄ predicta pertinet ad fortitudinē. Et ex hoc q̄ moralis est: habz q̄ modū rōnis obseruet in oībus 7 vltra non se extendat: quod pertinet ad temperantiam. Solū aūt hoc quod est habere discretionē: quod dicebatur pertinere ad prudētiā: videtur distingui ab aliis tribus. inquātū hoc est finis rōnis per essentiā. alia tria important quandā participationē rōnis. Alij vero 7 melius accipiunt has quattuor virtutes fm̄ q̄ determinantur ad materias speciales. Unaquez̄q̄ illarū ad vnaz materiā in qua principaliter laudatur illa generalis conditio: a qua nomen virtutis accipitur. Et fm̄ hoc manifestum est q̄ predicte virtutes sunt diuersi habit⁹ fm̄ diuersitatē obiectox distincti. Quod ergo dicit Bzegi. in. xxij. moral. q̄ prudentia vera non est que iusta fortis 7 temperans nō est. pōt intelligi fm̄ primā opinionem dictā. Vel q̄ iste virtutes d..nominant adinuicē p redūdantiā quādā qz a prudentia alie dirigunt. Et q̄ est fortis in picul' mozis. est habilior ad refrenādū delectabiliū ꝑcupiscentiā: 7 sic de alijs. De dictis aūt virtutibus moralibus sciendū q̄ nō sunt passiones. q̄d p̄z ex eo q̄ passiones fm̄ se ꝓsiderate se hnt ad bonū 7 ad malū: fm̄ q̄ pnt ꝓuenire rōni vl nō ꝓuenire. Nihil aūt tale pōt ꝓuenire virtuti: cū sp̄ se hēat ad bonū. Dicit aūt virt⁹ moralis medium inter passiones nō fm̄ essentiā: qz tūc esset einsdez generis cū extremis. 7 dr̄ medium q̄tū ad effectū: qz scz inf passiones ꝓstituit medium. Sz ad actū vtutū ꝑt ocurrere passio. sic ecōtrario ad actū vitioz. Passio em̄ tristicie repit in actu iuidie: fm̄ q̄ ..ziak t..s passio rōni. 7 immia fm̄ q̄ cōuenit rōni dirigēdos: vt pu..dētia. vel circa act⁹ exteriores ad alterū: vt iusticia. vel circa passiones irascibiles: que sunt spes 7 desperatio: audacia 7 timor: ira 7 fortitudo. Aut cōcupiscibiles

Lt virtutes morales nō sūt passiones.

Un passiones possint esse in aio sapientis.

Nō virtutes morales que sunt circa passiones nō possūt esse absq̄ passione: rō pomi.

que sunt amor 7 odiū: desideriuz 7 abominatio: gaudiū 7 tristicia. Et de istis passiōib⁹. s. in prima pte de tēpantia.

Sz notādū q̄ si passiones animi dicant̄ iordiate affectiones: ita q̄ p deliberatione rōnis eis assentiat. sic nō pōt esse in aio sapientis. i. virtuosi. vt dicebāt stoici. Sed si passiones dicant̄ q̄cūq̄ mot⁹ appetit⁹ sensitiui q̄ pueniunt iudiciū rōnis: nō ordinant̄ ab ea: ita q̄ nō eis assentiūt: sic pōt cē in aio sapientis 7 ꝓtūcūq̄ virtuosi: vt dicebāt ꝑipatetici. quox secta instituit Arist. Et vt Aug. in. ix. de ci. dei. c. iij. vbi ista tractat. discordia int̄ stoicos 7 ..ripateticos magis erat fm̄ vba q̄ fm̄ rerū sinias. Propriox in erat locutio ꝑipateticox. s. q̄ passiones caderet ..aio sapientis. 7 rta te erāt a rōne. Et virtutes quidē morales q̄ sunt circa passiones: vt fortitudo 7 tēpantia: in vsu suo seu actu nō pōt ee ..a passiōe. Duī⁹ rō est. qz fm̄ hoc seq̄ret̄ q̄ virt⁹ moralis ..eret appetitū sensitiuū oino ociosum. Sz nō pōt net ad vtutē. q̄ ea q̄ ..t subdita rōni a ꝓpriis actib⁹ vacent. 7 q̄ exequant̄ imperiū rōnis ꝓpos act⁹ agēdo. Vñ sic vr̄ membra corpis ordiat ad act⁹ exteriores debitos: ita apperitū sensitiuū ad mot⁹ ꝓpos ordiatos. Mot⁹ appetit⁹ sensitiui sunt passiones: q̄ sunt materia dictarū vtutuz. 7 virtutes q̄ nō sunt circa passiones: 7 circa opatiōes possunt esse sine passiōe. vt iusticia. qz p eas applicat̄ voluntas ad ꝓpriū actū quātō est passio. sequit̄ tn̄ ad actū iusticie gaudiū. nō fm̄ q̄ passio est: 7 affect⁹ in voluntate. Et si h̄ gaudiū multiplicet̄ p iusticie pfectionē: fiet redundantia vsq̄ ad appetitū sensitiuū. Tristicia aūt cū sit passio ex dictis pz q̄ pōt ee cū vtute 7 in vtuoso. Et q̄d dr̄ de sapia q̄ docet istas vtutes: vt hr̄ Sa..viij. q̄ nō hz amaritudinē ꝓuersatio illi⁹: neq̄ tediū ꝓuict⁹ illi⁹: 7 gaudiū. Intelligit fm̄ ..vbi. s. q̄ non tristat̄ de sapia 7 de his q̄ ꝓgruūt et. l. actu bonis. 7 tristat̄ vtiq̄ de his q̄ sunt impedimēta sapie. 7 hec est bona tristicia. Tristari em̄ potest sapiēs de nocumētis corpis: 7 moderate. 7 de pctis q̄ habet: qz in multis offendim⁹ oēs. Jac. iij. Et de pctis ꝓteritis: 7 de pctis. primoz. 7 hoc laudabilr̄. Inter has autē vtutes morales excellit iusticia. Vñ Bzegi. xij. q. ij. c. cuz deuotissimā. dicit. Summū bonū ..m reb⁹ humanis iusticiā colere: 7 sua vnicuiq̄ iura seruare.

Alia diuisio virtutuz cardinalium fm̄ diuersos effectus notat earū.

§. VIII. Diuiduntur autem supradicte vtutes cardiales in ꝓtem ..drias. s. exēplares: purgatorias: 7 p..as. fm̄ plotinū pbz vt recitat Macrob⁹ de somnio Scipionis. Que diuisio est diuersos effectus notat earū: 7 diuersos status habentiū eas. Pro cui⁹ declaratiōe dicit b.. Tho. j. ij. q. lx. art. v. q̄ sicut Aug. dicit in lib. de moribus ecclie. Oportet q̄ aia aliq̄d sequat̄ ad b̄ q̄ ei virtus possit innasci. 7 hoc est deus. qué si sequimur bñ viuim⁹. Oportet igit̄ q̄ exemplar humane virtutis in deo ꝓexistat. sicut etiā in eo ꝓexistūt oīa rerū rōnes. Sic igit̄ virt⁹ pōt ꝓsiderari. put est exemplariter in deo: 7 sic dicunt virtutes exēplares: ita scz q̄ ipsa diuina mens in deo dicat̄ prude.. Ter..rātia vero cōuersio intentiōis diuine ad seipm̄ sicut in nobis temperātia dr̄. p hoc q̄ ꝓcupiscibilis ꝓformat̄ rōni. Fortitudo autem dei est eius immutabilitas. Justicia vero dei est observatio legis eterne in suis opib⁹ sicut Plotin⁹ dicit. Et q̄ hō fm̄ suā naturā est ami.. politicū. Virtutes huiusmodi cardinales put in homine existunt fm̄ conditionē sue nature: politice vocant̄. put scz homo fm̄ has ..rtutes recte se hz in reb⁹ humanis gerendis. Et fm̄ magistrū sen..tarū. in. iij. ex verbis Aug⁹. Prudentia est in precauēdis insidijs. iusticia in subleuandis miserijs. fortitudo in perferendis molestijs. temperantia in ..rcendis delectationibus prauis. hec ibi. Sunt tn̄ 7 alij actus dictaz virtutū vltra predictos. Qui cū habeant hic politicas virtutes: habent quidē tēptationes magnas de vitijs cōtrarijs. sed ratione superan..as. 7 h..t status imꝑfectoz. Et q̄ ad hoiem pertinet ..ā ad diuina se trahat quātū

De necessitate virtutū theologicarum.

§. IX. De virtutibus theologicis q̄ necessariū sit ponere vtutes theologicas scz fidem: spem: 7 charitatē. 7 eas ..bere: quas nec habuerūt nec cognouerūt gētiles pbi: qui volūt saluari. patet ex b. q̄ precepta legis sunt de actib⁹ vtutū q̄bus hō rēdit ad beatitu..nē pfectaz. Et precepta de..in diuina lege de actib⁹ fidei: spei: 7 charitatis: vt p.. diuersis locis. 7 ea ꝑcepta opz seruare. iux̄ illud. Mat..x. Si vis ad vitā ingredi. serua mādata. q̄ 7c. Pro cui⁹ declaratiōe dicit beatus Tho. j. q. lxij. ar. .. q̄ hō pficit̄ p vtutē ad actus quibus ordinat̄ in beatitudinē. Est autē duplex hois beatitudo seu felicitas. vna scz ꝓportionata hūane nature. ad quam scz hō pōt puenire ..ncipia sue nature: et si non ..marent ad aliā felicitatē hō nisi ad ista. ..fficerēt ei vtutes intellectuales 7 morales. Nā cū vtus ..quidā habit⁹ pficiens hoiem ad bene opandū. vt dicit in..tōtus tho. vbi. s. q lvj. 7 principiū humanox actuū sit duplex. s. intellect⁹ 7 appetitus. Virtus aūt intellectualis pficit intellectū siue rōnem. ..tus moralis appetitū. Justicia q̄d appetitū rōnalē seu voluntatē 7 fortitudo 7 temperantia ..petitū sensitiuū seu sensualē. Sed q̄ est alia ..mudo felicitas naturā hois excedēs ad quā hō sola diuina v..tus ..quet ..pōt fm̄ quandā diuinitatis p..ticipa..nē. fm̄ q̄d dr̄. ij. Per. i. Per ꝑm facti sum⁹ diuine nature cōsortes 7 huiusmodi. beatitudo ꝓportionē hūane nature excedit cū naturalia pncipia hois excedēs ad q̄d hō sola diuina v..tus ꝓcedit ad bñ agendū nō sufficiāt ad ordinandū hoiem in predictā beatitudinē ꝑfecte. sicut sunt vtutes intellectuales 7 morales. Ideo opz q̄ supaddant̄ homini diuinitus aliq̄ pncipia p que ita ordinet ad beatitudinē supnaturalē sicut p pncipia naturalia ordinat̄ ad finem cōnaturalē 7 felicitatē: nō tn̄ absq̄ diuino adiutorio. Et hec pncipia dicunt virtutes theologice. tum qa habēt deum. p..cto inquātū per eas recte ordinamur in deū. tum qz a solo deo nobis infundunt. tū etiā qz sola diuina reuelatiōe nobis in sacra scriptura he vtutes traditi

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur. Et ꝗuis ad deū naturaliꝫ rō ⁊ volūtas ordinenꝫ. put sunt nature ꝓncipiū ⁊ finis ſm eiꝰ ꝓportionē nature. ⁊ ad ipm ꝑz ꝙ est obiectū beatitudis supnālitas rō ⁊ volūtas nō ordinātur ſufficiēter ſm suā naturā. Quāus aūt ꝑ naturalē inclinatiōnē ordinēt ḣō in finē sibi ꝓnālē seu beatudinē quoad intellectū ꝑ lumē naturale ipſi⁹. ꝯad volūtatē ꝑ rectitudinē eiꝰ tēdētis in bonū rōnis: tñ hec deficiūt ab ordine beatudinis supnālis ⁊ pfecte iuꝫ illud. j. Cor. ij. c. Oculs nō vidit nec auris audiuit ⁊c. Uñ oportuit ꝙ aliqd ḣoi superadderef ꝗtū ad vtrūq; ad ordināndū ipꝺ i finē supnaturalē. Et intellectus q̄dē ordinaꝫ in ipm finē supnaturalē ꝑ hoc ꝙ addunꝫ ḣoi quedā ꝓncipia supnaturalia ꝙ diuio lumiꝫ capiunꝫ. ⁊ hec sunt credibilia de ꝙbus est fides. Sc̄do ordinaꝫ volūtas ꝗtū ad illū finē ⁊ ꝗtū ad motū intētiōis in ipaz tendētē sic in id ꝙ ē possibile ꝓsequi qđ ꝓtinet ad spē. ⁊ ꝗtū ad vnionē quādā spūalē ꝑ quā quodā mō trālformamur in illū finē qđ fit ꝑ charitatē. Appetitꝰ eñ. uiuscuq; rei naturaliꝫ mouet ⁊ tēdit in finē sibi cōnaturalē. ⁊ iste motꝰ ꝓcedit ex quadā ꝓformitate rei ad suaz

De ordine finē. Motꝰ in finē vltimū est ꝑ spē. ꝓformatio ad finē per charitatē. Est aūt ordo b inter ipsas ꝗtū ad actus. nā ꝙ ꝑtinet ad habitū silꝫ infundūt. Ordine gñatiōis ꝓcedit fides ipē ⁊ charitatē ⁊ spes charitatē. Nō eñ pōt motꝰ appetitus in aliqđ tēdere amādo vel sperādo. nisi illud sit apphēsuz sensu vl̄ intellectu. Per fidē aūt apphēdit intellectꝰ ⁊ amat. Et ex ꝙ aliqs sperꝫ de aliq̄ ꝓcedit ad amādū. Ordine aūt ꝓfectiōis charitas ꝓcedit fidē ⁊ ipem qz vtraq; ꝑ charitatē formanꝫ ⁊ ḣñt ꝓfectionē vtutꝫ. Hec figuranꝫ ꝑ tres ciuitates refugij vltra iordane. ⁊ tres citra iordanē. ad qs fugiēs q̄ ḣomicidiū fecera, ꝛ cu salu⁹ erat a morte corꝑali. Sic post baptismū incḣoatū in iordane tpe gr̄e ⁊ añ. ſ. in veꝛ testō q̄ occidit aiaz suā ꝑ peccatū vel etiā q̄ ḣz originale ⁊tractū ex ꝑmis pentib⁹ q̄ occidēt ḣūanū gen⁹ nō b intēdētes saluari nō pōt ꝺ morte eterna nisi reperiēs se in istis vtutib⁹ ⁊ pſcuerās. Qui eñ habet vnā ꝓfecte habet ⁊ alias. fignāt ⁊ ꝑ tres filios Job ſm Greg. in ꝑmo ⁊ vltimo moraliū.

¶ De acq̄sitiōe vtutū. ⁊ quō sumaꝫ mediū in eis. Ca. II

Eacquisitōe virtutū

ꝺ sciēdū ꝙ modus acq̄rēdi virtutes est triplex: seu tria debent seruari.

De tribus seruādis in acquisitione virtutum.

¶ Primū est appetitū dirigere.
¶ Scōm infectiuū excludere.
¶ Tertiū est mediū attendere.

Et ꝗtū ad ꝑmū ꝺz appetitū dirigere. vt s. ꝺxiū eiꝰ faciat ad qđ nat⁹ inclinaꝫ ⁊ delectaꝫ ex natura sua infecta. vt si inclinaꝫ ex natura suꝺ vel ꝙsuetudine ac. nū vitiū ad eiꝰ ꝺxiū ad qđ inclinaꝫ nitaꝫ. exēplo illoz q̄ torquēt ligna dissorta q̄ in aliā ꝑtē ꝺxterquēt ꝺxiā vt dirigāt. Et sic intelligiꝫ q̄ regnū celoz vim patiꝫ. ⁊ violēti rapiūt illd. Mat. xj. c. Ista eñ violētia inferꝫ sibi ꝑ ipſi q̄ad appetitū sensualē. vñ ꝺe pe. di. ij. Si q̄s semel. Dr̄ eñ sic. Si q̄s semel notaꝫ sue rit iudicē ꝑtē ꝺis vitio. ⁊ rursus in b ipm inciderit sciat se ꝑnā cām e ꝙ iuidꝫ ꝑ l'ꝓtētio nascit i interioꝛib⁹ medullis hr̄e rec. ntā. Ꝙpter ḡ eū ꝑ ꝺxia atq; adusa curari. i. ꝑ humilitaꝫ exercitiū. Et ꝛcina vo humilitaꝫ sūt si se viliorꝫ bus officijs subdat: ⁊ mitteriꝫ dignioꝛb⁹ tradat. Ita nā q̄s arrogātie ⁊ ḣūane gl'ie vitiū euitari vel curari poterit. vt in cōsuetudine humilitatis affectꝰ vltra tā nō incidat in arrogātie ⁊ vane gl'ievitiū. Et i singul' vitijs filis cura adhibeaꝫ. Hec ibi. Quātū ad scōm qui vult fieri vtuosus debet infectiuū abijcere. Nō eñ possumus in delectationibus diu mozari q̄n gratulemur in eis. ⁊ iō eas in ꝓncipio vitare debemꝰ exēplo pḣoꝛ seu pḣoꝛ viroꝛ vbis Troiāe q̄ iudicabāt Helenā mulierē pulcherrimā tā scz rapuit. Pars vt pestē fugiendā. Sic ⁊ nos o es corꝑales delectationes abijciamus. quia tunc vel nisi vel parū peccabimus. Nā ꝓcupiscentia delectationū in plura peccata inducit. Tertio debz mediū attendere. hoc aūt facit qñ ab extremis que sunt vitiosa recedit: ⁊ ꝑcipue qñ recedit ab extremo qđ magis medio opponit. sicut si q̄s vult ad fortitudinē puenire opz ꝙ magis recedat a timiditate q̄ magis opponit fortitudini q̄ ab audacia. hec beatꝰ Thomas in scripto super libꝝ ethicoꝝ.

§. I. Et nota ꝙ omnis vir

Qđ oīs virtus aliquo mō ꝓsistit in medio cōsistit in medio cōclusionis. hoc intelligitur.

tus aliquo mō ꝓsistit in medio: sed nō vno ⁊ eodē modo. Nā vr̄ moꝛal' ꝓsistit in medio rōnis ſm ꝙ mediū rōnis ꝺxid qđ ro ꝓstituit in aliqua materia: siue circa actōes: vt in iustitia. qđ etiā ꝺx mediū rei: siue circa passiones. vt in tēpantia ⁊ fortitudie. qđ ꝺr̄ solū mediū rōnis ⁊ nō rei. Et p hui⁹ declaratiōe dicit beatꝰ Thomas. j. ij. q. lxiij. art. j. ꝙ virt⁹ de sui rōne ordinat ḣoiem ad bonū. Moral' aūt virtus ꝓprie est perfectiua appetitiue partis aie ſ n aliquā determinātā naturā. Mensura aūt ⁊ regula appetitum motꝰ circa appetibilia est ipa ro. Bonū aūt cuiuslibz regulan ⁊ mēsurati in hoc ꝓsistit ꝙ ꝓformet sue regule ⁊ mensure. sicut bonū in artificiatis est ꝙ ꝓsequat regulaz artis. Malū aūt ꝑ ꝺfīs in hoc est ꝙ discoꝛdat a regula ⁊ mensura sua. qđ quidē cōtingit dupliꝫ. vel ꝑ hoc ꝙ superꝫcedit mēsurā: vl' ꝑ ꝺ ꝙ deficit ab ea. sic appet manifeste i oib⁹ regulatis ⁊ mēsuratis. Et iō ꝑz ꝙ bonū virtutis moralis cōsistit in adequatiōe ad mensurā rōnis. Manifestum est aūt ꝙ inter excessum ⁊ defectū: mediū est equalitas siue cōformitas. Prudētia aūt ꝙuis sit intellectual' virt⁹: ḣz idē mediū qđ ⁊ moralis: scz rectitudo rōnis. sed in hoc differūt: qz prudēti est istud mediū vt regulantis ⁊ mensurantis: virtutis aūt moralis vt regulate ⁊ mensurate. ⁊ similiter excessus ⁊ defect⁹. Aliarū aūt virtutū intellectualiū: vt scia: sapia: ⁊ intellect⁹: bonū ꝓsistit in quodā medio ꝑ ꝓformitatē ad ipam rem ſm ꝙ dicit esse qđ ē ⁊ nō esse qđ nō est. in quo ratio veri cōsistit. Excessus aūt eius ſm affirmationē falsam p quā ꝺr̄ esse qđ nō est. Defectus ſm negationē falsam p quaz ꝺr̄ non esse quod est Res eñ est mensura intellect⁹ nostri: vt ꝺr̄. ix. metaphi. Ex eo eñ ꝙ res est vel nō est: ꝺr̄ esse veritas in opinione ⁊ oratiōe nostra. Virtutes etiā theologice possunt dici cōsistere in medio: sed nō ita ꝓprie ⁊ per se: sz per accidēs. nā mensura ꝓpria earū ⁊ regula est deꝰ. fides eñ nostra mensuratur ſm veritatē diuinā. spes ſm magnitudinem potentie eius. charitas ſm bonitatē eius. Et ista est mensura superexcellēs oēm ſ ultatē creatā. vñ nūq̄ pōt ḣō tantum diligere vel sperare vel credere in eū quātum debet. Et sic non potest ibi esse excessus. sed quanto plus: tanto melius. Sed cōsideraꝺo mensurā harū ex parte nostra: videlz ſm ꝙ cōgruit ꝓditiōi nr̄e nature possunt ꝓsiderari mediū ⁊ extrema ex pte nostra. Nā in dilectōe excessus ſi q̄s diligeret plus ꝓprimū q̄ ꝺz: puta cōmittendo peccatū pro salute ipius. defectꝰ ca oditꝰ l'inuideryl'ḣmōi. In spe defectꝰ est per desperationē: excessus ꝑ ꝓsumptionē. In fide vt inter contrarias hereses vt arrianoꝛ ⁊ sabellianoꝛ vel nimis leui crederet ⁊ difficilr rōnabilia credere ⁊ ꝺubitare. In ꝓudentia excessus: nimia sollicitudo: vel nimis minuti sensuī suo. defectus: negligētia: ⁊ incōstantia. In iusticia. in ꝺstribuendo nimis ꝺare vel nimis paruz. In liberalitate que est pars iuꝺicie excessus est ꝓdigalitas. defectus: auaricia. In fortitudie nimia: audacia: vel timidi. s. defectus: pusillanimitas. In temperātia gula: luxuria: ⁊ huiusmodi. defectus: insensibilitas: puta nō sumendo necessarias delectatiōes. Et sic possent assignari in aliis. Multa aūt solet occurrere ḣomini impedimenta in volendo tenere mediū. Sed dicit Gregorius. vij. q. i. Aduersitas que bonis votis id est ꝓpositis obiicit ꝑbacē virtutis est: nō iudiciū reꝓbationis. vñ nō ꝺimittenduz. Figura ḣabetur cū populus ꝺei in deserto vellet ire recto itinere: nor ꝺeclinādo ad ꝺexterā vel sinistrā ad terrā ꝓmissionis: obstiterūt reges Seon ⁊ Basan, Sed pugnātes ꝺ eos ⁊ vincētes ꝓsecuti sunt iter rectū. Ad tenēdū viā mediī. i. virtutis inducūt multe auctes. vt illd. ps. lxxiij. Deꝰ aūt rex nr̄ a scl'o operat⁹ est salutē in medio terre. i. creature rōnalis. ꝑ vtute que ꝓsistit in medio. vnd ꝺicit dns. Scietis qz in medio ist'l ego sus. Johel. ij. ⁊ Aggei. ij. Spūs meus in medio vr̄i. ꝺicit dns. Hec est eñ via p quā ibāt vacce q̄ trahētes arcā dñi gradiebanꝫ vno itinere nō ꝺeclinātes. neq; ad ꝺexterā neq; ad sinistrā. vt ḣr̄. j. Reg. vj. Uñ sapiēs. mediū tenuere beati. Et in signum hui⁹ legit Job. xx. q̄ resuscitatus xp̄s stetit in medio ꝺiscipuloꝛ suoꝛ. Et Lu. ij. Inuenerūt eū in tēplo in medio doctoꝛ. ⁊ in cruce in medio latronū.

¶ Que bona operent in bonis vtutes. Caplin. III

E operatiōe virtutū

ꝺ Operanꝫ eiz in nobis. A malo excusionē. In ꝓlio trūp⁹ l' ꝓtionē. Et in celo ꝓmiationē. Uñ

De effectibus virtutū i ḡnali

apls ad ḣas inuitās ꝺic ad Ro. xiij. Indnauur arma luc respectu ꝑmi ꝺn̄r indumēta. respectu scōi arma. respectu tertij luc. Primo ḡ virtutes excludunt a malis. vñ ꝺn̄r in

Virtutes opant in nobis tria

dumēta. Et hit⁹ ꝺn̄r indumēta q̄ꝺ⁹ tecti excludimur a cōfusione muditaꝝ ⁊ turpitudis. Apo. iij. Uestimēt albis in duaris. i. veris vtutibus ne appareat cōfusio muditaꝝ tue. Hinc ⁊ Ambro. de pe. diſt. ij. Sapiēs nunq̄ est inanis. id est nudus. sed semp ḣabz in se amictū ꝓudētie qui pōt ꝺicere iusticia vesciebar. De nāq; sunt eterna mētis velamia q̄ nullus ꝑdit nisi volēs his expoliaꝝ. Adā cognouit se nudū. hec ibi. Excludit nāq; vtus nō solū culpā sed ⁊ penā ⁊ tristiciā. Et culpā quidē excludit vtus. vt suū ꝺxiū. Cōtraria eñ simul inesse nō pnt. Quelibet eñ vtus ḣabet vitiū aliqđ sibi ꝛ e ꝛtrariū: vt castitas luxuriā: liberalitas auariciā ⁊ ḣmōi. Uirtus aūt infusa excludit oēm actū pcti mortalis. qz qōlibet sibi ꝛtrariaꝫ. vel ꝺirecte p q̄ndā cōsequentiā. s. rōne cōnexionis eaꝝ. Pctā aūt venialia nō excludit virtus. Excludit scḣ ꝓpenā. Nā ꝙuis quis ḣabeat virtutē oportet ꝙ faciat sibi violentiā in operando. Patitur eñ quandā penā ⁊ difficultatē in actu bono. sed ḣabita virtute operatio ſm vsum est ꝺelectabi. s. Unde Sapiēs ꝺicit ꝙ signū generati ḣitus est ꝺefectabiliter operari. ⁊ sic excludit penā difficultatis. Penā etiā de cōmissis peccatis ꝺiminuit virtus per actū suū qui nō solū est meritoꝛi⁹. sed etiā satisfactoꝛius. Excludit etiā tristiciā virtus. virtuosus enim nō cōtristaꝫ de opere vt ꝛ oso: sed gaudet. Uñ ꝺicit Augꝰ. de pe. diſ. ij. Si aplus. Hinc semp ꝺoleat ⁊ ꝺe ꝛ loze gaudeat. quia scilz ꝺoloꝛ ꝺe peccatis est actus virtuosus. Tristaꝫ aūt ꝺe ḣis que p ꝛtui repugnāt aliq̄ mō scz ꝺe pctis suis vel aliozꝛ. vt Ezechias cum fleuit fletu magno. Esa. xxxviij. Et samue. peccata saulis. j. Reg. xvi. vl' aliꝭ miseriꝭ. Moderate tamē semp ne incidat in ꝺesperationē vt iudas q̄ pre tristicia laqueo se suspendit. Mat. xxvij. Nō sic petrus negans. nō sic Dauid de morte parꝛuli filij. ij. Regū. xij.

§. I. Secundo operant in

bello victoriā ⁊ ꝺefensionē. vñ ꝺicunꝫ arma. vñ aplus. Arma vestra nō sunt carnalia: sed spūalia ad ꝺestructionem inimicoꝛ. ad Ephe. vj. ꝺeclarat ipa arma ꝺicēs. Induite loricā iusticie. in oīb⁹ sumē. scu. fi. ⁊c. Et galeā salutis assumite. ⁊ de aliꝭ alibi scribit. Ad hoc facit quod ḣabetur. xxiij. q. j. nisi. Quattuoꝛ aūt sunt inter alia vitia ꝛ cacula q̄ bus in pnti vita ab ḣoste inuadimur ⁊ pcutimur. s. stulti ꝛ a. iusticia: incōstantia: ⁊ cōcupiscētia. Per oppositum quattuoꝛ sunt arma q̄bus ꝓpugnamꝰ. s. prudētia ꝺ stulticiā. iusticia contra iniusticiā. fortitudine ꝺ incōstantiā. tpantia ꝺ cōcupiscētiā. hec est sma Diero. ꝺz ad hnc potiora sūt arma. Scutū fidei: galea spei saluꝭ ⁊ gladi⁹ charitaꝭ. q̄ gladius in vtiōe figurata fuit oñsus Jud. machab. aureus tñ et ꝺic. est ei in signo vinces. ſ. machab. Et aplus. ij. ad Cor. j. c. Per arma iusticie a dextris ⁊ a sinistris. iusticia est oīs vtus. verū ḣabēdo oēs vtutes ḣas adhuc indigemꝰ aditoꝛio xp̄i. ⁊ b oꝛ cognoscere ex hūilitate et virilr resistere. Et in re habemus figurā in ꝺd. q̄ bellās ꝺ gygātē goliath cū bacło ⁊ fūda ⁊ lapide eū occidit. j. Re. xvij. Goliarꝺ figt diabolū q̄ terribilis ⁊ fortissimꝰ ē. bellādo ḡ ꝺ eū cū scz tēptat ꝺebemꝰ vri baculo crucis ad crucifixū recurrēdo. Jfūda q̄ est vilis ē hūilitas q̄ ꝺz adesse. cognoscēdo nos imbos. i. infirmos. Lapis est virilis resistētia. exēpluz in macharto cui ꝺixit diabolus q̄ solū humilitas sua eū vincebat.

§. II. Tertio operaꝭ in celo

quare virtutes ꝺicuntur arma lucis.

lp̄miationē, vñ ꝺicunꝫ lucis arma. nō solū q: raciāt ḣoiez uminosum interi⁹ in aia ⁊ exterius in ꝙuersatōe. iuꝫ illd. Luceat luxꝝ coꝛa ḣoib⁹. Mat. v. ⁊ pulchrū ꝺiuersis coloꝛib⁹ vtutū. Hūilitas eñ ponit nigredinē. charitas rubedinē. sapia aureū colorē. fortitudo viredinē. temperātia albedinē. prudētia hyacinthinū. Gz etiā ꝺicūt arma lucis q: ꝓducūt ad lucē supne gr̄e. Uñ Greg. sup Ezech. omel. v. Justi: q: vsq; ad finē vite ꝓficiūt in vtute: ad pfectū ꝺiē tūc veniūt q̄n ad regna celestia ꝓducti: in ea luce quā ꝺesiderāt iaz min⁹ aliq̄ nō ḣabebūt. de pe. di. ij. Nō reuertebant. ⁊ hoc ꝺicit exponēs illud Prouer. iiij. Justoꝛ semita q̄si lux splendēs ꝓficit ⁊ crescit vsq; in pfectū ꝺ⁹. Et quāto q̄s fuerit vtuosioꝛ: tāto in patria splēꝺidioꝛ Stella eñ ꝺr̄t a stel.. in claritate. j. ad Cor. xv. hoc aūt faciūt vere vtutes: nō ficte p ypocrisim: q̄ nō vere lucēt Uñ gre. de pe. di. ij. Multi. vel ſm aliā lr̄am cir⁹ incipit capliꝰ lu . Sepe ḣō mltis occulte pctis inuolvit: et in vna aliq̄ vtute agn⁹ videt q̄ ipa q̄ vtus imanescēs deficit: q: dū ꝛmotescit ḣoibus ꝓcludubio laudat: ⁊ usq; fauoꝛ inḣiāter appetit. Uñ si fit v pſa vtus ante oculos dei vtus nō sit: dū abscōdit q̄ ꝺisplicet ⁊ ꝑdit q̄ placet. q̄ intelligendū videt q̄si ḃ sit ꝑ ypocrisim. de q̄ ibi loquit Greg. ⁊ subdit exēpla. Patet plerūq; supbia ⁊ castitas in noteſcit. Atq; ideo oīsa diu castitas circa finē vite ꝑdit: q: cōperta supbia vsq; in finez ste incoꝛrecta retinet ⁊c. Ponit exemplū etiā de mia ⁊ patrētia. ⁊ in fine capꝰ. ꝺicit. Jdcirco aūt vtutis iter nō puēturi inchoāt: vt eis qui puenturi sunt viam qua gradiaꝫ ostendaꝫ: quoꝛ casus vtilitate nō modica electoꝛ ꝓfectibus seruit: quia illoꝛuz lapsum dū conspiciūt de suo statu cōtremiscunt: et ruina que illos damnat: istos humiliat. Hec ibi.

¶ De inequalitate receptōis virtutum: ⁊ quomodo sunt gradus in ipsis. Caplin IIII

E inequalitate rece=

ꝺ ptōis vtutū. Sciendū ꝙ vn⁹ ḣz vtutes magis intēsas ꝙ alter ⁊ nō eq̄liꝭ. Et vn⁹ ⁊ idē pōt ḣre vtutes magis intēsas ⁊ pfectas vno tpe ꝙ alio. Et idē etiā vno ⁊ eodē tēpe pōt ḣre vtutē aliquā pfectā ⁊ plenius ꝙ alius. nō ſm ḣabitū: ſ ſm inclinationē nature ⁊ apparentiā exteriozē ꝑ maiꝰ exercitiū. Quātū ad ꝑmū ꝙ i vno fit maioꝛ vtus ꝙ in alio. ꝑz ꝑ ōtuoꝛ rōnes. Primo ꝓpter meliozē ꝺispositionē. inḣit⁹ n est li⁹ ꝺispositꝰ ex naturali cōplexiōe ad vnā vtutē ꝙ aliꝰ i. phlegmatic⁹ est magis ꝺispositꝰ ex cōplexione ad mānsuetudinē ꝙ cholericꝰ. Et sic pōt intelligi illud Sap. viij. Sortit⁹ sum aiam bonā scz ꝗtū ad inclinationē ad vtutes ex bōa coꝛpis cōplexione. Scḏo ꝓpter maioꝛē assuefactionē inḣitū vn⁹ magis assuescit ad vtutes seu magis exercet in bōis opib⁹ q̄ alius. Cōsuetudo eñ ꝺr̄ q̄si altera natura. Et sic ex frequētia bonoꝛ operū magis firmaꝫ ⁊ intēdit ḣabit⁹ vtutis Uñ Lyps. Gratia spūalis q̄ in baptismo eq̄liꝭ a credētibus sumit in ꝙuersatōe atq; actu nr̄o postmodū vl' minuitur vel augetur. Et in euāgelio ꝺicit semē equaliꝭ seminat sed ꝑ varietatē terre assumit aliud in multiplicē copiaz vel trigesimū vel sexagesimū vel cētesimū numeri fructum exuberāter cumulaꝫ. ꝺe ꝑse. ꝺiſ. xiij. Nec quēꝙ, a gra aūt

Quare vno sit ḣ tus maioꝛ ꝙ in alio sūt ꝗtuoꝛ rōes

Universidad de Deusto
Biblioteca

pcedũt virtutes infuse. Tertio põt esse magis pfecte virtus f[ortis] vno q̃ in alio ꝓpter maiorẽ discretionẽ. inq̃tũ vn⁹ hz pficacẽ iudiciũ rõnis q̃ alius. Ad qđ põt induci illũ de talẽtis Mat.xxv. Unicuiq; dedit ſm ꝓpriã virtutẽ. scz capacitatis. ceteri paribꝰ. Quarto ꝓpter maiorẽ infusionẽ. ſ. diuine gr̃e. Et ista est ꝑncipalior rõ. Magis em̃ infundit vni de virtute q̃ alteri. ſm maiorẽ intentionẽ seu pfectionẽ. Et b ꝑncipalr ex bñplacito dei. ſm illud Ephe. iiij. Unicuiq; data est gr̃a ſm mẽsurã donatiõis xp̃i. ⁊ secũdario ſm conatũ hois ad ꝓparandũ se ad ipam. q̃ etiã conatus ex dei dono ꝓcedit. Quãtũ ad scõm. Jn vno ⁊ eodẽ diuersis tpib⁹ põt esse virtus maior ⁊ minor. Nã gradus multiplices sunt in virtutib⁹. ad quos põt q̃s de die i diẽ ꝓficiẽdo ascẽdere. Nõ diffuse declarãs Bze. sup ezechielẽ. (Et hr̃ de pe.di.ij. dr̃ sctãm eccl̃iam) sic ait. Unaq̃ q̃ virtus q̃si quibusdã gradib⁹ augeẽ. Et sic p incrementa meritor ad summũ pducit. Alia nãq; sunt virtutis exordium. aliud virtutis ꝓfectus. aliq̃d pfectio. Et hoc ꝑbat idẽ Bzeg. in dicto capl̃o per auctoritatem ꝓb̃. vbi ait. De⁹ in gradibus eius cognoscẽ. ſm aliã litterã. nã nostra trãslatio habet. deus in domibus eius cognoscẽ. Et Job. xxxj. Per singulos gradus meos ꝓnũciabo illũ. id est p singula incrementa virtutũ que a deo accipio laudẽ deo tribuam Jnducit etiã parabolã que habẽ Marc. iiij. de semine ia crato in terrã. qđ cũ ortũ fuerit ꝑmo facit herbã. deide spicã: demũ plenũ frumentũ in spica. Semen iactat in terrã cum propositũ cõcipit in corde boni operis. pſemẽ infusę virtutis. Nõ ortũ est herba. per ꝑncipiũ boni operis executi. Spica per profectũ. plenũ frumentũ ꝑfectionẽ. tandẽ per falcẽ mortis collectũ in horreũ regne patrie reponit̃. Jxta illud. Triticũ aũt cõgregate in horreũ meum. Matth. xiij. Ponit Bzego. exẽplũ de beato Petro qui fuit quasi herba ante passionẽ cõculcatus pedetimoris. quasi spica ꝑ resurrectionis. plenũ frumentũ post penthecosten. Dicit etiã Gratian⁹ de pe. dist. ij. Charitas est aqua. in fine illius. c. q̃ nemo repente fit summꝰ. sed a minimis quisq; incboat ꝑuenit ad maiora pueniat. Item nota q̃ nunq̃ potest aliq̃s ita augeri in virtutibus quin possit adhuc magis perfici. excepto xp̃o qui summã plenitudinẽ accepit q̃ non creatura est capax. Unde de⁹ intelligit illud Jobis. j. Non ad mensurã dat deus spiñ. id est eodẽ mõ tantã mensurã sicut omnibus aliis ⁊ sctis ⁊ angelis. sed quasi infinitã. Et q̃to quis magis ꝓficit minus videt sibi habere: q; magis cognoscit quod sibi deest ad qđ põt pertingere. Et sic intelligit illud Eccl. xviij. Cum cõsummauerit homo tunc incipiet. scz ſm estimationẽ sue am. Quantũ ad tertiũ nota q̃ omnes virtutes in vno homine ꝓ eodẽ tpe sunt equaliter intense. Thomas ꝑma. ij. q. lxvj. ar. ij. ⁊. iij. Quãuis em̃ una nõ excellẽtior alia inter se ⁊ eas comparando. sicut charitas est maior fide ⁊ spe ⁊ aliis ⁊ prudẽtia excellentior aliis cardinalibus. tñ ſm participationẽ subiecti. ꝓout scz intenditur vel remittit in subiecto. oẽs virtutes vni⁹ hois sunt eq̃les eq̃litate ꝓportionis q̃ qualr crescũt. ꝓportionalr in hoie. Sic digiti manꝰ sunt eq̃les q̃titatẽ. ⁊ sunt eq̃les hz ꝓportionẽ q̃ ꝓportionalr augeant. Un̄ ⁊ Au. in li. de tri. dr̃. q̃ q̃cũq; sunt eq̃les in fortitudine sũt eq̃les i fortitudie ⁊ trpantia ⁊ sic de aliis. Nõ aũt vn⁹ sanctus laudat magis q̃ vna virtute q̃ de aliis. vt Abraã de fide. Moyses de mãsuetudie. Job de patiẽtia. ⁊ sic de aliis ⁊ de quolibet cõfessore cãtat in ecclia. Nõ est numerus similis illi rẽ. eo q̃ habuit ꝓrogatiuã alicui⁹ virtutis. Bene ꝓpter excellẽtiorẽ ꝓportionẽ dinẽ ad actũ talis virtutis. qđ põt ꝓcedere vel ex natura. vel ex assuetudine. vel ex gr̃a. Ex quolibet aũt actu virtutis nõ augeẽ. Sz vel augeẽ vl saltẽ disponit ad augmẽtũ. sicut gutta cauat lapidẽ. nõ vno ictu ſ sepe cadẽdo. Sicl̃ p actũ malũ corrũpit virtus. vel disponit ad corruptionẽ. vt p cessationẽ a bono ope. vel negligẽter faciẽdo. ⁊ tũc ꝺr diminui. Et de his hẽs. j. in tractatu de charitate. c. j.

Ut bõ ꝑficere in virtutib⁹

Nota hũc passum.

Ut in vno hoie tpe virtutes sũt equaliter intẽse ſm Tho.

Nõ quasi reyn⁹ sanctus magis dat ovna virtute q̃ de alia. b ponitur i generali.

¶ De cõnexione virtutũ vtrũ sic sunt catenate adinuicẽ. vt vna sine altera haberi non possit. Cap. V.

E cõnexione virtutũ

d vtrũ scz oẽs sint cõcatenate adinuicem. vt vna non possit haberi sine altera. Ad qđ dic̃ beat⁹ Tho. j. ij. q. lxv. ar. j. q̃ tum ad virtutes intellectuales clarũ est q̃ nõ sunt cõnexe adinuicẽ. nec etiã cũ aliis virtutib⁹ Et rõ est. Quia sunt circa diuersas materias adinuicem non ordinatas. ⁊ ideo nõ inueniũt in eis cõnexio. Qđ ꝓz ex hoc. q; hñs sciam nõ hz sapiam. ⁊ hñs vna nõ hz alia. ⁊ hñs artẽ nõ hz sciam: ⁊ hñs artẽ vel sciam: nõ habz virtutes morales nec theologicas. Quãtum aũt ad cardinales virtutes ꝓcatenate q̃dem sunt. ſm suũ esse perfectũ Nã vt dicit idẽ vbi supra. virtus moralis põt accipi dupl̃r. Uno modo imꝑfecta. alio mõ ꝑfecta. Et imꝑfecta q̃dem nihil aliud est q̃ inclinatio q̃dã ad faciendũ aliq̃d opus de genere bonoꝝ. siue talis inclinatio insit nob a natura. siue ex assuetudine opeꝝ. Et hoc mõ virtutes morales nõ sunt cõnexe. Eidem⁹ em̃ aliquẽ promptũ ex applexione cordis vel assuetudine ad opa liberalitatis q̃ tñ nõ ẽ promptꝰ ad opa castitatis. Perfecta aũt virtus moral ẽ habit⁹ inclinãs ad opꝰ bonũ bñ agẽdũ. Et ſm hãc acceptionẽ sũt virtutes cardinales oẽs cõnexe. Et hoc ẽ qđ dicit Bzegorius. xxij moraliũ. q̃ vna virtus sine alijs. aut oino nulla est aut imperfecta est. Uimõi ꝓnexionis rõ est ſm ꝑm. q; nulla virtus moralis põt sine prudẽtia haberi. eo q̃ ꝓpriũ virtutis moralis sit facere electionẽ rectã. cũ sit habitus electiuus Ad rectã aũt electionẽ nõ sufficit inclinatio in debitum finem. qđ est directe p habitũ virtutis moralis. Recta q̃ alijs directe eligat ea que sunt ad finẽ. qđ fit ꝑ prudentiam. q̃ est ꝓfiliatiua. iudicatiua. ⁊ ꝑceptiua. de his q̃ sunt ad finem. Sil̃r prudẽtia haberi nõ põt nisi habeant̃ cetere virtutes morales. cũ prudentia sit recta rõ agibiliũ que sicut ex ꝓncipijs ꝓcedit ex finibus agibiliũ ad q̃s aliq̃s recte se hz p virtutes morales. Et sic ꝓz eas ẽ ꝓnexas. Uirtutes tñ ille q̃ nõ ꝑficiũt hoiem ſm cõem statum. i. q̃tũ ad ea q̃ cõiter in oi vita hois occurrũt agẽda. hz ꝑficiũt ſm eminentẽ statũ vt magnificẽtia. magnanimitas. vginitas. in q̃tũ acq̃site nõ sunt ꝓnexe cũ moralib⁹ ſm habitũ sed ſm ꝓpinquã potentiã. q; scz de facili ab habentib⁹ ipsas morales p exercitiũ acq̃ri possunt. Non solũ aũt sunt ꝓnere ad inuicẽ cardinales hz ꝑfecte sunt infuse sunt ꝓnexe cum theologicis ⁊ cũ donis. Nec em̃ ꝑfecte sunt ipse cardinales ꝑfectiõe scz ducẽte in vltimũ finẽ. nisi fuerint fide spe charitate. Et cũ dicit Gr̃osper q̃ oẽs virtus ꝓter charitatẽ põt eẽ cõis bonis ⁊ malis. loq̃tur de virtute ipfectaꝝ sũt acq̃site siue infuse. Acq̃site em̃ nõ sunt ꝓnexe. cũ theologicis. Quãtũ aũt ad virtutes theologicas sciendũ q̃ sunt ꝓnexe adinuicẽ ſm suũ eẽ ꝑfectũ. Nã ſm imꝑfectũ esse ⁊ eas eẽ cõinfusas. põt eẽ fides ⁊ spes sine charitate. hz actꝰ earum nexas eti nõ sunt perfecti nec meritorij. Charitas aũt sine fide et spe eẽ nõ põt cũ fides ⁊ spes sũt formate p gr̃az sunt ꝓnexe adinuicẽ. nec ꝓnexe theologice cardinalib⁹ ifusis. Cũ em̃ in lege diuia dent̃ ꝑcepta de actib⁹ cardinaliũ. ⁊ ꝓpius dicat Jo. xiij. Si diligitis me mãdata mea seruate. q̃ habz charitatẽ implet illa mãdata q̃ dant̃ de actib⁹ illaꝝ. vtutũ.

Sũt etiã ꝓnexe cũ donis spũscti. q̃ em̃ hz charitatem. hz spm̃scti. Un̄ dr̃ ad Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordib⁹ v. ⁊ p spm̃scti̇m q̃ datus est nob. Qui hz spm̃scti̇m hz ⁊ dona ei⁹. Quãtũ vo ad dona sciendũ ſm de. Tho. j. ij. q. lxviij. q̃ sunt ꝓnexa adinuicẽ. ita q̃ vnũ sine alio nõ põt. Un̄ Bze. in. ij. moraliũ dicit signari ipa per septẽ filios Job q̃z q̃libet habẽs quiuis aliis in die suo. quia dona ꝓficiũt se inuicẽ. i. hoiem in q̃ sunt delectant nõ vnũ sine altero. Sũt etiã ꝓnexa cũ vtutib⁹. q; connectunt in charitate. ita q̃ q̃ hz charitatẽ hz dona. ⁊ econuerso virtutes cardinales. q̃ p charitate sine charitate hr̃i nõ ꝑfit.

Uirtutes theologice sũt ꝓnexe adinuicẽ.

Ut dona spũscti sũt ꝓnexa

¶ De duratione virtutum Cap. VI.

E duratione virtutũ

Uirtutes intellectuales durãt quo intelligit.

d vtrũ durãt post hãc vitã. Ad qđ dicit. b. Tho. j. ij. q. lxvij. ar. ij. q̃ virtutes intellectuales durãt q̃tũ ad id qđ est formale i eis nõ q̃tũ ad id qđ ẽ materiale. Est aũt formale in eis spẽs intelligibilis cognitoꝝ. q̃ remanet in intellectu possibili post actũ intelligẽdi. q̃b⁹ mediãtib⁹ hõ intelligit. Materiale vero in eis sunt sanctasmata. ad q̃ fantasmata aspiciedo hõ intelligit in hac vita. Applicãdo ea ad spẽs intelligibiles q̃ corrumpunt corrupto corpe. q; potẽtie sensitiue. scilicz fantasia ⁊ memoria sunt affixe organis corꝑis. ⁊ sic intelligit illud apl̃i. Scia destruet. ſ. q̃tum ad id qđ est materiale: q; nec fantasmata remanebũt corrupto corpe nec erit vsus scie p cõuersionẽ ad fantasmata. Uirtutes aũt morales silr remanebũt. q̃tum ad id qđ est formale i eis. Et b est ordo rõnis. ſ nõ q̃tuz ad id qđ est materiale. ⁊ b moderari passiões appetitus inclinãtis ad illicita: vel exercere cõmutatiões ⁊ distributiones quoad iusticiã. quem alia vita nõ sunt. Un̄ Augl. dic̃ in. xiij. de trin. q̃ prudẽtia ibi erit sine vllo piculo erroris fortitudo sine molestia maloꝝ ⁊c. Sed prudẽtie erit nulli bonũ deo ꝓponere vl eq̃re. Jn fortitudinis firmissime coherere: ꝓptie nllo noxio delectari iusticie subdirũ eẽ deo

Uirtutes cardiales esse ꝓcatenatas. ꝑ accipi dupliciter.

Quãtũ ad virtutes ꝓ theologicas: charitas sola remanet. q; nõ imꝑtat in sui rõne imꝑfectionẽ. ſ fides ⁊ spes imꝑtant in sui rõne imꝑfectionẽ. q; fides est credere qđ nõ vid⁹. spes sperare qđ nõ habeẽ. Jbi aũt tollit oẽs imperfectio. ⁊ clarevidẽt ⁊ pfecte possidẽt. Quãtũ ad dona remanẽt quidẽ q̃tũ ad essentiã. vt dr̃. Amb. ⁊ magr in. iij. sen. nõ aũt q̃tũ ad materiã circa quã operant et sic bñt nunc operationẽ circa aliquã materiã quã nõ bebũt in ꝑria be. Tho.

Ut dona ꝓficiãt ꝑ spũscti nõ ꝓnexa

Titulus.II. De ꝓdentia.

¶ Quõ dicitur ꝓdentia que medium ꝓfegit in omni virtute. Laplin. I

Ost tractatũ de virtutibus in cõi. videndum est de singulis earũ in particulari. Et ꝓmo de quattuor cardinalibus. Deinde de alijs. Et tractat⁹ iste de cardinalib⁹ fere tot⁹ extract⁹ est de li. qđ fecit Henric⁹ de Arimino ordi. ꝓdicatoꝝ de virtutib⁹ cardinalib⁹. Sũt tamen multa addita. vt materia quedã de virtutibus annexis istis quattuor. Et quedã etiã de ipis quattuor de li. ipo excerpta aliq̃n abbreuiata. Sciẽdũ est q̃ virtus humana que ad ꝑfectionẽ vite ciuilis requirit ad duo ꝓcipue ordinat. ſ. ad moderationẽ passionũ interioꝝ ⁊ ad debitã operationẽ rerũ exterioꝝ. circa q̃ regulãda: necesse ẽ adesse q̃tuor virtutes. Nã circa passiões refrenãdas requirunt tẽperãtia ⁊ fortitudo. Si em̃ sint passiões circa delectabilia tactus ⁊ gustus. vt ꝓtingit in cibis ⁊ venereis ad eas reprimẽdas tpantia ordinat. Si vero sint passiões a terribilibus cõsurgentes cuiusmodi sunt mortes audacie. ad eas moderãdas ordinat fortitudo q̃ m aio firmitatẽ ꝑstituit. Quantũ aũt ad res exteriores ad alterũ rite cõsidendas ordinat iusticia. que rectitudinẽ importat. Qr vero passiones virũ inferioꝝ indificari nõ pnt: nec res exteriores rite distribui nisi iudiciũ rõnis adsit. requirit̃ quarta virtus in rõne ꝑfitẽs. ⁊ b est prudẽtia. q̃ cũ recta ratio agibiliũ. vt dic̃ pbs. vj. ethi. mediũ in oĩi morali virtute ꝑfiat dirigẽdo. videlz qualr ⁊ per q̃ media hõ in opando debeat tangat regulã rõnis. Has q̃tuor virtutes cardinales dicimus scu ꝓncipales eo q̃ alie virtutes morales ad has reducunt̃ vt docz tullꝰ in sua rheto. vñ in li. de off. dictas tñ virtutes ponit ptes honesti. qr videlz in vita ciuili hõ nõ aliã honestatẽ integrãt ⁊ pficiũt. Alteri⁹ q; hõ ordinat ad finem supernaturalẽ qui est visio diuine essentie in qua hois beatitudo consistit. Nullus autem potest in finẽ incognitum suos actus ordinare, nisi de eo cognitionem habeat, ideo necesse est homini adesse aliquã virtutẽ ꝑ quam dictũ finẽ cognoscat. Hec aũt est fides q̃ de deo q̃ est finis nostrorũ operationũ verã facit cognitionẽ habere. habere autem cognitionẽ de fine nostro ꝑ fidẽ: nullus in ipm suos actꝰ dirigeret nisi speraret se dictũ finẽ cõsequi posse. Unde secundo necesse est ponere virtutẽ spei ꝑ quã tendat in finẽ cognitũ tanq̃ in bonũ possibile haberi. Jterũ nullꝰ tẽderet in aliquod bonũ ꝓsequendũ nisi q̃ amoẽ ad ipm affi ceret. Necesse est q̃ tertio ponere virtutẽ charitatis: que nos deũ ꝓpter se diligere facit: ⁊ primũ ꝓpter deũ. Patz ergo q̃ ad hois ꝑfectionẽ septẽ virtutes in vniuerso requirunt. qttuor respectu vite ciuilis: ⁊ tres respectu vite dẽ. Ut aũt huius discipline auditor ad eã capescendã possit aptius manuduci. exẽpla rerũ gestarũ seu similitudinũ iuxt doctrinã adiungẽt. Ad figurandũ igit ꝑdicti septenarij ꝑfectionẽ sacra scriptura ait. Prouer. ix. Sapientia edificauit sibi domũ ⁊ excidit colũnas septẽ. sicut dicit gl. Domus ista est mẽs hũana qua dei sapientia. verbũ dei incarnatũ sibi habitaculũ cõstruit quãdo eã in sui amorem adducit. ⁊ tũc columnas septẽ excidit cũ ei virtutes septez quibus ipa mẽs sustẽtat infundit. Excidit nãq; in domo mẽtis columnã vnã: cũ p prudentiã intellectus illuminat circa agẽda. Secdam p iusticiã voluntatẽ rectificat circa distribuẽda. Tertiã cũ p fortitudinẽ irascibilem ordinat circa sustinẽda. Quartã vo columnã excidit cũ p temperantiã cõcupiscibilem modificat circa carnalia temperanda Ille sunt q̃tuor columne angulares q̃ ꝑdictas quattuor vires aie sustinũt solũ in vita ciuili. Unde ad cõstructionẽ vite spũalis nõ sufficiũt: q; sicut dicit btus Bzeg. sup illo verbo. Job. xl. Penetret vetus vehemẽs irruit a regione deserti: ⁊ cõcussit q̃tuor angulos dom⁹. Ceperatores impulsus virtutes quatit: ⁊ q̃si ꝑstatis angulis dom⁹ ruit. q; pulsatis virtutibus ꝓscia turbat̃. Ad stabiliendũ igit domum mẽtis in ꝑdictis virtutũ colũnis diuina sapientia p seipsam tres alias his fortiores excidit scz fidẽ q̃ id qđ nonvidet credit. spem q̃ id qđ nõ capit sperat. ⁊ charitatẽ q̃ id qđ summe diligendũ est: et tot⁹ de diligat. Septẽ ergo colũne qb⁹ sustentat dom⁹ ꝓscie. Prouer. ix. Et sic septez sunt colũne qbus ascẽdum⁹ ad patriã diuie mãsionis. vñ Ezechiel in visione oĩsum est septẽ gradus: qb⁹ ascẽsus fiebat ad ciuitatẽ posita in monte. Ezech. xl.

§. I. Ad ostẽdendũ differentiã prudẽtie ad virtutes intellectuales. Primo sciendũ est q̃ intellect⁹ in sua applhẽsione ad duo potest referri. vel ad totã veritatis cõsiderationẽ: vel vltr⁹ ad rei consideratę operationẽ. Si quidẽ ferat ad virtutis ꝓsideratione ñ dr̃ speculatiuus. Si vero in re applhensa et ꝓsiderata determinãdo nõ sistit: sed eã ad opus ordinat dr̃ practicus. Et q̃ appetitus hũana ordinat

Ad qđ virtutes intellectuales ordinãt

Intellect⁹ ꝓ intellect⁹ speculatiuus ꝓ fine hz ipm scire. quod est practicus ⁊ ipam veritatẽ simplicẽ cõsiderare. ⁊ hec est ꝓpria ⁊ absoluta operatio intellectus nõ em̃ erit termios applhẽsionis. Jntellectus vo practicus ꝓ fine habet ipm operari qđ non est sibi ꝓpriũ inquantũ est absolute intellectus. dicit cm̃ intellectui vel rei applhẽse p intellectũ q̃ ordinet ad opus. Sic ergo patet q̃ intellectus speculatiuus a practico differt fine. vt dicit pbus. Jij. de anima. Ueritas autẽ que est finis ⁊ pfectio intellectus speculatiui tripl̃r considerat̃ Uno modo sicut ꝓclusio ex notioribꝰ deducta. ⁊ b spectat ad sciam que est habitus adquisitus ex ꝓncipijs ꝑficiens intellectũ in cõclusionibus. Alio modo sicut ꝓncipiũ ex q̃ cõclusio deducit̃. ⁊ hec spectat ad intellectũ q̃ vocat̃ habitus ꝓncipioꝝ. Tertio modo vt cã p quã de omnibus iudicam⁹. nõ solũ de cõclusionibus sed etiã de ꝓncipijs. ⁊ hec spectat ad habitus q̃ dr̃ sapia que cõsiderat causas altissimas: ⁊ de veritate oim scientiarũ tam q̃tuz ad ꝓncipia: tã etiã quam ad ꝓclusiones: vt habet ex ꝓmo meta. Patet g̃ tria esse genera cognitionũ intellect⁹ speculatiui, sic ponit pbs. vj. ethi, scz sciam; intellectũ; ⁊ sapiẽ

Intellectus speculatiuus practico differt

Universidad de Deusto
Biblioteca

tiā. Ulterius sciēdū est q̄ intellectus practicus circa ꝑsi
dera.onē veritatis quā ad opus ordinat duplr se habet.
Uno mō se ipm opus in se tm̄ sit ꝑfectū ex recta rōe. & cir
ca hmōi est ars. que nihil aliud est q̄ recta rō rerū factibi
liū. vt dicit pbs. vj. ethi. Bonū est op' artificati nō reḡrit
in artifice rectitudinē appetitus: ⁊ solū q̄n se fit rctē opa
tū. Alio mō intellectus veritatez ad opus ordinat. vt ipse
operās ꝑficiat. & in suis actib' ordinetur. & circa hmōi est
prudētia q̄ ꝑm pbz in. vj. ethic. est recta rō agibiliū. Dicit
Dcīa est cīm agere & facere. qz vnūt. ix. meta. Sfacere est actus trās
inter age ientes in exteriorē materiaz. sicut edificare secare & hmōi.
re, facer. Agere aūt est actus ꝓmanēs in ipso agēte. vt intelligere
& velle. Sic at ergo ars est recta rō directiua factionuz in
rebus exterioribus. ita prudentia est directiua actionū in
ipsis operātib'. Ex quo ptz q̄ prudētia licet ad intellectū
pr̄ieat. tn̄ rectitudinē volūtatis reḡrit. Uoluntas aūt seu
quicūq̄ appetitus hūanus tūc rectus existit qn̄ est bn̄ di
spositus p virtutē moralē. Ad b̄ ergo q̄ prudētia sit recta
rō in directione humanoz actuū requirit virtus ꝑfectiua
appetitus. vn̄ dicit pbs. vj. ethi. impossibile est prudētem
esse: nō existentē bonuz. Ex his que dicta sunt apparet q̄
; udentia cū sit quedā cognitio ad intellectū ꝓtinebit. et
tamē ad directionē humanoz actuū ordinet. ptz q̄ intel
lectus qui hac virtute ꝑficit erit practicus & nō speculati
uus. Et ꝓpter hoc differt a tribus virtib' supadictis: z
cia intellectu & sapia: q̄ intellectū speculatiuū ꝑficiūt. Ul
teriꝰ qz est directiua & ordinatiua actuū virtutū moraliū
in ipsis operantibus perficientiū eos. ꝗtum ad vim ap
petitiuā ptz q̄ differt ab arte. que est ratio tan directiua
operis in operato. Et sic patet q̄ diffiniti prudētie posi
ta a pbo.n. vj. ethi. est cōpletissima que ōt q̄ est recta rō
agibiliū. i. cognitio directa agendorū p hominē & in ho
mine. siue ꝗtum ad passiōes interius refrenādas: siue ꝗ
tū ad operatiōes exterius ordinādas. Ex his aūt accipe
re possumus. q̄ prudētia est quedā cognitio practica qua
homo suos motus & actus ordinat sub regula rōnis. Ha
leriꝰ imperator cū octo[illegible]nari' & adhuc virgo audisset
quadā die ꝓmia suoz triūphoz recoli. quibus fuerat
felicissimus. ait se tm̄ vna victoria gloriari. Et requisitus
qua: rndit q: li..mi.. z nequissimam domui carn.. meam

§.II. Nota de partib' pru

dētie. b. tho. ij. ij. q. xlviij. sic loquit. Triplex est ps. s. integralis vt paries tectū & fundamētū sunt ptes do..'. Subiectiue sicut bos & leo sunt ptes aialis. Potētialis sicut nu
tritiuū & sensitiuū & intellectiuū sunt ptes aie. Trio' igit
modis p. sunt ptes assignari alicui vtut. Uno mō ad si
militudinē partiū integr..liū. vt scz ille dicit̄ eē ptes ali
cui' virtutis. q̄ necesse est cōcurrere ad ꝑfectū actū illius
De ptib' ꝓtutis: et sic pñt dici esse octo ptes prudētie. s. ser q̄s enūe
prudētie rat Macrobi' videlz rōnē: intellectū: circūspectione: pui
in ḡnali. dentiā: docilitatē & cautionē. Septima quā ponit Tulli'
est memoria. Octaua quā ponit arist. est solertia. Na en
sus prudē e etiā intellectus ōz. Uoz octo q̄nq̄ ꝓtinēt ad
prudentiā ꝑm q̄ ad cog..citiua. s. mēoria. ratio: intelle
ctus: docilitas. solertia. Tria alia ꝓtinēt ad eā ꝑm q̄ est
p̄ceptiua applicādo cogi..ionē ad opus. scz prudētia: cir
cūspectō: & cautio. Quoz diūisitat rō ptz ex b. q̄ circa co
gnitionē tria sunt ꝓsiderāda. Primo q̄dē ipsa cognitio q̄
si sit ꝑteritoz est mēoria. Si aūt pñtiū ꝓtingētiū vel neces
sarioz vocat̄ inc..ect' seu intelligētia. Secdo ipa cogni
tiōis acq̄sitio q̄ fit vel p diſc..plinā. & ad b̄ ꝓtinet docilitas.
Uel p inuētionē. & ad b̄ ꝓtinet eustochia q̄ est bona ꝓiectu
ratio. Huiꝰ pars est solertia. q̄ est vera cōiecturatio medij
vt dicit. j. posterioz. Tertio cōsiderādus est vsus cogni
tionis ꝑm q̄ ex cognitis homo ꝓcedit ad a..a cognoscen
da. Uel iudicanda. & hoc pertinet ad rationez. Ratio au
tem ad hoc vt recte ꝓcipiat. tria debet habere. Primo
vt ordinet aliquid accōmodum ad finem; & hoc pertinet
ad prudētiā. Secdo vt attēdat ad circūstātias negocij: qd
ꝓtinet ad circūspectionē. Tertio vt vitet impedimenta:
q̄ fit p cautionē. Partes subiectiue ꝓutis dicunt diuer
se spēs eius. Et hoc modo partes prudētie: ꝑm q̄d ꝓprie
sumit̄ est prudētia: p quā aliquis regit seipm. Et ꝓuden
tia p quā aliq̄s regit multitudinē: que differūt specie. Et
iterū prudētia q̄ est multitudinis regitiua diuidit in di
uersas species ꝑm diuersas species multitudinis. Est au
tem multitudo adunata ad aliquod speciale negocium.
Sicut exercitus cōgregatus ad pugnandū: cuius regiti
ua est prudētia militaris. Quedā multitudo est adunata
ad totā vitā: ficu.. multitudo vnius domus vel familie: cu
ius regitiua est prudētiua economica. & multitudo vnius
ciuitatis vel regni: cuius directiua est in ꝓncipe regnati
ua: in subditis aūt politica. Si vero prudētia sum̄at lar
ge ꝑm q̄ includit sciam speculatiuā. tunc partes eius po
nunt etiā dyalectica: rhetorica: & phisica ꝑm tres modos
ꝓcedendi in scientijs. quoz vnus est per demōstrationē
ad sciam causandā: q̄d ꝓtinet ad phisicā: vt sub phisica in
telligant omnes scientie demōstratiue. Alius modus est
ex ꝓbabilibus ad causandā opinionē: q̄d ꝓtinet ad dyale
cticam. Tertius modus est ex quibusdaz coniecturis ad
suspitionem inducendā vel aliqualr persuadendum: q̄d
pertinet ad rhetoricā. Potest tamē dici q̄ hec tria ꝓtinēt
ad prudentiā ꝓprie dictā que ratiocinat̄ interdū quidem
ex necessarijs: interdū ex ꝓbabilibus: interdū ex q̄busdā
cōiecturis. Et sic partes subiectiue seu species prudētie
sunt. prudentia regnatiua militaris. politica: economica:
dyalectica: rhetorica: & phisica. quas ponit quidā philo
sophus grecus. Partes potētiales alicuius ꝓutis dicun
tur virtutes adiunctę: que ordinant̄ ad aliquos secūda
rios actus vel materias quasi nō habētes totā potentiaz
principalis ꝓutis. Et ꝑm hoc ponunt tres partes prudē
tie a philosopho. vj Ethicoz. eubolya que est circa consi
lium: & synesis que est ꝑm cōmunes regulas. et gnomyn.
que est circa iudiciū eoz i quibus oportet aliquādo in cō
muni lege discedere. Prudentia vero est circa ꝓncipalē
actum qui est ꝓcip..re

§.III. Queritꝰ vtrū prudē=

tia possit esse in pctōribus. Ridet btūs Tho. ij. ij. q. xlvij
ar. iij. q̄ prudētia tr..lr ōz. Est cīm quedā p..udētia falsa.
vel ꝓsil'itudinē dicta. ..uz cīm prudēs sit q̄ ben.. disponit
ea que sunt agenda ꝓpter aliquē bonū finē. Ille q̄ ꝓpter
aliquem malū finē aliqua disponit congruenma illi ma..
finī: habet falsam prud..tiā inquantū illud quod accipit
pro fine: nō est verū bonū: sed ꝑm similitudinē. sicut dicit
aliquis bonus latro. Hoc cīm modo potest ꝑm sil'itudinez
dici prudēs latro: qui conueniētes vias inuenit ad latroci
nandū. Et de hmōi prudētia dicit apostolus ad Roma.
viij. Prudētia carnis: mors est: que scz finem vltimū con
stituit in delectatione carnis. Secūda autez prudentia
est quidēver.. uia ad..uenit vias accōmodas ad finem
vere bonū. sed est ꝑfecta duplici rōne. Uno modo: qa
illud bonū quod accipit ꝓ fine: nō est cōis finis totꝰ hūa
ne vite: sed alicuius specialis negociꝰ. puta cum aliquis
adinuenit vias accommodas ad negociandum vel naui
gandum: dicit̄ prudens negociator vel nauta. Alio mo
do: quia deficit in ꝓncipali actu prudentie. puta cum ali
quis bene consiliat̄: & recte iudicat. etiam de his que per
tinent ad totā vitam: sed nō efficaciter ꝓcipit. Tertia
prudētia vera et ꝑfecta est que recte consiliat̄ et iudicat
ad bonum finem totius vite: ac etiā ꝓcipit. Et hec sola
dicit̄ prudētia si..pliciter: que in peccatoribus esse nō po
test. Et de philosophus. vj. Ethicoz dicit. Impossibile ē
prudentē esse nō entē bonum. Prima vero prudentia est
in solis peccatoribus. Secūda imperfecta est cōmunis
bonis & malis. marime illa que est imperfecta ꝓpter ſi
nem particularē, Nam que..st imperfecta ꝓpter defe

ctum ꝓncipalis actus etiam nō est nisi in malis. b. Tho.
Prudentiā eē in oibus ḧntibus gr̄am. ꝓbat̄ sic. Nullus
hz gr̄am nisi sit virtuosus: q̄ posita cā ponit effectus. Gra
tia est cā virtutū: & nullus pōt esse vtuosus nisi hēat pru
dentiā. Dicit eni Gregorius. ij. moral'. Nō cerere vtutes nisi
ea q̄ appetūt prudēter agāt: virtutes eē nō pūt. ḡ &c. Itē
cū virtutes sint cōnexe qui hz vnam: hz oēs. sed qui habz
gr̄am habet charitatē. ḡ & alias. Sciendū est tn̄ q̄ du
pler est industria prudētie. Una q̄ est sufficiēs ad ea que
sunt de necessitate saluti: & talis industria datur ..bus ha
bentib' gr̄am: q̄s necessario docet de oibus: vt dicit. j. Jo.
ij. Qui eni boni sunt: etsi p se nesciunt ꝓsiliere: & indi
gent ꝓsilio alieno: saltē in b̄ sciunt sibi ipsis ꝓsiliere si gra
tiam habēt: vt alioz requirāt ꝓsilia & discernāt bona a ma
lis. Alia industria est plenior ꝓ quam sibi & alijs pōt pui
dere: nc olū de his q̄ sunt necessaria ad salutē: & etiam de
quibuscūq̄ ptinentib..s ad humanā vitam. Et talis in
dustria nō est in oibus habētibus gr̄am. Item sciendū
q̄ dupler est prudētia acquisita & infusa. Et infusa quidē
dicit: qz causat̄ ex infusione: vt est in baptizatis. etiā ante
q̄ habeāt vsum rōnis ꝑm habitū: nō ꝑm actuz. In bonis
habentibus vsum rōnis est ꝑm actū in bonis opibus. & p
exercitiū meret augeri. Prudētia acquisita causat̄ ex ex
ercitio actuū. Ad hoc indiget ad sui generationē experimēto
& tpe: vt ōz. ij. Ethi. Et ideo nō pōt eē in iuuenib' nec hz ha
bitū: nec ꝑm actū. Tho. q. vbi. s. Nota ꝑm. b. Tho. ij. ij.
q. lij. ar. ij. q̄ imprudentia est generale pctm̄ dupl'r. Uno
modo p ꝓtinpationē. Et b̄ modo imprudētia ꝓticipatur
ab oibus vitijs: sicut prudētia ..oibus vtutibus. Nulluz
eniz pctm̄ accidere pōt: nisi fit defect' i aliquo actu rōnis
dirigētis. ..ptinet ad iprudentiā. Alio mō dicit genera
le p essentia respectu. s. illaz speciez de q̄bus p̄dicat. Et
sic ꝓtinet sub se diuersa pcta. Et illa q̄ opponunt ꝓtibus
subiectiuis: vt morastice: politice: & hmōi q̄ vitia sunt in
noiata in vsu. Et illa q̄ opponunt ꝓtibus potētialib'. & sic
sunt tres. s. ꝓcipitatio ꝛ eubolia. incōsideratio ꝛ synesis &
gnomin. Quantū aūt ad p̄ceptū q̄d est actus ꝓpr' pru
dentie opponit incōstantia & negli..a. Que aūt oppo
nunt ꝓtibus integralib' reducūt ad p̄dicta quatruoz. Et
de his oibus habet. ..s. in. ij. pte. Item vitia op..osita pru
dentie que hñt sil'itudinē cū ea. sunt ista. s. prudētia car
nis: astutia dolus: & fraus: nimia sollicitudo in tpalibus, ꝛ
quibus sum..a in. ij. pte huius.

§.IIII. Cōsequēter videndū

est quo prudētia ad vtutes morales ..hēat. Circa q̄d est
sciendū q̄ prudētia respectu virtutū moraliū triplr se hz
Est eni eaz directiua: medij..uētiua: & boni politici ꝓ
plariua. Est ergo ꝑmo eaz directiua. Ad cuius euidētia
est intelligendū q̄ ad bene operandū ꝑm virtutē duo re
quirunt. s. q̄ quis operet opus virtuosum. & q̄ illud faci
at recta electione: nō ex impetu aut passione: aut ex ali
quo hmōi. Ad opus aūt virtuosu..pōt cō..iter disꝑo
niri per virtutē moralem que perficit appetitum. cuius
obiectum est bonū & finis. Uirtus enim moralis de se ha
bet inclinare in finem sibi cōuenientem: vt tēperantia in
sobrietatē. iustitia in redditionē debiti. Talis aūt inclina
tio in finē debitum: siue sit ex..moze. siue ex natura nō suffi
ceret: nisi rō dirigeret: & modū ꝓgruum ad finē adinueni
ret. imo hmōi inclinatio in finez sine recta rōne: ..nto cēt
piculosior ꝗto fortior: sicut equus si esset cecus: ꝗto cur
re.. fortius. tanto cū maioꝛi lesione impingeret. Opoꝛ
tet igitur q̄ tali inclinationi quā facit virtus. adiungatur
recta rō quā facit prudētia p quam debit.. media ꝛ finī cō
gruentia inueniant. Ut si quis velit ad sobrietatem per
uenire per virtutem tēperantie debet modum quem..re cō
gruz isti fini: puta q̄ abstineat tm̄ & a talib' & sicut opoꝛ
tet & quando oportet. Sm..liter si ..it fortis fieri debet
aliquando pugnare: sagitta..cere: cōgressus oꝛdinare;

Universidad de Deusto
Biblioteca

fi accipit medium inter istos duos. vt scz superaddat illi cui sufficiebat frustū panis: z demat a milone. vt tantum vnus ḡtum alter comedat. ſz accipit mediuz fm q dicta rō. videl. p vnusquisq; comedat fm q req̄rit ꝺditio complexionis. z dispositōis corpalis. Tertio prudētia est humani boni cōpletiua. Ad cui' euidētiā est sciendū. q pbs ponit duplicē felicitatē. Vnā ḡtū ad intellectū practicū: quā vocat politicā siue ciuilē. Et de hac determinat. i. etb. Aliam ḡtū ad intellectū speculatiuuz: q̄ pōt dici diuina. de qua determinat in. x. etb. Sub hac aūt duplici distinctione intellectus assumūt theologi duas vitas: actiuaz. s. et cōtēplatiuā. Per actiuā quidē que ad intellectum pertinet practicū. Ēucta vicia. vt dicit Ysid. exhauriēda sūt p exercitiū boni operis. Per cōtemplatiuā vero q̄ ad intellectū speculatiuū pertinet. mēte deus inspicit. Et sic dicit Grego. Charitas dei z proximi tota mente retinetur. z soli conditoris desiderio inhęret. Possumus autez dicere. q p̄dicta duplex felicitas cōsistit in hac vita. Nā felicitas politica: videl. ꝓsistere in actiōe actiue vite. q̄ fm Aristo. potest dici operatio anime fm virtutē prudētie. q̄ est virtus pfecta in agibilib⁹. Felicitas aūt cōtemplatiua ꝓsistit in cōtemplatione intellectus. que fm Aristo. est fm virtutem sapientie. que est virtus perfecta in speculabilib⁹. Et prima est quedam dispositio ad eternā felicitatē que in visione diuine essentie imediate ꝓsistit. licz prēplatiua sit similiter q̄ actiua. siue hec intelligant fm suias Arist. siue theologoz. Est ergo sciendū. q̄ sicut sapientia ꝓsidrat cām altissimam in quolibet genere. Et ideo felicitas q̄ in eius actu cōsistit. est quoddā bonū vniuersale z diuinū Ita prudentia cōsiderat cām altissimā in genere actuum humanorum. Causa autez altissima in humanis actibus est finis que intēdit prudētia. s. recte viuere in omni gne morali virtutis. Ad fine autē cuiuslibet virtutis prudentia disponit. vt dictum est supra. Igitur prudentia cōplectit totū humanum z politicū bonū. z hoc dicimus humanam felicitatē. Vñ dicit pbs. vi. etb. Nō sicut ille q̄ bñ rōcinat ad aliquē finē ꝑticulārē. puta advictoriā ꝺ: prudēs nō simpliciter. sed in gere actuū bellicoz. Ita ille q̄ bñ ratiocinat ad totū bene viuere dicit prudens simpliciter. Unde prudētia sapiētia p̄t dici in rebus humanis. fm illō Prouerb. x. Sapia est viro prudētia. Nō prudētia cōplectat humanum bonū. ostēdi. pōt exēplo phoz q̄rentiū in lib. de pomo. que esset recta via ad beneviuēdū. nec est curandum cuius fuerit ille liber vrū Aristo. vel alicuius peripatetici secratoris eius qō magis est pbabile. Cōuenerūt ergo sapientes vt ibi scribit. z cōcordes estimauerūt inuenire viā rectitudinis qua virtuose viuere possent Inuenerūt aūt quattuoz spectantia ad licitatē vite actiue. Primū est. q̄ quilibz optet proximo suo sicut z sibi qō spectat ad iustitiam. Scōm est. q̄ subtrahat se a re turpi. qō spectat ad temperantiā. Tertiū est q̄ cōfiteatur veritatem nullo timoze ꝑterritus. qō spectat ad fortitudinem. Quartū est. q̄ iudiciū sumat de seipso qō spectat ad prudentiā: que dirigit z ꝓficit ꝓdictas virtutes in suis actibus. Et quo p̄ q̄ ab ipsa est totū nostrū viuere virtuose cōsistens in dicta politica. Sed q̄ istud nō sufficit ad ꝑticipationem celestis patrie. Ideo quintū addiderunt qō requiritur ad felicitatē vite contemplatiue. z hoc est timere creatoreꝫ suū z philosophari de eo. Has duas vitas vt docet Grego. vt. Moraliū. sacra scripura designat per duas sozores. q̄ dñm hospitem receperūt. Martha enim que circa frequentia ministerium sollicita erat. actiuam significat. Maria vero que sedens ad pedes domini deuote verbis eius intendebat contemplatiuā. Luce. x. Plato vero vtriusq; vite studium est amplexus. Sicut ostendit. Augustinus. xix. lib. de ciui. dei. c. xix. Cui omē inquit studium sapientie in actione z cōtemplatione verset. Unde vna pars eius. scz actiua ad mozes instruendos pertinet altera scz cōtemplatiua ad conspiciendas nature causas, Socrates in actiua exercuisse mēoratur. Pythagoras vero in contemplatiua. Plato vtrāq; phiam ꝓfecisse laudatur. quam in tres partes distribuit. in morales que in actione versatur. In naturalem que cōtemplationi deseruit. Et rationalem qua verū discerni' a falso. Hec tamen pars nō est pars pbie misi inquātū deseruit pdictis duabus ad discernēdū verum a falso. Unde logica que est principaliter rationis nō dicit esse scientia: sed modus sciarum Nō est ergo: vt dicit Aug. ꝓtraria hec triptitio platonis. ei qō dictū est esse studiū sapiētie in actiōe z cōtēplatiōe versari. Hoc aūt triplex genus pbie assequit homo qñ studiosus est ad deū intelligendū: q̄ est finis oim actionū qs pbia moralis ordinat. cā omniū naturarum quas natura lis iuestigat. et lumē oim rōnū quas rationalis illuminat.

¶ De ptibus integralibus prudentie. scz memoria: intelligentia z puidentia. Cap. I.

Ost predicta videndū

p est quer quot requirunt ad prudentiā. Unde sciēdum q̄ omissis multis aliis distinctionibus quas pbi fecerūt de ptibus ptinētibus ad ipsam. tres solum ponem' qs ponit Tullius in. ij. rhero. s. memoriā: intelligentiā: z prouidētiam. Nam vt docet Sene. in lib. de quattuoz virtutibus. Si prudēs fuerit animus tuus trib' tempibus dispensef. Preterita cogita. Presentia ordina. Futura prouide. Potissim' nihilomin' ad hec tria reducere quedam alia que dicit Macrob. ad prudentiam pertinere fm sententiam Platonis.

§. I. Primo ergo ad prudē

tiam requiritur memoria preteritoꝝ. Dicit' et enim supra q̄ prudentia est circa ptingentia opabilia: in qbus bō potest dirigi in his q̄ in pluribus accidērūt. Sicut em talia talibus cōcurrētibus hactenus acciderūt. sic possibile est similibus ꝓcurrētibus in posterū posse accidere. Nam in cōtingentibus agibilibus vt plurimū futura sunt similia preteritis. vt dicit pbs. ij. rethо. Quia ergo oz principia cōclusionibus esse ꝓportionata. z ex talibus talia concludere. vt dicit. vi. etbi. Necesse est plurimū preteritoz habere memoriā. z videre quid in eis acciderit: vt in pluribus et ex his quinci poterit a prudente qd accidere poterit in futuro. Judas machabeus videns valida castra inimicorum contra quos pugnare debebat. preteritas patrum victorias ad memoriaz reduxit dicens. Memento quō salui facti sunt patres nri. Et sic ꝓfortauit. i. animauit eos. i. Macha. iiij. Arist. etiā dicit ad alexā. vias naturales patrum discute. z inde poteris bona exēpla extrahere. Ex facta preterita dant certum ꝺcumentū in futurū. Et no. fm Tho. secunda scde. q. clvij. arti. xvi. q̄ cū obliuio rei spiciat cognitionez tm ideo: per obliuione potest quis totaliter artem perdere. z similiter scientiam que in ratione consistit. Sed prudentia nō in sola cognitione consistit. sed etiā in appetitu. Quia vt dictū est ꝑncipalis eius act' est percipere. qd est applicare cognitionem habituum ad operandum. Et ideo prudentia nō directe tollit' p obliuionem. sed magis corrūpitur per passiones. Dicit em philosophus. vi. etbi. Nō delectabile z triste peruertit estimationem prudentie. Unde Dauid. xxij. dicitur. Species decepit te. z concupiscentia subuertit cor tuū. Obliuio tm potest impedire prudentiaz inquātum precedit ad precipiendum ex aliqua cognitione que tolli potest per obliuionez bea. Tho. Sciendum est. q̄ quattuoz sunt que valent ad bene memorandū. Primum est vt eoz que quis vult memorari. assumat quasdam similitudines cozporales conuenientes rei memorande. Nam humana cogitatio potentior est circa sensibilia q̄ circa intelligibilia. Unde memorativa ponit inter sensitivas vires. Et iō imitōes sim plices z itellectuales facilit' ex aio elabunt. nisi ꝓbuscā sollicitudinib⁹ corpalib⁹ quasi alligent. Debēt tm tales simili tudines assumi: que maxie sint incōsuete: q̄ tales magis miramur: z sic in eis vehemētius aius detinet. Ex quo fit q̄ eoz que in puericia videm⁹ magis memoramur. Secundum est vt ea q̄ hō memoriter vult tenere in sua cōsideratione: ordinate disponat. Sic em ex vno memorato facilꝫ ad aliud. pcedit. Unde phūs in lib. de memo. z remi. dicit. A locis videt reminisci aliqn. Causa aūt est: q̄ velociter ab vno in aliud venit. Tertiū est: vt homo sollicitudinem apponat z affectū adhibeat ad ea q̄ vult memorari: q̄ quo aliquid fuerit magis ipressuz aio: eo mīs elabitur Unde Tullius dicit in sua rhetorica. Cui' sollicitudo conseruat integras simulacroz figuras. Quartū est: q̄ ea quorum qs vult memorari: frequēter meditet. Unde in ꝺicto libro dicit phūs. q̄ meditatōes memoriā saluāt. Est em cōsuetudo: vt ibidem dicit: qsi natura. Vñ que multotiens itelligim⁹ cito reminiscimur: qsi naturali quodā ordine ab vno in aliud pcedēdo. In lege moysaica Deut. xj Mandat iudeis: q̄ animalia nō ruminātia tangāt immūda nō comedant. Que vo cibū in stomachū trahunt z inde illū iterū ad os reuocāt: vt ruminēt. tangāt immūda animalia comedere possunt. Nō vtiq; dictū sub figura itelligimus: vt vz vba prudentie non semel tantum: sed sepe in corde reuoluamus z sic ex frequēti meditatōe ea qsi trita ac limata in thesaurū memorie recōdamus.

§. II. Secundo ad pruden-

tiam req̄ritur itelligentia z hoc respectu presentiū: vl' eorum q̄ instant. Ubi sciēdum est sicut itellectus speculatiuus syllogizat z syllogismū terminat ad cōclusionē intelligibilem: sic itellectus practic⁹ syllogizat z syllogismū terminat ad hoc particulare opabile. Cōclusio aūt singularis z operabilis syllogizat ex vniuersali z singulari ꝓpositōe. Unde opz q̄ rō prudentie pcedat ex duplici itellectu quorum vn' est cognoscitiu' pncipiozū vniuersaliū practicorum vel naturaliū notoriū. Sicut em vniuersalia sunt cognita pncipia vniuersalia in speculabilibus: vt omne totus est maius sua pte. Sic z in agibilib⁹: vt malum ē nocēdū parentibus obediendū: z huiusmōi. Alius aūt itellect⁹ est idem q̄ sensus iterior: quo recte de aliquo particulari sine iudicamus. Dicit tamē itellectus inquātū est alicui' finis cognoscitiuus: q̄ accipit vt pncipium in operabilib⁹. Unde dicit phūs. Nō est cognoscitiuus extremi: id est alicuius pticularis singularis z cōtingētis agibilis ꝓpositōis: scz minoris. quē opz ē singulare in syllogismo. Prudentia ꝺ: cui sensus inquātū est singularis finis. Et hoc est qō dicit phūs. vj. etb. Oportet horū: scz singulariuz hēre sensum. hic aut est itellectus. Patet ergo q̄ itellectus siue intelligētia que ponit ps prudētie. non est aliud q̄ recta estimatio de aliquo pticulari fine. Et ad hanc vtutez possunt reduci tria. que addit Macro. scz rō solertia z ꝓcilitas. Ad prudentē em ptinet post rectam estimationē de fine. q̄ sit bñ ratiocinat': vt debito mō possit applicare regulas vniuersales ad pticularia: que sunt varia z incerta. Et talis vsus applicādi ꝺ: rō a Macro. Ut aūt quis habeat estimationē de fine. z de alijs q̄ sunt ad finem: necesse ē vt sit bene inuētiuus: videlicet ꝺ per seipm repente qō expedit fini z eligibilib⁹ ad finē. Et hoc spectat ad solertiaz q̄ fm q̄ hic sumit est facilis z pmpta cōiecturatio de ꝙbuscūq; In libro aūt posteriorū pmo dicit phūs. q̄ ē subita conjecturatio circa inentionē medij. Quia aūt nō possūt sufficienter omia cōsiderari q̄ ad prudentiā requirunt: cū sit circa opabilia: in qbus qsi infinita possunt accidere. Unde est q̄ homo indiget ab alio erudiri: z ꝓcipue a senib⁹ z expertis: q̄ sanū intellectū adepti sunt: experientia longi tēporis circa agibilia. Nā fm philosophū. ij. etb. Uirtus plurimū ex doctrina hz z generatione z augmētatōez. Ideo experimento indiget z tempore q̄ z ꝺ. etb. Ops attendere experta z seniorū z prudentū opinionib⁹. ꝓpter experientiam em vident futura ex ꝓsentia. Hoc q̄dem cōsiliū nobis datur. Eccli. vi. In multitudine ꝑsbyteroꝝ id est seniorū prudentū sta. z prudentie illoꝝ ex quibus consungere. Hoc aūt spectat ad docilitatē per quā qs bene regitur susceptiuus discipline. Sedeon vadens ad pugnaz cōtra Madian. recte estimauit ex his q̄ ꝓsentialiter inhabant. quomō ad finē debitum puenire. Primo em inimicoꝝ castra sagaciter explorauit: z docilis fact⁹ ex somno cuiusdam: z ei' interpretatione solerter itelligēs. quomō esset pugnādum z acies ordinādaz: cū tubis z lagenis ac lampadib⁹ mirabili prudentia ad victoriā puenit. Judic. vij. Quantū ad istam secūdā partē prudentie: q̄ est ordinare presentia. Dicit dñs Johānes diuini sup ecclesiasticum. Nō ordinatio sui p prudentiā consistit in his octo. Primo q̄ anteq̄ aliq̄d faciat cogitet illud: nec post factū penitere cōtingat. Iurta illō Prouerb. in multis locis nia facit cū cōsilio z post factū nō penitebis. Secundo ne quid habz facere etiā si cogit' ad faciendū: nō faciat violentus sed faciat de necessitate virtutē. Augu'. Nemo inuitus bene facit. Tertio qō facit qs: faciat cuz alacritate. ij. Coz. ix. Hilarem datoꝛez diligit deus. Quarto omne qō agit: cum cōstantia operet vt pseueret: z ꝓpter obstacula: nō dimittat. de peni. di. iij. Inanis. Esto in bono ꝓposito iugiter cōfirmat'. Quinto in opere suo ostendat gravitatem moderatā. Nā sit leuis vt puer: nec fastidiosus nimio pondere grauis. Sexto omia que facit: faciat cū honestate: ita q̄ fit actus ei' exemplus aliorū in nobis. Apostolus. Omnia honeste z fm ordinē fiāt in vobis. Septimo q̄ loem [illegible] letaz vel aduersam: ante oculos mētis sibi ꝓponat. cū venerit nec tristet': nec de nouo letetur. Seneca. Sapiēs nō contristabitur quicqd acciderit ei. Octauo vt tantū sciat: q̄ suis possit stare iudicijs et nō egeat alienis. Debet tamē audire z alios: z aliquādo etiaz magis credere q̄ sibi ꝑcipue sapienti⁹. Ad hos octo cōditiones tangit Tullius in libro qstionū tusculanarū dicens. Sapieris. i. prudentis ꝓpriū est: nihil qō penitere possit facere nihil iuitum: sed splendēter cōstanter grauiter homeste. Nihil expectat: nta q̄ cū certū sit fibi futuruz. nihil em cū decet admirari suis stare iudicijs. Sciēdum est: q̄ duo sunt pncipalit̄ que male estimare facit de his q̄ operanda sunt a prudente: scz sequela passionū circa act⁹ venereos: z appetit⁹ inordinat⁹ circa acquisitionē pecuniaz Unde fm Grez. xxx. moral'. Ex luxuria tria ꝑcipue vitia oriunt cui' penitentia tres actus rōnis recte estimatiōi necessarios: scz ꝑcipitatio que cozrūpit actuz iudicādi. Et incōstantia q̄ cozrumpit actū ꝓsequendi: vel debite applicādi. Ignorantia vo fm eūdem Grego. in eodē libro. iter alia vitia duo nascuntur: que tollunt veram estimationem de fine: scilz prudentia carnis et astutia. De his supra habetur in secunda parte.

§. III. Tertia pars pncipa-

lis ponit prudētia que est respectu futuroꝝ. Ubi sciēdum q̄ officium prudentis est: q̄ ea q̄ sunt ad finem: ad ipm debite ordinent. Preterita aūt in necessitate quādo trāsierunt: q̄ impossibile est nō esse quod factū est. Et ideo non subsunt humane prudentie: vt ꝓpter aliquē finem fiant vel ordinent. Similit̄ z ꝓsentia inquātum hmōi: necessitatem quādam habēt. Necesse est em sortem sedere duz sedet. Unde nec etiā talia ordinabilia sunt ad finē per aliquam eoꝝ imutationē. Relinquit ergo q̄ cōtingētia futura fm q̄ sunt per homis volūtatem in finē aliquē ordinabilia ad prudentiā ptineāt. Et hoc ꝑcipue importatur in nomine prudentie. Importat em respectū alicuius distantis ad ea q̄ ꝓsenti occurrunt ordināda. Potissima igitur pars prudētie est. prudentia: ad quam spectat a fine distantia ad ipm ordinare. Possunt aūt ad ipam reduci duo q̄ addit Macro. scz circūspectio z cautio. Ad prudentem enim siue prudentē pertinet: nō solum que ad fi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem sunt debite ordinare. sed etiã considerare ea que circũstant. ꝛ fm eox exigentiã ꝓportionari fini. ea que sunt ordinãda ad ipm. Et hoc dicimus circũspectionẽ ꝑ quaz sd qđ ordinatur in finẽ cõgatur his que circũstant. Sed qz frequẽter cõtingit mala simpliciter videri bona. ꝛ ea si mul miscerí ꝓpter multiformitatẽ opabiliũ. Jdeo necessaria est virtus alia q̃ cautio dr. ꝑ quã a prudẽte accipiẽda sunt bona q̃ sunt vere bona: ꝛ vitenꝫ mala vitanda que videnꝫ habere speciẽ boni. Sciẽdũ est ꝙ ꝓuidere bona cõtingit dupliciter. Uno modo vt cognoscanꝫ in seipsis. Alio modo in suis causis. Prꝛecognoscere aũt futura siue prouidere vel prꝛeuidere qđ idem est q̃tũ spectat ad prꝛesens est ꝓpriꝫ intellectus diuini. cuius eternitati omnia sunt ꝑsentia. Cõmunicat aũt hmõi cognitio humano itellectui per donũ ꝓphetie ex diuina reuelatõe. Prꝛecognoscere aũt futura in suis causis põt homo ordine eox ad effectus cõsiderãdo. Sicut medicus talia signa videndo in infirmo prꝛecognoscit sanitatez futuram siue mortẽ. Sed ꝙ ex talibus talia nata sunt cõtingentia. fm hoc per coniecturas et experientiaz longi temꝑis põt acquiri aliqua prꝛecognitio de futuris humanis cõtingentib⁹: ad qđ multum valet si retroacta tempa cogitenꝫ. antiquorum facta vel cõsuetudines ad memoriaz reuocentur. Deinde qui euentus ex hmõi sunt secuti. cõsiderenꝫ. Et per hunc modum prouidus videri poterit. tum ex memoratis. tum ex his que in ꝑsenti operãda cõcurrũt. quid in futurũ possit accidere. Joseph clipeo se ꝓtidentie muniuit. dum cõtra futurã famem egypti cõseruari fecit frumẽtũ diu ante. ꝛ in multa copia. ne regio ꝛ prouincie circunstantes fame perirent. Beñ. xli. Ex his omnibus ꝓcludẽdo dicamus q̃ ille perfecte erit prudens qui memor erit preteritorum factoꝝ. vt ex his per similie videre possit quid eueniet in futurũ. q̃ erit intelligens in recte estimãdo de fine nũc operabili qui bene erit rõcinatiuus in debite applicãdo vniuersalia ad ꝑticularia. qui bene erit subito ꝓspectiuus in cõsiderando qđ expedit. qui bene erit docibilis in suscipiendo ab alijs qđ ꝓfert se nõ videt. qui erit prouidus in ordinando ea que in ꝑsenti occurrunt ad debitũ finẽ qui bene circũspectus in considerãdo circũstantias facti. qui bene erit cautus in vitando que finẽ debitum possunt impedire. Sed qz pauci aut nulli ꝑfecte sufficiũt ad prꝛedicta q̃tũcũq; his exercitiuz impendãt. qz humana ratio non pot cõꝓhendere singularia ptingentia. ꝛ ne pñt occurrere, fm illud Sap. ix. Cogitationes mortaluum timide ꝛ incerte prouidentie nostre. Jdeo indiget homo non solum in his que ad salutẽ ptinet. sed etiã in rebus humanis dirigi a superiori principio: que sit ratio humana. Requiritur ergo ad directionẽ perfectam actuũ humanoꝝ. instinctus spiritus sancti. per modũ salubriozis ꝛ certioꝝ consilij. Et ideo inter dona spiritussancti ponitur donum cõsilij. qđ respondet prouidentie. dirigens homine in his maxime. vbi non sufficit prouidentia propie rationis. Summus sacerdos iudeoꝝ cũ audisset alexãdrũ omnia regna debellare. ac gentes sibi subiugasse. mirabili puidẽtia est vsus in futuris sibi prꝛecauendo. i. Mach. x. Abigail ꝓudens. fima mulier sua ꝓuidentia obuiauit periculo qđ imminebat nabalvxo suo. ex sua precipiti rẽspõsione. i. Reg. xxv. Nota etiã fm Tho. se. se. q. xlvij. ar. ix. in corpore. q. Mõ sollicitudo que est idem cũ vigilantia: pertinet ad prudentiaz. Nam fm Jsid. Sollicitus dicitur qua si solers scitu. Jnꝫtum. s. aliquis ex solertia animi velox est ad prosequendum ea que agenda sunt. Hoc aũt pertinet ad prudentiam. cuius prꝛecipuus actus est: circa agẽda prꝛecipere de prꝛeconsiliatis ꝛ iudicatis. Unde pbs. vi. eth. dicit. Mõ oportet tarde cõsiliari. operari autem velociter consiliata. Jtẽ fm pbm in primo etc. Certitudo non est simpliciter querenda in omnibus. sed invnaquaq; materia fm ꝓpriũ modum. Quia vero materia prudentie est circa singularia contingentia circa que sunt operationes humane. nõ potest certitudo prudentie tanta esse. ꝙ sollicitudo tollatur. idem Tho. vbi supra in resolutione secundi argumenti.

§.IIII. Ad primam partez

Prudentie pertinet memoria preteritorum. Eccl. i. Memento que ante te fuerunt. Seneca. Qui de preterito nihil cogitat: vitã pdidit. Ipsa est quasi ꝓseruatrix: in quo quicquid rõ inuestigande veritatis capit: fideliter reseruat. Octo aũt sunt quoꝝ debemus inter cetera reminisci fm Guil. in summa virtu. Primum est laudabilis memoria beneficioꝝ. ꝛ maxime memoria creationis. redemptionis ꝛ iustificationis. Eccls. vl. Memento creatoris tui ꝛc. Eccl. xxix. Gratiam fideiussoris tui ne obliuiscaris.

Secundũ est memoria mandatoꝝ dei. ps. cij. Memores sunt mandatoꝝ ipsius ad faciendum ea. dicẽs filijs israel vt faciant sibi fimbrias ꝛc. Tertium est memoria seueritatis iusticie. quã exercuit in peccatores. ps. lxx. Memorabor iustitie tue solius. Eccl. xxxviij. Memor esto iudicij mei. sic erit et tuum. Quartum est memoria belli spiritualis. in quo totꝝ tanti ceciderunt. Job. xl. Memẽto belli ꝛ non addas vltra loqui. Quintum est memoria consolationis dei in afflictionibus. ne homo desperet. i. Mach. iij. Mementote quõ saluí facti sunt ꝑres nostri in mari rubro. Sextum est memoria vite sanctoꝝ ad imitandum. Job. xv. Mementote sermonis quem ego dixi vobis. Non est seruus maior domino suo. Septimuz est memoria status honorabilis. a quo q̃s denegauit a ꝑrentibus carnalibus vel spiritualibus. Esa. li. Attẽdite ad abraam ꝑrem nostrũ. Apoc. ij. Memento excideris.

Octauũ est memoria peccatoꝝ ad dolendũ. Esa. xxxviij. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. Un chyb. Nullum peccatorum tale remedium sicut eorum continuata memoria.

§.V. Ad tertiam partẽ pru

dentie: que est prꝛudentia. pertinet prꝛecauere pericula ꝛ obuiare eis. Un apis ad Eph. v. Videte quõ caute ambuletis: non quasi insipientes. id est imprudentes: sed vt sapientes. id est prudentes: ne. s. incidatis in periculum. Et ponit apostol⁹ ipse octo genera periculorum corpaliũ. ij. Cor. xi. quoꝝ ipse est significantia. picula spũalia quibus subijcimur. q̃ grauiora sunt. qz sum. ducũa in mortem gehenne: nõ nature. ꝓpter qõ ait psal. Pericula inferni inuenerunt me. Patimur eñ in vita ꝓsenti pericula ista in quadruꝑ. i. pugna spũali. scz. Primo a carne inficiente. Ab hostie decipiente. A mundo retinente. Ab homine seuiente. Et in quolibet hoꝝ certaminum percutimur duplici telo multũ periculoso. ꝛ sic subijcimur octo periculis. scz periculis fluminũ. periculis ex genere. periculis latronũ. periculis in solitudine. periculis in ciuitate periculis in mari. periculis ex gentibus. periculis in falsis fratrib⁹. In ꝓmo igitur certamine qõ est nobis a carne inficiente ꝑcutimur duplici telo. s. naturali corruptione et parentali affectione. Ex quibus subijcimur duplici periculo. s. periculis fluminum. ꝛ periculis ex genere. Ex naturali enim infectione qm habemus in statu nostre ꝓstitute nature. imminẽt nobis pericula fluminum. i. pericula latrõnum: ꝛ pericula in solitudine. scz suggestio occasionis ad mali ꝓmissionẽ. Et suggestio occasionis ad boni omissionem. Et suggestione diaboli in itinere bonoꝝ operuz incidit in pericula vitioꝝ. supbie bonũ faciendo: inuidie bonũ alterius iudendo: iracundie duz opus suũ: etsi bonũ non appreciatur. Et hec vitia sunt latrones qui spoliant aiam̃ gratia: scz humilitate: charitate: mãsuetudine. Un de figuratur hoc in illo: q̃ descẽdens a hierusalem incidit in latrones q̃ spoliauerũt eum. Luc. x. Et etiã figuratur ꝑ latrũculos egressos de syria: q̃ captiuam duxerũt puellaz paruulaz: que erat in obsequio naamã. vt habet qrti Regũ. v. Syria interpretat̃ sublimitas: ꝛ significat diabolus: qui dixit ascẽdam in celũ ꝛc. De hac suggestione diaboli egrediunt: scz per imitationẽ latrunculi: id est supbia: inuidia: ꝛ ira cũdia. Et puellã paruulã de israel: id est aiam̃ puellã per mẽtis integritatẽ: nullã per humilitatez de israel ꝑ cognitiõis claritatẽ: capiunt incautã. Et ponitur in obsequiũ vꝛoris naamã lepꝛosi. id est in seruitutem cõcupiscentie carnalis que dicit vꝛor naaman. i. diaboli. Caute ergo ẽ ambulãdũ: id est operãdũ: ne latrũculi nos spolient. ꝑ. cxli. Jn via hac qua ambulabaz absc̃derunt superbi. i. demones laqueũ mihi. Et ideo obuiandum ꝛ cum humilitate: patiẽtia: ꝛ charitate cũcta fiant. Secũdo in illo certamine ꝑcutimur telo accidie. Et hoc est piculũ in solitudine. Solitarios infestat accidia. Solitudo ẽ sterilis ꝛ infructuosa: ꝛ sic cũ anima est sterilis. nõ ꝓducens fructum bonoꝝ operũ: sed ociosa manẽs: piculum et imminet accidie: qua fastidiunt̃ bona spũalia ꝛ omittuntur opera vtuosa debita: vt cõsiteri: dicere officium: ire ad ecclesiam ꝛ hmõi. Jndeq; ꝓcedunt multa vitia. Unde Esa. lx. dicitur. Gens eñ ꝛ regnũ qđ tibi scz deo non seruierit solitudine vastabunt̃: id est sterilitatẽ ꝛ penuria afflabuntur virtutum. Obuiandũ ergo huic periculo per occupationẽ bonam. Hiero. Semp aliquid boni facito: vt diabolus inueniat te occupatũ. de cõse. distin. v. nunq̃. Jn tertio certamine qõ nobis est a mundo retinẽte. percutimur duplici telo: scz prosperitatis: ꝛ aduersitatis. Ex hoc nobis imminet duplex periculũ: scz in ciuitate ꝛ in mari. Nam ex prosperitate habent bona diuiciarũ: deliciarum ꝛ honorum: que cõmuniter reputant̃ in ciuitate. Ex q̃bus imminent pericula maxima: scz cõtinendi ꝛ blasphemãdi deum: polluendi ꝛ maculãdi corpus: distrahẽdi animum; ꝛ opprimẽdi. primum. que pericula notat ps. dicens. Audi iniquitatem ꝛ cõtradictionẽ in ciuitate ꝛc. Face cõtemptus ꝛ blasphemia cõtra deum: qua sibi cõtradicit. Seqtur. supabundauit muros eius iniquitas: scz adulteriozuz ꝛ fornicationũ: que maculant corpus. Et labor in medio eius: scilz noxie solitudinis ꝛ iniusticia quoad damnificationem proximi. Unde dñs ad vitandũ ista pericula: hortabatur dicẽs. Exite de medio babylonis populeme ꝛc. Jn ipo certamine a mundo aliud telum est aduersitas: que designatur per mare. Quia sicut mare amarũ dicit ꝛ fluctuat: sic aduersitas amaritudinem habet: ꝛ mentem fluctuare facit: ꝛ hinc pericula insurgũt diuersoꝝ vitioꝝ impatiẽtie: murmurationis diffidentie: ꝛ huiusmõi. Eccl. xliij. Qui nauigant mare: enarrant pericula eius. adeo ꝙ etiam nauicula petri. in medio mari huiusmõi iactabat̃ fluctibus. Et hoc figuratũ est ꝑ mare qđ vidit Daniel in visione. in quo pugnabãt quattuoꝝ vẽti quadruplicis aduersionis: scilz ablatiõis rerum: ꝛ paupertatis infamatiõis: infirmitatis corporee: ꝛ tribulatiõis familie. Et inde proceduntquattuoꝝ bestie vitioꝝ: scz murmurationis: ꝛ impatientie: diffidẽtie: ꝛ turbatiõis. Jn quarto certamine q̃ est ab homie seuiente: duplici telo ꝑcutimur: scz aperte ꝑsecutõis: ꝛ occulte circũuentionis. Ex q̃bus imminent nobis pericula ex gẽtibus: ꝛ pericula ex falsis fratrib⁹. Per gentes itelligunt̃ infideles ꝛ alij mali mãifeste perseqntes bonos. sicut greci: scilz antiochus cũ suis machabeos ꝛ romani apostolos ꝛ martyres. De q̃bus põt intelligi illud Johel. Gens ascendit super terrã fortis ꝛ innumerabilis: dentes eius vt leonis. Sed dissipa gẽtes: id est gẽtiliter viuentes: que bella volũt persequendo: scilz infideles. ait ps. Aliud certamẽ ab homie malo est circũuentionis: ex quo imminet piculũ deceptiõis; discordie ꝛ dissentionis. Ecclesia iam passa ẽ ꝑsecutiões a iudeis: paganis: ꝛ hereticis. Nũc aũt patit persecutionẽ ab hypocritis: id est simulatis hoib⁹: ꝛ falsis fratrib⁹. i. christianis. Unde Job. xxx. in persona ipsius eccle ait. Frater fui: ꝛ socius draconum: quoad ꝑmũ genus ꝑcutis: scz manifeste ꝑsecutiõis. Socius struthionis. i. hypocritarũ quoad ꝑsens tempus. De vtra. dicit Aug. Oꝛ cõtribulationũ cum xpo ꝛc. vij. q. i. aduersitas. §. huic idem. Sed xps nos cautos reddit dicẽs. Attẽdite a falsis pphetis. i. a planis vel religiosis: q̃ veniunt ad vos in vestimentis ouium. intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Matth. vij.

De ptibus subiectiuis prudẽtie Cap. III.

Sedent vtiq; ꝛ calcant virtute cõtinentie: sient timentes pericula subuersionis. Unde ꝛ occasiones vitãt: ꝛ hoc qz recordanꝫ ꝛ afficiunꝫ ad patriã superne hierusalem. Secundum periculũ est nobis ex parentali affectiõe. Et ꝺ dicitur periculũ ex genere. i. parentũ generatiõe. Et nõ solum laicis: sed etiã clericis imminent picula peccatoꝝ. Periculum scz inordinate dilectiõis. dũ diligit filios pater plus q̃ debeat: ꝛ auunculus clericũ nepotẽ suũ. Periculũ illicite acq̃sitiõis: dũ pẽtes illicita lucra acq̃rũt vt dimittat filijs. Periculum iniuste distributiõis. dũ prelati cõferũt omnia suis amicis ꝛ cõsanguineis. postponẽtes dignioꝝ ꝛ cõmittentes talibus curam animarũ. q̃b⁹ vt dicit Hosti. non cõmitterẽt pomoꝝ custodiã. Et hoc genus figurat ꝑ genus murium q̃bus egyptus ꝑcussa est. Exod. viij. Musca est animal impotentissimũ: vol tat frequẽter ante facie perstrepit ad aures: non precedit: sed comedit ꝛ bibit cũ homine. Sic consanguinei clericoꝝ sunt importuni ad petendum ab eis: frequẽtant domos eoꝝ: murmurant contra eos si eis ad placitũ non ꝓuident. Et ꝓbatur. vt dicit Amb. di. lxxxvi. nõ sat. Comedũt ꝛ bibũt cũ eis pcipue tẽpore estiuo cũ fructus colligũt. Sed vt dicit Michee. vij Jnimici hominis domestici eius scz hois ꝛc. Qui amat patrem: aut matrẽ: aut sorores: aut fratres: aut filios plus q̃ meno est me dign⁹. ait christus. Sz si mei nõ fuerint dominati: scz sanguinei: tũc imaculatus ero ꝛc. ait ps. In secũdo certamine qõ nobis est ab hoste decipiẽte: percutimur duplici telo si sum⁹ incauti. Et hec sunt pericula latronum: ꝛ pericula in solitudine. scz suggestio occasionis ad mali ꝓmissionẽ. Et suggestio occasionis ad boni omissionem. Et suggestione diaboli in itinere bonoꝝ operuz incidit in pericula vitioꝝ. supbie bonũ faciendo: inuidie bonũ alterius iudendo: iracũdie duz opus suũ: etsi bonũ non appreciatur. Et hec vitia sunt latrones qui spoliant aiam̃ gratia: scz humilitate: charitate: mãsuetudine. Unde figuratur hoc in illo: q̃ descẽdens a hierusalem incidit in latrones q̃ spoliauerũt eum. Luc. x. Et etiã figuratur ꝑ latrũculos egressos de syria: q̃ captiuam duxerũt puellaz paruulaz: que erat in obsequio naamã. vt habet qrti Regũ. v. Syria interpretat̃ sublimitas: ꝛ significat diabolus: qui dixit ascẽdam in celũ ꝛc. De hac suggestione diaboli egrediunt: scz per imitationẽ latrunculi: id est supbia: inuidia: ꝛ ira cũdia. Et puellã paruulã de israel: id est aiam̃ puellã per mẽtis integritatẽ: nullã per humilitatez de israel ꝑ cognitiõis claritatẽ: capiunt incautã. Et ponitur in obsequiũ vꝛoris naamã lepꝛosi. id est in seruitutem cõcupiscentie carnalis que dicit vꝛor naaman. i. diaboli. Caute ergo ẽ ambulãdũ: id est operãdũ: ne latrũculi nos spolient. ꝑ. cxli. Jn via hac qua ambulabaz absc̃derunt superbi. i. demones laqueũ mihi. Et ideo obuiandum ꝛ cum humilitate: patiẽtia: ꝛ charitate cũcta fiant. Secũdo in illo certamine ꝑcutimur telo accidie. Et hoc est piculũ in solitudine. Solitarios infestat accidia. Solitudo ẽ sterilis ꝛ infructuosa: ꝛ sic cũ anima est sterilis. nõ ꝓducens fructum bonoꝝ operũ: sed ociosa manẽs: piculum et imminet accidie: qua fastidiunt̃ bona spũalia ꝛ omittuntur opera vtuosa debita: vt cõsiteri: dicere officium: ire ad ecclesiam ꝛ hmõi. Jndeq; ꝓcedunt multa vitia. Unde Esa. lx. dicitur. Gens eñ ꝛ regnũ qđ tibi scz deo non seruierit solitudine vastabunt̃: id est sterilitatẽ ꝛ penuria afflabuntur virtutum. Obuiandũ ergo huic periculo per occupationẽ bonam. Hiero. Semp aliquid boni facito: vt diabolus inueniat te occupatũ. de cõse. distin. v. nunq̃. Jn tertio certamine qõ nobis est a mundo retinẽte. percutimur duplici telo: scz prosperitatis: ꝛ aduersitatis. Ex hoc nobis imminet duplex periculũ: scz in ciuitate ꝛ in mari. Nam ex prosperitate habent bona diuiciarũ: deliciarum ꝛ honorum: que cõmuniter reputant̃ in ciuitate. Ex q̃bus imminent pericula maxima: scz cõtinendi ꝛ blasphemãdi deum: polluendi ꝛ maculãdi corpus: distrahẽdi animum; ꝛ

Cꝑ. III.

Enpartibus subiectiuis prudẽtie

Postquam ꝓtidentie nũc agendum: que sunt particularis seu mõastica: economica: politica: regnatiua: ꝛ militaris. Et vt perfecta sit cõsideratio prudentie ostẽdendũ est quomõ cuilibet ciui expediat eam habere. Ubi diligenter notandũ est: ꝙ q̃libet ciuis põt tripliciter cõsiderari: scz quãtum ad singularẽ sui perfectionẽ: quãtum ad familie gubernationẽ: quãtũ ad ciuitatis cõmunicationẽ. Et fm ꝺ plures ponũt species prudẽtie. Si eñ cõsideret ciuis in se: necessaria est pastoria particularis. Si cõsideretur vt familie gubernator: necessaria est prudẽtia economica. Si vero vt ciuis: tũc iterum põt tripliciter cõsiderari. Quia aut vt est ꝓncipanti subiectus ꝛ tunc necessaria est prudẽtia: que cõmuni noie politica dicit. Aut vt est alijs ꝓncipans: ꝛ tũc regnatiua prudentia regnatiua. Aut vt est boni cõmunis ꝓpugnator: ꝛ tũc militaris prudẽtia militaris. Et sic in vniuerso habem⁹ quinq; spẽs prudentie. scz particularẽ: economicã: politicam: regnatiuam: ꝛ militarẽ. Prudẽtia igit̃ particularis necessaria est ciui quantum ad eius singularẽ ꝑfectionem: qua videlz seipm regere habet: se caute a peccatis ꝙuãdo: ꝛ diuinis ꝓceptis obediendo. Hoc aũt fieri non põt sine prudentia que est humanoꝝ actuũ directiua. sicut supra dictum est. Unde dicit Hze. in pastorali. Hostis callidus tãto libẽtius

Universidad de Deusto
Biblioteca

pec.is percutit ꝙto nudum a prudentie lozica deprehendit. Ad hanc virtutem inducit apl's ad Ephe.v. dicens. Uidete fratres qũo caute ambuletis: nõ qſi inſipientes: ſed vt ſapientes: redimentes tpm qm dies mali ſunt: ꝓpterea nolite fieri imprudentes: ſ intelligentes q̃ ſit voluntas dei. Si quis aũt bonitate ſingulari caret. hãc prudentiã non habẽdo: pculdubio nec familiã ſufficiẽter regere poſſet: nec verus ciuis exiſteret. Qui ſibi nõ ſufficit prudẽter vicendo: nec alij ſufficiet conuiuendo: q; q̃ ſibi neq; eſt: cui bonus erit. Et q̃ cũ deo rect⁹ nõ eſt: nec cũ ciuib⁹ rect⁹ erit. Oculꝰ quidẽ q̃ in ſe corrupt⁹ eſt: alia mẽbra regere neſciet: et cũ eis incipetẽs erit. Patz q̃ qũo prudẽtia pticularꝫ ad ſingularẽ ciuis pfectionẽ requirat. Exẽpluz ponit de abraã. Conſiſtit hec pfectio ſingularis prudẽtie in ꝑſide ratione ſui. Uñ Helinãdus dicit q̃ in tẽplo apollinis tale oraculum fuiſſe datũ legit Gnothi ſe auton. i. noſce te ipſum. q̃ ſnia. Job.v. ſcribit his vbis. Uiſitans ſpeciẽ tuaz nõ peccabis. Idem aũt eſt ſeipm cognoſcere qõ ſpeciez ſuam viſitare. Spes quippe hois eſt aia ad imaginẽ dei facta: que tũc viſitat quãdo qualis ſit in vita indagatur. Et ad hoc optime facit qõ dicit Ber. in liõ. de ꝑſideratione. A te primum inchoet cõſideratio tua: et in te finiatur: et infra. Conſidera q̃d quis et qualis ſis. Quid in natura q; aĩal rõnale mortale. Rationalitas ſubleuat monaſtã miſeriam mortalitatis: et mortalitas humiliat altitudinem rõnis. Quis in perſona: cuius conditionis vl̃ dignitatis. et qũo vteris officio tuo. Qualis in vita. vtruz bon⁹ vl̃ malus: proficiens vl̃ deficiens ꝛc̃. Ibi vide. Et nota q̃ iſta cognitio ſui quam facit prudẽtia inducit tria magna bona. videlicet iudicium cognitionis diuine. principium ſaluatõis humane: faſtigiũ pfectionis interne. De ꝓmo dicit Salomon ꝓuerb.xxx. Dixit vir cum quo eſt deꝰ et q̃ deo ſecum morante coforatus ait. Stultiſſimus ſum virorum. q̃d pertinet ad veram ſui cognitionẽ. Berñ. Ab exterioribus redibit animus ad interioza: ab interioribus ad ſuperioza: vt poſſim cognoſcere vnde venio: aut quo vado: quid ſum: et vnde ſum. Et ita per cognitionez mei valeam peruenire ad cognitionem dei. Quãtoq; in cognitione mei perfectior. tanto ad cognitionem dei accedo. et Macro. Anima perfectaz habet ſapiam: cum vnde orta ſit: et de quo fonte veniat recognoſcit. De ſcõo dicit pſa. A pcto meo mũda me: qm̃ iniquitatẽ meam ego cognoſco. Mundatio a pcto eſt ꝓncipium ſalutis. Ad hoc Seneca. Initiuz ſalutis noticia peccati. Nam qui peccare ſe neſcit corrigi nõ vult. Berñ. de cognitione ſui. Principium ſalutis humilitas generatur. Dicitur Luce. xviij. Qui ſe humiliat: quod includit cognitionem ſui: exaltabitur. Boe. de pbica cõſolatione. O mortales eẽ vos petitis qõ intra vos eſt poſita felicitatẽ: q. ſ. p veram cognitionẽ ſui quis puenit ad eã. In huius figuraz habes Lu.ix. Mõ ceci ſunt vocati ad cenã q̃ ſignificat beatitudinem. Et loquit de cecis qui. ſ. cognoſcũt ſe cecos: non. cognoſcentes qõ tinet ad cognitionẽ ſui. Ber. ſup Cãti. Nemo ſine cognitiõe ſaluatur. Salus aũt pfecta in beatitudine. Econtrario ex ignoratia ſuiipſi⁹ cõſequunt hoies tria mala: ſcu dete nenta. Eſt eni fundamentuz infirmitatis: nutrimẽtum inſtquitatis: cõplementum fatuitatis. Quoad primum ignoratia ſui eſt fundamẽtum infirmitatis humane ſpualis. ſ. peccati. Cañ. j. Si te ignoras o pulcherrima mulierum egredere. ſi p q; pulcherrima mulierum. i. creaturarũ eſt anima que q; ignorat ſe. egredit̃ a ſe deſpergẽdo et vagando per diuerſa vitia. Ber. ſuper canti. De ignorantia ſui venit ſuperbia in te: que eſt ꝓncipium pctoꝝ. Item Lactãtius de falſa religione. Nullus aie ſuauior cibus veritate. Ignorãtia aũt ſui cãpuitatis. Bene. in epl̃is. Ideo ad ſanitatẽ difficiliter perueniimus: q; nos egrotare neſcimus. Quantuz ad ſcõm pm̃. Neſciebant. ſ. neceſſaria ad ſalutem: neq; intellexerũt, intus legerunt cognoſcendo ſeipſos; in tenebris ambulant pctoꝝ. Terentius. Ita fere corrupta eſt oĩum hominũ natura: vt aliena melius iudicet q̃ ſua. et hoc in malum. Uñ Tullius in li. de offi. Neſcio quo fitvt magis in aliuz cernamus ſi quid delinquik. Et ẽ xp̃s dicit Lu. vj. Eĩce primũ trabẽ de oculo tuo: vt eijcias feſtucã de oculo fratris tui. Quoad tertiuz pm̃. Idõ cũ in honore eẽt nõ intellexit ſeipm vl̃ ſuã cognitionẽ. Cõpatus eſt iumentis inſipientibus. Ber. in li. de ꝑſideratõe ad Euge. Licet oia myſteria noueris lata terre: alta celi: pfunda maris: ſi te neſcieris. nino eris ſilis hoi inſipienti edificati domũ ſuaz ſup arenam ſine fundamẽto. i. ruinã nõ ſtructurã faciẽs. Ptolo. Inſipiens eſt q̃ ſuiipſius ignorat ꝓtitatẽ. Tulli⁹ de tuſcu. qõnibus. Stultitie ꝓprium eſt alioz vitia cernere: ſuoz;noq; obliuiſci.

¶ De prudẽtia monaſtica aut pticulari. et ix. regulis directiuis humane vite. Caplm .IIII.

Valiter prudẽtia ptiq cularis q̃ hz hoiem ordinare in ſeipo: dirigat opa eius ſatis pulchre põt trahi ex his verbis q̃ habenk Cañ. v. vicz. Dilectus meus cãdidus et rubicundus: electus ex milibus. Caput eius aur optimũ. Come eius ſicut elate palmarũ: nigre quaſi corꝫ. Oculi eius ſicut colũbe ſup riuos aquaz que lacte ſunt lote et reſidẽt iuxta fluenta pleniſſima. Bene eiuſ ſicut areole ꝑſite a pigmentarijs. Labia eius diſtillãta mirrhã primã. Manꝰ eiꝰ tornatiles auree plene hyacinthis. Uenter eiꝰ eburneus diſtinctus ſaphiris: crura eius columne marmoree fundate ſup baſes aureas. Guttur eius ſuauiſſimũ: et totus deſiderabilis: hec tbi. Que intelligi pñt ex ꝓpo vero i. ꝑſona eius. de quo dicit Job. v. Prudentia eius percuſſit ſuperbum. ſ. diabolũ. Ac etiã de xp̃o myſtico. i. eccla eiꝰ ſeu de eius fidelibus q̃bus dicit Matth. x. Eſtote prudẽtes Et q̃bus verbis trahunt nouẽ regule directiue totius vite humane. Et ſm hoc q̃ ipa verba exponit egregius vir p cuncta laudabilis dñs Jo. dñici cardinalis ragusinus in li. ſcietifico. etſi vigari intitulato amoz charitatis. Et ꝓmo quidẽ oſtendit excellentia xpi in generali: cum. ſ. dicitur candidus. ſ. p puritatem. Rubicundus per charitatem. Electus ex milibus p gratie et ſapientie ſublimitatez Exinde ponunt diuerſe regule.

¶ Prima dirigit intentiones: ibi. Caput eius ꝛc̃.
¶ Secunda cogitationes: ibi. Come eius ꝛc̃.
¶ Tertia cognitiones: ibi. Oculi ꝛc̃.
¶ Quarta exemplationes: ibi. Gene eius ꝛc̃.
¶ Quinta locutiones: ibi. Labia eius ꝛc̃.
¶ Sexta actiones: ibi. Manus eius ꝛc̃.
¶ Septima fructificatões: ibi. Uenter eius ꝛc̃.
¶ Octava gubernatiões vl̃ affectões: ibi. Crura eius.
¶ Nona diſciplinatiões: ibi. Guttur eius ꝛc̃.

Prima q̃ dirigit intentiones q̃ ſignank p caput. Caput aũt deſignat intentionẽ: quia cut caput eſt ꝓncipiũ corꝑis: ita intentio ꝓncipiũ opis. Nã ſm ſapiẽtẽ finis ad quẽ reſpicit intẽtio mouet agentẽ. Et in his q̃dẽ q̃ de ſe ſunt mala: vt blaſphemia: homicidiũ: vſura: et hmõi: q̃tũcunq; videreꝰ haberi pia intẽtio: nõ põt ceu veraciter bona: nec opꝰ bonũ ſ in aliꝫ ya ẽ auctoritas cõis. ſ. q̃cq̃ agãt hoies: intẽtio iudicat oẽs. Et aliq̃ quidẽ hñt caput terreum q̃. ſ. nõ intẽdunt nisi congregationẽ ſube in ſuis opibus. etiã de genere bonoꝝ: ꝓpter q̃ ieſumãt ozãt et hmõi: vt ꝑſerenk. Aliꝫ caput carneũ. q̃ intẽdũt tm̃ ſatiſfacere nature: vt ea q̃ fiũ. ꝓpter parẽtelas: vl̃ ſenſualitati: vt miſti ſub ſpẽ ſpũs: q̃ multa faciũt ꝓpter ũitiaz corꝑalẽ ꝑſonaꝫ. Aliꝫ hñt caput, aureum. iſti ſunt ſcti q̃ oia q̃ faciũt: faciũt ꝓpter honorem dei et amoꝛe eiꝰ. Charitas eni aurum ſignificat. Apo. iij. Suadeo tibi emere auꝛ. ſ. charitatẽ: q; ſicut auꝛ excellit oia alia metalla: ita charitas excellit virtutes. Et ꝙto q̃s ex maiori intẽtiõe charitaſ aliq̃ facit. tãto magis eſt deo gratus et amet, Xp̃s aũt oia fecit: et fecit ex maxima charitate,

Et ideo merito dicit de eo eccleſia, Caput eius. i. intẽtio eius auꝛ optimũ ꝑfectiſſima intentione. Uñ ipe dicebat Jo. iiij. Meus cibꝰ eſt: vt faciã volũtatez eius q̃ miſit me. ecce intẽtio et multa ſil'ia inuenies. Et ſic in iſto ſplẽdore illuminat: et falſa et mala repꝛobet: nõ dicit ſicut colũbaꝫ. Uñ columba diſcernit grana que ſunt bona et ſana comedit: corꝛupta dimittit. Sic egit dñs ieſus, iuxta illud Eſa. vij. Sciat reprobare malũ et eligere bonum. Et vt hoc poſſit homo mag̃ius facere debet ſecũ oculos intellectus tenere ſup riuos aquarũ. i. ſup doctrinis lectis vl̃ pauditis ruminando. Unde dicit. b. Anto. culdã interroganti de via ſalutis. In omni re quam agis adhibe tecum teſtimonia ſcripturaꝫ. Et not. q̃ nõ quoſlibet libꝛos vel doctrinas debemus ruminare: ſed illas ſolũ que ſunt lote lacte. i. ſcripturas ſacras que ad modũ lactis ſunt purificatiue mentis illuminatiue et cõfortatiue. Alie aũt doctrine vt pbie poeſis et ꝺ palatinis et cẽtinouiũ et hmõi nõ purificant: ſ inquinãt mentez ſuperbia vl̃ inmũdicia. Lolũba ſtans ſup riuos aquarum inde ꝑ vmbꝛa contemplak accipitrẽ ꝑſequentem vt vitet eum. Sic aia ꝑ ſcripturas poteſt cognoſcere inſidias diaboli: qũo diuerſis modis querit capere. et ibi in oibus videt remedia. Ipſas xp̃s allegabat pdicando: ꝓpterea iudei mirabant dicẽtes. Qũo hic literas ſcit cũ nõ didicerit. Jo. vij. Tertio debet etiã cõſiderare diligẽter inſtinctus diuinos ſeu inſpiratiões ſpũs ſancti: vt exequak q̃ adhuc melius et purificãt et illuminãt ꝓpterea ſubdit. Reſidẽt iuxta fluenta pleniſſima q̃ ſunt oua ſpũſſancti. Uñ xp̃s dixit clamãdo Jo. vij. Qui credit in me ſicut dicit ſcriptura. Flumina de ventre eiꝰ fluent aque viue: loquens de ſpũſancto. Quarta dirigit exempla que notank ꝑ genas: ibi. Gene eius. ſicut gene ſũt ſub oculis: et nunq̃ cooperiunt: ſicut alia pene oia membra ita exempla. i. opera manifeſta ſub oculis in cõſideratione ſunt hominũ et occultari nõ poſſunt. Teneꝰ aũt quilibet nõ ſolum cõſcientie ſue puidere: ſed etiaz ꝓximũ bonis exemplis edificare. Et ꝓterea nõ ſolum a malis: ſ etiaz ab his que hñt ſpẽm mali: cauere debet iuxta ſuiam apl'i. j. et. ij. ad Cor. viij. Debent aũt exempla cũ ꝓmo humilis patientie. ꝓpterea dicit areole. In area fit ꝓcuſſio grani: et calcatio ſuſtinet plures ictus. et tamẽ nõ frangit̃ur terra: ſed integra et ſolida perſeverat. Nullum inanis exemplum dat de ſe ſeruus dei q̃ de virtute patiẽtie: vt iniurijs tribulatiõibus nõ frangak: nõ turbek: nõ queruletur: ſed firmus et integer in virtute ꝑmaneat. hoc xp̃us edocuit. Uñ Aug. j. q. j. Chriſtus q̃d fecit nobis. i. quale exemplum dedit. qui tanta patiẽtia ꝑditoꝛe ſuũ ſuſtinuit vſq; in finem: vt ei primã euchariſtiã cõfectam manducauit. et oꝛe ſuo cõmendatã: ſicut ceteris apl'is ꝓpriis manibus darct ꝛc̃. Areole dicit in plurali. q; patiẽtie exemplũ debet oſtẽdi in tribulatiõibus corꝑalibus et ſpualibus q̃ dicuntur ſunt: q; tãgunt aiam. Areole nomẽ diminutiuũ. ſ. Ex quadã humili cognitione ꝓpriꝰ defectuũ. et ꝑ conſequens recognoſcere ſubditũ oium penaꝫ debet ꝓcedere iſta patiẽtia: nõ modo pbico. Debẽt ſcõ et aliꝫ virtutuz ꝓbere exempla. ideo ſubdit aromatũ. Aromata odoꝛifera et ſuauia ſunt virtutes: zuccarum eſt charitas. cynamomum puritas. carophilus humilitas. balſamus obediẽtia. myrrha penitentia ꝛc̃. Uaruz exempla debes dare modo de vna: modo de alia que omes: q; eis occurrũt tẽptatiões et tribulationes. ideo debent eſſe fundate in humili patientia: vt nint areole aromatum. Debent tertio oia exẽpla etiam operũ virtuoſoꝝ eſſe cuz magna diſcretione. Unde ſubdit. Confite a pigmentarijs. Pigmentarij ſunt q̃ ſciunt cõponere medicinas et confectiones. Non oium eſt hoc qui habent aromata: ſed paucoꝝ ex magna ꝓactica. Nõ oẽs qui hñt virtutes ſciunt temperatam diſcretionẽ. Paucoꝝ eſt hoc exercitatoꝝ in via ſpũs. Et tñ ſi deſit diſcretio nõ erit virtuoſum opus. Niſi enim oia fiant cũ modis et ꝛtibus nõ edificabunt: ſ ſcandalizabũt q̃d xp̃s ſumme ſeruauit. Qñq; repꝛehendẽs: qñq; conſolãs: qñq; tacẽs. qñq; loquens. qñq; miracula faciẽs. qñq; non faciens. qñq; iciunans. qñq; medens ꝛc̃. omnia ad edificationem. Quinta regula dirigit locutiones que deſignant per labia. Unde labia eius ꝛc̃. Poſuit deus et labia et dentes ante linguam: vt nõ ſubito loquamur quicquidmenti occurrit: ſed tarditer ſimus ad loquendum. vt admonet Jacobus in canonica ſua. c. j. Debet ergo locutio primo eſſe ex dilectione: et tẽperata. Unde dicit diſtillantia. ad diſtillationem plura cõcurrunt. ſ. Foznellus cũ igne: cãpana: et materia que debet diſtillari. et alẽbicus vnde egreditur guttatim. Sic ad hoc vt aliquis bene loquatur, debet eum mouere charitas que eſt ignis in corde et fornax. campana eſt rõ. Illud quod diſtillak eſt materia que debet dici. Alembicus eſt os. Uas vbi recipit eſt auditoꝛ. Quando ergo charitas inducit aliquem ad loquẽdum. ipſa virtus charitatis tanq̃ calor quidam intenſus. debet materiam locutionis quaſi euaporando ꝑ diſcuſſionem tranſinittere ad altitudinem rõnis et dimiſſa omni ſuperfluitate illud ſubſtantiale qõd rendi. in rõnem i. quod dictat rõ paulatim per os ꝓferẽdi eſt auditus. Non eni ad modũ maris redundantis debet ſe effundere vl̃ quicquid eſt in corde iacere. ſed ad modum torrentis omnes immũditias viaru colligere narrando. ſ. defectus aliozũ: ſed paulatim et rõnabiliter. ſic fecit dñs ieſus. Unde ipſe dicebat Jo. v. Hec dico vt ſalui ſitis. Ecce charitas que mouebat ad loquendũ. Et de ore Petri. ij. Nec dolus eſt inuentus in ore eius: nec etiam aliqd malum. Unde ipe dicebat Job. xviij. Si male locutus ſum: teſtimoniuz perhibe de malo. Ecce materia rõnabilis et tota euaporata. pax locutus eſt. Unde Eſa. lvj. Sicut agnus coram tondente ſe obmutueſcet. Secundo materia locutiõis debet eſſe vtilis. ꝓpterea dicit myrrhaz. Myrrha eſt amara purgatiua et ꝓſeruatiua a corruptione. Sic locutio amara debet eſſe ad repꝛehendendum vtia

Universidad de Deusto
Biblioteca

alioꝝ.non ad adulandum:ad purgandum sua pecca/ta pꝛ cõfessionẽ.ad admonẽdũ.ꝛ sic pferendo alios a vicijs. Tertio debet esse de melioꝛibus ꝓpterea dicit pꝛ/maz. Prima eñ distillatura est melioꝛ alia. Sic potest ho/mo loqui de diuersis bonis ꝛ bñ.sed dz hõ eligere etiã me/lius.ita ꝙ fit totaliter bmo bm deũ.sicut fecit xp̃s qui ait, Job.viij. Sicut audiui a patre:sic loquoꝛ in mũdo. Se/xta dirigit operationes que designanꝫ per manus. Unde dicit manus eius ꝛc. Opera que facimꝰ artificialia ꝛ mul/ta alia manibus facimus. Et ꝓpterea manus in scriptu/ra designãt opus nostrum. Hec aũt opera debent esse bo/na primo. Et ꝓpterea dicit tornatiles. Torno est instru/mentum quo valde cito operaꝛ.remouet a lignis superfluita/tes ꝛ polit.ꝛ tñ reuertit retro ꝗñ ꝓcedit in antea. Hoc spiritualiter dz esse in operibus nostris.s.vt ꝓmpte ope/rẽ.nõ tarde vel lente in surgendo a dormitione in eun/dũ ecclesiam.in accedendo ad cõfessionem.ꝛ hmõi. Ne scit eñ tarda molimina spũscti gr̃a. Dicit Ambꝝ.in ome. super lucã. Debemus etiã tollere superfluitates ab opibus nostris.vt in vestimẽtis:cibis:in edificijs:ꝛ hmõi. Lanꝫ. iij. Tempus putationis aduenit. Debemus facere opera munda ꝛ nitida in cõspectu dei. Debemus in opibus no/stris nõ solũ respicere in antea ad alia ꝙ restant fienda.sz etiam aliquãdo reuidere ꝓterita ad dolendum de defe/ctibus.sicut faciebat paulus dicens Cor.xv. Non sum dignus vocari apls.qz persecutus sum ecclesiam dei. Et Auguſt.in lib.confessionum accusans peccata ꝓterita. Fuit dñs iesus sollicitus et ꝓmptus in operibus suis. Job.viij. Diluculo venit in templum.nil superfluum erat in eo. Colligite ait:q̃ supauerãt fragmẽta ne pereant. Joh. vi. Omnia opa sua deo accepta. Job.viij. Ego ait q̃ placita sunt ei.s.patri facio sp. Secũdo opera ista debẽt esse multiplicia. Ideo subdit. Auree. Aurum eñ valde extenditur super omnia alia metalla. Nam de vno ducato fiunt circa.c.petie ad deaurandũ picturas. Sic opera nostra debent se extendere ad multa. Aliquãdo ad pauperes pa/scendo. Aliquãdo ad eũ.ad ecclesiam.ad officium ad pꝛdicationẽ. Aliqñ ad opera religiosa ꝛc. Multa bona opa ostendi vobis ait xp̃s. Job.x. Debet tertio in ipsis operi/bus esse confic[illegible] ꝓmiorum. ꝓpterea subdit plene hyacinthijs.id est lapidibus preciosis.vel floribus allijs qui bñt colorẽ celestem. Labor te terret ait Augu. cogita de ꝓmio. Sic dñs iesus semp in opibus suis templa batur deũ ꝛ supernã gl'iam. Discе ergo ipsum sequi.qui il luminat oẽm hoiem veniẽtẽ in hunc mundũ. Septima dirigit fructificatiões que designanꝫ perventrẽ. Un dicit Venter eius ꝛc. In ventre stat fructus humanus.i.puer. Magna cura et studio querebant bonꝰ inveteri testa/mento facere fructus humanos.i.filios. Unde et in leg sterilis.dicebaꝫ maledicta. Sed iam in nouo testamento nõ curat deus tãtũ de ista fructificatione. Immo dicit Luce.xxiij. Beate steriles que nõ genuerunt ꝛ vbera que nõ lactauerunt. sed vult fructus spirituales permanentes nõ deficientes. vt [illegible]vnde dicit Johan.xv. Posui vos vt ea/tis ꝛ fructum afferatis. Fructus vester maneat. Et qua/lis esse debeat creditur cũ subditur. Eburneus. Ebur est os elephantis:animalis castissimi.ꝛ significat castitatem Unde in aũ. Ebur castitatis. hos igitur filios debemꝰ ge/nerare.ꝛ tales qui sint casti.id est castitatem debemus in nobis amare.et in alijs suadere. Dicuntur etiam fructus nostri opera permanentia.vt libri edificia:hospitalia.que quidam faciũt ad gloriam humanam.vt pingendo arma et hmõi. sed eburnea non sunt.ꝛ ideo fienda ad gloriã dei Ebur est durum.ꝛ significat constantiam et perseuerãtiã quã dz quis suadere his quos trahit ad deũ.nõ solũ acti/ua ꝛ mundana. sed spũalia et celestia. Sic dns iesus egit. Nullũ docuit aliquã artem vel scientiã cũ omnes sciret. sed bene diuinaꝛ spiritualia. Est autem distinctus isteven ter zaphiris,quia facꝫ docere filios suos spirituales quos verbis ꝛ exemplis trahit ad xp̃m. Octaua dirigit guber/nationes designatas per crura. Unde cruraeius ꝛc. Si/cut eñ super crura ꝛ tibias sustentatur totum corpus.sic totum corpus ecclesie sustentatur ꝛ regitur duplici regi/mine.ecclesiastico.scz ꝛ tpali.di.xcvi. Duo sunt. Sed ad ꝫ vt non ruat ipsum corpus ecclesie.oportet vt ista regimi/na sint iusta. Et ꝓpterea subdit. Colũne marmoꝛee. Aliq̃ faciunt rempublicam.i.regimen columnas luteas.scz nõ querendo nisi colligere pecunias ꝛ deprædationes extoꝛ/siones ꝛ hmõi. Alij faciũt colũnas ferreas.vtẽtes vi tyrã/nica:gladio et [illegible]ta.nutrientes secras.expellẽtes bonos ꝛc. Alij de nihilo faciunt:sed destruunt factas faciẽdo cõ/tra deũ ꝛ ecclesiam.vt possint bene ꝓsperari in statu suo Regimen tale durare non potest:sed iam ruit. Faciendo istas columnas solum de argento.non sufficit. [illegible] si so/lum vacaret cõtemplatiõi ꝛ lectioni vel doctrine:aut ꝑlak. Requiritur adhuc aliud.videlz colũne marmoꝛee. Nullꝰ lapis durioꝛ marmoꝛe.nullus candidioꝛ.nullus vtilioꝛ ad seruanda vnguenta. Et cum sit ita durum.mirũ est ꝙ me/lius domaꝫ plumbo ducibili ꝙ ferro. Et iõ cõuenienter si/gnificat iusticiam. Nulla enim virtus requirit tãtã fortitu dinẽ sicut iustitia iudicatiua. Impugnaꝫ eñ a sanguine: a minis:a muneribus:a precibus. Nulla virtus pulchrio/rem facit rẽpublicã ꝛ puriozem. Est eñ reddens vnicuiq̃ qđ sñũ est. Sicut aur corpis pulchritudo resultat ex mẽ/broꝝ debita ꝓportiõe.ita ipsa iustitia que habet ꝓportio/nare cũcta.facit corpus ecclie pulchrũ solum a plũbo hu/mili.i.a penitentibus ꝛ humiliatis aliqñtulũ flectit. Juxẽ illud virgilij. Parcere subiectis ꝛ debellare superbos. Co/lumne in plurali dicit.qz duplex est iustitia. Distributiua et cõmutatiua:vt premiare bonos ꝛ punire malos. Sup/bases aureas.i.super fidem ꝛ charitatem.alꝫ nihil valet Sed quia qđ expositũ est de duplici regimine.spectat ad prudentiam politicam nõ exeũdo terminos prudentie ꝑ ticularis:qua quis regulat seipsum.potest dici ꝙ crura si/gnificant appetitus siue affectus.qz sicut cruribus itur. ita affectibus anim[illegible]ergit versus celũ vel infernum:bm qualitates affectionũ. Duo aũt crura sunt duo appetitus. s.sensuali[illegible]rationalis.q̃ crura dicunt nõ esse carnea:ne ꝙ ferrea:sz marmoꝛea. Habẽt spiritualiter crura carnea qui in his q̃ expediũt carni:nõ querũt necessitatẽ:sed volu/ptatez vt sufficiãt [illegible]do sensualitati. Cum tñ dicat apls ad Ro. Debitoꝛes [illegible]s carni:nõ vt bm carnem viuamꝰ Si eñ bm carnem vixeritis:moriemini. Appetitũ autem rationalem habent carneũ:qui in operibus spiritualibus q̃ faciũt:carnalia que[illegible]:honoꝛes:diuitias:ꝛ hmõi. Vel etiam qz patres spirituales [illegible]fratres aut filios spiritua/les carnaliter.id est sensualiter diligũt.semper querentes eoꝝ pñtiam coꝛpalem. Contra quos dicit Augu.in re/gula. Inter nos non carnalis:sed spiritualis debet esse di/lectio. Cura etiã ferrea habent qui nec sibi nec alijs per affectum cõpassionis [illegible]mouent ad ea que necessaria sunt sed duri ꝛ [illegible]nimis sunt. Contra quos dicit Hiero.ꝙ dignitatẽ creature rationalis amittit qui ieiuniũ charita/tiaut vigilias ꝓfert sensuũ integritati.de conse.dist.v. Nõ mediocriter. Prudẽs igit̃ hs crura affectuũ.non car/nea neq; ferrea.sed marmoꝛea.i.pura et fixa seu firma.q̃ crura affectuum fundantur super bases aureas.id est su/per duo ꝓcepta charitatis dei ꝛ ꝓximi dilectõis. No/na dirigit disciplinatiões.i.modũ docendi seu instruendi alios. Doctrina eñ voce porrigit:que a gutture ꝓcedit ꝛ ideo ipsa disciplinatio notatur cũ dicit.guttur eius ma/uissimũ. Debet eñ qui docet siue ꝓuiate siue publice loq̃ nõ solum apte [illegible]intelligaꝫ:sed etiam suauiter.vt audien/tis animus delectetur.ꝓpterea dz guttur suauissimus.nõ tñ debet adulatiue loqui. Nã hmõi adulatoꝛes dicẽ dñs Malach.ij. Maledicam bñdictiõibus vrís.i.sermonibꝰ adulatoꝛijs.i.q.i. Maledicam.et in eadem.q.c. Multi. Sed debet loqui vtiliter ꝛ benigne. Juxẽ illud.ij. Cor.vi.

In suauitate in spũsancto:ꝛ cũ loq̃ hz materias de se tur/pes:vti dz vocabulis q̃ tum põt honestis:nõ apte sicut ri baldi.nã tales locutões nõ sunt suaues:sed odiose sapienti bus. Unde Hiero. De nephãdis crimibus q̃ inocculto fi/unt q̃ noiare etiã turpissimuz est:ne ꝛ dicentis os ꝛ aures audientium polluerent. generaliter scriptura compes/sa est dicẽs. Decrecũdos facite filios israel ab omni inun dicia. xxij.q.iij.in eo.

§.I. Quia supra introducta

est auctoritas illa. Estote prudẽtes sicut serpẽtes. Potes hic notare q̃druplicẽ prudentiã serpentis naturalem quaz vtualiter imiteris. Prima est:qz serpens qñ videt se pcu tiendũ:de toto coꝛpe facit scutũ:vt pseruet caput illesum. Nã si vulneret̃ in coꝛpe:capite integro:nõ ex hoc mortẽ in/currit. Sic debes ꝛ tua oia exponere.s.substantiã:famã et am vitã lesioni vel [illegible]sioni:vt caput vz rõnis:seu xp̃us q̃ est caput nostrũ illesus euadat. Vnde eñ rõ vel ipe xp̃us in nobis existens solũ ꝑ culpã que semp dz vitari. Uñ au gu. Potius dz q̃s oia mala pati q̃m pctõ consentire. xxxij. q.v.ita ne. Scda prudẽtia serpentis est:qz vetustus ef fectus et infirmꝰ vt iuuenescat artũ fozamen ingrit lapi/dis firmi:ꝑ qđ cum difficultate transiens:veterẽ pellem deponit. exinde induẽs nouã. Sic ꝛ tu factus debilis:ꝛ an tiquus ꝑ pctũ. Si vis vt iuuẽtus tua renoueaꝫ per gr̃az. ops te ire ꝑ fozamen artũ penitẽtie quãtumcũq; tibi diffi cile videatur. Et hoc fozamẽ debet esse in fixa petra:ꝛ fir/ma.i.firmo ꝓposito nõ recidiuãdi.qz vt ait Aug. Nihil ꝑ sunt lamenta si iterent̃ peccata.s.quoad ꝓpositũ iterandi vulnus [illegible]tũ tardius sanaꝫ.de pe.di.iij.inanis. Ter/tia prudentia serpẽtis:scz aspidis est:qz cum incantaꝫ:ne audiat vocem incantantiũ obturat aures suas. vt ait ps. lvij. Unam figendo in terrã.in allã caudã imittendo. Sic ꝛ tu fac.cum incantatoꝛ diabolus vult te capere incantatio/nibus suarũ suggestionũ:claudas aures:cogitatões:ꝛ af fectus.ne ipsis assentias:ꝛ hoc ex cõsideratione finis pec cati:quod significaꝫ per caudã.qz dicit Apostoꝰ.ad Ro ma. Finis illoꝝ moꝛs est. Et ex cõsideratiõe moꝛtis coꝛ/poralis ad terrã ꝓsternẽtis humiliaꝫ bonꝰ [illegible]cauet a pec catis. Juxta illud. Terrã geris:terram teris:ꝛ in terrã re uertis:q̃ de terra sumeris.xlij.q.ij.in ecclastico. Quar ta prudentia serpẽtis est:qz infi[illegible]calcaneo mulieris.vt dz Heni[illegible].vt.s.occidat eam. Mulier aũt voluptatem seu mũdanam ꝓsperitatẽ designat. Calcaneus eius est finis eius. Sic aut occiditur seu cõtemnit humana ꝓsperitas seu voluptas.dum attẽditur finis eius.i.vanitas ꝛ noci/bilitas. Greg.in omel. Momentaneuz est qđ delectat:sz eternum quod cruciat.

§.II. Item ad prudentiam

ꝑticularem siue monasticam ꝑtinet illa auctoritas. Pꝛo/uerb.pe. Quatuoꝛ sunt minima terre.ꝛ ipsa sunt sapẽtioza sapientibus.i.prudentioza. Formice popꝰ infirmꝰ que preparãt in messe cibũ sibi. Lepusculus plebs invalida qui collocat in petra cubile suũ. Regem locusta non habet: et egredit vniuersa per turmas suas. Stellio manibꝰ nitit:ꝛ moꝛatur in edibus regis. Expone moꝛalr. In formica cõmendatur nobis ꝓuidentia que est pars prudentie:ꝑ quã respicitur ad futura sibi ꝓuidens. Unde [illegible]ouer.vi. dicit. Vade ad formicam piger. In locusta que saltat.ꝛ post saltũ retro decidit. designatur in prudente ardẽs de/siderium eternoũ que sunt vltimus finis. qui maxime at tendit a prudente. Juxta illud. prudenter agas ꝛ respice finem. Sed casus locuste in retro,significat recordatiõem ꝓteritoꝝ mortuoꝝ defectuũ:ꝛ huiusmõi. Memoria [illegible]ꝓtete/ritoꝝ ad prudentiã ꝑtinet tamꝙ pars eius. In stellione q̃ est lacertulus.q̃si depict[illegible]ꝛ stel[illegible]s.qui alas nõ habet. Sed manibꝰ nititur incede[illegible]:significat diligentiã in ope ratione:q̃ supplet defectuz nostrũ. Diligentia autẽ opera tionis ꝑtinere videt ad rectã ordinationẽ ꝓpitium que est scda pars prudẽtie:vbi in ope fiendo ꝓsiderandũ est an tale opus liceat:expediat ꝛ deceat:vt licitum respiciat ne cessitatẽ:sed ad salutẽ expediẽs vtilitatẽ:decens honestã tem bm Ber. Et habeẽ ex de voto. magne. In lepusculo qđ est aial timidũ velociter fugiẽs. ꝟ in petra collocãs cu bile suũ:significat diffidentiã de ꝓpijs viribꝰ suis:ꝛ sen su suo:ꝛ ꝓfidentia in deo seu xp̃o q̃ est petra. Petra autez erat xp̃s. Uñ ꝓuerb.iij.dicit. Ne imitaris prudẽtie tue. vbi Hiero. Prudentie sue imittit qui ea que sibi agenda vl' dicenda videntur patruz decreꝛ ꝓponit.ex de cõsti. Ne imitaris.

¶ De prudentia economica. Caplm .v.

Ecunda prudẽtia est

economica:q̃ est necessaria ciui. inꝑtum est fa milie gubernatoꝛ. Ubi sciendũ est ꝙ bm [illegible]vult pbs.i.pol. In pfecta familia seu domo tres cõitates reꝗ runt.s.viri ꝛ vxoris:dñi ꝛ serui:patris ꝛ filij. Et ꝑma q̃/dem requirit ꝓpter opꝰ gñationis quã natura ꝓncipaliꝛ i ea imprẽdit. Scda requirit ꝓpter opus administratiõis. Nõ eni res gñata subsistere posset nisi adminiculũ serui adesset:vbi bm pbm loco serui non tñ accipit̃ minister rõ/nalis:que pñt diuites hre:ꝛ etiã mãcipiuz aliqđ irrõnale qđ loco serui pau[illegible]deseruit:vt bos:asin⁹:vl' etiã insti/ aliqđ lucratiuũ:vt nauis:ligoꝛ:vl' aliud hmõi. Tertia re quirit ꝓpter ꝓpetuã speciei ꝓseruationẽ.ꝛ iõ humana vi ta in vno ꝓpetuari nõ põt:ꝛ requirit̃ successio filioꝝ in q̃ bꝰ nõ so[illegible]humana spes:ꝛ etiã vna familia ꝓpetuari põt Scdm has tres cõitates necessaria sunt tria [illegible]gimina prudẽtie. Naz alia prudẽtia requirit̃ in regimine vxoris alia in regimine seruoꝝ:ꝛ alia in regimine filioꝝ.

§.I. Primo ergo ciuis qui

est gubernatoꝛ familie:dz pollere quadã prudẽtia ad re/gimen vxoris. Ubi scire opoꝛtet ꝙ vir circa vxoꝛez triplꝫ citer dz se habere.s.ꝙ ei affabilꝫ cõuiuat:decenꝫ ipaz tra ctet siue ꝓueꝛet:ꝛ fine zelotipia diligat ꝛ viuaꝛ. In ea aũ debet ꝛria velle sibi.ꝙ sit casta cum pudicitia. verecun/da cum silentio:ꝛ pia cum discretiõe. Hec omnia mensu randa sunt ꝑ prudentiã viri. Primo vir cũ vxoꝛe dz affa biliter viuere. Est eni maritus solatiũ vxoris:nõ soluz in copu[illegible]arnali:sed etiã in cõuictu foctali:maxime cũ vxo rem no deꝛeat se multũ exhibere extraneis socijs ꝛ sola tijs. Posset eni cito infamiã apud alios incurrere ꝛ ma lam de se in corde viri generare opinionẽ. Ad hec ꝙ vira da debet vir [illegible]i esse affabilis ꝛ benluolus:alꝫ vita vxo ris esset cum tristitia. Signa aũt amicitie que debẽt vxo ribus exhiberi:nõ sunt vniformiter ad omnes habenda. Si enim vxoꝛ est humilis ꝛ honesta.sunt quidem signa hmõi ostendẽda:et si aliquãdo erꝛet debet verbis blandis & dulcibus ammoneri. Si vo sit superba ꝛ contumax de bet aspeꝛtoꝛ increpatio adhiberi. Rebecca [illegible]uo domesti ce se habuit ad reginã Hester [illegible]uãdo ea imitatus ad cõiuium benigne ꝛ dulciter inuitauit [illegible]n suscepit. ꝛ cũ ea familiariter comedit [illegible]est v. Ad reginam vero va sthi durius se habuit:qꝛ [illegible]ius imperio parere cõtempsit. Hester.iij. Secundo vir debet vxoꝛem decenter tracta re:tam in ornamentis q̃m in alijs ad eius personã ꝑtinen/tibus. Est eni mulier facta in adiutoꝛiũ viri ad opus ge nerationis. Unde nõ sicut ancilla vl' res tractanda est. sed ficut socia gubernanda:ꝓpter qđ de media substã tia viri:vt de costa formata est:ficut sacra scriptura testa tur. Debet autem vir vxoꝛem tractare in vestimentis ꝛ a lijs ornamẽtis bm q̃ decet ꝛ suo statui expedit. Decet eni vxoꝛem militis [illegible]gis honorificas vestes habere q̃m vxo rem simplicis ciuis. ꝛ vxoꝛem regis q̃m vxoꝛem militis. ꝛ sic de alijs diligenter inspectis conditionibus ꝑsonarum statuum locoꝝ ꝛ temꝓoꝝ. Alioquin si secus fiat da

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur ciuitatibus magna occasio ruine ⁊ destructionis. Unde phs in.i.rhetor. Loquēs de macedonibus, ait eos esse infelices. eo q̄ suis vxoribus illicita permittebant. Ualeri⁹ maxi. ciues ro. cōmendat. eo q̄ vxoribus de indumentis ⁊ alijs necessarijs, puidebant ornamentis dicens. Consuetudo diu approbata apud romanos, inde ad alios deriuata. q̄ viri vxores suas ornamētis decentibus induebant. q̄ vxores suas ornamētis decentibus induebant. Tertio vir dz vxorē sic diligere vt zelotipiā vitet alioquin sibi magnum nocumentū non seruandi fidem prebet. Infertur quidem nocumentum magnum viro: si nimis circa vxorem est zelotipus. q⁹ semper est in. suspitione, ⁊ per cōsequēs in cordis anxietate, vnde fit cum vna cura aliam impediat q̄ retrahatur a debitis operibus ciuilibus. propter qđ ad cōuitandum cū alij ciuibus grauis redditur ⁊ ineptus. Itē vxor ex hoc non seruandi fidem incitamentum prestat. Id em̄ qđ phi betur ex ipsa prohibitione magis cōcupiscitur. Nam sm phm. ij. rhetor. Concupiscētia est eius qđ abest nō aūt eius qđ adest. Et cum ex ipsa prohibitione res prohibita videatur abesse. eoipo magis desideratur. Ex quo sequitur vxorē zelotiporum magis incitari ad malum. q⁹ in his magis augetur concupiscentia eorum que prohibentur. vel a quibus se priuari per viros suspicātur. Mādauit deus in veteri lege: vt vir propter amoris zelotipiaz falsum crimen vxori nō imponeret: aut per odium nō affligeret. sic potius scripto libello repudij eā dimitteret. Deut. xxiij. Nō permissiue fuit factū vt dixit xps. Matth. xix. Ad vitandum vxoricidium. Unde non sine peccato hoc faciebant. Nunc nullo modo illud toleratur per leges canonicas. Et valerius narrat q⁹ quidam ex nimio amore ad vxorem ipsa mortua se interfecit.

§.II. Ab vxore autem vir

querere debet que muliebri serui videntur cōpetere. inter que primum est q̄ sit casta ⁊ pudica. Decet em̄ vtrūq⁹ huiusmodi sibi inuicē fidem seruare. Ad hoc em̄ astringunt nō solū diuino p̄cepto, quo ois fornicatio phibet. sed etiā iure naturali. qđ dictat cōiunctionē maris ⁊ femine esse iuxta naturalem. qđ dictat cōiunctionē maris ⁊ femine esse indiuisibilem. p̄ quam bonum plis procreande: ⁊ ad p̄fectum producende. Ad qđ requirit permanētia maris cū femina vsq⁹ in finē. ex quo apparet esse matrimonium de iure naturali. Maxime aūt decet ⁊ expedit bonis matrimonij q̄ vxor polleat castitate. q⁹ eius violatio est pcipuum q̄ violatio viri. propter incertitudinem filiorum adulterorum qui in hereditate paterna simul cum legitimis possent succedere. Itē ex hoc conditioni mulieris magis repugnat q̄ cōditioni viri. Ad castitatem aūt vxoris multum facit sobrietas: ⁊ cibi parcitas q̄bus maxime mulieres debent pollere. Debent em̄ esse tempate circa cibum. et potum. propter qđ natura facit eas esse pueras ⁊ rare digestiōis. ⁊ p q̄s pue sumptuōis. Recitat vale. maxi. Qđ romanus mulieribus nephas erat vinū bibere. Unde ait q̄ in vsus olim romanis femis ignot⁹ erat. ne in aliqđ dedecus prolaberent. q⁹ vsus vix potuerit esse prius ad venerea incōtinētiā. Non solū aūt vxorē decet esse castam in veritate: sed etiā pudicā q̄tū ad exteriores corpis gestus. Dz em̄ ab omni specie mala abstinere. puta a petulantia oculorum discursibus superfluis: inordinatis corpis motibus. viroz colloquijs: ludis virilibus. ⁊ ab oibus hmōi. q̄ eaz honestatez in ois hoim possent aliqualiter denigrare. Unde Ezech. in quadā ome sup Job. dicit. Qđ mulieris est domi philosophari. i. in domo operosam continue se reddere. et a discursibus se cohibere. Est em̄ vt dicitur in tractatu de abusio. Unū abusionis genus mulier sine pudicicia. Hēa aūt sup gratiaz mulier sancta ⁊ dotata. Eccl. xxvi. Scđo debet vir in vxore querere. q⁹ sit verecūdaz ⁊ taciturna. Uerecūdia em̄ sm phm. vij. etb. est quedā passio que conuenit etati iuuenili. Et hoc maxime competit mulieri. Cum em̄ sm eūdē phm. Verecūdia fit timore inglorificatiōis. ille maxime est verecūdus: qui maxime timet cōfundi vl erubescere coraz alijs. Talis aūt est q̄ est laudis appetitiu⁹: ⁊ ita q̄ est quicordis. Mulieres aūt sūt laudis appetitiue propter carentiā virtutis ⁊ operū virtuosoz ⁊ ex hoc sunt erubescitiue timētes cōfundi in ospectu aliorum. Itē sunt timide ex puritate cordis. qđ sic oia expauescētes. Cum aūt hec passio sit laudabilis. ⁊ qđaz catena retrahens a multis turpib⁹ q̄renda est in vxore verecundia Alioqn si mulier verecūdiam pdit: efficit audacissima sine freno. sm illd Iere. iij. Frons mulieris meretricis facta est tibi noluisti erubescere. Et intantū excedit q̄ vir inuenitur aliqs vir q̄ ppteraret illa: q̄ mulier iuerecūda attentaret: siue in turpib⁹ siue in quocūq⁹ genere peccatorū Mulier em̄ in eo qđ pcipit cōiter excedit siue in bono siue in malo: ⁊ hoc pungit propter paucitatē rōnis ⁊ abundantiam passionis. Signū aūt hmōi laudabilis passionis videt esse silentiū siue taciturnitas. et ideo non decet mulierem eē garrulaz vel litigiosam: q⁹ hoc maxime indicat audaciā virilem: quā multū vitare debent mulieres. Ē enim sm phm silentiū ornamētum mulieris. Unū in hui⁹modi ornamēti laudem. dicit Eccli. xxvi. Mulier sensata ⁊ tacita nō est imitatio aie erudite. Exēplum de sara que viris: id est angelis comedentib⁹ sub arbore nō erubit ad eos: sed tanq̄ verecūda ⁊ taciturna in tabernaculo mānsit. Tertio debet vir in vxore querere q⁹ sit pia ⁊ miseri cors: sed cū discretione. Mulieres em̄ cōiter ⁊ pueri sunt miserationi: sed pueri propter innocentiam credētes alios eē innocentes. Et ideo oēs digne putāt aliquid pati. Mulieres vo propter mollicium cōplexionis quā anima naturaliter imitat. ⁊ ideo nihil durum alijs sustinē possunt. Ad hoc autē maxime inducēda est vxor propter duo. Primo propter familiam quā debet cōsolari: eo q̄ cōmuniter in domo habet residere. Debet em̄ esse sollicita ⁊ operosa ad ea que sunt in familia: ⁊ per familiā agēda. Secundo propter elemosynas pauperib⁹ erogandas. Uiri enim sunt intēti ad mercatiōes: ⁊ ad alia opera magna. ad hoc q̄ familia non deficiat in necessarijs. ⁊ ideo frequēter negligunt pauperes ⁊ ipsos in his que spectant ad deum. propter vxores in hac pte defectū viroz supplentes debent esse elemosynarie ⁊ pietatem p se q̄ p viros. Exemplum de Maria magdalena cum alijs mulieribus que xpo ministrabant de facultatibus suis. Mar. viij. ⁊ Luce. viij. Et recipiebant hospitē Luc. decimo. ⁊ de sepultura eius Marc. xvi.

§.III. Licet quantū ad con

stitutōem domus imperfecte post cōmunitatē viri ⁊ vxoris pus sit tempore cōmunitas dñi ⁊ serui q̄ patris ⁊ filij. Naturaliter em̄ in parentib⁹ magis est sollicita circa filios q̄ circa seruos. Et ideo pus est agendum de regimine filiorum. Ultimo de regimine seruorum. Sciendus est igitur q⁹ patres debent esse solliciti circa filios. Ad quorum curam obligant tam iure naturali q̄ diuino. Iure quidem naturali: quia filius est aliqđ patris. Est enim generatus de substantia pris: siue per modum pncipij tantum actiui: vt dicunt naturales siue per modum pincipij actiui ⁊ materialis: vt dicunt medici: vt videlicz pars decisa a parte infimul cuz materia a matre ministrata: fit de substantia corpis filij materialiter. Est autē naturale q⁹ quilibet diligat opera sua: vt vult philo. ij. Etb. Unde patres diligūt filios: ⁊ poetas poemata sua. Hoc etiam apparet ex natura totius quod ad se naturaliter partem separatam trahit. pater aūt ad filium se habet: vt totū ad partem. Ex quo patet q⁹ vehemēs est amor patris ad filium q. asi sui ad se. Ex amore autē sollicitudo causatur circa dilectum. Sicut ergo patres eē substantie filijs contulerunt: sic conferre debent ornamentū quātū ad gubernationem corpis: ⁊ disciplinā q̄tum ad regimē morū. Iure qđez dino ab hoc idē obligant, sicut dicit scriptura exo:

sapientis. Si filij tibi sint. erudi eos. alioqn pfes qui sunt negligētes circa correctionē filioz pticipes existēt peccatoz eoz. ⁊ frequēter iusto dei iudicio etiā in hac vita puniunt. Deli summus sacerdos iudeoz. q⁹ negligēs ⁊ remissus fuit in correctione prauoz filioz: dure a dño increpat qui rādem iusto dei iudicio morte subita ac miserabili. q̄tum ad oculos hominū. ruptis ceruicibus a tergo cadendo extinguit. i. Reg. iiij. Et dauid etiā q⁹ negligens fuit in correctione filioz punitus fuit ex multis malis: q̄ fecerunt. vt dicit Hzatia. di. xlvij. Sicut hi qui per insaniaz. S. Necesse. Quia aūt sermones vniuersales in moralib⁹ sunt minus vtiles. pfiderari optz in spāli ea a quibus filij per patres sunt retrahendi. Et ea ad que sunt inducendi Sunt inter tria precipue ad que iuuenes naturaliter inclinant. a quibus retrahi debēt per patres. Sunt em̄ passionū sectatores: in verbis peaces seu lapsu lingue precipites. ⁊ in sensu pprio pertinaces. Sunt autem tria ad q̄ sunt inducēdi. scz q̄ sint diuinoz cultores: q̄ sint honoratiui maiorum: ⁊ q̄ sint sectatores bonoz morum. Primo ergo iuuenes naturaliter insequūtur passiones qđ eis cōtingit ex abundantia caloris ⁊ feruore sanguinis ex quo fit incitatio ad pcupiscentias venereoz. Cum ergo oīnis homo agat vel ex ratione: vel ex passione. Iuuenes autez vsu rōnis carēt. psequēs est eos ex passionibus agere et carū esse insecutores. ab his aūt retrahi poterūt per litterarum studiū. ⁊ artiū mechanicarū exercitium. Unde ab infantia sunt deputandi ad hmōi opa. ⁊ maxime ad scientias liberales. vt est grāmatica que directiua sermonis ē in loquendo. ogruū. Ad dialecticā: q̄ est directiua rationis in cōcludendo verū. Ad rhetoricā: que est suasiua in proponendo ornatū. Ad musicā: que est delectabilis in vitando ociū. Ad arithmeticā: q̄ est istructiua proportionū in sciendo numerare. Ad geometriā: que est mensurativa q̄titatū in videndo spacia terrarū. Ad astrologiam: que est perspectiua astroz. cognoscendo naturales effectus corporum celestium. Exemplū in philippo patre alexandri: qui pbos plures deputauit. eruditionem alexādri. Similiter octauian⁹ filios suos faciebat exercitare in exercitijs corporalibus. vt in iacendo lapidem: fundā: saltando: sagittando ⁊ hmōi. Filias autem suas lanificijs facit instrui: vt ocium habeant ⁊ vsum viuendi. Et valent hec ad occupandum iuuenū vitandū. Sed insup iuuenes in vbis lasciuis procaces ⁊ lapsu lingue precipites. alijs contrariando et faciliter dierando. Mouent autem ad verba lasciuie per hoc q̄ effrenatis actionibus ad venerea incitantur. Unusquisq⁹ autem sm phm delectabiliter cogitat. loquitur ⁊ operatur ea ad que afficitur. Erumpunt autem faciliter ad iniurias inferendas. siue ex eo q̄ alijs se maiores reputant: feruore sanguinis ⁊ caloze in eis vigente. Siue etiam q⁹ paucorum experti ⁊ non repulsam sunt passi. Unde sm phm. ij. rhetor. Animosi sunt cōiter ⁊ bone spei. Frequenter autem deficiant. vel deierandū sunt faciles. quia nondum aliqua conscientia reguntur et seipsos totaliter ignorant. Et ideo nullo remorsu conscie tie tacti faciliter enūciant qđ eis in mentez euenerit. Nō etiam dacentnam conuiuendi in alijs respiciunt. cum multum mentiendi consuetudo ⁊ deierādi repugnet. Ab his autem vicijs lingue iuuenes retrahuntur per monita paterna ⁊ materna. Debent enim parentes continue correctioni filiozum insistere. modo admonendo. modo increpando: modo vberando: ⁊ filij debent paternis motionib⁹ obtēpare. sm documētū salomonis i mistis loq̄ lib. Prou. Alioquin fiunt iniurioſi. cōtumelioſi: blasphemi. et verba scurrilia loquētes. Quapropter phs. vij. pol. docet iuuenes circa locutiones esse coercendos. Debent autem instrui statim ab ipsa infantia. propter teneritatem etatis. Ex qua dociles existentes. cito recipiunt formam bonaz. Si autem per negligentiam parentum aut propter aliquam innatā in natura malam dispositionem ad hmōi vitia vel alia assueuerūt: difficile erit eos abducere: q̄n ad etatem pfectionē puenerint. Refert Hze. in lib. Ialo. puerum. v. annoz ignib⁹ gehēne deputatū: pcipante patre in pena eius: q⁹ nō correxerat: ex eo q̄ ex mala cōsuetudine frequēter linguam in dei blasphemiam relaxabat. Itē sunt in sensu pprio pertinaces. Facliter em̄ amūciant qđ ignorant. Et ideo vt plurimū fatua ⁊ falsa loquuntur. Et q⁹ glorioſi volunt apparere. hoc pticiter defendere satagunt. Insup grandia psumunt paucoz experti: ad que peragenda nō sufficiunt. et tamē q⁹ malefecerint ex pertinacia cōfiteri erubescūt. Ab his aūt retrahi noluerunt. si negocia ardua ⁊ alicuius ponderis puta regimina vl̄ māgna consilia: aut aliqua hmōi eis non tribuant. Nam sm phm nō sunt iuuenes eligendi duces: eo q̄ nō stat eos nō eē prudentes. Roboam filius salomonis ptinax fuit: ⁊ prudentia caruit: q̄n consilio antiquoz nō acquieſcēs: sed iuuenū secutus est: dure ⁊ supbe pplo rndendo: propter qđ magnā ptem regni meruit amittere. iij. Reg. xij.

§.IIII. Interea videndum

est ad que etas iuuenilis est inducenda. Et dicendus q⁹ in fide ⁊ diuino cultu pus est instrnēda. Cum enim ea q̄ sunt fidei supra rationē existant: tanto citius pponi debēt. quāto facilius acqeſcitur. Pueri autem q̄ rōnem dictoz non q̄runt: cito sunt credituli. vt phs dicit. ij. Rheto. Et maxime his que dicunt a parentib⁹: a q̄bus non credunt se falli. Unde dicit. ij. Etb. q⁹ iuuenes solū eruditiones a lege. Appellat aūt ibi phs eruditiones a lege documenta parentum: maxime quātum ad finem quā tenēt. Est autē valde vtile q⁹ iuuenes in his que dei sunt eruditiantur ab infantia: q⁹ sic assueti firmius adherent: nec pūt auerti postmodum propter consuetudinē iam in naturam cōuersam. Est em̄ consuetudo altera natura. vt dz in lib. de memo. et remi. Cuius causa assignat a philosopho. ij. rheto. vbi dz q⁹ natura est semp: cōsuetudo aūt sepe. Sepe aūt propinquū est ei qđ semper est: ⁊ sic consuetudo est propinqua natura. Ut aūt ea que dicta sunt iuuenes capiāt. alliciēdi sūt vt ecclesias frequētent: vbi diuina mysteria celebrantur: ⁊ q⁹ gesta sanctoz miracula: ⁊ huiusmodi frequēter audiāt. Ideo aplus ad Ephe. vi. admonet patres dicēs. Educate filios in disciplina ⁊ correctiōe dni. Unde lex vetus instituit: q⁹ patres circa filios eēnt solliciti de instructōe diuini cultus. Ideo dicit Exo. xij. Cum dixerint vobis filij vestri que est ista religio. Dicetis eis: victima transitus domini est. Exemplum Tobie. q̄ docuit filiū suum ab infantia timere deum. abstinere ab omni peccato: vt patz in libro eius. c. i. Deinde sunt inducendi vt reuerētiam maioribus impendant: ⁊ maxime parēnb⁹. Decet em̄ iuuenes maiores ⁊ antiq̄ores venerari. Unde Leui. xix. mādatur Coram cano capite cōsurge ⁊ honora personā senis. Et ideo inter pcepta que dant respectu primi. Primū datur de honoratiōe parentū. vñ in cōmendatione huius precepti. pena aspera ⁊ dura olim inflgebat transgressoribus. Precepit eni Moyses. Deut. xxi. Qđ filius contumax ⁊ peruersus: ⁊ parentū impio obedire ptēnens: debeat a populo lapidari. Uidemus etiā in vita frequēter multa aduersa filijs euenire diuinitus: quādo parentib⁹ sunt infesti. Exēplum de illis. x. fratrib⁹ de q̄bus narrat. Aug. xxij. de ciuitate dei. c. viij. circa finem. qui duri ⁊ infesti matri sue: cuz propter hoc maledicerent eis. effecti sunt membris tremebundi.

§.V. Ulterius inducendi

sunt iuuenes ad bonos mores inter q̄s res pcipue expediunt ad perfectionē iuuenilis etatis. Mores enim positi a philo. ij. rheto. quoz sex sunt laudabiles: ⁊ sex vituperabiles sunt quodāmodo naturales. Et ideo de his tractemus: licz eos pro maiori parte includerimus in antedictis Loquamur autem ad presens de moribus necessarijs ac

Universidad de Deusto
Biblioteca

quirēdis. sine quibus iuuenes fiunt viciosi:maxime cum ad perfectam puenerint etatē:r iō a puericia conādū est ad eos h[abe]ndos.

¶ Primo eī debēt esse mozigerati circa cibuz r potū:ne fiant gulosi r leccatozes.

¶ Scōo circa ludos decētes r cōgruos.ne fiant blasphemi.r taxilloz lusozes.

¶ Tertio circa honestas societates.ne fiāt malozum ho minū sectatozes.

Primo ergo adhibenda est cautela circa filios.ne sint intpati circa comestibilia. Nā ex cibo inordinato mō sumpto efficunt gulosi.r ad cōuersandū inepti.Ex vino etiā intēpate sumpto fiunt multiplicater vicioſi. Facilit eī fiunt ebriosi.lasciui.r rixosi.Ebriosi q̄dē.q: ascendentib⁹ fumositatib⁹ q̄ hñt ex vino gñari.turbat cerebrū.quo turbato rō deprimit.r sic ei⁹ vsus impedit.vñ ebrietas causa ruine fiunt etiā lasciui p hoc q̄ corpus calefit.quo calefacto.fit icitatioz puocatio ad luxuriā. Ueter ei⁹ genitalia fm Hiero. sunt vicina mēbra:vt ex vicinitate membroz in telligat ofederatio viciozq: vt dicit idem. Uenter mero estuās facile spumat in libidines.di.xxv. Uenter. Fiunt etiā rixosi.qō ex prima cā ptingit. Nam cerebro turbato. et vsu rōnis amisso.faciliter prozumpūt in verba iordinata. Ex hoc cauſantur lites r dissensiones. Oz eī vinū in mia q̄titate sumptū sanguinem i[n]flāmare.r p ꝛsequens hominē animosum reddere:r irascibilē. Propter hoc assuefaciēdi sunt iuuenes ad pcitatē cibi r potus. Tullius li.ij. de tuscul. qstionibus narrat. Qō licurgi⁹ legislator⁹ r ab stinētijs eruditū iuuentutē:venādo:currēdo:luctādo:fodiendo:legendo:estuādo. Et Sene. lib.ij. de ira dicit. Qō educatio filioz maximā diligētiā plurimū pfutura deside rat. Facile est eī animos teneros cōponere:fz difficile scindunt vicia.q̄ nobiscū creuerūt. Uñ Prouer.xxij. Adolescēs iuxta viā suā gradit.cū senuerit nō recedit ab ea. Secundo inducēdi sunt ad ludos decētes r honesta solacia fm eī pbm.viij.pol'. Ludus est necessarius in vita humana. Est eī vt dicit q̄dam doctuctio p quā vitant tedia vite. Inertia corpis.r animas ad lasciuiā. Pueri eī nesciūt esse ociosi.q: humana mēs naturaliter ociū refugit. Et iō permitti dīt circa ea occupari:dummodo nō sint inhonesti.alioq̄n vagari incipiūt de illicitis cogitatiōibus. Utat etiā ab eis inertia corpalis.dū p puenientes ludos corpus mēbra habiliora reddūt ad gulioza exercitia sustinenda.eis puenientib⁹ ad etatez pfectā. Hmōi aūt ludi nō sunt solū intelligēdi qui per corpus exercēntur.vt trochi lud'.sicut dicit Cato. Sed etiā qui auditu r visu pcipiunt.vñ eis interdum sunt recitande honeste fabule r parabole. Fm fictionem esopi:r alique pulchre hystorie.quibus libenter intendant. Coercendi etiā sunt ab impudicis r inhonestis visibilibus nō solū in veritate.verum etiā in imaginibus r picturis. vt vult pbs.viij.etb. Cū ismael filius abrae ex ancilla nat⁹ isaac fratrem suū natū ex libera matre.s.sara.vellet inducere ad turpem ludum idolatrie vel lasciuie egreferens sara dixit ad abraam vt eiceret suū. Eijce ancillam r filiū eius Gen.xxi. Tertio inducēdi sunt ad societates honestas r retinendi a prauis. Inter cetera eī que maxime nocent eis est inordinata societas. Fiunt eī ex hoc vani furores.r vniuersaliter ad omnia vicia.que socios videt irretitos.facillime cōuertuntur.qō eis contingere videt propter tres ppietates que in eis reperiūtur. Sunt eī mol les r facilis digestionis. Cōplexionē ei corpis tenerā ꝛsequit conditio anime.maxime q̄ tum ad ptē sensitiuā.cui⁹ opationes pueri maxime insequuntur. Mollia aūt r ductilia facillime impressionē recipiunt ad modū cere. Juuenes ergo ad mozes socioruz cito inclinantur. Cūt etiā nimis amatozes amicitiarū.vt dr.ij.rhet. Uñ sodales diligunt. quia gaudent conuenire similibus. Ubi est autem multa iuuenum congregatio:ibi multum est de sensualitate:parum de ratione:r sic necesse est fieri vana r dissoluta ac inh[onesta]

tum inordinata. Item iuuenes sunt multum credul:vt dictū est supra. Cū eni pax vigeat rōne facilr credūt.r iō cito pñr seduci. Igit̄ pter p̄dicta debēt patres:siue p se siue p pedagogos filios admonere:vt diligēter pſideret socios magis maturos r cōpositos cū q̄bus puersent:ali oſq; deuitent r fugiāt. Narrat Boe.in li.de disci.scho.de filio lucretij q̄ fuit absq; disciplina nutritus ꝓsumens bona paterna cū aleatozibus leccatozibus. hic cū a patre d paribus requereret esset redeptus demū iterū captus patris penuria redimi nō potuit.qui cū lachrymis voce q̄rula osculū a patre petijt.r cū pater accessisset ad eum.naſus patris filius morsu accutissimo secuit dicens. Quare bonos socios cōtempſi:quare magistri documentis non obediui:quare meis prauis moribus nō obstetisti. Nunc de re capio vindictam.

§.VI. Expedit aūt r conue

niens est aliq̄s esse seruos.r b trib⁹ de causis.s. Propē appetit⁹ corruptionē. Propter intellect⁹ depſſionē. Et pter rez tpaliū administrationē. Quia eni aliq; sunt in appetitu depauati r ad mala pni: dignū est eos seruos alioz existere r pena seruitutis puniri.r ista fuit pma cā inducens seruitutē:vt pz de filio Noe noie Cham verenda patris deridēti pter cui⁹ irreuerentiā tota eius posteritas seruituti est addicta. Itē dignū est aliq̄s eē seruos a liorum pter intellectus depſſionē. Et ista est cā quodā modo ex natura inducta:vt tangit pbs.j.pol'. Qui enim sunt corpe fortes r robusti ad onera sustinēda intellectu deficiunt vt plurimum:r hi apti sunt ad seruiendum vt a sapientibus regantur. Qui vero sunt carne debiles r viribus corporis destituti.intellectu sunt vigentes:vt plurimum. Et hi apti sunt ad dominādum r alios regendum.

Item expedit aliquos esse seruos pter penuriā rerum tpalium ex qua malozibus seruire tang⁹ eoz ministri cogiuntur:qui vt corpaliter sustententk alioz regimini se subdunt. Dis vijs videnda sunt:que r quot obseruāda sunt ad hoc q̄ cōuenienter habeant se serui ad dños.r econuerso. Est aūt sciendum q̄ serui ad dños se debent habere tripliciter.ad hoc q̄ digne exerceāt officiū debitū.s. Qō sint fideles in cōmissis a dñis suis. Intelligentes in ꝓceptis. Et decētes in obsequijs. Debēt ē primo esse fideles in his que eis a dñis cōmittunt. Nomen enim serui a seruiendo dictum est. Ita a seruando. Ille igitur vere seruus est qui in seruiendo est cōseruatiuus bonoz dñi sui. Unde in cōmendatione fidelitatis seruoruz:ꝓmittit eos dñs supra multa pluiscere:qui etiā in pauco fuerunt fideles. Matth.xxv. Narrat Valerius li.iij.de quodam milite cesari fidelissimo:qui cum esset captus:r ad Antonium adductus inuitatus ab eo q̄ Cesaris miles non esset amplius sed suus:respondit. Jugulari me potius iube: quia nec salutis beneficio:nec mortis supplicio abduci possum:vt Cesaris miles esse desinam r tuus esse incipiam. Antonius autē fue fidelitatis merito vitaz cōcessit.

Non solum autē debem esse fideles:ne dominos suos defraudent:sed etiam pudi r intelligentes: ne ab alijs circa dominoz bona defraudētur:r vt etiam ea que eis mandātur recte apprehendant r debite exequantur:vñ dñs in euangelio cōmendat seruū qui cum fidelitate habet pudentiam. Si fidelis inquit seruus r prudens quem cōstituit dñs sup familiam suā. Matth.xxiiij. Vera autē prudentia seruoz est quādo cum intelligentia statim sequitur ꝓpria obedientia. Unde Hieron. sup Hiere. ait Serui est demisso capite aure patula ꝓmpta voluntate ad obediendum audire vocem domni. Juxta illud Samuel. Regum.iij. Loquere dñe. q: audit seruus tuus. Debet ergo seruus mādatuz dñi attente audire:recte apprehendere ipm r dilatice executioni mādare. Quidam monachus dum scriberet in cella r primam partem littere o inchoasset a suo patre abbate vocatur qui mox

litteram incompletam dimittens de cella egreditur vt ab batis imperio pareat. Rediens vo lram illam merito obedientie ex auro cōpletam inuenit diuinit⁹. Decet tertio suos eē decētes r puros nō solū mūdicia corpali quā decet hē ministros:sz multomagis mūdicia mētali:ne sint moz corruptores i familia. Ex b eī posset pstari magnū nocumentū tas filijs q̄ etiā filiab⁹:r ēt aliis q̄buscūq; i domo pmanentib⁹. Uñ ps.c. Ambulans in via imaculata:b mihi ministrabat. Exēplum in Joseph.q̄ de adulterio in uitatus ab vxore dñi sui opi nepharijo nullatenus acquiuit.sed dixit. Ecce dñs meus oibus mihi traditis:ignorat quid habeat in domo sua:nec quicq̄ el. qō nō in mea potestate sit preter te que vxor eius es. Quomodo possuz b facere? Genesis.xxxix.

§.VII. Dominia aūt ad ser

nos simpliciter tripli...cer se habere debent:videlicet.

¶ Ut sint in loq̄ndo placidi:ne vbis durizib⁹ exaspent.

¶ In remunerādo bñficij:ne ꝓpli necessitatib⁹ furent.

¶ Et in mādando discreti:ne nimis grauamib⁹ onerent

Primo ergo decet dños ad seruos eē verbis placidos. Aspitas eī vboz reddit dños seruis onerosos: vt nō eis a seruis ꝓmpto aio seruiatur. Aduertendū tamen est: q̄ nō decet dños se nimis familiares exhibere seruis. sic eī venirent in cōtemptū. Est ergo mediū tenēdū quātum possibile est:vt pz nō nimis inhumanos se reddant:nec se nimis cōtemptibiles exhibeāt. Nam eī vt ait Aristo.v. poli. Princeps dz esse seuer⁹.i. reuerēdus.qō pōt itelligi in quocūq; regimine:siue respectu vroris vel filioz:seu etiam seruoz:vl economico seu etiā politico:r regali. Secūdo decet eē dños benefícos in remunerādo. Debēt eī ꝓpidere necessitatib⁹ seruoruz fm decētiam r exigentiaz seruoz r cōuentiōes pactoruz. alioq̄n efficiunt fures r dissipatores bonoz dñoz suoz. Tertio decet dños eē discretos circa seruitia distinguēda r ponenda suis. Debent eī dñi exprimi ꝑs cōditiones r qualitates seruientiū: r quosdam ad quedā deputare:r quosdā ad alia:fm eoz idoneitatē diuersam. Nec etiā debēt eos grauare quātitate seruitioz:vl etiā diuturnitate laboz:sed mensurare eorū vires r ꝓportionare labor⁹. Sic eī oia ordinate fiāt:r tota res domestica in pace ꝗescet. Mādauit deus in lege veteri q̄ seruus modeste a dñis tractet:ne vz inmoderatis labor⁹ affligerent. Unde voluit Deu.xv.q̄ in die sabbati requiesceret seruus r ancilla. Iterū:q̄ in septimo anno seruus liber esset.vt habet Deute.xv. Ad p̄dicta mē suranda expedit dñis pmo. q̄ si cōsideratiuī sue conditionis ad hoc q̄ deprimat in eis tumor elatiōis. Debēt enim ꝓsiderare seruos ex eisdem seminib⁹ eē ortos. sicut dicit Seneca. Eodem frui celo:eque spirari:eque mori. Preterea cogitari debēt hec eē bona fortune:q̄ in sibi subiectis frequenter placidos:tristesq̄ cōmutat vult⁹. Nescis inquit Seneca q̄ erote ecuba seruire ceperit:qua cresius:q̄ Darij mr:q̄ Plo:qua dioge...s. Sic ego cū inferio re vinas:quēadmodū superiozē tecū viuere velis. Insup cōsiderare debēt domini se ab vno deo eē ꝓductos ad suā imaginem esse factos:r eiusdē glorie esse capaces. Quapropter de⁹ homies quos sic equalis cōditiōis cōdidit: nō homibus pretulit:sed pecorib⁹. Dominami inquit piscibus maris r volatilib⁹ celi r.c. Benef.i. Uñ dicit Augu⁹. q̄ pmi iusti pastozes pecoruz magis q̄ reges hominū cōstitui sunt. Exemplum de seruo neq̄ qui nouit cōpati socio de paruo debito:missus fuit i carcerem. Matth.xviij. Exēplū ō beato Martino:qui in militia seruiebat seruo suo cum debuisset seruiri ab eo.

¶ De prudentia regnatiua. Capitulū VI.

Est prudentiam di

p rectiuaz famu...e:q̄ dicit⁹ economica:vt recto ordine ꝓcedam agēdum ē de prudētia q̄ dr regnatiua siue legis positiua. Hec eni est hoi necessaria in tum est rectoz cōitatis pfecte:vt est ciuitas vl regnuz Et q: regis est regere ciuitates r regna:inslu..r r leges cōdere. Jō talis prudētia dicit regnatiua:siue legis positiua:sub qua hñt cōprehendi q̄mq; alia recta regimina p̄cipū:vt puta ducū:comitū:r ptātum:r hmōi. Hec aūt virtus tanto magis est p̄cipibus r rectoribus necessaria q̄to plures hñt sue gubernationi subiectos. Uñ eis sub spāli rōne quenit tang̃ ꝓpria. Regere eni alios r dirige re in finē debitū fit p prudētiam. Uñ dicit phs. vij. Ethi. Illos estimamus prudētes qui sibi r aliis pñt bona specularī r pidere. Prudentia g̃ in pncipe debet esse quedam cognitio vniuersalis excedēs cognitiones singuloz r se extendēs ad bonū cōe oium. Debent eni p eius prudentiā opationes subditoz dirigi in finem debitū. Cum g̃ tm bonū sicut est directio oium r guberuatio boni cōis.puenit ex prudentia pfidentis:diligenter aduertēdu est ne in regimine pficiat qui hac virtute careat. Nam taliter in tyrānidem degenerat. Cum eni p prudētiam vere bona:que sunt opera virtutū cognoscant:r ad ipsa facieda hoies dirigant sequnt q̄ p imprudentiā r fatuitatem bona sensibilia q̄ nō sunt vere bona:vt sunt diuitie r delitie corpales tang̃ bona simpliciter acceptent. Circa talia nang̃ ponet rector imprudēs studium suū:vt omissis opibus virtutum fiuat diuitijs r sensibilibus bonis pter qō efficiet expoliator boni cōmunis:depdator populi:extorsor pecuniarū vndecunq;. r oium subditorum oppressor. Hec aūt sunt tyranno. Ex hoc vlterius sequitur ruina ciuitatis:q: ppls nō valens sustinere tanta grauamina ciuitat..n deseret pter qō deserent artes:agricultura tolletur:r finaliter policia peribit:si longo tempore hmōi tyrannidem exercere studeant. Patet ergo q̄ta mala puenire possunt ex infipientia pfidentis. Rex Salomon cōsiderans sapientiā siue prudentiam summe necessariaz esse pfidentibus:deo sibi ꝓmittente q̄ daret omne qō peteret:ipam solā postulauit dicens. Da seruo tuo cor docile:vt iudicare possit p..m tuum:r discernere inter bonum r malum.iij. Regu.iij. Tullius in li.de offi. loquens de bello athenienſium prefert prudentiam fortitudini.

§.I. Princeps aūt ex virtu

te prudentie pcipue debet circa quattuor studere: videlz

Ut deo placeat. Pplo p posse satisfaciat. Reipublice puideat. Et leges iustas r possibiles cōdat. Ad hec oia pagenda debet cura peruigili intendere. Et primo q̄ deo placeat. Ut enim alios regit r ordinare studeat in finē debitum pus ec..ari debet:vt seipm ordinet in deum qui est finis omniū regētiū. Ex hoc aūt duo bona ꝓsequitur. Primo q: pnceps a pplo magis diligit si viderit eū esse cultoꝛem diuinoz r opantem virtuosa. Unde phs dicit. Qō pncipem decet esse deicolā. Debet eni pnceps ecclesias fabricare r eas frequētare. hospitalia erigere:r pauperes enutrire. Secundo q: facilius pplm gubernabit r ad bona trahet. Uidens eni ppls dñm suum de diuinis curantem admirabit eum:putans ipm de esse p̄fectuz r sibi familiarem eum̄q imitari...adebit. Rex Salomon edificato templo:stetit ante altare dñi in conspectu ecclesie r israel:r expansis manib⁹ in celum:r genibus in terram flexis.longam orationem ante deum fudit pro salute populi.pter qō populus benedicens r..i gaudens reuersus est in tabernacula sua...j. Regū. viij.r.ix. Et hystoria tripartita habetur de Constantino q̄ fuit dei cultor:viso in somnis signo crucis r ei dicto: q̄ in hoc vinceret. Fecit vexillum crucis ante exercitum deferri. Et de palacio oratoriū fecit.r tabernaculum instar ecclesie fieri mandauit qō secum deferebat qn̄ in bellum ꝓcedebat vt tam ipse q̄m milites diuina audirent:r multa pulchra ordinauit ad exaltationem fidei et ecclesie, Similiter

Universidad de Deusto
Biblioteca

Josias rex factus super Judam multum fuit sollicitus ⁊ zelans ad reducēdū pplm ad verū cultū dei.iiij.Reg.xxij. ⁊.xxiij.⁊ .Paral. Scdo dz studere vt pl̄o satisfaciat. qđ fit: dū se nō seuerū: sed reuerendū exhibet: si familiam honestam ⁊ curialē habeat. si sapientes cōsiliarios: ꝓsulat si iudices iustos teneat. si benefactores digne premiat. et delinquentibus penas debitas infligat. Per hec ppl's cōsolabitur dissensiones: emulatiōes: ⁊ murmurationes vitabit. Sicq; in pace quiescēs in dilectione p̄ncipis assurget. Rex dauid multū se gratū ⁊ dilectum pl̄o exhibuit. Vñ volēti exire ad bellū cōtra absalon. dixit ppl's. nō exibis: q; tu vnus ꝑ decez milibus cōputaris. ij. Reg. xviij. Sic clemens papa ab omnibus multū amabat. Nicola' etiam omnibus se amabilem exhibebat. Debet tertio studere vt quideat reipub. qđ quidē fit si in illa ea habentur que possunt esse ad directionē ⁊ ꝓsolationē ⁊ cōpletē sustē tationē. Ad directionē aūt reipub. valēt sapientes. ad qđ maxime dz princeps intendere. Debet em̄ pcurare q; in ciuitate sit studiū litteraꝝ ꝑ pueris erudiendis. q; sint in risperiti ꝑ directione causarū ⁊ ꝓsilijs dandis ⁊ alij sapientes ꝑm q; viderit ciuitati expedire. Vñ ponit pbs. Nō ad verū regē ptinet sapientes etiam extrancos si ꝑ ꝓsilos nō habet honozare ⁊ ꝓmouere. Ad ꝓsolationē aūt reipub. valent virtuosi. Non em̄ solū in ciuitate dz esse directio q̄ ꝑ sapientes. sed etiā recta operatio que est ꝑ amicos dei. Et ad hoc maxime dz princeps intēdere. videlz vt habeant in ciuitate religiosos. ver bū dei predicantes. clericos honestos diuina celebrātes: ⁊ alios timentes deū qui ꝓ populo ozent: cum frequenter inueniamus ciuitates salvatas ꝓpter merita aliquoꝝ amicoꝝ dei. Ad cōpalemvero iustentationē valent bona fortune. Vñ p̄ceps diligēter dz attēdere ne in ciuitate accidat charistia: sed abūdātia victualiū sit in ea. ⁊ ad hoc cōsequēdum: dz p̄euenire tēpa ānos yberes ⁊ fertiles cum sterilibus considerare ⁊ fructus reseruare tempe oportuno. nō obstāte q; perditio fiat in fructib' reseruatis. Debet aūt p̄cipue conatū ad hibere circa maxime necessaria. vt est frumētum sal. ⁊ huiusmodi. Pharao rex egypti videns Joseph sapientem eum multo honoze p̄uenit. ⁊ toti regioni p̄fecit. vt copia frumenti ꝑtur future fami ꝓuideret. Gen. xli. In epl'a qua dicitur Arist' Alexandro scripsisse. tale sibi dat documentum. Decet regē legiferos honozare. religiosos venerari. sapientes sublimare. ⁊ cū eis conferre. frumvero ad p̄uisionē eoz q̄ p̄t accidere subdit Idē Arist. Oz regē futura cogitare: ⁊ futuris casib' ꝓuidēter occurrere.

§.II. Cum autem secundum

pbm. vi. etb. due sint ꝓudētie politice. vna que est quasi architectonica in p̄ncipe existens que nūc dicta est regnatiua vel legis positiua. ⁊ alia quasi manu operans in subditis existēs. que cōmuni nomine retento dicitur politica. Restat post predicta vt de hac aliquid dicam. Ubi p̄mus ostendendum est oēm hoiem natura esse politicum et ciuile. ⁊ p̄ consequens idoneum ad obseruantiā ciuiliū p̄ceptorum. Nec obstat q; aliqui eligant vitam solitariam ⁊ campestrem. Hoc em̄ p̄t esse tribus de causis vt ponit pbs. i. polit. Quia aut tales sunt vt dij: aut sicut bestie: aut bonis fortune ꝓuati. Aliqui em̄ tacti amore dei: vitam socialē deserunt: ⁊ solitariam eligūt vt expeditius diuine contemplationi vacare possint. sicut fuerunt multi sancti p̄res. vt Antoni'. Benedictus: multiq; alij in deserto degentes. Ui tales possunt dici dij participari ue. quia deo assimilari studēt in contemplatione summe veritatis. Alij vo habent naturā siluestrē ⁊ ferocē: ⁊ ad quiētū cū alijs ipotabilē. Et tales sub iugo legis sic cū alijs stare nō valētes. bestie dicunt: ⁊ homines. q; hoim est inimicl' socialiter quiuere. De hoc duplici genere hoim dicit pbs p̄dicto lib. Qđ non potēs cū alijs cōmunicare: ei nulla est pars ciuitatis: sed est vel bestia vel deus. Sunt

zero. xxiiij. mandauit q; non accipent ꝑ pignoze molā: q; eius vsus necessarius ē hūtibus molēdi exercitiū. Si vo vestimētū accipent loco pignoris q; aī solis occasus reddet. Sicut dz ibidē. Et exo. xxij. Si pecuniā mutuā deueris pl'o meo pauꝑi q; tecū hītat: nō vrgebis eū q̄si exactor: nec vluris oppones. Scdo q; nō iportūe exigeret Unde dicit Exo. xxiij. ⁊ Deute. xxiiij. Qđ in repetēdo nō deberent domū ingredi. Est em̄ domus tutissimū homis receptaculū. Et ideo molestū est nō solū hoi: ⁊ etiā cuiq; animali q; in ꝑpo habitaculo inadat. Tertio ad maius fomentū charitatis istituit q; in septio āno debita remitterent. Probabile em̄ erat vt si cōmode reddere possent aī septimū annū redderent. Disciplinati em̄ homis nō est mutuantē gratis velle defraudare. Si aūt oino im potentes ecūt: eadem rōne erat eis debitū remittendum et dilectōe qua eis erat de nouo cōcedendū ꝓpter indigentiā. Quātum ad exteros diuina sapiētia prudētissime illū populū ordinauit. Primo em̄ voluit iudeos eis eē pios: ⁊ misericordes dicēs. Exod. xxij. Aduenā non cōtristabis neq; affliges eum. Aduene em̄ ⁊ ipsi fuistis in terra egypti. Et Deut. xxiiij. Mandauit diuinitꝰ decimo āno fieri decimā ꝑo pegrinis: pupillis et viduis. Quia vero extranei nō hīt illum amoꝛē ad bonū reipublice: quē hīt ciues. Ideo secūdo statuit: q; nō statim ad cōsortiū populi admitterent: nisi in tertia generatiōe. Sicut etiā phūs dicit in. iij. Polit. q; apud quosdā gentiles nō recipiebantur aliqui in ciues: nisi qui ex auo vl' attauo habitatore nati existerent.

§.III. Post ꝑdicta de quin

ta specie iudicie q̄ dz militaris aliqua pauca dicamus. Circa qđ est sciendū: q; militia p̄ncipaliter ē instituta ad defensionē boni cōis qđ impediri pōt per impugnatiōz hostium ⁊ seditōm ciuiū. Sic em̄ debz eē in ciuitib': sicut in naturalib': cū ars sit nature imitatrix. Eidem' aūt q; natura tribuit rei naturali duplicem vtutē. Unā ꝑ quā assequitur ea que sunt eoꝝ saluti accōmoda. Et irascibilem ꝑ quā resistant corūpentib' ⁊ lesiuis. Sil'r in moralib' ⁊ ciuilib' conueniens est duplicē esse prudentiā rectā boni cōmunis: vnā scz ad regendū ⁊ leges cōdendū. ⁊ b est regnatiua: sine legis positiua. Et aliā ad resistendū ⁊ reprimendū insanos hostium. ⁊ hec dz militaris. Ex hoc apparet q; militia nihil aliud est q; quedā prudentia opis bellici ordinata ad defensionē boni cōmunis. Ex hīstoria scholastica hierusalem q̄ erat ciuitas p̄ncipalis in regno iudeoꝝ. olim triplici muro erat circūdata. Per hoc distinguēs tria genera habitantiū ꝑm tria murorū interstitia. In interiori nā ꝑte p̄mi interstitij habitabat rex cū p̄ncipibus ⁊ ꝓsilijs: ⁊ sacerdotes cū ꝓphetis ⁊ legistis. hi pollebant prudentia regnatiua in gubernādo populū ta in preceptis iudicialibus: q; in cerimonijs diuini cultus. In parte vero media secūdi interstitij habitabāt milites pollētes prudentia militari. Ui deputati erant ad defensionem ⁊ custodiam reipublice. In pa te vero extrema tertij interstitij hītabāt artiste manu operātes: q; ciuitati deseruiebant pro necessitatibus humane vite. Hoc quippe o dine hierusalem policia fuit dispositā. q̄diu sub p̄ceptis dei ⁊ prophetarum monitis vixit.

De partib' potentialibus prudentie videlz eubolya: synesi: ⁊ gnomyn. Cap̄. VII.

Ē partibus potentia

libus prudentie seu de virtutibus adiunctis ei

Nota q; sunt tres ꝑtes ꝓudētie in li. Etb. scz eubolya: synesis ⁊ gnomyn. Prīa ergo dz eubolya: q; ꝑm pbm dicit rectitudo cōsilij. Et q; sit virtus ꝓbat. b. Tho. ij. ij. q. lj. ar. j. sic. De rōne virtutis est q; faciat actū hois bonū Inter ceteros actus hois ꝓprius est ei ꝓsiliari: q; ꝑ ipotat hois quandā rōnis inq̄sitionez circa agenda in q̄bus ꝓsistit vita humana. Eubolya aūt ipotat bonitatē cōsilij Dicit eni ab eu qđ est bonū ⁊ bolyn qđ est ꝓsilij q̄si bona ꝓsiliatio: vl' potius bñ ꝓsiliativa. Et sic pz q; sit virtus humana. Sciendū etiā q; nō est bonū ꝓsilij: siue aliqs malū finē in ꝓsiliādo p̄stituat: siue etiā ad finē bonum malas vias admoniat: vñ verūq; est ꝓ rōnem eubolye: vt dz. vj. Ethi. Nec aūt vtus sicut nec alie in nullo pctō inuenit Omne eni pctm̄ est ꝑ bonā ꝓsiliationē. Requirit eni ad bene ꝓsiliādū nō solū adinuētio vl' excogitatē eoz q̄ sunt opportuna ad finē: sed etiā alie circūstantie. s. tps ꝛgruum vt nō sit nimis tardus: nec nimis velox in ꝓsilijs. Et modus ꝓsiliandi. s. q; sit firmus in ꝓsilio suo ⁊ alie circūstantie debite que pctō peccādo nō seruat. Sed bñ vtuosus in his q; ordinanē ad finē virtutis: hz in alijs negocijs aliq̄s nō sit bene ꝓsiliatiuus. Et hz ꝓsilij impostet dubitationez: vñ imꝑfectionē est m̄ vtus q̄. vij. Ethi. dicit cē ꝑfectio. Sz ꝑfectio est ꝑm modū hois q; nō pōt p certitudinem cōprehēdere veritatē rerum ꝑ simplicē intuitū: ⁊ inuestigationem. Est aūt eubolya virtus distincta a prudentia ꝑn. b. Tho. vbi. ij. ar. ij. Et rō est: q; vtus ꝓprie ordinatur ad actū qui reddit bonū. ⁊ ideo opz ꝑm differentiam actuū esse diuersas vtutes. ⁊ maxime q̄n nō est eadem rō bonitatis in actib'. Si eni eēt eadē rō bonitatis in eis tunc ad eandē virtutē ptinerēt diuersi actus: sic ex eodē depēdet bonitas amoris desiderij ⁊ gaudij. ⁊ iō oia ista ptinet ad eandē virtutē charitatis. Actus eni rōnis ordinati ad op̄ sunt diuersi: nec habēt eandē rōnem bonitatis. Ex alia eniz rōne efficit hō bene ꝓsiliatiuus. ⁊ ex alia bñ iudicatiu': ⁊ ex alia aī ꝓceptiuus: qđ ꝑz ex b q; iste aliqn̄ a binuicē separant. ⁊ ideo opz alia ē virtutē eubolyam ꝑ quā hō est ꝓsiliatiu' bene: ⁊ alia ꝓudentiā ꝑ quaz hō est bene ꝓceptiu'. ⁊ sicut ꝓsiliari ordinat ad ꝓcipe tanq̄ ad p̄ncipalī. ita etiā eubolya ordinat ad prudentiā tanq̄ ad p̄ncipaliorē virtutē sine q; nec virtus esset: sicut nec morales vtutes sine ꝓudētia: nec cetere vtutes sine charitate. Et cū dicit. vj. Ethi. q; ꝓudētis est bene ꝓsiliari intelligendū est q; ad ꝓudētiā ptinet bene ꝓsiliari impatiue: Ad eubolyam aūt elicitiue.

§.I. Secūda virt' annexa

prudentie dz synesis. hec ꝑm. b. Tho. vbi. s. arti. iij. ipotat iudicium rectū. ñ quidē circa speculabilia: ñ circa ꝓticularia opabilia. circa q; etiā est ꝓudētia. vñ ꝑm synesim dicunt in greco a synesi. i. sensati: vl' eusynesi. i. boni sensati: sicut econtra dicit q; caret hac virtute dicunt asynesi. i. insensati. Oportet aūt q; ꝑm differentiā actuū qui nō reducunt in eandē cām sit etiā diuersitas virtutū. Manifestū est aūt q; bonitas cōsilij ⁊ bonitas iudicij nō reducunt in eandē cām. Multi eni sunt bene ꝓsiliatiui qui tñ nō sunt bene sensati q̄si recte iudicātes. ⁊ ideo ꝓter eubolyā opz esse aliā virtutē q̄ est bene iudicatiua. ⁊ hec dicit synesis Et nota q; rectū iudicium in hoc cōsistit q; vis cognoscitiua apprehēdat rem aliquā ꝑm se cui: qđ quidē pueniat ex recta dispositione vtutis apphensiue: sicut in speculo si fuerit bene dispositum imprimunt formę corporum ꝑm q; sunt. Si vo fuerit speculū male dispositū: apparēt ibi imagines distorte ⁊ prave se habētes. Qđ aūt virtus apphensiua sit bene dispōsita ad recipiendum res ꝑm q; sunt ptingit quidē radicalr ex natura. Cōsummatio aūt ex exercitio vl' ex munere gratie. Et hoc dupliciter. Uno mō directe ex ꝓte ipsius cognoscitiue virtutis: pura q; nō est imbuta prauis ceptionib'. ñ veris ⁊ rectis. ⁊ hoc ptinet ad synesim ꝑm q; est moralis vtus. Alio modo indirecte ex bona dispōne appetitiue vtutis: ex qua sequit q; hō bene iudicet de appetibilibus; ⁊ sic bonū virtutis iudicij sequitur

De scda virtute prudentie annexa. s. synesis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

habitus virtutū moralium.sz circa fines. Synesis aūt est magis circa ea q̄ sunt ad finē. Et nota q̄ in malis pōt ee iudiciū rectū in vniuersali. Sz in ptīclari agibili sp eozu iudiciū o⁹ rūpit. Et nota q̄ finis ꝓprius ꝓfilij qđ pertinet ad eubolā est inuētio eoz q̄ sunt agēda. Finis aūt iudicij est rectitudo. Finis aūt p̄cepti qđ ptinet ad prudentiā est vltim⁹ finis. Et q: ptingit q̄ id qđ bñ iudicatū est differri vel negligēter agi ⁊ inordinate. iō post virtutez synesis q̄ est bñ iudicatiua necessaria est finalis virtus principalis que sit bñ p̄ceptiua sz prudentia. Tertia virtus annexa prudētie ꝑ Tho. vbi. s. ar. iiij. d: gnomyn. quā pbs. vi. ethi. ponit spālē esse virtutē. Pro cui⁹ declaratiōe sciēduz ꝑ Tho. q̄ habitus cognoscitiui distinguūtur ꝑ altioꝛa vel inferioꝛa p̄ncipia. sicut sapientia in speculatiuis altioꝛa ꝓfiderat q̄ scia. ⁊ iō ab ea distinguit. ⁊ ita etiā opz eē in actiuis. Manifestū est aūt q̄ illa q̄ sunt p̄ter ordinez inferioꝛis p̄ncipij siue causę reducunt q̄ntę in ordinem altioꝛis p̄ncipij. sicut mōstruosi ptus aialiū sunt p̄ter oꝛdine virtutis actiue. in semie tñ cadūt sub ordine altioꝛis p̄ncipij sz celestis corpis vel vltim⁹ diuine ꝓuidentie. Vñ ille q̄ ꝓideraret virtutē actiuā in semine nō posset recū iudiciū ferre de ꝑtib⁹ mōstris. de q̄bus tñ pōt iudicare ꝑ ꝓsideratiōē diuine ꝓuidētie. Cōtingit aūt q̄nq̄ aliquid esse faciēdū ꝑter cōes regl̄as agēdoꝛ puta q̄ inpugnatoꝛi p̄rie nō est depositū reddendū. vl̄ aliq̄d hmōi. Et cū de hmōi oporteat iudicare. fi⁹ q̄ altioꝛa p̄ncipia exigit altioꝛ virtus iudicatiua q̄ sint regule cōes ꝑm q̄s iudicat synesis. ⁊ hec talis vocat gnomyn. q̄ ꝓportat quādā ꝓspicacitatē iudicij. Et q̄uis omnia q̄ ꝑter cōes cursum cōtingere p̄nt ꝓsideret ptinet solū ad ꝓuidentiam diuinam. tū inter homines ille qui est magis ꝓspicax potest plura hoīum sua ratione diiudicare.

De tertia virtute annexa prudentie. sez gnomyn.

Titulus.III. De fortitudine.

C Fortitudo aiam triplr firmat quoad se cōtra mūdi aduersitates: quoad bonum cōe ꝑtra hostilitates: quoad deū ꝑtra erroꝛ ꝓuitates. Cap. I.

Circa virtutem fortitudinis quattuoꝛ sunt videnda.

C Primo de p̄conijs eius laudez pertinētibus. Secōdo de materia circa quā versat. Tertio de actib⁹ eius ⁊ assumēdis bellis. Quarto de partibus eius.

De p̄conijs fortitudinis

§.I. Preconia fortitudinis

p̄nt assignari tria ex eo videlz q̄ aiam tripliciter firmat. sez

C Quoad se cōtra mūdi aduersitates.

C Quoad bonū cōe contra patrie hostilitates.

C Quoad deū ꝑtra erroꝛ ꝓuitates.

Est ergo primum p̄conium fortitudinis: quia animum firmat: quoad se contra mundi aduersitates. Vbi sciēdū est q̄ status p̄sens vite est status cuiusdam pugne. Vñ Job ipam assimilat militie. vij. c. Militia est ⁊ta hoīs sup terrā. ꝑpter qđ ꝓgregatio fideliū vocat ecclesia militans. Milit at em⁹ vita nr̄a multiplici pugna. nūc ꝑ carnis spurcicias: nūc ꝑ mūdi neḡtias: nūc vo ꝑ diaboli insidias. Necessaria est ergo virt⁹ fortitudinis. q̄ aiam ꝑz firmare ad tot tolerāda. ꝛepi ēda. Vñ Esa. c. lij. sub figura syon humanā mēte admonetur hac virtute se armet Induere inḡt fortitudine tua syon. p syon arcē itelligūt q̄ ciuitati hierlm dñabat ⁊ eā ꝓtegebat. ⁊ ꝓuenienter mēs humana intelligit q̄ ad modū arcis ceteris viribus p̄ncipatur. has siḡdē regit ⁊ defendit qñ virtute fortitudinis induta decozat. Vñ salomon ꝓuer. vl. Fortitudo ⁊ ꝺcoꝛ indumētū ei⁹. Intm aūt hec virtus hoiez firmat ⁊ stabilit. q̄ nulla aduersa. nulla blādimēta. nullaq̄ ꝑsecutoꝛ tentamēta p̄nt eū a bono rōnis abducere. Vñ Ambo. lib. i. de offi. dicit. Nō mediocris animi vir⁹ est fortitudo q̄ sola defendit oꝛnamenta virtutum omnium. que inexpiabili ꝓelio aduersus omnia vicia decertat. Inuitat ad labozes. foꝛtis ad ꝑicula. rigidioꝛ aduersus voluptates: anarīcium fugat tanḡ labem q̄ndam que vtutē effeminat. Nulla enim fortitudo coꝛpalis huic cōparari. Sicut dicit Sen̄. Facilius ē inquit gentē vnā ḡ virū vnū vincere. Et loq̄tur de viro ꝑm q̄ a vtute animi vl̄ a fortitudine dicit. Antiquit⁹ ei nomē vtutis fuit solius fortitudis. vt dicit Tullius. Et quātum ad hoc loḡtur Salomō ꝓuer. xvi. Melioꝛ est patiens viro fortiꝛ ⁊ dñatur animo suo expugnatoꝛe vr̄b⁹. Hoc fortitudis ꝓconio Job indut⁹ fuit cōtra oia aduersa tolerāda. Nā ꝑmo sathan ꝓcurante mūdi ad uersa sustinuit. Omnia bona sua ꝓdidit vna cum liberis. Deide in carne dū a planta pedis vsq̄ ad verticem nō remansit in eo sanitas. Vltimo ipe diabolus auctoꝛ malorū vꝛozē cōtra ipm ꝓuocauit: ⁊ tres eius amicos sibi oneꝛosos fecit. iponētes ei q̄ licite oia de⁹ intulerat aut inferri permiserat ꝓpter ei⁹ peccata. ⁊ in oibus his nō peccauit Job labijs suis: nec stultū qđ cōtra deū locutus est. Secūdū ꝓconium hui⁹ virtutis est: q: animū firmat quoad bonū cōmune cōtra patrie hostilitates. ꝑm eū ꝓbūm. i. Et. b. bonū quāto est cōius tāto est diuinius. Bonū aūt patrie est qđdam bonū cōmune ciuiū nulli pticulari ꝓsone appꝛopꝛiādum sed ab oib⁹ cōiter appetendū Ea aūt que sunt cōia minus diliguntꝰ ⁊ de eis minoꝛ cura habet: ac per hoc neglecta destruūtur ⁊ pdunt. Ad cōseruationē igit patrie ⁊ bonoꝛū cōmunū necesse ē q̄ sint in ciuitate. hoies vtuosi viriles ⁊ anio stabiles: bonū commune diligētes q̄ neglectis. ꝑ aijs bonis etiā coꝛporibus mozti se exponāt ꝓ cōi⁹ natōe ⁊ defensione ciuitatis. Hūc aūt facit vtus fortitudinis q̄ ad bonū cōmune defendendum hoiem ipellit. Et quātū ad hoc est cere⁹ virtutib⁹ excellentioꝛ q: dinioꝛ. est em̄ pugnās ꝓ bono cōmun. Vñ dicit Ambo. ꝑmo de offi. Est fortitudo velut ceteris ex celsioꝛ que vtilioꝛ ē in reb⁹ bellicis in ciuilib⁹ seu domesticis Ad hoc aūt naturalis rō iclinat. Sicut em̄ in humāo coꝛpoze multa sunt mēbra: que ꝑ mlta officia sibijmuicē deseruiunt: ⁊ sic vitā totius coꝛporis saluāt. Sic in vna ciuitate q̄ vnū coꝛpus cōstituit: multi sunt hoies: q̄ diuersis officijs intēdentes ad mutua obsequia sibijmuicē cōmunicāda: bonum cōmunitatis vniformiter itendere debēt: nec ab ꝺ retrahi debēt timoꝛe alicuoꝛ: vl̄ dispēdio cōmodi ꝓprij. Hoc aūt bonū cōmune fortis ꝓsideraṫ q̄ bona ꝑpa ad tuitionē ⁊ cōseruatōem patrie ordinat. Unde dicit ꝑbūs. vij. Etb. Non solū nobis nati sum⁹ sed oꝛtus nostꝛi ptez ꝑtim vendicat ptem amici. Atq̄ vt placz stoicis sint que in terris gignunt ad vsum hoīum oia creari. sic hoīes hoīum cā ee generatos vt ipi inter se alij alijs ꝓdesse possent. Et emplum apud antiquos ficte narrat Sen̄. erat tāta cura rerū cōmunū q̄ ipi paupes erāt in domib⁹ suis quoꝛ tamen diuitijs erariū plenū erat. vnde malebāt sibi ee pauꝛes vt rēpublicā opulentissimā haberēt. sicut narrat Tullius de quodā q̄ oi gaza macedonū potitus q̄ maxima erat tantū in erariū iuꝛe⁹ pecunie vt vni⁹ imperatoꝛis ꝓeda finē attulerit ꝛibutoꝛū: nec aliud in domū suā intulit: ꝓter memoziā hoīs sempiternā. Tertiū ꝓconium fortitudinis est: q: aium firmat quoad deū cōtra errozū ꝓuitates siue infidelium tyrānides. Sicut em̄ amoꝛ terrene ciuitatis aliquos facit pugiles ꝓpa vsq̄ ad mortem decertantes: ita imo mlto fortⁿ amoꝛ celestis patrie cōstituit. ꝓ xpi fideles ꝓgnatoꝛes: q̄ ꝓ eiꝰ defensione mozte coꝛporis nō metuūt. Ad hoc aūt rō inclinat. sicut em̄ mlti hoies faciunt vnū coꝛp⁹: qđ est ꝓpl⁹ vel ciuitas ꝓ cui⁹ defensione singuli ciues mozti se debēt expōere: q: bonū cōmune debet ꝓponi singulari bono: ita ꝑm Aplm ad Rom. xij. Multi vnū coꝛpus sum⁹ in xpo. singuli aūt alter alteriꝰ mēbꝛa. xpo aūt cum de⁹ sit est bonū vniuersale ⁊ cōmune oium. mlto magis q̄ respublica respectu singulariū ciuium. Et ideo si licz ꝓ defensione reipub. rēpozalē moztem subire: ⁊ vitā coꝛpis ꝓtemnere, multo magis oꝛ ꝓ republi

De ꝓconio fortitudinis

De duplici certamine ⁊ differenti.

De fortitudine q̄d fit ⁊ circa que seha beat vel versef.

Q̄ bellū iustuz est duob⁹ modis.

Circa que consistit fortitudo Cap. II

ca celesti q̄ de⁹ est: vl̄ q̄ tota in ipo ē: mozte coꝛpis nō metuere. Vñ Aug. v. d ciui. dei. c. xvij. Si eni antiq̄ patres ꝓ republica terrena oia ꝓtemsperūt ⁊ tot ꝑicula sunt aggressi hoꝛribilia moꝛt⁹ genera ꝓpessi: q̄d magnū ē ꝓ ipsa celestī patria sc̄ī huiꝰ cūcta blādimēta ꝓtenere. Vel q̄o audebit q̄s de volūtaria pauꝑtate se extollere: vl̄ ꝓ xpo mozte timere eo dicēte. Nolite timere eos q̄ occidūt coꝛp⁹. Et subdit arguēdo. Si ipsi antiqui ꝺ fecerūt amore patrie: laudisz imensa cupidie. put dicit pe⁹a. Quid magnū si ꝓ vera ḷibertate: q̄ vere liberant filij dei. talia ⁊ maioꝛa toꝛmēta sunt sustinenda ꝓ tributio maioꝛ a sustinētibus expectat. Tales quidē qui mozte sustinēt ꝓ celestī patria: non mīi fortes: ꝺ martyres. i. testes dicunt. Sunt eni pugiles fidei xpi. ⁊ iō quadā spāli ꝓgatiua q̄ ꝺ aureola in celestī patria accipiūt insignia. Est aūt vtutius sciendus q̄ aliter est in ciuili certamine qñ ꝓ patria pugnat: ⁊ aliter in certamine martyrij qñ ꝓ xpo mozs suscipit. Naz sicut dicit Magist⁹ in sermone. Qui occidit ꝓ mūdo vincit cū occidit: q: nisi vinceret nō occideret. qui aūt occidit ꝓ xpo vict⁹ nō ꝺ: q: cū occidit victoꝛ efficitur. Hoc ꝓconio fortitudinis excellētissime. b. Paul⁹ fuit decoꝛat⁹. Non eni vnā mozte subijt ꝓ fide xpi: ꝺ plures. Fuit eni vita sua plena moꝛtibus: sicut patet ꝓsiderāti ab xj. c. actuū apl̄oꝛ vsq̄ in finem. Ipse eni enumerat. ij. ad Coꝛ. xj. q̄ fuit in laboꝛib⁹ plurimis in mozt⁹ibus frequenter. Vñ de Asia. Valedicēs fratribus dicebat ꝓ oēs ciuitates spūssanctus ꝓtestat mihi: q: vincula ⁊ tribulatiōes me manēt i hierlm: ꝺ mhil horum vereoꝛ: nec facio aiaz meam ꝓciosioꝛē ꝓ me. Aiam aūt appellat vitā exteriorus hominis: q̄ coꝛpus exterius animat. Cuz aūt dicit me loquit de interioꝛi hoie quo spūaliter viuit: ⁊ ꝓ quem vere ipe est: q: ꝓ rōnem homo est homo.

C Circa que ꝓsistit virtus fortitudinis. Caplm .II.

Fortitudo est virt⁹ ꝓ

f nens in animo firmitatē ad sustinendū vl̄ repellendum difficile quoddā ꝺ q̄ rō dictat. Dictat aūt rō ne voluntas retrahat ab eius sequela ꝓpter aliq̄d malum coꝛpale: q: nullū bonū coꝛpale equiparet bono rōnis. Maximū malum ⁊ terribile inter oia mala coꝛpalia est moꝛs: vt dicit pbs. j. Ethi. que tollit oia bona coꝛpalia q̄ ꝓpter necesse est q̄ fortitudo circa hūmodi firmet ꝺ maximum malum. ꝓpter bonū rōnis sequendū. Et sic virt⁹ fortitudinis ꝓprie erit circa timoꝛes periculoꝛ mozt⁹. Qđ aut fortitudo maxime circa moꝛtis ꝑicula consistat. hinc apparere pōt. Est eni fortitudo virtus ponens mediū inter duas passiones. s. timoꝛem ⁊ audaciā. Cohibet eni timorem ne timēdo retrahat ab eo q̄ rō dictat: ⁊ moderat audaciā ne q̄s audēdo aggrediat q̄ rō vetat. Timoꝛ aūt ⁊ audacia ꝓprie respiciunt ꝑicula. Timet eni aliq̄s: q: imaginat sibi aliq̄d ꝑiculum imminere. Et aliquis ꝓ audaciam aggredit aliq̄d difficile ꝑiculosum. Est aūt ꝓprius virtutis circa ꝓprium obiectū respicere id q̄d est simpl̄r magis difficile ⁊ circa id se ordinare: sicut temperantia maxime respicit delectabilia tactus ad que reprimēda ordinat. Inter oia ꝑicula difficillimū est mozte sustinere: que est vltimum terribiliū: sicut dicit ꝓbs. iij. Ethi. Et sic ps q̄ fortitudo est ꝓncipal⁹ circa ꝑicula mozt⁹: siē circa ꝓpria materiam. vñ dicit Andronic⁹ pbs q̄ fortitudo est mot⁹ iracundis nō facile obstupescibilis a timoꝛib⁹ qui sunt circa mozte. Cum aūt virtuosus in actu virtutis intēdat q̄d bonum est. ꝓns est q̄ fortis ꝑicula mozt⁹ subeat ꝓpter aliquem bonū finē ꝓsequendū. Pericula aūt mozt⁹ ex egritudine vl̄ tēpestate mar⁹: aut ex insidijs latroniū vl̄ si que alia sunt hmōi: nō vident directe alicui imminere intentione ꝓsequēdi aliq̄d bonum. ꝑicula aūt mozt⁹ q̄ sunt in bellicis directe imminent ꝓpter aliq̄d bonū ꝛiḡtuz. s. defendit bonū cōe ꝓ iusto bello. Sz est sciendū q̄ iustū bellū pōt esse duobus modis. Uno modo q̄n fit ḡnale: si cut cū aliqui decertāt in acie. Alio mō q̄n fit ꝑticulare: puta cum aliquis iudex vl̄ aliqua ꝓuata ꝓsona nō recedit a recto iudicio tioze gladij imminentis: vl̄ cuiuscūq̄ ꝑiculi mozt⁹ inferentis. quocūq̄ ꝑdictoꝛum modoꝛ quis mozt⁹ incurrat fortis est censendus: ⁊ sic ad fortitudinē ptinet firmitatē animi habere: nō solū ꝺ ꝑicula mozt⁹ sq̄ imminent in bello cōi: ꝺ etiā que imminent in ꝑticulari ipugnatōne vbi moꝛs incurrit ꝓpter bonū virtutis. Pōt etiā fortis subire ꝑicula cuiuscūq̄ alterius mozt⁹ ⁊ fortis cēseri dū modo opus vtutis intēdat: puta cū aliq̄s nō refugit amico infirmāti obsequi ꝓpter timoꝛē mozt⁹ifere infectionis vl̄ cū nō refugit iter magnū facere ad aliq̄d ꝛū negociū ꝓsequendū. ꝓpter timoꝛē naufragij vl̄ latroniū. Ex his q̄ q̄ dicta sūt ꝑz quid sit fortitudo: ⁊ circa qđ versef. Est eni cohibitiua timoꝛum ⁊ moderatiua audaciaz circa ꝑicula mozt⁹ q̄ sunt in bellicis. ⁊ ꝺ. ꝓpter bonū cōe defendendū vl̄ opus vtutis nō deserendū. Catus fuit apud antiquos romanos amoꝛ de repu. q̄ sicut dicit valerius statim ꝺnoꝛis apicē assumētes abiecta ꝓuata charitate publicam induebāt. nec etiam filios ploꝛabāt qñ in bellis mozt⁹ ꝓ republica sustinebant.

De actib⁹ fortitudinis.

§.I. Deinde occurrit consi

deratio de actibus fortitudinis ⁊ iusticia belli. Sciendum vt dicit pbs in. iij. q̄ act⁹ fortitudinis nihil delectabile videf habere. Pro cui⁹ declaratiōe dicit. b. Tho. ij. q. cxxiij. q cuz duplex sit delectatio. s. coꝛpalis q̄ sequit tactū coꝛpalium ⁊ spūalis q̄ sequit apphensionē animę. Ista duo ꝓ⁹ sequūt opa vtutuz: q: in eis ꝓsideraṫ bonum rōnis. Principalis aūt act⁹ fortitudinis videt timere aliqua tristia ꝑm apphensionem aie: puta q: amittit hō coꝛpalē vitā: quā vtuosus amat: nō solū inḡtū est q̄dam bonū naturale: ꝺ etiā inḡtū est necessaria ad opa vtutuz ⁊ q̄ ad eaz ptinet. Et etiā sustinet aliq̄ dolozosa ꝑm tactū coꝛpis: puta vulnera vl̄ flagella. ⁊ ideo fortis ꝺz vnde de lectef ex vna ꝑte. s. ꝑm delectationē aialem. s. de ipo actu virtutis ⁊ de fine eius: ⁊ ex alia ꝑte habet vñ tristari debeat ⁊ aialiter dum ꝓsiderat amissionē ꝓprie vite ⁊ copaliter sustinēdo toꝛmēta. Vñ legit. ij. Macha. vj. dicit eleazarus. Diros coꝛpis sustineo doloꝛes. ꝑm aiam vo dixit ꝓpter timoꝛē mū libenter hec paꝛ. Sensibilis aūt doloꝛ coꝛpis facit nō sentiri aialem delectationem virtutis: nisi forte ꝓ supabundātem dei gratiā aia fortius eleuetur ita ad diuina q̄ magis delectat in eis q̄ a coꝛpalib⁹ penis afficiat: sicut legit de. b. Tyburtio martyre incedente super carbones ignitos qui dixit. Videt mihi incedere super flores ⁊c. Facit ita virtus fortitudinis: vt rō nō absorbeatur a coꝛpalibus doloꝛibus. Tristiciā aūt aialem superat delectatio vtutis inḡtum hō ꝑfert bonum vtutis coꝛpali vite quibuscūq̄ ad eā ptinentibus. Et iō ꝺ: in. iij. Ethi. q̄ a fortī non requirit vt delectet: quasi delectationem sentiat: ꝺ sufficit q̄ nō tristet. Deinde occurrit desideratio de actibus ⁊ iustitia belli. Item opz scire q̄ fortitudinis sunt duo. s. aggredi ⁊ sustinere. Est aūt ꝓncipalior actus sustinere. i. immobiliter sistere q̄ aggredi. Dictū est eni supra q̄ fortitudo est circa timoꝛes reprimendos ⁊ audacias moderandas. Difficilius est aūt timoꝛem reprimere q̄ audaciā moderari: eo q̄ ipm ꝑiculum q̄d est obiectum audacie ⁊ timoris. de se cōfert ad repressionē audacie: sed opatur ad augmētum timoris. Aggredi aūt ꝓprium est fortitudinē ex ea ptes ⁊ hz audaciam moderari Sed sustinere ꝑm q̄ habet timoꝛem reprimere: vñ ꝑz q̄ sustinere est ꝓncipalioꝛ actus q̄ aggredi. Apparet etiaz hoc rōne sumpta ex ꝑte difficultatis: q̄ maioꝛ est in actu sustinēdi q̄ aggrediendi. Et hoc tripl̄r. Primo q: sustinere videt aliquē fortioꝛi inuadere. qui eni aggreditur inuadit ꝓ modū fortioris. Difficilius est aūt pugnare cū fortioꝛi q̄ cū debiliori. Secōdo: q: ille qui sustinet iam sentit pericula imminentia. Ille aūt qui aggredit ḥbet

De duplici actuſor titudinis ⁊ quis ſit ꝓncipalioꝛ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ea vt futura. Difficillus est aũt nõ moueri a psentib' q̃ futuris. Tertio q̃ sustinere importat diuturnitatem tẽporis. ſz aggredi põt aliq̃s ex subito motu. difficilẽ est autẽ diu manere imobilẽ q̃ subito motu moueri ad aliq̃d arduũ. Vñ pbs dicit in. iij. ethic. Quidã sunt puolãtes ante picula. in ipis aũt discedũt. ſFortes aũt ecõtrario se habent. Nã vt ibidẽ dr in sustinẽdo tristia marie aliq̃ fortes dicunt. Exẽplũ de Alexandro narrat. T. Pompei'. q̃ cũ ad periculosum bellũ exercitũ eligeret. nõ iuuenes robustos. nec primũ florẽ etatis. sed veteranos plerosq; etiaz emeritos militie. q̃ cũ patre auoq; paterno militauerant elegit. vt nõ sũ milites q̃ mgros militie putares. ordines q; nemo nisi sexagenarius duxit vt si pncipia castroz cerneres. senatũ te potius republice videre diceres. Itaq; in prelio nemo fugam. sed victoriam cogitauit.

§.I. Dictum est autem supra

q̃ fortis opat. ppter bonũ cõe tuẽdũ p iustũ bellũ. Et ideo de bello aliq̃d videndũ est. psertim cũ ibi actus fortitudinis sc̃z aggredi z sustinere manifestent. nõ solũ q̃tũ ad firmitatẽ animi sed etiã q̃tũ ad corpis fortitudinẽ que est frequẽter indiciuz z dispositio fortitudinis interioris. Non eĩ est cõtra rationẽ virtutis q; ex naturali cõplexione habeat q̃s naturalẽ inclinationẽ ad virtutẽ. Unde ex magnitudine extremitatũ latitudin. pectoris: erectione ceruicis: viuacitate oculoz. z alijs hmõi pecturare possumus magnitudinẽ cordis tanq̃ ex q̃busdã figuris z dispositionibus ad virtutẽ. licz finale cõplemẽtũ sit ex morez cõsuetudine. Ex actib' eĩ frequẽtatis generat habit' vt ex frequẽter iusta opariz tpatiuere sum' iuniet tpati. vt docet Aris. ij. ethi. De bello q̃ ꝓsideratib' tria videre sufficiat

De reqsito ad iuste bellandũ seu ad iustũ bellum;

¶ Primo que ad iustum bellũ requiruntur
¶ Scõo de natura assumptionis belli.
¶ Tertio de his quibus licitum est ad bella ꝓcedere.

§.II. Quantum ad primũ

sciendũ q; xpiana religio bella nõ recusat: nec dãnat. p loco z tpe oportuno. Vñ scriptura euãgelica testimonio Johan. bap. cõcedit q̃ licitũ est stipẽdijs uti z pro republica militare. Dicit eĩ Augu. in sermo. de puero centurionis. Si xpiana disciplina odio bella culparet: hoc potius cõsiliũ salutis petentibus in euãgelio dicere. vt abijcerẽt arma: secq; militie oino subtrahcrent. Dictũ est autẽ sis. Neminẽ cõcutiatis. Estote ptenti stipendijs vestris. q̃bus p priũ stipẽdiũ sufficere ꝓcepit. militare nõ ꝓhibuit. z habeb'. xxiij. q.i. paratus. in fine. Sz ad hoc q; bellũ sit iustũ tria requirunt ſm Tho. ij. ij. q. xl. ar. i. Primũ est auctoritas pncipis. cuius mãdato bellũ est gerendũ. Non eĩ pertinet ad psonã puatã bellũ mouere. q; põtius suũ in iudicio superioris psequi. Et q; inuocare multitudinez. nõ in bellis opz fieri. nõ ptinet ad priuatã psonã. Cũ autẽ cura reipublice cõmissa sit pncipibus ad eos pertinet rem publi. ciuitatis vel regni vel puincie sibi subdite tueri. Et sicut licite ea defendũt materiali gladio ꝓtra interiores perturbatores. dũ puniũt malefactores. ſm illũ apli ad Ro. xiij. Non sine cã gladiũ portat. minister eĩ dei est vindex in ira ei q̃ male agit. Itaq; gladius bellico ad eos ptinet rem publi. tueri ab exterioribus hostibus. Vñ Augu. cõ manicheos. xxiij. q.i. q̃d culpat. dicit. Ordo naturalis mortalium paci accõmodat' hoc poscit vt suscipiẽdi belli auctoritas atq; psiliũ penes pncipẽ sit. Exẽplũ in filijs israel q̃ noluerũt ad bella ꝓcedere. nisi priius super eos pncipe cõstituto. a quo essz auctoritas belli assumẽdi. Vñ post mortem Josue ꝓsuluerũt dñm dicentes. Quis ascendet ante nos cõtra chananeũ. z erit dux belli. Dixitq; dñs. Judas ascendet. Judic. i. Sc̃do requiritur causa iusta. vt scilicz illi qui impugnantur ꝓpter aliquam culpam impugnari mereantur. vnde di. Agusti. in li. questionũ vete. z no. testi. Iusta bella solẽt diffiniri q̃ vlciscũt iniurias. sic gẽs vel ciuitas plectẽda est. que vel vindicare neglexerit q̃d a suis improbe factũ est vel reddere q̃d p iniuriã ablatũ est xxiij. q.ij. c. dñs. q̃d intelligẽdũ est q̃n ciuitas ptra quã bellum assumit frequẽter z in multo dãnificault ciuitatẽ que bellũ assumit. Et iterũ si reqsita de recoꝑatiõe dãni reddere neglexit. alias nõ videt q̃tum ad foriũ cõscie cã suffi/ciens. q; bellũ in quo infinita rerũ ac corpoz dispendia et animoũ z flagitia vitari nõ ꝑnt. debeat assumi. Abiaam assumpte ãa iusta. audito eĩ q; loth nepos su' iniuste erat captus. cũ trecẽtis decẽ z octo vernaculis ꝙtuor reges in pugna est aggress' ꝛc. Gen. xiiij. Tertio ad iustũ bellum requirit intẽtio belladi recta q; videlz intẽdat. vel vt bonũ. ꝓmoueat vel vt malũ vitet. vñ dic Aug. in lib. de vbis dñi. Apud veros dei cultores illa bella pacta sunt. que nõ cupiditate vel crudelitate sed pacis studio querant. vt mali coerceant. Dz ergo geri bellũ vt pax acquirat. nõ queri pax vt bellũ exerceat ſm be. Aug. xxiij. q.i. Noli. Exẽplũ Saul reprobatus fuit a deo. q; in victoria qua habuit cõtra amalech nõ seruauit pura intentionẽ ad diuinũ mandatum. sed pepercit gregibus ex cupiditate. i. Reg. xv.

De tio re q̃sito ad iustũ bellũ. s. q̃b' licet q̃b' non.

De p̃ re q̃sito ad iuste bel/landum.

§.III. Secundo princeps

caueat ne sit facilis ad bella assumẽda. Nõ eĩ dr assume re bellũ etiã ꝓdictis suppositis. nisi vrgente necessitate ꝓcepta videlicet manifesta z notabili lesione. z iterꝫ hostibus nõ paratis ad satisfactionẽ. sicut dictũ est. s. Sz tũc cum matura deliberatiõe z humili ac deuota diuini adiutorij inuocatione dz cõtra hostẽ reipublice bella mouere Cãus aũt quare nõ dz eẽ facilis ad bella mouẽda. est varius euẽtus belli. q; nũc hũc. nunc illũ psumit diuus. sicut respõdit dauid ad Joab. ij. Reg. xi. Impossibile est ẽt q; in bellis nõ multa mala ptingãt. frequẽter eĩ accidũt strages hoim. effusiones sanguinũ. depopulationes terrarũ. expoliatiões rerũ. capriuitates etiaz z paupertates multas sup innocentes necesse est euenire. Multe etiam corruptiones in moribus succrescunt. Nã libidine vincẽdi z psuetudine bellãdi hoies reddũtur fortiores. animo fiores z ꝓniores ad vlciscẽdũ z opprimẽdũ plus q̃ ordo diuini iuris requirat. Propter hec z filia q̃ in bellis cõmunit cueniũt. dz pnceps assumere bellũ cũ multo timore et dei reuerẽtia. ꝓmissis ad deũ sanctoz viroz pijs supplicationibus. Vñ mos erat cũ mitteret Josue ad pugnã contra amalech. Exod. xvij. Primo ad deũ refugiebant. habuit. vnde stans in vertice collis z habens virgaz dei in manu sua manus suas ad celũ extẽdit. p victoria hoc ẽda contra amalech. ppter q̃d dr. ibi. Cum leuaret moyses manus vincebat israel. Ad hoc etiã q; adeat principes deliberate ad bella ꝓcederẽt. eis multa obseruãda deus mandauit. Primo q; ad pugnã ꝓcedentes anteq̃ bellũ inirẽt. pacẽ hostibus offerrent. Sc̃do q; appropinquãte iã prelio sacerdos ante acie exercit' staret q̃ pugnaturos ꝓfortaret. ꝓmittẽdo auxiliũ dei. Tertio q; remouerent impedimenta victorie remittẽdo domũ q̃tuoz generib' hoim. vt q̃ edificauit domũ nouã z nõ dedicauit eã. q̃ plãtauit vineã. qui de sponsauit vxorẽ z fornicatores. Deut. xx. Permanie autem ad victoriã valẽt oronis suffragia. Exẽplũ legit in hystoria romanoz. q; cũ fulgentiꝰ z albinus gastes ptra Theodosium xpianissimũ imperatorẽ venirẽt in pliũ. Theodosius cũ sciret se suis destitutus. fiducialiter signo crucis facto sein bellum dedit: victoriã a dño expectans. q̃d z plenissime obtinuit. ſFrequẽter aũt occulto dei iudicio. sed nõ iniusto. iustiores aut minus mali in bello succumbunt a peioribus supati. Nõ ex duplici cã ptingere põt. aut q; tales a preceptis dñi aliq̃n recesserũt. z ideo dignũ est. z ꝓmedationi expediẽs. vt a nequioribus se tãq̃ a dei ministris attriti puniant. Sicut voluit deus pplm iudeorum flagellari p assyrios z babylonios qui crãt idolatre. z diuini cultus impugnatores. Et sic qui erãt magni peccatores facti sunt in filijs et tantibus diuine legis executores. Aut hmõi contingere põt. q; tales qui succumbũt interdum de suis viris nimis plumunt a deo victoria nõ qrentes. z ideo aliorũ q̃ digne puniri merebant. digni punitores fieri nõ merent. Exẽplum in. xj. tribub' israel collectis ad pugnã ptra tribũ beniamin ob puniendũ scelus eoz: que bis fuerũt debellate ab ipa tribu beniamin. q; de suis viris' confidebant. Judi. xx.

De reqsito ad iustũ bellum. s. q̃b' licet q̃b' non.

Cã quare nõ est facile bellãdum.

De scõo reqsito.

De ordine z mõ bellãdo autẽ q̃ q̃ guerra

Cã ẽre nunq̃ hostes bello sacebunt.

§.IV. Quantum ad tertium

Sciendũ q; plaris ecclie z clericis nõ licz pugnare i bello. Et b duplici rõne ꝓm. b. Tho. ij. ij. q. xl. ar. ij. Prima ẽ generalis: vz q; bellicũ exercitiũ hz multas inquietudines q̃ multũ impediũt aium a cõtemplatõe dei: z oronem: q̃bus oz eos vacare. Scõa est spalis. Nam oẽs ordines clericoz ordinant ad altaris ministeriũ: in quo repsentat passio xpi sub sacro: z ideo decet eis occidere vel sanguinem fundere: sed magis esse paratos ad effundẽdũ suum sanguinẽ. p xpo vt ipm imitent. Unde effundẽtes sanguinem: etiã sine pctõ: sc̃z p mortem vel mutilatiõem sunt irregulares. ei aũt qui est deputatus ad aliq̃d officiũ: nullo mõ licz exercere id p q̃d suo officio incõgruꝰ reddit. Põt addi tertia rõ: sc̃z ꝓhibitio ecclesie. vt. xxiij. q. viij. p totuz z i. c. pueriozi. Ubi dicit Ambr. Aduersus milites z gothos arma mea lachryme mee sunt. Talia eĩ sunt munimẽta sacerdotis aliter nec debeo: nec possum resistere. Nec ob. q̃d dr. xxiij. q. viij. q; hortatu Adriani pape. Carolus suscepit bellũ p longobardos. Et Leo papa descẽdit ad litoraris cũ exercitu romanoz ꝓ sarracenos. q. ea. sepe. Nam plati ecclesie z clerici pñt vtiq; interesse bellis de licẽtia superioꝝ. iuste pugnãtib' subueniãt hortationib' absolutionib': z hmõi opibus spualibus: vt pdicti fecerũt: q̃ qui bus dictũ est. Sed nõ vt pugnent ipi. ꝓpa manu ſm bea. Tho. vbi. s. in resolutiõe secũdi argumẽti. Et qz de bello diffuse hẽs. s. in. iij. ꝓte ti. iiij. Ideo nõ plus hic. sed ibi.

¶ De triplici martyrio. Explin. III.

De triplici martyrio Cap. III

Martyrium quod pertinet

ad bellũ particulare iminens a psecutoribus fidei. in quo ꝑ maxime exercet actus fortitudinis. Cũ eĩ ptineat ad rõnem martyrij: vt aliq̃s firmiter stet inveritate z iustitia ꝓ psequẽtium impetus. Et ad fortitudinẽ ptineat cõfirmare hoiem in bono vtutis cõtra picula pcipue mortis: patet materiũ esse actũ fortitudinis de quo est martyrium. Nõ tamen martyr ꝓpter iminentia pericula mortis in quodã certamine particulari a psecutoribus iminenti. Vñ Cypr̃ianus in sermone ait. Videt admiras pñtiuz multitudo celeste certamẽ in pliosteti esse seruos xpi voce libera: mente incorrupta: vtute diuina. Et de martyribus canit ecclia. fortes facti sunt in bello. Est aũt triplex martyrium ſm Ber. in sermone sctoz martyz: sc̃z martyrij voluntatis tantũ: martyrij opis tantũ: martyrij opis z volũtatis sil. Primũ sufficit. Deus enim cui dictũ est z germano ei'. Calicẽ meũ bibetis. Matth. xx. Vñ cypr̃ianus. In seruis dei apud quos cogitat martyrium z mẽte cõcipit aius ad bonũ dedituꝫ iudice deo cozonat. Aliõ est eĩ martyribus aim deesse: aliud aio defuisse martyrio. de pe. di. i. nunq̃d. q̃d tñ intelligẽdum est de cozona aurea nõ aureola. Sc̃dm martyrium fuit in innocentib' Quis eĩ q̃dã dixerũt q; in eis miraculose accelerat' fuit vsus liberi arbitrij: ita q; etiã volũtarie martyrium passi sunt. tamen ſm. b. Tho. q; p auctoritatẽ scripture hoc nõ ꝓbatur. melius dr q; martyrij gloria quã in alijs ꝓpa voluntas meretur illi puli occisi p dei gram sunt assecuti. Vñ Augu. in sermone ait. Ille de vra cozona dubitauit in passione pro christo q̃ etiã puulus baptismũ pdesse nõ estimat xpi. Nõ habebatis etatẽ qua i passione xpi credere etis: sed habebatis carnẽ. in qua pro xpo passuro passionem sustineretis.

De martyrio volũtatis z operis sustinuit Stephan' cuz aliis adultis martyrib': q̃d martyrium oẽ pene debitũ sol

De triplici martyrio.

§.I. Ad rationẽ autẽ martyrij stricte sumpti tria requirunt: vz gra seu charitas benivolentia: mortis pena: z fidei cã. Primũ requirit: q̃a sine ea nõ esset fructuosum. Vñ aplus. i. ad Cor. xiij. Si tradidero corpus meũ ita vt ardeã: sc̃z p martyrium. charitatez aũt nõ habeã nihil mihi. pdest: sc̃z ad regnũ celoz obtinendũ. Et ſm Aug. qui sic ait. Si q̃s non hñs charitatem in aliquo scismate cõstitutus: nec pro eo negat. atq; turbationes: angustias: famẽ: mutilatez: pscuões: vincula: carceres: vincula: tormẽta: gladios: flammas vel bestias: vt ipsam crucem timore gehẽne: nullo mõ sunt ista culpanda sed laudãda patiẽtia. Et q̃d ait apls. Nihil. pdest: intelligat ad regnũ celoz obtinẽdũ: nõ ad extrẽi iudicij supplicium tolerabilius subeũdum. de pe. di. iij. si q̃s. Ipi sunt sufferẽtia martyrij demonstrat maxime pfectiõem charitatis: q; p ipsam cõtemnit q̃d maxime amat: sc̃z vita tpalem. Unde xps Joh. xv. Maiorẽ charitatez nemo hz. t. maius signũ charitatis. Sc̃dm q̃d est de rõne martyrij est pena: nõ q̃cunq; sed mortis. Unde Maxim' dicit in ſmone de martyre: q̃vincit pro fide moriẽdo q̃cq̃d vincere et sine fide viuẽdo. Pro cui' declaratõe dicit b. Tho. ij. ij. q. cxxiij. martyz dr q̃si testis fidei xpiane: per quaz nobis vnibilia pro iuisibilib' cõtemnẽda. pponit: vt dicitur ad Heb. xi. Unde ad martyrium ptinet vt hõ testificet fidem oñdens ope se cũcta pñtia contẽnere vt ad futura z iuisibilia bona pueniat. Quãdiu aũt hoi remanet vita corpalis nondũ ope ostendit se cũcta tpalia despicere. Nã cõsueuerunt hoies z cõsanguineos z oia bona possessa cõtemnere z etiã dolores corpis pati vt vitam pseruẽt. Vñ z sathan ꝺ Job. ij. dixit. Pellem pro pelle: z cuncta q̃ hz hõ dabit pro aia sua. i. vita. Et ideo ad pfectiõem martyrij requiritur mortem sustinere ꝓpter xpm. Unde nec martyrium ꝓpe dr pro sola tolerãtia carceris: vel exilij: vl rapine diuitiarũ: vel alicui' cruciat'. ficut sustinuit Job. euan. flagella: oleum feruẽs: z exilium: nisi forte ſm q̃d: q; ex his q̃n q̃s sequit mors: etsi nõ subito. Unde ecclesia celebrat martyrium Marcelli pape in stabulo q̃escentis: q; illam mortem incurrit ex flagellis z alijs afflictionib' ꝓpe sibi illatis. Tertiũ requirit est cã. vñ Aug. Martyrem nõ pena: sc̃z tantum facit cã. Causa aũt ista ẽ veritas fidei. Sed sciendũ ſm Tho. vbi. s. q; ad fidei veritatem ptinet nõ solum credulitas ipa cordis: sed etiã exterior. ptestatio: q̃ fit nõ solũ per vba q̃bus pñtek q̃s fidem: sed etiã p facta quibus aliq̃s fidem se hre oñdit: ſm illud Jaco. ij. Ego ostendam tibi ex opibus fidem meã. Et iõ oium vtutũ opa ſm q; referunt in deũ sunt q̃dam ptestatões fidei. quã inoratesci q; de' hmõi opa a nobis requirit. nos p eis remunerat. Et ſm hoc pñt esse cã martyrij op. tia alia. vtutum. Et sic q̃cunq; patiẽs mortẽ volentia pro q̃cunq; bono opere faciendo: vel p quocunq; pctõ vitãdo. ꝓpter xpm: q; totum hoc ptinet ad fidei ꝓtestatõem martyr. existit. Unde z b. Jo. bap. martyrium celebrat qui sustinuit mortẽ: non p negãda fide: sed pro reprehensione adulterij.

§.II. Martyrium sumendo

large. p morte violẽta põt dici q̃ est q̃druplex martyrium ſm q̃druplicem ei' cãm z fundamentũ. Primũ est ex cõmissa iniq. tate dz in his qui occidunt pro sceleribus cõmissis. Unde ꝓ. ma. c. iiij. dr. Nemo vestrũ patiatur q̃si homicida. Tales si patienter ferũt mortẽ contriti de cõmissis: nõ rõne pene tantũ: vl' verecundie sed respectu dei offensi; etsi nõ ꝓcipiant cozonaz martyrij tñ meruãt

De q̃druplici martyrio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si aũt tñ dolent ꝓpter supplicium ĩpatiẽtes vel tñcõtristi ad infernũ descẽdũt. Vñ ex latronibus crucifixis cũ xpõ, qui a dextris erat. q: cõtritus valde intrauit paradisum. Qui a sinistris ꝓpter ĩpatientiã ⁊ incõtritionẽ in infernũ. Et ad tale martyrium ptinet mors. que sustinet ꝓ partialitatibus guelfa ⁊ guelbina. ⁊ hmõi. de quibus Liprian⁹. Inexpiabilis est culpa discordie. nec passiõe purgatur, dist. xc. Nec. Scõin est ex intensa cupiditate scz in illis qui occidũtur in bellis iniustis que ex auaricia fiũt vt Oseb. xeb. xebee ⁊ salmana cũ centũ. xx. milibus. Qui dixerũt. Hereditate possideamus sanctuariũ dei. in ps. lxxxij. ⁊ in lib. iudicũ. ⁊ qui hodie in bellis. nisi obseruatis debitis circũstantijs iuste bellarẽt, vt Judas machabeus cũ fratribus. i. Macb. v. ⁊ se. Vel ꝓ recupanda terra sctã xpiã, q. viij. Scire. Et ad hoc etiã ptinet mors quã incurrunt mũdani violẽta, a latronibus vel alijs ꝓpter ꝛpalia iniust⁹ acq̃rẽda. Et etiã austeritas quã sustinet hypocrite vt boni reputent. ⁊ mulieres ꝓpter appere. i. q. i. vide ꝑ tum. Tertiũ ex ĩmẽsa cecitate scz in infidelibus, de hozũ numero erãt ꝓphete baal. q̃ cozã helya incidebãt carnes su⁹ a lanceolis in honorẽ baal. vt. iij. Reg. xviij. Sic ⁊ austeritates iudeoz ⁊ paganoz ⁊ monachoz grecoz incredibiles ptinent ad hoc martyriũ ducẽs ad infernũ. et mors quã sustinẽt heretici ꝓ suis errozibus Ad hoc etiã ptinet tristicia inordinata quã aliq̃ sibi assumit de tribulatiõib⁹, vel morte suoz. vel de defectib⁹ suis cõsciamscr⁹, pulosam nolẽtes deponere ad ꝓsiliũ alioz. Vel etiã ex desperatõe sibi mortẽ inferẽtes. Quartũ est ex infusa charitate. ad Deũ. xi. In occisione gladij mortui sunt. vt Esaias. Hieremias. ⁊ a⁹ etiã innumeri in nouo testõ hoc ducit ad celũ Augusti. de cypriano martyre. Ab inferiori accipit sniaz a superiori cozonã. xi. q. iij. etsi ad tps. Ifra mea est aia martyris splẽdida charitate. acuta veritate. vibrata dei vtute. Permanime martyria sctoz ecclĩaz edificãt. ⁊ ad oẽ bonũ inducũt. vñ Aug. vt mũdus hicvincat cũ amatoribꝫ. erroribus. ⁊ terroribꝫ suis sctoz martyria docuerũt. Sũmẽdo

Est iterũ martyriũ triplex ꝗ bernũ.

martyriũ ꝓ magno labore sine morte. sic dicit Bernũ. triplex esse sine sanguine. Parcitas invbertate q̃ fuit in Job. Liberalitas in Tamarate. vt in tobia. Castitas in Luetute vt in Ioseph in egypto. Itẽ Greg. Martyres sine ferro esse possumus. si patientiam in animo seruemus.

De partibus fortitudinis integralibus et subiectiuis, Capitulum. IIII.

Epartibus fortitudi

d nis. Nota sm tho. ij. ij. q. cxxxj. ar. i. q cũ alicui⁹ virtutis possint eẽ triplices ptes scz subiectiue: integrales: ⁊ potentiales. Ifortitudini aũt sm q est spalis virt⁹ nõ pñt assignari ptes subiectiue. eo ꝙ nõ diuidit in mlt⁹ vtutes spẽ differẽtes. q: est circa materiã val de spãlẽ. Assignant aũt ei ptes q̃si integrales ⁊ potẽtiales Integrales q̃dẽ sm ea q̃ opz occurrere ad actũ fortitudis Potentiales aũt sm ea q̃ fortitudo obseruat circa difficillima scz circa picula mortis. Aliq̃ alie virtutes obsuant circa quã. dã alias materias mĩn⁹ difficiles. q̃ q̃dez virtutes adiũgunt fortitudini. sic. i. scõrie ꝓncipali. Est autẽ sicut ꝓdictũ est duplex actus fortitudinis scz aggredi ⁊ sustinere. Ad actũ aũt aggrediẽdi duo req̃runtur. Primum ptinet ad animi ꝓparationẽ vt scz aliq̃s ꝓmptũ animũ habeat ad aggrediẽdũ. Et q̃tũ ad hoc ponit Tul⁹. in lib. rheto. fiduciã. Vñ dicit q. fiducia est ꝙ qua magnis ⁊ honestis rebꝫ mlt⁹ ipse animus in se fiducie cũ spe colloca⁹ uit. Scõm aũt ptinet ad opis executionẽ ne scz aliq̃s defi ciat ab executiõe illoz q̃ fiducialiter inchoauit. Et q̃tũ ad hoc ponit Tulli⁹ magnificentiã. vñ dicit. Magnificẽtia est rerũ magnarũ ⁊ excellarũ cũ animi ampla q̃dã et splẽdida ꝓpositiõe cognitio atq̃ administratio. i. executio vt scz amplo ꝓposito administratio nõ desit. Hec eñ duo si coerceant ad ꝓpriã materiã fortitudinis scz ad picula mortis

Duplex ⁊ actꝰ fortitudinis.

tisterunt quasi ptes integrales ipsius, sine quibus fortitudo esse nõ põt. Si autẽ referant ad aliq̃s alias materias in q̃bus est mĩn⁹ difficultatis. erũt virtutes distincte a fortitudine sm spẽm tñ adiũgent ei. sicut scõarie ꝓncipali. sicut magnificẽtia a philosopho in. iij. Ethi. ponitur circa magnos sũptus. Magnanimitas animi vid⁹ idẽ eẽ si ducie circa magnos honores. Ad aliũ aũt actũ fortitudinis q̃ est sustinere. duo requirunt. quoz ꝓmũ est ne difficultate imminẽ⁹ malo⁹ anim⁹ frangat ꝑ tristiciã ⁊ decidat a sua magnitudine. Et q̃tũ ad hoc ponit patientiã. vñ dicit Tulli⁹ ꝙ patiẽtia honestatis animi vt vilitatis cã rez arduaru⁹ aut difficiliũ volũtaria ac diuturna ꝓpessio. Aliũ aũt est vt ex diuturna difficiliũ passiõe hõ nõ frangat vsq̃ ad hoc ꝙ desistat. sm illud ad Heb. xij. nõ fatigemini animis vrĩs deficiẽtes. Et q̃tũ ad hoc ponit pseuerãtiã. Vñ dicit ꝙ pseuerãtia est tm rõne bñ cõsiderata. stabilis ⁊ perpetua pmãsio. Hec etiaz duo si coerceant ad ꝓpriã materiã fortitudinis. erũt ptes quasi integrales ipsius. Si autem ad quascũq̃ materias difficiles referant. erunt virtutes a fortitudine distincte. ⁊ tñ ei adiũgent sicut secunda rie ꝓncipali. Mõ aũt macrobi⁹ ponit septẽ ptes fortitudinis scz magnanimitatẽ: fiducia: securitatẽ: magnificentia: pstantia: tolerantia: ⁊ firmitatem: reducit ad id q̃d ponit Tul. Nã fiducia ⁊ magnificẽtiaz ponit vterq̃. Tolerantia vero quã ponit macro. loco eius patiẽtia ponit tullius. Et firmitate a macro. dicta tulli⁹ appellat pseuerantia. Tria vero q̃ supaddit macrobius. duo videlz magnanimitas ⁊ securitas cõprehẽdũt sub fiducia a tullio. Sz macro. magis ꝑ spalia distinguit. Ifiducia eñ ptinet ad spei certitudinẽ. magnanimitas aũt ad magnitudinem desperate. Spes aũt firma nõ põt esse nisi ammoueat ẽuiũ timor eñ quodãmodo diuiat spei. ⁊ io macro. addit securitatẽ q̃ excludit timorẽ. Tertiũ aũt q̃d addit scilz pstantia cõprehendi põt sub magnificẽtia. Opz eñ in his q̃ q̃s magnifice facit pstantẽanimũ habere. Põt etiã pstantia ad pseuerãtia ptinere. vt pseuerãs dicat aliq̃s ex eo ꝙ nõ desistit ꝓpter diuturnitatẽ. Costãs aũt ex eo. ꝙ nõ desistit ꝓpt quecũq̃ alia repugnãtia. Sciẽdũ etiã ꝙ pbs. iij. ethi. ponit q̃nq̃ mouos fortitudinis. Pria fortitudo est politica que fortiter opatur ꝓpter timorẽ exoneratiõis vel pene. Scõa militaris q̃ fortiter opat ꝓpter artẽ ⁊ experientiam reipublice. Tertia est q̃ fortiter opat ex passiõe ꝓcipue ire. Quarta est q̃ fortiter opat ꝓ spei iuuenilem victorie. Quinta q̃ fortiter opatur per ignoratiam periculoy Quia vo ista q̃nq̃ defficiunt a vera rõne virtutis. q: etsi cõueniãt in actu fortitudinis. differũt tñ in motiuo. ideo nõ ponunt ptes fortitudinis ꝑ dicunt modi eius sm Tho.

Quinq̃ sunt modi fortitudinis sm pbm.

Differt aũt spes a fiducia. q: spes est virtus theologica qua q̃s confidit de deo. ꝙ fiduciã aũt q̃ est virtus moralis ⁊ pars fortitudinis. hz homo fiduciã in seipso tñ sub deo.

Differẽs spes ⁊ fiducia.

De magnanimitate. Cap. V.

Cinqe considerandũ

d restat de ptibus fortitudini annexis quas pro tãto ãnexas dicim⁹. q: ei adiungunt sicut secũdarie ꝓncipali. Et hoc iõ est. q: fortitudo obseruat circa maxima difficilia scz circa picula mortis. Alique alie virtutes obsuãt circa quasdã alias materias minus difficiles. in quib⁹ opz ꝙ eas aggredi ardua. Ponit autẽ rullius in sua rhetorica has virtutes ꝓncipali ãnexas esse quattuor. videlz fiduciã. loco cui⁹ ponimus magnanimitatez. sic eñ ea vocat aristo. magnificẽtiã. patiẽtiã: ⁊ perseuerãtiaz. De vnaquaq̃ istarũ aliq̃d dicẽdũ vt cõpletior sit cõsideratio fortitudinis. Primo ergo de magnanimitate tractemus. de q̃ tria ꝓsiderãda occurrũt. Pzio circa q̃d existit. Scõo si est dicẽda virtus. Tertio de signis ⁊ proprietatibus eius

§. I. Quantum ad primum

est sciendum ꝙ magnanimitas ex suo nõie importat quã

De magnanimitate: ⁊ q̃d ipsa est ex suo nomine.

dam extensionẽ animi ad aliq̃d magnũ. Vñ sm pbm. iiij. ethi. Magnanim⁹ est magnitudine extrem⁹. nõ q̃dez per recessum a medio rõnis: sed q: ad magna tendit. Inter res aũt humanas pcipue exteriores q̃ in vsum hois veniunt: vel sibi aliquo mõ impẽdunt: maximũ locum tenet honor: tum q: ꝓpinq̃ssimus est vtuti. vtpote testificatio eius exẽs: tum q: deo ⁊ optimis exhibẽt: ũ etiã q: hoies ꝓpter honorẽ ꝓsequuntur ⁊ vitaperium vitandũ oia alia ꝓponũt. Cum ergo ois vtus sit pfectio potẽtie respectu vltimi simpliciter ⁊ difficilis. Sicut aliq̃s absolute dr fortis ex his que sunt simplr difficilia. aliq̃s dicitur magnanim⁹ ex his q̃ sunt simplr magna cuiusmõi sunt honores: vt dictũ est. Unde ꝑtis est magnãimitatẽ circa honores ꝓsistere tanq̃m circa ꝓpriam materiã. Mõ aũt magnanimitas sit vtus hinc patere põt. Ubi eñ errare cõtingit circa ordinez rõnis p abundantiã ⁊ defectũ: necesse est ibi ponere remediũ vtus q̃ mediũ ꝓstituat iter extrema. Est eñ vtus habit⁹ electiuus in mente exẽs: put rõ determinabit: vt patz. ij. Ethi.

Magnanimitas est vtus.

De ꝑsum ptõe ⁊ pusillanimitate q̃ sũt extrẽa eiꝰ

Circa honores aũt magnos q̃ sunt materia magnanimitatis: vt dictũ est. cõtingit errare ꝑ excessum ꝑsumptiõnis ⁊ defectũ pusillanimitatis q̃ sunt vitia extrema. Presumptuosus eñ peccat ꝑ superabundãtiam inq̃tũ medium rõnis excedit sm ꝓportiõem ad maiora tendens q̃ sibi ꝓueniat. Est eñ vitiosum q̃n aliq̃ actio nõ ꝓmensurat vtuti agentis q̃d ꝓtingit q̃n aliq̃s assumit ad agẽdum vel appetẽdum q̃ ꝓferunt sue vtuti. q̃d facit ꝑsumptuosus: q: tentat magnificare seipm honorib⁹ maioribꝫ q̃ ꝓueniat sue vtuti q̃ est imꝑfecta. Vel q̃rit honorari ex his q̃ non sunt digna magno honore: vt sunt bona fortune sicut diuitie: nobilitates: ⁊ alia hmõi. Sicut aũt ꝑ ꝑsumptiões aliq̃s excedit ꝓportiones sue potentie dũ nititr ad maiora q̃ possit: ita etiã ꝑ pusillanimitatẽ: deficit a ꝓportiõe sue potẽtie dũ recusat in idez tendere: q̃d est ei ꝓmensuratũ. ⁊ ideo sicut ꝑsumptio est vitiũ ꝑ excessum: ita pusillanimitas ꝑ defectũ. Vñ seru⁹ q̃ acceptaz pecuniã dñi sui fodit in terrã. ⁊ mhil est ex ea opatus ꝓpter timorẽ pusillanimitatis digne punitur a dño. vt hꝫ Matth. xxv. Exẽplum. Mardochẽus inter ꝑsumptiõem ⁊ pusillanimitatẽ [illegible] mediũ: videt magnanim⁹ fuisse. Non eñ ex suam vtutẽ ꝑsumptuose effe rebat intrudẽdo se ad interiora facta regis: ndeꝫ ex demorando ad ianuã: ⁊ deambulãdo quotidie ante vestibulum domus: cum⁹ hũs salutis regine ihester q̃ sua neptis erat. Non fuit etiã pusillanimitate deiectus q̃ nec minis nec terroribꝫ: nec spe cõmodi tpalis vouit superbum aman adorare vt ꝑz Hester. ij. iij. ⁊. iiij. Qui tñ ab eo honorẽ ⁊ reuerẽtiam mirabilem sibi ipendi sustinuit arbitrãs se dignum talib⁹ ꝓpter mlãvtutẽ sibi datã diuinit⁹. Sz posset videri alicui q̃ magnanimitas no sit vtus. Nam humilitati magnanimitas videt ꝓria. Nulla aũt vtus virtuti est ꝓtraria Nõ ergo magnanimitas est vtus: vt videt. Qui se digni ficat ⁊ alios ꝓmmut. cuius ꝓtium facit humilitas. Sz ad hoc itelligendũ scire opz ꝙ in hoie iueñit aliq̃d magnum q̃ ex dono dei possidet: ⁊ aliq̃s defectus cõpetit ei ex infirmitate nature. Magnanimitas igit facit q̃ hõ se magnis dignificet sm ꝓsideratiõez donoz q̃ possidet ex deo. Sic ẽ hz magnã vtutẽ ani: facit q̃d ad pfecta opa vtutis tendat. Et silr est dicẽdum de vsu cuiuslibet alterius boni puta scie vel exteriozis fortune. Humilitas aũt facit ꝙ hõ seipm quipendat sm cõsideratiõem ꝓpriã defect⁹. Similr etiã magnanimitas cõtemnit alios sm q̃ defic⁹ a donis dei. Non eñ alios tantũ appẽciat ꝙ ꝓ eis aliq̃d indecẽs faciat. Sed humilitas alios honorat: ⁊ supiozes estimat. inquãtũ in eis aliq̃d inspicit de donis dei. Vñ in ps. xliij. d: de viro iusto. Ad nihilũ deiect⁹ est in cõspectu eius malign⁹: q̃d ptinet ad ꝓtemptã magnanimitatis. timẽtes autem dñm glificat: q̃d ptinet ad honoratiõem humilis. Et sic ꝑz ꝙ magnanimitas ⁊ humilitas non sunt ctia. quis in ctia tendere videant: q: occidũt sm diuersas ratiões seu considerationes. Exemplum. Dauid humilis fuit ⁊ magnanimus. humilis fuit quãdo coram deo cõsiderans sua paruitatem ante arcã saltabat regno iã adepto. magnanimus vo q̃n ꝓsideras se ex dono dei vnctũ in regẽ ad regnũ aspirabat vt dẽbat: denudo asturias saulis: ⁊ ipz⁹ domũ eius a regno repellẽdo. vt ꝑz ex plurib⁹ capitulis. i. ⁊. ij. Reg.

Magnanimitatis signa.

§. II. De proprietatibus et

signis magnanimitat⁹ mlta scribit pbs in. iiij. Ethi. iter q. viij. possum⁹ accipere ꝙ que q̃s poterit quincere de ipa vtute acq̃sita: vel de naturali inclinatõe ad ipaz. Dicit eñ ꝙ magnanim⁹ hz motũ lentũ ⁊ vocem grauem ⁊ locutiõez stabilem. Quoꝝ rõ põt esse: q: corporales motus diuersificant sm diuersas animi apphensiones ⁊ affectiões. vñ cõsequunt determinata accidentia circa ꝓdictos modos.

Quinq̃ ꝓprietates magnanimi.

Primo eñ velocitas motus prouenit ex eo ꝙ homo ad multa attẽdit que explere festinat. magnanim⁹ aũt ter lit solũ ad magna q̃ pauca sunt q̃ etiã indigẽt magna attentione. ⁊ ideo hz motum tardũ. Deinde acuitas vocis. ⁊ velocitas lingue competit his pcipue q̃ de plurib⁹ cõtendere volunt: qõ non ptinet ad magnanimos qui nõ debẽt se intromittere nisi de magnis. Tales aũt dispositiões corporales cõueniunt magnanimis sm exigentiã vtutis. Hos etiam qui naturaliter sunt dispositi ad magnanimitatẽ, tales conditiões naturaliter assequũtur. Predicatores dñt here has ꝓpetates magnanimi: q: debẽt esse in suis actibus maturi: ⁊ in predicatiõe tubales. Exemplum. Unde Ezechiel⁹ in visione quattuor animaliũ designãtium quatuoz euangelistas vidit plantã pedis eozũ quasi plantam pedis vituli. Vitulus eñ mature incedit ⁊ fortiter. Vidit ⁊ scintillas q̃si ex his cadentis. Es enim metallum sonorus est. Et in omne terram exiuit ⁊c. Ponit vlter. .s phus q̃nq̃ laudabiles ꝓprietates magnanimi. Primo q̃ est memor beneficiorũ: q̃d non est intelligendũ q̃ nõ habeat in memoria beneficia que recepit. ⁊ q̃ etiã benefacientib⁹ non retribuat: sed est intelligendũ q̃ non est sibi delectabile q̃ ab aliq̃bus beneficia recipiat quin eis maiora recõpenset. Et hoc ptinet ad perfectione gratitudinis: in cuius actu vult semꝑ excedere sicut in actib⁹ aliarum vtutũ Unde magnanimitas est ornat⁹ oium aliarũ vtutum inquãtum intẽdit in actu oium ad grãdia. Vult ergo dicere: q̃ est pmptior ⁊ sibi est delectabilius ad bñfaciendũ q̃ ad accipiẽdũ q̃d videt esse actꝰ liberalitatis ⁊ charitatis. Hãc magnanimitatẽ cõditõem habuit abraã q̃n filijs ethei gratis offerẽti sepulturã pro defuncta sara vroze sua nõ acq̃euit: sed statim q̃dringentos siclos argẽti ⁊ ꝓbate monete publice pro iure sepulture habẽde tradidit. Ben. xxiij. Erat eñ Abraã liberi ac nobilis animi. vñ pro beneficio gratis accepto volebat se alicui subdere. Et quãtum ad hoc renuit esse bñficij memor. Secũdo ponit q̃ est ociosus ⁊ tardus: q̃d non ẽ itelligendũ q̃si deficiẽs ab opando ea q̃ sibi ꝓueniũt: sed q: nõ ingerit se q̃buscunq̃ opibus sibi nõ ꝓuenientib⁹ sed solũ his q̃ magna sunt: q̃lia decẽt eum. Ille ꝓditõem habuit Saul q̃n de nouo factꝰ rex ⁊ a pluribꝫ cõtemnerẽt dissimulauit. i. Reg. x. Sed vi ictib⁹ nũciꝫ Jabes galaad ꝑ adiutoriũ ad eum ostendit auctoritatem ⁊ magnitudinem animi in frustra iscerpens boues: q̃s secãbat: ⁊ ꝓcipiẽs q̃ sic fieret sicut bobus eius q̃ nõ veniret ad pluũ ois israel⁹. i. Reg. xi. Tertio ponit ꝙ magnanim⁹ vtit ironia ad multos: qõ nõ est itelligẽdum de ironia sm q̃ veritati opponit. dicẽdo de se aliq̃ vilia q̃ nõ sunt: vel negãdo aliq̃ que sunt. Sed ꝓ nõ tota sua magnitudine ostendit: maxime q̃ãtũ ad inferiorẽ multitudinem. Nã sicut dicit phus loquẽs de hac ꝓpetate. Ad magnanimitatẽ ptinet magnũ esse ad eos qui in dignitate et in bonis fortune sunt. ad mediocres aũt moderate. Hanc cõditõem hꝫ habuit Dauid q̃ licz esset in regem ꝑ samuelem ꝓphetam vnct⁹. mandato tñ pris victualia suis fratribus q̃bus diuinus erat platus manuetus deferebat. j. Reg. xvij. Alexãder etiaz qui tanta cordis altitudine fuerat

Universidad de Deusto
Biblioteca

vsus in debellatõe darĩ eũ mortuũ in vlnis ꝓpꝛijs defe
rebat: qui pietat officio in corpis funeratiõe functus est.
Quarto ponit q nõ põt quiuere alijs. qđ nõ est intelli
gendũ q nõ sit familiar ad amicos: ꝫ q: oino deuitat adu
lationẽ ⁊ simulationẽ quã querit cõter hoim multitudo.
Bñ eni ꝓcerat ad animi quitatẽ. Conuuit tñ oib⁹ magnus
⁊ puis: ficut ops: ⁊ qñ ops ficut supꝛa dictũ est in tertia, p
ꝓtcate. Admonet Arist. Alexã. ꝯtum ad istã ꝓpietatẽ
dicẽs sic. Honorificũ est inq̃t regẽ abstinere a multiloquio
⁊ nõ frequẽtare ꝓsortia villũ ꝓsonaꝝ: q: nimia familiari
tas parit ꝓtemptũ. ⁊ subdit. Jndi statuerunt q rex tm̃ se
mel in anno apperet cũ regali appatu ⁊ nobiles circa eũ
starẽt: ⁊ vt⁹ a remotis. Jn illo die ꝓsueuerũt dona elar
giri. reos de carcerib⁹ emãcipare ⁊ alia pia opa exercere.
Quinto ⁊ vltimo ponit pbs q magꝝ possidet infructuo
sa bi vult dicere q ꝓponit honesta q vocat infructuosa
vt pote ad alia nõ ordinata vtilibus q vocat fructuosa: q:
vic⁹ pter aliõ querunt vt q ea subueniat alicui defectui
q magnanimitati repugnat. Temistides q sua ꝓbitate p
sas fugauerat: magis dilexit honesta q̃ vtilia. vñ interro
gatus õ filia sua: vtrũ eã paupi ꝫ ornato aut locupleti pa
rẽ pbato maritandã collocaret. Rñdit, Malo vir pe
cunia indigentẽ q̃ pecuniam viro.

¶ De virute manificẽtie qđ sit: ⁊ q̃bus queniat. Ca. VI.

Evirtute magnificẽ

De magnificentia circa quid exi

tie. de qua ꝓsequẽter est agendum d... euiter
videre sufficiat. s. circa quid exĩstat. ..bus po
ꝓie queniat. Dictũ est aũt supꝛa duas eẽ virtutes circa pe
cuniã vl' vsum eius. s. liberalitatẽ ⁊ magnificẽ... Mõ eni
circa g... pecunie sit virtus ponenda. patere põt ex his
q̃ dicit Aug. in li. de lib. arbi. vbi ait q bene vti his q̃bus
male vti possum⁹ ptinet ad virutẽ. Possumus eni bene
⁊ male vti pecunia: ⁊ his q̃ ex nos sunt in vsum nostrum
venientibus. Jgit vt bene vti possimus pecunia: ⁊ his que
p eã mensuranf, est virtus necessaria. S... est sciendũ q virtutes ille q̃ sunt circa res exteriores habẽt aliã difficultatem ex ipso genere rei: q: ... exteriora exĩstentes etiã pueniunt multũ appetibiles: vt pote necessarie ad humanã ... tam ⁊ aliã difficultatẽ ex magnitudine ipsius rei. Et ideo opꝫ circa pecuniã ... um eius duas eẽ virtutes. s. liberalitatem q̃ respicit cõtem... sum pecunie: ⁊ magnificentiã q̃ respicit magnũ eius sumptũ. Et sic pꝫ circa quid hꝫ magnificentia ꝓsistere: q: vicꝫ circa magnos sumpt... Alteriꝰ est sciendũ q hꝫ respiciat extremum ꝓsiderata q̃titate eius qđ facit. ꝓsistit tñ in medio ꝓsiderata regula ... mis a qua nõ ... icit neq; eã excedit. Jn̄ ponit ... mediũ inter duas extremas malicias: quaꝝ vna dicit p... cẽtia q̃ ꝓsistit in defectu. Magnific⁹ eni intẽdit ad magnitudinẽ opis puta rẽpla ꝓstruere ad honorẽ dei. hospitalia ꝓ paupib⁹ ⁊ hmõi pegrinãtibus facere. Et ex hõ intẽdit magnitudinem sumpt⁹ quã nõ vitat vt faciat magnũ opus. Exẽplũ Paruificus fuit Rex Antigon⁹. deq̃ dicit Sen. q cũ ... dam noie Cynic⁹ talentũ ab eo peteret. Rñdit plus eẽ q̃ Cynicũ decet. tũc ille ... ulsus petijt denarium. cui ille rñdit ... q̃ ... gẽ dare deceat. Turpissima hec cauilla tio inq... Sen. qui inuen... t neutrũ daret cũ dare potuisset denariũ tanq̃ Cynic⁹ ⁊ tal... tũ sicut rex. Jdez ponit de Alexã. q cuidã militi aliq̃d petenti dedit vbẽ quandã ⁊ dicẽte illo hõ quenire sue fortitudini. Non quero inquit qđ te accipe liceat ꝫ qđ me dare. animositatẽ ⁊ regia Contra magnificentiã etiã est expẽdere multa inutiliter vt Balthasar qui fecit cõuiuiũ magnũ optimatib⁹ ⁊ pcubinis suis: vñ punitus fuit: vt habẽt Dan. v.

§.I. Deinde videndũ est qui

De magnificentia quib⁹ cõueniat,

bus hec vtus habeat queníre. Circa ... est sciendũ q sic dicit pbs in. iij. Ethi. Magnific⁹ nõ est sumptuosus i se ipm, Nã vt dictũ est ad magnificentiã ptinet aliq̃d facere magnum. qđ aũt ptinet ad ꝓsonam singularis hois non est qđ magnũ habito respectu ad res diuinas vl' cões. q̃bus dꝫ magnific⁹ intẽdere: q: talia sunt ꝓportionata magnitudini sumptuũ q̃ cadũt in vsu vtute. ⁊ iõ magnific⁹ nõ intendit ꝓncipal' facere sumptus in his que ptinent ad eius personã: nisi talia essent q̃ de se habẽt aliquã magnitudinẽ: ⁊ requirunt soleniter agi: sicut sunt ea q̃ semel' vl' raro fiũt: vt nuptie: militie: ⁊ hmõi: vl' etiã q̃ sunt diu p manentia: vt quentens habitatio dom⁹. talia eni magnifice ꝓsequ... magnificus. simpl' tñ ad magnificũ ptinet sũptus facere respectu rei cõium ⁊ diuinaꝝ vbi cadit magnitudo expensa... alis aũt magnitudo nõ adest nisi diuitibus ⁊ potẽtibus q̃b⁹: vt dicit Amb. supabundãtia dat a deo vt meritũ bone dispensatiõis acquirãt. Ad hoc enim ꝓfecit deus diuites ⁊ potẽtes paupibus: vt eis ꝓsideant nõ solũ q̃tum ad vsus ꝓpꝛios: sed etiã cões: puta in faciẽdo hospitalia: templa ⁊ eccl'as cõ... q̃ maxime pertinet ad ꝓncipes ⁊ platos q̃ decet ꝓpue debẽt intẽdere magnus in ordine ad honorẽ dei ⁊ vtilitatẽ eorum q̃ eius cultui deputantur. Jn̄ dicit pbs q honorabiles sumptus sunt maxime qui pertinẽt ad diuina sacrificia. Et iõ magnificentia sanctitati ꝯiungit. vñ Exo. xxv. de deo scriptũ est. Magnificus in sanctitate. ⁊ in ꝓs. Magnificẽtia in sctificatione eí⁹. q: vicꝫ ꝓcipuus huí⁹ virtutis effect⁹ ad scritatẽ ⁊ virtutẽ ordinat. Et q: bonũ cõe reipublice est quoddaꝝ diuinũ. idco quemẽter ad magnificũ ptinet vt studeat ad honores cões ciuitatis. vñ tota respu. possit sublimari ⁊ laudẽ habere supposito semp honore dei. Et sic pꝫ q eẽ magnificũ ꝓprie ptinet ad diuites ⁊ potẽtes: q: tame ꝑncipaliꝰ actus virtutis est interior: electio: que ... eẽ absq̃ exteriori fortuna. ide est q paup põt eẽ magnificus q̃tum ad habitũ: etsi nõ q̃tum ad actũ deficientib⁹ sibi bonis fortune q̃ organice deseruiunt huic vtuti in qua reꝑritur exterior: executio. Sicut pꝫ de muliere paupcula q̃ in gazophilatio misit duo era minuta plus offerẽs q̃ diuites ꝑm suã ꝓditionẽ: vt dñs ostendit Lu. xxi. Sed Salomon: q: actu habuit magnas opes: decuit cũ facere magnificũ opus: quod ... cit. Nam ad honorẽ dei mirabile templũ tam ꝓptuositate q̃ pulchritudine extruxit. in quo grande ... crificiũ deo obtulit boum vigintiduo milia: ⁊ ouium centũ viginti milia: vt patet. iij. Reg. viij.

¶ De virtute patiẽtie. Ca... VII.

Equum de patiẽtia

Jnter alias aũt passiones tristicia ... efficaciã impediẽdi ... rõnis. ꝑm illud Sapiẽ. Eccl. xxx. Multos occidit tristicia ... ad Cor. vij. Seculi tristicia mortẽ operatur. Tristicia aut hmõi ex aduersis malis illatis nascit' que nisi refrenet' anim⁹ sibi succũbit. ad vindictã appetendã ⁊ indignationẽ inducit. Necessaria est g̃ virtus ... hmõi vt hõ nõ abducat a bono rõnis ꝓpter tristicia aduersor. Hec aute virtus est patia q̃ ab Aug. sic diffinit' in lib. ... patia. ... atia est q̃ mala equo aio tolerat. mus. i. sine ... patiõe tristicie. Joseph eqnimiter aduersa portauit. Jn̄ nec aio ꝓtristat⁹ est ex iniuria venditꝰis q̃ a suis fribus neq̃ter est vẽditus. Sꝫ facta deꝓcatione ad eos ⁊ nõ obtẽta euasione pene ter sustinuit illata mala Sen. xxxiij. Et postmodũ clementer indulsit. Sen. xlvij. ⁊ l. Et no. q patia dꝫ habere ꝯtuor conditiones q̃ notari ꝓnt ibi. ij. Cor. vj. Jn oibus exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros in multa patia. Et primo dꝫ esse gñalis seu vl' is nõ ꝑticalis: vñ dicit. Jn oibus. s. adũsis circa subam: circa famã: circa ꝓsonã vt ñ ꝓtristet⁹ p pauptatẽ ⁊ cũ sua ei auferunt: nec p ꝓmellas ꝺrisiões ⁊ detractões: nec p lesiõnẽ ꝓsone sue vl' ... ctor. Ja. v. Sufferẽtiã. i. patiam Job audi... s. quẽ debeꝫ imitari q̃ amittẽdo oẽs diuitias ⁊ familiã ⁊ sanitatẽ: ⁊ illas sibi ꝓtumelijs vbor ab vroze ⁊ amicis. in oib⁹ his nõpec... it. Jo... Scõ dꝫ eẽ realis nõ vbalis, vñ dicit, Exhibeam' ... nõ solũ alios vbis admonendo ad patientiam. Lu. xxi. Jn patiẽtia ve. pos. a. ves. nõ in patia alterius. exemplũ in xpo q̃ dicit. Tacui semp filui: patiẽs fui. Esa. xlij. Sicut pturiẽs loqbar. Tertio dꝫ esse spũalis. vñ dicit. Sicut dei ministros. Aliq̃ hñt magnam patiam in laborib⁹ mũdi: ficut stipẽdiarij: nautę: agricole: ⁊ hmõi: ꝫ nõ est spũalis talis patia. Aliq̃ etiã in bꝰ q nõ tristant: ꝫ tñ nõ reuertunt' ad deũ iter flagella. Aliq̃ attediant' nec gratias agunt. Non sic apl's: ꝫ gloriat' di. Libẽter gloriabo: ... Cor. xij. Quarto dꝫ eẽ finalis: ibi. Jn multa patia. Qui eni hꝫ patiam ... nã vicẽ vl' annũ nõ sufficit: sed ops q̃ sit p totã vitã. vñ. Qui sustinuerit vsq; in finem. s. patienter ferẽdo aduersa hic saluus erit. Matth. x.

De inutilitas. vtrũ sint tolerande.

§.I. Sed queritꝰ vtrũ iniurie semp sint patiẽter sustinẽde. Ad qđ rñdet. b. Tho. ij. ij. q. cviij. ar. j. Mal' tolerãdi sũt a bonis. in bꝰ q̃ ab eis ꝓprias iniurias patienter sustinent ꝑm q̃ ꝓs. Un̄ sup illo vbo Lañ. ij. Sicut liliũ inter spinas ... dicit glo. Non fuit bonus q̃ malos tolerare nõ potuit. Non aũt tolerant eos vt sustineãt iiurias dei ⁊ ꝓximoꝝ. vñ Chrys. sup Mat. Jn iniurijs ꝓprijs esse patiemẽ laudabile est. Jniurias aũt dei dissimulare nimis impiũ ẽ. Sꝫ illũ qđ dictũ est ꝺ iniuria ꝓpria intelligendũ est qñ iiuria illata ꝓsone ad solam ꝓsonã ptinet. tũc eni patienter sustinendũ est. Mñ aũt iiuria redũdat in iniuriã dei ⁊ eccl'e. tunc ꝺꝫ aliqs ꝓprias iniurias vlcisci. qđ tñ intelligẽdũ est zelo iustitie nõ livore vindicte. Exẽplũ in Melya. iij. Re. j. Qui fecit descendere ignẽ sup eos q̃ venerant ... capiendũ ipm. qđ fecit ad ondendũ vez deũ esse quẽ colebat. Rob zelũ iustitie: vt ꝺ: xviij. q ... vt illic. Ş. sed obijcit. Silueri⁹ etiã papa ercõcauit eos q̃ ipm in exiliũ miserũt: vt. xxiij. q. iij. guilisari⁹. Mõ aũt di. dñs Matth. v. Si qs te pcusserit in vnã maxillam ꝑbe ei alterã ... Dicit Aug. xxiij. q. j. Parat⁹ debꝫ esse hõ iustus ⁊ pius patiẽter eoꝝ malicias sustinere. i. iniurias qs fieri bonos querit. Jsta aũt ꝓcepta. s. patientie magis sunt ad ꝓparationẽ cordis q̃ ad opus qđ in apto fit: vt teneat in secreto animi parat⁹ cũ benivolentia. Jn manifesto aũt id fiat qđ eis, pdesse videt. q̃bus bene velle debemus. Et inducit exẽplũ xpi q̃ pcutienti ... axillã nõ ꝓbuit alteram: ꝫ rñdit rephẽdẽdo pcutientẽ. Jo. xviij. Et paulus pcussus in faciẽ dixit, Percutiat te deus paries dealbate. Actuum. xxiij.

De patientia q̃d sit.

§.II. De patiẽtia cõsiderãdum est ꝓ. no de laudib⁹. scõ de remediis que inducunt ad patiam. tertio de fructib⁹ seu vtilitatib⁹ suis. Nunc de

De laudibus patiẽtie,

laudib⁹ eius videndũ est. Et possum⁹ de ipa q̃tuor lardes magnificas ꝓdicare. Primo: q: pugnãt ter pugnabil' armat. Scõ o: q: hoste fortiter expugt. Tertio: q: de ipo nobil' triũphat. Quarto: q: vincentẽ feliciter coronat. Primo q̃ patia pugnantẽ inexpugnabil' armat.

Prima laus patiẽtie.

Circa qđ est sciendũ q hõ in ... do isto nonif sic in loco laboris ⁊ certaminis in q̃ necesse est mu... pl' exercitari: Un̄ di. Salo. Mõ nascit' ad laborẽ ⁊ auis ad volandũ. Et Job vita humana militie assimilat. Cui⁹ cam assignare videtur cum alibi dicit. Mõ nunq̃ in eodẽ statu ꝑmanet. Job. xiij. Et si aliqs mũdi gl... a fulget: diuitijs abũdet: delitijs gaudet. ⁊ fere quedã mũdi oblectamẽta sibi ad votũ succedẽtia ꝺꝫ. talis tñ nõ diu in eodẽ statu ꝑmanet. qz si videt impiũ superaltatũ ⁊ eleuatũ sicut cedros libani i ... transiens ⁊ ecce nõ erit: quer... ⁊ nõ inueniẽt loc⁹ eius. Nã post p spera succedũt aduersa: glosa inuẽtus senectute frangit egritudine robustũ cor⁹ ꝑterit. Diuitias pauptas fugat post gl'am ⁊ magnificentiã aduersan... rex impetus surgunt: delitias flagella repellũt: singula gaudia ... ficijs ꝑmixta fiunt. ⁊ qđ plura tot in mũdo fibimicẽ sunt repugnantia q̃ vir est aliqe mũdo v... ꝫ q̃ momẽto hore vitaꝫ ducat in qete. Et ꝑ tanto dicit Job, q̃ hõ nat⁹ de muliere

De patientia qđ sit,

De cã q̃re patia ẽ necessaria.

Quattuor ꝺitiones patiẽtie.

breui viuẽs tpe replet multis miseriꝭ qui q̃ flos egre. ⁊ cõ. cẽ. Quia g̃ vita pñs est tante mutatiõis ⁊ laboris ad bene certandum necesse est armatos forti armatura fore. Nulla aũt armatura fortior ꝺ illa p quã cor mãsuescit sub deo. ⁊ hec ẽ patia q̃ hoiem regit. scuto bone voluntatis ipꝭ cohibẽdo ab illicito appetitu vindicte. Jpam em̃ linguã terrahit a cõtumelia ⁊ murmuratiõe. manus a violẽtia ⁊ pcussione: oculos a rozuis aspectibus: pedes a gressibus iniquis. Et sic totũ hoiem infra se claudẽs sub ꝓtectione dei: cuius refrigeriũ querit cõstituit. Et ꝯtum ad hoc ꝺꝫ patiẽs aiam suã possidere. Lu. xxi. Jn patiẽtia ve. pos. a. ve. vestras. Et aplus ad Col. iij. Jnduite vos sicut electi dei viscera misericordie benignitatẽ: humilitatẽ: modestiam patiam. Patiam iõ ponit vltimo: q: est custos ⁊ radix oium virtutũ: vt di. glo. sup illo vbo. Jn patia ve. pos. a. ve. Sen. in li. de ira di. q̃ Cesar august⁹ fuit mirabilis patie q̃ nec ꝓuisis ꝺ se dictis mouebat: ꝫ quitantibus ꝑsuadebat q̃ linguis moderatius vterent. Jnimicis pceb... leuiter hostib⁹ ꝛ inmadentib⁹ ꝛ insultatib⁹ ꝺ eius dñium aio nõ irritabat: ad se reuertẽtes suscipe gaudebat. Ex hac August⁹ patia arguit. Sen. ꝺ se di. Nunq̃d i domo mea possum qđ August⁹ toto orbe terraꝝ? Ille patiens fuit ... bus ignoscebat: ⁊ ego nõ ignoscã pigris negligẽtibus ⁊ garrulis famulis meis. Et subiũgit ea q̃ debẽt mouere hoiem ad cognoscẽdũ. Puer inq̃t eras excusat. Femina iterus: extraneũ libertas: domesticũ familiaritas. ⁊ subdit Amic... est qui offendit fecit qđ voluit. Jnimic⁹ fecit qđ debuit. ... udẽtio: i cedamus. ꝑsultio: ꝛ remittamus. Secũda laus patie est: q: fortiter hostẽ impugnat. Ubi sciendum est q̃ ad bene pugnãdũ duo requirunt: ꝑcipue q̃ spectat ad ꝓs. s. magnitudo viriuꝝ: ⁊ pitia pugnãdi. Un̄ dicit Vale. mari. ꝺ bellis romanoꝝ q̃ ad ictus inferẽdos ac vitãdos iussit senatus virtutẽ arti. rursus artes virtuti pariter immiscerẽ vt illa impetu huius fortior: hec illius scia cautior fieret. Magnitudinẽ aũt viriũ spũaliũ facit patia: q: hoiez ... dit secuꝝ. Ille eni vere est securus qui seipm possidet: ⁊ ab exterioribus nõ mouet. Patiẽs aũt seipm possidet: q: suũ animũ ibi subijcit: nec ab illat⁹ exterioꝛib⁹ ꝓcurit: q: mala pene transitorie nõ metuit. qui aũt talis est potẽs est ad aggrediẽdum oia difficillia. Un̄ sup illo vbo Job. Ubi est fortitudo tua. ... icit glo. Qui se vincit ꝺ oia fortis est. Qui eni vincit q̃ maius est. ꝓbs est q̃ vincat q̃ min⁹ est. Maxime aũt est vincere mot⁹ impetus ⁊ ... ssiones cordis sui: q̃ intra se latent ⁊ ꝺ spm semp rebelles exĩstũt. Nulla aũt pestis ẽ efficatior ad nocẽdum q̃ familiar' inimic⁹: vt di. Sen. Un̄ sup illo vbo puer. xvj Melior est patiẽs viro forti. di. glo. Minor ẽ ... ctoria vbes expugnat... q: ex se sunt q̃ vincunt q̃ seipm vincere q̃ intra se ẽ. ⁊ Sen. i li. ꝺ natura. qõnib⁹ di. Jnmanerabiles sũt q̃ribes q̃ ppꝛos habuerunt in ptãte. pauccissimi aũt q̃ fim q̃ reꝙrit ad pugnandũ habuerũt armoꝝ putiã. Jnt alia aũt q̃ faciũt militẽs in bellis pũi est: q: semp q̃tũ pñt ... quunt vexillũ regi ⁊ suo ꝓncipi sp adherẽt. maxime qñ sciũt ipm nõ facil' expugnari posse. Ille aũt ... ve patiẽs ẽ sustinet mala illata vl' sustin... ꝺꝫ: ꝑcipue exemplo xpi patientię tãtã ignominiã in ligno crucis q̃ fuit ꝓceps ⁊ vexillifer ppl'i xpiani in sustinẽdis opꝓbrijs. vñ dicebat ille patiẽs apl's ad Gal'. Nemo mihi molestus sit. ego enim stigmata dñi iesu xpi in corpe meo porto. Ubi di. Au. q̃ stigmata appellant q̃si notas de psecutoꝛib⁹ penaꝝ q̃s patiebat Exẽplũ in Job de q̃ Jaco. di. v. c. Patiam Job audistis Dic eni vt Greg. ait in mozal'. tot iacu... ꝺ hoste antiquo intorsit q̃t vba patie, ptulit. de q̃b⁹ ꝺꝫ Job. j. Tertia laus patiẽtie est: q: de hoste nobil' triumphat. Nobile genus victorie est hostẽ debellare tacẽdo ⁊ quiescẽdo sine ictu ⁊ repcussione q̃s facit patiẽs. Eidem⁹ eni q̃ ipsi q̃ inurlã inferũt miro mõ ... ligũt q̃n eis nõ rñdet putãtes se despici. Et de talib⁹ dici põt q̃ eoꝝ tela ad eos q̃ertunt: q: dũ tacet patiẽs iniurias tes de iiurijs a ꝓximo despectis inte-

Tertia laus patiẽtie.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rius lacerantur. ⁊ tūc vere gladius eorum intrat in corda ipsoꝝ. sicut dicit pͤs. Sz adhuc nobilꝫ genus victorie est. qñ nō solū patiēs triūphat sine ictu ꝓprio sed etiā qñm ictib⁹ inferēti se offerēdo. ⁊ hoc facit vere patiēs ſm documētū xpi dicētis. ꝙ te pcusserit in vna maxilla p. ei ⁊ al. qͦ intelligēdū est ſm ꝓpationē animi. ⁊ iterdū ſm actū alē exhibitoēz qñ est op⁹. Legit de quodā heremita ꝙ cū ꝙdā spū demoniaco arrept⁹ eū fortiꝫ in maxillā pcussisset ⁊ senex alterā ꝓbuisset. diabol⁹ statim recessit clamās. hūilitas ⁊ patiētia xpianoꝝ vincit me. Legit ēt in policraro ꝙ dū ꝙdā aduersus quēdā gerit excādescceret. ille dixisse fertur. Loqre inqt qͦ plz. qz diligētiā aurib⁹ lingue taciturnitatē aio ꝙtē idigt. Quarto patiētia vincēt felicit cozonat. Cozonatō dat victoriꝫ nisi bello pfecto ⁊ cōsumato. De patiētia aūt nascit pfectio. vt dicit gl. sup Job. Nā in aduerb tolerādis aia pficit p patiētiā. inq̄tū removet tristiā. ꝙ cātur in aio ex aduersis illat. Ex tristia eī nascit ira q impugnat mānsuetudinē. Ex ira odiū qͦ tollit charitatē. Ex odio nascit iniustū nocumētū qͦ est ꝺ iusticiā ⁊ eā tatē. Fūdamētū ergo qͦ hec oia vicia removet. ⁊ pdictas virtutes ꝓfuat ē patiētia. Et q̄tū ad ꝺ dicit. b. Jac. i. c. ꝙ patiētia op⁹ pfectū hz. vñ ps. ꝙ patiētia ꝙ sic ē cōsummatiua o. boni mereť cozonā regni. vñ apls ad Heb. x. Patiētia vob necessaria ē vt volūtatē dei facientes reportetis pmissionē. Hec aūt ꝓmissio declarat ex vbis Jac. i. dicētis Beatus vir ꝙ suffert tēptationē. qñ cū probat⁹ fuerit accipiet cozonā vite ⁊c. Et ꝺ dicit Hiero. Nō nisi p patiētiā plet qͦ ꝺ. Regnū celoꝝ vim patit. ⁊ violēti rapiūt illo. ergo teste veritate. Bti ꝙ pſecutiones patiunť ꝓpter iusticiā qñ ip. est reg. ce. Marth. v. Exēplū. Eleazar⁹ de p[illegible]oribꝫ scribarū. vir etate ꝓuect⁹. vultu decor⁹. gliosꝰ in morte magꝫ q̄ odibilis vitā applectēs. intīn dilexit bonū diuine legis. qvo liturarie ibat ad suppliciū. ⁊ patiēter sustinēs destinauit nō admittere illicita ꝓpter vite amorez. vnde dixit. Ifortiter vitam excedendo senectute dignus apparebo. Adolescētibus aūt exēplū fortē relinquā si promꝓto animo fortiter ꝓo gratissimis ac sanctissimis legibus honesta morte pfungar. quibus dictis occ[illegible] est. ij. Machab. vi.

Quarta laus patientie.

De pfectione ex patientia nascitur.

§.III. Post laudes patientie ꝓpter acced[illegible]

De remedijs ipatientie. ⁊ ꝙmū remedū ꝺ ipatientiam.

Pñt aūt. xv. adduci inter q̄ pcipuū ⁊ potissimū est exēplū xpi. ꝙ vt doceret bona pa[illegible] vite esse ꝓtenēda. aduersa sustinuit ⁊ bona mūdi ꝓtēpſit. Si eī bona mūdi se[illegible] voluisset hō nimis ardēter talia appeteret. q̄si ex hoc se putans felicem ꝙ deū suū talia petentē sequeret. Itē si mala ꝓsentis vite ex toto vitasset. nimis abhorreret hō pauperates. infirmitates ⁊ alias aduersitates. ⁊ dicit ꝙ ille essz infelix qui talia appeteret vel hēret xpm nō imitando. Sz ꝺ riū fecit xps vt bas falsas opiniones ab hominibus removeret. vnde dicit Aug. Oia bona terrena ꝓtēpſit hō rps. vt ꝓtēnēda mōstraret. ⁊ oia terrena mala sustinuit. ꝙ iusti nenda ꝓsuasit. vt nec in illis q̄reret felicitas. nec in istis timeret infelicitas. Xps subdit⁹ passioni. cū alapā accepisset ⁊ ei dic[illegible]t. sic rndes pōtifici: Job. xviij. Nihil ille ꝓtumelioſe locutus est ſ magꝫ innocentiā suā tutatus rndit dicēs. Si male locutus sum ⁊c. ꝙ oia ab eo ideo facta sunt humiliter ⁊ patienter vt nob⁹ humilitatis atq; patiētie haberemus exemplum. Cypr. ianus. di. xciij. dns noster.

§.IIII. Ad hoc autē ꝙ xps

De mo ria patiois xpi ꝙ bōa i ani ma faciat

dulcius sequamur ⁊ aduersa patienter supportem⁹. Sciendū ē ꝙ ex⁹ passio ad memoriā revocata facit triplicē effectū in aia. Ꝓtio eī ea sanat a languore tristicie. Scōo eleuat a lōganimitate patiētie. Tertio dulcorat amore interioris leticie. Ꝓtio eī passio xpi aiam sanat a languore tristicie. Mens eī hūana aduersitatib⁹ [illegible] pcussa terret ac territa q̄si a sue virtut⁹ vigore dei[illegible] p tristicias lāguescit. sicꝙ languēti mēti humana nō sapiūt: hūana etsi si bi noxia esse ꝓspiciat: nō ex toto refugit. Ꝙ stus vir qui sic intra semetipm fluctuat aduersitate pssus vt ad meliora cōsurgat. ⁊ boni opis gressum in veritate figat. ꝓpm passum aī mētis oculos ponat. qz sic dicit Hze. Si xpi passio ad memoriā revocet. mhil adeo durū est qͦ non equo aio tolerēt. Ad Heb. xij. Recogitate eū q̄ talē sustinuit adū sus semetipꝫ ꝺdictoꝝ sc̄z xpꝫ vt nō fatigemi animis vris deficientes. In hui⁹ figurā erecto ꝓpēte eneo in ligno aspiciētes in eū vulnerati a serpēt⁹ liberabant. Nume. xxi.

Scōo credit ad lōganimitatē patiētie. depulso eī languore accidie ꝓ memoriā passionis. mēs i deū erecta lōganimis efficit ad to[illegible]rādū diuti⁹ adūsa. vñ. i. Pe. iiij. Xpo passo in carne. ⁊ vos eadē cogitatiōe armamini. In hui⁹ figurā mādauit antioch⁹ rex vt elephāt⁹ q̄ erāt in bello ostenderēt sanguis vue ⁊ morī vt acri⁹ accenderent ad prelium. i. Mach. vi. Sili. ad aspectū ꝓ ꝺsideratio[illegible] in sanguinis xpi q̄ ad modū vue ꝺ calcat⁹ in torcularī crucis bel lantes ꝺ aduersitates mūdi tētationes carnis ⁊ diaboli accendunt ad resistēdū ⁊ bellādū. Tertio dulcorat amore leticie. qñ eī mens diu aduersa sustinet. ⁊ sepe ad memoriam passionem xpi revocat vr ad patientiam animetur nō ampli⁹ amara sentit dulcedinē mētis. que aliqñ redūdat etiā ad sensitiuā vt desideret ampli⁹ pati. i. Loz. x. Ifidelis deus qui nō patiet vos tentari supra id qͦ potestis sed faciet cū tētatione etiā ꝓuētū. In hmōi figura legitur Exod. xv. ꝙ filijs israel in deserto inuenierūt⁹ aquas amaras vt nō possent bibere. missso ligno de mādato dei in aqs dulcorate sunt vt biberent delectabiliter. Aque sunt tribulationes q̄ frequenter occurūt in deserto huius mūdi. ⁊ in se amare sunt. Iꝛ ligno crucis misso in eis. i. meditatiōe habita de passione efficiunť dulces. vt quis pa[illegible]er ⁊ de lectabiliter sustineat. Ifacit ad ꝓdicta qͦ dicitur. vij. q. i. suggestum. vbi dicitur. Nō vos charissimi a pio mētis ꝓpositō afflictionis amaritudo coerceat recedere. ꝓsiderātes quāta deus ⁊ dns nr̄ Jesus xps ꝙ nobis ꝓtulerit. qui buove ꝓtumelijs se afficiēdū tradiderit. vt nos a iugo diabolice seruitutis eriper. hec ibi. fidelis miles libenter patitur cum rege suo ⁊ filius cum patre.

§.V. Secundū remediū est

De vilitate malorū viris scīis in mal cōuersando

sacra scriptura recitās magnifica facta sanctoꝝ patrū eorum maxie q̄ aduersa passi sunt. Ad hoc eī pōſſctūs ꝑncipalit voluit antiqua facta sub scriptura redigi. vt poste ri illa cōsiderātes aiarent ad fili⁹ sustinēda ⁊ ꝺspernda. vñ dicit apls ad Ro. xv. Quecūq; scripta sunt ad nr̄am doctrinā scripta sunt vt per patiētiā ⁊ ꝓso. ⁊c. Et hoc est qͦ dicit Tob. ij. Hāc tētatio[illegible] sc̄z cecitatis ꝙmisit ds ꝓcurare illi vt posteris daret exēplū patiētie eius. sicut ⁊ sancti Job. Est aūt sciēdū ꝙ malox societas sanctis viris valet ad duo. ꝓpter qͦ aduersa leuius ferre pñt. Primo ad augmētuz meriti. dū eī iusti ꝙ malos affligunt. in virtutib⁹ crescūt. ⁊ in patiēdi arte eruditiores fiunt. Unde dicit gre. in registro. Ubi erit pa[illegible]entia si deest qͦ toleret. ego illuz abel esse nō p[illegible] qui cayn non habuerit. Boni eī si sine malis fuerint. ꝓfecte boni esse nō pñt. Misericorditer ergo de⁹ suis electis ꝓuidet. dū in hoc mūdo ad eoz exercitiū malos eē ꝙmittit. Scōo ad purgatōez pcti. Aliqñ ei sanctos viros ꝓtingit in dei ob[illegible]q̄ ꝙ inertiā corpis alioz laudib⁹ inaniter extolli amplius q̄ debēt de sua sctitate ꝓsumere. ad q̄ oia repīmēda vtiles sunt aduersantiū calūnie vt si qd in vita iustoꝝ purgādū extiterit prauoꝝ societate tollat. Jonathas summus sacerdos ⁊ seniores iudeoꝝ. cū essent vexati vndiqꝫ bellis. nihilominus solaciū sacrarum scripturarū hēre volebant. Unde scribētes sparciatis dicunt. Nos hītes [illegible]atio sacros libros q̄ lūt in manib⁹ nr̄is. i. Mach. xij. Exēplū ēt qͦ ponit greg. in. iij. dialo. de seruulo q̄ fuit pauper ⁊ diu infirmus qui emebat sacros libros et legere tibi faciebat ab his quos recipiebant sui in domo peregrinis qui mirabiliter vitam finiuit in bonū

§.VI. Tertium remediū est

cōsideratio maloꝝ ipsius. q̄ al⁹ cōmisisti. Nullus enim adeo iustus ē q̄ nō multa ꝓmiserit ꝺ deū. de q̄bus ipe deo misante vel dissimulāte: aut ēt differēte nōdū ē punit⁹: et dato. q̄ aliquā penā hūerit nō tñ illaz quā meruit. Vita ēt q̄ in pūri ducit q̄tūcunq; sca videat. plena ē pctis si apud districtū iudicē pleni⁹ indaget. Un dicit aug. Ue etiā vite laudabili iustoꝝ si ipsam de⁹ sine misericordia discutiat. Nulla ḡ pena est iniusta q̄ etiā iustis infert. Deo in ps ꝺ. Si iniq̄tates obſuaueris dñe: dñe q̄s sustiebit. Lhry. Bonus nō pōt esse in oib⁹ bonus: sed ꝙz aliq̄ mala. de pe ni. dist. iij. c. q̄d ergo. Exemplū de fribus Joseph: qui decedentes in egyptū: tūc nil mali fecerūt. tamē passi sunt magnum angustiam ex facto Joseph. ⁊ hoc ꝓpter peccatum pus multo ante cōmissum in vēditiōe ioseph. Un dicebant. Merito hec patimur ⁊c.

§.VII. Quartum remediuz

Abusus felicitant humane.

est ꝺsideratio abutentū humana felicitate. Cōmunit eīm hoies in ꝓsperitatib⁹ cōstituti in supbiam ⁊ cordis vanitatē eleuant ad sequēdas etiā carnis delicias indebite efferunť. Natura eīm hūana ꝓpter corruptiōem pcti originalis infirma est. vñ ad bonū est difficilis ⁊ ad mala ꝓna. Et hoc est qͦ dicit apls ad Ro. vij. Nō eīm qͦ volo bonū hoc facio: sed qͦ nolo malū hoc ago. Cuius cām ibi subdit. Video inqt aliam legē in mēbris meis repugnātez legi mētis mee. Lex q̄dem membroꝝ est lex fomitis peccati

De cā pro nitatis ad malum

originalis: qͦ naturā corrumpit. Per hāc q̄dem legez hō inclinat ad malū ꝺ rōnem q̄ ē lex mētis. Un ḡ cū ꝺ iterio ri moti[illegible] inclinare ad pcm. hz etiā extra motiuū humane ꝓsperitatis: que etiā de se ꝺsponit ad hoc: ex duplici parte ad ruinā inclinat pcti. ⁊ ꝓpter hoc vix aliqs iuenitur in ꝓsperitate constitut⁹ qui bñ ea vtat. Nam sicut dicit pbs Non est nisi vtuosi viri bñ ferre bonas fortunas. Maxime aūt qui alijs ꝓferunť. bonas fortunas bene ferre nesciunt: qz ꝓterea q̄ dicta sunt inclinātia ad pcm hēnt tertiū. qͦ etiā ad hoc impellit sc̄z eminēt[illegible]ap ceteros: q̄ se non hoies: sed sup hoies putant. ꝓpter qͦ ad multa sclera et tyrānides crūpunt. Exēpla in Salomōe. Ezechia q̄ in ꝓsperitate grauiter deliquerunt: in aduersitate vero reuersi sunt ad deū: vñ ⁊ Salomō p[illegible]stea fecit libū eccla stes. qui hebrei ītitulant de pnia sa[illegible]onis. Et hoc etiā dicit Amo. ⁊ Hieronymus.

§.VIII. Quintum remediū

Miseratis bilis status vite pñtis

est cōsideratio mutabilis [illegible]miserabilis status vite pñtis. Factus est eīm mūdus iste ad modū cuiusdā circuli. sicut dixit q̄dā pbs. Et hoc q̄dem verū est nō q̄tū ad motū celi ad quē sequit⁹ successio rpis. s. q̄tum ad ꝓximos mot⁹ ⁊ diuersos eueꝝ q̄ eueniūt circa hoiem: vt verū sit ſm pbm ꝙ cōtinuū motū sup[illegible]oz sequit⁹ cōtinua transmutatio inferioū. ꝓpter qͦ humana vita ꝓtinue labit⁹ in q̄dā agitatione cōsistit. vñ dixerūt ꝙ ex motu celi ⁊ ꝓpas adiacētia relinq̄bat in re rpali q̄dam tabefactio ⁊ dispositio ad corruptionē quā appellauerūt. qñ. Est aūt mūdus iste sub ꝺ ordine taliter cōstitutus: vt nō hic mentis affectus figamus credentes hāc vitā hoi esse cōcessam. p requie ⁊ habitatōne patrie: sed pot⁹ ex his aduertam⁹ eā esse datā. p q̄dam nauigio trāseuntiū. ⁊ ad tps pegrinatiū. ⁊ sic co[illegible]pellamur aliā meliorē vitā credere ⁊ illā desiderare: ⁊ in ꝺ mūdus ē optime cōstitut⁹. Nam si stabilior foret ⁊ ꝓspa semp daret hoiem nimis traheret ad sui dilectōem seu ad se diligendum: ⁊ tūc nihil aliud q̄reret q̄ qͦ oculis cerneret ac p ꝺ celū ꝑderet. ad qͦ hītandū fact⁹ est. Sz dū vita pñs non in eodē statu pmanet ⁊ freqnter aduersa ꝓpinat. ꝓmine quem sic frequēter cōrerendo agitat: ad aliū diligendum compellit. Un dicit Hze. [illegible]us. Z[illegible]e mūdus dū tot amaritudinibus cruciat: dum [illegible] calamitatibus ingeminat quid aliud nisi vt nō amet clamat.

§.IX. Sextum remediū est

De cā qre boni ꝺ flagellant.

ꝺsideratio diuine miserationis: q̄ vt ꝺ. Hze. q̄ſdā hic deus pcendo ferit ⁊ q̄busdā pcit vt in ꝓpetuz ferias. Sic eni ꝓ Jo. ꝺ Apoc. iij. Ego q̄s amo corripio ⁊ castigo. ⁊ apls ad Heb. ij. ꝺ. i. Flagellat⁹ oēm filiū quē recipit. Quare aūt necesse sit dei filios in hac vita flagellari cā est: qz nemo ē in hac vita tam iust⁹ q̄ nō cōmittat aliqua pcta leuia: q̄ si nō mereant penā eternā. necesse ē tū ea aliq̄ pena puniri: qz nullū pctm trāsit impunitū. Misericorditer ḡ agit cū hoie qñ pcta sine q̄bus in hac vita nō viuit p aliq̄ aduersa purgank: vt in alia vita a penis libera exist. vnd dicit Hze. q̄ signū miserātis dei est qñ q̄s culpa ꝓpetrata morte diuina vltiōe punit. Est eni magnū argumētū q̄ ad misericordia bona illos ꝓseruat q̄s pīnibus bonis ꝓuat: qz nisi ꝓceptis deus hereditatem dare ꝺsponeret: erudire eos p molestias nō curaret. vñ dicit Scīs. in li. de puidē[illegible]t: q̄ deus ad bonos viros nō hz animū maternū: Iꝛ paternuz Matres eni in finu filios fouēt: ⁊ eos demulcēdo p inertiam lāguescere faciūt. Patres vo filios laboriosib⁹ ⁊ exercitijs agitātes. ꝓbant: vt eruditores fiāt. vere ḡ de⁹ pater. his q̄s p flagella emēdādo castigat: vñ ꝺ. puer. xiij. Qui pcit virge odit filiū suū. q̄ ät diligit instāter erudit. Ut ḡ ꝺus hos q̄s in fili[illegible] recipit eruditat. virga flagellatiōis vtiť p[illegible] stulticia colligata in corde pueri. i. hois pueriliter v[illegible]is fugat. sicut ꝺ. in eo. li. puerb. Ifacit ad ꝺ q̄ habeť de p[illegible]. ꝺ. i. j. si pctm. vbi dicit. Ab electoꝝ suoꝝ cordibus de⁹ [illegible]at pctoꝝ suoꝝ maculas tpali afflictiōe abstergere quas in[illegible]s in eternū nō vult videre. i. punire. Exēplū in maria sororꝰ aaron pcussa lepra ꝓpter murmuratōez Nu. xij. Ad ꝺ figurandū legit Exo. xij. ꝙ egyptij laboribus ⁊ molestijs tandiu iudeos affixerūt ꝙ eos cōpulerunt egyptū relinquere: ⁊ ad sacrificandū deo desertū intrare. dicēte scriptura Exo. xij. Urgebant egyptij pplm israeliticū de terra sua exire. Per egyptū q̄ interpratē tenebra significat mūdus tenebrosus q̄ p multa aduersa q̄ aduersum hoiem mittit eū a te exire facit: ⁊ ꝙ ad deū fugiat. Qñ inuitū cogit ſm illud Hze. Mala q̄ nos hic pmunerā deū ire nos cōpellūt. Ad [illegible]ſicit illud Ose e. xj. c. Ecce sepiā vias tuas spinis ⁊c. ꝺ. vide ⁊ illud Luc. xiiij. Exi in vias ⁊ sepes ⁊ cōpelle intrare.

§.X. Septimū remedium

Ifidelis ꝺ dnū ne ꝓba tis.

qͦ est ꝓiunctū ꝓcedenti est ꝓsideratio diuine ꝓbationis q̄ deus in hac vita aliqs felices facit quia eos nulla adversitate pmittit[illegible]os miseros in illavita pstituit. Nullus est eni tam a ꝺ[illegible] aduersus q̄ nō aliqua de gñe bonoꝝ faciat. ⁊ cū nullū bonū sit qͦ sua retributōe careat. rndet deus ꝙ pmio nō magna bona alterius vite: qz ꝙmiuz nimis excederet meritū: ꝺcedit aliqua ꝓspera vite pñtis: que sunt pua bona. Et ꝺ est signū eterne dānationis: sicut dicit Hze. Lōtinuus inquit successus tpalū est certū signum calamitatis indicij. De ꝺ dei iudicio occultō iusto Hieremias cū deo disputās qui[illegible]. Quare inqt via ipioꝝ ꝓsperat. ꝺn est oibus q̄ ꝓuaricant ⁊ male agunt. Iratasti eos ⁊ radicē miserūt. pdierūt[illegible]cium fructū. ꝓpe es tu ori eoꝝ ⁊ longe a corde eoꝝ. q. d. Impij ꝓsperari videntq; tu deus firmas eos in tpalibus bonis: ⁊ in eis ꝓficiūt si te inuocāt. ꝓ hmōi acquirēdis. ꝓpe es eoꝝ ex auditōi: ⁊ a verberatōe renū eoꝝ longe. Un hic [illegible]det ⁊ pcat. Lōgrega eos quasi gregē ad victimā. q. d. ad victimā infernalis pene: velut gregē pecoꝝ sunt ꝓgregandi: ⁊ tūc sctificabis eos. i. te in eis vt sanct⁹ ⁊ iustus appareas: vlciscēdo te de eis in die occisionis eoꝝ. vñ Hze. Iniust⁹ ad debitam morte[illegible]rres effrenat⁹ voluptatibus vit⁹: q; ⁊ vitā li q̄ mactādi sunt [illegible]liberis pascuis relinquunt. Bñ ḡ dicit Scīs. in li. de puidētia. Nihil inqt infelici⁹ eo cui nūq̄ accidit aliq̄d aduersi, male eni iudicauerūt ꝺij ꝺ eo. Ifacit ad ꝺ

Hiere. xij. capto.

Universidad de Deusto
Biblioteca

qđ habetur.de di.pe.iij.Quid ergo turbamur. Nemo vi dens malos ꝓsperitatē habere,turbet. Nō pōt malus in oībus esse malus.sz hz aliqua bona ꝑ qbus remuneret tpali ꝓsper..are.vt in alio mūdo plene puniat. Exēplum de diuite epulone sepulto in inferno.cui dictū fuit.Rece pisti bona in vita tua.Luc.xvi. Exēplū etiā de illo vbi ho spitatus est bea.Amb.vadēs romā q̄ sp habuerat magnā ꝓsperitatē:t post recessum amb.t socioꝝ ad admonitionē eius absorptus est a terra cū omnibus ad se ptinētibus,t remansit signū ꝑfundissima fouea.

§.XI. Octauū remediū est

De malis effectib⁹ ꝓsperitatis

cōsideratio ignorātie t cecitatis quā inducit status ꝓsperitatis. Demetiā mirabilē incurrit hō ꝑ ꝓsperitate arridē te sibi qđ fortis t in pñti tm est. Hō em̄ sensualis q̄ nimis in delectationib⁹ sensuū delectat solū ad hoc.t nūc moue tur.nō extēdēs se ad futurū tps.aut nō putans q̄ futurū tps cū sit secū ferat ꝑ pns nunc habeat. Et ō moze buit hoc solū apphēdit qđ sentit,t sic aliud nō nouit q̄ ꝑ eius sensibus pntialiter offert,ꝑpter qđ his qbus delectādo in hereret vehementer affectus.ea sola cogitat fine successiōe cōrarij. Sz in hoc est magna hois stoliditas q̄ tāto falsi tatis erroze ōcipit nō ꝓsiderās q̄ ea q̄ in tpe agunt ꝓtis successibus imutant. Carnalis voluptas iuuentutē dele cerat.sed si infirmitas aut senect⁹ aduenerit quoꝝ alterum vel utrūq; vitari nō pōt cozp⁹ ꝓterit cū..inor carnalia anc desipiūt,aut deficiūt. Ecce ostēsa carnis oblectam..ta.q̄ cito hoiem fallēdo derelinquūt. Diuitie hoi suffi..ētia pro mittunt.sz hec ꝑmissio falsa est t incerta. Latronū em̄ in fidis ac fortuitis euētibus t ꝑiculis subsunt,vi. suos pos sessores deserēdo fallūt. Sꝑ frequēter em̄ scia.. sacra scriptu ra testat diuitie congregant in malū dñi sui.tum qz ꝑ labo rem t sollicitudinē acq̄runt. t cū timore possident.tū etiā qz earū abusus vrtes ad pnitiosos terminos deducūt.si cut sepe docuit experiētia. Honores hominē in sublime po nūt.sed diu in alto eū stare nō sinūt, M..tibus em̄ valles sp adiungunt,nec mōs fine valle fuit.sicut nec clati diu si ne depressiōe manēt. Dis..ā q̄ se exaltat humiliabit,ait veritas in euāgel. Generosa,ples claritatē genitori tribu ere videt.sz frequēter mestitiā adducit t dolorē.t vñ pr gl'iam se habere cre..inde frequēter patit ignominiaz. In cūctis ergo humanis ꝓsperitas hoiez decipit.t se fal sam ostēdit.qz q̄ exteri⁹ se here prendit.veracit suis ama toribus nō tribuit. Exēplū de diuite cui⁹ ager vbe..s fru tus attulit.cui dictū fuit. Stulte aiaz tuā hac nocte repe tēt a te &c. Luce.xij. Ibi vide. Et q̄ facit ꝓsperitas hoiez quasi fatuū ostēdit Amb.sup lucā in dictā pabola dicēs. Si cut q̄ p insaniā mēte trāslati sunt.nō iā re..ipas ꝑput sunt s passiōis sue fantasias vidēt. Ita et mens auarivinculis cupiditatis astricta sp aurū videt.sp reddit⁹ cōputat.gra tius aurū q̄ solē intuet &c. Et habet.dist.xlvij.sicut bi,

§.XII. Nonū remediuz est

Brevitas vite.

cōsideratio breuitatis tpis qđ in aduersitate cōspicitur. Temp⁹ei.. vite pntis bre..e est t qsi momētū i cōparatōe vi te eterne. Vñ dicit Jaco.in cano.sua.c.iiij. Quid em̄ est vita nr..nisi va..or ad modicū parēs. Et in Esa.dicēte do mino,ppbe q̄ clamaret.qđ clamabo inqt. Clama. His ca ro fenū. Sꝑ fenū qđē cito decidit.t caro breui tēpe marce scit. In breui ergo tpe diu ꝓtēdi aduersa nō pnt. Ex bre uitate q̄ tpis breuis erit patiētia aduersitas.vñ dicit apls ij. Ad Cor.iiij. qđ in pñti est momētaneū t leue tribu latōis nre supra modū in sublimitate opaī in nobis eter ne gl'ie pōdus. Nō em̄ dic eterne gl'ie pōdus.rñdet ei qđ dixerat momētaneū t leue tribulationis nre. Nā id qđ in ꝓsenti est momētaneū t breue,virtute patiētie cōmutat in eternū. Nō vo dicit leue sc̄z ad pz..dū cōmutatur in pōdus gl'ie q̄ tāto erit suauioz.q̄to pōderosioz.i.intēsioz. Sꝑ felix commutatio t penit⁹ hec mutatio dextre excelsi de

breui t trāsitozio ad eternū: de leui pena ad imensitatem glozie peruenire. Signanter aūt subiungit aplus leue ad momētaneū:qz quātumcūq; tribulato sit breuis in tēpo re semp tñ tribulato deus assistit vt leuius tribulationē ꝑse rat. Presentia ergo dine cōsolatōis etiā ipm momentuz tribulatōis alleuiat. ꝓpter q̄ bñ di. Apls.q̄ deus facit cū tentatiōe ꝓuentum. Vñ Esa.xliij. Cum trāseris per aq̄s recuz ero t flumina nō opient te:t cū ambulaueris i igne nō comburēris. Tres pueri socij Danielis:scz Ananias: Azarias:t Misahel:qz noluerūt adorare statuam, missi sunt in fornacē ardentissimā.sz valde modicū steterunt. Et etiā pro illo modico nō contristauit eos ignis sz pfu si sunt roze celesti. Dan.iij. Sic boni etsi ponunt in ma gnis tribulatōib⁹:qz nolūt se mundo pformare t iniustis ꝓceptis obedire. Modicū durat tribulatio:t tūc etiā me taliter a deo cōsolant. sicut xpo agonizāti in horto. orōne apparuit angelus cōfortans eum.

§.XIII. Decimum remediū

Nobilitatis ꝓprie nature.

est cōsideratio nobilitatis ꝓprie nature:ad quā exterioza aduersa non ptingūt. Aduersa em̄ que diuitias tollūt nō animi sed fortūe bona diripiūt. Non ergo hō torqueri hz in aduersis sed potius hz de aptis insidijs securus existe re:qz sicut dicit Sen. Munera fortune sunt insidie:t qsi viscata bñficia.qđ em̄ sub fluctuantib⁹ bonis fallacis fo rtune latebat,succedens mutatio detexit. Narrat Valeriꝰ maxim⁹ de crasso qui ꝓpter magnitudinē diuitiarū locu pletis nomē accepit.inopia subsequēte appellatiōem de decozis sortitus est. Nā cū a egen⁹ ambularet amara;sug gillatione nō carebat. Ab occurrentib⁹ em̄ derisozie diues salutabat. Item aduersa q̄ ab honozib⁹ depm..nihil ab honozato demūt.non em̄ honoz est in honozato sed in ho nozāns opatione. Nihil q̄ ꝑdit animⁿ verus q̄uanitate nō cupit inflari.nō em̄ honoz hoi tribuit veritatē sed opionē q̄ tanto est fragilioz q̄to multitudo q̄ de hoie opinat ē mu tabilioz. Infinitis em̄ modis aut ꝓsuasionib⁹:aut circa rē non mutatā accidentib⁹ mutaris:vulgi opinio mutat. Exē plum de xpo q̄ dñica ramispalmarū fuit ita honorifica tus t magnificatus in populo iudeozū:t sequēti feria sexta ita abomi..us⁹ t despectus:t mortuus est. Narrat eti am Valeriꝰ de q̄dam alio noie Crasso.q̄ tanta in cōsulatu claritate refulsit vt senat⁹ patronus diceret. Deinde ꝓsi opinione mutata ad..tius romani vulgi alpecūs manib⁹ carnificum fuit lacerat⁹. Prem accidentia egritudinū t in cōmoda senectutis tant..cozp⁹ frāgūt ad aīm aūt non at tingunt. Cozp⁹ em̄ instrm est aie,maxime in..qrēdo vm tem. Nō refert aūt qle..instrm vel cuiusinōi materie,dū modo deseruiat agēti ad effe..a sui opis. Anim⁹ aūt ordi nat⁹ eq̄ cozpe cōfracto.sicut sano vtit ad vtutē:imo cozp⁹ validū frequēter infirmis animis occasio ruine est. Unde Amb. Quod nocet cozpi iuuat spīm:egritudo carnis pec catum repellit. Luxuria t ꝓsperitas pctm̄ adolet.i.nutrit. de pe.di.iij. Non ergo aduersa q̄cūq; pnt aim tāgere:ni si qñ qs in eis ..nergit. Vñ Sen.in li.de ira dicit. Ut su perior⁹ ps mūdi t ordinatior⁹ ppinquior fuerib⁹ non im pellit tepestate:t caret tumultu oi.inferioza vo fulminat. Sic sublimis aius:scz p vtutē semp est q̄et⁹ t trāquilla sta tiōe locat⁹. Et ideo,pbat ide..t in eo.li.q̄ sapiēs nihil po test pdere:qz oia in se reposuit.qđ ꝓbat exēplo cuiusdam pbi q̄ cap..a ciuitate sua cū oia pdidisset etiā filios.veniēs ad aliam pri..am:interrogat⁹ an aliqđ pdidisset.Rñdit.ni hil.oia em̄ mea mecū sunt. Et loqbat de vtutibus t scia. In hui⁹ figurā legit. Mat.iiij. Dñm xpm ficcis pedibus sup vndas ambulasse:ad inuēduz q̄ diuin⁹ hō sup huius mūdi varios euc..tanq̄ sup fluctuātes vndas pedes su oum ..fectuū dz hre elevatos. Hoc aūt homo assequitur qñ ꝑ cōtemplatōem ad diuia cōsurgit. Tunc em̄ aduersa nō timet. Vñ Job dic..bat, P..ne me iuxta te t cuiusuis manus pugnet cōtra me,

§.XIIII. Undecimuz reme

Cōsidera cōis pena rum.

dium est ꝓsideratio penarū quas mundani hoies sustinēt in peccatis adiplēdis vl' tpalib⁹ acq̄rēdis. Videm⁹ em̄ q̄ hoies mūdi vt adiplere possint sua desideria.aut aliq̄ lu cra dānosa facere.infinita ꝑicula subeūt q̄tidianis cruciati bus affligunt:mortib⁹:itineribus:t periculis maris:t la tronū se exponūt.t frequēter ꝙcupita nō assequūtur.sed post multos labores quos in hmōi conatib⁹ ha..t.crucia tum gehēnalē ꝑ fructu recipiūt. Vñ dr. Eccl.. Uia pec cantiū cōplātata lapidib⁹.t in fine illius inferiz tenebr..t pene. Ad ira..m. Uia peccantiū est lap..osa t difficilis ad trāseundū. Et terminus ad qđ deducit est doloribus ple nus. Et hoc est qđ dicūt dānati Sap.v. Lassati sumus in via in..atis t perditionis,ambulauimus vias difficiles: viam aūt dñi ignozauimus. Si ergo tot aduersa sustinēt ꝓ his noxijs acqui..dis,ad que frequēter sequit pena eterne dānationis:magnū remediū datur iustis ad susti nendum patienter aduersa ꝓ vita bona t beata.

§.XV. Duodecimuz reme/

Duodecimū remediū. Duplex tremediū t gñale ꝓ iz patiētiaz.

dium.est cōsideratio irritatiōis t tristicie quā incurrit hō per ipatientiā. Ubi sciēdū q̄ hz dupler generale reme dium ad qđ dz recurrere qñ aduersa patit. Unū quidem est regula ꝓprie rōnis ꝑ quā pōt suos motus cōpescere t infra ꝓprios limites se tenere. Debet em̄ hō bonuz rōnis ꝓponderare oibus bonis extrinsecis t vindictis quarū cūq; iniuriarū quas tanq̄ ma..anim⁹ dz puipendere t a memoria repellere. Tūc em̄ in mēte sua q̄tus erit nulla mo lestia a..t.. vñ dr. de Octauiano.q̄ oim recordabat ꝑ terē inimicorū. Aliud remediū efficacius t principali⁹ est regula eterna que est ipse deus.qñ em̄ hō ꝑ virtutē rōnis si bi nō sufficit humanis siquidē subditis vndiq; deficienti bus.animū dz ad deū leuare. t ab ipso q̄ solus est adiutor in tribulatiōibus subsidiū petere. Vñ malignis mouēnt⁹ ꝓ hmones aduersus iustos. t iacula penetrāntia corda. Ps. hoc remediuz ꝓsuadet.di. Jacta cogitatum tuū in dño. t ipse te enutriet. Nō bñ legit⁹ fecisse Josaphat rex iuda.q̄ audito q̄ multitudo maxima extra eū veniebat a qua nul lo humano subsidio poterat se defendere.totum se cōtulit ad rogandū dñm dicēs. Cū ignorem⁹ q̄d agere debea mus. hoc solū residui habemus vt ocul..nros ad te eriga mus.ij..ral.xx. Hoc duplicī refugio ꝓtuat se homo ꝑ impatientia.s.rōnis t dei. Nihil e..homi piculosius t dā nos..q̄ impatientibus aduersitatibus dare se impatiētie t desperatiōi. Exemplū in Achit..q.. ex eo q̄ nō fuit fa ctum ꝑm cōsilium suū tāto..loze cōsternatus est q̄ seip⁹ suspendit.ij.Reg.xvij.

§.XVI. Tredecimuz reme-

Tredecimū remediuz ꝑ im patientiā

diū est ꝓsideratio necessitatis patiēdi. qz aliter ad regnū dei nō puenit. Vñ dr in actibus ap..oz.xiiij.c. Per mul tas tribulatiōes oportet nos intrare in re..a celoz. Ma gna em̄ bōa nō acq̄runt nisi magno labore.aut magno p cio seu valore. Ecce vt lucrer..rē terrenā.maria trāsis spa cia terraz pagis ifinitis ꝑiculis:laboṛib⁹ sudoṛibus te ex ponis.q̄to magis si deum celum acquirere velis. Me rito ergo aliqua aduersitate exercitādi sumus qui tot bo na reseruamur.vt dicit Greg. Si illic dulcia pe..imus ne cesse est vt hic ꝑius amara toleremus. Et Augusti.dicit. Quid mirū si flagellat custodiens puulos dñs quos gra tia deus querit heredes. Bene ergo dictum est in Eccle siastico. Usq; in tps sustinebit patiens.t postea redit lo cunditatis.qđ de eterna iocunditate intelligēdū est. Et q̄ indubitanter credas de hac vita aliter non posse ..nisi. attende q̄ ille qui erat dñs.et cui nulla pena debebat.q̄ pctm̄ non fecit nec inuentus est dolus in oze eius.vt dicit Esa.nō aliter de hoc mundo tranſiit. Unde discipul' eīs tibus in emaus arguendo dixit, Nonne oportuit xpm sic

§.XVII. Quartūdecimum

Quartū decimū re mediū ꝑ patiētiaz.

remediū est cōsideratio diuine ꝓuidentie:se extēdens ad omnia que circa homies disponunt. Ubi sciendum q̄ di uina ꝓuidentia includit duo:scz cognitōem de reb⁹:t eo rum directōem in finē. Cognitio qdem est vniuersalis t perfecta pertingens vsq; ad mima rei:finis illud qđ di xit dñs. Luc.xij. Capilli capitis vestri oēs numerati sunt Eū em̄ deus agat ꝓ intellectuz ad tantū se extēdit eius co gnitio ad quantū extendit eius causalitas. Eū aūt d.. sit pm..t vniuersale agens.eius causalitas ad omia en tia se ex..dit.nō solum quātū ad species rerum:sed etiā quātum ad indiuidua:t quecūq; indiuiduis accidūt vl' ac cidere po..nt. Necesse ē ergo oia hec eius cognitōi sub iacere. Unde ..dina sapiētia dictū est. Sap.vi. Attin git a fine vsq; ad finē fortiter.t disponit omnia suauiter. quicqđ ergo agit circa creaturas quātumcūq; minimas a deo est puisum:cū nihil sapiētie sue occultū effugiat. Nā si cut dr ad Heb.iij. Oia nuda t apta sunt oculis ei⁹. Ul terius directio re..in finem q̄ in noie ꝓuidentie ꝓpor tatur.est q̄dam ordinatio in deū:cum deus sit finis oium creaturarum.t maxime,rōna..q̄ vsq; ad participatōem sue beatitudis nata ē ptingere. Nō aūt deus ordinet ho minem in seipm se ei ꝑ fine exhibēdo est signū ineffabilis dilectōis. Nam cū de⁹ sit sūme bonū..mūnū bonū hois est ad ipm puenire posse. Deus e..to q̄ est rex oim cogni tor.t earū in seipo ordinator cognoscit mensuram virtutis human..ñ interdū ei subtrahit exteriora bona: t aduer sa imittit eo q̄ cōsiderat hec expedire ad psecutōem eter ne felicitatis. Predictis igit diligenter inspectis.hō i ad uersitate cōstitutus dz cogitare aduersa q̄ sibi eu..iūt eē cognita a deo:..ea casualiter euenisse. Insuper cōsidere ret deuz eē patre..nū.t ex hoc pium puisorē q̄ de⁹ nihil sue creature inferret:vel euenire ꝑmitteret:nisi qđ sibi ad sa lutem expedire cognosceret. Pater em̄ filiū diligit:t vim flagelli quo filium verberat nouit. Ex predicta cōsideratio ne homo iter filios deisse cōstituit aduersa sustinēs. Et tūc p certo teneat ea ad salutē aie deo disponēte ordinari. Hm illud Apli ad Ro.viij. Diligen..⁹ deū omnia ..operantur in bonū. Exemplum. Moyses percusso egyptio t re phenso hebreo diu exulauit in terra madi..pascē oues Jethro soceri sui:tandē p..diuina ꝓuidentia deus pha raonis cōstituit ꝓnceps iudeozum efficit:t diuis allocu tionib⁹ vltra omēs amicos dei ꝑfruitur. Dauid ifantulus ab hoibus despectus:sed ante oculos dine ꝓuidentie ma gnus in regem assumit.i.Reg.xvi. Et ..t multas per secutiones a Saule perpessas regnum temporale conse quitur.t postea eternum.

§.XVIII. Quintūdecimum

Quintū decimū re mediū ꝑ patientiā

t vltimum re..ediū est cōsideratio fructuū q̄ ex aduersita te ꝓsequūtur. Fructus aūt possunt numerari sex. quoruz tres ptinēt ad peccatores q̄ ex aduersitate cōsurgunt. Pri mus est irelect⁹ excecati illuminatio, Scōs voluntatis de/

Universidad de Deusto
Biblioteca

De fructibus superbie vitalitatis & aduersitatum.

Prima vtilitas.

Secunda vtilitas.

Tertia vtilitas.

Exẽplum

De viribus fructibus quoad iustos.

Primus fructus.

Secundus fructus.

De tribulationibus terre boni cor.

De perseuerantia eor. qui sunt in terra.

Tertius fructus.

Ad qđ ordinat humana aduersitas.

De duob9 vijs ꝓfectus.

De pseuerantia eor. qui sunt in celo.

De effectibus pseuerãtie.

Primus effectus.

Secundus effectus.

Tertius effectus.

De pseuerantia eor qui sunt in celo quid sit.

De pseuerantia eor qui sunt in terra quid sit.

De fructibus superbie vitalitatis & aduersitatum.

Primo ergo ex aduersitate intellect9 illumĩat. Circa qđ sciendũ q̃ ꝓcul9 anime ad videndũ ea q̃ sunt agẽda est intellectus. Est em̃ sicut lucerna in domo p quã cernunt oia que in ea sunt que si extinguit̃. iã oia in tenebris fiunt: nihil videri põt. sic ⁊ si lumie intellectus obtenebrescit quicquid in te erit tenebrosum erit. Juxta illud qđ dr in euangelio. Si oculus tu9 fuerit neq̃. scz per luminis priuationez. totũ corp9 tuũ tenebrosum erit. Diabol9 aũt volẽs hominẽ totaliter ꝑdere in tenebris pctoꝝ incipit ab intellectu q̃ est lucerna vt ipm̃ obscuret ne videat qđ agẽdũ sit. hoc em̃ habito facile est ei hoiem ducere quo vult sicut q̃ dux rit cecũ quocũq̃ se veritat cecũ faciliter trahit. Exẽplũ in nabuchodonosor: q̃ in ꝓsperitate ꝓstitut9 in tãta mẽtis cecitate deuenit vt superbe diceret. Nõne hec est babylon magna quã ego edificaui in roboꝛe fortitudinis mee ⁊c. Sz hoc dicto fuit ita a deo punitus vt amisso vsu rõnis verteretur ad bestiã q̃tũ ad estimationẽ aliox aspicientiuz cũ. vñ cũ bestijs in deserto habitauit per. vij. tpa. i. ãnos. vel sm alios. i. vij. mẽses. Dan. iiij. de pe. di. i. §. ex his itaq̃. Secũdo ex aduersitate volũtas deprauata in melio9 cõmutat. Adam q̃n em̃ ꝓtingit q̃ hõ rebus tpalibus dedit9 tm̃ immergit in earũ amoꝛe q̃ null9 ꝓsuasionib9 monitis seu ꝑdicatoib9 euelli põt. sz insepabili9 cũ mũdo videt̃ ligatus. sm illud p̃s. Cõglutinatus est in terra vẽter m9. Aliq̃ vo ad modum terrestriũ animaliũ repentiuz. q̃ a terra elevari n̄ ꝓnt. terrenis ⁊ caducis inhiant ⁊ adherent. Tũc am̃ ascẽtis dei signũ est sicut dictũ est supra. si sic laxatis habenis libere agãt. qcũq̃ eoꝛ volũtati placitũ fuerit nll9 aduersitate concussi. His em̃ tãq̃ desperat̃ divina ꝑfectas actus supplicij ꝑseruat. Vñ pulchre dicit Valeri9 maxim9. Nẽ to gradu ad sui vindictaz divina ꝓcedit ira. Tarditatẽq̃ cũ supplicij grauitate cõpẽsat. Et in Esa. xxvi. c. dr. Miser eamur impio ei. s. i hac vita nõ aduersando. Et postea subdit̃. ⁊ nõ discet facere iustitiã. Et. ij. Macha. vi. Non finere pctoꝛibus ex tnia. i. ad sui placitũ agere. sz statim vltione adhibere magni bñfij indiciũ est. Non em̃ ⁊c. Et aug. Nihil infelicius felicitate peccãtis. q̃ penalis nutrit impietas. ⁊ mala volũtas velut hostis interioꝛ roboratur. Manasses rex iude pessimus fuit sup oẽs reges iuda. et diutius regnauit multa mala faciẽdo: ꝓpter q̃ tãdẽ captꝰ a rege assyrioꝝ ⁊ ductus in babyloniã in carcerẽ. ꝓuersus adversa pniam oãs exaudit9 fuit ⁊ reduct9 in hierlm in regnũ suũ. ij. Paralip. xxxij. Tertio ex aduersitat. ꝓcuratur cetia refrenat̃. Cũ em̃ corp9 p flagella atterit̃ coꝛ circa libidinis delectatões nõ vagat̃. Nõ em̃ vacat de carnalib9 cogitare. Et hoc ad bonũ iteriozis homi cedit. Vñ dicit Hieg. Quis nesciat q̃ mlto meli9 est ardere flãmis febriũ q̃ igne viciozꝝ ⁊ tñ cũ febre coripimur. medelã q̃rim9 ac viciozꝝ estũ q̃ occupare nos poterat ꝓsiderare negligim9. Videmus imantissimas bestias a maximis voluptatibus coerceri dolozis metu. Filius ꝑdig9 accepta poꝛtõe subdũ oia ꝓsumpsisset in regione lõginqua viuẽdo luxurioꝛe necessitat̃ famis vrgẽte ad pr̃em redijt relictis voluptatibus suis. Luc. xv. Jn vitã patrũ legit̃ q̃ cũ qđã de fornicatiõe foꝛtiter ꝑtaret̃ nec ieiunijs ⁊ vigilijs ⁊ oãonibus cessaret tẽptatio. tãdẽ ab eo suus ꝓcepit alijs mõachis q̃ multas ei molestias facerẽt. cũ hoc eũ accusarẽt tãq̃ ipse alijs fecisset iniurias. Qui post aliq̃d tps interrogatus ab abbate si amplius tẽptaret̃. Rñdit mihi viuere nõ licz ⁊ fornicari libet. Alij vero tres fructꝰ videnꝫ pertinere ad iustos qui eas etiã expedit sufferentias habere circa penarũ exercitia. Et est primus fructus argumentum experientie. scds scutũ custodie. tertius premium glorie.

Primus ergo fructus est argumẽtuz expientie. quo q̃s experit̃ ꝓprias vires. Nemo em̃ dicit Hozo. q̃tum proficit inter ꝓspera cognoscit. ꝓpter qđ ꝓcipiunt aliq̃ q̃ gloriantur se multas virtutes habere. vicijs se nõ subiacere. nulla aduersitate freti. Sed tales interdum si ex aliquibus inlurijs illatis se tãgi ꝑsperint ꝓtinus in verba cõtumelie vl signa impatiẽtie prumpũt. Et iõ dr Eccl. xxvij. Vasa figuli ꝓbat fornax: ⁊ hoies iustos tẽptatio tribulationis. Non eni artẽ gubernãdi mare trãquillũ aut ventꝰ obsequẽs ostẽdit: sed cũ fluctus inundãs gubernacula eruperit: vl vent9 valid9 nauẽ pcusserit. Sathan a deo petiuit ptãtem q̃ in Job manũ mittere posset ad hoc q̃ de ipso experimentum sumeret. Job. j. Scds fructus ex aduersis seq̃s i iustis est scutũ custodie. Apls. ij. ad Coꝛ. xij. testat̃ q̃ ad sui custodiã dat9 est ei stimulus carnis. Cui rõnem ibi assignat dicẽs. Ne magnitudo reuelationũ extollat me. Vñ cũ tm̃ ter rogaret vt stimulũ a se auferret dixit sibi. Sufficit tibi gra mea. q. d. Esto cõtentus si te aduersa flagellatũ mihi gratũ ꝑseruo. Hoc ꝓculdubio p experientiã videmus q̃ frequẽter sanct9 hõ: nisi sub disciplina aliqua arceat̃. faciliter ad vana plabit̃. Natura eni humana ꝓpter sui coꝛruptionẽ pclinoz est ad vitia q̃ ad virtutes. ⁊ iõ statim ipa sua libertate abutit̃: nisi aliq̃ aduersitate terreat̃. Vñ dicit Hieg. de Salomone q̃ idcirco coꝛ Salomonis fundit9 sapiam deseruit: qm̃ cũ nulla exteri9 disciplina custodiuit. Legit̃ de quodã q̃ oians ⁊ re cõmendas se. b. Tho. martyri de cãthuria p sanitate obtinenda: cũ recupasset dubitas vtrũ vtile eẽt aĩe sue: oravit vt reuerteret̃ infirmitas si vtile aie sue foꝛet: ⁊ reuersa est. Tertius fruct9 est ꝑmiũ glozie. Ubi sciẽdũ est q̃ iste est quidã gñalis fructus q̃ ꝓsequit ad oia ꝑdicta. Vñ sola hec ꝓsideratio sufficiẽs est ad mitigandũ aduersitates Consideratio eni ꝑmiũ minuit vim flagelli: vt dicit Hie. Est tñ sciendũ q̃ mũdana aduersitas dirrecte ordinat ad ꝑmiuz glie: sicut ad ꝓpriũ effectũ. Vñ Jac. v. dicit. Ecce agricola expectat ꝑciosum fructũ terre patiẽt̃. Cerẽs donec accipiat tẽpoꝛaneũ ⁊ serotinũ. Ezechiel pegrinus et exul i chaldea stãs in medio captivoꝛ vidit celos aptos ⁊ habuit multas visiones ad innuendũ q̃ qui quer̃t i mundo vt pegrini mũdo despecti ⁊ oppressi: diuinis cõsolationib9 replent̃. Ezech. j. Et Stephan9 inter ꝑsecutiones ⁊ ictus lapidũ vidit celos apertos. Ad hoc põt induci illud. Luce. viij. Hi ad fructũ in patiẽtia. Ubi notatur tria. Preparatio fructificabilis: ibi. s. figti p bonã terram. Jn quo cõcurrunt quattuoꝛ. s. q̃ terra coꝛdis nõ sit p curiositatẽ quasi a viatoꝛibus conculcata. Scõm q̃ sit spinis cupiditatis purgata. Tertiũ q̃ sit a lapidibus superbie liberata: ⁊ in humiloꝛe humilitatis fundata. Ista tria cõmuniter inducũt trist̃ciã ⁊ impatientiã. Quarto q̃ sit veritate scripture seminata. Secundo notat̃ lucratio delectabilis: ibi: fructũ afferunt. Ex de fructib9 qui delectãt habes hic supra. Tertio notat̃ exercitatio cõmendabilis ibi: in patientia. Quid sit patiẽtia ⁊ de laudib9 eius ⁊ inductiuis habes supra in. c. isto p totum.

¶ De ꝑseuerãtia quid sit: ⁊ circa que consistat: ⁊ de eius effectibus. Caplm VIII.

Ltimo restat videre de

de vante pseuerãtie. Circa quã tria tm̃ ꝓsidere mus. Primo qd sit ⁊ circa qđ existat. Scõo de eius extremis malitijs. s. mollicie ⁊ ptinacia. Tertio de eius effectibus. Ad videndũ aũt quid sit pseuerantia: ⁊ circa quid cõsistat, videndum est quo ad virtutẽ fortitudinis pertineat. Ex hoc eni apparebit nõ solum eius materia: sed etiã alia rum virtutũ que fortitudini annectuntur. Est ergo sciendũ q̃ fortitudo est virtus ꝑncipalis respectu oium virtutũ respicientium aliq̃ arduũ. in q̃bus est difficile firmiter ꝑsistere. Unus quidem rõ est: q̃ ad virtutẽ ꝑncipalẽ ptinet generalẽ modum ꝓstituere circa aliquã materiã. sed illa attendere: qđ est difficillimum. et maxime arduũ. Hoc eni ad ꝑncipalitatẽ virtutis ptinet. Modus aũt generalis quẽ ꝓstituit fortitudo est firmiter ꝑsistere in his q̃ difficultatẽ h̃nt. Quanto g̃ difficilius est in aliquo arduo se habere ⁊ firmo ꝑncipalioꝛ est virtus q̃ circa aliud firmitatẽ ꝑbet aio. Difficilius est aũt firmiter se hr̃e in piculis mortis in q̃b9 cõfirmat aĩum fortitudo q̃ in maximis bonis supandis vel adipiscẽdis: in q̃b9 firmat animum magnanimitas: vel in maximis sumptib9 expẽdendis: in q̃bus firmat aĩm magnificẽtia: vel in sufferẽdo eq̃nimiter aliena mala cõtristãtia mentẽ: in q̃bus firmat aĩm patientia: vel in ꝓstãti pmanẽtia actuũ virtuosoꝝ vbi cõfirmat aĩm pseuerantia. Naz firmare aĩm circa picula mozris ẽ dispẽdium psone. Jn alijs aũt põt esse dispendiũ bonoꝛũ tpaliũ aut delectatõis animi vel q̃ris. Et appet q̃ fortitudo est ꝑncipalis in materia ardꝺ ⁊ difficillimoꝝ cui ille q̃tuoꝛ ãnectunt sicut secũdarie ꝑncipali. Cõueniunt em̃ cũ ea in materia: q̃ oẽs tendunt in aliq̃d arduum Sz excedunt ab ea in hoc q̃ illud arduũ q̃ tendit fortitudo: est oim arduoꝝ difficillimuz. Et hec duo reqrunt ad hoc q̃ aliq̃ virtus iungat̃ alic ꝑncipali. s. q̃uenientia in materia ⁊ excessus sup eũ q̃tum ad eius maximũ. Ex ꝑdictis g̃ apparet q̃ virtus pseuerãtie de q̃ ad pñs est sm̃o fortitudini adiungit̃ tanq̃ secũdaria ꝑncipali: vtpote aim firmãs ne timoꝛe fatigatõis laxet̃ ex diuturnitate boni opis. Et hec est qđã difficultas in sustinẽdo: minoꝛ tamen ea q̃ ꝑ moꝛtis pcula. Unde qđam diffinitio mgr̃alis dat̃ de pseuerantia talis. Perseuerãtia ẽ pmanẽtia i bono diuturnalis ⁊ finalis. Tullius vo i rhe. sic eam describit. Perseuerãtia est circa bñ cõsiderata stabilis ⁊ ppetua mansio. Ad insinuãdum vtutẽ pseuerantie Angelus ꝓcepit Loth egredienti de terra sodomoꝝ: q̃ nõ respiceret post tergũ. cui9 ꝓpriũ fecit vtoꝛ eius q̃ idcirco vsa est in statuã salis. Hec ne. xix. Jn hoc insinuat dñs: q̃ incipienti bonũ opus nõ est desistendũ ab eo p ꝓpriũ actũ: qz sicut ipe dicit in euãgelio. Nemo mittẽs manum ad aratrum ⁊ respiciens retro: aptus est regno dei. Lu. ix.

§.I. Extrema perseuerãtie

sunt duo. Unũ sm defectum: ⁊ dr mollicies: aliud sm excessum: ⁊ dr ptinacia. Mollies dr a mulichritate. Et sicut pseuerãtia in hoc ꝑsistit: q̃ nõ recedit a bono ꝓpter diutinam ꝑspectionẽ difficilium ⁊ arduoꝝ: ita mollis dr̃ qui de facili recedit a bono ꝓpter aliq̃ difficilia que sustinere non põt. Nã dr molle qđ facile cedit tangẽti. nõ aũt iudicatur molle qđ cedit fortiter ipellenti. Nam valde stabilis cedit a maxim̃ ꝑpellentib9: vt turres a machinis. nec tñ dicuntur molles. Silr si quis deficiat a maxie impellentib9: vt sunt pcula mortis: nõ dr mollis: sed timidus: sz mollis dicit quãdo circa qđam alia nõ tã difficilia causantia animi fatigatiõem: vel tristiciã ꝓpter diuturnitatem tpis recedit a bono ope. Mollis fuit ppls israel qñ in deserto fatigatus ex itinere cepit murmurare. Similr q̃ reuersis exploratoribus terre ꝓmissionis volebãt reuerti in egyptũ audita relatõe coꝛ. Sed nõ fuit mollis Josue ⁊ Caleph firmi pmanẽtes. Pertinax aũt dr q̃ in ꝓpria sententia pmanet plus q̃ opz. Unde pertinax valde. enax dr̃ q̃ vult se tenere firmiter in oib9 q̃ concipit. Et nascit sm Hieg. in moral. hoc vitiũ ex inani gloria. Hec est aũt differẽtia inꝛ angelũ ⁊ hoiem: q̃ angelus cũ apprehẽdit intellectu aliquaz rem subito intelligit eã sine discursu rõnis cũ omnib9 eius ꝓprietatib9: ⁊ sic etiam volũtate immobilr adheret: cui per amoꝛem adheret. Hõ em̃ cum sit rõnalis nõ intelligit nisi p discursum rõnis: de noto ad ignotum ꝓcedendo: ⁊ qđ ei aliq̃n videt demonstratio. apparet ei als dyalectica ꝓbatio vel sophistica. Et q̃ apprehẽsiue rñdet appetitiua. iõ etiam volũtas nõ adheret apphẽsis imobiliter: sed varia biliter. Pertinet ergo ad hoiem nõ semp in eodẽ ꝓpoſito ꝑmanere: q̃ hoc eẽt seq̃ naturã angeli nõ hoiem. qđ eẽt ꝓsumptuosum. Vñ Hze. xxij. q. iij. Diffinitio incauta laudabilr soluenda ẽ: nec est ovaricatio: sed temeritatis emẽdatio. Exẽplum. Achabel ... ater Joab cursoꝛ velocissimus q̃ ptinaciter voluit ꝑsequi ... ner nec suasionib9 eius voluit desistere: occisus est ab eo. ij. Reg. ij.

§.II. Tertio loco agẽdũ est

de effectibus pseuerãtie. q̃ sunt q̃ttuoꝛ. Habz eni sola op tata ipetrare. Insuetã in natura mutare. Acq̃sitã ꝑfirmare. Et virtutes oẽs in bono ꝑfirmare. Primo eni op tata ipetrat. Perseuerãtia eni facit oronẽ ꝓtinuã ꝛdiuturnam. Hec aũt ꝓtinuitas siue diuturnitas itelligẽda est q̃ statutis rpibus ⁊ horis semp ozet: vl alijs bonis opibus insistat: vl saltẽ desideriũ bñ operãdi ꝓtinuet. Continua aũt ozatio excluso: quocũq̃ rpis interuallo nõ est possibile tum q: opz alijs multis intẽdere. tuz etiã q: hõ ꝓpter corporis fragilitatẽ ⁊ nature coꝛruptionẽ nõ põt tanta mentis intẽtionẽ hr̃e. Itẽ nõ est vtilitas tãta ozõnis assiduitas. Naz q̃tas vniuscuiusq̃ rei dr esse ꝓportionata fini ad quẽ est: sicut tanta dr eẽ q̃tas medicine q̃tam recipit sanitas inducẽda. Finis aũt ozõnis est excitatio humani desiderij in deũ. Debet g̃ esse tãta ozõnis plixitas: q̃ tum est vtile ad excitandũ feruoꝛẽ desiderij. Cum vo hãc mẽsuram excedit: ita q̃ sine tedio durare nõ possit: nõ vltra oino ꝓtendẽda est. Unde Aug. ad pbam. dicunt fratres in egypto crebras quidẽ ozones habere: sed eas brevissimas ⁊ raptim qdãmodo iaculatas: ne illa vigiliter eiecta que ozati plurimũ est necessaria. ꝓductiones moꝛas euanescat atq̃ hebetẽt intẽtionẽ: sicut nõ ee obseruandã si pdurare nõ põt: sic si pdurare nõ cito eẽ rumpẽdã. Idiero. de institãa ozõnis sic ait. Jmportuna in euãgelio mulier randẽ meruit audiri. s. chanaanea clauso ostio cũ seris. lz media nocte ab amico amicus panes accepit ⁊c. de pe. di. j. Exẽplũ etiam de aplis q̃ vt dicit Actu. j. erant pseuerãtes in ozõne ⁊ sic acceperũt spiritum sanctũ copiose, Scõo pseuerãtia insueta in naturã. ⁊ p pñs in delectatione cõmutat. Ifrequẽtia enim opandi habitũ vtutis inducit sm pbm in. ij. Ethi. dicẽtes. q̃ ex frequẽter iusta opari seu agere sum9 iustus: ac ex frequenter tpata facere tpati. ⁊ sic de alijs. Habitus aũt est q̃litas difficile mobilis: sicut dicit pbs. Et iõ sm Tullium ad modũ nature est rõni ꝓsentaneus ꝓpter qđ hõ ad bona assuetus ⁊ delectatus ⁊ ablatꝰ difficultate opatur. Unde dicit Hieg. in epls. Subito ꝓcedẽt de umbra ad solem de ocio ad laboꝛẽ graue cernit eẽ qđ incipit: si postq̃ sue scere cepit vsus tollit difficultatẽ. inueniẽtq̃ facile eẽ qđ ꝑ possibile ante putauit. Si quis g̃ vult eẽ virtuosus necesse habet virtutes frequẽtare. Nam videmus naturã ꝓtinue opando ex mo dice nud additiõe imperceptibilẽ magnaz arboꝛẽ facere ⁊ puaz materiã ꝓtinuate nature operantis in maximũ ... ꝓexcrescere: ⁊ aquã mollẽ ꝑseuerãti gucssione sup du... lapidẽ cadẽdo cauare. Hoc totũ bonuz efficit pseuerãtia in actibus moralib9 multo efficacius q̃ natura in naturalib9 rebus. Secus a natiuitate a xpo illuminatus cũ eũ pus ignoraret sm̃ pharisẽos cõminantes ⁊ blasphemãtes ostãter in ꝓfessione veritatis pseuerauit Job. ix. Exẽplum de Nico. sene incõtinentissimo ꝑ quo Andreas pseuerãs i ozõne obtinuit vt ꝓtinere Tertio pseuerãtia acq̃sita ꝑseruat. Ifrequenter eni hõ q̃ virtutes multas acq̃siuit ex coꝛpe ⁊ negligẽtia ea ꝑdit. Nã licet ꝓ virtutẽ habeat q̃ sit bon9. nõ ... hz q̃ semp in bono ꝑsistat Ad hoc eni requirit̃ gratuitũ dei donũ ꝑseuãtis hoiez in bono vsq̃ in finẽ vite. Cũ eni liber arbitriũ de se semp sit vertibile q̃diu viuimus in hac vita: vt dictũ est supra nõ datur ei q̃ habitus virtutũ etiã infusꝰ q̃ se imobiliter in bono statuat. Vñ dicit Aug. in li. de coꝛreptione ⁊ gratia q̃ ꝓmo homini datũ est: nõ vt pseueraret: sed vt pseuerare posset. Et hoc multo magis verificat̃ in statu nature coꝛrupte. Et sic patet q̃ ad cõseruationẽ virtutũ requirit̃ pseue... ntia virtutũ que negligentia ⁊ coꝛroꝛẽ tollit ⁊ virutes in op... one semp virescere facit. Vñ dicit Augu. q̃ pseuerantia magnũ donũ dei est q̃ cetera dona dei cõseruant. Daniel ꝓpr crudelc regis Darij edictũ. trinã oratiõnem quã ante deum faciebat. i. ter in die nõ dimisit

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed constanter in his bonis q̄ agere ꝓsueuerat pseuerauit Dañ.vi.vt habet Tob.viij.c. Explū etiā de Sara vxore tobie. Quarto pseuerātia virtutes in bono cōsūmat. Secundū em aplm.i.ad Cor.ix. Multi q̄dē in stadio currūt sed vnus accipit brauiū.q̄ō de pseuerāte est intelligendū sm̄ gl. Vñ dicit Bze.in moralib⁹. Incassum bonū agit si ante vite terminum deserat.q̄ frustra velociter currit qui prius q̄ ad metā veneret deficit.ꝛ de pe.di.ij. Multi bñ incipiūt.ꝛ.c.sequēti.ꝛ Ezech.dicit. Tolle pseuerantiaz.nec obsequiū mercedē hz.nec bñficiū gr̄as.nec laudē fortitudo. Deniq̄ nō qui incepit.sed q̄ pseuauerit vsq̄ in finez hic saluus erit. Est igitur vt dicit Bern̄. singularis filia summi regis virtutū finis ꝛ consummatio. Et q̄ tm̄ bonū p ista acq̄rit. ió diabol⁹ multū ei insidiat. Vñ dicit Ber. in e. is. Scias diabolū soli semp pseuerātie insidiari. quā sola virtutez nouit cozonari. Ergo stude pseuerātie q̄ sola cozonat. Et hoc signauit deus Ben̄.iij. loquēs ad serpentem. Et tu quidē insidiaberis calcaneo eius. Per calcanē um nāq̄ intelligit extrema ps vite. cui diabolus multū insidiat. sed cōtra insidias eius pseuerātia eius caput cōterit. Cōplemētū ergo ꝛ pseuatio operū nr̄oz est pseuerātia. In lege iubet in oi sacrificio cauda offerri. Leuit.iij. Et Jacob filio suo Ioseph tunicā fecit vsq̄ ad talos.totum corpus tegentē. Ben̄.xxxvij. Et nota pseuerātia est virtus spālis p̄out importat ꝓpositū p̄medi in bono re de ficiendi ꝓpt aduersa vllo tpe. Sz put importat actualem ptinationē in bonis opibus vsq̄ in finē vite.nō ptinet hoc ad virtutē spālē. Et de hac dicit Aug pe.dist. iij. Si ex bono. Cur b̄ vt hō finiat hanc vitā q̄ ex bono mutet i malū.cur aūt illō alijs donet alijs nō donet.ignoratur. Jd tñ donum dei esse in bono perseuerantiam sm̄ scripturas fateanr nobiscū. Et cur alijs detur.alijs ñ det sine murmure aduersus deū dignenr ignozare nobiscum,

Quartus effectus.

Cā q̄re diabol⁹ virū pseuerāte insidiatur.

vehementioz ꝯto ꝓsequit opationē magis cōnaturalem Maxime aūt aialib⁹ naturales sunt opatiões q̄bus ꝓseruatur humana natura. Hec aūt ꝓseruatio ꝓsideraī vl̄ in diuiduo: ꝛ b̄ fit p cibū ꝛ potū. Vel in spē. ꝛ hoc fit p ꝓiunctionē maris ꝛ femine. Et ió circa delectatiões ꝛ ocupiscētias reprimēdas cibox ꝛ potuū ac etiā venereox ꝓprie hz ꝓsistere tēperātia. Vñ dicit Aug. in li. de libe. arbi. Tēperantia est affect⁹ coercens ꝛ cohibēs appetitū ab his rebus q̄ turpiter apperunt. ꝛ Tul. in .j. rheto. dicit. Tēperantia est rōnis in libidinē atq̄ alios nō rectos animi impet⁹ firma ꝛ moderata dñatio. Sancta iudith tpatissima fuit in oi genere tpantie. Naz sicut dicit Hiero. Jeiunijs erat ꝓfecta lugubri habitu sordidabat. ciliciū hñs sup lūbos suos secretū cubiculū in supiozib⁹ dom⁹ fecerat vbi clausa manebat cū puellis suis. Sicq̄ suā viduitatē i scā puritate ducebat. Judith.viij.ꝛ.ix. Aug. Princeps oīz vicioz dū videret Adam ex limo terre ad imaginē dei factum pudicitia ornatū: tpantia cōpositū: charitate splēdidum. pinos parētes illis donis ac tantis bonis spoliauit pariter ac peremit. de pe.di.ij.

Diffinitio tpantie.

§.I. De ptibus tempātie

De ptibus integralibus tēpātie.

integralibus. No. fm. b. Tho. ij. ij. q. cxliij. ar. j. in cor. q. q̄ alicuius vtutis cardinalis triplices ptes ꝛ cē pñt. s. integrales: subiectiue ꝛ potētiales. Partes itegrales alicui⁹ vtutis dicunt ꝓditiones quas necessarium est cōcurrere ad vturē. ꝛ fm b̄ due sunt partes integrales tpantie. s. verecundia p quā alijs refugit turpitudinē tpantie ꝛ iam. et honestas p quā alijs amat pulchritudinē tpantie. Nā inter vtutes pcipue tpantia vēdicat sibi quendā locū ꝛ vtutia intpantie maxime turpitudinē hñt. Partes aūt subiectiue hui⁹ virtutis sunt spēs eius. Opz aūt diuersificare spēs virtutū fm diuersitatē materie vl̄ obiecti. Est autez tpantia circa delectatiões tactus q̄ diuidunt in duo gña Nam quedā ordinant ad nutrimentū. ꝛ in his q̄tum ad cibū est abstinētia. q̄tum ad potū est sobrietas. Quedaz ordinant ad vim generatiuā. ꝛ in his q̄tuz ad delectationem ꝓncipalē ipius cōiter est castitas: q̄tū ad delectationes q̄ sunt in tactu ꝛ osculis ꝛ amplexib⁹. ꝛ hmōi ē pudicicia. Partes potentiales vtutis dicunt vtutes scōarie q̄ modū quē ꝓncipalis vtus obseruat circa quā materiā ille idē obseruāt in q̄busdā alijs materijs in q̄b⁹ nō est ita difficile. Pertinet aūt ad tpantiā moderari delectationes tactus qs difficilē est moderari. Vñ quilibet vtus moderationē aliqua. q̄ in aliq̄ materia ꝛ refrenationē appetit⁹ in aliq̄ tēdētis ponit ps potētialis tpantie: sic virtus ei adiūcta. Mō ptingit triplr. Uno mō in interioribus motib⁹ animi. Alio mō in exterioz motib⁹ ꝛ actibus corpis. Tertio mō ex interioz reb⁹. Preter motū aute ocupiscētie quē moderat ꝛ refrenat tpantia tres mot⁹ inueniunt in aia tendētes in aliq̄d. Primus quidē est motus volūtat⁹ cōmuniter ex ipa passionis. ꝛ hūc motū refrenat ptinētia: ex q̄ vt licz hō moderat⁹ ocupiscētias patiat nō tñ volūtas vincit: sed resistit. Alius mot⁹ interioz in aliq̄ tendēs est mot⁹ spei ꝛ audacie q̄ ipaz ꝓsequit. Et hūc motū moderat seu refrenat humilitas. Tertij motus est ire tendētis in vindictā quā refrenat māsuetudo siue clementia. Circa aūt mot⁹ corpales moderationē ꝛ refrenationē facit modestia: quā Andronic⁹ in tria diuidit. Ad q̄rum primū ptinet discernere q̄d sit faciendū ꝛ q̄d dimittendum: ꝛ quid quo ordine agendū. ꝛ in b̄ firmiter ꝓsistere. Et q̄tum ad hoc ponit bonā ordinationē. Aliud est q̄ hō in eo q̄ agit decentia obseruet. ꝛ q̄tum ad b̄ ponit eutrapelia. Tertium est in colloquijs amicoz ꝛ q̄buscunq̄ alijs: ꝛ q̄tuz ad b̄ ponit austeritas. Circa exteriora vo duplex moderatio est ad hec. Primo q̄dem vt superflua nō reprimant: ꝛ q̄tum ad b̄ ponit a Macrobio parcitas. ꝛ ab Andronico p se sufficientia. Secdo nō nimis exquisita reprimat. ꝛ q̄tum ad b̄ ponit Macrobius moderationez, Andronicus sufficientiā. Et sic cū Tullio nō ponat in rhe. sua partes tpantie nisi ptinentia: clementiā: ꝛ modestiā: ꝓhendit ipe sub modestia oia illa q̄ ptinet ad moderatiōem corpalium motuū ꝛ rez exteriox: ꝛ et moderatiōs spei. i. hūilitatē

Circa q̄d sit tpantia.

De tpantia circa q̄d existat

De remedio ipōrum opib⁹ vicij cauēdum

§.II. De verecundia que est

De verecundia q̄d sit virtū sit virtus.

ps integralis tēpantie. q̄d sit: ꝛ de q̄: ꝛ virtū sit vtus. Est aūt verecundia fm̄ phm̄ in .iiij. etb. timor ingloriatiōis. fm̄ Dama. aūt est timor in turpi actu: vel de turpi perpetrato.

Pro cuius declaratiōe sciēdum fm̄ bea. Tho. ij. ij. q̄. cxliij. ar. ij. q̄ timor ꝓpe est de malo arduo: q̄ō difficile vitat. Est aūt duplex turpitudo. Una vitiosa. s. q̄ ꝓsistit i deformitate act⁹ volūtarij. Et hec ꝓprie loquēdo nō hz ratōnem mali arduī. Mō cū in sola hois voluntate ꝓsistit nō videt esse arduū: ꝛ supra hois pātem eleuatū. Et ꝓpter hoc nō apprehēditur sub rōne terribilis. Vñ dicit phūs i .ij. rhe. q̄ hoīs malorū nō est timor. Alia est turpitudo q̄si penalis: q̄ cōsistit in vitupatiōe alicuius. sicut q̄dam claritas glorie cōsistit in honoratiōe alicuius: ꝛ q: hmōi vituperium hz rōnem mali arduī. sicut honor hz rōnez arduī boni. Verecundia q̄ est timor turpitudis. pino ꝛ ꝓncipaliter respicit vituperiū seu opprobriū. Et q̄ vitupium debetur vitio sicut honor virtuti. ideo ex cōsequēti verecundia respicit turpitudinē defectuosam. Dupliciter aūt respicit verecundia culpaz. Uno mō q: ex verecundia homo definit agere turpia. i. vitiosa. ꝓpter timorē improperij. alio modo vt homo in turpib⁹ q̄ agit vitet publicos cōspectus ꝓpter timorē vituperij. Horū primum fit in .iij. eg. nazan. ptinet ad erubescētia: sicdm ad verecundiam. Alia igr verecundia p prie resp⁹ ingloriatiōem fm̄ q̄ debet culpe que est defectus voluntarius. Ideo de opprobrijs ꝛ cōtumelijs que inferunt alicui ꝓpter virtutem vtuosius nō curat sed contemnit: q: idigne sibi irrogant. sicut legit ō apostolus. Act. v. q̄ ibant gaudentes a cōspectu cōcilij ꝛc. Ex imperfectione aūt vtutis pcunit q̄ aliqs verecūdet de opprobrijs que sibi inferunt ꝓpter virtutem. Mō verecūdant hoies de paupertate: ignobilitate: seruitute: ꝛ hmōi ꝓpenit ex b̄: q: sic honor q̄ deberur virtuti habet quādam excellentia: ita virtuperium q̄ ꝓpe debet culpe respicit aliquē defectum ad minus fm̄ opinionē hoiuz. De operib⁹ vtuosis in se cōsideratis: nō est verecūdia: sed per accidēs cōtingit q̄ aliqui de hmōi verecundent: vel iquātus habent vt vitiosa ex opi. aliq̄. vel inquantū hō refugit in operib⁹ vtuosis nō tam de ipsumptōe vel silatione. Mō de maioribus malis hominis nimis verecūdēt: aliqñ ꝓcedit vl̄ q: illa maiora habent min⁹ ō rōne turpitudinis. sic vitia carnalia magis spālia: vel q: in quodā excellētia spalis boni se hñt. sicut verecundantur homines magis de timore q̄ audacia ꝛ furto magis q̄ rapina: ꝛ huiusmōi.

§.III. Est autez verecundia

Nō verecūdia est vt⁹ large sumendo

virtus: sumēdo large nomē vtutis: put. s. vtus dr oē q̄d ē bonū laudabile in humanis actib⁹ vl̄ passionib⁹. Et fic ve recūdia est vtus: q: q̄dam laudabilis passio. di. lxxvi. ꝓsideranda. dicit Aug. q̄ verecūdia ingenuos ꝓdit natales. Sumēdo aūt vtutem ꝓprie: sic nō est vtus. Nā vtus est q̄dā pfectio. vt dr. ij. Phūs. Et ideo oē illud q̄ repugnat pfectioni: etiā si sit bonū: deficit a rōne vtutis. verecūdia aūt deficit a pfectiōe: q: ē timor alicui⁹ turpis: q̄d. s. ē exprobrabile. Sic aūt spes ē q̄ bono possibili ꝛ arduo: ita ꝛ timor ē de malo possibili ꝛ arduo. Ille aūt q̄ est pfect⁹ fm̄ habitū vtutis nō apprehēdit aliq̄d exprobrabile ꝛ turpe ad faciendum vt possibile ꝛ arduū. i. difficile ad vitandum: neq̄ actu facit aliq̄d turpe vñ opprobriū timeat: ꝛ sic ꝓpe nō ē vtus: q̄d ēt dicit ꝓbs in .iiij. etb. Quāuis aūt cōsistat in medio fm̄ rōnem verecūdia: nō tñ est habit⁹ electiu⁹ q̄d reqrit ur ad rōnem vtutis: sz est passio vt dicūm ē: ꝛ q: vitia q̄ tinent ad i temptātā. maxie cōsist turpitudinē vl̄ ēt exprobrationē cū pena magis assimilat⁹ bruis aialibus. Jō vere

§.IIII. Verecūdant aūt ho

De verecundia. s. cor. n q̄ bus q̄s verecundat

mines maxime fm̄ . im in .ij. rhe. corā vtuosis sapiētib⁹ ꝓiunct. familiarib⁹ ꝛ ꝓpalatib⁹ vitia ꝛ de defectib⁹ magis q̄ corā alijs. Rō hui⁹ est fm̄. b. Tho. vbi supra: q: cū vituperiū oppōat honori: sicut honor iportat testimoniū quoddā de excellētia alicui⁹. ꝛ pcipue q̄ ē fm̄ virtutē: ita ꝛ probriū cui⁹dam est verecūdia: iportat testimoniū quoddā ex defectu alicui⁹. pcipue q̄ est fm̄ culpā. Et ió ꝓ testimoniū alicui⁹ reputat maioris ponder⁹. tāto magis ab eo verecūdamur. Pōt aūt testimoniū alicui⁹ ponder⁹ maioris repurari tripl̄r. Uno mō ꝓpter certitudinē vitat⁹. pcedēntem ex rectitudine iudicij. Sicut pz de sapiētibus ꝛ virtuosis a q̄bus hō magis desiderat honorari: ꝛ magis ab eis verecundat. Vñ a pueris ꝛ bestijs nullus verecūdat⁹ ꝓpter defectū iudicij recti q̄ est in eis. Secdo mō ꝓpter certitudinem ꝓuenientē ex cognitiōe q̄si priculari eox de q̄bus est testimoniū: q: vnusq̄sq̄ bene iudicat q̄ cognoscit. Et sic magis verecūdamur a ꝓsonis ꝓiunctis q̄ magis facta nostra ꝓsiderāt. A pegrinis aūt ꝛ oino ignotis ad q̄s facta nostra nō ꝑueniunt: nullo mō verecūdamur. Tertio mō est testimoniū alicui⁹ magni pōderis ex effectu. s. ꝓpter inuamentū vl̄ nocumentū ab eo ꝓueniēs. ꝛ ió desiderat hoies magis honorari a his qui ꝑnt iuuare: ꝛ magis verecundant ab his qui ꝑnt nocere. Et inde est q̄tum ad aliquid magis verecundamur a ꝓsonis magis ꝓiunctis cū q̄bus sum⁹ semp̄ ꝓuersati: q̄si ex b̄ nobis ꝓueniat ꝓpetuū derrimentū opprobrij. Mō aūt ꝓuenit a pegrinis ꝛ trāseuntibus cito transit. Sic etiā magis verecūdamur a ꝓpalatoribus vitioz ꝛ irrisoribus ꝛ fabulatoribus fictoribus ꝓpter nocumentū inde ꝓueniens q̄ est diffamatio apud multos. Apud illos etiā inter q̄s nihil mali fecim⁹ verecundamur ꝓpter nocumētū sequēs: q: p b̄ amittim⁹ bonā opinionē quā de nobis habebāt. Ab illis a q̄bus alij de nob⁹ ꝓsumulamus: vl̄ quoz volumꝰ ꝓmoueē amici magis verecūdamur ꝓpter nocumentū inde ꝓuenies. s. impedimentū impliende petitiōis ꝛ amicitie assumēde. A silibus nobis in malis nō verecūdamur eos cognoscēdo: q: nō estimam⁹ q̄ defectum nostrum apphendant vt tale.

§.V. Erubescētia nō inue

De verecundia q̄bus q̄s nō verecundat

nitur in pfecte vtuosis: vt pz in .iiij. Ethi. Nec in obstinatis ꝓfundatis in pctō. fm̄ illud Hiere. iij. Frons meretrix facta est tibi erubescere nescisti. Huius rō est fm̄ bea. Tho. vbi supra: q: cū verecūdia vt dictū est: sit timor turpitudinis: q̄ aliq̄d malū nō timeat pōt ptingere. Vel q: illud nō estimat vt malū: aut q: nō estimatur vt possibile

Universidad de Deusto
Biblioteca

le vel difficile euitari. Et sm hoc verecundia deficit in aliquo duplr. Uno modo qr ea que sunt erubescibilia nō apprehendu...ur vt turpia. Et hoc modo r rōne carēt vere cūdia in pctis pfundati. quib' sua pcta nō displicent. sed magis de eis gl'iant. Alio mō qr nō cōprehēdūt turpitudinē vt possibile sibi vel qsi nō facile euitabile. Et hoc mō senes r studiosi verecūdia carēt. Sūt tm sic dispositi. vt si in eis esset aliqd turpe de hoc verecundarent. r sic defectus verecūdie repit in pessimis r optimis. sed ex causis diuersis. Inuenit ergaz in his q mediocriter se hnt sm qd est in eis aliqd de amore boni. r tm non sunt totaliter immunes a malo. Et qr vt dicit. iij. ethi. vitāda sunt a virtuoso nō solū que sunt mala sm veritatē. sed etiā sm opiniones sm illud apli. i. ad thessal. v. Ab omni spē mala abstinete vos. Jō em caueāt ab his q sunt signa viciorū de quibus etiā homines erubescūt. r nō solū de ipsis vicijs nō est in eis verecūdia in hmōi. Est tamē in perfectis aliquis motus verecūdie preueniens rōnem. sicut r ceterarū passionū. Nec dr ps rpantie. qsi intrās essentiā eius. sed qsi dispositiue se habēs ad eā. Un Ambr. dicit qd verecūdia facit primā fūdamēta rpātie. inq̄tū. s. icurrit horrorē turpitudis.

§. VI. Nota qd verecundia

De verecūdia in q̄busdā est vitāda. de q̄busdā est moderāda. r de quibusdā etiā procurāda.

de q̄busdā est vitāda. de q̄busdā est postergāda: de q̄busdam est moderāda: r de quibusdā etiā procurāda. Et primo quū ad bona facienda. Nam dimittere facere bona propter verecūdiā ne irrideant ab hoibus pctm est. vnde pps Luc. ix. Si quis me erubuerit r meos sermones. s. seruare. vel annūciare vel discere: hunc filius hois erubescet cū venerit in maiestate sua r sui. erubescere reprehendere crimina qm reprehēdi debēt. Un Nathan nō erubuit reprehēdere regē dauid de adulterio. Nec Joh. bap. herodē de incestu. vn r Esa. nō dimisit. propter verecūdiā ad seruādum mandatū sibi a deo factū. qn iret nudus p trienniū p ciuitatem: cū tm essz de semine regio. Dicit enim latet anguis in herba vnde caute ambulādū. Nā quidā sub specie mortificatiōis vocātes se spūales. nudos se offerunt aspectui aliox sine cā vrgente. addentes r alia turpia. etsi nō commixtionē vt sic mortificent se. sz vtiqz aias mortificāt. quia hmōi mortale est. Si essent certi de reuelatōe dei eis sup hoc facta qō nō legit in nouo testamēto. Et primi parentes post pctm fecerūt erubescētes pizomata. r deus addidit tunicas pelliceas ad honestatē. Scōa vere...dia est posttergāda. i. nō curāda. cū. s. est de his q nō sunt pctā vt de pauptate. de illegitimatione. de ste...tare r hmōi. Un Ehryp. Nūq̄ de vicijs parentū erubesc...m. sed illud vnū queram semp amplectar nur virtutē. di... Nunq̄. r Ambro. Pudor est femine nuptiarū premia nō habere. i. filios. quibus hec est sola cā nubendi. xxij. q. ij. vbi glo. sola. i. precipua cā. Si tm per eas nō stat quin habeāt nō est cur debeāt erubescere. Sicut nec zacharias r Elizabeth

Tertia est moderāda. videlz de pctis cōmissis. Nam dr q̄s erubescere. r pncipaliter respectu offense dei. Sz nō mirū vr p hoc ...mittat pfessio. vel inret desperationez. Un Augu. Caueat peccator ne verecūdia ductus diuidat pfessionem. q dicēdo...uersa diuersis. hoc em est ad hypocrisim tendere r semp venia ca...re. de pe. di. v. Consideret. Deber ergo eā tēperare. qz in se bona e cōfessio r vtilis. Ambr. Nō dr qd erubescat cui pctm dimissum est. s. p pniam. de pe. di. i. Quarta est pcurāda. scz cū hō temptat de pctō dr pfiderare o...obriū qō ei inde sequit cōa deo r mundo. r hoc multi retrahit hoies pcipue iuuenes. nō minus q̄ dei timor. Ps. Tota die verecundia mea ē me est. rc. vt fecit Suzanna. Sil' de cōmissis dr erubescere vt sic magis incitet ad bonū. Ambr. Sancti q cōsummare piū certamen gestiunt r currere cursum salu...is. fortasse vt homines currunt nature magis fragilitate q̄ peccādi libidine. ad currendum fortius et acrioꝛes resurgunt pudoris stimulo maiora reparantes certamina. de pe. dist. ij. Ille rex. Uel etiā cōsideratis vtutibus alioꝛ. Un Esa. Erubesce sydon ait mare. i. fz Bre. vita secl'ar iū aliqñ inducit erubescētiā spūalib' r religiosis psiderata negligētia eoꝛ

§. VII. De quibus debet homo erubescere

De q̄bus hō dr erubescere.

sm vtutē. Ponit ea sapiēs Ecci. xli. dicēs. Erubesce a patre r mre de fornicatiōne: a pside. i. ptāte de mendacio: a pncipe de delicto: a synagoga r plebe de iniq̄tate: a socio r amico de iniustitia: de furto: de vitate dei r testimonio: de discubitu in panib': ab offuscatiōe dati r accepti: a salutatiōe silentio: ab aspectu mulieris fornicarie: ab auersione vult' cognati: ab auferendo partē r non restituēdo: a respectu mulieris alieni viri: ab amicis de seruitio mpropery: ab impropatiōe dati. Erubescant r reuereank omes inimici mei: cōfundank r erubescant valde velociter. Alit ps. Inimici nostri fuit sensus exteriores r interiores q̄ aduersant spūi in suis inclinatiōibus: vt cōcupiscibilis r irascibilis in q̄bus motus sunt omniū passionum. Sed in penitētia erubescūt r cōfundunk de malis cōmissis. Primo ergo dr q̄s erubescere de fornicatiōe q̄ cōprehēdit oēm luxuriā: patz p se q̄ nullū pctm inducit hoi rātū ruborē sic luxuria. Cui rō pōt ee: q ē vilissimoꝛ membroꝛ q̄ magis erubescit ostēdere q̄ oia alia: r qz per eam nō solum aia sed etiā coꝛp' maculat: r qz mulier turpiter vendit'. dat eni aiaz suā diabolo r coꝛpus hoi pro tribus nūmis qō nō faceret de suis secularib': r mlto magis de vitio ꝺ naturā hz erubescere: cū agat qō bestie cauent: r alter faciat se alterius s...tinā. A patre r matre: dicit vel parentib' carnalib': vel a deo pre: r matre ecclesia. Si em filia alicui' diuitis erubescere dr repta in fornicatiōe eo qd pr poterat honorabili' eā maritare: quāto magis ania filia dei dr erubescere ꝺ tāto pre: q̄ pt eā honorabilissime maritare siue rpo p abstinētia: siue viro p honorabile ꝓiugiū ab eo institutū. A matre ēt eccla dr erubescere in pfessiōe nō th tantū qd nō pficeat pctm suuz: qz mala r pessima erit illa verecūdia. Scōo dr erubescere de mēdacio: qz potior est fur q̄ assiduus in viri mēdacis. vt dr Ecci. xx. Et qz mentiēs nō seruat fidē quā vult tm sibi seruari: r fallit eū q̄ cōfidit in e...Et cū dicit vitatem ēt iurādo nō credit ei. Et licz cōa oibus de mēdacio cū reprīmi in eo debeat erubescere pmaxie tm cōa pfidente r ptāte: qz pōt eū punire r nunq̄ de eo pfidere. ...t iniūgat aliqd timēs ne decipiat. A deo aūt pfidēte sup oēs dr erubescere de mēdacio nō fuate pmissiōis i baptismo. Promisit em abrenūciare diabolo r pōpis eius r eas ...e sequit. Tertio dr erubescere ꝺ de facto. i. pigritia: negligentia. Sen. Turpissima iactura ē q negligētia fit. A pncipe aūt d...q̄ pncipi siue ꝺ siue hoi multū displicet pigritia. Unde velocitas in opib' mltū ei placz. Prouer. xxij. Uidisti hoiem velocē in ope suo: coram regib' stabit r erit añ ignobiles. i. negligētes. A deo pncipe vtiq̄ erubescēdū ē q cūcta adducet in iudiciū r mōmentū a tpe negligen...pessum iultū nō remanebit. Maledic' ois q... dei facit negligenk. dicit Jher. xlij. Quarto erubescēduz ē de iniq̄tate a synagoga r plebe. Et de eo qd iniq̄ sibi app...opriat qd cōe est oib': vt faciunt vsurarij q̄ in tps eq̄r oibus cōe volūt eē ꝓpium suū. Antiq̄' oēs vsurarij vitabāt sicut excōica...r erāt i magna ꝓfusiōe. vt vir auderet cōa alijs ꝓparere. Sz r nūc mālestis vsurarijs satis ēt ...i abominatōz r vt vitēt talē erubescētia: ñ manifeste: sz occulte: r p fraudes ...cr' mercatoꝛ r alioꝛ sūt plēi vsuris: r deo occultari nō pnt. vñ dr magis erubescere. Quarto ēt cū acceperint abūdātia r aliū ad distribuēdū pauperib' nō ad sibi retinēdū deberēt erubescere: qz detinet res pauperuz. Un xp...Lu. xvi. Facite vobis amicos. s. pauperes de m...mona iniq̄tatis. i. diuitijs ineq̄r distributis: sz iusto dei iudicio. Quinto erubescēdū ē de iniustitia a socio et amico q̄ p mittit in p...dēdo r ...nēdo: r alijs scrib': decipiendo tm in pcio vl' q...te pauna rez. Uel in mēsuris r pōderib' vel suba rei mixte r ...mōi. Et certe q̄ amic' et soci'

De furto et ...ciali ma...parte.

De malicioꝛ ...ōi ...ll. 3. q. ...te.

Quid sit datū o...fuscare.

Quid sit acceptum offuscare.

Supra ...cūdia ...

in hmōi pfidat in amico r socio ne decipiat. multū hz erubescere de fraude ꝓmissa r iniusticia. Un in Puer. Ne moliaris amico tuo malū. cū ille hēat fiduciā i te: sz hodie nō solū sociū decipe q̄rit sī pōt: sed pre: r frem. Et ideo bñ dr Ihie. Unusq̄sq̄ ab amico suo caueat: r i oi frē suo nō hēat fiduciā: qz ois frater supplantās. Sexto erubescēdum ē de furto. Tob. ij. Nō licet nobis comedere de furto aut cōtingere. Nō pōt alicui dici malo: iniuria q̄ dicere ei q̄ fit fur r latro: nec aliqs patit sibi dici iniuriā ta...: qz reputat sibi ad nimiā vecundiā: q̄ talis estimet a quoq̄: qz tale vitiū nō solet ee nisi psonarū vilissima'. Sz mirū ēt abusio magna q̄ p puls reb' furatis indicit̄ psonis pplaribus magna pena suspēdij: r inde magna erubescētia: r dñis r magnatib' q̄ pdant maximā subam sibi subiectis p diuersas vias. fit honor r laus. Septio erubescēdū ē de vitate dei r testimōio. i. dē'tate quā de' docuit eoꝛ q̄ sunt fidei r bonoꝛ moꝛ quā vitatē tot testimoniis doctoꝛ r miraculoꝛ pfirmauit. r tm multi videnk dubitare vl' nō credere q̄ rentes videre noua miracla. q̄si narrata in scripturis non sint va. di. cū iudeis. Dgr volum' a te signū videre: q̄ ēt si prigeret male iterpretarenk. Credūt hoies ꝺ facili fabulis poetaꝝ hīstoriis gētilū auctoꝛ. icantatoꝛib' demonū que sunt plena fallacijs: r nō credūr vitati a deo reuelate i scripturis. Ul'ēt erubescēdū ē q̄ doc. r pdicatoꝛes erubescūt scripturas sacras docere r pdicare: r poti' doctrinas gētilium docēt. Sz dicit rps: q̄ me erubuerit r meos sm̄ones scz pdicare filī' hois. i. rps hūc erubescet coram pre meo Luc. ix. Octauo erubescēdū. est de discubitu in panib'. i. ad ...am. Si q̄s inhōeste r idecenē se hz in comedēdo pcipue in...us ab alijs. Uel si ad mēsam alicui' comedit ꝺ eū tractatū r decepcōem pat. Sicut iudas q̄ dñm pdidit Un dixit rps. Qui intingit mecū manū in catinū b me tradet. Spūaliter aūt ad mēsaz dñi discūbunt q̄ sumūt sacrz eucharistie panē celestem r postea ei ꝓtumelias inferunt: vel viuētes de pr̄imonio crucifixi nō recognoscūt bñficia a deo: sz increassatus (ait Moyses ꝺ his) est dilect' r recalcitrauit: dereliquit deū factorē suu...deū. xxxij. Nono erubescēdum ē de offuscatiōe dati r accepti. Datum offuscat q̄ cuz tristicia dat. Eccī. xxxv. Jn oi dato ...ilarem fac vultū tuū. Datum offuscat q̄ cum dilatiōe dat. Prouer. iij. Ne dicas amico tuo vade r reuertere cras em dabo tibi: cū statim possis dare. Datū offuscat ...illud extollit. Potius em q̄s ...z diminuere donū. i. dicere ee puuz ille q̄ dat q̄ illud extollere. Un dixit Jacob Gen. Si iueni gr̄am a cō...o tuo. ...cipe munuscula de manu mea. Ben. xxxiij. Acceptū aūt offuscat q̄ de bñficio est ingrat' ipm̄ fatten...ando vel obliuioni trade...o. Lato. Exiguū mun' cū dat tibi paup amic'. Accipito placide: r illū laudare memēto

Decimo erubescēdum est de silentio a salutatib': qō ...z locum in duob' casib', qñ scz aliqs salutat r nō vult redde re salutes illi cā superbie vel odij. Eccī. xxij. Amicū saluta re non cōfundaris: r a facie ei' ...te abscondas. Lato. Saluta libēter. Uel qñ hoc agit ex q̄dam ...dicitate. Nec est ꝺ qō dñs ait. Luc. x. Neminem per viā salutaueritis. p hoc em ꝓhibet plicitas vel curiositas salutatiōis: vel potius adulatio in pdicatoribus' signatis in aplis q̄bus tūc loquebat. Nō em salutare de...e sit bonū ps. qz ipe dñs dixit Matth. x. Intrantes domū salutate eā. di. pax huic domui. Undecimo erubescēduz ē ab aspectu mu...eris fornicarie: qz hz Aug. Impudice' oculus impudici cordis est nuncī'. Quinimo nō solum ab aspectu mulieris luxuriose cauendū est r erubescēdū ꝓpter actus r gestus ei' incitātes ad lasciuiā sine rubore sm illud Jher. iij. Frons mere tricis facta ē tibi erubescere nescisti. Sz ꝓp malū exēplū insup ab aspectu mulieris q̄tucuq̄ honeste. Nam ait Greg. in. xxi. lib. moral. Quantalibet vtute mens polleat q̄ntalibz quantaq̄ vigeat ...rnales ...i sensus puerile q̄dam exterius pstrepunt: r nisi interioris grauitatis pudoꝛ r q̄si inuēlli q̄dā vigoꝛe refr...enk ad fluxa queq̄ r leuia mentē enerue trahunt. Unde Job. xxxi. ait de se. Pepigi fedus cū oculis meis: vt nō cogitarem q̄dam de ...gine. ꝓpter aspectū em̄ incautū intrat cogitatio turpis in mentē

Duodecimo erubescendū est ab auersione vult' cognati: scz nō subueniēdo cognatis. i. cōsanguineis in necessitate. i. ad Timo. iiij. Si q̄s suoꝛ r maxime domesticoꝛum cura non hz fidem negauit. i. fidelitate naturalē. que ꝺ dictat. Ambr. in li. de offi. Proximos semis tui nō despicias si illos egere cognoscas. melius ē em vt ipe subueniās tuis. q̄bus pudoꝛ ē ab alijs sumptū depositere: aut alicui postulare subsidium necessitatis. nō tm vt illos diuites faciās. di. lxxxvi. ē ꝓbāda. De Greg. legit' q̄ nō not...lib' sed ipauperib' mittebat cibos de mēsa sua: vt minus erubesceret.

Tertiodecimo erubescēdū est ab auferēdo ptem r nō restituēdo. Sicut honorabile est dare: sic erubescibile ...auferre: r nō minus ꝑiculosum nō reddere. Citer detinentes aliena: potius volunt suspēdi: vt latrones in ...bulo inferni: q̄ restituere r liberari: vt vificēt in eis illō ...hiere. Confusione nō sunt ꝓfusi r erubescere nescierūt. Quartodecimo erubescēdum est ab aspectu mulieris alicui' viri. Iste aspect' fuit Dauid occatio adulterij. Unde Bas. in. xxi. moral'. Valde nāq̄ est q̄ caro deoꝛsum trahit: r sel' species forme coꝛdi p oculos alligata: vix magni luctaminis manu soluit'. Ter ergo q̄dam lubrica in cogitatōe versemu...puidendū est nobis: q̄ intueri nō dz: qō nō licz cupiscī. Neq̄ em ena lignū vetitum cōtigisset: nisi pus aspexisset. Quintodecimo erubescēdum ē ab amicis de sermonib' ꝺ impropij. Et sic amic' dr arguere amicum nō tm cū ipropery. Un Tullius de amicitia. Monere r moneri est officiū vere amicitie. ita tm q̄ adulatiōe careat ad monitio: r ꝓtumelia careat obiurgatio. Sextodecimo erubescēdum est ab ipropatiōe dati. Imitari em̄ cū ꝺ q̄ dat aliqd deū q̄ dat oibus affluenter r nō impropat. Sed de fato dr Eccī. xx. Ertigua dabit r mlta impropabit. Qui ār nō erubescit m...escere: est sicut equ' sine freno. Multos retrahit a malo pudoꝛ m...q̄s non retraheret timoꝛ vel amoꝛ dei. r quōcuq̄ q̄s recedat vel retrahat a maloꝛ bonū est. Sz dicit Amb. in li. de sil'tudinib' q̄ diabolus cū temptat de malo: oēm erubescētia tollit de mēte: sed ipo peperato tantā erubescētiam antepon...ne pctm ꝓficeat: q̄ appet q̄ nō possit tolerare illā ve...cūdiam. r ideo taceat. Un Ber. Dimia insania hoim: pudet sordes peccatoꝛ abstergere r nō pudet cōtrahere.

§. VIII. De honestate que ē ps temperātie

honestas.

...mo sciēdū est: q̄ honestas est dē cum vtute. Un Tullius in. j. de off. diuidit honestatē in q̄ttuoꝛ vtutes pncipales. sicut ipa vtus diuidit. Pro cui' declaratione nota sm. b. Tho. ij. ij. q. clv. ar. i. q̄ honestas ꝺ: q̄si honestis status. vt dicit Isi' ...n lib. Etymo. Unde ex hoc videt aliqd dici honestū: qō est honore dignū. honoꝛ aūt de...t excellentie. Est em̄ qdam ꝓtestatio seu testimoniū de excellētia alicui'. Excellentia aūt hois maxime cōsideratur sm vtutē: qz est dispositio ...ecti ad optimuz. r ideo honestas in idē refert cuz vtute. Sicut ait ...pncipalis virtus cōsistit in interioꝛi electōe. vt ...viij. Ethi. ita honestas radicaliter consistit in interioꝛi electione: sed signative in exterioꝛi cōuersatiōe. Interioꝛ em electio nō innotescit homini nisi p exterioꝛes act'. r lō exterioꝛ conuersatio ꝺ rationem honestī: sm q̄ ē demonstratiua interioris rectitudinis. Et sic dicit apls. i. ad Coꝛ. xiij. Omia honeste r sm oꝛdinē fiant in vob. Et adamāti'. Lenta qdē vir' r pcūctatrix aīa iudicat q̄ icipiat: qd decoꝛ: qd honestū sit iniūctas oia pcipitat. de pe. di. iij. int hec. Inte quis honoꝛ debeat nō solū vtuti: sed ēt de...t scis ꝓpter britudinē r nobilitas: diuitie potētia: r hmōi. tm de...t dtitudo nō sunt nobis ita nota p experientia sicut vtutes: sm q̄s quotidie opamur. ideo virtus magis sibi vēdicat nomē honesti. Alia vo q̄ sunt infra vtutē: vt potētia; diuitie; r hmōi honorant in q̄tū coadiu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uant ad opatões virtutis. Sz ſm veritatẽ ſolus bonus eſt honorãd⁹. Bon⁹ aũt ẽ q̃s ſm virtutẽ. Itẽ sciẽdũ q̃ cũ dic Tullius in rhet. Honeſtũ eſſe qđ ꝓpter ſe appetit. Intelligendũ eſt ſane. Pro cuius declaratiõe dicit pbs in. i. etb. q̃ q̃ ꝓpter ſe appetunt aliqua appetunt ſolũ ꝓpter ſe. z nũq̃ ꝓpter aliud. ſicut felicitas q̃ eſt vltim⁹ finis. aliqua appetunt z ꝓpter ſe z ꝓpter aliq̃d aliud. ꝓpter ſe q̃dẽ in q̃tũ hñt in ſe aliquã rõem bonitatis. etſi nihil aliud boni ꝓ ea nobis accideret. ꝓpter aliud aũt ſunt appetibilia. inq̃tum ꝓducunt nos in aliq̃d bonum ꝓfectum. z hoc modo virtutes ꝓpter ſe ſunt appetitiue. z p ꝓſequẽs honeſtas.

De pchdit tudie ſpũ ali.

§. IX. De decore ſeu pul

chritudine ſpũali q̃ eſt eadẽ cũ honeſtate. Uñ cũ apl's dicit ad Cor. xij. Honeſta nr̃a nulli⁹ egent. appellat honeſta membra pulchra. ſicut inhoneſta turpia. Pro cuius declaratione nota ſm Tho. vbi. ſ. q. ad rõnẽ pulchri ſeu decori occurrit z claritas z debita ꝓportio. Dicit em Dio. q̃ deꝰ dr̃ pulcher. ſicut vniuerſor⁹ ꝑſonãtiũ claritatis causa Uñ pulchritudo corꝑis in hoc cõſiſtit. q̃ hẽat membra bñ ꝓportãta cũ quadã debiti coloris claritate. Et ſiliter hominis pulchritudo ſpũalis i hoc ꝓſiſtit. q̃ ꝓuersatio hois ſeu actio eius ſit bñ ꝓportionata ſm ſpũalẽ rõnis claritatẽ hoc aũt ptinet ad rõnẽ honesti qđ dicimus idẽ eſſe virtuti. ſm rõnẽ moderatũ oẽs res humanas. Et iõ honeſtum eſt quidã ſpirituali decoris. Uñ Aug. dicit. Honestũ vocabulũ eo intelligibilẽ pulchritudinẽ. i. ſpũalẽ. Sicut enim idẽ eſt honorificũ⁊ glorioſum. q̃ glia eſt effectus honoris. Et b̃ eñ q̃ aliq̃s laudat vel honorat: clarus redditur in oculis aliorũ. ita idẽ eſt honeſtũ z decoꝝ. Et q̃ ipſa apprehenſione appet decoꝝ accipit vt ꝓueniẽs z bonũ. cũ bonũ apprehenſum moueat appetitũ. Jõ honeſtus ipſum qđ hz ſpũalẽ pulchritudine amabile reddit. vñ dicit Dion. Qđ omniꝫ eſt pulchrũ z bonũ amabile. Ponit aũt honeſtas ꝑs tpantie. ſm Macro. Amb. etiã attribuit eam tpantie. Rõ huius eſt ſm beatũ Tho. vbi. ſ. q. honeſtas eſt q̃dã ſpũalis pulchritudo. Pulchro aũt opponitur turpe. Oppoſita aũt marie ſeinuicem manifeſtãt. Et iõ ad tpãtiã ſpecialiter honeſtas ptinere videt. q̃ id qđ eſt homini turpiſſimũ z indecentiſſimũ repellit. ſcilz brutales voluptates. Uñ z in ipſo noie tpantie maxime intelligit bonuz rõnis cuius eſt moderari z tpare concupiſcentias prauas. Sic igitur honeſtas quadã ſpãli rõne attribuit tẽperantie. vt ꝑs eius integralis. ſicut q̃dã ꝓditio eius. Et quia fortitudini z iuſticie maior honor debeat tpantie ꝓpter maiorẽ boni excellẽtiã. tñ tpantie debet maior honor ꝓpter cohibitionẽ viciorũ magis exꝓbrabilium. Et ſic honeſtas magis attribuitur temperantie.

§. X. De honeſto quõ con

currat cũ vtili z delectabili. z quõ differat. Omne em bonum diuidit ſm Amb. z Tul. in delectabile: vtile: z honeſtum. Sciẽdũ igit ſm. b. Tho. vbi. ſ. q. honeſtũ cõcurrit in idem ſubiectuꝫ cũ vtili z delectabili a q̃bus tñ differt rõne. Dicit aliq̃d honeſtum inq̃tũ hz decorẽ ex ordinatiõe rõnis. Hoc aũt q̃ eſt ſm rõnem ordinatũ eſt naturaliter cõueniẽs homini. Unũquodq̃ aũt delectat in ſuo ꝓueniẽti. z iõ eſt homini naturaliter delectabile. ſicut de opatõe virtutis pbs ꝓbat in. i. etbi. Nõ tñ omẽ delectabile eſt honeſtũ. q̃ põt etiã aliq̃d eſſe ꝓueniẽs ſm ſenſum nõ ſm rõnem. ſed hmõi delectabile eſt ꝓter hois rõnẽ q̃ ꝓficit naturam ipſi⁹. Ipſa etiã virtus q̃ ſm ſe honeſta eſt: refert ad aliud ſicut ad finẽ. q̃ ad felicitatẽ. Et ſm hoc idez eſt ſubiecto honeſtũ delectabile z vtile: ſed rõne differũt. Uñ dicit honeſtũ dicit aliq̃d ſm q̃ hz q̃dã excellentiã dignã honore ꝓpter ſpũalem pulchritudinẽ. Delectabile autem inq̃tum quietat appetitum. vtile quidem inq̃tum refertur ad aliud. Jn pluribus tamen eſt delectabile q̃ vtile vel honeſtum. q̃ omne vtile. z honeſtum eſt aliqualiter delectabile: ſed non cõuertitur. vt dicitur in. ij. ethicorum.

Uñ dicat honeſtũ.

De partibus potenti alibus tpantie. Cap. II.

Ē partib⁹ potẽtialib⁹

tẽpantie. Et primo de ptinentia quã ſic diffinit Andronicus. q̃ cõtinentia eſt animus inuictus a delectatione. Pro cuius declaratiõe ſciẽdum eſt ſm hea. Tho. ſe. q. clv. q̃ nomẽ cõtinẽtie refrenationem quã importat. inq̃tũ tenet ſe aliq̃s ne paſſionẽ ſequatur. Accipitur tñ tripliciter. Uno modo large ſeu cõmuniter. et ſic importat q̃daz refrenationẽ ab illicitis cõcupiſcentijs: nõ ſolũ circa materiã tactus. ſz etiã in quacũq̃ materia. Et ſic ſumit Amb. in primo lib. de officijs. z dicitur cõtinẽtia ſm q̃d. Scõo modo accipitur cõtinẽtia ꝓprie ab aliquibus ꝓ abſtinẽtia ab omni delectatione venerea et ꝓsequali. Et ſic diuiditur ptinẽtia cõtra caſtitatez. vt dicatur caſtitas abſtinẽtia a delectatione illicita ex ꝓsequũ et cõtinẽtia abſtinẽtia etiã a ꝓsequali delectatiõe. z hec reperitur. Pro in virginitate. Scõo in viduitate. Unde apl's ad Hal. v. adiũgit continẽtiã caſtitati ponẽs eas in fructibus ſpũs. Tertio mõ accipit ptinẽtia a q̃buſdã aliis per quã q̃s reſiſtit ꝓuis ꝓcupiſcẽtijs q̃ in eo vehemẽtes exiſtũt. Et ſic accipit ptinẽtia ꝑs in. vij. etb. z etiã in collatiõibus patrũ. Hoc mõ ptinẽtia hz aliq̃d ꝺ rõne vtuꝫ. inq̃tum. ſ. rõ firmata eſt ꝑ paſſiones ne ab eis educañt. non tñ attingit ad ꝓfectam rõnẽ virtutis moralis ſm quã etiã appetitus ſenſitiu⁹ ſubdit rõni ſic vt in eo nõ inſurgãt hemẽtes paſſiones rõni repugnãtes. Et iõ ꝑs dicit in. iij. ethi. q̃ ptinẽtia nõ eſt virtus. ſz qdã mixta inq̃tũ. ſ. hz aliq̃d de virtute. z in aliquo deficit a virtute. Largi⁹ tñ accipiẽdo virtutẽ ꝓ quolibet ꝓncipio laudabili opatiue. ſic poſſumus dicere ptinẽtiã virtutẽ. Et ſm hoc differt ptinens a tpate. ſicut imꝑfectũ a ꝓfecto. q̃ tpatus cũ habeat ꝓfectã virtutẽ. ſ. tpantiã nõ patit vehemẽtes paſſiones ꝓcupiſcentie. Cõtinẽs aũt patit vehemẽtes ſ nõ deducit reſiſtens rõne. Sz ſumẽdo ptinẽtiã ſcõo mõ. ſ. q̃ abſtinẽtia ab omni delectatione venerea. ſic eſt ꝓpria tpantia. ſic virginitas caſtitate ꝓsequali. Hec ex hoc ſequit q̃ ptinens ſit maioris meriti reſiſtendo q̃ tpatus. cũ magis laboret ſupprimendo. q̃ ſm hea. Tho. Magnitudo ꝓcupiſcentie vel debilitas eius põt ptingere ex duplici cã. Uno modo videlz ex cã corꝑali. Quidã enim ex naturali cõplexione ſunt magis ꝓni ad cõcupiſcendũ q̃ alii. Et iterũ quidã habent occaſiones ſeu oportunitates delectationũ cõcupiſcẽtiã inflãmantes. paratas magiſ q̃ alii. Et debilitas concupiſcẽtie ꝓcedens ex iſta cã diminuit meritũ z magnitudo auget. Uñ vero debilitas cõcupiſcẽtie magnitudo ꝓuenit ex q̃ ſpiritualia laudabili. puta ex vehementia charitatis vel fortitudinis tẽpãtie ſic accidit in homine tpato. Et hmõi debilitas cõcupiſcentie auget meritũ. ratione ſue cauſe. et magnitudo cõcupiſcentie. ſicut in cõtinente minuit meritum. Item q̃ delectationes venereoꝝ ſunt vehementiores q̃ delectationes ciboꝝ. ideo magis cõſueuimus dicere cõtinentiã z incõtinẽtiã circa venerea q̃ circa cibos. Iſ ſm pbm ſm vtrũq̃ dici poſſit. Item q̃ ptinentia eſt circa bonum rationis humanũ ideo attendit circa paſſiones que poſſunt homini eſſe cõnaturales. Unde pbs dicit in. vij. etbi. q̃ ſi q̃s tenens pirũ cõcupiſcat eũ comedere vel delectationem in venereoꝝ. ſiue ſequatur cõcupiſcẽtiã ſiue nõ non dicitur ſimpliciter cõtinens. ſed ſm quid. Eſt em inclinatio beſtialis nõ naturalis.

De triplici accepti one ꝓtinẽtie.

Uñ cauſatur ꝓncipaliter incõtinentia.

§. I. Continẽtia z eius con

trarii incõtinentia pertinẽt ad aiam magiſq̃ ad corꝑus q̃ ſunt circa ꝓcupiſcẽtias z caro ꝓcupiſcere dicat ad⁹ uerſus ſpm. ſm apl'm ad Gal. v. Rõ eſt ſm Tho. ſe. q. clvi. q̃ vnũq̃q̃ magis attribuitur ei qđ eſt cã per ſe. q̃ ei qđ ſoluꝫ occaſionẽ ꝓeſtat. Ideo aũt qđ eſt ex ꝓte corꝑis ſolũ occaſionẽ incõtinẽtie preſtat. Ex diſpoſitiõe em corꝑis ꝓcedere põt q̃ inſurgãt paſſiones vehemẽtes i appetitu ſenſitiuo q̃ eſt vtus organi corꝑei. Sed hmõi paſſiones q̃cũq̃ vehemẽtes nõ ſunt ſufficientes cã incõtinentie ſed occaſio ſola ea q̃durãte vſu rõnis ſemp hõ põt reſiſtere ꝓcupiſcentijs z paſſionib⁹. Si vo paſſiones adeo increſcãt q̃ auferãt vſum rõnis totalr. ſicut accidit in his q̃ ꝓpter vehemẽtiã paſſionũ incurrũt amentiã. nõ remanebit rõ ptinẽtie z incõtinẽtie: q̃ nõ ſaltal in eis iudiciũ rõnis qđ ptinẽs ſuat icõtinẽs nõ ſuat. Et ſic ſcẽ cã incõtinẽtie ẽ ex pte aie: q̃ rõne paſſionib⁹ nõ reſiſtit: qđ fit duobus mõis ſz ꝑbm. vij. etb. Uno mõ q̃ntia paſſionib⁹ cedit antecẽ rõ ꝑfect⁹: q̃ vocat irrefrenata incontinẽtia. Alio mõ q̃n nõ ꝑmanet hõ i his q̃ ꝑfitata ſunt: eo q̃ debilit ẽ firmatus in eo qđ rõ iudicauit. z hmõi vocat debilitas. Itẽ nõ q̃ ex ipſa paſſiõis ꝓcedit q̃ aliq̃s ſtati ſeq̃tur paſſionẽ añ q̃ ꝓfiliũ rõnis. Impetꝰ aũt paſſionis põt ꝓcedere: vl ex velocitate. ſicut in choleric⁹: vl ex vehemẽtia. ſicut in melancholicis q̃. ꝓpter terreſtrẽ ꝓplonem vehemẽtiſſime inflãmant. Sicut z eẽplo ptingit q̃ aliq̃s nõ ꝓfitit in eo qđ cõfiliatũ eſt ex eo q̃ debiliter inhereꝫ ꝓpter mollicie ꝓplonem vt in mulieribus q̃ ꝓpter debilẽ ꝓplonem debiliter inherent q̃buſcũq̃ inhereꝫ. de facili ſequẽtes paſſiones: q̃uis raro in aliq̃b⁹ aliq̃ accidat ꝑ illd Prouer. vl. Mollierẽ fortẽ q̃s inueniet. Dicit idẽ videt ptingere i phlegmaticis. ꝓpter eadẽ cãm ſic in mulieribus. Ē totũ accidit inq̃tũ ex ꝓplexione corꝑis dat aliq̃ occaſio incõtinẽtie. nõ aũt eſt cã ſufficiens

De ꝓpatione grauitatis pcti irpati z incontẽtis

Differẽtia ꝓpatis z ꝓpatis nens.

§. II. Sicut temperatus p:

fectio: eſt cõtinẽte. ita ecõtra. ſ. intẽperat⁹ grauius peccat incõtinens. Et incõtinẽs cõcupiſcẽtie eſt peior incõtinẽtia. ſ. cõcupiſcẽtie et ira. Rationabil. ſcz q̃ intẽperat⁹ ẽ peior incõtinẽte: ſm beatũ Tho. vbi. ſ. q: pcm̃ pcipue in volũtate conſiſtit ſm Aug. Et ideo vbi eſt maior inclinatio volũtatis ad peccadũ. ibi eſt grauius pctm̃. Jn eo aũt qui eſt intẽperat⁹ volũtas ꝓcedit ad peccandũ ex electõe. ꝓpria: q̃ procedit ex habitu ꝓ ſuetudinẽ acq̃ſito. Jn eo aũt qui eſt icõtinẽs: volũtas inclinat ad peccandũ ex aliq̃ paſſione. Et q̃ paſſio cito trãſit. habit⁹ aũt eſt q̃ſitus de difficili mobilis. inde ẽ q̃ incõtinẽs ſtatim penitet trãſeũte paſſione. Intẽperatus aũt non ſic. ſz gaudet ſe peccaſſe: ꝺz illd Prouer. ij. Letant cũ malefecerint z exultãt ꝛc. Et rõ ẽ: q̃ opatio ẽ ſibi facta cõnaturalis ſm habitũ. Uñ ſequit q̃ grauius peccat intẽperatus q̃ incõtinẽs. Et q̃uis videat ee maioꝝ ignoratia in intẽperato q̃ in incõtinẽte. nõ tñ ex ꝺ diminuit pctm̃ intẽperati. Rõ eſt ſm b. Tho. quia ignoratia q̃ procedit inclinatiõem appetitus z cauſat eã. illa diminuit pctm̃ inquãtuz cauſat voluntariũ. Sz illa q̃ ſeq̃tur inclinatiõem appetit⁹ quãto maioꝝ eſt tãto magis aggrauat peccatũ. Jn intẽperato aũt z incõtinẽte ignoratia ſequit inclinatiõem appetit⁹ ꝓpter habitũ vitiũ vel paſſionis: z nõ procedit. Eſt aũt maioꝝ i intẽperato dupliciter. Uno mõ q̃tum ad duratiõez. Nã ignoratia durat in incõtinẽte ſolũ durãte paſſione. Sunt accessio febris tertiane durante humoris cõmotiõe. Sed ignoratia intẽperati eſt aſſidua ꝓpter ꝓmanẽtiã habit⁹: vñ aſſimilat ptiſ ce. ſm phũm in. vij. etbi. Alio mõ eſt maioꝝ ignoratia intẽperato quãtum ad id qđ ignorat. Nã ignoratia incõtinẽtis intendit quãtum ad aliq̃d ꝓticulare eligibile. puta ſcz eſtimat ꝺ nunc eſſe eligendum. ſed intẽperatus habet ignoratiam circa ipm finem inquãtum iudicat ꝺ bonuz vtir refrenare ſequat cõcupiſcentias.

De duplici icõtinẽtia. ſ. cõcupiſcẽtie et ire. q̃ illa truz ſit peioꝝ

§. III. Quãtum ad ſecundũ

ſ. q̃ incõtinẽtia ꝓcupie ſit peioꝝ z turpioꝝ q̃ icõtinẽtia ire Ueruz eſt ex pte paſſionis ex q̃ rõ ſuperatur. Cuius rõ eſt: q̃ motus cõcupiſcẽtie hz maioꝝ inordinatiõem q̃ motus ire. Et hoc ꝓpter q̃tuor q̃ tangit phũs in. vij. etb. Pri mo q̃dem: q̃ motus ire pricipiat ab alio. alr rõnem: inquãtũ ſcz ira ꝓ rendit ad vindicandũ iniuriã ſibi factã: qđ aliqli ter ratio dicrat: ſed tñ nõ ꝓfert. q̃ nõ intendit debitũ mo

dum vindicte. Sz motus ꝓcupiſcẽtie totaliter ẽ ſm ſenſum. z nullo mõ ſm rationẽ. Secũdo: q̃ motꝰ ire magis ſequit corꝑis complexionẽ. ꝓpter velocitatem motꝰ cholere: que tendit ad irã. Unde magis eſt in ꝓmptu q̃ille q̃ eſt diſpoſitus ſm corꝑis ꝓplonem ad ira. ſcẽduz ira. ſcẽdum q̃ ille q̃ eſt diſpoſitꝰ ad cõcupiſcẽdum: cõcupiſcat. Qđ aũt ꝓuenit ex naturali corꝑis diſpoſitiõe eſt magis venia dignũ. Tertio: q̃ ira querit manifeſte opari: ſed cõcupiſcentia latebras. z doloſe ſubintrat. Quarto: q̃ cõcupiſcẽs delectabili operat: ſed irat⁹ q̃ſi quadam ꝓcedenti triſticia coactꝰ. Sed cõſiderãdo pctm̃ incõtinẽtie q̃tum ad malũq̃ quis incidit a rõne diſcedens. ſic incõtinentia ire vt plurimũ ẽ grauioꝝ: q̃ ducit in ea q̃ ſunt ad ꝓximi nocumentũ: vt homicidiũ z hmõi. Et nota q̃ difficili⁹ eſt aſſidue pugnare cõ delectatõem q̃ cõ iram: q̃ cõcupiſcentia magis eſt cõtinua: ſed ad horã difficilius eſt pugnare ire reſiſtere ire. ꝓpter eius impetum.

De. xij. inducẽtibus ad ptinẽtiam.

§. IIII. Ad cõtinentiam iu-

mendo pro refrenatiõe animi a voluptatib⁹ inducunt. xij. z diſſuadent inordinatã affectũ voluptatũ ſm Guil. in ma vturũ. Primũ eſt locus in quo ſum⁹: q̃ ſcz in valle lachrymarũ ſm ps. Augu. Neſcim⁹ quo fine clãdamur in exilio. Nõ eiecerꝰ deus hoiem de paradiſo vt ꝺ faciat talium poſſeſſum. Sed certum est tps in quo ſum⁹. Apl's. Redimentes tempus qm̃ dies mali ſunt. Ber. Uniuerſum tẽpus penitẽtie vigilia q̃dam eſt ſolẽnitatis magni z eterni ſabbati q̃ ꝑſtolamur. Uigilia aũt nõ eſt tpus deliciarũ: ſed feſtuz. Exemplũ eſt exẽplũ xp̃i z ſanctoꝝ. Exo. xxv. Omnia facito ſm exemplar q̃ tibi in mõte monſtratum eſt. i. in xp̃o. Ber. Chriſtus q̃ nõ fallit elegit q̃ carni moleſti⁹ eſt Jd ergo vtiliꝰ id magis eligẽdum. Quartũ eoꝝ q̃bus amoꝝ voluptatũ nocuit. Exẽplum Eue. Gen. iij. Uidit mulier lignũ q̃ eſſet bonũ ad veſcẽdum ꝛc. Quintum ẽ piculũ in voluptatib⁹ cõſequẽdis. multotiẽs acq̃runtur vel p mortẽ ꝑpriam vel p mortẽ alterius. Noluit dauid aquã bibere quã attulerant ꝺ cisterna bethleẽ tres viri cũ piculo vite eoꝝ: ſed libauit dño. ij. Reg. xxiij. c. Exẽplum Salomonis q̃ infatuat⁹ eſt amoꝛe mulierũ. iij. Regũ. xi.

De multiplicitate noctiuitatis

Sextu eſt labor in ꝓpando. Epicurus voluptatũ aſſertoꝝ oẽs libroꝝ ſuos ipleuit holeribus z pomis: z cibis vilibus. dicẽs eſſe vtendũ: q̃ carnes z exq̃ſite epule ingenti cura z arte ꝓparant: maioꝝq̃ penaz hñt in q̃rendo q̃ voluptatẽ in vtendo. Septimũ eſt voluptatũ breuitas. Sen. Uoluptas eſt breuis faſtidio obiecta q̃ auidius hauſta eſt citius ꝓdigij recidẽs. Octauũ eſt indignitas. Sen. In voluptate nihil ẽ magnifici: qđ naturã ꝓximam deo faciat: nõ eſt animi virilis: ſed puerilis. Ad rom. vi. Quẽ em fructũ habuiſtis in illis in q̃b⁹ nũc erubeſcitis.

Nonũ eſt penuria fratrũ noſtroꝝ z filioꝝ dei. Nõ enim decet xp̃ianum delicias q̃rere: cũ ſciat xp̃m in tot mẽbris ſuis neceſſitatẽ hr̃e. Ad Heb. xi. Fide moyſes q̃rãdis factꝰ negauit ſe eẽ filiũ filie pharaonis. magis eligẽs affligi cũ pꝑlo dei q̃ tpalis pcti hr̃e iocunditatem. Ber. Inueniunt curioſi quo delectent: nõ inueniunt miſeri quo ſi⁹ lentẽtur. Decimũ eſt voluptatũ infamitas. hoc em multam amaritudinẽ annexã. Uñ figura recte dñs cõgregationes aquarũ appellauit Maria. Gen. i. Multitudini em delectationũ ãnexa eſt multa amaritudo. Eccs. vij. Jnueni mulierẽ amariorẽ morte. i. voluptatẽ. Undecimũ eſt voluptatum vanitas. Eccs. vlt. Adoleſcentia z voluptas vana ſunt. Hiero. Voluptas habita famẽ nõ ſatietate parit. Jo. iij. Qui biberit ex hac aq̃. ſ. voluptatis ſitiet iterũ Eccs. ij. Dixi vadam z affluaz deliciis ꝛc. Duodecimũ eſt earũ noxietas. Nocent em multipliciter. Pro q̃ ſunt multotiens hoi occaſio ſeruitutis vel etiã mortis. Uñ Eccl. xxxvij. Propter crapulã multi pierunt. Sen. Uoluptati mento vobis maioꝝ ps corꝑoꝝ periit. Secũdo in ſeruitutẽ redigit. Luc. xiij. Juga boũ emi q̃nq̃ ꝛc. Uoluptas amatib⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

se quinq̄ iuga suppōnit.i.cōsuetudines delectationū ꝺm quinq̄ sen⁹s. Tertio q: reddit⁊ corpus ꝓmar spūi. ꝓ uerb.xxix. Qui delicate pauerit seruū in fine sentiet eum ꝓmacē. Quarto oblionē inducit.Eccs.v.c. Nō eni ꝓtis recordabit ꝺierū vite sue:eo q̄ ꝺns delitijs occupet cor eius. Quinto a sapia impedit.Job.xxviij.c. Non inuenit in terra suauiter viuentiū.s.sapia. Sexto dissolutione⁊ sterilitatē bonor opez inducit. ꝺiere.xxxj. Usq̄ quo dissolueris delitijs filia vaga. Septimo facit hoiez loquacez: vñ figurat ꝑ fluuiū egypti ranas ebullientem. Exo.viij. Octauo reddit hoiem incōpatiētē. Amos.v. Bibētes vinū cū phialis⁊ optimo vnguēto deliburi⁊ nihil compatiebant sup ꝓtritiōe Joseph. Exēplū de diuite epulone. Nono meliorib⁹ delitijs ꝓuat.Ber. Delicata ē ꝺiuina ꝙsolatio⁊ nō ꝺat admittētib⁹ aliena. Jn huiꝰ figuram colūba aquā diluuij refugit. Beñ. viij.s.carnalis voluptas. Decimo in penā eternā cōmutat.Apoc.xviij. Quantū se gl'ificauit⁊ in delitijs fuit tm̄ ꝺate ei tormētū⁊ luctū. Bzeg. Momentaneū est qd̄ delectat eternuz qd̄ cruciat. ſſigura Josue.iij. Aque mortue in mare mortuū ꝺscendunt.i. voluptates.

¶De māsuetudine q̄d sit:⁊ in q̄ ꝺffert a clemētia.C.III.

Ecūda virtus ānexa

De mansuetudine quid sit.

ſ tpantie est māsuetudo. Mansuetudo aut̄ ꝺm ꝓbm in.iiij.Ethi.est moderatiua iracūꝺ.Cōcurrit aūt in eundē effectū cuz clemētia quā ꝺffinit Señ.q̄ est lenitas supiozis aduersus inferiozes. Differt aūt ab ea nec est eadē virtus. Ꝓzo cuiꝰ ꝺclaratiōe ꝺi.b. Tho.ij.ij. q.clvij. virtus mozalis ꝺm ꝓbm in.ij.Ethi. ꝓsistit circa actiōes⁊ passiones. Passiōes aūt interiozes sunt actionū exteriozū ꝓncipia: aut etiā impedimēta. Et iō virtutes que moderant passiones ꝙrūt q̄s in eundū effectū cū virtutibus q̄ moderant actiōes: ls spē ꝺfferāt. sicut ad iusticiā ꝑtinet cohibere hoiem a furto ꝺ q̄ ꝺs inclinat ꝑ inordinatū amorē vl' ꝙcupiam pecunie q̄ moderat ꝑ liberalitatē. iō liberalitas ꝙrūt cuz iusticia in ꝺ effectu qui est abstinere a furto. Et ꝺ etiā ꝙsiderandū est in ꝓposito. Nā ex passione ire ꝓuocat aliq̄s q̄ grauiorē iferat penā. Ad clemētiā aūt ꝑtinet directe q̄ sit diminutiua penaruz q̄ quidē impediri pōt ꝑ excessuz ire. Et iō māsuetudo in q̄tuz refrenat ipetū ire ꝙrrit i eūꝺē effectū cū clemētia

De ꝺffe⁊ rētia⁊ cōuenientia mansuetudinis⁊ clementie

Differūt aūt abinuicē in q̄tū clemētia est moderatiua exteriozis punitiōis. Mansuetudo aūt ꝓprie diminuit passionē ire. vñ ipsa ꝓpe respicit appetitū vindicte. Clemētia vo ipas penas q̄ exteri⁹ exhibent a vindictā. Est aūt māsuetudo virtus q̄ alio noie ꝺr mititas. ⁊ bonū facit hñtez qꝺ ptinet ad ꝺffinitionē virtutis: vt ꝺr in.ij.Ethi. Sed māsuetudinē inqt Señ. oēs boni viri pstabūt. Opponi. aūt ire, put ira ipozrat vitiū. Nā ira in se ē passio⁊ excessus eiꝰ ꝺ ira:⁊ ꝺfectus eiꝰ cū.s.q̄s ꝺbet ea uti⁊ nō utit ꝺr remissio. habit⁹ vo q̄ tenet mediū in ira est innois⁹.si gnat tm̄ noie māsuetudinis q̄ virtus cū sit denoiata diminutione irę ꝓpinq̄or ē diminutioi q̄ supabūdātie:⁊ ꝓpter ꝺ naturali⁹ est hoi appetere vindictaz iniuriaz illatarz q̄ ab hmoi ꝺficere ꝺz: q: vix aliq̄i min⁹ pue videnť iiurie sibi illate:vt ꝺi.Salu. Est tm̄ māsuetudo moderatiua ire ꝺm rectam rōnez:ita q̄ ipa ira etiā utit cū opz. Jtē māsuetudo sine mititas q̄ ide est ꝺr⁊ virtus ꝺm ꝓbm.⁊ bitudo:vt ps Matth.v. Jbi. Bti mites ꝺ.⁊ fructꝰ spūs:vt ps ad gal. v. Sz inq̄tū ꝺs ꝺfinitiū:actꝰ eius ꝺr bitudo. Sunt eni bitudines q̄ꝺaz actꝰ virtutū. inq̄tū ꝺlectatione spūa lem inducit talis actus:ꝺr fructꝰ spūs. Ponit aūt ꝑpter ea māsuetudo ps tpantie potētialis seu virtus ei annexa.⁊ etiā clemētia:q: utraq̄ ꝓsistit in q̄ꝺā refrenatiōe. Sed q: tpantia refrenat vehementissimas ꝙcupias.s.ꝺlectationes tactus. mansuetudo vo refrenat iras:clementia penas. iō tpantia ꝓncipalis est virtus. māsuetudo vo⁊ clementia minus ꝓncipales⁊ secundarie,

§.I. Fructus seu vtilitates

De.xij.fructibus mā, suetudis.

māsuetudinis ꝺm Huil. in sū. virtu. sunt. xij. Primo q: inducit ad cognitionē ꝺi.⁊ fac hoiez ꝺignū allocutōe ꝺi. ps.xxiiij. Diriget māsue. i iu. do. mi. vi. suas. Eccl, v. Esto mansuet⁹ ad audiendū vbū ꝺi. Ja.j. Jn māsuetudine suscipite insitū vbum. ⁊ Diony. ꝺi. q: moyses ꝓpter multaz māsuetudinē ꝺei apptiōe fuit ꝺign⁹ habit⁹.⁊ ꝺ eo ꝺr Nu. xij. q: fm. Moyses mitissim⁹ hoim. Et fm Tho. ij. ij. vbi supra. Māsuetudo inducit ad cognitionē ꝺei remouēdo impedimentuz.⁊ ꝺ duplr. Primo faciēdo hoiem cōpotē sui ꝑ diminutionē ire. Scdo modo: q: ad māsuetudinem ꝑtinet q̄ hō non ꝺicat verbis veritatis: qꝺ plerumq̄ fit ex cōmotiōe ire. vñ Aug. ꝺicit q: mitescere est nō ꝺicere ꝺiuine scripture: siue intellecte ꝺ vicia nostra ꝙtit: siue nō intellecte: quasi nos melius⁊ ver⁹ sapere possemus.

Scdo q: placentē ꝺeo facit. Eccl. j. Beneplacitum est ei fides⁊ māsuetudo. ⁊ ꝺ est scdz qꝺ cōcurrit in eundem effectū cū charitate maxima virtutū. s.in subtrahendo mala. primoz. Tertio: q: fm Bze. in mozal. inducit ꝺiuinā fiducię, de deo nāq̄ ꝺr Sap. xij. Tu ꝺminator ꝺne oia cū tranq̄llitate iudicas. Dan. ix. Jf ac nobiscū fm magnā māsuetudinē tuam. Quarto facit nos xp̄i discipulos. Jpse magisteriū hui⁹ virtutis ꝑsalter sibi ascribit ꝺicens Mat. xj. Discite a me q: mitis sum. ex quo ostendit hec ee vi⁊ pfectionis. Quinto est ornamen ū decēs seruos ꝺei. i. ad Timo. vj. Tu hō ꝺei sectare partificā mansuetudinem ad Ephe. iiij. Obsecro vos vt digne ambuletis deo ꝛc. in oi māsuetudine. Sexto aiam ꝓseruat. Eccl. x. ſſili mi in māsuetudine seruа aiem tuaz. sicut vasa vitrea feno vl' alia re molli involuunt. ⁊ sic seruantur a fractura. sic aia in māsuetudie a fractura ire. Septio delectationē mētā iducit ps. xxxvj. Māsueri ät hereditabūt terrā⁊ ꝺlectabūť Et ꝓpter ea ponit fructꝰ spūs ad Gal. v. Est eni vt culcitra delicatissima. Octauo correctionē fructuosam facit ps. lxxxix. Supuenit māsuetudo⁊ corripiemur. Leo leuit⁊ ca stigat⁹ reuerentiā ex⁹ bet castigāti. Aspitatis aūt nimie i crepatio nec correctionē recipit nec salutem. ꝺi. xlv. licet.

Nono gr. iosum⁊ amabilē oibus facit. Eccl. iij. ſſili in mansuetudine ꝓfice opa tua⁊ sup gl'iam hois diligeris.

Decimo oznem facit deo acceptā. Judith. ix. Dumiliū⁊ māsuetoz sp tribꝰ placuit depcatio. Undecio in iudicio saluat. ps. lxxv. Cū exurgeret in iudicio ꝺs⁹ vt saluos faceret māsuetos. Duodecimo bonū magnū⁊ multiplex acquirit. Matth. v. Bti mites qm̄ ipsi possiꝺ. ūt terrā. qꝺ intelligi pōt de terra vite p̄tis:⁊ de terra viuentiu:⁊ de terra corpis fm Bern. q: facit ei ꝺnari.

¶De ptibus subiectiuis tpantie. Caplm IIII.

E ptibus subiectiuis

ō tpantie que sunt abstinentia: sobrietas:⁊ castitas. Et inꝺ ꝺe ꝓprietatibus abstinētie videamus. Et q: ꝺa iuxta se posita magis manifesta fiunt. iō cū ꝓprietatibus abstinētie oppositas ad has ꝓprietates vl' ad vitū gule ptinentes simul inter se rem⁹. Sciendū est ꝓmo q: ꝓma⁊ original' ꝺditio abstinētie ex q̄ fereoēs a lie causant est: q: carnē⁊ sp̄m in sua natura custodit. Natura eni carnis fm ordinē rōnis est q: spūi sit subiecta:⁊ natura ꝙs est q: sibi ꝺnetur ea ꝺrigēdo⁊ vtendo ad vtutis exercitiū. Et hoc exꝑsit deus q̄ est nature auctor loquens ad Cayn. Geneb. iiij. Sub te inquit erit appetitus tu⁹ et tu ꝺnaberis illi⁹. qꝺ intelligēdū est de ꝺnio rōnis⁊ subiectione appetit⁹ sensitui. Nam fm q: ꝺcit Tul. in li. de of. Dux est vis aie. vna est rō: altera appetitus. Rō is est ꝺnari⁊ ꝺrigere. appetit⁹ aūt obtēperare⁊ ꝺrigi. Ad cōmendationē abstinētie facit qꝺ ait Amb. Abstinentia lex a ꝺfō⁹ puar⁹ atio legis a ꝺiabolo. Culpa per cibum latebra post cibum: cognitio infirmitatis in cibo: firmitatis virtus in remunio, Serpens suadet eule

De ꝺlectatione⁊ effectu abstinētie

domin⁹ leiunare decernit. Jtaq̄ gula a padiso expulit regnātē abstinētia ad padisū reuocauit errantē. Jn decre. di. xxxv. sexto die. Jbi mꝺa plchra ō abstinētia⁊ sobrietas. Exēplū de māsuetudine ꝓpter quā ꝺ honorato puero postmodū abbate. q̄ a puerītia cepit abstinere ab esu carnium⁊ in quinto aliozū alijs comedētibus carnes. piscis q̄ in illis ꝓbus nō iueniebať ꝺiuin⁹ ꝓcurat ē intrās situlā cū hauriret aq̄ ꝺ q̄ comedit sufficiēť. vt hr in li. ꝺyalo.

§.I. Exdicta autem pzo

De triplici effectu abstinētie ad mētē

petate multe alie sequūtur. qꝺā ꝛz ptinētes ad mentē:⁊ q̄ ꝺā ad corp⁹. Proprietates ad mētes ꝑtinētes videť ee. iij.

¶Nā ꝓmo aim sincerū reddit vt ad ozādū sit feruentioz.

¶Scdo memoriā nutrit. vt ad remiscendū sit ꝓmptioz.

¶Tertio intellectū acuit vt ad speculandū sit subtilioz.

Primus.

Quantū ad ꝓmū sciendū q̄ nimietas cibi calorez naturalē suffocat, ꝓptez cibū decoquere nō pōt ex quo cōtingit q̄ natura corpis cibi pōdere ꝑgrauata.⁊ q̄ suis viribus sepulta mētē ipaz secū submergit⁊ eā ꝓpria opatōe destituit. Uñ scriptū est Osee. ix. Mēphis sepeliet eos. Mēphis interpretat ex oze vbi ꝺr intelligere q̄ supfluitas cibi. q̄ ex vitio ozis occasionē hz. hoiem gule ꝺditū sepultum tz. Nā ficut ꝺcit Bze. Quāto corp⁹ implet: tanto aia minoz: supple in actiꝰ virtutū suaz. Et ꝺ ē qꝺ ꝺcit ꝺ. Lu. xxi. Attēdite ne grauent⁹ corꝺa vra in crapula⁊ ebrietate. Daniel vir ꝺsideriorz vt aptior eet ad ꝺina suscipiendum⁊ ozandū triū hebꝺomadarū ꝺieb⁹ panem ꝺsideratū bilē nō comedit: vt caro⁊ vinū nō introierūt in os suum.

Secūdus

Deū. x. Postea habuit maximas visiones⁊ reuelatiōes.

Scdō⁹ abstinētie memoriā nutrit. cū em̄ stomach⁹ nimio cib⁹ repleť multi fumi ab ipo ascenꝺūt ad cerebrū ipmq̄ obnubilant⁊ deordināt: ex hoc hñt virutez memoratiuā que est in pte posteriori cerebri offuscare:⁊ intentiones acceptarū specierū ꝺstruere. Uñ ꝺr Osee. xiij. Saturati sunt⁊ leuauerūt cor suū:⁊ obliti sunt mei. Parcitas aūt cibi modicas ꝓmittit fieri exhalatiōes:⁊ ꝺcirco vis memorativa in suo vigore ꝑsistens fortis est ad memorā dum. Cui⁹ signū apꝑet in eulgiabus post somnū. qui digesto cibo ꝓmptiores iueniunť ad reminiscēdū ea. quo rū repleto stomacho memoriā ꝑpus nō hēbant. Et iō congrue hora matutinalis iuenta ē ad traditōez doctrine. tūc em̄ hō est po[illegible]or ad retinēdū⁊ re[illegible]morādū q̄ auditorꝰ bus ser[illegible]ꝺa. Uñ vnus de tribꝰ [illegible]acularijs regis Dariꝰ q̄ fecerat q̄nes inter se. Quid inť oia eēt fortius. ꝺixit vinū⁊ fedcit mentē⁊ regē⁊ [illegible] facē mentē vnā⁊ nō memīnit oēm [illegible]iciā⁊ ꝺbitū. Ꝺ[illegible]igit cū vinuz⁊ [illegible] cibaria iozdinate sumunť ſſ Esdre. iij. Tertio abstinētia itellectū acuit ad subtilē speculandū. cū em̄ opatio intellectus ortū hēat a sensu⁊ fantasia fm ꝺctrinā pbi. necesse ē q̄ ex mala ꝺispōne ptis sensitiue⁊ vtutis imagiatiue vtus itelligētie inhabilis reꝺꝺat ad speculatōem vitatis. Nihil aūt est qꝺ sic sensum obstruat⁊ fantasiā ꝺeordinat. sicut cibi supfluitas ex quo vlteri⁹ [illegible]pedimētū ptingit in recta opatiōe itellect⁹: fm qꝺ ꝺcit Tullius. Mente inqt recta vti nō pōt multo cibo⁊ potu repleti. vñ ꝺcit Hiero. vēter pinguis pinguē sensum gignit.⁊ Señ. ꝺcit. Copia ciboz subtilitas impeꝺit. Dan. i. hr. q̄ Ananias Azarias Misahel abstinētes reputabant sapiētiozes⁊ acutiozes ꝙbus. Ethy. Nihil sic sensu acumē opat ficut moderata refectio. ꝺ se. ꝺi. v. Nihil em̄ sic iocūꝺum

Tertius.

§.II. Sunt vlteri⁹ alie tres

De tribus effectibus abstinētie qꝺ corp⁹

proꝑietates abstinentie ad corpus pertinentes.

¶Et ꝓma ē: q: corp⁹ ꝑ abstinētiā nutrimēto rēplū ꝺei efficit

¶Secunda: q: cibo sumpto homo ꝺ[illegible]tab[illegible]itur.

¶Tertia: q: per eam ciuliter viuntur.

Est ergo ꝓma ꝓpetas abstinētie circa corp⁹ cōsideranda q̄ꝺam ꝺdicatio rēpli illud [illegible]i. Eccl. vi. Tēpluz ꝺei scm̄ est qꝺ estis vos. Cui em̄ corp⁹ sit qꝺ ꝺam instrm

aie. facilr ab ipa ꝺucit ad opa vtutis qm̄ est pce nutrimū. Et cū ipa rōne sunt seminaria vtutū plantata: quaz cōplementū ee non pōt: nisi obsequiū ꝓstet a co[illegible]qꝺ ē aie associatū⁊ p mancipio ꝺatū. ꝓns est q̄ ipm corp⁹ ꝑ abstinētia gubernatū. erit q̄si qꝺā porta vtutū⁊ clausura vitioꝝ ex qꝺ reꝺꝺet hitaculū. ss. nam ex hoc cātur q̄ꝺam ꝓparatio oim vtutū: ꝑ qꝺ spūssanct⁹ mentē inhabitat. Jn huiꝰ figurā habeť in lib. Judicū. q̄ Sanson tenēs mandibulā asini in manu: irruente spū in eū occidit mille philisteos. Asinus est corp⁹ nostrū. mandibula significat os: qꝺ cum q̄s refrenat vincit tēptatiōes ꝺiaboli. Secūda ꝓpetas abstinētie ad corpus ptinēs est: q: facit corpori alem vitaz delectabilē⁊ sanam. Lib⁹ em̄ cū moderam[illegible]sumpt⁹ ꝑmo in gustu delectatiōem facit. Causať em̄ delectatio ex cōiunctōe ꝓportionata q̄uenientis cū cōuenienti. Uñ q̄ cibus ꝛpate sumiť tam in q̄ātitate q̄ in q̄litate: tūc [illegible]ens cum cōueniēti ꝓiungiť: q: gustus cui cib⁹ cōiungit cōuenientiā hꝺet ad ipm in modo⁊ mēsura:⁊ tūc sequiť ꝺlectatio. Unde maiorē ꝺelectatiōem sentit tpatus in cibo q̄ gulosus. Quāto eni gustus est ozdinatior⁊ natura purior:tanto ꝺelectatio q̄ inde ꝓcipiť erit maior. Unde ꝺicit Eccl. xxxi. Somn⁹ sanitatis in homie parco: ꝺormit [illegible] mane:⁊ aia ipius cū ipo ꝺelectabitur. Ethy. Nihil sic iocūꝺum est sicut cib⁹ bene ꝺigestus aut ꝺecoctus. Nihil sic [illegible]tē cōseruat. [illegible]l sic egritudinē fugat sicut moderata re[illegible]tio. Sufficietia q̄ppe cū nutrimēto⁊ sospitate simul [illegible]⁊ voluptatē. Abūꝺantia vo morbū facit⁊ molestias ingerit. ꝺe cōse. ꝺist. v. nihil. Ad idem facit qꝺ ꝺicit Hiero. in [illegible]ob⁹. c. sequē. ibidem. Saluator: mittēs ad pꝺicandum [illegible]los ꝺixit. Jn quācūq̄ ꝺomū intraueritis⁊ susceperint vos: māducate que apponunť vob⁹. Luce. x. Jn q̄bus ꝙbus nō amplam lucēnā comedēꝺi plura vl' melioza cōcessit: sed voluptatē⁊ curiositatē q̄rendi cibos delicatiores restrinxit. Nā ch̄istus abstinēs fuit: nec legit carnes comediť nisi agnū paschales. vt ꝺicit Magister ihisto. scho. Et [illegible]uiū suū fecit ex panib⁹⁊ piscib⁹ eos multiplicando. vt patet Job. vi. [illegible]sar etiā august⁹: vt narrat Policratus mimo cibo erat contentus atq̄ vulgari. Nam p[illegible]mē secūdariū⁊ pisciculos minutos:⁊ caseum bubalum comed[illegible]re solitus erat. Sequeť etiā [illegible]ſſectationes iozdinatas⁊ lautas pauperas. fm illud Prouerb. xxi. Qui ꝺiligit epulas in egestate erit. Jnfirm[illegible]tates etiā. Eccleti. xxxvij. Jn multis esciis erit infirmitas. Nausea. Prouerb. xxvij. Anim[illegible]naturata calcabit fauū. Unde fm Rabi moyseu. Precepit ꝺeus [illegible]ge iudeoꝝ q̄ nō comederent carnes porcinas: q: ex [illegible]generant infirmitates⁊ multe gulositates cōmittunť circa illas. Hinc⁊ Hiero. ait. [illegible]glimus quosꝺaz morb[illegible]articulari⁊ podagre humoribꝰ laboꝝantes ꝓscriptione bonoꝝ ad simplicē mensam⁊ pauperes cibos redactos cōualuisse. ꝺe ꝓse. ꝺi. v. legimus. Tertia ꝓpe[illegible]s abstinētie ad corpus ptinēs ꝓsistit in curiali⁊ politico cōuictu cum alijs. Lib⁹ enim moderate⁊ ozdinate [illegible]pe mūdiciam corpis causat per h:q̄ oīes sensus exteriozes puros⁊ inmaculatos tenet. Et hoc m[illegible]e reqrit in humana cōuersatiōe: q̄ maxime in cōuiuendo alijs cuz q̄bus expedit hēre mundiciā corporalē [illegible]it. Unde Ber. scribit ad fratres de monte ꝺei. Si mādacias melum tuā sobrietas peromet. Uitiū aūt gulositatis horribas simun ꝺicias⁊ incurialitates multas facit. Nam⁊ ipm os q̄ꝺez est nobilissimū membrū: vtpote deputatū officio loquēꝺi⁊ maxime necessariū cōuersatiōi hoiem[illegible]ficit⁊ eius anhelitum fetidū reddit: vt ꝺ gu[illegible]losis ꝓpter verificari illud ps. v. Sepulcruz patēs est guttur eoꝝ. ꝓpter nimiā em̄ inozdinatā cibi sumptiōem gustus corrūpitur: ꝓpter qō inde feride exhalatiōes erumpūt. Contingūt etiā in singulis aliozū sen[illegible]um meatib⁹ supfluitates inhoneste: que vitam socialez maculant⁊ cōturbāt. Unde in epla Jude ꝺicitur de gulosis. Hi sunt in epulis suis maculose cōuiuantes. Hinc Hiero. Multi in patiētia gule vomitu remediā-

§. de gula p. pte. iij. vi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur ⁊ turpiter ingesserūt turpi⁹ egerūt. Ihippocrates dicit in ⁊phorismis. Crassa⁊ obesa corpa q̄ crescēdi mēsurā ꝓpleuerūt. nisi cito ablatōe sanguinis minuant⁊ in paralysim ⁊ pessima morboꝝ gña crūpere. de ꝓse. di. v. Ne tales Predictū ēt viciū ceteros hois actus inhonestos facit q̄ ad corpis membra puta tremorē manuū. effusionē vultus: oculoꝝ torsuitatē. trāsglutiendi festinantiā ⁊ festinatā auiditatē. ⁊ mlta alia ex quib⁹ sequit inhonestas in quersatiōe ciuili. Hec aūt remouet abstinēria q̄ hoiez ordinatū reddit q̄tū ad ꝓdicta oia. Narrat ꝓ⁹ damian⁹. qyoꝝ q̄dā duo venerūt ꝛstātinopoli adeo dilicate viuebant⁊ ēt cōi b⁹ aq̄s dedignarē ablui. vñ serui ei⁹ rogē satagebāt colli re. ex quo leporiosum fibi balneū ꝓparēt. Libus manibus nō rangebat. sed frustatim scissos q̄busdā fuscinulis aureis ori suo adhibebat. Eius cubiculū tot aromatū generibus redolebat vt narrare tantū dedecus feteat. Sed q̄tum oiporeni deo exosa fuerit ꝑs. q⁹ corpus eius totum cōp⁹ruit. itaq⁹ membra corpis marcescerēt. vndiq⁹ torū q̄ cubiculū incredibili fetore repleuerit. Nec q̄sq̄ de seruientibus tātam ꝓferre nariū putredinē poterat⁊ vix vna ācilla nō sine olentis speciei auxilio in eius obsequio perdurante. Eadem tñ raptim accedebat⁊ protinus fugiēs discedebat. diutius hoc lāguore decocta⁊ miserabiliter cruciata amicis letantibus diem clausit extremum.

Exēplū.

§.III. Post predicta videndum est de causis factiuis ⁊ seruatiuis abstinentie quas quatuor possum⁹ assignare. Prima est assuefactio a iuuentute ad aliqđ licitū⁊ honestū exercitiū. Mens em̄ humana ꝑm q̄d dicit Breg. nescit esse ociosa. sed ꝑ occupari desiderat. Et q̄n est occupata circa vnum cum diuersis non possit intendere a quocunq⁹ alio remittitur. Ex intentione aūt mētis sequit affectio circa illud cui intendit. Nā ad illud mēs est affecta cui marie est intēta. ita tñ q̄ ꝑ seuerātia adsit. nā ꝓtinuatio opis tristiciā a mēte elōgat et delectatōez causat. Maxime aūt hoc ꝓstingit q̄n q̄s circa studiū lrar sc occupat ꝓter naturalē inclinationē intellectus ad veritatē. Oēs em̄ hoies natura scire desiderāt. vt dicit ꝓbs in. i. mera. q̄n ergo huic nature desiderio q̄s satisfacit ꝑ exercitiū studij q̄ctatur mēs ab oi alia occupatiōe. ꝓpter ꝓfundi⁹ē quā h⁹ mens ad hmōi laborē. Ñ vero hō a iuuentute incipit ociari oēs alevires in quadaz fame nutriūtur cupiētes in aliquo sensibili satiari. Nā et aures esuriūt rumores. oculi vanitates: gula cibū. ⁊ lingua loquacitates: q̄ tñ oia habeant⁊ē nō sedant. q⁹ talibus nō pascit. Querit em̄ cibū nobiliez qui est ꝓcia vel virtus. Ñ scriptum est ꝓuerb. xxi. Desideria occidūt pigrū. noluerūt em̄ q̄cq̄ manus eius operari. tota die ꝓcupiscit⁊ desiderat. Qui⁊ ergo q̄ salubris occupatio ē magna cā nō vacādi cibis⁊ potib⁹. nec multū curāduz est de eis. Dns noster vt daret nobis exēplū vacādi studio scripture. cū temptatus fuit de gula dixit. Nō in solo pane vivit hō. quasi remediū ꝓra gulaz. Matth. iiij. Scō cā est debita ordinato que in cibo est obseruanda sinquinq⁹ cōditiones q̄ trahunt de quadā glo. sup illo verbo q̄ dixit nes reḡrū esau ad iacob. Da mihi de coctōe hac rufa. Beñ. xxv. Prima conditio est. q⁹ q̄s hoc comedēdi vel indigentie nō ꝓueniat. Et iste est primus modus quo gule vicium nos tēptat. q̄ modie est detestabile in quocūq⁹ ciue. ⁊ marie rectoze alioꝝ. Unde maledictō indicat⁊ talib⁹. vt hr. Eccē. x. Ue tibi terra cui⁹ rex est puer. ⁊ cui⁹ ꝓncipes mane comedūt. Posita subdit Beata terra cui⁹ rex nobilis est ⁊ cuius ꝓncipes comedūt tpe suo. Jonathas mortis sententiam meruit. q⁹ in gustu mellis cōstituī ꝑs comedendi ꝓtemptasse. i. Reg. xiiij. Secda conditio est q⁹ cibos nō q̄rat seu accipiat nimis delicatos. sicut diues epulo cū epulabat quotidie splēdide ob hoc sepultus est in inferno. Luce. xvi. Tertia conditio q⁹ nō comedat minus ꝑm suā complexionez. q⁹ q̄ vni multū aliq̄n est alteri paucū. In hmōi offenderūt. de quibus dr in ꝑs. Manducauerūt⁊ saturati sunt ni. ⁊c. hystoriā hēs Nume. xi. Quarta conditio est q⁹ nō comedat cū nimio ardoze ⁊ rapacitate: sicut esau lenticule coctionē. dauid aūt aquā concupitā. de cisterna bethleem effudit. ij. Reg. xiij. ar. di. xli. quisquis. Quita cōditio est q⁹ nō nimis accurate⁊ studiose ꝓpat sicut faciebant filij Hely de his que offerebantur. i. Regū. ij. hinc⁊ Aug. Sfieri nō pōt vt sine aliquo vicio cupiditatis vel voracitatis ꝑciosissimo cibo sapiens notat. Insipiēs aūt fedissima ⁊ male flāma i vilissimū holus inardescat. ⁊c. di. xli. Quisquis. Tertia causa abstinētie est elongatio vel subtractio ab his q̄ ⁊ ōsideria carnis accēdere. Inter alia em̄ q̄ fugāt oia vicia carnis tā circa cibos q̄ circa actus venereos est subtrahere occasiones pcōz. Nā q̄ se talib⁹ offerūt puta colloquijs mulierū: aspectib⁹ earū: ⁊ mensis pinguibus. vbi varia ⁊ delicata fercula apponun. ⁊. cāz ꝓbent vt tēteñ q̄ est valde piculosū in talib⁹ vbi tēlat sua uitas ⁊ voluptas. Tutius em̄ in hac materia fugit belluz q̄ expectet. Ñ scriptū est de ꝑma muliere q⁹ vidit lignū pulchrū⁊ ōlectabile q̄ morie ꝓcupiuit. Ubi dic gl. q⁹ nō licz in mori q̄ nō licz ꝓcupisci. Angeli q̄ sodomā subuerterūt educētes loth de ciuitate dixerūt ei. Noli respicere post tergū. nec stes in omni circa regiōe. Beñ. xix. Ad significādū q⁹ nō solū recedēdū est a peccato sed etiā ab oi eo q̄ h⁹ ꝑstare occasionē⁊ inducere ad pctū. De ieiunio habes multū⁊ plene in scda pte. Quarta cā abstinētie est ꝓsideratio eoz que ad ispam habēdam inducūt. Et hec sūt ꝓcipue q̄tuor. s. natura: scriptura: fortūa: et mors futura. Natura quidē abstinēria ꝓdicat. q⁹ ꝑs ex oziz pui tate. Nā sicut dic⁹ pbs in li. de natura aialiū. hō cōparōe sui corpis inter cetera aialia est pui oziz. ꝑ q⁹ intelligi q⁹ esse paruī cibi. Ad hoc etiā idē natura fecit breuē trāitū in trāsglutiēdo cibū. Ñ breue guttur dedit fibiꝰ citius se de cibo expediret. vtpote ad maioza factus. Ñ dicit Bern. Voluptas gutturis q̄ tanti hodie estimat⁊ vix duoꝝ hꝫ latitudinez digitoꝝ. Modica ergo hꝫ delectatio vbi breuis est trāitus. ꝑm Ijlud Joel. i. Ululate qui bibitis vinū in dulcedi⁹. perijt em̄ ab oze vr̄o. Unde dicit Sen. Voluptas ē breuitas fastidio obiecta quo auidius hausta est. cibus in necessariuz recidēs. Repḡdit a pbo in lib. ethi. ille epicurus q̄ optabat deuz ventris. vt haberet guttur lōgū vt grus. vt diutius delectatio gustui infideret.

Itē scdo scriptura. ad pcitatē cibi inducit. Dicit em̄ q⁹ initium vite hois est panis ⁊ aqua. Eccli. xxix. ⁊ Beñ. i. Dedi assignauit eandez escā h⁹modi ⁊ bestijs. Ecce inquit dedi vobis oēz herbā afferēnē semē sup terrā. ⁊ vniuersa ligna que hñt in seipsis semē generis sui. vt sint vobis in escā ⁊ cunctis animantibus. ad q̄ etiā facit q̄ dicit Hieron. dist. xxxv. Ab exordio creature rōnalis nec carnib⁹ vesce bamur ⁊c. Similr nec vino. vt dr in. e. dist. Sexto die. q⁹ Daniel cū socijs petierunt sibi dari legumina cum aqua. ꝑm q⁹ scriptura cōcesserat. Tertio ad parcitatem victus fortunā inducit. Considerare em̄ dz quilibet cum alio habere nature. ⁊ militatem ⁊ eūdem ꝓductorem deum. Ñ ergo dzynus delitijs abundare. alius miseria ꝓsumi. Ñ Ambrosius. Quis em̄ tam iniustus tā auarus. q⁹ q̄ multorum alimenta suū nō vsum. sz abūdantiā ⁊ delitias parat di. xlviij. sicut hl. zacheus ꝓnceps publicanoz⁊ diues bona sua cum pauperibus nō habētibus diuidenda promittebat. Luce. xix. Job dicit. si comedi buccellā meā solus⁊ nō comedit pupillus ex ea. Job. xxxi. Quarto valz ad q⁹ citatem consideratio mortis future. Si quis enim finem carnis consideret. ⁊ quomodo vermibus in escam parat. faciliter a gule vicio refrenatur. Unde Brego. Nihil sic valet ad carnis ꝓsideria edomāda. sicut cogitare qualis sit futura mortua. Exemplū i Ulitas fratrū cū quidā scholaris Bononie voluptatibus corpis dedit⁹ visitaretur a quodam nro fratre sc̄o cōparata. timēs scholaris sui cōuersionē exverbis fratris, fecit pactū q⁹ nil diceret de deo

Decēnus q̄ ad abstinentiā inducunt.

De q̄tuor ꝓseruatis abstinentie

q̄ ille. punisit nisi tantuz duo vba in fine sermonis sui. Et post locutōes plurimas recedens dixit ei illud Esa. Sub ter te sternet tinea: ⁊ opimentum tuū erunt vermes. que vba non potuerunt a corde eius recedere quousq⁹ effect⁹ ⁊ frater noster: qui ⁊ sancte vixit.

§.IIII. In quibus temporibus seu diebus sint instituta ieunia ab ecclia. hr. ē. in. ij. pte. ti. vi. de gula. Quare aūt illis diebus magis alijs sint instituta. hic oia plenius declarant. Notandum tñ ꝑm b. Tho. ij. ij. q. clxvij. ar. v. Cū ieiunium ad duo ordinet: scz ad delētōem culpe: ⁊ elevationē mētis supna: ideo spāliter illis tpibus fuerūt ieiunia indicta q̄bus ꝓpositum hoies a pctō purgari: ⁊ mētes fideliū i supna elevari i deum ꝑ deuotōez. Ē aūt ꝑcipue imminet ante paschalem solēnitatem. in qua ⁊ culpe ꝑ baptismū relaxant: qui solēniter in vigilia pasche celebrāt: dū scilz benedicunt fontes baptismales: ⁊ ch⁹tiani deles adulti tūc baptizabant cōmuniter. Recolit em̄ tunc dñica sepultura: ⁊ ꝑ baptismū cōsepelimur xp̄o in mortē. vt dr ad Ro. vi. In festo etiā paschē maxime op⁹ mentē hois elevari ꝑ deuotiōes ad eternitatis gloriam quā xp̄s resurgēdo inchoauit: ac etiā fideles dñt in hmōi solēnitate cōicare. ⁊ ad cōiones accedere op⁹ mente elevata ad deū. ⁊ ideo imediate ante solēnitatē paschalem ecclesia statuit esse ieiunandū. Et eadē rōne i vigilijs ꝑcipuarū solēnitatū in q̄bus nos ꝑparari op⁹ ad festa futura deuote celebrāda. Simil⁹ in singulis quartis anni cōsuetudo ecclesie hz vt sacri ordines cōferant: ad q̄ rum susceptiōem op⁹ ieunio ꝓparari: ⁊ eos q̄ ordinant ⁊ eos qui ordinādi sunt ⁊ totū pplm pro cui⁹ vtilitate ordinant de⁊ legit Luc. vi. q⁹ dns ante discipulos elegit ētōes exercuit in monte orare. q⁹ exponēs Ambr. ait. Quid te facere cōuenit cū vis aliqō officiuz ꝓierario adoriri q̄ rp̄s missurus ap̄los ꝑ⁹ orauit. Pōt etiam rō assignari ieiunij q̄tuoz tēpoꝝ: scz vt demus ꝑmittas tpis deo. Sunt em̄ duodecim dies in toto anno q̄si pro ꝑmis diebus duodecim mēsium anni. Et sicut ꝑ ieiunia q̄dragesimale deo damus decimas tpis: ita per quatuor tēpoꝝ dies. Ratio trimus ꝑmittas: vtrūq⁹ em̄ in lege mandat offerri: scz decimas ⁊ ꝑmittas. Rō aūt spālis: quare q̄dragesima dies ieiunij q̄ iunant in q̄dragesima est triplex ꝑm Breg. in omel. Pri ma est: q⁹ vt decalogi ꝑ libros q̄tuor sancti euāgelij implentur. Secunda aūt q̄ter ductus in q̄dragenariū surgit. Secunda rō est: q⁹ in hoc mortali corpe ex q̄tuor elemētis subsistim⁹ ꝑ cuius voluptates ꝓcipis dñcis ꝓdicimus q̄ per decē sensus sunt accepta. vt ꝓ est vt eandem penam q̄ter decies affligam⁹. s. ꝑ quatuor. xl. Tertia vt deo offeramus decimas ꝑmissionis seu dierū anni. sic alias rū. Cū em̄ ann⁹ p. cccl xv. dies ducit nos aūt p. xxxvi. dies affligimur q̄ sunt ieiunabiles in. vi. septimanis. xl. q̄si ānī decimas deo dam⁹. Hec tertia ratio ponit. de ꝓse. di. v. quadragesima. Ubi sciendū q⁹ ante tpus Breg. q̄dragesima inchoabat in. ij. fe. post dñicam in. xl. sed in ista cōputatione loquit. Sed ipse Breg. addidit. dies ieiunij q̄ sunt añ dñicas in. xl. ⁊ sic efficiunt. xl. dies ieiunij. vt ꝓz maremur xp̄o in ieunio: q̄ ieiunauit. xl. dieb⁹. vt dr Mat. iiij. Non aūt cōformamur ei quoad tpus h⁹ ieiunij. Nā ipse ieiunauit immediate post baptizat⁹ fuit: q̄ fuit de mense Januarij: q⁹ immediate post epḥiaz. m⁹m aūt ieiunij. xl. incheoat in mense februarij vel martij: añi. s. tpus celebrat solēnitas baptismi nri. s. vigilia paschē. Nō diuersitatis huius cā: q⁹ in nobis ꝑmittit baptism⁹ vt prepatorium ad ulterius ad ꝓsecutionē effect⁹ baptismi q̄ē remissio pctoꝝ. Sz baptismus xp̄i nō fuit ad remissionē alicui⁹ sui pcti. cum nullū hr̄et. ⁊ ideo nō eguit ꝑparatorio. voluit tñ ieiunare post baptismū ad dandū exēplū baptizatis exercitium ieiunij: q̄ iuuat ad vincēdum tēptatōes. Addit⁊ q̄rta rō augu. Creato: ē trinitas: ꝑ filius ꝑ⁹ suffanct⁹. Creature vo inuisibili debet ternarius nūerus, dñi deū diligere subesse

De cā istius tpis⁹ ieiunij⁊ q̄dragesimalis tpis⁹

De cā ieiunij q̄tuor tēpoꝝ.

mur ex toto corde ex totalitate ⁊ ex tota mēte. Creature vo visibili debet nūerus q̄ternarius: ꝓpter humidū⁊ siccuz calidū⁊ frigidū. Sic ergo ꝑ denariū significāt⁊ oēs res q̄ si ducant⁊ ꝑ q̄ternariū q̄d ꝓpetit corpi ꝑ q⁹ administratio geritur q̄dragesimū nūerū ꝓficat. Et notandū q⁹ quis in deijḥeant ieiuniū q̄tuoꝝ tpis⁹ ānī. ꝓpter q⁹ dr zach. v. Jeiuniū quarti: ieiuniū quinti: ieiuniū septimi: ieiuniū decimi. s. mēsis erit domui iude in gaudiū ⁊ in solēnitates. nō tñ ꝓpter Bēcclia dr iudaizare in ieiunio q̄tuoꝝ temporū. Nō em̄ eisdez tpib⁹ nec eisdem de cāis ieiunat ecclia. Nō ꝑz ex dictis Hiero. sup iducta auctoritate zacharie. Dicit em̄⁊ hr dr. lxxvi. ieiuniū. q⁹ ieiuniū q̄rti mēsis apud iudeos est de mēse Julij. Nam ꝑm mēsis apd h⁹deos ē aprilis. Jeiuniū aūt illud q̄rti mēsis. s. in iulio obseruabāt: q⁹ tunc Moyses descēdens de monte synai tabulas legis diuine cōfregit ꝓpter idolatriā ꝑmissaz ab illo ppl'o. ⁊ Hiere. muri ꝑmo rupti sunt ciuitatis ꝑ nabuchodonosor. i q̄nto mense q̄ apud nos dr augustus. Jeiunabāt cū ꝓpter exploratores terre, ꝑmissionis orta est seditio in populo: ⁊ iussi sunt in mōtem nō ascēdere: ⁊ in hoc mense a nabuchodo nosor: ⁊ postea a tito ⁊ vespesiano templū hieroslymis incēsuz est. Jn. vij. mense. s. qui est october gelias occisus est: ⁊ reliquie ppli dissipate. Jn decimo q⁹ dr ianuarius apud nos ppls cū ezechiele q⁹ in captiuitate babilonica positus audiuit templū dei esse subuersum. est aūt q⁹ decimū ecclesie in q̄tuoꝝ tpibus nō ieiunatur. is mēsibus: nec istis de causis.

§.V. Causa seu ratio. Quare prohibent esus carniū⁊ lacticiniorū in ieiunijs ecclesie: assignauit. b. Tho. ij. ij. q. clxvij. ar. viij. Sic ieiunū est abstinentia ecclesia instituta ad repimēdas ꝓcupias carnis: q̄ quidem sunt delectabiliū ꝑm tactū q̄ cōsistunt in cibis⁊ venereis ⁊ ideo illos cibos ecclesia ieiunātib⁹ interdicit q̄ in comedendo maxie hñt delectatōem. ⁊ iterū hoiem maxie adverterea, puocant. Usus aūt est esus aialium in terra q̄scēti um ⁊ respirantiū: ⁊ q̄ ex eis ꝓueniunt sic lacticinia ex gresibilibus⁊ ova ex auib⁹. Quia ergo hmōi magis ꝓximantur hūano corpi plus delectāt⁊ magis ꝓferunt ad hūanū corpis nutrimentū. ⁊ sic ex eoz comestione plus supfluit. vt vertat in materiā semis cui⁹ multiplicatio est maximus incitamentū luxurie. ⁊ ideo ab talibus cibis ꝓcipue ieiunanti bus ecclesia statuit abstinere. di. iij. denicq̄. ⁊ de esu carnium sc̄orum obseruāda in oi ieiunio: vt sz abstineat. Quo autem ad ova⁊ lacticinia seruāt in. xl. in alijs ieunijs statum ꝓsuetudinis loci. nec obstat q⁹ vinū est etiā puocativum ad luxuriā multi⁹ ꝓpter q̄ dr ꝓuerb. xx. Luxuriosa res est vinū. ⁊ ad ephe. v. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. ⁊ tñ in ieunio nō ꝓhibet potus ei⁹. Dicit em̄ Tho. vbi. s. q⁹ ad actū gñationis tria ocurrūt. s. calor: spūs: ⁊ humor. Ad calorē q̄dem marie opatur vinū⁊ alia calefacientia corpus. Ad spūs aūt causandos vel multiplicādos vinū opari inflatiua. Sed ad humorē maxime coopatur eius carniū ex q̄bus multū ex alimento generatur. Alteratio aūt calorīs⁊ multiplicatio non cito transmutat sed substantia humoris diu manet. ⁊ ideo magis interdicit ieiunātibus esus carniū q̄ vsus ouoꝝ vel esus legumina. q̄ sunt inflatiua. Item nota q⁹ cū dr ꝓtā comestionis cōgruam in ieiunijs esse horā nouā vel circa: nō videt nona sufficere q⁹ loquit scriptura sacra de nona. Uel etiā doctores loquēres de ieiunijs. cū em̄ dies artificialis diuidatur ꝑm scripturam in. xij. horas q̄ nocturnales vel aūnales essent tāti spacij vt hore nostre. vñ⁊ in parabola de cōductis ad vineā hora. xi. dicrū fuit ab alijs. Matth. xx. ꝓxi tpe cōductis. hr nouissimi vna hora fecerūt que scilz superfluebat illa die. sic ergo hora nona esset hora. xxi vt tantū tres horē stāt de die. b. Tho. etiā vbi. s. dicit q⁹ hora. vi. vel circa ꝓueuerūt hoies cōiter prādere in diebus q̄ h⁹ nō ieunāt. sole tūc pueniēte ad sūmū ei⁹ ascēsum: q⁹

Cā quare vinū ꝓhibetur.

De hora comestionis tpe ieiunij

Universidad de Deusto
Biblioteca

videl eē in meridie in sexta hora diei artificialis.⁊ p ꝓs in .xviij. hora diei naturalꝫ: inde ad nonā remanēt tres hore. videl ē dicēdū tūc hora nona ꝙtū ad ieiuniū eccle. q̄ dicit ꝓpria hora sexta. i. in meridie: q̄ sic seruat ꝓsuendo generalis ecclesie. eē de consuetu. c. cum dilectus. que est optima legum interpres que etiā legem tulit: ⁊ tunc etiaz pulsatur ad nonam.

Utilitates ieiunij sunt decē in genere

§. VI. De fructib⁹ seu vtilitate ieiunij primo in gñe postea in spē.

De ieiunio quadragesimali. In oib⁹ exhibeam⁹ nosmetipos sic dei ministros. Et inter cetera subdit in ieiuniis. ij. ad Cor. vj. Jeiuniū vt dic Hiero. est fundamētū virtutū. ⁊ Amb. vides q̄ta sit vtus ieiunij: vt sputū ieiuni hois serpentē occidat. Valet vtiq; ad multa. Primo euadere facit diuinā sniam. vnō nimirū quoz ciuitas dēbat subuerti: vestiti saccis: ⁊ ieiunantes euaserūt diuinū illud iudiciū dño miserēte: vt pz Jon. iij. Scdo ieiuniū disponit ad gr̄am: q̄d pz in cornelio centurione: cui ꝓpter ieiunia ⁊ elemosynas q̄s faciebat apparuit oratiꝰ ispi ag̃el⁹ ⁊ dixit q̄ mitteret p Petro q̄ doceret eū viā salut̄ q̄d ⁊ factū est: ⁊ recepit visibiliter spm s̄. Actuū. x. Et ꝓpter h̄ eriā eccl̄a ordinauit oēs fideles debere ieiunare in q̄tuor tpibus ad impetrandū ordinandos gr̄am spūssancti cum pro vtilitate ppli ordinent.

Tertio ieiunium ad sapiam ⁊ notici diuinoz disponi. Jn cui⁹ exēplum est q̄ Daniel post ieiuniū factū habuit magnas reuelatiões de diuinis. Dañ. x. Et ann. ꝓphetissa q̄ vacabat ieiuniis ⁊ orōnib⁹ in tēplo meruit dei filium incarnatū videre ⁊ recognoscere. Lu. ij. Quarto ieiunium ꝓsolationē angelicā ꝓmeret. Un post ieiuniū pactus a ꝓphetis asserunt angeli ⁊ ministrabant ei. Matth. iiij. Quinto ieiunio diabolū expellit corpaliter ⁊ spūaliter. Mat. xvij. Hoc gen⁹ demoniox nō ejicit nisi in orōne ⁊ ieiunio.

Sexto ieiuniū carnis ꝓcupias domat. ꝓuerb. xxvj. Dū deficerēt ligna. s. cibox extinguit ignis luxurie. Et aplus post q̄ dixit in ieiuniis subdit in castitate. s. exhibeamus nosmetipos. Ex h̄ insinuat ieiuniū maxime valere ⁊ cām eē castitatis. vñ ⁊ ꝑmi parentes dū seruauerūt ieiuniū in paradiso nō senserūt stimulos carnis: ⁊ mediate fracto ieiunio. Gen. iij. Septimo ieiuniū fortitudinem cōfert. Judith. xiij. Octauo victoriā in bellis obtinet. vñ filij israel ꝙgregati ad delendā tribū beniamin. ꝓpter sceleus cōmissum. primo ⁊ scdo fuerūt debellati. tertia vice facto ieiunio habuerūt victoriā. Judicū. Nono ꝓsperitatem temporis ꝓcurat. vñ Esdras cū multis de captiuitate babylonica redeūtes hierosolymā facto ieiunio habuerunt ꝓspere iter: vt habet. j. Esdre. viij. Decimo cōducit ad supnā patriā. Un helyas facto ieiunio. xl. diex̄ puenit ad montem dei oreb. Jn spāli de ieiunio quadragesimali.

Nota q̄d dicit dñs Jo. dñici sup Matth. dicit enī q̄ numerus ipe q̄dragenarius ostendit finalē effectū ieiunij. Multipliciter. Et primo ex cōpositiōe ipsius numeri. Cōponit enī ex ptib⁹ aliquotis q̄ p. tuū fit adiumcte q̄dragenarii numer⁹. ptes aliquote sunt vnū ⁊ duo: q̄tuor ⁊ q̄nq; octo ⁊ decē. ⁊ .xx. Cōponit enī ex vno: q; vnarius multiplicatus p q̄draginta ꝓstituit q̄dragenarium ⁊ duobus: q; binarius multiplicat⁹ p. xx. ꝓstituit. xl. Item ex q̄tuor: q; q̄ternarius multiplicatus p. x. ꝓstituit. xl. Item ex q̄nq; q; quinarius multiplicatus p octonarium cōstituit. xl. Item ex octo: q; octies quinq; constituunt q̄dragenarium. Item ex. x. q;. x. multiplicata p q̄tuor ꝓstituunt. xl. Item ex. xx. q; vigenarius multiplicatus p binarium ꝓstituit quadragenarium. Jsta recollecta simul vnū duo. q̄tuor. quinq;. octo. decē. ⁊ viginti constituunt. l. qui est numerus ꝓfectus ad innuendū q̄ p ieiuniū. xl. q̄uenit ad remissionē cordis ⁊ futurā quietē patrie. Scdo q̄draginta diebus dño pluit sup terrā tpe Noe ad iudicandū vitiū carnis. Jn figuram q̄ vitium carnis cōprimit p hmōi ieiuniū. xl. Tertio q̄ per xl. mansiones puenit ppls isrl̄ ad terrā promissionis. Et p ieiuniū q̄dragesimale debite seruatū. s. cū māna gratie p uenit ad promissionē eterne hereditatis. Quarto q̄dragenta annis ppls ille fuit illustratus colūna ignis de nocte ⁊ de die. ꝓtectus nubeꝫ estum ad figurandū q̄ ieiunium xl. illustrat mentē: ⁊ ꝑcipue audiēdo p̄dicatōes vt fieri dz ⁊ ptegit ab insidijs diaboli. Quinto moyses ieiunatis. xl. diebus recepit bis legē dñi: q; ieiuniū ad obseruātiaz legis veteris ⁊ noui testamēti adiuuat. Sexto helyas ieiunio. xl. diex̄ puenit ad mōtē oreb vbi oīnsus est deꝫ: ⁊ p ieiunium xl. ⁊ alia bona pu... it ad montē ꝓfectatiōis ⁊ securitatis. Septimo. xl. hebdomadis xp̄s stetit in vtero mr̄is v̄gis marie. ⁊ postea nat⁹ est: q; si ieiuniū: essi habeat xp̄m latē tē in via eo tuato hz p dulcedinē mētis patentē. Octauo xp̄s. xl. mēsib⁹ ꝓpleuit cursū sue p̄dicatōis i mūdo. ⁊ post ea p crucē padisum apuit: ⁊ ieiuniū ꝓperit celum. Nono xp̄s. xl. horis stetit mortuꝰ ⁊ postea surrexit. ⁊ ieiuniū mortificatis sensib⁹ ad vtutū lucē resurgere facē. Decimo xp̄s post resurrectionē. xl. diebꝰ cū discipulis in polatim fuit: ⁊ ieiunium letificauit mentem pīntia xp̄i.

De sobrietate. Capm .V.

Postquā dictum est de

p abstinētia q̄ est moderatiua ciboz ⁊ potuū cōsiderandū est: ꝑinter de sobrietate q̄ est spāl⁹ moderatiua potuū. vbi tria videre sufficit. Primo quo sit ỹ De sobrietate virtus. Scdo de ei⁹ effectib⁹. Tertio q̄b⁹ maxime cōperit. sit vtus.

Est ergo sciendū q̄ sobrietas ē vtus spālis cū sit vna ō pribus tpantie: vt ponit Macro. Ad vtutē enī moralem vt dictū est supra ptinet ꝓseruare bonū rōis ꝑ q̄b⁹ pōt impediri. Ubi q̄ inuenit spāle impedimētū rōnis. ibi necesse est ponere spāle vtutē ad illō remouendū. Potus aūt in ebrias hz spālem rōem impediēdi vsuz rōnis inq̄tū. s. ptur bat cerebrū sua fumositate. ⁊ iō ad remouendū h̄ impedimentū rōnis req̄rit spālis vtus. ⁊ hāc dicim⁹ sobrietatē q̄ spāl⁹ est circa potū sicut ppria materiā. Licet enī sobrietas sumat a mesura q̄ pōt inueniri in q̄libet materia. Dicit enī aliqs sobri⁹ q̄si bria. i. mesurā seruās. Spāliter tn no men istud sumit in illa materia in q̄ maxime laudabile ē mensurā seruare. hmōi aūt est pot⁹ inebriare valēs. Nam eius vsus mesurat⁹ multū ꝓfert ⁊ modic⁹ excessus multum ledit: q; facilr pōt impedire vsum rōnis magis q̄ excessus cibi. ⁊ iō spāl⁹ sobrietas ptendit circa potū moderatiuz vñ pz q̄ sobrietas est alia virtus ab abstinētia q̄ est circa cibū ⁊ potū. dē ꝓtatiōis virtuisq; moderatiua in mendatione sobrietatis. Helye cui grādis restabat via Un dicit sobrius.

angel⁹ dñi ad caput suum oīndit subcinericiū panē ⁊ vas aque. iij. Re. xix. Apd antiqs tm fuit studiū de ꝓseuāda sobrietate: ⁊ maxime in mulierib⁹: q̄ si q̄ vinū bibisse cōprehensa fuisset ipam pene obnoxia habebāt: ac si viri thorū violasset. Un narrat Vale. q̄ metell⁹ vxorē eo q̄ vinū bibisset fuste percussam interemit. q̄d factū non tm accusatore: ⁊ reprehēsore caruit. ⁊ subdit Vale. Quecūq; femina vinī vsum immoderate appetit ianuā vitijs apperit: ⁊ virtutibus viā claudit. Qđ quidem absurdum est.

§. I. Nunc de effectibus so

De effectibus sobrietatis q̄ sunt q̄tuor siue virtutibus.

brietatis ꝓsequamur qui p̄nt q̄tuor assignari. Est enī intellectua... luminis ꝓseruatiua. Carnalis ꝓcupie repressiua. Senilis etatis decoratiua. Et humane pacē nutritiua. Est g̃ primo itellectual⁹ luminis ꝓseruatiua. Nā vinum si tpate sumit cor a q̄ ꝓcedūt cūcte operatiōes rōnaturales q̄ aiales ꝓfert spūs stabiles ⁊ subtiles generat. ipm cerebrū in q̄ operatiōes sensitiue pficiunt in puritate ꝓseruat ⁊ oēs ... e vires in ppriis operatiōibus pficit ⁊ vigorat. Un dicit Eccl̄i. xxxj. Sanitas ē aie ⁊ corpis sobri⁹ potus. Ex his vo sequit operatio ...rellect. ... purissima ⁊ clarissima: ad quecp subtilia intelligend⁹. Hec aūt intellectus sub-

tilitas p ebrietatē tollit. sicut scriptū est in Ozee. iiij. c. Vinū ⁊ ebrietas auferūt cor. l. mētē. q̄ nihil est in hoie pstantius. vñ ⁊ būs Dñicus institutor ordinis p̄dicatoz vt melius aiam trāsferret ad sapiam. vinū p decentiū non bibit.

Scdo sobrietas est carnalis ꝓcupiscētie repssiua. qñ enī veter mero estuat. facile spumat i luxuriā. vt dicit Hiero. di. xxxv. veter. Jn huj⁹ figurā Noe ebri⁹ nudauit femora. Propter q̄ admonet apl⁹ ad epheſ. v. dicēs. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. s. vt in cā effectiua. ⁊ sub h̄ sensu intelligēdū est q̄d scribit Puerb. xx. Luxuriosa res est vinū ingtū videlz puocat ad luxuriā. Studēdū est ergo sobrietati ⁊ cauendū a supfluitate vini. maxime iuuenib⁹ sicut dicit Sen̄. in li. de ira allegās platonē. Ex hoc facilr ꝓiclitat castitas. vñ scribit Hiero. ad fabiolā virginē. O filia si apl⁹ castigauit corꝑ suū ⁊ in seruitutez redegit ne cū aliis pdicasset reprob⁹ efficeret quō iuuēcula adhuc in feruore iuuētutis posita dapib⁹ ⁊ vino plena. de castitate erit secura. Jn lege de ꝓfectis nazareoz ꝓcepit dñs q̄ a vino ⁊ ab oīi q̄ inebriare pōt se ꝏbeāt abstinere. ad hoc vt puritas cordis deo stare possent. q̄d ⁊ Jo. bapti. seruauit. Luc. i. Tertio sobrietas est senilis etatis decoratiua. Un sciēdū q̄ inter oia ad q̄ iuuenes studere debēt est q̄ a pncipio virtuosas ꝓsuetudines acq̄rāt. q; sicut dicit Salomō puer. xxij. Adolescēs iuxta viā suā gradif cū senuerit nō recedet ab ea. Inter aūt alias vtiles ⁊ virtuosas ꝓsuetudines quibus etas iuuenilis dz assuescere optima est pcitate potus vti. Nā inter alia bona q̄ sequūtur hoc potissimū est q̄ adueniēte senectute sensus tā interiores q̄ exteriores diutius vigēt potētes ad ꝓprios actus. ⁊ ipm corpus in quadā puritate ꝓseruat. imoderatus aūt potus ⁊ maxime a pue... cia assuetus nō solū vicīū culpe inducit sz etiaz bona nature vsq; ad insensibilitatē exterminat. Idīnc ⁊ Augustī. de ebrietatis nocumētis ait. Ebrietas auferт memoriā: dissipat sensum: ꝓfundit intellectū: cōcitat libidinē: in uoluit linguā: corrūpit sanguinē: oia membra debilitat: vitam diminuit: ⁊ oēm salutem exterminat. Hela rex Israel cum esset bibens et temulentus factus zabri seruus eius qui cōtra eum rebellarat irruens pcussit ⁊ occidit eum. iij. Reg. xvi. Alexandro cū multa regna mūdi vicisset. ⁊ circa vinum intempatus esset dictū est. O Alexander cum omnia viceris a solo vino vinceris. Un et bene dicitur de ebrioso. puer. xxij. Eris sicut dormiēs in medio mari ⁊ q̄si sopitus gubernator amisso clauo ⁊ vicens. Verberauerunt me ⁊ nō doluī. traxerūt me ⁊ nō sensi. quādo euigilabo ⁊ vinū sum vina reperiam. Quarto sobrietas est humane pacis nutritiua. homines enī ad inuicē sociales ⁊ benivoli redduntur. q̄n eoz corda nō ebullīūt. iordinatis gaudijs nō exuberāt ⁊ sup alios nō extollunt. Hec quidem bona per sobrietatē causantur. p quā rō recta viget ⁊ homo in suis actibus infra ꝓprios limites manet. Ebrietas autem his opposita hz inducere. Nam homiem a rectitudine ratiōis abducit. ⁊ ipm ex̄ se ebullire facit. Multa etiaz alia mala ex ebrietate sequūtur vi. socialē turbant. puta oris loquacitas. verboz scurrilitas. ludi ...uitas: ⁊ verba tumozis ⁊ contumelie. Ex quib⁹ omnibus surgunt contentiones ⁊ rixe ⁊ frequēter bella ⁊ hominū mortes. Unde Eccl̄i. xxxi. Vinū multum potatū irritationē ⁊ irā ⁊ ruinas multas facit. Amaritudo enī aie vinū multū potatū. Per primā clausulā intelligit sapiens dāna corpis. que ex nimio potu sequuntur. que sunt irritatio. id est ...rebri vel sensus vacuitas. Jra. id est appetit⁹ vindicte. ruinas multas facit. i. mortes corpales. Per scdam clausulam intelligit dāna ꝓsciētie. vñ dicit q̄ vinū multū potatū est amaritudo anime. q; amaritudinē lese ꝓsciētie iducit. Subditur terius mala que ad primos ꝓpter ebrietatez diffundunt dicēs. Ebrietatis animositas. i. audacia ⁊ temerita... insurgēdi i alios. iprudētis offensio actiue ⁊ passiue. q̄. s. ipsu dēs ebri⁹. offēdit⁹ offēdi⁹ nioz... aūt tā aie q̄ corpis. et faciēs vulnera sibi ⁊ alijs, h... sz oia mala facit ebrietas.

De malis ex ebrietate sequentib⁹.

Adhuc ꝑter p̄dicta mala ponunt Esa. v. q̄dā alia mala q̄ ex ebrietate ꝓueniūt. Et primū ē q̄dam miserabilis solicitudo spūs ad gr̄endū vinū. Deinde estuatio corꝑis vino potato. Et ꝙtū ad h̄ dicit. Ve q̄ cōsurgitis mane ad ebrietatē sectādam ⁊ potādū vsq; ad vesperam vt vino estuetis. Aliud malū est dissolutio ⁊ mētis euagatio vsq; ad ioconsideratōem ⁊ in ꝓtemptū dei. Et ꝙtū ad h̄ dicit Cithara ⁊ lira ⁊ tympanū ⁊ tibia ⁊ vinū in puiuijs vr̄is. ⁊ opus dñi nō respicitis: nec opa manuū ei⁹ ꝓsiderat. Ex his aūt ꝓcludit ꝓpria q̄dā mala penalia: q̄ ppls ebriosus incurrit: sc̄z captiuitatē: stoliditatē: ⁊ egestatē. vñ subdit. Propterea deiect⁹ ē captiu⁹ ppls meus: q; nō habuit sciam: ⁊ nobiles ei⁹ interierūt fame: ⁊ mltitudo ei⁹ siti exaruit. eē sobrietas inter oēs vtutes fedus hūane societatis nutrit et fouet. Nascituro sansone q̄ teste angelo ppl̄m dñi debebat de manu philistinoz liberare ⁊ ab hostib⁹ eū pacī reddere. Ipse angelus mr̄i ei⁹ in hui⁹ figurā sobrietatē idicit dicēs caue ne vinū bibas nec sincerā ꝛc. Judi. xiij. De aliis malis q̄ secuta sunt ex ebrietate ponit. b. Amb. i ser. ⁊ hr̄ in decre. di. xxxv. sexto die. vbi sic ait. Jn principio generis hūani ignorabat vinū. Primꝰ noe vineā plantauit: dedit natura: ⁊ ignorauit potentiā. ita q; vinū nec suo peccat auctori: sed ebrietas illius nobis suadet sobrietatē. Semel inebriat⁹ ē noe. At vbi malū ebrietatis agnouit iuuenis tum suū. i. corpus a remediū tpaut nō effudit ad vitiuz. anteq; vinū iueniret manebat oib⁹ incussa libertas. Nesciebat homo a cōsorte nature sue obsequia seruitutis exigere. Non esset hodie seruitus si ebrietas non fuisset: obrepserat quidem fraterne prelationis inuidia: manebat tamen adhuc paterna reuerentia. Ne esa est pietas: cum irrideret ebrietas. s. i noe. fuit ebrietas ozigo iceltus pessime regnatricis ptus deterio: ⁊ loqtur de loth inebriato a filiab⁹ suis in monte. Abraā in puiuio angelis nō vinuz sed lac mistrauit. Recte ibi deerat materia pcti. vbi erat remissio pctoz: sc̄z ...ratiue: denicq; venit Jobes nō manducans panē nec bibens vinū: q; ꝓpm annūciat. ab oi incentiuo vitioz se dz pstare alien⁹, hec oia ibi.

Quib⁹ ꝓsonis ꝓpetat sobrietas.

§. II. Quantum ad tertium

Scdō q̄bus ꝓpetit maxime sobrietas. Sciēdū q̄ maxime conuenit rectorib⁹: psonis scholasticis: ⁊ iuuenib⁹. Rectoribus q̄dē ⁊ plan̄: q; cū h̄eant iudic... e oz eos eē sobrios nec crapla ⁊ ebrietate repleti. ⁊ ob h̄ rōe obtenebrati: ñ pnt recte dare ...udiciū i ī dicādo. Un eccs. x. dr. Uetibi tra cui⁹ rex est puer: ⁊ cui⁹ principes mane vescunt. Herodes rex i puiuio crapular⁹ i cuit q̄d puella saltans postulauerat. s. decapitatōem Joānis Bap. Scdo ꝓpetit ebrietas ⁊ rigiosita... Un apl⁹. i. ad Tim. iij. dans rām de ordinādis: iter cetera dicit q̄ dz eē sobrius. Ad q̄d optime facit q̄d ait Hiero. di. xxxv. Eccl̄e pncipes in fi. ⁊ eē de vi. ⁊ ho. cleri. a crapula. Hinc ...pl⁹ de se. Castigo corꝑ meū ꝛc. Aug. in rām. Largiorem vestrā domare ieiunijs: abstinētia esce ⁊ pot⁹ q̄tū valitudo pmittit. Tertio ꝓuenit iuuenib⁹. Nā cū in eis vigeat calor naturalis ꝓpter feruoē sanguis vñ ...tant ad libidinē: vehemēter addendo ... ignē. s. cibox ⁊ potuuz nō poterūt resistere tptatōib⁹ luxurie. Jo delicijs m̄ ait Ber. piclitat castitas. ⁊ eō ꝑz h̄ ... o. Sine cerere ⁊ baccho friget ven⁹. Tres adolescentuli Ananias Azarias ⁊ Misahel vacātes abstinentie: vitādo cibos regios: ⁊ leguminibus vtētes ⁊ aq̄ euaserūt ignem fornacis babylonice desiderantis luxuriā mūdi: ⁊ meruerūt habere visiones dei.

De castitatis materia cā ⁊ q̄dibus. Ca. VI.

Circa castitatē de qua

c ꝑinter est agēdum. ꝓsiderāda sunt q̄tuor: Primo quō est vtus: ⁊ circa quid versat. Scdo de laudib⁹ castitatis. Tertio q̄ sunt cāe destructiue siue conseruatiue. Quarto si q̄libet de necessitate ꝓcepti ad eā seruandā teneat. Ad videndū quō castitas sit vtus ⁊ q̄ sit

d p

Universidad de Deusto
Biblioteca

De cā ca
stitatis q̄
re est vir
tus necef
saria ⁊ ci
ca q̄d ver
satur.

eius materia. Sciendū est q̄ sicut dictū est ꝓtantia est vir
tus generalis q̄ cōiter ordinat ad reprimēdas ꝓcupiscen
tias dilectationū. q̄ sunt circa tactū. Delectatiōes aūt p se
cōsequūtur opatiōes cū sint pfectiōes eaꝝ. vt dr. iiij. etb.
Manifestū est aūt q̄ alteri⁹ q̄nis sunt opatiōes ptinētes
vsum ciboꝝ q̄b⁹ natura indiuidui ꝓseruat ab opatoīb⁹
que ptinēt ad vsum venereoꝝ q̄b⁹ ꝓseruat natura spēi. sic
ergo circa delectatiōes ciboꝝ reprimēdas ponit virt⁹ ab
stinētia: sic etiā circa delectatiōes venereoꝝ reprimēdas est
ponēda virtus q̄dā distincta ab abstinētia. Et q̄ hmōi de
lectatiōes veneree sunt vehemētiores ⁊ magis oppugnē
tes rōnem q̄ delectatiōes ciboꝝ. ꝛō maiori indiget refre
natione. vñ dicte virtuti iponit nomē castitatis q̄d sum
tur a castigatiōe. ex eo videlicꝫ q̄ p rōnē ꝓcupiscentia re
frenat. Ipsa eīm ad modū pueri est refrenāda, sicut pa
p̄m. iij. ethi. q̄ assimilat ꝓcupiscētiam puero. eo q̄ sicut
puer q̄ in volūtate sua relinquit p̄auus efficit. ⁊ ita malī
cia cr̄escit. sic ꝓcupiscētia si ei ꝓsentiat. ⁊ p rōnē nō arce
atur q̄ augeat in desiderijs ⁊ passiōib⁹. ⁊ nihil ē q̄d sic vir
tute mētis deiciat. Vñ dicit Aug. in li. soliloquioꝝ. Nihil
esse sentio q̄d magi ex arte deiciat animū virilē q̄ blandi
mēta femie cor̄pisq̄ illi⁹ cōtract⁹. sine q̄ vxor haberi nō pōt
vir venerabil⁹ bn̄dictus vt narrat Greg. in. iij. dialo. Ab
ipso pueritie tpe cor gerēs senile. nulli animum voluptati
dedit. Cū aūt die q̄dā sol⁹ eēt tēptator affuit. nā nigra p
uis auis q̄ vulgo merula vocat. circ faciē vol
pit. eiusq̄ vultui impotune insistere. ita vt eā p
tuisset si hāc vir dei tenere voluisset. ſ3 signo crucis facto
recessit anus. Tāta aūt carnis tēptatio eadē recedēte secu
ta est. q̄tā vir sctūs nūq̄ fuerat exp⁹. Quid
feminā viderat. quā maligⁿ spūs añ ei⁹ os reduxit ad
memoriā. atq̄ igne fui dei ainꝫ in spē ei⁹ accēdit. vt se in
ei⁹ pectore amoris flāma vir capet ita vt ēt pene deserere
heremū ꝺliberaret ex tēptatiōe. ⁊ ptin⁹ ex dei grā in se re
uersus in spinis ⁊ vtriq̄ nudū se iecit. ⁊ sic tēptatoe vicit

§.I. Post hec de laudibus

De laudi
bus casti
tatis. ⁊ sūt
quinq̄.

castitatis in cōi videndū ad q̄nq̄ reducere possumus
fm q̄nq̄ ei⁹ ꝓprietates. Ꝓria q̄dē h⁹ virtutis laus ē q̄ iter
ceteras virtutes hec ōmo diabolo obstaculū ponit. et ceteri
virtutib⁹ aditū [illegible] Circa q̄ est sciēdū q̄ diabolus cōsi
derās diuersos hoīm ꝓfectiōes. etates ⁊ habit⁹ oportunita
tes diuersimode de diuersis eos tētare studet. Videns er
go hmōi naturā ad hoc viciū ꝓniorē talia sug tēta
menta. qualia ad tētati ruinā noverit ꝓpedire. ea in senez
cui vires deficiūt naturales. ⁊ necessa sunt adminicula
ꝓpalia. tētat de auaricia. vt pote q̄ in p ꝺficit p extrin
seca in se possit. Mercatore assue lucris ⁊ in cō
mutatiōibus tētat de fraudib⁹ ⁊ sic de al. Inter oēs aūt
alie vires vis ꝓcupiscibil⁹ in etate iuuenili est debilis ⁊ in
ma ad sui refrenationem. ⁊ fortis ad rebellionē. tū pter
nature corruptionē q̄ marie ꝓcipitat circa ptes genitaliū
Vñ p̄m⁹ hō peccādo. ibi ꝓius inordinatiōem sen
etiā q̄ a principio vite voluptatib⁹ ⁊ delectatiōibus anie
scimus eis cōnutri cut ps p p̄m in li. etb. Diabol⁹
ergo ōcito hoīem pub erevidet. ꝓsideras ꝓcupiscibilē
ptē ad p scēdā p ibi tētationū isule⁹ facere nitit
et mor iuuene ia nouū an rnali voluptate allectum
ad ruinā trahat viciorum. Ꝓria ergo iacula q̄b⁹ diabol⁹ ho
mine ipugnat. vt gr̄am baptismalē pdat. sunt carnaliū de
lectatiōm suggestiōes. hō aūt bonū puigil castrū aliq̄d cu
stodies ꝺz loc oiuires maiores apponere. sic ⁊ vicijs
obstaculū obj ere. ⁊ virtutib⁹ adit⁹ pandere. Et iō sancti
viri volētes peruenire ad pfectionē virtutū primo conati
sunt reprimere carnales ꝓcupiscētias. deide exercitijs vir
tutū opam dare. Ꝓrio q̄ ianua toti⁹ bonit in hoīe est cu
stodia castitatis. Monachi qui p̄m fu doctrina beati
Marci apud egyptū degebāt ꝓmo ptinētiā. p funda
mēto habebāt, deinde sup eā ceteras vtutes edificare sata
gebant. Narrat Hiero. in vitas patrū q̄ Decius impator
quēdā iuuenē xp̄ianū castissimū cōp̄hensum iussit nudū
poni in loco amenissimo vbi erāt flores olfact⁹ inst̄ roꝝ so
nit⁹: ⁊ cant⁹ auiū: ⁊ manib⁹ ⁊ pedib⁹ ligatū: quādā puellaꝫ
pulchrā ipudicā ad eū fecit adducere: q̄ cū alliceret ⁊ ma
nib⁹ palparet. At ille nō valēs se alit⁹ iuuare linguā dētib⁹ i
cisā i faciē illi⁹ exp̄uēs ꝓfusā abscedere fec. Sicq̄ ille tēta
tōis victoriā habuit. Scda laus castitat⁹ ꝓsistit i b⁹ q̄ hoī
libertatē tribuit: ⁊ cūctas a seruitutes rōni subijcit. ad cui⁹
euidentiā ꝓsideret q̄ta ꝺ depressionē rōnis facit vitiuꝫ
luxurie. Sciēdū est q̄ q̄ iter cetera vitia luxuria mentē
magis deprimit: [illegible] salutis fastidire facit. Voluptas enī
carnalis ꝓpter vehemētiam delectatiōis int̄ hoiem ab
sorbet: ⁊ eū sensibus subijcit: q̄ quicq̄d aliud audit vl̄ co
gitat sibi deſipiat nimiū affect⁹ delectatiōe carnali. Unꝺ
ꝺr Eccl. xxj. Verbū sapiēs q̄cunq̄ audierit scurr⁹ lauda
bit ⁊ adijciet: audiet luxuriosus ⁊ placebit sibi: ⁊ p̄jci
et post tergū suū. ⁊ Ozee. v. c. ꝺr ꝺ q̄oibus deditis carna
libus. Non dabunt cogitationes suas vt reuertantur ad
dñm: q̄ spūs fornicatiōis in medio eoꝝ est ⁊ dñm nō co
gnouerūt. Magna est g̃ scruitus in q̄ voluptas carnalis
hoiem ꝓstituit: ⁊ q̄si irremediabilis. Vñ dr. Aug. Ꝺ effi
cacissimū glutinū ad capiēdas aias est mulier. Voluptas
enī carnal⁹ cū nimis appetit appetētē sic glutinādo ligat
q̄ raro aut nunq̄ ab ea dissoluit⁹ nisi diuina gr̄a maxime
p flagella carnal⁹ affectio succurrat. Cū summa g̃ diligē
tia cauendū sit ne mulier⁹ amor rōnem super q̄ hoiem tā
miserabili seruitute ꝓstringit, ꝓpter q̄ pulchre dic Tul.
Illū ego nō liber⁹ iudicau mulier impat. leges impo
nit: vocat veniēdū est: ejicit abeūdū est: poscit dū est:
minat extimescēdū est. hūc g̃ nō tm̄ seruū: ⁊ mū h⁹
uuz ego iudico. Vñ in pabola de cena magna cū res fue
rint inuitati. ꝑm⁹ ꝺsignās supbos se excusauit, silr ⁊ scōs
designās auaros. Sed tert⁹ signans luxuriosos: nec iuit
nec se excusauit ad signādū q̄ carnal⁹ voluptas: ita hoiez
inplicat ⁊ submergit q̄ eū ad cogitādū aliq̄d ipotentē red
dit. Lu. xiiij. Cū Alex. ma. audita fama Diogenis: ⁊ eū vi
tasset pbs ei nō ass exerit. cui Alex. Imperator suꝫ oꝛb
⁊ tu mihi nō assurg. cui pbs Nequaq̄ vex esse asserens.
Carnal⁹ p gula ⁊ supbia dne tue sunt ⁊ ancille mee
q̄: tibi dñantur: ⁊ ego vtutibus eas vsci. g̃ seru⁹ es seruo
rum meoꝝ. q̄ ꝓfectus est Alexāder vere cū Tertia laus
hui⁹ vtutis ꝓsistit [illegible] ecore singular⁹ pulch [illegible] quā
in aia causat. Ubi sciendū est q̄ sicut docet dio [illegible] c. ꝺ
diui. no. ad rōnem pulc tudinis duo requir [illegible]
⁊ ꝓsonātia. i. ꝺbi portio. Dicimus corp qu
nū pulchū cū me bz bene ꝓportionata cū quadā
biti colozis claritate vl̄ qua te. Pulchitudo aūt spū
lis silr modo in b ꝓsistit q̄ oēs aie vires sint sibijnuices
ꝓsonātes in actib⁹ diuersaꝝ vtutum fm refulgētiā rōnis
Ipsa enī suo lumine cunctas aie vtutes illustrat ⁊ pficit.
easq̄ in vltimū finē ordinādo dirigit. Ultimus aūt vtu
tuz finis est ꝺ q̄ est me pulcher: vniuersoꝝ ꝓsonātie
⁊ claritatis [illegible] is: sicut dicit diony. Licet aūt pulchitu
do quedā in virtute inueniat: vt ps p Aug. in li. lxxiij. qō
num. spāl⁹ tñ castitati b spūalis pulchitudo attribuitur.
Ipsa enī pcipue quādā ꝓsonātiā in hoīe cōstituit p b q̄
carnē spūi subijcit. Et spūs a rnalib⁹ liber exīs ceteras
aie vires sub q̄dā moderamine regit. Ite hoiem clarum
reddit p q̄ id q̄d est in eo turpissimuz ⁊ indecentissimū
repellit cohibendo brutales voluptates que claritatez rō
nis extinguunt. ⁊ ideo pcta intēperātie fm pm̄ sunt ma
xime exprobrabilia. q̄ etiā fm Hze. sunt maioris infamie
q̄ pcta spualia: licet possint esse minoris culpe. Ptz ergo
q̄ castitas facit em decozū ⁊ honoze dignum. Intēpe
ram exprobrosum ⁊ vilē. vñ ipsa est vestis de byſſo
fm illū puer. vl. Byssus ⁊ purpura idumentū ei⁹. Byssus
enī e gen⁹ lini cādid ni. U bta Cecilia ne pulchritu
dinē sue ỽginitatis amitter cantātibus organis ⁊ vesti

bus desup auro textis subr⁹ aūt cilicio indura dñm exora
bat. Fiat dicēs cor meū ⁊ corp⁹ meū imaculatuꝫ ꝛc. Silr
Agnes despiciebat filiū pfect⁹: q̄ eā volebat in vxorem: vt
pulchritudinē ỽginitatis ꝓseruaret: martyrium sustinuit.

Quarta laus castitatis ē q̄ ipsa int̄ ceteras vtutes ma
gis ad sciam ꝺsponit. Ubi sciēdum ē q̄ q̄diu passiones
nō sedant⁹ ꝓhibent ne mens ꝓfect⁹ ꝺ sui intellect⁹ ꝺseruiat in
pure sunt: ⁊ ad opatōes ꝑpas inhabiles. Sedatis aūt pas
siōnib⁹ in motiōibus spūum ⁊ sanguis bullitiōib⁹ cessanti
bus p̄dicte virtutes in suis actibus vigorant ⁊ tūc in
tellectus q̄ ab eis recipit ad sciam hn̄dam ꝓfect⁹ illumia
tur. Vñ dicit pbs. vij. Phi. Ania fit sapiens sedēdo ⁊ qe
scendo: vel sedēdo tātū fm aliam ſram. Cū em̄ hō tumul
tus passionū nō sentit aia in seipa q̄escit. ⁊ tūc q̄si sedens
facilr sciam iuenit. Cū ergo castitas sit passionū sedati
na ⁊ rec cnatiua. ps q̄ multuꝫ hz ad sciam disponere. In
hui⁹ figurā legit⁹ q̄ Salomon fecit sibi thronū eburneū in
quo sedebat ad iudicandū. Thronus est sedes iudicātis:
⁊ sigt sapiam: ebur, ꝑpter sui candoꝛē ⁊ incorruptōem sigt
castitatē: q̄ scz sapie amica est castitas. Gze. nazā. ꝺ seipo
ait. Cū signaculū castitatis ir egre custodies pbie studijs
adhuc iuniozi apd athenas florentē: vidi p sopozem sedēti
mihi ⁊ legēti. duas decoras dextra leuaq̄ ꝓsidere femias
q̄s ego castitatis instinctu tozuioꝛi oculo ꝓspiciēs q̄nam
eēnt ⁊ q̄d sibi vellēt inq̄siui. At ille me familiari⁹ cōplectē
tes aūt. Ne molestē accipias iuuenis note tibi ⁊ familia
res sum⁹. Altera ex nobis sapia. Altera ꝺr castitas: ⁊ mis
se sumus tecū hitare: q̄ nobis in corde tuo iocūdum ha
bitaculū pparasti. De Jo. etiā euāgelista ꝺr q̄ ꝑpter ỽgi
nitatem datū est ei alti⁹ de diuis mysterijs ⁊ cognoscere ⁊
scriber be. Tho. de aq̄no etiam sapia mirabili claruit
ỽginitate fulg⁹.

De vtili
tate bone
societatis

Quinta laus hui⁹ vtutis est q̄ p̄ ceteris
vtutib⁹ ipa singl̄ariter hoiem dei familiarē ⁊ amicū cōsti
tuit. Vñ sciēdū q̄ natura dna est purissima: ⁊ mūdissima
ꝑpter sui excellētia ⁊ nobilitatē. Delectat aūt vnūq̄q̄ in
suo sili. Puritas g̃ in creatura rōnali est deo gratissima:
in q̄ tanq̄ in suo cōsimili cōgaudet ⁊ q̄escit. Vñ de celesti
sponso ꝺr. Cant. iij. q̄ pascit iter l[illegible]a. i. puritate delectat
Et hinc est q̄ illi q̄ vtute ỽginitatis p̄diti sunt. magis fue
runt cū deo ꝺiuncti. sicut ps de Jo. euā. que ꝺs ỽgines de
nuptijs vocans supra pect⁹ eius recūbere voluit vbi icar
natiōis secreta ꝺtellectu acutissimo penetrauit. Hunc dñs
i cruce p̄dēs ỽginis mr̄is custodē [illegible] filiū loco sui de
reliqt. q̄ totū merito puritatis eius ascribēdū est. Vñ de
ipo singulariter ꝺr. Hic ē discip⁹ ille quē diligebat Je
sus. Soli e Jo ỽgines familiares ⁊ xp̄i sodales dicunt⁹
Et ideo signāter de eis ꝺr Apo. xiij. Sequunt agnū q
cūq̄ ierit. Ꝓrecipue aūt [illegible] gnur mater eius ỽgo Mari.
In hui⁹ figurā dicunt fuꝫ Dauid. Queram⁹ dño nr̄o reg.
adolescētulā ỽginē: ⁊ stet coꝝ regem foueat eū ꝛc. iij. Re.
j. Nō de ipa matre xp̄i itelligi potest.

§.II. Consequēter restat vi

De cāis ꝺ
structiuis
castitatis

dere de causis cōferentib⁹ ad castitatē. Ua aūt manifesti
or fiat nr̄a doctrina: p̄mittem⁹ ꝺstructiuas cās q̄bus sin
gulis oppositas cōstructiuas adūmgem⁹. P̄mo aūt hmōi
cāe in suma. iiij. assignari. Ꝓria q̄dem cā ꝺstructiua ca
stitatis ē ociū. Ubi sciend ē: q̄ aius hois semp in aliq̄ de
lectari appetit. Cū aūt ad opa vtutis nō assuescit: i eis mi
me delectari pōt: q̄ vbi nō est opatio: nō pōt e delectatio
cū delectatio opationē ꝓsequat. sicut ps p p̄m. iij. Ethi.
Quapropter necesse ē. vt dicit Hze. q̄ ad terrena flectat
⁊ in eis delectet. Sēsibilia em̄ cū sensibilib⁹ offerunt: sen
suales hoies facilr ad sui appetitū alliciūt. marie q̄n opi
bus vtutū nō vacāt. Int⁹ aūt sēsibilē bōa ad q̄ cito aius
iclinat sūt oblectamēta carnalia: q̄ vehemēter app itū icli
nāt ad ea ꝓcupiscēda. Cā vo oppoſita castitat⁹ ꝓstructiua
est occupatio circa aliq̄d p⁹ vtut⁹. Inter alias aūt occu
patōes efficacissima est q̄ circa studiū sacre scripture ver

Et studiū
sacre scri
pture ad
castitatez
confert.

satur Ipsa enī mentē ꝺ errores illuminat. Vñ dñs ꝺ errā
tes iudeos dicit. Scrutamini scripturas. ipe enī testimo
nium phibēt de me. Itē ꝺ tētationes diaboli hoiem armat
Vñ saluator nr̄ ab eo tētat⁹ tripl⁹ sacre scripturā. et testimonio
se defendit: vt ps Mat. iiij. Itē accidiosam mētē refouet
⁊ in quodā spūali solatio eā enutrit. Vñ senioꝛes iudeo
rum sparciar⁹ scribētes dixerūt. Nos hēntes solatio libroꝝ san
ctos q̄ sunt in manib⁹ nr̄is. Sacra igit scriptura mētē stu
dentis castā reddit ⁊ pudicaꝫ. vñ ꝺr Ja. iij. Sapia q̄ desur
sus est ꝑmū q̄dē pudica ē. nā ei⁹ exercitiū carnis ꝓcupiscē
rē̄pmit. ⁊ p tāto ꝓgrue sp̄osa vocat⁹ fm illū Eccl. v. Que
situl mihi sp̄osaꝫ assumere. f. ꝺuinā sapiam. Scda cā de
structiua castitat⁹ est malorum societas. Ad singula q̄ppe vi
tia hoies inclinant⁹ exēplo malorum socioꝝ. ꝑpter q̄ admo
net sapiēs. puer. xxij. Noli eē amic⁹ hoi iracūdo: neq̄ am
bules cū hoie furioso: nec discas semitas ei⁹. ꝓpue cum
carnales hoies eos q̄s socios hn̄t exēplo suo ad carnis il
licita facilr trahāt. Mō quidē ex duplici cā ꝓtigere nōr.

Rō qua
re societas
malorum
ꝺstruit ca
stitatē est
duplex.

Primo q̄: sicut candor⁹ ⁊ incorruptōem figt
castitatē: q̄ scz sapie amica est castitas. Gze. nazā. ꝺ seipo
ait. Cū signaculū castitatis ir egre custodies pbie studijs
adhuc iuniozi apd athenas florentē: vidi p sopozem sedēti
mihi ⁊ legēti. duas decoras dextra leuaq̄ ꝓsidere femias
q̄s ego castitatis instinctu tozuioꝛi oculo ꝓspiciēs q̄nam
eēnt ⁊ q̄d sibi vellēt inq̄siui. At ille me familiari⁹ cōplectē
tes aūt. Ne molestē accipias iuuenis note tibi ⁊ familia
res sum⁹. Altera ex nobis sapia. Altera ꝺr castitas: ⁊ mis
se sumus tecū hitare: q̄ nobis in corde tuo iocūdum ha
bitaculū pparasti. De Jo. etiā euāgelista ꝺr q̄ ꝑpter ỽgi
nitatem datū est ei alti⁹ de diuis mysterijs ⁊ cognoscere ⁊
scriber be. Tho. de aq̄no etiam sapia mirabili claruit
ỽginitate fulg⁹.

Quinta laus hui⁹ vtutis est q̄ p̄ ceteris
vtutib⁹ ipa singl̄ariter hoiem dei familiarē ⁊ amicū cōsti
tuit. Vñ sciēdū q̄ natura dna est purissima: ⁊ mūdissima
ꝑpter sui excellētia ⁊ nobilitatē. Delectat aūt vnūq̄q̄ in
suo sili. Puritas g̃ in creatura rōnali est deo gratissima:
in q̄ tanq̄ in suo cōsimili cōgaudet ⁊ q̄escit. Vñ de celesti
sponso ꝺr. Cant. iij. q̄ pascit iter l[illegible]a. i. puritate delectat
Et hinc est q̄ illi q̄ vtute ỽginitatis p̄diti sunt. magis fue
runt cū deo ꝺiuncti. sicut ps de Jo. euā. que ꝺs ỽgines de
nuptijs vocans supra pect⁹ eius recūbere voluit vbi icar
natiōis secreta ꝺtellectu acutissimo penetrauit. Hunc dñs
i cruce p̄dēs ỽginis mr̄is custodē [illegible] filiū loco sui de
reliqt. q̄ totū merito puritatis eius ascribēdū est. Vñ de
ipo singulariter ꝺr. Hic ē discip⁹ ille quē diligebat Je
sus. Soli e Jo ỽgines familiares ⁊ xp̄i sodales dicunt⁹
Et ideo signāter de eis ꝺr Apo. xiij. Sequunt agnū q
cūq̄ ierit. Ꝓrecipue aūt [illegible] gnur mater eius ỽgo Mari.
In hui⁹ figurā dicunt fuꝫ Dauid. Queram⁹ dño nr̄o reg.
adolescētulā ỽginē: ⁊ stet coꝝ regem foueat eū ꝛc. iij. Re.
j. Nō de ipa matre xp̄i itelligi potest.

De vtili
tate bone
societatis

Tertia cā ꝺstructiua castitatis est turpiloqui[illegible]. Carna
lia enim colloquia ⁊ viliū hystoriaꝝ narrationes animos
tam audientiū q̄ narrantiū educūt ad ꝺsiderandū ea de
q̄bus est sermo. Cōsideratio aūt rer viliū ac earꝫ intelle
ctualis inspectio. faciliter affectuꝫ inclinat mētis ⁊ vires
frangēdo corr̄upit. Vñ apls. j. ad Corꝫ. xv. Corrumpunt
bonos mores colloq̄a mala. ꝑpter q̄ ammonet Ephe.
v. dicēs. Fornicatio ⁊ oīs immūdicia aut au icia: nec
noietur in vobis sicut decet sanctos ꝛc. aut turpitudo aut
stultiloquiū: aut scurrilitas: q̄ ad rem nō [illegible] inet: ⁊ ma
gis gratiarū actio. Quarta cā ꝺstructiua castitatis ē vsus
eoꝝ: q̄bus anim⁹ hois emollescit ad amoꝛē muliez. Et p
cipue hec sunt tria. s. earꝫ aspectus: frequēs cū eis colloq
um seu ꝓtubernij: ⁊ munez hincinde susceptio. Circa a
spectū muliez est sciendū q̄ sensus visus [illegible]ne ceteri sensi
bus habet tria. Primo pluritas rer differētias nobis de
monstrat. sicut dicit pbs. j. Meta. in ꝓncipio. Et visione ne
aūt rer multaꝝ viriū curiositatis oꝛiꝫ: q̄ est quedā deordi
natio intellect⁹ pueniens ex inordinato appetitu cogno
scendi ⁊ videre multa: siue sint vtilia: siue inutilia: siue cō
ferentia: siue ad rem nō pertia. Cū aūt aliq̄s multa in
tuer ⁊ oc los vndiq̄ porrigit: necesse est vt aliqualiter ad

De cō
structiua
castitatis

De studio
sacre scri
pture ad
castitatez
confert.

hmōi animus inclinēt.⁊ tunc intellectus importune se offert ad illa sciēda. Hec aūt est magna cordis vanitas⁊ visus est porta p quā tot noxia p̄sentant.q. mentez illaqueāt diligēti ... ſura est cohibēdus.ne p inſpecta queq; vana euageť. Vñ Eccī.ix. Ne reſpicias mulierē multiuolaz ne ... ſcidas in laqueos eius. Legitur dināviolatā fuiſſe.q⁹ cu ... oſa fuit videre mulieres regionis.ad quā pater eius Jacob nup aduenerat. Heñ.xxxiij. Scdo frequēs⁊ familiare colloquiū cū muliere hz castitatē corūpe. Ubi sciendum est q⁹ verbū mulieris in sacra ſcriptura cōparať retigni⁊ gladio acuto. Et hoc ꝓpter tria mala q̄ ex familiari colloquio mulierū cauſant. Primo em̄ blanditiꝛie ſūt mulieres.⁊ verba mēdacij parūpendūt ꝓpter qđ hoiem cū quo fr... ūeter colloquiū hñt.fallaci adulatōe puertūt⁊ cū a vero rōnis iudicio faciliter deuiare faciunt. Et qm̄ ad hec mulier dicitur hominē irrenre. Prouer.vij. Irre... ināt eū mlt̄is ſermonibus. De ſalomone dr̄ mulieres ... uerterūt cor ei⁹.⁊ intātū oculos mētis ei⁹ excecauerūt ... eū vsq; ad inſaniā idolatrie deduxerūt.iij. Reg.xi.

De mūnsculis quō corrūpūt castitatez

Tertio munerū interuētio hz castitatez corūpe.maxie qñ ex pte viri mulieri offerunt.q̄ ad munera citius allicit habet em̄ mulier ꝓiliū debilius⁊ affectū ꝓniorē q̄ vir. ... tudet etiā ad habēdū ꝓciosas veſtes⁊ alia ad ornatuz ptinētia.⁊ cū a ſe freqnter nō habeat vt ꝓcupita aſſequať ad munera facilr̄ iclinať. Hec aūt ſ... ope canere dr̄ ca... noz. vñ hſer. Crebra munuſcula v... ſozi applica... ac ogustatos cibos blādaſq; ac dulces iras ſctūs amor nō hz

§.III. Quantū aūt ad quar

tū cū gr̄ī vtrū castitas ſit in ꝓcepto. Rñ ... q⁹ ſic. Vñ apl's.ñ.ad Coz.iiij.exhibeam⁹ nosmetip̄ ... ſicut dei mini ſtros i ... itate.⁊ ad Heb.xiij. Fornicatores⁊ adulteros iudicabit de⁹.i. ꝺdēnabit. Et h̄ q; agūt ꝺ castitatē.nō aūt teneť quilibet ad quēlibet gradū castitatis ſed ad aliquē.

De triplici gradu castitatis

Vñ ſciēdū eſt q⁹ triplex eſt gradus castitatis.ſcz ꝺiugal' vidualis:⁊ virginalis. Vñ⁊ Beda in ... ſ. Hōa eſt castitas ꝺiugal':melioz ptinētia vidual':optima ꝓfectio v̄ginal' Et de illis ēt ſcribiť in de ... diſt.xxx. Si q̄s viroz.§. Hec ſcripſim⁹.⁊ ifra. Nos virginitatē cū hūilitate admiramur⁊ ꝓinētiā cū castitate⁊ religionē acceptiſſimā deo dicim⁹ ⁊ renūciatiōe ... ſ... lariū negociōz atq; actuū cu... humilitate approbādo laudam⁹. Et nuptiarū vinculū qđ ſm castitate ꝓdurat cōprobam⁹. Huic aūt triplici graduī castitatis correſpōdet triplex fructus.vt oſtēdiť. M... b.xiij. De triplici fructu gradui castitatis respōdēte

p̄abolā xp̄i dicētis. Semē qđ cecidit ... terrā bōa attulit fructū.alid̄ tricesimū:aliud ſexagesimū aliud centeſimū. Ubi no.q⁹ terra bōa ē creatura rōnal ... is castitatē q̄ ad ... b vt fr... ificet oz vt ſit cultiuata vome... ſeu ligone penitentie⁊ pfeſſiōis, irrigata aquis lachr̄ymoſe ozōnis, irradiata ſole debite cognitiōis. Semen aūt eſt verbū dei:qđ quidem iaciť a p̄dicatore per pronunciationem:recipitur.in auditore per deuotionem et ꝓpoſiti in bono firmationē:naſciť p opis executiōez. Fructus aūt̄ q̄ ſecu... ex hac terra ſata ſm.b. Tho.in.iiij.di.xlix.ſignificat ... um qđ ... ... homi ex b... a carnalivita in ſpūalē trāſit.ſicut fructꝰ ... materialit... qđ expectať p ſeminationē vl' alios ... odos ... s celū ... des⁊ terrā deſerēs. Propterea aūt vtuti castitatis ... r... re fructus magiſq; alij virtuti, q: ipa castitas homiez liberat pcipue a ſubiectiōe carnis nā p delectatōes venereas aia pcipue carni ſubdiť q̄ſi terre infixa.adeo vt in actu carnali impoſſibile ſit aliq̄d intelligere ſm pb'm ... ij.ethi. Quāuis aūt vis ſementiua ſit efficax ad ꝑuertend̄ humores terre in ſuā naturam. tñ q̄to hec virtus ſeminis eſt efficaciox.⁊ terra ad hoc paratior. tāto fructus ſequiť vberiox.cum vt dictū eſt ſemē ſpirituale ſit verbū dei:q̄to magi aliq̄s ex hoc ꝑuerť in ſpūalem vitā a carnali actiōe recedēs tāto in co... ſequiť fructus verbi. Et q: magis recedit q̄s in ... iduitate a corpis opere q̄ ex conugo,q: vbi cōiunx ... ablinet a ſua ptinens ſe abſtrahit a nō ſua:⁊ ſua quā.ſ.poſſet habere in ꝺiugio vñ fruct⁹ in duplo reddeť viduis. Et q: vgo abſtinet ſe in futuz⁊ ꝑteritū ab oi voluptate⁊ corruptiōe.iō ei reddit fruct⁹ cēteſimus q̄ numer⁹ addit.xl.ſup.lr. Quadragenarius aūt ꝺſurgit ex denario q̄ter multiplicato. Quaternari⁹ aūt q̄ eſt numer⁹ q̄drat⁹ deſignat ſolidꝰitatē icorruptionis quā hz virgo ꝓe ceteris. Ille iſti numeri fructuū cōuenienter adaptant̄ p̄dictis gradib⁹ castitat̄. Naz poſiti ad man⁹ ꝺm algozistas figurāt ipos ſtar⁹ ꝺm Bedā. Nā trigenari... formať:vicz ꝺ ꝺiunctionē ſummitatuz pollicis cū indice qđ figurat ipaz ꝺiunctionē⁊ q̄ſi deoſculationē ꝺiugatoꝝ. Sex... mari⁹ vo formať p b' q⁹ inder ſupponit⁊ iacet in medio pollicis q̄ſi oppīmens eum. Et ſignificat ipam oppſſionē vidualē qua patiunť in mūdo. Cēteſim⁹ vo numer⁹ nō in ſiniſtra manu vt ceteri ponūť:ſ in dextera q̄ ſignificat vitā btām:vbi neq; nubēt: neq; nubenť: ſ ſunt ſicut angeli dei ab oi corrupt... liberi:qđ cōpetit virginib⁹. In iſto triplici ſtatu ſe repit vgo beata:vt ſit cum ctis exēplar. Nā in ꝺiugio cū fuit Joſeph deſpōſata p v̄ba de ꝑſenti vbi ꝑfiſtit eſſentia mr̄imonij ſm.b. Tho. q̄uis nō fuerit ſecuta copula carnis:vbi eſt cōpleta pfectio ſignificatiōis. In viduitate ſe repit tpe paſſiōis filij. Ere... dit enī tunc iam mortuū fuiſſe Joſeph. Propterea fozerp̄s eā cōmendauerat Jobi ex quo ſpōſo carebat. In virginitate aūt ſemp ꝑmāſit.nā vt dicit Aug.xxvij.q.j. Bēa maria ꝓpoſuit ſe ꝑſeruaturā vot̄ū v̄ginitatis in corde:ſed ipm v̄ginitatis votū nō exp̄ſſit oze. Subiecit ſe diuine diſpoſitioi. dū ꝓpoſuit ſe p... ſeruaturā v̄ginē niſi ei de⁹ aliť reuelaret. Poſtq̄ vo filiū ... genuit.ſ.ex ſpūſcto ꝑnanēs vgo:qđ corde ꝺceperat votū oze exp̄ſſit. Et vterq; ſ... ſipa cū Joſeph in v̄ginitate ꝑmāſit. Ad ꝑbationē ca... ꝺiugia facit qđ dr̄ ad Heb.xiij. Fornicatores⁊ adulteros ꝺnubiū⁊ thoꝝ iudicabit culatus. Et pānucius in niceno cōcilio dixit castitatē eſſe cū ꝓpria ꝺiuge ꝓcubitū.xxxj.di.nicena. Et Jnno.iij. inqt Nō ſolū vgines⁊ ptinētes, verūetiā ꝺiugati p fidē rectā⁊ opationē bonā placētes deo ad eternā merenť beatitudinem ꝓuenire.ex de ſum.tri.⁊ fi.ca.c.j. Ubi tria notanť p q̄ ꝓueniunt ad btitu... nē.ſ. ſinceritas in credēdis: ibi p fidē rectā. Integritas in agēdis.ſ. ſeruādo ꝓcepta:ibi opatione bonā. Vñ⁊ ipſe numer⁹ trigenarius deſignās ſtatuz ꝺiugalē reſultat ex ternario ſignificāte fidē trinitatis⁊ denario ſignificāte obſeruationē decalogi. Tertium eſt ſimplicitas in dil... ... dis:vt.ſ. totū referat in de... ſbi placentes deo:qđ ſignať in ꝺiunctiōe digitoꝝ admiſce cum ſ. numerus trigenarius ... oniť ad manus.

§.IIII. Tria aūt faciunt ad

... omendationē ſtatus ſeu caſt... atis ꝺiugalis. Et ꝓmo quidē:q: a deo hz inſtōnem⁊ approbationē. Nam in ſtatu innocētie ꝺiugium inſtituit⁊ in paradiſo terreſtri. Poſt modū incarnatus vocatus ad nuptias cū diſcipulis ꝑſente matre. Primo ipas miraculo ꝺſecrauit. Caſtitas aūt̄ inſinuať ex eo q⁹ adā ſpū dei loquēs ait. Erunt duo in carne vna. n... ... cit tres vl' quattuoꝝ.qđ referēs chriſtus Matth.xix. ſubdit. Quos q̄ de⁹ ꝺiūxit hō nō ſeparet.ſ. alteri adhērēdo. Scdm eſt:q: hz ſublimē ſignificationem. Vñ apl's loquēs de matrimonio ait. Hoc aūt dico magnū ſacrm in xp̄o⁊ eccl'a. vñ⁊ rō... huius ſignificatiōis dicit matrimoniū maxīmū ſacramentum in chriſto⁊ eccleſia: q: ſignific... ſacratiſſimas res.ſ. vnionez xp̄i cū eccleſia: ⁊ ... nime cū deo. ... quod facit violans talē castitatē. Tertiuz eſt:q: ꝑbet multiplicē fructificationē. Et ꝑmus fructus ē ꝑſecutio,plis p quā ꝑſeruať genus humanū. Undeꝛ per Noe cum filijs ꝓpagatis reparatus eſt mundus q̄ diluuio perierat:reſtaur... ⁊ ruine⁊ numeri angelorꝝ ſaltem ex multi... ... catione pueroꝝ in illa etate decedentiū⁊ naſcentiū virgines q̄ tenent vitā regni celoꝝ. Vñ Hiero. Laudo ꝺiugium:ꝺ q: nisi ... gines ... merant:lego de ſpinis roſam:de cōcha margaritam. Secundus fructus eſt vita

De tribus q̄ cauēda ſunt in ſtatu ꝺiugali.

De beata virgine q̄ fuit i iſto triplicitatu.

De triplici ſtatu ꝺiugali cōmendatibus.

De tribus inducentib⁹ ad ſtatus vidualem

De ꝺnō triplici fructu ſtatus ꝺiugalis.

tio fornicationis. Vñ apl's.i.ad Coz.vij. ꝓpter fornicationem.ſ. vitandā vnuſquiſq; ſuā em̄ hēat.ſ. vxorē.cū nō q̄ libet ſit aptus ꝓtinere ſe ab omni voluptate venerea. puidit deus hūane infirmitati p viā ꝺiugij. Unde apl's.i.ad Coz.vij. Meli⁹ eſt nubere q̄ vri. Tertius eſt dilatatio charitatis⁊ multiplicatio pacis. nā p ꝺiugiū vnū multi efficiunť amici⁊ affines:⁊ tollunť multa ſcandala.⁊ vitanť pcula. vt ꝑz in Hester aſſuero ꝺiugata p quā ſeruatus eſt genus iudeoꝝ ab exterminio ſuo. Quartus eſt decoratio ciuilitatis. multa em̄ ſunt ptinētia ad pulchritudinē ciuilitatis q̄ viri ex ſe facere neſciret aut nō poſſent:vt gubernare domū:⁊ mulieres abſq; viris male ſe regere poſſent.⁊ plura alia. Tria aūt ſumope dñt caueri i hmōi ſtatu q̄ ſunt ptra castitatē. Primū eſt amor inordinatus alterius ad alterū. Vñ Hiero.xxxij.q.iiij. Origo quidē honeſta erat amoris ſed magnitudo deformis. Vñ⁊ Sext⁹ Pythagoric⁹ in ſentētijs. Adulter eſt inqt in vxorē ſuam amator ardentior.in aliena quippe vxore ois amor turpis eſt in ſua nimi⁹. Scdm qđ dr̄ caueri eſt inordinatio actuum vſus ipius mr̄imonij. circa hoc ponit quedā virtus q̄ dr̄ pudicicia. q̄ hoiem refrenat circa hmōi inordinatiōes Vñ Hiero. Ipſa opa nuptiarū ſi nō verecūde⁊ cū honeſtate q̄ſi ſub oculis dei fiāt.⁊ vt tñ liberis ſeruiať īmūdicium⁊ luxuriā noiauit.ſ. apl's cū dicit. Ois imūdicia aut luxuria nec noiet⁊ xxxij.q.iiij. in eo. Tertiū qđ dr̄ caueri eſt factio fidei alteri⁹ ad alterū vt nulla occaſiōe alteri adhereat. Nec cā ꝓlis ſuſcipiēde ſi ſit ſterilis. ſicut nec Jſaac ad aliā acceſſit. Rebecc... vxore diu ſterili ꝑmāente nā q⁹ abraā ad ancillā acceſſerit agar.⁊ Jacob plures habuerit v̄x̄es. fuit illud ex ſpāli diſpēſatiōe et reuelatione ſpīritusſancti. ꝓpter diuerſas cās. vt habetur.xxxij.q.iiij. Recurrat.⁊.§. ſequēn. neq; cā timiditatis vel de mortevl' diſfama ꝑmittere dr̄ ſe ab altero cognoſci. ſicut fecit Lucretia nobilis romana a tarq̄ni filio. Vñ nec excuſatur ab adulterio ſm Aug.in ꝑmo de ci.dei. vñ⁊ laudabiliter ſuſanna poti⁹ ſe voluit exponere periculo mortis⁊ fame. q̄ ſembus aſſentire. vt habeť Dan.xiij. Nec cā infirmitatis ſcz corꝑalis.ſ. cū alter eoꝝ eſt infirm⁹.nec infirmitatis ſpiritualis. videlz ſi ꝓcius ſibi fidē fregerit adulterādo. non em̄ hz hic locū regula. Frangenti fidē fides frāgať cidez

§.V. Quantū ad castitatez

vidualem. ... oicit apl's.i.ad Tim.v. Uiduas honora. q̄ vere vidue ſunt. Notandū ꝑmo q⁹ ... n Albertū in ſumma. de qua... ... oz ... queuis. Nomē vidue multipliť dr̄. Eſt em̄ vidua. Primo q̄ vidua eſt corꝑe. ... ... mente nupta. id eſt h... ꝓpoſitū ꝺiugij.⁊ cōputa... inter vnitas in matrimonio. ... castitas magis cōſiſtit in mēte q⁹ in corꝑe. nec huic debet fructus.lr. id eſt illud ſpeciale gaudiū in regno dei. qđ vere viduis reſeruať. Secdo modo dicit vidua que ē vidua corꝑe⁊ mēte.⁊ hec vocať vere vidua ab apoſtolo vbi dic. Uiduas honora que vere vidue ſunt. Et talem viduā cui debeť fructus.lr. ponit in ſtatu viginitatis ... tuz⁊ ꝓpoſitum ſic permanēdi ꝓpter deū.⁊ nō ꝓpter onera mr̄imonij ſcuitāda. Tertia dicitur vidua corꝑe⁊ mēte aut auri lio terreno. ſicut bone paupes vidue. Et de hac dicit apoſtolus.i.ad Tim.v. Si q̄s fidelis hz viduas miniſtret illis.⁊ nō graueť eccl'ia. vt his q̄ vere vidue ſunt ſufficiat. Ille aūt tales alebanť in ꝓgregatiōibus ab eccl'ia. et erāt in locis religioſis cōgregationibus ſanctoꝝ.⁊ ſeruiebant eccl'ie. Et his multo magis debeť fructus.lr. Ad ſtatuz aūt vidualē tria ſunt inducētia. Primū eſt exemplū creature irrationalis. vt cū legiť in lib. de natura aīnalium. turturuꝫ mari aſſociať in tota vita ſua. verecūdia aūt eſt hominē nō facere qđ facit bruta. Scdm eſt exp̄imentuz afflictōis ſtatus ꝺiugalis.i.ad Coz.vij. Tribulatōes carnis habebūt. ait apoſtol⁹ loquēs de coniugatis. ſcz ꝓ rebus neceſſarijs ſibi ꝓuidendis.⁊ filijs⁊ ſeruiture cōiugij⁊ alijs pluribus: que ... cperta ſit, hoc ſatis habet inducere ad viduitatē ſeruādam:⁊ p̄cipue cū frequenter deterioreť ꝺditio ſua in ſecūdo. Tertiū eſt p̄conij ſcripture diuinalis:q̄ laudat multū tales ſtatū. vt ... p exēpla Judith vidue quā Joachim ſumm⁹ pontifex cū vniuerſis p̄sbyteris benedixerunt.occiſo ab ea holoferne dicentes. Tu gloria hierlim:tu leticia iſrael:tu honorificentia ppli noſtri:q: feciſti viriliter:⁊ ꝓfortatū eſt cor tuū:eo q⁹ caſtitatem amaueris:⁊ poſt virū tuum alterū neſcieris. ideo manus dñi cōfortauit te⁊ eris bñdicta in eternum. Judith. xv. Et de Anna ꝓphetiſſa legiť. Luc.ij. q⁹ vixerat annis. vij. cū viro a v̄ginitate ſua:⁊ hec vidua vſq; ad an.lxxxiij Cui ob ſingulare meritū castitatis⁊ deuotiōis manifeſtatus fuit fibi ſaluator oblatus in tēplo. Tria utē vidua dr̄ obſeruare ad cōſeruandū ſtatum ſuū. Primū eſt vi tatio euagatiōis ſeu diſcurſionis. Unde apl's.i.ad Tim.v. reprehendit viduas dicēs q⁹ ociose diſcunt circumire ... mos:non ſolum aūt ociose:ſed⁊ vbioſe⁊ curioſe loquntes q̄ non opz. vnde⁊ anna vidua vt legiť nō diſcedebat de tē plo.⁊ Judith de domo. Secūdum eſt aſperitas vigiliarum⁊ cibationis.i.ad Timoť.v. Uidua que in delitijs ē mortua eſt. Unde⁊ de vtraq; vidua:ſcz Anna⁊ Judith. dicit q⁹ ſeruiebant deo in ieiunijs⁊ vigilijs. Judith cilicium deferebat. Tertiū eſt veſtium humilitas. Unde Geneſis.xxxviij. legitur de Thamar.q⁹ depoſita veſte vi... tatis:aſſumpſit ... ium habitū quādo voluit carnali o... peri intendere. Nota tamē q⁹ licz beat quis exhortari homines ad castitatē virginaleu vl' vidualem. nō tamen ad huiuſmōi cogēdi ſunt vel importune ꝑādi. Unde dicitur.xxvij. ... pma. de viduis. Nos aūt nullum talibus laqueū debem⁹ ... jcere:ſed ſolū adhortatiōes ꝓmij ſempiterni penaſq; ꝓponere diuini iudicij:vt⁊ no... a abſoluta ſit conſcientia:ne ſexus inſtabilis tam deterreri q⁹ amoneri videatur. Hec ibi. Nam vtiq; pōt quis contrahere licite. quotiēs ſibi placuerit ꝓioti mortuo. Unde Hieronymus. Nō damno bigamos imo nec trigamos:et ſi dici poteſt octogamos. Idem ego nūc voce libera ... clamo non damnari huiuſmōi in eccl'ia.xxxi.q.i. aperiāt. Unde⁊ Abraam ſenex valde mortua ſara aliā duxit vxorem: ad oſtendendum q⁹ licitum eſt ſm Auguſtinū.xxxij.q.iiij iſta abra... Nec obſtat qđ dicit Ezechiel⁹.xxxi.q.i. hac rōne. vbi dr̄. Secūdam vxorem accipe ſm veritatis rōnē vere fornicatio ē. Nam intelligit̄ iſtud ſm Gratianū. §. ſequenti. dictum quaſi p exaggerationē ad exhortationem viduālis con... nentic. non in cōdemnatōem viduarū⁊ deinceps nuptiā. vel dic ſm glo. ibi⁊ melius. ⁊ qđ intelligitur cū ſecū... am ducit primā viuente. ipſa repudiata vt permittebat̄ in lege moyſi.

§.VI. Quātuz ad castitatē

virginalē dicit apoſtolus.i.ad Corint.vij. De virginibus ꝓceptum nō habeo:cōſilium aūt do. Et apocal.xiiij. De his qui ſequūtur agnū quocūq; ierit. dicit⁹ q⁹ virgines ... ... anſerūt. Figurat aūt per lilium ſm doctores de quo dicitur Cañ.ij. de ſpōſa q⁹ paſcatur inter lilia. ⁊ ... ... lilium inter ſpinas ſic amica mea. id ... creatura habes virginitatē inter filias.i. inter creaturas alias. Uel nota ... a in lilio. Primo in ſtipite vi redines Secūdo in flore albedinē Tertio in ſemine fuluedinem. Et in primo notatur exduratione vel icorruptione eius ꝓciositas. Secūdo deſignatur ex colore⁊ foliozū conjunctione eius puritas. Tertio inſinuatur ex figurata dilectione eius ſanctitas. Conſiderate ergo lilia agri. Quātū ad primū dictū eſt q⁹ ſtipes ſiue trūcus lilij eſt viridis. Dicitur aūt aliq̄d viride naturaliter qđ non pantur aduſtione caloris. vt patz in arboribus. ſic ſpūaliter dr̄ viride quod non eſt aduſtū per calorem volupta... carnalis ſeu corruptiōis. Unde v̄ginitas dr̄ aviroze ꝓpter ... corruptionē quā hz. Incorruptio aūt vt dicitur in libro ſapiente. facit ꝓximū deo.⁊ hinc oſtenditur magna ꝓciositas eius, quia ponit hominem in ſta

tu quasi celesti.ꝛ ideo magnus thesaurus. De quo apls. ij.ad Cor.iiij. Habemus thesaurū istū in vasis fictilibus id est.corp⁹. Istum thesaurum cū quedā mala mulier quesiſſz auferre Bern. clamauit:latrones:latrones. Declarans postea socijs q: vere ei latro fuerat insidiatus,vt auferret ab eo thesaurū irrecupabilē virginitatis. Hic est thesaurus absc̄dit⁹ in agro.vt dicit parabolice Matth. xiij. Cui assimilat regnum celoꝝ.quem qui inuenit homo absc̄dit.ꝛ pre gaudio illius vadit.ꝛ vendit vniuersa que habet.ꝛ emit agrum illum. Absc̄ditus est em̄ thesaurus iste in agro creature terrestris. Inuenit aūt ipsuꝫ qui cognoscit pciositatē eius. Unde ꝛ inuentū absc̄dit ne scilz ipm amittat.seculo renūciās in aliqua religiōe se ab alijs absc̄dit.vel q: p humilitatē illū ꝛ alia bona occultans se despicit.vel q: ipe mūdus ipm ex hoc infructuosum ꝛ inutile credit. Vendit autem omnia bona ad ipm emēdū.ꝛ gaudiose.q:uod ipm habēdū seu retinēdū ꝛ sbam tpalē et cuius amicitiā ꝛ ēt ipam vitā postponit,pter ipm.vt ps exēplū ꝛ virginibus Agatha.Lucia.Agnete.ꝛ hmōi. Huic dicit simile regnū celoꝝ.q: talis est vita celestis. Uñ ad cōmēdationē eius assimilat ei dns vniuersoꝝ sez xps magisq; alij in ipsa carnis integritate.imo spōse dicūt ipi⁹ modo spāli. Jux illo Agathe. Ipsi sum desposata.ꝛc. Cognati dicunt angeloꝝ. Uñ Hieron. in Simone. Angelis sponsata est virginitas. Et idē. In carne esse ꝛ preter carnē viuere:angelicū est nō humanū. Sz ꝛa mūdi sapientibus ponit virgo inter duodecim signa celoꝝ. Qñ em̄ sol egredit signū leonis de mēse Augusti ingredit signū virginis.ꝛ tūc mitescit ab estu sui calozis ꝛ fructus nature scere facit. Jpa q; animalia ferocissima videt deferrevirginitati. vt refert beatus Greg. in moralib⁹. Cumvni comis sit aial ferocissimū,ꝛ a nullodomari possit:ad aspectum virginis mansuescit.ita vt in gremio eius se ponat ad quiescēdū.ꝛ sic capit. Jpis quoq; sibyllis licz gētilib⁹ merito virginitatis crediture deo sibi collatū spm̄ pphetie ad vaticinandū multa de mysterijs xpi que refert Lactantius in.iiij.lib.institutionū. In tabernaculo q̄ iudeorum facto per Moysen pelles hyacinthine sup alia coperimenta ponebant. Exod.xxvi.ꝛ q: hyacinthus est celestis coloris sm̄ Isidam designat virgines qui supremū locum tenēt in tabernaculo ecclesie.gradū sez ad pulchritudinem spiritualem. Quartū ad secundū patz q: flos lilij est coloris albi. Color aūt albus designat puritatē vt dicitur.xxx.q.v. Femine.que debet esse in virgine,vt nec cogitatum eius ꝛ ad affectum ad celestia erigat. Unde.i. ad Cor.vij. Que innupta ꝛ virgo est q̄ dei sunt cogitat quō placeat deo vt sit sancta mente et corpe.ꝛc. Cum em̄ sit libera a seruitute cōiugis ꝛ familie multa commoditatez hz et aptitudinez ad vacādum deo. Habet aūt liliū sex folia designantia sex ꝓditiones que cōferūt ad ꝓseruationē puritatis. Spine aūt lacerantes hmōi folia sunt eoꝝ contraria. Uñ Sicut liliū inter spinas sic.ꝛc. Lanti.ij. Primū ergo foliū designat sobrietatē in cibo ꝛ potu. Sine cerere et bacho friget venus. ait Hieron. Idem Fugiat virgovinum vt venenū. Spine aūt lacerās est crapula. Secundū folium significat laboriositatem in vigilijs ꝛ exercicijs. precipue lectionū: mōi. Uñ dicitur in puer. Vigilia honestatis tabefaciet carnes.ꝛ Hiero. ad Rusticuz mōachū. Ama studia scripturarū.ꝛ carnis vicia nō amabis. Spina aūt lacerās est ociositas. Ezech.xvi. Hec fuit iniquitas sodome.ꝛc.ocium. Tertiū foliū significat sensuū custodiam ꝓcipue visus ꝛ auditus. Unde ꝓphet. Moys ingressa e ꝓ fenestras nras. Dina filia Jacob egressa ad videndū mulieres regionis amisit virginitatem corrupta a sichen. Gen.xxxiij. Et sic spina lacerans est curiositas. Quartum folium designat sermonis modestia Ambrosius super Lucaz. Discite o virgines exemplo virginis Marie.nō curiosare per alienas edes.nō aliquos in publico miscere sermones. Hieronymus. Sit sermo ꝛ

De virginitate ꝙre compar thesauro absc̄dito

ginis ꝓudens modestus ꝛ rarus. Spina lacerans est loquacitas vl turpitudo sermonis.j.ad Cor.xv. Corrumpunt bonos mores colloquia mala. Quintū foliū significat humilitatē. Decet ait.b.Ambr.vt ꝙto purior,tanto humilior. Ops eni ista humilitatē in habitu ostēdere: vt.s.nō portet habitū mollē pciosum vl aliquē ornatum. Nam ista ꝓuocant ad lasciuiā.puer.vij. Ecce mulier occurrit ornatu meretricio: ꝓparata ad capiēdas alias. Uñ ꝛ filij israel fornicati sunt cū mulieribꝰ moabitaꝝ q̄ se ornauerūt. Spina lacerans est superbia. Job. dissoluit Baltheum regū. Mor. exposuit Greg. in moral. Dum videlz baltheū castitatis emitti deus dissolui.i.frangi.aliquādo in virtuosis ꝓpter ꝓcedentē elationē. Exēplum habes in vita patrū. Sextum foliū significat vitationē familiaritatis. Virgo eni debet esse siluestris. Siluestria sunt animalia solent habere pulchritudinē pellium q̄ domestica. Bernar. Solent virgines que vere virgines sunt semp pauide ꝛ nunq̄ esse secure. Uñ ꝛ virgo Maria turbata est in sermone angeli ꝛc. Thamar virgo corrupta est ab amonfratre suo cū solam se reperit ci eo.ij. Reg.xiij. Est ergo spina lacerās nimia domesticitas. Quantū ad tertū hz liliū tria grana quasi aurea designantia dilectionē q̄ sanctam ꝛ pfectā facit virginitatē. Nam virginitas sine dilectione nō saluat. Ista aūt tria grana significat triplicem modū deum diligēdi. Uñ Ber. Discе amare dulciter: amare puditer:amare fortiter. Vel tria que dz diligere q̄ libet.s.deum:ꝓximum:ꝛ seipm.

De ꝙ ꝓ parte sit virginitas.

¶ Virginitas q̄d sit:ꝛ ꝙ amittat. Caꝑm VII.

Jrginitas sic diffini

tur ab Augu. in lib. de nuptijs ꝛ cōcupiscentia. Virginitas est in carne corruptibili ꝓpetua in corruptionis meditatio. Pro cuius declaratiōe dicit be. Tho.ij.ij.q.clij.arti.j.q nomē virginitatis a vigore sumpsit dicit. Et ideo sicut id dicit virtus ꝛ in suo viroze ꝓsistere quod nō est ex abundantia caloris adustionem expertum:ita ꝛ virginitas importat hoc q̄ persona cui inest immunis sit ad cōcupiscentie adustionez que esse videt in cōsummatione maxime delectationis corpalis: qualis est delectatio venereoꝝ. In delectatione aūt venereorū tria est cōsiderare. Unum.s.q̄d est ex parte corpis.s.violatio signaculi virginalis. Aliud in quo ꝓsistit id quod est anime cū eo q̄d est corpis.s.resolutio seminis delectationem sensibilē causans. Tertium q̄d est tm̄ anime.s. ꝓpositum ꝓueniendi ad talē delectationē. Jn his tribus primum p accidens se habet ad moralē actum qui nō considerat p seminis ꝓm ea que sunt animalis. Sed per hoc q̄ aliquis ex ꝓposito se abstinet a delectatione venerea remanet integritas in membro corporeo. Et sic est p accidēs. vñ si cōtingat q̄ p aliū modū integrita membri corrumpat: vt p violentiā vl medicinā nō magis ꝓiudicat virginitati: q̄ si corrumpat manus vl pes. Sedm̄ vo id est resolutio seminis naturalis se habet ad actuꝫ moralē. Nam sensibiles passiones sunt materia moraliū actuū. Et si delectatio ꝓueniens ex seminis resolutione ꝓcedat ex ꝓposito rōnis. sic tollit virginitatē: siue fiat p cōcubitum siue p aliū modum. Si aūt ꝓter intentis propositum: vt in dormiēdo: vl per violentiam illatam cui mens nō cōsentit: q̄uis corpo delectationem experiatur: vl ex infirmitate nature. vt in parientibus fluxum seminis: sic nō perditur virginitas. Tertium vero se habet formaliter ꝛ cōpletiue: q: ratio moralium in eo quod est rōnis completur. Sic ergo ꝓpositum abstinendi ab omni delectatiōe venerea est formale in virginitate ꝛ immunitas a delectatione ꝓuenit. ex resolutione seminis est materiale. ꝛ vtrumq; notat in dicta diffinitione. ꝓposita: in eo quod dicitur meditatio. Et dicit perpetua: nō quia oporteat semp virginem actualem meditationem habere: sed hoc debet in ꝓposito gerere vt perpetuo in hoc ꝓseueret. Immunis

De virginitate vñ nomen sūpſit.

Quid sit formaliter virginitas ꝙ tis.

tas a corruptiōe ponitur in eo quod dicitur inco:ruptionis. Et oñditur difficultas cū dr. in carne corruptibili. Hec hea. Tho. Et nota q̄ sm̄.b. Tho. Virginitas,put est virtus nō est in adultis hentib⁹ integritatem carnis: sed ꝓpositum nubēdi: nec in puellis:q: nō bñt ꝓpositum seruandi: cū non hēant vsum rōnis: nec ꝓdictis debet aureola: ꝛ q: virus non amittit nisi per pcm̄: nō sufficit ꝓpositū solum abstinēdi a delectatiōe venerea: etiam cōiugali: misiladdatur ꝛ votū ad ipsam virginitatē. Nam dimittere solum ꝓpositū seruādi virginitatē: non peccat moraliter sicut nec ieiunandi. Sz frāgere vorū virginitatis est sola mēte: ē moriale. sicut fractio aliox votoū. Unde Hiero. di. xxvij. Quorundam virginitatē: nō solum nubere: sed etiā velle damnabile est. Et ꝓpterea Aug. alibi sic diffinit. Virginitas est cōtinentia qua integritas carnis ipsi creatori aie ꝛ carnis vouet: cōsecratur seruat. In quarto tm̄ dist. xlix. ar. iiij. dicit idem beat⁹ Tho. q̄ nō est necessarium votū ad vtutes virginitatis. sed est ad bñ esse. Item nota q̄ virginitas q̄ amittit mente tantū: sez ꝓ ꝓpositum act⁹ venerei recuperatur per penitētiā quoad aureolam. Sz que amittit mente ꝛ corpore: sez p resolutiōem semis volūtariam. non potest etiam p penitētiam recuperari quoad aureolam: pōt tamē recuperari quātū ad id q̄d formale est in ea. Omēs enim vtutes sunt cōnexe: sm̄ Magr̄m in.iiij. sentē. vt q̄ vnam habz omēs hz. Quod est verū sm̄ Tho. quantū ad id q̄d est formale in eis.i. sm̄ charitatē vel prudentiā. Non aūt quantū ad id q̄d est materiale. Non em̄ si q̄s magnificus male cōsumpsit diuitias: ꝓ pena tamen eis restituent diuitie: que sunt materia magnificētie. Simili⁹ q̄ peccando pdidit virginitatem ꝓ actū venereū: per penitentiam nō ei restituit integritas carnis: q̄ est materiale in virginitate. Sz formali restituit vtraq;: id est quoad ꝓpositū: q: penitēs talis firmiter ꝓponit vti diuitijs magnifice si haberet: ꝛ seruare virginitatē si haberet ꝛ nō amisisset. Et hoc propositum habere firmiter ꝓpter deū: vel sm̄ regulam rationis dicit formale i virtute. Sed materiale nō restituit: sez immunitas a delectatiōe venerea. Nec talia per dei potentiā q: quod factū est: non pōt non esse factū. Et sic intelligit dictum Hiero. xxxij. q.v. si paulus. Deus virgines suscitare non pōt post ruinam.

De virginitate q̄d recuperatione.

Q̄ bō hz tria bona ꝛ qō hoc ponus.

§.I. Est autem virginitas

specialis virtus. Ratio est sm̄ btm̄ Thomā. ij.ij.q. clij.ar. iij. q: formale ꝛ cōpletiuū in virginitate: est ꝓpositum ꝓpetuo custodiendi a delectatiōe venerea: qō ꝓpositū redditur laudabile ex fine: inquātum scilz ad vacandū rebus diuinis: materiale est integritas carnis. Sed manifestū est vbi est specialis materia habēs specialem rationē vutis ibi est specialis virtus. sicut magnificētia que est circa magnos sumptus: ex hoc habz q̄ sit specialis virtus distincta a liberalitate: que ē circa cōmunē vsum pecunie. Sic hoc quod est cōseruare se immunē ab omni delectatiōe venerea habet quādaz excellentiā laudis supra hoc q̄ est seruare se immunē a delectatiōe veneree illicite: sez que ē extra matrimoniū. Et ideo est specialis virtus se habēs ad castitatem sicut magnificētia ad liberalitatē. Non est aūt in ꝓcepto sed i cōsilio. Uñ ap⁹ solus ꝓma. ad Cor.xij. Devirginibus aūt ꝓceptū dñi non habeo. cōsilium aūt do. Et Amb. xxxij. q.i. Jntegritas virginitatis est voti nō ꝓcepti: suaderi pōt ꝓcipi nō potest. Consilia aūt dantur de actibus bonis: imo melioribus. Est aūt triplex bonū hominis. vt dicit ꝓmo Ethi. Unū q̄d cōsistit in exterioribꝰ rebꝰ vt diuitijs. Secundū q̄d cōsistit in bonis corpis. Tertius in bonis anime. Exterior bona animē ꝓtiora sunt ꝓtinentia ad vitam cōtemplatiuā bonis ꝓtinentibꝰ ad actiuaz: vt ostendit dñs. Luc.x. Maria optimā ꝓtem elegit que non auferet. ꝛc. Et philo. in ethi. Jn humanis autem actibus illud est vitiosum quod non est sm̄ rectam rationem: ꝛ econuerso illud virtuosum quod est sm̄ rectam rationem

hec aūt est recta rō: vt his q̄ sunt ad finem vtat quis sm̄ mensurā que ꝓgruit fini: sicut medicina hō vtitur sm̄ q̄d cōgruit sanitati. Bona igitur ꝓdicta sic se habentia q̄ bona exteriora ordinant sicut ad finem ad bona corpis. ꝛ bona corpis ad bona anime. ꝛ opa vite actiue ad opa vite cōtemplatiue. Uñ si quis abstineat a possidēdis aliqbus bonis tpalibus que alis posset licite possidere: vt cōsulat saluti corpali sue vl ꝓximoꝝ erogando pauperibus: vel vt vacet cōtemplationi veritatis: hoc nō esset vitiosum: sed laudabile ꝛ virtuosum. Sic silr si quis abstineat a delectatione omni q̄ enerea: vt liberius vacet deo ꝛ diuinis pertinet hoc ad rectitudinē rōnis: q̄d sit p virginitatē. Unde aplus.j.ad Corinth.vij. Mulier innupta ꝛ virgo cogitat que dei sunt. qūo placeat deo vt sit sancta corpe ꝛ spiritu que aūt nupta est: cogitat que sunt mundi ꝛc. Et si dicat q̄ quilibz tenet ad ꝓcepta legis nature. Sed sicut est tum ꝓceptum naturale ad cōseruationem indiuidui de comestione. Gen.ij. De omni ligno padisi comedet. datum est ꝓceptum ad ꝓseruationē speciei de cōmixtione cōiugali. Gen.ij. Crescite ꝛ multiplicamini. Sicut ergo certū est ꝛ clarū q̄ quilibet tenet ad ꝓmum. s. ad comedendum ꝓ sui ꝓseruatione: ita videt teneri ad scm̄. s. ad actum saltem ꝓiugalē ad ꝓseruationē speciei. Respondet b. Tho. q̄ ꝓceptum habet rōnem debiti. Sed dupliciter est aliquid debitum. Uno modo vr impleat ab vnoquoq; Et hoc debitū sine pcto ꝓteriri nō pōt. Aliud est debitum implendū a multitudine. ꝛ ad tale debitū implendū non tenet quilibet de multitudine. Multa eni sunt multitudini necessaria ad que cōplenda vn⁹ nō sufficit: ſ implent a multitudine vnus hoc: alius illud facit. Preceptum igit legis nature hoi datum de comestione: necessarium est vt ab vnoquoq; impleat. Aliter eni indiuiduū ꝓseruari non posset. Sed ꝓceptū datum hoi de generatiōe respicit totam multitudinē: cui necessariū est vt nō solū multiplicet corpaliter: ſ etiā spāliter ꝓficiat. Et iō sufficiēter puidet multitudini: si quida carnali gnatione opam dant. alij ab hac abstinētes ꝓtemplationi diuine vacāt ad totius humani gnis pulchritudinē ꝛ salutē. Sicut in exercitu quidā castra custodiūt q̄daz gladijs decertāt. q̄ tm̄ oia debita sunt milituli: ſ p vnū impleri nō pōt. Negligo recedit a medio: q: nō abstinet ab oi delectatiōe: q̄ pertinet ad isensibilitatē: ſ a delectatiōe oi venerea. sm̄ rōnem rectam.

§.II. Quod virginitas sit

excellēter: castitate coniugali, pbatur tripliter sm̄. b. Tho. vbi supra. ar. iiij. Primo exēplo xpi qui elegit matrē virginem ꝛ ipe virginitatē seruauit nō ꝓiugium ꝓtulit. Omnia aūt pfectionē ipe impleuit. Secdo doctrina apli. j. ad Cor.vij. Qui virginitatē ꝓulit tanq̄ maius bonū. Cōfiliū eni dat de meliorib⁹ bonis. xliij. q.j. quis q̄s. Tertio pbat̄ ōne mltiplici. tū q̄ bonū diuinū est pori⁹ bono humano. Virginitas ordinat ad bonū diuinū. s. ad vacādū. Matrimoniū ad bonū humanū. s. ad mltiplicationē hoim. tum q: bonum aie quale est virginitas pficit bono corpis quale est mr̄imoniū. tum bonū vite ꝓtemplatiue pfert bono vite actiue. Virginitas ordinat ad huius aie sm̄ vitā cōtemplatiuā: nō etiā cogitare q̄ dei sunt. Cōiugum ad bonū corpis ordinat q̄d est, plis mltiplicatio ꝛ ptinet ad vitā actiuā: q: ꝓuides cogitare hñtq̄ sunt mūdi vt ps ꝓ apli. j. ad Cor.vij. vñ Hiero. in li. ꝛ iouinianum reꝓbat ꝓ mltas rōnes errorē tpi⁹ Jouiniani q̄ asserebat virginitatē nō eē ꝓferēdā matrimonio. Et iō ꝓdicta q̄d ait Aug. in ll. de bono ꝓiugali. Nō impar meritū est ꝓtinentie in Jobe q̄ nullas exptus est nuptias ꝛ in abraā q̄ filios gnauit. ꝛ Hiero. xxxij. q.iij. Quis ignorat sub alta dei dispōne retro sctos fuisse eiusdē meriti cuius nūc sunt xpiani. Nūquid tea abraā placuit deo in cōiugio: sic nūc virgines placēt in castitate: fuluit ille legi ꝛ tpi suo. seruiam⁹ ꝛ nos legi ꝛ tpi nr̄o: in q̄s fines seculoꝝ deuenerūt

excellentia virginitatis

Universidad de Deusto
Biblioteca

De merito virginitatis an sit maioris meriti ꝛc.

Nam ſm.b.Tho.meritum nō ſolum penſatur ex genere actus:ſed magis ex animo opātis.Habuit abrāā animum ſic diſpoſitū vt paratus eſſet virginitatē ſeruare ſi opꝰ eēt Et ex hoc meritū ꝓcingale in ipſo equat̄ merito ꝓtinētis virginal'in Jobe.reſpectu q̄dē ꝑmi eſſential'.nō aūt reſpectu ꝓmij accidētal'.Licz ergo virginitas ſit melior ꝓtinētia ꝓcingali.pōt tñ ꝓcingatus nō ſolū eſſe equalis ſ etiā melior virgine duplici rōne. Primo videlz cū ꝓcingat hz animum magis paratū ad virginitatē ſuādā ſi oporteret q̄ ille q̄ actu eſt virgo. Secdo q̄ forte ille q̄ nō eſt virgo hz aliquā excellētiorē vtutē aut maiorē charitatē.Et ideo nō debent ſe ꝑferre virgines alijs in bonitate.

§.III. Sed queritur vtrum

De virgitate q̄ ſit ordō excellentiſſima.

ſit excellentiſſima virtutū. Rñdet.b.Tho.vbi.ſ. Excellē tiſſimū pōt dici aliq̄d dupl'r.Uno mō ſm q̄d.i.in aliq̄ genere.Et ſic virginitas dr excellentiſſima virtꝰ in gñe caſtitat.. q̄ trāſcēdit caſtitatē viduale ꝓcingale.Et q̄ caſtitati attribuit decor iō virginitati attribuit ꝑ ꝓs maxia pulchitudo.vñ.b.Amb.pulchritudinē q̄s pt maiorē eſtimare decore virgis q̄ amaſt a rege.ꝑhat a iudice. dedicatur ño ꝓfectat deo.Alio mō dr excellentiſſimū aliq̄d ſimpl'r ſic virginitas nō ē excellentiſſima.q̄ finis ſp excellit id q̄ dō eſt ad finē.ꝛ q̄to aliq̄d efficacius ordīnat ad finē tāto melius eſt. Sſ finis aūt ex quo reddit laudabilis virginitas eſt vacare reb' diuinis. Et iō virtutes theologice ꝛ virt' religionis quarū actꝰ ē occupatio circa res diuinas ſunt excellētiores virginitate.Silr etiā vehemēt' opanf.vt inhereāt deo martyres q̄ ad hoc poſtponūt ꝓpria.ꝛ viuētes in monaſterijs q̄ ad hoc poſtponūt ꝓpriā volūtatē.et oia q̄ hi...virgines aut poſtponūt ad hoc tñ venereas voluptates.Et iō martyrū ꝛ religiōis igreſſus cū pſeuerā tia ꝑferunt virginitati.Dō aūt dr de virginib' Apoc.xiiij. q̄ ſequūtur agnū q̄cunq; ierit:nō ex hoc ſeqtur q̄ nt alijs ſctis ꝑfectiores.vl'ꝓ magl proles q̄ ſequunt agnū ꝑm plib' modis q̄ alij.q̄ nō ſolū in integritate mētis vt alij ſed etiā in integritate carnis q̄d non alij faciūt.Sed nō optz ex hoc q̄ magis de ꝓpinquo ꝓm ſequant q̄ alij ſancti:q̄ alie vtutes in quibus aliqui nō virgines excedūt virgines.aliquos ſciūt ꝓpinquius deo inhere.e. Canticum nouū q̄d cantat ſoli virgines.vt dicit ibi eſt gaudiū ſpeciale q̄d habent de integritate carnis ſeruata.

¶ Virginitas quomodo coronatur.poſſideatur ꝛ dignificatur, Cap. VIII.

Deducētur regi virgines

Primo quō virginitas coronatur.

Secdo quomodo poſſideat.

Tertio quō ipſa dignificatur,

§.I. Quantū ad primum dicit

Primo.

Secdo

Tertio

aplꝰ.ij.ad Timo.ij. Non coronabit̄ niſi qui legitime certauerit.i.ita certet q̄ vincat:vt aūt canit eccla. Quum dus caro demonia diuerſa mouēt prelia ꝯ nos.Et q̄tum ad ꝑtum carnis ſicut nō coronat aurea q̄ eſt ꝑmiū eſſentiale:niſi q̄s habuerit victoriā d̄ omni vitio carnali abſtinendo ab eo:vl'a ꝓpetrato penitēdo: ita nō coronabit̄ aureol' virginitatis q̄ eſt ꝑmiū accidētale q̄d dat̄ in gloria ꝓpter excellētē victoriam pugne ex carne:niſi q̄s liber fuerit a voluptaria corruptiōe carnis tētationes vincēdo. Quāuis enī virginitas q̄tuz ad eius initiū ꝛ ſeminarium.i.inclinationē naturalē ſit a natura:ſicut ꝛ omnis vtus ꝛ q̄tum ad materiā remotā q̄ eſt integritas carnis, ꝛ materia ꝓpinqua que eſt inexperientia veneree voluptat̄ ineſt a natura ꝛ natiuitate:q̄ oēs naſcunt virgines carn ꝛ inexperti voluptatis. Sm Pe.de pal.in.iiij.di.xxxij. Sed q̄tum ad cōplementū actuale vl'habituale.ſic virginitas nō eſt a natiuitate vl' a natura pluſq̄ alie. Nam puer natus nō habet actū vl' habitū virginitatis pluſq̄ libertatis:ſed hz ſicut alias morales virtutes ꝑ acq̄ſitionē ꝛ infuſionem. Non enī quicūq; habet integritatē carnis cū venerit ad annos puberitatis ſi eligat in carne incorruptibiliter viuere ſtatim ꝑ hoc habet habitū virginitatis. Sed q̄n cū hoc habituali ꝓpoſito frequenter demauerit mot' carnis cū aggrauāt in eo:ſicut nec vidua ſtatīs mortuo marito hz habitū ꝓtinentie vidualis:hz eligat ſic viuere. Sz ꝑ frequentē dominationē paſſionū cū ꝓpoſito habitum acq̄rit differentē ab habitu caſtitatis ꝯiugalis.nō tñ mereꝛ nomē virtutis ſpālis:q̄ nō ꝓuenit ad ꝑfectuz. Eſt igitur ꝓtinentia vidualis habitus differēs a ꝓtinentia cōiugali habēs ſpālem rōnem boni ꝛ difficultatis:q̄ ꝙbuſdam eſt facile ꝛ placitū in ꝯiugio viuere caſte: ꝙbus non eſt facile nec placitū viuere vl' ꝯiugio abſtinere. Sz tñ nō eſt virtus ſpālis. imo caſtitas eſt vna virtus q̄ minorem gradū habet in matrimonio:ꝛ ꝑfectius ſaluat̄ in viduitate. Similiter caſtitas coniugalis nō ſtatim innaſcitur cū quis eligit ab aliena abſtinere.ſed cuz frequenter de aliena tentatus eligit nō acquieſcere.Et ſic de alijs. Et vt dicit Tho.in.iiij.di.xlix. Jn continendo ſm aliquid maiorem pugnā ſuſtinēt virgines. ſm aliq̄d vidue ceteri ꝓbus Virginibus enī ꝯpiam inflāmat ꝛ expiendi deſiderīū q̄d ex quadā curioſitate ꝓcedit:qua etiā ſit vt ꝯ libētius videat q̄ nunq̄ vidit.ꝛ talia in eis ꝓcipiſcentia auget eſtimatio maioris delectationis q̄ ſit ſm veritatē ꝛ in ꝯſideratio eoꝝ incōmodoꝝ q̄ue delectatiōi hmōi adiunguntur. Et q̄tum ad hoc vidue minorē inſtinēt pugnā. maiorē aūt ꝑpter delectatiōis memoriā. Et in diuerſis vnū alteri ꝑiudicat ſm hoim diuerſas diſpoſitiones:q̄ quidaz magis mouent h:quidaz illo. Quicqd aūt ſit de ꝙtitate pugne, tñ hoc certū q̄ ꝑfectior eſt victoria virginū q̄ viduarum Perfectiſſimū eni genꝰ victorie eſt ꝛ pulcherrimū hoſtium q̄ ceſſiſſe Corona aūt nō debet pugne:ſ victorie de pugna. Non g coronabit niſi tē. Quō in diuerſis tpibus hoies diuerſimode ſe habuerint ad virginitatē ſeruandam Pe.de pa.in.iiij.di.xxxij.dicit q̄ in ſtatu innocētie nō licuiſſet ꝓtinere vſq; ad ſufficientē multiplicationē humani generis:q̄ tunc erat ꝓceptū. Creſcite ꝛ multiplicamini. nec tñ peccauit Ada continēdo in paradiſo: q̄ modico tpe ibi fuit. Sz Tho.dicit q̄ poſt multiplicationē ſine ꝓcto potuiſſet q̄s eē virgo:q̄ tūc ꝑferebat ꝯiugiū virginitati q̄ habebat puritatē cū fecunditate. Sſ fuiſſet aūt ꝯ rōnem eligere minus bonū ꝛ ipſi nō erāt facturi ꝯ rōnem. Ergo ſi cōtinuiſſet ꝯ finē matrimonij ꝛ pacis peccaſſet. Semp enīz fuiſſet multiplicatio neceſſaria:q̄ nō videbat̄ ꝓbabile q̄ parētes ꝑmi retardarent a gl'ia vſq; ad finē mundi cū ſolum ꝑtm ſit cauſa retardationis:vt originale vl' actuale Unde ꝑmis parētibus tranſeuntis in gloriam: oporteret ſucceſſores vacare generationi; ſicut primi vacauerunt,

Dequo ſit maior: an in virginitate vel viduitate.

Quō ꝑfectior ſit virginitas viduitate q̄ ad ſtatum innocentie vtrum habuiſſet eam ibi.

Quō actus virginitatis debeat cozonari ꝓpter materiā ꝛ non habitum.

De virginitate vtrū votū ſit ō eſſentia ꝯginitatis

Virginitas tpe legis nature nō fuit ſcta.

Tpe vo nature lapſe.ſ.tpe legis nature fuit virginitas licita mltiplicato genere humano. Sz ſemp ante euāgeliū melius erat cōiugiū:niſi vbi ſpāliter aliud reuelabat̄. Jn puulis aūt erat vginitas carnis nō mēris. Tpe aūt nature lapſe ante mltiplicationē fuit in ꝓcepto ꝓhibitio. Nec tñ Abel peccauit vgo moriēs:q̄ adhuc iuuenis erat:nec aptus ꝯiugio q̄n mortuus fuit. Nā nec Layn libidinoſus adhuc generauerāt. Sſ fuit tñ Abel mortuꝰ virgo carne:ſ nō mēte:q̄ tūc nō erat tps vginitatis:niſi q̄s dicat q̄ deꝰ ſcius moritꝰ eī ſibi inſpirauit vginitatez:vt caput eccle ꝑmum haberet vginitatē:ꝛ ſic haberet aureolā vginitat̄. Sed poſt mltiplicationē licuit.nō tñ habem' exemplum nec in Enoch q̄ ꝓ coitū generās:ꝛ ꝓ coitū genit' eſt:nec in alio fuit de melchiſedech.ſ ſi fuit Sem filiꝰ Noe: vt dicūt hebrei nō fuit vgo. Tpe vo legis ſcripte ſciendū q̄ licuit ſeruare vginitatez:q̄ iam filij Iſrael mltiplicati creuerāt nimis:vt arena maris.nō tñ laudabat̄:imo filia iepte fleuit vginitatē. Et maledict' erat nō relinquēs ſemen maledictō oppꝛobrij tpalis:niſi ꝑ filio ſpūſancti:vt Helyas nō ꝓ coitū generās. Et Hieremias vginitate ſua virum euangelicū xp̄i eccle dedicās ſm Hiero. Sz apud gētiles error increbuerat:q̄ dederat eos deꝰ in reꝓbū ſenſuz vt licita reputarēt illicita:ꝛ ecōtra vt fornicatione eſſe licitā. Plato vo ſanctificauit ſe:nō q̄ reputaret vginitatem illicitā:vñ nec deſeruit eam:ſ vt ſatisfaceret plebi. Nā opinio fuit apud phos ꝓpter ſcandalū vrandū face re multa q̄ ſciebāt nō eſſe facienda:ſicut adorabāt idola q̄ uis ſcirēt nihil eē ne lapidarent ſicut pythagoras apōa thenas reus habit' eſt:q̄ vocauit lapidē ignē ardentem Ipſi enī erubeſcebāt aliā vitā.ꝛ ꝓpter h nunis timebant p dere iſta. Tpe vo euangelij ſemp licuit ꝛ licebit tenere vginitatē. Cuius ꝑmiceria vginitatis vgo maria fuit. vñ in ps. Adducent regi vgines poſt eam. Tpe etiaz glorie crūt oēs vgines:q̄.ſ.nec nubēt nec nubent. imo tpe gr̄e vt res melior cadit ſub cōſilio ſm illud.ſ. ad Cor.vij. ſm Pe.de pal.vbi ſupra. De vginibus ꝓceptum dñi nō habeo:ꝓſilium aūt do. Dō cōſilium Johannes euangeliſta ſeruauit cū vroꝛem.p qua iam in domū traducta nuptias fecerat:vt habet Jo.ij. Intacta dimiſit ꝛ virgo ꝑmanſit ꝓuilegio amoris a xp̄o dilectus. Dane Joſeph ſponſus Marie ſeruauit:vt dicit Aug.ꝛ vouit cū Maria ſponſa ſua.xxvij.q.ij.c.beata. Et vas electionis virgo fuit.vñ dicebat.j.ad Cor.vij. Volo oēs eē ſicut me.ſ.virgines. Sz vnuſquiſq; habet ꝓpriū donū ex deo: xp̄s etiaz habuit Unde Cant.ij. Ego flos cāpi ꝛ aliū ꝯualliuz. Notandū etiā q̄ virginitas eſt ꝑ infuſionez ſancti ꝛ alie virtutes morales. Et ſatis videt̄ q̄ ex ſpeciali gratia Jobes baptiſta ꝛ beata virgo. ꝛ Hieremias in vtero ꝑ ſanctificationē receperint virtutē virginitatis quā erant ſeruaturi. Sz de baptiſmo flaminis ꝛ ſanguinis in q̄bus nō ſolū infundū tur neceſſaria ad ſalutē: ſed ꝛ omnia ꝑfectiua: in quibus nō eſt obex in recipiente:vt remiſſio culpe venialis ꝛ pene. Videt̄ q̄ in paruulis in q̄bus nullus eſt obex infundi tur virginitas ꝛ in innocētibus.nō tñ q̄ deceatur eis aureola:q̄ illa reſpicit actum ꝛ nō habitū. De adultis aūt videt̄ q̄ deus ſua liberalitate infundat omni homini id ad q̄d ſe diſponit:vnde qui cū ꝓpoſito virginitatis venit ad baptiſmū vl' aliud ſacrm:recipit habitum virginitatis:ſicut ꝛ ceteras virtutes. Quia eni in oni ſacrō noue legis infundit nō ſolum id q̄d eſt neceſſariuz ad ſalutē: ſ etiaz q̄d eſt vtile ſm capacitatē ꝛ diſpoſitionē digne recipientis. Inde eſt q̄ recipiēs ſacrm noue legis nō ꝓtiatur virginitatī q̄d dico ꝓpter matrimoniū) recipit omnē virtutem ad quā eſt diſpoſitus ꝛ cuius eſt capax. Si aūt eſt corruptus mente ꝛ corpe q̄uis peniteat non eſt capax virginitatis que reparari nō pōt. Sed ſi nō eſt corruptus niſi mente ꝛ penitens ꝓponens ꝓpuo ꝓtinere tunc recipit. hec Pe. Notandū aūt ꝛ.. vt dicit idem Pe. q̄ Tho.in ſcripto tenet votū de eſſentia virginitatis nō eſſe. Jn ſum

ma vo ſcda ſcde videt̄ dicere oppoſitū. Sicut enī ſeruare caſtitatē:pauptatem:ſine voto vt nouitius nō faceret religioſum:ſic virginitas ſine voto non daret̄ ureolam. Sed contra:q̄ licet ꝓpoſitum nubendi impediret:q̄uis ꝓponeret nō illicite cozūpi.tñ firmū ꝓpoſitum ꝓpetuo cōtinendi etiā ſine voto facit virtutem vginitatis: nec votum trahit ad aliā virtutem q̄ ad ſuā.ſ.latriam:aliꝰ ageret vltra ſpēm. Unde bene cōcedo q̄ votum nō facit de actu nō virtuoſo vtuoſum:ꝛ q̄ actū trahit ad altiorem virtutem nō in eodē genere:hz alio:ſicut votū trahit ieiunium ad altiorem virtutē q̄ ſit abſtinentia vl' ſobrietas:ſed hoc nō eſt in genere tēperantie:ſed iuſticie. Unde votuz nō facit ieiunium eſſe ſpālem virtutē dum trahit ad latriam ſic ꝛ in ꝓpoſito. Et ſi virginitas haberet ex voto rōnem virtutis nō eſſet ſpēs tpantie ſe habens ad caſtitatem ſicut magnificentia ad liberalitatē. Sed ſolum eēt actꝰ caſtitatis elicitiue ꝛ nō imperatiue:quare ſic ſe habet virginitas ad caſtitatē:ſicut magnificentia ad liberalitatē. Sz illa eſt ſpālis virtus nō ex hoc q̄ vota:ſ ſolum:q̄ hz ſpeciale difficultatē ꝛ bonitatē ergo ꝛc. Ad argumentū dicendū q̄ nō eſt ſimile:q̄ ad religionē nō ſufficit firmitas ꝓpoſiti:ſed requirit firmitas facti.ꝛ religioni oiat ſtatum ad quē requirit̄ imobilitas facti:ꝛ ꝓ cōſequens voti. Sz ad rōnem virtutis nō requirit̄ imobilitas facti:cū q̄s poſſit vera virtute deſinere ꝛ mutari deuere virtuoſo in vicioſum. Et ideo ſi virginitas diceret ſtatū nō habitū poſſet videri q̄ reꝛ ereret votū:ſ ſi dicat habitum virtutis ſpālis nō requirit votū q̄cunq;. Ad firmitatē etiā in religione req votū ſolēne in vginitate ſufficit ſaltem ſm plex. Un q̄ Aug. dicit in diffinitiōe.ſ.de voto ponit hoc nō q̄ ſit de neceſſitate vginitatis:ſ eſt de ꝑfectiō.q̄ deſponſata xp̄o ꝓ votum eſt ꝑfectior.

§.II. Quantū ad ſecundum

De virginitate q̄ modo ꝛ q̄ bus mōis ad virginitates ꝑuenitur.

ſ.quō poſſideat virginitatis virtus. Sciendū q̄ multis modis.vñ dicit ps. Adducent ꝛc. Et primo oz q̄ adducat ad hoc a deo inſpirante ꝛ ꝓncipaliter agente. Sap.viij. Nō poſſum eſſe ꝯtinens niſi tu dederis tu.ſ.deus. Secūdo oꝛ q̄ adducat ad hoc a rōne iſtud ꝓpoſitū firmiter eligente ꝛ ꝓpetuo. Dō patet ex diffinitiōne dum dicit q̄ virginitas eſt in carne corruptibili ꝓpetue incorruptiōis meditatio.i.ꝓpoſitum ꝓpetuo abſtinendi a delectatiōe venerea:nec experta. Un vgines corpe que intēdunt tpe ſuo nubere no habēt habitū virginitatis:nec aureolā: nec ꝑuuli.q̄ licet nōcogitent de nubēdo.nō tñ ꝑnt habere ꝓpoſitum ꝓtinendi. Multi enā vl' frigidi ſi intenderēt experiri delectatiōnē venereā ꝑ matrimoniū vl' aliū modū ſi poſſent nō habē. habitū hmōi virutis:nec aureolaz. Sed q̄ intendūt ab hmōi abſtinere,ſi etiā poſſent vtiq; habent ſicut credi pōt de Eunuchis quos fecit Nabuchodonoſor.ſ.Daniele ſocijs eius.Dan.j.ꝛ de Nerone ꝛ Achileo eunuchis.qui ꝓpriaſerūt domicille virginitatē. Tertio opz vt adducant ad hoc a recta rōne.ſ.ꝓpter deū.nō ꝓpter mundi laudem:aut ꝓpter bonoꝛē idoloꝝ ſicut virgines dee veſte. Unde vgines q̄ncq; que nō ſumpſerūt oleum in lāpadibus deſignans charitatē in cordibus excluſe ſunt a ſpōſo ꝛ clauſa eſt eis ianua. Matth.xxv.

Quarto opz q̄ adducāt ꝑ vias aliquaz vtutum: vt humilitatis. Amb. Decet vt virgo ꝙto caſtior tanto ſit humilior. Unde de quodā ſancto viro legit̄ q̄ vſq; ad ſenectutem ſue ꝛatis annum ſeruans virginitatē elatus in ſuperbiam eam pdidit. Quinto oportet vt adducant ꝑ viam ſobrietatis:q̄ ſm Beꝛn. In delitijs periclitat caſtitas.ꝓpter q̄d apoſtolus vt virgo perſeueraret. Caſtigo aīt corpus meū ꝛ in ſeruitutem redigo.j.Corinth.ix. Per viam modeſtie cauendo ſe a viſu audiu ꝛ diſcurſu vanis.nō curſitare ꝑ plateas domos nō aliquos in publico miſcere ſermones. Quomodo aūt ꝙdatur virginitas dicetur in vltimo.§.

Universidad de Deusto
Biblioteca

§.III. Quantum ad tertiuz

De laudibus virginitatis.

ſcz quo vi[rgi]tas cōmēdat ⁊ q̄tū:oñdit dñs dz regi. Audi filia ⁊ vide ⁊ inclina aurē tuā. Addu cent vere ⁊ veri virgines regi. ſ. dño ieſu xp̄o q̄ eſt rex regū ⁊ dñs dñantiū. Et ideo ſequit. Quia ipſe eſt dñs tuus ⁊ adorabunt eum filie tyri in muneribus. Et ſequit. Adducent ſponſe eius. Magna dignitas iſta. Ut nō dea. agnes dicebat. Ipſi ſum deſpōſata. ſ. xp̄o. Et nobilitatē ſponſi huius oſtendit. di. vt refert amb. in li. de virginitate. Cui angeli ſeruiunt. Cuius pulchritudinē ſol ⁊ luna mirant. i. mirabilem oſtēdūt. Cuius mr virgo eſt. Cuius pater feminā neſcit. Cuius ptās celſitudo. aſpectus pulchritudo. amor ſuauitas. ꝺoigra elegātia. Cui opes nūq̄ marceſcūt:nunq̄ decreſcūt. Et de ornamētis ab eo collatis ſ̄bdit. Induit me dñs ciclade ⁊ chlamyde auro texta. ſ. ſapie l'dilectōis. Et imētis monilib⁹ decorauit me. ſ. virtutuz. Anulo ſuo. ſ. fidei ſubarrauit me ⁊ coronauit me. ſ. corona ſpei eternoz. Tradidit auri bona meis ieſtimabiles margaritas. ſ. verboz ſacre doctrine. Mel ⁊ lac ab ore eius ſuſcepi. ſ. dulcedinis ſpūalis ⁊ pritus p inſpirationē. Sāguis eius ornauit genas meas. i. paſſio eius induxit ad opa patiētie. q̄ maxie oſtēdūt rubores ſanctitaſ. Poſuit ſignū in faciē meā nullū ꝑter eū amare admittā. inq̄tū ſcz decēt faciē erectā ad celū. vt ipſe contempler. ⁊ affectū ad eum dirigam ⁊ nō ad terrena reſpiciā. verba ſunt Amb. Speculū dedit vniuerſitatē creaturarū quo pōt intueri pulchritudinē nō ſolū ſpōſi ſed et ſuā cū oia ꝑꝑ ipam fecerit. ⁊ oia in ſo repianꝫ. Cinguli tempantie amictū ſeu veſtitū prudētie. Huic ergo regi tā nobili adducent vere virgines vt ſponſe eius. Et licz virginitas nō ſit ſimpliciter excellētioz omniboꝫ aliꝭ virtutibus:q: nō maioz theologicis:nec prudentia iuſticia:vel fortitudine:vel humilitate. Eſt tñ ꝓcipua genere tpantie:⁊ magis commendabilis in ꝓeminentia ex ſex quibus ponit Pet. de palud. in. iiij. diſtin. xxxiij.

De virginitatis cōmēdatiōe ⁊ eius ꝓeminentia.

Et primo quo ad ꝓmiū accidētale qđ dz aureola. q: nulli pti tpantie debet fructus. nec aureola niſi caſtitati. nec aureola ⁊ fructi centeſimus niſi caſtitati. nec aureola ⁊ fructi centeſimus niſi virginitati ſoli. Unde dz Apoc. xiiij. Qđ nemo poterat cantare canticū illud nouū niſi illa centū quadragintaquatuoz milia qui virgines ꝓmanſerūt. Canticū illud aureola. i. quoddā gaudiū ſpūale qđ hñt virgines qđ nō ꝓnt habere alij ſancti nē virgines. etſi mai⁹ ꝓmiū eſſet ale habeant. Scđo quoad ſcientiā q: maxime diſponit ad ācq̄ ſitionē ſcientie ⁊ ſapiētie. Unde ⁊ Johānes euan. virgo magnā ꝺ diuinis ꝓ ceteris habuit cognitionē vt de verbo dei

Tertio quoad pulchritudinē ſpālē ꝺ ex eo quꝫ paſſiones ꝓcupiſcibilis ſunt cōes nobis brutis q: ſimiliter et paſſiones iraſcibilis ſunt cōes nobis brutis. ſicut eſſe furibundum cane ⁊ vindicatiuū in leone. Et q: magis abſorbēt iudiciū rōnis q̄ eſt pulchritudo ꝺs in qua ē imago dei. Quarto quoad ſiſ̄itudinē in plurib⁹. q: ſcz ꝓ ſequunt agnū. ſ. xp̄m quocūq; ierit. integri ſcz corpe ⁊ mente ſicut xp̄s. Et incorruptio facit ꝓximū deo. vt ꝺz in ꝓli. ſapiētie. ſ. mēte ⁊ corpe. ⁊ deus incorruptibilis eſt. Quinto quoad ſimultatē. q: iſta virtus nō eſt ſine aliꝭ. ⁊ bene conuerſo. Nā eē quis habere vtutes alias ſine iſta. ſicut habuit Petrus apl's ꝓ[ma]us. Et cū dicit virtutes oēs eſſe cōmendatas ꝺm ꝓgreſſū in uij. ſen. intelligit de virtutib⁹ neceſſarijs ad ſalutē qualis iſta nō eſt. ſicut nec magnificentia. Uel q: ſunt cōnexe in radice charitatis cū iſto ꝓpoſito. vt ſi eſſet a deo ꝓceptū ſeruare virginitatē ⁊ nōdū fregiſſz obediret eā ſeruando. Sexto quoad raritatē. Apoc. xiiij. Uidi turbā magnaz quā nemo dinumerare poterat. ſ. ſctoz. ꝓnit autē numer⁹ determinat⁹ virginuz q: centumquadragintaquattuoz milia. q̄ virgines ꝓmanſerūt. ꝓ indeterminato tñ ponit. q: plures ſunt. Et rō huius eſt. q: virtus iſta nō pōt recuperari amiſſa materialiter Etſi amiſſa quoad mētē ſolū repet ꝑ pn alie aūt reparant ꝑ pniam. Cū ēt q: difficilioz ad ꝓmandū. ibi em̄ fre quēs pugna ⁊ rara victoria. Ome rarū charū. Quānis ei aliqui ꝑ accūs magis tenent de gula, aliꝭ de alijs vicijs q̄ de luxuria ſm̄ qualitatē cōplexionis. vel dei diſpenſatiōe. tñ ꝑ ſe loquēdo maioz cōitet eſt tēptatio luxurie. Nō pōt eſſe. q: natura magis intendit ad ꝓſeruationem ſpēi q̄ indiuiduī. cui indiuiduo ꝓuidet ſatiſfaciendo gule vel aliꝭ vicijs. Nec obſtat q̄ natura ꝓ: retinet neceſſaria ad nutritiuū ⁊ augmētatiuā q̄ trālinittat ad generatiuā. q: hoc nō eſt quaſi magis ſit ſollicita de indiuiduo q̄ de ſpē. imo ecouerſo. Sed q: aliter nō ageret indiuiduū ad ſeruādū ſpēm. nec ipm indiuiduū ꝓſisteret. Uñ qđ eſt hic ꝓmo in intētione eſt poſteri⁹ in generatione. Sz hoc eſt q: virtuoſi minus ſtudēt ſobrietati q̄ caſtitati. ⁊ ꝓpter exercitiū fit facile qđ inexpertis eſt difficile. Ratio autē quare magis virtuoſi ſtudēt caſtitati q̄ ſobrietati eſt. q: caſtitas nō amittitur ſine mortali. Poſſūt aūt deficere a ſobrietate ꝑ veniala. q: iſta ꝓſiſt in medio qđ eſt latū, iſta, ſcilz caſtitas in extremo qđ eſt indiuiſibile.

§.IIII. De voluntaria ⁊ irre

cupabili amiſſiōe virginitatis. Pe. ꝺ pal'. in. iiij. di. xxxij. ſic ait. Mulier ꝓdit virginitatē ꝑ hoc q̄ corrūpit mētē ⁊ corpoze. altero de tribꝰ modis. puta ꝑ hoc q̄ ſolū clauſtra frāgunt ſibi volūtarie ēt ſi nō ſeminaret nec ſemē reciperet. Nā ꝓcuſcētia ſpadonis deflozauit virgines. vt ſcribit. q̄ tribꝰ modis nō poſſet ſemiare poterat tñ clauſtra ifringere. Scđo modo ꝑ ſeminis virilis volūtariā ſuſceptionē. q: ſi ita recipe ret ſaluo clauſtro ſic mēſtruū emittit nec ſeminaret. nihilo minus virgo nō eſſet. q: ſic poſſet ꝓcipere. puta ſi q̄s cognoſceret virginē volūtarie in hoc circa clauſtra pudoris ⁊ ſemē ad matricē attraheret. Pregnātē em̄ ꝑ naturā nullus diceret virginē. ⁊ tñ mulieres aliq̄ ꝓcipiūt ſemen ſine ſemi nant. Tertio ſi ex vehemētia ardoris ſine fractiōe clauſtri ipſa ſeminat putavolūtarie cogitās de cōmixtione turpi. ⁊ ꝺ abſq; cōmixtōe cū alio. Et talis q̄ corrūpit ſeipam vel ab alia muliere volūtarie corrupta nō dz iter virgines cōſecrari. etiā ad tollēdū ſcādalū. q: nō eſt virgo. Et de ꝺ in ſcda ꝑte de ſcādalo. ti. vij. c. iiij. Nō tñ faceret bigamū virū cū quo ꝺheret poſt mr̄imoniū. De corruptōe aūt in uolūtaria ſciēdū. q: no ꝓdit virginitas. ꝑ quācunq; corruptionē inuolūtariā corꝑis. etiā triplicē in muliere. Uñ qñ oppzimit ⁊ frāgunt clauſtra pudoris ⁊ ſemen viri recipit etiā ſi inde cōcipiat ⁊ pariat. Itē nec ꝑ ꝓpriā ſeminatiōez qñ nō ꝓcedit ex ꝓpriſu. nec acceptat a cōſenſu. qñ habet iudiciū rōnis. Uidet etiaz aliq̄bus q̄ cū virg[in]as mēteris reſpiciat futuruz. ſi quis cōplaceat ſibi in ꝑterita polluti one. q̄ nō ex electiōe ꝓceſſit. virginitas nō ꝓdit corꝑaliter mē tem̄. Prorūc em̄ ꝑ corꝑe. q: illa corꝑalis corruptio transijt. Ius aūt nō fuit ꝓdita. q: ꝓſens defuit. Requrit q̄ cōſensus ꝓcedat. vt ſi ſētiēs ſe calefactū obdormirz vt pollueret ⁊ mulier vt oppzimeret. Uel requrit q̄ ꝓcurrat cōſensus. ſ. ꝑ tpe quo pōt ꝺdicere. Nā durāte ſeminatiōe nō hz iudiciū rōnis. Et mulier q̄ oppzimit ſi ſuſcipiēdo ſemē vel alis qñcūq; cōſentiat niſi eo ſolo tēpe quo inuite excitata ſeminat. qñ ſine culpa caret iudicio rōnis. ꝓdit virginitatē ⁊ nō alis. Uñ dixit lucia. Nō corrūpit corꝑ niſi de cōſenſu mētis. ſ. quoad pctiū vel amiſſionē virginitatis. Nā ſi me inuitaz feceris violare. caſtitas mihi duplicabit ad coronā. xxxij. q. v. §. ſ. Pala tñ nō ꝓſecrareſ inter virgines. ⁊ hoc ꝓpter dubiū retinētie ꝓſeſus. vt. xxxij. q. v. Ille aūt ēt. q: nō pōt ſignificare integritatē ſpōſe xp̄i. ſ. ecclēſie. cui corrupta corꝑaliter ſit ⁊ nō integra etſi virgo. Et cuicūq; nuberet faceret ipm bigamū q: diuiſit carnem in plures. Itē nota q̄ integritas carnis. inexperientia voluptatis ⁊ electio actualis. ꝑ violētiā demonis vel hois infra mitatē vel ſomniū huiuſmodi. ꝓdi pōt. Sz ꝑ hoc nō ꝓditur virtus virginitatis. Uñ bñ pōt eſſe pater virgo per ſemē eminuz a dormiente. demone ſuccubo recipiēte. ⁊ poſtea per eūdē demonē inumbū factū trālatum in feminā. cū ēt ſuſcipiēdo ſemē viri ſaluo claſtro mulier poſſit cōcipere, Sed in partu perdit integritatē, ſed virginitatis vir-

De virginitate ꝙ ad eā ꝙs amittitur

De virginitate q̄ ad eā ꝙs nō ꝓdit.

tutē retinebit pater ꝓdictus. ⁊ vi etiā oppſſa paries:⁊ aureola etiā vterꝙ hębit. Uñ in chronica martiniana legit de Merlino q̄ fuit filiꝰ diaboli:q:. ſ. ꝓceptus ꝑ monialē ex demone ſuccubo ⁊ incubo ipſius. Et de antixpo aliqui dicūt q̄ ſic modo ꝓcipiet. Uñ dicit apls eius filium ꝓditionis. Quāuis aūt quidā dicūt virginitatez ſtatum dicere oportere nō virtutem ſpālem. tñ cōior opinio eſt q̄ ſit virtus ſpālis:q̄ amiſſa ſic nō recupat. Uñ Hiero. Cū poſſit omnia deus. virginem nō pōt ſuſcitare poſt ruinam. valet quidem liberare de pena:ſed nō valet coronare ſine cruciatum, xxxij. q. v. ſi paulus.

¶ Clemētia quid ſit ⁊ in quo ꝓſiſtat. Cap'in IX.

E clemētia cōſequen=

De clemētia qđ ſit.

ter videndū eſt. hāc diffinit Tul. in. ij. rhe. Clemētia eſt ꝑ quā animꝰ cōcitat' in odiū alicuius benignitate retinet. Ꝛho cui' declaratiōe dicit. b. Tho. ij. ij. q. clvij. q. affect⁹ hois inclinat ad minoratiōnē eoz q̄ ꝑ ſe hoi nō placent. Et ꝺ aūt q̄ aliq̄s amat aliquē ꝓuenit q̄ nō placet ei ꝑ ſe pena ei⁹: ſ. ſolū in ordine ad aliud: puta in ordine ad iuſticiā vl' ad correctionē ei⁹ qui punit. ſō ex amore ꝓuenit q̄ aliq̄s ſit ꝓmpt⁹ ad diminuēdū penas: qđ ꝑtinet ad clemētiā. ⁊ ex odio ipediť talis diminutio. Et ꝓpter ꝺ Tul. dicit q̄ animꝰ ꝓcitatus in odiū. ſ. ad grauiꝰ puniendū ꝑ clemētiā retinet. ne. ſ. acriozē inferat penā. Non q̄ clemētia ſit odiꝰ moderatiua: ſ pene. Mā ſuetudo aūt moderat irā vñ odiū naſcit. Crudelitas aūt opponit ei ꝑ exceſſum. Uñ dicit Señ. in li. de clemētia q̄ crudeles vocāt qui cām puniendi hñt. modū nō hñt. Qui aūt in penis hoim delectant ꝓpter ſe etiā ſine cā ſeui vel feri dicūt. Qđ aūt ſit vtus ꝓbat ſic. Uirtus moralis ꝓſiſtit in ꝺ q̄ appetitus rōni ſubdat: vt dicit in. j. Ethi. ꝺ at ſeruat in clemētia. Nā in diminuēdo penas clemēs aſpicit ad rōnem: vt dicit Señ. qñ debet ⁊ in q̄bus opz diminuit penas ⁊ nō inferunt ſine cā. Uñ Sene. Clementia hoc ꝓmum ꝓſtat. vt quos dimittit nihil aliud eos pari debuiſſe ꝓnunciat. Seueritas aūt eſt inflictiua penaꝝ ꝑ ſm legem. Clemētia aūt diminuit de pena q̄ eſſet debita ꝑ ſm legem cōem. ⁊ ꝺ ꝑpter aliqua ꝓticularia ꝓſiderata. iuſte tñ quaſi decernēs nō eſſe magis puniendū ꝑ ſm intētionē legiſlatoris:ſz non ꝑ ſm ꝓba. ipſa tñ diminutio pēaꝝ legi magis ſpectat ad equitatē q̄ iudicat ꝑ ſm intētionez legiſlatoris: nō ꝑ ſm leꝛis ꝓba. Sed clemētia moderat affectuz animi: vt nō vtat ſua ptāte in inflictiōe penaꝝ. Habet aūt clemētia quandā excellentiā inter vtutes: ſicut ⁊ māſuetudo ꝛ q̄d. Nam in ſ. diminuit penas maxime videt accedere ad charitatē: q̄ eſt maxima vturū: ꝙ quā bona ꝓximo optamur ⁊ mala ipedim⁹. Dicit. Qui clementiā nō hz nec indurus eſt viſcera miſericordie ⁊ lachrymaz: quis ſpūalis ſit nō adimplet legē. di. lxxxvj. qui clementiam.

§.I. Clementia licet oībus

Quibus ſit clemētia neceſſaria.

Decē ſunt q̄ inducūt ad clemētiam.

vtilis ſit. neceſſaria tñ ꝓcipue eſt ꝓ cipibus. Et ad hanc multa inducūt exēpla ſm Guil. in ſum. vti... Primū eſt exēplum ſummi ꝓncipis dei. Sap. xj. Parcis oibus q̄m tua ſunt. Heſter. xiij. Scripſit in lris ſuis miſſis ꝙ orbem aſſuerus. Nolui ptātis abuti magnitudine: ſ clementia ⁊ bonitate gubernare ſubiectos. Aſſuerus interꝑtat beatitudo ⁊ ſignificat deū. Urga etiā eī⁹ extenta erat ſignum clemētie. Heſter. iiij. Hiero. Quia diuinitas natura clemēs eſt ⁊ pia magiſq; ad miſericordiā q̄ ad vindictam ꝓna. ſi quis ꝓuerſus fuerit ad pniam: cito a miſericorde iudice veniā impetrabit. de pe. di. j. Secundū eſt exēplum creaturaꝝ inferioꝝ vt apum. Señ. Iracundiſſime ac ꝙ captu corꝑis pugnaciſſime ſunt apes: ⁊ aculeū in vulnere relinquunt: rex ipe ſine aculeo eſt. Uolunt ipſ natura. ſeuū eſſe: nec vltroz. exēplū ꝺ regiꝺ⁹ oibus ingens pudeat ab exiguis animalibus non trahere mo[dum]. Tertiū eſt naturalis nobilitas animoz q̄ regēdi ſunt, Señ. Remiſſius im peranti melius pareť. iij. Regi. xx. Reges domus iſrael clemētes ſunt. Quartum eſt: q: clemētia ꝙruit nature humane. eius aūt ꝓximum. ſ. crudelitas eſt ꝓpe[ſ]um ferarū Señ. Quid iſtud delectari ſono catenaꝝ multū ſanguinez fundere: terrere aſpectu ſuo: que alia vita eſſet ꝙ ſi leones vtiq; regnarēt. In arca dñi que ſignificat mentē rectoris: erat nō ſolū virga ſeueritatis: ſ etiā māna dulcedinis ⁊ clemētie ſignatiua. Quintū eſt ꝓciſitas ſanguinis humani. Señ. Clemētia ſanguīs alieno ſicut ſuo pcit. Greg. nazā. ad imparoz. Gladius tibi dat' eſt a deo: nō tam vt operis q̄ vt cōmineris. Principi eccle dictum eſt. Cōuerte gladiū tuū in vaginā. Matth. xxvj. Sextū eſt finis ꝑpter quē ſunt ꝓſtituti ꝓncipes: vt. ſ. rectificentur gīi humano. Señ. Nō min⁹ ꝓncipi ſunt turpia mīta ſupplicia q̄ medico multa funera. ij. ad Eoz. x. Ptātem nob dedit de⁹ in edificationē nō in deſtructionē. Septimū ē q: crudelitas ꝓpria ei hoſtes multiplicat. Señ. Uolūtas ā ſeuiendi opz anteq̄ cā deficiat. alioquin quēadmodū ꝓcise arbores plūmis ramulis pullulant: ita regia crudelitas auget numez inimicoz. Octauū eſt: q: ꝓſtat ſecuritatē ꝓncipi. puerb. xj. Clemētia ꝑparabit vitā. Señ. Non eſt opus latera montiū abſcindere multiplicib⁹ muris: turribuſq; ſepire. ſaluū regē m apto clemētia ꝓſtabit. Nonū eſt: q: regnū roborat. puerb. xx. Miſericordia ⁊ veritas cuſtodiūt regē ⁊ clemētia roborat thron⁹ eius. ⁊ ꝑ ꝺ Tho. Miſcdia ⁊ pietas ꝓuenūt cū clemētia ⁊ māſuetudine inq̄tū ꝙcurrūt ad eundē effectū. q̄ eſt ꝓhibere mala ꝓximoꝝ. Differūt tñ q̄tū ad motiuū. Nam pietas removet mala ꝓximoꝝ ⁊ reuerētia quā hz ad aliquē ſupiorem deū vl' parentē. Miſcdia removet mala alioz. ex ꝺ q̄ eis ꝓriſtat quaſi eſtimās ad ſe ꝓpiores q̄ ꝓuenit. amicitia. Māſuetudo inq̄tū removet irā incitantē ad malum alioz. Clemētia ꝺ facit ex animi lenitate inq̄tum iudicat equū talē nō ampli⁹ puniendū. Decimo bonitatē ꝓncipis ⁊ ꝓpli ꝓſumat. puer. xxj. Clemētia regis q̄ſi imberſe rotinus. ⁊ Chry. dicit q̄ meli⁹ eſt dño reddere rōnem de nimia miſcdia: q̄ de nimia ſeueritate. xxxj. q. vij. alligant.

¶ Modeſtia q̄d ſit ⁊ q̄bus cōmendat. Cap'in .X.

Oſt continentia ⁊ cle

De modeſtia ꝙ ſit ⁊ ꝙ ſtia q̄ ſit

p mentia ponit Tul. modeſtia ꝓtē tpantie. Sicut aūt tpantia eſt moderatiua eoz que difficillimū eſt refrenare. ſ. delectatiōes ciboz ⁊ veneroz: ita modeſtia eſt moderatiua eoz q̄ in hmōi mediocriter ſe hñt. i. nō hñt tantā difficultatē. Uñ poſt tpantiam ⁊ moderationem ponit quā ſ it clemētia: q̄ttuoz relinquunt modeſtie moderāda. Primū eſt mor⁹ animi ad aliquē excellētia: ⁊ hunc modū tenet humilitas. Scđm eſt deſiderū eoz q̄ ꝑtinēt ad cognitionē. ⁊ ꝺ moderat ſtudioſitatē. Tertiū eſt qđ ꝑtinet ad corꝑales mot⁹ ⁊ actiōes vt deceter fiāt ⁊ modeſte tā in his q̄ ſerio q̄ in his q̄ loco agunt. Et q̄tū ad ea q̄ ꝑtinēt ad ludū. i. ſolatiū pōit pbē eutropelia. Quartū eſt qđ ꝑtinet ad exteriorē apparatū: vt in veſtib⁹ ⁊ hmōi ad ꝓhibendū. iij. dic apls. Modeſtia vra nota ſit oībus hoib⁹ Phil. iiij. Dñs prope eſt. Qđ circa cōpoſitionē exterioz motuū ſit vtus moralis ꝙ fit ꝺ. b. Tho. ſic ꝓbat. ij. ij. q. clxviij. ar. j. Uirtus moralis conſistit in ꝺ q̄ ea q̄ ſunt hois ꝓ rōnem ordinant. Manifeſtū eſt aūt q̄ mot⁹ exteriores hoīs ſunt ꝓ rōnem ordinabiles: q: ad impiū rōnis exterioꝝ membra movent. vñ ꝓz q̄ circa hoz motuū ordinationē conſiſtit vtus moralis. Ordinatio aūt hoz motuū attendit ꝙtū ad duo. Uno mō ꝑ ꝙ euenientiam perſone. Alio modo ꝑ conuenientiam ad exteriores perſonas negocia ſeu loca. Unde beatus Amb. dicit. j. de offi. Hoc eſt pulchritudini viuendi tenere: quod decentia cuiq; ſeruiꝫ ⁊ ꝓſone reddere. ⁊ ꝺ ordo geſtoz optimus hic ornatus ad oēm actionē cōmodius. Itē q: exteriores mot⁹ ſunt ſigna interiorū diſponis q̄ attendit circa animi paſſiones. ió ꝑ motus exteriores alij hoies ꝺ nobis iudiciū capiūt ſm illud Eccl. xix. Ex viſu cognoſcit

Universidad de Deusto
Biblioteca

vir et ab occursu faciei sensatus. Et iō modestia exterior motuū quodāmō ad aliud ordinat fm illō aug. in regula Jn oibus motib' vris nihil fiat qđ cuiusq̄ offendat aspectū, q̄ovis deceat sanctitatē. Et iō moderatio hoc motuū pōt reduci ad duas virtutes, quas pbs tangit in .iiij. ethi. Jnq̄tū em̄ p exteriores motus ordinamur ad alios ptinet hmōi motuū exterior ordinatio ad vtutē amicitie seu ad affabilitatē q̄ attēdit circa delectatiōes t tristicias q̄ sunt in vbis et in factis in ordine ad alios cū qb' viuit. Jnq̄tū vero exteriores motus sunt signa interioris dispositionis ptinet talis cōpositio motuū exterior ad virtutēve ritatis per quā qs talē se exhibet exteri' qlis est interius Et q̄uis ex naturali dispōne qs hēat inclinationē ad hāc vel illā cōpositionē motuū exterior, tñ qđ deest nature pt suppleri p industriā rōnis. Brūs Amb. in li. de offi. Mo t natura informat. Si qđ sane in natura vicij est, industria emēdet. Modestiā sic diffinit Tul. in .j. rhet. Mo dest est p quā pudor honestatis purā t stabilez compat auctem. Pudor est timor turpitudinis vel fuga rei indecētis, declinādo in decētiā in exterioribus. Auctas dr̄ b gravitas. Purā dr̄. i. nō hīs admixtionē sui cōtr̄ij. s. vilitatis, stabil' q: nō est momētanea talis gravitas q̄ pmanens.

Modestia qđ sit

§.I. De modestia igitur

trū ad tertiū modum ex quattuor sup̄adictis. s. circa locutus t actus corpales notādū q̄ ordinatio interior (que est cū rō preest t appetitū rempat) est cā exteriorīs ordinationis. t exterior gestus est signū interioris dispōnis. Eccli. xix. Amictus corpis t risus dentiū t gressus hois enūciant de eo. Et aug. dicit q̄ incōpositio corpis qualitatē indicat mētis. di. xli. §. vl. clericus. Sciendū q̄ mot', vñ modestia dicit est tenere decozē in exterioribus actibus. t de eo iste attendit respectu aspectus hominū. Decoz in homine dicit qđ est consentaneuz nature. i. rationi naturali.

Vñ dicat modestia

Primo igit attēdenda est qualitas p̄sone q̄ aliqđ agit et cū qua agit. t tps t locus. Aliquid em̄ pgruit vni persone qđ nō pgruit alteri. Job mittebat filijs suis vasa facere ad fouēdū inuicē benivolentia. t ipe tñ nō intererat. Aliquid licz extra eccl'iam qđ nō licet intra eccl'iam. vt iudicia fa cere t negociatiōes t hmōi. Aliqđ licz vno tpe venarī t hmōi qđ nō licz alio. vt i q̄dragesima. Aliqđ licz dicere in vna materia qđ nō est dicēs in alia. Tul. Vicios um est in re seua delicatū iferre hmōnē. Jtē modestia indecētiā cauet in vbo: in risu: in motu corpis: in incessu: in situ: in occupatiōe vel actu: in habitu. Et q̄tuz ad vba t risus sic dicit Sene. de quattuor virtuti. A vbis turpib' abstineto. Sermones inciles magisq̄ facetos t affabiles ama: rectos potiusq̄ odiosecūdātes. Miscebis interdū seria iocis locos t temperatos. Sz nō modicus rēphensibilis est risus si puerilit er effusus. si muliebriter factꝰ odibilē facit Jdē risus sine cachino. Vox sine clamore: iocosus sine tumultu: quales tibi nō desidia erit Jdē non sis alioz curiosus scrutator nec acerbus reprehensor: sine exprobratōe correptor. ita vt monitio philaritate pueniat. t errori facile veniaz dato. Nec extollas quēq̄ nec iudicias. Reḡrēti facile rride. Lō tendi facile vide. Nec in turgia execratiōes q̄ descēdas.

Que sint cauenda circa motū corpis.

Rari sermōis nec loquacū patiēs. Circa motū corpis cauēda est animia tarditas t animia velocitas. Sene. Si cōtinēs es animi tui t corpis motus obrua ne indecori sint. De hmōi idecētia dr̄. Esa. iij. Proveo q̄ eleuate sunt filie syon extēto collo. etc. In occupatiōe attēdēdū est ad natura. ad qđ sc̄ aliqs a natura fit dispositus. Qui em̄ debilis est corpe t ingeniosus t viuacis memorie, nō militia t rarū studiū sectari dz. Attēdendū est ad etatez. Etas em̄ adolescētie labore animi vel corpis exercenda est, t aucto ritan senū subijcienda. Dñt em̄ adolescētes iuenes vereri cōsilio coz regi. t exēplo informari. Senes vo sunt labores corpis immuēdi. Cōsilio dñt alios iuuare t exēpla imitari one digna mistrare. plativo esti are se gerere pson citan,

§.II. De modestia sensuum

De modestia sensuum.

pcipue oculoz. Licz oēs sensus ōbeam' retinere freno modestie. q: vt dr̄ Hiere. ix. Mors ascēdit p fenestras nras sc̄z sensuū ingressa est domos nras. Propter qđ ait apls. Mortificate mēbra vra q̄ sunt sup terrā. i. organa sensuū Jn cui' figuram Josue q̄nq̄ reges affixit cruci. q: sensus quinq̄ crucī mortificatiōis sunt submittēdi. Precipue tñ hoc fier circa oculos. nā q̄to nobili' est mēbrū t vitalior sensus: q: plures rerū differētias apphēdit. tāto magis nocuū si nō regulet rōne. ppba. Oculꝰ me' depdat est aiam meā. Oculꝰ em̄ irritat gulā. Ben. iij. Vidit mulier lignū q̄ esset bonū ad vescēdū. pulchrū visu etc. Incitat cupiditatē. Vñ diabolꝰ ostēdit xpo oia regna mūdi vt tēptādo iduceret ad auariciā. Matth. iiij. Jnflammat luxuriam. Eccli. ix. Ne aspicias in vultū mulieris. ex hoc ocupiscētia em̄ exardescet q̄si ignis. Quanto plura ligna ponunt in igne. plus ardet. Alñ sensus de muliere aliqđ apprehendit vt audit' vocē t hmōi. Sed visus multa fimk. q: t faciē t colorē t ornatū t gestū. t iō plus inflāmat. Excitat superbiā. Dicit em̄ Bern. q̄ lucifer vidēs dei filium equalē patri. voluit ei assimilari. t supbis ductus dixit. Similis ero altissimo. Sic de bufone fabuloso dr̄ q̄ vidēs bouem in prato ita pinguē t grossum volēs ei assimilari intumuit intrīn q̄ crepuit. Ad irā inducit Matth. xviij. videtes pseruī q̄ fiebāt tristari sunt valde. scz pre ira. Ad inuidiam prouocat. j. Reg. ij. Videbis emulus tuū in templo in omnibus psperis. t polt subdit. vt deficiant oculi tui. s. inuidia. t tabescat aia tua. Accidia immittit videns em̄ piger intemperiē aeris nōvult exire ad agrū. Eccl. xi. Qui observat ventū nūq̄ seminat. Vñ dixit xps. Luc. vi. Si oculus tuus neq̄ fuerit. totuz corpus tuū tenebrosum erit. q: omēs tenebre peccatoz ex inmodestia oculoz. Citꝰ etiā peccat per oculū. q: in momēto in ictu oculi. Vñ de holofernes dicit Judith. xiij. q: statim captus est in aspectu ei⁹. Facilius enim peccatur p oculum. q: facilius patet obiectum oculoz q̄ alior sensuum. Hec habent in expositiōe regule bea. Aug. ab Humberto.

§.III. De modestia circa

De modestia circa ludos.

ludos t circa dicta vel facta iocosa circa q̄ pōs ponit quādam virtutē esse q̄ nominat eutropeliam. nostra aūt lingua dicere possumus iocūditatē vel vbanitatē. Pro cuius declaratione sciēdū fm. b. Tho. ij. ij. q. clxviij. q̄ sicut corpus indiget corpali quiete ad refocillationē sui. ita nō tinet corpali lusorare. ppter hoc q̄ q̄z finitā virtutē que determinatis laborib' apportionat. Jta etiā ex parte aie. cui' est virtꝰ finita. ad determinatas opatiōes proportionat. Et iō q̄n vltra modū suū in aliquas opationes se extēdit laborat t ex hoc fatigat. presertim q: in opatiōibus aie simul etiā laborat corpus. ingtū sc̄z aia intellectiua vtit viribꝰ p organa corpea opantib'. sunt aūt bona sensibilia q̄ naturalia hominī. Et iō q̄n aia vltra sensibilia eleuatur opibus rōnis intēta. nascit exinde quedā fatigatio animalis. siue hō intēdat opatiōi rōnis practice siue speculative. Magis tñ si opibus cōtēplatiōis intēdit. q: pb magis a sensibus eleuat. q̄uis in aliqbus opib' rōnis practice. exteriorib' fortē corpis magis fatigeť. Jn vtriscz tñ tāto magis q̄s aialiter fatigat. q̄to magis opib' rōnis intēdit. sicut aūt fatigatio corpalis soluit p corpis q̄tē ita etiā oz q̄ fatigatio aialis soluat p q̄rez animi. Quies aut animi est delectatio. Et ideo opz remediū p fatigationem animalē adhibere per aliquā delectationē. interm sa intētione ad insistendū studio rōnis. sicut legim' in collationib' patrū de Jo. cuā. q̄ cū scādalizaret q̄dā videns eū ludere cū discipulis. fecit eū trahere arcū pluries etc. Jdē legit de sancto Anto. Et dixerūt q̄ ita animus frangeret si nunq̄ a sua intentione relaxaretur. Hmōi aut dicta vel facta in quibus nō queritur nisi delectatio animalis dicū

De cū q̄n ludus nec cessare q̄ aliq̄n.

tur ludicra t iocosa. t ideo necesse est interdū talibus vti: q̄si ad quandā ammi q̄retz. t hoc est qđ phūs dicit in .iiij. Ethi. q̄ in hmōi vite ppter satōe quies q̄dam habet cuz ludo. Circa q̄ tñ tria videnť precipue attendenda. Primum t pncipale q̄ pdicta delectatio nō querat in aliqbus vbis vel factis turpib': vel alis nociuis. Secūdū ne to taliter grauitas ani resoluat. Unde Tul. in li. de offi. Sicut pueris non oēm ludēdi licentiā dam': sed etiā que ab honestis actibus non sunt aliena. Sic in ipo ioco aliquid pbi ingenij lumen eluceścit. Tertiū qđ est attendendū sicut in oibus alijs actionib' humanis ppgruāt personis tēporibus t locis: t fm alias debitas circūstātias ordinētur. t sic circa hmōi est virtus. Et nota q̄ licz Tullius dicat. i. rheto. q̄ñ auditores sunt defatigari: nō est inutile ab aliq̄ noua aut ridicula icipere oratōem. Si tñ dignitas rei nō admat facilitatē: sed addit. Et ideo q: scriptura sacra maxime reb' itendit. fm illud Prouer. viij. Audite: q: de reb' magnis locutura sum. Jdeo be. Amb. sup Luc̄. tractans illud. Ve vobis q̄ ridetis. Excludit iocum non q̄dem a pversatōe humana: sed a doctrina sacra. Vñ dicit licz iterduz honesta ioca sint ac suauia. tñ ab eccl'iasti ca abhorrēt regla: quoniā in scripturis nō reprim' ea que admodum vsurpare possumus.

De tribus q̄ in ludo sunt attēdenda.

De modestia circa habitū vel cultū vestium.

§.IIII. De modestia circa

habitū vel cultū vestiū. Dicit Hiero. q̄ nec effectate sordes nec erāsite delitie laudem pariūt. di. xli. §. i. Sciēduz igit fm hēa. Tho. ij. ij. q. clxix. q̄ in his reb' exteriorib' bus homo vtit nō est vitiū in se aliq̄d. sed ex pte hois q̄ immoderate vtitur eis. Que q̄dem inoderātia pōt esse dupliciter. Uno modo p cōparatōem ad hoies cuz q̄bus vivit. Unde Augu. di. viij. Que cōtra mores etc. Turpis ē ois pars que vniuerso suo nō congruit. Alio mō pōt esse inoderantia in vsu taliū rerū ex inordinato affectu vtētis ex quo cōtingit quādoq̄ q̄ homo nimis libidiose vtat talibus: siue sit fm cōsuetudinē: siue ppter cōsuetudinē eoruz inter quos viuit. Cōtingit aūt ista inordinatio affectꝰ tripliciter. Uno mō inquātum ex superfluo cultu vestiuz quis q̄rit gloriā. put vestes t huiusmōi ptinēt ad ornādū quēdam. Alio modo fm q̄ per superfluum cultuz q̄rit delitias fm q̄ vestis ordinatur ad corpis fomentū. Tertio modo fm q̄ nimiā sollicitudinem apponit circa exteriorez cultū vestium. Etiā si nō sit aliqua inordinatio ex pte finis Et fm hoc Andronicus ponit tres vtutes circa exteriorē cultū. i. hum tatē: que excludit itentiōes glorie. Unde dicit q̄ humilitas est habitꝰ nō supabundans in sumptibus t preparatōibus. Et per sufficientiā: que excludit intentionē deliciarū. Unde dicit q̄ per se est sufficiens habitꝰ contentus leoīs q̄bus ops: t determinativa eoz que ad vitam vere cōuenit. Et simplicitatē: que excludit superfluam sollicitudinem. Vñ dicit q̄ simplicitas est habitꝰ cōtentus his que contingūt. Ex pte defectus pōt esse dupliciter inordinatio. Uno modo ex negligētia hominis q̄ non habet studium t laborez: vt vtatur exteriori cultu vt decet. Unde philosophus dicit q̄ ad molliciem pertinet q̄ aliqs trahat vestimentū suū per terram: t non laboret in eleuando. Alio modo inquātum ipsum defectū exteriorīs cultus ordinat ad gloriam. Unde philosophꝰ dicit in. iiij. Etb. q̄ superabundantia t inordinatus defectus ad iactantiā pertinet. Ad hoc facit qđ dicit Aug. di. xlj. quisquis. Et contra modestiam est etiam fucus.

De studiositate. Capitulum. XI.

Onitur etiam ps mo

p destie: t pōs temperantie fm beatū Th. ij. ij. q. clxvi. studiositas q̄ virtus est cōtraria curiositati refrenās animū ab inordinat affectu cognoscendi Unde Augustin' dicit q̄ curiosi esse phibemur: magne temperantie munus est, Dicitur aūt studiositas a studio,

De studiositate qđ sit t vnde dicatur.

Studium aūt dicitur esse vehemens ani applicatio circa aliqđ pagendū. Mens aūt nō applicat ad aliqđ nisi cognoscat illud. Uñ p pus mens applicat ad cognitionem secūdario aūt applicat ad ea in q̄bus hō p cognitōem dirigitur. Et ideo studiuz p pus respicit cognitōem: t secundario q̄cūq̄ alia ad que opanda directōe cognitōis idigemus. Virtutes aūt ppie sibi attribuūt illā materiā circa quā pmo t pncipal' sunt: vt fortitudo: pticula mortis: temperantia: delectatiōes: tactus. Et ideo studiositas dicit ppie circa cognitōem. Unde Prouerb. xxvij. Stude sapientie fili mi. letifica coz meū vt possis rndere sermonem. Quod aūt sit ps tpantie sic declarat bea. Tho. vbi. s. Ad tempantiā ptinet moderari motū appetitus ne supfluē tendat in id qđ naturaliter cōcupiscit. sicut aūt hō naturaliter cōcupiscit delectatiōes ciboz t venereoz fm naturā corpalem. ita fm aiaz naturali' desiderat cognoscere. Unde t phūs dicit q̄ oēs hoies natura scire desiderāt. Moderatio aūt huius appetitꝰ ptinet ad vtutē studiositatis. Et sic patet q̄ cōtinet sub modestia. t est ps tpantie. Et Nota fm bm Tho. vbi. s. q̄ actus cognoscitiue vtutis imperat a vi appetitiua q̄ est motiua oium aliaz viriū. Et ideo circa cognitionē duplex bonū pōt attendi. Unū qđē quātum ad ipm actū cognitiōis: t tale bonū ptinet ad virtutes itellectuales: scz circa singula hō existimet verum. Aliud vē bonū qđ ptinet ad actū appetitive vtutis: vt scz hō hēat appetitū rectum applicādi vim cognoscitiuaz sic vel aliter ad b vel ad illud. Et b ptinet ad virtutē studiositatis: t fm b ponit virtus moralis. Jtē cū fm phm. in .ij. ethi. ad hoc q̄ hō fit vtuosus opz q̄ seruet se marie ab his ad q̄ natura inclinat. Unde est q̄ sicut natura inclinat ad timendū pricula mortis in q̄bus se seruat ō ea p fortitudinē t sectandū delectabilia tactus a quo retrahit p tempantiā sic etiā natura inclinat ad appetendū scire. Sed q̄tū ad cognitiōem est in hoie ꝺria inclinatio: q: ex pte aie inclinat hō ad hoc q̄ cognitionem rerū desideret. Et sic opz vt hō laudabiliter hmōi appetitum refrenet: ne inoderate cognitioni rerū intendat: qđ ess. vitiū curiositatis. Ex parte vo nature corporalis inclinat hō ad b vt laboze vitet in quirēdi sciam. Quantū ad pmū studiositas in refrenatione cōsiliat: appetitus inordinati. Sc̄ pt. m ad secūduz Zaus huius vtutis consistit in quadā vehemētia intentionis ad sciam rerum percipiendaz. pmū tñ est essentialius huic vtuti q̄ sec̄ndum.

Circa qđ sebeat studiositas.

§.I. Ac ta q̄ sex sunt que

multū valent ad scēdum precipue sacrā scripturam: t p cōsequēs congruūt studiositati que figurant per sex gradus q̄bus ascēdebat ad thronuz Salomonis q̄ significat sapiaz. Primū est mētis depuratio seu puritas: qđ dicit Sap. i. in animā malivolā nō intrabit sapiētia etc. ad quā puritatem multū operat timor dñi. q: vt dicit Prouerb. ix. Sapiēs timet t declinat a malo. Ps. cx. Initiū sapiēte timor dñi. Jō Johānī euāgeliste, ppter eminētia puritatis collata fuit magna sapiētia. Secūdum est frequens ozō. Jaco. i. Si q̄s indiget sapiētia postulet a deo. Sap. viij. Jnuocaui t venit in me spūs sapiētie. Sic salomoni oranti post oronem. fuit collata sapiētia. Et beatus Tho. de aquino dicit: q̄ magis per orationē q̄ per lectionem hauserat sapientiā. t sic bns Ber. Tertiū vera humiliatio: vbi humilitas ibi t sapiētia. Ptolo. Inter sapientes ille sapientior q̄ t humilior. Et d. esse humilis q̄ ad quattuor. Primo vt nullam doctrinā contēnat. Sene. Primū documētū ē: vt nullaz sapientiā cōtemnas. Secūdo vt a nullo addiscere qs erubescat. Sen. Que nō nosti. fine occultatōe ignoratie tibi postula impartiri. Aug. Senex a puero erudiendus est. Doctor ānoz a collega nondū annis ornatus parat sum edoceri. xxiij. q. iij. si habes. t di. xxxvij. nullus. Et etiam a malis debet homo addiscere. In cuius figurā est q̄ vasa aurea t argētea egyptioz domin' iussit

Circa qđ sebeat studiositas.

De. vi. gradibꝰ q̄bus puenitur ad sapiaz

Studiositas q̄ cē hus multi q̄dam quattuor.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſſraelitis mutuo accipere: ⁊ aſportare ad ꝓſtructionē tabernaculi. q; videlicet ſapiam ⁊ eloquēnā ethnicoꝝ poſſim⁹ et debemus uti ad eccl̄e edificationē. vt dicit Hzarianus di. xxxvij. Qui ei ſolū a bonis volūt diſcere ſūt filēs illis q̄ ſunt in cyphis argenteis vel aureis volunt bibere. quoꝝ ſi tis miſerāda nō eſt. Tertio vt q̄s erubeſcat ꝓfiteri ſe neſcire q̄ nō neſcit. Auguſtinus. Non eſt homīn erubeſcēdū ſe cōfiteri neſcire q̄ nōdū ſe neſcire mentiſ. nūq̄ ſcire mereat. Quartoꝝ humilē modū loq̄ndi quē hz ſcriptura nō cōtēnat. Quartū eſt vt libroꝝ emēdatiōi intēdat. Unde Aug. de doctrina x̄piana ait. Codicibus emēdandis pri? hz inuigilare ſolertia coꝝ q̄ ſcripturas ſanctas intellige/re deſiderāt. Quintū eſt vt ſit diligēs ſcripturas ſacras indagando ad q̄d eſt neceſſariū ꝑmo māſuetudo vt hō cedat auctī diuine ſcripture. Aug. ō doctrina x̄piana. In oi bus canonicis ſcripturis. tūmētes deū ⁊ pietatē m̄ſueti q̄ runt ꝓfitēri dei. Doc aūt ordine ꝓcedēdū eſt in idagando ſcripturas ſacras ꝑm Aug. in. d. li. Erit diuinarū ſcripturarū ſolertiſſim⁹ indagator q̄ ꝑmo totas legerit. notaſq; habuerit. ⁊ nōdū itellectu iā ꝛ̄n lectiōe dūtaxat eas q̄ ca nonice vocant. Nā ceteras ſecuri? leget fide veritatis inſtructus. Inq̄ſitio aūt duplr fit. Uñq; ab alio q̄rendo ad q̄d ꝓtinet q̄d ait idē. Nullis res magis memorie mādāda eſt. q̄m illa verboꝝ locutionūq; gña q̄ ignoramus. vt cū pe/rit⁹ occurrerit. queri poſſit. Uñq; inquit q̄s p ſe inſcri/ptura. ⁊ tūc cauēda eſt ei temeritas. ne ſcz nota ꝓ ignotis habeat. hiſq; temere aſſentiat. hec em̄ ꝓſumptio eſt. Itē in inquirēdo cauēda ſunt tria q̄ impediūt ꝓfectuz ſtudij. Primū eſt curioſitas vt ſcz nō impēdant magnā opa his q̄ nō ſunt magne vtilitatis. Sene. Quid te torqueſ in illa q̄ne qua nubili? eſt cōtēpſiſſe q̄ ſoluere. Cauēda eſt etiā inſtabilitas. Sene. Ne lectio multoꝝ auctoꝝ ⁊ omis ghis voluminū beat aliq̄d vagū ⁊ inſtabile. Cauēda eſt etiā ri xandi libido q̄ peritos in arte logica multuz ſolet vexare ñ. ad Timo. ij. Noli cōtēdere verbis. Cauēda eſt etiā ni mia velocitas in trāſcurrēdo. Sapiēs. Nil magnū rerum ipſa natura cito effici voluit. Sextū ē vt ſit aſſiduus i ſtudēdo Piero. Diuine ſcripture ſp in manib⁹ ⁊ iugiter in mēte volūtur. Nec ſuffi/cit ꝑcepta mādata memorie tenere ⁊ opi bus obliuiſci. Idē. diuinas ſcripturas ſepi? lege. imo nūq̄ ſacra lectio de manu tua deponat. In decre. diſt. xxxviij. Dēs pſallētes quotidie deo reꝛmittūt. In iuſticati/onibus tuis meditabor. non obliuiſcar ꝛmones tuos. Dō etſi oib⁹ fidelib⁹ obſeruare ſaluberrimū ꝓcipue hiis q̄ ec cleſiaſtica ꝓſecuti ſunt dignitatez. Dz q̄s laborare vt ſcripturas ipſas poſſit intelligere et meoriter retinere. Dō ſi vtrūq; nō pōt ꝓeligenduz eſt intelligere magiſq̄ memorie habere. De ſapientia autē accepta nō fit ingra/tus deo ⁊ doctoribus ne eam mereatur amittere. Ad q̄d optime facit. c. reuertimini. xvi. q. i.

Studio/ria ſūt ca uenda in inq̄rēdo.

De hūili/tate q̄d ſit

De humilitate demū

Ꝺ videndū eſt quā ſic diffinit beatus Ber̄n. Dō humilitas eſt virtus q̄ veriſſima ſuiꝑſius cogni/tiōe ſibi vileſcit. No. tñ h..b. Tho. ij. ij. q. clxi. Dō hūili/tas nō ꝓſiſtit eſſentialiter in ipſa ſui cognitiōe. ſz in mode/ratiōe mot⁹ appetit⁹. vt. ſ. aliq̄s reꝛimat ſe ne ferat in ea q̄ ſunt ſupra ſe. Ad hoc aūt ē neceſſariū vt hō cognoſcat id in quo defici/t ꝓportiōe ei⁹. q̄d ſua virtute excedit. Et ſō cognito ꝓpri⁹ defectus ꝓtinet ad humilitatē. ſicut re/gula q̄dā directiua appetit⁹. Eſt aūt virt⁹ ſpālis. Ūñ dicit Origines ſup illud. Quia reſpexit humilitatē ancille ſue Luc. i. In ſcripturis vna ō virtutū hūilitas ꝓdicat. Pro cuius declaratiōe dicit beatus Tho. ubi ſupra. q̄ bonū ar duū hz aliq̄d vñ attrahit appetitū. ſ. iam rōne boni. ⁊ hz aliq̄d retrahēs. ſ. ipam difficultatē adipiſcēdi. ſm quoꝝ p mum inſurgit motus ſpei. ⁊ ſm aliud motus deſperatōis

Circa motus aūt appetitiuos qui ſe hñt per modum impulſionis oꝝ eſſe virtutē mozalē moderantē ⁊ refrenantē. Circa illos aūt qui ſe habēt p modū retractōis. oꝝ eſſe virtutē mozalē impellētē ⁊ firmantē. Et iō circa appetitū boni ardui neceſſaria eſt duplex virtus. Una q̄ tpet ⁊ refrenet animū ne inoderate tendat in excelſa: hoc ꝓtinet ad humilitatē. Alia q̄ firmet animū ꝛtra deſperationē ⁊ ipelat ipm ad ꝓſecutiōem boni ſm rōnem rectaz: ⁊ hoc facit magnanimitas. Et ſic pz q̄ humilitas eſt virtus. Nec eſt cōtraria magnanimitati. q̄uis repꝛimat animū ne tendat in magna. q̄ hoc facit ſimplr. ſed in illa magna q̄ ſunt ſupra ſe. ⁊ p ꝛ̄ns ꝓportōnē rectā. Magnanimitas autē impellit ad magna. nō q̄cūq; ſz ei ꝓportōnata. ⁊ p ꝛ̄ns ſm rectā rōnē. Ūñ vtraq; q̄uenit in eo q̄d eſt ſm rectā rōnez Dō aūt humilitas nō connumerat a pbo inter virtutes mozales rō pōt eſſe. q̄ ipſe intēdebat agere de virtutibus ſm q̄ ordināt ad virā ciuilez. in qua ſubiecto vni⁹ hois ad alterū ſm legis ordinē deriuat. ⁊ iō ꝓtinet ſub iuſticia legali. Humilitas aūt ſm q̄d eſt ſpālis virtus. reſpicit ſubiectionē homis ad deū. ꝓpter quē etiaz alios humiliādo ſe ſubijcit. Uel etiā poteſt dici q̄ pbo in. iiij. ethi. eū q̄ tendit in parua ſm modū ſuū nō vocat magnanimū. ſed temperatum quem nos humilem dicere poſſumus. Uñ Origenes dicit. Si vis hui⁹ nomen audire virtutis quō a pbis appellet. auſcultra eandē eſſe humilitatez quā reſpicit de/que ab illis ōz menſuratio ſiue moderatio. que manifeſte pertinet ad modeſtiam ⁊ tempantiam. Humilitas aūt eſt quedam moderatio ſpiritus. vt dictum eſt.

Ūñ ōr de hu/milis.

§. I. Dicitur autem humilis ſm Iſiō. quaſi humi accliuis. i. inherēs. q̄ cū ptingit a principio extrinſeco. ſ. cū quis ab alio deijcit. ſic humilitas eſt pena. ſm illud. Humiliauerunt in cōpedibus pedes eius. Cū aūt ſit a principio intrinſeco debito modo. ſcilz cū quis ꝓſideras defectū ſuū tenet ſe infimū ſm ſuū modum vt Abraā cū dixit. Loquar ad dñm meū cū ſim puluis⁹ et cinis. Gen. xviij. eſt virtus. Sed cū quis deijcit hz ſigna ex/teriora tm̄ ficte. ſ. ad gl̄iam querēdam. eſt falſa humilitas Quō p humilitatez oꝝ ſe hō omnibus ſubijcere. ſm illud ad Phil. ij. Jn humilitate ſuperiores ſibi inuicē arbitran/tes. Sic declarat beat⁹ Tho. vbi ſupra. Jn hoie duo poſ/ſunt ꝓſiderari. ſ. id quod eſt dei. ⁊ id q̄d eſt hominis. Omnis eſt quicq̄d pertinet ad defectū. Dei aūt eſt quicq̄d ꝓtinet ad ſalutis ꝓfectioez. ſm illud Oſee. xiij. Perdito tua iſra/el ex te tm̄. ex me auxiliū tuū. Humilitas aūt dicit eſt ꝓprie importat reuerentia qua hō deo ſubijcit ⁊ ꝓximo p/ter deū. Et ideo q̄liber hō ſm id q̄d ſuū eſt oꝝ ſe cuilz p/imo ſubijcere q̄tū ad illud q̄d dei eſt in illo. Nō aūt hoc requirit humilitas. vt id q̄d eſt dei in ſeipſo. ſubijciat ei q̄d apparet eē dei in altero. nā illi q̄ dona dei ꝓcipāt. cognoſcunt ſe ea habere ſm illud. vt ſciamus q̄ a deo donata ſūt nob. j. ad Eoz. ij. Et ſic ſibi ſoli hūilitatis ꝓiudicio ꝓnt dona dei q̄ ipſi ſuperbi pferre donis dei q̄ appent eē alijs collata. Sicut apls ad Ephe. iij. dicit. Alijs gñatōib⁹ non eſt agnitū filijs hoim ſicut nūc reuelatuz eſt ſanctis apls eius. Similiter etiā nec hoc reꝛrit humilitas. vt id q̄d eſt ſui in ſeipſo ſubijciat ei q̄d eſt hominis in ꝓximo. Alio/quin oporteret vt quilibz reputaret ſe maiorē pctōrē quo libz alio. cū apls abſq; ꝓiudicio humilitatis dicat. Nos ex natura iudei. ⁊ nō ex gentibus peccatores. ad Gal. ij. Poteſt tñ aliq̄s reputare aliquid boni eſſe in ꝓximo q̄ ipſe nō habet. Uel aliquid mali eſſe in ipſo q̄d in alio nō eſt ex quo poteſt ſe ei ſubijcere per humilitatem. Unde dicit gl. ſup illud. Superiores inuicez arbitrantes. Non hoc ita de bem⁹ eſtimare vt nos eſtimare fingamus. Sz vere eſtimemus poſſe aliquid occultū eē in alio quo nobis ſupior ſit. Etiam ſi bonū non ſit occultū quo ille videmur ſuperiores eſſe nō ſit occultū. Non em̄ ſolū debemus deum reuereri in ſe ipſo. Sed etiam id q̄d eſt eius debemus reuereri in quo

De hoc ꝙ hō debz ſe oi homini ſubijcere quō intelligitur.

libet. etſi nō eodē modo. q̄ nō veneratione latrie.

De gradi/b⁹ humilita/tis q̄ ſunt xij. ſcz hñ.

§. II. Humilitatis beat⁹ benedict⁹ in regula aſſignat duodecim gradus q̄s dicit figuratos in ſcala quā vidit Jacob. Gen. xxviij. Pōt etiā figurari p. xij. ſtellas corone mulieris quā vidit Jo. amictā ſole. Apo. xij. Prim⁹ gradus ē corde ⁊ corpe ſemp humilitatē oñdere: deſixis in terrā aſpectib⁹. Secūdus vt pauca vba ⁊ rōnabilia loquat aliq̄s nō clamoroſa voce. Tertius vt nō ſit facilis aut ꝓmptus in riſu. Quartus taciturnitas vſq; ad iterrogatōem. Quintus rem̄ere q̄d hz cōis regula monasterij. Sextus credere ⁊ pnūciare ſe oibus viliozem. Septim⁹ ad oia ſe indignū ⁊ iutilem ꝓfiteri ⁊ credere. Octau⁹ cōfeſſio peccatoꝝ. Nonus pz obediētia in duris ⁊ aſperis patiēriā amplecti. Decim⁹ vt cum obediē/tia ſe ſuadat ſupiori. Undecim⁹ vt voluntatē ꝓpām non delectet⁹ adimplere. Duodecim⁹ vt deū timeat: ⁊ mēoꝝ ſit oium que ꝓcipit. hanc aſſignatōem ſic declarat beatus Tho. vbi. ſ. Humilitas vt dictū eſt eſſentialr in appetitu cōſiſtit ſm q̄ aliq̄s refrenat appetitū: ⁊ ipetum ani ſui ne inordinate tendat in magna: ſed regulā habet in cognitione: vt ſcz aliq̄s nō eſtimet ſe eſſe ſupra id q̄d eſt: ⁊ virtuſq; ꝓncipiū ⁊ radix eſt reuerētia quā q̄s habet ad deum. Ex interioꝝ aūt diſpoſitōe humilitatis ꝓcedunt q̄dā ſigna exteriora in vbis ⁊ factis ⁊ geſtib⁹: q̄bus id q̄d iterius latz manifestāt ſicut ⁊ in ceteris vtutibus accidit. Et ideo i p/dictis gradib⁹ humilitatis ponit aliq̄d q̄d ꝓtinet ad radicem humilitatis: ſcz duodeci/mus gradus q̄ eſt vt hō deum timeat ⁊ memoꝝ ſit oium que ꝓcipit. Ponit etiam aliq̄d q̄ tmens ſuū appetitū: ne ſcz in ꝓpām excellentiā inordinate cadat. Quod q̄d eſt ſit triplr. Uno mō vt hō nō ſequat ꝓpām voluntatē: q̄d ꝓtinet ad vndecimū gradū. Alio modo vt regulet eam ſm ſupioris arbitriū: q̄d ꝓtinet ad decimū gradum. Tertio modo vt ab hmōi nō deſiſtat ꝓpē dura ⁊ aſpera q̄ occurrunt: ⁊ hoc ꝓtinet ad nonū graduz.

Ad hūili/tatez vēit p duo.

Ponunt etiā q̄dam ptinentia ad eſtimatōem hois re/cognoſcētis ſuū defectū. ⁊ hoc trip̄r. Uno mō p hoc q̄ p/pios defectus recognoſcat ⁊ pfiteat. q̄d ꝓtinet ad octauum gradū. Secūdo vt ex cōſideratiōe ſui⁹ defect⁹ aliq̄s ſe inſufficientē eſtimet: q̄d ꝓtinet ad ſeptimū gradū. Tertio vt quātuz ad hmōi ſibi alios ꝓferat: q̄d ꝓtinet ad ſextū

Ad q̄d vel circa q̄d ſe hēat hu/militas.

Ponunt etiā q̄dam que ꝓtinēt ad ea exteriora: quoꝝ vnū ē in/cessus: vt. ſ. hō nō recedat avia cōi i opib⁹ ſuis: q̄d ꝓtinet ad q̄ntum. Alia duo ſunt in verbis: vt ſcz hō nō p/piat⁹ a loq̄ndi. q̄d ꝓtinet ad q̄rtū. Nec excedat mo/ in loq̄do: q̄d ꝓtinet ad ſecūdum. Alia vo cōſiſtunt i/terioꝝ⁹ geſtib⁹. ſ. in re/mēdo excellētiā oculoꝝ q̄d net ad ꝑmum. Et in cohibēdo exterius riſum ⁊ alia ſign/ inepte leticie: q̄d ꝓtinet ad tertiū. Et nota q̄ ad humili/tatem hō puenit p duo. Primo q̄dem ⁊ ꝓncipali⁹ p do/nū gratie. Et q̄tum ad hmōi interioza ꝓcedūt exteriora.

Aliud est humanū ſtudiū p q̄d hō pus exteriora cohibet: ⁊ poſtea ꝓtingit ad extirpand⁹ radic⁹ interiozē. Et ſm hunc oꝛdinē aſſignant hic gradus humilitatis. Sciē dum etiā q̄ abſq; falſitate pōt aliq̄s ſe credere ⁊ pnūciare oib⁹ viliozē ſm defect⁹ occultos quos in ſe recogno ſcit ⁊ dona dei q̄ in alijs l/et. Sīc abſq; falſitate poteſt aliq̄s ſe reputari ⁊ farere ad oia indignū ⁊ iutilem ſm ꝓ/puas vires ⁊ ſufficientiā ſuā totā in deuz refer/ Non eſt etiā incōueniēs q̄ ea q̄ ꝓtinent ad alias vtutes humilitati aſcribant: q: ſicut vnū vitiū oꝛit ex alio: ita naturali oꝛ/dine act⁹ vnus vtutis ꝓcedit ab actu alterius. Anſ. in libro de fil⁹ itudinib⁹ ponit. vij. gradus hūilitatis q̄ omēs ꝓtinent ad opinionē ſeu cognitiōem m̄ifeſtatione ⁊ vo luntatē ꝓpē abiectionis. Eſt ergo ꝓmus q̄ ꝓtinet ad co gnitionē ꝓpriⁱ defect⁹ ꝓptibilē ſe eſſe cognoſcere. Se cundus ē de hoc dolere. Tertius vitupabile eſſet ſi q̄s ꝓpām defectum amaret: ideo hoc excludit ꝓ iſtum ſcm̄ gradū.

De ſeptez gradibus hūilitatis ſm Anſ.

Tertius eſt hoc cōfiteri: ſuū defectū, Quartus ꝺ

§. III. De excellētia humi/litatis ſciēdum ſm. d. Tho. ij. ij. q. clxi. Dō humilitas non ē excellētiſſima vtus ſimplr. Sz poſt vtutes theologicas ⁊ itellectuales: vt ꝓdentia ⁊ iuſtitiam legalē. Cui? rō ē: q: bonū vtutis humane cōſiſtit in ordine rōnis q̄ ꝓncipaliter attēdit reſpectu finis. Et ideo vtutes theologice ſe hñt deū ꝓ obiecto ſunt potiſſime. Sc̄dario attendit⁹ put ſm rōnem finis ordinat ea in ea q̄ ſunt ad finē. Et hec ordi/natio eētialiter conſiſtit in rōne ordinate: ꝓticipatiue aūt in vniuerſali ꝙtū ad oia. Quelibz aūt alia vtus quātū ad aliquā in ipſo appetitu p rōnem ordinato: quā ordinatiōz facit naturaliter iuſticia: pſertim legalis: exinde hūilitas iquātum facit hoiem bñ ſubditū deo in vniuerſali ꝙtū ad oia. q̄libet aūt alia vtus ꝙtum ad aliquā materiā ſpālem. Et ideo hūilitas poſt theologicas ⁊ itellectuales q̄ reſpiciunt ipſam rōnem eſt potiſſima. Dicitur autem humilitas ꝓma ſeu fundamentū vtutū: ſm Hiero. indirecte. Nā directe oꝛ ⁊ pfectius id eē ꝓmū ⁊ fundamtū ſpūalis edifi/cij in virtutib⁹: p q̄d iā accedit ad deū. Prim⁹ aūt accessus ad deū eſt p fid/ ſm illud Heb. xi. Accedentē ad deū oꝛ credere. Et ideo fides nobiliorē mō eſt fundamentū q̄ hūmilitas. Indirecte aūt id eſt p modū remouētis ꝓhibēs ē humilitas impedītū ſcz expellit ſuperbiam cui de⁹ reſiſtit: ⁊ pre/bet hoiem ſubditū ⁊ paratū ad recipiēdum influxū diuine grē. Unde aūt xp̄s ꝓcipue nobis hūilitatē cōmēdauit di/cens. Mat. xi. Diſcite q: mitis ſum ⁊ hūilis corde: ſm. d. Tho. q: p hoc remouet impedimētū hūane ſalutis: q̄ cō ſiſtit in hoc q̄ hō ad celeſtia ⁊ ſpūalia tendat: a q̄bus hō i peditur ex oium inordinatis magnificari ſtudet. Et ideo oñ vt impedimētū tollatis auferret exteriozē celſitudinē con/temnēdā monſtrauit p humilitatis exēpla: ⁊ ſic humilitas eſt ſicut diſpoſitio q̄dam ad liberū accessum in bona diuina ⁊ ſpūalia. Caritas aūt eſt ſicut ꝓfectio q̄dam aliarū vtutum. Et ideo ſicut ꝓfectio eſt ponere diſpoſitionē: ita charitas ponit hūilitatē. Pertinet aūt ad cōmendatiōem ei⁹. Prī/mo q̄dem neceſſitas eius. Nā oꝛ. Mat. xviij. Niſi cōuer/ſi fueritis ⁊ efficiamini ſicut pueri. i. hūiles. non intrabitis in regnū celoꝝ. Gratian⁹ de pe. diſ. i. §. tacitur nitas. dicit: ſine humilitate nemini pōt eſſe ſalus. Secūdo exēpla xp̄i plurima. imo oia geſta eius. Ait Aug. in. viij. de ciui. dei dicit. Nūc in ciuitate dei in hoc ſeculo p/cipuā magnē cōmendat humilitas: ⁊ in illius ciuitate q̄ eſt xp̄s maxime p/ducat. cōtrariū huic vtuti q̄d eſt elatiōis vitiū: in eius ad uerſarios q̄ eſt diabolus ⁊c. Jn cōſpectu eius fuit minim⁹ oium ſm Magiſtrum in. liij. ſen. diſt. xij. Parvulus datus est nobis. Eſa. ix. De humili vgine nasci/ vult: humilem do mum habuit: q: diuerſoꝛiū: humilem lectū: q: ꝓſepiuz: hu milem veſtē: q: pānis iuolutus ē: humillīb⁹ per angelū ſuā natiuitatem nūciauit paſtoꝛib⁹. Sacramēta humiliatiōis ſuſcepit vt circūciſionis ⁊ baptiſmi. Parentibus humili/ter ſubditus. Parvulum amplexatur. Marci. ix. Et par/uulos non vult ꝓhiberi a diſcipulis ad ſe venire. Jn prē/dicando ⁊ docendo dixit. Ego gloriaz meam non quero. Jo. viij. Item mea doctrina nō eſt mea. Jn miraculis fa/

Quare xp̄s hūlitatē tāquā ꝑmenda/uit rō po/nitur.

Dō trā/dit nos inducere ad humi/litatem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

endis hūilitatē oñdit dicē s leprōso. Mat.viij. Vide ne mini dixeris Et Marci.viij. Precepit eis ne cuiq̄ dicerent. s. de sanatōe surdi ⁊ muti. Jn census soluriōe. Mat. xxij. Et in pedū ablutōe. Jo.xiij. Jn itinerādo sup asellū Mat.xxi. Jn passiōe hūiliauit seipz. Ad phīl.ij. Hūiles piscatores elegit. Tertio ꝓmendat hūilitas exutilitate ei⁹

De fructibus hūilitatis,

§.IIII. De fructibus humilitatis. Primo q̄dem deo ⁊ hoibus placet ⁊ redolet.

Lāti. i. Cū esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odorē suum. Nardus ꝑpter sui puitatem significat humilitatem herba ipa est. Scdo ozones facit deo acceptas. ps. Respexit in oronem humilium. ⁊c. Judith.ix. Humiliū ⁊ mā suetozum semp tibi placuit deprecatio. Tertio facit homi⁹ liberari a malo culpe ⁊ a malo pene. ps. Humiliatus sum ⁊ libe.me.iij. Re.xxi. Nōne vidisti achab humiliarū coram me ⁊c. Antiqui cōiter in signū humiliatōis ad placandū dīm imponebant cinerē sup capita sua ⁊ induebā tur, aliq̄n cilicio. Sicut legit de Judith. de Josue. de Niniuitis. ⁊c. Quarto humilitas hoiem ꝑaliter exaltat. i. Reg.xv. Nōne cum eēs puulus in oculis tuis caput tribubus israel cōstituī te: dictum fuit Sauli q̄ absconderat se electus in regem. Moyses humilis: vt patz in excusando se ad eundū ad pharaonē: factus e⁹ dux ppl'i. Humilis Hieremias q̄ dicebat a a a dñe deus. ⁊c. cōstitut⁹ est ꝓper gentes ⁊ regna. Dauid minimus inter fratres vngit in regem. i. Reg.xvi. Quinto inducit ad gloriaz Job.xxij. Qui humiliat⁹ fuerit erit in gloria. Lu.xiiij. dr in pabola Recumbe in nouissimo loco. ⁊c. cū erit tibi gl'oria. Sexto dei ap⁹tōe seu angelox facit dignū. Ba.i.xvij. Abrae in cōualle mozati apparuerūt tres viri. s. angeli. Septimo ad sapiam introducit. Prouer.xi. Ubi humilitas ibi ē sapientia. Mat.xi. Reuelasti ea puulis. Greg. in pasto. Pupilla oculi nigra videt. Albuginē patiens nihil videt q̄ humane cogitatiōis sensus dum se s..ltuz peccatoēq̄ itelligit cognitōez itime claritatis apꝑhendit. Si aūt candozem sapiētie aut iusticiā. ibi attribuit a luce se supne claritatis excludit di.xlix. hinc etem. §. albuginē. Exēplum in vita patrū de illo q̄ ꝑ ieiuniū septem hebdomadarū nō potuit habere eccl atiōem de quodā dubio scripture sacre sed cū cepit ire ad alios interrogandū apparuit ei angelus declarans. Octauo a laqueis tentationū liberat: Ūn Antonio exclamāti. O quis istos adet la eos q̄ dus mūdum viderat plenū se cōnecte ib⁹: dictū fuit sola humilitas. Nono humilitas nutrit dilectiōem. vt dicit Lhzv. sicut cinis cōseruat ignē. ita ilitas dilectionē ⁊ alias virtutes. Bze. Periit oē q̄d agit: ⁊ nō caute in humilitate custoditur. Jn huius figurā omnia vasa que oñdit ⁊ thesauros ezechias ozatoriū⁹ regis babylonis aspexauit postea ⁊ pdidit. Decimo de hoste infernī ꝓfrabiliter triūphat. Figurat em̄ p fundā p quā lapidib⁹ dauid occidit goliā. Jn vitas patrū dixit diabolus macharioni p sola ei⁹ hūilitas vincebat eū. Undecio pacē facit. gre. ꝑpacē illā fa..t hūilitas q̄ sic⁹ quisq̄ supiorē alium arbitratur

Titulus.V. De iusticia. De iustitia in generali. Capitulum. I.

Ostquā de prudentia intellectū practicū dirigente ⁊ fortitudine tpantiā q̄ regulant appetitū sensitiuum dictū est. Cōsequenter dicendū restat de iusticia que volūtatē rectificat Sciendū primo q̄ iusticia

De triplici acceptōne iusticie

sm̄ be. Tho. in. iij. di. xxxij. q. i. tripliciter dicit̄ ꝓut notatur ꝑhūs in. v. ethi. Uno mō ꝓut importat q̄dam statū rectitudinis in hoie q̄tum ad ꝑtes ipius: ut scz aliq̄ ps animē suo supiori subdit⁹: siue ipi deo siue alij ꝑti hois. Et hanc iusticiam noiat ꝑbs metaphoricā: eo q̄ diuerse ꝑtes hois computant⁹ q̄si diuerse ꝑsone. Dec aūt rectitudo per q̄libet pctm̄ tollit: ⁊ p gram reparat. Un̄ hec iusticia etiam virt⁹ generalis dicit̄ in q̄tum includit oēs virtutes: nō q̄dem p modū toti⁹ vniuersalis: sicut iusticia legalis: sz generalis dicit̄ p modū toti⁹ integralis. Et ad hanc iusticiā mot⁹ dicit̄ iustificatio q̄ scz impius de pctore p gratiaz fit iustus. vñ diffinit̄ iustificatio q̄ est remissio peccatox ⁊ cō summatio bonox operū. i. infusio habituū virtutū. Secūdo mō dicit̄ iusticia ꝓut est nomē generale ad oēs virtutes sm̄ act⁹ earū ordinat ad bonū cōe sm̄ directionē legis. Et de hac dicit ꝑbs q̄ iusticia est ois virtus. Jdeo em̄ dicit generali⁻ q̄si per quandā causalitatē sm̄ q̄ p legis impium ordinat ad bonū cōe: non solū actus iusticie ꝑticularis: sed etiā actus aliarū virtutū. Nā ꝓcipit actum tpantie ⁊ ordinat ad bonū cōe. puta cū lex mādat vt null⁹ adulteriū cōmittat: fili⁹ actū fortitudinis in bonū cōe reducit cū ꝓcipit: q̄ milites nō deserant acies nec arma ꝓiciant ⁊ hmōi. Quod declarans. b. Lho. ij. ij. q. lviij. sic dicit. Justicia ordinat hoiem in compatiōe ad aliū. Et hoc pōt esse dupl'r. Uno mō ad aliū singulariter ꝓsideratum Alio mō in cōi sm̄ q̄ ille qui seruit cōitati: seruit oib⁹ hominib⁹ qui sub illa cōitate ꝑtinent. Ad vtrūq̄ se pōt hēre iusticia sm̄ ꝓpriā rōnem. Nā oēs qui sub aliq̄ cōitate cōtinent̄ compar̄ ad cōitatez sicut ꝑtes ad totū. Pars aūt id q̄d ē totius est. Un̄ ⁊ q̄libet bonus ꝑtis est ordinabile ad bonum totius. Sc̄dm igit̄ hoc bonum cuiuslibet virtutis siue ordinātis hominē ad seipm. siue ordinātis ad alias alias ꝑsonas singulares est referibile ad bonū cōe. Et quantū ad hoc dicit̄ es.. virtus generalis. ad q̄d ordinatur iusticia. Et sm̄ hoc actus oim virtutū ad iusticiam ꝑtinere sm̄ q̄ ordinat hoiem ad bonū cō⁹ Et quia ad legem pertinet ordinare in bonum cōmune. Jdeo iusticia ꝑdicto mō generalis dr iusticia legalis. q̄ ꝑ eas hō cōcordat legi ordinati actus oim virtutū in bonū cōmune. Tertio mō dr iusticia ꝓut est virtus ꝑticularis ordinatem ꝓstituēs in cōmutatiōib⁹ ⁊ distributiōib⁹ cōicabiliux bonoz. q̄ sunt necessaria i vita. hec beat⁹. tho. ⁊ de ista nūc agit. q̄ est vna de car⁻malib⁹. ⁊ ꝑcellit omēs mozales dupplici rōne sm̄ beatuz Tho. ij. ij. Primo ex pte subiecti. q̄a iusticia est in⁻ nobilioti pte anie. id est appetitu rōnali. scz volūtate. Alie vero. id est fortitudo ⁊ temperātia sunt in appetitu sensitiuo. ad quē ꝑtinēt passiōes q̄ sunt materia dictarū virtutū. Ex da rō est ex pte obiecti. Nā alie virtutes laudātur sm̄ bonū ipius virtuosi. Justicia aūt sm̄ q̄ quis bene se habet ad alt⁻ud. Et nota q̄ in scriptura sacra

De iusticia ꝓprie ꝑsumpta

iusticia cōiter accipitur primo modo dicta.

§.I. Nota q̄ iusticia ꝓout est virtus specialis distincta a ceteris: se habet vt totū integrale. Et sic ꝑtes ei⁹ sunt declinare a malo ⁊ facere bonum. Est etiā totū vniuersale. ⁊ ꝑtes ei⁹ subiectiue. q̄ sunt species ei⁹. sunt iusticia cōmutativa. ⁊ iusticia distributiua. Est ⁊ totū ꝓticiple. Et sic ꝑtes eius sunt que dicūtur vtutes anex Religio. pietas. obseruātia. q̄ includit obedientiā. Veritas: gra seu gratitudo: vindicatio: liberalitas: affabilitas seu amicicia. de quib⁹ oib⁹ aliq̄d dixim̄ est dicendū. Sciendū est de ꝑtib⁹ iusticie integralib⁹ q̄ cuz fit iusticia generalis ⁊ iustic.. spālis vt dictum est. Ad iusticiā generalē ꝑtinet facere bonū debitū in ordine ad cōitatē vel ad deū. Et vitare malū oppositū. s. cōitati vel deo Sz iusticia ꝓut ē virt⁹ spālis respicit bonū sub rōne debiti in ꝓpatiōe ad ꝓximū. ⁊ sm̄ hoc iusticia virtutē spāles ꝓtinet facere bonū sub rōne debiti in ꝓpatiōe ad ꝓximū. ⁊ vitare malū oppositū q̄ ē nociuū ꝓximo. Et hz hoc declinare a malo ⁊ facere bonū: sunt ꝑtes iusticie spālis. Ad iusticiā ꝑtinet eq̄litatē ꝓstituere in his q̄ sunt ad alterū. Eiusdem aūt ē ꝓstituere aliq̄d: ⁊ illō ꝓstitutū fuare. Cōstituit aūt eq̄litatē iusticie ⁊ faciēdo bonū. i. reddēdo alteri q̄ sibi debet. Conseruat aūt eq̄litatem iusticie iam cōstitutā declinando a malo. i. nullū. nocumentū ꝓximo inferendo

De iusticia cōmutativa ⁊ distributiua. Cap. II.

Quid sit declinare a malo et facere bonum quō itelligit.

Et nota q̄ hic declinare a malo sm̄ q̄ ponit̄ ps iusticie nō dicit purā negatiōem que est nō facere malū. Hoc enim nō merek palmā sed tantū vitat penā. Sz ipotat motum volūtatis repudiantis malū: vt ipm̄ nomē declinatōis importat. Et hoc est meritoriuz: ꝑcipue q̄n aliōs ipugnat vt malū faciat ⁊ resistit. Jdē facere bonū est actus ꝑpletius iusticie: ⁊ q̄si ps ꝓncipalis ei⁹. Declinare aūt a malo ē act⁹ imꝑfectior ⁊ ps secūdaria. Itē nota q̄ oē peccatū. aut est

De transgressione q̄d sit ⁊ q̄ mō opponit̄ iusticie

transgressio: aut omissio: ⁊ trāsgressio opponit̄ illi ꝑti iusticie q̄ est declinare a malo. Omissio aūt alteri ꝑti. s. facere bonū. Aliq̄n tamē transgressio large sumit̄ ꝓ omi peccato includēdo etiā omissionē. Et sic sumit brūs amb. cū diffiniendo pctm̄ dicit q̄ ē trāsgressio legis dine. ⁊c. Ꝑo cuius declaratiōe dicit b. Tho. ij. ij. q. lxxix. q̄ nomē transgressionis a corpalibus motib⁹ ad mozales actus derivatum est. Dr̄ aūt aliquis corpalē motū transgredi: ex eo q̄ transgredit̄ terminū. ibi ꝑfixum. Termin⁹ aūt ꝓfigitur hoi: vt vltra nō transeat in mozalibus p ꝓceptū negatiuū ⁊ ideo transgressio ꝓpe dr ex eo q̄ qs transgredit̄ ꝓceptum diuinū q̄d q̄dem materialit pōt esse cōe oibus speciebus peccatoruz: q̄ ꝑ quālibet spēm peccati mortalis homo transgredit̄ aliq̄d ꝓceptum diuinū. Sed si accipiatur formalit sm̄ hanc spālem rōnem q̄d est facere ꝯ ꝓceptuz negatiuū: sic est speciale peccatū dupl'r. Uno modo sm̄ q̄ opponit̄ ad genera peccatox opposita alijs vtutibus. Sicut eni ad ꝓpriam rōnem iusticie legalis ꝑtinet attendere ad debitū ꝓcepti: ita ad ꝓpriam rōnem trāsgressionis ꝑtinet attēdere ꝓtemptū ꝯ ꝓcepti. Alio mō sm̄ q̄ distinguitur ab omissione q̄ cōtrariat̄ ꝓcepto affirmatiuo. De

De omissione in. ij. ꝑtitu. ix.

omissio⁻ sm̄ b. Tho. vbi. s. q̄ importat omissio ꝑternissionē boni debiti. Bonū aūt sub rōne debiti ꝓprie ꝑtinet ad iusticiā. Ad legalē q̄dē si debitū accipiat i ordie ad legē dī seu dinā vel hūanā. Ad spālē aūt iusticiā fz q̄ debitū ꝓsideratur in ordie ad ꝓximū. vñ eodē mō quo iusticia est spālis virt⁹ ⁊ omissio est spāle peccatū distinctū a ꝑtis. q̄ opponūtur alijs virtutib⁹. Eo ꝑo mō quo facere bonū cui opponit̄ omissio est quedā ꝑs iusticie distincta a declinatione mali cui opponit̄ trāsgressio. Etiā omissio a transgressione distinguit̄. Et nota q̄ omissio nō est oziginale

De omissione q̄ est peccatum actuale. ⁊ quō intelligitur,

sed actuale peccatū. nō q̄ habeat aliquē actū sibi cētiarium. sed sm̄ q̄ negatio act⁹ reducit̄ ad gen⁹ actus. ⁊ sic nō agere accipit̄ vt quoddā agere bonū debiti ad q̄d q̄s tenetur. Et c.. null⁹ tenet̄ ad ipossibile. iō nullus peccat peccato omissionis si nō facit q̄d nō pōt. Itē nota q̄ sicut peccatū ..trāsgressionis opponit̄ ꝓceptis negatiuis: ita peccatū omissionis affirmatiuis q̄ pertinent ad faciēdū bonū. Affirmatiua aūt ꝓcepta nō obligāt ad semp̄ sed ad tēpus determinatū. ⁊ ꝓ illo tpe quo quis debz aliq̄d facere ⁊ nō facit. peccatū omissionis incipit esse ⁊ nō a causa sua. Itē sciendū q̄ cū pctm̄ tāto sit graui⁹ q̄nto magis distat a vtute. Omissio aūt opponat̄ virtuti iusticie negatiue. Trāsgressio ꝓtraria q̄ est maxime distāte. iō grauius est peccatū trāsgressio q̄ omissio ceteris paribus. Sicut inferre cōtumeliā parētib⁹. q̄d est trāsgressio. est grauius q̄ nō honorare q̄d est omissio. Et sm̄ hoc ꝓpe trāsgressionē ⁊ omissionē scz ꝓut sunt ꝓtra ꝑcepta. sic sunt mortalia. sed large ꝓ his q̄ sunt ꝓter ꝓceptū nō ꝓtra. sic sunt venialia. Et nota q̄ oia ꝑcepta decalogi sunt de actibus iusticie.

§.II. Deinde videndū est de diffinitione iusticie: ⁊ quō sit necessaria ciuitati ⁊ ciuibus de ꝓncipijs eius. ⁊ de multiplici modo ꝓcipādi.

De iusticie nomine q̄d importet,

Ad habendū aūt diffinitionē iusticie videndū est q̄d importet nomē eius. Nā frequēter ex significatiōib⁹ nominū a quib⁹ imponūtur deueninius i cognitionē rerū. Videt autē iusticia sm̄ nomē quandā importare equalitatē. vnde vulgariter ea que adequantur dicuntur iustari. Equalitas semp̄ est ad alterū. q. nihil sibimet est equale. Oportet ergo q̄ inter alterū ⁊ alterū equalitas ꝑsistat. Erit ergo iusticia virtus adequās vnū cū altero. hoc aūt fit duz opationes ⁊ res exteriores que pūt in vsum hois venire ⁊ in quibus hoies sibijnuicē cōicant debite ordinant. Ex q̄ pz materia circa quā iusticia versat. s. opationes ⁊ res inter hoies cōicabiles: quaz ipsa est rectificatiua ⁊ ordinatiua. ex b patet ei⁹ eminētia ad alias virtutes mozales que hoiem tm̄ ꝑficiunt in eis q̄ ꝓueniunt ei sm̄ seipm. Fortitudo eni hoiem ꝑficit in seipm̄ dū timores ⁊ audacias rectificat ⁊ antia ocupias. ⁊ sic de alijs virtutibus que hīt interiores passiones modificare. Justicia vo hoiem ꝑficit in ordine ad aliū: dū ab vno q̄ plus iusto habet accipit ⁊ alteri q̄ min⁹ iusto hz tribuit. vl' q̄si diuersa diuersis proportionabiliter sm̄ merita distribuit. ⁊ sic sci.. inter diuersos equalitatē ꝓstituit. Patet ergo q̄ iusticia est diffinitiua ex actu reddēdi ius debitus vnicuiq̄. Sed ad b q̄ actus iste fit vtuosus necesse est q̄ ꝓcedat ex habitu ⁊ bona disꝑsone mentis. Erit g̃ iusticia habitus volūtatis siue bona qualitas mētis ius suū vnicuiq̄ tribuēs. Et a.. hoc

De iusticia q̄d fit,

occurrit fere intētio oium diffinientiū iusticiā. Dicit eni in risperitus q̄ iusticia est ꝓstans ⁊ ꝑpetua volūtas ius suū vnicuiq̄ tribuēs. vbi poꝛētia ꝓ habitu ponit̄. vñ iusticia dicit̄ dei volūtas. i. volūtatis habitus. Et ad b q̄ iste habitus sit virtutis nō dz quis habere ꝓpositū ad hoz̄am. s. ad tps operandi iusticiā: sed ꝑpetuo: alioquin nō esset iustus. vñ sm̄ ꝑbs. ij. Ethi. inter alia que requirunt ad actus virtutis ponit̄ q̄ operet immobiliter: vbi designat actus firmitatē q̄tum ad ꝓpositū q̄d debet habere opans ꝓ virtutem. Pōt ergo ꝑdicta diffinitio iuris ad formā sic reduci Justicia e habitus volūtatis sm̄ quē aliq̄s firmo ⁊ ꝓstanti ꝓposito iustū suū vnicuiq̄ tribuit. Ad hanc etiā reducit diffinitio quā ponit Macrobius dicēs q̄ iusticia est vnicuiq̄ seruare q̄ suū est. Jsi. aūt eā sic describit. Justicia est ordo ⁊ equalitas qua hō cū vnaquaq̄ re bene ordinat. Tull'. aūt in. j. rhet. sic eā describit. Justicia est habitus animi cōi vtilitate ꝯseruata suā vnicuiq̄ tribuens dignitatē Complectne aūt eam diffinit beatus Amb. in lib. de offi. di. Justicia est que vnicuiq̄ q̄ suum est tribuit. alienum nō vendicat: vtilitatem ꝓpriam negligit: vt cōmunem equalitatem custodiat.

De diuersis speciebus iusticie: vi. de iusticia cōmutativa ⁊ distributiua. Caplm .II.

Est assignationem p

p tiuz im ꝓtalū iusticie ⁊ diffinitionē eius. Nūc videnduz est de ꝑtibus subiectiuis. s. cōmutatiua ⁊ distributiua. Cū q̄ iusticia ꝑticular⁹ de q̄ nūc loq̄mur respiciat aliquā quatā ꝑsonā q̄ cōparat ad cōitatem sicut ꝑs ad totū. pōt dupler ordo attēdi ad aliquā tertiā. Uni⁹q̄dē ꝑtis ad ꝑtes cui⁹ filius est ordo vni⁹ ꝑsone ꝑtes ad aliā Et hunc ordinē habet dirigere quedā iusticia que a ꝑbo dicit cōmutativa. Consistit eni in his que ꝑ quandā commutationē hīt fieri inter duas singulares ꝑsonas adinucem: vt ꝑz in empnōibus: vēditionibus: locationib⁹: et quibuscūq̄ alijs pactionib⁹ interuenientibus. i. er vnum hoiem ⁊ alīū. Et hec quidē iusticia ꝓstituit eq̄le arithmeticuz inq̄tum adequare opz rem rei: vt q̄ plus ..e habet q̄ suū sit. tantūdez restituat. i. cuius est minus habēti Alius aūt ordo attendit totius ad ꝑtes cui filius est ordo cōmunis laicalis: vl' alicuius ꝓncipis vicē cōmunis gerētis ad singulares ꝑsonas. Et hūc ordinez habet dirigere quedā alia iusticia que dicit distributiua q̄ qua bona communia distribuūt vt honores ⁊ alia hmoi: vt expedit vnicuiq̄ sm̄ ꝓpriam dignitatē. Et hec quidē iusticia cōstituit equale geometricū q̄d nō est accipiendū sm̄ eandem q̄titatem: sed sm̄ ꝓportionē. Cum eni bona cōia equalia non sint: nec ciues equales esse oēs possint. si ꝓncipes vl'bi q̄ rempublicā regūt ..e rebus cōibus oibus equal'r ꝓuiderent: ꝓfusio maxima accideret: ⁊ toti⁹ politie ordo ꝑiret talis eni equalitas summa esset inequalitas. si merita di-

ep

Universidad de Deusto
Biblioteca

uersoꝝ ſm ordinē ꝓportiōis nō attēderenᵗ. Debet ḡ qui
præest cōitati diligēter attēdere ꝓditiōes ꝑsonaꝝ ⁊ bono
rum cōmu[illegible]litates: q̄bus inſpectis ⁊ adinuicē cōpenſare
debet ea ꝓportionabiſr diſtribuere: vt ſicut vna ꝑſona ali
am excedit: ita etiā illud qđ vni tribuit debet excedere id
qđ alteri exhibeᵗ. Non enī equalib⁹ bonoribus honoran
di ſunt plebei ⁊ optimates: cū iſti maioꝛē ꝓncipatū tene
ant in republica. maxime in his q̄ ad defenſionē ⁊ guber
nationē ei⁹ ꝑtinent. Et ſic ꝑ duas eſſe iuſtitias. Cōmu
tatiuā ꝑ quā ſubditi dirigunᵗ in his q̄ fiunt ꝑ mutuas cō
mutatiōes rer⁹ venaliū. Et diſtributiuā ꝑ quam q̄ præeſt
dirigit in rite diſtribuēdo bona cōmunia ſubditoꝝ quali
tate ſerua[illegible]ꝓto huiꝰ maioꝛi declaratiōe circa iuſticiaꝫ
ipam ꝓticulare ſeu vtutē cardinalē ſciendū ſm Tho. ij. ij
q. lxj. q. iuſtitia ꝓiſtit circa quaſdā operōes exteriores. ſ.
di[illegible]ributionē ⁊ cōmutationē q̄ quidē ſunt vſus fundam
exterioꝝ vl rer⁹ vl ſonaꝝ vl opeꝝ. Rer⁹ quidē ſicut cū a
liq[illegible]fert alicui rē ſuā vl reſtituit. Perſonaꝝ ſicut cū ali
quis in ꝓpria ꝑſona alteri iniuriā facit ꝓcutiēdo eū: aut v
bis ꝓtumeliādo: vl etiā cū irreuerentiā exhibet. Opeꝝ ſi
cut cū aliq̄s iniuſte exigit vl alteri reddit aliq̄d opus. Si
q̄ accipiantᵗ vt materia vtriuſq; vtutis ea quoꝝ operōes
ſunt vſus eadē eſt materia diſtributiue ⁊ cōmutatiue iu
ſticie. Nā ⁊ res diſtribui ꝑt ⁊ cōcerni ꝓ vno in alioſ. Eſt
[illegible]ā ⁊ que dā diſtributio laboꝛioſoꝝ [illegible]ꝝ ⁊ recōpenſat
Si aūt accipiantᵗ vt materia vtriuſq; vtutis ea actiōes ipſe
ꝓncipales q̄bus vtimur ꝑſonis rebus ⁊ opibus. ſic inue
nitur vtrobiq; alia materia. Nā diſtributiua iuſticia eſt di
ſtributiōis directiua. Et cōmutatiua eſt dire[illegible]a cōmu
tationū que attēdi ꝑt inter duas ꝑſonas. Cōmutationū
aūt que[illegible] ſunt inuolūtarie: ⁊ quedā volūtarie. Et inuolū
tarie quidē q̄n quis vtit re alterius ꝑſona vl ope eo iuito
Nō quidē ꝓtingit q̄nq; occulte ꝑ fraudem. q̄nq; manife
ſte ꝑ violentiā. vtrūq; aūt ꝓtingit aut in rem aut in ꝑſonā
Et ſi in ꝑſonā: aut ꝓpriā: aut ꝓiunctā. [illegible]t in rem q̄dem ſi
q̄s accipit rem alteri⁹ occulte: vocaᵗ furtū: ſi manifeſte vo
catur rapina. In ꝑſonā [illegible]ꝓpriam vel q̄tū ad ipam cōſi
ſtentiā ꝑſone: vel q̄tum ad dignitatē eius. Si q̄tuz ad cō
ſiſtentiā ꝑſone: ſic ledᵗur aliq̄s occulte ꝑ doloſam occiſio
nē vel ꝑcuſſionē vl [illegible]venēi exhitiōez. Mānifeſte [illegible]ꝑ mani
feſtā occaſionē vl ꝑcuſſionē vl icarceratōez vel mutilatiōz
Quantū aūt ad dignit[illegible]z ꝑſone ledᵗ q̄s occulte ꝑ falſa
teſtimonia ⁊ detractiōes. q̄bus alicui [illegible]fertur fama ſua.
Manifeſte aūt ꝑ accuſatōem in iudi[illegible] vel cōmutatōem.
Quantū aūt ad ꝑſonā ꝓiūctā ledᵗ q̄[illegible] ꝓpze vt in pluri
bus occulte ꝑ adulteriū. In ſeruo cū [illegible]s ſuū ſecᵗ vt
a dño d[illegible]edat: ⁊ b etiā manifeſte fieri ꝑ[illegible]. Et eadē rō eſt
de alijs ꝑſonis cōiunctis: in q̄s poſſunt odiꝰ modis iniu
rie circa has ꝑſonas exerceri. Tū q: ſeruus eſt poſſeſſio
q̄dam dñi referᵗ hoc ad furtū. Volūtarie aūt cōmutatio
nes dicunᵗ. q̄n aliquis volūtarie tranſfert rem ſuā in alte
rū. Et ſi q̄dem rē ſuam ſimplr tranſfert in alterū abſq; de
bito: ſicut in donatōe nō eſt act⁹ iuſtitie ſed liberalita[illegible].
Intant[illegible]ū aūt ad cōmutatōem ſeu cōmutatiuā iuſticiā vo
luntaria tranſlatio ꝓti[illegible] quantū ibi aliq̄d eſt de rōne de
biti. [illegible]ō q̄dē [illegible]ptingit multiplr. Uno mō quādo q̄s ſim
pliciter trāffe[illegible]rem ſuā alterū ꝓ recōpenſatōe alteri⁹
⁊ ſic eſt cōmutatio ⁊ vēditio. Alio mō cuz quis tradit rem
ſuā alteri cōcedens ei vſum rei cū debito recupandi rem
Et ſi q̄dem gratis cōcedit vſum rei vocaᵗ vſufructus i re
bus q̄ aliq̄d fru[illegible]ctificant: vel ſimplex mutuū: vel accōmo
datum in his [illegible]que nō fru[illegible]ctificāt: ſicut denarij vaſa ⁊ hmōi
Si vo nec ipe vſus gratis cōceditur: vocatur locatio ⁊ cō
ductio. Tertio modo tradit aliq̄s rem ſuā vt recupandaz
non rōne vſus: ſed rōne cōſeruatōis: ſicut in depoſito. Vl
ratione obligatōis ſicut cum q̄s rem ſuā [illegible]pignori obli
gat: ſeu cum q̄s ꝓ alio fideiubet. [illegible]omnib⁹ aūt his acti
onibus volūtarijs vel inuolūtarijs eſt eadem ratio accipi
endi mediū ſm equalitatem recom pēſatōis. Et ideo oēs

ſ. ō homi cidio. p. ij.

ſ. ij. parte

De duab⁹ iuſticijs. ſ. comutati ua et diſtri butiua.

De iuſti cie ꝓticu laris ſpē bus iterū quoad v ſum.

iſte actiones ꝑtinent ad vnam ſpēm iuſticie. ſ. cōmutatio
nis. Hec omnia. b. Tho. Et nota q̄ in cōmutatiōibus in
uoluntarijs reperiunᵗ diuerſe ſpēs ꝓctoꝝ que habēt
ꝓpria noia. ⁊ ꝑtinent oia ad inuſticiaz: videlicet furtum:
rapina: homicidiū: veneficium: incarceratio: mutilatio
verberatio: falſa accuſatio: detractio: deriſio: contumelia:
ſuſurratio: maledictio: adulteriū: ⁊ hmōi. de q̄bus oibus
hēs ſupza in ſcōa ꝑte. Et hec oia reducunᵗ ad iuſticiā cō
mutati[illegible]ꝓ recōpenſationē iniurie ⁊ dāni ab eo q̄ fecit et
cui fecit ⁊ bono cōi qđ leſit. q̄ recōpenſatio dicitur reſtō
ſeu ſatiſſactio. Et dicitur in. v. Ethi. Juſtum ꝺ paſſum. qđ
etiā in cōmutatiōibus volūtarijs dicit eſſe iuſtū ꝺ paſſuz
Et ꝺ: ꝺ paſſuz ſm. b. Tho. ex eo q̄ recōpēſatio fit ſm eq
litatē: vt. ſ. paſſio recompenſata ſit eq̄lis actioi. Non aūt
ſemp eſſet equalis. ſi idē ſpē aliquis pateret qđ fecit. Nā
ſi q̄s ꝑcuteret ꝓncipē. ſi tū ipe repcuteret tunc maioꝛ eēt
actio q̄ paſſio ⁊ no eq̄lis. Et iō no[illegible]lū ꝑcutiᵗ: ſꝫ multo ḡ
uius puniᵗ. Siᵗ cū quis alium inuolūtarū im re ſua dā
nificat ſi ſolū puniret etiā iudicio q̄ reſtitueret rem abla
tam. maioꝛ eēt actio q̄ paſſio: q: ipſe nō ſuſtineret dānū
ſicut ipe intulit. Uñ puniᵗ vt rem multiplicius reſtituat
q: dānificauit etiā nō ſolū rem ꝑtuatā: ⁊ etiā rempublicā
tutele ſecuritatē infringēdo. Siᵗ in cōmutatiōibus vo
luntarijs ſi ſimplr daret vna res ꝑ altera nō differēter eēt
alij inequalitas magna: q: vna eſt multo maioꝛis valoꝛis
Et ideo opz ſm quandā ꝓportionatā menſurationē ade
quare paſſionē actioni in cōmutatiōibus. Jniuſticia aūt
diſtributiua nō ḥz locū iu[illegible] ꝺ paſſuz. ex eo: q: in iuſticia
diſtributiua nō attendiᵗ equalitas ſm ꝓportionē rei ad
rem vl paſſionis ad actionē. Uñ dicit ꝺ paſſu[illegible] ſm ꝑ
portionalitatē reruz ad ꝑſonas. De cōmutatio[illegible]ō volun
tarijs. ſ. emptione: vēditione: ꝑmutatiōe: mutuo accōmo
dato: depoſito: pignoratiōe: locatiōe: ⁊ ꝓductione: fideiuſ
ſione. Et q̄o ſit iuſta vl iniuſta. Et de vſura q̄ in his cō
mittiᵗ habes ſupza in ſcōa ꝑte ti. ij. p totum.

De diuerſis ſpēbus ꝓctoꝝ ad quas iuſticia ꝑtinēt?

Quid ſit vl vñ⁹ rei ⁊ ꝑ paſſum.

¶ De iuſticia diſtributiua. Capl'm .III.

De iuſticia diſtributi[illegible]

Quis ſit actus iuſtitie diſtributiue

d[illegible]ua. Nota q̄ actus eſt in debita collatiōe offi
ci[illegible] ⁊ beneficioꝝ tpalium ⁊ eccl'aſticoꝝ ⁊ in ad
miniſtratiōe ſeu diſpēſatione ſacroꝝ ⁊ bonoꝝ terrenoꝝz
eccl'e vl cōitatis. [illegible]cōdo in exhibitione ꝓgrua reuerētie ſtribu
honoꝝ. Tertio in recta executiōe iudicioꝝ. [illegible]n quoli
bet hoꝝ ſi iniuſte fiat pōt interuenire viciū qđ dicit acce
ptio ꝑſonarū: de qua ꝓpza in. ij. pre. Et de iuſticia q̄
ex ꝑte iudicis v[illegible]dicati vl teſtis vl re[illegible]. vl accuſatoris
abes ſupza in. iij. ꝑte ti. vj. ⁊ [illegible] totum.

§. I. Quātū ad collationez

De collatiōne biſſ clozum et honoꝝ

beneficioꝝ ⁊ honoꝝ. Eſt ſciendū ſm. b. Tho. ij. ij. q. lxiij.
q̄ duplex eſt datio. Una ꝓtinēs ad liberalitatē qua. ſ. gra
tis datur alicui: qđ ei nō debeᵗ: ſicut cū aliq̄d alteri donaᵗ
Et ibi nō haᵗ locuz acceptio ꝑſonaꝝ: q: abſq; iniuſticia
poſt quis dare de ſuo q̄tum vult ⁊ cui vult. Et talis eſt col
latio munerū gratie ꝑ que aſſumunᵗ ꝓctozes a deo. Alia
datio eſt ꝓtinens ad iuſticia: ſ. alicui daᵗ qđ ei debetur

Quāſ⁹ be neficia et honoꝝ debeāt

Debentur aūt officia ⁊ b[illegible]eficia his qui ſunt melio
res ad aliqua ꝓ bono cōmunitatis. Ad quod debet atten
dere qui habet iſta cōferre. Et q̄uis ſm iura ſufficiat eli
gere bo[illegible]nec requiraᵗ q̄ eligaᵗ melioꝛ. Hoc ſm beatuz
Tho. eſt vez in foꝛo iudiciali q̄. ſ. talis electio nō pōt im
pugnari ſi eſt facta de bono ⁊ nō de meliozi. Et hoc q: ſi
nō fieret ſic omnis electio haberet calūniam. Sed q̄tum
ad conſcientiam elegentis: neceſſe eſt eligere meliozem:
vel ſimpliciter vel in comparatione ad bonum commune
Alſ[illegible] ꝓponatur minus bonus meliozi. i. apriozi ad be
neficium vl officium rōne conſanguinitatis vel amicitie
hmōi ꝑtiner ad acceptionē ꝑſonaꝝ q̄ in collatione ſpūa
lium eſt magis reprehen[illegible]de. Si aūt conſanguineum

De executiōne iudiciorū.

De q̄tuoꝝ in iudicio requiſitis

ſuum ꝓlatus in cōferendo biſficiuz ꝑferret eque bono: nō
videᵗ vitioſum niſi rōne ſcādali vl exēpli q̄ inde ſepe tra
hitur. Siᵗ ſi quis hz diſtribuere bona cōitatis vel alicu
ius ſocietatis indigētib⁹: ſi ꝑfert multo minus indigētes
magis indigētibus rōne amicitie vel parentele hmōi. vi
deᵗ ꝑtinere ad acceptiōem ꝑſonarū. Sec⁹ ſi de ſua ſubſtā
tia vult dare vni ⁊ nō alteri: q: ad illud nō teneᵗ. Simiᵗr
de officijs cōitatis: q: magis aptis debēt diſtribui. niſi fo
te magis apt⁹ hēretur ſuſpectus de aliq̄ nouit[illegible] ⁊ hmōi
ſed certe nō eſt magis apt⁹ ſi eſt ꝓtur batiuus boni cōmu
nis. Siᵗ ⁊ onera vel oparū vel labo[illegible] collectaruz ſm
debitā ꝓportiōem ꝓponenda ſunt. Alis minus imponētes
maioꝛib⁹ rōne ſtatus: qui magis deberēt grauari: pertine
ret ad acceptiōem ꝑſonarū. ⁊ quō teneaᵗ ad ſatiſſactōez
habes [illegible]in ſecunda parte.

§. II. Quantū ad ſecunduz

De exhibi nōe bono ru q̄bus ⁊ quo dñi.

de exhibitōe honoꝝ. Nota ſm Tho. vbi. ſ. q. cū honoꝛ ſit
quoddā teſtimoniū de vtute ei⁹ q̄ honoꝛaᵗ. ideo ſola vtus
e debita cā honoꝛis. Sꝫ ſciēdū q̄ aliq̄s pōt honoꝛari non
ſolū ꝑ vtute ſuā ꝓpriam: ſꝫ ēt ꝑ vtutē alteri⁹: ſicut ꝓncipes
⁊ ꝓlati honoꝛant: ēt ſi ſint mali. inq̄tum gerūt ꝑſonā dei ⁊
cōitatis cui ꝓficiunᵗ. Jxta illud ꝓuer. xxvi. Sicut qui
mittit lapidē i aceruū mercurij. Sic q̄ tribuit honoꝛē inſi
pienti. Et eadem rōne parēres ⁊ dñi ſunt honoꝛādi ꝓpter
ꝓticipatōem ꝓditōis dei: q̄ eſt oium pr ⁊ dñs. Senes etiā
ſunt honoꝛādi ꝓpter ſignū vtutis qđ eſt ſeneci⁹. Nicz hoc
ſignū q̄nq; deficiat. Sap. iiij. Senectus eſt honoꝛāda ꝛc.
Diuites aūt ſunt honoꝛādi: q: maioꝛē locū in cōitatib⁹ ob
tinēt. Et [illegible]to mō ⁊ hac cā tales honoꝛenᵗ magis q̄ alij.
q̄uis ſint mali nō eſt vitioſum. Si aūt ſolum intuitu diui
tiarū honoꝛenᵗ eſſet acceptio ꝑſonaꝝ. Siᵗ ſi quis citius
vel potius audiret cōfeſſionē vel daret alia ſacra diuiti q̄
pauꝑi rōne ꝓditionis diuſtiarū: ꝓineret ad acceptōem ꝑ
ſonarū. Secus ſi faceret: q: credit magis indigere; vel ēt
q: non pōt ea expectare ⁊ huiuſmodi.

§. III. Quantum [illegible]d tertiuz

De executiōne iudiciorū. Nota ſm. b. Tho. q̄ [illegible]c etiā habz
locū iuſticia diſtributiua nō ſolum q̄tū ad rem iudicatā: z:
q: in iudicio pōt diffiniri nō ſolum q̄liter vn⁹ reſtituat al
teri qđ ab[illegible]o accepit: qđ ꝓtinet ad cō[illegible]tatiuā: ſed etiā q̄
liter aliquis cōe ſit diſtribuendū in multos: ſed etiā q̄tuz
ad for[illegible] iudicij: pur ſcz ipſe iud[illegible] in ipa iuſticia ab vn
accipi[illegible] alte[illegible]at: qū ſcz rōne am[illegible] vel potētie alic
ius dat iniuſtā ſniam ꝑ eo vel rōne pauꝑtatis ex cōpaſſi
ne qđ ꝓtinet ad acceptōem ꝑſonarū. Uñ ꝺ: Prouer. xviij
Accipe ꝑſonam in iudicio nō eſt bonū. Et regula iuris in
vi. In iudiciſs ꝑſonaꝝ acceptio nō ē hſida. Ubi gl. Jo. ā.
Signāt ꝓnia di. xl. c. i. Jdē. xlv. cū beat⁹. ⁊. xxiij. q. i. Qui
cōtra pacem. Sol'. Jn penis deferuntᵗ dignitati ex ꝑſone.
vt ibi. Jdem in ſedendo ⁊ aſſurgē[illegible]. vt diſtin. xciij. Non
opz. Et notatur. iij. q. ix. c. fina. In iudiciſs [illegible]at vel ſenten
tia nō eſt habenda acceptio ꝑſonarū. vt hic. Jn eis enim
eſt equalitas ſeruāda. Et nota q̄ iudiciū interdum ponit
ur ꝓ eo qđ ꝑcedit ſentēti[illegible]: vt hic. i. ꝓ examinatōe cau
ſe. ij. q. i. Sicut ſine iudicio. [illegible]nterdū ꝓ condemnatione
vt de cōfecra. diſtin. ij. ⁊ imozem. Jnterdū ꝓ diſcretione
iij. q. vij. in. §. tria. Jnterdum ꝑ vltima volūtate[illegible] ſepul.
c. penul. hec ibi in gl. [illegible]Quattuoꝛ aūt perſonaꝝ genera
requiruntᵗ in ordinario iudicio: ſcilz Judex: Actoꝛ: Reus
⁊ Teſtis. Unde dicitur extra de verboꝝ ſignificatiōe. fo
rus. Judex dicitur quaſi ius dictans. Jus autem eo q̄ iu
ſtum. Actoꝛ ſiue accuſatoꝛ quaſi ad cauſ[illegible]z vocans. Re
us a re de qua impetitur. Etiā ſi innocens ſit reus [illegible]citur
qui accuſatur. Teſtis quaſi ſuperſtes. Cauſa dicit qua
ſi a caſu ꝓpter materia[illegible]e qua [illegible]gitur. Que ante ex
aminationem dicitur cauſa. [illegible]n examinatione iudicium.
Jn terminatione ſentētia, ſ[illegible]orus autem dicitur locus ex

ercendaruz litium. Eſt aūt duplex foꝛus. ſ. conſcientie ⁊
curie ſeu ꝓtentioſus. Et iſte duplex: q: eccl'aſ[illegible]us ⁊ ſecu
laris. ſ[illegible]oꝛi aūt ſm Pe. de pal. nō ſunt miſcendi: q: aliter
ꝓcedendū in vno: aliter in alio.

§. IIII. Quattuoꝛ ātmodis

Quāntū ſit humanū iudiciū ſm Bze. xvj. q. iij. ſ. timoze: amo
re: cupiditate: ⁊ odio. Sꝫ q: de iudicib⁹ in ꝑcſſu iudicia
rio ⁊ accuſatoꝛe reo ⁊ teſtib⁹ agiᵗ diffuſe in. iij. ꝑte. iō hic
nil vltra de iſta materia. Sed ibi vide de hmōi: ⁊ de ꝓtis
que in iudicio cōmittunᵗ a ꝓdictis ꝑſonis.

§. V. Poſt hoc oſtēd[illegible]enduz

De iuſtitia neceſſaria eſt ꝓ ſa lute ꝓ ſa ⁊ ꝓ ſa

eſt iuſticiā neceſſariā eē cuilibet mlt̄itudini. Qđ ꝓmo ma
nifeſtari pōt ex ꝑte finis. Et b ꝑcipue q̄tum ad iuſtic[illegible]n
legalē. [illegible]mis aūt q̄ intendiᵗ in regimine ciuitatū eſt paꝛ. Et iuſtitia. Alis aūt finis cozzūpit dū iuſticia leg[illegible] nō ſeruaᵗ[illegible]am cia neceſ
cū oēs vl multi legē q̄ eſt iuſticie legalis ꝓceptiua frāgāt ſaria eſt ꝓ
⁊ ad ſtatuta cōia nō attendūt: ſ vnuſq̄ſq; qđ ſibi placet. ⁊ qlibet mlt̄
bono ꝓuato vtile credit ſ facere ſtudet: ordo politie puer titudine.
titur. ⁊ ſic paꝛ q̄ ſꝫ Aug. eſt tranq̄llitas ordinis perit. Et
q̄ iuſticia neceſſaria ad pacē ciuitaꝝ ꝓſeruandā. Uñ Eſa.
xxxij ꝺ: Erit opus iuſticie paꝛ. ⁊ in pſ. ꝺ: Juſticia ⁊ paꝛ
o[illegible]late ſunt. Idoc[illegible]lcꝛe oſtdit Aug. in li. de ci. dei in
ducēs exēplum de Alex. ⁊ pirata vbi dicit q̄ remota iuſti
cia q̄d aliꝺ ſunt regna niſi magna latrocinia. Qđ tñ exē
plum pleni⁹ ponit in li. de nugis pōz. vbi ꝺ: q̄ cū pira
ta eſſet cō[illegible]hēſus. ⁊ Alexā. euz interrogaret quare hēret
mare inſeſtuz. Rñdit libera cōtumacia. ꝓpter qđ ⁊ tu oꝛ
bez terraꝝ. Sed q: id facio vno nauigio latro vo[illegible]oꝛ: ⁊ q:
tu facis magna claſſe diceris imperaꝛ. Scdo oñdi pōt
iuſticiaz eſſe multitudini neceſſariā ex ꝑte gubernātis a q̄
dirigiᵗ. ⁊ hoc q̄tuz ad diſtributionē. Uidemus enī q̄ q̄n
aliqua diuerſa ſub[illegible]na vtute ꝓtinenᵗ nec ordinanᵗ ſm ꝺ
uerſas ꝓportione[illegible]totus ordo eoꝝ q̄ regunᵗ corrumpiᵗ
⁊ diſſipaᵗ: vt ꝑz in armonia mu[illegible]cali: vbi chorde niſi a vir
tute manus ſm eaꝝ diuerſas diſpōnes ꝓportionabiliter
tangaᵗ ſonitū mirabiliter ordinatū ⁊ cōſuſum reddūt: ⁊ ſic cōſo
nantia armoniaca corrumpiᵗ. Sic etiā in mlt̄itudine vbi
ſunt mlt̄i diuerſaꝝ ꝓditionū ⁊ meritoꝝ niſi ꝓportionabiliᵗr
honores dignitates ⁊ officia. Jm[illegible]p labores ⁊ expēſe eis
a preſide diſtribu[illegible]nᵗ. mirabilis diſſonātia inter ſimul ha
bitantes [illegible]oritur. ⁊ [illegible]ſequens totus ordo politie paulatiꝫ
ad corruptionem [illegible]ponitur. Uñ dicit Tullius q̄ tanta
eſt vis iuſticie q̄ [illegible]illi qui maleficio ⁊ ſcelere paſcuntur
nō poſſunt ſine v[illegible] iuſticie ꝑcula viuere: ⁊ ponᵗ exem
plum de latronibus. Archipirata inquit q̄dam latronum
ꝓceps niſi ꝓdā equaliter: ⁊ ſm aſtutiam ⁊ labores fu
rantium ꝓportionabiliᵗr partiret interficiendus erat a ſo
cijs: aut ſaltem a ꝓncipatu latronū deponēdus. Tertio
neceſſaria eſt iuſticia ex ꝑte ipſius multitudinis q̄ ex mlt̄
ꝑſonis colligiᵗ. Et b ꝑ reſpectū ad iuſticiā cōmutatiuam. Uidemus enī q̄ q̄n multa adinuicē adum[illegible]nᵗ ⁊ vnū
alteri non coaptaᵗ. illa multa di[illegible]uunᵗ. imo ex eis nihil
vnū ꝓſtitui pōt: niſi ipetudo tollaᵗ. Uñ q̄[illegible]liq̄ liḡ[illegible]pa
gināda ſunt ad ꝓſtructionē do[illegible]aptāda ſunt ꝑ dolatorē
⁊ cōplanatoꝛes: ſi ſunt toꝛtuoſa vl nodoſa, alioquin nihil
vnū ꝓſtitui poterit: ⁊ ſi ꝓſtrueret nō diu maneret. Sic ēt
ſi aliqua mlt̄itudo q̄ debet eſſe ordinata in vnū. ſi aliq̄ ſint
inſolētes: iniuſtoſi: rixoſi: ſeditioſi: vl quo[illegible]cūq; alio modo
vitā bonoꝝ inquietātes ⁊ pacē [illegible]ſem turb[illegible]es ꝑ rigoꝛem
iuſticie cozzipiēdi ſunt penis debitis: aut etiā exterminā
di a cōgregatione cōi ⁊ penitus vita ꝑuandi, alioquin to
ta multitudo ruit ⁊ diſſoluiᵗ.

¶ De ꝓncipijs iuſticie. Capl'm .IIII.

Oſt hoc reſtat videre

p[illegible] de ꝓncipijs iuſticie. Ubi ſciendus eſt q̄ iuſticia
triplex pōt dici habere ꝓncipiū, ſ. Emanatiuz

Universidad de Deusto
Biblioteca

De triplici principio iustitie,

ex quo eius origo p̄mitus deriuatur.

¶ Impatiū ex quo ei⁹ auctoritas in subditos p̄mulgat

¶ Susceptiuū ex quo eius vtilitas multiplex declaratur.

§.I. Emanatiuū et origina

le principiū est deus. a quo oīs lex contēt⁹ iusticie mitiū hz. Ubi sciendū est q̄ dicit Augu. j. lib. de libe. arb. Sūma rō in deo exist⁹ens est lex eius. q̄ eterna dr. Cui sp obtēperandū est. q: iustū est q̄cq̄d ab eo ordinat. Hz autē dicta lex quandam iusticiā distributiuā. p quā vnamquāq; rem in quodā digniori gradu ꝓstituit. Unde dicit Diony. in lib. de diuīnis nominibus. Opz videre in hoc esse verā dei iusticiā. q̄ oibus tribuit ꝓpria sm vniuscuiusq; existē/tium dignitatē. Uniuscuiusq; naturā in ꝓprio saluat ordi/ne virtute. Ab hac autē lege dei eterna deriuat lex natu/ralis. que nihil aliud est q̄ quedā eius impressio in re/creata. p quā ad finē debitū inclinat. Ex quo manifestū est q̄ oia aliqualiter legē eternā participāt. inq̄tū ex eius di/rectiōe vel impressiōe in fines ꝓprios actus suos ordine debito dirigunt. Inter ceteras aūt creaturas hō excelleti/

§.i. pte ti. de legib⁹,

or. modo hanc legē participat cū ipse sit ꝓuidentie parti/ceps. vtpote sibi t aliis ꝓuidere valēs. Et ideo in homie hec participatio siue impressio ꝓprie dicit lex naturalis. Ī aliis vero rebus magis ꝓprie dici. instinctus natur: siue vis insita rebus. q̄ lex que. ꝓprie in rōne cōsistit. Est em̄ lex quoddā dictamen rōnis practice. Hec quidē lex na/turalis in hoie nūq̄ extinguit quin semp in malo remur/muret et ad bonū impellat. Un ei⁹ generale ꝓceptū est q̄ omne bonū faciendū est. t omne malū vitandū ex quo alia ꝓcepta nature deriuant. Puta q̄ parentes sint honorā/di. q̄ nō est ꝓmo iniuriādū. nec q̄tū ad ꝓsonā. vnde dī/cit. Non occides. Nec tm̄ quōcūq; ad ꝓsonā. vñ dicit. Nō furtū facies. t sic de aliis. A lege aūt naturali lex huma/

Un deriuatur lex humana.

na deriuat sicut dicit Tullius in sua rhetorica. Regula em̄ humanorū actuū est rō naturalis. Nā inter⁹ in eis iustū seu regulatū inuenit inq̄tū de rone participāt. Ex ea em̄ hu/mane operatiōes ordinant t dirigunt. Lex ergo huma/na siue ciuilis humanor: actuū directiua a lege naturalis rationis ortū hz. Harū legū ꝓcepta deus populo iudeor: seruanda mādauit. Hz differenter sm̄ q̄ vtriq; legi ꝓgrue/bat. Nam ꝓcepta moralia voluit ab omnib⁹ t omni tpe obseruari. Un nō solū iudei sz etiā ceteri nationes ad eorū obseruantiā obligabant. Sunt nāq; naturaliter impressa q̄uane mēti, t io ꝓcepta legis nature vocant. sicut q̄ parē/tes sunt honorandi. q̄ nō est occidendi. nō furandū. t sic de aliis. Hec q̄dē ꝓcepta eadē sunt apud omnes t immu/tabilia. Ea vero que nō sunt de rone iuris naturalis. sed ex institutione humana. sicut ꝓcepta legis ciuilis. et alia huiusmodi. mutari nō ꝓnt. Jn cui⁹ rei signū mādauit deus moysi. q̄ do/laret duas tabulas lapideas in quib⁹ scripsit verba. i. ꝓce/pta decē diligto suo tanq̄ ꝓpetuo duratura. Et q̄tuz ad hoc dicit Baruch. v. Hic est liber mandator: dei t lex q̄ est in/eternū. Ꝓcepta vero iuris positiui ab illo solo pōt ꝓ tē/pore obseruāda distinxit deus dupliciter. Nam quedā e/dit pertinentia ad cultū diuinū q̄ dicunt cerimonialia. Et ista licuit vsq; ad mortem seu xpi passionē. nō aūt post Consummata em̄ veritate de xpō ista incarnato t passo. de/buit cessare figura sacrificior: que mysteria incarnatiōis xpi futura significabant. Alia vero ꝓcepta dedit deus pti/nentia ad iusticiā ciuilē. q̄ dicunt iudicialia. Et ista etiam sunt euacuata per xpi aduētū. vñ nō habēt vim obligan/di. Quia tm̄ ista ꝓcepta nō erāt ꝓncipaliter instituta ad figurādū xpi mysteria. sed solū ad disponendū ciuiliter sta/tum illius ppli. Ideo absq; peccato possit aliqs ꝓnceps in suo regno ea tanq̄ ꝓ seruandis legibus statuere. sm̄ q̄ iudicaret populo expedire. De cerimonialibus vero hoc fieri non posset absq; peccati et fidei ꝓuicio. cum hec solum ad significandum xpi mysteri futura fuerint: in/stituta. Observator: enim horum ꝓceptorum ipso facto diceret xpm̄ in carne nondum venisse. sed venturum esse Et sic pateret differentia inter legem naturalem que semp est immobilis. t legē humanā que ex diuersis causis mu/tari pōt. A lege q̄ naturali. vna immobili ꝓmanēte. deriuat lex humana que multiplr apud diuersos variari pōt sm̄ q̄ intellectus hoīs alia t alia regēdis ppls iudicat expe/dire. Sciendū est aūt q̄ a lege naturali aliq̄d dupl̄r pōt deriuari. Uno modo p viā illationis: sicut ex ꝓncipijs de/riuantur ꝓclusiones: vt ps ex hoc ꝓuerbio. Si ab equali/bus equalia demas: que remanēt sunt equalia. Elicit geo/metria ꝓpositionē sic inferendo. Ergo si ab equalibus line/is equales ptes auferas: que remanēt sunt equales. Per quē modū ab eo q̄ dicit. Nulli malū est inferendū. q̄d est primū ꝓncipiū legis naturalis. deriuat ꝓclusio talis. er/go nō est furandū vl nō est occidendum. Alio modo a le/ge naturali aliquid deriuat p viaz determinatiōis: sicut a forma cōi domus quā artifex in mēte gerit fit quedam de/terminatio illius forme ad talē figurā: puta triangularez vl quadrangularē. t ꝑ fit p voluntariā applicationē arti/ficis ad debitā materiā. p quez modū ab eo q̄ lex nature absolute dicit. s. q̄ ille q̄ peccat puniat. deriuat quasi que/dam ꝰctio: seu determinatio iuris quā hz facere ꝓnceps legē statuēs. s. q̄ tali pena vl mō puniat. Hic aūt dupler modus differēter in lege humana ꝓtinet. Nam ea q̄ sunt

De communibus principijs iuris naturalis.

ꝓmi modi viez q̄ a lege naturali deriuant: vt ꝓclusiones ita i lege humana ꝓtinent q̄ vigorē hñt ex lege naturali. Un eius ꝓcepta cadē manēt apud oēs: vt parētes eē ho/norandos: pacta esse seruāda: furta nō cōmitteuda. t sic de aliis q̄ ad ius gentiū ꝓtinere noscunt. Est eni ius gen/tium ius naturale solū in humana natura repertū. Unō nō differt a iure nature cōiter dicto nisi sicut spēs a gene/re. Jus em̄ naturale generaliter sumptū est q̄d n̄ura aia/lia oia docuit. Ea vo q̄ sunt scdi modi. videlz q̄ a lege na/turali deriuant vt determinatiōes: ita in lege humana cō/tinent q̄ solū ex ea vigorē habēt: sicut q̄ taliter peccans tali pena puniat: vl tali morte moriat. Est vlterius scien/dum q̄ licet humane leges intēdant hoies inducere ad

Ad q̄d tendat⁹ lex humana.

vtutē iusticie sm̄ q̄ est bona q̄litas mētis. sub ea tm̄ ꝓce/pto cadit solū exterior iusticie obiectū: q̄ iusticia extrinse/ca hoīs actio ad alterū ordinet. Non em̄ ꝓcipit q̄ ille q̄ iu/sta agit ex habitu interiorīs iusticie operetur. hz sb intendat. Ꝓcipit aūt q̄ iusticie opa faciat. s. q̄ opa fortia exerce/at: patriā defendat: ꝓximū nō ledat: nocumēta extrinse/ca nō inferēdo q̄. quis facere pōt carēs habitu virtutis Et talis dicet seruare iusticiā legalē. Patet q̄ lex huma/na solū se extēdat ad exteriora hoīs opa puniēda vl̄ ꝓmi/

De lege diuina q̄ rebus de ta est.

da. nō autē ad interiora cordis occulta. Ut ūt hō nō solū in actib⁹ exterioribus: sb etiā in motib⁹ in/teriorib⁹ rect⁹ existeret necessariū fuit ad hoīs ꝓfectionē legē diuinā habere: q̄ nō solū manifesta vitia: sb etiā occul/ta soli deo cognita ꝓhiberet: vt sic hoies nō solū adinuicē t q̄ legē humanā: sb etiā ad deū ordinarent ꝓ legē diuinam in qua dictū est. Nō ꝓcupisces. Et sic ꝑz q̄ lex diuina que vsq; ad ꝓscientie pur/gatē se extēdit: mor⁹ vitiosus repellē/do. iusticia q̄. e est bona qualitas mentis in hoie causat. Nec fiat vis quō sumat iusticia siue ꝓticularis ꝓdiuisa a/lijs tribus vtutibus cardinalibus que tm̄ hoiem in ordi/ne ad aliū ꝓficit: siue largius dicat ꝓ ipa hoīs iustificatio/ne q̄ hoiem ꝓficit tam in se q̄m in ordine ad deū. Ad vtrū/q; eni iusticia legalis disponit.

§.II. Principiū impatiuz

De scdo principio iusticie.

iusticie q̄d scdo loco restat declarare est ipaz legum posi/tiuus: vtputa imperator: vel ꝓnceps ex cuius auctoritate subditi ad iusticiā legis obseruandā inducunt. Ubi scien/dum est q̄ ꝓnceps sm̄ q̄ dicit pbus est quedam lex ani/mata. ad quā subditi respiciūt sicut ad quoddā exemplar. Unde ꝓueniēs est q̄ ipse oi virtute legalis iusticie polle/at: maxime cū aliīs ꝙ. deat e. n impare. Ꝓcipit enim opa fortitudinis: puta q̄ militus de acie fugiat. Similiter opa tēperantie. s. q̄ nullus adulteriū cōmittat. Opa mā/

ꝑ. ij. p. xti. de nocumētis luxurie,

suetudinis. s. q̄ rixe nō fiant in ciuitate. t sic de aliīs vtu/tum actib⁹. Incōueniēs q̄ est q̄ his vtutib⁹ careat q̄s ab aliīs ꝓuari iubet. Multū em̄ ꝓuocāt subditos facta ꝓsidē/tis. Un Laudianus ad theodosiū dixit. Jfacta valēt plus q̄ iura regētis. Mobile mutat semp cū ꝓncipe vulgus Debet q̄ ꝓnceps non tā imperādo q̄ operando ad bona subditos ꝓuocare. Nobilis ꝓnceps gedeō hoc legitur ob seruasse. Dō me inquit facere videritis hoc facite. Judi/cum. vij. Licet aūt ꝓnceps in omni virtute legalis iusti/cie exemplarem se debeat exhibere. Ꝓcipue tamen ad tria debet studere scilz.

De tribus ad q̄ ꝓncipes stu/dere dz si ue ꝓfidēs

¶ Ad sapientiam acquirendam,

¶ Ad auaritiam detestandam,

¶ Ad luxuriam fugiendam.

Nā si sapie vacauerit eius itellect⁹ illuminabit vt cogno/scat quo vel q̄d subditis ꝓcipiat. Si auaricia detestabitur ei⁹ volūtas rectificab. vt a vo nō diuertat. si luxuriā fugi/at: eius rō ꝓcipiscapilis edomabit: vt iudicium passio nō corrūpat. Primo ergo dz ꝓnceps circa sapiam versari ad itellectus illuminatorem. Ubi sciendū q̄ inē alias sapi/entes ꝓperates q̄ ponunt a pbo in ꝓn. Meta. vna ē ordi/nare. Et hec maxime necessaria est ꝓncipi: q̄ subditos hz in finē aliq̄d ordinare ad quē ꝓducere non pōt nisi ꝑ cō/uenientia media fini accōmodata. Jfinis aūt reipu. i quē ppls est ordinādus est pax tpis. Media aūt huic fini con/uenientia sunt legū t statutor: moderata disciplina. officio/rū cōiuz. ꝓportionata distributio: bonor: ꝓmiatio: trāsgres/sorū punitio: t alia hmōi. Hec ē magnā sapiaz in ꝓsidē/te requrunt. alioqn si ꝓnceps sapia careat erit sicut furio/sus gladiū portans in manu q̄ ex ipetu furie multa mala opatur. t ꝓnceps auctoritate hīs t rone carens iu/diciū puertet t tyrānidem exercebit vt verificari possit q̄d sapiēs deplorat. Eccs. iij. Vidi inquit in loco iudicij ipie/tatem: t in loco iusticie miqtatē. Quia aūt ꝓnceps nō po/test p suā sapiam oia cognoscere q̄ pñt expedire regimi/ni. io necesse est vt bēat ꝓsidentes ꝓsiliarios quorū ꝓsilio dirigat. Plus em̄ rempub. iuuāt ꝓsidentū cōsilia q̄ bel/lantiū arma, iuxta illd Eccs. ix. Melior est sapia q̄ arma bellica. Dicit Tul. in li. de senectute q̄ dantes ꝓsiliū in re publica plus agūt q̄ alij. Sunt em̄ sicut gubernātes i na/ui in qua alij sentinā exhauriūt: alij cursant p eā: alij ma/los expandūt. Gubernator: vo tenes clauū t q̄ctus sedēs in puppi multa maiora t meliora faci. Scdo dz prin/cepe auaricia detestari ad rectitudinē volūtatis hēndam q: em̄ diuitijs bonū vtile ꝓsidēre. ideo ad eas deside/randas facili appetit⁹ inclinat. ꝓpositus aūt inclina/tus ad aliud iudiciū rōnis pueritia a rectitudine eqtatis. Propter q̄cauēdum ē ꝓncipi ne ad munera inclinetur. Un Exo. xxiij. dr. Nō accipias munera q̄ excecāt etiā pru/dentes t pueritia vba iustor. Prudēter consuluit ietho Moysi cognat⁹ vl socer eius. Prouide inquit de oi plebe viros potentes t timētes deū in q̄b⁹ sit veritas t q̄ oderit auaricia. t cōstitue tribunos t centuriones Exod. xviij. Sequuntur etiā infinita mala ex cupiditate ꝓncipis. Jfit em̄ pecuniarū improbor⁹ actor: ppli expoliator: t reipu. dila/pidator: ex q̄bus oibus facil⁹ in tyrānidez degenerat. Jfa/cit etiā hoc vitiū ꝓncipem ꝓfusum sicut t largitas clarū vt dicit Boe. in de pbica cōsolatōe. Tertio ꝓnceps dz studere ne carnis ꝓcupiaz insequat. hoc em̄ vitiū intellectū obscurat q: dū pationib⁹ deseruit rō vehemen/ter passio/num absorpta a suo lumine excecatur. Jtē mentē eneruat t aiam a vtute elongat: q: dū libido in carne dñatur cete/re vires emolliscūt vt ad vtutē surgere nequeāt. Jtē b vi/tiuz in ꝓncipe tota policiā submittit ruine: q: dū rector: vo luptatib⁹ intendit a cura reipu. exteriorīs remittitur et exēplo eius subditi licenti⁹ ad vitia inclinant. In policratico dici/tur q̄ Romanū imperium exhaustum t diuisum est Ne/rone impante: cui⁹ gula o/ deuor: maculauit libido t superbia exinaniuit.

§. III. Principiū iusticie su

De ꝓncipio iusticie susce/ptiuo.

sceptiuū q̄d tertio loco declarandū restat est ipm̄ cōgre/gatio que sit apta ꝓcepta iusticie suscipe. Circa q̄d duo sunt videda. Primo q̄ sit talis cōitas ad que possint ꝓ/dēant fieri ꝓcepta iusticie. Scdo videndū est de multipli/ci ꝓncipandi dñio. Quantū ad primū sciendū est q̄ sicut ptz ex. j. li. pol⁹. est triplex cōitas. s. dom⁹: vici: t ciuitatis. Prima quidē cōitas est cōicatio domestica: ꝓsonaz ꝓm quotidianos act⁹ necessarios humane vite. Humana aūt vita dupl̄r ꝓseruat. Uno mō q̄tum ad individuū. put. s. hō ad ꝓseruationē vite indiget exteriorib⁹ bonis. Et q̄/tum ad ista administrāda t ꝓseruanda indiget hō seruis Alio mō ꝓseruat humana vita q̄tuz ad spēm q̄d fit p ge/nerationē ad quā indiget hō vxore ad filioz procreatione: sic em̄ ꝓseruat humana spēs. Et sm̄ hoc in ꝓfecta domo necessarie sūt tres ꝓbinationes. s. dñi ad seruū. viri ad vxo/rem t patris ad filū. Jn hac aūt domestica multitudine nō est ꝓprie iusticia cū vnū cōbinator: sit aliq̄d alterius. Est eni filij aliq̄d patris t seru⁹ dñi t vxor: virl. Justicia aūt cū sit ad alterū. ꝓprie dz attēdi inter ꝓsonas disiūctas. Pōnitur aūt in hac multitudine sm̄ Jsi. q̄dam genus iuris. Nam inter dñm t seruū ponit ius dñatiuū inq̄tū seruus ꝓceptis dñi pārere tenet. Est eni gra dñi et nō sui. Inter vir/ t ꝓlem ponit ius quo vxorij dr sm̄ q̄ a viro nō seruil⁹: socialiter tractari dz. t ipsa cura rei familiaris intrinsecā tenet gerere. Inter patrē t filiū ponit ius paternū sm̄ q̄ filij⁹ patri obedire t dz pat filio hereditate seruare. t eius in disciplina enere. Scda cōitas est vicus q̄ ex paucis domibus ꝓtat habuit aūt hec cōitas necessitate siue ozi/ginis b modo. Nā domestice multitudinis multiplicatis p generationē alijs nepotib⁹ t filioz filijs. ficq̄ ꝓ: multitu/dine t absq̄ ꝓfusione in vna domo habitare nō valentib⁹ facta est aliqua multitudo domor: que sm̄ ꝓbm̄ vici nomē accepit. Ucus aūt ꝓstat ex collateralibus ꝓpinquis si/lijs: nepotibus: t filijs hmōi: nō ꝓprie est apta legalia ꝓ/cepta suscipe: sb iuri ciuitatis esse dz. Ad ciuilē tm̄ mul/titudinem ꝓpinquius accedit q̄ domus. maxime si in do/mo tū ꝓtate creuit: vñ possit aliqua iura instituere. Suf/ficit aūt ad directionē haz duaz cōitatū ꝓsona admoni/tio suoz ꝓgenitorum. Tertia cōitas est ciuitas. t hec est ꝓfecta q̄ nō solū ꝓsistit ex multis domibus: sb etiā ex mul/tis vicis tradi/ sb in eodē li. pol⁹. Eadē aūt necessita/te cōpulsi sunt ho edificare ciuitatē qua t vicū. Nam sicut crescētibus c tereaneis filijs t nepotib⁹ factus est vicus. sic multiplicatis eisdē in parētibus t cognationib⁹ facta est ciuitas q̄ vim pbm̄ est ꝓfecta cōitas. Et h si sm̄ aliq̄d ius viuit: t ad cōem vtiliter ordinat dicetur po/pulus. Nam sm̄ dictū Tullij q̄d Aug. introducit. ij. de ci/ui. dei. Populus est cetus iuris ꝓsensu t vtilitatis cōmu/nione sociatus. Ex quo ꝑz q̄ ad rōnem populi siue ciuita/tis ptinet q̄ sub aliqua lege viuat t cōe bonum intendat Quia ergo cōitas boni ppli est legalis iusticie susceptiua: t ad ipam ꝓpe ꝓcepta iusticie sunt ferēda. Cū ō vn⁹ ō pmis legislatorib⁹ nō nisi fuerit athenīēsis ciuitate leges cōdidit. Quādiu etiam parres veteris testamēti Abā Jsaac t Jacob in vna familia vl vico habitauerūt legalem ꝓseruantiā a deo nō susceperunt: q: eozū mon/ta ad institutionē familie sufficiebant. Congregato aūt populo qui sam legalis iusticie poterat cē capax. deus le/gem p moysen dedit. Ad hoc aūt q̄ ppls sit in iuris cō/sensu t cōi vtilitate sociatus. requirit ꝓm̄ q̄ p amorem adinuicem sit collectus: sicut membra vnius corporis. Si eni inter se sic vinclo amoris fuerit cōiunctus tollent rixe: homicidia t alia que possunt statum pacificū ptur/bare. vñ quedā ꝓsilia charitat⁹ ꝓcepta in lege sunt ferenda ad hoc q̄ ciues affectēt sibijnuicē mutua obsequia ipen/dere. sic eni mādat deus Deut. xxij. Si inq̄t videbis bouē vl̄ ouē fratris tui errantem nō ꝓteribis: sb reduces fratri

Quid sit ppls.

Duo sunt necessaria a cōitati.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tuo. Si trāsieris p vīa & sitieris. ingredi poteris vineas & comedere q̄tū plz. & sic de alijs. Quātū ad pauperes cōcedebat vt oēs essent manipuli omissi & racemi in vineis remanerēt. Itē q̄ anno decimo ad decimam venirēt leuites & pegrinus & pupill⁹ & vidua & comederēt & saturarentur. Et misita talia statuit lex moysaica ad ꝓseruationē mutui amoris. vñ dicit Tull⁹. Nō solū nobis diuites cēvolumus. ſz etiā liberi ꝓpinqs amicis. & maxie reipublice. singulor eīn facultates & copie diuitie sunt ciuitat. Joseph⁹ sicut ait egyptijpp⁹ visa destructōe ciuitat hierosolymitane fiere cepit eo q̄ mori ei defuisset añ ꝓtie ruinā. Ecce q̄r amor aderat homini infideli q̄ mori optabat. cernēs suos cōcines vita p̄uatos. Et tal⁹ q̄dā amor erat in antiqs. q̄ sic narrat Seneca. nō estimabāt aliquē bñ viuere nisi viuerz ad alioz vtilitatē. Uñ dicit in quadā epla. Nō sibi viuit q̄ mini viuit. Scdo q̄tū ad ꝙuersationē ppl'i necesse est q̄ ciues sint fideles ꝓncipi. Hz eīn se ꝓnceps i republica ad modū capitis ſm illud dictū sauli. i. Reg. xv. Cū esses puul⁹ in oculis tuis. caput factus es in tribubus isr̄l. Uidemus eīn in corpe naturali q̄ mēbra exhibēt capiti & defensionē & honorificētiā. Defensionē q̄dē q̄ naturali motu ad tuitionē capitis se exponūt sicut manus & brachium in magnis & subitis piculis nulla eīn deliberatiōe rōnis p̄habita ad defendēdū caput se erigūt q̄ etiā appet in aialib⁹ irrōnabilib⁹. Uñ serpēs naturaliter cauda pcutit statim abscōso capite corp⁹ pcussioni exponit. Hoc quem dz apparere in corpe ciuitatis ex hominibus collecto.

§. IIII. Quantuz ad secūdū

De multiplicia ꝓncipādi dñio siue de tribꝰ ꝓncipatu,

ſcz de multiplici ꝓncipandi dñio. Sciēd⁹ eīn q̄ sicut patz ex his q̄ dicit pbs in. j. pol'. Tres sunt ꝓcipue spēs ꝓncipādi. Primꝰ q̄dē ꝓncipal⁹ ꝓncipat⁹ est regni in quovñ⁹ principat ſm virtutē. & iste est optim⁹ inter oēs ꝓncipādi modos. Repñtat eīm diuinū regimē. q̄ tot⁹ mūd⁹ ab vno creatore gubernat. Repñtat etiā ordinationē nature per quā ois multitudo & difformitas ad aliq̄d vnū gubernās reducit. sic oia mobilia ad vnū ꝑmū mobile. ſ. celū. Ex hoc eīn regimie facilius iustic̄ie legis implēda mandat. Cum eīn plures ꝓncipant. frequēter inter eos dissensio oritur. ac p̄ hoc pacis vnitas p̄ ipsos diuisos ipedit. Ueruntū ꝓpter magnā ptātē q̄ v... ꝓcedit de facili regimen degenerat in tyrānidez. nisi sit ꝓfect⁹ virt⁹ ei⁹ cui talis ptās cōcedit. q̄ sicut dicit pbs. iiij. ethi. Nō est nisi virtuosi bene ferre bonas fortunas perfecta aūt virtus in ... ꝓnicis in... nit. Sicut eīn tale regimen est optimus ꝑn patus. nisi degeneret. sic tyrānidis que est huj⁹ regimīs corruptio est pessimus ꝓncipatus. Illud eīn est pessim... q̄ optimū tollit.

Scdus ꝓncipatus est regimen optimatū ꝓncipantiuz ſm virtutē. & vocat aristrogocia. i. potestas optimoruz in quo aliqui ꝓncipant. Deficit aūt iste ꝓncipatus a primo in quo vnus ꝓficit. sed supat ꝓncipatū ppl'i de quo infra dicet. Cū eīn optimates bonū reipublice attēdāt. facilīter in vnū ꝙueniūt. ac per hoc vnitatē pacis in pōtia seruāt. & q̄diu in bono cōmuni cōueniūt. tādiu legalis obseruan... a sub eius ꝓtatibus viget. Jsiod. m. v. lib. etymo. de ꝓmis ꝙdītoribus legū sic ait. Moyses gentis hebree primus ... omniū diuinas leges sacris lr̄is explicauit.

Tertius ꝓncipatus est regimen populi. q̄ licet ad tps possit esse ſm virtutē. deficit tñ multū a perfectōe regiminis. eo q̄ populus cōiter parū ꝓtudētie ꝓticipat. q̄ maxime ad regimen requirit. Aliquādo tñ contingit ppl'm melius regeri q̄ vnū vel paucos. q̄d tūc maxime ptingere pōt q̄n ppl's qui est pacis auidus. diu sustinuit regimē tyrānicū p q̄d grauat⁹ & exꝑpoliat⁹ mouuo vel electo tyrāno dominium sibi politie vsurpat. Et q̄diu facta tyranni ca in memoria populi habentur. tādiu potest esse talis ꝓncipatus ſm virtutem. maxime si alicui eorum prudentū cōsilijs imitatur. Non tñ putādū est tale regimen diu posse in rectitudine subsistere. Populus enim rudis. est po-

ti⁹ passionū ipetū seqns q̄ rōne vtens. Et iō necesse est tādem ipm puerti in pniciosa scandala & mlras insanias puenire. Quia vo pax multitudis maxime ꝙseruat q̄n oēs in ꝓncipatu aliquā ptez hñt. Jdeo optima politia eēt q̄ ex pdictis trib⁹ mixta cōstaret. Sic eīn vnus ſcz⁹ auidꝰ rempublicā amaret & ardenti⁹ statuta fuaret. Si q̄ aliqui in ppl'o sapiētiores ab ipo in ꝓncipes vel ꝑfectos eligunt & hi vlteriꝰ vnū in regē ꝑficiunt: q̄ tam eis q̄ ppl'o ꝓfecit erit iste ꝓncipat⁹ optimus: q̄ sub ipo ꝓncipe sint aliq̄ ꝓncipantes. ſm vtutem. Uñ in eo oia regimina ꝙueniūt. Cō stat eīn ex democratia. i. ptāte ppl'i inquātū ad ipm ptinet electio ꝓncipum. Itē ex aristrogocia in q̄ aliq̄ optimates ꝓncipant q̄ pdicto mō hñt vim eligendi. Itē ex regno inquantum vn⁹ a pdictis optimatib⁹ elect⁹. tam eis q̄ ppl'o ꝑficitur. Hec vtiq̄ policia in lege dina fuit instituta. Naz ex ppl'o aliq̄ sapientiores in ꝓncipes eligebant. Uñ Deute. j. dixit Moyses ad ppl'm. Date ... vobis viros sapientes & gnaros: & quoz cōuersatio sit ꝓbata in tribub⁹ vr̄is. vt ponam eos vobis ꝓncipes. Et hec erat q̄dā spēs policie popularis: inquātū hi maiores a ppl'o eligebant. Inquātum vo hi ꝓncipes ppl'm gubernabāt: inferiores cās iudicātes: erat q̄si q̄dam spēs policie ppl'aris inq̄tū optimatum. Inq̄tū vo vnus ꝑficiebat oibus q̄si singulariter ꝑfidendo erat q̄dam spēs regni. Est tñ sciendū q̄ electio summi ꝓncipis a ꝓncipib⁹ nō fiebat q̄ spectat ad regimē summi ꝓncipat⁹. q̄d ideo erat: q̄ ppl's iudeoz sub speciali cura dei gubernabat. & ideo electio summi principis sibi ꝙseruabat. Uñ moyses Josue & alij iudices ꝓncipes ppl'i dinitus sunt electi. Et iō de singulis iudicib⁹ q̄ post iosue fuerūt legitur q̄ dñs suscitauit ppl'o saluatorem: & q̄ spiritus dei erat in eis. vt patet Judi. ij.

¶ De virtutibus ānexis iustic̄ie. Caplīn. V.

E partibus potentia

b libus iustic̄ie. i. de vtutibus ei annexis. Nota q̄ a diuersis diuersimode assignant. Nam Tul. enumerat sex: scz religionē: pietatē: grām: vindicatiōz: obseruātiā: veritatē. Macrobius vo supra somniū scipionis ponit. viij. scz inocentiā: amicitiā: ꝓcordiā: pietatē: religionem: affectū: benignitatē. Andronicus aūt ꝑipatetic⁹ ponit. ix. scz liberalitatē: benignitatē: vindicatiuā: eugnomosiam: eusebiā: eucharistiā: sanctitatē: bonā cōmutationez: legispositiuā. Quidā alij ponūt q̄nq; pres iustic̄ie: scz obedientiā respectu ſupioris: disciplinā respectu inferioris: eq̄tatem respectu eq̄lium: fidem & vtatem respectu oīm. Phūs ēt in. v. Eth. ꝓmit eupuchiā. ... hoz declaratione sciendū ſm b. Tho. ij. ij. q. lxxx. q̄ in vtutib⁹ q̄ adiungunt alicui ꝓncipali vtuti: duo sunt cōsiderāda. Primum est q̄ vtutes ille in aliquo cū ꝓncipali vtute ꝙueniāt. Secūduz est q̄ in aliquo deficiāt a ꝑfecta rōne eius. Quia vo iustic̄ia est ad alterū: vt pz ex supradictis oēs vtutes que ad alterū sunt possunt rōne cōuenientie iustic̄ie annecti. Ratio vo iustic̄ie in hoc cōsistit q̄ alteri reddat q̄d ei debetur: ſm equalitatē vt pz ex supradictis. Dupliciter g̃ aliqua virtus ad alterū existēs a rōne iustic̄ie deficit. Uno mō inquantum deficit a rōne equalis. Alio mō inquantum deficit a rōne debiti. Sūt eīn q̄dam vtutes q̄ debitū q̄dez alteri reddūt: sed nō possum reddere eq̄le. Et ꝓmo q̄dez quicūd ab hoie deo redditur debitū est: non tamē pōt esse equale vt scz tantū reddat deo quātum ei debet: ſm illud ps. cxv. Quid retri. dño ꝛc. Et ſm hoc adiūgit iustic̄ie religio. p quā quis reddit debitū cultū interiorē & exteriorē deo. Scdo parentib⁹ non pōt ſm eq̄litatē recompensari q̄d eis debetur: q̄d pz per pbūm. viij. Etb. Et sic adiungitur iustic̄ie piet... per quā q̄s exhibet parentibus & cōsanguineis debitū honorez & curam. Tertio non pōt equale ꝓmū recompensari ab hoie virtuti. vt patet p pbūm. iiij. Ethi. & sic adiungit⁹ iustic̄ie obseruantia: ſm Tullium. per quā q̄s bene se habz ad superiores. Et sub hac cōꝰ

hendit obedientia. A rōne vo debiti iustic̄ie defectus pōt attēdi ſm q̄ duplex ē debitū. ſ. morale & legale. Et debitū q̄dem legale ē ad q̄d reddendū aliq̄s lege astringit: & tale debitū ꝑtinet attendit iustic̄ia q̄ est ꝓncipalis vr̄t. Debitum aūt morale est q̄d aliq̄s dz ex honestate virtutis. Et q: debitū necessitatē importat. ideo tale debitum duplicem gradū hz. q̄dam eīn est sic necessariū vt sine eo honestas morū obseruari non pōt: & b hz plus de rōne debiti. Et pōt hoc debitū attēdi vel ex pte ipsius debiti: & sic ad hoc debitū ptinet q̄ hō talem se exhibeat alteri in dictis & factis q̄lis est: & ita adiungit iustic̄ie vitas ſm Tullium. Pōt etiā attendi debitū ex pte eius cui debet: p... scz aliqs recompensat alicui ſm ea q̄ fecit. q̄nq; q̄dez in bonis. & sic adiūgitur iustic̄ie grā ſm Tullium. i. gratitudo q̄ qs recognoscit vel recōpensat bñficia. Si vo in malis sic adiungitur ſm Tul... stic̄ie vindicatio. i. punitio. Nota tñ q̄ vindicta q̄ fit auctoritate publ... ptātis dz sniaz iudicis ptiet ad iustic̄iā cmutatiuā. Sz vindicta quā qs a iudice reqrit vel p̄pio motu facit nō tñ ꝺ legem ptinet ad vtutem adiuncta iustic̄ie. Secūdus gradus debiti est q̄ nō est ita necessarium q̄n sine eo possit ꝙseruari morū honestas: sed dr̄ necessariū sicut cōferens ad maiorē honestatē: q̄d idem debitū attēdit liberalitas: amicitia: affabilitas: & alia hmōi. q̄ tullius ꝓtermittit in pdicta enumeratiōe: q: parū hñt de rōne debiti. Et sic enumeratio seu assignatio facta a Tullio videt alijs melior & alie vtutes q̄s ponunt alij ꝑtinet reduci ad ipsas q̄s ponit Tullius. Macrobi⁹ aūt in sua assignatione videt attendisse ad duas ... tes integrales iustic̄ie Una scz q̄ est declinare a malo & ꝓ hac posuit innocentiā Alia q̄ est ... facere bonū. ad q̄d ꝓtinent alie ser. Duo vident ꝓtinere ad ... ales. ſ. amicitia in exteriori cōictu: & cōcordia iterius. Duo alia vident ꝓtinere ad supiores. ſ. pietas ad pentes & religio ad deū. Duo vltima ad inferiores. ſ. affectus inq̄tum placent bona eoz & hūanitas p quā subuenit eoz defectib⁹. Jn alia assignatōe in q̄ q̄dez alie ponūtur reducunt ad pdictas. Nam obedientia includit in obseruantia. Fides aūt p quā fuant ... missa includit in veritate. Disciplina pōt cōtineri sub hu... nitate siue amicitia q̄tū ꝓtermittit a Tullio: q: minus hz dr̄ rōne debiti. Jn assignatiōe vo andronici non solū ponunt vtutes ānexe iustic̄ie sed etiā ipsa virtus ꝓncipalis iustic̄ia: & put est virtus ꝓticularis & put est vniuersalis. ſ. legalis iustic̄ia q̄ ꝓtum ad ea q̄ cō... sunt obseruāda dr̄ ab eo legispositiua: quātum vo ad ea q̄ q̄nq; ꝓticulariter agēda occurrunt ꝓteriōes le... ponit eugnomosia q̄ ... ona cōsecuratio. Eusebia dr̄ q̄si bo... cultus q̄d ꝓtinet ad religionem. Et ad idem reducit sanctitas. Eucharistia idē ē q̄d bona grā. & sic reducitur ad grām. Et ad ipam etiā reducit benignitas vel liberalitas. bona vo cōmutatio ꝓtinet ad iustic̄iaz put est virtus ꝓticularis. Nūc de singulis videndū ē. breuit

¶ De innocentia vtute. Caplīn. VI

Via ex dictis in pre

De innocētia, q cedenti ca. Macrobius ponit innocentiā virtutem & ꝓtē iustic̄ie quā b. Tho. dicit eē ꝓtē integralez illā scz que ē declinare a malo. de ea breuiter aliq̄d dicēd. Nam & de ipa scriptu... plies mentionē facit in ps. xviij. Innocētes & recti adhesērūt mihi. Et iterū. Innocens manib⁹ & mūdo corde ꝛc. Quatuor aūt ꝑtinent ad ipam. Primū est detestari crīna. vñ di. lxxxvi. cap. Primꝰ. Primꝰ innocētie gradus ē odisse nephāda. Uñ ps. vij. q̄ dixerat. Judica me ſm innocentiam meā ꝛc. Ipe dixit. iniq̄tatem odio habui & aboiat⁹ sum. Scdm est neminē ledere. b. Aug. Vera innocētia ē q̄ nec sibi nec alteri nocet. & sic abel iust⁹ dr̄ a dño & de innocētia pnaliter cōmēdat... Quatuz ex ꝑtinēt ad innocētiam

Tertiū ē pūire malos si hz ptātez. Uñ. b. aug. dicit. Non ē innocētie ꝓcendo si nō ē vt in malū grauī incidat. Pertinet g̃ ad innocētis offi... non solū nemini malū iferre sed etiam cohibere a pecc... vel punire peccatū. xxiij

q. v. nō est. Non fuit g̃ pylatus innocēs q̄uis dixerit. Innocēs ego suz a sanguine iusti hui⁹. Matth. xxvij. q: potuit iudeos cohibere a malicia eoz & nō feci... Quartū est nō iudicare de hoibus in dubijs in malā ptē & bonam Uñ. b. Amb. Innocēs credit oi vbo. Non vituperāda facilitas: & cōmendāda bonitas. Ē est ee innocētē ignorare. ſ. p expientiā ad q̄d noceat. Et si circūscribit ab aliquo ꝺ oibus tñ iudicat qui fidē de oibus eē arbitrat. xij. q. iiij. innocēs. glo. iudicat. i. bñ ꝓsumit de q̄libet de his q̄ in se mala nō sunt. ſ fidē. i. verboz veritatē. Habet tñ istud locum circa facta hoim. Nam q̄tum ad ea q̄ sunt fidei & bonoz moz q̄ sunt necessaria ad salutē nō sic. Nā ſm Hiero. nō multū distat in vicio decipe vl decipi posse ... mus. xvj. q. j. si cupis. Uel istud credere oi vbo intelligit q̄ad amicos. Exēplum hui⁹ innocētie ponit ibidē Amb. de Josue q̄ ſm ꝓpl'm credidit gabaonitis. Judicū. ix. q̄ innocēs p... mend⁹ erit quē paucitas accusat: vl multitudo excusat. ex de ꝓsumꝰ. cū in iuuentute. & vt dicit adam. vbi ir... abilis ipetus ꝙuenit et flāma celerrimi mot⁹ aiam depascit exurit innocētiā. ꝓpōderat eni futuris ꝑtia. de pe. di. iij. inter hec. A scda & quarta ꝺditiōe dicunt martyrizati ab herode pueri innocētes. Uñ Apoc. xiij. Vidi sup montem syon agnū stantē. ſ. xp̄m qui innocentissim⁹ fuit. & cuz eo. cxliij. milia ... onit numez determinatū p indeter... i. illos innocētes. ps. Quis ascendet in montem dñi: innocens manibus ꝛc.

¶ De religione. Caplīn VII.

Eligio prout est virt⁹

r ... fic di... ē a Tullio. Est vtus p q̄a supioi cuidam nature quā diuinā vocāt curā cerimoniāq; vl cultū affert. Ubi nota. j. q̄ b nomē religio ſm. b. Tho. ij. ij. q. lxxxj. habet triplicē deriuationē. Dicit eni vl a relegendo. i. ea q̄ sunt diuini cultus: q: hmōi sunt frequēter in corde reuoluenda. Alio mō dicit a reeligēdo: q: deū reeligere debem⁹ quē amiseram⁹ negligētes ſm. b. Aug. r. de ciui. dei. Tertio mō dicit a ... eligādo ſm. b. Augu. q: nos religat vni oipotēti deo. q̄uocunq; autē dicak: siue ex frequēti relectiōe: siue ex iterata electione: siue ex religatione. religio ꝓpie ipoz at ordinē ad ... ipse est enim cui ꝓncipal⁹ religari dēm⁹ tanq̄ ... deficiendi ꝓncipio: & ad quē nostra electio ... ssidue dirigi dz sicut in vltimū finez: & quē etiā ... ligēt... eccādo amittim⁹: & credēdo & fidez ꝓtestando recupa... debem⁹. hec. b. Tho. Notak autē in dicta diffinitiōe ꝺ ... & actus ipsius vtutis religionis ab ipa elicitus. ſ. actus interior metis q̄ est devotio & oratio. q̄d & intelligit noie cure. & actus exterior vt adoratio. q̄ fit corpal⁹ vt p genuflexionē: ꝓstrationē: inclinationē: sacrificia rez exteriox oblatio ad dei honorem & hmōi. Dic actus exterior intelligit noie cerimonie. act⁹ aūt impat⁹ ab ista vtute pōt eē actus cuiuslibet vtutis: q: actū cuiuslibet vtutis possum⁹ ordinare ad dei honorē ſpālt modo. Nam & ieiunīū q̄d est actus abstinētie. Et abstinere a venereis q̄d est actus castitatis. & de elemosynā q̄ act⁹ misericordie vl liberalitatis ꝓnt ... ri ad dei honorē & reuerētiam sanctoz. Et sic sunt actus impati religi... ez Et sic intelligit illud Jacob. q̄ religio munda & imaculata hec est. visitare pupillos & viduas ꝛc. Uisitare eni pupillos & viduas est actus elicitus misericordie. Et sic dicitur esse religio. i. actus religionis impate. Et q̄uis oēs qui colūt deū ꝓnt dici religiosi. ſpālr tñ dicunt religiosi q̄ totam vitam suā deo dedicant.

De triplici deriuatione nois religio.

De duplici actu ꝺ religi...

§. I. De cultu dei qui est act⁹

ipsius religionis quomodo exhibeat. Nota q̄ colere dicimur hoies quo... honorificatione: recordatione: ꝓtia frequētamus. Et q: spālis honor debetur deo tanq̄ ꝓmo omniuz ꝓncipio. ideo etiam spālis ratio cultus debet ei qui greco noie vocak Eusebia vl Theusebia: vt ptz p

Universidad de Deusto
Biblioteca

Aug. de ciui. dei. Et notãdũ ſm Guil'. in ſũma. q̃tripler est cultus. ſ. cultus cordis oris ⁊ opis. De cultu interiori dicit Iſid. viij. etymo. Tria sunt q̃ in religiõis cultu ad colẽdũ deũ ab hominib⁹ requrunt: fides: spes: ⁊ charitas. ⁊ be. Aug. fide spe ⁊ charitate colim⁹ deũ. Et ibidez Aug. loquẽs de theusebia seu pietate q̃ est cultus dei dicit q̃ ſiſtit in cognitiõe dei ⁊ dilectiõe ⁊ debita subiectiõe. Cognitio vero ad cultũ dei ptinẽs est credulitas qua credit deo sicut credẽdũ est. ſcz ꝑpter se ⁊ sup oĩa sicut eĩaz prime veritati credendũ est. Itẽ credulitas qua credim⁹ de deo digna deo. vt ſũmã potẽtiã: ſũmã sapiam: ſũmã bonitatẽ: ⁊ ꝓsequẽtia ad hmõi. vt q̃ ipse ẽ oĩn bonoz creator et ꝓseruator: mũdi gubernator: hoĩs recreator: seruiẽtib⁹ sibi liberalissimus retributor. eoz vero q̃ ptinaciter esse rebelles sunt. zelatissimus vltor. Scda spes est nõ qualiscũq; ſz talis qualis ponẽda est in eo cui⁹ potẽtie est facillimũ liberari ab omni miseria. Cui⁹ sapiẽtie notissima est ipi⁹ nra miseria. Cui⁹ bonitati ꝓpriũ est misereri ſpr pere q̃ etiã ꝓpter liberalitatẽ suã fecit q̃cũq; fecit. Inipso g̃ sup oĩa est sperãduz. Tertia ẽ amor nõ qualiscũq; amor sed talis qualis amãdus est: q̃ optim⁹ est in se. ⁊ iõ amore dignissimus q̃ etiã est fons oĩm bonoz a quo suscepimus oĩa bona q̃ hẽim⁹ vel habuim⁹. vl'a q̃ suscepturos nos speramus q̃cquid boni susceputi summus. Et ista ptinent ad deuotiõez. Deuotio igit ⁊ ozõ est actus interior religiosus. Cultus oris est vocalis pfessio maiestatis diuine quã fideles facitur frequẽter oẽndo nõ solũ cordẽ sed ore vt in. pſa. hmõi deũ laudãdo: bñdicẽdo: gr̃as agẽdo: iurãdo: adiurãdo: debito mõ oze vouẽdo. Hinc lactãt⁹. li. v⁹ istõnũ. Uerbo sacrificari oz siq̃dẽ de⁹ verbũ est vt ipe pressus est. Sũmus igit cultẽdi ritus est ex ore iusti hois ad deuz directa laudatio. quetũ vt ipa fit deo accepta ⁊ humilitate ⁊ timore ⁊ deuotiõe maxie op⁹ est. Ne q̃s forte integratis ⁊ innocentie fiduciã gerẽs: tumoris ⁊ arrogãtie crimẽ incurrat eoz facto gr̃am virtutis amittat. Sed vt sit deo charus omniq; macula careat. misericordiã dei sp implozet. nihil q̃ aliud precẽ q̃ pcis suis veniã. Si q̃d boni ci venerit gr̃as agat. si q̃d mali. satisfaciat. ⁊ id sibi ob pctã sua euenisse fateat. Et nihilominus in malis gr̃as agat. in bonis satisfaciat. Nec tm̃ hoc in tẽplo putet esse faciẽdũ. ſz ⁊ domi. ⁊ in ipso cub... secuz habeat deũ in corde suo. qm̃ ipse est tẽplũ dei. Cult⁹ q̃is est vt cũ aliq̃s recognoscit singulare dominiũ suũ. q̃ etiã ecclia oz recognoscit xpo dicens. tu solus dñs. Dominiũ istud q̃ uz ad p.nas nr̃as recognoscimus. deo faciendo genu. exiones. pstrationes Et ista dicunt adoratio exterior. Nã interior est reuerentia mentis q̃ ei fit vt primo principio. Quãtũ vero ad nostram utilitatem oblationez alicui⁹ ptis bonoz illoz q̃ ab illo accepim⁹ vt p decimas primitias ⁊ oblationes. Ad cultũ etiã opis ptinẽt sacrificia veteris legis ⁊ sacramẽta noui testamenti ⁊ sacratas res reuereter tractãdo. De vicijs cõtrarijs religioni ⁊ actib⁹ ei⁹. ſ. idolatria. superstitiõe piurio voto ⁊ trãsgressione voti habes supra in scda pte in diuisiõi. ⁊. c. De decimis habes in scda pte. De deuotiõe sacrificio ⁊ oblatiõibus de lege dei seu hoĩs canonicis in. iij. parte in diuersis titu. Itẽ de symonia que est cõ sacra. ⁊ de sacrilegio h..es in sc.. pte titu. primo.

Qz tripler est cultus

§. II. De religione quomodo sit virtus ⁊ specialis ⁊ vna ⁊ maxima moralũ, sic declaratur ſm. b. Tho. ij. ij. q. lxxxi.

Qz Religio est virtus vna ⁊ spãlis ⁊ maxima.

Primũ probat sic. Uirtus ſm pbm est circa bonum. facit habẽtẽ ⁊ opus eius bonum reddit. vbi est ergo actus bonus, ibi necesse est ponere virtutem vnde procedit. Sed reddere debitũ alicui q̃d facit religio per actum eius. q: reddit deo debitũ honorem. hz rationẽ boni. q: p hoc q̃ reddit alteri d⁹ debitũ ab aliquo cõstituitur ordo in proportione conuenienti respectu ipsius quasi cõuenienter ordinatus ad ipm. Ordo aũt hz rõnez boni sicut modus ⁊ spẽs ſm aug. ergo religio ẽ vi⁹. Quãtum ad scdm. ſ. q̃ sit spãlis virtus oſtdit sic. Cũ virtus ordinetur ad bonũ. vbi est spãlis rõ boni. ibi opz esse spãlem virtutem. bonũ aũt ad q̃d ordinat religio. est exhibere deo debitum cultũ ⁊ honorẽ. Honor aũt debet alicui rõne excellentie. Et q: deo cõpetit singularis excellentia inq̃tũ oia i infinitum trãscendit, ſm oimoduz excessum: ideo ei debet specialis honor sicut ⁊ in reb⁹ humanis. Uidem⁹ em̃ q̃ in diuersis excellẽtijs psonarũ diuersus honor debet: q: alij patri alij regi. Est g̃ religio virtus spãlis. Qz Religio sit virtus ⁊ vna ⁊ maxima.

Qñ aũt vna virtus q̃tus honor exhibeat trib⁹ ꝓpõnis diuisis ꝓbat sic. Habitus distinguunt ſm diuersam rõnem obiecti. Pertinet aũt ad religiõ.. exhibere reuerentiã vni deo ſm vnã rõnem inq̃tum scz est pmũ pncipiũ creatiõis ⁊ gubernatiõnis rez. Persone em̃ diue q̃uis sint tres. sunt tri vnũ pncipiũ creatiõis ⁊ gubernatõis rez. ⁊ ideo eis vna religione seruit. Non est aũt virtus theologica. sicut fides: spes: ⁊ charitas: q: iste hñt deum ⁊ p ſe. ⁊ p obiecto seu materia credim⁹ em̃ deũ: sed religio nõ hz deũ pro materia, materia em̃ eius est act⁹ q̃ fiunt in deo cultu qui nõ attingũt ex se: sed ẽ virtus moralis cuius eẽ est circa ea q̃ sunt ad finem. Et q: hz deũ pro fine, primo: est maxima moralium Itẽ nota q: latria idez ẽ q̃d religio. Est aũt vocabulũ grecum: ⁊ interpretatẽ latine fuit', signs non oẽm seruitutem sed illã que exhibet alicui vt primo pncipio oĩm ⁊ vltimo fini. ⁊ ideo soli deo exhibẽda. Et primo q̃dem interi⁹ mentes ei subijciendo vt nr̃o creatori. Scdo exteri⁹ aliq̃ opa faciẽdo exteri⁹ in ei⁹ honorẽ q̃si p illa ꝓtestando nos seruos eius. Exhibem⁹ aũt deo reuerentiã ⁊ honorẽ: nõ ppter ipm q̃ est gloria plenus in seipso cui a creatura nil adijci pot: sed ppter nos q̃ ex b̃ q̃ deũ reueremur ⁊ honoramus mens nr̃a ei subijcitur: ⁊ in hoc eius pfectio cõsistit. Quelibet em̃ res pficitur per hoc q̃ suo supiori subditur: sicut corpus p hoc q̃ vnificatur ab anima.

§. III. De sanctitate nota

De triplici acceptione sanctitatis.

ſm be. Tho. ij. ij. q. lxxxi. q̃ est eadẽ virtus cũ religione ſm essentiam: sed differt ſm rõnem. Pro cuius declaratione sciendũ q̃ sanctitas tripl⁹ sumit: scz, aut ipsorum firmitate puritatẽ: ⁊ ad dei cultũ applicatõem. Quãtũ ad primum sciendum p apud antiquos sancta dicebant q̃ legib⁹ erãt iniuncta vt violari nõ deberẽt. Un̄ dr aliq̃ sanctũ: q: est legib⁹ firmatum. Quãtum ad scdm: scz, aut importat mũdiciam: huic nomini catõi cõpetit nomẽ gr̃e cũ videlicz agios. q̃ latine dr sine terra. Pot aũt ſm latinos hoc nomen sanct⁹ ad mũdiciam ptinere: vt dicat scũs q̃si sanguine tinct⁹: eo q̃ antiq⁹ illi q̃ purificari volebant: sanguine hostie intingebant. vt dicit Iſid in li. Ety. Quãtum ad tertium vtraq; significatio: scz firmitatis ⁊ mũdicie cõpetit vt sanctitas attribuat his que dino cultui applicantur: ita vt nõ solum hoies sed templa et vasa ⁊ alia hmõi. que sanctificari dicunt ex b̃ q̃ cultui diuino applicant. Munditia em̃ necessaria est ex b̃ q̃ mens deo applicet q̃ mens humana inãnat ex.. q̃ inferioribus rebus iungit: sicut ⁊ q̃libet res ex cõmixtiõe peiozis fordescit: vt argentũ ex immixtione plumbi. Opz aũt q̃ mens ab inferioribus reb⁹ abstrahat. ad b̃ q̃ supme rei possit ꝓiungi. ⁊ ideo mens sine mũdicia deo applicari non pot. Un̄ ad Heb. vl. Pacẽ sequimini cũ oibus ⁊ sanctimonia: sine q̃ nemo videbit deum. Firmitas etiã exigit ad hoc q̃ mens deo applicet. Applicatur em̃ sicut vltimo fini ⁊ primo pncipio. hmõi aũt oz eẽ maxime immobilia. Un̄ aplus ad Ro. viij. Certus sum enim q̃ neq; mors neq; vita separabit me a charitate. Sic ergo sanctitas dr ꝓ quam mens seipaz ⁊ actus suos applicat deo. Un̄ nõ differt a religione ſm essentiã sed solũ rõne. Uera enim religio .. ſm q̃ exhibet deo debitũ famulatũ i his q̃ spectant ptinent ad cultũ diuinũ vt in sacrificijs: oblatiõib⁹ ⁊ alijs hmõi. Sanctitas aũt dr ſm q̃ hõ non solũ hoc sed alia vtutum opa re..rit in deo. vel ſm q̃ hõ se disponit per bona opa ad cultum diuinum.

Immutatũ ad oẽndũ ꝑpẽ tr.a.

De oratione. Capitulum. VIII.

De oratione que est actus religionis.

De triplici errore circa ozõnem.

Nota ſm. be. Tho. vbi. s. ꝑpe est ad deum dirigẽda: vt ps ex diffinitiõe eius supraposita. Ratio est ſm. b. Tho. q: id q̃ principalit debem⁹ petere ẽ vita ⁊ non aliud nisi in ordine ad ipm inq̃tũ põt nos ad ipsam iuuare: ſz null⁹ põt dare vitã eternã nisi deus. Si ãt fuerit ozõ ad scõs: ita ad eos dr fieri seu dirigi: q̃ id q̃ petit expectet a deo nõ a scõ illo nisi p modũ intercessionis spando: scz meritis ⁊ pcib⁹ illius sci a deo obtinere. Pot g̃ dici q̃ ozõ ꝑpe fit ad deũ: deprecatio ad scõs ſm Lallio. Petitio aũt ⁊ supplicatio pot fieri eriã ad hoies. Quibusvnũ frequenter sumit pro alio. Nã ⁊ locutiões rhetoricẽ dicunt ozõnes: ⁊ eas faciẽtes vt ambasiatores oratores dicunt: ⁊ q̃ fit ad deũ q̃ncumq; dr deprecatio. iuxta illud. Exaudi deprecationẽ quã deprecor. Fit ozõ ad deum rõne sue bonitatis quã cõicare pot. Dicatur em̃ inq̃tum est bũs: ⁊ alijs beatitudinẽ largiens. Pcipue quemt deo rõne sue essentie q̃ ẽ cõis trib⁹ ꝓpris q̃rũ ⁊ opa sicut ⁊ volũtas sunt inseparabilia: vt q̃dvna vult ⁊ dat ⁊ alia: ⁊ ad ipm deũ trinitatẽ pt oratione: ⁊ ad quãlibet ꝓsonã intẽdendo q̃d ab vna petitur ab alijs recipe. Ad ipm etiã dirigit ozõ: q: vna ꝓsona est deus ⁊ hõ: ⁊ inq̃tum deus est sperari pot ab eo oẽ bonũ cũ pce et ſpiritu sancto. Fit ozõ vl deprecatio ad sanctos ⁊ ad angelos bonos sicut ad mediatores ⁊ pcurantes nobis bona a deo. Et eodẽ mõ ad gloriosam vginez q̃ q̃to magis pia ⁊ maioris pmi⁹ tanto magis ꝓ nobis orat. Cũ em̃ sci cognoscant invisibilem vbi oia q̃ ptinẽt ad eoz gloriã ⁊ ad magnã eoz gloriã est o alios iuuare possint: q̃i deo cooperatores exãtes. ideo stati in vbo vident eoz vota q̃ eos interpellãt Uidendo aũt nõ semp orãt ꝓ illis q̃ se eis cõmendãt ad p curandũ eis q̃d petũt: sed tũc q̃n in ipo vbo vidẽt b̃ ee deo placitũ postulare: ⁊ tũc postulãtes semp exaudiũt. Et cuz in patria nũc sint cõiter tm̃ eie sanctoz: noiant tm̃ sub noibus q̃ hẽbant in .. pe stituti. Dicit em̃ scẽ petre vl'a paule nõ aia petri orat ꝓ nobis: ergo vz q: ex bonis opibus hic factis meruerũt vt possent orare ꝓ nobis: ⁊ eriã i tẽlitimo niũ future resurrectiõis ſm. b. Tho. vnde Job. v. Ad alium quem sanctoz cõuertere. Ad eos q̃ sunt in mũdo. nõ dr ꝓ pte fieri oro: q: cũ vita eterna q̃ pnci.. dr petitur ad sanctos qui eã hñt: ⁊ nõ ad eos q̃ non hẽnt vt cõuersantes in mũdo dirigẽda est ozõ vel deprecatio. Et eadẽ rõne ad eos q̃ sunt in purgatorio nõ est dirigẽda ozõ cũ sint in afflictione. Sed nec supplicatio sicut ad bonos q̃ sunt in mũdo: q: nõ sunt in statu merẽdi sicut illi. Qñ aũt ozõ facta pascasio erãti in purgatorio vt liberaret demoniacũ vel infirmũ ſm Bze. in dyal'. hoc nõ fuit. q: pascasius procurauerit: sed ex fide ⁊ deuotiõe orantis.

Quãdo ozõ fit ad sãctos ⁊ an gelos.

§. I. Quid sit oratio. Oratio sumitur tripl'r. Uno mõ large pro q̃libz bona opatiõe Un̄ sup illud. i. ad Thessa. vlti. Sine intermissione orate. Glo. dicat. Semp orat q̃ semp bona facit. Scdo dr ozõ applicatio mẽtis ad deũ. ⁊ sic dicit Jo. dam.. q̃ ozõ est ascensus ꝑ intellectus in deũ. ⁊ intellectus b̃ apprehendit vim apprehensiuã q̃ dr intellectus speculatiu⁹: ⁊ vim motiuaz q̃ dr intellectus practicus. Intellectus speculatiu⁹ ad deum ascẽdit cũ considerationẽ mali ⁊ suozũ defectuũ ad cõsiderationem boni sufficientissimi ⁊ cõpletissimi supplere illos defectus trãsijt. Et inuit hic modus quo dr, cedere q̃ vult orare. Primo em̃ dr defectus suos cõsiderare: deinde ascẽdere ad eius liberalitatẽ qui pot b̃ supplere. vñ. iij Reg. viij. dr. Si q̃s cognouerit plagã cordis ꝛc. Intellectus practicus ad deũ ascẽdit desiderio ⁊ spe ad liberatõnem eius: spando impleri desideriũ suum. Tertio mõ sumit ozõ ꝓ postulatiõe deo facta. ⁊ sic diffinit Jo. dam. q̃ ozõ est petitio decentium deo. Et sic dicit xp̃us discipulis Mar. vi. Cuz oratis dicite. Patet .. r q̃ es in ce. ꝛc. vbi docet petere eaposia. que iuste p.. peti ⁊ ordinem quo peti debent: ⁊ cõtinet septem petitiones.

De duplici acceptõne ozõis

Orãs dr duo facẽ.

§. II. Ad quem dirigenda seu porrigẽda sit ozõ. Nota ſm. be. Tho. vbi. s. ꝑpe est ad deum dirigẽda: vt ps ex diffinitiõe eius supraposita. Ratio est ſm. b. Tho. q: id q̃ principalit debem⁹ petere ẽ vita ⁊ non aliud nisi in ordine ad ipm inq̃tũ põt nos ad ipsam iuuare: ſz null⁹ põt dare vitã eternã nisi deus. Si ãt fuerit ozõ ad scõs: ita ad eos dr fieri seu dirigi: q̃ id q̃ petit expectet a deo nõ a scõ illo nisi p modũ intercessionis spando: scz meritis ⁊ pcib⁹ illius sci a deo obtinere. Pot g̃ dici q̃ ozõ ꝑpe fit ad deũ: deprecatio ad scõs ſm Lallio. Petitio aũt ⁊ supplicatio pot fieri eriã ad hoies. Quibusvnũ frequenter sumit pro alio. Nã ⁊ locutiões rhetoricẽ dicunt ozõnes: ⁊ eas faciẽtes vt ambasiatores oratores dicunt: ⁊ q̃ fit ad deũ q̃ncumq; dr deprecatio. iuxta illud. Exaudi deprecationẽ quã deprecor. Fit ozõ ad deum rõne sue bonitatis quã cõicare pot. Dicatur em̃ inq̃tum est bũs: ⁊ alijs beatitudinẽ largiens. Pcipue quemt deo rõne sue essentie q̃ ẽ cõis trib⁹ ꝓpris q̃rũ ⁊ opa sicut ⁊ volũtas sunt inseparabilia: vt q̃dvna vult ⁊ dat ⁊ alia: ⁊ ad ipm deũ trinitatẽ pt oratione: ⁊ ad quãlibet ꝓsonã intẽdendo q̃d ab vna petitur ab alijs recipe. Ad ipm etiã dirigit ozõ: q: vna ꝓsona est deus ⁊ hõ: ⁊ inq̃tum deus est sperari pot ab eo oẽ bonũ cũ pce et ſpiritu sancto. Fit ozõ vl deprecatio ad sanctos ⁊ ad angelos bonos sicut ad mediatores ⁊ pcurantes nobis bona a deo. Et eodẽ mõ ad gloriosam vginez q̃ q̃to magis pia ⁊ maioris pmi⁹ tanto magis ꝓ nobis orat. Cũ em̃ sci cognoscant invisibilem vbi oia q̃ ptinẽt ad eoz gloriã ⁊ ad magnã eoz gloriã est o alios iuuare possint: q̃i deo cooperatores exãtes. ideo stati in vbo vident eoz vota q̃ eos interpellãt Uidendo aũt nõ semp orãt ꝓ illis q̃ se eis cõmendãt ad p curandũ eis q̃d petũt: sed tũc q̃n in ipo vbo vidẽt b̃ ee deo placitũ postulare: ⁊ tũc postulãtes semp exaudiũt. Et cuz in patria nũc sint cõiter tm̃ eie sanctoz: noiant tm̃ sub noibus q̃ hẽbant in .. pe stituti. Dicit em̃ scẽ petre vl'a paule nõ aia petri orat ꝓ nobis: ergo vz q: ex bonis opibus hic factis meruerũt vt possent orare ꝓ nobis: ⁊ eriã i tẽlitimo niũ future resurrectiõis ſm. b. Tho. vnde Job. v. Ad alium quem sanctoz cõuertere. Ad eos q̃ sunt in mũdo. nõ dr ꝓ pte fieri oro: q: cũ vita eterna q̃ pnci.. dr petitur ad sanctos qui eã hñt: ⁊ nõ ad eos q̃ non hẽnt vt cõuersantes in mũdo dirigẽda est ozõ vel deprecatio. Et eadẽ rõne ad eos q̃ sunt in purgatorio nõ est dirigẽda ozõ cũ sint in afflictione. Sed nec supplicatio sicut ad bonos q̃ sunt in mũdo: q: nõ sunt in statu merẽdi sicut illi. Qñ aũt ozõ facta pascasio erãti in purgatorio vt liberaret demoniacũ vel infirmũ ſm Bze. in dyal'. hoc nõ fuit. q: pascasius procurauerit: sed ex fide ⁊ deuotiõe orantis.

Quãdo ozõ fit ad sãctos ⁊ an gelos.

§. III. Quid sit in oratione petendũ. Sciendũ q̃ petitiõ ꝑtr ⁊ bona spãlia: ⁊ tpalia: et ita ꝓpria penalia: sed diuersimode. Nã bona spãlia, vt dicit b. Tho. ij. ij. q. lxxxiij. ar. v. ⁊. vi. si sunt necessaria ad salutem vt gr̃a ⁊ vtutes simpl'r ⁊ absolute peti pnt ⁊ sunt absq; ꝓditione. ſ. si placet deo: vel si est ꝓ salute nr̃a: ⁊ hmõi. Et multo magis ipam salutẽ ⁊ regnũ: ⁊ filiationem ꝓpetrũ. Deo em̃ b̃ placz q̃ vult oẽs hoies saluos fieri: ⁊ ipe nos ad b̃ iuitat dicẽs. Primũ q̃rite regnũ dei ⁊ iustitiã eius. i. vtutes q̃b⁹ acq̃rit. Un̄ ⁊ fidem spes ⁊ charitatẽ docuit postulare sub figura panis piscis ⁊ oui. Bona vo tpalia: vt sanitatẽ: filios: honores: diuitias: ⁊ hmõi. Aut spãlia nõ necessaria: vt scia: eloq̃ntia: ⁊ hmõi peti pnt. non tam absolute sed sub cõditione: si fiat pro salute nr̃a. nam multis talia sunt ad pniciẽ. De his g̃ que pnt malũ euentũ hr̃e pt eẽ aliqualr vs nia Socratis. q̃ vt refert Ualeri⁹ maxim⁹. nihil vltra a dijs imortalib⁹ petẽdum arbitrabat q̃ vt bona tribuerent: q: bi demum scirent q̃d vnicuiq; vtile foret Sz necessaria ad salutẽ determiate peti pnt ſm. be. Tho.

Quid sit petendus in oratione.

Qz debẽt pe ti ꝓpria ⁊ tpalia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pbi.s.Et q̄ peti possint ex ē pbak.q: ſm aug.ad pbā.ē licet ozare qđ licz̄ deſiderare.Sic ḡ licz̄ nob̄ deſiderare iſta tpalia.ū vt ſ eis finē ꝓſtituam⁹ ſ sic qđā adminicula qb⁹ iuuamur ad ꝺ̄ dū in bītudinē.inq̄tū p ea vita cozpal' ſuſtentat.Et ſic nob̄ oz̄ganice deſeruiūt ad act⁹ virtutuz.vt ꝺz.i.etb.ſic licz̄ p ipſis tpalib⁹ ozare vt cū habēt teneāt.cū nō habent habeant ad ſufficiētia vite decētis.cū ꝺditiōe tñ vt dictū ē. Mala penalia nō licz̄ petere i oz̄one niſi in ordine ad bonū.vt.ſ.p flagella q̄s cōuertat ad deū.Et ſic intelligēde ſunt imp:ecatiōes multe q̄ ponunt in ſcriptura ꝯ inimicos.vt illō pſal. Erubeſcāt z̄ turben.z̄c. z alia hmōi. Petit em̄ ꝓturbatōez inimicoz p tribulatiōes vt p illas cozriganť z̄ conuertanť ad deū. Pñt vltra dictā expoſitiōnē etiā m̄ intelligi. Uno mō vt itelligank ſcti in hmōi petere nō p ipos hoies ſ ꝯ regnū pcti.vt ſcz deſtruantur pctā in cis.z erubeſcāt p penitētia z hmōi. Scđo mō vt ſi dicta p modū pphie pnūciant̄ qđ eis euenier.z ſic ponit pñs optatiuū vl'ipatiuū p futuro idicatiui modi.vt illō dup' ꝓtritiōe ꝓtere cos dñe.i.pteres. Tertio mō ꝓformādo volūtatē ſuā cū volūtate diuina circa dānatiōnē p ſeueratiū in peccato. Mala vero tpalia ozare z petere alīs ex odio eſt mortale. Et ſimil'r petere poſſe facere mala criminalia.vt furū z hmōi.

Quō mala penalia ſunt petēda vel imprecanda alijs.

§.IIII. Cui cōueniat ozare

Dicendū q̄ creature rōnali cōpeheđo angelū ſ homi. Et hoc patz ex noiez diffinitiōe. Dicit oz̄ ſm Laſſi. quaſi oz̄is rō. Un̄ ſignificat aliquez actū rōnis exp̄ſſum p effectū oz̄is. Diffinit etiā q̄ eſt petitio vt dictū eſt.ſ. Petitio aūt eſt actus rōnis ſicut⁹ imp̄iū. Sz pe[illegible] applicat deſiderīū volūtatis ad deū q̄ non eſt ſub p[illegible] ſupra ſcz deū. Imp̄iū aūt applicat ip̄s deſiderīū ad ſubiectos p p̄ceptū. Reperitur aūt creatura rōnalis ſub triplici diferētia. Prima vt vnita creatori: ſcđa in actu cōprehen ſori: tertia in ſtatu viatori. Scđm primū modū ſic competit xp̄o ozare inq̄tū hūanitas creata eſt vnita deitati. Ip̄i ergo cōpetit ozare in celo inq̄tū.ſ.hō. Ro.viij. Qui etiaz interpellat p nobis.z alib. Aduocatū habem⁹ z̄c. Jo.xvi. Ego rogabo p̄ez.p vobis ait ip̄e. In mūdo aūt freq̄nter ozauit. Luc.ix. Erat pnoctās i oz̄one. Nō p ſe idigēs.ſ in hoc nob exēplū p̄bēs. Ozabat vt hō exaudiebat⁹ deus. Spūs aūt ꝺ̄ poſſ[illegible]mare. Ro.viij. gemitibus inenarrabilibus.q: nos poſtulantes [illegible]cit. Angelis bonis z ſctis in patria ꝓuenit ozare ozant vtiq̄ p nobis. [illegible]pbak tr[illegible]liciter.

Xp̄o competat ozare,

Pzio aucte.ij. Qbab.vlti. ꝺ̄ de hie[illegible]defuncto. Hic eſt qui multū ozat p pplo. Scđo rōne. [illegible] oz̄ō p alīs facta cū ꝓueniat ex charitate q̄to ſcz q̄ ſunt patria ſunt pfectiozis charitatis tāto magis ozāt p viatorib⁹ q̄ eoz oz̄ōnibus p̄nt iuuari. q̄to aūt deo cōiūctiores tanto eoz oz̄ones ſunt magis efficaces. Sz em̄ hoc oz̄do diuin⁹ vt ſupioz ex cellentia in iferioza refundak. ſicut ex claritate ſolis in aere pz. Un̄ ſm Hiero. Si apl's z martyres adhuc in corpe cōſtituti. q̄ſ p ſe ꝺ̄nt eſſe ſollīciti p alīs ozāt. q̄to magis poſt cozonas: victoriaz: z triūphos. Tertio ex officio cōſuetu[illegible]e eccl'ie q̄ dirigit oz̄ones ad ſctōs. vt pz in letanijs. ſ. Illuſtra aūt hoc [illegible]z ſi nō ozarent. Oō aūt aīalia bruta [illegible]cūtur deū inuocare in pſal. ipzopie eſt. inq̄tū ſcz naturali deſiderio aliq̄d [illegible]eo deſiderāt qđ a deo obtinēt. ſicut z dicunť obedire. no q̄ſi p̄cipiētes z intelligētes mandatū. ſ inq̄tū naturali inſtinctu mouētur ab ip̄o. pē. Hoc faciūt verbū eius. Tertio ꝓuenit ozare viatoribus omibus nō ſolū iuſtis ſ etiā pctōrib⁹. licz̄ em̄ dicat Jac.v. Multū valet deprecatio iuſti aſſidua. Valet tñ z exaudiť oratio pctōris. vt pz de oz̄one publicani. Luc.xviij. Et hoc nō ex merito ſui ſicut iuſti audiunť. ſ ex pura miſcōia. ſi tñ debite ozat. Nec eſt ꝯ illud ioh.ix. Pctōres de⁹ nō exaudit. q: intelligitur ſm tho. cū petit inq̄tum pct[illegible] ſm deſideriū peti.i. cōmittēdo aliq̄ iniquū. z q: n[illegible]udiatur ꝓcedit ex miſcōia dei, Ul' p̄t dici ſm be. Aug. q: illud dixit Lelido niue nōdum ꝓfecte illuminatus. Sic em̄ putabat ſed ſic nō erat. Sic pctōr etiā inimicitias ſuas dicēdo ꝑ nr̄as. vel aliud ꝓpter ſui ſalutē nō peccat. nec mentit dicēs. Dimitte nobis ꝛc. Loquit em̄ in ꝑſona eccl'ie que ſemper dicit verum. Et ſic de alīs hmōi oz̄ōnibus.

§.V. Pro quibus perſonis

debemus ozare. Dicēdū q̄ hoies debēt ozare primo p ſe ipſis: ſcđo p defunctis: tertio p viuis alīs. De ordine tñ nō eſt [illegible]tū curādū vtrū p̄ius p vno q̄ p altero dūmodo oz̄et p ſe z̄ p alīs. Sicut aūt q̄libet tenet magis diligere ſalutē ſuā q̄ [illegible]ſcūq̄ alteri⁹. ita z magis p ſe ozare tenet̄ur. Et q: ex p̄cepto tenet̄ q̄libz ad faciēdū ea q̄b⁹ p̄ſeq̄tur ſalutē. Salutē aūt p̄ſequi nō poſſet niſi p gr̄am z virtutes q̄ dank a deo freq̄nter mediāte oz̄one. ꝺ ex p̄cepto tenet̄ hō aliq̄n ozare. ſz q̄n vel quō nō eſt determinatū. et difficillime ꝺterminaret. pe. de pa[illegible]niſi forte in articlo ne ceſſitatis vel in periculis. Quādo q̄s facit oz̄onē p ſe ſp exaudiť. Si tñ cōcurrāt alie tres ꝺditiōes ſcz petendo ne ceſſaria ad ſalutē pſeuerāter z pie. ſm be. tho. in. iij. Quā uis aūt pctōr nō poſſit ozare pie. ita ſcz q̄ ei⁹ oz̄o ex habitu pietatis infozmet p̄t tñ ei⁹ oz̄o eſſe pia q̄tū ad hoc q̄ petit aliq̄d ptīnēs ad pietatē. ſicut ille q̄ nō ḥz habitū iuſticie p̄t aliq̄d iuſtū velle. Et q̄uis ei⁹ oratio nō ſit meritoria ex quo eſt in mortali pctō. p̄t tñ eē impetratoria. q: meritū innititť iuſticie impetratio q̄re. b. tho. ij. ij. Si aūt deficiat aliqua iſtarū ꝺditionū aliq̄n exaudiť aliq̄n nō. Pzo defunctis p̄t z ꝺz ozare. nō tñ p omnib⁹. nā p his quos cōſtat eſſe in gl'ia vl' credit[illegible]ia vt p canonizatis: ozare nō ꝺz. q: nō indiget. Aug. Jniuriaz facit martyri q̄ ozat pro martyre. ex̄ ꝺ cele. miſ. Cū marthe. Pzo his [illegible]nt in inferno dānatoz̄ū ſeu in lymbo nō ꝺz ozari. q: nō p̄nt iuuari nec in aliquo ſublevari. Sed tñ p exñtib⁹ in purgatorio. vt. xviij. q. ij. Anime. z. c. Temp⁹. Sz q: nō possumus ſcire q̄s vadit ad purgatoriū vel infernū vel paradiſum quoad adultos. iō p omnibus defunctis p̄t oz̄ari. q: vt ait Aug. Deli⁹ ſuperūt iſta ſcz ſuffragia q̄bus nō obſunt nec pro ſunt q̄ deerūt q̄b⁹ p[illegible]nt. xiij. q. ij. nō eſtimem⁹. Pzo morientibus in excōicatione vel in aliquo mortali notorio. ſine ſignis ꝓtritiōis ozari nō p̄t oz̄one ſoleni. vt ꝺcēdo miſſam defunctoz̄ p eis. ſ bñ oratiōe priuata ſm ꝑpe. de. pal'. Et hec eſt rō q: in extremo vite potuit cozde penitere z ſic ſaluari z̄c. Cū iſte ſumptiōe p̄t ozari ſcilz ſi nō eſt in inferno. z q: defuncti ſunt in maiori afflictiōe q̄ [illegible]ui. z non p̄nt ſe in aliquo adiuuare ſicut viuētes. iō videť magis p oz̄ādū. Pzoviatoribus oibus ozari p̄t bonis z ma[illegible]r etiā p̄cisis. [illegible]p̄cisis quidē vt excōicatis z here ticis oz̄one p̄tuara vt deus p[illegible]at eos ad vnitatē. Non z hūana aūt inter oz̄ones que fiūt p mebris eccl'ie quoz ſuffragio eccl'ia eos p̄tuat. Pzo bonis aūt ozandū eſt vt p̄ficiāt z p̄ſecuerent. z hoc ſcz ozando p iuſtis fit triplici ratione.

Qui pro excōicatis fit oratio

Hereticis oratio nō fit

Qui pro infidelibus fit oratio

Pzimo q: multoz p̄ces citius exaudiunť. q̄ rō tāgitur in glo. ſup illud ad Rom. xv. Juuetis me in oratiōibus veſtris. Scđo ex iuſtis gratie agunť deo de bñficijs collatis iuſtis. Certio vt nō ſupbiant dū vidēt minorib⁹ ſuffragijs indigere. bea. Tho. ſe. ſe. Pzo malis nō ſpecialis vt p̄tertantur ad p̄niam. ſ fiunt aūt oratiōes p malis ſed non exaudiuntur niſi p̄destinatis. ſed q: hoc diſcernere nō poſſunt. ideo pro omnibus ozandū. dum neſciētes q̄s pertinet ad p̄destinatoz numerū z q̄s nō p̄tineat. ſic ad oēs affici debemus vt velim⁹ oēs hoies ſaluos fieri. xxiij. q. iij. Corripiank. Etiā p inimicis ozādi eſt ſicut xp̄s docuit dicēs Matth. v. Ozare p p̄ſequētibus vos. Et etiaz in cruce dixit, Pater ignoſce illis. Luc. xxiij. z p inimicis ozare eis mala in[illegible]vindicta mortale eſt. Ozate p eis in generaliter ſcz ab oratione quā facit in generali p oibus fidelibus no intēdat excludere inimicū teneť ex p̄cepto. alioq̄n cōtrariū faciēdo p̄ti[illegible]ret ad [illegible]nozē vindicte. Jn ſpāli ozare p eo non teneť quis niſi ſm p̄paratione, animi in alīs

Qui pro ſeipſis fit oratio

Qui pro defunctis fit oratio

Qui pro inimicis

quo caſu neceſſitatis q̄n hoc indigeret ad ſalutē ꝓſeq̄ndā cū viderz alios p eo ozare pfectōis eſt cū magis mereak. Un̄ dicit Auguſti. in ſermo. Niſi Stephanus pro ſaulo ozaſſet ecclesia dei paulum nō habuiſſet.

§.VI. De temporib⁹ ozandi

Quo tpe oz̄andū.

Ubi ſciendū q̄ cū xp̄s dixerit. Lu. xviij. Opz̄ ſemp ozare z nunq̄ deficere. Et apl's. i. ad Theſſa. v. Sine intermiſſione ozate. Non ſunt hec itelligēda ſupficialit̄ q̄ ſum ad ip̄m actū oz̄ōnis. p cōtinuo tpe: q: illud eē impoſſibile cum oporteat dormire comedere z in alīs o[illegible]upari: ſed ſm q̄ exponit be. Tho. ij. ij. tripli. Primo q̄ſiad deſideriuz charitatis q̄ eſt cā z motiuū ad oz̄onez. Hoc dzeē in nob̄ ꝑmanente actu vel habitu. vbus aūt hmōi deſideriꝫ manet in nobis in [illegible]s q̄ facim⁹ ex charitate z in gloriā dei. Hia em̄ debem⁹ facere in glo[illegible]m dei. z ſic ſemp ozam⁹. Scđo q̄tū ad effectū vel in ip̄o ozāte. Nā ex ipſa oz̄one facta ſe pe: etſi nō cōtinuo remanet magis deuot⁹: z p nūc etiaz ꝺz ozare reſpectu illi⁹ oz̄ōnis effectus vl' in alīs puta cū ſuis bñficijs. puocat aliq̄d ad oz̄adum. p ſe etiā cuz ab oz̄one q̄eſcit. Tertio ꝺz q̄s ſemp ozare q: nō omittit q̄n tpi⁹ debitis ozet: z tunc eſt ibi diſtributio accōmoda. Et q̄uis nec ex p̄cepto naturali nec ꝺno ſit nobis ꝺterminatū tp̄s ozandi ſed ex ip̄oſitōe eccl'e q̄tū ad oēs die⁹ diſſicis z feſtis ſcz audire miſſam. de ꝑſe. di. i. Miſſas. z ex̄ de poen. vt die⁹. q̄tum ad bñficiatos z ordinatos in ſacris oi die: ſcz dicere horas canonicas. ex̄ de cele. miſ. dolētes. tam ſacra ſcriptura admonendo deſi[illegible]at aliq̄ tpa oz̄onis. Dicit em̄ ps. Veſpe manet meridie narra. z̄c. Et alibi. Media nocte ſurgebā ad cōfitendū tibi. Et de Dañ. ꝺz. vi. c. q̄ſtribus tp̄ibus in die flectebat genua ſua ad oratiōnē. p̄ter tres rōnes ſm Hie[illegible] Primo ob excitationem z reminiſcentiam ex determinatōe: vt ſi aliquo tpe detenti fuerim⁹ ip̄s tp̄s determinatū in ſcriptura: etſi nō p̄ceptoze tñ admonitozie ad ozandū inuitet. determinata em̄ magis ducunt ad memoriā z excitant q̄ generalia. pticularia em̄ magis mouent. Scđo ob cōgruētiam ex hois diſpōne in illis tp̄ibus dictis. Ipſa em̄ tpa magis [illegible]gruūt ad oz̄onez media ꝺdem nocte. vt ſm Hilarium cuz marie[illegible]cozpis vitijs opportunitas dak tūc p̄cepit vt eadē vitia legis meditatōe franganť. Itez ſm. b. Amb⁹. q: media nocte ſoler ſponſus venire: ſcz ad viſitandū aiam ꝺſolatio[illegible]. ex eo q̄ tunc ex ſolitudi[illegible]tenebris noctis ſenſib⁹ clauſis mens min⁹ diſtrahit. Veſpe aūt. i. ſero ſm Amb⁹. q: pctā z negligētias tocius diei abſtergere debem⁹ lacrymis cōpūctōis z notionis. Mane vo ſm eūdem p[illegible]ā digeſtionē ſolu ſenſib⁹a ligamie ſopozis [illegible]pigoz: mētis laxat: z reſoluitur ſpū mentis nr̄e reuocari debem⁹ z implere illud p̄s. Dixi nunc cepi. Meridie vo ne actib⁹ ſeculi q̄bus nos accōmodamus. p̄ter neceſſitatē vite nimis inergamur. Et. p pter affectū in deū attēdere cōgruit in oz̄one z dicere cuz p̄s. Eripe me de luto ne intingar. Tertio ob inſinuandam indigentiā ex mortali ſignificatione. Ille em̄ q̄tuoz tē porib⁹ ſignificat initiū p̄fectōis finis z cōſummatio boni opis z tolerātia aduerſoz̄. Mane em̄ q̄ eſt p̄ncipiū diei artificialis ſignificat initiū boni opis. Meridies, pgreſſum. Veſpe aūt eſt finis [illegible] finē. Nox ſignificat aduerſitatem. Dec em̄ oia nobis ſunt ex gr̄a dei quā p̄cib⁹ obtinemus: q: ea indigemus. De hozis canonicis quē[illegible]a tenetur ad eas. hēs in. ij. pte ti. ix. c. xij. Et pte. iij. ti. xij. c. liij.

Omnibus tpib⁹ meliꝰ tpiliꝰ ſit oratiō vacādum z q̄re ppter tres cās.

De additō mb⁹ oz̄ōis ma vt ex tis z fiet vobis. audiatur,

§.VII. De conditionib⁹ cōcurrentib⁹ ad oz̄onem

Ad oz̄onem: q̄z aliq̄ ſunt de neceſſitate: aliq̄ de ꝑfectione: aliq̄ de maioi vtilitate. Tota ergo ſm Ray. z Poſti. q̄ oz̄o ꝺz fieri cū fiducia z ſecuritate: ſcz [illegible]nēdi q̄ petitur. Jaco. i. Poſtulet in fide nihil hesitans z̄c. Et Marci. xi. Dia q̄cūq̄ oratiōes petitis: credite q: accipietis z fiet vobis. Cū hūiliatione. Eccl. xxxv. Oratio hūiliáť ꝓſe penetrat nubes, Ben[illegible]viij. Loquar ad dñm meum cū ſim puluis z cinis. Lū diſtinctiōe petēs. Jac. iiij. Petitis z nō accipitis eo q̄ male petatis. iij. Reg. viij. Exēplum in Salomone q̄ petens non diuitias nec [illegible]tētias z hmōi. ſed rōnabilia fuit exaudit⁹. Cū deuotōe ſeu attentione ſaltem vtuali vel in p̄ncipio. i. ad Coz. xiij. Oro ſpū: id eſt voce oz̄abo z mēte. i. attentōe. Cypria. de cōſe. di. i. Quādo ſtatis frēs ad oz̄onem vigilare z incūbere ad p̄ces toto corde debetis. Cogitatio nūc carnalis z ſecularis hoīs abſcedat. Eccs. x. Muſce moriētes pdunt ſua uitatem vngueti. i. oz̄ōnis. Exēplum anne. i. Re. i. Luz pietate q̄ tamē eſt ad bene eē z meritū. ſ. ſine mortali. ps Si iniquitatem aſpexi in corde meo non exaudiet dñs. ſ. ex iuſticia. Eſa. i. Cū multiplicaueritis oz̄ōnes [illegible]ſtras nō exaudiaz vos. man⁹ em̄ veſtre plene ſunt ſanguine: id eſt opera veſtra plena peccatis. Opus dei ꝺz ozō cū affectu z feruoze [illegible]here. xlviij. Maledictus oīs qui facit op⁹ [illegible] negligenter. ps. Clamabit ad me z ego exaudiā eū. Hze. Multū clamat q̄ multuz amat. Exēplum in Moy[illegible]ice te dño. Aut dimitte eis hanc noxā: aut dele me de libro vite. Exo. xxxij. Cū lachrymoſitate ſeu cōpunctiōe. Eſa. xxxviij. Audiui oz̄onem tuā z vidi lachrymas tuas. Exēplum in Sara vxore Tobie: que ozans cū lachrymis fuſ[illegible] exaudita. z in xp̄o in cruce q̄ ſm Apl'm heb. v. ozans cū la[illegible]chrymis z clamo[illegible]alido exaudit⁹ eſt. Glo. Oratio deuz l[illegible]chryma cogit: hec vngit illa perungit. Cū verecundia z honeſtate. Lu. xviij. Publican⁹ nec oculos ad celum leuabat z̄c. ſ figura in Heſter q̄ in multo ornatu z apparentia fuit ad loquēdum aſſuero. vidit em̄ eū turbatum z coraz eo [illegible]idit. Cum aſſiduitate z pſeuerātia. Act. i. Hi oēs erant p[illegible]uerantes in oz̄one: ſcz apli cuz receperūt ſpūmſanctū. Hiero. de pe. di. i. Impozuna: in [illegible]angelio mlier meruit audiri: ſcz chananea. Et pabola. Lu. xi. de amico poſtulante tres panes z̄c. Cū opoſitate. i. cū ieiunio z elemoſyna. Mat. xvij. Hoc genus demonioz nō eiꝫcitur niſi i ieiunio [illegible]z̄one. Tob. xij. Bona eſt oz̄o cuz ieiunio z elemoſyna. Jeiuniū em̄ facit mentē ſobziam: vñ magis aptam oz̄oni. ſ faciebāt e[illegible]ſancti ſolēnes oz̄ones cū ieiunijs. Exēplum Dañ. Cū cōitate citius exaudiť oz̄o cōmunis q̄ pticularis. Mat. xviij. vbi fuerit duo vl' tres cōgrega[illegible]in noie meo: ſcz ad petendū ego ſum in medio eoz̄ ad exaudiendū ſine tedio z anxietate. ps. Volūtarie ſacrificabo tibi z̄c. Oz̄ō ē qdā ſacrificiuz cordis. iuxta illd. Immol[illegible]ō ſacrificiū laudiſ. hiero. ō ꝑſe. di. v. Nō medio criſt dicit. Melic[illegible]viij. pſal. decatatio cū cordis puritate ac fenitate z ſpūalitate hilaritate q̄ tori⁹ pſalliij modulatio cū anxietate atq̄ tri[illegible]cia. Cū ꝑparatōe. Eccl. xviij. Ante oratiōnem p̄para mentem tuam.

§.VIII. De multiplici effectu ſeu vtilitate oz̄ōnis. ꝑpter q̄d merito ꝺz Jaco. v. Multum valet deprecatio iuſti. z ideo xp̄s nos inuitat ad oratiōez ꝺcens. Petite z accipietis. Jo. xvi. Valet em̄ ad q̄tuoz.

Devtilitate ſiue effectu multiplici oz̄ationis.

¶ Primo ad meriti acquiſitōem.
¶ Secūdo ad peccati ſatiſfactōem.
¶ Tertio ad animi cōſolationem [illegible] z refectōem.
¶ Quarto ad petiti impetrationem.

Tria ex his p̄t. b. Tho. ij. [illegible]. xxxiij. ¶ Zō ē ſatiſfactoria p̄t i. iij. ſen. Quātu ad p̄mū ſciēdū ē q̄ poſiti ſum⁹ i ꝺ mūdo ad acq̄rēdū merita q̄b⁹ ꝓſeq̄mur gl'iaz. Un̄ xp̄s Job. xv. Poſui vos vt eatis: ſcz p bona opa z fructū afferatis meritoriū: z fructꝰ vr maneat iuſtā eternā. Radix at̄ merēdi ē charitas ſm. b. tho. in. iij. Un̄ q̄ ſ[illegible]cit bonū op⁹ ex charitate tē merek: z q̄to fac cū maiori charitate tāto pl⁹ mereb. Cū ḡ oz̄ō ꝺ ſe ſit bonū op⁹: q̄ fac eā i charitate: z ex charitate vtiq̄ mereb regnū dei. Ex̄m ō latrone i cruce: z ꝓpea xp̄s [illegible]orabat. Dicit em̄ Luc. vi. Erat pnoctās i oz̄one: vt. ſ. exēplū doceret nos freq̄nt ozare vt merita acq̄ram⁹. Jſte fructꝰ tolli nō p̄t. Nā z ſi q̄s ozat, p alio vno vl' defuncto: meritū q̄dē oz̄onis ē ſuū nō alteri⁹, p q̄ facit

Universidad de Deusto
Biblioteca

oꝛõnez.pſ. Oratio mea in sinu tc. Qui aũt nõ est in charitate ñ dꝫ ꝓpterea dimittere oꝛõm:qz nõ acq̃rit sibi merituꝝ vitę ne. Nã valet sibi ad multa alia. pcipue ad mollificãdũ coꝛ tc ad inducendũ ad gr̃am p quã q̃s mereꝫ. de pe.di.v. frēs. Quãtũ ad scõm valet oꝛõ ad satisfaciẽdũ Sicḋ i mꝫ offendim⁹ oēs:vt dꝫ Ja.iij. Et si etiã post pnitẽtiã nõ satisfacim⁹ in vita pñti postea oportebit satisfacere p penã intẽsissimã purgatoꝛij. Satisfactio fit per opa bona facta in charitate inq̃rtum sunt penalia seu laboꝛiosa. oꝛõ est opus bonũ seu laboꝛiosum fi deuote fiat. Nam mens laboꝛat meditando spũalia:vt ḋt Salo. Ifrequens meditatio carnis est afflictio. Laboꝛat etiã coꝛpus loquẽdo ſ vocalis fit oratio vt cõiter fit oꝛe vl genuflectõne: pstratiõe:inclinatione: tc hmõi. imo in vitaſpatrũ dixit quidã q̃ oratio est opus laboꝛiosum sup oia alia. Et bñ q̃ opꝫ esse vigilantẽ ad repꝛimendũ coꝛ a distractiõibus ad quas est̃ multuꝫ inclinatum. Est g̃ oratio satisfactoꝛia tm̃ solũ p pctis suis: ſ alijs viuoꝝ tc defunctoꝝ si fiat p eis ab his qui sunt in charitate. Unde dicit.ij. Mach.xij. Sctã ergo tc salubꝛis est cogitatio oꝛare p mortuis vt solu anꝫ quo.ſ.ad penã p viã satisfactiõis, tc tõ cõiter penitẽtiã⁹ iniũgunt oꝛões in satisfactionẽ. Et sicut supdia deo offendit q̃ repitur aliquo mõ in oi pctõ:ita humilitas placat vt satisfaciat deo. p oꝛõnem aũt hꝫmilitat se creatura cognoscẽs se dei auxilio indigere tc eũ se subijcit. Nu. tum ad tertiũ valet oꝛõ ad ꝓsolationẽ mentalẽ. Queritꝫ libet ꝓsolari:ſ nulla maioꝛ ꝓsolatio q̃m in oꝛõne deuota reperit.pſ. Memoꝛ fui dei tc ꝓsolatus sum.ſ.in oꝛõne tãtum abũdat.ſ.ꝓsolatio mẽtis q̃ aliq̃n redundꝫ ad coꝛpꝰ Tantã ꝓsolationẽ sentiebat moyses loquẽs cũ dño i mõte synai q̃ nõ comedit neq̃ bibit aliq̃d.xl.diebꝰ tc.xl.noctibus. Non est aliud oꝛare q̃ loqui cũ deo.b.Tho. de aqui no oꝛãs ante crucifixũ:fuit visum eleuatũ coꝛpus a terra multũ ex magna dulcedine oꝛõnis. Et cõiter oĩs gustus diuinoꝝ hauriẽs in oꝛõne:ſ illum fructꝫ nõ ꝓsequit q̃ non adhibet intentionez vitando euagationẽ. tc ḃ elt qđ dicit Eccls.x. Muscę moꝛtẽ⁹ ꝓdiderũt suauitatez vnguenti Unguẽtũ est oꝛõ qua sanantꝫ pestes vlcera aie que in se suauis est:musce sunt importune cogitatiões volatiles q̃ menti occurrũt q̃ nunc moꝛiunꝫ cũ pmanẽt tc odoꝛẽ p dũt i.destruunt suauitatẽ tc ꝓsolationẽ oꝛõnis. Quantuꝫ ad quartũ dicit Lu.xj. Omnis qui petit accipit. Et valet quidẽ oꝛõ multũ. est eni fortis tc efficax vt oĩa impetret tc nibus dominẽt etiã deo. Et q̃tũ ad elemẽta clauis est:qz aq̃ oꝛõnez Moysi:vt dicit in ps. Apta est terra. deglutiunt dathan tc opuit tc. Aqua q̃ semp fluit ad mare nãre moyſi firma stetit vt murus in mari rubꝛo donec tranſiret ꝓplꝰ israel. Exo.xiiij. Aer vbi generat pluuia tc hmõi ad oꝛõnem helye retinuit pluuiã vt voluit helyas. Jac.v.tc.iij. Re.xvij. Ignis q̃ oia ꝓsumit ananie cũ sociis in fornace oꝛãtibus nihil nocuit. Dan.iij. Etiã valet ꝺ oēs infirmitates coꝛporis. Nam lepꝛã incurabilẽ tollit: pt̃ in lepꝛosis oꝛãtibus vt mundarentꝫ. Lu.xvij. tc Matth.viij. Item visum reꝛtuit.expꝛlũ de ceco clamãte illuminato. Lu.xviij. Febres expellit.vt in socro Pe. Lu.iiij. Paralysim curat:vt pz in ſeruo centurionis. Matth.viij. Et alia innumerabilia: vt pz in legẽdis sanctoꝝ Ipsi mozti q̃ est terribilissimum oĩm terribiliũ dominaꝝ:tc vt veniẽs nõ interimat:vt Ezechie cui dictũ fuit. Morieris tu tc nõ vives. Esa. xxxviij. Et in mortuis iam resuscitat p oꝛõnes. Exẽplũ in.b. Dñi co de trib⁹ resuscitatis p eũ rome tc alibi. Nec.ſ.oꝛõ valet tc impetrare:mari. inferno:tc obediũt ei. Nã oratẽ Josue sol firmauit se q̃ erat in occasu p plẽs horas obedienti voci hois:vt dꝫ Josue.x. Terra bellis tc pestib⁹ destruiꝫ tc mũd⁹.tc ḃ tollunꝫ p oꝛõnez vt in iuda machabeo cũ fratrib⁹:tc in dõ oꝛãte tpe pest̃.ij. Re. Tpestas marꝫ oꝛãtib⁹ aplis rpm sedata e. Mat.viij. Infern⁹ q̃s ad oꝛõnes Greg. traianũ reddidit. Infirmitates mẽtis p eã removent,i.pctã:vt an publicano tc tẽtatiões vincunt. Fi-

gura in moyse tenente brachia eleuata tc vincebat pplus isrl'amalechitas:alis vincebat. Exo. tc significat bellũ tẽtationis. Oratio valet ad repmendũ demones. vñ mat. xvij. Hoc genus demonioꝝ tc. tc clamabat diabolus p obsessum. Bartholomee incedunt me oꝛões tue. Valet ad vocandũ angelos bonos. Exẽplũ in helyseo qñ oꝛõnẽ fecit videre discipulũ suũ mõtẽ plenũ hoib⁹ cũ equis igneis q̃ erãt angeli.iiij. Re. Valet ad pficiẽdũ hoies in gr̃a Act̃.vij. Orauerũt p ipsis vt acciperẽt spũsanctũ. tc sic acceperũt: tc apꝰis oꝛãtib⁹ ascẽdit sup eos spũsctus. Act̃. j. Demũ valet vt dicã ꝺ deũ. Hiero. Ipse deus q̃ nullis virib⁹ superari põt publicam pcib⁹ supatur. de pe.di.j. ipoꝛtuna. Ber. O humilis lachrꝫma.i. oꝛõ lachrymosa: tua ẽ potentia tuũ regnũ. tu sola tribunal iudicis ascẽdere non verereꝭ vincis inuincibilẽ tc ligas coꝛpotẽtẽ. Exẽplũ in moyse cui oranti ꝓ ppl'o dixit deus. Dimitte me vt irascar:qñ teneret ipm ligatum oratio. Exo.

Valet ad rum oratio adtria

§.IX. De vocali oratione

Vocalis oratio dum est ꝓpter tres cãs.

querit̃ si fieri ꝓgruit cũ voce. Et rndeꝫ q̃ sic. Primo ob hois humiliorẽ exercitationẽ ob devotiois interioris rediũdationẽ: ob plenioꝛẽ dei oblationẽ .ſ. cũ mẽte ex attentione: tc coꝛpe ex voce. De triplici attẽtione q̃ ibi põt hr̃i ſ. ad vba: ad sensum vbozũ: tc ad finẽ oꝛõis. hes in.liij.pte ti.xiij.c.iij.§.viij. De loco oꝛõnis q̃rit.et si vbiq̃ congruenti? tñ in eccl'a. tc de oꝛõne dñicali. tc septẽ petiõib⁹ eius habes in.liij.pte ti.xiij.c.v.§.iiij. Et no.q̃ sicut oꝛõ q̃ est actꝰ religionis ꝓmoꝛdiaꝫ. est in mẽte scdario vbis exꝓmit. tc adoratio q̃ est actus q̃ fit alijs reuerẽtia. primo tc principaliꝫ ꝓsistit in interiori reuerẽtia dei. scdario in ꝓbꝰsis coꝛpalibus signis humilitaꝫ: sicut genuflectiõib⁹: pstrationibus: inclinatiõib⁹: tc hmõi. Et quia ista fiãt nõ solus deo: ſ etiã sctis tc angelis tc viatoꝛibus. tñ alia tc alia rõne Nam deo fiũt recognoscẽdo in ꝺ esse nr̃m ꝓncipiũ. tc oĩm gubernatoꝛẽ tc filia. tc sic adoratio est actꝰ religionis seu latrie. Creaturi aũt fit adoratio ꝓpter quãdã pticipationẽ diuine excellẽti? alicui⁹ in ei? sctis: qz pticipãt gl̃am tc angelis tc platis: qz pticipãt pnãtẽ tc gubnationẽ hmõi tc sic legit angelos tc hoies alios adoratos: ſ tũc est actus alteri? vtutis q̃ dicit dulia vl obseruãtia. Et no.q̃ tria p̃ma p̃cepta decalogi ptinẽt ad vtutẽ religonis: tc sunt de actibus eius. Duic aũt vtuti religionis opponunt ꝑm Tho. ij.ij. ista vicia idolatria. diuinatio q̃ hꝫ multas ꝑes. ſ. superstitiosam invocationẽ demonũ p astra: p somnia: p auguria: p sortes: p obseruantiã in arte notoria: vl incãtationibus vel in breuib⁹ tẽtatio dei. piuriũ: sacrilegiũ: simonia: de q̃ bus oibus hẽs in scda pte in diversis titulis. tc capitulis.

¶ De virtute pietatis. Caplin IX.

Equit̃ de virtute pietatis quã sic diffinuit Tull. in sua rhetozica. q̃

Pietas q̃dã.

pietas est p quã sanguine iũctis patriecq̃ benuolis: officiũ diligẽs tribuit cultus. Sciendũ q̃ pietas sumit̃ tripl'r. Uno mõ ꝓprie p cultu tc honoꝛe q̃ exhibet deo. ex eo.ſ. qz est p̃ncipalis parens oium tc principiũ essendi. tc sic pietas dicit dei cultus ab Aug. in.x. de ciui. dei. tc sumit̃ ab apl'o sic ad Tim. Jobie tc pie tc iuste viuam⁹ in hoc seculo. Scdo mõ dicit pietas ipꝛoprie ipa misericordia. Un Aug. in.x. de ciui. dei dicit. Moꝛe vulgi nomen pietatis in opibus misẽdie frequẽtat. qđ iõ arbitꝛoꝛ euenisse: qz ḃ p̃cipue mãdauit fieri de? ea q̃ sibi ꝓ sacrifiçijs placere testat. ex q̃ ꝓsuetudine factũ est: vt de? ipe pius dicat. tc Greg. dicit in.j. moꝛal. q̃ pietas in die suo cõuiuium exhibet: oꝛ cordis viscera miscẽdie opibus replet

Tertio mõ pietas sumit̃ ꝓprie ꝓ cultu tc honoꝛe q̃ exhibet parentib⁹ tc patrie. tc sic hic diffinit a Tullio, put est vtus spãlis. Primo cui? declaratione ꝑm.b. Tho.ij.ij.q.ci. Notãdũ q̃ hõ efficit debitoꝛ alijs diuersimode ꝑm diuersam excellentiã eoꝝ tc diue. à bñficia ab eis suscepta a q̃

Homo ẽ obligat⁹ multis

bus q̃ est gratus eos honoꝛãdo mereꝫ ꝓlongari in vita tc inhonoꝛãs eos abbꝛeuiari. hoc tñ euenit in oꝛdine ad salutẽ aie. b. Tho. Scõm emolimentũ est eraditio oꝛõnis tc ꝓsolatiõis in filijs. Eccs.iij. Qui honoꝛat patrẽ iocũ dabit̃ in filijs tc in die oꝛõnis eraudiet̃. Econtra qui maltractabit̃ parẽtes. postea ex dei iudicio tc ipe male tractabit̃ a suis: sicut ꝑz ꝑ multa exẽpla. Tertiũ est multiplicatio bonitatis. i. tpaliũ tc spũaliũ rez. Eccl.iij. Honoꝛa patrem tuũ tc matrẽ tuã tc supueniet tibi bñdictio. Utrũ aũt filius possit deserere parẽtes indigẽtes vt ingrediat̃ religionẽ. Et an ingressus teneat exire ad subueniẽdũ necessitatib⁹ parentũ. hẽs diffuse in.iij.pte ti.xvj. de religiosis ibi vide. Et nota ꝑm.b. Tho.ij.ij.q. sub isto p̃cepto commẽdit oẽ subditiũ q̃ teneꝰ ꝓmo exhibere occasione pietatis ꝑm oportunitatem.

¶ De virtute obseruantie. Caplin .X.

Einde de obseruãtia

ꝺ videndũ ẽ. sic aũt diffinit a Tul. Obseruãtia ẽ p quã hoies aliq̃ dignitate pcellẽtes cultu tc honoꝛe designant̃. Primo cui? declaratione ḋt.b. Tho.ij.ij.q. cꝛ. Necesse est̃ q̃ eo mõ p quẽdã oꝛdinatũ descẽsum distinguant̃ vtutes: sicut tc excellẽtia p̃sonaꝝ q̃b⁹ est aliq̃d reddendũ. Sic aũt p carnal' ꝓcipat rõnẽ ꝓncipij q̃ vltimi. in deo. Ita etiã p̃sona q̃ aliq̃ã ꝓuidentiã circa nos gerit. ꝓcipat ꝓpietatẽ patris: qz pr̃ est ꝓncipiũ tc gubnatiõis tc educatiõis tc discipline oim q̃ ptinẽt ad pfectionẽ humane vite. Persona aũt in dignitate ꝓstituta est sic ꝓncipiũ gubnatiõis aliq̃z rez. Sic ꝓncipes dignitates in reb⁹ ciuilib⁹ exercit⁹ in reb⁹ belliq̃: magr̃i in disciplinis. fil'i tc in alijs. Et inde est q̃ tales oẽs patres appellãtur, ꝓpter filitudinẽ cure. vñ. tc iiij. Re.v. dixerũt serui ad naamã. Pater et si rẽ grãdẽ dixisset tibi ꝓpha tc. Jõ sic sub religiõe p quã cult⁹ tribuit deo quodã oꝛdine inuenit pietas p quã colit̃ pentes: ita sub pietate inuenit̃ obseruãtia p quã cult⁹ tc honoꝛ exhibet̃ ꝓsisti dignitate ꝓstituꝰ Et no.q̃ quis ex ḃ q̃ aliq̃s hꝫ ꝓfectionem vtutis. vl scie hẽat quãdã excellẽtiã in seipo. nõ tñ hꝫ rõnẽ ꝓncipij: sicut illi q̃ i dignitate ꝓstituit: qz ex ḃ q̃ hꝫ ptãtẽ gubnãdi subditos hꝫ rõnẽ ꝓncipij, put est alioꝝ gubnatoꝛ. Et iõ spãlr q̃daz vtus determinat̃ ad exhibẽdũ cultũ tc honoꝛe in dignitate ꝓstitutis. Uez qz p scias tc vtutẽ tc oĩa alia hmõi q̃bus i⁹ ne? reꝛit ad dignitatis statũ. iõ reuerẽtia que exhibet̃ aliq̃bus ꝓpter quãcunq̃ excellẽtiã ptinet ad eãdem virtutẽ. ſ. obseruãtie ꝑm Tho. Item no.q̃ cũ sit duplex debitũ. ſ. legale tc morale. Ex debito legali ad qđ reddendũ a lege cõpellimur. dꝫ hõ cultũ tc honoꝛẽ digni-

Obseruãtia q̃d fit,

tate ꝓstitutis qui hñt platione sup eũ. Ex debito vo moꝛali q̃ ex quadã honestate debere dicit̃ hõ cultũ tc honoꝛem alijs etiã platis qui nõ habẽt ptãtem sup eũ. b. Tho. Itẽ nota q̃ in cultu qui ponit̃ in diffinitiõe intelligit̃ obsequiũ dũ. ſ. quis obedit eoꝝ imperio q̃ sunt plati tc vicem rependit suo modo coꝛ bñficijs. Tria g̃ debent̃ platis in dignitate cõstitutis. Primo honoꝛ ꝓ rõne simplicis gradus. oẽ eni mouẽs hꝫ quandã excellentiã sup illũ qđ mouet̃. Prelat⁹ aũt cũ hẽat gubernare subditos tc ꝓsequens hꝫ eos mouere in debitum finẽ: qz ḃ est gubernare sicut gubernat nauim nauta. Dulia dupl'r sumitur ꝑm. b. Tho. Uno modo stricte tc sic importat honoꝛẽ solũ a seruis debitum dñis. Et tũc est spẽs obseruãtie. Alio modo large, put importat honoꝛẽ tc reuerentiã q̃ exhibet alicui rõne cuiuscũq̃ excellentie. tc sic ptinet sub se pietatẽ tc obseruantiã. Item no. ꝑm.b. Tho. qz obseruãtia exhibet honoꝛem dñis a seruis ducẽdo ad pozũ. tc sic ei exhibet̃ honoꝛ. Scdo rõne potentie qua habet ad coercendũ. debet ei timoꝛ. Tertio rõne gubernatiõis eoꝝ debet̃ obedientia p quam mouent̃ ad impium ꝓsidentiũ. tc tributa que sunt stipendia laboꝛũ eoꝝm. Unde apl's ad Heb.xiij. Obedite ꝓpositis vestris tc,

Primo honoꝛ ꝓ rõne simplicis gradus.

Parẽtes tripliciter sunt honorandi.

Inducentes ad honorandum parentes

Emolimẽtus est triplex.

Universidad de Deusto
Biblioteca

§.I. De honore qui exhibe

Obseruãtia hȝ sub se duas virtutes,

tur pla tiã obseruantiã. Nota q̃ obseruãtia hȝ sub se duas virtutes vt pres suas. Una q̃ dicit dulia. Dulia eni grece latine dicit seruit⁹ p quã exhibet honor: ⁊ reuerẽtia seruitutes exteriozib⁹: ꝑcipue a seruis erga dños. Alia q̃ dicit obedientia p quã obedit eox impio de q̃ postea dicet. Ad declarandũ g̃ q̃d sit honor hȝ.b. Tho.ij.ij.q.ciij. Sciendũ q̃ honor testificatione quandã importat ꝺ excellẽtia alicui⁹. Un̄ hoies q̃ volũt honorari testimoniũ sue excellẽtie querũt. Testimoniũ aũt reddit cozã deo vl̃ cozã hoibus. Coram deo quidẽ q̃ est inspector cordis testimoniũ ꝑscie sufficit. Et iõ honor q̃ad deũ põt ꝓfistere in solo interiori motu cordis oũ. s. aliq̃s recogitat: vl̃ dei excellentiã vl̃ alicui⁹ hois cozã deo. Sz quoad hoies aliq̃s nõ põt ferre testimoniũ: niũ q̃ aliq̃ signa exteriora vl̃ vbozum: puta cũ aliquis pnunciat oze excellentiã alicui⁹: vl̃ factoz sicut inclinationes: obuiationibus: ⁊ aliꝭ hmõi. Uel etiã rex exterioz: puta in exhibitiõe enxenioz: mũex oblatiõe: aut inaginum inſtõne. Et ſm b̃ honor in signis exteriozib⁹ ꝓfistit. Et nota q̃ reuerẽtia nõ est idẽ q̃d honor. ß eryna pte est pncipiũ motiuũ ad honozandũ inq̃tũ. s. aliq̃s ex reuerentia quã hȝ ad aliquẽ cuꝫ honozat. Ex alia vo pte est finis honozis inq̃tum. s. q̃s ad b̃ honozat. Un reuerẽtia habeat. Honor g̃ est exhibitio reuerẽtie in testimoniũ virtutis ſm pbm in. ij. Ethi. Reuereri est actus timozis. Item no. q̃ laus diſtinguit ab honore dupliciter. Primo. q̃ laus ꝓfistit in solis signis verboz. honor aũt in quibuſcũq̃ signis. Et ſm b̃ laus includit in honore. Secundo: q̃ p exhibitionẽ honozis reddim⁹ testimoniũ virtutis de excellentia alicui⁹ absolute: ß p laudẽ testificamur de bonitate alicui⁹ in ordine ad finẽ: sicut laudamus bñ opantes ꝓpter finẽ. Honor aũt est etiã optimoz q̃ nõ ordinant ad finẽ. ß iam sunt in fine. b. Tho. Gloria aũt est effect⁹ honoris ⁊ laudis: q̃ ex b̃ q̃ testificamur de bonitate alicui⁹ clarescit bonitas ei⁹ in noticia plurimoz. ⁊ b̃ importat no men glorie. Dicit eni gloria. ſi clara. Un̄. b. Ambr. Gloria est clara cum laude noticia. b. Tho.

Honoris diffinitio

Reuerentia ⁊ honor differunt,

Laus in quib⁹ consistit,

Gloria,

§.II. Cui exhibẽdus sit ho

Nõ q̃re a licui debetur honor

noz. Nota ſm. b. Tho. vbi s. q̃ cũ honor nõ sit aliq̃d aliud nisi q̃dam ꝓtestatio de excellẽtia alicui⁹. Põt excellentia alicui⁹ ꝓfiderari nõ solũ p cõparationem ad aliquos altos. Et ſm b̃ honor ſp debet alicui ꝓper aliquã excellentiã vl̃ supioritatẽ. nõ tñ op ille q̃ honozat sit excellentioz honozãte. Sz forte q̃busdã alijs vl̃ ab ipso honorante q̃tũ ad aliq̃d ⁊ nõ simplr. Prelati mali iuste honorant: nõ ꝓpter excellentiã vtutis: ß ꝓpter excellentiaz dignitatis: ſm q̃ sunt ministri dei. Nota ſm magistrum Umbertũ in expõne regle. Aug. c. lj. q̃ diuersa genera ꝓsonaz in scriptura sacra mandant honozari. Et ꝑmo ctozes. Ecci. x. In medio fratrũ rector eoz in honore. ⁊ multo magis ꝓlati eccle seculares ꝓsone. i. ad. timo. v. Qui bene ꝓsunt ꝓ byt er duplici honore sunt digni. arg. ad b. Decem. d. sunt. Secõ sunt honozãdi deuoti viri sancti. ß fit ꝓpter inhabitationem spũs scti sicut capsella ꝓpter reliq̃as. ⁊ ꝓpter b̃ Tobias fuit honozat⁹ a rege Salmanassar. Tertio honozãdi sunt sacerdotes. Ecci. vij. Honorifica sacerdotes. vj. q. j. sacerdotes. Exẽplo. b. Martini ꝓferentis sacerdotem imperatozi in porrigẽdo. Reliqui etiã ministri ſm gradus ordinis sunt honozãdi: vt habeat di. xciij. Quarto honozãdi sunt ꝓfessores. Ecci. xxxviij. Honora medicũ ꝛc. Et si corpoz multo magis aiaz. Cõfessores dicunt medici aiaz. ex de pe. ⁊ re. cum infirmitas. Quinto. honozandi sunt dono sapie pre... Sap. viij. Propter hãc. s. sapiam habebo honorem apud seniores. ꝓpter b̃ Joseph a Pharaone: ⁊ daniel a nabuchodonosoꝛ honozati sunt. Sexto missi a supiozib⁹ ad aliq̃ officia exercenda: vt visitatores: cozatores: ⁊ hmõi. ad Phil. ij. Euz cũ oi honore habetote. ⁊ loquit̃ ꝺ epafrodito misso ab eo ad eos. Un̄ q: missi a nabuchodonoſoꝛ reuersi sunt sine honore: turbat⁹ est ꝺ illos. Septimo honozãdi sunt religiosi. Aug. in regla. Honorate deũ in vobis inuicẽ cuius tẽpla facti estis. Tẽpluz materiale honozat quasi deo dicatũ q̃to magis rõnale dicatũ deo p votũ religionis. Octauo seniores honozãdi sunt. Ecci. xlij. Honora ꝓsonam senis. Et ⁊ pozes in ordine sicut antiq⁹ ꝓmogenti sic Jacob a Pharaone. Nonovlr oẽs inuice. Ro. xij. Honore inuicẽ puen es. Eredendũ est eni q̃libet habeat aliq̃d q̃ lateat quo nos ꝓcellit: ß ꝑcipit ꝓpter imaginem dei q̃ est in quocũq̃. Nota de diuersis mõis honozãdi ſm Umbertũ in expõne regule. Primo est diligẽter ꝓsta re auditũ loquẽtib⁹. vñ Sap. viij. dicit. Loquentes me re spicẽt. Secõ est alloq̃ reuerẽter. ci. v. Honor in sermone sensati. Tertio est assurgere venienti. Leui. xix. Coram cano capite surge. Quarto est decẽter assurgere sedenti more angelico. Esa. vj. Vidi dñm sedẽtẽ ⁊ postea seraphin stabant ꝛc. Quinto comitari incedentem. ij. Re. xv. Univerſi serui ei⁹ ambulabãt iuxta eum. s. dauid imitantes eũ cum fugeret de hierlm in facie absalonis. Sextus in signis humiliatiõis vt inclinatiõib⁹: ⁊ hmõi. Ecci. ij. Ab humilib⁹ honozat. s. de⁹. Septim⁹ est in exhibitio ne huitiox vt lotio pedũ ⁊ manuũ ⁊ hmõi. Ecci. xxj. Quis timet deũ honozat parẽtes. Octauus in rex honozabitioz collatõe vt honorabil⁹ ferculã ⁊ hmõi. vñ Nũe. xxiij dixit Balach balaã. decreuerã te honozare. s. muneribus Sz deus ꝓuauit in honore. Nonus in ꝓpte magnificẽtie depositiõe: vt depositio caputq̃ ⁊ hmõi. Apoc. iij. Cũ darẽt illa q̃tuoz aialia honorẽ sedẽti sup thronũ. ⁊. xxiij. seniores de põebãt cozonas ꝛc. Decim⁹ ẽ in alijs ꝓponere via: in descẽdẽdo: in sedẽdo: in loquẽdo: ⁊ hmõi. Ecci. xij. Loq̃re maioz natu ꝛc. Sũt ⁊ alij q̃s vnctio docz cũ expedit

Honoris diffinitio

Honor ꝓsonis debitus.

Honor exhibẽdus.

Ⓒ De obedientia. Capitulũ XI.

Bedi⁹tia est virtus et

Obedientia est virtus

gñalis ⁊ specialis ſm be. Tho. se. se. q. ciij. Si enim̃ largẽ ꝓ executione cuiuscũq̃ q̃ põt cadere sb̃ ꝑcepto ⁊ iobedietia ꝓ omissiõe ei⁹ ex q̃licũq̃ ite tione fit. Sic obediẽtia ẽ gñalis virt⁹ ⁊ inobedientia ẽ gñale pctm̃. Et sic sum. Amb. q̃n dicit q̃ pctm̃ ẽ inobedientia mãdatoꝛ dei. Si aũt accipiatur obedientia ꝓprie ſm q̃ respicit p intẽtionẽ fi alẽ rõem ꝑcepti sic er tus ſ is. ⁊ ſm hoc ad obedientiã req̃rit q̃ ipleꝫ actum in ſticie vel alterius vtutis intẽdẽs implere ꝑceptũ. ⁊ ad no bedientiã spãle pctm̃ ei ꝓrarũ requereꝛ q̃ actualiter cogitaret ꝑceptum. Nihil em̃ ꝓhibet duas spãles rõnes ad quas due spãles vtutes respiciunt in vno ⁊ eodẽ materia li obiecto. i. actu occurrere. Sicut miles defendẽs castruꝫ regis implet op⁹ fortitudis. nõ refugiens mortis pcula ꝓpter bonũ ⁊ op⁹ iusti debitũ seruitiuꝫ dño suo reddẽs Sic ⁊ nõ ꝑce quã attrẽdit obediẽtia cõcurrit cũ actib⁹ duarũ vtutuꝫ. Nõ est tñ de oibus vtutũ actib⁹: q: nõ oẽs actus vtutũ sunt in ꝑcepto ⁊ quedã alia cadũt sub ꝑcepto q̃ ad nulla aliã vtutũ ꝓtinẽt vt ... in his q̃ nõ sunt mala ni si q: ꝓhibita. Nõ aũt sit vtus spãlis ꝓbat sic ſm. b. thomã vbi. s. Omia opa bona q̃ habẽt spãlem rõnem laudis habẽt sp... rõem vtutis. Hoc em̃ cõpetit vtuti vt opus ei⁹ reddat bonũ vt pz ꝑ diffinitionẽ ei⁹. Obedire aũt supioribus debitũ ẽ ſm ordinẽ datũ diuinit⁹ q̃ statuit inferiora subijci. et regi per superiora. vñ ⁊ ꝑ ꝺñs ẽ bonũ. cũ bonuꝫ consistat in spẽ mõ ⁊ ordie. ſm Aug. in li. de natu. bonũ. Cũ aũt inferiores supioribus mãta debeãt exhibere inter ceteros est vnũ spãle q̃ tenẽt eius ꝑceptis obedire. ⁊ sic patz q̃ obediẽtia est spãlis vtus ⁊ ei⁹ spãle obiectũ: est ꝑceptũ tacitũ vel expressũ. Volũtas em̃ supioris quocũq̃ mõ innotescat. est q̃dã ꝑceptũ tacitũ. ⁊ tãto videt obedientia ꝓmptioꝛ: q̃to ꝑceptuꝫ expssum obediendo ꝑuenit

Obediẽtia est virtus ꝓpria.

De obedientia Cap. XI

volũtate supioris intellecta. Est aũt mediũ inter supfluũ ⁊ diminutũ: ita vt accipiat diminutũ cũ nõ obediat: supfluũ cũ obediat cui nõ ꝺz vl̃ in quib⁹ nõ ꝺz. vñ Bze. xi. q. iij. q̃d g̃ mirũ. dicit q̃ ꝑ obediaz nunq̃ ꝺz malus fieri ⁊ rege bonũ q̃ agit ꝑ obediam q̃nq̃ itermitti q̃ intelligit ſm b. Tho. de bono ad q̃ q̃s nõ tenet ex necessitate facere. Nã illud bonũ ad q̃ tenet facere ex necessitate nllo mõ ꝺz ꝑ obedientiam omitti: vt diligere deum: seruare mãdata eius: ⁊ huiusmodi.

§.I. De excellẽtia obediẽtie

Obedientie diffinitio,

Obediẽtia est obtẽpantia ſm regulã sacre scripture: maioꝛib⁹ q̃buscũq̃ debit⁹ vl̃ sic. Obedia est spõtanea ⁊ rõnalis ꝓpter volũtatis abnegatio... excellentia dicit Grego. viij. q. j. Sciendũ q̃ obedia sola fidei meritũ possidet sine q̃ q̃ infidelis eẽ ꝓuincit. etiã si fidẽ videt tenere. Et in vltimo mozal⁹ dic̃ q̃ cũctas vtutes mẽti inserit: insertasq̃ custodit. q̃d intelligit inq̃tũ act⁹ vtutũ opat obedia causal⁹ vl̃ dispositiue ad ipsaꝝ gñationẽ ⁊ ꝓseruationẽ: q: ad obedientiã ꝓtinent oẽs act⁹ virtutũ. put sunt in ꝑcepto. Notandũ ſm. b. Tho. vbi. s. q̃ obedia est excellentissima vtutum moraliuꝫ: ß theologice ea excellẽtioꝛes sunt. Et rõ est: q: sicut pctm̃ ꝓfistit in b̃ q̃ homo ꝓtempto deo bonis mutabilibus inhereat: ita meritũ vtuosi actus ꝓfistit in ꝛiũ in b̃ q̃ ꝓtemptis bonis creaturis deo inhereat. Finis aũt potioꝛ est his q̃ ad finem ... sicut sanitas potioꝛ est medicina. Sl g̃ bona creata ꝓtenant ꝑpter b̃ vt deo inhereatur ... est virtutis laus ex b̃ q̃ deo iberet q̃ ex b̃ q̃ bona terrena ꝓtenit. Et ideo ille virtutes q̃bus deo ſm se inhereãt. s. theologice sunt potiores vtutibus moralibus: q̃bus aliquid terrenũ ꝓtenitur vt inhereat vtuti morali. Aut tanto aliqua excellẽtioꝛ q̃to magis p illaz ꝓtenit vt deo inhereat. Quia q̃ inter bona tpalia ⁊ bona aie ꝓecipuum est volũtas inq̃tum volũtarius hõ alijs bonis vtit ideo obedia qua ꝑ deũ ꝓtenit ꝑ ꝑia volũtas est excellentioꝛ moralib⁹ alijs q̃bus ꝓtenit̃ alia bona creata vt tpalia: voluptates ⁊ hmõi. Et q̃uis dicat Bze. viij. q. j. Sciendũ. q̃ obediẽtia aliq̃n si de suo aliq̃d habeat nulla est. aliq̃n si de suo aliq̃d nõ habeat minima est. Et exẽplificat in primo ꝺ ꝑsperis q̃ appetunt. ... scõ de aduersis q̃ horrent. ... est ſm. be. Tho. q̃tum ad id q̃d appareat exteriꝰ: q: si in ꝑsperis cũ ꝑ ... appetant videt in hmõi q̃s agere nõ ... ꝑter ꝑceptũ: ß ... ꝑter adimplẽdũ ... suũ: ⁊ si ... eet vera obedia... iudiciũ dei q̃ corrigat: nõ sp est sic ... ret. Nam põt cõtingere q̃ illꝺ q̃d erat desideratũ fiat cum bona dispõne rõne precepti Et ecõtra quod erat ſm se molestũ assumat rõne obedientie volũtarie. ⁊ sic nõ minuit meritum eius.

Inductiones ad ꝓmptitudinẽ obediẽtie

§.II. De cõditionibus seu

Conditiones obedientie.

gradibus obedie ſm Guil. in summa vir... er. tãgit. vij. gradus obedie.

Primus est libẽter obedire nue ꝺictione Jo. iij. ait xps. Meus cib⁹ est vt faciã voluntatẽ ei⁹ q̃ misit me. ⁊ ait Saul⁹ Act. ix. Dñe q̃d me vis facere. Bern. Qui occulte satagit vt q... vult ipe. ß platus velit ipe se seducit si forte sibi quasi de obediẽtia blandiat. Scõs ẽ si ne discussiõe obedire. ps. Jn auditu auris obe... ult mihi Deus. xiij. Nõ ꝑcipio tibi b̃ tñ facito nec addas quicq̃ nec minuas. Bern. Post ꝑcipientis impium videm⁹ facere multas rõnes quas sepi⁹ ingemĩnat. vñ ß venit quis hoc inuenit ꝓsilij: murmuratio: excusatio: simulatio: impossibilitas: aduocatio amicoꝝ. Jdeo perfecta obedia maxime in incipiẽte est indiscreta. i. no discernit ... d vel quare ꝑcipiat. Scti patres multũ exercitabãt discipulos in hac simplicitate: vt p... vitatẽrũ. Tertiꝰ gradus obedire hilariter sine ... ione. Ecci. xxxv. Jn oi dato hilarẽ fac vultũ tuũ. Bern. Serenitas in vultu: dulcedo in sermonibus multũ colorat obediam obsequẽtis, Obedientes cũ tristicia sikes sunt Symoni cyreneo portanti crucẽ inuite. Ecci. xxxiij. Precordia fatui quasi rota currus. Talis rota nõ solũ murmurat ꝑ defectũ unctionis: ß etiã vna ante aliã nõ vult moueri. Sic tales nolũt obedire nisi ⁊ aliꝰ faciant. Quartꝰ est velociter sine tardatiõe. Lan. v. dicit. Man⁹ tornatiles q̃ velociter mouent. Exẽplo Jacobi ⁊ Jobis q̃ vocati a xpo statim relictis retib⁹ ⁊ patre secuti sunt eũ. Mat. iiij. Et zacheus festinãs descendit. Lu. xix. Exẽplũ de eo q̃ dimisit liam impfectã vt iret vocat⁹ ab abbate. puer. xxij. Vidisti hoiem velocẽ in ope suo cozã regib⁹ stabit. Quintꝰ est viriliter sine defectione. Exẽplo xpi q̃ factus est obediẽs vsq̃ ... mortẽ crucis. ⁊ Ber. Miristi manũ tuã ad fortia agendũ est instanter ⁊ ꝓstãter obediẽdũ est integral⁹ sine diminutiõe. To hi. v. Dia ... ꝑcepisti mihi pater faciã. Ja. ij. Qui offendit in uno fact⁹ est oim reus. Sextus est humil⁹ sine elatione. Lu. xvij. Cũ feceritis oia q̃ ꝑcepta sunt vobis dicite serui inutiles sum⁹. Uel sext⁹ est robedire sine offensione. Act. v. Obedire opz deo magis q̃ hoibus. Aug. Sicut in ptãtibus humane societatis maioꝛ ptãs minoꝛ ad obediendũ ꝓponit: ita deus oibus. di. viij. q̃ ꝺ moses. ⁊. xj. q. iij. si dñs. ⁊ c. iulian⁹. Septimus est obedire pse uerãter sine cessa... e. j. Coꝛ. ix. Sic currite ⁊ cõphendatis... e. Jn cassum bonũ agit̃ si añ vite terminũ desert ... ꝺ pe. di. iij. Di septẽ grad⁹ sunt illi⁹ scale quã vidit Jacob Gen. xxviij. Scala obedia est cuius latera abnunciatio ꝓprij sensus ⁊ ꝓprie voluntatis. Tria de ea dicunt. Primũ est q... erecta a terra vsq̃ ad celũ. ⁊ significat rectitudo intentionis. Scõm q̃ angeli ascẽdebãt ⁊ descẽdebãt ꝑ eã. hȝ q̃ angelic⁹ stat⁹ est ꝑ obedientiã. Tertiũ q... is erat finis scale. ⁊ signat q̃ ꝑ eaz tanq̃ ꝑ viã pfectam subito ascenditur ad gloriã visionis superne.

§.III. De incitamẽtis seu i...

Inductiones ad ꝓmptitudinẽ obediẽtie

ductiuis ad obediam q̃ sunt. Rõ natural⁹. Creatura vlis Scriptura diuinalis. Et vti... ꝑkimalis. Quantũ ad ꝓmũ nota q̃ sicut actiones naturales rex naturalium ꝓcedunt ex potentijs naturalib⁹: ita etiã opationes humane ꝓcedunt ex volũtate humana. Oportet aũt in reb⁹ naturalib⁹ vt supioza mouerẽt inferiora ad suas actiones ꝑ excellentiã vtuꝰ naturalis collate diuinit⁹. Sic etiaz oz in reb⁹ humanis q̃ superiores moueãt inferiores ꝑ suã volũtatem ex mãdatis diuinis ordinat⁹. mouere aũt ꝑ impiũ ⁊ volũtatẽ ẽ ꝓcipe. Et ideo sic ex ipo ordine naturali diuinit⁹ inditu to inferiora necessitãtur in reb⁹ naturalib⁹ subijci motioni supioꝝ. Jta etiã in reb⁹ hũanis ex ꝑcepto naturali ⁊ diuino tenẽt inferiores suis supiozib⁹ subijci ꝺz Tho. Quã tũ ad scm̃ ois creatura obedit legi sibi. s. date a deo. iuxẽ illud ps. Preceptũ posuit ⁊ nõ ꝓteribit. Precepit eni soli vt pagat cursuꝫ suũ dieꝰ ꝺ oziẽte in occidẽtẽ ⁊ nũq̃ b̃ o ... fit nisi q̃n ꝺe Josue stetit firm⁹ i celo. ⁊ b̃ sibi ꝓpicẽte deo. Precepit mari vt nõ egrediat termios suos. Terre vt ꝓducat fructꝰ ⁊ faciat. Mare viij. Uenti ⁊ ... obediunt ei. Dixerũt q̃dã de xpo q̃ ... ans fec̃ trãquillitatẽ. amb. Nõ mediocris pudoꝛ ẽ ipso deo insensit... elementa ꝑere ⁊ hoies nõ obedire. Quinto ... certiũ ... deo. vl. Obedite ꝓpositis vris ⁊ subijcite eis. ipsi eni puigilẽt q̃si rõnẽ ꝓ aiab⁹ vris reddituri ꝛc. Ecci. iiij. Melioꝛ ẽ obedia q̃ victime ad Ro. xiij. Dis aia potestatib⁹ sublimioꝛib⁹ subdita sit ꝛc. Exẽplo abrae q̃ obediuit exẽdo ꝺ ter... ua ⁊ circũcidẽdo seipm ⁊ imolãdo filiũ. ⁊ ex... ꝛume ... dak. Exẽplo xpi de q̃ Lu. ij. Erat subdit⁹ illis. Bze. Quid g̃ miꝛ ti pctoꝛ hoc obedire se in pnia brevitate vite subijciat. q̃n hãc q̃ obedientes remũerat nõ reliq̃t. xj. q. iij. q̃d g̃. Exẽpla mãta hẽs in vita spa. ... nũ ad qrtũ mltipler ẽ fructꝰ ei⁹. mltꝰ sunt fructꝰ obedie ſm ... uil. in sũ. v. Psalm⁹: q: fac̃ hoiem deꝰ plici fructꝰ amicũ. Jo. xv. Uos amici mei estis si feceritis q̃ ꝑcipio vobis. Scõs: q: fac̃ xpi amicũ ꝛo sanguineũ. mat. xij. Qui enim fecerit volũtatẽ pa. mei q̃ in cel⁹ est ipe me⁹ frat̃ so. ⁊ m. ẽ.

De multi

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tertiꝰ.q; fecit mentē deo hospitiū. Maria eiꝫ obediē te voci angeli dei filiꝰ vterꝫ eiꝰ intrauit. Aug. O būllis obe dientia q̄ dū fides dedit celi opificē incorpauit. Ūñ t xp̄s hospitabat sepe in bethania q̄ interp̄tat domꝰ obediētie: t in domo symonis q̄ interp̄tat obediēs. Quartꝰ:q; hoi nē exaltat in excellētissimū statū in p̄nti t in futuro. Deu. xxviij. Si audieris voce dñi dei tui faciet te excelsiorē cun ctis gētibꝰ. Jn p̄nti p̄ famā t miracula. Symon q̄ interp̄ta tur obediēs xp̄o iubēti obediēs amblabat sup aq̄s. Mat. xiiij. Et maurus ad capitēdū placitū: vt narrat Hze. t cō phendit symon obediēdo xp̄o piscīū multitudinē copiosā Luc. v. Jn futuro exaltat. ad Phili. ij. de xp̄o dicit. Jfact⁹ obediēs ꝛc. ꝓpter qđ t deꝰ exaltauit illū ꝛc. Et in vita spa. Vidit q̄dam. iiij. ordines m celo. s. infirmoꝝ in patientia seruentiū in charitate: solitariorꝝ in deuotiōe: t ob ediētiū p̄i spūali: t istū vltimū supiorem vidit. Quintꝰ facit ordi nes exaudiri. Hzeg. Si obedierim⁹ p̄positis nr̄is obediet deꝰ oronib⁹ nr̄is. Sextꝰ facit a piculis liberari. Sap. xiiij Exigui ligno. s. naui obediētie credunt hoies aias suas t trāsiuntes mare p ratē suū liberati. Septimꝰ facit ꝺ ho stib⁹ triū phare. Prou. xxi. Vir obediēs loquet victorias. Postq̄ adā dimisit obediētiā suā infert⁹. s. subdita rebel lionis signa ostdit supiori suo. vt ps. Ba. iij. Octauꝰ fa cit oēm ornare. Jn hui⁹ figurā legit q̄ amici iob obtule rūt ei inaurē vnā ex mādato dei. Job vl. t sigt obedientiā hz Hze. q̄ ornat aiam sicut inauris corp⁹. Nonꝰ ponit se in aliꝫs cū q̄busviuit in pace. Esa. xlviij. Utinā attēdisses ad mādata mea: fuisset vt⁹ q̄si fluuius pax tua. Jn hui⁹ si gurā legit ij. Mach. xiiij. q̄ siluerit terra ꝺ⁹ diebus sy monis q̄ interp̄tat obediēs. Decimꝰ dat ꝺñiuꝫ oim. Naꝫ obedienti obediunt creature. De creatura legit Josue. x. Nō fuit postea tā lōga dies obedīēte ꝺo voci hois. i. iosue q̄ ꝺ postulauerat. De creaturis in vita spa. t scōr hēs mul ta exēpla. Undecimꝰ ꝺñdictiōz dei ind..it. Deu. ij. Ꝑ10 pono tibi ꝺñdictiōes si obedieris mādatis dei: t ita ꝺñdic eris in agro ꝛc. Duodecimꝰ facit hoiez dignū platōe Ūñ t dñs symonē ceteris p̄fecit. i. Mach. ij. Symon scio q̄ vir p̄silꝫ ē: ipm auditesemp: t ipse erit vobis p̄. q̄sq̄ p̄ esse nō audeat q̄ sut Te nō didicit. Decimusterti ad glo riam pducit. Mat. xix. Si vis ad vitā ingredi: serua mā data dei. vñ t pmis pennib⁹ datū est p̄ceptum vt p exerci tiū obedientie magis q̄ alteriꝰ virtutis q̄reren. regnū ꝓhe. Neq; eiꝫ mala arbor hz fructus ꝑfect⁹ ꝛc. xi. q. iij. q̄d ergo. Jn q̄b⁹ g̃ debeat q̄s obedire suis supioziꝫb⁹ : in q̄ bus nō teneat: t de vitio inobediētie sibi ꝓio. hēs in. ij. p. i. iiij. c. ij. in. iij. pte. ti. xvi. c. i. §. ix. Et nota q̄ in oibus simplr semp obediēdū est deo t in his q̄ sunt ꝺ̄ p̄cepta: q; in ipsis pōt disp̄sare ipe solus sz nō hō. Exo. xxiij. Oia q̄ locut⁹ est dñs faciem⁹ eriꝫ et obedientes deo regratato ri vniuerse terre sue. Ad oia q̄ iusserit sine dubio obtēpan dum ē. di. viij. q̄ ꝺ mozes. Nec tūc. i. ꝺ̄ vtute: q: ꝑm. b. tbc ij. ij. vbi. s. Sicut deꝰ nihil opat ꝺ̄ naturā p̄m hoc ē natura vniuscuiꝰq; rei q̄ in ea dñs opatur. Tñ aliq̄n ꝺ̄ solitum cursum nature vt in opibus miraculosis: ita deꝰ nihil pōt p̄cipe ꝺ̄ virtute: in hoc p̄incipalr ꝓsistit virtus t recti tudo voluntatis hūane q̄ dei volūtati cōformet t eius seq̄ tur. impium q̄uis fiat ꝺ̄ cōsuetū vtutis modū. Et sic nō fu it ꝺ̄ iusticiā p̄ceptū abiac factū q̄ filiū innocentē occideꝛ q: deus ē auct⁹ vite t mortis. Nec ꝺ̄ castitates p̄ceptū fa cū Osee. vt adulterā accip⁹t: q: deus ē ordinato: guber natiōis hūane: t ille est debit⁹ modus vtēdi mulierib⁹ quē deus instituit. Et in hmōi obediēdo nō peccauerūt: sz hō hoi ꝺ̄ mandata dei obedire nō ꝺz. xi. q. iij. si dñs. Huic vir tuti opponit inobedientia. de q. s. in. ij. parre.

ti, iiij. c, ij.

De gratia put est iusticie pars. Cap. XII.

Gratia multipliciter

G accipit vt notat Archi. i. q. i. gra. Nūc g̃ accipi tur put est virt⁹ specialis ps iusticie, s. pcētia lis quā Tullius sic diffinit. Gratia ē in q̄ amicitiaꝝ t offi cioꝝ alterius memoria t reimunerādi volūtas cōtinetur. Ad hāc inuitat apl's dicens. grati estote. Nō aūt sit virt⁹ specialis distincta a ceteris sic declarat. b. tho. ij. ij. q. cvi. ar. i. ꝑm diuersas cās ex q̄bus aliq̄d debeꝰ: necesse est di uersificari rōnē debiti reddēdi: ita tñ q̄ semp in maiozi id q̄d est min⁹ cōtineat. Jn deo aūt ꝓmo t ꝓncipaliꝫ inuenit cā debiti e.. q̄ ipe ꝑmū ꝓncipiū est oim bonoꝝ nostroꝝ.

Quid sit gratia seu gratitudo

Secdario aūt in patre vt est ꝓncipiū. i. Tertio aūt in ꝑsona qui dignitate p̄cellit ex q̄ cōis bñficia, pcedunt. Quarto aūt in aliquo bñfactore a quo aliq̄ pticularia t ꝓuata bñficia pcepimus ꝑ quib⁹ pticulariter ei obligamur. Quā q̄ nō q̄cquid debe mus deo vel p̄ri vel ꝑsone in dignitate pcelleti. debem⁹ bñ factori a q̄ aliq̄ pticlare bñficiū rec..im⁹. Jnde ē q̄ p're ligionē q̄ debitū cultū deo ipendim⁹ t pietatē q̄ colim⁹ pa rentes: t obꝺuantiā q̄ colim⁹ ꝑsonas in dignitate excellen tes q̄ includit obedientiā. est alia virtus spālis q̄ ꝺ gra seu gratitudo q̄ bñfactoꝛib⁹ gratꝝ recōpensat: t ꝑ ꝺ distinguit a ꝓmissis virtutib⁹ sicut q̄libet posteriꝰ distinguit a ꝓri ori. Quātus aūt retributio ptineat ad iu sticiā cōmutatiuā. hoc tñ est q̄n attendit retributio ꝓpor tionalis ꝑm debitū legale. puta si pacto firmet: vt tantū ꝓ tanto retribuat, vt in mutuo t in aliꝫs ꝛcrib⁹. Sed ad vtu tem gre seu gratitudinis ptinet retributio q̄ fit nō ex de bito legali sz ex solo debito honestatis: quā sez aliꝫs spon te facit. vñ gratitudo ē min⁹ grata si fit coacta. vt dicit Se ne. in li. ꝺ bñ. Et Aug. dicit q̄ ea sunt in nr̄is officijs gra tioza: q̄ cū non debeant. humanitatis tñ gra impē m⁹. Et q; vera amicitia supza vtutē fundat. Hinc ē q̄ q̄cquid est vtuti ꝛcinum in amico: ē amicitie ipeditiuū: t q̄cq̄d est vir tuosum ē amicitie ꝓuocatiuum. iō ꝑm ꝺ ꝓ recōpensatiōem bñficioꝝ amicitia ꝓseruat. t tñ ex ꝺ nō tollit q̄n recōpēsa tio bñficioꝝ spāliter ad vtutē gratitudinis ptineat. Quia ꝺ⁹ de⁹ est summ⁹ bñfactoꝛ nr̄imo oia bona q̄ hēmus siue naturalia siue gratuita sue fortune sunt eius bñficia. Ūñ apl's. i. Coꝝ. iiij. Quid hēs qđ nō accepisti: sez a deo. q. ꝺ. nihil. Jō pmꝛime debem⁹ eē grati deo t gras agere de bñficijs suis nobis collatis. Si aūt q̄rat. Quis magis teneat ad gras reddēdas deo. innocēs an penitens. Rñ det. ꝺ. tho. ij. ij. q. cv. ar. ij. q̄ aliquo mō tenet magis inno cens t aliquo mō magis penitens. Ꝓ cui⁹ declaratiōe dicit idē: q̄ actio gratꝝ accipiente respicit gratꝝ datris. vñ vt est maioꝛ gra exparte ꝺantis ibi req̄rit maioꝛ gratiarū actio ex pte recipientis. Hoꝛa aūt est id qđ gratis datꝫ. Ūñ dupl'r ꝑt eē ex pte ꝺātis maioꝛ gratia. Uno mō ex q̄ritate da t ꝺ mō innocēs tenet ad maiozes gratuitates: q: ma ius donū ei datꝫ a deo. i. magis ꝓtinuatū ceteris paribus: absolute loquendo. Et ꝑm hoc dicit Augu. in lib. confes: Quis hoim suā cogitās infirmitatē: audet virib⁹ suis tri buere castitatē aut innocentia suaz vt minus amet te quasi min⁹ fuerit ei cessaria misericordia tua donās pctā cō uersis ad te. t subdit postea. t iō tantūdē imo āplius te di ligat: q: p quē me videt tantis meoꝝ languoꝛib⁹ exui p eū se videt tātis pctoꝝ lāguoꝛib⁹ nō iplicari. Jtē q: q̄to gra tuitū bñficiū ē magis ꝓtinuatū tanto maioꝛ p eo deb etur gratitudo: sed in innocēte magis ꝓtinuat bñficium dine gre q̄ in pe nitēte. Ūñ Aug. in eo. Bñe tue deputo t mi sericordie tue q̄ pctā mea tanq̄ glacie soluisti. gratie tue deputo q̄ q̄cūq; nō feci mala. qđ eiꝫ est qđ facere non po tui. Et oia mihi dimissa esse fateoꝛ t q̄ mea sponte feci ma la: t q̄ te duce nō feci. Alio mō ꝓt dici maioꝛ gratia q: ma gis datꝫ gratis: t ꝺ hoc magis tenent ad gratiarūactōes penitē q̄ innocentes: q: eis magis datꝫ gratis illud qđ sibi datur a deo. Cū eiꝫ esz dign⁹ pena datꝫ gra. t sic luc. vii. lud donū qđ datꝫ innocēti absolute ꝓsideratū fit maius q̄ donū qđ datur penitēti. est tñ maius datū penitēti in cō paratione ad ipm. Sic etiā ꝓuum donum datū paupi: est maius q̄ diuiti magnū. Et q: act⁹ circa singularia sunt; t

Ad gratitudinē q̄s magis tenet a deum, vel a nocēs an penitens.

Deo in o bus ē obe diendum

in his q̄ agēda sunt magis ꝓsideraꝛ qđ est hic. vel nūc ta le q̄ qđ est simplr tale. vt dicit pbs. iij. ethi. g̃ ꝛc. De volū tario t iuolūtario. Ūñ t xp̄s lu. vij. dicit. Cui plus dimit titur plus diligit: t eadem rōne plus tenet ad gratiarum actionē. Et nota q̄ ait amb. ſfacilius inuenitur qui' con seruauerit innocentiaz q̄ qui digne egerit penitētiam. de peni. dist. j. Sunt qui arbitrātur.

§. I. Inuitant autē nos ad

Trianos inuitāt ad gratitudinem,

graz actiōes erga deū (ꝑm illud qđ ꝺ⁹ dixit pharisęus oās in rēplo. licz nō recto aio. De⁹ gras ago tibi lu. xviij.) tria Primo multitudo sacraz scripturarū. Secdo plenitudo cunctaz creaturaz. Tertio tēporis aptitudo pleni graz. Quātū ad primū frequēter in scripturis admonemur ad agēdū gras. vt illud .. Thessa. v. in oib⁹ gras agite. t ad Col. iij. Oīne qđcūq; facitis aut in vbo aut in ope oia in noie dñi nr̄i ihesu xpi facite gras agentes ꝺo xpi. Et rob. iiij. Oīni tpe bñdic deus. Ad ephe. v. Gras agētes sp ꝑ oib⁹. Et psal. Bñdicā dñm in oi tpe sp laus ei⁹ i oze meo Jn dño laudabit aia mea. Debem⁹ ei deo regratiari. ope. oze. t corde. Et q̄tuz ad primū dic. Bñdicā dñm i oi tpe. Sic ei de⁹ maledicit malis factis hoim t negat. sic t bo nis factis bñdicit t ꝓfitet. vñ Hiero. dic. Quotiēs vinci mur vitijs atq; pctis totiēs deū negam⁹. Et quotiēs all qđ boni agim⁹ totiēs deū ꝓfitemur. xj. q. iij. nolite. Omni igit tpe dñm bñdicim⁹ t gratitudie ad eū vtimur. cū oi tē poze bñ opamur. Jn oi scz tpe puericie. adolescētie. iuuē tutis. senectutis. Jn oi tpe scz die ac nocte. Jn oi tpe scz aduersitatis t ꝓsperitatis. ne sit de nūero illoꝝ q̄ solū lau dāt tpe ꝓsperitatis. de quib⁹ ꝺz in psal. Cōfitebit tibi cuz bñfeceris ei. Secdo oze debem⁹ deo regratiari bñdicere t laudare. ꝑm illud psal. Semp laus ei⁹ in oze meo. Ꝓ10 pterea eni dedit de⁹ hōi inter cetera aialia loquelaz vt nō soluz corde & voze ipm laudet. ꝑm illud Eccli. Dns de dit mihi linguaz eruditā: t in ipsa laudabo deum. Hinc t Aug⁹. ad Aurelii. Quid meli⁹ aic̄ ꝛcram⁹ t oze ꝓmam⁹ t calamo exprimam⁹ q̄ deo gras. Hoc nec dici brevius. nec audiri leuius. nec intelligi grādius. nec agi fructuo sius pōt. Sz t de vgine gl'iosa legit q̄ vocata a quoq; ꝑ deo gras respōdebat ne vel illa puula hoza rideꝛdi a lau de dei cessaret. Loꝛde pmaxie laudāc & t bñdicēdus est deꝰ. Et hoc est qđ dic ps. Jn dño laudabit aia mea. Lau dabit. i. laudib⁹ occupab. qđ nō est aliud q̄ ipa dei bñficia cogitare t recogñscēdo ipz bñfactoꝛe amare. quo agit t i corpe exuti deū laudāt. ꝑm illō ps. Laudē dicite deo nro oēs scti ei⁹ q̄ timetis deū. Psilli t magni. Secdm qđ inui tat ad regratiādū deo est vniuſalitas creaturaz. t hoc tri pliciter. Ꝓ10 qđē. q: cū oia fecerit deꝰ ꝓpter hoiem. vt dic Aug. q̄libet creatura est qđdā bñficiū hoi collatū vt i uiter eū ad regratiādū ipi de tali bñficio. Secdo pulchri tudo t vt⁹ ipaz creaturaz t ordo eaꝝ ad deū i opib⁹ su is quē ꝺuāt sine defectū q̄si ꝑ ꝺ cognoscēte. bñficiū t deū suo mō laudātes. ꝑm illud Bñdicite oia opa dñi dño lau date t supex. eū i se. Dan. iij. Et Laudate dñz de celis tē. ps. cxlviij. Laudāt aūt t bñdicūt irrōabilia deū eodē mō q̄ ꝺz in pu. vulgari. lopa loda el maistro. q: pulchitudo alicui⁹ picture. scripture vel sculpture. manifestat sapiam artificis vñ laudat. Tertio iuitant creature ad regratiā dū deo q: oēs exceptis āgelis sunt iferiores nobis. Et cū de⁹ potuer t nos facere vilissimas creaturas nobilissimas fecit. Et ad ꝺ facit qđ legit in vitaspatrū. q: ꝓgregatis q̄ dā vice multis ꝓfitꝺ ad colloquēduz de deo. dixit vn⁹ ma gne vite. Benedict⁹ de⁹ q̄ fecit tot inumeras t mirabiles creaturas e q̄b⁹ nulla ē q̄ me nō docerat deū laudare t re gratiari. Quo dicto surrexit q̄daz min⁹ expertus interro gans eū t dicēs. Quō te docet laudare deū bufo. Et rñ dit ille. Multū q̄dez t multipliꝛ. Nā cū intueoꝛ illud aial ina horribile in aspectu. veneno plenū coꝛpe turgidū su per pect⁹ gradiēs sup terrā oculis trāsuersis ꝛc, cōsidero deuz me potuisse talē cū eo facere. fecit aūt rōnabilē crea turā me t sui capacē. ꝑstat mihi occasionē mer..do regra tiandi. Tertiū qđ inuitat ad gr̄aruactionē est qualitas tpis. ꝺz eni tps nouī testi tps gre: q: supabūdauit multi plex gra humano generi collata post xp̄i aduentū. Et io multiplicaꝛ bñficijs multiplicāde sunt t gr̄aruactiones. vñ apl's. ij. ad Coꝛ. vj. Hortamur vos ne in vacuū gr̄am dei recipiatis. Jn vacuū recipit⁹ frustra gr̄am. i. sua bñficia q̄ ea nō recognoscit: nō laudat: nō ea exercet in multiplicā do. Et sic nō solū demerek alia sibi dari: & t collata sibi au ferri ꝑm illud Hze. Psiuilegiū mereꝰ amittere q̄ cōcessa abutēꝰ ptāte. xj. q. iij. ecōtra ꝺz. Eccli. j. Ad locꝝ vñ exeūt flumina reuertunt vt iterꝫ fluant. ſflumina. s. gr̄az de ma ri oia exeūt. s. diuine largitatꝫ. etsi nō reuertant ad ipsum mare vñ exeunt. s. recognitione bñficioꝝ t gr̄aruac..o nem: ex quibus t aq̄ gre ꝓuant: & si redeunt ad mare. i. ad deū regratiādo vl recognoscēdo ab ipo ab eo reci..ūt in fluxū aliaz gr̄az seu bñficioꝝ. Et cū opus istū. s. ad gra rūactiones sit exercitiū supne patrie ꝑm illū Esa. li. Hau dīuz t leticia inueniet in ea gr̄aruactio t vox laudis. Q̄to q̄s copiosi⁹ t ꝑfecti⁹ se exercet in gr̄aruactiōe: tanto magꝭ appropinq̄t statui beatoꝝ. ps. cxlix. Sacrificiū laudis ho nozificauit me. Et ꝺ t de supna hierlin ꝺz. Tob. xiij. q̄ p vlcꝰ eius cātabit alleluya. qđ interp̄tat laudate dñm. Oēs hoies in tribulatōibus vl' tētationib⁹ positi euadūt illesi aia t corpe laudādo deū: sicut in figura habet ꝺ ana nia azaria t misahele missis in fornacē ignis ardētis lau dantib⁹ ꝺ⁹ t bñdicentib⁹. illos oino nō tetigit ignis: nec ꝓtristatuit: nec quicq̄ molestie intulit. Sed angel⁹ dñi de scendēs in fornacē ꝓfotauit eos. Dan. iij.

§. II. De quibus beneficijs

sit deo regratiādū. dicit decre. Cū creatura nō habeat qđ ꝑ meritū resp̄oꝛ at creatoꝛi celebratione missaz ꝓmuer aut, pcuret. iō inq̄t ps. cxv. Quid retribuā dño ꝑ oi. q̄. re. mi. q. ꝺ. Tot t tāta sunt q̄ rec.. i q̄ retribuere vl' recōpē sare nō valeo: & nec ipe exigit equales: & qđ est nobis pos sibile. Signāter aūt dicit, ppba. Retribuit nō ꝓcessit: q̄si ꝑsuppo..nēdo nos aliq̄d ꝑus fecisse dñ⁹ vl' dedisse vñ re tribuit. Sed q̄d dño deo nos tribuim⁹ vl' fecimus vñ sua beneficia largirek. Certe nihil nisi mala t pctā: cuz q̄bus etiā nasc̄imur. Ꝺ apparet magna dei bonitas t beni gnitas erga nos. q: cum ei tribuerim⁹ t fecerimus mala ipse, ꝑ malis retribuit bona. s. bñficia sua. Et vt no. Guil. in sum. vtu. Trib⁹ genera beneficioꝝ retribuit nobis dñs Primo gñalia. Secdo spālia. Tertio singularia De pri mis. s. gñalibus dicit Ber. Agamus frēs gras factori no stro redēptori nostro t remuneratori nostro. Primū qđ nobis ꝓstitit: qđ nosipi sum⁹. Adiecit etiā vñ subsisterem⁹ q̄ iaz eram⁹. Jfaciam⁹ inq̄t hoiem ad imaginē tē. Et pau lo post. Ut ꝓsit piscibus maris t volatilibus celi t bestijs terre. Beñ. j. Jam tertiū opꝰ tue redēptiōis attēde. Jdez fecit te deꝰ tu⁹. fecit tā multa ꝑpter te. fact⁹ est i.. tecū ca ro vna. te q̄ faciet secū spm vn.. Bñficia vo spālia sunt tria. s. expectatōis: iustificatōis: t ꝓseruatōis. Primū est beneficiuꝫ expectatōis q̄ deus .. atiēter pctoꝛes expectat ad pniam. Ūñ Esa. xxx. c. Expectat vos dñs vt misereat vestri. t iō exaltabit pcens vobis. et Hiero. Moderatio dei ac pietas solū nostrū reditū q̄rit ac nos cupit sua lon ga bonitate saluari. di. xciij. ꝺyaconi. Et nota q̄ circa vnū qđq; horum beneficioꝝ aliqua sunt attendenda vt cogno scatur magnitudo dei. Circa primum ꝺz hō cogitare quo tiens meruerit vt tps pnie sibi auferat: quotiens mortaliꝰ peccauit & meruit: q: pctoꝛ indignus est vita, cū ingratus sit auctori vi.. Job. xxx. Qui vita ipa putabant indigni.

Secdo debet cogitare q̄ primus fuerit q̄nq; amissioni vite seu dānationi. Tanto eni miseria est gratioꝛ q̄to pe na primioꝛ est ad quā paratꝰ. Si eni suspendendus iam laqueū haberet in collo maius bñficiū reputaret si tunc

Trib⁹ ficiorū gñibus q̄ bus gra ti esse de bemus.

De gra tis tudine cir ca benefi cius expe ctationis

Universidad de Deusto
Biblioteca

De gratitudine circa beneficiū iustificationis.

Gratitudo circa beneficiū ꝓbationis

Exemplū

Tria tenet beneficiator nefa. q̄c.

Debent singula beneficia singulis gratias referri.

Tria ꝺz bō ꝑdere rare circa beneficia singlaria

creatoris rōsibilis ōdem⁹ et gratꝰ q̄ bus.

Recōpē satio bñfi cut ad tres ꝓtes ptinet

Universidad de Deusto
Biblioteca

cat esse nō mun⁹. Jdē retinēdi signū est ꝓtin⁹ aliud mun⁹ remittere ⁊ mūere ꝑ pugnare. Qui nimis cito cupit solvere inuit⁹ ⁊ qui inuit⁹ dz ingrat⁹ est. Et vt dicit. b. tho. ij. ij. q. cvj. ar. iiij. Quantū ad affectū statim fieri dz recōpensatio bñficij accepti: vt. s. benigne suscipiat: ⁊ benivolentia ad dantē oñdat. Vñ idem Sen. Vis reddere beni ge accipe. Sz ḡtūm ad effectū dz expectari tps oportunū ad recōpēsandū: ⁊ nō statim fieri vt dictū est. Nec est sile de eo qđ debeť alicui sine certo termino: vt in ꝺctis ⁊ exmaleficijs: q: debitū legale q̄le est illō: cū sit ex obligatōe necessarie equitaᷣ ē stari solvendū. alioq̄n nō ceť ꝓseruata iusticie eq̄litas. si vn⁹ retineret rē alteri⁹ absq; ei⁹ volūtate Sz debitū ꝺcale q̄le est in recōpensatiōe bñficioꝝ depēdet ex honestate dantis. Et iō dz reddi debito tpe sm q exigit restituto vtutis. Quarto cauēda est nimia dilatio. Unde Salo. in puerb. Ne dicas amico tuo reuertere cras: cū statim possis dare. Sen. ij. de benefi. Errat si qs sperat responsuꝝ sibi quē dilatione lassauit expectatione: sit. Eodem aio beneficiū debeť: quo dat. Jdem in eo. li. Cum hōi ꝑbo ad rogandum os suffundat ruboꝛe qui bonorem remittit. mun⁹ suū multiplicat grauissimis viris. Nulla res charius cōstat q̄m que ꝓcibus empta est. Molestū vbum ⁊ onerosuꝝ demisso vultu dicendū rogo Nihil eque amaꝝ q̄m diu petere. eḍoꝛ ꝺo quidā ferūt p⁹ndi spem suā q̄m trahi. Jdē vez est te tñ gra deme⁹ tuꝝ moꝛe adijcis. Quinto cauendū est maliciosa excusatio: cū. s. qs se excusat nō posse seruitiū vl beneficiū qđ ei petiť dare ⁊ recōpensare. Dixit Antigon⁹ cinico petenti talentū plus eē q̄m cinicū deceat petere. Petēti ꝺo numuꝝ rndit min⁹ esse q̄m regē oporteat dare. ⁊ sic maliciose negabat qđ posset dare. numum qz rex erat: vl talentū qz ille cinicus. s. paup erat. Ecōtrario. Alexāder magn⁹ animo nihil nisi grāde cōcipiēs cuidā qdem petēti aliq̄d vt bem donabat: ⁊ cū ille refugisset numis eē dicēs: nec pueri sue fortune. Non quero inq̄t Alexāder qđ te accipe deceat: sed qđ me dare. Sexto cauēda est exprobratio: ⁊ de ingratitudine q̄rulatio ñ Jaco. i. ꝺ de deo. Dat oib⁹ affluenter ⁊ nō ꝛꝓpat. Et Sene. Nec bñficij inter duos lex est alter statiꝫ obliuisci dz dati alter memoꝛ eē accepti. Sil⁹ non dz facere ꝓrelam de ingrato. Vñ sen. Melioꝛē facies ingratū feredo: ploꝛē cōquerēdo. Nemo id eē qđ laꝫ videť timet. Jdē ingrat⁹ est aduersus vnū bñficiū: aduersus alterū nō erit. Duoꝝ oblit⁹ est. Tertiū in eoꝝ q̄ exciderāt ad memoꝛiā reducere. Que rō exacerbare eū in quē magna ꝓtuleris: vt ex amico fiat inimic⁹. Jdē. Si deum imitaris bñficia da etiā ingratis. Nō ⁊ sceleratis sol oritur: ⁊ piratis patēt maria. Dicit enī mat. v. de deo q̄ pluit sup iustos ⁊ iniustos. ⁊ solē suū oriri facit sup bonos ⁊ malos. Septimo cauēdū est ne bñficiuꝫ qđ dat ei cui dat vel alteri nō noceat. Sen. in li. de bñfi. Quēadmodū pulcherrimū est op⁹ inuitos nolēteſq; seruare. ita rogantibus pestifera largiri: blandū ⁊ affabile odiū est. Pecuniā non dabo quam nocituram alteri sciam: ne in societate turpis facti aut ꝺlij ueniar. Jdē sen. Quid turpi⁹ q̄m qđ euenit frequentissime: vt nihil interfit iter odiū ⁊ bñficiuꝫ. Hinc ⁊ Aug. Utilius esurienti panis subtrahit q̄m datur: si de cibo securi⁹ inutilicie acquiratur. v. q. v. non ois. Et sic intelligit illd Eccli. Bñfac iusto ⁊ non dederis peccatori. Ambro. etiā dicit. Si non pōt alteri subuenire: nisi alter ledatur: melius est neutrū iuuare. xxiij. q. v. deniq;.

¶ De vindicatione. Capitulum. XIII.

Equitur de vindicatione ꝓut est vtus quā ponit Tullius inť ptes iusticie. Et sic cā describit. Vindicatio ē p quā vis seu iniuria ⁊ oē qđ obscuꝝ ē. i. iniurios defendēdo ⁊ vltiscendo ꝓpulsat. Hec vtus maxie nec ꝺaria ē hñti ptātez seu ꝓlatōez: vt. s. puniat crimina. vñ ad ro. xiij. Minister dei est sz iudex q̄cuq; vindex in ira ei q̄ malū facit. Et. i. Petri. ij. Subiecti estote oi hūane creature ꝓpter deū. Sive regi q̄si ꝓcellenti. Sive ducib⁹ tanq̄ a deo missis ad vindictā malefactoꝝ. i. punitiōem laudē vo bonoꝝ. Et ꝑ declarationē hui⁹ materie. Nota dz. b. Tho. ij. ij. q. cvij. ar. i. q. vindicatio fit p aliqđ penale malum inflictū peccāti. Est ḡ in vindicatōe ꝑsiderāduꝫ vindicātis aiul. Si em intētio ei⁹ ferať ꝓncipaliť in malū ei⁹ de q̄ vindicta sumit: ⁊ ibi ḡescat: nō est licitū: qz delectari in malo alteri⁹ ꝓtinet ad odium: qđ cl⁹itati repugnat q̄ oēs hoies diligere debemus nec aliqs excusať in vindicatōe. ex bō q̄ vindicans intendit malū illius q̄ iniuſ⁹ sibi intulit malū. Sicut nec excusať aliqs a pctō p bō q̄ odit odientē se. Nō em dz hō in aliū peccare seu offendere. ꝓpť bō q̄ ille ꝑcussit in ipm seu offēdit eū. Bē em ē vici a malo. qđ apls ꝓhibet ad Ro. xij. di. Noli vinci a malo sz vince i bono malū. Si vo intentio vindicantis ferať ꝓncipaliť ad aliqđ bonū ad qđ puenit ꝑ pena peccātis. puta ad emēdatōez peccātis. Vel saltē ad cohibitōez ei⁹ q̄etez aliox: ⁊ ad iusticie ꝙseruatōez ⁊ dei honorē: ꝓt eē vindicatio licita alijs debitis circūstātijs ꝺuaꝝ. Nec est ꝺ qđ dz Deut. xxxij. Mea ē vltio ait dñs ⁊ ego retribuā eis in tpe. loco cui⁹ ꝑm alia trāslatio dz. Mihi vindicta ⁊ ego retribuā dicit dñs. Nā ille q̄ ꝺz gradū sui ordinis exñs rector. vindictā exercet in malos: nō vsurpat sibi qđ dei ē: sz vtiť ꝑtē diuinit⁹ ꝓcessa. Dicit em ad Ro. xiij. de ꝓncipe terreno q̄m dei minister ē vindex in iram. i. in ꝓsona ei q̄ male agit. Sz si ꝓter ordinē dine institutōis vindicta exerceat i alios: ēt malos ꝑpa auctoritate puniēs: tūc vsurpat sibi qđ dei est. ideo peccaret.

§. I. Quod autē vindicatio

sit virtus spālis. ꝑpe transſumēdo: ⁊ nō sm locutōem vulgariū: q̄ appellāt vindictā: cū alter alteri reddit malū pro malo. Declarat. b. Tho. ij. ij. q. cviij. ar. ij. sic inq̄ens. Sicꝑbs dicit in. ij. etb. Aptinudo ad vtutē inest nobis a natura. licz ꝙplementū vtutis sit in nobis p ꝙsuetudinē: vel p aliquā aliā cām vt p gr̄az. Vñ patet q̄m vtutes pficiūt nos ad ꝓsequēdum debito mō inclinatōes naturales q̄ ꝓtinēt ad ius naturale. Et ideo ad quālibz inclinatōem naturalem determinatā ordinať aliq̄ spālis vtus. Est aūt quedaꝫ specialis inclinatio nature ad remouēdū nocumēta. Unde ⁊ animalib⁹ datur vis irascibilis ꝙpata a vi concupiscibili. Repellit aūt ꝺ nocumēta p hoc q̄m se defendit cōtra iurias ne ei inferanť: vl iam illatas iniurias vlciscēdo. Sic nō intentione nocēdi: sed intentōe remouēdi nocumenta. puta ſ⁹ punit iniurias illatas alijs socijs: cū sit aliq̄ eos aggrediunť ad offendēd.. ille defendit. Vel cum in actu aggressure q̄s se defendit ab iniur⁹ mte: intendens sui ꝙservatiōem nō aggrediētis lesionē: vel cū iudex punit reos ⁊ hoc ꝓtinet ad vindicatiōem. ꝓut est virtus. Et sic ꝺtelligenda est diffinitio tullij supra posita. Et per hoc patz q̄m est spālis vtus ⁊ ꝑs iusticie. Sciendū sm ꝺc. Tho. vbi s. q̄ sicut recōpēsatio debiti legalis: vt in redditōe mutui depositi: ⁊ hui⁹modi. ꝓtinet ad iusticiā cōmutatiuā. Recōpensatio aūt debiti moꝛalis: qđ nascit ex particulari beneficio exhibito pertinet ad vtutem gr̄e nō est iusticia cōmutativa. Jta etiā punitio peccatoꝝ sm q̄m ꝓtinet ad publicaꝫ iusticiā: que sez fit per rectoꝛes: est act⁹ cōmutativ⁹ iusticie. Sed sm q̄m ꝓtinet ad iuuntatem seu defensionē alicuius ꝑsone singularis a q̄ iniuria ꝓpulsat: ꝓtinet spāliter ad vtutē vindicatōis q̄ est ꝑs iusticie potētialis. Vñ ⁊ b. Ambo. dicit. Sfortitudo q̄ bello a barbaris tuet patriaꝫ: vel domi defendit infirmos: ⁊ a latronib⁹ socios plena est iusticia. xxiij. qō. iij. Sfortitudo. Et q̄uis hoc bñs Ambo. attribuat fortitudi nō tam⁹ q̄ hoc tolliťur q̄n ibi etiā sit actus vindicatōis ⁊ aliquādo etiā zelus charitaᷣ. Sed fortitudo ibi ē inquātum disponit ad vindictā remouēdo ꝓhibens: sez ti moꝛez ꝑiculi imminēte. zelus aūt q̄ ꝓoꝛat feruoꝛē amoꝛis ꝙcurrit. put alijs vidicat iniurias dei vl ꝓxioꝝ: eas ex charitate reputās vt suas. Hinc ⁊ Ambo. i li. de offi. Nō infe-

renda sz depellēda iniuria lex virtutis est. Qui em nō repellit a socio iniuriā si pōt tā est in vicio q̄m ille q̄ facit. Unde scūs moyses hinc exortus est tētamēta imbecillis fortitudinis. Nā cū vidisset hebreū ab egyptio iniuriā accipiēte defendit. ita vt egyptiū ꝓsterneret ⁊ in arena absconderet. Salomō q̄m ait. Eripe eū q̄ ducit ad mortē. xxiij. q. iij. nō inferēda. Et dic ibi gl. sup⁹ ꝓt. i. si ē in ꝓtate ꝓstitutus vt rector. tūc em teneť alis nō. Cuilibet tñ licitū est defendere aliū si vult. ff. qđ me. cau. § ⁊ ꝓtus. sup⁹ ꝺ. ꝓterneret. Pōt ḡ q̄s excedere modū in defendēdo. ⁊ tūc peccaret. Eripe gl. si iuiuste ducať ꝓvim. qđ inteᷣgēdū est q̄n fieri pōt sine scādalo ei⁹ ꝑ supplicationē si iuste ducať. nō tñ im portunā. et aliq̄n nec etiā simplicē ne ipediať iusticia. Alii qui tñ dicūt q̄m etiā q̄ nō ē in ꝓtate ꝓstitut⁹ tenet defendere socium ab iniuria. Bē eliciētes ex ꝺbis aug. dicētis. xxiij. q. i. ca. Judeos ꝑplures nō fuisse immunes a cꝛpa q̄ ꝓmiserūt principib⁹ rpm interficere. cū possent eū defendere ⁊ liberare. Dō vidz verū. q̄n posset q̄s sine suo ꝑiculo vl maiori malo inde sequēti socios iuuare ab iniuſticiavel iniuria cū iferť. Opponiť aūt huic vtuti p excessuꝫ vicii seuicie seu crudelitatis. ⁊ p defectū vicii⁹ remissiōis seu negligētie. Et de hmōi negligētia. s. correctiōis sez quoad plures hēs plura. s. i. ij. ꝓte ti. de accidia. c. de negligētia. Hic tñ large sumēdo vindicationē aliq̄ dicētur ꝓtinētia ad punitionē quam faciūt vel debent facere rectoꝛes.

De punitione malorum.

§. II. De punitione que debet fieri ꝑ rectoꝛes ꝺ vicia pōt. Jucere illud ꝑs. Accinge re gladio tuo sup femur tuū potētissime. Que vba q̄uis intelligē ꝓncipaliter de ꝓpo: q̄ gladiū punitiōis pctoꝝ posuit sup femur suū. i. carnē punies pctā humani generis ꝑ penas ⁊ dolores eius vt sic potētissimus ꝺ diabolū nos eripet de manibus eius. Tñ ad quēlibz ꝓlatū seu rectorem pōt illud extendi. Et cū primo accixerit se gladio super femur suū. i. ad corrigēduꝫ ser⁹ puniendū vicia sua ex inde factus potētissimus, extēdat gladiū ad puniēdū alios. Est aūt fienda punitio malox ꝑ diuersas penas sm q̄ hoies merenť. ⁊ sm q̄ ipe pene magis timenť. Pene em sm pōm sunt medicine. Varie aūt medicine adhibentur sm varietatē morboꝝ. Pro cuius declaratione dicit. beat. tho. ij. ij. q. cviij. ar. iij. Dō vindicatio intm est licita ⁊ virtuosa inq̄tum tendit ad cohibitionē malox. Cohibent autem aliq⁹. a pctō qui affectū virtutis nō habēt. ꝑ hoc q̄ timent amittere aliqua q̄ plus amāt. q̄m illa q̄ peccando adipiscunť. als timor nō cōpesceret pctm. Et iō ꝑ subtractionem oim q̄ homo maxie diligit ei⁹ vindicta de pctis sumē da. Hec aūt sunt que hō maxime diligit vita incolumitas corꝑis libertas sui: bona exteriora: vt diuitie: patria: gloria. Et ideo vt aug. refert. xxi. de ciui. dei. Octo gña penarū in legibus esse scribit tullⁱ⁹. Mortē ꝑ quā tollit vita verbera ⁊ talionē. vt oculū ꝓ oculo ⁊ hmōi. ꝑ que amittit quis corꝑis incolumitatē: seruitutē ⁊ vincula ꝑ q̄ qs perdit libertatē: exilium per qđ qs perdit patriam: damnū ꝑ qđ perdit quis diuitias: ignominiaꝫ per quā perdit quis gloriā. Nec est ꝺ qđ dñs ꝓhibuit per parabolā manib. xiij. eradicari zizaniā significantē peccatores. Nō em hoc ꝓhibuit dñs simpliciter. sed q̄n timeť. ne simul cū eis eradicetur ⁊ triticū. Sed q̄n ꝓt eradicari mali ꝑ mortē nō solum sine periculo sed cū magna vtilitate bonoꝝ vñt ⁊ dñt eradicari etiā ꝑ mortē. q̄n sez meruerūt. vt in his que cederent in magnā ꝓnciē alioꝝ. Circa hāc materiā pulchre loquiť Aug. in li. de sermone dñi in mōte sic dicēs. ⁊ habetur. xxiij. q. iij. Ea vindicta nō ꝓhibeť q̄ valet ad correctionem. q̄ etiā ad misericordiā ꝓtinet. Nec impediť illud ꝓ positū quo quisq; paratus est ab eo que correctū ve vult plura perferre. Sed huic vindicte inferēde nō est idonea nisi q̄ odiū quo fragrare hominem solēt q̄ sevindicare desiderāt dilectiōis mānsuetudine supauerit. Nō em metuēdū est ne odisse paruulū filiū ꝓgrentes videaᷣ. cū ab eis vapulet peccās: ne peccet vlterius. Et certe ꝑfectio dilectionis ipsius dei ꝑs imitanda nobis ꝓponiť. cū dz. Diligite inimicos vros: bñfacite his q̄ oderūt vos. Et tñ de ipo dño dz per ꝓphām. Quem diligit dñs arguit ⁊ castigat. Jflagellat aūt oēm filium quē recipit. Ergo nō vindicz nisi ipse cui rerū ordine ptās est data: ⁊ ea volūtate vindicz q̄ pater filiū puulū flagellat ex q̄ appet posse pctm amore potius vindicare q̄m ipunitū relinq̄: vt illū quē vindicat i. punit. nō pena miseri: sed correctiōe beatū esse velit. Et infra. Jnde ē q̄ helyas multos morte affecit, ꝓpria manu ⁊ igne diuinit⁹ ꝺimperrato: qđ ⁊ alij multi magni ⁊ diui⁹ viri spū eodē cōsulendo reb⁹ humanis nō temere fecerunt. de quo helya cū exēplum dedissent discipuli: cōmorantes qđ ab eo factū fit: vt eis etiā ꝑatem daret petēdi de celo ignē ad cōburendū eos q̄ sibi hospitium nō ꝺbuerāt. respondit dñs in eis non exēplum ꝓpbe scti: sed ignoratiam vindicādi q̄ adhuc erat in rudib⁹. aiaduertēs eos nō amare coꝛrectōem: sed ꝺdio desiderare vindictam. Itaq; postea q̄m eos docuit qđ eēt diligere. ꝓtinū tanq̄ se ipm: imfuso etiā spū sancto eis ꝓmisso: non defuerūt tales vindicte. Quis mlto rarius q̄m in ꝓteri⁹ testō. Nam ⁊ vba apli petri Ananias ⁊ vxoꝛ eius. sicut in actib⁹ apl̄oꝝ legimus, examines ceciderūt. Hec oia Augu. xxiij. q. iij. Ad idem facit qđ ait Hiero. sup Ezech. Qui malos ꝓcurit interficiendos. i. ꝑtem vt occidat. pessimos: minister est dei. Jtē sup Johelē. Non solū hoies ministri sunt ⁊ vltores ire dei in his q̄ malū opant. vñ nō sine cā gladiū portāt. Sz etiā ꝺie fortitudines q̄ appellantur furores dei. Jtē haymo sup epl̄am ad Ro. Sūt q̄dam enormia ꝺgitia q̄ potius p mūdi iudices q̄m p antistites ⁊ rectoꝛes ecclesiaꝝ vindicanť. Sicut cū qs interficit epm vel ꝑsbyteꝝ vel diaconū. Omōi reos ⁊ ꝓncipes mūdi dānat. Jtē cypa. rex dz furta cohibere: adulteria punire: ipios de terra ꝓdere: parricidas ⁊ piuros nō finere viuere: ⁊ filios suos ñ ꝺnere ipie agere. Hoia ḥntur. xxiij. q. v.

Jn q̄s ho ꝑt puniri,

§. III. Hanc vero questionē

sez vtrū vindicta fit ferenda in malos mouet Hza. xxiij. q. iij. ꝑ totum. Et ꝓmo per multa capla supficialiť ꝓbat malos non esse puniēdos: sed tolerādos illd Augu. Tu bonus tolera malos. Nā ⁊ ipe iudā cum sciret furez esse tolerauit: ⁊ ad ꝓdicandum mīstreicq; cū alijs eucharistiam ded⁹. Sz p modū in. c. cuz in lege. §. his ita. ꝛndet determinās gone. n. Dicit em q̄ sunt q̄dam q̄ salubri tamen admonitōe sunt corꝛipienda: nō corꝛalib⁹ flagellis aniaduertēda: sed ex vindicta dīno examini tantū est reseruanda. q̄n in delinq̄tes vz disciplinā exercere non posſumus: vel q: non sunt nr̄i iuris: vt sunt infideles: aut qui als nō sunt nobis subditi: vel q: illoꝝ crīna si nobis nota sint: tñ manifestis indicijs ꝑbari nō possunt. Et de his potest intelligi. c. inductū. Tu bonus ꝛc. ⁊ pl̄a alia capa. Item oñ crīna. etsi sint manifesta. rñ puniri non pōt salua pace ecclē sed tuneť piculum scismatis vel graue scandalū: tolleranda vel dissimulāda sunt: vt in. c. q̄dam. ⁊. c. nō pōt. e. q. Als cū puniri pōt crīna manifesta sine graui scandalo multitudis: puniēda sunt nō toleranda. Et ꝑcipue cū nō multitudo: sed paucitas ē insolescere: vt di. i. vt ꝓstituerentur. Sed cū multitudo ē in scelere: vel ꝓncepe qui pōt multū alijs nocere: aliq̄n per patientiā est ad pniam expectādū. Aliq̄n vo in paucis eoꝝ est punienda: vt eoꝝ exemplo ceteri terreaᷣ ⁊ ad pniaꝫ puocentur. De hoc tñ sez q̄n multitudo est in crīne: quid agendū sit rector ab⁹ circa punitionem hēs in. ij. ꝓte ti. de accidia. c. de negligētia corrector. Sz cū vindicta. i. pūitio iferēda ē malis. ꝺ fieri dz a iudice vel ei⁹ auctōte: ⁊ ex amoꝛe iusticie ⁊ nō ex odio ⁊ delectatione vindicte. Jō dī. lxxxvi. odio. Si q̄s aūt obijciat seu arguat ꝺ ꝓdicta ex q̄ ꝓnectio ꝺboꝝ vel verbꝝ videť eē iutilis vel supflua. Naz ꝑdestinati ad vitam sine corrector ne mutanť; sicut petr⁹ qđ dñs respiciens nemine corripi

Jn q̄s et q̄n exerce da ⁊ diffe mulanda fit vindicatio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ente cōmouit ad lachrymas. Præsciti ad mortez inter flagella deteriores fiunt. sicut pharao. Bonis ergo vīs sup flua. dānabilis inutilis. Ñidet gratian⁹. qz ipe obiectōem facit. q. ead. scz. xxiij. q. iiij. p verba Aug. di. Sicut nō est essandū ab oratiōe. p eis quos corrigi volum⁹. etiā si nul lo hoiz ozāte. p petro dñs respexit eū. z fec eū deflere suū pctū. Ita nō est omittēda correctio quis deus quos voluerit faciat esse correptos. Tūc aūt ex correptione. pficit hō. cū miserek atq; adiuuat scz dñs q facit quos voluerit etiā sine correptiōe. pficere. eadē. q. iiij. sicut nō est. Inducit etiā grānus in. §. añ caplm. Ipsa pietas. exēplū de infirmitate corpis hūani di. Sicut quis certissime sciam⁹ neminē vlz terminū sibi a deo pfixū essevicturū omnib⁹ tñ lāguētib⁹ nō in cōgrue medemur. Sic quis nemo saluetur nisi pdestinatus ad vitā. omni tñ delinquēti adhibē da est correctio. nec malo⁹ est deferēda disci. Unde damasus papa. Justū est vt q diuina cōtenūt mandata z inobedientes paternis existūt iussiōib⁹ seueriozib⁹ corrigā tur vindictis quatenꝰ ceteri talia cōmittere timeāt. z oēs gaudeāt fraterna concordia. z cūcti sumāt seueritatis ac bo nitatis exēplū. xxiij. q. iij. iustū. Nabuchodonosoz scelꝰ in sanctū danielē cōmissum vindicauit iustissime inqt Aug. xxiij. q. v. si ꝓpterea. Ex hoc aliqui inuidia mori pcuraue runt daniele mitti in lacū leonū vt deuorarez. distoria habz dan. vlti. Dely iz bonꝰ in se. qz seuere nō correxit filioz z vicia cadēs fractis ceruicibus expirauit. vt dictuz est. i. Reg. iiij. Utrū aūt prelatus possit iniuriam sibi factā vindicare. Dicit be. Tho. q qñ hmōi iniuria redūdat in deū vel ecclām dz ꝓlatus ꝓpriā iniuriā vlcisci sicut ptz de helia q fecit ignē dscēdere sup duos qz genarios. iiij. Reg. i. Et siluester pa. excōicauit cos q miserī eū exiliū vt habes. xxiij. q. iiij. guillisari⁹. de quo dicit Gratian⁹. §. se. q silueste nō suā iz eccl̄e iniuriā vlt⁹ est. Si vo iniuria solū sit in psonā suā nō redūdās in alios. decēs est vt pati enter ferat z nō se vindicet in exemplū aliorꝝ. Añ z Bze. repehēdit quēdā epm eo q excōicauerat quēdā clericuz suū. p eo q ei iniuriatus fuerat. xxiij. q. iiij. Inter ḡrelas. Iniurias vero in alios factas. z pcipue in deū. sine vltiōe trāsire nō dz. Añ greg. in omel⁹. Si is q̄ platus est dñico debitori culpam immune dimittit. nō mediocriter offendit pfecto q debita celestis regis z dñi sui ꝓsumptiōe resoluit. Ea nāq; q in nos cōmittunt facile possumus dimittere. Ea vero q sunt in deū cōmissa. cū in ea discretione, nec tñ sine pnia possumus relaxare. xxiij. q. iiij. hinc q ꝓlatus. Semelvero culpa remissa recidiuo dolore iterū ad animū reuocari nō dz. Añ gelasi⁹ pa. scribit. Sek in aboliōne rei ꝓcessa punitio recidiuo dolore no dz iterari sm diuine imitationē clemētie. q dimissa pcta inviolatiōem redire nō patit. xxiij. q. iiij. si illic. Ad qd facit dictū ꝓphete Naū. i. Nō iudicabit deus bis in idipm in tribulatōe. Quōtiqz verū est. qñ delictū est punitū p sniam diffinitiuam. nō ꝙ trāsiuit in rem iudicatā. Nā als si qs fuissz punitus de oī quo pctō extra iudiciuz insufficienter. nō tollit q̄n adhuc possit puniri cōpletius. sicut⁹ deus aliquoz punitionem b incipiu. z in alia vita pgit. vt in ātiocho. vñ Deut. xxiij. dicit dñs in cātico. Ignis succēsus ē in furore meo. z ardebit vsqz ad inferni nouissima. i. vindicta b icipiet scz punitiōis reprobor⁹ z in iferno pficiet. vt exponit Aug. de pe. di. iij. §. ignis. Quō aūt puniat vn⁹ p delicto tpaliter. z qñ habes in. iij. pte ti. xxix. c. i.

¶ De pnia ꝑt est virt⁹ dīns ab ea ꝑt⁹ est sacrm

Cap. XIIII.

Enitentia qz non so-

lum sacrm ē vtus est. Inq̄tū virtus b breuiter aliqua de ea dicenꝫ. Nā inq̄tū sacrm de ea in tertia pte tractat in ti. xiij. c. vi. Quid sit. inq̄t i. iiij sen. di. xiij. fic diffinit. Penitētia est ꝙtus q pctā cōmissa plangum⁹. z odim⁹. et ea vlterius cōmittere nolumus. Per hoc igit qd dz in diffinitiōe vtus, oñdit q sit virtus. Od aūt sit vtus moralis z spālis distincta ab alijs ptinēs ad iusticiā vindicatiuaz. sic declarat Pe. de pa. in. iiij. di. vt est xiij. Uirt⁹ sm pbm. ij. Ethi. Est habit⁹ electiuus i medio consistēs ꝑt recta rō determinabit. Talis aūt est pnia. Nam penitere de pctō cōmisso est actus ex electiōe pcedens ꝑt. s. est displicētia volūtaris de ipo pctō. Et cadit sup ipam materiā: qz sicut bonū debite placet: ita z malū debite displicet. Pōt etiā informari debitis circunstātijs qz. s. dere ad pctm vt cōmissum est m irreuerentiā dei cū ꝓposito emendādi z ꝓfitendi. z in medio ꝓsistit: qz de oibus dolet pctis ꝓteritēs. nec tñ ita q desperet. ḡ est vtus.

Quis fit actꝰ pnie

Od ptinet ad iusticiā q ordinat hoiem ad alterū z debitum reddit. pz: qz p pniam hō ordinat in deū. Cū hō reddit subtractū oblequiū: satisfactiēdo. Sicut enim hō efficit alteri debitoz dupl⁹. Uno mō p b q aliqd volūtarie rec pit: vt in cōmutatiōibus volūtarijs ꝓuta emptionib⁹: vēditiōibus: mutui z hmōi. Alio mō p b q ei iniuste subtrahit: vt inviolētijs. s. furto: rapina: pcussione: z hmōi. Sic hō efficit deo debitoz dupl⁹. Uno mō p b q aliqd ab eo recipit. Et redditio hmōi debiti ptinet ad vtutē latrie seu religionis p quā exhibem⁹ deo debitū honorē: vt in oblationib⁹ sacrificijs: oz̄onibus: z hmōi. Alio mō p b q hō p deū peccauit: z sic ei subtraxit debitā reuerentiā seu obedientiā. Et b debitū soluit hō deo p pniam. Uñ ad iusticiam ptinet vtus pnie vt ps potentialis. Od aūt sit vtus spālis pz ex hoc q respicit rōnem legalē. Nam licz ḡnaliter ꝓsideret pctm tanq̄ obiectū. tñ ꝓsiderat in eo spālem rōnem: vt. s. cōmissuz ꝙ obedientiā deo debitā: vt est expiabile p satisfactionē qō nō facit alia vtus. Si eni actus pnie esset solū dolor de pctō cōmisso: qtinus est ꝓ rōnem rectā penitere nō ptineret ad aliquā spālem vtutez: qz p eūdem actū placet vnicuiqz qō est pueniēs. z displicz qō est inconueniēs. Et cū ois habit⁹ vtuosus sit ꝑcoz rōni recte. p eū displicet quicqd discordat a recta rōne. De hac aūt vtute pnie nō faciūt mentionē morales pbi: qz nō intellexerūt pctm vt expiabile p pniam. Pertinet aūt vtus pnie ad iusticiā vindicatiuā inq̄tū. s. punit pctm cōmissum. Sed in b differūt: qz vindicatiua punit pctm in aliū p eū cōmissuz. s pnia punit pctm p se cōmissum. Uñ Aug. dicit q pnia est quedā ira cētis vindicta puniēs in se qd dolet cōmisisse. de pe. di. iij. §. pnia. Incipit aūt seu causat vtus pnie. ꝑmo z ꝓncipaliter ex infusione gr̄e. scd ario aūt ex hoc est ex pte hois ex timore. vñ dicit Esa. xxvj. A facie tue z timore tuo dñe ꝓcepim⁹ z peperim⁹ spm saluti. i. pniam. vñ spūs timoris seruilis. Ex ꝓsideratione eni z timore pene z pnituz vel futuraz hoies quertunt ad pniam. vñ z frequenter sacra scptura pctoribus penas cōminat. Ad b hoc qd ait ps. vij. Nisi quersi fueritis gladiū suū vibrauit: arcu suū tetendit z pauit illū. Et in eo pauit vasa mortis sagittas suas ardentibus effecit. In qbus vbis tria pnt de pnia ꝓsiderari,

¶ Primo pnie integritatis: ibi. Nisi quersi fueritis.

¶ Scdo pene cōminatio: ibi. Gladiū suum vibrauit.

¶ Tertio benuolentie inflāmatio: ibi. Sagittas suas.

Pnia ē integra.

§. I. Quantuz ad primum

pnie integritas notat in vbo quersionis cū dz. Nisi quersi fue. Dicit eni quersio a con qd est fil: z vtio q̄si cozdis vndiq; z tota vtio. s. ad deū. Per pctm eni hō auertit a deo facie mentis vertēdo ad terrena z remouēdo a deo. vñ z ō pctoribus dicit dñs Hiere. ij. Uerterūt ad me tergū z nō faciem. Et de caym post pctm scribit Gen. iiij. q egressus est a facie dñi. Sic ḡ p pctm mortale hō auertit ab incōmutabili bono. s. a deo: z cōuertit ad cōmutabile bonū. s. ad creaturā. sm Aug. s. ꝓstituēdo finē vltimū in ea amādo ea magis q deū. Ita fi quis querti ad dñm dz p veram pniam: oportet q auertat a creatura quā inordinate dilexit p displicentiā voluntarie de pctō suo: z verrat faciez mentis ad deū sup oia diligendum. Non pōt aūt b fieri in pte: vt. s. de aliqbus pctis doleat z in alijs ipmaneat: qz hec nō esset quersio. i. totavel fil⁹ versio. Nec aia q̄ simplex est z ptes nō hz: pōt pro pte querti z p pte auerti. Uñ dñs p zachariā ꝓphām ait. c. i. Conuertimini ad me. s. detestādo oē peccatū. z ego cōuertar ad vos: scz dando veniā ipsoz. Et in signū hui⁹ oēm infirmū quē xp̄s sanauit, totaliter z mente z corpe saluū fecit. vt dicit Augu.

Fructus penitētie

§. II. Quantuz ad secundū

scz cōminationē pene. dicit ps. Gladiū suū vibrauit scz sue pnie: z diuersoz flagellos vite pñtis: q̄ imitat cōminando. p hec ipsis pctoribꝰ penas futuras. vñ Saluator ait. Nisi pniam egeritis: oēs sil̄ pibitis. Luc. xiij. Dunc gladium vibrauit qñ genus humanū pctis inolutum nec penitere volens: diluuio iteremit. Gen. vij. Dunc gladiū vibrauit qñ sodomitas vitio pessimo mersos: igne z sulphure celitus missis cōbussit. Gen. xviij. Dunc gladius vibrauit qñ pharaonē cū exercitu suo obstinatū: z pplm isrl̄ persequentē in mari demersit. Exo. xij. Dunc gladiū quotidie vibrat: qñ pestilētijs: guerris: terremotib⁹: tēpestatib⁹: penurijs: vt nunc z diuersis miserijs oīs affligit: vt hoies pniam agant: sm illud ps. lix. Ostendisti pplo tuo dura: potasti nos vino cōpunctiōis: scz p illa flagella. Et subdit ps. Arcū suū tetendit z paravit illū. Arcus vt dicit Bze. xviij. moza. significat dinuz iudiciū. In arcu eīm quāto longe trahit chorda: tāto de eo districtio exit sagitta. Sic extremi iudicij dies: quāto longe differt vt veniat tāto cū venerit districtio: snia de illo pferet. Nunc eīm sicut mollis chorda trahit ad se flectit dura lignū. sic nūc dīna miseri cordia quodāmō flectit seuerītatē sue dine iusticie vt expectet pctores: z nō punit vt merentꝰ. Sz relaxata chorda lignū reuertit ad suū rigorē. Et ꝙto magis chorda flexit lignū tāto magis inflixit in eū ꝓ quē mittit. Sic pctō ꝙto maioꝝ misericordia expectat: si nō quertat: sed vltia snia pcutiat: tāto grauius in inferno cruciat. Uñ ad ro. ij. Tu aūt ꝑm duriciam tuā z ipenitens cor tuū thesaurizas tibi iraz in die ire: z adauges tibi penā damnatiōis in futuro iudicio. Et Valerius mart. Z. to qdem gradu dīna ꝓcedit ira: tardatōez supplicij grauitate ꝓpensat. Pōt ei per arcū ꝑm Bze. ibidem sacra scriptura intelligi: in q̄ dulcedo noui testi tanq̄ chorda mollis trahit ad se vet⁹ testamentū z durīciā eius tanq̄ lignū: qz in ea nouī testi nō fiunt ille cōminatōes penarū in pctōres q̄ in veteri testō: sz dulcedine ꝓmissionū dinaz vocant hoies. Parauit autez istum arcū ponēs vasa mortis. sagittacula eterne dānationis tanto grauiora delib⁹ quāto maiora cōmiserūt. Contemserunt bñficia dei: scz passionis xp̄i sacroz⁹ hmōi. Non eni p alium modū pōt saluari: z iaculū eterne dānationis euadere: q amisit inocentiā baptismalē: nisi p pniaz. Et b ē qd ait hiero. Scda tabula p⁹ naufragiū ē pnia. vt hȳ i decre. de pe. di. iij. culpā simpliciter ꝓsiteri. Et loq̄t Hiero. p filiū dine. Qui ꝓpo ītinere mare nauigāt. ꝑma tabla susteSecda tabula p⁹ naufragium. tant. s. ipa naui integ: sz naufragiū alicui⁹ tabl̄e nauis fracte auxilio ad portū saluū ducit. Et b tabla dz q ē ꝑpter naufragiū nō q sit secūda post naufragiū. Est ḡ ꝑma tabula tanq̄ nauis integra: p quā navigam⁹ ad portum regni inocētie baptismalis. Sed hac fracta qd̄ sit per qlibet mortale post baptismuz: non restat via salutis nisi pniaque dicit scda tabula: vt ꝑma que tñ est ante naufragium dicat inocentia baptismalis tanq̄ nauis: pnia secūda tabula: sed post naufragium.

§. III. Quantum ad tertiuz

scz inflāmationē beniuolentie dz. Sagittas suas ardenti bus effecit. hoc est p illas cōminatōes scripture z flagellatiōis tanq̄ sagittas trāsfigit timore pctōres pen. tes z demū facit eas arderes beniuolentia charitatis: qz ille timor a quo inchoata est p. cū fuerit seruilis: tandē conuertit in amorē filialem, Uñ aug. de pe. di. ij. Sicut seta li-

num vl̄ filū: ita timor introducit charitatē. Et aliqñ tales quersi ꝙto fuerūt maiores pctōres. tāto fiūt in dei amorē ardētiores. z sm illud dr saluator Lu. xv. ꝙ audiū est i celis sup vno pctōre pniam agēte ꝙsup. xcix. iustis. q̄ nō indigēt pnia: qz. s. talis. etsi ꝑ⁹ magn⁹ pctōr quersus ardentior efficit in dei amorē q̄ mlti innocētes. Exēpla patent in Paulo. maria mag. Maria egyptiaca. Pelagia Cypriano. Augustino: z mltis alijs. Et sic fagittas suas ardētius effecit. z ardentiores facit ex multis fructibus eius qui subduntur.

§. IIII. Utiqz magni sunt

fructꝰ z vtilitates vtutis pnie. Et iz sine sacrm ecclē actu aliter susceptis possit hō saluari: q̄n. s. ꝓpa excludit articulos necessitat⁹: nō ꝓptem religionis. z in veteri testō nō ꝓfessio vocalis: nec alia sacra noue legis tūc essent necessaria. tñ in vtute pnie nunq̄ aliqs pōt vl̄ potuit saluus existere. Et a qbusdā sic diffinit. q pnia est res op na q̄ defect⁹ oēs reuocat ad pfectū. Et optima q̄dē res intelligit nō simpliciter: s in gñe reuocatōis a malo cōmisso. Dicit aūt oēs defect⁹ reuocare ad pfectū: qz. s. vtutes amissas ꝓ pctm restituere facit. Appellat eni hic pfect⁹ statū vtutis z gr̄e in gñe. Egressus eni malicie vtutis opat ingressuz ait Ambr. xxvij. q cum initiat. Egressus aūt malicie ab ea fit ꝓ pniam. Fit ḡ ꝑm⁹ fructꝰ pnie vtutū restō. Secundus fructꝰ est meritoz restauratio. Merita eni acquisita ꝓ opa bona facta in statu gr̄e z pdita ꝓ sequētez culpā mortalē ꝓ pniam reuiuiscūt. vñ Aug. de pe. di. iij. c. Piū est credere fides nra b expostulat: vt cū gr̄a xp̄i destruxerit: vl̄ pcm mala poza in hoie ꝓ pniaz etā remuneret bona. s. q̄s fecit in statu gr̄e. De b tñ diffusius. iij. pte ti. xiij. c. vj. de sacro pnie. Tertius fructus pnie. q̄ tñ dz poni ꝓ ꝑmo est pctoz emūdatio. vñ xp̄s Lu. vl. Oportuit xp̄m pati z resurgere a mortuis tertia die. z pdicari in noie eius pniam et remissionē pctoz in oēs gētes. Primo dicit pniam: z postea addidit remissionē pctoz. Propter ea Petrus apl̄s iudeis q̄bus ꝓdicabat querētibus de salute sua rndit. Penitemini z quertimini vt deleant pcta vestra. Act. iij. In cui⁹ etiā figurā habek. xiij. Re. v. q Naaman lotus in aq̄ iordanis designāte pniam: mūdat⁹ est a lepra q pctm designat. Quart⁹ fructus est interioz aie renouatio. Sic antiq̄tas induit in corpe debilitatē et in utilitatē z defor matez. Non eni senes sunt pulchri: nec fortes nec opanantia pctm qd facit aiam inueterare spūaliter. ꝓpter qd dicit ps. Inueterauī iter oēs inimicos meos. Peccā. s. vl̄ demones reddūt aiam debilē ad bene opandum. vñ dicit Bze. in. xix. moral⁹ q scl̄i dilectores sunt in celestib⁹ debiles: in terrenis fortes: z in oīne cōa dño vl̄ vnius hoze momēto lassant. di. xlvij. oēs hui⁹ seculi. Facit etiā pctm aiam deformē maculosam z inutilem in bonis. Uñ de pctoribꝰ in ps. xij. Inutiles facti sunt. z Thre no. iiij. c. Denigrata ē sup carbones facies eoz. Sz pnia renouat aiam z iuuenescere facit: vt sit fort⁹ ad oia bona opa z pulchra in spe. vtilis in bono ope. Aug. Primo posteā nouā inchoare vitā nisi pen. at cū veteris. i. vite pec catoz cōmissoz. de pe. di. j. tres sunt. ps. Renouabit vt aq̄le iuuētus tua. Dicit natura les q cū q̄la est antiqta. b facit vt iuuenescat. Ponit ie ex directo ad solis radium. z exusta pēnis ex caloze: demergit se in fontē viuum. Et sic depositis pēnis veterib⁹ iuuenescit. Sic z pctoz anticitus in malis ponens se p ꝓsideratione ad calorē solis diuine iusticie cōburentis in infernō pctores. Et exinde deficiens se in aquas pnie z lachrymaz: iuuenescit z pulcher efficit. Quint⁹ fructꝰ est tribulationū euitatio. Uñ Hiero. in amos. Promittit ꝓspera de⁹ si pniam egerim⁹. Od si neglig ntia dissoluamur z illuz penitebit spōsionis ꝓmissaq; minabit⁹ sui⁹ rei exēplū samaritā z hierīn hȳe possum⁹: quoz alij oe ininētib⁹ supplicijs liberati sunt. a lij q̄ prib⁹ ꝓmissa fuerāt ꝓsiderūt, de pe. di. ij. si agamus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dñs etiam p hiere.xviij.ca.ait. Repete loquar aduersus gentē ⁊ aduersus regnū vt eradicē ⁊ destruā ⁊ disperdam illud. si pertētiā egerit gēs illa a malo suo. qđ locut' sum aduersus eā agā ⁊ ego penitētiā sup malo ⁊c. Exēpla inu mera sunt in scripturis. vt de ezechia q̄ ppt̄ petā ifirmat' ad mortē ꝓuersus ad parietē fleuit fletu magno in signū pnie. ⁊ indeuenia ꝓsecut' est ⁊ sanitatē spaciū. xv. annoꝝ vite ei' additū est. Esa. xxxviij. Nimue q̄ pctis subuertenda erat. flendo' pnie spaz euasit. Jone. iij. Nabucho. ono. sor p aliquā pniam dilata ē snia. ꝛ postea recidiuans p superbiā penā incurrit. Dañ. iiij. c. ⁊ sic de alijs. vt ps ꝓcipue in li. Judicū p totū. Sext' fructꝰ est bonoꝝ eccl'ie participatio. Per pniam em verā cū pctōr incorpet ecclie. sicut ex quolibz cibo assumpto ab hoie oē mēbrū corpis illius pticipat nutrimentū de illo cibo. Sic de quolibet bono opꝰ facto in corpe eccl'ie. penitēs pticipat' p̄cipit suffragiū. p̄m illud ps. Particip̄ me fac de' oīm timentium te. vñ Hiero. in malach. ait. Ne forsitan pctī immemores tardius reuertamur. s. ad pnias. adhuc inq̄t. Sedere vos facit in tabernacul' sicut in die festiuitatis. vt qđ facit baptisma faciat ⁊ pnia. ⁊ habitēt in tabernaculis saluatoris hoc est. in ecclia. de pe. di. i. Et hinc pticipāt de ozōnib' indulgētijs. ⁊ alijs hmōi. Septimꝰ est premioꝝ prepatio. primū vbū qđ xp̄s pdicauit ppls fuit hoc. Pniam agite appropinq̄bit em regnū celoꝝ. Matth. iij. Hoc idem p̄dicauerat ꝓius gloriosus Jo. bap. Nō ait intrabit penitēs in regnū celoꝝ sed approp̄inquabit. Nā etsi pctōr vere peniteat. nō tñ tūc moriēs intrat nisi tam feruēte pniaz agere ⁊ ꝓtritiōez habeat. q̄ deleret oēm culpā ⁊ penā. sicut accidit in latrone cū xp̄o crucifixo. sed cōtra sic approp̄inquat. Intras em purgatoriū approp̄inq̄t regnū celoꝝ. vt etiā q: etsi p pniam recuperet gram q̄ disponit ad gl'iam. sz tñ nōdū p̄cipit sed approp̄iquat. pōt em recidiuare. sic nō intrare. ex uo tñ defectu. Nō em vera pnia facit hoiez im peccabilē. nec aufert facultatē peccādi. Nec est ꝺ qđ ait. Greg. de pe. di. iij. Pnia est pterita mala plangere. ⁊ plāgenda iterū nō cōmittere. Intelligit em quoad ꝓpositū i. q̄ hēat ꝓpositū nō cōmittēdi. Hō ꝓz manifeste p exemplum. Nā dauid q̄ vere penituit de adulterio perpetrato. postea iterū peccauit in numeratōe ppli. ij. Reg. vlti. Et q̄ vere penituerit ꝓ ex his q̄ dicit Ambꝺ. in apologia dō. ait cm. Ille rex potēs actiuus. nec exiguo quidē mōento manere penes se delicti passus ē ꝓscias ꝑpetua cōfessione atq; imēso dolore reddidit pctm sibi dño. Deniq; dñs doloꝝ interni affectꝰ mouit. vt nathan diceret. Dñs penituit te. dñs trāstulit pctm tuū. Maturitas itaq; venie ꝓ fundā declarauit fuisse regis pniaz. de pe. di. iij. ille. Quā grauiter aūt peccauerit ⁊ mortaliter in numeratione ppli ostēdit ex flagello pestis illi'. qđ etiaz sentit pe. de pal'.

§. V. Excellentia virtutis

Excellentie virtutis pnie ꝓz trib?

pnie pz nō solū ex mltiplici fructu ei' vt dctm est: sed etiā ex alijs fructib'. Pzio q: est in p̄ncipali potētia. Sc'o q: est in oib' vniuersalr. Tertio q: est oim vtutū prima.

Quantū ad p̄mū. cū p̄fia sit vna virtus spālis oz q̄ sit in vna potētia aie nō in essentia aie. Est aūt in volūtate. q̄ est p̄incipalior. i. ꝑ potētiā aie. Hui' rō est p̄m pet. de pal'. in. iiij. di. xiiij. q: pnia est ꝓs iustitie. vt dictū ē. iustitia aūt est in volūtate. Itē q: eligere est act' volūtatis. ⁊ pari rōne fugere: respuere: ⁊ detestari: qđ est pnie ꝓpr̄i act'. ꝓprinet ad volūtatē. Et ad hoc facit qđ ait Augustī. Arbitrij voluntatem ne necessitas exq̄rit deus in hoīne. vt doleat cōmissa. de pe. distin. vij. nullus. vt scilz velit detestari peccata ⁊ vitare. Quātum ad scām p̄m pe. de pa. vbi s. Pnia est virtus in oīb' bonis hoib'. Et ꝓmo in innocētibus. ⁊ in bta virgine. q: etsi nunq̄ peccauerit. tñ ante peccatū filij peccare potuit. Et q̄ pueri innocui sunt in gra ex natura peccare potuerūt si viuere vsq; ad tempus peccādi ꝓgissiet. Habuerūt ergo pniam nō in actu s̄ in habitu ⁊ p̄m aptitudinē. Sc'o pnia vtus est in btis hoīb' puris. nō quidē q̄d actū dolēdi de pctō: s̄ q̄d actū gaudendi de doloze preterito nō p̄nt. Sicut q̄s gaudet no doler recolēs euasisse piculū. vñ ⁊ cōsecut' est lucrū. Sicut etiā alīū actū hz graue: cū ē sui sum tēdere. s. deorsuz. ⁊ alium cū est deorsum. s. q̄escere. Sic vtutes morales hñt actum tendentē in via. ⁊ quietē i fine in patria. Tertio in oībus pctōrib' ꝓuersis ad deū. In nō ꝓuersis aūt hoīb' est pnia nō vtus: s̄ pena. s. remorsus p̄scie. Vñ pbs ait in li. Ethi. q̄ ois malꝰ implet penitudine. Quarto in dānatis est pnia nō vtus: s̄ vitiosum penitere: q: dolēt de pctō nō inq̄tum est ꝺ. sed inq̄tum est ꝺ seipsos ⁊ sui volūtatem respectu. s. pene quā sentiunt. vñ ꝺr Sap. v. Intra se gemētes ⁊ pniam agētes ⁊c. In angelis bonis nō ē pnia ⁊ ꝺ q: nō potuerunt peccare expiabilē. Sic aūt ⁊ nō aliter pctm est obiectū pnie. put est virtus. Et multo minus in xp̄o: q: nunq̄ peccare potuit: cū ..mp humanitas fuerit vnita dertati q̄ peccare non pōt. Quantū ad tertium pnia est ꝑ cōiter charitate ⁊ alijs. sed tñ posterior fide. Pzo cuiꝰ declaratiōe dicit idē ꝑ. vbi. s. q: oēs vtutes infundanꝰ fil'q̄tum ad habitū. vna tñ ꝑ est alia q̄tū ad ordinē p̄m actū. ⁊ ideo in actibus eaz est attendēda ipsa ꝑositas. Sciendū igitur q̄ motū volūtatis cuiuslibet ē motus virtutū moraliū: p̄cedit motꝰ cognitiōis: q: appetibile imaginatū vl' intellectum mouet appetitū: vt dicit in iij. de aia. Et ite estimatio possibilitatis motū volūtatis q: electio q̄ est p̄ncipalis motus vtutis nō pōt esse de impossibili estimato. Motus aūt appetitus in duob' ꝓsistit s. in fuga mali ⁊ in ꝓsecutiōe boni. Et hec duo diuersimode ordinanꝰ. Q̄q; enim q̄s fugit malū ꝓpter desiderium boni. ⁊ q̄q; ecōuerso. Et hic motus. s. ꝓsequi. nū vtutis: vt fugiat malū pene est vt frequentius in reuersione pctōris ad deū p pniam. ⁊ iō motū pnie p̄cedit motus fidei: q: accedentē ad deum opz credere. ad Hebr. xj. Et iterum motus spei ꝓiunct' motui timoris ꝓpter quē fit estimatio de possibilitate venie ꝓsequēde. Et iō dicit Greg. q̄ penitēs mouet inter spem ⁊ timorē. Deinde vt in pluribus sequit motus ..ie. deinde motus charitatis. ⁊ alius vtutum p ordinē. Q̄q; etiā motꝰ amoris p̄cedit motum pnie: s̄ ille amoꝝ nō est amoꝝ charitatis: q: charitas amissa nō recupat: nisi p̄ contritionē ꝺ pctis p̄cedētibus q̄ est motus pnie virtutis. hec ille.

§. VI. Quo aūt penitentis et

Penitēs quo habe re sit.

q̄libet electꝰ habeat ..ueri inter timorē ⁊ spē: vt nec ꝓsumat nec desperet. ꝺ dictis scripture s..re ondit Greg. moral'. xix. tractās illud Job. Cunctꝰ sederē qñ rex circunstante exercitu. cras tñ merentuꝝ ꝓsolatoꝝ. Dicit eni sacra eccl'a fidelibꝰ suis de pietate ⁊ iustitia redēptoris. in p̄dicationib' seriꝝ spem miscet ⁊ metū q̄tenus nec incaute ꝺ misericordia ꝓfidāt: nec desp̄ate iusticiā timeāt. Naz vbo sui capit' formidātes refouet dicēs Lu. xij. Nolite timere pusill' greg: q: cōplacuit patri vestro dare vobis regnum. Atq; iterū p̄mētes terret. dū dicit Mat. xxvj. Vigilate ⁊ orate ne intretis in tentationē. Rursus formidātes refouet dicens Matth. v. Gaudete: q: merces vestra copiosa est in celis. Sz de seipis s̄sumētes terret cū ait Lu. x. Videbā sathanā sicut fulgur ꝺ celo cadentē. Formidātes refouet cū ait. Oues mee vocē meā audiunt ⁊ ego vitam eternā do eis: ⁊ nō rapiet eas quisq̄ de manu mea. Sz in seipis p̄sumētes deterret dicēs. Habūt signa magna ⁊ ꝓdigia ita vt in errorē inducant: si fieri pōt etiā electi. Formidantes refouet cū dicit. Qui pseuerauerit vsq; in finē hic saluus erit. Presumētes deterret dicens. Cum venerit filius hoīs: putas inueniet fidē in terra. Meuētes refouet cū latroni dicit. Hodie mecū eris in paradiso. Sed terrenꝰ p̄sumentes dū iudas ex apostolatus gloria in rapinarum labit. de quo pnie dispositionez dicit. Quodecim vos elegi: ⁊ vnus ex vobis diabolus est. Formidātes refouet cū dicit. Si dimiserit vir vxorē suā. ⁊ recedēs ab ea duxerit virū alterū nūquid reuertet' ad eā vltra: nūq̄d nō cōtaminata ⁊ polluta erit mulier illa: tu autē fornicata es cū amatorib' multis. Tū reuertere ad me dicit dñs ⁊ ego suscipiā te. Sz ꝑsumētes deterret cū dicit. Quid clamas ad me sup ꝓtritiōe tua. insanabilis est dolor tuus. Formidantes refouet dicēs. Ergo saltē amodo voca me p̄r meus dux virginitatis mee es tu. Sz p̄sumētes deterret dicēs. Pater tu' amor eus ⁊ mater tua cethea. Formidantē refouet cū ait. Reuertere aduersatrix israel. ⁊ nō auertā faciē meā a vobis. q: sanct' ego sum. ⁊ non irascar in ꝑpetū. Sz p̄sumentē deterret. cū ꝓphetā ab incessione ꝓhibet dicēs. Nō assumas ꝓ eis laudē ⁊ oratiōnē. q: nō exaudiā in tpe clamoris eoꝝ ad me. quoniā si steterint coram me moyses ⁊ samuel: nō est aia mea ad populū istū. In eo ergo qđ dicit. Cū sedē quasi rex circūdante me exercitu. incutit timorē ex ptāte cū subdit. Erā tñ merentiū ꝓsolator. subleuat spez ex ꝓsolatiōe. Quasi eni rex dñs sedet in corde nr̄o. q: circūstrepētes regit aioz motus in nr̄a cogitatione. In mēte q̄ppe quā inhabitat. dū torpētia excitat. in quieta frenat. frigida accēdit. accēsa moderat. emollit rigida. restringit fluxa. Ex ipa hac diuersitate cogitatōnū q̄ fi. q̄da exercit' illū circūstat. Situe q̄si rex sedet circūstāte exercitu. q: p̄sidentē illū circūstat turba vtutū. Qui etiā merentiū. i. penitētiū ꝓsolatoꝝ est ea ꝓmissione qua dicit. Beati q̄ lugēt. q̄m ipi ꝓsolabunt. Inhabitare aūt in mēte incipit de' per pniaz. ⁊ ibi q̄escere. De pnia vt est sacramētuz. ⁊ de ptib' eius. ꝓtritiōe. p̄fessione. ⁊ satisfactiōe. habes in. iij. pte ti. de sacramētis ca. de penitētia.

Ce veritate ꝓut est virtus. Caplm. XV.

Veritatem autē cōmerat pbs in. ij. ⁊ iiij. ethi. inter ceteras vtutes

Et tullius in rhet. ponit eaz inter ptes iustitie. ⁊ Quid sit

Quid sit veritas

sic diffinit eā. Veritas est p quaz immutata q̄ sunt: aut ante fuerūt: aut futura sunt dicunt. Sz ꝓ maiori declaratiōe hoc sciendū p̄m be. tho. ij. q. cix. i. q̄ veritas duplici ter accipi pōt. Uno mō p̄m q̄ fz virtute aliq̄d ꝺr verū. Et sic veritas nō est vtus s̄ obiectū vel finis v..s. Sic em accepta veritas nō est habit' qđ est gen' vtutis. s̄ eq̄litas q̄dā intellect' vel signū ad rē intellectā significatā. vel rei ad suam p̄imā cām. Et sic diffinit vitas. q̄ est adequatio rei intellecte ad intellectū. Sc'o mō pōt dici veritas. q̄ aliq̄s verū dicit p̄m q̄ p eā aliq̄s ..t verax. Et hec est vt' q: hoc ipm qđ ..t dicere verū est bon' actus. Virtus aūt est q̄ bonū facit habentē ⁊ opus eius reddit bonū p̄m pbm. Et de hac loquit' tullius in diffinitiōe supapposita. Pōt addi q̄ veritas tertio mō ꝺr ipe de'. ⁊ p appropriationē filius. Uñ ⁊ vbum ꝺr q̄si verū boans. i. manifestās. Ipe em incarnatus ait. Ego sum via veritas ⁊ vita. Joh. xiij. Et aug. in li. de ciui. dei ait. Et hō ꝓfectius ābularet ad veritatē. ipa veritas dei filius hoīe assumpto nō deo ꝓsumpto: veniēs fundauit ⁊ stabiliuit fidē. Et hoc est qđ ipe ait ꝑplato. Ego in hoc nat' sum ⁊ ad hoc veni in mūdū vt testimoniuz phibeā veritati. Joh. xix. Hō aūt vitas scdo mō dicta sit spālis virt'. sic declarat be. Tho. vbi. s. arti. ij. Ad rōnes vtutis ptinet q̄ opus hois bonū reddat. vñ in actu hois cū inuenit spālis rō bonitatis. necesse est q̄ ad hoc disponat hō p spālez virtutē. Cū aūt bonū p̄m bonitatem. in li. de natura boni. ꝓsistat in ordine. necesse est spālez rōez boni ꝓsiderari ex determinato ordine. Est aūt spālis q̄dam ordo. p̄m q̄ exteriora nr̄a. vel verba. vel facta debite ordinātur ad aliq̄d signādū. qđ factū est. Et ad hoc pficit hō p virtutē vitatis. Uñ manifestū est q̄ vitas est spālis virtus. Cōsistit aūr in medio inter superfluū ⁊ diminuti. sicut alie virtutes morales. ex hoc q̄ de se nec maiora dicit nec minora q̄ in se sint vel recognoscat. Aut etiaz ex hoc nec falsuz dicit qđ est superfluū. nec ex tacet cū expedit qđ est diminutum veritatis. Sciendū etiā q̄ simplicitas pti-

Inf duo extrema ꝓsistit veritas

net ad veritatē inq̄tuz est virtus. Nā simplicitas ꝺr p opositū duplicitati. q̄ sez aliq̄s hz aliq̄d i corde. ⁊ aliud ab illo qđ hz in corde ostēdit exterius. ⁊ sic simplicitas ad hāc virtutē ptinet. Facit aūt simplicitas intētionē rectā. nō ꝺdez directe. q: hoc ptinet ad oēm virtutē. Sz excludendo duplicitatē q̄ homo vnū intēdit ⁊ aliud ꝓtendit. Et dicit simplex: q̄si sine plica. sez duplicitatis. Et de hac simplicitate ꝺr. puerb. j. Cū simplicib' sermocinatio ei'. Et Matthei. x. ait xp̄us. Estote simplices sicut colūbe. i. vt neminī machinemini dolos. Dicit eni colūba nō hre fel qđ defignat malicia. Et de Job ꝺr. c. j. q̄ erat simplex ⁊ rectus. Hō vitas sit ps iustitie. s. potētialis vt virt' ..aria annexa p̄ncipali. sic declarat Tho. vbi. s. ar. iij. Ex hoc aliqua virt' iustitie annectit sicut scōaria p̄ncipali. q̄ ꝓnectit ādē cū iustitia partim ⁊ ptim deficit ab ei' ꝓfecta rōne. Veritas aūt ꝓnectit cū iustitia in duob'. Pzio q̄dē in hoc q̄ est ad alterū. Manifestatio em quā dicim' esse acti. Vitaz est ad alterū. inq̄tuz sez ea q̄ circa se sunt. vn' alteri manifestat. Sc'o inq̄tū iustitia eq̄litatē quādā in reb' ꝓstituit. Et hoc etiā facit virt' veritatis. Adequat em signa rebus existētibus circa ipam. Deficit autē a ꝓpria rōne iustitie. q̄tuz ad rōnem debiti. Nō enī hec virt' attēdit debitū legale q̄ attēditur iustitia. sed potī' debitū legale. inq̄tū vn' homo alteri ex honestate debet veritatis manifestationē. Sic ptz q̄ veritas est virt' annexa iustitie sic scōaria p̄ncipali. Nec obstat q̄ iustitia est in volūtate. vitas aūt in intellectu. q: veritas ptinet ad intellectū inq̄tum cognitum p voluntatē ꝓpriā. p quā hō vtit habitib' ⁊ mēbris ꝓfert exteriora signa ad manifestādum veritatē. Et sic veritas virt' etiā spectat ad volūtatē. Contra hāc veritatē opponitur vitiū mendacij fil'ationis. ⁊ hypocrisis. ⁊ ironie. de q̄bus plura habes in. ij. pte ti. x. c. j. ⁊ ti. iiij. c. vij.

§. I. Veritatez large sumē

De triplici veritate

do ponit hiero. sup Math. esse triplicē. qđ allegat beat' Tho. ⁊ alij in. iiij. sen. Pzia est ..ritas vite. Sc'a est veritas doctrine. Tertia est veritas iusticie. Differt aūt q̄libet harū a veritate stricte sumpta. put est virt' spālis. de q̄ dictū est. Hāc triplicē veritatē videnꝰ habuisse iudei i xp̄o fuisse cuz oīsent ei. Scim' q: verax es. quoad p̄imā. Et vlā dei in vitate doces. quoad ..am. Et nō est tibi cura de aliq̄. Nō em ..icis hoiz p̄sonā. quoad tertiū. Mat. xxij. vt notat nico. de ly. ibi. Quis hec dixerūt ad tentāduz ⁊ decipiēdū eū. Et q̄ sit vtilis ⁊ nobilis ista veritas: ostēdit ps. c. i. Veritas mea ⁊ mia mea cū ipo est. ⁊ in nomine meo exaltabit' cornu ei'. Eusebius dicit' ꝺ exp̄sit de xp̄o in quo fuerūt. ⁊ veritas doctrine. iusticie ac vite. ⁊ mia imē se clemētie q̄ mundū redemit sua passione. ex quib' in nomine ⁊ virtute dei p̄fis cornu ei'. i. dignitas ⁊ potētia est exaltata. vt in noie ei' oē genu flectat celestiū terrestriū ⁊ infernoz. ad Philip. ij. Potest ⁊ hoc exponi de quolibet sancto viro. vt introducit eccl'ia in officio misse aliter ꝓcedendo. vt dicat. Veritas mea ⁊ mia mea cuz ipso erit eleuato meo. ⁊ in noie meo exaltabit' cornu eius. vbi tria notāt̄ de veritate. Primo ei' mira dignitas. ibi veritas mea. Sc'o ei' magna vtilitas. ibi mia mea. Tertio ei' eximia remuneralitas. ibi ⁊ in nomine meo ⁊c.

§. II. Quantuz ad primum

dignitas veritatis ostendit' in eo q̄ dicit dñs. vitas mea i. que est a me ⁊ quā possideo. Veritas a quocūq; dicat a spū sancto est. ait be. Amb. Mire aūt dignitatis est qđ est a deo quo vocabulo vocat deus. Et cū sit triplex veritas. vt dictū est. q̄libet est a spūsctō. vñ dixit xp̄s apīis de spūsctō. Docebit vos oēm veritatē sez vite. doctrine ⁊ iusticie. Et vitas q̄dē ..te ꝺr siue veravita p̄m be. Tho. sic ⁊ q̄libet alia res ꝺr vera ex hoc q̄ attingit suam regulā ⁊ mensurā. Regula aūt ⁊ mēsura vite hoīs. i. cōuersatiōis sue est lex diuina. p cui' cōformitatē rectitudinē habz. Et

Universidad de Deusto
Biblioteca

talis veritas siue rectitudo nō est veritas spālis: ꝫ cōis est ad oēm virtutē. hanc deus exigit a quolibet dī. Pacem ⁊ veritatē exigite ait dñs oipotens. zach. viij. Hec aūt ꝓfitit ꝑmo in vera mētis estimatiōe. Scōo in vera oris locutiōe. Tertio in vera opis executiōe. Primo ad veritatem vite exigit vera rez estimatio. ſfalsum eni loquerē i mente sua: q̄ estimaret panē esse lutū: ⁊ aurū esse auricalchū: lz habeat aliquā silitudinem in colore: ita q̄ reputat tpalia esse magna bona: vt diuitias: voluptates: honores: ⁊ hmōi. Et vtutes ⁊ sapiam nō estimat alicuius valoris: q̄si ea ꝑtēnens. hic loquit falsum in corde suo. Sz dicit pī. Qui loquit veritatem in corde suo iste reꝑscit in mōte sancto dei. Veritatē loquit in corde q̄ reputat mūdana esse transitoria ⁊ vana ac vilia: vt aplūs qui dicebat q̄dia arbitrat' sum vt ſtercora. Et vera ⁊ magna bona in tēplo git esse gīam ⁊ gl'iam. Et ex tali vitate cōsequita amat virtutes ⁊ laborat ꝓ eis: ꝓtemnit terrena ⁊ vana abhoꝛret

De tripli ci ve te quz nobis reꝙ rit deus.

Scō ad vitatem vite requirit veritas in locutiōe. Unō aplūs. Loquimini vnusq̄sq; veritatē cū ꝓximo suo: qm̄ sumus inuicē mēbra. Mēbra aūt nō decipiūt alterꝝ aliud. Debet autē ꝓponi vitas locutionis oi amicitie. vñ pbus duobus exhibus amicis platone ⁊ vitate sanctū est ꝑhonorare veritatē. Idē. Amicus q̄dem plato: amic' fortis: ꝫ magis amica vitas. Sz q̄ vt ait q̄dā sapiens. Veritas odiū parit: obsequiū amicos. iō dimmute sunt erga tes a filijs hoim, ait pī. Et vt placeāt hoibus mēdacia ⁊ adulatiões multiplicāt. Señ. Mōstrabo tibi q̄d oia possidentibus desit q̄ dicat verꝝ. Tertio exigit ad vite veritatem recta operatio. Esa. xxxviij. Memēto ābulāuit ezechias oño ambulauerim coā te in veritate in corde ꝑfecto. ⁊ q̄ declarās se subdit. Et q̄d rectū ē in cōspectu tuo fecerim. Ad ꝫ q̄ opus nostrū sit verꝝ opz q̄ remoueat ab ea oīs finistra intērio ⁊ simulatio ⁊ indebita circūstātia. Et oē opus q̄mūcāq; consuetum ab alijs dz cadere veritati. vñ Aug. Manifestata vitate cadit ꝓsuetudo veritati. di. viij. Quantū ad veritatē doctrine dicit. b. Tho. ij. ij. q. civ. ar. iij. q̄ hec ꝑfectio in quadā manifestatiōe verboꝝ eoꝝ de q̄b' est scia. vñ directe nō ptinet ad vtutez veritatis, put est vtus spālis: verum q̄ vera scibila a inēntū sunt a nobis cognita. circa nos sunt ⁊ ad nos ptinent. Pm hoc veritas doctrine pōt ad hanc virtutē spālem ptinere ⁊ q̄cunq; alia veritas q̄ manifestat verbo vl' facto qō cognoscit. Pertinet aūt ad veritatē doctrine: vel dicendo in q̄cunq; facultate cōsulendo: ꝑdicando exhortando vera dicat. Et q̄ sacra scriptura sola doctrina est q̄ nullā habz falsitatē admixtā. ⁊ hoc q̄ sermo dei est q̄ meritō nō pōt vñ dicī Jo. xvij. Sermo nus veritas est. Jdeo ꝓmaxime ꝑdicando dz inducī auctoritas scripture sacre: nec q̄s ex timoꝛe dz dimittere: vt veritates necessarias ad salutem nō dicat. Unō Chrysо. tractās illud qō ait xp̄s aplis cum misit eos ad ꝑdicandū. Nolite timere eos q̄ occidūt corpus ait. Non solū est ꝑdito⁹ vitatis qui trāsgredies veritatē ꝓ veritate mendaciū palā loquit: ꝫ ille q̄ nō ꝓpalāciat veritatē quā libere nunciare opz. Aut nō libere veritatem defendit: quā licite defendere dz: ꝑdito⁹ est veritatis. Nā sicut sacerdos debito⁹ est vt veritatē quā audiuit a deo libere nūcīcet: sic fidelis debito⁹ est: vt vitatē quā audiuit in scriptura ꝓbatā fiducialiter defendat. ꝫ ille. rj. q. iij. nolite. Non tñ ꝑdicato⁹ dz dicere oēm veritatē: ꝫ q̄ ꝓueniat auditoribꝫ: cuiusmodi. l. sūt capaces ⁊ q̄ vtilis sit eis. Sz dolendū ē: oīa venit tps qō ꝑdixit aplūs. ij. ad Tīmo. iiij Erit eni tps cū sanā doctrinā nō sustinebūt. Et a veritate quidē auditū auertēt: ad fabulas aūt ꝓuertent. Si q̄ aūt dicta gentiliū: poetaꝝ vl' pboꝝ non ad ostentationē: ꝫ ad maiozē ꝓfirmationē vitatis aliqñ inducant: vt ancille deseruiētes dñe theologie. nō erūt incōuenientes. Unī Eleměs pa. Cū eni ex diuinis scripturis quasi firma regulā veritatis susceperit. absurdū nō erit si aliqd ex eruditiōe cōi ac liberalibus studijs: q̄ forte in pueritia attigerit, ad assertionē veri dogmatis ꝓferat: ita tñ vbi vera dicebat falsa ⁊ finmata declinet di. xxxvij. relatū. Si aūt q̄s aliq̄ doceret falsa vl' incauta: vl' q̄ ꝑsit cē occasio mali: nō erubescat cū expedit retractare vl' declarare: q̄ nec. b. Aug. erubuit facere libꝝ retractationū cū esset doctissim' oim. Eccī. liij. Nō ꝺdicas verbo vitatis vllo mō: cuz. s. reꝑhendes de erroꝛe ij. Loꝛ. xiij. Nō possum⁹ aliq̄d ꝺ veritatē: ꝫ ꝓ veritate. b. Aug. Magne sapie est hoiem renocare: qō inale locutus est. xxij. iij. magne. Quantū ad veritatē iusticie dicit Tho. vbi. s. q̄ vitas iusticie est ꝑm q̄ aliqs rectitudinē legis in iudicijs q̄ sunt ad alterꝝ fuat. Unī ꝑm q̄ aliqs veritatē manifestat ex iusticia: puta cū i iudicio testificat verꝝ vl' ꝓfitet. hic est q̄dā actus iusticie. vñ nō ꝓpie ptinet ad veritatē. put est spālis vtus. Ad veritatē iusticie ptinet si respicere ad ꝑsonas: puta q⁹ paup. z tō cōpatiēdo. z. vl' q⁹ ꝓsanguine⁹ ⁊ tō nō punīēdus ⁊ hmōi. puer. xxviij. Qui cognoscit in iudicio facie nō bñ facere. ⁊ ꝓ buccella panis deserit veritatē. Et dñs in lege. Nō misereberis in iudicio pauperis: vt a vero deuies. Hinc ꝛ. b. Aug. Querit pater ō malo filio. querit. i. ꝙquirit filī⁹ de duro patre. Seruam⁹ honorificentiā patri q̄ debet ei a filio nō equam⁹ filiū patri in honoꝛe: ꝫ ꝓponim⁹ filiū patri in virtute. ij. q. vij. querit. Nec etiā dz attēdere iudex ad mūera: ꝫ respuere. Deute. xvj. Munera puertūt verba iustoꝝ: vt. s. falsam sniam ꝓferat. Unī Bze. Bonis male vtunt q̄ ꝓpali lucro iuste iudicāt. Tales quidē a vitate nō iusticie defensio: ꝫ amoꝛ ꝓmij ꝓuocat: q̄bus si spes nūmi subtrahit ꝓfestim a iusticie executiōe recedūt. Acceptio munez ꝓuaricatio ē vitatis. xj. q. iij. q̄ recte. Pertinet ad vitatē iusticie resistere malis ⁊ defendere innocētes ꝺ oppressoꝛes. vñ ē. lxxxiij Error cui nō resistit approbat. Veritas cū minime defensatur oppmit. Negligere q̄ppe cū possis ꝓturbare puerſos nihil est aliud q̄ fouere. Pertinet ad veritatē iusticie iudicare ꝑm allegata ⁊ ꝓbata: ꝫ pus bñ examinata. Unō Amb. Bon⁹ iudex nihil ex arbitrio suo facit: ⁊ domestice ꝓposito volūtatis: ꝫ iuꝛ leges ⁊ iura ꝓnunciat: examinat causaꝝ merita nō immerat. iij. q. vij. iudicet. Sed pōt hodie dici illud. Eꝛruit vitas in plateis. Esa. lix.

De vita ꝙ re doctri ne.

De ꝓtate iusticie.

Ad ꝓtatem iusticie dz ꝓtinere

§. III. Utilitas huⁱ virtutis

ostendit cū subdit. Et miscōia mea cū ipo. q. d. Quia fuit in eo vitas: erit illo miscōia mea. i. facia ei miam. Misericoꝛdia aūt dz qui miseriā adimēs. Unī xp̄s Job. viij. ait. Veritas liberabit nos. Adimit aūt ⁊ liberabit a multi ci miseria. Primo a miseria obscuratiōis. Scōo a miseria inglationis. Tertio a miseria deꝓbationis. Quarto a miseria dānationis. Quantū ad pmū dicit Job. Tenebris inuoluimur tē. Alia eni nra vt ait pbs nascit sicut tabula rasa in q̄ nihil ē depictū. Nullā veritatē cognoscit vñ in magna obscuritate est. ⁊ hec est magna miseria. Sz liberat ab hac miseria paulatim ꝓ vitatē sibi manifestatā ab alijs ⁊ a se cognitā. Uez eni est bonū intellect⁹ qō ꝑficit ipm ⁊ illustrat obscuritatē eius. Et sicut nullus mentē suauioꝛ cibo q̄ veritas: vt ait Zacā. in li. instī. Ita nullus amarioꝛ seu magis noxius cibus aie q̄ falsitas. Scōo veritas locutiōis liberat ab inglatione. i. infamia. Sicut enī fallacia hoīs facit eū infamem: ita vt q̄liber detestet hoies mēdaces: nec credat eis cū etiā dicunt ⁊ iurāt veritatem. Ita q̄ veraz est in verbo locutiōis: inde sibi bonā acquirit famā. Unde ei hō fit aial socialē naturaliter vnusq̄sq; dz alteri id sine quo societas humana ꝙseruari nō pōt. Non possent aūt hoies quiuere: nisi sibi inuicē crederent tanq̄ veritatē manifestātibus. Et ꝓpter hoc fallax exosus ⁊ infamis habet q̄si destructiu⁹ humane societatis. Et veraz dilect⁹ est: vt ꝙseruat⁹ eius dē societatis. Et dicit Tho. ij. ij. q. cx. ar. iiij. q̄ virtus vitatis potius declinat in minus q̄ in maius. Hoc tñ pōt intelligi dupl'r cū dz declinare in minus. Uno mō affirmando: puta q̄ nō manifestat totū bonum qō in se est sciam vl' actitatē: vl' hmōi. Et hoc fit si ne ꝑiudicio veritatis: q̄ in malo⁹ includit minus. ⁊ sic ꝺ eus vitatis declinat in min⁹. Hoc eni vt pbs dicit. in li. ethi. videt cē prudētius ꝓpter onerosas supabūdātias. Hoies eni q̄ maioza de se dicunt q̄m sint sunt alijs onerosi q̄si alios excellere volētes. Qui aūt minoza de se dicūt q̄m in eis sint sūt alijs gratiosi: q̄si alijs ꝺdescēdēre ꝙ quādā modestiā. Unī apl's. ij. ad Loꝛ. xij. Si voluero gl'ari nō ero insipiens. veritatē eni dicā. Parco aūt ne q̄s existimat super id qō videt in me aut audit aliq̄d ex me. Tullio mō negādo declinat in minus: cū. s. negat qō in eo sit. ⁊ hoc nō ptinet ad veritatē: q⁹ falsum incurrit: ꝫ ptinet ad ironiē virtium. tñ minus peccat ꝺ veritatē q̄m ꝓ ꝓtantiā. ex q̄ plus dicit de se q̄m sit. Tertio liberat vitas a miseria ꝓuitatis vbi est veritas vite cum excludat oē vitiū ibi ꝓuitas locum nō hz. hic veraz est: iusticia in illo nō est. dz Jo. viij. Sed ⁊ malus ꝓuitas cōmissa ꝑ ei rollit ꝓ veritatē ꝓfessionis ⁊ pnie. Unī pī. Veritas de terra orta est. i. vera ꝓfessio de pctoꝛe: ⁊ iusticia de celo ꝓspexit. i. iustificatio a deo ita exponit Aug. de pe. di. j. Et idem Aug. dicit. Vera penitentia ad baptismi puritatē conat adducere penitentē

Quarto liberat a miseria dānationis. Si māseriꝛ in sermone meo. s. ꝓseuerando in observatiōe eius. vere discipuli mei eritis ⁊ cognoscetis veritatē ⁊ veritas liberabit vos. Jo. viij. Liberabit. s. a dānatiōe ꝑseuerando ne incuratis. Si quis ait ipe in eodem. c. sermonē meū seruabit mortē nō videbit in eternū. Si ego veritatez dico vobis quare nō creditis mihi? cum ꝑ hoc cuadatis miseriā oēm q⁹ veritas mea in qua est: ibi ꝙ miseriā. Misericoꝛdia mea ad tollēdas miserias.

§. II. Quantū ad tertium

ꝓncipale qō est remuneratio vitatis. Ꝫ ostēdit dū dz. Ex altabit cornu eⁱ⁹. di. Aug. sup pī. Cornua iusti sūt munera xp̄i: q⁹ eminēt. Precipuū munꝰ xp̄i est gīa sua vñ ⁊ virtutes ꝓcedūt ⁊ merita. Exaltat aūt istud cornu gīe: cuz ꝑ eā pueniꝛ ad gl'am. Jo. iij. Qui facit veritatē. i. opando ꝑm eā. hic venit ad lucē. s. gl'e. Unī faciētibus tribus cubicularijs regis datur cōnem inter se ⁊ cū eo ⁊ sapientibus suis discepātibus q̄d est fortiꝰ oibus vnꝰ dixit vinū: alius regez ternus. s. zoꝛobabel mulierē: ⁊ magis veritatem. concludēdo ꝙ veritas vincit ⁊ viuit ⁊ obtinet in secula seculoꝝ. Uide hi storiam q̄ pulchra est: ⁊ multa ꝓtinet ad cōmendationem vitatis. Unū significat sapiam humanā q̄ inebriat. Rex potentiā ⁊ rex abūdantiā. Mulier voluptatē. hec oīa potentia sine vitas oibus ꝓualibus q̄ ꝺducit ad regna lozum vbi spargit. Habet hec hystoria. ij. Esdre. iij. c.

¶ De virtute fidelitatis Caplin XVI.

Jdelitas in promissis

vl' cōmissis videt ptinere ad vtutē vitatis. Et iō aliq̄d hic de ea breuiter dicendū. Dicit Jsi. i. Ety. ꝙ fidelis q̄s dz. ꝙ eo q̄d sit. eo q̄d dz. vel ꝓmittit bonū. signāt aūt dicē bonū: q⁹ si manifestet ꝓmittere nō dz. iuꝛ illud Jsi. Jn malis ꝓmissis rescinde. i. fidelitatem nō seruādo illud. Et ꝑm ꝺ dicit pī. dz dño. ſfidelis deus in oibus verbis suis: q⁹ verax est. ⁊ observat q̄ ꝓmittit nobis q̄ nō sunt nisi bona. hec fidelitas i scriptura mlt' cōmendat. puer. xviij. c. Ait fidelis multū cōmendat. Nūi. xij. Moyses in oi domo mea fidelissim⁹ est. ij. Re. xxij. Quis in oibus seruis tuis fidel' sicut dauid. dixit abimelech ad saul. ſfidelitas aut ista magie est cōmendabilis in tribus gñib⁹ hoim. Primo in amico suo. Scōo in nuncio vl' legato. Tertio in seruo vl' dispensatoꝛe instituto.

Fidelitas q̄ ptinere videt ad ꝓximum.

Fidelitas in tribꝰ genib⁹ hominū cōmendat.

Fidelis amicus in tribꝰ est dignus.

Quātū ad pmū dz. Eccī. vj. Amico fideli nulla est cōparatio. idē. Amic⁹ fidelis medicamentū vite. Sicut ꝓcedit camentū hō recupat vitā: ita ꝑ auxilliū ꝓfiliū amici fidelis q̄s aliq̄n recupat vitā aie ⁊ corꝑis. Jsta aūt fidelitas i amico ostēdit. Primo in ꝓsperis: vt bono amico bonū ꝓfilium ⁊ sanū. Non fic ille. q̄ dedit ꝓfiliū Amon vt fingeret se in firmum ad hoc vt Thamar soꝛoꝛ eius ex cuius cōcupiscentia inflāmatus veniret ad visitandū eū: ⁊ fic ostupraret eam. ij. Re. xiij. Aut ꝓfilium qō dedit balaā balach regi moabitaꝝ: vt induceret israelitas ad fornicādū. Sz sicut daniel q̄ nabuchodonosoꝛ vt euaderet sniam sibi communitaz dixit. Placeat tibi rex ꝓfiliū meū. pcrā tua elemosyna redime. Dañ. iiij. Scōo ostēdit fidelitas in amico in secretis vt. s. nō denudet. puer. xj. Qui ābulat fraudulēter revelat arcana. q̄ aūt fidelis celat amicū vl' amici cōmissuz ⁊ Eccī. xxvij. Qui denudet arcana amici fidem perdit. Et ꝫ est vez qñ ex celatione secreti nō sequit malum. Tertio ostēdit fidelitas in amico suo in aduersis cum nō deserit. Eccī. xxij. ſfidē possides cū amico in pauptate illius: vt in bonis illi⁹ leteris. Jn tpe tribulatiōis illi⁹ ꝓmane illi fidelis. Exēplum de illis duob⁹ pbis amicis: quoꝝ alter cū captuz dionysi⁹ tyranus ficilie vellet ꝺdenare ad mortē: petijt dilationē a tyrāno vt vadēs ad ciuitatē suā disponere possz de factis suis. Et cū tyrānus peteret fideiussoꝛē quo de reuersione. ille requisitū amicū suū illū pbm dedit declarato sibi a tyrāno q⁹ si tpe ⁊ hoza determinata ille nō rediret ipe occideret ꝑ eo. Qui ꝑ eo se obligauit. Et ille expeditis negocijs suis hoza statuta reuersus est. ꝫ fidelitate ꝺsiderata pmaria tyrānus illi pepcit: ⁊ se fieri tertium amicū eoꝝ postulauit. Narrat Hale. b. Quantū ad secundū dz puer. xvij. Legat⁹ fidelis sanitas. ⁊ itez. Sicut frigus niuis in die messis: ita legat⁹ fidelis ei q̄ misit illum. ſfrigus niuis cū accidit in messe refrigerat merētē a calore: ita legat⁹ ſfrigerat mittētē ab estu sollicitudinū. vl' melius. Sicut frigus niuis in hyeme pinguefacit terrā: ⁊ fic i messe habet⁹ fidelis fructū: ita fidel' legat⁹ fructuose operatur ⁊ vult ipm ꝓmittēte. Ecōtra de infideli legato seu nūcio dz. Dens putrid⁹ ⁊ pes lapsus q̄ sperat sup infideli in die angustie. Dens putrid⁹ magnū dolorē ingerit. Unde infidelis vulgaꝛ dz q⁹ nō est dolor sicut dolor dētis. Sic infidelis cū cōpacē nūcius vl' legat⁹ cui sperat in eo: vt dens putrid⁹ ingerit afflictionē. Est ⁊ pes lapsus. sicut enī ille q̄ desiderat ad liquē locū puenire: ⁊ ꝑ lassitudinē nō pōt multuz affligit sic q̄ expectat nunciū infidelē. Legatoꝛ aūt male tractare est magna iniusticia. ⁊ ꝺ iusgentiū frāgere securitatē eoꝝ di. j. iusgentiū. Et grauit punit talis fractura q̄ est ꝺ cōem fidelitate. Nā vt dicit Aug. ſfides. i. fidelitas etiā hosti cū ꝓmittit seruāda est. xxiij. q. j. nolo. Unī dauid: q⁹ rex amonitaꝝ ad cōdolendū de morte patris debonestauit eos suggerētibus sibi ꝓfiliar ijs suis q̄ ꝓditiose dī egerat dauid: nō ad ꝺsolandū. sed ad explorandū. Unī rasis eis barbis ꝑ medietatē ⁊ vestib⁹ eoꝝ abcisis usq̄ ad nates remisit eos dauid. Sz ob talē iniuriā factā misit Joab cū exercitu suo ꝑ Rabath ciuitatē ꝓncipalē amonitaꝝ: ⁊ ea capta fecit magnā stragē: vt habet. ij. Re. x. Et de iudeis dicit Egesippus. Preuaricati sunt leges olim hoim ipoꝝ etiā barbarozum q̄m apud ipos q̄s qui nesciūt humanitatē inuiolabiles legē habent: dū vindicta celestis fornidat ⁊ tāti sceleris vitroꝝ deꝰ timet. Hoc ꝙ admiserūt aduersariꝝ nos. s. inōti q̄ nec humane nec diuine legis multū relinquūt. hec ille. Et forte loquit de aliis quos in dei: ꝑsecutores sunt imp'r qui erāt legati dei. Unī apl's pro eis. Legatione fungimur deo exhortante p nos. Quantū aūt ad tertiū dicit Eccī. xxiij. Si est tibi seruus fidelis sit tibi q̄si aia tua: ⁊ quasi fratrē fac tracta illū. ſfidelitas aūt seruī seu dispēsatoris Fidelitas seruī i cretibus ostenditur. oīdit circa bona sibi cōmissa in rebus: vt ea nō dissipet nō defraudet: ⁊ vt multiplicet. Primo cauere debet cui cōmissa est aliqua dispēsatio: vt nō dissipet bona dñi sui. vñ in euāgelio. Villicus q̄ diffamat⁹ fuit q̄ dissipasset bona dñi sui: amoꝛ finit a dispēsatōe. Lu. xvj. Et aplūs. j. Loꝛ. iiij. ait. Dicta querit inter dispēsatoꝛes vt fidelis quis inueniat. q. d. Rarum est q̄ nō dissipet. Unī in ꝓualibus dispensato nō expendit vtiliter bona dñi sui: dissipator est. Et sicut quilibet platus q̄ dat beneficia: officia: dispēsatio

Universidad de Deusto
Biblioteca

nes ꝓtra iura cōia ⁊ sacra indebite: nō est dispēsator: ſz vt dicit Bern̄ dissipator. Et sil' in bōis tpalib' vl' naturalib' vel spūalib' .q. dns ꝓcesserit fecit nos suos dispēsatores. Sz cū male eis vtimur. dissipam' bona dn̄i nostri. sicut filius ꝯdig' q̄ dissipauit substātiā suā. Lu. xv. Scdo seru' dispēsator dz cauere ne defraudet sibi accipiēdo bona domini sui: sicut fecit Iudas qui portabat loculos. i. bursam seu scarzellā pecunie q̄ elemosynar' dn̄o discipulis tradebat de quo dicit euāgelista: q̄ fur erat: ⁊ ea q̄ mittebant in loculis portabat. Job. xv. Jd est asportabat domū p se ⁊ familia sua. Sic etiā q̄libz de bonis opibus suis totū dz deo tribuere ab eo recognoscēdo: nō ptē furādo videlz attribuere virtut: vel inq̄rēdo gliam humanā. vñ Bern̄. Fide lis renera famul' es si de multa gloria dn̄i tui etsi nō exeū tea te tñ trāseūte p te: mihil manib' tuis adherere contingat. Tertio bon' ⁊ fidelis dispēsator: nō sol' dz ꝓseruare bona dn̄i sui: ſz etiā augmētare: inquantū pōt licite: sicut fecit Iacob erga laban socerū suū: ⁊ Ioseph erga phuraphar dn̄m suū: q̄ dispēsationē totius domus sibi cōmissa rat: ⁊ omnia multiplicabant in manib' suis: nec cognouerit Ioseph nisi panē quo vescebat. Bern̄. xli. Sic ⁊ q̄libet gratias. sibi a deo collatas varias siue multas: siue paucas dz sollicite ꝓcurare: vt eas multiplicet in gr̄a crescēdo: vt talenta sibi cōmissa. Nam vt habet in Fabola euangelica Mat. xxv. Qui quinq̄ talenta acceperat: q̄ lucratus est cū eis alia quinq̄ gr̄o se in redditiōe rōnis sibi dictū fuit Euge serue bone ⁊ fidelis q̄ in pauca fuisti fidelis supra multa te cōstituā: intra in gaudiū dn̄i tui. Et sil' dictū fuit seruo q̄ cū duob' sibi cōmodatis fuerat duo alia lucratus Qui vero vnū solū receptū nō multiplicauit cū illo negociando: sed illud abscondit inuectiue sibi dictū fuit. Serue neq̄ ⁊ piger quare nō dedisti pecuniā meā ⁊c. Et ablato sibi talēto fuit missus in tenebras. vnde ⁊ Pe. in canoni. suā. Si quis accepit gratiam in alterutrū illā administrantes vt boni dispēsatores multiformis gratie dei. et Apoc. ij. dicitur Esto fidelis vsq̄ ad mortē: ⁊ dabo tibi coronā vite. Fidelis. s. bn̄ ⁊ pēsando tibi concessa.

¶ De liberalitate inq̄tū differt a misericordia. Cap. XVII.

Liberalitas cōsumetur

Liberalitas cōsumetur inter vtutes annexas iustitie: ab androni co pipatetico. vt refert Tho. ij. ij. q. lxxx. Et Amb. dicit in li. de offi. q̄ in euāgel' inuenias discipulum acceptum iuste liberalitatis. Circa q̄ sciēdū: vt claresc̄at de materia eius ⁊ de noie q̄re sic nūcupet̄ fm Tho. ij. ij. q. cxvij. ar. ij. Dupler est obiectū siue materia liberalitatis. Primum ⁊ immediata materia ei' est interior passio. s. affectus ad pecuniā: ſcdo exterior materia ē pecunia. Rō huius est: quia liberalitas nō attēdit in quātitate dati: ſz in affectu dantis. Affectus aūt dātis dispōnit fm dispositionez amoris ⁊ cōcupiscētie p modū delectatiōis ⁊ tristicie ad ea q̄ dantur. Et ideo imediata materia liberalitatis ē passio interior. Pecunia aūt exterior est obiectū p̄dictaꝝ passionū. Et fm h̄ dicit Tho in. iij. Ethi. q̄ liberalitas videt esse quedā mediet̄as circa pecuniā. Dicit aūt liberalitas ex eo q̄ ad liberalē ptineat emissiuū esse fm pōm in iij. Ethi. Un ⁊ alio noie liberalitas: largitas noiat: q̄ō q̄ largū est nō est retentiuū: ⁊ emissiuū. ⁊ idē ptinere videt ad nomē liberalitat̄. Cum enī aliq̄d a se emittit: quodammodo illō a sua custodia ⁊ dn̄io liberat. ⁊ animū suum ab eius affectu l'ex esse ostendit. Ea aūt que emittūtur ab vno hoie in alium: sunt bona possessa q̄ noie pecunie signātur. Nam vt dicit Aug. ⁊ h̄. j. q. iij. totū. Quicq̄d hoies in terra h̄nt: quoꝝ sunt dn̄i pecunia vocat: q̄ ⁊ antiq̄ quicq̄d habebāt in pecunia h̄ebant. Unō pecunia a pecu. ⁊ sic pecunia dz ee materia liberalitatis. Nō aūt liberalitas sit virt' declarat. b. Tho. ij. ij. q. cxvij. a. j. ſc̄ dicit Aug. in li. de libero arbitrio. Uti bn̄ reb': q̄bus male vti possum' pertinet ad virtutē, Possum' aūt vti bn̄ ⁊ male: nō solū ꝓtentijs ⁊ passionibus: ⁊ etiā bis q̄ ex nos sunt. s. rebus tpalibus ꝓcessis nobis ad vsus ⁊ sustētationē. Et io bn̄ vti bis reb' cū ptineat ad liberalitatē ꝓ q̄ fit vtus. Nō aūt dicit pbs in. iiij. ethi. Liberalis nō est respicere ad seipz: ita q̄ sibi minora derelinq̄t. Nō sic est intelligēdū q̄ sic alijs intendat q̄ oino se ⁊ suos despiciat: q̄ ē esset ꝯ inclinationē naturalē. ⁊ p ꝑns nō vtuosum opus. Sz cū pauca vni sufficiāt. io plura sunt q̄ liberalis in alios expedit q̄ sibi cuz abundant re'. Debet aūt hō sp magis sibi ꝓuidere in spūalibus bōis in q̄bus vnusq̄sq̄ sibi ꝓuidere pōt. non aūt vnusq̄sq̄ pōt ita sibi r' alijs de tpalib' ꝓuidere, vñ. b. Amb. in li. de of. Probāda est illa liberalitas vt primos semis tui nō despicias: si illos egere cognoscas. Melius est enī vt ipe subueniās tuis: q̄b' pudoꝝ ē ab alijs sumptū poscer̄ necessitatis. Nō tñ vt illos diuites facias: vt habeat in decre. di. lxxxvj. nō satis. Et q: fm pōm in. iiij. ethi. Nō fm habam i. facultatē diuitiaꝝ dz liberalitas. ⁊ magis fm dantis habitū Jō etiā paup q̄ nō h̄z ad dandū alijs pōt h̄re liberalitatē ꝓ tum ad habitū: q: pōt habere talem dispōnem mētis q̄ si h̄ret facultates largiter ⁊ rōnabiliter dispēsaret. Nō etiā dic pbs in. iiij. ethi. Liberalis nō est acceptiu' vl' obseruatiuus pecunie: ⁊ emissiu': nō sic est intelligendū q̄ liberal' emittat facultates a se: quin retineat vñ sustentet. ⁊ vñ vtutis op. exequat: q̄bus ad felicitatē puenit. vñ Amb. Dns nō vult fil' effundi opes: ⁊ dispēsari: nisi forte sicut Helyseus qui occidit boues ⁊ pauperes ex eo recreauit: q̄ habuit vt nulla cura domestica teneret. di. lxxxvj. nō satis. Qui etiā mlta ꝓsumūt intpantia s. nt pdigi nō liberales. Et sil' q̄ expendūt ꝓpter quecūq̄ pcta. Qui etiā cā iactantie in aliqua ipia opa expēdūt nō sunt vere liberales. vñ Amb. in li. de of. Pulchra est et liberalitas nō ꝓciliandi fauoris gr̄a vltra modū effluere. Quicq̄d enī ex affectu fincero ⁊ puro ꝓmittit hoc decoꝝ est. di. lxxxvj. nō satis.

Liberalitas vnde dicatur.

Liberalitas est nō tus.

§. I. De actu liberalitatis

Hoc aūt est bn̄ vti pecunia. Pro cui' decla. dicit. b. Tho. ij. ij. q. cxvij. ar. iij. q̄ ꝯes act' sumit ex obiecto. Obiectū aūt seu materia liberalitat̄ est duplex. Interior. s. ꝓpria materia ⁊ magis ꝓpinqua. Et hec sunt passiones quibus homo afficit ad pecuniā. Et exterior materia est pecunia Et q̄cq̄d pecunia mensurari pōt. Ad liberalitatē aūt̄ pertinet principue vt h̄ mo ꝓpter inordinatā affectionē ad pecuniam non ꝓhibeat a quocunq̄ debitovsu cessat. Est aūt duplex vsus pecunie. Unus ad seipm qui videt ptinere Alius ⁊ expēsas. qs. s. q̄s facit p se ⁊ familiā. Alij q̄ quis vtiť ad alios q̄ ptinet ad datiōes. Pertinet ergo ad liberalē vt neq̄ ꝓpter inordinatum amorē pecunie alijs impediat a q̄uenientibus expensis: neq̄ a q̄uenientibus dationibus. Quia vero obiectum seu materia exterior liberalitatis est pecunia vt dictū est. ⁊ quelibet vtus conuenienter se habet ad obiectū suum. cōsequens est vt cuz liberalitas sit virtus actus eius sit ꝓportionatus pecunie. Pecunia aūt cadit sub rōne bonoꝝ vtilium: q: oia exteriora bōa ad vsum sunt ordinata hoīs. Et ideo ꝓprius actus liberalitatis est bene vti pecunia seu diuitijs. Nō aūtem Sen̄. dicit q̄ nō est aliquis liberalis ex b̄ q̄ aliq̄d sibi donat. Intelligendum est liberalitate ꝓut respicit donationes que. s. fiunt alijs. Et sciendū fm Tho. vbi supra q̄ vti bene pecunia seu diuitijs ptinet ad diuersas virtutes: ſz diuersis respectibus seu rōnibus. Nam ptinet ad iustitiā cōmutatiua vl' distributiuam fm rōnem debiti legalis: puta. s. res exterior debet alteri ex aliqua obligatione: vt ꝓpter aliquem ꝓcessum venditionis vl' mutui ⁊ hmōi. Vl' q̄ habet distribui indigentibus ex dispositione cōtatis vel alicuius. Pertinet aūt ad liberalitatē fm rōnem nō debiti legalis: ⁊ debiti moralis. q̄ō attendit ex quadam decentia nō q̄ fit alteri obligatus. ⁊ q: habet minimuz de rōne debiti. io Tull'. ⁊ Macro. ⁊ plures alij nō posuerūt liberalitatē inter ptes iustitie. ij attēdat debitū, Pertinet etiā

Liberalitas cōiunctia q̄uenit in duobus.

Ad liberalē ptinet ex pte pdendi

Etiā bene pecunia ptinet ad pfidentiā

bene vti substātia tpali ad virtutē magnificētie. fm q̄ndā specialem rationem: put scilicz assumit ad alicuius magni opis expletiōem: vt facere magnā eccl'iam: hospitale: vel ornamēta eccl'ie: vel alia vtilia reipublice. Unde magnificentia se h̄z ex additiōe ad liberalitatē: q̄si excellēs liberalitatem q̄ est circa mediocres expēsas vel datiōes. Pertinet etiā ad misericordiā fm rōnez indigētie pauperū. Uñ ex cōpassione mouet ad subueniendū. Pertinet ad amicitiā seu charitatē fm rōnem affectiōis spālis ⁊ amicuz. Sed liberalitas etiā ignotis cū expedit elargit: nec impeditur inordinato amore pecūie. Nō aūt liberalitas nō sit species iustitie sed ps potētialis. i. annexa iustitie vt scōaria pncipali. sic declarat tho. vbi. s. Justicia ꝓprie dicta exhibet alteri q̄ est ei'. vt in restitutiōib': satisfactiōib': ⁊ hmōi. Sz liberalitas exhibet alteri q̄ est suū ⁊ d̄o quo nō est alteri obligat'. Conuenit tñ cū iustitia in duob'. Prio q: est ad alterum vt iustitia. Scdo: q: est circa res exteriores vt iustitia: licz fm aliā rōnem. Et ideo ponit a q̄busdā inter ptes iustitie vt annexa ei. Notandū et q̄ ad vtuosum ptinet nō solū q̄enienter sua materia vti: ministrare: ſz et pparare opportunitates ad bñvtendū. sicut ad fortitudinē militis ptinet non solū extrahere gladiū in hostem. ſz etiā exacuere gladiū: ⁊ tenere mūdum in vagina. Sic ad liberalitatem ptinet non solū bene vti pecunia: sed eā etiam pparare ⁊ cōseruare ad debitū vsum. In ipa aūt liberalitate. dicit Gratian' in decre. di. lxxxvj. Frater nr̄m amodus adhibēdus est rex ⁊ psonarū. Rerū: vt nō oia vni sed singulis q̄dam pstent: vt pluribus ꝓdesse possim'. iuxta illō ppbe. Dispersit dedit pauperib' iustitia ei' manet in seculū seculi: cornu ei' exaltabit in gloria. Ubi notādū q̄ ad liberalitatez magis ptinet dare alijs q̄ petere ab alijs: vel acq̄rere ⁊ ꝓseruare: aut ꝓ se expēdere. Unde pbs dicit in. iiij. ethi. q̄ liberalis est supabundare in datiōe. Dui' aūt ratō est fm Tho. ij. ij. q. c. xvij. ar. iij. q̄ ꝓpriū est liberalis vti pecunia. vsus aūt pecūie est in emissione ipius. Nā acq̄sitio pecunie magis assimilat generatiōi q̄ vsui. Custodia autem pecūie inq̄tū ordinat ad facultatem vtendi assimilat habitui. Emissio aūt alicuius rei q̄ fit ad aliq̄ distanter: tanto a maiore virtute ꝓcedit. sicut patet ex his q̄ ꝓiciunt. Et io ex maiori vtute ꝓcedit q̄ aliq̄s emittat pecuniā dando eā alijs: q̄ expendēdo eā circa seipz. Propriū aūt est vtutis: vt ꝓcipue tēdat in id q̄ efectius est. Nā virtus est p̄ncipium q̄dam. ⁊ ideo liberales maxime laudant de datiōe. vñ dz. Dispersit dedit pauperib' ⁊c. Ubi tria de liberalitate notata. Primo q̄ fit rōnabiliter. Scdo q̄ fit dum liter. Tertio q̄ fit laudabiliť. Quantū ad ꝓmū dicit. Dispersit dedit pauperib'. Quantū ad scdm. Justicia ei' manet in seculo seculi. Quantū ad tertiū. Cornu ei' exaltabit in gl'ia.

§. II. Quantū ad primum

Sicut p prudentiā dirigit ois actus virtutis moralis ad b̄ q̄ fit vere virtuosus. Sic ⁊ act' liberalitatis q̄ est in dando, opz q̄ p prudentiā dirigat: q: ⁊ ipsa liberalitas ē virtus moralis. Prudentia aūt est recta rō agibilīū. Quauis aūt fm. b. Tho. ptineat ad prudētiam custodire pecuniā vt nō subripiat: vel inutiliter expendat. tñ adhuc maioris prudentie ē vtiliter eā expendere ꝓ vtiliter eam fuare: q̄a plura sunt attēdenda circa vsum rei q̄ assimilat motui: q̄ circa cōseruatiōem q̄ assimilat quieti. Pecunia aūt vtiliter datur cū pauperib' erogat. Rationabiliť. cū nō oia vni: ſz pl'a diuersis cōcedunt. Et b̄ est q̄ dicitur dispersit. i. inter diuersas ptes diuisit: ⁊ dedit pauperib': nō ꝓpris nō indigētibus. vñ ⁊ apls. i. ad Cor. xiij. Si distribuero facultates meas in cibos pauper ⁊c. Que aūt rōnabiliť sunt ꝓsideranda in actu liberalitatis. pulchre notat. b. Amb. in li. offi. Et h̄ di. lxxxvj. nō satis. vbi ait. Perfecta liberalitas fide cū ioco: tpe: cōmendat. vt fidē cū certo circa domesticos fidei. Grandis enī culpa tua est: si fidelis egeat: si scias eū fine sumptu ee: fame tolerare. Erumnā ꝓpeti q̄ ꝑtin e gere erubescit. Si in cām ceciderit captiuitatis filioꝝ suorū aut calūnie: ⁊ nō adiuues. Si sit in carcere aut in supplicijs ꝓpter debitū si tpe afflictiōis nihil a te reporter. ⁊ infra. Est ⁊ alia ꝓbāda liberalitas: vt primos seminis tui nō despicias: si illos egere cognoscas. ⁊ j. Cōsiderandum etiā in largiēdo etas atq̄ debilitas. Nonunq̄ etiā ⁊ vecūdia q̄ ingenuos ꝓdit natales: vt senib' plus largiaris q̄ si bi iam victū nequnt q̄rere. Sil' ⁊ debilitas corpis pmptius ē adiuuanda. Precipue tñ si q̄s ex diuitijs ceciderit in egestatē: ⁊ marie fine suo vitio. Sz aut latrocinijs: aut ꝓscriptiōe: aut colūnia q̄ hebat amisit. Pulchra etiā liberalitas in ipo paupis dato tenere mensurā: vt ab'les pl'bus q̄tum oporteat impiri pegrinis non supfluas ipensas ſz ꝓpetēres. Hec oia. b. Amb. ibi. Et q̄uis petēdo pecunias ab alijs ex b̄ aliq̄s plus posset dare alijs. Tñ dicit pl' q̄ liberalis ... est ptitus. Nō hums fm b. Tho. vbi. s. ē. q: dare ⁊ accipe se h̄nt sicut agere ⁊ pati. Nō est aūt ē ꝓncipium agendi ⁊ patiendi. Unde cum liberalitas sit ꝓncipiū datiōis nō ptinet ad liberalē vt sit ꝓmpt' ad recipiēdum: ⁊ mlto min' ad petēdū. vñ v. Si q̄s in b̄ mūdo vult grat' h̄ri: det: capiat: q̄rat pl'ma pauca. nihil. Reddenda gula fingit'is. Et apls inducit auctoritatē dn̄i dicētis. Beatius est dare q̄ accipe. Nō aūt q̄s petit elemosynas ab alijs. nil ꝓpter hoc diminuit sibi d liberalitate. Et sil' si ... effect' paup ꝓpter xp̄m: vt religiosi petant. p se elemosynas: nihil sibi dimittit de liberalitatis pfectione ⁊ aliaꝝ vtutū: sed potius adaugēt q̄tū ad habitū. Quauis igitur liberalis multis modis possit bene vti pecunia, iste tñ rationabilius ... quo disperfit dedit pauperibus.

De duratate ⁊ bilitate actus liberalitatis.

§. III. Quod actus liberalitatis duret: ostendit dn̄s subdit. Justicia ei' manet in seculū seculi. Justicia. i. opus iusti q̄ fecit in dādo pauperibus

Manet in seculū seculi. i. in alio seculo q̄ succedit huic ꝓsenti seculo. Manet aūt. i. durat: nō inquātum ad actum sed inquantū ad meritū ⁊ fructū mercedis. Virtutes enī morales vt iustitia ⁊ alie: etiā manēt sanctis in patria ſz b. Tho. ⁊ alios quantū ad habitū. nō tamē habent eūdez actū quē hic habuerunt. Ibi enim nulla ē indigētia. Et io nō oportet vt vnus alteri aliquid det. Fructū illius datiōis iuste manet vsq̄ ad alium seculum vbi de eo recipit ꝓmiū. Mat. x. ... dederit potū aque frigide nō perdet mercedem suā. ... et enī christus in finali iudicio his qui dederūt paupibus. Uenite benedicti patris mei percipite regnū. Et assignans causam tāte retributiōis. Subdit Esurini enim ⁊ dedistis mihi manducare: sitiui ⁊ dedistis mihi potum ⁊c. Mat. xxv. Et apls. i. ad Ti. iiij. Pietas ſz qua dat paupib' ad omnia valet ꝓmissionem que nūc est habēs. ⁊ future. i. bonoꝝ presentiū ⁊ futuroꝝ. Naz vltra premiū supernum q̄ manet eum qui debite dat. alīs non esset liberalis actus. multa etiā bona hic recipit. Cornelius centurio ethnicus: q: dabat elemosynas meruit illuminationē fidei: apparēte sibi angelo ⁊ admonente: vt mitteret ꝓ petro apostolo. qui ... doceret viam salutis. Act. x. Uidua q̄ dedit Helye buccellā panis ⁊ pusillū aque meruit sibi multiplicatiōem farine ⁊ olei: ... nō deficeret sibi tēpore famis. Exinde ... resuscitatiōem filij mortui. iij Reg. xvij. Tobias q̄ dabat indigentibus de bonis suis meruit illuminatiōem sue cecitatis: ⁊ abūdantiam tpalez.

Nabuchodonosor dando elemosynas dilata fuit sententia data ꝓ cum sue punitiōi Dan. iiij. Rebecca ⁊ liberalis: q: potum aq̄ dedit. nō solum Eliezer ꝓcuratori abrae: ſz etiaz camelis suis: meruit desponsari patriarche magno ysaac. Bern̄. xxiij. Bte. magnus quia fuit liberalis ad pauperes. ⁊ specialiter ad eum qui apparuit sibi in forma naufragi: fuit sibi enūciatū de papatu. Johannes elemosynarius: q: dabat abūdanter paupibus: semp plus abūdabat. Et cū semel in domo non haberet nisi. xx. grossos aducnienti pauperi ꝓ elemosyna iussit ꝓcurator il'

Universidad de Deusto
Biblioteca

los dare ſz cũ ille ex.xx.retinuiſſz.v.ide admodicũ ſibi miſ
ſa fuerunt xv.milia floz:enez diſpẽſanda paupib⁹. Vocauit aũt ꝓcuratorẽ ſuũ ⁊ dixit ei. Quare non dediſti vt tibi mãdauerã illos.xx.groſſos pauꝑe. Ecce miſit nobis dñs xv.milia floz:enez:q: tu dediſti tm.xv.groſſos. Si dediſſes.xx.⁊ dñs miſiſſet nobis.xx.milia.⁊ ſic paupib⁹ nocuiſſit:⁊ nõ nobis ꝓuidiſti. Et notãduz ꝙ dicit iuſticia eius manet in ſeculũ ſeculi. Nõ eſt act⁹ liberalitatis:nec opus iuſtitie ſi q̃s det malis hoib⁹ vñ foueanꝫ in pctõ. Vñ dicitur Eccl. Bñ fac iuſto ⁊ nõ deceris pctõꝝ. Dicit etiã beaug. ꝙ dare hiſtriõib⁹ immane pctm eſt. di.lxxxvi. Talib⁹ ſcz q̃ ibon⁹ ſte exercẽt illã. Siꝛ ꝓdige expẽde dozi ꝙ iuuiſſ veſtib⁹:⁊ põpis:nõ eſt iuſtitia nec liberalitas:ſz nec dare aliena. Meli⁹ eẽt nõ auferre ꝙ reſtituere ablata:q̃ tñ ſi ſ⁹ debito mõ ſcz reſtitutio nõ erit act⁹ liberalitat ſz iuſtitie cõmutatiue ẽt paupib⁹ dãdo cũ ſũt icerta. illa etiaz mayebit ei i ſeculũ ſecꝝ q̃ ad ꝑmiũ. Duo vitia ſũt ꝓxia liberalitati ſcz auaricia ꝑm defectũ ⁊ ꝓdigalitas ꝑm exceſſuz ſ.in.ij.pte ti.i.capit.i.⁊ ti.v.cap.viij.

Quib⁹ et q̃b⁹ nõ debẽt eſſe liberales.

§.IIII. Quantum ad tertiũ

Cõmẽdatio liberalitatis.

actus liberalitatis multũ laudabil.ẽ ⁊ laudaꝫ ab oib⁹. vñ dicit ps. Lomu ei⁹ exaltabit in gl'ia. Lomu.i. dignitas seu ſtus liberalitat exaltabit in gl'ia hoi...:q: tales ſunt gl'iſi cati:amati:⁊ laudati:apõ hoies:vñ Boeti⁹ i li ð ꝓuidio. ꝙſo. dicit Largitas q̃ idẽ eſt qð liberalitas:facit hoies claros.i.gratioſos ⁊ famoſos.auaricia odioſos. Rõ hui⁹ ꝑt adduci:q̃m rõ bõtatis maxie videt ꝓtinere ad liberalitatem:q: bonũ ꝑm Dionyſiũ eſt ſuiꝑfi⁹ diffuſi...:vñ be.ambroz. dicit in lib.de offi. ꝙ iuſtitia ceſſuraz ...net.liberalitas bonitatẽ. Liberalis eſt bona ſua diffundit dãdo aliis. Et ſic aſſimilat deo q̃ eſt maxie liberal. Jaco.i. Dat oib⁹ affluẽter ⁊ nõ ipꝛoꝑat. vñ Tit⁹ impator:filꝫ veſpaſiani dicebat de licie gñis hũani:q: fuit valde liberal⁹ ⁊ human⁹. Et vna die cũ nil dediſſet alicui:dixit baronib⁹ ſuis. Chariſſimi hũc diẽ ꝓdidim⁹:q: nil boni alicui dedim⁹. Sciendũ tñ ſz be.tho.ij.ij.q.cxvij.a..oi.ꝙ liberalitas etſi multũ ſit laudabilis:nõ tñ eſt maxia vtutũ. Pꝛo cui⁹ declaratiõe dicit idẽ ꝙ cũ vtus tẽdat in aliqð bonũ:tãto vtus eſt melioꝛ ſeu maioꝛ q̃to m..liꝛ ſt bonũ in qð tẽdit. Liberalit..s aũt tendit in aliqð bonũ duplr. Vno mõ ꝑ ſe. Alio mõ ex conſequẽti. Et ꝑmo ⁊ ꝑ ſe attẽdit ad ordinãdũ⁹ ⁊ ꝓxiã affectionẽ circa pecuniã poſſeſſaz ⁊ vſuz ei⁹. Et ſic in hoc ꝑ..rt liberalitati ꝓpria:q̃ moderat ꝓcupiſcẽtias ⁊ delectatões ꝓtinẽtes ad ꝓpriũ coꝛp⁹. Et fortitudo ⁊ iuſtitia q̃ ordinant quodammõ in bonũ cõe:vna tꝛe pa..s:alia tꝛe belli. Et oib⁹ ꝑ..erũtur vtutes q̃ ordinãt nos in bonũ diuinũ. Naz bonũ dei ꝑminet cuilibz bono hũano. Et in bonis hũanis. bonũ publicũ ꝑminet bono ꝓuato:in q̃b⁹ bonũ coꝛporis ꝑminet bono exteriozũ reꝛ. Alio mõ ordinat liberalitas ad aliqð bonũ ex conſequẽti. Et ꝑm Ꝫ liberalitas ordinat in oia bona ꝓdicta. Ex hoc eñ ꝙ hõ nõ eſt amatꝛ ſui⁹ pecunie ſeqtur ꝙ de facili ꝓtaꝫ ea:⁊ ad vtilitatẽ ipſi⁹ ⁊ ad ..litatẽ alioꝛ:⁊ ad honoꝛẽ dei. Et ꝑm hoc hz quãdã excellẽtiã:ex hoc ꝙ eſt vtilis ad multa. Quia tñ vnũqðqz magis iudi..t ꝑm id qð cõpetit ei ꝓmo⁊ ꝙ ſe ꝙ ꝑm id qð cõpetit ei ex cõſequeti. ꝙdec liberalitas nõ eſt maxia virtutũ. vñ ⁊ bea. Ambr. in lib.de offi. dicit ꝙ iuſtitia excellitioꝛ videt liberalitate:ſz liberalitas gratioꝛ. Et pbs in lib. rheto. ait ꝙ fortes ⁊ iuſti maxie honoꝛãt:⁊ poſt eos liberales. Amãt aũt liberales mltũ coiter:nõ amicitia hõeſti quaſi ſint melioꝛes:ſz amicitia vtilis:q: ſunt vtiliores in exteriozib⁹ bonis q̃ cupiũt hoies maxie. Et ꝑpter eãdez cãm clari reddũtur. Qð etiã deꝛ det bona ſua abũdanter magis ꝓcedit ex charitate:q̃ eſt vtiq⁹ maxia vtutũ q̃ ptineat ad liberalitatẽ. Quelibz etiã vtus ꝓticipat rõne bõi q̃tũ ad emiſſionẽ actꝰ ꝓpriꝫ. Actꝰ aũt quarũdã aliarũ virtutum ſunt meliozes pecunia:quã emittit liberalis.

Qð liberalitas ñ eſt maxia virtutum

§.I. Pro declaratione pri

mi ſcz ꝙ obiectũ:ad qð reſpicit mia:⁊ qð mouet hoiem ad miſereduz eſt defect⁹ alꝛu miſeria alteri⁹. Dicit be.tho. mic. ij.ij.q.xxx.art.i.ꝙ miſeria opponit felicitati. Eſt aũt deroñe bitudinis ſeu felicitatis:ꝙ aliqs potiaꝫ (qð vult Nã ſicut bea. Aug. dicit in li.de tri. Btus eſt q̃ hz qð vult ⁊ nihil malivult:⁊ ideo ecõtrario ad miſeriã ꝓtiũ ꝙ hõ ꝓtatur:qð nõ vult. Tripliꝛ aũt vult hõ aliqd. Uno mõ ſapentu naturali:ſicut oes hoies volunt eẽ ⁊ viuere. Scõo modo vult aliqd ꝑ electionẽ ex aliq̃ ꝓmeditatiõe. Tertio modo vult aliqd nõ ꝑm ſe ſz in cã ſua:puta q̃ vult comedere nociua:dicim⁹ eũ velle infirmari. Sicut igitur motiuũ ad miam tanꝙ ad mꝛiã ꝓtinẽs. Pꝛio qdẽ eſt id qð ꝓpriatur appetitui naturali voletis ſcz mala coꝛruptiua ⁊ contriſtantia:quoꝛũ ꝓpriaꝫ naturaliꝛ hoies appetũt:vt infirmitates:⁊ hmõi. Unde ⁊ pbs dicit in.ij.rheto.ꝙ mia eſt triſticia qdã ſup apꝛẽti malo coꝛruptiuo vel contriſtatiuo. Scõo adhuc magis efficiũtur ad miam puc..tia:vt poſte magis cõtriſtatiua ſi ſint cõtra volũtatẽ electiõis. Unde dicit ibidẽ ſcz.ij.rheto.ꝙ illa magis miſer..bilia ſunt quoꝛ fortuna eſt cã:p..ta cũ aliqð malũ euenit:vñ qs ſperabat bonũ. Tertio adhuc ſu..magis miſerabilia:ſi ſint ꝓtra totã volũtatẽ:puta ſi aliqs ſemp ſectat⁹ eſt bona ⁊ ei euenerũt mala. Unde pbs dicit ibidẽ:ꝙ mꝛia mia ẽ ſuper malis eius qui idigne patit. Ul' põt dici ꝙ tripleꝛ eſt miſeria ad quaz reſpicit mia:ſeu que mouet ad miam. Pꝛia eſt miſeria culpe. Scõa miſeria nature. tertia miſeria fortune. Pctiꝫ ſeu culpa vtiqz inducit magnã aie miſeriam adeo ꝙ ſi ipam nõ purgat hõ ꝑ pniam incurrit ſummaz miſeriã gehẽne. Unde ⁊ ſapiẽs dicit. Miſeros facit⁹ populos peccatũ. Et Pſ. Miſer fact⁹ ſum ⁊ curuat⁹ ſum vſq⁹ in finem. Et licet ꝓprie ꝑm diffinitionẽ mia ſit ⁊ moueat ſuper aliena miſeria:tñ large etiã erga ꝓpriã miſeriã culpe ðz moueri:ðũ ad remouendũ ipam culpã pniam agit. vñ bea. Aug. Qui vult ordinate dare elemoſynã:pꝛiꝰ ðz a ſe ipſo incipeꝛe eã ſibi ꝓmitt⁹ dare. Eſt eñ elemoſyna opus miſericordie veriſſime ð qua dictũ ẽ ſ⁹ fili miſerere aanime tue placẽs deo. de pe.di.iij. Ad alios aũt ꝓprie eſt mia q̃ ad culpas eoꝛ vel reſpectu cecitatis eoꝛ:vel reſpectu pene ad quã diſpo..ũtur:vñ de ꝛpo ðr Marc.vi.ꝙ videẽs ieſus turbas miſer⁹ ẽ eis:q̃ erãt ꝛepati:⁊ iacẽtes ſicut oues nõ hñtes paſtorẽ. Et greg. in omel. dicit ꝙ ỽa iuſtitia hz cõpaſſionẽ ad pctoꝛes nõ ꝺ..dignationẽ. Sed falſa iuſtitia ecõtra nõ hz cõpaſſic..ẽ ſz dedignationẽ, di.xlv, vera

Obiectio

Dupleꝛ ẽ op⁹ miſericordie,

Actꝰ miſericordie eſt duplex,

Miſeria nature.

Miſeria fortune.

Miſeria nature:q̃ ſcz q̃s infirmat vel moꝛit:etiã mouet ⁊ mouere ðz ad cõpaſſionẽ. Unde ⁊ ꝛps videns mulierem viduam ſequentẽ ad ſepulturã vnicum filiũ delatũ mortuum miſericordia motus ẽ ſup eã ⁊ reſuſcitauit illum. Zu. vij. Sic multis diuerſis languoꝛib⁹ ꝓſſis perentib⁹ ei⁹ miſericordia:miſert⁹ eſt eis:⁊ a miſeriꝛs aie ⁊ coꝛpis liberauit. Miſeriã fortune.i.in defectu bonoꝛ fortune etiam reſpicit miſericordia vt ꝓpatiaꝫ paupib⁹:⁊ ſubueniat ſi põt Tob.iiij.ðz. Quo potueris ita eſto miſericoꝛs:nec auertas faciẽ tuaz ab vllo pauꝑe:ſcz ſubleuãdo miſeriã inopie Et ꝑcipue his q̃ fuerũt felices. Quia vt ait Boeti⁹. Ma ꝓmũ infoꝛtunij genus meminiſſe fuit felicẽ. Et hac miſericordia ſingulariter vſus eſt.b. Nicolaus q̃ audiens vicinũ eius nobilem:ſed paupem effectũ tres filias vgines ꝑ pauptate velle expoꝛnere turpitudini vt de earũ lucro ſuſtentarent:trib⁹ vicib⁹ occulte miſit ꝙ feneſtrã:⁊ piecit in domũ tantũ auri:vt traderet eas nuptui:⁊ ipe ſuſtentari poſſz. Hac miſericordia vſus eſt. b. ꝑ Ñicus qui volut ſe bis venũdare vt de ꝑcio ſuo ſcꝛi filꝰ vidue redimeret a ſaracenis a q̃b⁹ captiu⁹ tenebat. Altera vice ꝙ ſubleuãda inopia q̃ndã nobiliũ q̃ ꝑpter pauptatẽ filios ſuos dederat hereticis nutriẽdas ⁊ erudiendas ſed dñs aliter ꝓuidit.

§.II. Quantũ ad ſecunduz

id qð facit in nobis miſericordia ẽ:ꝙ generat triſticiã ſeu doloꝛẽ cõpaſſionis in nobis vt ꝑz ex diffinitiõe ſupꝛa poſita. Cõpati eñ eſt ſil⁹ pati:ſcz cũ afflicto. Ubi ſciendũ ꝑm Tho.ij.ij.q.xxx.ar.iij.ꝙ doloꝛ de aliena miſeria quem hz miſericoꝛs põt ſumi dupliꝛ. Uno mõ ꝓut noiat motũ appetit⁹ ſenſitiui. Et ſic miſericordia nõ ẽ vtus ſz paſſio qdã Alio mõ ꝓut noiat motũ appetit⁹ intellectiui. ſ.ꝑm ꝙ alicui diſplicet malũ alteri⁹. Hic aũt mot⁹ põt eſſe ꝑm rõnem regulatus. Et põt qs ꝑm hũc motũ roñe regulatũ regꝛare motũ inferioꝛis appetit⁹. Uñ b. Augu. dicit in.ix. de ciui. dei ꝙ iſte mot⁹ ani. ſ. act⁹ miſericordie tũc ẽ ꝑm rõnẽ. qñ ita ꝑdet miſericordia ꝙ iuſtitia ꝓſeruat. ſic cũ indigẽti tribuit ſine cũ ignoſcit penitẽti. Et qz rõ virtutis hũane in hoc conſiſtit ꝙ motus ai rõne regulet. Ideo ex hoc oñdit ꝙ miſericordia ſit virt⁹. Uñ Aug. ix. de ci. dei ait. Longe melius ⁊ hũaniꝰ ⁊ pioꝛ ſenſib⁹ accõmodati⁹. in ceſaris laudẽ locutus ẽ. ſ. cicero vbi ait. Nulla de virtutib⁹ tuis nec admirabilioꝛ nec gratioꝛ miſericordia ẽ. Nec obſtat huic ſnie: ſcz miſericordẽ eẽ virtutẽ. id qð ait Salu..z. Oẽs hoies q̃ de rebus duboꝛ conſultãt ab ira ⁊ miſericordia vacuos eẽ decz Nõ eñ ꝛius facile veꝛ puidet niſi iſta deficiãt. Hoc eñ dicti ſaluſtij ite'' gitꝛ ꝑm Tho. qñ miſericordia ẽ paſſio non regꝛata roñe. ſic eñ ipedit ꝓfiliũ rõnis dũ a iuſtitia recedit. Uñ aug. Duo iſta nota nõ fruſtra dicũt hõ pctõꝝ. Nã q: pctõꝝ eſt coꝛrige:quia hõ eſt miſerere:nec poteris iuſte miſereri hoi:ſi nõ coꝛrexeris pctõꝝ. xxiij.q.iij.duo. Eſt aũt miſericordia virt⁹ ſpãlis nec q̃dẽ ꝛtellectualis:nec theologica:ſed moꝛalis exiſs circa paſſiones ⁊ reducit ad illã medietatẽ q̃ ðz nemeſis. Quãuis habeant miſericordia ⁊ nemeſis ꝺietatẽ ex ꝛte eſtimatiõis quã hñt (malis aliẽis. de q̃bus miſericoꝛs dolet. inq̃tũ eſtimat aliquem indigna pati. Nemeſetic⁹ aũt gaudet de malis alteri⁹. inq̃tũ eſtimat illuz digne pati. ⁊ triſtat ſi indignis bñ accidit. Utrũq̃ tñ eſt laudabile ⁊ ab eodẽ amoꝛe ꝓcedens. vt dicit pbs ij.rheto. Et has q̃dem medietates in q̃bus cõſiſtit miſericordia ⁊ nemeſis. ⁊ q̃dam alie. pbs in.ij.rhe. nõ ꝺoiat virtutes ſz paſſiones:q: etiã hz ꝙ ſunt paſſiones ſunt laudabiles. Tñ nihil ꝓhibet ꝙ tales ab aliq̃ actiuo habitu ꝓueniant. Et ſic aſſumũt rõnem vtutis. Et actꝰ q̃dez ꝓprius miſericordie inediat⁹. ſ. cõpati miſerie alteri⁹ opponit inuidie. de q̃ hẽs in.ij.pte ti.viij. Actus aũ exteriꝛ q̃ eſt eleoſyna. opponit vitio qð ðr obduratio. miſericoꝛ..az. de q̃ in.ij.pte ti.i.c.pe. Procedit aũt miſericordia a charitate ſicut effect⁹ a ſua cã. Et ..; par ⁊ audiũ ſint act⁹ interioꝛes a charitate ꝓcedẽs:vt miſericordia, Tñ q: nihil adiici

unt ſup rõnem boni qð ẽ obiectũ charitatis. ió nõ reqꝛũt alias vtutes q̃ charitatẽ. Sz miſericordia reſpicit q̃dã ſpalem rõnem. ſ. miſeriã ei⁹ cui miſereꝛ q̃:⁊ id ꝓponit ſpãlis virt⁹. Nec obſtat ꝙ aliqs ſit ex charitatẽ. ⁊ tñ hz compaſſionẽ ad pauꝑes vt elemoſynas largiaꝫ. qz hz b. Tho. Aliqd ðr act⁹ vtutis dupliꝛ. Uno mõ materialiꝛ vt face.. actus de gñe bonoꝛ elemoſynas ieiũia:⁊ hmõi. Et ſ põt fieri ſine charitate. Alio mõ formaliꝛ. i. eo mõ opari q̃ virtuoſus facit:vt ꝓmpte delectabiliꝛ ⁊ oi eo mõ quo fieri ðz. ⁊ ſic elemoſyna fieri non põt ſine charitate. Inducũt aũt naturaliꝛ ad miſericordiã amicitia ad aliũ:filiꝰ ꝓditio:ſapia ſenect⁹:debilitas:timiditas. Rõ hui⁹ eſt ꝑm tho. vbi. ſ. arti.ij.q.ex ſ ꝓtingit q̃ aliqs miſereaꝫ:ex quo ꝓtingit ꝙ de miſeria aliena doleat. Si cum doloꝛ ſeu triſticia de ꝓprio malo fit. intantũ aliqs de aliena miſeria triſtaꝫ aut doleꝛ: inquãtum apꝓhendit alienã miſeriã vt ſuam. Hoc eſt cõtingit dupliꝛ. Uno mõ ꝑ vnionẽ affectus qð fit ꝑ amoꝛem q: cũ amans reputat amicũ tanq̃ ſeipz:malũ amici reputat vt ſuũ. ⁊ ideo dolet de malo amici vt de ſuo. Uñ ⁊ pbs in.ix. Ethi. ponit inẽ amicabilia ſ qð eſt condolere amico Et apls ad Ro.xij. Gaudere cũ gaudentib⁹ flere cũ flentib⁹. Alio mõ apꝓhẽdit qs miſeriã alterius vt ſuã ꝑm vnionem realẽ: vꝛpote cũ malũ alioꝛ ꝓpinquus eſt: vt ad nos tranſeat ab eis. ñ pbs in.ij.rheto.q: hoies miſerent ſuper alios q̃ eis ꝙancti ſunt:⁊ filꝛes. q: ꝙ hoc fit in eis ex imatio q: ipſi ꝑñt etiã filꝛia pati. Et inde eſt q: ſenes ⁊ ſapientes q̃ conſiderant ſe etiã in mala poſſe incidere ⁊ debiles ⁊ formidoloſi magis ſunt miſericoꝛdes. Ethio aũt qui reputant ſe ẽ felices:⁊ intantũ poterẽs q: nil mali putãt ſe poſſe pati. nõ ita miſerent. Sicꝛ ſupbi non miſerentur:q: ꝓtemnũt alios ⁊ reputant malos. Sicꝛ alij q̃ ſunt in ꝓtumeliatiua diſpõe:ſiue q: ſciũt cõtumeliã pati:ſiue q: velint cõtumeliã alijs inferre:ꝓuocant ad iꝛa ⁊ audaciam. vñ dũ ſunt in hac diſpõne nõ miſerentur. Prouerb.xxvij. Ira nõ hz miſericordiã neq̃ eruꝑens clamoꝛ. Dicit etiaz pbs. q: durũ eſt expulſiuũ miſerationis. Illi eñ q̃ ſunt in magnis malis q̃ non timent ſ..lteriꝰ pati aliqd :⁊ q: tãtum intendũt ꝓprie paſſioni. q: nõ aliene:ideo nõ miſerẽtur. Ita etiã ſi ſint aliq̃ ꝑſone nobis cõiuncte:vt filij ⁊ parentes:q: reputank q̃ ſi aliqd noſtri:nõ ꝓꝑe miſeremur:ſz dolemus ſicut in vulneꝛib⁹ noſtris.

Inducentes ad miſericordiaz

Qui ſunt ad miaz ꝓ m⁹ q̃ no.

§.III. Quantum ad tertiuz

ſid eſt e..ectũ exteriozẽ miſericordie. Sciendũ ꝙ hoc ẽ facere elemoſynas q̃bus miſeriꝛs alioꝛ ſubuenim⁹ ⁊ alioſebleꝛamus. Hoc aũt ſic declarat dñs Tho.ij.ij.q.xxxij. ar.i. Exteriozes actus ad illã vtutem referunt ad quã ꝓtinet id qð eſt motiuũ ad agendũ hmõi actus. Motiuũ autem ad dandũ elemoſynas eſt: vt ſubueniaꝫ neceſſitatem patienti. vñ q̃daz diffiniẽtes elemoſynã dicũt. ꝙ eleoſyna ẽ opus quo daꝫ aliquid indigẽti ex ꝓpaſſione ꝓpter deũ. Hoc quidem motiuũ ꝓtinet ad miſericordiã. Unde manifeſtum eſt ꝙ dare elemoſynaz eſt ꝓprie actus miſericordie Et hoc apparet ex ipo noie. Dicz in greco a miſericordia elemoſyna deriuaꝫ. ſicut in latino miſeratio a miſericordia. Et q: miſericordia eſt effect⁹ charitatis:ex cõſequẽti dare elemoſynã eſt actus charitatis:miſericordia mediãte. Et ꝑm hoc dicit⁹. i. Job. iij. Si q̃s habuerit ſubſtãtiam huius mũdi:⁊ viderit fratrem ſuũ neceſſe habere ⁊ clauſerit viſcera ſua ab eoꝛ nõ dederit ei:quõ charitas dei manet in illo. Põt etiã elemoſyna eſſe actus iuſticie. inquãtũ ſcz datur ad ſatiſfaciendũ pctis ſuis. Dicz ſ. Daũ. iiij. Peccata tua elemoſynis redime. Nihil eñ ꝓhibet ꝑm Tho. vbi. ſ. actum qui eſt ꝓprie vnius virtutis electiue attri bui alteri virtuti ſicut imperanti ⁊ ordinanti ad ſuum finẽ. Et hoc modo ponit inter opera ſatiſfactionis. inquãtum miſeratio in defectu patientis ordinatur ad placandum deum. ⁊ ſic imperatur a latria habẽs rationem ſacrificij.

Qz eleoſyna ꝓ teẽ a ceꝛ diuerſaz vtutũ

De effectu exteriozis miſcdie.

Universidad de Deusto
Biblioteca

§.III. Sunt aũt genera ele

De septez generibus elemosy ne corpo ralis.

mosyne corpalis septẽ. Et sili elemosyne spũalis. z corpa les sunt he. Pascere esurientẽ: potare sitientẽ: vestire nu duz: recolligere hospitẽ: visitare infirmũ: redimere capti uz: sepelire mortuũ. De his hr Matth.xxv. Esurivi enim z dedistis mihi mãducare ꝛc. Et ptinent in b vlu. Visito poto cibo redimo tego colligo condo. Per has subuenit necessitati corpis. Sufficientiã aũt habz sic assignat bea. Tho. vbi. s. ar. ij. Defect corpalis aut ẽ in vita aut post mortẽ. Si est in vita aut est cois respectu eoz quoz oẽs i digent. aut est spãls ꝓpter aliqd accidẽs supueniẽs. Si ꝓmo mõ aut est defect interior aut exterior. Interior de fectus est duplex vn cui subuenit ꝑ alimentũ siccũ. s. fa mes. z hm b ponit pascere esurientẽ. Esa. lviij. Frãge esu rienti panẽ tuũ. Alius defect est cui subuenit ꝑ alimentũ humidũ. s. sitis. Et hm b ponit potare sitientẽ. Deut. xxv. Si sitit inimic tuus potũ da illi. Defectus cois respectu exteriꝰ auxilij est duplex. Unus est respectu tegumẽti z ꝯtum ad b ponit vestire nudum. Lu. iij. ait Job. bap. Qui hz duas tunicas. i. ad supfluitatẽ: det vnã nõ habenti Alius defectus est respectu habitaculi. z ꝯtuz ad b ponit recipe hospitẽ. apls. Hospitalitatẽ sectãtes. Si vo sit de fectus aliquis spãlis ꝓpter aliqd accidẽs supueniens. Aut b est ex cã extrinseca. Et ꝯtum ad ponit redẽptio captiuoz. b. Amb. Ornatus sacroz est redẽptio captiuo rum. xij. q. ij. auz. Aut defect talis est ex cã intrinseca. s. vt infirmitas: z sic ponit visitare infirmũ. Job. Visitas spẽm tuã. i. hoiem in infirmitate nõ peccabis. Post vitã aũt exhibet elemosyna mortuo sepultura eccl ca. Act. viij. dr de Stephano lapidato q sepelier cũ viri timo rati. Et quia sepultura mortui nõ ꝓferat ei ꝯtũ ad sensũ quẽ corp post vitã nõ hz. z iõ dns Matth. xxv. nõ ponit b inter alia opa misẽdie corpalis: q. solũ ea ibi ponit que sunt euidẽtis necessitatis corpi. Pertinet tñ ad defectum quid de eius corpe agatur inꝯtum vi in memorijs ho minum: cuius honoꝛ detestat si careat sepultura. Perti net etiã ad affectũ quem a uc viuens habebat de corpo re suo cui debet cõformari affectus piorum post mortez eius. Unde z aliqui cõmendant de sepultura exhibita e lijs. Et de dño ipo legitur q mãdauit Jfronti ni epo q iret ad faciendũ exequias funeris sue hospite marthe Lui z ipe dns affuit. z Antonius sepeli Paulũ primu heremitã leonibus facientibus foueã. Paul hoꝛ nofrium. Si qui autẽ alij defectus sunt corpales. quibus subueniendũ est ad pdictos reducunt. Lecitas aũt z clan dicatio sunt quedã infirmitates. z ideo rigere cecum z sustentare claudũ. ad visitationẽ infirmorum reducunt. Subuenire homini cõtra quãcunq passionẽ ei extrinse cus illatã: ptinet ad redẽptionem captiuoz. Et sili dimit tere debitores liberos z seruos adijcere libertati. Trade re nuptui puellas pauperes elemosynaliter prouidet a nime simul z corpori.

§. V Elemosyne similiter

De septez spũalis elemosy nis spũa libus.

spũalis sunt septem. s. docere ignorantẽ: consulere dubitãti cõsolari tristi corrigere peccantẽ: remittere offendenti: portare onerosos z gra se: z oibus exorare. Et ptinẽ tur in hoc vsu. Cõsule: castiga: remitte: solare: fer oia. Et sub cõsilio cõp hendunt duo. s. cõsilium z doctrina. Lu ius sufficientia sic assignat. b. tho. vbi supra. Per istas ele mosynas subuenit defectibus spũalibus animẽ. Hoc aũt fit dupliciter. Uno modo poscẽdo auxiliũ a deo. z hoc fit p orõnem. Jaco. v. Orate p inuicẽ vt saluemini. Alio mo do subuenit defectibus animẽ impẽdendo ei auxiliũ hu manum. z hoc tripliꝛ. Uno modo impẽdendo auxilium ꝯ defectum intellectus. z si sit speculatiui. hoc fit p doctri nam. ad Ro. xij. Qui docet in doctrina. s. subueniat. pri mo. Qui exhortat in exhortando. Si autẽ sit intellectus

De suffici entia ope rum mise ricordie spũalium

practici. sic adhibet remedium p cõsilium. Tob. iiij. Cõ silium semp a sapienti inquire. z. xij. q. ij. bon e rei dare cõ silium: z pseutis vite habet subsidiũ z eẽ remuneratio nis expectare cernit primum. Alio modo est defectus ex passione appetitiue vtutis. iter quos maxime est tristicia cui subuenit ꝑ solationẽ. Itaq cõsolamini inuicẽ in ver bis istis: z nõ ptristamini de dormiẽtibus sicut gẽtes que spem nõ hnt. ait aplus. Tertio mõ ex pte ordinati actus qui tripliꝛ pot cõsiderari. Uno modo ex pte ipsius peccan tis. in quẽ procedit ex eius inordinata voluntate. z sic adhi betur remediũ per correctionem. hm illud Matth. xviij. Si peccauerit in frater tuus: vade z corripe eum inter te z ipm solum. z Aplus ad Timo. Peccantẽ coram oibus argue. Alio modo ex pte eius in quẽ peccat. Et siquidem sit pcm in nos cõmissum: remediũ adhibemus remitten do offensam. hm illud Lu. vj. Dimittite z dimittet seu di mittemini. z Matth. xviij. Seruen quã oẽ debuĩ dimi si tibi qm rogasti me. Nonne oportuit z te misereri cõser ui tui. Si aũt offensa sit in deum vl in primũ nõ est remit tere in nostro arbitrio, hm Piero. Tertio modo ex parte sequele ipsius actus inordinati: ex qua grauant ei pcm tes. etiã preter peccantis intentionem. Et sic remediũ ad hibet supportãdo. maxime in his qui ex infirmitate defi ciunt seu peccant. hm illud ad Ro. xv. Debemus nos fir miores infirmitates alioꝛ portare. Et nõ solũ hm q infir mi sunt graues ex inordinatis actibus: b etiã vniuscuius z sunt onera supportãda: hm illud ad Gal. vj. Alter alte rius onera portate: z sic adimplebitis legẽ xpi.

§. VI. Faciẽdo aũt cõpatio

De cõpa tione ele mosyne corpalis ad spũa les q sunt potiores.

nez elemosynaꝛ corpaliũ ad spũales simplr loquendo. ele mosyne spũales sunt corpalibus potiores triplici rõne. b. Tho. ij. ij. q. xxxij. ar. iij. Prima est: q id qd exhibet in elemosyna spũali est nobilꝰ. s. donũ spũale q̃ pmius cor poꝛale. hm illud. puer. iiij. Donũ bonũ tribuã vobis: legẽ meã nõ derelinquatis. Scõo rõne eius cui subuenit: q spũs nobiliꝰ est corpe. Uñ sicut hõ magis sibi debz puidere ꝯtum ad spm q̃ ꝯtum ad corp: ita etiã primo magis debz p uidere d elemosyna spũali q̃ corpali: quẽ ex charitate dz diligere. Tertiũ ꝯtum ad ipos actus q̃bus subuenitur Nam actus spũales q̃les sunt elemosyne spũales sunt p fectiores actiꝰ corpalibus: q̃bus exercent in elemosynis corpalibꝰ. Scõm aliquẽ ꝓticularẽ casuz. aliꝰ aliq̃ ele mosyna corpalis posset preferri alicui elemosyne spũali. Sicut magis eẽt pascendũ fame morientẽ q̃ docendũ: sic d pbs q̃ indigẽti melꝰ est ditari q̃ pbꝰ ꝯtus hoc fit melius simplr. Nec obstat si dicat recõpensatio benefi cij minuit laudẽ z meritũ elemosyne. Uñ dns dixit Luce xiij. Cum facis prandiuz aut cenam noli vocare vicinos diuites: ne forte reinuitent te z fiat tibi retributio. Sed i elemosynis spũalibus semp est ibi recõpensatio: q̃ q̃at p alio, ꝓficit sibi. hm illud ps. Oratio mea in sinu meo cõ uertet. i. qui aliũ docet in scia, ꝓficit qd nõ cõtingit in ele mosynis corpalibus: q̃ dando pecuniã minuit in ea. Nã vt dicit. b. Tho. Recõpensatio nõ minuit meritũ nec laus dem elemosyne si nõ sit intenta. Sicut z humana gloria: si nõ sit intẽta. nõ minuit rõnem vtutis. sicut de Catone Salustꝰ dicit q̃ q̃ magꝰ glam fugiebat eo magꝭ gla eũ ise quebat. Et ita ptingit in elemosynis spũalibus. z tñ intẽ tio bone spualium nõ minuit meritũ: sicut intẽtio bono rum corpaliũ. Si eim q̃s docet ex charitate intẽdens ex b sibi augeri sciam: nõ ꝓptera pdit meritũ: sicut q̃s daret elemosynã corpalẽ vt augeret ei substãtia. Et de elemo synis corpalibus mlti pnt se excusare q̃ dare nõ pnt. Sz quis est q̃ nõ possit dare spũales: certe nullus. Si eim q̃s docere nõ valet vel sulere: q̃ ignoꝛãs est pot ptiq̃ oare p alijs. Pot dimittere iniurias suppoꝛtare defect aliorũ z huiusmodi. Date elemosynam z oia munda sunt vobis ait xps, Lu. xj, i, nulla immundicia ex rebus vobis conce/

dis cõrahetis spũaliꝰ vel tpaliꝰ. Et petrus in canonica sua. Unusquisq. put accepit gratiã. i. bñficiũ tpale vel spi rituale i alterutrũ illã administrãtes vt boni dispẽsatores multiformis gre dei. Uñ z greg. in omel. Dns intellectũ. curet oino ne taceat. Habẽs rez affluentiã vigilet ne a mi sericordie largitate toꝛpescat. Dns artem q̃ regit magꝭ ope studeat vt vsuz atq̃ vtilitatẽ illi cãm. primo ꝓcuret hns loquẽdi locũ. p rerento talẽo timeat si tamẽ valet et opus est pro pauperibus intercedat: hec ille. Quilibz er go de bono qd hz dz. primo subuenire loco z tẽpore suo

§. VII. Misericordia secun/

De mia an sit ma xia vtutũ

dum se est maxima virtutũ: hz p cõparationẽ ad hñtẽ maioꝛ ea sit charitas. hoc aũt sit dclarat. b. tho. ij. ij. q. xxx. ar. iiij Alliq vr pot eẽ maxia duplr. Uno mõ hm se. Alio modo p cõparationẽ ad hñtez. Primo mõ mia est maxia vtutũ. Per tinet enim ad miam q̃ij effundat. Et qd plus est: q̃ mise rias alioꝛũ subleuet z hoc est maxime supioris: vñ z mise reri ponitur ꝓpriũ deo. Et in hoc maxie dr eius oipoten tia manifestari. Unde greg. in collecta. Deus q̃ oipoten tiam tuã pcẽdo maxie z miserãdo manifestas ꝛc. Sz secũ do modo. s. quoad hñtez mia nõ est maxia nisi ille q̃ ha bet sit maxim: qui non hẽat supioꝛẽ z hic est solus deus: quia neminem habet supra se sed omnes sub se. Ei aũt q̃ hz aliquẽ supra se. vt est ois creatura: maius est z melius sibi ꝓiũgi suo supioꝛi: q̃ supplere ofectũ sui inferioris. Et ideo ꝯtum ad hoiem q̃ hz deũ supioꝛẽ: charitas p qua vnit deo: est potioꝛ vr q̃ mia p qua ꝓximoꝛ subleuat defect. Uñ z apls ad Col. iij. Cũ dilect: induite vos sicut electi dei sancti z dilecti viscera mie ꝛc. Postea subdit. Super oia aũt charitatẽ hẽte q̃ est vinculũ pfectõis. Et hinc est q̃ vita contemplatiua cui officiũ z actus est deo p dilecti onẽ inherere: z desideriis vitiois ei inardescere pfectioꝛ ponit z suauioꝛ q̃ vita actiua p qua hõ se exercet i elemo synis corpalib. s. pascẽdo famelicos z hmõi. Uel etiaz in elemosynis spũalib: docẽdo ignoratẽ: pdicãdo: curã alio rum gerẽdo. Sed inter oes vtutes q̃ nos ordinat ad ꝓxi

De mia q̃ deo plus placet q̃ sacrificiũ.

mum mia est potioꝛ quoad nos sicut z potioris vtutis. s. charitatis effect. Ab ea eim vt dicit procedit. Nã sup plere defectũ alteri inꝯtum huiusmodi est supioris z me lioris. z ideo osee. vi. dr a dño. Miam volo z nõ sacrificiũ quã auctoritatẽ ꝑps allegauit: q̃n iudei murmurabãt q̃ eũ q̃ in domo matthei publicani: cũ pctoribus mãducaret z biberet. Euntes aũt discite q̃d est. Miam volo z non sa crificiũ. Cui aũt rõ est: q̃ mia magis sit grata deo q̃ sa crificiũ offerre: qd pertinet ad cultũ diuinũ z vtutes re gionis hm btm tho. vbi. s. Quia deũ nõ colim p exterio ra sacrificia vel munera ꝓpter ipm: sz ꝓpter nos z ꝓpter ꝓximos nros. Nõ eim deꝰ indiget sacrificijs nris: sz vult ea sibi offerri ꝓpter nr̃am deuotionẽ excitandã: z ꝓximo ruz vtilitatẽ. Et iõ mia q̃ subuenim defectibꝰ ꝓximoꝝ. ẽ sacrificiũ magis deo acceptũ vtpote ꝓpinqui vtilitati p ximoꝝ defuies: hm illd ad heb. vl Sufficientie z cõlois nolite obliuisci: talib ei hostijs, mereꝛ deꝰ. Sic etiã itelli gendũ est qd ait amb. in glo. sup illud. i. ad Ti. iiij. Pie tas ad oia vtilis est. Dis summa xpiane discipline i mia z pietate ꝓsistit: ꝯtum. s. ad summã operũ exterioꝝ xpia ne discipline. Nam ꝯtum ad affectum interiorẽ: affectio charitatis q̃ ꝓiũgimur deo: ꝓponderat dilectiõi z mie ad ꝓximos. Nõ aũt suddit. b. amb. i dicta auctoritate. Quã q̃ habuerit. s. miam z si lubricũ patiat vapulabit quidem sed nõ peribit. qd nõ est sic intelligẽdũ q̃ ꝓpter opa mie luxurie deseruies in ea moriẽs euadat pditionẽ eternam vt q̃dam opinãtur z pessime. Sz q̃ ex elemosynis q̃s facẽ misericoꝛs oꝛonib alioꝝ aliq̃n reuertit ad pniam. rece dit a lubrico luxurie. z si puniat pena tpali b vl in ga toꝛio: nñ p pniam euadit gehennã. Sicut legim in vitas patrũ de quodã magne pfectiõis viro solitario: q̃ supbia elatus suarum virtutũ in ruinã luxurie mẽtalis lapsus

cellaz dimisit vt ad seculũ vadens: ope turpitudines exeq retur: sed nocte supueniente duz iter ageret: declinauit ad cellã duoꝝ iuuenũ: q̃ deo seruire ceperant i sol dine. Qui reuerenter recepꝰ ab eis: z inuitaꝰ ad instruendũ eos in via dei. Dũ misericordia vsus ẽ: z elemosyna spũali docẽ di z ꝓsulendi illos ad se reuersus recognouit defectũ s z ad cellam rediens dãnatiõem per pniam euasit.

§. VIII. Ad cõmendationẽ

De cõmẽ datõe ele mosyne.

misericordie z actuũ ei. s. elemosynaꝝ. facit qd ait Amb. dicti. lxxvi. In singulis. Misericordie cois ẽ vsus iocz cõ ceptu est oibus ctarib: z oib officijs necessaria ab oibus deferẽdaꝝ nõ miles nõ publican excipiat nec agricola. nõ vbanus oẽs in cõi monent vt ꝓferant nõ hnt. Miseri/dia eim plenitudo vtutũ est: z ideo oibus ꝓscripta est: ꝓfe cta forma vtutis dum. s. dictũ est. Lu. vi. Estote misericoꝛ des sicut z pr vester celestis misericoꝛs est. Et ps. etiam oñdit q̃ laudabilis sit misericordia in vsu ei do dicens in ps. Jocundus hõ qui miseret z cõmodat disponet sermones su os in iudicio: q̃ in eternũ nõ cõmouebit. vbi tria.

¶ Primo motus interioꝛ inuitur. ibi. qui miseretur.

¶ Secũdo actus exterioꝛ subditur. ibi, z cõmodat.

¶ Tertio fructꝰ vberioꝛ additur, ibi, iocundus homo.

§. IX. Quantum ad primũ

Quõ itel ligẽ q̃ mi seratioes dr sunt su per omia opa eius.

maxima bonitas z laus est hois in essendo silem deo seu imitando deũ. circa misericordiã aũt iubemur deo assimilari. dũ dr. Estote misericordes sic z pr vester misericoꝛs ẽ. De ipo aũt dr misericordie dr in li. sap. Miserer is oim dne z nihil odisti eoꝝ q̃ fecisti: dissimulans pcta hoim ꝓpter pniaz ps. Miserationes eius sup oia opa ei. Hõ tñ intelligi. Primo q̃dez q̃ ex misericordia maxie nobis reddit cõmẽdabilis z amabilis: z magis q̃ p alia opa sua licz oia p fectissime faciat. Uñ ber. Miseris mia dulci sapit. Et ec clesia canit in ps̃ona pctoꝝ. Tribularer si nescirẽ miseri cordias dñi. Tu crucifixisti. s. p ezechielẽ ppbaz. xviij. c. Nolo mortẽ pctoris sed vt conuertat: z viuat: q̃ publicanũ z cha naneã vocasti ad pniaz. z Petrum lachrymatẽ suscepisti mi sericoꝛs deus. Secõ exponit sic. Sup oia opera. i. in oĩa bus creaturis q̃ sunt opa ei: repit misericordia ei i celo in infero z in mũdo. In celo q̃dem numerat sctos vltra mitũ: q̃ nõ sunt ꝓdigne passiones huius tpis ad futu ram gloriã. ait ap ad Ro. viij. Uñ ps. Dne in celo misericordia tua. s. eius in scis tuis. In inferno q̃ de quo minus videt est misericordia dei in dãnatis: nõ q̃ liberet eos a pe nis vel mitiget vt origenes z q̃dã heretici dixerũt: sz vt pu niat citra cõdignũ. q: adhuc peius mererent vel nihil tionẽ. sic exponit Aug. in li. de ci. dei. illo Abacuc. iij. cuz iratus fueris. s. tu dẽ flagellãdo dãnatos: misericordie me mor eris: nõ tantũ q̃tũ meruerũt affligẽdo. In mũdo q̃ i. in terra habitabili deꝰ oib misereꝛ. hm illo ps. Misericoꝛ dia dñi plena ẽ terra. Quia eni i terra hõ repleꝛ miseriis mi seriis in aia z corpe. iõ z terra est plẽa misericordia ei: et erga bonos z erga reprobos vbre. iij. Miseri cordie ei q̃ nõ sum consumpti attribuenda est. Tertio exponit sic miserationes ei sunt sup oia opa ei. Opa dei sunt opa tuo sa q̃ fecim: z totũ qd agim bona penitẽtia. bonũ inchoã do ex misericordia dei procedit. Uñ ps. Et misericordia ei puenier me. s. inducẽdo ad bonũ: z disponẽdo ad ꝓparan dũ z bene volendũ. Et q̃ in bono pmaneam z ꝓficiam ex misericordia ei est hz illud ps. Et misericordia ei sub sequet me: oibus diebus vite mee. Jocũdus q̃ hõ q̃ miseret imitãdo in b deũ: z b vlt cozrigẽdo z puniẽdo q̃ hz ptãtez vt tollat miseria malefaciẽdi. Uñ Augu. in enchyridion. Et q̃ emẽdat vbere in quẽ ptãs dat z coercet aliq̃ discipli na: misericordiam ꝓstat. dist. xlv. Et q̃ vel remittẽdo iniu rias z pcendo pen ib saltẽ ꝓ pte diminuẽdo. Uñ z cali xt pa. Snia q̃ misericordiã vetat: frẽs carissimi nõ solũ tenere sz audire fugite: q: mia potioꝛ ẽ oib holocaustõati

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus.di.l.pōderet. Vel cōpatiēdo miseriȝs alioꝝ ꝛ subleuā
do si pōt sicut xp̄s q̄ vidēs turbā magnā famesc̄tem ait,
misereoꝛ sup turbaȝ qꝛ ecce iam triduo sustinēt me ꝛ non
habēt qđ maducēt. Mar.viij. Xp̄s inquātuz hō cōpassus
est ꝝ iustitia interiori: sicut etiā hēbat alias passiones natura
syt nos ꝓpter qđ aut apl's ad hēb. Decuit p oīa fratrib⁹
assimilari vt misericoꝛs fieret. s. exp̄iendo tristiciā ꝛ alias
passiones. Inquātum aūt de⁹ miser⁹ est sine aliq̄ passiōe
subleuādo miseriā illoꝛ in multiplicādo panes ꝛ etiā inde
pascēdo famelicos. sic ꝛ.b. Job ait de seipo. ca.xxxi. Ab i
fancia mecū creuit miseratio. ꝛ de vtero mr̄is mee egres
sa est mecū. Ubi oñdit q̄ a tenella etate se in hac exercuit.
Unde ꝛ ante dixit. Si comedi buccellam meam solus ꝛ
non comedit pupill⁹ ex ea. ꝛ dicit creuit. Nōnulli quoad
etatē crescūt ꝛ ab inocēcia decrescūt. ait Hzeg. in. xxi. mo
ralī. Sed electis cū fortis etas coꝛpis. intus si dici liceat
crescit etas vtutis. Unꝺ iob subdit. Si despexi ꝑ tereuntē
eo q̄ nō habuerit ind umētuz ꝛ absq̄ opīmēto pauperem
plus em est dare vestimētū q̄ buccellā panis: ꝛ sic cresce
bat i elemosynis. ꝛ in hmōi nihilvirtuti sue attribuit qꝛ te
statur q̄ hoc ex munere conditoꝛis accepit. Miseratio ci
et⁹ eius fuit arbitriȝ vt cum ipso ꝓficeret non tamen fuit
eius arbitriȝ q̄ secum ex vtero exiret.

§.x. Quantū ad secunduz

actus exteriꝛ misericoꝛdie innuit ℓ dū ꝺ: Cōmodat. i. fuo
uenīdo miseriȝs. Signāter aūt dicit commodat nō dat.
Nam q̄ dant ꝑm mundū nō accōmodant: qꝛ ammittunt il
la nō reddūt: ȝ qđ accōmodat reddit: sic q̄ ex mia ꝛ charī
tate subuenit indigētib⁹: reddit vnicq̄ illō mlt. plicatū spi
ritualiȝ ꝛ aliq̄n etiā tpal'. vñ ꝺ iob. xlv.) enerat dño q̄
miserēt ꝓximo suo. Ad misericoꝛdiā ꝛ elemosynā actuz
cius inuitat scā scriptura: incitat natura: animat irrōna
lis creatura. dicit em dns zacℏ. vij. Mias ꝛ miserationes
facite: vnusq̄sq̄ cū ꝓxio suo. Miseratio est act⁹ exteriꝛ
mie, vt elemosyna. ꝛ. i. pe. iij. Estote cōpatientes fraterni
tatis amatoꝛes misericoꝛdes. Cum facta sunt duo ostiola
de lignis oliuaꝝ in tēplo s. omonis. hoc figurauit q̄ in tē
plo eccℓie militātis vel triūpℏātis nō intrat nisi ꝑ duo mi
sericoꝛdie genera. s. coꝛpalis ꝛ spūalis. Et vgines quinq̄
fuue ille: qꝛ nē hꝺ uerūt oleū mie invasis suis: causa est
eis ianua. matℏ. xxv. Oleū in vase est mia in coꝛde quā q̄
nō hꝺ: etī cast⁹ ꝛ vgo sit ad regnū ñ adm tur. Creatura
quoq̄ irrōnalis ad subueniendum ind. gētie al' ꝛ indu
cit. Na ai boues ꝛ herbe suis fructib⁹ ꝛ floꝛib⁹ se puāt vt
nostris indigētiȝs subueniāt. Mortua cā pupillū ei⁹ alla
suscipit ad nutriendū. Cerui cū inced. t fil'in magna ml'
titudine. grauati onere coꝛporis. alter a teri⁹ supportāt
capita. Elephas cū cadit qꝛ p se nō pōt surgere: ad mugi
tū ei⁹ alij ꝺcurrētes subleuāt eū. Leo terribilis aialiū par
uulis miserat⁹ pcit, nisi fames cogat: ꝛ aliq̄n iter docet de
uiȝ. Et leo ꝺcizme ad faciendū foueaȝ marie egyptiace.
adiutoziū ꝑbuit Lupa derelictos puulos recēter natos ꝛ
quando aiuit ꝛ ab a.ȝs feri' efendit. Sicut ꝺ: de romulo
ꝛ remu. . Piscis delphi' s quēdaȝ hīstrionē optime cy
thara sonantē ꝓficientē le in mare suscepit et a d litus in
columē ꝓduꝛ Lotus deferebat cibū ℏelyeꝺindigēti tpe
famis in roꝛrēte carith. ȝ. reg. xvij. Naturalis etiā istin
ctus hoc dictat vt sc̄z sicut in miseriȝs qs frequēter patiℏ
q̄libet vult subleuari. ita subleuet aliū. cū em oēs sim⁹ oēs
fratres ex vno p̄re celesti deo. ꝛ matre ecℓia. ꝛ p̄re terre
no Adā ꝛ eua . re ꝓgen . : debem⁹ alter alteri subuenire
Sicut etiā videm⁹ in coꝛpore humano: si vnū mēbꝝ pati
tur cōpatiūtur oia mēbra ꝛ adiuuāt. ꝓterea ꝛ mr̄ eccℓia
iungit oleo cathecuminoꝝ baptizandū in pectoꝛe ꝛ scapu
lis ad mmuendū q̄ miam ꝺ habere in coꝛde ꝑ cōpassio
nem. ꝛ in ℏueris ꝑ opationē elemosynaru. Cōmodat ār
qui miserēt debito mō ꝺādo aliter no miserēt. Et ℬ tripli
citer, Ꝓmo aio recto. Scꝺo ꝺ licite acq̄sito. Tertio i

digentie subiecto. Quantū ad ꝑmū ait apl's ad Ro. xij
Qui miserēt in ℏilaritate q̄ tribuit in simplicitate. ꝛ ipse
apl's. ij. ad Coꝛ. ix. Nō ex tristicia aut ex necessitate. Ibi
larē eni datoꝛē diligit deus. Jn simplicitate q̄ ꝺ ꝺari ele
mosyna: vt. s. nō intētōe laudis ℏumane: ꝺ intuitu dei deꝺ syna.
vñ ꝛ xp̄s Matℏ. vj. Te aūt faciēte elemosynā. nesciat si
nistra tua q̄d faciat dextera tua. i. finistra intētio. s. fauoziſ
ppl'aꝝ nō se imisceat cū ope bono elemosyne tue. Jn sim
plicitate etiā cōmodanda est elemosyna: vt. s. sine rācoꝛe
ꝺ aliquē ꝺ tur elemosyna. Unꝺ Hzeg. in. xxij. moral'. tra
cans illud Lu. vj. Dimittite ꝛ dimittemini: date ꝛ dabitur
vobis ait. Qui diꝺ tit. s. iniurias ꝛ nō ꝺat elemosynaz. s.
coꝛpalem: etsi nō plene opatus est meliozē tñ ꝑē miscōie
tenuit. Qui aūt ꝺat ꝛ nō ꝺimittit oīno nullā miscōiam fa
cit: qꝛ a deo oīpotente mun⁹ ex manu nō accipit q̄ coꝛde
obligato in malicia ꝓferē. Mundari eni ꝑs animus ꝺz
qui elemosynaz ꝑbet: qꝛ oē qđ ꝺatur ꝺ ex ꝺantis mente
pensat. Et alibi Hzeg. plus respicit deus affectū q̄ cēsuz
Unꝺ vidua q̄ misit in gazophilariū duo era minuta cōmē
dans multuz ꝺixit illā plus misisse q̄ qui multa ꝺederāt.
Lu. xxi. Quantū ad scōm debet elemosyna de licite ac
quisito dari. ꝑm illud ꝓuer. iij. Honoza deū de tua substan
tia. ꝛ eccℓ. xxxiij. Immolatio ex iniquo oblatio ē macℓata
ꝛ ibidē. Qui offert sacrificiū de substātia paupis: quasi q̄
victimat filiū ante patrē. Unꝺ ꝛ Hzeg. Nō est putāda ele
mosyna si pauꝑbus disꝑsēt qđ ex illicitis rebus acqui
ritur. Na q̄ male accipit vt bñ disꝑsēt grauaꝺ pot⁹ q̄ m
de subleueꝝ. ꝛ. q. j. nō est putāda. Sꝛ notandū ꝑm. b. tho.
ij. ij. q. xxxij. Mō illicite a. q̄sitū pōt ꝺici tripl'. Uno mō
ita q̄ de illo cōpetit repetitio siue trāsferaꝝ ꝺñiū: vt in vsu
ra siue nō trāsferaꝝ ꝺñiuz. vt in furto: rapina: ꝛ hmōi. Et
de hmōi nō potest fieri elemosyna: qꝛ est res aliena: ꝺ de actꝝ.
bet restitui ei a quo recepta est. ꝛ idē de rebus inuētis. Et
ℬ nisi nō inueniret ille cuius res est illa: nec eius heres.
Na tūc ꝺz pauꝑbus erogari. vñ ꝺicit Aug. Nolite face
re elemosynas de vsuris. xliij. q. v. Et silr q̄ nō pōt aliena
re nō pōt elemosynas ꝺare: vt filiusfamilias: pupill⁹: vxoꝛ
religiosus nō ℏns adm inistrationē seruus. ℬ sine licētia
sui supioris: misi aliqđ paꝛ ex spe ratiℏabitiōis: vl' in extre
ma necessitate ꝓstituto. Deꝺxoꝛe tñ ꝛ filiofa. fit distinctio ꝺ
q̄ vide. s. in. ij. p. ti. j. c. penul. de obduratiōe ꝺ miscōiam.
Scꝺo mō ꝺicit illicite acq̄sitū ex eo q̄ turpitudo est i ꝺa
tione ꝛ receptiōe. ille turpiter accipit. ꝛ sic retinere ℏbi
nō pōt: ꝛ alius turpiter ꝺedit. Unꝺ ꝛ ℏbi restitui nō ꝺz: vt
in symonia vbi accipiēs ꝺ iusticiaz legis diuine agit. ꝛ iō
fiꝺ restitui nō ꝺz: ℬ ꝺz in elemosynis erogari. Et cadē rō
est in fiꝺbus in qbus acceptio est ꝺ legē vt ꝺare pecuniaz
ad coꝛrūpendū iudicē: nec etiā ꝺais pecunta debet resti
tui ei qui ꝺedit: cuz turpiter ꝺederit nec ℏbi retinere pōt.
Secus si ꝺedisset qs ad obtinendū iusticiā in cā: qꝛ nō vl
det aliter obtinere posse. tunc eniꝝ ei reꝺdi ꝺz: qꝛ redemit
vexationē suā. Pōt g̃ ꝺ hmōi. ꝛ tenet ꝺ necessitae hmōi
pecunlā elemosynalr are. Jdem videt de ludo aleaꝝ ꝺi
cendū. s. q̄ ꝺ pauꝑbus erogari. qđ ꝑ illū modū acquirit
q̄n nō in fraude acquirit ꝛ ab eo q̄ pōt alienare. Et ℬ est de
bitū de necessitate salutis. s. talia pauꝑbus erogare. ȝ a
liȝ ꝺicāt ℬ nō ee ꝺ necessitate salutis: ℬ ꝺ honestate ꝓfiȝ
quoad ludū: ℬ iutio: opinio est ꝑma. Tertio mō ꝺz illici
te acquisitū. nō q̄ acq̄sitio ipa sit illicita: ℬ illud ex q̄ acq̄ri
tur. sicut ꝺz de eo qđ acq̄rit ꝑ meretriciū. ꝛ ℬ ꝓprie vocat
turpe lucrū. Qđ eni mlr turpit meretriciū exerceat. tur
puiter agit ꝛ ꝺ legē dei. Sꝛ in eo q̄ accipit nō iniuste agit
nec ꝺ legē. Unꝺ sic illicite acq̄sitū retinere pōt. ꝛ etiā de eo
pōt fieri elemosyna indigenti. Quantū ad tertiū ꝺz ꝺa
ri elemosyna indigenti. nā si ꝺat nō indigenti ex liberali
tate . nando nō ꝺicit elemosyna. ad Ephe. iiij. Laboret
manibus suis vt ℏabeat vñ tribuat necessitatē patieti nō
ꝺicit ꝺiuiti. Qđ aūt leg⁹ vl' ꝺo. nē monasteriis. etiā opulē
tis ad elemosynam ꝓtinet: oꝛ vt ministris xp̄i ꝺat. Et ipsi

Quō ꝺz fieri mie ricoꝛdiaꝝ

De ꝺare elemosynā

De illicito acq̄sito ꝺici tripl'

Quibus ꝺz ꝺari elemosynā

supflua ꝺebēt pauꝑbus erogare. b. Amb. Auruz ꝺz eccℓia
nō vt seruet: sed vt eroget pauꝑbus. xij. q. ij. Ꝺz aūt potius
iustis ꝺare indigētib⁹ q̄ peccatoꝛib⁹ ceteris paꝛib⁹. Amb.
Et si oꝛibus ꝺebet misericoꝛdia iusto ampli⁹. ꝺi. lxxxvi. nō
satis. Sacerꝺotib⁹ ꝛ ꝓpbis oliz ꝺabat ꝺe publico: qꝛ mlti
tudo sapientiū sanitas oꝛbis. Propter. r. iustos si inuenti
fuissent in sodomis ꝺns pepciss. pētapoleos. Ben. xviij
Ipsi sunt vigiles q̄ custoꝺiūt ciuitatē ꝛ lemte nutriebant
ꝺe bōis coīb⁹. Predicatoꝛib⁹ ꝑcipue ꝺnt ꝺari ꝛ mosyne
sibi ad necessitatē nō ad thesaurizāꝺū vl' pōpizāꝺuz. i. ad
Coꝛ. ix. Nō alligabis os bouis triturāt. Ide ꝛ cōicet oūt
is q̄ catheziȝat ℏbo ei q̄ se catheziȝat i oꝛb⁹ bonis. Et non
solū auꝺitoꝛes vbi. hꝛ plati ꝺnt ꝑdicatoꝛes alere cui⁹ filij
lacte vbi pascunt. Et ēt nō auꝺiētes vbuz ꝑdicatiōis ꝺnt
sustētare ꝑdicatoꝛes. vñ ꝛ illi ꝺe soccoth ꝛ phanuel cōtin
sunt q: negauerūt vict⁹ militib⁹ ꝺñi: q̄ ei⁹ hostes fugaue
rūt cū tuba gedeōis ꝛ ꝓpl's ꝺñi ꝓterierūt. Ꝺz ēt elemosyna
ꝺari ꝓpinqs indigētib⁹ ꝛ magis q̄ alijs cereris paribus.

ℬ. tō vitio oppositu misericoꝛ die. sc̄z ob duratōe ij. pte ti. i ca. xxiij. De fructu elemosyn neseruitū tate. ꝛ ibi dē. q. p. tu, vbi .ē,

§.xi. Quantum ad tertiuz

Sc̄z de fructu misericoꝛdie seu elemosyne dicit ꝑs. Jocūdus
hō. s. erit miserādo ꝛ ꝺmodādo. Jocūdus iocūditate ꝛpa
h: spūali: ꝛ supnali. Nā vt ait apl's. i. ad Ti. iiij. Pietas ad
oia valz. ꝓmissionē vite q̄ nūc est ℏns ꝛ future. Mat. xix.
Lentū ꝑ vno accipietis. Quātū q̄dē ad tpalia ꝛcipit hō
mlta ꝺmoda: licz nō ꝺebeat ℬ intendere ꝓncipal' ꝺādo ele
mosynā. ꝑs. Nō vidi iustū derelictū: nec semē ei⁹ . i. ꝓge
nies ꝛens panē. i. indigentē. Tota die miserēt ꝛ ꝺmodat
ꝺando. s. elemosynas: ꝛ semē illius. i. ipa elemosyna. i. bñ
dictiōe ꝛit. i. in multiplicatōe. Semē ꝺicit elemosyna: qꝛ
sicut semē iactatū in terra videt ꝓdi: sed tñ mlt⁹iplicat ita
ꝛ elemosyne multiplex ē fruct⁹. Jn bñdictiōe est: qꝛ a deo
ꝛ ℏoibus bñdicet. Unꝺ apl's. ij. ad Coꝛ. ix. Qui semināt in
bñdictiōibus de benedictiōib⁹ ꝛ meter. Per elemosynam
Pe. apl's recipiēdo xp̄m cū discipulis i domo sua ad com
edendū meruit sanatiōem socrus sue febricitātis. Lu. iiij.
Mulier sunamitis recipiēdo ad hospiciū ꝛ puiḋēdo ℏely
seo ꝓpℏe meruit fecunditatē. s. filiū. oꝛe masculū quē etiā
mortuū postea resuscitauit. iiij. Reg. iiij. Loth recipiēdo
in domo angelos quos hoies pegrinos putabat obtinuit
euasionē cū familia sua de subuersione sedome. Ben. xix.
Job q̄s ꝺe se ait. Pater erā pauperū: ꝛ ꝛlus fui ceco: pes
claudo: ꝛ iuꝺex ignoꝛatū patuit vlatoꝛ ꝛc. Post, pbatiōem eius
ꝑ magnas tribulatiōes: ꝺemū oēm tpalem subaz recepit
duplicatum: ꝛ familiā ꝛ sanitatē recupauit. Job vl. Exꝛ
plum in legēꝺ. b. Hermani legiℓ ꝑ cū iuisset in britāniā
ad ꝑdicandū ꝺ hereticoꝛ ꝺbi pullulantes ꝛ rex britānie no
luisset eū nec socios recipere in hospitiū: ꝛ q̄dam rusticus
cum magna ℏilaritate ꝛ ꝺuotiōe eos inuitasset in hospi
tium suū pauperū fecit eis magnā humanitatē occidit q̄
eis vituluz. Post comestionē aūt sanct⁹ Hermanus fecit
ossa vituli comesti colligi infimul ꝛ facto signocrucis vitu
lum resuscitauit. Mane aūt facto ꝺuxit secū rusticum ad
palaciū regis: ꝛ auctoꝛitate ꝺei expellēs illū regē ꝺe pala
tio: illud cōtulit illi rustico ꝓpter illā erℏibitā misericoꝺiā

De vtilita te seu fru ctu elemo syne

Jocūdus g̃ hō q̄ miserēt ꝛ cōmodat in tpalibus. sed io
cundioz adhuc ex bonis spūalibus q̄ sequunt ex elemosy
na. Bñfacit aīe sue vir misericoꝛs. Et ℬ qꝛ vt dicit Tobie
xij. Elemosyna a morte liberat ꝛ nō patiet aiam ire in te
nebꝛas. A morte pcti liberat. Uel ꝺisponēdo ad ꝓniam p
quā a morte pcti liberaꝝ. Uel ꝑseruando a pcō ne incur
rat. Illustratiōs ꝓcurat mentis in agēdis: ꝛ sic non patiℏ
ire in tenebꝛas. Jtē satisfacit penis ꝺebitis ꝓ peccatis:
vt euadat penas purgatoꝛij. Unꝺ ꝺz Eccℓi. iij. Sicut aq̄ extin
guit ignē: ita elemosyna extinguit peccatū. s. ad penam
tpalem. Et nō solū, p suis sed etiā ꝑ alienis ꝛ pro aīabus qui
sunt in purgatoꝛio. vñ ꝺicit affectu illud Job. xix. Miſe
mini mei miseremini mei . os salt⁹ amici mei: qꝛ manus
ꝺni tetigit me. Jtē elemosyn . ꝓcurat oꝛones ab illis, Unꝺ

ecℓa canit. Absconꝺite elemosynā in sinu paupis ꝛ ipsa
oꝛabit ꝓ vob. Demū iocūdus hō ex elemosyna q̄ misere
tur in gl'a. vñ subꝺit. Disponit sermones suos in iudicio
cū. s. xp̄s in iudicio examinabit ꝛ interrogabit de opibus
misericoꝛdie. ꝺisponit. i. oꝛdinabit responsiones opis: ita
q̄ nō cōmouebit in eternū. s. ꝓcipiēdo regnuz eternū. Et
si hoc obtinet ꝑ elemosynas coꝛpales multo magis ꝑ ele
mosynas spūales. puer. xxiij. Honoꝛat deū q̄ miserēt pau
peris: ꝛ deus i fine honoꝛabit cū: qꝛ vt ꝺicit Mat. v. Bti
misericoꝛdes qm ipsi misc̄ꝺiam ꝓsequent. Xp̄s ascēdit i
celū de monte oliueti ad figurandū q̄ de altitudine mise
ricoꝛdie ascendit in celū. Uño ꝛ qñ elemosyna fit in ꝑce
pto vl' in ꝓlio ꝛ quo ꝺebeat ꝺari ꝺe supfluo vel necessario
ꝛ quo oꝛdie fit ꝺāda ℏabes ꝺiffuse i. ij. pte ti, i. c. j. penul. ꝺ
obduratione ꝺ miscōiam. ꝛ de fraterna coꝛrectiōe que est
elemosyna spūalis. Et de pctō omissionis eius ℏabes ꝛ
ti. de accidia. c. ij.

¶ De epicheya virtute. s. equitate. Caplm ...x.

Et et alia virtus que

e grece ꝺicit epicheya. equitas vo latine ℏanc ꝓ
nit ꝑbs in. v. ethi. virtē. Hec aūt ꝓsistit in ꝑter
mirtēdo cū expedit vba legℓ. qñ. s. ex obseruantia vbozum
sequerēt aliqđ m . ueniēs. ꝛ sic ad intētionē legislatoꝛis
. ēct. k ad vtilitatē rōnabilē inde sequentes. Ꝓ o huj⁹ ꝺe
claratiōe ꝺicit. b. Tho. ij. ij. q. cxx. ar. j. Humani actus de
qbus ꝺanꝺ leges in singularib⁹ ꝓingemib⁹ ꝓssi unt: q̄ qꝛ
infinitis modis variari ꝓingit ꝛ ꝑm. nō fuit possibile alt
quā insti n egulā legis: q̄ in nullo casu ꝺ ficeret. Sed le
gislatoꝛes ant unt ad id qđ in pl'bus accidit: ℏm ℬ legē
ferētes cuā tñ in aliqbus casib⁹ seruare esset ꝺ equalitatē
iusticie ꝛ ꝺ bonū cōe qđ lex mēdit. Sicut verbi gra. Lex
instruit q̄ deposita reꝺdant: qꝛ ℬ vt in pluribus iustū est
Contingit aūt ℬ esse aliqđ nociuū. puta si furiosus depo
suit gladiū penes aliquē ꝛ in furia ꝓstitutus repetit eum
vl' cū quis reposcit depositu ad ꝓpugnationē patrie. Jn
ℏis g̃ ꝛ fil'ibus malū esset: si q . vellet legē positam ser
uare quoad ℏba. Bonū aūt est ꝑmissis ℏbis legℓ sequi
id qđ poscit rō iusticie ꝛ cōis vtilitas. Et ad hoc oꝛdinat
ista vtus epicheye q̄ alio mō ꝺicit equitas. Et q̄uis ista
equitas ꝺeserat iustū: qđ est lege ꝺeterminatū ℏm ℏba. nō
tñ ꝺeserit iustū simpl'r: nec etiā ꝺponit vtuti seueritatis
q̄ vtus sequit ve . atē legis. Nā virtus hec seueritatis se
quit veritatem legis scripte in quibus opz. sequi aūt ℏba
legis in qbus nō opz nō ꝓtinet ad vtutez. ℬ est vitiosum.
vñ ꝺicit in codice habeꝝ in reg. iur. li. vj. Certū est⁹ is
cōmittit in legē q̄ verba legis amplectēs ꝺ legis . ntit vo
luntatē. Et lex etiā ꝺicit q̄ ℏba in rescriptis posita ꝺebēt
ꝓfozmari eq̄tati. etiā si ipsa ℏba ñ pareneꝝ. Nec etiaz tal
sic interꝑtans agit ꝺ id qđ ait. b. Augu. s. q̄ postq̄ leges
fuerint institute nō licet iudicare de ipsis. s. vtrum sint rō
nabiles: sed ℏm ipas. di. iiij. in istis. Qui eni ꝺicit legem
. esse iustam vl' nō bene pc . tā ille iudicat de lege. Sed
qui iudicat ℏm equitatē. nō ꝺ . legē nō esse iust⁹ nostraz
ℬ nō esse seruandā in tali casu. p . er priculare factum: qđ
occurrit qđ nō in ellexit legislatoꝛ ꝛ q̄ de nouo em . gūt
indigent auxilio ꝺicit lex. Non . stat etiā . oicaꝝ q̄ inter
pretatio intētionis legislatoꝛis solū spectat ad ꝓncipem
seu ꝺitoꝛē legis. sed vti virtute equitatis ꝓtinet ad oēs.
Nam interꝑtatio locū ℏz in ꝺubijs in qbus nō licet abiq̄
determinatiōe ꝓncipis a ℏbis legis recedere. Sed vtens
equitate nō interꝑtatur legē in ꝺubio: ℬ i . anifesto facto
exequit qđ verisilr intrēdit legislatoꝛ i tali casu. al's seque
retur nocumentū aliquod ex lege seruata qđ certū est nō
intendisse legislatoꝛem: sicut ℏbi gratia. Lex eccℓe statuit
vt ieiunet tota quadragesima si est sanus. Est aliquis q̄
san⁹ est: ℬ si vult ie . nare quotidie nō potent ꝑdicare. vl'
seruire infirmis vl' aliud opus piū ꝛ valde vtile aut neces
sarium facere. Qđ talis frangit ieiuniuz vt possit illa vt

Universidad de Deusto
Biblioteca

lia opa exercere: existimās ab illa legis obseruātia excusari: q̄ hoc non intenderit lator illi⁹ legis sc̄z impedire opera multū vtilia: z necessaria, ꝓpter ieiunii: vtuose agit. z vtute eq̄tas vtitur. Ubi si attenderet solū ad vba legis idiscrete z male faceret ieiunare z alia opa omittere tā vtilia: cū illa ieiunādo facere nō possit: z multo magis planus debet in hmōi vti tali eq̄tate erga subditos suos. Dicit aūt epycheia ab epi q̄ est supra. z dichaion q̄ est iusticia quasi supra iusticiā. Ubi sciendū est q̄ epicheia cōtinet, ꝓprie iusticie legali. z quodāmō ꝓtinet subea. z quodāmō excedit eā. Si ei iusticia legal⁹ dicat illa q̄ obtinet legislue q̄tū ad vba legis. siue q̄tū ad itētionē legislatoris q̄ ē potior: sic epicheia ꝓprie potior legal⁹ iusticie. Sivo iusticia legal⁹ dicat solū q̄ obtinet legi sm verba legis. sic epicheia nō ē pars iusticie legalis: sed est pars iusticie cōiter dicte contra iusticiam legalē diuisa sicut excedens ipsam.

¶ De equitate loquens

pſ⁹. ait. De vultu tuo iudiciū meū pdeat: oculi tui videant equitatē. Vultus dei est certa [illegible]tio dei vel volūtas dei Iudiciū nostrū est estimatio nostra de reb⁹: q̄ vtiq; recta est cuz ꝓcedit de volūtate dei z cognitiōe: videt em oculi dei q̄d approbat: tunc em equitatē sentam⁹ quā deus approbat: qñ iudiciū mētis nostre est [illegible]olūtatē dei. Vare autē sumēdo equitatem pōt dici q̄ triplex est equitas.

¶ In legum congrua applicatione.

¶ In rerum debita commutatione.

¶ In bonorum proportionata participatione.

Ad eq̄tatē q̄ est spālis vir⁹ vt dictū est ptinet in casu quo obseruātia legis vel ꝓcepti cēt piculosa [illegible]tionabil⁹ nō seruare eā q̄tū ad vba. Dicit diuia sapia ꝓuerb. iiij. Ducā te p semitas eq̄tatis. A deo ei inspirat⁹ z dat talis vir⁹ sicut z alie. Unde ipa sapia dicit ꝓuerb. viij. Meū est cōsiliū mea ē eq̄tas. Per semitas dicit q̄ sunt vie stricte: q: nō ad beneplacitū sz ex necessitate vel manifestatiōne dz recedi a vbis legis: z b̄ est artū z nō latū. Dicit aūt Gregorius. q̄ vba debēt deseruire intētioni sue intētio vbis. xxij. q. v. hūane. vbi gra. Dñs machabeos cōmozātes in dctis: gētes antiochi regis aggressi sunt in bello iniusto in die sabbati illi nec violarēt ꝓceptū legis de obseruātia sabbati: voluerūt se defendere. [illegible]ius ꝓmiserūt se occidi ex simplicitate sua. Qđ cōsiderans mathias cū alijs rudētioribus vsi sunt cōsilio z eq̄tate: resistētes z bellātes aduersarios illos etiā in die sabbati: nec reputātes se in b̄ violare dei ꝓceptū. sicut rei vitas erat. i. machab. ij. Multa possent induci exēpla eoz q̄ q̄tidie occurrūt. Dñs ꝓlat⁹ ꝓcepit subdito vt [illegible]citi⁹ veniat ad cū. occurrit casus q̄ ex recessu illius sequitur magnū scādalū q̄d ꝓlatū latet: vel supuenit inundatio aquaz ꝓpter quā pōt imminere piculū mortis: vel alia magna ipedimēta: vtiq; eq̄tate dz vti z estimare ꝓlatum nō intendere illuz expōere piculis z hmōi. Leueat tñ q̄libet a fraude z simulatōe. Ad b̄ facit regl⁹ iuris q̄ dicit In obscuris aspicim⁹ qđ [illegible]imili⁹ videt: vel qđ ꝓsue[illegible]i hmōi [illegible]uari. de reg. iur. [illegible]. Pertinz etiā ad eq̄tatē iudicij parcere penis rigozē iu[illegible] misericordia. Unde cypan⁹: q̄ eq̄tas seueritas iustitie misericordie dulcore temperata. Et ad hāc ip dz in[illegible]cere iudi[illegible]vñ greg. dicit q̄ ois q̄ iuste iudicat stateram in manu gestat: z in vtroq; pelo misericordiaz z iustitiā ponderatvt inisek deū q: de q̄ ait pſ⁹. Judicabit orbē terre in eq̄tate. In suis em iudicijs q̄busc̄uq; semp he due res iuncte sunt. vt dicit cassiod⁹ misericordia z veritas. Nz alicui alterz nocendat. ad b̄ etiā facit regl⁹ iuris in. vi. q̄ dz. In penis benignioz iterptatio ē adhibēda. Et alia regl⁹. In obscuris minimū est sequēdū cū suis ꝓcordātijs. Ad magnā eq̄tatē ptinuit iudiciū salomōis qñ. c. illis duab⁹ meretricib⁹ cōza eo de filio alteri⁹ [illegible]az mortuo dicit sniam: q̄ diuideret infans vniu[illegible]n duas partes z. Et hoc vt videret qđ seq̄ret in illis mulierib⁹. Sed petēte vera matre ne occideret; sed potius integer daretur alteri quē tñ nō erat mater. ex illo deprehendit ꝓmā esse veram matrē: nō alia q̄ petebat diuidi: q: natura nō poterat pati mortē filij. Scōa equitas ptinet ad iusticiā cōmutatiuā: vt. s. in cōmutatiōibus z ꝓcibus seruet equalitas. Unū Leui. xix. Statera iusta z equa sint pōdera. ꝓuer. xi. Statera dolosa aboiatio est apud deū: z pōdus equū voluntas ei⁹. Quādo igit in hmōi pō seruat equitatē oculi dei vident. approbat tale op⁹. Tertia eq̄tas est i bonoz ꝓportionata ꝓticipatiōe: vt. s. in eccl'a vl' ciuitate vna vel collegio vl' monasterio vn⁹ vl' pauci habeāt oia officia vel multa bñficia vl' [illegible]olumēta vl' grauamina. alij pauca vl' nihil. Sicut cim⁹ edificiū materiale hēat lapides equales vl' disp[illegible]ositos. valet ad edificij firmamētū: ita si lapides sint inequales disp[illegible]positi minant ruinā. Sic ꝓgregatio vl' respublica vbi est meq̄litas stare diu nō pōt: b̄ vbi est [illegible]alitas ꝓ durat. Sicut etiā in corpe humano meq̄litas [illegible]oz seu ipoportio inducit defozmitatē z debita ꝓportio pulchritudinem. sic in humoribus corporis disp[illegible]proportio infirmitatē causat z ꝓportio sanitatē. pſ⁹. Tēplū tuū mirabile in eq̄tate: siue tēplū eccl'e siue aie dū est ibi eq̄tas est mirabile. Sz hodie posset dici illō Esa. lix. Equitas nō potuit ingredi. s. in ciuitate vl' eccl'a.

¶ De amicitia seu affabilitate qūo sit virtus. Cap. XX.

Ltima virtutis inter

v ptes iusticie ponit⁹ virtus amicitie: q̄ alio noie dr affabilitas. Et q̄ sit virtus ex b̄ ꝓbat⁹ q̄ ꝓcepta legis siue scripture sacre [illegible]dant nisi de actib⁹ virtuosis. Sz ꝓceptuz dat de affabilitate seu amicitia dū dicit Eccl'i. iiij. Congregatiōi pauperz affabilē te facito. Dec[illegible]aūt b. Tho. ij. q. cxiij. hac rōne. Cū virtus ordinet ad bonū inde est q̄ vbi occurrit spālis rō boni. ibi. opz esse spālem rōnem virtutis. bonū aūt ꝓsistit in ordine. Opz aūt q̄ in oi conuersatione hoim tam in factis q̄ in dictis hō ordinatē q̄uenienter se habeat ad vnūquēq; sm q̄d decet. Et ideo opz esse quādam spālem virtutē. que hanc q̄uenientiā ordinis obseruet. z b̄ facit affabilitas que alio noie dicit amicitia. Sciendū [illegible]m. b. Tho. q̄ pōs in li. ethi. loquitur de duplici amicitia. Quarum vna ꝓncipaliter cōsistit in affectu. [illegible]o vnus aliū diligit. Et hoc pōt consequi per vnāquanq; virtutē. Dicit etiam pōs de hac q̄ amicitia ꝓfecta est ꝓpter [illegible]utem. Et sic quelibet virtus pōt esse tā q̄ causa amicitie. q: bonū est oibus amabile: vnde dicit Dionysius. Et ad hanc amicitiā ptinent tanq̄ signa z effect⁹ [illegible]ne. Velle amico esse z viuere. s. cōseruationem sui z vel ie ei bonū: z ad hoc [illegible]ori z cōdelectabili[illegible]r viuere. Idez velle z nolle omnia comunia habere. Charitas autē includit hanc amicitiā cum deo z ꝓximo. unde xp̄s Jo. xv. Vos amici mei estis si feceritis que ꝓcipio vobis. z iterū Maiorem charitatē nemo habet q̄ vt quis ponat aiam suam ꝓ amicis suis. Et hec nō est illa virtus spālis ō qua hic agitur. Est alia amicitia ad quam ptinet in solis exterioribus verbis vl' [illegible]is decēter se habere ad illos cū quibus ꝓuersat⁹ siue sint noti siue exteri. z hec nō b̄z ꝓfectaz rōnem amicitie ꝓmo mō dicte: b̄ quādā ei⁹ filitudinē. Qđ aūt aliqs oñdat signa amicitie ad exteneos z ignotos. s. inplacide alloquēdo z ꝓuersando: nō ptinet istud ad simulationē que vitiū est. Non eni ꝓ hoc ostēdit signa ꝓfecte z intime amicitie: sicut ad eos qui sunt ei spāli amicitia cōiuncti. [illegible]nō eodē modo famulari se habet ad extraneos Cū aūt ois homo naturali⁹ oi hoi sit amicus quodā generali amoze sm illud. Eccl'i. xiij. Omne aial diligit sibi sile. hunc amoze repsentant signa hmōi amicitie quam aliqs exterius ostēdit vel bis z factis ad oēs. z sic nō est simulatio in hmōi: nec [illegible]bitat si dicat q̄ Eccs. vij. scribit. Cor sapientū vbi tristicia. z cor stultoz vbi leticia. Sed pōs dicit in. iiij. ethi. q̄ amicitia desiderat delectare. vereē aūt cōtristare. Naz nō [illegible]est in[illegible]ligendū q̄ cor sapientū sit vbi tristicia; vt tristiciam [illegible]ciens. i. virtuosus inferat proximo. imo ab hoc sibi cauet: dicēte apl'o ad Ro. xiij. Si ꝓpter cibū frater tuus cōtristat⁹ nō fm charitatē ambulas. Sz cor sapientū dicit eē vbi tristicia: q: s. cōtristātib⁹ adest vt ꝓsolet eos fm illud Eccl'i. vij. nō desis plozātib⁹ in ꝓsolatione z cū lugētib⁹ ambula. Cor aūt stultoz dicit eē vbi leticia: nō vt letificet alios in ꝓsolādo: sz vt alioz leticia ꝓfrudatur in gaudēdo mūdialit⁹ z in mūdana leticia cor eoz vsq; ꝓtinet ergo ad sapientē vt delectatione afferat his cū q̄bus q̄uersat nō q̄dē lasciuā q̄ā virtus cauet: sz honestaz fm illō pſ⁹. Ecce q̄bonū z q̄ iocōdū tc. Tuz ꝓpter aliq̄d bonū cōsequēs: vel ꝓpter aliq̄d malū excludendū nō refugit virtuosus eos cū q̄b⁹ q̄uiuit ꝓtristare. vt ꝓbus dicit in iij. ethicoz. Unde z apl'us. ij. ad Coz. vij. Si contristaui vos in epla nō me penitet. Et postea. gaudeo. nō q: contristati estis. sz q: ꝓtristati estis ad penitentiā. Et ió his q̄ sunt ꝓni ad peccādum nō debem⁹ vultū oñdere ad eos delectandū ne videamur eoz pctō ꝓsentire: z quādā peccādi audaciā ministrare. Un eccl'i. vij. dr. Filie sunt tibi fua corp⁹ illaz: z nō oñdas faciē tuā hilarē illis. Ponit autez virtus hec amicitie ꝓs iusticie inquātū adiūgitur ei sicut secundaria ꝓncipali. Conuenit em cū iusticia in hoc q̄ ē ad alterū sicut iusticia. Deficit autē a ꝓfecta rōne iustitie: q: nō hz plenā debiti rōnē: put alīqs alteri obligat: vel debito legali ad cui⁹ solutionē lex cogit: vel etiā aliquo debito quēnte ex aliquo bñficio suscepto. Sz solū attēdit quoddam debitū honestatis qđ est magis ex pte ipſi⁹ virtuosi q̄ ex pte alteri⁹ vt. s. faciat alteri: qđ decet eū facere. Cū enim hō naturali⁹ sit aial sociale. sicut ex quadā honestate debz veritatē manifestare alijs hoib⁹: sine qua societas hoim durare nō posset: ita etiā cū fine delectatiōe hō viuere nō possit: q: vt dicit pbus in. viij. ethic. Null⁹ pōt cū tristi ꝓ diē mozari: neq; cū delectabili: iō hō tenet ex quodā debito naturali honestatis: vt alijs condelectabiliter viuat. Nisi ꝓpter aliquā causam necesse sit aliqñ alijs veliter cōtristare. Et q: hec virtus consistit circa delectationes in conuictu que ex ratione prouenit inquantū vnus adalterum decenter se habet: ideo has delectationes nō oportet refrenare vt noxias q̄ facit tpantia ꝓ diuersas ꝓspecies suas sc̄z refrenādo delectationes sensibiles vt circa cibos vel potus per abstinētiā: vel circa venere[illegible] per castitatem: vel circa ludos per eutropelyam seu vbanitatē. Opponūtur autem huic virtuti amicitie [illegible]ulatio ꝓ excessuz z litigium ꝓ defectu. ꝓmū intendit delectari: scōm cōtristari: pl⁹ q̄ opz z decz. Et de his i scōa pte hēs diffuse.

§. I. De amicitia large sumpta

sc̄z pro amore vm⁹ ad alterū reciproco fundato in virtute circa quā videnda sunt tria. Primo acquisitionis necessitas. Secūdo amissionis temeritas. Tertio conseruationis sagacitas. Quantum ad primū notandū q̄ habere amicitiā z acquirere est necessarium ꝓpter quattuoz ratio nes. Prio ratiōe virtutis habende. Scōo rōne vtilitatis cōmunicande. Tertio ratione pacis cōseruande. Quarto ratione necessitatis supplende. Quantu ad primum sc̄z q̄ sit necessariū vnicuiq; hēre amicitiā ꝓpter virtutē acq̄renda istud probat sic. Unicuiq; est necessariū eē bonū: q: virtuosus est sm pbm i lib. ethi. q̄ bonū facit habētez z op⁹ ei⁹ bonū reddit. Sz amicitia est virtus z ps iustitie virtutis. Qđ p̄z: q: virtus moralis consistit immediate sm rationē: z hoc b̄z amicitia. Nam in cōmuni conuersatione hominū in factis z dictis se habet ad vnūquemq; sicut decet. vt. s. dictum est. Est etiam amicitia annexa iustitie: sicut virtus secundaria principali. Nam reddit vnicuiq; qđ suum est: non quidem ex debito legali qđ facit iusticia: sz ex debito honestatis. Et quodam em debito naturali honestatis obligat quis vt oēle[illegible]abiliter alijs conuiuat in dictis z factis: qđ pertinet ad amicitiā. Si aūt sumat⁹ amicitia [illegible]lange tunc ipsa est cū virtute: sicut cum causa eius in[illegible]tum sc̄z virtus est cā amici

quare ad eos q̄ pni sūt ad pec candū nō debem⁹ vultū oñdere ad eos de lectandū ne videamur eoz pctō ꝓsentire: z quādā peccādi audaciā ministrare. Un eccl'i. vij. dr. Filie sunt tibi fua corp⁹ illaz: z nō oñdas faciē tuā hilarē illis. Ponit autez virtus hec amicitie ꝓs iusticie inquātū adiūgitur ei sicut secundaria ꝓncipali. Conuenit em cū iusticia in hoc q̄ ē ad alterū sicut iusticia. Deficit autē a ꝓfecta rōne iustitie: q: nō hz plenā debiti rōnē: put alīqs alteri obligat: vel debito legali ad cui⁹ solutionē lex cogit: vel etiā aliquo debito quēnte ex aliquo bñficio suscepto. Sz solū attēdit quoddam debitū honestatis qđ est magis ex pte ipſi⁹ virtuosi q̄ ex pte alteri⁹ vt. s. faciat alteri: qđ decet eū facere. Cū enim hō naturali⁹ sit aial sociale. sicut ex quadā honestate debz veritatē manifestare alijs hoib⁹: sine qua societas hoim durare nō posset: ita etiā cū fine delectatiōe hō viuere nō possit: q: vt dicit pbus in. viij. ethic. Null⁹ pōt cū tristi ꝓ diē mozari: neq; cū delectabili: iō hō tenet ex quodā debito naturali honestatis: vt alijs condelectabiliter viuat. Nisi ꝓpter aliquā causam necesse sit aliqñ alijs veliter cōtristare. Et q: hec virtus consistit circa delectationes in conuictu que ex ratione prouenit inquantū vnus adalterum decenter se habet: ideo has delectationes nō oportet refrenare vt noxias q̄ facit tpantia ꝓ diuersas ꝓspecies suas sc̄z refrenādo delectationes sensibiles vt circa cibos vel potus per abstinētiā: vel circa venere[illegible] per castitatem: vel circa ludos per eutropelyam seu vbanitatē. Opponūtur autem huic virtuti amicitie [illegible]ulatio ꝓ excessuz z litigium ꝓ defectu. ꝓmū intendit delectari: scōm cōtristari: pl⁹ q̄ opz z decz. Et de his i scōa pte hēs diffuse.

Amicitiā acq̄rere ē necessari um ꝓpter quattuoz

Quib⁹ amicitia necessaria ē

tie vere q̄ facit tendere in alterz: z ipm amare ꝓpter bonū honestū qđ est in eo. Scōo ē necessariū hēre amicitiam vtilitatis rōne cōscande. Et b̄ fic ꝓbat. Si illud qđ ē ex inclinatōe naturali ē necessariū multo magis illō qđ ē ex assistatione spēi. sed amicitia inest sm naturā generātis ad genitū. qđ p̄z p bñficia q̄ sunt amicitie signa nō solū in hoibus sed etiā in alijs animalibus z volatilib⁹: q̄ vt manifeste appetet adhibent studiū longo tpe ad educatiōem z nutritōem prolis. q̄ maxime est necessaria amicitia illa q̄ est hoium ad inuicē ꝓpter similitudinē spēi. Et ꝓbat p locū a minori: z ex quictu spāli. s. p qđam signū amicitie qđ inuenit in oib⁹ hoibus naturaliter. s. cuiusdā familiaritatis z benivolētie Nā ad exteneos z ignotos de q̄bus min⁹ videt. ostendimus z ꝓpendimus q̄dam bñficia z obsequia: sicut qñ ignoti z peregrini declinār a via recta: eos ab errore vie reuocam⁹ z oñdimus viā rectā. z qñ cadunt erigim⁹ eos ad ostendēdum q̄ ois hō oi homini est amic⁹ naturali⁹. Ea aūt q̄ sunt naturali⁹ bona oibus necessaria sunt q̄le bonū est amicitia. Et etiā ꝓbat ex quictu spāli. Quia sicut in alijs animalib⁹ est amicitia naturalis: vt p̄z p signa amicitie: vt q: cōuersant sibi obsequunt z hmōi. ita z multo magis inter eos q̄ sunt vn⁹ gentis vel patrie. in quātum cōsicant in cōuictu moribus z obsequijs. Tertio acq̄rere amicitiā est necessariū rōne pacis ꝓseruande. Et hoc fic ꝓbat. Illō ē necessariū acq̄rere z fe qđ est maxime ciuitatis z cōitatis cōseruatiuū: z vitare eius oppositū. Sed inter oia amicitia ē ꝓcordie z pacis z vnitatis ꝓseruatiua. Qđ oñditur ex ꝓplo z rōne. Ex ꝓplo qdem: q: legislatores magis studet ad amicitias inter hoies ꝓseruandam seu ciues q̄ ad iusticiā: qđ patet ex hoc: q: legislatores [illegible]liqñ intermittūt se puta in penis inferendis: ne amicitia excludat z ne dissensio oriat. Un q: ꝓcordia amicitie assistat: quā ꝓcordiā maxime legislatores appetunt: ex cōtentiones maxime expellunt vt inimicā salutis ciuitatis: ideo amicitia ē maxie necessaria. Rōne hoc idem ꝓbat sic. Illud quo bito nō indiget altero: sed ecōuerso magis ē necessariū. Sz amicitia bita q̄tū ad omēs nō esset necessaria iusticia: q̄ iusticia bita adhuc nō esset necessaria amicitia q̄rēda. Qđ sic ꝓbat: q: si aliq̄ sūt amici i nullo indigent iusticia, ꝓpe dicta. Cuius rō est: q: si oēs ciues sunt vere amici: oia hīnt q̄si cōia: cū amic⁹ q̄libet sit alter ipse. nō est iusticia ad seipm: sed ad alterū. Sz si sit iusticia nihilomin⁹ indigent ciues amicitia adinuicē. Et ió si iusticia est necessaria. multo magis amicitia q̄ sine iusticia pōt esse. Quarto est necessariū hīe amicitiā rōne necessitatis supplēde. z b̄ fic ꝓbat. Illō est necessariū hīe q̄ necessitati vl' indigentie oiz puidet z subuenit: sz amicitia ē hmōi. q̄ tc. Qđ aūt p amicitiā necessitati oiz puideat p̄z ex vi gnib⁹ vl' ꝓditōib⁹ hoiz q̄bus ē vtilis z necaria amicitia

Amicitia em est vtilis z necessaria diuitib⁹: paupib⁹: iuuenib⁹: z senib⁹: tribulatis: z pfectis seu felicib⁹. Et ꝓ prio amicitia ē vtilis diuitib⁹. Qđ sic ꝓbat q̄d cōicatōz bonorū. Qme illud sine q̄ nullus eligit viuere: etiā habitis diuitijs z ptātib⁹ oppoztunis ad [illegible]tā est maxime necessariuz. Sz b̄ est ꝓcipue scōz bñficiū q̄ [illegible]dens ꝓceps z [illegible]pendit alijs: q: nulla est vtilitas [illegible]noz fortune: si ex his aliq̄s nulli bñfaciat. Bñficium aūt maxime z laudabiliter fit ad amicos. Ergo amicitia q̄ [illegible] cōicationem z distributiōem bonoz diuitib⁹ est necessaria. Un z ꝓs dixit Luc. xv. Facite vobis amicos de māmona iniq̄tatis. i. de diuitijs paupibus erogādo. Est etiā vtilis z necessaria amicitia diuitib⁹ q̄d ꝓseruatiōem bonoz. Bona em fortune sine amicis ꝓseruari nō pñt. Et q̄to maioz fortuna. i. maior status in potētia diuitijs z huiusmodi. tanto est mīz⁹ secura z plures habet insidiatores. z ideo indiget magis amicis adiuuātib⁹ ad ꝓseruatiōem sui stat⁹. Sicut maxima arboz indiget multis [illegible]alcimētis a natura paratis z radicibus.

Secūdo amicitia [illegible] necessaria paupib⁹. Et rō est: q: ille ad q̄ hō refugit in infortunijs est maxie necessariuz. Sz paupes refugiūt ad amicos in necessitatib⁹ suis; eo q̄ esti

Universidad de Deusto
Biblioteca

mant amicos diuites esse pauptatis eoz refugiū singula re. ḡ paupib⁹ est necessaria amicitia. Tertio amicitia est necessaria ꝓsenib⁹. Vnde⁹ rō est: q: cū i iuuenib⁹ abūdet pni tas ad peccandū. Vñ ō: Eccl. vi. Sensus hois ꝛ cuncta cogitatio ꝑna sunt ad malū ab adolescētia sua. ꝛ hoc ppē ꝓcupias delectationū q̄ sunt in eis: sed p amicos. s. q̄ sunt veri amici. i. honesti ꝛ vtuosi. fundat em vt dicū est amicitia in hōestate. religāt ꝛ retinent a peccādo. s. p admoniōes ꝛ reꝓhensiones quas faciunt veri amici ad suos amicos. qñ ꝑpendūt eos velle peccare. Quarto est necessaria senibus. Huius rō est. Quia his q̄ indigent reuerentia ꝛ carent naturali potētia valet obsequiū ꝛ familiaritas senes aūt sunt hmōi. Nam ꝑpter debilitatē coꝛpis indigent adiutorio coꝛpali aliozū. Et ꝑpter sapiam rōne diutine exꝑientie eis debet honoꝛ. ergo ꝛc. Quinto tribulatis afflictis est necessaria amicitia. Huius rō est. Quia exules in tristicia ꝛ doloꝛ: quādam alleuiatione sentiunt ex ꝓsentia amicoꝛ cōdolentiū eis. Vñ ꝛ amici Job visitauerunt eū in tribulatiōe ad condolendū ꝛ ꝓsolandū. Job ij. Nō aūt ex ꝑntia amicoꝛ alleuiet grauedo tristicie hoꝛ mo afflicti. ostenditur per exēpluz. Si em ponat⁹ multū sibi graue vtiq; alleuiat⁹ fi ali⁹ ferat ea eo ꝑ dus. Patet etiaz ex b q̄ libet delectatio superueniēs minuit tristiciaz. Ꝓsentia aūt amici cōsolantis ingerit de lectatōem amico suo: q: dū tribulat⁹ videt amicū sui ꝓsentem ꝛ cōdolentē de sua tristicia minuī doloꝛ sū. Tamen opz ꝙ amic⁹ amicū tribulatum inꝑtum pōt: visione sermone ꝛ ope cōsoletur. Sexto ꝛ vltimo amicitia ē necessaria ꝓfectis. Huiꝰ rō est. Quia quōcūq; efficiunt aliq̄ potēciozes ad agendū in vita actiua: ꝛ ad eligēdū in vita cōtemplatiua: illud ē necessariū ad vitā: sed amicitia est hmōi. ḡ ꝛc. Huiꝰ rō est. q: nullus quātūcunq; ꝓfectus eligeret viuere solitari⁹: ēt si oia alia bona ꝓēret: eo ꝙ hō naturaliter est aial politicū ꝛ sociale aptus cōuiuere alijs: ꝛ quenientius vtuosis ꝛ ꝓfectis a q̄bus vtuosus adiuuatur. Ellin actōe vite actiue dū q̄ vnus nō videt nec pōt. alius pōt videre ꝛ agere. Jn actōe vite ꝙtemplatiue ꝑ doctrinam ꝛ disciplinā quā recipit vn⁹ ab alio. Dec. Ray. ex sententijs. b. Tho. ꝛ Alber. sup lib. ethi.

§.II. Quantū ad secundu

De amissione amicitie.

ꝑncipale q̄ est amission⁹ vel dissolutiōis amicitie temeritas. Sciendū ꝙ nō ꝓ̄e aut non acq̄rit amic⁹ est magna stoliditas. Cuius rō est: q: amicitia iter oia bona fortune est maxima. ꝑpter q̄ dr Eccl. vi. Amico fideli nulla est compatio. Sicut ergo ꝓ̄e amicos veros ꝛ eē cū eis. est q̄si q̄dā beatū honoꝛ ꝛ gloria ꝛ adiutoriū: ita esse sine amicitia est q̄d miserū: ꝓfusio: ꝛ vecūdia: ꝛ magn⁹ defectus adiutoꝛij. Vñ dr Eccl. iij. Ve soli: q: si ceciderit nō habz subleuantez. Et amicus dr oculus amici ꝛ oculo ꝑuat⁹ dr orbatus: ita q̄ sine amico ē dr viduat⁹ ꝑm ꝓbz in. ij. rheto. Unde ꝛ Lassiodoꝛ dicit in q̄dam epla. Sine amicis oia cogitatio eēt tedium: oia laboꝛ: oia terra pegnatio: ⁊c vita tormentū: quoꝛ solatio viuere eēt mori. Dissoluit aūt amicitia ꝑpter q̄tuoꝛ rōes. Primo ꝑpter defectionē. Secdo ꝑpter amoris simulationem. Tertio ꝑpter crimis cōmissionē. Quarto ꝑpter vtutis ꝓfectioz. Quātū ad ꝑmū dissoluit amicitia ꝑp finis defectoz. Cū em ois amicitia ꝑp aliquē finē ꝓbat⁹ ꝛ ōficiēte fine cessat ꝛ dissoluit amicitia: ꝛ ꝑcipue ad eos q̄ sūt amici ꝑpter vtile vl delectabile. Cui⁹ rō est. q: cū q̄s diligūt b duotile ꝛ delectabile in ꝑsonis: nō ꝑsonas hoim ꝑpter seipsos. iō deficiente vtilitate ꝛ delectatōe rōnabile est ꝙ deficiat amicitia. Secūda rō q̄re dissoluitur amicitia ē ꝑpter amoris simulationē. Sūt em ꝑsones differētie amicitie: scz vtilis: delectabilis: ꝛ honesti. Vñ pōt contingere q̄ nō ꝑmyna speciem amicitie sint aliq̄ amici cōiunctim estimātur veri amici esse: scz ꝑpter vtutē. cū tñ vnus eoz non ꝑpter virtutem, sed ꝑpter vtile vel delectabile sit amic⁹: ꝛ ꝙ hoc solum

uitur amicitia: q: cōtrariat fictio amicitie ve. Tamē in b casu ita est ꝓcedendum: q: si ille q̄ se existimat amari ab alio ꝓpt̄ vtutez decipiat ex seipso: ita ꝙ q̄ eū amat nihil operatur ad huiusmōi deceptionē. puta q: signa exprimat inhonestatis ꝛ turpitudinis. Ille q̄ deceptus est dz causari cōtra seipm. i. accusare seipz. puta qñ signa inhonestatis exprimit ꝛ nō cauet. Si aūt simulatiōe eius decept⁹ fuit: q: talia signa turpitudinis nō exprimebat. sed tñ intēdebat tunc iustificari ꝙ accuset decipiente multo magis q̄ cos q̄ falsificat nūmismata inꝑtum pctīs decipientis est ꝓ vtute que honorabilior est pecunia. Et q̄uis amicitia honesti ad eos hēri nō possit: quoꝛ opationes expti non sum⁹. tñ amicitia que est ꝑ exꝑimentū non hz ꝓfectionē sui fz quādam inchoatiōem q̄ est ex beniuolentia ꝑpter relationes aliozū: vel ex cōcordia: q: videt similis naturaliter in moribus. Unde q̄cito occurrit ꝓximum recognoscit. Tertio dissoluitur amicitia ꝑpter crimis cōmissionē. Si em aliquis accepter aliquē ad suā amicitiā vt bonuz ꝛ iustum: postea fiat malus: ita ꝙ malicia ei⁹ manifeste videat alio ꝑmanente in bonitate. dissoluit talis amicitia. Huius rō est: q: virtuoso non pōt esse amabile quodcūq; malū: sed solum bonum honestū. Vñ cum oē amabile sit bonū: nō opz nec est decens ꝙ vtuosus amet malū hoiem. sicut nec est decens assimilari ꝓauo. Amicus em amico suo est filius. Unde inter bonū ꝛ malum hoiem non pōt diu amicitia cōseruari. nisi fortē vbi aliqua similitudo malicie. Ponit tamē pbs duo documēta circa dissolutionē amicitie inter euz q̄ ꝑmansit bon⁹: ꝛ eū qui effectus est malus. Primus est: ꝙ si ille qui effectus est malus est incorrigibilis, ꝑpter abundantiā malicie: ita ꝙ de facili ad statū vtutis redire non ꝑ̄t: tunc a tali amicitia recedere debz. Si aūt est sanabilis ꝛ reducibilis ad virtutē. est ei auxilium ferendū ad recuperandū bonos mores magis q̄ ad recuperandū pecuniā amissaz quāto virtus est melioz ꝛ eēntialioz amicitie q̄ pecūia. Secundū documentū ē ꝙ hi q̄ in ꝑterito fuerūt amici, magis se debēt exhibere gratiosi q̄ exhel: nisi in vno casu. s. quādo abundans ꝛ incorrigibilis malicia fuit causa dissolutionis amicitie. Tunc em quāto plus fuit amic⁹ tanto magis estimādus est hostis ꝛ euitādus. Quarta rō dissolutionis amicitie est ꝑpter vtutis ꝓfectionē. Si em vnus amicoꝝ ꝑmaneat in eodē statu. Alius aūt fiat multum excellētioz in vtute. ⁊c non pōt inter tales ꝑmanere amicitia. Et rō huius est: q: ad amicitiā ꝓtinet ꝙuisce adimicem: ita ꝙ eadem placeāt ꝛ de eisdē gaudeant ꝛ tristentur. Cum aūt ꝑ notabilem distantiā vtutis nō eadem placeāt bono ꝛ optimo. ideo non pōt diu manere inter tales amicitia ꝛ ꝙuiuere vt amici ꝓfecti. Ꝓpter etiā b ex filiatudine. puta ex amicitijs q̄ ꝛ̄hunt i pueritia. Si ei vn⁹ coꝝ ꝑmaneat puer hz mēte. ali⁹ aūt ꝓficiat ꝑm vtutē ꝛ fiat optim⁹. nō remanet inter illos amicitia. puer em mente malus est. Vñ Sen. Ibi incipis eē malus. vbi definis fieri melioz. Ray. ex dictis. b. Tho. ꝛ Alber. super libro ethi.

§.III. Quantum ad tertiuz

De triplici eqlitate amicitia

scz de sagacitate ꝓseruationis amicitie. Sciendū ꝙ ad cōseruationē eius q̄ttuoz requirunt. Primo ꝑmanentia in habitu. Secdo cōuenientia in affectu. Tertio residentia in ꝙuictu. Quarto corrīdentia in effectu. Quātū ad ꝑmū. s. ꝑmanentia in habitu. s. vtutis reqrāt ad cōseruationem veꝝ amicitie. sic ꝓbat. Manente cā manet effect⁹ sed cā ꝛ obiectū vere amicitie est vtus: q: simplr nihil est amabile nisi bonū honestū. ḡ manēte virtute manet amicitia va. Confirmat hoc idē tali rōne. Actus vē amicitie ē simplr ligare ꝛ congregare. s. aios amicoꝝ ad inuicē. Sed vtus seu bonū honestū q̄d est bonus simplr: est q̄d simplr ligat. nō aūt vtile vel delectabile: sed tantū ꝑm q̄d. Naz amicitia vtilis ꝛ delectabilis degenerat in concupiscētiam quādam: q̄ aliqs mouet amicis quo ad alium ferē restrictū in seipm: sed vtutes sc. bonū honestum est vinculum

ligās simplr. eo ꝙ mot⁹ amicitie vere q̄ est ꝑpter virtutez fixit in amato dū diligit ꝑpter illud q̄d est ꝑsonale in eo scz ꝑ virtutē ꝛ nō ꝑpter aliud. Et ideo manēte virtute in vtroq; amicoꝝ ꝓseruat amicitia. Secdm q̄d requirit ad ꝓseruationē amicitie. est q̄uenientia in affectu. Est eni amicoꝝ vnū coꝛ ꝛ vna aia. Vñ dicit de ꝑnis ꝓpicolis q̄ habebant ꝓfectā amicitiā ad inuicē. Multitudinis credentiū erat coꝛ vnū ꝛ aia vna in dño. Actuū. iiij. ꝛ ꝑm Tullium. amicoꝝ est idē velle ꝛ idē nolle. ꝛ ideo oportet q̄ de eisdē gaudeāt ꝛ tristent. ꝑm illud ad ꝛRo. xij. Gaudete cū gaudentib⁹. flete cū flentib⁹. idipm inuicē sentientes. Hoc aūt ꝓuenit ex filiatudine virtutū vel bonitatis. q̄ est inter bonuz ꝛ bonū. ꝛ virtuosiz ꝛ virtuosuz. Talis aūt q̄uenientia q̄ est cā gaudij ꝑpter filiatudinē nō est inter bonū ꝛ optimū: ꝛ multo min⁹ inter bonū ꝛ malū: nec etiā inter malū ꝛ malū. Nō eni malo pctī ꝓ̄t esse vez gaudiū: ꝑ fantasticuz ꝛ sensuale. ꝛ sic etiā amicitia. sicut facti sunt amici herodes ꝛ pylatus q̄uenientes in malo passionis xpi: vt dicit Luc. xxiij. Tertiū q̄d requirit ad ꝓseruationē amicitie est residentia in cōuictu. Nam distantia bonitatis: dignitatis: ꝛ localitatis impedit amicitiā. Cuius rō est: q: cōuiuere ad inuicem cōseruat amicitiā: sed distātia illoz triū impedit cōuiuere ad inuicē. Malus aūt tñ querat q̄uiuere alijs ꝛ q̄uiuat. ꝑ nō facit vt cōuiuat alijs: sed vt fugiat cōuiuere secū ꝛ vt ponat extra se: q: in se nō reperi⁹ bonum vtutis vñ delectari possit: fz malū pctī ꝑ ꝓsciam remordentē. Et ideo vt fugiat illā tristiciaz q̄rit alijs q̄uiuere: vnde nec ad se nec ad alios hz verā amicitiā ꝓpt̄. Qui diligit iniquitatē odit aiam suā. Inter illos etiā q̄ sunt in suꝑmo gradu vtutis vel dignitatis: vl eos q̄ sunt in infimo gradu: vt inter regem ꝛ viles ꝑsonas: inter sapientissimos ꝛ simplices: nō pōt esse seu ꝓseruari amicitia: q: equalitas requiritur ad amicitiā circa actū amicitie. s. in cōueniēdo ꝛ cooperando: ubi aūt est nimia ineqlitas ꝛ distātia. Distātia aūt multa locoꝝ amicitiā quidē ciuilē soluit. Et ꝑ q̄n est finespe oino iterate ꝙgregatiōis. ad inuicē ꝛ cooꝑatōis. Cui⁹ rō est: q: subtractis spēbus ꝓpis amicitie a sensib⁹ ꝛ cogitatione q̄ erāt fomēta amicitie: ꝛ ⁊c queniēt⁹ alijs fantasmatib⁹ alioꝝ amicoꝝ inter q̄s cōuiuit: dissoluit amicitia pōt q̄uis ad habitū ꝛ opationē exteriorē. ⁊c ꝑ hōs dicit q̄ nimia distātia amicitie causat oblionē. Sz si distātia locoꝝ fit cū spe iterate ꝙgregatōis ⁊c edit q̄dem amicitiam q̄ttū ad opationē exteriorē tñ: ⁊z nō q̄tuz ad habitum: q: spes ꝛ intentio reuidēdi amicū nō ꝑmittit deleri habitu amicitie ꝓpis. Amicitia aūt ꝓfecta ꝑ q̄litatis. charitatis ꝑpter distantiā locoꝝ nō soluit. Vñ Hiero. ad Paulinū in ꝓlogo biblie. Illa est vera necessitudo. i. amicitia ꝛ ꝑ̄i glutino copulata: quam nō ꝑsentia tm̄ corporum: nō palpans ꝛ subdola adulatio: sed dei timoꝛ ꝛ scripturaꝝ studia sibi ꝓcillāt. Quarto ꝛ vltio reqrit ad cōseruationē amicitie corrīdentia in effectu. Non em amicitia est ad seipm: sed ad alterū. ideo oz ꝙ vn⁹ amicoꝝ ipē dat alteri ea q̄ sunt de rōne amicitie. ecōuerso. Et cū amicitia ficut ꝛ iusticia equale respiciat ꝛ ꝓportionē q̄litate. Est tñ triplex eqlitas. Prima ꝑm ꝓportionē: q̄d ꝓtinet ad iusticiam cōmutatiuaz: ꝛ q̄uatur in amicitia vtili vel delectabili: vt. s. tantū retribuat q̄ tantū recēdit amic⁹. Secda equalitas attēdit ꝑm ꝓportionē: ꝛ ꝑ ꝓsistit in iusticia distributiua ꝛ in amicitia: vt scz melioꝛ plus amet ꝙ amet: sicut ꝛ maioꝛ honoꝛ ꝛ dignitas dat melioꝛi. Tertia est eqlitas reputatiōis ꝛ sic in multis recōpēsat⁹ amicoꝝ est. s. amicitia ꝑm reputatōem. sicut ꝑ̄i gra. Cū supioꝛ amat inferiorē ꝑpter honorē: ꝛ inferioꝛ supiorē ꝑpter vtile. ibi est eqlitas ꝑm reputatōem: q: ꝙum inferioꝛ reputat sibi lucrū amari a supiori tantū supioꝛ reputat sibi honorē amari ab inferioꝛ. Quę aūt vnus amicoꝝ debeat alteri ipendere opa. vide ꝑs iij. §. seq. Dicit aūt clemēs grecoꝝ ꝓ̄ꝛ sapientissim⁹. Amicoꝝ debere esse omia cōia. q. i. dilectissimis, Ray. post b, Tho, ꝛ Alber, super libro ꝓicoꝝum.

§.IIII. Preter predicta cir

ca amicitiā ꝓsideranda sunt tria: ꝛ diligenter intelligēdum verā amicitiā. Primo diffinitiōis ꝙnētia integral ꝛ euidētia ꝛ vtualis. Quantū ad ꝑmū. s. diffinitiōe amicitie sciendum ꝙ ex Arist. dictis in. viij. ethi. sic pōt diffiniri. Amicitia est beniuolētia mutua nō latens ratiōe boni. Ex q̄bus vbis q̄tuoz elici ꝑnt integrantia amicitiam: scz dilectio: redamatio: ostensio: ꝛ intētio. Et ꝑmuz scz dilectō ꝓpicolis q̄ habebant ꝓfectā amicitiā ad inuicē. Multitudinis credentiū erat coꝛ vnū ꝛ aia vna in dño. Actuū. iiij. ꝛ ꝑm Tullium. amicoꝝ est idē velle ꝛ idē nolle. ꝛ ideo oportet q̄ de eisdē gaudeāt ꝛ tristent. ꝑm illud ad ꝛRo. xij. Gaudete cū gaudentib⁹. flete cū flentib⁹. idipm inuicē sentientes. Hoc aūt ꝓuenit ex filiatudine virtutū vel bonitatis. q̄ est inter bonuz ꝛ bonū. ꝛ virtuosiz ꝛ virtuosuz. Talis aūt q̄uenientia q̄ est cā gaudij ꝑpter filiatudinē nō est inter bonū ꝛ optimū: ꝛ multo min⁹ inter bonū ꝛ malū: nec etiā inter malū ꝛ malū. Nō eni malo pctī ꝓ̄t esse vez gaudiū: ꝑ fantasticuz ꝛ sensuale. ꝛ sic etiā amicitia. sicut facti sunt amici herodes ꝛ pylatus q̄uenientes in malo passionis xpi: vt dicit Luc. xxiij. Tertiū q̄d requirit ad ꝓseruationē amicitie est residentia in cōuictu. Nam distantia bonitatis: dignitatis: ꝛ localitatis impedit amicitiā. Cuius rō est: q: cōuiuere ad inuicem cōseruat amicitiā: sed distātia illoz triū impedit cōuiuere ad inuicē. Malus aūt tñ querat q̄uiuere alijs ꝛ q̄uiuat. ꝑ nō facit vt cōuiuat alijs: sed vt fugiat cōuiuere secū ꝛ vt ponat extra se: q: in se nō reperi⁹ bonum vtutis vñ delectari possit: fz malū pctī ꝑ ꝓsciam remordentē. Et ideo vt fugiat illā tristiciaz q̄rit alijs q̄uiuere: vnde nec ad se nec ad alios hz verā amicitiā ꝓpt̄. Qui diligit iniquitatē odit aiam suā. Inter illos etiā q̄ sunt in suꝑmo gradu vtutis vel dignitatis: vl eos q̄ sunt in infimo gradu: vt inter regem ꝛ viles ꝑsonas: inter sapientissimos ꝛ simplices: nō pōt esse seu ꝓseruari amicitia: q: equalitas requiritur ad amicitiā circa actū amicitie. s. in cōueniēdo ꝛ cooperando: ubi aūt est nimia ineqlitas ꝛ distātia. Distātia aūt multa locoꝝ amicitiā quidē ciuilē soluit. Et ꝑ q̄n est finespe oino iterate ꝙgregatiōis. ad inuicē ꝛ cooꝑatōis. Cui⁹ rō est: q: subtractis spēbus ꝓpis amicitie a sensib⁹ ꝛ cogitatione q̄ erāt fomēta amicitie: ꝛ ⁊c queniēt⁹ alijs fantasmatib⁹ alioꝝ amicoꝝ inter q̄s cōuiuit: dissoluit amicitia pōt q̄uis ad habitū ꝛ opationē exteriorē. ⁊c ꝑ hōs dicit q̄ nimia distātia amicitie causat oblionē. Sz si distātia locoꝝ fit cū spe iterate ꝙgregatiōis ⁊c edit q̄dem amicitiam q̄ttū ad opationē exteriorē tñ: ⁊z nō q̄tuz ad habitum: q: spes ꝛ intentio reuidēdi amicū nō ꝑmittit deleri habitu amicitie ꝓpis. Amicitia aūt ꝓfecta ꝑ q̄litatis charitatis ꝑpter distantiā locoꝝ nō soluit. Vñ Hiero. ad Paulinū in ꝓlogo biblie. Illa est vera necessitudo. i. amicitia ꝛ ꝑ̄i glutino copulata: quam nō ꝑsentia tm̄ corporum: nō palpans ꝛ subdola adulatio: sed dei timoꝛ ꝛ scripturaꝝ studia sibi ꝓcillāt. Quarto ꝛ vltio reqrit ad cōseruationē amicitie corrīdentia in effectu. Non em amicitia est ad seipm: sed ad alterū. ideo oz ꝙ vn⁹ amicoꝝ ipē dat alteri ea q̄ sunt de rōne amicitie. ecōuerso. Et cū amicitia ficut ꝛ iusticia equale respiciat ꝛ ꝓportionē q̄litate. Est tñ triplex eqlitas. Prima ꝑm ꝓportionē: q̄d ꝓtinet ad iusticiam cōmutatiuaz: ꝛ q̄uatur in amicitia vtili vel delectabili: vt. s. tantū retribuat q̄ tantū recēdit amic⁹. Secda equalitas attēdit ꝑm ꝓportionē: ꝛ ꝑ ꝓsistit in iusticia distributiua ꝛ in amicitia: vt scz melioꝛ plus amet ꝙ amet: sicut ꝛ maioꝛ honoꝛ ꝛ dignitas dat melioꝛi. Tertia est eqlitas reputatiōis ꝛ sic in multis recōpēsat⁹ amicoꝝ est. s. amicitia ꝑm reputatōem. sicut ꝑ̄i gra. Cū supioꝛ amat inferiorē ꝑpter honorē: ꝛ inferioꝛ supiorē ꝑpter vtile. ibi est eqlitas ꝑm reputatōem: q: ꝙum inferioꝛ reputat sibi lucrū amari a supiori tantū supioꝛ reputat sibi honorē amari ab inferioꝛ. Quę aūt vnus amicoꝝ debeat alteri ipendere opa. vide ꝑs iij. §. seq. Dicit aūt clemēs grecoꝝ ꝓ̄ꝛ sapientissim⁹. Amicoꝝ debere esse omia cōia. q. i. dilectissimis, Ray. post b, Tho, ꝛ Alber, super libro ꝓicoꝝum.

Amicitia quid sit vel q̄ req̄runt

ad veram amicitiaz

Quot amicitie

Quot sint amicitie

Amic⁹ q̄ ē ab amico q̄ est in aduersitate si ꝓperat aut ꝙm vt sit tardus in nūciando ei sua aduersa: q: cauere debz tristari ꝑm. Secdo dz eē verecūdus in petendo ab eo auxiliū. ꝛ ꝑ ne in petendo reddat se oneros⁹ ꝛ ipoꝛtunū. Tertio dz eē discretus in vocādo ad ifoꝛtunia amicū ꝓpter filio: q: si est leue infoꝛtuniū mulieb⁹ē ꝙ vocet amicū ad iuuādū eū: cū per se sufficiat sibi ꝓuidere. Si aūt est infoꝛtuniū excedēs vires etiā alioꝝ: ita ꝙ iuuare nō ꝑnt nec tūc dz amicos ad hoc vocare: sed si est magna aduersitas ꝛ p eos iuuari ꝓtest. Ray. post. Tho. ꝛ Alber.

§.V. Secundū consideran

dū circa amicitiā: est amatiōis q̄uenientia ꝑ̄is. Mul

Universidad de Deusto
Biblioteca

ti em̃ vident velle amari potius ꝙ amare: credẽtes ꝙ virtus amicitie magis ꝓsistat in amari ꝙ in amare. Unus signũ ẽ ꝙ multi sunt amatores adulatorꝭ: amãtes vt adulentur eis: nũ qz amari ꝑpinquũ eẽ videt honorari: qđ plus appetit ꝙ honorare. Sz ꝙ amicitia magis ꝓsistat in amari ꝙ amare: qz amabile est tãtũ bonũ exñs vel apparens sz ex pte vinc. ..

Et amari re ꝙ amari oñdit rõnib̃: filibus: t auctoritatib̃.

Ser tia magis aũt rõnib̃ ꝑbat ꝙ magis ꝑ̃pum amicitie est amare ꝙ amari. Et ꝑmo rõne coguitiõis. Nã cũ nobilius sit scire ꝙ credere: t ꝙ amam̃ aliquẽ scim̃: sed ꝙ amemur credim̃ non scim̃ certitudinal̃r: ergo pfecti⁹ est amare ꝙ amari. Scđo rõne operatiõis. Nobilius est em̃ bñ agere seu operari ꝙ sibi bñ agi. sz amare ẽ benefacere: qz amic⁹ est operatiuus bonoz ad amicũ ꝑ illũ amari aũt ẽ bñ pati. g̃ ꝛc. Tertio rõne ꝓmẽdatõis. Eidem⁹ em̃ ꝙ amici laudant ex b̃ ꝙ amant: nõ ex b̃ ꝙ amant ab alijs. Quarto rõe vtus. Unusq; ꝫ em̃ laudat ꝑ ꝑpm̃ virtutẽ. Amare aũt alios ẽ ꝓpue vtutis. Amari vo ab alijs est virtutis aliene. Quinto rõne obligatõis. Melius est em̃ ꝙ alij obligent nobis ꝙ nos eis: sed cũ alios amam̃ eos obligam̃ nobis cũ amamur ab alijs tpis obligamur. g̃ ꝛc. Sexto rõe ꝓmiatõis. Illud em̃ ꝙ meremur t ꝓmiamur ẽ meli⁹ eo quo nõ ꝓmiamur: sed amando scilz recte meremur t ꝓmiamur. Jn hoc autem ꝙ amamur ab alijs non est ibi meritum. vnde nec ꝓmiũ nr̃m: sz alioz eoz. s. a qđ amamur debite. Pz̃o hoc etiã ꝙ amicitia magis ꝓsistit in amare ꝙ amari. sic vl̃ filitudine. Nã matres qz amoz ẽ vehemẽs ad filios. magꝭ gaudent t delectant ꝙ amẽt filios suos ꝙ ꝙ amem̃ ab eis Quedã em̃ mres dant filios nutrici ciboꝭ ad nutriẽdũ: t sciẽtes eos eẽ filios suos amãt eos nõ tñ multũ rãt vl̃ grãt ꝙ reamem̃ ab eis: qz nec eas reamare ꝓ̃cum adhuc ne sciãt illos eẽ suas mres. Tertio b̃ idẽ oñdit aũcte. Dicit em̃ aug. i li. d catheziz̃adis rudib̃. Nulla maior ꝓuocatio ad amoꝛ ẽ ꝙ ꝑcipere amãdo. null⁹ em̃ ẽ tã fere mẽtis q etsi ipẽdere nõ vlt tñ reꝑhẽdere. t Señ i epla ad lucillũ. Si qris quo sis factur⁹ amicitiã vel amic⁹ ñostrabo inq̃t tibi amato: nũ sine medicamẽto sine herba: finevllo ꝑficij carmine: si vis amari ama. Subdit cãm. Jocũdius ẽ amicuz facere inq̃t ꝙ hr̃e: quõ artifici iocũdius ẽ pingere ꝙ pinxisse. Sciẽdũ tñ ꝙ ex pte obiecti seu amabilis nobilis⁹ est amari ꝙ amare: qz amabile est tãtũ bonũ exñs vel apparens sz ex pte vinc. .. moꝛis tũc nobili⁹ ẽ amare: vt dictũ ẽ ꝙ amari: qz magis saluat ..nculũ amoꝛis in eo q̃ amat ꝙ in eo q̃ amat. Ray. ex dictis beati Tho. ..lb. su.. lib. ethi.

§. VI. Tertium in amicitia

De trib⁹ q̃ amicitia euidẽter oñdit. ..

ꝓsiderandũ ẽ opationis vtualis euidẽtia. Possum aũt oia amicitie opa reduci ad tria. Probatio dilectiõis q̃ est pfecta amicitia: exhibitio ẽ opis ꝼm Gze. Primũ ẽ beniuolẽtia in interiori affectu. Scđm ẽ ꝓcordia in mltiplici actu Tertiũ est bñficentia in exteriori affectu. Quãtũ ad ꝑmũ req̃ritur beniuolẽtia in affectu. Est em̃ ꝓncipiũ eiꝰ sine q̃ non põt eẽ amicitia. Non em̃ põt fieri amici inuicez nisi ꝑpus facti sunt beniuoli. Unñ Tul. de amicitia. Jn hac ꝓsistat amicitia ꝓpinquitat⁹ ex ꝓpinquitate beniuolentia tolli pot ex amicitia non põt tolli: sublata beniuolentia tollitur amicitia sed ꝓpinquitas manet. Et licet beniuolẽtia requirat ad ..icitiã: n.. ñ beniuolẽtia ẽ amicitia. Ubi ẽ notãdũ ꝙ ad amicitiã req̃unt iuuenes sunt apti ex naturali ꝓplexione: ita t senes t litigiosi sunt inepti. iuuenes em̃ natural̃r multũ gaudent in affectu: in aspectu: in colloq̃o i obseq̃o alioꝛ. Talia aũt sũt causatiua amicitie: vt dicet ergo ꝛc. sed ficiũ iuuenes ..unt faciles ad amicitiã: ita de facili solũt amicitiã. Et rõ huiꝰ est: qz amicitia iuuenũ vt plurimũ ẽ ꝑpter delectabile vl̃ vtile: q̃ em̃ viuũt ꝼm passiões his maxie ꝓperit ꝓsequi delectabile: sz iuuenes maxie ferunt a passiomb⁹ nondũ roborato in eis iudicio rõis. t iõ ꝓsequunt maxie illꝺ qđ ꝼz ꝑns tps ..delectabile. Qđ aũt nũc ẽ delectabile. paulopoſt nõ ẽ delectabile. Etsi aliq̃n iuuenes nõ mutuo cõiũgãt ꝑpter delectabile, tamẽ querũt habere amicitiã ꝑpter vtile inq̃tum ꝑ hoc habẽt aliquã spem boni. i. lucri ꝑpter qđ est in eis vtilis talis societas. Senes aũt t litigiosi t mo: daces sunt inepti ad amicitiã. Et rõ huiꝰ est mltiplex. Prima qđem: qz nimis diligũt se ipsos t nimis intẽdũt sibi de alijs paꝛ curãtes t min⁹ gaudent de colloquijs alioꝛ. Scđo: qz senes sunt ꝓni ad suspicandũ mala de alijs, ꝓpter mala q̃ cõmittũt ipsi in ꝑterito. t iõ nec de alijs ꝓsidũt nec alijs ꝓmittũt. Tertio: qz antiq̃ t seipsis ꝑsumẽtes nimis sensuz suũ sequunt. t cũ alijs nõ ꝓcordant. Quarto: qz subtrahũt alijs colloq̃a et obsequia. Hec t sunt ꝓ̃cia amicitie. Possunt g̃ senes t scueri eẽ alijs benivoli in affectu t effectu subuenonis: s nõ ꝑfecte alioꝛ amici cõiter loquẽdo. Sciendũ etiã ꝙ amicitiã habere ad mltos nõ est bñ possibile. loquẽdo de ꝑfecta amicitia ciuili. nã ꝑret discurrẽdo ꝑ singulas spes amicitie. s. vtilis: delectabilis: t honesti. Et ꝙ amicitia q̃ est ꝓpter bonũ vtilitaſ; nõ possit haberi ad multos. Pz̃obatur ꝓmo, ꝓpter defectum nõ recõpensatõis: qz si hõ habeat supfluã multitudinẽ amicoꝛ ꝓpter vtilitatẽ a q̃bus recipiat obsequia. opz etiã ꝙ multi obsequat: t ecõuerso. Sed b̃ est valde laboꝛiosum: qz nõ sufficit rp̃s vite his q̃ volunt b̃ agere. Scđo ꝓpter defectũ virtualis opationis vl̃ ꝑpie sollicitudi nis: qz cũ hõ multos amicos acq̃rit ꝑpter sui vtilitatẽ ipsi amici supfluã ipm̃ distrahũt t ipediunt a bona vita q̃ ꝓsistit in opatione vtutis: qz dũ hõ supflue intẽdit negotijs alioꝛ ꝓsequẽs est ꝙ nõ possit debitã curã gerere de seipo. Qđ amicitia q̃ est ꝑpter delectabile etiã nõ possit haber. ad multos ꝑbat exẽplo t experimento. Exẽplo q̃dem salis. Nã sal vt ꝓdimentũ ꝑpter delectationẽ queriẽ t ponit in cibo. t tñ si sal paꝛ ..onat in cibo sufficit. Sic a sili pauci amici sufficũt hoi ad delectationẽ: vt cũ eis ꝑ aliqđ tp̃us delectet t recreet. Exẽplo mento aũt ꝑbat: qz amoze libidinoso vnus hõ nõ amat a moze intẽso plures mulieres: s vnã tm̃ vl̃ paucas co ꝙ intensus amoꝛ haberi nõ põt: nisi ad vnũ tm̃: vl̃ ad paucos valde. Si etiã amicitia delectatõis haberet ad mltos. mltitudo ipediret delectationẽ dũ vn⁹ nõ possit alteri vacare abstract⁹ a multis. Qđ amicitia q̃ est ꝑpter honestuz q̃ est vera amicitia nõ posset haberi ad multos. ꝑbat sic. Amoꝛ supẽrãdans nõ est natus fieri ad multos: s ad vnũ tm̃ vl̃ ad paucos. Sz amicia honesti q̃. s. ꝑpter vtutez est supabundãs t ꝑfecta respectu aliaꝛ. g̃ nõ põt esse ad mltos. Pz̃obatur idẽ rõe cõplacẽtie. ꝼm eni pfectã amicitiã amici valde sibijmuicẽ placẽt: s nõ est facile ꝙ simul eidẽ ..alde placeãt mltitudi pauci mueniũt in ꝏbus nõ inuenis tur aliq̃d qđ vni disp. .eat. Et dũ ei placꝫ vn⁹ in aliquo in ꝑtio ad illud qđ erit in alio des. icebit alius: qđ nõ põt reperiri in pfecta amicitia. ꝑbat idẽ rõne ex pterietie. Amicitia est q̃ ꝑpter vtutẽ indiget multa experientia: q̃ nõ põt haberi fine lõga assuetudine t lõgo tpe. t b̃ vt nõ se latent: s inuicem cognoscãt. t b̃ est difficile. Unñ ꝙ puerbialit̃ dr ꝙ nõ cõuenit ꝙ aliq̃ se cognoscãt t deligant. anteq̃ fil comedant m..nsurã talis. Et si arguat ꝑ: qz charitas est ꝑfectior q̃ amicitia ciuilis: s charitas est cõmendabilior q̃ to magis se extẽdit ad plures. g̃ t amicitia ciuilis. Rñdetur ꝙ charitas magis assimilat amoꝛ beniuolẽne cuz sit etiã ad nos remanẽtes q̃ ad alios amicitie. Et sic nõ est in cõuenies ꝙ charitas extendat ad valde mltos qđ ꝺ amicitia dici nõ põt. Non aũt põt dari numer⁹ de q̃titate amicoꝛ quot debeãt esse: sicut nec mẽsura ꝺ q̃titate alimẽtoꝛ sumendoꝛ: qz vnus indiget plurib⁹ alijs pauciori. Sic t in amicitia ꝼm statutũ plus t min⁹ indiget. hec Rayne rius post. b. Tho. Albertum sup li. Ethicoꝝ.

§. VII. Secũdũ quod requi

De duob⁹ req̃ritib⁹ ad ꝑfectã amicitiã.

rit ad ꝑfectã amicitiã ẽ ꝓcordia i mltiplici actu. Ista aũt ꝓcordia q̃ us ꝓsistat ꝓncipal̃r in affectu t actu vnanimi s. ꝙ eadẽ velit t nolit t eadẽ diligat: vt patet ex ipa significatione t interꝑtatione ..oris. Nam ꝺ: cõcordia vnitas

ꝓmo liberaliter. Scđo celeriter. Tertio viliter. Liberaliter quidẽ: qz si amicus ꝙrit amico vl̃ bñ..it inuit⁹ vl̃ ꝑpter seipm̃ nõ est amic⁹ eius. Unñ Amb. in li. de offi. Jn bñficio ꝓferẽdo plus animꝫ ꝙ ccnsus opaꝝ. Magis ꝓpõderat bẽuolẽtia q̃ possibilitas reddẽdi mun⁹. Scđo ..mpliciter ꝙ amicus bñfacere amico celeriter. Si eni in seruiẽdo aliter ꝙrit seu obseq̃tur, voluntatẽ exꝑere negligat: non est amicus eius. Señ. in. iiij. de bñfi. Beatissima sunt bñficia occurrentia vbi nulla fuit moza: nec accipientis verecũdia. Tertio ꝺ bñfacere viliter. Si enim quis bñfacit amico suo ꝑpter bonũ sui ꝑpsius: nõ intẽdẽs bonũ amici nõ est verus amicus: s si intẽdit bonũ amici ꝛ ꝑsium exinde ..quit. i. malũ nõ est hoc ꝑ verã amicitiã: puta dat illi medicinã vt sanet illa aũt medicina nocet. nõ agit hoc ꝑ amicitiã ex quo bonum eius intendat. Sed nota ꝙ est amicitia triplex ꝙ cta vl̃ falsa: vera vl̃ imꝑfecta: ꝑfecta t summa. Et ficta ꝙ dem est q̃ est solo noie t nõ ope: oze t nõ corde. In vspiꝛate t nõ in aduersitate. de ea q̃ est solo noie ꝺ. .. ..ꝛꝛ. vij. Est amicus solo noie glo. t nõ re: t talis est vitãda: qz est sine humoze charitatis. Unñ dicit. j. Jo. iij. Nõ diligamus vbo neq; lingua: s ope t vitate. nõ mãt vbo. s. nociendo qđ ꝓmittim⁹. Neq; lingua. i. dicẽdo facere bonuz ꝑpter deũ t facẽdo ꝑpter mundũ: s opis executiõe t veritate. i. sincera intẽtione ꝑpter deũ. Scđo amicitia est finalis q̃ est oze t nõ corde. i. ꝑferat vba amicitie t in corde hz odiũ malicie. Talis fuit amicitia Joab ab amasam. ij. Reg. xx. vbi ꝺ: ꝙ Joab obuians amasę dixit. Salue mi frater t tenuit dextera mẽtũ amasę: q̃si deosculãs eũ: t effudit viscꝛa ei⁹ in terrã. Sic mũdus ꝓponit delectationẽ ꝓcludit amicitiationẽ. vñ Eccl. vj. Est amicus ..quertit ad inimicitiã: t qui odiũ t rixã t ꝓpetuũ denudauit. i. malia oia q̃ sciebat ꝺ illo cui⁹ amicitiã simulabat: manifestabat etsi nesciret finget. Unñ ꝺ. ꝓuer. xvij. Occasiones querit qui vult recedere ab amico. Boetius de cõsolatione. Ne queunt mali oculꝰ tenebris assueros ad lucẽ ꝓpicue veritatis attollere: ſilicẽ ꝙ nubes sunt: quas nox illuminat dies excecat. Et de tali ficto ꝺ .. ..ci. xij. Non credas amico tuo in eternũ. qđ intelligif vl̃ de falso amico cui nõ est credendũ: cũ dilectionẽ ostẽdat vl̃ humiliationẽ vl̃ lachrymatur. Uel põt etiã intelligi de dyabolo transfigurãte se in angelũ lucis: cui nõ est credendũ etsi verũ dicat. s. in q̃tum ipse dicat: ..d alia rõne. Tertio est ficta q̃ ..est in ꝓsperitate nõ in aduersitate. ꝺ tali dicit Eccl. xij. Si largitus ei fueris. s. ficto amico assumet: et si nõ habueris relinquet te. t puer. xix. Diuitie addunt amicos plurimos A paupere aũtẽ ..uos habuerit separant. Qui vtilitatẽ cã amicus est tam diu amicus erit: qđiu talis e.. ait Seneca. Amicitia aũt vera: s imperfecta est que fundat⁹ in honestate t virtute moꝛali fine charitate t fide qualis fuit inter Catonem t Tullium. t inter illos duos pbos de q̃bus narrat Valerius q̃ vno capto t decapitando ali⁹ obtulit se ꝑ eo quousq; iret ad ciuitatẽ ꝓpriam de suis bonis dispositurus t reuersus ..die statura. ꝓpter qđ tyrannus q̃ ceperat. s. Dionysius ..uq; libeꝛ dim. t rogauit se tertiũ in amicitia eoꝝ deputari. Amicitia perfecta t cõpleta est que fundat⁹ in charitate ..cum alijs cõditionibus amicitie ꝓdict⁹ hec ..cedit oẽm aliã amicitiã t de hac amicitia sic ait. Jo. Cassia. in colla. Joseph charitatis alijs generibus amicitiaꝝ. Jn his igit cunctis amicitijs vnũ est genus insolubile charitatis: qđ nec commendationis gratia: nec officij ..munerꝭ magnitudo cõtraxit: vl̃ cuiusq; rõne vl̃ natura necessitatis ꝓmpsit: s sola filitudo virtutum. hec inq̃t est que nunq̃ casibus vllis scindit̃ qua nõ solũ dissociare vl̃ delere locoꝝ vl̃ tẽporum interualla nõ ꝑualent: sed nec moꝛs quidem ipa diuellit. Hec est vera ..disrupta dilectio que gemina amicoꝝ ꝑfectione ac virtute ꝓcrescit: cui⁹ lex̃ limitiũ fedus: nec defideriorum varietas: nec ꝓtentiosa distrumpet ꝓietas, vo luntatum, Leterum multos nouimus in hoc ꝓpoſito cõ

De amicitia ꝙ vere amicus amico ꝑ̃cipit ꝙ ꝑ̃cipi seu obseq̃tur.

De triplici amicitia,

De amicitia ꝑfecta t vera.

Amic⁹ cõ cordare ꝺ bet amico vltra affectũ quod aspectũ. quãd aliquãdo.

De dãno q̃ ꝑcurrit q̃ sol⁹ ẽ et non habꝫ amicum.

Dñe amici sua secreta admuni cem reuelare

De tertio q̃ req̃rit ad am. actiam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

stitutos.q̄ cū ꝓ charitate xp̄i fragrātissima eēnt sodalita-
re deuicti.r̄ ꝑpetuoꝛeā nec indissolubiliter fuare potuerūt.qz
ꝛ loc' societatis principio inniterētur. non tñ vnus ꝛ pari
studio arreptū ꝓpositū tenuerūt.ſſ uitcp inter eos q̄dam
ꝑalis affectio.qz nō eq̄li vrtusq; vtute.ſꝛ vnius patiētia
seruabat.q̄ quis abyno magnanimiter atq; infatigabilr
retentaret.necesse est tñ ea alteri' pusillanimitate dissolui
Infirmitates nāq; eoꝝ q̄ tepidi' ꝑfectoꝛis appetūt scti-
tatem.quātūlūꝛ fortiū tolerātia substentent ab ipis tñ q̄
infirmi sunt nō feruēt.hñt em̄ nisi imitas ꝓmotionū cās.q̄
eos q̄tos esse nō sinūt vt solēt.q̄ carnali egritudie detine
ntur stomachi vi infirmitatisq; fastidia coquoꝝ vel mistrā
tiuꝝ negligentiū imputare.ꝛ quātūlibꝛ eis obsequētiū so
licitudo deseruiat. Nihilomin' tñ cās sue cōmotoꝛis alijs
assibūt. qs tibi vtiq; vitio vaſtudis fuerit nesse nō sentiūt
Quāobꝛ ē hmōi est amicitia vt dixim'.fida insolubilisq; cō
iunctio q̄ solaꝛiutū paritate federat.de q̄ ps. Eccequ bo
num ꝛ q̄ iocundū habitare fratres in vnū. Dō nō locali
ter sꝛ spualr oportet intelligi. Plenā igit atq; ꝑfectā ami
citie gram nisi inter ꝑfectos viros eiusdēq; vtutis pseue
re nō posse.paulopost. His aūt gradib' ꝓuenit ad eaꝝ
ꝑio igit sunt vere amicitie mūdialis ꝛ oim q̄ hēm' rez
despectiōe fundamina.p quā ꝛ impiū niustū est si post
obtenūciationē mūdi ꝛ oim q̄ in eo sunt vanitatū ꝑcios
time fratris dilectioni supellex vilissima q̄ supfluit ꝑferat
Scōn est.vt ita vniusq; suas refecet volūtates.nec sa
pientē se eē iudicās atq; ꝓlutū suis malit q̄ ꝓmi diffini
tionib' obedire. Tertiū est vt sciat oia.ꝛ q̄ vtilia atq; ne
cessaria estiat postponēda bono ciuitat ac vallis. Quar
tum est vt credat nec iustis nec iniustis de cāis irascēduꝝ
Quitū est vt iracūdiā fratris etiā sine rōne ꝓcptā eo mō
quo suā curare desideret.sciēs eq̄liter sibi ꝓnitiosā alteri'
esse tristiciā.ꝛ sic aduersus alū ipe moueat nisi eā q̄tū in
se est de fratris mēte depulerit. Postremo est illō q̄ gña
le vnioꝝ oim peemptoꝛū esse nō dubiū est.vt se de b mun
do quotidie credat migraturū. Que psuasio nō solū vllā
in coꝛde tristiciā refidere ꝓmittit.verū etiā vniuersos con
cupiscētiaꝝ ac peccatoꝝ oim cōꝑimit mot'.ꝛ ifra. Sepe
aūt accidit siue illusiōe diaboli siue intercessu errozis hu
mani.quo nullo ē in hac carne q̄ falli velit bō i.ō possit
vt ille interdū q̄ acriozis ingenij sciētieq; maiozis est alt
q̄d falsiꝛ mēte ꝓcipiat.ꝛ ille q̄ tardioꝛis ingenij ac mino
ris est meriti recti' aliq̄d veriusq; ꝑcēpiat. Et id eo nul
lus sibi q̄uis sciētia p̄diu' i animi tumoꝛe psuadeat q̄ pos
fit collatione alteri' nō egere. Nā etsi iudiciū ei' diabolica
nō fallit illusio.clariōis tñ ꝛ supbie gressiones laqos non
euadet. Est etiā amicitia ista ꝑfectio charitatis nō soluꝝ
hois ad hoiem.sꝛ etiā ad deū.vñ ps. Nimis honorati sūt
ꝛc. Et q̄ hāc ꝓsequūr hꝛ inde sūmā delectabilitatē.nimiaꝝ
vtilitatem ꝛ maxīmā honestatē:ꝛ acquirit ꝑ tria. Primo
ꝑ noticiam supnoꝝ ꝺm illud Sap.vij. Infinit' thesau-
rus est hoibus sapia quo q̄ vsi sunt ꝑticipes facti sunt a-
micitie dei. Secōo per obedientiā mādatoꝝ ꝺm illud Joo.
xv. Vos amici mei estis si fecerit q̄ ꝑcipio vobis. Ter-
tio ꝑ tolerantiā aduersoꝝ ꝺm illō i. Mach. ij. Abraā in te
ptatione ꝓbatus inuētus ē:ꝛ amicus dei appellat' ē. Hec
amicitia hꝛ summū honorē a deo ꝛ in ꝑsti ꝛ in futuro. Et
ideo ab oibus colenda ꝛ ꝓponenda.

De amici
tia ꝺa q̄b'
gradibus
ad eā pue
nitur.

De am.
tia ipa p
fectoꝛ cha
ritatis.

De amici
tia ad deū
in trib' cō
sistit.

§.IX. De iustitiā prout est

De ꝑceptis
pythago-
ricis q̄ et
ad iustici
am put ē
ꝓ gñalit
pertinent

virtus gener' ꝺs ptinēt ꝑcepta pythagorica de q̄b'. Ui in
cenius in iij. li. spec. histo. post Diero. tait. Pythagorica
sunt ista precepta fugiēda sunt oibus modis ꝛ abscinden
da languoꝝ a coꝛpe:imperitia ab anima:luxuria a vētre:a
ciuitate seditio:a domo discordia:ꝛ in cōmuni a cūctis re
bus intemperantia. Pythagorica sunt ꝛ hec amicoꝝ oia
esse cōia:ꝛ amicū seipm eē alterū. Et noꝛ tēpoꝝ maxime
habēdam curā mane ꝛ vespe.i.eoꝝ q̄ acturi sum' ꝛ eoꝝ
q̄ gessim'. Post deū veritatē colendā q̄ sola hoies deo ꝑ

ximos facit. Illa quoq; ensignata q̄ diligētissime aristo De eis
teles in libꝛis suis ꝑsequit. Stateraā ne trāsilias.i.ne pre mateꝛ.
tergrediare iustitiam:ignē gladio ne foueas:ira videlicꝫ riſtotelis
ꝛ tumidū animū ꝺbis maledicis ne lacessas:coꝛonā mini
me carpendaꝝ:id est leges vbium conseruādas:coꝛ non
comedendū.i.meroꝛē de animo expellendū. Cum ꝑfec'
fueris ne redeas.i.post mortē vitā istam ne desideres:p
viam publicā:ne ambules:ne mistoꝛ sequaris errozes. Ibi
rundinē in domo suscipiendā.i.garulos ꝛ verbosos hoies
sub eodem tecto vobiscū non habēdos:oneratis supponē
dum onus. Depo..entibus nō cōmunicandū.i.ad virtutē
incedentib' alacriter augēda sunt ꝓcepta. Tradentes se
ocio relinq̄ndi sunt. Apō grecos p̄m' pythagoꝛas inenit i
mortales eē aias.ꝛ de suis coꝛpibus transire ad alia. Pri
mum dicit se fuisse enfoꝛbiū. Secūdum calidē. Tertium
hermonē. Quartū p̄mus. Ad extre. ū pythagoꝛā ꝛ post
certos tēpoꝝ curriculos:ea q̄ fuerūt rursuꝫ fieri. Nihil in
mundo fieri nouū.ꝓbiam meditatione esse mortis quoti
die de carcere coꝛpis intente aie educere libertatē:mary-
se:sana meysac.i.discentias ꝛ reminiscētias esse. Et mul
ta alia q̄ Plato in libꝛis suis:ꝛ maxime in Phedrōe Thi
meoq; ꝓsequitur.

De duodecim fructibus spir⁹ tus. Capi. XXI.

Emū videndum ē de

ð fructib' spūsq; sunt act' virtutū vel cardinaliū
de q̄bus dictū est:vel theologicarū de q̄bus im
mediate dicēdū. Ꝓo maioꝛi tñ declaratōe materie. Sciē
dum ꝺm. b. Tho. i. ij. q. lxx. q̄ nomē fructꝰ a coꝛporalib' ad
spūalia est trāslatū. Dicit aūt in coꝛporalib' fructꝰ ō ex pla
ta ꝓducitur:cū ad ꝑfectionē venerit quādam in se suauita
tem hñs. Qui q̄dem fructꝰ pōt cōparari ad duo scz ad ar
boꝛē ꝓducentē ipm ꝛ ad hoiem q̄ fructū ab arboꝛe adipi
sciur. Scōm b ergo nomen fructꝰ m reb' spūalib' dupli'
accipe possum'. Uno mō vt dicat fructus hois id q̄ hō
adipiscit.nō aūt oē id q̄ adipiscit hō hꝫ rōnem fructꝰ:sꝫ
id q̄ est vltimū deleꝛ uiōez hñs. Habet em̄ hō ꝛ agrū ꝛ
arboꝛē.que fructꝰ nō dicunt sed solū id q̄ est vltimū:q̄
scz ex agro ꝛ arboꝛe hō intēdit hēre:ꝺm b fructꝰ hois dici
tur vltimus finis hois:quo dꝫ frui. Uñ oꝛ sap. iij. Bonoꝝ
laboꝝ gloriosus ē fructꝰ. Si aūt dicat fructus hois id q̄
ab hoie ꝓducit:h.. ipi actus hūani fructꝰ dicunt. Opario
em̄ est actꝰ scōs operōis ꝛ delectatiōs hꝫ si fit ꝓueniēs ope
ranti. Si igit operatio ꝓcedat ab hoie ꝺm facultatez siue
ronis.sic dicit esse fructus rōnis. Si vo ꝓcedat ab hoie fruc'
ꝺm altioꝛē vtutē q̄ est virtus spūssancti. hc dicitur esse o
peratio hominis fructus spiritu..ancti. q̄si cuiusdaꝫ diui
ni seminis. Dicit em̄.i. Jo. iij. Omnis q̄ natus est ex deo
pctm̄ non facit:qm̄ semē ipius in eo manet. Et de his oꝛ
ad Gal. v. ſſ fructus spūs sunt charitas ꝛc. Notanduꝫ
etiā q̄ ipa opa nostra inquātum sunt effectus q̄dam. ſſ. in
nobis opantis hñt rōnem fructꝰ vt dictū ē. Sed inq̄tū oꝛ
dinant ad finē vite eterne:sic magis hñt rōnem floꝝ. Uñ
dicit Eccli. xxiiij. ſſ flores mei fructus honoris ꝛ hōestatis
Jtez cum delectet q̄s in deo ipso fruendo ꝓpter se:put ly
ꝓpter dicit cām finalem.i.sicut in vltimo fine.in actib' au
tem vtuosis delectari debꝫ ꝓpter se.put ly ꝓpter dicit
cām formalem.i.non sicut in vltimo fine:sed ꝓpter hone
statem q̄ cōtinent in se vtuosi delectabilem.sicut ifirmꝰ
delectat in sanitate ꝓpter se sicut in fine:in medicina sua
ui.non sicut in fine:sed sicut in hēnte sapoꝛem delectabilē
Jn medicina aūt austera nullo mō ꝓpter se:sed ꝓpter ali
ud.s.sanitatem hēndaz inde. Jtē nō obstat q̄ apls ponit
inter fructus hois virtutū q̄ sunt habitus vt charitas ꝛ pa
tientia ꝛ hmōi.cu tñ fructꝰ sint actus. Naz cōsueꝛ est vt
noia virtutū sumant̄ ꝓ actib' earū. Jtē notandū q̄ cuꝫ
beatitudines etiā fint actus vtutū. Differūt tñ a fructibus
ꝺm b. Tho. vbi. s. Nam plus requirit ad rōnem beatitudi
nis q̄ ad rōnem fructꝰ. Nam ad rōnem fructꝰ sufficit q

Nota in
conuenie
ſumitur.

fit aliq̄d hñs vltimi rōnez delectabilis. Sz ad ratiōez bea
titudinis vlteriꝰ requꝛitur q̄ fit aliq̄d ꝑfectū ꝛ excellēs. Uñ
oēs beatitudines pñt dici fructꝰ:sed nō ꝑuertiſ. Sunt enim
fructꝰ q̄cūq; vtuosa opa in q̄b' hō delectat. Sed beatitudi
nes dicunt solū ꝑfecta opa q̄ etiā rōne sue ꝑfectōis magis
attribuunt donis q̄ vtutib'. Et loquit de beatitudinib' de
q̄bus hī Mat. v. Beati paupes ꝛc. Sic igit fructꝰ sumi
tur tripl'r. vz ꝓ ꝓmio essentiali fruitōis diuine:ꝓ actu
vtutis delectatis:ꝛ quodā ꝓmio accidentali q̄ dat diuer
sis ꝺm diuersum gradū castitatis. de quo Mat. xij. Uō
cecidit in terrā bonā attulit fructū alicentesimum ꝛc,
De hoc. s. in. c. de gradibus castitatis.

De ꝺb' in
fris ti. vij.
c. v. ꝛ vi.

De tripli
ci accepti
one fructꝰ

ꝺ. ti. iij. c.
vi.

§. I. Fructus autē spiritus

De fructi
b' spūlsci
q̄ sūt no
ta. xij.

sancti enumerās apls ad Gal'. v. ponit. xij. di. ſſ fructꝰ spi
ritus sunt. charitas gaudiū:pax:patiētia:longanimitas:
bonitas:benignitas:māsuetudo:fides:modestia:ꝓtinētia
castitas. Ibi sunt fructꝰ de q̄bus Mat. vij. arboꝛ bona bo
nos fructꝰ facit. ꝛ figuranē p. xij. fructus ligni vite. q̄b' vi
dit Jo. apoc. vlti. ex vtraq; ꝑte fluuij ex his dirigit a spū
sancto tota ꝙuersatio hois vt sit vtuosa. Et p ꝓma tria di
rigit q̄ad deū q̄ est supra se. Per scda tria dirigit q̄ad ꝓxi
mū suū qui' est intra se. Per tertia tria dirigit q̄ad ꝓxi
mū qui est infra se. Per vltima tria quoad coꝛpꝰ suū q̄b' ē
infra se. Est ergo ꝓmus fructꝰ charitatis in quo dat ipe
ſſ. q̄si in sua filitudine cū tanse sit amoꝛ. ad Ro. v. Charl
tas dei diffusa est in coꝛdib' nīis ꝑ spūsancti. Dicit aūt
charitas q̄si charcitas seu chara vnitas:q̄ facit vnionē aie
cū deo. ꝛ transformari in ipm ꝑ affectū:ꝛ tenere ipm cha
rum su.. Ubi est thesaurus tuus ibi ꝛ coꝛ tuū. ait xps
Mat. vi. Et ideo q̄ charitas facit hoiez:deū reputare vt
suū ꝛ summū thesaurum charissimū:tota cogitatio ꝛ affe
ctio coꝛdis ē ad ipm. Ipsa charitas figurat ꝑ ignē i ve
teri lege:quē deus ꝓcepit semp in altari coꝛdis nīri ardere
ꝛ in spē ignis plenissime fuit data a. ſſ. aplis. Ignis aūt
semp flāmam dirigit sursum:ꝛ coꝛ nīm est ad modū flam
me ignis:vt ipsa forma eius docea.. ad ipm affectū tuū
dirigere. Ignis semp est in motu ꝛ e maxime actiu':nūq̄
satiat lignis ꝛ cū b incinerat. Sic amoꝛ dei nq̄t Bzeg. in
ome. nunq̄ est ociosus. Opatur em̄ magna.. e. Mouet
em̄ amoꝛ dei ad cogitandū de deo:ꝛ quō possit ei placere
magis ad cogitandū miserias ꝓximoꝝ ꝑ eo. Uñ
q̄ mouet admonēdum eū ad coꝛrigēdū. Unq̄ mouet ad
huiendū sibi ꝛ opandum ꝑ deo. Et cū multa bona fa
nihil sibi vide facere:sꝫ semp appetit maiora facere. ipa
facit hoiem humiliare:recognoscendo defectus suos ꝛ se
eē cinerem. Uñ Abraā ex plenitudine. ſſ. meruisset lo
cutiōem familiarē cū deo dicebat. Loquar ad dñm meum
cū sim puluis ꝛ cinis. Secūdus fructꝰ scz, pcedēs a ꝓ
est gaudiū. ad Ro. xiij. Gaudiū in. ſſ. Uñ generat gaudi
um q̄d idez ē q̄d delectatio cū deo ex ꝓntia vel habitōe rei
amate. Et quāto magis illud amat to maius est gaudi
um. Auarus qui summe amat pecuniā q̄n det. Utiq;
q̄n adipiscitur magnā pecuniā. mulier q̄ multū amat filiū
sicut tristat ex absentia filij:ita multū gaudet ex ꝓntia filij
Qui hꝫ charitatē vtiq; habebit pntes ꝛ eū possidet:q̄
qui manet in charitate in deo manet ꝛ deꝰ in eo. i. Jo. iiij.
Habēdo ergo eū quē summe amat nō pōt nō gaudere:et
sic donū q̄d amat est summū excedēs oē bonū:ꝛ gau
diū eius excedit oē mundanū gaudiū. O q̄ꝑnū ē gau
dium ꝛ ois delectatio mūdi. Gaudiū hypocrite instar pū
cti:q̄ est q̄d indiuisibile. Hypocrita mūdus est qui bon' vi
det ꝛ malus:ꝛ cōiter terminat in tristiciā. puer. xiij. Et
trema gaudij luctus occupat:q̄ ꝓscia mozdens ꝛ pena
sequit. Sed vt dicit Ber. Illud est verū gaudiū q̄ nō de
o deo fac
tria in ho
mine.

Gaudiuꝫ creatura sed de creatoꝛe cōcipit cuius cōparatiōe oē pul
cheꝛrimū fedum:oē dulce amarū:oē quod delectari pōt,mo
lestū. Et istud gaudium de deo tacit hoiem fortiter faci
liter ꝛ ꝑfecte operari,q̄ vt dicit Sap, Delectatio perficit

opus. Et aliq̄n tantū est vt occultari nō possit. vt patet in
Elizabeth q̄ repleta spūsancto:ex gaudio in so q̄d sen
sit:exclamauit voce magna laudando virgine. Et ipa vir
go canticum gaudio exꝑessit. dicens. Exultauit spūs me
us ꝛc. Tertius fructꝰ est pax. Unde in figurā columba
cuius specie appuit. ſſ. sup xp̄m baptizatum:attulit ramū
oliue q̄d est signū pacis ad Noe in arcā. Gene. viij. sine
pace non pōt haberi verū gaudium. Pax ait Augu'. xix.
de ciuitate dei. Dulce nome sed dulcioꝛ res. Omia em̄ cla
mant pacem:ꝛ ꝓmaxime eā desiderat creatura rationalis
Sed pax tpalis quātum exulauerit a mūdo:tu vides:vn
diq; bella fremunt. Et rō est:qz tu non vis hē pacē cum
deo:sꝫ guerrā ꝓpter peccata tua. Peccata vestra inquit
Esaias. diuiserūt inter vos ꝛ deū vestruꝫ. Et ideo tibi au
fert pacē tempoꝛalē. Dimitte peccata:reuertere ad p
tentiā:quere hēre purā cōscientiā:vtamens fit libera a pas
sionibus:et omēs sensus tui sint vnit' in vnū:sci ad cōfoꝛ
mandum te volūtati diuine:ꝛ hēbis verā ꝛ magnā pacez
Quāus em̄ per totū mundū esset pax ꝛ haberes q̄cquid
velles de reb' tempoꝛalib':si nō hēres deū per gratiaꝫ ad
huc nō haberes pacē ꝛ quietem. brūs Augu. Omnia sunt
aspera ꝛ tu solus es requies ꝛ ingētū est coꝛ nostrū donec
reqescat in te. nsequēter spūssanct' oꝛdinat coꝛ ꝛ ani
mum tuū in se alios tres fructꝰ. Est ergo quarta pa
cētia per quā anim' dirigit in aduersis. de q̄. dī. Inj. om
nes. Cū spūssanctus coꝛdi infundit:coꝛ fidele ad ꝓuden
tiam ꝛ cōstantiā dilatat. In patientia vestra possidebitis
aias vestras. ait xps Lu. xxi. Nam sine patiētia aiam non
habes in libertate sed seruā tristiciē. Ꝓinceps apōꝛ
tpe passionis sit ita debilis ꝛ incōstans q̄ ad ce ancil
le negauit:ꝛ socij sui relicto magꝛo fugerūt: sed post ad
uentū spūssancti ita firmati sunt in patiētia q̄ flagellati i
carcere cōminati de morte ꝓpter ꝓdicatiōem nō dimit
tebant illā:ꝛ nō solū nō ꝛristabant de illis aduerb. Sꝫ ibāt
apli gaudentes ōspectu cōcilij ꝛc. Act. v. O q̄ neces
saria q̄ vtilis ē ista patia. Hoc in li. dyalo. dicit q̄ est mai
patiētia q̄ facere miracula ꝛ ellere demones. Et rō ē
q'. in faciendis miraculis hō nil ponit de suo. sꝫ deus opa
tur vtens hoie vt instro:sed in patiētia opꝛq; ponas ō tuo
q̄ dispo.. coꝛ tuū ad patiendū ꝛ nō mundū in aduer
sis:ita q̄ rō absoꝛbeat. Per miracula solū facta nullus in
greditur padisum ꝛ cōe est illud bonis ꝛ malis:sꝫ patia te
ducit a.. triā. q̄ miracula mouent hoies ad admiratōez
q̄ patiam etiā ad imitatione. Quō cognoscis tu si vegetē
plena vel vacua vino. q̄ bē videlꝫ qz si pcutiēdo digitis re
sonat vacuū cog.. cis si rumoꝛe nō facit plenā intelligis
Si q̄n ex ꝓtactu tribulationū tu sonas murmur.. o:ꝙue
rendo:blasꝑhemādo:ꝓristādo:oñdis te vacuū vino spūs
diuini:sꝫ q̄n patiēs es plen' es Quint' fructꝰ q̄ quez sir
mat' aius in diutina ꝓpressione tribulatōis:ꝛ dilatāe ꝓ
miꝰ. Dicit longanimitas. ij. ad Coꝛ. vi. Exhibeam' nos
tipos sicut dei ministros in lōganimitate:ꝛ postea i. ſſ.
sicut expiciutia docet q̄n q.. det sibi patam aliquā ma
gnā tribulatōem si modicū e.. ratura disponi ad su
stinēdum ex breuitate tpis sel.. ꝓfortans. Sz si dīs hēret
tolerare aim' incipit deficere.. cōsideꝛ ōe diuꝛnita
tis. Sili' q̄n q̄s ex magno labo.. sibi ꝓponto alicui' artis
attendit subito sibi cōferri magnū lucrū:vigoreſcit anim'
ad laboꝛē ꝓpter subitu' ꝓmium. Sz si ꝓmitteret inde ad
multos ānos ꝓmiū: cū multo tedio si poneret ad illū ꝛ vix
cōpleret. sic ad ꝓpositū. Cū nsidera.. im' fidelis q̄
opꝛ eū multa aduersa pati:nō semel vl' p anim̄ sed ꝙ totuꝫ
vite sue tpis:ꝛ deficiente vna succedit alia. Ac etiā qz labor
est magnus ad ielunandū:orandū:eleemosynas dandum
alia mandata seruādū:nec post reddit merces subito:sed
in fine vite:e.. ta dilatōe anim' q̄si deficit ꝛ vix ponit se
ad ista. Sz spiri.. anctus ꝑ longanimitatē facit eum fir
mū ne deficiat:ꝛ hoc cōsiderādo breuitatē totius vite hu
mane:q̄ si sit centū annoꝝ:est vt vn' dies respectu alteri'

De effecti
bus chari
tatis.

De longa
nimitate
put fru-
ctus spūs

Universidad de Deusto
Biblioteca

vite. Attendēdo etiā q̄ interea semp̄ pōt lucrari. ⁊ multū spūaliter: ⁊ q̄ sic beneplacitū est deo. cui rō naturalis dilectat vt sit subditus. q̄plures etiaz ꝓsolatiōes administrat hic inter labores. pñs. Scōm multitudinē doloꝝ meoꝝ in corde meo ⁊c. Quā longanimis fuit symeon plen⁹ spiritusctō ad xp̄m expectandu⁹ ⁊ tandē obtinuit qđ voluit obtinere. Sextus fruct⁹ dicit bonitas. pñs. Spūs tu⁹ bonus deducet me in terrā rectā. Dicit bon⁹ spūs: nō solū: q̄ bonus est in se p essentiā: ꝑ q̄ bonitatē p̄stat. Hec bonitas ꝑm glo. est q̄dā dulcedo animi q̄ q̄s delectat in bono. Et q̄ p̄mū bonū hoīs est vītus. bonū intellect⁹ sine cuius cognitiōe nō pōt amari bonū. ió ꝓmaxime delectat vere bonus insermonib⁹ scripturaꝝ q̄ a spūsancto sunt inspirate iuꝑ illō ꝑe. Spūsctō inspirati locuti sunt scti dei homies Vñ de p̄mis fidelib⁹ vere bonis post receptionez spūsctī ḋ. q̄ erāt quotidie pseuerātes in doctrina apl̄oꝝ. ⁊ cōicatione fractiōe panis. Act. ij. Per istaz ergo bonitatem amat ꝺ oēs vtutes ⁊ laboraz ꝑ eis hñdis. Afficit ad oēs diligēs bonū spūale ꝺbonū tpale oim. Nescit malū ꝺ alio cogitare vl̄ intendere. Sz sicut bonū est sui diffusiuū: vt dicit Dionys. ita talis affectat oibus ꝑdesse. Per alios tres ordinat q̄s ad primū. Est ḡ septim⁹ benignitas. Sap. j. Benign⁹ est spūs sa pie: q̄. s. benignos facit. Dicit aūt benignitas q̄si bona igneitas, ꝙtinet hn..b. Tho. ad exec..one: vt. s. nō solū velit bonuz primo: ⁊ vt faciat ꝑ poste. Bon⁹ ignis ꝺz q̄ a lōge calefacit: ita benign⁹ nō solū ꝓ pinquis: ⁊ etiā extraneis subuenit. j. pe. iij. Unusq̄sq̄ p̄ut accepit grām. s. a spūsctō in alteruꝝ illā administrantes. Si hēs noticiā de deo ⁊ ꝑceptis suis insi..e primuz Si hēs bona tpalia panē ⁊ vinū ⁊ hmōi sl..ueni paupib⁹ si es medicus: si aduocatus ⁊ hmōi: subueni de tua arte i dīgētibus. ⁊ ꝺ cū benignitate locutiōis ⁊ hmōi. Sic paulus plen⁹ spūsctō oibus benigne subueniebat discurrens ꝑ orbē docens indoctos manib⁹ laboraās ꝑ sui ⁊ sociozuz sustētatiōe: elemosynas, pcuras ⁊ poꝛ..s in hierlin infirmoꝝ sanās ⁊c. Octauus est mansuetudo q̄ in ꝺ differt a patiētia sup̄adicta: q̄. s. il.. refrenat passiones tristicie. ne rō suffocet. ista passiones ire ne vindicet se de iniurijs, pri ḟm. b. Tho. Ḟacit ḡ hec supportare defect⁹ primi vt non tu bet. Et cū illi tidiqeat supportari ꝺz ⁊ ipe illos supportare. Sap. viij. ḋ: q̄ spūs sapie est human⁹: q̄. s. facit humanū. i. māsuetū. apus. Scruū dei ..z mansuetū esse ad oēs p̄cipue ꝺ debēt hre plati: nō quā..o..ic..t vitia: ⁊ cū māsuetudine. Vñ moyses de cuius spū fuit datum: lxx senioꝛib⁹ adiunctis sibi ad regendū: scribit q̄ erat mitissim⁹ p oia. Non⁹ est fides. ⁊ sumit ꝑ fidelitatē ḟm Tho. ḟm illu.. qđ dicit. xxiij. q. j. Ḟides etiā q̄n hoīs ꝓmittitur seruāda est. ⁊ si ipe seruat. Dz q̄s ee fidelis p̄mo: vt. s. nō decipiat p mendacia: fraudes frangendo ꝓmissa ⁊ hmōi Pōt. ēt simi ꝑ certitudie qđā credēdoꝛ ḟm gl. ⁊ ñ ē ad ꝑ positū. Per alia tria abbzeuiādo ordinat q̄s q̄d coꝛ⁹. Est ḡ decim⁹ modestia q̄ bz refrenare coꝛ⁹ ꝙtum ad sensus exteriozes: vt vestitū. Job .. spūs eius ornauit celos. i. ..n ctos .. facit p modestit .. e ꝺse. di. v. fucare. Hic applica de ornatu sup̄fluo ⁊ hmoi. Undecimus est cōtinētia sumendo largē ꝯtinentia ḟm. b. Tho. ij. ij. Sic cōprehēdit abstinētiam. Spūsanc.. .. ur sanson irruēs tenendo mādibulaz asini vicit philistēos mlios occidēdo. sic spūsanctus tenēdo freno seu manu ꝯtinentie gulā signate i maxilla asini vincit hostes spūales. Exēplum etiaz de Jobe bap. q̄ repleꝛ⁹ spūsancto ex vtero fecit magnā abstinentiā vt ꝑz Matth. iij. Duodecim⁹ est castitas. ⁊. se abstinere ab oi delectatiōe venerea illicita. Lucia dixit. Caste viuere tēplū sunt spūsancti. Vñ ⁊ dauid cognoscēs se amisisse spūsctm ꝑ adulteriū cōmissum petēs sibi restitui ꝑ veraz pniam ⁊ ꝓpositū castitatis dicebat ꝑs. l.. oz mūdu⁹ crea in me deus ⁊ spm rectuz ⁊c. Pōt et.. dici ḟm. be. Tho. q̄ castitas importet ab oi delectatiōe venerea illicita abstinentiam, Continentia etiā a licita; vt a matrimonio ꝑ viduitatem ⁊ virginitatem ⁊c.

De bonitate ꝑt fructꝰ spiritus.

De benignitate ⁊ vii dicit.

De mansuetudine ꝑt fructus spūs

De fidelitate ⁊ ꝑt fructus spūs

De modestia vt fructus spūs

De ꝯtinētia ꝓout fructus, spūs,

De castitate ꝑt fructꝰ spiritus,

Titulus. VI. De charitate

(De eadem virtute theologica. Lapl'm I

Hnc manent fides

Quare fides spes ⁊ charitas dicunt theologice

n spes ⁊ charitas tria hec. maioꝛ autē hoꝝ est charitas ait apl's. j. ad Coꝛ. xiij. Hec q̄dem vtutes dicunt theologice: q̄ hñt deū ꝑ obiecto. ⁊ ió nobiliozes ⁊ ꝑfectiozes oib⁹ alijs: ⁊ mozalib⁹ ⁊ intellectualib⁹: a. etiā donis spūsancti. quaꝝ noticiā nō habuerūt pbi infideles. ⁊ ió de ipsis nō tractauerūt. Nā etsi aliq̄n nominēt fidē spē ⁊ charitatē nō sumūt eodē mō eas sicut scti theologi: ⁊ charitatē appellāt amicitiā vtutē moralē. Spem passionē vl̄ fiduciā ptē fortitudinis. Fidē vl̄ fidelitatē vl̄ habitū intellectualē q̄ .. assentit: ⁊ firmiter inheret his q̄ nō vident: sicut q̄libet etiā infideles credēs patrem suū ee talē. ⁊ ḟm ꝺ hz fidē. Oium aūt excellētissima etiā theologica: est charitas. ⁊ ió ab ea inchoet tractat⁹

De diffinitiōe charitatis ⁊ amoꝛis ⁊ dilectiōis ⁊ ꝯparatiōe ad inuicē.

Est aūt ḟia int̄ amoꝛē: beniuolētiā: amicitiā: charitatē: ⁊ dilectionē. Nā amoꝛ est q̄d ḡnale ad oēm amoꝛē licitū: ⁊ illicitū. ⁊ ꝑt est passio est cōis nobis ⁊ bruꝭ. Et q̄n sic aliq̄d amam⁹: vt rei amate nō velim⁹ bonuz: ⁊ ipm̄ bonū rei velim⁹ nob⁹ sic dicim⁹ amare vinū: equū: ⁊ hmōi. ⁊ nō ꝺz amoꝛ amicitie: ⁊ amoꝛ ꝓcupie. Sz q̄n aliq̄d amam⁹ vt ei bonū velim⁹ ꝺz amoꝛ beniuolētie. ⁊ ꝑm. viij. ethi. Vñ beniuolētia ipoꝛtat amoꝛē ꝓcedentē ex volūtate rōnali. Nō sufficit aūt beniuolētia ad rōnem amicitie: ⁊ req̄rit q̄dā mutua amatio: q̄ amic⁹ est amico amic⁹. Beniuolētia aūt ipoꝛtat solā amationē vni⁹ ad alteꝝ. etiā si ille nō amet q̄ amat. Talis mutua beniuolētia amicitie fundat sup aliqua cōicatōe. Charitas aūt est amoꝛ fundat⁹ sup cōicatione supne beatitudinis. Cū eni sit aliq̄ cōicatio hoīs ad deū. ḟm quā nob⁹ sua bītudinē cōicat. de q̄ cōicatione dicit. j. Coꝛ. j. Ḟidelis de⁹ ꝑ quē vocati estis in societatē filij ei⁹. Opz aliquā amicitiā sup hac cōicatiōe fundari. Et hec amicitia ꝺz charitas. Dilectio aūt ꝺz actꝰ ipsi⁹ charitat⁹ q̄ est habit⁹ q̄dā. ⁊ sic charitas est quedā amicitia nō q̄ncumq̄: ⁊ hoīs ad deū. Est ḡ ḋria int̄ amicitiā ⁊ charitatem q̄ amicitia fundat sup honestate vtutū. Charitas sup bonitate diuina. Et cū sit q̄dam habitus actus eius p̄im⁹ ⁊ p̄ncipalis est dilectio. Hec tñ noia aliq̄n sumunt vnum ꝑ altero large. Et nota q̄ ꝙuis amicitia honesti habeat ad virtuosuz. ⁊ charitas sit maxime amicitia fundata sup re honesta. Nō obstat q̄ ex charitate diligam⁹ etiā pctōres. Nam amicitia honesti habet ad vtuosuz ꝛcut ad p̄ncipalem ꝙsonā. Sed tñ respectu ei⁹ .. aliqunt etiā attingētes: ex si sint pctōres. ⁊ etiā q̄ nos offenderēt si attinerēt ad amicum. ⁊ ꝺ nō respectu ipoꝛ: ⁊ respectu amici nr̄i ad quē illi pertinēt vt res sue. Sic pctōres ⁊ inimicos debem⁹ ex charitate diligere in q̄tū sunt creature ipius dei ad quem ꝓpiar̄ amicitia charitas. Ite no. q̄ ē triplex charitas essentialis: p̄sonal: ⁊ vtualis. Prima est deꝰ trinitas. Dicit. xxxj. In charitate ꝑpetua dilexi te ait dñs. in hymno trinitat⁹. Tu charitas: tu puritas ⁊c. Charitas aūt dei nō est accidēs sicut in nobis: ⁊ est ipa essentia dei. Nam ḟm Boe. Accidēs translatū in deū. trāsit in subam. nihil eñ est in deo accidētale. Charitas ꝙsonalis est spūsctūs. de quo dicit. j. Joh. iiij. Deus charitas est ⁊c. qđ exponit. ḃ. Aug. de spūsancto. Dicit aūt spūsanct⁹ charitas ꝑꝑ appꝛopꝛiationē: q̄. ꝑcedit ꝑ modū amoris. Vñ Bꝛe. dicit. Ipse spūsctūs amoꝛ ē. ⁊ Hiero. Spūsctūs est amoꝛ patris in filiū ⁊ filij in patrē. nō tñ accidēs sicut amoꝛ noster. Sz de ꝺ dicet. j. Charitas vtualis est amoꝛ creature in creatoꝛe ḡra formatus. de qua ad Ro. v. dicit. Charitas dei diffusa est in coꝛdib⁹ nostris ꝑ spm̄ sctm̄. nō q̄ magis dic̄t nobis a spūsancto q̄ a patre ⁊ filio cū inseparabilia sunt opa trinitatis. s. ꝙsonaꝝ diuinaꝝ abeꝛra: vt de ꝙse. di. iiij. oēs. Sed q̄ gratis .. ⁊ ex amoꝛe, ideo magis attri

De charitate virtute theologica Cap. I

buitur spūisancto q̄ dicit amoꝛ. Et dicit dilectio quasi dei electio. Charitas quasi chareitas vl̄ chara vnitas.

§. I. De charitate que est in

De charitate. vtrū q̄d sit creatum vel increatum.

creatura q̄d sit. vtrū aliq̄d creatū vl̄ increatū. Ꝓo huiꝰ declaratōe ꝺt. b. Tho. ij. ij. q. xxiij. ar. ij. q̄ mgr̄ sen. in. j. li. di. xvij. p totū. scrutat hāc materiā. Et ponit q̄ charitas nō est aliq̄d creatū in aia: ⁊ est ipe spūsctūs mētē inhabitās. nec ē sua intētio q̄ iste mot⁹ dilectiōis q̄ deū diligim⁹ fit ipe spūsanct⁹: ⁊ q̄ iste mot⁹ dilectiōis elicit a ipūsctō immediate ⁊ nō mediāte aliq̄ habitu sicut a spūsctō sūt alij act⁹ vtuosi mediātib⁹ habitib⁹ aliaꝝ vt..ū: puta spei: fidei ⁊ hmōi. Hoc aūt dicebat ꝑpter excellētia charitat⁹. Sed ḟs q̄s recte ꝓsideret ꝺ magi redūdat in detrimētū charitatis Nō eni ita ꝓcedit a spūsctō mouēte hūanā mētē q̄ humana mēs ⁊ mota tm̄. ⁊ nō sit p̄ncipiū hmōi mot⁹ aliq̄ mō: sicut cū aliq̄ coꝛp⁹ n..ueꝰ ab exteriozi mouēte. Hoc enim eēt ꝓ rōnem volūtarij: cui⁹ opz p̄ncipiū in ipo ee. vñ seq̄ret q̄ diligere nō eēt volūtariū qđ implicat ꝓdictionē cū amoꝛ de sui rōne ipoꝛtet q̄ sit act⁹ voluntatis. Silr etiam nō pōt dici q̄ sic moueat spūsanct⁹ ad actū diligēdi voluntatē: sicut mouet inst̄m. q̄ et si sit inst̄m p̄ncipium actus tm̄ nō est in ipo agere vl̄ nō agere. Sic etiaz rollereꝰ rō voluntarij ⁊ excluderet rō meriti cū tm̄ charitas sit radix merēdi. Sed opz q̄ sic voluntas moueat ad actū diligendi q̄ etiā sit efficiēs hūc actū. Nullus aūt act⁹ ꝑfecte ꝓducit ab aliq̄ potentia actiua: nisi sit ei cōnaturalis ꝑ aliquā formā que ē p̄ncipiū illi⁹ actiōis. vñ deus q̄ oia mouet ad debitos fines singulis rebus indidit formas ꝑ q̄s inclinant ad fines sibi ꝑstitutos. Et ió ḟm ḋ dispōit oia sua suiter: vt .. Sap. viij. Manifestū est aūt q̄ act⁹ charitat⁹ seq̄t ad⁹ excedit naturā potētie volūtat⁹ nisi ḡ aliq̄ forma supadderet naturali potētie ꝑ quā inclinaret ad dilectionis actū ḟm ḋ eēt actus iste imꝑfectioꝛ actib⁹ naturalib⁹: ⁊ actib⁹ aliaꝝ virtutū: nec eēt facilis ⁊ delectabilis: qđ ꝑz esse falsum: q̄ nulla virtus hz tantā inclinationē ad suū actum sicut charitas: nec aliq̄ ita delectabil⁹ operatur. vnde maxime necesse est q̄ ad actū charitat⁹ existat in nob⁹ aliqua supnaturalis forma supaddita potētie naturali. inclinans ipam ad charitat⁹ actū ⁊ faciens eā ꝓmpte ⁊ delectabil⁹ operā. Et sic opi. magr̄i. sen. in hoc coꝛrecte reprobatur. Nec obstat si dicat nil creatū est infinite virtutis: sed charitas .. infinite vtutis: q̄ aiam hoīs ꝓducit ad bonū infinitū. ḡ est quid increatū. nam charitas operatur formaliter ꝓdu..ēdo ad deū. efficacia aūt forme est ḟm virtutem agētis q̄ induc.. formā. ⁊ ió charit⁹ in ꝺ q̄ facit effectū infinitū dū ꝓiungit deo aiam iustificādo. ex ḃ demōstrat i finitatē diuine vtutis q̄ est charitatis actoꝛ. Idem ponit glo. in decre. de pe. di. ij. charitas est. dicēs q̄ charitas ē habitus mētis. ⁊ ꝑ ḟns aliquid creatum in aia.

§. II. De charitate q̄ est vir

De excellentia charitatis ⁊ qđ ꝯtinet spūs.

tus ⁊ spūalis ⁊ vna ⁊ excellentissim.. dim. Primū sic ꝓbat Tho. vbi. s. ar. iij. Humani act⁹ bonitatē hꝫ ḟm q̄ regulant debita regla ⁊ mēsura. Et ió vtus q̄ est p̄ncipiū oim bonoꝝ actuū hoīs ꝓfitit in attingēdo regulā bonoꝝ actuum humanoꝝ. Duplex est aūt hec regula. Prima deꝰ. Secunda rō humana. Sicut ḡ virtus moralis diffinit ꝑ ꝺ q̄ est ḟm rōnem rectā ḟm pḟm. ij. ethi. Ita etiā attingere deum ꝓstituit rōnez vtutis: sicut est de fide ⁊ spe. q̄ ..nt deū p obiecto. Cū ḡ charitas attingit deū: q̄ nos ꝓiungit deo ꝑz q̄ fit vt. vñ. ḃ. Aug. de moꝛib⁹ eccle. Charitas est vt q̄ cū rectissima nr̄a affectiōe ꝓiungit nos deo. Nec obstat q̄ vtus dicit ee q̄ltas seu accidēs. ⁊ accidēs est inferi⁹ ⁊ indigni⁹ subiecto. ⁊ charitas est nobil⁹ aia in q̄ est: q̄. ꝺ est vez de accidēte q̄ causat ex p̄ncipijs sui subie..i. Secus aūt est de accidēte causato ex ꝑticipatiōe alicui⁹ nature ꝛpioꝛis: q̄ illud est di..i⁹ subiecto suo inq̄tū est filius do quedā nature ꝛpioꝛis, ⁊ ꝺ mō charitas ē dignioꝛ aia inq̄tum est q̄dam ꝑticipatio spūssancti. Scōm. s. q̄ sit vtus spālis ꝑz ex ḃ q̄ cōnumerat alijs vturibus spālibus ab apl̄o ibi. Nunc manēt fides spes ⁊ charit⁹. q̄ etiaz sic ꝓbat. b. Tho. vbi. s. ar. iiij. Q̄z actus ⁊ habit⁹ specificant ꝑ obiecta. Obiectū aūt ꝓpriū amoris est bonum. Et ió vbi est spālis rō boni opz q̄ fit spālis habit⁹ virtutis. Bonū aūt diuinū inq̄tum est obiectū beatitudinis hz spālem rōnez boni. ⁊ ió amoꝛ charitat⁹ qui est charitas ē spālis amoꝛ ⁊ charitas ꝓnter spālis vtus. Nec obstat q̄ charitas ponat a Hiero. in diffinitiōe vtutis in gñali dicēte. q̄ vtus est charitas q̄ diligit deus ⁊ primus. nā dicit charitas ois vtus. nō q̄ essentialr̄ sit ois virtus. ḃ q̄z aliq̄a⁹ ab ea dependēt oēs vtutes. s. cū fine ea nulla ḟt vera vtus

Tertiū. s. q̄ vna sit tm̄ virtus charitatis. sic ꝓbat Tho. vbi. s. ar. v. Charitas est quedā amicitia hois ad deū. Diuerse aūt amicitiaꝝ spes accipiunt: vl̄ ḟm diuersitatē vnis. Et ḟm ḃ ponunt tres spes. s. amicitia delectabilis: ⁊ amicitia vtilis: ⁊ amicitia honesti. Uel ḟm diuersitatē cōiationū in q̄bus amicitie fundant. sicut alia est spes ꝓsanguineoꝝ: alia ꝓciuiū: alia ꝑegrinatiū: quaꝝ ꝓma fundat sup cōicatiōe naturali: alie sup cōicatioe culti vl̄ pegrinationis: vt ꝑz ꝑ pḟm. viij. ethi. Neutro aūt istoꝝ modoꝝ charitas pōt dici in plā. nā charitas finis est vn⁹. s. diuina bonitas. ⁊ ꝺ est vna cōicatio eterne bītudinis sup quā hec amicitia fundat. Vñ sequit q̄ charitas sit simpl⁹ vna vtus nō distincta in plures. Nec obstat q̄ habitus vt dicū est distinguunt ex ob̄jecta: ⁊ obiecta charitat⁹ sūt duo s. deus ⁊ primus. Nā ḃ est vez q̄n obiecta ꝑ equo distinguunt: ⁊ ḃ. ⁊ primus nō ex equo sunt obiecta charitatis nam ꝓpriū ⁊ ꝓncipale obiectū charitatis est deꝰ primus aūt ꝓpter deū ex charitate dei diligit. deus aūt .. pter se ipm̄: vñ vna sola rō diligēdi attendit in charitate ꝓncipaliter. s. diuina bonitas q̄ est eius suba. Alie aūt rōnes ad diligendū inducētes: vl̄ debitū dilectiōis faciētes sunt secundarie ⁊ ꝓsequentes ex ꝓma.

§. III. De diffinitiōe seu de=

De diffinitione charitatis.

scriptione charitatis magr̄ in.. j. sen. di. xxvij. sic diffinit Charitas est dilectō. i. amoꝛ ḟm rōnez q̄ diligit deꝰ, ꝓpter seipm̄: ⁊ ꝓrim⁹ ꝓpter deū vl̄ in deo. Ꝓsequ in li. de vita cōtēplatiua sic eā pulcherrime describit Charitas vt mihi videt est recta volūtas ab oibus terrenis ꝓfectus aūsa: iuncta deo insepab.. ⁊ igne quodā spūssancti a quo est. ⁊ ad quē refo.. ⁊ incēsa: inq̄nameti ois extranea corruptiōis nescia: nulli vitio mutabilitatis obnoxia sup oia q̄ carnal⁹ diligunt excelsa. affectionū oium potentissima: diuine ꝓtemplatiōis auida: in oib⁹ sp̄ inuicta: suma actionū bonaꝝ: salus moꝛū: finis celestiū ꝑceptoꝝ: moꝛis criminū: vita vtutum: vtus pugnantiū: palma victoꝝ: arma sanctaꝝ: mētiū cā meritoꝝ bonoꝝ: ꝑmiū ꝑfectoꝝ: sine qua null⁹ vnq̄ deo placuit: cui q̄ aliquis peccare nō pōt: fructuosa in penitentib⁹. leta i. ꝑficientib⁹: gloꝛiosa in ꝑseuerātib⁹: victoꝛiosa in martyrib⁹: opposita in oib⁹: oino finalis ex q̄ q̄cūd est boni opis viuet. hec oia. de pe. di. ij. cha.. .. ē. vbi ꝺt gl. ⁊ ḃn q̄ hec ē ꝑdicatio ꝑ cām. sicut cū ꝺz. D.. fortitudo nostra. ⁊ patiētia ⁊ spes nostra: q̄. s. est cā fortitudinis ⁊ patētie .. spei nostre: sic dicitur charitas eē oīs ista: q̄ cō..sat ista. Causat eni rectam voluntatē. Et loquit de charitate ꝑfecta q̄ terrena ꝓtenit. Dicit aūt iuncta deo inseparabiliter: q̄ non de facili separat. Inq̄namenti extranea. s. moralis ꝑcti Salus moꝛum. i. salutiferos faciens moꝛes. finis ꝓceptoꝝ. i. cōsummatio: summa actionum .. onarum. i. perfectissima ⁊c.

§. IIII. De excellēcia charis:

tatis. No. qđ .. t apl⁹. j. Coꝛ. xij (post dona plā spūalia enumerata) Adhu.. excellentioꝛē viā vobis demōstro. vbi totum sequens caplm. xiij. ponit in cōmendationē charitatis: sic ipsum terminat maioꝛ hoꝝ est charitas,

Qd̃ maior est omnib⁹ dōis oñdit in q̃ttuor.

Circa qd̃ sciendum φ charitas est maior omnibus dōis spūalibus in q̃ttuor vt ibi ostēdit. Prio in necessitate. Scdo in o[pe]rositate. Tertio in durabilitate. Quarto in dignitate vel nobilitate. Prio igit charitas est magis necessaria ad salutē. Naz alia dona spūalia sine ipsa [ni]hil valēt ad salutē: ⁊ ipa sufficit ad salutē sine pluribus ex eis. Uñ ponit apl's grām p̄dicatiōis eminentē de diuinis. ⁊ hec est lingua angelica. vel de naturalib⁹ ⁊ moralibus: ⁊ hec est lingua humana: aut delectantē. ⁊ hec est humana: aut intrinsec⁹ mouentē ad bonū: ⁊ hec est angelica ibi si liguis ⁊c. Ponit pphiam. i. p̄cognitionē futuroꝝ contingētiū vl' occultaꝝ reꝝ p̄ntiū vel p̄teritaꝝ. Et si nouerīz oia mysteria [i.] occulta secreta scripturaꝝ sacraꝝ: ⁊ omnez sciam vt natu[r]alē rōnalē ⁊ moralē. Itē ponit opationem miraculoꝝ: ibi: si habuero oēm fidez ⁊c. Elemosynarum lar[gi]tionē: ibi: si distribuero. Martyriū: si tradidero corpus ⁊c. Oia ista magna dona dei dicit. ⁊ tñ sine charitate nil p̄desse. s. ad vitā eternā. Qd̃ aūt sine charitate nō possit eē a[liq]ua v[ir]t⁹: sic p̄bat btūs tho. ij. ij. q. xxiij. ar. vij. Uirtus ordinat ad bonū: bonū aūt p̄ncipal'r est finis. Nā ea q̃ sūt ad finē nō dicūtur bona: nisi in ordine ad finē. Sic aū[t d]uplex est finis: vn⁹ vltim⁹ ali⁹ p̄xim⁹. Ita duplex est bonū: vnū qd̃ est p̄ncipale bonū hois. s. deo frui. ſm illud ps. lxxij. Mihi adherere deo bonū ē. [Et a]d h' ordiat hō p charitatē. Bonū aūt scdariū ⁊ q̃si p̄ticulare hois p̄t eē duplex: vnū q̃dē qd̃ est vere bonū: vtpote ordiabile q̃tum est in se ad p̄ncipale bonū qd̃ est vltim⁹ finis. Aliud aūt est bonū apparēs ⁊ nō verum: q: abducit a finali bono. Sic igit pz φ virt⁹ vera est simpl'r illa q̃ ordinat ad p̄ncipale bonū hois: sicut etiā phs dicit. viij. ethi. φ v[ir]tus [e]st dispositio p̄fecti [a]d optimū: ⁊ sic nulla vera v̄tus p̄t eē sine charitate. Sz si accipiatur v̄tus ſm φ est in ordine ad aliquē finē p̄ticularē. sic p̄t eē aliq̃ virt⁹ sine charitate: inq̃tum ordinat ad aliqd̃ p̄ticulare bonū. Illd̃ aūt bonū p̄ticulare si sit veꝝ bonū: pura ɔseruatio ciuitatis vel aliquid hmōi. erit q̃d ē vera virt⁹: sz imp̄fecta: si nō ref[er]at ad finale. ⁊ p̄fectū bonū. s. deū: ⁊ sic sumit cū d: φ v̄tutib⁹ romani meruerit iperiū. xxvij. q. ij. sic [su]pe. §. ex hiſ. Cū tñ eēnt ifideles ⁊ sine charitate. Si aūt illud particulare bonū non sit verū bonū sed apparēs virt⁹ q̃ ordinat ad illud. non esset vera virtus: sed fa[lsa] habens similitudinē virtu[ti]s: sicut nō est vera virtus [p]anti[e] auaroꝝ qua se cohibent ab esu sumptuosarum reꝝ ne expendant. Et fa[lsa] fortitudo qua multi mortis pericula subeūt p̄pter lucru. Item [sm] btm̄ Tho. vbi. s̄. Actus alicui⁹ carentis charitate p̄t esse duplex. Uno mō ſm hoc φ charitate caret. i. ſm pctm̄ aliqd̃ in quo est: vt infidelitate ⁊ hmōi. Sic [se]mp est act⁹ malus [e]t peccati. Alio modo nō ſm id qd̃ charitate caret: sz ſm aliqd̃ donū dei: vt fidē: spem: vl' etiā bonū nature: sicut in fidelis: vel etiā fidelis: sed mal⁹ cū dat elemosynā ex compassiōe ad pauperem: ⁊ huiusmodi: ⁊ talis actus non est mal⁹: sz bon⁹ ex gñe vnde etsi nō est meritorius: q: extra charitatē non tñ dignus pe[na]: sed aliquo bono tēporal[i]. Sic ergo simpl'r nulla est [vera] virt⁹: nec aliq̃s actus v̄tuosus [sine] charitate. Et [pp]ter h' dicit Prosper de pe. di. ij. φ charitas d: via ab ap[osto]lo: q: sicut sine via nō possunt hoies ambula[re]: sic sine charitate p̄nt hoies errare nō ad patriā ire. Scdo charit[as] est [m]aior i operiositate. Oia eñ bona opera a charitate p̄cedūt. Uñ btūs greg. Non p̄t ramus p̄ferre fructū boni opis nisi māserit in radice charitatis. Uñ ipa cōparatur igni q̃ maxime est actiuus Lu. xij. ait xp̄u[s] Ignē ve[ni] mittere in terrā: ⁊ q̃d volo nisi vt ardeat. Et spūssanctus apparuit sup apostolos in linguis igneis. Actuū. ij. Hec est figurata p ignez quem de⁹ mādauit in altari semp ardere: q: in corde semp debz eē charitatis feruor: sed ⁊ cor nostrum ad modum flamme ignis formatum est. Augu. de pe. dist[in]. ij. Si sermo me⁹ inuenerit in vobis aliquā scintillā gra[t]uiti amoris ipsam inflate: ad augendam ipsam vos prouocate: vt cum creuerit et dignissimam flammam fecerit omnium cupiditatum ligna consumat.

De charitate φ sine ea nl'la p̄t eē vera virtus

De charitate φ est maior oibus v̄tutibus.

Qd̃ autez ab ipa p̄cedant omnia bona opa ⁊ caueant mala: oñdit aplus p exēpla in q̃busdam dicēs. Charitas patiēs est: benigna est ⁊c. vbi ponūtur. xv. gradus operū. Et idē p̄t dici de aliis opib⁹. Pro cuius declaratiōe dicit. b. Tho. vbi supra. φ virt⁹ vel ars ad quā p̄tinet finis vltim⁹: imperat v̄tutib⁹ vel artibus ad quas p̄tinēt alij fines secūdarij. sicut ars militaris imperat equestri: q: equestris ordinat ad militarē. Cū igit charitas ord[in]et hoiem ad vltimū finē hūane vite. s. ad beatitudinē p̄fectā: ideo extēdit se ad act⁹ tot⁹ hūane vite per modū iperij: nō a[utem] q̃si eliciens actus oēs v̄tutū. Itē ſm btm̄ amb. d: charitas forma ⁊ mater v̄tutū: qd̃ ſm beatū tho. nō est intelligēdūz φ sit forma exēplariter: nec etiā essentialiter: sz magis effectiue: inq̃tū. s. inducit ad opa seu imperat aliis actib⁹ v̄tutū: sicut forma est p̄ncipiū opandi. Cōparat etiā radici ex fundam[ento] inq̃tum virtutes oēs ex ea sustētāt ⁊ nutriūtur: ⁊ nō ſm rōnē cāe material'. Aplus ad eph. iij. In charitate radicati ⁊ fundati de pe. di. ij. Or radix oium bonoꝝ est charitas: ⁊ radix omnium maloꝝ est cupiditas nisi fuerit vna euulsa nō p̄t alia plātari. Et cū d: φ oia credit intelligit credēda: ⁊ sperat sperāda ⁊ nō al's. Tertio charitas est maior duratiōe qd̃ notat apl's. i. Cor. xiij. dicēs. Charitas nūq̃ excidit. Qd̃ p̄t exponi tripl'r. Primo: q: nūq̃ cadit in pctm̄ mortale: qd̃ est verū ɔiunctiz dū scz q̃s p̄manet in charitate. Et p̄t intelligi dictū greg. d pe. di. ij. Fortis est vt mors dilectio: q: mētez quā semel ceperit [a] dilectōe mūdi fundit⁹ extinguit. Scdo modo de p̄fecta charitate ɔfirmata: sicut habuerūt apl'i p aduentū spūssancti: ⁊ sanctificati in vtero q̃ tñ paucissimis ɔfert. Tertio ⁊ p̄prie q̃tū ad act[um s]uū q̃ et post mortem nō deficit sed p̄ficit: nō sic de aliis donis dei ⁊ virtutib⁹. Nam vt ibi scribit apl's: donū linguaꝝ ibi cessabit: quia anime nō loquūtur vocal'r. Corpa āt glorificata vtiq3 loquētur laudes diuinas: sed non sicut nunc scilz ex aspiratione ⁊ respiratione seu repcussione aeris q: aer ibi non erit: sed alio modo ex vno idiomate. Prophetie oino cessabunt. Scien[tia] acquisita destruet: nō quātū ad habitū: sed quantū ad modū sciēdi q̃ nō erit p discursum ratiōis: vt nūc. Fides ⁊ spes ex toto cessabūt: v̄tutes morales ibi remanebunt quātum ad habitum: sed nō q̃tum ad eundē actū: q: nō sunt ibi pericl'a mortis. ⁊ delectabilia ciboꝝ ⁊ venere[oꝝ] q̃ sunt materia ipaꝝ vir[tut]ū. Charitas vo nūq̃ excidit: q: cum icipit hic: nō deficit in alia vita vt fides: sed perficitur in patria. Quarto charitas est maior in nobilitate ⁊ p̄fectiōe. Mensurat [e]nim humanū meritum ſm charitatem. Naz ſm φ homo facit opus bonuz cū maiori charitate: sic magis meret: ⁊ ɔñter exinde recipit maius p̄emiū essentiale. Unde figurat per aurū qd̃ est preciosius omni metallo ⁊ mensura preciositatis aliorum. Nam tanto vnumq̃dq3 est preciosius quāto plus auri valet. Apoca. iij. Suadeo tibi emere auruz ignitum id est feruētē charita[tem] vt locuples fias. In hui⁹ figuraz nil erat in tē[plo] qd̃ auro nō tegeret. i. in ecclesia. iij. Regū. vi. Qd̃ aūt charitas sit nobilior aliis v̄tutib⁹. sic p̄bat btūs tho. vbi. s̄. ar. vi. Cū bonū in humanis actib⁹ attēdatur ſm φ regulat debita regl'e necesse est φ v̄tus humana q̃ est p̄ncipiū bonoꝝ actuū ɔsistat in attingēdo regulā humanoꝝ actuū. Duplex aūt est regula humanoꝝ actuū scz ratio [h]umana ⁊ deus. Sed deus est prima regula a q̃ etiam humana ratio est regulāda. Et ideo v̄tutes theologice q̃ ɔsistūt in attingēdo illā primā regulā. eo φ earum obiectū est de⁹ sunt excellētiores v̄tutibus moralibus ⁊ intellectualib⁹ q̃ ɔsistūt in attingēdo rōnē humanā. et p̄pter hoc etiā oportet q[uod i]nter oēs theologicas illa sit potior q̃ mag[is] deuz attingit. Semp aūt id qd̃ est p se: est magis q̃ id qd̃ est p aliud. Fides aūt ⁊ spes attingunt deum sz φ ex ipso nobis p̄uen[it] vel co[gni]tio veri: vel adeptio boni. Sed charitas attingit ip[s]um deū vt in ipo sistat: nō vt ex eo nobis p̄ueniat. ⁊ iō charitas excellētior ē fide ⁊ spe ⁊ ɔñter aliis. Sicut ⁊ prudētia q̃ attingit rōnē ſz se excellentior ē φ alie v̄tutes morales q̃ attingūt rōnē ſm φ mediū ex ea ɔstituit in opib⁹ vel passionib⁹ hūanis. Non ob. φ fides p dilectōez opat. vt d: ad Gal'. v. Et maius solet eē id qd̃ opat q̃ id p qd̃ opatur: q: h' ē verū q̃ñ q̃s opat vt p instr̄m: vt dns p ſuū. Nō aūt sic opat fides p charitatē sz sicut opat res p formaz suā. Dicit charitas mr̄ v̄tutum quia sicut mater ex alio ente concipit ita charit[a]s ex appetitu vltimi finis concipit actus aliarum virtutum imp̄ando ipis. Dicit etiaz finis v̄tutū: q: [o]ēs v̄tutes ordinat ad finē suū. Uñ apl's compando ipas theologicas adiuicē dicit. Nūc manet ⁊c. i. Cor. xiij. Charitas etiā ē in oi natura itellectiua: diña vz angelica ⁊ hūana. Itē oi locoꝝ genere. i. ir celo: in mundo: in inferno ⁊ in purgatorio. non sic de aliis. In hui⁹ ɔmēdatiōem dicit p̄sper de pe. dis. ij. Si dilectiōem deo exhibeam⁹ ⁊ primo corde puro: ɔscia bona: fide nō ficta: facile pctō resistim⁹: bonis oib⁹ abūdamus: seculi blādimēta ɔtēnim⁹ ⁊ q̃ difficilia sunt ⁊ aspa humane fragilitati cū dilectōe supam⁹. Ad ɔmendatiōem charitatis. b. Greg. in. x. lib. mora. tractās illud Job. xi. c. Multiplex sit lex ei⁹. i. dei. sic ait. Lex dei q̃ charitas ē multiplex d. q: cuz vna eadēq3 sit charitas si mētem bñ cepit hāc ad inumera opa mltiformit accēdit. Cuius diuſitatē breuiter exp̄mim⁹ si in electis singulis bona illi⁹ p̄stringēdo numerem⁹. Hec nāq3 p abel ⁊ electa dei mūera obtulit ⁊ fris gladiū nō reluctādo tolerauit. Hec enoch int hoies viuere spūal'r docuit in sublime vitā etiā corpaliter abstraxit. Hec noe despectis oib⁹ solū deo placabilez oñdit: atq3 i arce f[ab]ricā studio longi laboris exercuit: ⁊ mūdo supstitē p ope exercēdo ſuauit. Hec in sem ⁊ iaphet humil'r verenda p̄ris erubuit ⁊ supiecto dorsis pallio q̃ nō videbat abscōdit. Hec abrae dextrā quā ad mortez filij sui extraxit hinc p̄lem innūere gētis p̄rem fecit. Hec ysaac mentē: q: semp mundiciā tenuit: ⁊ caligātib⁹ etate oculis advidēda longe post vētura dilatauit. Hec iacob cōpulit ⁊ amissum bonū filiū medullit⁹ gemere: ⁊ pra[ua] [vo]ꝝ filioꝝ p̄ntia eq̃nimiter tolerare. Hec ioseph docuit a fribus venūdatū: ⁊ libertate ani mime fracta ſuitiū p̄peti: ⁊ eisdē fribus post mente nō elata dñari seu p̄ncipari. Hec Moysen delinquente pplo: ⁊ vsq3 ad petitōem mortis in p̄cib⁹ strauit: ⁊ vsq3 ad interfecti[on]ē ppl'i studio erexit. Hinc p[h]inees brachiū in vltione peccātiū erexit: vt arrepto gladio coeūtes trāffigeret: ⁊ irā [di]ui irati placaret. Hec iosue exploratorez do[cu]it vt p̄us ɔ falsil[o]quos ciues v̄itatē [v]erbo defenderet. ⁊ hāc p̄mo ⁊ gladio hostes alligaret. Hec samuel in p̄ncipatum humilē p̄buit ⁊ integrū in deiectōe ſuauit. Qui cū p̄seq̃ntem se plebē diligeret ipe sibi testimoniū extitit: q: culme[n] ex q̃ deiect⁹ est nō amauit. Hec dauid apud iniquū regem ex humilitate ɔmouit ad fugā: ⁊ pietate repleuit ad veniā ne. s. occideret saul cū potuit. Hec nathan ⁊ ɔ peccantē regē i auctoritatē libere increpatōis [e]xtulit ⁊ cū regis cl'pa deesset in petitiōe humil'r strauit. Hec p e[i]⁹ [i]az nuditatem carnis nō erubuit: ⁊ subducto carnali velamine mysteria supna penetrauit. Hec helyā: q: feruoris zelo viuere spūaliter docuit: ad vitā q̃ ⁊ co[r]palr abstraxit. Hec helisēu: q̃ a magr̄m diligere suppliciter instituit: magr̄i spū dupl'r impleuit. Per hāc hieremias ne in egyptū ppl's descēderet restitit. Sed tñ inobediētes diligēs ɔdescēdit [ad] pl's ⁊ ipe descēdit. Hec ezechielē: q: p̄us a terrenis desideriis sustulit: q: post in ei⁹ anno capitis in aere liberauit. Hec in danielē: q: a regiis dapib⁹ gulam ɔpescuit: ei esurientiū ora leonū clausit. Hec trib⁹ pueris: q: in tranq̃llitate positus in cēdia vitioꝝ subdidit ⁊ tribulatōis tp̄ flāmas in fornace ſpauit. Hec in petro: q̃ minis terrētiū p̄ncipū fo[r]titer restitit: ⁊ in circūcisione submouēda minarū v̄ba humiliter audiuit. Hec in paulo ⁊ [mi]n⁹ p̄se[q]uētiū hūil'r p̄tulit: ⁊ tñ in circūcisionis negocio lo[n]ge se imperiis p̄oris sensū audenter increpauit. Hec omnia btūs Gre. ibi.

De charitate φ ab ipa omnia opa [p̄cedūt ⁊ mala] vitant.

De charitate [φ cōpar]atur radici ⁊ [fundamēto].

Qd̃ [charitas est maior] oibus [in] nobilitate.

De charitate [φ] assimilatur auro ⁊c.

De charitate φ ipa inter alias v̄tutes theologicas ē excellentior.

De charitas d: mr̄ v̄tutū ⁊ q̃re.

De ɔmendatōe sup laude charitatis.

De charitate q̃tum ad eius subiectū. Capl'z. II

[V]iso de charitate secūdum se: nūc agēdum est de ea. Primo quātum ad eius subiectū. Secūdo quoad ei⁹ obiectum Tertio q̃tum ad eius p̄ceptū. Quarto q̃tum ad ei⁹ actū Et q̃libet ɔsideratio harū habebit suuz capl'm. Primo de eius subiecto: qd̃ ē illud. Et si ex infusione causet in eo vel actib⁹ nr̄is: ⁊ si infundat ſm q̃titatem naturaliū. Quātum ad p̄muz dicit. b. Tho. ij. ij. q. xxiiij. φ charitas est in potentia volūtatis sicut in subiecto. Et rō est: q: cum duplex sit appetit⁹. s. sensitiu⁹ ⁊ intellectiuus q̃ [d]icit volūtas vtriusq3 obiectū est bonū: sed diuersimode. Nā obiectum appetitus sensitiui ē bonū sensibile seu p sensum apprehēsum. Obiectū aūt voluntatis est bonū sub cōi ratione boni p̄ut est apprehēsibile ab intellectu. Charitatis aūt obiectū non est aliqd̃ bonū sensibile: sed bonū diuinū qd̃ solum intellectu cognoscit. ⁊ ideo charitatis subiec[t]ū nō ē appetitus sensitiu⁹: sed itellectualis. Nō est aūt in rōne sicut in subiecto: q: rō non est regula charitatis: sicut humanarū v̄tutum: sed regulat a dei sapia: ⁊ excedit regulā [ro]nis humane. ſm illud Ephe. iij. Supeminentē scie charitatem xp̄i. Ca[u]sat aūt charitas in nobis nō p act⁹ nr̄os sed p infusionē. qd̃ innuit apl's ad Ro. v. dicēs. Charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris p spm̄sanctuz ⁊c. Qd̃ sic p̄bat. b. Tho. vbi. s̄. ar. ij. Charitas ē q̃dam amicitia hoiſ ad deū: fundata sup cōicatione eterne btitudinis. Hec autem cōicatio nō est ſm bona naturalia: sz ſm dona gratuita: q: vt d. ad Ro. vi. Grā dei vita eterna. Uñ ⁊ ipa charitas facultatē [n]ature excedit. Qd̃ aūt excedit n[at]ure facultatē non p̄t eē naturale: neq3 p potētias naturales acq̃situ. Uñ charitas nō p̄t nobis natural'r inesse: neq3 de iure natural: eē acq̃sita: sed p infusionē. s. q̃ est amor p̄ris ⁊ filij. cuius p̄ticipatio in nobis ē ipa charitas creata. Quāuis aūt de⁹ ſm se maxie sit diligibilis: q: sūme bon⁹: ⁊ inq̃tuz est obiectū btitudis: tñ nō h' mō ē maxie diligibilis a nobis p inclinationē affect⁹ n[ri] ad sensibilia bona. Sicut ⁊ deus de se est maxie cognoscibilis: nō tñ a nobis p̄pter defectū nr̄e cognitōis q̃ depēdet a reb⁹ sensibilib⁹. Requiritur igil' ad deū diligēdū maxie φ inf[un]d[a]t charitas. Nō obstat etiā φ d: charitas p̄cedere de corde puro ⁊ ɔscia bona: ⁊ fide nō fi[ct]a. Uel ſz Aug. φ timor itroducit charitatez. H[ec] eñ intelligunt: q: hmōi act⁹ disponūt hoiez ad recipiēdū charitatis infusionē nō φ causant vel q: excitant charitatis actū. Itē nota φ charitas nō infundit ſm q̃ntitatē naturaliū: [vt] s. q̃ hz meliora naturalia ille pl⁹ recipiat: sed ſm dei bñplacitū. ſm illud. i. Cor. xij. H[e]c oia opat vn⁹ atq3 idē spūs diuidēs singulis p̄ut vult. Qd̃ p̄bat. b. Tho. ij. ij. vbi. s̄. sic. Uniuscuiusq3 q̃titas dependet a p̄pa cā. Cā aūt nō p̄ducit effectū maiorē se. Charitas aūt cuz supexcedat p̄portionez hūane nature: nō depēdet ex aliq̃[u]a naturali sz ex sola grā. s. eā infundētis. Et ideo q̃titas charitatis nō depēdet ex ɔ[ditio]ne nature vel ex capacitate naturalis v̄tutis: sed solū ex v[olun]tate spūssancti. [di]stribuētis sua dona p̄ut vult. Uñ ad Eph. iiij. dicit. Unicuiq3 nostꝝ data est gratia ſm mensurā donatiōis xp̄i. Nec ob[s]tat qd̃ d: Mat. xxv. Dedit vnic[u]iq3 [s]ſm p̄priam v̄tutem. Nā illa virtus ſm quā dat de⁹ dona sua est dispositio vel p̄paratio p̄cedēs siue conat⁹ grām accipientis: ⁊ hanc etiā dispōnez vel conatuz p̄uenit spūssanctus: mouēs mentem hois pl⁹ vel minus ſm suam voluntatem.

De charitas ē i potētia volūtatis sicut i subiecto

Uñ causatur in nobis charitas.

De charitate eq[ualiter] nō est diligibilis.

De charitate φ nō ifundit ſz q̃titatem naturaliū

§. I. De augmēto charitatis si augeat ⁊ quō.

Si p quēlibet actū bonum: si in infinitum augeť. Quantū ad p̄mū sciendū ſm Tho. ij. ij. q̃ō. xxiiij. φ charitas augeri p̄t. Uñ Aug. sup Jo. Charitas meret augeri vt aucta mereat p̄fici: qd̃ est verū de charitate vie. Cui⁹ rō est. Ex h' dicimur viatores φ in deū tendimus: q̃ ē vltim⁹ finis nr̄e btitudinis. In hac aūt via tan

De charitate q̃tuz ad ei⁹ augmentum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

to magis ꝓcedim⁹ ꝗto magis deo appꝛopinq̃m⁹. cui nō
appꝛopinq̃ passib⁹ cozpis: ſz affectib⁹ mẽtis. Hãc aũt
appꝛopinquonẽ facit charitas: q: ꝑ ipam mẽs deo vnif⁹
ideo de rone charitaſ vie est vt possit augeri. Si eñ nō
possit augeri: ias cessaret vie ꝓcessus. Et iō apls. i. Coz.
xij. charitatẽ viã noiat di. Adhuc excellẽtioꝛẽ viã vobis ō
monstro. Et nota ꝙ cū duplex sit ꝗtitas: dimẽsiua. ſ. ⁊ ⁹
tualis. Charitati nō ꝓuenit dimẽsiua: ſz ⁹tualis. Sz b̃ ꝙ-
tas ⁹tual' attẽdit nō solū ſm numer obiectoꝝ. vt. ſ. plꝰ
vel paucioꝛa diligãtur. Nã minima charitas diligit oĩa q̃
sunt ex charitate diligẽda: ſz etiã ſm intensionẽ actus: vt
magis vel min⁹ aliq̃d diligat. ⁊ ſm b̃ ōz augeri. Itẽ q̃is
charitas sit summo: inq̃tuz obiectũ ei⁹ est summũ bonũ
i. de⁹ nō tñ ois charitas est in summo. ꝗtum ad actũ eius
hẽc. b. tho. Sz idẽ ꝓbat de pe. di. ij. p plura capitula. Et
pcipue illō Hierony. Charitas in q̃busdã pfecta est in q̃-
busdã impfecta. Perfectissima aũt in hac vita hẽri nō pt
Et ite[illegible] nemo repẽte fit summ⁹: ſz a minimis q̃sq; icho-
at vt ad maioꝛa ꝓueniat. Augeꝛ autem essentialiter cha-
ritas in subiecto: non ꝙ esse incipiat: vel ꝙ esse definat in
subiecto: seu ꝑ additionẽ charitatis ad charitatẽ. sicut q̃
dã dixerũt. Sz solũ ꝑ b̃ ꝙ subiectũ magis ac magis ꝓci
pat charitatẽ. i. ſm ꝙ magis reducit in actũ ei⁹ ⁊ magis
subdit illi. Hic ei est mod⁹ ꝓprius augmẽti. cuiuslibz fozm-
q̃ intẽdit: eo ꝙ eẽ hui⁹ fozme totaliꝰ ꝓsistit in eo ꝙ inheret
susceptibili. ⁊ iō cū magnitudo rei ꝑseqũs esse ipsi⁹. fozmã
eẽ maiozẽ: hoc ẽ eã magis ee susceptibili: nō aũt aliã foz
mã aduenire. Sic igit charitas augeꝛ ꝑ b̃ ꝙ intẽditur in
subiecto. Et b̃ est ipam augeri ſm eẽntiã. ⁊ [illegible] fectiꝰ ꝑ
ticipare fi[illegible]rudinẽ spũscti aiaz. Quãtũ au[illegible]ẽz dicit. b.
tho. vbi. s. ꝙ nō ꝑ quẽlibz actũ bonũ augeꝛ charitas. sed
nisi ōs ad disponit ad augmẽtũ. Augmẽtũ ei spũale charitatis ẽ si
aug[illegible]ẽtũ mile quodãmodo augmẽto cozpali. Augmẽtũ aũt cozpa
le in aialib⁹ ⁊ plãtis nō est mot⁹ ꝓtinu⁹: ⁊ ita. ſ. ꝙ si tñ auge
tur in tãto tpe necesse sit ꝙ ꝓportiõaliꝰ in q̃libz ꝓte illius
tpis aliq̃d adaugeaſ: sicut ꝓtingit in motu locali. Sz ꝑ
aliq̃d tps natura operaſ [illegible]ones ad augmentuz etiã nil
agens actu. ⁊ post modũ ꝓducit ad effectũ id q̃d dispositi
erat augẽdo plantã in actu. Ita etiã in q̃libz actu charita-
tis: charitas augeſ [illegible] q̃libz actꝰ charitatis dispõit ad cha
ritatis augmẽtũ: ita ꝙ eodẽ actu charitatis hõ redditur
ꝓmptioꝛ ad agendũ ſm charitatẽ: ⁊ hoc ipso charitate creſcẽte
hõ ꝓpit in feruentioꝛẽ dilectiõis habitu q̃sq; [illegible]netur
ad charitatis ꝓfectũ: ⁊ tũc charitas augeꝛ i actu. Et no
ta ꝙ sicut q̃libz actꝰ charitatis meret vitã eternã. nō q̃dẽ
statim ſz tpe suo accipiẽdã. ita ⁊ q̃libz [illegible] charitatis me-
ret augm[illegible]tũ charitatis nō statim ſz tpe suo fiẽdã. Itẽ cũ
dicit beatus grego. In via dei stare est retrocedere. Sci
endũ ꝙ in via dei, pcedit nō solũ dum actu charitas auge
tur. ſz etiã dũ disponit ad augmẽtũ. Sic etiã põt dici re-
trocedi in via dei dũ ꝑ venialia disponit q̃s ad amissionẽ
eius q̃d fit ꝑ mortale. Quantum ad tertiũ sciendũ ꝙ ſ
in via põt magis ac magis [illegible]eri charitas. Pro cui⁹ de-
claratiõ[illegible]icit. b. tho. vbi [illegible] termin⁹ augmenti alicuius
fozme põt ꝑfigi triplr. Uno mõ ex rõne ipsi⁹ fozme q̃ hz
term[illegible]inata mẽ[illegible]ã ad quã ꝑuentũ fuerit nõ põt vltra ⁊
si vltra ꝓcessuz merit, pu[illegible]it aliã formã: sicut ps i pal
loze cui⁹ terminos ꝑ ꝓtinuã alterationẽ aliq̃a trãsit: vl ad
albedinẽ vel ad nigredinẽ pueniẽs. Scõ mõ ex pte agẽ
tis cui⁹ vtus nõ se extẽdit ad alteriꝰ augendũ fozmã in
subiecto. Terti[illegible]ō ex pte subiecti. q̃d nō est capax maio
ris ꝓfectionis. Nullo autem horum modoꝝ imponit ter
minus augmẽto charitatis in via. Ipa eñ charitas hz ra
tionẽ ꝓprie spectei terminũ augmẽti nō habet. Est eñ ꝑ
ticipatio q̃dã infinite charitatis q̃ est spũssanct⁹. Similiꝰ
etiã causa augẽs charitatẽ est infinite vtus. ſ. deus. Si
militer ex pte subiecti termin⁹ huic augmẽto ꝑfigi nõ po
test q: sp charitate exꝛescẽte semp crescit habilitas ad al
teri⁹ augmẽtũ, Unõ relinquit ꝙ charitatis augmẽto nul
lus terminus ꝓfigi possit in via. Quãuis enim augmẽ
tum charitatis sit ad aliquez finez: ille tamen finis nõ est
in hac vita: sed futura. Hic autem semper capacitas crea
ture spũalis augetur per charitatẽ: q: per ipaz cozdilata
tur: ⁊ iõ adhuc vlteri⁹ manet habilitas ad mai⁹ augmẽtũ.

§.II. De gradibus charita

De tribꝰ gradibus charitatꝫ

tis qui tres assignant. ſ. incipiẽs: ꝓficiẽs: ⁊ ꝑficiẽs seu ꝑ
fectus. [illegible]os ponit. b. augu. sup epl'am canonicã. Joh.
di. Charitas cũ fuerit nata nutrit: cũ fuerit nutrita robo
ratur cũ fuerit ro[illegible]ata ꝑficit. de pe. di. ij. Si quis habu
erit. Primũ eñ ptinet ad incipiẽtes: scõm ad ꝓficientes,
tertiũ ad ꝑfectos. Pro cui⁹ declaratiõe dic. b. tho. ij. ij. q.
xxiij. q̃ spuale augmẽtũ charitaſ ꝓsiderari ꝑt ꝗtũ ad ali
q̃d sile hz cozpale augmẽtũ: qđ q̃dẽ q̃is in plurimas ꝓtes
distingui possit: hz tñ aliqs determinat[illegible] distinctiões: ſm de-
terminatas actiões vel studia ad q̃ hõ ꝓducit ꝑ augmẽtuz
sic infantilis etas ōz añ̃ hẽaryſuz rõis. Postea distinguit
ali⁹ stat⁹ hois: q̃n iam incipit loq; ⁊ rõe vti. Tertiꝰ stat⁹ est
pubertatis q̃n iã incipit gnare posse. ⁊ sic vlteri⁹ quouisq;
pueniaſ ad ꝑfectũ Ita ẽt diuersi grad⁹ charit aſ distinguũt
ſm diuersa studia ꝑ q̃ hõ ꝓducit ad charitatis augmẽtuz
Nã ꝓmo q̃dẽ incũbit hoi studiũ ꝓncipale ad recedẽdũ a
pctõ ⁊ resistẽdũ ꝓcupiscẽtijs ei⁹ q̃ in ꝓtiũ charitaſ mouẽt
Et b̃ ptinet ad incipiẽtes in q̃b⁹ charitas ẽ nutrieda vel
[illegible]oueda ne cozrũpaſ. Scõm studiũ succedat vt hõ ꝓncipaliꝰ intendat: ad b̃ ꝙ in bono ꝓficiat. Et b̃ studiũ ptinet
ad ꝓficiẽtes: q̃ ad b̃ ꝓncipaliꝰ intẽdũt vt in eis charitas ꝑ
augmẽtũ roboꝛeſ. Tertiũ studiũ est: vt hõ ad b̃ ꝓncipaliꝰ
intẽdat: vt deo iheꝛeat: ⁊ eo fruaſ. Et b̃ ptinet ad [illegible]ectos
q̃ cupiũt dissolui ⁊ esse cũ xpo. Sicut etiã videm⁹ in motu
cozpali q̃ ꝓmũ est recessus a termino a q̃. Scõm est appꝛo
ꝓnq̃tio ad aliũ terminũ. Tertiũ est q̃es in termino. De
ꝓio auctas. Regnũ celoꝝ vim patiꝰ ⁊ violẽti rapiũt illõ
Mat. xi. Hec violẽtia est resistẽdo passioib⁹ ⁊ ꝓcupiscen
tijs ⁊ tẽptationib⁹. Jaco. iiij. Resistite diabolo ⁊ fugiet a
vobis. Figura Exod. [illegible]n filijs isrl' egressis de egypto: ⁊
[illegible]ra seruitute pharaonis post trãsitũ maris rubri. occur
rerũt amalechite pugnãtes cõ eos. Sic recedẽtib⁹ de mũ
do a fuitute diaboli post mare ꝓtiõis occurrũt tẽptatio
nes q̃ vincũt pugnãdo ⁊ alioꝝ oꝛonib⁹ adiuti. Exẽplũ de
btõ Bñdicto tẽptus in vtiq; se ponẽdo. De scõ auctas
cãticoꝝ. ij. Fulcite me floꝛib⁹. i. scitis desiderijs. Impate me
mal[illegible]a. i. vtutib⁹: q: amoꝛe lãgueo. Ps. Jbũt de vi[illegible]te in ỹ
tute. Figura i li. Esdre cũ reuersi israelite de babylonia
reedificabãt muros hieꝛm tenẽtes vna manu gladiũ ad
defendendũ se cõ aduersarios alia[illegible]edificabant. Exẽplũ de
cõ antonio. q̃ discurrebat inuisibilẽ pres sicut apls a sin
gulis eligẽdo floꝛes vtutũ. De tertio auctas Ro. vij. In
felix ego hõ q̃s me liberabit de cozpe mortis huius. ps. xl.
Quẽadmodũ dñi. cer. ad fon. aq̃rũ ⁊c. Figura Ben. xviij
Abrae stanti in qualle ibze in feruoꝛe dei in ostio taber
naculi appa[illegible]ũt ei tresviri q̃b⁹ fecit ꝓuiuiũ. Sic in hu
militaſ valle moꝛãti: in magno feruoꝛe charitatis, in ostio
i. desiderio mẽtis apparẽt diuina mysteria ꝑ ꝓtemplatio
nez in qua mens ꝓuiuaſ. Exẽplũ. b. Dñici q̃ pnoctabat in
oꝛonibus desiderio celestis patrie accẽsus, abũdanter fle
bat habens multas dei reuelationes. ⁊c.

§.III. De pfectiõe charita

De tripli ci charitatis pfectõe

tis. Nota ꝙ triplex est pfectio charitatis ſm. b. tho. ij. ij.
q. xxiiij. Prima est diuine essentie: scda est supne patrie seu
triũphãtis eccle: tertia est vie seu militãtis eccle. Prima ꝑ
fectio in b̃ ꝓsistit vel [illegible]ligaſ aliq̃d ꝗtũ diligibile est. Deus
aũt [illegible]t diligibil' ꝗtũ est bon⁹: bonũ ei est obiectũ amo
ris. Bonitas aũ dei est infinita. vnd̃ sequitur q̃ deus infini
te diligibil' ẽ. Nulla aũ [illegible]eatura põt diligere deũ ifinite.
cũ q̃libz vtus creata sit finita. Nõ aũt est finite vtutis nõ
põt infinite opari, Et ſm b̃ nullius creature põt eẽ chari

tas ꝑfecta: sed solũ charitas dei q̃ seipm diligit. Mat. v.
Pr̃ vester celestis ꝑfect⁹ est. ſ. in dilectiõe de q̃ ibi loquebatur. Secũda ꝑfectio ꝓsistit in b̃ ꝙ totũ coꝛ hois seu affectus creature semp actualr ferat in deum vt nil actu cogitet ⁊ amet nisi deũ vel relatũ in deũ: ⁊ nunq̃ cesset ab b̃
actu. ⁊ ista est ꝑfectio charitatis supne pr̃ie seu scõz: nec
est possibilis inici, ꝓpter diuersas necessitates cozpales ⁊
occupatões vite pntis in q̃b⁹ non põt tũc actu cogitari ō
deo: vt i dormiẽdo ⁊ pla alia faciẽdo. De hac pfectiõe cha
ritatis, patrie intelligit illõ apl's Phil. iij. Nõ ꝙ iam ap
phenderim aut ꝑfect⁹ sim. Et. i. Coꝛ. xiij. Cũ venerit qđ ꝑ
fectũ est: euacuabit qđ ex pte est. Et illud. b. Aug. Perfe
ctio charitatis nulla cupiditas. Est eñ cupiditas affectus
q̃cunq; inordinat⁹ sine quo in vita pnti nullus iuenit nisi
De tripli ci pfectõe charitatꝭ vie in q̃b⁹ consistit.

ꝛpe: ⁊ [illegible]nter ei⁹ nisi ꝑ aliquã mozulaz. Tertia ꝑfectio. ſ.
charitatis vie põt [illegible] tripler. Prima consistit in b̃ vt hõ
studiũ suũ deputet ad vacandũ deo ⁊ reb⁹ diuinis ꝓtermissis aliꝭs nisi inq̃tum necessitas pntis vite req̃rit. ⁊ ista est
ꝑfectio charitatis possibilis in via. de q̃. b. Aug. Charitas
cũ ad ꝑfectum venit dicit. cupio dissolui ⁊ esse cũ xpo. Est
alia ꝑfectio charitatis viatoꝝ q̃ est cõis oibus hñtib⁹ charitatem q̃ consistit in b̃ ꝙ aliqs coꝛ suũ totũ habituali⁹ ponit in deo. ita. ſ. ꝙ nihil cogitet vel velit q̃d sit dine dilectõni ꝓximi. hec. b. Tho. De hac põt intelligi illud. i. Jo. iiij
Perfecta charitas foras mittit timoꝛẽ: ſz seruilem q̃ non
stat cũ charitate ꝗtũcunq; minima. Talis eñ dolet de ꝓmissis: ⁊ ꝓponit in futuꝝ ab oib⁹ [illegible] abstinere mortalib⁹ ꝓpter deum. Ad hoc etiã facit dictũ Hieꝛo. de pe. di. ij. Charitas i q̃busdã ꝑfecta ẽ. in q̃busdã ipfectã: ꝑfectissima aũt in hac
vita hab[illegible]ri nõ põt. Tertia ꝑfectio. ſ. charitaſ vie est media inter vtrũq;: q̃. ſ. tendit ad ꝓmã. non solũ ꝙando mãdata dei q̃ ptinet ad secũdam: sed etiã obligãdo se ad cõ
silia pauꝑtatis castitatis: ⁊ hmõi. de q̃ ōz Matth. xix. Si
vis ꝑfect⁹ esse va. ⁊ vẽ. o. q̃ hẽs. ⁊ da pauꝑibus: ⁊ sequere
me. Unde religio q̃ ordinat ad ꝓmam ꝑfectionez ōz stat⁹
ꝑfectiõis. In decre. de pe. di. ij. Hec que de charitate. in
glo. ponit alia distinctio de ꝑfectis charitatis vie: vz ꝑfe
ctio quoad sufficientiã necessariã ad vitã eternã. z. de q̃ de
pe. di. iij. talibus. Secũda ꝑfectio. quoad efficientiã: q̃ scz
ꝓducit actus ꝑfectiõis. ſ. ꝓpositũ efficax suscinẽdi martyrium. de q̃. b. Aug. Si q̃s habuerit tantã charitatẽ vt paratus sit [illegible]fribus mori. ꝑfecta est in eo charitas. Tertia
ꝑfectio q̃d ꝑseuerantiã actualẽ in bono. de q̃ dicit Bña.
in. b. ſ. q̃ intelligunt auctoꝛitates ille q̃ videtur dice[illegible]re
charitatẽ habẽtes nõ possit peccare. vt dicit beatus Aug.
Radicata est charitas securus esto. nil mali ꝓcedere potest. de peni. distin. ij. Et multa alia.

§.IIII. De amissione charitatis

De charitatevtrus possit a q̃ mitti: ⁊ q̃ nõ intelligitur.

videndũ est si amitti possit. Si ꝑfectus subito amittit. Quantũ ad ꝓmũ. qstionẽ istam formaꝝ magr̃ sent.
in. iij. di. xi. Et gratian⁹. de pe. di. [illegible]er totum valde ꝓlixe
eã ꝓsequẽs. Uterq; inducit plures auctoꝛ[illegible]es q̃ vident
dicere ꝙ nõ possit amitti: q̃s q̃dam male intelligẽtes hoc
asseruerũt. Sed in b̃ cõcoꝛdant oẽs magistri sen. cũ theologis oibus ⁊ gratia. cũ cõmunit[illegible]is cũctis: ꝙ charitas vie
possit amitti simplr loquẽdo. qđ ꝓbat Gratian⁹ ꝑ pla exẽ
pla coꝛ q̃ habuerũt charitatẽ valde ꝑfectã. ⁊ tñ q̃nq; amiserũt. licz postea recuperauerũt per penitentiã [illegible]xẽplum
Ade q̃ habuit ꝑfectã charitatẽ. Et Moyses q̃ eam amisit
ꝓpter diffidẽtiã ad aquas cõtradictiõis. ⁊ filij Aaron ſm
Gratianũ. Exẽplum etiã de dauid q̃ cõmisit adulteriũ et
homicidiũ. de pe. di. ij. §. Inducit. ⁊ c. Hieronymi. si enim
inquit. ⁊ c. Gregoꝛij. vbi ostẽdit luciferũ cũ socijs in celo
amisisse charitatẽ. Auctoꝛitates aũt q̃ vident ꝓbare dicere: ſcz ꝙ nõ possit amitti. sunt he. i. Coꝛ. xiij. Charitas nũq̃
excidit. b. Aug. Charitas q̃ de[illegible]i potuit nunq̃ ẽa fuit.
Idem charitas est fons, [illegible]ius ⁊ singularis bonoꝝ cui nõ cõcat alien⁹, alieni sunt q̃ audituri sũt: nõ noui vos. Pro

§.V. Per vnũ actũ peccati mortalis

De amissione charitatis ꝑ vnũ actũ pcti amittitur.

qđcunq; sit illud: charitas amittit. Nã ꝙlibet mortali fit hõ dign⁹ morte eterna. iuxta illud Ro. vj. Stipendia pcti moꝛs. ⁊ di. xxv. §. [illegible]ea den. Sz his charitatẽ hz meritũ vite eterne. Dicit eni ipse Jo. xiiij. Si q̃s
diligit me diliget a patre meo: ⁊ ego diligã illũ ⁊ ego manifestabo ei meipz. Jn q̃ manifestatiõe ꝓsistit vita eterna
⁊ habeb⁹ Jo. [illegible]. Null⁹ aũt põt eẽ dign⁹ sil' vita eterna ⁊
morte eterna. Un[illegible]sequit ꝙ ꝑ quocunq; mortali amittatur charitas. Un Hiero. in li. cõ Jouinianũ. Que cõiuratio lucis ⁊ tenebrꝝ. xpi ⁊ belial. qm̃ sicut dies ⁊ noꝛ mixti neq̃unt: sic iustitia ⁊ iniq̃tas: pcm̃ ⁊ bona opatio: xps ⁊ anti-

Universidad de Deusto
Biblioteca

xp̃s. Si suscepim⁹ xp̃m in hospitio pectoris nr̃i: ilico fugamus diabolū. Si peccauimus ⁊ pcti iamuā igressus fuerit diabol⁹ ꝓtinus recedit xp̃s. de pe. di. ij. Si eīm inquit xp̃s aūt habeā in pectore mētis p charitatē. ⁊ diabol⁹ per mortale pctm̃. Dño cui⁹ declaratōe dicē tho. ij. ij. q. xxiij. ꝙ vnūqdq; p aliud supuenies ꝺriū tollat: qlibz aūt act⁹ peccati mortalis ꝺriat charitati fm ꝓpriā rōnē q̄ ꝺsistit in b ꝙ deus diligat sup oia. ⁊ qꝺ hō se totaliꝫ subijciat ei. omia sua referēdo in ipm. Est igit de rōne charitat⁹: vt sic deū diligat ꝙ in oib⁹ se velit subijcere ⁊ ꝓceptoꝝ ei⁹ in oib⁹ regulā seq̄. Quicq̄d aūt ꝺriat ꝓceptis ei⁹ mālfeste ꝺriatur charitati: vnde illō tale de se hz qꝺ charitatē excludere possit. ⁊ si q̄dem charitas eēt habit⁹ acq̄sit⁹ exvirtute subiecti dependēs nō oporteret ꝙ statim p vnū actū ꝺriū tolleret actus eīm nō directe ꝺriat habitui: ꝺseruatio aūt habit⁹ in subiecto nō req̄rit continuitatē act⁹ vñ supueniēte contrario actu nō statim habit⁹ acq̄sit⁹ excludit: sz act⁹ cū sit habitus ꝺmulus ꝺpēdet ex actiōe dei infundētis. q̄ sic se hz in infusiōe ⁊ ꝺseruatiōe charitatis: sicut sol in illumiatiōe aeris ⁊ ideo sicut lumē statim cessaret eē in aere cū aliq̄ ob staculū ponerē illumiatiōi solis: ita ⁊ charitas statim deficit eē in aīa cū aliq̄ ob staculū ponit influētie charitans a deo in aiam. Manifestū est aūt ꝙ q̄libz mortale: q̄ ꝺriat diuinis ꝓceptis ponit ꝓdicte infusiōi obstaculū: ex b ipso ꝙ hō eligēdo pferr pctm̃ diuine amicitie q̄ requirit vt dei volūtate seq̄mur: ꝺnis est vt statim p vnū actū pcti mortalis: habit⁹ charitatis ꝺdat. Vñ Aug. sup Gen. ad lr̃am dicit. ꝙ hō deo. s. p̃nte illuminat⁹ ꝺhite aūt ꝓtinuo tenebraꝝ a quo nō locoꝝ interuallis: sz voluntatis auersiōe ꝺcedit. Dō aūt Augꝰ dicit ꝙ pfect⁹ nō stat in cuacuaꝫ ⁊ decidit: sz paulatim ⁊ p ptes: intelligit nō ꝙ p fectio charitatis nō tollat p vnū mortale: sz ꝙ pfect⁹ non subito cōiter cadit in mortale: sed pri⁹ in aliquā negligentiam ⁊ aliqua venialia que sunt ꝺpositio ad mortale: vel etiā intelligi pōt ꝙ nō subito decidit: ita ꝙ ex malicia peccet. Dō etiā Bern⁹. dicit. Jn petro negante charitatē sopitam nō extinctā: intelligēdum ꝙ eā nō amiserit p ptemptū peccās: sz p passionē ⁊ timorē: vel qz nō irrecupabiliꝫ ⁊ finaliter amisit: vt Judas: sz statim recupauit. Item nota ꝙ fides ⁊ spes nō tollit̃ p qōcūq; mortale quo ad habitū sicut charitas. Et rō huj⁹ ē: qz charitas importat q̄dam vnionē ad deū: nō aūt fides ⁊ spes. Omne aūt pctm̃ mortale ꝺsistit in auersiōe a deo ⁊ ideo oē mortale ꝺtrariatur charitati: nō autē omne mortale ꝺriat fidei ⁊ spei: sz quedam ꝺterminata peccata p q̄ habit⁹ fidei ⁊ spei tollit̃ur. Per alia peccata nō tollit̃ habit⁹ ipsaꝝ: sz remanet informis. Charitas aūt informis remanere nō pōt cū sit vltima forma virtutū: ex hoc ꝙ respicit deū in ratiōe vltimi finis

Dō charitas amittit̃ p qꝺcūq; peccatum,

§. VI. De diminutione charitatis.

vtruz possit diminui. Ad qō dicit tho. ij. ij. ꝙ diminutio possit dici tripliciter. Uno modo indirecte ⁊ impropꝺie: vt dicat diminutio dispositio ad corruptionē ipsius que fit vel p peccata venialia vel p cessationē ab exercitio actuum charitatis. ⁊ pōt ꝺminui. Et sic pōt intelligi illud Aug. ꝙ augmentum cupiditatis est diminutio charitatis accipiēdo large cupiditatē p q. libz affectu inordinato ⁊ veniali. Alio modo ꝺ diminutio ꝓpriā ⁊ directa: ⁊ sic ꝺminui nō pōt. Assimilat eīm charitas igni Cant. viij. Lāpades eius. i. charitatis lampades ignis. Sed ignis q̄diu manet semper ascēdit. nō descēdit: sic charitas crescere pōt: sed nō minui. qō sic ꝓbat. Charitas p cōparationē quā habz ad obiectū sicut augeri nō pōt. sic nec minui. Augeꝫ aūt p cōparationē quā habz ad subiectū vt dictum est. s. Sed ex hac parte ⁊ considerationē ꝺminui nō pōt. Nā si ꝺminueret̃ p compationē ad subiectū: hoc eēt vel ex cessatiōe sola actus charitatis: vel ex dei operatiōe vel ex prava actiōe pcti. Ex prima causa. s. ex cessatione ab actu ꝓcedere nō pōt ꝺminutio charitatis, Rō huj⁹ ē: qz p cessationē ab actu ꝺminuunt solū ille ṽtutes q̄ ex actibus acq̄runt̃ ⁊ q̄nq; etiā corrumpunt̃. Vñ de amicitia pōs iij. etb. dicit ꝙ multas amicitias in appellatiuo soluit. i. nō appellare amicū ⁊ non colloq̄ ei: s b ideo est: q: ꝺseruatio vniuscuiusq; rei ꝺpender a causa sua. Causa eni virtutis acquisite est actus human⁹. Vñ cessantib⁹ actibus humanis ꝺminuit virtus acquisita. ⁊ tandē totaliter corrūpit. s hoc in charitate locū nō hz: qz nō causat ab actu human⁹: s solū a deo infundit vt dictuz est supra. Vñ sequit ꝙ cessante actu charitat⁹. charitas ꝓpter b nō ꝺminuit nec corrūpit si ꝺsit pcs. nā. s. mortale. Ex scda cā. i. a deo causari nō pōt tal⁹ ꝺminutō. Rō huj⁹ est: qz a deo nō causat⁹ in nob aliqs defect⁹ nisi p modū pene. hz. s. ꝙ subtrahit gratia in penā pcti. Vñ nec ei cōpetit ꝺminuere charitatem nisi per moduz pene. Pena autem ꝺbetur pecc̃to. Unde relinquitur ꝙ si charitas minuat̃. hoc ꝓcedit ex tertia cā. s. ex pctō: Sz etiā ex actu peccati ꝺminui nō pōt. Rō huius est: qz si ex pctō eēt ista ꝺminutio: aut b esset effectiue aut meritorie. Neutro āt mō mortale ꝺminuit charitatē: s totaliter corrūpit ipam ⁊ effectiue: qz oē mortale ꝺriatur charitati: vt dictū est: ⁊ sic expellit eā. ⁊ etiam meritorie: qz q̄ peccādo mortal⁹ ꝺ charitatē aliq̄d agit. ꝺ gnū est vt ei de⁹ subtrahat charitatē. Silr nec p venialia pcta charitas ꝺminui pōt effectiue nec meritorie. Nō effectiue: qz ad ipam charitatē nō attingit veniale. Charitas eni est circa vltimū finē. veniale vero est quedā inordinatio circa ea q̄ sūt ad finē. Nō autē ꝺminuit amor: finis ex b ꝙ quis cōmittat aliqua inordinationē circa ea q̄ sūt ad finē. Sicut aliqñ ꝓtingit ꝙ aliq̄ infirml multū amātes sanitatē. inordinate tñ se habet ad diete obseruationē. Si militer p veniale nō mereꝫ ꝺminui charitas. Cum eni aliquis delinquit in minori nō mereꝫ detrimentuz pati in maiori. Deus eni nō plus se auertit ab hoie ꝙ homo se auertat ab eo. Et sic cuz inordinate se habeat in his q̄ sunt ad finē mereꝫ pati detrimentū in charitate p quā ordinatur ad finē. Sic igit̃ ps ꝙ directe loquendo charitas minui nō pōt. Vñ illa gl⁹ habeē de pe. di. ij. cū sanctam q̄ incipit. Sunt itaq; gradus vbi dicit ꝙ charitas intenditur ⁊ remittit̃ i. ꝺminuit. vl nō est vera vl indirecta locutio: vt dicat ꝺminutio ꝺpositio ad corruptionem,

Dō charitas potest ꝺminui ⁊ quō intelligitur.

Dista sunt cessatione virtutum acq̄sitarum ⁊ infusarum.

§. VII. De signis charitatis.

Null⁹ pōt eē cert⁹ in vita pñti si hz charitatē nisi fuerit ei spūs reuelatū. Vñ ꝺ Eccs. ix. Nemo scit vtruz ꝺlio vl⁹ a moze sit dign⁹. s. dei. tñ ex quasdā ꝓiecturis ⁊ signa pōt q̄ q̄s estimare se hr̃e cū in seipso signa viderit. Et sunt hec signa decē. Primū signū ē cū aliq̄s libēt ⁊ affectuose cogitat de deo. Sap. vj. Cogitare de illa. s. sapia increata q̄ deus est sensus est ꝓsummatiōis. i. ꝓfectiōis p dilectionē Mat. vj. Ubi est thesaur⁹ tuus. i. qō maxime amas: ubi ē coꝝ tuū cogitādo. puerbiū est. Ubi amoꝝ ibi oculus. Vñ Magdalena dixit Joh. xx. de Iesu. Dñe si sustuliſti eū ⁊c. Blo. nō dicit. Ie: qz hoc gerere solet i animo vis amoris vt quē semp cogitat nullū alium ignorare credat. Secūs signū est cū quis libēter de deo audit ⁊ audita retinet memorie. Job. viij. Qui est ex deo verba dei audit. Et Jo. viij. Qui hz mandata mea ⁊ seruat ea, ille est qui diligit me. Lu. x. Maria magdalena stans secus pedes dñi audiebat vbū illi⁹. Tertiū est cū q̄s libēter cū deo loquitur qō fit in oꝛōne. Jsi. Cū oramus cū deo loq̄mur: ⁊ cuz de deo libēter loq̄mur. Ezy. sup illud. Quis nos sepabit. a charitate xp̃i. Hic mos amantiū est vt amorē suū filētio tegere nequeāt: s necessarijs ⁊ charis suis efferāt ⁊ pdāt flāmas suas. Sic facit b brissimus Pau. Quartū cum q̄s libēter dat p deo. Lāti. viij. sup illud. Si dederit hō oēm substantiā suā p charitate sua: q̄si nihil despiciet eā. Ecōtra dicit. s. Job. iij. Si quis habuerit substantiā huius mundi ⁊ viderit fratrē suum egere ⁊c. Exēplum in Tobia Quintū est cū q̄s libēter p deo patit̃. Ecci. ij. Jn igne ꝓbat aurum homines receptibiles in camino humiliatiōis. Btus greg. in moral⁹. pena q̄ppe interrogat q̄tum q̄s quietus veraciter amat. Exēplum in paulo. Sextū est cū q̄s mādata dei obſuat. i. Jo. v. Jn b ē charitas dei vt mādata ei⁹ custodiam⁹. Christus etiā ait Jo. xiij. Si q̄s diligit me ꝺmonem meum seruabit. Et si diligitis me mādata mea seruate. Septimum est cum q̄s amat que deo placent: vt bonos ⁊ opera virtutum: ⁊ odit que deo displicēt vt opa pcta ⁊ mala inq̄tū mala sunt. Ad p̃m mouemur exēplo xp̃i q̄ ait. Mat. xij. q̄ fecerit voluntatē patris mei i me⁹ fr ⁊ soroz ⁊ mater ē. Ad secūdum exemplo dauid q̄ ait. Jni quos odio habui ⁊ iniq̄tatē odio habu. Octauū cū q̄s frigescit a sollicitudine ⁊ amoze mūdi. Hoze. Tanto frigescit q̄s a curis seculi. quāto surgit ardētius in amoze dei. Figura in Jacob q̄ post luctā cū angelo vno pede claudicauit. Bern. xxviij. i. ab amoze seculi. Exēplum in aplis q̄ noluerūt curā hr̃e turbium ꝺspensandoꝝ. Nonū cū q̄s magnū honorē exhibet ministris dei. sicut ecōuerso. Qui eos spernit. deū spernit. Lu. x. Vñ ꝺcit Eccli. vij. Jn omi ṽute tua dilige eū q̄ te fecit: ⁊ ministros ei⁹ nō derelinq̄s Exēplum constantini impatoris: cui cū deferrent̃ accusationes epoz in cilio noluit audire di. Mr dij estis appellati ⁊ iō dei iudicio redarguimini ⁊c. vt hr̃ di. xcvi. duo sunt. Decimū est cū q̄s videt se ꝓmptū ⁊ facilē ad bñ opandū ꝓpt deū. nā hm pbm. Signū est habit⁹ generati delectabiliꝫ et pmpte opari. Amb. Nescit tarda molimina spūscti grā.

Quid sit diligēdum: ⁊ quo ordine, Capm. III.

De charitate quantū ad obiectū eius Cap. III

§. I. De dilectione dei quantū ad obiectū eius.

Circa q̄ dicit Aug. de doctrina christiana. Quattuor sunt ex ordine diligēda. Unū est supra nos. s. de⁹. Aliud q̄ sum⁹ nos. i. aia nr̃a Tertiū est q̄ est iuxta nos: sz corpus. Et de singulis videndū est b ordine. Nam non solum ꝓceptū est ista diligere: sed etiā ꝓdictum seruare. Ratio aūt q̄re ista diligēda sint ex charitate: ⁊ nō plura ⁊ q̄re hm pdictū ordinē. est ista hz Tho. ij. q. xxv. ar. xij. Amicitia charitat⁹ sup cōcatiōe beatitudinis fundat. Jn hac aūt cōcatione vnuz q̄dem est q̄ cōsiderat vt pncipiū influens btitudinē. s. deus. Aliud est directe beatitudinē ꝓticipans: sz hō ⁊ angelus. Tertiuz est id ad q̄ ꝓ quandā redūdantiā btitudo derivat̃. s. corpus humanū. Jd aūt q̄ est btitudinē influēs: est ea rōne diligibile: q: est btitudinis cā. Jd aūt q̄ est btitudinez ꝓticipans pōt eē duplici rōne diligibile: vel q: est vnita nobiscū: vel q: est nobis cōsociata in btitudinis ꝓticipatione: ⁊ hm hoc diligibilia ex charitate assumunt̃ duo. put. s. q̄s diligit ⁊ seipz ⁊ ꝓximū. De ipso ordine charitatis dicit Can. ij. Introduxit me rex in cellā vinariam. i. in ecclesiā seu grām ⁊ ordinauit in me charitatē. i. dedit mihi charitatem ordinataz. Ubi Amb. Scire q̄d facias: ⁊ nescire ordinem faciēdi: non ꝓfecta scia est. Peccat eīm qui ꝓpositum. i. inordinate agit. Ordo aūt ꝓbm ipositat modū aliquē ꝓtis ⁊ posteriozis. Vñ Prosp de vocatōe ꝓplarium inquit. Ordinē dilectōis illi puertūt: nec modū diligendi custodiūt q̄ aut mūdum q̄ ptenendus ē diligūt: aut corpa sua min⁹ diligēda plus dilexerūt: aut ꝓximos suos nō sicut seipsos: aut deū plus q̄ seipsos fortasse nō diligūt. ꝺ pe. di. ij. Ergo si charitatē. Jtē b. Amb. Mitoz charitas ē inordinata: q̄ in ꝓmo est. ponūt tertiū vel q̄rtū. pximus diligendus ē deus. scdo pentes. tertio filij: postea domestici ⁊c. ⁊ intelligit̃ ꝓsupposita dilectiōe sui in ordine ꝓximi.

Quattuor sunt ex ordine diligēda.

§. II. De dilectione dei quantū ad motiuum eius.

Motiua ad dilectionē dei sunt. q̄ ad tat. Primo sacra scriptura. Secdo incitat natura. Tertio excitat grā nobis exhibita. Quarto sollicitat gl⁹ promissa. Quinto ad b clamat vniuersa creatura: vt ꝺ Basil. in sū ma ṽtu. Quantū ad primū in pl⁹ locis scriptura ad b inducit. Deut. vj. Diliges do. d. t. ex. t. c. t. ⁊c. cius dei. Ama nos sollicitum deū tuū. Eccli. xvij. Qui vita tua diliges deū. Matth. xxij. Diliges d. d. t. ⁊c. j. Jo. iiij. Diligam⁹ deū qm ipe prior dilexit nos. Quantū ad scdm incitat timor pene cogit natura. i. rō natural⁹. Ber. in li. ꝺ diligēdo deū. Inexcusabile est ois etiā infidelis nō diligit deū ex toto corde. Clamat nēpe innata ⁊ nota rōni iusticia: ex toto se illuz diligere ꝺz cui se totū debere nō ignorat. Jtē q̄t videt in corpe suo membra: tot inest magna bñficia q̄tū q̄s amaret euz q̄ restituere oculū amissū aut ꝺseruaret cū merito ꝺdet. Non min⁹ amādus est q̄ ab inimico oculos dedit: ⁊ cōseruat cū multotiēs ꝓpter pcta meruisset ꝺdere. Si multū amares q̄ te resuscitaret. nō min⁹ amādus q̄ vitā dedit ⁊ ꝺseruat. Ber. Valde mihi amād⁹ est p quē sum: viuo ⁊ sapio. Figura etiā quā hz corp⁹ imitat ad amādū deū. vñ Aug. de doc. xp̃iana. Beluas de terrā, pstratas facit q̄rentes pastū de terra. te in duos pedes erexit faciē tuā sursuz ꝺ tendere voluit. Nō discordet cor tuū a facie tua. nō hēas faciē tuā sursuz cor deorsum. q̄d est sursuz habere. ā q̄ dictū est. Diliges d. d. t. ex. c. i. ⁊c. Quantū ad tertiū. s. de gr̃a ꝓcipue redēptōis multū excitat ad amādū deū. ad quē ꝺ Gal. ij. Dilexit me ⁊ tradidit semetipm ꝓ me: nō suis ingratis tus gr̃e dei. ⁊ Ecci. xxix. Hr̃am fidei ꝺfessōis. i. xp̃i ne oblisc̃aris. Dedit eīm ꝓ te aiam s⁹. Ber. in de dil. de. Jn fidelis se totū ei debere nō ignorat: quē sui tot⁹ nō ignorat actoꝝ. q̄d ego q̄ deū meū teneo ñ solū vite mee gr̃a tum largitoꝝ largissimū administratoꝝ: piū cōsolatorem sollicitū gubernatoꝝ: insup. copiosissimū redemptoꝝ: eternū ꝺseruatoꝝ: dulcissimū glificatoꝝ. Jdē. Si totū debeo me ꝓ me facto. q̄d deo ꝓ me refectoꝝ: ⁊ refecto b mō. nec ēt tā facile refect⁹ ꝓ factus, Siq̄dem de me sic ⁊ de alijs di-

Ut multū ꝺz sollicitare ad dilige

§. I. De dilectione dei quantū ad obiectū eius.

Dei ē sup oia ⁊ ante oia diligēdum.

ante oia ⁊ sup oia ꝺz diligi. De q̄ dicit Jre. in omel⁹. De dilectiōe ꝓditoꝝ non coꝝ: sed solum lingua ⁊ manifestat. Vñ ꝺz. i. Jo. iij. Filioli diligam⁹ nō solū ligua: sz opere ⁊ vitate. i. veraci coꝛde. Et cōsequēter ꝺdit dilectio dei dum q̄s de deo frequenter cogitat ipm̃ desiderat: ad eum oꝛat

Universidad de Deusto
Biblioteca

xit ⁊ facta sunt. At vo q̄ tm̄ ⁊ semel dicēdo fecit in reficiē/
do ⁊ dixit multa ⁊ gessit mira: ⁊ ptulit dura: nec tm̄ dura
sz indigna: ꝺ ergo retribuā dño ꝓ oib⁹ q̄ retribuit mihi
Jdē. Quid m te adhuc dormitat affectio tua. imo nō dor
mitat: sz mortua est: ñ huic nō ñdet bñficio. Jdē in fmo
re penre. O duri ⁊ idurati filij adā quos nō emollit tāta
bonignitas: tāta flāma: tā igēs ardo: amoris: tā vehemēs
amator: q̄ ꝓ vilib⁹ sarculis tā ꝓciosas merces expendit

Quātū ad q̄rtū sollicitare debz glia ꝑmissa. i. Lor. ij.
Ocul⁹ nō vidit nec auris audiuit: nec in cor hois ascēdit
q̄ ꝓparauit de⁹ diligētib⁹ se. Miz est quō amor nr̄ euade
re pōt deū: q: si venak est null⁹ deo chari⁹ emet. Dabit enim
ꝓ illo regnū eternū. Si em̄ ad dādū null⁹ eo dignior: ē q̄
de⁹ cū ipe sit summe bon⁹. Ñ nulli pot⁹ q̄ ei dari dz. Si
violētia reḡit null⁹ maior violētia ꝓ eo faciet q̄ ipe ꝑtit
ei ō gladio euagiato di. Aut tu mihi eā dab. aut tu mor
te ꝓ. ps. vij. Nitiquerī fuerit. s. ab amore mūdi: ad amo
rē dei gladiū suū vibrauit ⁊ pauit illū, v: gz ⁊ tribulatō nos.
g̃rego. Mala q̄ nos pōt ap̄l⁹ amare q̄ de⁹ fomēt leuioribꝰ: q̄
bus nos cōsolat sepissime etiā mor: dacissimū medicamē/
tum tribulatōis adiūgit: exercet fame ꝑriarchas: pios et
religiosos: pplz ꝓtumacē diris vberib⁹ agitat: nō aufert
ab ap̄lo stimulū carnis tertio rogat⁹ vt ⁊ recedat. ꝓpter
ꝑficiat ⁊c. v. q. v. Nos ois. Quinto omnis creatura imi

Quō hoc
dōi aug.
intelligi
cere oib⁹
q̄ ois cre
atura cla
mat vt di
cit vt deū
amemus.

ta. nos ad dei amorē. Aug. in. x. cōfes. Celū ⁊ terra ⁊ oia q
in eis sunt vndiq̄z mihi dicūt: vt amē te dñe: nec cessant di
cere oib⁹ ita vt inexcusabiles sint. Dupl⁹ aūt creature cla
māt seu dicūt: vt amē deū. Uno mō ostēdendo eū dignis⁹
simū amore nr̄o. Bonitas em̄ creaturaꝝ ondit creatorem
esse optimū: ⁊ ideo amore dignissimū. Scdo q: creature
sunt dona dei ⁊ bñficia nobis a deo collata: q: oia fecit ꝓ
pter nos. Oia inferiora nr̄a sunt ad seruiendū eḡlia autē
vt angeli ad q̄iuēdū: suplora vt de⁹ ad fruendū. Ad idu
cendū em̄ aliquē ad amāduz efficacioz est donatio q̄ locu
tio. Lances ingr. Sen. amāt bñfactores suos. Ite aug. in
lib. cōfes. ad deū loquēs. Quid aūt amo cū te amo: nō dec⁹
in creaturis: nō cādore lucis ⁊ dulces melodias cātilenaꝝ
nō florū vel vnguētoꝝ aromatū suaue olentiū: nō mān
na ⁊ mella: nō membra acceptabilia carnis amplexib⁹. Nō hec
amo dū amo deū meū: ⁊ tñ amo q̄ndā lucē q̄ndā vocē. q̄n
dam odorē: quēdaz cibū quēdam amplexū interioris ho/
minis mei: vbi fulgz aīo meo q̄ nō capit loc⁹: ⁊ vbi sonat
q̄ nō capit tps: ⁊ vbi olet q̄ nō sp̄git flat⁹: ⁊ vbi pit q̄
nō minuit edacitas: vbi hęret q̄ nō diuellit societas: hec
amo cū deū meū amo. Hugo de arra aīe. Magno debito
obligata es o aīa: multū accepisti ⁊ nisi. . a te habuisti: ⁊ p
ꝺis omnia nil habes q̄ retribuas nisi tantū vt diligas
Et q̄ per dilectionē datum est: nec melius nec decentius
q̄ per dilectionem rependi potest.

§.III. Deus magis debet

Deus ma
gis dz di
gi q̄ ꝓxi
mus.

diligi q̄ ꝓximus. q̄ sic pōt ꝓbari. Illud est magis dili
gendum ꝓpter q̄ alia sunt habenda: sz ꝓximi sunt
odio habendi ꝓpter deū. i. inimicos a deo abducunt: ergo illud
magis diligendum. Lu. xiiij. Si quis venit ad me ⁊ non odit patrem ⁊ matrem
⁊ vxorem ⁊ filios non potest meus esse discipulus. Ergo
deus est magis ex charitate diligendus. Ꝓz cuius decla
ratione dicit tho. se. q. xxvi. ar. ij. q̄ vnaq̄q; amicitia re
spicit illud in quo ꝓncipalit⁹ inuenit illō bonū sup cuius
cōicatione fundat: sicut amicitia politica ꝓncipalius re
spicit ꝓncipē ciuitatis a q. o totū bonū cōe ciuitatis de
pēder: vñ ei maxime debet fides ⁊ obediētia a ciuibus.
Amicitia aūt charitatis fundat sup cōicatiōe btitudinis
q̄ ꝓsistit essentialr in deo: sicut in ꝓmo ꝓncipio a q̄ deriua
tur in oēs q̄ sunt btitudinis ca paces: ⁊ iō ꝓncipalit⁹ maxi
me de⁹ est ex charitate diligēd⁹. Ipe ei diligit vt btitudi
nis cā: ꝓxim⁹ aūt sicut btitudinē sil nobis cū ab eo ꝓncipal
Si dicat ꝓtra: q: visio est ꝓncipiuz amoris, vt dicitur, ix.
Ethi. sed ꝓxim⁹ est magis visibilis q̄ de⁹ a nobis. g̃ magis
videt ꝓxim⁹ diligēdus. Ñ etiā. i. Jo. iij. dz. Qui nō dili
git frēm suū quē videt. deū quē nō videt quō pōt diligere
Rndet tho. q̄ dupl⁹ est aliq̄d cā dilectiōis. Uno mō sicut
id q̄ est rō diligēdi. Et b mō bonū est cā dilig di q̄ vnū
q̄q; diligit in q̄ntū hz rōnem boni. Alio mō: q: ē via ad ac
q̄rendū dilectiōem. Et b mō visio ē cā dilectiōis: nō q̄dez
q: ea rōne sit aliq̄d diligibile: q̄ ē visibile: sz q: ꝓ visionē ꝓ
ducimur ad dilectiōem. Non q̄ oz q̄ illud q̄ est magis vi
sibile sit magis diligibile: sz q̄ ꝓus occurrat nobis ad di
ligendū. Et b mō argumentat ap̄lus Jo. ꝓxim⁹ em̄ q̄s
est nobis magis visibilis: ꝓus occurrit nobis diligendus.
Ex his ei q̄ nouit aīus didicit icognita amare. vñ q̄ aliq̄s
ꝓximū nō diligit. argui pōt. q: nec deuz diligit: nō q̄ ꝓ
b ꝓxim⁹ sit magis diligibilis: sed ꝓus diligēdus occurrit
de⁹ aūt est magis diligibilis ꝓter maiorē bonitatem.

Nō plus
dz diligi
deus q̄ ꝓ
ximus.

§.IIII. Debet etiaz quilibet

magis diligere deū q̄ seipz. q̄ sic ꝓbat Tho. ij. q. xxvi
ar. iij. A deo accipe possum⁹ duplex bonū. s. bonū nature
⁊ bonū gratie. In cōicatiōe aūt bonoꝝ naturaliū: nobis a
deo facta: fundat amor naturalis: q̄ nō solum hō in sua in
tegritate nature diligit deū sup oia. plus q̄ seipm: sz etiā
q̄liber alia creatura suo mō. i. vel intellectuali vl rōnali vl
aiali: vel etiā naturali saltē amore. sicut lapides ⁊ alia que
cognitōe carent: q: vnaq̄q; ꝑs plus naturaliter amat cōe
bonū totⁱ q̄ ꝓticulare bonū ꝑtium: q̄d manifestat ex ope
Quelibz ei ꝑs hz inclinatiōem ꝓncipalr ad actionē cōz
totius vtilitatis. Apꝑet etiā b in vtrib⁹ politicis bm q̄s ci
ues ꝓ bono cōi ⁊ dispēdia ꝓpriarū rerū ⁊ ꝑsonaꝝ intrā
sustinent. vñ magis b vificat in amicitia charitatis q̄ fun
dat sup cōicatione bonoꝝ gr̄e. ⁊ ideo ex charitate magis
dz hō diligere deū: q̄ est bonū cōe oim q̄ seipz: q: btitudo
ē in deo sicut in cōi ⁊ fontali oim ꝓncipio q̄ btitudines ꝓ
cipare pnt. Et nota q̄ tū q̄s diligit frui deo: tanto magi
diligit seipz: q: b ē ei summū bonū. tñ b q̄ aliqs velit frui
deo ptinet ad amorē: quo de⁹ amat amore cōcupiscentie.
Magis aūt amam⁹ de⁹ amore amicitie q̄ amore ꝺcupie
tie. maius est in se bonū dei q̄ bonū q̄d ꝓticipare possum⁹
ipo fruēdo. ⁊ ideo simplr hō magis diligit deū ex charita
te q̄ seipm. Et ideo debet potius quis oia mala sustinere
q̄ peccato assentire. bm Aug. vt dicit. xxxij. q. v. ita ne. Et
rō est: q: mala pene sunt contra seipm: ctiam ꝑ ꝺe infernū
sed peccatum est contra deum.

§.V. Ad diligendum deuz

Triplex
rō quare
ad ꝺi
ligendum
deum.

sup omia q̄si cogit triplex rō q̄ mouere pōt ad amandum
aliq̄d: q̄ notari ꝑt in eo q̄d dicit. Diliges dñm deū tuum
Deut. vi. ⁊ Mat. xxij. Et ꝓma est ratio ꝓpter ꝺie ⁊ largi
tatis. ibi. dñm. Scda est ratio ꝑte bonitatis. ibi. deum.
Tertia est ratio attinentie et ꝓpinquitatis. ibi. tuum.

Deum.

Ista mouēt ad amandū q̄cunq̄ aliq̄d amat. Et q̄uz
ad ꝓmum clarū est q̄ verū amat dñm suū cum euz diligit
⁊ ei ꝓpter ꝺie ⁊c. et beneficia largit. Ex b ergo diliges dō
minū. seruī em̄ sumus oēs. Quātum aūt diligat ostendit:
q: ꝓ filio non pepercit: sed ꝓ nobis tradidit illum:
quo cū illo nō nobis oia donat. ad Ro. viij. Ber. Dñe q̄d
ē hō q̄ memor es ei⁹: aut filius hois: q̄m visitas eū: tot sz
⁊ tantis bñficijs. Mittis filiū vnigenitū. Mittis sp̄m sanctū
quē paracliti tuū. seipm reseruas adoptatis in ꝓmiū. Si
dici fas est. nimis ꝓdigus es tuis. i. ꝑti. v. Omnem
sollicitudinem vram ꝓjicientes in eū: q̄m ipse est cura de
vobis. Matth. v. Solem suū oriri facit sup bonos ⁊ ma
los: ⁊ pluit super iustos ⁊ iniustos: ⁊ materialr ⁊ spualiter
Insup ⁊ angelis suis de⁹ mādauit de te vt custo. ⁊c. ps.
xc. imo ꝺm ap̄lus ad Heb. i. Oēs administratorij spūs
sunt missi in ministeriū eoz qui hereditatem capiūt salu
tis. Ecce quāta ꝓuidentia ꝺie ga nos q̄d corp⁹ et quo
ad aiam, q̄ diligam⁹ ipm sup oia. Quātum ad tertiū po

stea magis imorādo in scdo diligit aliqs: q: est attinēs et
cōsanguine⁹ ⁊ bm hoc maxime diligit pater a q̄ hz eē
⁊ frater q̄ descēdit ab eodē stipite: q̄d natura docz ⁊ insti
gat. Sz nūq̄d ait moyses. Nōne ipe est pater tu⁹ q̄ posse
dit ⁊ fecit: quātū ad corpus: ⁊ creauit te q̄ritum. s. ad aiam
Deute. xxxij. Un⁹ est pater vester q̄ in celis ē. Mar. xxij.
Sed q̄lis pater. ij. Lor. i. Pater dñi nr̄i ihesu xp̄i: p̄ mise
ricordiaꝝ ⁊ de⁹ totⁱ ꝑsolatiōis. Et sic tu⁹ est p̄r. Sz vt ma
gis eēt tu⁹: effect⁹ est p incarnationē frater. Unde ait ipe
ad magdalenā: ad frēs meos ⁊c. Jo. xx. Et q: caro nostra
⁊ frater noster est: vt dz in figura. Gen. xxvij. Decuit p
oia fratrib⁹ assimilari. vt ait ap̄lus ad hęb. Jn penalitatib⁹
sz corpis nō vicijs mētis. Diliges q̄ tuū frēm ⁊ prez tuū
Et q: q̄ diligit filiū assiduat ei flagella. vt dz in ꝓuer.
Jdeo ex dilectiōe mltipl⁹ flagellat nos. Amb. Nō semp
osculat p̄r filiū: sz alic⁹ flagellat: ergo cū castigat q̄ dili
gitur tūc erga eū pietas exercet. Hz ei amor plagas suas
q̄ dulciores sunt cū amare inferūtur. v. q. v. Nō osculatur
vt cīm dz: Sap. xiij. cū nobis disciplinā das inimicos mul
tipliciter flagellas. Et ne ita videam⁹ nobis graues labo
res nostri. ipe nobiscū portat: ergo diligam⁹ dīnum deū no
strum: qui totus est noster: nil sui reseruās sibi. Nā corp⁹
in cibum: sanguinē in preciū ⁊ poculū: vitā in redēptiōez
dedit suis. Quantū ad scdz notandū q̄ bonitas est que
trahit ad se amore nostrū. Bonū em̄ est q̄d oia appetunt
dicit pha. Bonitas autē essentialiter est in deo: ⁊ bm hoc
dicitur. Nemo bonus nisi solus deus. s. essentialiter ⁊ ex
se. naz creature sunt bone ex deo non ex se ⁊ accidētaliter
Bonitas enim vniuersaliter est in deo quia est fons boni
tatis: ⁊c ꝑticulariter: quia ab eo cuncta bona ꝓcedunt: ⁊ bo
nitas sua vt dicit magister in. ij. sniaz. di. i. fuit causa crea
tionis rerū. Ñ ⁊ moysi dixit: q̄ ascenderet in montē ad
eū: ⁊ ostendā tibi ait omne bonū. i. meipm. Cū aūt oīe
bonū sit honestū. vel delectabile: vel vtile. Omnia b gña
bonoꝝ reperiūtur in deo. Unde dicitur Sap. vij. Uene
runt mihi omnia bona pariter cū ea. s. sapiēcia q̄ est deus
Deus aūt hz beatū Anselm. est quo melius cogitari nō pōt.

De multi
plici vtili
tate dile
ctōis ꝓxi
mi ad deum.

Et de bono honesto dz ibi. Innumerabilis honestas p
manus illius. Bonū honestum est scientia ⁊ virtus: sz ois
sapientia a dño deo est. Eccli. i. Et spū oīs ius omnis
virtus eoꝝ. Jn ps. Uirtus iusticie: ꝓudentie fortitu
dinis: ⁊ pantic. Et alⁱs Amb. Omnis rō superne scien
tie ⁊ terrene creature in eo: qui est caput eoz ⁊ auctor. vt
qui hunc inuenerit nil vltra querat: q̄cūq̄ alicubi querit.
hic perfecte inuenitur: q: hec ē pfecta dei virtus ⁊ sapi
entia. De bono delectabili ibi dz ibi. Lętatus sum in oibus
q̄is antecedebat me ista sapiētia. Letitia est delectatio in
hoie: ea que delectant trahūt hoiem ad sui amorē. Dele
ctant aūt pulchra visum: fragantia odoratum: suauia gu
stum: consonantia ⁊ melos sonoꝝ auditū ⁊ hmōi. Sz cū
omnia ista sint a deo causa omniū: ⁊ ois virturis effectus
pcedāt in causa sua: indefectibiliter q̄ oia hec bona pfe
ctius sunt in deo: q: sine mixtura defectus. Ñ Bern. Il
lud est verū gaudiū q̄ non de creatura sz de creatore cō
cipitur: q̄ cū acceperis nemo tollet a te. Cui⁹ cōparatio
ne oē fedū pulchrū: oē dulce amarū: oē q̄ delectare pōt
molestū: gaudiū vt dictū est in hoie idē est q̄ delectatio.
De bonovtili ibi dz. Prepositi illā regnis ⁊ sedib⁹ ⁊ diuiti
as nihil esse dixi in cōparatiōe illius ⁊c. Sap. vij. Bonū
vtile dz diuitie: aurū argentū lapides pretiosi: dīa terra
rum: ⁊ hmōi. Que etiā bona a deo pcedūt: ⁊ ois vera vti
litas: ergo diliges dīm deū tuum. Ubi etiā est notanda
multiplex vtilitas ipsius dilectiōis nostre ad deum: ⁊ inī
micitie damnositas: ⁊ terrio amicitie fidelitas ⁊ vtilitas:
quia nihil pōt diligi fructuosius q̄ deus. Naz ipse diligē
tibus se ꝓtinus q̄dez peccata dimittit. Luce. viij. Dimissa
sunt ei peccata multa. q̄m dilexit multum. Secundo ipse
eos erudit. Eccli. ij. Diligite deum ⁊ illuminabutur corda
vestra, Beatus Gregorius Interdū cōpunctōis ardore

de dilectō
ne sui ꝓ

Universidad de Deusto
Biblioteca

cōsiderāt in corpe. i. infectionē culpe ⁊ corruptionē pene i corpe nr̄o nō debem⁹ diligere ꝫ poti⁹ ad ei⁹ remotiōēz anhelare d[illegible]terio charitatis. Et ꝑm hāc infectionē dicebat apls Ro. vij. Infelix ego hō q̄s me liberabit de corpore mortis hui⁹. Nō debem⁹ corp⁹ diligere ꝓpriū ⁊ quō ostēdit etiā ꝓtosp sic di. de pe. di. ij. Corp⁹ nr̄m qz ps nr̄i est: ad hoc diligēdū nobis est vt saluti ei⁹ ⁊ fragilitati naturali ꝓsulam⁹: ⁊ agam⁹ q̄ten⁹ ꝑpū ordinate subiectū ad eternā salutē accepta imortalitate ⁊ incorruptiōe pueniat.

§. VII. Diligit aūt quis ve-

Nō vere seipm dz ligens ex charitate facit quin qs q̄ sunt ꝓpa ami catie,

re seipm ex charitate qn̄ in se ꝑm ptē principalē. i. rōnem hz secu op[illegible] q̄nqz q̄ sunt ꝓpria amicitie ꝑm phm. ix. ethi. Unusq̄sqz amic⁹ ꝓtiq̄de vult amicū suū eē ⁊ viuere. Secūdo vult ei bōa. Tertio opatur bona ad ips̄. Quarto cō[illegible]it ei delectabilr. Quinto ꝓcordat cū eo q̄si eisdē delectationib⁹ ⁊ cōtristatiōib⁹. Pro hoc maiori declaratōe sciēdū ꝫ b. tho. vbi. s. q homo dr eē aliq̄d duplr. Uno mō ꝑm principalitatē: alio mō ꝑm substātiā ⁊ naturā suā. Et ꝑmo q̄dē mō dr hō id qđ principale estimat in eo: sicut ꝑnceps ciuitatis dr ciuitas: ⁊ qđ facit ꝑnceps dr facere ciuitatē. Boni aūt estimāt principale eē in eis mētez rōnalez sicut reuera est. ⁊ scdariū ptez sensitiuā ⁊ corpalē. quoruz primū apls noīat hoiem interiorē: scd[illegible]ū hoiem exterio[illegible]m. ij. Cor. v. Et sic vere seipsos diligūt qi diligūr se ꝑ[illegible]incipale qđ est in eis. i. ꝑ tez rōnalē q̄ dr hō interior. Un̄ ⁊ volūt ipm primo ꝓseruari in sua integritate. Et optant ei bona eius q̄ sunt bona spūalia quoad scdm ꝓpriū amicitie. Tertio ad assequēda bona spūalia op[illegible]pendunt Quarto delectabilr ad cor ꝓpriū redeū[illegible]nt inueniūt ⁊ bona cogitatiōes in ꝑnti. ⁊ memoriā preteritorū bonor⁹ ⁊ spem bonor⁹ futuror⁹: ex qb⁹ delectatio causat. Quinto nō patiūtur in seipis volūtatis dissentiōez: qz aia cor⁹ tendit in vnū. Mali aūt estimāt in se ptē principalē sensitiuā q̄ dr hō exterior: ⁊ ꝫ hāc seipos diligūt ꝑ vñ nō vē diligūt sicut nec verā estimatōez hnt. Et ꝑm hāc ptē sensitiuā obseruāt in se illa q̄nq; ꝓpria amicitie. Nā q̄rūt ꝓseruatōez sui cor⁹pis ⁊ sanitatē etiā [illegible]bei volūtate. i. ꝑcepta. Scōo ꝓuidēt ei bona ꝓfornia. s. delectabilia sensib⁹. Tertio ad ꝫ multū opant ⁊ laborāt. Quarto delectant cogitare de huiusmodi sensi[illegible]unto q: ꝓcordāt cū ipa sensualitate ei assentiēdo in cūctis. Et[illegible]ra de ꝓseruatōe spūs nō curant nec bōa spūalia optāt: nec ad hoc laborāt: horr[illegible] reuerti ad seipos: qz ibi nō inueniūt nisi mala q̄ remordēt ⁊ discordāt secū. Alio mō dr hō aliq̄d ꝑm naturā ⁊ substātiaz suā: ⁊ sic cū hō fit qđ resultās ex aia ⁊ corpe. ⁊ ꝑm hoc oēs diligūt ipsos: etiā mali: inq̄tum. s. diligunt cōseruatōez sui esse: sed hoc nō est se diligere ex charitate.

§. VIII. Debet homo ma

quare hō magis dz seipm dili gere q̄ p ximum.

gis diligere seipz q̄ primū: ita vid elz vt magis aiaz suā q̄ cuiuscūqz aiam: ⁊ magi[illegible]az ꝓximi q̄ cor⁹ ꝓpriū magis cor⁹ ꝓpriū q̄ co[illegible] ꝓximi ceteri plb⁹. Primuz sic ꝓb[illegible]. Exemplar est p[illegible] exemplato: ꝫ dilectio hois ad se ipm monit vt exemplar dilectōis ad alterū: cū dr Mat. xxij. diliges ꝓximū sicut ipz: ergo magis ex charitate dz q̄s diligere seipz q̄ ꝓximū ꝫ aliaz. Qđ. b. tho. sic ōdclarat ij. q. xxv. in hoc sūt duo. s. natura cor⁹pis ⁊ natura spūalis. Per ꝫ ūat dr hō diligēr seipm q̄ diligit se ꝫ naturā spiritualē. Et ꝫ ꝫ dz hō magis seipz diligere post deū q̄ quē cūqz aliū: ⁊ ꝫ ex ipa rone diligēdi. Nā vt. s. dictū ē de⁹ diligit vt ꝓncipiū bonī sup q̄ fundat dilectio charitat⁹. hō aūt seipz diligit ex charitate ꝑm rōnē societatis in isto bono. Sociatio aūt est ratio dilectōis ꝫ q̄ndā vnionē ad deū. Un̄ sicut vnitas est potior q̄ vnio. ita q̄ hō ꝓticipat bonū diuinū est potior ratio diligēdi q̄ alī⁹ assocīet⁹ sibi in hac participatione. Et ideo homo ex charitate magis debet seipsuz diligere q̄ ꝓximū. Et hui⁹ signū est: q: homo nō dz subire aliq̄d malū peccati: qđ ꝓtinet ꝓticipationi btitudinis vt liberet ꝓximū a pctō. Un̄. b. Aug. xxij. q. ij. Faciat hō etiā p tpali salute hoim qđ pōt. s. licite. cū aūt ad ꝫ venerit vt tali saluti nisi peccādo ꝓsulere nō possit. iaz se exīstimet nō hre qđ facit. ⁊ Leo papa. Indecēs est crimē suū alienis cōmodis ꝑpendere. di. xlvj. Sicut nos. Et no. q hz ꝓprim⁹ q̄ est melior nobis fit deo ꝓpinq⁹ quo: qz tñ nō est ita ꝓpinq⁹ charitatē hñn sicut ⁊ ipsemet sibi. ió [illegible]eq̄t q aliq̄s nō debeat magis diligere ꝓximū etiā meliorē q̄ seipz. Nā dilectio charitat⁹ hz q̄ntitatē n̄ solū ex pte obiecti qđ e[illegible]eus: ꝫ etiā ex pte diligētis q̄ est ipe hō hns charitatē. Secōm. s. q̄s dz magis diligere aiaz ꝓximi q̄ corp⁹ ꝓpriū. pbat. j. Jo. iij. di. Nos debem⁹ ꝓ frib⁹ aiam ponere. i. vitā qđ est ꝓximū i corpalib⁹: q̄ sic declarat Tho. vbi. s. Illo est magis ex charitate diligēdū qđ hz maiorē rōnē diligibilis ex charita[illegible] Cōsociatio aūt i ꝑncipatiōe btitudinis q̄ est rō diligēdi ꝓximū est maior rō diligēdi q̄ ꝓticipatio btitudinis p[illegible]edūdantia q̄ est rō diligendi ꝓpriū corpus. Et iō ꝓximū q̄tum ad salutē debem⁹ magis diligere q̄ corpus ꝓpriū. Nota tñ q̄ non est de necessitate charitatis q̄ hō ꝓpriū corpus ꝓpter ꝓximi salute ꝓximi: nisi in casu quo teneret ei⁹ saluti ꝓuidere. sicut fecit Vitalis vrsino ꝓfessanti in martyrio. Sz q̄ aliq̄s se ad hoc sponte offerat ptinet ad pfectionē charitatis. ⁊ qua. b. Aug. Si quis habuerit tantā charitatē vt paratus sit etiā p frarribus mori. pfecta est in eo charitas. de pe. di. ij. si quis. la. ij. Tertium. s. q̄ magis dz quis diligere corpus ꝓpriū q̄ alterius[illegible]teris parib⁹. pbat sic. Sicut se hz aia ꝓpria alicui⁹ ad aiam ꝓximi: ita ꝓportionabilr se hz corpus ꝓpriū ad corpus ꝓximi. Saia ꝓ[illegible]ie se hz ad aiam alteri⁹: vt magis dēat suā diligere q̄ alterius. q̄ ⁊ corp⁹ suuz magis dz diligere q̄ alterius: ⁊ sic ei potius subuenire ceteris parib⁹: qđ ꝑ tāto dicit: qz si q̄s eet multum vtilis cōitati vl eccle. ipe parū laudabiliter ⁊ ex pfectione exponeret corpus suū morti ꝓ illo ꝓseruādo: quis de necessitate nō teneret.

Corp⁹ ꝓprium dz magis diligi q̄ alterum.

§. IX. Utrū charitas qua

quis diligit deū seipm ⁊ ꝓximū: fit ex charitate diligēda. Rndet. b. [illegible]o. ij. q. xxv. ar. ij. q̄ charitas nō est simplr amor: ꝫ hz rōem amicitie: vt dictū est supra. Per amicitiā aūt amat q̄d du[illegible] Uno mō sicut ipe amicus ad quē ha bem⁹ amicitiā: ⁊ cuius bona volum⁹: ⁊ sic nō amat charitas. Alio mō sicut bonū qđ volum⁹ amico. ⁊ sic amat charitas ꝑ charitatē: qz charitas est illud bonū qđ optamus oibus quos ex charit[illegible] diligim⁹. Et eadē rō est de beatitudine ⁊ de vtutibus aliis. Et ita intelligit dictū Augu. viij. de trini. q̄ q̄ diligit ꝓximū ꝓpter ꝓximi est vt ipam dilectionē diligat. Sz ⁊ charitas ꝫ hz inq̄tū ē q̄dā amor. Amor enī ex natura potētie cui⁹ est act⁹ hz q̄ possit sibi seipm reflectere. Dr enī volūtas⁹ obiectū est bonū naturale q̄dō rō ne boni ptinet pōt cadere sub actu voluntatis. Et qz ipm velle est quoddā bonū pōt velle se velle. Itē amor ex rōe ꝓprie spēi hz q̄ supra se reflectat: qz est spōtane⁹ motus amantis in amatū. Un̄ ex ꝫ ipo q̄ amat aliq̄s amat se amare. Et si dicat q̄ nō ꝓcipit diligi: nisi deus ⁊ ꝓximus. Rndet q̄ in dilectione illoz[illegible] includit dilectio charitatis. Diligimus enī deū ⁊ ꝓximū inq̄tum amamus: vt nos ⁊ ꝓximus deum diligamus.

§. X. Multa sunt que valēt

De bis q̄ valent ad ꝫ q̄ ⁊ amet a deo. ⁊ ad ꝫ dz quilibet laborare.

ad ꝫ q̄ q̄s amet a deo. ⁊ ad ꝫ dz quilibet laborare. nam amor dei ad nos est cā ois bon⁹ nr̄i. Tātovnusq̄sqz hz pl⁹ bōitate q̄to magis a deo dilligit. Et sic q̄s tūc vere seipz diligit cū talē se exhibet vt diligat a deo. Precipue aūt sunt septē q̄ ad ꝫ valent. Primū est sapia. Sap. vij. Infinitus thesaur⁹ est hoibus q̄ hui⁹ sunt. ptices facti sūt amicitie dei. Ubidē. Permīnē diligit deus nisi qui cū sapientia gradit. Scōm est mū[illegible]s mundicia. puer. xxij. Qui pugnaret charitati dei p quā iusticiam eius approbam⁹. Et eadē rō est de dānat⁹: q: nō sunt ampli⁹ capaces britudinis. Creaturas aūt irrōales nō debem⁹ diligere ex charitate: ita vicz sicut diligit⁹ is ad quē hr amicitia. Et rō est bn. b. Tho. vbi. s. q: charitas ē amicitia quedā. Dis aūt amicitia fundat sup cōicatione vite: ꝫ irrōnales creature nō ptt cōicare in vita humana: q: illa est ꝑm rōnem quā ipe nō hnt. Ite⁊ talis amicitia charitat⁹ fundat sup cōicatione beatitudinis cuius nō sunt capaces: ꝫ diligi possunt sicut bona q̄ alijs volum⁹ inq̄tum volum⁹ ea ꝓseruari ad glām dei ⁊ utilitatē hoium q̄ sunt in purgatorio. ꝓprie ex charitate diligēdi sūt ⁊ oēs in mūdo viuentes. Un̄ psper. Nō illi tm̄ ꝓximi nr̄i credēdi sūt q̄s nob⁹ grad⁹ fanq̄ mgit ꝓximi nr̄i credēdi sūt oēs hoies nr̄e nature: sicut dixi ptcipes. de pe. di. ij. nō illi. Qđ pctōres sunt diligendi ex charitate. ⁊ qūo ꝑm. b. Tho. ij. ij. q. xxv. In peccatoribus sunt duo cōsideranda. s. natura ⁊ culpa. Secōm naturam quidē quam habent a deo sunt capaces beatitudinis sup cuius cōmunicatōe fundat amicitia charitatis. ⁊ ideo hz naturā diligēdi sē ex charitate. ꝑm culpam aūt deo ꝓtinatur: ⁊ est in eis beatitudinis demeritū. Un̄ ꝑm culpā qua deo aduersantur sunt pctōres odiendi. etiam pater ⁊ mater: ⁊ quicunq; ꝓpinqui ꝑm qđ dicit Zu. xiiij. Debem⁹ enī in pctōribus odire[illegible] alpz ⁊ q̄ pctōres sunt. ⁊ diligere q̄ hō. s. sunt beatitudinis capaces. ⁊ ad ꝫ facit qđ dicit leo papa. di. lxxxvj. Odio habeenf pctā nō hoies: corrigant cumidi: tolerent infirmi. Et qđ castigare seueri⁹ necesse ē nō seuientis aio fiat: ꝫ medentis. Et ꝑm ꝫ intelligndū est illud ps. cxxxviij. Iniquos odio habui inq̄trum. s. sunt iniq. qđ est habere odiū iniquitatē eoz. ⁊ ꝫ est pfectus odium. De q̄ idē ait ps. cxxxviij. Perfecto odio oderā illos. Hoc enī est odire malū qđ nocet eis qđ ptinet ad amorē eoū. Nam eiusdē rōnis est odire malū alicui⁹ ⁊ diligere bonū eius. vtrunq; enī. pcedit a charitate. Et nota ꝑm beatuz Tho. q̄ amicitia peccātibus: sicut dicit ps̄. ix. Ethi. Non sūt subtrahēda amicitie bīficia q̄ulcq; hr spes saluatōis eoz: ꝫ magis est eos adiuuandū ad recuperationē vtutis q̄ ad recuperationē pecunie si ea amississent q̄to vtus amicitie est magis affinis q̄ pecunia. Sz q̄n in maximā malicia incidūt: ⁊ insanabiles fiūt. tunc nō est eis amicitie familiaritas exhibēda. Et iō hmōi peccā[illegible]ōres ꝫ bus magis ꝓsumit nocumentū aliox q̄ eox emendatio ꝑm legē diuinam ꝓhumana ꝓcipiunt occidi qđ facit iudex nō ex odio eox: ꝫ amore charitatis que ꝑfert bonuz cōe particulari. Nec obstat qđ dicit ps̄. q amicox est cōuiuere: ꝫ cū pctōribus admonet scriptura nō ꝓuersari ꝑm illū. ij. ad Cor. vj. Recedite de medio illorū. Nam ꝑm. b. Tho. vbi. s. duplex pōt esse cōuictus cū pctōribus. Unus est ꝑm ꝓsortium pcti assentiendo eis. ⁊ ꝫ, phibet oibus. Non enī sic debemus diligere pctōres vt velimus qđ ipsi volūt: ⁊ de eis gaudeamus de quibus gaudēt. s. malis: qz ꝫ esset malis assentire: ꝫ vt faciamus eos velle qđ nos iuste volumus ⁊ gaudere de q̄bus nos recte gaudemus. Un̄. b. Augu. de vitatiōe ꝓuictus talium. s. q cō[illegible]sum mali. sic ait. xxiij. q. iij. Recedite ⁊ exite inde pollu[illegible] ⁊ immundū ne tetigeritis. s. in ꝓtactu cordis nō corpis. Quid est enī tangere immundum nisi ꝓsentire pctis. ⁊ qđ est exire inde[illegible] facere qđ ptinet ad correctionem eox ꝓtum ꝑm gradum vnuscuiusq; salua pace fieri pōt. Est aūt alius ꝓuictus quietationis familiaris. ⁊ ꝫ vitandus est ab infirmis ne subuertant: vñ dicit. xxviij. q. j. Sepe malox ꝓsortia bonos corrūpunt ꝫ to magis eos q̄ ad vitia ꝓni sunt. Sed pfectis de quoruz corruptione nō timet laudabile est. sicut ꝓs cum publicanis comedebat. Matth. ix.

Que sit rō diligēdi de ꝓxim

Quis no mine ꝓximi intelligatur

In demonstrat sint ex charitate diligenda

§. I. De dilectōe inimicoꝝ

Utrū inimicus sit ꝓximus

Nota ꝑm. b. Tho. ij. ij. q. xxv. Dilectio inimicoruz pōt tripliciter ꝓsiderari. Uno qđē mō vt inimici diligant inq̄tum diligentur ꝓximi. i. ꝑm vitiū eox quo exercēt inimicitiaz, ⁊ hoc modo,

diligit cordis mūdiciā ꝓpter grām labioꝝ suoruū habebit amicū regē Lanti. ij. Dilect⁹ me⁹ mihi. ⁊ ego illi q̄ pascit inter lilia. i. puritate delectat. Sap. vi. Incorrupto facit ꝓximū deo. Et Iohānes euāgelista ꝓpter mūdiciā dr dilect⁹ q̄ diligebat rps. Job. vlti. Tertiū est māsuetudo q̄ multū assimilat deo cui⁹ bonitatē malicia alicui⁹ nō pturbat. Ecci. xlv. dr Dilect⁹ deo ⁊ hoīb⁹ Moyses. ꝫ quo dr Nume. xij. q erat mitissim⁹ hoim sup terrā. Quartuz ē liberalitas q etiā multū assimilat deo q̄ ex libera[illegible]ate fecit q̄cq̄d fecit. ij. Cor. ix. Hilarē datorē diligit de⁹. Séne. Qui bñficiū dat imitat deū. Explū i za[illegible]eo. Quitū est humilitas ꝓpter quā dauid fuit vir ꝑm cor. dei. j. Reguz xvj. Et in signū amoris dn̄i ihesus quē hz ad humilē amplexat⁹ est pumlū. Marci. ix. Et beniamin q̄ fuit minim⁹ filius vocat⁹ amātissim⁹ dñi. Deut. xxxiij. Sextū est tpaliū cont̄ptus. Sen. Nem[illegible] dign⁹ est deo nisi q̄ opes ꝓtēpserit. Eccl. xxviij. Loangustatū ē stratū. s. cordis. ita vt alter decidat. s. amor dei ⁊ pallīū breuevtrūqz tegere nō ꝑt. Sctz amor mūdi. Btūs Greg. Bonor⁹ auctor⁹ aliter inhere re nō valem⁹ nisi cupiditatē q̄ oīm maloz radix est abscidamus. di. xlvij. Bonor⁹. Septimū est dilectio. Prouer. viij. Ego diligentes me diligo. Bernar. Nemo se amari diffidat q̄ iam amat. Et q̄uis ipe ꝓ⁹ dilexit nos, tñ exercēdo nos in actu dilectionis augetur.

Cde dilectiōe ꝓximi. ⁊ q̄s noīe ꝓximi itelligat. C. IIII.

Dilectione ꝓximi

sub qua intelligit[illegible] angel⁹ bon⁹. ⁊ q̄libz hñs britudinē. vel q̄ pōt ea cōseq. Un̄ nō demones vel dānati. Dei[illegible]dr. j. Job. xiij. Doc mādatū hēimus a deo vt q̄ diligit deū diligat ⁊ fratrē suū. Ubi sciēdū q̄ habit⁹ charitatis vn⁹ est q̄ extendit ad dilectionē nō solū dei ꝫ ⁊ ꝓximi. Habit⁹ em̄ nō diuersificātur nisi ex ꝫ q̄ variāt spēm actus ꝑm tho. ij. ij. q. xxv. Dis em̄ act⁹ vn⁹ spēi ptinet ad eūdē habitū. Cū aūt spēs ei⁹ sumat⁹ ex obiecto ꝑm formalem rōnē ipsi⁹: necesse est q̄ idē sit spēs act⁹ q̄ ferf in rōnē obiecti: ⁊ q̄ ferf in obiectū sub rōne[illegible]ll. sicut est eadē spēs visiō q̄ videt lumē ⁊ q̄ videt colorē ꝑm rōnē lumis. Nō autem diligendi ꝓximū de⁹ est. hoc em̄ debem⁹ in ꝓrio dilige re vt i deo sit: vñ manifestū ē q̄ idē spēi act⁹ est q̄ diligit de⁹: ⁊ quo diligit ꝓximi: etsi sit diuersus numero. Et nota q̄ noīe ꝓximi itelligit ois q̄ exhibet nobis aliquā misericordiā[illegible]u bñficiū. Ac etiā ois q̄ pt exhibere aliq̄d misericordie op⁹: ꝑm. Bernaugu. tractātem illō luce. x. Quis tibi videt ꝓximo fuisse illi q̄ incidit in latrones. Und⁹ oēs angeli boni diligēdi sūt ex charita[illegible]a q̄b⁹ multa bñficia recipim⁹: ⁊ cōprehendū[illegible]ur noīe ꝓximi. Nā charitas est amicitia fūdata sup cōicatōe nō speciei ꝫ btitudinis seu bñficioꝝ ptinētiū ad vitā eternā. Et in hac britudine angeli cōicant cum hominibus. Unde dicitur Matthei. xxij. Equales sūt angelis dei. Et ideo angeli boni ex charitate sunt diligendi ꝑm beatum Thomam. ij. ij. q. xxv. Et eadē ratio est de beatis animabus: quia enim participant beatitudinē super qua fundatur charitas: ideo diligēde sunt ex charitate et ab eis etiam multa suffragia recipim⁹ mediorum suorum ⁊ precum. Demones autem important naturam peccato deformatam: et ideo eos non debemus diligere ex charitate inquātum demones: id est quātum ad malitiam eorum: sed odire. Sed accipiendo ꝓut de mon quandam naturam importat: sic aliquo modo debemus diligere et aliquo modo non. Nam diligere debem⁹ sicut diligimus aliquod bonum amici: quod volumus p manere ob amorem illius: et isto modo possumus ex charitate diligere demones. inquantuz scilicet volumus eos in suis naturalibus conseruari ad glorīam dei. Sed non diligere debemus eos ita q̄ ad eos amicitiam habeamus. Nam de ratione amicitie est velle bonum amico: et ꝓcipuū bonum. hoc aute[illegible] beatitudo et vita eterna est: quod bonum nullo modo debem⁹ eis velle: quia hoc re

Universidad de Deusto
Biblioteca

est puersum ⁊ charitati repugnat:q; ꝺ est diligẽter malũ alteri⁹. Scꝺo mꝺ pꝺt accipi dilectio inimicoꝝ ꝑtum ad naturam ⁊ in vłi. Et sic dilectio inimicoꝝ ẽ de necessitate charitat⁊:vt.ſ.aliqꝭ diligẽs ꝓmũ ab illa generalitate dilectiois ꝓmũ inimicũ nꝺ excludat. Et ſm ꝺ est intelligẽdũ illud dñi ꝑceptũ. Mat.v. diligite inimicos vꝝos: q⁹ vt ꝺr.xiiij.q.i. Mꝺ ꝑcipit impat:qꝺ impat necesse est fieri

Tertio mꝺ pꝺt ꝓsiderari dilectio inimicoꝝ in ſpāli:vt.ſ. aliqꝭ in ſpāli moueat motu dilectiois ad inimicũ ⁊ illud nꝺ est de necessitate charitat⁊ absolute:q; nec etiā moueri motu dilectiois in ſpāli ad qſlibet hoies singulariter ẽ de necessitate charitatis:q; ꝺ est ipossibile. est tñ de necessitate charitatis ſm prepatiõem ai:vt ſcz aliqꝭ hꝫat animũ prepatũ ad ꝺ ⁊ in singulari diligat inimicũ suũ si necessitas occurrerꝫ:hꝫ q⁹ ablq; articulo necessitatis ꝺ etiā actu i eat vt diligat inimicũ ꝓpter deũ ꝺ ptinet ad pfectionez charitatis. Lũ em ex charitate diligat ꝓxim⁹ ꝓpter deuꝫ ꝙ magis aliqꝭ diligit deũ:tanto etiā magis ad ꝓximum dilectionẽ ostẽdit nulla inimicitia impediẽte. Sicut si aliquis multũ diligeret aliquẽ amoze ipſius ei⁹ filios amarꝫ etiā sibi inimicos. Et ſm ꝺ intell gẽdũ est vbũ Aug. in enchiridion dicẽtis q⁹ hoc tã magnũ bonum. ſ. diligere inimicos nꝺ est tãte multitudis ꝙtũ credim⁹ exaudiri in oratione cũ ꝺr. Dimitte nobis debita nra. Intelligit em̃ de dilectione ꝙtum ad pfectionem non necessitatem.

§.II. De signis aũt ⁊ effectibus dilectiõis.

Sciendũ ſm bm̃ Tho. q⁹ cũ signa ⁊ effectus charitatis ex interiori dilectiõe ꝓcedant ei ꝓportionẽt. Sicut dilectio ad inimicũ in cõi ẽ de necessitate ꝑcepti absolute. in speciali aũt non absolute:sed ſm preparationẽ animi. Sic dicendũ de effectu ⁊ signo dilectionis exteriori exhibẽdo. nã beneficia vel signa dilectiõis que exhibent ꝓximis in cõi. puta cũ quis oꝛat ꝓ oib⁹ fidelibus:vel cũ ꝺꝫ ipendere aliqꝺ beneficium tori cõitati:tenet̃ qꝺ ⁊ inimicis hoc exhibere:seu ꝑsonas non ab illis excludere ex necessitate ꝑcepti ꝓximum faciendo ptineret ad liuoꝛẽ vindicte:sed beneficiũ vel signa dilectiõis q⁹ quis exhibet pticularib⁹ ꝑsonis:exhibere inimicis nꝺ est de necessitate salutis. nisi ſm preparationẽ animi:vt.ſ.qꝺ ꝑueniat in articl̃ necessitatis. Extra talem articulũ hoc facere ꝛeꝑtinet ad pfectionem charitatis.

§.III. Ad dilectionem ꝓximoꝝ multa inducũt.

De his q nos ad dilectiõẽ ꝓximi cunt ⁊ ſceptem.

Primũ est scriptura diuinalis que hoc frequẽter mandat. Vñ Leui.xix. Diliges amicum tuũ sicut teipm. Et ideo reinemoꝛat. Lu.x.⁊ Matt.xxij. ſꝫ loco amici ponit nomẽ ꝓximi. ſ. Jo.iiij. Diligam⁹ nos inuicem. Et ꝛps. Hoc est ꝑceptũ meũ vt diligatis inuicem. Jo.xv. Hiero. O mirã dei clemẽtiã. O ineffabilẽ pietatez dei. ꝓmiũ nobis pollicet. si nos mutuo diligam⁹. Etũ nob ea ꝑstam⁹ inuicẽ qbus inuicem indigem⁹. Et nos supbo in sup⁊ ingrato aio ei remittim⁹ cuius impium bñficium

Secundum est rõ cõ[illegible]nalis. Naturaliter enim omne animal diligit sibi si[illegible]. vt dicitur Eccli.xiij. Et ſ hoc seruant irrationabilia etiã siluestria:q; leo non nocet leoni. nec vꝛsus [illegible]so. ⁊ mul[illegible] magis debet homo homini seruare.

Tertium est fraternitas naturalis. Malachie.ij Nũquid non pater est vnus omniũ nostrũ. scz Adaz. ꝛre ergo deſpicit vnusquisq; frẽm suũ. Aug.r.ꝺ cui. dei dicit Nihil tam discoꝛdiosum vitio:nihil tam sociale natura:sicut genus hu[illegible]nũ. ꝓpterea voluit deus creare parentẽ vnum:scz Adam. de quo multitudo ꝓpagaret̃:vt hac ammonitione in multis cõcoꝛs vnitas seruaretur. Quartum est germanitas spiritual̃. Matth.xxij. Patrẽ nolite vobis vocare super terraz. vnus est enim pater vester qui in celis est. Omnes autem vos fratres ẽtis. Beatus augustinus. Omnes quidem sumus fratres ſm q⁹ homines sumus quãto magis ſm q⁹ christiani sum⁹, pater deꝰ, mater ecclã:hereditas paradisus. Quintum est xpi ⁊ angelorum exemplum. Ira enim christus charum habuit q⁹ primum q⁹ pro eius redemptione moꝛi voluit. Apocalip. j.c. Dilexit nos ⁊ lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Angeli etiã cum magna diligentia custodiunt hominẽs. pꝰ. Angelis suis mandauit de te vt custodiant te in oibus ꝛc. Matth.xviij.c. Videte ne condẽnetis vnum de pusillis hꝭ qui in me credunt. Angeli enim eoꝝ ꝛc.

Sexto mꝺ: multum est deo grata ⁊ beneplacita. Eccli. xxv. In tribus beneplacitum est spiritui meo que sunt ꝓbata coram deo ⁊ hominibus. Concoꝛdia fratrum:amoz proximoꝝ:⁊ vir ⁊ mulier bene sibi cõsentientes:⁊ mediocriter. Si eni placet homini qui diligit ⁊ reuereꝛ filiumdñe ⁊ imaginem suã sculptam. ꝙto magꝭ debet diligi qui homo ad imaginem:vbi est vita dei imago amat ⁊ honoꝛat. Insup ⁊ ꝓximus est mẽbrum coꝛporis xpi mystici:vnde placere debet deo qui diligit mẽbra filij. Paulus ad Ro.. Multi sumus vnũ coꝛpus in xpo ꝛc. Septimũ est multiplex emolumentũ qꝺ sequit̃ ex hmõi dilectione. Et ꝓmũ est vita eternã ꝛ inimicũ. puer.xviij. Frater qui iuuat̃ a fratre: q si ciuitas firma goliath imitat ad singulare certamen. j. Regum.xvij. Ecõtra moyses dicit. Si quis est dñi iungatur mihi. Exo.xxxij. Scõm est bonoꝝ abundãtia. Mꝺ eni deest hoi in se hꝫ in amico suo. Tertiũ est impetratio oꝛonum. Matth.xviij. Ubi fuerũt duo vl tres cõgregati in nomine meo ibi sunt ꝛc. ad exaudiẽdum. Quartũ mutua exhoꝛtatio. Eccle.iiij.c. Si fuerint duo mutuo foueãtur vn⁹ qũo calefient. Quintum cõsolatio. puer.xxvij. Bonis cõsilijs amici dulcoꝛat animã. Sextum est damnum quod facit eius cõtrarium. ſ. odiũ ⁊ discordia. beat⁹ Aug. de pe. di.iiij. Qui diuini beneficij oblitus iuas vult vindicare iniurias. nõ solum de peccatis futuris veniam nõ merebit̃:sed que dimissa fuisse sibi gaudebat imputabuntur ad penam.

§.IIII. De oꝛdine dilectiõis ꝓximoꝝ.

In odio hoies sũ equaliter diligẽdi

Utrũ ſ[illegible] magis diligẽdus vn⁹ ꝙ alter. ad qꝺ rñdet. b. Tho.ij.ij.q.xxvj. q⁹ opinio fuit quoꝛũdam q⁹ oẽs ꝓximi sunt equaliter ex charitate diligendi ꝙtum ad affectum:[illegible] ꝙtum ad effectum exteriozẽ ponẽtes ordinem dilectiõis esse seruandũ ꝙtuz ad exteriora beneficia vt.ſ. magis ea debeamus impendere ꝓximis ꝙ alienis. nõ ſm interiozẽ affectũ quẽ debemus habere equalẽ. etiã oibus inimicis. Sꝫ hanc opinionẽ dicit eẽ irrõnabiles. ⁊ est:q; nõ minus est oꝛdinat⁹ affect⁹ charitatis q⁹ est inclinatio gr̃e ꝙ affect[illegible] naturalis q⁹ est [illegible]clinatio nature. vtraq; eni inclinatio ex diuina [illegible]ia ꝓcedit. Videm⁹ eni in naturalibus q⁹ inclinatio naturalis ꝓportionat̃ actui vł motui qui ꝓuenit nature vnicuiusq;:sicut terra habet maiozẽ inclinationẽ grauitatis ꝙ aqua: q; cõpetit ei esse sub aqua. Ops ergo q⁹ inclinatio gratie q⁹ est affect⁹ charitatis ꝓportionet̃ [illegible] q⁹ exterius sunt agẽda:vt.ſ. ad consecutionẽ intẽtiozem effectũ charitatis habeamus qbus ops vł ꝛueniet nos beneficos esse. ⁊ ſ ꝺicendũ q⁹ etiã ſm affectus ops magis diligere vnũ ꝓximoꝝ ꝙ alium. Et rõ est:q; cõ ꝓncipium dilectiõis sit deus:⁊ ipe diligens necesse est q⁹ ſm ꝓpinquitatem maiozẽ accipiat ex istoꝝ ꝓncipioꝝ maioꝝ sit dilectionis affectus. Jn oibus eni in qbus inuenit aliquod ꝓncipium:oꝛdo attendit̃ p cõpationẽ ad illud ꝓcipium. Hõ aũt dicit. b. Augu. in li. de doctrina xpiana q⁹ oẽs hoies eque diligẽdi sunt:ita equalitas intelligẽda est ꝙtum ad bonũ qꝺ optamus amico ⁊ in genere:q; oibus hoibus optare debemus ex charitate idẽ bonũ in genere. i. vitã eternam. Sed ad intentionẽ actus nõ refert q⁹ magis intentus possum[illegible] ⁊ debemus diligere vnũ ꝙ alium. Dei etiã ꝓt intelligi q⁹ oẽs sunt eque diligendi:ita. ſ. q⁹ nullũ excludat ꝙtum ad benẽuolentiã:ꝺ nõ sic quoad beneficentiam:q; cũ nõ possim⁹ omnibus oi[illegible] subuenire:ita aliquibus ꝓsidet q⁹ nõ alijs:q; nõ p[illegible] est.

§.V. Quẽ debemus magis diligere

Quis sit magis diligendus an melioꝛ aut nobis ꝓiunctioꝛ

meliozẽ vł ꝓiunctiozes. Rñ. b. Tho. ij.ij.q.xxvj. q⁹ meliozi debem⁹ diligere maius bonũ. Coniunctiozi debemus diligere illud bonũ qꝺ ei amam⁹ intẽsius. Rõ huius est:q; dilectio hꝫ spẽm ex pte obiecti:ꝺ intẽsionem ex parte diligẽtis. Obiectũ aũt ẽ deꝰ. Vñ p cõpationẽ ad obiectũ ꝺ. deũ ꝙto qs est, ꝓpinqꝭ deo:tãto ei debem⁹ velle maius bonũ ex charitate:q; hꝫ vnũ bonũ sit qꝺvult charitas oib⁹ s. vita eterna hꝫ se. hꝫ tñ diuersos grad⁹ ſm diuersas btitudinis ꝓcipatões. ⁊ ꝺ ptinet ad charitatẽ vt velit iusticiã dei seruari ſm quã meliozes pfecti⁹ btitudinẽ ꝓcipãt. ⁊ ꝺ ptinet ad spẽm dilectõis. Sunt eni diuise spes diletiõis ſm diuersa bona q⁹ optam⁹ hꝭ quos diligim⁹ ex charitate Intẽsio aũt dilectõis ẽ attẽdẽda p cõpationẽ ad ipꝰ hoies qui diligit. ⁊ ſm hoc illos q⁹ sunt sibi ꝓpinquiozes intẽsiori affectu diligit ad illud bonũ ad quod eos diligit ꝙ meliozes ad maius bonũ. Est etiã ibi alia differẽtia attẽdenda. nam aliq; ꝓximi sunt ꝓpinq; nobis ſm naturalẽ oꝛiginem a qua discedeꝛ nõ ꝑt:q; ſm ea sunt id qꝺ sunt:ꝺ bonitas vtutis ſm quã aliqui ꝓpinquãt deo pꝺt accedere ⁊ recedere:augeri ⁊ minui:vt pꝫ ex supꝺdictis. Et iõ possumus ex charitate velle q⁹ iste q⁹ est mihi ꝓiunct⁹ sit melioꝛ alio. ⁊ sic ad maioꝛẽ gradũ btitudinis puenire possit. Est ⁊ ali⁹ modus q⁹ plus diligim⁹ ex charitate nob magꝭ ꝓiunctos:q;. ſ. pl⁹bus mõis eos diligim⁹. Ad eos eni q⁹ nõ sunt nob ꝓiuncti. nõ habem⁹ ad eos [illegible]ſi amicitiã charitat̃. Ad eos vꝺ q⁹ nob ꝓlũcti sunt hẽm⁹ alias amicitias ſm moduz ꝓiunct[illegible] eoꝝ ad nos. Lũ aũt bonũ sup q⁹ fundat̃ ois alia amici[illegible] honesta:oꝛdinet sicut ad fine bonũ: sup q⁹ fundatur amicitia charitatis. ꝙs est vt charitas imperet actum cuiuslibet amicitie alteri⁹. Et sicut ars q⁹ est circa finem impat arti q⁹ est circa ea q⁹ sunt ad finẽ: puta ars medici arti aromatarij. sic ꝺ ipm q⁹ est diligere aliquẽ: q; cõsanguineos: vel q; ꝓiunct⁹: vł q; ꝓcuis vł ꝓpter qꝺcunq; aliud licitũ oꝛdinabile in finẽ charitat̃ pꝺt a charitate imperari:⁊ ita ex charitate elicitẽ cõmpante pl⁹bus mõis diligimus magꝭ nobis cõiunctos.

§.VI. Utruz sit magis diligendus ꝺ est ꝓiunct⁹ ſm carnalẽ oꝛigi[illegible] ꝙ ꝓiunct⁹ ſm a

De charitate q⁹ illi [illegible]las ꝓiun[illegible]ões. Rñdet ad ꝺ. b. Tho. ij.ij.q.xxvj. q⁹ vt diꝫ q⁹ sunt nobis magꝭ ꝓiuncti sunt magꝭ diligẽdi. nã q⁹ intẽsius diligũt tñ q⁹ pl⁹bus diligunt rõnib⁹. [illegible] tensio aũt dilectiõis est ex ꝓiunctione dilecti ad diligentez ⁊ iõ diuersoꝝ dilectio[illegible] mẽsurãda ſm diuersam rõnem ꝓiunctiõis:vt.ſ. vnusquisq; magꝭ diligat in eo qꝺ ptinet ad illã ꝓiunctionẽ. ſm quã diligeret. Et vlteriꝰ cõparãda est dilectio dilectiõi ſm cõpationẽ ꝓiunctõis ad ꝓiunctionez. Sic igit̃ dicẽdũ est q⁹ amicitia q⁹ sanguineoꝝ fundat̃ in ꝓiunctiõe naturalis oꝛigis:amicitia ciuiũ in cõicatiõe ciuili:⁊ amicitia cõm ilitonũ in cõicatiõe bellica. ⁊ iõ i his q⁹ ptinẽt ad naturã pl⁹ debem⁹ diligere cõsanguineos. Jn his q⁹ ptinẽt ad ciuilẽ quẽstionẽ pl⁹ debem⁹ diligere cõciues. Jn his q⁹ ptinẽt ad bellũ cõmilitones: vñ ⁊ pbs dicit. ꝺ. eth. q⁹ singꝭis ꝑtia ꝓpꝫ[illegible] est attribuẽdũ. Sic ãt ⁊ facere videnꝭ ad nuptias:quidãvocãt cognatos: videtur vtiq; ⁊ nutrimẽta ꝑentib⁹ opoꝛtere sufficere marie ⁊ hoꝛe patrie. ⁊ filẽ etiã in alijs. Si aũt cõparem[illegible] ꝓiunctionem ad ꝓiunctionẽ ꝓstat q⁹ ꝓiunctio naturalis oꝛiginis ẽ poꝛ et nobilioꝛ:q; est ſm id qꝺ ptinet ad subam. Alie aũt eem ꝓiunctiones sunt supueniẽtes ⁊ remoueri possunt. Et iõ amicitia ꝓsanguineoꝝ est stabilioꝝ ⁊ alie pñt eẽ poꝛtiozes ſm id qꝺ est ꝓprium vnicuiq; amicitie. Et [illegible] micitia socioꝝ ꝓpria electiõe ꝓbitur in his q⁹ sub nostra ele ctione cadunt:puta in agendis. ideo ꝓponderat hmõi dilectioni ꝓsanguineoꝝ:vt. [illegible] magis nos cõsentiamus in agẽdis. Sꝫ amicitia ꝓsanguineoꝝ est stabilioꝝ:⁊ ꝓualet in his q⁹ ptinent ad naturã. Item qꝺ, b, Ambꝺ, dicit, Nõ yos

§.VII. De cõpatione dilectiõis diuersoꝝ ꝓsanguineoꝝ ad inuicẽ.

An parentes sũt magis diligẽ ꝙ filij.

Et ꝓmo si ꝺꝫ magis diligi ex charitate pater vł filiꝰ ꝓprius. Ad qꝺ rñdet b. tho. vbi. s. ꝙ gꝺus dilectiõis ex duob⁹ pẽsari pꝺt. Uno mꝺ ex pte obiecti. Et ſm ꝺ id qꝺ hꝫ maioꝛem bonitatem boni magꝭ est diligendũ: ⁊ qꝺ est deo filius. Et sic pater magis diligend⁹ est ꝙ filius: q;. ſ. patrẽ diligim⁹ sub rõne ꝓncipij qꝺ hꝫ rõnem eminẽtioꝛis boni. ⁊ iõ deo filioꝛis. Alio modo cõputat̃ grad⁹ dilectiõis ex pte diligẽtis. ⁊ ſm ꝺ magꝭ diligitur qꝺ est ꝓiuncti⁹. vñ ex ꝺ filius magꝭ diligẽd[illegible] est ꝙ pater. qꝺ ꝓbat pbs. viij. eth. ꝙtuoꝛ rõnibus. Primo quidem q; pentes diligũt filios vt aliqꝺ sui exẽtes. Patꝛ vo nõlẽ aliqꝺ filij. ciõ dilectio q⁹ pater diligit filiũ est filioꝛis dilectioni q⁹ qs diligit seipm. Scꝺo:q; pentes magꝭ sciunt aliqꝭ eẽ suos filios ꝙ ecouerso. Tertio:q; filij ẽ magꝭ ꝓpinquus penti:vt[illegible] ps exẽs ꝙ pater filio ad quẽ hꝫ habitudinẽ ꝓncipij. Quarto:q; pentes ditiꝰ amanerũt. ⁊ statim pater incipit diligere filiũ. Sꝺ filiꝰ aũt patrẽ ꝓceder te tpe. Dilectio aũt ꝙto est diuturnioꝛ tãto foꝛtioꝛ. ſm illud Eccli.ix. Nõ dimittas amicũ antiquũ. nouꝰ eim̃ nõ erit sibi illi. [illegible] ꝓncipio debeꝭ subiectio reuerẽtie ⁊ honoꝛ. Effectui aut[illegible] portionabiliter cõperit recipe influentiam ꝓncipij ⁊ pulsionẽ ipſi⁹. ⁊ ꝓpter hoc pentibus a filiis magꝭ debeꝭ honoꝛ. filijs aũt magꝭ debeꝭ cura pulsionis. Et ſm rõnem eminẽtioris boni naturalis filij⁹ plus diligit patrez ꝙ filiũ. ⁊ ſm ꝺ intelligẽdũ est ꝺbuz. b. Ambꝺ. dicit, ꝙ post deum plus diligẽdi sunt pentes: deinde filij. ſ filijs aũt a parentib⁹ magꝭ debet cura pulsionis:⁊ ſm ꝺ dicit apl⁹s. ij. Coꝛ.xij. Nõ debẽt filij thesaurizare pentib⁹: ⁊ pentes filijs. ⁊ hꝫ rõez maioꝛ ꝓiuctõis ad seipm pl⁹ qꝺ diligit: filiũ ꝙ patrẽ. Jn articulo tñ necessitat̃ filius obligat magꝭ patri ex bñficijs susceptis vt pentibus maxime puideat.

§.VIII. Utrum aũt debeat magis diligi pater vł mater.

De cõparatione dilectionis in ter patrẽ matrez magꝭ diligẽd⁹.

Rñ. b. Tho. q⁹ in istis cõparationib⁹ nõ qꝺ ꝺr intelligẽdũ est ꝙ se: vt vicz intelligat eẽ ꝙsiũ de patre inꝙtũ pater ẽ tan sit plus diligẽd⁹ ꝙ mater inꝙtũ aũt mater. [illegible] eni in oib⁹ hmõi eẽ tãta distãtia vtutis ⁊ malicie vt amicitia soluat̃ vł minuat̃: vt dicit̃ ꝺs. viij. eth. ⁊ iõ vt Ambꝺ. dicit. Boni domestici sunt magis filijs [illegible] pponẽdi. ꝙ se ꝙ loquendo ꝺꝫ magꝭ diligi pat̃ ꝙ mater. qꝺ etiã dicit Hiero. sup Ezecb. q⁹ post deũ diligẽdus est pat̃ deinde mat̃. Rõ huiꝰ est:q; vteraq; diligit̃ vt ꝓncipiũ naturalis oꝛiginis. Sed pater habet excellẽtioꝛem rõnem ꝓncipij ꝙ mater:q; pater est ꝓncipium p modum agentis: mater aũt ꝙ modũ patiẽtis ⁊ [illegible]erie. Nec obstat q⁹ pbs dicit in li. de gnatione q⁹ femina[illegible] coꝛp⁹:ꝺ aiam. certũ ẽ q⁹ dat deus:q; in gnatione hois mater materiã ministrat coꝛpis informẽ tñ. ſ formam aũt [illegible] vtutẽ formatiuã q⁹ est in semine patris. Et ꝙuis hec vtus formativa nõ possit causare aiam rõnalẽ. disponit tñ materiã coꝛpalem ad hmõi forme susceptionem.

§.IX. Utrum autez debeat diligere vnus plꝰ qs ꝺeꝫ diligẽt vxoꝛem ꝙ pareꝭ.

ꝙs pl⁹ diligere vxoꝛẽ ꝙ pentes. Rñ. ꝺ. b. tho. q⁹ gꝺ⁹ dilectionis: vt dictũ est pꝺt attẽdi. ⁊ ſm rõnez boni ⁊ ſm rõem cõiunctiõis ad diligẽtes. Scõm rõnem ꝙ boni qꝺ est obiectũ dilectiõis magꝭ sunt diligẽdi pentes ꝙ vxoꝛes: q; diligunt sub rõne ꝓncipij ⁊ eminẽtioris cuiusdã boni. Scõz aũt rõnem ꝓiunctiõis magꝭ diligunt vxoꝛes: q; vxoꝛ coniungitur viro vt vna caro. ſm illꝰ Matth.xix. Itaq; nõ sunt duo; ꝺ vna caro. Et iõ intensius diligit vxoꝛ: ꝺ maioꝛ

Universidad de Deusto
Biblioteca

reuerētia est exhibēda pentib⁹ suis. Et cum dicit Gen. ij. Propter hoc relinq̄t hō patrē t matrē ⁊c. Nō est intellgendum q̄ deserant penes quoad oia: sē q̄tū ad cohabitationem t copulaz: sz in alijs dz q̄s magis assistere pentib⁹ q̄ vxori. t gd ait apls ad ephe. v. q̄ viri debēt diligere vxores sicut seipos: nō est intelligendū eq̄liter sicut se: sz q: ratō dilectiōis vxoris sumit ex sui dilectiōe: b est p similitudinez

§.x. Vtruz debeat quis

magis se diligere bñfactorē q̄ bñficiatuz. Ad b̄ rñdet btūs tho. vbi. s. q̄ aliq̄d diligit dupl̄r. vno mō q: hz rōnē excellētioris bōi. t hz b̄ magis dz diligi bñfactor: q: cū sit pncipiū in bñficiato hz rōnē maioris bōi sicut et de pre dictū est. Alio mō diligit aliq̄d rōe maioris ordinis: t hz b̄ magis diligim⁹ bñficiatos. q̄d pbat pbs. ix. etb. p q̄tuor rōes. Et pria est: q: bñficiat⁹ est q̄si q̄dā op⁹ bñfactoris. Vñ p... cuit dici de aliq̄. Ille ē factura illi⁹. Naturale aūt est cuilibet vt diligat op⁹ suū. sicut poete diligūt poemata sua. Et b̄ ideo est: q: vnūq̄q̄ diligit suū esse. suū viuere: q̄ d manifestat marie in suo agere. Sc̄dm est: q: vnūq̄q̄ naturaľ diligit id in q̄ aspicit bonū suū: hz q̄dē t bñfactor in bñficiato aliq̄d bonū: t ecōuerso. Sz bñfactor inspicit in bñficiato suū bonū honestū. Bñficiat⁹ aūt inspicit in befactore suū bonū vtile. Bonū aūt honestū delectab... ꝓsiderat q̄ bonū vtile. tū q: est diuturnū. Utilitas ei cito trāsit t delectatio memorie nō est sicut delectatio rei pnt. tū etiā q: bona honesta magis cū delectatōe recolimus q̄ vtilitates q̄ nobis ab alijs puenerūt. Tertia ..t: q: ad amantem ptinet agere. Vult enī operatiōnū amato, ad amatū aūt ptinet pati: t iō excellētioris est amare: t ppē b̄ ad bñfactorē ptinet vt plus amet. Quarta rō est q: difficil⁹ est impēdere bñficia q̄ recipe. Ea vero in q̄b⁹ laboram⁹ magis magī diligim⁹: q̄ vero nobis de facili, pueniūt magis ꝓtēnimus. Non tamē dz q̄ quilibz bñficiatos pl⁹ debeam⁹ diligere q̄buslibz bñfactoribꝰ. Nā bñfactores a q̄bus maxima bñficia recipim⁹ vt deū t parētes p̄ferim⁹ his q̄bus aliqua minora bñficia impendimus.

§.xi. Vtruz ordo charita

tis maneat in pria. rñdet. b. tho. vbi. s. Necesse est ordiez charitat̄ manere in pria: q̄tū ad b̄ q̄ de⁹ diligat sup oia Hoc em̄ simplr erit tūc q̄n hō pfecte eo fruet. Sz de ordine sui ad alios distinguēdū vr: q: sicut. s. dictū est. Dilectionis grad⁹ distinguī pōt. vel sm differētiaz boni q̄b⁹ q̄s alteri exoptat: vl hz itensiōez dilectōis. Pzio q̄dē mō plus diligit ... el iores q̄ seipz: min⁹ vo min⁹ bonos: volet ei q̄libz bn̄s vnūquēq̄ hēre q̄ sibi debet sm diuinā iusticiā ꝓpter ꝓximitatē volūtat̄ hūane ad diuinā. Nec tūc erit ꝓpter ꝓximitatē volūtat̄ hūane ad diuinā. Nec tūc erit tps p̄ficiēdi p meritū ad maī⁹ p̄miū sicut nūc accidit. q̄n pōt hō meliorīs t vrutē t p̄miū desiderare. Sz tūc volūtas vnīuscuiusq̄ in b̄ sistet q̄ est determinatū diuinitus. Sc̄do vo mō aliq̄s pl⁹ dil... t seipm q̄ primū ēt melio... q: int... o act⁹ dilectōis ...eit ex pte subiecti diligēt̄ t ad hoc ēt donū charitatis ...nicuiq̄ ꝓferat a deo: vt p̄mo q̄dē mēt̄ suā in deū ordiet: q̄ ptinz ad dilectōez sup̄ni. secūdariovr ordinē ēt ali... mēt̄ū in deū velit. vl ēt opet̄ hz modū suū. Sz q̄tū ad ordinē p̄mōrū adinuicē simplr q̄s magis diligit meliorē sm charitat̄ amorē tota em̄ vita btā ꝓsistit in ordiatōe ment̄ ad deū. Vñ tot⁹ ordo dilectiōis btōr ꝓstruabit̄ p ...ōparatōez ad deū. vt. s. ille magis diligat t ꝓpinq̄or sibi hēat ab vnoq̄q̄ q̄ ē ꝓpinq̄or deo. Cōtingit tñ i pria q̄ aliq̄s sibi ꝓiūctū pl⁹ rōib⁹ diliget. nō ei tūc cessabūt ab aio bn̄ hōeste dilectōis cāe: tū eius ilt̄is rōib⁹ ꝓferet icōpabilr rō dilectōis q̄ suit ex ꝓpinq̄tate

¶ De charitate q̄ad p̄ceptū ōcalogi. ⁊.v. tead deū.

c **Onsequēter est viden**

dū de charitate p respectū ad p̄ceptū. Dicit em̄ xp̄s. Matth. xxij. Diliges dn̄z deū tuū ex to. ⁊c. hoc est maximū t p̄mū mādatū. Sc̄dm aūt silē est huic. Diliges ꝓximū tuū sicut teipm. In his duob⁹ mandatis vniuersa lex pendet t prophete. Rō huius ē sm. b. Tho. vbi. s. ar. iij. Charitas est amicitia q̄dam. amicitia aūt est ad alterum. Vñ Bze. dicit q̄ charitas ad mīn⁹ q̄ inter duos hēri non pōt. Cum aūt dilectio t amor sit bonī: bonū aūt sit vel finis: vel id quod est ad finem: ꝓueniēter de charitate duo p̄cepta ꝓficiunt vnū quo inducimur ad diligēdum deū sicut finē. Aliud q̄ inducimur ad diligēdum ꝓximū ꝓpte. deū sicut ꝓpt̄ finem. De dilectōe sui t cōpis sui q̄ etiā diligēda sunt. Dicit. b. Aug. q̄ nulla fuerūt danda p̄cepta. Et iō est q: q̄tū libet q̄s excēdat a vītate remanet tñ semp in eo dilectio sui t cōpis sui. Sed modus diligēdi p̄cipiendus erat hominī vt sc̄z se ordinate di...geret t cōp⁹ suū q̄d sit p hoc q̄ homo diligit deū t ꝓximuz. Itē q̄uis p̄cepta dentur de actibus vrutum: t charitas hēat plures actus: videlz dilectio gaudiū: pax: beneficētia. tū q: ꝓmus t pncipalis act⁹ charitatis est dilectio: t ex eo cōsequunt alij sicut effectus ex cā. ideo in p̄ceptis dilectiōis includunt̄ p̄cepta de alijs actibus ex ea ꝓcedentib⁹. t tū ꝓpter tardiores inueniūtur de singulis explicita p̄cepta. De gaudio q̄dem ad Phil. iij. Gaudete in dn̄o semper. ⁊c. De pace ad Heb. Pacem sequimini cū oibus. De beneficētia ad Gal. vlt. Dum tps habem⁹ operemur bonū ad oēs. De singulis etiā ptib⁹ bñficentie inueniunt̄ p̄cepta in sacra scriptura: vt p̄z intuēti Itē q: plus est operi bonū q̄ vitare malū. ideo in p̄ceptis affirmatiuis p q̄ p̄cipit facere bonū vt diligere gaudere: bene... ere: pace hēre: includunt̄ p̄cepta negatiua q̄b⁹ ꝓhibet malū facere: vt nō odire: nō accidiari: nō inuidere: nō discordare: nō scādalizare. Et tñ inueniunt explicita p̄cepta data: ꝛ hmōi vitta opposita charitati. Nā ꝛ odium dr Leui. xix. Nō oderis frem. t. in cor. t. Cōtra accidiā dr Eccl. vi. Nō accidieris in vinculis ei⁹. Cōtra iuidiā dr ad Gal. vi. Nō efficiamur inanis gl̄ie cupidi inuicē ꝓuocantes: iuicē inuidētes. Cōtra discord⁻⁻ i. Cor. i. Idipm dicatis oēs: nō sint in vobis scismata. ꝛ scādalū. Ro. xiiij. Nō ponatis scandalū vel offendiculū. Et de dictis pctis hēs. s. m. ij. pte. De actib⁹ vo charitatis in sequentib⁹ capl̄is.

¶ Primū est necessitas obseruatiōis: ibi: finis p̄cepti,
¶ Sc̄dm est p̄ciositas ordinationis: ibi: charitas.
¶ Tertiū est finalitas dilectiōis: ibi: de corde puro ⁊c.

Quantū ad primū sm pbm ꝓpter q̄d vnūq̄q: tale et illd magis. Omia p̄cepta sunt necessaria cuz ordinent ad charitatē vt finē: ergo ipa multomagis est necessaria. Est aūt hoc p̄ceptū lucidū. ...eue. vtile: t leue... Est lucidū q̄dē ps. xviij. Preceptū dn̄i lucidū. Et hoc ne q̄s dicat: nō licuit mihi intelligere. Bzeue ne q̄s dicat: nō potui notare vel retinere. Abbreuiatū faciet de⁹ vbū sup terrā. Utile ps. cxviij. Bonū mihi lex oris tui sup mīa. au. t ar. Leue. Nihil em̄ dulci⁹ t leui⁹ charitate. Matth. xi. Onus meū leue.

Preciositas p̄z ex ...oie charitatis. vñ charitas q̄si chara vnitas: q: vnit nos cū oibus vtiliter. Apls ad eph. iij. Ut possitis cōprehēdere cū oibus sanctis que sit longitudo. latitudo. sublimitas t ꝓfundū. s. charitatis. Eius sublimitas ē q: vnit nos cū deo absolute. i. ꝓpter se: ꝓfundū eius: q: vnit nos cū his qui sunt in purgatorio. Eius latitudo est: q: vnit nos cū oibus viuentibus bonis t malis, amicis t inimicis. Eius longitudo. q: vnit nos cū p̄cedentib⁹ ꝓfuturis: vel vsq; in finē. Sinceritas in nitur de corde puro id est non ficto vel infecto vel mixto cupiditate. Cōscientia bona. i. nō erronea: t fide non ficta id est sine errore vel sine hypocrisi. Sciendū etiā q̄ omia p̄cepta decalogi. ordinant ad dilectionē dei t ꝓximi. sed p̄cepta charitatis nō fuerūt annumerāda inter p̄cepta decalogi: sed in oibus includūtur. Et q̄uis modus dilectionis nō cadat sub illis p̄ceptis que dant de alijs actibus virtutū: puta: sub hoc p̄cepto. Honora patrē tuū t matrem: non cadit hoc q̄ ... charitate fiat; cadit tñ actus dilectionis sub speciali p̄cepto.

§.i. Finis precepti est cha

ritas de corde puro: cōscientia bona: t fide nō ficta. i. ad Tim. i. Quanta bona hinc sequant: habes de pe. dis. iij. ergo. Et circa dictā auctoritatē ꝓfit tria notari.

De charitate quoad p̄ceptū decalogi Cap. V

§.ii. De dilectione insuffi-

cienter sunt data tantū illa duo p̄cepta. Vñ christus dixit Mat. xxij. In his duob⁹ mādatis vniuersa lex pendet t prophete. Rō huius ē sm. b. Tho. vbi. s. ar. iij. Charitas est amicitia q̄dam. amicitia aūt est ad alterum. Vñ Bze. dicit q̄ charitas ad mīn⁹ q̄ inter duos hēri non pōt. Cum aūt dilectio t amor sit bonī: bonū aūt sit vel finis: vel id quod est ad finem: ꝓueniēter de charitate duo p̄cepta ꝓficiunt vnū quo inducimur ad diligēdum deū sicut finē. Aliud q̄ inducimur ad diligēdum ꝓximū ꝓpte. deū sicut ꝓpt̄ finem. De dilectōe sui t cōpis sui q̄ etiā diligēda sunt. Dicit. b. Aug. q̄ nulla fuerūt danda p̄cepta. Et iō est q: q̄tū libet q̄s excēdat a vītate remanet tñ semp in eo dilectio sui t cōpis sui. Sed modus diligēdi p̄cipiendus erat hominī vt sc̄z se ordinate di...geret t cōp⁹ suū q̄d sit p hoc q̄ homo diligit deū t ꝓximuz. Itē q̄uis p̄cepta dentur de actibus vrutum: t charitas hēat plures actus: videlz dilectio gaudiū: pax: beneficētia. tū q: ꝓmus t pncipalis act⁹ charitatis est dilectio: t ex eo cōsequunt alij sicut effectus ex cā. ideo in p̄ceptis dilectiōis includunt̄ p̄cepta de alijs actibus ex ea ꝓcedentib⁹. t tū ꝓpter tardiores inueniūtur de singulis explicita p̄cepta. De gaudio q̄dem ad Phil. iij. Gaudete in dn̄o semper. ⁊c. De pace ad Heb. Pacem sequimini cū oibus. De beneficētia ad Gal. vlt. Dum tps habem⁹ operemur bonū ad oēs. De singulis etiā ptib⁹ bñficentie inueniunt̄ p̄cepta in sacra scriptura: vt p̄z intuēti Itē q: plus est operi bonū q̄ vitare malū. ideo in p̄ceptis affirmatiuis p q̄ p̄cipit facere bonū vt diligere gaudere: bene... ere: pace hēre: includunt̄ p̄cepta negatiua q̄b⁹ ꝓhibet malū facere: vt nō odire: nō accidiari: nō inuidere: nō discordare: nō scādalizare. Et tñ inueniunt explicita p̄cepta data: ꝛ hmōi vitta opposita charitati. Nā ꝛ odium dr Leui. xix. Nō oderis frem. t. in cor. t. Cōtra accidiā dr Eccl. vi. Nō accidieris in vinculis ei⁹. Cōtra iuidiā dr ad Gal. vi. Nō efficiamur inanis gl̄ie cupidi inuicē ꝓuocantes: iuicē inuidētes. Cōtra discord⁻⁻ i. Cor. i. Idipm dicatis oēs: nō sint in vobis scismata. ꝛ scādalū. Ro. xiiij. Nō ponatis scandalū vel offendiculū. Et de dictis pctis hēs. s. m. ij. pte. De actib⁹ vo charitatis in sequentib⁹ capl̄is.

Et nō fuerūt dāda p̄cepta de dilectōne sui. Ratō ponitur.

§.iii. Declaratio precepti

de dilectiōe dei sm b. Tho. ij. ij. q. xliij. arti. ij. Hoc p̄ceptum iuenit diuersimode traditū in diuersis locis. Nam Deut. vi. ponunt tria. s. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo t ex tota aia tua: t ex tota fortitudine tua. mat. xxij. ponunt duo horū sc̄z ex toto corde: t ex tota aia: t omittitur ex tota fortitudine: sz addit ex tota mēte. Sz Mar. xij. ponunt q̄ttuor. s. ex toto corde: t ex tota mente: ex tota aia: t ex tota vrute: q̄ est idem cū fortitudine. Hoc etiā q̄tuor tangunt Lu. x. Nam loco fortitudinis seu vtutis ponitur ex oibus viribꝰ tuis. Et ideo b... q̄tuor est ratio assignāda. Prima expositio est igit̄ ꝓsiderat⁻⁻ a q̄ dilectio ē actus volūtatis q̄ significatur p cor. Nā sicut cor corporale est pncipiū oim corpaliuz motuū: ita etiā volūtas: t maxime q̄tum ad intentionē finis vltimi quod est obiectus charitatis: est pncipiū oim spūaliū motuū. Tria aūt sunt pncipia actuū q̄ mouent a volūtate. s. intellect⁹ q̄ significatur p mentē. Vis appetitiua interior q̄ significat̄ p aiaz Et vis executiua exterior q̄ figur̄ per fortitudine seu vtutem seu vires. Precipit ergo nobis vt tota intentio nra feratur in deū q̄d est ex toto corde: t q̄ intellectus nr̄ subdat deo q̄d est ex tota mēte: t q̄ appetit⁹ noster reguletur sm deū: q̄d est ex tota aia: t q̄ exterior act⁹ nr̄ obediat deo: q̄d est ex tota fortitudine vel vrute vel viribꝰ. Alia exp̄ dicūt: ex toto corde. i. intellectu: aia. i. volūtate: mēte. i. memoria. Tertia exp̄: sm. b. Bze. nis tū. Per cor significatur aia vegetabilis. Per aiam: sensitiua aia. Per mentem memoria: q: b q̄ nutrimur sentim⁹ t intelligim⁹, debem⁹ in deū referre. De hoc q̄d dicit ex tota volūtate. Pzo cuius declaratiōe nota sm. b. Tho. vbi. s. q̄ pcepta dant de actibus vtutū. Requritur aūt ad actum vt utis non solū q̄ cadat sup debitā materiā: sed etiā q̄ vestiatur debitis circunstantijs q̄bus sit ꝓportionat⁹ tali materie. Deus autē est diligēdus sicut finis vltim⁹: ad quē oia sunt referenda Et ideo totalitas q̄dam fuit designāda circa b̄ p̄ceptuz de dilectiōe dei ad hoc inuendū. Dupl̄r aūt cōtingit diligere deū ex toto corde. Uno mō in actu: vt sc̄z totū cor hois semp actualiter ferat in deū: t ista est pfectio patrie. Alio mō vt habitualiter totū cor hois in deū feratur: ita scilz q̄ nihil cōtra dei dilectiōem cor hois recipiat: t hec est pfectio vie: cui nō cōtrariat peccatū veniale: q: no tollit habitum charitatis: cū nō tendit in oppositū obiectum: sed solum impedit charitatis vsum. Sc̄dm p̄mū modū impl⁻⁻ illō p̄ceptū pfecte. p. sc̄dm modū iplēt imperfecte. Dicit em̄ tunc pfecte impleri p̄ceptū q̄n puenitur ad finē quē intēdit p̄cipies. Imperfecte aūt q̄ etsi nō pueniāt ad fi... p̄cipientis non tñ recedit ab ordine ad finem. Sicut si dux p̄cipiat militib⁹ vt pugnēt. Ille pfecte implet id p̄ceptū q̄ pugnando hostē vincit q̄d dux intēdit. Imperfecte aūt cui⁹ ... gna ad victoriā non attingit. non tñ ꝓ disciplinā militare agit. Intendit aūt de⁹ per hoc p̄ceptum: vt pfecte hō deo vniatur q̄d erit in patria. Et iō tunc pfecte iplebit. hic aūt imperfecte. Tanto aūt pfectius quāto magis accedit per militudinē ad pfectiōem patrie. Vñ Hiero. Charitas in q̄buscdam est pfecta: in q̄busdam imperfecta. perfectissima aūt in hac vita hēri non pōt. de pe. di. ij. charitas. Quō deus dilig... ex toto corde: t ex tota aia: t ex tota mēte vel virtute. Ber. ... isce o xp̄iane a xp̄o q̄eadmodu⁻⁻ diligas xp̄m. disce amare fortiter dulciter t prudēter. Dulciter ne illecti. Prudēter ne decepti. Fortiter ne deprimaris ab amore dn̄i aut̄ratur. Hoc e amare ex toto corde: t ex tota aia t ex tota fortitudine vel vrute. Dulciter amat ait idē. cuz xp̄o passo cōpatit ...ompungit̄ t mouet̄. Sapiēter seu prudenter q̄ ab ecclesiastici sensus ...rate: nulla deuiat veritudine: t q̄ discretiōis meta ...illa supstitiōe vel ..leuitate vel spūs feruētionis vehemētia deserit. Amor fortis ē: cuz nulla vi labor vel tormēto⁻⁻: vel etiaz metu mortis: iustitia deserit. Item ex summa vrutuz Guil. ...ūt illa tria ad tres vires anīmi referri. Cor ad irascibilē: q: in corde magnanimitas. Anima ad ꝓcupiscibilē. q: eius est velle. Mens ad rōna... n: q: eī⁹ est meditari. Totis q̄ his tribꝰ viribus deū amat: cū vis rōnalis a deo solo desiderat illuminari t ab eo solo posse se sapientē fieri credit: cū vis ꝓcupiscibilis reputat deū gaudiū suum: t illo solo gaudere q̄rit. Et cū vis irascibilis in illo solo gloriari desiderat: al... gloriaz ptemnēs. Itē Guil. vbi. s. ex toto corde diligit deū. i. intellectu: q̄ intellectū suū in obsequiū xp̄i captiuat: t q̄ studiuz suū xp̄o dat t q̄ ad visionē dei toto desiderio anhelat Primū. i. captiuare intellectū suum. de quo ait apls. ij. ad Cor. x. In captiuitatē redigētes omnē intellectū in obsequiū xp̄i. Sfit triplr ista captiuatio. Primo vt in his que sunt fidei deo obediam⁻⁻. Hylarius. Soli deo de se credendum est: q̄ se solū nouit. Sc̄do vt male de nobis t bn̄ de p̄ximis sentiam⁻⁻ t circa nos inentpos intendentes: ab alijs oculos auertam⁻⁻. Seneca. q̄d h... es libenter faciunt de alijs de re apud te male existima. Tertio vt sensum supioris nr̄i sensui nr̄o p̄feram⁻⁻: t pmaxime in religiōe. Unde Ber. Lignū scientie boni t mali cēsura discretiōis est in religione penes p̄rem spūalem. Sc̄dm. i. ...dium suū dare deo. fit etiam hoc triplr. Primo dum ea quibus adiuuamur in deum ab eis quibus impedimur sagaciter discernuntur. q̄d ptinet ad prudentiā sm Aug. Secūdo cum doctrinam xp̄m nesciente fastidit. Ber. Si disputas aut conferas: non sapiat ...isi sonuerit ibi xp̄s. Tertio qui in creaturis deū intelligit. ad ...o. i. Inuisibilia dei p ea q̄ facta sunt ⁊c. Tertium. i. anhelare ad dei visionē. Sfit seu ad hoc iuuat mūdi ꝓtēpt⁻⁻: meditatio dei, t pcti detestatio, Ex tota aia

Quid sit vel quō intelligit dilige re deū ex toto corde

Dupl̄r cōtingit deum diligere ex toto corde.

Universidad de Deusto
Biblioteca

seu volūtate amat deus quis tripl'r. Qui ꝓfecte obedit. Quem nec timor mali trāsitorij exterret. ⁊ quē nec gaudiū seculi: nec amor boni trāsitorij ab obedictia retrahit.

Exhorta mēte seu memoria amat deū q̄s tripl'r. Qui scz ea q̄ deo displicēt ⁊ ab amore eī retrahūt: obliuioni tradit. vt iniurie nobis illate q̄ dū irrogātur sunt quasi ferrū in vulnere q̄d vulnerib⁹ sanationē impedit. Scdo q: ea q̄ ad dei timorē ptinēt ⁊ salutē aiaꝝ memorie cōmēdat. Ter tio quē magn⁹ dei amor de alio q̄ de deo: dū cogitare nō finit: sicut solet accidere fatue amātib⁹: q̄ nō ꝑūt obliuisci q̄d amāt. Berñ. O amor ipetuosissime q̄ ꝑter te aliōco gitare nō finis. puerb. xxiij. Fili ꝑbe mihi cor tuū ait de⁹

§. III. Declaratio ꝓcepti

De mō dilectionis ꝓximi ⁊ quare ꝓximus est diligendus

dilectione ꝓximi cū. s. dr̄. Diliges ꝓximū tuū sicut teip sum. Matth. xxij. Hoc fiḋē p̄ceptū hz. b. tho. ij. ij. q. xliij. q̄uenienter traḋit. Tangit eīm in eo diligēdi rō ⁊ mod⁹ dilectiō. Rō diligēdi traḋit in eo q̄ ꝓxim⁹ noiat, ꝑter h eīm debem⁹ alios ex charitate diligere: q: sunt nobis ꝓximi: ⁊ hz naturalē dei imaginē: ⁊ sm capacitatē gl'ie. Nec mirū est vrrū dicat ꝓxim⁹ vel frater: vt habeā. i. Joh. iiij. vl amicus. vt leuit. xix. Per oia hec eaḋē affinitas designat. Modꝰ aūt dilectōis tāgit cū dr̄. Sicut teipm. Ḋ nō est intelligendum q̄ aliquis carnaliter diligat sibi, primū sed similiter si bi. Et hoc tripliciter. Primo quidem ex pte finis. vt. s. diligat ꝓximum ꝓpter deum: sicut debet diligere seipm. vt sic fit dilectio ꝓximi sancta. Scdo ex pte regule dilectōis: vt. s. nō ꝺescēdat ꝓximo in aliq̄ malo hz solū in bonis sicut ⁊ volūtas sue satisfacere ḋō soluz in bonis. vt sic fit dilectio ꝓximi iusta. Tertio ex pte rationis dilectōis. vt. s. nō diligat aliq̄s ꝓximū ꝑter ꝓpriaz vtilitatē vel delectationē: sed ea rōne q̄ velit ꝓximo bonum sicut vult bonū sibi ꝑsi. vt sic ꝓximi dilectio sit vera. Naz cū q̄s diligit ꝓximū ꝓꝑ suā vtilitatē vel delectationē nō diligit ꝓximū hz seipsuz. Btūs Aug. dr̄. dicit. xxij. q. iiij. Debet hō ḋligere ꝓximū sicut seipm vt oēm hoiem quē potuerit vl̄ benefice ꝓsolatōe. vl̄ coertiōe disciplie vel informatiōe doctrine. inducat ad colendū deū. Pro sper in lib. ij. de vita cōtemplativa. ca. xv. dicit. Proinde ꝓximos sicut nosmetipsos diligim⁹. q̄n ad bona mores ⁊ ad vitā eternā ꝓcqueḋā. sicut nobis saluti eor ꝓsulim⁹ q̄n nos in eorū ꝑtis ⁊ p. ulis cogitamus. Et sicut nobis subueniri optarem⁹. ita eis subueniam⁹: aut si tas de fuerit volūtatē tñ subueniēḋi tenem⁹. ḋ pe. di. ij. pinde.

Nulla est excusatio si amicitie cā peccaueris. Amicitia mūḋi a posteriori. i. in malo ligat hoies vt vulpeculas sanson. Judi. xv. q: facit eos ꝓcordes in malo: sicut fci sunt amici herodes ⁊ pylatus ad xp̄m affligēḋū. Tertio amauit nos xp̄s amore fructuoso ⁊ vehemēti. Job. xv. Maiorem hac dilectionē nemo hz vt aiam suā ponat q̄s ꝓ amicis suis. Et sic nos debem⁹ ꝓximū diligere vt cū expedit etiā mortez ꝑ eo sustineam⁹. i. Jo. iij. In hoc cognouim⁹ charitatē dei q̄m ipe aiam suā. i. vitaz ꝑ nob posuit: ⁊ nos debem⁹ ꝑ fratrib⁹ aias ponere. Et nota q̄ xp̄s interro gauit ter petrū si diligeret plus ceteris vt habeā Joh. xxj. 9, vltr. Simon Johānis inquit diligis me plus his. Et Petrus rūdit Dñe tu scis q: amo te. Ad innuēḋū q̄ ḋz q̄s ita vehemēter amare ꝓximū vt bona tpalia ⁊ obsequia corpalia ⁊ exercitia spūalis ꝓsolatōis ⁊ necessaria det ꝑ salute ꝓximi: sicut apl's paulus q̄ pauper fidelib⁹ ꝓcurabat elemosynas: discurrebat ꝑ orbē. nocte laborās manibus suis ne alios grauaret. Et anathema esse optabat a xp̄o ꝑ fratribus suis. Ad Ro. xi. i. sepatus a ꝓsolatōib⁹ contemplatōis. Vel meli⁹ etiā vltra substātiā ⁊ laborē corporis: etiā ipsam vitā. Unde in hui⁹ signū in tertia interrogatione Petrus cōtristatus est: q: naturalī q̄libet tristat de morte. Et sic ꝓseueranter diligitur ꝓximus: q: vsq̄ ad mortem: sicut fecit xp̄s q̄ in finē dilexit eos. Jo. xiij.

De triplici amore quō deḋi ligit: sm Bernar.

§. IV. Declaratio ꝓcepti

De dilectione ꝓximi cū. s. dr̄. Diliges ꝓximū tuū sicut teipsum. Matth. xxij. Hoc fiḋē p̄ceptū hz. b. tho. ij. ij. q. xliij. q̄uenienter traḋit. Tangit eīm in eo diligēḋi rō ⁊ mod⁹ dilectiō. Rō diligēḋi traḋit in eo q̄ ꝓxim⁹ noiat, ꝑter h eīm debem⁹ alios ex charitate diligere: q: sunt nobis ꝓximi: ⁊ hz naturalē dei imaginē: ⁊ sm capacitatē gl'ie. Nec mirū est vrrū dicat ꝓxim⁹ vel frater: vt habeā. i. Joh. iiij. vl amicus. vt leuit. xix. Per oia hec eaḋē affinitas designat. Modꝰ aūt dilectōis tāgit cū dr̄. Sicut teipm. Ḋ nō est intelligendum q̄ aliquis carnaliter diligat sibi, primū sed similiter si bi. Et hoc tripliciter. Primo quidem ex pte finis. vt. s. diligat ꝓximum ꝓpter deum: sicut debet diligere seipm. vt sic fit dilectio ꝓximi iusta. Tertio ex pte rationis dilectōis. vt. s. nō diligat aliq̄s ꝓximū ꝑter ꝓpriaz vtilitatē vel delectationē: sed ea rōne q̄ velit ꝓximo bonum sicut vult bonū sibi ꝑsi. vt sic ꝓximi dilectio sit vera. Naz cū q̄s diligit ꝓximū ꝓꝑ suā vtilitatē vel delectationē nō diligit ꝓximū hz seipsuz. Btūs Aug. dr̄. dicit. xxij. q. iiij. Debet hō ḋligere ꝓximū sicut seipm vt oēm hoiem quē potuerit vl̄ benefice ꝓsolatōe. vl̄ coertiōe disciplie vel informatiōe doctrine. inducat ad colendū deū. Pro sper in lib. ij. de vita cōtemplativa. ca. xv. dicit. Proinde ꝓximos sicut nosmetipsos diligim⁹. q̄n ad bona mores ⁊ ad vitā eternā ꝓcqueḋā. sicut nobis saluti eor ꝓsulim⁹ q̄n nos in eorū ꝑtis ⁊ p. ulis cogitamus. Et sicut nobis subueniri optarem⁹. ita eis subueniam⁹: aut si tas de fuerit volūtatē tñ subueniēḋi tenem⁹. ḋ pe. di. ij. pinde.

Debet ꝓximū sicut xp̄us nos dilexit diligere triplici amore.

§. V. Quod debem⁹ proximum dilexit nos. Sic eīm nobis ꝓcepit dicēs Joh. xv. Hoc est ꝓceptū meū vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. Dilexit aūt xp̄s nos tripliciter. in quo ḋ bem⁹ eū imitari. s. amore gratuito: amore discreto: amore vehemēti: ⁊ fructuoso. Primo q̄ḋē amore gratuito. i. amore nobis gratis dato sine meritis ꝓcedentib⁹ nostris. i. Joh. iiij. In hoc est charitas dei: non quasi nos dilexerimus: sed quoniā ipse ꝓior dilexit nos. Sic debem⁹ ꝓximos diligere. Et nō sicut faciūt quidā q̄ nolūt amare nisi eos a quibus ꝓximo noscuntur amari. Matth. v. Si diligitis tñ eos qui vos diligūt: q̄d amplius facitis nōne ethnici. ḃ faciūt. Nec amauit nos xp̄s, ꝑter suā vtilitatē sed ꝑter nostrā. Nō vt a nobis accipet hz vt nobis daret Sen. Amicus q̄ vtilitatis cā assumptus est tādiu placebit q̄diu vtilis erit. Scdo amauit nos christus amore discreto. Amor discretus est quo ꝓsonas amamus ⁊ vitia ꝓsequimur: nec sic ꝓsonis cōdescēdit q̄ vitijs implicet. Berñ. Christus in carnis assumptione cōdescēdit mihi in ḋpe vitatiōe cōsuluit mihi. Unde de eo ḋr̄ Esa. vij. Butyrum et mel comedet vt sciat reprobare malum et diligere bonum. Sic ⁊ nos debemus ꝓximos diligere vt nō assentiamus eis in malo sicut fecit Adam Eue. Ad Ro. xiij. Dilectio ꝓximi malum non operatur. Tullius in lib. de amicitia,

Nulla est excusatio si amicitie cā peccaueris. Amicitia mūḋi a posteriori. i. in malo ligat hoies vt vulpeculas sanson. Judi. xv. q: facit eos ꝓcordes in malo: sicut fci sunt amici herodes ⁊ pylatus ad xp̄m affligēḋū. Tertio amauit nos xp̄s amore fructuoso ⁊ vehemēti. Job. xv. Maiorem hac dilectionē nemo hz vt aiam suā ponat q̄s ꝓ amicis suis. Et sic nos debem⁹ ꝓximū diligere vt cū expedit etiā mortez ꝑ eo sustineam⁹. i. Jo. iij. In hoc cognouim⁹ charitatē dei q̄m ipe aiam suā. i. vitaz ꝑ nob posuit: ⁊ nos debem⁹ ꝑ fratrib⁹ aias ponere. Et nota q̄ xp̄s interrogauit ter petrū si diligeret plus ceteris vt habeā Joh. xxj. 9, vltr. Simon Johānis inquit diligis me plus his. Et Petrus rūdit Dñe tu scis q: amo te. Ad innuēḋū q̄ ḋz q̄s ita vehemēter amare ꝓximū vt bona tpalia ⁊ obsequia corpalia ⁊ exercitia spūalis ꝓsolatōis ⁊ necessaria det ꝑ salute ꝓximi: sicut apl's paulus q̄ pauper fidelib⁹ ꝓcurabat elemosynas: discurrebat ꝑ orbē. nocte laborās manibus suis ne alios grauaret. Et anathema esse optabat a xp̄o ꝑ fratribus suis. Ad Ro. xi. i. sepatus a ꝓsolatōib⁹ contemplatōis. Vel meli⁹ etiā vltra substātiā ⁊ laborē corporis: etiā ipsam vitā. Unde in hui⁹ signū in tertia interrogatione Petrus cōtristatus est: q: naturalī q̄libet tristat de morte. Et sic ꝓseueranter diligitur ꝓximus: q: vsq̄ ad mortem: sicut fecit xp̄s q̄ in finē dilexit eos. Jo. xiij.

De triplici amore quō deḋi ligit: sm Bernar.

§. VI. Declaratio ꝓcepti

De dilectione ꝓximi cū. s. dr̄. Diliges ꝓximū tuū sicut teipsum. Matth. xxij. Hoc fiḋē p̄ceptū hz. b. tho. ij. ij. q. xliij. q̄uenienter traḋit. Tangit eīm in eo diligēḋi rō ⁊ mod⁹ dilectiō. Rō diligēḋi traḋit in eo q̄ ꝓxim⁹ noiat, ꝑter h eīm debem⁹ alios ex charitate diligere: q: sunt nobis ꝓximi: ⁊ hz naturalē dei imaginē: ⁊ sm capacitatē gl'ie. Nec mirū est vrrū dicat ꝓxim⁹ vel frater: vt habeā. i. Joh. iiij. vl amicus. vt leuit. xix. Per oia hec eaḋē affinitas designat. Modꝰ aūt dilectōis tāgit cū dr̄. Sicut teipm. Ḋ nō est intelligendum q̄ aliquis carnaliter diligat sibi, primū sed similiter si bi. Et hoc tripliciter. Primo quidem ex pte finis. vt. s. diligat ꝓximum ꝓpter deum: sicut debet diligere seipm. vt sic fit dilectio ꝓximi sancta. Scdo ex pte regule dilectōis: vt. s. nō ꝺescēdat ꝓximo in aliq̄ malo hz solū in bonis sicut ⁊ volūtas sue satisfacere ḋō soluz in bonis. vt sic fit dilectio ꝓximi iusta. Tertio ex pte rationis dilectōis. vt. s. nō diligat aliq̄s ꝓximū ꝑter ꝓpriaz vtilitatē vel delectationē: sed ea rōne q̄ velit ꝓximo bonum sicut vult bonū sibi ꝑsi. vt sic ꝓximi dilectio sit vera. Naz cū q̄s diligit ꝓximū ꝓꝑ suā vtilitatē vel delectationē nō diligit ꝓximū hz seipsuz. Btūs Aug. dr̄. dicit. xxij. q. iiij. Debet hō ḋligere ꝓximū sicut seipm vt oēm hoiem quē potuerit vl̄ benefice ꝓsolatōe. vl̄ coertiōe disciplie vel informatiōe doctrine. inducat ad colendū deū. Pro sper in lib. ij. de vita cōtemplativa. ca. xv. dicit. Proinde ꝓximos sicut nosmetipsos diligim⁹. q̄n ad bona mores ⁊ ad vitā eternā ꝓcqueḋā. sicut nobis saluti eor ꝓsulim⁹ q̄n nos in eorū ꝑtis ⁊ p. ulis cogitamus. Et sicut nobis subueniri optarem⁹. ita eis subueniam⁹: aut si tas de fuerit volūtatē tñ subueniēḋi tenem⁹. ḋ pe. di. ij. pinde.

Debet ꝓximū sicut xp̄us nos dilexit diligere triplici amore.

§. V. Quod debem⁹ proximum dilexit nos. Sic eīm nobis ꝓcepit dicēs Joh. xv. Hoc est ꝓceptū meū vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. Dilexit aūt xp̄s nos tripliciter. in quo ḋ bem⁹ eū imitari. s. amore gratuito: amore discreto: amore vehemēti: ⁊ fructuoso. Primo q̄ḋē amore gratuito. i. amore nobis gratis dato sine meritis ꝓcedentib⁹ nostris. i. Joh. iiij. In hoc est charitas dei: non quasi nos dilexerimus: sed quoniā ipse ꝓior dilexit nos. Sic debem⁹ ꝓximos diligere. Et nō sicut faciūt quidā q̄ nolūt amare nisi eos a quibus ꝓximo noscuntur amari. Matth. v. Si diligitis tñ eos qui vos diligūt: q̄d amplius facitis nōne ethnici. ḃ faciūt. Nec amauit nos xp̄s, ꝑter suā vtilitatē sed ꝑter nostrā. Nō vt a nobis accipet hz vt nobis daret Sen. Amicus q̄ vtilitatis cā assumptus est tādiu placebit q̄diu vtilis erit. Scdo amauit nos christus amore discreto. Amor discretus est quo ꝓsonas amamus ⁊ vitia ꝓsequimur: nec sic ꝓsonis cōdescēdit q̄ vitijs implicet. Berñ. Christus in carnis assumptione cōdescēdit mihi in ḋpe vitatiōe cōsuluit mihi. Unde de eo ḋr̄ Esa. vij. Butyrum et mel comedet vt sciat reprobare malum et diligere bonum. Sic ⁊ nos debemus ꝓximos diligere vt nō assentiamus eis in malo sicut fecit Adam Eue. Ad Ro. xiij. Dilectio ꝓximi malum non operatur. Tullius in lib. de amicitia,

id q̄ nos disposuit ad eius dilectiōem. puta ꝓpter aliqua bñficia suscepta q̄tus postq̄ iam amare incepim⁹ nō ꝓpter illa bñficia amem⁹ amicū: sed ꝓpter ei⁹ vtutē. Primis igitur trib⁹ modis deū nō diligim⁹, ꝓpter aliq̄d sed ꝓpter seipm. Nō eīm ipe ordinat ad aliud sicut ad finē: hz ipe ē vltimus finis oim: nec etiā informat ab aliquo alio ad ḃ vt sit bon⁹: sed ei⁹ suba est eius bonitas sm quā exēplariter omnia sunt bona. Nec etiam bonitas ab altero ei inest sed ab ipso oibus aliis. Sz q̄rto mō pōt diligi ꝓpter aliq̄d: q: scz ex aliq̄b⁹ aliis diffinimur ad ḃ vt i dei dilectōe ꝓficiam⁹. puta ꝑ beneficia ab eo suscepta: vel ꝓpter aliā ab eo sperata: vel penas q̄s ꝑ ipm vitare intēdim⁹. Mō aūt dicit gre. in omel⁹ q̄ ex his q̄ nouit aia. i. sensibilib⁹ discit incognita amare. i. intelligibilia dina. Intelligēḋi ē nō q̄ cognita sūt rō diligēḋi ipa cognita ꝑ modū cāe formalis efficiētis vl finalis: sed ꝑ modū cause disponentis: q: ꝑ hoc disponit ad amandū incognita. Itē nota q̄ vltra amorē naturalē de deo q̄ est cōis oibus bonis ⁊ malis. sm illud. b. Aug. Duz amat oē q̄ḋ amare pōt. Est triplex amor sm Ber. in li. ḋ diligēḋo deū. Primū ē q̄ q̄s amat deū eo q̄ cognoscit sibi necariū. iuxta illḋ ps. Diligā te dñe fortitudo mea dñs ⁊c. Scdus est quo q̄s amat deū ꝑter delitias q̄ sunt in eo. Sap. viij. Amor fact⁹ sum forme illius. Tertius ē amor amicitie quo q̄s amat eū ꝓpter seipm: eo q̄ dignissim⁹ sit amore nr̄o: q: summū bonū. Ber. amat q̄ ipm quez amat querit: non q̄ cq̄ aliud eius.

§. II. Quod deus in hac vita

De diuersitate vel ꝑ modum negatiōis. vt ps per Diony. in. ij. de diuī. no. Notandū etiā q̄ dilectio dei aliq̄d maius q̄ ei⁹ cognitio: maxime sm statū vie. ⁊ ꝓsupponit i. am. Et q: cognitio nō quiescit in reb⁹ creatis: sed ꝑ eas in aliud tēdit: iō i illo dilectio incipit: ⁊ ꝑ hoc ad alia deriuat ꝑ modū cuiusdam circulatiōis dū cognitio a creaturis incipiēs tendit in deū: ⁊ dilectio a deo incipiens: vt ab vltimo fine ad creaturas deriuat. Quātum ad modū dilectiōis dicit Ber. in lib. de diū. deū q̄ cā diligēḋi deū est deus. Modus aūt ē fine mō. Pro cuius declaratione dicit. b. Tho. vbi. s. q̄ modus iportat quādam mēsure determinatiōem. sm Aug. Dec aūt determinatio inuenit in mēsura ⁊ in mēsurato. Aliter tñ ⁊ aliter. In mensura eīm inuenit essentialiter q: mēsura sm seipam est determinatiua ⁊ mensuratiua alioz. In mēsuratis aūt inuenit mensura sm aliud. i. inq̄tum attingūt mensurā. Et ideo in mēsura nihil pōt accipi imodificatum. Sed res mēsurata est imodificata: nisi mensurā attingat: siue excedat: siue deficiat. In oibus aūt appetibilib⁹ ⁊ agibilibus mēsura ē finis. q: eoz q̄ appetimus ⁊ agim⁹: oz rōnem accipe ex fine. ⁊ ideo finis sm se ipm hz modum. Sz ea q̄ sunt ad finez hñt modum sm q̄ sunt fini ꝓportionata. Et ideo sicut ꝑbs dicit in. i. Polit. Appetitus finis in oibus artiū est absq̄ fine et termínio Sed eoz q̄ sunt ad finē est aliq̄s termin⁹. Non eīm medicus ponit aliquē finem sanitati: sed facit eā ꝑfecte q̄tum cunq̄ pōt. Sed medicine ponit terminū: q: nō datum potest: sed q̄tum dz sm ꝓportionez. alias esset inordinata. Cū igit humanarū actionū ⁊ affectionū finis sit dei dilectio: q: ꝑ hanc maxime attingim⁹ vltimū finē. ideo in dilectione dei non pōt accipi modus sicut in re mensurata: vt

§. III. Quod sit magis meritorium diligere deū vel ꝓximū. Ad q̄ rñdetur sm doc. Tho. q̄ si vtraq̄ dilectio cōsideret scorsum: dilectio dei ē magis meritoria. debet eīm ei merces ꝓpter seipm: q: vltima merces est frui deo in q̄ tendit dilectiōis mot⁹. Si aut intendaā ista cōparatio vt dilectio dei accipiat sm q̄ solus diligit: dilectio ꝓximi sm q̄ ꝓximū diligit ꝓpter deū sic dilectio ꝓximi includit dilectiōem dei. Dilectio aūt dei nō includit dilectiōez ꝓximi. Sic in isto sensu p̄mittet dilectio ꝓximi dilectiōi dei. Est eīm cōparatio dilectiōis dei ꝑfecte: q̄ scdm se. et rendit vsq̄ ad ꝓximum ad dilectionem dei imperfectam ⁊ in sufficientem.

Quō ꝓximus ꝓpter quē diligit deus

§. IV. Quod sit magis meritorium diligere amicū vel inimicū. Rñ. b. Tho. vbi. s. q̄ iste dilectiones ꝑt̄ ꝓsiderari dupl'r. Uno mō ex pte ꝓximi q̄ diligit. Alio mō ex pte rōnis ꝺ quaz diligit. Primo mō dilectio amici ꝑtinet dilectiō. inimici: q: amic⁹ melioꝛē ⁊ magis ꝓiunct⁹. Un⁹ ⁊ materia ē magis ꝓuenes dilectōi Et ꝓpter hoc act⁹ dilectiōis trāsiens sup hanc materiam melioꝛ ē. Alio mō dilectio inimici ꝑtinet dilectiōi amici ꝓꝑ duo. Primo q: dilectiōis amici pot ee alia rō q̄ḋe⁹: sed dilectiōis inimici solus deus est rō dilectiōis. Secūdo q: ꝑsupponit q̄ vterq̄ diligat ꝓꝑ deum: dilectio inimici fortior ee oñditur q̄ ad remotiora extendit aium hois: scz vsq̄ ad inimicos. Sicut ignis tāto fortior ē: q̄to calorem suū ad remotiora ḋ. fundit: tāto etiā oñditur dei dilectio fortior: q̄to ꝓpter ipm difficiliora iplem⁹. sicut vi. s ignis tanto ē fortior q̄to magis pōt cōburere materiā min⁹. cō bustibilem: sed sicut idē ignis imꝓpinqora fortius agit q̄ in remotiora: ita etiā charitas feruēti⁹ diligit ꝓiunctos q̄ remotos. Et q̄tuz ad ḃ dilecto amicoꝛ ⁊ feructior ⁊ melioꝛ ē q̄ inimicoꝛ. Mō aūt dicit xp̄s Mat. v. Si diligitis eos qui vos diligūt quam mercedem habebitis? Intelligendus est per se. i. q̄ cum diligunt amicos solum ex hoc: q̄ amici. q̄ḋ videt quādo sic amantur amici q̄ ipi soli ⁊ nō inimici diliguntur: tūc non habet mercedem dilectio amico. ꝛ: sz si diligāt amicū: nō solū q̄a amici: sz ꝓpp deū: tunc ē meritoria

Diligere amicū vel inimicum

§. V. De dilectione inimicorum quō fit intelligendū illud ꝓceptū. Diligite inimicos vestros. habes. s. in. c. de dilectione ꝓximi. Ubi notāda sunt septē que valent ad oñendū q̄ nō est ita difficile diligere inimicos sicut q̄daz credūt: nec ē dedecus hz honor. Et ꝓmū est status inimici eius q̄ iniuria⁹ est ⁊ non vult satisfacere. est eīm spūaliter mortu⁹. Ipse eīm in se q̄si mortuum iniecit cū iniuria fecit. Sap. xvi. Per maliciam occidit homo aiam suā.... Crudeliores fuisse videntur qui xp̄o mortuo nō pepercerunt: q̄ḋ q̄ viuū vulnerauerūt. quis eīam tē adeo cecus qui nō intelligat dedecus nō ee, si q̄s de inimi

De dilectione inimicoꝛ q̄ nō ē ita difficile diligē inimicos

Universidad de Deusto
Biblioteca

mícos mortuo nō vult se vindicare. Scōm ē vtilitas iniu
rie illate. Ꝑsecutores em̄ nostri tribulatiōib' nos pun
gunt: ꝙ in futuꝝ fauū nobis eterne beatitudinis ꝓparāt. iuꝝ
illud ps̄. Circūdederūt me sicut apes. ⁊ Eccl̄i. Vsq; i tps
sustinebit patiēs. ⁊ postea redditio iocūditatis. Tertiū
est ꝙ dilectio inimicoꝝ est vtilior nobis q̄m amicoꝝ: qꝛ valz
ad sanandū pctā. Btūs Aug⁹. Ego ad dilectionē inimi
corū vos moneo: qꝛ ad sanandū vulnera pctoꝝ nullū me
dicamentū efficaci⁹ esse cognosco. Multū em̄ facit ad p
fectionē bonitatis: vt ps̄ Matth. v. Post illud diligite ini
micos. Estote ꝑfecti sicut pater vester ⁊c. Quartū: qꝛ ē
gtior deo. Luc. vj. Post illō diligite inimicos. subdit. Et eri
tis fi lij altissimi. btūs Aug. Quāta gr̄a ꝑ nos serui digni
nō sum⁹. ⁊ inimicoꝝ dilectiōe filij dei efficimur. Chrysо.
Nihil sic deo placabilē facit sicut pater vester ⁊c. Quartū: qꝛ ē
placabilē. ⁊ ꝑ ps̄ dyabolo est molestior: qꝛ magis se ꝑ hoc
hō elōgat ab eius filiatione q̄ obstinato odio hoiem ꝑsequ
tur. Q̄rtū est: qꝛ hmōi dilectio id qō destruendū est i
inimico: magis destruit q̄ aliq̄d aliud. Ipsa em̄ est ignis
inimicitiā in inimico ānihilās. Ro. xij. Si esurierit inimi
cus tuus ciba illū ⁊c. Chrysо. Quis inimicitia būficioꝝ assi
duitate cōpescit. Sextū est: qꝛ nō potes nocere inimico
q̄n tibi noceas. Aug. Nō malicia tua alteri nō noceat fie
ri vōt: ꝙ q̄ tibi nō noceat fieri nō pōt. Solū ex ꝙ q̄ odiu
portat fibi ꝑ hmōi mltū nocet: qꝛ ꝑ peccat ⁊ remissionē pcō
rum. ꝓterit aꝝ euacuat q̄ ad fructū. Vñ dicit de ꝑ. di. iiij.
dicit ubi de⁹. Dimitte ⁊ dimittet ubi: dimitti ꝓius dimitte
vl postea: qꝛ si nō dimiseris revocabo te. ⁊ quicq̄d dimise
ram replicabo tibi. Talis est fil⁹ illi qui ex ꝙ aliq̄s sci
dit fibi inimicā ipe gladio seipm̄ interficit. s. iij. Septi
mum est dei limitatio. Eccl̄i. xviij. Magna est gloria sequi
dñm qui iniuriat⁹ est tibi magis deū q̄ te offendit. ⁊ tñ ipe
patiēs erit. Sz exēplum xp̄i in cruce pendētis ꝓsideradū.
j. pe. ij. Xp̄s passus est ꝓ nobis ⁊c. vt sequamini vestigia
eius: qui cū pateret. ꝙ oꝛabat in cruce. ꝓ crucifixoꝛibus
dicens. Pater ignosce illis ⁊c. Et tñ oē genus iniuriarū
tūc sustinuit. In substantia fibi ablata ⁊ plus in matre
derisa: in fama ⁊ honoꝛe ablatis ꝑ ꝓtumelias in ꝑsona: in
vita. q̄ xp̄m sequere inimicos dilige. De amoꝛe qui est
passio multa habes s. in ꝑma ꝑte. ⁊ de ꝓprietatibus eius
que ꝑt cōuenire dilectioni.

¶ De gaudio inq̄tū est actus interioꝛ charitat. Ca. VII.

Est principale actus

p charitas q̄ est dilectio videndū est de aliis acti
bus interioꝛib⁹ qui sunt gaudiū ⁊ pax. Et de ex
teioꝛib⁹. s. bifficētia ⁊ misericoꝛdia q̄ etiā est actus inte
ioꝛ eius dictū est. s. in tractatu de iustitia. De gaudio ꝑ
mo videndū est. Et sciendū ꝙ gaudiū nō est vtus q̄ ꝓ
ex ꝙ: qꝛ nō cōnumerat inter vtutes theologicas: nec mo
rales nec intellectuales: ꝙ est actus virtutis. Vñ cōnume
ratur ab aplo ad Gal. v. inter fructus ſpūs q̄ sunt actus
virtutū. Hoc aūt sic declarat. Tho. i. ij. q. xxviij. Ubi
est ha⁹ quōd opatiu⁹ ⁊ tō ꝑm ꝓpriam rōnem hz in
clinationē ad aliq̄d actū. Est aūt ꝓtingens ex vno habitu
plures actus eiusdē rōnis ordinatos ꝓuenire: quoꝝ vn⁹ se
quitur ex alteꝝ. Et qꝛ ꝑfectiores actⁿ nō ꝓcedunt ab ha
bitu vtutis nisi ꝑ actū poꝛez. inde est ꝙ virtus nō diffinit
nec denominat nisi ab actu ꝓximo q̄ vis etiā alij actus ab ea
sequant. Manifestus aūt ex his q̄ dicta sunt supra de
passionib⁹ q̄ maior est ꝑfectio affectio appetitiue potentie q̄
sequit ⁊ desiderium gaudiū. Et ideo idez habitus vtutis
est qui inclinat ad diligendū ⁊ desiderandū bonū dilectū
⁊ gaudendū de deo. Sz qꝛ dilectio inter hos actus est ꝓ
priꝝ. ideo est ꝙ vtus nō denoiatur a gaudio vl desiderio: ꝙ a
dilectiōe. ⁊ dicit charitas. Sic ergo gaudium nō est aliqua
vtus a charitate distincta: ꝙ est quidam actus seu effect⁹ ei⁹
Cōd causet gaudium ex charitate. sic declarat. b. Tho.
ubi supra ex amoꝛe ꝓcedit gaudiū ⁊ tristicia; ꝙ ꝓio modo
vt dictū est supra. Gaudiū em̄ ex amoꝛe causat. vl ꝑpter
ꝑsentiam boni amati. vl ꝑpter bonū etiā q̄ ipsi bono amato ꝓ
ꝓsentiam bonū inest ⁊ ꝑseruat. Ecōtrario aūt ex amoꝛe seq̄
tur tristicia. vl ꝑpter absentiā amati. vl ꝑpter malū q̄ is cui
bonuꝝ volumus suo bono ꝑuat: aut aliquo malo deprimit.
Charitas aūt est amoꝛ dei cuius bonum immutabile est: qꝛ
ipe ē summa bōitas. Et ex hoc cōd amat⁹ est in amāte ꝑ no
bilissimū sui effectū. ꝑm illud. j. Io. iiij. Qui manet in cha
ritate in deo manet ⁊ deus in eo. Quis enī in via nō sit ꝑs
ꝑ spēi visionē. est tñ ꝑsens ꝑ gratie inhabitationē. Aug.
Aug. dicit ꝙ sicut xp̄us nō viuit nisi aia ꝑsente: ita nec
aia. s. ꝑ gratiam nisi deo ꝑsente, de pe. di. j. resuscitatus.

Utrum gaudiū spūale cōd est ex charitate hēat admixtā tristiciā. Rūdet. b. Tho. ubi. s. ꝙ ex charitate causat⁹ du
plex gaudiū de deo. Unū quidē ꝓncipale cōd est ꝓpriuꝝ
charitatis q̄. s. gaudemus de bono diuino in se considera
to. Et tale gaudiū ꝓmixtionē tristicie non patit: sicut nec
illud bonū de quo gaudemus pōt aliquā mali admixtio
nem habere. ꝑm illud Sap. viij. Non hz amsitudinē cō
uersatio illi⁹. s. sapiētie diuine. Et iō aplus dicit ad Phil.
iiij. Gaudete in dño semp. Aliud est gaudiū charitatis q̄
quis gaudet de bono diuino ꝑm q̄ ꝓticipat a nobis. Hec
autē ꝓticipatio pōt impedirī ꝑ aliq̄d ꝛ̄ium. Et iō ex hac
pte gaudiū charitatis pōt hꝫ admixtionē tristicie; ꝑ
ut aliquis tristat de eo cōd repugnat ꝓticipatiōi diuini bo
ni: vel in bonis vl in ꝓrimis: quos tanq̄ nosipos diligi
mus. Sfletus em̄ ꝑ ꝓprium vl ꝑ seipso nō est nisi de aliquo
malo. Omne aūt malū ipoꝛtat defectū ꝓticipatiōis sum
mi boni. Sfletus etiā huius incolat⁹ ꝑ dilectōe patrie, pce
dit ex eo q̄ vita ps̄a impedit nos a ꝑfecta ꝓticipatione glo
rie. Et iō charitatis gaudiū hmōi pōt hꝫ admixtionē
tristicie. Primū tñ gaudiū melius est ⁊ ꝓcedit ex charī
tate. Sc̄m pōt ꝓcedere etiā ex spe ꝑm illud. Spe gau
dentes. ad Roma. xij. De plentudine gaudi⁹ vtrum. s.
gaudiū spūale ex charitate causatū possit iplerī. ad quod
rūdet. b. Tho. ubi. s. ꝙ ex ꝑte rei de qua gaudet. i, de deo
vt. s. tm̄ deo gaudeat ꝙ dignū est de ea regaudere. Sic
in creatura nō pōt esse gaudiū plenuꝝ: ꝙ solum gaudium
dei est plenū de seipso: qꝛ gaudiū eius est infinitū. ⁊ ꝙ con
dignuꝝ infinite bonitati eius est. Quilibet aūt creature
gaudium opꝛ esse finitū. Ex ꝑte aūt gaudētis sic pōt esse
gaudiū plenum in creatura. Gaudiū em̄ cōparat ad de
fidertū sicut quies ad motū. Est aūt q̄es plena cum nil re
stat ꝙ motu. Vñ tūc est gaudiū plenū cū nil restat de side
randū. Et qꝛ ꝙdiu in hac vita sum⁹ nō quiescit in nob de
fideriꝝ mot⁹: qꝛ adhuc restat ꝙ magis deo appꝛopinque
mus ꝑ gl̄am. Sz q̄n iam ad bitudinē ꝑuentū fuerit ꝑfec
tam: nil desiderandū restabit: qꝛ erit dei plena fruitio: in
q̄ hō obtinebit quicq̄d etiā circa alia bona desiderauit ꝛ̄z
illud ps̄. cij. Qui replet in bo. desi. t. ⁊ iō q̄escet desideriū
nō solū q̄ desideram⁹ deū: ꝙ etiā erit oim desideꝝ q̄es.
iō hic nō est plenū de desideriū nostrū ꝙ solū gaudiū broꝝ
est plenū ⁊ sic plenū: qꝛ pl⁹ obtinebūt q̄ desiderare sufficī
cerēt. Non em̄ in coꝛ hois ascēdit q̄ ꝓparauit deus diligē
bus se: vt ꝛ. j. Coꝛ. ij. ⁊ b est q̄d dicit Lu. vj. Mensuram
bonā ⁊ ꝓfertā ⁊ supefflu entē dabūt in sinum vestrū: ꝙ tñ
nulla creatura est capax gaudij de deo ei ꝓdigni. inde est
ꝙ illud gaudiū oīmodo plenū nō cadit in hoie: ꝙ potius
hō intrat in ipm̄ ꝑm illud Matth. xxv. Intra in gaudiuꝝ
dñi tui. ꝓtem cū ꝑuentū fuerit ad bitudinē unusq̄sq; at
ingit terminū sibi ꝓfixum ex ꝓdestinatiōe diuina: nec re
stabit ulteri⁹ quo tendat: q̄uis in illa terminatiōe unus
ꝑueniat ad maiorē gradū q̄ alī⁹. Et iō unusquisq; gau
dium plenū erit ex ꝑte gaudētis: qꝛ unusquisq; desideri
um ꝑfecte quietabit. Vñ gaudiū unus erit maꝛ gaudio
alterius, ꝓpter plenorē ꝓticipationē bitudinis. Ad id tñ
gaudiū beatoꝝ nō est gaudiū passionis q̄d est cū trāsmu
tatiōe coꝛpali: ut in aliis passionib⁹: nec ꝓtinet ad sensiti
uam ꝑtem; ꝙ intellectiuam, voluntatem,

Gaudium habet ad materiā mixtā quo intelligit.

De pace prout est actus interioꝛ charitatis Cap. VIII

§. I. Gaudiuꝝ vestrū nemo

De gaudio ꝑfecto ⁊ superne fruitiōis: q̄ a sex ꝓbus ꝓuenit.

tollet a vob dixit xp̄s loquens de gaudio supne fruitiōis q̄
beati vndiq̄ circūdant. vñ Matth. xxv. Euge serue bōe
⁊ fidel⁹ ⁊c. intra in gau. d. t. Istō vez gaudiū, puenit a sex
ꝓbus ꝑm Basil. in sum. Primo a suꝑna maiestate. Jo.
xvj. Iterū videbo vos ⁊ gaudebit coꝛ vestrū. Hoc aūt gau
diū erit triplex. Primo ex visa diuinitate. Ber. Istō est ve
rum gaudium q̄d nō de creatura: ꝙ de creatoꝛe cōcipitur
Scōo ex aspecta humanitate. Eccl̄s. xi. Delectabile ē ocu
lis vuis videre solē. i. xp̄m. Tertio ex intellectu nature di
uine vnite cū humana. vñ natura nostra exaltat⁹: fic gau
deni hoies de exaltatiōe suoꝛ fratrū. Scōo, pcedit illud
gaudiū a loci amenitate. ⁊ hoc triplex: vidz ex eius clarita
te: ex ei⁹ puritate: ex eius latitudine ⁊ vastitate. Apoc. vl.
Ciuitas illa nō eget sole ⁊c. Baruch. iij. O israel q̄ magna
est dom⁹ dei ⁊c. Apoc. xiiij. Sine macula sunt ante thronū
dei. Tertio, pcedit illō gaudiū ex societate. ⁊ hoc triplex
Ex eius multitudine. Apoc. vij. Vidi turbā magnā quam
nemo dinumerare poterat. Ex ei⁹ nobilitate: qꝛ oēs erūt
reges ⁊ regie. Apoc. j. Fecisti nos deo nostro regnuꝝ ⁊c.
⁊ de q̄libet aia sancta. ps̄. Astitit regina a dextris tuis. Ex
eius charitate intima. Esa. xxj. dicit dñs. Cui⁹ ignis ē i sy
on: ⁊ caminus ei⁹ in hierl̄m. Quarto, pcedet tandē a coꝛ
poris ꝑfectiōalitate. ⁊ hoc quadruplex. Ex speciositate vl
claritate: subtilitate: agilitate: ⁊ ipassibilitate. q̄ oia notat
apls. j. Coꝛ. xv. ibi. Semiat aīale: surget spūale ⁊c. Qui
to, pcedet ab inferni vastitate. ⁊ b triplex. tū ex euasione ei⁹
cū meruissent. tū ex diuine iusticie i ill⁹ executiōe. ps̄. lxviij
Letab. iust⁹ cū viderit vindictā ⁊c. tū de demonū alligā
tione ne ibi noccāt. Sexto, pcedet a mundi q̄litate. ⁊ b
triplex. Primo ex remotiōe. Apoc. xxj. Vidi celū nouū ⁊ terrā
nouā ⁊c. Scōo qꝛ oia erūt eis subiecta ad nutū. Tertio qꝛ
ex oib⁹ speculabūt q̄lem dei in ill⁹ ⁊c. Et qꝛ gaudiuꝝ ē vna
ex passionib⁹. de plib⁹ alijs ꝓtinētib⁹ ad gaudiū q̄tū gau
dium est passio vide supra in tractatu de passionibus.

¶ De pace inq̄tum est actus interioꝛ charitatis ⁊ quo
differt a concoꝛdia. Caplm VIII.

Ar est alius actus in

p terioꝛ ꝓcedēs ex charitate ⁊ includit ꝓcoꝛdiā. ⁊
vltra b addit vnionē appetitus ad vni⁹ appetētis
Primo cui⁹ declaratiōe dicit. b. Tho. ij. ij. q. xxix. ar. j. q̄ vbi
est pax ibi est ꝓcoꝛdia. nō tñ vbicūq̄ est ꝓcoꝛdia est pax si
nomē pacis ꝓprie sumat. Cōcoꝛdia em̄ ꝓprie est ad alte
rum inq̄tū. s. diuersoꝝ coꝛdiū voluntates sibi in vnū ꝑsensū
ꝓueniūt. Cōtingit etiā vni⁹ hois coꝛ tēdere in diuersa du
pliciter. Uno q̄dem mō ꝑm diuersas potentias appetitiuas. Sicut appetit⁹ sensitiuꝝ plerūq̄ tendit in ꝛ̄ium ap
petitus rōnalis. ꝑm illud Gal. v. Caro ꝓcupiscit aduer
sus spm̄. Alio mō inq̄tum eadē vis appetitiua in diuersa
apprehibilia tēdit que sibi assequi nō pōt. vñ necesse est esse
repugnātiā motuū appetit⁹. Unio aūt h motuū est de
rōne pacis. Non em̄ hz coꝛ pacatū q̄diu vult. etsi hēat a
liquid q̄ vult. adhuc tñ restat ei aliq̄d volendū q̄ sibi ha
bere nō pōt. Hec aūt vnio nō est de rōne ꝓcoꝛdia impoꝛtat vnionē appetituū diuersoꝝ appetētiū. Pax
aūt supra hāc vnionē ipoꝛtat etiā vnionē appetituū vnius
appetētis. ⁊ sic paci opponit duplex dissentio. Dissensio
hois ad seipm: ⁊ dissensio hois ad alterū. Concoꝛdie autē
oppomt hec sola scda dissensio. Uñ ꝓcoꝛdia pōt eē pctō
rum in malo. Sed pax ꝓprie nō nisi bonoꝝ. Esa. lvij. ⁊
lxvij. vbi est eadē auctoꝛitas: nō est pax impijs. Est aūt
triplex genꝰ pacis. s. ꝛ̄alis: ꝛ̄ualis: eternalis. Hec ꝑm
notari ibi Jo. xiiij. Pacē relinquo vobis. s. eternā⁹ Pa
cem meā do vobis. s. ꝛ̄ualē. Nō q̄o mundus dat ego do
vobis. s. ꝛ̄ualem. Nam mundus dat pacē ꝑ guerras
opꝑssam ⁊ multa mala. nō sic xp̄s: ꝙ ꝛ̄ones ⁊ bona opa
Uñ aplus. j. ad Ti. ij. vult in ecclia oꝛones fieri ꝑ pace,

De triplici genere pacis vel q̄ triplex pax est.

Quō pax ⁊ concoꝛdia differunt.

Et ꝑ hoc nō ponit⁹ quos ꝛ̄a habere pacē cū deo.

Possunt etiā ꝓdicte paces notari in ps̄. Loquet⁹ dñs pacem in plebē suā q̄d ꝛ̄ale quā dat q̄n ꝓpter su⁹ p man
datoꝝ obseruationē. Et sup sctōs suos quoad pacē eternalē quā hñt soli sancti in patria. Et in eos q̄ ꝓuertuntur
ad coꝛ q̄d ꝛ̄ale. Pax ꝛ̄alis de q̄ dr. ij. Mach. j. Ada
periat de⁹ coꝛ nostrū in lege sua ⁊ in ꝓceptis suis ⁊ faciat
pacē. ꝓturbat ꝑ rixam q̄ est inter vnū ⁊ alterū. ⁊ ꝑ seditio
nem q̄ est inter vnā ꝑtem ciuitatis ⁊ alterā. ⁊ bellū q̄ est
inter ciuitatē ⁊ ciuitatē. Pax spūalis dꝛ eē cuꝝ deo. Job
Habete pacē cū eo subiiciēdo volūtatē tuā ei ⁊ penitēdo
de pctis cū ꝓximo. Apls. Si fieri pōt q̄ ex vobis est cū
oibus hoibus pacē habētes. Lū seipso, ad Thil. iij. Pax
dei q̄ exuperat oēm sensum custodiat coꝛda vestra. De
eterna dr in ps̄. Posuit fines tuos pacez ⁊c. Hec excludit
triplex bellū q̄d est in mūdo. etiā in sanctis. Primū est in
coꝛpe vbi bellat ad inuicē calidū ꝛ̄ frigidū: ⁊ siccum ꝛ̄ hu
midū. ⁊ ecōuerso ex quo tandē coꝛpus destruit. Sc̄m ē
quo caro ꝓcupiscit aduersus spm̄. Tertiū est diuersarum
opinionuꝝ. Btūs Aug. Quot hoies tot opiniōes i vna ⁊
eadē re diuersoꝝ moꝛ. poeta. Pectoꝛib⁹ moꝛes tot sūt q̄t
in oꝛbe figure. Velle suū cuiq̄ ē nec voto viuit vno. Ter
sius. Sz in q̄dlso nulla infirmitas vl coꝛruptio: nulla tē
ptatio: nulla diuersitas opinionū vl voluntatum.

Qz in mūdo nō est pax vera: ꝛ̄s bellum ⁊ hoc triplex.

§. I. De pace q̄o est effect⁹

De pace: q̄ nō ē vtus vel actus charitatis.

seu actus charitatis: ⁊ nō virtus ꝛ̄alis. Primū ꝑ ex illo
ps̄. Pax multa diligētibus legē tuā ⁊c. Deo cui⁹ declara
tione dicit b. Tho. vbi supra. q̄ nō rōe paꝛ est duplex vnio
q̄z vna est ꝑ ordinatione ꝓpꝛioꝝ appetituū in vnū. Alia
est ꝑm vnione appetitus ꝓpꝛij cum appetitu alterius. Et
vtrāq̄ vnione efficit charitas. Prima quidē ꝑm q̄ de⁹ di
ligitur ex toto coꝛde: vt. s. oia referam⁹ in ipm̄. Et sic oēs
appetitus nostri in vnū ferunt. Aliam ꝑut diligimus ꝓ
ximos nostros sicut nosmetipos. Ex quo contingit q̄ hō
vult impleri ꝓximi voluntate sicut suꝑflua. Et ꝓpter b
inter amicabilia vnum ponit⁹ idētitas electionis: vt pa
tet. ix. Ethi. ⁊ Tullius de amicitia dicit q̄ amicoꝝum est
idē velle ⁊ nolle. Sc̄m. s. q̄ nō sit virtus sic ꝓbat beat⁹
Tho. cū oēs actus se inuicē cōsequunt ꝑm eandē rōnem
ab agente ꝓcedens. omnes hmōi actus hꝫ vna virtute, p
cedunt: nec habēt singuli singulas virtutes a q̄bus ꝓce
dant: vt ps̄ in rebus coꝛpalibus. q̄ em̄ ignis calefaciēdo
liquefacit ⁊ rarefacit: nō est in igne alia vtus liquefacti
na ⁊ alia rarefactiua. ⁊ oēs actus hos operatur ignis ꝑ vnā
suam virtutē calefactiuā. Cum igit⁹ pax causet ex chari
tate ꝑm ipam rōnem dilectiōis dei ⁊ ꝓximi: vt ostensum
est supra. nō est alia vtus cuius pax sit ꝓprius actus: nisi
charitas. Et qꝛ est actus vtutis dat⁹ ꝓceptuꝝ de ea. Mat.
v. Habete pacem inter vos. Et qꝛ etiā est actus meritoꝛi
us. ponit⁹ inter beatitudines q̄ sunt actus virtutis ꝑfecte.
Matth. v. Et inter fructus numerat⁹ ad Gal. v. Inq̄tuꝝ
est quoddā finale bonū habēs spūalem dilectionē. Ite
tiendū ꝙ salua pace pōt esse dissentio in opinionibus in
ter habētes charitatem: sicut inter Paulū ⁊ Barnabam.
Actuū. xv. ⁊ inter beatū Augu. ⁊ beatū Hiero. Nam ꝑm
ps̄m. ix. ethi. Ad amicitia nō ꝓtinet ꝓcoꝛdia in opinioni
bus. sed cōcoꝛdia in bonis cōmunibus ad vitam. ⁊ ꝓci
cipue in magnis. Nam in paruis dissentire nō videt⁹ dis
sensus. ⁊ ꝓpter hoc nihil ꝓhibet aliquos charitatē habē
tes in opinionibus dissentire: nec hoc repugnat paci. Opiniones enim ꝓtinent ad intellectū qui ꝓcedit appeti
tum qui ꝑ pacem vnitur. Dissensio ergo in opinionibus
⁊ in minimis repugnat quidem paci perfecte patrie in q̄
plene veritas cognoscet. ⁊ omnis appetitus quietabitur:
ꝙ nō paci ꝛfecte vie. Pax ꝑm catholicon dicit a pacto:
qꝛ post pactū fit pax. Et ꝑm etymologiaꝝ dicit⁹ quasi ꝓ
lium arcens: qꝛ ex illit ꝓliū vt suum ꝛ̄ium q̄d summe
est odiosum ⁊ merito. Nam innumera mala oꝛiunt ex eo.
Uñ dauid ꝑelegit pestē ꝓtius q̄ ꝑliū. ij. Re. vi. Pax hz

Qz inter dissentientes in opinionibus manz pax etiā i charitate existentes.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tres lras q̄ repñtāt.p̄ p.patrē.p̄ a.repñtat amor spūscti p̄ r.xp̄s de[illegible]. Nā ſūma ⁊ pma pax.vñ ois alia origiat ē trinitas.vn cāit eccl'ia.tu charitas.tu purit̄as.tu pax. ⁊c.

§.II. Pacē omia appetunt

ſm beatū Aug.xix.de ciui.dei.⁊ Dionysiū de diui.no.quā cōclusionē sic declarat.b.tho.vbi.s.ar.ij. Ex hoc ipo q̄ hō aliq̄d appetit p̄ns est ipz appetere assecutōez ei⁹.⁊ p̄ p̄ns remotionē eoz q̄ p̄secutionē impedire p̄t. Pōt aūt ipediri bonū seu boni desiderati assecutio:p̄ duū appetitū sui vel alteri⁹.⁊ vtrūq; tollit̄ p̄ pacē vt supra dictū ē. Et ſō necesse est q̄ oēs appetēs appetat pacē. inq̄tū.s.oē appetēs appetat tranquillē.⁊ sine impedimēto puenire ad id qō appetit. in q̄ p̄sistit rō pacis. quaz būs augu. diffinit esse tranquillitatem ordinis. Nec obstat quod dionysius dicit q̄ pax est vnitiua ꝑsensus. Nā pax importat nō solū vnionē appetitus intellectualis aut rōnalis aut sensualis ad qō pōt pertinere ꝑsensus:ſz etiā cōnaturalitatē vt in cōsensu importetur vnio appetituū ex cognitiōe p̄cedentiū.p̄ cōnaturalitatē vō vnio appetituū naturaliū. Nec ei obstat q̄ a bella faciūt. Nā tales nō ꝺsiderāt nisi pacē:quā se habere non estimāt. Unde btūs aug.xviij.c.i.noli. Nō enī pax querit̄ vt bellū exerceat:sed bellū gerit̄ vt pax conseq̄at. belladō. ergo esto pacific⁹. ⁊c. Ite pax q̄ est malor. est apparēs ⁊ nō vera. Un ꝺ Sap.xliij. In magno viuentes inscitie bello. tot ⁊ tanta magna pacē arbitrati sunt.

de triplici pace [illegible]lo.

Et est triplex pax mala.s.inordinata.vt cū supior obedit inferiori vt ratio sensualitati.vel p̄elat⁹ subdito. Hāc pacē seruauit Adaz pot⁹ obediēs vxori sue vocī dñi.gen. i ij. Nō licet seruū dñari p̄cipib⁹. puerb.xix. Scōa est pax simulata. q̄lis fuit inde.p̄ditozis in osculādo p̄m. Et ioab ad amasan.ij. Reg.xx.p̄s.xxvij. Loquūtur pacē cū p̄rimo suo mala aūt in cordib⁹ eoz. Tertia est pax inquinata.s.q̄ sunt in malo ꝓcordes.vt herodes ⁊ pilat⁹ facti amici in passiōe xp̄i. Matth.x. Nolite arbitrari q̄ venerim mittere pacē in terrā. Ite btūs aug.xix.de ciui.dei. ponit multas spēs pacis [illegible] diffinies. Dicit enim q̄ pax corpis est ordiata tpatura ptiū. Pax aie irrōnalis ordiata reqes appetitionū. Pax aie rōnal ordiata cognitiōis actōisq; ꝑfectio. Pax corpis ⁊ aie ordiata vita ⁊ [illegible]ans tis. Pax hois mortal⁹ dei ordiata in fide sub eterna lege obediētia. Pax hoīm ordiata ꝓcordia. Pax dom⁹ ordiata iperādi obediēdi ꝓcordia inhabitātiū. Pax ciuitat⁹ ordinata imperandi obediēdi ciuiū ꝓcordia. Pax celestis ciuitatis ordiatissima ⁊ ꝓcordissima societas fruēdi deo ⁊ inuicē in deo. Pax oīm rez tranq̄llitas ordinis. Ordo aūt ē pariū. disparīq; rez sua cuiq; loca tribuens dispositio.

De spēb⁹ pacis ſm Augusti.

§.III. Beneficientia non est

virtus spālis. Et ratio ē:q⁹ act⁹ interior ⁊ exterior nō req̄runt diuersas vrutes. Sed beneficiētia ⁊ beniuolētia nō differūt nisi sicut act⁹ interior ⁊ exterior:q⁹ bñficientia est executio beniuolētie. Un ſ beniuolētia non est alia vr a charitate. ſta nec beneficientia. Est aūt actus charitatis exterior. Nō sic declarat.b.tho.ij.ij.q.xxxi. Bñficientia nō aliō importat q̄ facere bonū alicui. pōt aūt b bonū ꝺsiderari dupl̄r. Uno modo in cōez rōne boni. ⁊ b ptinz ad cōem rōnem bñficientie. Et hic est actus amicitie ⁊ p̄ns charitatis. Nam in actu dilectionis includit beniuolētia per quā quis vult bonū amico. vt s. dictum est. Uolūtas aūt est effectiua q̄ v[illegible] si adsit facultas ⁊ ideo ex cōsequenti benefacere amico ex actu dilectionis consequitur. Et ꝓpt̄ hoc bñficiētia ſm cōem rōnē est amicitie vel charitatis actus. Si aūt bonū q̄ ꝺs facit alteri accipiat̄ sub aliqua speciali rōne boni:sic bñficiētia accipiet specialem rōnē. ⁊ pertinebit ad aliquā specialē virtut̄. sicut si faciat bonū p̄mo sub rōne subleuātis mi[illegible]am eius ptinebit ad misericordiā. Si sub ratione debiti vt parentibus ptinebit ad iusticiā, ⁊ hmōi, dist. lxxxvi, Nō satis est bñvelle nisi studeas etiā bñfacere. Est aūt beneficiētia exercenda ad oēs si fieri pōt:cū dilectio charitatis se extēdat ad oēs. p̄ loco tm ⁊ p̄ tpe ſm debitas circūstātias. Pctōib⁹ aūt in necessitate etiā est subueniēdū ad sustētationē nature. nō ad fomētū culpe. Un dicit.b.aug.v.q.v. Nō ois q̄ vtili⁹ esurienti panis subtrahit̄ q̄ frāgit. si de cibo securus insultcie acq̄escat. Et sic etiā excōicatis ⁊ ifidelibus in necessitate est bñfaciēdū ⁊ subueniēdū:magis aūt ꝓximis ctis ceteris par⁹ pot⁹ subueniēdū ē. Dicit ei.b.tho. vbi s.q̄ vtus ⁊ gratia imitāt ordinē nature:q̄ est ex diuia sapia instituta. Est aūt ordo nature vt vnūq̄q; agēs naturale p̄ pus magis diffundat suā actōez ad ea q̄ sunt sibi, ppinq̄ora. sicut magis calefacit ignis rē sibi magis ppinqua. Ex hibitio aūt bñficioz est q̄dā actio charitat⁹ in alio. ⁊ ideo ops q⁹ in ppinq̄s magis fiat bñficiētia. s. ppinq̄tas vnius ois ad aliū pōt attēdi ſm diuersa i q[illegible] hoices sibi cōiūcti vt ꝓsanguinei i naturali cōiunctione:ciues i ciuili:fideles i spūali. ⁊ sic de alijs. Et sic ꝺz diuersas ꝓiūctōes sūt diuisa bñficia ꝺsperſanda. Nāvnicuiq; e magis exhibēdū bñficiū ptinēs ad illā rē ꝺz quā è nob magis iūnct⁹ simpl̄r loquēdo:tm b p̄ variari ꝺz diuersitatē tpm locoz ⁊ negotiorū. Nā i aliq̄ casu è magis subueniēdū ex eo necessitate extrema patiēti q̄ p̄ri nō sustinēti tātā. De bōis aūt ꝺbis, alteri q⁹ ei? sūt pl⁹ teneat ei bñfacere reddēdo q̄ ꝓiūctis. nisi co iūncti eēnt in tāta necessitate q̄ licere⁹ei furari ad sbueniēdum eis nisi ille cui? est res eēt in simili necessitate. In q̄ casu pēsanda è ꝺditio vt[illegible]q; ꝺlias ꝺditōes ꝓuidentis iudicio:q⁹ in talib⁹ nō pot dari vniuersalis regula.

De bñficientia q̄ est virtus spālis.

Titulus VII. De spe.

De triplici spe.⁊ eius q̄ddītate.⁊ fructib⁹. Cap. I.

Equitur de spe que

est scōa vr⁹ theologica.ad quā hortat̄ scriptura dicēs ps.xxxvi. Spa i dño ⁊c. triplex aūt est spes:videlz natural⁹:vtual⁹:⁊ crinal⁹.

Quot modis dicit spes

Spes natural⁹ è q̄dā passio. Un ⁊ pbs dicit q̄ iuuenes sunt magne spei. Hoc est cōe nobis ⁊ brutis. p̄ experientiaz eīm videm⁹ canis mouet ad insequēdū lepozē. ⁊ accipiter auē. ⁊ b q̄ nō faceret nisi q⁹ spat asseq. est aūt b passio in vi irascibili. est ēt in brutis. ſm. b. tho. in. ij. sen. di. xxvij. Cū eīm ois passio sit i ꝺcupiscibili vl̄ irascibili ois ilia passio de cui⁹ intellectu est appetit⁹ i bonū vt ꝓueniens sit. ſr est in ꝺcupiscibili. sicut amor. dilectatio. hmōi. ⁊ opposita horū. Dis aūt illa passio ꝺ cui⁹ intellectu è mot⁹ in bonū cū circūstātia ꝺsultatē irascibili. ⁊ hmōi sūt oia illa q̄ importāt bonū vel malū cū duratōe alicui⁹ ꝺtis. sicut ira q̄ exurgit ex magna lesiōe q̄ quis putet vindicare: sed nō in ꝓmptu. Timor nō est de quolibz malo sed de magno cui non pōt resisti. vel difficulter. Spes importat modū appetitus in aliquod bonuz cōmensuratum appetenti. Non [illegible]m est de bono tanto ad q̄ nullo mō pōt peruen[illegible]. Nec tamē de tā paruo q̄ p̄ nullo habetur:sed de eo q̄ est difficile haberi. ⁊ tñ pōt hēri ꝓpt̄ q̄ dicitur arduū. Et sic arduum addit quandam specialem rationē bonitatis scz ꝓcios[illegible]ē quādam ex hocipso q⁹ non de facili pōt haberi. sicut dicitur Omne rarū carum. Differt aūt in hoc ab audacia. q⁹ audacia iportat extensionem appetitus in aliq̄ arduum malum vt repellatur. Spes aūt extensionē appetitus in arduum bonum vt acquirat. Sed q⁹ de spe ꝓput est passio dictū est. s. in prima parte. ideo hic non aliud de ea dicitur. Naturalia tantuz nō sunt vicia nec virtutes. Spes virtualis est vir⁹ theologica. de qua p̄ [illegible]rij. Tu es dñe spes mea. ⁊ est ibi pre dicta q̄ causaz. id est tu es causa spei mee. Ubi etiā scīdum ſm beatum Tho.in.iij.sententiaz. di.ij. q̄ spes vitra accep:tionē ꝓdictā sc[illegible] passiōē ſm q̄ sumit in bonū accipitur quadrupliciter. Uno modo put noīat habituz inclinantem ad actū volūtatis similem actui spei q̄ est passio

Quot modis accipit̄ ꝺsperſio.

ptis sensitiue. vt ibi.i. Eccl. xliij. Nunc manent fides spes charitas. Secūdo mō ꝓut noīat actuz ꝓcedentē a tali habitu. ⁊ sic est act⁹ virtutis. vt ibi in ps. Moab olla spei mee. Moab significat malos qui sunt olla facientes sua ꝓsecutione feruescere ⁊ coquere. i. perficere spez nostram. Tertio modo ꝓut noīat rem ꝓfectā ⁊ speratā. ⁊ sic est obiectū virtutis. vt ad Titū. ij. Expectantes beatā spem. i. visionē beatam speratā. Quarto mō ꝓout noīat certitudinem q̄ sequit̄ spem. vt ibi ad Ro. v. probatio vo spei. i. rei certitudinem. ⁊ sic noīat statum ꝓfectionis in virute quātum ad certitudinis intentionē. Est etiā scientia q̄ spes que è virtus non opponit timori:iqui est donū. q̄uis illa sit de bono futuro:iste de malo futuro. Et rō huius est:q⁹ spes se extēdit in dcū ex cōsideratione dine largitatis. timor vo dicit resilitionē ex cōsideratione ꝓprie puitatis:⁊ ita nō est ſm idez resilitio timoris [illegible] extēsio spei. Unde nō sunt ꝺtia:cū ōtia sint ſm idez. Spes criminalis solo noie ⁊ impropie dicit̄ spes. ꝓpter aliquā apparentē similitudinē quā habz cum ipa. de q̄ dicit in ps. Nolite sperare in iniq̄tate. Et in euāgelio. Luc. vi. Mutuū date nihil inde sperantes. Nā talis spes q̄ tamē impropie ⁊ large dicit spes. in mutuo inducit vsurā. extra. de vsur. cōsuluit. Quod intelligit̄ q̄n talis spes è cā p̄ncipalis mutui. De ista tamē materia plene habes supra in. ij. ꝓte ti. i. Et dicitur spes ſm etymologiam:quia est pes progrediendi ad ardua, quasi pes dicta. vt dicitur in catholicon.

§.I. Nota secūdum istā lar

Q⁹ spes i malo accipiēdo est triplex. s.

gam acceptiōem spei. s. in malū. ſm Guil. in sum. vtu. q̄ ipa est triplex. Prima est ꝺfidentia de seipō. Scōa est cōfidentia de alio. Tertia est cōfidentia de aliquo vano. De prima ꝺz Prouer. xxviij. Qui ꝓfidit in corde suo stultus est. Uere aūt stultus è ꝓfidēs de se q̄ ꝓpius loq̄ndo ꝓsumptio est. Nam hō non è sufficiēs ex se nec ad sustinēdū: nec ad defendendū se nec ad merendū. Nō hō nec aliq̄ creatura sit sufficiens ad sustinēdum ex se. oñdit Gre. di. Esse oium q̄ de nihilo sumt:in nihilū tendit: nisi ea oium actor manu regimis retineret. Scōo non est sufficiēs defendere se ab hostib⁹ suis:imo a demonibus cito p̄imeret nisi a deo ptegeret. Thren. iij. Misericordie ei⁹ q⁹ nō sum⁹ consumpti. Tertio est insufficiēs ad merēdū:q⁹ nec ex se sufficit boni[illegible]num inchoare seu bonā vi[illegible] accipe. ij. Cor. iij. Non q̄ sufficientes sim⁹ aliq̄d cogitare a nobis q̄si ex nobis ⁊c. Cogitatio aūt p̄mū op⁹ eē videt̄. Pōt hō se p[illegible] mere:sed non se resuscitare. Ose. xiij. Perditio tua ex te isr̄l. tantū in me auxiliū tuū. Scōo est insufficiēs in bono inchoato p̄seuerare. Luce. Sito bonū amittit̄ nisi a largite custodiat̄. Tertio in bono insufficiēs è p̄fecere. ps. lxxx Beat⁹ vir cuius est auxiliū abs te ⁊c. Cōfidētia seu spes in alio hoie est fallax ⁊ confundēs hoiem. Esa. xx. Confundent ab ethyopia spe sua. ⁊ ꝺfidunt hoies in altero aliqñ rone ptātis. sed ꝺ: his Esa. xxxi. Uae descēdunt in egyptum ad auxiliū sperandu:z nō sunt cōfortatū scīn isr̄l ⁊c. Aliqñ rone cōsanguinitatis. Sed ꝺ: Ihere. xvij. Maledictus vir q̄ cōfidit in hoie:⁊ ponit carnē. i. parentelam brachium suū. i. robur suū. Aliqñ rone malicie ⁊ inq̄tatis ps. lxi. Nolite sperare in iniq̄tate p̄ astutias hoim putātes obtinere q̄ volunt. Confidentia in re vana est cōfidentia vel in vita tpali q̄ brevis ⁊ momētanea est. Sap. v. Spes impij quasi lanugo q̄ a vēto tollit. Uel cōfidere in diuitijs. s. ad Ti. vi. Diuitib⁹ huius seculi ꝓcipe non sperare in incerto diuitiarū: sed in deo viuo. Uel ꝓfidere in fama ⁊ opinione hoium. Job. viij. Spes hypocrite pibit. q̄d eīm hypocrita in cunctis suis opibus sperat nisi honorē: reuerētiam: gloriā laudis:a meliorib⁹ metuit:inspectus ab oīb⁹ vocari:sed pibit ista spes:q⁹ eternitatē nō q̄rens fugit q̄ tenet:q⁹ eius intēio in illa gloria figit̄ q̄ sine fine posfideat. Job. sicut tele aranearū fiducia eius. s. hypocrite. Dis ergo ista mala spes ip[illegible]pue dicta spes abiicienda ē

§.II. Spes que est vir⁹ theologica sic diffinit̄ a magro sniarū in. iij. Spes est certa expectatio future beatitudinis ex meritis ⁊ gratia ꝓueniens. Ubi tanguntur tria de ipa.

Spe ꝓut est virtus theologica q̄d fit.

¶ Primo eius actus:ibi. Certa expectatio.
¶ Scōo eius obiectū cum subdit̄. future beatitudinis.
¶ Tertio meritū. cū dicit ex meritis ⁊ gra. ꝓueniens.

Quantū ad p̄mū. s. cū dz certa expectatio est sciendū q⁹ istus oēs alie vtutes ptic̄pāt aliq̄d a charitate. s. ꝺsiderium summi boni, ꝓpter q̄d opant̄. ita ille act⁹ q̄ est expectare p̄ncipal⁹ ꝓuenit spei. ⁊ ille vtutes q̄bus ꝓueni[illegible] ille actus expectatiōis:vt patiētia: lōganimitas:⁊ magnanimitas ptic̄pāt ipm actū a spe. Nā expectatio patiētie est expectatio diuini auxilij in piculis. p̄ lōganimitatē expectat[illegible] diuinū auxiliū in laborib⁹ tēdēs diu in aliq̄d bonū arduū obtinendū. ꝑ magnanimitatē expectat q̄s diu[illegible] auxilium vt tendēs in aliq̄d bonū arduū tpale. Sz expectatio spei est expectatio boni ardui eternalis possibilis adipisci q̄le est eterna btitudo obiectū spei. b. Tho. Est aūt actus ꝓpri⁹ spei expectare nō spectare futurā. s. btitudinem. Quis fit act⁹ ꝓpri⁹ spei.

Uui⁹ rō est:q⁹ cū spes tēdat in bonū possibile nob adipisci. si spes tendat bonū obtinendū ſm ꝓpriā vtutez. sic [illegible] spes sperare tm. Sz si tēdat in aliq̄d bonū obtinendū p̄ vtutē aliēnā. sic ꝓprie spes dicit̄ expectare. Et hec duo tangit̄ apls ad Ro. viij. Si q̄ videm⁹ sperā? p patiam expectam⁹. b. Tho. j. ij. Ista aūt expectatio dicit̄ certa:vt p̄z in diffinitiōe ad oñendū q⁹ spes ꝓsupponit facultatē ⁊ facit certitudinē pueniēdi in btitudinē futurā. Un apls q̄ habebat certitudinē illi⁹ btitudinis. ⁊ b nō nisi spem dicebat. ij. ad timo. j. Scio cui credidi ⁊ cert⁹ sum:q⁹ potens est depositū meū seruare ⁊c. Si aūt arguat̄ sic in ꝺrium. Certitudo eē nō pōt:de eo q̄d pōt deficere. Sz inti viatores hītes spem deficiūt a ꝓsecutiōe btitudinis. q̄ spes viatoz nō hz certitudinē. Rndeo q⁹ aliq̄ hītes spez future btitudinis. hūt certitudinē ꝓsequēdi eā ex quinq̄.

Q⁹ certitudo future btitudinis in spe rātibus ē ex q̄nq̄.

Primo ex auxilio diuine oipotē[illegible]e. Scōo ex auxilio diuine miscōie imense. Tertio ex infinita dei liberalitate. Quarto ex eterna deo ordinatione. Quinto ex liberi arbitrij ab pcti mſ[illegible]ibilitate:q⁹. s. nō ponūt obstare supradicti aliquis cuius pcti. Et hanc certitudinem hūt vi habuerūt oēs in gra ꝓfirmati. Aliqui vo hītes spem future btitudinis deficiunt [illegible]secutione eius nō quidē ex defectu diuini auxilij:q⁹ in pdictis q̄tuor ꝓsistit:ſ ex defectu liberi arbitrij ponētis obstaculū pctis:ita q⁹ certitudo spei quam. s. spes hz de obtinēdo vitā eternam. causāt ex quattuor supradictis. s. ex dei oipotētia:misericordia:liberalitate eterna ordinatiōe:certitudinal⁹ ⁊ infallibiliter q̄tum est de se ordinantibus nos in vitā eternā ⁊ dirigētibus. Sz q⁹ ꝺdiu sumus in hac vita pōt esse accidētale impedimētum pctī mortalis ne spes q̄ de se certitudinē hz finē suū ꝓsequat. Ideo in hac vita cū spe habēdi vitā eternā adiungit timor ꝺpatiōis a deo. b. Tho. in. [illegible]m. di. xxvj. Addit̄ tertio in diffinitiōe future beatitudinis. Nam ꝓpriū ⁊ [illegible]num obiectū spei est btitudo futura:q⁹ in dei visione ꝓsistit. Un apls ad Heb. vj. Habem⁹ spem sicut ancho[illegible]rā ⁊ [illegible]nā incedentē vsq; ad interiora velaminis. Expositio. Habemus. i. hīre debem⁹. s. anchorā tutā. ⁊. sab oi malo tuentē et firmā. i. in oi bono nos ꝓfirmantē. incedentez. i. incedere facientē vsq; ad interiora velaminis. i. celestē beatitudinem nobis velatā in via. Jn cui⁹ figura [illegible]ro. xxvj. dicit̄ q⁹ velum ponebat̄ inter sancta ⁊ sanctasanctorum: q⁹ ſignificat beatitudinem nobis velatam hic. s. ad Colossē. ij. Oculus nō vidit ⁊c. Ratio ad hoc est:quia spes inniti tur virtuti infinite dei. sed ꝓprium est infinite virtutis ad bonū infinitū ꝓducere quod est vita eterna:que in dei p̄fecta fruitione consistit. Ergo spes est expectatio future beatitudinis. beatus Tho. ij. ij. Et nota q⁹ aliq̄ hītes respicit p̄ncipaliter deum, secundario respicit etiam alia

De obiecto spei. s. futura beatitudine

Universidad de Deusto
Biblioteca

que ordinãtur i deũ vt mysteria incarnatõis. sacra. ⁊ q̃ oti nent in sa[illegible] scriptura: ita spes ꝓncipal' respicit beatudi nẽ supnã: scdario aliq̃ alia ingtũ ordinãt nos ad psecutio nẽ beatudinis. Nõ em ls spare aliqd bonũ ꝓter beatudinẽ sicut vltimũ fine: ls sicut id qõ est ordinatũ ad psequẽdus beatudinẽ sicut remissio pctoꝝ: augmẽtũ gre: subleuatõez in piculis ne deficiat: ⁊ hmõi. Et signãter dr in diffinitione future: q: spes est de inuisibilibus nõ habitis ls habẽdis. Et nota q ꝓdestinat' p spem expectat vitã eternã vt futu ram quã est habitur'. ⁊ q̃tũ ad suã estimationẽ ⁊ ꝑm reive ritate. Presciẽ aũt q̃us nõ sit habitur' vitã eterna. ⁊ ita non sit ei futura in rei veritate: tamen est ei futura ꝑm suam estimationem. als enim non expectaret. Tho. in. iij. sententiaꝝ. Demũ ponit medium seu modum attingẽdi ꝓ iũ ⁊ psequẽdi ipz. cũ dicit in diffinitõe mgr sen. ex me ritis ⁊ gra pueniens. Nõ aũt dr spes ex meritis ⁊ gra co q̃ ipe habit' spei p quã aliqs expectat futurã bitudinem causet ex meritis: ls pure ex gra. vñ est habit' infusus vt fides ⁊ charitas. Sz dr spes puenire ex gra ⁊ meritis p cedẽtibus q̃tũ ad duo. Prio q̃tũ ad actũ spei formate i [illegible]ãtũ dei gra et merita pcedẽtia pducũt actũ spei. Vbi nota q̃ spes nõ ꝓsupponit merita in actu: sed in ꝓposito. Nõ em aliqs spare ꝑter merita q̃s[illegible] rita exister[illegible] p ducũt actũ spei. ls q: p merita q̃ ꝓponit ad bitudinẽ s[illegible] uenire sperat. Scdo mõ spes dr ex meritis ꝓuenire q̃ tum ad obiectũ. s. q̃tũ ad ipam rẽ expectatã. put. s. aliqs sperat se bitudinẽ adepturũ ex dei gra ⁊ meritis ꝑceden tibus ⁊ ꝑter hoc dicit magister sen. in. iij. dis. q. xxvi. sic. sine meritis aliquid sperare: non spes sed vsumptio di ci pot. Tho. in. iij. dist. xxvi. ⁊ Ray. in summa.

De mo do q̃ bti tudinẽ cõ seq̃mur.

§. III. Pro maiori declara:

dr ꝓtuor mois cãe efficiẽs

tione vltime partis diffinitiõis spei. Sciẽdũ q modi cãe efficientis sunt q̃tuor. vt dicit Auicẽ. in meta. sua. Prima cã efficiẽs est q inducẽdo formã subst̃ialẽ vel accidẽta lem vltimã ꝓfectionẽ causat. Scda cã efficiẽs est dispo nẽs q̃ ad receptionẽ forme materiaz ꝓparat vel disponit.

De quat tuor mo dis q̃bus q̃s pot eẽ cã alteri ad beat tudinem.

Tertia cã efficiẽs est coadiuuãs: q̃ ad ꝓme cãe effectuz opam ꝓstat. Quarta cã efficiẽs est ꝓfitãs q̃ alteri finẽ ⁊ formã agẽdi c[illegible]d[illegible] Jstis q̃tuor mõis pot aliq̃ eẽ cã al terius ad bitudinẽ ꝓsequẽdã. Pria est cã efficiẽs vt pfi ciens. s. diuia gra vel ma pz. Bram ⁊ gliam dabit dns.

Scda cã efficiẽs vt dispones sũt opa merito[illegible]. Unde apls. i. ad Eor. iij. Unusq̃sq; ꝓpriã mercedẽ accipiet ꝑm suũ laborẽ. Ubi etiã notandũ q̃ opa nra si ꝓsiderent ꝑm q̃ pcedũt a ꝓpria volũtate seu ex ꝓpriã eor ⁊tutẽ. sic nõ ꝓsunt mereri vitã eternã de cõdigno ꝓpter maximã distan tiam nostri meriti ad vitã eternã: ꝓpter qõ apls ad Ro manos. viij. ait. Nõ sunt ꝓdigne passiões huius tẽ. ꝛc. Me rentur tñ ipsa opa nra de cõgruo. Nã ⁊ ꝓgruũ est vt ho mini operanti bene ꝑm suã virtutẽ. de' ꝑm sue virtutis in telligentiã recõpenset. Si aũt ꝓsiderãtur opera nostra n ut pcedũt ex gra spũssanc inhabitãtis aiam: sic de con digne mereri vitã eter[illegible]eo q̃ op' nr̃m hz efficaciã ex p te dei mouentis. Tho. i. ij. q. cxiij. Et Bern. dicit super Can. hoc totum hominis meritum si totam spem suã po nat in eo qõ totũ saluũ fecit. Tertia causa efficiens vt co adiuuans ad beatitudinẽ est alterius oratio deuota. Nul li enim licet sperare de aliquo hoie vel de aliq̃ creatura si cut de agente ꝓncipali. sed sicut de agente secundario ⁊ instrument[illegible]. per qõ[illegible] liquis adiuuatur ad quecũq; bo na ꝓsequẽda i bitudinẽ ordiata. Et hoc mõ ad sctõs nos cõuertimus ⁊ aliqua ab hoibus petimus. tho. ij. ij. q. xvij. Et sic vir go maria dr spes nra. s. suffragij a qua debem' p cipue sperare adiuuari. vt tñ scdario agente, ⁊ de hac cã coadiuuãte ait apls. i. Eor. i. Cooperatores sumus dei. Adiuuamus enim deum ad ordinandum alios in futurã beatitudinẽ non ꝓpter defectum virtutis eius. cuz sit vir tutis ifinite. Sz ingtũ de' suam ꝓ nos exequit actõem, sicut dns ꝓ seruũ ⁊ agẽs ꝓncipale per instrale. Est aũt di ffeꝛẽtia inter agẽs creatũ ⁊ increatũ: q: agens creatum fine medio agere nõ pot: q: est finite vtutis. Sed agẽs in creatũ: scz de' cũ sit infinite virtutis pot agere sine aliquo medio ꝓ seipm. Agit tñ multa ꝓ medias cãs. Et bsp̃aliter ꝓpter tres rões. Prima ꝓpter mũdi decorem. Nã mũ di decor ⁊ pulchritudo in hoc ꝓsistit q̃ q̃dam sint alioꝝ cãe. ⁊ q̃dam eoꝝ effect'. Scda est ꝓpter dei pfectiõem. Nã cum deus sit bonitatis infinite suã bomtatẽ voluit reb' cre atis cõicare: non solũ q̃tum ad hoc q̃ sint: sed etiã q̃ sint alioꝝ cause. Tertia est ꝓpter nostri instructionem. sicut em appet in naturalib' q̃ sol nõ solũ in se est lucidus: sed etiã est aliis cã luminis. sic nos debem' esse causa beatu dinis non solũ nobis sed etiã aliis. Jaco. v. Qui conuerti fecerit peccatorẽ ꝛc. Quarta causa vt ꝓsilians: est exhoꝛ tatio vel instructio vel eruditio fraterna ad beatitudinem cõsequendam. ad Ro. xij. Qui docet in docendo: q̃ exhoꝛ tatur in exhoꝛtando ꝛc. Ray. in summa.

Salua nos deus ꝑ medias cãs. s. cũ nẽ sen me rita scũz q̃druplicẽ de causis.

§. IIII. Deinde videndũ est

de spe q̃tum ad eius fructũ quẽ ꝓducit. Secũdo quãtum ad eius subiectũ in q̃ agit. Tertio q̃tũ ad eius actũ quem ꝓducit. Quarto q̃tum ad eius obiectuz qđ respicit. Et q̃tum ad ꝓmũ sciendũ q̃ spes oparur q̃tuoꝛ magna bõa Est em ꝓmo dilectõis effectiua. Scdo delectatõis ꝓductiua. Tertio opationis ꝓfectiua. Quarto ꝓmiatiõis col latiua. Qđ aũt spes sit dilectiõis effectiua. ꝓbatur rõne ⁊ auctoꝛitate. Rõne q̃dẽ: q: ille q̃ sperat bonũ aliqđ obti nere si sua vtute vel a seipo nõ possit illud bonũ obtinere: illud diligit cui' vtute ⁊ auxilio sibi possit illud p[illegible]uenire. Cũ ergo spes sit expectatio future bitudinis quã nõ pos sum' ꝓsequi nisi dei vtute: ex hoc incipim' deũ diligere. Auctoꝛ ritate, q̃dẽ idẽ oñdit. dicit ei apls ad Col. i. Dilectõez quã hẽtis in scõs ꝓpter spem q̃ repoſita ẽ vobis in celis. Ex q̃ sequit q̃ si spes celestis ꝓmiꝛ ẽ cã q̃ diligim' scõs. imo ma gis ipa spes facit nos diligere deũ tanq̃ ꝓncipale obiectũ bitudinis future ⁊ cã. Sup illo etiã vbo. Mat. i. Abraaz genuit ysaac. ysaac aũt genuit Jacob. dicit glo. sic fides ge nuit spem. Spes vo dilectionẽ: ⁊ sic dilectio ex spe causat.

Quantũ oz sit effectus spei i nobis.

Scdo spes ẽ delectatõis ꝓductiua. Rõ ẽ bonũ apphẽsũ pueniẽs delectat. si em bonũ vt pueniẽs apphẽdat vt ꝑns sic sensus q̃ ẽ boni ꝓntis pueniẽtis est cã delectatiõis. Delectat em sensualitas invidẽdo pulchra: in audiẽdo armo nia sonoꝝ: in gustãdo dulcia: ⁊ hmõi. Si aũt bonũ vt pue niẽs apphendat vt preteritũ: sic memoria causat delectatio nem. Cũ em q̃s actualr recordat aliquoꝝ gestoꝝ in q̃bus affica fiue bona opa q̃tuz ad bonos: siue mala q̃tum ad praauos sic delectat. Si vo apphendat bonũ pueniens vt futurũ sic spes causat delectatiõz. Cũ em q̃s spat adipisci magnã dignitatẽ: vtiliratẽ: ꝑmiũ: ⁊ hmõi. inde delectat ꝓ maxie cũ spat ꝑmiũ eternũ: inde hz cãm delectatõis: quã diꝝ. Apls ad ro. xij. s[illegible] gaudẽtes. ibi glo. amb. nõ nisi etna spes: ⁊ ide[illegible]udebit'. gaudiũ aũt ipoꝛtat delectatiõz cre ature rõnalis. Itẽ ad Ro. xv. Deꝰ aũt spei repleat vos oĩ gau. ⁊ ꝑs. Ego aũt in dño sperauí: exultabo⁊ letabo⁊ i mi sericordia tua. Nec est contra[illegible] quod dicitur Prouer. xiij. Spes que differt affligit animam. Ubi Beda, spes eter ni premij affligit animam: quia nimirum q̃ differt spes et noz a[illegible]fligunt aie fideliũ. Nã spes alia rõe ẽ cã afflictio nis. alia rõe cã ẽ delectatõis. Cã em afflictõis ẽ rõe dilatõ nis ꝓmij etni de q̃ ẽ spes. Cũ em spes sit de etna beatudie q̃ tale bonũ nõ est ꝓns: ls differt ad ꝓsequndũ vsq; in fines rõne sue dilatõis ⁊ tristat. Sicut ⁊ mr̃ de suo filio absente gaudet ⁊ tristat: [illegible]audet ingtum sperat ipm quẽ amat. re uers[illegible] cũ magno honore ⁊ sui vtilitate. Tristatur ex di latione ꝓsiderans ꝓcipue ꝑicula que ei ꝓnt accidere ne re uertatur. Uñ ps. lxi. [illegible]erũt ruꝛhi lachry. mee panes die ac noc. dũ dr mi. p singulos dies vbi ẽ deꝰ nus. Tertio spes est ꝓpatiõis ꝓfectiua ⁊ auxiliatiua, Unde ps. xxxvi.

Spes fortificat ad opandus impliciter

Spera in dño. ⁊ statim subdit. Et fac bonitatẽ. Spes ei adiuuat ⁊ fortificat ad opandũ tripl'. Primo rõne eius qđ aspicit. Scdo rõne ei' qđ efficit. Tertio rõe ei' qđ p ficit. Et q̃tũ ad ꝓmũ rõne ei' qđ respicit. Respicit q̃dem spes ad beatudinẽ futurã: q̃ cũ sit difficilis ad habenduz conatũ ⁊ opationẽ imẽdit. Uñ apls. i. Cor. ix. Qui arat dz arare in spe fruct' ꝓcipiẽdi. Uñ Aug. Qui arat. i. ꝓdi cato: q̃ corda hoim ad fidẽ apit. vl' q̃cũq; ali' min̄ster rpi ⁊ cooparor dz arare. i. ꝓdicare vel alia bona fac[illegible]e in spe stipẽdioz spũaliũ. nõ ꝓpter spem tpaliũ: ẽ est vt necessa ria vite: q̃ tñ nõ ꝓpter illa ꝓncipal' p[illegible]cer. Hiero. ⁊ Se neca. Dẽ op' leue fieri solet cũ pciũ ei' cogitat. Et spes ꝓmiꝛ solatiũ fit laboris. Scdo spes adiuuat ad opandum rõne ei' qđ efficit. Nã spes delectatiõnẽ causat. vt dictuz est in. §. pcedẽti. Delectatio aũt pficit op' ꝑm pbm. Ter tio spes adiuuat ad [illegible]andũ rõne ei' qđ pficit. Nã spes p ficit volũtatẽ ingtũ facit diligere vt dictum est. s. in. i. §. hui' capli. Si diligẽs facili' ⁊ forti' opat. ita dicit Aug. i. li. ꝓfessi. Qui amat nõ laborat. Omis labor amãtibus nõ ẽ grauis. Solũ amor est qđ nomẽ difficultat' erubescit Quarto spes est ꝓmiꝛ collativa. Uñ ps. xxxviij. Beatus vir cui' est nomẽ dñi spes eius. Qđ exponẽs Augu. ait. Beat' vir q̃ talia ab eo nõ sperat: ls illũ qđ indicat nom eius. s. saluté. i. beat' q̃ ipm deũ nõ aliũ a deo spat. Idem qui gaudet in spe tenebit ⁊ rem. Hec quattuoꝛ que ꝓdicta sunt ponit Ray. ꝓlsans in summa sua.

§. V. Et potest huic addi

De septez spa effectib' seu vtilitatibus,

qđ habeat in summa vtutũ. s. septẽ ꝓmia seu vtilitates ꝓse quẽtes[illegible]pe. Pria est q: est pnie directiua ⁊ incitatiua Nulli' em peniteret nisi speraret veniã. Amb. Nemo di gne agere pot pniam nisi q̃ sperauerit indulgẽtiã. de pe. di. i. Jn huius figurã fuit pceptũ. Deut. xxiij. Nõ accipi es loco pignoris molã supioꝛẽ nec inferioꝛẽ. Mola supe rioꝛ q̃ deꝑmit opa hoim̃ q̃ facit ne eis eleuet. est timoꝛ. Mola inferioꝛ q̃ retinet materiã ne in terrã descendat ẽ spes que retinet hominem a motu [illegible]sperationis. ne ab sorbeat tristicia: inter ista dr esse motus corꝑis in pnia. ⁊ nõ semp dr hẽre apd se in mẽte. Scda q: ẽ in angustijs ⁊ piculis magni fortificatiua. Esa. xl. Qui [illegible]perãt in dño mutabũt fortitudinẽ. di. xlvij. Omnes. Huius exemplum habemus [illegible] illa sanctissima muliere de[illegible]. dr. ij. Macha beoꝝ. vij. q̃ pereũtes septem filios sub vnius diei tpe cõ spiciens bono animo ferebat ꝓpter spem: quã in deũ h bebat. Tertia est intelligẽtie aptitiua. Sap. iij. Qui ꝓsidũt intelligẽt veritatẽ. Exemplum abraã q̃ ex magna spe quã habuit in deum[illegible]uit illuminatus ad cognoscendũ quõ deberet se habere in illa pplexitate cũ descẽdit in egy ptũ circavroꝛẽ suã. vñ aug. Fecit qđ potuit: qđ nõ potuit deo cõmisit i quẽ spauit: nec eũ fides aut spes fefellit. xxij q. ij. que vt. Quarta qua est in malis liberatiua. ps. xxi. In te sperauerũt patres nostri. spe[illegible]erũt ⁊ liberasti eos Exemplus de susanna liberata a calumnia[illegible]ũ ⁊ morte, Erat em coꝛei' fiducia habẽs in dño. vt dr Daniel. xiij.

Quinta q: est temptationũ diaboli triũphatiua. ps. lv. In dño sperauí. nõ timebo[illegible]d facit mihi hõ. i. diabolus. In figurã dauid nõ armatus armis ꝓprie ꝓfidẽtie, ls ꝓfi dẽtia dñi ꝓstrauit goliath. i. Re. xvi. Sexta q: ẽ capiẽs. intentiõis hominis ꝓseruatiua. Uñ dicit ab apls[illegible]talea q̃ caput custodit. i. Timo. v. Baleaz salutis assumite. id ẽ spem saluti. Ex intentione autez iudicat opus hominis qui aũt sperat in deũ in opibus suis: non pot nisi vti bona intentione. Septia quia est bonorũ multiplicatiua. ps. li. Ego aũt sicut oliua fructifera i dom[illegible] dei speraui i mia dei mei ꝛc. ps. cxxix. A custodia ma. vi. ad no. spe[illegible] in dño. A custodia matutina vel vigilia ꝑm aliã ls am q est q̃ si initiũ diei signat pncipiuz quo[illegible]icut incipit apparere sol vsus rõis. Nox significat finẽ vite. q. d. a pncipio vsq; in finẽ sp speret aia. Uel custodia matutina significat tẽ pus quo ꝛps resurrexit: q: illa hora resurrexit. Nox ẽ finis mũdi: ista[illegible] ppls fidelis. q. d. ex tpe resurrect[illegible] xpi q̃ in choauit beatitudinẽ debem' sperare vsq; in finẽ. Et nota qđ dicit Osee. xij. Spa in deo tuo semp. ad oñendũ qđ[illegible] i tpe debem' in dño sperare. Precipue debem' sperare in dño tpe temptatiõis: afflictiõis: defectiõis: ⁊ offensionis, spare i do

Primo debem' sperare in deo tpe tẽptatiõis: vt. s. resista mus et nõ cadam' vt vincam'. Nam spes quã hẽmus in deo liberat nos ab oi tẽptatiõe. Prouer. xij. Elipe' ẽ sperã tibus in se. Nõ aũt sperat q̃ iniecit sibi laqos. nõ vitãdo oc casiones pctoꝝ: ls plumit talis. Nõ spat. q̃tantũcõfideraꝛ fragilitatẽ suã ⁊ nõ penã. Nõ sperat q̃ in tẽptatiõe ad deũ nõ recurrit orãdo. Ps. xxvij. Jn dño spauit cor meũ ⁊ ad iut' sum. Scdo debem' spare in deo tpe afflictõis. Et h triplici rõe. Pria q: de' tribulatos nõ deserit. Judith[illegible] Qui nõ deseruit spantes in se. Scda: q: de' tales eripit. ij. ad Cor. i. Qui de tãtis piculis nos eripuit ⁊ eruet i quẽ speram'. Tertia: q: de' in se spantes securos red[illegible]t. Jn ps. lv. Jn deo spaui: nõ timebo[illegible]q̃d faciat mihi hõ. Amb. De dina mia tũc spandũ est ãplius: cũ ꝑsidia hũana defe cerint. Et gre. in. ꝛ. mota. Tanto spes in deo solidioꝛ su gitꝰ: ẽto q̃s grauioꝛa ꝓ illo ptulerit. Uñ hiere. xvij. Spes mea in die afflictiõis. Et Ecci. xliij. Felix q̃ nõ habuit ani mã' tristiciã: nec excidit a spe sua. Nõ exponẽ sic. Felix q̃ beatudine vie. ⁊ postea patrie: q: licz modo habuerit tristi ciã carnis vel mũdi. nõ tñ habuit tristiciã animi ꝓ quã ex ciderit a spe dei. Uel sic. Felix q̃ nõ habuit tristiciã. i. cãm tristicie que est pctm. ⁊ q̃ nõ excidit: i cilz ꝓ pctm: a bonis op[illegible]bus q̃ parat ⁊ sperat beatitudo. Uel sic. Felix qui non habuit tristiciã. i. accidiam ꝓ qua q̃s excidit[illegible]spe ve nie.

Spare de benus ⁊

Tertio debem' in deo sperare tpe defectiois. Si cut em seruus in dño diuite ⁊ largo sperat: sic tẽpore pau pertatis in dño est sperandũ. Et hoc triplici ratiõe, ꝓpter quã paup in diuite sperat. Prima rõ est, ꝓpter cibũ vl' nu trimentum. Ps. l[illegible]. Paralti in dulcedine tua paupi de' plici o cã. Secũda est ꝓpter auxiliũ. Esa. xxv. Factus es fortitudo paupi. Spes a turbine: vmbra[illegible] ab estu. Job. v. Sal uum faciet egenũ a gladio oꝛis eoꝝ: ⁊ de manu violenti pauperẽ: ⁊ erit egeno spes. Ubi sciendũ q̃ trib' modis in Trib' mo ducitur aliqs ad peccandũ: scz vl' cõmunitio et adulatoria ꝓsuasione. Et ꝓ hoc dicit. Saluũ faciet egenũ. i. illuz qui se putat egere auxilio dei a glad[illegible]s eoꝝ. i. iniqua ꝓsuaõ ne laude[illegible]tumeliavl' adulatiõe: q̃ est gladius. Prouũ. pe. Generatio q̃ pro dentib' hz gladios. Scdo inducit ali qs ad peccandũ iniurie illatiõe. Et ꝓpter hoc dicit de ma nu violenti. i. ptãte[illegible]mi q̃ alios oppr̃imit. Jn ps. lxxi. Li berauit pau. a potente. Tertio inducit aliqs ad[illegible]ccãdũ temporalis boni defectiõe. ⁊ ꝓtra ꝰ dicit. Erit egeno spes id est illi qui est tẽporalis boni auxilio destitutus erit spes adeptiõis boni spũalis. Et merito: q: spes est certa expe ctatio future beatitudinis. Unde mens cui' spes est i eter nia solidata: nec adulatiõe nec detractiõe deiicitur: nec p[illegible]sione emollit: nec aduersitate frangit: q: inmittur soli deo. Quarto debem' sperare in deo tpe offensiõ[illegible]. Ra tio huius est: q: si esset medicus alicuius corꝑalis q̃ vellet scirz ⁊ posset oẽs infirmitates curare: tũc quilibet infirmus de beret in tali medico cõsidere ⁊ curare. Talis medicus ẽ deus q̃ vult scire ⁊ potest oẽs peccatores curare ⁊ sanare vel saluare. ergo ꝛc. i. Tim. i. vult omnes hoies saluos fieri. Aug. sup Jo. Quantũ est in medico sanare venit egrotũ ꝛc. Uñ Ecci. ij. Respicite filij[illegible]tiões h[illegible]m ⁊ scitote: q: nullus sperauit in dño ⁊ cõfusus est ymmutit in mandatis eius ⁊ derelictus ẽ. Aut quis inuocauit eũ ⁊ despexit eum. Glo. coll'. hic tria dicit. Primo q̃ nullus sperans in dño est confusus id est in spe sua est frustrat'. ad Ro. v. Spes nõ confundit[illegible]est nõ facit erubescere sperantẽ. Cui' ra tio est: q: aliqs cognoscit quãdo qđ sperabat nõ inuenit vel nõ impleuit sicut contingit illi qui sperat in homie ꝓ pter qđ dicitur Hiere. xvij. Maledictus qui ꝓfidit in ho[illegible]

dis ꝙs ad ꝓsuasione. peccandũ inducitur

Universidad de Deusto Biblioteca

mie. Spes aūt nō ꝯfūdit: qꝛ ē i deo q̄ nō fallit nec fallere
pt. Scdo d[icit] q nullꝰ opans ex charitate nō ex tīore vel
cupiditate ē derelictꝰ. Eccl's.viij. Qui custodit p̄ceptū nō
experiet q̄cq̄ mali. ps.xxxvi. Junior fui. ⁊c. Et n̄ vidi iustū
derelictū simplr. videlz etsi ad tps expōat eū tribulatio
nibꝰ. Tertio dicit q nullꝰ inuocās ex fide ē despectꝰ. Un̄
subdit. Aut q̄s inuocauit ⁊c. id est intus ex corde vocauit
fideliter: humiliter. ⁊ pseuerāter depcādo. ⁊ despexit euz
nō exau[d]iēdo. q. d. nullꝰ. ps.cxliij. Prope ē dn̄s oibꝰ in
uocātibꝰ eū. ⁊c. Lz ei credere priꝰ sq̄ sperare ⁊ diligere sit
tn̄ nil petit ex fide nisi sit spes habēdi ⁊ diligat. Et ideo i
dictis verbis vltimo ponit fides pmo spes, secūdo cha
ritas. Hec Hug. cardinalis in postilla.

¶ De subiecto spei de q̄bꝰ sperandū sit. Cap. II.

DE subiecto spei id est

in q̄bꝰ spes recipit. Ubi sciēdū q spes put ē vir
tus theologica nō fuit in xpo: nec ē in celo. i. in
bris angelis ⁊ aiabꝰ: nec in inferno. i. dānatis ⁊ demōibꝰ.
Sz est in mūdo. s. in fidelibꝰ: i purgatorio: videlz in aiabꝰ
ibi [exi]stn̄ibꝰ. ⁊ fuit in limbo in pr̄ibꝰ antiq̄s dū steterunt in
limbo. Primū sic pbat. s. q spes nō fuerit in xpo. xpus
simul fuit cōprehēsor ⁊ viator. ⁊ neutro [mo]dō habuit spem
pprie. Rō est: qꝛ inq̄tum fuit ipe cōprehēsor: semp acrꝰ
fruebat visiōe diuina clarꝰ q̄ sc̄ti in pr̄ia. sz spes est ꝺ nō
visis s̄m aplm ad Ro.viij. ergo i eo nō erat hoc mō spes
Sz nec etiā inq̄ tū viator: seu mortal' eā habuit. Nā q̄uis
vt mortalis expectaret aliq̄d qd nō habebat. s. gl'iaz im
passibilitatis. quā videt postulasse. cū dixit Jo.xvij. Pat
veni[t] ho[ra] clarifica filiū tuū s̄m expositione3 Augustini.
Nō m̄ ex hoc pōt dici pprie habuisse v̄tutem spei. Ratio
est qꝛ p̄ncipale obiectū spei est btitudo eterna q̄ ꝯsistit in
visiōe ⁊ fruitiōe diuina quā hz aia etiā absq3 corpe. Et hāc
visionē ⁊ fruitionē xpus dū etiā erat mortalis habebat: qꝛ
in instanti ꝯceptionis sue aia fuit glorificata. Nec obstat
q ps.xxx. dicit in eius persona ad patrē. In te dn̄e spera
ui nō confundar in eternū: quia ibi large sumitur spes
pro expectatiōe illius premij accidētalis sc3 glorie seu re
surrectiōis corpis gl'iosi q̄ expectatio non est pprie spes
v̄tutis. Tho. in iij. [d]ist.xxvi. In angelis bonis ⁊ aiabus
beatis sil'r nō est spes. Rō est: qꝛ spes vt dictu3 est: est de
non visis. Qd eīn videt quis non sperat ait apl's ad ro
manos.viij. Sed angeli semp vidēt faciē patris [v]t dicit
math.xviij. Et de sanctis dꝛ. i. Joh. i. Uidebimꝰ eū sicu
ti est. ⁊. i. Corinth.xiij. Tunc autem facie ad faciē. s. cū vi
debimus: ergo in eis non est spes sed res sperata: h̄ est. s.
beatitudo pfecta. Probatur idem alia ratione. Nā si ha
berent spem. aut eam haberent de bono qd expectāt alijs
aut de bonis qd expectant sibi. Primo modo non potest
dici q habeant spem: quia sperare alijs beatitudinem nō
ptinet pprie ad spem virtutis sed magis ad charitatem.
Sicut ille qui habet charitatē dei eade3 charitate dilig[it]
⁊ proximum. ⁊ consequenter appetit ⁊ sperat illi beatitu
dine3. [Si] de bono qd sibi expectant dicant habere spem
hoc etiam nō potest dici: qꝛ spes non est de habitis sed de
habendis reb[us] que quis nondum habz. Sed angeli ia3
habent deū ⁊ sancti. ergo ⁊c. Et si dicat q lz non expectēt
bonū qd habent sc3 visionē dei: expectant tamē cōtinua
tionem boni ipsius qd habent: vt sic nos speramus adep
tionem boni qd non habemus. ita ipsi sperant continua
tionem boni q[uo]d habe[n]t. Nam certitudo de continua
tione est de essentia beatitudinis. Respondeo q angeli ⁊
sancti qui fruūtur deo efficiūtur quodāmodo participes
diuine eternitatis: que cū omne tpus excedat non diuersi
ficatur per preteritu3 presens ⁊ futurū sic̄ tempus facit. ⁊
ideo fruentes diuina visione essentialiter non habēt spem
de continuatione ipsius beatitudinis. quia non est ibi cō
tinuatio futuri. Tho. in. iij. dist.xxvi. Item sancti q̄uis
expectent gloria3 corpis sui que erit in vltima resurrectio
ne. nō tn̄ ista expectatio ptinet ad virtutem spei. Tum qꝛ
vt dictū est obiectū spei est p̄ncipaliter gloria anime. Tū
qꝛ gloria corpis est quid minimū respectu ad gloriam aie
Tum qꝛ hn̄s iam gloriā anime hz sufficientē cām glorie
corpis. Gloria eni aie redundās ad corpus facit euz glo
riosū. Tho. vbi supra. In dānatis ⁊ demonibus nō est
spes. qd pbatur. Primo quidē sic. Spes causat gaudiu3
sicut dicit ad Ro.xij. Spe gaudētes: ſ3 dannati ⁊ demo
nes nō sunt in gaudio: ſ3 in dolore ⁊ luctu. ſm illud Esa.
lxvi. Serui mei laudabūt p exultatiōe cordis: ⁊ vos cla
mabitis pre dolore ⁊ pre ꝯtritione spūs ⁊c. Scdo osten
ditur idem sic. Spes nō est de impossibili: ſ3 demones et
dannati cum sint in malicia cōfirmati sunt certi q nunq̄
possunt euadere eternā dānationem ⁊ puenire ad beati
tudinem. ergo nō habent spem. Sicut eni requirit ad ve
ram beatitudinē q aliquis sit certus de ppetuitate beati
tudinis sue: alioquin nō quietaret volūtas eius: ita ad pe
nam dānatoꝝ requirit certitudo de ppetuitate dānatiōis
Unde sicut beati nō habent spem ita nec dānati. Tho. ij.
ij. q.xvij. Et notandum q licet dānati ⁊ demones habere
possint: ⁊ habeāt fidem informē de deo ⁊ alijs. Un̄ Jaco.
ij. dicit. Demones credūt ⁊ cōtremiscunt. non tn̄ habent
spem. Cuius aug. rōnem assignat in enchiridiō dicēs q
fides est bonoꝝ rerum ⁊ maloꝝ p̄ntium ⁊ p̄teritoꝝ ⁊ futu
roꝝ ⁊ suaꝝ ⁊ alienaꝝ. Spes aūt nō est nisi bonaꝝ reꝝ
⁊ ad se ptinentiū. Unde qꝛ bona diuina non sunt dānatis
futura possibilia: ſ3 sunt eis semp absentia: nō in eis spes
esse pōt sicut fides informis. Pōt aūt esse spes in viato
ribus vic3 vl' his qui erāt in limbo dū ibi erāt: vl' his q̄ sūt
in purgatorio: vl' his q̄ versant in mūdo qd oste[nd]it tri
plici rōne. Prima est talis. Quicūq3 cupit aliq̄d qd non
dum hz expectat illud. Sed oēs viatores p̄dicti cupiebāt
beatitudinē quā nō habēt vl' nō habebāt q̄ erant in limbo
vl' q̄ sunt in purgatorio: ⁊ q̄ viuūt i mūdo. Ergo expecta
bāt vl' expectāt btitudinē quā nō hēbāt vl' nondū hn̄t. ⁊ p
ꝯn̄s habebāt spē q̄ erāt in limbo. ⁊ hn̄t eā q̄ sunt in purga
torio ⁊ fideles in mūdo. Scda rō est talis ⁊ ē ꝯfirmatio
p̄cedētis. sicut fides nō euacuat vl' tollit nisi p id qd videt
vl' cō creditꝛ: ita spes nō euacuat nisi ſ3 h̄ q aliq̄s actu hz
id qd spauit. Sz illi q̄ erāt in limbo nō hēbāt actu btitudi
nē: nec illi q̄ sunt in purgatorio vl' etia3 in mūdo hn̄t actu
btitudinē de q̄ est [sp]es. ⁊ iō spes eoꝝ quā in hac [vi]ta habu
erunt nō ē euacuata. Tertia rō ē talis. Illi q̄ apphēdūt
aliq̄d vl' apphēdebāt sub rōe boni ardui futuri ⁊ possibil'
spe hēbāt ⁊ hn̄t: ſ3 oēs p̄dicti sunt hmōi ⁊c. Et si obijcia
tur in ꝯtrium: qꝛ spes pcedit ex meritis. Sed illi qui erant
in limbo nō erant in statu merendi. Et sil'r qui nunc sunt
in purgatorio nō sunt in statu merendi. ergo nō videtur
in eis esse spes. Respondeo q q̄uis nunc nō sunt in sta
tu merendi tales. s. illi q̄ nunc sunt in purgatorio: vl' illi q̄
fuerūt in limbo in statu merēdi. tn̄ p̄us in mūdo isto me
ruerunt: ⁊ ex illis me[rit]is p̄cedētibus pcedit spes eorum
Tho. ij. ij. q. [xv]ij. ⁊ in. iij. sen. Est aūt spes vt est v̄tus in
voluntate sicut in subiecto. qd sic pbatur. Anima non est
capax dei nisi ſm mentē in q̄ est memoria intelligentia ⁊
voluntas: vt pz p Aug. in lib. de tri. Spes aūt est virtus
theologica hn̄s deum p obiecto: ⁊ cū nō sit neq3 in memo
ria: neq3 in intelligentia que ptinent ad vim cognitiuam
sequit q sit in volūtate sicut in subiecto. Pro huius maio
ri declaratione sciendū q p actus habitus cognoscuntur
Actus aūt spei est quidā motꝰ appetitiue ptis cū obiectū
eius sit bonū. Cum aūt duplex sit appetitus in hoie. s. ap
petitus sensitiuus qui diuidit in cōcupiscibilē ⁊ irascibilē
Et appetitus intellectiuus qui dicit voluntas. Sil'es aūt
mot[us] qui sunt in appetitu inferiori cu3 passione: sunt in
appetitu supiori sine passione. Actus aūt virtutis spei nō
pōt ptinere ad appeti[tu]m sensitiuū: qꝛ bonum qd est ob
iectum p̄ncipale huius v̄tutis nō est aliqd bonū sensibile
sed diuinū. Et ideo spes virtus nō est in appetitu inferi

Rō q̄re i xpo nō fuit spes. — *Large sumendo in christo fuit spes.* — *Qd in angelis ⁊ in bris etiā nō ē spes.* — *Qd spes nec in dānatis nec in demonibꝰ. Rō.* — *Qd spes ē solū in viatoribus ⁊ in his q̄ sunt in purgatorio.* — *Qd spes ē subiectiue in voluntate.*

ori sensitiuo: ſ3 supiori appetitu q̄ dꝛ volūtas sicut in sub
iecto. Sicut eīn obiectū irascibilis ē arduū sensibile qd re
spicit spes put est passio: ita obiectū v̄tutis spei arduū in
telligibile: vel potius supra itellectū exn̄s. Nō obstat his
q spes hz certitudinē: vt pz ex diffinitione eiꝰ: ⁊ certitudo
ptinet ad intellectū nō voluntatē. Nā certitudo iuenit in
aliquo dupl'r. s. essentialiter ⁊ pticipatiue. Essential'r q̄dē
repitur in vi cognitiua. Participatiue aūt in oi eo qd mo
uet a vi cognitiua ad finē suum infallibilē: ſm q[uē] moduz
dꝛ q natura opatur certitudinal'r tanq̄ mota ab itellectu
diuino certitudinal'r mouēte vnūqdq3 i[n f]inem suu3. Per
hūc etiā modū v̄tutes morales certius arte dicunt opari
inq̄tū p modū nature mouent a rōe ad suos actꝰ. ⁊ sic ēt
spes certitudinal'r tendit in finē suū q̄si pticipās certitudi
nem a fide q̄ est in vi cognitiua. Tho. ij. ij. q.xvij.

§. I. De ipsa spe quomodo

est virtus theologica distincta ab alijs. Et de his q̄ habēt
excitare ⁊ iuuare actū eius. Qd spes sit v̄tus sic declara
tur. Uirtus ſm phm̄. ij. Ethic. diffinit. q est q̄ facit bo
nū hn̄tem: ⁊ opꝰ eius bonū reddit. Spes aūt facit actum
hois bonū ⁊ hoiem bonū. Actus eīn hois dꝛ bonus p hoc
q attingit regulā vel mensurā ppam. Propria aūt regl'a
seu mēsura actuū humanoꝝ est duplex. Una ē pxima: sc3
rō q̄ mensurant actus morales. Alia est suprema ⁊ excel
lentissima. s. deus. q̄ mensurant actus v̄tutū theologicaꝝ
Per actū aūt spei attingit ipsa regula ⁊ mēsura supma q̄
potior ē alia. s. rōne. inq̄tum sc3 spamus aliq̄d vt possibi
le nobis p diuinū auxilium. Un̄ ex quo actꝰ eius est bonus
ipa est [v̄tus]. Qd sit theologica patet. qꝛ apl's. i. ad Cor.
xiij. connumerat eā cū alijs theologicis dicēs. Nunc ma
nent fides spes ⁊ charitas. Huius rō est: qꝛ v̄tus theologi
ca dꝛ que deu3 hz pro obiecto ⁊ p fine. hmōi aūt est spes.
Obiectu3 eīn eius ⁊ finis est deus. Respicit eīn deum vt
causam efficientē. inq̄tū eiꝰ auxilio inuititur. Et sicut vlti
mam finalē cām inq̄tum in eiꝰ fruitiōe beatitudinē expe
ctat. Et sic patet q ē theologica. [Q]d sit distincta a ceter[is]
theologicis. pz p Gre. in. i. mora. dicētē has tres eē virtu
tes. s. fidem sc3 spem ⁊ charitatē. Qd sic ostendit. Uirtus
aliq̄ dicit theologica ex hoc q hz deū p obie[ct]o cui inhe
ret. Pōt aūt aliquis inherere alicui dupl'r. Uno modo p
pter seipm. alio mō inquātu3 ex eo ad [ali]ud deuenit. Cha
ritas aūt [fa]cit hoiem inherere deo pter seipm volunta
tem hois vniens deo p amoris affectū. Spes aūt ⁊ fides
faciunt hoie3 deo inherere sicut alicui p̄ncipio: ex quo [ali]
qua nobis pue[niu]nt. [D]e deo aūt [pu]enit nobis ⁊ cognitio
veritatis ⁊ adeptio bo[ni]tatis pfecte. Fides igit facit nos
deo inherere inquātum est nobis p̄ncipiu3 cognoscēdi ve
ritatem. Credimꝰ eni ea vera esse que nobis dicunt a deo
Spes aūt facit nos deo adherere inquātum est nobis p̄n
cipium bonitatis pfecte. inquātum sc3 p spem diuino au
xilio initimur ad beatitudinē obtine[n]dā. Et sic diuersa rō
obiecti qd est deus facit v̄tutes ipas eē diu[er]sas. Facit er
go spes p actū suu3 tendere in deū: sicut in quoddā bonū
finale adipiscendū. ⁊ sicut in qddam adiutoriū efficax sub
ueniendū. Tho. ij. ij. q.xvij.

§. II. Si autem queratur

vtrū liceat sperare in hoie vel in aliquo creato. Rn̄det b.
Tho. ij. ij. q spes duo respicit. s. bonū qd obtinere intēdit
⁊ auxilium p qd illud obtinet. Bonum qd quis sperat ob
tinendū habet rōnem cause finalis. Auxilium v̄o per qd
quis sperat illud bonū obtinere habet ratiōem cause effi
cientis. In vtraq3 aūt causa inuenit p̄ncipale ⁊ secunda
rium. Principalis eīn finis est finis vltimus. secun[da]rius
aūt finis est bonum qd est ad finem. Similiter p̄ncipalis
causa agens est p̄mū agens. secū[nda]ria v̄o causa efficiens
est agens secūdariū siue instrumentale. Spes autē respi
cit beatitudinē sicut finē vlti[m]ū. Diuinū v̄o auxiliū sicut p
mā cām inducentē in btitudinē. Sicut g̃ nō licet spare a
liqd bonū p̄ter btitudinē: sicut vltimū finē: ſ3 so[lum] sic id qd
est ad finē btitudinis ordinatū. ⁊ sic pōt spari suba tpalia
a deo haberi. ⁊ sanitas ⁊ subleuatio in miserijs ⁊ adeptio
virtutū ⁊ hmōi inq̄tum pn̄t iuuare ad btitudinē: ⁊ nō ali
ter. ita etiā nō licet spare de hoie aliquo vl' de aliq̄ creatu
ra sicut de agēte p̄mo seu de p̄ma cā mouēte in btitudine3
Nam ꝯ talē dicit Hiere.xvij. Maledictus vir q̄ ꝯfidit in
hoie. Licz aūt spare de aliq̄ hoie vl' creatura sicut ꝺ agēte
scdario ⁊ instr'ali p qd aliq̄s iuuat ad q̄cūq3 bona ꝯsequē
da in btitudinē ordinata. ⁊ h̄ etiā mō ad sc̄tōs recurrimꝰ
sperātes iuuari meritꝭ ⁊ p̄cibꝰ eoꝝ: ⁊ ab hoibus aliq̄ peti
mus. sperātes obtinere: ⁊ vitupant illi: ꝺ q̄bus [n]os ꝯfidere
nō pōt ad auxiliū ferēdū. iux̄ illd Hiere. ix. Unusq̄sq3 a p
ximo suo custodiat ⁊ in oi fratre suo nō habeat fiduciam.

§. III. De actu spei data sūt

p̄cepta in veteri testō. iux̄ illud ps. Sperate in eo [omni]s cō
gregatio ppl'i ⁊ in pl'ibus alijs locis. Nō aūt exp̄ssa data
sunt i decalogo. Rō huiꝰ est: qꝛ [...] m. be. Tho. ij. ij. q.xxij.
Preceptoꝝ q̄ in sacra scriptura inueniunt: quedā sunt p
ambula legis: ⁊ quedā sunt de suba legis. Preambula q̄
dem ad legē sunt [i]lla q̄bus nō existētibus lex locū habere
nō possz. Hmōi aūt sunt p̄cepta de actu fidei ⁊ ꝺ actu spei
qꝛ p actu3 fidei mens homis inclinat vt recognoscat au
ctorem legis talē cui se subdere dz. Per spem v̄o p̄mij hō
inducit ad obseruantiā p̄ceptoꝝ. De suba legis sunt que
hoi iam subiecto ad obediendū parato imponunt ptinen
tia ad recti[tu]dinē vite. Et iō ipsa p̄cepta statim in ipa la
tione legi ppo[nu]nt p modū p̄ceptoꝝ. Sz p̄cepta fidei et
spei nō erat pponenda p modū preceptoꝝ: qꝛ nisi hō iam
crederet ⁊ speraret: frustra ei lex p̄poneret. Sed sicut p̄
ceptu3 fidei fuit pponendū p modū denunciatiōis vl' cō
memoratiōis: vt dictū est: ita p̄ceptū spei fuit pponendū
p modū pmissiōis. Quia igit obedietibus p̄mia pmittit
ex hoc ipo incitat eos ad spem. Un̄ oia pmissa q̄ in lege
cōtinent sunt spei excitamina. [E]x lege iam posita ptinet
ad sapiētes viros: vt nō solū inducant hoies ad obseruā
tiam p̄ceptoꝝ: ſ3 multo mag[is] ad fundamentū legis. Et iō
post pri[m]ā legis latiōnē in sacra scriptura multipl'r indu
cuntur hoies ad sperandū ⁊ p modū admonitiōis vl' p̄ce
pti: ⁊ nō solū p modū pmissio[ni]s. Quāuis eīn natu
ra suffic[ienter] inclinet ad sperandū bonū nature pportiōa
tu3 humane. Ad sperandū tn̄ bonū supnaturale oportuit
induci auctoritate diuine legis ptim pmissis: ptim admo
nitionibus vl' p̄cep[ti]s. Per pmissiones aūt positas in p̄
mo ⁊ quarto p̄cepto decalogi inducebant ad spe[m. Sz] al's
in ipso decalogo nō fieret de h̄ p̄ceptum rōne iam dicta.
Contra spem sunt vitia ista duo: p̄sumptio ⁊ desperatio.
de quibus in scda parte habetur.

§. IIII. Ad actu3 spei seu ad

spandū adiuuāt tres spēs meditationū seu ꝯsiderationū
¶ Pria est ꝯsideratio diuine bonitat[is] ⁊ largitat[is] c[irca] nos
¶ Scda est cōsideratio nostre [o]perositatis, s. eoꝝ que p
deo agimus ⁊ sustinemus nos.
¶ Tertia est cōsideratio beato[ru]m suffragiorum chari
tatis sanctorum erga nos.

Quātum ad p̄mum dicit Bern̄. in quodam sermone de
septē panibꝰ. Tria ꝯsidero in q̄bus tota spes mea ꝯsistit
Charitatē adoptiōis. v̄itatē pr[omis]sionis. p[otesta]tem redditio
nis. Scio cui credidi ⁊ certꝰ sum: qꝛ in charitate nimia a
doptauit me: qꝛ verax ē in pmissione: qꝛ potēs est in exhi
bitiōe. Hic est funiculꝰ triplex q̄ difficile rumpit: quē nob
a patria nr̄a in hūc carcerem dimissum firmiter obsecro
teneamus: vt i[psum] nos subleuet trahat ⁊ pertrahat vsq3 ad
cōspectū glorie. H[ec] Bern̄. Et de primo. s. charitate ado
ptionis dicit. i. Johannis. iij. Uidete qualem charitatem
dedit nobis deꝰ vt filij dei noiemur ⁊ simꝰ. Multū hz mo

Qd spes ē v̄tus theologica distincta ab alijs. — *Qd etiam in sc̄torꝝ p̄cibus et meritis sperare ꝺbemus.* — *Quare n̄ sunt data p̄cepta expressa de spe. Rō.* — *Ad sperādum adiuuant tres ꝯsideratōnes.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

uere hoiem ad sperandū:hoc ꝓsiderādo ꝙ deus est pater noster. ... ill̄o. Matth.vi. Pater noster in ꝫ idaꝫ fiducia. ... ēm negabit filijs q̄ iaꝫ dedit ꝙ paꝛ est. Lu.xi. Si vos cū sitis mali nostis bōa data dare filijs vestris ꝙtomagis paterveſter ꝛc. Ad hāc ꝓsideratione sc̄z ō spe venie ꝛ reconciliatiōis:multū facit parabola de filio ꝓdigo reuerſo ꝛ recepto a patre i ta festiue. Luc.xv. De scō.s. veritate ꝓmiſſiōis ꝑs in ſcriptura de multis,ꝓmiſſionib⁹ dei qui mētiri nō pōt:ſ fidelis est in oib⁹ verbis suis. ad Ro.xv. Per patiētiā ꝛ ꝓsolationē ſcripturaꝝ spē habea mus. Jac.i. Bēs vir q̄ ſuffert tentationē. qm̄ cū ꝓbatus fuerit acꝛipiet coronā vite. pṡ.cxviij. Memor esto verbi tui ſeru ... in quo mihi ſpem dediſti. Quoad tertiū poteſtas de. ꝓsiderata multū pōt iuuare ad sperādū. Cū ei eqs facile ſit liberare a magnis periculis vt a paruis ꝛt ſaluare in multis ꝛ in paucis. Et ſolo verbo pōt suas iple re,pmiſſiones. Eccs.viij. Sermo eius ptāte plen⁹ est. Jtē ꝓside ... ō ꝙ ipse est creator noster dns gubernator bon⁹ ꝛ miſerator::multū hz inducere ad sperandū. Artifex em̄ naturaliter amat opus suū:adeo vt vix poſſit audire ꝙ ei ... trahaꝫ. Et ſic veriſimile est ꝙ artifex oim deus amat sua ... pera. ꝓcipue hoiem quē ad ſui imaginē ꝛ ſimilitudinē creauit. Beñ.i. Uñ sperādū est ab eo ... dedit vt ſit ꝙ paꝛ ratus ſit ei dare vt dñs ſit. Jtēcū ſit dns noſter, ꝛ naturaliter ... amat hoies que ſua ſūt ꝓseruāt ea. ꝛ ſi ꝓdiderint gaudet cū recuꝑauerint. Veriſimile ergo est ꝙ de⁹ velit ꝓſeuare re oēs qui ſunt boni ꝛ pctōres quos ꝓdidit recuꝑare. Ad q̄d facit parabola euāgelica de centū ouib⁹ ꝛ decē drach mis. Lu.xv. Et cū inter hoies debeat ſeru⁹ d ... fidē:vt.ſ. ei in oibus obediat:ꝛ dns ei ſeruo vt ei ſi ... ueniat:ꝓtegat:ꝛ defendat. Uñ certiſſime dz homo ſperare q̄ ab hoc ſte inuiſibili impugnaꝫ ꝙ ſi tentatio fit ſupra vires:de⁹ el in ſuccurſum veniet:nec deſeret eū niſi in culpa eius ſte terit. qz negligēs in mittēdo ei nuncū oznis fuerit. vel i fideliter vltro ſe reddiderit. ꝓima Lo ... x. Ffidelis deus q̄ nō patiꝫ ꝛ nō permittet vos tentari ſupra id q̄d poteſtis ꝛc. Exemplū de beato L ... rtino quādo in alpib⁹ incidit in latrones. Jtē cū de⁹ ſit ſumme bon⁹, ꝛ diſpliceat ei ma licia:veriſimile est ꝙ parat⁹ ſit iuuare eū qui vult deſere re maliciā habere bonitatē. Et cū ſūme ſit miſericors nō min⁹ vult miſericors a miſeria liberare ꝙ ipſi velint libe rari. Uñ leo papa. multi, lex mia dei. ita lapſib⁹ humaniſ ſubueniꝛt vt nō ſolū ꝑ gratiā baptiſmi ſ etiā ꝑ pe ... tētie me dicinā ſpes vite repareꝫ eterne ꝛ de pe.diſtin.i.

§.v. Secūda cōſideratio

que exc ... t ꝛ iuuat nos ad sperandū est alioꝝ ſuffragium qđ est triplex:sc̄z chriſtiāq̄tuz hō. vginis marie:ꝛ btōꝝ alioꝝ angeloꝝ ꝛ hominū. Quātū ad ꝓmū dicit apls de chriſto. ad Roma, viij. Qui etiā interpellat ꝑ nobis. Et.i. Jo.ij. Si q̄s peccauerit aduocatū habem⁹ apd̄ paꝛ trē ieſum chriſtum. Gꝛego. in moral. ꝓzebet apud deum homī fiduciā deus hō. Augu. de ciui. dei. Gratia dei non potui⁹ ... grati⁹ cōmēdari q̄ vt ipe vnic⁹ dei filī in ſe icom mutabiliter manens in ... ueret hoiem:ꝛ ſpē dilectiōis sue dar ... hoib⁹ hoie medio quo ad illū ab hoibus veniretur Bern̄. Secu ... accesſu ... d deū sc̄z ꝑ fiduciā habes o hō. vbi mater ſtat ante filiū:filius ante paꝛē:mater oſtendit filio pectus ꝛ vbera. filius oſtēdit paꝛi latus ꝛ vulnera. Nulla ḡ ibi poterit esse repulſa. vbi tot ſunt amoꝛis inſi gnia. Jtē Hieron⁹. Dñs noſter ieſus chriſtus voluit non ſolū de alienigenis:ſ etiā de adulterinis cōmixtionib⁹ na ſci. nobis ex hoc magnā fiduciā ꝓſtans:vt qualicūq3 mo do naſcamur:dū tamen eius veſtigia imitemur. ab ipſi⁹ coꝛpe nō ſeparemur. di.lvi. Dñs. Jtē ſuffragiuz qđ ꝓ nobis faciūt ſancti ꝛ angeli multū ꝓ ... are nos ad spe randū diuina beneficia. Uñ ps.cxx. ... euaui oculos meos in montes. i. ad ſanctos:qui dicūtur mōtes ꝓpter cōtem plationem ꝛ ꝓfectionē ſperādo inde auxiliū, nō ꝙ debea mus ab ipſis ſanctis ſpare obtinere gr̄az vl̄ dona: ſ a dño meritis ꝛ ꝓcib⁹ ſanctoꝝ. ꝓpterea ſubdit ps. cxx. Auxiliū meū a dño ꝛc. Si eni ſancti cū in mūdo erāt iuuabant mi ſeros. ꝑcipue cū ſe eis cōmendabāt. multo magꝭ nūc ſpe randū est ꝙ iuuāt ꝓfecto ... ſe in charitate. Uñ de. b. dñico caninus. O ſpē mirā quā dediſti ꝛc. Quantū ad scām notandū ꝙ vgo Maria ... mater ſetē ſpei. Eccl. xxiiij. q̄ ſ. ipa eā nobis ꝓcurat:ꝛ eius benignitatē ꝛ miſcōiam ꝑ derand. erga nos inducit nos ad ſpē diuini adiutoꝝij. ꝛ in ſequētia. Spes reoꝝ es maria ꝓtoꝝ maī pia. Uñ ad Heb.iiij. Adeam ... cū fiducia ad thronū gr̄e eius vt miſericordiā ꝓſequamur. Dicit aūt i quadā ſequētia. Thro nus veri ſalomonis. i. xp̄i ingr̄tum. ſ. in vētre eius ſtetit ꝛ in gremio ei⁹ puulus ſedit. Sicut aūt ad thronū ſalomo nis aſcēdebat ſex gradib⁹:ita ad virginē ſex clauſulis q̄ ptinent in angelica ſalutatione. de t ... tono ſalomonis qđ erat eburneū ꝛ ſignat caſtitatē cooptū auro qđ ſignificat charitatē habeꝫ. iij. Regl. x. Sex ſunt q̄ poſſum⁹ ꝛ debe mus ſperare:ꝛ iſta ipa ꝓcurat efficaciſſime nobis vt me rito dicaꝫ in antiphona. Salue ſpes noſtra. Et ꝓmum ꝙ debemus ſperare veniā ꝛ purgatiōē pctoꝝ. Job.xiij. Si occiderit me. ſ. ꝑ ptritiōnē ſperabo in eū. ſ. ꝙ parcat ꝛ veniā ꝓſter. Et ꝓpterea dicit beata vgo maria mūdatrix vitioꝝ. Aqua eni mūdat ſordes. Beñ.j. Cōgregatiōes q̄z aquaꝝ appellauit maria. maria q̄ſi mare. Eccs.j. Oia flu mina. ſ. gratiarum intrant mare. id est in mariam intrant. Uñ in ꝓma clauſula ſalutationis dicit. Aue maria. aue. i. ſine ve actualis pcti. vixit ... ipa ſola inter puras creaturas in mūdo. Maria. ſ. mare mūdans a pctis meritis ꝛ ꝓcibus ſuis. Uñ in ſequentia. Mediatrix hoium ... untiq3 criminū pctoꝝ venia. Scdm qđ debemus ſpare est do noꝝ ꝛ virtutū copia. Eccl. xxiiij. Spes vite ꝛ vtutis. ſ. eſt in eo q̄ hz veꝝ ſapiam ſecū. ſ. deū. Et ꝓpter ꝙ dicit arca thesauroꝝ. Deb. ix. ſcdm tabernaculū qđ dr̄ ſancta ſcroꝝ hns arcā ꝛc. Arca iſta ſignificat vginē gloſaz in tabnacu lo eccl'e triuphantis: in q̄ fuerūt ꝛ ſunt māna dulcedinis gr̄e ꝛ pietatis: vga ꝑ ... tis:ꝛ tabule ſapie claritatis. Unō dicit in ſcda clauſula gr̄a plena. Eccl. xxiiij. Jn me oīnis gratia. Hiero. Ceteris ſancti ꝑ ptes data ē gr̄a. marie ve ro plenitudo gr̄e ſe infudit. ꝛ Ber. De plenitudine eius oēs accipiūt. ipa. ſ. nō dante ſ ꝓcurante. Tertiū qđ de bemus ſpare ē g ... a ſeu ꝓmiū celoꝝ. puer. x. Expectatio iuſtoꝝ leticia. ſ. ſupne gl̄e. Diffinit em̄ ſpes ꝙ ... it expectatio certa future beatitudinis. Et ꝓpter ꝫ dicit regina celoꝝ regnatrix angeloꝝ vt introducat illuc q̄ vult. Uñ dicit a deo. Te em̄ aſſumā ꝛ ... gnabis mecū. Jta figurā huī⁹ be ſter q̄ interpꝛat humilis fuit aſſu ... pta in ſpoſam ꝛ regi nam ad regnandū cū aſſuero rege monarcha mundi:qui interpꝛat beatus. Meſter. j. Et ideo in tertia clauſula dr̄ dns tecū ad regnādū. Et oīs honoꝛ q̄ fit matri reputat ſi lius ſibi fieri. Jta em̄ dicit Anſelm⁹. Dilexit deus pater vginem ꝛ filium vnig ... itū cōmunē fecit ſibi ꝛ virgini: vt ſi cut ſpe ꝑm d ... initatē est naturalis eius filius:ita ꝑm humanitatem tm naturalis vginis filius. Dns ergo tecum.

Quartum qđ debem⁹ ſperare est iuuamē ꝛ ſubleuatio a miſeriis ꝛ tribulatiōibus. puer. xxix. Qui ſperat in dño ſubleuabit. Et ꝓpter hoc dicit iuuatrix miſeroꝝ seu mater miſericordie. Bern̄. Sileat miſericordia tua o bea ta virgo. quicunq3 in neceſſitatibus ſuis te inuocante ſibi ſenſerit ... e defuiſſe. Dicit etiam oliua ſpeciosa in campis Eccl. xxiiij. Uñ in quarta clauſula dicit. Benedicta tu in mulieribꝰ. i. ſup oēs mulieres. Cōiter mulieres ſunt pie: ... z miſericordes ad cōpatiendū. Et ſ̄ō ... Eccl. xxxvj. Ubi ne ſperā nō est mulier ingemiſcit eger:qz. ſ. nō ſic alij cōpatiuntꝰ ... re debe iuuaꝛt. Sed beata maria ſup oēs miſericors ... ſubleua ... trix est. In figuram Judith liberauit pplm a miſeria ob fidionis illius holoferꝛis cui in laude dictū fuit. Benedi cta tu ſup oēs mulieres. tu gloria hierlm ꝛc. Quintū ē illuminatio in ambiguis ... gendis. pṡ. xxxvj. Spera in

eo ꝛ ipſe faciet ꝛ educet q̄ſi lumē iudiciū tuū. Et ꝓpter ꝫ ... beata Maria illuminatrix ſtella: vt in ſeq̄ntia. Aue ma ris ſtella. Angelus ... iliꝰ natus ē de vgine. ſol de ſtella, ſol occaſum neſciēs ꝛc. Illumiauit aūt ꝓmarie mediāte filio ſuo q̄ est lux vera q̄ illuminat oēm hoiem veniētē in hūc mundū. Ubi ... in q̄nta clauſula. Benedict⁹ fruct⁹ vētris tui. Per ipm fuerūt ꝑs q̄ erāt i limbo a tenebris educti in lumen gloꝛie. Ber. Reſpice ſtellam iuoca Mariā. nō recedat a coꝛde. non recedat ab oꝛe. Jpam ſequens non deuias. Jpam rogās nō deſpas. Ipſam cogitās nō dein de erras. Non aūt aliunde lumē nobis poꝛrigit niſi ꝑ bñ dictū filium ſuū. Sextū est auxiliū ... victoria in tēptatio nibus ... demones mundū ꝛ carnem. Cōfidite q̄ ego vici mūdum. Jo. xiij. ṗs. xxxi. Spantē in dño miſericordia cir cūdabit. Et ꝓpter hoc ... aduocata pctoꝝ in antiphona. Eya ḡ aduocata nr̄a. Ipſa aduocat in curia celeſti ... de mones q̄ nō ceſſant accuſare nos. ꝛ ꝑcipue i hoꝛa mortis Uñ ... vga. Eſa. xi. Egredieꝫ vga ꝛc. q̄ ab ipa ꝓcurāt dia bolus. vt ꝑs in mltis exꝑlis. Et iō invltima clauſula dicit Sancta maria mr̄ dei oꝛa ꝑ nobis nūc ꝛ in hoꝛa mortis.

§.vi. Tertia conſideratio

Tertiarō ḡre ſpare debemus

q̄ excitat in nobis actū ſpei est nr̄e oppoſitatis:ꝛ iſta est tri pler. Prima est opatio bonoꝝ q̄ facim⁹. ṗs. tiij. Sacrifica re ſacrificiū iuſticie ꝛ ſperate in dño. Sacrificium iuſticie ſunt opa vtuoſa q̄ tunc ſacrificanꝫ cū deo debite offerunt Et inde hō ſumit ſibi audaciam ... opandi. Pertinet etiā ad iuſticiam ꝓtritio ꝛ confeſſio. Et vt dicit Amb. Cōfeſſio ſpes ſaluādi ... unt. de pe. di. i. Ecce nunc. Scda est toleratio laboꝝ ꝛ tribulationū ipſius amoꝛe. Ro. v. Tribulatio pa tientiā opaꝫ: patiētia ꝓbatōem. ꝓbatio vo ſpez. Bze. Bo noꝝ mens ... ēto durioza ꝑ veritate tolerat eo eternitatis ꝑ mia certi⁹ ſperat. Exēplum vni⁹ ex. vij. fribus q̄ cū ꝑ obꝺ uatione diuine legis toꝛqueꝛeꝫ ... mēbris truncareꝫ. dixit. E celo iſta poſſ ... ideo ... ꝑpter dei leges nūc hec ipa deſpitō

Ut etiam ꝑdones ſpare ꝑſit

q̄ me ea receꝑturū ſpero. ij. Mach. vij. Tertia est ꝓpe tratio pctoꝝ: ... de⁹ tādiu expectat ... magnos pctōres: ꝛ tan dem ... uerſis magna dona largit̄ vltra veniā pctoꝝ. Mul tum ꝫ hz inducere ad ſpem vt ... uerſio Mag ... alene: latro nis: matthei: pauli: auguſtini: manaſſe: thaidis: pelagie: ma rie egyptiace: ꝛ alioꝝ. Uñ Oſee. ij. dr̄. ... abis valle achoꝝ ad apiend. ... ſpem. Vallis vbi cōcurrūt imundicie ꝛ lutuz ſunt pctōres ꝑfūdati in luto vitioꝝ ꝛ terreno ... Achoꝝ in terꝑtat tu oratio. Vallis ergo achoꝝ ē magn⁹ pctōr tur ... tus ꝑ ꝓniam ꝛ ... mctiōem. Et iſt ... ant dati nobis ad ape riendū. i. ad dilatandā ... ampliandā ſpem in nobis de ve nia ꝛ gr̄a ꝛ gloria. Et valde notandū est ꝙ cū q̄s flagella tur vel tentat:ſi nō ira cito liberaꝫ vt perit:nō dz diffidere a ſpe diuini auxiliꝰ. Uñ Gꝛego. xxv. moza. exponēs illud Job. Etiā cū dixeris nō cōſideꝛat iudicare coꝛā deo ꝛ exꝑectat eū. ſic ait. ſForſitaſſe dū clamoꝛ noſter ſi negligitur: ſpes que coꝛdi inhereat infirmaꝫ ſuperna adiutoꝛia defu tura credim⁹:q3 tarditas impetram⁹ ac pene ... cōſiderata deo eſſe ingemiſcim⁹ que multa toleram⁹. Sed cū iſta noſ deſperatiōis ꝓcella cōturbat cōcuſſa mens ctius in poꝛ tum ſpei collocat ſe. ſi cauſas ſuas cū dño ſubtiliter pēſat: ſi bona ei⁹ ad memoꝛiā reuocat: ſi mala q̄ bonis ei⁹ reddi dit apud ſemetipam callide nō excuſat. Si ꝓpendit quid ab eo iſte meruit ꝛ qđ clemēter accepit: ſi vitam ... uā vua citer diſcurrit. Si ante dei oculos omē q̄d agit examinat. ſi ſemetipam ſibimet nō abſcondat. Si factā ſe qđ non erat meminit. Si illuminatā ſe atq̄ ſubleuatā q̄ in tenebris ia cebat agnoſcit. Hec ergo cuncta in ſemetipa recolligens dū bona accepta cōſideꝛat aduerſa q̄ ... lerat nō accuſat: nec deſpatiōe frangit̄ que tātoꝝ munerū cōſolatiōe ... obo raꝫ: q3 ſpem de futuris recipit dum ... transacta beneficia re cognoſcit. dicat itaq̄ etiā ... dixeris nō cōſideꝛat: sc̄z deus iudicare coꝛā eo: exꝑecta eū: ... ſi diceret. Luz id certo de⁹ cōſiderare nō credit:qz tarde miſereꝫ: intima cognitiōis ingredere atq̄ illuc coꝛā eius oculis cauſe tue iudiciū ſu ſcipe: ꝛ q̄ ipe viuēdo ꝓuiſti: vl̄ q̄ miſericordi ... ꝓcepiſti diſcerne. ꝛ tūc ad ſpei fiduciā redis dū bona rāte benignī tatis erubeſcis: q̄tinus iter aduerſa fidēter exꝑectas quē ꝛ poſt delicta ꝓpitium recolis. hec Gꝛego.

¶ De obiecto ſpei. ſ. brituduine humane vite. Ca. III.

Ē vltimo fine huma

Qz neceſſarium eſt ponere vltimū fīe humane vite,

... ne vite q̄ ꝛ beatitudo dicit̄ q̄ est obiectū ſpei. Et ꝓmo ſciendū ꝙ opz neceſſario ponere vltimū fi nem humane vite. Nam ſm. b. Tho. ſ. ij. q. j. Impoſſibile est in finibus ꝓcedere in infinitū ꝑ ſe loquēdo ... q̄cunq3 ꝑte. In oibus eni q̄ ꝑ ſe hñt ordinē adinuicē opz ꝙ remo to ꝓmo remoueant ... ea q̄. ſunt ad ꝓmum. Uñ ꝑbs ꝓbat viij. ꝓhiſi. ꝙ nō est poſſibile in cauſis mouētibus ꝓced ... re in infinitū: q3 nō eſſet ꝓmū mouens quo ſubtracto alia moueri nō ꝑñt cū nō moueant niſi ꝑ hoc ꝙ mouer⁹ a ꝓ mo mouente. In finib⁹ aūt inuenit ordo duplex. ſ. ordo in tentiōis ꝛ ordo executiōis. Et in vtroq3 ordine opz ee aliq̄ ꝓmum. Jd eni q̄d est ꝓmum in ordine intētionis est fi nis q̄ſi ꝓncipiū mouēs appetitū. Unde ſubtracto ꝓnci cipio appetitus a nullo moueret. Jd aūt q̄d est ꝓncipiū i executione est op ... o. Uñ iſte ꝓncipio ſubtracto null⁹ in ci ... et opari aliq̄d. ꝓncipiuz aūt intētionis est vltimus finis. ꝓncipiū vo executōis est ꝓmū eoꝝ q̄ ſunt ad finē. Sic ḡ ex neutra ꝑte poſſibile est in infinitū ꝓcedere: q3 ſi nō eſſet vltim⁹ finis nihil appeteret nec aliq̄a actio ter minaret:n ... intētio agētis q̄eſceret. Si aūt nō eēt ꝓmus in his que tur ... d finē: nullus inciꝑet operari nec deter minaret ꝓſiliū: ſ in infinitū ꝓcederet. Ea vo q̄ nō ꝛ ordi nē ꝑ ſe: ſ ꝑ accidēs ſibīnuicē ꝓiungunt: nihil ꝓhibet infi nitatē habere. Cauſe eni ꝑ accidens indeterminate ſunt. Et ſ̄ etiā modo ꝓuenit esſe infinitatē ꝑ accidēs in finibus ꝛ in aliis q̄ ſunt ad ... ines. Et iō ſi obijciaꝫ ꝙ bonuz ꝛ finis est obiectū voluntatis: ſ voluntas pōt reflecti ſup ſeipam in finitis: q3 poſſuz aliq̄d velle: ꝛ ... inde me velle illō velle ꝛ ſic vlteri⁹ in infinitū ḡ ꝛc. Rñdeo ꝙ illa multiplicatio a ctuum voluntatis reflexe ſup ſeipam ꝑ accidēs ſe hz ad oꝛ dinem finiū. Qđ ꝑs ex hoc ꝙ circa vnū ꝛ eundem finē i ... differenter ... ſemel vl̄ pluries ſupra ſeip ... n voluntas reflexe ctiꝫ. Sicut etiā in numerādo rō ... nōt ꝓcedere in infinitum q3 ꝑ accidēs vnitas addiꝫ numero perſiſtenti.

§.i. Quod est ipoſſibile ꝙ

volūtas hois vniuſ ... l ſe habeat ad diuerſa ſeu tendat in plura vt vltimos fines. Duius rō est ꝑm. b. Tho. ſ. ij. q. j. Qz cū vnūquodq3 appetat ſuā ꝑfectionē: illud apperit a liquis vt vltimū finē qđ apperit vt bonū ꝑfectū ꝛ cōpletū ſibīꝑſi⁹. Uñ dicit Augu. xix. de ciui. dei. ſFinē hoim nūc dicim⁹ nūc ꝙ ꝓſummaꝫ vt nō ſit: ſ quo ꝑficiaꝫ vt plenū ſit Ops ḡ ꝙ vltimus finis ita ipleat totū hominis appetitū ꝙ n ... il ex ipm appetendū relinquaꝫ qđ eſſe nō ꝑt: ſi aliq̄d extraneū ad ipius ꝑfectionē requiraꝫ. Uñ nō ꝑ ... eē ꝙ i duo ſic tendat appetit⁹ ac ſi vtrū ... ſit bonū ꝑfectū ꝓius. Jtem ad idē. Illud in quo quieſcit aliquis ſicut in v ... imo fine hominis affectui dominat ... ex eo to ... is vite ſue re gulas accipit. Uñ de gulosis dicit ad Phil. iij. Quorum deus venter est: q3. ſ. ꝓſtituunt finē in delicijs vētris. ſ ſicut dicit Matth. vj. Nemo pōt duob⁹ dñis ſeruire adinuicē ſ. nō ordinatis. ergo impoſſibile est eſſe duos vltimos fi nes vnius hominis adinuicem nō ordina ... s. Nec obſtat quod Aug. dicit in. xix. de ciui. dei. quoſdam videlz poſuiſ ſe vltimū finē in quatuor. ſ. in voluptate: pulchritudine: quiete: ꝛ hmōi principijs nature ꝛ virtute: que vtiq3 ſunt plura. Nam om ... ia iſta plura accipiebant illi rōne vnius boni ꝑfecti ex his conſtituti.

§.ii. Quod oīa quevult ho

mo vult ꝓpter vltimuz finem: qđ ꝓbat beatus Thomas

Universidad de Deusto
Biblioteca

in prīa scde.q.i.duplici rōne. Et prīma est:q; q̄cq̄d homo appetit:appetit sub rōne bōi:qđ qđē si nō appetit vt bonū pfectū qđ ē vltim⁹ finis necesse ē ꝙ apperat vt tēdēs in bonū pfectū:q; sp inchoatio alicui⁹ ordinat ad pfūmationē ei⁹. Sicut ꝑ tā in his q̄ fiūt a natura q̄ i his q̄ fiūt ab arte. Et iō hois inchoatio pfectōis ordinat in pfūmatam pfectionē q̄ est p vltimū finē. Scđo:q; vltim⁹ finis hoc mō se hz in mouēdo appetitū:sicut se hz in alijs motionib⁹ prīmū mouēs. Manifestū est aūt ꝙ scde cāe mouentes nō mouēt nisi fm ꝙ mouent a prīo mouēte. Vñ scđa appetibilia nō mouēt appetitū nisi in ordine ad prīmū appetibile qđ est vltim⁹ finis. Pro tertio pōt īduci auctas Aug. dicēs. rix. de ciui. dei. ꝙ illđ est finis boni nīi ꝓpt qđ amātur cetera. illđ aūt ꝓpter seipm. Quāuis aūt sciētia speculatiue ꝓpter seipas querātur:q̄runt tn̄ ꝛ appetunt vt bonū speculātis qđ cōprehēdit sub bono cōpleto qđ est vltim⁹ finis. Itē sciēduz ꝙ nō oportet ꝙ aliqs sp cogitet de vltio fine q̄cūq; aliq̄d appetit vel opat:hz virtus ꝑme intētiōis q̄ est respectu vltimi finis:manet i quolibet appetitu cuiuslibet rei.etiā si de vltio fine actu nō cogitetur. Sicut q̄ vadit ꝑ viā nō opz ꝙ in quolibz passu cogitet de fine vie. Si aūt q̄rat vtz alia ꝓueniāt in vltio fine cū creatura rōnali. Rndet fm brūm T. ꝙ cum finis dicatur fm pbm. s. cui⁹ ꝛ quo. i. res in qua rō boni inuenit ꝛ adepto eius. Sicut finis auari est pecunia ꝛ adeptio ei⁹. Prīo ergo mō in fine oia ꝓueniūt et talis finis est de⁹ q̄ est vltim⁹ finis hoīs ꝛ oīm aliarū rez. Scđo mō sumendo finē. s. ꝙ adeptōe seu ꝓsecutōe finis. sic in fine vltio hominis nō cōicant creature irrōnales. Nā h̄ nō alie creature rōnales cōsequūtur vltimū finē cognoscēdo ꝛ amādo deū qđ nō cōpetit alijs creaturis q̄ adipiscūtur vltimū finem iñtuz ꝑticipāt aliquā similitudinē dei. s. fm ꝙ sunt vl viuūt vl agnoscūt. btitudo āt noīat adeptionē vltī finis

Nō non req̄rit ꝙ sp cogitet actu de vltimo fi.

§. III. Vtrum omnia nō homi

An omēs hoies appetāt beatitudinē.

num sit vn⁹ ꝛ idē finis vltimus. Rndz brūs Tho. prima scde. q.i. ꝙ de vltimo fine possum⁹ loq̄ dupl̄r. Uno modo fm rōnē cōem vltimi finis. Et sic oēs hoies ꝓueniūt i appetitu vltimi finis:q; oēs hoies appetūt suā pfectionē ad imp lere q̄ est ꝛ vltimi finis. Alio modo fm id in quo consistit rō vltimi finis. Et sic nō oēs ꝓueniūt in appetitu vltimi finis. Nā quidā appetūt diuitias tanq̄ ꝓsummatū bonum:q̄dā voluptatē:q̄dā aliq̄d aliō. Sicut gustus delectabile est dulce:ita q̄busdā maxime est delectabilis dulcedo vini:q̄busdā dulcedo mellis:q̄busdā alia. Illō tn̄ oportz eē delectabile melius simpl̄r in quo maxie delectat q̄ hz optimum gustū. Sīl illud bonū debet esse cōpletissimū qđ tanq̄ vltimū finē appetit habēs affectum bn̄ dispositum.

Qđ homini ꝓueniat agere quecūq; agit ꝓpter finē. Rō est fm beatū tho. i. ij. q. ix ille sole actiones q̄ fiūt ab homie ꝓprie dicūtur humane q̄ sunt hois inq̄tū est homo. Differt autem homo ab alijs creaturis irrōnabilibus in hoc q̄ est dñs actuū suoū. Vñ ille sole actiōes vocantur humane q̄rū hō est dñs. Est autem homo dñs actuum suoū p rōnē ꝛ volūtatem. Unde liberum arbitriuz dicitur facultas volūtatis ꝛ rationis. Ille ergo ꝓprie dicūtur actiones humane que ex deliberata voluntate ꝓcedūt. Si que alie actiones ꝓueniant homini possunt dici homis:hz nō humane ꝓprie. Oēs aūt actiōes que ꝓcedunt ab aliqua potentia causantur ab ea ꝛ rationē sui obiecti. Obiectū autem volūtatis est bonū ꝛ finis. Unde oportet ꝙ omēs actiones humane sint ꝓpter finem.

Etiā oēs alie creature agūt ꝓpter finē nō solū ꝓueniūt homi hz etiā alie creaturis. Vñ pbs in. ij. pbicoz dicit ꝙ nō solū intellectū sed etiā natura agit ꝓpter finē. Sed fm beatum tho. vbi. s. Aliq̄d sua actiōe vel motu tēdit ad finē dupl̄r. Uno modo sicut seipsum mouēs vt hō. Alio mō sicut ab alio mouēte ad finem sicut sagitta tendit ad finē determinatuz ex eo ꝙ mouet a sagittāte q̄ suā intētiōem in finē dirigit. Illa aūt q̄ rōnem hñt mouent se in finē:q; hñt diuinum suozū actuū ꝑ liberuz arbitriū. Illa q̄ rōne carent tendūt ad finē ꝑ naturalē inclinatiōem q̄si ab alio mota. nō aūt a seipsis cū nō cognoscant rōnem finis. ꝛ iō nihil in finē ordinare ꝓpt sed solum in finē ab alio ordinant. Nā tota natura cōparat ad deum sicut instrumentum ad agens ꝓncipale. Et ideo ꝓpriū est nature rōnalis vt tendat in finē q̄si se agēs vel ducēs ad finem. Natura vo irrōnalis q̄si ab alio acta vel ducta:siue in finē apprehensum. sicut sagitta q̄si ducta a iaculante:siue in finē nō apprehensum sicut ea q̄ carēt oīno cognitiōe. ꝛ sic oia agūt ꝓpter finem. Qđ aūt b̄ sit verū ꝛ necessariū ꝓbat sic. b. Tho. Causarum ordinatarū si ꝓma subtrahit necesse ē alias subtrahi. Prīa aūt inter oēs cās est cā finalis. Cui⁹ rō est:q; materia nō ꝓsequit formā nisi fm ꝙ mouet ab agēte. Nihil em̄ se reducit a potētia in actū. Agēs aūt nō mouet nisi ex intētione finis. Si em̄ agēs nō eēt determinatū ad aliquē effectū. nō magis agerz b̄ q̄ illud. Ad b̄ q̄ effectu determinatū ꝓducat:necesse ē ꝙ determinet ad aliq̄d certum:qđ hz rōnem finis. Hec aūt determinatio sicut in creatura rōnali sit ꝑ rōnalē appetitū. q̄ dr appetit⁹ naturalis. Qđ act⁹ huius inclinatiōis naturalis est ꝑ sensum. Sed quia sensus non est nisi singulariū nec ꝑ hoc pōt cognoscere rōnem finis. Rō est. q; vnūqđq; sortit spem fm actū ꝛ nō fm potēsiā. Vñ ea q̄ sunt cōposita ex materia ꝛ forma ꝓsequuntur finem ꝑ motum. Et quia forma ꝓpria est principium motus. Actus aūt hūani dicunt:vt dicit Aug. in li. de ci. dei. allegās Tul. ait. Honos alit artes omnes. ad studia accedūt gloria. Scđa rō est fm. b. Tho. q; beatitudo est in btō:hz honor nō ē in honorato hz honorāte:q; reuerentiā exhibet honorato. fm pbm. i. ethi. Ergo nō in honore cōsistit btitudo. Et si dicat ꝙ btitudo nō est ꝓmiū vtutis ꝓpter quā vtuosus opat:hz honor fm pbm. i. iij. eth. dr esse ꝓmiū vtutis. q̄ videt ꝙ in eo cōsistat btitudo. Rn. b. tho. ꝙ pbs nō dicit ꝙ honor sit ꝓmiū vtutis:ita. s. q. ꝓpt ipm honorē hūanum vtuosus operatur sicut ꝓpter btitudinē:q; tūc nō eēt vtuosus hz ambitiosus. Sz dr ꝓmiū virtutis q̄ad exhibētes honorē. q; q̄si non hñt homines q̄d maius dent:ꝛ sic vtuosus accipit honorē ab hominib⁹ loco ꝓmij. Tertia rō est:q; btitudo cū sit pfectū bonū non congruit nisi bonis. Sed honor ē cōis bonis ꝛ malis. Vñ Aug. dicit de malo ꝓcōsule vel clerico. Et in exemplum cuius vehemēter extendit cū ꝙ reuerētia ordis pectoris honorat. di. lxxxiij. nēo. Ex b̄ tn̄ nō efficit btūs hz ꝓfibilis. Vñ symach⁹ pa. i. q. i. ait. Ullissim⁹ cōputādus ē in sanctitate ꝛ scia nō cellit q̄ ē honorē ꝑstantio. Qđ autē deo ꝛ excellētissimis creaturis marie exhibeat honor. fm illđ. i. Tim. i. Deo honor ꝛ gloria. b̄ est in signū ꝛ testimonium excellētie ꝑsistentis in eis:non ꝙ honor faciat eos excellētes. Imā fuit valde honorat⁹: q; scđs post assuerū ꝛ tamē malus:tandem suspensus est. Hester. iij.

Ad nec ēt in honore b⁹ rōes assignātur.

§. III. Quod in honore bō cō

Ad nec ēt in gloria

fistat beatitudo hoīs est impossibile fm. b. Tho. i. ij. q. ij. Et rō est:q; honor exhibet alicui ꝓpter aliquā eius excellentiam:ꝛ ita est signū ꝛ testimoniū qđdaz ei⁹ excellētie in honorato. Excellētia aūt hois maxie attendit fm beatitudinē q̄ est hois pfectū bonū ꝛ fm ptes ei⁹. i. fm illa bona ex q̄bus aliqua btitudinis ꝑcipit ꝛ ꝑticipat. Et iō honor nō pōt ꝓsequi beatitudinē. Sz ꝓncipale in eo non pōt ꝓsequi beatitudo. Et q; honor ꝓsequit beatitudinē:hinc ē ꝙ sic naturalit desiderat beatitudo:ita naturalr appetit honor ꝓsequi ipam. Vñ Aug. in li. de ci. dei. allegās Tul. ait. Honos alit artes omnes. ad studia accedūt gloria. Scđa rō est fm. b. Tho. q; beatitudo est in btō:hz honor nō ē in honorato hz honorāte:q; reuerentiā exhibet honorato. fm pbm. i. ethi. Ergo nō in honore cōsistit btitudo. Et si dicat ꝙ btitudo nō est ꝓmiū vtutis ꝓpter quā vtuosus opat:hz honor fm pbm. i. iij. eth. dr esse ꝓmiū vtutis. q̄ videt ꝙ in eo cōsistat btitudo. Rn. b. tho. ꝙ pbs nō dicit ꝙ honor sit ꝓmiū vtutis:ita. s. q. ꝓpt ipm honorē hūanum vtuosus operatur sicut ꝓpter btitudinē:q; tūc nō eēt vtuosus hz ambitiosus. Sz dr ꝓmiū virtutis q̄ad exhibētes honorē. q; q̄si non hñt homines q̄d maius dent:ꝛ sic vtuosus accipit honorē ab hominib⁹ loco ꝓmij. Tertia rō est:q; btitudo cū sit pfectū bonū non congruit nisi bonis. Sed honor ē cōis bonis ꝛ malis. Vñ Aug. dicit de malo ꝓcōsule vel clerico. Et in exemplum cuius vehemēter extendit cū ꝙ reuerētia ordis pectoris honorat⁹. di. lxxxiij. nēo. Ex b̄ tn̄ nō efficit btūs hz ꝓfibilis. Vñ symach⁹ pa. i. q. i. ait. Ullissim⁹ cōputādus ē in sanctitate ꝛ scia nō cellit q̄ ē honorē ꝑstantio. Qđ autē deo ꝛ excellētissimis creaturis marie exhibeat honor. fm illđ. i. Tim. i. Deo honor ꝛ gloria. b̄ est in signū ꝛ testimonium excellētie ꝑsistentis in eis:non ꝙ honor faciat eos excellētes. Imā fuit valde honorat⁹: q; scđs post assuerū ꝛ tamē malus:tandem suspensus est. Hester. iij.

§. IIII. Quod in gloria hu

Ad nec ēt in gloria

mana seu fama ꝓsistat btitudo ē impossibile fm b. Tho. i. ij. q. ij. Et rō est:q; honor exhibet alicui ꝓpter aliquā eius excellentiam:ꝛ ita est signū ꝛ testimoniū qđdaz ei⁹ excellētie in honorato. Excellētia aūt hois maxie attendit fm beatitudinē q̄ est hois pfectū bonū ꝛ fm ptes ei⁹. i. fm illa bona ex q̄bus aliqua btitudinis ꝑcipit ꝛ ꝑticipat. Et iō honor nō pōt ꝓsequi beatitudinē. Sz ꝓncipale in eo non pōt ꝓsequi beatitudo. Et q; honor ꝓsequit beatitudinē:hinc ē ꝙ sic naturalit desiderat beatitudo:ita naturalr appetit honor ꝓsequi ipam. Vñ Aug. in li. de ci. dei. allegās Tul. ait. Honos alit artes omnes. ad studia accedūt gloria. Scđa rō est fm. b. Tho. q; beatitudo est in btō:hz honor nō ē in honorato hz honorāte:q; reuerentiā exhibet honorato. fm pbm. i. ethi. Ergo nō in honore cōsistit btitudo. Et si dicat ꝙ btitudo nō est ꝓmiū vtutis ꝓpter quā vtuosus opat:hz honor fm pbm. i. iij. eth. dr esse ꝓmiū vtutis. q̄ videt ꝙ in eo cōsistat btitudo. Rn. b. tho. ꝙ pbs nō dicit ꝙ honor sit ꝓmiū vtutis:ita. s. q. ꝓpt ipm honorē hūanum vtuosus operatur sicut ꝓpter btitudinē:q; tūc nō eēt vtuosus hz ambitiosus. Sz dr ꝓmiū virtutis q̄ad exhibētes honorē. q; q̄si non hñt homines q̄d maius dent:ꝛ sic vtuosus accipit honorē ab hominib⁹ loco ꝓmij. Tertia rō est:q; btitudo cū sit pfectū bonū non congruit nisi bonis. Sed honor ē cōis bonis ꝛ malis. Vñ Aug. dicit de malo ꝓcōsule vel clerico. Et in exemplum cuius vehemēter extendit cū ꝙ reuerētia ordis pectoris honorat⁹. di. lxxxiij. nēo. Ex b̄ tn̄ nō efficit btūs hz ꝓfibilis. Vñ symach⁹ pa. i. q. i. ait. Ullissim⁹ cōputādus ē in sanctitate ꝛ scia nō cellit q̄ ē honorē ꝑstantio. Qđ autē deo ꝛ excellētissimis creaturis marie exhibeat honor. fm illđ. i. Tim. i. Deo honor ꝛ gloria. b̄ est in signū ꝛ testimonium excellētie ꝑsistentis in eis:non ꝙ honor faciat eos excellētes. Imā fuit valde honorat⁹: q; scđs post assuerū ꝛ tamē malus:tandem suspensus est. Hester. iij.

nū maius alijs. Ad hunc finē dirigunt oēm suū actū: affectum:cogitatū:studiū ꝛ laborē:ꝑ hec postponētes dei mādata:ꝛ sic magi⁹ numinū q̄ deum diligentes. Un apls appellat auariciā idolorū seruitutē. Alij tanq̄ beatitudinem q̄runt honores mūdi:vt ambitiosi. Alij gl̄iam ꝛ famā: vt vane glorioſi. Alij potentiam dñandi alijs:vt superbi. Alij carnales delectatiōes:vt luxuriosi. Alij ꝓseruatiōem vite tpalis cū sanitate. ꝛ alij i alijs cōmodis ponūt beatitudinem:vt delicioſi. Alij in cognitiōe rerū vt p̄bi curioſi. Sz ō oēs hos dicit dñs ꝑ Esaiā. c. ij. Populus meus q̄ btūm te dicūt. s. ꝓpt ista habita:ipi te decipiūt. Nā impossibile ē in alio hoz esse btitudinē verā. qđ ꝓbat. b. Tho. i. ij. q. ij.

Argumētū ꝙ nō oēs appetant btitudinē

Sed videt ꝙ hoc nō sit verū. s. ꝙ oēs appetāt btitudinem. Nullus em̄ pōt appetere qđ ignorat:q; bonū apprehensum est obiectū appetit⁹. vt dr. iij. de aia. Sed multi ignorāt qđ sit btitudo:qđ pz ex hoc:q; qđā posuerūt eaz in voluptate corpis. alij i diuitijs:ꝛ hmōi. q̄ ꝛc. Rndet. b. Tho. i. ij. q. v. ar. viij. ꝙ beatitudo pōt dupl̄r considerari. Uno mō fm cōem rōnem btitudinis. Et sic necesse est ꝙ omis hō beatitudinē velit. Rō aūt cōis beatitudinis est ꝙ sit bonū pfectuz. Cum aūt bonū sit obiectū volūtatis: pfectū bonū alicui⁹ est ꝙ totalr ei⁹ volūtati satisfaciat. Un apetere btitudinē nihil est aliud ꝙ apperere b̄ ꝙ voluntas eius satiet qđ qlibet vult. Alio mō possum⁹ loq̄ de beatitudine fm spālem rōnem:q̄tū ad id in quo beatitudo ꝓsistit

Solutio argumēti

Et sic nō oēs cognoscunt beatitudinem:q; nesciūt cui rei cōis ratio beatitudinis ꝓueniat. Quidā em̄ putant hanc repiri in diuitijs. alij i voluptatib⁹ ꝛ hmōi. ꝛ ꝑ ꝓs nō oēs appetunt beatitudinē. Rō em̄ pfecte beatitudinis ꝓuenit huic rei... visioni diuine eēntie. In hoc em̄ est stat⁹ oīm bonoz pfect⁹: qui est btitudinis. Un ꝛps Jo. xvij. Hec ē vita eterna vt cognoscāt te solum verū deū ꝛc. Et hoc habet q̄tare appetitu hois. Un ps. xvi. Satiabor cū apparuerit gloria tua. hoc aūt sczvidere deū certū est ꝙ multi non appetūt super omia alia: sed magis alia terrena: vt pater in peccatorib⁹. Unde ꝛ deus ꝑ Jhēm. ait. ij. c. Duo mala fecit populus meus. Me dereliquerunt fontē aque viue: ꝛ foderūt sibi cisternas dissipatas.

§. II. Quod in diuitijs cōsi

Qđ btitudo nō consistit in diuitijs

stat beatitudo hois est impossibile. Rō fm. b. Tho. i. ij. q. ij. Btitudo ē vltim⁹ finis hois ad que oia alia ordinant vt ipe nō ordinat ad aliud. Sed diuitie nō ꝑtinent esse vltimus finis hois. Naz diuitie aut sunt naturales: aut artificiales. Naturales dicūtur q̄busdā hoi subueniēdo ꝛ defectū naturales tollendos: vt cib⁹: potus. vestimēta: vehicula: habitatiōes. hmōi. Ista aūt q̄runt nō ꝓpter se sed ꝓpter aliud. s. ad sustentandū naturā hois. Artificiales diuitie sunt q̄b⁹ natura nō iuuat fm se vt denarij: sed ars eos adinuenit ꝑ facultatem cōmutatiōis: vt sunt q̄si mensura q̄dam rerū venaliū. Iste aūt diuitie artificiales nō q̄runt nisi ꝓpter naturales. nō em̄ q̄rerent nisi p ea ilia alia emerēt aduisuz vite. Neutre ergo hñt rōnem vltimi finis hois: sed ipse ordināt ad hoiem sicut ad finē. Nā ordine nature oia hmōi sunt infra hominem ꝛ facta ꝓpter hoiem. Juxta illud ps viij. Omia subiecisti sub pedib⁹ eius. Ergo in diuitijs nō est vltim⁹ finis hois. nec per ꝓs beatitudo. Scđa ratō est. hz Tho. q; bonū hois cōsistit magis in retinēdo beatitudinē q̄ in emittendo ipsam. Sz bonū hois circa diuitias magis ꝓsistit in emittēdo ꝛ euertendo q̄ retinēdo: etiaz quātum ad deū. ꝓpter qđ ꝛps dixit Mat. vi. Nolite thesaurizare ꝛc. Thesaurizate aūt thesauros in celis. s. erogando indigentib⁹. Et q̄tum ad mūdi honorē. Un Boe. ij. de ꝓso. Diuitie diffundendo magis q̄ retinendo clarius lucent. Sīlr diuitie augmentant cupiditatē. Et ideo augmentata cupiditate augmentant desiderium. Et sic ꝑ se nō faciūt beatum. Et ꝑ accidens quidē aliquo mō faciūt. Inquantum. s. ꝑ eas aliquis ꝓpellit a se aliquod malum. Sic em̄ ꝑ diuitias aliquis ꝓpellit a se mortē. ꝑ quā ꝓpellit a se famē. ꝑ quā ꝓpellit a se frigus. ꝑ quā ꝓpellit a se nuditatē. Sed ꝑ hoc nō habet rōnem finis. Quia ꝓpellere a se malum nō est finis. Quia ꝓpellere a se malum nō est finis. Quia ꝓpellere a se malum nō est finis.

§. III. Quod in honore bō cō

Qđ nec ēt in honore bō rōes assignātur

fistat beatitudo hois est impossibile fm. b. Tho. i. ij. q. ij. Et rō est:q; honor exhibet alicui ꝓpter aliquā eius excellentiam:ꝛ ita est signū ꝛ testimoniū qđdaz ei⁹ excellētie in honorato. Excellētia aūt hois maxie attendit fm beatitudinē q̄ est hois pfectū bonū ꝛ fm ptes ei⁹. i. fm illa bona ex q̄bus aliqua btitudinis ꝑcipit ꝛ ꝑticipat. Et iō honor nō pōt ꝓsequi beatitudinē. Sz ꝓncipale in eo non pōt ꝓsequi beatitudo. Et q; honor ꝓsequit beatitudinē:hinc ē ꝙ sic naturalit desiderat beatitudo:ita naturalr appetit honor ꝓsequi ipam. Vñ Aug. in li. de ci. dei. allegās Tul. ait. Honos alit artes omnes. ad studia accedūt gloria. Scđa rō est fm. b. Tho. q; beatitudo est in btō:hz honor nō ē in honorato hz honorāte:q; reuerentiā exhibet honorato. fm pbm. i. ethi. Ergo nō in honore cōsistit btitudo. Et si dicat ꝙ btitudo nō est ꝓmiū vtutis ꝓpter quā vtuosus opat:hz honor fm pbm. i. iij. eth. dr esse ꝓmiū vtutis. q̄ videt ꝙ in eo cōsistat btitudo. Rn. b. tho. ꝙ pbs nō dicit ꝙ honor sit ꝓmiū vtutis:ita. s. q. ꝓpt ipm honorē hūanum vtuosus operatur sicut ꝓpter btitudinē:q; tūc nō eēt vtuosus hz ambitiosus. Sz dr ꝓmiū virtutis q̄ad exhibētes honorē. q; q̄si non hñt homines q̄d maius dent:ꝛ sic vtuosus accipit honorē ab hominib⁹ loco ꝓmij. Tertia rō est:q; btitudo cū sit pfectū bonū non congruit nisi bonis. Sed honor ē cōis bonis ꝛ malis. Vñ Aug. dicit de malo ꝓcōsule vel clerico. Et in exemplum cuius vehemēter extendit cū ꝙ reuerētia ordis pectoris honorat⁹. di. lxxxiij. nēo. Ex b̄ tn̄ nō efficit btūs hz ꝓfibilis. Vñ symach⁹ pa. i. q. i. ait. Ullissim⁹ cōputādus ē in sanctitate ꝛ scia nō cellit q̄ ē honorē ꝑstantio. Qđ autē deo ꝛ excellētissimis creaturis marie exhibeat honor. fm illđ. i. Tim. i. Deo honor ꝛ gloria. b̄ est in signū ꝛ testimonium excellētie ꝑsistentis in eis:non ꝙ honor faciat eos excellētes. Imā fuit valde honorat⁹: q; scđs post assuerū ꝛ tamē malus:tandem suspensus est. Hester. iij.

§. IIII. Quod in gloria hu

Ad nec ēt in gloria

mana seu fama ꝓsistat btitudo ē impossibile fm b. Tho. i. ij. q. ij. Rō est:q; honor exhibet alicui ꝓpter aliquā eius excellentiam:ꝛ ita est signū ꝛ testimoniū qđdaz ei⁹ excellētie in honorato. Excellētia aūt hois maxie attendit fm beatitudinē q̄ est hois pfectū bonū ꝛ fm ptes ei⁹. i. fm illa bona ex q̄bus aliqua btitudinis ꝑcipit ꝛ ꝑticipat. Et iō honor nō pōt ꝓsequi beatitudinē. Sz ꝓncipale in eo non pōt ꝓsequi beatitudo. Et q; honor ꝓsequit beatitudinē:hinc ē ꝙ sic naturalit desiderat beatitudo:ita naturalr appetit honor ꝓsequi ipam. Vñ Aug. in li. de ci. dei. allegās Tul. ait. Honos alit artes omnes. ad studia accedūt gloria. Scđa rō est fm. b. Tho. q; beatitudo est in btō:hz honor nō ē in honorato hz honorāte:q; reuerentiā exhibet honorato. fm pbm. i. ethi. Ergo nō in honore cōsistit btitudo. Et si dicat ꝙ btitudo nō est ꝓmiū vtutis ꝓpter quā vtuosus opat:hz honor fm pbm. i. iij. eth. dr esse ꝓmiū vtutis. q̄ videt ꝙ in eo cōsistat btitudo. Rn. b. tho. ꝙ pbs nō dicit ꝙ honor sit ꝓmiū vtutis:ita. s. q. ꝓpt ipm honorē hūanum vtuosus operatur sicut ꝓpter btitudinē:q; tūc nō eēt vtuosus hz ambitiosus. Sz dr ꝓmiū virtutis q̄ad exhibētes honorē. q; q̄si non hñt homines q̄d maius dent:ꝛ sic vtuosus accipit honorē ab hominib⁹ loco ꝓmij. Tertia rō est:q; btitudo cū sit pfectū bonū non congruit nisi bonis. Sed honor ē cōis bonis ꝛ malis. Vñ Aug. dicit de malo ꝓcōsule vel clerico. Et in exemplum cuius vehemēter extendit cū ꝙ reuerētia ordis pectoris honorat⁹. di. lxxxiij. nēo. Ex b̄ tn̄ nō efficit btūs hz ꝓfibilis. Vñ symach⁹ pa. i. q. i. ait. Ullissim⁹ cōputādus ē in sanctitate ꝛ scia nō cellit q̄ ē honorē ꝑstantio. Qđ autē deo ꝛ excellētissimis creaturis marie exhibeat honor. fm illđ. i. Tim. i. Deo honor ꝛ gloria. b̄ est in signū ꝛ testimonium excellētie ꝑsistentis in eis:non ꝙ honor faciat eos excellētes. Imā fuit valde honorat⁹: q; scđs post assuerū ꝛ tamē malus:tandem suspensus est. Hester. iij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ignoꝛãt. Naꝫ quos vos laudaꝫ ille foꝛte ꝛepꝫhendet: ⁊ qs vos ꝛepꝫhe. Hetis ille laudabit. xj.q.j. sacerdotib⁹. Ūñ Damasus papa q̃ fuit sanct⁹ fuit infamat⁹ de adulterio: vt refert Hiero. ij.q.vij. §. cū balaã. in fine. Et sym̃o magus reputat⁹ est de⁹ a romanis. Tertia rō est: q: btitudo est bonum pmanẽs. vñ dr: status. Sed gl'a tpalis dicit quidvalde tranſitoziuꝫ. Esa. xl. dr. Omis caro fenū: ⁊ omis gl'a eius quasi flos agri: q: vna die apparet: alia decidit ⁊ marcet. Ūñ Boe. Ō gl'a gl'a. q̃d aliud es q̃ in milibus hoim̃ inflatio quedã auriũ. Sedecdias rex isꝛl fuit in magna gl'a in regno suo: ⁊ postea captus exceca⁹ duct⁹ in babyloniã in magna cõfusione. Hiere. vl. vñ nõ appciãda in se. Hze. x.q.iij. Inter vba laudantiũ ⁊ vituperantiũ ad mentez ꝛecurrendũ est. Et si ibi nõ inuenit bonũ q̃ de nobis dr: magna tristiciã dz generare. Si aũt ibi nõ inuenim⁹ malum q̃ de nobis hoies loquunt: in magna debem⁹ leticiã refilire Hierũ: vt dicit Augu. ibi in ca. Non sunt audiendi ad cantificationẽ aliozũ ⁊ tollendum scandalũ debemus cõseruare bonam famam. Et cũ quis põt debet declarare innocentiã suam cum iniuste infamat.

§. V. Quod consistat btitudo in ptate seu dñio

Nec tẽ ct i ptate vl dominio.

fm b. Tho. j.ij.q.ij. dr ipossibile. Et ꝛ est: q: ptas se hz ad bonũ ⁊ malũ. Multi eni male vtãtur vt frequẽtius: vt pz in Saule pmo rege ppli dei q̃ de optimo effect⁹ est pessimus. Hẽs etiã reges isꝛl fuerunt mali reges. etiaz iuda p maioꝛ pte. fm Aug. de ciui. dei. Btitudo aũt est puꝛ ⁊ pfectũ bonũ: ⁊ nõ pot̃ quis vti male. Magꝫ aũt põt ꝓsistere aliqua btitudo bono vsu ptãꝛ q̃ est p. tatẽ q̃ in ipa ptate. Scda rō est: q: btitudo nõ hz anxietatẽ: ⁊ delectationẽ ⁊ securitatẽ. ptas aũt terrena hz plurimũ anxietatis ⁊ timoꝛis. Ūñ Hze. Omne q̃ hic eminet plus merozib⁹ afficit q̃ honozib⁹ gaudet. di. xiij. neruí. Woe. ij. de ꝓsola. Potestas humana sollicitudinũ morsus expellere foꝛmidinũ aculeos vitare nequit. Exẽplum ponit in illo dño q̃ fecit pendere gladiũ acutũ filo tenui sup caput amici recũbentis secũ in mẽsa copiosis sime pꝛeparata ꝛc. Tertia rō est: q: btitudo est bonuz p se sufficiens ⁊ nõ indigens alio: vt pz in. j. ethi. ita q̃ ipsa adepta nullũ bon... deficit homini necessarium. Sed habita ptate adhuc multie indiget alis miser esset: nec eam tenere posset. Indiget eni seruitoꝛibus officialibus ⁊ mꝫtis admiꝛistꝛãtib⁹. Ūñ ⁊ due ptates pncipales in eccla. s. imperialis seu regalis ⁊ põtificalis: vna indiget altera: vt dicit Cypꝛianus di. xcvj. cũ ad vez. ⁊ ...iij. q.v.c. pncipes. Et ptãs imperialis frequẽter adimit ⁊ defendit ecclaz seu ptãtem papalem: vt pz di. lxiij. adrianus. ⁊ ca. tibi dño. ⁊ papa cõfirmat impatoꝛem.

§. VI. Quod in voluptatibus ꝓsistat beatitudo vera ipossibile est.

Nec tẽ ct in voluptatibus.

Et rō est fm. b. Tho. j.ij.q.ij. Qz delectatiões spũales sũt potẽtioꝛes aꝛ poꝛalib⁹: ⁊ in delectatiõib⁹ spũalib⁹ nõ ꝓsistit pncipaliter btitudo ꝑfecta. q̃ multoꝛ in⁹ in coꝛpalib⁹. Ō aũt nõ constat btitudo pncipal'r in delectatione spũali. pbat p b: q: in vnaqq̃ ... liõ est q̃ ptinet ad ecntiã rei. aliõ est ꝓpꝛius accidẽs ei⁹. sicut in hoie aliõ est q̃ est aial rõnale. aliõ q̃ est ꝛisibile. Est aũt ꝓsiderandũ q̃ oia delectatio est q̃dam ꝓpꝛiũ accidẽs q̃ ꝓsequit btitudinẽ vl aliquã btitudinis ptem. Et b̃ em aliq̃s delectat q̃ hz aliq̃d bonũ sibi ꝓueniẽs in re. vl in spe vl solũ in memoꝛia. Bonũ aũt cõueniens ei sit ꝑfectũ est hoie btitudo ipa. Si aũt sit im ꝑfectuz est quedã btitudinis pticipatio vl ꝓpinqua vl remota: vl saltẽ apparẽs. Ūñ manifestũ est q̃ nec ipa delectatio q̃ ꝓsequit bonũ ꝑfectũ est ipa eẽ tia btitudinis: sz q̃dã ꝓnis ad ipam sicut p se accidẽ...: ⁊ voluptas coꝛpalis nõ põt etiã mõ ꝑdicto sequi bonũ ꝑfectũ. nã ipa sequitur bonũ q̃ appꝛehẽdit sensus q̃ est vnit⁹ aie vtẽs oꝛgano coꝛpali. Bonũ aũt q̃ ptinet ad coꝛp⁹ ⁊ appꝛehẽdit fm sensum nõ põt esse ꝑfectũ hois bonũ. Cũ eiñ ps aie q̃ est absoluta ab oꝛgano coꝛpali vt intellect⁹ habeat quãdã infinitatem respectu ipsi⁹ coꝛpis ⁊ ptium aie coꝛpis ꝓcreatuꝛũ sicut imaterialia sunt quodãmodo infinita respectu materialiũ. Nam vl'e q̃ cognoscit intellect⁹ est absolutũ a materia. ⁊ ptinet sub se quasi infinita singularia. iõ bonũ cõuenies coꝛpi q̃ p apphensionẽ sensus causat delectationem coꝛpalẽ: nõ est ꝑfectũ bonũ: ⁊ quoddã minimum in cõpatione ad bonũ aie. Et sic voluptas coꝛpalis nõ põt esse ipa btitudo: nec p se accidẽs btitudinis. Sc̃da rō est: q: btitudo vera est ꝓpꝛia creature rõnalis cui⁹ est capaz q: rõem vl intellectũ. Voluptates aũt coꝛpales sunt cões nobis ⁊ bꝛutis. Ūñ ⁊ Boe. dicit q̃ si voluptates nos beatos efficere possent nihil cause est quin pecudes q̃s beate esse dicant: ⁊ b̃ absurdum est dicere. Est aũt vehemẽs appetitus delectatiõis sensibilis ptinges ex b̃ q̃ opationes sensuũ q̃ sunt pncipia nostre cognitiõis sunt magꝫ ꝓcpribiles. vñ a plibus appetunt q̃ delectationes spũales. Et qz sunt magꝫ note. iõ sumpserunt sibi nomen voluptatis fm pbm in. vij. ethi. Eo aũt mõ oẽs appetũt delectationẽ quo appetunt bonũ. Nã delectatio est quies in bono desiderato. tñ delectatio appetit rõe boni ⁊ nõ ecõuerso. Ūñ nõ sequit q̃ delectatio sit maximũ ⁊ p se bonũ: ⁊ q̃ vnaq̃ q̃ delectatio ꝑse quat aliq̃d bonũ ⁊ maxima delectatio est summa. sequit summũ bonũ habitum. Tertia rō est q̃ btitudo cũ sit ꝑfectũ bonũ: nulli põt esse nociua. Sz voluptates sunt nociue aie ⁊ c ꝛpi. Ūñ Boe. in. iij. de ꝓso. Tꝛistis eẽ exitus voluptatũ quisq̃s libidinum suaꝛ reminiscí voluerit intelliget. ⁊ Seneꝯ. Plures occidit voluptas q̃ gladius. Et Hiero. q̃d Galienus dicit. Athleta. quoꝛ vita ⁊ aꝛs sagina est nõ diu viuere possent nec sanos esse. aiaq̃ eoꝛ nimio sanguine ⁊ adipe quasi luto inuolutas: nihil tenue nihil celeste cogitare: ⁊ semp de carnibus eructare: ⁊ ventris ingluuiẽ cogitare. de ꝓse. di. v. ne tales. Et Hze go. dicit. Salomon quippe ex inordinato amoꝛe feminarum ⁊ vsu ad hoc vsq̃ pductus est vt ⁊ templa idolis cõstrueret. xxxij. q. iij. s... mon.

Delectatio quãs sit

§. VII. Quod in sanitate et quiete coꝛpis ⁊ optima disp̃one cõsistat beatitudo: est impossibile.

Nec in fimo ⁊ in vigilia

Et ꝑmo rō est fm. b. Tho. j.ij.q.ij. q: ipossibile est q̃ illius rei q̃ oꝛdinaꝫ ad aliud sicut ad finẽ. ...ltimus finis ꝛõnis sit ꝓseruatio ei⁹ in esse. Sicut nauis q̃ oꝛdinaꝫ vt ad finem ad nauigationẽ: finis eius vltimus nõ est ꝓseruatio eius: ⁊ nauigatio. Et ꝓ...inrédit pncipali⁹ gubernatoꝛ eius. Manifestum est aũt q̃ hõ oꝛdin... ad aliq̃d extra se sicut ad finẽ. Non eni hõ est summũ bonũ ad q̃d inclinaꝫ p naturalem appetitũ eius: q: vt dicit Boe. Inserta est mentibus hoim naturali⁹ veri summiq̃ boni cupiditas. Ūñ im possibile est q̃ vltimus finis volũtatis ⁊ rõnis sit ꝓseruatio sui esse. Ūñ Eccl. xv. dicit q̃ deus ab initõ ꝓstituit hominem: ⁊ reliquit eu in manu ꝓsilij sui. i. liberi arbitrij. ex quo oꝛdina...ad finẽ et eligit ea q̃ sunt ad finẽ. Sc̃da rō est: q: dato q̃ finis rõnis ⁊ voluntaris esset ꝓseruatio sui. adhuc tñ nõ posset dici q̃ finis hois esset aliq̃d bonũ coꝛpis. Esse eni hois cõsistit ...n aia ⁊ coꝛpe: ⁊ q̃uis eẽ coꝛpoꝛis dependeat ab aia. nõ tñ ecõuerso esse aie dependet ab esse coꝛpis. Et ipm coꝛpus est ꝓpter aiam: ficut instrm̃ ꝓpter ...notoꝛẽ: vt p b̃ ipm suas actiões exerceat. Ūñ oia bona coꝛpoꝛis oꝛdinantur ad aiam. ⁊ bona eius sicut ad finem. Et iõ est im possibile q̃ in bonis coꝛpis ꝓsistat beatitudo: q̃ est vltimus finis hois. Ad q̃d etiam facit q̃d dicit Aug. q̃ maius dãnum est in amissione vni⁹ aie q̃ mille coꝛporum. xxiij. q. ...si habes. Tertia rō est: q: fm beatitudi...m hõ excellit oia aialia: ⁊ fm bona coꝛpis hõ a multis aialibus superat: ficut ab elephãte ⁊ fenice in diuturnitate vite. a leone in fo...tudine. capꝛea ⁊ ceruo in velocitate. ab aquila ⁊ lince in visus acumine. a cane in odoꝛatu. ab aranea in leuitate tactus. ⁊ hmõi.

§. VIII. Quod beatitudo ꝓ fecta nõ ꝓsistat essentialr in cognitiõe quacũq; vl' cuiuscũq; rei nisi i ꝑfecta cognitõe dei. Et q̃ nõ ꝓsistat i cognitione cuiuslibet alterius rei: ⁊ iperfecta cognitione dei.

Et nec ẽt i cognitio ne cuiuslibet cuiuscũq; rei: ⁊ iperfecta cognitione dei.

Ꝓbat ex b̃ fm. be. Tho. j.ij.q.iij. Nam beatitudo hois ꝓsistit essentialr in cognitiõe ipsi⁹ ad bonũ incꝛeatũ. q̃d est vltim⁹ finis: cui hõ ꝓpꝛiu. ...i nõ ꝓpot operationẽ sensus: q: spũs est deus. Bruta etiã aialia cuz cõicent nobis in sensitiua opatione: ...hoc ꝓsisteret beatitudo. essent ⁊ ipa beata: q̃d est absurdũ dicere. Itẽ beatitudo est satiatiua: ⁊ vt dicit Eccs. j. Non satiaꝫ oculꝫ visu nec auris auditu. ⁊ sic de aliis.

§. IX. Quod nõ cõsistat beatitudo ꝑfecta in operatione intellect⁹ practici. pbat ex b̃ fm b. Tho. vbi supra q̃ intellect⁹ actus practici nõ queꝛit ꝓpter seipm: ⁊ ꝓpter actionẽ.

Nec in operatione intellect⁹.

Ipe etiã actiões ordinantur ad aliquẽ finẽ: ⁊ vltim⁹ finis cui⁹ est btitudo ꝑfecta nõ q̃ritur ꝓpter aliud: ⁊ ꝓpter se. Itẽ q: btitudo ꝓsistit in opatione hois fm pbm: ⁊ in optima opatione. optima opatõ hois est optime potẽtie respectu optimi obiecti. Optima aũt potentia est intellectus: cuius optimũ obiectũ est bonum diuinũ: q̃d nõ est obiectũ intellectus practici: ⁊ speculatiui. Item in his q̃ ptinent ad vitã actiuã ad quã oꝛdinatur actio intellect⁹ practici cõicant nobiscũ aialia bꝛuta aliqualr. q̃ tñ nõ sunt capa...a btitudinis. Ūñ pz q̃ beatitudo nõ ꝓsistit in actiõe practici intellectus.

§. X. Quod nõ cõsistat in cognitiõe speculatiuaꝝ sciaꝝ beatitudo. pbat fm b. Tho. vbi. §. Primo: q: dñs dicit Hiere. ix. Nõ gloꝛiet̃ sapiẽs in sapia sua. Et loquit̃ ó sapis sciaꝝ secularium. Sz b̃ ꝑfecta beatitudine est gloꝛiandũ q̃ ...

Nec in cognitione speculatiuaꝝ sciaꝝ

Rõ est ad b̃: q: cõsideratio speculatiue scie nõ se extẽdit vltra virtutẽ pncipioꝝ illius scie: q: in pncipijs scie virtualiter ꝛ...ora scia ptinet. Prima aũt pncipia speculatiuaꝝ sciarum sunt accepta p sensum vt patet in fine posteꝛioꝝ. Ūñ tota ꝓsideratio speculatiua rum sciarum nõ põt vltra extendi q̃ sensibl...um cognitio ducere põt. In cognitiõe aũt sensibiliũ nõ põt consistere beatitudo q̃ est vltima ꝑfectio hois. ...n em aliq̃d ꝑficit aliquo in...rioꝛi nisi fm q̃ in inferioꝛi ẽ aliqua ꝓticipatio supioꝛis. Manifestũ est aũt q̃ forma lapidis vl' cuiuscũq; rei sensibilis est inferioꝛ hoie. Ūñ p formã lapidis non ꝑficit intellectu... in...rum est talis forma: ⁊ in...tum participat aliqua filitudo...licui⁹. q̃d est supra intellectũ humanũ. Itẽ beatitudo est satiatiua: ⁊ vt dicit Eccs. j. Non satiaꝫ oculꝫ visu nec auris auditu. ⁊ sic de aliis.

§. XI. Quod nõ cõsistet beatitudo ꝑfecta in cognitiõe subarum separataꝝ. i. angeloꝝ pbatur b̃ fm. b. Tho. vbi supra.

Nec in cognitione substãtiaꝝ separatarum.

Quia dñs dicit Hiere. ix. Ja b̃ gloꝛiet̃ q̃ gl'iabit̃ scire ⁊ nosse me. Et nõ dicit scire angelos. Item rō est ad b̃: q: ꝑfecta hois beatitudo nõ ꝓsistit in eo q̃d est ꝑfectio intellect⁹ fm aliquẽ ꝓticipationẽ ⁊ in eo q̃d est p essentiam talẽ. Manifestũ est aũt q̃ vnũquodq; intantũ est ꝑfectio alicuius ...otẽtie in...tum ad ipm ptinet. rõ. ꝓpꝛiũ obiectum illi⁹ potẽtie. Ꝓpꝛiũ aũt obiectus intellect⁹ est vez. Quicq̃d q̃ hz vitatẽ ꝓticipatã ꝓteꝛplataz nõ facit intellectũ ꝑfectũ vltima ꝑfectiõe. Cũ aũt sit eadẽ dispositio reꝛ in esse sicut in ...itate q̃cũq; sunt entia p ꝓticipationem: sunt vera p participationez. Angeli aũt hñt esse ꝓticipatũ: q: solius dei esse suũ est sua essentia. Ūñ relinquit̃ q̃ solus deus sit veritas p essentiã ⁊ ei⁹ contẽplatio ꝑfecta q̃lis hr̃ in patria facit ꝑfecte bti. Aliqualẽ aũt btitudinẽ impfectã fm. b. Tho. nihil ꝓhibet attẽdi in cõtẽplatiõe angeloꝝ. Et sil'r in ꝓsideratõe sciaꝝ speculatiua rum. minoꝛe itẽ q̃ in cognitiõe angeloꝝ. Utraq; aũt maioꝛ in ꝓteplatiõe diuinoꝝ. q̃ tñ non põt hr̃i nisi impfecte. Sic igit̃ btitudo q̃lis hic hr̃i põt. ꝑmo ꝓsistit in ꝓteplatione. scdario in opatione intellect⁹ practici oꝛdinatis suas actiões ⁊ passiones. Opatiões aũt sensus ...d btitudinez pñt ptinere: nõ quidẽ essentialr ⁊ aũcedẽter ⁊ ꝑfr. Antecedẽter q̃tum ad btitudinẽ impfectaz q̃ hr̃i põt in vi...: qz vicz opatio intellect⁹ ꝑexigit opationẽ sensus cũ ois nra cognitio oꝛtũ habeat a sensu: vt dicit pbs. Cõsequenter qz in illa ꝑfecta btitudine q̃ expectaꝫ in celo po⁹ ...ltimaz resurrectionẽ. ex btitudine aie fiet q̃dã influctia in coꝛp⁹ ⁊ in sensus coꝛpeos: vt in suis opatiõibus ꝑficiant. Non aũt opatio intellectus q̃ deo ꝓiungit̃ depẽdebit a ser...

§. XII. Utrũ beatitudo ꝑfecta cõsistat in aliquo bono creato siue bono aie siue alio.

Ūñ. ad hoc. b. Tho. j.ij.q.iij. q̃ btitudo est vltimus finis hois. ⁊ finis dupl⁹ dicit. Uno mõ ipa res quã adipiscí de fideramus. Alio modo vsus seu adeptio ⁊ possessio illius rei. Si ergo loquamur de vltimo fine hois q̃tum ad ipaz rem quã... petimus vt vltimũ finem: im possibile est q̃ vltimus finis v... beatitudo sit ipa aia vl aliquid eius. Et rō est: q: ipa in se cõsiderata est vt in potentia exiens. ffit em̃ de potentia sciẽte actu sciens. Et de potentia virtuosa actu virtuosus. Cũ aũt potẽtia sit ꝓpter actũ sicut ꝓpter cõplementũ est impossibile q̃ id q̃ est fm se est in potẽtia exigens beat rõnem vltimi finis. Ūñ im possibile q̃ aia ipa sit vltimus finis suiꝑfius. Sil'r nec aliq̃d ei⁹ põt eẽ finis eius siue sit potẽtia siue habitus siue actus. Et rō est: q: bonũ q̃d est vltimus finis. est bonũ ꝑfectũ cõplẽs appetitũ. Appetitus aũt humanꝰ q̃ est volũtas est boni vniuersalis. Est em̃ obiectũ volũtatis bonũ vle: sicut obiectũ intellectus est verum vniuersale. Quodlibet au... bonũ inhereꝫ ipi aníme est bonũ pticipatum. ⁊ ...cõsequens bonum particulatu...ſic nõ põt esse vltimus finis hois seu beatitudo. Et eadẽ rō est de quolibet bono creato extra aiam existente. Cum em̃ ois creatura habeat bonitatẽ pticipataz ⁊ bonũ vniuersale nõ inueniaꝫ in aliquo creato: ⁊ soluz in deo. iõ nihil põt quietare voluntatẽ hois nisi solus de⁹ qui est bonũ vle. Ūñ ps. cij. Qui replet in bonis desiderium tuũ. Et Aug. in li. ꝑfes. ffeciſti nos dñe ad te: ⁊ inquietum est coꝛ nostꝛum donec requiescat in te. Et q̃uis hõ q̃ dicit minoꝛ mũdus oꝛdinẽ ad vniũsuz q̃ dr: mund⁹ maioꝛ ficps ad totũ. nõ tñ sequit̃ q̃ vniuersum sit vltim⁹ finis hois ...oc em̃ eẽt si ipm vniũsum nõ oꝛdinaret ad aliõ sicut ad finẽ. Sz qz vniuersitas creaturaꝝ oꝛdinaꝫ ad de... sic ad finẽ oim. ideo etiã vltimus finis ...ptis est deus. Itẽ q̃uis p b̃ hõ efficiaꝫ beat⁹ q̃ ei⁹ desideriũ q̃etat: ⁊ natural hois desiderium nõ extendit ad maius bonũ q̃ ...ipe capaz est sciendũ: q̃ etsi bonũ creatũ nõ est minus q̃ bonũ cui⁹ hõ est capaz vt rei intrinsece. inhereꝫ. est tñ minus q̃ bonum cui⁹ hõ est capaz vt obiecti quod est infinitũ. Bonũ aũt pticipatũ ab angelo ⁊ vniuerso toto est bonũ ...ctum ⁊ finitũ. Sed loquẽdo de vltimo fine hois q̃tũ ad adeptionem ipam vl' possessionẽ seu quẽcũq; vsum rei q̃ appetitur vt finis sic ad vltimũ finẽ ptinet aliq̃d hois ex pte aie q: hõ p aiam btitudinẽ ꝓsequit. Res q̃ ipa q̃ appetit est id in quo britu... ꝓsistit. ⁊ q̃d facit beatũ: sed hui⁹ rei adeptio vocat beatitu... ⁊ finis hois. Exẽplum in auaro cuius finis ...r pecunia: vt res que diligit ab eo: ⁊ etiã possessio pecunie vt vsus illius rei. ⁊ sic beatitudo est aliq̃d aie. Sed id in quo cõsistit beatitudo est aliquid extra animaz Et fm hoc dicit Aug. xix. de ciui. dei. q̃ sicut vita carnis

Universidad de Deusto
Biblioteca

aia est:ita beata vita aie dei est. De quo dicitur ps. cxlij. Beatus populus cuius dns deus eius.

¶ De dispositiuis ad beatitudinē. Cap. V.

Equitur de beatitudi

ne dispositiua. q̄ scz disponit hō ad perfectam beatitudinem. Et pot notari ibi cū dicit. Beat⁹ popul⁹ cui⁹ dns de⁹ est. i. illi q̄ deū vez hnt p dnō: vt scilz sint ei subiecti vt fui dno: z obediāt mandatis eius: illi sūt bti in vita illa. s. btitudine vera sz imperfecta: dispositiua tñ ad pfectā. de q̄ ps. cxviij. Bti imaculati in via q̄ ambulāt in lege dni. Et xps dicit Job. xliij. Scitis hec Bti eritis si feceritis ea. Est aūt btitudo dispositiua opatio vtuosa p ccedens a dono spūscti. Pro cui⁹ declaratōe dicit beatus Tho. i. ij. q. lxix. q⁹ vt supra dictū est: btitudo est vltim⁹ finis humane vite. Dicit aūt qs iā finē habere p̄pter spez finis obtinēdi. Uñ z fm pbm in. i. ethi. Pueros dicimus btōs p̄pter spem. Et apls ad Ro. viij. ait. Spe salui facti sum⁹. Spes aūt ō fine p̄sequndi exurgit ex hoc q̄ hō q̄uenīēt mouet ad finē. z appropinquat ad ipm: q̄ vtiq̄ fit p aliq̄ actionē. ad finē aūt btitudinis mouent aliq̄s z appropinquat p actōes donoz: si loq̄mur de beatitudine eterna. ad quā ratio nō sufficit: hz in eā ducit spūsanctus ad cui⁹ sequelā z obedientiā p dona pficimur. Et tō beatitudines dicūtur distinguūtur a vīrtutib⁹ z donis nō sicut diuersi habit⁹ distincti ab eis: hz sicut actus distinguūtur ab habitib⁹. Distinguūtur aūt hic opatio in septē pres. q̄ sunt p̄ceptal spūs mittas luct⁹: esuries z sitis iusticie: mia. misericordia cordis z pacificatio q̄ habent Matth. v. Et q̄uis iusticia z mia z mittas id est mansuetudo hic numerata videant cē virtutes: attribuūtur tñ donis: q⁹ etiaz donata sint p̄fectiua vīrtutibus cardinalibus: pficiunt ei hominē circa oia que p ficiunt ipse virtutes. Et sic non hic significatur habitus illarū virtutū hz act⁹ donoz a spūscto p̄cedētes.

Quō dis stingu btitudines a vīrtutib⁹ z donis.

De septē donis eorūdē btitudis cuz donis.

§. I. Sunt autem septē bea

titudines sicut sunt septē dona spūssancti. Unde Augu. de sermone dni in mōte singulas btitudies singulis attribuit donis: videlz dono timoris: pauptatem spūs: q̄ qs se deo humiliat: quo deiici. superbia. Dono pietatis mittatē seu māsuetudinē. Precipue cū ad māsuetudinē mouet reuerētia ad deū q̄ p̄tinet ad pietatē. Nā pietas est dei cultus fm Aug. hac aūt frangit ira. Dono scientie attribuit luctus q⁹ p sciam hō cognoscit defectus suoz actuū z rerū mūdanarū. vnde mouet habz ad luctū. fm illud. Eccl. i. Qui addit sciam addit dolorē: hac auferet auaricia. Dono fortitudinis esuries z sitis iusticie. ad hāc ei p̄cipue mouet animi fortitudo scz ad opa iusticie exercēda z non desistendū p̄pter laborē. Et hac p̄sternit accidia. Dono p̄silij attribuit mia: q⁹ ad miserāduz p̄cipue mouet p̄silium dei. Dan. iij. Placeat tibi p̄silium meū: peccata tua eleemosynis redime. etc. Et hac deuincit inuidia q̄ nō hz cōpassionē. Dono intellectus attribuitur mūdicia cordis: quo gustat obiectū beatitudinis intellectū p̄pter fumositates. Dono sapiētie pficatio: hec occidit luxuria: q⁹ gustata suauitate spūssancti q̄ fit p sapiam. desipit omis caro. fm Bern. Ubi sciēdū q⁹ cū hō pficiat p vītā actiuā z p̄templatiuā: p q̄ncq̄ dona poza pficit in actiua: z actus donoz ipoz q̄ncq̄ ordinātur in ois meritis beatitudinū. Uñ dicit Bti pauperes. Bti mites. etc. hec em significat act⁹. Sz per alia duo scz intellectum z sapiam pficit in p̄templatiua. ea vero q̄ p̄tinēt ad p̄templatiuā vītā vel sunt p̄fecta btitudo finalis vel aliqua ichoatio ei⁹. z tō nō ponūtur ipi act⁹ p̄templatiue tāq̄ merita in ipis beatitudinib⁹ sz tāq̄ p̄mia dū dz. Uñ ipi deū videbūt: quoad finē. z q̄n filij deivocabūt q̄ad scōz: in q̄b⁹ cōsistit btitudo. Ponūt aūt in ipis duab⁹ beatitudinib⁹ vltimis tāq̄ merita effect⁹ vite actiue: q̄ bus homo disponit ad vītā cōtēplatiuā. s. mūdicia cordis qua pficit in seipo z pacificatio q̄ pficit q̄ad p̄ximū. Quāt aūt ponit p octaua btitudine. s. bti q̄ p̄secutionē patiūt p pter iusticiā: q̄m spoz est regnū celoz: nō facit aliā distinctā de p se ab alijs: hz est fm b. tho. vbi. s. q̄da confirmatio z manifestatio oīm p̄cedētiū. Ex hoc em q⁹ aliq̄s est firmus in pauptate z mititate z aliis sequētib⁹ p̄uenit q⁹ ab his bonis p̄pt nullā p̄secutōez recedit. vñ octaua illa p̄tinz ad septē. cedētes. Et p̄secutōes q̄de patiūt hoies dupliter videlz vel ab infidelib⁹ z tyrānis exteriorem. vel a p̄latis fidelib⁹ p publicā. ala. vt habet. viij. q. i. §. Est z aliō. Iteꝝ nō est otra p̄dicta q̄ dō Lucas. vi. c. referēs btitudines a xpo expressas ponit tm q̄tuoz. q⁹ fm. b. tho. matthe⁹ narrauit fm nē dni factū in mōte discipulis: vbi septē expressit btitudines q̄s Aug. attribuit donis q̄ō p̄fectioribus hominib⁹. Lucas vero narrat aliū sermonē factū turbis in loco cāpestri. vñ btitudines narrāturab eo fm capacitatē auditorū q̄ solā voluptuosaz z tpalē btitudinē nouerāt. Unde dns p illas q̄tuoz btitudies expressas excludit q̄ad p̄dictā btitudinē terrenā p̄tinere videtur: quoniā p̄xim⁹ est vt bn̄ sit homini q̄tū ad abūdantiā bonoz exteriorū: q̄ō excludit p hoc q̄ dicit: bti pauperes. Scōm est vt bn̄ sit hominī in cibis z potib⁹. q̄ō excludit cū dz. Bti q̄ esuriūt. Tertiū vt bn̄ sit ei q̄tū ad cordis iocūditatē: q̄ō tollit cū dz. Bti qui luget. Quartū vt bn̄ sit ei q̄tū ad exteriorē hoim fauorē: q⁹ auferet cū ait. Bti eritis cūvos oderit hoies. Ubi Amb. attribuit has vtutib⁹ cardinalib⁹. Pauptatē dicit p tinere ad tpantiā q̄ illecebrosa nō querit esurie iusticie: q⁹ qui esuriūt cōpatiūtur z cōpatiendo largiūtur. Fletū ad p̄udētiā. cui⁹ est flere occidua. Pati odiū hoim. scz q̄s odiūtur ab alijs p̄pter bonū. ad fortitudinē p̄tinet.

De triplici btitudine.

De quoꝝ aliq̄ posunt.

§. II. Beatitudines autē se

cundū q̄ ponūtur Matth. v. q̄uenientissime enumerātur fm bn̄ tho. i. ij. q. lxix. Ad cui⁹ euidētiā p̄siderandū est q⁹ triplex beatitudinē aliq̄ posuerūt. Quidā em posuerūt beatitudinē in vita voluptuosa. Quidā in vita actiua. Quidam in vita p̄templatiua. De aūt btitudines diuersimode se hnt ad beatitudinē futurā: cui⁹ spe dicimur beati. Nā btitudo voluptuosa q⁹ falsa est z rōni p̄tia: impedimētū est future btitudinis. Btitudo vo actiue vite est dispositiua ad btitudinē futurā. Beatitudo aūt p̄templatiua si fit p̄fecta est ipsa beatitudo futura essentialr. si imperfecta eē q̄dā inchoatio ei⁹. Uñ dns p̄posuit q̄sdā btitudines q̄ remouētes impedimētū btitudinis voluptuose. Consistit em vita voluptuosa in duob⁹. Primo in affluētia bonoz exteriorū q̄ sunt diuitie z honores. a q̄b⁹ retrahit hō p virtutē: sic vt moderate eis vtat. Per donū aūt excellētioz mō. vt. s. hō totalr ea p̄tēnat. Uñ prima btitudo ponitur. Beati pauperes spū: q⁹ pōt referri vel ad p̄tempnū diuitiaz. z sic expōitur pauperes spū. i. volūtate. vl ad p̄tēptū bonoz. q⁹ fit p humilitatē. z sic exponit a grego. pauperes spū. i. humiles. Scōo vita voluptuosa p̄sistit in sequēdo p̄prias passiones siue irascibiles siue concupiscibiles. A sequela aūt irascibilis retrahit vt. ne hō superfluat in eis fm regulam rōnis. Donū aūt excellētioz mō. vt. s. hō fm volūtatem diuinā totalr ab eis trāquillū reddat. Uñ scōa btitudo ponit. Bti mites. A sequela aūt passionū concupiscibilī retrahit vt moderate hmōi passiōib⁹ vtēdo. Donū vo fi necessarium fuerit totalr eas abiscīdo: q̄nimo si necessariū fuerit volūtariū luctū assumēdo. vñ tertia btitudo est. Beati qui lugēt. Actiua vo vita in his p̄cipue p̄sistit q̄. primis exhibemus. vel sub rōne debiti: vel sub rōe spōtanei beneficij. z ad p̄imū q̄dē nos vtus dispōit. vt ea q̄ debem⁹ p̄ximis nō recusem⁹ exhibere: q⁹ p̄tinet ad iusticiā. Donū aūt ad hoc ipm abūdantioꝝ quodam affectu nos inducit. vt sicut feruēti desiderio iusticie opa impleamus. Uñ quarta btitudo ponit. Bti q̄ esuriūt z sitiūt iusticiā. Circa vero spōtanea dona nos p̄ficit vtus. vt. s. donem⁹ q̄b⁹ ratio dictat esse donandum: puta amico vel alijs nobis p̄iunctis, q⁹ p

De p̄mijs dictaꝝ btitudinū hz Thomā.

Et p̄mia illa i futuro p̄sequent̄ plebunt.

derat q̄rens illud q⁹ naturalr desiderat. Sed fs nō dz q̄rere nisi in deo. nō aūt in reb⁹ tpalib⁹ z caducis. Et ideo p̄mia tria p̄marū btitudinū accipiunt fm ea q̄ in beatitudine terrena aliq̄ q̄runt. Querūt em hoies in reb⁹ exteriorib⁹. s. diuitijs z honorib⁹ excellētiā quādam z abūdantiā quoz vtriq̄ iportat regnū celoz per q⁹ hō p̄sequitur abundantiā z excellentiā bonoz in deo. Et iō regnū celoz dns paupibus spū. p̄mittit. Querūt etiā hoies feroces z inimicos p bella z litigia securitatez sibi acq̄rere inimicos suos destruēdo. Uñ deus repromisit securā z q̄etā possessionē terre viuentiū p quā designat soliditas bonoz eternoruz. Querūt etiā hoies in ocupiscētijs z delectatiōib⁹ hr̄e consolatiōem ꝫ mundi hui⁹ laborez. z ideo p̄solatiōem lugētib⁹ repromittit. Alie vo due p̄tinent ad opa actiue beatitudinis q̄ sunt opa virtutū ordinantiū hoiem ad p̄ximū a q̄bus opib⁹ aliq̄ retrahunt p̄pter inordinatū amorē p̄prij boni. z iō dns illa p̄mia attribuit his beatitudinib⁹: p̄pter q̄ hoies ab eis discedūt. Discedunt em aliq̄ ab opib⁹ iusticie nō reddētes debitū: sed potius aliena rapiētes vt bonis tpalibus repleant. z ideo dns esurientibus iusticiā saturitatē repromisit. Discedunt aliq̄ ab opib⁹ misericordie ne se inficeant miserijs alioz. s. indigēdo. z iō dns misericordib⁹ misericordiā repromittit: p quā liberant ab oī miseria. Alie vo due p̄tinent ad p̄templatiuā beatitudinem: seu felicitatē. Et iō fm q̄uenientiā dispōnum q̄ ponunt in merito p̄mia reddunt. Nā mūdicia oculi disponit ad clare videndū. Uñ mūdis corde dei vīsio p̄mittit. Costinere vo pacē vel in seipo vel inter hoies manifestat hoiem eē dei imitatorē: q⁹ est de⁹ vnitatis z pacis. z iō p p̄mio redditur gloria dei assimilatiōis: q⁹ est in p̄fecta p̄iunctiōe ad deum p sapiam p̄summata. Et vt dicit Chrys. oia ista p̄mia vnus sunt in re. s. ipa beatitudo eterna. Sz q⁹ ea intellect⁹ nō capit humanus: ideo oportuit p diuersa nobis nota describere obseruata q̄uenientia ad meritū. Ite sicut octaua btitudo est q̄dā firmitas oīm p̄cedentiū: ita debent sibi oīa btitudinū p̄mia: z iō redditur ad cōmut vt intelligant sibi oia p̄mia p̄pter attribui. Uel fm Amb. pauperib⁹ p̄mittit regnū q̄tum ad gloriā aie. Passis aūt in corpe p̄secutiōez regnū q̄tum ad gloriā corpis. Notandū etiā q⁹ ista p̄mia se hnt p addītionem ad inuicē. Nā plus est p̄ssidere terraz regni celoz q̄ hr̄e simplr. Nam multa hēmus q̄ nō firmiter z pacifice possidemus. Plus ē etiā cōsolari in regno q⁹ hēre z possidere. Multa em cum dolore possidem⁹. Plus ē etiā saturari q⁹ simplr p̄solari. Nam saturitas abūdantiā p̄solationis importat. Misericordia vo excedit saturitatē: vt plus scz accipiat q⁹ meruerit vel desiderare potuerit. Ad huc est magis videre deū: sicut maioz est q̄ in curia regis nō solū p̄sidet: sed etiā videt faciem regis. Summā autē dignitatem habet in domo regia filius regis.

§. III. De p̄mijs dictarum

beatitudinū in p̄senti vita. Nota q⁹ Amb. dicit illa ipleri z p̄tinere ad futurā beatitudinez. Aug. aūt dicit ea ipleri in p̄senti vita: p̄cipue in p̄fectis. Chrys. dicit aliq̄ p̄tinere ad p̄sentē vitā: aliq̄ ad futurā. Sz b. tho. vbi. s. dicit q⁹ oia p̄nt p̄tinere ad p̄ntez vitā z futurā. Primo cui⁹ declaratiōe dicit idem q⁹ spes q̄ est de btitudine pōt esse in bonis p̄pt duo. Primo p̄pter aliquā p̄parationem z dispōnem ad futuraz beatitudinē q⁹ est p modū meriti. Alio mō p̄ quādaz inchoatiōem imperfectā future btitudinis in viris sanctis: ēt in hac vita. Aliter em hr̄ spes fructificatiōis arboris cum virescit in frondib⁹. aliter cū iam p̄morātia fructuū incipiunt apparere. Sic ergo ea q̄ tanguntur in beatitudinib⁹ tā q̄ merita sunt q̄dam p̄parationes seu dispōnes ad btitudinē vel p̄fectam vel inchoatā. Et a vo q̄ ponunt tanq̄ p̄mia p̄nt esse vel ipa beatitudo p̄fecta: z sic pertinēt ad futuram vitā. Uel aliq̄ inchoatio beatitudinis. sicut est in viris p̄fectis. z sic p̄mia p̄tinent ad vltam p̄tem. Cum enim aliquis incipit p̄ficere in actibus vtutū z donoz q⁹ pōt sperare de eo q⁹ puenit ad p̄fectiōem patrie. Quō impleātur p̄mia illa in p̄senti. sic declarat b⁹ Tho. post Aug. Regnū celoz pōt intelligi p̄fecte sapie in patria. fm q⁹ incipit spūs in eis regnare. Possessio terre significat affectuz donū anime requiescētis p desideriū in stabilitate hereditatis superne: q⁹ per terrā significat. Consolāt in hac vita. s. q̄ est paclytus. i. p̄solator principādo. Saturant z in hac vita illo cibo de q̄ xps dī. Meus cib⁹ est: vt faciā volūtatē eius q̄ misit me. Jn hac ēt vita p̄sequunt homines dei misericordiā. Adhuc ētiā purgato oculo p donū intellect⁹ deū q̄dāmodo videri pōt. Sīl z in hac vita qui mor⁹ suos pacificauit seu pacificant ad sīlitudinē accedētes filij dei vocant. Hec tñ omnia p̄fectius erunt in patria.

De p̄mijs dictaꝝ btitudinū q̄dāmodo ꝫplentur.

§. IIII. De p̄mijs dictarum

beatitudinū quō q̄uenientissime assignant⁹ put p̄cipiuntur in vita futura. Et hoc p̄ declaratiōe fm tres beatitudines supra assignatas. Tres em p̄mia accipiunt p retractiōem ab his in q⁹ vita voluptuosa consistit, quā hō desi

Universidad de Deusto
Biblioteca

ptra p̄cepta. Alij timēt p̄cise penā iferni. nō timētes deū offēdere s[ed] exīstiarēt ifernū nō esse. Sz dicit Job. in p̄ma canonica q̄ timor talis q̄. s. dr̄ seruilis nō est in charitate nec sufficit ad salutē q̄uis disponat ad eā. Vñ Aug. Cū p timorē gehēne aliq̄s ibi cauet a malo fiet paulatiz p̄suetudo iusticie: z incipit q̄d bonū erat amari. xxiij. q. vi Nullꝰ igit hoz timoz est p̄ncipiū salutis sz timor dñi q̄. s. q̄s abstinet a malo z bonū facit: ne deo displiceat ip̄m sup omnia amās. Et in isto timore est merces magna z multa. Mercesvestra. i. vestrū q̄ timetis. Eccli. ij. Qui timetis deū credite illi. z nō euacuabit mercesvra. Signū huius timoris est illꝰ q̄d dr̄ Eccls. vij. qui deū timet nihil negligit. s. coz q̄ sunt necessaria ad salutē. Quantū ad scdm nota q̄ multe sunt vie q̄ oēs hñt dictū p̄ncipiū. s. timoris q̄ puenit od celū z ad bti tudinē verā. Et vt dr̄ puer. iij. tie eius vie pulchre. ſm aūt q̄ reperiūtur septe stat. hoim in ecclia militāti: sic in isto euāgelio notātur septez vie sal[us] p quas itur ad bti tudinē vt quilibz vadat p viā suā. Et beati oēs q̄ ābulāt in vijs eiꝰ. Primꝰ stat⁹ est ecclesiasticorum siue religiosoz siue aliox clericoz, z hoz via e[st] pa uptas spūs. Et tūc sunt bti si de mūdo nihil q̄runt qui deo sunt mācipati. Nō esset venenum in ecclia dei si mūdi ambitio z auaricia nō possideret[ur] de. Ad hoc faciunt auctoritates. xij. q. i. Clericꝰ. z. c. cui portio. Sed [illegible] est doctorū scia p̄ditoz. z hoziūvia p̄cipua est humilitas. Nā vt dr̄ puerb. xi. Ubi humilitas ibi e sapia. scia aūt inflat ſm aplm: sed bti mites. i. humiles. hi em̄ possident terrā lacte z melle manantē. i. intellectū dulce[dinem] puraz q̄ sup bus claudit z tentiosis z cauillosis loc[utus] z pphanis. Pz̄ terea ſm diony. moyses habuit magnā noticiā de diuinis q̄ mitissimꝰ erat sup terrā z humilis. Possident etiā isti terrā. s. ecclie. q̄ tales regūt vel regere dñt alios. Tertiꝰ stat⁹ est solitarioz vel penitētiū. z hoz via est p̄tinue lugere. sua z aliox pcta: q̄si luce gratie egeant semp. z io sunt bti. vñ aug. dicit de vera penitēte q̄ semp dz lugere. de pe. di. iij. Si vols. Est aūt duplex genus lachrymaz seu cōpunctiōis. dolozis pctoz. z amozis sup noz. q̄ figurate sunt p̄ irriguz supius z inferi⁹. qđ dedit Caleph aze filie suefilio spōse Othoniel. Judi. i. Expositione ipsi⁹ figure[tur] dōit. b. grego. circa finē tertij dialogoz. Quattuoz status sequētes sunt seculariū. Primꝰ est p̄ncipū seu rectoz[um]. bonū studiū dz esse circa seḡlā iusticie. Juxta illud Sap̄. i. Diligite iusticiā q̄ iudicat terram. Nam beati qui esuriunt z sitiūt iusticiā. dicit salvator in quarta beatitudine. Summū em̄ bonū in reb⁹ humanis est iusticiam colere: z sua vnic[uique] iura seruare. grego. in registro. Et Jsido. dicit. ix. di. Justū est p̄ncipē obtemperare legib⁹ suis ꝛc. Quintꝰ stat⁹ est diuitū. z hoz via est ministere opibus mie sicut fecerūt abraā, loth, iob, tobias. z multi alij in veteri testō. Vñ saluator dic̄. Facite vobis amicos de mammona miq̄tatis. i. diuitijs vt recipiant vos in eterna tabernacula. Bti misericordes sequ[en]tur in quinta btitudine q̄m ipsi miam p̄sequent. Diuitib⁹ aūt q̄ sūt miserti pauper⁹ dicet. Ite maledicti in ignē eternū. Sicut patuit in [illegible]ite epulone. Sext⁹ stat⁹ est rebus humiliatꝰ dedito: ne artifices: mercatores mūmio scto vtent[ur]. Et de ill[is] dr̄. Bti mūdo corde. Nā si coz est mūdum z man⁹. i. opa erūt mūda. Primcipiuz em̄ oīs peccati a corde, pcedit ppter qđ dr̄ puerb. iiij. Omni custodia custodi coz tuū: q̄m ex ipso vita, pcedit. s. gratie. q̄ deus videt. Ih[es]us mirabil[iter] fulsit Job. xxxi. in ꝓiugio positus: z dicebat inter cetera. pepigi fedus cū oculis meis ne cogitarē quidē de vgine. Septim⁹ status est infirmorum z pauper⁹ q̄ desp̄cti multa incōmoda patiūtur. Et si hi sūt pacifici. i. q̄ patiēter tolerāt: z pacē cū deo faciūt dimittētes pcta ppter q̄ cōter imittūt[ur] a[d]versa sunt beati Job. v. In sex tribulatiōibus liberab[itur]. z in septima nō tanget te malū. Et sic p̄ hasvias incedētes ad eternā beatitudinem z mercede pueniūt; vbi est merces multa ꝙz ibi

Sunt vie ad bti tudinē ꝙz ēt septem sunt stat⁹ in ecclesia militanti

De dupli ci genere lachzima rum,

lud dictum abrae. Heñ. xv. Merces tua multa nimis.

Quantum ad tertiū vbi notatur cōplementuz humani desideriꝰ qđ est bti tudo. dr̄ bti oēs. s. tales erūt. Et b in celo, vbi est ois p̄fectio sup̄adiceaz bti tudinū: sz alio mō q̄ b. Illa ei gloria hz spūs paupertatē: q̄ nihil ꝓcupiscit: q̄m illū hz q̄ est sup oia. s. deū Jdeo q̄ bti sūt paupes spū: q̄m ipsoz est regnū celoz. i. deꝰ. Jte ibi nulla est aduersitas. Nō em̄ esuriet neq; sitiet amplꝰ vt dr̄ Apoc̄. xxi. Et ideo, q̄libet est mitis: nulla ibi ira vel odiū vel mala rixio hz locum: sz terrā viuēti pacifice possidēt. reperit ibi summa gr̄az actio cātantiū cūctis. Sctūs sctūs ꝛc. Et talis regratiatio est totalis nō p̄tialis. q̄ in vitate cognoscūt a se nihil hēre. Et b est lugere. i. luce egere. Cognoscūt ei se

Bti pauperes spū. Bti mites. Bti lugentes. Bti esurientes iusticiā. Bti misericordes. Bti mūdo corde. Bti pacifici.

nihil hēre. Et b est lugere. i. luce egere. Cognoscūt ei se in ꝓpria natura egere semp. sz dei gr̄a sp̄ gaudere z ꝓsolari. ps. cxlix. Exultationes dei in gutture eoz. Nulla est ibi inordinata dilectio. Et io nō p̄ristat[ur] de dānatōe pa tris: nec ecōuerso. sz iusticiā dei venerātur cū sūma letitia iuxta illd. ps. liij. Letabit iust⁹ cūviderit vindictā. Et sic iuxta illd. ps. liij. Letabit iust⁹ cūviderit vindictā. Et sic ipsam iusticiā esurīūt z sitiūt. q̄ q̄dē iusticia nō fundat in crudelitate. sz diuina mia. Nā si deꝰ dānandos ad ꝓdignū puniret cos ānihilaret. sz cū eis misericordiē agit. naturā p̄seruās ab annihilatōe ipositis penis p̄seruatiuis. Sicut medicꝰ misericorditer agit cū infirmo ponēdo vnguentuz corrosiuuz sup plagā insanabilē: ne citiꝰ putrefacta pdu cat ad mozē. Letitia eoz est q̄ diuina miam in oib⁹ vijs suis ꝓspiciūt in dānatis z in se. Et sic misericordes miam cōsequūtur: put mia dr̄ mira suauitas rigās corda, Et b mia sūma cā est dilectiōis i deo. vt q̄libz ex dulcedie amoris dicat. Misericordias dñi in eternū cātabo. O[mn]ia vra vltio ibi exīstit z q̄ vniuersalis. Quid est em̄ vi deant q̄ videntē oia videt. Et b ideo q̄ mūdi sunt corde. Dicit em̄ de ipis Apoc̄. xiij. Sine macula sunt ante thronum dei vt nec minimū veniale possit ibi repiri. Est ibi securitas ꝓpetua sine q̄ nō foret beati. z hec est pax eis. Vñ pacificiz filij dei vocabūtur. Esa. xxxij. Sedebit ꝓplus in pulchritudie pacis in req̄e opulenta. q̄ ſm ps. cxlvij. Cō fortauit seras portaz[um] tu[arum]. i. supne hierusalē. vt nullꝰ inimic⁹ possit accedere ad eos p̄turbare, nullꝰ ciuis exire, ibi est summa cōgratulatio de ꝓpessis z oppōssis i mūdo. Juuat em̄ mem[inisse] maloz militie z pugne z q̄ piculose p qua tñ cozonati. Vñ summā iocūditatē habēt. Et io beati q̄ ꝓsecutionē pat[iuntur] ꝓpter iusticiā ꝛc. Et sic bti oēs q̄ inchoantes a timore inc esserunt p vias p̄dictas. i. paupertatis. humilitatē. lachrymositatē. eōtatē. pietatē. puritatem. equanimitatem hoz merces multa est in celo.

§. VI. Alia adaptatio de septem btitudinib⁹ ad septem etates

Septem btitudines ad septem etates

ptem btitudinib⁹ ad septem etates cuiuslibet ſm dñm Job. ammem, dñici sup matth. Et p̄t sumi p thematē in festo oīum sanctoz illud. Beati eritis. Matth. v. z induci illꝰ ps. cxviij. Beati immaculati in via. maculā ꝓprie in aiaz inducit solū mortale peccatū. ſm tho. in. iij. Illi ergo q̄ immaculati vi[a]m in p̄nti tpe. i. sine mortali. vel de ipis penitētes saltē decedūt inmaculati. i. sine crimiali. bi erūt bti Nā si aliqđ mortale repiat a transeunte de via mortis ad aliū statū. vt dic̄ aug. eterna illi fīāma trucidabit. di. xxv. §. alias. Alta aūt p̄ns distinguit p septē etates: in q̄bus oibus regulat nos xp̄s p septē beatitudines in euāgelio matth. v. Hēs istas q̄ aliud nō sunt q̄ actꝰ virtuosi debet quilibz habere simul habitualiter. Licet q̄libz p se adaptari possit vni etati hois. Prima igitur etas infantiaz q̄ ad septennīū est humilis z paup spū. Nisi em̄ conuersi fuerint z efficiamini sicut paruuli ꝛc. i. hūiles ꝛc. matth. xviij. hec ergo est [illegible]ata: q̄ ait ip̄e. Sinite pullos venire ad me. aliū ei est regnū celoz: z sicut illi sūt beati. z ipoz est regnū celoz. sic qui erūt paupes spū erūt bti. z eoz est regnū celoz. Scda [illegible]a p[ro]uincia vsq; ad annos. xiij. quadā alia spe hūilitatis refulget. z faciliter placat⁹ z hoc est esse mite. Ipsi etiā sunt bti q̄ peccare non possunt sz quouscz hēant vsum rōnis. Nā ante vsum rōnis sicut nec moraliter sic nec venialr̄ peccat ſm. b. Tho. A multis tñ habet vsus rōnis ante. xiij. Quis iura ponūt illū esse ānuz discretōis in masculo. Sic z mites possident terrā viuē tium. ps. xxxvi. Mansueti aūt hereditabūt terraz ꝛc.

Tertia etas subiacet tentationib⁹ multis. q̄ dr̄ adolescētia vsq; ad annū. xviij. Mundus em̄ tūc delectat. Allicit caro. hostis impugnat. ꝓpter qđ dicit Eccl. vltī. Lætare adolescens ētia z voluptas vana sunt. z. xij. q. i. Omnis etas ꝓna est ad malū ab adolescētia sua: nil incertius vita adolescētium. Remediū ergo est tūc penitētia se macerare: z in ꝓtinuo luctu ō peccata ꝓsequare. Exēplum de Cecilia q̄ cilicio mē bra domabat: deū gemitꝰ exorabat: biduanis z triduanis ieiunijs ꝛc. z sic beati q̄ lugēt ꝛc. Oratio em̄ vt dicit Glo. deū leuit: lachrymas cogit: scz exaudire z subuenire z ꝓsolari. Tobie. iij. Post lachrymationē z fletū exultationem infundis. Quarta etas ē iuuentꝰ vsq; ad annū. xl. q̄ magis inhiat lucris z p̄phas z nephas extorquet q̄ sua nō sē robur etiā iuuentutis animū p̄stat. Jdeo iniusta plia nisi fortiter caueat cōmittit. Sed pecunia male acq̄sita corp⁹ animāq; cōmaculat. ait Amb. z iterū oēs cupidi: oēs auaritiosi lepra cū diuitijs suis possident eterno cruciatu et breui fructu. i. q. i. cito. Et ideo tu iuuenis sitim z esuriem hēas cōtinue iusticie. i. veritis sinceritatis et sanctitatis. si vis esse btūs. Beati q̄ esuriūt et si. ꝛc. z alibi. Beatus vir q̄ post aurū nō abijt nec spauit in pecūie thesauris. Quinta etas q̄ dicit virilitas aut p[er]fectio viri iam ad occasū declinat. hec dz z ō ꝓmissa, puideri: vt deleanꝰ peccata z ele mosy[nis] insistere: si etiā dolenda nō cōmisit. q̄ nō portabit secū bona mūdi. Et siue ergo ꝓmisit siue nō misericorditer vivat. Nam ad examē iudicis currit vbi misericordibus misericordia daf: z crudelib⁹ ſm q̄ male gesserūt. Judicium em̄ sine misericordia fiet illi q̄ non fecit misericordiam ꝛc. Cōtra ps. cxi. Jocūdus hō q̄ miserē[tur] z cōmodat: disp̄o. ser. suos in iu. Poterit em̄ talis allegare ordinationē a xp̄o factā. Mat. xxv. cū dixit. Venite benedicti p̄ris mei ꝛc. Esurii[vi] em̄ z dedist[is]. ꝛc. Sed notandū est qđ dicit Aug. in enchiridion z obseruādū. dicit em̄ q̄ q[ui] vult ordinare dare elemosynā dz a se ꝓmo[re]: z eā sibi ꝓmitus dare. Est em̄ elemosyna opus misericordie veriſſime de q̄ dictū est. Fili miserere aie tue placēs deo. Beati q̄ miseri[cor]des ꝛc. Sexta etas q̄ est venerāda senect⁹. Corpe q̄dem si vult mūda est. Deficiente em̄ naturali calore caro[is] in pluribꝰ multū frigescit. Et sic etiā artus ad actualia pcta i[n]epes q̄fi reddu[n]t. Solus em̄ senex est locuacitate potēs. Sumergo pcta ex corde pcedūt: niſi fuerit obstinat⁹ p̄sq; ad illd tp̄s in malis. Nā vt dr̄ puer. xxij. Adolescēs cēs iuxta viā suam ambulās etiā cū senuerit non recedet ab ea. Quales fuerunt illi senes q̄ falso accusauerunt susannā: q̄ nō valuerūt turpitudinē exercere: cuz ea vt soliti erāt alias decipe. Dan. xiij. sic legit de illo sene Nicolao. lx. annoz luxurtioso. p quo be. Andreas oz̄auit. Hodie sunt multi tales senes maledicti in[ve]terati diez malorum: q̄ denarijs z lambaciratib⁹ z mille modis corrumpunt pueros ꝓpter qđ de eis dr̄. Laq̄us iuuenū omēs vos estis. Et vt dicit Hze. lxx[ii]. di. tāta. Tales seniores grauius q̄ ceteri sunt puniendi z arguendi de suis malitijs. Septima etas q̄ dr̄ decrepita: z nullo vnq̄ ānoz nūero finit. p̄emit infirmitatib⁹ z doloꝛib⁹ multis. Nā vt dr̄ in ps. lxxix. Si in potēratib⁹. lxxx. annis z amplius eoz labor z dolor. Sed p̄fectio eoz est habere pacē z patiam in aduersis. Nā ex vna ꝓte longa experientia facit eos suspectos ita vt si videant hoiem ridere putāt q̄ derideat eos. Infirmitas facit eos sibimet tediosos. [Va]nitas etiā iuuenū q̄rit solacia z derisiones ex eis. Et sic oz eos secū[m] alijs habere pacē si debēt bene trāsire. Et bti paci. q̄m ꝛc. q̄m illa etas plena ē p̄secut[ionib⁹]. Om[n]ia em̄ elemēta vident ꝓse qui eū ad destruendū. z io subdit. Beati q̄ ꝓsecutionē patiunt, ꝓpter iusticiam ꝛc, Sic ergo collige, inte oīes bas

virtutes: hīndo pacē cū oibus aduersis z hoīb⁹: mūdicia cordis ab inīq̄tatib⁹. Esa. i. Lauamini mūdi estote: auferre malū cogitationū vestraz. Misericordia in opib⁹. Lu. vi. Estote misericordes. Justicia in quersationib⁹. Sap̄. i Diligite iusticiā q̄ iudicatis terrā. Jfletū ex temptatiōib⁹. Jac. iij. Miseri estote z lugete. Mititate in correctarōibus. Mat. xi. Discite a me q̄: mitis sum ait xp̄s. Paupertatem spūs seu humilitatē. i. Pe. v. Humiliamini sub potenti manu dñi. Sic em̄ eritis imaculati in via: z p hanc viaz puenietis ad patriā vbi sunt beati. q̄ ex eo q̄ beati sunt nō possunt nō obtinere qđ volunt. alʒ nō essent beati. Nā ſm Augu. Beatus est qui hz quicqđ vult. Ergo nō volent nos eē saluos saluī erim⁹. Et io oād sunt vt velint. Hic potes dicere q̄re diuersos sanctos oam⁹: z quō oād p̄o nobis,

§. VII. Alia adaptatio de

Adaptatio de .vij. bti. ad. vij. etates mūdi.

septem beatitudinib⁹ ad septē etates mūdi ſm [Ra]n. Job. do. sup Mat. pōt sumi p̄o themate in festo oīm sanctoz illud. Beati eritis ꝛc. Mat. v. Et induci illud Boe. ō phi lo. ꝙso. q̄ ois mortalium cura quā multiplicū studio[sa] ba boz exercet diuerso q̄dem calle, pcedit. ad vnū tñ beatitudinis finē nitit[ur] puenire. Sed multi nō q̄rentes diligenter in quo cōsistat vera bitudo. z quō pueniat ad eā cum aliquid attingūt de ꝓticularib⁹ cōditionib⁹ eius que aliq[ui]liter videnꝰ hīi in ista vita. hic fīstunt z ponūt finem suū. Sicut alio in diuitijs: alij in potētijs: z hmōi. Sed ista doctrina se[cundu]m beatitudinū reducit mundū ad felicē statū ꝓmum z [illegible]ma quo deuians p pctā incidit in diuersos errores. Pal[ea] em̄ status z ꝓma etas cecidit ꝓpter rapinam a regno celoz. Per viaz oppositā reuerti potes q̄d ꝓmam beatitudinē. s. Beati pauper⁹ spi. Secūda etas cecidit p ambitiōem Nemroth z suoz sequatium turrim cōfusionis edificantiū vt possideret terrā mor: tuoz. Reuertere ad possessionē terre viuentiū qđ ꝓtinet secūda: q̄ beati mites ꝛc. Tertia etas cecidit q̄ aduersa in deserta sustinere nolebat: imo ꝓspera putabat aduersa: z cōsolationem tantū in minimis reḡebat. Sed vade ad cōsolationem optatam z nō cognitā p lucrū mūdi p̄tis. q̄ beati q̄ lugent ꝛc. Quarta etas aruit q̄ sitiebat moderamina regni: z iusticia calcata peruersi regni[tudo] ēt saturabe[r] regno p petuo: si iusticiam re[ge]t esurieris. q̄ beati qui esuriūt ꝛc. Quinta etas crudelitate maxima tabuit. vt libri Machabeoz testant: z crudeles crudeliter occisi sunt. vt habet ibidem. Jgit q̄ ois homo misericordia indiget: misericordiam re[ge]t erge: quoad quintum. Tunc enim misericors dominus natus est: quia beati misericordes z cetera. Et quia de mūdo corde virit: se nobis ondere veneū sequamur si mūdi corde erim⁹. z sic cū intuebimur. q̄a beati mūdo corde ꝛc. Sed etas septima seditiōib⁹ z guerris plena erit quā soli pacifici tute transibūt. q̄ beati pacifici ꝛc. Et merito. q̄ illi pacifici a ꝓsecutiōib⁹ nō erunt. immunes. imo plus ceteris cruciabunt. Vñ sequit de persecutione z ꝓmio suo: q̄ bti qui ꝓsecutionez patiu[n]t ꝛc. Ex his potes facere vnā ꝓdicatio[nem] adde ad singulas btitudines quō talia mala regnāt in mūdo. z ꝓpterea [con]struūt ipz. Jta vt Jo. euā. dicat. i. ca[pi]. c. Tot[us] mundus in malig̃ positus est. Sed de discipulis xp̄i dicit q̄ de mundo non sunt. Jo. xvij. Et ideo si volumus esse discipuli xp̄i. vt cum eo nos repiam⁹ in monte gloie oz nos hēre istas beatitudines ꝛtias cōditionib⁹ mūdi nos. sicut habuerūt sancti isti quoz festa agimus.

De singulis beatitudinib⁹ in ꝓticulari. Et ꝓmo de paupertate spīritus. Capitulum. VI.

Hinc de singulis ha

[Ha]rū est [illegible]endū in ꝓticulari: sz septem beatitudinū ditarando materiā ad vnā ꝓdicationez ꝙ qualibet beatitudine. Est igit ꝓma Beati pauperes spū. q̄m ipsoz est regnū celoz. Matth. v. Ubi dicit Lyra.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in omeꝝ. Sūt quidā naturaliꝫ ⁊ ex cōplexione paupes: humiles ⁊ vmbꝛosi. Sz tales nō sunt bti. Vñ dicit nō simpliꝫ Bti paupes: ꝫ addit spū. i. illi q̄ ex voluntate ⁊ electiōe se humiliant. Ideo hic incipit radicitus euellere supbiā: q̄ hec fuit radix ⁊ fons malicie vniuerse ꝺ quā ponit humilitatē velut quoddā stabile fundamentū: q̄ subiecta cū stabilitate ⁊ alia supedificant: hac destructa pereūt quecunq; bona cōgregaueris, hec ille.

Triplex pauptas spūs.

§. I. Sciendū autē q̄ paup

tas spūs pōt sumi ⁊ exponi tripliꝫ, ⁊ hoꝛ est regnū celoꝝ. ℂ Primo est pauptas spūs p veram humillationem. ℂ Scdo est pauptas spūs p iordinati affectꝰ remotionē. ℂ Tertio est pauptas spūs p totalē mūdi abdicationem. Primo q̄ dꝛ spū paup verꝰ humilꝫ. vñ Aug. Pauptas spūs dꝛ humilitas spū alis q̄ spm̄ inflatē eradicat: euacuat seu extenuꝫ. Naz scꝛiptura aliq̄n vocat ventū spm̄. ꝓm illud actꝫ. ij. Fractꝰ est repēte ꝺ celo sonꝰ tāq̄ vehemētis spūs. i. vētꝰ. Supbi em̄ dicunt inflati: ⁊ q̄n vento distenti. Et nota q̄ nō dicit xp̄s. Beati q̄ nō hñt spm̄. i. ventū. s. elatiōis ⁊ iactātie de actib⁹ suis nō se extollat: ⁊ nō elatus spū supbie ꝺcedat. Quare dixit beati pauperes spū q̄ nō alꝫ. Ille eo tanto melꝰ. Est aūt humilitas ꝓm Ber. q̄nusq; scꝛiptꝰ verissima sui cognitiōe vilescit ꝺ se ipsa. Et ve magnā cām hꝫ vnusquisq; se humiliādi. Nā vltra inumeras miserias suas aie ⁊ coꝛpis q̄tūcūq; sit pfectus, nescit tñ terminuꝫ suum vtrū saluet vꝰ dānet. Vñ dixit dñs ad Jꝫ. Judica mihi si nosti oia in q̄ via habitet lux ⁊ tenebꝛaꝝ q̄s sit locꝰ vt ducas vnūquodq; ad terminū suū. i. ꝓm Eze. in. xix. li. mozal. Si te plenā sciam xp̄e putas dic in qua via habitet lux. i. in cuius mētē veniēs iustitia impleat: ⁊ tenebꝛaruꝫ q̄s sit locꝰ. i. in q̄ iniquitas ceca ꝺduret: vt ducas vnūq; ꝺ ad terminū suū. i. vt ꝺjudices siue is ꝺ nunc iniquꝰ cerniꝫ in malꝫ vita finiat. vꝰ is q̄ iustus cernit extremitatē vite sue iuste ac pfecte ꝺcludꝫ. q̄s ista vꝰ saltē impetrit audiat. Multos videm̄ q̄tidie q̄ iustitie luce resplēdēt. ⁊ tñ ad finē suū neq̄cie obscuritate tenebꝛescūt. Recōtra. Multos tenebꝛis pctoꝝ involutos. ad lucē vtutū foꝛe reuersos

Exēpla q̄ re nos bumiliare ō bemus. et rōnes.

aliquos semꝑ ꝺficis ꝓmanere. alios sp i malis. Exēpla Illa gētilitas deo auersa luce iustitie a deo pfusa est. ⁊ in dea dudū dilecta ⁊ illuminata pfidie nocte cecata derelicta est. Latro de cruce transiuit in regnū. Judas de apl̄a tus gla demersus est in tartaꝝ. Alius latro cū xp̄o crucifixus pseueras in malo. inductꝰ est ad infernū. Alij apl̄i p manētes in sancto ꝓposito puenerūt ad regnuꝫ. Hec dei iudicia ꝓnderās apl̄s vas electiōis rapt⁹ ad tertiū celū de seipo timēs ⁊ hmōi dās ait. Castigo coꝛpꝰ meū ⁊ in seruitutē redigo: ne cū aliis ꝑdicauerim: ipe reꝓbꝰ inueniar. Idcirco aūt dñs interrogabat Job. Si nouit finē bonuꝫ vꝰ malū q̄ habituri sunt luminosi iusti: vꝰ tenebꝛosi pctoꝝ dicēs. Judica mihi ⁊c. Ut alioꝝ finē cognoscere nō valēs ad suū finē recurrat: q̄ sicut alioꝝ: ita nec suū nescit. Et unde nesciēs finē suū timeat timēs hūiliat. humiliatꝰ de actib⁹ suis nō se extollat: ⁊ nō elatus spū supbie ꝺarce gre pfic. Beati ergo paupes spū. i. humiles. q̄m ipsoꝝ humiliū est regnū celoꝝ. q̄ vt dicit puer. xxix. Dux milez spū suscipiet gla. Vel dicunt paupes spū. i. animo qui. s. nihil se habere putant: nec seipos: nec coꝛpus nec aiam: nec membꝛa: ꝺ oia vt cōmodata habēt: ⁊ vt alienis vtunt. hec Chꝛysо. Et ꝓinet ad pfectam humilitatez vꝰ etiam regnū celoꝝ. i. pfidentiam in eccl̄a. Dan. iij. Dominatur altissimus in regno hoim ⁊ cuicūq; voluerit dabit illud ⁊ humillimū ꝓstituet sup eū. Exemplū de Petro

Paupes bti q̄ sunt ⁊ qui nō

apl̄o. Ambꝛosio. Nicolao. Gꝛegoꝛio ⁊ alijs. Scdo dicit pauꝑ spū. i. voluntate. Sunt em̄ alicui pauꝑes necessitate ⁊ coacti: q̄. s. indigēt rebus necessarijs. Et q̄ nō hñt desideram ⁊ murmurāt male ꝓtēti de sua paupertate impatientes. Isti nō sunt bti ꝺ miseri ⁊ reꝓbi: q̄ nō sunt pauperes spū. i. voluntate. Alij sunt pauꝑes rebus tpalibus ꝺ patiēter ferunt suā pauptatē: nō murmurantes: ꝺ deum laudātes. Et istis pauptas est ad meritū rone patiētie vt dicit Amb. di. xlvij. Sicut hi. qualis fuit Lazar⁹ mēdicus ⁊ paup. q̄ moriens poꝛtatus est ab angelis in sinū Abrae vt scribit Lu. xvi. Tertij sunt pauꝑes affectu etsi diuites suba. i. nō habētes affectū inoꝛdinatū ad terrena q̄ possident abutēntes: vt Abrā ꝺ quo scribit q̄ erat diues in possessione auri ⁊ argēti. ⁊ sanctus Ludo. rex francie et Gꝛegoꝛi⁹ magnus. Et p Jsaiū ad istā pauptatē dicit. Impossibile ē diuite intrare in regnū celoꝝ. Matth. xix. Loquit em̄ de eo diuite qui habet affectū inoꝛdinatū ad ea q̄ possidet ponens finē suū in diuitijs. Isti ergo q̄ pauꝑes sunt spū. i. affectu: etsi diuites rebus sunt bti. Tertio ꝺcitur pauꝑ spū q̄ ex feruoꝛe pfectionis ꝺibus se expꝛopꝛiat affectu ⁊ effectu: vt veri religiosi. Vñ Chꝛysо. sup hec in omeꝝ. Illos pauꝑes beatificat: q̄ spū. i. ꝓpter spm̄sanctū ꝺse bonis ꝓpꝛijs puant. Jaco. ij. Nonne pauꝑes dñs elegit diuites in fine ⁊heredes regni. Istud aūt nō fit nisi ex magno feruoꝛe spūs. de quo spū ait apl̄s. Spiritū nolite extinguere. i. feruoꝛē. Extinguit aūt cū quis abstenūcias seculo incipit ponere affectum ad tpalia. videlicet ad vilia ⁊ parua. Erathon pbs docuit duos iuuenes discipulos suos ꝓtenere mundū ⁊ efficī pauꝑes frangēdo et cōminuendo lapides ꝓciosos magni valoꝛis in cōspectu ppli. Sed nō esse verā pauptatē istam. q̄ nō spiritu. i. ꝓpter spm̄. ꝺ ꝓpter gl̄am mu..di. Nec deo grata ostendit Johānes euāgelista: vt habeꝫ in legēda eius. Illi aūt qui sunt veri pauꝑes spū p pfectum ꝓtemptū temꝓꝛalium vt Dñicus ffrāciscꝰ: ⁊ pus ⁊ pfectius apl̄i. Istoꝝ est regnum celoꝝ. quinimo sunt futuri iudices assessores cum xp̄o in vltimo iudicio. Job. xxxvj. Pauꝑibus tribuit iudicium. i. ptātez iudicādi. s. assessoꝛie. Vñ ⁊ xp̄s dixit apl̄is Matth. xix. Vos qui reliquistis oia ⁊ secuti estis me: sedebitis sup sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel. Sicut per duodecim tribus intelligunt omnes iudicandi: ita per sedentes in duodecim sedibus intelligunt omnes perfecti pauꝑes qui cuz chꝛisto iudicabunt ꝓm Augustinum.

Beati pauperes spū. i. ꝺ

§. II. Beati mites quoniam

ipsi possidebunt terrā. Post beatitudinē pauptatis. scōs beatitudo est mititatis vl̄ māsuetudinis. Qui em̄ pauper est. . . akis lacessit iniuriꝫs. ⁊ ideo necessariū est q̄ sit mitis. Vñ Amb. sup Lu. Cum implicitate ꝓtēs fuero inopes supest vt mozes meos temperē. Quid eni mihi ꝓdest carere tpalibus nisi fuero mitis. Ubi notandū q̄ mitis et māsuetus idez sunt ꝓm rem: ꝺ differunt rone. Nam mitis est q̄ alios offendētes tolerat. Vñ Papias. Mitis est leuis ⁊ ad sustinendū iniuriā tacēs quasi mutus. Mansuetus est cui facile est sustinere nō malū ꝓ malo reddere. ⁊ cic mitis dicit in affectu. māsuetus in effectu. Cōiter aūt sumunt q̄ eodē vt synonyma. ⁊ sumūt tꝛib⁹ modis. Primo sic. Mitis est que mētis amaritudo nō afficit. Et sic importat lenitatem q̄tuz ad motū: ⁊ excludit amaritudo rācoꝛis. Vñ Aug. Mites sunt q̄ cedūt ipsobitantib⁹: ⁊ nō resistūt malo: ꝺ vincūt in bono malū. Jn bono. s. mititatis ⁊ māsuetudinis malū rācoꝛis ⁊ indignatiōis reddētes bonū ꝓ malo. Dicit idē Aug. sup ps. Sex differērie sūt retributionū. s. reddere ꝓ malis bona. nō reddere mala ꝓ malis. hec duo bonoꝝ sunt: ⁊ nū meliꝰ. Nō reddere bona ꝓ bonis. Reddere mala ꝓ bonis. hec duo malozū sunt. ⁊ posteriꝰ deterius. Et reddere bona ꝓ bonis ⁊ mala ꝓ malis. hec duo sunt mediozū. ꝺ p..us ꝓpꝛiꝰ quum bonis. xxiij. q. ij. ser. Secundo exponit sic. Mitis est quem ira nō deicit, sed omnia equanimiter sustinet, Et sic ꝓtinet ad ipsum

Mites triplicem terrā possidebunt.

De triplici ꝓtextu bendo.

Nō mites sūt beati triplr.

De septē feruoꝛibus.

Mites ⁊ nō mites sectus.

Nō lugē debem⁹ sic ꝓ miserijs alioꝝ spū alibus et tpalibus.

Romanū q̄ pluries fuerat ꝓsul. Ro. a quo cepit bellū ⁊ finiū inuꝛbe: ⁊ diuisio seu partialitas ꝺ mariū q̄ ex ira rupta vena effuso sanguine moꝛtuꝰ est. Sed mites vl̄ mā sueti q̄ hñt dñium coꝛpis sui subijcientes sensualitatē rōni possident terrā. Luc. xxi. Jn patiētia vestra possidebitis aias vras: etiā sentiua. Tertio imites ⁊ feroces a terra pdisi excludunt, mites aūt pacifice ⁊ q̄ete ⁊ secure dñiū possidebūt in trāquiletiū. de q̄ ps. Et redovidere bona dominī in terra viuētium. Terra ista mūdi ē terra moꝛtuoꝝ. Sz supna ꝓpꝛia est terra viuoꝝ. que terra dꝛ ꝓpter firmā stabilitatē. Hinc Aug. Rideāt imites ⁊ dimicet ꝓ terrenis ⁊ tpalibꝰ reb⁹. Sz bti mites q̄m ipi possidebūt terrā illā de q̄ euelli nō pōt. Et de q̄ ps. cxli. Portio mea dñe sit in terra viuentiū. Significat em̄ q̄dā stabilitatē hereditatis ꝑpetue. vbi aia ꝓ bonū affectū tanq̄ in loco suo req̄escit nec coꝛpus in terra. Ipsa em̄ est requies ⁊ vita sanctoꝝ.

§. III. Beati qui lugent quo

niam ipi ꝺsolabunt. Mat. v. Hec est tercia beatitudo q̄ rōnabiliter sequit ꝓmam ⁊ secūdam. Nā post mūdi ꝑtēptū ⁊ ꝓpauptatē. post quietē mētis ꝓ mititate seu māsuetudine vacās hō ꝺsipꝫ nil iuenit nisi flebile. Vñ Amb. sup Luc. Cū hec feceris vt sis pauꝑ ⁊ mitis memēto q̄ pctoꝝ es luge to petā tua. Vñ dꝛ bti q̄ lugēt. Sz nō trinū lucrū hñm

ℂ Primus luctus est de ꝓpetrata iniquitate,
ℂ Secūdus de aliena calamitate,
ℂ Tertius de delata felicitate.

Primū tꝛactē de ꝓpetrata iniquitate. ps. Laboraui in gemitu meo: lauabo p singulas noctes. i. peccata lectꝰ meus. s. ꝓscie. Et in Thren. Deduc q̄si torrentē lachrymas p diē ⁊ noctē: ⁊ nō ꝺcesset pupilla oculi tui. Hunc habuit Petꝰ post negatōes xp̄i q̄n egressus foꝛas fleuit amare. Mat. xxvi. Et ex his lachrymis ⁊ luctu cōsequit hō remissionez pctoꝝ. ⁊ per ꝺsuasionem damnatiōis. Vñ Chꝛysо. Lachrymis ex vera cordis cōtritione fluentib⁹ restringūtur eterni ignis incēdia. de pe. di. . . factlius. Si aūt hō ꝺflet moꝛtem amici ⁊ cōsanguinei vel dāna rerū quantomagis habz lugere moꝛtem anie sue. vnde ꝓsequit infinitū damnum. Aug. Sciat se peccatoꝛ culpabiꝫ reū si ꝺflet damna rerū ⁊ tpls: ⁊ non ꝺflet aiam ꝑditā ex pctis. de pe. di. ij. Bti ergo q̄ lugēt. Ecce fructꝰ q̄n ipsi ꝺsolabunt. ō spe remissionis pctoꝝ cōcepta. Sic Maria magdalena q̄ la chrymis rigauit pedes xp̄i audire meruit. Dimissa sūt ei peccata multa. Et dem̄. Fides tua te saluā fecit: vade in pace. Lu. vij. Jn Lazaꝝ figurā xp̄s fleuit Lazarum moꝛtuum cū eum reliscitauit. Jo. xi. Ad inuendū q̄ z pctoꝛes flere ⁊ clamare postulādo misericoꝛdiam ad ꝺ vt resurgat ad vitā gl̄e aut gre ⁊ multa facere. Qui aūt plangūt pctā ⁊ tñ nō ꝺseruūt. sunt siles ei q̄ lauat laterē cruduz. q̄ quāto plus lauat tāto plꝰ luti facit. ꝺcē symma. ō pe. di. iij. ille. Inutiles sunt tales lachrymе cū ꝓposito iterādi pctm̄. Secundus luctꝰ ē de miserijs ꝓximoꝝ spūalib⁹ ⁊ tpalib⁹. Die re. ix. Quis dabit capiti meo aquā ⁊ oculis meis fontē lachrymaꝝ vt ploꝛare valeā die ac nocte interfectos ppli mei ⁊ coꝛpaliꝫ ⁊ spūaliter. Si q̄s hēret inimicos fratres: ⁊ videz vnū palyticū. alium pauprimū. alium fame moꝛi. alium calumniari. aliū falso infamari. aliuz ꝓtemni ⁊ depꝛdari. aliū magnis psecutiōib⁹ vexari. alium trucidari. aliū multipliciter infirmari. aliū martyꝛizari: ⁊ in penis ꝺficere: innumeros ad inferna ꝺscēdere: ⁊ hmōi. ne hēret magnā cām ꝓtinue lugēdi. ꝺ aūt ꝓtingit cuilibz nr̄z. nā oēs sum⁹ frēs. vt dicit xp̄s. Mar. xxiij. Anꝰ est em̄ pr̄vester q̄ ē in celis. Cū g̃ q̄libz videat tot mirias ⁊ pēas q̄tidie: ⁊ picꝛa ⁊ dāna coꝛpis ⁊ aie: certe ꝓtinue hz ꝺflere. ⁊ ꝺflere q̄dē moꝛtē ꝓpinq; ⁊ amicoꝝ hūanū ē: moderate tñ vt dꝛ Eccl. xxij. Modicuz ploꝛa sup moꝛtuū ꝺfecit ei luꝛ ei⁹. Immoderate aūt repbē sibile ē. Sz multo magis ꝺflendi sunt defectꝰ aie. s. pctoꝝ moꝛs. Vñ aug. Sūt ne xp̄iane ⁊ te viscera pietatis q̄ plāgis coꝛpꝰ a q̄ recessit aia, ⁊ nō plāgis aiam a q̄ recessit ꝺꝰ, Et

Universidad de Deusto
Biblioteca

phiero. Qui nō est indn̄s clemētia ⁊ viscera mie ⁊ lachry
max q̄ uis ꝑualis videat nōdū ipleuit legē xp̄i. di. lxxvi
c. Qui clemētiā. Et p̄mixie ꝺ̄ quent platis ⁊ doctoribꝰ q̄
magis dñt zelare salutē pplōz. Vñ ꝺr Johel. ij. Interve
stibulū ⁊ altare ploradāt sacerdotes ministri dñi dicētes.
Parce dñe pce p. r. Sic samuel multo tpe lugebat p pctō
saulis regis. vt p̄z. i. Reg. xvi. Hoc etiā agēdū xp̄s exem
plo suo nos docuit: qñ videns ciuitatē fleuit sup eā dicens.
Si cognouisses ⁊ tu saltē fleres. Luce. xix. Ad hoc cō
sideras exterminiū illius ciuitatis futurum ⁊ calamitates
hoium ex cōpassiōe defleuit. Mozalr ꝺm greg. ꝓsideras
exterminiū peccatricis ⁊ ei⁹ dānatione futurā ⁊ fleuit
cōpatiēs ei⁹ miserie. Sic ⁊. ꝺ. p̄ ꝺn̄ic⁹ cū appropinq̄bat
ad aliquā ciuitatē defl̄ebat cogitās peccata ei⁹. ⁊ hāc q̄z
vt in legēda ei⁹ dederat dñs ei fidē ꝓ miseriis ⁊ afflictiōn
sē ꝓtinere aliqñ nō poterat in oratiōne q̄n vox emin⁹ au
diret ac moztuū lugeret. Et bri q̄ lugēt. qm̄ ipi ꝓsolabūt
⁊ de exaudītiōe eoz ꝓ q̄b⁹ lachrymantur. ⁊ de merito sue
cōpassiōis. iuxta illud. ps. cxiij. ꝺm multitudinē doloz in
corde meo ⁊c. Terti⁹ luct⁹ est ō dilata felicitate. de q̄ ps.
xli. Fuerūt mihi lachrȳme mee panes die ac nocte: dū ꝺr
mihi q̄tidie: vbi est ꝺe⁹ tu⁹. Cōsiderare ē ꝺs aia gustās
suauitatē: q̄nta in supna patria felicitas. nullū bonuz
erit. nullū malū adesse it. estq; ꝺe⁹ oia in omib⁹: vacat it
laudib⁹ ꝺei. vbi iugiſ sonāt ozgana scrōz. q̄ sicut odor bal
sami sunt ante ꝺeū. ⁊ angeli ⁊ archangeli ȳmnū decan
tant ante thronū ꝺei: claraq; facie ꝺeū intuent. ipleturq;
oē desideriū. ⁊ ad hāc felicitatē est creata. pegriat
in corpe ꝓsequi nō pōt. imo quottidie in pi o ea amit
tēdi in p. nū nō pōt nō ꝺolere. Reperiūt ät iste la chry
me calefacientes ⁊ pingnefacientes aiam in solitudie. s. cel
sando a strepitu mūdanoz ⁊ occupationū. Jn cui⁹ figurā
legit gen. xxvi. q̄ onā iuenit aquas calidas. i. balneares
in solitudine. Procurauit enā ꝓcib⁹. Et in hui⁹ figurā
legitur Judicū. i. q̄ axa filia caleph ⁊ sponsa othoniel. q̄
dictus est saluator fuit ammonita a spōso suo othonieli.
q̄ postularet a patre terrā irriguā. Cū igit ambularet; cū
patre suo caleph sedēs sup asinā suspirauit. Et cū pater i
terrogaret quare suspiraret. Rñdit terrā arentez dedisti
mihi iunge ⁊ irriga. Et dedit ei pater irriguū superi⁹ et
inferius. Axa est aia filia ꝺei p creationē. ⁊ spōsa saluato
ris p fidē. h admonet a xpo spōso vt petat a ꝺeo irriguuz
id est terrā cordis cū aqua cōpunctiōis q̄ ambulādo p viaz
virtutū cū ꝺeo. id est ꝺei adiutoziō: sedēs sup asinā. id est
dominās passiōibus carnis. suspirat a cētās ⁊ petēs sibi
ꝺari a ꝺeo cor cōpunctionis ⁊ lachrymaꝝ. ⁊ ꝺeus exaudit
nos ei no solū cōpunctionē de peccatis q̄ est irriguū in
ferius ꝫ etiaz de dilatiōe patrie q̄ est irriguus superius.
Ihesus in cruce ozauit cū lachrymis ⁊ clamoze valido
ꝺm ap̄lm ad Hebre. v. Exauditusq; est ꝓ sua reuerētia
Lachrymatus est ꝓ magno affectu introducendi nos in
supernā patriā. considerās negligentiam hoim ad ipsam
gloriaz appetēdam ꝓsequendā. Nullus enī videt eam ex
timare ꝑ q̄ ō: Thre. Uie syon lugēt. eo q̄ nō sit q̄
vadat ad solēnitatē. Sed beati qui lugent. quoniam ipsi
consolabunt. ꝓsenti ꝑ internam delectationem, ⁊
in futuro per eternam glorificationem.

Lugere ꝺem⁹ su
p dilatōe
eterne bti
tudinis.

Ubi inue
nunt iste
la

§. IIII. Beati qui esuriunt ⁊

sitiūt iusticiā: quoniā ipsi saturabūtur. Matth. v. Hec est
quarta beatitu dispositiua: que recte ⁊ ratione sequitur
tres predictas. Qui enī mūdana cōtempsit mozes man
suetudine rexit. ⁊ alienas miserias luxit. iam potest esuri
re ⁊ sitire iusticiam q̄ ꝓius non potuit. Unde Ambro.
super Lucā. Postq̄ delicta defleuit: incipit esurire ⁊ siti
re iusticiaz. Leger enī cū ingrauī mo cit nō esurit. Be
ati ergo qui esuriūt ⁊c. Ubi Hieronym⁹. Non sufficit vel
le iusticiaz nisi ⁊ iusticie famē patiamur. Nunq̄ eni nos
satis iustos credam⁹: sed semp iusticie opa esurire. id est
desiderare ampliora intelligamus nō cōtenti opibus bo
nis factis. Et dicit Greg. Summū bonū in rebus huma
nis est iusticiā colere: ⁊ sua vnicuiq; iura seruare. xij. q. ij.
cū deuotissimā. q̄ ꝑtinet ad iusticiā. Beati q̄ ⁊c. vbi tria
nota. Primo quō esuries variat spūalis. Secꝺo quō iusti
cia esuriat generalis. Tertio quō ipa satiat aia rōnalis.

Quid sit esurire q̄ sitire iusticiam.

Quantū ad p̄mū sciendū q̄ illi esuriunt spūaliter qui
desideran ꝓpari. Illi sitiunt q̄ desiderāt scire talia opera
Est aūt varia esuries ⁊ sitis. Aliqui enī esuriunt ⁊ sitiūt
i. desiderāt ⁊ labo ad hoc vt sciam vana ꝓsequant: vt cu
riosi. Sed isti nō satiant. quinimo deficiunt. ꝺm illud ps.
cvj. Esurientes ⁊ sitientes aia eoz in eis defecit. Nam vt
ait ap̄lus. Semp addiscētes nunq̄ ad sciam veritatis per
uenientes. Alij esuriūt ⁊ sitiūt pecuniā. desiderātes. s. ac
cumulare ⁊ laborare ad habendū pecuniā vt auari: ꝺ nunq̄
satiant. imo semp plus crescit auiditas. ps. xxxiij. Diui
tes egerūt ⁊ esurierunt. Amb. Nec satietas vnq̄ aderit
cupiditati nec finis. di. xlvij. sicut hi. Alij esuriūt ⁊ sitiunt
i. desiderāt habere. ⁊ ad h̄ laborāt ad h̄ndū potētiā vl̄ di
gnitatē aut voluptatē: vt supbi ⁊ voluptuosi ⁊ lasciui. Hz
nunq̄ satiant. imo semp magis anxiant. Prouerb. xxviij. Leo
rugiēs ⁊ vsus esuriēs. s. mel in arboze ꝓcepsimpi⁹ sup
pp̄m pauperē. Et de filio ꝓdigo ⁊ luxurioso dicit q̄ cu
piebat iplere ventrē suū de siliquis q̄s porci māducabant
delectatōibus venereis: ⁊ nemo illi dabat. Lu. xv. Solū
esuriētes iusticiā ⁊ sitiētes saturabunt. Unde dicit Esa. lxv.
Ecce serui mei qui. s. opatiōnt iusticiā comedēt. vos. s.
pctōres esurietis. bibēt ⁊ vos sitietis. Beati q̄ q̄ esuriunt
⁊c. Quantum ad scōm. quō esurit iusticia ⁊ siti dicit
Chrysos. q̄ illi esuriunt iusticiā: qui ꝺm iusticiā dei ordi
rāt ꝓuersari. Illi sitiunt q̄ sciam eius acq̄rere cupiūt. Iu
sticia aūt ꝺic sumit ꝓ virtute generali. q̄ vt ait pbs est ois
virtus. hec reddit vnicuiq; q̄ suum est. ⁊ deo quidē tria.
Nam vt creatori honorē. Apls. Soli deo honor ⁊ gloria.
honor. s. latrie: q̄ sol⁹ ē creator. Ut redēptori amorē. apo
cal. j. Dilexit nos ⁊ lauit nos a pctis nostris in sanguine
suo. Nulla aūt maior ꝓ catio ad amorē q̄ ꝓcurare aīā
ait Aug. Et ipe xp̄s dilexit nos. j. Jo. iij. Ut dño ⁊ iu
dici timorē ei bem⁹. Malach. iij. Si ego dñs vester vbi
est timor meus. Hiere. Quis nō timebit te o rex gentiuz.
Esuriunt q̄ ⁊ sitiunt iusticiā q̄ semp magis ac magis cupi
unt deū honorare amare ⁊ timere. Et sitiūt affectiues sci
re oño ista melius ꝓficiant. Proximo etiā iusticia exhibet
tria. Obedientiā sup̄iozi. ad Ro. xiij. Omnis aī. ptātib⁹
sublimioribus subdita sit: nō est potest nisi a deo. s.
opante vl̄ ꝓmittēte quoad malā ⁊ pata ptātem. Con
cordiā equali. j. Coz. j. Idipm dicatis oēs ⁊ nō sint in vo
scismata. i. discordie. Beneficentiā seu ꝓuidentiā infe
riozi. j. pe. ij. Pascite eū qui in vobis ē gregē. Lu. xij. ffi
delis seruus ⁊ ꝓudēs quē ꝓstituit dñs sup familiā suam
vt det illis cibū in tpe necessariū. Sibisꝑsi iusticia exhi
bet tria. Cordi intētionis mundiciā. Sap. j. In simplicita
te cordis. i. pu intētione querite illū. Ozi custodiā. ps.
xxiij. Dixi custodiā vias meas: vt nō delinquaz in lingua
mea. Posui ozi meo custodiā. Carni exhibet iusticia disci
plinam. Exēplo Pauli dicētis. astigo corpus meū ⁊ in
seruitutē redigo. Beati ergo qui esuriūt ⁊ sitiūt iusticiaz
i. qui semp auidi sunt ad sciendu ⁊ opandū que ꝑtinent
ad debitū exhibendū ꝓximis: ⁊ ad custodiendū cor ⁊ os
⁊ oēs sensus suos ꝺm iusticiā. Quantū ad tertiuz. s. que
fit ista satietas qua satiant esurientes ⁊ sitientes iusticiaz
Respondeꝺ q̄ est triplex. Prima est q̄: vt ꝺicit Aug. Illo
cibo satiabunt ⁊ saturabunt in ꝑsenti. de quo ꝺomin⁹ ait.
Meus cibus est v cia voluntatē eius qui misit me pa
tris. q̄ ꝺ est summa iusticia. Secꝺa est multiplicatio bo
norum operū ⁊ meritoꝝ que mente replent ⁊ reficiūt spi
rituali delectatione. ē. enī m ū ꝺesiderat iusta operā
ri quod est esurire multa bona facit: nunq̄ quiescit a bo
no ope. ps. cxxxj. Pauperes eius. s. ecclesie saturabo pa

De simile ⁊ ꝺissimile bonū ⁊ malū. s. Gregorius. Aug. Lib. de natura boni. Anselm. Lib. de casu ꝺiaboli.

De singulis beatitudinib⁹ in ꝑticulari Cap. VI

mibus. i. refectiōis spūalis. Tertia satietas est in futuro.
De q̄ ps. xvi. Satiabor cū apparuerit gloria mea. Naz in
p̄senti rōnalis esurit vel sitit p̄mā veritatē: cui ꝺat ꝓlibā
tio fidei mō. Locupisibilis esurit ⁊ sitit summā bonitatē
cui ꝺat mō ꝓlibatio charitatis. Irascibilis summā sublimi
tatē. cui ꝺat mō ꝓlibatio spei. Laro esurit ⁊ sitit suā glōri
cationem. ꝺm illud ps. lxij. Sitiuit in te aia mea q̄ multip.
tibi ca. mea. Sed in futuro ratiōalis satiabit visione ꝺei.
Locupisibilis ꝺelectatiōe. Irascibilis satiabi uitione
Corpus sua glorificatiōe. Mat. xiij. Tunc iusti fulgebūt
sicut sol in regno p̄ris eoz quoad corp Uñ Esa. lx. Tūc
videbis quoad rōnalem ⁊ affluens quoad ꝓcupiscibilem et
mirabitur quoad irascibilē. et dilatabit quoad corpis gl̄i
ficatiōem. gloria enī aie dilatat ⁊ extendit vsq; ad corpus
Uñ Hilarius. Sufficientib⁹ ⁊ esurientib⁹ iusticiam tribui
tem tribuit dñs ꝺs ficans sanctoz auiditatem ꝓfecta in
celo satietate repleri. Et Chry. Saturabunt sc̄z largitate
remunerātis ꝺei: qm̄ maiora erūt p̄mia ꝺei q̄ sanctoz de
sideria. Beati ergo q̄ esuriunt ⁊c.

De mul
plici ēsu
rie tati in
sticie.

§. V. Beati misericordes

Quare mi
sericordia
q̄nto loco
ponitur.

qm̄ ipsi miam ꝓsequent. Mat. v. Hec ē q̄nta beatitudo ⁊ a
pte ponit in q̄nto loco. q̄ ꝺm Blo. Misericordia de ꝓcedē
tibus nascit: sc̄z qñ ꝓcesserit vā humilitas ⁊ alius māsuescat
⁊ suos ⁊ alioꝝ casus defleat: ac iusticiaz esuriat: postea na
scit vā misericordia. Tunc enī alienas miserias facit suas
⁊ ꝓ viribꝰ iuuabit: ⁊ si iuuāe facultas deest: cōpassio nō
deerit: ⁊ recte post iusticiā ponit misericordia. q̄ ꝺm glo.
ita iste misericordia ⁊ iusticia sunt ꝑfecte vt vna alte
ra ꝺebeat ꝓpari. Nā iusticia sine misericordia ē crudelitas
⁊ mia sine iusticia ē remissio ⁊ dissolutio. Mō diffuse decla
rat Hze. ꝺi. xlv. disciplina. Ad misericordiā xp̄s hortabat ꝺi
cens. Lu. vi. Estote misericordes sicut ⁊ p̄r vester celestis
misericors ē. Et rō est. q̄: bti misericordes qm̄ ipi miaz cō
sequēt̄. Et postea xp̄s ꝺicit. Estote misericordes. Quō vl̄
in q̄b⁹ ꝺebem⁹ esse misericordes ostēdit in eo q̄ subdit. s. i trib⁹

Quare et in q̄b⁹ ꝺebem⁹ esse misericordes.

Jn ꝺādo sniam. Uñ subdit. te iudicare ⁊ nō iudi.

Jn condonando vl̄ subꝺēdo misericordiaz. Uñ subdit
Dimittite ⁊ dimittemini.

Jn subleuādo inopiā. Uñ ꝺicit. Date ⁊ ꝺabit vobis.

Et in omnib⁹ bis ē misericors pater celestis ad eos q̄ fa
ciunt misericordiā. Beati ḡ misericordes qm̄ misericordi
am ꝓsequntur. Pria ḡ misericordia q̄ ꝺebem⁹ vti ad ꝓximū
ē in iudicando. Uñ ꝺicit Hiero. Misericordia h nō solū
ligit in elemosynis: ꝫ in oi pctō e: vt alter alteri⁹ onera
portem⁹. Job. xxx. Miserēmini mei miserēmini mei saltem
vos amici mei. Quare me ꝑsequmini sicut ꝺe⁹. ⁊ carnibus
meis saturamini ⁊c. Misericordia est compassio sup̄ alie
na miseria. Maxia miseria est pctm̄. Cū ergo videt q̄s
ꝓximū aliquid facere q̄ ḥz spēm mali: si nō est certꝰ nō ꝺz
iudicare eum sicut nec ꝺeus qui oia nouit noluit iudicare
facta sodomoꝝ nisi ꝑ us videret c e. Adam inquit ⁊ vi
deo, si clamoꝛe q̄venit ad me ope impleti ḡen. xix. Sed
etsi a malo culpe defect⁹ excusari non pō ꝓtim⁹ in actu
suo excusat intentionē: cōsideraꝝ fragilitatē: experit in se
malorū temptationē: ⁊ si vellet sibi misereri: ita ⁊ mise
retur ꝓximo. Si etiā habet ꝺe ipo iudicare misericordia
vtatur in alleuiando penā. cōsideras q̄ ait Jacobꝰ in ca
nonica sua. Judiciū sine misericordia fiet illi q̄ non fa
cit misericordiā. Sed nō sic multi faciunt etiam. qui vidē
tur amici sed sunt ꝓpter ad iudicia temeraria: ⁊ festucas
in alieno oculo vident: nō suas trabes: vt scribit in euāge
lio. Luc. vi. Sua crimina alleuiāt ⁊ excusant: aliēa aggra
uant ⁊ persequunt: sc̄z appetendo ⁊ credo punitiōem:
vt ꝺeus: id est ac si ipi essent innocentes ⁊ nō indigentes: et
ipi misericordia ex miseriis suis ⁊ carnibus saturant: cru
ꝺelitatē sc̄z exercēdo. Quan ergo misericordes in iudicā
do nō temerarie: nō suspitiose: nō ꝑsumptuose: non vsur
patiue: sed pie ex cōpassione: qm̄ ⁊ ipi misericordiā cōse
quentur cū iudicabunt a ꝺeo. Secꝺa misericordia est in cōdo
nādo iniuriā. Uñ ꝺicit. Dimittite. s. iniurias bis factas
⁊ dimittemini. puerb. xxij. Qui ꝓnocat est ad misericordiam
benedicet a ꝺño. Aug. ꝺicit tibi ꝺeus. Dimitte ⁊ dimittet
tibi. dimisi ꝑus dimittere vl̄ postea. Nam si nō ꝺimiseris re
uocabo te. ⁊ quicquid ꝺimiseraꝝ replicabo tibi. ō. ꝺe. ꝺi. iiij
ps. cij. Quō misereꝛ pater filioꝝ: misert⁹ est ꝺe⁹ timenti
bus se. Pater carnalis q̄uis filius multotiēs faciat ō ordi
nationes suas. tñ parcit sibi cōpatiens: ita ⁊ ꝺeus ꝺimit
tit. s. iniurias sibi inumeras quotidie a nobis factas. Uñ
Amb. in passione xp̄i. Libēter ignosco. s. iniurias mihi fa
ctas ꝓpte indulgeo. misericordiam malo q̄ sacrificiū. ꝺe pe.
ꝺi. j. Exēplum in paulo q̄ ait de seipo. Qui prius fui blas
phemus ⁊ ꝑsecutor. s. xp̄i ⁊ fideliū: ⁊ misericordiam cōsecutus. j. ad Timo. j. Et in euangelio ipe mi
sericordiam mādat: ꝺicit. Non est discipul⁹ supra magistr
ꝓfectus aūt ois erit si fit sicut magister eius. Xp̄s est ma
gister qui q̄tas iniurias sustinuerit. ⁊ ꝺ misericordiā
dulserit. ꝑz in passione ei⁹. Beati ergo misericordes qm̄
ipsi misericordiam ꝓsequent. s. remissionē suoꝝ pctoꝝ. Uñ ꝺi
citur Eccli. xxviij. Relinque ꝓximo nocēti te. i. tibi nō
cit q̄ nocuit tibi: ⁊ nocēti ꝓximi q̄ vltiōis ira solet ma
gis ferueſcere nc deprecāti tibi soluent petā tua. i. ꝺi
mittent: sicut solent cera ad ignē ⁊ glacies ad solē. Et ec
cli. iij. Donātes inuicē si quis aduersus aliquē ḥz que
lam: sicut ⁊ xp̄s donauit nobis. Tertia misericordia est
in subleuando inopiā. Unde ꝺicit. Date. s. elemosynam ⁊
ꝺabit vob misericordia elemosyne multiplicis. Prouerb. xiij. miserēt pauperi. s. ꝺando elemosynaz. bea
tus erit. Dilu is. Intantuz ꝺeus beniuolentē stre in
oēs delectat affectu: vt suā misericordiam solū misericordibus
sit dantrus. Eccli. xxix. Conclude elemosynā in sinu pau
peris. i. ꝺa occulte. nō ꝓpter laudez humanā: ⁊ ipa orabit
ꝓ te. s. paup cui bis. Date ergo ⁊ ꝺabit vobis. Et quid
ꝺetur ostendit ip ꝺeus in euangelio eodē ꝺicens. Men
suram bonā ꝓfertam coagitat supefluentē ꝺabunt in
sinum vestruz. s. pater ⁊ filius spūssanctus. s. a quo oīe
datum optimū ꝺabunt ꝓ elemosyna data ex misericordia
⁊ mensura bona pōt referri ad bona temporalia que mul
tiplicant hoibus dantibus elemosynas largas: vt ꝺicitur
in ꝓuerb. iij. c. Honora ꝺeum de tua substantia. s. ꝺando
pauperi: vt impleant horrea tua ⁊ vino torcularia redun
dabunt. Exemplum legitur ꝙ in quoꝺā monasterio cuz
ꝺabant ibi abundanter elemosyne pauperibus abunda
bant monachi multum in talibus. Jn ꝓcessu tpis cepe
runt desistere ab ope misericordie. ⁊ monasteriū etiam de
ficiebat in ꝺeuotionibus. Et cum quiꝺā cōqueret ꝺe hu
iusmodi defectu. ꝺixit eis q̄ꝺam sanct⁹ hō. Duo frēs sun
quos habebatis in isto monasterio. vnus ꝺicebat ꝺate: et
alius ꝺabit vobis. Jsti semp volunt simul manere. Sed
vos emisistis ꝺate. ⁊ iō alius. s. ꝺabit vobis noluit mane
re vobiscū: ⁊ recessit. Jꝺeo q̄ indigetis: q: nō vtimini mi
sericordia ad paupes. Secꝺo mensurā coagitatā. s. calca
tam ꝺabunt in sinum vestrū. i. mentē vestram q d bo
na spūalia: q: vt ꝺicitur puerb. xiij. Misericordia ⁊ ve
ritate redimitur iniquitas. Et ipam etiam misericordiē
elemosynam disponit ⁊ augeri ad gratiam: sicut patet
per exemplum in vitas patrum in legenda Macharij ꝺe
illo simphomaco qui ex eo q̄ fecit misericordiā ꝺefenden
do virginē a socijs ne eā oppzimerēt ⁊ reducēꝺo ad suos
⁊ mulierē inuentā in deserto si desp tā ꝓ detentiōe
viri ⁊ filioꝝ in carceribus, ꝑ ꝺeuotis. ipe rosocillauit ⁊ ꝺe
bita soluit. Macharius fuit reuelatū q̄ futurus esset soci
us eius in gloria. Et sic ex illa misericordia inductus est
admonitione Macharij ad deserendū seculum ⁊ seruiē
ꝺum ꝺeo. rtio mensuram confertam id est cumula
tam quoad gloriam ꝺime excedērem capacitatez meritoꝝ
eius. Quarto supefluentē. i. trabocantē quoad gloriā co:pis: que ꝓcedit ab anima seu ab aie gloria redun

Exēplum

Exēplum

De ꝓmis
misericor
ꝺibus ꝓ
missis.

De mia ⁊
eius vtili
tate. ꝺ. ti.
v. c. xviij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dantē in corpus. misericordib⁹ eīm dicet in vltima resurrectione. Venite benedicti patris mei possidete regnū.

§. VI. Beati mundo corde

De mūdicia cordis q̄re sexto loco ponit.

quoniā ipsi deū videbūt. Matth. v. Loquit autē sexto loco pōt beatitudo de mūdicia cordis: q̄ sexto die homo formatus ē ad imaginē dei. q̄ quidem p peccatum obtenebrata erat in hoie. Sz imundicia cordis reformat p gram. Nā imaginē dei quā homo p culpā sexta die amisit xp̄s sexta mūdi etate restituit: et mūdis corde infudit p gram. Merito ergo post p̄dicta sequitur beatitudo de mūdicia: q̄ nisi p̄mo illa q̄s habeant. mūdū cor in hoie nō creat. Vñ Ambr. Qui iniam defert. iniam amittit. nisi mundo corde misereat. Quia eīm vt ait Chrysost. multi miserent: sz impudi agūt. est inimātes sufficere iniam: ondit q̄ non sufficit misereri et impudica agere. et ideo addidit de mūdicia dicens. Beati mūdo corde. Et nota q̄ nō dicit mūdi in exteriori. sed in corpe. Cōtra quos xp̄s ait Matth. xxiij. Ve vobis scribe et pharisei q̄ mūdatis q̄ deforis est. intus aūt pleni estis rapina et inmūdicia. s. rationū. Chrysost. super Matth. Cū de⁹ neq̄ corpis mūdiciam laudet. nec sordes p̄demnet. pone tamē q̄ de⁹ odit sordes corpoz ve stimentoz et vasoz: q̄ necesse est vt ipsoz sordidentur. Fromagis sordes p̄scie horret. quā si volum⁹ sp mūdā seruamus. Dicit ergo. Beati mūdo. nō corpe sz corde. Hec aūt mūdicia in trib⁹ intelligit. Primo vt mūda sit rōnalis ab errore male instruēte. Scdo vt mūda sit concupiscibilis ab amore male inflāmante. Tertio vt mūda sit irascibilis a timore male humiliāte. Debz mundicia esse in intellectu a trib⁹ vt sit mūda rōnalis vitiatiz. Primo a duplicitate intētionis. Scdo a falsitate opinionis. Tertio a prauitate cogitatiōis. Quātum ad primum qui simulatā habet intentionē. vt q̄ facit aliq̄d malo fine. vel q̄ vnū hz in corde. et aliud in ore seu opere. nō est btūs sed miser. Eccli. j. Ne duplici corde. Et iterū. Ve peccatori ingredienti terrā duab⁹ viis. Hoc agit fm Rabanū: q̄ mala facit et bona sperat. vel q̄ fectat opa carnis: et sanctificationē spūs se p̄fitere arbitrat. Vel q̄ quoad exteriora via graditur paradisi. s. agendo opera de genere bonoz quo ad interiora inced⁹ pervia inferni. Dicere. iiij. Lucā a malicia. s. intentionis cor tuuz. Secūdo debz intellect⁹ esse mūdus a falsitate opinionis. vt nil sentiat p̄ter vitatē fidei. sicut discipuli ignorātes xp̄m resuscitatum existimabāt fantasma esse. Vñ xp̄s ait. Quid turbati estis. et cogitationes ascendūt. s. ab inferis in corda vra. Actuū. xv. Fide purificans corda eoz. s. ab erroribus. Tertio dz esse rōnalis mūda a prauitate cogitatōis. Matth. xv. Ex corde exeūt cogitatōes male. Furta. homicidia. Et vt dic greg. Nequaq̄ cogitatio inmūda mentē maculat cū pulsat. sz cū hāc perdelectatione supat. de pe. di. iij. Vñ Esaie. i. dz Laua mini. quoad primum mundi estote. quoad secūduz auferte malū cogitationū vestraz ab oculis meis. quoad tertium. Secūdo dz esse mūda cōcupiscibilis ab amore mundane affectionis: ab amore prauе delectatiōis: a malo peruerse operationis. Matth. vi. Ubi est thesaurus tuus ibi et. et cor tuū. Ubi chrysost. Si nil tibi alteri⁹ mali eueniat. non paruā tenties iacturā inferioribus affixi⁹. et seruus eoz fact⁹. et a celestib⁹ cadēs et nil excelsoz cogitare valēs. Secūdo dz affectus esse mūdus ab amore prauе delectationis. Io. iij. Mundā seruauī aiam meā ab omni concupiscentia. s. carnis et spi. Et dns p ppbam. Usq̄quo morabūtur apud te cogitationes noxie. Tertio dz esse mūda affectio a prava operatione. Proverbi. xxi. Qui mundus est. s. corde. rectū est opus eius. ps. xxiij. Quis ascendet in montē dñi. innocens manib⁹. i. opib⁹. et mundo corde. Tertio dz esse mūda irascibilis a timore male humiliante. Matth. x. Nolite timere eos q̄ occidunt corpus. Vñ apls ait. Mūdus ego sum a sanguine oium vestrū. Non eīm subterfugi q̄n omne p̄silium dei manifestarez vobis. s. de agēdis. q. 6. propter timorē nō dimisi quin dicerez veritatē necessariā: q̄ iūc mūdus nō eēs. Qui enī nimis timet aduersa de facili p̄det mūdiciā cordis: et incurrit plāctā. Sz si q̄s diceret istā btitudinem haberi nō posse: q̄ scribit puer. xx. Quis pōt dicere mundū est cor meū: purus sum a pcto. q. d. nullus. q̄ nō pōt haberi ista btitudo mundicie. Rūdeo. Aliud est dicere se mundū a pctō. q̄d null⁹ pōt dicere assertiue. q̄ delicta q̄s intelligit. p̄s. xviij. q. d. nullus. Et nihil mihi p̄scius sum: 6 nō in hoc iustificat⁹ sum. ait apls. Et b propter incertitudinē stat⁹ nostri: q̄ nemo scit vtrū odio vel amore dign⁹ sit. Eccls. ix. Cum etiaz propter iscpabilitatē venialiū. j. Jo. j. Si dixerim⁹ q̄ pctm nō habem⁹ ipsi nos seducim⁹. Aliud est eē mūduz a pctō quocunq̄. Et istud q̄uis ex p̄pria natura eē nō possit. tū esse pōt ex diuina gra. Sz illo Job. xiiij. c. Quis pōt facere emundū de imundo p̄ceptū semine. Iō eīm tu q̄ sol⁹ es. Et cū tali mūdicia pōt videri de⁹ in vita p̄nti mlt̄plr. Jacob vidit deū facie ad faciez: 6 emarcuit neru⁹ femoris eī. q̄d significat extinctionē p̄cupie carnalis. et Isa. 6 mūdauit labiū. et Paul⁹ rapt⁹: 6 cecideūt squame ab oculis eī⁹ post baptizato. Bti q̄ mūdo corde q̄m ipsi deū videbunt.

§. VII. Beati pacifici quo

Quare septimo loco ponit.

niam filij dei vocabuntur. Matth. v. Hec btitudo apte in septimo loco ponit. dicit glo. q̄ in sabbato vere requiescit. dabit vera pax: sex etatibus trāsactis. Amb. sup Lu. redditur rōnem quare congrue beatitudinē de mūdicia sequit. ista de pace dicēs. Cum interioza tua vacua feceris ab oi labe peccati ne dissensiones ex affectu tuo p̄cedant: a te pacē ici p̄s vt alijs pacē feras: vñ dr. Beati pacifici. Circa q̄ tria sunt notāda. Primo pacis auiditas. Scdo pacis integritas. Tertio pacis sublimitas. Quantum ad p̄mum dicit Aug. xix. de ciui. dei q̄ oia appetunt pacem. q̄ diffuse. pbat p multa exēpla et irrōnabilium animaliū et latronū inter se. Et etiā ex hoc q̄ bellum quod natura liter oēs horrent. propterea geruntur vt quandoq̄ ad pacē. Nō enim pax q̄rit vt bellū. sz exerceat: 6 bellum geritur vt pax habeat. xxiij. q. j. militare. ps. lxxv. In pace factus est locus eius. s. dei. Hanc apls mādauit dicens. Pacē habete et deus pacis dilectiōis erit vobiscū. ij. Cor. vlt. Qui tuz ad scām et trib⁹ medis aliquī fuit pacifici. Et beati pacifici qui etc. Primo quidē cū deo ei in oibus obtēperādo. Scdo in seipo motus illicitos refrenando. Tertio cū p̄ximo cōcordia inter eos p̄curando. Nec dicūtur hi pacifici qui habēt animū paratū iurijs factis a p̄ximo vt nō inde cōturbent: q̄ hoc p̄tinet ad sedandū. beatitudinē. s. mititatem. Sz q̄ muigilant paci retinende quod deus et hoc p pniam q̄ p culpā eā amittunt et paci p̄serunde in seipsis: et paci faciende inter p̄ximos. Primo g̃ beati pacifici: q̄. s. obtemperādo mādatis dei. p oia cōcordant cū eo. ad Ro. v. Justificati ex fide pacē habeam⁹ ad deū. vt eīm ait Augu. Sicut ē est supius in nobis. s. mens vt rō debet ceteris inferioribus reluctātibus imperare: ita q̄ est in nobis s. superius. s. ipa rō debet subijci potiori se. scz deo. Neq̄ eīm imperare inferioribus pōt nisi superioribus subijciat. Unde in p̄mis parentibus cū rebellauit rō deo transgrediēs mandatū. et caro se rebellauit rōni sentiendo stimulos carnis. Et hec est pax que dat hoibus bone volūtatis. Lu. ij. Scdo beati pacifici. s. q̄ refrenant in se illicitos motus. Job. v. Scias q̄ pacē habeat tabernaculum tuū. i. corpus. Vñ et Augu. Pacifici sunt in seipsis q̄ animi motus et carnales p̄cupiscentias habentes edomitas et rōni subiectas: sunt regnum dei in quo ita ordinata sunt oia: vt q̄d in hoie est in p̄cipiuz imperat reluctāntib⁹ quę sunt nobis bestijs cōmunia. Vñ vt dicit Augu. ista subiectio sensualitatis ad rōnem p̄fecte nō pōt haberi in hac vita: 6 b nūc pacifici agūt: vt domantes p̄cupias carnis ne regnēt q̄nq̄ p̄ueniāt ad plenissimā pacē. Tertio beati pacifici. s. qui querūt pacez cum p̄ximo, fm illud

Ro. xij. Si fieri pōt q̄d ex vobis est cū oibus pacē hītes. Chrys. sup Mat. Pacifici ad alios q̄ nō solū inimicos in pace reconciliant: sz etiā q̄ inemorzes malozū diligūt pacez. Pertinet ad istaz pacē vt nō solū non q̄rant vindictā lesi sed q̄rant cū eis ledētes hīe pacē. discordantes ad pacē reducere. Quātum ad tertiū p̄ncipal⁹ sublimitas pacis

De p̄mio illius btitudinis

oñditur ex fructu eius seu p̄mio q̄d repromittit. scz filij dei vocabunt. Tria aūt faciūt hoiez filiū dei q̄si particulari mō. Primo fides formata Jo. j. Dedit eis p̄tātem filios dei fieri his q̄ credūt in noie eius. Qui nō ex sanguinib⁹ etc. Scdo charitas p̄fecta. Mat. v. Diligite inimicos vestros etc. vt sitis filij p̄ris vestri. Tertio pacis cōcordia. sz illud ps. Beati pacifici q̄m filij dei vocabunt. q̄ fm Chrys. tales diligētes pacē xp̄o sunt files q̄ ē pax nr̄a q̄ fecit vtraq̄ vnū fm apl̄m. Vel q̄ fm Augusti. Jn deo est summa quies et nil repugnans. Et sic habent tales similitudinem patris. Vel fm eūdem Chrysost. Pacifici dicuntur qui nec odiūt nec litigāt: sed litigātes et discordātes ad pacē reducunt. Hi recte vocant filij dei: q̄ vnigeniti h opus fuit cōgregare dispsare pacificare. se p̄liantia. hoc aūt est maximū et dignissimum: scz esse filius regis eterni.

§. VIII. Beati qui persecuti

Quare j̃ apponit.

onem patiunt. propter iusticiā q̄m ipsorum est regnū celoz. Mat. v. Hec octaua beatitudo est q̄daz manifestatio et cōfirmatio p̄cedentiū. Ex hoc enim q̄ aliq̄s est p̄firmat⁹ in p̄cedentib⁹ bonis: in pauptate spūs: mititate: et alijs. sequit q̄ abil bonis. propter nullā p̄secutōem recedat. Vñ ista beatitudo p̄tinet q̄si ad oēs p̄cedentes. Chrys. sup Mat. dicit q̄ posita beatitudine de pace subdit de p̄secutiōe ne quis existimaret q̄ semp q̄rere sibi pacem sit bonū. puta assentiendo malis. propterea subdit. Beati q̄ p̄secutiōem patiūtur. Ubi tria notanda sunt circa ista beatitudinem.

¶ Primo supplicii afflictionis. ibi. Bti q̄ p̄secutiōez pa.

¶ Scdo motiuū passionis. ibi. propter iusticiam.

¶ Tertio premium toleratiōis. quoniam ipsorum est regnum celorum.

Quantū ad p̄mū vtiq̄ p̄secutio afflictio dicit autē

De mōtivo passionis. s. p̄ter q̄d.

apl̄s. ij. Tim. iij. Oēs qui pie volūt vivere in xp̄o necesse plex ē p̄se cutionem patiant. propter iusticiā a carne: demōe et hoie. Lucas enim p̄sequit spūm volens cū trahere ad suas p̄cupias. Jn cuius figurā fuit ludus hismaelis cū ysaac. q̄ p̄secutio. Vñ apl̄s ad Gal. iij. Je q̄ fm carnē natus erat p̄sequebat eū q̄ fm spūm natus erat. appent⁹ sensualis rōnem: a demone q̄libet. Justus sustinet p̄secutiōez dū variis modis q̄rit eū decipere et occidere. ps. xvij. Persequar inimicos meos et p̄phendā illos et nō quertar donec deficiāt. Persequmur demones p̄sequētes cum resistimus cor. suggestionib⁹. Ab hoie fit p̄secutio. Et hoc dupl⁹: q̄ p iniurias corpales vel p mala exēpla. Vñ Aug. vtriūq̄ gen⁹ p̄secutōis distingues. ait sup ps. lxxv. Multis alijs. Aor. martyrū inter passiones plurimū tū sed de capite p̄sumentiū. Cū illis vox omis iusti cui ex charitate abundās iniq̄tas xp̄ianor⁹ passio est. vt Loth corpales p̄secutiōez a nullo in sodoma sustinuerit sed a malis eoz cū q̄bus habitabat. Est ergo p̄secutio iusti vel a leone in ipetu: vel a draconē in infidijs. vij. q. i. aduersitas. §. est et aliō

De ꝑmio hmōi p̄secutorum.

Quantū ad secūdum: scz de motiuo passionis. q̄d scilz dz esse iusticia que includit oēm virtutem. Nam pati propter sua peccata p̄secutōem. i. punitiōem non facit hoiem beatum sed miserū. Vñ. i. Pe. iiij. dr. Nemo vestrū patiat⁹ q̄si homicida: aut fur: aut maledicus. Idē si q̄d. patimini propter iusticiam beati. Et hoc ē q̄d dicit beati q̄ p̄secutōz patiunt propter iusticiam. Chrys. sup Mat. Quidā p̄ secutiōem. propter nō cōmittendā idolatriā. Et isti sunt beati q̄ propter iusticiam fidei patiunt. fideles a paganis: vt Zan. Vincē. Jo. et Paul⁹. Cosmas et Damian⁹ a diuersis tyrannis idolatris. vt Agnes: Lucia: Cecilia: katerina: et innumeri vtriusq̄ sexus. Alii patiunt p̄secutionem p̄o

Et scz affectu beatificatur

pter veritatē nō deserendā. Ut catholici ab hereticis. sic athanas. Hila. Amb. et p̄les alij ab arrianis et ipatoze eis fauēte. et Hermigild⁹ filius regis hyspanie a suo patre iussus occidi: q̄ ab arrianis noluit accipe cōionem: vt narrat Greg. in dialo. Et isti etiā beati: q̄ propter iusticiā vitā tis patiunt p̄secutionē. Sed q̄s ex poētibus ait Chrysost. qui xp̄iani vident fortitā propter pctā sua corrept⁹ a te fuerit p̄secutus btūs es cū Jo. bap. qui. s. nō propter fidē: 6 propter veritatē dicendā circa mr̄imoniū violatū ab Herode corripuit. p̄secutionē et mortē est passus. Qui ergo propter cām dei aliq̄d patit: etsi a suis patit mercedē martyrij accipiet a deo. Beati g̃ qui p̄secutionē patiunt propter iusticiam. Quantū ad tertiū. s. dō p̄mio. Nota q̄ regnū celoz est p̄secutionem patientiū trib⁹ mōis. Primo mō spōtanea volūtate. Voluntarie sacrificabo etc. Scdo cū p̄severātia. Vñ qui p̄seuerauerit vsq̄ in finē hic salu⁹ erit. Tertio ex cā legitima: q̄ propter rectā intētionem et cām. Nam vt ait apl̄s. j. Cor. xiij. c. Si tradidero corp⁹ meū: ita vt ardeaz charitate aūt nō habuero. s. facḷēdo propter laudem humanam: non propter deum nihil mihi prodest. Et nota q̄ idem premium in pma et octaua btitudine ponit. Primo quidē q̄ martyrium gen⁹ est pauptas volūtaria: et in cōse q̄ seculi sunt pauperes spū q̄ p̄secutionem patiunt. Scdo q̄ pauperate emit regnū celoz: 6 p̄secutione et passione p̄pria p̄cipit regnū. Tertio fm Amb. q̄ paupibus spū promittit regnū celoz q̄tum ad gl̄iam aie. 6 sustinētibus p̄secutionē passionē in corpe p̄prio promittit regnū celorum q̄tum ad gl̄iam corpis. Beati ergo etc.

¶ De vltimo fine hois qui est btitudo p̄fecta. Cap. VII.

Est videre de beati

Devltio fine. s. btitudine p̄fecta: q̄ est vltimus finis hois quā diffinit Bo cū dicit q̄ est status oim bonoz aggregatō p̄fect⁹. Et primo videndū est si ē aliq̄d creatū vl icreatus. Primo cui⁹ declaratiōe dicit Tho. j. ij. q. iij. q. btitudo ē vltim⁹ finis. Finis aūt alicui⁹ dr duplex. Uno mō res quā cupim⁹ adipisci sicut auaro finis ē pecunia. Alio mō ipa adeptio vl possessio seu vsus aut fruitio ei⁹ rei q̄ desiderat. sicut si dicat q̄ possessio pecunie finis auari: et fruitio voluptuosa est finis intemperati. Primo g̃ mō vltim⁹ finis hois est bonū increatū. s. deus. q̄ sol⁹ sua infinita bonitate p̄t voluntatē hois p̄fecte implere. Et ista dr btitudo obiectiua vl causalis ma: q̄ de⁹ est obiectū et cā nr̄e btitudinis. Vñ et Boe. dicit deū esse ipam btitudinē necesse ē p̄siteri. Scdo vltim⁹ finis seu btitudo hois est aliq̄d creatum in ipo existēs: q̄ nihil aliud est q̄ adeptio vl fruitio vltimi finis. Unde Aug. dicit q̄ illis reb⁹ fruendū est que nos beatos faciunt. Factio aūt imprat q̄d creatū. et ista dicitur btitudo adeptiua vl fruitiua ex eo q̄ ea adipiscimur et fruimur. Sic igit̃ q̄tum ad obiectum et cām btitudo est aliquid increatū: 6 q̄tum ad essentiā est quid creatuz. Cum aūt dicit btitudo est q̄d summū bonuz intelligendū est q̄ est adeptio summi boni. nō q̄ adeptō q̄ dicitur beatitudo sit summū bonū quod est deus. et p cōsequens q̄d increatum. Et sic⁹ beatitudo dicit vltimus finis adeptio vltimi finis. Probatio et declaratio q̄o beatitudo p̄fecta sit opatio. nō quecunq̄. 6 opatio intellectiua nō quecunq̄: 6 clare visionis diuine essentie. Et primū. pbat sic. b. Tho. j. ij. q. iij. s. q̄ beatitudo sit opatio fm q̄ beatitudo est aliquid creatū in ipo hoie existēs. Beatitudo est vltima hominis p̄fectio. Unūquodq̄ aūt intantū est p̄fectū inquantū est actu. Nam potētia sine actu imp̄fecta est. q̄ btitudine opz in vltimo actu homis cōsistere. Manifestū est aūt q̄ opatio est vltimus actus opantis. Vñ et scds actus noiatur a pbo in scdo de anima. Nam hīs formā pōt esse in potētia operās: sicut lucens potētia p̄diderans est. Et inde est q̄ in alijs q̄s rebus vnaquęq̄ dicit esse propter suaz opationem. Necesse est igit̃ beatitudinē hois opationez cē. Vñ et pbo in. j. ethi. dicit felicitatem esse opationē fm perfe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctaz virtut. Cū aūt sit duplex actio ſm pbm. Unaquęz ꝓcedit ab opante in materiā exteriorē: sicut nere. secare. ⁊ hmōi. Et talis act⁹ nō pōt esse bitudo hois q; tal⁹ opatio nō est pfectio agētis ſz magis patientis. Alia est actio manēs in ipo agēte sicut sentire. velle. ⁊ intelligere. ⁊ tal⁹ actio est pfectio agētis: ⁊ pōt esse bitudo. Ista aūt opatio q̄ ō: bitudo: alio mō est in deo: alio mō in angelis bonis ⁊ sanctis: alio mō in viatorib⁹. Nam in deo in quo est bitudo p essentiā. opatio ei⁹ est esse ipsius. In angelis ⁊ beatis in vita eterna: est vltima pfectio ſm aliquā opationez qua ſruūt bono increato. ⁊ hec est in eis opatio vnica ⁊ sempiterna. In viatoribus aūt ſm statū vite pntis. ē vltima pfectio ſm quā hō ꝓximgit deo. Sz hec opatio nō p.. esse ꝓtinua ⁊ vnica. Nec obstat ꝓdictis q; bitudo ō: vita eterna. Joh. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solū ⁊c. Et vita nō est opatio: ſz ſm pbm viuere viuentib⁹ est esse. Hā ſm tho. vita ō: dupliciter. Uno mō ipm esse viuētis. ⁊ sic bitudo nō est vita nisi in deo cui⁹ esse est sua eria opatio. Alio mō ō: vita opatio viuētis: ſm quā ꝓncipium vite exīt in actū. Et sic noiam⁹ vitā actiuā ⁊ ꝓtemplatiuā. Et ō mō bitudo pfecta ō: vita eterna. Ad aūt dicti⁹ dicit beatitudinē statū oim bono⁹ intelligit p ō q̄ [illegible] est in statu omnis boni perfecti. i. firmitate ⁊ d[illegible] gnitate: non q̄ non sit in actu.

§. I. Quod operatō que est

bitudo est opatio intellect⁹ ꝓbat sic. Bitudo cū sit pfectū bonuz: opz q̄ sit optima pfectio vel pfectionis opatio. Optima opatio est optie potētie. ergo optimū obiectū ē de⁹. Potētie aūt ꝓncipaliores aie sunt intellect⁹ ⁊ volūtas Sz bitudo nō pōt ee essentialr act⁹ volūtatis: vñ restat q̄ sit act⁹ intellect⁹. Et q̄ nō pōt ee act⁹ volūtatis q̄tū ad id qō ē essentialr ipa bitudo: sic ꝓbat[illegible] tūs tho. i. ij. q. iij. Manifestū est ex ꝓmissis q̄ bitudo est ꝓsecutio vltimi finis. Cōsecutio aūt finis [illegible] ꝓsistit in ipso actu volūtatis. Volūtas em̄ fert in finē ⁊ habitem cū ipm desiderat: ⁊ ꝓsentē cū in ipo reqescēs delectat. Manifestū est aūt q̄ ipsum desideriū finis nō est cōsecutio finis ſz mot⁹ ad finē delectatio aūt [illegible] volūtari ex ō q̄ finis sit ei ꝓsens Nō aūt ecōuerso aliq̄d fr ꝓpter finis: q; volūtas delectat in ipo

Oportet ergo aliq̄d aliō ee q̄ actum volūtatis: p qō fit ꝓpter ipse finis volūtari. Et hoc manifeste appa[illegible]et circa fines sensibiles. Si em̄ cōsequi pecuniā eēt p actū volūtatis: statim a ꝓncipio cupid⁹ ꝓsecut⁹ ei⁹ pecuniā q̄ vult ea habere. Sz a ꝓncipio q̄dē est abstis ei. Cōsequtur autez ꝓpter hoc q̄ manu ea apprehēdit: vel aliq̄d hmōi: ⁊ tūc iam delectat in pecunia habita. Sic igit circa intelligibilem finē ꝓtingit: nā a ꝓncipio volun⁹ ꝓsequ finē intelligibilē. Cōsequmur aūt ipm p hoc q̄ fit ꝓpter nobis p actū intellectus. Et tūc volūtas delectata q̄escit in fine iam adepto Sic ergo essentia bitudinis in actu intellect⁹ ꝓsistit. Et ad volūtatē pertinet delectatio consequens beatitudinez ſm q̄ [illegible]cit Augusti. in. r confessio. q̄ beatitudo est gaudium de veritate: quia scilicet ipsum gaudium est consummatio beatitudinis. Patet etiam hoc scilicet q̄ beatitudo consistat in actu intellectus ex hoc q̄ dicitur Joh. xvij. Hec est aūt vita eterna vt cognoscāt te solū verū deū. ⁊c. Cognitio aūt ptinet ad intellectū: nō volūtatē. Nō est cōtra predicta q̄ Augu. dicit. xix. de ciui. dei. beatitudinez cōsistere in pa[illegible]. Nā pax ptinet ad vltimū finem hominis ⁊ p ꝓsequēs ad beatitudinē. nō q̄ essentialiter pax sit ipsa beatitudo: ſz q; antecedēter ⁊ ꝓsequenter se hz ad eam Antecedēter quidē inq̄ntum tam[illegible] sunt remota oia impedimēta ⁊ impedītia ab vltimo fine. Cōsequēter aūt inquātū homo adepto vltimo fine remanet p[illegible]at. ⁊ in suo desiderio quietatus. Itē si obijciat. Beatitudo est summum bonum. Sed bonū est obiectū volūtatis: ergo beatitudo cōsistit in actu volūtatis. Rndet beat⁹ Thomas q̄ primum obiectū volūtatis nō est act⁹ eius, ſz aliquod aliud bonuz sicut nec ꝓmuz obiectū visus est visio: sed visibile. vnde ex hoc ipo q̄ beatitudo ptinet ad voluntatē tanq̄ ad ꝓmū obiectuz ei⁹. sequit q̄ nō ptineat ad ipam tanq̄ actus eius.

Itē si obijciat sic. Si beatitudo est opatio vt dictū est. ē nobilissima opatio. Sz nobilior opatio ē dilectio dei: q̄ ptinet ad volūtatē: q̄ cognitio q̄ ptinet ad intellectū. ē ⁊c. Rn̄. b. Tho. q̄ dilectio ꝓeminet cognitioni in meredo. Sz cognitio ꝓpr ē dilectione. s. attingēdo. Non em̄ diligit nisi cognitū. ⁊ ideo in[illegible]elligibilē finē ꝓmo attingim⁹ p actionem intellect⁹. sicut ⁊ sensibilē finē ꝓmo attingim⁹ p actōem sensus. Itē q̄uis finē ꝓpius appḥēdat intellect⁹ q̄ volūtas. tñ q; mot⁹ ad finē incipit a volūtate: iō volūtati debet id qō vltimo ꝓsequit assecutiō finis. s. delectatio seu fruitio. Itē ex hoc qō Aug. dicit q̄ btūs est qui hz ē[illegible]quid vult: nō tamē nisi p actum volūtatis est q̄ habeat quicquid vult, ⁊ ideo pertinet ad voluntatem.

§. II. Quod ista opatio in-

tellect⁹ in q̄ essentialr ꝓsistit bitudo pfecta: est visio diuine ēntie: ⁊ non pōt ee alia opatio. ꝓbat. bea. Tho. i. ij. q. iij. sic. Nō non pōt esse pfecte beat⁹ quouisq; restat sibi aliq̄d desiderandū ⁊ grendū: q; bitudo est q̄tiua. Sz q̄ non videt diuina essentia: restat ei aliq̄d desiderandū ⁊ grendum. Nam cū deus sit cā ꝓma oim rerū: ⁊ oia sunt q̄dā effectus dei. Cū intellect⁹ cognoscit ēntiam alicui⁹ effect⁹ nisi cognoscat etiā cām ill[illegible]s effect⁹: nō solū am sit: sed etiam q̄d sit seu ēntiam ei⁹: remanet hoi naturalr desideriū cū cognoscit effectū. ⁊ sic hr̄e cām cognoscēdi ē[illegible]m de cā q̄d sit: ⁊ illud desideriū est admiratiōis ⁊ causat inq̄sitionez puta si quis cognoscat eclipsim solis. cōsiderat q̄ ex aliq̄ causa ꝓcedit. de q̄ q; nescit q̄d sit admirat ⁊ admirādo inquirit: nec ista inq̄sitio q̄scit q̄usq; ꝓueniat ad cognoscēdā essentiā cāe. Sic cognoscēs intellect⁹ ēntiā alicuius effectus nisi cognoscat: ⁊ de deo q̄ est cā eius q̄d sit remanet inquietus: ⁊ p ipm non pōt esse pfecte btūs. Cognoscere autem non pōt pfecte cām ꝓpr[illegible]: nisi ipsaz ēntiā ei⁹ videdo. Unusquisq; enī pfectio potētie attendit ꝑz rōnem sui obiecti Obiectū aūt intellect⁹ est q̄q̄d ē in ēntia rei. vt ō: in. iij. de aia. Uñ intantū ꝓcedit pfectio intellect⁹ inq̄ntuz cognoscit ēntiā alicuius rei Ops ergo cognoscere seu videre ēntiam dei q̄ vult pfecte cognoscere. Et ideo etiā [illegible]. i. Joh. iij. Cum apparuerit simles ei erimus: quia videbimus eum sicuti est. i. essentiam ei⁹. Et in hoc ꝓsistit beatitudo perfecta. Et ista visio dicit[illegible]dos animę.

§. III. Quod delectatio re[illegible]

quiritur ad beatitudinē sicut cōcomitans ipam. Ꝓo cuius declaratōe dicit beatus Tho. ꝑma scde. q. iij. q̄dr pliciter aliquid req̄rit ad aliud. Uno modo sicut pambulum vel ꝓparatoriū ad ipum: sicut disciplina req̄rit ad sciētiam. Secūdo modo sicut pficiēs aliq̄d sicut anima requirit ad vita[illegible] corporis. Tertio mō sicut coadiuuās extrinsecum sicut requirūtur amici ad aliq̄d agendū. Quarto modo sicut aliquid cōcomitans. sicut si dicam⁹ q̄ calor requirit ad ipm ignē. Et hoc vltimo modo delectatio requiritur ad beatitudinē. Laudat enim ex hoc q̄ appetitus requiescit in bono adepto. Unde cuz beatitudo nil aliud sit q̄ adeptio summi boni nō potest esse sine delectatione cōcomitante. sicut nec ignis sine calore. Et q̄ Augu. dicit q̄ visio est tota merces fidei: verū est quātum ad essentiam beatitudinis. Unde ꝓ hoc nō excludit delectatio sed ostendit q̄ ipa non ptinet ad essentiā beatitudinis: sed ē vt accidens ꝓpriū vt risibile cōsequit ratiōale. In ipa est am[illegible]ditione mercedis delectatio includit. Nā cū alicui merces redditur volūtas merentis requiescit: q̄ est delectari. Item nō est c[illegible]tra pd[illegible]ta q̄ phūs ait. vi. Ethic. q̄ delectatio impedit actionē intellectus: quia cotumpit estimationem prudentie. Non em̄ loquit ibi phūs de delectatione cōcomitante ite[illegible]ctū, hec eni non impedit ope-

Quō beatitudo ꝓfectā [illegible]stit i opatiōe intellectus,

Quō ad beatitudinē nō ꝓtinet delectatio essentialr,

Quō delectatio requiritur ad beatitudinē,

Differūt appetit⁹ sensitiuus ⁊ intellectiuus circa delectationem,

Quō beatitudo ꝓfecta est in potētia intellectiua,

Tria sunt que ad ꝓfectā beatitudinez req̄rūtur

rationē intellect⁹: ſz magis ꝓfortat ipam: vt ō: in. r. ethi. Ea em̄ que delectabiliter facim⁹ attētius ⁊ pfectius facim⁹. Sz loq̄tur de delectatōe extranea: hec impedit operationē intellectus: q̄nq; quidē ex intentiōis distractione: q; dū vni vehemēter intendimus necesse est q̄ ab alio distrahamur: q̄nq; ex rarietate: sicut delectatio sensus ꝓtraria rationi impedit estimationē ipsius p[illegible]dētie magis q̄ operationē speculatiui intellect⁹. Est sciendū q̄ in beatitudine visio est q̄d ꝓncipali⁹ ⁊ potiusq̄ delectatio. Hui⁹ ratio ē ꝑz beatū tho. vbi. s. q; delectatio cōsistit in q̄dā q̄ tatione volūtatis. Od aūt volūtas in aliq̄o quieteť non est nisi ꝓpter bonitatē ei⁹ in quo quietat. Si ergo voluntas quietat in aliqua opatōe: ex bonitate opatōis ꝓcedit quietatio voluntatis: nec voluntas q̄rit bonū ꝓpter q̄etationē. Sic em̄ ipse actus volūtatis esset finis q̄d est ꝓtra premissa. Sz ideo q̄ ⁊ q̄uietet in opatōe: q; opatio est bonū eius. Uñ manifestū est q̄ ꝓncipali⁹ bonū est ipa operatio i q̄ q̄etat volūtas q̄ q̄etatio volūtat⁹ i ipo. ꝑz ēt idē ex hoc q̄ cā ē potior effectu: ſz visio est cā delectatōis. Od aūt dicit ꝑbs. r. ethi. q̄ delectatio ē ꝓfectio operationis nō sic ē st intelligēdū q̄si delectatio ipsa operationē pficiat i specie sua ſz ē pfectio cōcomitās operationē sicut decor ō: pficere iuuentures: videlz q; ē ꝓpis iuuētutes nō q̄ faciat. Sic et delectatio nō facit visionē dei pfectā in specie sua: ſz consequitur. Itez notanda est differēcia inter appetitū sensitiuum ⁊ intellectiuū circa delectationē. Nā apprehensio sensitiua quā seq̄tur appetitus sensitiu⁹ nō attingit ad cōmunē rationē boni: ſz ad aliq̄d ꝑticulare qō est delectabile. ⁊ ideo ſm appetitū sensitiuū qui est in aialib⁹ operatōes querūtur ꝓpter delectationē. Et natura in operationib⁹ necessarijs ad ꝓseruationē induiduū ⁊ speciei delectationes appposuit. vt hmōi operationes ab aialibus nō negligātur. Sed intellectus apprehendit vniuersalem rationem boni: ad cuius cōsecutionē sequitur delectatio. Uñ ꝓncipalius intēdit bonū q̄ delectationē. Nō est aūt aliquid estimandū simpliciter ſm ordinē sensitiui appetitus: sed magis ſm ordinem intellectiui ap[illegible]titus. Itē nō obstat q̄ delectatio seu fruitio succedit charitati ⁊ visio fidei: sed maior est charitas fide: ergo potior videť delectatio. Nā charitas cum non querat bonū dilectū ꝓpter delectationem ſm hoc est ei conueniēs: vt delectet in bono adepto q̄ amat. Ideo delectatio non respōdet charitati vt finis: tūc em̄ ꝓcederet ratio sed magis visio responderet charitati. per quā visionē finis sit ei ꝓsens.

§. IIII. Quoad beatitudi

nem perfectā req̄rit etiā cōprehensio. Od sic ꝓbat. b. Tho. vbi. s. Cū beatitudo ꝓsistat in ꝓsecutione vltimi finis ea que req̄runt ad beatitudinē sunt consideranda ex ipso ordine ad finez. Ad finē aūt intelligibilē ordinatur homo partim per intellectuz partim p voluntatē. Per intellectū quidē inq̄ntum in intellectu [illegible]xistit aliqua cognitio finis imperfecta. Per voluntatē aūt p[illegible]o q̄dem per amorem qui est motus volūtatis in aliquid. Secundo p realem beatitudinē amātis ad amatū. Que quidē potest esse tripliciter. Quandoq; em̄ amatum est ꝓsens amāti et tunc iam non querit. Quandoq; nō est ꝓsens: sed nō est possibile ipsum adipisci. ⁊ tūc etiam non querit. Quandoq; autem est possibile ipsum adipisci: sed est eleuatus supra facultatē adipiscentis: ita vt statim haberi nō possit. ⁊ hec est habitudo sperātis ad speratum: que sola habitudo facit finis inq̄sitionē. Et his tribus respōdet aliqua in supna beatitudine. Nam pfecta cognitio finis rndet impfecte. Presentia ipsius finis respondet spei habitudini. Sed delectatio in fine iam ꝓsenti ꝓsequtur delectatio[illegible]. Et ideo necesse est ad beatitudinē ista tria ꝓcurrere. s. visionem q̄ est cognitio pfecta intelligibilis finis: cōprehensionē q̄ importat ꝓsentiā finis. delectationē seu fruitionē que importat quietationē rei amātis in amato. Et de cōprehensione dicit apls. i. ad Cor. ix. Sic curritе vt comꝓhendatis. Spiritualis aūt cursus terminat ad beatitudinem Comꝓhensio tñ ſm bē. Tho. dicit dupliciter. Uno mō inclusio cōprehensi in ꝓhendente. Et sic oē q̄ comꝓhendit a finito est finitū. Uñ hoc mō de⁹ non pōt cōprehendi ab aliq̄ intellectu creato. Alio mō comꝓhēsio nil aliud noiat nisi tentionē alicui⁹ rei q̄ tam ꝑfectiter hr̄. sicut aliqs ꝓnis aliquē. dicit eū comꝓhendere q̄n tz eum. ⁊ sic beati cōprehendunt. Ipsa aūt cōprehēsio nō est alia aliq̄ opatio preter visionē. Sed ē q̄dam habitudo ad finē iam habitum. Uñ ipsa visio vel res visa ſm q̄ ꝓntialiter adest: ē obiectū cōprehensionis. Et sicut ad voluntatē ꝓtinet spes ⁊ amor: q; eiusdem ē amare aliq̄d ⁊ tendere in illud: ita ad volūtatē ꝓtinet ⁊ comꝓhēsio ⁊ delectatio: q; eiusdē est hr̄e aliq̄d et q̄escere in illo. Sciendū etiā q̄ rectitudo volūtatis reꝙritur ad beatitudinē antecedēter q̄ ꝓsequenter. Antecedēter: q; licut materia nō cōsequit formā nisi sit debito mō dispositā ad formā: ita nihil pōt ꝓseq̄ finē nisi sit debito mō [illegible]diatū ad ipm. Uñ nullus pōt ad beatitudinē puenire nisi hēat rectitudinem volūtatis q̄ rectitudo existat p debitū ordinez ad vltimū finem. Consequenter aūt req̄ritur: q; sicut dictum est bitudo vltima cōsistit in visione diuine ēntie q̄ ē ipa essentia bonitatis. ita volūtas videtis dei ēntiam ex necessitate amat dē. Sicut volūtas nō videntis deū ex necessitate amat q̄cquid amat sub cōlr̄one boni quaz nouit. Et hoc ipm est q̄d facit volūtatē rectam. Uñ non eēt beatitudo sine recta volūtate.

Quō requiritur rectitudo volūtatis ad beatitudinē

§. V. Ad beatitudinem per

fectam hois nō requirit corpus ei⁹ ad esse: sed ad [illegible]ñ esse ⁊ corp⁹ ꝓfecte dispositum. Pro cuius declaratiōe dicit. b. Tho. ꝑma. ij. q. iiij q̄ aliq̄ posuerunt q̄ beatitudo ꝓfecta q̄ ꝓsistit in dei visione non pōt aie aduenire sine corpore existēte dicentes: q̄ aie sancto⁹ a corpoib⁹ separat⁹ ad illam beatitudinē nō pueniunt vsq; ad die iudicij q̄n reassument corpa. Od apparet ee falsum ⁊ auctoritate ⁊ rōe. Auctoritate q̄dem q; dicit apls. ij. ad Cor. v. Quādiu sumus in corpe pegrinamur a dño. Et que sit ro peregrinationis ostendit dicēs. Per fidez em̄ ambulam⁹ nō per speciem. Ex quo apparet q̄ q̄diu quis ambulat ꝑ fidem non per spēm carens visione diuine ēntie. nōdum est deo ꝓsens. Anime aūt sanctoū a corpo⁹ separe sunt deo ꝓsentes. Audemus aūt ⁊ bonā volūtatem habem⁹ peregrinari a corpe ⁊ ꝓsentes ee ad dñm. Unde manifestum est q̄ anie sanctoū a corporib⁹ sepate ambulant p speciem videtes dei essentiā in quo ē beatitudo vera. Apparet ⁊ hoc rōne. Nam intellect⁹ ad sui opationem nō indiget corpe nisi ꝓpter fantasmata in q̄bus itelligibile veritatē intuet. Manifestū est aūt q̄ diuina ēntia per fantasmata videri non pōt: ex eo videlicz q; materialia sunt. deus aūt pure imaterialis. Unde cū in visione diuine essentie consistat pfecta hominis beatitudo: nō dependet a corpore ipa beatitudo hominis ⁊ per cōsequēs sine corpore pōt esse alia beata. Ad q̄d etiā facit q̄d dicit Apoc. xiiij. Beati mortui q̄ in dño moriunt. Sciendū tamē q̄ ad perfectionē alicui⁹ rei dupliciter aliq̄d ꝓtinet. Uno modo ad cōstituendā ēntiam rei. sicut anima requirit ad pfectionē corporis. Alio mō requirit ad pfectionē rei: q̄d ꝓtinet ad bene esse eius sicut pulchritudo corpis. Uel velocitas ingenij ꝓtinet ad pfectionē hois. Quāuis ergo corpus ꝑmo modo ad perfectionē beatitudinis hominis nō pertineat ꝓtinet tñ secundo modo. Cum em̄ opatio dependeat ex natura rei. quāto aia pfectior erit in sui natura tāto pfectius habebit suā ꝓpriā opationez: in q̄ felicitas cōsistit. Uñ Aug. sup Gen. xij. dicit. q̄ nō sic pnt videre anie sanctoū separate a corporib⁹ incōmutabilē substā. vt sancti angeli vident sine alia latentiori cā. Siue q̄ inest eis quidā naturalis appetitus corpus administrādi. Quod tñ dicit hic Aug. q̄ aie separate non videnti deū sicut angeli, nō est intelligendū ſm ine

Quō ad ꝓfectā beatitudinez req̄rit[illegible] corpus eius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

qualitatē q̄titatis:q; etiā modo aliq̄ aie sūt assumpte ad supiozes dices angelos.clari' vídéres deū q̄ inferiozes angeli. S3 ſm inequalitatē ppozitiōis. Oz oēs angeli ēt infimi habēt oēm pfectionē quā sunt habituri.nō aūt aie sepate sanctoz. Itē q̄uis ipedimētū opatiōis qō est per modū ꝛrietatis:vt frig' ipedit obiectū caloris.repugnet felicitati.nō tñ repugnat ei impedimētus qō est p modū cuiusdā defect'.cū.s.res impedita nō hz oē qō req̄rit ad oīmodā suī pfectionē:hz repugnat tale impedimētū opationis oīmode ei' pfectiōi.Et sic sepatio a corpe dz aiam retrahere a fine:ne tota tendat in visionē diuine essentie. Appetit eīm aia sic frui deo:q̄ etiam ipsa fruitio deriuet ad corp' p redūdātiā.sicut est possibile.Et ideo q̄diu ipa fruit deo sine corpe.appetit' ei' qelscit i eo.q̄ tñ ad huc ad ꝛripatiōez eius vellet corp' ptingere.Vñ corpe resum pto crescet btitudo extensiue nō intēsiue. Ad btitudinē aūt impfectā q̄ habēt i via.vtiq; req̄rit corp' de necessitate:q; huiusmodi beatitudo est in opatiōe intellect' practici vel speculatiui.Sed operatio intellect' in hac vita nō potest esse sine fantasmate.que est in organo corpali. Re quirit quoq; ad btitudinē pfectā oīno pfecta dispositio corporis antecedēter ꝛ cōnter. Antecedenter quidē:q; hz aug. Si tale sit corp' cui' sit difficilis ꝛ grauis ministratio:fit caro q̄ corrūpit aggrauat aiam:auertit mēs ab illa ione summi celi. Cōsequēter vero q; ex beatitudine aie fiet redūdantia ad corp':vt ꝛ ipm sua pfectione potiatur. beatus Tho.vbi.s.

Qō ania bta hab et remissū ad corp' . et quo intel ligatur,

§.VI. Quod ad beatitudi

An bona exteriora q̄ req̄runtur ad pfectā beatitudinē.

nem pertinā nō req̄runt bona exteriora nec amici. Ratio p̄ni est:q; hmōi bona exteriora pl' req̄runtur ad sustētationem aialis corpis:vel req̄runt ad opatiōes quas p aiale corp' exercem'.q̄ humane vite ꝙuenit. Illa aūt beatitudo pfecta:vl' erit in aia corpi vnita:is nō aiali hz spūali.Et ideo nullo mō ista exteriora bona req̄runt ad illā beatitudinē:cū ordinētur ad aiale. S3 ad beatitudinē impfectam q̄ habēt in via.req̄runt ista bona:nō quasi de essentia beatitudinis.hz quasi instrumēta' deseruientia ipsi beatitudini.q̄ pfitit in opatōe vtutis ſm vitā actiuā vl' contemplatiuā. Quōd aūt in scripturis sanctis p̄mittat p̄mio regnū.vt Matth.v. Venite be.pa.mei ꝛc.vl' esus ꝛ potus.vt Luc.xxij. Ut edatis ꝛ bibatis super mensam meā in regno meo:hmōi locutiones ſm beatū Dio.sunt metaphorice intelligēde:q; solēt in scripturis spūalia per corpalia designari.vt ex his que nouim' ad desiderandū incognita cōsurgam'. Et sic per cibu intelligit delectatiō diuitiaꝝ sufficientia qua hominī sufficiet de'.p regnū exaltatio hois vsq; ad ꝓiunctionē cū deo. Qd aūt merces sanctis p̄mittit in celis Matth.v. Per celos ſm augu. intelligit altitudo spūaliū bonoz. Philomin' tñ loc' corporeus aderit nō ppter necessitatē ad beatitudinē hz propter quandā congruentia ꝛ decorē. Qd vero Boeti' dicit q̄ btitudo sit stat' oīm bonoz ꝛc. Intelligit de illis bōis q̄ ꝙuenit vite spūali: iō sistit pfecta btitudo. Istavo bona deseruiūtvite animali:iō in btitudini nō ꝙpetūt. Cū q̄dq̄ boni inueniāt in istis:totum habebitur in summo fonte bonoz ꝛ sic est loi congregatio oium bonoz. De amicis autem ſi sunt necessarij ad beatitudinē dicit bt̄us Tho.vbi supra.q̄ ad beatitudinem patrie non requiritur societas amicoz de necessitate hz de bene esse.Et rō est:q; homo hz totā plenitudinē sue pfectiōis in deo. Quāuis eīm charitas que est in patria nō deficiat hz pficiat se extendat ad deū ꝛ ad p̄mū:tñ pfectio charitatis est essentialis beatitudini q̄tū ad dilectionem dei. Unde si nō esset nisi vna anima fruens deo.beata esset nō habens p̄mū quē diligeret. Sed supposito p̄mo sequit dilectio eius ex dilectione dei. Et qō Boeti' dicit.q; nullū boni nisi consortio est socūda possessio:intelligit quādo in illo bono qō habēt nō est plena sufficientia, Sed in deo habetur omnis sufficientia. Sed ad felicitatē seu beatitudinē impfectam vie:vt dicit pbs in.ix ethi. Felix indiget amicis nō ppter vtilitatē cū sit sibi sufficiēs:nec ppter delectationē cū habeat in se pfectam delectationē in opatione vtutis. Sed ppter bonā opationem vt.s.eis benefaciat.ꝛ vt eos inspiciens benefacere delectet.ꝛ vt eis benefaciendo adiuuetur. Indiget eni homo auxilio amicoz in opibus vite actiue ꝛ contemplatiue.

§.VII. Quod hō pōt adipi

Ad p̄ma ꝓcedit sic

sci ista pfectā btitudinē. Et ꝫ nō p sua naturalia: nec per opationē angeloz:ꝫ p opa meritoria que habēt virtutem ꝓcipalē ex gra dei. Primō sic doclarat.b. Tho.i.ij.q.v. Beatitudo noiat adeptionē pfecti boni. Quicunq; ergo est capax pfecti boni pōt ad beatitudinē puenire. Qd autem hō sit capax pfecti boni.ex hoc apparet q̄ eius intellectus apphendere pōt vniuersale ꝛ pfectū bonū ꝛ voluntas eius appetere pōt illud.ergo pōt hō adipisci beatitudinem. Quāuis eni nunc in via sit hoi cōnaturale vt veritatem intueaē in rebus materialib' vñ spes intelligibles in fantasmatib' intelligit:nec sine fantasmate pōt intelligere. In patria habebit aliū modū intelligēdi cōnaturalē. Secūm.sc3 q̄ nō possit hō beatitudinē adipisci p sua naturalia.pbat sic.b. Tho.q.eadez. Beatitudo hois pfecta cōsistit in visione diuine essentie. Videre aūt deuz p essentiā est supra naturā nō solū hois sed oīs creature vt in pte ꝓma ostendit'. Naturalis eni cognitio vniuscuiusq; est ſm modū substātie sue sicut de intelligentia dicit: vniuscuiusq; est ſm modū sue substātie. Sic ergo intelligentia dicit in li.de causis.q̄ cognoscit ea q̄ sunt supra se:ꝛ ea q̄ sunt in se ſm modū sube sue. Qs aūt cognitio q̄ est ſm modū sube create deficit a visiōe diuine eētie:q̄ in infinitū excedit oēm subam creatā. Vñ nec homo nec aliqua creatura pōt ꝙsequi vltimā beatitudinē p sua naturalia. Ad qō facit qō ait aplus.j.ad Cor.ij. Oculus non vidit nec auris audiuit:ꝛ in cor hois nō ascēdit q̄ ꝑparauit deus diligētib' se. Sed nec etiā vtute angeli vl' cuiuscunq; alterius creature pōt eā adipisci. Huius rō est ſm.b. Tho.vbi.s. Quia cū oīs creatura sit nature legib' subiecta: vrpote hīs limitatā virtutez ꝛ actionē. Illud qō excedit naturā creatā nō potest fieri auctoritate seu virtute alicuius creature.Et iō si quid fieri oporteat qō sit supra naturaz hoc fit imediate a deo:sicut suscitatio mortui:illuminatio cecī ꝛ hmōi. Cum ergo beatitudo sit quoddā bonū excedens naturā creatā:ipossibile est q̄ p actionē alicuius creature cōferaē. Sed beatus fit hō solo deo agente.iux illud ps. lxxxij. Beatā ꝛ glām dabit dñs. Qd aūt angelus illuminet intellectū angeli inferioris vl' hois.Q est quoad aliqs rōnes diuinoz operū nō q̄tum ad visionē diuine essentie. Naz ad hanc oēs a deo illuminantur. Ultimū vicz q̄ requiranē bona opa ad beatitudinē ꝙsequendam.ps ex hoc q̄ xpus ait Joh.xiij. Si scitis hec beati eritis si feceritis ea. Huius rō est.b. Tho.vbi.s.q; eoz que nata sunt habere pfectū bonum aliqd hz ipm sine motu.aliqd p vnus motū.aliquid pluribus motib'. Habere bonū pfectum sine motu ꝙuenit ei qō naturale. Habet illud.habere autem beatudinē naturale est solius dei. Unū solius dei est p̄mum q̄ ad beatitudinē nō moueaē p aliquā operationē p̄cedentem. Cum ergo beatitudo excedat oēm naturā creatam.nulla pura creatura ꝙuenienter ꝙsequi beatitudine ablq; motu opationis p quē tendit ad ipam. Sed angelus qui est superior q̄ homo ordine nature ꝙsecutus est eam ex ordine diuine sapie vno motu opationis meritorie. Homines aūt cōsequunē ipam multis motibus opationum: que scripta dicunt. Unde ſm ph̄m. Beatitudo est p̄mii virtuosaruz opationum. Preeerigitur aūt opatio hois ad beatitudinē nō ppter sufficientia diuine virtutis beatificantis:sed vt seruet ordo in rebus institutis a deo. Notandum est aūt q̄ primas creaturas dñs statim de imp-

ctis ꝓduxit absq; aliq̄ dispone vel opatione creature p̄cedente:q; sic instituit ꝓma individua speciez:vt p ea natura ppagaret ad posteros. Et sili' q; p xpm q̄ est deꝰ ꝛ hō beatudo erat ad alios deriuanda:ſm illud ad Heb.ij. Qui multos filios adduxerat in glā. statim a ꝓncipio sue cōe ptiōis sine aliq̄ operatiōe meritoria p̄cedēte.aia eius fuit bta. S3 b est singulare in xpo. Pueris aūt baptizatis subuenit meritū xpi ad btitudinē ꝙsequēdam lucē de merita ꝑpria eo q̄ p baptismū sunt membra xpi effecti. Qd aūt apls dicit ad Ro.xiij. Beatitudinē hoc ē cui deus cōfert iusticiā sine opibus:intelligit de btitudine spei que hr p gram iustificantē data sine opibus p̄cedentibus.

Ad p̄mū ꝛ ꝛ

§.VIII. Quod ista perfecta

Btitudo nō pfecta in hac vita ꝛ ista nō possunt

beatitudo non pōt esse in hac vita:sed hr tantuz in alia et magis ab vno q̄ ab alio. Primo sic,pbat.b. Tho.i.ij.q.v.tri plici rōne. Et ꝓma est ex ipa btitudinis rōne. Nā cū beatitudo sit sufficiēs ꝛ pfectū bonū oē malū excludit. In hac aūt vita non pōt excludi oē malum. Multis eīm malis p̄sens vita subiacet q̄ vitari non pñt.ꝛ ignorātie ex pte intellectus ꝛ inordinate affectiōis ex pte appetitus:ꝛ multiplicis penalitatis ex pte corpis vt diligenter exequit Augu. xix.de ciu.dei. Ad qō etiā facit illud Job.xiij. Hō natus de muliere breui viues tpe repleꝰ multis miseriis. Secunda rō est:q; desiderium boni hic satiari non pōt. Naturaliter eīm hō desiderat pmanētiā boni qō hz.bona autem pñtis vite sunt trāsitoria :cū etiā ipa vita transeat quaz naturali' desideram':ꝛ eā ppetuo manere vellemus:q; naturaliter refugit mortē. Tertia rō est.si cōsidereē id in quo sp̄atur beatitudo cōsistit:scz visio diuine eētie:q̄ non pōt hoi ꝓuenire in hac vita:q; non pōt intelligere nisi reflectēdo se ad fantasmata: que cum sint materialia per ea diuinā essentiā q̄ purus spūs est videre non pōt. Unde non pōt qs in hac vita pfecte eē beatus. Nō obstat p̄dictā q̄ plures posuerūt beatitudinē in hac vita cōsistere. Iux illud.Beatū dixerunt pplm cui hec sunt. Et qō a plurib' dr nō pt esse falsuz totalr:q; videt naturale qō in plib' est. Nā reputant plures ipsi in hac vita eē aliquā beatitudinē ꝓpter aliquā sil'itudinē vere beatitudinis. Et sic nō ex toto a sua estimatione deficiunt. Impfecta aūt btitudo hic pōt esse in vita tñ virtuosa. Quantum ad secūdū.sciēdum q̄ vnū ako pt eē beatoz in alia vita quomō.

vnus ako pt eē beatoz in alia vita quomō.

dum q̄ vnū ako est beatior in alia vita q̄tum ad adeptiōez beatitudinis seu fruitiōem. Pro cui' declaratiōe dicit b. Tho.vbi.s. q̄ in beatitudine nō includit nisi ipse finis ultimus:qui est sūm bonū ꝛ adeptio ei' seu fruitio. Quātū igit ad ipm summū bonū qō est beatitudinis obiectū ꝛ cā non pōt esse vna beatitudo maior q̄ alia:q; nō est nisi vnū summū bonū.s.deus:cuius fruitiōe oēs sunt beati.sz q̄tum ad adeptiōem huius vel fruitiōz pōt vnus alio esse beatior:q; q̄to magis hō bono fruit tāto beatior est. Cōtingit aūt aliquē magis frui deo q̄ alium ex eo q̄ est melius dispositus vel ordinat' ad eius fruitionem.perfectius fruit deo q̄ clarius videt eū. Sed clarius ꝛ limpidius videt ꝛ pfectius fruit q̄ habuit hic in vita maiorē charitatem. Sic ergo vnitas denarij q̄ ꝓmissus ē laboratib' in vinea. Mat. xx.significat vnitatē beatitudinis ex pte obiecti. Sz multiplicitas māsionū de q̄ rps dic. Jo.xiij. In domo p̄tris mei mansiones multe sunt.significat diuersitatē btitudinis hz diuersum gradū fruitiōis. Exempla possunt hic induci ō eodem cibo:q; delectabilius gustat a sanis ab vno q̄ ab alio ſm dispōnem gustus. Et de eadez re q̄ melius intelligitur ab vno q̄ ab alio: et corporaliter pleni' videt ab vno q̄ ab alio:ꝛ cū plurib' differentijs:ſm melius dispōnē oculi Nō ob.q̄ btitudo dr sūmū bonū i supla dr:q; itelligit q̄ ē sūmi boni adeptio ꝛ fruitio .i.dei quo omnes fruu

Et bēitudo pfecta nō pōt ab ꝙmutabiliē

§.IX. Quod beatitudo nō

poteſt amitti si est pfecta vt superne patrie.patz ex eo qō rps ait Mat.xxv. Ibunt iusti in vitā eternā que est perfe

Septez sūt gña bonorum q̄ hic appetimt et in pria possidēt

Universidad de Deusto
Biblioteca

stindiū vite actiue. Nō desideriū ad ꝫ est ꝓncipaliꝛ tota vita hois ꝺm rōnē disponaꝫ. qđ est viuere ꝺm vtutē. Cuiusliꝫet eīm vnoſi finis in opando est ꝓprie vtutis bonū sicut vtus vt fortiter agat. Hoc aūt desideriū tūc implebiꝫ: qꝺ rō erit in summo vigore diuino lumie illustrata. ne a recto deficere poſſit. Cōsequūtur aūt ciuilē vitā ēt quedam bona quib⁹ hō indiget ad ciuiles opatōes: sicut honoꝛs sublimitas. quē hoies iordiate appetētes ābitiosi dr supbi fiūt. Ad sūmā aūt honoꝛis altitudinē hoies ꝓ illaꝫ dei visionē ꝓducūtur in ꝯtuꝫ deo quodāmō vniuntur. Et ꝓpter hoc sicut deꝰ rex seculoꝝ ꝺr. ita ꝛ bti deo ꝑiūcti, reges dicūtur apoc. xxij. Regnabūt cū xpo. Et alibi videꝫ bti dicūt. Ipſeciſti nos deo nr̄o regnum ꝛ sacerdotes. i. reges. apoc. i. c. Cōsequtur aūt ciuilē vitā ꝛ aliō appetibiꝫ fame celebritas. ꝓ cui⁹ inordinatū appetitū efficiunt hoies inanis glie cupidi. bti aūt in illa vitiōe celebres reddunt. nō ꝺm hoium viatoꝝ modū ſꝫ beatoꝝ. Et iō freqn tiſſime illa btitudo in sacra scriptura glia noiaꝫ. ſicꝫ in ps. ꝺr. Exultabūt scti in glia. ꝛc. Est ꝛ aliꝺ ciuili vita appetibile. s. dmitie ꝓ cui⁹ inordinatū appetitū ꝛ amoꝛē multi efficiūꝫ illiberales ꝛ iusti. In illa aūt btitudie est oim bonoꝝ sufficiētia inꝯtū bti fruūꝫ illo q̄ cōprehēdit oim bonoꝝ ꝓfectione ꝓpt qđ ꝺr: Sap. vij. Venerūt mihi oia bona parit cū illa. Et in ps. Blia ꝛ diuitie in domo ei⁹. Et aliꝺ hois desideriū qđ est sibi ꝛ aliꝫs aialib⁹ cōe. vt. s. delectatiōib⁹ ꝓfruaꝫ. qđ hoies maxie ꝓsequūtur ꝺm vitā voluptuosaꝫ. ꝓ cui⁹ inoderātiā hoies efficiūꝫ intemperati ꝛ incōtinētes. In illa vo felicitate delectatio ꝓfectissima tanto erit ꝓfectioꝛ: ea q̄ est ꝺm sensuꝫ: q̄ etiā fruta aialia perfruūꝫ, to intellectꝰ est altioꝛ sensu. tāto etiā illꝺ bonū i q̄ delectabimur maiꝰ est oi sensibili bono. ꝛ magꝭ intimū et magꝭ ꝑtinue delectās. ꝙto etiā illa delectatio est magꝭ pura ab oi ꝑmixtiōe ꝓtristātis de q̄ ꝺr in ps. Inebriabūt ab vbertate domꝰ tue ꝛc. Est ꝛ naturale desideriū oibꝰ rebus cōe ꝓ qđ ꝓseruatione sui desiderāt ꝺm q̄ ē possibile. ꝓ cui⁹ inoderātiā hoiesꝫ dūt timidi, ꝛ nimis sibi a labore pārcētes. Nō desideriū tūc oino cōplebiꝫ qñ bti ꝓfectā sempiternitatē ꝓsequēt ab oi nocumēto securi. ꝙ illꝺ Isa. xliv. Et Apoc. vij. Nō esuriēt ampliꝰ neq; sitiēt ꝛc.

Et sic ꝑ q̄ ꝓ diuā visionem ꝓsequūt intellectuales sub stātie vaꝫ felicitatē. i. q̄ oino ꝺficiūꝫ q̄etaꝫ. ꝛ i q̄ est plena sufficiētia oim bonoꝝ q̄ ꝑ Aristo. ad felicitatē req̄rit. In hac vo vita nil est adeo sibi felicitari supne ficiōi ꝓptēplatō vitatis. put ꝺ est possibile. Hinc ꝛ Aug. in vlt. de ciui. dei ait. Quāta ibi felicitas. vbi nullū malū aderit. nullū bonū latebit. erit deꝰ oia in oib⁹. Et infra. qd est eīm qđ ꝺns ꝓ ꝓpheā ait. Ero illoꝝ deꝰ in ꝓpetuū. nisi ero eis vn̄ satiet. Ero eis q̄ḋ hōeste ab hoib⁹ ꝺsideraꝛi pōt. Ero illis sal⁹ ꝛ vita gliа ꝛ honoꝛ. victoria ꝛ copia pax ꝛ oē bonū. Et in fine Vacabim⁹ ꝛ videbim⁹. videbim⁹ ꝛ amabim⁹. amabimus ꝛ laudabim⁹. Iuxta illud ꝑs. Beati qui habitant in domo tua dñe. in secula seculoꝝ laudabunt te.

Titulus VIII. De fide.

¶ Fides sumit octo modis. Cap. I.

Etam de fide agē

dū. de qua apl's ad Hebre. xi. Sine fide im possibile ē placere deo. Sꝫ sciēdū q̄ fides sumit multipliciter. Prio q̄dē ꝓ sciētia. De multiplici fidei acceptiōe

Iuxta illꝺ a. Ro. xiiij. Omne qđ nō est ex fide pctm est. Nō vbū tractās Gratian⁹. xxviij. q. i. Hēs. §. Ex his ita q̄. exponit. i. oē qđ est ꝓtra sciētiā pctm est. Et sic etiam sumit in regula iuris. Possessoꝛ malefidei nullo tpe ꝓscribit. de regu. iur. lib. vi. Sc̄do sumit fides ꝓ castitate seruanda thoꝛi ꝓiugalis. Vn̄ Aug. xxvij. q. ij. ait. Hē bonuꝫ nuptiaꝝ fuit in illis parentib⁹. xpi. i. ples fides ꝛ sacrm. Ifides: qꝛ nullū adulteriū ꝛc. Tertio sumit ꝓ pactione seu ꝓmiſſiōe, ꝺm q̄ dicit aug. q̄ fides q̄n hosti ꝓmittitur seruanda est. xxiij. q. i. noli. Nō est vez si ꝓmissio est licita. Naꝫ vt dicit Isiꝺ. In malis ꝓmissis rescinde fidē. ꝛ i turpi voto muta decretū. Et itez. Si is cui facta est promissio. ꝛ ipe seruet fidē ꝓmissaꝫ. Nam dicit regula iuris. Ifrustra sibi petit fidem seruari. ꝛc. de regu. iuris. lib. vi.

Quarto sumit fides ꝓ fidelitate. i. debita adimpletione ꝛ diligēti executōe sup ꝓmissiōe facta tacita vel expꝛessa Et sic ꝓmit ab apl̄o fides. i. fidelitas inter fructus spūs. Ad Gal. v. ꝺm vnaꝫ expositionē. b. tho. Et reducit fidelitas ad vrtutē verꝰatis modalē. ꝛ ab ea denoiat seruꝰ vel dispēsatoꝛ fidelis. ꝺm euangeliū ꝛ apl̄m. Et ad hāc vtutē ꝑtinet scda ꝛ tertia acceptōes. Quito sumit fides ꝓ eāte in actiōib⁹ ꝓsiderata. Insti. de actio. § actionuꝫ. alie sunt bone fidei, alie stricti iuris. Et ꝑ ꝺ dicit lex q̄ vbi bona fide agitur nō est de apicib⁹ legis disputandū. ꝛ ꝺm ꝺ etiā intelligi pōt illa regula. bona fides nō patit vt semel exactū iterū exigaꝫ. de reg. iur. li. vi. Sexto sumit fides ꝓ vna ex gratiis gratis datis. quas pōit apl̄s. i. ad Coꝛ. xij. cōib⁹ bonis ꝛ malis. vbi ꝺr. Alij datur fides in eodem spū. Sumit eīm ibi fides ꝓ quadā eminēti certitudine eorum q̄ sunt fidei. Septimo sumit fides cōiter ꝓ quodā habitu quo quis firmiter assentit sine formidine de opposito. his q̄ clare nō videt. quecūq; sint illa. puta cū q̄s firmiter credit talē esse patreꝫ vel matrē suā. velꝺbis alicui⁹ sapiētis. Et sic greg. m. iij. dialoguꝫ dicit q̄ infidelis ꝺ fidē. s. de parētibus suis, ꝛ hmōi. ſꝫ ꝺ de se nō est meritus ꝺm beatū Tho. i. ij. Octauo sumit fides ꝓ virtute theologica. de qua dicitur. i. ad Coꝛ. xiij. Nūc manent fides spes charitas. Sed ꝺm istā vltimā acceptionē fides quandoq; sumit ꝓ habitu talis virtutis charitā. informata. Et sic sumit in ꝺicre. Dñe oculi tui respiciūt fidez. Et Osee. Desponsabo te mihi in fide. Aliq̄n sumit ꝓ habitu informi. vt ibi. i. ad Coꝛ. xiij. Si habuero fidem ita vt montes transferā. ꝛc. Et Iacob⁹. Ifides sine opibus mortua est. qđ vtiq; donū dei est. sed insufficiens ad salutem.

Aliquādo sumitur fides ꝓ ipso actu talis virtutis. Sic̄ Augu. Quid est fidere nisi credere q̄ nō vides. Et illud Gregoꝛ. Fides nō ꝺz meritū vbi humana ratio pbet experimentū. Meritū eīm nō acquiritur ex habitu sed ex actu fides aliquando sumit ꝓ obiecto seu materia eoꝝ q̄ sunt fidei. vt in symbolo Athanasij. Hec est fides catholica ve vnū deū in trinitate. ꝛc. Ifides aliquādo sumit ꝓ ipsa ꝓpe ꝓ visione clara in patria diuinoꝝ. ad Ro. i. ex fide in fidē i. est ex fide pꝛesentium. in fidē. i. visionē futuroꝝ. Et ꝺ ꝺr. ꝓpter certitudinē. Aliq̄n sumit ꝓ signo distinctiuo fideliū ab alijs. i. baptismo. ꝺr. xlv. Et iudeis. Vn̄ cū a baptizando q̄rit. Quid petat. Rñdet fidez. i. baptismi sacrm. Hec quasi oia habetur in gl. sup ritu. ꝺcretaliū. s. de summa trinitate ꝛ fide catholica. quidā tamen additis.

§. I. De ipsa aūt fide ꝓout

est virtus theologica nunc tractandum.

¶ Et ꝓmo de eius causa ꝛ effectu.

¶ Secundo de eius habitu seu subiecto

¶ Tertio de eius actu.

¶ Quarto de eius obiecto.

De fide vii conditur.

Querit ergo ꝓmo vn̄ causet fides in hoie. Rñdet btus Tho. ij. ij. q. vi. q̄ causatur deo interi⁹ mouēte mētez per gram̄ tū ad assensuꝫ. q̄ est ꝓncipalis act⁹ fidei. vn̄ apl's ad eph. ij. Hra saluati estis ꝑ fidē: nō ex vobis ne q̄s gloriet. donū ei dei est. Sc̄dario ꝛ instrumētalr causat etiā a q̄busdā alijs. vt i visiōe miraculi, auditōe doctrie. ꝛ hmōi.

De fidei causa ē

Ꝓ cui⁹ declaratōe sciēdū q̄ cāe tres ocurrūt ad fidem Supioꝛ. i. credē 'oꝛ reuelatio. Exterioꝛ. s. miraculoꝝ visio ve onū circa fidē ꝓsuasio. Interioꝛ. s. ad ea mēris assentio. Quātū igit ad ꝓmū opꝛ q̄ illꝺ fit a deo. Ea eīm que sūt fidei exeedūt rōnē humanā vn̄ nō cadūt in ꝓptatione hois nisi deo reuelāte. Sꝫ q̄busdā reuelant h̄ immediate a deo, hic sūt reuelata apl̄is ꝛ ꝓpheꝭ. Quibusdā ꝓponūt a deo mittēte fidei ꝓdicatoꝛē. ꝺm illud ad Ro. x. Quō ꝓdicabūt nisi mittant. necesse est eīm q̄ hoi ꝓponant credibilia ad ꝺ vt aliquid explicite credat. Et sic ꝑ q̄ ista cā fit a deo. s. reuelāte ꝛ mittente ꝓdicatoꝛē. Quātum ad scām sciendū q̄ nec miraculū visum nec q̄cūq; ꝓsuasio de fide ē sufficiēs cā ad credendū inductiua. Nō ꝑ ex ꝺ q̄ videntium vnū ꝛ idē miraculū ꝛ audientiū vnā ꝛ eandē ꝓdicationē: vn⁹ credit: alius nō credit. Sicut ꝑ tpe Coꝛ ꝛ alioꝝ multa ꝓdicantiū ꝛ miracula facientiū. Nō si ect fiūciēs cā oēs credidissent q̄ vidissent ꝛ audissent. Sꝫ ꝛ miraculoꝝ opatio ꝓncipaliꝛ a deo ē. vt ꝑ. i. ad Coꝛ. xij. Alij datꝫ ꝓ spiritū opatio vtutis. Quantū ad tertiū qđ est mētis assentio ad credenda. Manc cām ponebāt pelagiani cē libez arbitriū hois solū. Et ꝓpter ꝺ dicebāt q̄nitiū fidei ē ex nob inꝯtū: scz in nobis ē q̄ parati sum⁹ ad assentienduꝫ his q̄ sunt fidei: sed ꝓfirmatio fidei ē a deo. ꝓ quē nobis ꝓponūt q̄ credere debem⁹. Sꝫ ꝺ falsum est: qꝛ cum hō assentiēdo his q̄ sunt fidei eleuet supra naturā suam opꝫ q̄ ꝺ infit ei ex supnāli ꝓncipio interius mouēte voluntatē. Et hoc est deus. Nec est ꝺ q̄ḋ Aug. dicit q̄ fides cōsistit in credētiū voluntate: qꝛ opꝫ ad hoc vt volūtas velit credere q̄ ꝓparatur a deo ꝑ gram̄ tū ad hoc vt eleuet in ea q̄ sunt supra natūrā suā. Tho. vbi. s. Vn̄ in Toletāo cilio dicit. Sicut hō ꝓpꝛia arbitrij volūtari serpentis obediēs perijt: sic vocante se gr̄a dei ꝓpementis ꝙuerſione q̄sq; credendo saluaꝫ. di. xlv. de iudeis. Et q̄uis aliq̄n videat facere deus homi

De sancto Pau. An ad fidē coactus sit.

coactiōem aliquā. vt in Saulo ꝙuerſione ꝓstrati ꝛ cecati nō ad ex̄ est illud ꝛ volūtas libera remanet: ꝛ volūtate credidit ꝛ cōsensit vocāti. Et sic intelligēdum est illꝺ Augu. xxij. q. ij. qui pōt. Ifides etiā informis. i. q̄ est sine charitate est donū dei. ꝺm glo. i. ad Coꝛ. xiij. ꝛ. b. Tho. vbi. s. Non ex eo q̄ ē informis: hoc est. ex defectu hois sed ex eo q̄ fides. Nec ob. illud Deute. xxxij. Dei ꝓfecta sunt opa. Nam fides informis etsi nō sit ꝓfecta simplr ꝓfectōe vtutis: est tn̄ ꝓfecta ꝓfectione q̄ sufficit ad rōnem fidei.

§. II. Rationes ꝑsuasiue

Quattuꝭ ad fidē ad credēdū nos inducunt

efficaciter inductiue ad credendum quattuoꝛ possunt assignari q̄uis nulla earū sit demonstratiua cogens intellectum ad assentiendū his que sunt fidei.

¶ Prima est opatio miraculoꝝ.

¶ Secūda est multiplicatio testimonioꝝ.

¶ Tertia est toleratio tormentoꝝ.

¶ Quarta est ꝓpositio materie credendoꝝ.

Quantum ad ꝓmū dicit ꝑs. xcij. Dia opa eius. s. dei in fide. Opera dei ꝓ excellentiā maxime dicuntur opera miraculosa: qꝛ solus deꝰ ibi opat: cuꝫ sit supra facultatē nature. Vn̄ ꝑs Jo. xiiij. Ꝑ in me manēs ipe facit opa. s. miraculosa q̄. solus deꝰ ibi opat. q. ꝺ. hoc non est opꝰ mere hūanitatis quā videtis. s. dmitatis q̄ est vna cū ꝑre. Dia aūt ista opa miraculosa sunt facta in fide. i. ꝓ fidem ꝛ ad fidē introducēdam vel ꝓfirmandā. Vn̄ suscitato Lazaro ꝺr Jo. xi. Ꝺ multi ex his q̄ viderant crediderūt in eū. Jo. iij. Nisi signa ꝛ ꝓdigia videritis nō creditis inquit ipe. ꝛ facto miraculo in nuptijs aq̄ in vinū ꝙuersa crediderūt in eū discipuli eius. ꝺr Jo. ij. i. ꝓfirmat sunt magis in fide cui⁹ iam crediderāt. Et certe ꝺm. b. Tho. ij. ij. cū ea que sunt fidei sint supra rōnem naturalem melius ꝛ aptiꝰ ꝓbari nō pōt q̄ per opationes supnaturales cuiusmodi sunt opa miraculoꝝ. Si q̄s eīm nunc ꝓdicaret aliq̄ḋ futurū ꝑ cōem cursuꝫ naturalem: ꝛ ad ꝓbandū veritatē huius pura ꝛ retrograda ꝓtionē solis die crastina fiendā mortuū veraciter suscitare nōne miraculū istud sufficienter deberet mouere ad credendū firmiter illꝺ futurū. Quis nec ꝛ intellectu cer

De miraculis q̄ re facta ꝛ qñ inchoaꝫ ꝛ qñ finiuntur.

nak. vtiq;. Sunt aūt ipa miracula in ꝓpiana religiōe fidē ꝓtestantia innumerabiliter ꝛ variabiliter ꝛ veraciter opata A ꝓncipio mūdi inchoat sunt miracula. Nam Gen. iiij. ꝺ. ꝺm illam lram q̄ inflammauit deus sup Abel ꝛ munera eius: videlz ignē de celo mittendo ad cōburendū sacrificium eius ex fide xpi celebratū. Sub noe ꝺm ꝓpe arce mīa miracula fuerūt celebrata. Abraā q̄s qui credidit deo ꝓ mittēti q̄ in semine suo oēs gētes bñdicerent: qđ est xpm miraculis claruit in gnatione ysaac. Gen. xxiij. Et sanatione regis egypti ꝛ geraris. Multa ꝛ magna ꝓdigia fecit deus ꝓ Moyse in egypto, in deserto coꝝā oi pplo iudeoꝝ vt ꝑ in Exo. ꝛ Numeri plurib⁹ cap. Tꝑpore vo Judicū Josue Gedeonis Sansonis ꝛ alioꝝ multa mira facta ꝓ fidem refert apl's ad Heb. xi. Sub regib⁹ signa plurima facta oñdunt in lib. Re. ꝛ Paral. ꝓ Dauid ꝛ Ezechia Helia ꝛ Heliseum: ꝛ alios. Post trāsmigratōem babylonis in cuius captiuitate detent⁹ ppl's ille hebreoꝝ nunq̄ fidelis nec miraculis caruit. vt ꝑ in lib. Danielis ꝺ socijs eius in fornace missis. Victorie machabeoꝝ satis miraculose videntur. Saluatoꝛis aūt nr̄i ꝺñi ihesu xpi miracula vita q̄ narrant euāgeliste sunt pelagus imensum. vt dicit Ebry. Quib⁹ ꝺt attestatur Josephꝰ historiographꝰ iudeus. ꝛ Sibylla pagana. hec ꝓnūciās: vt refert Lactan. Postq̄ aūt ille ppl's verā fidem dimisit: nunq̄ penes ipm ampliꝰ sunt visa vel audita miracla. Sed trāslata sunt cū fide ad ecclesiaꝫ ex gentib⁹ ꝛ indeis ꝙuersis collectā. vt ꝑ in actibus apl̄oꝝ de ꝓtro. ad cui⁹ vmbrā sanabant infirmi et alijs apl's ꝛ successoꝛib⁹ eoꝝ. Et Aug. in. xxi. de ci. dei. de multis narrat ꝙ sue ꝓpie facti. Exinde Bze. in dialogo suo Mincētius in speculo suo hystoriali. Facta sunt aūt miracula nō solū innumerabiliter sed variabiliꝛ ꝛ in oi genere rerū. In coꝛporibus celestib⁹: vt in statōne solis in celo sub Josue. In ꝓrogradatiōe sub Ezechia. Obscuratiōe naturali in passione xpi. In elemētis: igne nō cōburēte tres pueros in fornace. In aere quoad pluuias: grādine: fulgura: coruscatiōes: ꝛ hmōi. sub Samuele Moyse ꝛ Helia. In aq̄ diuisa maris rubri ꝛ iordanis. In terra q̄ aperta ē ꝛ deglutiuit Dathan ꝛc. In brutis: in platicis: in alijs inanimatis. In possessis a demonio liberatis. In oi genere infirmitatuꝫ sanatis. In mortuis suscitatis. Vn̄ ꝓpus Mar. vlti. In noie meo dem⁹ nia ejcient ꝛc. Non aūt ficte ꝛ fallaciter vl' vtute naturali sunt facta illa miracula fidei. sicut Jannes ꝛ Mābres magi pharaonis ꝙtertētes virgas eoꝝ in serpētes: ꝛ ecōuerso arte magica ꝓture diaboli. sicut facient antichristus. Unde ꝺicit tas. ꝙ eꝰ aduentus erit in oibus signis ꝛ ꝓdigijs mendacib⁹: qꝛ nō realiter facient sed tantū apparenter. Quedā aūt miracula in xpiana religione fuerūt verissime ꝛ realiter facta: qꝛ vtute dei: nō diaboli. Cui ois creatura subiacet ad nutū. Naz etsi operare demonū possint fieri q̄dam transmutatiōes in suete: nō illa q̄ sunt supra naturā: vt illuminatio ceci: resuscitatio mortui: ꝛ hmōi. Que omia sanctꝰ noster fecerit diuersis tpib⁹ ꝛ ꝓnib⁹ mūdi. Si q̄s aūt negare velit miracula facta in ecclesia. tūc vt dicit Augu. in lib. de ciui. dei. Hoc erit maius oibus miraculis q̄ pene totus mūdus cōuersus sit ad fidem istam: ꝛ ad assentiēdum his q̄bus ratiō non ꝓtingit sine operatiōe miraculoꝝ. Nam certū est ex hystoriis varijs patres fidelium fuisse infideles ꝛ idolatras romanos ꝛ alios. Nunc sunt fideles. Vn̄ ex ista conuersio. Nunq̄d ex eo: qꝛ Petrus piscatoꝛ indoctus et pauper potēna armoꝝ cōgeries eos aut thesauris coliaꝫ attraxerit: qꝛ aurū ꝛ argentū non habuit. Aut indoctꝰ humane sapiētie verbis: qui nunq̄ ciceronē vidit. Non. Sꝫ qꝛ ꝓdigijs miris effulsit: q̄bus doctrinā confirmauit cum sanctimonia vite. Vn̄ ber. pōt ꝺ vnū ex eis⁹ maxie mirabilibus facti in deo: scz ꝓiūctio fidei cū rōne humano

Miracula apd infideles nō fiūt Ratio.

§. III. Secundū quod ostē=

De scdo ductio ad credēdū. i

dit veritatē fidei est multiplicatio testimonioꝝ. Unde dici poteſt illud Exo. xxxij. Testimonia mandati est de mysterijs fidei: credibilia facta sunt nimis. Attestatur eīm his q̄ sūt fidei natura oīs intellectua: diuina: angelica: ꝛ hūana. Nam ꝺr. i. Jo. v. Tres sūt q̄ testimoniū dāt i celo. s. de facto fidei ꝑ ꝺbū: ꝛ ss. Ꝑ testioniū reddidit dicēs de xpo. Hic est

Universidad de Deusto
Biblioteca

filius meus dilectus. Matth. iij. In baptismo, et iterū in trāsfiguratiōe. Matth. xvij. Ipse reddidit testimoniū de patre dicēs. Ego et pater unū sum⁹. Et iterū Jo. x. opa q̄ ego facio testimoniū phibēt de me. opa miracloz demōstrabāt veritatē dictoz suoz. Cū em̄ solus de⁹ opet supra virtutē nature. et deus nō sit auctor vl'firmator: mēdacij nō potuisset illa miracla facere nisi veritatē dixisset & de⁹ ipm humiliasset ad nihilum deducēdo nomen eius: sicut accidit nabuchodonosoz et holoferni herodi et cosdroe sacientib⁹ deos. Sz xps etsi ad horā ob nostrā redēptionē passus est et multū vilificatus. tm̄ volūtarie. Et exinde dedit illi nom⁹ qđ ē sup oē nomē: vt in noie iesu oē genu flectatur. Phil. ij. Et sic p deo adorat est. Spūssanctus phibuit testimoniū p oza aplōz. Unde et dixit xps. Jo. xvj. L... venerit spūs veritatis ille testimoniū phibebit de me. p pdicationē. s. vestrā et miraculoz opationē. Natura angelica testimoniū reddidit mysterio trinitat⁹ dū apparuerunt tres viri. i. angeli abrae. Tres vidit et vnū adorauit Ben. xviij. Jtē Esa. vj. Cū vidit Esaias dñz sedentē sup soliū excelsum et audiuit seraphin clamātia ter sctūs sanctus sctūs. et postea dicētia singlariter dñs deus sabaoth Jtem mysteriū incarnatiōis gabriel archāgelus maxime nunciauit resurrectiōis q̄ mulieribus et ascēsionis et adventus ad iudiciuz discipl'is angeli nūciauerūt. Matth. vlti. et Act. j. Angeli q̄ mali seu demōes testificati sunt đ xpo: clamātes cū ejicerent⁹ ab obsessis. Quid nobis et tibi iesu fili dei etc. Lu. iij. et als etiā. Natura humana reddidit testimoniū mysteriis fidei p oē genus hoīm iudeoz: paganoz: et xpianoz fideliū et infideliū. Et libris quidem iudeoz... veteris testamēti multū pbabiliter et efficaciter etsi nō dem⁹ stratiue habeāt testimonia de trinitate et incarnatione xpi. In ps. Unxit te deus deus tuus oleo letitie pre cōsortibus tuis. id est. O deus fili. deus tuus. s. pater unxit oleo. i. gratia spūssancti te in⁹ tuz hoiez. Et in alijs pluribus locis noiant ipe psone. Pater. s. in ps. lxxxviij. Ipse invocabit me. Pater meus es tu etc. Et fili⁹ ps. ij. Dns dixit ad me filius me⁹ es tu etc. Spūssanctus. ps. l. Spūm sanctū tuū ne auferas a me. De mysterio incarnationis pleni sunt psalmi pmaxime pphetia Dañ. de. lxx. hebdomadib⁹. s. noz vbi exprimit xps determinate future tunc incarnatōis: q⁹ a tpe quo data fuit licētia a Cyro rege reedificandi hierlm vsq̄ ad passionē xpi fluxerūt cccc. nonaginta anni q̄ sūt. lxx. hebdomade annoz. Ibi in pphia tangit de incarnatiōe: passione: et destructiōe hierusalez p romanos vt exponunt magri in hystoria scholastica et plenius Nico. de lyra sup Dañ. reprobando falsas expositiones iudeoz quas ibi faciūt. Josephus q̄ hystoriographus iudeoz qui fuit tpe xpi: sed pseuerans in iudaismo tale testimoniū de xpo perhibet. Fuit illis tpibus sapiens vir. si tm̄ eū noiare virum phas est. Erat em̄ mirabilium opez effector et doctor eoz qui libēter ea q̄ futura sunt audiunt. Et multos ex gētibus adiūxit sibi xps. Il' crat qui et post christū hys q̄ eū dilexerūt apparuit iterū bm q̄ p... dete hmōi et alia de illo pdixerāt. Sz vsq̄ in hodiernum diē xpianoz q̄ ab eodē dicti sunt et nomē pseverat et genus. Decēte q̄ tpe Despasiani in bello iudaico captus fuit. Idem ex doctrina gētiliū habeāt de fide restitutionum. et vt dimittamus illud Virgilij in bucol. qđ Aug. in ducit. Hiero. illudit: q. s. ad aliuz sensum dicta sunt. Jam redit et virgo redeunt saturnia regna. Jam noua progenies celo n... titur alto. Et illud Virgilij. Ene. pmo Nate mee vires mea magna potētia solus. Illud. Talia pre stabat memorans fixusq̄ manebat. Sibylla erithrea gentilis mirabile testimoniū et multiplex reddidit de passione xpi: vt refert Lactātius in libro institutionuz. videlicet

Jn manus impias infidelium venier. Dabunt autem deo alapas manib⁹ incestis et impuris ore expuēt venenatos spuros. dabit autē ad verbera simpliciter sctm̄ dorsum. Jtem colaphos accipiēs tacebit ne quis cognoscat qđ verbū vl'vñ venit. Et corona spinea coronabit. Jtē in esca fel et in siti acetū dedere inhumanitat⁹ hanc mensam Jtez tēplū velū scindet: et medio die nox erit tenebrosa nimis in trib⁹ horis. Jtē de morte et resurrectiōe ei⁹. Mox te morietur tribus diebus somno suscepto. et tūc ab inferis egressus ad lucē veniet pmus. Jtē sibylla de miraculis eius sic ait. Qia vbo agens: oēm infirmitatē curās: mortuorum et resurrectio erit: et claudoz cursus velocissim⁹ et surdi audiēt: et ceci videbūt: loquent nō loquētes. Jtē eadē die de quinq̄ panib⁹ et piscib⁹ marinis hoīm multa in heremo quinq̄ satiauit. Et q̄ supfuerūt frusta tollēs. xij. cophinos impleuit. vētos cōpescet. sternet insanū mare sub pedibus calcatū. Jtē de trinitate. Sibylla oim mterriozem creatorēq̄ dulcez spm̄ oibus apposuit et pncipem deoz oim fecit. Et rursus in fine. Alm⁹ dedit de⁹ fidelibus viris honorare. videlz filiū incarnatu. Sibylla etiam tiburtina cui⁹ simulachruz tenebat librū vbi scriptum erat. Nascet xps in bethleem et ānunciabit in Nazareth regē terre tauro pacifico fundatore. O felix illa mater cuius vbera illū lactabūt. Sibylla erithrea: vt refert Aug. xviij. de ciui. dei. Judicij signū tellus sudore madescet. E celo rex aduenit p secula futurus. s. in carne veniēs vt iudicet orbem. Et nota qđ ait Augu. di. xxxvij. Si qđ veri sibylla de deo aut ozpheus ceteriq̄ gentium vates aut pbi pdixerunt. valet q̄ppe ad paganoz vanitatē reuincendā: nō ad illoz auctoritatē cōplectendā. Ex doctrinis xpianoz ex oi genere lingua et natiōe. hebreis grecis et latinis fides xpi habet testimonia. ex qbus eius veritas ostendit pbabiliter. Et hoc ex eoz sapiētie pfunditate: vite pbitate et numerositate. In multis cōclusionib⁹: in diuersis facultatibus credit cōiter ab oibus: q: sic dictum est a sapientibus.

Doctores aūt fidei eccle fuerunt sapiētiozes hoies mūdi in oi facultate: qui oēs errores pfutauerūt et a nullo ipti⁹ uicti sūt. Quis altior Dionysio ariopagita. Quis in sermonib⁹ Leone papa rutulātior. aut Hieronymo eloquētior in suis epl'is doct⁹ in lingua Hebraya et latina doctor et veritatis interpt... Quis Augustino aphzicano fundatior et acutior. vl' Cypriano: elegantior. aut Hilario gallicano pfundior. Ambrosio italico quis pegrinior in dictis quis suauior et moralior magno Gregorio romāo. Et adiuncto Nazazen Omittēdo ex breuitate alios grecos: vt Athanasiū Alexandrinū. Basiliū Capadocē. Chrysostomū Constātinopolitanum. Cirillū. Didimum Eusebiū cesariēsem. Origenē et si in aliqbus errauit. Domascenū q̄ uis in mat... pcessionis sp⁹ sancti cū grecis senserit. ante tm̄ determinationē eccle circa hoc. Un forte potuit excusari. nec ignari fuerūt Jsidorus hespalensis. Et Anglicus venerabilis Beda cum Anselmo eximio in filiūtudinibus. Deuotus Bernardus burgūdus. Prosper aquitanicus. Orosius. Cassiodorus. Remigius. Lactantiuz lacteo stilo scribēte dimitto: q: male sensit cū multa nisti⁹ de fine scī: vt p⁹ in vl. li. isti. Venia ad moderos q̄ tribus in deuis cū grata facūdia celsa clara et firma sonia. vt brūs Tho. Regnicoli. Scoti. Venerant oēs pbi Albertū magnū theutonicū in sciētijs secularibus. Lacco đ alijs: vt Bonauētura. Richardo Johāne scoto. Nicolao de lyra et Hebreo. Alexādro de hales minorib⁹. Petro de tharātasia et illo de palude. Deruco. Hugone cardinali. Roberto ordinis pdicatoz. Egidio. Augustino de ancona. et alijs quoz noia scripta sunt in libro vite: quoz eoz attestant scie eoz. Ex hebreis doctor ille mirabilis et ascēsor celi. Paulus vas electōis. Petrus Andreas. Johannes. Et si ante pēthecostē piscator indoctus postmoduz illa vox fuit⁹. In pncipio erat verbū etc. qđ doctor Paulo nesciuit. Demosthenes eloquēs ignauit nisi q̄ deus reuelauit illis p spm̄ suum. O q̄ fatuū est nō credere q̄ tales et tāti crediderūt... imo q̄ deus illis manifestauit gustando q̄ dixerūt. Sicut em̄ fatuus est et puer q̄ in carcere obscurissimo natus et nutritus, matre sibi referēte de sole

Qđ etiaz dicta gētilium valent ad cōfirmationem fidei et qūo,

luna et stellis: et luce eoz q̄ sunt et apparēt extra carcerē ia ab ea visis nollet credere ex eo q̄ ipse nil vidit nisi tenebras: ita vt dicit Gregorius in. xiij. dialogoz sunt hoies fatui qui nō credunt sapiētibus diuina pdicātibus q̄ ipsi vident credenda et gustarunt. Probitas vite cū fama efficax reddit testimoniū: vt exptia docz. Quis narrare sufficeret sanctitatē doctoz et fidē pdicantium. veritatē modestiam: iusticiā: et charitatē. credit parēribus et vicinis dicentibus talē esse filiuz talis: vbi nulla est certitudo. Et plerūq̄ tales testificantes sunt male viue et mendaces. et tm̄ rōnabiliter hoc creditur: als sequeret magna confusio et nō credit tot innumeris psonis sanctissimis ab oi mendacio liberis testificātibus fidē christianā. Credit infallaliter luteris mercatoz: q: in ipsis nō solent mētiri. Etsi als frequenter et nō erro credendū dictis doctoz: qui semp secuti sunt a mēdacijs. Numerositas testiū innumerabilis ad hoc multū facit. Secte diuersaz pfidiaz fuerūt in qui tusdā ptibus tm̄ et paz durauerūt iter se etiā diuersa sentientes: & fides xpiana p totum orbē diuulgatata est: q: in oēm terrā exiuit sonus eoz etc. Petrus em̄ pus in iudea et antiochia. demū in italia pdicauit. Andreas i achaia. Jacob⁹ maior in hispania. Jobes in grecia. Thomas indiā ad fidē attraxit. Jacob⁹ minor hierosolymis pmittuaz ecclesiā rexit. Matthe⁹ ethiopiā puertit. Philipp⁹ scythiā Bartholome⁹ superiorē indiā. Symō egyptijs. Thade⁹ in pōto: et postea sil'in pfida pdicauerūt. Matthias p iudeam. Paul⁹ a hierlm vsq̄ illiricū euāgelio replenit. Dionysius francia. Marcus alexandria. Aug. cū Greg. anglia Orient... etiā vt india vnum xpm adorāt: vnam seruāt regulā vitatis. Et pseuerat a pncipio mūdi vsq̄ ad finē implicite vl' explicite apud viros fideles eade. Nec doctores in his q̄ sunt fidei discordāt vl' pugnant. Etsi in aliqbus alijs que ad fidem nō ptinent diuersa et pugnaliquādo opinentur: sicut in alijs scientijs.

§. IIII. Tertiuz p quod effi-

De tertio inductino ad credendum,

caciter pbat veritas fidei xpiane ... toleratio tormentoz p̄ professione et pfirmatione ipsius. apls ad Heb. xi. inqt đ sctis. Lapidati sunt: secti sunt: in occisione gladij mortui sūt. Circuierūt i melotis et pellib⁹ caprinis egētes: angustiati afflicti: qbus dign⁹ nō erat mundus. et hi oēs testionio fidei pbatī inuēti sunt. Istud est efficacissimū testimoniū exponere vitā suā ad pfirmationē deoz suoz. Nā vt dicit Job. j. Pelle p pelle et cūcta q̄ hz hō dabit p aia sua. Si ta pseruāda. Et hāc ipi dederunt fidei attestatione. Un martyr interpt⁹ test⁹. Circa qđ etiā sunt tria psideranda. s. Multitudo et varietas passionū. Leta sufferētia eoz. Et diutina p̄ssio aduersoz. Tot sūt martyres effecti p fide xpi (vt dicit Hiero. in qdā epla) q̄ nō est dies p totū annū. exceptis kal'. ianuarij in q̄ nō posset nūerus ascribi q̄nq̄ milliū martyz. cum tm̄ Hiero. fuerit circa annos dñi cccc. nūc sum⁹ in millesimo q̄dringentesimo q̄nquagesimoq̄nto. Nullū aūt gen⁹ tormētoz vt arbitror remānt in tactum. Petr⁹ deoz⁹ crucifix⁹. Andreas in cruce erect⁹ Bartholome⁹ excoriat⁹. Jacob⁹ minor pcipitat⁹ et fullonis partica excerebrat⁹. Jobes in doliū olei feruētis imissus Stephanus lapidat⁹. Clemēs in mari submersus. Laurentius exustus. Blasius pectinibus cardat⁹ ferreis. Sebastian⁹ sagittis pfossus. Ignatius a leone pfoc⁹. Paulus cū pluribus decapitat⁹. Petrus martyr gladio p latus trāsfixus. Felicitatis filij files machabeis septē passi sunt mēbris sciciis in sartaginē missis. Et plēs martyria ipa vicerunt supnaturalr vt eis nō nocerēt. Quis nō obstupescat ad lectā pstātiā martyz. Agatha vg gloriāter ibat ad carcerē qsi ad epulas inuitata et in penis aiebat. Et ita delector in his: sicut q̄ audit bonū nunciū vl' videt amicū diu desideratū. Exclamat⁹ et tibunus sup pumas nudis plātis incedēs. Videt mihi sup roseos flores ambulare i noie dñi nostri iesu xpi. Quis nō admiret Vincentiuz in tormētis tyranno insultantē Datiano qui rogū quasi tribunal vltro pscendit et laniat⁹ visceribus patebat⁹ dicebat Infelix has epulas semp optaui et vos⁹ oibus exqsiui etc. Eufemia vgo ꝺ iudicē querebat⁹ tāp̄ iniurias passa q̄ ipsa nobilissima in chalcedonia ciuitate postponeret in tormētis: vl' sibi parceret plus alijs. In passiōe Mauritij et socioz eius pia legit pretio fuisse iter eos affectās q̄libet ad mortē alios grebat antecedere. Decenrime et pulcherrime vgines q̄ qōcunq̄ aspez solet horrere. imperrite sterūt añ regem et pfides eos confundētes et rīdentes tormēta plurima sufferētes. Un tāta letitia in corde. tāta audacia in ore et voce. tāta fortitudo i opere: nisi q: ... re videbāt reuelāte deo imnēse glē pmia eis pparata q̄ fides fatet. Non vna vice tm̄ die mēse vl' anno talia sufferebāt: & toto tpe vite sue ad ea pati erāt. Nōne diutinū martyriū est. cū carne pugnare: et đ carne semp p virginitatē triūphare: ei⁹ desideria cōp: imēdo: q̄ multi fecerūt et faciūt ad đi honorē fideliter. Jeiunare: orare sensus coercere: pscutiones pati pauptatē: infirmitatē: ignominiā: exilia: depdationē: et in nullo deficere nec odio vinci: & p malo bonū reddere magna vtus et martyriū ē. qđ boni xpiani faciut qđ totū est ad cōfirmationē fidei. Doctrina xpiana đ docz mortificare semet⁹: coercere irascibilē: domare concupiscibilē: regulare voluntatē: captiuare intelligentiā: paratus quotidie eē ad mortē p xpo. Et iter hmōi aspera q̄to magis fiebat pscutio fidei. tāto magis creuit numer⁹ xpianoruz. Si machometus saracenos et alios inkos ppos ad sui pfidiā legē attraxit. nō mirū vt dicit. b. Tho. ꝺ genti li. i. ca. vi. les: q: lex illa tota carnalis et fm sensualitatē est quā sunt et li. iij. ca. ppli. pclines sequi. Sz lex xpi et doctrina fidei tota spūalis et difficilis seruari. et tm̄ magis diuulgata et sparsa est q̄ pfidia saracenoruz. xxvij.

§. V. Quartū quod probat

De quarto inducti uo ad credendum,

veritatē fidei xpiane est materia q̄ pponit credendoz. facetur em̄ de deo et dignioza et pbabiliora et altioza q̄ q̄cunq̄ secte vl' pfidie. Un Amb. Etsi alijs apl'is impat vt laxent retia sua. soli tm̄ Petro ꝺ: Lu. v. Duc in altū. i. pfundum disputationū. Quid em̄ tam altū q̄ altitudine diuitiaruz et dei filiū scire: et pmissionē et incarnationis assumere quā fidei mēs nequeat humana plene rōnis inuestigatiōe cōprehēdere. fidei tm̄ plenitudo cōplectit. xxiij q. j. nō tm̄ oat. Alie nanq̄ secte de deo male sentiūt. vl' de dei potētia. dū nō credūt ipm suscitare posse mortua corpora nostra: vl' suscipe carnē seu naturā nostrā vt pagani sentit. Tria fides nra p mit vel

Nos aūt dicim⁹: q: nō erit impossibile apud deū oē vbum. Lu. j. Vel male sentiūt de dei sapiētia et pulchritudine. dū non credūt curā habere pcipue de humanis: vt epycuri. Nos vo credimus qm̄ ipsi est cura de oibus. et pmaxime vt dr j. Pe. v. Ipsi est cura de nobis. Vl' male sentiūt quidaz de bonitate dei: dum nō credūt pcere reuersis ad penitētiaz et punire pctōres. Nos aūt firmiter tenemus: q: quacunq̄ hora peccator cōuersus fuerit et ingemuerit oium iniquitatum eius non recordabor. dicit dns Ezech. xviij. Et ite dicet maledicti in ignē eternuz etc. Matth. xxv. Sentit scđo fides nostra pbabiliora et magis de⁹ creaturas rōnalem. Nam fatet hoiem ad dei imaginē factuz. Gen. j. Et ad sil'itudinē dei monet viuere bm pditionē nostram dicēs ad Ephe. v. Estote imitatores dei. Et ad gloriam simile, pmittit puenire bene viuentē. j. Job. iij. Scimus cum apparuerit sil'es ei erimus. Gens iudeoz et machometi sentiūt de deo et nō pbabilia. Nam gens iudeozum sperat solū affluentiā temporaliuz. Gens machometi solas delicias corporales ex pmissione legis. et multa cōtinet q̄ sunt cōtra oēm rōnem et philosophiā moralem. Nil in doctrina fidei est cōtra philosophiā moralem: sed nec cōtra naturalem: & supnaturalem. Fides etiam xpiana ad maiorē pfectionem adducit q̄tum ad primum q: pdicat ea que incutiunt timorē: vt penas inferni, exci-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tat. ad amorē vt p ꝑmia īmmēsa bñficia redēptōis⁊ alia. Quātū ad ꝓmū qz ꝓcipit tibi in necessitatib⁹ subueni re. Oēs diligere etiā inimicos. Supio:ib⁹ obedire. nullum ledere. ⁊ hmōi. Fareť etiā fides nostra altiora de deo et nobiliora. Ñ nobiles ꝓbi vt Aristoteles ⁊ plato in his q̄ de deo noscabilia sunt fidei nostre testimonium ꝓhibēt vt circa hoc q̄ vna sit cā ꝑma ⁊ eterna. q̄ summe potētie: sa piētie:⁊ bonitatis. Ñ quātū ad ista fides nostra ex intimis philosophie supra est disciplinis ꝑm Boetiū. Sfidei etiā nostre attestať vniuersitas creaturaꝝ. Un⁹ em̄ mūd⁹ ofiditymū deū. Magnitudo potētiā. pulchritudo sapien tiā. bonitas utilitas bonitatē. Primū attribuit ꝑri: scōz filio. tertiū spūlsctō. Perpetuitas creaturaꝝ attestať dei eternitati. Dis em̄ cā potior est suo effectu. Nulla em̄ se cu ꝓfidia habuit veros ꝓpheras in omni gñe rez per visiones sensibiles vel imaginarias. vel intelligibiles. nisi fides ꝓpiana. Habuerūt aliq̄n infideles ꝓhitonissas ⁊ di uinos. certe diabolica illa erant. ⁊ que frequēter in me datio inueniebant. sz fides xp̄iana habuit sp veros ꝓphe tas. Et in veteri testō apō iudeos. in q̄b⁹ erat vera fides de xpō ꝓdicētes oia xp̄i mysteria. q̄ postea impleta sunt. vt ptz in ps. Esa. Diere. Ezechiele. Daniele. ⁊ alijs. sz in nouo testō diuersis tpib⁹ fuerūt. p phetē multi. aūt in pplo deoꝝ apli⁹ post ꝓfidiā suā. Et sibi dici ꝑt illō ps. cxv. Mirabilia testimonia tua. ideo. ⁊ multis alijs ⁊c.

§. VI. De effectibus fidei

seu vtilitate q̄ ē multiplex. vt merito possz illō dici. Sfides tua te saluū fecit. Matth. ix. ⁊ Luc. xvii. in alijs locis. Salus em̄ remouēdo mala: adducēdo bona: ꝓducendo ad ꝑmia. Prio em̄ de mūdo tribꝰ phat. Scōo in diaboli tē ptatione supat. Tertio detrimēta euitat. Quarto purifi catione aduocat. Quinto timorositatē causat. Sexto cō ditione dignificat. Septimo exaudiri facit orōnes. Octa uo. ꝓcurari facit miraculoꝝ actōes. Nono ꝓducit ad sup nas retributōes. Qua ad ꝑmū dz. i. Job. v. Hec ē victoria q̄ vincit mūdū fides nra. i. vincere facit q̄ sūt in mū do. scupiscētia carnis. i. delitias. ꝓcupiscētia oculoꝝ. i. diuitias. ⁊ supbia vite dū videt dīz suū credēdo crucifixū pauperē ⁊ humilē. Magna ei gl'ia est seq̄ gē facto rem suū. aug. Via terrena cōtempsit hō xp̄s vt ꝓtenne da esse mōstraret. Mūdus ꝑm aug. in hmōe dupliciter aclē ō milites xp̄i ꝓducit. dem'cet ꝓspis. terret aduersis. Sz p fidē nec extollit ꝓspis. ꝓsiderando oia habere a deo et amittere posse. ꝓcipue p elationē. vt ptz in saule. Dauid. Ezechie. ⁊ alijs. Nec deijcit aduersis intelligēdo a deo p cedere. errare nō pōt. ⁊ oia sibi ad ꝓfectū cedere. Mū dus vt dz Jo. i. eū nō cognouit. Et rō est: q̄ iudicat de re bus ꝑm sensuz humanū ⁊ rōnē naturalē. Et figurať per cyniphes quoꝝ plaga nō legiť curata. Exod. viij. Cyni phes em̄ de puluere terre educti argumēta fūt pboꝝ. de subtilitz terreno sensu. ꝓdeūtia. q̄ oculū fidei ledūt. Ē vt dicit Origē. cozp⁹ cui insederit acerbissimo stimulo te nebꝝ. et quē volantē ꝓsidere nō valz sentiat stimulan tez. Hoc aial arti dyalectice cōparať q̄ minutis⁊ subtilib⁹ verboꝝ stimulis aias terret. ⁊ calliditate cauta circūuenit vt decepti⁹ nō videat vn⁹ occipiať. Hec plaga nō curatur. Idola em̄ pboꝝ remāserūt cū ydola gētiū destructa fue runt. vt ait q̄dā. Sz fides vicit. Ñ legiť in hīstoria eccle siastica. q̄ in quodā ꝓlio q̄dā accutissim⁹ pbs infidelis a pitissimis rationib⁹ nris cū q̄b⁹ disputabat q̄inci nō poterat. Tādē a quodā simplici ⁊ sctō viro cū q̄ disputa uit dicēdo solū illi symbolū fidei. ⁊ interrogādo si ille cre deret assensit oib⁹. ⁊ quersus est. Sic ergo saluat fides a pompis seculi. ⁊ sapientia mūdana ad erfis. Secūdo per fidē temptatiōes diaboli vincūtur. Epb. vi. In oib⁹ sumētes scutum fidei in quo possint omnia tela inimici ignea extinguere. Hoc scutū habet tres angulos scz ꝓmia eterna que consequitur, vincens supplicia ꝓpetua q̄ meretur si vincit. Exēpla sctoꝝ q̄ vicerūt ⁊ quō. Et apō calip. ij. ⁊ iij. ponit septē modis q̄ vicerit ad infinuandū victoriā septē vitioꝝ. de q̄b⁹ diabolus temptat. Si habue ritis fidem ait xp̄us Matthei. xvij. vt granum sinapis dicetis huic monti tranſi ⁊ transibit. Mons est diabolus superbia elatus. quem quis facit transire a se ⁊ ab alijs in temptationib⁹ vt nō succūbat per fidē veram: quando. s. est vt g. num sinapis videlicet parua humilitate. tenaz stabilitate. calida charitate. Sed Lucas dicit loco mont Si diceretis arb huic moro eradicare ⁊ trāsplantare fiet. Morus vt exponit Amb. significat diabolum. quia sicut moꝝ nascūtur albe. ⁊ ex caloze nigrescūt. ita diabol⁹ creatus est innocēs. sz caloze ambitiōis effect⁹ est niger. ⁊ vitiosus. Petrus etiā in cano. i. adu ersarius vester dia bolus tāq̄ leo rugiēs. ⁊c. cui resistite fortes in fide. Ter tio p fidē cuadit q̄s multa mala vt ūnructuositatē spūalē Ad Heb. xi. Sine fide impossibile est deo placere. q̄ autez nō placet deo nō pōt mereri q̄ aliq̄d opus suū etiā de ge nere bonoꝝ. Quinimo vt dz ad Ro. xiiij. Omne q̄d non est ex fide pctm̄ est. id est ꝑm glo. aug. Omnis actio infi deliū peccatū est. q̄d th ꝑm beatū Thomā. ij. ij. nō est in telligendū simplr de oi actiōe. Quia in his q̄ faciūt infi deles ex instinctu nature vel de genere bonorum. vt ele mosynā dare ꝑm dictamē rōnis. vel dādo indigentib⁹ ex compassiōe nō peccāt sed de illis opib⁹ q̄ ꝓcedūt ex infi delitate sua. puta ꝑ seruādis mādatis sue legis vel ieiuni do tpibus ⁊ modis ꝑut n..dat lex machometi. Seruan do sabbatū vt faciūt iudei ⁊ alia festa eoꝝ ⁊ cerimonias ⁊ tūc peccāt mortaliter. Vel intelligiť Dis vita ꝓpter ne gatiue. i. sine merito. Per fidē etiā est capax q̄s sacramē torū eccl'ie p q̄ euitatur multa mala spūalia ⁊ tpalia. Per fidē etiā informē est capax suffragioꝝ ecclie. Etsi nō eo mō sicut his fidē viuā tñ aliq̄ mō. Nō em̄ diabol⁹ pōt ita nocere fidelib⁹ etiā malis q̄ sunt intra ecclesiam numero ti tum sicut infidelibus ⁊ excōicatis. Per fidem etiam eni tantur multa mala tem pozalia ⁊ spūalia. Per fidē abrā exiuit de vr. i. igne ch'aldeoꝝ illesus. Cū em̄ nōvellet ignē adorare que chaldei deū dicebāt vt expirent vir tute dei sui miserūt eū in ignē. sz nō recepit lesionē. Aram vero germanus eius ⁊ pater sare ⁊ loth illuc missus q̄ defecit in fide cōbust⁹ est. Ad Heb. xi. Sancti p fidē extinxerunt impetū ignis. vt Ananias cū socijs in fornace. Et vin cuntur bella ex merito fidei ⁊ christiane religionis gratia exemplēs bellorum actuū ꝑsperitas euenit. Greg. xiij. q. iij. Si nō. Ad Hebr. xi. Hē vicerunt regna. vt ptz in Jo sue ⁊ in Karolo magno. Quarto q̄ ad oīa q̄ ꝓcedunt purificationē facit act. xv. Fide purificās corda eoꝝ. Et Magdalene post remissionē pctoꝝ sibi a xp̄o nūciatum dictum fuit. Fides tua te saluā fecit. Lu. vij. s. purgatio nem faciēs peccatoꝝ. Hunc aūt effectū quō fides ꝓducat būs Tho. ij. ij. q. v. sic declarat. Impuritas vnius cuiusq̄ rei in hoc consistit q̄ rebus vilioribus immiscetur. Nō enim dicitur gētus impurū ex hoc q̄ auro immiscetur per q̄d melius redditur. sed ex ꝑmixtiōe stanni vel plum bi. Manifestū est aūt q̄ creatura rōnalis est dignior om nibus reb⁹ corpalib⁹ ⁊ tpalib⁹. Et ideo impura reddit ex hoc q̄ tpalib⁹ se subiicit. p amorē. ⁊ p hoc inficit pecca to a qua impuritate purificatur p cōtrariū motū. dū. s. trā dit in q̄d est supra se scz in deum. in q̄ q̄dez motu ꝑncipiū est fides. Accedentē em̄ ad deū oportet credere q̄ est ad Hebr. xi. Et ideo ꝑmū purificatōis ꝓncipiū cordis ē fides q̄ si ꝓficiať p charitatē formatā ꝓfectā purificatōes facit. Informis aūt excludit ipuritatē erroris. Quinto fides causat timo. Ñ dicit Jaco. ij. demōes credūt et ꝓtremiscūt. q̄ hoc declarat būs Tho. ij. ij. q. vij. Timor est q̄dā motus appetitus sensitive vrutis. Summaūt appetitiuorū motuū ꝓncipiū est motus voluntalis appzehensiuz. vñ ops q̄ timoris ⁊ omnium appetitiuorum motuū sit ꝓncipius aliqua appzehēsio, Per fidē aūt fit in nobis quedā appze

Fidei effectus sunt ii

Primꝰ fi deieffectꝰ

hensio de q̄busdam malis penalib⁹. q̄ ꝑm diuinū iudiciuz a deo inferunt. Et p hunc modū fides est cā alicui⁹ timo ris quo q̄s timet puniri a deo. q̄ est timor pullis. Est etiaz fides cā timoris filialis q̄ q̄s timet separi a deo. Vel q̄ q̄s refugit deo se cōparare: reuerēdo ipm̄ mḡrtuz p fidē. hāc estimatiōz hēm⁹ de ipoq̄ sit q̄dā inēsuz ⁊ altissimū bonū a q̄ separi est pessimū. ⁊ cui velle eq̄ri est malū: sed ꝑm ti more: scz pullis cā est fides informis ⁊ secūdi filialis cā ē fides formata. q̄ p charitatem facit hoiez deo adherere ⁊ ei subiici. Multa aūt bona sequūtur ex timore. q̄ qui met deū facit bona ⁊c. Sexto fides dignificat ꝓditiōem humanā. Nā facit aiam sponsam dei. iuxta illud Osee. ij. Desponsabo te mihi in fide. vtiq̄ magna dignitas hec est Ut beata Agatha dicebat. Ipsi sum despōsata. cui ange li seruiūt ⁊c. ij. ad Cor. xi. Despōdi vos vni viro ⁊c. Facit aiam filiam dei p adoptiōem. Jo. i. Dedit eis potestatem filios dei fieri his q̄ credūt in noie eius. Ipsa aiam ornat iustitia. q̄ ꝑm pbm est ois virtus. apls ad Ro. iij. Justicia dei p fidem. Et v. c. Justificati ex fide. ⁊ vbi sana fides nō est. non pōt ee iusticia. q̄ iust us ex fide viuit. Aug. xxiiij. q. i. Hec tria ꝓtinentia ad dignitatē ponit. b. Tho. in expo sitione ꝑmi ti. decretaliū. Credidit abrā deoꝝ reputatiue et ad iusticiam. Septimo facit exaudiri orōnes. Jaco. i. Postuler aūt in fide nihil hesitans. Et Mar. xi. Omnia q̄ cunq̄ orantes petitis credite. q̄ accipietis ⁊ fiet vob⁹. Exe plum in Alex. magno malo q̄ ex fide fecit ꝓfugi duos mon tes insimul: vt nō possent capi Israelite inde exire. vt tangit glo. i. ad Cor. xiij. Sup illud si habuero oēm fidem.

Octauo fidei ascribunť miracula. Ps. Omia opa eius sz mirabilosa in fide. Ad Heb. xi. Per fidē obtinuerūt opa leonū ⁊c. acceperunt mulieres de resurrectōe mortuos suos. vt patz de filio iude ⁊ sunamitis. iij. ⁊. iiij. Regū. Et xp̄s Mat. viij. Sicut credidisti fiat tibi. Et Mar. vlt. Si gna aūt eos q̄ crediderit hec sequent⁹ ⁊c. Nono dat vitā Abachuc. ij. Justus me⁹ ex fide viuit. ad Gal. ij. Mō nūc viuo: in fide viuo filij dei: vita. s. gratie: postea vita glorie. Hunc etiā effectū ponit. b. Tho. ꝑmo ti. decre. Jo. vi. Qui credit in eū hēat vitā eternā. quōdo scz fidem viuā. cum gr'a q̄ inducit ad opa bona. ⁊ p ꝑtū di. Beda. Quicūq̄ ab vnitate fidei quōlibet seipos segregant: nec tales pctoꝝ vinculi absoluit: nec tanquam pñ regni celestis igre di. xiiij. Sfides aūt sine opibus mortua est. Jacobi. ij. Sicut aial ꝗto nobilius est viuū. tanto abominabilius cū est mortuū: vt ps in hoie. Jta quāto fides est nobilior ois est vita. tāto vitabilior xp̄iana ex fide mortua. ⁊ digni or maiori pena ꝓpter ingratitudinem. Exēplum in vitaspa. de. b. Macharioꝝ q̄ interrogauit caluariam cada ueris pagani. Si in inferno erāt alij inferiores ⁊c.

Diuisio fidei ꝑm b. Thomaz.

Argumētū dz quadruplicꝫ ꝙ accipiť

(De habitu fidei ⁊ ꝑt Caplm. II.

De habitu fidei. Et ꝑt

mo de diffinitiōe fidei ⁊ eius declaratōe. Apls ad Heb. xi. sic diffinit fidē: q̄ dignissimū ꝓfectissi

Quid sit fides

ma ē. Sfides ē substantia sperandaꝝ rez argumētū non apparentiū. In q̄ diffinitōe apls tria tangit. s. fidei obiectū vel intuitū ob iecti: vel ꝑmū initiū: attingendi modū. Primo tangit ob iectum fidei cū dicit ꝙ sperandarū rerū. Nam obiectū fidei est ꝑma veritas vt nō visa: q̄d pertinet ad rōnem rei spera te. ꝑm illud ad Ro. viij. Quod nō videm⁹ speramus. De ritatem aūt videre est ipam hēre. Non autē sperat aliq̄s q̄d iam hz: sed spes est de eo q̄d nondū habetur. Secū do tangit obiecti vel ꝑmū initiū cū dicit. fides est substan tia. Sicut ꝑmū em̄ in quolibet genere cōtinens in se alia virtute dz esse substātia illoꝝ. sic fides iam ꝑma inchoa tio rerū sperandarū in nobis est ꝑ assensum fidei: q̄ ma luter cōtinet in se omēs res sperādas. Tertio tangit mo dum attingēdi obiectū cū dicit. argumentū nō apparentiū. Et dz hic argumētū vel firma inhesio intellectus p fidē ad veritatem nō apparentē: vel cōiunctio intellect⁹ cum eo q̄ intel lectus credentis ex auctoritate diuina cōsuetū ad assenti endū his q̄ non videnť: vel certitudo eo q̄ finis dubitatō nem tollat. Nā vbi est dubitatio nō pōt esse fides. Vel po test sic diuidi diffinitio huius. Sfides tria hz. Aspicit: effi cit: ⁊ reficit. Primo q̄dem aspicit. s. ꝑmā veritatem nō ha bitam sed sperandā. Unde dz spandaruz rez. Efficit scdo fides. i. cā est factōis res sperādas q̄nq̄ esse in nobis. Ñ dz subā: q̄ sicut substātia est cā sinoꝝ accidentium: ita fides cā est cōsequendi bona sperata. Tertio fides reficit seu al licit. Ñ dz argumentū. i. certitudo assentiendo his q̄ nō appent. ⁊ b est meritus ⁊ laus fidei si certe ⁊ indubitanter credit q̄d nō videtur. Beatus aūt tho. volens verba apo stoli ad formā diffinitionis reducere claram sic dicit. Sfi des est habitus mentis. qua inchoatur vita eterna in no bis. faciens intellectum assentire nō apparentibus. ij. q. viij. Raynerius.

§. I. Pro maiori declaratio

ne supradicte diffinitiōis notanda sunt q̄tuor. Primū q̄ ꝑ ꝓdictam diffinitiōem distinguit fides ab oibus que ꝑti nent ad intellectū. Et ꝑmo ab opione suspitione: ⁊ dubita tione. p hoc q̄ dicit argumētum. Nā per hec tria intelle ctus nō firmiť inhereť alicui. Per dubitatiōem nō magis indit ad vnā ptem q̄ ad alterā. Per opinionem etiā de net fortiť ad vnā ptez. tñ cū formidine de oppōsito. Per suspitiōem leuiter declinat ad vnā ptem. Sz ꝑ fidē firmiť inhereť credētibus sine hesitatiōe. Ex hoc aūt q̄d dicit in diffinitiōne apōtiū: distinguiť fides ab intellectu. q̄ est de ꝑncipijs q̄ se notis: ⁊ scia que est de cōclusionib⁹ per demonstratiōem acq̄sita: ꝑ que aliq̄d intellect⁹ fit appa renter cui⁹ non ē fides. Et p hoc q̄d dz sperandarū rerum substātia: distinguiť a fide cōiter sumpta q̄ est etiā de ꝙnis: vt cū quis firmiter credit parētes suos esse talē ⁊ talē Secūdo: vbi est q̄d dz fides rerū sperandaꝝ substātia po tius q̄ diligēdaru. Et eo q̄ dilectio pōt esse ꝑtium ⁊ ab sentium visoꝝ ⁊ nō visorū. Spes est tamū de absenti bus ⁊ nō visis. de q̄bus etiā est fides: q̄ etsi videať ea que sunt fidei aliquo mō. s. vt credēda. nō tñ oculo corꝑali vel intellectuali demonstratiue. Tertium ꝙsiderandū est q̄ argumentum ex ꝓꝑijs ꝓncipijs rei fit rem apparentē. ⁊ tale argumentū ponit in ista diffinitiōe. Ubi sciendum q̄ argumentū dz q̄druplr. Primo breuis enarra tio subsequetium. Vel breuis collectio materie toti⁹ libri simul sumpte. Et sic sumiť in biblia vbi ꝓlogi librorū dicū tur aliq̄n argumēta. Secūdo argumentum dicit ostensio vel manifestatio. ꝑm illud Jo. iij. Dis qui male agit odit lucez: ⁊ nō venit ad lucē vt nō arguant opa eius. Tertio dz argumentū rō vel syllogisin⁹ rei dubie faciens fidem. ⁊ b modo sumiť in logicis: sz in theologicis eā fides facit ar gumentū seu rōnem. Aliq̄n etiā dicit medius in q̄ stat vir tus syllogismi seu ꝑ q̄d aliq̄d ꝓbat. ⁊ sic sumiť in glo. de cretoꝝ. Quarto dz argumentū certitudo cr q̄ animꝰ mo uetur in aliq̄d. ⁊ sic fides dz argumētū. Quarū est ꝙ aliq̄ hñt certitudinē ex alijs sicut cōclusiones ex ꝓncipijs sic ex articulis: fidei q̄dam sequuntur ex articulis: vt q: deus est iustus reddet vnicuiq̄ ꝑm opa sua q̄dam vero hñt cer titudinem ex semetipsis. Et hec sunt trib⁹ modis. Nam q̄ dam hñt certitudinē rōne euidentie. sicut ꝓncipia q̄ sunt ꝑ se nota: vt de quolibet est affirmatio vel negatio. Secun do q̄dam sunt q̄ hñt certitudinē ex infusione ꝙscie. Et hec est certitudo fidei siue formate siue informis. Cum enim ꝑma veritas fidem inspirat. sic conscium inflāmat: vt sicut aliquis cogiť ipsa euidēna consentire isti veritati oē torum est motus sua ꝓte: ita cogiť assentire his q̄ sunt fidei. Item ꝑ habitū infusum fidei ipsa informatiōe ꝙscie tie artať ⁊ cogiť plenarie ꝑme veritati ꝓpter se. Ñ sicut negare hoc. Dē totū est maius sua ꝓte: est ꝙ suam ꝙsciam Jta negare articulū fidei est ꝙ suam ꝙsciam. Tertio que

Argumētū dz quadruplicꝫ ꝙ accipiť

Fides diꝫtinguiť ab his tribus scilicet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dam ħūt certitudinē sensus seu expientie. q̄ certitudo ē p modū gu.. ⁊ tact⁹. Et talis certitudo est in vtutib⁹ respectu suoꝝ obiectoꝝ. Et i fide formata respectu credibiliuꝫ ꝑme vitatis. rayne. Et nota q̄ nō solū ita dꝫ q̄libz firmiſ credere ea q̄ sunt fidei. extra de sum. trí. ⁊ fi. catho. Nos firmiter credim⁹ ⁊ nullaten⁹ dubitam⁹. Sz etiā credere q̄ extra hmōi fidē i q̄cūq; alia secta saluari nō pōt. Uñ ex̄ d̄ fi. ca. dr̄ in. c. i. Una est fideliū vniuersalis ecclia ex̄ quam null⁹ oino saluaſ. Et in hui⁹ figurā oēs q̄ reperi sunt extra arcā noe periерūt diluuio. rriij. q. i. quia ex sola.

§. II. Fidē esse ꝓiorē alijs

virtutib⁹ quadruplr̄. ꝑbaſ. s. rōne. diuisiōe. auctoritate. ⁊ similitudine. Primo rōne sic. Cognitio p̄cedit affectio n. q; nihil diligiſ nisi cognitū ꝑm aug. Iꝫ fides est i cognitiōe. cetere aūt vtutes in affectiōe ꝓsistūt. ergo fides est alijs virtutib⁹ ꝓior. Itē spes nō pōt haberi de btitudine nisi .. edaſ possibile. quia impossībile sub spe nō cadit Credit aūt esse possibile brituđinē hēri p fidē. ergo fides causat spem. Uolūtas etiā nō pt deū amare. q̄ ptinet ad charitatē. nisi intellectus rectā fidē habeat circa ipm. ergo fides causat charitatē ⁊ est ꝓ.. ea. Scđo ꝑbaſ b di uisiōe sic ꝑm aug. in sermōe. quattuor .. dis ē aliq̄d pri stero. Primo eternitate. ⁊ sic solus deus p̄cedit oia. Se cūdo tpe. vt flos fructū p̄cedit. ⁊ sic fides nō est ꝓior alijs virtutib⁹ infusis. eo q̄ oēs vtutes diuinit⁹ simul infū dunt. Tertio aliquid est ꝓius altero vel perfectiōe. vel electiōe. vt fructus precedit florē. ⁊ forma est ꝓior materia ordine pfectiōis. ⁊ pfectū impfecto. ⁊ actus potētia. Et hoc .. odo fides nō est ꝓior ꝫ charitas est ꝓior fide ⁊ spe. eo q̄ fides ⁊ spes pficiūtur ⁊ formātur p charitatē Quarto modo est aliquid ꝓius altero origine. sicut son⁹ p̄cedit cantū ⁊ lux splendorē. Et hoc modo fides p̄cedit spem ⁊ charitatē. sicut materia p̄cedit formā. potētia actū. impfectū pfectū. Tertio ꝑbaſ hoc auctoritate. Nā apls ad ḥeb. xi. dicit q̄ f⁹ es est substātia sperādaꝝ rerū sed substātia hz rōnē ꝑmi. ergo fides est prima inter vtutes. Quarto similitudine fundamēti. sic. ꝑbaſ. Fundamentū materialiter loquēdo est ꝓius alijs q̄tū ad ordinem. q̄ precedit .. sas partes. Itē q̄tū ad virtu⁹ē: q̄ fundamentū sustinet edificiū totū quoꝝ vtutes p similitudinem reputur in fide. Rayneri⁹. Hinc ⁊ grego. dicit. i. q. i. Cum paulus dicat. Fundamentū aliud nemo .. ōt ponere ꝓeter id q̄ positū est. q̄ est xp̄us Jesus. i. fides xp̄i. Consequenter ꝑbatur. q̄ vbi xp̄us non est fundamentū nullum boni operis superest edificium.

§. III. Fides fuit in angelis

ante ꝓfirmationē vel lapsum: ⁊ in hoie ante peccatū. q̄d sic ꝑbaſ. b. tho. ij. ij. q. v. Cū fides ꝑm aplm sit argumētū nō apparētiū. ⁊ ꝑm aug. de his que nō videntur. Illa sola manifestatio excludit rōnē fidei p quā apparet ⁊ clare videtur id de quo p̄ncipaliꝫ est fides. Principale aūt obiectum fidei est vtus ꝑma. i. deus. cuiꝰ visio clara facit beatos ⁊ succedit fidei. Cū aūt angel⁹ ante ꝓfirmatiōez. ⁊ hō ante lapsuz .. haberēt illā brituđinē qua videt de⁹ p essentiā. manifestū est q̄ nō habuerūt sic manifestā cognitionem. q̄ excluderet ratio fidei. Si aūt nō habuissent fidem. hoc esse nō potuisset. nisi q̄ penit⁹ eraueis ignotuz id de quo est fides. Sed est b ꝓsiderandū: q̄ in obiecto fidei aliq̄d est .. q̄si formale. ⁊ aliq̄d q̄si materiale. Et formale q̄dem est vitas p̄ma supza oēm naturalē cognitōem creature existens. Et q̄tū ad hoc fides est in oibus cōiter habētibus cognitionē de deo brituđinē nōdū adepta. ⁊ i angelis ante ꝓfirmationē. Materiale est id q̄ ꝓponitur credendū que sunt multa. q; oēs articuli q̄ sequūtur ex illis. Et hoz q̄dā sunt credita ab .. q̄ sunt scita ab alio etiā in pātria. Ut q̄ deus sit vn⁹ ⁊ summe bon⁹ ⁊ eternus. ⁊ hmōi. Et q̄tum ad ista dici pōt q̄ angelus ante ꝓfirmationē ⁊ hō ante pcm̄ quoad q̄dam mysteria de diuinis habuit visionē nō fidē. de q̄bus nos habem⁹ fidem Et ꝑm illū modū pōt saluari opinio dicentiū. q̄ nō habuerunt fidē ꝓpter manifestā ꝓtemplationē quā habebāt de diuinis. Jn demōib⁹ q̄s est fides. Juxta illud Jaco. ij. de Demones credūt ⁊ ꝓtremiscūt. Habēt aūt fidē ex b q̄ intellectus eoꝝ quincit ad hoc q̄ iudicet esse credēdū his que dicūtur de deo: Iꝫ nō quincanť ꝑ euidētiā rei. sicut nūc fi aliqs ꝓpheta ꝓnūciaret in noie dñi aliq̄d futuꝝ. ⁊ adhiberet signū mouēs suscitando. ⁊ hoc signo vinceret intellectū videntis vt cognosceret manifeste hec a deo dici. q̄ nō mēūť. Iꝫ illud futuꝝ q̄ ꝑdicať in se euidēs nō eēt. vñ rō fidei nō tolleret in eo. Sic demones videntes multa manifesta iudicia ꝑ miracula vera. ⁊ alios modos ex q̄b⁹ ꝑcipiunt doctrinā eccl'ie esse a deo. q̄uis ipi ipas res q̄ docet eccl'ia nō videāt. puta deū esse .. inū ⁊ vnū ⁊ hmōi. Ex hoc em̄ credere nō meretur: q; credere est meritoriū inq̄tū volūtas mouet intellectū ad assentiendū credibilibus ex ordine: q; sez vult deo subijci in his q̄ iubet credi etiā si clare nō videat illa miracula. Sz demōes nō sponte credūt sed coacti signis ⁊ ex ꝑspicacitate intellectꝰ naturalis. ⁊ hoc eis displicet q̄ signa sint ita euidētia q̄ cogaňť credere. Jn hereticis q̄ discredūt in vno articulo Ibi bene ⁊ fides. Iꝫ in alijs nō errēt. nō est fides nec formata nec informis; fides. Hui⁹rō est ꝑm be. tho. ij. ij. q. v. Quia sublata rōne formali obiecti fidei fides remanere nō pōt circa in alijs habitibus. sicut etiā remota luce visio esse nō pōt. Obiectū autem fidei formale est vitas ꝑma ꝑin q̄ māsestať in sacris scripturis ⁊ doctrina eccl'ie. Uñ q̄cūq; nō inhereat sicut infallibili ⁊ diuine regule doctrine eccl'ie. q̄ ꝑcedi .. vitate ꝑima in sacris scripturis manifestata. ille nō hz habitum fidei. sed ea q̄ sunt fidei alio mō tenet q̄ p fidē. manifestum est aūt q̄ ille qui inheret doctrine eccl'ie sicut infallibili regule. oibus assentit q̄ eccl'ia docet. Alioq̄n si ō hic que eccl'ia docet q̄ vult tenet. ⁊ q̄ nō vult nō tenet. nō iam inheret doctrine eccl'ie sicut infallibili regule. Iꝫ ꝓpter voluntati. Et sic manifestū .. q̄ hereticꝰ q̄ ptinaciter discredit vnū articulū fidei nō est paratus seq̄ i oibus doctrinā ecclesie. si em̄ nō ptinaciter discrederet vnū articulū iaz nō esset hereticus: Iꝫ solū errās. Hereticꝰ ergo q̄ ptra vnū articulū fidē nō hz de alijs etiā articulis fidē nō hz. Iꝫ opinionem quandam ꝑm ꝓpriam voluntatem.

§. IIII. Fides est vna et ca..

tholica ⁊ va. Quātū ad ꝑmū dicit apls ad eph. iiij. Unus deus. vna fides. Et ōr vna triplr̄. .no mō inq̄tuz sumit ꝑ habitu quo credimus. Sic enim est vna specie. Iꝫ differens numero in diuersis fidelibus. sicut oēs hoies ꝓpter patione speciei humane. sunt vn⁹ hō Iꝫ nūero multi. Cū enim obiectum formale fidei sit vitas ꝑma. cui inhęrendo credim⁹ quecūq; sub fide cōtinēt̄ur. Jdeo sicut vitas ꝑma est vna Iꝫ deus .. ta ⁊ fides. Scđo mō inq̄tū sumitur ꝑ eo q̄ cre.. q̄ est obiectū materiale. Et sic etiā ōr vna quia idem e.. q̄ credit ab omnibus. etsi sint diuersa credibilia que cōiter creduntur. ab omnibus tamen reducitur ad vnū. Uñ em̄ credanť .. liqua tpaliter facta ad fidē ptinēt in ordine ad veritatē ꝑmā q̄ est q̄d eternū. de. tho. ij. ij. q. iij. Potest etiā dici vna. q; ad vnū verum finē dirigit q̄ est de⁹ ad ipsum possidēdum. Dicit aūt catholica in symbolo Athanasij. Nec est fides catholica .. Et in xi. decre. ō sum. trinita. ⁊ fide catho. vbi dicit btūs tho. in ꝓpositione ipi⁹ tituli ⁊ ꝑmi capituli. q̄ catholica ōr vniuersaliꝫ salis. Dicitur autem vniuersalis. tum ꝓpter vniuersaq̄ ꝑcepta regularū .. q̄ eius cultꝰ per oēs pene mūdi partes no .. manauit. Hereticoꝝ aūt errores sub certis angulis terrarū includūtur. hec be. tho. Et etiā q; sola ō vniuersali bono. i. deo recte .. adit. ⁊ vniuersa vitia vitare docet. vniuersas virtutes amplecti. Dicitur aūt vera. quia ita veraciter ꝑdicat vt falsitatē ptinere nō possit. Quod

Jn angelis ante ꝓfirmatiōnē fuit fides.

Fides est vna

Catholica

Ita ꝑbat. b. tho. ij. ij. q. i. Nihil subest alicui potētie vl' habitui vl' actui: nisi mediāte rōe formali obiecti. Sic̄ color nō potest videri nisi p lumē: nec ꝑclusio sciri nisi p mediū demōstratōis. Sz vt dictū est rō formalis obiecti fidei ē veritas ꝑma. Uñ nil pōt cadere sub fide nisi in ꝑtum stat sub veritate ꝑma sub q̄ nullū falsuz stare pōt. sicut nec nō ens sub ente: nec malū sub bonitate. Et iō &c. Fides aūt hec scilz vna catholica ⁊ vera ē fides eccl'e ro. Uñ Amb⁹ de Lypa no ait. Nec vllam putauit veram nisi vere fidei gram. b ē in romana ecclesia. Nec putauit fidē esse in scisinate. Ereni cū ꝑpter ecclesiā xp̄s passus sit: ⁊ corpus ei⁹ sit eccl'ia. nō videť ab his fides exhiberi xp̄o a q̄b⁹ euacuať xp̄i passio atq; distrahiť. s. p scisma. rriij. q. i. aduocauit. Jtez. q. e. c. b est fides. Et si q̄s obijceret: q̄ pōt q̄s adorare hostiā nō ꝓsecratā: q; sacerdos nō consecrauit vt ille estimat. Et sic credit ibi eē xp̄m .. ō est. q̄ fidei pōt subesse falsum. Rñ. b. Tho. vbi. s. q̄ fides credētis nō refert ad has spēs vel illas panis: Iꝫ ad b q̄ verū corp⁹ xp̄i sit sub spēbus panis sensibilis: q̄n recte fuerit cōsecratū. Unde si non est recte consecratum fidei nō subest falsum.

§. V. Fides aūt in intellectu

vt in subiecto ꝓpe ⁊ ꝓncipaliꝫ cōsistit. scđario in volūtate q̄tū ad actū eius. Nō sic declarat. b. Tho. ij. ij. q. iiij. Credere q̄dem actꝰ fidei est actus intellectus ꝑm q̄ mouet a voluntate ad assentiendū. Procedit q̄ huiꝰmodi actꝰ ab intellectu ⁊ a volūtate quoꝝ vterq; natꝰ .. pficī p habitū. Et ideo oz q̄ tā in intellectu q̄ in volūtate sit aliqs habitꝰ si debeat actus fidei eē pfectus. sicut ēt ad b q̄ actꝰ cōcupiscibilis sit pfectus .. oz q̄ sit habitꝰ p̄udētie in rōne ⁊ hitus tpantie in ꝓcupiscibili. Nā ad pfectionē actus q̄ ex duob⁹ ꝓncipijs actiuis ꝓcedit req̄rit q̄ vtrūq; actiuoꝝ ꝓncipiū sit pfectū Non em̄ pōt bñ secari: nisi ⁊ secans hēat artez: ⁊ serra sit bñ disposita ad secandū. Disp⁹ aūt ad bñ agendū in illis potētijs aie q̄ se hñt ad oppositā est habitꝰ. Et iō opz q̄ actus ꝓcedēs ex his duab⁹ potētijs talib⁹ sit pfectus habitu aliꝰ existente in vtraq; potēt .. ū. Et q; credere ē imediatus actꝰ intellectus: q; obiectū huiꝰ actus ē verꝝ q̄d ꝑtinet ad intellectū. ideo oz q̄ fides q̄ est ꝓpium ꝓm huius actꝰ. sicut in intellectu vt in subiecto. Dicitur aūt ab Aug. q̄ fides ē i credētium volūtate. i. ꝓpius actꝰ eius mouet ex ur .. io volūtatis ad assentiēdū credibilib⁹. Item nota Iꝫ. b. Tho. vbi. s. q̄ charitas ōr forma fidei: nō q̄ sit forma intrinseca q̄ dat esse rei. sed inq̄tum informat .. eius. s. credere vric opek⁹ ⁊ mereť. Et ad b facit q̄d hētur de pe. di. ij. §. Ite dñs. Amē &c. Nihil em̄ ꝓhibet vnū actū a diuersis habitib⁹ informari. Itē ꝑm be. Tho. vbi. s. Fides ifomis. i. sine charitate: ⁊ formata. i. cū charitate: nō sunt diuersi habitꝰ q̄z vno adueniente. alter q̄ ꝑius erat in aia corrūpať vt q̄dam dixerūt. Nec etiā q̄ ambo sint simul in hōte ꝑus fides informē: ⁊ postea formata vt alij dixerūt Iꝫ est vn⁹ ⁊ idem habitꝰ nō diuersi .. mō ē: q; habitus diuersificat ꝑm id q̄ ꝓ se ptinet ad habitū. Si ꝑ accāt sit pfectio itellectus. id ꝓ se ptinet ad fidē q̄ ꝓ se ptinet ad itellectuz q̄d aūt ptinet ad volūtatē nō ꝓ se ptinet ad fidez: ita q̄p b possit diuersificari habitꝰ fidei. Distinctio aūt fidei informis ⁊ formate. est ꝑm id q̄ ptinet ad voluntatē. i. ꝑm charitatem. Nec aūt gra aduenies in eo q̄ hz fidem informē non causet habitū fidei p accidens ē. ꝑpter dispōnem subiecti: q; sez iaz hz fidem: sed q; informē hz format⁹ ꝑficit ei. Sicut ex̄cio ꝑm pctm mortale q̄ ꝓs cōmittit: nō tollit grām cū tñ oē mortale de se tollat eaz. Et ratio est: q; iam amiserat per ꝓximum.

Charitas ōr forma fidei

Fides informis

Charitas formata

Actus fidei est triplex. Cap. III.

Actus fidei nota ꝑ

triplex est actꝰ fidei. volūtaria cordis assensio: publica oris confessio: salutifera mortis susceptio. Primus q̄ actus fidei est volūtaria cordis assen

Ordo inter cogitare ⁊ assentire. nota quadruplicē modū. Nā aliter cogitat qñ asser⁹ sus est sine cogitatiōe: vt ꝑ intelligēte sine re ⁊ assentire. spectu ꝓncipioꝝ quoꝝ est intellect⁹. Intelligēs em̄ assensum hz sine cogitatione. i. discursu: q; statim ꝑbat ipa audita. s. ꝓncipia ꝑm Boe. Aliqñ cogitatio est cā assensus: vt in sciēte. Nam sciēs ⁊ cogitatione ⁊ assensum hz: ē nō cogitatione cū assensu: ē cogitatione ante assensum. Discurrit em̄ mēte rōcinando. ⁊ inuēta rōne qua ꝓcludit assentit. Dubitās nihil hz de assensu: ē cogitatione solus: q̄ in neutrā ꝑtem declinat. discurrit aūt rōne. Suspicans est qui hz cogitationē absq; firma assensione. in vnā tñ ꝑtē declinat magis q̄ in aliā aliquo leui signo. Nesciēs neq; assensum neq; cogitationē habet. Aliquādo cogitatio est sine assensu pfecto vt in opinante. Nam opinans hz cogitationē discurrens rōcinando: ē nō habet pfectū assensum cū habeat formidinē de oppositō: etsi fortiter declinet ad vnaz ꝑtem. Aliqñ assensus est simul ⁊ cogitatio vt in credente. Nam credēs hz simul assensum firmiter inhęrendo ⁊ cogitationez discurrēdo rōne post assensum quia ostendit tali veritati firmiter inhęrendū vt magis intelligat: etsi nō clare seu demōstratiue videat. b. Tho. ij. ij. q. ij. ⁊ in. iij. sen. Quantū ad quintū nota q̄ fides consistit media inter duas cogitatiōes: quaz vna inclinat ad credendū: ⁊ hec cogitatio ꝓcedit fidē. Alia cogitatio rendit ad intellectum eoꝝ q̄ iam credit. b. Tho. in. iij. sen. Quantū ad sextū nota q̄ tribus modis assentit⁹ veritati. Primo: .. sic assentienti apparet: ⁊ iste est assensus opinātis: q̄ hz formidinē ex ꝑte assentiētis: ⁊ apparentiā ex ꝑte rei cui assentit. Scđo assētit q̄s vitati alicui: q; sic videtur esse ꝑm vitatez. ⁊ ille ē assensus scientis q̄ hz securitatē ex ꝑte assentiētis: ⁊ euidētiā ex ꝑte ei⁹ cui assentit

Cogitare sumit tripliciter.

Ordo inter cogitare ⁊ assentire.

Veritati assentitur tribus modis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tertio modo assentit qs vitati. nō q3 it a videt esse sc3 cla re. sz q3 h3 ꝓbabiles & honeū testimoniū. & sic est assensus fidei q3 h3 securitatē ex pte assentictis. qui nō dubitat sz est certꝰ. de fectū vero euidēte ex pte rei cui assentit. Et credere ē me dium inter scire & opinari. & de vtroq3 ꝓticipat. & a quoli bet differt. Nā cū scia ꝓticipat fides ꝑ securitatē. sz differt q3 non h3 euidentiā. & cū opinione ꝓticipat. ppē defectum rei ex parte cui assentit. Sz differt ab ea. q3 h3 certitudi nem non formidinē de oppōsito. b. tho. ij. ij. q. ij. Sī qs ei dubitaret. ppter sumēdo dubitatione nō esset fidelis. Vñ ō: extra de here. c. i. Dubi⁹ in fide est infidelis. Et signan ter dictū est ppter: q3 large sumēdo ꝓ omni motu dubita tionis. sicut qui tentat de his q̄ sunt fidei. aliquis cum nō assentit voluntarie tali dubitationi sed habet displicen tiam non est infidelis.

Fidei cau se, & cessatio ē.

§. I. Sciendum est etiam

Act⁹ fidei interior ō3 tribus modis ꝑm mgrm sent. in ij. di. xxiij. Credere deū: credere deo: & credere in deum Que distinctio originalr est aug. sup Joh. Hec aūt tria [illegible] b. tho. ij. ij. q. ij. & in. iij. sent. nō sunt diuersi act⁹ fidei: sz vn⁹ & idē act⁹ cōpler⁹ fidei habēs diuersas relationē ad fi dei obiectū. Obiectū aūt fidei id est qō credit. qō pōt dici esse ens cogitabile supra rationē: primū cui ppter se dat assensus. Et in hoc qō ō3 supra i onez sepat ab his quoz est credulitas ꝑm rōnem vt in principijs sciaz. In hoc ꝙ dicit primū sepatur ab his q̄ sunt creature. In hoc ꝙ ō3 cui dat assensus ppter se. sepatur ab illa cognitione q est p via rōnis. Patio ergo credere deū est actus fidei ꝑm ꝙ in tellect⁹ determinat ad vnū. Nā obiectū fidei est de⁹ sz ꝙ in se ꝓsiderat. vel aliqd circa ipm vl ab ipo. Quāuis deū esse simplr possit demōstrari. tm deū esse trinū & vnū & a lia hmōi ꝑm ꝙ est actus fidei sc3 credere deū. demonstra ri non pōt. Scdo credere deo est actus fidei ꝑm ꝙ ratō inclinat voluntatē ad assentiendū deo. Ratio aūt quare voluntas inclinat ad assentiendū his q̄ nō videt est quia deus ea dicit. Sicut homo in his q̄ non videt credit testi monio alicui⁹ boni viri. q̄ videt ea q̄ ipe nō videt. Sic hō inducit ad credendū ea q̄ dicta sunt de deo miraculis confirmata. Sic fidelis credit hoi de his q̄ sunt fidei. non q3 hoi sed inq̄tū de⁹ p eum loqtur. qō ex certis exprimēt & miraculis colligere pōt. Infidelis aūt nō credit deo lo quenti in hoie. Tertio credere in deū est actus fidei. ꝑm ꝙ intellectus determinat a volūtate ad tendendū in deū Et sic credere in deū est credēdo tendere in eum. Sicut ei amare deū est simplr actus charitatis. ita amando crede re est actus fidei p charitatē mote ad actū suū ꝑm. b. tho. ij. ij. q. ij. ar. ij. Vñ gratian⁹ ō de. di. ij. §. cū ergo dicit. In xpm credit qui charitat ē habet. In xpm q̄ppe credere ē amando in ipz tendere. Nec est fides q̄ ꝓ dilectionē opa tur. vt diffinit aplus. Et sic credere deū est sicut materiale obiectū intellect⁹ sc3 credere ꝙ deus sit & hmōi. Credere deo ē sicut formale obiectū qō est vitas ꝑma. Et sic credere deo est credere vera esse q̄ de⁹ dicit. eo ꝙ ipe dicit Credere in deū est credere ꝑ amorē ꝑme vitati. & credendo amare eū sup oia. Et credere deo vt vitas sc3 q3 vera q̄ dicit deus. Credere deū vt tuositas seu potētia sc3 esse omnipotentē creatorē. Credere in deū vt bonitas. i. in eius bonitatē tendere. gustādo & amorē. hec. Raynerius.

§. II. De actu exteriori fi-

De actu fidei exteriori. Cōfessio ē triplex.

dei q̄ ō: ꝓfessio. nota q3 bea. tho. ij. ij. q. iij. ꝙ est triplex cō fessio. Patria est pctōr: de q̄ Jac. v. Cōfitemini alterutrū pctā vra. Et h̄ est act⁹ pnie seu ps sacri. Scdo ē ꝓfessio diuinoz ꝑconioz. de q̄ ps. cxvij. Cōfitemini dño quoniā bonus. & hec est act⁹ latrie seu vtutis religiois. Tertia est ꝓfessio articuloz fidei. ad Ro. x. Ore aūt ꝓfessio fit ad salutē. & hec est actus fidei. Dic aūt actus sc3 publica cō fessio eoz q̄ sunt fidei. non est vbiq3 & semp de necessitate salutis: ꝑ loco & tpe. Et de hoc habes in. ij. pte ti. xj. Ad hoc aūt vt talis ꝓfessio fidei sit ad salutē valēs oꝑs ꝙ cōsi teatur qs fidē in recta q̄uersatiōe fideliū. vñ Hiero. Quo tiens cūq3 vincimur vitijs atq3 pcis totiēs deū negamus & ecōuerso. Quotiēs aliqd boni agimus deum ꝓfitemur. Nec est arbitrandū illos tm in die iudicij a dei filio dene gandos q̄ in martyrio xpm negauerūt: sed illos oēs quoz ope vl sermone vl cogitatione xpo negat vl ꝓfessione non ꝓfitetur. xj. q. iij. estimant. Est aūt necessaria talis ꝓfessio ꝑpter quatuor. Primo vt deus honorificet. Scdo vt fi des defendat. Tertio vt primus edificet. Quarto vt in fidelis ꝓfundat. de quibus vide. §. de tertio actu fidei. l. in sceptione martyrij habes. §. ti. iij. de fortitudine.

§. III. De merito credendi

Credere ē laudabile & meritorium.

Nota ꝙ credere est laudabile & meritoriū. triplr⁹ ꝓbat. l. rōne: sil⁹ itudine: & auctoritate. Rōne quidez sic ꝓbatur. Omis actus q̄ subijcit libero arbitrio moto a deo ꝑ gratiam & meritorius relatus in deū est meritorius. Sz credere est act⁹ intellect⁹ assentiēs vitati diuine ex imperio volūtatis mote a deo per gratiam. & sic subiacet libero arbitrio in ordine ad deū. q̄ a ctus fidei est meritorius. Tho. ij. ij. q. ij. Itē sic ꝓbat. Omis actus vtutis est laudabilis & meritorius: sed credere est actus fidei q̄ est vtus q̄ meritorius. Similitudine ꝓbat sic. Sicut ꝓsiderātio actualis scie est meritoriū. cū rōne liberi arbitrij: q3 in ptate homis est ꝓsiderare & nō ꝓsiderare. cū rōne finis ex pte charitatis: vt cōsideratio scie referat ad honorē dei. vl ad vtilitatē. primi: in quo casu vtens scie meritorius: quis in ipa scia nō sit meritū: q3 intellectus capti uatur ad assentiendū vitati: nec remanet voluntas libera ad assentiendus. sic in ꝓposito. Cum circa ea q̄ sunt fidei nō cogat intellect⁹ ad assentiendū: q3 nō clare videt: sicut ꝑ sciam remanet volūtas libera ad assentiendū vl nō as sentiendū fidei. & ideo assentiēdo ꝓpter deū meret. Tho. ij. ij. q. ij. Aug. aūt sup Joh. idē ꝓbat sub filiatudine radicis dicens. Sicut in radice arboris nulla ꝓcisus apparet pul chritudo. & tm quicqd est in arbore pulchritudinis vl fructus ex illa ꝓcedit. Sic ex fidei humilitate quicqd meriti quicqd britudinis aia susceptura est ex fidei fundamento ꝓcedit. Tertio auctoritate ꝓbat sic. xps dixit Jo. xx. Beati q̄ nō viderunt & crediderūt. & ꝓmiū nō debet nisi merito. Beatitudo vo est vltimū & ꝓfectū ꝑmiū: q̄ &c. Ad cuius maiorē euidentiā nota quinq̄. Primus est q3 rō humana ad ea q̄ sunt fidei pōt se hre ad voluntatē credē tis dupl⁹. Uno mō antecedēter: puta cū qs nō vult cre dere: vl nō h3 promptā voluntatē ad credendū nisi rōne humana induceret. Et tūc rō humana diminuit meritū Et in hoc casu intelligenda est auctoritas Greg. Si fides nō habet meritū &c. Scdo mō rō humana se h3 ad volun tatem credētis ꝓsequit: puta cū hō h3 promptā voluntatem ad credendū etiā sine rōne. Et ex hoc q̄ diligit veritatez creditā sup cogitat & amplectit. si quas rones ad hoc inuenire possit humana rō nō excludit meritū fidei: & est signū maioris meriti. b. Tho. ij. ij. Scdo notandū q̄ ea q̄ sunt fidei: etsi supra rōnem sint. nō tm cōtra rōnem. Et ideo querere ea q̄ sunt supra rōnem nō est vituperabile: & laudabile: q3 hō dz se ad diuina dirigere q̄tū pōt: vt dicit ps. Exhi. b Tho. in. iij. sen. qō tm intelligendū est cū quis q̄rit hmōi timorate & moderate: vt dicit Augu. & nō supra capacitatē suaz. iuxta illud. Altiora ne te q̄rieris. Eccli. iij.

Tertio nota q3 rō naturalis in his q̄ sunt fidei pōt indu ci vl cum fide vl ꝑ fidem. Et illa quidē rō que ꝑm fidē in ducitur pōt augere meritū inq̄tum facit voluntatem magis ꝓmptā ad credendū. Rō aūt inducta cōtra fidem ad difficultatē actum addit. & ꝑ cōsequens auget meritum Vñ manēte eadē voluntate credendi magis meret ille q̄ credit illud ad qō videt mlias rones in ꝓiuz q̄ ea nō videt: sicut q̄ tentat vehementius de luxuria vl alio vitio

si resistat eēli voluntate magis meret. b. Tho. in. iij. sen. Quarto nota ꝙ magis meret ille q̄ credit sine rōne vel suasione q̄ ille q̄ suasionē: vel rōnem q̄rit: manēte eadem volūtate credēdi. Nō sic ꝓbat. Sicut affect⁹ rōnalis dz summe bonitati dignū amorez: ita intellect⁹ summe vitati dignā credulitatē. Sicut ergo nō est digna dilectio ad de um q̄ diligit eius bonitas solū ꝑ utilitatem: ita eadem rōne nō est digna deo credulitas: q̄ essentiat ꝑm veritati so lum ꝑpter rōnis ꝓbationem vel suasionē. Itē sicut aliud dē diligere aliquē ex suis meritis sine rōne beneficij: & aliud di ligere ipm sine meritis ex sola vtute & gratia diligētis. sic aliud est credere ex ꝓbabilitate vel euidentia ipi⁹ credibi lis. aliud ex vtute credētis qō est malozis meriti. Quito nota ꝙ credere alicui subito sine deliberatione & sine inspi ratione & sine motu sufficiēti: est leuitas mētis. Vñ dicit Eccl. xix. Qui cito credit leuis ē corde. Credere vo alicui cū discretione vel spiratione: vel motiuo sufficiēti: nō est le uitas cordis. sicut facit ille q̄ credit ea q̄ sunt fidei. talis ei habet sufficiens motiuum ad credendum. inducitur enim aucte dine doctrine miraculis ꝓfirmate: & amplius ire rio ri instinctu dei illuminātis. Et iō talis nō ē leuit. credēs. vt dicit bea. Tho. in. i. cōtra gnetiles. & ij. ij. Nec fidei me ritum tollit. Raynaldus.

Quātiq̄ls fides habeat euidētiā ad ea q̄ sunt fidei sub le gē.

Quarto nota ꝙ magis meret ille q̄ credit sine rōne vel suasione q̄ ille q̄ suasionē: vel rōnem q̄rit: manēte eadem volūtate credēdi. Nō sic ꝓbat. Sicut affect⁹ rōnalis dz summe bonitati dignū amorez: ita intellect⁹ summe vitati dignā credulitatē. Sicut ergo nō est digna dilectio ad de um q̄ diligit eius bonitas solū ꝑ utilitatem: ita eadem rōne nō est digna deo credulitas: q̄ essentiat ꝑm veritati so lum ꝑpter rōnis ꝓbationem vel suasionē. Itē sicut aliud dē diligere aliquē ex suis meritis sine rōne beneficij: & aliud di ligere ipm sine meritis ex sola vtute & gratia diligētis. sic aliud est credere ex ꝓbabilitate vel euidentia ipi⁹ credibi lis. aliud ex vtute credētis qō est malozis meriti. Quito nota ꝙ credere alicui subito sine deliberatione & sine inspi ratione & sine motu sufficiēti: est leuitas mētis. Vñ dicit Eccl. xix. Qui cito credit leuis ē corde. Credere vo alicui cū discretione vel spiratione: vel motiuo sufficiēti: nō est le uitas cordis. sicut facit ille q̄ credit ea q̄ sunt fidei. talis ei habet sufficiens motiuum ad credendum. inducitur enim aucte dine doctrine miraculis ꝓfirmate: & amplius ire rio ri instinctu dei illuminātis. Et iō talis nō ē leuit. credēs. vt dicit bea. Tho. in. i. cōtra gnetiles. & ij. ij. Nec fidei me ritum tollit. Raynaldus.

Tripler ē dubitatio

Act⁹ fidei interior tripliciter.

Utrū fides ꝓsit augeri vl mi nui.

§. IIII. De magnitudine et

augmento fidei ex eo ꝙ dixit xps chananee. Mat. xv. O mulier magna est fides tua. Centurioni. Mat. viij. Nō inueni tantā fidem in isrl. & apli dño. Adauge nobis fidez

Scien[illegible] igit ꝙ ex pte obiecti formal⁹ fides nō variat: nec augetur nec minuit. q3 obiectū fidei cū sit vitas ꝑma q̄ deus est. & hec nō variat nec auget: sic nec fides. Sz cōsiderando fidem ex pte subiecti in quo ē. sic fides tū ex pte fideliū: tum ex pte creditoz variat. Et hoc triplici ratione,

¶ Primo rone conditionis temporis.

¶ Secūdo rone diffusionis luminis.

¶ Tertio rone dispositionis hominis.

Quantū ad ꝑmū nota ꝙ quis fides fidez fides quā habe mus de xpo: & quā habuerūt antiq̄ pres: tm q3 ipi ꝓcesse runt xpm & nos sequmur. ideo eadē fides diuersis tpibus a nob & ab eis sigtur. Nā ab eis dicebat ꝙ ꝑba futura xpis. Ecce ego ꝓcipiet & pariet filiū. Esa. vij. Nos dicim⁹ ꝙ ꝑba preteriti tpis. q̄ ꝓcepit & pepit filiū. b. Tho. ij. ij. q. cij. Et notandū q̄ licz eadē fuerit fides oi tpe de mysterio incar nationis apud oēs q̄tum ad substaz: diuersimode tm q̄tū explicatoes ꝑm diuersitatē tēpoz & personaz. Nā ante statū pcti hō habuit explicitā fidē de incarnatione xpi ꝑm ꝙ icarnatio ordinabat ad ꝓsecutionem glozie. nō aūt ꝑm ꝙ ordinabat ad liberationem a pcto ꝑ passionē & resurrectionem: q̄ hō nō fuit ꝓscius sui pcti. Post pctm aūt hō būit explicitā fidē nō solū de incarnatione xpi: sz et de passione & resurrectione. qb⁹ gen⁹ hūanū liberabat: & ad hoc sub lege moysaica: aliter tm & aliter. Nā minores habuerūt circa hmōi mysteriū implicitā vz credēdo & exponendo salutē & redemptionē hoim. modū tm ignorando ante legē. Sub le ge vo ꝓsona mediatoris mittēda ꝓdicabat. sz vtrū hō vel angelus vel de⁹ erit talis: a maioribus nesciebat. vt dicit Du go de san. vic. Maiores aūt tā ante legē q̄ sub lege fidez hūerunt explicitā de incarnatione xpi. vt ꝑ Iarche & ꝓphe Et multis eoz spālis revelatio facta ē. vt abrae: ysaac: & ia cob: moysi: dauid: esaie: & alijs multis. Multi q̄s gentiles diuersis tpib⁹ fidem hūerunt explicitā de incarnatione xpi q̄bus. s. revelatio facta ē. vt Job q̄ dicit. xix. c. Scio q3 re demptor meus viuit &c. Et sibylla etiā ꝓnunciauit q̄daz de xpo icz eius nativitatē: passionē: & resurrectionem: & aduentum ad iudiciū. vt refert Lactā. in. i. institu. Et in hi⁹ etiā romanozū inuenit. q̄ ꝑ Cōstantinū imperatoris fuit quoddam sepulcrū inuentum in quo cebat hō habens la minā aureā sup pectus sua in q̄ erat scriptū. xps nasceur de vgine, & credo in eū, O sol iterū me videbis cōstantini

Maior fi des requi ritur i ma ioribus.

ex parte fideliuz & creditoz rone diffusionis luminis. Li cet em̄ sit eadē fides in maioribus & minoribus subditis & ꝑ latis. tm ꝓiores de credēdis tenent plenius no ticiam q̄ inferiores. qō sic pōt ꝓbari. Explicatio creden dorum fit ꝑ revelationē diuinā. eo ꝙ credibilia naturalez rōnem tm excedūt. Vñ sicut revelatio diuina q̄dā ordine ad angelos inferiores ꝑ superiores venit. & ad hoies etiā ꝑ angelos ita explicatio fidei ꝑ superiores venit ad inferiores hoies. sicut aūt superiores angeli q̄ illuminant inferiores de diuinis h3nt plenius noticiā: ita superiores hoies ad qs ptinet alios erudire de credēdis. debent habere plenioremnoticiā. & eā magis explicite credere. b. Tho. ij. ij. q. ij. Ad maiorē hoz declarationē notāda sunt septē. Primū est q3 ad ꝑceptū charitatis: etsi oēs equaliter teneant: q3 illō est ō necessitate salutis: nō sic oēs equaliter tenent ad credēdum explicite: q3 credere explicite nō est de necessitate salutis quoad oēs equaliter: & maiores ad plus tenēt: q3 cū hab. ali os ex officio instruere plura teneat explicite credere mi nores. b. Tho. ij. ij. q. ij. Scdm est q3 simpli cum no teneant oia explicite credere nō tenent examinādi de subtili tatib⁹ fidei nisi quādo haberet suspitio ō eis q̄ sint ab he reticis deprauati q̄ in his que ptinent ad subtilitatē fidei solent fidem simplicitū deprauare. b. Tho. ij. ij. vbi supra. Tertiū est q3 si simplices i subtilitatib⁹ fidei deficiant ex simplicitate: eis nō imputat. ꝑcipue si nō inueniant do ctrine ꝑuerse ꝓfitenti adherere. b. Tho. ij. ij. vbi supra Quartū est q3 minores nō h3nt fidē implicitā in fidē ma ioz um: nisi maiores adhererēt diuine doctrine. Et ex hoc minores debēt maioribus adherere in credēdis. Vñ apls. j. Coz. iiij. Imitatores mei estote: sicut ego xpi. b. Tho. vbi. §. Quintū est q3 cū humana cognitio nō sit regula fidei: & vitas diuina: nō ꝓiudicat fidei simplicius qui cre

Universidad de Deusto
Biblioteca

dunt eos recta fidē habere error maior: nisi minores: simplices maior: erroribꝫ in pticulari principaliter adhererent ptra vniuersalis eccl̄ie fidē. b. tho. vbi. s. Sextū est q̄ fides vniuersalis eccl̄ie nō pōt deficere. dicēte dño petro. Lu. xxij. Ego p te rogauiui nō deficiat fides tua. Et q̄tū q̄dē ad psonā petri intelligit de defectu finali vt sc̄z q̄ nō piret pfectēdo in negatiōis pcto. Quātū ad eccl̄iaz aūt q̄ intelligit in fide petri. simplr̄ verū est: q: nō pōt fides eccl̄ie deficere. Nō q̄re fides eccl̄ie in gñali deficere non pōt est. q: diuina prudētia eccl̄ia regit. s. a spūsancto eam dirigēte vt nō erret. Et ꝫ papa in pticulari errare possit vt in iudicī⁹ ib⁹ inq̄b⁹ pcedit p informationē. als in his q̄ ptinēt ad fidē errare nō pōt sc̄z vt papa in determinando. etiā si vt pticularis q puata psona. Unde magis stando in est snie pape de prinētib⁹ ad fidē. quā in iudicio proferret. q̄ opinioni quorūcūq; sapientū. cū q cayphas licz male prophetauerit insc̄l⁹. b. tho. in qōlibz. Septimū est q maiores ad quos ptinet alios erudire tenent in his q̄ sūt fidei suo loco q tpe rōnē reddere. iuxta illō. i. petri. iij. Parati sp ad satisfactionē omni poscēti rōnē de ea q̄ in vobis est fide q spe. qō nō intelligitur de rōnib⁹ demōstrationis q̄ adhiberi nō possunt ꝫ pluasiuis ad instructionē q defensionē ad remouendū impedimēta fidei. ostendēdo nō esse impossibile qō in fide ponit. Omni aūt poscēti intelligi tur de distributōe accōmoda. s. de his q̄ pati sunt credere q querunt instrui. non de his qui parati sunt deridere. De his enim dicit⁹ pus. Nolite sanctum dare canibus ꝛc. Rayner⁹. Thos docet Origenes pudēter erubescere transferēdo se ad aliā materiā. nō pcise tacēdo. di. xliij. i māda tis. Et ..c fides pdicta ē magna duratōe seu lōgitudine.

Fides ecclesie non pōt defi cere.

Maiores tenēt red dere rōnem in his que sūt fidei.

§. VI. Tertio variat fides

q: auget vel minuit rōne dispositōis hois. Nā fides pōt eē maior in vno q̄ in alio rōne pme vt patis q̄ est vnica et simplicissima: ꝫ ex ptemō solū credēdoꝝ ꝫ etiā psonaruꝫ rōne maioris explicatōis vel maioris deuotōis vel maioris illustratiōis diuine. Ubi sciēdū q̄ fides crescit vel pficit q̄tuor modis. Prīo cognitōe q̄tū ad actū rōnis. q fit pficiēs in cognitōe diuinoꝝ ⁊ crescere in fide. Scōo cōstātia q firmitate q̄tū ad actuꝫ irascibilis. q sic martyres dicūt pfecisse in fide. Tertio feruore q deuotiōe. q̄tū ad actū concupiscibilis. q sic reuerētes zelatores fidei dicūtur in ea pfecisse. Quarto actōe. q̄tū ad actū exteriorib⁹ hois. q sic actiui dicūtur crescere in fide per bona opera.

Fide pficere intelligit q̄tuor modis

§. VII. Ex his ostenditur fides alicui⁹ esse magna.

Prīo vt alta de deo sentiat. Secūdo vt trāsitoria p pmio eterno ptēnat. Tertio vt ad uersis ⁊ deo pfidat q nō deficiat. Quarto vt a bono ope non desistat. Prīo igit̄ ⁊ fides alicui⁹ magna vt alta de deo sentiat vt habuit Centurio. cui dictū est a dño Matth. viij. Non inueni tantā fidem in israel. Et q̄tum ad pmiū eius ex eo dicitur q: a nullo edoctus fuit. q tamē diuinitatē credidit. Apli⁹ ⁊ p verba audita q miracula visa crediderūt. Quantū autem ad populū gentilē in illo centurione figurat̄. ex quo eccl̄ia p maiorē pte formata est, vtq altiora de deo sentit. q magis explicite pfessus fuit. Ioānes baptista. Andreas. Philippus. Nathanael. Thomas. Petrus. Iacobus filius zebedei. Iacobus filius alphei. Thadeus. Symon chananeus. Matthias. Barnabas. Paulus. Iacobus frater dñi. Stephanus. Philippus. Prochorus. Nicanor. Timon. Parmenas. Nicolaus. Timotheus. Titus. Barnabas. Silas. Marcus. Lucas. Onesimus. Clemens. Dionysius. Ignatius. Policarpus. Papias. Hermas. Quadratus. Aristides. Iustinus. Melito. Hegesippus. Tatianus. Ireneus. Pantenus. Clemens. Alexandrinus. Tertullianus. Cyprianus. Arnobius. Lactantius. Victorinus. Hilarius. Eusebius. Cyrillus. Athanasius. Basilius. Gregorius. Nazianzenus. Gregorius. Nyssenus. Epiphanius. Ambrosius. Hieronymus. Augustinus. Ioannes. Chrysostomus. Theophilus. Alexandrinus. Cyrillus. Alexandrinus. Prosper. Fulgentius. Ruspensis. Gregorius. Magnus. Isidorus. Hispalensis. Beda. Damascenus. Rabanus. Maurus. Haymo. Halberstatensis. Strabo. Walafridus. Remigius. Autissiodorensis. Haymo. Autissiodorensis. Rupertus. Tuitiensis. Anselmus. Cantuariensis. Bernardus. Claraeuallensis. Hugo. de sancto victore. Richardus. de sancto victore. Petrus. Lombardus. Petrus. Comestor. Petrus. Cantor. Stephanus. Langton. Alexander. de hales. Bonauentura. Albertus. Magnus. Thomas. de aquino. Aegidius. Romanus. Henricus. de gandauo. Scotus. Durandus. Gerson. Cardinalis. Cameracensis. Ockam. Gabriel. Biel. Thomas. de vio. Cardinalis. Caietanus. Adrianus. papa. vi. Erasmus. Roterodamus. Iacobus. Faber. Stapulensis. Ioannes. Eckius. Philippus. Melanchthon. Ioannes. Oecolampadius. Huldrichus. Zuinglius. Martinus. Bucerus. Ioannes. Brentius. Ioannes. Caluinus. Petrus. Martyr. Vermilius. Ioannes. Alasco. Polonus. Ioannes. Hoperus. Monasterius. Ioannes. Pomeranus. Ioannes. Bugenhagius. Pomeranus. Ioannes. Aepinus. Hamburgensis. Ioannes. Brentius. Iunior. Tubingensis. Andreas. Osiander. Norimbergensis. Ioannes. Brenzius. Halensis. Suevus. Ioannes. Marbachius. Argentinensis. Ioannes. Pappus. Argentinensis. Ioannes. Sturmius. Argentinensis. Ioannes. Sleidanus. Argentinensis. Ioannes. Schadeus. Argentinensis. Ioannes. Cochleus. Norimbergensis. Ioannes. Dietenberger. Francofordensis. Ioannes. Fabri. Constantiensis. Ioannes. Eckius. Ingolstadiensis. Ioannes. Gropperus. Coloniensis. Ioannes. Gochius. Mechliniensis. Ioannes. Hessels. Louaniensis. Ioannes. Driedo. Louaniensis. Ioannes. Tapper. Louaniensis. Ioannes. Molanus. Louaniensis. Ioannes. Lindanus. Hollandus. Ioannes. Nauseanus. Francofordensis. Ioannes. Cochleus. Norimbergensis. Ioannes. Dietenberger. Francofordensis. Ioannes. Fabri. Constantiensis. Ioannes. Eckius. Ingolstadiensis. Ioannes. Gropperus. Coloniensis. Ioannes. Gochius. Mechliniensis. Ioannes. Hessels. Louaniensis. Ioannes. Driedo. Louaniensis. Ioannes. Tapper. Louaniensis. Ioannes. Molanus. Louaniensis. Ioannes. Lindanus. Hollandus. Ioannes. Nauseanus. Francofordensis.

§. VIII. De necessitate credē

Credere necessitate medii

dī q necessariū fit ad salutem credere seu hr̄e fidem ostēdit ꝛps. Mar. vlti. di. Qui non crediderit condēnabit. q Jo. iij. Qui non credit iam iudicatus est: sc̄z ad eternam damnationē: nō solū in iudicio dei: sed etiā ecclesie mīlitis p̄suppositā primānetia ei⁹ in ipa fidelitate. apl⁹ etiaz ad heb. xi. Sine fide impossibile ē placere deo. Hoc aūt sic patebat seu declarat b. Tho. ij. q. ij. ar. iiij. In oibus naturis ordinatis inuenit q̄ ad pfectōem nature inferioris duo cōcurrunt. Unum qō est fin̄ pp̄ū motum. Aliud aūt qō est fin̄ motum superioris nature. Sicut aqua fin̄ motū pp̄ium mouetur ad centrū. fin̄ vo motū lune mouet circa centrū fin̄ fluxum q refluxū. Sic⁊ orbes planetaꝝ fin̄ pp̄ium motum mouent de occidente in orientē. Motu aūt pīmi mobilis ab oriēte in occidentē. Sola aūt rōnalis natura creata ꝫ immediatū ordinē ad deū: q: cetere creature ē nō attingunt ad aliqd vniuersale: sed solū ad aliqd pticulare participantes diuinā bonitat̄: vel in essendo tantū sicut inanimata: vel etiā in viuēdo vt plante: q cognoscēdo singularia vt animalia bruta. Natura aūt rōnalis inquātuz cognoscit vez boni q entis rōnem: ꝫ immediatuz ordinem ad vniuersale essendi principium. Perfectio igit̄ rōnalis creature nō solū consistit in eo qō ei cōpetit fin̄ suam naturā: sed etiā in eo qō ei attribuit ex q̄daz supernaturali pfectiōe diuine bōitatis Unde ⁊ supra dictū est q vltima beatitudo hois pōsistit in q̄dam supernaturali dei visione: ad quā q̄dem visionem hō ptingere non pōt nisi p modū addiscētis a deo doctore. ꝫ illud Jo. vi. Omis q audit a patre q didicit vēit ad me. Huius aūt discipline sit hōr̄ princeps nō statim sed successiue fin̄ modū sue nature. Qui aūt talis addiscens opz q credat ad hoc q ad pfectam sciam puenīat. Sicut etiam ꝑhūs dicit. q op addiscentē credere. Unde ad q p hō p̄ueniat ad pfectā beatitudinē visionis vel ad pfectam visionem beatitudinis. p̄exigit q credat deo tanq̄ discipulus magro docenti. q quis multa de deo p ea q̄ facta sunt intellexerit cōspiciant. vt dī. Ro. i. tñ altiori modō q̄tum ad plura pcipit fides q̄ rō naturalis ex consideratiōe creaturaruz Nec ex hoc imminet hoi periculum errādi: q: sicut p lumē naturale intellect⁹ assentit p̄ncipijs: ita p lumē fidei diuinit⁹ infusum hō assentit his q̄ sunt fidei: nō aūt p̄ncipijs. quia nō possit ea resoluere in p̄ma p̄ncipia ea clare videndo. unde ⁊ Hze. in moza. exponens illud qō de⁹ dixit Moysi. Exo. xxxiij. Sta in petra ꝛc. sic ait. In petra moyses ponit vt dei faciem; implet: q: nisi qs fidei soliditatē tenuerit di umam p̄ntiam non agnoscit. de q̄ soliditate de⁹ dixit. Super hanc petrā edificabo ecclesiam meā. xxiij. q. i. q: ex ore la. i. sup hanc fidem quam ego cōfessus.

§. IX. De necessitate credendi alicui⁹ explicite ⁊ q̄.

Sciendū fin̄. b. Tho. ij. ij. q. i. ar. q̄. q̄ semp fuit necessariū credere aliqd explicite. Et in veteri testō apud oēs natōes sufficiebat credere illa duo q̄ ponit apl⁹ ad Heb. xi. Accedentē ad deū opz credere: q: est ⁊ q̄ inq̄rentiū se est remūerator: ⁊ in diuino esse includitur oia q̄ credim⁹ in deo eternal⁹ existere: vt trinitatē ꝑsonas oēs in q̄b⁹ nra britudo cōsistit. In fide aūt quidem rie q̄ ibi notat cū dī: q inq̄rentiū se. est remūerator: includunt oia q̄ a deo tpa.. dispēsant ad hoim salutē: q̄ sūt vie in britudinē vt redēptio facta p xp̄m in qua implicite pertinent incarnatio: passio: resurrectio: ⁊ hmōi. Minores ꝫ rōne idem est nō scitū: q: ois scia hr̄ p aliq̄ p̄ncipia p se nota: ⁊ p̄ns visa. Ita oz q̄cūq; sunt scita aliq̄ mō ecvisa: ꝫ fides ē de nō visis: seu de nō apparentib⁹ ꝫ apl⁹ ⁊ Aug. Cōtingere tñ pōt q id qō est visum vel scitū ab vno hoie etiā viatore: vt q de⁹ sit vnus: sit ab alio creditū q̄ hoc demonstratiue nō nouit: id qō cōiter hoibus ꝓponit: vt credēdū est cōiter non scitū. Rōnes aūt q inducunt ad scitū pabā dum ea q̄ sunt fidei: nō sunt demonstratiue ꝫ pluasiones q̄dā manifestātes nō eē impossibile qō in fide ꝓponit: vel procedunt ex p̄ncipijs fidei. s. ex auctoritatib⁹ sacre scripture Ex his aūt p̄ncipijs bñ pbat aliqd apud fideles: sicut etiā ex p̄ncipijs naturalr̄ notis pbat aliqd apud omnes.

Quid sit obiectum fidei.

§. I. De distinctiōe credibilium p articulos.

De distinctione articulorum.

Nota fin̄. b. tho. ij. ij. q. i. ar. vi. q nomē articuli ex greco dr̄ deriuatū. arthron em̄ grece qō in latino articulus dr̄: signt quādam coactionē aliquaz p̄tū distinctarū. ⁊ iō pticule cōpis fidē inuicē coaptate dicunt membroz articuli. Et sīl⁹ in grāmatica apō grecos dicunt articuli q̄dam ptes oratōnis coaptate aliis dictōib⁹ ad exprimendum gen⁹ earū: numez ⁊ casum. Ita credibilia xp̄iane fidei dicunt p articulos distinguit: inq̄ntum in q̄sdaz ptes diuidunt hītes aliquā coaptatiōnē ad inuicē. Est aūt obscurum in fidei aliquid non visum circa diuina. ⁊ ideo vbi occurrit aliqd spāli rōe nō visum: ibi est spālis articulus. vbi vo multa fin̄ eandē rōnem sunt cognita vel incognita: ibi nō sunt articuli distinguēdi. sicut alia difficultatē hz ad videndum q deus fuit passus: ⁊ alia q mortuus resurrexit. ⁊ iō distinguit articulū resurrectiōis ab articulo passionis. Sz q̄ fit passus mortuus ⁊ sepult⁹: vna ⁊ eandē difficultatē hīt ita q vna suscepta nō erit difficile aliam suscipe. Et ꝓpter hoc ois hec ptinent ad vnū articulū. Et sciēdū q distinctio credibiliū p articulos fit de his de q̄bus est fides fin̄ se: ⁊ nō de his de q̄b⁹ ē fides in ordine ad alia. Sicut em̄ i aliis scibilibus q̄dam ꝓponunt vt p se intēta: ⁊ q̄dā p manifestationem aliorum. Ita credibilia aliq̄ sunt de q̄b⁹ est fides fin̄ se aliq̄ sunt hoc q̄b⁹ nō est fides fin̄ se: ꝫ solū in ordine ad alia q: vero fides p̄ncipalr̄ est de his q̄ videnda spāliter in p̄ria ideo p se ad fidē ptinent illa: q̄ directe nos coadiuuant ad vitā eternā. Sicut sunt tres ꝑsone oīpotentia dei: mysteria incarnatiōis xp̄i: ⁊ hmōi. Et fin̄ ista distinguunt articuli fidei. Quedā vo ꝓponunt in sacra scripturavt credibilia nō q̄si p̄ncipalr̄ intēta: sed ad p̄dictoz manifestatiōz. sicut q abraā habuit duos filios q ad tactū ossiū helizei suscitatus ē mortu⁹: ⁊ hmōi alia q̄ narrant in sacra scriptura ad manifestatōem diue maiestatis vel incarnatiōis xp̄i. Et fin̄ talia nō oz articulos distinguere. Nō aūt distinxit a q̄busdam articulus sic. q est iurabilis vitas de deo: arrans nos ad credendū. magis dat̄ talis diffinitio fin̄ etymologiam quandā nois, put hz deriuatiōem latinā q̄ fin̄ veraz eius significatiōem, put a greco deriuat: q etiā pōt saluari. ⁊ licz ad credendū necessitate coactionis nullus arceat cū credere sit voluntariū. artat tñ necessitate finis: oz accedentem ad deū oz credere. Et sic fide impossibile ē placere deo, ad Heb. xi. aliter saluari non pōt. Tho.

§. II. De numero articulo

De nūero

rum. Sciendū q aliq̄ ponunt. xiij. aliq̄ tantū. xij. Prīo q̄z declaratōe, dicit be. Tho. ij. ij. q. i. ar. viij. q illa p se pertinent ad fidem quoz visione in vita eterna pfruemur: ⁊ p que ducimur in vitā eternā. Duo aūt nobis noti videnda ponunt: scz occultū dinitatis. cuius visio nos beatos facit ⁊ mysteriū hūanitatis xp̄i: p quē etiā i gloriaz filioz dei accessum hēmus. vt dī. Ro. v. vñ dī. Jo. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solūverū deū: ⁊ quē misisti iesū xp̄m Et ideo prima distinctio articuloz est. Nō q̄dam ptinēt ad mysteriū diuinitatis: q̄dā ad mysteriū hūanitatis xp̄i. q̄d est sacm pietatis. vt dicit. i. ad Ti. iij. Circa maiestatez vero diuinitatis tria nobis credenda ꝓponunt. Prīmo

cre dēdo illa duo ex p̄sse, credebāt implicite oēs articulos fidei. ⁊ hoc sufficiebat eis. Maiores vo vt pphe ⁊ alij habuerūt de q̄busdā articulis explicitā fidē. Jn nouo autez testō post ꝛps gr̄e reuelate. nō sufficit illa duo credere explicite. ꝫ opz q oēs tā matores q̄ miores habeāt explicitam fidē de mysteriis xp̄i. vt incarnatōis: passiōis: resurrectionis: ascensionis: ⁊ hmōi: p̄cipue de his q̄ cōiter solenizat eccl̄ia. ⁊ q̄ publice ꝓponūtur. aut etiā de mysterio trinitatis q̄tū ad numez. ⁊ distinctionē p̄sonaz. q: b exp̄mitur in mysterio incarnatōis vt dictū ē. Bē em̄ p se ē obiectū fidei q: illō p̄p̄e p se ad obiectū p̄net. p q̄ hō ꝑsequitur britudinē. ⁊ q̄ est via hoib⁹ veniēdi ad britudinem Ē est mysteriū incarnatōis ⁊ passiōis hmōi. vñ aug. ſſir missime tene ⁊ nullatenꝰ dubites oēm hoiem q̄ p̄cubitū viri ⁊ mulieris concipiſ cū originali pctō nasci: moriq̄ subiectū, ob hanc naturam nasci filiū ire. a qua ira null⁹ liberatur nisi p fidē mediatoris hois Jesu xp̄i. de ꝑse. di. iiij. Sz vt dictū est in veteri testō iplicitā. nūc explicitā in nouo testō quoad adultos. Per accidēs aūt ⁊ scōario ptinēt ad obiectū fidei oia q̄ in scriptura sacra diuinit⁹ traditā ptinētur. Sicut q abraā habuit duos filios. q dauid fuit filius isai. ⁊ hmōi. ⁊ q̄tū ad ista q̄ scōario ptinēt. nō tenetur hō explicite credere ꝫ solū iplicite ⁊ i p̄paratōe animi inq̄ntū paratus est credere q̄cq̄d in sacra scriptura ꝓtinetur Sz tūc tenet explicite credere qñ hō ei ꝓsiterit i doctrina fidei ptineri. Sz ꝫ hoc pt sic argui. null⁹ tenet ad id qō nō est in ei⁹ ptāte. ꝫ credere aliquid explicite nō ē in ei⁹ potestate. Dicit em̄ ad Ro. x. Quō credēt ei quē nō audierunt. Quō audiēt sine p̄dicāte. quō p̄dicabūt nisi mittantur. Ꝫ adultos nō est missus p̄dicator. ergo ꝛc. Rndet būs tho. ij. ij. q. ij. ar. v. q̄ si in ptāte hois dicat aliqd esse exclusō auxilio gr̄e. sic ad mīta tenet hō ad q̄ non pōt sine gr̄a pparare. sicut ad diligēdū deū ⁊ p̄ximū. ⁊ sīl⁹ ad credēdū articulos fidei ꝫ tñ pt hō cū auxilio gr̄e. qō q̄dē auxiliū diuie gr̄e q̄buscūq; diuinit⁹ dat̄ ⁊ misericorditer a deo dat̄. q̄bus aūt nō dat̄ ex iusticia i pena p̄cedētis pcti saltē originalis nō dat̄. vt aug. dicit in lib. de natura ⁊ gr̄a Et ad hoc facit qō habet de pe. di. ij. Quicūq; ab illa ꝛc.

¶ De obiecto fidei qō est vitas pma. Cap. IIII.

E obiecto fidei scien

Cum q obiectū fidei est veritas p̄ma. Sz p huius maioris declaratōe nota ꝫ bea. Tho. ij. ij. q. i. ar. i. q cuiuslibz cognoscitiui habit⁹ obiectū duo bz. s. q̄ materiale cognoscit qō est ficut materiale obiectum. ⁊ id per qō cognoscitur. qō est formalis rō obiecti. Sicut in scia geometrie materialr̄ scita sūt cōclones. Formalr̄ vo rō sciēdi sūt p̄ncipia demōstratiōis p q̄ cōclones cognoscūt sicut ēt q̄ ad potētiā visiuā obiectū materiale est color. sue colorati. ⁊ q̄si formale obiectū e lux q̄ mediāte videtur coloratū. Sic igit̄ si in fide ꝓsideremꝰ formalē rōnē obiectiui nihil ē aliud q̄ veritas p̄ma. Nō em̄ ndē de q̄ loq̄mur assentit aliquis nisi q: est a deo reuelatū. Unū ip̄e primi diuie i nitit tāq̄ medio. Si vo ꝓsideremꝰ materialr̄ ea q̄b⁹ fides assentit. nō solū est ipse de⁹. ꝫ ēt multa alia q̄ sub assensu fidei nō cadūt. nisi fin̄ q hūt aliquē ordinē ad deū. put scz p aliqs diuinitatis effect⁹ hō adiuuat ad tendēdū in diuinam fruitionē. ⁊ iō ēt ex hac pte obiectū fidei est quodammodo veritas p̄ma inq̄ntum nihil cadit sub fide nisi in ordine ad deū. Sicut ⁊ obiectū medicine est sanitas. q: nihil medicina ꝓsideret nisi in ordie ad sanitatē. Et sic ea q̄ ptinent ad humanitatē xp̄i vel ad sacra eccl̄ie vel ad q̄scūq; creaturas. ⁊ oia illa q̄ in sacra scriptura creduntur: cadunt sub fide. inq̄ntuz ꝫ hmōi ordinamur ad deū. ⁊ eis etiā assentim⁹ pp̄ diuinā vitatē. Est aūt tale obiectū fidei aliquid nō visū circa diuina. neq; visiōe cōpali neq; visiōe intellectuali s. clare: dēmōstratiue. visū ē illō aliq̄ mō i gñali. s. sb cōne credibil. Nō em̄ crederet qs nisi videret ea esse credenda, vl ꝓpter euidētia signoz, vel aliqd hmōi, Et eadē rōne idem est nō scitū: q: ois scia hr̄ p aliq̄ p̄ncipia p se nota: ⁊ p̄ns visa. Ita oz q̄cūq; sunt scita aliq̄ mō ecvisa: ꝫ fides ē de nō visis: seu de nō apparentib⁹ ꝫ apl⁹ ⁊ Aug. Cōtingere tñ pōt q id qō est visum vel scitū ab vno hoie etiā viatore: vt q de⁹ sit vnus: sit ab alio creditū q̄ hoc demonstratiue nō nouit: id qō cōiter hoibus ꝓponit: vt credēdū est cōiter non scitū. Rōnes aūt q inducunt ad scitū pabādum ea q̄ sunt fidei: nō sunt demonstratiue ꝫ pluasiones q̄dā manifestātes nō eē impossibile qō in fide ꝓponit: vel procedunt ex p̄ncipijs fidei. s. ex auctoritatib⁹ sacre scripture Ex his aūt p̄ncipijs bñ pbat aliqd apud fideles: sicut etiā ex p̄ncipijs naturalr̄ notis pbat aliqd apud omnes.

§. I. De distinctiōe credibilium p articulos.

De distinctione articulorum.

Nota fin̄. b. tho. ij. ij. q. i. ar. vi. q nomē articuli ex greco dr̄ deriuatū. arthron em̄ grece qō in latino articulus dr̄: signt quādam coactionē aliquaz p̄tū distinctarū. ⁊ iō pticule cōpis fidē inuicē coaptate dicunt membroz articuli. Et sīl⁹ in grāmatica apō grecos dicunt articuli q̄dam ptes oratōnis coaptate aliis dictōib⁹ ad exprimendum gen⁹ earū: numez ⁊ casum. Ita credibilia xp̄iane fidei dicunt p articulos distinguit: inq̄ntum in q̄sdaz ptes diuidunt hītes aliquā coaptatiōnē ad inuicē. Est aūt obscurum in fidei aliquid non visum circa diuina. ⁊ ideo vbi occurrit aliqd spāli rōe nō visum: ibi est spālis articulus. vbi vo multa fin̄ eandē rōnem sunt cognita vel incognita: ibi nō sunt articuli distinguēdi. sicut alia difficultatē hz ad videndum q deus fuit passus: ⁊ alia q mortuus resurrexit. ⁊ iō distinguit articulū resurrectiōis ab articulo passionis. Sz q̄ fit passus mortuus ⁊ sepult⁹: vna ⁊ eandē difficultatē hīt ita q vna suscepta nō erit difficile aliam suscipe. Et ꝓpter hoc ois hec ptinent ad vnū articulū. Et sciēdū q distinctio credibiliū p articulos fit de his de q̄bus est fides fin̄ se: ⁊ nō de his de q̄b⁹ ē fides in ordine ad alia. Sicut em̄ i aliis scibilibus q̄dam ꝓponunt vt p se intēta: ⁊ q̄dā p manifestationem aliorum. Ita credibilia aliq̄ sunt de q̄b⁹ est fides fin̄ se aliq̄ sunt hoc q̄b⁹ nō est fides fin̄ se: ꝫ solū in ordine ad alia q: vero fides p̄ncipalr̄ est de his q̄ videnda spāliter in p̄ria ideo p se ad fidē ptinent illa: q̄ directe nos coadiuuant ad vitā eternā. Sicut sunt tres ꝑsone oīpotentia dei: mysteria incarnatiōis xp̄i: ⁊ hmōi. Et fin̄ ista distinguunt articuli fidei. Quedā vo ꝓponunt in sacra scripturavt credibilia nō q̄si p̄ncipalr̄ intēta: sed ad p̄dictoz manifestatiōz. sicut q abraā habuit duos filios q ad tactū ossiū helizei suscitatus ē mortu⁹: ⁊ hmōi alia q̄ narrant in sacra scriptura ad manifestatōem diue maiestatis vel incarnatiōis xp̄i. Et fin̄ talia nō oz articulos distinguere. Nō aūt distinxit a q̄busdam articulus sic. q est iurabilis vitas de deo: arrans nos ad credendū. magis dat̄ talis diffinitio fin̄ etymologiam quandā nois, put hz deriuatiōem latinā q̄ fin̄ veraz eius significatiōem, put a greco deriuat: q etiā pōt saluari. ⁊ licz ad credendū necessitate coactionis nullus arceat cū credere sit voluntariū. artat tñ necessitate finis: oz accedentem ad deū oz credere. Et sic fide impossibile ē placere deo, ad Heb. xi. aliter saluari non pōt. Tho.

§. II. De numero articulo

De nūero

rum. Sciendū q aliq̄ ponunt. xiij. aliq̄ tantū. xij. Prīo q̄z declaratōe, dicit be. Tho. ij. ij. q. i. ar. viij. q illa p se pertinent ad fidem quoz visione in vita eterna pfruemur: ⁊ p que ducimur in vitā eternā. Duo aūt nobis noti videnda ponunt: scz occultū dinitatis. cuius visio nos beatos facit ⁊ mysteriū hūanitatis xp̄i: p quē etiā i gloriaz filioz dei accessum hēmus. vt dī. Ro. v. vñ dī. Jo. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solūverū deū: ⁊ quē misisti iesū xp̄m Et ideo prima distinctio articuloz est. Nō q̄dam ptinēt ad mysteriū diuinitatis: q̄dā ad mysteriū hūanitatis xp̄i. q̄d est sacm pietatis. vt dicit. i. ad Ti. iij. Circa maiestatez vero diuinitatis tria nobis credenda ꝓponunt. Prīmo

Universidad de Deusto
Biblioteca

quidē vnus deitatis. ⁊ ad hoc pertinet p̄im⁹ articulus
Scđo nr̄as psonaꝝ. ⁊ de hoc sūt tres articuli fm tres
psonas. Tertio ꝓponūtur nobis opa diuinitatis ꝑpa. q̄
rum p̄imus ptinet ad esse nature. ⁊ sic ꝓponit articulus
creationis. Scđs vero ptinet ad eē gr̄e. ⁊ sic ꝓponūt nob
sub vno articulo oia ptinētia ad significationē humanaꝝ.
Tertiū ptinet ad esse gl̄ie. ⁊ sic ponit ali⁹ articul⁹ de re/
surrectione carnis. ⁊ vita eterna. ⁊ ita sunt septē articuli
ad diuinitatē ptinētes. Silr̄ circa hūanitatē x̄pi ponunt
septē alij articuli. Quoꝝ p̄m⁹ est de incarnatiōe ieu con/
ceptione x̄pi. Scđs de natiuitate ei⁹ ex v̄gine. Tertⁱ de
passione mortⁱ ⁊ sepultura. Quart⁹ de descēsu ei⁹ ad infe
ros. Quintus de resurrectione. Sextus de ascēsione. Se
ptim⁹ de aduētu ei⁹ ad iudiciū. Et sic in numero sunt ḡt/
decim. Quidam tñ distinguūt articulos in. xij. sex
ptinētes ad deitatē. ⁊ sex ad humanitatē. Tres ei articu
los triū psonaꝝ cōprehēdunt sub vno: q; eadē est cogni/
tio triū psonaꝝ. Articulū de ope gl̄ificatiōis distinguunt
in duos scz in resurrectionē carnis. ⁊ gl̄ificationē aie. Ar
ticulū aūt ꝓceptiōis ⁊ natiuitatis ꝙiūgunt in vnū. Ista se
cunda assignatio scz. xij. videt cōior ꝓcipue q̄ ad vulgares
Et adaptat. xij. aplis. quoꝝ est symbol⁹ ponit. b. tho. i
iij. ⁊ hoīi. in sum. ubi vide. Sz p̄ma q̄ ponit. xiiij. videtur
rōnabilior. Nā ḡnus patris ⁊ filij. ⁊ spūsicti vna fit co
nitio q̄tū ad vnitatē essentie. q̄ ptinz ad p̄mū articulū. q̄
vero ad distinctionē psonaꝝ q̄ est p relationē originis q
dammodo in cognitiōe patris inducit cognitio filij. Nō
em̄ pater esset si filiū nō haberet. quoꝝ nexus spūsictus
ꝓpter q̄ q̄tū ad hoc bñ moti sunt q̄ ponerent vnū artⁱ/
culū trium psonaꝝ. Sz q; circa singlas psonas sunt aliqua
attēdenda. circa q̄ ptingit esse errorē q̄tū ad hoc de tri
bus psonis possunt poni tres articuli. Arrian⁹ em̄ posuit
patrē oipotentē. fz nō credidit filiū ei⁹ coequalē ⁊ substā
tialē patri. Et ideo fuit necessariū poni⁹ articulū de psō
na filij ad hoc determinādū. Et hac rōne ꝑ macedoniū ne
cesse fuit ponere articulū tertiū de psona spūssancti. Et
similiter cōceptio ⁊ natiuitas possunt poni sub vno arti/
culo. ⁊ etiā resurrectio ⁊ vita eterna fm vnā rōnē. inq̄tū
ad vnū ordinātur. ⁊ fz alla rōne possunt distingui inq̄tū
seorsum hab⁹ sp⁹ iales difficultates. Itē nō⁹ q̄ ꝙis
vnum deum esse possit esse scitū p demonstrationē. q̄d p
bat pbs in. xij. meta. tñ multa de deo tenemur⁹ fidē. que
pbi naturales inuestigare nō valuerunt rōne. puta circa
puidentiā eius ⁊ oipotentiā. ⁊ q̄ ipse solus sit colendus
que oia ptinent ad articulū de vnitate dei. Nō fuit aūt me
tio inter articulos de sapientia dei ⁊ puidentia sicut de oi
potentia. q; oipotentia includit quodāmodo oim sciētiaz
⁊ puidentiā. Potentia em̄ in habētib⁹ intellectū nō opat
nisi fm volūtatē ⁊ cognitionē. Non em̄ posset oia in istis
inferioꝝ agere que vellet. nisi haberet eoꝝ cognitionē
⁊ puidentiā. Nomen etiā ipsum deitatis importat puisi
onem quādā. Et q; filio ⁊ spūsancto ꝙuenit mitti ad si
ficandū creaturā. circa q̄ plura credēda occurrūt. ideo
circa psonā filij ⁊ spūssancti plures articuli multiplicant⁹
Circa psonā patris q̄ nūq̄ mittitur. Et de sacro eucha
ristie inq̄tum est sacra/mentum bz eandē rōnē cū alijs effe
ctibus gr̄e iustificantis. Unde fm̄ Ḃ reducit ad articulum
sctām eccl̄iam ⁊c. Inq̄tū vero ꝓfitetur⁹ q̄ ibi corpus x̄pi
miraculose ptinet. sic ꝙcludit sub oipotentia. sicut⁹ omnia
alia miracula que oipotentie attribuuntur.

§. III. De symbolo in quo

Symbo/lum vnde dicit bea. tho. ij. ij. q. 1. q. p nomē symboli est acceptū a colle/ctione sniaꝝ fideiꝝ: in eo sunt collecte/ sniē seu articu/li. quas necessariū est explicite credere ꝺ his q̄ ptinēt ad fidem. que diffuse habētur in sacra scriptura. Sicut enim ait aplūs ad Heb. xi. Accedentē ad deū opz credere. Credere aūt nō potest quis nisi veritas quā credat ei ꝓponat

ptinent articuli. q̄d sit. ⁊ quotuplex sit. Quātū ad p̄mū

Et ideo necessariū fuit veritatez fidei in vnū colligere vt facili⁹ possit oib⁹ ꝓponi ne aliqs p ignorātiā a fide vēritate deficiat. ⁊ hāc collectionem sniaꝝ importat symbolū. Et q; eccl̄a vl̄is errare nō pōt: qm̄ spūssancto gubernat. hoc em̄ p̄misit dñs discipulis dicēs. Jo. xvj. Cum venerit ille spūs veritatis docebit vos oēm vitatem. Cum auctorita/te vl̄is eccl̄e symbolū sit editū nil incōueniens ibi ponit/ur. Triplex aūt triplex symbolū approbatum ab eccl̄a. Primum q̄ dicit ap̄lor quasi editū ab ap̄lis. s. Credo. q̄d dixerunt submisse seu occulte: q̄ ex eo fit q; tpe psecutiōis editum fuit fide nōdū publicata. In p̄ma aūt dr̄ cōpletio: quia si cōtra ꝺcubas errorē ꝑteritoꝝ ⁊ futuroꝝ. Sz aliud symbolū s. scōm editū fuit fide iam manifestata. ⁊ eccl̄a ḣnte pace ⁊ ideo publice cantat in missa. De isto symbolo dicitur de ꝑse. di. iiij. Baptizandos opz fideꝝ symbolum addiscere ⁊ eo vl̄ p̄s byterо reddere. Et intelligit de adultis. ⁊ loquitur de symbolo ap̄lorum. s. Credo in deū patrē ⁊c. vt ptz di. e. ca. ante. xx. Et rōnem huius ⁊ figurā assignat Rabanus dicēs. Ꝑtius ipe x̄pus ceci nati oculos luto ex sputo facto suplīmuit. ⁊ sic ad aquas siloe misit: q; ꝑus dz baptizandus fide incarnationis instrui. ⁊ sic ad baptismū credulus admitti: vt sciat cuius gratie est in eo particeps. ⁊ cui iam debitor fiat deinceps. de cōse. di. iiij. ante baptismum. Secūdum ergo symbolum dicit symbolum patruz qđ editū fuit in ꝺcilio Niceno: vt dicit in decre. di. xv. §. j. Et sciendū q̄ in oibus symbolis eadē fides veritas docet. Sed q; ibi opz p̄ diligētius instrui de fidei veritate. vbi errores insurgunt ne fides simplicium corrumpatur ꝓpter hoc fuit necessariuz plura edere symbola: quia in nullo alio differunt: nisi q̄ in vno plenius explicat. q̄d in alio implicite cōtinetur: fm̄ q̄ exigebat hereticoz instantia. Et q; confessio fidei traditur in symbolo quasi ex ꝓsona totius ecclesie que per fidē vnitur. Fides aūt ecclesie est fides formata. ideo confessio fidei in symbolo traditur. fm̄ q̄ cōuenit fidei formate: vt dicatur. Credo in vnū deum: vt etiam si qui fideles fidem nō habent formatam ad hanc formaz perducere studeant. Et q; nullus error ex/ortus fuit apud hereticos de descensu x̄pi ad inferos. iō nō fuit necessariū aliquā explicationē circa Ḃ fieri. Et ꝓpter Ḃ nō erat in symbolo patriz. Ḃ supponit tāq̄ determinatū in symbolo ap̄lor. Nō em̄ sequēs symbolū aboles ꝑcedēs: Ḃ poti⁹ illō exponit. Et meli⁹ dr̄ in symbolo sctā ecclāz fine in. ⁊ cōius dr̄ fm̄ leonē. si tū dicat in sctā ec/cl̄iam erit sensus. Credo in spūmsctū. ecclām sciliz/cet: vt a q̄ refert fidei nostra ad spūmsctū. q̄ eccl̄am scīāt: vl̄ fm̄ Aug. intelligit q̄ in eccl̄a quilibet fidelis credit in deū de ꝑse. di. iiij. p̄ma. Tertiū symbolū est Athanasij. s. quicunq; vult salu⁹ eē ⁊c. Sz Ḃ nō bz rōem ⁊ vim symboli. ex eo q̄ athanasi⁹ cōposuit q̄ p̄riarcha alexādrin⁹ fuit. nō papa ad quē solū spectat symbolū edere. Sz ex Ḃ q̄ eccl̄a seu summ⁹ pōtifex. vl̄ ⁊ q̄ illud qđ cōposuit athanasius p modū cuiusdā doctrine. integrā fidei vitatē breuiter ꝓnebat. acceꝑit ⁊ approbauit. p symbolo vt q̄si regulā fidei habeat. Notandū etiam q̄ in illo symbolo patrū nicēno in niccna synodo. dicebat⁹ p⁹ in articulo de spūssctō. Et i spūmsanctū ex patre ꝓcedentē ⁊ p̄ filiotoꝝ coeqlē ⁊c. Et in gestis p̄me ephesine synodi legit⁹ q̄ plecto symbolo nicene synodi decrevit sancta synod⁹ aliā fidē nulli licere ꝓferre scribere vl̄ cōponere sub anathematis pena. Et ide firmatū est i chalcedonēsi ꝺcilio. Sz postmodū ad remouēdū errorē grecoꝝ q̄ insurrexit circa ꝓsonam spūssancti ⁊ vitatē declarandā in alio cōcilio vl̄ fuit addit⁹. Et in spūmsctū ⁊c. Qui ex patre filioq; ꝓcedit. nec incurrit ꝑ Ḃ sniam excōicationis sequēs synod⁹ generalis: q; addidit symbolū nicenū. tū q; p̄hibitio ⁊ snia synodi ephesine se extēdit ad ꝑsonas: q̄z nō est determinare de fide. Nō em̄ ꝑtinet sniam ḡnalis synodi ablata est protestas sequēti synodo nouā additionē symboli facere ad magis exponēdū ⁊ declarādū ipa ptēta i symbolo. Sic enim

q̄libz synodus obseruauit vt sequēs synodus aliq̄d exp̄one ret supra id qđ ꝓcedens exposuerat. ꝓpter necessitatē alicui⁹ hereseis insurgētis. tū etiā q; qđ additū fuit seu cōposi/tū in sequnti ꝺcilio vl̄i: nō ptinet aliā fidem q̄ ꝓpo. i. ꝺriaz ⁊ aduersam: qđ ipoztat aliud relatiuū diuersitatis: fz eam dē magis declarat. Sic exponit etiā illud ap̄li ad Gal. i. Si q̄s vobis aliđ euāgelizauerit ꝑter id qđ vobis euāgelizauerit: ⁊ si angelus de celo anathema sit. Credēdū est aliqs vos pdicatores galathis pdicando multa dixisse. q nō dixerat ap̄lus. Nec tñ fuerūt excōicati: q; nō dixerūt aliud q̄ ap̄lus. Hoc ꝑtium fidei p ipm̄ pdicate. Quis potuerit dicere milta q̄ ap̄lus nō dixerat ad maiorē declarationē dictoꝝ per eū.

Triplex symbolum ab eccl̄a approbatum.

§. IIII. Cōpositio symboli

Pape soli ꝑtinet edere symbolum.

ptinet solū ad summū pontificez. Et rō ē: q; editio symboli fit in synodo seu ꝺcilio ḡnali: sed synodus ḡnalis auctoritate solūmodo sūmi pontificis pōt congregari. vt hr̄ i decre. di. xvij. p totū. q̄ ad ip̄m spectat editio symboli. Ꝓ⁹ huius maioris declaratiōnē. dic. b. Tho. ij. ij. q. i. q. p noua editio symboli necessaria ē ad vitandū errores insurgētes. Ad illi⁹ auctem ptinet snialiter determinare ea q̄ sunt fidei: vt ab oibus inconcusse fide teneant⁹ ac tueant⁹. Hoc aūt ptinet ad au/ctoritatē sūmi pontificis: ad quē maiores ⁊ difficiliores ecclesie qōnes referūt. Dicit ei in decre. di. xvij. Et sumṁba pelagij pa. scribētis hijs q̄ ꝙuenerāt ad illicitā ꝺuocatōez Jo. ꝓstantin⁹. Multis de vno aplicis ⁊ canonicis atq; ecclesiasticis instruimur regulis: nō debere absq; sniа roma/ni pontificis cōcilia vniuersalia celebrari. Quapropt̄ re/cte nō cōcilium sed vestrū ꝙuenticulū vel cōciliabulū censeat: ⁊ quicqđ in eo actū est: irritū habeat⁹ ⁊ vacuū. Et ita maiores ⁊ difficiliores qōnes vt sancta synodus statuit et dā ꝑfectudo exegit: ad sedem aplicaz semp referant. Et xxiij. q. i. dicit Innoc. Quotiēs fidei rō ventilat: arbitroꝝ ocs fres ⁊ coepos non nisi ad petrū. i. sui nois ⁊ honoris auctoritatē referre debere: q̄ p totū mūdū posse ecclesijs ꝑdesse oib⁹. Hec ibi. Ubi ⁊ x̄ps. Lu. xxij. Petro dixit quē summū pontificez constituit. Ego p te rogaui petre vt non deficiat fides tua. ⁊ tu aliqn cōuersus cōfirma fratres tuos. Et rō huius ē fm̄ Tho. q; fides vna dz esse totius ecclesie. fm̄ illō. i. Cor. i. Idipm̄ dicatis oēs ⁊ non sint in vobis scismata. qđ seruari nō posset: nisi questio de fide exorta determinet⁹ ex p eū qui toti ecclesie pest. vt sic eius snia a tota ecclesia firmiter teneat⁹. Et ideo sequit⁹ q̄ ad solā auctoritatē pontificis summi ptinet noua editio symboli: ex similiq; declaratio credendoꝝ in dubijs occurrētib⁹. vt dicit⁹ est. Ad ⁊ Hiero. ꝺ. iij. q. i. sic aut ad damasum. Hec ē fides beatissime papa quā in catholica ecclesia didicimus quāq; semp tenuimus: in qua si min⁹ perite aut parū cau/te forte aliqđ positū est: emēdari cupim⁹ a te: q; petri ⁊ fidem ⁊ sedem tenes. Si aūt hec nr̄a confessio ap̄lat⁹ tui iudicio cōprobatur: q̄cūq; me culpare voluerit: se imperitum vel maliuolū vel etiā non catholicū. sed hereticū ꝓbabit. Hec dicit Hiero. in quodā libello vbi exponit symbolū in fine. Et nota q̄ ecclesia q̄ errare non pōt. ⁊ fides que non pōt deficere: est ecclia romana ⁊ fides romane ecclesie. Unde Hiero. Sancta romana ecclesia q̄ semp imaculata ꝑmansit ꝺfio, puidente ⁊ beato Petro ap̄lo opem ferente: in futuro manebit sine vlla hereticoz insultatiōe: scz ꝑualente fm̄ glo. atq; firma ⁊ imobilis omi tempore ꝑsistet x̄pus. q. i. hec est fides. Et. q. e. dicit Lucius papa. A recta fide ⁊ ap̄lico tramite ꝓpter vllam ꝑturbatiōem nolite recedere. sciētes q; bn̄ qui ꝑsecutiōem patiunt⁹ ꝓpter iusticiam. hec est ap̄lor⁹ viua traditio. hec vera charitas q̄ ꝑdicanda est ⁊ ꝓcipue diligēda a fouenda ⁊c. Ab oibus fiducialr̄ tenēda hec sctā ⁊ ap̄lica mr̄ oim ecclarū x̄piana eccles q̄ p dei oipotentis gr̄am a tramite ap̄lice traditiōis nunq; errasse, pbat: nec hereticis cautat⁹ deprauāda succubuit: sed vt in exordio nozmā fidei x̄piane ꝓcepit ab auctoribus suis ap̄lorum x̄pi ꝓncipibus illibata fideiter⁹ manet

Ecclā grē nō dicitur papa: sed cōgrega/tio fideliū

Ubi glo. dicit q̄ eccl̄a q̄ errare nō pōt: dr̄ nō papa ⁊ congregatio fideliū: q̄. s. tenēt fidē quā docuit Pe. cū alijs aplis. Et hec dr̄ eccl̄a romana ⁊ fides romāe eccl̄e: siue sint romane siue alibi. Et ꝑ hac orauit x̄ps. xxj. di. §. j. Et volūtate labioꝝ suoꝝ nō fraudabit. Pelagi⁹ etiā papa dicit di. xxj. Quāuis vniuersę p orbē catholice eccl̄e vn⁹ thalam⁹ x̄pi sit. tñ sancta romana eccl̄a catholica ⁊ aplica null⁹ synodalis ticis ꝓstitutis ceteris eccl̄ijs ꝓlata est: Ḃ euāgelica voce dñi ⁊ saluatoris nr̄i ꝓmatū obtinuit. Tu es inq̄t Pe. ⁊ su/per hanc petrā edificabo eccl̄am meā. ⁊ infra. Hec ē ꝑma sedes Petri romana eccl̄a nō hīs maculā neq; rugā: nec aliquid hmōi. glo. arguit q̄ vbicūq; sunt boni ibi est eccl̄a. Et nota q̄ macula pōt referri ad heresim ⁊ ruga ad scisma. Uel est macula ad mortale qđ q̄ bz etsi numero. non tñ merito est de eccl̄a: vt dicit Hiero. ꝺ. pe. di. j. eccl̄a. Ruga intelligi etiā pōt heresis. Hinc etiā Hiero. ait. Quīm vetus ordo inter se pplor furore collisus indusciss⁹ dñi tunicam. ⁊ desup ꝓtextā minutatim ꝑ frusta discerpit. Expē vineā exterminat vulpes inter lacus cōrritos q̄ nō habet aquā ⁊ difficile vbi fons signat⁹ ⁊ hort⁹ ille conclusus sit. posset intelligi. Ideo mihi cathedrā Petri ⁊ fidē ap̄lico ore laudatā cēsui ꝓsulendā. inde nūc aie mee postulās cibum vñ olim x̄pi vestimenta suscepi. Neq; vo vastitas tāta ele/menti liquētis. ⁊ interiacēs latitudo terrarū me a ꝑcipiendi margarite potuit inq̄sitione ꝓhibere. Ubicūq; fuerit corpus congregabūt⁹ ⁊ aquile: ꝑfligato a sobole mala patrimonio apud vos solos incorrupta patrū oino seruat⁹ auctoritas. Ibi cessante terra fecūdā dñici seminis puritatē cēteno fructu retert. Hic obruta sulcis frumenta. lolium auenasq; degenerāt. nūc in occidēte sol iusticie oritur. Jam occidente aūt lucifer ille q̄ ceciderat sup sydera posuit thronum suū. Uos estis lux mundi: vos sal terre: vos vasa aurea ⁊ argētea. hic vasa testea: virga ferrea ⁊ eternū operiunt⁹ incendū. Quāuis igit⁹ tui me terreat magnitudo. tñ iuuat hūanitas. A sacerdote victimā salutarē: a pastore ꝑsidiuz ouis flagito. Satisfaciat inuidia rogāti dñi ⁊ culminis recedat ambitio. Cū successore piscatoris x̄pi discipulo loquor: ego nullū ꝓmū nisi x̄pm̄ sequēs beatitudini tue. i. cathedre Petri cōione ꝓsocior. Sup illā petrā eccl̄am fundatā scio. quicunq; extra hāc domū agnū comederit. profanus est. Si q̄s in noe arca nō fuerit ꝑibit regnāte diluuio hec oia Hiero. ad Damasum papa. xxiij. q. j. quoniam.

Titul'. IX. De diuina gratia

De duodecim ꝓpietatibus diuine gratie ad sit studiosum lucis materialis. Capm̄ I.

Mitte lucez tuā ⁊ ve

ritatem tuā ipa me deduxerūt ⁊ adduxerūt in montē sanctū tuum ⁊ in tabernacula tua. ꝑs. xlij. Considerās. ꝑphera necessitatez diuine gratie quā lucez vocat: q; sine ea nullus saluat: ⁊ veritatem: q; ꝑ eā homo bene opatur. ⁊ causalitatē: q; a solo deo dat: fm̄ illud qđ in alio ait ꝑs. xxiij. Gratiā ⁊ gl̄iam dabit dñs: ⁊ nō alius. ideo ipam lucē gratie a deo petit dicens. Emitte lucē tuā ⁊c. Loquēs aūt Jobe euāgelista de verbo incarnato. Erat lux vera q̄ illuminat oēm hoiez venientē in hunc mundū. Et est ibi distributio accōmoda si loquamur de lumine gr̄e. Nā de lumine gr̄e nō est vera simplr̄. Nō em̄ oēs hoies illuminant⁹ a gr̄a vt infideles ⁊ iniqui qui x̄piano noie gloriant. Sed q̄cunq; illuminant⁹ nō ab alio q̄ a x̄po illuminant⁹. q̄ quidē inq̄tum de⁹ datoz est oīs gr̄e. vna cū patre ⁊ spūsancto. inq̄tum vo hō recep/toz erat gr̄e. vñ dr̄ Lu. ij. Gra dei erat in illo. Et q; vnūq̄q; ꝓto ꝓpinq̄us est ꝓncipio influēti. tāto plus recipit de influētia eius. vt ꝑ exemplū de appropinquante ad ignē: ⁊ ō flumine ꝓpinquissima imo vnita vbo dei a q̄ oīs gr̄a recepit copiosissime gr̄am quasi infinitā. s. q̄tum creatura est capax recipe, vnde et

Universidad de Deusto
Biblioteca

de ipso intelligit dictū Jo.i. Nō em̄ dat de⁹ ad mēsurā spīm id est gr[illegible] spūsscti videlz xpō hoi. Alijs q̄dē dat mēsuratim p̄m determinatā vtutē. Sz xpō a p̄ncipio sue conceptionis fuit datu tanta. q̄ in eo nō potuit crescere. Et iō q̄m dr Lu.ij. Jesus p̄ficiebat etate ⁊ gr̄a. Intelligit nō hz habitū interiorē: hz p̄m actū exteriorē seu apparētia. q̄ hz q̄ crescebat etate ⁊ statura. ita faciebat opera q̄ ostēdebāt maiorē gr̄am sctitatis. Nos aūt crescere possum⁹ q̄tidie p bōa opa. Et ad hoc hortat apl's fideles dicēs. ij. Cor. vi. Exhortamur vos ne in vacuū gr̄am dei recipiatis. Invacuū recipit⁹ frustra q̄ in eo sēō exercet⁹ vt augeat. Et q⁹ vt dic̄ p[illegible]. meta. Primū i vnoq̄z gr̄e ē rō ⁊ cā alior iō cū xp̄o [illegible] pmū i gr̄e recipiētiū gr̄az nos oēs accipim⁹ gratiam de plenitudine eius. vt scribitur Jo.i. Sc3 ex meo eius ⁊ exēplo ei⁹ nō q̄ de suo fit aliq̄d diminutū.

§.I. Est aūt duplex gratia

p̄m b[illegible]ho. in summa. ⁊ alios doctores sc3 gratū faciēs ⁊ gratis data. ⁊ vtraq̄ sp plenissime fuit in xpo. Hāc vtrāq̄z hz dr. q⁹ gratis datur ⁊ sine meritis nr̄is. Magna autē

Nota gratiā ē duplicem, sufferētia est inter vtrāq̄z. Primo q⁹ gr̄a gratum faciens est p̄p̄ie bono⁹: q⁹ nulli⁹ sine ea est ver[illegible] bon⁹: ⁊ ois bonitas eā hz. Sz gratia gratis data est cōis bonis ⁊ malis. Naz pphete fuerūt aliq̄ boni vt Esaias. Hieremias. ⁊ h[illegible]. Alij mali. vt Balaā. saul. Alij miracula fererunt vt ap[illegible] Fecerūt magi pharaōis reprobi. Et iō q⁹ q̄s eā nō hēat nō hz tristari. ex q̄ cuz ea pōt esse malus ⁊ sine ea bonus

Sc3o gr̄a gratū faciēs ē q̄dā donū hitus in aia p̄m tho. i.ij.q.cx. vel q̄dā influx⁹ seu radi⁹a[illegible]ce infusus in aiā sui vtilitatē. q̄ q̄dē sp manet in aia faciēs eaz deo gratā. ⁊ opa ei⁹ bona ⁊ meritoria. Semp dico p̄manet. nisi q̄s se ea p̄uet. Hāc aūt accidit p q̄libz mortale. Cū em̄ q̄s aliq̄ cor ꝓpetrat ex toto amittit gr̄am. nec ei sua p̄tēcta recupare. nisi de⁹ sua mia eā [illegible]dat q̄ facere solet. reuertēdo pctōr ad pniam. Ro.v. Justificati gratis gratia ipsi⁹. Als aūt d[illegible]q̄ aufert boni gr̄am sine culpa sua. Sz gratia gra[illegible]ata diuidit in nouē gña. vt ponit apl's. i. Cor.xij. vbi ait. Diuisiōes gr̄az sunt. idē dñs sc3 dator eaz. Alij dat p spīm sermo sapie. Alij ⁊c. Et huiusmodi gr[illegible]nt in aia p modū habit⁹ fixe p modū passiōis trāseuntis. Nā illi q̄ sūt vi. ꝓphete nō hñt p̄tinue ꝓpheriā in mēte. vt p[illegible]etet ad placitū suū. hoc spūsscti tangit corda eorū. Vñ rhelize⁹ dixit de sunamitide. Aia ei⁹ in amaritudie est ⁊ dñs celauit a me. Sic q̄ faciūt mirabilia. nō semp p̄t ea facere ad libitū. Sz q̄n deus dat eis talē virtutē. Vñ ⁊ subtrahit ista gr̄a gratis data sine culpa habentis. Tertio differūt: q⁹ gr̄a gratū faciēte q̄ habz oēs ei⁹ p̄te s.i. effect⁹ ad salutez necessarios hz vtutē q̄ ab ea ꝓcedūt oēs possidet. Sz gr̄az gratis datā nulli sil' hiz oēs ptes ei⁹. Sz q̄s hz ꝓphetiā. ali⁹ vtutē faciēdi miracula. alter sermonē sapientie vel scientie. Et si aliquis haberet plura ex eis. nō simul ea hz. Sol⁹ xp̄us fuit q̄ oēm [illegible]mum gradū ois gratie sp habuit vtriusq̄z. Et b̄ de pe. di. ij. [illegible]endū. ⁊ Joh.i. Plenū gratie ⁊ veritatis. Quia igitur gratia gratū f[illegible]s est illa q̄ est nobis necessaria, idco hāc p[illegible]lat pē. di. Emitte ⁊c. Ubi tria nota. Pzeciositatē ei⁹ adm[illegible]dā. ibi. Emit. lu. tu ā ⁊ vi. tuam

Operositatē eius ꝓsectandā. ibi. Ipsa me dedu. ⁊c. Sfe licitatem; exinde amplexandā. ibi. ⁊ ad. in ⁊c.

§.II. Primus sc3 nobilitas

⁊ p̄ciositas gr̄e p3 ⁊ b q⁹ assimilat lucī. Emitte inq̄t lu. t. Sz q̄d p̄cios⁹ luce esse valz. cū ipe de⁹ lux dicat. i. Jo.i. De⁹ lux est ⁊ tenebre in eo nō sunt vlle. Est tñ de⁹ lux increata ⁊ essentialis. gr̄a aūt lux creata ⁊ accidētalis p quā ipsa lux increata. seu vitas ⁊ vbū diuinū nobis mittit ⁊ habet. vñ post lucē subdit. Et vitate[illegible]ā sc3 mitte. De ipsa gr̄a loquēs petr⁹ in canoni. sua ait. Maxia ⁊ p̄ciosa nob donauit sc3 deus vt simus diuine nature cōsortes videl3 p

Gra comparatur luci.

lucē gratie. Sz vt magis clarescat p̄ciositas gr̄e notabi mus. xij. ꝓpetates eius ad similitudinē lucis materiat. Primo est p̄nitiua in ꝓdijs. Secdo ē mltiplicativa in medijs. Tertio ē reductiua a deuijs. Quarto ē declaratiua in dubijs. Quinto ē letificativa i gaudijs. Sexto ē penetrativa in diaphanis. Septio ē stativa sparsiua in spacijs. Octauo ē coinq̄nativa a spurcitijs. Nono ē illuminativa in tenebris. Decio ē ꝓfortativa in egris. Undecio est augmētativa in radijs. Duodecimo ē decorativa in essentijs.

De p̄mo dr sa[illegible]p̄imo oium creata est lux. q̄d declarat Moyses di. q⁹ p̄mo diez oim dixit de⁹. Sfiat lux. ⁊ facta ē lux. Hāc lucē dic̄ mgr̄ i hysto. scho. fuisse quādā nubē lucidissimā q̄ exercuit offiū solis vsq̄z ad q̄rtā diē q̄n creat⁹ est sol. Sz alij subtilī⁹ dicūt hāc lucē fuisse solē creatū tūc in forma sua subali. ⁊ materiali. Sz [illegible]die additā fuisse ex quādā ꝓprietate accidētalē cui⁹ respectu dr fact⁹ cū luna ⁊ stellis. Aug. adhuc p̄fundi⁹ dic̄ naturā angelicā tūc formatā. s.lucē gr̄e ꝓsummate ⁊ p̄firmatā in gl'a ad deū conuersam. ⁊ separatam a tenebris maloz q̄ de celo ceciderūt. Quocūq̄z mō accipiat lux est p̄ma in ꝓdijs diez. Sic lux gr̄e ē p̄mū donū q̄ cōicat de⁹ creature rōnali: vt vale at eū possidere. Et p̄p̄ea apl's in suis epl'is p̄nciplū salutationis a gr̄a ꝓdit dr. Sfra vobis ⁊ pax a deo patre ⁊ a dño iesu xp̄o. Hāc eis p̄ oib⁹ optās vt p̄ciosius oib⁹. Cōtra em̄ vtus nature nō posset vnā aiaz ducere ad gl'az. Sz minim⁹ grad⁹ gr̄e eā p̄ducit ad illaz. Et iō b̄n dicit Amb. Potior ē gr̄a q̄ natura. ose. di. ij. reuera. Sc3o lux est mltiplicativa in medijs. Videm⁹ em̄ q⁹ ō mane orto sole lux eius ē in oriēte i occidēte meridie ⁊ septētrione. q̄nimo ⁊ nocte q̄n sol cursū suū i hemisphērio q̄ ē in[illegible]. ꝑpter mltiplicat radij ei⁹ vsq̄z ad celū ⁊ reūbati i lunā ⁊ stellas. fac eas lumiosas q̄ ex se: ⁊ p̄cipue luna q̄ hz lumē: ⁊ a sole recipit. Et illa reuberatio in lunā facit nos videre lunā ⁊ stellas q̄n aer ē seren⁹. Sz nō ita illuminat aerē fic in die. ꝓpter nimiā distātiā. In die aūt cū sol apparet sup nostrū hemisphēriū ex reuberatōe radioz ei⁹ sup terrā illuminat aer vehemēter. p[illegible]pinq̄tatē aeris ad ipaz reūberati onē. Sz aer distās multū a terra paz illuminat ⁊ tenebrosus sicut de nocte. Est q̄ lux multiplicativa in medijs illuminatis. Lux aūt gr̄e illuminat oia opa nr̄a q̄ debite fiunt vt sint meritoria. sunt tanq̄ media q̄uenīēdi ad patriaz. Si loquī: si co[illegible]edit: si ambulat: si opat: si [illegible]omiēdū accedat debita intētiōe in oib⁹ merek. vñ Bze. Nec somnus sctōz vacat a merito. Sine gr̄a aūt nulla opa eterne syne: abstinētie: ⁊ h[illegible] sunt meritoria vite eterne. Unde Aug. de pe. di. iij. Credendū est [illegible]ū gr̄a p̄ destruerit mala ꝓza. i. pctā. etiā remuneret bona. s.q̄ q̄s facit in ea. ⁊ q̄ fecerat p̄us ante lapsum in pctīs: vez q̄uis bona facta ex gr̄am nō valeant ad vitā eternā. nō tri bz peccator dimitter⁹ q̄n oē bonū q⁹ pōt faciat: q⁹ valēt ad multa alia bona. ⁊ p̄cipue ad disponēduz ad gr̄am. Vñ dr de tali. de pe. di. v. falsas. Licēt q̄d boni pōt facere ꝓtamur vt faciat vt deu[illegible]r ei⁹ illustret ad pniam. s.p gr̄am. Tertio lux est redi[illegible]ua a deuio: sicut ait saluator ⁊ expītia docz Qui ambulat in nocte offendit: q⁹ lux nō est in eo. Jo.xij Offendit aūt aliq̄d inpingēdo vl' lubricū patiēdo vl' cadendo: vl' ꝑa recta dimittēdo. Sz luce apparēte ꝓpendit deuiū callē ⁊ reducit ad viā rectā. Nunq̄ fuit aliq⁹ ita superbe ꝓfia naturali vl' moali q̄ nō deuiaverit a vīa recta vtutū nisi luce gr̄e exīstens. Vñ dicūt reprobi in inferno. Errauim⁹ a via vitatis. sol iustitie nō illuxit nobis. Sap. v. Sic paulus cū fuit in tenebris ignorātie ex lucē gratie deuiabat. psequēs xp̄m cū fidelibus suis arbitrat⁹ se in b obsequiuz p̄stare deo. Sz eo appropinquāte damasco: ve[illegible]et xp̄ianos. cū fulsit eū lux de celo ⁊ pstrauit eum auferēdo ei ad tp̄s lucē corpalē. infudit ei lucē internā gr̄atie: ⁊ reuocat⁹ est a[illegible] vitā ⁊ eē spūalis. vnde dicebat Sfra dei sum id q⁹ sum. ⁊ ad Gal'. j. Cū aūt placuit ei qui me vocauit p gr̄am suā, cōtinuo nō acquieui carni ⁊ sāguini. Quarto lux est i subijs certificatiua. q̄n est quis in tenebris ⁊ dubitat de aliquo q⁹ obijcit visui. si evere q⁹ existimat: ad lucē certificat. Sic exēpluz hēm⁹ de duab⁹ meretricib⁹ ꝓtēdentib⁹ coza salomone: quaz vna. s. va mr suguiuētis dicebat. Cū surrexisset mane vt daret lac filio meo apparuit mortu⁹: sz clara luce deprehendi hūc non esse filiū meum. iij. Reg. iij. Sic lux gr̄e clarificat mentē in dubijs: q⁹ instigat hoiem vt a sapiente illustret. ⁊ si nō hz q̄dē cōsulat ipm lumen gr̄e docet. j. Job. j. Uncio. i. gr̄a spūsscti docebit vos de oib⁹. sz necessarijs ad salutem. Probat ex b beat⁹ Tho. j. ij. q⁹ nō pōt dr extra gr̄am cōstitut⁹ multū manere q̄n labat in alia mortalia. Cui⁹ rō ē. q⁹ frequēt occurrūt hoi casus repētini ⁊ dubij: in q̄b⁹ opz subito capere determinationē faciēdi vel nō faciēdi aliq̄d. nec hēbit quē cōsulat. Jn repentinis aūt coīt hō opat⁹ sm habitū ꝓcedentū ⁊ finē sibi ꝓstitutū. Qui aūt ē extra gr̄am hz vitiosum habitū: ⁊ p̄ma vltimo ꝓstituit. s. aliud q̄ deum. Vñ sm habitū vitiosum deliberat in dubio peccās q⁹ deum. Et iō b̄n dicit apl's ad Heb. xiij. Optimū est gr̄a stabilire cor. Quito lux est letificatiua. Hzou. xv. Lux oculos letificat aiam. Et Eccls. xj. Delectabile ē oculis videre solē Vñ ⁊ magi cū inspexerūt lucē stelle quā amiserāt: videntes stellā gauisi sūt gaudio magno valde. Matth. ij. Sz ⁊ aues videm⁹ q⁹ de nocte silēt. cū aūt lux auroze ecurgit incipiūt cantare modulis suis q̄si letātes. Nullū tale gaudiū q̄le admistrat lux gr̄e. ꝓpter q⁹ de sapia q̄ est lumen gr̄e dr Sap. viij. Nō hz amaritudinē cuersatio illi⁹: nec tediū cuict⁹ illi⁹: ⁊ gaudiū. Sic ꝓ est penetrativa in diaphanis. Nā cū corp⁹ solare sit in celo q⁹ est solidū: radi⁹ ei⁹ penetrat eos sicut etiā penetrat fenestrā vitreā intrās domū absq̄ scissiōe ei⁹. Vñ dr Eccli. xlij. Sol illūinans p oia respexit. Sic gr̄a spūsscti facit penetrare oia. sm illd apl's. Spūs oia scrutat etiā pfunda dei. Sfacit etiā scrutari totā vitā suā. ⁊ nō solū pctā magna: ⁊ minimas cogitationes ⁊ affectōes inordinatas recognoscēs deffet. Accidit de gr̄a copiosa sicut de radio solis: in quo in aliquo loco reuerberāte appent innumeri atomi. i. minutissimi pulusculi. vbi aūt radi⁹ nō reuerberat [illegible]ull⁹ talis appet. Ita vbi radi⁹ gr̄e illustrat. mēs innumeros in se defect⁹ cognoscit. Exēplū de Paulo q̄ cū dixisset. Pl⁹ oib⁹ laborauī. nō aūt ego: ⁊ gr̄a dei mecum ait. j. ad Ti. j. Uenit iesus peccatores saluos facere: quoz p̄m⁹. i. max[illegible]⁹ ego sum. Septimo lux [illegible]bito spgit. Cū em̄ de mane sol oriat: subito radius ei⁹ diffundit vsq̄z ad occidētē sine mora. Propterea dixit dñs ad iob. Si scis p quā viā spgit lux. q. d. nō vales scire. q⁹ nō p[illegible]latim: ⁊ subito [illegible]ūdit radiū. Sic gr̄a spūsscti facit hoiem p[illegible]ptū ⁊ velocē: nō tardū ad bñ faciendū. In cui⁹ signū dr Act. ij. Fact⁹ ē repēte de celo sonus tanq̄ aduc. spūs vehe. Ubi dicit glo. Nescit tarda molimina spūsscti gr̄a. Et ex b̄ pōt q⁹ aliquat⁹ cōsecurare si gr̄am dei hz. q⁹ vt dic̄ pbs in lib. ethi. Signū habit⁹ acq̄siti est. p̄mpte ⁊ facilr operari. Octauo lux pseruat a spurcitijs. nā radius solaris transiens per lutū ⁊ quecūq̄z immūda nō coinquinatur: sed permanet in sua puritate. Similiter gratia que est in sacramentis que ministrātur per malos ministros. vtiq̄z nō maculat⁹ vel minuitur p̄pter malicia ministroz. Et p̄ est q⁹ ait Aug. j. q. j. Spūaliter vt sacrī vt lux purissima p imūdos trāsiēs nō coinq̄natur. Sz illi q̄ hñt dei gr̄am dū in ea p̄manent. etsi quer senk inē pessimos ꝓseuant in sua bonitate: ⁊ nō p̄mittūt se maculari malis exēplis alioz. Sine gr̄a etiā loca solitaria nō pseruāt a pctis. q⁹ Bzegl. ondit di. Quelibet occulta loca aiam sine gr̄a saluare nō p̄nt: sc3 a pctis. Nam ⁊ loth in ciuitate sodomoz iust⁹ fuit in gr̄a sc3 p̄manens: in monte peccauit. dist. xl. q̄libet. Nos lux ē illuminati ut ꝑ nos exp̄ulsiua tenebrarū. Nō ē em̄ aliud tenebre q̄ p̄uatio lucis. Esa. ix. Ambulātib⁹ i regiōe vmbre mortis: lux orta ē eis. q̄ sc3 tenebras tollit. Lux gr̄e sine dubio tollit oēm tenebrā pcti mortalis, q⁹ vtiq̄z obtenebrat mentem ⁊ pducit ad tenebras infernales. Quāuis em̄ gr̄a gratum faciēs cōpatiat⁹ secū venialia: nec ea semp tollat: nullū tñ mortale secū patit: ⁊ q̄libz expellit imediate. ut suū ꝓtū oino. Uñ apl's ad Tit. iij. Justificati gratis gr̄a ipsi⁹. Justificat aūt q̄is p expulsionē seu remissionē pctoz. ⁊ b̄ e p gr̄am. Illuminat q̄ mentē de agēdis. Ad tit. i. Apparuit gr̄a dei saluator⁹ nostri ⁊c. Et de ose. dist. iiij. Palcuit: dō p gr̄am. apīt nob⁹ intelligētia mādatoz dei. Decimo est lux ꝓfortatiua seu corroboratiua egris. Sz p experientiaz. q⁹ de nocte q̄n radi⁹ lucī solar⁹ nō est sup terrā: infirmi deteri⁹ se hñt. Uñ etiā aer est pluuiosus vel nebulosus: ersā sani sunt magi debiles q̄ cū aer est seren⁹ ⁊ clare illuminatus. Sic lux gr̄e fortificat hoiem ad bñ opandū. Ro. viij Ipe spūs adiuuat infirmitatē nr̄am. s. gr̄a sua. Uñ Aug. Sine ipo opante vt velim⁹ ⁊ coopante vt faciam⁹: nulla bona opa valem⁹. Opat aūt sm Tho. p gr̄am ⁊ coopa[illegible]. Et p hereticō anathematizat q̄ asserit q⁹ gr̄a solū docet q̄d agendū: vel iuuat solū vt meli⁹ bona faciam⁹. ⁊ etiā sine ea possum⁹ bñ ⁊ meritorie facere. Ipa gr̄a tam[illegible]. vigoris est ⁊ ita corroborat: vt minim⁹ grad⁹ ei⁹ sit sufficies ad vincendū oēm tēptationē ⁊ sufferendū oēm tribulationem mūdi sequēdo mstinctū ei⁹. Uñ ⁊ Paulo stimulū fiue tēptatione carnis pariēti: sm Bzeg. in moral. Sīue infirmitatis corpalis. hu. Aug. sup psalteriū dicit fuit. ij. Cor. xij Sufficit tibi gr̄a mea. s. ad vincēdū tēptationē ⁊ sufferēdū infirmitatē. Undecimo lux ē augmētativa in radijs q⁹ augeat a mane in meridiē. Uñ Eccli. Dies diē superat ⁊ lux lucē. maioz em̄ lux appet seu mag⁹ illuminat aer hora tertia q̄ prima: ⁊ in meridie mag⁹ hora tertia. q⁹ radius solaris mag⁹ ofrete reuerberat terrā. Sic lux gr̄e ꝓtinue augeat vel habituali⁹ vel dispositiue. ab electis p q⁹dlibz virtuosum opus dispositiue augeat. sicut ⁊ corp⁹ humanū p q̄libet comestionē disponit ad augendū dū est in statu augmenti. etsi nō actu augeat p q̄libz. Pzoū. iiij. Justoz semita q̄si lux [illegible]lēdes pficit ⁊ crescit vsq̄z ad pfectuz diē. Exponit Bzegl. sup Ezech. de p̄uisatione electoz dei q̄ crescūt p bona opa in gr̄a vsq̄ ad diē clarā glie. Infiniti sunt grad⁹ gr̄e. ⁊ q̄to q̄s mag⁹ in ea pficit: tanto magis videt q̄tū sibi deest. ⁊ iō laborat vt crescat cognoscēs p̄ciositatē ei⁹. Et vt dic̄ Bern⁹. In via dei nō, pcedere est deficere. Hinc ⁊ apl's ad Phil'. Que retro sunt oblit⁹ ad hec autē q̄ p̄ sequor supne vocatiōis. Duodecimo lux est decoratiua corpoz. Dicit em̄ corp⁹ pulcrū q⁹ hz debitā membroz ꝓportionē cū quadā refulgētia. Uñ etsi corpus esset bñ ꝓportionatū nō haberet claritatē: sicut corpa theutcroru vel ethyopū nō eent pulchra. Et iō vt dicunt doctores vt opa sua q̄ factur⁹ erat pulchra apperēt: inchoauit a luce. Ita ⁊ lux gr̄e decorat opa hūana lumē rōis cū q̄s opatur sm eande aliquātulū decorat: ⁊ nō pfecte. Sz lux gr̄e additū pfecte. vñ apl's. Eram⁹ aliq̄n tenebre: nūc aūt lux in dño. vt filij luc⁹ ābulare fiē ⁊ xp̄us docuit lux vera filios suos dicens. Sic luceat lux vra coram hoib⁹ ⁊c. Matth. v. Et sap. iiij. dr. O q̄ pulchra est casta gñatio cuz claritate Generatio casta est opatio generata seu ꝓcedens ab intellectu: vt a viro legitimo semināte volūtate bonū [illegible]nis tum vt in vxorē: non in sensualitate ancillā per errorē q⁹ tūc adultera. Et talis opatio rōnis cū claritate gr̄e vuq̄z est valde pulchra. Quid pulchri[illegible]ita xp̄ianoz: Hic beatus Amb. in hexameró. Illa aia a deo pingit q̄ hz i se virtutū gr̄am renitētē splēdorēq̄z pietaz. Illa aia bñ picta ē in q̄ elucet diuine opatiōis effigies. Illa aia bñ picta est in q̄ est splēdor: glie ⁊ p̄ne imago. Hinc hāc imaginē que refulget pictura p̄ciosa est. de pe. dist. ij. illa. Cū ipsa ergo luce gratie mittitur a deo veritas dei filius.

§. III. Secunduz principa

De gratie opositate

le. s. opositas q̄ ab ea sequit notat cū dr. Ipa me deduxerunt. ipsa. sc3 gr̄a ⁊c. itas. de vno ad aliud me duxerunt. Et q̄ sint iste vie p quas gr̄a ducit oñdit p̄s, di. Jbunt de

Universidad de Deusto
Biblioteca

virtute in virtutē.i.de ope vnius vtutis ad op' alteri' virtutis. Nō em decet semp se exercere in ope vnius vtutis. Sz alio ope fidei:qnq; in ope spei:qnq; in ope charitatis.vel de vtute infusa p gratiā q̄ subito generat in vtutē acq̄sitā habituatā p cōsuetudine. Ex opib' em frequēter multiplicatis castis ⁊ iustis ⁊ ostatib' pseuerādo efficiunt casti iusti.fortes ⁊ hmōi. Uel de vna eadē vtute impfecta:in virtutē pfectiorē. Nemo em repēte fit summ'. ꝺ a minimis q̄sq; incboat vt ad maiora pueniat. Grad' em esse in vtutib' pulchre ⁊ diffuse ondit Bzegi. de pe.dis.ij. Dū sctām ecclesiā.ibi vide.

§.IIII. Quantū ad tertium

pncipale q̄ est ꝓsecutio eterne felicitat̄ ait. Adduxerūt.s. demū in montē ad montē scīm tuū altissimū gre.vbi sunt tres māsiones differētes.s.pmior.⁊ hec sunt tabernacula dei in qb' habitat in gla. Nā ait ps.lxxxiij. Gra ⁊ gliam dabit dūs.q; gra ducit ad glaz. Notādū aūt q̄ gra sumit multip vt nōt Archid. post alegā. sup.c.gra.j.q.j. Pzio mō d: gra donū dei increatū qđ grat̄ dat nob.i.ipe spūs sctūs gtis dās de q̄ pōt intelligi illud apli. Gra dei in me acua nō fuit. Scdo d: gra donū in nob cōcreatū. j.q.j. sum' ad imaginē dei. ⁊ b̄ē cōe oibus hoib'.de q̄ pōt intelligi illud apli. Gra dī semp in me manē nō em pōt b̄ tolli cū naturale sit. Tertio d: gra donū in futuz a dō. facies aiaz dō gratā ⁊ opa ei' meritoria.de q̄ d: ad Ro.vj. Gra dei vita eterna scz hr. Quarto d: gra pm' effectus gre dicte post lapsuz.i.remissio pctōz. ⁊ sic sumit in pncipio epl̄ax pauli cū d:. Gra vobis ⁊ pax a deo p̄re. dic glo. i.remissio pctōz ⁊ recōciliatio ad deū. Quinto d: gra primus hūus vtutis.in q̄ manifestat gra. ides. ad Hebre. vlt. Ꝓ primū est gra stabilire cor. glo.i.vt hēatis fidē pfectā. Sexto d: gra donū ꝓgatiue gre seu dignitat̄.vt sacer ordo.i.ad Timo.iiij. Noli negligere graz q̄ data est tibi p impositionē man' ꝓsbi:i.de hac intelligit illud.c. j.q.j.gra.infra.c.lij.⁊.j.ti.xv.c.xix. Septio d: gra gre signū seu gtis data.vt pbia:opatio miraculoz.⁊ hmōi. ꝺ q.j. Loz.xij. Diuisiones gratiaz sunt.idē vo dns.⁊c. Illa em opa sūt signa q̄ in tali fit gra.nō tñ semp posito signo ponit res. Octauo d: gra qōcūq; donū alteri cōicatū nō tñ oibus:siue tpale vt diuitie:siue spūale vt scia. Et de hac d: j.Pe.iiij. Unusquisq; sicut accepit gratiaz in alterutrū illā administrātes vt boni dispensatores multiformis gre d:. Nono d: gra vita eterna.q: maxime gtis dat. in illud Jo.j. De plenitudine ei' nos oēs accepim' gratiam p gra. glo.i. gratis glorificatiōis ꝓ gra sctificatiōis.⁊ zach. iij. Exequabit gratiaz gre. Decio d: gra q̄dā virtus mozalis q̄ a pbis d: gratitudo scz de bificijs receptis.ap̄s.ij.ad Thes.ij. In oibus gras agite. Undecimo d: gra benīuolentia alicui' ad alterū. Sic d: in Ben.xxix. ꝺ ioseph inuenit gratiā coram dño suo.⁊ postea coram pncipe carceris. Ad omia ista pōt adaptari illud.ij. Loz.vj. Dilatamur vos ne in nua cuiū gratiaz dei recipiatis. De noe etiā d: Ben.vj.q̄ inuenit gratiam coram dño.i. benīuolentiā.

¶ De essentia gratie. Caplm. II

Ratia gratuz faciens

Gra gratū faciēs qd sit.

g q̄dā q̄litas seu habitus supnaturalis infusa a deo in essentia aie.vt in subiecto:sine merito creature:realr differēs a vtutib' infusis:faciēs creaturā deo gratā:⁊ opa ab ipa ꝓcedētia vite eterne meritoria. Ubi p' sciēdū fm̄ ap̄le. Thō. j.q.cx.ar.j.q̄ gra fm cōez modū loq̄ndi tripl̄r ꝓsueuit accipi. Pzio mō ꝓ dilectiōe alicui' sicut ꝓsuetum' dicere. Iste miles hz graz regis.i. rex hz eū gtū ⁊ amat. fm q̄ d: Ben.xxix.q̄ dns dedit graz ioseph in cōspectu pncipis carceris. Scdo mō sumit ꝓ aliq̄ dono gtis dato:sicut cōsueuim' dicere. Ego dabo tibi tale gratiā. ꝓpter qđ dr Ecci.xxix. Gratiam iudicialem ne obliuiscaris.i.seruitiū fideliū.⁊c. Tertio mō ꝓ recōpensatione bñficij gratis dati. fm q̄ dicimur gras agere ⁊ bñficijs. Ad qđ etiā ap̄ls hortat̄.ij.ad Thes.ij.di. In oibus gras agite. Horū trium scdm depēdet ex pmo. Exemplo em quē aliq̄s hz ad aliū gratū hz pueniē q̄ dat sibi aliq̄d donū gtis. Ex scdo ꝓcedit tertiū. quia ex bñficijs gratis receptis cōsurgit gratarū actio. Quātū ad duo vltima manifestū est q̄ gra ponit aliq̄d in eo q̄ gratam accepit pmo scz ipm donū gratis datū. scdo ipi' recognitionem. Sed cōtra ad b̄ est differētia inter gratiaz dei ⁊ gratam hois, nā q: bonū creature est ex volūtate diuina. ſō ex dilectiōe dī q̄ vult creature bonū. pfluit aliq̄d bonū in creaturā. Sed voluntas hois mouet ad amādū ex bono ꝓexistēte in rebus. Et inde est q̄ dilectio hois nō totalr causat bonitatē rei. sed ꝓsupponit eā in toto vel in pte. Patet igit̄ q̄ quālibet dei dilectionē sequit aliq̄d bonū in creatura creatum sed q̄cq; nō tñ dilectiōi eterne bonū coeternū. ꝺ fm hmōi boni differentia differēs.

§.I. Considerat̄ dilectio

De gratie acceptiōe multiplici.

dei ad creaturā dupl̄r. Una q̄dē cōis fm quā diligit oīa q̄ sūt. vt d: Sap.xj. Alia ꝓpria ex quā trahit creaturā rōnalē supra ꝓditionē nature ⁊ ptīcipatiōez diui boni. Et ex hac dilectionē d: de' aliquē diligere simpl̄r. q: ex hac dilectionē vult de' simpl̄r creature bonū eternū qđ est ipe. sic igit̄ ꝓ hoc qđ d: hoiem graz dei hre:significat quoddā supernaturale a deo ꝓuenies in hoie. Quicq; tñ gra dei dicimur ipsa eterna dei dilectio. ꝺ de gra habituali que est in hoie: nūc est sermo que gra d: gratis dat a deo sine meritis recipientis. Gratia aūt tertio mō accepta scz ꝓ recognitione beneficij est virtus mozalis, de qua, ꝺ, in tertio de iusticia in ca. de gratia.

§.II. Quod aūt gratia sit

Quedā gtia est q̄litas

quedā qualitas in aia ondit ꝓ hoc qđ dic glo. sup illō ps. lij. Exhilaret faciē in oleo. Gra est nitor aie sctm cōciliās amorē. Nitor aūt aie est quedā qualitas. sicut pulchritudo corpis est qualitas. Sz ꝓzio hui' declaratiōe d: b. tho. j.ij.q.cx.ar.ij. q̄ vt dī est in eo q̄ dicit gratam hre. significat esse quidā effectus gratuitate volūtatis dei. Ex gratuita aūt volūtate dei hō ītuat̄ dupl̄r. Uno mō ītrinsece ānis hois a deo. Et aliq̄d cognoscendū. volendū: vel agendum illuminat. Et hoc mō ipe gratuitus effectus in hoie non est qualitas: sed quidā motus aie a deo. Alio mō adiuuat hō ex gratuita dei voluntate fm q̄ aliq̄d habituale donum a deo aie infundit. Et hoc lō. q: nō est cōueniēs q̄ de' minus ꝓuideat his que diligit ad supnaturale donū q̄ creaturas q̄s diligit ad naturale bonum cōsequendū. Creaturis aūt naturalibus sic ꝓuidit. vt non solū moueat eas ad actus naturales: ꝺ etiā largit̄ eis formas ⁊ virtutes quasdā naturales q̄ sunt pncipia actuū. vt fm seipas inclinentur ad hmōi motus. ⁊ sic motus q̄bus a deo mouent: fiūt creaturis gnales ⁊ faciles. fm illud Sap.viij.c. Disponit oīa suauiter. Ita igit illis q̄s mouet ad ꝓsequendus bonū supnale eternū infundit aliqs formas seu qualitates supnaturales. Hz q̄s suauiter ⁊ ꝓmpte ab ipo moueant ad bonū eternū cōsequendū. Et sic donū gre qualitas quedā est. Agit aūt gra in animā p modū cause formalis. sicut albedo facit albū. ⁊ iusticia iustū. Et fm q̄ aia impfecte ptīcipat diuinā bonitatē. ipa ptīcipatio diuine bonitatis que est gratia impfectior mō habet esse in anima q̄ anima in seipa subsistat. Est tñ gratia nobilior q̄ natura anime inq̄tū est expssio vel participatio diuine bonitatis. nō aūt q̄tum ad modū essendi.

Quid gratia differat a virtutibus infusis.

§.III. Quod gratia differ

ra virtutib' infusis. pbat ꝓ ꝺ. q: fides ⁊ spes pōt hri sine gra. qđ esse nō posset si ide essent cū ea. Et de charitate dicit dūs Aug. q̄ gratia venit charitatē. sed si ides esset cum ea nō posset pueniri. Pzio cui' declaratiōe dicit de. Tho.

j.ij.q.cx.ar.iij. q̄ quidā posuerūt idē esse gratam ⁊ virtutem fm essentiā: sed solū fm rōnē differre. q: gra dicit fm q̄ facit hoiem gratū deo: vel q: grat̄ dat. Uirtus aūt dicit fm q̄ pficit hominē ad bñ opandū. Et hoc videt̄ sensisse magr in.ij.sen. Si q̄s recte cōsideret rōnē virtutis ꝺ stare nō pōt. q: vt dicit pbs in.vij. phisic. Uirtus est dispositio pfecti. Dico aūt pfecti qđ est dispositū fm naturaz. Ex q̄ ꝓz q̄ virtus vniuscuiusq; rei d: in ordine ad aliquā naturā peristentē. qui scz vnūquodq; sic est dispositū sicut ꝓgruit nature sue. Manifestū est autē q̄ virtutes acq̄site p actus hūanos sunt dispositiones q̄bus homo coueniēter disponitur in ordine ad naturā qua est homo. Uirtutes aūt infuse disponūt hoiem altiori modo ad altiorē finē. Uñ etiaz opa q̄ in ordine ad altiorē. hoc aūt est in ordine ad naturam diuinā participatā. fm q̄ d:.j.Pe.ij. Maxima ⁊ pciosa nobis promissa donauit: vt p hoc efficiamur diuie nature ꝓsortes. Et fm acceptionē hui' nature dicimur regenerari in filios dei. Sicut igit lumē naturale rōnis est aliquid ꝑter virtutes acq̄sitas: q̄ dicunt in ordine ad ipm lumē naturale. ita ⁊ ipm lumē gre qđ est participatio diuie nature: est aliq̄d ꝑter virtutes infusas q̄ a lumine illo deriuantur. ⁊ ad illud ordinant. vñ ap̄ls ad Eph.v. Eratis aliq̄n tenebre. nūc aūt lux in dño vt filij lucis ambulate. Sicut em virtutes acq̄site pficiūt hominē ad ambulandū lumini naturalis rōnis cōgrueter. ita ⁊ virtutes infuse perficiunt hoiem ad ambulādū cōueniēter lumini gre. Qđ autē. b. aug. in li. de spū ⁊ lra noīat fidē ꝓ dilectionē opantē graz hoc nō est: q: gra fit fides: ꝺ q: act' fidei p dilectionē operātis est ꝓmus actus: ꝓ quē gra gratū faciēs manifestat. Reducitur aūt gra ad ꝓmā spēm qualitatis. Nec tamē est idem qđ virtus. sed habitudo quedā que supponit̄ virtutibus infusis: sicut earum pncipium et radix.

§.IIII. Est aūt ipsa gratia

in essentia aie sicut in subiecto nō in potētia aliq̄ anime. Qđ ꝓz: q: p gratam regeneramur in filios dei. Sz gnātio pus terminat̄ ad essentiā q̄ ad potētias. Pzo cui' declaratione dicit btūs Tho.j.ij.q.cx.ar.iiij. q̄ si gra esset idē qđ virtus tūc oporteret eā ponere in potētia anime. Sed si differt realr vt dictū est. tūc nō potest esse in. potentijs. sed est in essentia. Sicut q̄ gra est ꝓpus virtute. ita oportet q̄ habeat sūm subiectū ꝓpius potētijs aie scz q̄ sit in essentia anime. Sicut ei ꝓ potentiā intellectiuā homo participat cognitionē diuinā p virtutē fidei: ⁊ per potentiā volūtatis amorē diuinū p virtutē charitatis. ita etiā p naturā anime participat fm quandā similitudinē naturā diuinā p quādā regenerationē seu recreatiōnē. Et sicut ab essentia anime fluūt ei potētie: que sunt principia operū. ita etiaz a gra ipa effluunt virtutes in potētias anime per quas potentie mouent ad actus virtutū. Et fm hoc grana comparat̄ ad voluntatē vt mouēs ad motū. Et sic gratia est pncipium meritorij operis mediātibus virtutib...

¶ De diuisione gratie. Caplm VII

De diuisione gratie q̄dru.

Badruplex reperit

q diuisio gre. Pzima est in gratam gratūfaciētē ⁊ gratis datā. Scda est in opantē ⁊ coopatē Tertia est in pueniente et subsequentē. Quarta diuisio gratie gratis date in nouē genera gratiarum. Et ōma ē est diuisio realis. Pzo cui' declaratōe dicit btūs tho.j.ij. q.cxj. Qđ cū gra ad hoc ordinet vt homo reducat in deum ordine quodā. hoc qđ quidā reducant in deū p alios fm hoc est duplex gra. Una p qua ipe homo cōiungitur deo. ⁊ sic est gra gratūfaciēs. Alia p quā vn' hō coopat alteri vt reducat i deū. Hmōi aūt donū vocat gra gratis data: q: sup facultatē nature ⁊ supra meritū ꝓsone homini cōcedit. Sed q: nō dat ad hoc vt homo ipe iustificet: sed potī' vt ad iustificatione alterius cooperet. ideo nō vocat̄ gratūfaciēs. Et de hac ap̄ls.j.ad Loz.xij. Unicuiq; dat manifestatio spūs ad vtilitatē. scz alioz. De ꝓma aūt dicit ad Eph.j. Gratificauit nos in dilecto filio suo. Ad hoc facit quod dicit Bzeg. sup Ezech. de pe.di.ij. Potest discursus atq; mobilitas spūs sic intelligi. In sanctorum quippe cordib' iuxta quasdā vtutes semp manet. Iuxta quasdā recessurus venit ⁊ veturus recedit. In fide em et spe atq; charitate ⁊ alijs bōis sine q̄bus ad celestē patriā nō potest pueniri. sicut est humilitas: castitas: iustitia: at cq; mia perfectoz cordia nō deserit. In ꝓphetie vo virtute doctrine facūdia ⁊ miraculoz exhibitōe electis aliquādo adest. aliq̄n se subtrahit. Hec ille. Prima bona pertinent ad gratiā gratum facientē a qua fluūt. Secunda ad gratiam gratis datam: vt patet inferius.

§.I. Secūda diuisio gratie

est in opantē ⁊ coopantē: q̄ trahit ex vbis Aug. dicētis in li. de libero arbitrio ⁊ gra. ⁊ ponit in.ij. sen. Deus cooperādo in nobis pficit: qđ operādo incipit: q: ipe volentes operat incipiēs: qui volentib' coopat pficiens. Opationes aūt dei q̄bus nos mouet ad bonū ad gratam ptinēt Uñ diuidit in opantē ⁊ coopantē ipa gra. Pzio cuius declaratōe dicit btūs tho.j.ij.q.cxj.ar.iij. Gra vt dictū est. ꝺ dupl̄r pōt intelligi. Uno modo ꝓ diuino auxilio: quo nos mouet ad bñ volendū ⁊ agendum. Alio modo ꝓ habituali dono nobis diuinit' indito. vtroq; autē mō gra cōueniēter diuidit in opantē ⁊ coopantē. Opatio em alicui' effectus nō attribuit̄ mobili sed mouēti. In illo ergo effectu i quo solū mēs nr̄a est mota ⁊ nō mouēs opatio deo attribuit̄. ⁊ fm ꝺ d: gra operās. In illo aūt effectu in quo mēs nr̄a et mouet et se mouet: opatio nō solū attribuit deo ⁊ aie Et fm ꝺ d: gra cooperās. Est aūt in nobis duplex act'. Primus interior volūtatis. Et quantū ad istū actū voluntas se habet vt mota. deus aūt vt mouēs. ⁊ p̄sertim cuz incipit bonū velle volūtas q̄ pus malū volebat. Et iō fm q̄ deus mouet mentē ad hūc actū: d: gra operās. Alius actus est exterior: q̄ cū a volūtate ꝓmot̄ imperat. etiā ꝑfis ē vt ad hūc actū opatio attribuat volūtati. Et q: ad hunc actum etiā deus nos adiuuat: ⁊ interi' cōfirmādo volūtatē vt ad actū pueniat: ⁊ exteri' facultatē operādi ꝑbēdo respectu hui' actus d: gra cooperās. Sic igit fides accipiat̄ p gratuita dei motōne: q̄ mouet nos ad bonū meritorium. cōueniēter etiā diuidit gra in opantē ⁊ coopantē. Sī aūt accipiat̄ gratia p habituali dono. sic duplex est gre effectus sicut ⁊ cuius liber alteri' fōrme. q̄rū fm' ē ee. scōs ē opatō Sic calor is opatio est facere calidū: ⁊ exterior: calefactio Sic q̄ gra hitualis in totum aiam sanat vel iustificat. siue gtiū deo fac: d: gra opās. Inq̄tū vo est ꝓncipium, opis meritorij q̄ etiā ex libero arbitrio ꝓcedit. sic d: gra cooperās. Est aūt eadē gra operās ⁊ cooperās: ꝺ distinguit fm diuersos effect'. Et cū p gratam iustificamur. deus nō sine nobis nos iustificat. q: p motū liberi arbitrij dū iustificamur: dei iusticie cōsentim'. Ille tñ mot' nō est gre cā ꝺ effect'. Uñ tota opatio ptinet ad gratiam.

§.II. Tertia diuisio gratie

Tertia diuisio.

est in ꝓuenientē ⁊ subsequentē. trahit hec exhibitiōs. Iviij. occēns. Pria eius scz dei ꝓueniet m... Et in alio ꝑs. Pria eius subsequet me. Gra aūt dei ex pria ei' ꝓcedit. Et idō cōueniēter et ipa gra diuidit in ꝓuenientē ⁊ subsequentē. Pzo cui' declaratōe dicit. b. tho. j.ij.q.cxj. ar.iij. q̄ sic gra diuidit in opantē ⁊ coopatē fm diuersos effectus. ita etiā in ꝓuenientē ⁊ subsequētē qlitercūq; accipiat̄. Sūt autez q̄ntq; effect' gre gtūfaciētis in nobis. Primus est vt aia sanet scz a pcō. Scōs est vt bonū velit. Tertius est vt bonū qđ vult efficacit̄ opet. Quartus vt hō pseueret. Quintus vt ad gliam pueniat. Et ideo gra fm q̄ causat in nobis primū effectū d: gra ꝓuenientes respectu scdi effect'. Et fm q̄ causat in nobis scdm effectū: d: gra sequēs respectu primi effect'. Et sicut vn' effect' est posterior vno effectu ⁊ ꝓz

Quinq; effectus gre gratūfacientis

Universidad de Deusto
Biblioteca

alij effectui.ita gra pot dici pueniēs ⁊ subsequns bz eundē effectū nr actu diuersoz.Et b est qđ Aug.dr in li. de natura ⁊ gra. Preuenit vt sanemur:subsequit.vt sanati vegetemur.puenit vt vocemur.subsequit.vt glificemur. Quāuis aut effectus gre possint esse infiniti nūero. ficut sūt infiniti actus hūani:tn oēs reducunt ad aliqua determinata in spē. Preterea oēs in b cōueniūt q vn aliuz pcedit. Iste etiā diuisio gre in pueniētē ⁊ subsequētē nō est diuisio sm eētiā ei.sed sm effect ei⁹ varios. De hac ēt greg sup execb.ait.Semel accepta vt aug.puectū ducit.⁊ vltro terra scz coelis fructificat.qz pueniēte se gra mens hois spōtanea ad fructū boni opis assurgit.de pe.di.ij. dū scāz

§.III. De diuisione gratie

atis date.q diuidit in illa nouē.de qb ait apls.j. Coz. xij. Diuisiones graz sunt. idē vo dns. Alij dat p spm sm sapie.alij sm scie.sm eūdē spm.alij fides in eodē spū.alij gra sanatū.alij operatiū tutū.alij ppbia:alij discretio spirituū:alij gna linguaz:alij interpratio sermonū. Pro cui⁹ decla.dr b.Tho.j.ij.q.cxj.ar.iiij.q gra gtis data ordinat

Gra gratis data ad qđ ordinatur.

d b q hō alteri coopet vt reducat in deū. Hō aut ad hoc opari nō pōt interi⁹ mouēdo.b em soli⁹ dei est.Sz solū ex teri⁹ dicēdo vl suadēdo.Et tō gra gt ata illa sub se cōtinet qb hō indiget ad hoc vt alter⁹ instruat in reb diuis

Qz qđ alij sunt supza rōne.Ad b aut tria requirunt

q sunt supza rone.

¶ Primo qđē vt hō sit sozt⁹ plenitudinē cognitiōis diuinoz:vt ex hoc possit alios instruere.

¶ Scdo vt possit pfirmare:vel pbare q dic

¶ Tertio vt ea q accipit possit manifestare et alijs pferre

Ostū igit ad pmū tria sunt necria ut etiā apparet in magisterio hūano. Primo qđē optz q ille q dz instruere aliquē in aliq scia:vt pncipia illi⁹ scie sint ei certissima. Et ostū ad hoc ponit fides q est certitudo de inuisibilib reb q supponunt.vt pncipia in catholica doctria. Scdo optet q doctor se habeat recte circa coclusiones pncipalis scientie.Et sic ponit sermo sapie q est cognitio diuinoꝝ. Tertio oportet vt abūde exēplis ⁊ cognitiōe effectuū. p qs interdū oportet manifestare cās. Et qtuz ad hoc ponitur sm scie.q est rez hūanarū cognitio.qz inuisibilia dei p ea q facta sunt intellecta dei cōspiciūtur. Quātū ad se cūdū confirmatio que subdūtur rōni est per argumēta In his aut q sunt sup rōnē diuinit⁹ reuelata:confirmatio est p ea q sunt diuine vtuti ppria.Et hoc dupliciter. Uno mō vt doctor sacre doctrine faciat q solus de⁹ facere pōt in opib miraculosis:siue sint ad salutē cozpis. ⁊ qtuz ad hoc ponit gra sanitatū:siue ordinē ad solā diuinā ptāz manifestationē.sicut q sol stet:aut tenebre fiant:aut q mare diuidat.⁊ hmōi.⁊ qtū ad hoc ponit operatio vtutum. Scdo⁊ possit manifestare ea que soli⁹ dei est scire.⁊ hec sunt ptingētia futura.⁊ qtū ad b ppbia.⁊ etiā occulta cordiū:⁊ qtuz ad hoc ponit discretio spirituū. Quātū ad tertiū.facultas pnūciādi pōt attēdi.vel qtū ad idoneitatē in q quis pōt intelligi loquēdo.⁊ sm hoc ponit gna linguarū. qtū ad sensuz coz q pferunt.⁊ qtū ad hoc ponit interpratio sermonū. Sciendū q quis oia bnficia nobis collata a deo possint dici gre. nō tn dicunt ppie gratie gtis data. et q pisces abūdet sm scie.⁊ fide alijs. Fides etiā q hic ponit inter has gras nō est vt⁹ illa theologica qua iustificat hō.sed importat ista quādā eminētē certitudinē fidei.ex qua hō fit idoneus ad instruendū alios in his q sunt fidei. Sanitatis aut gra sanitatū ptinet ad operationē virtutū.t.miraculoz:distinguit tn ab ea ⁊ ponit spēalis gra.qz hz spēalē rōnē inducēdi ad fidē.qz magis reddit quis pōptus ad fidē recipiendā p bnficiū corpoz alis sanitatis.q per operationē vtutū. Sicut loquarijs linguis. ⁊ interpretari sermones: qui videātur ptinere ad sermonē scie vel sapie.hūt tn s rōnes mouēdi ad fidē.⁊ iō ponunt distincte ab illis. Sapia aut ⁊ scia hic nō ppriē iter gras gtis datas bz q enūerātur iter dona spūs

scti.put.s.mēs est bn ⁊ pōpte mobilia spūscō ad ea q sunt sapie ⁊ scie. Sic ei sunt dona spūssci.sm q importat quādā abūdātiā scie ⁊ sapie.vt hō possit nō solū in seipo recte sape de diuis.sed etiā vt possit alios instruere ⁊ ꝺdicētes reuicere. sic ponit inf gras gtis datas sermo sapie ⁊ scie.

§.IIII. Cōparādo aūt ad

inuicē gras gratis datas ad gram gratū facientē:nobilior ⁊ pfectior ē gra gtū facies. vñ apls.j.Coz.xij. enūerans gratijs gratis datis.subdit. Adhuc excellētioꝛē vobis vía demōstro. Sequēs de charitate q pcedit a gra gratū faciēte.⁊ hoc sic pbat b.Tho.in.j.ij.q.cxj.ar.v. Unaquēq vtus tāto excellētior:est qđo ad alti⁹ bonū ordinat. Sed per aūt finis pontz est his q sunt ad finē. Gra aūt gratis faciēs ordinat hoiem imediate ad cōiunctionē vltimi finis seu ꝺsecutionē. Hre aūt gratis dat ordinat hoiem ad q dā ppatoria finis vltimi.sic p pphetā.⁊ miracula.⁊ alia hmōi.hoies inducūt ad b q vltio fini ꝺiūgāt. Et iō m⁹ho ē excellētior gra gratū faciēs. q gtis data. Si p gras gtis data illa sub se cōtinet qđ⁹ dā.puta pphetādo:miracula faciēdo:posset b agere in altero vt talis gram gratū faciēte ꝺsequeret.⁊ sic essz excellentior gra gratis data. Sic excellētior est claritas solis illuminātis q corpis illūinati. Sz p gras gtis data:hō non pōt causare in alio ꝺiunctionē eius ad deū.quā ipe habet p gram gratū faciētē:b causat qsdā dispositiōes ad b. Et gre gratis date sunt cōes bonis ⁊ malis.qđ deus pmittit sm be.Aug.ne nimis apparerent.⁊ in eis pfectio hominis estimaret.tnō eas hōdo pō in se multū deficeret. Sfacit eēn hōitem eas multū esse in opinione hoim ⁊ honore: et absimpfectis appetitur. Sed gra gratū faciēs est in bonis ⁊ perducēs ad gloriā. ⁊ iō pre oibus reb magis apperēda charipēdenda ⁊ carpēda vt donū optimū. Et ad b facit qđ ait Aug. j.q.j. Multe sunt operatiōes spūssci qs apls cū quodā loco ꝺmemorasset ita ꝺcludit. Hec oia operatur vn atq idē spūs diuidēs singulis ꝺput vult. Cū ergo aliud sit sacrim qđ hre symon magus petuit. Aliud pphetia q etiā in malis hoibus fieri solet. vt in saul. Aliud operatio spūssci qua multi boni hre nō pōt.s.charitas. Aliud quilibet hereticus ⁊ scismatici accipiāt.charitas que operit multitudinē pctoꝝ. donuz est catholice vnitatis ⁊ pacis. nec eius in oib⁹ nec eius sunt oīes. Dec ille. Charitas aūt sicut ⁊ oēs alie vtutes fluūt a gra:sicut radia a sole. vñ ⁊ dr Ecci.xl.c. Gra dei sicut paradisus bndictionis. Sicut ē in padiso terrestri erāt multe arbores fructuose pulcres suauissimos fruct ⁊ in medio lignū vite.ita gra gratū faciēs ptinet seu pficit omes virtutes ex qbus pcedūt fructus suauissimi bonoz operuz. ⁊ vt pncipaliora immediate virtus charitatis.

¶ De causis gratie. Caplm. IIII

Qusatur autē gratia

c solū a deo pncipalr. Ad quā reqrit ppatio ex parte hois:q tn prepatio nō necessitat deū ad dā gratiā. Est maioz in vno q in alio. Nec tn sciri pōt per certitudinē si hr. Primū ondit ex auctate pī.dicēs. Gras ⁊ glaz dabit dns. Hoc aūt sic ostendebat Tho.j.ij.q.cxj.arti.j. Nulla res agere pōt vltra suā speciē.qz semp optet q causa sit potioz effectu. Donū aūt gre excedit oēm facultatē nature:create.cū nihil aliud sit q ptcipatio diuie nature q excedit oēm aliā naturā. Et iō impossibile est q aliqua creatura causet gras. Sz necesse ē q solus de⁹ deificet cōdo ꝺsortiū diuine nature.p quā dei filiatudinis ptcipatiōne hēam⁹. Sic est impossibile q aliqđ ignitum nisi solus ignis. Hō aūt ꝺdr Jo.j. Gra ⁊ vitas p ihesum xp facta est vtus principalis vtutesiue diuinitatis nō ab humanitate. Nam cū hūanitas bz damasc. sit vt qđā organū deitatis. sicut instrm nō agit nisi ꝺ ppria:⁊ vtute pncipalis agentis. Sic hūanitas xpi no causat in nobis pncipalr gram: sed vtute deitatis adiūcte,ex q actōes hūanitatis xpi sunt nobis salutares. Silr etiā p sacramēta noue legis que dicuntur a xpo causat in nobis gra instrumentalr. pncipalit aūt p vtutē spūssancti. Hō aūt dicant angeli purgare: illuminare et pficere angelos inferiores ⁊ etiā hoies sm Dion. hoc nō est intelligendū q faciat iustificādo gra:q hoc vt dictū est solius dei est:⁊ est b q modū cuiusdam instructionis. Un ⁊ ipe Diony. dicit q ista purgatio:illuminatio ⁊ pfectio:nō est aliud q ꝺuine scie assumptio:⁊ est vna opatio realr. Sed triplex ponitur,ppter ordinem respectus. Purgatio quidē ꝺ inqtū pficitur vt scientia. Illūinatio inqtū cōfortat ⁊ roborat intellectū illuminati. sicut calidū appropinquās ad ignē cōfortat ⁊ augeat i eo calor. Perfectio vo inqtū habet noticia de eo qđ pus nō habebat.sicut in illūinatione aeris inqtū remouent tenebre:pōt dici purgatio:inqtū recipit lumē in aere: illuminatio inqtū aliqđ clarificatuz cernit ab hoie perfecto. In māne datiōe fine discrimine vel seruus vel etas,gomoz singuli equaliter collegerūt. Un apparet xpi indulgentiam et celestē gram postmodū secuturaz:equalr oīb diuidi sine seruo varietate:sine annoz discrimine: sine acceptatione psone sup oēs dei pplm spūal gre munꝰ infundi scz a deo Dec Lypa.de conse.dist.iiij.nec quēq. Idem in dicto.c. Si dies oibus equalr nascit.⁊ si sol sup oēs pariter equali luce diffundit.quāto magis sol xps ⁊ dies verus in ecclesia sua lumen vite eterne pari equalitate largitur. Dec ille. Hō videtur intelligēdum ex parte se preparantium et facientium equalem preparationem.

Dec gratis date sunt cōes bonis malis, Defectus nobis, Defectus gre est ex nobis.

§.I. Quantū ad secūdum

scz de preparatōne ad gram q requirat patz ex eo qđ dr Amos.iiij. Prepare in occursum dei tui isrl. Et.j. Reg. vij. Prepate cozda vra dño. Pro cui⁹ decla.dicit.b.tho. j.ij.q.cxij.q vt dictū est.s. Gratia duplr accipit.vno mō p habituali bono.Alio modo p auxilio dei mouētis aias ad bonū. Primo modo accipiēdo pexigit ad gram aliq gre ppatio:qz nulla forma pōt ee nisi in materia disposita Sed scdo modo accipiēdo gre scz p auxilio dei mouētis aiaz ad bonū.sic nulla pparatio requrit ex pte hois qsi pueniens diuinū auxiliū:⁊ potius qcūq pparatio in hoie pōt esse:e ex auxilio dei mouētis aiam ad bonū. Et sm hoc ipe bon motus liberi arbitrij: quo mediāte quis pparat ad re donū suscipiēdū est act⁹ liberi arbitrij moti a deo.Et qtū ad b ꝺ hō se ppare.sm illud Prou.xvj. Hois est pparare aīm.Et ē a deo pncipalr mouēte liberum arbitriū.Et sm b ꝺ a deo volūtas hois ppari:⁊ gressus hois dirigi. Sciendū etiā q duplex est ppatio hois ad gram. Una est q est sine cū gre infusione. Et talis ppatio est meritoria.nō qđē gre q iam hr.⁊ gre q nōdū habet.i. augmentatiōis ei. Est alia ppatio q est gre gratūfaciētis q tn ē a deo mouēte:⁊ nō sufficit ad meritū hois nōdū p gram iustificati:qz nullū meritū pōt esse nisi ex gra. Ite ista ppatio ad donū gre recipiendū nōdū hite ptingit dupliciter. Cū em vt dictū est. fit a deo pueniēte ⁊ mouente voluntatē hois ad bonū. Quicq deus mouet voiez ad bonū.nō tn pfectū.⁊ talis pparatio pcedit gram gratūfaciente etiā tpe. Sicut mouet frequēter pmanētes in pctō ad faciendū elemosynas:ieiunia:⁊ orones et hmōi. Sic mouit btus Aug.an̄ conuersionem ad audiēdū pdicatiōes abtosij:et hortatiōes simpliciani:et exēpla atonij. Un ꝺ de pe.dist.v.admonemus.de pseuerāte in odio vel alio crimine q quicqđ boni poterit facere scz elemosynas:ieunia:orones ⁊ hmōi.vt deus eius cor illustret scz p gram gratū faciētē. Quicq vo deus statiz mouet hoiem ad p fectū bonū.⁊ subito hō accipit gram. vñ ꝺ Eccli.xj. Facile est in oculis dei subito honestare pauperez.et Job. j. Dis q audit a pre ⁊ didicit venit ad me.Sicut accidit in saulo:q cū actu pseqrek ecclām ⁊ it ageret ad capiēdū xpianos:subito luce circūfulsus recepit gram. Actuū.ix. Cū g a deo sit ista ppatio,nō refert q fuit stati vl paulati

De ordine q hominis pparatōe ad gram.

Agēs em infinite vtuis deus. sic nō exigit materiā vel dispositionē materie qsi supposita ex alteri⁹ cōditiōe. ita nō eget tpe:⁊ subito pōt materiā disponere ⁊ formā introducere.⁊ etiā pus tpe dispōere materiā paulati.⁊ postea formā inducere.sicut in sanitate ptingit q aliqn paulatiz introducit.aliqn subito in sanatiōe miraculosa.

§.II. Quantū ad tertium

Preparatio hois non necessitat ad gratiā lud dicit.xvij. Sicut lutū in manu figuli:ita ⁊ vos i manu mea ait dns. Lutū aūt nō accipit ex necessitate formā a figlo qtūcūq sit figuratū. Pro cui⁹ decla.dicit.b.tho. j.ij.q.cxij.ar.iij.q pparatio hois ad gram est a deo sicut a mouēte:⁊ a libero arbitrio sic a moto. Pōt igit gre cōderatio duplr accipi. Uno mō put est a libero arbitrio.et sm b nulla necessitate hz ad gre ꝺsecutionē:qz donū gre excedit oēm ppationē vtutis hūane. Alio mō pōt fide rari sm q est a deo mouēte. ⁊ tūc hz necessitatē ad id qđ ordinat.nō qđē necessitatē coactōis:⁊ infallibilitat:qz intētio dei deficere nō pōt.sm qđ dicit.b.aug.de pdestinatione sctoꝝ q p bnficia dei liberant certissime quicūq liberant.Un si ex intētōe dei mouētis est q homo cuius cor mouet gram cōsequat:infallibilr illā ꝺsequit. sm illd Jo.vj. Dis q audit a pre ⁊ didicit venit ad me. Hō aūt dicit glo.ad Ro.v. Deus recipit eū qui cōfugit ad se.aliter esset in eo iniqtas. intelligit de illo qui cōfugit ad eū per actū liberi arbitrij iam per gram informati: quem si nō reciperet esset cōtra iusticiā quam ipe statuit. Et sciendū q defectus gre pma causa est ex nobis. Sed ruina tiōis gre pma cā est ex deo. sm illud Osee.xiij. Perditio tua israel tm ex te:ex me auxilium tuum.

§.III. Quantū ad quartū

scz q nō sit in oibus equalr gra.manifestat ex b qđ dicit apls ad Eph.iiij. Unicuiq vestrū data gra sm mensuraz donatiōis xpi. Sed qđ mensura nō equalr data ꝛc. Et b sic declarat btus Tho.j.ij.q.cxij.ar.iiij. Habit duplicez qabitudinē hre pōt. Una ex parte finis vel abiecti. sm q ꝺ vna vtus nobilior altera:qz ad maius bonū ordinatur Alio modo ex pte subiecti:qđ maius vel minus participat habitū inherentē. Scdm q pma qabitudine gra nō pōt esse maioz minoz:qz gra sm sui rōnē cōiungit hominez summo bono qđ est deus. Sed ex pte subiecti pōt suscipe magis ⁊ min⁹.put scz min⁹ vel pfecte illustrat a lumine gre vn⁹ q alī⁹. Cui⁹ diuersitatis rō est ex aliq pte pparāri se ad gram. Qui em se magis ad gram pparat plures gras recipit. Sed ex hac pte nō pōt accipi pma rō diuersitatis hui⁹:qz pparatio nō est hois nisi inquantū liberuz arbitriū eius pparat a deo. Un pma cā huius diuersitatis ē ex pte dei.qz diuisimode sue gre dona dispēsat ad b q ex diuersis gdib⁹ gre pulchritudo ecclie ꝺsurgat ⁊ pfectio. Sicut etiā ⁊ diuersos gradus rerū instituit vt cēt pfectio vniuersum. Un apls ad Eph.iiij. Enumeratis pluribus gratijs subdit ad cōsummationē sanctoꝝ edificationem cozpis xpi. Hō aūt dr Sap.vj. Equalr ipsi est cura de oibus.non intelligit q det dona gre equalr.sic nec nature gradus:⁊ qz vnico actu et simplici maioza ⁊ mioza dispēsat. Lypa.de ꝺse.di.iiij.sic.ait. Plane eadē gra spūalis q a baptismo equalr a credētibus sumit: in ꝺuersoꝝ ordinū actu nō postmodū vel minuit vel augef:vt in euangelio dnico. Cū semē equalr seminat:sed,p varietate terre aliō absumit.i.deperdit:aliud in multiformē copiaz.vel.xxx. vel.lx.vel centesimū fructū exuberat cumulatū. Dec ille. Sed q dicit equalr dari gra intelligit in puulis. vez sm cōmunē legē. Secundū p Pulegium:vt nicolao ⁊ alijs. In adultis aūt quoad faciētes equalē ppationē. Et qđ gratiaz dicit minui:intelligit quoad feruoꝛem. Nā qđ habitum non minuit per mortale:sed corrumpitur,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nemo scit certitudinaliter se hēre gratiam.

§.III. Quantū ad quintuz

scz q non sciri potest certitudinaliter si hō hz grām: probat per hoc qđ scribit Eccls.ix. Nemo scit an odio vl amore sit dign⁹. sed grā dei est que facit hoiem dignū amore dei q̄ ꝛc. Pro hui⁹ declaratiōe sciendū q tripliciter scitur aliq̄d cognosci. Uno mō p reuelatiōes. ꝛ hoc mō pōt q̄s scire se hre grām. Reuelauit hoc de⁹ aliq̄n ex speciali ꝓuilegio aliquib⁹ vt securitatis gaudiū in hac vita in eis incipiat ꝛ ꝓfidenti⁹ ꝛ forti⁹ magnifica opa ꝓsequant: ꝛ mala vite ꝓsentis sustineāt. Sicut Paulo dictū est. ij. Cor. xij. Sufficit tibi gr̄a mea. Et Abrae fuit dictū. Nūc cognoui q timeas deū. Gen. xxij. i. cognoscere te feci. Et loquit de timore casto q̄ nō est fine grā. Scdo mō pōt aliq̄d p seipz certitudinaliter cognosci. ꝛ sic null⁹ pōt scire se hre grām. Et rō est: quia certitudo non potest haberi de aliquo nisi possit dīudicari per ꝓpriū principiuz. Sic cīm certitudo habet ex conclusionib⁹ demonstratiuis p indemonstrabilia vniuersalia principia. Nullus autē pōt scire se hre sciam alicui⁹ cōclusionis si principiū ignoret. Principiū aūt grē ꝛ obiectū ei⁹ est ipe de⁹: qui ꝓpt sui excellentiā est nobis ignotus. sm illud Job. ix. Si venerit ad me non videbo eū: si aūt abierit nō intelligā. Et iō hō no pōt per certitudinē dīudicare si hz grām. sm illud. j. Cor. iiij. Sz nec meipm iudico: qui aūt me iudicat dns est. Tertio mō cognoscit aliq̄d cōiecturaliter ꝑ aliqua signa: ꝛ hoc mō pōt aliq̄s cognoscere se hre grām inquātū scz pcipit se delectari ꝛ ptenere res mūdanas: ꝛ inquātū nō [illegible]sci⁹ alicui⁹ peccati mortalis. sm quem modum [illegible] intelligi illud Apoc. ij. Uincēti dabo manna absconditū. qđ nemo nouit nisi qui accipit. qz ille qui accipit: per quandā expientiā dulcedis nouit. quā nō expit q̄ nō accipit. Iſta tñ cognitio imperfecta est. vñ ꝛ apls. j. Cor. iiij. postq̄ dixit. Nichil mihi ꝓscius sum. subdit. Sz nō in hoc iustificat⁹ sum. qz vt dr in ps. cxvij. Delicta q̄s intelligit ab occultis meis mūda me dne. hec. b. T[illegible] Itē qz act⁹ virtutū infusarum que pcedūt a grā sunt oīno silles actib⁹ pcedentib⁹ a virtutib⁹ acquisitis. iō q̄uis videat q̄s se facere opa iusticie: scz charitatis: pnie: nō pōt scire per certitudinē si tales act⁹ pcedūt [illegible] tib⁹ infusis vel acquisitis. Ñ nec ex hoc q habeat grām cognoscere potest.

De necessitate gratie. Capm V.

Ratia dei adeo est ho

G mini necessaria q̄ sine e[illegible] non pōt de⁹ pcepta seruare: nec vitā eternā mereri: nec resurgere a pctō: nec abstinere a pctō. Sz nec pōt p se ꝑpare se ad grām. Nec postq̄ ea ꝓfecut⁹ est: pōt bonū facere ꝛ vitare pctm sine auxilio grē: nec pseuerare. Pōt tñ sine grā cognoscere vitatē multarū rerū: ꝛ facere aliqua bona naturalia: ꝛ diligere deū sup oīa. Quātū q̄ ad primū scz q̄ sine grā gruz faciēte nō pōt hō oia dei pcepta iplere. [illegible] bat per. b. Aug. q̄ dicit. Credere scz q̄ possit q̄s mādata dei [illegible] grā implere p[illegible]et ad hereſim pelagianoz. Ñ de [illegible]. dist. iiij. dr. Placuit vt q̄cunq̄ dixerit iō nob grām iustificatiōi [illegible]ari: vt q̄ [illegible]ubemur p liberū facere arbitriū facili⁹ possum⁹ iplere q̄ grām tanq̄ etsi grā nō dareť. nō quidē facile: sed tñ possum⁹ ꝛ sine illa implere mandata diuina: anathema sit. Pro cui⁹ declaratiōe dicit. b. Tho. j. ij. q. cix. arť. iij. q̄ iplere mādata legi ꝓtigit dupliciter. Uno mō quātum [illegible] subam opis: vt scz hō opet iusta. fortia: ꝛ alia vtutū opa. Et b mō in statu nature integre potuit oia mandata legis implere. Alioq̄n non potuisset in statu illo nō peccare: cū non sit aliud pctm q̄ transgredi legem dei. Sz in statu nature corrupte nō pō[illegible]plere oia mādata sine grā sanāte. Qđ aūt ait apls ad Roma. ij. Gentes que legē nō habēt cū naturaliter que legis sunt implent: ipi sunt sibi lex. Intelligēdū est sm. b. Aug. Gentes legē implere p naturā ad vitā scz ꝛ refo; mataz grā. Alio mō pōt impleri mādata legis nō solū q̄tū ad subam opis: ꝛ etiā quantū ad modū agendi. vt scz ex charitate faciāt. Et sic nec in statu nature integre: nec in statu nature corrupte pōt hō implere absq̄ grā mādata dei. Ñ. b. Aug⁹. in li. de corr eptiōe ꝛ grā: cū dīcisset q̄ sine grā ꝓsus[illegible]nus hoies faciūt: subdit. nō solū vt ministrāte ipa q̄ facienda est sciāt: verū etiā vt ꝑstāte ipa faciāt cū dilectione q̄ sciūt. Indigēt insup in vtroq̄ statu auxilio dei mouentis ad mādata implenda. Nec est ꝰ q̄ d. b. Hiero. dicit. Male dicet⁹ ois q̄ dicit deū aliq̄d impossibile pceplsse. Sed impossibile videť q[illegible] per se hō facere nō pōt: vt mādata seruare. Nā id qđ possum⁹ cū auxilio diuino nō est nobis oino impossibile. sm illud pbi in. iij. etbi. Qđ per amicos possumus: aliqualiter nos possumus. Ñ ꝛ beat⁹ Hiero. ibi subdit. Sic fatemur liberū esse arbitriū nostrū: vt dicamus semper nos diuino auxilio [illegible]ugere.

§.I. Quantū ad secundum

Nemo meret vitā eternā.

punctū. s. q̄ sine grā nō possum⁹ vitā eternā mereri: dicit apls ad Rom. vj. Hā dei vita eterna. Qđ iō dr sm glo. ibi. vt intelligam⁹ deū ad vitā eternā ꝑ sua miseratione producere. Sic ergo exponit. vita eterna nob dat grā dei. i. suo munere. Ratio huius est sm T[illegible]ho. j. ij. q. cix. arť. v. q̄ actus pducentes ad finē oz fini esse ꝓportionatos. Nullus aūt act⁹ excedit ꝓportionē ꝓncipij act⁹ sui. Et iō videmus in naturalib⁹ q̄ nulla res pficere pōt effectū per suā operationē qui excedat virtut[illegible] actiuā: sī solum pōt produce re p opationē suā effectū sue vtuti ꝓportionatū. Uita autem eterna est excedēs ꝓportionez humane nature. Et iō hō p sua naturalia non pōt ꝓducere opa meritoria ꝓportionata vite eterne: sī ad hoc exigit altior vtus q̄ est virt⁹ grē. Et iō hō sine ea non pōt mereri vitā eternā: sī pōt facere opa pducētia ad aliq̄d bonū cōnaturale hoi. sicut bozare in agro: comedere: bibere: habere amicū: ꝛ hmōi. vt dicit. b. Aug⁹. Qđ aūt dns dicit Mat. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mādata. intelligendū est. volūtate sua facere opa meritoria. it[illegible] q̄ ipa voluntas ꝓius ꝓpareť ad hoc per grām: vt dicit. b. Aug⁹. Item si obijciat q̄ vita eterna est vltim⁹ finis hois: sī quelibz res naturalis p sua naturalia pot ꝓsequi finē suū. q̄ multo magis hō qui habet altiora natur[illegible]a dz p se posse ꝓsequi finē suū. scz vitā eternā. Rīdeo q̄ hoc est verū de fine cōnatu[illegible]rei. Sz natura hūana ex hoc q̄ est nobilior pōt ad altiora: ē finē p[illegible] q̄ naturalē sibi cui⁹ est vita eterna. Sed indiget alt[illegible]ori auxilio q̄ virtus [illegible]turalis sua sit. s. auxilio gratie.

§.II. Quantum ad tertiuz

Nemo resurgere potest a pctō.

scz q̄ non pōt quis resurgere a pctō sine auxilio grē. pbatur sic p. b. T[illegible]ho. j. ij. q. cix. arť. vij. Pctm trāsit actu: sī remanet reatu. ꝛ ideo nō est idē resurgere a pctō qđ cessare ab actu pcti. sed resurgere a pctō est repari hominē ab his q̄ peccādo amiserat. Incurrit aūt hō triplex detrimētū peccādo. [illegible]naculā: corruptōnē naturalis boni: ꝛ reatū pene. Macula quidē inquātū p̄iuat q̄s decore grē ex deformitate pcti. Bonū aūt nature corrupit inquātū natura hominis deordinat⁹ voluntas hois nō subiecta deo. hoc em ordine sublato q̄s est vt tota natura hois peccantis inordinata remaneat. Reat⁹ pene est: q̄ peccando meretur merer[illegible] dānationē eternā. Manifestū est aūt q̄ de singulis hoz triū nō repareť nisi p deū. Cū em decor grē ꝓueniat ex illustratiōe diuini lumis. nō pōt talis decor in aīa repari nisi deo denuo illustrante. Ñ requiritur habituale donū qđ est grē lumē. Sicut ordo nature repari non potest nisi scz vol[illegible]tas hois subijciat deo: nisi deo voluntate hois ad se trahente. Sic⁹ ꝛ reat⁹ pene eterne remitti nō pōt nisi a deo in quē est offensa cōmissa. ꝛ q̄ est hoim iudex. Et iō requirit [illegible]auxiliū [illegible]e. ꝛ quantuz ad habituale donū: ꝛ quātum ad interiorē dei motionē. Qđ aūt dicit Epb. v. Exurge a mortuis ꝛ illuminabit te xps. nō sic ē intelligendū q̄ tota exurrectio a pctō ꝓcedat illuminationes grē sed q̄z cum hō p liberū arbitriū a deo motū surgere conat⁹ a peccato: recipit lumen gratie iustificantis.

Nec abstinere a peccato.

§.III. Quantū ad quartuz

scz q̄ sine grā nō pōt hō a pctō abstinere: hoc sic declaratur beat⁹ T[illegible]ho. j. ij. q. cix. arť. viij. de hoie possum⁹ loqui dupliciter. Aut sm statū nature integre: aut sm statū nature corrupte. Et sm statū nature integre poterat hō sine dono grē habituali non peccare nec mortaliter nec venialiter. q̄z peccare nō est aliud q̄ recedere ab eo q[illegible] est sm naturaz q̄vitare hō pōt ꝛ in statu nature integre. aut sm statū nature corrupte. Et sm statū nature integre poterat hō sine dono grē habituali non peccare nec mortaliter nec venialiter. q̄z peccare nō est aliud q̄ recedere ab eo q[illegible] est sm naturaz q̄vitare hō pōt ꝛ in statu nature integre. nō tñ hoc poterat sine auxilio dei in bono ꝓseuātis quo subtracto ipa etiā natura in nihilū decideret. Sed in statu nature corrupte indiget hō grā habituali natura sanante ad hoc q̄ oio a pctō abstinea[illegible]. Dec sanatio ꝑmo fit in ꝑtī vita sm mentē appetitu carnali nondū totaliter repato. Ñ aplus in ꝑsona hois repati dicit Rom. vij. Ipe mente seruio legi dei: carne aūt legi pcti. In quo q̄dē statu pōt hō abstinere a pctō mortali q̄ est in rōne. Nō aūt pōt abstinere ab oi pctō veniali ꝓpter corruptionē inferioris appetit⁹ sensualitatis. Cui⁹ mot⁹ singulos rō reprimere pōt: ꝛ ex hoc hnt rōnem pcti ꝛ volūtarij. Nō aūt oēs: q̄z dū vni resistere nitit: fortassis ali⁹ insurgit. Et q̄z rō nō pōt semper q̄ vigil eē ad hmōi mot⁹ vitādos. Sic igit aīq̄ rō hois in q̄ est pctī mortale reparet⁹ grā sustificante: pōt fingula pcta mortalia vitare: ꝛ sm aliq̄d tpus. q̄z nō est necesse q̄ tinuo peccet in actu. sī q̄ diu maneat absq̄ pctō mortali esse nō pōt. Ut em dic⁹ Gregor. sup Ezech. Pctm qđ p piaz ñ[illegible]nit: mox suo pōdere ad aliō trahit. Et hui⁹ rō est. q̄: sicut rōni subdit inferior appetit⁹: ita etiā rō debet subdi deo: ꝛ in ipo ꝓstituere finē sue volūtatis. Per finem aūt oz q̄ regulent oēs act⁹ hūani sicut p rōnis iudiciū regulari debet mot⁹ inferioris appetit⁹. Sic igit inferiori appetitu nō totaliter subiecto rōm nō pōt esse q̄n insurgāt inordinati mot⁹ in appetitu sensitiuo. ita in rōne hois deo nō subiecta: ꝓnis est q̄ insurgāt multe inordiatiōes in ipis actib⁹ rōnis. Cū em hō nō hz [illegible]. suū firmatū in deo: vt p nullo bono ꝓsequēdo vel malo vitādo ab eo separive lit: occurrūt multa ꝓpt̄ que sequnda ꝛ vitāda h[illegible] recedit a deo pcepta ei⁹ contenendo: ꝛ ita peccat mortaliter. q̄z in repentinis hō opat sm finē pcōceptuz ꝛ [illegible]batū pereūtē. vt ꝓbs dic⁹ in. ij. etbi. Quis ex ꝑmeditatiōe rōnis hō possit aliq̄d agere ꝓter ordinē finis pcōcepti ꝛ ꝓter inclinationem habit⁹. Sz q̄z hō nō pōt semp eē in tali ꝑmeditatione nō pōt ꝓsingere [illegible] dur[illegible]manear[illegible] q̄ opet sm q̄nam volūtatis deo ordinate a deo: nisi cito p grām repareť. Nec est ꝰ q̄ dic⁹. b. Aug⁹. sz q̄ nemo peccat i eo q̄ vitare nō pōt Sz nō pōt sine grā pctm vitare. q̄ ꝛc. q̄z pōt hō vitare singulos act⁹ pctōz: sī non oēs nisi p grām. Et tñ q̄z ex eius defectu est q̄ nō sit ꝑpat⁹ ad grāz habēdā: p hoc nō excusatur a pctō. q̄z sine grā pctm vitare no[illegible] possit.

Quid sit q̄uerti ad deum.

Conuertimini ad me ꝛ ego cōuertar ad vos. [illegible]ouerti nō est aliud q̄ se ad grām ꝑpare. Unī videť q̄ p se pōt ꝓparare se. al⁹ quo imparet⁹ qđ nō esset in ei⁹ ptāte. Nam cōuersio hois ad deū fit p liberū arbitriū. Et sm hoc hoc pcipit q̄ se ad deū q̄uertat. Sed liberū arbitriū ad deum q̄uerti nō pōt nisi deo ad ipm q̄uertente illū. sm illud Hiere. xxxj. Cōuerte me dne ꝛ q̄uertar: q̄z tu es dns de⁹ meus. Ñ cū dr hō facere qđ in se est in ꝑpando se ad gratiaz dr hoc esse in ptate hois sm q̄ est motus a deo.

Existens in gratia adhuc indiget auxilio grē.

§.V. Quantum ad sextum

scz q̄ ꝓfect⁹ iam grām habituale donū adhuc indiget auxilio grē. put importat motionē interiorē dei ad bonū. Qđ declarat beat⁹ T[illegible]ho. j. ij. q. cix. arť. ix. Qđ ad recte vnde dum indiget dupliciter auxilio dei. Uno mō quantū ad donū habituale p qđ sanať natura hūana corrupta p peccatū ꝛ sanata elev[illegible]tur ad faciēdū opera vite eterne meritoria que excedūt ꝓpor[illegible]tionē nature humane. Alio mō indiget auxilio grē vt moueat ad agendū. Quantū igit ad primum auxiliū hō in grā exns non indiget alio auxilio: scz grē habituali q̄si alio hīm infuso. Sz q̄tū ad scdm auxiliū: vt. s. mouear a deo ad rectē agēdū: sic iā hns habituale donū grē adhuc indiget [illegible]li auxilio. Et hoc ꝓpter duo. Primo rōne generali ꝓpter hoc quia nulla res creata potest i quēcunq̄ actū ꝓdire nisi virtut[illegible]notionis diuine. Scdo rōne speciali ꝓpter ꝓditionē hūne nature corrupte. q̄ lz p grām sanet⁹ quantū ad mentē: remanet tñ in ea corruptio ꝛ infectio quantū ad carnē: p quā seruit legi pcti. vt dr ad Rom. vij. Remanet etiā quedā ignorātie obscuritas in intellectu sm quā dr ad Rom. viij. Quid oremus sicut opz nescim⁹: ꝓpt̄ varios em rerū euent⁹. Et q̄z etiā hoc ꝑpos nō ꝓfecte cognoscim⁹: nō possum⁹ ad plenū scire q̄d nobis expediat. Et iō necesse est nobis vt a deo dirigamur ꝛ ptegamur q̄ oia nouit ꝛ oia pōt. Et ꝓpter hoc etiam renatis in filios dei per grām q̄uenit dicere. Et ne nos inducas in tentationem. Et fiat voluntas tua sicut in celo ꝛ in terra ꝛc. q̄ ptinenť in oratione dñica ad hoc ptinentia. Nec ex hoc q̄ post grām hītuale donū acceptū indigeamus auxilio dei nos mouētis ad bonū: pōt cōcludi q̄ tale habituale donū sit in vacuū: vel imꝑfecta grā. q̄z etiā in statu glorie quando erit grā ꝓsummata: homo diuino auxilio indigebit. ꝛ quantū ad hoc etiā imꝑfecta grā hoc ostendit in quantum hominem nō totaliter sanat.

Necesse ꝑparat ad gratiam.

§.IIII. Quantū ad quintuz

scz q̄ hō nō pōt se ꝑpare ad grām p seipm. ondit p illud qđ dr Job. xj. Nemo pōt venire ad me nisi pr̄ q̄ misit me traxerit eū. Hoc aūt sic declarat. b. T[illegible]hom. j. ij. q. cix. arť. vj. Duplex est ꝓpatio volūtat⁹ hūane ad bonū. Una q̄ ꝑparat ad bonū opandū meritoriū ꝛ fruendū deo. Et talis ꝓpatio volūtat⁹ nō pōt eē sine habituali dono grē. qđ ꝓncipium boni opis meritorij. Alio mō pōt intelligi ꝓpatio volūtatis hūane ad ꝓsequēdum ipm donū hītualis grē. Ad hoc aūt q̄ se ꝓpet volūtas ad susceptionē huius doni hītualis grē: nō oz ꝓsupponere aliq̄d aliud donū habituale in aia: q̄z sic ꝓcederet in infinitū. [illegible]oz ꝓsupponere aliq̄d auxiliū dei gratuitū mouentis interi⁹ aiam sed inspirantis bonū ꝓpositū. Dīs igit⁹ duob⁹ modis indigem⁹ diuino auxilio ad dn opan[illegible]i. Qđ aūt indigeam⁹ auxilio dei mouētis aiam; ondit ex hoc q̄ cū de⁹ sit ꝓmū mouens simpliciter: ex ei⁹ motiōe est q̄ oia in ipam q̄uertant⁹ sm cōem intentionē boni ꝑ quā intendit vniq̄q̄ assimilari deo sm modū suū. Ñ Dionys⁹ dic⁹ in li. de di. no. q̄ de⁹ q̄uertit oia ad seipm. Sz hoies iustos q̄uertit ad seipm sicut ꝑ spālē finē quē intēdūt: ꝛ cui cupiūt adherere vt bono ꝑ ꝓpio. sm illud ps. lxxij. Mihi aūt adherere deo bonū est. Et iō q̄ hō q̄uertat ad deū: hoc nō pōt esse nisi deo q̄uertente ipm ad se. hoc aūt est ꝓpare se ad grām q̄si ad deū q̄uerti. Sicut ille q̄ hz oculū auersum a lumie solis: ꝓ hoc se ꝑpat ad recipiēdū lumē solis q̄ oculos suos q̄uertit versus solē. vñ ps q̄ nō pōt se ꝑpare ad lumē grē recipiēdū nisi p auxiliū grē interi⁹ moueni. Nec est ꝰ q̄ dr Zach. j. Cōuertimini ad me ꝛ ego cōuertar ad vos. [illegible]ouerti nō

§. VI. Quantū ad septimū

scz q̄ in grā constitutus indiget auxilio grē: non quidem ꝓput est donū habituale ipa grā: sed put est auxiliū dei ꝓtegens hoiem. Qđ. b. T[illegible]ho. declarat sic. j. ij. q. cix. arť. x. Perseuerātia triplr dr. Uno mod⁹ ꝓput significat habitū mentis per quez hō firmiter stat ne moueat⁹ a eo. q̄ est sm veritatē a tristicias irruētes. Scdo mō pōt dici pseuerantia habit⁹ quidā sm quē hō hz ꝓpositū pseuerandi in bono vsq̄ in finē. Et vtroq̄ istoz modoz semp pseuerantia simul cū grā infundit: sicut ꝛ cetere virtutes. Tertio modo dr pseuerantia quedā bonitas, vsq̄ ad finē vite. Et ad talē perseuerantiā habendā hō in grā constitut⁹ nō indiget aliq̄ hītuali grā; sed diuino auxilio sm, pregente ꝛ

dirigẽte ꝺ tentationũ impulsus. Et iõ post ꝙ aliq̃s est iusti
ficatus p̃ reuelatiã necesse hꝫ petere ꝓdicte pseuerãtie donũ
vt scilꝫ cũmodiat̃ a malo vsq̃ ad finẽ vite, Multis eñ dat̃
gr̃a q̃bus nõ dat̃ pseuerare in gr̃a.

§.VII. Quantũ ad octauũ

Sine gr̃a nõ possũ̃ multa itelligere,

scz ꝙ sine habituali dono gr̃e possum̃ multa intelligere,
sed nõ sine auxilio dei mouẽtis intellectũ. Ꝺ̃ sic declarat
be. Tho. j. ij. q. cix. art. j. Sicut oẽs motus corporales re
ducunt̃ in motũ celestis corpis sicut in p̃mũ mouẽs cor
pale. ita oẽs mot̃ tã corporales ꝙ̃ spũales reducũt̃ in p̃mũ
mouẽs simplr̃ qꝺ est ꝺ̃. Et iõ q̃tumcũq̃ aliq̃ natura cor
palis vel spãlis ponat̃ pfecta. nõ põt in suũ actũ ꝓcede
re: nisi moueat̃ a deo: q̃ qꝺẽ motio est p̃m sue ꝓpũdẽtie rõ
nẽ: non p̃m necessitatẽ nature: sicut motio corpis celestis.
Nõ solũ aũt a deo est oĩs motio sicut a p̃mo mouẽte: sꝫ ab
ipo etiã est oĩs formalis pfectio. sic̃ a p̃mo actu. Sic igit̃
actõ intellect̃ z cui̇t̃ cũq̃ ens creati ꝺpẽdet a ꝺo duplr̃. Uno
mõ in quãtũ hꝫ formã p quã agit. Alio mõ in q̃ntũ ab ipo mo
uet̃ ad agendũ. Unaquæq̃ aũt forma indita reb̃ creatis
a deo hꝫ efficaciã respectu cuiusꝺã effect̃ determinati, in
quẽ põt p̃m suã ꝓprietatẽ. Ultra aũt nõ põt nisi p aliquaz
aliã formã supaddit̃. Sicut aq̃ nõ pot̃ malefacere nisi ca
lefacta ab igne. Sic igit̃ intellect̃ hũanus hꝫ aliquã formã
ipm intelligibile lumẽ. qꝺ est ꝺ se sufficies ad q̃ꝺã in
ligibilia cog̃scẽda: ad ea. s. in quoz noticiã p sensibilia p
sum̃ deuenire. Altioza vo intelligibilia intellect̃ hũanus
cog̃scere nõ põt. nisi fortiori lumie gr̃e. vel ꝓpbie qꝺ dicit
lumẽ gr̃e in q̃ntũ est nature supaddit̃. Sic ꝺicendũ est
q̃ ad cognitionẽ cuiuslibet vi indiget h̃ auxilio diuio. vt
intellect̃ a ꝺo moueat̃ ad suũ actũ. Nõ aũt indiget ad co
gnoscẽdũ vitatẽ in oib̃ nouã illustratõe superaddita nãli
illustratiõi. sꝫ in q̃busꝺã q̃ excedũt naturalẽ cognitionẽ et
tñ q̃nq̃ ꝺe̊ p suã gr̃az miraculose instruit aliq̃s ꝺe his q̃ p
naturalẽ cognitionẽ h̃ri p̃nt. sicut z q̃ fac̃ miraculose q̃
dã q̃ natura facere nõ pot. Eũ aũt ꝺr ꝙ oñe verũ a q̃cũq̃
ꝺicat est a spũscõ. hꝫ Aug. Intelligẽꝺũ est ꝺ̃ p̃m ꝺ. Tho.
q̃ est a spũscõ sicut infundẽte naturale lumẽ. z mouẽte ad
intelligendũ z loquẽꝺũ vitatẽ. nõ aũt sicut inhabitãte per
gr̃am gratũ faciẽte. vel sicut largiẽte habituale donum
h̃re. supaddit̃ naturali lumini.

§.VIII. Dcmũ quantũ ad

volẽdũ vel faciẽdũ bonũ aliter indiget hõ gr̃a in statu na
ture corrupte. Aliter indiget in statu nature integre. Nã
in statu nature integre indiget hõ virtute gratuita supad
dita vtutẽ nature q̃tũ ad vnũ scz ad operãdũ z volẽdũ bo
nũ supnaturale. Sꝫ in statu nature corrupte q̃tũ ad duo
hcz vt sanet̃. z vlteriꝰ vt bonũ virtutis opet̃ meritoriũ. In
vtroq̃ aũt statu indiget homo auxilio diuino vt a ꝺeo mo
ueat̃ ad volendũ z agendũ sicut a p̃mo mouẽte. Et sicut
vtroq̃ mõ põt intelligi illud Ro. ix. Nõ est volentis neq̃
currentis: sed ꝺei miserẽtis. Uelle eñ z operari merito
est a ꝺeo mediãte gr̃a sua gratũ faciẽte. Uelle aũt z opari
ea q̃ sunt nature vel artis. vt edificare: plãtare: intelligere
z hmõi. etiã in pctõibus est a ꝺeo vt p̃mo motore omniũ
ad agendum.

De effectu gr̃e opãtis, q̃ est iustificatio impĩ. Cap. VI

Ustificatio impĩ que

est effectus gr̃e operãtis ꝺr a iustitia. Justicia
autẽ ꝺr triplr̃ p̃m Tho. j. ij. q. cxiij. ar. j. Uno mõ
put importat rectitudinẽ ordinante actũ hois in ꝓparati
one ad aliũ singulare hoiem. Et sic est iusticia ꝑticularis
z vr̃ cardialis. Scꝺo mõ put ordinat hꝫ rectitudinẽ actu
hois in ꝓparatiõe ad bonũ cõe multitudinis. q̃ ꝺr iusticia
legalis. Tertio mõ ꝺr iustitia p̃m quã importat rectitudinẽ
quãꝺã hois in dispositiõe interioris hois. put. scz supemũ
hois subiiciẽ ꝺeo, z inferiozes vires aie subꝺunt supme
i. rõni. Et hãc iusticiã pbs. v. ethi. appellat metaphoricẽ.
Ab hac igit̃ iusticia tertio mõ sumpta sumit̃ iustificatio
passiue accepta scz ꝙ fieri iustũ. nõ ꝙ facere iustũ. Et hoc
etiã nõ p modũ simplicis gñatiõis q: sic etiã posset cõpe
tere ei q̃ nõ eẽt in pctõ. ꝺũ iusticiã acciꝑet a ꝺeo. sicut adã
in p̃ncipio accepit iusticiã originalis pcti. cũ adhuc nõ ha
beret pctũ. sed potuit peccare. Hmõi iustificatio in hoie
includit rõnem motus ꝺe ꝺ̃o in ꝺ̃ũ. Et sic iustificatio ꝺ
portat̃ adã trãsmutationẽ ꝺe iusticie statu ad statũ iusti
cie ꝓdicte. Et ꝺe ista iustificatiõe hic agit̃. Ꝺe qua ad Ro.
iij. Ei aũt q̃ nõ operanti credẽti aũt in ꝺeũ q̃ iustificat im
piũ. Et ad Roma. viij. Quos vocauit hos z iustificauit.

In hac eñ instificatiõe impĩ ocurrũt q̃ttuoꝛ ordines. Quattuor ꝑtes iustificationẽ cõcurrũt
simul quiꝺẽ tpe. etsi naturaliꝰ seu ordine nature vnũ ꝓcedat aliud videlz. Hr̃e infusio. Motꝰ liberi arbitrij p fidẽ formatã in ꝺeũ. Tertiũ est motus liberi arbitrij in pcti ꝺetestatõe. Quartũ est remissio culpe. Quelꝫ ꝺe tharãtasia in q̃rto notãtur in. v. allo. etsi nõ ꝺicto ordine. Como
uisti terrã tuã. scz tu ꝺñe. terrã. i. pctõrẽ ꝺeditus terrenis,
Et hoc mouẽꝺo liberũ arbitriũ suũ totũ i te. vt. s. in te cre
ꝺat z te sup oia amet. iõ cõmouisti ꝺñe. i. totũ mouisti. Et
si oñis motus est a p̃mo mouẽte ꝺeo. mõ spãliter est ꝺ motꝰ
ab eo. ad se eũ cõuertẽꝺo q̃ ꝑus erat auersus. vñ Aug. ait
Qui fecit te sine te. nõ iustificabit te sine te. te scz ꝺirigẽte
ad ꝺeũ. Scꝺo ꝺicit. Conturbasti ea. s. ꝙ motũ sui arbitrij
in detestatiõne pcti. ꝺe qua ꝙturbatiõe in alio pss. vj. ꝺe. pe
nitẽs ipe. Alia mea turbata est valde. Conturbasti ait. i. totũ
fil̃ turbasti ꝺolore ꝙpunctionis. Oportet eñ penitentẽ ait
be. Aug. ꝺe peni. ꝺi. vj. ꝺe oñi pctõ ꝺolere fil̃. alꝰ nõ esset
penitẽs: si voluntarie ꝑmaneret in aliq̃: nõ iustificaretur.

Tertiũ est pcti remissio qꝺ ibi notat̃. Sana ꝙtritões eius
Alia eñ est ꝙtrita i malã partẽ. i. q̃si tota ꝺestructa: fractꝰ
minutati in ꝺiuersas affectões ꝙ pctũ. Eñ q̃s hꝫ magnã
febrẽ. vel aliã infirmitatẽ: totũ corꝑ vi̇ꝺr tritũ z fractum.
Et sic ꝙ pctũ aia grauiter infirmata mirabiliꝰ ꝺebilitata e
z q̃si fracta inepta ad qꝺcũq̃ bonũ. Sꝫ cũ pctũ remittit
sanat̃ põ. Qui sanat oes infirmitates tuas: z mouꝺ pmit
tit. Qui ꝑpitiat oib̃ iniquitatib̃ tuis. Quartũ est gr̃e in
fusio vñ ista oia ꝓcedũt. qꝺ notat cũ ꝺr. Ex ꝺmota est. s. a
te p illumiõnẽ gr̃e. Eñ in figurã. Eũ intrauit ihs hie
rosolymã ꝺmota est vniuersa ciuitas ꝺicẽs. Quis est hic
Mat. xxj. Intrãs ihs iesus in ciuitatẽ aie p gr̃az. z oñes
sensus z affectões tũc mouent̃ p admiratiõnẽ. Rõnẽ aũt
q̃uare ista quattuoꝛ ponunt̃ in iustificatione impĩ assig.
b. Tho. j. ij. q. cxiij. arti. vj. ꝺicẽs. Justificatio est q̃ꝺã mo
tus q̃ ania mouet a ꝺeo a statu culpe ad statũ iusticie. In
quolibet aũt motu quo aliq̃ꝺ ab altero mouet̃. tria requi
runt̃. Primũ est motus ipius mouẽtis. Scꝺo motꝰ mobi
lis. Tertio ꝙsummatio motꝰ siue puẽtio ad finẽ. Ex parte
igit̃ motiõis ꝺiuine accipit̃ gr̃e infusio. Ex pte liberi arbi
trij moti accipiunt̃ ꝺuo motꝰ ipi̇ꝰ p̃m recessus a termino a
quo z accessus ad terminũ ad quẽ. Cõsummatio aũt siue
puentio ad terminũ hui̇ꝰ motus importat̃ in remissione
culpe. In hac eñ iustificatio cõsummat̃. hꝫ illud Esa. xx
vij. Hic est oñis fructus vt auferat pctũ.

§.I. Quod requirat̃ primũ

ad iustificationẽ impĩ. ptꝫ p id qꝺ scribit̃ ad Roma. iij. c. Iustificati gratis p gr̃am ipi̇ꝰ. Hoc aũt sic ꝺeclarat ꝺ̃ns Tho. ij. q. cxiij. Nõ peccãꝺo ꝺeũ offendit. Offensa autẽ nõ remittit̃ alicui nisi ꝓpter hoc ꝙ animus offensi pacat̃ offenꝺẽti. Et ideo pctũ p̃m hoc remitti ꝺr. ꝙ ꝺe̊ nob̃ pacat̃. Que quiꝺe pax cõsistit in ꝺilectiõe qua ꝺeus nos ꝺili
git. Dilectio aũt ꝺei q̃tũ ẽ ex pte actus ꝺiuini est etna z im
mutabilis. sed q̃ ad effectũ quẽ in nobis imp̃mit. q̃nq̃
interrumpit̃ put scz ab ipo q̃nq̃ ꝺeficim̃. z q̃nq̃ iterũ re
cuperam̃. Effectus aũt ꝺiuine ꝺilectiõis in nobis q̃ per
pctũ tollit̃. est gr̃a qua hõ fit ꝺignus vita eterna. a q̃ pctũ
mortale excludit. Et ideo nõ pot̃ intelligi remissio culpe,
nisi ꝺesset gr̃e infusio. Et q̃uis ꝙtingat aliq̃n apud ho
mines q̃ vn̄ hõ aliquẽ nec ꝺiligit nec ꝺolit: tñ si eũ offen
ꝺat ꝙ ei ꝺimittat offensa: hoc nõ põt ꝙtingere nisi ex spe
ciali beniuolẽtia. Beniuolentia aũt ꝺei ad hoiem repari
hꝫ per ꝺonũ gr̃e. Et iõ is anteq̃ hõ peccet possit esse sine
culpa z sine gr̃a vt i statu innocentie: tñ post pctũ nõ põt eẽ
sine culpa nisi per gr̃am habeat. Itẽ q̃ ꝺe̊ non imputet
alicui peccatũ p̃m illud. Beatus vir cui nõ imputauit ꝺo
minus pctũ. impoꝛtat quendã gr̃e effectũ in ip̃o cui pec
catũ non imputatur. Ꝺ̃ eñ alicui non imputetur pecca
tum a ꝺeo ex sua ꝺilectione ꝓcedit.

Motꝰ liberi arbitrij requiritur ad iustificationẽ impĩ

§.II. Quod requiratur ad

iustificationẽ impĩ motꝰ liberi arbitrij in ꝺeũ q̃ est p fidẽ formatã: ptꝫ p illꝺ qꝺ ꝺicit ꝑs Job. vj. Dis q̃ audit a pa
uer ꝺidicit: venit̃ me. Sꝫ addiscere nõ est sine motu li
beri arbitrij. Nã ꝺiscens ꝙsentit ꝺocẽti. Et ꝙ ille sit motꝰ
fidei oñdit apls ad Ro. v. ꝺi. Justificati ex fide pacẽ ha
beam̃ ad ꝺeũ. Primũ sic ꝺeclarat beat̃ Tho. vbi. s. art.
iij. Justificatio impĩ fit a ꝺeo mouẽte hoiem ad iusticiã.
Deꝰ aũt mouet oĩa p̃m modũ suũ. i. vniuscuiusq̃ rei. Sic
vi̇ꝺem̃ in naturalib̃ ꝙ aliꝰ mouenꝰ ab eo leuia: aliꝰ gra
uia: ꝓpter ꝺiuersam naturã vtriusq̃. Eñ z hoies mouet
ad iusticiã p̃m ꝺditionẽ hũane nature. Nõ aũt hꝫ p̃m p
priã naturã ꝙ fit liberi arbitrij. Et iõ in eo ꝙ hꝫ vsum libe
ri arbitrij nõ fit motio a ꝺeo ad iusticiã absq̃ motu liberi
arbitrij. Sꝫ ita infundit ꝺonũ gr̃e iustificanꝺ ꝙ etiã simꝰ
cũ ꝺ mouet liberũ arbitriũ ad ꝺonũ gr̃e acceptãꝺũ in his
q̃ sunt motiõis hui̇ꝰ capaces. Eñ ꝙ pueri in baptismo iu
stificen̄ tur sine motu liberi arbitrij: ꝺ est q: nõꝺũ sunt capa
ces hui̇ motꝰ. Et iõ mouẽt a ꝺeo ad iusticiã p̃ solã infor
mationẽ aie ipoꝛ. qꝺ nõ fit absq̃ sacrõ baptismi. Et apte
vt ficut pctũ oziginale a quo iustificanꝺ nõ ꝓpria volũta
te ad eos puenit ad carnalẽ oziginẽ: ita etiã p spũalez re
generationẽ a xpõ in eos gr̃a ꝺeriuat̃. Et ꝙ salomon ꝺo
miendo: vñ z sine motu liberi arbitrij ꝑsecut̃ fit ꝺonũ sa
pientie: vt ꝑs. iij. Regũ. iij. Ꝺicendũ ꝙ nõ meruit nec ac
cepit tũc sapiam: ꝺ in somno ꝺeclinatũ est ei ꝙ ꝓpter ꝑce
dens ꝺesideriũ ꝺarẽt ei sapiã. Est aũt iste motꝰ liberi ar
bitrij in ꝺeũ q̃ repit in iustificatiõe motꝰ p fidẽ. Et rõ est
p̃m. b. Tho. vbi. s. art. iiij. q: ꝺe̊ mouet aiam hois in iusti
ficatiõe ꝙuertẽꝺo eam ad seipm̃. Eñ ꝺn ꝑs. lxxxiij. p̃m
aliã ꝛam. Deꝰ tu ꝙuersus vivificabis nos. Sꝫ p̃ma cõuer
sio mentis in ꝺeũ fit p fidẽ. p̃m illud ad Hẽb. xj. Accedẽ
tẽ ad ꝺeũ oz credere q: ẽ. Et iõ motꝰ fidei reqrit̃ ad iu
stificationẽ. Reqrit̃ aũt motꝰ fidei in iustificatiõe q̃tũ ad hoc
q hõ credat ꝺeũ cẽ iustificatorẽ hoim ꝑ mysteriũ xp̃i. p̃m
illud ad Rom. iiij. Credẽti ei q̃ iustificat impiũ: imputa
bitur ei ad iusticiã. Et q: motꝰ fidei non est ꝑfect̃ nisi fit
charitate informat̃. iõ in iustificatione impij cũ motu fi
ꝺei est etiã motꝰ charitat̃. Mouet autẽ liberũ arbitriũ in
ꝺeũ ad hoc q se ei subiiciat. Eñ etiã ꝙcurrit simul z actꝰ ti
moris filialis: z actꝰ hũilitat̃. Contingit eñ vnũ z eundem
actũ liberi arbitrij ꝺiuersarũ virtutũ esse: sicut q ꝙ vna impe
rat z alia imꝑat: put actꝰ est ordinabilis ad ꝺiuersos fines.

Motꝰ fidei requirit ad iustificationẽ q̃ntum.

Detestatio peccati etiã requiritur.

§.III. Requirtur z tertium

in iustificatiõe: scz motꝰ liberi arbitrij in pctũ ꝺetestãꝺũ. Juxta illud ꝑs. Diri cõfitebo: ꝺ aduersum me iniusticiam meã ꝺño: z tu remisisti impietatẽ pcti mei. Eñ beat̃ Aug. Nemo postq̃ fuerit sue volũtatis arbiter cõstitutꝰ potest nouã inchoare vitã: nisi eum peniteat veteris vite, ꝺe pe. ꝺist. j. tres sunt. Et ꝺ̃ sic ꝺeclarat beatꝰ Tho. vbi. s. art. v. Justificatio impij est quꝺã motꝰ quo mouet hũana mens a ꝺeo a statu pcti in statum iusticie. Sicut se hꝫ corpus aliq̃ motũ localiter ab aliquo mouẽte ad ꝺuos terminos. s. a quo z ad quẽ: ita ꝺz habere aia in motu iustificatiõis p liberũ arbitriũ. Sed in motu locali corꝑ manifestũ est ꝙ ita se habet corꝑ motuz ꝙ recedit a termino a quo: z accedit ad terminũ ad quẽ. ita et mẽs hũana cũ iustificat opz ꝙ ꝙ motũ liberi arbitrij recedat a pctõ: z accedat ad iusticiã. Recessus autẽ in motu liberi arbitrij hois cuius motus põt esse instãtaneus p̃m naturã Sic igit̃ iustificatio impĩ fit a ꝺeo in instanti. Motꝰ igit̃ liberi arbitrij in iustificatiõe cõcurrens est consensus ad ꝺetestandũ pctũ z accedendũ ad ꝺeũ. qui quiꝺẽ ꝙsensus subito fit. Contingit autẽ ꝙ ꝓcedit aliqua ꝺeliberatio q̃ nõ est de substãtia iustificatiõis: sed via in iustificationẽ. sicut motus ocalis est via ad illuminationẽ z alteratio ad ge
nerationẽ. Liberũ etiã arbitriũ in iustificatõe fit ꝺetestat pctũ: z ꝙuertit se ad ꝺeũ. Ꝺeo eñ ꝺetestat pctũ quia q̃ cõtra ꝺeũ: sicut corpus qꝺ mouet simul recedit a termio a quo. z accedit ad terminũ ad quem. Notandũ etiã ꝙ q̃uis ista q̃ttuoꝛ sint simul tẽpe: q̃ñ fiũt in instãti. ordine tñ nature gr̃e infusio: que est causa oĩm alioꝛ: tiũ. est poꝛ
mũ cã est poꝛ effectu. z hoc ex pte ꝺei iustificãtis. Sꝫ ex parte hois iustificati videt̃ poꝛ remissio culpe q̃ infusio gratie ordine nature. Dat̃ exemplũ in sole. Nam ꝑ
spnã lucẽ operat̃ ad remouendũ tenebras. Et ex pte ꝺei solis p̃us est illũinare q̃ remouere tenebras. Ex pte aũt aeris illũinãꝺi p̃us est purgare tenebras q̃ cõsequi lumen ordine nature: q̃uis simul sint tpe. Et p̃m ꝺ intelligit illꝺ. b. Amb. xxxij. q. j. Eũ renunciat impoꝺitati: statiꝫ ascisci
tur. Egressus eñ malicie vtutẽ opat̃ ingressum. Eoꝺẽ q̃ studio quo vitiũ excludit: innocentia colitur.

§.V. Notandũ autẽ ꝙ iu

Justificatio ipij est maximũ opus ꝺei et quõ

stificatio impĩ est maximũ opus ꝺei p̃m magnitudinem eius quod fit: z aliq̃ modo miraculosum. Quantum ad p̃mũ aliquod opus ꝺr magnũ ex parte modi agendi. z sic opus creatõis est maximũ: in q̃ ex nihilo fit aliquid. Scꝺo modo ꝺr magnũ opus ꝓpter magnitudinẽ ei̇ꝰ qꝺ

Universidad de Deusto
Biblioteca

fit. Et ꝑ̄ hoc maius est opus iustificatiōis impij q̄ termi
nare ad bonū eternū diuie ꝓticipatiōis q̄ creatio celi ⁊ ter
re q̄ terminare ad bonū nature mutabilis. Et ſō cū dixisset
Aug⁹. q̄ maius est q̄ ex impio fiat iustus q̄ creare celū et
terrā. quasi rōnē assignās subdit. Celū etenī ⁊ terra transi
bit. Predestinatio aūt salus iustificatio pmanebit. Sciē
dū est q̄ magnū q̄ fit dr aliq̄d dupl'r. Uno mō absolute.
Et hoc mō donū glie est maius dono gr̄e iustificatis im
pij. Et sic etiā scdo glificatio est maius q̄ iustificatio im
pij. Alio mō dr aliq̄d magnū ꝓtitate ꝓportiōis. sicut dici
mons paruus ⁊ celū magnū. Et hoc mō donū gr̄e iustifi
catis impij. est maj⁹ q̄ donū btificantis iustū. q⁹ plus ex
cedit dignitē impij: donū gr̄e. qui impl⁹ erat dign⁹ pe
na. q̄ donū glie dignitatē iusti. q̄ ex hoc ipo q̄ est iustifica
tus est dignus gloria. vñ btūs Aug⁹. ibidē dicit. Judicat q̄
p̄. Utrū maius sit angelos iustos creare q̄ impios iu
stificare. Certe si equalis est vtriq; potētie: hoc tñ est ma
ioris misericordie. Uñ ⁊ ps. cxliij. Miserationes eius sup oīa
opa eius. Et in collecta. Deus q̄ oīpotētia tua maxie par
cendo ⁊ miserando manifestas ⁊c. Et bonū gr̄e vni⁹ est ma
ioris q̄ bonū nature vniuersi. Quō aūt sit iustificatio mi
raculosa. sic declarat be. Tho. vbi. s. arti. x. In opibus mi
raculosis tria pñt inueniri. quoz vnū est ex pte potētie agē
tis. q: sc̄z sola diuina vtute fieri pñt. Et hoc mō tam iustifi
catio impij q̄ creatio mūdi. ⁊ omne opus q̄ a deo sol. fi
eri pōt. pōt dici miraculosum. Scdo in quibusdā operib
miraculosis inuenit q̄ forma inducta est supra naturales
potentiā talis materie. Sicut suscitatio mortui est supra
naturalē potentiā talis corpis. Et q̄tum ad hoc iustificatio
impij nō est miraculosa. quia naturaliter ania est gra
tie capax. eo em̄ q̄ facta est ad imaginē dei: est capax gra
tie. Tertio modo in operibus miraculosis inuenitur ali
quid ꝓter solitū ⁊ consuetū ordinem causandi effectum
sicut cū aliquis infirmus assequit subito sanitatem perfec
tam. ꝓter solitū cursum sanationis. ne fit a natura vel
arte. Et q̄tum ad hoc iustificatio impij quādoq; est mira
culosa: quādoq; nō. Est cū iste cōis ⁊ cōsuetus cursus iu
stificatiōis. vt deo mouēte interius aiam. homo cōuerta
tur ad deū. Primo quidē cōuersiōe imperfecta. ⁊ postea
deueniat ad perfectū. Uñ dicit de pe. di. ij. Nemo repēte
fit summus. sed a minimis quisq; incipiat vt ad maiora p
ueniat. Quādoq; vero tā vehemēter deus aiam mouet
vt statim quādā iusticie perfectionē assequat. sicut fuit in
cōuersione scti pauli. adhibita etiā exteri⁹ miraculosa pro
stratione. Et ideo conuersio pauli: tanq̄ miraculosa in eccle
sia cōmemorat celebriter.

Et quedā mō miraculosum.

¶ De merito q̄ est effect⁹ gr̄e coopantis. Caplm. VII

Eritū hois apud deū

Quid sit meritū vl merces.

m esse nō pōt: nisi ſm ꝓsuppositionē diuine ordi
natiōis. vt sc̄z id hō ꝓsequat a deo p suā opera
tionē quasi mercedē. ad q̄ ei deus vtute operandi depu
tauit. mouēs scipm ad agendū p liberū arbitriū. Pro cu
ius declaratiōe dicē btūs Tho. j. ij. q. cxiij. ar. j. q̄ meritum
⁊ merces ad idē referunt. Id em̄ merces dicitur quod ali
cui recōpensat pro pretio operis sui vel laboris quasi q̄d
da pretiū ipōis. Uñ sicut reddere iustū pretiū pro re ac
cepta ab aliquo est actus iusticie. ita recompensare etiam
mercedē laboris vel opis alicui⁹ est act⁹ iusticie. Justicia
aūt est q̄dā eqlitas. Et iō iusticia simplex est inter eos inē
q̄s est eqlitas simplr. Sz inter eos inter q̄s nō est simplr
eqlitas. nō est act⁹ simplr iusticia. ſ ſm q̄d. i. q̄dā modus iu
sticie pōt ee. Sic inter pres ⁊ filiū. vel inter dñm ⁊ seruū
nō est iustū simplr. ſ q̄dā modus iusticie ꝓpter ineqlē di
stantā eoz. In his g̃ in q̄b⁹ē simplr rō iusti. est ⁊ simplr rō
mercedis ⁊ meriti. Sz in his in q̄b⁹ nō ē simplr rō iusti. ſ
ſm q̄d. vt ꝓportiōaliter inter eqle multū. vt sz inter pres ⁊ filiuz
ibi nō est simplr rō meriti ⁊ mercedis. ſ ſm aliquē modū
imperfecte. Et
sic aliq̄d dr mereri fili⁹ a pre: ⁊ fra⁹ a dño. Manifestū est
aūt q̄ inter deū ⁊ hoiem est maxima ineqlitas: q: in infi
nitū distant: ⁊ totū q̄d est hois bonū est a deo. Uñ nō pōt
esse iusticia hois ad deū ex suis opib⁹ ſm absolutā eqlita
tē: sed ſm ꝓportionē quādā. inq̄tū sc̄z q̄libet opat ſm mo
dū suū. Modus aūt ⁊ mēsura vtutis hūane est a deo in
hoie. Et vt dictū est meritū hois apud deū esse non pōt:
nisi ſm ꝓsuppositionē diuine ordinatōis. Et ex ſ sequit
q̄ deus ex opibus nris nō efficitur simplr debitor: nobis:
sed sibi ipsi inquantū debitū est vt sua ordinatio impleat.
Ordinauit em̄ q̄ homo faciēdo bona opera per liberum
arbitrium. motū tamen p gr̄am suā: ꝓsequat vitā eternā.
Cum em̄ coronat merita nostra remunerat munera sua:
quia sc̄z ipse dedit virtutem operandi gratis.

Deus non tenet ex debito: absoluter ꝓ pte

§. I. De merito icipit huma

Meritū gr̄e non ē de vita eterna

no. sciendū primo q̄ sine gr̄a mereri nullo modo hō pōt
vitā eternā in innocētia ꝓstitut⁹. Nō est ſm ſ tho. j. ij.
q. cxiij. ar. ij. q: ex institōe diuie, puidētie est vt nihil agat
vltra vtutē suā. Sed vita eterna est quoddā bonum exce
dens ꝓportionē nature create: ⁊ excedit cognitionē ⁊ desi
derium eius. ſm illud. j. Cor. ij. Oculꝰ nō vidit nec auris
audiuit nec in cor hois ascēdit q̄ pparauit deꝰ diligētib⁹
se. Et inde est q̄ nulla natura creata est sufficies ꝓncipiū
actus meritorij vite eterne nisi addat aliq̄d diuinū supna
turale q̄ gr̄a dr. Sed si in hoie addat pctm̄ vt originale:
nō pōt quis mereri seu actū meritorij. agere: nisi pius excludat pctm̄
q̄ fit p gr̄am. Ad hoc pōt facere q̄ ait greg. di. xl. Que
libet occulta loca aiam sine gr̄a saluare no possunt. Nam
et loth in ciuitate inter pessimos sodomitas iust⁹ fuit. in
mōte peccauit sc̄z cū filiab⁹. Sed q̄d ista dicim⁹ cū maio
ra nouerim⁹. q̄d iocūdius celo. q̄d securi⁹ paradiso. et tñ
Adā peccādo de paradiso expulsus est. Angelus de celo
eiect⁹. Nec ille. cū fuit in gr̄a nō fuit eiect⁹: ſ postea eum
p pctm̄ amisit. In gr̄a aūt cōstitut⁹ mereb⁹ p opa sua bo
na vltā eternā ex condigno ex pte gr̄e. Et cōgruo: ex pte
liberi arbitrij. Pro cu declaratione dicit. b. tho. j. ij. vbi. s. ar. iij
Opus meritorium pōt dupl'r cōsiderari. Uno mō ſm q̄ p
cedit ex libero arbitrio. Alio modo ſm q̄ proceditur ex gra

Quilibet actu meritorio meretur ex pacto ꝙ ad gr̄am

cia spūssancti. Si g̃ ꝓsideret ſm subaz opis. vt ſm q̄ ꝓcedit
ex libero arbitrio. sic nō pōt ibi eē ꝓdignitas. ꝓp maiorē
ineqlitatē. Et ſm hoc dicebat apls Ro. viij. Non sunt cō
digne passiones huius tpis ad futurā gl̃iam sc̄z q̄tum ad
substantiam operis. Sed est ibi cōgruitas ꝓpter quādā eqlitatē
proportionis. Congruum videt⁹ vnicuiq; ſm suā vtutez
deus ſm excellentiā sue vtutis recompenset. Si aūt loqua
mur de ope meritorio ſm q̄ ꝓcedit ex gr̄a spūssancti. sic est
meritorium ex ꝓdigno. Sic em̄ valor meriti attendit ſm vir
tutē spūssancti mouētis nos in vitā eternā. ſm illud Jo.
iiij. Fiet in eo fons aq̄ saliētis in vitā eternā. Attendit etiaz
pciū opis ſm dignitatē gr̄e p quā hō cōsors fact⁹ diuine
nature adoptat⁹ in filiū dei. Cui debet hereditas ex ipsa
iure adoptionis. ſm illud Ro. viij. Si filij ⁊ heredes. Uñ
gr̄a spūssancti etsi nō sit filius gl̃ie in actu. est tñ filius i vir
tute. sicut ⁊ semē arboris in quo est vtus ad totā arborez.

Nemo ꝓt sibi mereri vitā eternā

Notandū etiā ſm btūm Tho. vbi. s. ar. v. q̄ nemo potest
sibi mereri pmā gr̄am. tum quia omne meritū repugnat
gr̄e. j. q. j. Ait leo papa. Gra si nō gratis dat gra non est
tum q̄ dictū est excedit ꝓportionē nature. tū etiā q: ad
gr̄am in statu pcti hō ꝓ impedimentū ꝓmereri gr̄am. s.
ipm pctm̄. Retractauit aūt ad q̄ aliq̄n dixerat sc̄z fidem
esse ex nobis a deo. ⁊ sic cōsequit pmā gr̄am. Uñ nō pōt
esse meritoꝝ pme gr̄e. Cū igit dr q̄ p fidē iustificat hō,
nō sic est intelligendū q̄ fides mereat iustificationes sc̄z
credēdo. Sed dū iustificat hō credit eo q̄ mot⁹ fidei red
dit ad iustificationē vt dictū est. Et q̄ dr deꝰ dare gr̄am
non nisi dignis. nō ita intelligendum est q̄ ꝓpius ipsi fue
rint digni; sed deus fecit eos dignos.

Nō q̄re nullus pt alteri mereri ex cō digno.

§. II. Sciēdū etiā secundū

be. Tho. vbi. s. ar. vj. Nō nullus pōt alteri mereri pmam
gr̄az ex ꝓdigno nisi xps. Nō est. q: vnusq̄sq; nr̄m mouet
a deo p donū gr̄e vt ipe ad vitā eternā ꝓueniat. Et iō meritū
ꝓdigni vltra ipsā motionē nō se extendit. Sz aia xpi mota ē
a deo p gratiā. nō solū vt ipse ꝓueniret ad vitā eternā. ſ etiā
vt alios induceret in gl̃iam inq̄tū est caput ⁊ auctor salutis
ſm illud Deb. Qui multos filios in gloriā adduxerat ⁊c.
Sed merito ꝓgrui pōt q̄s mereri alteri pmam gratiā. Ut
em̄ hō in gr̄a cōstitutus adimplet volūtatē dei. ꝓgruū est
ſm amicitie ꝓportionē vt deꝰ impleat volūtatē eius in sal
utē alterius. Licet possit habere q̄dā impedimētū ex
parte illi⁹ cui⁹ purificationē desiderat. Et sic intelligit illa
auctoritas Hiere. xv. Si steterit moyses ⁊ samuel coram
me nō est aia mea ad populū istū. Erat em̄ impedimētū ex
parte illoꝝ de populo.

§. III. Gratia est principiū

Utrū bona tpalia cadat sub merito

merita ꝓncipaliter p charitatē q̄ p alias vtutes. Uñ xps di
cit Jo. xiiij. Si q̄s diligit me diliget a p̄re meo. ⁊ ego dili
gā eū. ⁊ manifestabo ei meipm. q̄d ꝓtinet ad vitā eternā. s.
manifestatio dei. Pro cui⁹ declara. dr b. Tho. vbi. s. art.
iiij. Nō human⁹ actus hz rōnē mercedi ex duob⁹. vt dcm̄
est. Pri⁹ ꝓncipaliter ex diuina ordinatiōe. Hz q̄ actus dr me
ritorius esse illi⁹ boni. ad q̄d hō diuinit⁹ ordinat. Sc̄dō
ex pte liberi arbitrij inq̄tū hom̄ hz p̄ceteris creaturis
vt p se agat volūtarie agēs. Et q̄tū ad vtrūq; ꝓncipalitas
meriti pōnes charitatē ꝓsistit. Primo em̄ ꝓsiderādū est q̄
vita eterna in dei fruitiōe cōsistit. Motus aūt hūane mē
tis ad fruitionē diuini boni est ꝓpri⁹ actus charitatis per
quē oēs actus aliaz virtutū ordinant in hūc finē hz q̄ alie
vtutes imperāt a charitate. Iō meritū vite eterne p⁹ ptinet
ad charitatē. ad alias aūt vtutes secūdario hz q̄ eoz act⁹
impant a charitate. Sic⁹ manifestū est q̄ id q̄d ex amore
facim⁹. maxime volūtarie facim⁹. Uñ cetia ſm q̄ ad rōnez
meriti req̄rit q̄ sit voluntariū. pnē ad meritū charitati
attribuit. Sciēdū etiā q̄ nullus pōt sibi mereri reparati
onē post lapsū: nec merito ꝓdigni: nec merito ꝓgrui. Me
rito q̄dē ꝓdigni b ñ pt sibi mereri. q: rō huius meriti pēdet
ex motiōe diuine gr̄e. q̄ maxie interrumpit p seqns pctm̄.
Meritū em̄ cōgrui q̄ s mereb⁹ alteri pniam impedit ne
ꝓsequat effectū i eo cui q̄s mereb⁹. Multo g̃ magis impe
dit talis meriti efficacia ꝓpter impedimētū q̄d est etiā
eo q̄ mereb⁹ in eum cui mereb⁹. Utrum em̄ hoc in vna perso
nā cōcurrit. Unde ſm q̄dā. facile homo post lapsum nō pōt
sibi mereri reparationē. Uñ ezech. xviij. dr. Si auerterit
se iustus a iusticia sua ⁊ fecerit iniq̄tatē oīm iusticie eius
nō recordabunt. Ubi be. Greg. Considerandū nobis est
q: in ꝓpetratōe malorum nulla debet esse fiducia bonorum pre
teritorum. de pe. di. iiij. Notandū etiā q̄ homo pōt mere
ri augmētū gratie ⁊ charitatis in merito cōdigni. ſm be.
Tho. vbi. s. arti. viij. Huius ratio est. q: vt dictum est. Illud
cadit sub merito condigni ad q̄d motio diuine gr̄e se extē
dit. Motio aūt alicuius mouētis nō solum se extendit ad
vltimū terminū motus sed etiā ad totū progressum in mo
tu. Termin⁹ aūt motus gr̄e est vita eterna. Progressus aūt
in b motu est ſm augmētū charitatis. vel gr̄e. ſm illud pro
uerb. iiij. Justorum semita q̄si lux splendes procedit ⁊ crescit vs
q̄ ad pfectū diē q̄ est gl̃ie. In quo vbo b. greg. sup ezechi.
In iustorum aio bonū desiderium atq; intellectus lucē intime
tā pars diei est. Sz q: vsq; in finē vite in vtute proficiunt
ad pfectū diē tūc venīūt q̄n ad regna celestia pducti in ea
luce quā desiderāt iā minus aliq̄d nō habēūt. de pe. dist. ij.
nō reuertebātur. Et sciēdū q̄ quolibet actu meritorio me
reb⁹ hō augmētū gr̄e. sicut ⁊ gr̄e ꝓsummationē. que est vita
eterna. Sz sic vita eterna statum reddit: ſ suo tpe. ita ⁊
gr̄a nō statim auget p q̄libet op⁹ meritorium: sed suo tpe:
cū sc̄z aliqs sufficiēter dispositꝰ est ad augmētū gr̄e. Itē
nota q̄ ꝓseuerantiā in bono vsq; in finem nullus pōt me
reri. Rō est ſm btūm tho. vbi. s. ar. ix. q: ista dr edet solū
ex diuina motione q̄ est ꝓncipium ois meriti. Sed deꝰ gra
tis donū ꝓseuerāne largit q̄ibuscūq; largit. Nec obstat
quia ꝓ ea habēda oram⁹ q̄si possim⁹ eā mereri: q: etiā
que nō meremur: orando impetramus. Nam ⁊ peccato
res deus exaudit: veniā nō merētes quam petunt ⁊ acci
piūt. Alioqn frustra dixisset publican⁹. Deꝰ, ppitius esto
mihi pctori. Sili⁹ ⁊ ꝓseuerāne donū aliqs petendo a deo
impetrat sibi vel alij. Quis non cadat sub merito.

§. IIII. De bonis tpalibus

quō cadāt sub merito. sic declarat btūs tho. j. ij. q. vlt. art.
vlt. Id quod cadit sub merito est ꝓmium vel merces q̄ hz
rōnē alicuius boni. Bonū aūt hois est duplex. Unū si
pliciter. aliud ſm q̄d. Simplr quidē bonū hois est vlti
mus finis. ſm illud ps. lxxij. Mihi adherere deo bonum
est. Et q̄ ꝓs oia illa q̄ ordinant vt ducētia ad hūc finē.
et talia simplr cadūt sub merito. Bonū aūt hominis non
simplr sed ſm quid. est illud q̄ est ei bonū vt nūc. vel q̄
ei ſm aliquid est bonum. Et hmōi nō cadunt sub merito
simplr: sed ſm quid. Scdm q̄ hoc dicendū. q̄ tpalia bona
sunt vtilia aīe ꝓ virtutū: q̄bus pducimur ad vitaz
eternā. ſm hoc directe cadūt ⁊ simplr sub merito. sicut er
gumentū gr̄e. ⁊ oia illa q̄bus hō iuuat ad beatitudinez
post pmā gr̄am. Tantū em̄ dat deus iustis de bonis tpa
libus ⁊ etiā de malis: q̄tū eis expedit ad pueniendū ad
vitā eternā. Quantū sunt simplr bona hmōi tpalia. Uñ
dr in ps. xxxiij. de timētibus deū. Nō deficiēt omni bono
Et alibi. Non vidi iustū derelictū. Si aūt considerentur
tpalia bona ſm se. sic nō sunt simplr bona hois ſ ſm q̄d.
Et ita nō simplr cadūt sub merito: sed ſm q̄d. sc̄z inquātū
hoies mouent a deo ad aliqua tpalia agēda: in q̄bus suus
ꝓpositū cōsequunt deo fauēte. vt sicut vita eterna ē simplr
pmiū operū iusticie p relationē ad motionē diuinā vt dic
tum est. s. ita tēpalia bona in se cōsiderata habēt rōnem
mercedis habito respectu ad motionem diuinā: q̄ volun
tates hoim mouent ad hec cōsequēda. Licz interdum in
his hoies nō habeāt rectā intentionē. Cū aūt dr Eccls. ix.
Universa eque cūctis euenīūt iusto ⁊ impio bono et malo
⁊c. Hoc verū est q̄tū ad substantiam bonoꝝ ⁊ malorum tpalium:
sed nō q̄tum ad finē. Nam p hmōi boni manuducunt in
beatitudinē. nō aūt mali. Itē q̄ tpalia bona fuerint ꝓmissa in veteri lege vt merces iusticie. vt patet Deutero.
xviij. Dicit btūs Aug⁹. q̄ in illis fuerūt figure futurorum
sc̄z spiritualium bonorum que implent in nobis.

Titulus.X. De donis spūs

sancti. ¶ De septē donis eiusdē in cōi. Caplm I

Scendisti in altuz

cepisti captiuitatē dedisti dona hoib⁹. ps
Nostra tñ trāslatio habet. Accepisti dona
hoibus. Quō pōt exponi dupl'r. Acc isti
tu xp̄e. de quo ꝓprie loquit in hoc ps. i. inter oēs cōstitu
tos accepisti sc̄z a deo dona spūssancti. Uel dona que ante
infusa in aplis intensoꝝ desiderio accepisti. accepisti ex
q̄bus misisti dona spūssancti copiosissime. Sed sequēdo
primā literam quā inducit aplis ad Eph. Ascendit christus
in altū. absolute: q: in supremū locū celi empyrei: quo nil
altius. Uel in altū crucis cepit captiuitatē multitudinē
sanctoꝝ: quā diabolus tenebat in limbo carceris obscuri
captiuam ꝓpter debitū originalis nondū solutū. Et per
crucē quidē de manibus eius liberādo. In ascēsione aūt
cepit sc̄z secū ducendo in celū: ⁊ in possessionē celi mittē
do seu ponēdo. Post q̄ dedit dona hoibus. i. aplis dona
spūssancti. Unde b⁹ Aug. dicit. Que dona vnq; spiri
tūs sancti: qui tale donū est: qualis est ipe. Uere magnus
dñs ⁊ magna mificoꝝdia eius qui donuz dat equale sibi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Enūeratio.vij.doūm.ss.

Donū eīm ei⁹ spūsscūs est a q̄ dono increato ꝓcedūt i plurali septē dona data hoīb⁹. De q̄b⁹ esa.xi. Requiescet sup eū scz xp̄s hoiem. & etiā sup q̄libet mēbrū xp̄i mysticī. spūs dñi. i. gr̄a spūsscti. a q̄ fluūt dona siue vtutes infuse. Sp̄s sapie & intellect⁹. spūs ⁊ filij & fortitudinis: spūs scie & pietatis. Et replebit eū spūs timoris dñi. Quāuis aūt ista dona spūscti fuerint in oibus electis dei. q̄ fuerūt in veteri testamēto. tñ copiosius & vniuersali⁹ fuerūt data in nouo post xp̄i ascēsionē aplis. & ip̄is p̄dicātibus p orbē alijs innumeris. Vbi etiā notādū q⁹ gr̄a ista septiformis. i. septez donoꝝ amittit⁹ p q̄libz mortē pctī. Et iō statutū fuit antiq̄tus. vt p̄o quolibet mortali imponerēt pnia septēnis vt ptz. xxij. q. j. Predicādū. vt scz sicut p pctm̄ abiecit a se septiformē gr̄am spūscti. ita p septennē pniam satisfaciat & recuperet eā. In cui⁹ figurā habeb⁹ q⁹ maria supbiens & murmurās ꝫ moysen: infecta lepra sterit septē dieb⁹ ex castra: & postea sanata. Nūeri. xij. Et hoc ponit. xxxiij. q. ij. hoc ē. n. §. seq̄n. in glo.

Quare ā tiq⁹ ipo nebat penitētia septennis.

§. I. Fuerūt autem et sunt

Septem dona. ss. figurata in ve. & in no. testō.

..gurata ista septē dona multipliciter in veteri & nouo testamēto. Dona eīm ip̄a put letificāt ciuitatē ecclie militantis. vel aiam rōnalē adaptant septē sep narijs. Primo q̄dem in septē diebus q̄bus format⁹ est mūdus. Sic mundus minor formab⁹ vt fit pfectus p istū septenariū. Primo eīm die facta est lux. significās donū timoris. p q̄ incipit deū efficaciter cognoscere. q: initiū sapie timor dñi. Secūda die fit firmamētū distinguēs aquas ab aquis. i. firmitas sctē cōuersatiōis. p donū scie discernēs bonas doctrinas & suasiones & exempla ad malū. vt inferiores ab aquis superioribus vere doctrine suasiōis & exemplor. Tertia die arida segregata ab aq̄s. germinat virentē herbā flores & fructus: q: segregat⁹ hō ab aquis falsar⁹ opinionuꝫ de idolis & superstitiōibus. p pietatē colit verū deū. pducēs flores sctōꝝ desideriorꝫ: herbas salutarium verborꝫ & fructꝰ operū miscōie & pietatis in prios subueniēdo eis. Quarta die fiunt luminaria magna. sol & luna & stelle: p donū vidētiꝫ pfilij q̄ illuminat rō supior: circa diuina vt sol. Rō inferior: vt luna circa tpalia. & omēs sensus & motus passionū. vt stelle. Quinta die formātur pisces in aq̄s & aues q̄ sustentātur in aere. p donū fortitudinis in aq̄s tribulationū viuūt boni affectus & in tentatiōib⁹ demonū in aere volitāt cogitatus ad deū resistēdo. Sexta die formāt bestie cū hoie cū dñe⁹ eis. Et p donū intellect⁹. hō q̄ ē intellectuū aial hīs sensitiuā bestialē dñat passiōibus. intelligēs ꝓditionē suā. & scripturas & docētes. Demū septio die req̄uit de⁹. indixit diei illi. Per spm̄ eiꝫ sapie req̄scit mēs in deo gustās diuinā suauitatē & bñdictionē eternā. Sicq̄ cōpleuit deus die septimo septiformi. s. gr̄a & dono spūscti opus suū q̄ patrarat. Ben. j. hoiem pfectione vltima.

§. II. Significantur et ip̄a

Septem dona p septē lucernas in tēplo arden tes figurant.

dona p septē lucernas q̄ in tēplo dñi ardebāt. Ip̄a illuminant mentē ad oia. p̄cipue ad petitiōes formādas in tēplo vbi fiunt orōes. vñ & ap. Ro. viij. Ip̄e ips postulat p nob⁹ i. p. ..ulare nos facit. Nā p donū sapie q̄ gustat diuia bonitas. facit nos petere sctificēt nomē ei⁹. i. vt ab oibus hēat sctm̄ & cōgscat tāta bonitas diuia. Donū intellect⁹ q̄ intelligunt angelici spūs & bona supni regis. facit nos postulare vt adueniat regnū illud in nobis. i. nos eam⁹ ad illud. Donū ꝓfilij inducit nos ad fiagitādū. vt fiat volūtas dei. nō solū in mādatis ei⁹ adimpleat. & etiā in p̄silijs. Donū pietatis vrget ad rogādū. p pane gr̄e & sube tpalis necessarie di. Panē nostrū quotidiū. Donū scie q̄ facit cognoscere pctā. ppria & defect⁹ alioꝝ supplicat p remissiōe eoꝝ inḡens. Dimitte nobis debita nostra. Sed donū fortitudinis. q: intelligit sine dei adiutor. nō posse resisti tentationib⁹ dr. Et ne nos induc. Nō petit vt nō tentet. & ne vincatur, sed fortiter resistat. Demū quia per timorez dñi ois declinat a malo: vt dr Eccli. j. Ō timor dñi sctūs concludit. Sed libera nos a malo. mediante sancto timore.

Septem dona spūs ritualia, ..ti per ea figurata per septē panes.

§. III. Designantur & ista se

ptē dona per septē filios Iob sm̄ Greg. in. j. mozal. q̄ faciebāt cōuiuia singuli p singulos dies hebdomade: q̄libet in die sua cū sororib⁹ eoꝝ trib⁹: & in domo quadrangulari. Pascūt eīm mentē quā inhabitat spūali refectōne. Et b sil⁹ cū nouē sororib⁹ id ē trib⁹ virtut⁹ theologicis: fide: spe: & charitate. & edificio spirituali q̄drāgulari formato i quatuor virtut⁹ cardinalib⁹. Prudētia: iustitia: fortitudine: & tēpantia. Unusq̄sq̄ facit conuiuiū suū: q: vnūq̄q̄ donū ex suo effectu reficit mō speciali mentez vbi est. Et dicit sic. Sapia mentē de eternoꝝ spe & certitudie reficit. Intellectus in eo q⁹ audita penetrat reficiēdo. cor: tenebras eius illustrat. Cōsiliū p̄cipitē eē. phibet. ..ōe aīm repler. ffortitudo adūsa nō metuit: & cōfidētie cibos apponit. Scia in eo q⁹ ignoratie nebulas supat: cibos ire & tre mētis reponit. Pietas cordis mie viscera opib⁹ repler. Timor vo in eo q⁹ p̄mit mētē ne de p̄mittib⁹ supbiat p cibos spei mentē confortat. hec. b. Greg. in. j. mozal. Et subdit oīdēs quōmodo iuuat p aliud: & sic seinuicē reficiūt. Quō ēt faciūt hoiem dñi dispositū ꝫ cōtraria vitia: vt sapia destruat stulticiā: intellect⁹ hebetudinē: scia ignorantiā: pietas duriciā: cōsiliū p̄cipitationē: fortitudo malū timore: & timor p̄sūptiones.

Septem dona spūs ritualia, ..ti circa ea per septē ..ritus quā..

§. IIII. Hec dona sunt septē

spūs missi in oēm terrā ⁊ra septē spūs nequā. De q̄b⁹ dr Mat. xij. Vadit. s. spūs imūd⁹ & assumit septē spūs nequiores se: & ingressi habitant ibi. Donū eīm timoris expellit superbiā: q: timor facit hoiem humiliari ei quē timet. Donū pietatis expellit spm̄ inuidie: quecrudelis est. & nō potest pati alios bona habere: sed poti⁹ appetit sui malū cū ꝓximi malo. ꝓximi. Spūs scie repellit spm̄ ire: quē impedit aim ne possit cernere verū: ad q̄ scia attendit. Spūs ꝓfilij fugat spm̄ auaricie: q̄ nec ꝓfilia nec mādata dei finit implere: qui iubet ve.. ..sulit paupib⁹ indigentib⁹ subuenire: & sibi ipsi cōgregat totū. Spūs fortitudis illumiat spm̄ tristē accidie: que ꝓpter tediū laboris subterfugit virilit bona opera. .. infirmitate victus sensualitatis. Spiritus: intellectus remouet spiritū gule que mentem offuscat vt nil spirituale valeat intelligere: fumositatib⁹ repleto cerebro. Tandē spūs sapie obruit spm̄ luxurie: que figens se in adauerib⁹ feridis vt ibi pascat ad arcā ecclie nescit reuerti vt colūba: vbi sunt cibaria optima & suauissima. Et gustata suauitate spūs q̄ sit per ..piam: despit ois caro ait Bern̄. id est omnis delectatio carnalis.

Septem dona spūs ritualia, ..ti figura pres ali nas.

§. V. Hec septez dona sunt

septē colūne: de quibus dr Prou. ix. Sapia edificauit sibi domū: excidit colūnas septem. i. septē dona spiritussancti q̄ ab ipo ꝓcedūt ad firmandā domū ꝓscie q̄ edificauit diuina sapia ad habitandū ibi. & correspondent septē verbis que ipa sapia incarnata dixit in cruce docens hominē ad bene viuendū. Nā verbū primū. s. pater dimitte illis: corrīdet dono ꝓfilij quo suggerit hoi nō solū nō facere vindictā de inimicis: & bñfacere & orare p eis. Secūdū verbū. s. hodie mecū eris in paradiso. Luc. xxiij. corrīdet dono sapie quo gustant bona paradisi. Tertium verbū. s. mulier ecce filius tu⁹. Job. xix. ad pietatē ptinet: que p̄cipue pentib⁹ ꝓpicet. Quartū verbū. s. de⁹ deus me⁹ vt quid dereliquisti me. Mat. xxvij. ad donū fortitudis respicit: quo etsi multuꝫ q̄s affligit: nō tñ descēdit de cruce afflictōis: & ad deū recurrit petēs ne derelinquat. Quintū verbū: sitio. Job. xix. corrīdet dono scie quo quis sitit scire q̄ sue expediūt saluti. Sextū. ꝓsummatū ē. Job. xix. donū intellect⁹ innuoc quo intelligunt que in scripturis figurata erāt de filio hois esse cōsummata. s. implera. Vltimū aūt verbū, Pater in man⁹ tuas cōmendo spm̄ meū.

Luc. xxiij. dono cōgruit timoris: quoꝝ bonus filius totū se subijcit & cōmittit deo. His verbis & donis quasi septez colūnis sustentatur anima ne corruat.

Septem dona spūs ritualia, ..ti figura ta per septē panes.

§. VI. Hec dona sunt septē

mulieres in figurā de quib⁹ dicit Esa. iij. c. Apprehendent septē mulieres virū vnū. dicētes. panē nostrū cōedem⁹ & vestimētis nris opiemur: tm̄ innoceat nomē tuū sup nos. Mulieres dicunt dona. nō ꝓpter fecunditatē bonoꝝ operū q̄ producūt. Iste apprehendēt virū vnū. i. xp̄m sm̄ beatū Diero. pfectū in oi scitate in ..o plenissime qe uerūt. Ista dona cū sint habit⁹ q̄dā cooptūt & ornāt aiam ac etiā habēt secū panē refectiōis. Un & ipa dona figurantur etiā p septē panes quib⁹ xp̄us pauit turbas. Matth. xv. Qui sunt septē beatitudines p̄nētes ad doctrinā nouī testi: quas xp̄s ..t discipulos in monte. Sicut q̄nq̄ panes hordeacei q̄b⁹ altera vice pauit xp̄s q̄nq̄ milia hominū in monte. Job. vj. significat doctrinā veteris testi. q̄nq̄ scz libroꝝ moysi: quā xp̄us frangens & spūal⁹ exponens fideles pascit. Per donū eīm timoris habeb⁹ primus panis. s. pauptas spūs. q: p timoꝛez hūliab⁹ q̄s & subijcit se deo timēdo iudicia ei⁹. Per pietatē hī scōs panis: scz miticat. i. māsuetudis. q: p pietate quā dicit iob esse cultū dei: hō mitescit & fit māsuet⁹ ad audiēdū vbū dei: acquiescens scripturis in his q̄ sunt supra rōnem. Per sciaz hī terti⁹ panis. s. brūdo lucet⁹. Qui eīm addit sciam: addit & dolorē. Eccl. j. q: sciēs pctā sua ..t p̄cula mūdi & miserias hoim nō pōt nō lugere. Per donū fortitudis hī quartus panis. s. esuries & sitis iustic̄ie. i. bonoꝝ operū. Nā fortis ppt de.. ..ū q̄ hz ad vtuosa opa (hoc est esuries & sitis) maiora scz & minora opa ardua exponit se ad oēm labōrē & virilit sustinet. Per donū cōsilij hī q̄nt⁹ panis: scz mie. Hoc eīm ꝓsulit int⁹ spūscti⁹: vt miam exhibeat ꝓximo spūalē & corpalē: etiāvbi ex ꝓcepto nō teneret⁹ vt miaz ipe exinde ꝓsequat. Per donū intellect⁹ hī sext⁹ panis: scz mūdicie cordis. Nā vt ait saluator. Vos mūdi estis ppt sermonē quē locut⁹ sum vob. Job .. Scriptura em̄ sacra lecta & intellecta mūdificat cor.. Per donū sapie hī ꝓximū⁹ panis. s. pacis. Bti pacifici: q̄m filij dei vocabunt. Nā per sapiam gustat ipse xp̄s qui est pax nr̄a: & inde cū oibus querit pacē & in oibus requiem inuenit.

Figuran tur etiam per septē oculos.

§. VII. Hec sunt septē oculi

sup lapidē vnū. i. xp̄m & quelibet virū ꝓstātem q̄ hñt illuminare & dirigere in sacris & p̄ sacra septē ecclie. Quauis eīm gr̄a septi.. ..mi.. ..recipiat p.. ..olibz sacrm vel augeatur: tm̄ q̄libz donū pōt adaptari vni sacro. Per baptismū eīm hō credēdo incipit timere deū offendere & eū reuereri. Per confirmationē roborat⁹ in dono fortitudis ad ꝓfitendū publice sine erubescentia fidē xp̄i cū expedit. Per eucharistiā q̄ dr sacr⁹ pietat⁹: donū pietat⁹ exercet pie credendo & colēdo deū suū in ea. Adve.. ..tendū exigit donū scie: vt sciat cognoscere & discernere pctā sua ꝓpria: & a q̄b⁹ oporteat cauere. In ordie sacro exerc.. donū ꝓfilij dū ipm hñtes seruāt ꝓfiliū castitat⁹. & alijs. s. ppō habent ꝓsulere de his q̄ expediūt .. ..uti aiarū suarū. Donū intellect⁹ docet q̄ vtunt sacro mi.. ..onij gr̄ā rem spūalē significet: vt nō vtank eo sic equ⁹ & mul⁹ q̄b⁹ nō est intellect⁹. & ad plē suscipiendā: vel fructificationē vtandā in se vel consorte. Per sacrm extreme vnctiōis ꝑpat aia magn.. magn ad fontē sapie: vt relicto affectu ꝓsentis vite. quē admodū ceruus desiderat ad fontes aquaruꝫ eterne sapientie.

¶ De distinctionibus donoꝝ spūssancti aviirtutibus infusis: & de necessitate coꝝ & connexione. Caplm̄ II.

Dona spūssancti su..t

distincta realit.. ..vtutib⁹ infusis: & necria sunt oia ad salutē. & sunt quida hab⁹ aie. Cōnexa sūt adinuicē, ita q⁹ vnū nō potest haberi sine alio. Septē sunt & nō plura nec pauciora. Dignitas eoꝝ attenditur sm̄ enumerationē. incipiēdo tm̄ a supioribus scz .. ..pia. In patria remanēt in brīs. Et cōparādo ea vtutib⁹ nobiliora et pfectiora sunt cardinalib⁹: & inferiora theologicis vtutibus. Hec oia sm̄ beatū Tho. j. ij. q. lxviij.

Deuarijs opinionibus super distinctōe donoꝝ a virtutib⁹ infusis

§. I. Quantū ad primum

ponit btūs Tho. vbi. s. varias sup b opiniones. Aliq̄ eīm dixerūt q⁹ dona nō distinguunt a vtutib⁹: & vtutes dicūt imptū pficiūt hoiem ad bñ opandū. Dona aūt imptum a deo causant tales habit⁹. Alij vo dixerūt in hoc differre vtutes a donis: q: dona pficiūt liberū arbitrium sm̄ q⁹ facultas rōnis. & vtutes pficiūt liberū arbitriū .. ..q⁹ est facultas volūtatis. Tertij dixerūt q⁹ dona differūt in hoc a vtutibus: q: vtutes pficiūt hoiem ad bñ opandū: & dona ad resistendū tēptationib⁹. Quarti posuerūt in hoc esse dīntiā inter ea: q: vtutes pficiūt hoiem ad bñ operandū simplr: & dona ad hoc ordinant⁹, vt p ea cōformem .. ..rpo. p̄cipue q̄tū ad ea q̄ passus est. Sed oēs istas opiniones reprobat btūs tho. j. ij. q. lxviij. ar. j. rōnē assignās reprobatiōis. ibi potes videre. Et ponit ipe q̄ntū modū dicēdi quō differāt, Dicit eīm q⁹ ad distinguendū dona a vtutib⁹ debem⁹ sequi mo.. ..loquēdi sacre scripture. in q̄ tradunt nobis nō sub noie donoꝝ: sed sub noie spūum. Dicit enim. ..j. Reqescet sup eū spūs dñi spūs sapie &c. Ex q̄b⁹ nobis manifeste dāt intelligi q⁹ ista dona septē enumerātur sibi sm̄ q⁹ sunt in nobis ab inspiratiōe diuina. Inspiratio autem .. ..gnat quandā motionē ab exteriori. Est eīm cōsiderandū .. in hoie est duplex ꝓncipiū motiuū. Unū interius q̄ est ratio. aliud exterius q̄ est deus: vt dictū ē. Et etiā pbs b dicit in li. de bona fortūa. Manifestū e aūt q⁹ oīe q̄ mouet opz ee ꝓportionatū motori. & hec est pfectio mobilis inquātū mobilis dispositō q̄ disponit ad b q⁹ bene moueat a suo motore. Quāto eīm motor ē altior tāto necesse est q⁹ m.. ..ile ei ꝓportionet pfectionē dispositione. Sicut videm⁹ q⁹ pfect⁹ .. ..discipulū esse dispositū ad capiendū altiorē doctrinā a magro. Manifestum est aūt q⁹ vtutes hūane pficiūt hoiem sm̄ q⁹ est nat⁹ moueri rōnē in his q̄ interi⁹ vel exteri⁹ agit. Opz g̈ inesse hoi altiores vtutes sm̄ quas sit dispositⁿ ad hoc q⁹ diuinitus moueat. Iste pfectiones vocant dona.. ..fusa: q: infundunt a deo. sed q: sm̄ ea hō dispo.. ..t vt efficiat ꝓmpte mobilis ab .. ..spiratiōe diuina. sicut dr Esa. l. Dñs aperuit mihi aurē. ego aūt nō ꝓdico. Et pbs dicit in li. de bōa fortu. q⁹ his q̄ mouent⁹ a instinctū diuinū: nō expedit consiliari sm̄ rōnē humanā: & q..quant interiorē instinctū: ex moueni⁹ a meliori ꝓncipio q⁹ sit rō hūana. Et b est q.. ..uidā dicūt q⁹ dona pficiūt hoiem ad altiores act⁹ q⁹ sint actus ..tutū. Nō aūt dōa noiēnt a gre. in. j. mora. vel ab alijs aliq̄ virtutes. b io est: q: hñt in se cōem rōnē vtut⁹: & vltra quādo nō b est in eis aliq̄d supueniēs cōi rōni vtut⁹. inq̄tū sunt mnātur q̄dā virtutes diuine pficiētes hoiem inq̄tū est a deo⁹ mot⁹. Un & pbs in. vij. ethi. ponit vltra cōes alias quādā vtutes diuinā seu heroicā: sm̄ quā aliq̄ virī mouent. vñ & ipe. Greg. in. j. mora. distinguit dona a virtutib⁹. Nō aūt .. et scia ponant a doctoribus virtutes intellectuales. & fortitudo moralis virtus. Dicendū q⁹ .. ..ma sum.. ..m q⁹ pcedūt ex iudicio rōnis tūc nō sunt dona. sed ꝓdona sunt ꝓdicta sm̄ q⁹ p ea operat homo ex instinctu diuino.

Dona sūt necessaria

§. II. Quantū ad secūduz

scz q⁹ dona ista sint necessaria ad salutē. pba. q: supimum donoꝝ & infimū sunt necria. g̈ & intermedia. Nā dr de sapia Sap. viij. Neminē diligit deus nisi q̄ cum sapia hītat vel g̈dīt. Et de timore dr Eccli. j. Sine timore dñi nemo poterit iustificari. g̈ alia necria. Hoc aūt sic declarat Tho. vbi. s. ar. ij. Rō hoi.. ..hō opat pficiē a deo ꝓpr. Pmo naturali rōe. f. hz lume naturale rōnis. Secdo supnaturali pfectōe, s. q⁹ vtutes theologicas. Ista tm̄ secda pfectio hz

Universidad de Deusto
Biblioteca

qsi ipfecte.impfcte eiꝫ cogscim⁹ b deū.z ipfecte diligim⁹ Illud aũ qđ hz impfecte formā aliquā vel vtutē nō pōt p se opari nisi ab altero moueat.sicut luna in q̄ est impfecte natura lucis nō illū inat nisi illumiata a sole: z discipulus in medicia nō p se medicat nisi edoct⁹ a mgro.Quāuis g̃ rō hz q̄ est aliq̄s z impfcē illūinata p vtutes theologicas moueat ad vltimū finē supnaturalē nō sufficiēt ista motio rōnis.nisi desup adfit instinct⁹ z motio spūssci. ꝫm illud. Ro.viij.Qui spū dei agūtur hi sunt filij dei. q̄ si filij dei z heredes.Et illud ps.cxliij.Spūs tuus bon⁹ deducet me in terrā rectā.q: scz ad hereditatē illi⁹ terre nullus pōt peruenire nisi ducat a spūsco p ista dona sua. Nō g̃ ita pficit hō p vtutes theologicas z morales in ordine in vltimū finē.qn semp indigeat moueri quodā superiori instictu spūssci.Un z vtutes excedūt q̄tuz ad modū operādi.inq̄tuz scz hō p dona mouet ab altiori ꝓncipio.Quāuis etiam p vtutes hō multa cognoscat z possit vitijs resistere. tñ q: rōni hūane non sunt oīno cognita neq; possibilia. Et hoc ꝛiue accipiat rō vt pfecta lumine naturali:siuevt p fecta vtutib⁹ theologicis. Unde est q̄ nō pōt q̄tū ad oīa repellere stulticiā:hebetudinē.z alia q̄ ponit be.Hzegi.in ij.moral.esse ꝓtra dona.Sed de⁹ cui⁹ ptāti z scie oīa sub sunt sua motiōe p dona spūssci nos tu[illegible] reddit.ab oī stultitia p sapiaz: ab hebetudine p intellectū:a ꝓcipitatio nis vitio p ꝓsiliū.a timore malo.p fortitudinē:ab ignoratia p scientiā:a duricia p pietatē:a supbia per timorē. Illa eiꝫ vitia ponit be.Hzegi.ibi ꝓziari dona istis.Et sic oīdūtur ipa dona necria ad salutē.

§.III. Quantū ad tertium

Septem dona sūt habitus.

scz q̄ dona sint hitus.pbat p hoc.q: xp̃us loquēs de spūscō discipulis. ait Job.xxiij. Apud vos manebit z in vobis erit.sed spūssc⁹ nō est in hoib⁹ absq; donis ei⁹. Manso aũt importat pmanētiā z firmitatē:z sic denotat habitū q̄ est q̄litas de difficili mobilis a subiecto. Nō aũt notat trāsitū z subitū motū.unde est passio vel actus. Sūt g̃ dona hitus quidā. Unde Hzegi.in.ij.moral.dicit.q̄ in illis donis fine q̄b⁹ ad vitā nō puenit.spūssc⁹ semp manet i electis.scz dū p̃seuerāt in gra.

§.IIII. Quantū ad quartū

Septem dona.ll.

scz quare sint septē.z q̄ nō pficiāt vires anie.Sic declaratur be.Tho.j.ij.q.lxiij.ar.iiij.Dona sunt quidā habitus pficientes hoiem ad hoc q̄ p̃ōpte sequat instinct⁹ z mot⁹ spūssci.Sicut virtutes morales pficiūt vires appetitiuas ad obediendū rōni.Sicut aũt vires a. petitiue nate sūt moueri p imperiū rōnis:ita etiā oīes vires hūane nate sunt moueri per instinctū dei.sicut a quadā supioi potētia.Et hō in oib⁹ viribus hois que p̃t esse ꝓncipia hūanoz actuū sicut sunt vtutes.ita etiā sunt dona scz in rōne z in vi appetitiua.Rō aũt est practica z speculatia.Et in vtraq; cōsiderat apphensio vitatis q̄ ptinet ad inuentionē z iudiciū de veritate.Ad apphensionē g̃ vitatis speculatiue rō pficit p intellectū.Practica p ꝓsiliū.Ad rectitudinē iudicij vero pficit speculativa p sapientiā:practica p scientiā. Appetitiua aũt potētia pficit q̄tum ad ea q̄ sunt ad alterum:per pacem quantum ad ea que sunt ad seipsum.p fortitudinē contra errorē periculoz. Cōtra ꝓcupiscētiam vero delectabiliū pficit p timorē. Unde illud. Cōfige timore tuo carnes meas.i.cōcupiscētias carnales. Et sic ps q̄ dona se extendūt ad oīa.ad que se extendūt vtutes morales.scz fortitudo:iustitia:tēperātia. Et vtutes intellectuales.scz sapia:intellectus:scia:prudētia:.ad quā ptinet ꝓsiliū. Ars aũt etsi sit vtus intellectualis. nō tñ pficit hoiem ad bene viuendū.& ad opa exteriꝰ factibilia. q̄ trascenant in aliā materiā.Et ideo ars nō cōnumeratur inter dona q̄ pficiūt hoiem in ordine ad bene viuendū. Justicie vero imponit nomē. Imponit a rectitudine rōnis.Et ideo cōuenientius est nomē vtutis q̄ doni.Sed pietas que tñ pertinet ad iusticiā importat reuerentiā quā habem⁹ ad patrē z patriā.Et q: p̃ oīm est de⁹: z pietas dei cult⁹ nomē hꝫ btūs Aug⁹.Jō quemcunq; donū quo ꝓpe reuerentia dei alicui donū opat ad oēs pietas noiat: nō iusticia. Sapia aũt z scia put cōnumerant inē gr̃as gratis datas.De q̄bus apls.j.Cor.xij. Alij dat p spm̃ sermo sapie:alij sermo scie.Differūt realr a sapia z scia,put sūt dona spūssci Nā ille dicunt gr̃e gratis date inquātū q̄s p ea adūcat in tantū ad cognitiōe rerū diuinarū z hūanarū q̄ p̃t alios instruere z aduersarios ꝓfutare. q̄ p̃t esse etiā in malis hoib⁹. Sz dona sunt put pficiūt mentē hois ad sequēdū instinct⁹ spūssci in cognitiōe diuinoz,vel humanoz z nō sunt nisi in bonis. Differūt ista dona a sapia z scia que sunt habit⁹ acq̄siti seu vtutes intellectuales. Silr z fortitudo donū dei differt a fortitudie vtute morali etiā ifusa. Nā op⁹ fortitudis vtut̃,pcedit a rō illumiata:tñ g̃ si est virt⁹ infusa. Sz op⁹ fortitudis,put est donū ꝓcedit a spūssco mouente mentē ad sequendū suū instinctū p quē donū hꝫtuale.scz.fortitudis. Simul tñ cōcurrūt:q: vtutes etiā seinuicē iuuāt in actib⁹ suis.habēt tñ diuersum respectū.donū quidē vt fortiter pficiat ob reuerentiā dei. virt⁹ aũt ne discedat a bono rōnis. Cuz aũt dona pficiāt homine ꝫm q̄ mouet a deo:z vtutes theologice maxime nos ordinēt ad eū.nō tñ ponunt aliqua dona ptinētia ad virtutes theologicas sic ad morales. Et rō est ꝫm.b.Thomā vbi.s.q: rō hois non mouet a spūssctō:nisi ei aliq̄ mō vniat. Sicut mistr̃ nō mouet ab artifice nisi p ꝓtactum vel alio mō ei vniat. Prima aũt vnio hois ad deū est p fidem:spem:z charitatē. Un iste vtutes theologice ꝓsiq; ponunt ad dona sicut radices eoz. Un oia ista dona ptinent ad has tres vtutes sic q̄da derivatiōes earū. Et ꝫm beatū Tho.vbi.s.art.viij. Dona spūssci sunt pfectiones vtutib⁹ oib⁹ intellectualib⁹ z moralib⁹.q: ipe pficiūt rōes hois vel alias potētias vt appetituas in ordine ad rōem Sz dona pficiūt hois potētias in cōpatione ad spūssctm mouentē. Sz theologice vtutes sunt pfectiones donis:quia p eas mens hūana deo ꝓiungit:vt postea ab ipo moueat per actus donoz. Unde Hzegi.in.j.moral.exponēs figurā q̄ filij iob fuerūt septē significantes septē dona: z tres filie significantes virtutes theologicas:dicit.Ad denarij perfectionē septē filij .i. septē dona nō peruenīunt nisi in spe:fide:z charitate:fuerit oīe qđ agunt. Beatitudines aũt de quib⁹ fit mētio Matth.v. z de quib⁹.s.ti.vij. sunt actus ipoz donoz permaxime vel virtutū. Un nō distinguūtur ab eis sicut diuersi habitus: sed sicut actus ab habitibus eozum.bea.[illegible]ho.vbi.s.[illegible]k.ii.

Donorū actus ad quos ordinant.

§.V. Sunt aũt ipsa septē

dona cōnexa ad iuicē:vt vnū nō possit haberi sine altero. qđ figuratū fuit i septē filijs iob:in eo q̄ fil⁹ se inuicē reficiebant continuis conuiuijs. quod sic declarat beat⁹ Tho. vbi.s.art.v. Sic vires dispōnuntur appetitiue per virtutes morales in cōpatione ad rōnem. q: irascibilis per fortitudine. concupiscibilis p tēperantiā: volūtas per iusticiā ita vires oēs aie dispōnūtur per dona spūssancti in comparatiōe ad spūsctm mouentē. Spūs aũt sanctus inhabitat in nobis per charitatē. ꝫm illud ad Rom̃.v. Charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris per spūsctm qui datus est nobis. Et per charitatē perficiuntur potentie anime:sicut z rō ipa perficitur per prudentiā. Un sicut virtutes morales cōnectunt sibijnuicē in prudētia:ita dona cōnectunt sibijnuicē in charitate. ita q̄ qui charitatē habet omnia dona habet. qui non habet eā:nullus ex eis habet.

§.VI. Dona aũt spūssancti

manēt in patria.i. quoad aliquos act⁹ z quo ad alios nō. Pro cui⁹ declaratiōe dicit.b. Tho.vbi.s.art. vj.q. ꝫm aũ essentia donoz pficiēt in patria remanēt. Cuius rō est:q: dona spūssancti(vt dictū est) perficiunt ho

minē ad sequendū motionē spūssci. Sz hoc pcipue erit in patria qn de⁹ erit oia in oib⁹:z qn hō erit totalr subditus deo. Et sic intelligitur illud ps. Fluminis impet⁹ letificat ciuitatē dei. Ciuitas dei est triplex. Alia rōnalis:ecclesia militās: z patria,supnalis. Fluuius est gratia septiformis spūssci.i.septē donoz. Cui⁹ impet⁹ est feruoz qui letificat tripliceꝫ dictā ciuitatē dei. Un z Job. Apoc. vlc. dicit sibi ostensus fluuiū aque viue splēdidū vt crystallū: egredientem a throno dei z agni: in medio platee eius.a deo eiꝫ pcedit gratia spūssancti in nobis merito agni. i. p̃ti. Un beat⁹ Amb. de supna ciuitate ait. Ciuitas illa dei celestis hierlm nō meatu alicui⁹ fluminis terrestris abluit sed ex fonte vite pcedens spūssanctus cuius nos hic bibere satiamur haustu.in illis celestib⁹ spiritib⁹ redundātius videtur affluere pleno septē virtutū.i.donoz spūsaliū fruens meatu. Alio m[illegible] cōsiderādo dona quantū ad materiā aliquā circa quā [illegible]ant ipa dona in presenti. fic nō habebunt illā operationez in statu gl̃ie. sicut verbi gr̃a dicit Hzegi.q̄ ista dona nos ptegūt cōtra vicia vel tēptamēta: vt sapictia ꝓtra stulticiā: scia ꝓtra ignorātiā.z sic de alijs Et q: in patria non erūt temptamenta vel vicia:ideo quātum ad hmōi dona nō remanebūt. Ponit etiā beat⁹ Hzegi.in.j.moral'. duos effect⁹ ad singula dona: quoz vnus transit cū vita psenti:alius remanet in patria. Dicit enim q̄ sapia mentē de spe z certitudine eternoz reficit. horū duoz:spes trāsit z certitudo remanet. De intellectu dicit q̄ in eo q̄ audita penetrat reficiēdo coz: tenebras ei⁹ illustrat. Hoc primū scz auditus transit:q: in patria null⁹ dolet aliū. Secundus remanet.s.illustratio mentis: z sic de alijs. Secūdū etiā q̄ cōpando ipa dona adimicē:digni tas eoz[illegible]nū pferat alteri est attēdenda ꝫm enumerationē eoz incipiēdo a sapia.vt ponit Esa.xj.Sumpsit loquendo ꝫm beatū Tho.vbi.s.art.viij.dicit eiꝫ q̄ eadē est rō in cōpatiōe ipoz z vtutū: q: dona ad oēs act⁹ potētia rū aie pficiūt hoies ad quos pficiūt virtutes. Unde ficut vtutes intellectuales pferunt moralib⁹:z in ipis intellectualibus ꝓtēplatiue pferunt actuiles sapia,itellect⁹ z scia:prudentie:z arti.ita tñ q̄ scia [illegible] intellectui: z intellect⁹ scie,sicut prudētia z synesis eubolye.ita etiā in donis sapia:intellectus scia z ꝓsiliū ꝓferuntur pietati z timori. Jn quib⁹ etiā pietas pferet fortitudini aut iustitia fortitudini:z fortitudo tēpantie.& ꝫm quid.i. quantū ad miam [illegible]tudo z ꝓsiliū pferunt scie z pietati. q: fortitudo z ꝓsiliū de arduis:scia aũt z pietas de cōib⁹. Pro pterea aũt maxime timoz cōmendat.nō q: nobili⁹ alijs:[illegible] q: ꝓmptoꝛdiū quoddā perfectionis donoz.

¶ De dono sapie[illegible]plici sapia. Caplin III.

Hunci meditabitur

o sapiam:z lingua eⁱ⁹ loquet iudiciū.ps.xxxvi. z ꝓoū.x. Justus (hic z cōiter in alijs scripture sacre libris) dr a iusticia. q̄ē ois virt⁹ ꝫm pbm in li.ethi. put scz ipoꝛtat quādā rectitudinē mentis:tribuēs vnicuiq; qđ suū est.deo:sibi:z ꝓximo. Os aũt in hoc loco nō accipit p oze corꝓis:q: eius act⁹ nō est meditari.& p oze aie qđ est intellect⁹ et⁹:accipiēs cibos vtutis z p meditatiōnē masticās z trajciēs in ventre memorie vt inde nutrimentur affect⁹. Meditat g̃ os.i.intellect⁹ iusti sapiam.i.q̄ ptinent ad sapiam.z exinde lingua corꝓis loquet iudiciuz id ē ꝫm rectitudinē iudicij qđ ex sapia sumit. Nā vt dicit pbs. Unusq;q; recte iudicat q̄ bn̄ nouit. Loquit g̃ ꝫm rectū iudiciū.i.estimationē.z de diuinis reb⁹ nō errās vt hereticī.z hūanis agēdis.scz.opib⁹.q: ꝫm dinas rlas sapia ꝓsulit z disponit de agēdis. Sz sciēduz q̄ triplex ē sapia,

Triplex ē sapientia

¶ Sapientia essentialis z increata,

¶ Sapientia personalis z incarnata,

¶ Sapientia humanalis z variata.

Os iusti meditabit ꝓmā [illegible]dmirabilitatē. Secundā z imitat bonitatē, Tertia z iocūdatur ꝓpt suauitatē,

§.I. De prima intelligitur

De sapia centiali z increa.

illud Sap.j. Quia est artifex oia,pspicies.qđ [illegible] est intelligendū de sanctissima trinitate. Nā vt dicit.b.Augu. Sicut inseparabiles sunt scz in essentia, ita inseparabiliter opant scz ab ex.de cōse.dis.iiij.c.j. Nā abintra.ita pater gignit filiū q̄ filius nō gignit sed est genit⁹ z p̃ ingenit⁹ et spūssanctus ab vtroq;pcedit:nō illi ab eo. Sz ad extra ꝓpietates psonales in creatōe mūdi z gubernatiōe quod operat pater.idē z filius z spūssanctus. Un xp̃s dei fili⁹ ait. Job.vj. Pater me⁹ operat vsq; modo:z ego operoz. Et.j.ad Coz.xij. Hec oia opat vn⁹ z idē spūs. Sicut aũt oīm triū ꝓsonarū diuinarū est vna eentia:potentia:z bonitas.ita z vna sapia q̄ nō est aliud ꝫm btūm Aug. q̄ ipa eentia. Nā etsi in nobis aliud sit eentia:aliud sapia. qz qđā accidēs aduenies ei post eentiā. Nō sic est in deo cū nil accidat ei. Sz vt dicit Boe. Accīs in deo trāsit in substantiā id est qđ est accīs in nobis:vt sapia:bonitas: z hmōi. in deo est ipa suba seu eentia. Un in sequētia. Nil inter deū.nulla cā prter eū q̄ causat causalia. Jdē esse.idem nosse.idē velle.idē posse.cūcta sunt simplicia. Distinguit tñ a nobis sapia dei a sua eentia p intellectū nr̃m rōnis:quia alia rōne ꝓsideram⁹ eius eentiā in q̄tū p ea subsistit:z ei⁹ sapiaz in q̄tū p ea ꝓcedunt oia:z disponit ad debitū finē. ꝓs ci[illegible]dia in sapia fecisti. Et Sap.viij. Attingit sapia scz [illegible]rine vsq; ad finē fortiter z disponit oia suauiter. Cū ergo meditat⁹ os iusti.i.mēs hanc sapiam admirat cum apostolo dicēs ad Rom̃.xj. O altitudo diuitiarū sapie z scie dei q̄ inc[illegible]phēsibilia sunt iudicia eius.

§.II. Sapiētia psonalis

De sapia personalis

z incarnata ē dei fili⁹:cui p appropriationē attribuit sapia sicuti p̃i potētia:z spūssctō clementia. Eccli.xxiij. Ego ex ore altissimi pmogenita ante oēm creaturā ex cui⁹ ore ei⁹ intellect⁹ altissimi pris ab eterno,pdij.z Eccli.j.dī. buit sapia Fons sapie vbū dñi in excelsis. Et.j.ad Coz.j. Christus quare tc. dei virtute z dei sapiam. Hāc inqt [illegible]ro.ad paulinū.docet⁹ plato nesciuit. Hāc demosthenes eloquēs ignorauit. Perdā sapiam sapiētū:z prudentiā prudētū reprobabo. loquit apls. Sapiam in mysterio abscōditā quā ꝓdestinauit de⁹ ante secla. Quia eiꝫ ꝓmi parēte[illegible]inordinatuz appetitū sapie.i.scie boni z mali ex supbia,pcedentē:pdiderūt gen⁹ hūanū.z q̄si mūdū totū q̄ pter ipm fact⁹ est decuit vt de[illegible]ius sapia p̃ris humiliaret nr̃a mortalitate assumpta vsq; ad stulticiā crucis. Stulticia eiꝫ reputata est apō g[illegible]iles sapiētes ꝫm mūdū q̄ dei fili⁹ mortē ignominiosaz sufferret. Un apls. Nos p̃dicam⁹ xp̃m crucifixū gentib⁹ stulticiā. Et p humiliatā sapiam incarnatā humanā est gen⁹ hūanū:z refect⁹ est mūd⁹. Os g̃ iusti meditabit hanc sapiam vt imitet:qz sic sapiēs vere efficit. Apls. Si qs videt inter vos sapiēs eē.s. ꝫm estimationē sua stult⁹ fiat se hūiliando:z xp̃m imitādo vt fit sapiēs. Qui eiꝫ in q̄t⁹ aug. sine saluatore vult salutē hre.z sine vra sapia estimat se fieri posse prudētē.nō san⁹ & eger: nō prudēs sed stultus in egritudine assidua laborabit:et in cecitate

nocia demēs ꝓmanebit.xxvj.q.ij.q[illegible] sine.

§.III. Sapiētia certi[illegible]que

De sapia humana,li q̄ ipa ē varia.

est in hoib⁹ hec est varia. Pro cui⁹ declaratiōe dic.b.tho. ij.ij.q.xlv.ar.j. q̄ ꝫm pbm ad sapiētē ptinet considerare cām altissimā p quā de alijs certissime iudicat.z ꝫm quā oia ordinari oz. Cū aũt altissima duplr ꝓsideran pōt.vel simplr vel in aliq̄ gn̄e. Ille g̃ q̄ cognoscit cām altissimā in aliq̄ gn̄e.z p eā pōt de oib⁹ q̄ sunt illi⁹ gn̄is iudicare z ordinare:dr esse sapiēs in illo gn̄e. Ut in medicina q̄ bene scit iudicare de sanitate p q̄ amittit z p q̄ reparat dr sapiens medic⁹. Et fili⁹ in architectura,ꝫm illud. j.ad Coz.iij. Ut sapiēs architect⁹ fundamentū posui. Qui aũt cognoscit cām altissimā simplr q̄ deus est;dr sapiēs simplr in

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̄tū p regulas diuinas q̄s docet scptura ⁊ vnctio suggerit oia pōt iudicare ⁊ ordiare saltē ptinētia ad salutē. hmōi at iudiciū ⁊ rectū ꝓsequi q̄s p spm̄scm̄ seu donū ei⁹. s. sapiam dicū. hz illō. j. ad Cor. ij. Spūalis iudicat oia. ⁊ spūs oia scrutat. ēt ꝓuida dei. Et q̄b⁹ ps q̄uarie dr sapia ⁊ ē triplex:

Quotriplex est sapia.

¶ Sapiēcia criminalis q̄ est reprobor.

¶ Sapiētia virtualis q̄ est bonor.

¶ Sapia cōmunialis q̄ est amborum.

De sapia crimiali dr Hiere. iiij. Sapiētes sunt vt faciāt mala: bñ aūt facere nescierūt. Aplꝰ Ro. iij. Sapia huius mūdi inimica est dō. Dicit aūt hmōi noticia sapia impro prie p quādam filitudinē. Mō sic declarat b. Tho. ij. ij. q. xlv. ar. j. Nomē dr duplr. Uno mō q̄d est vē bonū ⁊ simplr pfectū. Alio mō dr aliq̄d bonū ꝑticulariter aliquā filitudinē. qđ. s. est i malicia pfectū. Sic dr bon⁹ latro q̄. s. scit subtiliter mōs adinuenire ⁊ media ad furādū. Et sicut circa ea q̄ sunt vē bona est aliq̄ altissima cā que est summū bonū. qđ est vltimus finis. p cuius cognitionē dr hō vere sapiēs. ita in malis est aliq̄s adinuenire aliq̄d ad qđ alia referunt sicut ad vltimū finē. p cuius cognitionē homo dicit sapiens ad male agendū. Quicūq; em̄ auertit a fine debito necesse est q aliquē finē indebitū sibi ꝓstituat. q⁹ oīe agēs agit ꝓpter finē. Unde si ꝓstituat sibi finē in bonis exteriorib⁹ terrenis vocat sapia terrena. Si in bonis corporalib⁹ vocatur sapia animalis. Si in aliqua excellētia vocat sapia diabolica ꝓpter imitationē superbie diaboli. de q̄ dr Job. xli. Ipse est rex sup vniuersos filios superbie quales fuerūt phi. De quibus dicit Ro. j. Dicētes se esse sapiētes. s. ex superbia stulti facti sunt. Tales etiā fuerūt magi. i. sapientes pharaōis ⁊ nebuchodonosor. Unde bñs Gregorius moral. de criminali sapiētia ait ponēs cōditiones seu effectus eius. Hui⁹ mundi sapiētia ait est cor machinatiōibus tegere. sensum verbis velare. que falsa sunt vera ostendere. que va sunt falsa demōstrare. Hāc qui sciūt ceteros superbiendo despiciūt qui nescāt superbi ⁊ tumidi in alijs ꝑpam miranť. Hec sibi obsequentibus ꝓcurat honorū culmina q̄rere. adepta temporalis glorie vanitate gaudere. Irrogata ab alijs mala multiplr reddere. cū vires supperūt nullis resistētib⁹ cedere. Cū viris⁹ possibilitas deest q̄cq̄d p malicia explere nō valet. hoc in pacifica bonitate simulare.

Est ⁊ sapiētia criminalis.

§. IIII. Secunda sapientia

que est cōmunis bonis ⁊ malis. est sapientia quā ponunt phi. ⁊ plato ⁊ Aristoteles virtutē intellectualē que est circa cognitionē diuinor. Prout declaratiōe dic b. Tho. ij. ij. q. xlv. art. ij. q̄ sapiētia importat quādā rectitudinē iudicij sm̄ rōnes diuinas. Rectitudo aūt iudicij pōt ptingere dupliť. Uno mō sm̄ pfectū vsum rōnis. Alio mō ꝑ quandā cōnaturalitatē ad ea de q̄bus est iudicandū. Sicut verbi grā. de his que pertinēt ad castitatē per rōnis inquisitionē: recte iudicat ille qui didicit sciam moralē. sed p quandā cōnaturalitatē ad ipam recte iudicat de eis qui habz habitū castitatis. Sic circa res diuinas ex rōnis inquisitiōe rectū iudiciū habere ptinet ad sapiētiā. q̄ est virtus intellectualis quā habet theologus ⁊ metaphisic⁹ bonus vel malus. Sed rectu iudiciū habere de diuinis p quādā cōnaturalitatē ad ipsas ptinet ad sapiētiā. q̄ est donū spūs scti q̄b⁹ soli boni ñt. Unde dicē. Stoici tñ accipiebāt sapiam ꝓ virtute intellectuali sm̄ illud ꝓuerb. Sapiētia est viro prudētia in qua cōnectunť oīes virtutes morales ⁊ noticia diuinor. Et dicebāt q̄ i aio sapiētis. i. virtuosi nō cadūt passiones. Peripatetici vo asserebāt q̄ i sapiēte cadūt passiones. sed nō deducit ab eis. i. nō supať eas acquescēdo. vt quod agat ꝓtra rōnē etsi motus eaꝝ sentit. Et dicit beatus Aug⁹. in. ix. de ciui. dei. q̄ ista cōtrouersia magis erat in vocē q̄ in re. Nam q̄b⁹ dicebāt stoici in animo sapientis non cadere passiones. intelligebāt q̄ntum ad cōsensum contra rōnem: nō q̄tus ad motus. Et antiq̄tus phi vocabant sapientes. Primus aūt vt dicit bñs Aug⁹. de ciui. dei. qui inuenit illud nomē. phs fuit pythagoras: q̄ interrogat⁹ de sua ꝓfessione. cū nomē sapiētis videret sibi nomē arrogātie nō sapientē se esse dixit. sed phm. i. amatorē sapientie. Sic em̄ interprať phs. Dicit em̄ phs a philos grece qđ latine ē amor. ⁊ sophia grece qđ latine dr sapia. ide phs amator sapie. Magnā aūt penuriā mūdus habebat hoc sapientū. dicit bñs Aug. q̄n solū septē mūdi sapientes fuisse quodā tpe describunť. Qui tñ ⁊ ipi modo suo bumilem rāt ꝓferētes alios sibi. Unde Thales ait. Inter sapientes ille sapiētior: q̄ est hūlior. In hui⁹ exemplū narrat Vale. maxim⁹ lib. iiij. q. cū quadā vice piscatoribus retia iacētib⁹ p capiēdis piscib⁹ quidā emit iactura illā ꝓ illa vice certo ꝓtio. Jactatis retibus ceperunt mēsam auream. Qua educta orta est q̄stio cui⁹ esse deberet assere. Imperator suā fore: q⁹ emerat iactura illam que capta erat. Piscatores eōtra q⁹ intenderūt reddere captura piscium nō aliud. Demū cōsulētib⁹ sup hoc apollinem delphicum. Rndit scz diabolus p idolū illud. Illā mēsaz debere dari sapiētiori hui⁹ mūdi. Et sapiētior iudicatus est Thales Milesius. ⁊ ei missa est. Qui er hūilitate reputās biamē sapientiore eo misit sibi eandē. Et ipse silr alteri ex septē quē estimauit magis sapientē. Tandē ad vltimū ex. vñ. est delata vni q̄ dict⁹ est Solon. q̄ nec ea sibi retinuit: sed dedicauit in templo apollinis: qui dicebat deus sapientie. Aurea mēsa significat ipam sapiam q̄ deo attribuēda est q⁹ vt dr Eccli. j. Omnis sapia a dño deo est: ⁊ cū illo fuit et est ante euū. Ista tñ sapia acquisita ꝑ put cōprehēdit ea cognitione diuinor. etiā mutes morales acq̄sitas nō sufficit ad salutem. Propterea ait dñs Hiere. ix. Non glorietur sapiēs in sapia sua. q⁹ scz nō saluat. Sed sapia hui⁹ ꝑ put comprehēdit vtutes infusas cū gra deducit ad caritatem eternā. vt dr Sap. vj. Et sic videt sumi in libris sapiētialibus. in q̄bus frequēter fit mētio de sapia. ⁊ pmaxime in lib⁹ sapie. a. vi. ca. vsq̄ ad. ix. vbi ponunť excellētie eius et effect⁹. vt ibi. Est in ea scz sapia spūs intelligentia mobilis. vnic⁹ ⁊c. Et infra inter cetera dr. Sobrietatē ⁊ prudentiā docet iustitiā ⁊ vtutē. i. fortitudinē: quibus in vita nil vtilius hoibus. Tatet aūt has esse vtutes cardinales. Et supius ait. q⁹ amicos dei cōstituit qđ fit ꝑ charitatem. Uel meli⁹ sm̄ bñ. Tho. ij. ij. q. xlv. ar. vj. Illa oia intelligunť de sapia increata q̄ pma se nobis vnit p donū charitatis. Et ex hoc reuelat mysteria nobis: quoꝝ cognitio est sapia infusa. Unde sapia infusa q̄ est do. i. nō est causa charitatis sed effectus eius. Et q⁹ sapia ꝓhibet stulticiam. icut in scriptura sacra. sapiēs dr vtuosus sm̄ vtutes infusas. ita et stultus secundū ꝓuerbia vitiosus. Et de hac sapiētia virtute generali dicit beatus Ambrosius in libro de fuga seculi. Sapiēs nunq̄ est inanis: sed semper habz in se amictū prudētie: qui dicere potest. iusticiā induebam ⁊ iudicium. Hec sunt interna mētis velamina: que nemini possunt auferri nisi q̄ sua culpa dispoliat. his spoliata adā nudus inuenit⁹ est. habenť hec de pellib⁹. ij. sapiens. Unde ⁊ Lactātius in. iij. instit. Quicūq; vult esse sapiēs atq; beatus audiat dei voces. sacramentū natiuitatis sue nouit. virtuosq; natiuitatis xpi diuine ⁊ humane. humana cōtemnat: ⁊ diuina suscipiat: vt summū bonū illud ad q̄d natus est valeat adipisci. Hec ille. Et hoc est q̄d xps ait Mat. vij. Qis qui audit vba mea et facit ea: similis est hoi sapiēti qui edificauit domū suā supra petrā ⁊c.

§. V. Tertia sapiētia que ē

De sapia virtuali.

ꝓpria bonor ⁊ vtus spālis distincta a ceteris est illa que ponit pinū ⁊ excellētius donū vnū ex septē donis spūs scti de quo dr Esa. xj. Requiescet sup eū spūs sapie ⁊ intellectus ⁊c. Donor⁹ em̄ spūs sancti vt dictū est. s. sunt virtutes medie inter vtutes cardinales q̄bus sunt excellentiores et theologicas q̄bus sunt inferiores: que etsi sint realiter distincte. ita tñ sunt cōnexe p qui hz istas: ⁊ illas habens

Differt a fide ⁊ alijs virtutibus.

Differt aūt hec sapia nō solū a scia que est cognitio diuinor naturalis. i. que p viā naturalē habeť. q⁹ hec infusa a deo: illa acq̄sita p studiū. Sed etiā differt a fide: q̄ habetur cognitio diuinorum supnaturalis. etsi vtraq; a deo. Tā ad fidē ptinet assentire veritati diuine releuate sm̄ se ipam. Sed ad sapie donū ptinet sm̄ regulas diuine veritatis hr̄e iudiciū dē reb⁹ diuinis speculādis: ⁊ hūanis agēdis. Unde sapie donū ꝓsupponit fidē: q⁹ vnusq̄sq; sm̄ iudicat q̄ nouit. Differt etiā a sapia q̄ numerať inter gratias gratis datas. j. Cor. xij. vbi dicit. Alij dať p spm̄ sermo sapie ⁊c. q⁹ illa pōt esse cōis bonis ⁊ malis. ⁊ ptinet ad eā diuina cognoscere. nō p acq̄sitionē: ꝑ infusionē. ⁊ ita copiose q̄ pōt alios instruere de diuinis efficaciť: ⁊ fideī aduersarios refellere rōnib⁹ ꝓbabilib⁹. Hec aūt solū in bonis repiť cū gustu diuinor quoad necessaria ad salutē. Dicit aūt sapia ista aliqn̄ ꝓtas. sm̄ illud Job. xxviij. Ecce pietas ipa ē sapia sm̄ trāsla. lxx. interꝑtū. q⁹ sic pietas est manifestatiua fidei inquantū p cultū dei ꝓtestamur fidē: ita etiā pietas manifestat sapiam. ⁊ ꝓpter hoc dr sapia pietas. ⁊ eadē rōne sapia dr timor dei. iuxta illud Job. xxviij. sm̄ lram nostrā. Ecce timor dñi ipe est sapia. q⁹ per hoc ostendit q̄ hō rectū iudiciū hz de diuinis: q⁹ deū timet ⁊ colit. Dicit etiā charitas sapia. Un beat⁹ Aug⁹. Sapia ē charitas dei. Et Hugo de arca Noe ait. Charitas est sapientia: q⁹ p ipam gustam⁹ deū. gustādo cognoscim⁹. gustate inqt ps. xxxiij. ⁊ videte q̄m suauis est dñs. Qui em̄ diligit manet in lumie. s. sapie. Job. ij. Dicit aūt sapia charitas q̄tū ad suā cām ex qua sumit etiā nomen sapie. scz a sapore. Causat em̄ sapia a charitate: que charitas ē in volūtate. Sapia vero essentialr ē in intellectu vt in subiecto. Et ista sapia esse nō pōt in habente peccatū mortale. Un dicit Sap. j. In malliuolā aiam non introibit sapientia: nec habitat in corpore subdito peccatis. Cuius rō est sm̄ beatū Tho. ij. ij. q. xlv. ar. iiij. quia sapiētia donū spiritussancti facit rectitudinem iudicij circa res diuinas vel de alijs reb⁹ per regulas diuinas. ⁊ quadā ꝓnaturalitate seu vnione ad diuina. que quidē vnio est per charitatem. sm̄ illud. j. ad Cor. vj. Qui adheret deo: vnus spiritus est cū eo. Inhesio aūt est p amorē. Charitas aūt cum mortali pcto stare nō pōt: vt. s. dictū est. Et ideo sapientie donū nō potest esse cū mortali. Est aūt hec sapiētia in omnib⁹ habentib⁹ grām: etiā in parūlis ⁊ fatuis: adultis baptizatis quantū ad habitū: etsi non quantū ad actū ꝓpter impedimentū corporale. Unde dicitur Sap. vj. Neminē diligit deus nisi qui cum sapientia gradit. Sed oēs diligit deus. q⁹ dant eū. q⁹ nt per gram ⁊ charitatem. quod sic declarat beat⁹ Tho. ij. ij. q. xlv. ar. v. Sapientia importat (vt dictū est) quandā rectitudinē iudicij circa diuina ꝓspicienda ⁊ consulenda. Et quantū ad vtrūq; ex vnione ad diuina sm̄ diuersos gradus aliqui fortiūtur sapiam. Quidā em̄ tñ fortiuntur hoc recto iudicio taz in contemplatione diuinor q̄ etiā in ordinatione rerū humanarū sm̄ regulas diuinas quantū est necessariū ad salutē. Et hoc nulli deest existenti sine pcto mortali p gratū faciente. Iuxta illd. j. Job. ij. Unctio docet nos de oibus. Quidā altioꝝ gradu ꝓcipiunt sapie donū. Et q̄tū ad contemplationē diuinor inquantū scz altiora quedā mysteria ⁊ cognoscūt ⁊ alijs manifestare possunt. Et q̄tū ad directionē humanor sm̄ regulas diuinas inquantum possunt sm̄ eas non solū seipos: ꝑ etiā alios ordinare. Et iste gradus sapie nō est cōis oibus habentib⁹ grām gratum facientē: sed magis pertinet ad gratias gratis datas. Et sic qđ ait phs in. j. meta. Sapientis est ordinare q̄tū ad ordinationē sui ipsi⁹. hoc agit in oib⁹ donū sapientie. Quantū ad ordinationē aliorū hominū iudiciū aliquis q̄ fit p rectores ⁊ prelatos: ꝑ fit p sapiam gratis gratis data. qualis fuit data excellēter salomoni hoc postulanti ad regendū bñ ppl'm dei. vt hr̄. iij. Reg. iij. Hec aūt sapia nō solū speculatiua est: ꝑ etiā practica. Qđ ꝓ ex eo qđ ait apls ad Col. iiij. In sapia ambulate ad eos q̄ foris sunt. hec aūt ptinet ad actionē. Declarat aūt Tho. ij. ij. q. xlv. arti. iij. fic. Supior pars rōnis vt ait beat⁹ Aug⁹. xij. de trini. sapie deputať. Inferior aūt sciētie. Superior aūt rō ait idem mtēdit rōib⁹ supernis. s. diuinis ⁊ ꝓspicie dis ⁊ ꝓsulēdis. Cōspiciēdis qdē sm̄ q̄ diuina in seipis cōtemplant. Cōsulendis aūt sm̄ q̄ p diuina iudicat de humanis. p regulas diuinas dirigēs actus humanos. Et sic patet q̄ sapia sm̄ q̄ ē donū nō solū est speculatiua sed etiaz practica. Et ex hoc pz q̄ sapia q̄ est donū est excellentior q̄ sapia. q̄ est virt⁹ intellectual. vtpote magis de ꝓpinquo deū attingēs per quādā spūs vnionē aie ad ipm. Et inde hz q̄ nō solū dirigat in contēplatōe qđ facit sapia virtus intellectualis. hz etiā in actiōe circa humana. Quāto enim virt⁹ est altior tāto ad plura se extendit. vt hr̄ in lib. de causis. per pri⁹ tñ pertinet ad hmōi sapiam cōtēplatio diuinorum ⁊ per posteri⁹ dirigere actus humanos sm̄ rōnes diuinas. Nec tñ ex directiōe sapie i humanis actib⁹ prouenit amaritudo aut labor. sed potius ꝓpter sapientia amaritudo ⁊ labor q̄ est in opibus humanis ꝓpter sapientiā querit in dulcedinē ⁊ requiē. sm̄ illud Sap. viij. Nō hz amaritudinē conuersatio illi⁹. s. sapie. nec tedū quicq̄ eius. sed gaudiū. Cū aūt ista sapia attuo dona. s. sapia: intellect⁹: scia: ⁊ cōsiliū ptineāt ad vim cognitiuā seu potentiā intellectiuā. fortia. s. fortitudo: pietas: ⁊ timor ad appetitiuam: quōlibet quattuor differāt inter se: sic declarat beat⁹ Tho. ij. ij. q. viij. arť. vj. Ista quattuor dona ordinant ad supnaturalem cognitionē q̄ in nobis ꝑ fidē fundať. Fides aūt est in nobis ex auditu: vt dr ad Rom. x. Un opz aliqua ꝓponi hoi ad credendū. nō sicut visa: ꝑ sicut audita q̄b⁹ assentiat ꝑ fidē. Fides aūt ꝓmo ⁊ ꝓncipali⁹ se hz ad veritatem ꝓmā q̄ est de⁹. Secūdario ad quedā circa creaturas cōsiderāda: vt incarnationē seu xpi humanitatē: creationē gubernationē creaturarum: iustificationē hoim ⁊ hmōi. Alteri⁹ tertio se extendit ad directionē humanor operū: sm̄ q̄ fides p dilectionē opať. vt scz credat agēda esse ab hoib⁹ sm̄ regulas diuinas q̄ traduntur in sacra scriptura. vt sunt mādata dei. Sic q̄ circa ea q̄ ꝓponunť nobis credenda duo requiruntur ex pte nra. Primū est vt intellecta penetrent seu capiant vt credēda. qđ fit p donū intellectus p quē habet quasi quedā certitudo nō demonstrationis: ꝑ efficacis ꝓsuasionis fic esse firmiter assentiendū his que sunt fidei. Secūdo opz vt hō de his habeat iudiciū rectum vt existimet his esse inhērēdū ⁊ ab eor oppositis recedēdū vt falsis. Et hoc iudiciū q̄tū ad res diuinas ptinet ad donū sapie. q̄tū vero ad res creatas ptinet ad donū scie. quantū vero ad applicationē ad particularia operabilia ptinet ad donū consiliū. Sapiens vt dicit Isid. in lib. etymol. dictus est a sapore. q⁹ sicut gust⁹ est apt⁹ ad discretionē saporis ciborum: sic sapiens dicit ad dinoscentiā rerū ⁊ causarū circa diuina ⁊ agēda. Et huic opponit stultitia: vt dicit Greg. in moral. tanq̄ ꝓtraria ei q̄ dicta est a stupore. Secūm Isid. importat quandā hebetudinem cordis ⁊ obtusionē sensuū. Et idem est insipientia cū stultitia. insipientia quasi sine sapore discretionis. Et q̄pleat vitiū est esse aliqs stult⁹ ⁊ insipiēs q̄ deficit in scia iudicij circa altissimā cām accipiēs ꝑ altissima. q̄ vltima. sine aliq̄ bonū terrenū vel creatū. b. Tho. ij. ij. q. xlvi. arť. j.

Septem effectus huius sapie

§. VI. Ponit autez Iacobus

apls in. iij. c. sue eple septē ꝓprietates seu effectus huius sapientie. dicit em̄. Sapia que desursum est. Primū quidē pudica est: deinde pacifica: modesta: suasibilis: bonis cōsentiens: plena mia ⁊ fructibus bonis: iudicans sine simulatione. Et possunt figurari ꝑ septez colūnas. de q̄bus dr Prou. ix. Sapia edificauit sibi domū. s. aie. excidit colūnas septē: quib⁹ scz sustentať edificiū spūale. misceuit vinū feruentis dilectiōis. posuit mensam: refectionis spūalis. que est pax mētis. que est thronus salomonis: qui dictus

Universidad de Deusto
Biblioteca

est rex pacific⁹ ⁊ sapiētissim⁹. Et dñs de eo. Erit ipse mi/hi in filiū ꝛ. Reg. vij. Correspōdet em̄ dono sapie septia bitudo qua dr. Bri pacifici qm̄ filij dei vocabunt. Ubi di cit Aug. de ꝑmōe dñi in mōte. Sapia ꝙuenit pacificis in q̄bus nullus motus est rebellis. sed obtemperās rōi. Et vt dicit be. Tho. ij. ij. q. xlv. ar. vj. Cōgrue septima bitu/do p̄dicta adaptat dono sapie. ⁊ q̄tū ad meritū ⁊ q̄tū ad ꝑmiū. Ad meritū quidē ptinet q̄ dr Beati pacifici. Pa/cifici em̄ dñr quasi pacē facientes. vel in scipsis vel in alijs. quor vtrūq; cōuenit per hoc q̄ ea in q̄bus par ꝓstituitur ad debitū ordinē redigunt. Nā pax est trāquillitas ordis. vt dicit be. Aug. lib. de ciuit. dei. Ordinare aūt ptinet ad sapientiā. ⁊ ꝓs p ꝑhm in. j. meta. Et iō esse pacificū cōue/nīeter attribuit sapie. Ad ꝑmiū aūt ptinet q̄ dr. Filij dei vocabunt. Dicunt aūt filij dei inq̄tū p̄tricipāt filiationē fi/lij vnigeniti ⁊ naturalis. ꝑm illud ad Ro. viij. Quos prę/scivit ⁊ p̄destinauit ꝓformes fieri imaginis filij sui qui est sapiētia genita. ⁊ iō p̄cipādo donū sapiēie ad dei filiati/onē hoc ꝓtingit. Quo aūt p̄dicte septē ꝓprietates seu effe/ctus positi a Jacobo ptineāt ad sapiam. sic declarat bts. Tho. vbi. s. Ad sapientiā ꝑm q̄ est donū: ptinet nō solum ꝓtemplari diuia: sed etiā regulare actus hūanos. In qua directiōe ꝑmo occurrit remotio a mali ⁊ ꝺziāt sapie. Un ⁊ timor dr esse initiū sapiētie: inq̄tū facit timor recedere a malis. ꝑm illud Eccli. j. Timor dñi expellit pecm̄. Un/mū aūt est ficut finis. s. q̄ oīa ad debitū ordinē rediga/tur. q̄ ptinet ad rōnē pacis. Et iō cōuenīeter Jacobus dr q̄ sapientia q̄ desursuz est. ꝑmū pudica est q̄ivitās corru/ptelas pcti p timorē: ⁊ sic ordinat hoiem ad ꝺ̄ū. sicut per pctm̄ deordinat q̄s a deo: nec hz pacē cū deo. Deinde dic Jacob⁹ q̄ sapiētia est pacifica. q̄ est finalis effectus sapi/entie ꝓpter q̄ ponit britudo ipsa pax vt dictū est. Unūet cōgrue figurat p thronū Salomonis ad quē ꝺscendebat p sex ḡdus. Ex q̄bus iā vnus dictus est. s. pudica. i. timora/ta. Alia quīq; que sequunt manifestā. ꝺa p q̄ sapia ad pa/cē pducit quoad ꝓmū ⁊ q̄ad se ⁊ ordine ꝓgruo. Nā hoi p pudicitiā a corruptelis pcti recedēti ꝑmo occurrit vt q̄/tū est ex se. modū in oīb⁹ teneat. Un ꝺr modesta, s. ipsa sapiētia. Ad modestiā ptinet vt hō moderet act⁹ suos ex teriores i habitu: in gestu: in incessu: in affatu: in victu: ⁊ i oīb⁹ sens⁹ nō⁹ us. vt nil fiat inordinatū. ꝑm illud apli. Oīa honeste ⁊ ꝑm ordinē fiāt in vobis. Et ad phili. iij. Modestia vestra nota sit oīb⁹ hoīb⁹. Scdo requirit. vt in q̄bus hō nō sibi sufficit: alioꝝ monitis acqescat. Et q̄tū ad hoc dr suasibilis. Un ⁊ puer. j. dr. Audiēs sapiēs sapi/entior erit. s. acquiescēs dictis alioꝝ. Et salomō sapiētissi/mus ꝓfiliarios habuit. ⁊ ad q̄d nisi vt ꝓfilijs eoꝝ acquiesce/ret. Et de. Aug. inquit. Senex a puero: ⁊ eps tot annoꝝ a collega nondū anniculo parat⁹ suz edoceri. xviij. q. iij. si hēs. Hec aūt duo. s. modestia ⁊ suasibilis ptinēt ad hoc vt hō habeat pacē in seipo. Sed vlteri⁹ ad hoc vt habeat pa/cē etiā ad alios, requirit quarto q̄ bonis eoꝝ nō repugnet Et hoc est q̄d dicit. Bonis cōsentiēs. s. nō ꝺdicēs. cōtra/rijs oīb⁹ vacās. Propter q̄d dicit apls Jacob⁹ in epla. ca. iij. Qui sapiēs inter vos ꝰndat ex cōuersatiōe sua operatio/nē bonā in māsuetudine sapie. Ꝺd si zelū amarū habetis ⁊ contentiōes sunt in cordib⁹ vestris, nolite gloriari ⁊ men/daces esse aduersus veritatē. Dicit em̄ glo. Utr fieri pōt vt cōtento nō extorqueat aliq̄d ꝓtraveritatē, ne victus cō/fusus esse videat. Quinto req̄rit q̄ defectib⁹ ꝑmi ꝓpa/tiat in affectu ⁊ subueniat in effectu. Et hoc est q̄d dicitur Plena misericordia ⁊ fructib⁹ bonis. Quō em̄ q̄ diuina degu/stat cōsideras ꝓmū factū ad dei imaginē ⁊ summi boni capacē: deū ꝓpiente. Estote misericordes. Matthei. v. Et date eleemosynā ⁊ hmōi. nō poterit nō cōpati. ⁊ nō sub uenire iuxta posse indigētijs, ꝑmoꝝ. Certo ⁊ vltimo re/quirit vt charitative emēdare pecca lataget. Et hoc est quod dicit. Judicās sine simulatiōe, ne scilz correctionez p̄cedēs ꝓdiū intēdat explere, Un Leo papa, Quia habe/ant pctā nō homies. Corripiātur timidi tolerent infirmi. Et q̄d seueri⁹ castigare necesse est nō seuiētis plectat aio sed medētis. di. lxxxvj. odio. Est etiā sciēdū q̄ scriptura sacra ſcſ/ptura ſ/cra ſ/ꝑ. ꝺs ſapiē. sacra etiā ꝺr sapiētia. iuxta illud Deu. iiij. Hec ēvra sapia co/rā oīb⁹ ꝑplis. s. lex diuina q̄ ꝓpehēdit tota scriptura. que maxima sapiētia ꝺr. q̄ maxime de deo ⁊ de his q̄ or/dināt hominē ad deū: copiosi⁹ certius ⁊ aperti⁹ loquitur q̄ metaphisica vel quecūq; alia hūana sapiētia. Sed de ipa in titu... quēti.

¶ De vita cōtemplatiua. Caplm. IIII

E vita cōtemplatiua

ꝺ in qua gustat maxime donū sapiētie. ps. xxij. Logus ad deū de pluralitate vite ait. Melior est mia tua sup vitas: labia mea laudabūt te. Ubi tria nō.

¶ Primo vita beata oīb⁹ ꝓpc ar, ibi, Melior est misēda tua.

¶ Scdo vita plurima ꝑis oīdit. ibi. sup vitas.

¶ Tertio vita mixta vt p̄cipua eligit. ibi. labia mea.

Primo notat vita btā. in eo q̄ ꝺr. Misēdia tua. Et dici/tur hic misēdia, put est miseriā adumens. i. tollens. Docen/tem nō fit ex toto nisi invita btā vbi remouet a sctis oīa miseria. vbi dicitur misēdia: quasi mira suauitas rigās corda. Et de hac ps. Dñe in celo misericordia tua. vbi scz nulla miseria. Hec aūt misēdia que absolute ꝺr vita. vtiq; melior est sup oīes vitas vite pñtis. vt exponit būs Am/bro. in quodā sermōe. Quōcūq; diutdat vita: vel ꝑm pōs vel ꝑm be. Aug. vel p aliū modū de q̄bus distinctiōib⁹ hic ꝺr in isto. §. Et vt ꝺcē Bze. in omel. Tpalis vita ēne vite cōparata mors potius dicēda est q̄vita. Quā ad secū/dū: q̄ dicit in plurali sup vitas. Sciēdū p̄ncipaliter esse du/as vitas. actiuā ⁊ cōtemplatiuā. Et cōparādo eas adinu/cē probat meliorē cōtemplatiuā actia decē rōnib⁹. Quā/tū ad tertiū q̄ ad illas duas addit tertia. s. mixta ex vtra/q; parte cōposita. Ista vt meliorē illis duabus eligit. ps. lxij. dicēs, Labia mea ⁊c. Nā p cōtemplatiuā laudat deus in ozōne labijs mentis. id est cogitatiōibus ⁊ affectibus. Sed p actiuā laudat ꝓdicatiōe ⁊ instructiōe alioꝝ. Et de ista mixta agit in. iij. §.

§. I. Notandū ergo primo

q̄ quis pōs in. ij. ethi. dicat esse tres vitas hoīm excellen/tes. s. voluptuosaz q̄ ponit finē in delectationibus corpis. Politi pu/ſunt opti/ vitā q/ cōtinua. q̄uilē que ptinet ad actiuā: ⁊ cōtemplatiuā. Et bts au/g⁹ in. xix. de ciui. dei. ponat tria gña vite. s. ociosuz. q̄ ptinet ad cōtemplatiuā. Act⁹ sum quod ꝺ̄ine. ad actiuā. Et ex vtroq; cōpositū: q̄ dicit vita mixta q̄ cōgruit p̄latis ec/clie predicatoribus. Alij assignāt vitā ꝑm inchoationē: profe/ctionē: ⁊ pfectionē: tamen diuisio magis ꝓpria vite huma/ne est: quā ponit Bzeg. sup Ezech. ⁊ in. vj. moral. s. q̄ due/sunt vite. scz actiua ⁊ cōtemplativa: figurate in sacro elo/quio p duas sorores. In veteri testamēto per lyam ⁊ Ra/chelē. Lya ficurat actiuā; exercēs se in septē operibus mi/ſericordie cū/galibus ⁊ spūalib⁹ signat⁹ p septē filias lye, Rachel venusta ⁊ ꝺna. Rachel venusto aspectu. q̄ interpre/tat visum p̄ncipiū, figit cōtemplatiuā que ad p̄ncipiū rerū s. deū subtiliter speculat. In duo em̄ testamēto figurant q̄ martha ⁊ maria. Martha actiuā insinuās que sollicita erat turbata erga plurima. Maria cōtemplatiuā q̄ sedēs secus pedes dñi audiebat verbū illius Luce. x. Ꝺ̄ ista sit sufficiēs diuisio ⁊ ꝓpria sic decla. b. Tho. ij. ij. q. clxxx. Unūquodq; viuēs ꝺnditur viuere ex operatione sibi ma/xime ꝓpria. ad quā maxime inclinat: sicut plātarū vita ꝺr in hoc cōsistere q̄ nutriunt ⁊ generant. Aialiū ꝺ̄ in hoc q̄ sentiūt ⁊ mouent: hoim ꝺ̄ in hoc q̄ intelligūt. ⁊ ꝑm rō/nē ..gūt. Un in hoibus vita ꝰnusc⁹q; videt esse id in q̄ maxime delectat. ⁊ cui maxime intēdit. Et m̄ vult quis/quis bet p̄cipue cōuenire amico su... Qui igit q̄dā hoies ꝓmpti me intēdūt ꝓtemplatiōi vitatis. Quidā ꝺ̄ ꝓncipaliter intē/dunt exteriorib⁹ actōibus. Inde est q̄ conueniēter vita hois diuidit in actiuā ⁊ cōtemplatiuā. Nā vita voluptuo/sa quā ꝑhus ponit tertia nō cōuenit homini inquantū est rōnale aial agēs ꝑm rōez. Est em̄ bestialis talis vita cōis nobis⁹ brutis. Vita aūt mixta quā ponit būs aug. tertia post p̄dictas duas ꝰtute continet in eis sicut media in ex/tremis ex q̄bus cōficit: vt tepidū i calido ⁊ frigido. Vita ꝺ̄ incipientiū qui resistūt passionib⁹ spectat ad actiuā. ⁊ etiā cōiter ꝓficientiū pfectoꝝ ad ꝓtemplatiuā. Ꝺa. em̄ ista diuisio de vita hois ꝑm intellectū. q̄ vtiq; est aut practic⁹ aut opus intendens exterius p mecha...ca ⁊ agibilia. vel interius mortificādo passiones. Aut speculativus inten/dens veritatē speculari p̄cipue circa diuina.

§. II. Cōtemplatiua vita

simplr loquēdo est ...elior q̄ actiua ꝑm bti. Tho. ij. ij. q. clxxxij. ar. j. Ad q̄d pbandū ꝰducit octo rōnes p̄bi quas ponit. x. ethi. Harū ꝓma est. q̄ vita cōtemplativa cōuenit homini ꝑm id q̄ē optimū in eo. s. ꝑm intellectū. ⁊ respec/tu ꝓpioꝝ obiectoꝝ. s. intelligibiliū. Vita autem actiua occupat circa exteriora. Un rachel p quā significat vita ꝓtemplativa interꝑtat visuz ꝑncipiū. Actiua aūt significat p lyam q̄ erat lippis oculis ꝑm Bzeg. vj. moral. Scda rō est: q̄ ꝓtemplativa pōt ee magis cōtinua. ls nō q̄tuz ad summū cōtemplatōis gradū. Un ⁊ maria p quā signifi/cat ꝓtemplativa: dicit ibi. secus pedes dñi sedēs. Non em̄ pōt homo ita cōtinue exercerī in opib⁹ mie corporalib⁹ vel spūalibus. q̄d ptinet ad actiuā: q̄ nō hz semp modū pa/ratū ad exhibendū elemosynā: vel ad docendū. sic hz vitaz parata legendi: orādi: meditandi ⁊ hmōi: q̄ ptinent ad cōtemplatiuaz. Tertia rō est: q̄ maior est delectatio ꝓtēplatiue q̄ actiue. Un bts Aug. dicit. q̄ martha q̄ de/signat actiuā turbabat. Maria epulabat. Unde de sapia que gustat in ꝓtēplatione ꝺr Sap. viij. Non hz amaritu/dine cōuersatio illius nec⁹ tediū cōuict⁹ illius ⁊ gaudiū. Et gre. sup Ezech. dicit. q̄ ꝓtēplativa vita amabilis valō dulcedo est. Est em̄ delectabilis fr... catū Tho. vbi. s. q. clxxx. ar. vij. Et rōne obiecti inquantū scz q̄s p eā ꝰtuitur vtcūq; rem amatā scz deū sicut delectat q̄s videndo amicū dilectū. Scdo rōne ipsius actus: q̄ vnicuiq; ē delectabil/opatio cōuenīēs ei ꝑm ppriā naturā vel habitū. Sed spe/culativa ve...at, cōuenit homini ꝑm ppriā naturā inq̄tum aial rōnale. Tertio adhuc fit magis delectabile istud si ha/beat habituz sapie vel scie ex q̄ accidit q̄ sine difficulte ⁊ cōtemplat. Et ꝓtēplatio quidē diuinoꝝ etsi in via ipfecta fit. est tn delectabilior omni alia speculatōe veritatis q̄tū cūq; pfecta. Unde pōs. Accidit circa illas honorabiles ⁊ntes substātias minozes nobis existere theorias. Sed etsi modicū attingamus eas. tn̄ ꝑpter honorabilitatē co/gnoscēdi delectabilius etiā aliq̄d hnt q̄ etiā nos omnia. Quarta rō est: q̄ in ꝓtēplativa homo est magis sibi suf/ficiens: q̄ paucioꝝ⁹ ad eā indiget q̄ ...i actiua: in q̄ eget adiutorio alioꝝ vt possit exercere eā. Unde ps Luce. x. Martha sollicita es ⁊ turbaris erga plurima scz circa q̄ ꝺsat ⁊ q̄bus indiget. Quinta: q̄ ꝓtēplativa magis ꝓpr se diligit scz vt deus cognoscat: ⁊ vitas q̄ pficit intellectū vt amet vbi figit. Sz actiua ad aliud ordinat scz ad sub uenīendū ꝓximo. nec ibi figit sed vt ꝓximus inde in deū pficiat. Un in ps. xxvj. Unā petij a dño hanc requirā vt inhabite in domo dñi oibus diebus vite mee vt videa deā vo luntatē dñi. Et ps Lu. x. Unū est necessariū. Unūq̄dq; aūt pfectius est q̄d est p se q̄ q̄d ꝓpter aliud: sicut finis magis q̄ ea q̄ sunt ad finē. vt sanitas melioꝝ medicina q̄ ordinat ad illā. Serta q̄ cōtēplativa cōsistit in quadam vacatiōe ⁊ quete. ꝑm illud ps. xlv. Vacate ⁊ videte q̄m ꝺ/vis est deus. q. d. Nō potestis videre ⁊ gustare q̄ suavis est deus. q̄d ptinet ad ꝓtēplatiōnē si vacādo ⁊ cessando ab opibus. Sed activa cōsistit in motu: ficut ꝺr Plato cui libz Prou. vj. Discurre festina: suscita amicū tuū, ne des somnū oculis tuis. Perfectior aūt est q̄es q̄ motus ceteris paribus. Un bts aug. dicit in. xix. de ciui. Ocium sanctū scz cōtēplatiue vite. q̄rit charitas vitatis. s. diuine cui maxime intēdit cōtemplativa. Et signāter dicit ociuz sanctū ad excludendū ociū pigritie: q̄d est malū ⁊ senti/na oim vitioꝝ. Un bts Bern̄. ait. Vacare deo nō ē ociū scz malū: sed negociū negocioꝝ. Est em̄ exercitiū vite btē ꝑm illud. b. aug. in fine. de ci. dei. Ibi vacabim⁹ ⁊ videbi/mus. videbimus ⁊ amabimus. amabimus ⁊ laudabimus sine fine. Septima rō est: q̄ ꝓtemplativa est ꝑm diuina actiua ꝑm humana. Quis aūt dubitat diuina hūanis pre ferenda: sicut creator creature. Unde bts aug. sup Jo. In ꝓncipio erat verbū. ecce q̄d maria audi...bat. i. cōtem platiua cui vacat. scz audiēdo diuina. Et verbū caro fctm est. Ecce cui martha ministrabat. i. actiua scz humanitati egenti subueniēdo. Ipa etiā ꝑsideratio mysteriorum xpi. s. natiuitatis: vite passionis: ⁊ hmōi. ad ꝓtēplationē ptinet. manuducētes nos ad ꝓtēplationē diuinitatis. ꝑm illō q̄d canit in pfatione. Dū visibilr deū cognoscimus. i. myste/ria humanitatis. p hunc in inuisibile amorez rapiamur.

Octaua rō: q̄ ꝓtemplativa ē magis ꝑm id q̄d est, ppr... homini. i. ꝑm intellectū. In operatiōibus aūt vite actiue cō/municat nobis ...a vires inferiores q̄ sunt cōes nobis et bestijs. Unde in ps. Posuisti q̄ posuit id q̄d est cōe nobis et ...utis di. Boues ⁊ iumēta saluabis dñe. subdidit post. q̄d est spāle homini scz in lumine tuo videbim⁹ lumen. Un et ipa ꝓtēplativa vita trāsfert ad quādam mētis libertatem vires inferiores q̄ deseruīūt actiue in moderatōe passio/nū: ⁊ in alijs. bñt quādā huitudē. Un ⁊ Boe. de pbica cō/solatiōe ait. Libenter aias necesse est cū se in mētis di/uine speculatōe ꝺseruēt. min⁹ vo cū dilabunt ad corporalia Et bts Bzeg. dicit sup Ezech. q̄ actiua vita fructus: cō/templativa libertas vocat. Nonā causam ꝑm bti Tho. ponit xps. scz q̄ dimurnior. cū dicit. Maria optimā ptē elegit q̄ nō auferet ab ea. Ubi Augu. dicit. Nō tn malaz elegit martha. Sed illa maria meliorē. Audi vñ meliorē q̄ nō auferet ab ea. Auferet q̄q̄ on⁹ necessitat⁹. i. op⁹ i quo: exercet actiua scz pascere esurientē: docere ignoran/tē ⁊ hmōi: q̄ sunt hic necessaria. Sed in vita beata ista in/digentia non habebit: ⁊ eterna est dulcedo vitatis: que ha/bet ibi: q̄d ptinet ad ꝓtēplationez. Quāuis autē non sit idē modus ꝓtēplādi in via q̄ ⁊ in patria: q̄ ꝺ imꝑfectus tn ꝺr man...e ꝓtēplativa in alia vita ⁊ nō auferri ratione charitatis: in qua hz ꝓncipiū ⁊ finē. Unde bts Greg. dic/it sup Ezech. q̄ ꝓtēplativa hic incipit vt in futuro pficiatur Diuturna aūt pōt di... Primo q̄ versat circa incorrupti/bilia ⁊ ꝰmobilia scz circa diuina. Scdo q̄ nō hz ...tietatē. Actioni em̄ q̄ est in ꝑsiderādo nihil est ꝺtū. Tertio q̄ ē ꝑm partē aie incorruptibilē actio talis. i. ꝑm intellectum. Quarto q̄ in opib⁹ ꝓtēplatiue nō laborat. Pōt assigna/ri ⁊ decima rō. q̄ scz ꝓtemplativa est maioris meriti. Un bts greg. vj. moral. ait. Magna sunt vite merita actiue ꝺ ꝓtēplatiue potiora. Ꝺ̄ sic declarat bts Tho. ij. ij. q. clxxxij. ar. ij. Radix merēdi est charitas. Hec aūt cōsistit in dilectōe dei ⁊ primi. Diligere ...t deū ꝑm se est magis meritoriū q̄ diligere ꝓximū. ⁊ iō q̄d directius ptinet ad dilectionē dei est magis ex suo g... meritoriū. q̄ illud q̄d ptinet ad dilectionē ꝓximi q̄ est ꝓpr deū. Cōtemplativa aūt directe ⁊ imediate ptinet ad dilectōez dei. Actiua aūt directe ad ꝓximū ordinat: q̄ satagit circa frequēs mistē/riū. ⁊ iō ꝓtēplativa est maioris meriti q̄ activa. Et ꝺ ē q̄d dicit bts greg. in. ij. omel. sup Ezech. Cōtemplativa ma/ioꝝ est meritoꝝ q̄ activa. q̄ hec in vsu pñt⁹ opis laborat. in q̄ scz necesse est ꝓximis subuenire. Illa vo sapore intimo vētuī iā requiē degustat scz in ꝓtemplatōe dei. Pōt tn ꝓtingere q̄ aliq̄s ...opib⁹ vite actiue plus merēat q̄ aliꝰ in opib⁹ vite ꝓtēplati... puta si ꝑ abūdātiā diuini amo/ris vt eius volūtas ipleat ꝑ ꝺ̄ gliam intēdū sustineat a dulcedine dine ꝓtēplatiōis ad tps separari, Itē q̄uis sim

Modus cōtēplādi in patria erit alt⁹ q̄ hic in via

Qz sit maioris meriti,

Universidad de Deusto
Biblioteca

pliciter loquēdo ꝓtēplatiua sit melior actiua.tñ ꝑ3 q̄d.i. in
alīq̄uo ca[illegible]esset vt melius eligēda actiua.s.ꝓpter aliquaz
necessitatē tpalē:z multo magis spūalē.Uñ pbs ūt. q̄ ꝙuis
philosophari sit magis q̄ ditari: tñ necessitatē patiēti me
liius est ditari.i.fibi subueniri. In glo.ij.q.vij.in sctā ūt.q̄
iste due vite hñt se sicut excedentia z excessa. Excedit em
cōtemplatiua actiuā.q: est magis quieta z secura. Actia
aūt ꝓtemplatiuā. q: est magis fructuosa ꝓximis. etsi mi
nus videat vt lya q̄ habuit plures filios q̄ rachel.vt ūt ex
de renū.nisi cū ꝓuide. Et q̄uis vt dictū est simplr loq̄ndo
sit melior ꝓtemplatiua.tñ q: pauci sunt apti ad eā.iō dixit
xps. Si oculus tuus dexter scādalizat te.i.ꝓtēplatio.puta q:
ex speculatione incurrit errores.erue eū.i.dimitte z proīi
ce abs te. Unusq̄sq; ergo in hoc sequat id in quo magis
[illegible]cit.z qō cernit deū velle ab eo.

§.III. Tertium genus vite

De tertio ge vite. scz mix[illegible].vt pfectiōr eligere vidz.ps.lxij.dum ait. Labia mea laudabūt te. Laudat de⁹ labijs ozis admonēdo z p̄
dicādo qō est ꝑcipuū in vita actiua. Laudat de⁹ labijs ozis
[illegible]e z corde in ozōne cogitatiōib⁹ z affectibus deuotis. qō
spectat ad ꝓtēplatiuā. Utrāq; psalmista nō est dubiū ha
buisse. Actuā in gubernatiōe regni. [illegible]ꝓtēplatiuā in edi
[illegible]iōe z decātatiōe psalmoz. Hanc vitā mixtā xps vt pfectissimā tenuit.z in se ondit. Nā licet ꝓtinue ꝓtēplaret aia
nuit vitaz z fruerēt verbo cui erat vnita limpidius q̄ q̄cūq; scīs in
mixtis vt pfectissimi scti predicando z ozādo. Uñ z ait
petrus ad sedandū murmur ezoriū in ecclesia primitiua.
Nō est equū nos dimittere verbuz dei z ministrare men
sis. Eligite vobis [illegible]c. Nō vero ozōni z predicatiōi vaca
bimus. Actuū. vj. Et q: platī z ꝑcipue pōtifices z predica
tozes tenēt locū apl̄oz debēt pro posse imitari in vita mix
ta implētes illud ps. Memoriā abūdantie suauitatis tue
eructabūt. Ex plenitudine em interioꝛi diuine suauitatis
quā degustat in ozōne:lectione:z cōtemplatione. dñt po
stea populis dei mysteria z monita ꝓpinare. Hec mixta fi
gurauit in lazaro resuscitato.q̄ postea fuit cōpanior fra
tre marthe z marie. Dicit aūt Jo.xj. Diligebat Jhs mar
tham designante actiuā:mariā cōtemplatiuā.z lazarū te
nente mixtā. Utrumq; ꝓplexi sunt quidā illi prophete pre
dicato[illegible] veteris testamēti Esaias z Hieremias. Et licet
hieremias cū mitteret a dño ad predicandū.vñ ad actiuā se difficilē redderet:excusans se z dicēs. A.a.a. dñe deus
ecce nescio loqui. Hiere.j. timēs quietē z suauitatē cōtem
platiōis amittere. Et Esaias ad pdicationē se offerret di
cens. Ecce ego mitto me. Esa.vj. Lucra salutis ꝓximoꝝ
appetēs acq̄rere. Tñ nec Hieremias oīno recusauit ac
cui[illegible]nē sibi a dño impositā pdicatiōis. nec Esaias ꝑus
se obmūit q̄ purgatū [illegible]dit carbone ignis. Si em predi
cat[illegible] q̄s fine [illegible]gne charitatis factus esset velut es sonans.
aut cymbalū tinniēs.j.[illegible]z.xiij.se cōsumēs per mozale.
z alijs pficiēs. Tangit hoc Gregl.viij.q.j. In scripturis
hinc z Inno.iij.cuidā volenti renūciare epatū.vtvacaret
quieti cōtemplatiōis ait. Contēplatiu⁹ esse valet z actiu⁹
legislatozis [illegible]plo.s. moysi q̄ nunc ascēdebat in montez.
vt ibi glozā dni cū maiozi libertate cerneret. nūc descēde
bat in castra.vt vtilitate necessitatibus proximi pulde
ret. ex de renū. nisi cū pridē. Et cū querit quē xps magis
dilexit. petrū vel Iohem euāgelistā. vtriq; magna ꝑuilegia
pre ceteris aplis cōcessit. Iohānī matrē suā. Petro eccl'iaz
cōmendauit. Rndeo q̄ xps magis dilexit petrū ad actiuā cui regendā cōmisit eccl'iam. Johem magis ad cōtem
platiuā,cui nō solū matrē ꝓtēplatiuā, sed z ipam summā
speculationē deitatis sue tradidit mūdo insinuādā in suo
euāgelio ꝓmaxime. In ꝓncipio erat vbū inchoāti. Petro
dixit. Sequere me. s.p tolerātiā passiōis.qō ptinet ad actiuā. De Iohe vo. Sic cū volo manere donec veniā p eo.qñ
nō q̄dē auferet ꝓtēplatiua.s pficiet. Simplr aūt videntur
magis dilexisse Johem ex plurib⁹ ꝑuilegijs ꝓcessis. Uter
q; tamē actiuus z cōtemplatiuus.

Quatuor sunt genera pōtificū requisita ad mūdū.

De his q̄ ptinēt ad ꝓtēplatiuā vitā. Capitulū. v

His dabit mihi pen

q[illegible]nas sicut colūbe z volabo z requiescā. ps.liij.

Ultim⁹ finis noster z btūdo ꝑsistit in ꝓtēpla
tiōe ꝑme z summe vitatis seu visiōe dei. Sz z pbi gēiles
sapiētiozes ceteris vt Aristoteles nō intelligētes clarā co
gnitionē diuinoꝝ q̄ habet in ꝙlia. posuerūt summā hois
felicitatē q̄ hic possit hī in ꝓtēplatiōe ꝑme cause z subar
separatarū.i.angelorū. Et ꝙuis in pūn vita pauciss̄imi va
cēt ꝓtēplatiōi ,ꝓpter occupatiōes necessarias z ineptitu
dinē hoīm ad speculationē. z pene oīes etiā boni fideles
vacēt actiōi.tñ nullus q̄tūcūq; necessario occupat i actio
nibus.debz omittere q̄n aliq̄n vacet ꝓtēplatiōi.i.ꝑsidera
tiōi diuinoꝝ. Uñ in figurā Leui.xj.declarant immūdi pi
sces in aq̄s q̄ nō hñt p̄nulas.i.puas alas q̄b⁹ possint ali
q̄n saltū facere ex aquā.vt patz in tinchis. Pisces ꝓmue
ūsantes in aquis sunt hoīes ꝓtinuo occupati in actiōibus
seculi. Uerū z hi dñt hr̄e alas saltē puas alicui⁹ cōtempla
tiōis z cōsideratiōis diuinoꝝ:saltātes p eas ex tumultuosis
seculariū negocioꝝ.alīs immundi sunt cozā deo. Nec dñt
comedi.i.incozpari seu imitari mozes taliū.q̄ semp inerti
mozātur in mūdo.q: etsi delectabilis tñ nozi⁹ [illegible]is salu
ti vt anguille.s q̄libet pfectus cū ps.appetit magis inhe
rere cōtēplatiōi dicēs. Quis dabit mihi ꝛc. In q̄bus ver
bis q̄tuoꝛ pñt notari q̄ exigunt ad ꝓtēplatiuā vitā.

¶ Per ozōnes freq̄ntatio.ibi.q̄s dabit mihi.
¶ Per mozales mortificatio.ibi.pēnas sicut col'.
¶ Per ꝓsideratiōes [illegible]leuatio.ibi.volabo.
¶ Per speculatiōe[illegible]lectatio.ibi. requiescā.

§.I. Quantum ad primuz

cū sufficientia nostra ex deo sit.ꝑm apl'm etiā minima cogi
tare vel operari [illegible]ultro magis maria:vt fit in ꝓtēplatiōe.
Et ideo oportet ozōnes freq̄ntare. Si q̄s vīm [illegible]liget sapia
postulet a deo z dab[illegible] ei. Jaco.j.scribit. Sapia aūt perti
[illegible]ad ꝓtēplationē.q: est cognitio diuinoꝝ. Uñ z ps.hic.
Quis mihi dabit pēnas ad volādū q.d. nullus⁹ nisi deus.
Nā doctrina z scia pboꝝ dat ad volandu per superbiā.non
ad deū:q: scia inflat:sed dat ad volandū ad intuitū deus p
gratiā.nō tñ dat nisi desiderāti z petēti. Lu.xj. Dabit spm
bonū petentibus se. spm̄.scz sapie z intellect⁹.vt ūt de scō
viro. Impleuit eū spū sapie z intellectus. Sic sapiēs inge
Jnuocauit z venit [illegible]me spūs sapie. Sap.vij.Sz hec ozō
vt sit decēs ꝑsupponit lectionē vl' auditionē sacraꝝ docto
narū.vt ex [illegible]sciat quō mentē debeat dirigere. vt scz nō
imaginet loquī ad deū:vt ad hoīem corporeū. cū sit deus
spūs non corpus. Sicut accidit serapioni abbati magne
abstinentie viro.qui credebat deū habere membra. Et cū
orabat dirigebat mētē suā ad ocum vt ad hominē formōsū
sibi in mente de deo formā corporeaz quod ab ecclesia est
reprobatū vt hereſis deū scz habere membra corporea.vt
xxiij.q.iij.c.penul. Accedētes aūt ad cū venerabil' Job.
cassianus cū socio suo gratia visitatiōis. z audiētes opti
onē eius falsaz ex ignoratia quā habebat. vir rationibus
plurimis ab errore illū revocauerūt. Et cum simul gemu
flecterēt ad ozatiōē gratias deo agēdo de dimissione erro
ris [illegible]epit ille seruus flere di. Tulerūt dominū meū z ne
scio quo vertā vel diriqā aīm meū. Oratio ergo ex lectōe
formata ꝓcipue debet [illegible]posturē ꝓseuerāter.z feruēter vo
tures necessarias ad salutē z ꝓtēplatiōis actū, de q̄bus in
§.sequenti.

§.II. Secūdū quod requi

Et mortificatio ad ꝓtēplatiuā vitā est mortificatio passionū z vitioꝝ q̄ ficaro pas sionū mīe rituals ad ꝓtēplādū sit p virtutes mozales. Et he sunt pēne ptinentes ad duas alas. Ille em q̄ mortificat passiones z vitia sensualitatis
scz cōcupiscibilis z irascibilis: vt fortitudo et tantia
sunt in ala dextra:q̄ in seipo bñ regulat: z a terra erigit.
Que aūt mortificat vitia volūtatis ꝓaue: vt iustitia z par
tes eius sunt in ala sinistra:q̄bus bñ ordiat q̄s ad ꝓximū
Sed opz q̄ he sint ale columbe. Quis dabit ps.liij. dabit
mihi pēnas sicut colūbe. In colūbe specie spūssanct⁹ vi
sus est sup xpm baptizatū. Uñ pēne colūbe designāt virtu
tes mozales infusas a spūsco. Nā mozales acq̄site tantū
valēt quidē ad ꝓtēplationē pbicā:nō ad speculationez
theologicā gustatiuā z salutiferā. Columba etiā est anial
immolaticiū:q: mos erat offerebat deo in sacrificiū. et est
anial quietū nō lesiuū. Opz g̃ p̄ pus mortificare p virtutes
tempantie delectatiōes venereas p castimoniā. Iustus
p abstinentiā z alioꝝ sensuū p modestiā. Iras z tristicias
p māsuetudinē z patiam. Ista maxime pexigunt ad ꝓtē
plationē. Sicut em p luxuriā absorbet intellect⁹ z p gulā
hebetat:z p īrā offuscat. Ita p castitatē eleuat supra se:
p abstinētiā acuit:p patiaz quietat. Uñ daniel z socij ei⁹
q: fuerūt abstinētes z casti fuerūt multū ꝓtēplatiui z acu
ti ad intelligēdū visiones z reuelatiōes dinas. Moyses
q̄ fuit mitissim⁹ hoīm cū deo frequēter loq̄bat: vt hō cuz
amico suo. Opz etiā ꝑpriā vo[illegible]ntatē p obedientiā morti
ficare cupiditatē p liberalitatē vel pauptatē extinguere.
Per pmam vitia expellere:neminē ledere. q̄ oia ptinent
ad iustitiā. Mortificatio aūt vitioꝝ z passionū bm beatū
Tho.ij.ij.ptinet ad vitā actiuā. Unde nō potest quis ad
ꝓtēplatiuaz bñ puenire nisi p̄us fuerit exercitatus p̄tuose
in actiua. In cuius figurā Iacob p̄us fuit vocat⁹ q̄ israel
idē nūcupat⁹. Jacob interptat supplantator. Israel vidēs
deū. Nō pōt aūt quis deū videre in ꝓtēplatiōe nisi p̄ius
supplātauerit diabolū z vitia p actiō[illegible]. Et idē Iacob q̄uis
fuerit multo tpe z laboriose p R[illegible]ele habēda in vxo
rem q̄ ꝓtēplatiuā significat. fuit tñ p̄us sibi data lya que
significat actiuā. Et dū cōquereret de hoc cū laban socero
suo rndit. Nō est ꝙsuetudinis huius regionis vt miozes
p̄us tradant[illegible] ad nuptias. Quāuis em ꝓtēplatiua sit poꝛ
nobilitate ꝓfectiōe. est tñ posterioꝛ in via generatōis z
adeptōis. Et b cōiter accidit abzenūciātib⁹ seculo vt scz
Religiosi debēt pul cherrim in exteriorib⁹ actiōib⁹:vt mortificet ꝑpria volūtas
exercitari in exterioꝛ bꝰ actiōibus quōr quare. z multas sustinēt tēptatiōes. vel carnis vel impatiētie q̄s
p̄us nō sensērāt:q̄bus fortiter opz resistere. Per actiuā g̃
opz p̄us eos mortificari. Uñ in figurā dicit dñs Exo.xix.
Bestia q̄ tetigerit montē lapidabit[illegible].q: scz hō adhuc sub
dit⁹ passionib⁹ sensualitati q̄ sunt cōes nobis z bestijs. si
mōtē ꝓtēplatiōis velit tāgere p exercitiū:lapidib⁹ ꝑcutiē
errozꝝ. Prius g̃ opz hr̄e pēnas virtutū mozalium.

§.III. Tertiū quod cōcur

Et licet scripserit multa de contemplatione tamen plenius in hoc tractatu ꝓsequitur.

rit ad cōtemplationē est eleuatio mētis p cōsiderationes
Triplicis cōsideratiōis ad deū volat q̄bus q̄si volat duz supra se tendit. ꝑm illud Tbreno.iij.
Erit solitarius z tacebit z leuabit se supra se. Triplex est
aūt cōsideratio q̄bus aia volat vsus deū. Unde dicit ps.
lxij.in auctē inducta. volabo et requiescam.

¶ Cōsideratio effectuū diuinoꝝ ex q̄ cōsurgit stupoꝛ.
¶ Cōsideratio dei iudicioꝝ ex q̄ insurgit timoꝛ.
¶ Cōsideratio dei bñficioꝝ ex q̄ exurgit amoꝛ.

Quantū ad ꝑmū ps. Mirabilia testimonia tc. Omnes
creature sunt dei effect⁹. Uñ sicut effect⁹ testimoniū red
dit sue cause:q: causaz manifestat. sicut pictura oīdit ꝑ
pulchra ē artē pfectā magri.ita cū creature dei hēant mi
rabiles z innumerabiles [illegible]tes:p[illegible]chitudinē:ordinez:
durabilitatez z hmōi. testificant de magnitudine sapie:
potētie:eternitatis z bonitatis dei, Uñ anima merito ob
stupescit,Abac.iij. Dñe cōsideraui opa tua z expaui ad
mirādo. Cōsideratio scda scz dei iudicioꝝ mentē eleuat
ita tñ vt timeat. Cū em q̄s ꝓsiderat q̄ ppls iudeoꝝ q̄ fuit
peculiaris a deo dilectus reprobat⁹ est. Et gentilis q̄ fuit
reprobus z idolatra electus sibi ꝑ ipsi timere ꝑ3:ne etsi nūc
bonus z deuotus. demū reprob⁹ inuenīat. Noli ait apl's
Ro.ix.altū sape sed time. Et descēdendo ad particulares
causas cōsiderādo iudā, pditoꝛē:q̄ vocatus a xpo ad apo
statū missus ab eo ad pdicādū z miracla faciendū audi
toꝛ talis doctrine z tanti magri ad sacraz admissus dñici
coꝛpis z sanguis cōmunione. Et demū in eū intrās dia
bolus magīm, pdidit:z exinde seipm ex desperatōe ꝑemit.
Saul in isrl melioꝛ eo nō erat. factus rex dñi iussu q̄si iu
stus declinās a mādato dñi pessimus effectus est seipsum
occidēs. vt ps.j.Reg.xv. Dauid q̄ dñs inuenit ꝑm cor
suū ex sublimib⁹ ꝓtēplationib⁹ diuinoꝝ secretoꝝ q̄ patent
in psalterio. In adulteriū cū bersabee, pditionē z homici
diū lapsus est.ij.Reg.xj. Moyses qui clare vid. diuinā
essentiā ꝑm btīm Tho.in sum. post.b.aug. post tāta mira
cula z summā sapiam z dei tantā familiaritatē ad aquas
ꝓdictionis de deo diffidēs charitatez amisit. ꝑm Horatia.
de pe.dist.ij. Et Ne.de palu.in.iiij. Licet tā ipe q̄ Dauid
vere penitētes de pctō suo magni sint in regno celoꝝ.
Cauis g̃ nō timeat. Uenite inqt ps. z videte opa dei cōsi
[illegible]rādo. terribilis in cōsilijs: sup filios hoīm circa ea que
disponit de eis iuste reprobando:vel cadere ꝑmittendo.
Et vt homo nō solū timeat s et cōfidat de dei misericordia
immēsa ma[illegible]nos pctōres reducit ad viā salutis z pniam.
vt ps i Sauio Act.ix. In magdalēa Lu.vij. In manasse
rege iuda pessimo.iiij. Re.vlt. Uolādū ē g̃ vt colūba per
ꝓsiderationē dei iudicioꝝ. aliqñ in uno lapsus. ꝓsiderādo
fctā sctoꝝ z inde se hūiliādo. Aliqñ in altū ex ꝓsideratōe
pctoꝝ reuertētiū ꝓuidēdo. vt sic psecutionē accipitris ifer
nalis euadat. Uolet tertio mēs p ꝓsiderationē bñficioꝝ
dei q̄ innumerabilia sunt. Uñq; sufficiēter ꝓsiderabit vel
recōpēsabit bñficiū creatōis sue[illegible]d imaginē dei. Aut gu
bnatōis z cōtinue ,puisiōis aie z coꝛpis. Aut future glie
sibi parate, hec oia trahūt mentē ad dilectionē ferundaz
dei. Ut em ait btūs Aug. Nulla est maioꝛ prouocatio ad
amoꝛē q̄ ꝓuenire amādo. Nullus em tam fere mētis qui
etsi nō vult impēdere: vult tamē rependere. Permaxime
meditatio seu cōsideratio dñice incarnatōis z passionis
Uñ Bern. Sup oia te mihi reddit amabilem o bone iesu
calix quē bibisti:opus redēptōis nr̄e. Et ad volādum ad
hūc locū sctz p ꝓsideratione inuitat spōsa xpi cū dr. Cāt.ij
Surge,ppera amica mea:colūba mea:z veni in foramī
nib⁹ petre:in cauerna macerie. Petra ait apl's e. at xps.
(Foramina huiꝰ petre sunt vulnera manuū z pedū. Ca
uerna macerie est vulnꝰ latere[illegible] latius alijs. Maceria dicit
mur[illegible]ficcus.i.cōpositus sine cemēto ex lapidib⁹. Et signi
ficat xps cuius mēbra coꝛpis fuerūt sine cemēto humani
se[illegible]is formata. Incitat g̃ p ispirationē aia ad ꝓsiderādū
vulnera xpi.i.passionē. nec em apte pōt reqescī in ꝓtēpla
tione diuinoꝝ: nisi vt q̄dā manuductōe voleꝰ ad ꝓsi[illegible]
nationē hūanitat[illegible] xpi. vt dū visibiliter [illegible]cū cognoscim⁹, p hūc
in inuisibilū amoꝛē rapiamur. dicit in pfatione.

§.IIII. Quantū ad quartū

qō est pfectio ꝓtēplatiue. Et erat quietatio in speculatiōe
ipius dine vitatis z maiestat[illegible]. Inqetū est coꝛ nr̄m donec
reqescat in te. ait btūs aug. in li. Conf. Reqe[illegible]t aūt in deo
aia nr̄a pfecte p visionē ei⁹ ad quā sequit fruitio seu sum
ma delectatio z qes. Hec aūt visio dei z delectatio hic in
cipit p ꝓtēplationē z in patria pficit. Uñ Sap.vij. dicit
Ingredies domū meā scz mentē, cōquiescā cū ea scz sapia
q̄ in cōtemplatiōe gcivit. Et de maria magdalena q̄ vitā
ꝓtemplatiuā significa[illegible]. Lu.x. Maria sedes secus pedes
dñi audiebat verbū illius. Et Job.xj.dr. Maria domi se
debat:qō ptinet ad quietē, Que quies nō tollit motū in

Universidad de Deusto
Biblioteca

vellect⁹ speculatis.q: i actu pfistit ꝓtēplatio nō in habitu: sed tollit⁹ ..otū occupationū exterioꝝ passionū. Vis eīm appetitiua mouet hoiem ad aliq̄d inspiciendū sensibiliē vel intelligibiliē.q̄cp ꝓpter amoꝛem rei in se:q̄cp ꝓpter amoꝛē ipsi⁹ cognitiōis quā q̄s ex inspectiōe ꝓsequit̄. ⁊ p ꝓter ħ ꝓstituit.b. Gꝛegl. ꝓtēplatiua vitā in charitate dei i quantū.s.aliq̄s ex dilectiōe dei inardescit ad ei⁹ pulchꝛitudinē inspiciendā. Et q: vnusq̄sq; delectat cū adept⁹ fuerit id qđ amat:iō vita ꝓtēplatiua terminat̄ ad delectationem que est in affectu ex qua etiā amoꝛ intēdit. Et hꝫ ꝓtēplatio etiā extendat̄ ad speculationē veritatis circa creaturas:potiꝰ..a tñ est speculatio ipsi⁹ summe vitat̄ ad degustandū. ..bi est maxima delectatio sup oīa alias que hꝫ quietare mentē. ſm illud pſ. Delectatōes in dextera ..i.ꝓtēplatiua vsq; in finē.i.ad quietandū ⁊ finiēdū appetitꝰ:vt in patria ē. Vñ.b.Aug⁹.in.j.de tri. Cōtēplatio dei.pmittit̄ nobis actionū oium finis atq; eterna pfectio gaudi.. que in futura vita erit nobis perfecta q̄n videbimus eu facie ad faciē.nūc aūt imꝑfecta:q: imꝑfecte videmus.q̄n p speculū nō p essentiā. Vñ p eā fit in nobis hic ..edā inchoatio btitudis. Vñ ⁊ pbs.ꝛ.ethi. ponit vltimā felicitatē hoīs in ꝓtēplatiōe optimi intelligibilis. Dicit ḡ pſ. Volabo [p ꝓsideratione] ⁊ requiesc.. p ꝓtēplatiōes] Vñ.b. Gꝛegl. sup Ezech. dicit ꝙ ꝓtēplatiua vita amet valde dulcedo est.vbi exponit figurā de Jacob facien.. luctā cū angelo in auꝛoꝛa:pmissis pr̄i⁹ añ se aialib⁹ ⁊ oīa familia sua. In qua luctatꝫ ꝑualēs ꝙ angelū: tñ pcussus ab angelo in femoꝛe claudus pmāsit.bñdictiōē tñ accepit ⁊ nois mutationē.s.isrl'nūcupat⁹. Dixit.. Vidi dñm facie ad faciē ⁊c. Jacob q̄ interptat̄ supplantator.s.viciox signat ꝓtēplatiuū.que opꝛvicia supplātasse:⁊ aialia.i. passiones pmittere.i.sedasse ⁊ occupatū famulꝫ dimittere, ⁊ tūc sol⁹ in mēte inchoāte lumie gr̄e luctat̄ in ꝓtēplatōe Qꝛ sicut ille qui luctat̄.s.ad brachia ..ēdo cū alio aliq̄n ꝑualet cōtra aliū quasi inclinatū versus terrā:aliq̄n quasi succūbit inclinat⁹ ab alio.. in ꝓtēplatiōe cū intelligēdo ⁊ sentiendo de incircūscripto lumie aliq̄d degustat quasi tunc supat. Et ex defectu intellect⁹ nr̄i ⁊ ex grauitate coꝛporis q̄d ad ima detrahit dū nō valet se figere in ipsa speculatiōe quasi succūbit. Ista aūt pugna in ꝓtēplatiōe nō est ex ꝓtrietate veritatis quā ꝓtēplamur: ħ ex ꝓditione coꝛpis coꝛru ptibilis. ſm illud Sap. ix. Coꝛp⁹ q̄d coꝛrumpitur aggrauat aiam: ⁊ deꝑimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantē. Sꝫ sicut in re ꝓ qua q̄s pugnat cū adept⁹ fuerit ceteris par⁹ magꝭ delectat̄:sic ꝓtīgendo ad ꝓtēplationē vitat̄ ꝓ qua hūda la..abat magis amat ⁊ delect.. ⁊ grauitate coꝛpis impediētis odit: vt dicat cū ..plo Roma. vij. Infelix ego hō q̄s me liberabit de coꝛpe mꝛtis huⁱ⁹? Et hoc significat q: ꝑualēs Jacob arefecit femur:q: sꝫ voluptatez carnis interemit. Gustato eīm spū ait.b.Bern̄.defipit ois caro. Laud⁹ aūt efficif:q: debilitate amoꝛe seculi:necesse est vt ꝙualescat q̄s ad amoꝛ.. dei. Pes me⁹ est amoꝛ me⁹ (ait.b.Aug⁹.) Dexter pes est dei:.. er seculi amoꝛ. Sꝫ degustata suauitate dei in cōtēplatiōe q̄si figit in am.. dei. ⁊ aliū pedē.s.amoꝛē seculi sen.. imi trahit post illū oia ad deū oꝛdinās. Bñdictiōez accepit fidu.. future.. Isrl vocat̄ q̄ interptat̄ videns deū.s.in ꝓtēplatione. ..ó aūt dic̄. Vidi dñm facie ad faciē:nō est intelligendū ꝙ viderit ꝑ essentiā: ħ clariꝰ modo q̄ modo cōi.q: ex q̄ta cūq; ꝓtēplatiōe sublimi.hic videri nō pōt d.. in essen.. sua ſm.b. Gꝛegl. sup Ezech. ⁊ b. Tho. nisi ecc.. oino alienat⁹ a sensib⁹ etiā interioꝛib⁹. vt fantasia ⁊ hmōi. Et rōnem habes.ij.ij.q.clxxx.art.vij.

¶ De raptu siue excessu mētis:⁊ de raptu pauli. Ca. VI.

Eraptu qui pertinet

ad cōtemplationez: ⁊ se.. o de paulo aplo de cui⁹ raptu in sua conuersiōe pōt apte intelligi illud pſ. lxvij. In beniamin adolescētulus in mentis excessu. Ꝓ.. cui⁹ declaratiōe sciēdū q̄ iacob habuit.xij. filios.s.ruben:simeō:leui:iudā dan⁊ neptalim.gad⁊ azer. ysachar ⁊ zabulon.ioseph⁊ beniamin. Hi sunt duodecim patriarche ꝓncipes ⁊ capita duodecim tribuū vnde dei uatū est totū gen⁹ iudeoꝝ. Joseph aūt habuit duos filios.s.manassen ⁊ effraim.quos iacob in morte in suos filios adoptauit ꝓ eo, vñ effecti sunt.xij. ꝓncipes. xij. tribuū. Jacob significat xp̄m supplātante diabolū.i.vincētem. Duodecim filij ei⁹ sunt.xij. apl'i:quos ipe vocauit filios dicēs Joh.xxi. Filioli adhuc modicū vobiscū sum. geniti spūali⁹ ab.. Uno aūt subtracto ex.xij. additi sūt duo. Juda eīm remoto:loco ei⁹ appositꝰ est mathias. ⁊ annumerat⁹ cū.xij. Act.j. Addit⁹ est tredecim⁹.s. paul⁹ a xp̄o de celo vocat⁹:q̄ plus oīb⁹ laboꝛauit:vt ipe ait. Ex his genitus est tot⁹ ppls isrl.i. fidelū toto orbe diffusus ⁊ multiplicat⁹ nimis. Juxta illud pſ. Dinumerabo eos ⁊ super arenā multiplicabunt. Hi trāsito iordane baptismi ꝓ desertū pnie:cibati māna gr̄e deuicꝝ hostib⁹.i. vicijs. inmāt terrā.pmissiōis.i.gr̄iam. Et cū iacob moꝛiēs bñdiceret filios singul'pnūcians q̄ventura erāt in nouissimis tpib⁹.i. descendētib⁹ ab eis ad beniamin vltimū filiū veniens inq̄t. Beniamin lup⁹ rapax:mane rapiet ꝓdā ⁊ vespe diuidet escas. Gen. xlix. Beat⁹ Aug⁹. in ſmo. dicit iacob in his vbis ꝓpheratsse de quersiōe apli pauli. Ipe eīm descendit de tribu beniamin:vt idē de se testat̄. Hic itaq; fuit lupus rapax:q̄n furijs intent⁹ p totā iudeā ferebat̄ sanguinē xp̄ianoꝝ fideles capiēs. Postea post quersionē diuidebat escas vbi dei:discurrēs p synagogas post baptismū imediate affirmās q̄m xp̄s iesus hic ē filij⁹ dei. Ubi etiā notādū ꝙ moꝛiēs Rachel mater ei⁹ in parturiendo ipm vocauit benoni.q̄ interptat̄ filij⁹ doloꝛis mei. Sꝫ pater vocauit eū beniamin:q̄ interptat̄ filij⁹ dextre. Mater eīm synagoga mater ..ſm carne:que viuebat in obseruatiōe legaliū. Post pa.. huⁱ⁹ mꝛtua inutil⁹ est ostensa in ipa obseruatiōe legaliū post diuulgatū euāgeliū:⁊ magis.. ne p ꝓdicatiōez pauli. ⁊ iō sibi fuit doloꝛi:ꝓt̄ q̄ magis pseq̄bat pa.. vt occisoꝛē mꝛis synagoge. Sꝫ xp̄s pt̄ vocauit eū filiū dexter.. e:q: vocat⁹ ab eo cum esset ad dexterā pr̄is.i.in celo vbi alij vocati sunt in terris. Sſ filij⁹ tā dexterē dicit̄ q: copiosi⁹ alijs laboꝛauit: sicut p dexterā pl⁹ hō or..at q̄p per finistrā. Nam vbi alij apli vnā ꝓuinciā sibi decretā docuerunt:vt iohānes grecis. petrus italiā. ⁊ huiusmodi.ipe per totū mundū ꝓdi.. ..ulit. Unde in oꝛōne eius dicit. Deus qui vniuersum mundū beati pauli ꝓdicatiōe docuisti. De isto ergo beniamin tenerrime a xp̄o dilecto: sꝫ paulo: dicit pſ. lxvij. ibi, beniamin ⁊c, vbi tria nota, scilicet,

¶ Eius cōuersio venerāda, ibi, Beniamin.
¶ Eius cōuersatio admirāda, ibi, adolescētulus.
¶ Ei⁹ speculatio admirāda, ibi, in mentis excessu

§. I. Quantum ad primuz

sꝫ de conuersione hec notat̄ ..ū dicit. Ibi beniamin. Illud ibi refert̄ ad id qđ in ꝓsu ꝓcedēti dixerat. In ecclīs bñdicite ⁊c. Ibi ḡ in ecclīs repit̄ beniamin.i. paul⁹ oꝛ ex tribu beniamin. Hoc aūt fuit in sua quersiōe. Tūc eīm inuent⁹ est in ecclia q̄ pri⁹ erat extra p errorē. Et tūc impletū est qđ ait Job. xxvij. Sſ ferrum de terra tollit̄:⁊ lapis caloꝛe solut⁹ in es quertit̄. Qđ exponēs Gꝛegl. in moralibus ait. Sſ ferrū de terra tollit̄:cū fortis ꝓpugnatoꝛ ecclie vt paul⁹ a terrena quā pri⁹ tenuit actiōe sepat̄. Non ḡ debet despici in eo.. fuit:q: incipit esse qđ nō fuit. dist.. ferru. Non solū ferrū per crudelitatē:sed lapis per duriciaz erat saulus. Et le.. iste ..ulus a sua duricia caloꝛe diuini amoꝛis quersus est in es..oꝛ ꝓdicatoꝛē gentius ⁊ doctoꝛē veritatis, Et iō non dꝫ despici q: fuit crudelis ⁊ durus ꝓsecutoꝛ: sed venerari ꝙ quersus est effect⁹ mꝛtis.. mus ꝓdicatoꝛ. Ubi notandū q̄ cū multi scti ex pctoꝛib⁹ quersi sint ad deū ⁊ ꝓfectissimi viri:⁊ magni doctoꝛes ecclesie effecti:vt btūs Aug⁹. btūs Cyprian⁹. abbas Moyses ⁊ hmōi:nulli⁹ tñ cōuersionē ecclia celebrat nisi pauli. Et rō est:q: fuit magis miraculosa ꝙ alie. Siquidez ois quersio pctoꝛis est aliquo mō miraculosa sm. b. Tho. in quantū sez solū fit diuina vtute. Sm illud Hiere. Cōuerte nos dñe ad te ⁊ quertemur. Et pſ. Deus tu quertēs iusti ficabis nos. Sm aliā lr̄am. Et ita est admirāda ⁊ veneranda ista quersio. Sm ꝙ dicit. b. Aug⁹. Maius ē quersio seu iustificatio impij (q̄ idē est) ꝙ creatio celi ⁊ terre. Ex pre q̄dē dei opantis vtrūq; est ei facile vnū sicut ⁊ aliud. Ex equalis potentie: ħ ex pte rei q̄ fit maꝛ ꝓ iustificatio seu quersio pctoꝛis. Ma.. in q: melꝰ. Maioꝛis eīm pfectionis est gr̄a ꝙ qua iustificat impi⁹ ⁊ diſponit ad gr̄iam ꝙ natura celi ⁊ terre ⁊ oium rerū. Vñ.b.Amb⁹. Potioꝛ est gr̄a ꝙ natura. de pse. dist. ij. reuera. Tum etiāq: in creatione celi ⁊ terre nil deo resistit:nil ꝓcurrit: ħ in iustificatiōe impij pōt resistere liberū arbitriū:⁊ ad eā oꝛ currere. Sm il lud.b. Aug⁹. Qui fecit te sine te:nō iustificabit te sine te. Cōuersio aūt pauli vltra istā cōem rōnem est allo modo miraculosa ⁊ veneranda. q: alij q̄ quertunt cōiter pcipiūt gr̄am inciꝑiter ⁊ non subito ꝓducunt ad pfectionē. sed postea in ꝓcessu vite ꝓficiendo de gradu in gradū. Sed paul⁹ subito ꝓduct⁹ fuit ad maximā pfectionē ⁊ dei visionem. In alijs etiaz cōiter fit ꝓparatio ⁊ disꝓsitio ad gr̄am paulatim:⁊ p tempa:vt pꝛin bto Aug⁹. Sed in paulo subito cū el.. in actu pcti.s.ꝓsecutiōis: fuit facta in eo ꝓparatio ⁊ infusio gr̄e. Necessaria aūt est quersio cuilibet ad salutem. Nā saluatoꝛ ait. Nisi cōuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut paruuli:non intrabitis in regnū celoꝝ. Mat. xviij.

Quattuor ꝓuia sunt siue dispositiones ad cōuersionē.

Ꝓuia aūt ⁊ quasi disꝓsitio ad quersionē sunt quattuoꝛ que signant in quersiōe pauli. Primū est quedā mentis illustratio. vt ꝓsideret q̄s finē sui⁹: statū suū: ⁊ periculum. Vñ dꝫ de saulo. Circumfulsit eū lux de celo. Act. ix. Secūm est a vicijs cessatio: vt abstineat quis a malis cōsuetis. qđ innuit in saulo in hoc q̄ ꝓstrat⁹ cecidit nō vltra ꝓcedens in malo illo itinere suo. ꝓsternit ad.. p timoꝛem penarū. Tertiū est a lumine mūdi.i. apparēte pulchꝛitudine abstracto. qđ significat in excecatiōe eius. Beatus Aug⁹. in ſmōe. Dis creatura vilescat:vt solus creatoꝛ in coꝛde dulcescat. Quartū est offense cognitio. cū.s. de.. alloquit̄ mentē: ostendens vitā suā esse quandā ꝓsecutionem ꝓ deū: cū tñ..pe.. saluatoꝛ ad.. ⁊ coꝛpis floꝛib⁹ oium bonoꝝ circūdat⁹. Vñ dixit ei. Saule saule quid me ꝑsequꝛis? Ego sum ⁊c. Et ad hoc sequitur oīmoda ad eū subiectio. Vñ ⁊ cōuersio cū ait. Dñe quid me iubes facere? Et dicitur ei q̄ se humiliet. intret ciuitatē: ⁊ sibi dicet ꝙ Ananiā id est ꝓlatū seu cōfessoꝛē imponentē ei manū absoluendo, ⁊ baptizat̄ lachꝛymis ꝓritiōis. vnde lauat̄ a maculis culparū. ⁊ inde cibū sacramēti accipiēs.s. eucharistie: cōfoꝛtat̄ ⁊ roboꝛat̄ ad cōuertēdos alios. Effectus de saulo superbo paulus modicus per humilitatem. Vñ q̄si interꝓtans suū nomē ait. Ego sum minim⁹ aplōꝝ ⁊c.

§. II. Quantu ad secunduz

de quersatiōe sez ei⁹? dꝫ adolescētul⁹? Equidē adolescentulus erat in sua quersiōe. Dī eīm Act. vj. q: testes q̄ rapida uerunt stephanū deposuerūt vestimēta sua secus pedes adolescētis q̄ vocabat̄ saul⁹. Huⁱ⁹ aūt etas est multū mutabilis. Vñ dꝫ. xij. q. j. Dis etas ꝓna est ad malū ab adolescentia sua. Nil incerti⁹ vita adolescentiū. Et via quā q̄s sibi assumit in bono vel malo in adolescentia sua ꝑseuerās illā postea tenet. Juxta illud Ꝓuerb. xxij. Adolescēs iuxta viā suā gradif:⁊ cū senuerit nō recedet ab ea. Cōiter magni scti ecclie vocati sunt in adolescentia sua vel puericia vt dauid: daniel cū sociis. iohannes: bernardus: dñicus: francisc⁹:⁊ alij innumeri. Et quos xp̄s resuscitauit a mortuis aie resuscitatiōe significās fuerūt adolescentes. de puella ⁊ filio vidue clarū est. De lazaro etiaz videt senem quendam ei nunciatum mortuum a filio suo non resuscitauit. Sſ uit aūt paulus adolescentul⁹ spūal⁹. vñ oīdit cōuersatio ei⁹ sctā imitāda. Hec eīm hꝫ tres ꝓditiōes similes adolescentie naturali.

Tres cōditiōes adolescētie

¶ Est eīm adolescentia feruens ad diligendū,
¶ Sufferens ad exercendū,
¶ Longruens ad sciendū.

Adolescētes sunt amatiui alioꝝ ⁊ vehementer:q: sanguis feruet in eis incitās ad amādū. Sic adolescēs spiritual⁹.i. decoꝛ⁹ gr̄a feruenē amat deū ⁊ ꝓximū. Unde Lantuc. j. dr. Adolescētule dilexerūt te nimis. Quantū fuerit feruēs adolescētul⁹ nr̄ paul⁹: ipe oīdit dicēs. Certꝰ sum q: neq; mors neq; vita ⁊c. separabit nos a charitate xp̄i. ad Rom. viij. Quantū ad charitatē ꝓximi ait. Ꝙ probā ego anathema fieri a xp̄o ꝓ fratrib⁹ meis. ad Rom⁹. ix. Anathema interꝓtat̄ separatio. Sicut aūt est duplex vnio cū xp̄o in pñti:vna p gr̄am:alia p actualē ꝓtēplationē eius ⁊ ꝓsolationē:ita ⁊ separatio duplex. Una a gr̄a ꝑdi. hāc nō optabat apls ꝓ amoꝛe ꝓximoꝝ. q: esset ꝓ oꝛdinē charitatis vt q̄s pl⁹ diligeꝛ.. ꝓximū q̄ seipm. Sꝫ sc̄am optabat ꝓ salute querēda ꝓximoꝝ. Cū eīm sibi esset summe delectabile xp̄m ꝓtēplari ⁊ in eo q̄escere: postponebat suā maximā ꝓsolationē saluti ꝓximi cui intēdebat discurrēdo: ꝓdicando: laboꝛādo ⁊ hmōi. Ostēdit suā nimiā dilectionē ad ꝓximos dū ait. ij. ad Coꝛ. xj. Instantia q̄tidiana mea sollicitudo.. ium ecclia. Quis infirmat̄ ⁊ ego nō infirmoꝛ ⁊c. Adole.. ēs est fort⁹ ad tolerādos laboꝛes. Thr̄e noꝛ. iij. Bonū est viro si portauerit iugū. s. labor ab adolescentia sua. Q̄s q̄rraret labores huⁱ⁹ adolescentuli pauli: ⁊ cū quanto gaudio illos sustinebat. ij. ad Coꝛ. xij. In laboꝛib⁹ plurimis: in carceꝛib⁹ abūdātiꝰ: in plagis supra modū ⁊c. Que sequunt ibi vide. Et in fine concludit ipse enarratis post stimulū carnis q̄ dr̄ a bto Aug⁹. infirmitas coꝛpis: a Gꝛegorio tēptatio carnis. sed sine peccato. Libent̄ gl̄iaboꝛ in infirmitatib⁹ meis vt inhabitet i me virt⁹ xp̄i. Et alibi. Supabūdabo gaudio in oi tribulatione nr̄a. Adolescentia est apta ad discendū. Puer nondum hꝫ plenū iudiciū rōnis. Sed adolescēs q̄ adhuc hꝫ mentem recentē nō alijs imbutā. Nā semel imbuta recens seruabit odoꝛē testa diu. Horati⁹. Unde ⁊ Nabuchodonosoꝛ adolescētulos ex filijs isrl'de semie regio fecit eruditi i oi sapia chaldeoꝝ. Dan. j. Doctissim⁹ fuit adolescētul⁹ paul⁹ erudit⁹ plene in sua adolescētia ad pedes doctoꝛis Gamalielis in lege veteri. A xp̄o in lege euangelica. Neq; eīm (ait ipse Ad Gal. j.) euangeliū meū ab homie accepi: ħ p reuelationē iesu xp̄i. Unde ⁊ ad Ananiā dictū fuit a dño. Vas electionis est mihi iste. Act. ix. armariū scz sacrarū scripturarū. Eple ei⁹ sunt summa theologie plene etiā eloquētia ⁊ sapia:quas ⁊ aplus per.. cōmēdat in sua epla: vbi increpat, sunt verba ei⁹ tonitrua, vbi hoꝛtat̄ melliflua.

§. III. Tertium principa'e

est speculatio ei⁹ in qua ē singul.. . Nā de illo alio sancto dr̄ exp̄sse ⁊ indubitate q̄ viderit deū p essentiā in vita nisi de paulo in nouo testō:⁊ moyse in veteri: sm beatum Aug⁹. in lib. de oꝛādo deū. Et btūs Tho. i. ij. q. clxxv. vñ dicit. In mētis excessu q̄ fuit in ..ta quersi.. e. Ubi sciēdū sm beatū Tho. vbi. s. q̄ triplex est excellus mentis q̄ ꝓtingit in cōtēplatiōe. Un⁹ est quo mens hūana diuinis rapit̄ seu eleuat̄ ad ꝓtēplationē diuine veritatis ꝓ quasdā fictrudines imaginarias. Et talis fuit excessus Petri q̄n ipo oꝛāte (vt ⁊. Act. x.) cecidit extasis sup eū. i. excessus mentis. Nā extasis sm beatū Tho. est nomē grecum ⁊ latine sonat excessum mentis. In quo excessu vidit celū aptū: ⁊ vas seu discū submitti de celo q̄ttuoꝛ mitijs: plenū oi gñe aialiū immūdoꝝ. Dictūq; est ei, Macta ⁊ manduLi tripl'ce excessus

Universidad de Deusto
Biblioteca

ca. Sub qua visiõe imaginaria deꝰ sibi manifestauit quer
sionẽ gentiliũ: occisionẽ eoꝝ immũdoꝝ quoad mortificati
onẽ criminũ ⁊ maducationẽ. i. incorporationẽ eoꝝ in ec
clesia. Scõs excessus mẽtis est. quo mẽs rapit ad intui
tionẽ diuie veritat̃ p aliqs intelligibiles effectus. hic fuit
talis excessus dõcũ dixit. Ego dixi i excessu mẽt̃ mee eis
hõ mẽdax. Cõtẽplas em diuinã bonitatẽ ⁊ imutabilitatẽ ⁊
hoim peccabilitatẽ ⁊ tendẽtiã ex se in nihilũ. Intellexit om
nẽ hoiem ex se fallacẽ cõparatiõe dei. Tertiꝰ excessus ẽ
cũ rapit̃ mens vsq; ad clarã visionẽ diuie eẽntie. Et hic fu
it excessus p[au]li. de quo nũc v. põs. lxvij. dic̃. Ibi Benia
min adolescentulus in mẽtis excessu. qñ videlz raptus fuit
ad tertiũ celũ. ij. ad. Eoꝝ. xij. Ubi aduertendũ q istõ ter
tiũ celũ põt dici celũ sctissime trinitatis.

Ad qõ ce
lũ paulus
rapt⁹ fir-
q trip. lic
est celum.

¶ Est ergo pmũ celũ materiale,
¶ Scõm intellectuale.
¶ Ter[tiu]m diuinale. ⁊ quodlibz est tripler.

Nã celũ materiale õ q̃ Ysaias. Exultant celi a terra est
fundereũ. sub quo ꝓprehẽdunt celi planetaruꝫ. Aqueũ seu
crystallinũ. qõ est pmũ mobile. ⁊ empyreũ immobile. q̃ ẽ
locus ꝑgrue, vitiõl clare brõꝝ. Et ad istũ tertiũ Paulus
fuit raptus in mẽtis excessu. Scõm celũ scz intellectua
le. i. nature angelice. de q̃ in Job. xx. Reuelabũt celi i
tatẽ eiꝰ. Et istud est tripler. q; tripler hierarchia sm trin
gradũ cognitiõis diuie ab eis. Infima media ⁊ suprema
Et ad istũ summũ gradũ cognitiõis diuioꝝ ⁊ vitiõis ra
ptus est paulus in excessu mẽtis. Uñ ⁊ brõ ꝓfessio sum
mo põo discipulo eiꝰ credit dedisse informationẽ vt capa
ci tã sublimis materie de hierarchijs angeloꝝ ⁊ eoꝝ mini
sterijs q̃ viderat. Ex q̃ colligit Dionysi⁹ libꝝ de celesti hie
rarchia. in quo magꝫ loquit̃ de ãgelis q̃ aliqs ex antiquis
doctoribꝰ. Tertiũ est celũ sctissime trinitatis. Unũ eẽn
tiale: trinũ psonaliter. de q̃. j. Job. v. Tres sunt q̃ testimo
niũ dant in celo. Pater: verbũ: ⁊ spũssctus. Et hi tres vnũ
sunt. Et luc̃ hi tres celi in[com]parabilr influat ⁊ operent. tñ
p quandũ app[ro]pationẽ ⁊ adaptationẽ dicere possumus
q; a pmo celo. scz pris recepit influxũ opatiõis miracu
lorũ. ⁊ infirmos sanauit. demões ab obsessis effugauit. mor
tuos suscitauit. Celo filij habuit influxũ sapie. In expe
rimẽtũ q̃rũs eius q̃ in me loquit̃ xps ait ipe. Ut sapiens
architector fundamẽtũ posui. A celo spũssct⁹ andoꝫ cha
ritatis. ⁊ fruitionẽ diuinitatis. Uñ ⁊ dicit se raptũ in celũ
⁊ ẽt i paradisũ vt celũ dicat rõe ꝓplatõis clare. quã habuit
paradisuꝫ rõne maxie delectatõis inde ꝓsequẽs sm. Tho.

§. III. Restat dubiũ vtrũ

in b excessu aĩa eius fuerit a corpe separata. vel existeret
in corpe. Uõ q; ipemet dicit se nescire. cũ ait. Siue in cor
pe siue ex corpus nescio (deꝰ scit) nec nos possum⁹ diffini
re. Uerũ vt dicũ b. Tho. ij. ij. q. clxxv. arti. vj. apls in hoc
excessu nõ fuit in celũ raptus in aĩa ⁊ corpe. vt quidã
bãt. Uõ b. Aug. reprobat. sed sola aĩa fuit rapta. Et hoc
igr fuit apls. Utrũ aĩa oĩno esset separata corpe iacẽte
mortuo. Uel esset pure ꝑfecta corpi vt forma vtẽs tñ po
tẽtia vegetatiua nõ aũt sensitiua. Nã ⁊ b esse põt, q; aĩa in
corpe alienata ab oĩi operatiõe interioꝝ ⁊ exterioꝝ. vt vi
su: auditu: fantasia: memoria. ⁊ hmõi. solũ vtẽs opatione
potẽte vegitatiue. videat deũ p eẽntiã in pũcti. Sed q̃nta
tur potẽtijs sensitinis. nõ põt cẽ. Et sic intelligit illiḋ. Exo.
xxxiij. Nõ videbit me homoꝝ viuet. scilz vita sensitiua. sed
oportet q; sit oino a sensib⁹ alienat⁹. Rõ hui⁹ est sm btũ
Tho. vbi. s. art. iiij. Diuia eẽntia nõ põt ab hoie videri p
aliã vim cognoscitiuã q̃ p intellectũ. Intellectus aũt hũa
nus nõ cõuertit ad sensibilia: nisi mediãtibus fantasmati
bus que p spẽs intelligibiles a sensibilibus accipit. ⁊ in q̃
bus ꝓsideras de sensibilib⁹ iudicat. Sic ea disponit. Et hiõ in
oĩi opatiõe q̃ intellect⁹ nr̃ abstrahit a fantasmatib⁹. ne
cesse est q; abstrahat a sensib⁹. Intellect⁹ aũt hois necesse
est q; abstrahat a fantasmatib⁹, ad hoc vt videat dei eẽn
tiã dũ est in via. Nõ em p aliqd fantasma põt dei eẽntia vi
deri. qñmo nec p aliquã speciẽ intelligibilẽ creatã. q; eẽn
tia dei in infinitũ excedit. nõ solũ oia corpa quoꝝ sunt fan
tasmata. sed etiã oẽm intelligibilẽ creaturã. Opter aũt cũ
intellectus hois eleuat̃ ad altissimã diuie eẽntie visionẽ.
vt tota mẽtis intẽtio illuc aduocet̃. ita. s. vt nihil intelligat
aliud ex fantasmatib⁹. sed totalr ferat̃ in deũ. Impossibi
le est q̃ vt un pũcti videat homo dei eẽntiã sine abstractiõe
a sensib⁹. Uidit aũt Paulus deũ tũc mediãte lumine gl̃e
sine q̃ ab intellectu creato de⁹ videri nõ põt. Uõ lumẽ du
pliciter ꝓticipari põt. Uno mõ p modũ forme pmanẽtis.
⁊ sic ꝓticipatio facit btõs in pria. Alio mõ p modũ passio
nis trãseũtis. sicut fit in ꝓphia q̃ad illustrationẽ: ⁊ sic fuit
a paulo illud lumẽ tũc participatũ. Uñ nõ fuit simplr bea
tus. q; de rõne btitudinis est stat⁹ sempiternitatis. Et fuit bea
tus sm q̃d. Postq̃ aũt paulus cessauit videre dei eẽntiaz.
mẽoꝝ fuit illoꝝ q̃ in illa visiõe cognouerat p aliqs species
intelligibiles habituali⁹. ex hoc in eius intellectu relictas
sicut etiã abeũte sensibili remanẽt aliq; impssiões in aĩa.
ad quas postea ꝓuertẽs se aĩa memoraꝫ. vñ nec totã illaz
cognitionẽ cogitare poterat: autẽ vbis exꝑmere.

Cap. VII

¶ De cognitõe q̃ ptinet ad sapiam.

Sicut audiuimus sic

s ⁊ vidimus in ciuitate dñi vtutũ in ciuitate dei
nr̃i. deꝰ fundabit eã in eternũ. põs. xlvij. Sequi
tur ꝓpha in psona ꝓphetoꝝ. q̃ sicut hic exprimit̃ in ciuita
te dñi vtutũ. i. statu eccl̃e militãtis: audierũt maiores nr̃i
ta bona hr̃i a sctis in pria supna: sic mõ videt⁹ p[er]fici dent.
Et est similitudo in gñe nõ in pticulari. Nã nec auris audi
uit: nec oculus vidit hic: nec in coꝝ hois ascẽdit q̃ prepara
uit deꝰ diligẽtib⁹ se in ciuitate supne hierlm. vt ait apls. i.
Eoꝝ. ij. In cui⁹ figurã hr̃. xiij. Reg. x. ⁊. ij. Paral. ix. q̃ re
gina saba veniẽs de terra sua audita fama salomonis in
hierlm cũ vidisset magnificẽtiã eius ⁊ sapiam: ordinẽ do
mus sue fibliq; astãtiũ. vestes ⁊ vestes cõ. ꝓe admiratione
q̃si deficiens inq̃t. Uera est sm̃o que audiui in terra mea
sup sermõibus tuis: ⁊ vidi oculis meis. ⁊ probaui q; me
dia ps mihi nũciata nõ fuerit. Bti serui tui q̃ stant coram te
semp. Ista regina igr ecclesiã collectã de gẽtibus militan
tẽ. que multa audit hic de Salomõe sapiẽtissimo dño nr̃o
xpo vere pacifico magnalia. Sed cũ puenit ad supernam
hierlm vbi manifestat ipse gloriã suaz. videt experientia
multa maiora bona in q̃ hic audierit ⁊ sapiẽte eiꝰ glo
rie sctoꝝ ⁊ refectiõis seu fruitiõis vbere sint beati q̃ stant
coram eo. Apte igitur dicere valent. Sicut audiuimus, ⁊c.
Ubi notandũ q; tria audiuntur de supna gl̃ia.

¶ Primo deũ eẽ btm ⁊ quẽlibet ibi applicatũ.
¶ Scõo deũ esse trinũ ⁊ vnũ.
¶ Tertio talẽ statũ esse perpetuatum.

§. I. Quod audierim⁹ deũ

foze btm ps ex hijs q̃ dic̃ apls. j. ad Timo. vlt̃. Uidet beꝫ
⁊ solꝰ potes rex regũ ⁊ dñs dnantiũ. q̃ hz immortalitatẽ so
lus. i. imutabilitatẽ. Deũ aũt nẽ bẽz. ꝓbat Tho. i pª q. xiij.
ca. c. trib⁹ rõnib⁹. q̃z pª est. Per btitudinẽ oĩe desiderium
quietat. ea em hita nil aliud restat desiderãdũ cũ sit vltã
mus finis. Oportet igit eũ esse btm q̃ pfectus est q̃tũ ad om
oia q̃ desiderare põt. Uñ Boe. de. q; btitudo est stat⁹ oĩm
niũ bonoꝝ aggregatione ꝓfectus. Sz talis est diuia pfectio
que oẽm pfectionẽ in quadã simplicitate apprehẽdit. In
genere em cause efficientis fit reductio ad vnã causam pri
mã que deꝰ est. a q̃ sunt oĩes res. ne sit processus infinitus
tu. Oportet igr q; quicqd actũ est in quacũq; re illa in
uenire eminẽtius in deo q̃ in illa re. cum causa sit nobilior
⁊ effectu inq̃tuz cause est. q̃ deus est pfectissimus habẽs
in se oẽm pfectionẽ. vnde moysi desiderãti facẽ seu glo
riã suã videre ait. Exod. xxxiij. Ego ostẽdã tibi oĩe bonum
Et cõmentator, etsi infidelis dicit q; pfectiones oĩm rerum
sunt in deo. Habet igit oia bona q̃ pñt desiderari vñ beatus est. Scõa rõ est. Illud est maxime desideratũ vel
volitũ ab intellectuali natura qõ est pfectissimum in illa: ⁊
hoc est eiꝰ beatitudo. Perfectissimũ aũt in vnoquoq; est p
fectissima opatio eiꝰ. Nã potẽtia ⁊ habitꝰ p actꝰ pficiunt.
Uñ pba dicit felicitatẽ esse opationẽ pfectã. pfectio autẽ
opatiõis dependet ex quattuor. Primo ex suo genere. vt
scz sit manẽs in ipo opante. Dico aũt opationẽ in ipo ope
rante manentẽ p quã non fit aliud ꝑter ipam opationem
sicut videre: audire: ⁊ hmõi. Iste em actꝰ sunt pfectiones eoꝝ
quoꝝ sunt opatiões. Et pñt esse vltumũ: q; nõ ordinantur
ad aliqd factuz qõ sit finis. Opatio vero vel actio ex qua
sequit aliqd actu ꝑter ipam est pfectio opati nõ opantis
⁊ cõparat ad ipm sicut ad finẽ. Et talis opatio intellectu
alis nature nõ est nisi beatitudo siue felicitas. Scõo attẽdit
pfectio opatiõis ex pncipio eiꝰ vt scz sit altissime potẽtie.
vñ sm opationẽ sensus nõ est nob felicitas: sm opatio
nẽ intellectꝰ ⁊ habitũ pfecti. Tertio attendit ex opatiõis
obiecto. ⁊ ꝑter hoc in nob vltima felicitas est intelligen
do altissimũ intelligibile. Quarto attẽdit ex forma opa
tiõis. vt. s. pfecte: facilr: firmit̃: ⁊ delectabilr operẽ. Talis
aũt est dei opatio cũ sit intelligẽs: ⁊ suꝰ itellectꝰ altissima
vtutũ sit. nec indiget habitu pficiẽte: q; in seipo pfectꝰ est
Ipse aũt seipm intelligit q̃ ẽ summũ intelligibiliũ pfecte
absq; oi difficultate ⁊ delectabilr. est q̃ beatꝰ. Tertia rõ
est. deꝰ nõ põt velle aliqd ipossibile. Impossibile est autẽ
et aliqd aduenire qd nondũ habeat: cũ ipse nullo mõ sit i
potẽtia. Est actꝰ purissimꝰ. Non põt igit velle se habere
qd nõ habet. Quicqd igr vult hz: nec aliqd male vult. Est igr
beatꝰ sm q; beatꝰ dicit a qbusdã q̃ hz quicquid vult. ⁊ ni
hil mali vult. Est aũt beatitudo dei ipsa sua eẽntia sm. b.
Tho. vbi. s. c. c. Quod sic ꝓbat. Beatitudo eiꝰ est intel
lectualis opatio eiꝰ. Sed ipm dei intelligere est sua essen
tia. igit sua btitudo est sua essentia. qõ nulli ꝓuenit crea
ture. Nã neq; ãgeli neq; aie humane intelligere eius est
eius essentia: nec velle eoꝝ est eorum essentia. Et ideo beati
tudo eoꝝ non est eoꝝ essentia. sed eis aducnit post
essentiã. Ꝓbat idẽ sic. Unusq̃sq; ordinat in btitudinem
suã quicquid vult. Ipa em est que ꝑter alia nõ desidera
tur: ⁊ ad quã terminat motꝰ desiderii vnũ ꝑter aliud
desideratus ne sit infinit⁹. Cũ igit deus oia alia velit ꝑter
suã bonitatẽ que est sua essentia: oportet q; ipse sicut ẽ sua
essentia: ita sua bonitas: ita etiã sit sua beatitudo. Ad id
Impossibile est esse duo summa bona. Si em in nullo dif
ferent: non duo sed vnũ essent. Si in aliquo tunc esset b
ex eo q; vni deesset aliquid qõ alter haberet: ⁊ sic neutrũ
summũ ⁊ pfectũ esset. Sed deꝰ est summũ bonũ: ⁊ beati
tudo est summũ ex hoc q; est vltimꝰ finis. q̃ deus ⁊ beati
tudo sunt idẽ. ⁊ sic deꝰ est sua beatitudo. Ex quo sequitur
q; beatitudo dei sit pfectissima. Uõ multiplicitatẽ beatus
Tho. pbat vbi. s. c. ñ. Primo sic. Deus est p essentiã poti⁹
est eo qõ est p participationẽ. sicut natura omnis pfecti⁹ in
uenitur in ipo igne q̃ in reb⁹ ignitis. Deus autẽ p essentiã
suã est beatus. quod nulli alij cõpetere potest. Nihil em
aliud ꝑter ipm est summũ bonũ: vt ex ꝓdictis patere põt
Et oportet q; quicũq; alius ab ipso beatꝰ est: participatio
ne dicatur beatꝰ. Diuina igitur beatitudo oẽm aliã beati
tudinez excedit. Scõo sic. beatitudo impfecta i intellect⁹
opatiõe ꝓsistit: vt oĩsum est. Nulla aũt alia intellectualis
operatio eiꝰ opationi cõparari põt. Uõ ps nõ solus ex eo
q; est operatio subsistens: sed q; vna eiꝰ opatione deus se
ipm pfecte intelligit sicut est ⁊ oia alia que sunt ⁊ que non
sunt bona ⁊ mala. In alijs aũt intellectibus intelligere
ipm nõ est subsistens: ⁊ actus subsistentis. Nec ipse cuz
qui est summũ intelligibile aliqs ita pfecte põt intelligere
sicut perfecte est. cum nullius se perfecti⁹ sit sicut di
uinũ esse. nec alicui⁹ operatio possit esse perfectior q̃ sua
substantia. Nec est aliquis alius intellectus qui etiaz oia
que deus facere põt cognoscat, quia sic diuinam naturaz

Quis sit beatus.

al⁹ potentiã comprẽderet. Ille etiã que intellectus alius
cognoscit. nõ oia vna ⁊ eadẽ opatiõe cognoscit. Incom
parabiliter igit deus sup oia est beatus. Tertio beatitu
do q̃ est in deo incõparabilr excedit omnẽ beatitudinem
seu felicitatẽ huius vite pñtis si qua est. Naz philosophi
posuerũt felicitatẽ hui⁹ vite in cõtemplatione seu cogni
tione substantiarũ separatarũ pcipue diuine, que tamen
cõtemplatio imꝑfecta est. Fatigatiões em ⁊ occupatões
q̃bus necesse est cõtemplationẽ nostrã in hac vita inter
pellari. Errores: dubitatões: casus varij ostendunt hanc
felicitatẽ esse imꝑfectã. que oia oino remota sunt a diuia
beatitudine. Ostendit etiã pfectio diuine beatitudinis
er hoc q; oĩs btitudines cõprehẽdit pfectissimo modo.
De cõtemplatiua em felicitate habet perfectissimam in
alioꝝ ꝓsideratione ꝑpetuã. Uirtutes q̃s cõtemplatiue co
uenit deo pmarie. Nã cũ sapia cõsistat in cognitione
altissimarũ causarũ sm pbs in pncipio metaphisice. Ip
se aũt deus seipm cognoscat: nec aliqd cognoscit nisi co
gnoscẽdo seipm vt oĩsum est: q; ipse est oĩm causa prima
Manifestũ est q; sapia sibi maxime debet ascribi. Unde
Job. xj. Sapiẽs corde est. Pbus etiã dicit in pncipio meta.
q; sapia est diuina possessio nõ humana. Quo aũt ad sciaz
ꝑpbat. Scia est rei cognitio ꝑ ꝓpriã causam. Ipe aũt
deus oĩm causarũ ⁊ effectuũ ordinẽ cognoscit. ⁊ per hoc
singuloꝝ ꝓpias causas nouit. ex quo sequit q; in ipso ꝓpe
est scia. nõ tñ q̃ sit ꝑ rõcinationẽ causata. sicut scia nostra
ex demõstratõe causat. Uñ. j. Reg. ij. Deus sciarũ dñs ẽ
Sili⁹ ꝑ[ar]atur intellectu. Nã si immaterialis cognitio aliqz
rerũ absq; discursu intellect⁹ est. vt q; oĩe totũ est maius
sua parte ⁊ hmõi. Deus aũt de oibus hmõi cognitionem
hz: q; scz sine discursu sequit̃: q; in eo sit intellectus. Uñ
Job. xij. Ipse hz cõsiliũ ⁊ intelligentiã. De etiã vtutes in
deo sunt ex⁹ res exemplares nostrarũ sicut ꝓfectũ imꝑfecti
De felicitate vo actiua nõ vite vni⁹ hois aut vni⁹ domus
aut vni⁹ ciuitatis aut regni: sed vniuersi gubnationẽ hz

Et etiam deo cõue
nit virtu
tes ꝓtem
platiue

Sciendũ etiã q; vtutes in deo sunt q̃ pertinẽt ad vitã acti
uam, nõ tñ ꝓprie loquẽdo q̃ sunt circa passiones: ⁊ q̃ sũt
circa actiones. Ita tñ q; vtutes nõ sunt in eo habit⁹ sicut
in nobis: ⁊ sunt ipa eẽntia eiꝰ. Et q; sint vtutes in eo ex ꝑ
ꝑbatur. Sicut em esse eius est vltꝰ pfectiõ: cum entiũ pfe
ctiones in se quodãmodo cõprehendẽs. ita ⁊ bonitas eiꝰ
oportet sit oĩum bonitatem in se quodãmodo cõprehen
dat. vtus aũt est quedã bonitas vtuosi. Nam sm eã dr̃ q̃s
bonus ⁊ opus eius bonum. Ops q̃ bonitate diuinã oĩes
vtutes uno modo continere. vnde nulla earũ sm habitũ in
deo dr̃ sicut in nob. Deo em nõ cõuenit bonũ ex ꝑte aliqd
aliõ supadditũ ei. ⁊ p eẽntiã suã cũ sit oino simplex. Ne
etiã p aliqd eẽntie sue additũ agit cũ actio sua sit suus eẽ.
Non igit vtus in eo est aliqs habitus sed essentia eius.
Preterea habitus est de gñe accidẽtis. In deo aũt nullũ
accidẽs. igit vtus in eo nõ est habitꝰ. Utrutũ autem
q; circa vitã actiuã sunt. quedã sunt circa passiones. qdaz
circa actiones. Circa passiones sunt fortitudo ⁊ tpãntia.
Et q; passiones q̃ habẽt moderatiõ ꝑ eas sunt in pte sensi
tiua. ideo aũt nõ est ps sensitiua: sed solũ intellectiua. Ho
tales vtutes nõ sunt in deo sm̃ passiones rõnis. Et q; qdaz
harũ sunt sm inclinationẽ appetitus in aliqd corporale
bonũ delectabile sm sensum, vt cibi: potus: venerea. ꝑtra
quoꝝ ꝓcupiscẽtias sunt sobrietas: castitas: ⁊ gãtia ⁊ hmõi
Ideo cũ corporales delectatões deo non sint ꝓprie predicte
vtutes nec ꝓprie nec metaphorice de deo dicunt in scri
pturis. Alie vero q̃ sunt passiones sm inclinationẽ appe
titus in aliquod bonũ spuale. sic̃ est honos: victoria:
vindicta ⁊ hmõi. q̃ sunt circa timores ⁊ audacias ⁊ hmõi
vt fortitudo: magnanimitas: mãsuetudo: patiẽtia ⁊ hmõi
q̃uis in deo ꝓprie non sint. eo q; sunt circa passiones que
in deo nõ sunt. tamen metaphorice in scripturis dicunt
de deo per similitudinẽ effectus. vt. j. Reg. ij. Non est fo
tis sicut deus noster, Et Nu. Querite mansuetus. Sed

Et etiam virtutes q̃ ad vitã actiuã pti nẽt sunt in deo ꝙ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Septem desideria

De ī ḍo ē prudētia.

Justicia quō.

Liberalitas quō.

De ī deo ē delectatio excellētissi ma ⁊ gaudium universale.

De ī deo ē ars ꝓpria ⁊ quō.

ille vtutes ..que sunt circa actiōes. vt magnificētia: vitas: iustīcia: liberalitas: prudētia: ⁊ intellectus. ⁊ hmōi. De divine ꝑfectioni nō repugnāt. Hmōi em̄ vtutes sunt quedā ꝑfectiōes volūtatis ⁊ intellectus q̄ sunt ꝑncipia operatiōū absq; passiōe. Jn deo aūt est volūtas ⁊ intellectus nulla cares ꝑfectiōe. igit̄ he deo deesse nō ꝑnt. Et ḡtum ad prudentiā cū cognitio ordinās volūtate ad agendū prudētia fit. q: ꝑm ꝓbm. vj. ethi. Prudētia est recta ratio agibiliū. Diuina aūt volūtas determinat ad vnū in his que sunt alia ab ipo p cognitionē suā. ergo i ipo est prudētia. Unde dicit Job. xxvj. Apud ipm est prudētia ⁊ fortitudo

Quātū ad iusticiā sic ꝓbatur. Ex hoc q̄ de⁹ aliq̄d vult. ⁊ illa que requirunt ad ipm. Hō aūt ad ꝑfectionē alicuius requirit est debitū vnicuiq;. Ad iusticiā aūt ꝑtinet vnicuiq; q̄ qđ est suū distribuere. igit̄ in ḍo est iusticia. Ūñ in ꝑs. xj. Justus dñs ⁊ iusticias dilexit. Quātū ad liberalitatez sic pater de⁹ nō vult cōicare alicui suā bonitatē. vt altq̄d inde sibi accrescat. Sed q: ipm cōicare est sibi cōueniens vt fonti bonitatis. Dare aūt nō ꝓpter aliquod cōmodū ⁊ datione expectatū. sed ꝓpter ipam bonitatē ⁊ cōuenientiā datiōis est actus liberalitatis. vt patz p ꝓbm. iiij. ethi. Deus igit̄ maxime est liberalis. Unde Auicēna dic̄. Ipe deus ꝓprie liberalis dici pōt. Nā oīe aliud agens ꝓpter ipm ex ipa sua actiōe aliq̄d bonū acquirit. qđ est manis intētus. Ei⁹ liberalitatē ondit. ꝑs. dicēs. Apis tu manū tuā. ⁊c. Quātū ad veritatē ondit sic. Omnia q̄ a deo esse accipiūt: necesse est vt ipius similitudinē gerāt. inq̄tū sunt ⁊ inq̄tum bona sunt. ⁊ ꝓprias rōnes in diuino intellectu habēt. hoc aūt ad veritatē ꝑtinet ꝑm. ꝓbm. iiij. ethic. vt scz in factis ⁊ in dictis aliq̄s talē se exhibeat qualis est. Est igit̄ in deo veritas. Ro. iij. Est aūt de⁹ verax. Quātū aūt ad virtutē artis patz. Oīm em̄ eoz que a deo ꝓdeūt in esse ratio ꝓpria in intellectu diuino est. Ratio aūt rei fiende in mēte faciētis ars est. Dicit aūt ꝓbs. vj. ethico. q̄ ars est recta ratio rez a nobis factibiliū. Est igit̄ ꝓprie ars in deo. Unde ḍz Sap. vij. Omnium artifex docuit me sapientiā. Que tamē ars in mente diuina nō est accidens vt in mente artificis hois. sed ipsa essentia sua. Sūt etiā in deo ꝑfectissime amor ⁊ gaudiū seu delectatio. nō ꝓut sunt passiones appetitus sensitiui. Nulle em̄ tales passiōes ꝓprie sunt in deo cū sensitiua nō sit in eo: q: affixa organo corporeo. deus aūt corpus non habet. Et si in scriptura de deo aliquādo dicat. vt q̄ sit iratus penitēs ⁊ hmōi. p similitudinē effectus dicunt. Sed sunt amor ⁊ gaudium ꝓut sunt ꝑm actū volūtatis. Hiere. xxxj. In caritate ꝓpetua dilexi te. ꝓbs dicit q̄ deus semp gaudet vnica ⁊ simplici delectatiōe. Quidā etiam ꝓbi posuerunt rerū ꝓncipiū dei amorē. cui cōsonat verbū dionysij dicētis. Diuin⁹ amor nō ꝑmisit eū sine germine esse. Falsa aūt felicitas terrena nō habet nisi quādā umbrā illius ꝑfectissime felicitatis. vt dicit idē. eo. c. Cōsistit em̄ in quiēte ꝑm Boetiū de ꝓbica con solatiōe. scz in diuitijs: in voluptate: in potestate fama ⁊ di

Ut deo ē ..s.

Sed nec satietas vnq̄ nec finis aderit cupiditati. di. xlvij. Sicut hi. ⁊ poeta. Nunq̄ pecunia tristis satiat auarū. po⁹ hydropic⁹ aridit̄ate foc⁹. Jn illa aūt ḍitudine ē oīm bonoz sufficiētia inq̄tū beati perfruunt illo q̄ ꝓprehendit oīm bonoz ꝑfectionē. Propter qđ ḍz Sapie. vij. Venerūt mihi oia bona pariter cū illa. Et in ꝑs. cxj. Gloria ⁊ diuitie in domo eius. Sextū desideriū hois est q̄ qđ est sibi et aliis aialib⁹ cōe vt delectatiōib⁹ ꝑfruant. qđ hoi⁹ ꝓsequūtur ꝑ vitā voluptuosā: ⁊ ꝑ eā efficiunt intemperati ⁊ incontinētes: ⁊ inde mortē sibi accelerāt. infirmitates incurrūt famā perdūt: plures occidit voluptas q̄ gladi⁹ ait. Señ. Sed nec tū his satiātur imo bestiales fiūt. Jn illa aūt ciuitate est delectatio ꝑfectissima: tantoq̄ ꝑfectior ea q̄ ꝑ sensum est ḍcto illud bonū in quo delectabimur maī⁹ est oīm sensibili bono ⁊ magis intimū ⁊ magis ꝓtinue delectās. ḡro etiā illa delectatio est magis ab oīm ꝓmptiōe ꝓristanti libera. ꝑs. xv. Delectatiōes in dextera tua. i. in gloria vsq; in finē. i. quesitū ⁊ quietāt appetitū. vt nil restet desideranḍū. Ūñ illa fruitio figurat in scriptura per nuptias ⁊ magna cōiuia in q̄bus hoies ꝓsueuerūt delectari ⁊ gaudere ꝑ q̄ cōiuiū regis Assueri q̄ interpratat britido. Hester. j. c. ꝑ cenā cuangelicā. Lu. xiij. ⁊ hmōi. be. Bern̄. Illud est verū gaudiū qđ nō de creatura sed de creatore ꝓcipit. qđ cū accipis nemo tollet a te. Cui⁹ ꝓparatiōe oīe dulce amarū: oīe pulchr⁹ fedū: oīe qđ pōt delectare molestū.

Septimū desideriū qđ est oibus reb⁹ cōe naturale est q̄ desiderāt ꝓseruationē sui esse q̄ possibile est. ꝑ cui⁹ desiderij immoderātiā hoies efficiunt nimis tūmidi. ⁊ nimis laboriḍ⁹ sibi parcētes ne vitā amittāt. ⁊ ꝓpter hoc efficiunt pusillanimes: intelligi: multa bona necessaria ad salutē omittētes. Sed vt dicit be. Augl. xj. q. iij. Timēdo mortē carnis⁹: ḍabis mortē aie tue. Sicut Petr⁹ q̄ ex timore ꝓm negauit. ⁊ q̄is quilibz hoc naturaliter desideret. tñ vt ḍz Eccs. ix. Nemo est q̄ semp viuat. aut q̄ hui⁹ rei habeat fiducia. Sed sicut pisces capiunt hamo: ⁊ aues laqueo. ita ⁊ hoies ꝑ mortis. s. mortis ex inspērato. Implet aūt hoc desiderium in ciuitate dei vbi erūt ab omni nocumēto securi. Apoc. xxj. Nō esuriēt neq; sitiēt amplius: nec cadet super illos sol. aut vllus estus. qm̄ ꝓtora trāsierūt. Et Esa. xxv. Faciet dñs in mōte hoc cōuiuiū grāde. cōuiuiū pinguiū ⁊ medullatorū. cōuiuiū vindemie defecate. ⁊ ꝓcipitabit mortē in victoriā sempiternū. Sicut ergo audiuimus. ita ⁊ vidimus. dicūt scti. q: per beatā visionē cō sequunt intellectuales substātie verā felicitatē in qua oīno desiderium quietat. Unde ꝑm Arist⁹. ad felicitatē requiritur. q: ibi est status oīm bonoz aggregatione ꝓfectus.

§. III. Audiuimus talē sta

tū dōz ee verū statū. q: semp stat in ꝓpetuū. Ūñ dic̄ de⁹ fundauit eā in eternū. illā scz ciuitatē felicissimā dōz. vt imperpetuū maneat: ⁊ nunq̄ deficiat. Audiuim⁹ dñs dicē tem. Esa. xxxiij. Oculi tui videbūt ḥ hierm ciuitatē opulentam. tabernaculū qđ nequaq̄ trāsferri pot⁹ nec auferē tur claui eius in sempiternū. ⁊ Matth. xxv. Jbūt iusti in vitā eternā. ⁊ Apoc. iij. Qui vicerit faciā illū columnā in templo dei mei. ⁊ foris nō exibit ampli⁹. Et ꝑs. Bri q̄ habitat in domo tua: in secula seculoz laudabūt te. Et sicut audiuimus ḥic. ita ⁊ vidim⁹ in ciuitate dei nr̄i. ꝑt scti dicere. Sed ⁊ nos dicere possumus hoc vidisse rōne nr̄a li nō solū fide. Nā plurib⁹ rōnibus ꝓbat be. Tho. li. iij. cōtra gentiles. c. lxij. illam felicitatē esse perpetuā. Quarum ꝓma est talis. Creatura rationalis nō peruenit ad vltimū finem. nisi quādo eius desiderium naturale quietat. Sicut aūt natura desiderat felicitatē. ita naturaliter desiderat felicitatis perpetuitatē. Cum em̄ sua subst..tia sit ꝓpetua. illud qđ ꝓpter se desiderat ⁊ non ꝓpter aliḍ desiderat illud vt semp habendū. Ergo esset felicitas ꝑfecta vltimus finis. nisi ꝓpetuo ꝓmaneret. Hō aūt felicitas naturaliter appetat. quilibet experit in se. Et Boe-

Felicitatē esse perpetuā ꝓbat⁹ rōnibus.

tius etiā ait. Jnserta est naturaliter mentib⁹ hoi⁹ veri summiq; boni cupiditas. qđ si nō posset cōsequi: frustra esset in hoibus tale desideriuz. Sed ꝑm ꝓbm. Deus ⁊ natura nihil frustra opant. Scda rō est talis. Oīe illud quod possidet cū amore: si sciat q̄ qđ amittat: tristitia gnat. Visio aūt illa q̄ beatos facit scz visio dei: cum sit maxime delectabilis ⁊ maxime desideratavtiq; a possidētibus eā amat. Non g̃ posset hoc nō tristari eos si scirent se qđ eos amissuros. Si aūt nō esset ꝓpetua talis visio: ḥ vtiq; scirent. Nā vt dictū est supra videndo diuinā substantiā etiā alia cognoscūt que naturaliter scirī pōt. Unde multo magis cognoscūt qualis sit illa visio. Utrū ꝓpetua vel aliquādo amittēda. Non g̃ esset talis visio eis sine mixtura tristitie cū scirēt eis deficiendā. ⁊ sic nō eēt vera felicitas que ab omni malo immunē reddere debz. Tertia rō ipossibile est q̄ aliq̄s a bono quo fruit velit discedere nisi ꝓpter aliquod malū qđ in fruitōe illius boni estimat fore. saltē cū ꝓpter hoc estimat impedimētū maloz⁹ boni. Sed eiñ nihil desiderat appetitus nisi sub rōne boni. Sz in fruitōe illius boni nō potest esse aliquod malū: cū sit optimū ad qđ creatura intellectualis puenire potest. neq; etiaz esse pōt q̄ ab eo qđ visione fruit estimet in ea eē aliq̄d malū vel aliq̄d eo melius: cū visio illi⁹ summe veritatis: omnez falsam estimationē excludat. Impossibile est igit̄ q̄ suba intellectualis que deū videt: vnq̄ illa visione carere vellit

Quarta rō est q: studiū alicui⁹ quo ꝑtus aliq̄s delectabiliter fruebat: fastidiat. accidit ex hoc q̄ studiū illud vel actio aliqua immutatione facit in re vel corrūpendo eam vel debilitando vtēte eius. Et ꝓpter hoc vires sensibiles q̄bus accidit fatigatio in suis actiōibus ꝓpter mutationem corpalium organoz a sensibilibus. a q̄bus etiam si fuerint excellētia corrūpunt. vt tactus ab igne ⁊ hmōi. fastidiūt post aliquod tpus frui eo: qđ ꝑtus delectabat. Et ꝓpter ḥ etiā intelligēdo fastidiū patimur post longā meditatiōez q: fatigant potētie vtētes corpalibus organis: siue quia desiderium intellect⁹ nostri cōplet nō potest. Diuina aūt suba nō corrūpit: sed magis ꝑficit intellectū. Neq; ad visionē eius cōcurrit aliq̄s actus qui ꝑ organa corpalia exerceat. Impossibile est ḡ q̄ illā visionē aliq̄s fastidiat qui ꝑtus ea delectabili⁹ fruebat. Quinimō nihil qđ cuz admiratione cōsiderat pōt esse fastidiosum: q: q̄diu sub admiratiōe est adhuc desiderium mouet. Diuina aūt suba q̄libet intellectu creato semp cū admiratōe videt. cum null⁹ intellect⁹ creat⁹ ea cōprehendat. Impossibile est ḡ q̄ suba intellectualis illā visionē fastidiat. et ita nō pōt esse q̄ ab illa visione se per ꝓpriam voluntatē desistat.

§. IIII. Audiuimus tertio

sed potius ꝓmo dicendū deū esse trinū in ꝓsona sed vnū in substantia. Sic em̄ confitetur eccl⁹a in decretali. ex de sum. tri. ⁊ fide ca. Hō mysteriū inuuit ꝑs. dicens. In ci⁹ tate dñi virtutū scz ꝑis: cui attribuit oīnis virtus seu potestas. Jn ciuitate dei nostri scz filij q̄ ꝓprie dicit noster ꝓpter incarnatōnē. Caro em̄ ⁊ frater nr̄ est. Ps. xxxvij. De⁹ fundauit eā scz spūs⁹ⁱⁱ⁹. cui attribuit auctoritas fundās ⁊ firmās ciuitatē supnā in eternū. Firmitas autem essentie triū ꝓsonarū notat. q: in singulari dicit fundauit nō fundauerūt. Sicut g̃ audiuim⁹. sic vidimus. sancti in ꝑfia dicere possumus. q: vt ait btūs Bern̄. Mysteriū trinitatis in vnitate: ⁊ vnitatis in trinitate scz ꝓsonarū inuestigare scz ꝑ rōnē naturalē ⁊ demōstratiōnē meritas est. credere pietas est. nosse vita eēna est. Unde ⁊ ipse xp⁹ nō solum viatoz sed etiā comꝓhensoz tūc. qđ clarissime videbat trinitatē ipaz anima sua nobis manifestauit dicēs. Joh. xvij. Hec est vita eēna vt cognoscāt. ⁊ hoc est videre te scz ꝑem ad quē loquebat ⁊ iesum xp̄m: qui est fili⁹ ei⁹ quē misisti. i. incarnari fecisti. qđ opus fuit ꝑ spm̄sanctū. Sic em̄ fatemur. Qui conceptus est de spiritusancto. Et has tres personas solum deum vnū scilicz in substantia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Mysteriū trinitatis triplr aliq̄ mō i via possu⁹ videre etsi nō clare vt beat⁹ vt ꝺ videri pñt mysteria fidei, Et ꝺ triplicit

¶ In doctrinis.
¶ In figuris.
¶ In creaturis.

Nō solū scripture xp̄ianoꝝ ⁊ iudeoꝝ q̄ satis copiose de ꝺ mysterio loquunt. sed etiā doctrine gentiliū phoꝝ ꝺ videnť expr̄imere. Et in nouo quidē testamēto inq̄t Johes euāgelista. Tres sunt q̄ testimoniū dāt in celo: pater: verbū ⁊ spūsanctus. ⁊ hi tres vnū sunt. q̄ dā apti⁹ dici potuit. Paulus q̄ apls ad Gal. iiij. Misit de⁹ filiū suū. a quo sc̄z filio. p̄cedit ficut ab ipo. in corda nr̄a clamātē i. facientē nos clamare cū desiderio intēso ozare. Abba pater in singulari: q⁹ tota trinitas. vn⁹ pater noster est creā ⁊ gubernādo: ⁊ saluādo. Et dñs Jhs xp̄s ad discipulos. Mat. vlt. Baptizate oēs gentes. In noīe p̄r̄is ⁊ filij et spūsancti. In noie dicit in singulari. ad innuendū vnitatez subie. i. vocatiōez vtute. In veteri testō doctrina nō solū nr̄a ꝺ ⁊ iudeoꝝ. ⁊ male intellecta ab eis ⁊ falso exposita. Gen. j. In pncipio creauit heloy celū⁹ terrā. Heloy aūt ē plurale. cui⁹ singulare est hely. Et sic hely int̄pretat de⁹: ita heloy int̄pretat diꝝ. i. psone diuie. Ecce pluralitas psonarū. vnitas aūt essentie ibi innuit. Creauit in singulari. Que aūt sint ipe plures psone in diuis ⁊ noīa eoꝝ ext̄ munt in diuersis locis ⁊ libris veteris testamēti. p̄cipue ps. Nā de p̄re dicit ps. Jpe. s. filij⁹ ait. pater inuocauit me Pater me⁹ es tu: q⁹ pluries egit incarnat⁹. vt post vltimā cenā in ozōne. P̄r clarifica filiū tuū. Joh. xv. Et in fine vite. P̄r in man⁹ tuas cōmēdo spm meū Luc. xxiij. De filio aūt inq̄t. ps. ij. in psona ei⁹. Dñs dixit ad me filij⁹ meus es tu. ego hodie. i. eternaliter genui te. De spūsco ait. ps. l. Spm sanctū tuū ne auferas a me. Et q̄ quelibet psona ex his tribus sit deus: ⁊ tñ nō tres diꝝ. ꝺ vnus est de⁹. ostēdit dicēs in alio ps. Bñdicat nos de⁹. sc̄z p̄. de⁹ noster. s. filij⁹ noster fact⁹ p humanitatē assumptā similis nobis. Bñdicat nos deus spūsancti⁹. Benedicere suū est benefacere. cōferēdo naturalia ⁊ addēdo gratuita. Et vt intelligat vnitas essentie: subdit in singulari. metuāt eū oēs fines terre. sm btm̄ Grego. in mora. Et. ij. Reg. vij. Ero illi in patrē ⁊ ipe erit mihi in filiū. Et q̄uis videat loqui de Salomōe. tñ aplꝰ ad Heb. j. arguit ex his vbis p̄dās dei p̄r̄is filiatiōne sm sensuꝝ litteralē intelligendā. ostēdēs ⁊ de spūsctō. Sap. j. Spūsanctus discipline effugiet ficta. Dimittēdo alia testimonia sacre scripture plurima. veniam⁹ ad doctrinā ethnicoꝝ. Cū diceret mercurius trimegistus. Deus genuit monadē. i. vnū. i. pater filiū. Ardor reflex⁹ est spūsanctus. q̄ vt dicit be. Hiero. est amor p̄r̄is in filiū: ⁊ filij in p̄rem: nō q̄ dē accidētalis ⁊ trāsiēs. vt amor nr̄ ꝺ subalis ⁊ subsistens. Cū em̄ vtus effectuū reperiat in causis eoꝝ nobili⁹ q̄ in ipis effectib⁹. Et vtus gñandi ve repiat in creaturis. ⁊ e oīs sunt effect⁹ p̄me cause. s. dei. multo nobilius ꝺ hec gñatiōis virt⁹ repiri in ipo deo. nō q̄dē materialr̄ cū spūs sit de⁹ sed metalr̄. sicut nos hois gñat verbū suū. i. pceptū Intelligit em̄ scōs ab eterno. ⁊ tātuꝫ q̄tus est q̄ ūmēsus ē. ⁊ ipe intellect⁹ est filij⁹. Unū in subo cū eo. q⁹ ei⁹ intelligere est sua eēntia sm ꝺ. Tho. p⁹ ꝺ gētiles. Nō pōt aūt optimū verbū gignēdo ipm nō amare. cū amor sit boni. ⁊ q⁹ infinitū bonū infinit⁹ amoꝝ p̄r̄is ad filiū genitū ⁊ filij ad patrē gñantē. Et ipe amor spūsanctus est psona subsistens tertia in trinitate illa scissima. Si quis autem dicat q⁹ nō fuit intellectus. Trime gisti loqui de trinitate cum ethnici pbi nō cognouerint hoc mysteriū. In cuius figurā legitur in exodo. q⁹ magi. i. sapientes pharaōis defecerūt in tertio signo. q⁹ in noticiā trinitatis. vt dicit magister sent. in p̄mo li. Nā de verbo eterno seu filio dei multa dixit plato ⁊ q̄ plura Sibylle gentiles ⁊ satis clare. Tamē etsi ficnihil p̄ohibet estimare q⁹ plura ptinētia ad mysteria fidei potuerit de⁹ loqui q̄ ipi non intellexerūt. Sicut locut⁹ est de⁹ per asinā Balaam: ⁊ p Layphā que ipe nō intellexit. Videmus hucusq⁹ in doctrinis mysteriū trinitatis ⁊ vnitatis ficut audiuimus ex fide, videamus figuras.

§. V. Ex figuris etiam vidi

Tribus personis in veteri testo mul tiplicē figurat.

mus: ⁊ p̄ima est cū abrae stanti in meridie in cōualle mā. bre occurrerūt ei tres viri: id est āgeli in forma humana. tres vidit ⁊ vnuꝫ adozauit ⁊c. Gen. xviij. Expositionē ob. breuitatē omitto. vbi etiā innuit quo cū gestu reuelat mysteriū trinitatis: q̄ exhib⁹ in cōualle hūilitaꝫ ⁊ in feruore charitaꝫ ⁊ i ostio mozalitaꝫ. Secūa figura hr̄ Dan. v. de trib⁹ digitis vni⁹ man⁹ scribētis in pariete cōtra faciē Balthasar regis in Babylone. quiuātis cū suis Manes thecel Phares. Tres digiti tres p̄sone diuine: p̄r̄ ⁊ filij⁹ ⁊ spūsanct⁹. de quib⁹ dicit. Qui apprehēdit molē terre tribus digitis. i. sustentat mundū virtute triū psonarū q̄ sunt vnus deus: vna manus: vna essentia ⁊ virt⁹ diuina. que in mente hūana scribit numeruꝫ bñficioꝝ que ꝺs recepit. Appendit. i. ponderare facit grauitatē ⁊ multitudinē pctoꝝ que egit. Diuidit. i. distribuere facit gr̄as q⁹ percepit. Tertia figura est Esa. vj. vbi ait. Vidi dñm sedentē ⁊c. ⁊ seraphin clamātia. Sanctus sanct⁹ sctūs dñs de⁹ sabaoth. Ter sanct⁹ dicunt ad innuendū tres psonas. Dñs deus in singulari scribit, pter vnitatē essentie: quia hi tres vnū sunt. Clamāt aute: q: cū admiratiōe ardēt in ipsi⁹ dilectiōe dei quē clare vidēt esse summū ⁊ infinitum bonū. Innotuit q̄ Jobes baptista mysteriū trinitatis q̄ in baptismo vidit filiū dei in carne baptizatū: p̄em audiuit in voce dicentē. Hic est filij⁹ me⁹ dilect⁹. Matth. iij. Vidit spm̄sctm̄ in forma colūbe. Sz q: in p̄cessu tp̄is q̄ dā heretici vocati arriani voluerūt violare veritatez fidei de mysterio trinitaꝫ dicētes esse pluriū ⁊ diuersarū essentiarū. Ad p̄firmationē veritaꝫ fidei de vnitate essentie ondit de⁹ hoc grāde miraculū in illo tpe in oriente vbi cepit talis error. Nā in quādā festo sacerdote missam decantante visus est ab oibus ꝺ guttas ad modū aque simul descendere sup altare: ⁊ vnā gemmā ex eis effectā que reposita cū magna reuerentia fuit ⁊ reseruata inter reliquias ad manifestandum q⁹ hi tres vnū sunt.

§. VI. Tertio manifestatur

Mundi fabrica regimen et ornatus.

in omnibus creaturis vestigiuꝫ sanctissime trinitatis. Et p̄mo in generali. Scōo in speciali. Tertio in singulari. Et in generali quidē: q⁹ vnūquodq⁹ est vn⁹ a deo totū creatū distinctū in triplex gen⁹ creaturarū. Nā vnū est subarū spūaliū. i. angeloꝝ. Aliud gen⁹ subarū ptim spūaliuꝫ ptim corpaliū: vt hoim. Tertiū est subarū oino corpaliū. Ad innuendū q⁹ hi tres. s. p̄r̄ ⁊ filij⁹ ⁊ spūsctūs vnū sunt ficut vnū est vniuersum ⁊ triputū in genere. Et angelus suba in se multibilis repiens p̄rem: ⁊ a nobis non ē vidsus hō rōnalis dei filiū q̄ hoiez assumpsit. Creatura irrōnalis spm̄sct⁹ q̄ appuit in specie rei irrōnal⁹ vt ignis. In q̄libz aūt hoꝝ repim⁹ vestigiū ondens q: hi tres vnū sūt. Nā natura angelica vna est cōis in spūalitate nature nihil hūis materie. Sz triplex est hierarchia. Et q̄libz hierarchia triplex est in ordie. Nā infima est in ordine angeloꝝ: archāgeloꝝ: ⁊ p̄ncipatuū. In scōa est ordo triplex. scz ptāruꝫ: virtutū: ⁊ dnationū. In tertia triplex etiā. q: thronoꝝ: cherubin: q̄ interp̄tat plenitudo scie: filiū q̄ē sapia patris. Seraphin qui interp̄tatur incendiuꝫ spm̄sctm̄ q̄ ꝺ amoꝝ. Est ⁊ in quolibet angelo reperire tria sm Dionysiū. s. essentiā: virtutē. i. potentiā: ⁊ opationē. ⁊ tñ hec sint vn⁹ angelus ad innuendū q: hi tres vnū sunt. In creatura rōnali adhuc expressius hr̄ imago trinitatis. Ait ⁊ ipe de⁹ dixit Gen. j. Faciam⁹ hoiem ad imaginē ⁊ similitudinē nr̄am. Hec imago p̄t p̄fici rari vt formula naturalis. vt informata p̄fectionalr̄: vt reformata p̄nialr̄: vt omnino formata ꝑpetualr̄. Et oia hec perfectissima trinitatem

⁊ vbiq⁹ eius similitudo. Quantū ad imaginē formatā naturalr̄ vbi dicit Aug⁹. in li. de tri. Licet mens nostra nō sit ei⁹ nature cui⁹ est de⁹: idi tñ q̄renda est imago ei⁹ cui⁹ nihil est meli⁹. Ita siquidē nr̄a vna est tres habēs potētias quarū vna nō est altera. s. memoria: intellect⁹: ⁊ volūtas. Et vna p̄cedit ab alia sm actū. Nā intellect⁹ nō intelligit nisi memorie illō occurrit: ⁊ volūtas nō vult nisi q̄ mēs recolit: ⁊ intellect⁹ aliquo mō intelligit. Sic pat⁹ ⁊ filius ⁊ spūsanctus tres persone: vna suba: vna essentia: ⁊ filij⁹ quidē nascitur de p̄re. sanctus spūs p̄cedit ab vtroq⁹ ⁊c. Nec imago format⁹ ⁊ deco: at⁹ p virtutū affectiones in q̄b⁹ etiā relucet vestigiū trinitatis. Nā virt⁹ vna est q̄uenientibus oib⁹ in hoc vnū q̄ ait ꝺs in li. ethi. q⁹ virt⁹ est que bonū facit hābtē ⁊ op⁹ ei⁹ bonū reddit. Sz ista triplicita est sm diuersa ad q̄ ordinat. Est em̄ virt⁹ theologicalis: virtus moralis: ⁊ virtus intellectual. Primū gen⁹ virtutū quo aia informat a scrissima trinitate est fides: spes: charitas tria hec. vt ꝺs. j. Cor. xiij. Hec respiciūt ad deū vt obiectū suū. sed fides immitit ei vt p̄me veritati q̄ filio attribuit. Spes respicit deū ⁊ potentē iuuare ad bn̄ operandū: ipm bñficandū. Ptās attribuit patri. charitas vnit aiam deo vt summo bono. ⁊ bonitas attribuit spūsctō. Unuꝫ ergo sunt p respectū ad vnū obiectū deū. Tres sunt hābtes diuersum respectū ad eū. sic hi tres vnū sunt. Virt⁹ moraliter pficit hoiem in ciuilitate hūana: ⁊ hoc triplr sm hominis triplicē potētiā quā pficit. s. iusticia: fortitudo: ⁊ tēperantia sm pbm in ethi. Et iusticia pficit volūtatē hois m ordie ad p̄mū vt ipm nō ledat: ꝺ ius suū vnicuiq⁹ tribuat. Fortitudo pficit irascibilē potētiā vt aggrediat ardua o⁹ firm⁹ sit ⁊ ostās in aduersis. Tēpantia pficit concupiscibilē potētiā vt abstineat ab illicitis delectationib⁹. ⁊ he tres vnū sunt in moralitate. Virt⁹ intellectualis pficit intellectū. ⁊ē hec triplex. dimittēdo intellectū q̄ est de pncipijs p se notis: ⁊ arte q̄ est de mechanicis. videlz scia: prudentia: ⁊ sapia. Et scia q̄ est de ꝑclusiōib⁹ cōsequēdat q⁹ druuiuꝫ: ꝺ etiā triuiū. s. grāmatica. logica: ⁊ rhetorica. Et grāmatica q̄dē docens loq⁹ ⁊ scribere. logica verū a falso discernere. rhetorica oratē psuadere. Prudētia est recta rō rerū a nob agibiliū. Que q̄dē prudētia tripartit⁹ est in tribus: vt dicē Sen. in li. de. iiij. virtutib⁹. videlz memorita cogitativa. ⁊ docilitas. memoria: p̄tia ordinat⁹ ⁊ ꝺ: intelligētia: futura p̄caue. ⁊ ꝺ docilitas. Sicut g̃ tres iste p̄tes prudētie distinguuntur in vnā cōem rōnem prudētie: ita hi tres p̄r̄: filius: ⁊ spūsanctus vnū sunt. Sapia aūt seu physica distinguit in physicā q̄ est noticia de reb⁹ naturalib⁹ q̄ sūt infra celū cui deseruit medicina: ⁊ moralez noticiā cui deseruit lex ciuil⁹ ⁊ canonica. Et diuidit in monasticā q̄ hoiem dirigit in seipm. economicā q̄ docet regere familiā. ⁊ politicam q̄ docet ciuitatē dirigere ⁊ regnū. Et sic hē tres vna moral⁹ phia ē. Tertia phia sup̄ma q̄ oēs excellit scias metaphisica vel poti⁹ theologica. hec cōsurgit triplicē legem dei. s. intrinsecā: vt decalogū. inscriptā: vt cerimonialia ⁊ iudicialia. ⁊ euāgelicā de deo loq̄ns ⁊ angelis. ꝑ oēs alias scias: ⁊ de scissima trinitate. Reformat aūt imago dei q̄ est in hoie deformata p̄ctiō a scissima trinitate p penitentiā: nec alio mō post baptismū reformari valet. Hec aūt pniayna est ⁊ trina. Nā vt ꝺ: de. diss. iij. Perfecta in corde ptritio: in ore pfessio: in ope tota hūilitas. i. satisfactio. hec est vera ⁊ fructuosa pnia. Et sm. b. Tho. in. iiij. Contrito attribuit p̄r̄i: q: maxime potētie est iustificatio impij. q⁹ fit p cōtritionē. Cōfessio filio: q: fit p vbū q⁹ ꝺ: filij⁹. Satisfactio q̄ cōplet bonitatē pnie spūsancti: cui appropriat bonitas. Et satisfactio q̄dē sm. b. Tho. ⁊ alios in. iiij. p̄sistit in trib⁹. s. elemosyna: oratiōne: ⁊ ieiunio. De q⁹ ꝺ: Tob. xij. Bona ē ora cū elemosyna ⁊ ieiunio. Et p illā destruit illā maledictū ternariū diaboli: de q̄. j. Jo. ij. ꝺ. Omne q⁹ est in mundo aut concupiscētia carnis: aut cōcupiscentia oculoꝝ. aut superbia vite. Cōcupiscētia carnis atterit p ieiunium. Cōcupiscētia oculoꝝ repimit p

De triplici gñe creaturaꝝ corpaliū.

De triplici gñe reformata q̄ mō ea i nouit vestigiū trinitatis.

Ptes et doctrina ethnicoꝝ.

elemosynā. i. auaricia. Superbia vite tollit p humilē oratiōnē. Sed adhuc meli⁹ reformat imago p ternariū cēntiale religionis: q̄ excedit oēm solennē pniam. vt ꝺ. xxxiij. q. ij. Admonere. s. castitatē: pauptatē: ⁊ obedientiā. Et ꝺ illō triduū itineris in deserto religionis q̄ deus vocat suos ad se sibi sacrificandū. Exod. iiij. Sicut g̃ tres ptes in pnia vt in religione. ⁊ tñ vna pnia ⁊ vna est religio. ita hi tres pater ⁊ filius ⁊ spūsctūs vnū sunt. Tertiū gen⁹ creaturarū vbi relucet vestigiū trinitatis: est genus reruꝫ mere corpaliū. Et hoc est in celis: in elementis ⁊ elementatis. Et aturaruꝫ celū quidē vnū est. i. incōptū oēs cōueniūt in materia ico: scalz mere ruptibili. Tres aūt sunt. Nā differētes in materia: q: empy reū vbi sancti refidēt non moueť. Crystallinus mouet ab angelo: ⁊ mouet alios. Sydereū scz firmamentū cū celis planetarū quod nō mouet alios celos: ꝺ mouet. Et sol medio cōsistens planetarū tres ꝺ sub se. scz lunā: mercuriū: ⁊ venerē. Tres supra se. scz martē: iouē: ⁊ saturnum. Elemēta oia in ꝺ vno cōueniūt: q: sunt in materia corruptibili. ꝺ in triplici dñnta. Nā sup̄mū scz ignis est lucidū in q̄ etiā reperiť vestigiū trinitaꝫ. Nā est in eo ꝑsiderare eēntiā: splendorē: ⁊ caloꝝ. ⁊ eēntia nō p̄cedit a suo splendore: ꝺ ecōuerso. Et calor a sua eēntia ⁊ splēdore. ita p̄r̄ a nullo p̄cedit: filius a p̄re: spūsanct⁹ ab vtroq⁹. Et hi tres vnū sunt: ficut vnus est ignis. Mediū elemētū q̄ est aer. ⁊c. est. dyaphanū. i. transparēs scz aer ⁊ aq̄. Et in aqua est vestigiū trinitaꝫ ꝑpulchre. scz in aq̄ q̄ egredit⁹ e terra: vt in fonte. ⁊ trāsit eadē in suba p aqueductuꝫ: ⁊ extendit in riuū seu fluuiū. vna est aq̄ seu vn⁹ fons. et tamen fons nō p̄cedit. ꝺducit⁹: ꝺ ecōuerso. sic filius a p̄re: q̄ sol⁹ coeternus est carne nr̄a. vñ ⁊ ipse dicit. Ego q̄si aq̄ductus ⁊c. Eccli. xxiiij. Fluui⁹ p̄cedit ab vtroq⁹. sic spūsctūs q̄ ꝺ: fluuiꝰ paradisi sm btm aug. Ultimū elemētū est terra: q̄ est in se obscura. Et hec triplicita: q: in asia europa ⁊ africam. vna terra ⁊ tres ptes. Sic hi tres vnū sunt. In elemētatis p̄tes. Sic hi tres vnū sunt. In elementis p̄tes. Sic hi tres vnū sunt. In ele mētatis p̄s: q: quodlibet est vnū repletās p̄rem. Vñ Hilarius. In p̄re vnitas: ⁊ aliqua ſ̄ in hūt p formā sui⁹: et ad aliq̄d ordinant. Scōm repletat⁹ vnū: ⁊ finis sp̄m sanctum. Ad q̄ facit q̄ ꝺ: Sap. Dia in pōdere nūero ⁊ mēsura cōstituisti dñe. Dis em̄ res est vna numero. Mensuram hz determinate p̄fectionis p formā sua. quā in specie cōstituit. Pondus suū est finis ad quez ordinat. Et hi tres vnū sunt. Sicut g̃ eccl̄ia militās hic est regina stans ante deū a dex⁹ vtutū in vestitu deaurato sapie: circundata variegate statuū. Sic ⁊ eccl̄ia triūphans assistit vt regina mūdi a dextris dei sc̄z ciuitate supna: in vestitu deaurato g̃lie q̄ in trib⁹ cōsistit. repletantibus sanctissimā trinitatez scilicz visione: tentione: ⁊ fruitione sanctissime trinitatis: circundata varietate p̄emioꝝ. In qua existentes dicere valent. Sicut audiuimus sic vidimus ⁊c.

Titulus.XI. De dono intellectus

Donum intellectus vltra lumen nature necessarium a deo petitur. Capm I

Anus tue fecerunt me et plasmauerunt me. Da mihi intellectum vt discā mādata tua. ps. cxviij. Manus dñi sunt nō corpales. sed spūales scz sapia ⁊ virt⁹ ei⁹. Et iste fecerunt ⁊ faciūt quelibet hoiem sicut et alias creaturas q̄ad corp⁹ p ꝓpagationē a parentibus. Et ipm p̄mū hoiem fecit de limo terre. Gen. j. Et plasmauerunt ⁊ plasmāt quālibet aiam de nouo creādo ex nihilo. i. nō ex aliq̄ alia re. ⁊ infundit. Ut ñ illa sancta mulier dicebat filijs suis exhortans ad patiam. Fili mei nescio quō in vtero meo apparuistis. Nec spm̄ ⁊ aiam donaui vobis: ⁊ singulorū membra nō ego in cōpegi: sed mūdi creator. Unde ⁊ bñs Hiero. in epla ꝺ Nepotianū. Inter illas secretivētris angustias man⁹ dei sp opat. ideoq⁹ creator corpis parit et aie. Noli despicere bōitatē figli q̄ te plasmauit: ⁊ fecit vt polus

Universidad de Deusto
Biblioteca

it. Ꝑpe dei virtus ⁊ sapia. diſt. lvj. nasci. Quauis aũt hoi
sit datũ lum naturale ad intelligendũ que agẽda sunt ꝟ
dictamẽ rõnis in vita politica. tñ qz hõ ordinat ad qõdaz
bonũ qõ excedit naturalẽ cognitionẽ. ſ. supnã britudinez.
lõ indiget quodã lumine supnaturali ad intelligendũ que
ꝟ fidẽ ꝓponunt. Et õ vocat donũ intellect⁹ qõ qz ex no
bis nõ est ps. postulat a deo sibi dari dicẽs. Da mihi intel
lectũ vt discã mãdata tua. ps. cxviij. Mandata dei sunt
nõ solũ de agẽdis. ꝟ decalogũ. ſm illud Mat. xix. c. Si
vis ad vitã ingredi: serua mãdata. Sz etiã de credẽdis. iux
illud Jo. xiij. Creditis in deũ: ⁊ in me credite. ait ꝟpus. qa
nõ solũ mysteria diuinitatis: ſ etiã hũanitaꝝ ꝟpi nob man
dat credere. De sperãdis dat mãdatũ. ps. lxj. Sperate in
eo oĩs congregatio pplꝰ. q figurabat in spe bonoꝝ tpaliũ in
veteri testamẽto ꝓmissoꝝ. Mandat dilecto dei ⁊ ꝓxĩmi.
Deu. vj. Nõ in nouo testõ inducit ⁊ firmat. Mat. xxij. et
Luc. x. Diliges dñm deũ tuum ex toto corde tuo: ⁊ ex tota
anima tua: ⁊ ex oĩi mẽte tua: ⁊ proximũ tuũ sicut teipm.
Ista mãdata ꝓsupponũtur ad decalogũ. nõ em ibi ꝓtinen
tur. Et ad ista intelligẽda ĩntime vt credẽda ⁊ seruãda in
ducit hõ dono intellect⁹. Omnis q audit a ꝓre meo ⁊ didi
cit hic venit ad me. ait ꝟpus Jo. vj. Fides aũt ex auditu. au
ditus ꝑ verbũ dei. Roma. x. Sed nõ sufficit credere audi
tis. imo oportet addiscere ꝑ donũ scz intellectus capere vt
agẽda. Et sic venit ad ꝟpm cõsequẽdo eternũ ꝓmiũ. Fin.
lud. Intellectus bonus oĩbus facientibus eum: laudatio
eius manet in seculũ seculi.

De multi plicitelle ctus acce ptione.

§.I. Sed ad tollẽdũ equi

uocatione. Sciendũ q intellectus sumit multipliciter. Nam
aliqñ intellect⁹ dr ipa aie ẽntia. denoiat em aia ab intelle
ctu: qsi a sua ꝓpagatiua virtute: fic dr in ꝑn. iij. de aia. quin
tellectus est qdã substãtia. Angeli etiã dñr intellect⁹ seu in
telligẽtie. Scõo dr intellectus quedã potẽtia aie distin
cta cõtra voluntatẽ. Et iste intellect⁹ diſtinguit realiter in
duas potẽtias. scz intellectũ agentẽ: ⁊ intellectũ possibilẽ.
Vñ dicit pbs in. iij. de aia. Nõ necesse est esse in ania has
differẽtias intellectuz. scz possibilẽ ⁊ agentẽ. Intellectus
aũt possibilis diuidit in tres ſm tres status ei⁹. Quãq em
est in potẽtia tñ. ⁊ sic dr intellectus possibilis. Quãq in ac
tu ꝓmo q est. scia. ⁊ sic dicit intellectus in habitu. Quãq in
actu scõo q est cõsiderare. ⁊ sic dr intellect⁹ in actu seu in
tellectus adeptus. De ꝓdictis habes in. j. ꝓte. Tertio dr
intellectus quedã vtus intellectualis. q dr habitus ꝓnci
pioꝝ que per se sunt nota: siue speculabiliũ: vt de quolibet
est affirmare vel negare de neutro ambo. Oĩe totum est
maius sua ꝑte. vel ꝓacticabiliũ. vt malũ est fugiendũ. nul
li est iniuria faciẽda ⁊ hmõi. Quarto mõ dr intellectus
vna pars prudẽtie ſm Macrobiũ quã Tullius vocat in
telligentiã. de hoc dicit pbs in. vj. ethicoꝝ. Nõ est cogno
scitiuus extremi. i. alicuꝰ ꝑm singularis ⁊ ptingẽtis opa
bilis ꝓpositionis. ſ. minoris quã oportet esse singulare in syl
logismo prudẽtie. Hoc aũt ꝓmũ singulare est aliqs finis
singularis. Est g iste intellectus quedã recta estimatio. de
aliquo particulari fine. vbi gra. Ratio in operãdo pru
mo. amit vniuersalẽ. vt puta. Oĩe malũ est fugiẽdũ. In
tellectus iste amittit mir sub illa di. Committere hũc actũ
fornicationis qui mẽti occurrit malũ. Et prudentia ꝯclu
dit. Ergo hec fornicatio fugienda. Quinto dr intellect⁹
quoddã donũ spũscti qui importat quandã acutã pene
trationẽ diuinoꝝ vel agendoꝝ ſm regulas diuinas. Et de
isto nũc agitur.

Quid importat nomẽ intellectus.

§.II. De dono intellectus

Dicit Esa. xj. Requiescet super eũ spũs dñi spũs sapientie:
⁊ intellectus rc. Et de isto dr. Replebo eũ dñs spũ sapi
entie ⁊ intellectus. stola gloriẽ indu eum. Prio cuius de
claratione dicit btus Tho. ij. ij. q. viij. arti. j. q nomẽ intel
lectus importat quandã intimã cognitionẽ. Dicitur enim
intelligere quasi intus legere. Et hoc maxime apparet cõsi
derantib⁹ drias intellect⁹ ⁊ sensus. Nã cognitio sensitiua
occupat circa qlitates sensibiles exteriores. Cognitio aũ
intellectiua penetrat vsq ad essentiã rei. Obiectũ em in
tellect⁹ est qd qd ẽ: vt dr in. iij. de aia. Sũt aũt multa gña
eoꝝ q interi⁹ latẽt ad q ops cognitione hois quasi intrin
secus penetrare. Nã sub accidẽtib⁹ latet natura rerũ sub
stantialis. Sub vbis latẽt signa vboꝝ. sub similitudinib⁹ ⁊ fi
guris latent vitas figurata. Nres em intelligibiles sunt qsi
interiores respectu rerũ sensibiliuz q exteri⁹ sentiunt. Et
in cãis latẽt effectus ⁊ ecõuerso. vñ respectu hoꝝ oium põt
dici intellect⁹. Sz cũ cognitio hois a sensu incipiat quasi
ab exteriori: manifestũ est q quãto lumẽ intellect⁹ est for
tius: tanto magis põt ad intima penetrare. Lumen aũt na
turale nostri intellect⁹ est finite vtutis. Vñ vsq ad determ
minatũ aliqd ptingere põt. Indiget g hõ supnaturali lu
mine: vt vlteri⁹ penetret ad cognoscendũ quedã que ꝑ lu
men naturale cognoscere nõ valet. Et illud lumen supna
turale hoi datũ vocat donũ intellect⁹. Et cũ potentia in
tellect⁹ habeat duos act⁹: scz ꝑcipere ⁊ diudicare. Donũ
intellect⁹ ordinat ad ꝑcipiendũ diuina ⁊ agenda in ordine
ad deũ. Sapie donuz ordinat ad actũ iudicãdi de eis ſm
rõnem seu regulas diuinas. Sed scie donuz ſm regulas
hũanas. i. rõnis: ⁊ in hoc differũt. Rõ autẽ qre hoc do
nũ dr donũ intellect⁹ poti⁹ q rõnis ẽ ista ſm beatũ Tho. vbi. s. Discursus rõnis semp incipit ab intellectu ⁊ termi
natur ad intellectũ ex alio⁹. Rõcinamur em ꝓcedẽ
do ex qbusdã intellectis. ⁊ tunc rõnis discursus ꝓficit qñ
ad hoc puenim⁹ vt itelligam⁹ id qd ꝓri⁹ erat ignotũ. Nõ
g rõcinamur ex aliquo intellectu ꝓcedit. Sed ꝑ viaz gre
nõ ꝓcedit ex lumine nature: imo supaddit ei quasi ꝓficiẽs
ens ipm. ⁊ tõ ista supadditio nõ dr rõ ſ magis intellectus.
qz ita se hz lumẽ supadditũ ad ea que nobis supnaturaliter
innotescũt sicut se hz lumẽ naturale ad ea que ꝓmoditur
aliter cognoscim⁹. Rõ etiã quare aliqd donum dicat⁹ Quare aliqd donum dicat⁹ ꝓprie ad intellectũ. Et nullũ volũtas: cũ tñ intellect⁹ distinguat ꝓ potẽ
tatem: vt ps in. iij. dicit a. est ista ſm beatũ Tho. vbi. s. q volũtas noiat simpliciter appentiuũ motũ absq determinatione alicui⁹ excellẽtie. Sz intellect⁹ noiat quandã excellentiã cognitionis: scz penetrandi ad intima. Tõ supnaturale donũ magis noiatur noie intellect⁹ q voluntatis.

Quare ꝑ q modo me telligitur

§.III. Quomodo dona

manẽt⁹ simul maneat cũ fide. Ad qd sciendũ opus est du
plici distinctione ſm. b. Tho. ij. ij. q. viij. art. ij. Una est ex
ꝑte fidei: alia ẽ ex ꝑte intellect⁹. Ex ꝑte fidei distinguẽdũ
est. q quedã per se ⁊ directe cadunt sub fide que natura
lem rõnem excedunt. sicut deũ esse trinũ ⁊ vnũ: ⁊ filium
dei esse incarnatũ. Quedã vero cadunt sub fide quasi or
dinata ad ista ſm aliquẽ modum. sicut sunt omnia que in
scriptura diuina continentur. Ex parte vero intellect⁹ dis
tinguendũ est. q. ꝓpliciter possum⁹ aliqua intelligere.
Uno mõ ꝑfecte: qñ scz ptingim⁹ ad cognoscẽdũ essentiã
rei intellecte: ⁊ ipam vitatẽ enũciabilis intellecti ſm q in
se est. ⁊ hoc mõ ea q cadũt sub fide directe nõ possim⁹ in
telligere durante statu fidei. Sed quedã alia ad fidẽ ordi
nata etiã hoc mõ intelligi pñt. Aliquo ptingit aliquid in
telligi imperfecte: qñ scz ipa essentia rei vel veritas ꝓpo
sitionis nõ cognoscitur quid sit: aut quõ sit. sed tñ cogno
scitur q ea que exteri⁹ apparent veritati nõ ꝓiudicant in
quantũ hõ intelligit q ꝓpter ea que exterius apparẽt nõ
est recedendũ ab his q sunt fidei. Et ſm hoc nihil ꝓhibz
durante statu fidei intelligere ea etiaz que per se sub fide
cadunt. Fides aũt q cõnumerat ab aplo inter duodecim
fructus spũs ad Gal. v. nõ est fides q est virtus theologi
ca: sed est quedã certitudo eoꝝ que sunt fidei: que hz per
donũ intellectus. Intellect⁹ aũt intellect⁹ donũ nõ solũ specu
latiuum: sed etiaz practicum. Unde in ps. cx. Intellectus
bonus oĩbus facientib⁹ eus. Nõ sic declarat beat⁹ Tho.

ij. ij. q. viij. art. iij. Donũ intellectus non solũ se habet ad
ea q primo ⁊ principaliter cadunt sub fide: sed etiã ad oia q
ad fidẽ ordinant. Operationes aũt bone quendã ordine
habent ad fidẽ. Nã fides per dilectionẽ operatur: vt dici
tur ad Gal. v. Et ideo donũ intellect⁹ etiã ad quedã opa
bilia se extendit. non quidẽ vt principaliter circa ea versẽt:
sed inquantũ in agendis regulamur rõnibus eternis. q ꝑ
hus considerandis ⁊ consulendis inhereat superiori rõi: vt
ait Aug. que dono intellectus perficit. Quamuis aũt rõ
naturalis dirigat hoiem in actib⁹ humanis: tñ regula hu
manoꝝ actuũ est non solũ rõ humana: sed etiã lex eterna
Lex aũt eterna excedit rõnem humanã naturalẽ. Et ideo
cognitio humanoꝝ actuũ ſm q regulant a lege eterna ex
cedit rõnem naturalẽ ⁊ indiget supernaturali lumine do
ni spũsancti intellectus vel alterius.

ſm qd ſfit donũ itellect⁹ ⁊ in quib⁹ nõ.

§.IIII. Est aũt donũ intel-

lect⁹ in⁹ib⁹ habentib⁹ gratã gratũ facientẽ: ⁊ extra gratã
existentib⁹ abest. Primo sic ꝓbat Tho. ij. ij. q. viij. art. iiij.
In oib⁹ habentib⁹ gratã necesse est esse rectitudinẽ volũ
tatis: qz q gratã repat volũtas hois ad bonuz: vt dicit. b.
Aug. volũtas aũt hois nõ põt recte ordinari in bonũ ni
si persistente aliqua cognitione veritatis. qz obiectũ volun
tatis est bonũ intellectũ: vt dr in. iij. de aia. Sicut aũt per
donũ charitatis spũs. ſ. ordinat volũtatẽ hois vt recte mo
veat in bonũ quoddã supnaturale: ita q donũ intellect⁹ il
lustrat mentẽ hois vt cognoscat veritatẽ quãdã supnatu
ralẽ in quã oz tendere volũtatẽ rectã. Et iõ sicut in oibus
hãtib⁹ gratã est donũ charitatis: ita ⁊ donuz intellect⁹. Et
quis alii ꝓntes gratã gratũ facientẽ possint pati hebetu
dinẽ circa aliqua q sunt ꝑter necessitatẽ salutis: tñ circa ea
q sunt de necessitate salutis sufficienter instruunt a spũsctõ.
ſm illud. vnctio docet nos de oĩb⁹. j. Joh. ij. Quauis em
nõ oes hãtes fidẽ plene intelligãt ea q ꝓponunt credẽ
da. intelligũt tñ ea eẽ credẽda: ⁊ ꝓ ab eis ꝑ nullo est deuit
andũ. Et qõ. b. Greg. ait in. ij. moraliũ. q gra intellect⁹ ⁊
aliorũ donoꝝ aliqñ vtilit hãtib⁹ gratã subtrahit. qñq em
dũ animꝰ ad sublimia itelligẽda se in elatiõe erigit: in re
bus vilib⁹ ⁊ imis hebetudie pigrescit. nõ sic est intelligẽ
dũ q donũ intellect⁹ subtrahat scitis q tũ ad necessaria ad sa
lutẽ dũ in scitate manẽt. ſ circa alia intelligibilia subtrahit vt
nõ oia ad liquidũ penetrare possint ꝑ intellectũ. Et hoc vt
subtrahat eis materia ⁊ occasio superbie. Scõm aũt. ſ. q
donũ intellect⁹ non habeãt extra gratã ꝓstituti: sic ꝓbat
Dona spũsctivt. ſ. dicit q ꝓficiũt hoiem ſm q est bñ mo
bilis a spũsctõ. Sed q intellectuale lumẽ gre ponit donuz
intellect⁹ inquãtũ intellect⁹ hois est bñ mobilis a spũsctõ.
Dui⁹ aũt mot⁹ ꝓsideratio in b est q hõ apphendit veritatẽ
circa finẽ. Vñ nisi vsq ad hoc moueat intellect⁹ hũanus
a spũsctõ. vt rectã estimationẽ de fine habeat nõdũ est as
secut⁹ donũ intellect⁹ q tũ cũctis ex illustratione spũs alia q
dã pambula cognoscat. Rectã aũt estimationẽ de vltimo
fine nõ hz nisi ille q circa finẽ nõ errat: ſ ei fit iẽ inhereat
tanq optimo. Et b est solũ hãtis gratã gratũ facientem.
Sic etiã in moralib⁹ rectã estimationẽ hz hõ de fine per
hitũ vtutis. Vñ donũ intellect⁹ sine gra gratũ faciẽte hñ
nõ põt. Et qõ Aug. dicit. ꝓpulat intellect⁹ sequit tardus
aut null⁹ effect⁹. Vocat. b. Aug. intellectũ quãdã mentis
illustrationẽ: q tñ nõ ꝓtingit ad ꝑfectã rõnem doni intel
lect⁹. Sed cũ mens hois deducit vsq ad b vt hẽat rectã
estimationẽ circa finẽ tũc sequit effect⁹ qõ fit donũ intel
lect⁹. Nõ etiã dr Dan. x. Intelligẽtia op⁹ ẽ in visiõe. ſ. ꝓ
phetica. Talis intelligẽtia nõ ẽ donũ intellect⁹: ſ qdã meꝝ
illustratio ad itelligẽdũ q ꝓphetia reuelãt. nõ põt ee cõe bo
nis ⁊ malis. Sz illustratio mẽtis circa estimationẽ rectã de
mino fine solũ puenit bonis q ptinẽt ad donũ itellect⁹. Et
quis donũ intellect⁹ cõsideret vtuti theologicas: sic ꝓbat
nõ tñ sequit q sic fides põt ee sine gra gratũ faciẽte: vt fides
informis; ita ⁊ donũ itellect⁹. Et rõ diuersitatis ẽ; qz fides

§.V. Et secundũ beatum

Greg. sicut sapie opponit insipiẽtia vel stultitia que facit
querere iudicare circa cõem finẽ vite. i. vltimũ finem. Sic
ecõtra. sapia facit rectũ iudiciũ circa vltem causam ⁊ finẽ
vltimũ deũ. Et scie dono opponit ignorãtia: ꝓ qua homo
nõ hz rectũ iudiciũ circa ꝓticulares causas. i. creaturas.
Et cõsilio ꝓcipitatio opponit ꝑ quã homo ad actionẽ ꝓ
cedit ante deliberationẽ rõnis. Ita intellectui opponitur
hebetudo. hebetudo em acuitati opponit. Dicit aũt per
similitudinẽ intellectus acut⁹ quãdo potest pen rare ad
intima eoꝝ que ꝓponunt. Et quis donũ intellec circa
ꝓncipia ꝓma fit. aliter tñ q ꝑ intellectus vtus intellectualis.
Nam intellectus vtus est habitus naturalis ꝓmoꝝ ꝓncipioꝝ cognoscitiuꝰ que ꝑ se naturaliter cognoscunt. Intel
lectus donũ est habitus ꝓmoꝝ ꝓncipioꝝ cognoscitiuꝰ nõ
naturalis sed gratuitus. aliter tamen q fides. Nã ad fidẽ
ptinet assentire solũ talibus principiis cognitionis gra
tuitis. i. articulis fidei. Ad intellectũ vero donuz pertinet
penetrare ea que debent fidei. Et in cognitione siue ꝓ
ctica siue speculatiua eoꝝ que sunt fidei intellectus pene
trat. sed sapientia de eis iudicium prestat.

§.VI. Circa donũ intellect⁹

Circa hoc sexta btitudo ſm beatũ aug. scz btitudo corde
rc. Mat. v. Et b cõuenienter qtũ ad meritũ: qõ est mũdi
cia cordis. ⁊ qtũ ad ꝓmiũ qõ est visio dei ſm btũ Tho.
ij. ij. q. viij. ar. vij. Et quantũ ad meritũ sciendũ q duplex
est mũdicia. Una ꝑ mbula ⁊ dispositiua ad dei visionez.
Et hec est depuratio affectus ab ordinatis affectionib⁹.
Et hec mũdicia cordis fit per vtutes que pertinẽt ad vitã
appetitiuã. vt tẽpantia: fortitudo: ⁊ iustitia. Alia mũdi
cia cordis est que est quasi cõpletiua respectu visionis di
uine. Et hec est mũdicia mẽtis depurate fantasmatib⁹
⁊ erroribus: vt scz ea que ꝓponunt de deo. non accipiant ꝑ
modum corꝓaliũ fantasmatũ aut ſm hereticas puerilitates. Et hec mundicia facit donũ intellect⁹. Similiter
est duplex visio dei. Una quidẽ ꝑfecta: qua videt deus ꝑ
essentiã. Alia vero imꝑfecta ꝑ quã etiã nõ videam⁹ de deo
quid sit: videmus tñ quid nõ est. Et tanto deũ in hac vita
ꝑfectius cognoscimus: quanto magis intellectus noster
cognoscit deũ excedere quicqd intellectu comprehendit.
Et hec dei visio ptinet ad donũ intellectus. Prima con
summative ſm q habet in patria, Secunda inchoative
ſm q habetur visio de deo in via.

Circa scripture sacre nobilitate qlitate ⁊ vtilitate. Ca. II.

Declaratio sermonũ

Sermones dei de qb⁹ ps. loquit sunt vba la
cre, scripture qbus nobis locut⁹ est ꝟpus ꝓphetas vt in
veteri testõ. vel ꝑ se incarnatum ⁊ aplos eius vt in nouo.
Sed tenebrosa aq in nubib⁹ aeris. inqt ps. xxvij. id est ob
scura scia in ꝓphetis: qz oia in figurã contingebant illis.
In nouo quoqz dixit ꝟps Job. vj. Verba q ego locutus sum
vobis spũs ⁊ vita sunt. i. spualiter intellecta viuificabũt vos. Caro
nõ ꝓdest quicqm. i. supficialiter intellecta nõ ꝓficiũt homini
vt illud quod dixerat de sacramẽto corꝓis sui. Nisi mãdu
caueritis carnem filij hois rc. qz aliqui ex discipulis ſm
litteram supficialiter intellexerũt. scandalizati sunt. sic ⁊ oes
heretici errauerũt nõ intelligẽtes scripturas. Ad capien
dum igitur cognitionẽ ⁊ veram notitiã de his que sunt in
scriptura, spũsanctus q donuz intellectus mẽti decla-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rat sermões dei. Uñ ⁊ de saluatore ds Lu. vlt. ꝙ postq̃ resuscitat' apparēs discipulis comedēs cū eis ait. Hec scripta sunt ⁊c. Et tūc aperuit illis sensum vt intelligerēt scripturas q̃s scz exponebat eis. Deipsa igit scptura sacra q̃ ptinet sacre scripture ¶ Primo innuit eximia auctoritas, ibi. Declaratio sermonū tuorum.

De nobilitate ⁊ quali. et vtili. Cap. II

net finēs dī. videdū de q̃ in dcis ybis ps. tria videt nōti. ritatis q̃ ¶ Scdo pcedit magna vtilitas. ibi. illūinat. maior nō pōt esse. ¶ Tertio exigitur ad eā plurima humilitas, ibi, intellectum dat parvulis.

§.I. Auctoritas scripture

maior esse nō pōt. qz scz a deo est revelata. Jo dic declaratio ꝓmonū tuoz. q̃ scz sunt a te deo ꝓferēte. Ut eīm ait Pe. in can. ij. Spūsc̃ inspirati locuti sunt oēs sci dei homines. s. auctores librorū sacre pagine. Et be. Pau. ad Hebre. j. Multipharie multisq̃ mōis olim de' loq̃ns pribus in pphis. scz in veteri testō. nouissime diebus istis locutus est nobis in filio. Hinc etiā btūs. Ambr. in epla ad Lol. ait. Dis rō supne sciētie vt terrene creature in eo est. q̃ est caput eaz auctor. vt q̃ hūc nouit nihil vltra querat. qz hic est pfecta virtus ⁊ sapia. q̃cūq̃ alibi q̃ ꝓfert. hic perfecte inuenit. In daniele salomōe oñdit inq̃ib' se eē auctorē totius sapie q̃ infideles nō putāt. qz nō legunt in eccl'ijs ⁊ pphetis: astrologia ⁊ alia ꝙdi q̃ despecta sunt. nihil valēt ad salutē. sed mittūt in errorē. Et q̃ his studēt curā anie nō hñt. di. xxxvij. §. Hinc etiā filī'. Et qz de' est verax: omīs aūt hō mendax. ps. cxv. Hinc ꝙ doctrine hoīm reperiunt cū admixtiōe alicui' erroris. Sz doctrina sacre scripture plena vitate. qz a deo q̃ mentiri nō pōt. Job. xvij. ait xps. Sermo tuus vitas est. Uñ Chrysо. dic. q̃ fic sacerdos est debitor vt veritatē quā audiuit a deo. scilz in scripturis libere predicet. ita ⁊ laicus est debitor vt vitatē quā audiuit a sacerdote' ꝓbata in scripturis defendat. fiducialiter. qđ ꝙdā fecerit. pdidit veritatē. De auctore ⁊ veritate ei' habet. j. Mac. illa falsitas inst scripturis sacris nec liceat dubitare de veritate ei' oñdit btūs Augl. dicens in epla ad Hiero. Si ad scripturas sacras admissa fuerit vel officiosa mēdacia, qđ in eis remanebit auctatis. q̃ tande scripturis illis ꝓferet cuius pōdere cōtentiose falsitatis obsteret improbitas. dist. ix. In decretis idē beatus Augl. dis. eadē. Quis nesciat sacrā scripturā canonicā. tz veteris q̃ noui testamēti certis terminis sunt retineri. eāq̃ posteriorib⁹ oīm eporū litteris ita ꝓponi. vt de illa dubitari aut disceptari nō possit vtrū verū vel vtrū rectū sit quicq̃d in ea cōscriptū.

§.II. Secundū scz magna

De vtilitate sacre scripture. facit qđ idē ps. ait ps. cxviij. Lucerna pedib⁹ meis ybum tuū ⁊ lumē semitis meis. Et Petr⁹ in can. sua. Habem⁹ ꝓpheticū ꝓmonē, cui bñfacietis attendētes q̃si lucerne lucenti i caliginoso loco. Et licz scie seculares etiā illūinēt in multis. s. tñ ⁊ aliter. Ille ōdē vt nocti lucēt in nocte. ⁊ interpolatim. Hec aūt sacra doctria vt radi⁹ a sole iusticie, ꝓcedēs duo deo simp ⁊ totū obē. Illūinatio siqdē illaz sciaz defectibilis est. qz siue simulatiue siue fiant ꝓtactice vel mozales tñ ordināt hoiem ad felicitatē q̃ in pñti hr̃i pōt politicā vel speculatiuā. nō aūt futurā quā nō nouerūt auctores illaz. Uñ be. Hiero. tractās illud Eccls. x. Labor stultor⁹ p deꝛeos. q̃ nescierūt ꝓgere in ciuitatez. Noiat ibi plures pbos. Platonē: aristotelē: pmenidē: ⁊ alios. q̃s stultos appellat. qz nō habuerūt rectū iudiciū de vltimo fine deo. Nā etsi multū laborauerūt in speculādo ⁊ inq̃rēdo vitatē i multis. tñ ex suo labore nō reportauerūt fructū vite eterne. ꝙditiōis. Et b̄ qz nescierūt ꝓgere in vide supnā. Nō enim eoz doctrine hñt tale lumē. q̃ sap. q̃ vtiq̃ est sacra scptura perducit ad claritatē eternā. docēs copiosissime devlto fine vero deo ⁊ verissimo ⁊ mō ꝓueniendi ad eum cōsequendū: qui est lux vera ⁊ indeficiēs. Ubi notandū ꝙ tria debēt cōsiderari. Primū est ꝙ pfectio hois consistit in unitatiōe dei q̃ est p dilectionem. Scdm est ꝙ dilectio ꝓsupponit cognitione. Tertiū est ꝙ cognitio ordinata ⁊ vera de deo ⁊ diligēdis habet p scripture sacre lectiones vel auditionē nō scientiarū secularū. Primo g̃ sciendū ꝙ unitatio dei ad quē ꝓ posse homo debet rēdere: ⁊ pfectio eius simplr est p dilectione. Unde apostol⁹ ad Eph. Imitatores dei estote sicut filij charissimi. Et q̃si modus docēs hui⁹ imitatiōe subdit. Ambulate in dilectōe: sicut et xps dilexit vos. Sibi cū xps dixisset discipulis. Estote pfecti sicut ⁊ pr̃ vester pfectus est. Mat. v. Subdit exēplū de dilectōne. nō solū amicoz: sed ⁊ mimicoz. Exēplo dei qui solē suū oriri facit sup bonos ⁊ malos materialr ⁊ spūalr. Et aplus ad Col. iij. Sup oīa charitatē habete q̃ est vinculū pfectōnis. Scdo ꝓsequendū q̃ dilectio ꝓsupponit cognitionē seu ex cognitiōe generat. Nā obiectū volūtatis cuiꝰ est dilectio est bonū cognitū. Uñ btūs Aug. Inuisa diligere possum⁹: icognita nequaq̃. Est enim in aia nr̃a quoddā mr̃imoniū spūale. in q̃ vir est intellectus: uxor volūtas: q̃ sterilis ꝓmanet. nisi intellect⁹ in ea semen iactet conceptū scz. suū. Unde ⁊ xps dixit samaritane: ꝓapta fieret ad habēdā aquā suā ꝓmissam. q̃ salire facit in vitā eternā scz grām. Voca virū tuū ⁊ veni huc. Joh. iij. id est repñta intellectū tuū. vt exponit btūs aug. vt scz intelligas vere ⁊ spūalr nō carnalr. Nā illū hoiem cuz q̃ in fornicatōe manebat. nō erat suus vr. i legitim⁹ maritus. vnde nō illū dixit vocare. hic est eīm error: seu falsus intellect⁹ q̃ semīnat in carne. ancillā. i. in sensualitate gñat filios malozum operū q̃bus nō debet credi. De laude sacre scripture

De legitimos filios. gliē: cū nō fit in eis aqua gratie: ⁊ de carne merit: ⁊ reportat corruptionē ⁊ eternā damnationē. Post q̃nq̃ igit vros legitimos. i. post sequelā q̃nq̃ sensuū. Ꝑm quoz appetitū operat⁹ homo ante vsum rōnis ⁊ fine pcō, ⁊ ideo vir legitimi debet immediate pueniēs ad vsum rationis vti vero itellectu nō erroneo obūbrato. Et talis intellect⁹ obijciens volūtati cōceptū gignit bonos affectus ⁊ parit filios bonoꝛoperū. Mō tertio aduertendū sequitur ꝓmaxime dilectio in volūtate gñata ex deo ꝓncipaliter operāte: ⁊ pa assentiēte. qz homo hominē generat et sol ex studio sacre doctrine. Et ꝓpterea ds verbū scripture. quod est verbū dei ignitū ⁊ ignis: qz ignē inducit charitatē in aia. ps. cxviij. Ignitū eloquiū tuū vehemēter. Et dñs Hiere. xxiij. ca. Nunq̃d vba mea nō sunt quasi ignis. Et ēplū in duobus discipulis eūtib⁹ in emaus dicentibus postea. Nōne cor nr̃m ardēs erat in nobis: dū nobis loqret in via. Luce. vlt. Et Deut. xxxij. ds. In dextera eius ignea lex. i. in xpo lex charitat̃. Uidem⁹ eīm ꝙ experientia ꝙ discipul⁹ ad magr̃m ⁊ doctrinā eius multū afficit: ⁊ his eius doctrina delectat ⁊ firmat: ⁊ q̃si vnit spūsc̃ ad eū. Sic ad ꝓpositū. Cū scriptura sacra sit de deo sine aliquo erroꝛe. ⁊ plenissime de eo q̃d potest scīri de ipo in pñti tractet de dilectiōe ⁊ alijs vtutib⁹. Alie aūt scie diminute ⁊ cū erroꝛib⁹: ⁊ doctoꝛes ⁊ auctoꝛes eaz fuerit cōit vitiosi ⁊ multa etiā frivola ⁊ noxia habebant in talib⁹ doctrinis lasciua et contra fidem. Ideo studendo in eis afficitur mens studētis ad tales ⁊ reuerēt: ⁊ de veritate fidei vacillat. Sed ex studio sacre scripture afficit ad deum et ad sanctos qui ediderūt libꝛos: ⁊ charitate inflammat ex illuminatione de deo ex ipa habita. Unde dicit de sapientia que vt dictū est ꝓmaxime in scriptura sacra infunditur. thesaurus est hoibus: quo qui vsi sunt participes facti sunt amicitie dei. Declaratio ergo ꝓmonū illūinat intellectū etiā de altissimis. Sicut aūt intellect⁹ est nobilissima potentiarū. ita ⁊ operatio eius ⁊ illuminatio perfectissimus opus hinc nobilissimū intellectū nō voluntatē per prius nō tempe: ꝙ natura. Verbum eternū. ait Job. dnici cardinalis in quodā ope suo: qđ appellauit noctiluca. Immediato actu ꝓcedens a patre: lumē de lumine in hoie vsci

§.III. Sequēdo igit anti

quoꝛ doctoꝛuz gymnasia ꝓbata et vera: fateamur opz in ꝓte intellectiua tāq̃ in sublimioꝛi fastigio culmē felicitatis viatoꝛi possibilis ex ꝓpꝛijs naturalib⁹ ꝙsequēde certi⁹ oberuari. Sic lego in Hen. ꝓncipio felicē Adā positum in paradiso vt operaret scz speculādo vtiq̃ nō qualibet creatura sistēs in ea: ꝙ sic ex tota mole tēdēs in deū vt nō solū clamaret qđ iam p fidē inspiratā tenebat. Un⁹ g̃ ꝓnceps ꝙ vltra ꝓgressus noscēret attributa, et foꝛtitan notiones illud aplicū ꝓbatur⁹. Innūmerabilia dei a creatura p ea que facta sunt intellecta conspiciunt. Mirabilr g̃ copiosissime sacra scriptura de oīb⁹ illūinat. Uñ btūs Aug. q̃ pius ipius velatū vilipēdebat aspectū, postmodū intellectus sui detecta caligine ad Uoluisianū scribēs dicebat de ea. Tāta est latinarū ꝓfunditas lr̃arū vt in eis q̃tidie ꝓficerē si eas sc̃ab incūte puerītia vsq̃ ad decrepitā senectutē maximo ocio: summo studio: meliori ingenio conarer addiscere. In q̃bus latet altitudo sapie. vt in nouissimis actuissimis: fragrātissimis cupiditate discēdi b̄ cōtingat qđ eadē scriptura q̃dā loco hz. Cū ꝙsummauerit hō: tūc incipiet. Ite in li. de do. xp̃iana. Quicq̃d hō ex didicerit si noxiū est: b̄ dānat. Si vtile est b̄ inuenit. Et cū ibi q̃sq̃ inuenerit oia q̃ vtilr alibi didicit. in ꝓbūdāti inueniet in ea: q̃ nusq̃ alibi inuenire potuit. Ciceroñ. Cui ꝓpus post lras Ciceronis ꝓmo hmōi horrebat incultus. vberat⁹ ab angelo ⁊ illuminat⁹ aiebat. Si iuꝛ paulū apl⁹ xps ē dei vas ⁊ dei sapia. ignoꝛātia scripturarū est ignoꝛātia xp̃i. dist. xxxvij. Negligimus. Et in multis capl⁹ totū. Hinc et Greg. in moral. Sacra scriptura oēs scietias locutionis sue more transcēdit: qz in vno eodēq̃ ꝓmone: duz narrat gestū, pdit mysteriū. Et sicut sapiētes mysteriis exercent. sic superficie simplicitas pouet. Mat. eīm in publico vnde pueros nutriat ⁊ puet. ⁊ in secreto vnde mētes sublimiuz admiratōe suspēdat. Uerū qz aliq̃ huic vere assertioni obsistūt: asserētes volūtatē ⁊ actus ei⁹ intellectiue potētie cū opatiōib⁹ eius ātеferri. ꝺ q̃s bellat sancti⁹ doctoꝛ tho. in. iij. ꝺ gētiles. cū palma. etiā si b̄ eēt verū. nulla scriptura iā docet recte amare: ⁊ volūtatē in ordinē dirigere sicut sacra doctrina. vt ps in libris sapiētialib⁹: ꝓmouit salomonis. Uñ Hiero. ad Demetriadē. Diuinas scripturas sepi⁹ lege: imo nūq̃ de manib⁹ tuis sacra lectō deponat. Scio in scripturis diuinis p q̃s solas dei potes cognoscere volūtatem. ꝓhiberi quedā: ꝓcipi quedā: cōcedi q̃dā: suaderi nō nulla. Prohibent mala: ꝓcipiunt bona: ꝓcedunt media. ꝓsuadent ꝓfecta. Ad idē Chrys⁹. sup Mat. In scripturis sacris ignoꝛans inuenit q̃d discar: cōmaꝛ quid timeat. Laboꝛās ꝓmia: pusillanimis mediocris iustitie cibos: q̃ etsi pinguē nō faciūt animi. mozi tñ nō ꝓmittūt. Qui aūt magni animi ē: inuenit ibi spūales escas q̃ ducāt eum ꝓpe ad angeloꝛ naturā. Qui vo est a diabolo vulneratus: inuenit sibi cibos medicinales ⁊ salutē p pñtiam. Ite hugo in li. de aia ait. Nihil in hac vita dulci⁹ sentit: nihil auditum sumit: nil ita mentē ab amoꝛe mūdi separat. nil ita ꝺ tēptationes eīm roborat. nil its omine excitat et adiuuat ad oīne opus ⁊ ad oēm laboꝛē, sic studiū sacre scripture, hec

De sacre scripture nobi. quali. et vtili. Cap. II

tutus assumpsit id apertius ceteris tradētib⁹. b. Aug⁹. et magr̃o sen. In hui⁹ potētie actu vitas ꝓma pñtis vite pars ⁊ future. vno codēq̃ ꝓmone deminuit vltima ꝓfitere felicitatē di. Jo. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te solū deū ⁊ quē misisti iesum xp̃m. Hunc ꝓmū vt supimum doctoꝛē post iocundā ⁊ longā de vita btā inq̃sitionē. i vlt. de ciui. dei. btūs Aug. secutus inqt. Uisio est tota merces Hec etiā veritas pbos nō latuit. Nā eoꝛū ꝓcipuus plato beatitudinē locauit in ꝓticipatione diuini luminis. teste b. Aug. in. xix. de ci. dei. cui ⁊ ipe assentit. Ultra eīm lumē diuinū q̃ tātus doctoꝛ pollebat: nō ignoꝛat ab aristotele iā fere validissimis rōnib⁹ demōstratū: volūtati anteponendū esse nobilitate ⁊ ope humanū intellectū.

De sacre scripture

§.IIII. Exigit aūt ad noti

cia huiꝰ sacre doctrine hūilitas. Uñ sbdit. Intellectū dat puulis. scz ꝓpa estimatōe. Et b̄ est qđ ait xps Mat. xj. Abscōdisti hec a sapiētib⁹ ⁊ prudētibus. scz ꝓm seculi sapiētibus qđ scias naturales: prudētib⁹ quoad morales Et revelasti ea puulis scz humilibus. Ut eīm dicit Greg. Nullū maius obstaculū vitati sicut supbia. Et ꝓuerbiorum ait. q̃ inter sapiētes ille sapiētioꝛ q̃ ⁊ hūlioꝛ. Et in ꝓuerbiorum. xxj. c. Ubi hūilitas ibi ⁊ sapia. Et qz auctoꝛes sciarū secularium fuerūt supbi. vt ps in libꝛis sapiētialib⁹: ꝓcipue salomonis. Uñ Hiero. ad Demetriadē. Diuitias scripturas sepi⁹ lege: imo nūq̃ de manib⁹ tuis sacra lectō deponat. Scio in scripturis diuinis p q̃s solas dei potes cognoscere volūtatem. ꝓhiberi quedā: ꝓcipi quedā: cōcedi q̃dā: suaderi nō nulla. Prohibent mala: ꝓcipiunt bona: ꝓcedunt media. ꝓsuadent ꝓfecta. Ad idē Chrys⁹. sup Mat. In scripturis sacris ignoꝛans inuenit q̃d discar: cōmaꝛ quid timeat. Laboꝛās ꝓmia: pusillanimis mediocris iustitie cibos: q̃ etsi pinguē nō faciūt animi. mozi tñ nō ꝓmittūt. Qui aūt magni animi ē: inuenit ibi spūales escas q̃ ducāt eum ꝓpe ad angeloꝛ naturā. Qui vo est a diabolo vulneratus: inuenit sibi cibos medicinales ⁊ salutē p pñtiam. Ite hugo in li. de aia ait. Nihil in hac vita dulci⁹ sentit: nihil auditum sumit: nil ita mentē ab amoꝛe mūdi separat. nil ita ꝺ tēptationes eīm roborat. nil its omine excitat et adiuuat ad oīne opus ⁊ ad oēm laboꝛē, sic studiū sacre scripture, hec ergo doctrina ⁊ illūinat intellectū: ⁊ inflāmat affectū. Uñ Jsid. in li. de sum. bono. Lectio sctārū scripturarū gemmā nūc cōfert donū: qz mētis intellectū erudit: ⁊ a mūdi vanitatib⁹ abstractū hoiem ad dei amoꝛē ꝓducit. Quid g̃ ꝓdest in mūdanis ꝓficere doctrinis: ⁊ inanescere in dinis caduca seq̃ figmēta: ⁊ celestia fastidire. Hec oia Jo. dñici vbi. s. Ad b̄ fac qđ ait arist. i li. ꝺ vegetabilib⁹. Tria fē vt ait ēpedocles in tota rerū varietate pcipua. s. nobil⁹ affluētie ꝓptus: future felicitat̃ appetit⁹. ⁊ mētis illustratio. quoꝛ ꝓmo nihil hōesti⁹. scdo nihil felici⁹. tertio ad āboꝛ adeptionē nihil efficaci⁹. Sz nulla doctrina ita illustrat, ad noticias sacre scripture requirit humilitas.

§.V. Quod necessariū fuit

ad hūanā salutē eē quādā doctrinā ꝓm dinā revelatōez: q̃ ꝺ scptura sacra. s. veteris ⁊ noui testamenti. ꝓpter phisicas disciplinas q̃ rōne hūana inuestigant. ꝓbat. b. tho. i. j. p. sum. q. j. ar. j. Et b̄ triplr. Prio qz hō ordiat a deo ad quēdā finē q̃ excedit ꝓpōsionē hūane rōnis. ꝓm illō esa. lxiij. Oculꝰ nō vidit deꝰ absq̃ te q̃ ꝓparasti diligētib⁹ te. Si finē aūt oz eē ꝓcognitū hoib⁹ suas ⁊ intētōes ⁊ actōes debēt ordinare in finē. Uñ necessarium fuit hoi ad salutē. q̃ nota fieret ei q̃dā p revelationē dinā: q̃ rōez hūanā excedūt. Sc̃do qz ad ea q̃ etiā rōne humana de deo inuestigari pñt. fuit ne De necessitate sacre scripture

Universidad de Deusto
Biblioteca

cessariū hoiez instrui reuelatiõe diuia ex eo ꝙ vitas de do
p rationẽ inuestigata a paucis ⁊ p longũ tps hr̃i põt. Nã
pauci sunt qui vacẽt studio litterarũ siue ꝓpter pauptatẽ
siue ꝓpter occupatiões in alijs: siue ꝓprer hebetudinẽ in
geny. Qui etiã vacãt in his. oportet p longũ tps studio i
tendere. Nã metaphĩica q̃ de deo docet ⁊ probat rõnib⁹
est vltima phĩica⁊ doctrina⁊: ⁊ pſupponit alias scias pti
us p tpa acquisitas. vt ergo citi⁹ ⁊ cõmuni⁹ habeak noticia
de deo⁊ alijs necessarijs ad salutẽ. necessariũ fuit dari do
ctrinã sacre scripture. cui⁹ oẽs sũt capaces⁊ cito. ⁊ de his
q̃ scire oportet de deo⁊ agẽdis. Uñ xp̃s dixit apl̃is. Eun
tes in mundũ vniuersũ ꝓdicate euãgelĩũ omni creature
Mar. vl. ⁊. oĩe genus hoim est capax talis doctrine⁊ ci
to. Tertio quia alie doctrine p rõnẽ habenk. et si multas
veritates de deo ⁊ creaturis ꝓtineãt. oĩes hñt admixtos
errores iuxta illud. Oĩis hõ mẽdax. ex eo ꝙ rõne natura
li inuntk̃ deficit sepe⁊ pcipue circa diuina. Uñ ⁊ oĩes
pbi inuenũtur errasse circa ea q̃ sunt nec̃ria ad sciendũ
seu credendũ. Et iõ oportuit tradi doctrinã in qua eẽt oĩ
moda veritas sine admixtiõe alicui⁹ errorĩs. ex cui⁹ verita
tis cognitiõe dependet tota salus hois que est in deo. Hec
est aũt scriptura sacra q̃ est a deo reuelata. que mẽtiri non
põt nec falli. Uñ secure⁊ fine aliquo dubio salsitatis ei in
hereat. ⁊ sm veritatẽ eius se dirigit circa diuina⁊ hũana.
Et sic ptz ꝙ ꝓter scias pbicas fuit necessariũ⁊ vtile ꝓ
doctrinas sacre scripture. vt citius cõmuni⁹⁊ certius ha
beak noticia de deo. ⁊ alijs necessarijs ad salutẽ. Unde. ij.
ad Timo. iij. dicit apl̃s. Oĩis doctrina diuinitus reuela
ta vtilis est ad docendũ: ad arguendũ: ad corripiẽdũ: ad
erudiendũ ad iusticiã. Et q̃uis ea q̃ tr. lunk in scriptura
sacra. sint supra hois rõnẽ. nõ tamen ea querẽdo fit ꝓtra
illud Eccĩ. iij. Altioza te ne quesieris. qz nõ querunk rõne
demõstratiua. vt in metaphĩica inuestigãdo, sed fide hu
militer suscipiendo,

§.VI. Quod sacra doctri

Duplex est genus sciarum

na est scia ⁊ vna ⁊ speculatiua ⁊ practica. Primũ sic decla
rat btus Tho. in ꝑma pte. q. j. Duplex est genus sciarum
Quedã em̃ sunt que, pcedũt ex ꝓncipijs notis lumine na
turalis intellectus sic̃ sunt arithmetica ⁊ geometria ⁊ hu
iusmõi. Quedã ...nt que ꝓcedũt ex ꝓncipijs notis lumi
ne superioris scie. sicut musica procedit ex ꝓncipijs notis
catis per arithmenicã. Et hoc scõo mõ doctri a sacra est
scia procedẽs ex ꝓncipijs notificatis p arithmeticã lumi
ne superioris sciẽtie que est dei⁊ btõz. Unde sicut musi
ca credit nõ probans ꝓncipia sibi. sed ita sacra doctrina
credit ꝓncipia a deo reuelata. vt sunt articuli fidei. ex qui
bus arguẽtak⁊ ꝓbat ptinẽtia ad xp̃ianã religionem. Et
cũ scie nõ sint singularĩũ sed vniuersaliũ in sacra doctri
na multa singularia ponunk. vt de gestis Abraam: ysaac
⁊ alioz. non qz de eis principaliter tractek. sed introdu-
tur in expl̃ũ vite. sicut in sciẽtijs moralib⁹. ac etiã ad oĩ
denã auctoritatẽ viroz p quos reuelatio a deo ad nos p
ce...t. Dec est illa scia⁊ q̃ oz in li. sapie. viij. c. Uani sunt
oĩes hoies in q̃bus nõ subest scia dei. Est aũt vna scia
hec doctri. sm vnã f...nalẽ rõnẽ obiecti. qz quecũq; cõi
derat in ea tradita. pti...erat sub hac vna rõe. inq̃tũ sũt di
uinit⁹ reuelata. Quãuis em̃ hec doctrina tractet de deo⁊
creaturis. nõ tñ ex quo. sed principaliter de deo. de creatu
ris aũt sm q̃ referunk i.. deũ vt ad principiũ vel finẽ. Uñ
Sapie. x. dr̃ singulariter. Dedit illi sciam sctõz. Licet aũt
in alijs sciẽtijs alia sit speculatiua. alia practica scia. tñ sa
cra doctrina ꝓprehendit sub se vtrũq; sicut⁊ de⁹. cui⁹ scia
est eadez scientia q̃ se cognoscit⁊ ea que facit. Magis tñ
est speculatiua q̃ practica. qz principal... agit de rebus di
uinis: q̃ de actibus humanis. de ...bus agit sm q̃ homo
ordinat per eos ad ꝓfectã dei cognitionẽ, in qua btitudo
eterna consistit,

§.VII. Quod hui⁹ scie sub

Secundũ

iectũ sit de⁹. sic declarat be. Tho. vbi. s. arti. vij. Sic se hz
subiectũ ad sciaz. sic̃ obiectũ ad potentiã vel habitũ. Dã
ptie aũt assignat obiectũ alicui⁹ potentie vel habitus: illud
sub cui⁹ rõne oĩa referunk ad illã potẽtiã vel habitũ. sic̃
hõ⁊ lapis referunk ad potẽtiã visus inq̃tũ sunt colorata
Uñ colorati⁹ est obiectũ visus. Oĩa aũt q̃ tractãtur in sa
cra scriptura tractank sub rõne dei. vel qz sunt ipe de⁹. vel
qz hñt ordinẽ ad deũ vt ꝓncipiũ⁊ finẽ. Uñ sequit ꝙ vere
de⁹ sit subiectũ ... hac scia. Et hoc etiã ptz ex ꝓncipijs hui⁹
scie. q̃ sunt articuli fidei q̃ est de deo. Idẽ aũt est subiectũ
ꝓncipioz⁊ toti⁹ scie. cũ tota scia vtute ptineat in ꝓncipijs
Patz etiã ex noie. Dicit em̃ ista scia theologia. a theos
q̃ est de⁹. ⁊ logos q̃ est sm̃o. q̃si sermo de deo. Et q̃uis | Theologia
in q̃libet scia supponak de subiecto q̃d est. Jn sacra aũ gia est ꝙ
doctrina hoc nõ supponik. qz nõ põt hz Ba. de deo scire q̃d ẽ
in ptĩti. tñ primur in hac doctrina effectu ei⁹. vel naturaꝝ
gr̃e loco diffinitiõis ad ea q̃ de deo in hac doctrina ꝓfide
rank. sic in alijs⁹ sciẽtijs phĩica demõstrak aliq̃d de eã per
effectũ: accipiẽdo effectũ loco diffinitiõis cause.

§.VIII Hec doctrina nobili

Secundũ

oz est ceteris sciẽtijs. ⁊ sapia ꝑmarime dr̃. Nõ sit nobilior
alijs scientijs sic ꝓbat be. Tho. vbi. s. art. v. Cũ ista scia sit
speculatiua⁊ practica q̃tũ ad aliq̃d trãscẽdit oẽs altas sci
entias tã speculatiuas q̃ practicas. Sciaz em̃ speculati
uarũ vna est altera dignioz: tũ ꝓpter certitudinẽ. tuz po
pter dignitatẽ materie. Et q̃tũ ad vtrũq; hec scia oẽs spe
culatiuas scias excedit. Et sm certitudinẽ quidẽ. qz alie
scie hñt certitudinẽ ex lumine naturalis rõnis hũane que
põt errare. Hec aũt ex lumine diuie scie q̃ decipi nõ põt.
Scõm aũt dignitatẽ materie. qz ista scia est de his ꝓnci
palr q̃ sua altitudine rõnẽ trãscẽdit. Alie ve scie ꝓdeunt
tm̃ ea q̃ rõni hũane subdũk. Quãtũ aũt ad practicas sci
tias. illa est dignior ã ad vtiliozẽ finẽ ordinak sicut ciuilis
militari. Nã bonũ e...rcit⁹ ad bonũ ciuitatis ordinak. Si
nis aũt hui⁹ doctrine...q̃tũ est practica est beatudo eterna
ad quã sicut ad vltimũ finẽ ordinank oẽs fines aliarũ scia
rũ practica... Et sic sm oẽm modũ est oĩbus dignior. nã
alie scie dicunk ancille ei⁹. hec aũt dr̃a. Juxta illud ꝓuer.
ix. Sapia edificauit sibi domũ⁊. misit ancill⁹ suas vo
care ad menia ciuitatis. Et q̃uis de ꝓncipijs aliaz scia
rũ arbitrari nõ possit. sed de ꝓncipijs hui⁹ sciẽtie q̃ sunt arti
culi fidei ab aliq̃bus dubitek. nõ ꝓpter hoc est minus di
gna alijs. Nã nihil p...hibet qõd ei...cer...sm naturã ẽ mi
nus certũ quoad nos: qõ ptingit ꝓpter debilitatẽ intel
lectus nostri q̃ se habet ad manifestissima rerũ: sicut ocu
lus noctue ad lumẽ solis. vt dicit in. iij. metaphĩce. Unde
dubitatio que accidit aliquibus circa articulos fidei: non
est ꝓpter incertitudinẽ rei de qua est. sed ꝓpter debilita
tem intellect⁹ no...i.⁊ tñ minimũ qõd põt haberi de cogni
tione rerũ altissimarũ. est desiderabilius q̃ certissima cog
nitio que habek de infimis rebus. vt dicit in. xj. de aia
libus. Nõ etiã hec scia accipiat aliq̃a a philosophĩa di
sciplinis. vt ptz in libris sctõrum doctoz. beati Augustini
Hierony. ⁊ alio qui multa in. Jucũt testimonia⁊ declarati
ones de phĩs erhnicis. hoc nõ est quasi necessario eis in
digeãt. sed ad maioẽ manifestationẽ eoũ que in hac scie
tia tr...lunk. Nõ em̃ accipit sua principia ab alijs scientijs
sed immediate a deo per reuelationẽ. Et ideo non accipit
ab alijs sententijs tanq̃ a superioribus: sed vtik eis tanq̃
inferioribus⁊ ancillis. sicut architectores vtunk submis
stratioĩbus. ⁊ ciuilis militari. Et hocpm̃ q̃ sic vtik eis no
est ꝓpter defe...m vel insufficientiaz eius. sed ꝓpter
excessum intellectus nostri. qui ex eis que per naturalem
rationẽ ex qua ꝓcedũt alie scientie cognoscũtur. facilẽ
manuducitur in ea que sunt ...pra rationẽ que traduntur
in scriptura sacra,

§.IX. Doctrina sacre scri

Ex sacra scriptura est materia sapientie

pture pmarime dr̃ sapia. Unde Deuk. iij. in ꝓncipio legi
dicit. Hec est vestra sapia⁊ intellectus coraꝝ ppl̃is. Et vt
dicit btus Tho. in ꝑma pte. q. j. ar. vj. Inter oĩes sapias
humanas nõ solũ in aliquo genere tm̃: sed simplr̃ est ma
xima sapia. Huius rõ est. Cũ sapientis sit ordinare⁊ iudi
care. Judiciũ aũt p altiorẽ causam de inferioribus habeat
Ille sapiẽs dr̃ in vnoquoq; genere qui altissimã causam
iudicat illius generis. Sicut in genere edificij artifex q̃
disponit formã edificij domus dr̃ sapiens architector re
spectu inferioz artificũ qui dolãt lapides⁊ parãt cemen
tũ. Unde dr̃. j. Loz. iij. Ut sapiẽs architector fundamẽ
tũ posui. Et in genere totius hũane vite pudẽs dr̃ sapi
ens: inq̃tũ ordinat humanos act⁹ ad debitũ finẽ. Unde
dr̃ Prouer. x. Sapia⁊ est viro pudẽtia. Ille igit qui cõsi
derat simplr̃ altissimã cãm totius vniuersi que est deus:
maxime sapiẽs dr̃. Undeꝛ sapia dr̃ esse dignioz cognitio
que habeat sm btũ Aug. xij. de trini. Sacra aũt doctria
ꝓprijssime determinat de deo sm q̃ est altissima cã: quia
nõ solũ quantũ ad id qõ est p creaturas cognoscibile. qõ
pbi cognouerũt. sm illud ad Ro. j. Qõ notũ est dei inu
nifestũ est in illis. i. qõ cognosci potest de deo p naturalẽ
rõnẽ fuit illis notũ. Sed etiã q̃tum ad id qõ est notũ sibi
soli de scipo⁊ alijs p reuelationez cõmunicatũ. sm illud
j. Loz. xj. Nõ oculus nõ vidit: nec auris audiuit: nec in
cor hois ascẽdit que pparauit deus diligẽtibus se. nobis
reuelauit deus p spm̃ suũ. Unde hec doctrina sacra non
supponit sua ꝓncipia ab aliqua scia humana. vt dictũ est
supra. sed a scia diuia a q̃ ficut a summa sapia oĩs nostra
cognitio ordinak. nec ad eã ptinet, pbare ꝓncipia aliarũ
sciarũ: sed solũ iudicare de eis. Quicqd in alijs scientijs
inuenik cõrariũ huic doctrine: totũ ꝓdẽnak vt falsũ. sm
illud. ij. Loz. x. Arma nostra sc̃z scripture sacre non sunt
carnalia: ⁊ ꝑualia deo: cõsilia destructia: ⁊ oẽm altitudi
nẽ extollentẽ se aduersus sciam dei. Et vt agnoscak diffe
rentia hui⁹ sapie. i. doctrine a sapia q̃ est donũ spũssancti.
Sciẽdũ est ꝙ cũ iudiciũ ad sapientẽ pertineat sm duplicez
modũ iudicãdi. Sic duplr̃ dr̃ sapia. Uno em̃ modo ptin
git aliquẽ iudicare p modũ inclinationis. sicut qui habet
habitũ virtutis recte iudicat de his que agenda sunt sm
illam virtutem: inquantũ ad illa inclinak. Alio modo con
tingit aliqu... iudicare p modũ cognitiõis. sicut alijs be
ne instructus in scientia morali: bene iudicare potest de
actibus vtutum etiã si nõ habeat habitũ earũ. Primu
ergo modus iudicãdi de diuinis pertinet ad sapientiã que
est donũ. sm illud. j. Corinth. ij. Spualis omnia iudicat.
Sed secundus modus iudicandi de diuinis pertinet ad
hanc doctrinã que sapiẽtia dicit. sm ꝙ per studiũ habek
licet eius principia per reuelationem sint,

§.X. Doctrina sacre scri-

Ex sacra scriptura non arguitur ad aliq̃ alia ostendenda in ipsis sciẽtijs. Ita hec doctrina nõ argumẽtat ad sua principia, pbanda que sunt articuli fidei. sed ex eis, pcedit ad aliq̃d aliud ostendẽdum. Sicut apl̃s. j. ad Loz. xv. Ex resurrectõe xp̃i argumẽtat ad resurrectionẽ cõem ꝓbandã. Sed tñ cõsiderandũ ꝙ in sciẽtijs philosophicis inferiores sciẽtie nec ꝓbant sua principia. nec cõtra negantẽ sua principia disputant: immo hoc relinquũt superiori sciẽtie. Suprema vero inter eas ...e est metaphĩica disputat contra negantẽ sua principia: si aduersarius aliq̃d cõcedat. Si aũt nihil cõcedit non põt cũ eo disputare, potest tamẽ soluere rõnes ipsius. Unde cum sacra doctrina nõ habeat superiorez sciam. disputat cum negãte sua principia: arguẽdo quidem si ad...ersarius aliquid concedat eoꝛque p diuinã reuelatõnẽ habenk. sic̃ p auctes sacre scripture disputam⁹ ꝓtra hereticos. Et p vnũ articulũ disputamus cõtra negantẽ aliũ. Si vero ad ...ersarius nihil cõcedat eoꝛ q̃ sunt diuinitus reuelata sc̃z in sacra scriptura vt pagam. non remanet amplius via ad ꝓbandũ articulos fidei p rõem: sed ad absoluendũ rõ nes si quas inducit cõtra fidẽ. Cũ em̃ fides infallibili ve ritati inuitak. Impossibile aũt sit vo demõstrari ꝓtrariuz manifestũ est, pbationes que cõtra fidẽ inducunk non esse demõstratiuas sed argumẽta solubilia. Nõ ḡ ex argumẽ tis humane rõnis ꝓcedik ad, pbandũ q̃ sunt fidei: sed ex articulis fidei argumẽtak p hanc doctrinã ad alia, pbãda Et sic nõ est ꝺ qõ ait btus Amb. Tolle argumẽta vbi fi des q̃rit: qz loq̃r de argumẽtis rõnis hũane ad, pbandũ fidẽ. Et notãdũ diligẽr sm. b. tho. vbi. s. ꝙ argumẽtari ex auctẽ ẽ maxie, ppriũ huic doctrie eoꝛ ꝓncip... hui⁹ do ctrie ex reuelatõe hñt. ⁊ sic oz ꝙ credat auctoꝛi eoꝛ...b⁹ re uelatio facta est. Nec hoc derogat dignitati huius do ctrine. Nam licet locus ab auctẽ qui fundak sup reuela tione hũana sit infirmissimus. vt de hoc loquit Boetius dum dicit. locũ ab...ctẽ debilissimuz. Locus tñ ab auctẽ que fundak sup reuelatõe diuia. cuiusmodi est auctoritas sacre scripture est efficacissimus. Utik tñ doctrina sacra rõnibus humana nõ quidẽ ad, pbandũ fidem: quia p hoc tol leretur meritũ fidei: sed ad manifestandũ ea q̃ traduntur in hac doctrina. Cũ em̃ gr̃a nõ tollat naturã sed pficiat, oportet ꝙ natura...s rõ subseruiat fidei. sicut⁊ naturalis incli natio volũtatis charitati obsequit. Uñ apl̃s. ij. ad Loz. x. In captiuitatẽ redigẽtes oẽm intellectũ in obsequ...um xp̃i. Et inde est ꝙ etiã auctibus pboz sacra doctrina vtik q̃ p rõnem naturalẽ veritatẽ cognoscere potuerũt. Sic Paulus Act. xvij. Inducit vbũ arati dicẽs. Sicut⁊ qdã poetarũ vestroz dix...ũt. gen⁹ dei sum⁹. Sed tamẽ sacra doctrina his argumẽtis vtit̃ q̃si exẽneis argumẽtis⁊ pba bilibus. Auctibus aũt scoz docto...vtik quasi arguẽdo ex ꝓprijs sed pbabilr̃. Innitit̃ em̃ fides nr̃a reuelatiõi apo stolis⁊ ꝓphetis facte: q̃ canonicos libros scripserũt. nõ aũt reuelationi si qua fuit alijs doctorib⁹ facta. Uñ dicit btus Aug. in epl̃a ad Hiero. Ego solis...a scriptoribus qui sã canonici appellank, didici hunc timorẽ honoremq; referre: vt nullũ eoz scribẽdo errasse audeã credere. Aut si in eis aliq...offendero qõ videak ꝺriũ veritati. nihil aliud q̃ vel mẽdosum eẽ codicẽ: vel nõ esse assecutũ interpre tem. qõ dictũ est. vel me...minime intellexisse non ambigam Alios aũt ita lego vt quãtalibz sanctitate quãta ve doctri na polleãt. nõ ideo verz putem: qz ita ipsi senserint: sed qz mihi p alios auctores vel canonicas vel ꝓbabiles rõnes ꝙ a vero nõ abhorreãt psuadere potuerũt. Hec ille. Et hr̃ di. ix. Ego. Idẽ in. iij. de trini. i, plogo. Noli meis lris q̃si canonicis scripturis inſuere: ⁊ in illis qõcũq; credebas. cũ ...nenter...cutanter crede. Jn istis aũt qõ certũ habe bas nisi certũ intellexeris noli firme tenere. di. eadem,

Ex auctoritate sacre scripture, est ꝓprius argumentare

§.XI. Doctrina sacra vti

metaphoris. Uñ dñs dicit Osee. xij. Ego visi...nẽ multi plicaui eis: ⁊ in manib⁹ ꝓphetarũ assimilatus sum. Tra dere aũt aliq̃d sub similitudine ptinet ad metaphoram. Nõ aũt sit cõueniẽs sacre scripture tradere diuina⁊ spũa lia sub cozpaliũ metaphoris. sic ꝓbat btus Tho. in ꝑma pte. q. j. ar. ix. Deus oibus ꝓuidet sm ꝙ cõ...ret natu re. Est aũt naturale hoi. vt per sensibilia ad intelligibilia deueniat: qz ois nra cognitio a sensu hz initiũ vñ cõueni ter nobis in sacra scriptura sub metaphoris traduntur di uina⁊ spũalia. Et hoc est qõ dicit Diony. i li. celestis hie rarchie. Jmpossibile est nobis aliter lucere radiũ diuinũ nisi veritate sacroz ve...minũ circũuelatuz. Cõuenit hoc etiã sacre scripture: qz cõiter ipsa ꝓponitur tam rudibus

Universidad de Deusto
Biblioteca

p doctis.ſm illud Rom.j.Sapientib⁹ ⁊ insipientib⁹ debitor: sum. Ut q̄ saltem vel sic rudes capiāt diuina ⁊ spiritualia: q̄ ad intelligibilia ſm se capiēda nō sunt idonei. conuenienter sub filitudinib⁹ rerū corpaliū. spualia in scriptura sacra traduntur. Et q̄uis poetica que est infima scientiarū vtatur metaphoris: non tñ eadē rōne qua ⁊ sacra doctrina q̄ est maxime digna sup alias. Triplici aūt ex cā

Triplici de cā vtit q̄s metaphoica locutiōe. videlz ppr̄ repsentationes ppter necessitatē: ⁊ ppter vtilitatē. Propter primā cām vtit poetica metaphoris. s. ppr̄ repntationes vt delectet. Repntatio em̄ est hoi delectabilis. vñ ⁊ metricule dicuntur pcipue poetica: q: demulcēt aures ⁊ delectāt legētes. Propr̄ secundam autē cām ⁊ tertiā sacra doctrina vtit metaphoris pncipalr. etsi hoc etiā delectet ppter necessitatem videlz q: vt dictū ē alit nō possent hoies pcipue rudes capere spualia nisi p similitudines rerū materialiū. Nec ex hoc radi⁹ diuine reuelatiōis destruit ppr̄ figuras sensibiles quib⁹ circūdat: vt dicit Diony. ſ remanet in sua veritate vt mentib⁹ reuelatio fit nō pmittat in filitudinib⁹ remanere: ſ euellet eas ad cognitionē intelligibiliū. Et p eos ꝺb⁹ reuelatio facta est. alij etiā circa hoc instruant. Unde ea q̄ in vno loco traduntur sub metaphoris in alio loco expressius exponunt. Propr̄ vtilitate etiā q̄ est tertia cā metaphorarū. sacra doctrina vtit metaphoris: vt q: ipa occultatio veritat̄ sub figuris est vtilis ad exercitiū studiosoꝝ: vt manib⁹ fricātes spicas laboꝝdo ad latētia grana perueniāt more discipulorū vnde reficiantur. ⁊ de obstructis fauorum cellulis mel educentes spiritum super mel dulcem degustent fideles. qui forte de aptis locutōibus fastidirent. Tum etiā q: p hoc occultat̄ veritas infideli⁹ ne ea q̄ sunt fidei irrideāt. Uñ ⁊ ꝓphet̄ ait Matth. vij. Nolite sanctū dare canib⁹: neq; mittatis margaritas vestras añ porcos. q: sic secreta fidei infidelib⁹ nō sunt pandenda: vt exponit Origenes dist. xlvij. in mādatis. Notandū etiā sicut docet Diony. i. ij. c. de ẽstis hierarchie. q magis est cōueniens q diuina nobis tradant̄ sub filitudinibus viliū corpoꝝ q̄ nobiliorū triplici ex cā. Prima quia p hoc magis liberat̄ anim⁹ nostr̄ ab erroꝛe. Manifestuz em̄ apparet q: hec ſm ppr̄etatē nō dicunt̄ de diuinis. q̄d possz cē dubiū si sub figuris nobiliorū corpoꝝ diuina traderentur. maxime apud illos q̄ nihil aliud a corpib⁹ nobilib⁹ excogitare nouerūt. Scđo q: hic mod⁹ est q̄uenientior cognitioni quā de deo habem⁹ in hac vita. Magis enim manifestat nobis in vita ista q̄d nō est: q̄ q̄d est. Et ideo filitudines eoꝝ que magis elongātur a deo veriozē in nobis faciūt est̄iatiōez de deo q̄ sit suma id q̄ de eo dicim⁹ vel cogitam⁹. Tertio p hmōi vilia magis occultat̄ id q̄ dignis

§. xii. De quadruplici sensu sacre scripture

De q̄druplici sensu sacre scripture

Auctor sacre scripture est deus

seu modo exponendi sacre scripture. s. litterali: allegorico: tropologico: ⁊ anagogico. Uñ vsus. Littera gesta docet q̄d credas allegoria. Moralis q̄d agas: quo tēdas anagogia. Sicut vbi gr̄a. Hierlm ſm litterale sensum agit de ea agit in scriptura: significat ciuitatē quandā que olim fuit a romanis oppugnab⁹. ſm allegoriā significat ecclīam. ſm tropologicū significat aiaz. ſm anagogicū inflammat supnā patriā. Uñ Greg. dicit in. xv. moraliū q̄ sacra scriptura plures scias ipso locutiōis sue modo trāscēdit. q: vno eodēq; ſmone dū narrat gestū. pdit mysteriū. i. inuit spualē intellectū q̄ diuidit i triplicē vt dicet Pro cui⁹ declaratiōe dic. b. tho. i. j. pte. q. j. ar. x. q̄ auctor sacre scripture est deus. cui⁹ ptāte est vt nō solū voces accōmodet ad significandū q̄d etiā hō facere pōt: ſ etiā res ipas. Et hō cū in oib⁹ scientijs voces figuniscent: hoc habz ppriuz ista scia q̄ ēt res significat q̄ voces etiā aliq̄d significant. Illa ergo significatio primā qua voces significant res pertinet ad primū sensum. qui est sensus hystoricus seu litteralis. Illa vero significatio qua res significate per voces significant alias res; dicitur sensus spiritualis q̄ fundat̄ sup litteralē ⁊ eum supponit. Hic aūtem sensus spualis tripharie diuidit. Sicut em̄ dicit ap̄lus Lex vetus figura est noue legis. Et ipa noua lex est figura future gl̄ie: vt dicit ipse Dionysi⁹. In noua etiā lege ea que in capite sunt gesta: sunt signa eoꝝ que nos agere debemus. Scđm ergo ea que sunt veteris legis significant ea que sunt noue legis: ⁊ est sensus allegoric⁹. Scđm vero ea q̄ facta sunt in xp̄o vel significant xp̄m sunt signa eoꝝ q̄ nos agere debem⁹. Et est sensus moralis. Prout vero significant que in futura gl̄ia sunt est sensus anagogicus.

Quia vero sensus litteralis est ille quē auctor intendit: auctor aūt sacre scripture de⁹ est q̄ omnia simul suo intellectu cōprehendit. nō est inconueniens vt dns Aug. dicit in xij. ꝓfes. si etiā ſm sensum l̄ralem in vna l̄ra sacre scripture plures sensus repiunt. Sicut vbi gr̄a. Illud q̄d a deo dicit. ij. Reg. vij. de filio dauid salomōe. Ego ero illi i patrem: ipe erit mihi in filium ⁊c. Dns exponit ſm l̄ram. Uno mō de xp̄o. i. dei filio icarnato. Et ad istū intellectū inducit ap̄lus ad Heb. j. auctoritatē ad pbandū xp̄m deū filiū pcedendo ſm sensum l̄ralem dicit auctoritates. Nā allegoric⁹ nō est argumētativ⁹. Et q̄d sequit in textu. Si q̄n deliquerit arguā eū in virga virozū. si referat̄ ad xp̄m intelligit de corpe ei⁹ mystico. vel refert solū ad salomonem. Alio mō ad l̄ram exponit̄ de salomone q̄ fuit filius dei p adoptionē dū dom⁹ fuit. Et ex verbis sequentib⁹ arguunt aliqui salomonē etsi a deo auersum. ppter amorem mulierū tandē ad eū reuersum p pniam ⁊ punitū in virga virozū insurgentiū. Misericordia aūt nō auferā ab eo. Notandū etiā q̄ cū dns Aug. dicat q̄ illud q̄d vet⁹ testamentū cōtinet tradit quadripharie. scz. ſm hystoriā. ſm etymologiā. ſm anagogiā. ⁊ allegoriā. vt dicit dns Tho. Prima tria ptinent ad sensum literalē. Nā hystoria est (vt dicit dns Aug.) cū simplicit aliq̄d. pponit. Etymologia cū cā dicti assignat. sicut cum dns assignauit cām q̄re moyses pmisit dari libellū repudij. s. propter duriciā cordis eoꝝ. Matth. xix. Anagogia vero est cū veritas vni⁹ scripture ostendit veritati alteri⁹ nō repugnare. Allegoria aūt quā quarto loco ponit comprehendit alios tres sensus scripture. s. moralē: anagogicū: ⁊ allegoriā. Itē voces significat aliud. ꝓprie: aliud figurate nec est l̄ralis sensus ipa figura: sed significatū p figuras. Nō em̄ cū scriptura noiat brachiū dei. est sensus l̄ralis de membro corpali eius: sed de virtute opatiua sua. Et sili⁹ q̄n dns in pabolis ait de vinea culta ⁊ agro sato: ⁊ nuptijs: ⁊ hmōi: ad sensum litteralē ptinet id q̄d xp̄s intendebat p illas pabolas. vt de e. ia vl vbo. ⁊ hmōi. Si q̄s aūt exponeret pabolā de vinea de aīa in pticulari: tam ille esset sensus tropologic⁹ seu moralis. Nec oz oēm auctoritatē scripture aut etiā hystoriā exponere ſm istū quadruplicem sensum: ſ modo ſm vnū: modo ſm aliū: vt dicit Augenes tractans illud de arca noe: q̄ erat bicamerata: ⁊ tricamerata. Et q̄ dicit dns Greg. in moral. vel alij doctores q̄ aliq̄ scriptura nō pōt intelligi ſm l̄ram: intelligenda ſm sup. dicē seu cortice littere. nō q: scriptura in oī pte sua habeat intellectū verū l̄ralem q̄ nō occidit ſ vuificat. Sicut vbi gr̄a cū ait ps. lxxviij. Comederūt iacobē. ſm l̄ram. i. cortice l̄re nusq̄ venit iacob comesti⁹. ⁊ ideo nō pōt intelligi hoc ſm l̄ram. i. cortice l̄re. Sz sensus l̄ralis est q̄ ppls ille iudeoꝝ dict⁹ iacob (q̄m ab eo descēdū) fuit. Ista ꝓpr̄ pctā sua quasi ad nihilū deducti⁹ diuersis flagellis. dicit id q̄d comedit ad nihilū deducit. Item ex multiplicitate hoꝝ sensuū nō sequit aliqua ꝓfusio in sacra scriptura: cū oēs sensus fundētur supervnū. s. l̄ralem. Ex quo solo pōt trahi argumentū. Non aūt ex his q̄ ſm alios triplicē sensū dicunt: vt dicit beatus Aug. ad Uincentiū donatistā. Nec tamen ex hoc deperit aliquid sacre scripture: quia nihil ꝓb spirituali sensu ꝓtinetur fidei necessariū q̄d scriptura alibi ꝓpriū l̄ralem sensuz non tradat.

Quid sit literalis sensus. Etymologia. Anagogia. allegoria.

Beatus parabolis tres sensus assignat.

De multiplici vtilitate sacre scripture. Cap. iii

Sicut verbi gr̄a: ad oñdēdū q̄ xp̄s volūtari⁹ accesserit ad passionez est figura: quia ysaac pmisit se sponte ligari ab abrā: ad victimandū. Sz istud expresse dr̄ Esaye. liij. vbi dr̄. Oblat⁹ est: q: ipe voluit ⁊c. Et q̄d Hiero. ait ad Paulinū. q̄ vicios̄simus gen⁹ dicēdi est deprauare scripturas ⁊ ad sensum suū scripturā trahere etiā repugnantē. vide tur intelligendū quoad expositionē scripture l̄ralem. Nā quoad sensum spualē ois expositio scripture fundata in veritate fidei ⁊ ogruēter aptata bona est: ⁊ oīs doctores talib⁹ vtunt. Quēq; etiā id q̄d male gesti. est ſm l̄ram seu hystoriā significat spualr aliq̄d dū factū vt dicit. b. Greg. in moral. Quid em̄ sceleſti⁹ dauid in adulterio ⁊ occisiōe vrie? Et quid fidelius vria: ⁊ tñ (vt ipe exponit) dauid signat deū: ⁊ vrias ppl̄m iudeoꝝ reprobatū.

§. xiii. De septem regulis

Septē regule ad intelligēdū sacrā scripturam.

Prima.

que ab aliquib⁹ dicunt claues: q: p eas apit intellect⁹ in multis ad intelligendū scripturas sacras: q̄s ponit Isid. in lib. de sum. bo. Et dns Aug. in lib. de doctrina xp̄iana Et dicit eas fuisse tyconij: vt refert Nico. de ly. in ꝓlogo sup penthateuc on. Qui etiā dicit q̄ volēti ꝓficere in studio sacre scripture: necessariū est incipere a sensu litterali q̄ ille est fundamentū: ⁊ ex solo illo argumētari pōt circa dubia fidei ⁊ moz: nō ex sensib⁹ spualib⁹. Est g̃ prima regula seu clauis sapie de dño nr̄o Iesu xp̄o ⁊ ei⁹ corpore mystico q̄ est eccl̄ia: q: p cōnexionē capitis ad corpus sacra scriptura sub vno cōtextu quasi sub eadē ꝓsona aliq̄n loquitur de vno: q: de vno transiens ad aliud. Verbi gr̄a. Esa. lxj. Induit me vestimētis salutis: ⁊ indumēto iusticie circūdedit me quasi sponsum decorat̄ corona: ⁊ quasi sponsam ornatā monilib⁹ suis. Q̄d em̄ dicit quasi sponsum: loquit̄ de xp̄o. Et q̄d sequit. quasi sponsam ornatam monilib⁹ suis: itelligit de ecclia. Sili⁹ q̄d dr̄ Cāt. j. Osculetur me osculo oris sui: q: melioza sunt vbera tua ⁊c. Q̄d dicit. Osculet me osculo oris sui. verbum est sponse frui sponso desiderantis. Q̄d aūt sequit. q: melioza sunt vbera ei⁹ vino: verbū est sponsi eccl̄am cōmendātis. siue de duob⁹ ꝓceptis dilectiōis. ex quib⁹ elicit lac refectionis pure superātis vinū mūdane delectatiōis. siue inteligatur de duob⁹ testamētis scripture. Uñ exponit lac doctrine exercentis secularē oēm sciam. Scđa regula est de corpe dñi mystico vero ⁊ simulato. Eccl̄ia em̄ est sagena nondū tracta ad lit⁹: cōmens pisces bonos ⁊ malos ꝓmixtos: sed separādos ab inuicē in fine mūdi: vt dr̄ parabolice Matth. xiij. ⁊ ſ in sacra scriptura mali commendant̄ cū bonis quibus sunt permixti. sicut Osee. ij. Israel⁹ dilexi eū. Et ecōuerso. aliqui boni vitupērātur cū malis. Sicut Esaye. j. Cognouit bos possessorē suū: ⁊ asinus ꝓsepe dñi sui. Israel aūt nō cognouit me. Aliquādo in eodē cōtextu exprimit q̄d ad bonos ptineat: q̄d ad malos. Sicut Cant. j. Nigra sum sed formosa sicut tabernacula cedar: sicut pelles salomonis. Verba sunt sponse eccl̄ie: que rōne malor⁹ dicit nigra: ⁊ rōne bonoꝝ formosa. Et q̄d subdit, p exēplo. Sicut tabernacula cedar. Hoc refert ad malos. Ex cedar em̄ descenderūt saraceni: nigrivicijs. Q̄d addit. sicut pelles salomonis. applicat ad bonos. Salomon nō significat hic deū. Pelles tabernaculi q̄d postea transiuit in tēplū quib⁹ coopiebat hyacintine ⁊ rubricate sunt vrutes sapie ⁊ charitat⁹: que ꝓcesserunt multitudinē pcōruz.

Tertia.

Tertia regula est de spū ⁊ l̄ra. ſm q̄ accipit sub eadē l̄ra sensus hystoric⁹ ⁊ mystic⁹. q: veritas hystorie est tenēda ⁊ ad spualē sensum referenda. Sicut ap̄lus loquēs ad Gal. iiij. dicit. Ihs q̄ ſm carnē natus est. i. ſm ihabel: ꝓsequebat eū q̄ ſm spm. s. est. i. ysaac tradēdo eū seu alliciēdo ad maluz. Et figurat spualr malos in eccl̄ia ꝓsequi bonos: saltē mozit⁹ vexauis. Pōt etiā aliter exponi dicta regula vt refer. ad vtrūq; ad sensum l̄ralem tñ q̄ quēq; est duplex. Sicut illō q̄d dns dicit. j. Paral. xvij. Ego ero illi in ꝓrem: ⁊ ipe erit mihi in filiū. hoc intelligitur ſm l̄ram de salomone ⁊ de xp̄o: vt dictū est. Sz ꝓput intelligit de xp̄o pōt esse sensus spualis ſm q̄d inquantū scz xp̄s fuit figurat⁹ in salomone. Quarta rla est de specie ⁊ gñe seu de pte ⁊ toto: cū de vno trāsit ad aliud. Sic Esa. xiij. Primo loquit cōtra babylonē specialr cū dicit. Onus babylonis. i. flagellū ⁊ malū inducendū sup talez ciuitatē: ⁊ trāsit ad intelligendū vbū de toto mūdo gñaliter p hoc q̄d subdit. A summitate celi dns ⁊ vasa furoris ei⁹ vt disperdat oēm terrā. Postea reuertit ad loquendū de ciuitate illa babylonie specialr cū dicit. Ego suscitabo sup vos medos q̄ argentū nō querāt. q: s. dari⁹ med⁹ icū nepote suo cyro cepit babylonē: ⁊ interfecit balthasar regem ei⁹. Dan. v. Quinta regla est de tpalib⁹: que cōtingit quadruplr. Uno mō p synecdochen: q̄n ponit pars tpis ꝓ toto. sicut in euāgelio: cū xp̄s dr̄ fuisse in sepulcro trib⁹ diebus: ⁊ tñ prima dies ⁊ vltima nō fuerūt complete. Scđo mō ppter minutias tpis que aliq̄n cōputant⁹ aliq̄n omittunt. Et ſm scripturā loquēs de aliquo numero anno in plurib⁹ locis. aliq̄n ponit plures annos pdictas minutias ponēs. Alio loco pauciores pdictas minutias omittēdo. Tertio mō ptingit eo q̄ cōputatio annoꝝ incipit in vno loco sc. ꝓpture a ꝓzoti tpe in alio loco a posteriori. Sicut Ben. xv. dictū fuit abrae. Semen tuū futurum est. peregrinū quadringētis ānis. Et Exod. xij. dr̄ q̄ mālio filioꝝ isrl'm egypto fuit quadringētis triginta annis. q: cōputatio hmōi malozis numeri incipit a tpe quo, dictū fuit abrae Ben. xij. Egredere de terra tua. Computatio vero imi. is tpis incipit a natuitate ysaac: que fuit triginta annis po. egressuz abrae de aram. Quarto mō ptingit eo q̄ scriptura loquit de futuro p modum ꝓteriti. vt illō Esa. ix. Parul⁹ nat⁹ est nob. Et hoc est ad denotandū certitudinē ppbie cui⁹ euent⁹ de futuro est ita certus sicut si iā ꝓteriss̄et. Et hoc est ppr̄ certitudinē diuine ꝓscie ex qua fit reuelatio ppbetis. Aduertendū tñ q̄ ꝓditus mod⁹ locutiōis hz locū in ꝓmissionibus ꝓdestinatiōis seu ꝓscientie: nō in ꝓphetis cōminationis q̄ frequent̄ mutatur. vt pz i exēplo Ezechie cui dictū fuit. Disponе domui tue q: moriēris tu ⁊ nō viues. Esa. xxxviij. Et in minor. Sexta rla est de recapitulatiōe ⁊ anticipatiōe. In sacra enim scriptura nō semp̄ codē origine gesta ⁊ acta scribuntur quo fiūt. ⁊ iō q̄n ꝓponunt posteriora dr̄ anticipatio. q̄n vero fit eccōuerso. i. ꝓzioza postponūtur dr̄ recapitulatio. sicut Ben. i. dr̄. Ab his diuise sunt insule gentiū in regionibus suis vnusquisq; ſm linguā suā. Et postea. c. xj. dr̄ Erat aūt terra labij v. ⁊ sermonū eoꝝdē. Ex quo patz q̄ illud q̄d dr̄ in. x. c. de diuisione linguarū dr̄ p anticipationē. Silr Ben. ij. c. postq̄ moyses descripserat creationem celi ⁊ terre ⁊ ornatū eoꝝ posteā subdit. Iste sunt generatiōes celi ⁊ terre: q̄d est p recapitulationē.

Sexta.

Septima regula est de demone ⁊ ei⁹ corpe: vt dicit. b. Greg. in om⁹. Certe oīm malor⁹ hoim caput diabol⁹ est: ⁊ oēs inimici sunt mēbra ei⁹. Et iō ppr̄ cōnexionē capitis ad mēbra scriptura loquēs de vno in eodē ꝓtextu trāsit ad loquendū de altero. Sicut Esa. xiiij. loquēs ⁊ rege babylonis. i. a buchodonosor: q̄ erat diaboli mēbū trāsit ad loquendū de ꝓncipe demonū: cū subdit. Quomodo cecidisti lucifer q̄ mane oriebaris? Et Ezechiel loquēs ꝓncipe tyri quodam tyranno malo trāsit ad loquendū de diabolo cū subdit. Tu signaculū similitudinis plenus sapia ⁊ pfectus decore.

¶ De multiplici vtilitate sacre doctrine. Explīt iii

Et erit tanquā lignuz

Universidad de Deusto
Biblioteca

tas sctā manifestet in fructificatiõe declarata. Necp em tu midi penetrare valēt pfunda scpturaꝝ sctāꝝ. Sz vbi fuerit hūilitas ibi ⁊ sapia teste sapientissimo salomõe. q̄ hūilitas ab humo derivata se recogīscere facit puluerē ⁊ limū. ibi figēs radices cogitationū. Quāuis em allophili demonū obstruerent qui eterent q̄s fodiebat puteos iust⁹ ysaac p ser uos suos. s. cogitatiões suggerēdo: errores vel elatiões. nō tñ pualuerūt q̄n pseuerās pueniret ad aquā viuā quaz vocauit abundantiā. s. vtutū. q̄ maxime in sacris scpturis reperit. Et sō iuꝛ has aq̄s plātat mens ei⁹ vt assidue has hauriat in studio de fontib⁹ saluatoris. O q̄s vnq̄ narrare poterit pfunditatē: vtilitatē: multiplicitatē: suauitatem rū aq̄rū. Si q̄dē attestāte Lassidioro sup ps̄. His splē doꝝ rhetorice eloq̄ntie: oīs⁹ nōi⁹ poetice locutōis q̄libz varietas deest pnūciatiōis. a diuis scriptoꝝib⁹ sumpsit ex odiū. Tu mor ppli illi⁹ doctor ⁊ rector cui in figura oīa ptingebat educt⁹ de aq̄s egyptioꝝ doctrinaꝝ q̄b⁹ fuerat i but⁹: ebullictib⁹ ranas garrulas dyalecticoꝝ fm Origē. uersis etiā i sanguiez incētiuoꝝ libidinū ⁊ erroꝝ in deser to eccle pplz sitientē ad aq̄s salutares adduxit. q̄ etsi ama re pus fuerāt ⁊ ipotabiles in superficie li cidētis suaues facte sunt misso in eis ligno crucis: itavt ois pplz sapietū biberet ⁊ iumēta simpliciū. Ad has suauissimas iuita Esai. dic. Oēs sitientes venite ad aq̄s. Od̄ xp̄s ardētius agēs clamabat in tēplo dei. Si q̄s sitit veniat ad me ⁊ bibat. Jo. vij. Nā q̄ biberit ex aq̄ quā ego dabo ei doctria. s. euāgelica grāz ptinēte: nō sitiet in eternū ai samarita ne Joh. iiij. Pze suauitate ei⁹ mūdane fuit extincta. Multiplicitas sensuū ei⁹ significat in fluuio paradisi voluptaz irrigādi lingua ei⁹ q̄ ad nos descēdens diuidit in capita. Ipa em sapia diuinoꝝ q̄ brōz ptinue irrigat nobis revelata in scpturis in qtuoꝝ sensus distinguit irale: allegoricū: moꝛale. ⁊ anagogicū. q̄b⁹ inderētes ..z nostrā tēperem⁹ Et sic spūs dñi ferebat sup aq̄s. Beñ. j. ad variādū intellectū eaꝝ. In his aq̄s Jacob mittebat vgas populeas et amigdalinas parti decorticatas. vt in aspectu earū oues potātes cipereꝝ ⁊ parereꝝ fructꝰ varij velleris respersos q: doctores eccle smias in scripturis positas. parti p̄z ifram ptim remo co e sensus mysticos pplis fib subdit. dñt ppinare. vt fructus bonoꝝ opeꝝ varios dēt tpe suo. Per hāc aquā sapie ductus in spū ezechiel, ppha ad insimādū in ea succesiuos pfect⁹. Primo ipa opte sum pláte eius. scdo genua vltra pceden. exinde renes. Demū tāta inuenta est pfunditas vt trāsuadari nō p et.

§. I. Vtilitatē earū et quot

Vtilitas scripture. fruct⁹ ex ipis ppinaī ⁊ hausti⁹ null⁹ poterit sufficiēter e narrar. Jux aq̄s fōtes nōne pr̄iarchaꝝ: ysaac: iacob moy si. spōsalia cū rebecca. Rachel ⁊ sephora habuerūt initia. vt intelligim⁹ hm Origē. illud impleri Osee. Despōsabo te mihi in fide iux aq̄s scpturaꝝ sacrarū. Fides em au dim. Audit⁹ aūt p vbū dei. q̄d in oēm terrā exiuit. Ro. x. c Jux aq̄s mar⁹ sublimers haraōe cū exercitu suo. trāsit po p us dei liberat⁹ ab eo. dño decātās. Exo. xv. Oia quidē flumina de mare in re scripture intrāt. ⁊ ipz mare nō redūdat. vt dr Eccs. aliq̄d supfluitat. Et in aq̄s hui⁹ maris ofregit de⁹ capita draconis infernalis. teste dauid Jn cui⁹ figurā ipe cū lapidib⁹ sumptis de torrēte aq̄z funda sactatis imanē goli ad solū pstrauit. j. Reg. xvij. c Od̄ imple. est qn. xp̄s, fort⁹ roboze ⁊ decorus aspectu sathanā tēptatiōib⁹ pugnātez auctibus sacre pagine deuicit ad plenū. Mat. iiij. Jn iordanicis aq̄s hui⁹ sacre sophie mūdat⁹ est a lepza erroꝝ ⁊ vicioꝝ Naamā ppli gētilis nō in fluuijs damascenis abana ⁊ harphar ethnicoꝝ doctrinis vt arbitrabat. iiij. Re. v. Nāvos mūdi estis ppter sermonē quē locut⁹ sum vobis. inq. vitatis mgr. Jo. xiij.

Hec est piscina in pomerio mūdiali ad quā descēdēs sanna pulchra nimis. sacrosca videlz eccla: nō hns macula neq̄ rugā, se refrigerat ꝑ estus laboꝝ ⁊ tēptationū. Sz duo falsi senes pleni mutus cogitatiõe. scribet pharisei. q: noluit misceri cū eis. pfidie eoꝝ assentiēdo. ea de adulterio accusant spūali. q: xp̄o adhesit quē ꝓprehendere nō dū valuerūt: ⁊ morte eterna iudicāt cōdemnandā. Daniel aūt puer q̄ natus est nobis demū zuincet in fine de testimonij falsitate. gehēne applicādos Dañ. xiij. Jn hāc piscinā Ezechiel solymitanā polt descēsionē in ea. a magni cōsilij angelo mysteria eius p incarnationē implēdo. q̄cunq̄ descēdit in vnitatē fidei ⁊ dilectiōis. sanat a q̄cūq̄ detinebatur aie infirmitate. Jo. v. Et nō solū ictus. sed ⁊ cecꝰ natus ad natatoria siloe illūinatus est. Joh. ix. Jnuenit onaz aq̄s calidas in deserto asinas pascēs. Beñ. xxxvj. q: dum simplices ⁊ hūiles cogitatiões nō elatas fouet in solitudine exteriori ⁊ interiori. secū meditās doctrinā ipam exper rit dilectiõe feruentē. Ad huiꝰ humoꝛe ummitat de⁹ radicē fidei in hoie q̄d patuit in eunucho cādacis regine ethiopū. Jn curru em suo p descrtū trāsiēs ⁊ legēs Esaiā p pham. demū ad aquā veniēs credēs baptizat⁹ est: ⁊ ibat p viā suā gaudēs ꝛc. Act. viij. Nōne ⁊ aque multiplicate in expositiōib⁹ eleuauerūt arcā eccle: seu aie in sublimi prēplatiōis ⁊ spei. Beñ. vij. vt sinat ad deū viuū: sicut desiderat ceruus ad fōtes aquaꝝ. Et sicut audiuit ita vt videat i ciuitate dñi virtutū. Deniq̄ aqua sapie salutaris potauit dñs electos suos q̄ docet sobrietatē: prudentiā: iusticiā. ⁊ virtutē q̄bus nil melius invita hoibus. Sap. ix. Puteus est aquaꝝ viuētiū iste lib.. vite. q̄ fluūt impetu de libano supne scie. q: recreat⁹ Delyas subcinerio pane virilr amb bulauit vsq̄ ad montē dei. iij. Reg. xix. Bibe aquā de cisterna tua. vt ptestat⁹ ⁊ horat⁹ sapietissim⁹ Salomō. p uerb. v. q de celo descēdit. Nā fons sapie vbū dñi in excelsis. Eccli. j. Et fluenta putei tui q̄ sunt gloriose sctoꝝ doctrū doctrine. deriuent fontes tui foris: q: hec est q̄ sparsa colligit erogata reuertit⁹: ⁊ publicata suscipit incrementū Et in plateis quo vniuersi cōcurrūt aq̄s tuas diuide q̄s arta loca nō capiūt habero eas solus ne fit tecū socrates: plato: Aristoteles: Epicurus: Virgilius: vl' naso: Tullius varro vel anneus. Ibi em sunt alieni q̄ nō dñt esse partipes tui. Jt exponit Jobs dñici cardinal. vel habeto eas solus ruminado ⁊ operādo. Nec cōcet alienus lucra vel honoꝛē: ⁊ gloriā cuilī inde expectādo.

§. II. Quot fructus arboꝛ

De fructu scripture. onalis plātata iux aquas scpturaꝝ sctāꝝ faciat pulcherrime ondit Hiero. in logo psal. oz cēs. Dic habz in sacrario fans quid lactet. Puer q̄d laudet. Adolescēs q̄d coꝛrigat pars. Juuenis q̄d sequat. Senioꝛ: q̄d p̄cet. Hic discut fele pudicitiā. Populi inuenūt pietatē. Vidue iudicē. Pauperes ꝓtectoꝛē. Aduene custodē. Hinc inueniāt reges q̄d laudiant. Judices quid timeāt. Hec tristē ꝑolat. Leū temper. Jratū mitigat. uperē recreat. Diuitē vt se cognoscat increpat. Omnibus se suscipiētib⁹ apta medicamēta tribuit. nec pctō. despicit. sed per pniam remediū ei ingerit. Post hec de⁹ ondit. Simulacra irridenf. Fides asserit. Perfidia repudiat. Justicia ingredit. Prohibet iniquas Miscōia laudat. Crudelit abdicat. Veritas reqrit Mēdaciū damnat. Dolus accusat. Predicat pnia. Pax sequēda promittit. Spes certa nutrit. Sed q̄ bis oibus est e cellētius: ꝓpi sacramēta laudant. Hec Hiero. Jn ea reperiunt dei pfectiões ex ibi narratis vt oīpotētiaz in genesi: in mūdi creatiõe. Dei clemētiā in Exodo: ex libertiõe in exitu isrl de egypto. Reuerētiā ⁊ maiestate in Leuitico. ex sacrificijs ⁊ cerimonijs. Eius patiētiā in li. Nūeri. Fortitudinē bellis iosue. Longanimitatē ⁊ misericordiā Judicū. Prouidētiā in libris Regū ⁊ hmōi in volumine Judicū. Prouidētiā in libris Regū ⁊ hmōi Et sic de alijs ꝛc. Jmmo etiā quecūq̄ ibi scripta sunt ad nr̄az doctrinā scpta sunt. vt exēpla ⁊ dicta illoꝝ q̄ ibi laudant. curram⁹ p viā virtutū ad beatitudinē supne vocationis. Respice, ibi ⁊ inuenies abel deuotionē. Enoch ꝓpiationē. Noe credulitatē, Abrae fidelitatē, Jsaac patiētiā. Jacob prudentiā. Joseph castitatē. Moysi charitatē. Phinees sanctā emulationē. Aaron devotā oblationē. Jude audaciā. Josue pfidētiā. Othonis rectitudinē. Sāsonis fortitudinē. Booz eqnimitatē. Samuelis integritatem. Job redargutiões. Tobie correctiones seu monitiones. Dauid miam. Salomonis pniam in Ecclesiasten. Helye zelū pietatis. Helisei telū eqtatis. Esaie stabilitatis. Hiere mie magnanimitatē. Ezechielis rigorē. Danielis feruorē. Mathathie singultus. Judeoꝝ machabei cultus. Eleazari amoꝛē patrie. Razie vitoꝛē latrie. Jn nouo testamē to xp̄i dñi obedientiā. Matris eius innocentiā. Petri longanimitatē. Angeloꝝ exultationē. Pauli sublimitarem. Baptiste cōfessionē. Andree magisteriū in cruce. Jacobi desiderū in lu Johānis sapiam. Thome scientiaz. Alpheidis iusticia. Philippi refulgentiā. Bartholomei nobilitatē. Matthei verā sanctitatē. Simonis cōstantiā Thadei reuerentiā. Matthie hūilitatē. Marci sinceritate. Luce vigilantiā. Barnabe eminētiā. Cū innumeris vtutib⁹ legēdis ⁊ tāgēdis in sola pbia quā deus p salute nr̄a dignat⁹ est mūdo mīficoꝛditer revelare. Hec ioh̄es dñici cardinalis in noctiluca. Sed conquerit dñs p hiere mīā dicēs. Duo mala fecit ppl's meus. Me dereliq̄rūt fontē aq̄ viue: cū. s. sacrā doctrinā diuinā maiestatē grāz vtutū: gliam beatoꝝ: docentē ⁊ inducentē. ⁊ foderūt sibi cisternas dissipatas. p aq̄s doctrinaꝝ infidelitū q̄ ptinere nō valent aq̄s. Jn terra scz mortis sue curiositatē cōstruētes: in q̄ colligāt aq̄s erroꝝ a pratib⁹ acris descendentiū: q̄ cōtinere nō valēt eas: q: instabilis est curiositas hūana: nō querēs ⁊ nunq̄ dicēs sufficit. Semp enim tales sunt addiscētes: ⁊ nūq̄ ad sciam vitatis pueniētes: vt ait apls. Et sicut filiq̄s poꝛcoꝝ satiari neq̄bat pdigus adolescēs q̄ siliquis suis dissipauerat. s. doctris ethnicoꝝ q̄ istāt nō nutriūt. vt exp̄ōit hiero. Et hī di. xxxvij. Jta nec sitim extinguūt seu extinguere pñt his turbidis aquis.

¶ Doctrine gentiliū philosophoꝝ vel poetarum nō pro sunt ad salutem. Lapim IIII

Erūtamē in diluuio

aquarū multarū ad deū nō approximabunt ps. xxxj. Et scribit Beñ. iuisit deus aq̄s q̄ sunt sub firmamēto ab his q̄ sunt sup firmamentū. Et sup firmamētū aq̄ q̄ sup celos pstituūt. diuina scz oracula veteri ⁊ noui testamēti diuisse sunt ab aq̄s doctrinarū dialiūq̄ in terra obscura misceri. aq̄ ille sapientes pagine sacre lipidissime sunt. q: pceptū dñi lucidū illūinās oculos. Solidissime sunt ⁊ vnite. q: vba mea nō trāsibūt ait dñs Lu. xxj. Aq̄ q̄ sup celos sunt celū crystallinū nunc supate. dñm laudāt ei⁹ magnitudinē insinuātes. Scruta mini scpturas ⁊ he sunt q̄ phibēt testimoniū de me. Joh. v. dixit de⁹ hūanat⁹ in terris. Aq̄ vo eriozes doctrine scz gentiliū pfidoꝝ: iudeoꝝ aut hereticoꝝ obscure sunt ⁊ turbide erroꝝ⁹ imixte. ꝑs. cxv. Dis hō mortal. Nō stabiles ⁊ cōfutate. Juꝛ illud Mat. xv. Dis plantatio scz doctrine quā nō plātauit pr̄ meus celestis eradicabit: ⁊ nō solū ab vnitate vere fidei recedūt: ⁊ etiā a scinuicē diuisse sibi ꝓbant. Nō laudāt dñm. hmōi aq̄ verū: ⁊ falsos deos et eoꝝ scelera: q̄rētibus eoꝝ auctib⁹ nō ad gliam dei: sed ppriā. Hec ꝯ q: aq̄ multe nō vnite de vitate tractātes: ⁊ multe in erroꝛib⁹ diluuiū gñant: dissipās terrā. q̄b⁹ ꝯcēs ex imprit viuētes nisi in arca ecclesiastice doctrine saluatos. Non ꝯ hoies appꝛopinq̄but ad deū vere intelligendum aut diligendū: aut possidendū in diluuio aquarū multaꝝ Un⁹ dns aug. in omel. sup Job. ait. Jsserūt q̄daz pbi de vtutibus ⁊ vitijs subtilia multa tractāt. dicētes: ⁊ nietes: rones acutissimas ꝓcludētes: libros implētes: sapientia sua buccis crepātibus ven ites. q̄ etiā auderent dicere hoibus. nos seqmur. secrā nram tenete si vultis bñ viuere. Sed q: nō intrabāt p ostiū: pdere volebāt: macta re ⁊ occidere, Dicāt ꝯ pagani. Bñ viuim⁹, Si p ostiū nō intrāt. q̄d eis, pdest vñ gliant. Ad b em dz vnicuiq̄ pdesse bñ viuere: vt el deē sp viuere. Nec bñ viuere dicēdi sunt q̄ finē bñ viuēdi vel cecitare nescīūt vel instatoē ptēnunt Nō est aūt cui⁹ spes vera ⁊ certa semp viuēdi nisi agno scat vitā q̄ est xp̄us. ⁊ p fidē xp̄i intret in ouile scz ecclie. Querūt em plerīq̄ tales psuadere hoibus vt bñ viuāt ⁊ xp̄iani ñ sint: p aliā partē volūt ascēdere: ⁊ mactare pdere: nō vt pasto: pbuare. Hec btūs aug. Od̄ aūt in puerbijs. Aq̄ furtiue dulciozes sunt doctrine scz ethnicoꝝ vel hereticoꝝ q̄ molles sunt nō solide vt q̄ sup celos sunt q: mollē faciūt aiam: ⁊ ad delitias ⁊ lasciuias inducētes: q̄ furtiue dicunt: q: ꝓciosam viri aiam rapiūt q̄s poratam Vel q: si q̄ vera illi dixerūt furati sunt ab alijs sibi gliam nō deo ascribētes. vel q: legi vetite cōiter sunt. di. xxx. Eps. Jō dulciozes videnf ꝑpter ornatū earū delectante tū q: nitimur in vetitū semp cupimusq̄ negata. Sed nouissima eius amara q̄si absinthiū ad pditione endo. Propter b em gygātes q̄ fuerūt magni mundana sapia: gemūt sub aq̄s. vt scribit Job. gemitu sempiterno. Et si igit⁹ eis sanct⁹ xp̄i sanguine tinctus ozet in ipe potum scz hui⁹ seculi, p hanc remissione pctoꝝ obtinēda de q̄ predixerat. verū in diuuio aquarū hmōi doctrinarū fallacia propropinq̄but eā obtinēdo: q: p ea nō eꝛoꝛat deū pe ctia ignozates. De pbis ethnicis loquēs apls ad Ro. j. dicit obscuratū fuisse coꝛ eoꝝ ⁊ traditos in reprobū sen sum. Repletos cū sectatoꝛib⁹ suarū doctrinarū oi iniqtate. subdēs illa gñalitate. xxj. spes eius ꝓcludēs ppr̄ b dignos mo. erna. Et Poli. li. vij. c. ix. Lū diuisset poetas: hystoꝛicos: oratoꝛes: mathematicos cē legēdos, cumētū exinde sequēs exp̄mit dicēs. Lū hi in ius suū vēdicāt aiam: si polliceant noticiā rerū. vtutis nō deducent ⁊ submouēt cultū. Un ⁊ Licero cū de poetis ageret vt dilegēius audiat exc nat. Clamoꝛ ⁊ approbatio ppli: q̄si magni ⁊ cuiusdā sapietis magr̄i. ⁊ q̄ ad cōmendationem sufficiat plausu suo q̄s vult fac ēricos. Et illi q̄ tāt effe rūt quātas obducūt tenebras quos inet⁹ inuehūt q̄s in flāmāt cupiditates. Hi stupra adulteriaq̄ cōcilīāt varias doli reparāt artes: furta: rapinas: incēdia docēt. Que sut vel fiūt aut fingi pñt: mala exēpla, ppon oculis multitudinis impte. Que incēdia celi succesi m mūdatio aut terre hiatus tātas fecit ppl'oꝛ strages: quātas isti facīūt mētes ꝛc. Jsiō etiā in li. de sum. bo ait. Jō phibet xp̄ianis figmēta legere poetarū: q: nimirū mere excitat ad incētiua libidinū. Et nō solū thura offerēdo deonib⁹ imolant: ⁊ eoꝝ dicta audiēt⁹ capiēdo. di. xxxvij. Narrauerūt mihi iniq̄ fabulatiões. magt ps. ⁊ nō vt lex tua. videre ne deciplamini p pbiam ait apls ⁊ inanē fallaciā.

Impoetis et hmōi doctrine nil pfuit ad salutē

§. I. Nota secundū iohānē

dñici cardinalis vbi. s. q̄ vera pbia in tribus consistit scz in ligione: moꝛibus: ⁊ doctrina. Si em philosophia ē diuinarū humanarūq̄ rerū cognitio seu creaturaruꝝ creatoꝛisq̄ vtilis inq̄sitio. cōstat q: iuxta platonis sententiaz tres ptes diuidit scz diuinalē: alem: et rationa. Primā diꝛerūt theologicā. Secundā ethicam. Tertiā rōnalem logicā. Prima spm acce scōa dignit vitam. tertia pficit naturalē intellectū. Prima tradut in meta phisica. scōam in ethica. tertiaz in phisica peripateticoꝝ doctoꝛes. Prime partis nouim⁹ cultoꝛē platonē vel poꝛtius hermetē. Secūda magnū fo. atē ea patronuz Tertiā summe ampliant aristoteles. Plotinus vero philosophus singulis pribus insudauit. Et idem est q̄ apud Platonē pbiam diuidi. Jn moꝛalē q̄ in actōs versat. Jn naturalē q̄ cōtemplationi deputat. Unde sub ea theologica comphendit ur ex natura ⁊ ppietate creature cognoscit. Et rōnalis verū a falso discernit. vt testatur beatus Augustinus. xviij de ciuitate dei. Et sub rationali comprehendit triuium ⁊ quadriuiū. i. artes liberales. Sub moꝛali: scientia iuris comprehenditur. Nam me-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicina suo naturali. Alij tñ distinguūt naturalē q̄ ē de naturis rerū, q̄ spectat ad phisicā: theologia que agit de deo angelis: demonibus. ⁊ hmōi. que tangere videtur metaphisica.

Q̄ phia gentilū nō fuit vera phia.

§.II. Quod philosophia

moralis gentilū nō sit vera phia. ⁊ ipsius phie auctores nō fuerūt veri phi. Probat Jobes dñici in noctiluca sic. Ethica est virtus moralis aut ei⁹ peritia: ⁊ ethicus moralis vtuosus existit. A vtute vo ⁊ peritia ei⁹ ois error excludit vitiū nāq; nescit de erroe. hinc puto dictū in ethica mūdi Omnis malus ignoras. Ad ethicū aūt ptinet nō solū fines vpter quez oia estimant fieda inārere. sed etiā inuenire circa inuētū nō errare. Nullibi em̄ piculosi⁹ errat q̄ cū de vltimo tractat. Parvus em̄ error in pncipio maximus est i fine. Hice em̄ pncipiū est vltimi finis rimatio: finis vero vtilis inductio. Omnes aūt illos ethicos phos ⁊ poetas ⁊ rhetores. circa diuinitatē multipliciter errasse nō est dubiū q̄ uis vltimū finē descripserint. Si cl modo dici potest omnis illius ethice scriptores phos dici nō posse. q. a notitia veri dei fuerūt extranei aut plurimū errauerūt. Preterea moralē phm omnes dixerūt. cui⁹ vita doctrine concordat. ⁊ eā morti necessario discrimini parat. Vñ apd Tullium crobiū de somno Scipionis. Pythagoras ⁊ Plato dixerūt phos meditationē esse mortis quotidie de carcere corpis intentā aie educere libertatē. Tota phia Ciceron referēte (sit cato) siue phos vita cōmēdatio mortis est. Nā q̄d aliud agim⁹. cū a voluptatibus corpis aūt Tulli⁹. ⁊ a re familia q̄ue est ministra corporis. ⁊ a republica aīm seuocamus. maximeq; a corpe abducimus: secūq; esse cogim⁹ animū a corpe secernere. nil est aliud igr mori discere. Curat huc moralis Seneca dicēs. Facere docet phia nō dicere. Et hec exigit vt ad legē suā quisq; viuat. ne oratōi vita dissentiat. Huic iungat btūs Greg. phos nazanse. grecus in apologetico dicēs. P na sapia vita laudabilis est. Jle mihi sapiens videt. q̄ pauca de virtute animi proloquit plura aūt in suis opibus ostēdit. Et tullius in pmo de offi cijs ait. Virtutis omnis laus in actōe psistit. Adijciat ad hoc q̄ vtutes oēs sunt cōnexe. vt q̄ vna caret omnib⁹ sit vacuus. sm m. fm miarū in. tij. Oisq; virtus vni alicui vitio ptrariet. Cuiq; cōtraria simul inesse nō valeāt. q̄ in vno offendit multa perdit. vt dr Eccs. q. virtutē illā icio ptraria. ⁊ p ois alias ppter pnerionē. Addat ⁊ illud q. bz. be. Augl. vbi deest cognitio eterne ⁊ incōmutabilis veritatis sez per fidē falsa est virtus in optimis moribus. xviij. q. j. Sed oēs gētiles phi ethici caruerūt fide: spe: ⁊ charitate. Etsi virtutes morales ⁊ pulchre depinxerūt. multa tñ eis ptraria peregerūt. vt eas vere nō haberēt. Nā ⁊ superbie: iactātie: inani glorie: cupiditati lasciuie. mēdacijs: detractiōibus: adulatiōibus: idolatrie: nigromātie reperiuntur dediti vitia ipa in libris suis detestabātur. q̄ opib⁹ eoz insistebant. Nā Aristoteles suoz anteceſſoz g̃ste ⁊ laudis cupidus: libros alioz ante se scribētiū exceptis floribus dicit coburi fecisse operi. Ni discipuli magni alexādri vt solū nomē suū vocaret in terris. De demosthene maximo oratore dicit Tullius. Ciculus sane noster. Demosthenes. qui ille susurro de. ctari se dicebat cōfitētis mulierculi vt mos est in grecia. Hic est ille demosthenes. q̄d hoc leuius. Jtē dicēdus ne est phus demosthenes. qui plus dicebat se lucre tñ fuisse ta. cēdo q̄ alij. cedendo. ⁊ ita auaricie dedit⁹: vt per phas ⁊ nephas magnarū pareret. Bonas grecis de pace scribēs ⁊ perosas domi sicut leo rugiens mozabat. vt dicit Piero. ptra Jouinianū. Quid ō mirabili Apuleio dicē. q̄ cū de demonibus vera sentiret q̄ essent miq. vba scribere renuit ne offen. eret eoz cultores Cynicos q̄ accaninos pre illo nob⁹ diogene nemo negabit inter scē phie noie venerādos: q̄s gētiles phos vocant in hoc pcipue distinctos a ceteris: quo oīm pudore deposito. cū quodā Absolone patricidas ⁊ q̄busdā modernis hypocritis. palā ⁊ vrores cognoscendas dicebant. Jsti vero pcritias siue deuotas ptulere verbis: hoies illi modestiā. ptinētā patiētiāq; pmōibus multis atq; politis. q̄ si facit impugnāt phi nō fuerūt. Uereor hic Aristotelē in asellus mutatū subdere fece ⁊ sarcinā talē portare. Multaq; turbarū video mihi imminere certamē. si dixero intemperatū vgiliū. ue iuuenalis ō vitio inordinādo sugillauit. Quid si falsus fuero ciceronē in multis culpādū. ⁊ deprauatorem Salustiū audito de eo dicentē. hō leuis: supplex inimicis amicis cōtumelios⁹: nemini fidus. Senator⁹ leuissimus: pronus mercēnari⁹: cui⁹ nulla ps corpis a turpitudine vacat. Lingua vana: man⁹ rapacissime: gula imensa: pedes fugaces: ⁊ q̄ honeste noiarinō pōt inhonestissima. Audite ⁊ vos salustiani nullū ei rñdentē. Nō qui ita vixit vt ea ingt aliter q̄ tu loq̄ pōt. Nec q̄ ita illo te sermone vtif. vita honestior est. Sepi⁹ vidi graui⁹ offendere aios audito rū eoz eos q̄ aliena apte dixerūt. q̄ eos q̄ vitia ipa miserant. Si q̄ aūt volentes eos excusare a talib⁹ vitijs dixerunt eos fuisse emulos. ⁊ iō in alterutrū inuexisse ⁊ fuisse inimicos acquiescat eoz sentētijs. Sed q. totius phie robur. vt sic plato patiētia est. Uñ quidā rñdendo maledictis q̄b⁹ non parū fuerat mutus se nō esse phm apud torquatū prodit. Nos ego phos nego qui infamationibus vel diffamationib⁹ sine rationabili causa primos lacerārūt. Mouentur historici miscōdias vitiū foze pter passionē tristicie assistentē. ⁊ felicite occidere posse. vt euadāt corpis penas. Errāt achademici incerta cūcta ponētes. nō multo minus paripatetici oēm nostrā sciaz a sensibus ortā habere dicētes. Jta vgili⁹ platonē aliquali⁹ seqns metit. est omne vitiū a corpe originaliter pullulare: originale pcm̄ nō credens. vbi ait. Jgneus est illevigor: ⁊ celestis origo. Semmibus q̄tū nō noxia corpa tornāt. Terra inique habet artus morībundaq; membra. Sepe falsa scribunt isti historici vel morales: fauore: odio: vel amore. Hinc btūs Hiero. fatet phos errasse meritos. vbi scripserūt socratem semp eundē vultū h. uisse. ventuz est ad tantū errorē. vt xpianus palā ⁊ impudentissimo cōmēdatiōe stipatus: sequat ariolos ⁊ magos demonūq; cultores. q̄s olim parēs iussit a terra exsti. pādos. Nicromātic⁹ equidē pythagoras fuit. si credimus Aug. Socrates vo cunctis determinatiōibus suis demonis pferebat rñsa. Jure aūt cat nico q̄sq; familiaris demon infidelis censet. xxvj. q. vij. Nō obstantibus. Merito q̄ sctā phia abijcit meretriculas ab egroto torquato: sola sanatiua eiusdē. Nā probāte btō Aug. in libro xviij. de ciui. dei. Utiles seculares ad bene viuendū nō coferūt. sed sole diuine. q̄s etsi omnes morales dico. precipue tamē demonibus recollectos tractat⁹ in libris sapientialib⁹ editos. q̄s vtiq; omni exceptiōe semota vitate: sentēnje: sollicitate: vtilitate. pfero singulis libris ⁊ dictis a mercurio pythagora: socrate: aristotele: plotino varrone: tullio: seneca. ⁊ alijs ethnicis. Uñ colligit q̄ hoies ii diluuio aq̄e multa rū doctrinaz barū. nisi noticia ⁊ fidem habeāt sacre phie vtriusq; testamēti, ad dcū nō appropinquabūt. Qua re gimē pplox rectus in spūali ⁊ tempali ad moralē ptinere vid⁹ phiam. q̄ refert torquat⁹ dixisse platonē. Respublicas foze btās. si eas sapientes regerēt. vel q̄ sapie vacarent hoc verū esse fatendū est de ꝑa sophia. q̄ in diuinis habet. nō in gētilū libris. Diligite (inqt salomō Sap. j.) iusticiā q̄ iudicatis terrā: sentite de dño in bonitate: ⁊ in simplicitate cordis querite illū. i. sine plica erroris ⁊ vitij. q̄bus ethnici sapientes q̄ respublicas gubernārūt abūdabāt. Meus est pfilij iuq̄ sapietia ipsa in puerbijs. Mea est equitas. Mea est prudentia. Mea est fortitudo. Per me reges regnant ⁊ le gum conditores iusta decernūt. Ipse salomon qui sapietiā petijt a dño ad iudicandū populū ⁊ accepit. dum hec viguit rempublicā dilatauit: spacio virtutibus decorauit: stabiliuit equitate: omatijs amplauit: firmauit pace: cultu extulit celeberrimo. sicut Regum historie in libro. iij. tradunt. At vbi philosophie gentiū animum de-

dit ingrendo. s. doctrinas eoz ⁊ eoz cult⁹. parta lōgo tpe cūcta in breui ꝑsumpsit quēadmodū in lib. Eccls. nō ambigim⁹ recitari. Si q̄ q̄ pdiscis tpib⁹ vident ex ethnicis pncipib⁹ felicit respublicas gubernasse ⁊ augmētasse: q̄ phie operā dederūt: ⁊ copiose apphenderūt. vt alexāder magn⁹. african⁹: octauian⁹. Juli⁹ cesar⁹ pm⁹. Tyberius claudi⁹. Nero: ⁊ q̄plures alij. Sciēdū pmo q. ⁊ ve phi id ē sapientes fuerūt nisi q. sciētijs mūdi referti. Naz quō sapientes fuerūt: cū phia pncipalr pfist⁹ in rectitudie vite q̄ illi caruerūt. Alexādrū nāq; auctores referunt furiosum ⁊ incōtinentē cesarē parē ferre nō posse: maximo elatū tumore narrat Lucan⁹. Jngluuiē ⁊ crudelitatē tyberij refert Suetoni⁹. Quis nō deficiat recitādo ipietatē Caligule impudicicia: rapine. superbia: ⁊ cetera vitia cū comestoze. Extinct claudi⁹ nimius supra modū ⁊ turpissim⁹ ira. Nemo nisi insipiēs Neronē pessimū fatebit sapientū necatorē. Jnuidētia galbe ⁊ auaricia nō admittit va sapia. Octauian⁹ q̄ nemo i mūdo felicior vitijs lasciuie sm chronicas plb⁹ abūdauit. Exinde male sentit q̄s estimat rei publice specimē ⁊ culmē pfistere. p phas ⁊ nephas rape aliena. sic pfati egerūt quos vulg⁹ pdicat gliosos. Ledib⁹ em̄ rapinis ⁊ depopulatiōi ozb diuinitat⁹ ignari illivacabāt. Juuabāt eos spūs neq̄b⁹ multipliciter seruiebant nutrietes bincide pncipū ⁊ pploz pctā. A q̄b⁹ malis abstinuerūt successores cognito xpo. q̄ē ad summā rēpublicā deducere: videlz eā a vitijs purgatā vtutib⁹ decorare. Et si aliq̄n fideles cū pncipib⁹ suis ab infidelib⁹ oppressi sunt. hoc erga eos mīpicordie egit diuina clemētia exigētib⁹ emeritis pploz ne in finē malis eoz reseruat⁹ acerbis in futurū seculuz cruciarent. Nō em̄ semp pr oculat filiū (ait. b. Amb.) § aliqn castigat. Ergo cū castigat qui diligit: tūc circa eū pietas exercet. v. q. v. Sugāt g̃ ado lescentuli iurīū vbera q̄ reipublice regimini crescūt. videant plene prīm municipalia scripta adūsa prie vigilāti cura pfideret. assideat illā molestie ducentib⁹. Discāt suos ciues amare ⁊ sui ppti cui expectant⁹ esse moꝛes cognoscāt: vt tādē valeāt corp⁹ notū nutrire creditū eis. Alioqn his omissis q̄d pderit ad moderate regēdū scire syderuz cursus. vires elemētoz: naturas animaliū. ppetates herbaꝝ thacū seuicia: duricia scytharū. saturnī ouginē. amores veneris: ꝛ. rozias martis. Si dicak assuescendū ee istis illis: nō sufficit etas. debile ingeniū hec tria simul nō capit leges pbiam ⁊ regimē pploz. Sepe ptigit nihil scire q̄ vniuersa scire cōtēdit. Nec legimus phos pplis pfuisse nec pploz pfectos phie opaz dedisse. Socrates honores ⁊ magistratus petēpsit. Diogenes pncipū aulas turbā hoim. Plato diuitias. Anaxagoras multi visum. Plotin⁹ ad loca deserta pfugit. Jtē oz pncipē esse pstantē q̄ fauoꝛ virtutū: amor: spes aut timor: aut q̄uis cupiditas nō pcutiat. Hec pstātia pcipue rectores firmat ad hoc vnū vt subditi vniuersis intendant. ⁊ vt ait Greg. naz. in apologetico. Rectora mihi videt ars artiū ⁊ disciplinaꝝ dr. Ciplinarū regere hoiem q̄ certe est inter oēs aiantes: maxime ⁊ moꝛibus vari⁹ ⁊ volūtate duplus. Cū g̃ vt ait magn⁹ Greg. in pastorali. Sepe dū suscepta cura regiminis coꝛ per diuersa diuerberat: ⁊ impar quisq; inuenitur ad singula dū cōfusa mente diuidit⁹ ad multa: patet clarius q̄ idē nō potest simul recte studio phie ⁊ hoim cure vacare. Totum em̄ hoiem vtrūq; requirit. Si negligenter dñi cypared⁹ speculationi celestiū rerū affixus pplm a deo sibi cōmissum direxit: ira vt nō corripuerit aliq̄n prauū illū suū dicens. quare hoc fecisti? qui tñ erat gra plenus. quō dicemus inferiozē quempiā hoiem simul duob⁹ actib⁹ dispariter intendere. vt sunt phie studium: ⁊ sediuz scepe nere. Quisquis sane palato contemplatiōis gustat dulcem regimīnis nutrit ptem ptū ⁊ eisdem odiū. Que aūt rectoꝛe expectas legibus ⁊ pfuetudine patrie reple. Mirabor laudans mirabilē deū si videro foliū quod a vento rapitur ⁊ nunq̄ in eodē statu pmanet vago fluminis ictum pboꝛ curiose doctrine: tali cursu cōstante effectum Hinc Petrus ruēnas in pmone. Qdibilius nihil ē sub tilitate vbi est sola subtilitas. Quid em̄ q̄so pdest in illis expendere dies suos q̄ nec domi: nec militie: nec in foꝛo: nec in claustro: nec in curia: nec in eccla: nec alicubi pfuit nisi in scholis. Scribēs Sen. ad lucillū ait. Quid ē ingt acutius arista. ⁊ in q̄ est vtilis. Tale est ingt ingeniū sola subtilitate lasciuiēs: nulla in se refidēs gūtate. Hec pe. Necessaria q̄ est recta pscia ⁊ vitioꝛ odiū terrarū magistratibus. Unde btūs Greg. in moral. Sūmus locus bñ regit. cū is qui pest potius, vitijs q̄ hoibus dñat. Unde Lassiod. in ps. Publici decoꝛis est mr mēs regētis ⁊ qle fuerit dñantis arbitriū talē parit libertatis aspectū. Sacilius, q̄ppe si dicere phas est: errare naturam q̄ dissimile pnceps posiit formare republicā. Uetusti equidē dictum socratis fuit. Qui multarū rerū pātem habet ōmū purgare pscia debet: vt q̄ delicta coꝛrigat aliena nō admittat. Nō aūt talē pscia formabit q̄ debeat fideles regere ad patria diuinas leges hūanis anteponere. Spūi subdere carnē ⁊ opiniones ꝓprias eternis refrenare: vt que est a dño inspiraꝛa catholica fides. quā iuꝛ eloquiū pauli mūdi huiꝰ pncipatus nō nouit. Jdeoq; si alia peritia legū dēptis animos hoim ad regime meritoꝛ expedit decoꝛari fide cōmuni pmissa sacra scriptura. hoꝛ erit pfecta magistra q̄ tribuit singulis casibus opoꝛtuna remedia. Lauendi sunt g̃ libri ethnicoꝛ qui exterius nitēt eloquētia verborum: ⁊ interius vacui vtutis sapiēna manent. Ex pdictis q̄ps ad debitū regimē reqrit peritia legis cōstantia opis: ⁊ odiū criminis: q̄ eliciunt ex sacris oraculis. Jn diluuio aūt aquarū multarū ad deū nō approximabūt ad bñ regendū ex doctrinis gentilium.

Dissuadētur lib. ethnici.

Ut nemo pretacare ſtme pfe ex pbie ⁊ hoiꝝ cure

§.III. Secundaz partem

pbie que dr theologica cedēs varroni inqt Jo. do. cardi. vbi. s. distinguo in fabulosam ſ theatricā. Naturalem seu speculatiuā solis pbis speculatib⁹. vel in suis scholis disputatib⁹ reſuatā. Et in ciuilē solis sacerdotib⁹ ⁊ sacrificijs cōmēdatā. Prima ludit in theatris in iniuriā deoꝛ Secūda strepit in gymnasijs aut meūb⁹ tumentū pboꝛ. Tertia errat in tēplis falsitudem oīoꝛū. Quere nūc ab autoꝛib⁹ ei⁹. Nunqd h̄ fit illa pphetia q̄ dr: va. Nepe poete qui deos ꝛmimb⁹ loq̄bant ad ppīn dicti theologi: doctī⁹ nesciunt q̄ sciūt: qm̄ sua turpitudie moꝛes ificiūt pfectatem impugnāt: euertūt intellectū. Sanctos infamant: et fidei fundamina verissima firmarū moꝛe aurib⁹ pauꝛientes p viribus suis moliunt extinguere. Nā q̄ pmū. Si quis crediderit poetis nondū illo vinculo doctus. Nā miranda canūt: sed nō credēda poete: moꝛtui eos libido pertulerit: feruēti vt pius ait tincta veneno magis intuebit q̄d fecerit iupiter q̄ q̄d docuerit plato: cēſuerit cato. Hinc apud terentiū flagitiosus adolescens spectat tabulam picta: dāne acrisius ymbre pcioſi metalli a Joue rememoꝛante corrupta ⁊ sue libidini patrocinij prestare dices. Uni tepla celi summo cōcutienti: ego hominū cōcio id facerē. Ego vo id feci ac libēs. Si vo ñ credit⁹ q̄ leuit poetas nōne foculo innate luxui. appōit li. na: stipulaz naptā parat: pfundit adipē. Jlam folle grandi: vt tādez si nulla det opoꝛtunitas: in seipz scādescat narcissus. quē inopē copia fecit. Aut cū terētiano tyare q̄ potius isanire optingat. nl aliud volo nisi philomenā. Ueritatis vo hostes fuisse poetas nō tacuit. b. Aug. Ubi eoꝛ fabulas dicit multa mētientes ⁊ vix veri aliq̄d indicates vel significates. Hoc aūt pcipue verū est ⁊ indubitabilis certitudo. vbi de diuina religiōe loquunt: in q̄ theologie ois summa cōsistit. Urgiliū. pe btūs Aug. ait moꝛe poetarū fuisse mētitū. Puto q̄dē a. uro fideli infense ex his dici posse auctoꝛe diabolo mūdi vates hos fuisse locutos: q̄ medax ēt pf ei⁹. Sepiusq; ver falsa pmiscet vt ex fideꝛ falsa suggerat: sō q̄b⁹ moꝛtaliū mētes laboꝛat ōtiere captiuas

Universidad de Deusto
Biblioteca

Reprobatō poetice.

Satis ꝛ sufficiōs ꝛtiū correlarie ptz neqꝫ solū pueroꝝ adolescētū ꝛ simpliciū intelligētā lectio poetaꝝ euertit. ꝫ ꝛ eoꝝ qs seculū nūcupat phos. vel etiā qō plus est sapiētes Et sic vidz ꝓcludēdū poetas inimicos vere fidei. ꝛ ꝓcul a fidelibꝫ abijciēdos. Nō aūt apls ait ad Ro. xiij. Quecūqꝫ scripta sunt ad nostrā doctrinā scripta sunt. loquitur de scriptis in sacra pagina. Scōa theologia quā phicam vel naturalē vocāt. ꝙuter eavenire potero in noticiā dei vi vt notū possim amare: amādo possidere. qō ꝫ vitaē etiā illos cogentē est theologie irrepbensibilis finis. sub doctoribꝫ nō solū ignorātibꝫ deū sed maiestatē eius negātibꝫ. ꝛ id defensoribꝫ erecto supcilioꝝ buccis inflatis. Labia nostra a nobis sunt. qs nr dns est. Inter eoꝝ inexplicabile labyrinthū. repio diffinitū pecuniā ee deū quē credidit aiaz mūdi. quā tū verus deꝰ māmonā appellauit. cui nemo pōt cū deo seruire. Videat qs ꝙ vult veritatē impugnare. ꝙtū expedit modū roboratis in fide. vt sunt cōiter adolescētuli studentes ꝛ plures alij pozphirij videre speculatōes sublimes. q diabolici apollinis fuit. oraculo in dns xpm ꝛ eius cultores: acerrime ausus est blasphemare. in libris qs elogiorum ꝓphias appellat: iudeoꝝ sectā cultū xpianis ꝓponēs: nec ipe ritu vel sacris hebreoꝝ. cū ceteris phis. nō solū credūt tacētes ꝑterītū xpi ꝛ alioꝝ factā ꝛ futurā resurrectionē: ꝫ negāt pstrepētes eā fore possibilē. Platonicis etiā quidā in eundē redēptorē q fit incarnat' insurgit ꝛ sunt mgri fretus auctē neqssima scribit nullus deꝰ miscebat hoi. Ibi acutissimis disputāt argumētis deo etiam futuro rū inesse nō posse. ꝓtra illud catholicū. Deus q nō sunt ficte sunt. Jn qz neqssimū dogmatis sophisinatibus vanis armatꝰ incidit tulliꝰ: q dū liberū arbitriū mitis ꝙseruare cū insipiēte deū negat in corde suo. sicut in libꝛ eius de natura deoꝝ. rde diuinatōe mōstrat. Heresiarchā Aristotelē fuisse nō dubitāt q videruntꝰ virulentā doctrinā atqꝫ seditiosaꝫ pariterqꝫ credūt de. Augi. theologoꝝ ꝑcipuo q eū sic appellat viij. c. xij. In his gymnasijs dicam an aiarū lupanaribꝰ garriūt plato ꝛ platonici: stoici: academici: priores ꝛ noui: porphiriꝰ ꝛ cicero de republica scribēs cū corporibus aias bitificari nō posse. quasi deꝰ q celestē aiam corporꝝ ergastulis detruſit in terris corpora mūdata ꝛ exuta aiabꝰ bis sup ethera locare nō possit. Audio hic nobilissimū illū vt eoꝝ laudibꝰ vtar. attonitis auribus intonare plotinū ꝛ aias ꝓstituere omnibꝰ infernalibus: hec ꝓferentē: hominū aie sunt demones ꝛ fiūt ex hoibus lares si hoies meriti sunt. Lemures vero si mali seu lanij manesqꝫ dij sunt. Trem dū qꝫ isti hoies quez iā expiauit infernū nō admittūt. sed tm purgatorias penas hic vel in futuro. Unde ē illud Maronis ꝓtestatio animitati. vbi cū dixisset in sexto eneidos de terrenis corpib' morbūdiscz mēbris q aie hic metuūt: cupiūt: gaudētqꝫ dolētqꝫ. Nec auras rescipiūt clause tenebris ꝛ carcere cecosecutꝰ adiūxit. Nō tū oīe malū miseris nec funditus oēs: corpee excedūt pestes: penitꝰ qꝫ nece est. Multa oīa pena modis mollescere mirj. Ergo exercēt penis veteres q maloꝝ supplicia exquirūt. Alie pādunt inanes suspēse aūras. Aliis sub iurgite vasto infectū eluit scelus aut exurit ignis. Omnium cū suis falsitatibꝰ istos ꝛ parū per ad cozūdē gētiliū vanā seu ciuilē theologiā trālea/mus. armati cū optima fide. Pbi cū ipo platone q̄z extitit theologia secunda. pluribus diis sacrificandum sanxerunt. Jpse demonū ...bā sacrificijs dicā an sacrilegijs honorarūt. ubi turpia ꝛ obscena ad q̄stā mysticos sensus actuū nature reducunt. q̄ simplices vt arcana diuū deuotiōe maiori venerari ea studerēt. testis est Uarro. dūcē q tādē sapiētes romani nume pōpilij: libros. leges sacrorū tradētes iussērt cremari. cū tū adh cēnt gētiles. sunt libri hystoriales gētiliū atqꝫ poetici supstitioibꝰ pleni ꝫ ꝛ Seneca ethnic' in derisione illoꝝ deoꝝ ait. Illeviriles ptes amputat. Illelacertos secat vbi ſratos deos timent qui sic ꝓpitios merenť, ꝫ ꝛ ipe Seneca q̄ deos illoꝝ deridebat venerabať ꝛ venerandos estimabat cultu exteriori eos deos i tēplis: vt i hoc ꝓcurrerēt cū pplis in quo erat mēdaciū ꝓniciosiꝰ. vñ mortale ſm. b. Tho. ij. ij. De Bre go. magno dic' ꝓdict' dns Jo. do. car. q oēs libros quos potuit hre tin liuj cōburi fecit: q: ibi mlta narrantur de superstitionibus idoloꝝ.

§. III. De philosophia ra-

tionali que videtur cōprehendere logicā ꝛ phisicā seu naturalē pbiam: q ꝓtione vlari videť q nō multū expediat moderno tpe pcipue pdicatoꝝ in pplis. Sic ait ꝑ fat' Jo. do. car. Nolo q aliquis mihi obijciat nros theologos etiā. b. Augi. plurimū disputare. ad qō vtqꝫ necessaria est logica cū phia. Dicit em. h ero. Si qs volens disputare ꝓtra mathematicos imp. mathesios risum pa tebit. dist. xxxvij. q de mesa. Nā olim crescēte fide ꝛ multa dana phia adusus veritatē se armāte opꝰ fuit ꝑ hereticos sophistas paudēter in scholis: in pcilijs: in pmocinatiōibus ac etiā vulgaribꝰ pdicationibꝰ: disputatioibꝰ vti. Erāt nāc catholicis mixti arriani: manichei: sabellianí: donatiste ꝛ alij ꝙplures. sicut hodie int. bolicos abulabāt fratricoli usurarij: ꝛ ceteri publicani: fatales q fatj credūt. Destinā q oia putāt de necitate euenire. Heneologi gubnatiōē hūana sideribꝰ pcedētes. Bestiales aliāvitā a pnti negātes. Et mlte alie hereses q̄ ꝑ maiorē ptē ñ foret si pbia lecti nō vociferaret in scholis omdisputaret in tēplis: magne in pdicādo. Sic igit tunc epis fortassis opꝰ erat scire aliquos sophisinatū artē: ꝛ illoꝝ hereticoꝝ errores ꝓuta theologia veraci ad reuincēdos illos, pphanos. Sūcexpedit aliquos fore q̄ scire laborēt sacre scripture medulla' ꝓtinētia iura canonica ꝛ q̄dā alia catholica q̄ ad ꝓfessionē recte viuētiū: ad ꝓfutationē incedētiū obliq̄ maxime valēt. Dixi autē fortassis: qm sic legit in ecclastica hystoria. Pl' ponuit ad ꝓfusionē sophiste verbosi ꝛ pbi arrisi sctas viri simplicis ꝑ ea eloquētia ꝛ subtil' argumētatio oim patrū orthodoxoꝝ q ob id erāt in pcilio congregati Cū em pfes sci doctores mi disputantes cū dicto pbo elimassent eū cōuictū rōnibꝰ efficacibꝰ eoꝝ: elabebať de manibꝰ eoꝝ a tissimis cauillationibꝰ. demū q̄dā simplex ꝛ scrūs vir obtulit ad disputādū cū eo in pspectu oim. cū q̄ ad certamē ꝓcessisset: dixit simplex ille p loquens Audi pbe. Credis in deū ꝑem oipotentē creatore celi ꝛ re. Et in iesum xpm filiū eiꝰ ꝛc. Credis hoc pbe? Ille aut pbs stans attonit' ad vba ei' rndit. Credo qō dicis. Cūq interrogaretur amicis q... essisset simplici vbo illiteratꝰ nullā rōnem suoꝝ verboꝝ inducētis. Rndit Cū audiui vba ab hoibꝰ hm rōnes humanas: dedi vba ꝙ verbis. Cū aūt vidi spm scm loq̄ p os hui' simplicis: non valui resistere spiritui qui loquebatur per os eius. Sicqꝫ conuersus est ille ad veracē fidē relictis errorib'. Patꝛ in sup summus ꝛ a... fidei custos dns pundit gregi suo vt ex lupis exirent. q̄ vt canes oues a lupis ꝑseruaret. Sic ꝓtra iudeos iudeis vocat' est Paul'. Cyprian' contra magos, cōtra platonicos Hiero. ꝓtra manicheos. b. Augustin': ꝛ multi alij. At vbi ō sunt opozuna fidelibus nec gliguntur: superflua certati... querūtur: ꝛ sub falso colore intellect' scriptoꝝ de illis errorib' antiqꝫ loquētiū vel ꝓposīt inuadēdi gētiles a nobis remotos oīe studiū ꝙ cipu dicare debentiū ad illas meretriculas terminat' nullus infidelis ex hoc ad catholicā fidē. null' fidelis ad maiorē dei dilectionē accedit. quidni dum in verbis hereticos absentes feriunt. nōnullos ex pūtib' credētū. hereticos cōstituunt. Ecce lucrū sophisimatuz. Jfruges pboꝝ ceptationes si velut pstigiatoꝝ deceptiōes q̄ potius sophisinata dico. Nec ignorātia nocent: nec sciente iuuat. Idē in alia epla. Nonne cicero si duplicat sibi eras habiturū se tps q̄ legat lyricos eoꝝ mō dyalecticos. Nec ego nego, pficiedo ista: sed pficienda tm ꝛ animo salutanda. Jn hoc vnū ne vba nobis dētur; ꝛ aliquid inesse illis

magni ꝛ secreti boni iudicem'. Quid te torques ꝛ macerās in illa questione quā subtilius est ꝓmnere q̄ solvere. ꝛ multa alia subdit de hmōi.

§. V. Ex predictis patet q

non solū supfluū videť ꝛ vanū querere cognitionē diuinoꝝ ꝛ humanoꝝ ꝓnentiū ad moralitatē in libris ethnicoꝝ cū longe plen' ꝛ clari' ista inueniant in lris sacris cū exposituoꝝ suis. Sed etiā ꝑiculosissimū in multis mi litent ꝙ fidē doctrine gentiliū cum vitandus ibi ꝓmixtis. Nō ſi q̄ obijciāt non officere: ſ ꝓficere tales doctrinas ad fidē ꝓbandā demōstratioibꝰ laicoꝝ ꝛ ꝓboꝝ rōnibꝰ: ad ꝓfirmādā ipam fidē auctoritatibꝰ coꝝ: cū multa dixerint ꝓtinētia ad articlos fidei. Et q̄d validū testimonio inimicoꝝ ad reuincendā incredulitatē paganoꝝ. Rnderi pōt primo quidē q: fides nō hz meritū (ait. b. Gregi.) vbi humana rō ꝓbet experimentū. s. ꝓbationū. Si em q̄s nō vult credere vnū deū esse nisi ex eo q ꝑ rōnem demōstratur: certe meritū fidei nō hz. Scōo q: hoc solū nō minuit meritū fidei. probatio eoꝝ q̄ sunt fidei ꝑ rōnes naturales: ꝫ etiā irrisiones apud sapiētes adducit. Nā ſm. b. Tho. in summa. Articuli fidei nullis rōnibꝰ cogentib' demōstrari valent exceptō ꝓmo. s. de vnitate diuine essentie. q̄ō tū nō iō credik q: a pbis demōstratū: ꝫ q: a deo revelatū ꝛ credi mādatū. Si q̄ velint ipsos articlos rōnibꝰ demōstrare sicut aliq̄ nituntť: ...ebit risui fides xpianoꝝ apud sapiētes hui' seculi estimātes ipos fideles talibꝰ rōnibꝰ inducti ad assentiēdū tanq̄ vrgētibꝰ: cū in rei veritate nō cogāt. Et iō signāter dicit. b. Amb. vt refert mgr in iij. sen. vbi fides querik cessent argumēta pboꝝ. Piscatoribꝰ credik nō dyalectic. Tertio. s. q̄tū ad illud q̄ multa gētiles dixerūt de articul' fidei: sciendū q̄ quedā ipi dixerunt q̄ videnť hoc sonare qō ab aliquibꝰ exponitur. Sed satis manifeste appet talē intellectū nō fuisse de mēte eorū: ꝫ ex toto sunt ille interpretatiōes. Verbi gra dixit Trimegistus. Monas genuit monā ...t in seipz reflectit ardoze. Exponūt hoc aliq̄ de mysterio trinitat': q̄si voluerit dicere. Un' genuit vnū. s. pr̄ filiū. Ardoze q̄ē in se reflectit dicētes spm̄ sctm: quo semuicē diligūt pr̄ ...filij. Sed ſm. b. Tho. Nō hoc ille intellexit: ꝫ q... de' genuit vnū mūdū. i., ...iurit: quē ꝛ diligit. Diligit em oia que fecit: q: bona iquātū facta. Sic ꝛ illud Uirgilij in bucolicis. Jā nova pgenies celo demittit altoꝛc. Quidā exponūt d... de mysterio inc... nis. qō. b. ...ero. reprobat. ꝛ sic de multis alijs. Quarto nōndū q̄ ſi q̄ dixerit q̄ ad verū intellectū fidei nr̄e pgruūt: vt illud Uirgilij. in ꝓncipio celi ꝛ terrā: cāposz liquētes: lucentēq̄ globuz lune titania ꝙastra ꝛc. Illa nō a se habuerūt: ꝫ furati. sūt a sacris paginis. Nā ia iudei ꝑ diuīsas captiuitates nō solū sub Nabuchodonosoꝛ: ꝫ sub Antiocho dispsi er... ordē: ꝛ scripture eoꝝ dumlgate. vñ illi ꝛ alij potuerūt illa haurire. Dicit em Job. domi. cardi. vbi. s. post. b. Augi. i... ij. de ci. dei. q̄ post ꝓphas venerūt pbi gentiū a pythagoza vtiqꝫ orti q̄ claruit tpe quo iudeoꝝ babylonica ē soluta captiuitas. multo magi ceteri. Nā soc... tes istructo: Platonis magri Arist. post Esdrā dz docuisse. Nos tm nō oēs ozphe', linus muse', ꝛ si q̄s ali' int' grecos extitit pbos ātiqtate tēpoꝛis ꝓcesserūt. Uerūtamē nr̄i veri sapiētes Abraā ysaac ꝛ Jacob: ꝛ ipse Moyses prefatis grecis annis ꝛ originate inueniunť priores. De abraā dz q̄ fuit magn' astrologus ꝛ eā egyptios docuerit: prē tm sanā nō mathematicam falsam. Eo q̄ppe tpe quo moyses nat' ē fuisse repit Athlas ille magn' astrolog' q̄ ferť ... submisisse lacertos Promerhei frat': matern' auus Mercurij magi...: q̄ cepit mlt'arū artiū doctor: discipl'os plinos erudire. Ubi cepit q̄ regnāte Romul' ...ater ... pfluere de fontib' salutatous illa laudū cupidi ex pphetis sanctis potati: traderunt q̄ nesciebāt. vana ꝓsumptione illoꝝ text' ꝛ vel bonos colorātos mutātes: ꝛ ō intentionē spūscti. cum veritate repugnare glosantes. Hec ille. Sic ꝛ in ...ris Platonis plura inueiunť de vbo dei dicta: ꝫ nō eo intellectu q̄ va fides fatet'. Nō; ab illis riuulis turbidis: errorib' adiūctis. aq̄ sapie hauriēda est. ꝫ ad fontē limpidissimū sacre pagine recurrēdū. ita suauissimū: vt qui bibunt me adhuc sitiēt. Eccl's. xxiij. dicat ipa sapia. Quinto ꝓfidem randū q̄ vt dicit btūs aug. ꝛ hr̄ dist. xxxvij. Si q̄d veri de deo sibylle ꝛ orphe' alijve gentiū vates ac pbi dixerunt. valer quidē ad paganoꝝ vanitatē reuincendā: nō ad iustoꝝ fcz q̄ sunt fidei ꝛ ꝓfiane religiōis aucte cōplectēdā. Quārū em distat de xpi aduētu inter pdicatiōes ageloꝝ ꝛ cōfessionē demoniū: tm̄ inter auctem istoꝝ ꝛ curiositatē sacrilegarū scripturarū. si qua em dixerūt gētiles pbi cōcernētia fidē q̄ ex scripturis sacris nō hauerint: ꝛa deus nūs eis potuit reuelari. Aū dicit idē btūs aug. in. iiij. de trin. Cū pbi illi ethnici ad hec videda scz quę sunt fidei nullo modo essent idonei. nec ad illud quidē d... habiti sunt vt eis ista p scōs angelos nūciarent siue fantasticis p sensum coꝝ: siue interioꝝ reuelationibꝰ in spiritu expressis: sicut pribus nūs vera pierate pditis hec monstrata sūt. ptātes em aeree supbe atqꝫ fallaces. etā si q̄dā de societate ꝛ ciuitate scōꝝ ꝛ vo mediatoꝛe a sctis ꝓphetis angelis audita p suos vates scz poetas ꝛ pbos dixisse reperiunť id egerūt: vt p hec aliena vera etiā fideles dei si possent ad sua falsa reduceret. Deus aūt p nescientes egit vt veritas vndiqꝫ resonaret fidelibꝰ i adiutoriū in pijs i testimoniū. ... ille. Non g̃ sunt legēdi nisi ab eis quos oz eis oꝛthodoxa fidē feruēti' pdicare. Sed qz nūc nō sunt pagani inter xpianos conuersantes: vt olim q̄s op... teat auctibus suoꝝ gentiliū reuincere. vt q̄d pditio tpis hec. Quare nō poti' scripturis infudandū ꝛ canonibꝰ quibꝰ fideles eruditant. Hinc Hiero. di. xxxvij. ait. Nōne videť vobis in vanitate ... sus ꝛ obscuritate mētis ingredi: q̄ dieb' ac noctibꝰ dyalectica arte torquent. ꝛ dyalecticoꝝ tēdiculis q̄ nō tā argumēta q̄ ... dāvinbre q̄ cito trāsēūt dissoluūť. Qui phisicus pscrutatoꝛ oclos trās celū leuat ꝛ vltra pfunduz terrarū ꝛ abyssi in q̄dā inane demergit qui iābū feruet: q̄ tantā metroꝝ filuā in suo studioſus coꝛ de distinguit ꝛ cōgerit. Sexto aiaduertēdū est piculuz inde inimes ex tali studio nisi fit bñ firmat' ... monat' in fide. videlz subuersio mētis: ꝛ deductio ad incredulitatez Uñ in ... bijs dici solet. Raro magn' pbs bon' catholicus. Hinc apls. j. ad Coꝛ. ij. dicit sapiam in mysterio absconditā. s. dei filiū incarnādū vl' incarnatū. null' ꝓncipū hui' seculi. i. pboꝝ. Hui glo. coḡuit. b. Hiero. q̄ his instructus. post q̄ ab angelo pcussus, ꝑpter nimiū affec... ꝛ studiū ad hmōi videns piculū inq̄t ad damasiuz papā i omel' de, pdigo filio q̄ pierat: demonū cib' est. Larmia poetarū secularis scia. Rhetoricoꝝ pōpa vboꝝ. Nulla ibi saturitas vitatis: Nulla iusticie refectio repit. Studiosi earuz ... ame veri ꝛ vtutū penuria pfeuerāt. Hec ille. Et iō dimissis filijs poꝛcoꝝ: doctrinis. s. gētiliū q̄ inflāt nō sanāt accedendū est ad cōuiuiū celestis patrie in domo ... ie Jn mēse scripture sacre q̄ nobis ...arata ē aduersus eos qui tribulāt nos. Quā sit piculosuz his gētiliū doctrinis infistere oñdit Salo. tā exēplo ... ꝙ vbo. ... pfatus vir venerādus scz Jo. do. car. in dicto. dicit post origenem q̄ ille septingētevoꝛes q̄ñ regine ꝛ trecēte ꝓcubine. q̄bꝰ ardētissimo amore cōiūct' erat. fecerūt euz a deo vero et cultu eiꝰ recedere: fuerūt innume... doctrine diuersaꝛ gentiū: circa cultū ꝛ ritū colēdi deū. vel circa moralē vitā q̄ videre voluit ꝛ nimis curiose scrutari: ex q̄ studio declinauit a vitate noticie dei ꝛ moꝝ: ersi vt credit a. b. Hiero. et. b. āb. ꝛ Ebryg. ad pniam sit reuisus. vt ꝑz in ecclastē. Sic etiā aliq̄ ... uit origenē tā eruditū ꝛ sapientē virū ꝛ austere vite ꝛ castū ... idisse i errores, ꝑt qs vt hereticꝰ ab ecclia est dānat': q: nimis inhesit doctrinis gentilium ꝑcipue platonicoꝝ. Uel bo ꝫ ipe salo. oñdit. Nā cōiūgi in, puerbijs loquit' de vana ꝛ mala muliere: ꝛ malus q̄ in-

Sibylle ꝛ alioꝝ gentiliū doctā ad q̄d valent

Libros hmōi gētiliū legere cui conueniat

Ꝛ doctrine gentiliū multū contra fidem multant.

Solutio ad. cōtra.

Poete ꝛ pbi gentiles si qua vera dixerunt vnde habeāt, ibi la.

Ꝛ pictoꝛes suꝝ ē talibꝰ infistere

Universidad de Deusto
Biblioteca

ferunt et ca. exponit nō solū de femia vel ꝓcupiscētia carnis seu sensualitate. sed ꝓmaxie de doctrina gētiliū ⁊ hereticā. Et alijs auctib⁹ de muliere mala in diuisis caplis ꝓ uerbioꝝ omissis solū ista hic inserak que hꝝ. c. vij. Cōsidero vecoꝛde iuuenē. q̄ trālit ꝑ platcas iuxta āgulū ⁊ ꝓpe viā domus illi⁹ gradit in obscuro aduesperascēte die i noctis tenebris ⁊ caligine. Et ecce mulier occurrit illi ornatu meritricio ꝑpata ad capiēdas aias garrula ⁊ vaga quiet impatiēs: necvalēs in domo ꝓsistere pedib⁹ suis nūc foris nūc in plateis: nūc iuxta angulos insidias. apprehensuscp deosculak iuuenē: ⁊ pcaci vultu blandit dicēs. Victimas ꝑ salute debui hodie reddidi vota mea. Idcirco egressa sum in occursu tuū desiderās te videre ⁊ reppi. Intexui lectū meū strraui tapetib⁹ pictis ex egypto. Aspersi cubile meū myrrha ⁊ aloe ⁊ cynamomo. Veni inebriemur uberib⁹ ⁊ fruamur cupitis amplexib⁹ donec illucescat die. Nō est em̄ vir in domo sua. Abijt via longissima sacculū pecuniē secū tulit: in die plenelune reuisurus ē domū suā. Irretiuit eū multis ꝓmoibus ⁊ blāditijs labioꝝ ꝑtraxit. Statim sequit eā quasi bos ductꝰ ad victimā. ⁊ qua si agnus lasciuiēs. ⁊ ignorat q̄ stult⁹ trahak ad vincula donec trāsfigat sagitta iecur velut si auis festinet ad laqueū ⁊ nescit q̄ de periculo aie illi⁹ agit. ⁊c. Sup his sic ait ponēs Io. do. car. vbi. s. Certe si de vulgari sco:to loquit sapiētissimus salomon: palā loquit. ⁊ puerbiū nullū dic. Necp etiā intelligibilis nisi ad ꝓncipale subiectū sui tractatus scripta referank vniuersa. Primo uā exponit q̄s patiat b malū docēs a falsa doctrina teneāt. eū q̄ sub pretextu intelligēdi sacras scripturas. aut ad. rigēdi mores vel alijs proficiēdi: scholas incōcessas intrare disponit. Tales em̄ colores tegūt studētes ꝑfatas doctrinas se tenebris caligātes ⁊ ceteros. Si efficientē cām querimus: meretrix ē hereſim infidelitatē seu religionē habemus ꝓpio ortu natu descriptā. Si materiā rimamur cuncta ambit. ⁊ pene deoibus tractat. nō ꝓsistere in vno loco ꝓtenta. vt oīs capiat glozie cupidos. q̄bus illā optatā datis in victimis repromittit. Causa formalis nō subticet. sed exꝑmitur illius doctrine ꝓcessus si phas est illā appellare doctrinam. Procedit em̄ in dialectictis argumētis. aut cōnexis narrationibus q̄si q̄busdā. iunib⁹ intexta colozib⁹ ⁊ curuo⁹ tropicis vanī egypti depicta. myrrha ꝓnie ⁊ mortificatiōis q̄ūdā illius factiōis hoim strata. Necnō aloe infelicū alioꝝ tragico atq̄ virtutū cynamomo pilo diffimtiōis ⁊ diuitiōis cōtuso. In his scematibus tota scia pōt ꝓtineri. q̄ partim ad materiā: parti ad formā debet reduci. cū apud eloquentes con. diastragedia satyra. sicut ꝓpria materia: sic ꝓpria forma currāt. Finalis causa ꝓmissa que trahit ⁊ fallit serpēs vt anguis est mētis quedā. dulcedo: artissimoꝝ amplexuū ꝓclinatrix cū ea. Sed exitus ver⁹ est infernalis ꝑditio ecoꝛe vulnerato. q̄b nulla medicoꝝ arte pōt curari. Unde ꝓcludit idē tātis expetus in malis. ⁊ subdit. Nūc g̃ filioli audite me ⁊ attēde verba oris mei: ne abstrahak in vijs illi⁹ mens tua neq̄ decipiaris semitis eius. Multos em̄ vulnerato⁹ deiecit ⁊ fortissimi quiq̄ interfecti sunt ab ea. Vie inferi domꝰ eī⁹ penetrātes interiora mortis. Itē aplis ad Eol. ij. ca. ait. Videte ne q̄s vos decipiat ꝑ philam ⁊ inanē fallaciā: sm traditionē hoim: sm elemēta mūdi ⁊ nō sm xp̃m quia in ipso habitat oīs plenitudo diuinitatis corꝑoraliter. Ubi dicit glose sanctoꝝ doctoꝝ. Philosophiā quā detestak aplus terrenā scām: argumētis ⁊ subtilitatibus cōponi. dū verisimilibus causis ⁊ cōmētis. reb⁹ diuinis admixtis fidē. que oino vitāda est. Cū ait sm elemēta tangit q̄ pudētius idola exponūt dicētes. Iuno. est aer. neptun⁹ mare: ignis vulcan⁹ ⁊ hmōi. Et addit: prefat⁹ vir venerādus eximi⁹ ꝓdicatoꝛ. Hinc nō agit adūsus [illegible] q̄s q̄ ante baptismū sciuerūt lras illas. aut q̄ aliqñ ante id regrente tedij fuga post baptismū: aut materia ad cōuincendos hostes aliq̄d legit de gētilibus aut suis interserit dictis. Sz ꝓtra hos voce xp̃ianos sepe clamaui: ⁊ a clamoꝛe cessare non valeo: qui scriptura sacra neglecta: relictis doctoꝛib⁹ sanctis se dedicāt pemtus studijs illis. et si ꝓdicauerint per tragedias: comedias: ethicā: phisicā: astrologiā: ⁊ metaphisicā aures audientū demulcēt quasi ipa diuina eloqa nō sufficiant ad salutem: aut ipsi infideles fundarint catholicam fidē. Unde null⁹ animarū sequit fructus. ⁊ merito q: vt dictū est ꝑ ps. xxxj. Uerūtamen In diluuio aquarum multarū hārum scz doctrinarū ad deum docētes vel audientes non approꝑinquabunt.

¶ De errorib⁹ ⁊ contra fidē ꝓbox gentiliū. Caplm v

Luralitatem deoꝝ

ꝑ ꝑmus inuenit pr̃ mēdacij cū dixit. in padiso terrestri ꝑme mulieri. Deū. iij. Eritis sicut dij scientes bonū ⁊ malū. Exinde posuuium tyrāni. vt Ninus idolū pris sui beli. Demū pbi. Nota ad b figurā notabilē quā exponit ipe Jo. do. car. vbi. s. signat littere sacre quendā robustū venatoꝛē cozā dño scz nemroth. non ferīs sed deo infestū sua inq̄sitione supba cepisse turrim edificare: cuius cacumē ptingeret celū: vt nomē eī⁹ celebre haberet in ozbe. Erat ꝑus terra labij vnī⁹ eozundēq̄ limonū: q: non erat nisi vna religio ⁊ vnica fides. ab vno deo ꝑ vnū pr̃em noe oibus ꝑdicata. At vbi ille tumidus cepit velle naturalē sciam ad metaphisicā transportare, nō vulcani fulmine ictus q̄ fabule poetarū fingūt; gygātes mōtibus mōti suspēs voluisse rape celos ioue inde repulso: ⁊ ob b extinctos: b lingue cōfusione a deo fuit ꝑcussus: donec veniret spūsctūs sensibili specie linguas cōfusas in vnā fidez ꝑ sctos aplos plene reduci. Tunc em̄ ꝑmo ꝑm Jfid. dij adorati sunt q̄n phalech nat⁹ est ob id sic denoiatus: q: facta fuit dieb⁹ illis diuisio. non posse autē diuinū ꝓprium eē cognosci eo nō reuelāte. testis salomō: imo ipe rerū effector ꝑ salomonē dicēs. Que i celis sunt q̄s inuestigabit. sensum aūt tuū q̄s sciet. nisi tu dederis ⁊ miseris spm̄ tuū de altissimis. Nonne confusum est labiū in vniuersa ter⁹ ex quo hūana ꝑsumptio depbēdere voluit q̄d sit deus a ipo ꝑus suscepto: q: hē. ⁊ q: id esq̄ quo meli⁹ excogitari nō possz. cū tot emerserūt opiones ex ipa ydea. Hercules. vt nisi ignis spūsscti eā comburat: pullulet mortifere capita vbi credunk pozta succisa. Alij em̄ dixerūt deos eē plures ⁊ diuersos hoies i mūdo fa mosos. Romani ad quēlibet creature puectū vnū deūcā sagetiā cū bladū serik: ozteā cū ozik: spiceā cū spicam facit: nodeā cū nodū. ꝓducit q̄si ñ sufficeret vna dea ad ꝓducēdū bladū ad ꝓfectōez. ⁊ sic de alijs. vt ponit. b. aug. in li. de ci. dei rōnib⁹ quincēs cecitatē ⁊ fatuitatē illoꝝ.

Ophi'e vox q̄ dicit animas cū corpei nihil re ditinas, vī oꝝm falsi.

Pilatus deum per romanos

Deus circa q̄s romanos

§. I. In diluuio aquarum

multarū gētiles poete ⁊ pbi doctrinarū. s. suarū fabulas et falsas q̄b⁹ demersi sunt i ꝓfundū: q: ꝑ fidē ⁊ bonos mores: sicut nō appropinquerūt ipi ad deū: sic a deo repulsi. ita ⁊ oēs sectes talū doctrinarū ad deū nō approꝑinquābūt. Uoꝛ aut errox multitudinē explicat: cui nō tota sepe ꝑfatus. Jo. do. car. in ꝑfato li. Errauerūt em̄ ait circa dīa vinā entiā fic ptactū ē. Apd athenas fiqdē homer⁹ dixit inter se deos cōfligere bellis. Senioꝛ autē ꝓlini⁹ aliquas posse hoies q̄ nō valeāt dij. Licet b error sit magis ꝓbalis q̄ entialis. Sz ex intētione posita ⁊ sophisinatib⁹ fulta. Illa rarū filia necātia virulēta pozēta. hec inter multa latrāt ⁊ discurrūt aias errozib⁹ illaq̄ando. Deū nāq̄ qdā eoꝝ ple esse. alij elemēta. Sydera nōnulli affirmauerunt. Intētionib⁹ q̄busdā vicissiz succedētib⁹. Deū mobilē ꝑdicauerūt plures. Quidā eū culusibz rei formā. Et ceteri tm̄ celi eē formā subsistentiā dogmatizāt. quos tamē. ꝓmeta. belua cōmētatoꝛ conak euertere. Alij dicūt deū nō cognoscere q̄ sunt eī⁹ ñūdē. Aut tm̄ vltia ꝓpter sunt quedaz idee vel subsātie sepate. Sīue ipa ꝓticularia solū in suis causis intueri. Sūt ibidē q̄ affirmēt ptingentiū noticia non habere, Sed si nec credik eis, negāt alij eū vltia nos

se q̄bus repugnāt cū thalmuth hi q̄ ipm̄ petōrē ⁊ de petis suis garrijūt emundari. Apud empedoclē lis ⁊ amicitia. Apud alios raritas ⁊ densitas: bonū ⁊ malū. Apud quosdā eterne materie ꝓticulariū coꝛpoꝛ q̄ vniuersa mūdi machina integrak cause agētes fuerūt. Inibi erectis amboni⁹ quidā celū nō hre cām: quidā motū. solū ei⁹ a deo ꝑdire. Quidāna materiā neq̄ creatā esse neq̄ effectū suis auditoꝛibus ꝓmūt. Audiūtur ibi q̄dā obtētus. Suba coꝛpoꝛa celestiū est causa actiua inferioꝝ subarū. Deꝰ creauit ꝓmā subam separatā ⁊ cessauit. Illa creauit scdam. Scda tertiā. Tertia quartā. Quarta q̄ntā. ⁊ sic q̄sq̄ ad vltimam ociosam varietatē multa dicētes. Sustinēt in eadē silua quidā fine ꝓcordia vt aiūt. Deus nil pōt ꝓter rerū cursus ipe agit a necessitate nature cūcta ex simplici volūtate diuina nulla ꝓcurrēte luce rōis emanāt. Perstrepūt inde regalē aulā infestātes. Voces haud dubie aristotelis de mūdi eternitate alioꝝ m[illegible]oꝝ de materie eternitate ex q̄ mūd⁹ ce pit gñari. Democriti ⁊ eusippi de infinitis ꝓncipijs Atomis. Sīue in q̄titatiuis coꝛpibus ex q̄bus singula ꝓstant. Anaragoꝛe de ꝓncipijs innūerabilibus simul ꝓfusis in q̄dā chaos. Empedoclis de ꝓncipijs ꝓtrarijsq̄ maniche oꝝ forma ambibat secū hūtiū. Pythagoꝛā dicentē bonū ⁊ malū oim rerū extitisse ꝓncipia ꝓma. Hos agitabat nō parū phisicus anicēna: nūc intus: nūc ex incert⁹ exīs. Docebat em̄ q̄ deus intelligēs se vnā intelligentiā ꝓmā ꝓduxit. in qua iā est potētia ⁊ actus. q̄ in q̄tū intelligit deū ꝓducit intelligentiā scdam. In q̄tum vo intelligit se ex q̄ est in potētia ꝓducit subam orbis ꝓmi. Et inde ꝓcedēs diuersitatē rerū instituit ꝑ causas scdas. Mirū barrū ꝓterea ⁊ formidine plenū ex eodē fine luce luco ꝓcedit. Omnis [illegible] forma hois a vētoꝛ aiam vocāt. Anemos em̄ grece latine oꝛ: vētus. Hinc aiūt nulla esse subam nisi coꝛporea. Unicū esse intellectū actiuū cūctis rōnalib⁹ influētē. quoꝛ q̄libet ꝓprio viget possibili vel intellectu. Auerroi hoc ꝓceteris defendēte. q̄ intellect⁹ possibilis sit vnus in nobis cū elemētis admixta. putvoluit alexāder aiaz solā operatione fozevt male placz galiēo. Variāt hūc tonū q̄ dicūt q̄ndā armoniā ex ꝓnijs aiam fore coꝛpus. ⁊ b varijs sentētijs. Clamāt idē penitus eē intellectū ⁊ sensuz non differre ab imaginatiōe. Intelligētia subias separatas influere nr̄is intellectib⁹ radios seminales. Ait [illegible]tet Plato cū illis nr̄m discere est potiꝰ reminisci. Decepit ⁊ hinc quoꝛūdā [illegible]atus salomō insanos sub ali forma ꝑdire. Ex nihilo nati sum⁹. ⁊ post hec erim⁹ tanq̄ nō fuerimus. vn⁹ est em̄ interit⁹ hoiz ⁊ iumētoꝝ. hō iumēto nō habz [illegible] pl⁹. Ibi est Plato fouēs ozigenē [illegible]aie simul fuerint [illegible] tem: necnō q̄ post [illegible] vitā fueri[illegible]adepte. itez ad coꝛpa incipe velle reūn. ⁊ illi⁹ vite felicitate finita. miserije huiꝰ adhuc peregrinatiōis inuoluī. Idēq̄ de angelis sensit, se cūdus. Ibi Pythagoꝛas infinuās; nasoni aias in diuersa coꝛpa trāsire: ⁊ ad ꝓpria interdū reuerti. q̄ ambo auctoꝛes in circuitu ambulabāt dicētes secula renasci cū vniuersis accidentibus suis: aut completis q̄ndā miliū vt voluit ꝓmus. aut. xxxvj. miliū. sicut docuit secūdus annoꝝ circulis. Gymnasia insup ibidē ꝓsonāt. quoꝛ[illegible]aias ab angelis creatas platone ꝓsidēte subas separatas esse solum q̄dragitaquiq̄ vel circa. Sm nūerū circuloꝝ orbiū Aristotile metaphisico disputāte. [illegible]t angeloꝝ numerū in sacris lris cōtentū nō subiarū sed virtutū estimādū rabbi moyse garrīcte. Nescio an simphonia vel spiritū dixerim stridentē quosdā dubios sonos qui obaudiunk eximi⁹ [illegible]mumeri epycuro cantante psallerāt. ventrē adorātes: quoꝝ ozōne salomon recitat dicēs. Hoc tm̄ visum est mihi bonū vt comedat quis ⁊ bibat ⁊ fruatur leticia ex laboꝛe suo Et hec est pars illius. Ubiq̄ relinquam⁹ signa leticie. q̄m hec est pars nostra: hec est sors nr̄a. [illegible]hebat illū ēt be rintiani credētes post resurrectionē coꝛpoꝛibus [illegible]s voluptatib⁹ mille annoꝝ spacio fru[illegible]Saraceni q̄s ⁊ nōnulli iudeoꝝ circa hmōi atri[illegible]ltāt facultātes, post vitā ꝓsentē flumina lactis mellis ⁊ vinū a se loco retributōis habenda fore. Cōfusionez ante medos hec varietas gignit vt honoꝛez: gl'iam: diuitias: potentiā coꝛpis: sanitatem et spēm sensus: pulcaces ⁊ vigiles moꝛes prudentiā artiuz victoꝛiosam industriā: speculationē cōem: vie cognitionē possibilē q̄sq̄ ꝓpa volūtate dicat esse summū hois bonū. Ibi nēpe hec ⁊ plura legūt. Cuiusdā etiaz clamoꝛ inde ad aures toꝛq̄ vsq̄ ꝓuenit. Aut deū nō esse: aut nullum fore in seculo malū dicētis: sub q̄ nō pauci diuinā ꝓuidētiā ad iferioꝛa nō ꝓuenire prēdūt. Stoyci ibi blasphemāt sm̄ quēdā ordinē causarū intrāsgressibilē de nec̄itate oia euenire. Erexit sibi spālissimū thronū in ꝑfato nemoꝛe multiplicius plato dicēs. vt tradit Hieg. nicen⁹ triplicez ꝓuidentiā esse. q̄rū ꝓma est summi dei q̄ ꝓmū ꝓncipalē ꝓuidet spūalib⁹ ⁊ itellectualib⁹. Cōsequnter vo toti mūdo q̄tū ad gña et spēs ⁊ vles causas q̄ sunt coꝛpoꝛa celestia. Scda vo est qua ꝓuidek singularib⁹ aialiū ⁊ plantarum q̄tū ad gñationē ⁊ coꝛruptionē: ⁊ mutatōes alioꝝ: quam attribuit dijs q̄ celū circūeunt sicut post eū Ar[illegible] banc oblīq̄ circulo dedit. Tertia vo ponit rerū q̄ ptinēt ad humanā vitā. quā quidē reddit demonib⁹ quibusdā exīstib⁹ circa terrā: q̄ ꝓm eū sunt humanarū actionū custodes. Licet secūdā ⁊ tertia sint depēdentes a ꝓma. Inseruit ceteri casus in gl'ia ꝓ[illegible]re. Alij autumāt formas oēs accidētales esse: cōtinuecq̄ fluere. ⁊ nunq̄ nisi ꝑ instās aliquali ꝓportione. Certā sedē in vna ꝑte celi plures ex illis deo locant ⁊ alibi nō remanere: quos impugnāt alij a reb⁹ naturalibus oēm actionē auferētes q̄si se solo in q̄libet creatura deus ꝓticulariter agat illa nō agēte. Eam ⁊ Homer⁹ solēvel iouē [illegible]ellectū illustrare. Aut em̄. Talis est intellectus in dijs ⁊ hoī[illegible]s terrenis: qualē in die inducit inter viroꝝq̄ deoꝝq̄. Scriptū est ibi. Sicut fatis agimur. credite fatis. nō sollicite possunt cure mutare rati stamina fusi. Quicqd patimur mortale genus quicqd facim⁹ venit ex alto. Omia recto tramite vadunt: ꝓmusq̄ dies dedit extremum, nō illa deo vertisse licet. Audik ibi moꝛs induidua noxia coꝛpi nec parcēs aie. Item si oraueri ibi vt dñs tibi succedat epicur⁹ obstabit q̄ deus de nobis nō curet. Impugnabūt stoyci: q: de necessitate cūcta cōcurrūt. Perturbabūt egyptij asserētes oīonib⁹ nr̄is deū mutari. Pro craberi ab hermete vt statuas adoꝛes vel idola: q̄si illis sit aliq̄d manifestat⁹ dine. Ait em̄ btō Aug[illegible]ste. viij. de ci. dei. sicut deus effector est deoꝝ celestiū: ita hō fictoꝛ ē deoꝝ q̄ in templo sunt hūana ꝓmitate contēti. statuas dico aiatas sensu ⁊ spū plenas: tātaq̄ faciētes ⁊ talia statuas futuroꝝ ꝑsciās: easdē de somnijs ⁊ multis alijs reb⁹ ꝑdicētes ⁊ incredibilitates [illegible]b⁹ faciētes eosq̄ curātes tristicia leticiaq̄ dātes ꝓ meritis. Ferale ē istud ⁊ hoꝛrid⁹ nimis ire ad demōes cōpellēs q̄s venerabilia numina vocat ꝓfigioꝝ multipli effectiua aliq̄ mōstruosa inde discurrūt hūana pariter. ⁊ ferina: q: in vna eadēq̄ sentētia quedaz vera ⁊ quedā falsa ponunk. vt est illud q̄ spūs sunt naturaliē mali ⁊ vtuosis viris infesti. Ait nāq̄ iepla pozphiri⁹ ad epotē. Quosdā opinare eē quoddā spūum gen⁹ cui exaudire magos fit ꝓpriū. nostra fallax omnifozme simulans deos ⁊ demones ⁊ aias defunctoꝝ. ⁊ hoc est qō ciat q̄ videnk esse vel bona vel prava. ceteruq̄ circa c[illegible] vere bona sunt nihil opitulari. [illegible] vo ista [illegible] nosse: ⁊ et mala, cōsiliare ⁊ infimulare atq̄ [illegible]re ⁊ iudeiviruꝝ[illegible] sedulos sectatoꝛes ⁊ plenos esse temeritatis ⁊ faustus gaudere odoꝛibus adulatōib⁹ capi. Adhuc castitatis amatoꝛ Plato ibi diffinit vꝛoꝛes debere [illegible]cōes. cui[illegible]cholas colunt nicolaus apocalypsis cū suis. Nō deest quendā vitā beatā. fidē nihil ꝓdesse: ⁊ solū opus moꝛale. q̄ dicit vox agaꝛelis auris siluā intrātis vulnere sauciabit: ponētis animas impiozuꝝ pena dāni solūmodo cruciari. Ubi

Error illo rū q̄ dicūt fidē nil p desse adui tā beatā

oēs vno mētium [illegible]one coꝛpa defunctoꝝ nō posse resurgere, ꝓtestant: ⁊ [illegible]aias nescio p q̄s campos. aut vsq̄ ad diem extremū [illegible]uli mūdialis sedes detiniatas ne-

Universidad de Deusto
Biblioteca

scire. Scim⁹ q̄ in his mēbris sacre eucharistie venerabile sacrm inuare nō pōt. In quo est suba corpea sine accidē te: qualitas absq; subiecto carēs dimēsiōibus q̄ntas inter desperata relatio. In corpus a nō corpe actus. ⁊ ad impossibile passio terminat. Locus cingit a locato. Ambit instās quodlibet q̄i ambit nō adiacet neq; situs ptinet situatū. Me ⁊ alie q̄ plurime non dico poetaꝝ ne vertibiles credātur sub fabulis. Sed pboꝝ opiniões qs etiā suo nocinio coloꝝauerūt ex intentiõe vates gentiliū nō solum inter se pugnāt. sed aduersus catholicā veritatē timidum certamē exercēt ad qs si qs inermis accesserit. ⁊ sacre scripture clipeis mille no plene munit⁹. aut remanebit occisus: aut saluab⁹ ad morē: nō medicamia receptur⁹ nisi a summo medico xp̄o. Hos pene oēs errores reprobat b. Tho. ptra gētiles in diuersis caplis ⁊ etiā libris.

De errorib⁹ iudeoꝝ ⁊ saracenoꝝ. Capl̄m. VI

A diluuio quoq; a

quarū multarū. i. doctrinarū falsarū iudeoꝝ ⁊ saracenoꝝ: hoies nō appropiquabūt ad deū sed elongabunt submersi ab eterna dānatione. q̄ doctrine reprobātur p ecclīaz ⁊ sctōs doctores. pcipue be. Tho. in li. ptra gētiles. p totū. Apud iudeos s⁹tiq; q̄ fuerūt cir ca xp̄i. fuerūt tres secte opinionū a cōi vita aliox dīstātes. In q̄bus oīus erāt aliq; errores. videlicz phar ei: saducei: ⁊ essei. Et pharisei q̄dē victu austero ⁊ parco cultu traditiões suas statuētes. q̄b⁹ moysi traditiões determinātes. vt glo. Picta carchartaꝝ in fronte gestabāt. ⁊ in fini stro brachio in q̄bus decalogus inscript⁹ erat. Et hec dicebātur philateria: a phisa q̄ est seruari: ⁊ thomath q̄ est legē. Ia. maiores fimbrias alijs ferētes: q̄pinas eis affigebāt. q̄bus pūcti deambulādo memores essent mādatoꝝ dei. Judiciū dei futurū dicētes oēm aiam incorruptā esse solas bonoꝝ aias in alia corpa trāsire vsq; ad resurrectionē ⁊ iudiciū in hoc errabāt. Maloꝝ ⁊ eterno trudi carceribus. Saducei dicebāt in arbitrio hoim situ esse: bonū malū ve agere. Aiaꝝ ⁊ finaliter vel supplicia negabant vel honores ⁊ futurā resurrectionē corpoꝝ. aias cū operibus moꝝ putātes: nec angelos esse dicebāt. Solus quiuq; libros moysi recipiebāt: nimis seueri erāt: nec iter se sociales. Ob quā ⁊ veritatē saducēos. i. iustos se nuncupabāt. Esse. fere in oībus vitā monasticā agebāt nuptias fastidientes. nō q; cōiugia ⁊ hoim succession⁹ē putarēt puniendā: sed cauēdā intēperātiā mulieꝝ: nullā e ⁊ fidē seruare viro putantes. Hia hebāt cōmunia, squalorē decus putabāt: dūmodo in veste cādida semp essent. Nulla eis ciuitas: ß in singulis domicilia habebāt. Solēt ozrek oā tes. posita vsq; ad quintā hozā operātes. Loti corp⁹ aq̄s mul cū silentio edebāt. Juramētū habebāt p piurio. Secte sue neminē adhibētes. nisi subaꝝ pbatione. Recepti aūt secū post annū duob⁹ alijs annis moꝝ eius probabāt. Deprehēsuꝝ in pctis a se pellebāt. vt herbas more pecorū decerpēs vsq; ad morē peniteret. Spuere in me ⁊ vel ad dexterā ptē sui vitātes. Aōo sabbatū obseruabāt vt nec ⁊ die aluū purgabāt. Uiuebāt lōgissimo tpe ob victū simplicitatē: morē pro ⁊ stitia iudicātes meliorē. Anias omnes a principio creatas pro tpibus incorpari. Bonas exutas corp⁹ vltra oceanū degere. vbi sit posita eis fruitio ad oriētē. malis vero hiberna ⁊ pcelosa loca delegā b⁹ iudeoꝝ tes. Hec ⁊m Uincē. in specu. histo. li. vij. c. xcvij. Sed in nouo te nouo testamēto errores alios h̄nt ptra fidē. Uñ ⁊ ad dā stamēto. nationē eos ittētes eternā. Et primo q: nō credūt xp̄m iesum esse messiaz promissuꝝ eis in lege ⁊ pphetis. sed ad huc expectāt venturū: ⁊ p eo recipiēt antixp̄m. Jhm christū dicūt purū hoiem natuꝝ ex maria ⁊ ioseph semine nō de spūsctō cōceptū. Mysteriū trinitatis nō credūt. scilicz tres personas esse in vna substantia ⁊ deitate. Messiam quē expectant. nō existimāt deū for⁹ e eis redditurū libertatē, ⁊ terrā promissionis; purgatoriū negant. Jn talmuth dicūt deū quotidie flere p seruitute q̄ dispsi sunt p orbē. Usuras cū eis q̄ nō sunt iudei licitas arbitrant: cū tamē hoc sit ptra legē diuinā: naturalēq; ostensum est. ß. in. ij. parte eodē titulo. j. c. §. vj. ⁊ sequenti.

§. I. Gens infidelis sarace

nozū inducta ē ad errores suos p quēdā machometū nomine: q̄ legē eoꝝ maledictā quā vocāt alchozanū p eū reperi⁹ circa ānos dñi ab incarnatōe sexcētos q̄ndecim tenēte impiū Eraclio: q̄ crucē dñi in pside. ti āstarā de hierusalē p Cosdre⁹ gentilē regē psarū eo deuicto ⁊ occiso in hierlm deduxit: ⁊ in loco pristino cū magna gl̄ia reposuit. Dic eraclī⁹ ex deuotissimo principe lapsus est in heresim monosscelitarū: seduct⁹ doctrina pharche cōstantinopolitani q̄ illud sentiebat. Di saraceni q̄ ⁊ idumei descendentes ab Disinael filio abrae poti⁹ ⁊ eberēt dici agareni: q̄ ab agar ancilla Sare descēderūt. nō a sara vnde saracenos se nuncupauerūt. Ex his ḡ idumeis nat⁹ pessim⁹ iste ⁊ oi scelere plen⁹ machomet⁹. pmo paup fuit ⁊ ignobulis ⁊ idolatra colēs venerē, p dea sicut ⁊ arabes alij illi⁹ religiōis. Uñ in ipa sua bestiali lege alchozā dicit deū sibi hec vba dixisse. Orphan⁹ fuisti: ⁊ suscepi te. Jn errore idolatrie diu mānsisti ⁊ inde eduxi te. pauꝝ eras ⁊ locupletaui te. Et q: illa pria colebat venerē: statuit in lege dic⁹ veneris ob veneratiōē veneris in magna solēnitate habere. Dic cū esset callid⁹: asinari⁹ tñ ⁊ doctoꝝ camelorꝝ cuiusdā nobilis vidue que erat cuidā, puincie arabie post occultā fornicatiōnē cū ea: tandē ea publice duxit vxorē. Quā potēs fact⁹ est diues: cū attēptaret regnū sibi Arabie subiugare ⁊ p violentiā solū nō valeret p simulatā sanctitatē hoc procurauit ⁊ obtinuit dicēs se, pphetā a deo missum ad corrigēdas leges: q̄ nimis dure erāt. s. moysi ⁊ xp̄i. Unde habito pcilio ⁊ adiutorio cuiusdā iudei pitissimi in lege ⁊ cuiusdā clerici q̄ ex eo p in curia romana nō valuerat obtinere dignitatē quā ambiebat: indignat⁹ accessit ad partes illas arabie vt introduceret aliquē errorē ⁊ scandalū in ecclīa. Uel vt alij asserūt pcilio cuiusdā monachi Sergij noie: q̄ expulsus fuerat de monasterio suo: q; hereticē erat infect⁹ heresi nestoriana vel iacobitarū cōdidit legē alchozanā. quedā de lege moysaica, quedā de lege euangelica eticis. aliq̄b⁹ veris multa falsa immiscēs. Ffaretur eīm in alchozan⁹ lege sua moysen pphām magnū dīm: ß xp̄m maximū pphārū pceptū nō virili sen⁹ e: ß virtute dei natū de vgine maria. miracula multa fecisse: ß nō fuisse passum: imo aliū hoiem simile sibi. Uñ in morē ⁊ sepulturā xp̄i negāt. Circūcisionē more iudeoꝝ mandat ⁊ frequentes lotiones corpis pcipue cū ad vxōes accedunt. Unū deū oipotētē adorāt asserētes antecē de⁹ celū ⁊ terrā creauit nomē machometi in pspectu dei astare. ⁊ nisi machomet⁹ futur⁹ esset: nec celū nec terrā facta fuisse nec paradisum esse. Uinum lex eis pohibet bibere: ⁊ carnes porcinas edere: ⁊ ieiuniū p mensem mandat seruare. nisi p totā diē comedendo ⁊ p totā noctē comedendo bibēdo ⁊ luxuriādo. Quattuoꝝ vxores vt legitimas cuilibet permittit accipere: ⁊ eas ad placitū repudiare: ⁊ loco repudiate aliā sumere. Empticias vo femias ⁊ captiuas q̄t volūt accipiāt ad carnalē cognoscēdū. Adulter p̄m ea legē lapidatur. Ffur aūt nō suspendit: ß verberat grauiter. Sibi tñ machomet⁹ in ea lege asserit a deo p̄missum vt ad alioꝝ vxores accederet ⁊ generaret ex eis pphetas ⁊ homines virtuos. Et breuiter tot in ea lege sunt abusiões vsq; ad vitiū sodomiticū: tot imūdicie ⁊ bestialitates vt omnino bñ dispositꝝ a carnali cōsuetudine nō absoꝝpta habeat detestari. Promittit aūt obseruātib⁹ eā. nō nisi sensualia paradisum. s. delitiarū in quo nō habebūt calorem vel frigus vel alias molestias: vestes pulcherrimas. Ffluuios lactis ⁊ mellis ⁊ vini aromatici ad edendū ⁊ bibendū. Juuēculas speciosissimas in cōiugium ⁊ angelos eis seruientes in vasis aureis ⁊ argenteis, Non credēnibus vero

his ⁊ nō obseruātib⁹ legē, p̄mittit penā infernalē sine fine. Et in fine vite credentib⁹ deo ⁊ machometi esse dei pphetā ⁊ messiā a deo missum dicit pctoꝝ veniā dari. Cū q̄ machomet⁹ in morbū caducū incidens ad terrā aliq̄n horribiliter caderet, ppē q̄ꝝ vxor illa dominua ⁊ astātes abominatū eū h̄rent, p sui excusatiōe asserebat se tūc ei gabrielem archāgelū loq; ad informādū de lege ⁊ agēdis. cui⁹ maiestatē ⁊ gl̄iaz nō posset sufferre: ⁊ ideo sic cadere. Et cū quereret ab eo de miracul⁹ aliq̄b⁹ fiendis sicut fac⁹ est a moyse ⁊ xp̄o: excusabat se nō esse missum ad miracula faciendū: ß ad corrigēdas leges. Et cū dix⁹ret se mortuum tertia die resurgendū ⁊ in celū ascensurū: vna dierū post nimiā inebriationez ignominiose mortuus est: ⁊ a porcis enormiter tractat⁹. Cū sui p aliquos dies corp⁹ seruātes vt resurgeret: nō valētes sufferre ei⁹ fetorē ipm occultauerunt. Sicq; lex illa ⁊ ssima ꝯ oēm legē diuinā ⁊ humanā ⁊ pbiam moralē a diabolo inuenta tradita est pctis hoim exigentib⁹. Nec mirus si ita dilatata est ⁊ a multis ppīs suscepta: vt dicit beat⁹ Tho. in principio libri cōtra gentiles: q: tota est fin delectatiões carnis. ad quas sequēdas ppī sum, pni. Tum etiā q: ⁊ pmissiones carnales ptinet. Tum etiā q: violētia ⁊ armis quoad multos introducta est ⁊ cōseruata. Nā statuit ille maledict⁹ hō q̄ si qs vellet predicare vel disputare cōtra illā legē: subito sine audientia occideret. ppter q̄ nō pōt tute ad eos accedi ad predicandū ptra errorē eoꝝ. Sed cū nec miracula nec pphetijs: nec saltē mediocri sapia doctoꝝ sit lex illa fonata: animo honestati moꝝ ⁊ rōni naturali ptraria de se ps eius falsitas ac fatuitas.

Cde er⁹ vib⁹ hereticoꝝ ⁊ lxxx. hereseb⁹ ipoꝝ. Cap̄. VII.

A diluuio aquarum

multarum. i. falsarū doctrinarū hereticoꝝ homines nō approximabūt ad deū. Et i decret. ptiū. q. iij. h̄ic collecte hereses diuisoꝝ hereticoꝝ ⁊ noiaꝝ errores eoꝝ. ⁊ sunt oziginaliter vba Jsidō. in. viij. li. etymol. ⁊ c. sic icipit. Quidā heretici q̄ de eccl̄ia recesserūt ex nomine auctoꝝ suoꝝ nuncupant. Q. dā vero ex causis q̄s eligētes instituerūt. Simoniaci a simone dicti magice diuiscipline perito. Cui petr⁹ in actib⁹ aplorꝝ ma⁹ dixit: p eo q̄ ab aplis spūsscti gr̄am emere voluisset. Hi dicūt creaturā nō a deo esse: ß a virtute quadā supna creatā. Menādriani a menādro mago discipulo simonis nuncupati: q̄ mūdū nō a deo: ß ab angelis factū dixerūt. Basilidiani a basilide appellati: q̄ inter reliquas blasphemias passū xp̄m abnegant. Nicolaite dicti a nicolao diacono ecclie hierosolymoꝝ: q̄ cū stephano ⁊ ceteris ꝓstitut⁹ est a petro q̄ ppē pulchritudinē relinquens vxorē dixit vt q̄ vellet ea vteret. Uersa est in stupiū talē ꝓsuetudo vt inuicē cōiugia cōmutarent. quos Job in Apoc. ij. improbat dicēs. Sz hoc habes q̄a odisti facta nicolaitarū. Gnostici, ppter excellētā scie ita se appellari voluerūt. Quam nras natura dei eē dicūt. bonū ⁊ malū deū suis dogmatib⁹ eē fingūt.

Carpocratiani a carpocrate quodā vocan⁹. q̄ dixit xp̄m hoiem fuisse tm: ⁊ de vtroq; sexu pgenitū. Cherinthiani a cherinto quodā nūcupati. hi inter cetera circumcisionē obseruāt mille ānos post resurrectionē ivoluptate carnis futuros predicāt. Uñ ⁊ grece cyliaste: latine miciliaste sūt appellati. Nazarei dicti: q: dū xp̄m q̄ a vico nazare⁹ est appellat⁹ filiū dei cōfitent: oia tñ veteris legis custodiūt.

Ophite a colubro noiati sūt. Coluber ei grece: ophi dr. Colūt em serpentē dicentes ipm in paradiso induxisse virtutis cognitionē. Valētiniani a valētino q̄dā platonico sectatore vocant: q̄ eonas. i. secla quedā in oziginē dei creatoris induxit xp̄s q̄s deꝝgie nihil coꝝ⁹ assumpsisse. ⁊ p eā qs p fistulā trāsisse asserūt. Appellite q̄z auctoꝝ pelles pnceps fuit q̄ creatoꝝ āgelꝝ nescio quē gl̄iosū superiorē dī facies deū legī isr⁹. lū igneū affirmās q̄ dixit xp̄s n deū i ytate ß hoiez i fatalia appuisse, Archociāi a pncipibus appellant: q: vniuersitatē quā de⁹ cōdidit opa esse achāgelorū defendūt. Adamiani vocati q̄ ad imitenē nuditatē. vñ ⁊ nudi oāt: ⁊ nudi inter se mares et femine cōueniūt. Layani, pinde sic appellati: q̄n cayn adorāt.

Sethiani nomē acceperūt a filio ade q̄ vocat⁹ est seth. dicētes eū esse xp̄um. Melchisedechiani vocati, p eo q̄ melchisedech sacerdotē dei nō hoiem fuisse: sed virtutē dei esse arbitrant. Angelici vocati q: āgelos colūt. Aplici sibi nomē iō acceperūt q̄ nihil possidētes, ppriū neq; recipiunt eos q̄ aliquo in mūdo vtunt. Cerdoniani a cerdone quodā noiati: qui duo pncipia cōtraria asseruit.

Martioniste a martione stoico pbo appellari. q̄ cerdonis dogma secut⁹. alterū bonū: alterū iustū deꝝ asseruit tāq̄ duo pncipia creatōis ⁊ bonitat⁹. Arraterite ab oblatōe vocati. panē em ⁊ calicē offerūt: dicētes a pmis hoib⁹ oblatoꝝ a fructib⁹ terre: ⁊ a fructib⁹ ouiū fuisse celebratā.

Aquarij appellati. eo q̄ aquā solā offerūt in calice sacrificij. Seueriani a seuero erorti vinū nō bibūt. vetus testm et resurrectionē nō recipiūt. Taciani a tatiano vocati. q̄ ⁊ eucratici dicti: q: carnes abominant. Alogij vocāt tāq̄ sine vbo. logos em grece. latine vbū dr. Deū em vbū nō credūt. respuētes vobis euāgeliū ⁊ apocalypsim. Cathaphrigijs nomē pcie phrigia dedit: q: exterierūt auctores eoꝝ. Mōtan⁹ pisca⁹ martirilla. Cathorij ppē mūdicia se noiauerūt. gl̄iantes em de suis meritis negāt penitētib⁹ venia pctoꝝ. Viduas si nupserint tāq̄ adulteras dānant. Mūdiozes se ceteris pdicāt q̄ nomen suū si cognoscere vellēt mūdanos potius se q̄ mūdos vocarent.

Pauliani a paulo samotano exorti sūt. q̄ dixit nō semp fuisse xp̄m: ⁊ a maria sumpsisse initiū. Hermogeniani ab hermogene quodā vocati. q̄ materiā nō naturā introducens deo nō nato eā cōparauit: marcēq; elementoꝝ ideā asseruit: qs aplis improbat elementis suetes. Manichei a quodā psa exterierūt: q̄ vocat⁹ est manes. Dic duas naturas ⁊ duas subastitorū. ponit. i. bonā ⁊ malā: ⁊ aias ex deo qs ex aliq̄ fonte manare asseruit. testm vetus respuit. nouū ex pte recipiūt. Antropomorphite dicti, p eo q̄ simplicitate rustica deū habere hūana mēbra q̄ in diuinis libris scripta sunt arbitrant. Anthropos grece. latine hō iterp⁹ tat: ignorātes vocē dñi q̄ ait. Spūs est deus. Incorpeus est em. nec em mēbris distinguit: nec corpis more censet.

Eraclite ab eraclio auctore exorti: monachos tñ recipiūt: cōiugia respuūt: regna celoꝝ pueros hre nō credūt. Nouatiani a nouato vb rome pbro exorti: q̄ adūsus coneliū cathedrā pōtificalē conatus inuadere heresim instituit. Noluit apostatas suscipere: ⁊ rebaptizans baptizatos. Montani heretici dicti q̄ in tpe psecutōis ⁊ mōtibus latuerūt. q̄ occasione se a catholice eccl̄ie corpe dimiserūt. Ebionite ab ebione dicti siue a pauptate. xp̄m em p puectū solū virū iustū putāt effectū. Uñ cōpetenter ebionite p pauptate intelligētie appellati sūt. Hi em iudei sūt et ita tenēt euāgeliū vt legē carnalē fuēt. aduersus quos ad Galathas aplis scribēs inuehit. Photiniani a photiano gallogrecie firinie epo nuncupati: q̄ ebionitarū heresim suscitās asseruit xp̄m a maria p ioseph nuptali coitu esse cōceptum. Aeriani ab erio quodā nūcupati sunt. q̄ offerre sacrificiū p defunctis spernūt. Aeciani ab aecio sunt vocati. Jdeoq; eunomiani ab eunomio q̄dā dyacono aecij discipulo ei⁹. ex cuius noie magis innotuerūt. dissimile patri asserētes filiū ⁊ filio spūsctm dicūt etiā nullus imputari pctm in fide manentū. Origeniani ab origene auctore eoꝝ sunt dicētes. q̄ nō possit aī videre patrē. nec spūsctūs filiū. animas q̄s in mūdi pncipio dicunt peccasse p diuersitate pctoꝝ e celis vsq; ad terrā diuersa corpa q̄si vincula meruisse eaq; causa mūdū factum esse.

Noeciani a quo⁹ noeto vocati: q̄ dicebāt xp̄m eūdem esse ⁊ p̄rem ⁊ spīm sanctū. Ypsamq; trinitatē in officiozz noibus nō in psonis accipiūt. Uñ ⁊ patripassianos vocanē q: patrē passum dicūt. Sabelliani ab eodem noeto pul

Universidad de Deusto
Biblioteca

lulasse dñr. cui⁹ discipulū phibēt fuisse sabellīū. ex q⁹ noīe innotuer⁹t. Ūñ ⁊ sabelliani vocati. Dñi vnā personā pris: ⁊ filij ⁊ spūssancti astruūt. Arriani ab arrio Alexandrino pr̄sbytero orti sunt. qui coeternū patri filiū nō agnoscēs diuersas in trinitate substās asseruit. Cōtra illud quod ait dñs. Ego ⁊ pater vnū sum⁹ Macedoniani a macedonio epo sunt dicti: negātes deū esse spūmsctū. Apollinariste ab apollinari vocati dicētes xp̄m corpus tm̄mō sine aīa assumpsisse. Antidicomarite appellati sūt. eo q⁹ marie virginitatē p̄dicūt asserētes ea. post xp̄m natū viro suo fuisse p̄mixtā. Metagi noiati. ī tale nomē accepe. q: angios grece vas dr. Asserūt em̄ sic esse in p̄re filiū. tanq⁹ vas mīs intromissi⁹ vas. Patriciani a q̄dā p̄riciano nūcupati sūt q̄ substās hūane carnis a diabolo p̄ditā dicūt. Colici ⁊ a q̄dā colicio noiati. q̄ dicūt deū nō facere mala. ꝫ illud q̄ scptū est. Ego dñs creās malū. Floziani a floziano q̄ ēpo dicūt deū creasse mala. ꝫ hoc q̄ scptū est. Fec dñs bona. natiste a donato q̄dā aphro nūcupati sunt. q̄ de numero veniēs tota pene aphrica sua psuasiōe decepit asserēs minore p̄re filiū. filio spūmsctū. rebaptizās catholicos. Bonosiaci a bonoso q̄dā epo exorti. q̄ xp̄s filiū suū dī adoptiuū nō pprīū asserūt. Circūcelliones dicti eo q⁹ a greses sunt q̄s stotopicas vocāt supplicte heresis habētes doctrinā. Dñi amore martyrij semp̄ pumūt vrioler de hac vita decedētes martyres noiunt. Priscilliani ste a pscilliano vocati q̄ in hispania ex errore gnosticor⁹ ⁊ manicheor⁹ pmixtū dogma posuit. Luciferiani a lucifero firmie epo orti. q̄ epos catholicos: q̄ instāte psecutione pfidie arrianor⁹ cōsentiētes erāt. ⁊ postea recti redire in cathedrā elegerūt: dānātes siue cō crediderūt: siue q̄ crediderūt esse dissimulauerūt q̄s ecclia catholica mīno recepit sinu tanq⁹ petrū post fletū negatiōis. licz postea ab ecclesie cōione recesserint ⁊ cū ipo lucifero auctore suo q̄ manse ouebat eadē meruerūt. Iouinianiste a iouiniano q̄dā monacho dicti asserētes nullā pturā virginū esse distantiā: nullūq⁹ inter abstinētes ⁊ iumpt̄ copulatos esse discrimē. Eudiani a eudicio noiati. q̄ dicūt post xp̄m natū alios maria filios de viro ioseph pepisse. P̄riniani a p̄rino q̄dā exorti. q̄ inferiores vires corpis a diabolo factas opinātur. Arabici nuncupati eo q⁹ in arabia exorti sunt. dicētes aīas cū corpe mori. atq⁹ in nouissimo vtrūq⁹ resurgere. Tertullianiste dicti a tertulliano pbro aphrica ne p̄uincie ciuitat̄ carthaginē. dicētes aiam immortalē eē. ⁊ corpora pdicātes. ⁊ alias pctōr⁹ hoiz post mortē in demones vti putantes. Tesserisedecade ī dicti q⁹ q̄tradecia luna pascha cū iudeis obseruādo p̄ficiūt. Nā tesserā q̄tuor decā dicē figr. Victages a somno nūcupati. eo q⁹ vigilias nocti⁹ rep̄uāt supstitione eē dicētes iura temerari diuia. q̄ noctē ad requiē tribuūt. Pelagiani a pelagio monacho exorti. Dñi liberū arbitriū diuie gr̄e anteponūt dicētes sufficere voluntatē ad iplēda diuia iussa. Nestoriani a nestorio pstātinopo. epo nūcupati. q̄ b. v. ginē ma. nō dei: ⁊ hois tantummodo asseruit mīez vt alia psona carnis alia ce ret diuinitatis. nec vnū xp̄m in vbo ⁊ carne credidit: ⁊ sepa ratq⁹ seiūctim alterū filiū dei: aliū hois pdicauit. Eutichiani dicti ab eutich⁹ p̄stātinopolitano abbate q̄ xp̄m p⁹ humanā assūptionē n⁹ aluit existere de duab⁹ naturis. ⁊ solā in eo diuinā asser ē natūrā. Acephaliste dicti. i. sine capite. Nullus em̄ eor⁹ repit auctor a q̄ exorti sūt. Dñi triū chalcedonēsiū capor⁹ ipugnatores duaz ī xp̄o subaz ppietatē negāt ⁊ vnā in ei⁹ psona pdicāt. Theodosiāi ⁊ gaionite appellati a theodosio ⁊ gaiono. q̄ tpibus iusti niani pncipis in alexādria. ppli puersi in electiōe vna die ordinati sūt epi. Dñi errores eutycis ⁊ diascorij sectātes chalcedonēn. scil. respuūt. ⁊ ex duab⁹ vnā in xp̄o naturā asserūt quā theodosiani corruptā gaionite incorruptā ptemnunt.

Gnoite ⁊ tritoite a theodosianis exorti sunt ex quibus gnoite ab ignātia dicti. q:, ppt̄ pue ritatē ex q⁹ orti sūt id ad tcīūt. q⁹ xp̄i dinitas ignret. q̄ sūt scpta futura de die ⁊ hora nouissima. Tritoite vo vocati eo q⁹ sicut tres psonas in trinitate: ita q⁹ tres asserūt deos esse. ꝫ illud qđ scriptum est. Audi isrl dñs deus tuus vnus est.

§.I. Būt ⁊ alie hereses sine

De hereticis primo mille.

auctore sine noiē⁹: ex quib⁹ aliq̄ putāt trinū eē deū. alie xp̄i diuinitatē passibilē esse dicūt. alie xp̄i de p̄re natiuita ti in tpe initiū tpis dāt. alie liberationē hoim apud infe ros fieri xp̄i descēsionē nō credūt. alie aiam imaginē dei negāt. alie aias puerti in demones ⁊ in q̄cunq⁹ alalia exstimant. alie de mundi statu diss̄entiūt. alie innumerabiles mūdos opiant. alie aquā deo coeternā faciūt. alie nudis pedib⁹ ambulāt. alie cū hoib⁹ nō māducāt. De sunt here ses adūsus catholicā fidē exorte: ab aplis ⁊ scriis patrib⁹ vel pcilijs dānate. q̄ dū in se multis errorib⁹ diuise inuicē sibi dissentiūt: cōi tñ noie adūsus eccliam dei cōspirant. ⁊ q̄cunq⁹ alia scām scripturā intelligit q⁹ sensus spūssancti flagitat a quo scripta est: ea de ecclia non recesserit: tā heretic⁹ appellari pōt. Has oēs hereses Archidiaconus in rosario sup. d. c. quidā. reprobat breuit⁹ p canones in diuersis. c. ānotatos. Sz c. b. Tho. in li. ꝫ gētiles plures ex dictis hereticor⁹ efficacissimis rōm⁹ cōfutat in diuersis libris ⁊ c. Dicit aūt b. Aug⁹. Jō diuina, puidentia multos diuersi errores hereticos eē pmittit: vt cū interrogāt nos ea q̄ nescim⁹ fic discutiam⁹ pigriciā ⁊ diuinas scripturas cupiam⁹. Propterea aplis aut. j. Cor. xj. vt pbati manifesti fiāt. Dñi aūt a deo pbari sunt q̄ bñ pnt docere. Hec ille. q. e. c. vlt. Jtē de pse. di. ij. ego berēgari. Reprobantur ibi errores ipsi⁹ berēgarij q̄ asserebat in sacro altaris nō eē realiē ⁊ veraciē corp⁹ ⁊ sanguinē xp̄i: ⁊ tm̄ vt in signo, sic dr: petra erat xp̄s. nō re: ⁊ significatiōe ⁊ figura. Que error̄ vt hereſim abiurauit ⁊ anathematizauit cōa Nicolao papa in synodo. cxviij. epor⁹ rome: ⁊ pfessus est tenere q⁹ pfitet eccl'ia verū. s. xp̄i corp⁹ esse in altari post consecrationē. s. sub illis speciebus panis ⁊ vini.

Errores abbatis Joachim damnati.

§.II. In decretalib⁹ repro

Errores greci reprobantur.

bant hi errores seu hereses. Primo abbatis Joachim. ex de sum. tri. ⁊ fi. ca. dānam⁹. Hic Joachim fecit libellum p̄ petrū lombardū. p eo q⁹ dic⁹ in p̄mo scīn. Quedā summa res est p̄ter⁹ ⁊ spūssctūs. ⁊ illa nō ē generās nec genita: nec pcedēs. ap̄ter⁹ ex dicē⁹ vbis ipm petrū hereticū ⁊ i sanū eo q⁹ nō tā trinitatē q⁹ qternitatez astruebat in deo, videlz tres psonas ⁊ illā cōem essentiā q̄si qrtā manifeste. Testās: q⁹ nulla res ē q̄ sit p̄ter⁹ filius ⁊ spūssctūs. q̄uis pce dat q⁹ p̄ter ⁊ filius ⁊ spūssctūs sint vna essentia: vna suba: vna natura. Unitatē hui⁹ nec verā ⁊ ppriā: ⁊ q̄si collectiuā ⁊ si militudiariā eē fateb⁹. quēadmodū dicunt mlti hoies vni⁹ ppli: ⁊ multi fideles vna eccl'ia. ⁊. j. Nos aūt inq⁹ Jnnocenti⁹. iij. sacro approbāte pcilio credim⁹ ⁊ cōfitemur vna cū petro. s. pfato q⁹ vna q̄dā summa res ē incōprehensibilis q̄dē ⁊ ineffabil' ter filius ⁊ spūssctūs. tres sil' psone ac figil latim q̄libz earūdē. ⁊ tō in deo solūmō trinitas ē nō quaternitas. q: q̄ triū psonarū ē illa res. s. suba eēntia seu natura diuina: q̄ sola est vnius⁹ pncipiū: pter q̄d aliud inueniri nō pōt. ⁊ illa res nec ē generās nec genita nec pcedēs: ⁊ est pr̄ q̄ gīnat. filius q̄ ignit. spūssctus q̄. pcedit vt distinctiones sint in psonis: vnitas in natura. Nec ē b vnitas in diuinis sic ī hūanis: vt dicebat ioachim. nā cū xp̄s ait de fidelib⁹ vt sint vnū sic ⁊ nos vnū sint⁹. Pria ē vnitas caritatis in gr̄a. hec ē fidelium. Scda q̄ est in psonis diuinis ē vnitas idētitat̄ in natura q̄eadmodū ⁊ alibi ip sa vitas ait. Estote vos pfecti sic ⁊ pr̄ vr̄ celestis pfectus est. i. estote pfecti pfectiōe gr̄e sic pr̄ vr̄ est pfect⁹ pfectōe nature. Ut hec ca q̄ dānat sua ioachim: nō tñ ipe here. iudicat. q: ois scripta sua supposuit iudicio ecclie cor rigēda. Reprobat etiā doctrina impij amalrici vt here tica ⁊ insana. ex de sum. tri. ca. dānam⁹. Jdē⁹ errores bi nō ponunt: ⁊ repti in aliquo libello fuisse tales: videl

Errores abbatis Joachim damnati.

Arnaldi de villanova.

q̄ idee in mēte diuina creāt ⁊ creāt. Scds q⁹ dr: de⁹ finis oīm p eo q⁹ oia sunt reuersura ad ip̄m in vnū indiuiduū immutabile ⁊ firmū. Tertiū q⁹ de⁹ nō videt in se ⁊ in creatura sic lumē nisi i aere. Quart⁹ q⁹ si adā ñ peccasset ñ fuisset distinctio sex⁹: ⁊ fuisset multiplicatio hoim sic ag̃elor. Quit⁹ q⁹ cōstitut⁹ in charitate nullū pctm̄ cōmittit. Jtē ex de here. describunt quedā secte hereticor⁹ ⁊ reprobāt. Dicit em̄ ibi greg. ix. Excōicam⁹ ⁊ anathematizam⁹ vniuersos hereticos: catharos: patharēos: paupes ꝺ lugduno: passaginos: iosephitos: arnardistas: speronistas ⁊ alios q̄buscūq⁹ noibus cēseant: facies q̄de p̄ntes diuisas caudas tñ adinuicē colligarās: q: de vanitate pcedūt in ldipz. Paupes de lugduno hebāt plures errores. Et inter ceteros q⁹ in nullo casu licet iurare etiā dicēdo vitatē Jtē q⁹ ñ lz etiā iudicare malefactore. Jtē q⁹ ñ pōt bon⁹ saluari tenēdo se romāe ecclie. Jtē q⁹ mal⁹ sacerdos nō pōt pficare. Jtē q⁹ ecclia defecit tpe siluestri. Et ples alij errores. Et in. c. ad abolēdā. dicit lucius tertius Jnuersos q̄ de sacro corpis ⁊ sanguis xp̄i vel de baptismo vel pcōr⁹ pfessione: aut de mrimonio aut alijs ecclia stic sacris aliter sētire āt docere ñ metuūt: q⁹ sacrosca rōna ecclia pdicat ⁊ obtinuat vinclo ꝑpetui anathemat⁹ innodam⁹. Ubi nō fm. b. tho. in. iij. q̄ lz gra. in decre. de pe. dis. j. in fi. Et magr sen. in. iiij. mouētes qōnē. Utrū cōfessio vocal' pcōr⁹ q̄ fit sacerdoti i sacro pnie sit necia ad salutē vel sufficiat sola ꝓritō ponāt opi p ⁊ ꝫ indu cētes rōnes demū dimittētes insolutā ⁊ in auditorio legētis. tñ post⁹ est decreti⁹ p ecclīam ⁊ mādatū pfessione debere fieri sacerdoti ꝓprio ānuatim. ex de pe. ⁊ re. ois. ptinacit̄ tenere nūc q⁹ non necessaria cōfessio vocalis esset hereticum.

Begardorum error reprobatur.

§.III. In libro sexto decre

talij. ex de sum. tri. et fi. ca. j. damnat error dicētium spūm scām. pcedere a p̄re ⁊ filio vt a duob⁹ pncipijs ⁊ duab⁹ spirationib⁹. Et ꝺ: ibi. Fideli ⁊ devota pfessione fatemur q⁹ spūssctūs eternal' pcedit ex p̄re ⁊ filio: nō tāq⁹ ex duob⁹ pncipijs: ⁊ ex vno pncipio. nō duabus spirationib⁹: ⁊ vnica spiratōe. Ad idē dicit magr. j. sen. di. xix. Fatēdū ē p̄rem et filiū vnū pncipiū eē ad spūmsctūm nō duo pncipia. et sic p̄r ⁊ filius est vnū pncipiū q̄ad spūmsctūm. ita p̄r ⁊ filius ⁊ spūssancta est vnū pncipiū q̄ad creaturā ocīm mandabile re formandā. Reprobat ꝺ ⁊ error antiqu⁹ grecor⁹ dicētiū spūmsctūm pcedere a p̄re ⁊ nō a filio. cui⁹ ꝓtiū hr̄ i symbolo vbi ꝺr. q̄ ex p̄re filioq⁹ pcedit. Et didym⁹ dicit magn⁹ doc. grecor⁹. de pse. di. [illegible] or. Et m[illegible] alij doc. ann⁹ ⁊ sci grecor⁹. et inducit magr sen. in. j. Precipue. Basilius ma gn⁹ ad euoniū ꝺ errore dānabili ⁊ hereſi detēti sūt greci anis sexcētis. ⁊ vltra q̄tidie magis deficiētes in sapia: i potētia tpali: ⁊ in pburate vite. Et post⁹ sepauerūt se ab obedīētia ⁊ fide romane ecclie statuētes papā ⁊ impauerunt nunq⁹ aliq̄s ex eis claruit miraculis. ⁊ m[illegible]to q: de⁹ q̄ est auctor miraculor⁹: nō vult falsitatē eor⁹ ⁊ hereſis operib⁹ suis miraclor⁹ approbare. demū ano dñi. M. cc. xxviij in pcilio gñali celebrato florētie sub euge. pa. iij. ī pristorio publico in quētu scē marie nouelle. veniētes doc. greco⁹ de ptib⁹ suis cū ipatore ⁊ pontifice suo disputata materia hui⁹ inf grecos ⁊ latinos nros p fidelē interpētē vtrusq⁹ lingue. Arguēte magro Jo. de mōte nigro ordis pdi. ⁊ rndēte q̄dā maximo doc. grecor⁹ epo ephesin[illegible] qui cī sūt greci ex libris doc. suor⁹ pmaxie basilij ꝺ errore suo vñ demū reducti ad vitatē fidei cōfessi sunt nobiscū spūm sanctū pcedere a p̄re ⁊ filio. vt ꝺr in symbolo.

§.IIII. In cle. de sum. trim.

Jtem in Clemē. de vsu. ex grauī. determinat q⁹ ptinaciter asseuerat vsurā nō esse pctm̄ ⁊ dānabile: hereticus est habēdus ⁊ vt hereticus psequēdus. Jtē in ti. de here. c. ad nostrā. reprobant errores begardor⁹ q̄ videt habuisse originē in alemania. Et sunt hi. Primus est q⁹ homo i hac vita tm̄ pōt acq̄rere pfectōis q⁹ impeccabilis fiat. nec vltra in gr̄a pōt pficere. Scds est q⁹ nō opz cū qui ad talez gradū pfectōis venerit ieunare: q: tūc sensualitas est rōni subiecta. Tertius est q⁹ hīs talē gradū pfectōis non subijcit humane auctu vel obediētie: nec tenet ad aliqua p̄cepta eccl'ie. Quart⁹ q⁹ viator in via pōt esse ita brūs si cut sanct⁹ in pria. Quintus q⁹ libet intellectus natura sepa naturalr est brā. nec indiget alīq lumine gr̄ie ipsam eleuāte ad videndū deū eoq⁹ fruendū. Sext⁹ est q⁹ exercere se in actib⁹ vtuosis est hois imp̄fecti. pfect⁹ aūt licentiat a se vrutes. Septim⁹ est q⁹ osculū mulieris mortale, cū ad ꝺ nō inclinet natura: ⁊ actus carnalis non pctm̄. cū ad hoc inclinet natura: maxime cū de ꝺ tēptat. Octauus est q⁹ in eleuatōe corpis xp̄i pfect⁹ hō nō ꝺz assurgere vel ei reuerentiā facere: q: impfectiōis est si a puritate ⁊ altitudie pteplatōis sue descēdat ad ꝺ q⁹ circa mysteriū sacri eucharistie: circa passiōez hūanitatis xp̄i aliquā cogitaret. Oēs hi articuli p hereſi habentur ⁊ damnant ibi ationes ibi potes videre in glo.

§.V In extrauagātibus

etiā reprobant vt hereses quidā errores. ⁊ primo in exuaganti bñdict⁹ incipit. Bñdictus deus in donis suis. reprobat errorē dicē⁹ q⁹ nullus videt diuinā essentiā vel est pfecte btūs ante diē iudicij. Jtē q⁹ aie decedentes in mortali pctō nō immediate ad inferna descendūt. Jtē q⁹ nō oēs hoies in die iudicij añ tribunal xp̄i cū suis corporibus apparebūt: reddituri de factis ppriis rationem: vt recipiāt ꝺm ea q̄ gesserūt penā vel pmiū. Hec omnia ibi. Jtem in exuagāti Joh. xxij. q̄ incipit. dudū ad audiētiaz reprobant vt hereses errores Petri de corbaria iohan. et michelini ordinis minor⁹: qui ptinaciter asseuerabant. q⁹ petrus aplis nō fuit magis caput ecclie q⁹ q̄libet aplor⁹. q⁹ xp̄s nullus vicariū in ecclia dereliq̄t vel caput. Et q⁹ papa nō hr̄ corrigere ⁊ punire: instituere vel destituere i peratorē ⁊ra q̄ est cōstitutio. de sen. ⁊ re iu. patio. in cle. Jtē dixerūt oēs sacerdotes cuiuscūq⁹ gradus existant sunt equalis auctus ptātis ⁊ iurisditiōis: institutōne xp̄i. Et q⁹ vnus plus habeat alio: hoc est ab impatore: q̄ etiaz pōt hoc reuocare. Jtē nec papa nec tota ecclia potest punire quēq⁹ punitōe coactiua: nisi hoc habeat ab impatore. Que sunt cōtra ea q̄ habent di. xcvj. p to. et. ij. q. vj. Retro. ⁊ ex ꝺ iudi. nouit. ⁊ de fo. cōpe. c. vl. li. vj. Jste petrus de corbaria fuit fact⁹ antipapa tēpe hui⁹ Joh. xxij. ad ordinatione Ludouici impatoris scismatici ⁊ depositi ab imp̄io. Et ab eo ātipapa cozonat⁹ est. Sz postea capt⁹ dictus petrus antipapa: ⁊ duct⁹ ad Jo. xxij. auinioni cōfessus errorē suū: in carcere vitā finiuit. Jtem in quadam alia exuaganti q̄ incipit. q: quoz[illegible] reprobat hereſim quoūdā dictor⁹ de paupe vita. dicentes duas esse ecclias vna carnalis q̄ viuit in delitijs: cui[illegible] mystice antixps papa. Alia vo ecclia spūalis: que [illegible]n eis. Secundo q⁹ papa roman⁹ nō potest aliq̄d facere vel imutare sup regula beati frācisci. nec q⁹ est p alios p̄decessores determinatū ptinens ad clauē sciēie. Tertio q⁹ nullus plat⁹ habet ptātem sup subditos. Quarto q⁹ nullus aplorum habuit cognitionē de xp̄o añ ascensionē. Quito q⁹ sacerdos existēs in mortali nō cōficit eucharistiam. Sexto q⁹ nullus cōseruauit euangeliū post xp̄m ⁊ matrē ei⁹ ⁊ apostolos: nisi btūs frācis⁹. Et q̄ ꝺm regulā ei⁹ vnūr ⁊ plura alia fatua. Jtem in exuaganti Jo. xxij. qui fuit circa annū dñi. M. ccc. xxx. q̄ incipit. ita quoūdā. Et alia q̄ incipit: q: inter nōnullos, determinat p hereſi habēda opinio eoz qui dicunt fraticelli seu fratres de opinione di

Universidad de Deusto
Biblioteca

De errore fraticellorum.

cētiū xp̄m nil hūlsse cū aplis ꝓpriū: nec in ꝑticulari:nec in cō i. etiā rcz mobiliū. sed solū nudū vsum facti eoz q̄b vtebāt sibi ꝓcessis p elemosynā vel alīū modū. cū tñ Job. iiij. dicat q̄ discipuli eius iuerāt in ciuitatē ad emendū cibos. Et Joh. xiij. q̄ Judas habebat loculos. que tñ ipe ex ponūt extorte. Hec pestis multū viguit in marchia ancho nitonia z lōgo tpe nec flozētia fuit ab ea liba. Adhuc pollulat talis heresis: etsi multū debilitata sit. Multi ptinaces in dicta opiniōe fuerūt obusti. Anno dñi. M. cccc. xlix. ſfa bāniz flozētie z vn̄ anno sequēti. Nec oñderūt aliud miraculū vllo tpe. nisi icinerationē corpoz ex igne. ſfalsitas aūt huius ꝛ. rozis ostendet in seq̄. ti. ca. de consilio pauperans.

Damnāt the tres secte,

ſfuerūt etiā tres secte hereticoz. scz albanenſiū bapolenſiū: z cōcordentiū. qui in multis errozibus eozum pessimis cōueniunt licet in paucis discordent. Hi dicūt q̄ sunt duo ꝓncipia: vnū pentus bonū: aliud penitus malū: z q̄ deus bonus nō creauit ista visibilia. Jtez q̄ deus non creat nec infundit nouas aias. Jtē q̄ xp̄us nō habuit nostras veras penalitates. z q̄ nō est de. z q̄ nō assumpsit carnē de virgine. sed duxit carnē de celo. q̄ nō fuit verus hō. q̄ nō vere comedit: nec fuit passus in cruce: nec mortuus: nec in celū ascendit: nec resurexit. Item q̄ nō est resurrectio corpoz̄. Item q̄ z vetus testamentū nō est a bono deo. z q̄ moyses fuit malus. q̄ adam nō fuit a deo. Jtē q̄ ante xp̄i aduentū nō fuerūt aliqui boni. Jtē q̄ baptismus nulli⁹ est efficacie. Jtē q̄ obest subdito z sacramēto vita mala prelatoz. Jtē q̄ nullus malus pōt esse epūs. Jtē q̄ ecclesia nō pōt aliq̄d possideri nisi in cōmuni. et q̄ nō pōssit excōmunicare: nec debet. pscz malos: nec pōt facere ꝓstitutiones. Jtē q̄ sacramētū altaris z extreme vnctiōis nihil est. Et q̄ pctm originale nihil est. Et q̄ peccatū nō est a libero arbitrio. z q̄ nō pōt quis penitere post peccatū. Jtē q̄ infernus vel purgatoriū nihil est. Jtez q̄ bonus deus viuificat z nō occidit. Et q̄ malus deus viuificat z occidit corpora. Jtē q̄ mūdus semp fuit z semp erit Jtē q̄ matrimoniū malu est. itē q̄ nō est cōtinendū. item q̄ vsura nō est ꝓhibita: z q̄ nō tenet̄ ds restituere ablata. Jtē q̄ hō pōt dare spūscm. Et pla alia falsissima z fatua ponūt. Nō q̄ si isti albanenſes: fuit albigēses ꝺ hos albigēses amisit Jnno. i. qui fuit anno dñi. M. cc. duodecim abbates cisterciensis ordinis cū vno legato ad partes tholosanas ad predicandū cōtra eos inquirendū z exterminandū. Cum quibus se reperit beatissimus dominic⁹ primus fundator ordinis predicatorū. qui diu predicauit cōtra eos z plurimos ꝓuertit. vt habet̄ in legēda eius. Quadam die facta disputatiōe solēni. inter nros fideles z hereticos illos post longā cōcertationē verborū in hoc conuenerūt vtraq̄ pars fideliū z hereticoz. vt accēso igne cōtra oēs hereticos z libellū suā doctrinā ꝓnentes in ignē. z btūs dñicus libellū doctrine vere fidei nre quaz pdicabat similiter in ignē ꝓiceret. Et cui⁹ libellus incombustus ꝓmaneret. illa vt ꝺa fides acceptaret. Mira res. p ejcit libellus hereticoz in ignē. z subito cōburit. Prosilit z libellus scti dñici. Et ꝛ libellus in flāmas traditus ter exijt illesus penitus. O fides certissima: verissima. et omni laude gnissima. dubitatissima xp̄ianoz̄ que tot inuēris z quotidie declarata doctrinis. z approbata miraculis. extra quā nulla est fides. sed perfidia diluuio eterne dānatiōis extinguēda. Notādū etiā q̄ iste pessimus error asserens duo ꝓncipia vnū bonoz. aliud maloz z visibiliū: fuit originaliter heresis manicheoz q̄ repullulauit circa annos dñi. M. cc. l. vel circa in lombardia. ꝓmaxime z florentiā etiā infecit in pte. Contra quos sctūs Petrus martyr ordinis ꝑdicatoz ab Jnno. iij. factus inquisitor. florentiā purgauit a tali hereſi. gladiū materiale exercēdo contra eos qui sunt de familia hussoū occidendo hereticos z reliquos superstites expellēdo. Qui be. per⁹ demū ab ipis hereticis occisus. ab ipso Jnno. sctoz cathalogo est asscriptus veritatē fidei quā ꝑdicabat z sctitatē vite eius multis miraculis dño confirmāte. Exinde circa ānos dñi. M. cc. lx. quidā magister parisien. dictus guilhelm⁹ de sctō amore libz cōposuit ꝺ mēdicātes multa mala ꝓtra tales statū in pingēs. Cōcludēs nō posse hoies saluari in tali statu. Sz ꝓtra tales errozes sctūs thomas de aquino libros edidit. z oēs illos errozes efficacissime euacuauit. Propter qd alexander. iiij. guilhelmū illū cū suo tractatu reprobauit z punitū. z ordines mēdicantiū plurimū cōmēdauit z pui legijs cōmunitauit. Demuz circa annos dñi. M. cccc. xx. exorta est hereſ. hussitarū in Boemia. cui⁹ inuētor fuit q̄dam anglic⁹ magnus sophista dictus Hus. Hi multos articulos errozz tenebāt. vt q̄ xp̄s nō esset in sacro altaris nisi cū eleuabat a sacerdote. Nō etiā nil deberet possidere imagines sctoz̄ ꝓburebāt. z multa alia. Missus fuit legatus ad eos reducēdos a Martino. v. ꝺns Jo. dnici ordis ꝑdicatoz. Cardinalis Ragusinus: z nil potuit ꝓficere. de inde eo mortuo cardinalis Placētin⁹. post quē dns Julianus cardinalis sancti angeli. qui cōtra eos valde roboratos multitudine z dominio nō potuit ꝓualere. nisi gladio materiali fidelibus bellātibus z eos expugnātibus. vñ ad nichil sunt redacti. Jn diluuio igit aquaz multarū hareſiz ad deū hoies nō approximabāt: sed elongabant a ꝺo reprobati. q̄ suo sensui pnaciter inn̄tētes scpuras sacras male intellexerūt. z rones quidē inducere ad ostendendū fallacia ipaꝝ hereſum nimis esset ꝓlixū. Sed sufficiat vna cōis rō breuissima ꝓ oīnibus. videlz. q̄ eoipo q̄ ab ecclia sacrosctā reprobati sunt oēs dicti errozes z hereses iudicate reputādi sunt errozes dānabiles. z nulli eoꝝ adherendū. Maioz est em auctas eccle in determinationibus eoz q̄ sunt fidei. omi rōni z oīe auctate doctoꝝ Et ait btūs Augl. aplo nō credere. nisi ecclia illud approbasset: nec licet alicui dubitare de aliqua supradictaꝝ heresum q̄ nō sit falsa z ducēs ad dānationē. Vel ꝙ q̄s posit in ea saluari sicut xp̄iani veri in fide Romane ecclesie. Naz vt dicit ex̄ de hereticis. Dubius in fide est infidelis. Et be. Augl. dicit in li. de fide ad Petrū. ſfirmissime tene z nullatenus dubites eum hereticū vel scismaticū cū diabolo z angelis eius eterni ignis incēdio ꝓcipandū nisi ante vite cat̄holice fuerit incorporatus z reintegratus ecclesie. Et paulo post. Omni homini q̄ catholice ecclesie nō tenet vnitatē: neq; baptismo: nec elemosyna q̄uncūq; co piosa: nec mors ꝓ xp̄inoie suscepta poterit proficere ad sa lutē. ex̄ de hereti. firmissime. Hinc z Bzegl. in li. moraliū. Ecclia ex sola catholica ecclesia veritas conspicit apud se esse locū dns prohibet. De quo vid. ex. Jo petra Moyses ponitur vt dei faciē cōtemplet. q: nisi quisq; fidei soliditatem tenuerit diuinā pnām nō agnoscit. Et infra. Aqua diluuij arcam quidē ad sublimioza sustulit omnes autem quos extra aream inuenit extinxit. xxiij. q. j. quia. Et certe valde mirū est z in hoc apparet veritas fidei nre q: nec innumere hereſes insurrexerūt cōtra veritatē eius vt dimitta de ꝓsecutionib⁹ tyrānoz. Oēs z hereses z ꝓsecutiones defecerūt. z ipa semp firma permanet. Quid aūt sit hereſis z quō puniant hereticī. z de triplici infidelitate. s. paganoz: iudeoz: z hereticoz habes in. ij. parte tim. vlti. Et de inquisitoribus hereticoz. z modo procedēdi contra eos. habes in tertia parte. tit. xviij. de pdicatoribus z inquisitoribus.

De articulis sen̄ctionib⁹. xliij. in q̄bus cōiter nō tenet magister sniaz z Bzanus in decreto. Laplin. VIII

Rim⁹ articulus quod

p charitas qua diligimus deū z ꝓximū sit spūs sanct. z nō aliquis habitus creatus. dist. xvij. ꝓm. Nec est sua intentio q̄ motus dilectiōis quo deū diligimus sit spūsctūs: sed q̄ iste actus sit a spūsctō mouente aliquo habitu. ncut sum. alij actus virtuosi. Et hoc ꝓpter excellentiā charitatis dixit sanctus Tho. in prefata dist. ꝓuisentēt. Et in. ij. q. xxiij. ar. ij. z in questiōib⁹ de uirtutibus. q. ij. ar. j. est ꝺ magr̄m sen. Et allegat. b. aug. iij. de doc. xp̄iana dicentē. Charitatē dico motum animi ad fruendū deo. Sed mor⁹ animi ināt doc. sanct⁹ est q̄d creatum. q̄ charitas est creatura. Jtem sequerek q̄ actus charitatis nō sit actus volūtatis. q̄ est impossibile eo q̄ manifestā implicat ꝺdictionē. Nā amor de sui positōe importat q̄ sit actus volūtatis. Nō aūt sequak hmōi actum nō esse volūtatis. ꝑz qm̄ si spūsanctus moueat humanaz mentē motu charitatis: ita q̄ sit mota. z nullo modo ꝓncipiū sit ex̄. q̄ nō esset voluntariū. Jtē si aliqs diceret q̄ volūtas ꝓcurreret vt instrumentū ad hūc actuz. sequeret q̄ nō sit meritoriꝰ iste actus. eo q̄ instrumentū est illud in q̄ est agere vl nō agere. cū in eo nō sit ꝓncipiū actiuū. Item sequeret q̄ in iustis dormiētib⁹ nō esset charitas eo q̄ nō habēt motuz dilectionis. Jtē b cēt ad detrimētū z nō ad excellentiā charitatis. q̄m sequeret q̄ habēs charitatē nō cēt ꝓpt⁹ ad opandū: siue cū delectatōe. eo q̄ in volūtate non esset forma seu vtus. z tñ hoc in charitatis actu deberet cē: qz est radix merēdi. Secūdus q̄ termini numerales vt trinus z vnus z hmōi: nō dicūt positionē s̄ puationem tm̄. dist. xxiij. q̄ intelligit sic. Cum ꝺi. Deus est vnus. nihil ponit: sed puat multitudinē deoz. Sil⁹ cū ꝺi. ꝑsone sunt tres. excludit singularitas atq; solitudo. Sctūs tho. ꝓma parte. q. xxx. ar. iij. dicit q̄ hoc ꝓcēt ex eo qz cū multiplicat vnū vno modo magister accipit. Nā vnū potest accipi ꝓut est ꝓncipiū numeri cōtinui diuisione causati. et sic ē accidēs. et nō ꝑdicat de eo nisi metaphoice sicut alie ꝓpetates corporaliū. Et potest accipi trāscēdenter. Et sic de deo ꝑdicat significās illā rem de q̄ ꝑdicat addendo negationē: qz vnū significat rem indiuisam. vt cū ꝺi ꝑsona est vna. vnā significat ꝑsonā indiuisaz. z silr de alijs dicak. Tertius est eqlitas z similitudo nihil ponūt sed puāt: sicut termini numerales. di. xxij. Nō intelligit. qacū ꝺi. ꝑr est eqlis filio. i. nō maior nec minor. Eodez mō pater est filius filio. i. nec diuersus nec alienus. Sanctus Tho. ꝓma parte. q. xlij. ar. j. dicit q̄ filius eqlis est patri in magnitudine ꝓfectiōis. nō aūt mobilis ita q̄ positiue ꝑdicak. Similudo etiā positiue ꝑdicak. Nā vnū in qlitate causat eqle: z vnū in qlitate causat sile. sicut ignis in subā causat idē. vñ sicut in deo est qlitas ꝓfectionis. ita est ibi eqlitas. de de similitudine dicak: qm̄ nō est eqlitas q̄ est accidēs s̄ ꝓfectio dei siue diuina ꝑsona ꝓm quā diuine ꝓsone dicunt siles. Quart⁹ articulus q̄ ꝓmiū in ageliis pcrita. di. v. in. ō. sen. Sctūs Tho. ibidē. z. j. parte. q. xcij. ar. iij. dicit q̄ sc de beatitudo ꝓecta ē naturalē. cuiusdā aūt creature nō ē naturalis s̄ vltim⁹ finis. Quelibet aūt res p suā operationē ad vltimū finē ptingit q̄ qdē opatio i finē ducēs. vel est factiua finis qñ finis nō excedit vtutez eius q̄ opak. ꝓ finē sicut medicatio est factiua sanitatis vel est meritoria finis: qñ finis excedit vtutē opantis sicut est btūdo. Vñ angeli post ꝓmū actū caritatis q̄ beatitudinē meruerūt statim beati fuerūt. Quint⁹ nihil de cibis trāsit in vitatē hūane nature. di. xxx. in co. ij. sen. Sāctus tho. ꝓma pte. q. vl. ar. penul. dicit q̄ eiusdē rōnis est q̄ aliq̄ forma possit fieri in aliq̄ materia z possit. ꝓpriā materiā deserere: qz oia gnabilia sūt corruptibilia z ecōuerso Manifestū est aūt q̄ aia hūana pōt deserere ꝓpriā materiā. q̄ pōt fieri in alia materia. Jtē multiplicatio materie vel est ꝓm q̄titatē tm̄ vel in rarefactōe. vel ꝓm substantiam materie. z b vl p creatōez. vl p ꝓuersionē. Nō p creatōez qz ꝓm. b. gre. oia sūt fil⁹ creata ꝓm materiā. q̄ p ꝓuersiōez alimēti in vitatē hūani corpis. Vñ ꝑs dicit q̄ alimentū nutrit inq̄tū est potētia caro. Sext⁹ semē est de subapris. di. e. s. xxx. in eodē. ij. sen. Sctūs ... j. p. q. vl. ar. dicit. q̄ cōe hz se ad determinatū vt imꝑfectū ad pfectū. Alimentū aūt ꝓmo accipit quādā vītē cōem respectu oiz partiū corpis. z in fine determinat ad hanc vel illā. Unde si retineret naturā eius a q̄ resoluit: tūc iā esset recedēs a natura gnantis. qz i via corruptiōis existēs. z sic nō hēret vtutē cōuertēdi aliud in similē naturā. si vo[illegible] haberet virtutē eius a quo resoluit. tūc cū esset ꝺctū ad determinatā partē agētis: nō cēt mouēs ad naturā totius gnandi: sed partis. z sic nō gnaret completū in natura sed imꝑfectū.

Septim⁹ articul⁹ q̄ aia hūana separata a corpe sit ꝑsona dist. v. iij. sen. Sanct⁹ tho. ibidē dicit q̄ b ꝑsonat opinionis platonis. q̄ posuit q̄ hō nō est aliq̄d cōstitutū ex aia et corpe: sed est aia corpe induta. Sz hec opinio stare non potest. q: sic aia corpori accideraī aduenirēt. z ex eis nō fieret vnū p se. Vñ hoc nomē hō de cui⁹ intellectu est aia et corpus: nō significaret vnū p se s̄ p accīs. Et sic nō cēt in gne subē. Octau⁹ articul⁹ q̄ xp̄s in triduo quo aia a corpe fuit separata fuit hō. dist. xxij. eiusdē ẋij. Sctūs tho. iij. p. q. vl. ar. iiij. dicit q̄ mors ꝓcēt ex separatōe aie a corpe. Cū igit aia xp̄i a corpe fuerit separata. igit xp̄s mortuus fuit. g̃ n fuit hō s̄ hō mortuus. Magr̄ sniarū aūt credidit q̄ siue sint cōiuncta aia z corpus siue nō. aliud ... q̄ est falsum. q: vt dicit btūs tho. ꝓma pte. q. lxxv. ar. ... Illud est hō q̄ opationes hois opak. Cū igit sentire sit opatō hois: z in triduo nō fuit sentire. igit nō fuit hō in illo triduo. Non⁹ articulus q̄ sacra veteris legis nullo modo iustificabāt: etiā charitate facta. di. j. iiij. sen. Sanctus tho. ibidē dicit. Absurdū est q̄ labores sanctoz̄ in hmōi sacris deo accepti nō fuerint. z q̄ opus vtutis possit esse nō meritoriū. z ideo tenet cōiter q̄ vsus eoz meritorius esse poterit si ex charitate factus fuisset. Aliq̄ tñ excusant magr̄m dicēs q̄ intellexerit de ope opato. Iz opatio ex charitate ... meritoria cēt. Decim⁹ articul⁹ q̄ baptizati baptismo iohis nō ponētes ibi spē nō rebaptizabāt. di. ij. eiusdē. Scūs tho. ibidē dicit q̄ opinio magr̄i videk fuisse q̄ qui referebāt iohis baptismū ad xp̄m ex gra xp̄i et baptismo iohis fiebat q̄si vnū q̄d. z ideo nō indigebāt nisi manuū impositione ad susceptionē spūssancti. Sz q̄a sacramēta noue legis ex ope opato efficacia habēt. Jdeo videk q̄ spes z fides illius q̄ baptismū suscipit: nihil facit ad sacrm: quis possit sacere ad rem sacri impediendā vel ꝓmouendā. Vñ necesse erat baptismo xp̄i baptizari. maxime qz in iohis baptismo forma debita baptismi nō erat. vñ oportebat iterari: quia hoc est generale in oibus sacris: cū deficit aliq̄d q̄ est de subā sacri. Et confirmat dicto beati aug. sup iohem. omel. v. dicētis. Qui baptizati sunt baptismo iohis nō eis sufficit. Undecim⁹ articlus q̄ deus potuit cōicare potentiā creandi creature. di. v. eiusdē. Sanct⁹ Tho ibidē dicit q̄ potētia creandi creature cōmunicari nō ... q: ipam traheret vltra suā spēm. Nā cū creatio sit opus infinite potentie: creatura cōicari nō potest cū ipa sit finita. Jtē creatori debeť latria: s̄ hō nō potest creature cōicari. g̃ nec creare. Duodecim⁹ articulus q̄ heretici ꝑscisi: scismatici suspensi et degradati: ꝓsecrare nō possunt. di. xiij. Sanct⁹ Tho. ibidē. z. iij. pte. q. lxxij. ar. vij. dicit. q̄ oīe illud q̄ d ꝓsecratione datur: est ꝓpetuū. Ideo sicut baptismus qui p cōsecratione dak nunq̄ amittit quātūcūq; aliqs in hereſim labatur vel scisma excōmunicatōnē. ita nec ordinalis ordo alicui modo amitti potest. vt dicit Aug. dicit ad permenian. s. et quia potestas cōsecrandi ordinat sacerdotes ꝓsequit. Ideo heretici z cereri q̄ in articulo ponunt consecrant. q̄uis ad suā pniciē dūmodo seruet debita forma z materia. Tredecimus articulus q̄ marinus alicui⁹ sponse p cōsensum de ꝓsenti: quā tamen nō cognouit. bigam⁹ vocatur: z ad sacros ordines ꝓmoueri nō potest. dist. xxvij. Sanctus Thomas ibidē dicit q̄ bigamia causat irregularitatem inquantū tollit ꝓfectā significationē matrimonij: q̄ cōsistit in cōiunctione ... z ideo rōne virtutis q̄z opz esse bigamā que irregularitatē facit. vnde p decretale Jnnocētij abrogak ei q̄d dicit magr̄ in hac. videlz q̄ sol⁹ cōsensus per verba de ꝓsenti sufficiat ad irregularitatē inducēdā.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Decimusquart⁹ articul⁹.q⁹ cognoscēs sponse legitime sororē po...remo nō pōt vxoꝛi debitū reddere.dist.xxxiij. Sctūs Tho.ibidē dicit q⁹ vxoꝛ nō ꝺz punirī pctō viri. q⁹ vir teneꝯ reddere debitū vxoꝛi petenti.Sed magꝛ saluaꝯ qꝫ intendit reddere debitū.i. carnalē copulā qua ꝓiuaꝯ est quātū ē ex parte sui:quis vxoꝛi ius suuꝫ remaneat tē.

§.I. In decretis quedā po

nit Gratian⁹ auctoꝛ libri que nō tenenꝯ.quedā alia a cōcilijs vel summis pontificib⁹ edita q̄ sunt reuocata seu immutata p ꝓsuetudinē ecclie ꝯtra ⁊ abꝛogata.Naꝫ q⁹ aliq̄ sint abꝛogata p ꝯtrā ꝓsuetudinē:ꝑz exēplū de ieiunio q̄dragesime qđ a c...ricis deberet inchoari imediate post sexagesimā vt fuit statutū a ꝑdec⁹:vt hꝫ dist.xiij.statuim⁹.cū duo ...s.c.sequēt⁹.Et tn ꝯtrā seruaꝯ:qꝛ cōter clerici secularis inchoāt quadragesimā qn̄ ⁊ laici.nec in hoc dicuntur peccare:vt asserit dist.ea.§.vlti. Dies rogationū an̄ ascēsionē er...in p̄cepto quoad cessationē ab opib⁹.vt ꝑz ꝺe ꝓse.dist.xj.pnūciandū.Et quoad ieiuniū:vt hꝫ dist.e.c.rogatiōes.Licet glo. dicat ibi esse exhortatiōē ꝓsilij nō p̄ceptū.Sed ꝓsuetudo est in ꝯtrū quoad cessationē ab opibus ⁊ ieiuniū. Nec p hoc dicunt doctoꝛes hoies peccare. Idē de hebdomada sctā ⁊ hebdomada ...asche que erant in p̄cepto quoad cessationē ab opib⁹.vt ꝑz ꝺe ꝓse.dist.xij. pnūciandū.Sz ꝓsuetudo est in ꝯtrū:nec dicunt hom...s esse trāsgressoꝛes. Itē dist.lxxiij. agit de lr̄is dimissoꝛijs q̄ dabant ab epīs clericis suis q̄ ad aliā ꝺyocesim trāsire volebāt ad officiandū.⁊ hoc sub certa forma cū lr̄is gre/cis q̄ ibi ponit.Sz dicit glo. q⁹ hoc abijt in c...uetudinez ⁊ ideo "la distinctio legit raro in scholi...Tn̄ quis forma illa nō seruet:seruādū tn̄ est illō qđ tradit dist.lxxij.§. q⁹ clericꝰ alteri⁹ ꝺyocesis nō recipiat ad officiādū in alia ꝺyocesi sine lr̄is dimissoꝛijs sui epi:q̄ testimoniū reddunt de ei⁹ ordinatiōe ⁊ cōuersatiōe ⁊ licētia.Et qꝛ istud male obseruat ⁊ nō sine pctō:ſō multa incōuenientia sequunt vt indistincte scelerati fu...iētes iudicē suū admittant ad officia.qꝛ nō cognoscunt. Itē.xxij.q.v. honestū. habeꝯ q⁹ iuramentū in iudicio fiat a ieiunīs.Et in.c.decreuit.dicitur q⁹ in q̄dragesima:in aduētu:in ꝺieb⁹ ꝺnicis nō exigant vel exhibeāt iuramēta.ſ.solēnia.vt i iudicio ⁊ hmōi.Et vtrūq; ē ꝓbabi...rū p ꝯtrā ꝓsuetudinē:vt ēt ꝺr̄ glo.ibi.

§.II. Multa etiā edita anti

quo iure ibi nota ta sunt imutata. Nā vt ꝺz dist.lxiij.§.pe multi.Sicut electio summi pontificis nō a cardinalib⁹ tm̄ ſ etiā ab alijs religiosis clericis ē fa...ēda auctoꝛitate Nicolai pa...z.qđ hꝫ dist.xxiij.in noie. Ita eꝑoꝛ electio non canonicis tm̄.ſ.maioꝛis ecclie: ſ etiā ab alijs religiosis clericis est faciēda ſm ordinationē Innocētij factā in cōcilio rome:que hꝫ dist.lxiij.c.obeūnb⁹.Sed electio pape hodie solū fit p cardinales:vt ꝑz de elec.p totum.⁊.c.vbi periculū.Electio eꝑoꝛ ſm iura cōia fiebat a canonicis cathedralīū eccliarū:⁊ cōfirmabat a metropolitanis.Sed hodie summi pontifices reseruāt sibi,puisionē ⁊ collatio/ne...oīm dignitatū scz ...iarchaliū:metropolitanoꝝ: epoꝝ tū ...bbatū:ꝑpositurarū ⁊ plebanatuū seu ꝓioꝛatuū ecclesiarū colleg...tarū.Et c...lla in his nō hꝫ se intromittere. Itē dist.lxxvij.⁊d...lxxviij.p totū hꝫ de etate ordinā doꝝ.ſ. q⁹ ad subdiaconatū nō debeat q⁹s ordinari an̄.xx. ānū.Ad diaconatū in.xxv.⁊ nō an̄. Ad ꝑsbyteratū i.xxx. Ibi etiā hꝫ d...certus im...rsticijs seruādis inter ordines ⁊ ordinē.Sed q⁹ cle.de eta.⁊ qualī.ordi.imutatū hoc ē ⁊ determinatū q⁹ subdiacon⁹ in.xxij.anno etatis sue. diaconus m.xx.sacerdos in.xxv.anno inchoato.ſ.anno.etsi nō cōpleto valeāt ordinari:⁊ nō ante fine dispēsatōne pape. Nec interstitia illa oportz seruari:sed legitima etas exigit ad omēs ordines infra annū p...eruꝯ pmoueri.imo infra vnā quadragesimā:vt scz in p̄ma ꝺnica eius recipiāt: oēs ordines minoꝛes,in sequēti sabbato subdiaconatū in sabbato ātecā ꝺnicā de passiōe diaconatū. In sabbato sancto sacerdotiū dūmodo al⁹ sit idoneus. Itē in cā.xxxv. que ponūtur in.q.ij.iij.iiij.⁊.v. quoad gradus cōsanguinitatis ⁊ affinitatis,phibitos ad ꝓtrahendū matrimoniū scz sex gradus correcta sunt ⁊ imutata per decre. Gregoꝛij.x.que habeꝯ ex̄ de consang.⁊ affi.non debet.vt dicit glo. vbi diminuūtur duo gradus ex illis sex: qꝛ difficile erat timenti retinere tot gradus.vñ multi ex ignoꝛātia cōtrahebant in ...radibus ꝓhibitis.Et ꝓhibitio ibi determinatur ⁊ declaratur vsq; ad quartū gradū cōsanguinitatis ⁊ affinitatis inclusiū. in quibus non pōt cōtrahi absq; sedis aplice dispensatiōe. Et in tertio ⁊ quarto frequēter ex cā rōnabili dispēsatur. Jn vlterioꝛib⁹ gradibus vltra quartū pōt de iure cōi cōtrahi nūc. Itē.ij.q.iij.c.sepe contingit.vbi dicit q⁹ cū furtū reperit factū in monasterio ⁊ ignoꝛat auctoꝛ: ꝺz fieri talis purgati...vt abbate vel alio ex monachis celebrāte missam:oibus oetur cōmunio sub hac obtestatiōe.Coꝛ:p⁹ ꝺnī sit tibi ad ꝓbationē hodie. ibi dicit glo.⁊ bñ:q⁹ istud statutū est abꝛogatū:qꝛ indebite fieret.Cū qua cōcoꝛdat.b.Tho.in.iiij. Itē qđ ꝺr̄ de cōse. dist.j.Sacra.ſ.altaris nō debēt nisi a ieiunis celebrari.i. ꝓfici.excepto die cene ꝺni.Dicit glo.⁊ bñ: q⁹ illi excepto in est derogatū p ꝓsuetudinē cōtrariā. Et per.c.liquido. de cōse.dist.ij.vbi indistincte ⁊ sine exceptiōe ꝺiei illi⁹ ꝺr̄ q⁹ ꝺz sumi a ieiunis ⁊ cōfici. Jnfirm⁹ tn̄ grauiter etiā non ieiunus sumere pōt in periculo. Itē qđ habent de sacro eucharistie:de cōse.dist.ij.que vident esse ex modo loquēdi sub p̄cepto.ſ. q⁹ in cena ꝺn̄i oēs debēt cōionē accipere:vt in.c.in cena.⁊ q⁹ oēs debēt ter in anno cōicare.ſ.tua tiuitate:resurrectione:⁊ penthecoste.vt in.c. se...lareā. ⁊ in alijs trib⁹,c. Jntelligēda sunt nūc esse in ꝓfuo,excepto festo ꝺnice resurrectiōis.qꝛ hoc solū nūc est in p̄cepto ex decretali ois vtriusq; sexus.ex̄ de pe.⁊ re. qđ etiā in.c.trifoime dr̄.ſ. de vna pte ex trib⁹ hostie cōsecrate q⁹ reseruaꝯ in fine misse hodie nō seruat:ſ simul ⁊ ducent sumunt.Et qđ in.c.trib⁹ gradib⁹ ꝺr̄ de ieiunio seruando p aliquas hoꝛas.ſ. post sumptū sacrm etiā nō seruat:sed paulo post pōt comed...m.b.Tho.in.iiij. Vñ in.c.ois ꝺz.ſ.q⁹ accedēs ad cōionē p̄ pr̄ꝰ ꝺz abstinere ab actu p̄ma/gali p tres q...artuoꝝ vel q̄ntq; dies. Dicit glo. hoc esse de ꝓfilio:⁊ sic est debitū honestatis nō necessitatis p̄cepti.

§.III. Gratian⁹ quoq; mo

nachus auctoꝛ seu cōpilatoꝛ libri ipsius aliqua ponit in §.m quibus ipe ex suo sensu loquit:que tn̄ nō tenenꝯ. videlz in ꝺist.xiij.§.j. ꝺi...q⁹ cū quis ...gr...inter duo mala licitū est inim⁹ eligere.vñ videt q⁹ aliqs pōt esse ꝑplex⁹ inter duo pctā:ita q⁹ necesse sit alterū cōmittere.Sed hoc ē falsum vt ꝓbat ibi glo.summa.⁊ bñ ⁊ diffuse. Cui concoꝛdat bñs Tho.vt ei⁹ ait Hiero. Neq; ad virtutes neq; ad vicia necessitate trahimur.de pe.ꝺist.ij.Si enīz mgt⁹ ...b. Aug⁹.nemo pecca...in eo q̄ vitare nō pōt.Sc̄m g̃ rei veritatē nullus nōt esse perplexus inter duo peccata:sed bene ſm errone...psciam suā quā ꝺeponere ꝺz ⁊ pōt.sed ipa pmanente datur ꝺoctrina q⁹ eligat qđ minus sibi videtur e duobus.Et sic intelligenda sunt capla duo.⁊.c. nerul. In ꝺist.xcv.§.sed illud.pos...c.p̄cl byteros: ꝺicit q⁹ ꝺz te necessitate vrgēte i absentia epoꝝ vbi est ꝓsuetudo ꝑbyteri possint chrisimare in fronte. Sed hoc nō est verū quātū...q⁹ necessitate ⁊ consuetudo in hoc que potius est,corruptela nil facit.vt de consue.quāto. Sic tenet beatus Thomas in.iiij.⁊ alij theologi.qđ etiam firmat glo. Nec epus potest in hoc dispensare. Quidā etiā ꝺixerūt q⁹ nec papa:vt ponitur in ꝺicta glo. Sed ſm bñs Tho.⁊ alios theologos potest...tiq;.qđ ꝓbatur ex facto Gregoꝛij:qui aliquādo in hoc dispensauit.vt ꝑz ꝺi.ea.peruenit.Et hoc sentit p̄ma opinio g...Jn secūda cā.q.j.§.in manifestis.ꝺicit q⁹ in notoꝛijs que ib...manifestavocat:nō requiritur oꝛdo iudiciarius,qđ nō est simplr̄ verū,⁊ ꝺimittunt

Triplex notanꝝ

loquit.vñ ⁊ glo.sup.c.manifesta.notant ponit triplex notoꝛiū.scz facti:iuris:⁊ ꝑsumptōis.⁊ que ⁊ qualis in eis requirat ꝓbatio. Nā in notoꝛio facti non solū interpolati ⁊ actu trāseūtis:ſ etiā ꝓmanētis. qđ est ꝓmaxime notoꝛium facti.qđ scz nouit maioꝛ pars ꝑsi seu vicinie vbi moꝛat. vt cū tenet cōcubinā publice.vt ꝺicit glo.sup.§. qñ.q.ea. Si reus negat esse notoꝛiū crimē suū requirit aliquis oꝛdo iudiciari⁹.vt scz ꝓbetur saltē per duos testes...ud esse notoꝛiū:⁊ opz vt citetur:⁊ sua tanq̄ cōtra notoꝛiū detur. Qđ etiā ꝺicit Gratian⁹ in ꝺicto.§.qñ...talis notoꝛi⁹ peccatoꝛ ꝓbat⁹ post secūdā ⁊ tertiā cōrectionē.i.admonitionem si incoꝛrigibilis inuenit est ꝺānand⁹ per sua.z. nō tenetur.q: in hmōi notoꝛijs nō requirit admonitio p̄cedēs. Itē in.ꝛj.cā.q.vij.§.euidēter.itaq; post.c.ad mēsā. ꝺicit q⁹ injciens m...n⁹ violētas in p̄sonā eccl'iasticā incurrit anathema.ſm h...ad.xvij.q.iij.si quis suadente.exponens anathema.i. sepatione a sacramētis ⁊ ingressu ecclesie:nō aūt a cōione fideliū. sed vt ꝺicit ibi glo.⁊ bene: hoc nō tenet eccl'ia. Nā cōtra eū est ex̄ de appel. puenit. Est em̄ separat⁹ etiā a cōione fideliū. Jo.fa.volēs eū cōrigere ꝺicit talē esse exc̄oicatū.sed nō vitandū aliq⁹ denūcietur.qđ est falsum:⁊ ꝓtra eū est exp...esse de sen.excō.cū nō ab hoie. Itē in eadē cā ⁊ qōne in.§.cū g̃ snia.post.c. nō solus reus.exponit illud Gregoꝛ.Snia pastoꝛis siue iuste siue iniuste timenda est: appellās sniam iustā cū est in hoie vere illud crimē ꝑ quo excōicatur. Jniustā cū non ē crimen illud:sed aliud.puta ex...ōicat⁹ ꝑ furto q̄s:q̄ tamen furtū nō cōmisit:sed adulteriū . Et hanc etsi iniustā ꝺicit timendā ⁊ seruandā.sed si nō est in eo aliq̄ crimināle videtur p...e ꝺicere q⁹ tūc nō ꝺz timere vel seruare. Sz vt ꝺicit glo.male intellexit verba Gregoꝛ.decep⁹ ex eo q⁹ sub intulit Gregoꝛ. Ne cū inuste foꝛtitan ligat ipaz obligatio nis sue sniam ex alia culpa mereatur. Sed vocat Gregoꝛ. aliā culpā ipz ꝓemptū sniē cū scz nō seruat eā:qꝛ iniuste ligat⁹ est:cū nō cōmiserit illū excessum ꝓpter quē excōicatur.Quātūcūq; igit sit iniusta nisi fit lata post appellationē vel cōtinear intolerabilē err...ē.lata a suo iudice ligat ⁊ seruāda est. Jn cā.xij.q.j.vbi queritur vtrū liceat clericis habere,p̄dia bona argues ꝑ ⁊ ꝺr̄ multa inducit. Demū soluit in.§.cū g̃.post.c.peruen⁹.p distinctionē videlz q⁹ clericis orientalib⁹ quib⁹ licet vti matrimonio:⁊ occidentalib⁹ qui a...ordinationē suā legitime habuerūt vxoꝛes ⁊ filios licet habere,p̄dia:ad sui ⁊ familie sue sustētationē Alijs aūt q̄ a puericia fuerūt in clericatu nō licet. Sed...ꝺicit glo.istud nō est verū. Nā clericis oib⁹ licet habere,p̄dia:nisi renūciauerint ꝓpꝛijs.vt religiosi:vel voto se ad hoc astrinxerint.vel tpe p̄mitiue ecclie.Et de his intelligenda sunt illa capla.que de hoc videnꝯ ꝺicere. Dec in glosa summaria in p̄ncipio qōnis,cui ꝓcoꝛdat.b.Tho. Itē in.iiij.q.j.querens vtrū clericis liceat in iudicio repetere sua. Rñ. post argumēta duplr̄.videlz q...clericis etiā pfectis licet in iudicio p̄tēdere.nō ꝑ lucro captādo:sed ꝑ dāno euitādo. Itē qđ etsi nō ꝑ suis reb⁹:tn̄ ꝑ c...b⁹ eccl'iarū suarū licet stare in iudicio,p eis defendēdis.Sed impfecta est ista soluno:⁊ glo.summaria melī⁹ ⁊ pfect⁹ rñdet. Ꝺicit em̄ q⁹ oēs clerici qui hñt,p̄dia vel habere possunt: possunt licite sua repetere in iudicio.Si nō hñt,p̄dia vt religiosi:possunt petere bona eccl'iarū suarū seu monasterioꝝ si sunt p̄lati de mādato suoꝝ superioꝝ possunt repetere.vt.xvj.q.j.monachi.Oēs etiā clerici possunt agere in iudicio,p miserabilib⁹ ꝑsonis de mandato superioris. xvj.q.j.puenit. Nec hoc derogat pfectioni stat⁹ religiosorum q̄is magis deceat p alios litigare.ſ.laicos. Jn cā xvj.q.iij.§.pōt etiā aliē.post.c.dilectio ꝺicit q⁹ sufficit ad p̄scribēdū q⁹ ab initio habuerit bona,dē cū cepit ...fidere rem alienā.etsi medio tpe habuerit psciam rei alienē:tn̄ p̄scribit. §lz hoc f...ſm ius ciuilia: tn̄ vt ꝺicit ibi glo.hoc nō tenet ſm ius canonicū: cui in hoc est standū. Ops em̄ q⁹ nō solū ab initio: sed per oīe tpe quo currit

De iura⁊ mēto illo ⁊ ꝺe ꝺo ⁊ fit seruandū vel non.

De eo qui cogit alīq̄ ad iurandū falsum.

Quid de lapso i ve rem hereſim.

De lapsis p̄ baptiſmū ter pmoueꝝ an ꝓmoueꝝ di ⁊c.

De ꝑsbyterꝰ pmone.

p iij

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝛ aliter. [illegible]te.c.sacerdotes.sez petā cōmissa aut sunt occulta.ꝛ ꝓpter talia nō ꝓhibenꝫ ꝓmoueri ꝛ ꝓmanere in suscꝑptis facta secreta pnia. Aut sunt manifesta ꝛ ꝓpter talia qꝫ scādalizāt.nō ꝓnt nec dēt ꝓmoueri vel exeq in suscꝑptis. Sed vtraq; solutio est impfecta ꝛ satis confusa. nec simplr vera. sed cū additiōe pōt saluari. Nā quoad ꝑmaz solutionē distinguendū:qꝫ aut crimina sunt talia qꝫ induc̄t irregularitatē:ꝛtalibus irretiti nō ꝓnt ꝙtumcūqꝫ peniteāt absq; dispēsatiōe ordinari vel beneficiari.vl vti suscꝑptis. Exēplū in enormibus vel in homicidio:vel mutilatiōe:hereſi:scisma te:symonia in ordine suscepto.dignitate ꝛ benefic̄ curato etiā occultis.in q̄bus solus papa dispensat. Et in mediocrib⁹ criminib⁹ cū sūt notoria.vt in adulterio:sacrileglo:incestu.ꝛ hmōi. in q̄bus etiaz aliq̄ epi dispēsant. Sī aūt crimina nō inducāt irregularitatē ꝑnt qui illa ꝓpetrarūt ꝛ ꝑmoueri ꝛ vti suscꝑptis sine aliqua dispensatiōe pacta tñ pnia interioꝛi: si nō ad pniciē sui. sed ad salutē volūt sacrm ordinis accipe vel vti suscꝑptis. Sz cū vlterius querit.si ꝑ prelatos debet cū hmōi criminosis qui indigēt dispensatiōe dispensari. Tūc hr̄e pōt locū pria solutio Hzatiani.sez q nō debet:cū apparet nō ve sed ficte penitere. q̄uis possit. Sed si vere pōt ꝛ cōgruit cū eis misericoꝛditer dispēsari ꝑm.c. poſſeret. ꝛ.c. dño sc̄o Jn homicidio ex malicia nō ꝙsuenit dispensari.etsi p Quoad alia solutioue supplēdū est.qꝫ si occlta talia sint enormia. que vt dictū est inducūt irregularitatē.indigēt hu iusmōi illaqueati dispēsatiōe. Si nō sunt enormia ꝑ pnias secretā purgata nō impediūt. Manifesta v[illegible] seu notoria si sint enormia vel etiā mediocria vt adulteriū: sacrilegiū: [illegible]micū.ꝛ hmōi.indigent qui[illegible] ꝓpetrarunt dispensatiōe. Si nō sunt notoria.scilz ꝑ ꝓfessionē in iudicio vel ꝙuictionē:vel euidentiaz facti q̄ nulla possit tergiuersatiōe celari.q̄uis a multis sciant nō indigēt talia dispensatiōe:sed pnia ꝓuata purgant. P[illegible]icta satis elici ꝑnt ex glosa summaria.di.l.c.i. Ubi ponūtur multe circa ma

De ꝓtritione an sola ꝓtritōe ꝑtā absq; ꝓfessione,ꝛc.

teriā opiniones varie. [illegible] dist.j. de pnia queres vtrū peccata ꝓmissa sola coꝛdis cōtritiōe ꝛ secreta satisfactiōe absq; sacramētali ꝓfessiōe:cū adest facultas possint peccata deleri:vel sit necessaria ipsa cōfessio. Arguit ꝓ ꝛ ꝓtra vald̄e diffuse. Dem[illegible]ultimo.§.nō determinat:sed relinquit iudicio lect[illegible]is:qui sequaē opinionē. Dicit tñ glo. summaria q̄ Hſranus q̄uis nō determinet viḋ tñ declinare ad hoc q̄ sit necessaria ꝓfessio ad remissionē pc[illegible] si adest facultas ad qđ facit.c.vltimū. Eādē questionē mouet magister scñ.in.iiij.Et simili modo ind[illegible]terminatā relinquit. Sed be Tho.in.iiij.ibi in expōne litere dicit q̄ tūc ꝓtis potuit [illegible]aq; opinio sine ꝓiudicio eterne salutis teneri. ſ. cōfessio esset necessaria vel nō. Sz postꝙ ꝑ innocentiū certiū ecclesia determinauit. ꝛ precepit oibus ꝙuenientib⁹ ad vsum rōnis.vt saltē semel in anno debeāt ꝓprio sacerdoti ꝓfiteri:tenere ptinaciter q̄ nō sit necessaria ꝓfessio vocalis que fit sacerdoti:esset hereticū ꝛ ꝓtra claues ec[illegible]le Verū est q̄ ꝑ solā cōtritionē que sine ꝓpposito ꝓfessiōis et [illegible]factiōis nulla esset que ꝓtritio causāt ex gr̄a dei petā remittunt. Sed habit[illegible]tiā remissiōe qđ tamē nullus pōt scire ꝑ scz adhuc tenet ad cōfessionē tempe cōgruo. Qđ si nō faceret [illegible]pe debi[illegible]habita opportunitate q̄uis peccata dimissa nō redint incurreret mortale:pctm ex illa omissiōe.vñ ꝛ dānatione. hoc ꝛz btūs Tho. in.iiij.ꝛ alias Cui cōcoꝛdat glo. summa. in fine post plures opiniones recitatas nō[illegible]ras.

§.IIII. Notandum etiam

q̄ glo.decretoꝛ sunt satis aurētice ꝛ bone ꝑcipue exponētes textū qui aliq̄ est multuz obscurus vt sine ipsis male posset intelligi. ꝛ de facili q̄ alia nō vi[illegible]et in errozez induceret.vñ ꝛ heretici aliq̄ auctoꝛit[illegible]s eius inducūt male exponētes. Glo.etiā summarie.que si ponūtur in principio distinctionū vl questionū sunt cōiter bone ꝛ vere. Et

cū ibi ponūtur plures opi.vltima est melioꝛ ꝛ magis tenetur. Sunt ibi tñ in diuersis.c.alique que nō sunt ve. Nā glo.que hr̄.xiij.q.ij.sup.c.tps.viḋ:tenere q̄ his q̄ sunt in inferno mediocriter mali valēt suffragia facta ꝓ eis ad diminutionē pene licet nunq̄ liberent.qđ nō est verū.Sm be.Tho.in.iiij.q: nec ad liberationē nec ad diminutionē pene valēt nec cōfoꝛtationem subiecti. Et male intellexit glo.di[illegible]bi b.Au.q: aug[illegible].vocat mediocriter malos eē q̄ descēdūt moꝛtes ad purgatoriū q̄bus dicit valere suffragia vt tolerabili[illegible] sit ipa damnatio.i. cōdemnatio ad illā penā.vt sez alleuiet.glo.aūt intelligit mediocriter malos q̄ ꝓpter moꝛtalia descēdunt in infernū. Jtē de ꝑse.di.ij. sup.c.tribus gradibus.ponit glo.plures opiniōes de speciebus eucharistie cū sumūtur. Aliq̄ eāꝫ dicebāt q̄ ille species nec alijs cibis admiscent:nec in [illegible]machū descēdūt. Alij q̄ descēdūt sed ꝑ sudoꝛē vel occ[illegible]s meatus exeunt: seu resoluunt. Alij q̄ cito speciēs ille dētibus atterunt corpus xp̄i ibi esse desinit.sed oēs iste opiniōes sunt false. Nā ꝑm btūm Tho.in.iiij.ꝛ alios theologos q̄diu speciēs ibi remanēt sacramēti:tādiu est ibi corpus xp̄i.siue descēdant in stomachū que vtiq; descēdūt: siue euitterent per vomitū:siue per ꝛcessuz ex talium firmitate integre ꝓsumpta emittēte.Et idem iudiciū est de illis spēbus sicut de alijs cibis q̄ad digestionē ꝛ ꝙuertionē in nutrimētum.

Jtē glo.q̄ est sup.c.timoꝛē.de ꝑse.dist.ij.que viḋ dicere q̄ ante xp̄i resurrectionē post institutionē sacramēti non poterat ꝓfici nisi ꝑ xp̄m. [illegible]p si instriduo mortis fiḋs apostoloꝛ cōsecrasset nō fuisset ibi corpus sine anima. Et quedam alia ponit que communiter non tenentur Jtē quod doꝛ.d.e.sup.c.q̄ bñ.in glo.q̄ cū mus sumit eucha[illegible]tiā desinit ibi statim esse corpus xp̄i. Nō est verz. Sed q̄diu ibi remanēt spēs traiecte in stomachū tamdiu est ibi sacrm.

Jtē qđ doꝛ dist.iiij.in glo.sup.c.Si papa.q̄nō solū ꝑ hereſi:sed etiā ꝓ q̄ibz notoꝛio crimine vt symonia:adulterio ꝛ hmōi.si post admonitionē esset incoꝛrigibilis ex quo scādalizaret ecclia posset iudicari ꝛ deponi papa. Allegat ꝓ rōne hoc.q: ꝛtum[illegible]ia ꝛ inobedictia expꝛessa dicit hereſis ꝛ infidelitas. vt [illegible]xxxj. Si qui sunt pbāt. Sed pia hereſi papa iudicat. vt in dicto.c.si papa. sed b̄ cōiter nō tenet. Et P[illegible]de palu.in.iiij.repꝛobat illā glo.ꝛ bñ. qꝫ dicit papā ꝓpter hereſim ꝛ infidelitatē posse iudicari.i telligit de hereſi ꝓprie ꝛ stricte sumpta, put[illegible] habz sed erroꝛē circa ea q̄ sunt fidei in mēte:sed cū cōtumacia ꝛ [illegible]diēna dr̄ hereſ vel infidelitas. ibi sumit hereſis largē ꝛ impꝛoꝑe. Et de tali [illegible]q̄t.c, illud si pañ. Jtē.xxij.q.iij. sup.c.ne quis arbitret dicit glo. q̄ [illegible]cū officioliz vt ꝓ salute alicui⁹ ꝓcuranda qđ tamē nulli noceat est peccatū mortale in viris ꝑfectis.veniale in impfectis:ꝛ appellat ꝑfectos q̄ ab:enūciant ꝑfecte oīnibus q̄alib⁹. Sz glo. illa est falsa. Nā be.Thom.ij.ij.in.q.de mendacio dicit q̄ nullū peccatū q[illegible] laicis vel impfectis veniale est de se mortale perfectis vel religiosis.qꝫ perfectio ꝓfessionalis seu status ꝑfect[illegible]is non facit veniale in se mortale in eis esse nisi rōne scandali inde sequētis.qꝫ ꝑsset inde tantū scandalū sequi q̄ esset nō rōne mēdacij sed scādali mortale. Solēt aūt magis scādalizari hoies de mēdacio perfectoꝝ q̄ impfectoꝝ. Nec tamē quocūqꝫ scandalū ex hoc oriatur esset mortale.sed rarū quod determinare difficile est. Et tūc nō rōne mendacij erit ibi mortale seu in mēdacio ipo sed in[illegible]scādalo. Jtē.ij.q.j.super.c.si peccauerit in te. glo. mouet tres questiones circa materiā fraterne correctionis, ꝛ respōsiones ꝑm varias opiniones.Sed beat⁹ Tho.perfectius ꝛ clariꝰ.iij.ij.Luiꝰ sniam firmat ꝛ allegat archid.in rosario super dicto caplo.Et ꝓma questio est.Utrum fra[illegible]te correctio i[illegible]ligatur de occultis vel manifestis. Et relꝓdet q̄ ꝙz aliqđ intelligit de occultis ꝑm alios de manifestis.Sed Job.i[illegible]ligit de occultis que tamē sciūtur a paucissimis. Btūs Tho.dr̄ simplr de occultis. inquibus tñ,Sc̄da questio est,Utrū ad fraternā correctionem

teneanꝫ oēs ex ꝑcepto.Ad qđ rñdent aliq̄ ꝛ dicunt q̄ tenent ex ꝑcepto ad hoc solū supiozes ecclesiastici vel laici Alij vo vt subditi ex cōsilio.ꝛ hoc quoad pctm cōmissum secus q̄ad ꝓpetrādū.qꝫ ad hoc oēs tenenꝫ ad admonēdū scz.xxiij.q.iij. Jam sacerdos.Alij vt hugo dicūt simplr ad hoc oēs teneri.Btūs tho.tenet simplr omnes teneri. Sed q̄ ꝑceptū est affirmatiuū obligat semp:sed non ad semp:imo ꝑ loco ꝛ tpe:ꝛ alijs circūstantijs debit[illegible]. Et b̄ cū sperat ꝑ hoc sequi emēdatio peccāntis: cū iste sit finis huius ꝑcepti. Jpse etiā oꝛdo datus seu [illegible]cessus in ea ꝑm euangeliū est in ꝑcepto.cū scz ꝑ illū modū sperat coꝛrectio. Qui aūt sunt in magisſratu respectu subditoꝝ diligentius se habere debēt rōne cure. Et vltra fraternā coꝛrectionē tenenꝫ ad alia q̄est⁹ actꝰ iusticie.coꝛrectōes.ſ.pa ternā seu iudiciaria [illegible]punitēdo.ſ.crimina cōmissa ꝑm foꝛmā iuris. Et q: hui[illegible]nis ē ꝓncipalr bonū reipublice qđ cōꝛuat ꝛ ꝓmouet ex punitōe criminū. Jō etiā si ex hmōi correctiōe q̄ fit mlꝛipliꝛ ꝑm excessus varietatē vbis duꝛ et fact:vt pena pecuniaria vel ꝑsonali vel exilio ꝛ hmōi. nō spet emēdatio ei⁹ ſ scandalū ꝛ desꝑatio. nō tñ ꝓpter b dz ꝓtermitti.vr.xxiij.q.iij.q̄.et dr.lxxxvj.inferioꝛ.ꝛ dist.xlv. sed illud.et.xxiij.q.iij.est iniusta. De hac nō ꝑnt se intromittere nisi ꝓfidētes ꝛ erga sibi subditos. Un btūs.aug. dicit. Et qui emēdat vbere in qđ ꝓtās dat ꝛ coercet aliq̄ disciplina miam ꝑstat.Multa em̄ bona etiā inuñ ꝑstāda sunt.di.xlv. Si q̄ nō dat ꝓtās sup delinquentē nō dz punire.Tertia q̄stio vtrū admitt[illegible]t oēs vt criminosi et infames ad denūciationē.Et rñdet q̄ sic si bono zelo denūcient. Sed criminosi q̄ scilz ꝑseuerāt in malis eoꝝ q̄ tales nō v[illegible]enꝫ bono zelo moueri:cuz se nō coꝛrigant. Ad euangelicā denūciationē oēs possunt admitt:cū nō intēdatur nisi emēdatio fratris nō punitō nisi ꝑsumat q̄ hoc nō intendit:sed diffamatio aut vindicatio.Ad denūciationē iudicialē vbi etiā intēdit punitio seruanduz est qđ habet ex de accu.qualr ꝛ quādo.et.c. Jnq̄sitioms.

Titulus.XII. De dono cōsilij. ¶Consiliū bonū exigit rectitudinē sui:celsitudinē ꝑncipij:ꝛ aptitudinem auxiliij. Caplm I

Jrca donū consilij

c[illegible]tria possum⁹ cōsiderare.scilz rectitudinē cōsilij:celsitudinē ꝑncipij:aptitudinē auxilij. Et q̄tū ad ꝑmū sciendū q̄ tūc rec[illegible]

Tria faciat q̄s cū facit tria q̄ tāgunt̄ ꝑ[illegible]ij.etḣi. consiliū

btū finē sibi ꝑstituat. Sc̄do si media accōmoda ad finez inueniat. Tertio sit ꝑs ꝙueniēs cōsilio assumat. Primo igitur ad hoc q̄ aliq̄s recte cōsiliet opz q̄ sibi finē debitū ꝑstituat. De ꝓncipio em̄ nō est cōsiliū:qꝫ cōsiliū est inq̄sitio rōnis de aliquo opabili a nobis. Sed ꝓncipia in oīm scia opz supponere tanq̄ certa. Jn om[illegible]igit inq̄sitione ꝓncipiū sub q̄stione vel sub inq̄sitione rōnis nō cadit.silr cōsiliū nō est de fine. Cuius rō est:qꝫ illud t[illegible] q̄ē cōsiliuz est dubiū vel incertū: q̄lia sunt futura cōtingētia. qđ ꝓz qꝫ in talibus rō ꝓfert iudiciū an eligēda sint vel vitanda absq; inq̄sitione rōnis. Sed finis et id qđ habet vt finis ē iam determinatū ꝛ certū:vt in qualibet scia ꝓncipiū illius scie. Sc̄do quis recte cōsiliāt si media accōmoda vl cōuenientia ad finē inueniat.Qđ em̄ de aliqbus nō sit cōsiliū:ꝓcedit ex eo:vel qꝫ sunt determinata:vel qꝫ sunt minūta. Sed que sunt determinata.i.que ꝑnt determinatas vias ꝓcedendi ad determinatos fines:nō opz ibi cōsiliari sicut scriptoꝛ nō cōsiliat quō debeat lr̄as trahere:qꝫ b̄ est iam determinatū ꝑ artē ꝛ nō dubiū. Si aūt sunt minima vel inutilia q̄ parū aduuāt vel impedi[illegible] ad cōsequen[illegible]ū finē:qꝫ nō multū refert vtrū sic vel sic fiant.qđ aūt paruz est rō accipit vt nihil.vñ dr̄ hmōi[illegible] est cōsiliū: sed de eo qđ est cōueniētius vtilius ꝛ facilius ad cōsequendū finē quale ꝓsiliū est qđ dat de pauꝑtate,Mat.xix.Si vis ꝑfectus esse vade ꝛ vende oia que habes ꝛ da pau[illegible]bus. qđ vtile consiliū est nō ꝑceptū. Et de vginitate vl̄ viduitate j.Coꝛ.vij.De vginibus aūt ꝑceptū dñi nō habeo.ꝓsiliuz aūꝫ doꝛ:qđ est de meliori.Et merito quia vt dr̄ Eccli.xxxj. Non est digna pderatio aīe ꝓtinētis.b. Amb. Virginitas suaderi pōt:imperi nō potest.Res est magis voti q̄ ꝑcepti.xxxij.q.j. Integritas.De obediētia ait stephanus papa cuidā vxoricide. Placeat tib. cōsiliū nostrū qđ tibi meli⁹ ꝛ vtilius videri pōt. Relinque hoc malignū seculū Jngredere monasteriū : hūiliare sub manu abbat̄ cūcta facito simplici aio q̄ tibi fuerit impata.xxxiij.q.ij. Admonere. Tertio ad b̄ q̄ aliq̄s recte cōsilieē opz assumat tps cōueniēs ne sit nimis mozosus ꝛ tard⁹:vt trāseat debitū tps.nec etiā nimis velox. Un calixt⁹ pa. Nos em̄ tpe indigem⁹ vt aliq̄d maturius agam⁹. Non ꝑcipitem⁹ cōsilia ꝛ opa nr̄a neq; ordinē eoꝝ coꝛrūpamus.di.l.pōderet. Ad hec tria q̄ facit cōsiliū rectū opaē quedā v[illegible]s mozalis ps ꝓudētie que dr̄ eubolya:q̄ est recte consiliatiua.vt dicit ps.vj.ethicoꝝ.vbi aūt deficit aliq̄d hoꝝ:vt q̄ ꝑsiluat sibi malū.puta intēdēs fuā exequi voluptatē vel vtilitatem:nō honorē dei salutē sui vel ꝓximi. vel etsi bonum finē eligat.tñ via[illegible]bus ad illud cōsequendū puenīat: et media indebita accipiat:puta vt vincat iustā cām:mēdacio tit[illegible]. vt vincat inimicum ꝓditionem facit.vel aliud indecēs vel tps debitū nō assumit.vel modū:qꝫ nō firmꝰ ꝓmanet nō est bonū ꝛ rectū cōsiliū. Propter hoc sequit q̄ pctō: sez in mozali ꝓmanēs:nō est bene cōsiliatiuꝰ:qꝫ nō obseruat [illegible]bitas circūstantias vel debitū finē nō attēdit cū peccat. Et ꝓ oppositū vnoſius q̄libet ꝛ bñ ꝓsiliatiuus etsi sit idiota in his sez que ꝓtinent ad bonū vtilitatis. licz in alijs vt in negociationib⁹ vel reb⁹ bellicis vel hmōi nō sit bene cōsiliatiuꝰ.Hec ꝑm beatū Tho.in.iij.di.xxxv arti.iiij.exceptis auctibus decretoꝝ.

§.I. Quantū ad secundum

scz de certitudine vel celsitudine iudicij q̄ habet ꝑ donum cōsilij.Sciendū q̄ ꝓpriū ē creature rōnalis vt ꝓgrediat ꝑ inq̄sitiōez rōnis moueat ad aliq̄d agendū. Que quidē inq̄sitio rōnis consiliū doꝝ. Sed q: rō humana nō pōt cōprehendere singularia ꝛ cōtingēta q̄ possunt occur[illegible]re: ꝛ etiā defice re nec ad finē intentū pducat ea de q̄bus consiliat. Jdeo certitudinē cōsilij attingere nō est humanū sed diuinum. cuius est ꝑ certitudinē cōtingentiū euentus ꝓuidere. Et ideo oportet q̄ ad hanc certitudinē habendā:mens humana instinctu spūssancti eleueē supra humanū modum ad quā certitudinē nō pōt rōne dictamis eleuari Et ideo indiget homo i inq̄sitiōe ꝓsilij dirigi ꝛ eleuari a deo q̄ oia cōprehendit. Et hoc fit ꝑ donum cōsilij. Qđ sic diffinit ꝑm

Donū ꝓsilij necessarium quare

Donum ꝓsilij est quo bō lij q̄d fu

veatū Tho.in.iij.di.xxxiiij.ar.ij. Donū cōsilij est quo bō lij q̄d fu accipit hoc qđ agendū est:q̄si ꝑ certitudinē a spūsco edoctus supra hūanū modū. Vel aliter. Donū ꝓsilij est quo ho[illegible]o dirigit in agēdis ꝛ cauēdis:nō ꝑ inq̄sitionē rōnis ꝑ q̄si ꝓsilio accepto a spūsco. Nā scire ꝑ certo oia agibilia et cauere oia impedimēta a cōsecutione vite eterne:nō ex dictamine rōnis:sed ex virtute spūssancti quo filij dei agunt. Roma.viij. Vel aliter consiliū qđ est donum est q̄ spūssanctus dirigit nos in oibus ope ordinant in finem vite eterne siue sint de necessitate salutis siue nō. Dec.b. Tho.ij.ij.q.lij.ar.iij. Qđ aūt mēs humana per donum consilij instruat dirigat ꝛ ꝓficiat in agēdis oñdit triplr. Primo ex interꝑtatione. Sc̄do ex filitudine. Tertio ex rōne. Ex interꝑtatione ꝑz. Nam consiliū doꝝ q̄si considiū

Consiliuz dicit.

eo q̄ multi cōsident ad cōferendū simul. quos opz consiliando plures cōditiones seu circūstantias. q̄s dū vnus in cōsiderādo deficit:alius melius ꝓcipit. vt dicit.b tho. j.ij.q.xxij.ar.ij. Sic a simili:qꝫ humana rō nō pōt habere aliquā certitudinē de euentibus ꝓtingētiū ad ꝓuidēdū de eis ꝑ donū cōsilij spūssancti rationē humanaz instruit de agendis supra humanū modum, Unde v[illegible]banus pa

Universidad de Deusto
Biblioteca

pa. Cū ſ ſcūs infundiť.coꝛ fidele p prudentiā ꝛ conſtā
tiā dilatat.de ꝓſe.di.iij. Omnes. Ad prudentiā aūt ptinet
cōſiliū. Scōo hoc ꝓbat ſimilitudine.videmus eīm in re
bus humanis ꝙ illi q̄ nō ſufficiūt ſibi ipſis in inq̄ſitiōe ꝓſi
liꝫ.a ſapiētioꝛibus ꝓſilia exquirunt. ſm documentū illud.
Tob.iiij. Cōſiliū ſemp a ſapiēte inq̄re.ꝛ di.xxij.de qb⁹ ꝺ:
Facilius inueniť qđ a pluriſb⁹ ſeniozib⁹ querit. Sic ad p
poſitū.qꝛ rō hūana nō pōt cōprehendere ſingularia ꝛ cō
tingētia que ptt occurrere.ió magis indiget homo inq̄ſi
tiōe ꝓſiliꝫ: q̄ſi ꝓſilio accepto a deo.q̄ oīa cōprehēdit ſm
bnā Tho.ij.ij.q.liij.ar.ij. Tertio hoc declarat ex rōne.
Nā rō hūa pficit p hoc q̄ mouet a ſuperiozi p̄ncipio
motiuo:ſic coꝛpus qđ mouet a ſpū. Manifeſtū eſt aūt q̄
rectitudo rōnis humane cōparat ad rōnem diuinā. ſicut
p̄ncipiū motiuū inferi⁹ ad ſuperius. Ratio eīm eterna eſt
ſupma regula oīs humane rectitudinis. ꝛ ideo regula
humana maxime pficit ꝛ adiuuat. ſm q̄ mouet ꝛ regula
tur a ſ cō per donū ꝓſilij. circa ea q̄ ſunt agenda ꝓpt fi
nē.be. Tho.ij.ij.q.liij.art.ij. Et pbs dicit in.li.de bona foꝛ
tuna.q hīs q̄ mouent p inſtinctū diuinū nō expedit ꝓſili
ari ſm rōnem humanā.ſed ſequant inſtinctū diuinū. q̄a
mouent a meliozi p̄ncipio. Ad qđ optī facit qđ habeť.
xix.q.ij. Due ſunt leges. publica ſcz hūana ſcripta ꝛ priua
ta.ſ.ſpūſcti. Et q̄ hac ſecūda ducūtur.nō ſubijciunť
ne.ibi.vide bene.

§.II. Quantum ad tertiū

bono ꝓſilij adaptať ꝗnta bti tudo q̄re.

ſcz aptitudinē cōſilij nota q̄ quinta beatitudo eſt. Beati miſericordes. adaptať huic dono ſicut cōgruenti. Quālis eīm p ſilium in oībus vtutū actibus dirigamur: ſpealť tn in opibus miſcōie. Nā cū cōſiliū ſit de his que ſunt ad finez vtilia. ſequiť q̄ de his q̄ ſunt maxime vtilia ad finē. maxie cōſiliū erit vtile ꝛ neceſſariū. Sed miſcōia maxime eſt vtilis ad finē. ſm illud.j.ad Timo.iiij. etas ad oīa vti
lis eſt que exhibet p ſepte opera miſcōie coꝛpalis. ꝛ mul
tomagis p opera miſcō ſpualis. vt docere: predicare: re
gere:ꝛ hmōi.be. Tho.ij.ij.q.liij.ar.iiij. Idem oñdit Aug
in ſermōe dñi in mōte dicēs. Cōſiliū ꝓuenit miſcōibus. qꝛ
vnicū remediū eſt de tantis malis exui ꝛ liberari dimitte
re alijs ꝛ dare. Fides glo.ſup illud. Bti miſericordes. Di
ſericordia ſ. tegē ſpū ꝓſilij. ſine q̄ nemo circūcripte mi
ſereť. Initiū eīm ſuſumi ferri. finis eſt p alio modi. Dan.iiij.
Placeat tibi rex cōſiliū meū. pctā tua elemoſ is redime
de pe.di.j. Quādoq̄. Quādo aūt elemoſyna cadat ſub p̄
cepto ꝛ qñ ſub cōſilio. hēs plene declaratū in.ij.pte.ti.j.c.
xxiij. de mhūanitate.

Cde ꝓ ijs euāgeliq̄.ꝛ prio de ꝓſilio obediētie. Cap. II

Via optimum homi

q nis eſt vt mēte deo adhereat ꝛ reb⁹ diuis. Im
poſſibile eſt aūt q̄ hō intēſe circa diuerſa occu
peť.ad ꝺ q̄ liberi⁹ mens hois ferať in deū. inq̄t be. T .
in.iij.ꝯ gētiles. danť in diuina lege ꝓſilia. q̄bus hoies ab o patiōibus vite pſiris retrahanť: q̄tum poſſibile eſt vi
ta agenti terrenā. eſt aūt hoc ita hoi neceſſariū ad
ſalutē: vt ſine eo iuſtitia eſſe nō poſſit in ipo. Nō eīm vt⁹
ꝛ iuſtitia to ſi hō ſ dinē rōnis coꝛpalibus ꝛ terre
nis rebus vtať. Et iō ' diuine legis admonitiones dicū
tur ꝓſilia nō p̄cepta inq̄tum ſuadeť hoi vt ꝓpter meliora
minus bona ꝑmittat. Occupať eīm hūana ſollicitudo
circa tria. ſ. ſm cōem m i humane vite erga tria..

Sollicitu do hominis circa tria. uersetur.

Primo quidē circa ꝓpriā perſonā quid agat aut vbi cō

Scōo circa ꝑſonas ſibi ꝓiūctas p̄cipue vxoꝛē ꝛ filios.

Tertio circa res exteriozes. ꝑ quārū vſus. quib⁹ homo in
digeť ad ſuſtentationē vite.

Ad amputādā igiť ſollicitudinē a res exteriozes dať
in lege diuia ꝓſiliū paupertatis. vt ſcz res huiꝰ mūdi abꝺ
ciat q̄bus aniꝰ ei⁹ p ſollicitudinē aliquā implicari poſſꝫ

Hinc eſt q̄ dñs dicit Matt.xix. Si vis pfect⁹ eſſe vade et vende oīa que hēs ꝛ da paupibus ꝛ ſequre me. Ad am
putandā aūt ſollicitudinē vxoꝛis ꝛ filioꝝ. dať homini ꝓſi
liū de vginitate vel caſtitate ſeruāda. Hinc eſt q̄ dicit. ſ.
Coꝛ.vij. De virginib⁹ aūt p̄ceptū dñi nō habeo: ꝓſiliū aut
do. Et huius ꝓſilij rōnem aſſignās ſubdit. Qui ſine vxoꝛe
eſt ſollicitus eſt q̄ ſunt domini: quomō placeat deo. Qui
aūt cū oꝛe eſt: ſollicit⁹ eſt que ſunt mūdi quomodo pla
ceat vxoꝛi. ꝛ diuiſus eſt. Ad amputandā aūt ſollicitudi
nē hois circa ſeip .dať ꝓſiliū obediētie. p quā homo di
ſpoſitionē ſuoꝝ actuū ſuperiozi cōmittit. ꝓpter qđ ꝺr Deb.
vlti. Obedite ꝓpositis vr̄is ꝛ ſubiacete eis. ipſi eīm vigi
lant quaſi rōnem reddituri ꝓ animabus vr̄is. Qđ ſumma hois pfectio in ꝺ ꝓſiſtat. q̄ mens hois deo vacet. Ad hāc aūt mētis vacationē p̄dicta tria maxime videnť diſpone re. cōuenienter ad pfectiōis ſtatū ip tinere videnť. nō ad quia ipe ſumꝫ fectiōes. ſed q̄ ſūt diſpoſitiōes quedā ad p fectionē. q̄ in hoc ꝓſiſtit. q̄ mens hois deo vacet. Et ꝺ exꝓſſe oñdit verba dñi pauptatē ſuadētis. Si vis pfectus eſſe ꝛc. ſubdēs. Sequere me. quaſi in ſua ſequela pfectio nis ꝓſtituēs vitā. Poſſunt etiā p̄dicta tria dici pfectiōis ſigna ꝛ effectus. Cū eīm mens amoꝛe ꝛ deſiderio alicuius rei vehemēter afficiť. cōſequēs eſt vt alia poſtponat. Ex hoc ergo q̄ mens hominis feruēter amoꝛe ꝛ deſideriꝰ in diuina ferť. in quo pfectionē cōſtare manifeſtū eſt. ſequiť q̄ oīa que ptt ipm retardare quo min⁹ ferať in deuꝫ eli
ciat nō ſolū charā vxoꝛem ꝛ prolis affectū: ac rerū exte
rioꝝ. ſed etiā ſuī ipſius. Et hoc ſignificāt verba ſcripturę. Dicit eīm Cant.viij. Si dederit homo omnē ſubſtantiam ꝓ dilectiōe quaſi nihil deſpicit eā. ꝛ Matt.xiij.co. Simile eſt regnū celoꝝ homini negociatoꝛi querenti bonas margaritas: inuēta aūt ꝛc. ꝛ Phil.iij. Que mihi aliq̄ fu erunt lucra. arbitratus ſum vt ſtercoꝛa. vt ꝙm lucrifaciā Adde q̄ ſignū maxime pfecte amicitie vnius ad alterū eſt: cū ſe ꝛ ſua amico ꝺat. Sic cū per pauptatē offerat q̄ bona exteriora deo: p caſtitatē coꝛpus. q̄ maximas delectationes eius ſcz venereas ſibi aufert. ꝛ voluntatē ꝓpriā quo nil maius ꝺat p̄cepto cui⁹ voluntati ſe ſubijcat hoc ꝓ ꝛ ideo per iſta ſignificať pfecta amicitia eius ad deum. Quia igitur p̄dicta tria. diſpoſitiones effectus. ꝛ ſigna ſunt ad pfectionē ꝓuenientes qui p̄dicta deuouēt deo dicit eſſe in ſtatu pfectionis. pfectio aūt ad quā pertinent diſpo nunt: in vacatiōe mentis ad deū conſiſtit. Unde p̄dictorū profeſſores religioſi dicunť. quaſi ſe ꝛ ſua per modū ſacrifi cij deo dedicātes. Religio eīm in cultu diuino ꝓſiſtit. vt in oblatiōibus ꝛ ſacrificijs ꝛ hmōi. ecce. Tho.in.iij.cō tra gētiles.c. cxxv. Et.xiiij.q.j. dicit. Ubi cōſilium datur offerentis eſt arbitrium. vbi vero ꝓceptum neceſſitas ſeruientis.

§.I. De obedientie voto et

Triplex gradꝰ caſtitatis.

aliꝫ votis. Sciendū q̄ ſtultū viſus eſt aliq̄bus obligare ſe voto ad obſ ndū alicui. aut quodcūq̄ ſeruandū inducē tibus hanc rationem. Unūquodq̄ bonū ꝙto liberius agitur tanto virtuoſius eſſe vidť. Quāto eīm ex maioꝛi neceſſita te q̄s ad aliq̄d obſeruandū aſtringit: tanto imꝰ libere ꝛ agere vidť. Videť igiť deroꝛari laudabilitati virtuoſoꝝ actuū p ꝺ q̄ ex neceſſitate obediētie vel voti fit. Sed hoc ꝓbat bnā. Tho.iij.ꝓra gētiles.ca.cxxxiij.triplr. Primo dicit q̄ qui hoc dicūt videnť ignoꝛare diuerſitatē neceſſita tū. Eſt eīm triplex neceſſitas. Quedā ex coactione. quedā ex interioꝛi inclinatiōe. quedā ex fine. Et prima q̄dem ne ceſſitas laudē vtuoſoꝝ actuū diminuit. qꝛ ꝺtiať voluntario Coactū eſt eīm qđ eſt volūtati ꝓtiū. Secūda neceſſitas q̄ ſcz ex interioꝛi inclinatiōe p̄cedēs: laudē virtuoſi act⁹ non minuit. ſed auget. facit eīm voluntatē magis intendere in actū virtutis. Ptz etiā habitus virtutis ꝙto fuerit pfectioꝛ tanto vehemēti⁹ voluntatē tendere facit in actū virtutis bonū. ꝛ minus ab eo deficere. q̄ ſi ad finē perfectus

Et tripli ex neceſſi

nis puenerit. quandā neceſſitatē infert ad intēſe agendū ꝛ min⁹ deficiēdū: ſicut eſt in beatis q̄ peccare nō poſſunt nec tn̄ ꝓpter hoc aut libertati volūtatis aliq̄d ꝺperit aut actꝰ bonitati. Tertia neceſſitas eſt ex fine. ſicut ꝺ: alicui eſſe neceſſariū nauē vt trāſcat mare. Ptz aūt q̄ hmōi ne ceſſitas libertatē volūtatis nō minuit nec actuū bonitatē q̄n poti⁹ quoad aliq̄d auget quaſi neceſſariū ad finē ex ꝺ ipo laudabile eſt. ꝛ tāto laudabili⁹ quāto finis fu it meli oꝛ. Neceſſitas aūt obſeruādi que quis vouit aut obedien di ei cui ſe ſuppoſuit: nō eſt neceſſitas actiōis. nec ētiā ex interioꝛi inclinatiōe. pueniens: ſed ex ordine ad finem. Eſt eīm neceſſariū voueri hoc vel illud agere ſi ꝺs votū i pleri: aut obedientia ſeruari. Cū igiť hi fines laudabiles ſint: vtpote quib⁹ hō deo ſe ſubjiciť: neceſſitas p̄dicta ni hil diminuit de la e vtuꝫ. Scōo q̄ talis obligatio quā q̄s ſibi ſumit nō d nuit de laude virtutis: ꝓbať ſic. Cō fideranꝺū eſt eīm q̄ ꝺū implenꝺi aliq̄ q̄s vouit vel q̄ ſibi p̄cipiunť ab eo cui ſe q̄s ſubdidit. ꝓpt deuꝫ. maioꝛi laude ꝛ remuneratiōe ſint digna. Sicut eīm ꝓtingit vnū actum eſſe duoꝝ vitioꝝ: ita actus vnius vicij ad finē alteri⁹ vicij ordinať. vt cū quis furāť vt fornicet. Actꝰ quidē ſm ſpē ꝺē eſt auaricie: ſm intēti onē eſt luxurie. Sic eodē mō cōtingit in actib⁹ virtutū. Actꝰ eīm vni⁹ virtutis ad actū alte rius vtutis pōt ordiari. Sicut cū q̄s ꝺat ſua vt cū eo ha beat amicitiā charitaꝝ. Actꝰ quidē talis ex ſpecie ſua eſt actꝰ liberalitatis. Et fine eſt actꝰ charitaꝝ. Duꝰ aūt actꝰ maioꝛē laudem hꝫ virtutis ex ꝓpriate q̄ ex liberalitate. Uñ etſi remittat ex eo q̄ liberalitaꝝ eſt: ex eo q̄ ad charitatē ordinať maioꝛi laude ꝛ mercede digꝰ eſt q̄ ſi libe ralius ꝓferet nō in ordine ad charitatē. Ponam⁹ q̄ aliquē aliq̄ꝺ opus vtutis agentē: puta ieiunantē: vel ſe a venere is ꝓtinentē. Equidē ſi hoc agat abſq̄ voto: erit actꝰ abſti nentie vel caſtitatis. Si ex voto: referť vlteri⁹ ad aliā vir tutē: cui⁹ eſt deo vouere aliq̄ꝺ. ſ. ad religionē q̄ potior eſt caſtitate vel abſtinentia. vtpote faciens nos recte ꝓ ad deū. Erit q̄ actꝰ abſtinētie vel ꝓtinētie laudabilior in eo q̄ ex voto facti. etſi nō ita delectet in abſtinētia ex eo q̄ dele ctatur in potioꝛi vtute. q̄ eſt religio. Tertio ſic. volūtas p̄cedens actū manet virtute in tota executione actus: ꝛ ipm laudabilē reddit. etiā q̄n de ꝓpoſito vo atis ꝓpter quē actū inciꝑit: in executiōe opis nō ꝓtinabat. Non eīm oportet v ui. ꝓpter deū aliq̄ꝺ vter arripit: in qualibꝫ ꝓte ximis actu cogitet de deo. Patet aūt q̄ ille qui vouet se aliq̄ꝺ facturū intensius illud vult q̄ ſi ſimpliciter illud fac diſpoſuit. q̄ nō ſolum illud facere voluit: ſed voluit ſe tu mare vt nō deficeret ab eo faciēdo. Ex hac volūtatis inté tione reddit executio voti cū intentiōe quadā laudabilis enā quando volūtas vel nō ex actu ſertur in opus vel fer tur remiſſe. Sic ergo laudabili⁹ fit quod ex voto fit: q̄ nō fit ſine voto: ceteris tamen paribus.

§.II. Continentia ſeu caſti

Triplex gradꝰ caſtitatis.

tas ponit inter ꝓlia q̄tū videtꝫ ad virginitatē ſeruandā vel viduitatē. Cū eīm ſit triplex gradꝰ caſtitatis. ſ. vginalis vidualis ꝛ pugalis. Ad ꝓtinentiā quidē pugalē tenetur quilibet ex p̄ceꝑto. nō quidē q̄ aliquis teneatur ad cō trahendū cōiugiū: ſed ſi contraxerit ꝺs q̄ abſtineat ab oi actu venereo extra ſuā vxoꝛē. Juxta illud Exoꝺ.xx. Non mechaberis. ꝛ Tob.iiij. Attende tibi ab oi fornicatione et preter vxoꝛē tuā non patiaris crimē ſcire. Qđ ſi ꝺ ra cō iugiū ſit poſitus vir vel mulier: de neceſſitate tenet abſti nere ab oi actu carnali extra cōiugiū. ſicut cleric⁹ ꝛ religio ſus. Sed in hoc eſt differētia: q̄ laicus vir vel mulier qui ſe voto nō aſtrinxit ad caſtitatē vidualē vel vginalē: po teſt ꝓtrahere matrimoniū ſi vult. Sed ꝺ natꝰ in ſacro ꝑ religioſus nō pōt. q̄ ex voto facto tacite vel expſſo ſe ob ligauit ad caſtitatē vidualem ſi v initatē iā amiſit licite vel illicite: vel etiā ad virginalem ſi virginitatez ſeruauit. Et ad hoꝛ alteriꝰ tenet de neceſſitate ſalutis. Erat ſiqui

De multiplici errore circa caſtitatem.

ꝺ pimo añ votū caſtitatis vginalis vl vidualis ꝓfilio qđ ꝺať de meliozi bono. Melioꝛ eīm ſtat ē vidualis caſtitas q̄ cōiugalis. ꝛ melioꝛ vginalis vtroq̄: ſm factovoto ꝓfiliū tranſit in ꝑceptū. Unde glo. ſup illud. Vouete et reꝺdite dño deo veſtro. ꝺicit. Vouere ē volūtatis ꝛ in ꝓfilij liber tate reddere neceſſitatis. Circa hanc igiť caſtitatē exti
ſtit multiplex erroꝛ. Primꝰ eoꝛ qui ꝺixerūt malū eē ꝛ illicitū fuare caſtitatē vginalē vel vidualē. Scōs eſt coꝛꝫ qui ꝺixerūt actū venereū ſoluti cū ſoluta licitū vt naturalem actū. Tertius eſt coꝛ q̄ ꝺixerūt actū cōiugalē ꝺeſſe illi citū: nec in tali ſtatu poſſe ſaluari. Quartus eſt coꝛꝫ q̄ ꝺixerūt ſtatū cōiugalē nō ſolū licituꝫ: ſed ex lis meritū eſſe cū ſtatu vginali vel viduali. Qui ſequunť primum erroꝛē. tribus rōnib⁹ hoc pbant. Primo ſic. Diuinius eſt bonū ſpēi q̄ bonū indiuidui. Uiri aūt ꝛ mulieris ꝓtio ordinať ad bonū ſpēi. Sumptio cibi ꝛ potus ad bonū in diuidui ſcz cōſeruandū ipm. Sed peccaret q̄ mmino abſtineret a cibo ꝛ potu. q̄ multo magis abſtinere actu gñationis. Scōo ſic. Ex diuina ordinatiōe dať homini mēbra ad gñationē apta: ꝛ etiā vis ꝓcupiſcibilis ad ꝺ in citās ꝛ alia hmōi ad hoc ordinata. videť q̄ ꝺ diuina ordi nationē agere q mo ab actu gñationis abſtinet. Ter tio ſic. Non eſt poſſibile q̄n cōcupiſcentie venereoꝝ ordi ati ū naturales ſint. reſiſtere aūt cōcupiſcētijs et quaſi cōtinuā pugnā habere: maioꝛē inq̄etudinē animo tribuit q̄ ſi aliquis vtať moderate cōcupiſcētijs. cū igiť mō etu do animi maxime pfectioni vtutis repugnet. videť pfe ctioni vtut duerſari. q̄ aliq̄s ꝓpetuā ptinentiā ſeruet. Ad q̄ etiā facit qđ ꝺns ait Benef.j. Erescite ꝛ multiplicamini ꝛc. Sꝫ ꝺicit btūs Tho.in.iij. cōtra gētiles ꝓ ē difficile dicta argumēta ſoluere. Cōſideranꝺum eſt igiť. p eoꝝ declaratiōe q̄ alia rō ē habēda i his q̄ ad neceſſitatē vniuſcuiuſq̄ hois ptinēt: alia in his q̄ ptinēt ad mꝰ titudinis neceſſitatē. In his eīm q̄ ptinēt ad neceſſitatem vniuſcuiuſq̄ opꝭ q̄ vnicuiq̄ ꝓ eak ſingulariter. hmōi aūt ſunt cibi ꝛ potus ꝛ alia hmō ad ſuſtentationē indi uiduꝰ ptinēt. vnde neceſſariū eſt. q̄ q̄libet cibo⁹ potuvtať In his aūt q̄ ſunt neꝯaria multitudini: nō opꝭ q̄ quilibet ō mittendie illō attribuať. Neq̄ etiā ē poſſibile. Ptz igiť multa eſſe neceſſaria multitudini hoim cibi: por⁹: ppa ratio indumēta: domus ꝛ alia hmōi. q̄ i poſſibile eſt q̄ p vnū ꝓcurenť. Et iō oꝝ ꝺiuerſoꝝ ꝺiuerſa eſſe officia. ſicut etiā in coꝛ ꝺiuerſa mēbra ad ꝺiuerſos actus ordinanť. Quia igiť generatio nō eſt de neceſſitate indiuidui: ſ de neceſſitate totius ſpēi nō eſt neceſſariū q̄ omnes hoꝰ mines actibus gñationis vacent. Sed quidā ab his ab ſtinētes actibus alijs officijs mācipenť: puta mīſie ꝛ cō templationi. Ex quo patet ſolutio ad ſecundū. Ex diuin eīm ꝓuidentia danť homini q̄ ſunt neceſſaria tori ſpeciei nec tn̄ opꝭ q̄ q̄libet hō quilibet eoꝝ vtať. Data eſt eīm ho mini induſtria edificādi: vtus ad pugnandū: intellectus ac ientias acquirendū. nec tn̄ opꝭ q̄ oīs ſint domifica toꝛes: milites: doctoꝛes: ꝛ hmōi. Similr q̄uis ſit homini data vtus generatiua cū alijs q̄ ordinanť ad actum c nō tn̄ opꝭ q̄ quilibet actui gñatio is intēdat. Ab his q̄ ſunt neceſſaria multitudini: q̄ ꝓtū ad ſingulos ne lius ſit q̄ q̄s abſtineat melioꝛib⁹ ercitijs ꝺ itus. nō tn̄ bonū eſſet q̄ oēs abſtineret. ſicut ꝓ imodine vniuer ſi. q̄uis melioꝛ ſit ſuba ſpualis q̄ coꝛpalis. nō tamē eſſet melius vniuſum in quo eēnt ſolū ſubſtātie ſpuales: ſed imꝑfectius. ſicut etiā oculus eſt ꝓfectius m ū pede. nō tamen eſſet pfectū animal ſi oculū haberet nō pedē. Sic et multitudo hūani generis pfectioꝛ exiſtit. q̄ aliqui i ea vacent gñationi aliq̄ ꝑ̄plationi. Ad tertiū tn. q̄ ſollicitu do ꝛ occupatio inq̄etudinis quaſi habēt illi qui coniugio vtunť. de vxoꝛib⁹ ijs ꝛ neceſſarijs vite acq̄rēdis eſt cō tinua. Inq̄etatio aūt nā hō patiť ex pugna cupiſcētia rū eſt ad aliquā hoꝛā: q̄ etiā minorať p hoc q̄ aliq̄s eiꝰ cōſentit. Nam quāto magis quis ꝺlectabilib⁹ vtiť tan

Universidad de Deusto
Biblioteca

ro magis ꝛresćit in eo delectabilis appetitus. Debilitant etiã in eo cõcupiscẽtie per abstinẽtias ꝛ alia exercitia corporalia que ꝙuenĩũt his qui ꝓpositũ cõtinẽtie hñt. Visus etiã corporalis delectationũ magis abducit mentẽ a sua altitudine ꝛ impedit a ꝓtẽplatione spũaliũ. ꝙ ingenuo ꝙ ꝙuenit ex resistẽdo cõcupiscẽtijs hoꝝ delectabiliũ. qz per vsum delectabiliũ ꝛ maxime venereoꝝ mens maxime carnalibus inhęret cũ delectatio quiescere faciat appetitum in re delectabili. Et iõ his ꝙ ad cõtemplatiõez diuinoũ et cuiuscũqz veritatis intendũt. maxime nociuũ est venereis deditos esse. ꝛ maxime vtile ab eis abstinere. Nihil autem ꝓhibet ꝙ ꝙuis vlr dicaꝛ vni homini melius esse ꝓtinentiam seruare ꝙ matrimonio vti. quin alicui id melius sit. Vñ et ꝯis facta de ꝓtinẽtia mẽtione. cũ scz dixit. Alij seipos castrauerunt ꝓpter regnũ celoꝝ. i. ꝓpositũ ꝓtinẽtie supserũt. Subdidit. Nõ oẽs capiũt vbũ istud. sed ꝙ põrcapere capiat. Dõ aũt dictũ est de ꝓcepto dñi Hen. j. Cresćite ꝛ multiꝑcami: habuit obligationẽ ꝛ vim artãdi illo tpe ꝓpter paucitatẽ hoim in ꝓncipio mũdi. vel post diluuiũ vt multiplicaret genus humanũ. Siue ꝓpter multiplicationẽ fidelis ppli. qñ oportebat ipm ꝑ carnalẽ gnationẽ multiplicari. vt fuit in veteri testamẽto. Et i ꝓsilũ de ꝓpetua ꝓtinẽtia seruãda reseruatũ fuit tpibus noui testamenti. qñ spũalis ppls ꝑ spũalẽ generationẽ multiplicaꝛ.

§.III. Secundus errꝛ fuit

eoꝝ qui dixerũt simplicẽ fornicationẽ nõ esse peccatũ. sed naturalẽ. Ad qđ põt induci talis ratio. Quia d est de iure naturali est licitũ. qz hoc est a deo instĩtutũ. Sed cõtinctio naꝛis ꝛ femine est de iure naturali. ꝯm Ysid. vt patet dist. j. Ius naturale. Talis aũt cõiunctio reperiꝛ in simplici fornicatiõe. ergo ꝛc. Sed ñdeꝛ ꝙ dupliꝛ dicit ius naturale. Uno mõ qđ est ꝯm instinctũ sensualẽ. qui est cõmunis nobis ꝛ bruꝭ. Et isto mõ nõ est ver.. ꝙ sit licitũ quicqđ est de iure naturali. Nã in homine oportet ꝙ talis instinctus reguleꝯ rõne in exercitiõe eius. ad hoc vt opus inde sequens sit licitũ. quia sic deus instituit. Fornicaria autez cõiunctio etsi sit ꝯm instinctũ sensualẽ. nõ tamẽ regulatur ꝯm rõnem. ꝛ ideo nõ licita. Alio mõ dꝛ ius naturale illud qđ ratio naturaliꝫ dictat. Et sic nõ quecunqz cõiunctio maris ꝛ femine est de iure naturali. sed illa que fit ꝯm legem matrimonij. Qđ aũt fornicatio simplex sit illicita. ꝛ omnis coitus ꝓter ꝓlẽ. ꝛ omis emissio seminis procurata ex qua ꝓles sequi nõ potest. Pro Deut. xxiij. Nõ erit meretrix de filiabus israel neqz scortator de filijs israel. et Leuitic. xviij. Cũ masculo nõ cõmisceberis coitu femineo ꝛ cũ omni pecoꝛe nõ coibis. Et ponitur pena mortis in le contra hmõi. Et. j. Loꝝ. vj. Neqz molles neqz masculorum cõcubitores regnũ dei possidebũt. Et dicunt molles qui in seipis nõ cuz alijs seminis effusionẽ procurãt. Qđ ista peccata sint mortalia patet ex hoc. Nullus enĩ excludit a regno celoꝝ nisi ꝓpter mortale. Sed ꝓpter quo libet hoꝝ excludit qs a regno. vt notaꝫ in auctoꝛitate induc ibi. neqz molles. ꝛc. De simplici fornicatiõe dicit apls ad Ephe. v. Omnis fornicator aut immũdus ꝛc. nõ habet hereditatẽ in regno xpi ꝛ dei. Et. xxij. q. j. Predicandum. dꝛ ꝙ pro fornicatiõe fiebat pro piurio ꝛ homicidio estimãda septẽnis penitẽtia. qđ nõ fiebat nisi ꝓ mortalibus. Et sic patet errꝛ eoꝝ qđ dicũt in emissiõe seminis ꝙcunqz nõ esse malus ꝑ ꝙ in emissiõe aliaꝝ superfluitatũ vt vrine fecũ hmõi. Nã alie superfluitates nõ sunt nećrie ad aliqđ. vñ ad bonũ hois pertinet solũ emittaꝯ. Nõ aũt hoc solũ queriꝫ in semine sed emittaꝯ ad gnationis vtilitatẽ ad quã ordinaꝯ. Nam etsi semen sit superfluũ quoad individui cõseruationẽ est tamen necessariũ quoad propagationẽ ꝛ conseruationẽ speciei humane. Probat etiã satis diffuse. be. Thomas li. iij. ꝯra g̃tiles. c. cxviij. quo modo cõiunctio maris ꝛ femine extra matrimoniũ fit contra legẽ naturalẽ.

§.IIII. Tertiꝰ errꝛ fuit eoꝝ

qui dixerũt actũ cõiugalẽ esse illicitũ: nec posse hoiem in statu coniugij saluari. Sed cuz mirimonium sit a deo institutũ in paradiso dicente adã a deo edocto. Relinquet hõ ꝑem ꝛ matrem ꝛ adhęrebit vxori sue ꝛc. Gen. ij. Renouatũ post diluuiũ: dicẽte dño noe ꝛ filijs eiꝰ. Crescite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terrã. Et ꝯfirmatũ ab ipso icarnato cum ait Matth. xix. Relinquet hõ ꝑem ꝛ matrem ꝛc. subdens. Quos deꝰ iunxit. s. vinculo matrimonij: hõ nõ separet. Significatũ etiã fuit ab eo cuz nuptijs factis in chana galilee interfuit cũ matre ei⁹ ꝛ discipulis: ꝛ miraculo ꝓmouendo cõuertendo aquã in vinũ eas nobilitauit. vt hñ Jo. ij. Ecclia quoqz determinãdo declarat statũ coniugij de se licitũ ꝛ saluandũ. Dicit enĩ ex de sum. ꝛ fi. ca. c. j. Nõ solum virgines ꝛ vidue: sed ꝛ ꝓiugati ... fide ꝛ bonis operib⁹ ad regnũ celoꝝ ꝓueniũt. Et. xxx. dist. c. hec scripsimus dr. Nuptiarũ vinculũ qđ ꝯm castitatẽ durat honoramus. ꝛ. xxiij. q. ij. quidã. Inter hereticos cõmumerant qui asserunt viduas si nupserint peccare. Sed ꝛ habere simul plures vxores cõtra legẽ diuinã est pernicioſum. qđ obseruãt saraceni ex lege sua pessima alchoran. in hoc tamen fuit in veteri testamẽto cũ patribus a deo dispensatum: vt dr ex de duoꝝ. gaudem⁹. Nũqꝫ aũt legitur dispensatũ cũ mulieribus vt haberent simul plures viros. hereticiꝫ etiã nũcupãtur nicolaite: asserentes vxores debere eẽ cõmunes sicut ꝛ res temporales. vt patet. xxiij. q. iij. quidã. quẽ errorẽ primus posuerat plato ꝯm beatũ Thomaz in. iij. contra gentiles. c. cxx.

§.V. Quartus errꝛ fuit di

centiũ ꝙ status matrimonij erat meriti ꝛ virtutis equalis cũ sta. u perpetue cõnentiũ. Hec fuit hęresis iouiniani quã multipliciter improbat. b. Diero. in li. cõtra iouinianũ. Et erroris falsitas patz ex eo ꝙ saluator parabolice loquens de semine iactato in terrã bonã. aliud fecit fructũ centesimum: aliud sexagesimũ: aliud cẽtesimũ. Matth. xiij. qđ cõmuniter exponiꝫ de triplici statu bonoꝝ fidelium qui significantur per terrã bonã satã semine virtutũ: scz coniugatoꝝ: viduarũ ꝛ virginũ. Sicut ergo numerus sexagesimus excedit duplo tricesimũ: ꝛ numerus centesimus vtrũqz: ita status vidualis coniugalẽ. ꝛ martirologio virginalis excedit in ꝑfectione. Et. j. Loꝝ. vij. Qui virgi. in suã matrimonio iungit bene facit: ꝛ qui nõ iũgit melius facit. Patet etiã hoc per rõnem. Nã per cõtinentiaꝫ homo redditur habilior ad mentis eleuationẽ in spiritualia ꝛ diuina. ꝛ quodãmodo ponitur in quadã similitudine angeloꝝ supra statũ hominis. Unde Diero. aut. Angelis semper cognata est virginitas: ꝛ virgines esse angelis cũ est non humanũ. Nõ obstat huic sententie q aliq ꝑfectissime virtutis ... ri matrimonio vsi sint. vt abraã: ysaac ꝛ Jacob. quia quanto virtus est fortior: tanto minus potest per quecunqz a sua altitudine deiici. Nec ñ qz ipi in matrimonio vsi fuerunt: minꝰ ꝓtẽplationẽ veritatis ꝛ diuinoꝝ amauerunt. Sed ꝯm ꝙ condito tpis requirebat matrimonio vtebantur ad multiplicationẽ ppli fidelis. Nec in perfecto alicuius persone fidelis est sufficiens argumentum ad perfectionẽ stat⁹: cũ aliquis ꝑfectioꝛi mente ꝑpositi vtri minoꝛi bono ꝙ alio maioꝛi. Nõ ergo ꝑ hoc ꝙ abraã vel moyses perfectior fuit multis qui seruãt continentiaꝫ propter hoc sequitur ꝙ stat⁹ matrimonij sit ꝑfectior: sta⁹ continentiaꝝ vel etiã equalis. Et ad hoc facit quod ait bruꝭ Diero. contra iouinianũ. Quis ignoret sub alta dei dispensatione oẽs retro sanctos eiusde fuisse meriti cum nos sint ꝓpiam. Quo abraã tunc deo placuit in cõiugio ita nunc virgines in perpetua cõtinentia. Seruiuit ille legi ꝛ tempoꝛi suo. Sed nam⁹ nos legi ꝛ tempoꝛi nostro in quos fines seculoꝝ deuenerũt, de pe. dist. ij. si cñ inqt.

Arca paupertatẽ que

c etiã inter ꝑsilia dñi ponit: erratũ est a quibusdam. Nã aliqui ita cõmẽdauerũt vt asserẽrẽt nulli etiã laico licitũ eẽ habere aliquid ꝓpriũ: ꝛ dãnabile foꝛe. Qui hẽtici declarãt vocati apl'ici: vt hñ. xxiij. q. iij. quidã. Vñ ꝛ. b. Diero. dicit laicis licitũ esse ꝓsidere tpalia: ꝛ nõ nisi ad vsum. i. ita ꝙ nõ abutant eis. xxi... duo. Quinimo etiã clericis secularib⁹ licet hre ꝓpriu. vt ponitur. xxj. q. j. per totũ. Nec obstat qđ dñs ... Luc. xxij. Nisi ꝙs renũciauerit oib⁹ que possider: nõ pot esse me⁹ discipulus. Nã discipulat⁹ xpi põt intelligi dupliꝛ. Uno mõ large: ꝑ ꝙ scz ipoꝛat obseruantiã mandatoꝝ xpi: sic fuit nicodem⁹: Joseph: ꝛ hmõi. ꝛ his opz oib⁹ renunciare tpalibus mente. ita scz nil deo ꝛ mãdatoꝝ eiꝰ obseruationi ꝓponãt. Sco modo ... cie ꝛ stricte. ꝑ ipoꝛat statũ perfectionis ꝛ obseruãtia ꝓsilioꝝ. qualẽ statũ tenuerũt apli cũ xpo ꝙerentes. ꝛ istos opz oib⁹ renũciare affectu ꝛ effectu vt nil habeãt ꝓpriũ in ꝑticulari. sicut est stat⁹ religiosoꝝ: vt xxj. q. j. no dicatis. ꝛ in alijs. c. Et de his ꝓprie loquebatur xpus. Quidã enĩ ita cõmẽdãt paupertatẽ vt dicãt in ea ꝓsistere perfectionez creature rõnalis. Sed beatus Tho. ij. ij. reprobat ostendens post Jo. caꝑ. in col'. prima moysi. nõ in ea ꝓsistere ꝑfectionẽ: sed esse instrumentũ ꝛ inductiuũ ad ꝑfectũ. Et aplus ad Col'. iij. ait. Sup omnia charitatẽ habete. quod est vinculũ ꝑfectionis. nõ dixit paupertatẽ: sed charitatẽ esse vinculũ perfectionis. Xpus etiã postꝫ dixit. si vis perfectus esse vade oia que habes ꝛ da pauperibus. subdidit. Et sequere me. vt innueret non in paupertate tm̃: sed magis in sequela xpi que est maxime per charitatẽ cõsistere perfectionẽ. Alij vero ecõtra ita detestati sunt paupertatẽ: vt oẽm gradũ pauptatis ꝛ exꝓpriationis tpaliũ reprobarẽt ꝛ illicitũ dicerent. Sed ꝛ hos reprobat. b. Tho. in. iij. ꝯ gentiles. c. cxxj. ꝛ. cxxviij. dicit em̃. Quid sentiendũ sit de pauptate ex diuitijs consideremꝰ. Exteriores quidẽ diuitie necessarie sunt ad bonũ virtutis: cũ per eas sustentemur corꝑaliter: ꝛ alijs subueniamus. Oportet aũt ꝙ ea que sunt ad finẽ: ex fine bonitatez accipiant. Necesse ergo est vt exteriores diuitie sint aliqđ bonũ hois: non tamẽ principale: sed quasi secundariũ. Nã finis principaliter bonũ est. Ad vero ꝯm ꝙ ordinantur in ... cz. ꝓpter hoc quibusdã vitium est vt virtutes sint maxima bona hois. Diuitie aũt quedã minima bona. Oportet aũt ꝙ ea ꝙ sunt ad finẽ modũ accipiant ꝯm gentium finis. inmanifestũ ergo diuitie sint bone inquantum ꝑficiunt ad vsum virtutis. Si vero iste modus excedat: vt ꝑ eas impediat vsus vtuꝫ nõ iã inter bona ꝓputãda sũt: sed inter mala. Vñ quibusdã accidit bonũ esse hre diuitias. s. qui eis vtuntur ad virtutes. Quibusdã malũ est eas habere: qz per eas a virtute retrahunt vel nimia sollicitudine: vel nimia affectione ad eas: vel ... tis elatione ex eis cõingente. Sed cũ sint virtutes actiue vite ꝛ contemplatiue aliter ꝛ aliter: vtreꝝ diuitijs indigẽt. Nã virtutes contemplatiue indigent eis ad solã sustentationẽ nature: virtutes actiue indigent eis. ꝛ ad hoc ꝛ ad subueniẽdũ alijs cũ quib⁹ cõuiuendũ est. Vñ ꝛ cõtemplatiua vita etiã in hoc perfectior est ꝙ paucioꝛibus indiget. Ad quã quidẽ vitã pertinere videtur ꝙ totaliter homo diuinis rebus vacet. Quã quidẽ perfectionẽ sectantib⁹ minimũ de exterioꝛib⁹ diuitijs sufficit, scz quantũ est necessariũ ad sustentationẽ nature. Vñ apls. j. Tim otẽ. vj. ait. Habentes alimenta ꝛ quib⁹ tegamur: his ꝓtenti sum⁹. Pauptas igitur laudabilis est inquantũ hoiem liberat ab illis vitijs ꝙ bus ꝑ diuitias aliq implicanꝫ. Inquãtũ aũt sollicitudinẽ tollit que ex diuitijs consurgit: est vtiq ꝓbusdã. q scz ista dispositi vt circa meliora occupenꝫ. qbusdã vero nociua qui ab hac sollicitudine liberat ... peꝛores occupationes cadunt. Vñ bruꝭ Hzeg. in. vj. moral'. ait. Sepe ꝙ occupati vñ humanis vsib⁹ viuerẽt: gladio sue ꝙetis extinxi sunt. Inquãtũ vero pauptas bonũ qđ ex... iũjs ꝓuenit scz sustẽtatione ꝓpriã ꝛ subuẽtione alio... impedit. malũ est simpliꝛ. Malũ enĩ est inquãtum subuẽtio qua in tpalibus ꝓmis subuenꝫ ꝑ malus bonũ põt recõpẽsari scz ꝑ hoc ꝙ homo diuitijs carẽs liberius potest diuinis ꝛ spũalibus vacare. Bonũ aũt sustẽtatõis ꝓprie adeo necessariũ est: ꝙ nullo alio recõpensari potest. Nullius enĩ boni obtẽtu debet homo sustẽtationẽ vite sibi subtrahere Pauptas igit talis laudabilis est cũ homo a sollicitudinib⁹ terrenis liberatus: liberius diuinis ꝛ spũalib⁹ vacat ita tñ ꝙ cũ ea remaneat facultas hominꝫ licitũ modum sustẽtandi seipm: ad qđ nõ multa reqrunt. ... quãto modus viuendi in pauptate minoꝛẽ sollicitudine exigit: tanto pauptas est laudabilioꝛ, nõ autẽ quãto pauptas fuerit maioꝛ. Non enĩ pauptas in se bona est: sed inquãtũ liberat ab illis: quibus impedit homo quo minus spũalibus bonis intendat. Unde ꝯm modũ quo homo liberatur ab impedimẽtis ꝓdictis est mẽsura bonitatis eius. ... hoc ẽ cõmune oibus exterioꝛibus bonis que intantũ sunt bona inquantũ ꝑficiũt ad virtutẽ. nõ autem ꝯm seipa.

§.I. Est autẽ quadruplex

modus sectãdi voluntariã pauptatẽ. ꝯm btm̃ Tho. vbi. s. c... r. Et ꝓmus modus est. vt de ꝓcio possessionũ veniditarũ: aliq in vno collegio seu congregatione existẽtes cõ terviuãt. Et iste sufficies est: ꝛ ñ ad longũ tps. Et iõ apli hunc modũ viuẽdi fidelib⁹ in hierlin cõstituerũt. qz prouidebãt p ... sanctũ ꝙ nõ diu in hierlin cõmorari haberent. tum ꝓpter ꝑsecutiones ꝛ iniurias illatas a iudeis. tuz ꝓpter instãtẽ destructionẽ ciuitatis ꝛ gẽtis. vnde ... fuit necessariũ nisi ad modicũ tps ꝓuideri. Et ꝓpter ꝛ trãseũtes ad gẽtes in ꝙbus firmãda ꝛ pdurãda erat ecclia. hũc modus viuẽdi nõ legunt instituisse. Et si dicaꝫ ꝙ p hunc modũ viuẽdi potest ... mitti fraus ꝛ furtũ ꝑ dispẽsatores vñ nõ videt cõueniens modus. ... videt ꝙ hoc est cõmune in omni modo viuẽdi. ꝙbus alij ... d inuicẽ cõuiunt. Jn hoc aũt tãto min⁹ quãto difficilius cõtingere videt. ꝙ ꝑfectionẽ vite sectãtes fraudẽ cõmittant. Adhibẽt etiaz ꝯ hoc remediũ ꝑ ꝓuidã dispẽsationẽ fidelũ. Unde ab apls electi sunt Stephan⁹ ꝛ alij ꝙ ad bũ officiũ ... honei reputabãt

Est icõs modus viuẽdi in pauptate voluntaria. vbi ꝙz habentes possessiones in cõmuni de eis viuãt: ꝛ singulis ꝓuideat ꝓ... cuiꝙ opus fuerit: sicut obseruat in plurimis monasterijs ꝛ quasi in oibus monachoꝝ. Et hic est etiaz cõueniẽs modus et laudabilis. Nec ꝑ hoc aliqđ deperit ꝑfectioni ad quã tendit pauptatẽ voluntariã assumentes. Potest enĩ fieri ꝓnius fere vel paucoꝝ sollicitudinẽ vt possessiones debito modo ꝓcurent. ꝛ sic alij absq̃ alia tempoꝛaliũ sollicitudie remanẽtes libere põt spũalibus vacare qđ est fructus volũtarie pauptatis. nec etiaz illis aliqđ deperit de ꝑfectione vite qui hãc sollicitudinẽ ꝓ... s assumũt. Qđ enĩ amittere videnꝫ in defectu ꝙẽ recuperãt in obsequio charitatis: in quo etiã ꝑfectio vite consistit. Nec etiã ꝑ hunc modũ viuẽdi concordia ... occasione possessionũ cõmuniũ. ... les enĩ debẽt voluntariam pauptatẽ assumere: qui tẽpoꝛalia cõtemnũt. Et tales ꝓ tempalibus cõmuniter discordãt. nõ possũt ꝑsertim cũ ex tempalibus nihil ... necessariavite habeant expectare. Et cũ dispensatoꝛes oporteat esse fideles nec ꝓpter hoc ꝙ aliqui hoc modo viuẽdi abutantur. hic modus viuẽdi potest improbari. cũ et boni maleꝫtant mali. vt patet in eucharistia: et malis bene vtantur boni.

Tertius modus viuẽdi voluntariã pauptatẽ sectantibus est: vt de laboribus manuũ suaꝝ viuant. Quem quidem viuendi modũ paulus apostolus sequebatur: ꝛ alijs obseruandũ suo ... mplo ꝛ institutione dimisit. Dicit enĩ ꝛ. ad Thessal'. iij. ... gratis panez manducauimus ab aliquo: sed in laboꝛe ꝛ fatigatione nocte: et die operantes ne quem vestrũ grauaremus. Et infra, Cũ essemus apud

Quadruplex modus sectãdi pauptatẽ

Diuitie exteriores ad qđ ꝛdinantur

Utreqz vtre. s. ad vite ꝛ ꝓtẽplatiue indiget ꝛ diuitijs

Tertius modus viuẽdi

Universidad de Deusto
Biblioteca

vos hoc ꝝ denunciabamus vobis: quoniã si quis non vult operari nõ mãducet. Iste igit modus est etiã ꝓuenies ⁊ bonus. Nec est hoc vanũ vt quidã obijciũt. scz terre sua dimittere. vt iterũ acquirant ꝑ labores manuũ. qz diuitiarũ possessio. ⁊ sollicitudinẽ. req̃rebat in procurãdo vel saltẽ custodiẽdo. ⁊ affectũ hois ad se trahit: qđ nõ accidit dũ obsequijs ꝑ laborẽ manuũ quotidianũ victũ acquirere studet. Sed ⁊ ad acquirẽdũ per laborẽ manuũ victũ: ꝓtũ sufficit ad nature sustentationẽ: modicũ tps sufficit ⁊ modica sollicitudo necessaria est. Sed ad diuitias ꝙgregandas vel supfluũ victũ querendũ ꝑ laborẽ manuũ: sicut seculares artifices faciũt: oporteret multũ tpis ponere ⁊ multaz sollicitudinẽ adhibere. Nec est cõtra qđ dominus ait. Nolite solliciti esse. Matthei. vj. Nõ em̃ prohibuit laborem manuũ. sed anxiã sollicitudinẽ mentis ꝑ necessarijs vite laborando ⁊ alia facẽdo quod in se est. quasi cum his etiã dubitet homo ne habeat vnde viuat. Si em̃ ex diuia ꝑ uident sustentant aues que nõ possunt laborare in illis laboribus quibus homines sibi necessaria acquiruntur. ⁊ sunt aues ipse inferioris cõditionis. multo magis ꝓuidebit hominibus. Nec etiã põt iste modus reprobari ex eo ꝙ alicui hoc nõ sufficiat. vt qz infirmus ⁊ debilis est. nõ valens laborare ꝓtum sufficit ad victum noi necessariũ. Nõ em̃ ꝓpter defectũ qui in paucioribus accidit. aliqui ꝓdinatio repudiãda est. Hoc em̃ ⁊ in naturalibus. ⁊in volũtarijs ordinatioibus accidit. Nec ẽ aliqs modꝰ viuẽdi. ꝑ quẽ ita ꝓuideat homini quin possit aliqn deficere. Nam ⁊ diuitibus etiã ꝑsit aliquãdo diuitie furto ⁊ rapina auferri. Remanet tamẽ remediũ aliqđ circa dictũ modũ viuendi vt scz. ꝑ ꝓpinos labor nõ sufficit ad victũ ꝑprium. subueniatur ꝑ aliũ eiusdẽ societatis qui plus possit laborare ꝙ sibi sit necessariũ. vel ꝑ alios qui diuitias possidẽt ꝑm leges charitatis ⁊ amicitie naturalis. qua vnus subuenit alteri. Sed nec obstat si dicaꝝ ꝙ oporteb[illegible] les multũ tpis ponere in laborãdo. ⁊ per ꝙs parũ vacare poterũt spualibꝰ Nã advictũ necessariũ [illegible]uca sufficiũt: ⁊ paucis tales sint cõtenti. Qñ nõ multũ impediunt ab opibus spualibꝰ quz nõ habeãt exponere multũ tempus in operãdo manibus cũ etiã operãdo pñt cogitare de deo: ⁊ deũ laudare ⁊ alia hmõi facere. Possunt etiã ab alijs bñficijs subleuari. Et licet operatio manuũ valeat ad ociũ vitandũ ⁊ carnẽ edomandã. nõ tñ ꝑpter hoc assumit volũtaria paupertas. qz ⁊ alijs modis põt edomari caro ⁊ ociũ vitari. Et quartus modus paupertatis. scz vt pauperta voluntaria sectãtes: omnia sua dimittẽtes viuãt de his que dant eis ab alijs eleemosynaliter. nõ hñtibus tales possessiones vel reddit⁹ in cõi vñ valeãt sibi ꝓuideri. Et hunc modũ viuẽdi vidꝰ dñs nr̃ suis discipulis obseruasse. Dicit em̃ Luc. viij. ꝙ mulieres quedã sequebant eũ ministrãtes ei de facultatibꝰ suis. Et iste est optimꝰ. Nec em̃ est inconuenies vt quidã obijciunt. vt qui sua dimisit ꝑpter aliqđ quod in vtilitatẽ aliorũ cedit. de his que ab alijs dant sustentet. Nisi em̃ hoc illis societas hũana ꝓmanere nõ posset. Si em̃ quilibet circa sua ꝓpria sollicitudinẽ tantũ gereret nõ esset q̃ vtilitati cõmuni deseruiret. Timẽ est igit hoim societati. ꝙ illi q[illegible] pretermissa ꝓpriorũ cura. vtilitati cõmuni deseruiunt ab his [illegible]orũ vtilitati deseruiunt sustentent. Propter hoc em̃ ⁊ milites de stipendijs aliorũ viuũt. ⁊ rectoribus rei publice de cõmuni ꝓuidetur. Qui aũt voluntaria paupertatem assumunt vt rõm sequant ad hec vtiqꝫ oia dimittunt. vt cõmuni vtilitati deseruiant. Sapientia et eruditione exemplo populum illustrantes: ⁊ oronibus ⁊ intercessionibus sustentandos. Ex quo etiã patet ꝙ non tur piter viuũt de his que ab alijs dantur. ex quo ipsi maiora rependunt ad sustentationẽ temporalia accipientes. et in spiritualibus alijs proficientes. dum etiã exemplis suis alios prouocant ad virtutes: fit vt [illegible]ibus proficiũt minꝰ diligant temporalia exemplo eorꝫ. ⁊ sic magis prouocantur ad dandũ eis. Nec etiã per hoc libertatẽ admonendi et reprehendẽdi populos tales amittũt: qz ⁊ pauca sunt q̃ recipiũt ⁊ cũ ꝓmpserint terrẽa: nõ ita afficiunt vt omittant. ꝑpter elemosynas receptas saluteꝫ ꝓmoz. Nec enim est inconueniẽs ꝙ necessitates suas exponant petendo ꝑ se vel ꝑ alijs. Nam ⁊ apostoli legunt hoc fecisse. ꝙ pauperibus qui erãt in hierlm. Nec etiaz ista mẽdicitas reddit tpos hoies cõtemptibiles si hocipm moderate fiat ad necessitatẽ. nõ aũt ad supfluitatẽ ⁊ sine importunitate considerata cõditione psonarũ a qbus petit ⁊ loci ⁊ temporis qđ necesse est obseruari ab his qui pfectionẽ vite sectant. Et quo sequit ꝙ talis mẽdicitas nõ hz aliquam speciem turpitudinis quã haberet si cũ importunitate ⁊ indiscrete fieret ad voluptatẽ vel supfluitatẽ. Et ꝙis mẽdicans fiat cũ quadã abiectione: cum necessariũ est ad sectãdam perfectionẽ vite paupis mẽdicare [illegible]re talẽ abiectionẽ humilitaꝫ est. Assumere etiã abiect[illegible]utis est: etsi nostri officiũ hoc nõ requirat: vt alios nostro exẽplo ꝓuocemus qbus incũbit vt illud facilius ferãt: ⁊ qñqz abiecti videant ꝑpter virtutem: sicut medicina quadã: puta cum animus alicuius ad immoderatã excellentiã sit. ꝓnus vtiliter debita moderatione seruata: abiectis vtiq̃ sponte. vl ab alijs sibi impositis ad electionem animi comprimendam.

¶ De errore fraticellorum circa ꝓ pauperratem christi et apostolorum. Capln. IIII

Via circa materiaz

q de pauptat[illegible]ꝑi ⁊ apostolorũ tpe Johannis vigesimi secũdi. anno scilz dñi. M.ccc.xxiij. apud quosdã orta est noua opi. falsa fraticellorꝫ quã ipse Johannes papa quia cõtraria scripture euãgelice. reprobauit ⁊ determinauit hereticã foze: ⁊ illã ptinaciter tenentes vt hereticos psequẽdos. Quidã ex illis obstinato animo suam opinionẽ retinẽtes ad hanc temeritatẽ ⁊ maximã ꝓsumptionẽ deuenerũt: vt et ipm papam Johannẽ hereticum dixerint. ꝑpter talem determinationẽ quã dixerit falsam ⁊ hereticã. vnde separantes se ab vnitate ecclie synagogã sathane sibi fecerũt: nõ ecclziam ꝑfectes. dum caput draconis seu antixpm qntꝫ papam Petrũ de cosma asserentes: nõ solum Johannẽ vigesimũ secundũ: sed et omnes [illegible]os successores vsqz in ꝓsens ⁊ futurũ hereticos esse. eo ꝙ ꝓ reprobauerint determinationẽ ipsius Johannis: quã hereticã asserunt ⁊ cõfirmauerũt. omnesqz sequẽtes illã determinationẽ hereticos tenẽt: cardinales [illegible]iscopos: ceteros qz populos. Et quia nõdum ex toto extincta est hereſis dicto[illegible] fraticellorꝫ. sed adhuc in aliqbus partibus italie viget. ꝓnam etsi eorꝫ primus antipapa meritis suis digna receperit vltionẽ ꝑ sis: qz captus ducus auinionẽ ad ꝓsentia pape Johannis. post abiurata hereſi sua incarceratus ibi decessit. Tamẽ nõ desistũt hoies reprobi illius hereſis sectatores facere papã et episcopos de suis: qui incẽ[illegible]it in habitu trãsformato: conuẽticula secrete faciẽtes. Et ideo diffusius de ea re ageꝫ ꝑm declarationẽ cuiusdam doctissimi magistri ordinis ꝓdicatorum in quodã suo tractatu exponẽtis exuagantẽ ipsius Johannis xxij. in qua cõdemnat illos vt hereticos. Hec sic incipit.

§.I. Ad ꝓpetaã rei memoriã.

Quia quorũdã inẽtes sic pater mẽdacij ꝺr excecauit q̃ nostris ꝓstitutionibus quarũ vna incipit. Ad conditorẽ canonũ. Altera vo. Cũ inter nõnullos. nõ absqz mira temeritate nisi sint detrahere ⁊ nituntꝝ. Casus igit seu sententia huius cõstitutionis est. Dñs Johannes anteq̃ illam tertiã cõstitutionẽ fecisset: quia quondã duas alias ꝓmulgauerat de consilio cardinaliũ ⁊ aliorꝫ prelatorũ et [illegible]zistrorũ. Et [illegible]ma que incipit. ad conditorẽ. declarauit ꝙ refutatio facta ꝑ nicolaũ quartũ papã de bonis mobilibus ⁊ immobilibꝰ fratrũ [illegible]norꝫ ꝓsentibus ⁊ futuris ꝙtum ad ꝓpietatẽ ⁊ dñiuz sibi ⁊ romane ecclie simplicis vsu facti dũtaxat fratribꝰ refutato: ꝓdictis fratribꝰ ⁊ aliis nõ ꝓfuit. sed obfuit ꝓnt mgra ipa rez experientia declarauit. qđ ꝑbat valde clare. Scõo declarauit ibi eadẽ. ꝙ in rebꝰ vsu cõsumptibilibꝰ nõ põt vsus a ꝓpietate rei ⁊ dñio separi. ⁊ iõ in talibꝰ nõ ꝓnt dici simplices vsu fructꝰ dicti fratres. Nec tale dñium videt dictus dñs Nicolaus papa romane ecclie reseruasse. ⁊ hoc ꝑbat euidẽter.

Tertio declarauit ꝙ vsus alicuꝰ rei denudatus iure vtendi. in creatura rõnali nõ est iustus: nec ꝙ ꝓs ꝓuenit ꝑfectiõis statui nec ꝑfectioi adiũcit. sed repugnat. quare ꝓcludit ꝙ talẽ vsuz denudatũ a iure dictus Nicolaus papa dicti fratribꝰ nõ reseruauit. qđ etiã ꝑ rõnes incõuincibiles liquide ꝓfitetur. Quarto declarauit ꝙ tã dicti dñi Nicolaus constitutio qñ etiam quoddã ꝓiuilegium dictis fratribus a dño Martino quarto ꝓdecessore suo ꝓcessus ꝙtum ad ꝓcuratores noie rõ. ecclie eis ꝓcessos q causa dicte romane ecclie eos agitab[illegible] plurimũ honozi rõ. ec. detraxerint. cũ sic plerũqz cõtingat dictã rõ. eccle. occasiõe talium cozaz pedaneis iudicibꝰ litigare: intantũ q ꝑlatis ⁊ ecclĩs recto ribꝰ fuerit molestũ ⁊ graue. Graue em̃ tale qđ põt ⁊ debet existere ꝙ se rõ. ec. in iudicio opponeret. q ipoz est magistra ⁊ caput. Quinto ꝓnunciat ꝙ i bonis que offerunt vl ꝓferunt vel alis qđlibet obuenire poterũt fratribus vl ozdini ꝓdictis exceptis ecclĩs: vel oratoribus officinis hospitali omnꝰ ac vijs libris ⁊ vestimẽtis diuinis officijs dedicat vel dedicãdis. nullũ ius seu dñium aliqđ occasiõe dicte cõstitu. dñi Nicolai vel cuiuscũqz alterius pape scte rõ. ec. acquirat. Sed quoad ꝺ habeant dicte ꝓstitu. pro nõ facit. Sexto pronũciat ⁊ diffinit: ne deinceps ꝑ recipiẽdis: petendis: exigẽdis: defendẽdis: seu administrãdis bonis que in posterũ dictis fratribꝰ vl ozdini ꝓferri offerri. vel alis quolibet obuenire ꝓtigerit quisqz a quoqz nomiek seu ꝓstituat modo noie scte rõ. ec. ꝓcuratoꝝ. Nec occasiõe cuiuslibet ꝓuilegij aplici. quicũqz talium bonorꝫ administrationẽ in iudicio vel extra gerãdo: defendẽdo: supplicãdo. vel alis quolibz assumere dicte ecclie noie audeat nisi de sedis aplice licentia spali: decernit irritũ ⁊ inane si secꝰa quoqz ꝓtigerit attẽtari

§.II. In secũda vero cõstitutiõe que incipit.

Cũ inter nonnullos. declarat ꝓmo q assertio ptinax. q ꝙs ⁊ aplĩ nihil habuerũt in ꝓpio. nec in cõi. cũ scripture sacre ꝓdicãt exisse. deinceps erronea ⁊ hereticã ẽ censenda. Scõo q etiã assertio ptinax. q redemptoꝛi nostro. eiusqz aplis in his q̃ ipsos habuisse sacra scriptura testat. nequaqz nus eis vtendi cõpetierit. nec ipsa vendẽdi seu donãdi. ius ipi habuerint seu ex illis alia acquirẽdi cũ talis asse[illegible]io vsum ⁊ [illegible]ta eoꝝ cõcludat in ꝓmissis nõ iusta deinceps erronea ⁊ hereticã est censenda. Cõtra istas igit duas ꝓstitutões aliqđ oblatrãtes dixerũt dñm nostrũ non potuisse ea que dicta sunt declarasse. Et ad sui mẽdacij colorationẽ adducebãt talẽ rationẽ. Illud quod per clauẽ sciẽtie in fide ⁊ moꝛibꝰ diffinierũt semel romani pontifices adeo immobile ꝓseuera[illegible]ꝙ illud successoꝛibus suis reuocari nõ licet. in dubiũ: nec contrariũ affirmare: licet secus sit in his que per clauem potestatis sunt super eos ordinata. Sz vt dicunt ro. pontifi. ⁊ multa concilia generalia determinauerũt ⁊ diffinierũt per clauẽ sciẽtie. ꝓmo q regula fratrum minoꝝ est regula euãgelica xpi ⁊ apostoloꝝ imitatrix. qui nihil in hoc mundo habent ꝓprium vel cõmune. Sed in rebus quibus vtuntur habẽt simplicẽ vsum facti. Secundo q xpi ⁊ apostoloꝝ ꝓpietas consistit in expꝛopriatiõe cuiuslibet temporalis dominij ciuilis ⁊ mũdani. ⁊ q eoꝝ sustentatio fuit in solo ⁊ nudo vsu facti. ergo quibuscunqz successoꝛibus nõ licuit oppositũ declarare. Sed oppositũ in dictis duabꝰ ꝓstitutiõibus est declaratũ. vt visum est. Ergo [illegible]nõ licuit facere domino Johan.

§.III. Sed ad rationes istorum ejacuandas ipse Johannes edidit. ⁊ ꝓmulgauit tertiã ꝓstitutionẽ q̃ incipit. Quia quorundã. cuius ꝓncipium positũ est supra: in qua iobes valde subtiliter ⁊ artificiose: ⁊ efficaciter rñdet insistẽdo circa maiozẽ ⁊ minorez. Circa maiozẽ quidẽ ꝓmo oñendo q scia vel nõ est clausa spualis. vl si est ad ipam nõ ptinet aliqđ diffinire: ꝑ solũ ad clauẽ ptãs. Circa minoꝛez vo oñdẽdo ꝓmo q̃ est falsum. q romani põtifices diffinierũt. q frres in rebꝰ qbꝰ vtunt̃ habeant simplicẽ vsum facti: ⁊ ꝑbat ꝑ eos q̃ habent vsum iurꝭ oñdẽdo q di. dñs nico. in q̃ se fundauit ꝓncipaliter. nunq̃ dicit sustẽtationẽ xpi ⁊ aplorꝫ extitisse in solo et nudo ⁊ simplici vsu facti. imo q oppositum sentit ꝑbat. Tertio oñendo q hr̃e aliq in cõi: nõ derogat altissime pauptati. Quarto oñdẽdo q in rebꝰ vsu ꝙs ꝓtibilibus nõ põt vsus a dño vel ꝓpietate rei separi. Quinto ꝓbando q vsus denudatus oi iure nõ est vsus iustus. q̃re p fectis nõ cõperit talis vsus: nec eis talẽ vsuz ꝓdixor canonus reſuauit. Sexto ex eoꝝ dicto eos ꝓfutãdo oñdit. q si licuit dicto dño nico. ꝺ declarationes suoꝝ ꝓdecessoꝛ[illegible]q declarare in materia supꝛapositta q eadẽ rõne sibi licuit. ꝺ determinata ꝑ nico. ꝓdictũ: vel si sibi non licz nec alteri licuit. Septio oñdit q ꝑ ea q̃ in dicta ꝓstõne dñi nico. ꝓtinent. q ad romãos põti. ⁊ ꝑ ꝙs ad ipm dñm Jobem ptinet si qđ dubietaꝫ circa ꝑa determinatoez emergeret declarare Octauo oñdẽdo quõ licet romãis põti. ordines cõfirmare ⁊ cõfirmatos cassare. q̃re cũ nõ hẽant maius ꝑuilegiũ fratres minores q̃ alij vt videt. licz ꝺ eoꝝ regulã facere talia ⁊ opposita declarare. Nono oñendo falsum esse q̃ ꝑ multa concilia gñalia fuerint talia declarata. cũ concilia gñalia illi pr[illegible]ices nõ celebrauerint vel si celebrata sint. nullã fecerint de tribꝰ mẽtionẽ. Decimo oñdit q nec ad fidẽ nec ad mozes ptinet xpm ⁊ aplos in his q̃ vsi nue nõ habuisse nisi nudũ vsum facti ⁊ simplicẽ. imo magis oppositũ ptiet cuz nec in scriptura sacra nec in symbolis hẽat q fratres minozes nõ ꝓnt in rebus nisi simplicẽ vsuz facti. nec q liceat rom[illegible]põti. dñiũ quodq refutatum sibi in rebꝰ q̃ fratribꝰ obuenit abijcere. Nec q̃ procuratozes per summos põtifices cõstitutos successoꝛi nõ liceat reuocare. Quare ꝓcludit nec rio q rõ illoꝛ ẽ nulla. ⁊ q ipe talia supꝛ ꝓmissa potuit declarare: ⁊ ipa etiã ordinare. Ultimo ꝓcludẽdo diffinit ꝓmo. q tales q̃ nisi sunt publice defensare ⁊ etiã approbare hereſim dãnatam in ista ꝓstõne. Cũ inter nõnullos. asserẽdo q xps ⁊ aplĩ in his q̃ habuerũt: habuerũt tñ vsum facti simplicẽ iure denudatũ q oẽs tales ⁊ singuli qui vbo ⁊ scripto ꝑ se vel ꝑ alũ seu alios talia publice ꝓsumpserunt. illiqz q eos instruxerũt in talibus et vt ꝓmissa facerẽt docuerũt in damnatã hereſim inciderẽt et vt heretici sunt vitandi. Secũdo diffinit q si aliqs deinceps damnatas ꝑ ꝓstitutionẽ ꝓdictã. Cũ inter nõnullos hereſes: vel ipsarũ alterã sciẽt vbo vl scripto defendere vl approbare ꝓsumpserit: vt hereticus ab oñibus euitetur. Tertio inhibet ne quis cõtra ordinata diffinita seu facta in dicta cõstitutione q̃ incipit. Ad conditorem. verbo vel scripto scienter approbet aliqđ vel defendat et si qđ contrarium ꝓsumpserit: tanq̃ contumax et rebellis romane ecclesie hereſim dãnatus. Iste est casus ⁊ sẽtẽtia totius huius decretalis exuagantis. Quia quorundam.

papa que põt ⁊ que non

§.IIII. Ad plenã horũ cautez declarationẽ ipi magr ꝓfatus fozmat octo dubia ⁊ ea declarat ⁊ soluit ꝓria. Noꝛ ꝓmũ est. in qbus ptinet ad papã canones cõdere. Ad qđ breuissime rñdetur ex eo ꝙ ista materia plene dilucidat tertia gre. in ti. de summis põtificibꝰ. Sciendũ ꝓmo q papa nõ põt cõdere canones ꝺ determinata in sacra scriptura. vt ꝑz. xxv. q. j. sunt qđã. ex. b. Aug. dicit. iiij. de tri. Contra rationẽ nemo sobrius. Contra scripturã nemo ꝓpianus. Cõtra ecclziam nemo pacifi cus. Rõ huius est. qz inferior nõ põt mutare decreta sui supꝛioris vel determinare ꝺ ea. Sed sacra scriptura est a spũsctõ digesta. vt ꝑz. ij. Pe. j. Vbi ait. nõ polũtate humana

Universidad de Deusto
Biblioteca

na est alloꝛa ꝓpꝫia. sed spūscō ꝛc̄. Ꝺō si arguaꝝ: qꝛ scri/
ptura scꝛa viꝺ: hr̄e auctē ab eccl'ia cū be. Augl di. Ego
nō crederē euāgelio nisi eccl'e auctas ad b̄ me cōmouerꝫ.
rnꝺeꝝ qꝫ eccleſiā dare auctē sacre scꝛpture pōt itelligi duo
bus mōis. Uno mō qꝛ scꝛptura hēat ab eccl'a auctē inſpira
tiue. Et sic nō est verꝝ qꝫ hēat auctē ab eccl'a eo qꝫ nō ē au
eccl'a inſpirata ⁊ dictata. ⁊ a deo imediate. Alio mō decla
ratiue. qꝛ. ſ. eccl'a declarat fidelib' hāc eē sacrā scꝛpturaz a
deo reuelatā. ⁊ sic dat sibi auctē diffiniendi libꝛos ptinētes
ad sacrā scꝛpturā. ſ. euāgelia matthei: marci: luce. ⁊ iobis: ſi
euāgelia nicodemi vel nazareoꝝ vel bartholomei ⁊ hmōi
et sic intellexit dictū Augl. qꝛ. ſ. ignotū sibi eēt vtrū euāge
liū matthei alioꝛ q̄ teneꝫ ptineret ad sacrā scꝛpturā vl
nō. nisi eccl'a inſtinctu spūscti iſtō declarasset. Sc̄ō no
ndū qꝫ papa nō pōt cōdere canones ꝓtra decreta q̄tu/
oꝛ ꝑmoꝝ ꝓcilioꝝ. vt ptz. di. xv. Canones. ⁊ c. sicut. Sed si
arguaꝝ cōtra. quia ꝓcilū nō dat auctem pape. ⁊ papa cō/
cilio. vt .di.xvij. p totū. ⁊ eꝛ de electi. Significasti. Er/
go illa ꝓcilia habuerūt auctem a papa. Tantā aūt hz au
ctoꝛitatē vn' q̄ram alius: ⁊ tantā succeſſoꝛes q̄tā p̄decеſ/
ꝛes. Ergo viꝺ: qꝫ possit papa determiata in illis reuoca
re. vl' ea determiare. Ad qꝺ rnꝺeꝝ. qꝫ illa illa nō posse
reuocari p papā. pt duplr' itelligi. Uno mō ex eo qꝫ vlr' ꝓci
lia sūt ⁊ sic nō est verꝝ. qꝛ qꝺ ꝓpetit vni inq̄tū tale ꝓpetit
tali vlr'. Que q̄ statuta sunt. vel decreta in vno ꝓcilio pōt
aliꝺ mutare. vt factū est plries. Alio mō pōt itelligi spēa
liter inq̄tū. ſ. de tali materia articuloꝝ fidei q̄ ibi fuerūt de
clarata q̄ꝺ veritatē renēdū. ⁊ sic nō ibi gloꝛiſt. xv. ficut.
Nō pōt em̄ papa vl' minuere vel augere vl' mutare articu
los ve[illegible]cta eccl'e. ꝺicūt ēt aliq̄. qꝫ q̄ꝺ a[illegible] positia. etsi papa
possit tollere vel mutare singula. qꝛ iſtō vel illō nō tñ oia
fil'. qꝛ b̄ eēt destruere statū eccl'ie. Tertio aduertendū q̄
papa pōt ꝺere canones ꝓtra determiata p quoscūq̄ ꝺo
ctoꝛes sctissimos. Et b̄ ꝓbat auctē. ꝺ. xx. Decretales epl'e
⁊ c. sequēti. Et rō est qꝛ inferioꝛ nō pot legem imponere
superioꝛi: sed ecōtra sup[illegible]oꝛ inferioꝛi. est aūt papa superi
oꝛ quocunq̄ doctoꝛe. quia em̄ ad diffiniēdū aliquid nō suf
ficit sine potestate. Hinc ē vt ꝺicit Hꝛan' ꝺi. xx. ⁊ Jo. papa
in ista decretali. Cuius aliq̄ ꝺoctoꝛes habuerūt maioꝛē scia
q̄ aliq̄ sūmi pōti[illegible]ū qꝛ ptātē nō habuerīt tātā q̄tā sūmi pō
tifices: nō i[illegible]cāꝛ[illegible] dubioꝝ diffinitiōe ꝓferuꝫ sūmi pōti.
oīnibus ꝺoctoꝛibus. Itē papa potest cōdere canones cō
tra determiata p p̄decessoꝛes suos. vel p[illegible]termiata p
seipm. quod ꝓbaꝝ auctoꝛitate ratione ⁊ exemplo. Et au
ctoꝛitate quiꝺē. extra de consan. ⁊ affi. nō ꝺebet. vbi ꝺicit.
Nō ꝺebet repꝛehensibile iuꝺicari[illegible]. in varietatē tempoꝛ
rum sta[illegible]ta varientur humana. Et extra de senten. excōi.
[illegible]vj. ꝺicitur. Alma mater ecclesia nōnulla ꝑlerumq̄ oꝛdi
[illegible]at ⁊ cōsulte. que postmoꝺū cōsultius ⁊ rationabilius re
uocat in meli've cōmutat. Et ipse domin' Johannes. in
cōstitutione sua pulchꝛe sic ait. Quia nonnūq̄ quod con
iectura pꝛofuturū credidit subsequēs experiētia noci[illegible]m
ostendit. non ꝺebet repꝛehensibile iuꝺicari ficanonū con
ꝺi[illegible]canones a se vel suis p̄decessoꝛibus editos. vel ali
q[illegible]in eis contenta ca[illegible]nibus reuocare: modificare: vel
su[illegible]endere statuat. si ea obesse potius viderit q̄ prodeſ/
se. Pꝛobaꝝ em̄ ꝺist. [illegible]. §. veruꝝ. Confirmat iſtud exē/
plo scripture. Nam [illegible]auit ꝺomin' serpentē eneum ex
altari in deserto ad cuius aspectum sanabātur homines a
moꝛsibus serpentū. vt patet Numeri. xxj. Postmoꝺū in/
stinctu ipsius ꝺei ratio[illegible]abilius fuit reuocatuz eo ablato
per ezechiam. vt patet. iiij. Regū. xx. quia populus idola
trabat ad eū. Ratione hoc cōstat. quia par in parē nō ha
bet imperiū. Ex quibus oīnibus patent ꝺue cōclusiones
Pꝛima qꝫ ꝺns Johan. potuit rationabiliter ⁊ salubꝛiter q̄
in ꝺictis ꝺuabus constitutiōibus com[illegible]ent ad conꝺitoꝛē
⁊ alia. Cum inter nōnullos oꝛdin[illegible]. cum in eis nihil sit
cōtra fiꝺē ⁊ bonos moꝛes: nec cōtra quattuoꝛ cōcilia. quia
sicut ipse ꝺeducit circa finē huius constitutionis. ꝺe cōten
tis in ipa ꝓstitutiōe in symbolo fiꝺei: vel in sacra scꝛiptu
ra mētio nō hr̄. vel si habeē in sacra scꝛiptura vt ꝺe pau
pertate xp̄i ⁊ aplōꝝ magis ex ipa scꝛiptura habeē q̄ ipse
ꝺns Johānes determinat q̄ ei' oppositū. Sc̄ꝺa ꝓclusio ē
q̄ cū violatoꝛes ⁊ detrahēres sacris canonib': vt blasphe
mi ⁊ spūscto resistentes censeanť. vt. xxv. q. j. violatores.
⁊ multiplr' puniank. vt in. ꝺ. q. c. generali. ⁊. c. oia. ⁊. c. hac
ploua ꝓz q̄ hi q̄ ꝓstitutionib' ꝺni nostri in p̄ꝺictis ꝺe
rahe[illegible]nisi sunt. in p enas hui' inciꝺerūt: ⁊ quasi in here
tes iā ꝺānatas ꝓstitutiōe p̄ꝺicta. Cū in ter nōnullos pti
nsaciter affirm[illegible]it q̄ merito heretici sunt censenꝺi: ficat
ꝺns Johānes ꝺeterminat in ꝺicta constitutione. Et sic ꝓz
primus articulus.

§. V. Secūdus articulus ē

Quot sunt claues ecclie ⁊ que: q[illegible] cta cōstitutione ꝺe
eis agit, repꝛobādo opionē illoꝝ qui male sentiūt ꝺe eis.
Sed qꝛ ꝺe ista materia ꝺiffuse tractat ꝺns Tho. in. [illegible]. 3. q. 36
ꝺist. xviij. ⁊ in p̄ima pte. ⁊ plenius in. iij. pte. tit. ꝺe summa
pōti. Jꝺeo ⁊ hic articul' ꝺ:euissime expeꝺiet. Quātus ē
uer si ꝺiuīa ꝺicant: cōioꝛ opio est. ꝺ. Tho. ⁊ Pet. in. iij. q.
clauis eccl'astica (q̄ metaphoꝛice ꝺr ad clauis materialis
filiꝛuꝺinē q̄ claꝺiť ⁊ apiť ostiuꝫ materiale) est q̄ꝺa pōs
spū alis q̄ ꝺak in sacerꝺotij collatione ad quasꝺa spūales
actiones oꝛdinata. que ptās est vna quoad essentā: ⁊ tri
plex quantū ad act' ⁊ officia subꝛdinata. imo plus ꝺicit
q̄ eaꝺē est ptās p essen[illegible] qua pōt sacerdos coꝛp'ali cō
ficere: ⁊ qua pōt absoluere vel ligare. Et ipa ptās est ipse
character impꝛessus i collatione oꝛdis sacerꝺotalis. q̄ sic
ꝓbat. Ad ꝺuo quoꝝ vnū est cā alteri' vna ptās ꝺimun
ficut in soie vna est ptās qua sol calefacit ⁊ rarefacit. ⁊ si
caloꝛ est, puncipiū act' vtriusq̄: iz quoꝺā oꝺine. Sz gra
⁊ ois remissio in coꝛpe xp̄i mystico: q̄ꝺ respicit ptās cla
uiū: ꝺeriuat ex ei' capite q̄ꝺ respicit ei' ptās ꝓficiꝺi. ꝑ
respectu vtriusq̄ istoꝝ est vna ptās. Et eoꝺē mō ꝺe pote
state clauiū inter se ꝺicenꝺū: q̄ ad plures act' subꝛdina
tos sufficit vna vtus ⁊ ptās. Sz act' clauiū iz sint plures
qꝛ vn' est iuꝺicādi se[illegible]ꝺiscernēꝺi q̄s sit ꝺign' vel iꝺigni',
ali' est ꝺiffiniendi ⁊ sententiāꝺi q̄s sit ꝺign' vel iꝺignus
absoluēꝺo[illegible]el ligāꝺo. Sunt tñ subꝛdinati ita q̄ vn' p̄su
supponit auū. ſ. ꝑcūꝺ' primum. Sufficit tñ vna ptās ad
vtrūq̄ sicut sol[illegible]r eaꝺē virtutē illuminat[illegible]ē ⁊ caleꝺ
cit: sc̄z per lumen. Ꝺak etiā exemplū in potestatib' secula
ribus. Nā eaꝺē auctoꝛitate cōpetit iuꝺici iura partiū co
gnoscere: ⁊ exinꝺe sententiare cōtra vnā partiū ⁊ alii ab
soluere. Sed qꝛ pot[illegible]cognosc[illegible]ꝛ'. iō etsi sit vna
potestas essentialr'. ꝺicunť tñ ꝺue quia ꝺuplex est act' ta
lis potestatis. Et ratione primi actus quo iuꝺex ecclesi
sticus iuꝺicat ⁊ cognoscit ꝺe ꝺignitate vel iꝺignitate ei
cuius ꝺicitur clauis scientie ratione secuꝺi actus quo ꝺi
gnum absoluit: iꝺignū non absoluit ꝺicitur clauis potē
tie. Unde ꝺictum est in plurali Matth. xvj. Tibi ꝺabo cla
ues regni celoꝝ. Et ista viꝺeť intētio glo. ꝺi. xx. c. j. Sēt
sciendū q[illegible]qui male senserunt ꝺe claue scientie ꝺicentes
q̄ scientia ꝺm q̄ est habit' acquisitus vel infusus sit cla
uis non quiꝺē ꝺe per se: sed in oꝺine ad claue potentie.
Unde in eo qui habebat scientiā sed non oꝺine sacerꝺo
talem ꝺicebant talē scientiā in eo non esse clauē: sed aꝺue
niente claue potentie sc̄z per susceptionē sacerꝺotij effi
ciebatur clauis illa scientia. Cuius opionis viꝺeť esse glo.
ꝺist. xx. c. j. Ad quā etiā viꝺeť ꝺeclinare magr' sen. iu. iij.
ꝺist. xviij. Ꝺicebat etiā q̄ sacerꝺotes iꝺiote etsi nō habeē
clauē scientie cū sint ignoꝛantes: habēt tñ quanꝺā iuꝺi
striā materialez ꝺiscernenꝺi quā vocabant clauiolā. Sed
iste opinionē re[illegible]bat ꝺns Tho. in. iij. ꝺist. xviij. Nā ⁊
[illegible]aliqui sacerꝺotes q̄ nec scientiā acquisitā habent nec
infusam nec iꝺustr[illegible]naturalē: cum sint iꝺiscreti ⁊ qui
si fatui. Est ḡ clauis iꝺie ꝺm [illegible]anū Thomā. auctoꝛitas iu
ꝺicādi vel ꝺiscernēꝺi ꝺe ꝺignitate vel iꝺignitate alicui.

in foꝛo cōsciētie. ⁊ istā pōt habere ignoꝛātissim': ⁊ hz si ē
sacerꝺos. ⁊ nō hz eā peritissim'. si nō est sacerꝺos. Sicut
⁊ aliq̄s iuꝺex secularis hz auctoꝛitatē iuꝺicādi q̄ tñ nō
hz sciam iuris ⁊ cōuersō. Uerū est q̄ act' iuꝺicādi nō po
test recte exerceri sine vtroq̄. ſ. auctoꝛitate iuꝺicādi ⁊ sine
scia. ⁊ ideo nō est sine pctō qui se ponit ad iuꝺicādū in fo
ro cōsciētie nō habēs cōpetentē peritiā. Ex p̄ꝺictis eli/
ciuntur ꝺuo corelaria. quoꝝ primū est. q̄ sicut ipe ꝺns Jo
hannes in ista sua ꝓstitutiōe valde bñ arguit. Illi oblatrā
tes ⁊ detrahētes suis cōstitutis maleꝺicēbat asserētes q̄
illuꝺ q̄ꝺ fuerat p romanū pontificē p clauē scie ꝺiffinitū
in fiꝺe ⁊ moꝛib' nō poterat p successoꝛē reuocari. Argui
tur em̄ sic ꝓtra illos. Aut clauis scie accipiť p habitu acq̄
sito vel infuso: aut p auctē ꝺiscernēꝺi in foꝛo ꝓscie. Si p
habitu: sic scia non[illegible]t clauis vt visum est. ꝺ. ⁊ ipse ꝺns Jo
hannes valde clare ꝓbat. Ergo q̄ꝺ ꝺiffinit in fiꝺe ⁊ moꝛi
bus: illud nō ꝺiffinit p clauē scie. cū habit' talis nō sit cla
uis. Si aūt accipiat p auctē ꝺiscernenꝺi in foꝛo ꝓscie ar
guitur sic ꝓtra. Primo q̄ hz auctem ꝺiscernēꝺi in foꝛo cō
scientie ex hoc nō hz ꝺere vel statuere iura in foꝛo exte
rioꝛi obligātia. Sc̄ꝺo qꝛ tūc oēs sacerꝺotes habētes au
toꝛitatē ꝺiscernēꝺi in foꝛo ꝓscie: haberēt potestatē cōꝺē
ꝺi iura ⁊ statuta. Tertio qꝛ talis auctas ꝺiscernēꝺi respi
ceť solū ꝺiscretionē inter lepꝛā ⁊ lepꝛā: inť peccatū ⁊ pec
catū: ⁊ nō aliū actū aliquiꝺ statuenꝺi. Ergo p talē clauez
circa fiꝺē ⁊ bonos moꝛes nihil [illegible]ꝺiat sūm' pontifex. q̄ꝺ
nō possit successoꝛ reuocare. vñ sequiť q̄ maleꝛ false assu
mebant. Sc̄ꝺa cōclusio est q̄ ipe ꝺns noster negat ꝺ q̄ꝺ
illi fibi[illegible]le ⁊ false imponūt: sc̄z q̄ scia nō sit clauis. non
em̄ hoc negat: vel si negat: aut iplicite hoc negare viꝺeť:
accipit sciam p habitu acq̄sito vel infuso. que vtiq̄ nō est
clauis vt quiꝺā ꝺicebāt. Sz accipiēꝺo p auctē ꝺiscernēꝺi
nō negat esse clauē. Uerū est tamē q̄ ad istā clauē cōiter
sumptā non spectat cōꝺere canones vel mutare: qꝛ tunc
ois sacerꝺos posset hoc facere. q̄ꝺ nullus concediť.

§. VI. Tertius articulus est

vtrū vsus licit' possit separi a iure vtenꝺi. Pꝛo cui' ꝺecla
ratiōe primo ꝺeclarat ꝺescribēꝺo aliquos ter[illegible]nios circa
materiā. Sc̄ꝺo agit ꝺe ꝺiuīs moꝺis hꝺēꝺi aliquā rem.
Tertio rñꝺ[illegible]ad quesitus. Quarto ꝺeclarat quō fratres
minoꝛes pñt hr̄e nuꝺū vsuz facti. Demū soluit ꝺuoꝺecim
argumēta facta ꝓtra veritatē sue ꝓclusionis. Quantu
ad primū ꝺicit q̄ circa aliquā rem pñt ista ꝓsiꝺerari ad p
sens. sc̄z vsufruct[illegible].vsu[illegible]:possessio:[illegible]ꝓpietas: ꝺnius: ⁊ ius.
Usufructus quid sit. Quoꝺlibet hoꝝ sic ꝺescribiť. Usufruct' ꝺm iuris est
ius vtenꝺi ⁊ fruenꝺi reb' alienis salua earū substātia. ff.
ꝺe vsufru. l. j. Rebus alienis ꝺ:q: in reb' ꝓpꝛijs non ꝺ
vsufruct'. vñ si habeo vsufructum viꝛiꝺari:⁊ post ad me
ꝑueniat ꝓpietas: expiraꝛ tūc vsufruct'. Salua rerū subā
ꝺ:qꝛ in reb' que vsu ꝛsumunť nō ꝓpie est vsufruct'. vt
pane: vino: ⁊ hmōi. Jus vtenꝺi ꝺ: ad differētiā vtilis ꝺo
minij: qꝺ q̄nq̄ in reb' alienis habeť. sicut emphiteota ⁊
feuꝺatarij' habent vtile ꝺñium: cui' ꝺñium ꝺirectū pertꝫ
net ad ꝺm superioꝛē: a quo res teneť in emphiteosim vl'
in feuꝺū. Itē ponit fruenꝺ[illegible]ad oꝛiam nuꝺi vsus: qꝛ mi
nus est in vsu q̄ in vsufructu. Datur exemplū ꝺe grege.
Si vsus alicui' gregis sit tibi relict'o in aliquo testameto:
ut poteris vti grege ad sterco:izāꝺuz in agro tuo tñ. Sz
si fuerit relictus vsufructus eius: poteris grege vti nō so
lum ad sterco:izanꝺū: sed ad lanā. lac ⁊ fetus recipiendū
⁊ ꝺistrahēꝺū tales fructus vt volueris. fetus em̄ in iumē
tis vt in pecuꝺib' computanť in fructu. ⁊ ꝺe quolibet ani
mali irrationali. secus aūt in ancillis. [illegible]am partus an
cille non pertinet ad vsufructuariū. Datur aliꝺ exēplu.
Si viꝛiꝺariū fuerit tibi legatum ad [illegible]sum: poteris rosas:
holera: ⁊ alios flozes ⁊ fructus sumere ad vsum tuuz: sed
alij non poteris vendere vl' ꝺare. Sed si vsufructus eius
fuerit relict': poteris non solū sumere ad vsum tuum; sed
ipos flozes ⁊ fructus vēdere ⁊ ꝺonare alteri ꝓut volueꝛi.
Et sic ꝑz q̄ quicūq̄ hz vsufructum hz vsum ⁊ nō ecōuer
so. Usus aūt ꝺm iuristas est ius vtenꝺi rebus alienis: sal
ua reruz suba. Jꝺeo ꝺ. reb' alienis: qꝛ ꝺm iuristas vsus
nō ꝺ: in re ꝓpꝛia. Addiť salua suba rerū: qꝛ ꝺm eos vsus
nō cōstituiť in reb' q̄ vsu cōsumunť: qꝛ in talib' nō poteſt
rerū suba ꝑmanere post vsum nō ponit fruenꝺi vt ꝺistin
guat ab vsufructu. Sed qꝛ quātū mihi viꝺeť legiste iſto
modo accipiūt vsuz nimis stricte. sc̄z p vsu p quo cōpetit
fuit'. Jꝺeo accipiēꝺo vsum ꝺm naturā ⁊ magis large. ⁊
ꝺm iura canonica. cū ꝺm rei veritatē aliqs vtať re sua sic
aliena. ⁊ vtiť pane cū comeꝺit ⁊ cōsumit eū. ꝺō sic acci
piēꝺo vsum mihi viꝺeť q̄ nuꝺū vsum facti ꝺe q̄ loquunť
ꝓstōes Jo. quaꝺrupli' pōt imaginari. Primo modo pi
ꝺici nuꝺ' vsus facti ꝓpť ois iuris nuꝺatione. Sc̄ꝺo ꝓpť
ꝓpetatis exclusionē. Tertio ꝓpť ois vtilitaſ ꝙuationem.
Quarto ꝓpť actōis in iuꝺicto abꝺicatione. Ex[illegible]a oim.
Si eāꝺē equū cui' nō esseꝫ ꝺns: nec haberē aliq̄ꝺ ius
equitāꝺi equū. tūc haberē vsum nuꝺū equitatiōis equi p
ois iuris ꝺenuꝺatōnē. sicut hz fur ⁊ latro in re furtiua: qꝛ
hz vsum ꝺenuꝺatū ꝓpetate. Exēplū ꝺe sc̄ꝺo. Si eāꝺē
equū que cōꝺuri[illegible]ꝺuectura ab alio: possez ꝺici hr̄e nuꝺū
vsū q̄ ꝓpꝓpetaſ exclusionē: qꝛ ñ hēo ꝓpetatē ei'. Sic e
cōuerso eāꝺo equū meū nō hēo vsū nuꝺū: qꝛ eq̄ hēo ꝓ
ꝑetatē. Exēplū ꝺ ctio q̄n q̄ꝺ hz aliqꝺ vsū alic' rei l'circaalt
quā rem. ⁊ tñ caret oi fructu ⁊ vtilitate q̄ posset sibi inꝺe
ꝓuenire. ficut ꝓuus q̄ vtiť aliqbus instrumētis aꝺ vtilita
tem ꝺñi sui. [illegible]is vsus posset ꝺici nuꝺus q̄tū aꝺ fructum
vel vtilitatē seru[illegible]ia ex tali vsu nullus fructus ve[illegible]om
moꝺitas. acquiriť sibi ⁊ ꝺño suo. Simil' ꝺe famulo cam
psoꝛis: qui quotiꝺie vtiť pecunia ꝺomini sui alijs nume
rando. tñ vtilitas vsus nō est sua: sed ꝺñi sui. Exemplu
ꝺe quarto. Cū aliqs haberet aliquā rē: ⁊ cū sibi auferreť
nō posset agere in iuꝺicio contra illū. vel ex voto vel alia
quacūq̄ causa. tunc posset ꝺici h[illegible]bere nuꝺum vsum per
actionis in iuꝺicio abꝺicatione. Et hoc q̄ꝺ vsum. Ter Possessio
tius terminus est possessio que sic ꝺescribiť. Possessio ē quid sit
corꝑal' rei retētio coꝛpis et aniṁi iuris aꝺminiculo inſue
niente. Sic ꝺiffinit Postien. in summa. Coꝛpalis rei ꝺici
tur. qꝛ ꝺm iuristas incoꝛpalia nō possiꝺe[illegible]. Ꝺe tertio ꝺicit
qꝛ possessio ꝺm iura ꝺ: quasi pedū positio. Aliter nō acq̄
ritur possess[illegible]o nisi coꝛpe ⁊ animo interueniente. Unde si
alterū ꝺeficit nō est possessio. Juris aꝺminiculo aꝺꝺiť: q̄ꝺ
q̄uis aliqs alicui rei coꝛpe ⁊ animo insistat. tñ nisi habe
at iuris aꝺminiculū nō ꝓpe ꝺ: possiꝺere. Ꝺō si obꝺiciať
qꝛ fur ⁊ raptoꝛ rem furatā possiꝺeť: ⁊ tñ nō habeꝫ iuris
aꝺminiculū. Rñ. q̄ fur ⁊ raptoꝛ nō ꝺ: ꝓpe possiꝺere: sed
ꝺolū iniuste ꝺetinere. Ꝺō aūt furta sint restituēꝺa. vt ex
ꝺe restit. spo. c. In lris. hoc introꝺuctū fuit ꝺm rigoꝛē iur §. pte. ñ.
in oꝺiū rapientiū res suas hoibus: qꝛ nullus ꝺebet eē iu ti. l. c. xuij
ꝺex in causa sua. Et ideo rē furtiuā nō ꝺebeo accipe a fu et. xv.
re nisi auctoꝛitate iuꝺicis. Ꝺicit tñ Innoc. q̄ si constaret
tunc per ꝓpriā confessionē ipm esse ꝓꝺonē. vel ꝓstare
ꝺe ꝓpietate rei. ꝓꝺoni esset restitu[illegible]o denegāꝺa: qꝛ nūq̄
vere possiꝺet: nec naturalr' nec ciuilr'. Quart' termin. Quid sit
est ꝓpietas: que sic ꝺiffiniť ab Do[illegible]ten. Pꝛo[illegible]etas ē ꝺo ꝓpietas
miniū rei iustis moꝺis quesitū. Acquiriť aūt ꝺominium
iure gentiū ⁊ iure ciuili. Et iure quiꝺē gentiū p occupa
tionem. sicut in his que nō sunt in bonis alicuius hois:
que occupanti cōceꝺunť: sicut fere oestie: aues ⁊ pisces.
que in terra mari ⁊ aere capiunť. ⁊ in his que cōmunia
sūt vt in mari ⁊ i littoꝛe maris: vt lapillis ⁊ gēmis que ibi
sunt. vt ꝑz instit. ꝺe rerū ꝺiui. p totū. Tamē circa hoc sunt
multe cōsuetuꝺines in ꝺiuersis regionib' ꝺ iura. Itē in
his que ab hostibus capiunť. q̄ꝺ intelligēꝺū est in bello
iusto et ꝺuato iure mili[illegible]ri. ꝺe quo ꝺi. j. Jus militare. Ju
re autem ciuili acquiriť ꝺñiuz multipliciter. sc̄z ꝑscriptio
ne: vsucaptione: arrogatione: monachatione: testamen
to: succession[illegible]e; et aliꝫ multis moꝺis iure ciuili inductis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dñium et ius an sit idem.

Quim ꝺ reqrſt circa rē ꝓsiderandū eſt ꝺ ſium. Circa qꝺ aliq doctores dicūt idē eſſe dñium ⁊ ius. qꝛ tantū habz qs de dñio m re. ꝯtū dcīure. Aliqbus aūt doctoribus vīꝺ oppoſitū. Et tota rō eſt. qꝛ ꝑm Simpliciū ⁊ Ariſto. in ꝓd mentis. relatio dñij eſt relatio ſuppoſitiōis. Et ī nullus debet hꝫe dñiuz in aliq niſi ſit ei ſuppoſitus. Sed aliqs ꝑt hꝫe ius in aliq cui nō eſt ſuppoſit⁹. imo ecōtra. Sicut filius hz ius in pꝫe ſeru⁹ in dño. qꝛ tenent eis dare alimēꝫ tū. Silr monachus in monaſterio. ſubdit⁹ in ꝓlato. quia tenent eis ad ſacramētoꝛ adminiſtrationē. Ergo hz iſtos ius ⁊ dñium nō ſunt idē. ſed ius in plus ſe habet ꝙ dñium qua omne dominiū eſt ius: ſed nō oīe ius eſt dñium. vi

Quid ſit dñium.

ꝺeſ em addere dñium ad ius quandā ſuperioritatē ⁊ au oritatē. Aū ꝑm hoc ſic diffinik. Dñium eſt ius vtendi ⁊ poſſidendi ⁊ habēdi aliqua re ſimplr ꝓ libito voluntatis. vel ꝑm aliquē determinatū modū cū quadā ſuperioritate Dicīt in ſcriptiōe iſta ius. qꝛ ſi aliquis detineret vel vte rek alic re ſine iure. ſicut fur ⁊ ꝓꝛedo. talis nō haberet dñium. dicīt ius poſſidēdi qꝺ debet intelligi iure ꝓpꝛio nō alieno. qꝛ procurato⁹ yconom⁹ ⁊ diſpenſato⁹ vtit licite rebus dñi ſui. ſed hoc nō facit iure ꝓpꝛio ſed alieno. Di cīt aūt ſimplr ꝓ libito voluntatis. Sun ꝯtū ad domi niū ꝓꝑtū ⁊ ꝑfectū. per qꝺ qs hz ius in re ꝯtum ad ꝓꝓ ꝓietatē ſimplr. ⁊ ꝯtum ad omnē vſum qui eſt natus circa ipam rem. qꝛ poſt eā donaret vēdere ⁊ diſtrahere ſi cut placet. Dicīt aūt hz aliquē determinatū modū ꝓpter duo. Primo ꝓpter dominia cōdinonata. puta cū quis dñs rei quoad ꝓꝓietatē ⁊ vſum ſimul. ſed t nō ꝑt ven dere nſi certis ꝑſonis. pura ꝓpinquſ de genere ſuo. vt deſ minato mō ſeruādo legitimā libertis ꝑm leges. vl ꝑm ſpeciales patrie cōſuetudines. Scōo ꝓpter dominiū imperfectū. Vſufructuarius em ⁊ vſurarius licet nō ha beāt ꝑfectū nec plenū ipꝛo eo ꝙ nō habēt ius in ꝓprietate rei tamē hñt dominiū verū ſed imꝑfectū. ꝓꝛo eo ꝙ vez ius habēt in vſu vel in vſufructu rei. licet nō in ꝓprietate ipſius rei. Alioquin nō ſent iure ſuo vēdere vel aliena re vſum vel vſufructum. Addik in deſcriptiōe. Cum qua dā ſuperioritate. qꝛ vt dictū eſt dñiuz videt addere ſupza ius quandā ſuperioritatē ⁊ auctoritatē cū ſit relatio ſuper

Triplex dñium. ſ.

poſitionis. Eſt aūt ſciendū ꝙ cum dominiū vt dictū eſt ſit quoddā ius habendi ⁊c. Sicut triplr diuidik ius ita ⁊ do miniū. Nā ius ꝑma ſui diuiſiōe diuiditur a ꝑbo in. v. ethi. in naturale ⁊ poſitiuū. Et ꝑm hoc eſt duplex dominiū. ſcz naturale ⁊ politicū ſiue ciuile. Ius naturale eſt qꝺ ꝓpetit alicui a natura habendi. ſcz ⁊ vtendi aliqua re cum quadā ſuperioritate ⁊ auctoritate ſuper ea cui ⁊ ius ꝑtis ſupza ꝓlē. ius viri ſupza vxorem ⁊ dominī ſuper ſeruum. Jus

Quid ius ciuile.

liticum ſiue ciuile dicīt ius cum quadam ſuperioritate. quod nō competit alicui a natura. ſed mere per admuen tionē ⁊ collationē humanā vel diuinā ſpūalem ⁊ ſuperna turalem. ſicut dominiū dñi pape ſuper totā eccleſiam. vel ſicut dominiū vnius vel pluriū ſuper vna ciuitate vel gno. Secunda diuiſio dñij ciuilis eſt quia quoddā eſt ve r ⁊ perfectū: aliud eſt verū ſed imperfectum. Verus ⁊ p fectū dominiū eſt. cū quido quis habet dñium in ꝓpue tatem rei ⁊ in ſa eius. ita ꝙ poteſt eā vendere ⁊ conſumere ad vſum ei ꝓut ſibi placet. Sed dominiū verū ſed im perfectū eſt. quando habet ius ſolum in vſu vel in vſufru ctu rei. ſed non in ꝓprietate. Unde talis non poteſt dici dominus rei ſimpliciter ſed dominus vſus vel vſufruct⁹. Tertia diuiſio dominij eſt. quia dominiū merū habz mul tos modos diſtinctos. quia quoddā eſt ſuperius ⁊ imme diatū quoddā altū: quoddam baſſum: quoddā vtile: quod dam directum. ⁊ ſic de aliis. Et ideo ſciendū ꝙ licet eiuſ dem rei nō poſſint eſſe ſimul plures dñi ſimul ⁊ liberi ſolidum ꝑm eundū modū ⁊ eandem rationē dominij. vt in predicto ca. Licet. ⁊. l. predicta ꝓ videri. tamen ꝑm di uerſos modos dominij ⁊ diuerſa iura vnius ⁊ einſdez rei poſſunt eſſe plures domini ⁊ diſtincti. Sicut einſdē cam

pi ruſtic⁹ habet dñium vtile. burgenſis hz ibi dñium dire ctū: miles dñium baſſum: rex dñium altū. Sext⁹ ⁊ vlt⁹ mus termin⁹ declarādus eſt ius. Et qꝛ dñium addit ſoli ſupza ius ſupioritatē: nō pōt ius deſcribi eadez rōne ſicut ⁊ dñium: dempta illa parte de ſupioritate. Vel ſic poſſu mus deſcribere ius. ꝙ eſt ptās exercendi aliquē actū cir ca rem licite. Uñ ſi licite poſſum vēdere libꝝ: habeo ius in ven tiōe libꝝ. ſi licite poſſum legere ⁊ ſtudere in libro habeo ius in lectiōe libꝝ. Et ſic generalr ꝛcludendo qui tuz habeo de ꝓ licita circa rem: tantū habeo de iure ⁊ circa ipam rem. Et ꝙ hoc ſit verū ſic declarat. Homo cir ca aliquā rem nō habz niſi duplex poſſe. ſ. poſſe facti quo ſcz aliquis pōt vti aliqua re de facto licite vl illicite. ⁊ poſ ſe iuris quo ſcz pōt vti aliqua re licite. Sed poſſe ſolū fa cti nō ꝺz poſſe iuris. Poſſe igīt licite nō eſt poſſe iuris. Eſt tn ſciendū ꝙ nomē cōe pluribꝰ rem: ſm modum quo cōiter accipiſ retinet ſibi nomen ꝓpriū ꝓtra alia. Si cut preſcia que eſt cōis noticia approbatōis bonoꝝ ⁊ re probationis maloꝝ: vt ꝑz ad Rom. viij. Quos preſcivit hos ⁊ predeſtinauit. retinet tn ſibi nomen ſm cōem acce ptionē ꝓpriū ⁊ diſtinctū cōtra predeſtinationē. vñ ⁊ mal dicunt preſciri: non boni. Sic in ꝓpoſito poſſe facti ꝛz ſic cōe licite ⁊ illicite vtenti: quilibet em de facto vtik ſiue li cite ſiue illicite vtak: tn ſm cōem acceptionē dicim⁹ poſſe facti cōtra poſſe iuris. dicendo iſte pōt de facto: q ſcz pōt exercere aliquē actū illicite. Ille aūt ꝺz poſſe de iure qui pōt licite exercere aliquē actū. Patet ꝙ ius nō dic abdi niſi poteſtatē exercendi licite actū circa aliquā rem. Et h etia dicit btūs Aug⁹. in lib. de mendacio. ſic inquiens. ſ ciat hō ꝙ tpali ſalute hoīm qꝺ pōt. Cū aūt ad h veniu fuerit vt tali ſaluti niſi peccādo ꝓſulere nō poſſit: ꝛ ſe ti ſtimet non habere qꝺ faciat. xxij. q. ij. faciat. Uñ ⁊ iuriſte dicunt. Illud poſſumus: quod de iure poſſumus.

§. VII. Declaratis dictis

De diuer ſis mo dis habē di ius in aliqua re

terminis: eſt mō videndū de diuerſis modis habendi ius in aliqua re. Et poteſt videdi hec diuerſitas ex parte rei. ſcz ex parte rei habite. ex parte habentis: ⁊ ex parte modi habēdi. Ex parte rei quidē habite: quia aliquādo quis habz ius in aliqua re quantū ad ꝓprietatē ⁊ non quantū ad vſum. ſicut ſi aliqui tibi domū ad annū: habeo quidem ius in domo in ꝓprietate: ſed nō in vſu p illū annū. quia quis habet ius in vſu ⁊ non in ꝓprietate. ſicut tu qui co ceſſiſti illā domū habes ius in vſu ⁊ nō in ꝓprietate. ⁊ qꝛ eiuſdē rei poſſunt eſſe diuerſi vſus diuerſi modi alieni di: contingit in aliqua re haberi ius quantū ad vnū vſum ⁊ non quantū ad aliū ſicut placet dño rei concedere. Et cōcipitur aliquādo alicui ꝙ poſſit inhabitare ſolū domū aliquādo ꝙ poſſit inhabitare ⁊ locare. quādoqꝫ quis ha bet ius vtroqꝫ modo. ſcz in ꝓprietate ⁊ in vſu. Ille aūt dicitur ſimpliciter habere ius in aliqua re qui poteſt licite vti illa re quantū ad oēm vſum qui natus eſt eſſe circa il lam rem. Secūdo ꝛtingit diuerſitas ex parte habentis rem: qꝛ quādoqꝫ habens ius in aliqua re eſt perſona ſin gularis. ⁊ tūc dicit habere ius in ꝓprio. quādoqꝫ vero eſt cōmunitas. ſicut monaſterium habz ius in rebus monaſte rij: non aliqua perſona ſingularis niſi inq̄ntū eſt pars cō munitatis. Et qꝛ duplex eſt cōmunitas. quedaz ordinata per ſe. quedā ordinata per accidens. Per accidens eſt ve cōmunitas mercatoꝝ mutuo conuenientiū ad mercandū ſimul ⁊ habentiū lucrū ⁊ damnū in cōmuni. Per ſe autez cōmunitas eſt vt cōmunitas eccleſie vel religiōis que ha bet bona in cōmuni. Adhuc contingit diuerſitas ex par te iſtoꝝ. Nā quando eſt cōmunitas per accidens ordina ta nec cōmunit habet ius per accidens in talibus bo nis. perſone aūt cōmunitatis per ſe. Sz quādo eſt cōmu nitas ordinata per ſe nec ſpl cōmunitas habet ius p ſe in bonis ſicut eccleſia vel monaſteriū. Sz perſone illius cōmunitatis habent ius per accidens inquantū ſunt per

De errore frati. circa pau. xpi ⁊ aplōꝝ Cap. IIII

tes cōſtatis. ⁊ ideo nō ꝑñt agere ad diuiſionē. Tertio mō cōtingit diuerſitas ex ꝓte modi habēdi. Nam qnqꝫ quis habet ius in re noie ꝓꝓio ⁊ p ſe: ſicut dñs rei. qnqꝫ neqꝫ noie ꝓꝓio neqꝫ p ſe: ſed noie alterius ⁊ p altero. ꝑm ꝙ ē ordinatū a ꝑncipali dño. ſicut diſpēſatio ⁊ adminiſtratio alicuius rei cōceſſe ſunt a dño ad hoc vt diſtribuat ipſam rem ⁊ diſpēſet. ⁊ talis nō ꝺz ſimplr habere ius in illa re. § pōt dici habere ius diſpēſandi vel adminiſtrādi talē rem. Alio modo ꝺz quis habere ius. nō noie ſuo ſed tm ꝓ ſe. Sicut cū aliqs ꝓcederet alicui domū ſua ad inhabitādū qdiu ei placuerit: talis habēret ius in habitatōne domus ꝓ ſe. nō tn noie ꝓꝓio: ſed noie dñi ꝑncipalis: quia ius re manet penes ꝑncipalē dominū ꝑncipalr. Et ſic patet ꝙ dñij rerū viuentiuz in cōitate ꝓ ſe ordinate reſident apud cōitatē ipam ꝑncipalr apud ꝓlatū ſicut apud adminiſtratoꝛē ⁊ diſpenſatoꝛē. apud quēlibz monachū ſicut apō eum cui debeꝫ ſuſtētatio vite de dictis bonis.

§. VIII. Quantū ad tertiū

ꝑncipale huius tertij articuli eſt aduertendū ꝙ cum res ſint ſub duplici differētia. quia quedā ſunt que nō vſu cō ſumunt: ſicut domus equus ⁊ hmōi. Alie que vſu conſu munt: vt panis: vinū ⁊ hmōi. hic non querik de his q vſu cōſumunt: qꝛ de his in ſequēti articulo agek. Sed de his tn que vſu nō cōſumunt. Et q̄rimus de vſu licito. Cuz ꝙ querik. vtrū vſus taliū poſſit ſeparari a iure. Rñdetur ꝙ hec queſtio pōt habere duplicē intellectū. Uno modo vt intelligat vtrū poſſit ſeparari a iure vtēdi. Alio modo vt intelligat vtrū poſſit ſeparari a iure in re. Et hoc etiam poteſt intelligi dupl⁹. qꝛ aut a iure in re ſimplr. aut a iure in re ꝑm quid ſaltē. Et tūc rñdendo ad q̄ſtionē ponūtur directe tres cōcluſiones. ⁊ ꝑbant efficaciter. Prima eſt ꝙ vſus licitus nō pōt ſeparari a iure vtēdi. Et hoc ꝑbak ducte ⁊ ratione. Ducte quidē non ſoluz huius ꝓſtitutōis Johānis. xxij. Quia quoz̄ūdā. Sed etiā beati auguſtini. Dicit em ad Macedoniū. ⁊ habeꝫ. xiiij. q. iiij. Quid di cam hoc certe alienū nō eſt: qō iure poſſidet. Hoc autem iure qō iuſte. ⁊ hoc iuſte qō bene. Ue primo q ad vltimuz qō bene poſſidet: iure poſſidet. Et Jnō. dicit dist. j. Jus generale. ꝙ ius ꝺz eo ꝙ iuſtum. Unde ois actus iuſtus iuſtus eſt iuris: qꝛ ius dictū eſt eo ꝙ iuſtū. Usus aūt eſt quidaz actus. etſi actus eſt vſus ē actus iuſtus. Dis ergo vſus licitus eſt cū iure vtēdi. Jſtam rōnē tangit Johannes in conſtitutione. Cū inter nōnullos. Dicit em ſic. Dicere ꝓphe ⁊ apoſtoli in rebus q̄bus vſi fuerunt: non habuerūt niſi ſimplicē vſum. facti: cōuincit actus eoꝝ fuiſſe nō iu ſtos. ⁊ per ꝓns iniuſtos: qꝛ negatio in ſubiecto apto nato infert ꝙationē: ſicut non viſio in oculo infert cecitatem. Probaꝫ idē ⁊ rōne p locū a diffinitōe ſic. Impoſſibile ē vſum eē licitū ſine facultate licite vtēdi: ſicut impoſſibile eſt loq grāmatice ſine facultate loquēdi grāmatice. Sed facultas licite vtendi ñ pōt eē ſine iure vtendi. qō, ꝑbaꝫ ex eo qō dictū eſt. ſ. ſ. ꝙ ius eſt facultas ſeu ptās licite exercē di aliquē actū. Sed impoſſibile eſt ⁊ ꝺdictionē implicat diffinitionē eſſe ſine diffinito. ergo impoſſibile eſt vſum licitū ſine iure vtēdi eſſe. ponit plures alias rōnes cauſa breuitatis omiſſas. Scōa cōcluſio ꝙ vſus licitus poteſt ſeparari a iure in re ſimplr. Et hec cōcluſio breuiter ſic ꝓ baꝫ. Ille qui pōt habere licitū vſuz alicui⁹ rei: dñio rema nēte penes aliū: habet vſum licitū ſine iure in re ſimplr. Et hoc ꝑz: quia exquo dñium remanet penes aliū ille nō eſt ſimplr dñs rei: ſed ille penes quē remanet dominiuz. Sed aliquis poteſt habere licitū vſum multarum rerum dñio remanēte penes aliū. Sicut ꝑz de illo qui conduxit domū ad habitandū: vel equū ad eqtandū ⁊ hmōi. Et tum eſt em ꝙ cōductoꝛ talis hz licitū vſum dom⁹ vel equi quia et dñs ei cōceſſit. ⁊ tn dominus domus vel equi vel ꝑdij remanet penes locatoꝛē. ꝙ vſus licitus pōt ſeparari a iure in re ſimplr. in rebus q̄ vſu nō cōſumunt. Tertia cōclu

ſio eſt ꝙ vſus licitus nō pōt ſeparari a iure in re ꝑm q̄d. Et hoc ꝑbatur facilr ſic. Habēs ius in actu aliquo alicui⁹ rei habet ius in illa re ꝑm q̄d. Et hoc patet: quia ex quo ille actus licite exercetur circa illam rem: habet ius in illa re: ſaltem quātū ad illū actū. Hoc aūt eſt habere ius nō ſim pliciter in re: ſed ꝑm quid. Sicut em ſi habeo ius in equo ſimplr: vt quia eſt meus. habeo ius in equitatione eq ſim plicik. ⁊ ſic de neceſſitate ſi habeo ius in equitatione. vt quia mihi eſt cōmodatus vel locatus. habeo ius in eq tatione equi que eſt vſus eius ꝑm quid. Neceſſario igitur talis habet ius ꝑm quid in re cuius eſt vſus.

§. IX. Quantū ad q̄rtū

Et fres minores ſit habe re nudum vſum i re bꝰc. quā er quo nō

ꝑncipale huius articuli ſcz quō fratres minores poſſunt habere nudū vſum facti intelligēdo iſtū articulum circa res que nō cōſumunt vſu. ponunt quattuoꝛ cōcluſiones Prima eſt ꝙ nō ꝑñt habere in talib⁹ reb⁹ facti vſum nu dū licitū p ois iuris nudationē: q̄ ſic ꝓbaꝫ. Impoſſibile ē habere vſum licitū ſine iure vtēdi: ſiue iure in re ſimplr: ſiue iure i re ꝑm q̄d. qō ꝑz ex ꝓceditib⁹ i ꝓma ⁊tia ꝛcl̄oe Ergo impoſſibile eſt ꝙ fratres minores habeāt in talib⁹ rebus vſum licitū q̄ ſit nudatus omni iure. Et ideo dñs Johānes deducta in ſua cōſtitutōe talē vſuz ſic oīi iure der datū fratrib⁹ nico. pa. nunq̄ refuaſſe: qꝛ ille vſus q̄ pfectioni nō adijcit: immo repugnat eſt illicitus. q̄ talem vſum nunq̄ fratribus refuauit. Scōa cōcluſio eſt: quia in talibus rebus poſſunt habere nudū vſum p ꝓpetuꝫ ex cluſionē. Et hoc facilr ꝓbaꝫ in rebus in q̄bus pōt aliqs habere vſum. ſalua rei ſuba dñio remanēte penes aliū poteſt homo habere nudū vſum p ꝓprietatis ecclesiē ſeu abſq̄ dñio in ꝓpetate. Et ſi habeat talē vſum ex con ceſſione dñi: talis vſus erit licitus. Sed fratres minores ꝑñt habere vſum in reb⁹ q̄ vſu nō cōſumunt: ſicut in do mib⁹: libris ⁊ hmōi. ſalua rerū ſuba: dñio illius rei penes papā vel aliū remanete ex ceſſione dñi. q̄ in talib⁹ rebus poſſunt habere nudū vſum licite. Nudū dico p ꝓpetatis exclusionē. Nō aūt de facto habeāt dictū vſum nudū. ꝑz qꝛ ls dñs Jo. a ſe ⁊ romana eccl̄ia abdicet ꝓprietatē ⁊ do miniū multarū rerū q̄ ꝑñt fratribus obuenire: vel elemo ſynarū quotidianarū. tñ adhuc retinet ſibi dñium eccle ſiarū: oratoꝛioꝝ: vaſoꝝ: libꝛoꝝ: veſtimentoꝝ: ſacris vſibus deputatoꝝ vel deputandoꝝ. vt ꝑz in ꝓſtone. ad cōditorē. Et in talib⁹ limitit fratrib⁹ vſum ⁊ nō eſt dubiuz ꝙ non illicitū ſed licitū. Tertia cōcluſio eſt ꝙ nō ꝑñt in talibus rebus q̄ vſu nō cōſumunt habere nudū vſum p ois vtili tatis ꝙationē. qō ſic ꝓbaꝫ. Uſus domus eſt inhabitatio eius: ſed inhabitatione domus fratres indigēt ni ſemp ſtarent ſub diuo. Saltē nō eſt dubiū ꝙ inhabitatio dom⁹ eſt vtilis ⁊ accommoda hoi. Ergo fratres nō ꝑñt habere vſum domoꝝ ⁊ hmōi qui ſit omni vtilitate denudatus.

Quarta cōcluſio eſt ꝙ poſſunt habere nudū vſuz taliuz rer ꝙ actionis in iudicio abdicationez. qō ſic ꝓbatur. Cuz aliq̄d parit vnā rē nō neceſſario nō eſt repugnantia habere vnū ſine alio. Sed ius etſi pariat actionē. non tn neceſſario: ſ volūtarie. Ergo fratres poſſunt habere ius in aliqua re detenta per aliū abſq̄ hoc ꝙ poſſint ſibi ea vendicare in iudicio. Secūdo ꝓbaꝫ ex eo ꝙ poſſunt licite habere quod adijcit pfectioni: vel ſaltē nō eſt illicitū. Sed ſua non reperere in iudicio adijcit ad p fectionē. vt oſtdit apls. j. Corinth. v. vel ſaltem nō eſt illi citū. Ergo fratres poſſunt habere vſum in rebus per actionem in iudicio abdicationē. ⁊c. ſic patet quomodo fratres minores poſſunt habere in rebus que vſu nō conſumunt nudum vſum et quomodo non.

§. X. Quartus articulus

declarādus eſt. Utrū in rebus vſu conſumptibilibus poſſit ſeparari licitus vſus a ꝓprietate ſeu dominio rei. ⁊ queri mus de his que vſu cōſumunt ſtatim: vt panis et vinum

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝛ hmõi. [illegible]obak primo aucte ipſi⁹ Job.xxij.in ſtitutiõe Ad ꝺditorẽ. Ubi etiã rõnẽ huius aſſignat. Dicit em̃ ſic ꝙ nõ ſint dicti fratres minores nudi ꝙuarij in rebus q̃ vſu ꝟſumunt: euidẽti⁹ declarat: in quib⁹ dicere ꝙ vſus iuris vel facti a ꝺño ſepar⁹ poſſit ꝟſtitui iuri repugnat ꝛ rõni nec ꝑdeceſſoris noſtri Intẽtio. ſ. Nicolai pape romane ec cleſie taliũ rerũ dñium reſeruare. Quis em̃ ſane mentis credere poterit ꝙ intentio fuerit tanti pr̃is vt vni⁹ oui ſeu caſei ſeu panis vel fruſti panis q̃ ſepe fratrib⁹ cõferũtur dñium romane ecclie acquirat. Aut ſi ei⁹ fuit intentio q̃s defendere poterit ꝙ nõ realis fuerit talis intentio dñi⁹: ſ verbalis q̃ nõ vera ſed ficta poti⁹ fit cẽſenda. Adhuc poſito ꝙ in talib⁹ reb⁹ vſus poſſet ꝟſtitui mud⁹: tñ nullate nus poſſet dici cũ vſus rei ꝟſumptibilis ꝙuarij nõ diffe rat ab vſu plenũ dñium cõtinentis. qđ ꝓz: q: vſus hui⁹ rei totaliꝫ rem ꝟſumit. Conſtat aũt vſum plenũ dñium habẽ tis mi[illegible]e foze nudũ. Exquo ſequit ꝙ eozũ vſus nudus minim[illegible]. Dñium aũt ſancte romane eccl̃e reſeruatũ ex eo põt videri nudũ verbale ꝛ mathematicũ. ꝙ ex illo nul lum hacten⁹ obuenerit cõmodum. nec ſperak ꝙ obuenire debeat in futurũ: cũ nec intẽtio reſeruãt fuerit nec fratrũ ipoz ꝙ in cuiuſq̃ alteri⁹ q̃ ipoz frat[illegible]cõmodũ vſum de uenient res ꝑdicte. Conſtat aũt ꝙ tale dñium nec haben tem ditioꝛẽ facit: nec pauperioꝛẽ efficit nõ habentẽ. [illegible]q̃ bus liquet ꝙ impudenꝫ ꝑpter retentionẽ ꝓdictã ꝑ alios mendicãtib⁹ ſibi vendicãt altiſſimã paupertatẽ. Hec ibi.

Sed ꝓter ꝑdicta adducũtur ad idẽ ꝛ alie rõnes: quarũ ꝓma eſt. Jn reb⁹ cui⁹ vſus nõ eſt ſine ꝓp[illegible]tis ꝟſum ption[illegible]impoſſibile eſt eſſe ius in vſu[illegible]iure in ꝓpieta te. Hꝫ ꝓz: q: exquo ꝟſumit ꝓprietas vſus nõ erit licitus niſi poſſim licite ꝟſumere ꝓprietatẽ. Sed nõ poſſum licite ꝟſumere ꝓprietatẽ ſine poteſtate licita ſeu iure in ꝓpri etate. ꝙ ꝛc. Sed in reb⁹ vſu ꝟſumptibilib⁹ nẽ eſt vſus ſine ꝟſumptiõe ꝓprietatis. ꝙ in talib⁹ rei[illegible]põt vſus a ꝓprie tate ſeu dñio ſepari [illegible]rõ eſt. Jlle qui põt licite alie nare ſimplr̃ aliquã rem[illegible]ꝓpria vtilitate ſcieter habet ius in re ſimplr̃. Et dictũ eſt notãter ꝓpria vtilitate: q: bñ poſſet aliquis ex cõmiſſiõe alteri⁹ alienare rem licite ꝓ vti litate cõmittẽtis abſq̃ hoc ꝙ ſic alienãs haberet ius in re ſimplr̃. ſicut ſi [illegible]mittere tibi ꝙ venderes rem meã. Sed ꝙ aliq̃s poſſit licite ꝓ vtilitate ꝓpria rem alienare ꝛ diſtra here abſq̃ hoc ꝙ habeat ius in reꝟdetur ꝑ poſſibile. Sed vtens re que ſtatim vtẽdo cõſumit. ſicut pan[illegible]zvinũ. ali enat rem a ꝓpria natura ꝛ forma ꝛ ꝓpria vtilitate: q: ꝓ pter ꝓpriũ nutrimẽtũ. ergo talis [illegible]licite vtit: hꝫ ius in re illa ſimplr̃. Tertia rõ ad idẽ. Jlle qui licite põt habere oẽm vſum qui nat⁹ eſt haberi circa rem: hꝫ ius ſimplr̃ in [illegible]vt pz ex declaratis in ꝑcedenti artículo. Sꝫ vtẽs re que ꝑ vſum ſtatim ꝟſumit: hꝫ circa illã rem oẽm vſum q nat⁹ eſt haberi circa rem: imo nũq̃ põt haberi aliq̃s ali⁹ vſus circa rem illã. q: res alteri⁹ nõ manet. ergo talis ha bet ius in re ſimplr̃. Quarta rõ. Jlle q̃ ꝑ ſe licite p[illegible]ꝫ diſtrahere in aliũ nõ ſolũ quantũ ad vſum: ſed etiã quan [illegible]d ꝓprietatẽ hꝫ neceſſario ius in re ꝛ in vſu rei. Hoc pz [illegible]emo põt tranſfer[illegible]ꝑ ſe ꝛ noie ſuo in aliũ qđ ipſe non hꝫ. Sꝫ q̃ vendo ꝛem nõ mĩ⁹ träffert rem ꝛ alie nat a quocũq̃ cui⁹[illegible]e fuerat q̃ qui ꝑ venditionẽ ꝛ do natione träffert in al[illegible]imo magis. q: vendẽdo vel donã do adhuc manet res in ꝓpria forma. poſt talẽ aũt ꝟſum ptionẽ nõ manet. ergo [illegible]talis licite vtit, ꝑ ſe: neceſſario hꝫ ius in re. nc[illegible]liũ in vſu ipſius rei. Plures alie rõnes po nuntur ob breuitatẽ omiſſe. Scda ꝛclusio ꝑncipalis hu ius quarti articli eſt. ꝙ fratres minores in hmõi reb⁹ vſu ꝟſumptibilib⁹ nõ poſſunt habere mudũ vſum licitũ ꝑ ꝓ prietatis excluſionẽ. Et hoc ꝓbat fac[illegible]ſic. Jn reb⁹ in q̃ bus nõ põt ſepari vſus licitus a ꝺño [illegible]re: nõ põt haberi nudus vſus ꝑ ꝓprietatis exclu[illegible]nẽ. Sꝫ vt pz ex ꝑce denti cõcluſione in reb⁹ vſu ꝟſumptibilib⁹ nõ põt licitus vſus ſepari a ꝺño ſeu ꝓprietate in re, ergo i talib⁹ rebus nõ poſſunt fratres minores nec alij q̃cũq̃ habere mudũ vſum ꝑ ꝓprietatis excluſionẽ. Et ſic pz differẽtia inẽ res que ſtatim vſu ꝟſumunt: ꝛ eas q̃ ſtatim nõ ꝟſumunt vſu. qz in reb⁹ q̃ nõ ſtatim vſu ꝟſumunt: vt dom⁹: veſtimentũ: li ber: ꝛ hmõi: põt eẽ nud⁹ vſus ꝑ ꝓprietatis excluſionẽ: ſ nõ ꝑ ois iuris denudationẽ: vt dictũ eſt in ꝑcedenti arti culo. Sꝫ in reb⁹ q̃ vſu ſtatim cõſumunt nõ põt eſſe licit⁹ nud⁹ [illegible]s: nec ꝑ ois iuris denudationẽ nec ꝑ ꝓprietatis excluſionẽ. Q̃ ſi arguat⁹ in ꝛriũ ſic. Monach⁹ non eſt capax ꝓprieta[illegible]aliquo caſu: vt pz ex ꝺe ſta. mona. cũ ad monaſteriũ. Sꝫ monach⁹ neceſſario vtit reb⁹ vſu cõ ſumptibilib⁹: vt q̃ comedit ꝛ bibit. ꝙ in talib⁹ reb⁹ põt ha citus vſus ſepari a ꝺño ſeu ꝓprietate. Rñdeꝫ ꝙ mona chus nõ eſt capax ꝓprietatis ſic ꝙ poſſit de re diſponere ꝑ libito volũtatis: imo tãdiu poteſt [illegible]ceſare: vel mona ſteriũ rem ad vſum cõceſſam mon[illegible]o reuocare dones vſus ſit inchoatus. Et ideo nõ dicit ſumptr̃ dñs vel habe re ꝓprietatẽ. Sed in ipo vſu quia nõ poteſt eſſe ſine con ſumptione ꝓprietatis: ideo quantũ cõcedit monachꝰ de vſu in tali re: tantũ ſibi conceditur de ꝓprietate. nec obſt catio talis ꝓprietatis eſt annexa ſtatui monachali. de qua dicit in illa decretali, cũ ad monaſteriũ. de ſta. mona.

Dubium mouetur. quid pu patur.

§. XI. Ex his patz error de

cimi cap̃. libelli hereticalis quẽ ediderunt fraticelli ꝑ ſue herẽſis defenſione. Dicũt em̃ ꝙ in reb⁹ vſu ꝟſumptibilib⁹ poteſt ſeparari vſus rei [illegible]ꝓprietate ꝛ dñio. Jnducunt ad quas auctoꝛitates que nõ ꝓbãt. Et q: Jo.xxij. in cõſtitu tione ſua: q: ita declarauit cõtrariũ ꝛ determin[illegible]ꝫ ꝙ in hmõi vſus rei vel vſufructus non poteſt ſep[illegible]a dño ꝛ ꝓprietate ipſi⁹ rei. vt in pane ꝛ vino ꝛ hmõi. ꝛ pecunia que vtendo diſtrahit ab vno in aliũ. vñ cui cõcedit vñ ꝛ reliquũ. Et ideo ꝛps cũ aplis in hmõi habendo vſum ha but ꝛ dñium ꝛ ꝓprietatẽ eoz. in cõi tñ cũ aplis. Et quia hoc determinauit: dicũt eũ hereticũ: q: ꝓtra ſcripturam. cũ tñ ſcriptura nil dicat ꝙ habuerit vſus tñ ꝛ no dñium. Et cũ talis vſus in [illegible]ſine dño ꝛ iure ſit illicitus: quia eſſet vſus ꝓdonũ: ideo bene declarauit ꝛ neceſſario ſe quentẽ concluſionẽ: ꝙ habuit talia quoad vſum ꝛ dñium. Sꝫ ipi mal⁹ intellẽgũt termios iſtos declaratos: ſc⁹ vſus ius ꝛ dñium ꝛ ꝓprietatẽ ꝛ hmõi. Preterea ad papã per tinet declarare dubia ſcripture quãdo occur[illegible]ꝛ decla ratiõi ei⁹ eſt ſtandũ magis q̃ cuicũq̃ doctori: vt pz ꝺd[illegible]per totũ. Et ideo ipſi ſunt hereticiꝫ nõ ſtantes tali ꝺe terminationi iam fac

§. XII. Quintus articulus

declarãdus eſt: vtrũ paupertas facit eſſentialr̃ ad perfe ctionẽ. ꝛ omittendo argumenta ſequẽdo intentionẽ pape Jo.xxij. in dicta ꝟſtitutiõe: ꝛ doctrinã bti Tho. qui ponit ꝓmo quaſdã [illegible]inctiões faciẽtes ad declarationẽ que ſtionis. Deinde ponit quaſdã ꝛcluſiões cũ ſuis ꝓbationi bus diluci[illegible]es materiã. Prima diſtinctio eſt de paup tate: videlꝫ ꝙ accipit duplr̃. Uno mõ ſm animi ꝓpen nẽ. Alio mõ ſm exteriozẽ effectũ. Pauptas ſm animi ꝑ parationẽ ꝺr̃ inclinatio men[illegible]ad abdicationẽ rerũ tp liũ inquantum ſunt ĩpeditiua charitatis: in qua charita tate ꝟſiſtit ꝓncipaliꝫ humane vite pfectio: vt ꝛ. declarã bitur. Ille ꝺr̃ eſſe paup ſm animi inclinationes qui ſic eſt diſpoſit⁹ ꝙ ꝙ quacũq̃ re tpali acq̃renda vel retinẽda nul lo mõ ꝛſenturet in aliqđ qđ eſſet cõtra charitatẽ dei ꝛ ꝓ ximi. Pauptas vero ſm effectũ exteriozẽ importat caren tiã illoꝛ tpaliũ. Et quia quot modis dicit⁹ vnũ oppoſitoꝝ tot ꝛ reliquũ: ideo ſicut res coꝛpales poſſunt diuerſis mo [illegible]haberi: vt pa[illegible]it. ſ. iij. ar. q: vel ad vſum tñ vel ad do miniũ tñ: vel quoad vtrũq̃ ſimul. ideo ꝛ paupertas põt dicere vel carentiã t[illegible]liũ q[illegible]ũ ad vtrũq̃: vel quantũ ad alterũ tñ. inquantum res [illegible]alis poſſunt haberi vel ſin ꝓpio vel in cõmuni; vel vtroq̃ mõ, ideo pauptas põt di

ci carentia tpalium vel vtroq̃ mõ ſimul vel altero tñ. Et quãto maioꝛ carẽtia tpaliũ: tãto maioꝛ pauptas ſm exte rioꝛẽ effectũ. Et accipiẽdo vtroq̃ mõ põt queſtio hr̃e lo cũ. Scdo diſtinctio eſt. ꝙ aliq̃d facere ad aliud põt in telligi dupliꝛ. Uno mõ eſſentialr̃. ſ. ſicut id qđ eſt eſſentia rei vel pars eſſentie. ſicut diffinitio vel ptes diffinitionis. Alio mõ diſpoſitiue ſeu inſtrumentalr̃. ſicut id qđ diſpo nit ad hoc ꝙ ſequat⁹ aliq̃s effect⁹. Et hoc ſiue ex p[illegible]agẽ tis ſiue ex parte paſſi dr̃ facere ſeu opari ad illud inſtru mentaliter. Jnſtrumentũ aũt eſt duplex [illegible]nũ ſcz neceſſi tatis: ſicut illd̃ ſine quo nõ põt ſequi effect⁹, ſicut ſemen a generãte deciſum eſt inſtrumentũ neceſſariũ ad gñatio nem hois ꝑ naturã videlꝫ. Aliud eſt inſtrumentũ cõmo ditatis: q: ſcz ſine illo poteſt effect⁹ ſequi: ſed nõ ita faci liter ꝛ ꝓmpte. Et ſ[illegible]ficitas in ligno eſt diſpoſitio accõ moda ad recipiend[illegible]actionẽ ignis. q: lz ſine ea poſſet li gnũ accẽdi: nõ tñ ita cõmode ꝛ facilr̃. ꝛ ꝑm hoc põt eſſe q̃ ſtio de pauptate: videlꝫ vtrũ faciat ad perfectionẽ inſtru mentalr̃ vel eſſentialr̃. Et ſi inſtr[illegible]umentalr̃: vtrũ operetur vt inſtrumẽtũ neceſſariũ: vel vt accõmodũ. ꝛ vlteriꝰ ope rando vt inſtr̃m: ſi hoc facit ponẽdo aliquã diſpoſitionẽ poſitiuã ex qua ſequat⁹ effect⁹ ſicut ad ꝓfectũ terrenaſcẽ tũ diſponit calor ꝛ humor. Uel hoc agit ꝓpriue. ſ. remo uendo ipediẽtia ꝛ nociua ad effect⁹ cõſecutionẽ. Et opat diſpoſitiue ad ꝓfectũ terrenaſcentiũ remouens vticas ꝛ ſpinas a terra in qua eſt ſeminatũ. Et ſic de pauptate q̃ ri põt vtrũ faciat inſtrumentalr̃ ad ꝓfectionẽ diſpoſitiue: ſicut ꝓcepta videlꝫ ꝟſilia ꝛ ad bonas ꝓſuaſiões ꝛ oia que poſſunt allicere ad dilectionẽ dei ꝛ ꝓxim. Uel ꝓpriue. ſ. remouẽ[illegible]ea q̃ nata ſunt ĩpedire ꝓfectionẽ. ſicut ille q̃ abiicit id qđ natũ eſt abiicere ad oppoſitũ charitatis. ſic male ſocietates ꝛ abũdãtia exceſſiua diuitiarum ꝛ hmõi.

Tertia diſtinctio eſt ꝙ duplex eſt perfectio. quedã ꝓſo nalis: ꝛ quedã ſtatualis. ꝛ vna iſtarũ nõ includit alia ne ceſſario. Contingit em̃ aliquẽ eſſe perfectũ ꝓfectione ſta tuali. i. eſſe in ſtatu pfectiõis qui nõ eſt ꝓfect⁹ ꝓfectiõe p ſonali ꝛ ecõuerſo. Et hoc ꝓz. qz cũ [illegible]at⁹ religiõis ꝛ ꝓlatio nis ꝓcipue epalis ſm oẽs ſtatus nt perfectus: conſtat manifeſte ꝙ ſunt multi religioſi ꝛ ꝓlati etiã ep̃i qui non ſunt perfecti perfectione perſonali: cũ ſint m[illegible]i deficien tes a dilectiõe dei ꝛ ꝓximi ꝛ ecõuerſo ſi[illegible]t ꝛ faciũt multi laici q̃ nõ f[illegible]rũt religioſi vel ꝓlati: ꝛ tñ fuerũt ꝓfecti ꝓfec tiõe ꝓſonali g̃re. ſ. ꝛ virtutũ. vt abraã ꝛ ſanct⁹ Ludouic⁹ rex francie: ꝛ alij multi. Perfectio aũt perſonalis cõſiſt in habitib⁹ virtutũ ꝛ actib⁹ earũ. ſ[illegible]ũ ꝓz: qz ꝓbus dicit. ij. ethic. ꝙ virtus eſt que habentẽ perficit: ꝛ opus eius bo num reddit. Et. vij. phiſicoꝛ dr̃. ꝙ virtus eſt diſpoſitio ꝓ fecti ad optimũ. Cõſiſtit g̃ ꝓfectio ꝓſonalis in virtutib⁹ ꝛ actib⁹ earũ: q: virt⁹ eſſentialr̃ eſt qđã ꝓfectio ſiꝛ ꝛ actus ei⁹ ẽ qđã ꝓfectio actualis. Et q: inter vtutes eſt grad⁹. q: aliq̃ ſũt excellẽtioꝛes alijs. ꝛ ĩo in illis m[illegible]ꝟſiſtit ꝓfectio q̃ ſunt magꝭ excellẽtes vtutes. Et q: in ꝑria habit⁹ lumi nis glie eſt virt⁹ nobiliſſima: ꝛ ei⁹ act⁹ qui eſt viſio dei per eſſentiã eſt actus optimus ꝛ nobiliſſimus. Et etiã charí tas ꝛ ei⁹ act⁹ q̃ eſt dilectio. vel ſm aliquos fruitio. ĩo ſum ma hoĩs ꝓfectio eſt in iſtis habitib⁹ ꝛ eoꝝ actib⁹. Et q: in hac vita inf[illegible]oẽs vtutes charitas obtinet ꝓncipatũ. ſm illud. j. Coꝛ. xij. Adhuc excellẽtioꝛẽ viã vob̃ demonſtro. glo. ſ. charitatẽ mai⁹ oib⁹ donis. Et. j. ad Coꝛ. xiij. Ma ioꝛ hoꝝ eſt charitas. ĩo ſumma hominis ꝓfectio in hac vita ꝟſiſtit in charitate ꝛ ei⁹ actu q̃ ẽ diligere deũ ſup oia: ꝛ ꝓ ximũ ſicut ſe. Unde aplus ad Col⁹. iij. enumeratis virtutib⁹ ait. Sup oia charitatẽ habete. q̃ eſt vinculũ ꝓfectionis. ꝛ in ipa eſt ꝓfectio ꝓſonalis. Omitto aũt de multiplici p fectiõe q̃ poſſet induci: vt de ꝓfectõne[illegible]nplr̃ cui nil d[illegible]ſt boni qđ põt cogitari. Et hec eſt dei. Mar. v. Pr̃ vr̃ cele ſtis ꝓfect⁹ eſt. ꝛ reſpectu ei⁹ ꝓfectiõ[illegible]oĩs creatura eſt imp fecta. Et eſt ꝓfectio ꝑtie q̃ a nobis in via haberi nõ põt. de q̃. j. Coꝛ. xiij. Cũ venerit qđ ꝓfectũ eſt, i, ſtat⁹ glie, eua cuabitur qđ ex pte eſt. Et ad Phil⁹. ait apls⁹. iij. Nõ q̃ p fect⁹ iã ſim ꝛc. Perfectio vie de qua Mat. v. Eſtote vos pfecti. Et iſta etiã hꝫ gradus tres ſicut ꝛ charitas in qua ꝟſiſtit. Et eſt ꝓfectio naturalr̃ de qua Deut. xxxij. Dei pfe cta ſunt opa. Perfectio aũt ſtat⁹ eſt cert⁹ modus vluendi ꝑ quẽ q̃s obligat ſe ad quedã ſuperogatiõis opa ꝓpter p fectionẽ ꝓſonalẽ facili⁹ acquirendã ꝛ meli⁹ conſeruandã. vel in alios trãſfundendã. Iſte aũt ſtat⁹ ꝓfectiõis eſt du plex ſm btm̃ Tho. ij. ij. Un⁹ eſt ſtat⁹ ꝓfectiõis acquiren de. Alĩ⁹ ſtat⁹ ꝓfectiõis exercẽde. Stat⁹ ꝓfectiõis acq̃ren de eſt ſtat⁹ religioſoꝝ: q̃ ex hoc ſe obligãt ad quedã ſupe rogatiõis opa agẽda. vt pfectionẽ ꝓſonalẽ. vel acquirant facili⁹: vel cõſeruent acquiſitã ſecuri⁹ ꝛ meli⁹. Ilõ em̃ opz ꝙ religioſus ſtatim ſit ꝓfect⁹: ſed ꝙtendat ad ꝓfectionẽ ꝛ habeat ꝓpoſitũ ad hoc cõſequendũ. Sed ſtat⁹ ꝓfectio nis exercende eſt ſtat⁹ platoꝝ. ꝛ ad hoc ſe obligãt vt pfe ctionẽ in alios tranſfundãt in eos act⁹ hierarchicos exer centes. Unde em̃ ſubditos purgare: ꝓficere ꝛ illu[illegible]nare, vt ait Diony. de eccle. hierar. Modo qõ nr̃a querit de p fectiõe ꝓſonali: nõ de ꝓfectiõe ſtat⁹. Quarto notãdũ q̃ ſcriptura accipit ꝓfectionẽ dupliꝛ. Uno mõ ſm ꝙ cõpre hendit id ſolũ qđ [illegible]ncit eſſentialr̃ ad ꝓfectionẽ: ꝛ nõ id qđ facit inſtrumentaliter ad ꝓfectionẽ. vt ibi Beñ. vj. Noe fu ĩt v[illegible]ſuſt⁹ atq̃ ꝓfect⁹. Et Beñ. xv. dixit dñs Abrae. Am bula cor̃ me: ꝛ eſto ꝓfect⁹. Et btus Aug⁹. dicit in lib̃. de li be. arbi. ꝙ nullus põt ſaluari niſi ſit ꝓfect⁹. Et certũ eſt ꝙ multi ſunt ſaluati: ꝛ ſaluant⁹ abſq̃ ꝟſeruatiõe ꝟſiliox pauꝑ tatis: ꝛtinen[illegible]: ꝛ hmõi. vt Abraã. ſctus Ludouic⁹. ꝛ alij. Scdo mõ accipit ꝓfectionẽ nõ ſolũ ſm ꝙ includit eſſen ſialiter ꝓfectionẽ: ꝛ etiã ꝙ facit inſtrumentalr̃ ad p[illegible]tio nem. vt ibi Matth̃. xix. Si vis ꝓfect⁹ eſſe vende oia q̃ ha bes: da paupib⁹: ꝛ ſequere me. qđ dictũ fuit a ꝛpo iuueni: q̃ dixerat ei ſe ſeruaſſe mãdata. Uñ ꝓz ꝙ non ſolũ ꝓfectio ibi cõprehendit ꝓce[illegible]pta in quib⁹ eſſentialr̃ ꝟſiſtit perfe ctio ſm btm̃ Tho. ij. ij. q. clxxxiij. art. iij. ſed etiã cõpre hendit cõſilia q̃ ſunt inſtra ad p[illegible]tionẽ. Queſtio igitur iſta querit vtrũ pauptas pertineat ad ꝓfectionẽ eſſentia lem q̃ ꝟſiſtit in virtutib⁹ ꝛ actib⁹ earũ. vt dictũ eſt: ꝑncipa liter in charitate. Iſte ẽ q̃ intellect⁹ qõnis. Quãtũ q̃ nũc ad ſecũdũ. ſ. ad qõnẽ rñdendo ponunt⁹ ſex ꝛclones: ꝛ ꝓ bantur. Quarũ ꝓma eſt: ꝙ pauptas ſm [illegible]nimi ꝓparatio nem ꝑtinet ad ꝓfectionẽ eſſentialr̃. hoc ſic ꝓbat. Nõ eſt virtus vel [illegible]: virtutis pertinet eſſentialr̃ ad perfectionẽ q: vt oſtenſum eſt: perfectio cõſiſtit eſſentialr̃ in virtutib⁹ ꝛ actib⁹ earũ. Sed paupertas ſm animi ꝓparationẽ eſt virt⁹ ſi ſit habitualis vel act⁹ virtutis. ſi ſit actualis talis ꝓ paratio animi ꝛc. Minoꝝ ꝓbatur. ſ. ꝙ talis paup[illegible]tas ſit virtus. Nã diffinitur virtus a ꝓbo. ij. ethic. ꝙ virt⁹ eſt ha bitus electiuus in medio ꝟſiſtens determinato a recta ro ne ꝓut ſapiens determinabit. Sed inclinatio habitualis mentis ad tpaliũ abdicationẽ ꝓut ſunt impeditiua chari tat⁹ eſt habit⁹ electiu⁹: vt dc̃ ſe ꝓz. Et eſt ꝟſiſtens in me dio rõnis: q: eſt ad abdicationẽ tpaliũ ꝓut ſunt impediti ua vite ſpũalis que ẽ per charitatẽ. Et hoc ꝓut ſapies de terminat: q: quilibet ſapiens deter[illegible]inaret bona mini[illegible]a abiicienda inquãtũ ſunt impeditiua vite ſpũalis, cuiꝰ ta aie ſit magis cõſeruãda q̃ coꝛꝑis. Ergo [illegible]lis inclina tio ad abiicienda tpalia ꝓut ſunt impeditiua charitatis ẽ virtus. Sed talis inclinatio ad hmõi eſt pauptas ſm ꝓ parationẽ animi. Scda ꝛclo eſt: ꝙ pauptas ſm effectũ exteriozẽ nõ ꝑtinet ad perfectionẽ eſſentialr̃. Hoc ꝓba tur auctoꝛitatib⁹ ꝛõne. Auctoꝛitate quidẽ ſic. ꝓmo cõ ſtitutiõis ipius Job. xij. ad cõditozẽ vbi dicit ꝙ per tpa liũ abdicationẽ ad perfectionẽ via diſponit. Nõ autez ſe hꝫ diſpoſitiue ad aliquẽ effectuz: nõ ꝑtinet eſſentialiter

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad pfectionē illius rei.cū dispositio nō sit de eentia rei ad quā disponit. Scda auctoritas est abbatis moysi in collatiōe.xxiiij. patrū.quā inducit be. Tho.ij.ij.q.clxxxiiij.ar.iij. dicens. vigilie:ieiunia: meditatio scripturaꝝ: nuditas: ꝛ priuatio omniū facultatū nō pfectio sed pfectiōis instra sunt. Probak eadē cōclusio rōne sic. Illud sine quo pōt hīi eentiam pfectio nō ptinet eentialiter ad pfectionē. qđ patz.qz res nō potest haberi sine eo qđ est de eentia eius. Sed pfectio potest haberi sine tali paupertate.imo ꝛ cū multis diuitijs vt patz in abrahā. Job. Ludouico rege frācoꝝ ꝛ alijs qui fuerūt pfectissimi viri.qui tñ nō habuerūt paupertatē ista.scilz fm effectū exteriorē. Probak idē sic. Perfectio eentialis consistit in virtutib⁹ vt dictū est. Sed omis virtus cōsistit subiectiue in intellectu vel appetitu. Sed pauptas fm exteriorē effectū in nullo horū est: qz nec in intellectu nec in appetitu subiectiue. g. ꝛc. Nō si arguak ꝯ qz inuenit ille cui xps dixit. Si vis pfectus esse. ꝛc. Matthi.xix. Obseruerat preceptа vt ipe dixit xpo in quibus consistit pfectio eēntialiter.vt dictū est.ꝛ tamē xps ei dixit. Si vis pfectus esse vende oīa ꝛ da paupibus loquēs nulli dubiū de pauptate fm exteriorē effectū. Ex quo vidz qp p observationē preceptoꝝ nondū acquisiuisset perfectionē eentialē. Sed si vellet eā cōsequi ostēdit modū cōsequendi eā. scz p pauptatē exteriorē. Ergo pauptas fm exteriorē effectū videt necessaria ad pfectionē essentialē. Ad qđ etiā vident fatcere auctoritates alique scтoꝝ. vt Hieronymi ad Demetriadē dicētis. Aplici fatligij perfectoꝝ virtutis est vendere oīa ꝛ dare pauperibus. Et bñs Ambrosius. Summa iusticia est vēdere oīa ꝛ dare paupibus. Et ad summa iusticiā perfecta virtus. Et bñs Aug. extra Faustū. Illi sunt perfecti q̄ oīa sua dimittūt ꝛ sequunt xpm. Sed ad hec rndek. Primo de iuuene illo qz aliq doctores vt Origenes ꝛ Chrysо. dicūt illū fuisse mētitū. Sed dimissa ista rnsione que nō vidz multuz ꝛgrua. cui⁹ euāgelista vocat. Marci.x. Xpm eū intuitū dilexisse. qđ nō videt fecisse si fuisset fictus ꝛ trāsgressor preceptoꝝ. Pōt aliter rnderi. Nā supposito etiā qp verū diceret cū sit duplex pfectio. s. essentialis que consistit in virtutibus vt dictū est. ꝛ accidētalis que est quoddā instrumētū accōmodū ad acquirēdū maiorē perfectionē essentialē. quia ꝛ ipsa habet gradus. ꝛ ad cōseruandā acquisitā. de accidētali loquit⁹ est xps. Si vis pfectus esse ꝛc. quā adhuc ille nō habebat. Vel potest sic dici. qđ illa auctoritate xpi aliqđ ibi p̄cipit vt via ꝛ instrm ad pfectionē acquirendā vel ꝓseruādā illud. s. vende oīa ꝛ da paupertibus. Aliqđ vidz in quo eēntialiter pfectio cōsistit. s. sequela xpi. Vñ ꝛ Hiero. sup illud Matth xix. qđ petrus. Ecce nos reliq̄mus oīa ꝛ secuti sum⁹ te. qđ dicit. Nō sufficit relinquere oīa. sed adiūgit qđ precipit. s. sequi xpm. ꝛ bēs Amb. sup illud. Sequere me. ait. Jubet sequi nō corpis gressu sed mētis affectu. qđ fit p charitatē. Ad auctoritatē etiā rndek. qz illud beati Hiero. intelligendum est qp relinquere oīa sit pfecte virtutis. i. instrumentū perfecte virtutis. que est charitas. Ad illud bti Amb. qp relinquere oīa sit summa iusticia. est ibi precepto nō formalis sed causalis. Et est sensus qp a pfecta iusticia que est p charitatē causak hoc scz relinquere oīa Ad illud beati Aug. qz ꝯ in dimissione tpaliū: fed in sequela xpi quā ibi adiūgit pfectio eēntialis. Relinquere autem tpalia est vt instrumentū accōmodū ducens ad sequelā xpi ꝛ perfectionē essentialē. Remanet g̃ cōclusio vera qp pauptas exterior nō facit essentialiter ad pfectionem. Tertia cōclusio est qp pauptas exterior nō facit ad perfectionē. sicut instrumētū necessario requisitū ad pfectionē qz cū eius oppositо pōt stare pfectio. qđ pbak sic. Impossibile est hīe aliqđ sine eo qđ est necessariū ad ipm habendū. Si em possit haberi sine eo. tā nō esset necessariū ad ipsum habendū. sed sine paupertate fm exteriorē effectum potest haberi perfectio essentialis. imo cum opposito ei⁹ quia cū multis diuitijs, vt patet exemplum in abrahā ꝛ alijs multis in veteri ꝛ nouo testamēto. Ergo pauperтas exterior: nō requirit vt instrumētū necessariū ad pfectionē essentialē. Joseph etiā ab arimathia fuit discipulus xpi. vir ꝛ pfectus pfectiōe essentiali. Et tñ vt dicit Matth. xxvij. diues erat. Probak etiā qz status epoꝝ q̄ exigit pfectionē pfonalē q̄ ponit inуtutibus: pōt esse cū possessiōe diuitiarū. Si ergo expropriatio tpaliū requireret vt instrumētū necessariū ad pfectionē essentialē. seqret qp epi etiā seculares clerici pius nō possent habere ꝓpria. qđ est absurdū vt patz. xij. q. j. manifesta. ꝛ in multis alijs capitis. Quarta ꝛcl̄o est. qp pauptas fz effectū exteriorē sumpta cū abdicatiōe oim tpaliū ꝛ qđ dñiuz ꝛ qđ vsuz. nō facit ad pfectionē nobis in via possibilē. Et hoc pbak faciliter sic. Illud qđ tollit vitā pñtem nō facit ad pfectionē nobis i via possibilē. Qui em tollit subiectū: tollit accidēs. Sed abdicare res tpales oīes quoad vsum ꝛ quo⁹ dominium tollit vitam qz nō vtēdo cibo ꝛ potu hō moritur demum. Et sic corrupto subiecto pfectiōis in via qđ est aia in corpe existēs. tollit ꝛ accidēs eius. scz pfectio in aia in vita pñti. Et ideo nō est aliqs qui p quodcūq; votū possit se reddere nō capacem vsus in talibus reb⁹ necessarijs ad vitā. Quinta cōclusio est. qp pauptas sumpta p abdicatiōe oim tpaliū ꝯ dominium ad ius ꝛ dominiū: vsu solo nudo retēto nō facit ad pfectionē Et hoc pbak faciliter sic. Illud qđ tollit ab aliqua re cōditionē licitā. ꝛponit illicitā: nō facit ad pfectionē. Sed pauptatem. qz ex licito facere illicitū nō pertinet ad pfectionē. sed magis ad impfectionē. Sed abdicare a se ius ꝛ dominiū in oīm re ꝛ in eius vsu facit vsum illicitū. Hoc pz qz vt ofsum est supra. in rebus q̄ vsu nō cōsumunt: impossibile est separare vsum licitū a iure vtendi. Itē in reb⁹ que in cōsumunt impossibile ē esse vsuz licitū sine iure ꝛ dominio in re. g̃ cum multarū talium rerū vsus sit homini necessarius in vita pñti. sequit⁹ abdicare oīe dñiuz ꝛ ius in reb⁹ tpalib⁹ nō facit ad pfectionē: sed magis ad oppositū. Sexta cōclusio est qp abdicare res tpales in proprio seu paupertas fz effectū facit ad pfectionē sicut instrumētū valde accōmodū. Ad cuius euidentiā est sciendū. qp abundantia diuitiarū maxie in p̄o nata est reducere ad tria. s. inordinatū amorē earū. Vñ bñs Aug. dicit qp terrena ardentius amant adepta q̄ ꝛcupita. Scdo magnefit sollicitudinē in cōseruādo ꝛ tā perdendo. Tertio nate sunt mouere ad superbiā. quāto aut qs magis afficit vel sollicitat ad terrena. vl erigit in superbiā: tāto magis retrahit ab affectu ꝛemplatiōe diuinoꝝ. Sed tollere amorē inordinatum rerū sollicitudinē ꝛ elationē facit instrm accōmodū valde qz removet. phibens pfectionē vl impedies profectū pfectiōis sicut remotio herbarū nociuarū facit sicut instrm accōmodū ad pfectū terrenascētiū. g̃ ꝛc. Ista diffuse declarat bñs Tho. ij. ij. q. clxxxvj. ar. iij. Et habes etiā supra in ij. c. huius tī. Etin. iij. p. tit. de religiosis. Et iō alia omitto.

§. xiii. Sext⁹ articulus est

vtrū hīe aliqua in cōi diminuat de pfectiōe. Et qz pfectio est sub triplici gñe. qz est pfectio pfonalis: pfectio regalis: ꝛ pfectio pñdētialis. Ideo ad plenioꝛ declarationem cōclusiue dicit. qp de nulla harū perfectionū diminuitur nec de personali: nec de perfectione religiosoꝝ: nec pfectione platonū. Et ista oīa probank. Sciendū tame primo qp ista questio nō habet locū in rebus vsu cōsumptibilibus, qz in talis rebus vt oīsum est supra. est impossibile separari vsum a iure ꝛ ꝓprietate rei. Nec habet locuz de iure in rebus que vsu nō cōsumunt. qz habere ius in rebus quaz vsus est. p statu vite pñtis necessarius: ꝛ sine quo vsus nō pōt esse licit⁹ nō diminuit de pfectione possibili in vita pñti. Rex em vtens est vite pñti hoim necessarius ita qp sine eis nō potest vita saluari. g̃ habere ius in talibus nō diminuit de pfectiōe. Prima ergo pfectione. scz pfonali loquēdo notande sunt tres conclusiones. Quaruz prima est qp habere aliqua in proprio vel cōmuni nō necessario impedit perfectionē personalem. Et hec conclusio faciliter probatur sic. Illud cum quo stat ꝛ stare potest perfectio personalis non necessario impedit personalem perfectionem. Et hoc pater: quia oppositū eius implicat contradictionē. Sed pfectio pfonalis stat ꝛ stare potest cuz diuitijs in ꝓprio ꝛ in cōi. vt supra ostēsum est de abrahā et Ludouico rege ꝛ alijs. g̃ ꝛc. Scda ꝛcl̄o est ilta. habere in cōi necessaria ad vitā nō est natū diminuere de pfectione pfonali. Et hec ꝓbak sic. Qđ nō est natum diminuere de altissima pauptate: imo stat cuz ea nō est natū diminuere de pfectiōe pfonali. Et hoc statim pz: q nō ex alio habere tpalia ꝺ: diminuere de pfectiōe: nisi qz diminuit de pauptate. Sed habere in cōi necessaria nō diminuit de altissima pauptate: sed stat cū ea. put exp̄sse Jo. in ista sua cōstitutiōe allegās greg. ix. in decretali. nimis praua. ex de excess. pla. vbi dicit Fratres minores ꝛ pdicatores in altissima pauptate viuo famulari. Sz ostat frēs pdicatores habere aliq in cōi qđ. ꝓpietatē ꝛ dñium. Ergo hīe aliq in cōi fi ē natū diminuere ꝺ pfectiōe pfonali. Scda rō ad idē. Qđ nō est natū diminuere de pfectiōe euāgelica: nō est natū diminuere de pfectiōe. hoc pz: qz euāgelica pfectio est pfectio excellentissima. Sed habere aliq in cōi nō diminuit de pfectiōe euāgelica. qđ pz ex ista ꝓstōne Jo. in q̄ allegat alexandri. iiij. q̄ in ꝑdenatione libelli editi ꝺ statū pdicatoꝝ ꝛ minoꝝ. dicit fratres pdicatores ꝛ minores pauperē imitari ꝛ pfectionē euāgelicā aplexari. Sz cōstat fratres pdicatores hīe aliq in cōi mobilia fm eoꝝ regulā ꝛ ostōnes. g̃ ꝛc. Posset etiā ꝓbari p hoc: quia hīe aliq in cōi nō est natū induci nimiū amorē ad tpalia vel nimiā sollicitudinē vel elationē. qđ totū p rōnes effi caces, patet: ꝑ cā brevitatis omitto. Tertia ꝛcl̄o est qp habere aliq tpalia in ꝓprio est natū aliquālr impedire de pfectione pfonali. Iz nō semp actu impediat. et hoc sic ꝓbak. Qđ natū ē igerere sollicitudinē ꝛ amorē recurui ad tpalia ꝛ ad elationē inducere natū ē diminuere de pfectione Sed habere tempalia in ꝓprio natū est inducere ad hmodi amorē superfluū ꝛ sollicitudinē ꝛ superbiam. vt ostēsum est. ꝺ. in fine ꝓcedētis ar. Ergo ꝛc.

§. xiiii. Quātu ad secūdā

pfectionē nūc ē videndū scz qp hīe aliq in cōi nō diminuit de pfectiōe status religiosoꝝ. Ubi pmittendū pus qp cuz pauptas vt oīsum est solū instrumētalr nō eēntialr faciat ad pfectionē. et oīs status religiosus dicat pfectus: ꝺ ordinat ad pfectionē acq̄rendā ꝛ cōseruandā. nō ex hoc debet dici aliqs fectior altero: iz maiorē pauptatē q̄ alius. Sed debet dici hīe instrm magis accōmodum ad pfectionē. Et ideo sicut fatue sibi vsurparet excellentiam sup alios artifices. artifex aliqs ex hoc q̄ hīet melius instrumētū. puta martellū ad opandū. ita inaniter gl̃iaret de maiori pfectiōe religiosus sup alios ex hoc qp haberet maiorē pauptatē. Sed posset dicere sic magis accommodū instrm ad pfectionē. Perfectio autē ille ē simplr qui habet maiorē charitatē nō qui hz maiorē pauptatem Sicut ille pfectior fuit qui fecit meliorē cultellū non q̄ hz meliorē martellū. Charitas em nō inflat. ait apls. Et iō nullus se debet alteri pferre exēplo pauli aplī: q̄ se oborti uū dicit ꝛ mimū aplоꝝ. Bene tñ status religiosoꝝ ille pfectior q̄ includit modū viuēdi importantē magis ea q̄ p mouēt melius ad charitatē dei ꝛ primi habendā cōseruandā. Et qz vt dictuz est status religionis est ordinatus ꝓpter pfectionē pfonalez. ideo frustra gloriak de statu q̄ nō habz maiorē pfectionē pfonalē. Et vtinā tales gloriationes ꝛ ꝓpositiones inter religiosos cessarēt: qz multoꝝ malоꝝ sunt cā: sicut experientia docet. Circa istā g̃ materiā scz de pfectō status religiosoꝝ qp nō diminuit per hoc qp habeant tpalia in cōi. ponunt tres cōclones. Qrū prima est qp habere tpalia in cōi nō est necessaria fim ad quē religio est instituta; nō diminuit de pfectōe vite debite illi religioni. Scda est qp habere dñium in reb⁹ tpalibus necessarijs ad vitā nō diminuit de statu pfectōis religiosoꝝ Tertia est qp habere etiaz dñium in bōis imobilib⁹ in cōi nō diminuit de tali pfectione. Ad euidentiā pme cōclusionis scz qp habere tpalia in cōi inquātū sunt necessaria fini ad quē religio instituta est nō diminuit de perfectiōe debita illi religioni. Sciendū qp diuerse religiones sūt ordinate ad diuersos fines: quedā ad militandū ꝺ inimicos fidei. quedā ad hospitalitatē. quedam ad opa vite actiue, quedā ad opa vite ꝛemplatiue. Et fm diuersos fines religionis diuersimode sunt necessaria tpalia in religionib⁹ Vñ religio q̄ ordinak ad hospitalitatē. vt religio sci Antonij nō solū indiget tpalibus, p sustētatione pfessoꝝ in illa. sed etiā ad hoc vt possint hospitalitatē exercere ꝛ hospites sustētare. Et q̄ ad militiā ordinak indiget tpalib⁹. non solū p sustētatiōe: ꝛ p eqs habēdis ꝛ armis. Nec possent tales religiones assecq̄ finē suū: nisi hērent tēpalia ꝛ in copia. Vñ talib⁹ religiosis habere in cōi etiā imoderatē tēpalia, nō derogat pfectōni status: debite illi religioni, ꝓbatur facilr sic. Habēs instrm ordinatū ad aliquē finem: quāto magis est illud accōmodū ad illū finē. tanto habēs illum min⁹ exorbitat ab illo fine ceteris paribus. sicut patet in oibus artibus. Et quāto faber habet melioꝛē martellum tāto melioꝛē facit cultellū ceteris parib⁹. Et rō est: qz cuz instrm querak ad finē: ꝺto magis est ipm accōmodum ad finem. tāto melius operak. sicut medicina tāto melioꝛ est: quāto magis opak ad sanitatē. Sz ista tpalia sunt instrumēta necessaria ad vitā pñtez ꝛ ad finē cuiuslibet religionis. vt q̄ necaria fini alicui⁹ religionis sunt accōmoda illi fini. Et in tantū accōmoda ex q̄ necessaria sine illis nō pōt finis ille hīi. nō q̄ derogat pfectōi religionis hīe tpalia in cōi. Scda ꝛcl̄o est q̄ est difficilioꝛ qp hīe tpalia in cōi: inq̄tū sunt necaria ad vitā: nō diminuit de pfectōe religionis: ita q̄ religio nō hīs nisi vsuz in aliquis rebus nō est pfectioꝛ religione hīte in illis rebus dñium in cōi. Et ad hanc ꝛcl̄onē. pbādā debet sufficere auctas pape ꝛ romane eccl̄ie in ista ostōne alla. Ad cōditoꝛē. In hac em ostōne. qz ita quozūdā vbi dicit. Nec hoc scz hīe i cōi etiā qđ. ꝓpietatē aliquālr derogat. iuxta dictū Greg. ix. allegatum. vbi exp̄sse dicit fratres pdicatores xpm pauperē imitari: ꝛ euangelicam pfectionē amplecti: ꝛ esse in statu pfectoꝝ. ꝛ qp eoꝝ religionis obseruātia euāgelice pfectionis tenet formā etiam ex attributōis premio pcellentē gl̃iaz, pmereri. vbi exp̄sse dicit fratres pdicatores xpm pauperē imitari: ꝛ euangelicam pfectionē amplecti: ꝛ esse in statu pfectoꝝ. ꝛ qp eoꝝ religionis obseruātia euāgelice pfectionis tenet formā. Et cōstat pdicatores habere possessiones aliqua in cōi quo ad ꝓpietatē fm eoꝝ regulā. Ibi omnia in dicta ostōne. Ex quibus patet fm intētionē ꝛ auctem tria summoꝝ pontificū gregorij. ix. Alexandri iiij. et Johānis. xxij. qp habere aliqua in cōmuni etiā quoad ꝓpietatē nō derogat pfectioni nec altissime pauptati nec euāgelice pfectioni que est summa. quare patet cōclusio. Et quāuis cuilibet fideli deberet sufficere dicte auctes. tamen adducunt ad hanc conclusionē probandā ꝛ alie auctes. Prima est auctoritas Bede sup illud Actuū. iij. Erant illis omnia cōmunia. Dicit em sic. Qui sic viuūt vt sint eis omnia communia in domo communi Cenobite vocant. que vita tanto felicioꝛ quāto statū futuri seculi pfectius imitant. vbi cōmunia erūt oia; qz erit deus oia in omnibus. Secūda est

Universidad de Deusto
Biblioteca

auctoritas Jo. Lassiani in Lolla. tractās idēverbū sic ait habebāt aūt triplicē vnitatē. quā dīt habere Lenobite. Unitatē affectiōis: q: mltitudinis credentiū erat cor vnū ⁊ aīa vna. Unitatē habitatiōis, vt ptz Act. iij. ⁊. iiij. Unitatē possessiōis q: erāt illis oīnia cōia: vita aūt aplōr fuit pfectissima. Tertia est b. Aug. in regula. Nō dicatis aliqd ppriū. sed sint vobis oīnia cōia. Sic eīm legitis in actib' aplōr q erāt illis oīnia cōia. Idē in li. de opere monachoꝝ. Si aliq; vrgeank ex euāgelio vt nil reponāt in crastinū Respondeāt. Cur ergo dns loculos habuit. vbi pecuniaz collectā reponeret. Et quo medio ꝓbatiōis be. Aug. ostēditur q: xps habuit aliqua in cōi nō solū quoad vsum. sed etiā quoad ꝓprietatē seu dominiū. Quarta auctoritas ba filij dicētis in. iiij. c. sue regule. Cōmunionē vite perfectis/ me hanc ego voco. in qua quidē possessionū pulsa est p/ prietas oīnia aūt cōmunia. Quintra auctoritas est prospe/ri' de vita contemplativa. ⁊ habek. xij. q. j. Expedit faculta/tes ecclie r... sidere. ⁊ propias perfectiōis amoze cōtem/ni. Et pon... exemplū scti Paulini epi. Probatur eadem/ ecloz rōnib' plīb'. Primo sic. Iste status nō est perfectiꝰ/ o alio qui nō cōtinet modū viuendi magis promouentez ad perfectionē personalē acquirendā q̄ aliūs. patet hoc statim. q: ex hoc dicit vnus status perfec... alio. vt dictū est supra. quia cōtinet modum viuendi importantē meli/us ea que promouēt ad charitatē dei ⁊ primi: in qua con/stit pfectio psonalis. Sed status renunciantiū aliqbus in cōi. s. quoad dominiū. vt ostensū: paramētis libris. ⁊ hu iusmōi. nō importat modū viuendi magis ꝓmouentē ad pfectionē psonalē acquirendā vel ꝓseruandā. status ha bentiū ille talia: etiā quoad dominiū vel ꝓprietatē. suppo sita in ceteris paritate. Neq; eīm ingerit magis amorez recurrū ad tpalia aut sollicitudinē aut elationē. hīe talia quoad vsum ⁊ dominiū q̄ hīe ad vsum solū dīcto abdica/to ⁊ romāe ecclie dimisso. Cū eīm sint in ꝓtinuo vsu taliū. s. domoꝝ: ecclīaꝝ: librorū: ornamentoꝝ ecclesie vasoꝝ ⁊ hu iusmōi. ⁊ sint quasi certi q̄ nō molestarī in eis. nō appa/ret quō ex hoc minus am... e talia ⁊ sollicitari ⁊ elevari q̄ si haberēt etiā dominiū taliū rez. Nā in vsu cōsumptibili/bus vt dictū est supra. necesse est dicere q̄ ipī minores ha beant nō solū vsum: sed ⁊ dominiū. q: cū vnū nō possit se/parari ab alio in d... is rebus q̄ vsu ꝓsumunk. vt panis: vi nū. ⁊ hmōi. Si non haberēt dominium illud: sed nudum vsum facti: tunc haberent illicitū vsum. qđ repugnat pfe/ctiōi. Itē ꝓbak idē alia rōne sic. Nunq̄ fuit ecclesia sine statu habēte euāgelicā pfectionē. ⁊ amplectente xp̄i ⁊ apo stoloꝝ sequelā. b ptz q: ꝓsumptio vidē ⁊ erroneū q̄ aliq; tpe eccla decīderit a pfecta seqla xp̄i ⁊ aplōr totalr. Hīe. etiā b dicit tractās illud Lañ. j. c. Pasce hedos tuos iuxta ta... rnacula pastoꝝ. i. iuꝰ pfectionē aplōr vt ipe exponit. Sed atpe Cōstantini ⁊ brī filiestri vsq; ad tps beati fran cisci nō fuit aliqs status in eccla q̄ nō haberet aliq; in cōi. licz renūciaret oīmi dominio in ppio. Ergo hīe in cōi nō diminuit de pfectiōe status religiosoꝝ. Confirmat hoc. ⁊ alis sequeret q̄ tota pfectio euāgelij esset in solo statu fra/trū minoꝝ: ⁊ totū refidui ecclesie ceciditet ab illa. qđ nō vid... bene dictū. Ad tuē tertio probak. Si habere dīnū in talibus que vsu nō cō... munk. faceret statū minus pfe/ctū: ꝓfessoꝝ talis status minus pfectos. tūc dominus papa retinēdo sibi dom... iū taliū rez. ꝓout facit circa oz/dinē minoꝝ. faceret ⁊ redderet se minus pfectū. qđ est ab surdū dicere. cū quilibet ... spūalibus debeat plus se dili/gere q̄ aliū. ⁊ ... consequēs nō debet velle a perfectione se elongare propter alioꝝ pfectionē agendā. Multe alie rō nes inducunt. que ob breuitatē omittunk. Tertia cōclu/sio est q̄ habere dīnium in cōmuni in bonis immobilibus. vt possessionibus: domibus: redditibus ⁊ hmōi. nō dimi/nuit de pfectiōe. Hoc probak quadruplici rōe. Primo sic. Illud qđ eccla statuit vtiliter ⁊ ꝓ meliori ⁊ pfectiori: nō diminuit de pfectione. Hoc statim ptz. q: nullū lucrū qua/tumcūq; magnū potest dici vtile: per qđ recedit a perfecti/one dicēte xp̄o Matth. xvj. Quid eīm prodest homini si lucret vniuersum mundū. anime vero sue detrimentū pa/tiat. ⁊c. Detrimentū aūt anime est cadere ab euangelica p/fectione. Sed ecclesia que regit a spūscrō in his que stat/it circa sequelā xp̄i ⁊ pfectionē vite. ꝓ meliori ⁊ utiliori co/dimauit ⁊ statuit q̄ haberet possessiōes in cōi: nō solū pcia vtiolim iudea. sed ⁊ p̄dia. sicut dr. xij. q. j. futurā. ⁊ c. videm tes. Ergo hīe bona imobilia in cōi nō diminuit de perfe/ctione. Ad idē. Illud ꝓ q̄ aliqs laudak. non diminuit de pfectiōe. Sed ... ustin' imperator laudak q̄ dedit Iniam p vniuersuz orbē fabricādi ecclas: ⁊ p̄dia eis ꝓstituit tribuē da. q̄ ⁊c. Tertio ꝓbak sic. Ꝺ fecerūt viri pfectissimi ad cumulū pfectiōis nō diminuit de pfectiōe. Sz viri pfectis/simi tā diuinaꝝ q̄ hūanaꝝ litterarū doctissimi possessiōes ... ecclesia acceperūt ⁊ ampliauerūt. ... uinimo aliqui de suo pīmonio vt be. Bregl. plures ecclesias ⁊ monasteria dotauerūt: in q̄bus ꝓ magna pfectiōe degere elegerūt. Ergo dicere q̄ habere imobilia in cōi diminuat de pfectiō/ne absurdū videk. Est eīm hoc dicere q̄ btus Siluester et alij scrissimi romāi pōtifices. ⁊ epi pfectissimi: ⁊ abbates: q̄ btus Gregorij: Ambrosij: Hieronym': hylarij: benedi ctus: Antonij: martinus: egidius: bernardus. ⁊ ceteri in/numerabiles scti absq; pfectiōe euāgelica ⁊ sequela xp̄i vixe/rūt. q. j. expedit. Quarto sic. ꝓbak p̄m regulā generalē be. Aug. qñ obscuritas est in verbis euāgelicis. pcipue circa p̄cepta vel p̄silia ex q̄bus dubiū ozit: recurrēdū est ad scō rū obseruantiā. s. quō illa ipī sancti seruauerūt. Et b dē/ est qđ ipī seruauerūt. Ergo vite pfectio iuxta dicēda est ⁊ tenēda. p̄m q̄ sancti viri ⁊ pfectissimi vbo docuerūt eam ⁊ facto tenuerūt. Sed oīs scti viri ⁊ pfectissimi a tempe siluestri vsq; ad tps be. francisci: ficvite pfectionē vbo do cuerūt facto tenuerūt. q̄ bona imobilia ⁊ mobilia habuerūt Ergo in cōi habere immobilia nō minuit de pfectiōe euā gelica. videk eīm mihi absurdus dicere q̄ sanctissimi q̄ sua ꝓpter pfectionē hīdaz relinquebāt in ppio. si vidisset q̄ habere in cōi esset de ... imētus pfectiōis. q̄ in cōi cū alis bona possedissent. ß sicut abdicauerūt in ppio propter pfectionē. ita abdicassent in cōi. qđ null' fecit añ b. ſfran.

§. xv. Quantū ad tertium

articulū p̄cipal' hui' qōnis. Hec ē pclo. q̄ hīe in cōi nō di/minuit de pfectiōe stat' platoꝝ. imo qđ est fortī nō hīe de rogat statui platōis. ⁊ p̄ns pfectōi debite illi statui. Hoc aūt faciliter ꝓbak sic. Ad nō dimi... uit ... pfectiōe stat' platōis. qđ ipa platio exigit p̄m suā rōnē. Hoc ptz q: illud nō repugnat alicui qđ ei pueniet p̄ter suā rōnē. Sz aplus in duob' locis scpture. s. i. ad Timo. iij. ⁊ ad Tit. j. describēs platonē epalem: inter cetera dicit q̄ oportet eum esse hos/pitalē. Impossibile est aūt esse hospitalē: nisi habeat bo na salte in cōi. Ergo hīe in cōi nō diminuit de pfectiōe sta tus platiōis. Sc̄do ꝓbak sic. Illud nō derogat pfectioni statui debite ... qđ obligak rōe status sui. Sed plat' obli/gak rōne status ad pascendū gregē. nō solū verbo ⁊ exē/plo. sed etiā tpali subsidio. qđ fieri nō posset. si aliq; bona ec clesie nō haberet. quoꝝ platus dispensator esset. Et iō sal uator cōmittēs gregē suū petro ⁊ successorib' eius signā ter dixit: nō semel: sed ter ei. Pasce oues meas. vel agnos meos. Job. vlti. ad innuendū q̄ platus debet subditos pa scere verbo ⁊ exemplo ⁊ tpali subsidio. Tertio sic. Habe re illa ꝓ quib' defendēdis ꝓlatus mortē patiēs meret. ascribi catalogo sctoꝝ. nō diminuit de statu pfectionis. ß quasi patet de se. quia nō ascribitur in numero sanctorum nisi propter opera ꝑfectionis. hoc quasi patz de se. quia non ascribitur in numero sanctoꝝ nisi propter opera per fectionis. sed ꝓlatus mortē patiens ꝓ defensione facul tatū ecclesie meruit ascribi catalogo sanctoū. vt patet de sancto Thoma cantuariēsi archiepo. Ergo habere bo

Argumē tū pro ꝓ habere cōi aliq̄ d minuit pfectionē

na immobilia nō diminuit de statu perfectionis ꝓlatoꝝ Soluit exinde multa argumēta facta in ꝓtiū. Sed solū vnū pono in q̄ aduersarij vitatis multuz se fundāt. Et est tale q̄ xps fecit cōdescendendo infirmis diminuit de pfe/ctiōe. Ptz hoc: q: aliē xps nō sumpsisset psonā infirmoꝝ psonā infirmoz. qđ pz in decretali nicolai. iij. ... ijt q̄ se/mimat. Et btus Aug'. sup illud pducēs semū iumētis. Et in li. de ope monachoꝝ dicit. Dns ... sus xps more sue mie infirmioꝝ' compatiens: cū ei possent angeli minis/trare loculos hīe dignat' est. q̄ ⁊c. Et confirmak idem aucte beati Hiero. dicens. Nudā crucē nudus seq̄r. Sed qui hz aliq̄d nō est nudus. Sed ad hoc rndet subtiliter ⁊ optime. Dicit ... notandā ee triplicē infirmitatē ad p/positū. Scz infirm... tē carnis: infirmitatē scie: ⁊ infirmita/tē affectōis. Infirmitas carnis est ꝑm quā corp' mortale indiget cibo ⁊ potu: vestimētis ⁊ hmōi. Et isto modo ois hō in hac vita mortali est infirm' donec corpus istud cor/ruptibile induerit incorruptionē. de q̄ infirmitate aplus ad Timo. ait. Modico vino vtere ꝓpter stomachū tuuz et frequētes tuas infirmitates. Et Mat. xxvj. Spiritus ꝓptus est. caro aūt infirma. Talis infirmitas non est perfectiōis mētis: sed stat cū oīmoda mētis pfectōne in p̄nti possibili. Hanc xps assumpsit cū defectus corporales accepit. scz famē: sitim: frigus ⁊ hmōi. Omia q̄ xps erat ver' deus ⁊ verus hō. inq̄tū deus habebāt sibi ageli mi/nistrare: nec loculis indigebat. nec cibo vel potu. Sz inq̄tū hō p̄m carnē erat infirm' indigēs cibo ⁊ alimen/to sicut ... hoies. ⁊ p̄ns indiguit pecunia ⁊ loculis: q̄bus mediātib' necessaria emerent. Et de ista infirmitate car nis q̄ stat cū summa pfectōe mētis pōt intelligi dictū. b. Aug. ⁊ decretalis. Exijt. In hoc eīm psonā infirmoꝝ gessit ⁊ infirmis cōdescēdit q̄ infirmitatē carnis assumpsit. et p̄ns necessarijs ad vitā eguit ⁊ loculis egere se ostēdit Et certe illa videk ee intētio. b. aug. Vult eīm dicere q̄ ille qui deus erat ⁊ dns oīm: potens ... sq; quacūq; puisione sibi de necessarijs q̄cūq; ⁊ quocūq; tpe ꝓuidere: cum ei angeli ministrarēt. nō vt eandē infirmitatē carnis habē/bus exēplū daret q̄ nō erat ꝓ pfectionē p carnis infirmi/tate suppōtāda cibis ⁊ necessarijs ... loculos habere. ideo in habēdo loculos infirmis cōdescendit. q: vt dicit aplus ad Heb. ij. Licet esset deus: decuit p oia fratribus si/milari: ⁊ p oia misericors fieri. Habēdo q̄ loculos gessit ... so nā infirmoꝝ. ... infirmoꝝ infirmitate status. i. in pfectiōe vt isti arguūt: ß infirmoꝝ infirmitate carnis. Sc̄da ifir/mitas est scie. de q̄ ait aplus. j. ad Coꝝ. viij. Cōsciētia coꝝ cū sit infirma polluit. Et ad Ro. xv. Infirmū i fide susci/pite. Hec infirmitas cōsistit in hoc q̄ aliqs ex ignorantia vel ex nescientia credit aliq̄d malū esse. qđ tñ nō est sicut aliqui tūc ꝓpis credebāt esse pctm cōmedere immolatum idolis. qđ de se nō est: nisi cum fiebat in veneratiōez idoli Et hac infirmitate laborabāt q̄ refuare ... rastituū esset ꝓ ꝓceptū dñi. Et de ista etiā infirmitate pōt intelligi dictuz beati Aug. ⁊ decretalis. Exijt. scz q̄ dns cōdescedens vl cōpatiens infirmis locu... hīe dignat' est. Christus eīm q̄ venit curare vulnera nra: ꝓcipue mētis. ne aliq̄ in futu/rū possent scandalizari: credētes q̄ esset imperfectionis vel minoris pfectōis: si suos dei videret loculos habere: ⁊ de illis in cōi viuere: ipe loculos habere voluit: vt ecclīs in exemplū. q̄ absq; quocūq; impedimēto vel diminutione pfectōis loculi cōes haberi poterāt ad vite necessitatem. nō ad superfluitatē. Et q̄ ꝓpter tale exemplū ß fecerit dns dicit btus Augu. ⁊ habek. xij. q. j. fic... exēplū dñi accipite cōuersantis in terra. Quare loculos habuit cui ag... mi nistrabāt. nisi q: ecclīa loculos habitura erat. Hoc etiam exp̄ssius dicit in li. de fi... ne dñi mōte. Tertia ifirmi tas est infirmitas affectōis. ⁊ hec est dupler. Una q̄ qs sic infirmat p̄m affectū q̄ a deo auertit. q̄ infirmitas ē ad mortē p culpā mortalē. De ... aplis ad Ro. v. Luz infirmi essemus xp̄s ꝓ nobis mortu' est. Quia ergo xps sciebat aliqs futuros in eccla q̄ obstinata malicia dicerēt. q̄ vir/tutes euangelicā fuātib' aliq̄d fuare in crastinū erat contra dei p̄ceptū. ideo xps his infirmis cōdescendēs vt eos a sua malicia reuocaret facto suo ⁊ exēplo volu/it hīe loculos: vt iā isti blasphemi ... eccliaz loqui nō possent cū viderēt eā loculos habere. Sc̄da infirmitas affectiōis est q̄ aliquī nō auersi a deo ꝓ culpā mortalē. tñ detenti circa amorē tpaliū impediunt a seqla xp̄i ꝓ semitā cōsiliorū. Iz nō exeāt viā mādatoꝝ. de qua pōt intelligi illud apostoli Ro. xv. Debem' nos q̄ firmiores sumus ... becillitatem infirmoꝝ sustinere. Et in habēdo loculos xps his infirmis cōdescēdit in duobus. Primo q: cū xps loculos haber... nō ad supfluitatē: sed ad sui ⁊ alioꝝ necessitatē egendo... vt btus aug. dicit. exemplū dedit talib' infirmis: ne ad tē/pora alia afficerent ad superfluitatē: ß solū ad necessitatē ea quererēt. Sc̄do q: xps habuit loculos in cōi... in ppio vt ergo talib' infirmis cōdescēdat. Et his q̄tuor modis expositōis p̄m' videt mihi magis ee de intētiōe. b. au... Quocūq; aūt modo exponat de ꝓdictis. pz q̄ xps nō fe/cit opus imperfectōis in habēdo loculos. immo videt mi/hi verbū valde blasphemū dicere q̄ xps in aliq̄ facto suo fecit opī imperfectōis cuius ois actio nostra est instructio.

Quid sit nudā cru cem sequi

Ad auctem Hiero. de sequēdo xp̄m nudum. respondet p id qđ ait ipe btus Hiero. ad Nepotianū. scz q̄ ille nud' xp̄m nudū seq̄t ⁊ crucē nudā. q̄ oia sua aut paupib' distri buens: aut ... arētib' relinquēs: aut facultatib' ecclīe adū gens. ad facultates eccle q̄ sunt bona cōia viuit de eis et de altaris oblatoib' sustentat: ⁊ talē nuditatē ipe ... auit. quare habere in cōi aliq̄ nō diminuit de pfectōe psonali: nec de pfectione status religiosoꝝ vel platoꝝ. Et p̄dicta etiā pōt patere erroꝝ fraticelloꝝ. q̄ habek in. vij. ca. libelli hereticalis eorū... ui dicūt q̄ litigare in iudicio diminuit de pfectione euāgelica. Et q... xij. determinauit ꝓtius dicūt eū hereticū: q: vt aiūt ... t scripture sacre dicente dño. Qui vult tecū in iudicio ꝓtendere: ⁊ tunicā tuā tolle re: dimitte ei ⁊ pallū. Matth. v. Et sic videt fieri ꝓtra do ctrinā euangelicā litigare. Sed deberēt isti obstinatissi/mi aduertere qđ ait btus Aug. in dec... quem libū sepe allegāt ⁊ male intelligūt in ca. Parat' ... xiij. q. j. Dicit eīm q̄ ista p̄cepta sunt magis intelligēda p̄m p̄eparationem animi. vt icz homo patiēter ferat hoc. ⁊ parat' sit etiā ad maiora sufferēda: si opteret ꝓ salute sua ⁊ ꝓximoꝝ q̄ p̄m opus qđ in apto fi... ... q̄ diminuit de pfectione psonali: nec de pfectōe status litigare in iudicio. cū modestia ꝓ iure suo tuēdo siue ecclie siue monasterij. Nec obstat qđ ait aplis. j. Coꝝ. vj. Si iudicia habē... inē vos oino del... est in vobis. qđ illi heretici inducūt. q: vt dicit glo. loquit cū quis ꝓtra iusticiā litigat. vel nō debito modo: quia cuz mēdacijs ⁊ iniurijs verboꝝ. vel cum apud infideles iudi ces. vt sibi subdit. Bene ergo determinauit Johānes. xxij nec cōtradicit hoc scripture: sed false eam exponūt.

§. xvi. Septim' artic...

declarādus est. Utrū xps ⁊ apl... habuerint aliquid in cōi Et ista est p̄ncipalis questio in materia ista. sed declara/tio eius dependet ex declaratōne precedentiū dubioꝝ. Et q̄ habuerint ptz. q: ꝺ: Joh. iiij. q̄ discipli ei' lucrāt in ciuita tez ad emendū cibos. Emptio fit ... fit pecunia. q̄ pecunia habebāt. nō in ppio. q̄ in cōmuni. Item ... xij. ⁊ xiij. ꝺ: q̄ dns habebat locꝰ q̄s portabat iudas. i. scarzellā seu bursam vbi in varijs locis eius diuerse pecūie mittebant pura argētea i vna ... enee in alia ⁊ huiusmodi. Sed illō quod reserueb... in illis loculis non videt fuisse alterius q̄ collegij christi ... postoloꝝ. ergo habebāt aliqua in cō muni. Pro quoꝝ declaratione sciendū q̄ certum est q̄ christus ⁊ apostoli bona que habuerūt in vsum vite hu/mane de facto habuerūt. Certū est eīm q̄ habuerūt indu/menta quibus vestiebant: et cibos quibus nutriebantur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

domū etiā quantū ad vsum dormiēdi ⁊ quiescendi. Nec vnq̄ de hoc aliq̄s dubitauit. Sed vtrū habuerit in talib⁹ reb⁹ solū nudū vsum facti vel ius ⁊ dñium in ꝓpio vel in cōi, de hoc fuit aliq̄n dubiū. Sed nūc nulli phas est dubitare post ꝗ Joh. xxij. edidit ⁊ promulgauit ꝟstitutionē. Cū inf nullos. q: ibi determinat q̄ q̄ ptinacit ⁊ q̄ xps ⁊ apli nō habuerūt aliq̄ in cōi: hereticⁿ sit cēsend⁹. Hoc autē nō pōt intelligi quantū ad solū nudū vsum facti: fic aliq̄ exposuerūt: imo veri⁹ corrupe voluerūt. qđ ps: q: dñs papa Joh. illd qđ viri scholastici in dubiū reuocabāt: voluit declarare. vt ps ex ipo ꝓncipio cōstitutiōis vbi dr. Cū inter nōnullos viros scholasticos sepe ꝫtingat in dubiū reuocari: ꝫ p viros scholasticos nūq̄ fuit in dubiū reuocatum xps ⁊ apli habuerūt vsum facti in aliq̄b⁹ reb⁹ necessarijs ad vitā. Sz bn fuit in dubiū reuocatū vtrū in illis rebus habuerit ius ⁊ dñium in ꝓpio vel in cōi. Cū g̃ papa declarauer⁹ q̄ deinceps asserere q̄ nō habuerūt: hereticū sit cendū. sequit q̄ nō de vsu soluz: ꝫ de iure ⁊ dñio intellexit. Scđo sciendū q̄ cū declaratuz sit. ꝫ. in tertio dubio q̄ ipossibile ē hr̃ vsū licitū ⁊ iustū alicui⁹ rei sine iure vtēdi illa re. ⁊ oēs ꝓcedūt q̄ xps ⁊ apli habuerūt vsuz aliquarū rerū: sequit de necessitate q̄ in eis reb⁹ habuerunt ius vtēdi: nisi q̄s diceret q̄ habuerūt semp vsum nō iustū: qđ blasphemum est dicere. Sequit g̃ q̄ xps ⁊ apli nō potuerūt hr̃e vsum facti denudatū iure vtendi. Tertio sciendū q̄ cū declaratū sit. ꝫ. in quarto dubio q̄ in rebus q̄ vsu ꝟsumunt nō possit separi vsus licit⁹ a iure in re ⁊ nō solū in vsu rei. ⁊ clarū sit q̄ xpus ⁊ apli habuerūt ꝟsumptū. vt panē ⁊ vinū q̄ comedebāt ⁊ bibebāt: sequit q̄ in talib⁹ reb⁹ ius ⁊ dñium habebāt nō vsum facti denudatū etiā iure in re. Quarto sciendū q̄ cū visum sit in ꝓto dubio q̄ hr̃e in cōi in reb⁹ necessarijs ad vitā nō dimittit de pfectiōe psonali: nec de pfectiōe stat⁹ religiosoz̄ vel platoz̄: sequit q̄ xps ⁊ apli q: summa pauptatē vel summā pfectionē tenuerūt. q̄ pt hoc non pbat q̄ nō habuerunt aliqua in cōi. In illa g̃ gone aut querit de xpo scđo sum: aut de xpo ⁊ aplis simul: aut de aplis tm. vt post ascensionē xpi. Si de xpo scđo sum cū in xpo sint due nature: diuina pariter ⁊ humana. dubiū nō est q̄ de natura diuina locū nō hz questio. Sic em xps ꝑm oēs hz verissimez ꝓprijssime dñium oim creaturarū. ꝑm illud ps. xxiij. Dñi est terra ⁊ plenitudo ei⁹ ⁊c. Et Hester. xiij. Dne omnia tu es. Intelligēda est g̃ qđ de xpo ꝑm humanā naturā. Secūdo notādū q̄ dñium hr̃e de aliqua re pōt intelligi dupl⁹. q: aut infusum: aut acquisitū. sicut dicim⁹ de scia infusa vl acquisita. circa aliquā cōclusionē. ⁊ iterū dñium pōt acquiri in aliqua re dupl⁹. q: vel ex facto ꝓprio: sicut miles acquirit ex facto ꝓprio: scz sui laboris dñium in stipendio. vel ex alieno dono: sicut acquirit pauper dñium in elemosyna sibi liberal⁹ data. His ꝓsuppositis pono rñdendo ad questionē sex cōclusiones.

¶ Prima q̄ xps ab instanti sue ꝓceptiōis habuit dñium omnium rerum.

¶ Secunda cōclusio q̄ ex facto ꝓprio habuit dñium acquisitū aliquarum rerum.

¶ Tertia cō⁹ q̄ hūit dñium aliq̄rū rerū ex dono alioz̄.

¶ Quarta cōclusio q̄ post emissionē voti de paupertate nō habuerūt in ꝓprio dñium aliquarū rerū.

¶ Quita cōclusio q̄ xps ⁊ apli hūerūt dñiuz aliq̄z rerū i cōi

¶ Sexta cōclusio est q̄ ap⁹i post ascensionem habuerunt dñium aliquaꝝ rerū in cōmuni.

§. XVII. Prima cōclusio pro:

Q⁹ xpus hūit dñium oium rerum.

bat̃ fic. ſ. q̄ xps ab initio ꝓceptiōis habuit dñium oim rerū. Habēs ius hūdi aliquā rem ⁊ vtendi ea pre, ꝓpo, p libito volūtaꝫ. ⁊ alienādi ea: hz dñium in il⁹ re. hoc pz ex declaratiōe tertij dubij. ꝫ. Sz xpus ab initio sue ꝓceptiōis habuit tale ius in oib⁹ reb⁹ creat̃. g̃ ⁊c. Probatio minoris pz per id qđ hr̃ ad Heb. ij. ⁊ sumit̃ de ps. viij. Minuisti eum paulomin⁹ ab ag̃elis ⁊c. Hia subiecisti sub pedib⁹ ei⁹. In eo em (ait apls) q̄ ei subiecit oia nihil dimisit non subiectū. Qđ exponēs glo. c. iij. ait. Ecce ptās xpi oīdit vt em a dñ ope nihil excipit: ita nec a xpi ptāte. Attēde q̄ non simpl⁹ ait sup omia opa: ꝫ addidit manuū tuarū. ſ. sup dignioza etiā opa. ſ. hoies ⁊ āgelos: q̄ p excellētia dicūt opa manuū dñi. Et nō solū constitu⁹ sup opa vt dignioz: ꝫ et oia subiecisti sub pedib⁹ ei⁹. ſ. ptāti ei⁹ ⁊ dñio possit em eē supioz ⁊ nō dñari oib⁹. Sz dic. Subiecisti oia. nihil dimisit nō subiectū dñio ei⁹. Ex q̄ aucte hr̃ q̄ loq̃t de xpo ꝑm naturā hūanā: ꝑm quā minoz̄ at⁹ est paulomin⁹ ab ag̃elis. Et loquit de subiectiōe nō solū min⁹ digna ad dignioz̄: ꝫ de subiectiōe q̄ est subdīti ad hr̃e dñiuz sup ipm. Pro bat idē p glo. sup illud. Hēb. ij. Dñamini piscib⁹ maris volatilibus celi ⁊ bestijs terre. Ergo tale donū cū nō dicat ipfectionē ꝫ pfectionē: nec repugnat fini incarnatōis: debuit xpo cōicari ꝑm hūanā naturā. Tertio idem pbat̃ fic. xpo ab instāti sue ꝓceptiōis cōicata fuit scia oim. g̃ ⁊ cōicari sibi debuit potētia dñi oim rerū. Antecedēs pz ꝑm oēs sanctos: saltē de his q̄ nouit de⁹ scia visiōis. qđa est clara. qz sile videt quantū ad xpm de scia ⁊ potētia respectu hoz̄ inferioz̄ g̃ ⁊c. Sz ꝓtra pdictā cōclusionē arguit̃ ꝑmo sic. Quod importat imperfectionē nō debuit cōicari xpo ꝑm humanā naturā. Sed habere dñium in ꝓprio importat imperfectionē: vt ostensum est. quia ad perfectionem ptinet renūciare reb⁹ in ꝓprio. Ergo tale dñium nō debuit xpo cōicari. Secūdo arguit̃ sic. frustra est potētia que nō reducit̃ ad actū. ꝫ dñium tpalia q̄rit̃ ꝓpter vsum. xps aūt nō est vsus dñio tpāli. g̃ frustra sibi fuisset collatū tale dñium. Sed de⁹ ⁊ natura nihil faciunt frustra: vt dicit ꝑbs in lib. de celo ⁊ mūdo. Tertio arguitur sic. xps pōt cōsiderari vel vt caput eccl̃ie vel vt ꝑsona singularis. Sed

Contra q̄ stionē ar guitur.

Xps vt ras rex.

§. XVIII. Secūda cōclusio

principalis est q̄ xpus ex ꝓprio facto habuit dominuz ac

de ipo loq̃mur nūc vt ꝑsona singularis. Et ꝑm hoc nō habuit dñū. g̃ ⁊c. Sz his nō obstātib⁹ firma ⁊ va manet cōclo ꝓ. ſ. q̄ habuit dñiuz rez sibi a deo infusuz seu collatuz. Et ad argumētū ꝑm rñdet q̄ licet renūciare dñio rez in ꝓprio sit instm accomodū ad pfectionē. tñ ē est illis in quibus hr̃e dñū talīū rez est natū inducere amorē recuruū ad tē palia vel nimiā sollicitudinē ⁊ elationē. Sz in q̄b⁹ hr̃e dominiū in ꝓpio nō est natum inducere talia in his hr̃e dominiū nō derogat pfectiōi. Alioq̄n cū de⁹ habeat dñium oim ꝫ diceret in eo impfectionē. qđ est absurdū. Nō xps ab initio sue cōceptiōis fuit cōprehēsor ꝑm aiam. licet via toz ꝑm corp⁹. Et nō possidere q̄tacūq̄ tpalia nō poterant in eo inducere amorē recuruū. vel distrahi p hec ab his q̄ sunt dei. Sciēdū igit̃ q̄ xps in mūdū veniēs pauptatem assumpsit: nō i bi⁹ inedi subsidiū: q: nō egebat. cū impossibile esset. sed solū in imitatiōis exemplū. ꝓpter nos q̄ nati sumus ī inordinate affici ad tpalia ⁊ sollicitari ⁊ eleuari in supbiā ex eis. Et q: exemplū magis oīdit invsu q̄ in dñio. nō xpus q̄tum ad vsum pauptatē pfectiōi cōuenientissimā oīdit. licet q̄tum ad dñium esset dñs oim. Ad secundū respondet q̄ potētia nō est frustra q̄n ex ea nō reducit in actū sicut in hoie q̄ votū castitatis emisit. potētia generādi nō est frustra. Sicut etiā in deo q̄ pōt de homine facere vitulū: nō est illa potētia frustra. licet nunq̄ reducatur ad actū. Quia ergo xpus venit ad dandū nobis perfectiōis exemplū. ideo cū exemplū maxime exvsu ostendat. voluit dñio tali infuso vti. Et ideo non sequit̃ q̄ in eo frustra fuerit tale dñiū. Et tñ forte aliquādo vsus fuit tali dominio cū dixit Mat. xxj. Ite in castellū soluite asinū. c Dominus his opus habet. Ad tertiū dicēdū q̄ ista ꝓpositio xpus ingtum caput eccl̃e habuit dñium oim rez est ꝓpositio reduplicata affirmatiua. Et ideo licet inferre simpliciter. Ergo xps hūit dñuz oim rerū. diffuse aūt tractat de ꝓpositione reduplicata. sed omitto: ⁊ subdit. Ista simpl⁹ est ꝓcedēda. xps rone hūane nature habet dñium oim rez. Vñ si ista ceret vera que tñ est falsa. vt infra videbitur. xps ingtum gessit ꝑsonā pfectoz non habuit aliq̄d in ꝓprio vel in cōi. tñ ex quo ꝓcedit ista. xps vt gessit ꝑsonā infirmoz aliquid in cōmun habuit. nō dēb⁹ ꝓcedi simpl⁹ ergo xps nō habuit aliq̄d in ꝓprio vl⁹ cōi. immo magis sua oppo⁹ta. scz xps simpl⁹ habuit aliquid in ꝓprio vel cōi. Sciendū tñ ꝑm beatū Tho. in. iij. pte. q. viij. q. ea dē est gra xpi ingtum caput eccl̃ie ⁊ ingtuz ꝑsone singularis. Vñ nō solū ingtum est caput eccl̃ie habet dñiuz oim rōnabiliū creaturaꝝ. sed etiā ingtū ꝑsona singularis. Et sic pz ꝑma cōclusio. Ex pdictis pz falsissimuz esse qđ dicūt isti fraticelli in quodā suo libello qui incipit. Universis. ſ. in primo ca. q̄ xps ingtum hō nō hūit dñium oim tpāli: nec fuit verus rex. Sz ingtum de⁹ ⁊ ingtū hō hūit dñium spūale eccl̃ie nō tēporale. Et q: Joh. determinauit ꝟitū p: out est vītas. ſ. q̄ etiā ingtum hō habz dñiuz oim. qđ pbatū est. ⁊ fuit ver⁹ rex. dicū t esse hereticū. q: de terminauit ꝟitatē scripture dicētis Jou. xix. Regnuz meū nō est de hoc mūdo. Et be. Aug⁹. in pīoe de epb⁹ q̄ xps nō venerat vt regnū terrenū ꝓcuret. sed vt celeste donaret. ⁊ filia. Ad que rñdet q̄ xps. vt dicūt est. ꝫ. etsi dominiū habuit nō tamē vsus est eo. q: nō vixit vt rex. sed vt pauper ꝓpter exemplū nostrū: vt induceret ad vitanduz honores. ⁊ hmōi. Et sic regnū suū non fuit de hoc mūdo. q: nō mō mūdanus vsus. Sz q̄ rex fuit ipe ait pylato. Tu dicis q: rex sum ego. Et zach. ix. Ecce rex tuus venit tibi. et in ps. ij. Ego ostitutus suz rex ab eo. Ipi g̃ sunt hereticī q̄ ptinaciter impugnāt hāc veritatē. In. ij. c. illius pestiferi libelli dicūt q̄ nō hūit dñiuz oim ingtū hō. Sed oīnz est hoc esse falsuz. q: vtuq̄ habuit. etsi nō sit vsus. q: no vt dominus sed vt pauper vixit.

quisitū quarundā rerū. ⁊ hoc sic pbat̃. Supponō q̄ dñs redimēs aliquē de manu hostis acq̃rit sibi dñium in illo sicut in suo. ⁊ in bonis ei⁹ sicut in bōis sui. sicut pbat̃ ex de iudeis. c. j. et vlt. et di. lviij. ex antiqs. et. c. frequēs. ⁊. xij q. ij. cū redēptor. Hoc supposito sic arguit̃. Nō maius acquirit redimēs aliquē hoiem a morte corpis in eū ⁊ in bona eius q̄ redimēs eū a morte corpis ⁊ aie simul. Sz xps passiōe sua redemit genus humanū a morte corpis ⁊ aie ꝑm illud. j. ad Cor. vj. ca. Empti estis ꝓcio magno ⁊c. et Apoc. v. Redemisti nos deo in sanguie tuo: ⁊ in aliis locis scpture. Ergo ex ꝓpo facto xps acq̃siuit sibi dñiū supra totū genꝰ humanū. sicut in suos ⁊ in suos bonis eoz̄ iūc in bonis suoz̄. Scđo pbat̃ sic. Acquirēs de cōdigno ius aliquos iudicādi: acq̃rit dñium aliq̄o sup eos. Hoc pat̃ p apm ad Ro. xiij. Tu qs es q̄ iudicas alienū ſuū. suo em dño stat aut cadit. Sed xps ꝑm hūanā naturā ex ꝓpo facto acq̃siuit sibi ius iudicādi vtuos ⁊ mortuos: sic appāret in plurib⁹ locis scpture. ipe em ꝟstitut⁹ est a deo iudex vtuoz ⁊ mortuoz. Act. x. Et. b. tho. deducit. i. iij. pte. g̃ ⁊c.

Rñdeo.

Xps i mū diueniēs pauptatē assumpsit q̄ ⁊ quō

Sed ꝫ. q: qđ est alicui⁹ nō pōt sibi acq̃rere: q: qđ acquisitū est nō restat vteri⁹ acq̃rendū. ꝫ xps ab instāti sue cōceptionis habuit dñiū oim. vt oñsum est in ꝓcedēti cōclone. g̃ ⁊c. ꝓpo facto nō habuit dñiū acq̃situ. Rñdet q̄ habere aliquā rē ꝓtingit diuersis modis. Nā pōt q̄s hr̃e dñuz in aliqua re directū vl⁹ vtile. sicut etiā pōt habere ius in aliq̄ re vel rone successionis vel rone donatōnis vel emptōnis vel hmōi. Unde non repugnat in eadē re haberi diuersa iura ꝑm mōdos alterius ⁊ alterius rōnis. Modo dñium infusum ⁊ dñiū acq̃situ nō sunt eiusdē rōnis: f⁹ teri⁹ ⁊ alteri⁹. Et ideo nō repugnat q̄ xps respectu eiusdem rei habuerit dñium infusum ⁊ dñiuz acq̃situ. Et hoc satis pz in sili. Nā xps ab instāti sue cōceptionis habuit scientiaz infusam oim. ⁊ tñ postea habuit earūdē rerū sciaz acq̃sitā. vt pz Luce. ij. Jesus ꝓficiebat etate sapia ⁊ gra apud deū et hoies. Ex quo pōt sic argui. Non magis repugnāt do minū infusuz ⁊ dñium acq̃situ respectu eiusdē rei q̄ scia infusa ⁊ scia acq̃sita. Sed nō obstāte scia infusa qua habuit de oibus ab instāti sue ꝓceptionis. habuit de eis etiā sciam acquisitā. ergo nō obstante dñio rerū infuso potuit habere etiā dñium acquisitū de eisdē rebus: vt dupliciter in re sit dñs. scz infuso et acquisito. Qđ g̃ dictū est in ar. qđ est habitū nō pōt acq̃ri. Rñdet verū est eodē modo quo est habitū. ꝫ habitū vno mō pōt hr̃i vel acquiri ⁊ alio mō Sicut ⁊ qđ scitum est vno modo sciri potest ⁊ alio modo

Ex his pz falsitas tertij capli illius libelli heretici. in q̄ dicūt cōcludiue q̄ xps in ꝓcessu tpis nō acq̃siuit sibi dñiū in speciali aliquarū rerū. Et contrariū dicunt ee hereſim q: cōtradicit scripture dicēti. Nisi q̄s renūciauerit oīb⁹ que possidet nō potest meus esse discipulus. Luce. xiiij. Fecit aūt xps qđ docuit. Sed declaratū est quō aliq̄ sibi acquisiuit. Et auctoritas inducta quā male intelligūt nō obstat. Nam renūciauit xps perfectissime oīnibus plus ceteris q̄tū ad affectū i q̄ ꝟsistit ꝓfectio eēntialr. Quo aūt ad affectū renūciauit etiā quād effectū in ꝓprio oim⁹ bus etiā oibus mobilibus: q: oia habuit cōmunia cū apostolis. In cōmuni aūt nō renūciauit xpe nec ei⁹ mobilibus sed imobilibus. nec p hoc diminuit de pfectiōe. nec auget ret si renūciasset in cōmuni etiā immobilibus.

§. XIX. Tertia cōclusio est

q̄ xps habuit dñiū acq̃situ aliquarū rerū ex dono alteri⁹ et hoc pbat̃ fic. Cui datū est aliq̄d p intēdentē transferre dñiū illius rei in illū: ⁊ nihil sibi retinēte de dñio illi⁹ rei, et ille cui data est res: fit capax dñij. statuz hz illi⁹ rei dñiū. Quero em cui⁹ fuit illa res. Certuz est q̄ nō datis: q: ille nihil retinet sibi in re: ꝫ trāsfert eā ⁊ trāsferre intēdit. Nec alicui⁹ alteri⁹ q̄ ei⁹ cui dat. cū dās in aliū q̄ in eū cui dat trāsferre nō intendat. Nec talis res vagat incerta: q: tunc occupāti cōcederetur, Ergo res q̄tū ad dñium est eius cui

Universidad de Deusto
Biblioteca

data est. ...tē ad hoc ꝙ res trāsferak in dñiuz alterius. nō vid: requ nisi trāslatio cū intentiōe ex pte dātis. ⁊ capacitas ex parte recipiētis. vbi ista duo cōcurrūt: dñiuz trāsfertur in recipiētē. Sed ptz Mat. ij. ꝙ magi venientes ab oriente obtulerūt xpō munera: aurū: thus: ⁊ myrrhā. ⁊ claruz est ꝙ in ipm trāsferre intēdebāt dñiuz. Unde text⁹ dic. Procidētes adorauerūt eū. ⁊ aptis thesauris suis obtulerūt ei mūera ⁊c. Ergo intēderūt trāsferre dñiuz in eū taliū mūerū. Itē xps erat capax talis dñij. Si em nō nō eet. Aut nō erat rōne voti emissi. nō dici nō pōt: qz adhuc votū nō fecerat. Aut rōne diuinitat⁹ vnite hūanitati. Sz nec hoc. qz hūmane nature nō repugt rōne vnionis ad diuinitatē dñium rex ino magis conuenit. Aut qz ante illā oblationē habebat in illis rebus dñiuz infusuz. Nec hoc dici pōt. qz etsi habebat illaz rerū: sic oim dñiuz añ infusuz. tū vt oīsuz ē in pcedēti ꝛclone eiusdē rei pnt hr̄i diuersa dñia alteri⁹ ⁊ alteri⁹ rōne. Aut rōne etatis infantilis: nec hoc dici pōt. qz pueulus hō est capax dñij. imo ve est dñs. licz vsqz ad tps statutū a iure sit sub tutoribꝫ ⁊ curatoribꝫ. vt ōr apls ad Gal. iij. Capax ē erat illius dñij. Et sic ptz ꝛclo vera ꝙ habuit in illis reb⁹ dñiū acq̄sitū ex dono alteri⁹. Et dicak ꝙ Ioseph erat pr̄ adoptiuus xpi. Sz peculiū nō cal...rese sed aduentiū acq̄sitū filio acquirit pr̄i adoptiuo. Et sic vid: ꝙ ...xpō sed Ioseph habuerit dñiuz eaz rez donataz. Rndeo ꝙ Ioseph nō fuit pater adoptiuus: eo mō q̄ loquunt iura de patre adoptāte ⁊ filio adoptiuo.

§. xx. Quarta conclusio

est ꝙ a...postq̄ emiserūt votū pauptat... qđ Aug⁹. in li. de ciui. dei dicit eos fecisse. qñ petr⁹ dixit in pson⁹ omniū. ecce nos reliq̄m⁹ oia ⁊ secuti sum⁹ te. Mat. xix. nihil postea habuerūt in ppio. Hec conclusio sic pbat faciliter. faciēs ꝫ votū mortalr̄ peccat. qđ pz ex ...qđ dr̄ in ps. Uouete ⁊ reddite dño deo vo...ra. Ubi dicit glo. Uouere ē ꝓsilij seu libere voluntatis ...d reddere votū est necessitatis seu p̄cepti. Et Ecc̄s. v. ōz. Si quid vouisti domino redde. Displicet em̄ ei infidelis ⁊ stultaꝛ promissio. Infidelis dicit nō seruata promissio. Sed apli in hūdo ista tpalia nō leguntꝫ peccasse mortaliter. ꝙ post votū emissum nō habuerūt aliqđ in ppio. Nā si habuissent: fecissent ꝫ votū ⁊ peccassent mortaliter. dr̄e em̄ aliqđ in ppio pticulariter est ꝫ votū pauptatis. Abdicauerūt ꝙ apostoli o...tpalib⁹ in cōi: siue tūc qñ vocati a xpo relictis oibus secuti sunt eū Siue cū petrus ꝙ oibus dixit. Ecce n...reliq̄mus oia. vt dictū est. Siue qñ xps dixit. Nolite portare aurū ⁊ argentū. ⁊c. M...r. Et ex his patz falsitas quarti capli illi⁹ vene...si libelli. vt dicūt. Joh. xxij. determinasse ꝙ apostoli habuerūt in spāli nō solū in cōi postq̄ facti sunt apostoli pprietatē rez tpaliū. ⁊ ꝙ nunq̄ abrenūciauerūt eis. Et ꝙ xps nūq̄ eis ꝫ eō soluit vel mādauit. Nec votū huiꝰ abdicatiōis fecerūt. Mentiunt̄ isti. qz Joh. ꝫ nō declarat vel determinauit. Sz istud bene declarauit ꝙ in reb⁹ vsu ...tibilib⁹ nō abdicauerūt dñio taliū rez cū eis dabant...mdo vsu facti nō...ris. ⁊ in reb⁹ q̄ vsu nō ...sumūt statu... nō potuerūt hr̄e v...m sine iure vtendi. vt in vestib⁹ ⁊ domo ⁊ hm...qz talis e...t vsus illicitus. Uñ nec vouerūt ꝫ. s. ꝙ in hmōi habe...nudū vsum facti: denudatū oi iure vtendi. Nec etiā vouerunt nō hr̄e aliqđ in cōi. qz habuerunt vtiq̄. scz mobilia...ptz in loculis. Joh. xiij. ⁊ Jo. xiij. falsum erg...cūt.

§. xxi. Quinta cōclusio est

ꝙ xps ⁊ apli habuerūt aliqđ in cōi q̄tū ad ius ⁊ dominiū Et hec ꝛclusio sic pbat̄ primo. Suppono em̄ ꝙ apli vēdebant ⁊ emebant aliq̄. Et ista suppositio ...abit ex multis locis scpture. vt Jo. iiij. discipuli iuer...t in ciuitatē. vt cibos emerēt. Uñ cū adduxissent cibos q̄s emerāt: dixerūt xpō. Rabbi māduca. Itē Joh. vj. vbi xps dixit philippo. Uñ emem⁹ panes vt mānducēt hi. ⁊ Joh. xiij. dicit ꝙ quidā putabāt ꝙ dixisset. Eme q̄ sunt nob necessaria ad diez festū. Et Act. xx. dicit paul⁹. Ad ea q̄ mihi op⁹ erāt mini strauerūt man⁹ iste. Ad ista em̄ vēdebat ea q̄ opabatur manib⁹: ⁊ inde vluebat. Hoc suppōito arguit sic. Habēs ius licite ⁊ noie ppio ⁊ ꝙ se alienādi aliquā rem totaliter a se hz ius in re non solū in vsu rei. hoc pz ex his que fuerunt dicta in tertio articulo. s. Nullus enim pōt alienare aliquā rem totalr̄ noie ppio ⁊ ꝙ se: nisi q̄ hz ius in illa re. ⁊ nō solū in ...u rei: ꝫ ꝙ venditionē res totalr̄ trāsfertur in ementē: ⁊ alienat ab ipo vendente. Apli aūt ꝙ se ⁊ noie ppio aliqua vendiderūt ⁊ emerūt. Ergo in illis rebus hō solū vsum: imo etiā ius ⁊ dñium habuerūt. sed nō in ppio. vt deductū est in pcedenti ꝛclusiōe. ergo in cōi.

Et confirmat hoc: qz cū apli vendeb...nt trāsferebat ius ⁊ dñium rei vendite in emptoꝛe aut n...Si nō. ergo emptores nō habebāt ius ⁊ dñium in illa re. ⁊ sic decipiebantur: qz credebāt se hr̄e ius in illa re ⁊ tñ nō habebāt. Et sic apli erāt deceptores: qđ est absurdū dicere. Si aūt ius ⁊ dñium trāsferebak in emptoꝛē: tūc aut apli vendētes trāferebāt: aut aliqs alⁱ noie eoꝛ. aut de⁹ aut aliqs alⁱ. Si apli: habek ꝓpositū. Nullus em̄ pōt transferre in alīū ius qđ nō hz. Si ergo apli trāsferebāt ius ⁊ dñium in aliū: ꝫ de necessitate ipi habebāt ius ⁊ dñium in illa re vēdita ab eis: ꝫ nō in ppio. ꝫ in cōi. Itē si trāsferebak ius ⁊ dñium ꝫ aliū noie eoꝛ: adhuc hr̄ ꝓpositū. Null⁹ em̄ pōt transferre dñium alicui⁹ noie alter...nisi ille cui⁹ noie trāsfert habeat ius ⁊ dñium ei⁹. Si ꝫ aliqs trāsferebat ius ⁊ dñium ...aliū noie apl'oꝛ: sequit ꝙ apli habebāt ius ⁊ dñium in illa re trāslata. Nec pōt dici ꝙ de⁹ trāsferret. tūc ...de⁹ aliqđ speciale fecisset i emptiōib⁹ ⁊ vēditiōib⁹ apl'oꝛ: qđ nec experientia demonstrabat: nec rō nec auctas confirmat. Itē qz de⁹ ius hz equalr̄ in oib⁹ reb⁹: nec pōt dici ꝙ aliqs alⁱ trāsferret. qz nō videk ꝙ ille esset aliqs alⁱ a dante apls illas res. Nō em̄ alⁱ a dāte habebat vel habuerat ius ⁊ dñium in illa re. vel si habuerat defierat habuisse. Nemo em̄ pōt trāsferre in alⁱ...dñiuz ⁊ ius de re in qua nihil hz Nec pōt dici ꝙ ille dās trāsferret. ppr̄ duo. Primo qz ens...pli vēdebāt aliq̄ que nō erāt eis data. vt illa q̄ opabant manib⁹. ⁊ fo...illos pisces qs ceperāt. Luc. v. ⁊ Joh. vi.

Secdo qz ille q̄ d...at apls dādo intēdebat se spoliare ei dñio qđ habebat in illa re. Itē qui dederat apl...potuit esse mortu⁹: ⁊ p̄ ꝫ nihil poterat trāsferre. Sequit ꝙ ap...in reb⁹ qs vēdebāt hēbāt nō solū vsuz: ꝫ ius ⁊ dñiuz.

Et ꝛsimilr̄ pōt argui ...pecunia: ...ea emebāt eis necessaria: vt cibos ⁊ hmoi. Queri em̄ pot vtrū in vēdentes apls necessaria trāsferebāt illa pecunia data ab apostolis. Si nō ꝙ vendētes eis decipiebant ab eis: ⁊ sic discurrēdo p alia vt dictū est de reb⁹ venditis ab aplis. Nec pōt dici ꝙ dñium talis pecunie vel rei vēdite ab aplis esset alicui⁹ ꝑsone ...nis auctis ⁊ officij: vsu penes xpm ⁊ apl'os remanēte. sicut hodie eccl'arū dñium ⁊ oratoriog ⁊ vasoꝛ ⁊ ...entoꝛ sacristie fratrū minoꝛ hodie manent penes papā ⁊ eccl'iam romanā: vsu tñ fratribus cōcesso. qz tunc non erat aliqua persona idonea preter xpm ⁊ apl'os in quā trāsferret tale dñium. Nec pōt dici alicui⁹ alterius. Ergo ius ⁊ dñium illius pecunie qua emebant sibi necessaria erat collegij xpi ⁊ apl'oꝛ in cōi. sicut ⁊ rerū aliaꝛū q̄ vsu ꝙsumunt. Posset sic dicⁱ argui. potens exercere licite oēm vsum q̄ nat⁹ est haberi circa rem noie suo ⁊ p se hz ius ⁊ dñium in illa re. ꝫ apli hēbāt talē facultatē i reb⁹ qs vēdebāt: ⁊ i pecunia q̄ emebāt. ꝫ hēbāt in eis ius ⁊ dñium. Uñ seqt ꝛclo ꝓncipal'. s. ꝙ apli q̄tū ad ius ⁊ dñiuz hēbā...aliq̄ in cōi. Sz forte ad istas rōes rñdet ꝙ xps ⁊ ap...habuerūt in oib⁹ talib⁹ reb⁹ oēm vsuz quē haberet dñs rei. nō tñ hēbāt ius ⁊ dñiuz ex eo ꝙ xps ⁊ apli p votū se reddid...at nō paces cuiuslibet uris ⁊ dñij in reb⁹. Et hz cōcedens quantū erat in se intenderet transferre dñium: tñ q: nō erat capaces nō trāsferebatur in eis dictuz dñium, Sed istud nō valet; qz nō est verū ꝙ

Apli ois hebāt in cōi: qđ

apli ꝙ votū qđ fecerūt se nō capaces cuiuslibet iuris ⁊ dominij reddider ūt in reb⁹. Primo quidē: qz votū cū sit de melioꝛi bono: nō pōt esse de re illicita. sed vt pbatū est. s. ij. art. vsus denudat⁹ iure vtendi est illicit⁹. Ergo cū apli necesse habuerit vti reb⁹ tpalib⁹ necessarijs ad vitā. seqt ꝙ nō potuerūt vouere se nō esse capaces cuiuscūq̄ iuris in reb⁹ tpalib⁹. Scdo qz cū ius in reb⁹ tpalib⁹ sit quantū ad vsum siue quantū ad substantiam rei nihil aliud sit ꝙ ptās licite vtendi talib⁹: sequit ꝙ si apli vouissent se ...n posse habere ius in istis tpalib⁹ vouissent vtiq̄ se nō posse hr̄e potestatē licite vtendi tpalibus. qđ est absurdū. Tūc em̄ vel facerent contra votū vel semp illicite vterent. cū impossibile sit ꝙ aliqs habeat actū licite vtendi sine ptāte licite vtendi. cū actꝰ egrediat̄a potētia. quare ꝫ ꝙ nunq̄ tale votū emiserūt. Preterea nō est verū qđ illi dicūt. s. ꝙ in reb⁹ dat̄ xpo ⁊ apl...ei⁹ ius ⁊ dñium remaneret penes dantem. ⁊ tñ apli p actū suū emendo ⁊ vendendo transferebant ius ⁊ dñium in eos quib⁹ vendebant seu quib⁹ pecunias dabant cū emebant. qz vt dictū est. ⁊ habek in regu. iur. lib. vj. Nemo pōt plus iuris transferre in aliuz ꝙ sibi cōpetere dinoscatur. vñ si non habebant apli ius ⁊ dñiuz in illis reb⁹ vel pecunia nō poterāt in alios trāsferre. vñ hoc implicat ꝛtradictionē. Scdo ꝛclusio ista ⁊ huiꝰ articuli scz ꝙ xps ⁊ apli habuerūt in cōi aliqua quoad ius ⁊ dñium mobilia: pbat sic. Quib⁹ cōpetit iure ordinario ⁊ ex officio seminare spūalia: ipis debent de iure stipendia necessaria ad vitā. ita ꝙ habent ius ⁊ ptātē accipiendi necessaria ab eis quib⁹ spūalia semināt. hoc pz. j. Cor. ix. vbi apls ait. Si spūalia vob⁹ seminam⁹: nō est magnū si carnalia vra metam⁹. Quis em̄ militat suis stipendiis ...c. Et⁹ hoc pz ex multis iurib⁹. vt. xiij. q. j. ꝫ. is ita. ⁊ ex de dec. cū ꝓtingat. Sed xpo ⁊ aplis cōpetebat iure ordinario ⁊ ex officio seminare spūalia. De xpo patz Esa. lxj. Spūs dñi super me ...c. ad euāgelizandū pauperib⁹ misit me. De aplis ostendit Matth. x. Euntes docete oēs gentes baptizātes ⁊c. Et Mar. vlt. Predicate euāgelū omni creature. Et cū discipulos misit xps ad predicandū dixit Luc. x. Edentes ⁊ bibentes que ...ud illos sunt. Dignus est em̄ operarius mercede sua. Cū ergo xps ⁊ apli haberet ex officio seminare spūalia: habebāt ius in recipiendis vite necessarijs. Sed in eis que debentur alicui de iure habet ius ⁊ dñium. ꝫ ⁊c. Qđ si quis h...crōni vellet opponere dicendo videlz ꝙ cū sit duplex debitū. iuris ⁊ gratitudinis. apls nō ex debito iuris de quo loquimur: sed ex debito gratitudinis debebant tpalia necessaria advi...m Rndet primo quidē qz btūs Aug⁹. dicit ꝙ debebant apostolis illa sicut stipendia militārib⁹. Sed stipendia hmōi debent ex debito iur⁹. Scdo: qz dicit idē btūs Aug⁹. ꝙ cū paulus nō receperit ista stipendia a corinthijs sibi consocijsq̄ victū, pcurās de labore manuū recessit a iure suo. ergo talis potestas erit potestas iur⁹. Tertio qz Chrysostomus dicit illis fuisse ⁊ esse debita sicut mercēs mercenarijs. ꝫ claruz est ꝙ mercēnarijs nō ex debito gratitudis ꝫ iuris debet merces. Sequit ꝫ ꝛclusio principali ꝙ xps ⁊ apli habuerūt nō solū nudū vsum facti: ꝫ ius ⁊ dñiuz in cōi in aliquib⁹ mobilib⁹. Nō si quis adhuc obijciat: videlz ꝙ apli sicut ⁊ alij prelati haberent ius in hmōi ex officio: tñ ex voto fecerāt se nō capaces hmōi iuris. Itē cū essent prelati ⁊ religiosi inquātū religiosi nō licebat eis hr̄e tale ius Rndet ꝙ iste rōnes nō valēt. Primo qdē: qz est ꝛ intētōes pauli apli q̄ dicebat. j. ad Cor. ix. se hr̄e hāc ptāte: ꝫ nolebat ea uti. q̄ tñ ptāte alij apli utebant. Sed si vouissent se nō habituros tale ius seu ptātē: nō potuissent eis hr̄e vtentes ea. sic faciebat petr⁹ ⁊ alij apli fecissent ꝛ votū suū: ⁊ mortaliter peccassent. qđ est falsuz. Quātū ad secūdū rndet ꝙ ex̄ inq̄tū prelati apli hūerūt ius ⁊ dñiuz seqt ꝙ ...plr̄ hūerūt dñium. qz vt dictū ē. s. in ꝓpositiōib⁹ reduplicaꝛ affirmatiuis q̄tūcūq̄ p̄ticatū ...enit cū subiecto cū redu plicatiōe: ꝛuenit ei simplr̄. Sic si hō inq̄tū ē aial ē sensibile sequit simplr̄ ꝙ hō est sensibilis. Unde simplr̄ cōcedendū est ꝙ apli habuerunt ius ⁊ dñium in cōi in hmōi. Preterea cū status platoꝛ sit perfectus: statu religioso...qđ conuenit alicui ꝫm suuz esse potissimū conuenit ei simplr̄.

Tertio ꝛclo principalis ꝓbat sic. Xps ⁊ apostoli habuerūt loculos in quibus pecunia ꝓbabat. vt ꝫ ex gualelio in diuersis auctoribus. s. inductis. Illam ergo pecuniam aut habebāt vt ppriā: aut vt cōem. nō vt ppriā vt ostensum est. ꝫ vt cōem. igit aliq̄ habuerūt in cōi. Sed aduersarij veritatis rndebāt dupl'r. Primo qdē qz xps in habēdo loculos gessit psonaz infirmoꝛ: vt dicit btūs aug. ⁊ tāgit decre. Erūt. Scdo qz xps ⁊ apli habuerūt loculos nō p se: ꝫ p egenis ⁊ paupib⁹. qre illā pecuniā nō habebāt vt ppriaz: nec vt cōem. Sz iste rōnes nō valēt. Et prima quidē qz vt dictū est in. vj. ar. xps in habēdo loculos ꝙ gessisse dicat̄ psonā infirmoꝛ. nō sic est intelligēdū ꝙ egerit aliqđ op imperfectū cū fuerit in oibus actib⁹ suis exemplar tot⁹ perfectionis: perfectis ⁊ imperfectis. nec ꝙ illud qđ egit scz hūdo in cōi aliq̄ puneat ad statū imperfectoꝛ. vt exemplū ulti heretici. Sed cū infirmitas multiplr̄ dicat̄ in scptura. de q̄ infirmitate intelligat. s. in. vj. ar. declaratū est ⁊ principaliter ꝙ dictū aug. intelligit de infirmitate carnis: q̄ videlz subiecti sum⁹: famis...ti: ⁊ indigentijs multis: quibus ⁊ xps subditus fuit ⁊ nō infirmitate imperfectōis vite: cū nō sit status m...⁹ perfectus hr̄e aliq̄ in cōi q̄tū ad ius ⁊ dñiū q̄ non ea habere q̄tū ad dñium: sed tm̄ ad vsum: vt oratoria dom⁹ vasa. paramēta: aut habēt minores scz tm̄ ad vsum. Naz vsu cōsumptibilia vt panis ⁊ vinū ⁊ hmōi habēt minores sicut ⁊ vsum in his q̄ eis dant ꝫm ius ⁊ dñium. et idez de pecunia data xpo et a postolis. Nō autē xps in habendo loculos nō fecit op⁹ ipfectōis. vt illi heretici ex...rūt. i. ptinēs ad pfectōnē eoꝛ q̄ loculos hñt in cōi pōt multiplr̄ suaderi. Primo qdē: qz dicit btūs augu. xij. q. j. Habebat dñs loculos a fidelib⁹ oblata cōseruās ⁊ suoꝛ necessitatibus ⁊ aliꝰ indigē...bus tribuebat. Tūc primū ecclesiastice pecunie forma est instituta ⁊c. Si ꝫ ex hoc ꝙ xps habuit loculos ē tradita forma eccl'ast...pecunie habēde. ꝫ xps ex hoc nō fecit opus imperfectōis. Absit em̄ ꝙ a sponsa sua imaculata speciosa forma ⁊ unica: se xps imitandū voluerit in hoc qđ est imperfectōis. Preterea tota eccl'a primitiua nō erat imperfecta. ⁊ tñ ipa maxime secuta est formā loculoꝛ xpi oblata a fidelib⁹ seruās. vt ꝫ Zach. xiij. Preterea si loculos hr̄e eet forma quoad imperfectos ⁊ nō quoad perfectos. pa...us perfectissim⁹ et perfectiōis xpi imitatoꝛ hanc formā in se nō susscepisset. nec ad hanc formā aliqs maxie perfectos induxisset. ꝫ paulus gaudēter in se oblata a fidelibus susscepit: ⁊ p suis ⁊ suoꝛ necessitatib⁹ suauit. vtiq̄. ij. ad Cor. ij. Et fecit fieri collectas: vt mitterent hie...osolymā Preterea inter opera perfecti prelati ⁊ ad perfectionez eccl...ptinētia est ꝙ subditis ⁊ filijs spūalibus prouideat. non solū spūalia sed ⁊ tpalia egentibus. pur pōt exemplo xpi qui turbas verbo pascebat ⁊ corporali cibo. vt patet de pa...ous multiplicitatis. Jo. vj. et Marci. viij. Sed cōstat ꝙ nō possent tempalia ministrare prelati nisi haberēt aliq̄ saltē in cōi. Ergo nec prelati. nec xps fecit opus imperfectionis habēdo loculos. Preterea dic... ꝙ tota eccl'a ceciderit a pfectione xpi ⁊ apostoloꝛ excepto ordine minoꝛū: ...ꝙ dñs papa ⁊ ceteri prelati eccl'e religiosi...habēdo bona eccl'ie in cōmuni: tenent xpm imitant̄ inquātū fecit opus imperfectionis. ⁊ ꝙ nullus sanctus ante ꝙ fuerit beatus franciscus in hoc ꝙ fuit pfectōnis fuerit xpm imitatus: videt irreuerēter dictum. Item ꝙ secūdo dic...xpm habuisse loculos cū apostolis nō p se sed p indigētibus. manifeste cōtradicit textui euangelij. Joh. xiij. vbi dicit euāgelista Nō cum dñs iesus dixisset iude. Nō facis. fac citi⁹. subdit ꝙ nemo intellexit ad quid illa dixerit: sed credebāt ꝙ diceret ꝙ emer...que eis opus erāt ad diem festum. aut vt egenis aliquid d...ret. Ex qbus verbis patet ꝙ ad duo deseruiebāt loculi, id est cōtenta pecunia in eis, videlicet

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt prouideret xpi & aplor necessitatibus: & ad subueniendū paupes. Et ꝺ ꝺt b. Aug. in illo. c. Habebat. s. allegato. Preterea vñ fuit accepta illa pecūia qua emerēt cibos edēdos. Jo. xiij. nisi de loculis eor. Ergo nō solū ꝑ paupes: sed etiā suis necitatib⁹ tenebāt loculos & pecunias ex pēdebāt. Preterea modus hñdi cōia in ecclia descēdit sic a forma exēplari. a mō hñdi loculos xpi & aplor. sic dicit b. Aug. xij. q. j. Exēplū dñi acci plite quersant in terra qre loculos hēbat: cui angeli ministrabāt: nisi q: eccla loculos habitura erat. Quare furē admisit nisi q: eccla cū furesq; patiē toleret. Hec ille. glo. toleret. s. cū sunt occulti. Nā cū manifestant dñt puniri. Probat ꝺcto eadez. iiij. sic. Si xps cū aplis ... isz in loculis nudū vsuz facti. isti vt hr̄tici dicūt: nō etiā ius & dñium. sicut euāgeliste dicūt de bonis ... obilibus. vt domin⁹ ꝛagris q̄ nō habuit nisi q̄d vsuz fa cū filius hois non hz vbi caput suū reclinet. Jta & dixisz de loculis filius hois nō hz loculos. Sz ꝺ nō dixit de loculis. g̃ ꝛc. Ex his ptz error. v. c. illius pfidi libelli in q̄ dicit q̄ Job. ... determinauit. q̄ xps nō dedit aliā regulā viuēdi aplis q̄ alijs q̄buscūq; fidelibus: & mētiūtur q: nō ꝺ Jo. xxij. Nā laici nō tenēt ꝓpnjs abrenūciare. qđ xps aplis. s. vluere in cōi absq; ꝓpietate in pticulari. qđ tn̄ licet laic. Ptz etiā error ca. vj. eiusdē libel ... bi dicūt q̄ a postoli nō abdicauerūt. sed habuerūt ꝑ in Jo. xxij. licite & ... e potuerunt etiā inobilia. vt agros & hmōi in cōi. Ad hoc dicūt Jo. xxij. determinasse & mentiunt. Nō em̄ ꝺ q̄ xps & aplī habuerūt inobilia in cōi. & mobilia vt pecuniā eis datā & hmōi. sed bene ꝺ q̄ etiā si habuissent inobilia vt postea habuerūt ꝑlati & aliq religiosi in cō ... oc nō diminuiss⁹ eis nec alijs de pfectiōe essent ... li eoz: nec de pfectiōe status eoz.

§. xxii. Sexta conclusio

p̄ncipalis hui⁹ articuli septimi est: q̄ aplī post resurrectionē & xpi ascēsionē habuerūt aliq in cō ... Et hec ꝺclo possz ꝓbari oibus illis mōis q̄b ... bata est q̄nta. Sz q: q̄stio est de facto p auctes. pbet. Primo ex eo qđ ꝺ Actuum. iiij. Multitudinis credētiū erat coz vnū & aia vna in dño: nec quisq̄ eoz que possidebat dicebat aliq̄d ꝓpriū: & erat illis oia cōia. Aplī aūt erāt de nūero credētiū. g̃ aplī licz nō haberēt in ꝓprio: hē ... nt tn̄ in cōi. Sz ad istā rōnē solēt isti heretici rñdere. q̄ in illa multitudine credentiū erat turba credētiū & collegiū aplor. Turba credētiū deficiebat a pfectiōe. & de ista ꝺ q̄ erāt illis oia cōia. Sz aplī nihil habebāt nec in ꝓprio nec in cōi. & erāt dispēsatores illorū bonoz cōium. Et iō bñ ꝺ i textu. q̄ ... nebāt precia agrorū ad pe ... s aplor. & xpi diuidebāt singulis. Et q̄ erāt ibi talis distinctio. vlz exīsse ex glo. ibidē. vbi ꝺ: discreuit oz ... doctoz & auditoz. Nā multitudo credentiū spectat reb⁹ copula charitat⁹ inuicē iungebant. Aplī vo vtute fulgētes xpi mysteria pādebāt. Sed ista rñsio nō valet. Prio q̄dē q: text⁹ ꝺ: multitudinis credētiū erat coz vnū & aia vna. Et seq̄t q̄ erāt ill' oia cōia: & illō illis nec̄rio referēt ad illos qui erāt de illa cōitate. ergo cū aplī eēnt de illa cōitate. se q̄ ... p ipi habel ... t in cō ... Scdo q: Aug. dicit in regula pe ... actās dictā auctoritē. Sic em̄ legitis in actib⁹ aplorum. q̄ erāt eis oīa cō ... querit igit de isto ꝓnomie eis ad qđ refert. ... trū ad ... os vel aliq̄s alios. Nō vtiq; ad aliquos alios. q: be. Au ... nihil premiserat: aut de quibus cūq; alijs ad quos posset referri. ergo oportet q̄ referat ad aplos. quod satis inn ... t textus be. Aug. cū dicit. Sic enim legitis in ... cribus aplor. q̄ erāt illis oia cōia. scilicet aplis. Cū em̄ nō ꝓponat antedens aliq̄d aliud q̄ aplī. patet q̄ illud relatiuū eis debet referri ad apostolos. Tertio ptz ex eo qđ legit de beato Aug. q̄ cepit viuere sm̄ regulam sub sanctis aplis cōstituta. Sed ... trū est q̄ sic cepit viuere. vt dimissis oibus in ꝓprio viuebat de bonis cōib⁹ ecclesie vna cum alijs in cōmuni. g̃ aplī habebāt in cōi. Quarto q: be. Clemēs q̄ tpe aplor fuit, exīsse tenet, & ꝺt

btm̄ iacobū minorē. s. & aplos. illoz bonoz fidelīū ꝑnātuorū fuisse ꝓsortes. & ad cōitatē illā que in cōi viuebat ptinere: vt hr̄ in illo. c. dilectissimis. xij. q. j. ibivide. Ad idē etiā facit. c. q: tua. qđ est gre. q. e. & c. scim⁹. qđ est vbani pape. Quinto q: glo. sup. c. videntes. q. e. dicit q̄ epi nent bonū aplor quoad dignitatē: sacerdotes quoad sacramentoz dispensationē. monachi quoad renūciationē. ꝓprioz & vitā cōem. Sz ꝓstat q̄ monachi ita renūciāt ꝓprio & v ... cōem tenent q̄ habēt in reb⁹ monasteriū ius & dñium in cōi. g̃ & apli habebant in cōi. Sexto: q: Hiero. xij. q. j. duo sunt. ... t duo gña xpianoz. s. laicoz q̄ habēt in ꝓprio. secundū habētiū in cōi. s. religiosoz. Si fuissent aliqui q̄ nihil habuissent in ꝓprio nec i cōi: posuisset tertiū genⁿ: & cū apli fuerint ān Hiero. & xpiani ad vnū ista rū generū debēt cōputari nō ad habētiū ꝓpriū. ergo ad habentiū in cōi. g̃ habebāt in cōi. Secūdo dicit Eas. in colla. patrū. q̄ talis tunc stat⁹ erat in ecclia in oibus. qualis nūc est in cenobitis paucis. Sicut em̄ illi habebāt vnitatē affectiōis quersatiōis & possessiōis: sic & in monasterio ꝓstituti. Et qua auctē ꝑz q̄ sicut aplī tūc erāt de ecclesia: ita ꝓncipaliores in ecclia: ita habebāt illā triplicem vnitatē. Preterea ꝑlati nō possunt excludi a cōitate: cum sint capita ecclīarū. nec ꝑ oēs a bonis & dñio bonoz ecclesie. Sed aplī erāt ꝑlati illi⁹ cōitatis. g̃ nō poterāt excludi a dñio bonoz illi⁹ cōitatis. glo. ergo illa. s. allegata q̄ dicit q̄ discreuit ordinē doctoz & auditoz: loquit de discretione quantū ad officia. de qua exēplificat: q: scz aplī docebant ceteros vt supiores. ... de discretiōe quātū ad pfessionē pauptatis. imo in hoc nulla erat discretio seu distinctio. Patet g̃ q̄ aplī post xpi ascensiones habuerūt in cōi aliqua. Et sic expedito hoc articulo: rñdendū ad ... ecdotes que fieri possent. Ex his ꝑz error noni cap. libelli dorū igne tpali & eternali cōburendoz: q: heretica. vbi dicit q̄ bona ꝓmittue ecclie: de quibus ꝺ Act. iiij. Erāt illis oia cōia. q̄ etiā post distributionē erāt cōia. Et q: vt asserunt: & falso. Job. determinauit q̄ post distributionē erāt ꝓpria eoz quib⁹ distribuebant: dicūt esse hereticū. Sz sciendū q̄ bona illoz ... t & nūc quoz̄ūcūq; religiosoz post distributionē erant quidē adhuc cōia. inquantū illi ad quos spectabat dispēsarevt ꝑlati & curatores antēq̄ essent in vsu quoad ea que vsu cōsumunt. poterāt ab eis auferre & dare alijs & multomagis que vsu nō cōsumunt, vt vestes. Sed cuz illi quibus concesse erant vtebantur & comedentes & bibentes ea: tunc non erant cōia sed ꝓpria eoz qui eis vtebant. Et hec nō est illa ꝓprietas cui abdicatur in religionibus ... paupert ... tū. sed ꝑmanēdelz vt etiā cōcessa ad vsum: vt vestes. que nō cōsumunt statim ex vsu. vel vsu ꝓsumptibilia vt panis anteq̄ vtant possit ꝑ libito volūtatis talia alijs distribuere. Et q̄ prelati non valeant illa alijs conferre nisi essent ipsi in extrema necessitate. Et de huiusmōi ꝓima ꝓprietate loquūtur iura. ex de st ... ona, cū ad monasteriū, & xij. q. j. non dicatis. non de alia.

§. xxiii. Contra cōclusio

nē dicti septimi articuli arguit ꝑmo sic. Qđ est q̄ aplicā sedē i fide & moꝛib⁹ semel diff ... tū & approbatū nō ꝑhas est deinceps ꝺdicere. Hoc ꝓbat dist. xix. si romanoū. vbi ꝺ q̄ vere aplica sedes approbauit. hodie teneat acceptū. Et. c. ... oēs. & xxiij. q. j. hec est fides. Probat & hoc rō ne. q: si aliquo tpe ecclia aliq̄d ꝺ fidē declarasset: tūc non fuisset semper virgo sine macula & ruga. Jtē sic. Promisso xpi q̄ ꝑmisit Luc. xxij. q̄ fides petri nūq̄ deficeret sua isset falsa. tūc em̄ fides aliquo tpe defecisset. Sicut ergo ei qđ est q̄ euāgelii diffinitū nō est ꝑhas ꝺdicere. sic qđ ē sen ... q̄ apostolica sedez circa ea que sunt fidei diffinitū & approbatū nō ē ꝑhas ... dicere. Sz q̄ aplica sedē semel fuit diffinitū & approbatū q̄ xps ... aplī nihil habuerūt: nec in ꝓprio nec in cōi quantū ad dñium. g̃ oppositū asserere

nephas esse videt. Minor ꝓbat ex̄ de ver. sig. Exīst q̄ seminat. lib. vj. §. porro. vbi sic ꝺ. Sicam⁹ q̄ abdicatio oim rerū in ꝓprio vel in cōi ꝓpter deū meritoria est & sctā. Et sequit. Quō ꝑmi fundatores militātis eccl'ie ꝓut ab ipo fonte hauserāt volētes ꝓfecte viuere ꝑ doctrine & vite ipo rū alueos deriuarūt. Jtē ibi ꝺ q̄ xps hāc exꝑopriatiōez & ꝺbo docuit & exēplo firmauit. Que q̄dez decretal' fuit ꝑ ples romanos pōtifices ꝓfirmata & etiā ꝑ ... cili ... iēnse g̃ ꝛc. Sed ad istud rñdet sic ab aliq̄b⁹. q̄ illa decretalis Exīst: est reuocata ꝑ Job. xxij. in illa ... ncipit Ne nōnū q̄. & iō argumētū sumptū ab illa nō ꝓcludit. Sz sciēdus q̄ decretalis aliq̄ pōt dici reuocata dupl'r. Uno mō tanq̄ falsa. sicut q̄n determiat exꝑsse falsum ee qđ m illa ꝓtinebat. Et sic dicūt illā decretalē Exīst: nō ee reuocatā ꝑ illā aliā subsequētē: ... nūq̄. Alio mō pōt dici reuocata: q: dubia. q: s. cōtē ... illa sub dubio reuocauit. & sic dicūt q̄ fuit reuocata. Qđ declarāt sic. illa decretal' ꝺ reuocari tā q̄ dubia circa quā & ꝓtēta in ea ꝓtingit ꝓua opinari. Sed sic ē de illa decretali Exīst: vt ꝑz ꝑ ꝓstitutionē: q: nōnūq̄. g̃ tanq̄ dubia est reuocata. & ꝑ oēs ei⁹ auctī nō est necrio stādū. Sz ista rñsio nō euadit difficultatē rōnis inducte q: si ecclia diffinit aliq̄n in fide & moꝛib⁹ aliq̄d esse verū: & postea oppositū. g̃ ecclia aliq̄n errasset. qđ videt absurdū Et iō rñdet alit'. videlz q̄ sicut ꝑz ex̄ de baptis. & ei⁹ effec. matores. q̄n occurrit aliq̄d dubiuz in articulis fidei vel in scriptura sacra: ilz declaratio magistral' possit ptinere ad doctores quoscūq; tñ declara ... & determinatio auctoritatiua & finalis cui oēs hñt acq̄escere: ptinet ad dñm papā. qđ clare fuit ostēsum Act. xv. vbi orta dissensione vtrū legali ... uari deberēt cū euangelio cōsuluerūt Petrū & alios aplos qui erant in hierlim. Et petrus sicut ꝓnceps aplor decreuit legalia nō esse seruāda. Nec obstat ia cobus ibidē dicit. Ego iudico nō inquietari eos ꝛc. q: petrus ꝑmo decreuit. postmodū iacob⁹ sicut loci illi⁹ eps ad ostēdenduz q̄ ibi sicut in tota ecclia iurisditionē ordinaria habebat. Jacob⁹ aūt in illo loco nō q̄dē equalē & sub ordinata: q: sua erat sub illa petri. Ate certū ē q̄ snia iacobi nō ponit artare extra termios ... ue iurisditionis. & illa snia petri obligauit vniūsos ꝑ orbē. Si g̃ cū occurrūt dubia circa scripturā sacram vel articulos fide ... eclaratio & determinatio spectat ad papā. multo f ... cuz occurrunt dubia circ ... tellectū alicui⁹ ꝓstitutiōis nue vel ꝑdecessoris sui declaratio & determiatio spectat ad ipm papā. Modo circa dicta illi⁹ ꝓstitutiōis ꝓtingebat dubitare de ꝑpertate xpi & aplor. Et iō. Jo. ... & rei vitatē & verū intellectū illi⁹ ꝓstitutiōis voluit declarare. Et iō ꝑtū ad hoc nō ꝺdicit illi ꝓstitutiōi Exīst: & illā declarat. Cū g̃ ꝺ q̄ in illa decretali diffinit q̄ xps & aplī nihil habuerūt quantū ad dñium in ꝓprio vel in cōi. Dico q̄ nō est verū simplr. Vel si alicui diceret intelligendū esset quantū ad bona immobilia: nō quantū ad mobilia. Et hoc ... det dicere text⁹ Luc. ix. cū dic. Vulpes fili⁹ hois nō hz vbi caput suū recliet. Nō em̄ hebāt xps & aplī domū vel agrū: & bñ ... huerūt eozū ꝑcia. Qđ ꝺ g̃ in illa ꝓstōne Exīst: dicim⁹ q̄ abdicatio oiz rerū i ꝓprio vsu vel in cōi ꝑpter deū meritoria ē & sctā. quā ꝑmi fundatores ꝛc. Dico q̄ abdicatio oim rerū i ꝓprio vel in cōi intelligenda est: sup ... e oim imobiliū. Et eodē mō qđ ibi ꝺ. Hāc exꝑopriationē xpus docuit ꝺbo & exēplo firmauit. Dico q̄ intelligit ꝑtū ad bona immobilia q̄ ꝑmittua eccl'ia habere noluit. q: futurā eccl'iam in gen ... ꝑsupdebat. Nō aūt de bonis mobilib⁹: nec etiā de imobilibus intellexit quantū ad ius in vsu: sed solū quantuz ad ius & dñiuz in re simpliciter. Vel pōt aliter dici distinguēdo de ꝓpriū ꝓprio & cōi. Nā ꝓpriū pōt accipi dupl'r. Uno mō ꝓut distinguit ꝺ cōe. & sic abdicatio rerū et ... mobiliuz in ꝓprio ꝓ alieno. Et est scta & meritoria. Alio mō ꝓut distinguit ꝺ alienu. Et sic abdicatio rerū in ꝓprio videlz ... q̄s viueret nō de suo: & alieno in q̄ nullū ius hī ... saltē sic ꝑs cōitat⁹ nō ē meritoria nec sctā. Sil'r abdicatio i cōi pōt itelligi dupl'r. Uno modo q̄ cōitas nihil habeat ꝑtū ad ius & dñiū in rebus mobilib⁹ vel unmobilib⁹. ꝑ vllo tēpe. & sic abdicatio in cōi nō est sctā nec meritoria. Alio modo q̄ sic cōitas nihil habeat ꝑtū ad ius & dñiuz q̄ singuli eoz hr̄ent ꝑ libito voluntatis ac si haberēt in ꝓpo. & nō sm̄ distributionē supioris & sic dico q̄ abdicatio in cōi ē meritoria & sancta quā ꝑmi fundatores fuauerūt. vt ꝑz Act. iiij. q: singuli nō vtebāt bonis illius cōitatis ad votū: & ꝑut distribuebat eis a superioꝛib⁹. Nō g̃ ꝺ in dicta decre. Exīst q̄ abdicatio in ꝓprio est sancta & meritoria. videlz ꝑut distinguit ꝓpriū ꝺ cōe: nō ꝑut distinguit ꝺ alienum. Et sil'r abdicatio in cōi est meritoria ꝑut cōmune distinguit cōtra ꝓpriū in particulari habendo ius & dñium quilibet de cōitate in rebus. Et ex his patet q̄ que fuerūt ꝑ nicolaū circa pauptatem xpi et apostoloz dicta vel edita in cōstitutione. Exīst non fuerunt cōtraria. Sed ꝑ Jobem. xxij. in sua cōstitutione Quia quoꝛūdā. fuerūt magis exꝑlicite declarata.

§. xxiiii. Secūdo co ... tra

verā cōclusionē arguit sic. facere ꝓtra ꝑceptū est mortale Arguitur sm̄ oēs. Sed aplis fuit ꝑceptū nil habere in ꝓprio vel in cōi. qđ ꝑz Mat ... vbi xps dixit imperatiue. Nolite possidere aurum neq; argentū: neq; perā neq; calciamenta. nec duas tunicas ꝛc. Et confirmat hoc q: Marci. vj. ꝺ. ꝙ precepit eis ne qđ in via tollerēt. Et ad idē dicit glo. b. aug. sup illud qđ dixit petrus ꝛcto. Aurū & argentū nō ē mihi qđ ꝑceptū dñi petrus habuat nō habēs aurū & argentū. Cū ergo aplī nō dicant peccasse mortal' circa pauptatem: si habuissent aliq̄d in ꝓprio vel in cōi fecissent contra ꝑceptū: & mo ... al' peccassent. ergo nihil habuerūt in ꝓprio vel cōi. Sed ad istud rñdet multipl'r et optime. Primo quidē. q: sm̄ btm̄ Aug. in pluribus locis istud nō fuit ꝑceptū sed documētū. Unde faciēdo contrariū non peccabāt mortal' sicut nec religiosi peccāt mortal' transgrediēdo documēta. i. monitiō ... & cermonalia suoꝛum ordinū nō ex cōtemptu. Et q̄ fuerit ꝑceptū ꝑz ex hoc q: sub eodē ꝓtextu. ꝺ Luce. x. Nemine ꝑ viā salutauerit. Nimis em̄ durū videt dicere q̄ aplī & aplici viri euntes ad ꝑdicandū fi' salutarēt peccarēt mortal'. Preterea multa ex eis q̄ ibi interdicta sunt repiunt habuisse. Nā et loculos habebat quos iudas portabat: & sac ... & peraz. Unde dixit eis Lu. xxij. Qui habet sacculū: tollat sil' & peram. Et q̄b⁹ ꝺ ꝑsupponit eos habuisse illa. Marc⁹ ex̄ dicit q̄ portarē virgā quā tn̄, ꝓhibita aliūs refert. xꝑz habuisse non solū vnā tunicā. ... ex euāgelio: q: vltra tunicā inconsutilem quā nō duisset partiri sunt milites vestimenta sua. Sed et de calciamētis dixit baptista. Nō dign⁹ portare calciamēta. Qđ etsi Greg. exponat mystice. tñ ... ralis expositio ꝑus fuanda est. Et petro dictū fuit Act. xij. Calcia te calligas tuas. Preterea ista fuerunt aplis dicta vt ꝑlatis: q̄bus succedūt epi. fuit em̄ dictum eis q̄n ... t ad ꝑdicandū. qđ exercitiū cōpetit ꝑlatis ex officio: religiosis vel alijs ex cōmissione vel ꝑuilegio. Jtē ex hoc accipit forma & institutio ꝑlatoꝛ in ecclia. vt dicit Beda Sed nullus dicit q̄ ꝑlati cū vad ... ad ꝑdicandū: pecc ... mortal' si hñt aliq̄ in cōi: imo ꝺ dicere cēt dānare scr ... mos epos & doctoꝛes ecclie. b. a ... amb. hil ... Greg. qui bona ecclie in cōi possederūt: & la ... dabilr dispēsauerunt. Non igit fuit illd ad lram ꝑceptū & documētū nō necessario obꝺuandū. Et qđ allegatū est. s. Mar. vj. Precepit eis ꝛc. Dicendū q̄ ꝑceptū in scr ... ptura alicui⁹ sumit stricte ꝑ necessaria oblagatōe. vt illud Jo. xv. Hoc est ꝑceptum meū vt diligatis inuicē. Aliq̄n sumit large ꝑ documento vel admonitiōe. vt illud Marci. vij. ꝑcepit eis vt nemini dicerēt scz mutū & surdū fuisse sanatū. Durū est dicere q̄ illi cū nō fuarēt ... : & diuulgarēt: peccarēt mortal'. potius ibi fuit documē ... vt dicit. b. greg. ad docēdū. videlz nos vitare laudes humanas. Sic etiā pōt dici q̄ cuz xps ꝛmēdixit ista; nō ista, ꝓhibuit; vt nō hr̄ent aliq̄d ius i tpalib⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

aplis xps
aliq̄ pbi
buit.s.nō
po
rū, ꝛc. q̄re
ꝛ quō in
telligitur

sed ꝑptē multas aliās cās. vt docēt doctores scti. Et ꝓia vt oñderet alimēta ab eis deberi q̄b⁹ ꝑdicabāt. Et hāc rōnē assig̃t b. Hiero. Scōa ad tollēdū aplis oēs pusillanimi tatē ꝛ sollicitudinē supfluā circa tpalia. Et hāc ponit brūs Greg. Tertia vt totā spem suā in deo poneret. Hāc tangit cyrillus. Quarta vt virtutē mgr̄i mittētis oñderet cuz nihil eis defuerit. quā rōnē xps expssit. Luce. xxij. quādo misi vos sine sacculo. ꝛc. Quinta est vt ista nō hērent ad supfluitatē ꝛ ꝑpter ista ꝑdicarēt. Scōo pōt dici q̄ falsuz est dicere q̄ aplis fuerit ꝑceptū nihil hr̄e in ꝓpio vel cōi. Nec b̄ pōt hr̄i vt illi asserūt ex illis vbis. Nolite possidere aur. ꝛc. Nā fuit dictū nō solū aplis. ℔ ꝛ. lxxij. discipulis. vt hr̄ Lu. x. q̄n xps designauit eos ad ꝑdicādū. Sed illis discipulis. lxxij. nō fuit b̄ ꝑceptū. s. nihil hr̄e nec in ꝓpio nec in cōi. qđ ꝛ illi ꝛcedūt. Ergo ex illis vbis ꝛcludi nō pt aplis illud fuisse ꝑceptū. Tertio dici pōt q̄ illud etsi fuisset ꝑceptū qđ tm̄ nō fuit. fuisset eis factū ꝓ loco ꝛ tpe. s. q̄n fuerūt mit ad ꝑdicādū in via. sicut dr̄ text⁹ euāgelij ꝑcepit eis. Nihil tuleritis in via ꝛ aliq̄ q̄ fuerūt licētiati ꝛ dispēsati aplī seu licētiarī ꝛ liberati a tali ꝑcepto in vltia cena. q̄ nō obligabant ex illo vbo. q̄n alio tpe vel loco posset aliq̄ hr̄e in cōi. Nec invia fuit eis ꝓhibita aliqua portare. Sed solū ea q̄ possent aliquāl⁹ distrahere a ꝑdicatiōe verbi. Vñ ꝓcessit eis portare vnā tunicā ꝛ sandalia. Mar. vj. in q̄bus si hēbant solū nudū vsum facti. quero q̄s hēbat ō illis dñm. ꝛ nō vid̄ posse dari nisi ipsi qui portabāt. Et ió dicūt aliq̄ bene. q̄ in oibus argumētis q̄b⁹ ex auctate canonis ꝛ sctōz. probat q̄ nihil habuerūt ꝓpio vl in cōi. ꝓmittit fallacia ꝓsequētis arguēdo. Nō habuerūt ista ergo ....la. vel fuit ꝑceptū eis q̄ nō haberēt ista. ergo nec aliq. Quarto p illa verba. nō plus ꝓhibuit eis dominū illaz rerū q̄ vsum. cū ait. Nolite portare aurū ꝛc. ita q̄ p illo tpe nō debebāt hr̄e vsum auri ꝛ argenti. Zlioquin potuissent portare bonos flozenos ad v⁹m suū. dñio penes alios remanēte. qđ ipsi nō dicunt ꝛ apparet ex textu. Et sic ptz ꝛclusio q̄ ex illis vbis in q̄bus se multū fundāt non pōt hr̄i eis factū ꝑceptū q̄ nihil haberēt in cōi vel in ꝑticulari. sed nec ista tpalia portarēt. ꝛ quererēt tanq̄ incerti ꝛ nimis solliciti de q̄ viuerēt. ꝛ supflua tenērent nimis inordinate ad ea afficerent. Et sm̄ hoc pōt dici fuisse eis et successorib⁹ ꝑceptū. nō simplr̄ rōne portatiōis vel habitiōis. ℔ rōne nimie sollicitudinis ꝛ amoris. Et ex his ptz error. viij. c. libelli maledicti fraticellor. vbi dicit q̄ xps simpliciter ꝛ absolute cū misit ad ꝑdicandū aplos dicit. Nolite possidere aur. ꝛ argentū ꝛc. interdixit eis omne ius et dñium oim rerū tpaliū ad litterā. Et q̄ Jo. xxij. declarauit ꝛiū. bñ dicūt hereticū. Sz ptz ex declaratiōib⁹ doctoꝝ inductoꝝ ꝛ rōnibus. q̄ illud fuit documētū nō ꝑceptū Et si ꝑceptū ad tps cū misit ad ꝑdicādū exercēdos per illa vt incipiētes in statu religioso. Vel melⁱ⁹. q̄ ꝑcepit ex intentiōe seu ꝓhibuit illis vbis inordinatū affectū ad terrena ꝛ nimiā curā ꝛ sollicitudinē ꝛ ea que haberēt imdire abactu ꝑdicatiōis. Ipsi q̄ falsi ꝛ heretici sunt ꝑm̄ illam omne occidit exponētes ꝛ male.

§.xxv. Tertio pōt argui

sic. Xp̄us fuit pfectissimus in euāgelica pfectiōe. Sed ad euāgelicā pfectionē p⁹net pauptas. q̄ pfectissim⁹ in paupate. Sz maior est pauptas nō hr̄e nec in ꝓpio nec in cōiq̄ hr̄e saltē in cōi aliq̄ mobilia. q̄. vid̄ q̄ xps nō habuit nec i ꝓpio nec in cōi. Ad qđ rndet q̄ pauptas euāgelica pōt accipi dupliciter. Uno mō q̄tū ad ꝑparationē animi ꝛ sic est virtus nō alia a charitate. Et isto mō fuit xp̄us paup rimus sup oēs. etiā Job. bap. Alio mō potest accipi ꝑm effectū exteriorē. i. carentiā rerū. ꝛ sic non est essentialiter virtus. sed instrumētū valde accōmo. ad pfectionē virtut. ꝛ sic xps nō fuit paupior nobe. Sz b̄ est aduertēdum q̄ bonitas i instro nō attendit ꝑ q̄litatē instri ꝛ ꝑm ꝓportionē ad finē. sic ptz in medicina. Et ió nō opoꝝtit q̄ xp̄us

Pauptas euāgelica dupliciter accipitur.

summā pauptatē assumeret quantū ad effectū exteriorē. alioq̄n nec debuisset habere victū ꝛ vestitū: ℔ q̄ haberet pauptatē magis cōgruentē fini nr̄e redēptōis. Ipe enim q̄. p salute hoim venerat ꝛ cōuersari cū eis habebat. vnde sicut sumpsit abstinētiā nō summā vt Job. bap. ℔ ꝓmē cōi vite honeste. ita ꝛ pauptatē hns mediocrē. s. cū aplis in cōi mobilia: q̄ modus nō hz aliq̄d viscositāt vt habere imobili. nec anxietat⁹ plurimū vtḡ hr̄e in cōi vel ꝑclari modo declarato. Excuz ōz. Nisi q̄s renūciauerit oibus q̄ possidet nō pōt⁹ esse discipulus. Luc. xiiij. xp̄s q̄ oib⁹ renūciauit in ꝓpio ꝛ cōi. nō sequit. Nā ꝛ q̄cūq⁹ renūciat seculo vt oēs religiosi q̄ affectu ꝛ effectu abdicāt ꝑperati dicunt vere renūciare oibus. ꝛ tamē licite aliqui habent nō solū mobilia in cōi vt ꝑdicatores: sed etiā immobilia i cōi: vt oēs monachi. Nec maioris pfōnis est renūciare oibus in ꝓpio ꝛ in cōi: vt minores faciunt q̄ renunciare oibus in ꝓpio solum: sed nō in cōmuni. vt probatum est supra in sexto articulo: ℔ sit artior renunciatio.

§.xxvi. Quarto potest

argui cōtra ex multis auctib⁹ canonis ꝛ sanctoꝝ. vt illud Mat. xix. Ecce nos reliq̄mus oia. q̄ in ꝓpio ꝛ in cōi. Et illd Mat. viij. Filī hois nō hz vbi ca. lu. re. Et ꝑs. xxxix in ei⁹ ꝑsona. Ego medicus sum ꝛ pauꝑ. ꝛ brūs aug. Dū cōtempsit xp̄s terrena mūdi vt cōtēneda ee demōstraret. Et eusebius sup Mat. dicit aplos fuisse extreme pauperis. Et brūs Hiero. Si vis ꝑfectus ee: nihil habeas ꝑter xp̄m. Et sup illud Mat. xvij. q̄ inuentū staterem in ore piscis. Petr⁹ ad mādatū xp̄i soluit tributū: cū aliūde non habebat. dicit brūs Hiero. q̄ tāte dñs fuit pauper. q̄ non haberet vñ solueret tributū. Et si obijciat. ait ipe de locis q̄s ferebat iudas. Rndebim⁹ q̄ reputabat nephas id q̄s portabat in loculis ꝑ paupib⁹ in suos vsus ꝓuitere. Et nō te alie auctes possent induci. Ad has rndet. Ad illam. Ecce nos reliq̄mus oia. verū est: q̄ in ꝓpio renūciauerūt et reliquerūt oia. Ad scōam. Utiq̄s cōcedim⁹ q̄ filī⁹ hois nō habuit vbi caput reclinaret. i. domuz: sed per hoc non tollitur si non habuit immobilia: qui habuerit mobilia in cōmuni. Ad tertiū. Utiq̄s paup fuit xp̄s: parū habens et mēdicus ab aliis petēs elemosynas. Sed ꝛ mēdicates dicunt: ꝛ sunt fres ꝑdicatores. et nō licite hūt mobilia in cōmuni. Ad auctes sctōz si mille essent: posset rnderi vno verbo. Oēs eīm auctes q̄ dicūt q̄ interdixit eis oia. ꝛ q̄ renūciauerūt oib⁹. vl sūt intelligēde ꝗtū ad modū hūdi sc̄z q̄ nō hēbāt in ꝓpio: vel q̄si ad cnrā. puidēdi. et vt amouerēt supflua. Cōtempsit eīm xp̄s ꝑz. b. aug. oia mūdi: q̄ in ꝓpio. nā q̄ hūt in cōi nō dicunt mūdi: ℔ dei. quia ūt in ꝓpio mūdi dici pōt: fuerūt aplī extreme paupertatis ꝙgruentē tm̄ fini. ꝛ b̄ est hr̄e tm̄ in cōi. ꝛ ad necitatē. nō ad supfluitatē mobilia. Ad illud. b. Hiero. Nihil hēat ꝑeter xp̄z: intelligi pōt vel in ꝓpio. Nā religiosus ver⁹ nil hr̄e de⁹ monasteriū suū multa hēat etiā imobilia. vel intelligit q̄ad affectū inordinatū. Ad illud de tributo rndet q̄ xp̄s aliq̄ offerebant fibi. ꝑ suis ꝛ aplos necitatib⁹. aliq̄ vt pauꝑib⁹ distribuēda. sic etiā hodie fit in religiosis q̄b⁹ plura dant: ꝛ cōmittunt dispēsanda. Et vtraq̄ portabat iudas in loculis. tūc autē q̄n soluit tributū nō erat i loculis aliq̄d de his q̄ data erāt eis ad vsum eoz. etsi eēnt q̄ pauꝑibus eēnt distribuēda. Sz nō sequit q̄ si tūc nō erat in loculis aliq̄a vsus suos ꝓuertēdi q̄ nunq̄ fuisset. imo expssit ꝑz q̄ als erāt talia. Nā cū iuerūt i sichar ad emēdū cibos Jo. xiij. vtiq̄ de loculis receperūt illā pecuniā ꝛ ꝑ vsu xp̄i ꝛ discipl⁹z ipoz. Et sic etiā qđ ꝑe. dixit. Act. iij. Argentū et aurū nō est mihi. nō sequit q̄ si tūc secū nō hēbat q̄n alias ꝑ uisset hr̄e in cōi. ꝛ mulieres q̄ dicunt ministrasse xp̄o et discipl⁹is de facultatib⁹ suis. nō sequit q̄ sp hoc fuit: ℔ tūc ipsi nec etiā in cōi hēbāt. si viuētib⁹ in cōi aliq̄s eis de ficiūt etiā mobilia. ꝑ aliq̄ tpe: vñ nō ꝓcurāt ꝑ diuersos modos. Nec eīm mulieres forte cōtinue secute sunt eum.

Heretic⁹ vt q̄s ꝓpie dicat ꝑtinaci⁹ ꝛc. q̄runt.

§.xxvii. Octauus articu:

lus est. Utr̄z sit hereticū a sserere q̄ xp̄s ꝛ apli nihil habu eēt in cōi. Sz q: de maꝛia hereb⁹ sat⁹ hr̄ in. ij. p. tit. vlt. ió bre uissime ℔ expediet. Sciēdū igit q̄ ad b⁹ vt q̄s ꝓpie dicat hereticⁿ q̄ttuoꝛ req̄runt. Primū ē error in intellectu. ita q̄ male sentiat de vitate. Unū b. Aug. dr̄ q̄ hereticⁿ est q̄ falsas opi. gignit vel seq̄t. Licet eīm fornicās vel furās agat ꝺ vitatē. q̄ dic nō mechādū nec furādū: nō tm̄ est hereticus. nisi estimaret talia esse licita ꝛ ptinaciter. Et rō ē q: nō hz errorē in intellectu ex q̄ scit eē mala. Secūdū qđ req̄rit ad heresiz est q̄ta⁹ error sit circa ea q̄ ptinet ad fidē. vl ꝺ vita tē determinatiōis eccl̄e i his q̄ ptinet ad fidē ꝛ bonos mores ꝛ necria ad ꝓsecutionē vite eē̄ne. Si eīm eet error i his q̄ nō sūt necaria ad ꝓsecutionē vite. vt q̄ sol sit minoꝛ terra. vl alias ꝛclones pbicas vl geometricales nō ptinētes ad fidē. ibi nō est heresis vel erroꝛ piculosus saluti. Et q: determinatio dubioꝝ circa fidē vel sacrā scripturā spectat ad ecclias ꝛ ꝑcipue ad summū pō. vt. xxiij. q. j. q̄uēs. ℔ in hmōi stā dū est determiatiōi eccl̄e ꝛ summi pōtificis ꝑcipue. Et pticaciter asserēs ꝺ hmōi determinatiōne eccl̄e ꝓstituit hereticū. sicut sentiēs ptinaciter ꝺ fidē. Tertiū qđ req̄rit ad heresiz est q̄ sit ꝑfessus catholicā vitatē. etsi aliq̄s nō eēt ꝑfessus catholicā vitatē. q̄ ꝑfessio fit in baptismo. vbi ꝓmittit se credere q̄ sunt fidei. vel patrin⁹ ꝑ eo fi est. Unde si male sentiret de his q̄ sunt fidei ꝛ ptinaciter. ex q̄ nō est ꝑfessus talē finē xp̄iana: nō dicet hereticⁿ. ℔ iudeus vel pagan⁹ q̄ sunt extra eccl̄iam. Et de hmōi eccl̄a nō iudicat vt ꝺ here. Uidet etiā req̄ri q̄ talis ꝑfessus fidē aliq̄d credat circa ea que sunt fidei xp̄iane ptinēs ad diuinitatē vel hūanitatē xp̄i. Si eīm nulla vitate de xp̄o ꝓfiteret magis ꝓprie diceret apostata q̄ hereticus. hereticⁿ tri etiaz dicer̄. ꝛ vt hereticus puniret. ꝛ grauius peccaret q̄ si aliqua crederet. Quartū qđ ꝑficit heresim est vt obstinata voluntate ꝛ ptinaci illō eligat vl seq̄t errorē. Unū si aliq̄s nō ptiacima licia ꝛ obstinata erraret circa ea q̄ sunt fidei. parat⁹ emēda re se q̄n fibi oñderet falsum esse qđ vez putat. talis nō ꝓprie diceret hereticus. qđ expsse dicit aug. xviij. q. iij. dicit aplis. Et idēdicit. Errare potero: hereticⁿ nō ero: q: sc̄z ptinaciter nō erat in suis opinioib⁹. sed parat⁹ corrigere sententiā. cū sibi fuisset error demōstr⁹. Uñ ꝑstat q̄ quotidie inter ꝺctoꝛes magnos etiā circa diuia sunt opiniōes diuerse. ꝛ aliquādo ꝓtradictoꝛie quaꝝ altera necesse est hēre falsam. tamē nulla reputat hereticā. donec ꝑ ecclesiā fuerit altera determinata. Dis igit̄ tuoꝛ cōcurrētibus q̄s censet hereticus. Ad quā dicēdū rndēdo. Cū eccl̄ia determinauerit ꝑ Jo. xxij. in ista ꝓstitutiōe. q: ita q̄ xp̄us ꝛ apli habuerūt aliqua in cōi. ꝛ ℨnū asserere iudicauit eē hereticū. ideo post istā determinatiōez ptinaciter asserere xp̄m ꝛ aplos nil habuisse in ꝓpio nec in cōi sed habuisse solū nudū vsum facti: in oibus rebus q̄bus est vsus. q̄ vsus talis esset illicitus: est hereticū. ꝛ vt hereticⁿ talis est puniēdus. Ante vero istā determinationē tenere illud. etsi esset falsum: nō tamē hereticū. q: nō erat declaratū. hoc eē cōtra scripturā q̄ solus vsus nudus facti absq̄ aliquo iure vel dominio eēt illicitus. Et ꝑ hoc pōt excusare. Aluarus qui scripsit librū notabilē de planctu ecclesie. Ubi multum diffuse ꝓsequit istā materiā tenēdo ꝛ probādo mō suo sed nō efficaci xp̄m ꝛ aplos nil habuisse etiā in cōmuni. Unde eīm nondū ℨnū ei⁹ fuisse determinatū: vnde submittit sententiā suā correctioni ecclesie et determinationi ipsius Job. xxij. qui hoc determinauit tempore suo ꝓtra riū sc̄z declarando.

§.xxviii. Asserēt etiā di

cēs fraticelli in libello suo viruleto q̄ papa Job. xxij. ꝺcipit multa heretica in diuersis sermonibus suis quos publice in papatu disseruit. Et quia dicebatur a quibusdam circa finē vite illos reuocasse ꝛ submisisse se in omnibus dictis suis determinationi eccl̄ie dicūt illum fuisse hereticum et q̄ nō suffecit reuocatio illa ꝑ illuz modū. sed vtrū dixerit primū talia que sapiūt heresim ignoraī. Tamen si dixisset ex quo nō ꝓmanx fuit ℨ determinationi ecclie se submisit: nō pōt dici ex hoc hereticus. vt ꝑz ꝑ btm̄ Aug. xxiij. q. iij. dixit aplis. Exemplum in Joachim abbate. cuius opinio cōtra Petrū lombardū de materia trinitatis reprobat vt hereticā: ipe tm̄ nō hereticⁿ ꝺdenat. Et hoc ideo q̄a submisit opuscula sua correctioni ꝛ determinationi ecclie i fine vt ꝑz ex de sum. trini. ꝛ fide ca. damnamus. Item q̄ dicūt nō sufficere talē reuocationē: sed opz facere publice ꝛ cū abiuratione solēni inducētes plura ca. vt. j. q. viij. donarū. et. c. saluberrimū. et. c. cōuenientibus. et ex de sure. ad abolendā. falsum est. Nam illa iura loquunt quādo error est diuulgatus. ꝛ ille habet facultatē reuocādi publice: ꝛ ꝓlati eoꝝ hoc exigūt ad tollendū scandalū infectiōis talis doctrine: que oia vacant in casu nr̄o. Uerū in illis insistere dicūt nō curare: q: successores eius non eum in illis erroribus secuti sunt. Sed hanc sniam quā dem̄ habuit de pauptate xp̄i ꝛ aplox sc̄z q̄ habuerūt aliqua vt mobilia in cōmuni: quā dicūt hereticā: q: ista nō reprobauit: ℨ nec successores eius sed eā sequunt⁹ dicūt esse hereticos. Sed ipi pessimi ꝺctores sunt hereticī veri: q: asserūt ꝓtra determinationē catholicā factā ꝑ ecclesiam ꝺnm̄ papam Jo. xxij. ꝛ oēs successores eius veros catholicos sanctos pōtifices ꝛ oēs alios ꝓlatos ecclie ꝛ doctores vtriusq̄ et magistros plurimos in theologia cuiuslibet religionis ac ceptatā examinatā ꝛ approbatā vt verissimā. Et facientes scisma ab obedientia romani pōtificis recesserūt ꝓnicētes sibi aliud caput ꝙ papā vel potius antixp̄m assumentes penes se verā eccl̄iam catholicā cū sint synagoga sathanae. Et cū eis iurisditio ꝓlatoꝝ eccl̄ie vt a fonte ꝑcedat a papa: falso opinātes oēs successores Jo. xxij. quia secuti sunt verā determinationē eius factā circa dictā materiaz esse hereticos. ꝙ ꝓmis dicūt esse excōicatos et suspēsos ꝛ oēs etiā ꝓlatos q̄ assentiūt illi determinatiōi. Nec debere a talib⁹ accipi sacrā: nisi baptismū in casu necitat⁹: nec audire diuina coꝝ: ℨ a suis pseudo epis ꝛ a sacerdotib⁹ accipi sacramēta vtilr̄ ꝛ salutifere. Ad cōfirmationē sue doctrie adhuc habēt oñdere vnū paruū miraculū nisi fumū ꝛ cineres ibi combusti fuerūt aliqui ex⁹. Nec mirū qa verax deus numq̄ falsitatē opibus suis sc̄z miraculoz approbaret ea detestet. Nostri aūt q̄ tenuerūt illā determinationē Job. xxij. vt pessimā vsq̄ ad ꝑns sc̄z annum M. cccc. l. claruerūt varijs miraculis in diuisis locis. In dicto libello cū eis ꝛcludendo asseuerāt nos dicere q̄ in papā nō cadat symonia. Qđ falsum est nr̄os ꝺctoꝛes b dicere. Sz bñ distinguūt. b. tho. ꝛ ꝑe. in. iij. ꝛ alij. q̄a de symonia possum⁹ loq̄ dupl̄r. Uno mō q̄ad penas a iure inflictas ꝺ symoniacos. s. suspēsiōis vel excōicatōnis. Et sic est verū q̄ in papā nō cadit symonia: q: nullē penis iuris positiuis subijcit vel ligat. Alio mō q̄ad pctm̄: qđ mortale est. Et sic in papā pōt cadere symonia: q: si ordines vl sacramēta vl alia spūalia cōferat ꝑ tpalib⁹ appticiatiue vtiq̄ symoniā cōmittit. Nō aūt si i ꝑfectō bñficia rebus partē fructuū diuersis de causis ꝑ necessitatibus cum hmōi. vt fit in annatis: q: nō cēsetur illud symoniacū. Et sic oēs nr̄os dicūt eē symoniacos. nō falsum est. Sed de symonia habes plene in. iij. ꝑte. ti. c. iij. ꝛ de cēsuris ei⁹ in. iij. ꝑte ti. de excōicatione. et ti. de suspēsione.

Titulus.XIII. de dono fortitudinis, ¶ Fortitudinis q̄dditas ꝛ effect⁹. Cap. I

Est donuz consilij

p [illegible] in aucte Esa. xj. donū fortitudinis de [illegible] ps. cxvij. Fortitudo mea et laus mea do. ꝛ fa. est mihi in salutē. Hec cū cōsistat in aggrediēdo multū ardua vbi sunt mortis pericula. In

Universidad de Deusto Biblioteca

sufferend[o] equanimiter molesta. Jn repellēdo p resisten tiā diaboli[c]a tēptamēta:q̄ oia abundabūt vltra solitū i tpi bus futuris in psecutiōe antixpi ppter qd dicit dñs iesus Erit tribulatio talis q̄lis nō fuit ab initio mundi. vsq3 ad illud tps. Matth.xxiiij. Et dabūt pseudo pphe. scz anti xpi signa & pdigia magna.ita vt in errorē inducant. si fie ri pōt:etiā electi.qd erit ad maximā tēptationē eoz. Jdeo sub isto titulo de psecutiōe antixpi agit. in qua pmaxime necessaria erit virtus fortitudinis. de qua in verbis. ps. xvij.quattuor possunt elici.

¶ Habitus mūeralis fortitudo mea.
¶ Respectus vel actus rōnalis.laus mea.
¶ Effectus diuinalis.dñs.
¶ Fructus salutaris.fact' est mihi in salutē.

§.I. Fortitudo est quidam

hitus q̄ nobis infundit a spūscō ɔ̄ mūdi aduersa.vt in eis viriliter [ag]ūscam'.nō deficiētes ppterea a vtute & mādatis dei. Jmportat em̄ q̄ndā animi ɔfidētiā & firmitatē. q̄ req̄ rit in oibus arduis agēdis.& in oib' malis sufferēdis. vñ & be.Greg. dt q fortitudo dat ɔfidētiā trepidāti. Differt tñ ɔfidētia & firmitas quā dat fortitudo q̄ est donū de qua agit ab ea ɔfidētia quā dat fortitudo vt' moralis. Act' tñ vtriusq3 tam doni q̄ vtutis sunt circa eandē materiā. S3 differūt in quattuor. Jn virtute:in ope:in quātitate: & in fine. Et in virtute quidē.q: fortitudo q̄ est vtus habz mē surā sui actus.potentiā hūanā seu vires hūanas. Vñ ea q̄ supgrediunt vires hūanas neq3 aggredit neq3 sustinet. Vñ phs dt q fortis est instupefactibilis in terribilib' que sunt fm hoiem. S3 fortitudo q̄ est donū spūscti hz p mē sura sui actus diuinā potētiā. de cui' auxilio ɔfidit sic dt in ps. Jn deo meo trāsgrediar murū.i.oē qd possz hūane infirmitati obuiare. Scdo dñt in ope.q: fortitudo vtus pficit aiam ad sustinēda q̄cūq3 picula s3 nō sufficit dare fi duciā ad euadēda.vel aggrediēda q̄cūq3 picula. Sed for titudo donū vtrūq3 facit q: ipa pficit & in sufferēdo q̄cun q3 aduersa:& in aggrediēdo quecūq3 ardua. Vñ & dt eccl. Liberasti me a rugiētib' paratis ad escā.i.demōib' de mani bus querentiū aiaz meā.& de multis tribulatiōib' q̄ circū dederūt me.& in medio ignis nō sum estuat'. Tertio dif ferūt in q̄ntitate. q: fortitudo vtus nō se extēdit ad oia dif ficilia. Sed fortitudo donū ad oia. Rō hui' diūsitatis ē. q: fortitudo vtus innitit facultati seu virtuti hūane q̄ infirma est respectu potētie diuie. Vñ nō est vna facultas vel po tētia hūana respectu oim difficultatū. S3 diuerse faculta tes sunt ordinate ad diuersas difficultates. & q̄nq3 abinui cē separant. Nā sunt in delectabilib'.vt supandis ɔcupi scētijs prauis q̄ nō hz facultatē advincēdas difficultates in horribilib' vt piculis mortis. S3 fortitudo donū vtit fa cultate diuia q̄si sua q̄ ad omia difficilia sufficiēs est. iuxta illud Job.xvij. Pone me iuxta te & cui' vis man' pugnet ɔ̄ me.q: scz nil pualebit dei vtuti.& in ps.xvij. Diligā te dñe fortitudo mea. Et merito q: tu es ppugnator potēs. im mo ops:gubernator prudēs:ɔsolator clemēs:remunera tor affluēs. Secur' g[o] [a]icio oēm sollicitudinē & fiduciā in eius cui' nec potētia vinci:nec sapia falli:nec puidētia im pediri:nec beniuolētia fatigari.q̄ min' expleat oēm indi gētiā meā:satiet in bonis desideriū meū. Quarto dñt i fine.q: fortitudo vt' nō semp pducit ad finē opis inchoati q̄m nō subest ptāti hois vt finē opis sui ɔsequat.vl euadat mala seu picula. cū q̄nq3 opprimat ab his in mortē. Sed fortitudo q̄ est donū:hec in hoie opat.q: pducit eū ad vi tā eternā p opa fortia q̄ est finis oiz bonoz operū & euasio oim piculoz. Et hui' rei infundit q̄ndā fiduciā mēti spūs sctūs p donū fortitudinis ɔ̄riū timorē excludēs. Hec tho. sup.iij.sniaz.dist.xxxiiij.

Dñti[a] q̄ttuor fortitudo vt do tus & inq̄ t donū.

§.II. Quod ista fortitudo

sit effect' diuialis p3 tertio in eo qd dt ps.xvij. Dñs.s.forti tudo mea. Et est ibi pdicatio p cām:vt dicit mgr in.j.sen. Nō em̄ vult dicere ps.q dñs sit ille hit' q̄ est donū forti tudinis:qd vtiq3 accidēs est.qd pōt adesse & abesse.i. cor rūpi seu deficere pter subiecti corruptiōez. s3 dr fortitudo q: in nob causans fortitudinē ipam. Vñ aplus ad Phil. iiij. Oia possuz in eo q̄ me ɔfortat. vbi glo.b.Amb. Oia possum & pati & agere in deo q̄ mihi possibilitatez & vires dedit. Vn' em̄ dt Esa.xxvj. Oia opa nra opat' es in nobis dñe.s.bona opa.& p charitatē infusam a spūsctō. Chari tas aūt oia suffert:oia credit:oia sperat:oia sustinet.i.su stinere fac. Ubi notādū q duplex ē act' fortitudis.& fm q est vt' & fm q ē donū. Prim' ē aggredi ardua. Scds est sustinere eq̄nimit adūsa q̄ patit. Et l3 aggredi ardua & inuadere sit pri' tpe q̄ sustinere & pati laborē in actu:tn sustinere est essentiali' fortitudini & nobili' & difficili' & p fecti':vt dic Alb.in.iij.ethic. qd recolligit.b. Tho. Qd pbat triplici rōne. Primo rōne fortioris pugilis sic. Dif ficili' est pugnare cū fortiori q̄ cū debiliori.debilis em̄ de facili vincit. S3 q̄ aggredit inuadit p modū fortioris:q̄ vero sustinet p modū debilioris. Sufferēdo g̃ pugnat cū fortiori.s.malo aliquo eū inuadēte. Et sic patiēter ferēdo vt debilior vincit fortiorē.g̃ &c. Scdo ē pfecti' & difficili' est sustinere q̄ aggredi rōne pñtis discriminis.sic difficili' est nō inbueri a malis pñtib' q̄ a futuris:eo q malū pñs pl' mouet q̄ futurū. S3 q̄ aggredit hz mala vt futura : q̄ vo sustinet iā sentit picula vt pñtia vel iminentia.vñ dat ibi occasio maioris timoris & mag desistēdi a vtute : vt illa q̄ sentit euadat. Tertio rōne longioris tpis. sic difficili' est diu aliquē manere imobilē in difficilib' q̄ subito moueri ad aliqd arduū. S3 aggredi pōt hō subito moueri s3 sustine re aūt ipoztat diuturnitatē tpis. Vñ & phs dic in.iij.eth. q'q̄dā sunt puolantes an picula. Jn ipis aūt deficiūt vel recedūt. Patiētes aūt lōgo tpe imorant. hec etiā.b. tho. ij.ij.q.cxxiij. Et Liberi' papa ait. Vñ nāq3 btā pseuerātia nisi de vtute patientie:q̄ fm aplicā doctrinā oēs q̄ pie volūt viuere in xpo necesse est vt psecutionē patiant. vñ q.j.suggestū.fortitudo includit patientiā.

Fortitudinis causa est deus.

Fortitudinis act' duplex.

§.III. Quō autē fortitudo

in actu suo et rōnalis seu virtualis ostēditur secundo eo q̄ dicitur laus mea. Qd triplicit pōt exponi. Primo sic. De fortitudie mea in actu suo nō me extollo:nō me iacto: nō me laudo:sed dñm a q̄ eā recognosco & sibi ascribo.in cui' ex cōfidentia ardua aggredior. Vñ ipe dauid cū ad sin gulare certamē cōtra goliath viriliter accederet tot' iner mis inq̄t ad eū. Tu venis ad me cū gladio & hasta:ego aūt in noie dñi.s.cōfisus de adiutorio ei' non fortitudine mea.cōgressusq3 cū eo lapide ex funda iactato: q̄ signifi cat fortitudinē.fortis est em̄ lapis ex hūilitate significata p fundā eū deiecit.j.Reg.xviij. Sic & Judas machabe' fortissim' ɔtra hostes pcedens appolloniū:seron: Nicha norē & alios q̄plures cōfidentes in fortitudine exercitus sui seq3 laudantes:eos pstrauerūt.humiliati & de dei vir tute ɔfisi orantes & dicentes. Cōgregati sunt inimici no stri & gl'iantur in virtute sua. Cōtere fortitudinē illoz vt cognoscant q: nō est ali' qui pugnat p nobis nisi tu deus vt p3.j.Machab.iij.&.ij.Mach.vlt. Econtra: sanson q: fortiter dimicauerat ɔtra philisteos infideles mandibu la asini mille ex eis occidēs:aliqualr se glorians & laudās dicendo. Jn mandibula asini occidi mille &c. humiliatus est sitiens vsq3 ad mortē:vt in pūctu esset deueniēdi ad manus inimicoz. Sed oranti & se humilianti sibi puisū est a deo. Secūdo pōt sic intelligi fortitudo mea & laus mea dñs.i.de fortitudie mea & actibus eius nō quero lau dem hoim & gl'iam sed dei.ob cuius honorē laudēq3 fortia & ardua aggredior. Multi em̄ fortia gerunt opa expone tes se periculis mortis & ipam etiā ferentes. Sed q: nō ad gl'iam dei & laudē:sed sui memoriā volentes mūdo re linquere & ab hoibus laudari hoc egerunt, nullū fructus sui laboris reportarūt nisi ventū:q̄nimmo & damnationē eternā. Nihil pfuit. Curtio fortissimo romanoz sui tēpis q facto magno hiatu terre in vrbe:sciscitātib' ciuibus de remedio clausure:q: dictū est a demonib' p idola loquēti bus q nisi fortissim' Curtius in illud chaos descēderet. vt refert Aluarus nō clauderet. Jlle laudis auid' arma tus se in illā apturā pcipit:& in infernū descēdit.vt refert & aug. li.v.c.xviij de ci.d. Hinc Hiero.sup eplaz ad Gala. Si inq̄t martyriū fecerim' vt velim' nostras ab hoibus reliq̄as venerari.et si opinionē vulgi sectantes itrepidi fu derim' sanguinē & subam nraz vsq3 ad medicitatē ppriā dederim'. Huic operi nō tā pmiū q̄ pena debet & pfidie mag tormēta sunt q̄ corona victorie.j.q.j.vide. Econtra apls dicebat.ij.ad Ti.ij. Oia sustineo ppter electos:vt & ipsi salutē ɔsequant q̄ est in xpo iesu in gl'ia celesti. Et sic fortitudo sua erat laus dei quā querebat nō sua. Tertio exponit sic. Dñs fortitudo mea & laus mea.i.ex fortitudi ne mea q̄ vtiq3 a deo est mihi:exurgit apud homies laus mea. Nil plene ita reddit laudabilē & gl'iosum apud deuz et hoies sicut actus fortitudinis exponere se morti et oia mala sufferre p honore dei & salute pximi.vñ mag lauda tur deus & sancti gl'iosi ex patiētia q̄ ex martyrijs varijs eoz cōstanter toleratis.vñ iob ita cōmēdat.nisi ex patiētia q̄ vtiq3 ps fortitudinis est. Et in laudē ipsius patiētie ait btūs hiero.i li.bono patiētie. Patiētia vtus est nobis cū deo cōis. Dicit em̄ deus fortis & patiēs.ps.vij. Que autē gl'ia ē cōsilez deo fieri. Quāta felicitas est hre in vtutib' qd diuinis laudib' possit equari. Jlle inocēs & iustus:imo innocētia & iusticia inter facinorosos deputat:& testimo nijs falsis pmit. Judicaturus iudicat:et dei sermo ad victimā tacēs eijcit. Et cū ad crucē eius cōfundant syde ra cōtremiscat terra:& cōturbent elemēta. ille nō loquit nec mouet nec maiestatē suā pfitet:sed oia pseueranter tolerat:vt in eo plena & pfecta patientia cōsūmet. Porro vnusq̄sq3 cū nascit & hospitio hui' mūdi excipit: initium sumit a lachrymis. & cū adhuc oim rerū ignar' sit nil aliud q̄ flere nouit. Prudētia naturali lamētat mortalis vite p cellis q̄s ingredit gemitus & plorat' in ipso exordio suo rudis aia testat sudatura. Hic q̄diu viuit & laboratur nec sudātib' & laborātib' pñt magis alia q̄ patientie subueire so lacia. Nec aliud magis iustos & iniustos discernit q̄ q i aduersis p patiētiā blasphemat iniust' ɔquerit:& patia iustus pbat. Deniq3 patia est q̄ nos puat deo & cōmendat q̄ irā tepat:linguā refrenat:mētē gubnat:pacē custodit disciplinā regit:protēruā diuitū corrigit:inopiā pauperum refouet:facit hūiles in psperis:fortes in aduersis: docet delinquētib' cito ignoscere. & delinquētē diu & multū ro gare:fidei fundamēta munit:incremēta spei puehit:actū dirigit. Ceterū charitas q̄ est vinculū fraternitatis :funda mētū pacis:tenacitas & firmitas vnitatis q̄ fide & spe ma ior est q̄ opa & martyria pcedit:q̄ nobiscū semp eterna ma nebit. Jpa charitas vt ait apls patiēs est.j.Cor.xiij.

De laude patientie

§.IIII. Fruct' fortitudinis

q̄rto notat seu vtilitas cū addit. Fact' est mihi in salutez scz dñs.& hoc p fortitudinē. Prouer.vl. Mulierē fortē.i. aiam q̄s inueniet.q.d.difficile est inuenire. Multi em̄ de ficiūt in varijs tribulatiōib'. Alij ex diutinis afflictōibus plures in q̄uib' psecutiōib' tyrānoz vel alioz plurimi in diūsis tēptatōib'. Qd si q̄s inuenit pcul & de vltimis fini bus pciū eius.i.merces & pmiū.q: q̄ suffert.i. ɔstāter vin cit tēptationē.in oi tribulatōe est tēptatio impatie. hic re cipiet coronā vite. Jac.j. Cōfidit i muliere.i.aia forti cor viri sui scz xpi.q̄a scz nō recedet a fide ei' ppter quecūq3 Spolijs nō indigebit.i.indumētis virtutū:q̄b' diabol' ex poliat incōstātes. fact' est g̃ dñs in salutē fortē pducēdo ad gl'iaz. Jnsup fit ei in salutē vt q̄n nō videat dolores sentire:ɔsolatōes diuinas mēti infundēdo. Ubi sciendū q circa actū fortitudinis tria sūt ɔsiderāda fm btm tho. ij.ij.q.cxxxvj. Primū est q fort in actu suo pncipali q̄ est sustinere:pōt ɔsiderari ex pte corpis. & sic sustinere per cussiōes:flagella:vulnera:mortē ē tristabile & dolorosum & hoc negare ect negare eos eē carnales.i.hre pprietatē carnis. Si em̄ hñt carnē sensibilē necesse ē ɔlesiua iferāt eis dolorē. & tāto mag q̄to q̄s est delicatioris cōplexiōis Pōt etiā ɔsiderari ex pte mētis. & sic fort hz q delectet de actu fortitudinis & de fine eius scz q: ppt deū vl pximū illa sustinet. vñ eleazarus q: noluit cōedere carnes porci nas ex eo q erat ɔ̄ legē dei dū q̄uiter cederet ait. Dñe qui hēs sctām sciam. tu scis q: diros sustineo corpis dolores scz q̄ad sensum carnis. fm aiam vo ppt timorē tuū libent hec patior.ij. Mach.vj. Scdm qd notādū est circa actū fortitudis ē q i dolore sensus ipedit mēs fort ne in ppa opatōne fortitudis scz patiēdo delectationē sentiat. eo q vehemētia passiōis vni' potētie ipedit potētiā aliā i actu suo: ppter cōnexionē potētiarū adinuicē sicut & cū aliq̄s intellectū figit ad aliq̄d nō videt q̄ an ipm sunt. nō ergo req̄rit q fort sentiat delectationē in suo actu: s3 sufficit q nō ita cōtristet vt a rōe & vtute recedat. vñ & Pe. in can. sua ait. Modicū etsi op3 vos cōtristari in varijs tēptatōi bus vt pbatio fidei vre pciosior sit auro &c. Nō dicit dele ctari s3 ɔtristari. Et vij.q.j.suggestū dt. Nō vos charissi mi a pro mētis pposito afflictionū amaritudo coerceat re cedere:ɔsiderātes q̄ta p absolutōe nra creator dñs & re dēptor nr ptulerit q̄buscūe cōtumelijs se afficiendū tradi derit. Tertiū qd pōt attēdi circa actū fortitudinis ē q gra dei supabūdans fortius eleuat aiam ad dina in q̄b' dlectat q̄ a corpalib' pēis afficiat. Vñ apls.ij.ad Co.vij Supabūdo gaudio in oi tribulatiōe nra. Hinc & tiburti' cū sup carbones viuos nudis plātis incederet aiebat. Ui detur mihi sup roseos flores incedere in nomine dñi. Et agatha. Ego in his penis ita delector. sicut qui audit bo nū nūciū.aut q̄ videt amicū diu desideratū. Unde aliq̄n etiā miraculose fit. vt talia aduersa martyria corpori nō noceant:vt patet in martyribus innumeris: q̄ ex diuersis cruciatibus fortiter toleratis euaserūt a morte liberi vt di cere talis possit illud. ps.xvij. Fortitudo mea & sal' mea dñs.factus est mihi in salutē etiā corpis. Fit aūt in salutē actus fortitudinis nō solū sibi s3 etiā plurimis. Multi em̄ pugnātes fortiter p patria & morti se exponētes:liberaue runt populos suos:vt iudith & machabei. Et btus amb. etiā dicit in.j.b.de offi. Fortitudo q̄ bello a barbaris defē dit patriā vel domi defendit infirmos:vel a latronibus so cios plena est iusticia.i.vtute.xxiij.q.iij. Fortitudo. Cor respondet aūt huic dono beatitudo quarta. vbi dt Mat. v. Beati qui esuriūt & sitiūt iusticiā: q̄m ipsi saturabunt. Et hoc satis cōueniēter:q: sicut fortitudo in armis consi stit.ita etiā esuries & sitis iusticie. qd patet ex eo:q: valde vtuosuz est q aliquis nō soluz faciat opera virtuosa que cōmuniter opera iusticie dicunt: sed q ea faciat cū quo dam desiderio insatiabili:qd potest significari per famē et sitim iusticie. Et glo.ibidez dicit q esuries iusticie spū fortitudis fulcit:ne in via latescat. Sicut em̄ de fortitudi ne corporali pcedit esuries naturalis:et ecōtra ex debili tate corporis fastidiū. sic dt fortitudine spūali. Et sicut fortitudine corporali est esuries alimētorū ita & de dono fortitudinis est esuries iusticie in pñti:et sanetas in fu turo. Esuriētibus & sitiētibus sacietas est: q̄si laborātib' et certātibus refectio. Justicia autez sua vnicuiq3 reddit deo sibi et pximo. Hec iusticia nō plene in nobis implebit donec sit deus oia in nobis. Et hic possumus esurire. satia ri aūt in futuro:vbi hoc donū habebit a sanctis. Nō q̄dē ad istū actū qui est in pñti scz patiēdi. ibi em̄ nulla pena litas:vnde nec difficultas. Sed quoad hūc actū.s. inniti pfectissime vtuti fortitudine:seu fm beatū Tho.in.iij. distin. xxxiiij. pfrui plena securitate ab oibus laborib' et malis. Et sic dñs erit factus in salutem perfectam.

circa actū fortitudinis tria sūt ɔsiderāda

Fortitudinis dono corrrespondent esuries et sitis iusticie

¶ De triplici fortitudine, Caplm II

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ro ampliatione hu/

p ius materie fortitudis ly multa sint dicta.s.de ipa ⁊ de partib⁹ ei⁹.s.in ti.de fortitudine:per totū.⁊ m.c.de patientia: q̄ hic nō oportet replicare.Z adhuc ponenť p aliū modū. Et q; in scripturis frequenť agitur de fortitudine. sciendū ꝙ triplex est fortitudo,

¶ Fortitudo que est tpalis.

¶ Fortitudo que est virtus specialis.

¶ Fortitudo que est bonitas generalis.

§.I. De prima dicitur hiere

mie.ix. No glieť fortis in fortitudine sua. Infirma hui⁹ mūdi elegit de⁹ vt ꝯfundat fortia.Sz q̄ fortitudo tpalis cū oīa caro fenū ⁊ oīs glia ei⁹ quasi flos feni.Esa.xl. Homo cīm nat⁹ de muliere breuiviuens tpe quasi flos egredi tur ⁊ terit ⁊ fugit velut vmbra ⁊ nunq̄ in eodē statu p/manet Job.xiiij.Sed ⁊ hec fortitudo tpalis triplex.

¶ Fortitudo actōlis criminalis.⁊ hec detestāda.

¶ Fortitudo dñationis mūdialis.⁊ hec nō affectanda.

¶ Fortitudo vigoris corpalis.⁊ hec edomāda.

De fortitudine criminali dicit ps.liij. Fortes quesierūt aiaz meā.s.auferre. Siue homes siue demones fortes ad vicia ppetrāda:q̄ nullis laborib⁹ vel difficultatib⁹ diuitunt q̄n mala faciāt.Unď de diabolo dr Job.xl.Virt⁹ ei⁹ in lūbis ei⁹:⁊ fortitudo ei⁹ i vmbilico dr̄is ei⁹.Quia cīm vt dicit brūs Greg.Seminarīū luxurie est viris in lumbis:vñ scz decidit semē.⁊ in mulierib⁹ in vmbilico. cum diabolus magis laborat diuersis vīs ⁊ fraudib⁹ ad inducendos viros ⁊ mulieres ad luxuriā q̄ ad alia vicia. Sanctos cīm viros quos p alia vicia nō potuit deicere p istud pstrault.iō pcipue fortitudo ei⁹ dr esse in lūbis ⁊ invmbilico.Et Esa.v.dr. Ue q̄ potentes estis ad bibendū vinū:⁊ viri fortes ad miscendā ebrietatē.Et in qb⁹ ꝯsistat fortitudo viciosa malox:ondit⁹ brūs Greg⁹.in lib.moral.tractās illud Job.vj.Que est fortitudo mea.vbi ait. Reprobox fortitudo est trāsitoria sine cessatōe diligere. ꝯ flagella cōditoris insensibiliť pdurare ab amore tpalū nec aduersitate q̄escere.ad inanē gliam cū detrimento vite puenire, malicie augmēta q̄rere.bonox vitā nō lingua ⁊ moribus: ꝙs etiā gladijs impugnare.In semetipis spem ponere.ingratem quotidie sine vllo defectu perpetrare. An nō sunt fortes reprobi q̄ ad pūtis vite cōcupiscentiā ⁊ laborib⁹ currūt:tot periculis se audaciť obijciūt,p lucris libenť cōmeliās ferūt.Ab appetit⁹ sui libidine nulla victi ꝛietate desistūt pcussionib⁹ decrescūt.⁊ mala mūdi tolerāt.p mūdo ⁊ eius vt ita diserim gaudia querētes perdūt. nec tm hoc pdentes fatiganť vñ ⁊ quasi in absinthio inebrianť. Hoc brūs Greg⁹.⁊ sic fortes sunt ad miscendā ebrietates nō vini sinaus:ꝙ absinthiatici amarissimi.Thren.v.Inebriauit me absinthio.Detestāda ē ḡ ista fortitudo⁹ euitāda. De fortitudie dñi tpalis q̄ ꝯsistit in lato dño ⁊ magno exercitu dr Beñ.x.ꝙ nemroth cepit eē potēs in terra robust⁹ venato⁹ coram dño.i.extinctor⁹ ⁊ oppressor hoim p.. tānidē:q̄ ꝓmo p fortitudinē suā voluit dñari. de quo dicit Josephꝰ ꝙ fecit hoies elatos ad iniuriā dei ⁊ cōtemptū hiemrot⁹. Ali⁹ cham..ū esset ceteris audacio⁹:ceteris/q; fortissim⁹ manu.suadebat nō esse attribuendū deo:ꝙ p pauꝯs viris⁹ q̄ hoib⁹ felicitas eueniret. Suadēs hoibus a timore dei recedere:⁊ in pauꝯs viris⁹ spem ponere.quod eis fuit cā turris edificādi usq; ad celū. Sz ꝑfusi linguis destruerūt.Et ille nēroth fulmine periit:vel in bello occisus fm alios. De attila rege hunoꝝ legit ꝙ cū vicisset ⁊ subiugasset orbē ⁊ occidisset theodoricū regē vandalox ⁊ nethīū patricīū romanox:q̄ habebāt in exercitu suo q̄n quies centū milia pugnatoꝝ:q̄ ꝑfecti erāt cōtra eū.⁊ subiugasset ⁊ depopulat⁹ fuisset roꝛ ⁊ aq̄legiā ⁊ italiā ⁊ multas alias regiōes.Cumvictor ad terrā suā redijsset ⁊ nuptias celebrasset in ipa nocte vino ingurgitat⁹ incale/scens:sanguinē p nares emittēs a vino victꝰ ⁊ occisus cū eo aiam euomuit.Dis potērat⁹ (inq̄t sapiēs) vita brevis q̄ patuit in alexādro magno:q̄ postq̄ fortitudie sua ⁊ exercituū suox totū orbē subiugault:modico veneno extinctus est in.xxxij.āno etatis sue.Un hmōi fortitudo nō affectāda:ꝙ ptenēda.q; vt dicit.b.Greg⁹. Nīe q̄ hic enitnet pl⁹ merorib⁹ afficit q̄ honorib⁹ gaudet.di.xiij.neruī.

Fortitudo corpalis ad vsum bonū exercēda est fm illā ps.lviij. Fortitudinē meā ad te custodiā.i.cōscruabo. ea vtēdo ad tuū honorē.Adeo enī corpe fortis fuit dauid q; adolescēs cū gregē ouiū patris custodiret: vsum vel leonem rapientē ei oues capiebat ⁊ occidebat.Et ea fortitudine vsus est ad dei laudē: bellādo tot⁹ inermis cū funda cōtra goliath gygantē fortissimū.⁊ quē lapide ex funda iactato pstrauit ⁊ gladio ei⁹ caput ab⁹ auit.nec tñ de ista gliandū:q; ciro supať.Judas machabeꝰ fortissim⁹ dr̄.1. Machab.iij.De leone dr Prou.xxx. Leo fortissim⁹ bestiarū ad nullius pauebit occursum. Qui tandē post multa plia gloriosa inita ⁊ plurimas hostiū strages ⁊ victorias: in bello occisus est.Hercules fortissim⁹ corpe a quartana febre correptus ꝓpter impatientiā in ignez seipm piecit.Sanson fortissimus fuit: sed tamen victus a dalila fuit.

§.II. Secunduz genus for

titudis q̄ est virt⁹ specialis pōt triplr assignari. q; vel est ex acq̄sitiōe vel ex infusiō..vel ex doni actione. De primo loquit pbs in lib.ethic. ⁊ Tulli⁹ ⁊ Seneca:⁊ alij ethici in libris suis. Sic eaz diffinit Tulli⁹.Fortitudo est rōnis terribiliū aggressio ⁊ cox pstans ppessio.Mac. dr̄ aūt sic.Fortitudo est animū supra metū periculi agere:nihilq; nisi turpia timere:vel adūsa vel pspa fortiť tolerare. Et fm papiā dr fortitudo a fero fers: q; facit oia equanimiter ferre.vel a ferro:q; ipa facit hoiem ferreū ⁊ durū ad frāgēdū.sicut ferrū domat alia metalla:ita fortitudo ea q; sūt duravincit ⁊ emollit.Causať aūt ista fortitudo ex actibus sicut ⁊ alie vtutes morales. Sicut cīm ex frequentibus actib⁹ castitatis ⁊ abstinētie gnať virt⁹ que dr castitas vel abstinētia:ita ex frequēti aggressiōe arduox ⁊ toleratiōe aduīsox gn..ur fortitudo.Hac claruerūt antiqui romani q̄ ꝓ bono reipubl⁹ multa pricula sustinuerūt ⁊ aduīsa. vt Marcus regulus ⁊ scipiones:q̄ tñ ex hmōi p..mīū gloriē nō sūt ꝑsecuti.quia nec fidē nec gram habuerūt. Secunda fortitudo est ex infusiōe. Ubi notandū ꝙ fm Tulliū nomē virtutis q̄ndoq; cōe ad oēm virtutē: ꝙ quandoq; tñ excellentiā attribuit.⁊ dr de fortitudie: q; virū necessarium ne ꝓpter aduersa que frequenter accidūt deficiat. Un⁊ Sap.viij. dr ꝙ sapia diuina que gram infundit sobriam tem.i.tēpantiā ⁊ prudentiā docet. iusticiā ⁊ vtutē quibus nil melⁱ in vita est hoib⁹.Appellat aūt vtutē fortitudinē: Docet aūt hanc virtutē.i. fortitudinē nō humana sapientia ꝙ divina.Et in hoc differt a fortitudie acquisita.Sēz cīm materiā circa quā versatur.i.aggressium difficiliū ⁊ tolerantiam maiox cōueniunt. Sz in causa ⁊ fine differūt. Nā prima causať ex actib⁹ multiplicatis ꝓcedentib⁹ ex humine rōnis.Sed fortitudo infusa nō causať ex actib⁹ humanis primo sed ex gra infusa ⁊ diuino lumine.Sed ne augeatur ex actibus postea multiplicatis. Un ⁊ multi recepta baptismi gra: inediate exponebant se ad oīa arduа.et..ipam morte nō solū viri sed ⁊ tenere puelle. Infine differunt:quia fortis ex virtute acquisita: fortia agit ꝓpter ciuilitatē seu rempublicā terrenā.sed fortis ex gratia infusa: ardua aggreditur ⁊ tolerat ꝓpter ciuilitatem celestē principaliter. ⁊ sic etiā ꝓpter bonū reipublice aliq̄s ⁊ fine ista qui saluari nō pōt.vñ ⁊ necessaria ē cuilibet cunq̄.Un ⁊ Bern⁹.in quodā ymone. Veritate charitate ⁊ fortitudine me multi egere fateor. Deficit enī rō mea ꝓe ignorātia veritatis.Languet volūtas ꝓe inedia affectionis.Caro infirmať ꝓe inopia fortitudinis.Nā ratio

Ad actus fortitudinis coopantur pturbe.

mīn⁹ intelligit que agenda sunt.volūtas mīn⁹ diligit intellecta.Et corp⁹ qđ corrūpiť aggrauat aiam.vt nō que volumus illa faciam⁹.hec ille. Sicut ḡ veritas ꝑficit intellectū:charitas volūtatē seu affectū:ita ⁊ virt⁹ fortitudinis sensualitatē seu affectū:ꝑcipue irascibilē ⁊ actū. Ad hāc multū hortať de⁹ in scripturis.vt Deuť.xxxj.dr̄.Viriliter agite: ꝙfortamini ⁊ nolite timere neq̄ paueatis ad ꝙspectū inimicox.Et merito multū cōmendabilis est ipsa de seruitute pcti liberat.ps. lxvij. Qui educit vinctos.i. pctis ligatos.in fortitudie. Ipa de diabolo triūphat. Judicū.vj. Dixit angelus gedeoni. Vade in hac fortitudine tua:liberabis isrl de manu madian.i.demonū. Ipa deum letificat ⁊ pacat.Esdre.viij. Gaudiū em dñi fortitudo vestra. Sicut rex quilibet multū amat ⁊ gaudet de milite q̄ viriliť pugnat ⁊ de vulnera sustinet. Un brūs Andreas dicit ty3āno Egee mināti tormēta. Cāto regi meo ero acceptior:quāto grauiora tormēta ꝓ eo fuero perpessus. Ipa em aiam bonis spūalib⁹ ditat. Prou.x. ⁊ aliq̄n etiaz tpalib⁹. Egestatē opata est man⁹ remissa.man⁹ aūt fortiū diuitias parat. Ipa hoiem ꝙfortat:vt quasi mala nō sentiat.Un stephan⁹ plen⁹ gra ⁊ fortitudine orabat ꝙ lapidā tibus quasi pcussiones nō sentiret. Et ꝓpterea de eo cantatur.Lapides roris illi dulces fuerunt. Et Seneca. Si magnanim⁹ fueris nunq̄ iudicabis tibi ꝓtumeliā fieri.de inimico tuo dices.nō nocuit sed nocendi animum habuit. ⁊ cuz illū in ptāte tua habueris:vindictā putabis vidicari potuisse, Nec mal⁹ gen⁹ vindicādi q̄ ignoscere. hec ille. Hec est fortitudo vincere seipm. Ipa dñium prestat.Ps.xij. Manus fortiū dñabit. ⁊ supnū regnū trat.Esa.j. Vocabunť in ea fortes iusticie:plātatio dñi ad glificandū. Quāuis aūt ista fortitudo causet primo ⁊ pcipaliť a gra dei:multa tñ alia coopanť ad actū eius Et ꝓmo fides.ad Hebr.xj.Sācti p fidē vicerūt regna.⁊c. Fortes facti sunt in bello tpali ⁊ spūali.i. Job.v.Dec ē victoria q̄ vincit mūdū.i.aduersa mūdi.fides nr̄a. Scdo spes.ad Hebr.vj. Fortissimū solatiū habem⁹ qui ꝙfugim⁹ ad tenendā ꝓpositā nobis spem. Esa.xl.Qui sperant in dño mutabūt fortitudinē.q; scz vbi pit⁹ erant fortes ꝓ mūdo:postea erunt robustiores ꝓ deo. Tertio dilectio. Cant.viij. Fortis vt mors dilectio:q; scz facit hoiem fortem vt oia vincat.q; fm btm A.. oia difficilia ⁊ aspa leuia ⁊ ꝓpe nulla facť amor. Quarto timor dei. Prou verbiox.xiij. In timore dñi fiducia fortitudis. Job.xxx. Ubi est timor tuus:ibi fortitudo tua. Quinto castitas. Job.xvij. Mūdi⁹ habbr⁹ addet fortitudinē.Et ō Judith xv.dr. Fecisti viriliť ⁊ ꝙfortatū est cor tuū eo ꝙ amaueris castitatē. Narrať in lib.de septē donis:ꝙ cū Gottifridus de Bullione q̄ primꝰ de frācis regnauit in hierlm cepisset armis Antiochiam:hierlm:⁊ syriā: occisis ⁊ expulsis saracenis cū mirarenť oēs ei⁹ fortitudinē ex ꝙ null⁹ saracenus poterat ei resistere:nec ictū man⁹ sustinere:ipe treuge turchox āmirati miserūt ei munera vitātes eū ⁊ querētes vnde tāta esset manib⁹ ei⁹ fortitudo. qui cozā eis ense suo scindebat equi caput:⁊ dicerēt quidā ꝙ erat virtute ensis sui:accepto ipe Gottifrid⁹ alio ense a saracēis tradito:idē fecit de alio ense. Et tū quererēt vnde hec ei virt⁹ cū nō esset maior alijs hoib⁹.ait ꝙ nunq̄ man⁹ sue ꝓtractauerāt carnes meretricis: nec luxuria fuerāt inquinate. Et sic ps ꝙ castitas coopať ad fortitudinē ⁊ corpalē ⁊ virtualē. Sexto est exhortatio maiox. Un ⁊ dns mā dauit in veteri lege Deuť.xx. ꝙ appropinquāte hoza bellī exercēdi cōtra inimicos: sacerdos staret ante acie ⁊ sic loquereť. Nolite timere nec formidetis eos: q; dns deus vester in medio vestri: ⁊ ipe dimicabit cōtra aduersarios vestros.Sic Judas machabeus.i. Machab.xv. exhortans do socios ad bellū cōtra inimicos qui erāt incōparabiliter plures cū Nicanore fortissimo. ubi ꝙ fingulos eox arguauit nō hasta ⁊ clypeo:ꝙ sermonib⁹ optimis quib⁹ fortificati victoriā habuerūt, Egisipp⁹ etiā narrat de cladib⁹ iudeox ꝙ Tytus cū obsideret hierosolymā:hortabať romanos milites ad viriliť dimicandū. ne subijcerent victi ppl'o iudeox in ꝙfusione romane ꝓbitatis.⁊ nevicti ⁊ occisi mitterent in infernū. Ꝓpositūq; eis exemplū leonide cū esset in pugna cū trecētis lacedemonijs quib⁹ perat ꝙ infinitā multitudinē psarū bellatur⁹ ait suis. Prandeamus aīī pugnā in terris:q; si victi fuerim⁹ cenaturi sum⁹ in inferis. Que exhortatio tantū valuit ꝙ ipsi pauci persas vel occiderūt vel fugauerūt. Septimo est vt ꝙsideratio exēploꝝ eox q̄ fortiť egerūt inter q̄ ꝑcipuū est meditatio xpi passiōis. Aplus ad Hebr.xij. Recogitate eū q̄ talem sustinuit adūsus semetipm ꝯdictionem vt nō fatigemini animis vris deficiētes. q̄ ꝓposito sibi gaudio sustinuit crucē ꝙfusiōe ꝓtempta. Greg⁹. Si passio xpi ad memoriā revocet:nil ē tā asperū qđ equo animo nō toleret.Et Jaco.v.dr̄. Exēplū accipite exitⁱ mali.i.dure mortis ⁊ lōganimitatis:laboris ⁊ patie ꝓphetarū. Ecce beatificam⁹ eos qui sustinuerūt patiam iob audistis ⁊ finem dr̄ dn̄i distis.

§.III. Tertia fortitudo est

ex donis spūscti operatiōe. de qua dr in ps. Spū oris eius vtus.i.fortitudo eox. celox videlz aplox ⁊ sctox viroꝝ processit.Et dr̄ spūs oris dei.q; a filio dei missus ipe spiritus. Filij aūt dei dr̄ os pris. q; ipe nob manifestauit secreta ei⁹. Quāuis em ꝓ fortitudinē vtutē infusam q̄s valeat aggredi ardua ⁊ sustinere ingruētia aduīsa:nō adhuc p istud donū fortitudis magis roborať. Un dr de ꝙse.di.j. oēs fideles ..ūspūsctūs infundit.s. ꝓ donū ei⁹ cor fidele ꝓ prudētia ⁊ ꝙstātia dilatať.vt etiā ad ea q̄ non sunt necessaria ad salutē oesudādo usq; ad mortē se exꝑ.. nō q̄dē irrōnabiliť:ꝙ cū prudētia.vt ad honorē dei ⁊ ceiū salutis alioꝝ. In q̄b⁹ aūt differat fortitudo vt⁹ moralis a fortitudine q̄ est donū:habes.s.isto ti.§.j. Et q; fortitudo hec donū inducit ad ꝓptū vite obtinendē dei ⁊ ad martyriū appetēdū ⁊ sustinendū aliqua ad hmōi q̄ ponit Cypr̄ian⁹ adjctā. In lib.de mortalitate sic ait Cypr̄ian⁹. Et⁹ est mortē timere q̄ ad xpm nō vult ire.Et ei⁹ ad xpm ē nolle ire:q̄ nō credit se cū xpo incipe regnare.Cōtenenda est oīs iniuria ꝑsentiū malox: fiducia bonox futurox. Mozi timeat q̄ ad secūdā mortē de hac morte transibit. Mozi timeat cui hoc morte lōgiori ꝑsentiat⁹ ⁊ ge mit⁹ interim differať. Mortalitas ista xpi hostib⁹ pestis est. Et⁹ ad⁹ fuis salutaris excessus. Martyriū inicipim⁹ libenť appetere dū discim⁹ mortē nō timere. Sz forte opponat aliq̄s. hoc mō ꝑsenti mortalitate ꝓtristat:ꝙ q̄ ad tolerātiā passionū tota me vtute deuouerā. martyrio meo ꝓuoꝝ dū morte ꝓuenioꝝ. Verū nō est in tua ptāte ⁊ in dei dignatiōe martyriū. Nec potes te dicere ꝓdidisse: q̄ scis an merear accipe. Deinde scrutato⁹ cordiū de⁹ q̄ ꝑspicit apud te patā fuisse vtutē:reddet ꝙ vtute mercedez. oī sequiť hr̄ de pe.dist.j.nūq̄d. Apud quē martyriū mēritū accipiť:animꝰ ad bonū dedit⁹ deo iudice coronať. Aliud est em martyrio aīm deesse:aliud aio defuisse martyrium. hec ibi. Nec de⁹ q̄rit sanguinē nr̄m:ꝙ fidē. Nā nec abraā nec ysaac nec iacob occisi sunt: ..n iusticie ⁊ fidei bonoraři inť pr̄iarchas pmi ecclie cruerūt. Nō sunt negandi frēs nr̄i accersiōe dīna de sedo liberati sciam⁹ eos nō amitti ꝙ pmitti:⁊ occasionē esse dandā gētilib⁹ vt nos merito ac iure reprehendāt. Nā quos viuere apud deū dicim⁹ vt extinctos ac pditos lugeam⁹. Nihil enīz pdest vbis ꝓfiteri vtutē:⁊ facti destruere vitā. Nō q̄ interim morimur:ad immortalitatē morte trāsgredimur. nec pōtest hr̄i nisi hinc ꝓgerit exire. Nō est exit⁹ iste:ꝙ trāsit⁹.⁊ tpali itinere decurso ad eterna trāscurrere. Et⁹ est in mūdo diu velle manere:quē mūd⁹ oblectat:quē seculū blandiens ac decipiens allectibus terrene voluptatis inuitat. Pozro cū mūd⁹ odit xpianū:qđ amas:q̄ te odit.⁊ non magis seqris xp̄m q̄ te diligit ac redemit. Un ille. In epl'a aūt suis idē Cypr̄i. ad martyres sic ait, O q̄tū vos mar/

Universidad de Deusto
Biblioteca

tyres diuina dignatio honorauit vt ex vobis iã pars martyrij in plumnatiõe ad coronã precesserit pars adhuc in carcere claustris ⁊ vinculis demoret ad meritorũ titulos ampliores: tormentoꝝ tarditate ꝓficies habitura tot mercedes in celestib⁹ ꝑmijs q̃ nũc dies nũerant in penis. Posuerũt cõpedes pedib⁹ vris: ⁊ mẽbra felicia ac dei templũ infamib⁹ vinculis ligauerũt. Sed ornamẽta sunt ista non vincula: nec pedes vestros copulãt ad infamiã: ꝟ clarificãt ad coronã. O pedes felicit̃ vincti. q̃ fi a fabro ꝟ a dño resoluunt̃ ⁊ tinere salutari ad paradisum dirigunt̃. O pedes in seculo ad pñs ligati vt sint semp apud deũ liberi ⁊ celeriter ad ꝑm gl'iosũ itinere cursuri. O martyres sancti q̃ De martyrij laude. bus vos laudibus ꝓdicẽ. q̃bus vos votis ꝑconijs exornez? Nõ cessistis supplicijs. sed poti⁹ supplicia vobis cesserũt. Stetistis voce libera mẽte incorrupta virute duia. armis quidẽ. scl'aribꝰ nudi. ꝟ armis fideiarmati. Steterũt pui di torti: tortoribꝰ fortiores ⁊ pulsantes ac laniãtes vngulas pulsata ac laniata mẽbra vicerũt. Inexpugnabilẽ vitã suã superare nõ potuit seuiẽs diu plaga repetita: q̃uis rupta cõpage viscerũ torqueren̄ in seruos dei nõ iã mẽbra: sed vulnera. Ifluebat sanguis q̃ incendiũ ꝓsecutiõis extingueret. q̃ flãmas ⁊ ignes gehẽne glorioso cruore sopiret. Exẽpla gl'iosa fortitudinis doni spũscti in veteri testõ. Tolerantia passionũ illi⁹ venerabilis ⁊ fortissime mulieris. ꝛe macha. q̃ ab antiocho rege nõ solũ mortẽ in se sustinuit. nec ꝓtra legẽ dei carnes porcinas ederet: ꝟ ⁊ septẽ filios vidẽs p varia ⁊ aspera tormẽta cruciari: eos ad ꝓstãtia aiabat vt hr̃. ij. Macha. vij. ibi vide. Cui satis rñdet in nouo testamẽto martyriũ sctẽ felicitatis cũ septẽ filijs: que fuit romana. ⁊ it̃ passa martyriũ cũ filijs. Quid de beato vincẽtio q̃ assumpt⁹ ex eculeo atq; ad patibulũ raptus. morãs carnificũ arguẽdo ad penã alacriter ꝓperabat. Et in tormẽtis ad datianũ tortorẽ aiebat. Hoc ẽ qđ semp optaui ⁊ votis oĩbus exq̃siui.

§. IIII. Ostendit augustin⁹

in. v. li. de ciui. c. xvij. q̃ cũ multi ex romanis antiqs infidelibus sustinuerint multa aduersa. ⁊ ipam mortẽ fortiter ꝓ gl'ia mũdi: multo magis fideles oia tormẽta debẽt sufferre ꝓ va gloria celi sic dicẽs. Cõsiderem⁹ quãta ꝓtempserint: que ꝑtulerint. ꝓtas cupiditates subegerim̃ ꝓ hũana gl'ia. q̃ eã tanq̃ mercedẽ taliũ virtutũ accipere meruerunt. Et valeat nobis ꝟ ad oppr̃imendã superbiã. vt ã illa ciuitas in qua nobis regnare ꝓmissum est tantũ ab hac distet q̃tũ distat celũ a terra a tpali letitia vita eẽna. ab inanib⁹ laudib⁹ solida gloria: a societate mortaliũ societas angelorum a lumine solis ⁊ lunel lumẽ eius q̃ solẽ fecit ⁊ lunã: nihil sibi magnũ fecisse videant: tãte patrie ciues. si ꝓ illa sanctã fecerit bõi opis aliq̃d. vl̃ mala aliq̃ sustinuerit cũ illi ꝓ hac terrena iã adepta tãta fecerit: tãta ꝓpessi sint pfectiõ. qz remissio pctoꝝ q̃ ciues ad eternã colligit pr̃iaz hz aliq̃d cui ꝓmbiã quãdã filẽ fuit afilũ illud romuleũ in multitudinẽ qua illa ciuitas ꝓderet quocunlibet delictorũ cõgregauit impunitas. Ꝓ eterna vita oia fortiter ferẽda. si ꝓ hac tpali vita fortes viri in se ⁊ in filios impendere. ⁊. ca. xvij. Et oia aduersa tolerãda sunt ꝓ deo. Quid q̃ magnũ ꝓ ĩ eterna ciuitate pr̃ia cũcta scũ huĩ⁹ q̃libet iocũda blãdimẽta cõtemnere: si ꝓ hac tpali ac terrena filios brutus ⁊ occidere potuit. qđ illa facere neminẽ cogit. Sz certe difficilius est filios interimere q̃ qđ ꝓ ista faciendũ est ea q̃ filijs ꝓcurãda videbãtur atq; seruãda. vel donare pauperibus vel si exstat tẽptatio q̃ id ꝓ fide atq; fieri iustitia cõpellat amittere. Felices em̃ vel nos vł filios nr̃os nõ diuitie terrene faciũt: aut nobis viuẽtib⁹ amittẽde. aut nobis mortuis a q̃bus nescim⁹: aut certe a q̃bus nolum⁹ possidẽde. Sz de felices facit q̃ est meritũ vera opulẽtia. Bruto aũt q̃ filios occidit infelicitat̃ ꝓhibet testimoniũ poeta laudatorũ. at eñ. natosq; pater noua bella mouẽtes Ad penã pulchra ꝓ libertate vocauit. Infelix: vt cũq; ferẽt ea facta minores. Sz vsu seq̃nti ꝓsolat infelicẽ. Vicit amor patrie: laudũq; immẽsa cupido. Hec sunt duo illa libertas ⁊ cupiditas laudis hũane. q̃ ad facta cõpulit mirãda romanos. Si q̃ ꝓ libertate moriturorũ ⁊ cupiditate laudũ q̃ a moralib⁹ expetunt: occidi filij a pr̃e potuerũt. qđ magnũ est si ꝓ va libertate q̃ nos ab iniquitatis ⁊ mortis diaboli dñatu liberos facit: nec cupiditate hũanaꝝ laudũ sed charitate liberãdoꝝ hoiz nõ a tarq̃nio rege. ꝟ a demõibus ⁊ demonũ ꝓncipe nõ filij occidunt. ꝟ cpi paupes iter filios cõputãtur. Si alius etiã romanꝰ ꝓceps cognomine torquat⁹. filiũ nõ q: cõtra patriã ꝓpugnã. ꝟ etiã ꝓ pria tũ qs ꝓtra impiũ suũ. i. ꝓ id qđ impauerat pr̃ imperator ab hoste ꝓuocatus iuuenili ardore pugnauerat. licet vicisset: occidit ne plus malo eẽt in exemplo imperij cõtempti q̃ boni in glia occisi hostis. Ut qđ se tactet q̃ ĩmortalis pr̃ie lẽgibus omnia q̃ multo minus q̃ filij dil. unt̃ bona terrena ꝓtemnunt. Si furius camillus etiã ingratã patriã a cuius ceruicib⁹ acerrimoꝝ hostiũ vehientiũ ingũ depulerat damnatusq; ab emulis fuerat a gallis ire ꝛ liberauit. q: nõ habebat potiorẽ vbi posset viuere gl'iosus. Cur extollat̃ velut grãde aliq̃d fecerit q̃ forte in eccl'ã dei ab inimicis carnalibus grauissimã exhonorationis passus iniuriã: nõ se ad hostes eius hereticos trãstulit. aut ꝓtra illã hereſim aliq̃ concidit. sed eã potius q̃tum valuit ab hereticoꝝ pernitissima ꝓsumptione defendit cũ alia nõ sit vbi viuat in hoiz gloria. ꝟ vbi vita acquirat eterna. Si mutius vt cũ porsenna rege pax fieret. qui grauissimo bello romanos pmebat. q̃ porsenna ipm occidere nõ potuit. ⁊ ꝓ eo alterũ decepit occidit in ardentẽ irã ante eius oculos dexterã extẽdit. dicens. multos secũ tales qualẽ eũ videret in exitiũ suũ cõiurasse. Cui⁹ ille fortitudinẽ ⁊ ꝓiuratiõnẽ taliũ perhorr̃escẽs: fine vlla dubitatiõe se ab illo bello facta pace compescuit. quis regno celoꝝ imputatur" est merita sua. si ꝓ illo nõ vnã manũ neq; hoc sibi vltro faciẽs: ꝟ ꝑsequente aliq̃ patiens totũ flãmis corpus impẽderit. Si curtius armatus equo cõcito in abruptũ hyatũ terre se ꝓcipitẽ dedit: deoꝝ suoꝝ oraculis seruẽs qm̃ iusserat vt illuc id qđ Romanꝰ haberet optimum mitt̃ret nec aliud intelligere potuerit q̃ virib⁹ armisq; excellere. Vñ videlz oportebat vt decoꝛ iussis in illũ ꝛ tertiũ vir ꝓcipitaret armatus. Quid se magnũ ꝓ eterna pr̃is ꝛecisse dicturⁿ est. q̃ aliquẽ fidei sue pars inimicũ. nõ se vltro in talẽ mortẽ mittes. ꝟ illo milẽs obierit. q̃quidẽ a dño suo eodẽq; suo rege pr̃ie certi⁹ ꝛ ulũ accepit. Nolite timere eos q̃ corpus occidũt. aiaz aũt occidere nõ pñt. S ꝛe occidẽdos certis vbis quodã mõ ꝓsecrãdos Decij ꝺuouerũt vt illis cauẽtib⁹ ⁊ irãta deoꝝ sanguine suo placãtibus romãis liberaret exercitus nullo modo superbiat sancti martyres tanq̃ dignũ aliquid pro illius pr̃ie ꝓticipatiõe fecerint vbi eterna est ⁊ vera felicitas si vsq; ad sui sanguinis effusionẽ: ⁊ nõ solũ suos frẽs: ꝓ q̃bus fundeba⁷ ꝛex ⁊ ipos inimicos a q̃b⁹ fundebat̃ fiẽ eis ꝓceptũ est diligẽtes charitat̃ fide ⁊ fidei charitate certãtes. Si Marc⁹ pulvillus dedicãs edẽ Iouis Iunonis Minerue fano fibi ab inuidis morte filij nunciata. vt illo nũcio ꝓturbatus abscederet. atq; ita dedicatiõis gl'iaz collega eius ꝓsequeret: ita cõtẽpsit. vt eũ etiã ꝓpũci insepultũ iuberet. sic in ei⁹ corde orbitatis dolorẽ glie cupiditas vicerat q̃d magnũ se ꝓ euãgelij scti ꝓdicatione q̃ ciues superne pr̃ie de diuisis liberant ⁊ colligunt̃ errorib⁹ fecisse dicturus. st. cui dño de sepultura pr̃is sui sollicito ait. Sequere me ⁊ sine mortuos sepelire mortuos suos. Si marc⁹ regulus ne crudelissimos hostes iurãdo falleret ad eos ab ipa roma reuersus est. qm̃ sic Romanis eũ tenere volẽtib⁹ rñdisse ferẽt postea q̃ aphus fuerat dignitate illic honestꝰ uis hr̃e nõ ꝛ sset. cũq; carthaginẽses qm̃ ꝺ eos in romano senatu egerat grauissimis supplicijs necauerũt q̃ cruciatus nõ sunt ꝓ e illiue pr̃ie ꝓtermedi. ad cuius beatitudinẽ fides ipa ꝓducit. Aut qđ retribuet dño ꝓ omnib⁹ q̃ retribuit. si ꝓ fide q̃ illi debeẽ talia fuerit hõ passus

qualia ꝓ fide q̃dã pnicios̃simis inimicis debebat passus est regul⁹. Quo aũt se audebit extollere ꝺ volũtaria patrate rpianus: vt huĩ⁹ vite pegrinatiõe expeditio: ãbulet viã q̃ ꝓducit ad patriã vbi vere diuitie de⁹ ipe ẽ cũ audiat vel legat Lucilũ valeriũ. q̃ in suo defunct⁹ est ꝓsulatu vsq; adeo fuisse pauperẽ: vt nũmis a populo collatis eius sepultura curaret. Audiat vel legat q̃ntũ cincinnat̃ rum q̃ tuoꝝ ingera possideret: ⁊ ea suis manib⁹ coleret ꝛ ab aratro abductũ vt dictatoꝛ fieret: maioꝝ vr̃is honore ꝓ ꝓsul. victisq; hostib⁹ ingentẽ gl'iam cõsecutꝰ in eadẽ pauperate mãsisse. Aut q̃d magnuz se fecisse ꝓdicabit q̃ nullo pinio mũdi huĩ⁹ fuerit ab eẽne illi⁹ patrie societate seduct⁹. cũ fabritiũ didicerit tãtis muneribꝰ pyrhi regi epyrotarum ꝓmissa etiã q̃rta ꝓ regni a romana ciuitate nõ potuisse diuelli. ibiq; in sua ꝓpauptate ꝓuatũ manere maluisse. Nã ipi⁹ rẽpublicã haberẽt tã opulentissimã atq; ditissimam isti tũ in suis domib⁹ paupes erãt. vt quidã eoꝝ qui iam ꝓsul bis fuisset ex illo ꝛeatu pauperũ hoiz pellerẽt notatõe censoria q̃ decẽ pondo argẽti in vasis habere cõptus est. Ina ꝺes pauper erãt quoꝝ tũ triũphis publicũ ditabat erariũ. hinc oẽs rpiani q̃ excellẽtioꝛ ꝓposito diuitias suas cõa facilit. pm id qđ scripti est in actibus ap̃loꝝ vt distribuat̃ vnicuiq; sicut cuiq; opus est: vt nemo dicat aliquid ꝓpriũ. ꝟ sint illis oĩa cõia. intelligãt se nulla ob hoc vẽtilari oportere iactãtia id faciẽdo: ꝓ obtinẽda societate angeloꝝ cũ pene tale qđ illi ꝛcerint ꝓ ꝛseruanda gl'ia romanoꝝ. hec ꝛ talia si q̃ hmõi reptunt̃ nil aliud erat nisi romanũ imperiũ lõge lateq; porrectũ magnifice succes⁷ bus au ꝛ ꝛ. ꝓinde per illud imperiũ rã ꝑclarũ tãtoꝝq; viroꝝ virutibus gl'iosum ⁊ etiã illoꝝ intẽtioni merces quã quercẽbat ẽ reddita ⁊ nob ꝓpsita necessarie cõmonitiõis exempla. vt sivtutes q̃s isti ꝓ ciuitatis terrene gl'ia tenuerũt ꝓ dei gl'iosissima ciuitate nõ tenuerimus pudore pungamur. Et si tenuerimus supbia nõ extollamur. Quoniã sicut dicit aplꝰ. Indigne sunt passiones huius seculi ad futurã gl'iam q̃ revelabit̃ in nobis. Hec aug. Marie aũt debem⁹ eẽ fortes in fide. et nulla ꝛ tus dubitare. sm illud Marie debẽt esse fortes in fide. Rõ ꝓit. ꝓe. in can. Aduersar⁹ vr̃ diabol⁹ tãq̃ leo rugiẽs circuit querẽs quẽ deuoret. cui resistite fortes in fi . Maxim⁹ in ꝛmone ait. Nouerim⁹ q̃ nõ sine m o discrimine de religionis tate disputam⁹. quã tantoꝝ sanguine confirmatã videm⁹. Magni piculi res si post ꝓpbarũ oracula post aplꝝ testimonia: post martyꝝ vulnera: veterẽ fi qsi nouellã discutere ꝑsumas. ⁊ t taz mãifestos duces herroꝝ pmanen⁹. ⁊ post fudoꝛ moꝛtẽtiũ oĩsa disputatione ꝓtendas. Et pauloãte idẽ ait. Quãta circa nos dei nr̃i est sollicitudo dũ nobis fidẽ verã duro agone martyꝝ cõmẽdat afflictionũ ꝓcedẽtiũ instructiões efficit postero rũ. Illos examinat vt nos erudiat. Illos ꝓterit vt nos acquirat: eoꝝ cruciatus nr̃os vult esse ꝓfectus. Hec ille.

Martin⁹ fide fortes esse debẽt? Rõ ꝓit.

§. V. Tertia fortitudo seu

tertio modo accipit̃ fortitudo ꝓ virtute gñali. i. quodã vigore mẽtis ad resistendũ impugnatio⁷ cuiuslibet vitij⁊ aggrediẽdũ laborẽ actuũ virtuoso⁊. Et ⁊ canit ecclia. Estote fortes in bello ⁊ pugna. anti. ꝛ. ⁊ accipiet̃ reg. eter. Non em̃ coronabit̃ ait aplꝰ: nisi qui legitime certauerit. Ita sc̃z ꝓ victoria habet de oibus vitijs. Et ps. xxvi. Expecta dominum viriliter age: et confortet̃ cor tuũ: ꝛ ustine dominũ. Ubi nota quatuor regulas.

Quatuor regule ꝓficiter bellãti ne cedatur

¶ Prima est ꝓsumptionis exclusiua. expecta dñm.
¶ Secda est fatigatõis aggressiua. viriliter age.
¶ Tertia est debilitatõis remotiua. confortet cor tuum.
¶ Quarta est ꝓfectiõis ꝓtinuatiua. ustine dñm.

Quia militia est vita hois sup terrã. In hoc bello vt q̃s virilr̃ dimicet. opz ꝓmo⁷ exclu⁷ a se ꝓsumptionẽ non cõfidendo de sensu suo vel virib⁹ suis vel opibus bonis. Leo papa in ꝛmone. Nemo de cordis sui puritate ꝓfidat q̃ quigil ille hostis acriozib⁹ pulsat insidijs: q̃s maxime nouit abstinere pctis. Et btus Antoni⁹. Noli cõfidas de tua iustitia. ⁊ hoc est qđ ꝺ. Expecta dñm scilz vt te iuuet ꝛm illud. ps. cxx. Auxiliũ meũ a dño nõ a mea virute. Itẽ Non egrediaris viã cõem viuendi traditã a sctis. Trita gradiemur via diꝛerũt antiq israelite. In opib⁹ em̃ singularib⁹ ex cõem legẽ nõ sunt sancti imitãdi. ꝛm illã regulã Que a iure cõi exorbitant: in ꝓsequentia nõ sunt trahẽda de re. iur. li. vj. misi q̃s esset certus de diuina inspiratione ad illa se vocatus. Non em̃ q: quidã sanct⁹ pat̃ accessit ad domũ meretricis: vt eã cõuerteret: qđ ⁊ fecit. deber q̃libet idẽ agere. nec q: vn⁹ audiẽs socii suuz in fornicationem lapsum vt reduceret cũ ad pniam q̃si desp atũ mẽtitus est dicẽs se etiam in illud pctm̃ incidisse: exhortans vt fil⁷ irent ad pr̃eꝛ ꝓ pnia recipiẽda: licz mentiri ⁊ scipm̃ infamare. Nec q: Arseni⁹ vna tm̃ hora dormiebat in die naturali. aut q: iohes baptista comedebat locustas. i. radices herbarũ. a vino abstinẽs: debet q̃s talẽ austeritatẽ assumere. Sed expresse dñm vt pius te vocet ad ꝛ nõi singularia agẽda. Itẽ si petis aliq̃d a dño vel liberari vel adiuuari in aliqua tribulatiõe vel tẽptatione. ⁊ nõ ita cito audiris vt velles expecta dñm. Abac. ij. Si moraz fecerit expecta eũ: q: ues veniet ad adiuuãdũ. Scda regla est fortiter agat laboriosa opa. Uirtus em̃ et scia circa difficilia inq̃t pbs. ⁊ ꝛps Mat. vij. Arta est via q̃z bonorũ operũ q̃ ducit ad vitã. Et ideo viriliter age. Uir ꝺz a virtute: ⁊ virtus est fortitudo: que inquantũ generalis vr̃ est: habet pugnare ꝓtra oia vitia. Quelibet em̃ virtus hz suuz inimicũ sc̃z vitiũ sibi oppositũ: imo duos inimicos. vnũ a dextris ꝓ excess⁷ m: aliũ a sinistris ꝓ defectũ. Et ideo apostolus ait. ij. Cor. vj. Per arma iustitie virtutũ dei a dextris et sinistris exhibeam⁹ nosmetipsos vt dei ministros. Qualis aũt dñs. talis ⁊ minister eius. inq̃t sapiẽs. Et q̃ mihi ministrat me sequat. ait ipe dñs. Job. xij. Dñs aũt fortis ⁊ potens ait ps. xxiij. dñs potẽs in prelio. Cũ em̃ diabolus fortis virute nature armat⁹ ꝛ ie multiplicitate teneret atriũ suũ sc̃z mundũ pacifice: q̃ null⁹ hmõi tẽptatoꝛi resistebat. Supueniẽs fortior eo dñs iesus vicit eũ. vt dicitur Lu. xj. ex quo expectatus venit dñs ⁊ bellãs fortiter vicit Ergo viriliter age. a dextris cõtra infidelitates. a sinistris ꝺ superstitiones. ꝓ arma virutis dei fortis fi . j. Pe. v. Cui sc̃z diabolo resistite fortes in fide. Cõtraria em̃ ꝛ inuicẽ bellant. ⁊ mutuo se expellũt. Viriliter age a dextris ꝓsumptõis cõtra diabolũ cã suggerentẽ: ⁊ a sinistris desperatiõis. ꝓ arma virutis dei sc̃z spei. Esa. xl. In spe erit fortitudo vra sc̃z ad vincendũ diabolũ cõtra desperationẽ vel ꝓsumptionẽ. Viriliter age a dextris inordinate dilectionis sinistris inuidie ⁊ rãcoris. Viriliter age per arma virutis charitatis. Ben. xxxij. figuratiue ꝺz. Si ꝺ deũ fortis fuisti. sc̃z ritas. ꝛto magis ꝺ hoies ꝓualebis. Charitas em̃ fort⁷ ꝺz ꝺ deũ: q: eũ traxit ad terrã: ⁊ ad mortẽ iduxit. Viriliter age a dextris gule ⁊ luxurie: ꝺ eas dimicãdo. Et a sinistris insensibilitatis a necessarijs abstinẽdo. ꝓ arma virtutis dei tempantie. Prouer. xxx. Accinxit fortitudine lũbos suos Viriliter age a dextris imustitie sinistris nimij rigoris ⁊ seueritatis ꝓ arma virutis dei. sc̃z fortis iustitie. Prouer. xv. Domus iusti plurima fortitudo. Viriliter age a dextris prudẽtie nimie sc̃z suo sensui inmitẽdo. Contra illud. Ne inmitaris prudẽtie tue. Prouer. Et a sinistris ipruden tie ⁊ stoliditat̃. Uir sapiẽs. i. prudẽs fortis. Prouer. xxiiij Viriliter age a dextris nimie au cie ⁊ a sinistris indebite timiditat̃. Prouer. xxxj. Fortitudo ⁊ decor indumẽtũ ei⁹ sc̃z aie virtuose. Tũc decora est fortitudo seu aias decoraꝛ cũ nec ꝓcipitanter se q̃s ingerit ad pricula: nec timiditate ab eis cũ oz retrahit̃. Et q: in bellãdo homo laboraꝛ. ne ex ipa fatigatiõ deficiat. ponit̃ tertia regula que repat debilitationẽ cũ ꝛ ubet̃. Cõfortet cor tuũ. aplꝰ ad Ephe. iij. Cõfortamini in dño ⁊ in potẽtia virutis eius. Confortari in dño est ex his q̃ sunt dñi: vt in vbis ei⁹. Sicut enim cibus corpalis ꝓfortat corꝑ⁹ ⁊ corroboraꝛ, ita ⁊ panis do-

Universidad de Deusto
Biblioteca

etrie spūa..s.Act.ix.de saulo q̄uerso dr accipiēs cibū pfortat' est.Sacr̄ frequētatio pfortat ⁊ roborat pcipue eucharistie.Vñ ecclia in collecta dr de eucharistia. Sit fortitudo fragiliū:sit ō oia mūdi picula firmamētū.Confortat coz vino spūalis leticie.q: vt dr.ij.Esdre.viij. Omnē mentē facit securā vinū:nec aliq̄d timet. Ita inq̄t bēs Antonius in vitaspatr. Nil ita facit mentē fortē ad oia aduersa intentamēta:sicut leticia spūalis.Man' xpi cōfortat in firmū cor.vij ⁊ dr cordiale. Hec aūt est meditatio passiōis xpi.In eius figurā Helyas ambulauit in fortitudine subcinericij pauis esi.signātis xpi passionē:vsq̄ ad montē dei supne pr̄ie.iij.Reg.xix.Sz nō sufficit bñ inchoasse ⁊ bñ ad tps̄ psequi.nisi ad finē vite quersatio scā teneat. Et iō

Nimē q̄rta regula ad videndū bona dñi in terra viuentiū. pro q̄ oseḡndo hec regula dat.s.Sustine dñm. nō solū sustine p gr̄am ⁊ sustine.vt si te grauet vel ḡuis videat in cōtinuādo labores ⁊ aduersa: nō deponas eū gr̄am pdēdo. Nunq̄ a..oie recedit dñs cū gr̄a sua:nisi q̄s repellat eū a se.Vñ dr.Qui aūt sustinuerit vsq̄ in finē: hic salu' erit De his q̄ pdiderūt sustinentiā dr Ecc̄i.ij.id est pseuerantiā.Idē ⁊ be.Aug̃.de pe.di.iij. Inanis est pnia quam seq̄ns vita ꝓmaculat.i.carēs fructuvite et..e:si nō reuertatur ad deū. Et sequit.Esto in patiētia fortiter ꝓfirmatus. vitā bona quā cepisti tenere nō desas:bonū ppositū ꝓbus inq̄ter.Hec be.Aug̃.

¶ Tptatiōes insurḡūt hoīb' a diūsis. Caplin. III

Via ad fortitudinez

q put est virtus gñalis ptinet b..llare ō vicia ⁊ tptationes q̄libet vincere:omittēdo de fortitudine put est vtus spēalis.q: multa dicta sunt de ea ⁊ ptib' ei' in materia de vrutib' in ista eadē pte ti.iij. solū agem' hic de tptatiōib' q̄ vincunt donis ⁊ gr̄a spūscti. Et licet in ꝓma pte in tt.de causis pctō: multa dicta sint de tptationib'. hic tñ p aliū modū ..t ad hoc pōt induci illud ps. xvij. Precinxisti me vtute ad bellū.⁊ supplātasti insurgentes in me subtus me. Pcinxisti.i. pparasti adaptasti restringēdo lūbos cordis abstinētia ⁊ castitate. ⁊ vestimēta tpaliū rex ad necessitatē strigēdo: nō ad latitudinē ⁊ superfluitatē:precinxisti se..u dñe a q̄ oē datū optimū ⁊ oīe donū pfectū. vtute.i.fortitudine interiori inducēte me ad talem restrictionē. Ad bellū spūale temptationū. Omis enī qui in agone ꝓtendit inq̄t apls.j.ad Cor.ix.ab oibus se abstinet.s.impediēntibus vtutē eius ō hostes. Et supplātasti insurgētes in me subtus me. eos superasti. Isti aūt insurgētes ptatō nes ..tra n..s in bello temptationū sunt,

¶ Homo malus.
¶ ..undus vanus,
¶ Exterior: sensus.
¶ Carnalis appetitus,
¶ Diabolus varius.
¶ Pessimus antixps.

Sumim' aūt hic tptationē prout cōtinus sumit p quadā sz stigatōe seu impulsione alicui' ad pctm vl ad nocēdū vt dr nittamus de tptatione q̄ tptat deus hoem vel magr discipulū vel homo deū sicut xps philippū Job.vj.vel hō deū. vt illi israelite q̄ tptauerūt deū in cordib' suis. in ps Cōtra q̄ dr Deut.vj.⁊ Mat.iiij. Nō tptabis dñz deuz tuū.⁊ de hac de qua loq̄mur tptatiōe incitatiōis ad malū loquit saluator cū docu..nos dicere in oratione dnica. Et ne nos inducas in tptationē. Matth.vj. Ubi nō petit vt nō temptemur:q: meritū pderem' ⁊ coron..s vt nō succūbamus et vincamur a tptatiōe. Ad q̄ magnifice iuuat. s. ad vincendū tptationū ozō. Vñ ipe dñs Jhs aut discipulis Mat.xxvj. Vigilate.s.resistēdo.⁊ or..e ne intret in tptationē.i.vincamini ab ea. Tptator igit hō malus cum q̄s suo vbo vel facto q̄rit alīū decipe inducēdo ad peccatū vel nocumētū. Et sic discipuli pharisēor cū herodianis tptauerūt xpm, vt caperēt cū in sermōe vt possent calūnio

Ozō vals ad vincen dū tptationes.

se accusare eū ex aliquo vbo incaute dicto. vñ ⁊ xps eis interrogātib' tptatiue de censu dādo vl negādo cesari. Rñdit. Quid me temptat hypocrite? Mat.xxij. Sicq̄s in sua temptatiōe pualere nō potuerūt. Sili' fecerūt cū adducte rūt adulterā añ eū. Jo.viij.⁊ in plibus alijs vicijs.⁊ semper cōfusi remāserūt ⁊ supplātauit deus insurgētes in eū Fili accedens ad seruitutem dei. Ecc̄i.ij.c. Sta in iustitia ⁊ timore ⁊ ꝓpara aiam tuā ad temptationē. Cū em̄ q̄s se repit in aliq̄ societate in seruitio dei vel in seculo disponit virtuose viue..vñ ⁊ deo seruire. multi etiā aliq̄n sub specie boni reperiunt tptatores. ij. Cor.xj. periculuz in falsis fratrib'. ⁊ Ezech.ij. dr. increduli ⁊ subuersores sūt tecū ⁊ cū scorpionib' habitas. scorpio palpat ⁊ cauda pungit venenū infundit. Aug̃. Si fratri tuo male persuades hūc occidis. de pe.di.j. Noli. Tept..nos mūdus vanis insurgēs ō nos suis vanitatib' vt bonis nos amabilib' alliciens vt ei inheream'. Sap.xiij. creature facte sunt in odiū ⁊ temptationē ⁊ muscipulā pedib' infipiētiū. Sicut em̄ in muscipula ponit lardū circa qō est laque' capiens. ⁊ dū mus tractus appetitu lardi dū capit capit. vñ occidit. Sili' piscis hamo adescato trahit.⁊ auis laqueo.ita insipientes.i.pctores q̄ nō hñt gustū nec verā noticiā de vltimo fine attēdentes dulcedinē in cibis:pulchritudinē in feminis:vtilitatē in pecunijs:nō aduertūt quō illa querant. Sed inordinate affecti dū ea assumūt: indebite incurrit laqueū peccati:⁊ dānatiōis eterne. Vñ ⁊ bēs. Anto. vidit totū mūdū plenū laqueis tubinuicē annexis:⁊ cū clamasset quis istos euadet. Audiuit humilitas. be. Aug̃. in ser..one. Duplicē ō nos mūdus acie mittit. s. ad bel..ndū. ō nos ⁊ temptādū: demulcet prosp̄is:deterret aduersis. Nō te terreat aliena crudelitas:nō te vincat ꝓpa voluptas. et victus est mūdus. Ecc̄i.xxvij. Vasa figuli ꝓbat fornax. et viros iustos tptatio tribulatiōis. Et iterz:nō laudes virū Hec em̄ temptatio hoīn sz incitās eos ad elationē. Tptat tertio exterior.s.sensus insurgēs ō nos. Gen.j. Filij matris mee pugnauerūt cōtra me. Mater pma hoīn est sensualitas. qua q̄libet ..o regit ⁊ nutrit ante vsz rōnis Isti sensus exteriores multipli pugnat contra nos sua curiositate. Nam vt dicit Eccs. j. Non satiat oculus visu: nec auris auditu. ⁊ sic alij sensus curiosi sunt circa sua obiecta ⁊ insatiabiles. Sed nisi q̄s pugnet viriliter refrenando cito interficiūt aiam. Hiere. ix. mors. s. peccati intrauit p fenestras nras. s. sensuū. ingressa est domos nras. s. pscia rū. sed fidelis de? q̄ nō ꝑmittet vos temptari supra id q̄ potestis:sed faciet cū tptatiōe pr..et. ū. Nā si oppone at quēlibet vti sensibus:inordinate delectatiōes suas queretib:⁊ iuuat pcipue cū quis intēdit mortificatiōi eop. In cui' figurā Jo sue quinq̄ reges qui bellū inierūt contra Israelitas. i. fideles eos deuicit:⁊ crucibus affixit. Qui fuerūt ozigenē significār sensus quinq̄ exteriores quos bellātes ptra nosmet fideles Jesu mādato cruci mortificatiōis affigunt ꝑm illud apli Gal.v. Qui sunt xpi carnē suā cum vitijs ⁊ cōcupiscentijs crucifixerūt vt terrā ꝑmissionis obtineant. Temptat quarto carnalis cōcupiscentia. interioribus passiōibus cōcupiscibilis:irascibilis: amore: desiderio:delectatiōe:odio: ..omina..ōe:tristicia:audacia: spe timore:desperatiōe:ira. Unde Jacobus. Unusq̄sq̄ temptat a cupiscētia sua abstractus ⁊ illectus. Vñ Greḡ. de pe.di.i. inter hec sciendū. Aliud est q̄ de temptatiōe carnis anim' patit aliud cū per cōsensuz delectatiōis obligat. plerūq̄ em̄ cogitatiōe prava anim' pulsat. ⁊ renitit. plerumq̄ peruersuz q̄ cōcipit intra semetipm:etiā p desiderium voluit. Hinc ⁊ pdicator egregi' ait. Tptationes non apprehendat nisi h..ana. Humana quippe est tptatio q̄ plerūq̄ turpi cogitatiōe tangimur:etiā nolētes. q: et nunq̄ illicita ad aim' ..ēnit. hoc vtiq̄ in nobisinetipis ex humanitatis corruptibus ponere habem?. Jā vero demoniaca est ⁊ nō humana tptatio. cum ad hoc q̄ carnis corruptibilitas suggerit p cōsensuz se anim' astringit. hec

Quib' ad fil..
Hec caro sensualitas siue cōcupiscētia carnis q̄ concupiscit aduersus spīm. est illa eius figuratiue q̄ viro ade.i. spūi seu rōni suadet edere lignū vetitū:vt cuz ea delectet in malo. Sed audiēda nō est:q: ad mortē inducere q̄rit: et a paradiso excludere. Sed arguēda dicendo dissensu quasi vna de stultis mulierib' locuta es. Job.ij.c. Hec est illa egyptiaca mulier q̄ pulchrū animal ⁊ corpe ac prudentem adolescētē ioseph:frequēter stimulat ad obl..ctandū secū. sed relicto pallio secularis quersatōis nō attēdēda sed fugienda est. Ben.xxxix. Hec est thamar. q̄ deposita veste lugubri scz pniez cōpunctōis:induta teristro apparētis boni sedet in biulo quiescēs in vanitate ⁊ voluptate vt mulier ornata in habitu meretricio ad capiēdas aias iudā qui interp̄tat confitens.i. virū seu spīm deo p̄fitentez. fide pnia pconijugem ducit ad illegitimū actū. Ben.xxxviij Sicut ⁊ bersabee quid deo deuotū. Hec est iabel que Fabula sed moralitate notabili. q̄ cū quidā rusticus p deserтuz transiret inuenit serpentē frigore afflictū iacentē in terra quasi morituz. Qui cōpatiens collegit ⁊ in sinū suum posuit ⁊ calefecit. qui resumptis viribus intoxicauit eū. Cuiq̄ ille arguenti eū de ingratitudie:q: q̄si moritū fouerat. Rndit. Tu scis q̄ natura mea ē q̄ nō noceā nisi calefact'. ⁊ cū incaluero venenū necesse est effundere. Nō q̄ i..lpes me fi,ppriaue tatē nature mee fuaui:sed tibi imputa q̄ me calefeceris et fouisti. Sic ⁊ caro cū ⁊ dilicate fouet venenū ꝓcupiscētie q̄ in se hz effundit. Et iō aīt apls ad Ro. xij. Exhibeat corpa vra hostiā viuentē sanctā deo placentē. hostia dicit in q̄ aial mactat:q: corpus sensuale mortificat aiali mactāda est. Viua tñ remanet vt sz ina mortific..et caro q̄ exercere valeat q̄ sibi incūbunt agēda. Ego dñs inq̄t odio habēs rapinam in holocaustū q̄ fit dum indiscrete corpus macerat ur vigilijs:abstinētijs ⁊ hmōi. vt dicit Hiero. de cōse. di.v. nō mediocriter. Quintū tptans est diabol', ⁊ iste sup oēs tptat ⁊ decipe querit. ⁊ b est eius officiū. vndez antonomatice dr tentator. Mat.iiij. Accedēs tentator dixit. Loquit aūt vel sensibilr in forma humana quaz aliq̄n assumit. vt cōter dr q̄n xps te..tauit. vel insensibilr diuersis modis mala mēti suggerēdo. Vñ Jo. papa. xvj. q.ij. vitis. ait. Uersut' hostis n..le nocēdi hz modos nec ignoram' astuciā ei'. Conat em̄ a ꝓncipio ruine sue vnitatē eccl'ie rescindere sz p errores charitatez vulnerare,

Diabol' tptator q̄bus aīa mulatur

Universidad de Deusto
Biblioteca

temptatum per omnia pro similitudine absq; peccato. In quo enim passus est ipe t temptatus: potens est t his qui temptantur auxiliari. Docuit t modum resistendi.

§.I. Secundum autē quat

Diabolus his ppat

tuor stat' hoim sic q̄drupliciter tēptat. de q̄b' in ps. Sup aspidem t basiliscū ambulabis: t conculcabis leonē t draconē. Aspis ē quoad peccātes. Basiliscus quoad pficiētes. Leo quoad pmanētes. Draco quoad pfidētes. Sed q̄ habitat id ē ptinue manet in pfidētia diuini adiutorij: ambulat t

Peccātes tēptat sic

cōculcat conterens sathan sub pedibus suis. Est ergo aspis diabol' quoad peccātes. postq̄ enim ad pctm induxit malign': ipe conat t instigat hoiem ad pmanendū in eo t nō audiendū vocē incantātis. s. remordētis scīe vt scripture diuine talia arguēntis vel p̄dicatoris. Sz diuersas excusatiōes suggerit vel longitudinē vite. vñ adhuc habeat tps penitēdi t bñ faciēdi. In cui' figurā dr Gen. xxiiij. q. Sicher' postq̄ violauit Dinā filiā Jacob tristē effectā. blādiciis delinuit vt secū pmaneret. Sic diabol' aiaz virginē t innocentē vicijs varijs: ei' integritatē auferēs cū remordens eā contristat: q: ois malus implet penitudine. inquit pbs in lib. ethic. diabol' ei b' indit vt nō recedat ab eo. vel q: mlti alij faciūt sicut fm illud Eccli. xxvij. Peccator vitabit correptionē. i iurta voluntatē suā in quiniet compationē. i. filem ei in malis. Sed vt dicit beatus Aug'. nō pterea min' ardebūt q: cū multis ardebūt mali hoies. n. q. s. multi. Vel q: dei mia est magna ad pcēdū pctis. Sed dr Eccli. v. Ne dicas mia dei magna est: peccator meor miserebit'. Adijcit enim exempla scrōr magnor qui t ip' capti sunt. sed aliq̄ etiā nō redierunt ad gram. Vel q: penitebit in futurū: sicut multi fecerūt. t sic pmittit sibi vitā longā. Cū tñ dicat Eccli. v. Ne tardes queri ad dñm: neq; differas de die in die. Subito enim tibi veniet ira eius: t in nouissimo disperdet te. Per istas igitur suggestiones t similes quibus conat peccantē detinere in malo. dicit diabolus aspis: q: facit peccatorē similem aspidi que dicitur surda. q: dum incantat in vnā aurem ponit caudā ne audiat incantātem suadens. s. longā vitam. aliā figit in terrā. i. ad occupationes terrenas ita inmersus vt nil cogitet de salute: vel se terrenis excusatiōibus palpando vt dictū est. Sed nō declines cor meū (aiū ps.) in verba malicie. i. nō permittas me declinare: ad excusandas excusationes in peccatis. q: augetur inde pctm. Vel etiā sic suggerit excusationē sub occasione necessitat' vite quasi nō possit aliter viuere: si restitueret vl' dimitteret aretem illicitā. Et sic videt sibi q̄ deus habeat eū excusatum cū velit vt viuat. Unde t diabolus vt aspis se habuit in tēptatione xpi cū ait. Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiant. Matth. iiij. persuadens ei vicīū gule sub pretextu necessitatis. Et sic suadet pctōr: vt q: filius dei est p creationē t adoptionē gre baptismalis. lapides. i. duras scripturaruz que mādant restitutiōes fiendas vsq; ad mendicitatē t petā oia dimittēda. cōuertat in panes molles mente opinādo scripturas mitius interpretādas

Proficiēs restēptat sic

Sic dyabolus diabolus est vt' basilisc' temptādo quoad pficientes in bono. Dicit bn̄s Bern. super ps. Qui habitat. t super dictū. v. q' basilicus significat vanā gliam t inuidentiā. Et secundū cōiter p̄dicit a primo. Nā ex hoc q' aliquis est auid' glozie tpal': cū videt aliquē q̄ ex aliqua suavirtute estimat magis se laudari inuidet ei. Circa ista temptat diabolus pficientes in virtutibus: vt querāt. s. ab hoibus laudari. Unde Sen. Nulla est tam excelsa virtus que dulcedine glozie non tangatur. Unde beatus Bern. vbi. s. Basiliscus vana gla est. Videte (ait xps) ne iustitiā vram faciatis coram hoibus vt videamini ab eis. ac si dicat. Cauete oculos basilisci. Nocet enim basiliscus eiquem prius videtur a basilisco q̄ ipe videat basiliscū: t tunc solo aspectu suo basilisc' veneno inficit t occidit. Sed fi hō pri' videt eū: ipse basilisc' morit. Videt ergo quis pri' a basilisco: cū oculi intentiōis sue mouet in bonis opib' ob vanā gliam: vt. s. laudet ab hoib' et eis. t tunc spualiter occidit. q: mortuū est op' illud. Sed tūc primo videt ipe basiliscū cū sibi cauet ab intētiōe glie tpalis. t sic occiditur basilisc'. i. tale vicīū. Nō tali victo tēptet diabolus pficientes. habes figurā in Loth Gen. xix. cui' filie significant (vt exponit Origenes) superbiā t vanā gliam. inebriauerūt in monte. s. virtutū: t cognite sunt ab eo. exempla habes pclara in Dauid facīte pplin dimūerare. ij. Reg. vlt. vbi etiā ponit sathan eū cōmouisse ad hoc. Dicit etiā btūs Bern. vbi. s. q' basiliscus significat inuidiā. Sic et ait. Basiliscus venenum gerit in oculo. Nosse cupis oculum venenatū nequā oculū fascinantē. inuidiā cogitato. Quid em̄ est inuidere: nisi malū in alio videre. hoc enim cupit inuid'. Si nō fuisset ille basilisc'. s. serpēs antiqu' inuidia ei' moz nō introisset in orbē terrarū. Sed ve misero hoi q̄ basiliscū inuidū pmo nō vidit. fi visus ab eo octius est. Nō spuales tēptent': de hoc habes exēplū i maria sozore Aaron. Num. xij. t alia exempla in collatiōe t in vitaspatrū. Temptauit basilisc' iste xpm de vana gla cū ait Matth. iiij. Mitte te deorsum: vt. s. gl'iaret ex laude hoim inde sibi secuta nō leso. Leo dicit diabol' quoad p manentes in bono diuersis afflictionib'. j. Pet. v. Aduersarius vester diabolus tanq̄ leo rugiens circuit querens quē deuoret. Rugitu clamat p terrores t cōminationes. Unguib' dilaniat p diuersa flagella. dentib' dilacerat per mortis tormēta. Sic aplōs in bono pmanētes t pdicantes iesum cōminati sunt principes sacerdotuz ne ampli' in nomine eius loquerentur. Sed pprer minas nonbesti terunt q̄n predicarent. Act. iiij. Quasi vnguib' leo iste dilacerauit iob. dū egressus sathan a facie dñi operatiuo diuitias ei abstulit: ignē de celo super oues mittendo: t sabeos t chaldeos ad auferēdū boues t asinas t camelos inducendo: ventū concitādo in aere: quo dirutū edificiū domus filios t filias opprimeret. Demū percutiēdo corpus vlcere pessimo: vt eū ad impatientiā induceret t ad blasphemiā pcitaret. Sed i oib' illis nō peccauit iob. c. j. Sicut t apls paulus ait de seipo. ij. Cor. ij. Datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane qui me colaphizet. quē stimulū. b. Aug'. t Remigi' dicūt fuisse infirmitatē corpis capit': vel illonē fm alios. Scōm aūt Gregl. in moral. t Beda: tēptationē carnalē. Sed q̄cūq; esset: diabolus per hoc temptabat instigando ad malum vel retrahere curando a bono per tediū. Unde t ipe dicit alibi Humiliati sumus supra modum: ita vt nos tederet viuere. Sic t beatum Antoniū scientē in magno feruozeverberib' sensibilr affecerūt. Quasi dicēt' leo iste deuozauit cū instigauit tyrannos ad occidendū sctōs: vt exemplo eoz alios terreret t a fide auerteret, ppē mortes crudelissimas eoz que de se est vltimū terribiliū fm ph̄m. Sz peccant sancti leonē istū ptemnendo vitā istā: t morte libenter sustinendo in dei amore. Zozio: scuto fidei protecti. Ita ait ipse Petrus. v. c. Leoni resistite fortes in fide. Sic Paulus ad Heb. xj. Sc' fortes facti sunt in bello per fidē: obturauerūt oza leonū: extinxerūt impetū ignis: effugerūt aciē gladij. Alij distenti sunt nō recipientes redemptionē. i. euasionē mortis. Alij ludibria t verbera experti. insup t vincula t carceres. lapidati sunt. secti sunt. tēptati sunt. Dicit Bern. super Qui habitat: in dicto. v. q' nō defuit xpo ista temptatio. Unde t Lucas dicit. c. iiij. q' cōsummata oi tēptatione. s. trina in deserto: diabolus recessit ab eo vsq; ad tēpus scz passiōis. Nā tūc iterū accessit vt leo rugiens vocib' dicentiū. Crucifige. t rapiens manibus gentiliuz crucifigentiū. Aū dr in ps. xxj. Salua me ex ore leonis. Sed vicit leo de tribu iuda. Nā vt ipe ait Joh. xiij. Venit p̄ceps mūdi huius: t in me nō habet quicq̄. q: patiens t constāter oia aduersa: ptumelias: flagella: irrisiōes: t ignominiā crucis tulit. Demū quarto diabol' vt dra co accedit ad pfidentes. Draco dr p aeravolitare t in aere

Pfidēs tres tēptat sic.

na absconsus suo sibilo seu statu venenoso aues desuper volantes inficit t occidit. Dicit bn̄s Bern. Draconē esse

cupiditatē vel iracundiā. Hec vtiq; latitās in terenis inficit etiā celestia. i. sacra spualia p symonias vel p munera. Dis scz auaricia t iracūdia draco infernalis pfidētes vexat t multos occidit. Et de auaricia clarū est. q: a sacerdotio scz ad leuitā a maiori scz rectore vsq; ad minorē: oīs auaricie studēt aut hiere. nō curātes de salute ouiū. § Iana Jacte. t q: multa referunt mala rectoribus: t nō ab oīnibus obedit'. hinc exurgūt mor' ire. § vt dr Greg. xj. q. iij. c. Illa restringēda est sub rone ptās. nec q̄d agendū pūsq; pcitata mēs ad trāquillitatē redeat. Nā pmotiōis sue spe iustū putat oīe q̄d fecerit. Temptauit draco xpm de auaricia cū ait. Mat. iiij. Hec oīnia tibi dabo si cadens in terrā adozaueris me. Est em̄ auaricia idolor seruitus fm aplm. Dis quattuor bestijs corresp̄dēt fm be. Bern. vbi s. q̄tuoz aie passiones. q̄ sunt pncipia vitioz. Tristicia epidi obstinatiōis cū tristet' desereverentia. Basiliscus spei. Sperat em̄ psequi laudē vane glozioſus. Leo rugiēs per tribulationes timori q̄ de eis habet'. Draco cupiditati seu amori. Sed fm Bern. vbi. s. ambulat t cōculcat oīnia ista iustus p q̄tuoz vtutes. Tristicia t obstinationē p temperantiā. basiliscū inuidie t vane glozie p iusticiaz q̄ reddit deo q̄ dei sunt. leonē timoris t tribulatiōis p fortitudinez. Draconē ire t auaricie p prudentiā.

Diabolus pmanēs bus ē leo quare.

§.II. De decē modis tem

ptatiōis diaboli. pō. cij. Draco iste quē tu formasti ad illudēdū ei supple ē i isto mari magno: de q̄. s. dixerat. i. i scio Iste diabolus mat Job dr Leuiathan. i. cete maximū piscīū sup alios: vbehemoth. i. elephas maximū aialiū terre draco maximū p aera discurrentiū. Ip formauit siquidē deū hunc maximū dignitate sup oīes puros hoies t angelos Unde dr Job penul. pncipiū viarū dñi. i. maximū creaturarū que dñr vie dñi. i. opez suoz. t Ezech. xxviij. Tu signaculū similitudinis dei. Ip formauit siquidē eū q: nil de materia in ei' natura posuit sicut in hoie t alijs. § purā formā i. spīm formauit. q: plenū formis. i. spēbus seu similitudinib' rez creaturarū edidit. quas intellectui ei' impressit. vnde dr Ezech. xxviij. Cherub plenus sapiētia t pfectus decore in delitijs paradisi dei fuisti. Istā aūt sciētiā p peccatū nō amisit: sed ex longa experiētia malicie adauxit noticiā modo ad decipiendū suis tēptatiōib'. Nō aūt tēptet t de q̄b' tepter diabolus. t q̄b' mōis tēptat notat. Apoca. xij. vbi dr de isto draconis forma t actiōe. Signū alix apparuit in celo draco magn' t rufus hns capita. vij. t cornua. x. t sup ipa capita. vij. demata. t. dr fuit se draco iste an mutare quā pius viderat Job. amictā sole t luna sub pedib' hns in capite coronā stellarū. xij. Hec est eccia amicta sole iusticie t mūdi ptēptū figit p luna sub pedibus hntem affectū cū corona. xij. stellarū. i. xij. articuloz fidei. Depict hec mulier masculū. qa de ea nat' est xp̄s tot' virilis. q̄ regetur' oēs gētes in vga ferrea. i. rectitudine inflexibili. ipm ei ibz dedit ait aplus. caput ecclē. s. regēdū eis. Quesiuit aūt draco iste deuozare eū per mortē corporalē. p Herode in infantia. t p iudeos in virili ate eius intēdēs eti am deuozare aiam eius. i. in inferno detinere p pctm. Sz nō potuit q̄nimo raptus est post mortē corporalē: ad thronū dei in ascensione. Mulier aūt ipsa ecclesia eo priuata q̄tum ad pntiam corporalē surgit: vitās scz in electis dei. malicias draconis tēptantis. t hoc in solitudine. i. in penitentia t austeritate: vite t secreto cōscientie: t ibi pascitur cibo gre: factūq; exinde (subdit) prelijs magnis in celo militātis ecclesie. Et michael pnceps ecclie t angeli ei' preliabant cū draconе: t draco cū eis. t angeli eius mali adiutores eius. In plio em̄ isto ecclesie. ture sunt p nobis in admoniō angeli boni. q̄ sint angeli mali cum draconе: ad nos decipiendū. vt in figura p̄tensum fuit Hiezi per oratiōnē helisei. vt habet. iiij. Reguz. vj. Et draco quidez pugnat cū Michaele t socijs: t ecōuerso quando videlicet demones suggerētes diuersa vicia in temptationibus

Pcedēs tres tēptat sic.

persuadent ad assensum. Sed angeli boni pugnāt, p nobis cū instigāt t illustrāt mentē tēptati ad resistēdū diuersis modis. Demū dr q̄ draco supatus ab angelis bonis. quos scz ad electos pfectus est in terrā t deuict' etc. Draco igit ꝑpens antiqu' q̄ t sathanas: est vtiq; magn' potētia naturali. Nam ois materia elementaris est naturalr sibi subdita ad motū locale. vñ magnas t mirabiles mutatiōes facere pōt in elemētis t elementatis: etiam circa corpora hoim. Rufus dr malicia t auiditate nocēdi: vt sanguinolentus querit mortē hoim corporalē t spualē. Septez capita sunt septē vitia q̄bus mordēdo in tēptando mortē anime inducit. Unde t dr Apoc. xij. q̄ immūdi spūs assumit secū septē spūs nequiores se t intrant in hoie scz vacāte a bonis. Decē aūt cornua q̄bus ferit seu pcutit. sunt decē modi tēptandi q̄bus vtit. q̄nq; quidē quoad sensus exteriores. t q̄nq; quoad sensus interiores. videlz i imaginatiua in memoria: in intellectu: in rone: in appetitu sensuali.

Tēptat p visum.

Quantū aūt ad visum exteriorē diabolus tentat rem videlz q̄ visui obijcit faciēdo apparere pulchriorē. vel instigando ad inspiciendū rem pulchrā t delectabilē: vt ea inordinate cōcupiscat. Sicut instigauit dō ad aspiciendū pulchrā bersab. ex quo aspectu eū ad adulteriū induxit ij. Reg. xj. Silr vt legit de beato Antonio. q: ad heremū tendēti diabolus discū argēteū in terra posuit: vt eo viso acciperet t ad ciuitatē rediret: saltē pauperibus dispēsandū Sed dicēs btūs antonius figmentū tuū hoc diabole est: sed animū meū nunq̄ poteris reuocare. Quo dicto discessit vt fumus euanuit. Habes etiā exemplū in legenda beati andree. de illo sancto episcopo deuotissimo. b. andree. ad quē diabolus in specie pulcherrime puelle aduēit. dicēs se a patre magno dño fugisse: q: cōtra voluntatem suam voluit eā naptui tradere: cui vginitatē suā dño dedicasset vnde ad eū vt sanctū virū dei seruū cōfugerat: vt ab eo p tegerēt t instrueret. Et post multa sedentibus ad mēsam in prandio ipa posita ei ex opposito ad sedendū diabolus instigās ad aspiciendū faciē eius continue magis ac magis pulchriorē apparere faciebat. vt iam eps captus esset ad concupiscentiā eius. Sed btūs andreas in forma peregrini apparēs t ad ostiuz pulsans eū de periculo liberauit post tres questiones solutas. declarās ei forē diabolū etc. Unde t glo. sup illud. Aduersarius vester diabol' tanq̄ leo rugiēs circuit querēs quē deuozet ait. Circuit hostis antiquus quē deuozet. Naz offert oculis formas illicitas et facile incitat ad voluptatē: vt visu destruat castitatem.

Audit̄ tēptat

Quantū ad auditum temptat instigādo ad audiendum auide t delectabilr fabulas poetarū t ornatū verboz in hmonibus magis q̄ vtilitatez. Contra quos apostolus ad Timoth. iiij. Erit tps cum sanā doctrinā nō sustinebunt sed pruriētes quidē auribus a veritate auditum auertent. ad fabulas aūt conuertent. Unde legit in vitaspatrū q̄ cuz quidam pater sanctus aliquos qui ad se venerant gratia edificationis animarū suarum: de spualibus admoneret in pcessu sermonis dormitare ceperūt. Qd ille p̄pendēs intermissa locutione diuinoz: dixit aliquid fabulosum. ad q̄d subito excitati ridere ceperūt, ex quo facto ostendit ille vir sanctus quomodo illud cauat tēptatio op' diaboli vt ad spualia dormitare faceret: t ad fabulosa auide attendere. Per sonoras etiā voces cantricoz seu cantionum et instrumentoz musicoz temptat nimiā in his delectatiōes pcurās. Unde glo. Aduersarius vester diabolus. Aures per canora temptat vt emolliat christianū vigoz. et hoc etiā in cantīcis ecclie t organis. Unde t beatus Augustinus in libro confessionū ait. Cum accidit mihi vt me plus cantus q̄ res que cantat' delectat. i. d est sensus verboruz tunc me penaliter peccare cōfiteor. t tunc nollem audire cantāte. Quātū ad odoratū tēptat vt in hmōi nimis hō delectet. vl' q̄d subtilioz tēptatio ē. vt ex his ad sui scitatē putatōez inclinet. Sic legit i vitaspatrū de. b. iordane icō viro. q̄ q̄dā tpe sentiebat maximū odoz de māib' suis p

Odoratū

Universidad de Deusto
Biblio

dire.⁊ cū ip̄m mirar̄et vñ hoc ꝓcederet ad altare celebran
do cū diceret. Lauabo inter innocētes man⁹ meas: recel
sit ois ille odor: cognouitq; q̄ tēptatio fuerat diabol̄. vt il
lū odorē ascriberet scitati sue eximie ⁊ inde superbiret.

Quātū ad gustū. vt cū hō ponit se ad comedēdū ⁊ biben
dū ꝓpter sustentationē in ip̄a comestiōe. nō iā ꝓpter sub
uentionē corp̄is. sed ꝓpter ip̄am ꝓplacentiā cibi ⁊ potus
in gustu ꝓrētēt. Vel ꝓpter famē aliq̄d inordinatū agat. vt
ieunia debita soluēdo: hmōi. Sic diabolus xp̄m tēptauit
de gula cū ait. Si filī⁹ dei es dic vt lapides istipanes fiant
Mat.iiij. Et be. Aug⁹. dicit in libro ꝓfessionū. Sic me do
cuisti dñe. vt nō ꝑ ad medicamēta: sic ad aliēta accedā.
Sed dū ad quietē satietat̄ ex indigētie molestia trāseo in
ip̄so trāsitu insidiat̄ mihi laque⁹ ꝓcupiscētie. Ip̄i em̄ trās
itus voluptas est ⁊ nō est aliud q̄ trāseat et q̄ trāfire cogit
necēitas. Et cū salus sit cā edēdi ⁊ bibēdi: adiūgit se tanq̄
pedissequa piculosa locūditas. ⁊ plerūq; ꝓcire conat. vt
cius cā fiat ꝓ salutis cā me facere. vel dico vel volo. Hec
ille. Ad qđ tacit qđ dicit Job. vij. ℔m altā ir̄am. Tempta
tio est vita hois sup̄ terrā. i. illud vnde viuit ⁊ sustentat. ſ.

Spūales cibus ⁊ potus. Aliq̄n spūales viros tēptat de ꝓrario. vt ob
etiaz quō mortificādā talē delectationē gustus. vel emptationē car
temptat. nis: inducit diabolus ad vitū insensibilitatis ⁊ indiscreti
nis: necessaria subtrahēdo. Uñ ⁊ btūs Bern̄. se accu
bat de indiscretiōe ꝓpter quā incurrit frequētes infirmi
tates. Et in vitaspatrū legit q̄ abbati Johāni cū ꝓpter ni
miā abstinentiā foret debilitatus: apparuit ei diabolus. di
cēs. Indulge mihi abba q̄a te nunis fatigare ſci. Qua

Temptat q̄d tactū tū ad tactū vt inordinate delectet in eo. Ecci. xiij. Qui te
tigerit ꝑ. id est aliq̄d ſ icitās ad fetorē luxurie inq̄nabil
id est maculabil̄ ab ea. Et iō ait apl̄s. j. Cor. vij. Bonū est
homini mulierē nō tangere. ſ. extra mr̄imoniū. Malū est
ergo tangere. qđ verū est: cū sit causa delectatōis. Et cuz
semel quidā frater accusasset sociū suū ꝙ tetigesset manū
mulieris. ⁊ ille se excusaret ꝙ mulier sancta esset. Rñ
dit bēs Jordanus cozā q⁹ erat ille inculpatus. repre
hendendo eū. Terra bona est. ⁊ aqua bona est. ⁊ tñ vtra
q; cōiuncta fit lutū quod turpe est. Scūs Leo papa cuz et
manus osculata fuisset a quadā vidua ob deuotionē: inci
dit in maximā temptationē carnis qui zelo castitatis ac
census manū scandalizantem abscidit. Sed miraculose ei
beata virgo maria cui deuote se cōmendauerat restituit.
Et subtiliter diabolus aliq̄n decipit ꝑsonas spūales. preci
pue iuuenes. Nā aliq̄n ob quādam familiaritatē ⁊ amici
tiā spūalem osculat̄ vel amplexat̄ alter alterū. vir mulierē
vel iuuenis iuuenē: ⁊ amplectit̄ vel osculando. Aliquādo
ꝓuenit ad cōtactū pudēdoz qđ raro est absq; mortali. etiā
si nō sequat̄ nefaria ꝓmixtio. Cauenda igit̄ sunt ista. ⁊ in

Exemplū seipso absq; necessitate. ⁊ cū alio extra mr̄imoniū. Legit
in li. de miraculis be. Hierony⁹. qui intitulat̄ Cyrillo. q̄ cū
quidā iuuenis seculo abrenūcians deo se deuouisset. audi
ta infirmitate ꝑris eū visitauit. Et cū vna die⁹ crura pr̄
fricaret cū germana sua. Nā ⁊ q̄litas infirmitat̄ tales fri
cationes exigebat de ꝓfilio medicine. casu cōtigit manum
fra⁹ tingere manū so⁹is sue. Indeq; illi tanta tem
ptatio carnis secuta est. q⁹ illi nō repugnās nō multo post
vsq; ad incest⁹ cū germana deuenerit.

§. III. Temptat quoqz et

ventilat aiam cozibus. v⁹ interioz sensuū seu potentiaz
Et ꝓmo imaginatiuā. imprimēdo imagines ⁊ similitudi
nem diuersoz que ad vicia tendūt. Unde ⁊ be. Aug⁹. in li.
de diuinatione demonū ait. Demones terrenoz amatori
bus malefacta suadent miris ⁊ inutilibilibus modis p sub
tiliratē corpoz suoz corpora hoim nō sentientia penetrādo
a se cogitationibus eoz per quedā imaginaria visa se im
miscēdo siue vigilātiū siue dormiēti. Nec ille. Unde ⁊ de
bta katherina de senis legit q̄ cū postulasset sibi a domi
no dari donū fortitudis reuelatū sibi fuit q̄ perfectissime
fibi conferet: ℔ p explentiā grauiū certaminū cū vicisset.
post que cūvgo purissima foret p plures dies magnas tē
ptationes luxurie passa est: magi p imagines seu repsen
tationes sibi factas a demone: q̄ p carnis stimulos. Naz
repsentabat imaginatiōi ois actꝰ inundicie: ac si videret
virū ⁊ mulierē pariē cōmisceri. etiā cū in oꝛōne pfisteret
adeo ipoꝛtune vt quasi estimaret dñm a se recessisse: nec
posse h⁹ itare in mentē tā turpib⁹ cogitatiōib⁹ occupatā.
Sed virilr resistēti dñs apparēs ꝓsolat⁹ est eā: declarans
sibi mentē nō cog⁹ natiōib⁹ inquinari quātūcūq; turpib⁹.
cū nō assentit nec eoz cā exīstit. Aliter etiā diabolus tē
ptat in imaginatiōe: cū videlz p ludificationē seu pstigia
maleficoꝛ facit appere qđ in veritate nō est. Sicut magi
pharaonis p suas incātatōes fecerunt appere serpentes
qui nō erāt veri serpentes ℔m vnā exp⁹ tionē: ⁊ appen
tes pharaoni ⁊ seruis suis: vt p hoc diabol⁹ induceret ad
obstinationē. Et in lib. de septē donis refert ille se audisse
q⁹ quidā incātatoꝛ adiurabat sic demones q⁹ ipe impme
bat in fantasia hoim q⁹ videbat eis q⁹ vn⁹ gall⁹ q̄ filo tra
hebat festucā traheret maximū trabē cū maximis funib⁹
Et q⁹ incātatoꝛ modicā ligaturaz feni diuideret p plures
pticulas videret aspicientib⁹ q⁹ diuideret equū suū p fur
sta cū mitteret eis frusta dicta p hospitia eis recep⁹. post
ea recedēte illusiōe nihil inueniebat nisi modicas ligatu
ras feni. Et sic possent induci multa alia ex̄pla. vt de il
la mulcula que arte malefica visa est conuersa in equam.
Sed beatus Machari⁹ d⁹ structa vtute maleficij oꝛōne
sua appuit oibus mulier vt pa⁹. Ad hoc etiaz facit qđ h⁹

Memoria

p⁹ vij. q. v. epi. ⁊. c. nec mirū. ibi vide. Sc̄o inuadit seu
sum seu potentiā memoie dum ad mentē facit r⁹ ucere
mala que egit vel vidit aut audiuit p̄cipue turpia: vt ei⁹
delectet. Sic diabolus ad memoziā reducebat multis ex
egypto egressis de carnib⁹ ⁊ piscib⁹: ⁊ alleis ⁊ peponib⁹:
quib⁹ gulosi vescebant in egypto. ⁊ tūc eis carebāt. Uñ ⁊
dicebāt Exod. xvj. Utinā essem⁹ mortui in egypto: qñ se
debam⁹ sup ollas carniū ⁊c. Et Num. xj. Recordamur
pisciū ⁊c. Sic ⁊ btō bñdicto in solitudie apparēs in spe
cie merule diabol⁹ ipa⁹ parēte ad mentē ei reduxit quā
dā iuuenculā forte sic vocatā quā amauerat. ex qua recor
datione secu⁹ est magna temptatio carnis. Sed ad se re
uersus nudū se in⁹ mis iacēs: dolore pūctionū vicit sti
mulos carnis. Similiter ⁊ confessoꝛibus ad ⁊ntē reduca
cit (cū sunt ociosi) turpia audita. vt ex curiositate recogi
te⁹ ⁊ delectent. vt ⁊ btūs Greg⁹. dicit q⁹ plerūq; fit vt re
ctoꝛ audita tēptatione ꝓferi⁹ ipe tēptetur. Sed vt sub
dit: citius liberatur a sua oū fatigatur aliena: si tñ cautus
⁊ timoratus sit. Sed ⁊ peccatoꝛibus volentibus recogita
re ⁊ memoꝛare peccata sua vt doleāt ⁊ ꝓfiteant: diabolus
instigat vt in ipa recordatione delectent. qđ figuratū fuit
in percussione ⁊ morte Asaelis qui insequebatur Abner
ducēs exercit⁹ ℑ. ulis. Nā hasta auersa retroꝛsum in in
guine ꝑcussus ⁊ o⁹ ussus est. Sic pctoꝛ ꝑsequēs diabolus
seu pctm̄ inte⁹ es⁹ inguere eū: aliq̄n aulsa hasta pcutit
dū. ſ. pcti delectatiō⁹ destruere nitebat occidit. Et iō
caute ꝓcedēdū nec ⁊ lutū imoꝛādū. qđ locū hz⁹ i pctis car
nalib⁹. Tertio acc⁹ it tēptatoꝛ ad itellectū. ⁊ ꝺ vel p ma

Intellectus

ture subtilitatē cū. ſ. intellectū nau⁹ plenū foꝛmis seu simu
dinib⁹ oim rerū applicat hūano intellectu. qđ tāḡ spec
lū est susceptiuū oim foꝛmarū. Sic em̄ de duob⁹ speculis
bi ex opposito rñdetib⁹ foꝛma q̄ ē in vno resultat i alio: fic
forte est in aia hūana q⁹ foꝛma ⁊ spēs quā diabol⁹ vult ei
pūtare exhibz i sua itellectua: ⁊ aliq̄n applicat intellectui
eā hūano vt sibi resultēt ita subtilr⁹ q⁹ videat hoi q⁹ sint co
gitatiōes sue nō diaboli. Et ꝺ foꝛtitan agit diabol⁹ qñ tē
pta de reb⁹ incoꝛp⁹ seu spūalib⁹ q̄ nō depḥēdit in ima
giatiōe corpali. Dic⁹ em̄ algazel pbs de aia q⁹ aia ē tabula
breuis ꝓtinēs sūmā oi⁹ q̄ i mū⁹ o sūt: in q̄ iuenit exēplū
ois rei ℔m quā sit possibile recogīscere vniuſa. Et isto mo
dicet fuisse tēptatō agelοꝛ malοꝛ a ꝓncipio. ꝓpt qđ dicā

tur Apoc. xij. q⁹ draco iste rufus trahit cauda sua tertiam
partez stellarū de celo. i. angeloꝛ. Nā videtes angeli in
feriores mali in intellectiua draconis seu luciferi: speciē
seu similitudinē illi⁹ sup̄be cogitatiōis q̄ appetijt ⁊ estima
uit sua ꝓpria vtute puenire ad gl̄iam: inde allecti ei⁹ exē
plo in simīlem sup̄biā lapsi de celo ceciderūt. Uel etiā aliē
accedit tēptatoꝛ ad intellectū nō q̄dē directe: ⁊ indirecte
Nā q: ℔m p̄hm necesse ē quēcūq; intelligētē fantasmata
speculari. Si fantasma aūt ē potēna affixa in oꝛgano coꝛpo
reo. vñ ⁊ fantasmata ei⁹. i. similitudines rerū apphensarū p

Aggredi tur intellectus multiplicitr.

altos sensus nō sunt nisi rerū coꝛpaliū. Pōt diabol⁹ va
ria fantasmata suggerere incitatiua ad mala a q⁹ intel
lect⁹ capiat cognitionē. Uñ q: pctm̄ ꝓsistit in ꝓsensa vo
luntas nō in apphēsiōe intellect⁹. etsi volūtas inclinetur
ad assentiēdū ex⁹ lecto facto p intellectū: nō tñ cogitur.
Propterea dic⁹ Jac. apl̄s. Resistite diabolo⁹ fugiet a vo
bis. Et ad ꝺ facit qđ ait apl̄us. Ip̄e sathanas trāsfigurat
se in āgelū luc⁹. qđ agit nō solū p coꝛpales spēs q⁹ appet
sub filitudie sctoꝛ āgeloꝛ vel sctoꝛ: vt intellectu apphen
denteēū vt āgelū bonū reuerētiā exhibeat: ⁊ deinū volū
tas assentiat ad aliq̄d malū: ℔ et cū tēptat de aliquo vicio
sub specie⁹ tut⁹. ℔m illd. b. Greg⁹. dist. xlv. Sepevicia se in
gerunt: ⁊ vtutes se esse fiāt. Quō ꝺ opet diabol⁹ ponit
practicaz p multa exēpla. b. Greg⁹. lib. xxij. moral. super
illd. Lartilago ei⁹ q̄si lamie. Uel ēt ⁊ tertio accedit tem
ptatoꝛ ad intellectū: q⁹ vt dr̄ in coll. abbis sereni. Diabol⁹
aliq̄n intellectui se applicat q̄dā obscuritate ⁊ deformi vt
obscuret mentē hūanā ⁊ obnubilet claritatē intellect⁹: vt
in mer⁹is tristiciā maximā veniat: vel accidiā vel vanū
more vel bonoꝛ obliuionē. Unde ⁊ be. Aug⁹. in li. de
spz in illis mēbris in q̄b⁹ vigoꝛ animi ꝓtinet: inūd⁹ spūs
infidēs: eisq; ipoꝛtabile pond⁹ iponēs obscuritate terreri
ma itellectual⁹ sensus aie inuoluat. Uel q̄rto accedit ad
intellectū p somnia ⁊ visiōes. Cū em̄ p subtilitatē nature
multa sciat nob⁹ ignota ⁊ er dispositiōe elemētoꝛ vel coꝛ
poꝝ nr̄oꝝ plura valeat nob⁹ occulta nosse: vt dic⁹. b. Aug⁹.
xxvj. q. iij. sciēdū. Premūciat ali⁹ futura aliq̄b⁹ vt illis sic
euentib⁹ assuefiat tales eis demonēs credere: ⁊ tandez
in interitū ducūt, ⁊ iō nō multū credendū ꝓbis moder
nis. Egrediar (ait diabol⁹) ⁊ ero spūs mēdax in oꝛe oiuz
ꝓphārū. iij. Reg⁹. xxij. Et tūc decep⁹ uit Achab rex isr̄l
Legit q⁹ qđā heremite venerūt ad sctm̄ Antoniū vt ofer
rēt cū eo de suis reuelatiōib⁹. Btūs aūt Anto. ꝓdixit seu
exp̄sit q̄dā q̄ eis acciderāt i via sibi a q̄cūq; hoie nō ind
mata. ⁊ int⁹ cete. a de⁹ morte affini⁹ oꝛ in via. Cūq; illi q̄re
rēt vñ ℔ hūisset. Rñdit sibi ℔ a demonib⁹ reuelatū vt ex ℔
illi discerēt reuelatiōib⁹ nō de leui acq̄escendū. cū ℔ aliq̄n
ꝓcedat a diabolo vt tādē decipiat. sic de q̄dā legit mvitaſ
p̄m q⁹ cū assuet⁹ eēt hmōi reuelatiōib⁹ credere: tādē reue
lauit ei q⁹ p̄ su⁹ veniebat ad eum ꝓpt⁹ o⁹ occurreret ei. Et
addidit. Ip̄e venit vt occidat te irat⁹ c⁹ ra te. Et in signū
accedit cū bipenni in manu: vt te cū a percutiat. Uñ tu
eū p̄ius percute: ne te occidat. Qđ le m⁹ credens oc
currit patri: ⁊ cū videret bipennē in manu quē a casu de

Aggredi tur ⁊ quomō

tulerat: nō vt eū percuteret: existim⁹ uit verus esse qđ sibi
relevarū fuerat. vñ gladi⁹ quē tul⁹ at p̄em occidit. ⁊ dia
bol⁹ in eū potestate accip⁹ es subito suffocauit. Accedit
quarto tēptatoꝛ ⁊ draco iste ad rōnē que facit discursum
de vno ad aliud. vt cū suggerit rōni esse falsum vel impossi
bile qđ ꝓdicatur de articulis fidei ⁊ sacramētis. adduc
cens rones naturales in cōtrariū. vel cū inducit rōnem
ad perplexitatem. de quo exempla habes ⁊ practicā dist.
xiij. nerui. ibivide. Uel cū inducit rones ex scripturis ad
persuadendū malū. sicut diabolus c⁹ xp̄m temptavit in
deserto: vt mitteret se deoꝛsum de pinnaculo templ⁹. in
ducens auctoꝛitatē psalmiste ad ostendendū q⁹ non lede
retur. Scriptū est enim. Quia angelis suis deus māda
uit de te vt custodiāt ⁊c. Matth. iiij. Intendens ex illa sua
decctione ad superbiā inducere. Sic ⁊ sctām Justinā tē
ptauit. Nā accedēs ad eā sub specie puelle: ⁊. adiuratōe
Lypani tunc magici: obtulit se ad manenduz secum et in
ꝑpetua vginitate deo huiendū. Una⁹ autē dierū cepit sibi
dicere. Timeo soꝛoz mea ne ex ista vgitate nr̄a amittam⁹
p̄miū celeste qđ q̄rimus. ex eo q⁹ facim⁹ ℑ diuinū ꝓceptū
Beñ. ix. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terram. Uℏ
mandatū oēs antiq̄ sancti impleuerūt ab⁹ dauid ⁊ ce
teri. Sed vtute oꝛonis Justine: inmotuit deceptio ei⁹. Uñ
facto signo crucis subito euanuit. Sili⁹ de filio regis tosa
phat. cōuerso ad fidē ꝑ Barlaā dicit Joh. dama. qui eius
histoꝛiā scripsit. q⁹ cum cōsilio Teocle pessimi viri misse
fuissent ad eū seducendū ⁊ auertendū a ꝓp⁹ posito castitat̄
et a fide pulcherrime puelle. et inter alias filia cuiusdam
regis speciosissima ei, p̄mittebat se futurā xp̄ianā: si mīi
moniū cū ea vellet ℑhere. Et diabol⁹ loq̄bat̄ per os eius
ꝑ auctem veteris ⁊ nou testamēti: ostēdēs hoc laudabile
vt ad Heb. xiij. Honorabile cōnubiū thoꝛus imaculatus.
cū ille renueret subintulit ipa vel saltē semel cognoscceret
et ipa cōuertereť ad fidē ⁊ cā esset sue salutatiōis: diabolo
virilr restitit. Per hāc via accedit tēptatoꝛ: cū aliquos ac
heresim trahit. ꝑsuadens errozē ꝑ auctes scripture male ⁊
false exꝑositas. vt q: xps dixit Job. xiij. Pater maioꝛ me
est. Hinc Arrius cū seqcibus sumpsit sibi occasionē erro
ris dicēs filiū dei minoꝛē patre ℔m deitatē: cū ch⁹ius ibi
loq̄ret de se ℔m humanitatē. Uñ ne qs decipiat in hmōi

Tēptat ⁊ de fid

recurrendū est ad exꝑositionē eccl⁹ie nō ꝓpo sensui. Te
ptat ⁊ de fide subtili⁹ vel de desꝑatōe. rōne oīdes hoiem
nō posse saluari ꝓpter mlitudinē vl⁹ magnitudinē pctoꝝ
ficut ⁊ tēptauit b⁹ n bernardū in infirmitate gut⁹ituꝝ
cui virilr restitit ei rñdendo tēptanti: se nō suis meritis vel
opibus: ℔ mia ⁊ liberalitate Iesu xp̄i posse saluari. ⁊ ꝺ spe
rare. Et in ii. de septē donis refert auctoꝛ se vidisse pium
et deuotū religiosum tēptatū. Utrū mūdus esset aliquid
vel somniū tm̄. Et vtrū aiam haberet. Et vtrū deus esset
et de hoc vsq; ad mortē doleba⁹ adeo vt in ꝓcinctu erat
desꝑationis nisi sanioꝛi vsus fuisset cōsilio. Sez q⁹ nō cura
ret: q: culpa ei nō erat: ex q̄ diligentia habebat. Refert
idem q⁹ cū esset in quadā ciuitate inq̄sitoꝛ ꝓtra hereticos
accessit ad eū mulier nobilis innocēs ⁊ deuota: offerēs se
vt cōburer⁹et tanq⁹ hereticā: cū cogitar⁹ pessima de arti
culis ⁊ sacramētis. Et cū interrogaret eā si ea⁹ cogitatio
nib⁹ assentiret: vel ei placerēt. Respōdit cum lachrymis
q⁹ potius vellet mori ⁊ cōburi q⁹ illas habere cogitatōes
Tūc ille cōsolatus est eā ⁊ ꝓfortauit q⁹ nō curaret de eis

Aggredi tur et ap petitus sensitiuus

℔ tēneret: q: nō peccabat ex q̄ ei displicebāt. Uñ ꝓlata
remāsit: ⁊ tales tēptationes euanuerūt. Accedit quinto
tēptatoꝛ ad sensualitatē seu appetitū sensitiuū. Sicut em̄
in p̄moꝛ parentū tēptatione ꝑpens antiq⁹ accessit ꝑ o
ad eua ⁊ seduxit. ⁊ p ea virū in esu ligni vetiti delectatus.
Ita vt dicit magr̄ sen. in scdo libro. diabolus in tēptando
accedit ad sensualitatē vt delectet in aliquo malo qđ dia
bolus suggerit. ⁊ ea complacentiā in re prohibita ꝓpoz
rigat viro. id est rōni seu spūi vt assentiat. ⁊ sic in sensuali
tate nō inueniat mortale pctm̄. Fm btūm Tho. in p̄m⁹
tū p eas ꝓuenit ad mortale: cū rō assentit obiecto crimi⁹
vel etiā cū rōne occupata ⁊ disꝑacta circa ea⁹: ꝑcurante
diabolo nō repellit talē delectationē sensualitat⁹ in crimi
nalib⁹. vel repimere negligit ꝑcipue aduertēs periculuz.
sicut accidit in delectatōe mozosa vbi est mortale. Propt
qđ ꝛ dr̄ Hiere. iiij. Usq; q̄ morabunt apud te cogitationes
norie. Hec temptatio figurata fuit ℔m Eliseū in Iudo
hismaelis cū Isaac, quē aplus ad Gal. iiij. appellat perse
cutionē. Dicit em̄ q⁹ is qui ℔m carnē natus est. i. appetit⁹
sensualis: ꝑsequebat eū qui ℔m spm̄ natus erat. i. apꝑti
tum rōnalem. Et quoad ir̄am ꝺ q⁹ hismael iocādo ita se
habebat tanq⁹ vellet ei dñari: vel q: faciebat imagines lu
deas inducēs illū ad adorandū seu venerādū. Sic appe
titus sensualis diabolo instigāte vult dominari rationali
appetitui ⁊ terrena querere: colere ⁊ venerari. Sz sara. i.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sapētia ho. pendēs suadet abrae viro.i. homini virtuoso.vt ejiciat eū cū agar matre sua. i.appetitū sensualē cuz appzehēdēte sensitiua que ipm gñat.i.eos coerceat ne dominent rōni. Permaxime aūt conat diabolus inclinare appetitū sensitiuū ad venerea tanq̄ q̄d naturale. Et ymaginis inclīet.aliq̄n etiā mot' carnis excitat.q̄ pōt esse peccatū si ratio assentiat vel repmere:z ad petrā allidere negligit. Aliq̄n etiā arte diaboli p aliqua visa vel audita. vel imaginata:temptatio vel modus illicitus ꝓcurat. Et inexperti quadā curiositate incitati vt experiant delectatio nē.vt quid maximū bonū q̄ turpissimū est.vnde z maxime erubescit. Propter q̄ legit de quadā virgine deo seruīēte.q̄ cū ex nimia familiaritate incidisset in peccatū quodā sacerdote etiā deuoto: in tantū dolorē z cōfusionē incidit de illa miseria q̄ pre tristicia mortua est. Ignitas vel incognitas carnis tēptatiōes:diabolus immittit etiā in suos dei. Uñ scrissim' Hiero.de se ait ad Eustochium Quotiēs heremo ꝓstitur' in illa vasta solitudine q̄ exusta solis ardore horridū monachis ꝓstat h abitaculū putabā me romanis delitijs interesse. Horrebat sacco mēbra deformia. Squalida cutis situ ethiopisse carnis adduxerat Quotidie lachrymeq̄tidie gemit'. Et si repugnantez sum' ininēs oppssisset. vñ humo vix ossa coherētia colligebā. De cibis z potu taceo cū languētes aq̄ frigida vapentur. Paccepisse aliq̄d coctū luxurie sit. Ertamē scorpionū socius z ferarū sepe chorus intererā puellaz: z in frigido corpe z carne ꝓmortua sola libidini incēdia nullulabāt. Hec ille. Uñ dr de diabolo Job penul. prās e in lūbis.z vīus et in vmbilico terre.i.pmaxie tempt sepe supat p vitiū luxurie tāvirosq̄ mulieres. Incitatiuū em libidinis invīris dr in lūbis.q: inde decidit semē ab eis:q̄ad mulieres dr in vmbilico.q: ex eo loco in eis decidit semē. Exēpla hēs multa in vitaspatz. Speal' de illo pre qui quēdā iuvenē multū de b vitio tēptatū nō est solat'. nec ꝓfortauit:ꝑ dure arguēs in despōne misit. Que cū esset ad scīm abbas Apollo inuenit:z cām audisset ꝓsolatus est eū dicēs z se hmōi tēptatiōib' impugnari.z sic redurit ad cellā.post q̄ accessit ad illū senē q̄ illū ita in desperatiōez induxerat:z rogauit deū vt tēptatiōes illi' inuenis ipe pateret. Quo facto in cellā eius intrasset.inuenit ita euz turbatū z quasi amētē effectum a tēptatiōe carnis vt vellet ad seculū redire. Sz ille admonuit eū z dixit ei acciditisse vt disceret ꝓpati tēptari.z nō inducere in desperationē. Et oāte p eo cessauit tēptatio. Exēpla patēt bt̄oz Bñdicti.bernardi se imergētis in aquā gelidā. Fräsci post flagellū discipline in niuib' pmanētis in nuditate. Et in vitaspatrū de eo q̄ cū ex ꝓpassiōe mulierē meretricē ab alijs mirabilit vt illū ad peccādū induceret i cellā recepisset denocte ne deuorarēt a bestijs.duz tēptaret vehemēter posuit digitos manū singulos singillati ad lumē lucerne.vt dolore ꝓbustiōis igne tēptatiōis extingueret illa vidēte exhorrore mortua est.ꝑ postea ab eo resuscitata. Nota etiā exemplū notabile in legēda sci Basilij de q̄dā puella virgine quā parentes deuot' pri deo vouerat. In cui' amorē q̄dā iuvenis de nobilibus pris exardescēs procurauit p opa diabolica ipo fidē abnegāte q̄ illa puella ita accessa ē in amorē sui:q̄ lāgueret ad mortē. Uñ rogauit patrē obnixe q̄ daret ei illū in virū alis morereꝝ.qđ z factū est. Sed Basilius illū reduxit ad pniam. Terribiliter diabolus temptat per vitia carnis.z perire multos facit. Narrat in li.de septē donis de quadā muliere fic seducta a diabalo. Legit ista apud se cogitare: q̄ esset mūda z pura mulier:z talis q̄ esset digna q̄ dominus faceret ei aliquas cōsolationes visibiles. Et cū aliquādo esset in camera sua sola de hoc cogitās. visus est ei fulgor maxim' in camera sua intrare.z cū quidā rex pulcherrimus ꝓstipatus multitudine p[ri]mor hoim dicens ipsi timēti q̄ nō expauesceret.quia esset xp̄us cuz discipulis suis veniēs ad ipam cōsolandā. Cui cum multa blanda dixisset,z multa ei ꝓmisisset si in eius amore ꝑseueraret z ipa hoc se factura ꝓmitteret:recessit ꝓmittēs ei q̄ essepe visitaret. Veniēs silr scda vice sollicitauit eā ad amplex' z fedā cōmixtionē. Qua ꝓsentiēte fecit eā iurare q̄ nō reuelaret alicui familiaritatē suā:ꝑ occultaret ex hūilitate plūma ꝓmittēs. Tertia nocte in specie nō ita speciosa appuit.deinde in forma militis. Alia vice in forma clerici. Alia in forma rustici. Alia in forma monachi. Postea in forma goliardi. Demū muller ꝓpendēs se decepta a diabolo accessit ad ꝓfessorē totū negociū reserās cū cōtritiōe. Veniēs a[d] eā diabol' sequēti nocte fere insanire vidēbat:z cōminās ei cū nō posset eā oppzimere volebat extinguere: ꝑ nō poterat. Quotiēs aūt peccabat ēt venialr:diabol' eā magis terrebat. Uñ aūt ꝓfessa erat z cōmunionē recipiebat:alōge stabat. nec poterat appzopmare vel ira ea turbare. In vitaspatrū etiā legit q̄ quidā sacerdos idoloz vidit in quodā templo casu nocte ibi dozmiēs sathan aduenire cū maxima multitudine iudeoz z cū posito thzono ei ab assistētib' demonijs exigeret rōnē a singul' de malis ad q̄ induxerāt quos tēptabāt. vno referēte q̄ fecerat quādā nauim submergi in mare:z in de multos suffocari:fecit eū sathan rex flagellare vt imitarētur ei q̄ tā parū mali ꝓcurasset. Alio vo referēte q̄ in q̄busdā nuptijs se repiens int' nuptias suscitauerat rixas: adeo q̄ mult' ex eo sanguis effusus esset:z spōsus z sponsa occisi. Hūc etiā fuisse vapulare tanq̄ remissum z negligentē. Surgēs e medio ter' dixit se p. lxx. ānos tēptasse quēdaz anachoritā in heremo de fornicatiōe:z illa nocte obtinuisse victoriā illo collapso. Hūc sathan amplexatus z coronā capiti sui ei iposuit: mlt̄ū collaudās d[e] strenuitate sua sup oēs. Multa exēpla ad idē induci ꝓssent Et quos in vigilia inquare nō valet:in somnis illudit. Tñ etsi nō imputet ad culpā qđ in somnis accidit: imaginaria cōmixtio q̄tūcūq̄ feda tñ pōt esse culpa. cū videlz ex crapula:vel ꝓcedēti turpi cogitatiōe cū delectatione:vel mentis relaxatiōe ꝑm btū Tho.in.iiij. z dist.vj.testamē tū. Tñ diabol' sic illudit in somnis:vt in taliū recordatione exꝓgefact' delectet vt inducat accidiā seu tristiciā inordinatā.vel vt ꝓceptionē eucharistie impediat. Sicut legit in collatōe theone de quodā q̄ in festis cuz ꝓdebat cū alijs cōicare tali illusionē patiebat.z cuz ꝓpenderent ꝓres illū nō esse in ca huj' cōsuluerūt q̄ ꝓpter nō abstineret a cōione. quo facto cessauit illusio talis. Et sic oīa sunt ꝓ q̄ ex opere diaboli ꝓcedebat.

Exempla

§.IIII. Disc de cornib' hus

De tribus generibus tēptationum.

ius draconis mōis.s.q̄b' tēptat declarādū ē quo illudat: q̄b'.s. suffragijs z mōis deijciat. Dicit em draco iste quē formasti ad illudēdū ei.i.vt ei illudat. Tenet aūt hyr: cōsecutiue nō cātiue.vt illō ꝑ.l. Malū cozā te feci:vt iustificeris in ꝓmonib' tuis. Nō pctīn dauid cāuit iustificatiōnē dei:ꝑ ex pctō d[e] b cōsecutū ē vt de' iuenat iust'.i. verax i ꝓmiss' sua. Illo vidēlz ꝑ.cxv. Dis hō mēdax. Ual'illō Ezech.xviij in q̄cūq̄ die pctōr ꝓpulus fuerit:oīz iniq̄tatū ei' nō recordabor. Et tūc hyr:refert ad illō a delicto meo.mūda me. ac ad ꝓpositū. Non em de' creauit āgelos seu draconē vt ꝑcipiet.q̄ dr Jac.j. De' intēptator malor ē:ipe neminē tēptat.s.ad seducēdū. Sz cū prescīret de' eū puertēdū ee in draconē malicia sua:z cupiens tē ex ei ficere z occidere hoies sicut ipe de' ex oib' malis elicit maiora bona.ita de malicia draconis hoc elicit ex tēptatiōib' ei' vt hoies ꝓficiāt grā ei' resistētes. Sic ḡ illuditur cū supat ab hoib'. Illudit cū ei insultat z deridet. Illudit cū ex ei' impugnationib' dū intendit bonū virtutis electis subtrahere eis auget. Uñ btus Amb. Illudit ergo diabolus vt seipm mozsu suo vulneret:z cōtra se armet q̄ debilitādū put at.de pe.dist.j. fieri potest. Primo ergo videamus de modis z auxilijs quibus draconi illudamus:id est temptationes eius vincendo. Et primus quidez z principale est dei gratia:sine qua nihil fit,sm ill

lud ꝑ.cxiij. Nisi q: dns adiuuit me.s.per grām. paulominus habitasset in inferno aia mea. Et illud. Nisi dns custodierit ciuitatē:frustra vigilat q̄ custodit eā. Et apls ij.Cor.xij. Cū ter oraſſz vt ab eo auferret stimul' carnis id est tēptatio. sibi fuit ñsum. Sufficit tibi grā mea. In quocūq̄ mínimo gradu grā habeat: sufficit ad resistēdū oi tēptatiom si q̄s velit sequi instinctū ei'. Uñ Job.xvij. Pone me iuxta te.s.per grāz.z cuiuslibet man' p[ro]gnet contra me. Sicut aūt diabol' vt dictū est:ꝫ multos modos ad tēptandu: ita z grā dei z eccl'ia dr̄t multos modos ad illudendū ei z superandū. Uñ z Lanc.iiij.dr̄. Nasus sponse.i.discretio ecclie quo discernit odores virtutū a fetoribus vicioz.sicut turris dauid q̄ edificat cū ꝓpugnaculis:mille clypei pendent ex ea.ois armatura fortiū.i. virgo: ecclie qui est grā q̄ dr vt turris.q: a remotis videt insidias diabol'.ꝓpugnacula sunt auxilia angeloz. mille clypei sunt auctoritates scripturarū.ois armatura fortiū sunt virtutes z exēpla sctoz. Secūdū aduersiū ad illudē dū diabolū z superāduz est oro. Matth.xxvj. Vigilate z orate ne intretis in tēptationē.i.p oratiōnē nō succūbetis:ꝫ vincetis tēptatores. In huius figurā legit Exod.xvij.q̄ moyses dū perseuerabat in oratiōne manib' erectis ad celuz exercit' eius vincebat Amalech.dū diuitteret man' vincebatur ab Amalech.vt ex ponit btus Hiero.di.xxxvj. Si quis vult.Amalech interpretat lingēs sanguinē.z significat demones q̄ delectātur in pctis nris designatis per sanguinē. Dū ergo mens orat z exercit' potētiarū aie vincit tēptationū pugnā. Dū relaxat z ab oratiōne cessat deijci tur. Et in vitaspatrū dicebat abbas Johānes: q̄ monachus in[i] quilibet dz esse filis sedenti sub arboze.qui cū nō pōt effugere malas bestias occurrentes sibi:ascendit arboꝛē.ita hō ascendēs ad deū p oratiōnē vitat morsus demonū. Est em oro fm Damascenū:ascensus intellect' in deū. Tertiū est humiliatio.ꝑ.cxiij. Custodiēs paruulos dns.i.humiles. ne scz ledātur a multis lesiuis occurrentibus. Et sequit. humiliat' sum z liberauit me.s.a periculis inferni.de quib' locut' fuerat eū inuenisse.i.temptationes. Legit de btō Antonio q̄ cū in oratiōne posit' vidisset mūdū plenū laqueis seinuicē cōnectēnib' z clamasset. Q̄s istos euadet: Rñsum est a deo. Sola hūilitas. Ita em ꝓpria sunt adiuicē vicia:vt dū q̄s vnū querit euitare incidat in aliud. Cū em q̄s vult viciū gule domare:incidit ad insensibilitatē. Et econuerso cū querit vitare indiscretionem.incidit in gulā. Cū tristiciā vult remouere:incidit in dissolutionē z vanā leticiā.z ecōtrario. Cuz semel diabol' in angelū lucis trāstormat' appuisset cuidā:z diceret se esse gabrielē archāgelū:ille se humiliās ait. Uide ne mittaris ad aliū. Ego em non sum dign' vt angel' mittar ad me.q̄ subito euanuit. De alio legit in vitaspatrū: q̄ cū demones vellēt decipe eū:dixerūt. Vis videre xp̄m: Rñdit. Anathematizovos z eū de quo dicis:q̄ no meocredo dicenti. Si dixerint vob hic est xp̄us:no credere. z subito disparuit. Quartū est velocitas fiste li.ꝑ. Btus q̄ tenebit ne.s.vltra ꝓcedāt. z allidet mortificādo pulsos suos ꝑmos mot' tēptationū:ad petr ostārie seu resistētie.de pe.dist.iij.in salicib' Poeta.s. Ouidi'. Principijs obsta:sero medicia parat. Cū mala p longas qualuere moras. Hiero. Interfice hostē cū puul' est. In huj' figurā dictū fuit antiquo serpenti Ben.iij. Inimicitias ponā inte z mulierē.i. aiam z semē tuū.qđ est suggestio pcti.z semen illi' qđ est naturalis instigatio ad bonū. Ipa cōteret caput tuū.i.ex hoc te supabit.si caput.i. principiū tēptationis abhorreat z extinguere conet. Contrit' in capite inficiat calcaneo.i.fini opis boni p aliquā elationē: vel incircūspectionē:vel fini vite. Uñ in vita patrū legit d[e] q̄dam q̄ vexabat ab imūdis cogitatiōib' a diabolo:q̄ cum ad quendā sanctū virū rem irrere exponēs ei tēptatiōes suas vt p eo oraret. Cum pluries ad eū rediret,p similī cā z ille p eo pluries oraſſet;admirās q̄ non exaudiret eū a tēptationibus ille liberaret ne eis succūbere ꝓfectum est ei diuinit' q̄ ille erat in cā:q: nō subito inūdis cogitationib' resistebat:ꝫ in eis morā faciebat z vocabat cum eis, Uñ reuertentē ad eū admonuit ꝓfectū suū p exēplū. posuit em sup humerū ei' inclinatū saccū plenuz terra vt portaret. Et cuz surgere vellet ille pr retinebat z deprimebat ex pte posteriori. Cui pr ait. Quare nō surgis vt portes. Rñdit ille. ñ valeo:q: tu ipedis z deorsū trahis fic z tu inq̄t pr negligētia z defidia tua impedis defectuz oīs mee p te. Exinde senex cū non deorsum traheret: sed iuuaret sursuz eleuari.de facili surgebat et portabat.

Quintū est sacre doctrine frequētatio. Job.xxx. Dis fimo dei clypeus ignit'. ꝑs. Scuto circūdabit tua veritas ei'. scz scripture. nō timebis a timore nocturno tēptationū. S Sed nō solū est fimo dei armatura defensiua vt scutuz: ꝫ vt offensiua demonis:vt gladius. Unde apls ad Epb.vj posit̄ dicit. Sumite armaturā dei:vt possit' stare aduersus insidias diaboli.subdit inter cetera arma s[ecu]ralia. Et gladiū spūs accipite qđ est verbū dei. Ut em idē dicit ad Heb.iiij. Uiu' est fimo dei z penetrabilioz oi gladio ancipiti ꝛc. Sic dns n[oste]r ꝓnceps exercitus ecclie in deserto tentatus cum auc scripture se defendēs diabolū supauit Mat.iiij. put in figurā dauid in ꝓlio singulari cū lapide sc ꝓsture occidit inanē goliath.vt habet.j. Reg.xvij. Et etiā pene oia ꝓlia q̄ habent in sacra scptura figurāt ꝓlia tēptationū. Et in ipa scriptura habent remedia cōtra oia tēptamēta.vt ait btus Greg. in moral. Sextū remediū ad vincēda tēptatiōes est reuelatio tēptationū pri spūali:z pmaxime in cōfessione. Uñ in figurā dr Judicū.j. q̄ iudas q̄ interpretat cōfessio fact' est dux belli tanq̄ ꝓcipuus ad supanda bella tēptationū. Ad hoc facit qđ dr in puerb. Qui reuelat secreta.i.occultas tēptationes p[ro]det fidē amici.i. diabol' q̄ erat amicus ei' p pctm ꝓsentiēdo: nō confidit de eo r[e]uelēs ne reuelet in ꝓfessione: vel patri spūali occultas tēptationes. z sic remaneat ipe confusus Quidā etiā patrū dicebat q̄ ni[si] ita clidit vtres demonū sicut si quis reuelet secreta malarū cogitationū sanctis patribus. Nā reuelare socijs nisi sint dñ timorati. hoc ē sibi augere certamē z alteri piculū. In collatōe patrū habet credo abbat moysi. de abbate iohāne adolescētulo. q̄ cuz simularet se cū alijs ieiunare:occulte accipiebat panem: quē in secreto comedebat. Cū autem quidā venissent ad visitandū eum eius spūalem cā edificationis z doctrine cōrigit eū loqui de hac materia. scz tēptationū apiendaz patri suo spūali q̄ hoc multū vtilitatis afferret. Quibus ꝓmonibus ꝓfatus cōpunctus cozā eis manifestauit deceptionē suā z furtū: ponēs in mediū panē quez iam accepat occulte ad comedendū. pater aūt su' ꝓsc tus est eū:q: nō tam ipe q̄ diabolus ex hoc cōfusus erat. z sic liberat' fuit a malo illo. Septimū remediū est eucharistie deuota frequētatio. ꝑs.xxij. Parasti in ꝓspectu mē mēsam.i. eucharistiā in mēsa altaris. Ponit em contines ꝓ cōtento:aduersus eos qui tribulāt me vt scz non ꝓeualeāt. Hinc Ebzy. Velut leones flammā inspirā z sic ab illa mēsa dñi discedimus diabolo terribles effecti. In cui' figurā helias labore fatigat' z tedio ex ꝓsentōe ieiabelis. cū dormitaret ex pgefact' ab angelo z ꝓfortat' subcinericio pane significāte venerabile sacrm: ābulauit in fortitudine cibi illius vsq̄ ad montē dei. iij. Regū. xix

Octauū remediū est passionis xp̄i deuota meditatio et crucis signatio. Esa.xlij. dr. Super montes aliginosus leuate signum scz crucis. id est cōtra diabolū. Per signum crucis de inimicis libera nos deus nr. In cuius figurā vt habet Numeri.xxj. illi qui in deserto erāt a p̄sentib' venenati: si aspiciebāt in serpentē eneum sanabant: alij morie bantur. Ita qui tentationibus vrgent: si ad xp̄m crucifixum respiciūt sanant a tēptatōnib'. Nonū est in aliquo bono occupatio. Sicut em ociū: vt dicit. b. Bern. est magnarū nouerca vtutū;oīm tēptationū z malarū cogitati

Universidad de Deusto
Biblioteca

onū nutrix. ꝓpter qđ dicit sapiens. Oīa mala docuit ociositas. Et poeta. Varia dant otia mētē. Ira ecōtra dicit magr sniꝑ in. iiij. dist. j. Nō facile capit a temptatore q̄ alicui bono vacat exercitio. Et ideo ait hyerony. de cōse. di. v. Semp aliq̄d boni facito vt te diabolus ineniat occupatū. Uñ ꝟvenerabilis Johānes cassi. narrat in tractatu Exēplum ō octo vitiis. Qđ cum quidā sanctus vir trāsiret āte cellam cuiusdā anachoritre. vidit diabolū aliqñ intrantē. ꝛ aliqñ exeuntē. Et ingressus ad illum quesiuit ab eo opa sua que agebat tūc: ꝛ inuenit q̄ cū stabat bene occupatus: diabolus recedebat a tentatōe ei⁹: ꝛ fortis cellā manebat. Cū Decimus. aūt staret ociosus tūc diabolus intrabat ꝛ eum tentabat.

Decimū ꝛ vltimū est vitatio ꝛ fuga occasionū. qui enim amat periculū ait Salomō in illo peribit. Non em̄ est fortitudinis sed ꝑsumptiōis ꝛ temeritatis exponere se ad pericula. vbi pōt q̄s bene declinare. Fugite ait apls. j. Cor. vj. fornicatiōnē. Non em̄ melius vincit istud vitiū q̄ fugiendo sc̄a occasiones eius. vt cogitationes ꝛ locutiones de ea. quia Corrumpūt bonos mores colloquia prava. ait terentius. Similiter ꝛ malas societates. Dicit em̄. xxviij. q. j. Sepe malor cōsortia ad crimē inducūt innocētes: q̄to magis eos qui ad vitia proni sunt. Sic em̄ vt dicitur in. iij. xvij. Cū viro innocēte innocēs eris. ita cū puerso pueris. Petrus apls cum socijs aplis cōfessus est xp̄m cum Iudeis malis consociatus in domo cayphe xp̄m negauit. Et Isid. ait di. lxxij. Valet q̄ cōgruū est inde corporaliter euelli vbi quis illecebris deseruiuit. Et in figura Loth educto de sodomis mandatum fuit vt in ciuitate non maneret: nec in omni circa regione. Nō em̄ sufficit peccatū dimittere. sed ꝛ circūstantias ꝛ occasiones malor. Unde ꝛ abstinere ab aspectu vano ꝛ cibis superfluis. vj. q. j. Et merito dicitur. Officiū singulorum charissimi: nō solum habere oculos castos: sed ꝛ linguam ꝛ cor. Ibidem inquit. Sine cerere ꝛ baccho friget venus. Bis decē comibus iusti ofrunguntur comua peccatorū. Bis duobus draco iste infernalis procutit tentando. Ad hoc etiā sc̄z vincendū tentationes. vt habeat in li. de septē donis. ponit talis figura pro diuersis remedijs. Fuit quidā cecus qui volēs euadere tyrannidē dñi sui. ascendit equū rufum. pretermissis oībus bonis suis ad locū tutū p equo sup posuit: cui⁹ ducatui dirigerēt vt effugeret. Cunq̄ incederēt p viaz: clamauit puer dicens. Ecce quidā insequit nos cū equo nigro. Quo audito vrgens cec⁹ equū suū calcaribus euasit. Postea mittit alius a dñorū equo albo. ad eū capiendū. Clamat puer insinuās insecutionē ei⁹ cū equo albo. Cecus fili vrgens equū suū caripb⁹ euasit. Cū aūt paululū ꝓcessisset clamauit puer. Ecce alius cū equo simili nro. sc̄z rufo venit post nos. Cūc cecus valde timuit: ꝛ cū multū eū insequeret. vt pene attigeret ad eū. clamauit cec⁹ ad puer. dirige me p viā lapidosam. si forte equus nos insequēs deferrat ꝛ fatigēt. Quo facto et illo equo rufo fugato. cū ali⁹ eū sit equo rufo insequeret. dixit cecus puero. vt sumeret viā in tosum: ꝛ euasit tutus. Iste cecus est anim⁹ nr̄ sap̄ obscur⁹ vult euadere tyrannidē diaboli: cui⁹ serui nascimur ꝛ tentatiōes eius vincere debet ascēdere equū charitatis. ꝛ puerū. i. rationē assumere. cē itineris sui. i. opez. Insequēs cū equo albo. est diabolus tentās in ꝓsperitate. In equo nigro. est tentās diabolus in tribulatiōe. Calcaria quibus debet quis se vrgere ad vitandū tentatiōes: est timor: supplicij. ꝛ amor premij. In ꝓsperitate em̄ tentat desuperbia inuidia: auaricia. ꝛ hmōi. In aduersitate desaccidia: tristicia. ꝛ ira. Sed amor gloriose: ꝛ timor: infernī: omnia facit superare. Equus rufus est amor carnalis. ꝛ ardor concupiscētie. qui ꝓsequit vehemēter ꝛ quasi capit. Sed ad resistendū hmōi tentatiōibus. incedendū est via lapidosa. i. asperitatē ꝛ abstinētie. Quartus cecus est tētatio vane glorie de simulata charitate. Sed ad euadendū hāc: incedendū ē p aliā viam lutosam. i. cōsiderando se vilem: terraz ꝛ cinerem ꝛ peccatorē.

§. v. Vltimo videndū est

de multis fructibus seu vtilitatibus tēptationū ꝓpter q̄s diabolus illudit. vt cū querit detrimēta hoi p tēptamēta inferre. pfectū suū inducat. Et ꝓmo quidē tēptatio humiliat seu ab elatione p̄seruat. Uñ aplus. ij. Cor. xij. Ne magnitudo reuelationū extollat me: datus est mihi stimulus carnis mee angel⁹ sathane q̄ me colaphiset. Btus Greg. Dū vitia nos tēpant. pficiētes in nobis vtutes hūiliant. Hic est q̄ isr'l ceū tolerat: vt hūana mēs de se hūilis sentiat. In vitaspatrū quidā ad hoc dabat exēplū dicens. Nō nisi velaret pistor oculos aīalis molētis ad molā vertere se aīal: ꝛ comederet suos labores. Sic deus ꝓmittit cogitatōes sordidas in mēte nr̄a exurgere: ꝛ tēptationes imentē nr̄am obnubilāt: ne bona nr̄ opera amittamus ꝛ ea per Secundo supbiā tēdamus. Sc̄do tēptatio hoiem honorabilē reddit. vñ dr. j. Mach. ij. Abraā in tēptatione sua inuent⁹ est fidel⁹. Et iō reddidit ei deus gliam in gente sua. Magna vtiq̄ fuit tēptatio qñ tēptauit deus abraā mandans vt immolaret filiū suū. Heñ. xxij. Bellabat em̄ patern⁹ affect⁹ et ꝓmissio dñs ei facta cū ꝓcepto diuino. j. Pe. j. Modicū si opz nūc cōtristari in varijs tēptatōib⁹: vt pbatio fidei vestre inueniat in laudē glaz ꝛ honorē. Legit in vitaspatrum de beato Antonio q̄ cū virilr dimicasset ꝺ tempora Tertia mēta demonū. qui etiā vsq̄ ad mortē pene eū vberauerāt et pstratū ex dolore ad mortua certamina eos. ꝓuocantes in diuersas animaliū ferocium formas visibilr apparētes discerperēt: cū sensi sset diuinā adesse p̄tiam in radio lucis emisso clamauit. Ubi eras bone iesu tc. Cui⁹ ꝓdidit dñs. Antoni hic erā ꝛ certamen tuū expectabā. Hic aūt q̄ virilr dimicasti: factā te in toto orbe noiari. qđ ꝑs de se.

Tertio bona multiplicat spūalia ꝛ tpalia. j. Cor. x. Fa Tertia ciet cum tēptatione ꝓuentū. Greg. Multum adiuat sibi vtus lacessita. In cui⁹ figurā iob multipliꝛ tēptato. adacta sunt ei: ꝛ duplicata bona sua. vt patet Job vlti. Unde in vitaspatrū cū discipulus cuiusdā senis grauiter tēptaretur: ꝛ vt resisteret gr̄e se affligebat. Ait pat. Uis fili vt rogez dñm vt auferat a te hanc tēptatione. Respōdit. Non pater sentio in animo meo ex eo pfectū: q̄ huius occasione amplius vigilo: ieiuno: ꝛ oro. Tantū oza ꝓ me vt det mihi deus tolerantiā. De quo eum commendans Quarto. gauisus est. Quarto in multis docet et illustrat. Eccli. xxxij. Qui tēptatus nō est: qualia cognoscit. q. d. pauca Sc̄z in figurā dr. Judic. iij. Mas igit gentes chananeorum dereliq̄t de⁹. s. in israel ex toto nō destruxit: sed aliqñ ut pugnarēt vt erudiret israelē in eis: vt scirēt artē pugnādi. Dum em̄ tēptario instigat ad malū: docet homo q̄ si magna operat et superat. hoc nō a se sed dei vtute agere. cū experiat sepe in minis quasi deficere etiā si nolit. Unde Greg. Tēptari permittit deus. vt dū p tēptationem homo concutit: imbecillitate cognita fortius solidet. Pōt etiā talia exptus alios docere: ꝛ cautos reddere. Exptia em̄ est magistra rū. Uñ ꝛ de xp̄o dicit apls ad Heb. iiij. Non em̄ habemus pontificē qui nō possit cōpati infirmitatibus nr̄is: tēptatū p oia p similitudine absq̄ pcō: quia Sc̄z in nullo cessit. Ille quo em̄ ꝓbatus est: potes est: ꝛ his Quinto qui tēptant auxiliari. Quinto cōsolatione ꝛ refectiones spūales causat. In cui⁹ rei exemplū. postq̄ xp̄s tēptatōes supauit in deserto. dr. Mat. iiij. Ecce accesserūt angeli ꝛ ministrabāt ei. Et Piero. ad custochiū de se ait. cū tēptarer tēptatione luxurie. Ipsam q̄s cellulā meā q̄si cogitationū pciaz ptimescebā. ꝛ mihi iratus: ꝛ rigidus sol⁹ de⁹ ta penetrabā. Et vt mihi testis deus est. post multas lacrymas nōnūq̄ debar mihi interesse agmib⁹ āgelor. Hinc ꝛ Sara vxor tobie iunioris aiebat. Non delectaris deus in pditiōibus nr̄is: sed post tempestatē tranquillā facis. Sc̄z post tēptationes quietē mēs: post lachrymationem ꝛ fletum: exultatione infundis. Tobie. iij. Dicit p naturalibus de ceruo. q̄ p̄eliās cum draconē vel serpente

te. postq̄ occiderit q̄si infectus ex flatu eius. ad fontem currēs i aquā se ꝓiciēs: tot⁹ refrigerat ꝛ inuenescit. Sic seru⁹ dei pliatus cū draconē infernali. ꝛ quasi infectus ex tēptatiōe mala ad fluuiū paradisi recurrēs: totus cōforta Sexto tur ꝛ vigorat. Sexto malicia demonū debilitat. ps. Ladent a latere tuo mille. sc̄z demones tēptātes in aduersitate significata p sinistrā. ꝛ decē milia a dextris. i. ꝓsperitate tēptātes: tibi aūt nō approꝑinquabit sc̄z aliqs cū qui victus a te cecidit. Dicit em̄ Origenes vt allegat magister in. ij. sent. q̄ viri sc̄i debellātes cū demonib⁹. sc̄z in tentationibus ꝛ superātes diminuūt numerū eoz. vt sc̄z tales vici nō amplius valeāt tētare. Nō intelligit beat⁹. Tho. in scpto q̄d illū q̄ vicit ꝛ pfecte vicit tētatiōes. Sed quōcūq̄ sit manifestū est o sc̄ti viri vincēdo tētatiōes diabolī assumūt magnas virtutes. eos. vt eis illudāt ne valeāt alijs nocere ad petitionē eoz. Sic btā margaretha victo draconē qui apparuerat ei sub spē hois cōpatiētis ei de tormētis sibi illatis ad ꝓsuadendū vt assentiret oratio pfecto. ꝓecit eū ad terrā. pede suo eū calcans ꝛ dicens. Sternere superbe demon sub pedib⁹ feie. Cui ille. Dimitte me obsecro. satis illusisti mihi. Sctūs vo basilius. p eo qui fecerat cyrographū sua manu diabolo se ei tradens. reuertēti ad Septia. pniam: ozās cū pplo: coegit diabolū ad reddendū publice instrm talis obligatōis: ꝛ liberauit illū de manibus ei⁹.

Septimo alios ꝓfortat. vñ dr. Tob. ij. Hanc tētationem dedit illi de⁹. vt posteris daret exemplū patiētie ei⁹. sicut ꝛ sc̄ti Job. Cū em̄ q̄s cōsiderat sc̄os etiā tentatos cōfortat: ꝛ nō desperat: q̄si solus ipse: vel pctores ꝛ impfecti tēnent. Et aduertēs etiā q̄ illi hoies erāt. ꝛ tñ dei adiutorio sipabant. tētatiōes. inde etiā cōfortatur ꝛ animat ad fortiter dimicandū. Et si titubat dat sibi occasio recognoscēdi debilitatē suaz. Unde ꝛ ps. xxv. Proba me dñe ꝛ tenta me. i. tentādo proba me. nō quidē vt tu cognoscas me quasi prius nō cognoscer⁹. cū omnia noueris: sed vt cognoscā meipz. Octauo ꝓmioz merita augmētat. Nō em̄ q̄s Octaua. meret ex b̄ q̄ nō furat vl mechat. vl nō odit: cū sup his nō impugnet. Sed cū tentat de his ꝛ resistit. tūc meritū augget. Iac. j. Btus vir q̄ suffert tētationē q̄m cū probat⁹ fuerit recipiet coronā vite. Nā in vitaspatrū legit. q̄ cū qui Exemplū dā adolescēs discipulus cuiusdā sancti senis tamel cū eo diceret officiū. ꝛ pater ꝓpter vigilias pcedentes dormitasset. pze reuerētia nō audebat eū excitare. sed tētatio cogitatōis irrepsit ei. vt recederet ad cellā suā vadēs. ꝛ post tps aliq̄d rediret. Sed sibi vim faciēs rūdebat q̄ lniaz nō bibrata pre suo. Sicq̄ sexies sup hoc ornatus fuit. Exinde pater cuigilās illū vidēs astare miratus est. ꝛ post officiū dictū cū eo misit ad cellā. Post qđ in oratione se tradēs vidit in celis sedē paratā cū septē coronis desup. Et cū ille mirarēt. ꝛ q̄reret cui illa parata sedes eēt. dictū est discipulo suo. Et cū interrogaret q̄re septē coronē sup eā posite erāt dictū est. q: illa nocte septē vicib⁹ restiterat tentatiōi instigāti eū ad recedendū. Et iō ꝓ qualibet victoria sibi meruerat Nona. vnā coronā. Nono tētatio petā purgat. Sap. ij. Deus tētauit illos. i. ꝓmisit tētari. ꝛ inuenit illos dignos se. Tanq̄ aurū in fornace ꝓbauit illos. Aurū a rubigine in fornace ignis purgat a mixtura vili. Hinc ē be. Hie. ait. Ab electis suis tpali afflictiōe maculas iniq̄tatuz curat abstergere. q̄s in eis in eternū nō vult videre. de pe. dist. j. si peccatū. In tentatiōe em̄ homo affligit. dum sibi vim infert ne assentiat. in quo magis freq̄nter anxiat q̄ per afflictione corpalē. Uñ patiēter ferēdo molestiā ꝛ resistēdo: purgantur peccā q̄ad pena debitā sc̄z p modū satisfactiōis. Et ad b̄ facit qđ legit in vitaffratruz. q̄ cū quidā scūs religiosus ad Exemplū extrema veniēs: nimoz ꝛ horroꝛe multū ofidisset ex tentationibus quas patiebat. defunctus apparuit cuidā sibi familiari. in statu glie se esse affirmās. Et cū ille quereret q̄re m̄ horroꝛē ꝛ afflictionē passus fuisset. ait. Decimor Decima. scptū ee sc̄z in Job. xlj. c. q: territi purgabunt. Decimor vltio in celo coronat. Lu. xxij. ait xp̄s discipulis. Vos estis qui ꝑmansistis mecū in tēptatōibus meis ꝛ ego dispono vobis regnū: vt edatis tc. Nō coronabit ait apls. ij. Ti. ij. nisi q̄ legitime certauerit. Certat legitime q̄ resistit ꝛ vincit in plio tētationū. Uñ Apoc. iij. dr. Vincēti dabo edere de ligno vite qđ ē in paradiso dei mei. Hec est fructio diuinar. Et ex his illudit draco iste ꝛ pdes antiqu⁹: ꝛ demū. pjicit in terrā inferni. vt dr. Apoc. xij. Adducta sibi pena ex accessi dētali malitia tēptationū. et sctī liberati ab eo gr̄as agūt oipotēti deo de victoria habita ei⁹ gr̄a. De materia tēptationum habes etiam multa. s. in ꝓma parte ti. vj.

¶ De tribulatōe maxia q̄ erit tpe antixp̄i. Cap. IIII

Via tēptationis maxie

q ma fiet hoibus tpe antixp̄i: iō nūc de ea. Et q: locuti sumus de diabolo tēptante sub noie draconis. Jo. apo. xx. de dracone loquēs ait. Vidi āgelū descendentē de celo habentē clauē abyssi ꝛ catenā magnā in manu sua: ꝛ apphendit draconē ꝑpetē antiqu⁹ q̄ est diabol⁹ ꝛ sathanas: ꝛ ligauit eū p anos mille. ꝛ misit eū in abyssum: ꝛ clausit ꝛ signauit sup eū. Et subdit. Postq̄ cōsumati fuerit mille anī. solueť sathanas. i. draco iste de carcere suo: ꝛ exibit ꝛ seducet gētes. Et de eo etiā dr. c. xij. q̄ draco iste cauda sua traxit de celo tertiā ptē stellarū. Quis sit iste draco ipe iobes insinuat: q: sathanas angel⁹ descēdēs de celo: deiciēs ꝛ ligās eū in abyssum. potest dici ee magni cōsilij angel⁹ sc̄z xp̄s qui passus ꝛ ad inferos aīa eius descēdēs cū deitate p̄es de lymbo eduxit ligans in inferno insatiabilē homicidā diabolū. i. potentiā suam et malicia suā debilitās vtute sue passionis: ne q̄tum cupiat nocere ꝓualeat in aiabus. Jn cor⁹ pio aūt senedo p tyrannos infideles ꝺ xp̄ianos: pcipue videť fuisse ligatus tēpe siluestri impio ad fidē cōuersio. Uñ ꝛ in signū hmōi silue ster papa alligauit draconē materialē inficiente ꝛ occidētez pplm rome in fossā pfundissimā. Dicit aūt. b. Greg. xxxij. moral. tractās illud Job. j. Stringit sc̄z beemoth caudā q̄si cedrū. q̄ millenario nūero rōne sue pfectiōis significat oīe tps eccl'e q̄tucūq̄ sit vsq̄ ad finē ei⁹. i. tps antixp̄i. Uñ ponit nūerus determinat⁹ p indeterminato. post qđ dr. solui draco sathanas de carcere suo q̄ tpe antixp̄i pmittet ampli⁹ seuire cozpalr ꝛ spūalr p illū pessimū hoiem antixp̄m. Et b̄ est cauda vbi maxime ē vemēs draconis. ꝛ beemoth. sc̄z antixp̄m q̄ in fine ecclie erit q̄si beemoth q̄ ad l'am est elephas: quia diabolus ipm antixp̄m valde eleuabit in potētia ꝛ tpali dignitate sup oēs: sicut cedrus est altissima arborū: ꝛ stringet duricia et feritate. Uñ ꝛ tertiā ptē stellarū dr. draco iste deiscere cauda: q: p antixp̄m multos q̄ valde resplēdebāt in ecclia doctria et vita deiciet. Vel. psternēdo p mortē ad terrā q̄ad sctōr vel. psternēdo multos spūali inducēdo ad terrena. Quātū aūt sit diabol⁹ tūc tēptatōib⁹ ꝛ tribulatōibus seuiturus dñs nr̄ iesus insinuat di. Mat. xxiij. Erit tūc talis tribulatio. qlis nō fuit ab initio mūdi vsq̄ modo nec fiet. Et nisi breuiati fuissent dies illi nō fieret salua oīs caro. et vnūs sit ḡuitas huj⁹ tēptatōis tūc btūs Greg. vbi. s. sc̄s. xxiij li. moral. sic oñdit di. Videndū valde est cū beemoth ista caudā suā vt cedrū subleuat in q̄ atrocio q̄ nūc se erexerit furgat. Que em̄ penarū genera nouimus q̄ non sā vires martyrū exercuisse gaudeāt. Alios em̄ ipsorum ictu: immersos gladio strauit. Alios crucis patibulo affixit: in quo ꝛ mors ꝓuocata ref'lit ꝛ repulsa. ꝓuocat. Alios hirsutis serra dētibus attriuit. Alios lamnatos ferro insulcās vngula sparsit. Alios belua rabies mō: fib⁹ detruncando cōminut. Alios ab intimis viscerū p cutez pressa vis verberū rupit. Alios effossa terra vinos opuit Alios demersos in morte ꝓcipitiū fregit. Alios in se pfectos aqua replēs absorbuit. Alios edax flāma ꝺsūpsit ad cineres depasta cōsumpsit. Cū ergo beemoth iste caudā suam in fine mūdi amplius dilatat. quid in illis tormētis tunc atrocius exurgit, nisi illud qđ in euāgelio dominus

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicit. Surgẽt plendo ppbe:ꝛ dabũt signa magna ꝛ pdigia:ita vt in errorẽ mittant si fieri põt etiã electi. Tũc em fideles nostri mira agũt cũ peruersa patiunt. Tũc autẽ beemoth huius satellites scz antixpi etiã cũ praua ingerunt mira acturi sunt. Pesem⁹ igit q erit illa hũane mẽtis tẽptatio. qñ pius martyr ꝛ corp⁹ tormẽtis ingerit. ꝛ tñ ante oculos eius mira tortor facit. Cui⁹ tũc virtus nõ abipso cogitationũ fundo quatit. qñ is q flagris cruciat signis cofuscat Sic g beemoth stringit caudã suã quasi cedrũ qz nimirũ altus tũc erit veneratiõe pdicti. ꝛ durus crudelitate tormẽti. Hec Bzeg. Et in antixpo fuit ꝛ erit fortitudo tpalis. In sanctis qui vincent tentatiões ꝛ tormẽta erit fortitudo spũalis. Multa reperiunt de antixpo prenũciata in sacris scripturis ꝛ p doctores declarata. Sed pmaxime de eo agit Dañ. c. vij. ꝛ viij. vt exponũt oẽs doctores. Ubi ꝛ xps loquẽs ꝛ prenũcias de exterminio ꝛ tribulatiõe maxima hierosolymorum: ac etiã afflictiõe ecclesie durissima per antixp. que postea cito habitura ad finẽ. inqtũ militas p finẽ mũdi: ꝛ finale iudiciũ dixit Mat. xxiij. Cũ videbitis abominationẽ desolatiõis stantẽ in templo que dicta ẽ a daniele. ppha. Tũc q legit intelligat scz tũc implerí illã pphiam. hec. pphia habet Dañ. ix. in. Ubi postq̃ daniel fuit reuelatũ tps determinatũ future incarnationis in. lxx. hedomadib⁹ annoꝝ. ꝛ de passiõe xpi ꝛ fructu ei⁹. ꝛ de structiõe hierosolyme per tytũ cũ romano exercitu dicit post finẽ belli statuta desolatio scilicz hierosolymorum ꝛ paulo post. In templo erit abominatio desolationis. vsqz ad cõsummationẽ ꝛ finẽ perseuerabit desolatio. dicit Nicolaus de lyra. Abominationẽ appellãt hebrei idola seu idolatrias que inter vitia maxime est abominabilis. Abominatio ergo desolatiõis est idolũ positũ in templo desolato. i. destructo. qđ fuit factũ ꝑm quosdã de imagine tyberij imperatoris quã pylatus posuerat in templo. Sed hoc factũ fuerat. Unde alij dicũt de imagine Hadriani imperatoris hoc quam mãdauit poni in templo adorareť. qđ fuit factum post decennium a passiõe dñi. sed melius vlõ exponendũ vt dicit pe. come. in hystoria scholastica. de eo qđ gestũ est per euersionẽ hierusalẽ. per titũ ab adriano imperatore. q̃ posuit statuã suã in templo desolato ꝛ euersovbi arca steterat. Uestigia em adhuc quedã ciuitatis remanserãt ꝛ iudei qui vndecũq̃ venientes ad locũ sanctũ redibãt ꝛ multiplicati remouerũt statuã. Et hoc adrianus audiẽs posuit manũ suam extremã. ꝛ funditus euertit vrbẽ. ꝛ mãdauit artissime ne quis iudeoꝝ remaneret in terra illa. Nã ciuitas que postea fuit edificata ꝛ dicta helya. nõ fuit sita vbi ꝑus erat: sed iuxta. Per hac ergo abominatiõe. i. idolo abominabili posito in templo desolato. videť intelligenda auctoritas danielis inducta a xpo. que fuit data in signũ ꝓpinquissime totalis euersiõis hierusalẽ. Et in figurã euersiõis quasi ecclesie ꝛ finis mũdi. cũ videlz antixps reedificata hierusalẽ ꝛ templo. vt aut apls. ij. Thessal. ij. In templo sedeat tanq̃ sit deus. faciẽs se ꝑ deo ꝛ vero messia iudeoꝝ adoptari. Et hoc erit signũ ꝓpinquissimũ destructiõis totalis hierusalẽ spũalis. i. ecclie. Nõ q ecclia deficiat ex toto tempe antixpi. Licet tũc ma recedẽt ab ea ꝛ ruent spũales. Sz q. post mortẽ antixpi inter credťq parũ durabit mũdus finẽ hẽbdomadis. Expo veniente ad iudiciũ. ꝛ tũc deficiet ecclesia inqtũ militãs mãsfanti triumphantẽ. Hec igit desolatio templi ꝛ ciuitatis durabit vsqz in finẽ. i. circa tps antixpi q erit circa finem mundi

§. I. De ipso antichristo et

aduentu xpi ad iudiciũ qui sequeť hñtur in dicto. ca. vij. danielis. Ubi ꝑus fit mẽtio de qtuor monarchijs mũdi: successiuis q notanť ꝑ qtuor bestias ascendentes de mari magno. vbi pugnabãt qtuor venti. i. ange prãtes ex qtuor mũdi ptib⁹ pro regnis vel ɔ. Mare magnũ ẽ mũdus. Ut moraliter. qtuor venti qtuor hoim passiões. Audiũ seu delectatio includẽs in se amorẽ ꝛ desideriũ. Dolor seu tristicia includens odiũ ꝛ abominationẽ. Spes includẽs in se audaciã ꝛ irã. Timor includẽs in se desperationẽ. Ibi em passionib⁹ hoies dediti ad inuicẽ pugnant. Quatuor bestie exeuntes de marina post aliã: significant monarchias que habuerũt ꝓncipale dñium mũdi tpibus suis. q̃ coꝝ: bestialr: ꝛ tyrannice vixerũt. Harũ prima dr similis leene hũti alas aq̃le: cui ale auulse sunt. ꝛ datũ est ei cor ꝛ stetit. hõ. significat regnũ assyrioꝝ qđ fuit primũ in monarchijs. Assirat aũt leene ꝓpter violentiã ꝛ libidinẽ tales gẽtis. Nã leo est aial violẽtũ ꝛ luxuriosum. Due ale sunt due gentes. i. assyri ꝛ chaldei. qb⁹ ꝓcipue ꝑfuit. Ale iste dicũť aq̃le. ꝓpẽ diuturnitatẽ talis regni. Aq̃la em diuiuit. Incepit em illud regnũ sub saruch. ꝓuo abrae. fortẽ a nemroth. vel saltẽ a Nino q̃ regnauit in niniue: ꝛ durauit vsqz ad Balthasar q̃ sedẽ regnebat in babylone: vbi interfectꝰ fuit. vt ꝑz Dañ. v. Uno aulle sunt ei ale. ꝛ postea datũ est ei cor: referť ad Nabuchodonosoꝝ magnũ auũ vel ꝓauũ balthasaris: cui ad tps subiectũ est imperiũ cũ. s. ꝓpẽ supbiã ꝓuersus est i bestiã: ꝑ postea restitutus. vt ꝑz Dañ. iiij. Scda bestia egressa de mari ista dr vrso hñti tres ordines dẽtiũ in ore. eiqz dicebat. Surge comede carnes plimas. hec designat monarchiã pserũ ꝛ medoꝝ q̃ fuit vrso ꝓpter patientiã laboris ꝛ victꝰ pcitatẽ. Nã ꝓ pulmẽto sale vsunt ꝛ cardamomo. Cepit hec monarchia in dario ꝛ. ꝛ. nepote ei⁹ postq̃ occiderũt balthasar capta babylone. ꝛ duravit vsqz ad darij ysami hius nois quartũ. deuictũ alexãdro magno ꝑ successiones. xiij. regũ medoꝝ ꝛ pserũ. Dicit aũt in pte ꝛ nõ in re filis vrso huic bestie. qz ita pca fuit in victu hec monarchia q̃ nil tũ crudele fecit in ope erga pplin de indeorũ sibi subditũ. Tres ordines dentiũ sunt tria gña principũ sibi astantiũ. s. medoꝝ: pserũ: ꝛ chaldeoꝝ. Et qđ ei datã ei data est. Hec significat monarchiã grecoꝝ q̃ assimilať pardo q̃ est varij coloris. siue ꝓpẽ varietatẽ regnorũ siue ꝓpẽ varietatẽ doctrinarũ. Nã sub ista monarchia multũ claruerũt phi. Aristoteles em dr fuisse magr alexandri. Alas dr habuisse auis ꝓpẽ velocitatẽ deptionis dñij. Nil em veloci⁹ victoria alexãdri: vt nõ vr. ťaf bellat volasse ad acq̃sitionẽ dñij. In. xij. em annis subiugauit sibi regna orientis cũ mozer. alie sunt epe de regnis occidenť. Ptãs dr data q: non a se: ꝛ a deo habuit tantũ dñium ad punitionẽ maloꝝ. Quatuor capita fuerunt quatuor: reges q̃ ei successerũt in dño macedonie. Nã in oriẽte regnauit Seleuch⁹ in babylonia ꝛ syria ab occasu. Philipp⁹ in grecia. Ptolome⁹ i egypto vsus meridiẽ. Antigo asia ꝛ ponto vsus aq̃lone. paulatim autem defecerũt. Quarta bestia dissilis ceteris. hz nõ ponatur filit oc ñ hebrei dicũt filęz apro. Fm illũ ps. lxxxix. Exterminabit eã aper de silua. Hec bestia terribilis hñs dentes ferreos comedẽs ꝛ cũcta cõminuens ꝛ reliqs pedib⁹ ɔculcãs. ei⁹ monarchia romanoꝝ q̃ oia sibi subiecit regna ferro armoꝝ. Habebat aũt hec bestia cornua. x. qđ respicit ad finẽ mũdi. Naz iceptũ h monarchia a iulio cesare q̃ ꝓm⁹ fibi vsurpauit imperiũ. ꝛ ꝑfecta est in octauiano augusto sub quo natꝰ est xps. Et iã durauit ab ipsa dñi natiuitate ꝑ ãnos. M. cccl. Sed circa finẽ mũdi dividitur in decẽ partes. Nouẽ em regna recedent a romano imperio. ꝛ maior pars hoꝝ etiã ab obedientia ecclesie vt regnũ indoꝝ. regnũ turchoꝝ. regnũ saracenoꝝ. regnũ tartaroꝝ. regnũ armenioꝝ. regnũ georgianoꝝ. regnus grecoꝝ. Licet em imperator eorũ cũ patriarcha suo recipiant ad fidẽ romane ecclie: nõ recognoscit imperatorem romanoꝝ sibi supioꝛẽ. Regnũ boemoꝝ qui iã. xxx. annis elapsis recesserunt a sinceritate fidei: necdũ redeunt ad vnitatẽ ecclie. Regnũ francoꝝ etsi fidelissimũ sit: nõ tñ recognoscit superioꝛẽ imperatorẽ romanoꝝ. Decimũ regnũ seu decima pars imperij diuisi ẽ romanoꝝ imperiũ qđ figuratuz est ꝑ decẽ soles ꝑm vaticiniũ sibylle. Inter ista decem cornua vidit daniel oriri cornu paruulũ. ꝛ tria euulsa sunt de ꝓioꝛib⁹ cornib⁹ a facie ei⁹. Hoc cornu est antixps de tribu dan ignobilis. cũ dan natꝰ sit de ancilla. tria cornua euulsa de ꝓioꝛib⁹ (vt dr in hystoria scholastica) sunt tres reges. s. apharice: egypti: ꝛ ethyopie. quos in terficiet. Alij septẽ colla ei subijcient vt toti. Oculi q̃si hois quos vidit Daniel in cornu isto paruulo: est subtilis ꝛ altera ei⁹ scia ꝛ malicia. Os aũt ingẽtia loquebat: qz deũ se dicet ꝛ messiã in lege. pmissum. Qđ iudei credẽtes ꝓfluent ad eũ. Qui reedificare faciet tẽplũ dei. Et in eo ponet solũ suũ vt de⁹. Et a traher hoies terroꝛe tormẽtoꝝ. ꝑmissiõe terrenoꝝ ꝛ donatiõe opatiõe falsoꝝ miraculoꝝ: vt dicť pleni⁹. j. ꝛ interficiet Enoch ꝛ Helyã. Et subdit daniel. Aspiciebãdonec positi sunt throni. s. assessoꝝ. ꝛ antiquus dierũ sedit. s. de⁹ maiestate sua iudiciũ faciet. Et ponitur dispositio ei⁹ ibi: vide. Et libri apti. s. pscie singulozũ tunc parebũt. Et vidit q̃ bestia illa quarta perijsset: ꝛ corpus eius traditũ esset igni: ꝛ ptãs aliarũ bestiarũ etiã ablata: qz ois principat⁹ mũdi cessabit. Et ecce in nubib⁹ celi filꝰ hois veniebat: ꝛ obtulerũt eũ vsqz ad antiquũ dierũ ꝛ data est ei ptãs honoꝛ ꝛ regnũ: ꝛ ois ppls trib⁹ ꝛ lingua seruiet ei ꝛc. Et subdit de cornu illo paruulo. s. ãtixpo. q̃ faciebat bellũ aduersus sanctos ꝛ prevalebat donec venit antiqu⁹ dierũ. Et putabat. s. antixps q̃ posset murare tpa ꝛ leges ꝛ iudiciũ: sedit vt auferat potẽtia ei⁹ ꝛ pteratur.

§. II. In sequenti capitulo

Dañ. viij. ponit alia visiõ Danielis quã habuit anno tertio Balthasar q̃ regnabat in babylone monarcha vltimo assyrioꝝ. Aliã quã exposuit⁹ in. §. precedẽti habuerat anno primo regni ei⁹. Et tangit de duab⁹ monarchijs. scz ꝑsarum ꝛ medoꝝ: ꝛ de monarchia grecoꝝ. Et monarchia medoꝝ ostensa est sibi in ariete hñte duo cornua quib⁹ ventilabat ɔ oẽs ptes mũdi: ꝛ null⁹ poterat resistere. Monarchiã vero grecoꝝ vidit in hyrco caprarũ q̃ habebat cornu magnũ in fronte: quo efferat⁹ in arietẽ occidit eũ. Istud cornu fuit Alexãder magn⁹ q̃ percussit arietẽ illũ cornua hñtem duo: qz deuicit ꝛ occidit Darũ vltimũ monarchã medoꝝ ꝛ perſarũ. Illo cornu fracto. i. Alexãdro mortuo: orta sunt quattuor cornua in capite hyrci: qz divisum est imperiũ ad quattuor regna. In egypto regnauit Ptolome⁹ filꝰ Lagi. In macedonia Philippus frater Alexãdri: q̃ est ad occidentẽ. Syrie Babylonie ꝛ supioꝛib⁹ locis ad oriẽtẽ Seleuch⁹. Nicanoꝛ impauit asiam ꝛ ponto: ꝛ puincijs illi⁹ regiõis. Antigon⁹ ad septẽtrionem. ꝛ hoc ꝑm oꝛbis totꝰ plagas. Cornu aũt modicũ qđ egressuz est ex vno de his qtuor cornib⁹ cui⁹ est grandior: hic est Antioch⁹ epyphanes descendens a Seleuco. q̃ dũ esset rome obses fugiẽs invaluit in regno magnifícatus est ɔ meridiẽ. i. ɔ egyptios. ꝛ ɔ orientẽ. i. eos q̃ in pfide moliebãtur nouas res. ꝛ ɔ fortitudinẽ celi. i. filios israel. ꝛ deiecit de stellis in terrã. i. de iustis: ꝛ vsqz ad ꝓncipẽ fortitudis magnificat⁹ est. i. ɔ deũ. qz ab eo abstulit iuge sacrificiũ. ꝛ deiecit locũ sctificatiõis. qz positus in tẽplo statuã iouis. Ubi sciendũ q̃ iste pessim⁹ antiochus q̃ martyrizari fecit mꝛem cuz septẽ filijs: ꝛ multos alios ꝓpter obseruantiã legis dei: figura fuit antixpi veri. Unde dicunť de ipso signato ꝑ illud cornu paruũ: exponũť pene oia ꝛ aptissime de antixpo ꝛ magis ꝓprie. Unde ꝛ gabriel dixit danieli declarãs ibi visionẽ de cornu puo. Ego ostendã tibi q̃ futura sunt in nouissimo maledictiõis. quia hz tpis finẽ suũ. hoc aut nõ erit nisi in fine mũdi. Et post explanationẽ arietis ꝛ hyrci ꝛ quattuor cornuũ ei⁹: exponens de alio cornu paruo exorto inter illa ait. Cuz creuerint iniquitates: cõsurget rex impudẽs facie: scz antixps

ꝛ intelligẽs ꝓpositiões. s. magnã sciam. Et robur abit fortitudo ei⁹. sed nõ in virib⁹ suis. s. qz i malicia diaboli ꝛ arte magica qua vretur. Et supra q̃ credi põt vniuersa vastabit: vt scz subijciat sibi oẽs. Et ꝓsperabit ꝛ faciet. Et interficiet robustos scz Enoch ꝛ Helyã: ꝛ pplm sanctoruz ꝑvoluntatẽ suã. i. veros fideles. Et dirigit dolus in manu eius. i. fraus. ꝛ fallacia in miraculis faciendis. Et coꝛ suum magnificabit: vt scz faciat se ab oib⁹ venerari. Et in copia rerũ oim occidet plurimos: scz ꝑmittendo ꝛ donando diuitias credentib⁹ sibi. Et ꝓtra ꝓncipẽ ꝓncipũ cõsurget. i. ꝓtra xpm dicendo nõ illũ: ꝙ se esse xpm in lege ꝓmissum. Et fine manu ꝓteret: qz scz dũ docet celi⁹ asce surũ: fulminabit. Et pauloãte dicẽ q̃ auferet a deo iuge sacrificiũ. s. celebrationem xpiani cultus ꝛ sacꝛoꝝ ecclie. Et ꝓsternet veritas in terra: qz nõ erit q̃ audeat pdicare veritatẽ. Qđ vero subdit: hãc tribulationes duraturã dieb⁹ duob⁹ milib⁹ trecentis: ꝛ postea mũdadũ sanctuariũ. referťur ad ipm Antiochũ: qñ hierlim cepit ꝛ violauit templũ dei multis immũdicijs. Que ꝓphanatio duravit tanto tẽpore. i. circa septẽ annos. ꝛ postea mũdatuz est templũ a Juda machabeo cũ suis. In. c. etiã. xj. Danielis plura dicuntur de isto Antiocho pessimo: ꝛ ãtixpo. quedã que cõuenerunt antiocho. ꝛ quedaz antixpo. cui⁹ figura extitit: vt dicit magister in hystoria scholastica. Et in. c. xij. ponit de michaele pugnãte ꝓ ecclia. Et de tpe quantũ durabit talis tribulatio. Et de tpe postmodũ dando.

§. III. De antichristo loqui

tur psal. nista cũ alijs ps. ix. Cõstitue dñe legislatorẽ super eos: vt sciat gentes qñ hoies sunt. Ut quid dñe recessisti longe despicis in oportunitatib⁹ in tribulatione. dũ superbit impius: iuꝛcendit pauꝑ. Hlo. exponit hoc de antixpo.

Iste antixpus ventur⁹ est fm docto. ꝛ scripturas in fine mũdi. Qui (vt dicit Hincẽti⁹ in speculo hystoriali) circa q̃ tpeven finẽ nascet in babylone de tribu dan: ex viro ꝛ muliere. Antixpus sit: et ꝓcepto ꝛ aiaro (vt dicit magr in hystoria scholastica) descendet diabol⁹ in vterũ mris: ad implendũ eũ oi malicia vbi nascetur. vt vase suo. Et ꝙis angelus bon⁹ nõ ei subtrahat ad cumodiaz: sicut ꝛ dat alijs ex vtero mris natis. vt dicit bũs Tho. in ꝑma pte. tñ postq̃ incipiet malicia vti: nullũ effectũ custodie in eũ exercebit eo obstinate. Dicit antixpus (vt dicit Methodi⁹ martyr: q̃ multa predixit de futuris nouissimis) ꝓpebit eorozalim: q̃ est ciuitas vicina iudee. nutrieť in nazareth. regnare incipiet in capharnaum. de mũ (vt dicit Hincẽti⁹ i. ɔ.) veniet in hierlim: ꝛ ibi faciet se circũcidi: vt ostendat se ꝓfore ꝑibus iudeoꝝ ꝛ dicet se messiã in lege eis ꝑmissum. Et iudei in eũ credent: ꝛ vt messiã suũ suscipiẽt ꝛ venerabunť. Et hoc est qđ xpus dicit eis Joh. v. Ego veni in noie ꝑris mei ꝛ nõ me recipitis. ali⁹ veniet in noie suo: scz antixps: querens gliam ꝓpriã ꝛ illũ accipietis. scz vt verũ xpm. Ꝑpe igit antixpus fortis in malicia ꝛ potẽtia tpali: bellabit ꝓtra fortes virtualiter: scz fideles. Et inde sequetur maxima temptatio.

Et in dictis verbis ps. põt notari quadruplex modus temptãdi quo vtet antixps ad deceptionẽ hoim.

¶ Primo ꝓ platonẽ fallaciũ doctri ps. Cõstitue dñe ꝛc.

¶ Secdo ꝓ oblationẽ pluriũ diuitiarũ. Sciant gẽtes ꝛc.

¶ Tertio ꝓ illationẽ multipliciũ ꝑ narũ. Ut qđ dñe re. perbit inpius ꝛc.

¶ Quarto per patrationẽ rerum ꝓdigiosarũ. Dum suscitat mortuos ꝛc.

Quadruplici modo antichristꝰ hominẽ tẽptabit.

Quantũ ad primũ ponit ibi ꝑsens impatiens ꝓ futuro indicatiuo. qđ frequent faciũt ꝓphete. Juxta illud Dieꝛ. xvij. Duplici ꝓtritiõe ꝓtere eos dñe deus noster. i. ꝓteres. Nõ em ꝓpheta optat vel imperrat malũ ꝓpio suo: ꝙ ꝓnunciat. Constitue dicit. i. cõstitues legislatorẽ sup eos pctõres. videlz q̃ legislator erit antixps: vt dicit glo. Dicitur aũt de⁹ illũ cõstituere nõ faciẽdo: ꝙ ꝑmittẽdo. Ut em ait. b. Aug. in enchiridion. Nihil in mundo fit nisi omnipotens fieri velit: vel permittendo fieri. s. quoad mala que nõ im

Universidad de Deusto
Biblioteca

pedit. Ut ipse faciendo. quo scz ad bona quoz est actor. Antixps igit dicēs se esse messiā promissum iudeis in lege sua moysaica. dicet ad se spectare cōdere nouā legē ꝟz quā moysaica. dicet ad se spectare cōdere nouā legē ꝟz quā predixit p hieremiā dns. Dabo leges meas in cordib' eoz scz xc. Et Dañ. vij. dicit de antixpo q putat q possit mutare tempora t leges. Et legē quidē moysaicā non reprobabit: sed que in ea habent de messia. vt illud. Prophetā suscitabit deus de fratrib' tuis. ipm tanq̄ me audiet. Deutero. xviij. xc. idcet de se pnūciata: t in se impleta. Unde t multa occulta alijs vel futura. diabolo reuelante prenūciabit. vt ostendat se magnū ꝓphetā. Xpm aūt quē adorant xpiani dicet per se t suos predicatores fuisse deceptoz. t ideo ꝓpter scelera sua seu superbiā fuisse crucifixū: t a deo derelictū. Que aūt in veteri testamento habent de passiōe eius. exponet falso: diuersis apparētibus veritatibus. vt etiā nūc exponūt iudei. Mozalia legis male interpretabit. vt de ysuris: libello repudij. pfecutiōe inimicoz. t ꝛmōi. que oīnia cōcedet. Legales cerimonias vt datas a deo dicet obseruādas. Et vt dicit a Hze. vij. de cōe. di. iij. quenit. Ipse faciet celebrari a suis die sabbati vt placeat iudeis. cū hoc sit in lege eoz. t diem dnicam in veneratione sue nō xpi resurrectionis. Di. eīm se moriturū t tertia die resurrecturū. Unde ibi dz q festiuates sabbatum t dnicam sunt predicatores antixpi quiuertunq̄ faciet

Voc' resurrectionis antixpi

celebrari. Locus refidētie antixpi dicit foze hierosolyma Sed predicatores suos mittet per orbē: sicut xpus misit apostolos ad eum predicandū t manifestandū esse xpm Unde t ait xps Mat. xxiiij. Multi pseudoꝓphete surgent t multos seducēt. Et paulopost. Si dixerint vobis. scz pseudo ꝓphete. i. pdicatores. Ecce in deserto est xps. nolite exire. scilz ad videndū eum. Ecce in penetralibus, nolite credere. Exponēt aūt ei' predicatores scripturas fallaciter. t cum magna eloquētia t versutia verboz. Predicatores aūt ecclesie tacebūt: vel timore passiōis: vl amore terenoz: vel ignorātia scripture sacre ꝓpter quam ne scient cōfutare expositiones extortas illoz. Et sic implebitur illud signū propinqui iudicij datū a xpo Mat. xxiiij. c Stelle cadēt d celo. i. doctores decidēt ab intellectu t studio scripture. Dicit em Dañ. xij. Qui ad iustitia eruditi pluri nos quasi stelle scriptura dicit celū. Unde Zepherinus papa di. xj. cviij. sic ait. Mētes fideliū inherētes sacre scripture firmamēto. i. celo. nō obscurabit mundana iniqtas. Non tamē ex toto cessabunt pdicatores vitales. t permanente de paradiso terrestri mittent in inundū enoch t helyas quo fuerūt trāslati. vt habet d ꝓmo Gen. v. De secundo. iiij. Regl. ij. Ibi predicabūt contra antixpm. detegentes eius fallacia. De quibus exponitur cōiter illud Apoc. xj. Dabo duobus testibus meis t prophetabūt. i. predicabūt debus mille ducētis sexaginta. i. annis tribus cum dimidio. quāto etiāpe durabit predicatio antixpi t pfecutio. Amicti erūt saccis. vt dicit ad inducendū exemplo adpenitentia. Ibi sunt due olive. scz pleni misericordia: t duo candelabra lucētia scz doctrina in cōspectu dei. Ibi hnt potestatē cludēdi celū ne pluat. t ptātē sup aquas cōuertēdi in sanguinē t percutere terrā oīni plaga. Quinto etiā est alius

De iobe & euangeli.

quoz vt iobes dnici t zophili. q Jobes euāgelista non sit adhuc moztuus. sm illud Jo. vlt. Sic eum volo manere donec veniā. scz ad iudiciū xpus ait. In paradisuz ḡ terrestrē t ipe translatus veniet. t ipe pdicaturus ꝺ legē antixpi t suā doctrinā. Sunt em vidi illis ꝟgruū. q si de tpore legis nature mittet vnus testis pro xpo ꝟra antixpi fallacem doctrinā scz enoch t vnus de tpe legis moysaice scz helyas etiā t lex euangelica que est dignoz ceteris habeat suū testē qui erit Johannes euāgelista. vt sit numer' plenus testiū scz ternarius. Et tunc tradet eis bibet calicem passiōis ab antixpo occidēdi. Et em dictū fuit Mat. xx. sicut t iacobo fratri suo. Calicē meū bibetis. Nō nōdum videt plene impletū in iohāne cū martyrio nō legat migrasse. Sexto bellabit antixps ꝟra fideles per diuitiarū donationē. vnde dicit. Ut sciāt gentes qm̄ homies sunt. li scz qui suscipiēt hunc legislatoz seu legē eius. homines em tales dicunt ꝓout homo deriuat ab humo. id est. de dirt terrenis diuitijs. Et ly vt ponit cōsecutiue nō causali ue. Ex hoc em q pmittet deus illū antixpm dare legem. t multi eā recipiēt. qz terrena cum ea percipient. scient gentes q tales sunt hoies: nō viri ratiōe vtentes t virtute. sed terreni. deseruiētes t ea querētes. vnde t Dañ. viij. dicit q in copia rerū oim occidet plurimos. vt dictū est supra. Et Dañ. xj. dicit. dimidet terrā gratuito. t thezauri cooperti sibi manifestabunt. Et descēdendo ad practicā. Beatus vincētius maximus predicator dicit in sermōibus scilz q pdicatores sui discurrētes per orbē: facient populos cōgregari. vt zelātes salutē eoz dicentes. Ut clare percipiatis: qz nō querimus vestra bona. vt fecerunt predicatores xpi: seductores mūdi: qui vt scitis nō vacabāt ad aliud nisi vt acciperēt bona vestra: petētes decimas t primitias t oblationes t elemosynas auaricie dediti. Nō hoc querimus a vobis. sed vt mādauit nobis magister noster verus xpus salutē querimus vestrā: t ex charitate volumus vobis subuenire qui indigetis. veniāt pauperes in tali loco t eis prouidebit. Certe attenta cupiditate hoium qui non querūt nisi terrena. ista via est sufficies ad seducendum innumerabiles populos. Si em quotidie vt videtur clare homines pro vno floreno: immoz argēteo negant christū opere. qz mendacia multa dicūt: t periuria addunt. quanto magis cū eis magna quātitas pecunie offeret. Unde. Hzeg. in penultimo moraliū tractās illud Job. xl. Sub ꝓso leuiathan erūt radij solis: t sternet sibi aurū quasi lutū. dicit q diabolus tūc per callidas suggestiones. tūc scz in fine mūdi per damnatū illū hominē scz antixpm. quem replebit. scz malicia solis radios sibi. i. doctos ssip t sapientes subijciet. Uel aurū. i. viros scritate vite fulgētes ꝺsi lutū vitijs sibi substernet. scz ad terrena querēda inducēs Et habet hoc de pe. di. ij. c. multi. In apoca. etiā ca. xiij. dz q bestie ascēdent de mari habēti septē capita t decē cornua simili leopardo. s pedes similes vrsoz: os aūt simile leoni: dedit potestatē magnā draco. s. sathanas qui faciet oīes pusillos t magnos habere characterē in dextra manu aut in fronte. t q nemo possit emere vel vendere nisi q̄ habuerit characterē. Bestia ista antixpus est bestialis de mari mūdi exiens: septē capitalibus vitijs plenus: decē pceptoz decē. scz trāsgressiōibus preceptoz: ad inducendos cunctos inducere conat. t cū eis vulnerare animā. leopardo varato in coloribus similis. est ꝓpter ut xpi eius hypocrisim qua sanctitatē simulabit. vrso t leoni ꝓpter crudelitatem. Hic faciet vt characterē. i. imaginē suā t cultū eius q̄bus hēat in manu dextera. i. in opibus spūalib' vt ieiunijs: elemosynis: orōnib'. t hmōi. Per ꝺ intrēdes ei' veneratione aut in fronte. i. saltē in apparētia. vt saltē ab extra conformet se cū alijs cultu t veneratiōe sui quia coram hoim nō potest videre. al. nō possit cū alijs negociari. vnde nec hucrari tanq̄ cōcū infideles putādi. ꝓpter qd terrena amātes ei obedient t tribūt. Et ex hoc sciet gētes: quia homines. id est humo inherētes t terrā querētes erūt qui recipiēt hunc antixpm. legē eius. Neq̄ em iudei qui ipm vt messiā expectāt aliud sperāt ab eo habere ꝓpter qd ei adhereāt nisi terrenā patriā hierosolyme. Libertatē a seruitute divitias t gloriā. Tertio pueniabit ꝟra xpicolas ꝓ pressurā. i. tormentoz illationem t tribulationū. vñ ps. ix. Ut quid dne recessisti xc. in tribulatiōe per excessuz. Erit em tunc inquit talis tribulatio: qualis nō fuit ab initio mūdi vsq̄ tunc. vt dicit a xpo. Matthei. xxiiij. Daniel etiā. ca. xij. dicit q veniet tēpus qualenō fuit abeo quo gētes esse cōperūt vsq̄ ad tempus illud. Et Apoc. xiij. dicit. q data est bestie de qua sup' dictū est bellū facere cum sanctis t vincere illos. Et data est ei ꝓtestas in omnē tribuz popu lum: linguā: t gentez. Nō in bello vincat sanctos viros: intelligit quoad corp', quia prevalebit t occidet eos. etiā

enoch t helyā faciet occidere in platea hierlz. vt dz Apoc. xj. Et ad troze alioz faciet corpa eoz̄ iacere ibi insepulta. Et qz tūc fideles veri nō habebūt quasi aliquod exterius aduto:riū. nec pdicationū: nec miraculoz: nec ꝓfortantiū sacramentoz. ꝺ: deū recessisse longe t despicere suos in tāta necessitate sm apparentiā. Sed nō vsq̄q̄q̄ deserēs eos spe pmij cōfortans. Exercebit igit antixps oia genꝰ tormentoz in xpianos ad flectendū eos etiam inaudita. Hanc aūt pressurā insinuauit iacob pīarcha cū ait Gen. penul. et c. xlix. Fiat dan coluber in via cerastes in semita mordēs equi vngulas: vt cadat ascēsor ei' retro. Saluta re tuū expectabo dne. btūs Hzeg. exponit in moral'. ista de xpo prenūciata. De tribu dan dz antixps nascitur'. et interpraē cā vel iudiciū: qz vt caput cā erit innumerabiliū malorū: t iudiciū sumit eum. Natus est dan de ancilla in seruitute gentiū: q. oēs seqces eius serui sunt diaboli. Et in numero signatoz. cxliij. millū ex omni tribu isrl scz in libro vite nō ponit tribus dan. qz eius seqces reprobi sūt Dicit ḡ fiat. i. fiet. dā. i. ātixps descendēs. vel signat' indā. colubꝰ in via. i. iccedētes p viā mādatoz. vel p viā latā vitioz vt coluber colens vmbrā p affectū: t veneno pfidie occidens. Sed in semita. i. incedētibus p obfuantiā pfiliozū: et viā artā vtutū. Fiet cerastes q̄ vt dicit btūs ipe. est serpens cornut': qz hos psequet cornu potētie torquēs eos: et occidēs. mordes eq̄ vngulas vt cadat ascēsor ei' retro Equus ꝺm btūm gre. hic signat mundū currētē ad occasuz fumās p supbiā: hinnitū fremitꝰ in luxurie manifestatione: fodies vngula terrā fodiēs p auariciā. Ungula q̄ extrema ps corpis hui' equi est finis mūdi. Ascēsor ipi' equi. ei' mūdo inheret: t a mūdi defert hincinde amore. Mordet ḡ dan: vt cerastes cornutus. vngulā eq̄. i. antixps vexat in fine mūdi existētes. Ad qd. Ut cadat ascensor eius amator mūdi retro: vbi nō videt t sensuz amittat vt scz nō videāt pditionē suā in quā cadūt. Sancti tā fortiter resistūt expectātes salutare dñi in gloria. Quarto certamē assumet ꝺ fideles p miracula: sed falsa. Et istud erit periculosius ceteris, ꝓpter qd dicit xps Matth. xxiiij Et dabūt pseudo ꝓphete. i. pdicatores antixpi prodigia magnalia vt si fieri pōt in errorē inducant etiā electi. Et ꝺ immittet cū ait ps. Dū supbit impius antixpe inflammatur. Nonomatinet. qz extra et ꝺ oēm pietatē veri cultus deuiui. Superbit etiā intantū. vt dicit aplus. ij. Thessal. ij. q̄ extollit sup oīe qđ dicit aut colit deus. ita vt in templo sedeat tāq̄ sit deus. Et ad oñendū suā dignitatē vt adorēt. Dicit' idem idem aplus. Cuius aduētus est sm operatōes sathane in oibus. scz virtutē signis et pdigijs mēdacib' in omni seductōe. Et apoc. xiij. dz. q̄ data est ei ptās facere signa t pdigia. ita vt ignem faciat descēdere in terrā in cōspectu hoim vt seducet et gētes. Eliget em aliquos pre ceteris fautores sue malicie qs vt aplos suos mittet p orbez ad pdicādū. sup quos ope diaboli facient descēdere ignez de celo vt q̄si spūsanctū acceperint. Ipi t ipsi ope diaboli pdigia facient. Et descēdendo ad practicā beatvincē tij. Postq̄ sui pdicatores pnūciauerit doctrinā antixpi vt veri filij dei dicent. Ut nō dubitet de vitate doctrine nostre. ecce miraculis cōfirmabim. Accedant infirmi aliqui scz in quos diabolus immittet infirmitates. quarū scit curationem: t eos publice sanabūt. Et si quos sanare nō potuerit: dicent ex defectu fidei eoz. pcedere. vl quia male vterent sanitate. Et qđ plus est. accedēt ad mortuos et faciet eos aperiri. et ostendet se aliqs suscitare de notis populo. nō q̄ vere resuscitent: qz hoc diabolus nō potest facere: sed assumet diabolus ipse corpus aereū illi' talis noti. t loquet' vt ille. dicēs se esse illū et vtute messie. falsi tū suscitatū. Et de alia vita multa dicet diabolus in specie illius. xpm quē coluerunt xpiani vt seductoꝛ t dānatū t antixpm verū deū. Dū ergo ita supbit impius antixps incendit paup: fidelis illuminat interius a xpo: incendit zelo veritatis: dolēs t lacerymās p pditōne t seductione tantoz. Hec tēptatio vtiq̄ maxima erit. qz vt dicit Hzeg. in moral'. Uidebit martyr. p veritate se extorqui. sine operatione alicuius miraculi ad pbandū veritatē sue fidei. Et econtra torquē suū ad ostensionē sue falsitatis miracula facere. O qualis tēptatio. Certe vt dicit xps Mat. xxiiij Nisi breuiati fuissent dies illi nō fieret salua omnis caro. Non em durabit nisi p tres ānos cū dimidio. quāto etiaz tpe pdicault xps. vt habet Dañ. xij. t Apocal'. xij. et. xiij. Postq̄ autē antixps ascenderit in tantā superbiā: vt post simulationē sue mortis t resurrectionis: dicat se publice in celum ascensuruz super montē oliueti stans fulminabitur. vt dicit magister in hist. scholastica. t Uincentius Et si non de modo mortis eius. tū de morte eius expresse habet. Dañ. viij. et. xj. ca. in fine plenius. Et. ij. Thessa. ij et Apoc. xvij. Ante mortē antixpi resurgent enoch t helyas tertia die post occisionē eoz̄ t publice vocati i celuz ascendent. Mortuo aūt antixpo quātum mūdus sit duraturus: incertū est nobis. Uidet tamē q̄ ad minus. xlv. dies dentur hoibus seductis: vt reuerti possint ad pniam Ex eo quod dicit Dañ. xij. Beatus qui expectat ad dies. M. cccxxxv. Et ante ista ponit tempus pfecutionis antixpi: quo auferet fuge sacrificiū christi. numerus videlz dierum mille ducēti nonaginta. i. tres anni cum dimidio q̄ bus addendo. xlv, fiunt. M. cccxxxv.

Titulus. xiiii. De dono timoris. ¶ Quō ad timorē multa inducūt. Cap. I

Timor domini e don

n.. spūssancti. qđ Esaias enumerā ipsa dona ponit in septimo loco. Sed ꝺ ponit in q̄nto. Et ly multa dicta sint de timore in quātū est possio. in. j. parte. in tit. de passionib'. diffusius tn hic ageꝝ. t p alīm modū: t de multiplici timore. Scien dum aūt q̄ ad timorē dñi multipliciter inducimur ex septez. Primo ex scriptura theologica. Secdo ex rōe internali. Tertio ex figura spūali. Quarto ex creatura vniuersali. Quinto ex actiōe supnaturali. Sexto ex punitōe dinali. Septimo ex vtilitate plurimali. Prio primo dz Deute. x. Quid petit dns a te nisi q̄ timeas dñm deū tuū t ābules in vijs eius: t diligas eum: ac seruias ei in toto corde tuo et in tota aia tua: t hues mādata eius. ps. cxiij. Uenite filij audite me timorē dñi docebo vos. q̄s est hō qui vult vitam scz gre t glie. diligit dies videre bonos scz in glia q. d. timoz dñi est initiū huius. Et signa ei' sunt. declina a malo: quia timoz dñi expellit pctm. Eccli. j. Et fac bonū: quia qui timet deū faciet bona. Inqre pacez: q. ia timoz dñi quasi paradisus. Eccli. xxvij. qui est locus quietis et pacis. xps in euāgelio. Timete eū qui pōt aiam t corpꝰ pdere in gehennā. Mat. x. Principes aplorū ait. Deum timete. j. Pe. ij. Bern. sup canti. In veritate cōperi nihil esse ita efficax ad gram pmerendā: retinēdā: recupandā q̄si, omni tēpe coāa deo inuentaris: nō alta sape ꝺ timere. Beatus Hieron. in epistola. Timoz custos est virtutū.

Ad timē dum deū multa in ducant

Scdo. rō interna nobis suadet eū summe esse timēdū multipliciter. Dictat em rō vt timeat qui supioz est: q̄ nocere seu flagellare potest. nec valet ei resisti. Deinde igit cuz sit summus dñs dñoz. nec possit aliōs resistere potestati vel volūtati eius. ideo merito timēdus est sup omnes. Hanc rōnem tangit moyses Deut. x. Qui cum admonuisset populum. dñm deū timere. subdit quasi pro rone. Ipse est deus deoz t dns dñantiū: deus magnus potens t terribilis. vnde t Malach. j. dz. Si ego dominus vester suz vbi ē timoz me'. t Hiere. xv. Quis nō timebit te o rex gentium. Si demones cōtremiscunt vt asserit Jacob' in canonica sua ad potestatē eius. cui nō est potestas similis super terrā quātuz ḋ timer plenus fragilitate. Alia ratio est: quia pater naturalr timet a filio cum rō doceat q̄ habeat post deū esse ab eo. Sed nūquid ipe deus non

Universidad de Deusto Biblioteca

est pater tuus.q̃ possidet fecit ꝛ creauit te.a q̃ ois p̄rnitas in celo ꝛ in terra noiat. Neq; ei ego sp̄m ꝛ aiaz donaui vobis ꝛ vitā ꝛ singuloꝝ mēbra nō ego ipa ꝯpegi:s; creator ois q̃ formauit hois natiuitatē inq̄t illa scā mulier filios hortata ad martyriū.ij.Macha.vij.multo g̃ magis de⁹ debꝫ timeri. Docet etiā rō timere multū.cū oportꝫ eū reddere rōnē corā p̄sidēte q̄ oia nouit.ꝛ nil inultū p̄mittit ꝛ p̄cipue cū ꝯsciā remordeat multa mala fecisse:ꝛ multa debita ꝯtrixisse ex iniq̄tate p̄fecta.vn̄ be.Greg.in mora. Justi oīe q̄d agūt metuūt:dū caute ꝯsiderāt an̄ quē iudicē stabūt. Tertio ex figura sp̄uali volēs de⁹ inducere pplm suū ad timorē dn̄i anteq̄ daret legē decalogi.s.per angelū suū terruit eos.q: mons synai videbat ardere corruscatiōibus.ꝛ audiebat sonit⁹ buccine.ppter qd cū pplus esset exterritus dixit moyses. Ut probaret nos dn̄s venit cum terrore. vt terror eius esset in vobis ꝛ nō peccaretis.Exo.xx.Ubi innuit q̄ p metū inducunt hoies ad seruādū leges. Unde Jsido.in li.ety. Facte sunt leges vt eaꝝ metu hūana coerceat audacia:tutaq; sit inter improbos innocentia. dis.iiij.facte.Et q: p̄marie oportet seruare legem decalogi ad qd inducit timor dn̄i.iō p ea que a deo p̄cedūt timorē incussit.s. corruscatiōes: voces buccine ꝛ alia terribilia. Jtē mādauit dn̄s Deu.xxiiij. Nō accipieꝫ loco pignoris molā superiorē ꝛ inferiorē in q̄ figurabat q̄ sic sp q̄s dꝫ secū hr̄e spē ꝛ timorē. nā mola superior figurat timorē: q: sic mola superior deprimit materiā molēdā ne eleuet: ita mola iferior retinet ne i imū descēdat ꝛ pereat. Un̄ figurat spē. Timor g̃ dn̄i deprimit mentē ne in bonis/opibus q̃ facit eleuet ꝛ de se presumat. Et spes subleuat:ne desperatiōe in infernum cadat. Nō ergo ista duo sunt alteri locāda: sed semp secuꝫ possidenda.Un̄ be.Greg.dicit q̄ penitens mouet inter timorē ꝛ spem. Nec est ꝯtra qd ait boeti⁹ de p̄hica cōsola. scꝫ Pelle timorē:spem q̄ fugato:loquit em̄ de spe vana.ꝛ timore inordinato. Jtē in huius figurā habet Gen̄.xij.q̄ abraā tetendit tabernaculū suū.ꝛ habitauit.habēs ab oriēte bethel:ꝛ ab occidēte hay. Et figurat q̄ homo iustus debet timorē habere in p̄speris ꝛ spem in aduersis. Bethel em̄ interp̄tat domus vel habitaculū dei.ꝛ significat p̄riaꝫ supernā quā q̄s debꝫ ꝯtēplari in aduersis ad spem habendā vt roboret. Hay interp̄tat vita valliū vl̄ abyssus ꝛ significat vitā pctōꝝ. Abyssus significat infernū quē q̄s debet recogitare in p̄speris ne eleuet in superbiā. sed timeat futurū iudiciū ꝛ infernū. Quarto inducimur ad timorem dn̄i ex creatura vniūsali.Sicut oīa inuitāt nos ad amādū deū.q: oīa sunt facta in obsequiū nostrū: sicut beneficiū inuitat bn̄ficiatū ad diligendū benefactorē. ita ꝛ oia creata inducūt nos ad timendū deū. Celū ꝛ terra inquit be.Aug.in li.ꝯfes.ꝛ oia q̃ in eis sunt mihi vndiq; clamant ꝛ clamare nō cessant.vt amē te dn̄e. q: cuꝫ bonū sit qd omnia appetunt ꝛ amāt s̄m p̄hm.ꝛ oīs creatura bona est. nec aliūde hꝫ suā bonitatē nisi a deo p̄ma causa oim. Ois aūt v̄tus ꝛ bonitas cuiuscūq; effectus fit in sua cā ē p̄fectiori mō.q: nemo dat qd nō hꝫ:ꝛ potior est cā effectu.iō ois bonitas ꝛ p̄fectio est in deo.ꝛ hinc creature indicādo nobis summā dei bonitatē ad amandū eū sup oīa inuitant ꝛ p̄nis ad timendū. Nā oīs amans est timēs. ꝛ q̄to q̄s plus amat aliqd:tāto plus timet illud amittere. vt patꝫ de subia tpali ꝛ nijs ꝛ alijs reb⁹. Sicut g̃ inuitāt creature ad amādū ppter suā immensaꝫ bonitatē.ita ꝛ timendū ne eū offendamus ꝛ amittamus tā infinitū bonū. Jnuitāt etiam per aliū modū ad timendū deū creature.q: oīa elimēta ꝛ que in eis sunt punita sunt i pctō p̄mi hois ppter qd dixit deus ei. Maledicta terra in opere tuo spinas ꝛ tribulos germinabit tibi. Gen̄.iij.Et multa aialia bruta facta sunt nociua homini.vel rebellia ppter pctm̄:ꝛ fructus terre minus boni. Nec etiā tantā lucē ꝛ p̄fectū ex corporibus celestibus habem⁹. Si g̃ ppter offensam dei etiā punita sunt q̃ nō peccauerūt.q̄to magis q̄s debet deū timere ne offendat tam seuerū mali vltorē. Jnducūt etiā ad timendū:q: ipse de⁹.vt d: Sap̄.v.Armabit creaturā ad vltionē inimicorū eius.Et cū oīa paueāt ꝛ obediāt ad nutū ei⁹. multo magis homo hoc agere debet.q̃ plus recepit ꝛ rōe fulcit. Un̄ angelus clamabat oibus gētibus dicēs. Timete dn̄m ꝛ adorate eū q̃ fecit celū ꝛ terrā ꝛ oia q̃ in eis sunt Apoc.xiiij. Quito ex opatiōe sup̄naturali scꝫ miraculoꝝ ps.lxiiij. Turbabūt gētes.s.ad p̄niaꝫ ꝛ timebūt q̃ hitant terminos a signis tuis scꝫ miraculoꝝ q̃ habitāt terminos scꝫ vsq; ad habitātes vsq; in extremis terre. Cū em̄ viderent hoies fieri opera que nullus hoim facere potest:nec dij gētiū demonū.nec tota v̄tus nature create scilꝫ cecos illuminari:demones effugari:mortuos suscitari: ꝛ corpa celestia a solito cursu imutari:ad petitionē iosue ꝛ ezechie varias infirmitates subito curari. Jpsi etiā reges terre vidētes sic admirati sunt:turbati ad p̄niaꝫ: cōmoti sunt ab infidelitate ad fidē:tremor app̄rehēdit eos ad venerāduꝫ ꝛ colendū:ꝛ ad timendū tantā maiestatē que p̄dicabat a sctis que inuocabat in cui⁹ v̄tute totū agebat. Cū eniꝫ illi qui nauigabāt cū iona tempestati in mari orta.soluꝫ circa nauiꝫ eoꝝ post missionē eius in mare vt iusserat:mare sedatū:fluct⁹ mitescere:timuerūt deū verū. vt scribit Jone j.c.Cū vidisset rex darius danielē ppham missuꝫ in lacuꝫ leonū.q: verū deū celi adorabat illesuꝫ permāsisse. nec ab eis in minimo lesum timuit ip̄m deū ac publice mādauit. paueāt oēs deū danielis ꝛ cōtremescāt.q: ip̄e est ver⁹ de⁹ q̃ liberauit danielē ꝛc.Dan̄.vj.c.Xp̄o iesu dn̄o nostro cui⁹ miracula sunt.vt ait Chrys. Pelag⁹ imēsuꝫ resuscitante adolescētē filiū vidue accepit oēs p̄ntes ibi timor:ꝛ magnificabāt deū. Lu.vij. Uidētes turbe paralyticū sanatū timētes glorificauerūt deū. Mat.ix. Sꝫ ꝛ cēturio ꝛ q̃ cū eo erāt gētiles in passiōe xp̄i:viso terremotu ꝛ hijs que fiebāt:timuerūt valde dicētes. Uere fili⁹ dei erat iste. Mat.xxvij. q̄s enarrat miracula oia. Sexto inducit ad timorē dn̄i multiplex punitio ei⁹. Hier.ij. Arguet te malicia tua. ꝛ paulopolt. Scito ꝛ vide q: malū est tibi ꝛ amarū te dereliq̄sse deū tuū.ꝛ timorē ei⁹ nō eē apud te Deut.v. Deū tuū timebis.Et.j.neq̄n irascat furor ei⁹ ꝯ te ꝛ auferat te de terra. Ecci.j.Un⁹ em̄ est altissim⁹ oīs rex potēs ꝛ metuēdus nimis q̄s em̄ nō timeat ꝯsiderādoq̄ terribili flagellauit peccatores. Angelos supbiētes de celo p̄cipitauit in infernū. ꝛ in demones ꝯmutauit. p̄mos parētes de paradiso terrestri ppter inobedientiā expulit. gen⁹ hūanū ppter luxuriaꝫ diluuio p̄didit. Sodomitas ꝯbustos igne ꝛ sulphure subuertit. Jsraelitas peccātes incredulitate ꝛ murmure i heremo p̄strauit. Dauid ppter inanē gl̄iaꝫ ꝛ ppl'm suū propter cōiurationē cū absalone ꝯ eū peste pcussit. lx.milia i triduo infectiōe illa peremptis. Ezechiā ppter ingratitudinē vsq; ad mortē infirmū reddidit. ꝛ sic de alijs. Et ideo merito scti clamāt Apoc.xv. Mirabilia sunt opa tua dn̄e q̄s te nō timebit.Et b.Gre. Si placere deo veraciter cupimus.postq̄ subegimus puersa:etiā in nobis bene gesta timeamus. Septimo ꝛ vltimo ad timorem inducit vtilitas copiosa ex ip̄o timore p̄ueniens. Deute.v.c. Quis det eis talē habere mentē vt timeāt te dn̄e.ꝛ bene sit eis in sempiternū:obstetrices egyptie hebreoꝝ.q: timuerūt deū ob reuerentiā ei⁹ nō occidētes mares.vt mādauerat pharao.dicit moyses q̄ edificauit eis domos. Exod.j.c. Siue sp̄uales s̄m be.Hiero.infundēdo v̄tutes ꝛ grām. Siue tēporaliter s̄m be.Greg.dando diuitias.vt.xxij.q.ij.si quis liber. Et Ecci.xxxiij. Timēti deū nō occurrēt mala.s. peccatoꝝ.ꝛ in tēptatiōe de⁹ liberabit illū.ps̄. Timētes dn̄m non minuent omni boni.

¶De timore mūdano. Capl'm. II

Timor mūdanus est

quo q̄s timet tpalia amitere. vt diuitias:dignitates ꝛ hmōi ppter qd vitandū deū offendit cōtra eius mādata faciēdo:qd est mortale peccatū.vel cū est ad hoc mēte disposit⁹;cum cogitat sibi posse accidere. Ju-

de p̄cedunt multa mala. Unde btūs Augu.sup illud ps̄. Incēsa igni ꝛ suffossa ab increpatiōe vultus tui peribūt inq̄t. Oia pctā p̄cedūt aut ab amore male inflāmante.i. inordinato aut a timore male humiliāte.i. deijciēte. Per amorē inordinatū d: aia seu opa eius incēsa. p timorem mūdanū d: suffossa. Timor em̄ deijcit ꝛ ad ima submittit. Sꝫ ista cū criminalia sunt:vtiq; p̄ibūt ab increpatiōe vultus dei.i.in futuro iudicio. Ad p̄ditionē em̄ ducūt qd testat Jo.apoc.xxj. Timidis aūt ꝛ icredulis homicidis et venefiq;:fornicarijs:mēdacib⁹:ps erit in stagnū ignis ꝛ sulphuris. Qd ad multa ꝛ grauia scelera inducat talis timor mūdanus patꝫ p exempla. Nā pharao rex egypti: q: ex multiplicatiōe filioꝝ isrl' in egypto:timebat regnuꝫ sibi auferri.mādauit occidi ꝛ submergi mares hebreoꝝ cū nascerent. Et herodes rex timēs ne puer nat⁹ nūciatus a magis rex iudeoꝝ:auferret sibi regnū turbat⁹ ē. et necē innocentū p̄curauit. Mat.ij. Hieroboā rex israel timēs de accessu ppl'i israel ad hierosolymā vt adorarent et hostias offerrēt in templo iuxta legeꝫ dn̄i.ppl's ip̄e isrl' amicitia iūgeret cū tribu iuda:vnde se subderet regi iuda ꝛ ip̄e regnū amitteret.fecit fieri vitulos aureos in dā: et bersabee terminis regni israel:p̄cipiēs populo vt illos colerēt ꝛ immolarēt.iij.Reg.xij. Pōtifices iudeoꝝ timētes ne forte venirēt romani ꝛ tollerēt eoꝝ locum ꝛ gentē Jo.xj.Cōsilio decreuerūt xp̄m occidi. Sꝫ timētes amittere tpalia ꝛ ppter hoc iniusticiā cōmittētes:amiserūt tpalia ꝛ sp̄ualia:aiam ꝛ corp⁹. De talis g̃ q̃ ppter timorē amittēdi tēpalia:vt diuitias:honorē famā:ꝛ hmōi. offendunt deū pōt apte dici illud ps̄.xiij. Jllic trepidauerūt timore vbi nō erat timor.i.vbi nō erat rō timēdi.ita videlꝫ q̄ propter hoc peccarēt. Et pp̄t septē rōnes seu ꝯditiōes terrenoꝝ. Quia vilia ob ꝯditionē. Q: defectibilia ad p̄mansionē. Q: inq̄nabilia ad trāsgressionē. Q: ipēdibilia ad p̄fectōnē. Q: obligabilia ad rōnē. Q: nocibilia ad felicitationē. Quia deceptibilia ad cōseruationem.

[margin:] Ex tiore mūdano mlta mala p̄cedūt

[margin:] Septē rōnes q̄re nō debemus timere amittere bona tpalia.

[margin:] Prima.

§.I. Primo igitur non est

timendū tpalia amittere:vt ppter hoc cōmittat pctm̄:q: ip̄a sunt vilia.null⁹ em̄ curat vel timet amittere vilia.ꝛ p̄cipue cū ex hmōi amissione cōseruet p̄ciosa.sicut patet in nauigātibus q̃ nō timēt vel curāt p̄ijcere merces p̄ciosas in mare vt cōseruēt vitā q̃ p̄ciosior est. Tēpalia bona vocant stercora in diuino eloq̄o ppter sui vilitatē. Dicit em̄ Eccli.xxij. De stercore boū lapidat⁹ est piger. Piger est qui ob timorē alicui⁹ laboris omittit facere bonū qd debꝫ Talis lapidat sp̄ualr ꝛ occidit. Sꝫ vn̄ de stercore boū.i. ob ista tpalia q̃ timet amittere vel nō habere. que stercus dicunt boum:q: scꝫ sancti doctores q̃ agros mentiū scindunt vomere v̄bi dei:stercus ea reputant.id ēst vilissima. Audi paulū egregiū p̄dicatorem quid dicat de hmōi ad Phil.iij. Omnia arbitror vt stercora vt xp̄m lucrifaciaꝫ ꝛ inueniar in illo. Consideremus ꝯditionem eorum ꝛ videbimus vilitatem p̄cipue attēta ꝯditiōe sp̄ualiū bonoꝝ. Quid ē aurū ꝛ argētū et alia metalla. Certe spuma terre.in viscerib⁹ terre nascit. nullā vitam habet:nō rōnalē vt homo.nō sensibilē vt aialia bruta.etiam vilissima vt formica:musca:ꝛ vmes.nō vegetabilē vt arbores. et q̃cūq; herbe vilissime. Quid sericū. Nōne stercus vmium vilissimoꝝ. Quid vestes lanee. Nōne vell⁹ pecoꝝ. Quid palacia. Nōne lapides insensibiles. Quid agri. Nonne terra. Quid gl'ia tpalis. Nōne vētus. Un̄ Boe.de p̄hica ꝯso. O gl'ia gl'ia qd es aliud q̄ in milib⁹ hoim inflatio q̃dā auriū. Sꝫ ꝛ in cōparatōe p̄ciositatis sp̄ualiū bonoꝝ adhuc magis vilia apparēt. Propter qd dicit sapiens de sapia seu grā loquēs. Preposui illā regnis ꝛ sedib⁹ ꝛ diuitias nihil esse dixi in cōparatōe illi⁹.nec cōparaui illi lapidē p̄ciosum:q: oē aurū in ꝯparatōe illius:arena ē exigua:ꝛ tanq̄ lutū estimabit argentū in ꝯspectu illius. Sap.vij. Cum ergo sp̄ualia bona vt v̄tutes sint p̄ciosissima:ꝛ tempalia respectu eoꝝ vilissima:ꝯtra oēs rōnez ē. vt nō curet q̄s amittere bona sp̄ualia.ppter timorē mundanū ne amittant tempalia. Hoc timore mundano ducti ananias ꝛ saphyra.timendo videlicet ne totū p̄cium sue possessionis vēdite ab eis petro apl'o assignātes vt debebāt:nō possent sibi p̄uidere de aliq̄ cū superuenirēt necessitates.ꝛ nō p̄uideret eis de cōitate.ppter pauptatē vel aliam causam:q: retinuerūt sibi frauduleter faciētes cōtra p̄ceptū apostoloꝝ ad imp̄catione vel increpationē petri subito mortui ceciderūt. Actuū.v. Qd accidit q̄tidie q̄ad religiosos qui retinēt p̄priū.timētes ne eis p̄uideatur in necessitate.ideo incurrūt mortē sp̄ualem. xij.q.j.scimus. Hoc timore mūdano ducta nobilis illa matrona romana Lucretia.timēs scꝫ ne fili⁹ tarq̄nij vltimi regl romanoꝝ infamaret eā de adulterio:p̄ut ille cōminabat ei:assensit in adulteriū pessime faciēs. Nā vt dicit btūs Aug. de ea loquēs in p̄mo de ciui.dei. Jta ne aliquē polluat aliena libido metuit. Sꝫ nō polluit scꝫ q̄ad aiaꝫ si aliena erit. Si polluet aliena nō erit. Uirtus oia mala tolerare poti⁹ q̄ pctō ꝯsentire decreuit. Hec btūs Augu.xxxij.q.v. ita ne Jlli q̃ trepidauerūt timore vbi nō erat timor.

§.II. Secūdo nō est timē-

[margin:] Secunda

dum amittere tpalia:q: deceptibilia sunt ad felicitatōeꝫ. Nam videnṫ p̄mittere felicitatē vt quietē:ꝛ quasi oia.q̄a vt d: Eccl's.x. Pecūie obediūt oia. Sed decipiūt hoiem prestātes miseriā ꝛ āxietatē. Unde xp̄s appellat diuitias fallaces cū dicit Lu.viij. Sollicitudo hui⁹ seculi ꝛ fallacia diuitiarū suffocāt v̄bū. Ecce fallacia:q: dicūt hoies i se Si haberē diuitias ego essem q̄etus in mēte nō haberē tantā sollicitudinē laborādi: soluēdi creditorib⁹ ꝛ hmōi. Sed si cōtingat q̄ habeat maiorē curā ꝛ anxietatē habet q̄ p̄us in cogitādo quō si amittat:quō ip̄as adaugeat i q̃bus expēdat ꝛc. Et sic pungit ꝛ inquietat mēs eius continuis stimulis sollicitudinum. Et ideo ibi assimilat eas spinis:q: pungūt mentē ꝛ tollūt quietē: cū adaugeāt sēp desideriū ad plura. Et ideo d: eccl's.v. Auarus nunq̄ implet pecunia:sicut nec potib⁹ hydropicus.nec ariditate.i. lignis focus. Hinc ꝛ btūs Amb. Nec finis ne satietas vnq̄ aderit cupiditati.di.xlv.sicut hi. Jbi inde pulchra. Falsissimū aut est q̄ pecunie obediūt oia.q̃ credūt ꝛ videt mūdāis.i quoꝝ p̄sona ibi loq̄t salomō. Nā nec sapia nec scia nec v̄tus moral:nec sāitas:nec pulchritudo:nec fortitudo corpis:pecunia haberi possunt. Sed etiā ꝛ multa tpalia ea cōsequi nō p̄t. Simon magus nō potuit ab apl'is pecunia magna oblata obtinere p̄tatem dādi sp̄m sanctū. Achab rex isrl' nō potuit pecunia obtiere a naboth subdito suo vineā suā. Jsraelite nō potuert pecūia sua a rege amorreoꝝ obtiere eis necessaria ad victū. Balac rex moabitarū nō potuit cōseq̃ a balaā ariolo magna pecūia vt malediceret ppl'o dei. Qd tollāt tēpalia quietē mētis nota exemplū in li.de septē donis. Erat quidā artifex satis paup sustētans se ꝛ familiā suā de labore manuū suarum ppter quod die noctuq; eū oparī oportebat. Jnter labores aūt suos frequēter cātabat ob solaciū:q: modicā anxietatē habebat ꝛ q̄si nullā de tēporalibus:quia eis carebat. Juxta domū ei⁹ hitabat diues multū:q̄ ita curis ꝛ sollicitudinibus vexabat vt nedū cantare sꝫ vix ridere vel letam faciē ostēdere cuiq̄ valeret. Un̄ q̄si inuidēs q̄eti ꝛ leticie paupis imaginat⁹ est ꝛ excogitauit quō posset eius leticiam interrūpe ꝛ inq̄etare. Accepit g̃ quēdā sacculuꝫ plenum aureis.ꝛ mane quodā eadē hora q̃ solitus erat egredi domū paup.pauloāte inde trāsiēs:p̄misit an̄ domū paupis cadere sacculū illū:ꝛ certo loco se firmās vt videret quis illū recolligeret. Jtaq; paup cū domū egrederet inuēto sacculo sursum leuauit sibi retinens. Cepitq; cogitare quid agere de tāta pecunia deberet:timēs ne illud sciret.vel si emeret aliqua magni p̄cij ꝯ eū suspitio de furto oriretur. Uel ne sibi auferret vel quid vtilius emeret. Sicq; mētē

Universidad de Deusto
Biblioteca

ens anꝫ tas timoꝛ ꝙaria cogitatio denastabat. vt amiſ
ſa omni quiete ⁊ letícia mentis nõ vltra cantaret vel iocũ
dítatẽ oſtenderet. Qđ cũ ꝓcepiſſet diues intentũ. ſ. ſuuꝫ
cõſecutũ. noluit ꝓterea amittere pecuniã ſuã. Sed poſt
aliquos dies dicit ei diues. Dis dieb⁹ pylã incedens: dñs
mecũ ſacculũ aureoꝝ ſeu burſam: neſcio quõ cecidit cir
ca domuꝫ tuã ⁊ meã inauertẽter. Si ſcires vel audiſſes
aliq̃d qđ inueniſſet vterer bona diſcretiõe: alꝫ nõ inueniẽ
do intendo fieri facere nõ ſolũ excõicationẽ: ſ etiã inq̃ſi
tionẽ ꝓ ptãtẽ ciultatis. Rñdit ille. Nõ oportet aliq̃d face
re. ego inueni tali die vnũ ſacculũ aureoꝝ. Exq̃ dicis tuuꝫ
eſſet ſigna ſ fidelẽtia hui⁹ tradidiſti: accipe qđ tuũ ẽ. De⁹
aũt parcat tuoi: qꝫ oĩbus his diebus quib⁹ ipam pecuniaꝫ
tenui: priuat⁹ fui quiete ⁊ gaudio meo ſolito. dedit q̃ mihi
multos malos dies ⁊ malas noctes: nec quieſcere potui ꝑ
tumultu cogitationũ. Reddita igit pecunia: cũ ſua pau
pertate reuerſus eſt ad quietẽ ſuã ⁊ cantus ſuos. Cũ er
go tpalis ſint fallacia: qꝫ ꝓmittũt quietẽ ⁊ nõ ꝑſtant: ſ an
rietatẽ ⁊ appetitũ earũ augẽt. Fm illud Chryſoſt. Ipa ap
poſitio diuitiarũ auget flãmã ⁊ maioꝛ fit cupido. Jdeo q̃
ciment trepidauerũt timoꝛe vbi nõ erat timoꝛ.

Tertia. ## §. III. Tertio non eſt timẽ-

dum tpalia amittere: ita q ꝓpter hoc de⁹ offẽdat qꝫ ipa
ſunt defectibilia ad pmãſionẽ. ꝓpt qđ dic mgr veritatis
Matth. vj. Nolite vobis theſaurizare theſauros ſup ter
ram vbi erugo ⁊ tinea demolit: ⁊ fures effodiũt ⁊ furanꝫ
q.d. Jdeo nõ debetis reſeruare ⁊ multiplicare tpalia iſta
bona ⁊ ſollicitari circa ipa timẽdo ne deficiant vobis. qꝫ
defectibilia ſunt in ſe. Nã ſi ſunt metalla: erugo ⁊ rubigo
conſumit. Si panis vel victualia: tinea rodit ⁊ deſtruit. Si
pecunia numerata vel gẽme: fures poſſunt occulte rape
re. Si poſſeſſiões ⁊ agri ⁊ dom⁹: dñi tales q̃ (vt dicitur
Eſa. j. ſunt ſocij furũ) effodiũt. i. diuerſis occaſiões inue
niũt. vñ ea auferãt. ſed qꝫ ꝓies nõ curãt quõ tpalia mul
tiplicẽt ꝓ phas ⁊ nephas nec faciũt elemoſynas ſubueni
endo indigentib⁹ vt deberẽt timẽdo ne ſibi deficiãt: deus
ſuſcitat bella: imittit penurĩas: infirmitatibus vexat qñ
bus hoies tpalia conſumãt. Vñ btũs Aug⁹. xvj. q. j. decime.
Qđ nõ accipit rõus: accipit miſc⁹. Dabis impio militi qđ
non vis dare xp̃o. Aerũ etſi cert⁹ ſit q̃s vt tpalia ei in vita
nõ deficiãt: nũq̃d in morte que nõ tardat aliq̃d de his ſe
cũ deferet: certe nõ. Et ideo inq̃t ps. xlviij. Ne timueris
cũ diues fact⁹ fuerit hõ: ⁊ cũ multiplicata fuerit gl̃ia do
mus ei⁹. Ne timueris. ſ. amittere tpalia. qꝫ ⁊ diues q̃ ha
bet ea tandẽ amittit. Et idẽ firmat Job. xxvij. c. qđ tñ ex
perienti. docet. diues ait. cuꝫ dormierit nihil ſecũ affert:
aperit oculos ſuos ⁊ nihil inuenit. Diues hic dormit mẽ
te. en⁹a cõſideratiõe dei ⁊ periculi ſui. Et ꝓpie accidit
ei ſicut dormienti: q̃ cũ ſomniet ſe hr̃e mltas pecunias ꝙn
cõuiuijs letari ⁊ epulari: ſubito exꝛgefactus nihil ſe ha
bere eoꝝ cernẽs: triſtatur ſe illuſum. Jta qui inherẽt i
libus quaſi ſomniãt. cũ em̃ eſtimant ſe permanere in eis:
ex ipꝛouiſo ſubito ſupuenit moꝛs q̃ dominꝰ dr̃. qꝫ reſur
rexurus eſt in fine mũdi. Mozies aũt apit oculos men
tis quos hic culpa clauſit: ⁊ nihil inuenit de tpalib⁹ hic poſ
ſeſſis. ſed inuenit nihil q̃ cõmiſit. i. pctũ. Nã etſi actus
pcti aliq̃d ſit inquãtũ act⁹: tñ inquantũ pctũ nihil. nulla
natura eſt: ſed defectus rõnis. ſicut tenebꝛa defect⁹ lumi
nis. Exẽplũ notabile ponit ſaluator nr̃ in euãgelio vt re
fert Luc. c. xij. de quodã diuite q̃ cũ ager ſu⁹ vberes fru
ctus attuliſſet: cepit mẽte eſtuare ⁊ timere ne ſibi defice
rent loca ad reponẽdũ tãtos fruct⁹. Sꝫ ſubito cogitatio
malicie ſibi ipſi rñdit dicẽs. Scio qđ faciã. deſtruã horrea
mea ⁊ maioꝛa faciã: ⁊ illuc ꝛgregabo oẽs fruct⁹ meos. ⁊
dicꝫ aie mee. Anima mea habes mul. bona repoſita in
annos plurimos. comede: epulare. leſce. Cuiꝰ iſta di
ceret: dixit illi de⁹. Stulte: aiam tuã hac nocte repetent a
te. ſ. demones. Que aũt paraſti cuiꝰ erũt: q.d. nõ tua. non
tecũ portabis: ſ oĩa tibi defiẽt. Ponit Jobes Dama
ſce. filitudinẽ in hyſtoꝛia ioſaphat. videlꝫ q̃ in quadã ci
uitate erat iſta ꝓſuetudo. Ciues illi⁹ eligebãt quẽdã ex ea
rectoꝛẽ ⁊ dñm ipſi⁹ ciultatꝭ cũ oĩ libertate ⁊ ptãte: vt poſſꝫ
facere qđ ſibi liberet ⁊ vti oĩb⁹ bonis ad placitũ. ſed trã
acto anno regni ſui: mittebat ad quandã inſulã ſolus ⁊ ſi
ne aliquo ſubſidio bonoꝝ: vbi nil erat ad eũ ſuſtentandũ
vñ opꝰebat eũ deficere ⁊ cito. Cũ aũt quidã ſagax ad tã
le regimẽ fuiſſet aſſumptus: cõſiderans quid ſibi futurũ
erat. qꝫ mittendꝰ ad illã inſulã: pndẽter ſibi puidit. nã
infra illũ annũ pluries miſit ad inſulã multa ⁊ variabonũ
⁊ victualia: ⁊ qui ea cuſtodiret. quo facto poſt anũ illic ꝺ
rectus ex bonis que illic deſtinauerat bñ ⁊ copioſe vixit.
nõ ꝓe inopia defecit vt alij q̃ non ſibi puiderũt. Ciuitas
iſta eſt mũdus iſte in quo etſi q̃s valꝺ oĩb⁹ bonis ei⁹ vti
ad placitũ: tñ poſt vitã ei⁹ q̃ breuis eſt: ad aliã vitã tranſi
re oportet. nec de his aliq̃d portare põt tũc niſi ea q̃ dum
hic vixit illuc trãſmittit. ſ. per elemoſynas ⁊ bona opera.
Opa em̃ illoꝝ ſequunt illos. vt dr̃ Apoc. xiij. Vñ ⁊ btũs
Amb. ſup Luc. Nõ ſunt hois bona. ſ. iſta tpalia. vera bo
na nõ ſunt que ſecũ afferre nõ põt. Sꝫ vt ait. b. Laurẽt⁹
Decio. ſ facultates quas requiris: manus pauperũ in cẽ
leſtis theſauros deportauerunt. ſ. per elemoſynas date
ab eo. Illic ergo trepidauerũt timoꝛe vbi nõ erat timoꝛ.

Quarta. ## §. IIII. Quarto nõ eſt timẽ

dum tpalia amittere: qꝫ inquinabilia ſunt ad trãſgreſſio
nem. Maculant em̃ aiam pluribus generibus tranſgreſ
ſionũ. ꝓpter abuſum earũ. ꝓpterea dñs appellat diuitias
iniquitatis cũ dicit Luc. xv. ſ facite vob amicos de mãmo
na iniq̃tatis. Mãmona nomẽ eſt ſyriacũ: vt ait Hiero. la
tine diuitie interꝑtat. Diuite autẽ inique dicunt. nõ q̃ in
ſe ſint male: ſ qꝫ frequenter male acquirunt vel male retinẽ
tur: vl eis male hoies vtunt. Vñ btũs Hiero. Dis diues
aut iliq⁹ aut heres iniq̃. Et btũs Aug⁹. Hermis diuitũ ſu
perbia. inde em̃ ſe maioꝛes alios eſtimãt ⁊ alios deſpiciũt
qꝫ pre alijs abũdãt. Sꝫ ⁊ inordinate hõ afficit ad diui
tias ⁊ auare ſeruat. Vñ btũs Aug⁹. ad Macedoniũ. Ja
ꝓudẽter intueamur qđ ſcriptũ eſt. fideli hoi tot⁹ mũdus
diuitiarũ: im. deli aũt nec obol⁹. Nõne oĩs q̃ ſibi videnꝫ
gaudere cõquiſit. eiſq̃ vti neſciũt: alienũ poſſidere cõ
uincim⁹. Hoc certe alienũ nõ eſt: qđ iure poſſ. hoc aũt
iure qđ iuſte. ⁊ hoc iuſte qđ bñ. Oĩne igit qđ m. poſſi
de. ar: alienũ eſt. Male poſſidet q̃ male vtit. Hec beatus
Aug⁹. xliij. q. liij. qđ dic. vbi glo. exꝑmit. ꝓcipũ hui⁹ au
ctoꝛitat. ſic. infideli. i. auaro. qꝫ auaricia dr̃ ydoloꝝ ſeruit⁹
ꝓ ſilitudinẽ. tali infideli totꝰ mũdus nec eſt obul⁹: qꝫ ſi
nil reputat. ſed alia adhuc plura affectat. fideli aũt totꝰ
mũdus. i. quelibet pars etiã minima coꝝ q̃ ſunt in mũdo
diuitiarũ eſt ꝓ diuitijs cõputata. Propterea aplus. vj. c.
ad Timoth. dr. ulũ inſtruit quo diuites debeat docere
⁊ cantos facere di. Diuitib⁹ hui⁹ ſeculi ꝓcipe nõ ſubli
me ſape: nec ſ. erat incerto diuitiarũ ſuarũ: ſ facile tri
buere: cõicare. ſ. alij res ſuas ⁊c. Nã qui volũt diuites fi
eri incidũt in laqueũ nagnũ diaboli ⁊ tẽtatiõnẽ: ⁊ in deſi
deria multa ⁊ inutil. q̃ mergũt hoiem in interitus. Et in
figurã hui⁹ dñs anathematizauit theſauros hiericho: ꝙ
bibẽs vt null⁹ ex ꝓplo iſrl de eis acciꝑet: ſ igni ꝑburereꝰ
Joſue. vj. Ad infinuãdũ q̃ theſauri hui⁹ mũdi nõ debẽt
trãſire in ſortẽ bonoꝝ fideliũ: vt exponit Bꝛatian⁹. j. q. iij.
§. Hz obijcit. Hiericho em̃ interꝑtat luna. ⁊ ſignificat mu
dũ mutabilẽ. iſrl vidẽs deũ. ⁊ ſignificat fideles videntes
deũ. nũc ꝓ fidẽ: poſtea per ſpẽm. Jſti q̃ theſauri mũdi. ſ.
tpalia: inquãtũ mũdi ſunt. i. nõ licite habita nõ debẽt ha
beꝛi a fidelib⁹: ſ q. i charitatis exponere. i. affectu deſpi
cere ne coinquinẽt ab eis. Nec obſtat q̃ diues fuit valde
abꝛaã in poſſeſſione au. i ⁊ arg. nti ⁊ aialiũ: vt ꝓ in Geñ.
Et Job magn⁹ dñs ⁊ diues: qꝫ etſi diuites effecti in rebus
tñ pauperes affectu ⁊ pres pauperũ, vt oſtenditur in eoꝝ

rũ geſtis. qđ manifeſtũ fuit ꝓ tẽtatiões eoꝝ. Job in nul
lo turbatus ex amiſſiõe oĩm. Abꝛaã in relinquẽdo patriã
in pegrinãdo ⁊ hoſpitando in papilliõibus in obtatiõe filij: ⁊
hmõi. de talib⁹ eis ꝓcedunt oẽs diuitie ⁊ nõ coũq̃nabun
tur. Sꝫ q̃s eſt iſte q̃ inuẽt⁹ eſt ſine macula in diuitijs: qui
poſt aurũ nõ abijt. ipm ſequẽdo nõ deũ. nec ſpauit in pe
cunie theſaurꝭ. q̃s ẽ hic⁹ laudabim⁹ eũ: Econtra illic hoies
mũdi trepi. tuno. vbi ñ erat tioꝛ. i. rõ timẽdi iſta amittere

Quinta. ## §. V. Quinto non eſt timẽ-

dũ tpalia amittere: qꝫ ſunt ipeditiua ad pfectionẽ. Sicut
bonũ eſt qđ oĩa appetunt: ſm pbm in. cipio ethic. ita ⁊
vnũquodq̃ appetit ſuã pfectionẽ. pfect⁹ aũt ois erit ſi ſit
ſicut mgr eⁱ⁹ ait xp̃s. Luc. vj. q. ⁊ Matth. xxiij. dic. Un⁹
eſt mgr vr xp̃s. Sꝫ vt ait btũs Aug⁹. Dia terrena ꝓpſit
hõ xp̃s vt ꝓtẽnenda eſſe monſtraret. Ubi notãdũ q̃ non
ea rõne ꝓpſit p. rum⁹ fact⁹: ita vt nõ haberet vbi ca
put ſuũ reclinaret. ne videlꝫ ex poſſeſſione ipſarũ rerum
⁊ diuitarũ traheret inordinato affectu ad ipa: vel nimia
ſollicitudine occuparet aut a diuina ꝓpitiõe retarda
retur. Nihil hoꝝ poterat i eo eſſe. Jmpeccabilis em̃ erat
dñs iesus. dicit Jobes Damaſce. ⁊ ꝓinde ait ei⁹ diuini
tate fruebat. Sꝫ iõ hoc fecit vt daret nobis exẽplũ ⁊ ꝑ
nocaret ad iſta faciendũ vt eũ perfecte imitaremur. ſcies
q̃ iſta tpalia etſi nõ ipm: tñ nos infirmos multũ retrahũt
a perfectiõe que ꝓſiſtit ꝓcipue in cõtemplatione ⁊ amo
re diuinoꝝ. Sunt etiã iſta tpalia vt viſcus ꝓpter amoꝛẽ
⁊ ſollicitudinẽ eoꝝ: q̃ viſcus cum tangit pennas ſeu alas
auiũ volare nõ poſſunt: ſed ad ima deſcendentes de facili
capiunt. Sic tpalia alas intellect⁹ ⁊ affect⁹ inficiũt ⁊ im
pediunt ne ad ſpna libere valeãt auolare. Unde ſalo
mon inueni q̃ mãdata implemiſſe ſe dixerat: ⁊ de ma
loꝝ pfectiõe querebat mq̃t ipſe. ſi vis pfect⁹ eſſe vade vẽ
de oĩa q̃ habes ⁊ da pauplb⁹ ⁊ ſeq̃re me. Matth. xix. Nõ
q̃ ipa pfectio conſiſtat in ipa pauptate ⁊ abrenũciatiõe oĩm
ẽq: hoc eſt inſtrm valde accõmodũ veniendi ad pfectio
nem: vt determinat btũs Tho. ij. ij. Nõ etiã firmat vene
rabilis Jobes Caſ. in coll. j. abbis moyſi. Hoc etiã intel
lexerũt gentiles pbi: qui vt magis liberi eſſent ad ſpecu
lationẽ veritatis tpalia iſta ꝓpterierũt. Et de Socrate dic
btũs Hiero. xvj. q. ij. glia. Socrates ille thebanꝰ hõ quon
dã ditiſſim⁹ cũ ad philoſophãdũ athenas ꝓperet: magnũ
auri pondus abiecit: nec putauit ſe poſſe virtutes ſimul ⁊
diuitias poſſidere. Nos ſuffarcinati auro ꝓpm pauperes
ſequim. ⁊ ſub ꝓtextu elemoſyne paſtinis opib⁹ incubã
tes: quo poſſum⁹ aliena fideliter diſtribuere q̃ nra tm. de
reſeruamus. Hec ille. Alius pb⁹ m falloꝛ) Anaxagoras
ad ſtudiũ ſapientie pergens in mare, piecit pecunias q̃s
habebat dicens. Abite male cupiditates: demergovos ne
demergar a vobis. Hoc de pluribus in genere refert La
ctantius in principio inſtit. Multo tñ pfecti⁹ chriſticole
illa tpalia ⁊ delicias ⁊ diuitias ⁊ gl̃iam contemſerũt ti
mentes iſta habere nõ illa ꝑdere. Nã. bro Antonio in
vitaſpatrũ legimus q̃ cũ iret per de. tũ ⁊ invia repliſſet
maſſam verſauri quã potuiſſet lici. acci. cũ in thezau
ris nulli⁹ de propinquo fuiſſet ſed derelicto eſſet: fu
git ab ea ſicut a facie ſerpentis. tm. ne a cupiditate ei⁹
traheretur affectus. ad m. ontem ꝓ. gens ſolitudinẽ que
rens vt honoꝛes vitaret: ⁊ nõ delicias ſed auſteritatẽ au
geret. ita q̃ vult ad montẽ ꝓfectionis ⁊ pfectionis aſcen
dere vt aptius ⁊ facilius agat: oportet q̃ onera tpalium
dimittat ⁊ ſurſum tendat. Nec ita timeat amittere tpalia
vt perdat vel minuat eterna. ſicut plurim⁹ faciunt q̃ illic
trepidauerunt timoꝛe vbi nõ erat timoꝛ. i. rõ timendi.

Sexta. ## §. VI. Sexto non eſt timen-

dũ tpalia amittere: qꝫ obligatoria. q̃libet em̃ noſtꝝ di
ctus eſt xp̃us in fine vite. Reddere rõnem villicationis
tue. i. diſpẽſationis cir. tpalis. Nõ expreſſe teſtat btũs

Augꝰ. in lib. de parulis ad Petrũ dicens. Hoies qꝫ rõ
nabiles facti ſunt: de ſe ⁊ de oĩb⁹ reb⁹ q̃s in vſum accepe
runt vite ꝑſentis: rõnẽ reddituri ſũt deo: ⁊ ꝓ. oꝝ actuũ
q̃litate recipiẽt penã aut gl̃iam. xv. q. j. §. ex eo aut. Nõ q̃
hz q̃s timere tpalib⁹ careꝛe: cũ ꝓ hoc deobligẽt a reddẽ
da rõne in quo quilibet merito timere dz: cuꝫ ſubtilis ſit il
la examiatio: nec quic q̃ iudicẽ ſupernũ poſſit latere: ⁊ ꝓ
quolibet defectu pena parata ſit. Jn pabola de talentis va
rijs cõmiſſis a dño: ſeruis ſuis: vt cũ eis negociãdo ſuplu
crarent. narrat Matth. xxv. Seruꝰ ille q̃ vnicũ talentuꝫ
accepat: qꝫ nõ illud ad lucrũ expoſuit. ⁊ hoc ex timoꝛe ne
illud amitteret: redargut⁹ a dño eo ꝑiuat⁹ cõdemnat⁹ fuit.
Iſta tẽporalia bona: diuitie ⁊ poteſtas ſeu prelatio ⁊ ho
noꝛes talentũ a dño datũ ſunt. opante ſi l. o modo ha
bentur: vel ꝓmittente ſi indebite. Obligat⁹ eſt qui iſta hz
ad reddendã rõnem: quõ his vſus fuerit. Et ſi nõ multi
plicauerit videlꝫ virtuoſe ea diſponẽdo: ⁊ ſic inde merita
augẽdo: ſed ociоſa tenuerit nõ dãdo pauperibus. nõ coꝛ
rigendo ⁊ inſtruendo ſubditos ſi poteſtatẽ hz. nõ dirigẽ
do ad deũ intentionẽ in gloria ⁊ honoꝛib⁹. Ui. his bo
nis ꝓpriatus: demũ ꝓdemnabitur ex neglectu huꝰ: etiã ſi
alꝫ bonus videatur nõ rapiendo aliena. nõ vſurpãdo of
ficia. nõ ambicioſe ea querendo. Et propterea notabili
dicit Bꝛegꝰ. in. hel. dicte euangelice pabole de talentis.
Hoc lectio euãgelij cõſiderare nos ſollicite admonet: ne
nos qui plus ceteris in hoc mundo accepiſſe aliquid ce
nimur ab auctoꝛe mundi inde grauius iudicemur. Cum
em̃ augentur dona: rõnes etiã creſcũt donoꝝ. i. obligatio
nes ad reddendũ rõnem de vſu eoꝝ. ꝓpter quod dicit
Bꝛegꝰ. Quis ſacerdotũ (idẽ intellige de platuris di
gnitate) adipiſci deſiderat: priꝰ vires ſuas cũ eo quod
ſubitur⁹ eſt onere metiat. ⁊ ſi impar eſt abſtineat ad id
cũ metu etiã cui ſe ſufficere exiſtimat accedat. j. q. j. nõ ẽ
putãda. Nõ ergo dz timeri amittere: ſ ad ipſa accedere.
Nã vt dr̃ Cap. vj. Exiguo ꝓcedit mia: ſ fortioꝛib⁹ fortioꝛ
inſtat cruciatio: udiciũ duriſſimũ fiet his qui preſunt.
Et dr̃ exiguus q̃ modicũ hz tpalib⁹ bonis. ⁊ qꝫ parũ re
cepit: de paucis hz reddere rõ. m. ⁊ ſi deliq̃t: miſericoꝛ
diter punit. Sꝫ fortes ſunt q̃ mũdo abũdãt tpalib⁹. vt di
uitijs: dignitatib⁹ ⁊ honoꝛib⁹. ⁊ iſti cõmittũt fortia. i. gra
via pcta: timoꝛe nõ amittendi poteſtãtia: dignitate: diuiti
as ⁊ honoꝛes. ⁊ ideo fortioꝛ in eis ſequit cruciatio. Unde
ab Abꝛaã dictũ fuit diuiti epuloni. Recordare qꝫ recepi
ſti bona in vita tua ⁊ lazarus ſimiliter mala: nũc aũt hic cõ
ſolat⁹: tu vero cruciaris. Luc. xvj. q. d. qꝫ fuiſti potẽs in
diuitijs ⁊ dignitate: etſi qua bona fecißi recepiſti bona in
vita tua vt premia eoꝝ: ⁊ ideo nũc cruciaris ꝓpter fortia
pcta tua. Lazarus vt exiguus ⁊ mendicus ſi qua pcta cõ
miſit: mala penarũ recepit: paupertatis ⁊ infirmitatis: p
que ſibi cõceſſa eſt mia venie. Nũc aũt cõſolat⁹ in requie.
Sicut ergo nõ timet ipe hõ deobligari a reddenda. one
de debitis factis: ſed timet obligari. cum rõ eſt intricata.
vñ hz timere ꝓfuſionẽ ⁊ punitionẽ: ita non dz timere tpa
lia amittere: ſed habere. cũ de ſingulis hoꝝ ſit debitoꝛ ⁊
habeat reddere rõnem deo. Uerebar oĩa opa mea (inq̃t
Job) ſciẽs q̃ nõ parceres deliq̃enti. Qui tñ (vt pz ex ce
ſtis eius) oibus tpalibus optim. vtebat. Sed mũdi il
lic trepidauerunt timoꝛe vbi non erat timoꝛ.

Septima ## §. VII. Septimo non eſt ti

mendũ amittere tpalia: qꝫ nociua. Quis em̃ eſt ille qui ti
meat amittere que ſibi nocẽt? certe null⁹. imo optat ta
lia ab eo remoueri. Sꝫ tpalia plurimũ nocumẽtu inferũt
aie ⁊ coꝛpoi. Nã vt dicit in Pꝛouerb. Diuitie ꝓgregate i
malũ dñi ſui. de mltis quotidie audim⁹ q̃ occidunt vio
lenter a ſeruis ſuis vel ſubditis ſuis: vt haberet diuitias
eoꝝ vel dñium. Tales ſemp manent in timoꝛe q̃ nõ parũ
cruciat eos ne tã. amittãt. Vñ Dionyſius tyrannus ficiꝛ
lic cũ quidã amicus. ius laudaret eũ de diuitijs ⁊ poten

Universidad de Deusto
Biblioteca

tia btm̃ dicendo. Ille voluit per exẽplũ ostendere ei infelitatẽ suã ex cõtinuo timore suo. Inuitauit eñ illũ ad prandẽdũ secũ. Ordinauit q supra caput ei⁹ vbi residere habebat in cõuiuio amicus ille: gladius acutissim⁹ pẽderet filo eneo subtilissimo. q nõ videret ligat⁹ ex solario affixo. Cũq ille loco pdicto i conuiuio locat⁹ fuisset ex iussiõe tyranni & gladiũ aspexisset pẽdẽte supra cũ epulis varijs & exõfitis oppositis. vix ille cibũ sumebat cũ maxima anxietate timẽs ne momẽto ad momentũ gladius caput eius imperet. Videbãturq ei mille anni vt cõuiuiũ ita solẽne finiret vt piculũ euaderet. inde recedẽs. Finito itaq conuio surgẽtibus illis e mẽsa interrogauit tyrannus quare ita tristis & anxius & nõ let⁹ fuerat i epulatiõe tã solẽni. Assignauit ille cãm sc timorẽ casus gladij⁹ sue inde mortis. Qui dixit. Cu ita timuisti vnũ gladij piculũ. qtũ ego timere debeo: q hẽo nõnũ: & multos gladios supra me: quo ego me deis beatũ. q dego in tãta anxietate timoris. Et cum multa ille tyrannus egisset ad vitandũ picula amissiõis tpalium: vt de nullo cõsideret: tãdẽ ea amisit & ad inopiã deuenit. Ultra mala afflictionẽ huius vite in tpalibus tandẽ ducũt ad penas eternas ppter abusum eoz. vñ Jacobi. v. Agite nunc diuites. vlulate in miserijs q aduenerũt vobis diuitie vre putrefactesunt. & cetera. q tbi hẽs. Et Au. vj. Ue vobis diuitẽ q hi hꝫ pfolationẽ vestrã. Ie importat dãnationẽ eternã sm beDiero. Illic g trepidauerũt timore mũdano vbi nõ erat timor. Et q tpalia ista noceãt anie & corpi. ostdit b. Amb. di. Omnes cupidi: oes auari: gręzi leprã cũ diuitijs suis possidẽt. & male qsita mercede. nõ tam pfimonij facultatẽ q thezaur⁹ criminũ congregauerũt eterno cruciatu & breui fructu. Hec ille. j. q. j. cũ c iareꝫ. No cuerũt bona tpalia diuiti epuloni. quoad uiaz post mortez Nã q amisit fratrib⁹ suis q eis abutebant augebat ex b ei pena in inferno tanq occasionẽ pbẽt vitijs illoz. & propterea petebat salẽ ad frẽs suos mitti lazarus vt eos admoneret abstinere a vitijs & malo vsu tempaliũ. Nõ quia cõpatereꝫ pditioni eoz sed sibijpi ne ꝯgeret pena. Illic g trepidauerũt mũdani ti ubi non erat timor. i. iusta causa timoris. & seruadũ q Tobias admonuit filiũ suum. di. Noli timere fili mi scz timore isto mũdano. Pauperẽ quidẽ vitã gerimus. & multa bona hẽbim⁹ si timuerim⁹ deũ scz timore q est donũ spũscti & abstinuerim⁹ ab oi pctõ & fecerim⁹ bñ. Tobie. xiij.

¶ De timore carnali. Caplm. III

Timere corni sue q̃d sit.

Ecundus timor dici

tur hũanus seu carnalis q scz qs ita timet incõmoda carnis vel etiã mortẽ ipam. q deũ offendit mortalr ꝺ aliqd pceptoz faciẽdo. vel venialr pter precepta agẽdo. Contra quẽ ait saluator Mat. x. Nolite timere eos q occidũt corpus. & post hoc nõ hñt amplius qd faciat q. d. aiã ledere nõ pũt. Et rõnẽ assigt be. Aug. quare est repellẽdus iste timor dicẽs. Timẽdo mortẽ carnis tue dabis mortẽ aie tue. Quãta est via pfiteri xpm tãta mors est negare ipm. xj. q. iij. nõ solũ. Negat aũt xps nõ solum verbis negãdo fidẽ xpi. vel se esse xpianũ. sicut fecit petr⁹ cũ timore mortis negauit se eẽ xpi discipulũ Mat. xxvj. & et factis. sm illud apli ad Titũ. j. c. Cõfitẽt se nosse deũ factis aũt negãt scz male perãdo. Sicut fecit aaron q populo israel pculãti vt faceret ei deos q pcederẽt eos & qs adorarẽt. timẽs ne deneg̃ãdo occideret eũ. fic hur collegã suũ spuris occidẽt qꝺ eos arguebat de tãta stultitia vt dicũt hebrei. acq̃uit eis: amꝺs aurũ qs ei ad hoc obtulerãt in ignẽ pijs liquefiẽdos. Un ope diaboli subito formatus est vitulus aur⁹ quẽ adorauerũt. Exo. xxxij. Certe timor iste hũanus mortale in eo fuit. vt ondit Branus de pe. di. ij. §. opponit. De isto timore carnali pũ illud intelligi ps. liij. Formido mortis cecidit sup me. timor & treinorvenerũt sup me. & texerũt me tenebre. Formido mortis est pcipuus. q. vt dicitꝰ, Quo, est vltimũ terribile

§. I. Primo propter deiuo

luntatẽ cui nos debem⁹ cõformare nec ei possum⁹ resistere. Viuo ego. ait dñs p Esai. q. cõsiliũ meũ stabit & omnis voluntas mea fiet. Et voluntas dei semp: vel de nobis sine merito nr̃o & vtilitate. cui scz nõ pcordamus cũ displacito suo A nobis. & cũ merito nr̃o qñ pformam⁹ nos cuz ea. Sed mors & vita a dño deo inãt sapiẽs. Eccl. xj. c. i. de volũtate & operatiõe ei⁹. Ego occidã ait ipe De e. xxxij. & ego viuere faciã: pcutiã. s. infirmitate. & ego sanabo. & nõ est qui de manu mea possit eruere. Et sicut termin⁹ est pfix⁹ a deo volũtate de vita & morte hois. sm illud bti Job. xiij. Constituisti terminos eius q pterirri nõ poterũt. ita & de saluate & infirmitate. Nec diabolus q hꝫ magnã ptãte sup corpa inferioza. potuit grauꝫ vlcere ipm pcutere Job nisi licẽtiat⁹ a dño. qnimo nec i gregẽ porcoz intrare & vexare: nisi de volũtate dñi. vt hꝫ Mat. viij. Timere g mortez vel alia affligẽtia corpus. vt p hoc qs deũ offendit est agere ꝺ volũtatẽ dei que scrũtissima & iustissima est. vñ Lyban⁹ Quã preposterũ qcq puerũz est. vt cũ dei voluntate fieri postuleim⁹ scz in ozõne dñica. cũ euocat nos de hoc seculo & accersit. nõ statim volũtatis ei⁹ impio paream⁹: obmurmur & reluctamur: & pusillanimitatẽ moze seruoz ante ospectum dei cũ tristitia & meroze pducimur exeũtes hinc & ꝺ culo nõ volũtatis obsequio. & volum⁹ ab eo pmiss celestiũ honorari ad quẽ venimus inuiti. xiij. q. ij. Propter illuz g timorẽ tenebre texerunt nos: qz multa mala fiunt ad istã euadenda. Sed vt ait petrus in prima cano. ca. fij. Si qꝺ patrimini propter iustitia beati. Timorẽ aũt eoz. & q inferunt vobis molestias ne timueritis, sed scrificate deum in cordibus vestris.

Septẽ dones spũs sancti q̃ obstant circulum.

§. II. Secũdo timor huma

nus & carnalis est abijciẽdus ppter dei fidelẽ largitatem pmittit eñ largã remunerationẽ sustinẽtibus pstãter afflictiones carnis. & mortẽ ipam ppter eũ. Qui odit animã suã in hoc mũdo. ait ipse: in vitã eternã custodit eam. Job. xij. Odit aũt qs animã suã in hoc mũdo. i. vitaz mundialẽ & criminalẽ q carnem affligit nec cruciatus abhorret: & mortẽ nõ timet. Propterea vitanda a vtute recedat: & iste puenit ad vitã eternã & gloriosaz. Expectamus ait aplus ad Philipp. iij. c. saluatorem dñm nr̃m Jesum xpm qui reformabit corpus hũilitatis nr̃e. i. deiectus affectum & humiliatũ corpoi claritatis sue. i. corpi suo gloriosꝺ Nec deficere pot a pmissione. q. vt ait ps. cxliij. Fidelis dns. i. verax in oibus verbis suis. soluẽs & implẽs paulo dubio q̃ pmisit. & nõ to largꝺ & abundãti ꝺ meruerim⁹. Nõ eñ sunt condignę passiones tpis huius ad futurã gloriam que revelabit in nobis ad Roma. viij. Sup quoverbo ait be. Aug. in sermõe. Si vis amat mũdus: seuiat mũdus: cognoscet armis: increpet linguis qđ faciet ad id qꝺ accepturi sumus. q. d. mihi est omnis cruciat⁹ corpis respectu future glorie. Hac ꝺsideratiõe pmotus vnus ex septẽ fratrib⁹ cũ matre sub antiocho passis: ne legem dei etiã in minimis ceremonijs trãsgrederent linguã postulatus vt ei abscideretur. aiebat. E celo ista possideo. & nũc hec pa scz membra ppter dei leges despicio qz ab eo ipsa me receptuz spero. Sed & mater eoz iam ser filijs cozã ea membratim trucidatis. timẽs de septimo adhuc supstite & adolescẽtiori: nõ de i te corpis: sed ne ad tolerantiã mortis animauit dicens. Peto nate vt aspicias ad celũ & ad terrã & ad omnia que in eis sunt, & intelligas, quia ex nihilo fecit ea deus &

hoim̃ genus. & ita fiet vt nõ timeas carnificẽ istũ: sed dignus tuis fratrib⁹ effectus te in illa miseratiõe recipiam. ij. Machab. vij. Sic & inuict⁹ martyr xpi Uincentius cũ torqueret & grauioza adhuc ei cõminarent tormenta. ad Datianũ tyrannũ aiebat. O venenosa diaboli lingua. tormenta tua nõ timeo, sed hoc solũ valde metuã: quo te fingis mihi velle misereri. s. parcendo & a tormentis cessando si sacrificauero dijs tuis. Nolo gl̃iam meã minuas immundo aliquid de supplicijs. Ita & moyses inquit apls ad Heb. xj. magis elegit affligi cũ pplo dei: q̃ tpalis pcti habere iocunditatẽ. aspiciebat eñ in remuneratione. Si de relict⁹ egyptũ nõ verit⁹ animositatẽ regis. inuisibilem eñ tanq videns sustinuit. Non ergo timendũ.

Exẽplum

§. III. Tertio est timor carn

nalis abijciend⁹ ꝺ cuitãdi dei seueritatẽ. Ex dictamine rõnis naturalis ẽ aud Esopi. Ferre minoza volo ne graiora ferã. Pott⁹ qs eligit vna die in carcere affligi: q̃ p annũ poti⁹ amissionẽ rerũ q̃ vite. magis abscissionẽ manus q capitis. vñ & manũ parat ad vitandũ pcussionem capitis. Cũ aũt diuina iustitia nullũ malũ pmittat impunitũ & sine cõpatiõe in futuro etiã in purgatorio nedum in inferno qs acerbi⁹ affligat etiã p venialib⁹ q̃ quacũq̃ In pñti vita pena coꝛpali. Est eñ (inquit btus Aug.) ille ignis purgatorij miro mõ gñis. excellit eñ oẽz penã quã hic aliqs passus est. de pe. dist. viij. Io nõ est timendũ: & eligendũ & optandũ corp⁹ hic affligi p ieiunia: vigilias: peregrinatiões: infirmitates: & cr iar⁹ q̃ illic reseruare: vel deũ ppẽ timorẽ hui⁹ offendere. Qui timet pusillanimis: veniet sup eũ nix. vt dr Job. vj. i. q timet penas tpales: & ppẽ hꝰ abstinẽtia bonis opib⁹ penalib⁹: incidet in futuras q̃ gñales sunt. Et vt dr Apoc. xxiij. Quãtũ se glificauit & delicijs. s. corpis fuit. tãtũ date ei tormentũ & luctũ. Ecõtra nõ iudicabit deꝰ bis in idipm in tribulatiõe. Naum. j. sm aliã trãslationẽ. pquo nr̃a (q̃ est Hiero.) dicit. Nõ cõsurget duplex tribulatio. i. q̃ hic affligeꝝ patient ferẽdo: & se ad deũ in passionib⁹ querẽdo: nõ affligeꝝ in aliavita hic sufficiẽter punit⁹. Un btus Hiero. sup dicta aucte. Si vobis deꝰ rigid⁹ crudelis & cruẽtus videt: q̃ gen⁹ humanũ diluuio deleuit sodomitas igne & sulphure: egyptios mari submerserit: filios isrl pstrauerit i deserto. Scitote igitur ad pñs reddidisse supplicia ne in eternũ pirẽt. xxiij. q. v. quid ego. Nõ intelligit de illis q inter flagella ipsa cõpunguntur & ad pniam reuerti. Non g timẽde sunt pene corporales q̃ breues & tenues sũt respectiue: & eternales. Et hoc est qꝺ dñs nr̃ iudebat attẽdere dicẽs Lucat thei. x. Timete eũ q̃ pot aiaz & corpus in gehennã perdere. Narrat in lib. de septẽ donis q cũ paterfamilias iaceret mortuus dum ei pararent exequie: circa mediã noctem surgens terruit oẽs qui aderãt. & vadẽs ad ecclesiam gras deo egit de sui resuscitatõe. reuersusq domũ oia bona sua in tres partes diuisit. vnã vroziꝺ alia filijs: tertiam pauperibus distribuit. Et ad heremũ pergẽs cellã iuxta fluuiũ aque gelide pstruxit. Et cũ fr⁹ eius erat: vestitus in illũ fluuiũ se iactabat: & vsq̃ quasi a pite extrema mozaz sibi trahẽs: egressus in aquã calidã inã introibat. sic frequentissime per hunc & alios modꝰ se crucians. Et cuz ab alijs super his arguer tur de indiscretiõe & suspi⁹ occasione: respondebat. Si aspexissetis que ego vidi: malora hoz faceretis. Dixit eñ q egressus de corpe spũs ductus fuit a quoꝺ viro lucido. s. angelo in valles maxime longitudinis & latitudinis. Qui⁹ vnũ latꝰ erat plenũ flammis feruentib⁹, aliud plenũ gelu & grandine furentibus Eratq̃ vtrũq̃ latus plenũ aiabus trãseuntibus de flãma ignis ad frigus intensum. Ad qꝺ facit illud Job. xxiij. Transibũt ab aq̃s niuiũ ad calorem nimiũ. Postea duxit eum per tenebras dẽsissimas. viditq̃ globos ignit⁹ de barathro ascendentiũ. animasq̃ de ascendentes & reincidentes in modũ fauillarũ, & fetorẽ sensit inde exhalatẽ

Exẽplũ

intolerabilẽ fletũ audiuit & eiulatũ incõparabilẽ: & teterrimos demones forcipes & fuscinulas igneas habẽtes et eũ cape volueriũt & in ignẽ illũ pijcere. Sed il⁹ lucid⁹ q̃ eũ duxerat demõib⁹ impauit ne eũ pingerẽt: qz dñs mãdauerat eũ ad corpus reduci: vt si vellet pniaz ageret de pctis. finauit ad illa loca deueniret. Reuersus g ad corp⁹ oz recolo q̃ vidit. nõ timco istas penas corpeas vt euadãt eternas. Simile factũ narrat venerabilis Beda in gestis ãgloꝝ. li. v. c. xiij. Et illũ virũ vocat dũgbellinũ. & refert hoc accidisse Anno dñi sexingẽtesimo primo.

§. IIII. Quarto timor hu

man⁹ est cuitãdus ppẽ carnis hostilẽ pfectatẽ debilitãdã nõ timet qs illud vñ hostis debilitat eũ. Sed cũ fortificat caro aũt est hostis aie. sm illud Gal. v. Caro concupiscit aduersus spm̃ adeo vt eũ ad mortẽ eternã inducat. ppter qꝺ idẽ aplus ait ad Ro. vij. Video aliam legẽ in mẽbris meis repugnantẽ legi mẽtis mee & captiuũ me ducẽtem &c. Infelix ego homo qs me liberabit de corpore mortis huius. i. de corpe cuius cõcupiscẽtia q̃ est lex in membrorum sensualitas inclinãs ad delectabilia & horrẽs grauia. et p hoc debellãs ꝓtra rõnẽ q̃ est lex mẽtis querit eã suffocare Et ad idẽ dicebat ꝓpheta Micheas. vij. c. Inimici hois domestici ei⁹. Illi sunt domestici nostri q̃ncq̃ sensus signati sm Chrys. p q̃ncq̃ fratres diuitis epulonis: secũ cruciãdos in inferno. Quãto autẽ sunt magis domestici: tanto sunt piculosiores. Nulla eñ peior pestis ad nocenduz q̃ familiaris inimic⁹. inãt Boe. de pso. pbie. Idinc & beatus Amb. in li. de pnia. tractãs illud ps. Quõ cantabim⁹ canticũ dñi in tra aliena. dicit. Si caro mẽti repugnat: nec subdita est animꝰ gubernaculo & mẽtis impio: aliena tra est: que nisi domat cultoris exercitio. fructus nõ pcharitatis pnie & pacis afferre. Hec ille. Et sic impedit caro aliena. i. repugnãs mẽti. q̃ nõ apte & lete cantet. canticũ dñi. i. fiant bona opa. de pe. di. iij. In salicib⁹. Obduãduz aũt qõ ibi subdit btus Amb. videlz sane cũ caro repugnat mẽs ad deum semp debet esse cõtẽta. vt scilz timore eius abijciat timor carnalis. Cum in te caro affligit & torquet inimicus noster debilitat. ꝓterea dicebat apls. ij. Cor. ij. Cum eñ infirmor tũc fortior sum & potens scz spiritu. Od etiã cõfirmat btus Amb. dicẽs. Od nocet corpori iuuat spm̃. de pe. dist. j. potest fieri. Hec intelligens quidam sanct⁹ abbas. vt legit in li. de. vij. donis. Cũ hunc oculoz amisisset ait. Gratias ago deo meo qui mevindicauit de aduersario meo scz corpe q̃ solebat mihi tot mala inferre p istos duos pditores & raptores oculos meos. Dicit eñ Threñ. iij. Oculus meus depdatus est aiam meam. De beato etiã frãcisco legit. q cũ in oratione maneret vidit catheruas demonũ sup domũ discurrẽtes cuz strepitu tanq ei nocere volẽtes. Qui cõtinus exies & crucis signuz sibi imprimẽs dixit. Ex parte oipotẽtis dei vobis dico demones: vtquicq̃d vobis pmissum est faciatis in meo corpe. omnia eñ libẽter sustinebo: qz cũ maiozẽ inimicũ nõ habeã corpe. vindicabitis me de aduersario meo dũ in ipo vice mea exercebitis vltionẽ. qui confusi disparuerũt. Ex quo lgit p infirmitates & afflictiões corporis debilitarur ipm quod est inimicus noster & mortẽ occidit non ꝺ mendum carnaliter vt per hoc deuiek a bono.

§. V. Quinto timor carna

lis est refrenãdus ppter veritatẽ clarius intuendã. Pbs in li. ethi. posuit summã hois felicitatẽ psistere in actu supreme potẽtie q̃ est intellect⁹ erga nobilissimũ obiectum qđ est deus. i. in speculãdo summã veritatẽ. Sz corp⁹ ad hoc impedit. Nã ois nostra cognitio oritur habet a sensu sm pbm. & ideo intelligimꝰ pot deus ab aia in corpe mortali existẽte: in sua pura & nuda essentia: dũ vtit sensibus corporeis: qz quicq̃ intelligit p modũ rei corpalis intelligit Sed spiritus est deus, vt dr Job. iiij. non corpus vel res

Universidad de Deusto Biblioteca

materialis. Et ideo impedit corp⁹ aiam a pfecta cognitione. Et ꝺ̄ est qđ ꝺ̄ Sap. ix. Corpus qđ corrūpit aggrauat aiam. ⁊ deprimit terrena inhabitatio sensuz multū cogitantē ⁊ difficile estimam⁹ que in terra sunt ⁊ q̄ in pspectu sūt cū labore inuenimus: q̄ aūt in celis sunt: qs inuestigauit. Et hinc plotinus pbs vt refert Aug⁹. de ciuit. dei. dicebat fugiendū esse ad clarissimā patriā ibicz patere omnia. Et Cicero lib. de senectute. Moz nō est lugēda quā immor talitas aie sequit. Meditatū debz esse ab adolescentia. vt morte negligamus sine qua meditatiõe trāquillo aīo nemo esse pōt. cū certissimū sit moriendū: ⁊ quo tpe incertū dū in his corpis cōpaginib⁹ inclusi sumus munere quodam necessitatis ⁊ graui ope pfungimur. Est em̄ animus celestis ⁊ altissimo domicilio depssus: ⁊quasi demersus in terrā. locū dissime nature eternitatiq̄ ꝓtiū. Hec ille. Aplius etiā noticiā que habeꝫ hic de diuinis: assimilat cognitiõi cuiuli que est impfectissima. Dicit em̄. j. Cor. xiij. Cū essez puulus cogitabā vt puulus loqbar vt puulus: ⁊ sapiebam vt puulus. cū aūt factus suz vir euacuaui q̄ erāt puuli. Nō ergo timēda est moz vt p hoc deserat vtus q̄ ducit ad pfectissimā cognitionē ⁊ felicitatē. Sed ⁊ in vita pñti afflictiones corpis restringūt aīm. vt acutior sit ad intelligendū veritatē. Esa. xxviij. Ut ratio dabit intellectū. ⁊ de. Greg. Oclos q̄s culpa claudit pena aperit. In cui⁹ etiā figurā dr Tob. xj. q̄ fel piscis positū sup oculos eius apu sunt ei oculi. quia scz amaritudo afflictiõis corpalis reducit hoīem ad cognitionem ⁊ illuminationē. Et de platone legitur q̄ scholas tenebāt in locis pestilētib⁹ ⁊ asperis. vtpꝫ ꝺ̄ scholares essent magis in seipis recollecti ad pcipiendū veritatem doctrine. ⁊ nō distraherent in yma ex loco ameno. Manasses rex iuda impiissimus nō se recognouit ⁊ sua sceleranisi flagellatus ⁊ corpe captiuatus. iiij. Reg. vlti. Remouēdus est ergo timor iste.

Moꝛs ꝺ̄ ⁊ timēda.

§. VI. Sexto timor humanus

Timere carni non dēm⁹ exē plo xpi.

est cōtēnēdus ꝓpter xpi exemplū. Quē gna est gl̄ia sequi regē factorē suū. i. imitari. Rex autez et creator noster est dei filius. Ipe aūt nō ita timuit afflictiones corpis. q̄ ꝓpter ꝺ̄ se nostraheret a durissima passiõe: ⁊ morte ignominiosa vt nos a morte liberaret. Quinimo a plāta pedis vsq̄ ad verticē nō fuit i eo sanitas. Nō fuit in eo aliq̄ membrū qđ in passiõe sua pena careret. Qđ autem ioseph nutrit⁹ eius reuersus de egypto cū paruulo iesu ⁊ matre eius timuit ire in iudeā vbi regnabat archelaus filius herodis vt dicit Mat. ij. ne scz occideret puerū sicut quefuerat pater ei⁹. Et q̄ etiā nō volebat ipe homo factus ⁊ pdicator in iudeā ambulare. quia querebant eum iudei interficere: nō hoc iō fecit quasi nollet mortem subire: sed q̄ nondū venerat hora passiōis eius pudēter euitās occasiones augmēti malignitatis eoz. Quia ꝺ̄ non debet sub capite spinoso membrū fieri delicatū nō timende sunt ⁊ fugiende: sed apterē de afflictiões corpis vt cōformemur capiti nro. Dicit em̄ apls ad Ro. viij. Quos de⁹ pscivit hos ⁊ pdestinauit: pformes fieri imaginis filij ei⁹. Hoc igit exemplo vt scuto circūdabit te veritas eius non timebis a timore nocturno. ait ps. xc. Timor: nocturn⁹ est timor afflictiõis corpalis. Nox em̄ significat aduersitatez sicut dies prosperitatē. Sed vitas dei scz dei filius exemplo suo vt scuto ptegit nos. vt nulla ex pte virtutē deseramus ꝓpter timorē afflictiõis.

§. VII. Septimo timor humanus est ptēnendus. q̄: tollit mētis libertatē. Non bene pro toto libertas vendit auro. Sed vt ꝺ̄ Julius celsus. Terror hoibus ꝓfiliū mentēq̄ eripit ⁊ membra debilitat. Nec est ꝺ̄ qđ pbs ꝺ̄ in lib. ethi. q̄ timor facit hoies consiliarios. q̄ hoc intelligit qñ est rōne regulatus quia timēdo mala q̄ pūt occurrere. inducit timor sollicitat ad cogitandū quomō possit obuiari rōni. Et ⁊ moyses audiēs q̄ notū factū erat occisio fcta egyptij ꝓ eū: timēs pharaonē secessit in madiā. qui tñ nō timuit q̄n oportuit pharaonē increpare. ⁊ timor hūan⁹ q̄ scz timet plecutio cruciat⁹ corpis mors ipa ⁊ hmōi tollit libertatē meritis cū quis agit ꝓ ra id qđ dictat vel dictare debz rōni mala illa euitet. Hic tor inducit ad incātationes: ⁊ supstitiões mihas vt sanet corp⁹ cū dānatione aīe. xxvj. q. vij. nō obseruetis Hic timor puerit iudicia. Dicit em̄ brūs Grego. xj. q. iij. Quattuor modis humanū puertit iudiciū. scz amore. timore. ꝓspiditate: ⁊ odio. Hic timor tollit libertatē increpationis platoz quoad tyrānos. cōtra quos ꝺ̄ Jo. x. Mercēnarius ⁊ q̄ nō ē pastor: vidit lupū venientē et fugit: et lupus rapit et dispgit oues. Mercēnari⁹ ꝺ̄ platus q̄ nō hz curā de salute ouiū: ⁊ de lana ⁊ lacte. Lupus venies. i. tyrān⁹ vel hereticus vel rapiēs iura ecclie. fugit mercēnarius duz tacet platus: nec talib⁹ resistit. vt fecit Thomas cantuariēsis. nō timēs morte sibi cōminatā ⁊ tandē illatā. Et brūs Ambo nō acqescēs imperatoꝛi in dando ei vnā ecclīam. p arrianis hereticis. vt ps. xxiij. q. viij. Cōuenit ꝓhibēre theodosiū ab ingressu eccl'ie. ꝓpter homicidiū ꝓcurata. vt. ij. q. iij. cū apud thessalonicā. Et ex eius timore carnali platoz multa mala sequunt in eis ⁊ ouib⁹. Dicit brūs Greg. in pasto. Sepe rectores improuidi humanā gram amittere formidātes loqui libere recta ptimescunt et iuxta veritatis vocē nō iam gregis custodie pastorum studio: sed mercēnarioz vite deseruit ⁊c. di. xliij. Sit rectus. Hinc ⁊ nicolaus papa ait, di. ea. Dispēsatio celestis semel nobis cōmissa est. ve si tacuerim⁹. ve si non spauerimus. Nō cū vas electiõis formidet ⁊ clamet. quāto magis cuilibet exiguo metuendū est. Non ergo timendū ne dicat. Illic trepidauerunt timore ⁊c.

Timoꝛis ꝓpositum in malum aliꝗ ⁊ aliꝗ.

Ⓒ De timore naturali. Caplm III

Certius est timor naturalis. Couenientius ꝓmo debet poni. nus quia cōior est nō solū oibus hoibus inest: ⁊ etiam in brutis. Nā passiones sunt subiti mot⁹ excitati in parte sensitiua: quā habem⁹ cōem cuz irrōnabilibus: ⁊ ꝓsecto est. qđ etiā ps ad sensum. Natūit eis cōminatio verberū et hmōi. vt timentes fugiant. Tum etiam q̄ in aliis timoris spēbus repit vtus vel vitiū in actuali: sed nō in tali mōto naturali cū excedit limites suos. Passiōibus enim nec laudabiles nec vituperabiles sum⁹ ꝓm ꝓbm in libro ethi. Et rō est: q̄: nō sunt in nra ptāte: sed pueniūt audita vel visionis subito. Et ideo nec eis merem⁹ vel demeremur de hoc timore pōt intelligi illud ps. ij. Seruite dño in timore et exultate ei cū tremore. Ité timorē teneatis vt alias passiones nec vitare poteritis vt tales mot⁹ nō sunt. neatis que mala mēti occurrūt vt parata. ita tñ timeatis dño fuiatis. nec ꝓpter vitāda illa mala a dño ⁊ eius obedientia recedatis. ⁊ ita trematis in aduersis q̄ rōne expetetis in dño. Vel sic ita fuiatis dño timēdo ei⁹ punitiões ne sit fuilis talis timor: vt ꝓpter euitandā solū punitione fuiatis ei. sed exhibete. i. amore ⁊ cuz gaudio bona ꝓpter eum faciatis cū tremore reuerentie. Et q̄: saluator noster sumpsit naturā nos. humanā cū oibus ꝓpetatib⁹ eius naturalib⁹ que defectū nō importāt. Ideo ⁊ ipe timorem habuit naturalē. Fm illud Mat. xxvj. Cepit iesus tedere et pauere ⁊ mestus esse. In hoc tñ differētia fuit inter ipm et nos: quia cum passio timoris vel alia exurgit in nobis fortiter obumbrat aliquātulū lumen rōnis ⁊ obscurat. qđ in xpo non fuit: sed semp rō serenissima. In aiabus separatis ꝺ̄ esse timor. Fm illud virgilij. Hinc metuunt cupiūt gaudentq̄ dolentq̄. cū tamen sensitiua nō habeant: quia affixa est organis corpeis qbus carēt. nō q̄ ꝓprie sint in eis ipe passiones cū alteratõe vt hic: sed sunt motus voluntatis in eis similes passionib⁹ modo suo. Diuerse aūt et auerse opiniones fuerūt inter stoicos ⁊ peripateticos quoꝝ ꝓnceps aristoteles fuit. Nam stoici dicebant timorem naturalem. Caplm IIII

Nō timor mortē ⁊ alias passiões nō cadere in aio sapiēs: sapiētē vocātes vtuosiz. Peripatetici aūt asserebāt eas vtiq̄ cadere in sapientē. sed ab eis nō deducī. i. nō vincī: nec a vtute dīscedere. de. Aug⁹. aūt in li. ix. de ciui. dei. c. v. dicit q̄ ista ꝺ̄rietas erat magis verbalis q̄ realis. Nā q̄ stoici dicebāt nō cadere timorē. ⁊ alias passiões in aio vtuosi nō intelligebant de ꝓmis motibus passionū. sed de dñio eaꝝ sup rōnē. q̄ vincunt a passiōibus. Et q̄ peripatetici dicerēt cadere eas in mente vtuosi: nō intelligebāt de dñio eaꝝ in mente: sed de ꝓmis motib⁹ eaꝝ. ꝓprius tñ loquebant peripatetici. Et q̄ sic intelligerēt stoici ponit de. Aug⁹. exemplū cuiusdā pbi stoici. Qui cū plibus aliis cū p mare nauiga ret. cepit tempestate valida exorta ⁊ periculosa. pbs ille totus expallut ex timore periculū cernēs. Cūq̄ cessasset tēpestas mox vt securitas ꝓ fuit colloq̄ndi vel garriēdi locū quidā ex illis quos nauis illa portabat: dixit ⁊ luxuriosus cepit illudere pbm illū stoicū eo q̄ extimuisset ⁊ pallusset in ea tempestate cū ipse diues māsisset intrepidus. At ille aristippi socratici risum retulit. Qui cū in re simili eadē verba ab hoie simili audisset. respōdit illū merito ꝓ anima nequissimi nebulonis nō fuisse sollicitū: se aūt ꝓ aristippi ania timere. debuisse illoꝝ depulsor: agellius qui maiugabat cū eis. quefuit ab ipso pbo de causa pallozis cū stoici asserāt timorē ⁊ alias passiões nō cadere in animo sapientis. Tūc pbus ꝓdidit de sarcinula sua librū epitecti stoici in quo erāt decreta zenonis ⁊ crisippi. qui fuerūt ꝓncipes stoicoꝝ in quo habebāt n̄ esse i potestate hois fantasias. Ueru ⁊ q̄n veniāt in animo. vel terribilibus fantasijs necesse est animū moueri. ita vt paulisper expauescat metu: ⁊ tristicia ꝓrahat. tanḡ his passiōibus puenientibus rōnis officiū. ⁊ nō assentiri eis. hoc em̄ volūt esse i potestate nra scz assentire vel dissentire rōni. Idq̄ esse differētie inꝛ sapiētē ⁊ insipientē. q̄ sapiēs nō cedit ⁊ assentit passiōibus. sed insipiēs. i. malus assentit: recedēs scz a virtute per passionem timoris vel alīs. Nec be. Aug⁹. ix. lib. de ciui. dei. ca. v.

Difficilia sex ꝓpter rōnis.

§. I. Ponit autē damascenus sex ꝓpter timoris scz segnicie: erubescentia: vecudia: admiratione: stupoze: ⁊ agonia. adde septimū q̄ est effectus exterior timoris ⁊ ꝺ̄ tremor. Sufficienter illarū sex ꝓpter rōnis. i. quare nascūt assignat sic brūs Tho. ꝓma. ij. q. xliij. Cū timor fugiat malum futurū qđ excedit ptātē timentis. vt scz resistere. i. possit. Sicut bonū hois ita ⁊ malū pōt ꝓsiderari: vel in ope eius vel in rebus exterioꝛib⁹. In operatiõe hominis pōt malū oriri timendo. i. primo labor: grauās natura: ⁊ sic causat segnicies: cū scz ꝺ̄s refugit operari ꝓpter timorē excedētis laboris. Secdo turpitudo ledēs opinionē. ⁊ sic si turpitudo causat id actu cōmittēdo. sic est erubescentia: si sit de turpi iā facto: sic est verecūdia. Malū vero qđ in exterioꝛibus reb⁹ cōsistit. triplicit⁹ one pōt excedere hois facultatē ad resistendū ei ꝓ ne sue magnitudinis cū scz aliꝗs cōsideraꝛ aliqđ magnū malū. cui⁹ eritum ꝓsiderare nō sufficit. ⁊ sic est admiratio. Secdo rōne turpis ꝓsuetudinis: q̄: scz aliqđ malū sit cōsuetū nostre ꝓsideratiōi offerri: ⁊ sic est magnū nra re tatiõe. ⁊ hoc mō est stupor: qui causat ex insolita imaginatõe. Tertio rōne impuisiōis. q̄. i. puideri nō pōt. ꝛc. futura infortunia timētur. ⁊ dicit agonia. Tremor aūt est effectus timoris ⁊ ab eo causat. Dui⁹ rō est fm̄ be. Tho. j. ij. q. xliij. q. i. timore calor ab exterioꝛibus ad interioꝛa ꝓtrahit. Remoto autez ab exterioꝛib⁹ calore q̄ membra cōtinebat remanēt membra frigida. ⁊ ꝓpter hoc accidit in eis tremor. Tremor enim ex frigiditate causat ꝓpter qđ tremūt membra timentiuz ipōrum. Et primo tremit cor: eo q̄ ei timore calor deserit cor. Secdo tremuit vox ꝓpter vicinitatē arterie vocalis ad cor. Tertio tremit mādibula inferior ꝓpter ꝓximitatē. Quarto sequit strepitus dentiū ꝓpter eandē rationem. Quinto brachia ⁊ manus, ꝓpter ꝓnectionē ad pectus, vbi est cor. tum q̄ hec mēbra sunt magis mobilia, ꝓpter qđ in timētibus gemua tremūt. Fm illud Esa. xxxv. Confortate manꝰ dissolutas: ⁊ genua debilia roborate. dicite pusillanimes confortamini ⁊ nolite timere. Ecce deus vr ipe veniet ⁊ saluabit vos. Est etiaz effectus timoris ꝺ̄cio vtutis naturalis ad interiora et inde colozis mutatio: vel in pallorē pl'in rubozē: cū verecūdat quis. Sz declaratioz vel multa alia de timore inquātum passio naturalis, habes plene. s. in pma parte. titu. vj. c. x.

§. II. De istis septē modis timoris q̄ in se nō sunt pctm̄ quoad pmos motus: q̄ naturales, sed ꝙd scdos sunt pcta vel merita. in q̄ in eis rō negociat dirigēdo eos in malū vitij: vel in bonū vtutis habet in sacra scriptura. Nam ab vltimo inchoādo q̄ est tremor dicit Esa. Possedit tremor hypocritas. et in pñti cū detegunt eoꝝ fallacie: ⁊ in morte ꝓscia remordente. et in dānatione inferni vbi ꝺ̄ esse fletus ⁊ stridor dentium. Mat. xxiij. q̄ est effect⁹ tremoris. Jn bonū aūt sumit Luc. v. vbi ꝺ̄ de tro positū cepit vno tactu retiū multitudinem copiosam piscium ita vt implerent ambe nauicule. Stupoz circumdederat eum in captura piscū. Et xps ei dixit. Noli timere ⁊c. De admiratione ꝺ̄. Job. iij. Nolite mirari si odit vos mūdus. ita scz vt timore mūdialiū ꝓsecutionum deficiatis a fide. Et apoc. xvij. Ipse iohānes dicit se miratum fuisse magna admiratiõe cū vidit quādam mulierem sedentē super bestiā coccineā habentē capita septē ⁊ cornua decē babylonē dictam que ascēsura erat de abysso. et ibit in interitū ⁊ mirabant oēs inhabitātes terrā: videlicet bestiā que erat nō est ⁊c. Et de pilato cū xps ei non responderet ad ea q̄ sibi falso obijciebantur a iudeis. dicitur Matthei. xxvij. cap. q̄ mirabat ꝓses de eius taciturnitate quasi deprehendēs innocentiā et patientiam

Timoꝛis ꝓpositum in malum aliꝗ ⁊ aliꝗ.

De stupoꝛe

Deadmiratione.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ei⁹ ꝛ dem̃es dimittẽdū. Sz cū audiuit iudeos dicẽtes. Si hũc ꝛ ihm̃ltis nõ es amicus cesaris. cũc magis timuit.

Deverecũdia ꝛ erubescentia.

Job.xx. Timuit em̃ disp̃licere impatori terreno. ꝛ ppter rea dedit mịquã sniaz. De verecũdia ꝛ erubescẽtia q̃ frequnter sumũt alterũ ꝓ altero. licz differãt vt dicñ est. beat⁹ Amb. ait. Verecũdia ingenuos prodit natales. di. lxxxvj. ꝓsideranda. ps. xlix. Tota die verecũdia mea cõtra me ẽ. s. cõfusio pctis. Et iob. Si erubui pctã mea in ꝓspectu populi ꝓfiteri. qđ intelligẽdũ est de his q̃ publica sunt ꝛ in iudicio dicẽda. Erubescẽtia quidẽ est timor de turpi cõmittendo. Verecũdia de cõmisso vt dictũ est. Cũ igit̃ q̃s ita erubescit de aliq̃ bono ope faciẽdo timẽs irrideri vel minus reputari bonus vel sapiẽs. vt ꝓpter hoc bonũ ipm̃ dimittat vitiq̃ peccat. Sicut multi erubescũt videri facere ꝓfessionẽ. Vel interrogare q̃ ignorãt ꝛ addiscere. vel predicare vel reprehendere cũ dñt vl dicere in ꝓfessiõe integre pctã turpia ꝛ hmõi. Cõtra q̃s dr Lu. ix. Qui me erubuerit ꝛ sermões meos. hũc fili⁹ hois erubescet cõã angelis dei. Et Aug⁹. de pe. di. v. c. j. Caueat pctor ne verecundia ductus diuidat ꝓfessionẽ. hoc em̃ est ad hypocrisiz tendere ꝛ semp venia carere. Econtra de his qui non erubescunt peccare. dicit Hieron⁹. iij. c. Ff̃a meretricis facta est tibi: erubescere nescisti. Et iterũ. ꝓfessiõe nõ sufficit ꝛ erubescere nescierũt. Hinc be. Bern⁹. in Smo. Omnia insania hoiz. pudet sordes abstergere: nõ pudet ꝓpere: pudet ablui. s. ꝓ ꝓfessionẽ ꝛ nõ pudet inq̃nare. Abstergit̃ caliga ꝛtenebr̃ aia. Multũ aũt valet verecũdia in ꝓfessiõe si tñ habeat̃ p̃ncipalẽ respectus ad dei offensam. ꝛ nõ tm̃ ad respectũ ꝓsone audiẽtis. Vñ ꝛ ꝫto ꝓ ead cui⁹cũq̃ spectu magis erubescit ꝓfiteri. tãto magis inde fructũ ꝓsequit. Ipm̃ vincẽdo ad tũ exp̃mẽdũ. vñ b. Au. de pe. di. v. c. j. ait. Vñ erubescẽtia magna est pena: fit dign⁹ ꝛ venia q̃ ꝓ xp̃o erubescit. scz cõfitẽdo pctã. De segnicia q̃ ide q̃ dr pigricia ꝓpr quã q̃s se tardat vl subtrahit ab ope bono: timendo laborẽ nimiũ: vel deficientiã in eo. ꝛ cõiter in defectũ vitiũ sumit. vñ Dat. xxv. dicit de seruo malo ꝛ pigro qui talentũ sibi cõmissuz ad negociãdũ nõ exposuit exercitio: timẽs ne illud pderet ꝓdẽnatus fuit. nec acceptata est excusatio eius cũ dixit. Ecce talentũ q̃ habui in sudario repositũ. Timui em̃ te. q: hõ austerus es. s. ne illõ amitterẽ illud exigendo. ꝛ tu exigere velles an⁹ suz. Cõtra hmõi segnicie seu pigriciã multũ inuehit salomõ in p uerb⁹. pũ. vj. Usq̃q̃ piger dormis q̃n cõsurges ex sõno tuo Et iterũ dicit piger. Leo est in via occidẽdus ꝛ hmõi. Sancti th̃ viri vtunt in bonũ ista segnicie videlicz subtrahentes se ab aliquibus opibus. etsi bonis: tamẽ periculosis ꝛ distractiuis ꝛ honorẽ ꝛ laudẽ ꝓtinentib⁹. timentes deficere in eis ꝛ deũ offendere. Sicut be. Gregl. papa Aug⁹. Martinus. cũ fuerũt vocati ad ꝓlaturaz ꝛ ꝓmotũ. demũ videtes se a dño vocari acquieuerũt. Exemplũ etiã in moyse cũ dñs voluit eũ ad pharaonẽ mittere. ꝛ se excusauit. Exo. iij. Et in Hieremia cũ dñs mitteret ad ꝓdicandũ se excusauit. Hiere. j. timẽs ẽm Gre. tamen tere ex hoc lucra cõtemplatiõis. tandem vterq̃ obediuit. Pigritia aũt vtunt tales segnicie plati q̃n ex timore se subtrahunt vel tardant debita rep̃hẽsione. vñ be. Aug⁹. Luz eis per quos ecclesia regit adest pace salua ptãs disciplinẽ aduersus improbos ꝛ nepharios exercende. tũc neq̃ secordia neq̃ segnicia timeamus. sed aculeis ꝑceptoruz que ad seueritatẽ coertionis pertinent excitãdi sum⁹. Nec patiẽtie noie tempestiuam⁹ occobentu diligẽtie seutamus Hec ille. xxxiij. dist. quidã.

Deſegnicie q̃ accidia. Et in bonũ ꝛ in malum.

Justꝰ cõparat leoni ꝓp. vij. q̃ timet.

§. III. Notandũ autem q̃

quis dicat̃ de iusto ꝓuerb. xxviij. Justus quasi leo cõfidit Et de leone cui assimulat̃ iustus dicat̃ ꝓuerb. xxx. Leo fortissimus bestiarũ ad nullius pauorem occurrit. Tamen ꝝ naturales ꝛ Isidor⁹ septẽ sunt q̃ leo naturaliter timet scz strepitũ rotarũ; ignẽ; ꝛ ddã gnial quod dicitur lazaym a cui⁹ ferocitate nulla bestia põt eẽ tuta. ite quoddã aliud aial qđ dr leozofili⁹. de cui⁹ carnib⁹ comedẽs leo toxicat̃ a venatoribꝰ ꝛ occidit leo. vñ illud aial maxime odiũt leones ꝛ si possunt ipm̃ inuenire occidũt: q: paruũ est. nec cũ inde gustãt. Quinto timet leo ingenia ꝛ artificia venatorũ. vt pedicas: chordas: ꝛ hmõi. ꝛ iõ cauda deletvestigia sua ne inueniãtur vie ei⁹ vbi ei parent̃ laqui. Sexto timet̃ custodis sui flagella: cũ. s. est pauus. Ducit em̃ custos ei⁹ secũ catulũ que vberat etiã innociũ in ꝓsentia leonis: vt discat timere. Septimuz qđ timet leo est strata publica. Jta ꝛ electi dei. lz nõ timeãt timore mũdano: humano vel etiã seruili q̃ciq̃ graula vt a vitate recedãt: timent tñ ꝛ timore naturalem q̃ est de malo futuro q̃ vt leo vtunt̃ ꝛ puertũt in bonũ in septẽ reb⁹. Prio timẽt stre/pitũ rotarũ. Rota q̃ voluit cõtinue ꝛ revolutiõe id qđ est supra descẽdit ad ima ꝛ econuerso. significat dignitates: honores: ꝛ ꝓspitatẽ tpalẽ: q̃ appellant̃ bona fortunes q̃ sunt in magna mutatiõe frequẽter. Nã de carcere ꝛ ce/tenis interdum q̃s egredit̃ ad regnũ: ꝛ alt⁹ in regno natus ꝓmit̃ inopia: vt dr Eccl⁹. iiij. Vñ fortuna pingit in forma rote: in qua vn⁹ est supra: alius infra. supra illud. Dat varias fortunas vices. Et Boeci⁹ de pbica ꝓsolatio ne. Hunc ludũ ꝓmuũ ludim⁹: summa imis infima ssanis mutare gaudem⁹. Strepit⁹ rotarũ est tumult⁹ ꝛ occupatio dignitatũ. Electi igit̃ etsi leones fortitudie: tñ timent poni vel se repire in dignitatib⁹. tum ꝓp̃ periculũ incurrẽ. loco supiozi: tanto in ꝑiculo maiozi ꝑsit. hec ille. Ecce vides ꝛ timere. Vñ ꝛ Saul cũ esset melioz in isr̃l: ꝛ sciret se eligendũ in regẽ ex dei revelatiõe nõ cõpuit: ꝛ se i domo abscondit. j. Reg. x. Timẽt etiã sancti dignitates ꝛ ꝓspitatem habere: ne forte de⁹ velit eos plc de bonis opib⁹ remunerare. Sedo timẽt ignẽ purgatoriũ ꝛ inferni: lz nõ timore seruili: vt. s. ꝓp̃ hoc principaliter caueãt a malis. In multis eñ cognoscũt se offendisse vel mortaliter vel saltẽ venialiter. De lebaũt culpis dicit btus Gregl. Ante diẽ iudicij purgatoiꝰ ignẽdus est ignis. dist. xxv. Qualis. De quo apls. j. Cor. iij. Si quis supedificauerit hoc fundamentũ. s. fidei viue lignũ: fenũ: stipulã: ipe ꝛ ſ manifestabit per ignẽ. s. tranſiens purgatoriũ hic nos arguat. De mortalib⁹ dicit btus Aug⁹. Si quis ꝛ hoz in se dominari cognouerit. si ꝛ hic nõ emendauerit: eterna illa flamma cruciabit. dist. ea. §. als. Et Quis electi dei multũ deleant ꝛ pniam egerint de cõmissis: ignoãt tñ si vnq̃ doloz cõtritiõis fuit in eis. ꝓpter qđ dr Eccl⁹. v. De ꝓpitatu pctoz noli esse sine metu. Et in vitas patrũ legit̃ q̃ inrogat⁹ Mach⁹ ꝛ mare erat ita fic⁹ ꝛ macillent⁹ q̃n cõedebat sicut q̃n ꝛ abat. Ridit ꝓ exẽplũ dicens. Sicut ligna que ve ꝛ reuertuntur in igne paulatim consumuntur: ꝛ q̃ ꝛ ẽ sepe retinet in timore dñi recogitando scz ignẽ futu cõsumit. Tertiũ quod timet leo ẽ lazaym: animal fer imũ: ante qđ nulla via est tuta. qđ ꝛ significat xp̃m: quẽ etiã iustiſſ⁹ timet. q: iudex ventur⁹ in particulari iudicare aiam̃: ꝛ demũ in vniuersali iudicio oẽs. Ad Heb. x. c. Horrendũ est incidere in manꝰ dei viuen⁹. ꝓpter quod timens dauid quẽ dñs ẽm cor suũ elegerat: orabat dicens. Non intres in iudiciũ cũ seruo tuo domine: quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Ego (ait Hiero.) quotiens diez illũ cõsidero: tor⁹ cõtremisco. Et in sequẽtia canit ecclia. Quantus tremor est futur⁹. s. cu⁹ ꝛ s. q̃n iudex est ventur⁹ cuncta stricte discussurus. Et btus Gregl. Nescim⁹ quis in terribili dei iudicio qualis fu fit. Nam multa sunt que de illius iudicio hoies ignoãt. q: fortassis quos vos laudat: ille reꝓhẽdet, ꝛ quos vos reꝓhẽditis ille laudabit. ri. q. i.

sacerdotib⁹. Quãtũ qđ timẽr iusti est pctm̃. ꝛ significatur p aial qđ intoxicat. Aial irrõnabile est: q: sine rõne fit. pctm̃. Et vt dr in lib. Sap. xvj. Per maliciam hõ occidit aiam suã. Veniale aũt ad mortale disponit. Unde ꝛ Eccl⁹. xxj. dr. Quasi a facie colubri fuge pctm̃. q: eniz timet hõ ne coluber intoxicet eũ ꝛ occidat: nõ fugit ãre eũ. Jta ꝛ iustus hõ timet ꝛ vitat ea vbi põt esse pctm̃. Propt̃ qđ dicit Gregl. ꝓ bonarũmentiũ est ibi culpã agnoscere. i. timere vbi culpa nõ est. dist. vj. ad ei⁹. Et btus vir q̃ semper fuit pauidus. q̃ vero mentis est dure. i. nõ timens pricula pctoꝝ corruet in malũ. inqt Salomõ ꝓuerb. xxviij. Ego (ait) dies ro.) oia tuta timeo. Et ꝑcipue cũ cernũt electi deiviros famosos in scritate ruere: magis timẽt fibij ꝑis. vt Dauid salomonẽ: Ezechiã: Moysen: ꝛ Aaron: Judã. Saulẽ: Oziã genẽ: Heraclũ imperatorẽ. ꝛ hmõi. Hoz casus (vt ait beatus Gregl. in moral. utilitate nõ modica electoꝝ puectibus seruit. q: illoz lapsum dũ ꝓspiciũt de suo statu ꝑtimiscũt. discũt em̃ in supni adiutorij ꝓtectiõe ꝓfidere. duz pleroscq̃ ꝓspiciũt de suis viríb⁹ cecidisse, de pe. dist. ij. q̃ se duci. Quinto timet leo insidias venatoꝝ ꝛ laqꝰ: ꝛ hmõi. Sic iusti laqꝰ tẽtationũ ne sub spẽ boni decipiant eos. Unde dr Eccl⁹. ij. Fili accedens ad seruitutẽ dei sta in iustitia ꝛ timore: ꝛ ꝑpara aiaz tuã ad tẽtationẽ. Hiero. ꝑtra Jouinianũ. Edificem⁹ aurũ ꝛ argentũ ꝛ lapides ꝑciosos. i. opa pfectoris varia. ꝛ tẽtare nõ audebit quẽq̃ ꝛ i hoc certe nõ sit secura possessio. Sedet q̃ppe leo. i. diabolus in insidijs ꝛ in occultis vt interficiat innocẽtẽ. de pe. dist. ij. si em̃. Nec est ꝑa qđ admirẽs. Dñs illuminatio mea ꝛ salus mea quẽ timebo. q. d. nullũ. Dñs protector ꝛc. Si cõsistant adũsum me castra ꝛc. hoc em̃ intelligit̃ cõtra timorẽ dũ scz quis illuminat̃ ꝛ ꝓtegit̃ a gr̃a dñi. Sed q: liberum arbitriũ est vertibile ad malũ: ꝛ põt se a deo auertere: iõ antapls ad Rom. xj. c. Noli altũ sapere: ꝛ time. Timent in sup sancti viri: ꝑcipue rectores ꝛ doctores ecclesiarũ infirmi/tati: spiali ꝓmoz vel subditoꝝ: ne deficiãt in tẽtationibus vel tribulatiõibus a via veritatis. Unde apls ad Hebr. iij. Dies obseruatis ꝛ menses ꝛ ãnos: timeo ne forte frustra laborauerim in vobis. Sepe timet iustus cõminationes quas facit in scripturis deus cõtra malos: vel etiã cũ videt ꝛ innocentes grauiter affligi ex leuibus causis. Sicut tobiã ꝛ iob ꝛ martyres ꝛ sanctũ iohem̃ baptistam ad saltũ ꝛ alle decapitari. Petrũ ꝛ pl̃m̃ ꝓncipes apostoloꝝ ꝛ romano gladio occidi: ꝛ hmõi. Septimũ ẽ strata publica. s. mortis. Oẽs em̃ moriemur ꝛ sicut aqua dilabimur que nõ reuertit̃. ij. Reg. xiiij. Unde cuz quis mortem dicitur viã vniuerse ꝛ nis ingressus. Et sic est strata publica. Est aũt mos ẽm pbm. vltimũ terribiliũ. quã etiam naturaliter sancti timent. Unde ꝛ Paulus qui desiderabat dissolui ꝛ esse cũ xp̃o: ne nimis timeret petijt a Plautilla discipula cũ duceretur ad locũ decapitationis veluz capitis: quo oculos tegeret cũ ictũ ferientis exciperet ꝛ accepit. Et per talem penã timoris sanctoꝝ si quid restat purgandũ emũdatur. Unde invitas patrũ. Cũ quidã deuotus frater fama sanctitatis celebr ín ꝛ te multũ timore ꝛ horroꝛe ostendisset. ꝓpter quod aliqui dubitabãt de pene vel glorie retributione ipsi. Post mortem apparens cuidam suo famil⁹ ri in habitu splendido insinuans se in gloria esse: interroganti cũ quare tantum terrorem ostendit in fine. Qui respondit. Nescis scriptũ ee. s. Job penul⁹. Territi purgabuntur. Aliquando etiam ad roboꝛandũ animũ ꝛ consolandũ contra hunc timorẽ de/consolationẽ imittit per angeloꝝ apparitionẽ vl aliũ modum. Legitur in vitas patrũ q̃ cũ quidã sanctus vir desideraret videre quõ anima iusti egrederet de corpore: fuit sibi per hunc modũ ostensum. Cũ semel transiret per quãdam platea̅ vidit quendã peregrinũ iacentẽ inf̃ um ad extrema deductum: ꝛ ab omnibus derelictũ. Sed angelos de celo descendentes ad eum ꝓsolandũ sicut ꝛ de Lazaro legit in euãgelio, Michael aũt a dextris ei⁹ erat ꝛ gabriel a sinistris: q̃ rogabãt aiam vt ex dei ꝑcepto de corpe egrederet. Que timebat corp⁹ relinq̃re. ꝛ rogauit angelos vt ꝓ se dñm inꝛpellaret adhuc manere in corpore vt meli⁹ deo fuiret. Michael aũt dicebat ad gabrielẽ. Accipe huĩ⁹ aiam vt egrediamur hinc. Qui respondit. Jussi sum⁹ vt sine doloꝛe ꝛ violẽtia eã educamus. Quere dñt q̃ a dño q̃d agẽdũ eis ꝓ suaut egressione ipius. Tũc misit dñs dꝰ cũ cythara sua seu psalterio ꝛ cãtoꝛib⁹ patrie celestis. Ad cuius pulsum ꝛ cantũ suauissimũ aia subito exiliuit a corpe ꝛ cum gaudio in celuz est recepta.

Timiditas vnde oriẽ

§. IIII. Notandũ q̃ in dia

bolo ꝛ membris eius est intimiditas ergã deũ procedens ex supbia. sicut in xp̃o ꝛ membris ei⁹ scz electi est timor dñi ex humilitate ꝓcedẽs ꝛ ad ipam tendẽs. Et hoc pulchre et diffuse oñdit greg. i. xxxiij. moral⁹. tractãs illud Job penul⁹. Factus est vt nullũ timeret. Qui⁹ sublime videt. Ipe est rex sup oĩs filios supbie. De xp̃o aũt dr Esa. xj. Replebit eũ spũs timoris dñi. q̃ ait Mat. xj. Discite a me quia mitis sum ꝛ humilis corde. Et Matth⁹. x. Jta vobis dico hunc timete scz deũ nõ mũdum. Dicit g̃ btus gre. vbi. s. sic ꝓ naturã fact⁹ est leuiathan vt cõtemptu suũ caste timere debuisset timore scz seruili ꝛ securo: nõ timore quẽ foras charitas mittit: ꝛ timore q̃ in eternũ pmanet: quẽ charitas gñat. Aliter em̃ timet cõiugẽ vxoꝛ amãs. Aliter timet dñm ancilla peccãs. Sic g̃ ille fuerat cõditus vt timeret auctoꝛẽ suũ: ꝛ amãs timeret: ꝛ timẽs amaret. Sed sua prauitate talis fact⁹ est vt nullũ timeret. Eum̃ a quo cõditus erat̃ esse desperit. Jta em̃ deus sup oĩa est: vt ipe sub nullo. Leuiathan g̃ iste eius celsitudinẽ videns prauã libertatẽ appetijt: vt posset ceteris ꝛ nulli subesse dicẽs. Ascendã sup altitudinẽ nubiũ ꝛ similis ero altissimo cui⁹ eoipso similitudinẽ pdidit quo ei esse similẽ superbe in culmine optauit. Ecclsus itaq̃ vere est ꝑticipatoꝛe vere celsitudinis cõtemptus fuisset. sed dũ puata celsitudinẽ sup be appetijt iure pdidit participatã. Relicto em̃ eo cui debuit inherere ꝓncipio: suũ sibi ꝛ petijt quodãmodo esse principiũ. relicto eo qui vere sibi sufficere poterat si sibi sufficere posset iudicaret. Nã quẽ exaltabat libera fuit⁹ detecit captiua libertas; q̃ libertate nũc vt nullũ timeat: effrenat. Sz ipa grauiter effrenatiõe restringit. Supra eñ iudicio oia pordinante vinxit illũ libertas quã appetijt: q: nũc oĩno nõ timẽs oibus penis subiacet. q̃ eleme̅ q̃ supeẽ p ꝛ erat. si vnũ quẽ debuit timere voluisset. Unũ vtiq̃ timẽs oia possideret. q̃ nũcvnũ nõ timẽs oia pdidit Fact⁹ est g̃ vt nullũ timeret. nullũ scz q: nec deũ. Sz hoc q̃ passur⁹ est metuit. Sui vtiq̃ felicius esset timẽdo vitare supplicia q̃ nõ timẽdo pati. Et q: ius queritur testat⁹ nõ obtinuit: quasi quoddã supbie sue remediũ insaniam insensibilitatis inuenit. Cui⁹ adhuc superbia tuditer scribit cum subditur. Qñe sublime videt. i. omnes quasi infra se positos de sublimi respicit: q: dũ p intentionez ꝛ timorẽ nitit estimare sibi quelibet similẽ dedignat. Qñ apte etiã mẽbris eius cõgruit: q: oẽs iniqui per timorem cordis elati. oẽs quos cernũt supbie fastu despiciũt. Et si qñ foris venerant. intus tñ in secreto cordis vbi apud sua puratione magni sunt: oĩm sibi vitã meritoq̃ ponunt. Contra quos p ꝓphetã dr. Je qui sapientes estis in oculis vestris: et coã vobis ipsis prudentes. Et infra. Hoc autem ꝓpriũ electoꝝ est q̃ semp sentiunt infra q̃ sunt. Unde salomõ ad sapiam parvulos vocat dicẽs. Si q̃s paruulus est veniat ad me. Et xp̃s Matt. xj. Confiteor tibi dñe pr̃ celi ꝛ terre. q: absc̃disti hec a sapiẽntibus et prudẽtibus ꝛ reuelasti ea paruulis. Et apls ad Phil. ij. Supiores sibijnuicẽ arbitrantes. Sed hanc humilitatis formã reprobi: quia lemathan hmõi membra sunt vel agnoscere vel tenere cõtemnũt. Quibus sepe accidit. vt si quãdo vnũ quod habet bonũ vel minimũ agant a malis omnibus suis respectu mentis mox quertunt atq̃ hoc

Universidad de Deusto
Biblioteca

ultimū bonū qđ fecerit semp bona intētiõe inspiciāt. et ex eo q̄si se ꝓspiciūt obliti maloꝝ oīm q̄ ꝓmiserūt. Sic̄ euenire cõtra electi solet. vt cū multarū vtutū gr̄a polleāt. vnus eos vel tenue vitiū nimis fatigās pulset quaten⁹ dū ex q̄dā pte se se ꝓfirmari ꝓsiderant. de his viribus in qbus p̄ualent se nõ extollāt: dūcq̄ de infirmitate timēt hoc q̄s vbi fortes sunt hūilius seruāt. Oīne igit̄ sublime leuiathan videt: qꝝ nõ solū p se: ſ p cordia q̄ cepit q̄si de sublimi oēs inferius despicit. Dicit aūt demõ p bestiā signat⁹ sublimeviderequ cordis supbia dū fortis que ad corpus oñdit pauspocl̃os indicat. Ut aūt leuiathan in oibus q̄ dicta sunt caderet: sola se supbia ꝓtulit. Et iõ subdit. Ipse est rex sup oīs filios su[illegible]die. Neq̄ em̄ p tot ramos illo vitio areseret: nisi p hāc in radice putruisset. Scriptū est em̄. Initiū oīs pcti supbia. alia q̄ppe vitia eas solūmodo ꝓtutes imꝑtit q̄bus ipa destruunt vt ira patiētiā castrimargia abstinētiā. libido cõtinētiā expugnat. Supbia aūt quāvitioꝝ radicē dixim⁹. nõ vnius virtutis extinctiõe ꝓtenta õ oīa mẽbra am[illegible]se erigit. et quasi gñalis et pestifer morbus corrũpit oẽ corpus. vt q̄cquid illa inuidẽte agit etiā si essz virtus oñdit. nõ p hoc deo sed vane gloriẽ seruiat. Quisq̄s in se eius tyrannidẽ captiua mẽte susceperit hoc p̄mũ dãnũ patit. quo clauso mẽtis oculo iudiciũ quitate perdit. Nam omnia que ab alijs vel bene gerunt̄ displiceꝝ. et sola q̄ que vel praue egerit placẽt. Semp aliena opa despicit. Semp mirat qđ agit. et quicq̄d egerit egisse se singulariter credit. Et ad tantā elationẽ mens ducit aliq̄n. vt in eo qđ tumet interius p locutiõis ostentionẽ effrenat. Exemplũ ponit nabuchodonosoꝝ cũ ait. Nõne hẽc est babylon magna quā ego edificaui. ꝛc. Dan. iiij. Sed sciendus q ipa superbia quā timor dñi humiliās mentẽ ꝓsternit aliter rebus infimis et terrenis tẽptat: aliter summis et celestibus vtutibus. Et aliter ꝓpositos aliter tẽptat subditos. Plato em̄ in cogitatiõe suggerit. qꝝ solo vite merito sup ceteros excreuerit. et si quãdo ab eo aliq̄ bene acta sunt: aliqua. Hec importune eius cõ obijcit. Et cū hec deo fingulariter placuisse insinuat. ꝛo facile suggesta persuadeat. ipa ad testimoniũ ptatis tradite retributionẽ vocat dicẽs. Quia nisi oīpotẽs deus te meliorẽ his oibus cerneret. oēs hos sub tuo regimine nõ dedisset. eiusq̄ mentẽ morderigit et viles et inutiles eosq̄ q̄ sibi sunt subiecti ostendit. At cõtra cū subiecꝝ corda supbia instigat hoc summopere agere nititꝝ vt sua acta ꝓsiderare fugiat⁹ negligant. et semp tacitis cogitatiõibus rectoris sui iudicẽ. Et dū in eo quod reprehẽdere importune respiciũt. in se qđ corrigāt atrocius nunq̄ vidẽt. Unde et tanto atrocius pereũt quãto a se oculos auertũt. Equidẽ pctores se asserũt: nec tamẽ tm̄ vt tam noxie in regimine persone: traderent. Et dum eius actus despiciũt et ipa ꝓcepta ꝓtemnũt. ad tanta īmanitatẽ deuoluunt. vt deum res humanas curare non estimẽt. qꝝ el qui quasi iure reprehendit: esse se cõmissos dolent. Sicq̄ cū cõtra rectorẽ superbiũt. etiã ꝓtra dñi iudicia tument. Et dū pastoris vitā diiudicãt: ipius quoq̄ sapientiã offia disponẽtis impugnãt. Sepe aūt rectoris sui dictis ꝓterue obuiãt: et tandẽ vocis superbiã libertatẽ vendicãt. Nã sicut quidã recenter ex metu. et tamẽ se tacere ex humilitate putãt. ita et q̄dã loquunt̄ per impatientiã elationis. sed loq[illegible]tiõ se credũt per libertatẽ rectitudinis. Et infra de conditiõibus malis et effectibus superbie ait. Soli ruine crescit quod edificãt q̄ ante molã fabrice humilitatis fundamẽta nõ procurãt. ad quã scz incitat timor. Qđ ostendimus a[illegible]intimis si paucis in exteriorib⁹ ꝓdamus. Quibus em̄ apud se supba cogitatiõe tumẽtibus inest clamor in locutiõe: amaritudo in silẽtio: dissolutio in leticia. furor in meroꝝ: inhonestas in actu: honestas in imagine: erectio in incessu: rancor in respõsione. Horũ mens semp est ad irrogandas cõtumelias validã au patiendũ infirma. Ad obediendũ pigra. ad lacescendos alios importuna. Ad ea q̄ agere debet et ꝓualet torpida. ad eaq̄ age-

re nõ dz nec ꝓualz pata. Nec in eo qđ spõte nõ cupit: nullis admonitiõib⁹ flectit. Ad hoc autẽ qđ clam cupit q̄si vt cogat. qꝝ dum timet ex voto suo vilescere oꝑat vim in sua volũtate pati. Et. j. de remedijs supbie. Qui de rebꝰ ꝓalib⁹ supbiũt: audiãt illud Esa. xl. Omis caro fenũ et omis gl̃ia ei⁹ quasi flos feni. Audiant q̄ supbiũt de spũalib⁹ qđ dr̃ dekacientib⁹ miracula Matth. vij. Nescio vos. Discedite a me oparij iniq̄tatis. Audiãt q̄ supbiũt de pfessione. Recte ẽ te posuerunt noli extolli: ſ esto sicut vn⁹ ex illis. Et illud Luc. xvi. Recordare qꝝ recepisti bona i vita tua. Audiãt subditi i. obẽtes õ suos ꝓlatos. Obedite ꝓpositis vris: et subiacete eis ꝛc. Et illõ. Nõ ẽ nos murmur istũ ſ õ dñm. Et illud apli⁹ Rom. xiij. Qui ꝓti resistit dei ordinatiõi resistit. Audiãt simul oẽs. De supbis resistit deus. humilib⁹ aũtdat gr̃am suã. Et alibi dr̃ Eccli. x. Quid superbis terra et cinis? Cõtra hmõi lãguo[illegible]s pestẽ: audiãt oẽs qđ dñs dicit. Discite a me qꝝ mitis sũ et hũilis corde. Ad hoc em̄ inuisibilis dei filij nõ solũ visibilis: ſ etiã despect⁹ appuit. ad hoc ꝓtumelias et irrisiões et passionũ cruciat⁹ tolerauit. vt supbũ nõ eẽ hoies doceret et hũilis de⁹. Qua ta g hũilitat⁹ virtus est ꝓpter quã solã veracit̃ edocendã is q̄ sine exterminatione magn⁹ est vsq̄ ad passionẽ facẽ ẽ paru⁹. qꝝ em̄ ortũ nostre ꝓditiõis se ꝓbuit diabol⁹ instrumentũ redẽptõis nr̃e inuenta est humilitas dei. Nostis em̄ nr̃ inter oia ꝓdit⁹: videri se sup oia voluit elat⁹. redẽptor nr̃ magn⁹ manes sup oia: fieri inf̃ oia dignat⁹ est pu⁹. Sz magis elatiõis rem detegẽs⁹ et fundameta hũilitatis aperiẽs: si breuit̃ dicam q̄d mortis auctor: qđ vite ꝓdito: dicat. Ille ait. In celũ ascendã. Iste ꝓpbam inquit. Repleta est malis aia mea: et vita mea in inferno appropiauit. Ille dicit. Sup astra dei exaltabo solũ meu. Iste ait hũano gñi a padiso expulso. Ecce vemo et hitabo in medio tui. Ille dicit. Sedebo in monte testamenti in lateribus aq̄lonis. Iste ait. Ego sum ymis et nõ ẽ. Ille dicit. Ascendã sup altitudinẽ nubiũ: similis ero altissimo. Iste cũ in forma dei eẽt nõ rapinã arbitrat⁹ est esse se equalẽ deo: ſ semetipm exinaniuit formã serui accipiẽs. Ille p meritã sua dicit. Nescio dr̃ et firl nõ dimittã. Iste p se ait. Si dixero qꝝ nõ noui eũ: ero similis vobis mendax. ſ scio eum et sermonẽ ei⁹ seruo. Ille dicit. Mea sunt flumina et ego feci ea. Iste vero. Nõ possum ego a me facere q̄cq̄. Ille oia regna oñdit et cõcẽs. Tibi dabo hec oia. et q̄ mihi tradita sunt et cui voluero do illa. Iste dicit. Sedeat dexterã vel finistrã nõ est meus dare vobis ꝛc. Ille. Ero similis dño. Iste dicit. Nõ est vrm nosse tpa vel momenta ꝛc. Ille p mẽbra sua dicit. Nulli ꝓratũ fit qđ ō[illegible]extrahat luxuria nr̃a ꝛc. Iste aūt mẽbris suis ꝓnũciat dicẽs. Plorabitis et flebitis vos ꝛc. Ille nil aliud mẽtes sibi subditas docet q̄ celsitudis culmẽ appetere. oia equalia mẽtis tumore trascendere. Iste ad ꝓuta palmas: colaphos: spinea coronã lanceã ad crucẽ et mortẽ veniens mẽbra sua monet dicẽs. Si q̄s mihi ministrat me sequat̃. Quia igit̃ mentes dñs regit hũilitũ: et Iobathan rex dr̃ supbos. apte scimus q̄ aptũ signũ ꝓbũ supbia ẽ. ccõtra hũilitas electoꝝ. Cũ g̃ quã q̄sq̄ hr̃e gnoscit. s. supbiã vel hũilitatẽ: sub q̄ rege militet inueni[illegible]. Qui igit̃ sub rege hũilitatis militat semp pauidi tyndiq̄. circũspecti ptra iacula elationis pugnant. Hec oia Greg. in fine. xxxiij. moral. Ex q̄bus ꝓ quõ iusti timore vtant in bonũ: reprobi in malũ.

Tit⁹ ser. alijs quã re dicitur

q[illegible]nus dicit̃ seruilis ex eo q̄ habens talẽ timorẽ est similis seruo. Seruus em̄ cõiter facit qđ sibi ꝓcipit dominus: et cauet sibi facere quod ei displicẽ. q̄ timet ne. reppendat: ne verberet. nõ aūt ex amore quo sibi illud placeat. Ergo talis timor in illis qui cauent sibi a peccatis vel bona aliqua faciunt: ne scilicz illa mala faciẽdo vel bona omittẽdo incidant in penas inferꝝ

Capitulum. V. De timore seruili.

Tres sententie quãdo bone sunt.

Exẽplum.

Pena infernalis ẽ in extẽsione: quia semp durat talis pena cum sit eterna. perpetua

males quas audierũt aliq̄n vel legerunt esse grauissimas. vel etiã ne talia mala faciẽdo q̄ leges puniũt: illas penas a iudicẽ illatas sustinere cogant. Un̄ dicit Isido. in lib. etymol. Facte sunt aũt leges vt earũ metu hũana coerceat audacia: et tuta sit inr̃ reprobos innocẽtia. et in ipsis impijs formidato supplicio refrenet audacia: et nocendi cupiditas. in decre. di. iiij. Innumera em̄ homicidia: furta: et adulteria ꝓpetrarent nisi pena mortis ꝓ hmõi ꝓpositas retineret. Dic itaq̄ timor bon⁹ est: qꝝ abstinere a malis vtiq̄ bonũ est. Oīne aūt bonũ a deo. vñ a spũsancto ꝓcedit. ſ nõ est cũ spũsancto. i. cũ gr̃a. qꝝ nõ diligit bonũ ꝓpt se ex amore dei et ipsi⁹ iusticie. Uellet em̄ sibi licere illud facẽ qđ et facere nisi penã timeret sustinere: et iõ nõ ẽ vere bon⁹. vñ Aug. Qui ex timore facit bonũ ẽ qđ facit. nõ tm̄ sicut dz[illegible]cit. Et poeta. Oderũt peccare mali formidine pene. Et de ꝺ timore fuit intelligit illud. j. Jo. j. Timor nõ ẽ in charitate. s. hũilis. ſ ꝑfecta charitas foras mittit timorẽ. Est tm̄ pusilis: qꝝ disponit ad charitatẽ. hoc aũt notat btus Aug. in. xxiij. q. vj. c. vlt. Cũ ꝓ timore gehenne cõtinet se hõ a pcto fit cõsuetudo iusticie. et incipit qđ durũ erat amari. et incipit timor excludi a charitate et succedit timor: scrũs. hec btus Aug. sup psalteriũ. Et iõ vt dicit venerabil⁹ Bꝛatian⁹. q. ea. ꝺ. vlti. qꝝ humane nature est in ea q̄ in dissuetudinẽ ducunt̄ ab hoꝛroꝛe ꝓsueta magna custodia diligere. Ideo flagellis tribulationuꝫ mali sunt cohibẽdi a maloꝝ. puocãdi ad bonũ. vt dũ timore pene malũ in dissuetudinẽ ducit[illegible]horeat. et bonũ ex consuetudine dulcescat. Ites etiã btus Aug. dicit sup epam dei Jobis. Sicut seta introducit linũ: ita timor charitatẽ Crescit charitas: minuit timor. de pe. dist. ij. nota illõ exẽplũ. Seta. i. situla que cõtinet filo cũ suit cozũ calciamenti ꝓcedit filũ: nec intraret nisi illa educta. Sz male filũ intraret cozũ nisi seta ꝓcederet. Un̄ btus Tho. sup. iiij. sen. q. cõiter hoies ex pctis trahunt̃ ad pniam: et vtutes ex isto timore magis q̄ ex amore. Quãuis em̄ amoꝛ vtutis et dei de se magis deberet hoies trahere ad bonũ q̄. timoꝛ pene. tñ qꝝ pctores habẽt gustũ aie infectũ amore inordinato. iõ eis nõ sapiũt bona spũalia. put sunt scz diuina bonitas: vtutes et hmõi. Sz mala penalia expiunt̃ q̄ti die que naturaliter horrẽt oẽs. iõ audiẽdo et cogitãdo penas grauissimas ad q̄s pueniũt hoies ꝓpter pcta. et semper durissimas cauẽt se ab illicitis. ne in illas incurrãt. Sume exẽplum infirmo fortẽ febricitãte. qꝝ em̄ gustꝰ ei⁹ est hũore superfluo infect⁹ nõ hz et nõ sentit suauẽ sapoꝛẽ ꝓsentionũ pullos: vitulos optimi. put vere sunt. Sed ea q̄si horret et fastidit. Sapiũt aut fibris et ea appetit que villa sunt et nociua. vt herbe fructꝰ: aq̄ et hmõi. Uerũ nisi vigeat nimia passiõe. abstinet se ab his que sibi sapiũt: ne crescat infirmitas et mortẽ incurrat. et illa assumit q̄ sibi sunt grauia. Ne aūt victꝰ passiõe capiat a se nociua caute. puidet vt illa nociua ab oculi ei⁹ remouẽãt. Sic infirmis aia pctoꝛib⁹ qꝝ eis nõ sapiũt diuina. ꝓpt febrẽ iordinati amoris ad terrena. in hmonib⁹ sepe tpe suo ꝓponit̃ se sũt bene inferna les: vt vel sic taliũ timore a malis abstrahantur. Unde Esa. A timore tuo dñe ꝓcepim⁹ et pepim⁹ pm̄ salut̃. Et hic timor causat̃ ex fide: ex informi pm. b Tho. ij. ij. Ex ꝺ enim q̄ qs credit penas infernales et deũ iustũ inferentẽ tales penas pctoꝛib⁹ timet illas vt caueat sibi. Sz qꝝ iste timor seruilis vt dictũ est nõ est in charitate: iõ nõ sufficit ad salutẽ. et iõ penitẽtes ꝓcipue in infirmitatib⁹ grauib⁹ debent admonere ne ad penitendũ et ꝓfitendũ. ꝓpt hmõi ꝓncipaliter moueant. nã inutilis eẽt sibi talis pnia. hoc exꝑsse dicit btus Aug. de pe. dist. vij. c. vlt. Nõ in solo timoꝛe viuit hõ. quẽ ergo sero penitet oz nõ solũ timere deũ iudicẽ: sed iustũ diligere. Non tm̄ penã timeat: sed culpã anpietur ꝓpositã. Credo vtiq̄ illi qui dixit. In quacunq̄ hoꝛa ingemuerit scz pctoꝛ et cõuersus fuerit vita viuet. scz gr̃e: et gl̃ie postea. Cõuersum dixit nõ tm̄ versum viuere. Conuertitur q̄dem. i. totus et oino vertitur. qui tã nõ penas timet: ſ ad bonũ dñm festinat tẽdere. Sed q̄m vix vel raro est cõuersio tam iusta. timendũ est de sero penitẽte. Hec ꝛc. Confirmat hoc quoddã exemplũ qđ narrat in li. de. vij. donis Quidã scholaris Parisius infirmat⁹ ad mortẽ ꝓfessus est cũ multis lachrymis deuote suscipies oia sacramenta fidei humanũ iudicũ. doctoꝛ aũt eius frequẽter visitãs eũ in infirmitate rogauit eũm vt si ꝓtingeret de hac luce migrare dño cõcedẽte: sibi apparet ad reuelandũ statũ suum. qđ et ꝓmisit. Eo igit̃ via vniuerse carnis ingresso. post dies aliquot ei apparuit in lecto quiescẽti in chlamyde pergamenea plena sophisinatib⁹ et igne foderata. Quẽ recognoscẽs et interrogãs de statu suo. Rñdit se foꝛe dãnatũ. Cunq̄ ille miraret nimis: causam querẽs ci. ꝓpter cũ tãtis lachrymis penituisset in fine: et sacramẽta deuote fuscepisset. Rñdit ille. Penitẽtia mea et lachrymę ille nõ fuerũt ex amoꝛe dei: et ꝓncipaliꝫ ꝓpter dei offensam. Sz ꝓpt timoꝛẽ inferni ne ad illũ deputarer. et iõ mihi nõ valuit. Inquirẽs insup magr̃ cãm illi⁹ chlamydis. Rñdit q̄ sibi hoc suppliciũ datũ erat ꝓ supbia et inanꝫ gl̃ia sua argumentoꝝ et disputationũ: q̄ ita sibi põderabat ac si haberet turrim ĩsapza se. Ifoderatura ignis sibi erat põpa vestiũ. Cunq̄ ille inqreret quõ posset noscere aliqualiter acerbitatem pene grauissime quam asserebat se pati. Dixit ille. Ap[illegible]ri manũ tuã et sup eam imponã vnam guttã sudoris ex fronte mea egredietis. Mõ cum ille fecisset et guttam paruã sudoris imisisset ꝑsensit ille penam intolerabilẽ ad mortem quasi inducentẽ. Tunc ille. sic ardeo clamãs disparuit. Ex qua visione expolita scholaribus reliquit scholas et seculũ: et religionẽ ingressus deo seruiuit.

§. I. Cũ igit̃ timoꝛ seruilis

qui respicit ꝓncipaliꝫ pena inferni vtilis sit: qꝝ facit hoies a multis malis abstinere. quãto ostendit pena illa eẽ grauioꝛ et horribilioꝛ: tãto magis habet timeri et caueri. Et iõ de grauitate eius videndũ est. Infernũ aūt eẽ seu pena inferni q̄ parata est malis hoib⁹ post separationẽ aie a corpe. qui pctõ originali cum quo oẽs nascimur actualia pcta et mortalia addiderint in ꝓpetuũ aiabus quidẽ eorũ immediate egressis de corpe. corꝑibus autem ipsis post vltimã resurrectionẽ simul ab aiabus eoꝝ resumptis cruciãdis arti culo⁹ ẽ fidei implicitus et cõprehẽsus in vltimo symbolo cum dr̃ vitã eternã. Unde dñs iesus Joh. v. ait. Uenit hoꝛa qñ oẽs qui in monumẽtis sunt audient vocẽ filij dei. et qui audierint viuẽt. Et qui bona fecerũt ibũt in resurrectionem vite. Qui vero mala egerunt in resurrectionẽ iudicij. i. dãnatiõis. de qua idẽ ait Mat. xxv. Sedebit filius hois cum venerit in maiestate sua. et ante eum congregabuntur omnes gentes. et separabit eos ab invicem sicut pastor segregat oves ab hedis. et statuet oves quidem a dextris suis. hedos autem a sinistris. Tunc dicet rex his qui a dextris erunt. Uenite benedicti patris mei. possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Esurivi enim et dedistis mihi manducare. sitivi et dedistis mihi bibere. hospes eram et collegistis me. nudus et cooperuistis me. infirmus et visitastis me. in carcere eram et venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti dicentes. Domine quando te vidimus esurientem et pavimus te. aut sitientem et dedimus tibi potum. quando autem te vidimus hospitem et collegimus te. aut nudum et cooperuimus te. aut quando te vidimus infirmum aut in carcere et venimus ad te. Et respondens rex dicet illis. Amen dico vobis. quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis mihi fecistis. Tunc dicet et his qui a sinistris erunt. Discedite a me maledicti in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius. Athanasius. Hec ẽ fides catholica quã nisi quisq̄ fideliter firmiterq̄ crediderit salus esse non poterit. Sicut em̄ divina iusticia que reddit unicuiq̄ ꝓ opa sua nulli bonũ patitur remanere ꝓmeritũ. ita et nullũ malũ impunitum. et sic aia nõ peccat nisi in corpe existẽs. nec corpus sine aia. ideo simul in ꝓtroq̄ punit. Et qꝝ pctm̄ pus concipit aia q̄ corpe ꝓpetrat. aia ipa pus punit scz immediate post separationẽ. In corpe aũt post resurrectionẽ generalẽ. Et qꝝ quãtitas pene corresponꝺet quãtitati sed grauitati culpe. ꝓ illud Deut. xxv. Scõm mẽsurã pcti erit et plagarum modus. Hec grauitas aũt culpe seu offense attenditur ex qualitate persone offense et ex volũtatis inordinatione et fictione. Quãto em̄ ꝑsona offensa est dignioꝛ: tãto grauioꝛ est offensio. Et quia deus q̄ offendit ꝑ quodlibet peccatũ pctm̄ mortale: qđ a creatura ꝓ hoc auertit a deo est infinite dignitatis et bonus infinitũ meret talẽ penã infinitã. Infinita aũt esse nõ potest intensiue: quia consumeret creatura seruat infinitas in extẽsione: qꝝ semp durat talis pena cum sit eterna. perpetua. Et qꝝ etiã cũ voluntate fixa in tali peccato ꝑseuerat vsq̄ in finem vite. et postea in ꝓpetuũ. ideo et duꝝ manet culpa semp durat et pena. Unde Greg. in libꝛo. iiij. dialo. Jo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

luissent ꝙ̄ fine fine viuere vt potuissent fine fine peccare. Dicit hoc. q: semp viuere in pctō cupiunt ꝙ peccare nō desinūt dū viuūt. Ad magnā ḡ iusticiā ptinet iudicātis vt nunꝯ careat supplicio ꝙ dū viueret nūꝯ voluit carere pctō. ō pe. di. j. Per ꝙdlibet aūt mortale nisi peniteat. hāc penā infernalē ꝯ incurrit. Et hinc est qō, ait Jacob' apls in can. in epla. ij. Qui totā legē seruauerit: offendat aūt in vno factus est oīs re'. Hoc exponit glo. sup cap'lo. j. ō pe. di. v. triplr. Vno mō sic. ꝙ offendit in vno .s. ꝓceptoꝝ legi .s. faciēs ꝯ ꝓceptū. ita ꝓ illo dānabit. sicut etiā oībus pctis in uolutus ect. Talis est expositio. Jnno. de pe. dist. vj. c. vlti. Alia tñ simi[illegible]do est in gñe quo sc̄z ad dānationē non in specie quoad qtitatē. pene. nā vnūquodq; habz suā penaz. Unde ꝙ plura ꝓpetrauerit acerbi' punict. Scdo exponit sic. Qui offendit in vno factus est oīm re'. oīm sc̄z vtutū. q: oīes amittit. qm̄ oīs virtus patit detrimētū ab vno vitio. Nā si ꝙs cadit in auariciā: largitatē destruit. t charitatē minuit. Amore em̄ pecunie: vel violaret charitatē vel saltē min' amaret. t sic in alijs. Hec est expositio Au. ō pe. di. v. c. j. Tertio mō sic. Qui offendit in vno. i. in charitate que vnū nos facit cū deo. factus est oīm re'. .i. oīz beneficioꝝ ingrat'. Ingratus em̄ extitit q[illegible]lem' vtutib' deū oīno nō timuit. Jn hoc fit ꝙs culpabilior ꝙ est deo acceptior. Et hoc etiā be. Aug. de pe. di. v. vbi. s. Offendit aūt ē in charitate ꝙ mortali' peccat. q: quodlibet mortale est ꝯ charitatē dei vel ꝓximi sm Tho. in sum. Et idō sc̄z ꝙ ꝙd libet mortale sit sufficiēs ad penā subeundā infernalē dicē be. Aug. in omel. de igne purgatorij. Post[illegible]m nūerauit mlta mortlia s̄ bdit. Quicq; aliꝙ ō ist[illegible]a pctis. .s. mortali b' in[illegible]iari coḡuerit nisi digne, emēdauit. t a pctis ipis abstinuerit illo trāsitorio igne. de ꝙ apls ait. ipe tñ saluus erit quasi per ignē. j. Coz. iij. purgari nō poterit. s. eēna il lū flāma fine vllo remedio trucidabit. di. xxv. §. Alias ea.

§. II. Esse aūt ēē infernum t

Infernus ēē ꝓbatur multiplr.

punitionē maloꝝ in alia[illegible]:nō solū sacra scriptura veteris t noui testamēti ꝺ docet aperte: sed t dicta doctoꝝ sctō rū. ac etiā plurīū ethnicoꝝ: t cōis rō humana: infernū et malorū punitionē esse demōstrāt. Hoc ꝓphiarche docuerūt dixit em̄ iacob. Descēdā iugēs ad filiū meū i ifernū Ben. xxxvij. t lo[illegible]bat[illegible]ioseph quē existimās deuorasse a fera qꝫ filij eius miserāt ad eū tunicā suā tinctā inuentā a casu sanguine cruentatā incōsolabiliter deflebat. [illegible]or beatus Aug. ꝙ timuit iacob ne tāto dolore absorberet mens ei' ꝙ ꝓpter niminā tristiciā descēderet ad locū damnatorum. Moyses quoq; dux ꝓpli israel ꝓmus dixit dathan t abyron malignis natu de tribu iuda ꝓtenentib' mādata ei'. Descendant in infernū viuētes. Nūi. xvj. qō impletū est. Nā dicit ps̄. Aperta est terra t deglutiuit dathan t operuit sup congregationē abyron. Ꝓpbe idē firmauerunt. Dicit em̄ Job. vij. c. Qui descēderit ad inferos nō ascendet. Idē. c. xiij. Uadā nō reuertar (ait in ꝓsona dānā[illegible]) ad terram tenebrosaz t opertam mortis caligine terram miserie t tenebraꝝ. vbi vmbra mortis t nullus ordo: [illegible]sempiternꝰ horror habitat. Huius expositionē habz in ꝓma pte. Dauid[illegible]mi' ꝓphaz ps̄. lxxxv. Misericordia tua dñe magna est sup me. qō declarat. Eruisti aiam meā ex inferno inferioꝝ: sc̄z loco damnatoꝝ. ad quē locū descēdisse merito pctōꝝ aduersitate homicidij: nec ex suasa virtute vnꝯ potuisset exire. Uñ[illegible]alio ps̄. xciij. ait. Nisi qꝫ dominus adiuuit me sc̄z miserie grā puenicte. paulomin' habitasset in inferno aia mea nō recedēdo. s. a pctō. Idē ps̄. ō dānato pctōre ait. Frater nō redimet sc̄z talis. Frater sc̄z xp̄s redimet hō. q. d. Nō. Nā si xp̄s nō redimit. i. nō liberat talis, multo min' purus homo. Nō habit deo placationē suā talis dānat' p quecūq; q̄ fecerit[illegible]genere bonoꝝ vel elemosynas t preciū redemptionis anime sue. laborabit in eternū in penis sc̄z t viuet adhuc in finem. t infra. Sicut oues in inferno positi sunt ymus sup alijꝫ cōstipati

§. pt. ꝓma et. v. ca. iij

moꝝ depascet eos: t dñabunt eoꝝ iusti &c. Esaias de luc̄ifero ca. xiij. Detracta est ad inferos superbia tua cōcidit cadauer tuū. Cadauer luciferi sunt oēs reprobi, in q̄bus vitijs tetētibus vt cadauer habitat ꝓ effectū malicie: quitandē simul cū eo cadūt in infernū. t ca vlt. Ignis eoꝝ nō extinguet t vmis eoꝝ nō morietur. Apostolus hoc ꝓdicauerūt. ij. Petri. ij. Rudētibus inferni detractos in tartaruz &c. Et Job. apoc. xx. Infern' t mors dederūt mortuos suos. Denique ista vita dei filij vt cōfidētius hō ābularet ad vitatē sc̄z dei ait. Ue tibi corozayn. Ue tibi bethsaida. t infra. Uerūtn dico vobis tyro t sydoni remissius erit in die iudicij ꝙ vobis. Et tu capharnaū. nunqd in celum exaltabaris vsq; in infernū descendes. Matthei. xj. bus Aug. Noie assumpto nō deo cōtempto venies fundauit t stabiliuit fidē. annūcias nō supplicia iustoꝝ: s̄ et supplicia reproboꝝ. Mat. xxv. Ibunt hi sc̄z iniq; repulsi ab eo in supplicium eternū. iusti aūt in vitā eternā. et Mat. xiij. In cōsummatōe seculi exibūt āgeli t separabūt malos de medio iustoꝝ t mittēt eos i caminū ignis. ibi erit fletꝰ t stridor dentiū. Exemplū aūt nō parabolā tm: s̄ historiā verā iudeis ꝓpositum. diuitis epulonis ꝙ induebat purpura t byssō t epulabat quotidie splēdide. Qui dines mortuus sepult' est in inferno. Et cū cruciaret in illa flāma t guttā aq̄ postulasset ad refrigerendā linguā: obtinere nō valuit. Lu. xvj. Hoc idē cuilibet mēte bñ disposito ratio suadet. Nā ꝙlibet rex t ꝓceps ciuitat' ordinat' in regimine suo: h̄z tria loca mansionū. Habet aulā regiā ad amicos t sodales t filios recipiendū delectādū t secreta sua eis reuelādū. Et ille loc' dz eē pulcherrim' t honestissimus bñ mūdus t ornat'. Habet et aliū locū magis in[illegible]mū vbi fiūt necessaria a fuis: vt cocīna: stabulū: t hmōi. Est t tertius locus infimior t abiectior: vbi ē carcer reoꝝ. Pum' locus est cōmensaliū t amicissimoꝝ regis. Scdus seruoꝝ t iumentoꝝ. Tertiꝰ malefactoꝝ t debitoꝝ. Cū igit̄ deus sit rex regū t dñs dñantiū. Apoc. xix. ordinatissim' ex infinita sapia t iustissim'. decēs est vt habeat tria loca. Prim' est celū vbi manifestat gl'iam suā amicis suis t filijs adoptiuis videtibus eū facie ad faciē vnde reficiunt ineffabili' eius fruitiōe. Scōs loc' est mūdus iste vbi diuersa exercent officia t labores a suis suis. ac etiā iumenta hoīm irrōnali[illegible]ab eo pascunt. Et cū loc' iste plenus sit laboze t erūna. tñ tāta est hoīm cecitas vt[illegible]nb' delitias putēt inq̄t iob. Sed si ista pua bō[illegible]i' vite cum tāta anxietate mixta ita delectāt t placēt vt oēs in eis cōstituant finē sum[illegible]uāto mag[illegible]oies allicere ex cellētia t summa ꝓfecto bonoꝝ supne habitatōis. Tert' locus est inferni' vbi rei t iudicati arctant vt malefactores in carcere. De q̄ Esa. xxix. Cōgregabunt sicut in congregatione vni' fascis: t claud enī in carcere ꝓpetuo. Potest t alia rō adduci. Quāto em̄ in aliq̄ dño plures et maiores vtutes relucēt. gl'iosior apparet: t ide magi laudat. Justicia aūt est nobilissima t excellēs vtus. Et ꝓt dicē cicero t pbs. Ut nobiles[illegible]plēdores sunt in ea. nec hesperi' nec lucifer est ita clarus. Cū ḡ in deo manifestatur potētia in rerū creatōe. Sapia in mūdi gubnatōe. Charitas t mia in redēptione t gl'ificatōe. vt tiā appareat iusticia i deo ops vt sit infern' in quo crucient mali &c. Sācti doctores hoc asserūt in suis doctrinis. b. Aug. de pe. di. vij. ca. vlti. Uni impenitēs morit oīno morit t eternaliter cruciat. Ob hoc fine tormēt: qz nunqꝯ vtute dorat: semp pena iniqtate: semp fine charitate: tormēt fine fine. Idē i alio loco. Ue illis q̄bus ꝓparat dolor ymis: ardor flāmarum, fitis: fine extinctōe: stridor dentiū: lachrymę oculoꝝ: tenebre exteriores fine luce: pena interminabilis. Ubi nō est vlla hope siue agnitionis. ymi. s. cōtinu' doloꝝ t gemitus. Ubi moꝝ appetit t nō datur: vbi nō est honor: sed horꝝ t regis: nec dñs sup suū. Nec mir dilig[illegible]filiū aut filiā: nec filij honorat ꝓrem. vbi est omne malū t oīs indignatio t feror t amaritudo abūdat. Jtē Greg. in li. moza. Jn inferno est

frig' insupabile: ignis inextinguibilis: vermis imortalis: feror intolerabilis: tenebre palpabiles: flagella cedentiuz horrida visio demonū: confusio peccatoꝝ: desperatio oīm bonoꝝ. Jtē Prosper in lib. de vita ctēplatiua ait de pctōribus. Quid eis ꝓdest humanū vitare iudiciū: cū si in malo perseuerauerint ituri sunt in eternū: deo retribuente supplicū. Nō si sint̄ pi iudices fiāt: t veluti sue iniqtatis vltores. s. penitēdo tpalib' penis mutabūt eterna supplicia: t lachrymis ex vera cordis ctritiōe fluentib' refrigerent eterni ignis incendia. de pe. dist. j. facil'. Exēpla sunt plura. Juuenis ille quē suscitauit iohes euāgelista retulit cūctis q̄ astabāt ppls audiētib' de penis inferni quas viderat in alio seculo illos meruisse quos penituerat mūdū reliq̄sse. Tres iuuenes quos legit suscitatos post mortē Hieronymi me[illegible]ei' posita tunica sup eos referebant de penis intolerabilib' inferni. Greg. in. iij. dyal. narrat multa exēpla de penis inferni &c. Platonici pbi ait Augustin. xxi. de ciui. dei. ipunita nulla volūt esse pctā. Hinc maronis. i. Virgilij in. vj. eneyd. Illa sinia de aiab' separatis a corpe ait. Hinc metuūt cupiūt gaudētq; dolentq;. Nec auras respiciunt. clause tenebris t carcere ceco. Quin t supmo cū lumie vita relict. i. cū recedūt de vita ista. Nō tñ oīe malū miseris nec fundit' oēs. Corpee excedūt pestes penitusq; necesse est. Multa diu ꝓcreta modis mollescere miris. Ergo exercēt penis veterūq; malorum. Supplicia expēdūt. alie pādūtur inanes Suspēse adventos. alijs sub gurgite vasto Infect[illegible]luit scelus, aut exuritur igni. Dec ille. Ex q̄b' vbis ostendit pctā in alia vita puniri q̄uis nō pfecte isti intellexerit infernus: put fides fatet ex scripturis diuinis. Judei q̄s t saraceni in sua lege habēt malos in alia vita puniri variis mōis plus t minus.

§. III. Septē sunt que ostēdūt grauitatē pene infernalis: ex quoꝝ ꝓsideratiōe insurgit merito in hoie timor seruilis. Et que etiā ipi dānati vidētes sc̄z p experientiā turbabunt timore horribili. t in subitatōe insperate salutis. pre anguistia spūs gementes t pniam agentes. vt dicit Sap. Sz pnia illoꝝ inutilis descendent ergo in infernū viuentes ait ppha. ps̄. liij. sc̄z dū viuunt descendant ad infernū: ꝓsideratio illas penas t timendo pniam agāt. t ipa erit fructuosa.

¶ Primo ergo est loci ipsius qualitas.
¶ Secūda est penarū quantitas.
¶ Tertia est torꝝ atrocitas.
¶ Quartū est animarū infelicitas.
¶ Quintū est corporū penalitas.
¶ Sextū diuine ire implacabilitas.
¶ Septimū oīs boni egestas.

Quātū ad primū sciendū ꝙ sm diuersa noīa talis loci q̄ habent ex sacra scriptura vel etiā ex libris gentiliū: cōprehendunt horribiles t timēde qualitat[illegible]loci infernal'. Primo em̄ talis loc' dr infernꝰ, q̄ nor[illegible]tabilitat' alijs. Eccli. lj. Uita mea erat appropinqua[illegible]inferno deorsum. Dr aūt infernꝰ ab infra: q: e infra[illegible]i. sub[illegible]terrā in centro ei'. Ubi maxime distās a celo. ille[illegible]m est loc' inferni, quasi sitū: vt dr cōiter t credit. Et[illegible]xp̄s sm articulū fidei descēderit in morte[illegible]aiam ei[illegible]ad inferos: ad luminū videlz patrū: iuxta quē quantū ad sitū est purgatoriū t postea limb' paruuloꝝ q̄ cū originali decedūt. Sub his oībus infra est loc' dānatoꝝ sm dm̄ Tho. t alioꝝ[illegible]. Esa. xxx. dr. Ualtis tophet ꝓparata est ab heri. i. ab initio. a rege. s. deo ꝓparata ꝓfunda t dilatata. Nutrimēta ei' ignis t ligna multa. s. pcā que secū portāt hoies. flat' dñi quasi torrēs t sulphurans in illū. Flat' dñi est iustitia sua. Tophet interpretat̄ gehēna puoris. ppter ea etiā. s. qz in profundo loco dr abyssus: q̄ importat vorāginē, cuius fundū nō videt. vñ legio demonū q̄ inuocat quendā obuiantē xp̄o rogabat iesum ne mitteret in abyssum. i. locū inferni ꝙ mitteret eiecta ab obsesso intrare in gregē porcoꝝ vi-

cinū loco. Qui ꝓmissi in illos ingressi cū impetu in mare eos inerserūt. Luc. viij. Jn vita patrū legit ꝙ cū beatus Macharius ꝙ heremū ābularet inuenit caluariā hoīs quā vga sua rangēs interrogauit ꝙs in vita ꝓsenti fuisset. Cui rndit q̄ fuerat sacerdos gētiliū in eo loco. adijciens q̄ quantū distabat celū a terra: tantā habebat de igne supra caput suū cū alijs paganis. Et tantū dē abinfra sub eo esset ignis in quo cruciabant mali xp̄iani t ꝙ xp̄m negauerāt. Et iō bñ dr Eccli. j. Profundū abyssi. i. inferni: quis dimensus est: q. d. nullꝰ nisi de' aut forte diabol'. Et ad hoc facit qđ legit in lib. de. vij. donis. videlz ꝙ cū quidā mgr̄ annuatim faceret solēne festū in natali bti Bartholomei apli ob ei' deuotionē singularē multos inuitādo: celebrādo t ꝓdicādo: cū ꝓdicaret intrauit eccliam in spē cuiusdā speciosissime t ornatissime dñe diabolus: t sedit ante oculos dicti magri. qui in eū oculos iaciens excitauit cū cupiscentiā ei'. Et finito sermone fecit eā inuitari cuz alijs ad prandiū. ꝙ cū alijs residens nitebat magis ac magis animū suū accēdere in sui amorē, Sz btūs Bartholomeus patron' ei' a piculo eū liberauit. Nā in spē pegrini apparens: portā dom' pulsans: rogauit vt amore sci Bartholomei introduceret ad magrm illū. Qđ cuz nō fieret dissuadēte dīa:[illegible]it ei panē. quē accipe rēnuit. & rogauit vt[illegible]saltē p nūciū sibi rnderet: qđ ecē marie ꝓpriū hoi. Rndit magr ꝙ esset risibile. Sz dīa illa adiecit ꝙ magis ꝓpriū esset petrū. qz hō scipit: nascit: t viuit cū eo. Rndit pegrin' ꝙ bñ dixerat mgr̄: & dīa meli'. Proposuit t secundā questionē. Interrogās ꝙs esset loc' vnde pedis vbi dñs in terra[illegible]ura fecisset mirabilia. Rndit mgr ꝙ erat loc' vbi affixa fu[illegible]rux xp̄i qñ opatus est salutē in medio terre. Sed dixit dīa ꝙ nō illud erat: & facies hoīs huc caput in quo quasi est minor mūd'. Approbat apls̄ sniam dñe magis ꝙ magistri. Tertiā questionē ei fecit. videlz quantū distat a summo celi vsq; ad pfundū inferni. Cuq; magister hesitaret[illegible]ap hac re nec qđ rideret occurreret rndit dīa illa. i. diabol'. Qđ[illegible]ideo ꝙ detegor. Ego bñ vsq; bñ noui q̄ de altero ad alterū descēdit. Et hoc oz ꝙ tibi nunc ostendā. t diabol' cū magno sonitu t eiulatu in abyssum se ꝓcipitauit. t pegrin' nusq; cōpuit. Aliud sile legit de Andrea apl'o: lz nō in toto. Scdo dr talis locus dānatoꝝ caminꝰ ignis. Matth. xiij. Sic erit in cōsummatione secuti. Exibūt angeli t separabūt malos de medio iustoꝝ: t mittēt eos in caminū ignis. Jn camino duo cōsiderant. ignis adinfra: t fumꝰ supra obscurꝰ, ꝓpter ignez intelligit gehēna. Xp̄s. Melius est tibi vnū oculū habētem vel vnū pedē intrare in vitā: ꝙ duos oculos habentem vel duas manꝰ vel pedes habentē mitti in gehennā. Matth. xviij. Et dr gehēna quasi generās igne vl' generans ethnā. qui est mons in sicilia igne eructans. Et terꝛ terꝛat vallis tristicie. qz ex cruciatu ei' aia hz magnaz tristiciā t dolorē. Cū em̄ aia ꝓsideret se detineri t qñ alligari e infima: cū ipa sit nobilissima magna tristicia ab solucē. Naturalr em̄ ignobile nō hz vtutez in nobilius: & ecōtra. Sz vt instrm diuine iusticie ignis agit in aiam dānati. nō ꝓsumēdo: & affligendo p modū detentiōis vel flictiōis. Uñ dñs p moysen. Deut. xxxij. Ignis succēsus est i furore meo: t ardebit vsq; ad inferni nouissima. i. vindicta seu punitio pctōrib'. hic incipiet multis modis cruciās pctōres: t postea in inferno veniet. Dic ignis (ait btūs Aug.) mire mō est grauis. excellit em̄ oēm penā quā vnꝯ aliꝙs expt' est in vita ista. dist. xxv. §. alias. Et hoc dicit btūs Aug. de igne purgato[illegible]multo magis intelligendū est de igne inferni cū grauior sit pena inferni ꝙ purgatorij sine cōparatione. Caminꝰ ex pte superiori hz obscuritatē fumi: vnde t tenebrositatē. Et ꝓpter hoc dicitur etiā locus ille tenebre exteriores. Matth. xxij. Ligatis manibus t pedibus mittite eū in tenebras exteriores. ibi erit fletus t stridor dentiū. Dictū fuit a rege de eo qui in nuptijs non fuit cum veste nuptiali, t significat quelibet

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui in ecc̃ manet sine charitate. Quātus em̃ ibi sit ignis nō tamē lucet eis. Sed est obscur⁹ sicut flamma in lignis humidissimis est obscura ꝓpter fumū. Apoca.ix. De fumo putei obscuratus est aer. Idē ascendit fumus tormen torū eius in secula seculoꝝ. In huius figurā legit Exo.x. de tenebris a deo immissis egyptijs obduratis. q̄ vir non est motus de loco suo: nec cognouit fratrē suū ꝓpter tenebras horribiles ⁊ palpabiles. Et Sap̃. xvij. ōr. Nulla vis ignis poterat illuminare noctē illam horribilē aut lim pide syderū flāme. Sunt ergo tales ille tenebre cum igne vt aliquid luceat ad damnatoꝝ maiorē cōtristationē ⁊ non ad cōsolatiom̃. Unde. Bze. in li. moral. Illa vltrix flāma vitioꝝ cōcremationē quidē habet: sed lumen non habet. Ille ignis ad cōsolationē lumen non habet vt luceat. sed tñ vt magis torqueat ad aliq̄d lucet. nā sequaces suos in tormēto secū reprobi visuri sunt: quoꝝ amoꝛes deliquerunt hec ille. Experimur quotidie q̄ sicut dulce lumē ⁊ delectabile est oculis videre solem. vt dicit Salomon. ita manere diu in tenebris est valde rediosum. vt cum noctes sint prolixe vt in hyeme nisi lumē adsit attediat homo. ⁊ similiter q̄n diu aer est nubilosus. quid aūt cū semp tenebre sint durature. Narrat Bzegi. in li. dial. q⁹ quidā solitarius sanctus homo quibusdā romanis naugātibus ⁊ applicantibus ad insulā in qua morabat. ac visitātibus eū audita ab ma scritatis eius. retulit Theodoricū regē italie esse defūctū narrās se vidisse in spū ipm theodoricū pessimū tyrā nū duci discaltiatū vinctis manibus ⁊ pisci in ollā vulcani a papa Johāne quē in custodia carceris affligendo occiderat: et symmacho patricio quez iniuste fecit trucidare rat. Referet etiā b. Bzegi. idē. Dō quidā miles romanus eductus a corpore ⁊ postea cito rediēs narrauit se vidisse pontē altum ⁊ artū sub quo currebat fluuiꝰ nigerrimus ⁊ caliginosus nebulā ferozis intolerabilē et halās. vltra quē pontē vidit prata virētia ⁊ florētia suauissimi odoris quo reficiebant ⁊ satiabant pambulātes ⁊ habitantes illic domīce lucis plene erāt mansiones. ibiq̄ mire potētie edificabāt domus aureis laterculis. Et alij homies alias domos edificabant diuerse etatis ⁊ sexus iuxta ripā fluminis habitacula aliqua tangebant a nebula ferozis. aliq̄ vo de pōte labebant in fluuiū. Justi vo trāsibāt. Ibi vidit petrū maiorē fa. ilie ecclesiastice multo ferro ꝛpressum. ⁊ demersum in flumie. Dictūq̄ est q̄ ideo hoc patiebatur quia plus crudelitatis desiderio q̄ obedētia[illegible] coigendi zelo plagas inferebat. Vidit ⁊ quendā peregrinū sacerdotem cum magna celeritate ⁊ sinceritate transeuntem. Vidit ⁊ stephanū quendā cuius pes dū vellet trāsire per pontē lapsus est. ⁊ a teterrimis viris ex flumine surgentibus ex media pte corporis a ponte eiectus trahebat p coxa infera. Sed q̄d de eo postea actū sit ignorauit. Erat quippe vir ille lasciuus ⁊ luxuriosus. ⁊ ideo per coxas trahebat. Erat ⁊ elemosynari⁹. ⁊ hoc cum tenebat suspēsum Est ergo locus igneus ⁊ tenebrosus seu nebulosus. Tertio est locus intēperatus. Unde dicit auernus. De hoc nomine ptz in hymno. Et auerni ignib⁹ ipsi crementur acri⁹ ⁊ virgilius in eneid[illegible].vj. Facilis descensus auerni. Sz reuocare gradus superasq̄ euadere ad auras hoc opꝰ hic labor est. Et dicit auernus quasi sine materia tēperamenti. quia erit ibi qualitatū inequalitas. Nulla temperies erit ibi. sed omnia sentient ꝛ. asi in summo gradu. Ignis ardore vehemētissimus frigus intēsissimū: ⁊ sic de alijs. Sap̃. v. Pugnabit ꝛro eo orbis terrarū cōtra insensatos. Job. xxiij. Ab aquis niuiū transibūt ad calorē nimiū. Qui dolor quārus sit aliquantulū possunt intelligere lotrices panoꝝ: que tempe hyemis de riparia cōgelata veniūt ad ignem. Unde be. Bzegi. in lib. moraliū. tractās illud Job. x Ubi nullus ordo sed sempiternus horꝛor inhabitat. inq̄t. Ideo nullus ordo. q⁹ miseris erit horꝛor sine morte: finis sine fine: defectus sine defectiōe. Mors em̃. i. pena mortalis ibi vnit, finis semper incipit; defectus deficere nescit

Quia mors peribit ⁊ nō extinguit: dolor excruciat: ⁊ nullatenus dolore fugat. Flāma comburit: sed nullatenus tenebras expellit. Et ita supplicia ordinē nō habēt. quia nō suā per omnia qualitatē tenēt sc̄z sicut hic. Sempiternus quoq̄ horꝛor ibi inhabitat: q̄ hic flāma que succēdit illuminat. Ibi ignis ille crucias obscurat. Hic metus amittit cū tolerari incipit q̄d timebat. Illic ⁊ dolor dilaniat ⁊ pauor an[illegible]stiat. Horrēdo igit mō tūc erit reprobis dolor cū formidatiōe: flāma cū obscuritate. Et q̄a volūtate sui cōditoris discrepant peccatoꝛes. ideo a suis qualitatibus torm̃ēta discordabūt. hec bea. Bzegi. Et quia aplus dicit ad Roma. xiij. Que a deo sunt ordinata sunt. locus aūtauer ni siue inferni a deo est paratus: ideoꝛ ibi vbiq̄ ordo est dimine prouidētie. Ordo aūt diffinit ab Augi. xix. de ci. dei. esse pariū dispariūq̄ rerū sua vnicuiq̄ loco cōgruenti tribuēs dispositio. Locus cōueniens grauibus est terra. Et quia reprobi quoꝝ iniq̄tates vt ait ps̄. xxxvij. sicut onus graue grauate sunt sup eos. cū ipso grauamine hinc recedūt. apte in centro terre collocant auerni. Et q⁹ paria pecata pari pena puniunt. ⁊ simile cū simili apte collocatur Ideo dicit dñs. Colligite zyzania in fasciculos suos ad cōburendū. vt auari cū auaris. superbi cū superbis: luxuriosi cū luxuriosis collocati sint: sicut ⁊ b cōuersati. Et q̄a sicut oim rex deus. ita ꝛ petoꝝ ⁊ supplicioꝝ nouit mensurā: vt mēsura grauitatis penesit ꝑm mesurā quātitatis culpe. di cēte dño mistris suis Apo. xvij. Quātū se exaltauit ⁊ delitijs fuit. tantū date ei tormentū ⁊ luctū. Et Sap̃. vj. Fortioribus sc̄z maioꝛi defozmitate voluntatis peccātibus. fortioꝛ instat cruciatio. Ideo qui abundātius peccauit ⁊ grauius ordo diuine iusticie grauius punit. Sed intelligitur ibi nō esse ordo. quia nō seruāt ille res ordinē illum quem hic habuerūt. vt flamma ignis que hic cōburit ⁊ illuminat. nō autē ibi. Sed nec ibi seruabit q̄d videlicet cōmuniter dicit in. vj. Enei. Solaciū est miseris socios habere penarū. Unde dicit btūs Augi. Non hi quos monem⁹ agere penitentiā querunt sibi comites ad supplicia: neq; dent quia multos habebūt sibi similes. sc̄z in penis. Nam nō propterea minus s. Jebūt. quia cū multis ardebunt. ꝛ q.j. multi. immo plus cruciabūtur. ⁊ precipue quoad eos quos suo exemplo vel occasiōe traxerūt ad malū. Et propterea diues sepultus in inferno petebat mitti lazarū ad monendū fratres suos. vt agerent penitentiā ne irent ad locū tormentoꝝ: nō quia ex charitate compatiebat eis. sed quia maius sibi parabat supplicium ex damnatiōe fratrum cū exemplo vel alijs modis esset occasio peccatoꝝ illoꝝ. Sicut em̃ ex multitudine vbi est odor exultat pulchritudo que delectat. ⁊ quāto maioꝛ multitudo: tanto maioꝛ pulchritudo ⁊ delectatio. Itaybi nō ẽt ordo. q̄to maioꝛ multitudo. tanto maioꝛ cōfusio ⁊ afflictio in eis. Quāta autem sit multitudo damnatoꝝ. de facili potest pcipi. ex eo q̄d ꝑs dicit Mat. v. Lata est via que ducit ad pditionē ⁊ multi incedūt per eam. Et arta ⁊ angusta via que ducit ad vitaz scilicz virtutū. ⁊ pauci vadunt per eā. Omnes infideles ad infernū tendunt. ⁊ fideles xpiani similiter qui mandata dei nō seruāt. Et[illegible]s plenus est mūdus. Timere ergo eū Mathi. x. c. qui potest animā ⁊ corpus perdere in gehennā. que est locus intēperiꝰ: inordinatus. ⁊ horridus

Quarto est locus fetidus ⁊ immūdus. ⁊ ꝓpterea dicitur lacus ⁊ putei. ps. xlix. Eduxit me de lacu miserie ⁊ de luto feci. i. de inferno in quē q̄s se pcit merito cū peccat mortaliter. sed inde exire nō valet nisi educatur a deo per gratiā suā. Dicit ⁊ puteus Apoc. ix. De puteo abyssi obscuratus est aer. Et potest dici puteꝰ a puteo. i. a fetore. Est enim quasi latrina mūdi ⁊ quasi sentina vbi omnes sordes cōfluunt. Unde dicit Isaiē q̄ dñs in fine mūdi purgabit omnia elemēta ⁊ omnē immundiciā eoꝝ. ⁊ virtute lesuā pcipient in infernū. vt cloacā ꝑ pena damnatoꝝ. Qualitates eoꝝ delectabiles in eis remanebunt ad gloriā beatoꝝ et eoꝝ decoꝛe, sicut ignis habet cōburendo vim affligere: habet

et illuminare. Virtutē ergo afflictiua pcipiet in infernus: illuminatiua sibi dimittēdo. In hmōi locis manēt frequēter ꝓcēres: diacones: ⁊ vmes. Deut. xxxij. Dētes bestiarū immittā in eos cū furoꝛe trahentiū sup terrā atq̄ ꝓcūbentiū ⁊ Esa. xiij. Subter te sternet tinea: ⁊ operimentū tuum erit vmes. Dicit de nabuchodonosoꝛ ⁊ diabolo. b. Augu. in li. de ciui. dei. magis intelligit de vme spuali. s. remoꝛsu pscie q̄ semp mordet eos. ⁊ io nō moꝛit de pctis cōmissis ꝓpter que deuenerūt ad tantā miseriā dānatiōis eterne.

Legit invita fratrū q̄ cū bononie esse. quidā scholaris nobilis q̄ illuc ad studenduz de alijs partibus aduenerat multis pōpis: variatibus ⁊ lasciuijs erat deditus. Hunc visitās supprioꝛ cōuētus bonoñ. ordinis ꝓdicatoꝝ. q⁹ ipse cōpatriota eius fuerat: cepit eū alloq̄. Sed ꝓsaꝰ scholaꝛ timēs ne cōpunctus aliq̄ diceret sibi: que eū haberent retrahere a voluptatibꝰ mūdi: fecit pactū cū eo ne de rebꝰ spualibus aliq̄d sibi loqueret: si vellet diutius confabulari cū eo. q̄d ille. pmisit se facturū. ita tñ q̄ in fine eoꝝ colloquij tñ duo vba scripture sibi ꝓponeret. Postq̄ ergo de multis ⁊ varijs rebus de paretib⁹ eoꝝ ⁊ amicis ac notis habuerūt sermonē. Demū ab eo volēs recedere dixit illa duo vba scripture. volo vobis dicere vt cōuenim⁹. At ille dicas cito ⁊ breuiter. Et suppioꝛ. Scriptuz est in Esaia xiij. c. de vnoq̄: q̄ se tradit delitijs ⁊ vanitatibus mūdi q̄ in alia vita hoc ei euenieꝛ. Subter te sternet tinea et operimentū tuū erūt vmes. Et inde recessit. Ita aūt inhesit firmiter hoc verbū mēti ei⁹ vt nullo pacto posset a coꝛde eius illud excidere. Sed eius recolēdo inde cōsiderabat quō posset sustinere talē lectū vermiū ⁊ tinearū semp qui nec mori in pulicis patiēter ferret. Cunq̄ socios vanos ipse q̄reret ⁊ solatijs se applicaret: vt illi⁹ vbi oblinisceret et cōsideratōnis talis cruciat⁹ vermiū ⁊ tinearū. nec aliq̄ modo a mēte sua valeret reijcere die noctuq̄. Demū verbis illis cōpunctus seculū deseruit: religionez ingressus: deo se ibi deuouit. Qui nro locꝰ ille est tumultuosus. Unde tartarus ōr a strepitu ⁊ ꝓtētione riꝛosa. Esa. xij. Tumultuabit puer ꝓra senē: ⁊ ignobilis nobilē. filius obiurgabit patrē: ⁊ pater filiū. Un legit in li. de. vij. donis. q⁹ cuz quidā vsurariꝰ infirmabat ad mortē: nec sacerdos vellet ei sacracōferre nisi restitueret vel cautionē faceret. Ille aūt noller. Hortabant ad hoc eū filij ne ad infernū descēderet mo[illegible]. Et ille. Vos nescitis q̄d petatis. Oportet vos in ad hospitale si vellē cūcta restituere male ablata. meli⁹ erit cōmittere se mie dei q̄ misericordie hominū. Mortuus igit ille sepultus est in[illegible]fernū. Ex filijs autez eius duob⁹ dixit vn⁹ ad alterū. Pater noster dānatus est. nō velimus imitari eū retinēdo vsuras ab eo extortas: ⁊ reddamus creditoꝛibus vt saluari possim⁹. At ille. Ego pte q̄ me cōtingit volo gaudere. ego nō feci vsuram. Ex q̄ ipe q̄ extorsit nō restituit: ipe luet penā. Aliter potuez suā restituit: ⁊ seculū deseruit: dei obsequijs totū tradidit. Dum aūt qui in seculo remāserat mūdanis se inergeret infirmat⁹ ad mortē: nec penitēs: ad tartarū fertur ē pfez Nō frater audiēs rogauit deū vt sibi aliq̄ modo ostenderet statū eoꝝ in alio seculo. Una igit[illegible]rū cū oraret. vidit terrā apertā: ⁊ in imo pfem in flāma infernī sepultum et filiū eius fratrē suū sup eu iacētē. maledicebatq̄ pater filiū dicens. Maledicta sit hora in qua te genui: et tu sis maledictus: q⁹ pter te ego feci vsuras: nec voluī restituere ne dimittere te pauperē. ⁊ pter hoc cruciοr in hac flāma. Et filiꝰ ecōtra. Immo maledict⁹ sis tu pr ⁊ maledicta sit dies in q̄ me genuisti. tu me exemplo tuo docuisti fenerari: ⁊ vsuras extortas noluisti reddere: sed mihi reliq̄sti. pter quod in perpetuum crucioꝛ. Nō cernes ille gras deo egit qui eū liberauit de tanto malo. Sexto est locꝰ damnatoꝝ locus obliuiosus ⁊ occultus. vnde a gētilibus lethes ōr. ⁊ interpretat[illegible]otium. quia sc̄z sui. i. eius qui est damnatus tradūt eum obliuioni. Et deus etiā videt eoꝝ obliuisci inquantū sc̄z non liberat eos ab illis penis, ꝑs.

Nec memoꝛ ero nominū eoꝝ per labia mea. p[illegible]est dicere deus de eis. Amici ⁊ propinqui carnales cito tradunt obliuioni. q̄d patet: quia modica suffragia faciunt p eis. q̄nimmo nec illa que illi legarūt. Et si nesciant illis non posse, pdesse cum nō nouerint si sunt in purgatoꝛio vel in inferno. Unde accidit eis sicut de pincerna pharaonis: q̄ in psperitate cōstitutus oblitus est interptis sui ioseph q̄ in carcere erat. qui et beneficium faciēs interpretatus est somnio suo sui liberationē. etsi ei se recōmēdaret: oblitus est cito eius. Omniū quoq̄ ⁊ ipe dānatus obliuiscitur. ex q̄bus posset in aliquo cōsolari. Nā si memoꝛie occurrunt gaudia vana ⁊ delectatōes quas habuit in mundo. hoc est eis ad cruciatū: q⁹ p illa cognoscūt se deo ꝓuatos et omni bono. Septimo est locus piculosus. Unde ōr baratruz in hymno. Eōsurgit xps tumulo victoꝛ redit de baratro. Et ōr baratruz. q̄si latitudo arta: quia est latus locus ad ingrediendū: sed artus ad exeundū adeo q̄ nullꝰ pōt exire Mat. v. Non exies inde quousq̄ reddas nouissimū quadrantē. et Mat. xviij. Tradidit eum tortoribus quousq̄ redderet vniuersum debitū. Et q⁹ ibi nō est locus satisfactionis. vnde nō habet q̄d reddat nunq̄ egredieꝰ de loco sed ibi semp[illegible]luet. Dicit ⁊ herebus a gentilibꝰ: q⁹ semp adheret illi tali pena. Unde et si diabolus vl' anima damnati ad horā de illo loco exeat vt appareat alicui deo disponēte. secū tñ portat infernū: ꝛ semp ei illa pena inheret. Nō aūt dixerūt demones xpo clamādo. Venisti ante tpe torquere nos. Mat. viij. Non sic est intelligendū tanq̄ pus nō crucіarent. Sed q⁹ aliquod accidētale supplicium. tunc additum est eis ꝓpter presumptionem eoꝝm.

Dicit ⁊ acheꝛōta a gētilibꝰ. i. luctuosus. vl' acheron a ab a q̄ est sine ⁊ cheronta q̄ est salus: q⁹ sine salute sunt lachrime ille. Matth. xiij. Ibi erit fletus ⁊ stridoꝛ dentiū. Esa. v. Dilatauit infernus aīmā suā: ⁊ aperuit os suum absq̄ vllo termino. [illegible]s. lxviij. Neq; vrgeat sup me puteus os suum. Puteus est ꝓfundit[illegible]humane iniquitatis: in quem si ceciderit nō claudet sup[illegible]os suum: si clauseris os tuū. Confitere ergo. ⁊ dic. De ꝓfundis clamaui ad te dñe. Claudi⁹ os suū ei qui confitet. iuxta illud. Beati q̄rū remisse sunt iniquitates: ⁊ quoꝝ tecta sunt peccata. Quidam senex migrās cum crederet moꝛtuus ad se reuersus fleuit incōsolabiliter dicens frequēter. Ue mihi quia nō fleui. Ue mihi quia non fleui. Ue mihi quia non fleui. Fletus autē illic erit infructuosus q̄ hic est vtilis et pciosus. b. Augu. Frustra ibi flebūt peccatoꝛes qui malorum suoꝝm veniam nō consequentur.

§. IIII. De punitiōe ꝛpoꝛis

Poꝛis in coꝛpibus post vltimā resurrectionē. q̄ cruciabunt[illegible]t in igne inferni cōtinue. nec tamē cōsumēt vel deficient. Matth. xxv. Dicet iudex vniuersoꝝ dñs iesus reprobis: qui a finistris erūt iudicādi resuscitatis in coꝛpibus suis. Discedite a me maledicti in ignē eternū. ⁊ Eccli. vij. Vindicta. i. punitio carnis impij ignis ⁊ vmis. Hic ignis ait beatus Aug. excellit oēm penā quam aliquis vnq̄ est pertus in vita ista. Dicit cōiter a[illegible]pientibus igne nostro quo vtimur ee quasi ignis pictus ꝛspectu illius ignis infernalis: q⁹ ita ē afflictiuus q̄ respectu eius iste nr̄is noster nulla afflictionez videt ingerere humano coꝛpoꝛi posito sup eū. Sed si aliquis nunc cum calamo tangit ab igne isto sentit dolorē intēsum. quid faciet miser dānatus ibi semp mansur⁹. Esa. xxxiij. Quis de vobis habitabit ꝛ poteritcū ardoꝛibus sempiternis: quis habitabit cū igne deuoꝛante Et quia infidelib⁹ videt coꝛpus humanū in igne manere ⁊ nō ꝓsumi impossibile. voluit deus oīdere p exemplū trium puerorum. ananie: azarie: ⁊ misahelis. qui missi sunt a nabuchodonosoꝛ in fornacez ardentē. nec tñ consumpti ab igne. Danielis. iij. In multis quoq̄ rebus naturalibus ostēdit deus multa fieri pter solitum cursum nature in alijs rebus. Sicut em̃ dedit natura ⁊ ꝓpꝛietatē cer-

Dicitur ⁊ lethes.

Coꝛpa hu manoꝝ in igne manere ⁊ nō ꝓsumi impossibile

Universidad de Deusto
Biblioteca

tam reb... put voluit. ita ⁊ pōt immutare ⁊ dare alia cum vult. Ut hoc p multa exempla ondit bea. Aug. in. xxi. de ciui. dei. c. ij. ⁊ seqnti. Cōuincant increduli posse humana corpa aiata atq; viuētia nōnunq; morte dissolui: si in eternū quoq; ignib' durare tormentis. cū sint aialia profecto corruptibilia q; mortalia. que tamē medijs ignibus viuat. Nōnullū etiā genus vermiū in aquarū calidarū scaturigine reperiri. quaz feruorē nemo impune pertectet. Illos aūt nō solū sine sui lesione ylla ibi esse: sed extra eē nō posse. q; si eadē incredulitate contendāt: quia hec aialia nec semp viuūt. cū illis feruoribus vīnūt. Si mirabile est in ignibus dol... tamē viuere: mirabili' est viuere in ignibus ⁊ nō dolere. Si hoc credit: cur nō et illud: Sed nullū inquiūt. sez increduli corpus est qđ dolere possit: nec posse mori. Quibus ōz. Etsi nulla caro nūc est que sensuz doloris ꝑpeti possit mortēq; nō possit: ⁊ nō attendūt eē aliqđ tale qđ corpe maius est. Ipe quippe anim' cuius pñtia corpus viuit ⁊ regit. et dolorē pa... possit ⁊ mori nō possit. Ecce inuēta est res q; cū sensu ... is hab... fin... mortalis est. Hoc igit tūc erit in corpib' dāna oz... esse scimus in animis oim. Si diligēter cōsideremus... lor corpis magis ad animū ptinet. Dolet itaq; aia cū corpe in eo loco eius vbi aliqđ ptingit vt doleat. Dolet ⁊ sola q̄uis sit in corpe cū aliqua causa etiā inuisibili, tristis ē ipa corpore incolumi. Dolet etiā nō in corp... constituta. Nam... itaq; dolebat dines apud infero... um dicer... Cruciat... hac flāma. Corpus aūt examine nec dolet nec animatū sine anima dolet. Si ergo a dolore argumētū recte assumere ad mortē. vt ideo mors possit accid... re. q; potuit accidere ⁊ dolor: magis ad aiaz ptineret mors ad quā magis pertinet ⁊ dolere. Cū vero illa q... magis dolere pōt nō possit mori quid mo... affert. cur illa corpora: quoniā futura sunt in dolo... deo etiā mortura esse credamus. Et si platonici quidā dixerūt. Unde ⁊ Virgilius ex mortibūs terreni corporis membris animas haberi vt metuant: doleāt: ⁊ hmōi. Cur incredibile est ita ignes illis corpibus dolorē ... esse inferre nō mortē. sicut ... corpora dolere aia... faci... quas tū ideo mori nō cogunt. Idem ca. iij. Sicut q; naturas aialiū curiosius inda... sala mandrā referūt in ignibus viuere. Et quida... simi ficille montes q; tanta tempis diuturnitate ⁊ vetustate vsq; nunc ac deinceps flammis estuant... integri perseuerāt satis id... testes sunt. nō oīe qđ ardet absumi. Et aia indicat nō oīe qđ dolere potest. posse etiam mori. Quid ad... a nobis rerū postulātur exempla q̄bus doceamus nō... incredibile vt hoim corpora sempiterno supplicio punitorū. ⁊ in igne animā nō amittāt: ⁊ sine detrimēto ardeāt: ⁊ sine interitu doleāt. Habebit em tūc carnis sub... ta istā qualitatē ab illo inditā: qui tam miras ⁊ varias... rebus indidit quas videmus ꝑpietates vt eas. q; multe... non miremur. Qui... em nisi creator omniū dedit pa... carni mortui ne... resceret. Qđ dicē be. Aug. se ex... pertū vt per... nnū illu... eruasset coctā. nec putresceret. sed solū co... entie ficcioris fuisse. Quis palee dedit vel tam frigidā vim: vt ol... as niues seruet: vel tam feruidā vt poma immatura m... ret. De ipo igne mira quis explicet. quo queq; aduſta nl... scūt. cum ipe fit lucidus et pene oīa am... lambit colore pulcherrimus decolorat: atq; ex pruna fulgida: carbonē teterrimū reddit. Neq; id quasi regulariter diffinitū est. Nā ecōtrario lapides igne cādenti percocti ⁊ ipi fiunt cādidi. Et quis magis ille rubeat illi albedo colore nitescāt. Long... tū luci quod alb... est. sicut nigrū tenebris. Cum... ignis in lignis ardeat. vt lapides coquat. cōtrarios... et nō in rebus contrarijs effectus. Et sicut ⁊ ligna ⁊ lapides diuersa quidem sunt, sed nō sunt ꝯria sicut albū ⁊ nigrū, quoruz in lapidibus vnū facit alterū in lignis. clarus illos clarificans. hec offuscās cū in illis deficeret nisi in istis viueret. Quid in carbonibus. nōne mirāda res est ⁊ tāta infirmitas vt res leuissimo frangātur. pessu facillimo cōterātur: ⁊ tanta firmitas vt nullo humore corrumpātur. nulla etate vincātur vsq; adeo vt eos substernere soleāt. q; limites figunt ad cōuincendū litigatores. Qui eos in terra humida infossos, vbi li... putrescerēt tam diu durare incorruptibiles posse nisi rex ille corruptor: ignis effecit. Intueamur etiā miraculū calcis ex... o eo de quo iaz satis dixi q; igne candidat: quo alia terra redduntur. Etiam occultissime ab igne ignē cōcipit. Cuiq; iā gleba tāgentib' frigida tam latēter seruat. vt nullo nostro sensui prorsus appareat. Sed cum ptus expimēto etiā dū nō apparet. s... inesse sopitus. propter qđ eā calcē viuā loquimur. velut i... gnis latēs aia sit inuisibilis visibilis corpis. Jā vero q; mirū est. q; cū extinguit: tūc accendit. Ut em occulto igne careat. aque infundunt aq; ve pfundit. Et cū ante sit frigida: inde feruescit. vñ feruētia cucta frigescūt. Uelut expirāte ergo illa gleba discedes ignis qui latebat apparet. Ac deinde rang; morte fic frigida est. vt adiecta vnda nō sit arsura. ⁊ qualecūq; vocabamus viuā: vocemus extincta. Quid est qđ huic miraculo addi posse videat. ⁊ tū addit. Nā si non adhibeas aquā sed oleū. qđ magis fomes est ignis: nulla ei⁹ pfusione vel infusiōe feruescit. Ꝺ miraculū si de aliquo inclyto lapide legerem⁹ siue audi... mus: ⁊ in nostrū experimentū venire nō posset profecto ... mēdaciū putarem⁹: aut certe grāditer mirarem⁹. Quarū vero rez ante oculos nos... os quotidiana documēta versant nō gñe min⁹ mirabili, sed ipa assiduitate vilescūt. ita vt ex ipa indi... remota est pars orbis a nobis desierimus nōnulla mirari. q; ad nos votuerūt mirāda perduci. Adamantē lapidē multi apud nos habēt. ⁊ maxime aurifices. infignitoresq; genus rū. qui lapis nec ferro nec igne nec alia vi vlla perhibet ꝓterq; hyrcino sanguine vinci. Sed qui eū habēt atq; nouerūt. nunquid ita mirātur. vt hi quibus potēcia primum eius ondit. q̄bus aūt ... stendit: forta sse nec credūt. aut si crediti inexpta⁹ mirant. Et si cōtigerit expiri. adhuc q; dem mirant insolita. Sed assiduitas experiēdi paulatim subtrahit a... iratiōis incitamentū. Magnetē lapidē nouimus mirabile... esse raptorē. Nō cū... oldi vehemēter inhorruī. quippe cernebā a lapide fe... annulum re... ū atq; suspēsuz. Deinde tanq; ferro qđ ... at vim ... isset suam cōeunq; fecisset. i. anulus alteri a... ... est eundēq; suspendit a... t ille pōz... sic alter ... nulus pōzi anulo cohorebat. Accessit eode mō tertius. accessit ⁊ quart⁹. iaq; sibi p mutua circulis nexis nō implicatoz intrinsec⁹ extrinsec⁹ adherētū q̄si catena pepēderat anuloz. Quis istā vim lapis nō stuperet. q; nō soluz illi hoc reat. verūetiā ... ot suspēsa trāsibat: ⁊ inuisibilibus vinculis ea subligat... si argentū inter lapidē illū posuerit. ⁊ ferrū mouet ... argēto. Qñ aūt iuz magnetē ponit... tur adamā... rapit ⁊ si eū rapuerit: vt ei appropin... quauerit: mox re... t. India mittit hos lapides. Uerū tñ infideles hoies ... diuia vel ꝓterita vel futura mirācula pdicam⁹. q; il... xperiē... nō valem⁹ ondere. rōne a nobis eaz flagitāt rez quā q... nō possum⁹ reddere. Excedūt em vires metis hūane. estimāt falsa esse qđ dicimus. Ipse tot mirabilibus reb⁹ q̄s vel videre possumus. vel vide... dit reddere rōnem. Nō si ab hoie fieri nō posse puiderint: fatēdū est eis. nō io aliqđ nō fuisse. vel nō futurū esse. q; rō inde reddi nō pōt. q̄nquidē sūt ista de q̄b⁹ silr nō pōt. Nō itaq; pergo p plurima q; mādata sunt lris nō gesta atq; trāsi... a. ⁊ in locis q̄buscq; manētia. q; si quis ... voluerit ⁊ ... erit. vtrū va sint explorabit. Sz pauca cōmemoro. Agri... inū sicilie salē perhibēt. cum fuerit admot⁹ igni velu... aqu... escere. cū vo ipi aq; velut in igne crepitare. Apud garamātas quēdā fontē tā frigidū dieb⁹ vt nō bibat; tā feruidū nocte vt nō tangat. In

spiro alium fontē in quo faces vt in ceteris extinguūtur accēse: sed nō vt in ceteris accēdunt extincte. Adest⁊ arcadie lapidē. ꝓterea sic vocari q; semel accēsus iā non possit extingui. Poma in terra sodomoz gigni qđē ⁊ ad maturitat' faciē puenire. ⁊ morsu pssiue tēptata in fumū ac fauillā cocio fatiscēte vanescere. Pyritē lapidē pticz tenētis manū si vehemētius pmat adurere. ꝓpter qđ ab igne nomē accepit. In capadocia ethere vero eq... scipe eosdēq; fer' nō ampli' triēnio viuere. Tylon indie insulā eo pterri ceteris terris. q; ois arbor ... a gignit nunq; nudat regimine foliorum. De his atq; alijs innumerabilibus q; historia nō factoz atq; trāsactoz: ⁊ manētiū locoz cōtinet. reddāt rōnē si pnt infideles isti: q; nolunt diuinis lris credere. qđ aliud ... nō diumas putātes. eo q; res hūt incredibiles: sicut ... vñ nūc agim⁹. Non em inquiūt admittit ylla rō: vt caro ardeat. ⁊ nō abluatur doleat neq; moriat. Rōcinatores videlz magni: qui de oībus reb⁹ q̄s mirabiles esse constat: possint reddere rationē. rationem reddat de his que pauca posuimus: que ꝓculdubio si ea esse nesciūt. ⁊ ea esse futura dicerem⁹. multo min⁹ crederent q; qđ nūc dicētibus nobis nolūt credere aliquando esse venturū. Quis em eoz nobis crederet: si quēadmodū dicimus futura hoim vita corpa: q; semp arsura atq; dolitura: nec tñ aliqñ moritura sint. ita dicerem⁹ in futuro seculo: futurū sale quē faceret ignis velut in aq; fluescere eundēq; faceret aqua velut in igne crepitare. ⁊ alia de q̄b⁹. s. dictū est. Hec in illo se... lo qđ futurū est si dicerem⁹ futura: nobisq; increduli rnderēt. Si vultis vt ea credamus: reddite de singulis rōnē. Nos nō posse ꝓfiteamur. eo... in istis ⁊ similibus dei miris operibus infirma mortaliū rōcinatio vinceret. Ssi tñ apud nos esse rōnē nō sine rone oi potētē facere. vnde animus human⁹ infirmus rōnē nō pōt reddere. ⁊ in multis quidē rebus incertus nobis esse quid velit. illud tñ esse certissimū nihil eoz ei esse impossibile quecūq; voluerit. eiq; nos credere pdicenti. qđ neq; impotente neq; mētiente possim⁹ credere. Di tñ fidei rephensores exactores ... rōnis. qđ ad ista rndent de q̄b⁹ rō ab hoie reddi not... potest ⁊ tñ sunt: et ipsi rōni nature vident esse cōtraria. q; si futura eē dicerem⁹. silr a nobis sicut eoz q; futura esse dicim⁹: ab ... fidelibus rō poscer... ac ꝓ hoc cū in talibus opib⁹ dei deficiat rō cordis et ... onis humani sicut ista. nō ideo nō sunt. non ideo etiā ... nō erunt. qm̄ ratio de veris q; ab homine nō potest r... di. Refert in ca. vj. idē Aug. q; in lris gētil... reperit. scz esse q... ddā phanū ve... r... atq; ibi cādelabrū et in eo lucernā suo duo sic ardere: vt eā nulla tēpestas. nullus ymber extinguat. vnde lucerna inextinguibilis nominata est. Urca hmōi dicit q; nō habem⁹ necesse credere oia q; historia cōtinet gentiliū. cū ⁊ ipi inter se historici ficta aut Varro. quasi data opa ⁊ q̄si ex industria p multa dissentiāt. Sed ea si volumus credimus ... cō aduersant libris q̄bus nō dubitamus oportere nos ... redere. De isto q; phano veneris ⁊ lucerna nec extinguibi... nō solū in nullas coartamur angustias. verū etiā latitu... linis nobis cāpus aperit scz ad rndendū. Addimus em id istam lucernam inextinguibilē ⁊ humanoz ⁊ magica... um. i. per homines demoniacarū artiū: ⁊ ipoz ... er seipsos demonū multa miracula que si negare voluerimus: eidez ipsi cui credimus sacraruz irarum aduersabimur veritati. Aut ergo in illa lucerna mechanicū aliqđ de lapide asbesto ars hu... ana molita est: aut arte magica factū est. q; hoies illo mirarētur in templo. Aut demō quispiā sub noie veneris tāta se efficacia pīnauit: vt hoc ibi, pdigiū ⁊ appareret hominibus ⁊ diutius pmaneret. Illiciunt aūt demones ad inhabitādum p creaturas. quas nō ipi sed deu... cōdidit. Ut a... alliciant ab hominibus. pus eos ipsi astutissima callidit... seducunt vel inspirādo eo... cordi... a virus occultum, vel etiā fallacib⁹ amicitijs apparēdo. eoruq; paucos discipulos suos faciūt plurimoz. unq; doctores. Neq; em potuit nisi pus ipsis docētibus discipulis. quid quisq; lo... s appetat. quid erhoreat. quo muitet noie. quo cogat. vnde magice artes eoruq; artifices extiterūt. Maxime autem possident corda mortaliū: q; potissimū possessione gliant cū se transfigurāt in angelos lucis. Sunt ergo eoz facta plurima. que quāto magis mirabilia cōfitent: tanto cautius vitare debem⁹. Sed ad hoc vnde nūc agim⁹: nobis etiā ipsa ꝓficiūt. Si em hoc immūdi demones possunt: quāto potētiores sunt angeli sancti. Quāto potētiores bis oībus deus qui tantoz miraculoz effectores etiam ipsos āgelos fecit. De magis pharaonis seu maleficis scriptura diuia fatet. De quadā femina que taliā... pollebat nobilis poeta dicit. Hec se carminib⁹ ꝓmittit soluere mētes Quas velit ast alijs duras immittere curas. Sistere aquaz fluuijs: ⁊ vertere sydera retro. Nocturnosq; ciet: manes mugire videbis. Sub pedibus terrā: ⁊ descedere mōtib⁹ ornos. Quāto magis deus potēs ē facere que infidelib⁹ sunt incredibilia: sed illius facilia potestati. qñ q̄dem ipse lapidē aliarūq; vim rerū et hoim ingenia: quia ea miris vtunt modis angelicalisq; naturas oibus terrenis potentiores animātibus condidit vniuersa mirabilia: mirabili vincēte virtute. ⁊ ... erādi: iubēdi: iumendiq; sapia vtens omni... s tam mirabiliter q; creauit. Cur igit facere non pos... deus: vt resurgāt corpa mortuoum: ⁊ igne eterno cruciēt corpa damnatoz. qui fecit mundū in celo: in terra in aere: in aquis innumerabilib⁹ miraculis plenū: cuz sit oibus quibus plenus est. ꝓculdubio maius ⁊ excellētius etiā mūdus ... miraculū. In ca. vij. idem. Sz istis cum q̄bus vel cōtra quos nūc agimus: qui ⁊ deū esse credūt a quo factus est mūdus. qñ eis rerum vim mirabilē ... nimus aliarū: que nec animalia sunt rōnalia. nec vlla rōe pediti spūs sicut sunt ea quoz pauca cōmemoraminus: rndere assolē. Uis est ista nature. Natura eoz sic se habet ꝓpriarū sunt ista efficacie naturarū. Tota itaq; rō est Cur agri. gentinū salem flamm... lucre faciat aqua crepitare: quia hec est natura eius. ⁊ ... e esse potius ꝯ naturā videt que nō igni sed aque dedit salē soluere. torrere aūt igni nō aque. Sed ista inquiūt. salis hui⁹ naturalis ē vis vt his contraria pariat. Hic igit rō addit et de fonte illo garamātico ⁊ alijs de q̄bus dictū est. s. Quibus licz vis insolita contra naturā inesse videat. alic... mē de illis nō reddit ratio: nisi vt dicat hanc eoz esse naturaz. Breuis sane ista ... ō fateo: sufficiensq; respōsio. Sed cuz deus sit auctor naturarū oim. cur volunt fortiore nos reddere rōnem: quādo aliquid velut impossibile nolunt credere. eisq; redditione rōnis poscētibus. respōdemus hāc esse voluntatē dipotentis dei. Qui certe nō ob aliud vocatur omnipotēs nisi qm̄ quicqđ vult potest. Qui potuit creare tam multa que nisi ostēderent. pfecto impossibilia ... tarent. nō solum que ignotissima apud nos verum etiam que notissima posuit. Nec em volo temere credi. cuncta q; pos... quia nec a meipo ita credunt: tāp nulla de illis sit in mea cogitatōne dubitatio: exceptis illis que vel ipe suz expertus: ⁊ cuius facile est experirī: sicut ō calce que feruet in aqua in oleo frigida est. De magnete lapide trahente ferruz. De carne pauonis nō putrescēte. De palea sic fugete: vt nō finat fluere niuē. Sicq; calēte vt ... aturescere poma compellat. De igne fulgido candescēte lapides. s. calcis: ⁊ offuscāte que vrit. De car... nibus ⁊ oleo ⁊ argēto. de quibus. s. Cetera aūt sic habeo: vt neq; negāda neq; affirmāda decreuerim. Que aūt melioz... alidioz ratio de rebus talibus reddit: q̄ cū omnipotēs deus ea facere posse perhibeat: ⁊ facturus ōz que prenūciasse ibi legitur vbi alia multa prenūciauit: que feciss monstratur. Ipse quippe facit: quia se facturū esse pdixit: que impossibilia putant: qui ... iūt ⁊ fecit vt ab incredulis gentibus incredibilia redderet. ... Si aūt respōdēt se propterea nō credere. q; humanis semp arsuris ne vnq; morituris corporibus dicimus: quia humanoz corpoz naturā nouim⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

longe ... institutā. Unde nec illa ratio hinc reddi pōt que de illis naturis mirabilibus reddebaf: vt dici possit. Uis ista naturalis est rei huius. Ista natura est quā scimus humane carnis ista nō esse naturā. Habem⁹ quidez qđ rideamus de sacris litteris. Hāc ipam. s. humanā carnem aliter institutā fuisse ante pctm̄. i. vt posset nūq̄ mori tem perpeti. Aliter autem post peccatum qualis est erūna huius mortalitatis ⁊motuit vt perpetem vitam tenere nō possit. Sic ergo aliter q̄ nobis nota est instituetur in resurrectōe mortuoz. Sz qm̄ istis nō credūt litteris. s. sacris. vbi legitur qualis in paradiso vixerit hō: de litteris eoz qui ... ctissimi apud eos fuerūt aliquid, pferendū est quo appareat posse fieri vt alit se habeāt queq̄ res q̄ pzius in reb⁹ innouerat sue determiatione nature. Est in Marci Uarronis libris: quoꝝ inscriptio ē de gēte ppli romani. qđ eisdē vbis ibi legit: ⁊ hic ponā. In celo inq̄t: mirabile extitit portentum. Nā stella veneris nobilissima quā p ... tus vesperuginē: Homerus hesperon appellat pulcherrimā dicens. Lastoz scribit tantū portentū extitisse vt mutaret colorē: magnitudinē: figurā: cursum: quod factū neq̄ ātea nec postea fuit. Sic ... factū ogygio rege dicebāt adrast⁹: cyzicenos: ⁊ dyō nea ... ites m ... nati ci nobiles. Hoc certe Uarro tant⁹ auctor portent ... p pellaret: nisi esse ptra naturā videret. Dia q̄ppe portenta ꝺ naturā dicim⁹ esse: sed nō sunt. Quō em̄ est ꝺ naturā qđ dei fit volūtate: cū volūtas tanti vtiq̄ cōditoris condite rei cuiuscūq̄ natura sit. Portentū ergo fit nō cōtra naturā: sed cōtra quā est nota natura. Quis ... portentoꝝ numerat multitud inē que hystoria g ... tiū cōtinet. Sed nūc ... hoc vno attendam⁹: qđ ad rem ... de qua agim⁹ pti net. Quid ita dispositū est ab auctore celi ⁊ terre quēadmodū cursus ordinatissim⁹ sydez. Quid t ... n ratis legibus fixisq̄ firmatū: ⁊ tñ q̄n ille voluit qui summo regit imperio ac potestate qđ condidit: stellā ... ze ceteris magnitudine ac splendore no ... ma: colore: magnitudinē: figurā: ⁊ qđ est mirabili⁹ ... cursus ordinez legesq̄ mutauit ⁊ turbauit. Sed hoc de lucifero stella ꝓtigit: nec antea nec postea cōtigisse dicūt. Nos in diuinis libris ... gimus ... tiā solem tm̄ cū hoc a dño petuisset vir sanct⁹ Jesus naue donec ceptū ꝓliū victoria terminaret. Et retroꝛsum redūsse ... hie. xv. anni ad viuendum additi. Hoc etiā ꝓdigio dei significarētur adiūcto. Sed ... q̄ miracula que meritis sunt ꝓcessa sctoꝝ q̄n credū ... acta magicis artibus attribuunt. Uñ est illud qđ. s. comemoraui Uirgilij. Sistere aquā fluminis ... vertere sydera retro. scz quādā magā facere. Nā fluuiū retisse superius: inferiusq̄ ... risse: factum est sub Iesu naue. s. in Iordane. ⁊ ab Helya ⁊ Heliseo. ⁊ de marino sydere. s. solis reuerso sub ... phia rege dictū est. Nō ergo de noticia naturarū caligine sibi faciāt infideles: quasi nō possit in aliqua re diuinitus fieri aliud q̄ in eī⁹ natura per humanā suā experientiā cognouerūt. q̄uis ⁊ ipa que in rerū natura oi ... o ta sunt: nō minus mira sunt. essentq̄ stupenda ꝓfideran ... bus cūctis: si soleret boies mirari mira nō rara. Quis ... osulta rōne nō vid ... at in hoīn innumerabili numero ... ter ⁊ tanta in nature ... illitudine valde mirabiliter: fic habere fin ... los singulas facies. vt nisi inē se files essent nō discerneret species eoz ab aialibus ceteris. ⁊ rursus nisi inter se dissiles ei ... tnō discernerent singuli ab hominib⁹ ceteris. Quos ... les ꝓfitemur: dissimiles inueni mus. Sz ... bilioz est cōsideratio dissimilitudinis. Sicut ergo non fuit impossibile deo quas voluit instituere: sic ei nō est impossibile in qđ voluerit quas instituit mutare naturas. Nobis tñ ista que velut cōtra naturā fiūt ⁊ ꝓtra naturā fieri dicunt: quo more hominꝫ locutus est apls dicendo ꝓtra naturā in oliua in ... oleastrū: factum esse participē pinguedis oliue. ... monstra ostēta: portenta: pdigia nūcupāntur. hoc mōstrare debēt hoc ostendere vel pōstendere; hoc pdicere qđ factur⁹ sit de⁹, q̄ de corpibus hoim se pnūciauit esse facturū nulla impedite difficultate. nulla pscribente lege nature. Qđ igit de sempiterno supplicio dānatoꝝ. s. ignis suus p. ppetuā. s. Esayā: dns dixit fiet oīno. Uermis eoz nō morie⁹: ⁊ ignis eoz nō extinguet. Ad hoc em̄ vehemēti⁹ cōmēdādū etiā dns iesus cū mēbra q̄ hoiem scādalizāt ꝓ his hoīb⁹ poneret quos vt sua mēbra q̄s diligit: eaq̄ pciper amputari. ... nuz est inq̄t debile introire in vitā q̄ duas manū habentē mitti in gehennā. i. in ignē inextinguibilē. vbi vermis eoz nō mo ... t ignis eoz nō extinguit. Sic ⁊ de pede ⁊ idē oculo dixit. Nō em̄ piguit vno loco eadez verbū ter dicere, put. s. refert Marc⁹ euāgelista. Que nō terreat ista repetitio⁊ illi⁹ pene cōminatio tā vehemēs oze dn̄i. Et in veteriꝫ scripturis. Uis ... cta carnis impijs: ignis ⁊ vermis. Eligat quisq̄ qđ p ... t: aut ignē corpi: vermē aio (hoc ꝓpie: illud tropice) aut vtrūq̄ ꝓpie cor pori. Jā em̄ satis supius disputaui posse aialia in igne viuere: ⁊ in vstione sine cōsumptiōe: ⁊ in dolore sine morte p miraculū oipotentissimi creatoris. Cui hoc possibile est se q̄ negat. a quo fit q̄cūq̄ in naturis omibus mirat⁹ ignorat: ipe est em̄ de⁹: q̄ oia in hoc mūdo magna ⁊ pua miracula que cōmemoraui m⁹: ⁊ incōpabilr plura q̄ nō cōmemoraui⁹ fecit. eadēq̄ ipso mūdo vno atq̄ oīm maximo miraculo inclusit. Et. j. in. c. x. Gehēna illa que stagnū ignis ⁊ sulphuris dicta est corpore⁹ ignis erit: ⁊ cruciabit corpa dānatoꝝ aut ⁊ hoī ... demonū. Solida hoīn: aerea demonū. Aut tm̄ hoīn ... pa cū spiritibus. s. aiabus eoꝝ. Demones aūt spūs sine corpibus herentes sumēdo pe ... ā: nō iptiēdo vitā corpalib⁹ ignib⁹. Hec oia dns Aug⁹. Qđ aūt dicit de corpibus demonū sm opinio ... ignoꝝ rū loquitur nō assertiue. vnde a modernis nō tenetur q̄ demones habent corpora vnita sibi.

§. v. Ultra cruciatuz ignis

quo corpa dānatoꝝ post iudiciū torquebūtur: erūt ipoꝝ corporū miserie alie ⁊ pene. Quarū ꝓma est oīnoda infirmitas. Erūt corp ... infirma intus ⁊ extra. Job. xx. Arrabit. s. extra. ⁊ est uadit. s. intra: ⁊ ois dolor irruet sup eū. Uñ pōt de quolibz trāsgressore mādatoꝝ dei: ⁊ iō dānato illud ... uf. xxviij. verificari. Percutiet te dns egestate febre ⁊ frig ... e: ardore ⁊ estu: aere co ... o ac rubigine. Et paulo post. Percutiet te dns vlcere ... ti: scabie ⁊ purigine. amētia ⁊ cecitate ⁊ furore m ... Jugē de⁹ plagas tuas magnas ⁊ pseueras: in ... nitates pessimas ⁊ ꝓpetuas: ... uertet in ... fflictiōes egypti quas timuisti: ⁊ adherebūt tibi. Scōa miseria illoꝝ corpoꝝ est deformitas eoz. Sicut em̄ ignis nr̄ cū sit formosus: oia q̄ labit ⁊ tāgit etiā lucida ⁊ decora deturpat ⁊ denigrat: ita ignis inferni. ⁊ mlto magis cū sit obscurus denigrat ⁊ deturpat corpa illa. Thren. iij. Denigrata est sup carbones ... s eoz. s. reprobor: ⁊ nō sunt agniti in plateis hierlm. ... ne: imo ab ea excluſi. Si em̄ ethyopes sunt ... r calorem solis intēsum in illa pria: q̄tomagis corpa d ... toz ab illo igne. Et si ignis q̄ dr̄ scr Antonij ita deturp ... mēbra hūana: q̄tomagis ille ignis infernī: cū ille sit vm ... vel figm̄ ei⁹. Uñ dicere pōt q̄libet dānat⁹ illud Job. xxx. Lutis ... ea denigta est: ⁊ ossa mea aruerunt caumate. Tertia misia est fetoris q̄litas. Job xxv. Si ascēderit vsq̄ ad celos: ⁊ caput eius nubes tetigerit ... in mūdo per dignitates ⁊ dnia: reprob⁹ q̄si sterq̄ linij in fine perdet. s. in inferno. Nec mirū si fetor nimi⁹ ibi erit: vbi sunt tot truncī putridi qui deijci fuerāt. ⁊ tot cadauera de fecibus inferni: vbi oēs sordes mūdi ꝓgregantur tanq̄ in sentina ⁊ latrina totius mūdi. Uñ Esa. ꝓ dicitur. Qui ... irps inutil⁹ sanie pollut⁹ ⁊ obuolutus cruore q̄ interfecti sunt ... ladio. s. diuine ſnie. ⁊ descenderunt vsq̄ ad fundam ... laci. i. ... fundū inferni quasi cadauer putridū nō habebis ꝓmissū. Et Esa. xxxiij. De cadauerib⁹ eoz ascēdit fetor, ⁊ cadauer q̄uis ꝓpe dicat eoz

pus sine aia: tñ aliq̄n etiā dr̄ corp⁹ cū aia. cū videlz est infirmū ⁊ fetidū. Et Apoc. xiij. dr̄ de dānatis. Cruciabunt in igne ⁊ sulphure: ⁊ ascēdet fetor tormētis ⁊ fum⁹ tormē toꝝ in secula seculoꝝ. ... fum⁹ sulphuris multū fetet. Qui q̄ hic q̄rūt suaues odores florū muscat: ⁊ hmōi: cogitent diligēter tantū ibi ptinuū fetorē. Quarta miseria est inutilitas mēboꝝ ⁊ impotentia. Nō em̄ poterūt se mouere ad aliq̄d agendū: vel se elongare a reb⁹ affligētib⁹ eos. vñ qđ dictū fuit de eo q̄ venit ad nuptias regis sine veste nuptiali. Ligat⁹ manib⁹ ⁊ pedib⁹ mittite in tenebras exteriores. Matth. xxij. hic est q̄cūq̄ in nuptiis ... p̄alib⁹ ecclie nō manet in charitate: q̄ est vestis nuptialis. nō cōpatiēs secū aliq̄d mortale. cui in inferno ligātur manꝰ ⁊ pedes. i. ptās tollit aliq̄d bn̄ opandi ⁊ volūtar⁹ affect⁹. Et iō bene dicit Eccl⁹. ix. ... dcūq̄ pōt manꝰ tua: instanter opare. q̄ nec op⁹ nec rō ... ec sapia nec scia valēt apud inferos: q̄ tu ppas. Certe si q̄s maneret diu i lecto satis molli ⁊ plumoso: nec posset se mouere etiā in capite vn⁹ diei: valde angustiaretur. Quid ergo vbi est ignis: fetor: ⁊ tenebre? Quinta miseria est vermiū corrosibilitas. Esa. vlt. Uermis eoz nō morie⁹. Et quis vmis iste cōiter exponat de ꝓscientia ꝓtinue remordēte: bnūs Aug⁹. tñ nō negat q̄n ⁊ de vme materiali posse intelligi: corpa dānatoꝝ corrodēte absq̄ cōsumptiōe. Et si dicat quō vel de quo ibi viuūt. Posset dici q̄ sic ignis ibi ardet sine materia nob⁹ nō nec deficit: sic ⁊ vmis corpa dānatoꝝ post iudiciū affliget nec deficient. Esa. xiij. dr̄. Subt⁹ te ... ernet tinea: ⁊ opimentū tuū erūt vmes. Abachuc. ij. Nūqd cōsurgent repēte qui mordeāt te: ⁊ suscitabunt lacerātes te. Jtē Eccl⁹. xl. Hec parata ... unt impijs: ignis grādo: fames: mors: insup scorpij: ⁊ serpentū ⁊ rumphea. Secta est nuditas ⁊ luctus. Eccl⁹. xvij. Ecce ꝓgregabo amatores tuos: ⁊ quos oderas. ⁊ nudabo ignominiā tuā coram eis: ⁊ vidēbūt oēm turpitudinē tuā. Et Esa. xx. Sicut ābulauit Esayas seruus me⁹ nud⁹ ⁊ discalciat⁹: ⁊ sic ambulabit rex assyrioꝝ. s. dia bol⁹ captiuitate egypti ⁊ trāsmigrōne ethyopie. i. malos xpianos ⁊ infideles in morte: iu ... nē ⁊ sene: nudus ⁊ discalciatū discoopt⁹ natib⁹. De planctu xpi. Ibi erit flet⁹ ⁊ stridor dentiū. Et Apoc. j. Uidentes te. plangēt se sup se. Adde qđ est. s. de igne. Et sic sunt. vij. quoad corpa.

§. vi. De diuturnitate pe:

ne infernalis. s. q̄ sit eterna. i. ꝓpetua nō habens finē. ... si principiū habuerit. s. ab initio mūdi parata dicit veritas ipa que mētiri nō pōt incarnata. De reprobis in finali iudicio in aia ⁊ corpe reassumpto ꝓdēnādis. Jbūt hi in suppliciū eternū: iusti aūt in vitā eternā. Matthei. xxv. Qđ suppliciū ipe pri⁹ declarauerat in sua sntia cum dicet eis. Discedite a me maledicti in ignē eternū: q̄ parat⁹ est dyabolo ⁊ āgelis ei⁹. In quib⁹ verbis ostend ... ⁊ pena damni in subtractiōe diuine visiōis. Discede (inquiēs) a me ⁊ pena sensus. i. detentionis in igne: ... i eternꝰ dr̄. q: finē nō hz cruciat⁹ ille ac societas eoꝝ. s. ... emo. i crucianti⁹ eos. Et certe horrendū est ⁊ valde ... pauescendū cōsiderare penā illā acerbissimā incōpabil ... sup oēs penas vite presentis semp sustinend ... ab illis miseris: de quo ⁊ certi sunt. Haberēt aūt ꝓ maxima gr̄a ⁊ summo bñficio: vt in illis penis essent tot annis quot sunt granule arene maris ⁊ gutte aque ei⁹. q: etsi a nobis numerari nō ... ssunt pre multitudine: a diuina tñ sapia numerātur: que oia cōstituit in pondere: numero: ⁊ mensura. ⁊ finez vtiq̄ aliq̄n haberēt. etsi post tps lōgissimū ⁊ quasi infinitū. Et ideo cū tēptatio vigeat: sic ꝓsiderāda est illa ꝓpetuitas pene: ⁊ timenda. q: si momētaneū est qđ delectat: eternū tñ qđ cruciat. ait bñs Gregl. Et quis vnq̄ fu ... qui si sciret posse lectationē qualēcūq̄ etiā diu durare ... urā. ꝓpter eā in ignem mittendū: ⁊ penā ibi gra ... issimā toleraturū diu. etsi non semp vellet illā nō cōsequi; certe nullus. Sed etsi pene tē

pozales infirmitatū: persecutionū: detractionū: ... umelia rū: iniuriarū: flagellorū: exiliorū: paupertatū: ... omōi. ita dure sunt ⁊ graues hoib⁹. oia patientissime tolerāda sunt vt euadātur cruciatus eterni. Sed notandū q̄ circa huiusmodi diuturnitatē penarū malox in alio secl'o: fuerūt diuerse opiniones septē. s. plene tñ errorib⁹ ⁊ hereſim sapientibus. quas reprobat bñs Aug⁹. in. xxj. de ciui. dei. c. xiij. ⁊ c. xvij. cū sequētib⁹. Platonici quippe q̄uis impunita nulla velint esse pcta (ait idē) tñ oēs penas emendationi adhiberi putant: vel humanis inflictas legib⁹: vel diuinis siue in hac vita siue post mortē. Hinc est Maronis illa sntia in. vj. vbi cū dixisset de terrenis corpib⁹ mortibūdisq̄ mēbris. q̄ aie hic metuūt: cupiūt: gaudētq̄ dolēt q̄. Nec auras suscipiūt clause tenebris ⁊ carcere ceco. Et postea subdit. Ergo exercent penis. s. varijs. ꝓ quas purgate reuertunt ad corpa. sed falsum est hoc ⁊ ptra doctrinā xpi dicentis. Jbūt hi. s. mali: in suppliciū eternū. ⁊ de quodā gñe peccati ipse etiā ait. s. blasphemia in spīm̄ sanctum q̄ nō remittet ei neq̄ in hoc seculo neq̄ ... futuro. Matth. xij. Qđ ad litterā verū est de quolibet impenitēte hinc migrante. Alij ex xpicolis dixerūt oīes malos post penas infernales toleratas certo tpe demū mia dei liber ... penis. Et vt dicit dns Aug⁹. In hac re mi ... ordios fuit Origenes: q̄ ⁊ ipm diabolū ⁊ āgelos eiꝰ post grauiora ꝓ meritis ⁊ diuturniora supplicia ex illis cruciatibus eruēdos ⁊ sociādos sanctis angelis. credidit. Sed illū ꝓpter hoc ⁊ ꝓpter alia nōnulla: ⁊ maxime ꝓpter alternātes sine cessatione beatitudines ⁊ miserias: ⁊ statutis se ... ozū interuallis ab istis ad illas: atq̄ ab illis ad istas itus ⁊ red ... tus interminabiles non inmerito reprobauit eccl'a. Qui ⁊ hoc qđ misericors videbatur ... nifit: faciendo sanctis verasm̄ miserias quib⁹ penas luerent: ⁊ falsas beatitudines in quib⁹ verū ac securū: hoc est sine termore certū sempiterni boni gaudiū nō haberēt. Hec beatus Aug⁹. Et aper ... reprobatur talis falsitas ex verbis illis. Discedite a me maledicti in ... gnē eternū: qui paratus est diabolo ⁊ āgelis ei⁹. Et ibūt ... in suppliciū eternū ⁊c.

Alij dixerūt oīes hoies: nō aūt demones sed hoies tm̄. infideles etiā ⁊ malos ꝓpter quos post supplicia tolerata in ferni vsq̄ ad finē mūdi: demū in iudicio finali resurgentes deus donabit eos ⁊ eruet a penis ꝓcelsus sanctoꝝ suoꝝ. Si em̄ ipi sancti cū hic viuerent ... egebit ⁊ ꝓ seipso minū exorare ex charitate etiā ꝓ ipis inimicis suis deum exorabant. vt ꝓ de Stephano ⁊ alijs. quantomagis orabunt ꝓ eis cū viderint eos humiles supplicesq̄ ꝓstratos. Neq̄ ei credendū est (aiūt isti) sctos tūc oblitos mie viscera amissuros: cū fuerint plenissime atq̄ ꝓfectissime sanitat⁹. Nec eos de⁹ tūc nō exaudiet tot ⁊ tales suos suos q̄s in tanta eoꝝ scitate nullū oīnis in eis inueniet indimentū. Allegāt ꝓ se isti illud ps. lxxvj. Nūquid ... ascetur misereri de⁹: aut ꝓtinebit in ira sua mias suas. q. d. nō. Ira ei⁹ est dicūt vt oēs indigni bitudine sempiterna: ipe iudicāte puniātur supplicio sempiterno. Sz i hac ira nō ꝓtinebit de⁹ mias suas: q. s. liberabit eos dicūt isti. Inducunt ⁊ auctoritatē apli dicentis. Concluſit de⁹ oīa sub pcto vel infidelitate: vt oibus misereatur quasi significans per hoc neminē ab eo dānandū ... petuo. Qđ aūt xpus ꝓ miserit malis ignē eternū: dicūt hoc fecisse ... incutiendū timorē: vt magis boies a vicijs abstineāt. nec in hoc esse mendacē: q: intelligit ex demerit⁹ quidē eoz quātū erat in eis perpetuo cruciādos. sed ... rōne miserationis diuine quā cōsequētur: tūc humiliter supplicā ... eātur sanctis ꝓ eis exorānt⁹. Sicut de ninive ꝓdicere fecit esse subuertendā. qđ vtiq̄ erat i merito malicie eoꝝ: nō in diuina misericordia. Sz opinio ista etiā falsa est ⁊ hereticā. Qz in inferno nulla est redemptio. ⁊ falsuz est q̄ sancti tūc orēt ꝓ eis. Sz si ad sctos reprobi ꝓ eoꝝ suffragio accederent diceretur eis qđ pr ... entes virgines fatuis dixerunt postulantib⁹ de oleo earū. Ne forte nō sufficiat nobis ⁊ vo ...

bis.ite petius ad vendentes ⁊c̄. Mat.xxv. Et p̄s.xlviij. Dñabunt oz scz reprobozū iusti in matutino.s. finali iudi cio ⁊ auxiliū cozveteraſcet in inferno a gloria eoz.quia.s. nō peipiēt auxiliū. Sed letabit iustus cū viderit vindictā i.punitionē reprobozū. nō quidē de pena eoz:ꝫ de iustitia dei eos puniētis.vt decet ⁊ de sua liberatiōe ab illis penis nec est verū q̄ eos peniteat. Nō p̄s.ait. Nō cōtinebit de us in ira sua miſericordias suas quoad dānatos. Sic in telligendū est q̄ etiā aliquo mō vrek mia ad eos. nō q̄ li berabit a penis.sed nō tm̄ patient.q̄tum meruerūt malū etſi ineſus sit cruciatus eoz ſm aug.vehēt ſm aug.pōt i telligi q̄ cūideus iraſcat̄ pctōibus ꝓpter scelera sua eos multiplr punit .o.vt totū genus hūanū ꝓpter p̄mā trans gressionē q̄ deriuata est ad oēs.ꝓpter quā patimur miſe rias vite p̄ntis ⁊ mortē.vel alia etiā flagella ꝓpter actua lia a nobis addita.tm̄ in ista ira nō ꝓtinet miias suas.q̄n sa cramēta ⁊ doctrinā oibus proponat.⁊ tpalia bona ⁊ natu ralia cōcedat malis sicut ⁊ bonis. Auctozitatē etiā aposto li male int ligūt. Ad hūs Aug. Deus ⁊ gētiles ⁊ iudeos quos p̄scouit ⁊ p̄desti inauit conformes imaginis filij sui oēs in infidelitate conclusit.vt de amaritudine infidelita tis sue penitēdo confusi ⁊ a dulcedine miſericordie q̄erti credendo clamarēt.q̄ magna multitud dulcedinis mi ſericordie tue. ⁊c̄. Omniū itaq̄ miſeret vasoz miſe ricordie. Omniū.i.eoz qui ex gētibus ⁊ eoz qui ex iudeis ad eo vocati sunt:iustificant ⁊ glozificati. Nō igit omnū ho minū.sed istoz oīm neminē dānabis. Alij dixerūt nō oīs homies malos: sed tm̄ eos qui baptisma xp̄i suscēperint. quōcunq̄ male vixerint inhereſi vel quacunq̄ impietate perire demū ⁊ dānari nō posse. Ad q̄d probādū inducunt auctoritatē xp̄i dicētis Joh.vi. Ego sum panis viuus.qui de celo descendi. Si quis māducauit ex hoc pane viuet in eternū. Baptizati ergo cū sumūt sacramentū altaris cōſi cando necesse est inquiūt isti ab eterna morte erui. ⁊ ad vi tam eternā peruenire. Sed ⁊ hoc falsū est. q̄ vt ait apls. Qui māducat ⁊ bibit indigne:iudiciū sibi māducat ⁊ bi bit.j.Coz.xj. Manducatē indigne qui cum aliq̄ mor tali accedit ad sacramētuz. Nō ergo intelligit auctoritas illa xp̄i de māducatiōe tm̄ sacramētali.vt illi exponūt. sed de spūali siue sola siue sociata cū sacramētali. Hoc aūt est manducare panē illū.ait be.Aug.credere in xp̄m ⁊ credē do in xp̄m tendere scz per opera charitatis. hic ꝓpo incoz poraſ.vt membrū ecclesie. Alij vero dixerūt.eos tantū q̄ in vera fide permāſerint.nō lapſi in hereſim aliquis alias male viuāt diuersis vitijs implicati.⁊ in eis decedē tes in eternū nō damnādos.sed ꝓpter fundamentū christi q̄ habēt scz fidē xp̄i.et ſi mortali igne illo finalis iudi cij plene purgādos de suis peccatis.⁊ sic saluandos. In ducentes pro se auctoritates scz xp̄i dicētis. Qui pseuera uerit in finē hic saluus erit.exponētes perseuerare in finē. b est esse in fide etiā informi pmanere.⁊ apls. Coz. xij.pauli dicētis. Fundamentū aliud nemo potest ponere ꝓter id quod positū est.q̄ est christus iesus. Et post Si quis superedificauerit sup hoc fundamentū lignū fe nū:⁊ stipulā:ipe saluus erit.sic quasi p ignē. exponētes p lignū:fenū:stipulā diuersa genera pctoz etiā mortaliū. q̄ buſ per ignem illum vltimū punitis saluari dicunt illos. Sed ⁊ hoc falsum esse oñdit Aug.de ciui. dei.li.xxj. Sed etiā in decretis.di.xxv.§. Als ea.vbi exp̄sse.ostendit Aug per lignū fenū:stipulā. mortalia tm̄ intelligenda nō morta lia. Et ipe be.aug.in.c.xx.de ciui.dei.li.xxj.diffuse ꝓ pul chre declarat ꝓcozitatē illā apostoli. Alij dixerūt catho licos in fide perpetrātes crimnalia.ſi per elemosynas il la nō purgēt ꝓpetuo dānādos. Sz ſi elemosynas faciāt q̄ uis in pctis pmāſerint ⁊ decesſerint illis elemosynis pur gariē sic saluari. Inducunt auctoritatē xp̄i dicentis eis q̄ nō fecerunt elemosynas. Diſcedite a me maledicti in igne eternū ⁊c̄. Esuriui ⁊ nō dediſti mihi manducare. Et illud Jacobi,ij. Judiciū sine miſericordia, scz dānatiōis fiet il li qui nō fecit miſericordiā. Ergo arguendo a cōtrario fa cientibus miſericordiā per elemosynā. nō fiet iudiciū illō dānationū. Et illud xp̄i. Si dimiſeritis hoibus pctā eoz. q̄d ꝓmet ad elemosynā spūalem.⁊ pater vester dimittet pctā vra. Et hoc quoq̄ falsuz esse ostendit be.aug.de ciui. dei.li.xxj.c.xxvij. vbi inter cetera ait. Profecto ſi queratur q̄ digne sint pro pctis elemosyne. De q̄bus etiā ille xp̄i pcursor dicebat. Facite ergo fructus dignos pnie. ꝓculdu bio nō ueniunt eas facere q̄ vitā suā vsq̄ ad mortē quo tidianoz criminū ꝓpetratiōe ꝓfodiūt. Qui ſi pro vno scz lere oīnia sua diſtribuerēt indigētibus mēbris xp̄i: niſi de ſisterēt a talibus actis habendo charitatē. q̄ nō agit per peraliq̄d eis prodesse nō posſit. Qui ergo dignas ꝓ suis pctis elemosynas facit.prius eas facere incipiat a seip so. Indignū est cim̄ vt in se nō faciat q̄ facit in proximū. cū audiat dicentē dim̄ Mat.xxij. Diliges proximū tuum sicut teipm̄. Itemq̄ audiat. Miſerere anime tue placens deo. Hanc elemosynā.i.vt placeat deo. nō facies anie sue quomodo dignas pro peccatis suis elemosynas facere di cendus est. Ideo aūt dominus ⁊ a dextris elemosynas ab eis factas.⁊ a ſiniſtris nō factas se imputaturū esse prędi xit.vt hinc ostenderet q̄tum valeant elemosyne ad priora delēda nō ad ꝓpetua impune cōmittēda peccata. Tales elemosynas nō sunt dicēdi facere.q̄ vitā nolūt a cōſuetudi he scelerū in melius cōmutare. Si em̄ xp̄iano esuriēti pa nē tanq̄ xp̄o darent.ꝓfecto sibi panē iusticie quod ipe est xp̄us nō negarēt. Unde dñs nō cui dek.sed quo animo de tur attēdit. Nōne ⁊ qui dixit. Niſi q̄s renatus fuerit ex aq̄ ⁊ spūsancto nō intrabit in regnū celoz:ipse etiā dixit. Ni habundauerit iusticia vestra plus q̄ scribarū ⁊ pharisęo rū.nō intrabitis in regnū celoz. Cur illud timem mul ti currūt baptizari.⁊ hoc nō timēdo:nō multi currūt iusti ficari. Et quemadmodū ſi q̄s preoccupatus fuerit hoc de licto.vt frater suo dicat fatue.id est nō eius peccata volens auferre.videlicet corrigēdo conuicie iniuste.parū est illi ad b redimendū elemosynas facere:niſi etiā.q̄d ibi sequit remediū recōciliatiōis adiungat. Ibi cim̄ sequit. Si ergo offers munus tuū ad altare.⁊ ibi recordatus fueris ⁊c̄. ita parū est elemosynas quaslibet facere.p quolibet scelere ⁊ in ꝓsuetudine scelerū pmanere. Hoc aūt xp̄us dixit. Si dimiſeritis hoib⁹ pctā eoz. dimittent⁊ pctā vestra. Dicit be.Aug.q̄ loquel tūc discipulis suis iā iustificatis. q̄s oratiōnē dñicam docuerat.per quā delent quotidiana.s. ve nialia sine q̄bus etiā iusti⁊ sancti nō viuūt q̄ habent.s.di sciplī parua pctā.⁊ nō de mortalibus.q̄ etiā nihil omnino dimittunt nō ꝓpter hoc dimittat ſalē: q̄ peniteat eos q̄d esse non pōt sine tali remiſſiōe. Et q̄d dñs ait. Facite vobis amicos de māmona iniq̄tatis:vt cū defeceritis recipiāt vos in eterna tabernacula. Sic est intelligendū inq̄t be.aug.vt quiscq̄ sceleratiſſimus a vita sua nequā mutare possit recipi in eterna tabernacula q̄n obsecutus est scias de māmona iniq̄tatis.i.de diuitijs suis:q̄ dicunt diuitie iniquitatis.vel quia male acquiſite sunt. Vel q̄ humana iniquitas reputat eas iuitias: neſciēs que sint vere diuitie. Sed p̄supponta in ea gra ad q̄d per se nō ſufficerēt eorū opera.iuuāt ad eternā tabernacula puenire ſuffragijs sanctoz.q̄bus dant elemosynas. Et addit be.Aug.ibi. Mira ri ſoleo etiā apud virgiliū reperiri iſtā dñi sententiaz. Ubi ait. Facite vobis amicos de māmona ⁊c̄. Naz cū eliſeos cāpos ille poeta deſcriberet.vbi putāt habitare aias bea torū:nō ſolū ibi ponit eos qui ꝓpriis meritis ad illas ſe des puenire potuerūt:ſed adiecit atq̄ ait. Quicq̄ ſui me mores alios fecere meritō. Hec oīa be.aug.vbi supra.

Itez fuerunt alij q̄ dicerēt.q̄ etſi pena damnatoz ſit eter na minuit tm̄ per ſuffragia facta ꝓ eis:ita tm̄ q̄ semper re maneat de ea in ipis. Alij dixerūt.vt ꝓpoſuimus q̄ nō mi nuit eis pena.ſi p ſuffragia ꝓ ipſis dānatis facta ꝓmat seu refocillat tpe dānationis. Sicut ſi potāti maximū pon dus ⁊ multū laboranti nihil ſibi minueret de pondere,ſed

ſolū refrigeraret per potū ei datū. Sed vtrūq̄ p̄dictoz est falsum ſm btm̄ Tho.in.iiij.q̄ in inferno nulla est re dēptio.nulla.i. vnq̄ ab illa pena liberatio. nulla diminu tio:nulla refrigeratio. Hoc igit firmit̄ tenendū est ⁊ cre dendū penā damnatoz sicut ⁊ demonū esse ꝓpetuā. ſm il lud Matth.xxv. Ibūt hi.s.reprobi in ſuppliciū eternum iusti autem in vitam eternam. Nō aute aliq̄bus visum est ⁊ falso opinatū ⁊ dictū penā illā reproborū aliq̄n deſi turā vt.s.habitū est. Inde moti sunt q̄ non ſuſtinebant iustū esse penā interminabilē deberi cuicunq̄ pcto q̄tūcū q̄ enormi:cū pctm̄ ipm̄ breui mora tp̄is ꝓpetretur vt ex le patet. Volentes isti penā cōmensurare culpe in quanti tate tp̄is. vt ſicut breui tpe pctm̄ cōmittit:ita ⁊ breui tpe pena puniat plus ⁊ min⁹ ſm exceſſus pcti. vnde ⁊ iuſtiſſi mā dei ordinatiōē in hoc condemnant hi preſumptuoſi nimis in iuſticia ſcu iniuſta ſnia sua. Sz neq̄ in hu manis iudicijs ipe leges iſtā iusticiā ſeruant vel mandāt vt scz tanto tpe puniant delinquens quantū tp̄is posuit in ſcelere ſm btm̄ Aug.in dicto lib.c.xj. Nā cū octo gene ra penarū in legib⁹ deſcripſerit Tullius inueniri.scz dā nū rerū:vincula seu carcerē.verbera. talionē.ignominiā exiliū.ſeruitutē ⁊ mortē. Quid hoz est vt tanta vindicē mozula: q̄nta deꝓhendit ꝓpetratū niſi forte talio. Juxta illud legis. Oculuz ꝓ oculo:dentē ꝓ dente ⁊c̄. De alijs p ſe ptz diuturnioꝛ penā q̄ culpā. Culpa em̄ ꝓpter quam quis verberat:incarceratur: exiliat. ⁊ hmōi cito cōmittit. ſed verberib⁹ diutius cruciat. Et multomagis hoc verus de exilio seruitute ⁊ alijs. Qui vero pro aliquo graui cri mine morte mulctatur: nūquid mora q̄ occidit q̄ breuis est ei⁹ ſupplicij leges eſtimāt:⁊ nō q̄ eū in ſempiternum auferūt de societate viuentiū. Nō est aūt de ista ciuitate mortale poies ſupplicio p̄me mortis: hoc est de ciuitate illa imortali hoies ſupplicio ſcōe mortis auferre. Sicut em̄ nō efficiūt leges huiꝰ ciuitatis: vt in eā quiscq̄ renas cat occisus. Sic nec illius vt in vitā reuocetur eternā ſe cunda morte dānatus. Hec btūs Aug. Et ſic hmōi pena mortis est ꝓpetua.q̄ priuat vita ad quā naturaliꝫ reuoca ri nō pōt. Nō aūt dictū est in veteri lege. Scōm mensu rā delicti erit ⁊ plagarū mod⁹. Sed in noua lege xp̄s. Eā dē mensura qua mensi fueritis remetietur vobis.non in telligitur vt illi male exponūt de mēſura tp̄is vt ſm q̄ti tatē tp̄is in quo ꝓpetratū est ſcelus: in illa eadez q̄titate tp̄is pun Sz q̄ ſm grauitatē peccati ſic grauiter pu niatur: mensurā pene vel p̄emij recipiat quiscq̄ ſm quā op est boni vel mali. Attrēdit aūt ꝓmaxime in cia dei puniēt reprobos pena infernī ꝓpetua ex hoc q̄ cuz quātitas pene debeat rōdere culpe ⁊ culpa ꝓpetrata sit infinita in mortali pctō: q̄ auertit ſe a deo talis pctōr. q̄d est bonū infinitū.⁊ ſic pctm̄ est infinite grauitatis. pe na aūt ei⁹ nō pōt esse intenſiue infinita:q̄ cōſumeret ſub iectū.sed remanet infinita extēſiue.ſ. q̄tū ad durationez ꝓpetuā. Itē etiā q̄ ſemp volūtas reprobi pmanet fixa i malo ⁊ hic ⁊ in alio seculo:⁊ iō vt ait be.Greg. Ad ma gnā iusticiā ptinet iudicātis vt nunq̄ careāt ſupplicio:q̄ diu viuerent nūq̄ voluerūt carere peccato.

Dānatoꝝ pena q̄re ꝑpetua.

§. VII. De infelicitate animarū que sunt in inferno.

Ibi igne quidē inferni crucian tur ipe sole vsq̄ ad diē iudicij. Postea vero ipe simul cuz cozpibus suis quib⁹ reunient. Dic ignis (ait btūs Aug. loques de purgatorio igne) miro mō est grauis. Excellit em̄ oēm penā quaz vnq̄ quis paſſus est in vita iſta. Licet mirabilia paſſi sunt martyres: quanta etiā ⁊ nequit mali ſuſtinuerūt tormēta. diſt.xxv.c.q̄ in aliud. Eodē aūt mō cruciat ignis ille.i.i ſuba alias dānatoz:⁊ purgādoz. Sz i purgādis est certa ſpes ex illo libera in dānatis nulla. Quō aūt ille ignis cū ſit corporeus agat in animas af ſligendo:est difficile intelligere: ſed necessariū credere ſicut ⁊ illa que ſūt fidei, Et ꝓpue difficultas apparet in

ꝑ. ꝓxima pre ti. ix. Error ꝗdā lozū q̄ nō credit pe nas inferi nales ꝑ petuas.

hoc ex eo q̄ ſm btm̄ Aug. ſup Beñ. agēs est nobilius pa tiēte. Sed nullū corꝑ est nobiliꝰ ſpū. Ergo nō videt q̄ aia q̄ ſpūs est possit pati ab igne illo corpeo. Item ſm Boe. Illa ſolū agūt ⁊ patiunt ad inuicē que hnt materiā cōez Sed ſpūs cū corpe nō hz materiā cōem. Itē omne agēs corpeū agit p contactū:ꝫ non pōt esse ptactus corpis ad ſpm̄. Dis nō obſtāntibus rūdet pe. de tharātaſia in. iiij. di. xlviij. Constat q̄ ſpūs damnatoz ab igne inferni patiant Ergo diues in inferno. Crucioꝛ in hac flāma. ait Luce. xvj Et cū iſte ignis nō intellectualis ſit tm̄.nec imaginarius ſolū:ſed corpeus opz dicere q̄ ab igne corpeo patiatur. Sed quō hoc ſit.a diuersis diuersimode ponit. Nā cum in omni actiōe ⁊ paſſione opoꝛteat agēs alio modo cōiū gi patiēti:opz illū igne cōiūgi ſpūi. Hāc aūt cōiunctioēz diuersi diuersimode ponūt. Quidā em̄ ponūt ſolū vt ob lecti ad potentiā cui⁹ est obiectus. Dicūt em̄ q̄ affligūtur igne videdo. Ergo hūs Greg. In eo ardēt dum ardorem ſuū videt:q̄ nō visibile p ſe nō affligit ſed p accidens.in quantū apphendit vt nociuū.opz vt ſpūs apphendat illū igne vt nociuū.⁊ hoc cōcedūt dicētes. q̄ ſpūs apphendit illū igne vt nociuū.⁊ ide affligit. Quis nō poſſet ille ignis ex ſe nocere.ſicut puer gladiū pictū apphendit vt nociuū Sed hec afflictio nō esſet ſm rei veritatē:ſed ſm apparentiaz.nec ꝓpter hoc dicerent pati ab igne:ſed ab igne imaginatione. Nec est verisile ſic errare demones vt putēt falso igne illū ſibi nociuū inesse ꝓpriū. maxime cum nouerint optime naturā ⁊ vtutē oīm rerum corporaliuz.

Alij ponūt ꝓunctionē illā p motū locati ad locū. Habet em̄ corpus naturaliter vt diffinitiue cōtineat ſpm̄: ſed q̄ re tineat inuitū. Hoc habz ignis ille ex diuina iusticia. Unde q̄ impedit ſpm̄ a quiēdo q̄vult ⁊ eūdo quo vult:ſ igit ipm̄.ſed hec ratio nō videt ſufficere:q̄ tūc eq̄ bene poſſz dici ſpūs torqueri a terra ſicut ab igne. Preterea nūc de mones nō tenent in vno loco:ſed ꝓ libito diſcurrunt per totuz mundū. Alij ponūt illā cōiunctionē vt inſtrumēti ad materiā in quam agit. Nam ſpūs ignis ille vt corpus quoddā naturale est:nō poſſit agere in ſpm̄.agit tamē vt inſtrumentū diuine iusticie tanq̄ manu diuina mouente ipm̄.ſed cū inſtrumentū semp ꝓpriā vtutez habeat ꝓ quā agit ab altero motū:qualr agit inſtrumētaliꝫ ignis ille in ſpm̄. Dicendus ad hoc q̄ corpus aliquod duplr agit.aut actione materiali imꝑmendo ſpeciem in alterū. Aut actione ſpūali ſcilz immutādo. Aliter em̄ agit in oculum ignis ꝛ remotus ſcz ipm̄ immutādo. Primo modo nō agit ignis in ſpiritū ſed ſecūdo modo.vnde ꝓ ſpēm quā vt inſtrumentū diui nū in ſpm̄ imꝑmit immediate affligit ipm̄:ſicut per ſpēz mediāte corpe impreſſam affligebat inquantū erat nature agētis inſtrm̄.⁊ multo fortius ꝓpter maiorē portiā agē tis i ſenſibilitatē patientis ꝓ ſtructionis immediatioꝛē ad

Si in contrariū arguat̄ ſic. Spūs ab igne aut patit ſo lum videndo:aut etiā sentiēdo. Si videndo ſolū. q̄ nō affli gitur:q̄ viſio rei valētis nocere nō affligit. Si vo sentiē do.aut ergo mediāte ſpecie ſenſibili:aut imaginabili:aut intelligibili.nō ſenſibili: quia nō hz organum receptibile hmōi ſpecierū spūs seu anima. Nec imaginabili ſpeci quia nō habet imaginatōis vſum nec organum. Nec intelligibili. Illa em̄ ſpecie pficit. Non affligit intellectū et indifferēter ſe hz ad quēlibet ignē. Et ſic videt q̄ nullo modo spūs possit pati ab igne. Videt Petrus ibidē. q̄ spūs patiſ vtiq̄ nō ſolū videndo:ſed etiā sentiēdo. nō p ſenſum corpalem mediāte ſpecie corpali:ſed per ſenſum spūalez mediāte ſpecie intelligibili.que tm̄ eo q̄ nō est volūtarie accepta:ſed violēter impreſſa accipiſ vt diſcon uenienſ:q̄ etiā nō abſtrahit ſed imꝑmit.ſed accipiſ vt particularis nō vt vlis. Et per hunc modū mediāte ſpe cie spūs ab igne corporali viſo affligit. nō ſicut pueri ani ma a gladio viſo in pariete. ſ. ſic anima vulnerari a vulne rante gladio,qui gladius agitur animam, non tamen vt

Universidad de Deusto
Biblioteca

obiectū. ſ. vt inſtrumentū. p mediū tamē nō immediate

Ad obiecta etiā in ꝓncipio rñdet petr⁹. Nō cīm dicit augu. q agēs eſt nobilius patiēte. hoc eſt verū de agēte ꝑm cipali: nō de agēte inſtrumentali. vt eſt ignis ille inferni quoad ſpm. Vel dicendū q agens eſt nobili⁹ patiente ſm q̄d. nō ſimpliciter. ſi ferrū em nō eſt nobili⁹ corꝑe humano ſimplr. ſed ſm q̄d. ingētū corꝑus humanū eſt molle. et illud durū. Ad illud aliud q̄ dr Boe. rñdet q eſt verū de actiōe ⁊ paſſiōe naturali. nō de ſupnaturali. vt hic. Ad aliud de actu. rñdet q duplex eſt actus ſcz corꝑalis. ⁊ b nō pōt eſſe inter corꝑus ⁊ ſpm. Et cōtactus ſpūalis q ſcz corꝑus pōt ꝑ̄ngere ſpm ⁊ econuerſo ſm vltimā ꝓximitatis vrutem nō molis: ſicut intelligētia cōtingit corꝑus q̄ mouet. ⁊ aīa corꝑus ꝑpriū. De b ſcz quō ignis afflīgat animas in inferno vel purgatorio. hēs pleni⁹ in. iij. ꝑte in ti. de purgādis in purgatorio. ibi vide.

Sunt ⁊ alie miſerie ignis habebit: ⁊ habet aīa in inferno alias multas penas dānatoꝝ. vt out notat in li. de septē donis. Nā eritan ania perturbatio timoris indeficientis. In preſenti vita (vt ait Bzego.) dū pena inſligit. timor quieſcit: apud inferos pene inflictio eſt timoris augmentatio. Vñ de quolibet dānato pōt intelligi illud Job. xv. Sonitus terroris ſemper in auribus ei⁹. nō credit q poſſit reuerti de tenebris ad lucē. circūſpectās vndiq̄ gladiū. ⁊ poſt b terrebit eū tribulatio et angustia. Et cū beant omnia mala: ſemp timebit ⁊ expecta bunt peſora. Sap. xvij. Diſperſi ſunt pauētes horrende.

§. VIII. Vltra iſtam penaz

Tertia infelicitas aie eſt cōfuſio ineuitabilis doloris. q nuda⁹ imē ⁊ manifeſtabunt omnes turpitudines ⁊ ſcelera maloꝝ in finali iudicio omnibus hoibus bonis ⁊ malis ⁊ angelis ⁊ demonibus. Vñ dns Naum. iij. Reuelabo pudenda tua in cōſpectu oīm nationū: ⁊ manifeſtabo gentibus ignominiā tuā. ⁊c. O q̄nta cōfuſio ⁊ verecūdia erit illa reprobis cū videbūt ⁊ ſciant omnia ſua ſcelera turpiſſima oibus nota. Tanta penā hūi aliqui. q ſcelera ſua turpia ſciant per ipos a cōfeſſore q eſt ꝑuata ꝑſona. ⁊ nil pōt alteri dicere. q potius volūt ad inferna deſcēdere: q̄ cōfuſionē illā pati. Quid ergo faciēt: quantāq̄ penā habebūt cū ab hoibus omnib⁹ ſcient. Et ideo ſi quis vult cōfuſionem illam vitare cōfiteat. ⁊ ꝓponat ſe emēdare. ⁊ talis confuſionē nō patiet. Quarta miſeria eſt infeſtatio cōſcientie remordētis. Sap. iiij. Veniēt in cogitatione peccatoꝝ ſuoꝝ timidi. ⁊ traducēt eos ex aduerſo iniquitates eorum. Vbi eſt ille vermis. ſ. remorſus cōſcientie. ſm b. Aug. de q dicit Eſa. vlti. Vermis eoꝝ nō morietur. ⁊ ignis eoꝝ nō extinguet. Et Judith. xvj. Dabis ſcz tu dne ignē ⁊ vermes in carnē eoꝝ. vt vrant ſemp. Vermē ꝓſcie remordētis in carnē. i. ꝓ pctis carnaliū voluptatū. Sicut em ſi alicui ꝓponeret certitudinal⁹ aliq̄ maximū bonū tpale adipiſcendū. puta ꝓſecutionē alicuius regni pleni oībus deliciis: diutijs: ⁊ quiete. dūmodo etſi in breui tpe ꝑtus vellet aliquos labores ſuſtinere. ⁊ ab aliquibus delectatiōib⁹ abſtinere. ⁊ ille de hoc nō curaret. ſed potius ſequivellet appetitus ſuos illicitos: nec tolerare illos labores ſibi ꝓpoſitos. ꝓpter q̄d priuaret ſe adeptiōe tanti boni ſibi ꝓparati. q̄nimo ſtruderet a viliſſimū carcerē plenū vermibus ⁊ omni miſeria. q̄ſi ille ſe ibi inueniret. ⁊ ſemp detinēdum ſe ibi intelligeret quantū remorſuz haberet de ſua negligentia ⁊ ſtulticia. q tantū bonū q̄d poterat de facili obtinere amiſiſſet. cōtinue talis remorſuz ſentiret cuz magno ſui dolore. Quinta infelicitas eſt tabefactio inuidie ⁊ liuoris. Sap. ij. Inuidia diaboli moꝝ introiuit in orbem terrarū: imitātur illū qui ſunt ex parte illius. Totaliter aūt ſunt ex parte ipſius dānati. Nam viuentes in mundo inuidie dediti. etſi ſint aliquo mō ex parte diaboli. duz in inuidia detinent. tñ per pententiā ꝑfecte exire de manib⁹ ei⁹ ſed nō damnati. Inuidēt ergo illi miſeri glie bōꝝ. quā in generali intelligūt. etiā ſi fuerint amici ⁊ conſanguinei in

De ꝓme ꝓſcie i dānatis.

De inuidia ⁊ liuore i ⁊ liuoris. dānatis.

mūdo. Et tanta eſt puerſitas eoꝝ. q vellent oēs ſecū eſſe dānatos. Iſte zelus inuidie finez nō hz: ꝓmanens iugiter ſine fine vt dicit glo. ſup eſaz ad Lozin. Et quātō ille cui inuidet ſucceſſu maioꝝ ꝓficit tāto maioris luoꝝis incēdio inuidus inardeſcit. Iſhuic vultus mīnaz torꝝus aſpectus palloꝝ in facie: tremoꝝ in labijs: ſtridoꝝ in dentib⁹: verba rabida: effrenata cōuitia: manꝰ ad violentiā ꝓmpta. q̄ ſi interꝝ gladio vacet. odio tñ furibūde mētis armata ē. Ex his ſignis que apparēt in corꝑe muidi. oſtēdit rabiem et magna paſſiōmentis. Vñ Job. in apoc. dic de eis. q ꝓe doloꝛe cōmanducauerūt linguas ſuas. ⁊ blaſphemauerūt deū viuen in ſecula ſeculoꝝ. qui hz ꝑtem ſuper has plagas. ſcz ad affligendū eos. Et q̄ dines epulo ſepultus in inferno petijt ab abraam. vt mitteretur lazarus mortuus ad fratres ſuos quos in mūdo reliquerat ad inducentū eos ad pniam: ne irent ſicut ipe ad infernum. nō hoc ipe fecit ex charitate: q̄ nulla eſt in dānatis. ſed ꝓpter amoꝛē ꝓpriū. ne ſcilz illi fratres abutētes diuitijs qs eis dimiſerat dines ad infernū eum ſequerent. et exinde ipe magis torqueret ex occaſione mali dati illis. Septa eſt excecatio ſeu offuſcatio rōnis. Vñ Sap. ij. dr. Malicia excecauit eos. ⁊ Sophonie. j. Tribulabo eos: ⁊ ābulabūt vt ceci: q dño peccauerūt. Ira em excecati ſunt: vt eſtimēt deū inuſtū in punitōe eoꝝ: ⁊ odiant eum. nec dolent de peccatis cōmiſſis inquantū offenſa dei: ſ quia inde cruciant. ⁊ ideo infructuoſa eoꝝ pnia. Et in mundo quidē illi qui habuerūt aliq̄ ſciam vel artē: delectatiōes habēt nō modicā in ſpeculādo veritates talis ſcie. et tāto magis quāto de altioꝛibus fuerit illa veritas vel ſcientia. Egreſſe aūt anime taliū ſapientū huius ſeculi de mūdo: ſciam hic acquiſitā ſecū deferūt: nec eā obliuiſcunt. ſed nullā delectationē vel refrigeriuz recipiūt de tali ſcientia. penis abſorpti. ſed augmentū doloris: q̄ conſiderant q ſi recte vixiſſent eoꝝ ſcia m alia vita fuiſſet in eis ꝑfecta ꝑ deū videndo. Et q̄ quāto magis noticiā habuerūt in mūdo agendoꝝ: tanto grauius puniunt: vt grauiꝰ peccātes. Non g̃ ꝓdeſt platoni: ariſtoteli: anaxagoꝛe: pythagoꝛe: ſocrati: tullio: demoſthe: virgilio: homero: ⁊ alijs ꝓbis et poetis ac rhetoꝛibus eoꝝ ſcientia ⁊ eloquētia in inferno De his em dicit Hiero. illud intelligi q̄d ait ſalo. Eccls. q Labor ſtultoꝝ affliget eos qui neſciunt in vrbem ꝓgere. Et quia nō habuerūt ſapiam perierūt. ꝓpter ſuā inſipiētiam. vt dr Baruch. iiij. non habentes fidē: ſeu ſuperbiā. Septima infelicitas eſt memoria ꝑ̄ſtarum delectationū ⁊ earum defectus. Vnde dictū fuit diuiti in inferno poſito. Fili recordare quia ſuſceꝑiſti bona in vita tua. Lu. xvj. quaſi dicat. Defecerūt tibi oīa illa que bona ⁊ maxima bona putabas ⁊ amabas. Quāto autē quis magis aliquid amat ⁊ illud conſequi nō poteſt: tāto magis affligit. ꝑs. lxviij. Luz interieri nō ſumet omnia. i. mihi ex eis que hic habebat ⁊ in eis delectabat. neq̄ deſcendet cum eo gloria eius. Unde vt dicit ſap. v. Videtes ſcz ipi qui ſunt in inferno felicitatē ſanctoꝝ ⁊ defectū in ſe oim bonoꝝ que ꝓ dilexerūt turbabunt timoꝛe inſperate ſalutis intra ſe penitētiā agētes: ⁊ ꝓe anguſtia ſpūs gementes ⁊ dicētes ſc de beatis. Hi ſunt quos aliquādo habuimus in deriſum ⁊ in ſimilitudinē improperij. Nos insensati vitā illoꝝ eſtimabamus inſaniam: ⁊ finem illoꝝ ſine honoꝛe. Ecce quō cōputati ſunt inter filios dei: ⁊ inter ſanctos ſors illoꝝ ē. Quid nobis ꝓfuit ſuperbia noſtra et iactantia diuitiarum. Tranſierūt velut vmbra omnia. Ergo errauimus a via veritatis: ⁊ ſol iuſticie non illuxit nobis ⁊c. Talia dixerunt in inferno.

De timoꝛe cōtra ⁊ dānatos.

De equalitate ⁊ cōdi

§. IX. De equalitate ⁊ cōdi

nē toꝛtoꝝ in inferno. i. demonū. Dicit. b. Bze. quos habuerūt. ſ. reꝓbi inc[illegible]es in culpa: habebūt toꝛtoꝛes in pena. Unde Deut. v. Seruietis dijs alienis. i. demonib⁹ alienis ab omni mifico: dia qui non dabunt vobis requiē

De ſeptē ꝓdicionib⁹ demonuꝝ ⁊ toꝛtoꝝ ti⁊ mentis.

Septē aūt ſūt ꝓditōes demonū. ꝓpter q̄s ſūt timēdi. de q̄b⁹ in li. de ſeptē donis. Primū eſt eoꝝ horribilitas ⁊ deformitas. Job. xx. Veniēt ſup eos. ſ. reꝓbos horribiles. i. demōes. Sap. xj. Potēs eras tu de⁹ immittere multitudinē irriſoꝝ aut audaces leones: aut nouos gñiis ira plena beſtias. Et paulo poſt quaz nō ſolū leſura poterat eos exterminare. ſ etiā aſpectus ꝓ timoꝛe occidere. Vñ ad rñdēdū horribilitatē ipoꝝ demonū. q̄n de. Bartholome⁹ apūs. vt ſcribit in eius legēda. voluit oſtendere filijs indis q̄bus ꝓdicabat horroꝛē ſeu aſpectū horribile demonis. ꝑus monuit. vt ſignū crucis ſibi in fronte faceēt ne ex timoꝛe ⁊ horroꝛe aſpectus eius infirmarent. Quo facto viderūt oēs demonē vn ingentē maurū fuligine nigroꝛē facie acuta: barba ꝓlixa. crinibus vſq̄ ad pedes ꝓtenſis. de oculis ſcintillas ignis emittentē. ex oꝛe z naribus ignez ſulphureū: vinctis retro manib⁹. In legēda q̄s beati Sebaſtiani ſi ebat ipe in ſua ex hortatiōe. Peccatoꝛa morte ꝓpria capiēt ⁊ tenebit: in qua eſt ignis: flāma perſeuerās tribulatio ⁊ pena ꝑpetua. Hinc atroces angeli. ſ. demones cōmotant. quoꝝ brachia capita bracoīū ſunt. quoꝝ dentes ſicut elephātis ꝓeminent ⁊ ſtimulāt ad tormenta vt cauda ſcoꝛpionū. quoꝝ voces vt fremitus leonis ſonāt. quoꝝ aſpectus doloꝛem ⁊ timoꝛem inducit ⁊ mortē. ⁊ ad hoc ibi viuit vt vita cruciatib⁹ exponatur. ⁊ ad hoc vita reintegratur vt ſerpentū moꝛtibus iteratis reparata membra poſtea atterantur. Unde dā patrū dixit. q ſi quis videret demones in illa deformitate in qua vident damnati non poſſet viuere. Et in vitas fratrū habet. q quidaz frater in [illegible]ne predicatoꝝ cum vidiſſet diabolum in ſpecie ſta ho[illegible] ſibi apparuit q ꝓe timoꝛe fortiter exclamauit. Ad cuius clamoꝛē currētes fratres inuenerunt eum in terrā ꝓſtratū quaſi mortuuz non valentē loqui. Quē duxerunt ad infirmariā. Reſumpto autē ſpiritu interrogatus de cauſa clamoꝛis. Reſpondit q ex eo clamauerat ⁊ ꝓe timoꝛe ita defecerat. quia diabolū viderat. Queſitus de forma et aſpectu eius dixit. Ego neſcirem deſcribere ⁊ declarare qualitatē eius. Sed vnū dico. q ſi mihi daretur optio. quid potius eligerem. vel eum aſpicere per modicum in illa ſpecie tam horribili vel mittere me in fornacem ignis ardentez ante me poſitam: malle[illegible] ingredi fornacē ardentem. Secundū ꝓpter quod timendi ſunt eſt eorum crudelitas. de q̄bus pōt intelligi illō Job. xvj. Collegit furor eius ſuū. ſcilicet diabolus in me. vt ſit locutio ꝓpria cuiuſlibet damnati. ⁊ cōminās mihi infremuit cōtra me dentibus ſuis. [illegible]neus terribilis oculis me intuitus eſt. Aperuerunt ſuper me oꝛa ſua. ſcilicz demones ⁊ exprobrātes percuſſerunt maxillā meā. ſcilicet ꝓpter peccata gule ⁊ male locutionis. Saturati ſunt penis meis. Conſumpſit me deus apud iniquum. et manibus impiorum me tradidit. id eſt crudeliuz. Ego ille quondā opulentus. ſcilicet in mundo repente conteritus ſum. ſcilicet in mūdo. Et Hieremie. xj. ca. dicitur. Crudelis eſt: ⁊ nō miſerebitur ſcilicet diabolus. Ubi beatus Hieronymus. Crudelis diabolus. eſt inſtis: crudelioꝛ ſuis: crudeliſſimus ſibiꝑſi. Quod diabolus ſit crudelis ſanctis. patet in Job. ij. ca. quem ſathan poſt ſubtractionem omnium ſuorum bonoꝝ ⁊ interfectionem ex ruina per eum procurata filioꝝ. percuſſit eum vlcere peſſimo a planta pedis vſq̄ ad verticē. Exemplum etiam ad idem in Antonio quem in ſeruoꝛe maximo deo ſeruientes ⁊ oꝛantes demones verberauerunt vſq̄ ad moꝛtem. Crudelioꝛ eſt diabolus ſuis ſcilicet ſocijs demonibus ⁊ damnatis. Petrus in canonica. Aduerſarius veſter diabolus tanq̄ leo rugiens circuit querens quem deuoꝛet. Et Hieremie. lj. In ꝑſona damnati dixit Deuoꝛauit me abſoꝛbuit me: ſicut draco repleuit venrem ſuū. Unde ⁊ legitur in vitaſpatrum. Dō quidam ſacerdos illoꝝ in templo quodam nocte vidit ſathan cum magna multitudine demonuz in throno ſedentē ⁊ inquirētē a ſingulis de malis ad que hoies inducebāt ſuggeſtiōib⁹ ſuis. Et cū vnus eoꝝ retuliſſet ſe tempeſtatē in mari concitaſſe. Et ſic nauī ſubmerſa multos necatos. ſathan fecit eū a ſatellitibus acriter verberari: q̄ parū mali feciſſet. Exinde ꝓceſſit alius diabolus aſſeres ſe in nuptijs quibuſdam rixas excitaſſe ⁊ multū ſanguinē ab hoibus illis et inter illos fuſum ad inſtigationē ei⁹. Et hūc ſil⁹ flagellari fecit tanq̄ pigrū ⁊ inertem ad malū. ꝓcurandū. poſt hunc ſurrexit alius in mediū dicens. q̄ ꝓ multos annos temptaſſet quendā ſolitariū in deſerto de fornicatiōe. Et demū illa nocte eum viciſſe: ad malūq̄ illud induxiſſe. Et hunc ſathan oſculat⁹ eſt. ⁊ coꝛonā ſibi poſuit in capite de victoꝛia habita ⁊ tra illū virū ſanctū. Crudelissimus autē ſibijpſi: q̄ cum ſibi augeat pena ex malis: ad que inducit hoies. tāta eſt malicia ⁊ crudelitas ſua. q̄ poti⁹ eligit ſibi penā augeri q̄ deſiſtere a tēptationib⁹ ſuis. Tertia cōditio demonis eſt. ꝓcacitas ⁊ audacitas eius. Deut. xxviij. Adducet dns ſup te gentē de lōginq̄: de extremis finib⁹ terre. gentem. ꝓcaciſſimā. i. demones. Legit in vita beati martini q cū ipe cū ſocijs ꝑgeret iuxta quoddā ſtagnum cernēs merglos inſidiātes alijs piſcib⁹: ⁊ ſe de eis ingurgitātibus. ait ſocijs. Forma hec eſt demonū. Inſidiant i cautis ꝓptos deuorant: ſaturarique nequeunt deuoratis. Tertia ꝓditio eoꝝ eſt fortitudo ⁊ ptās eoꝝ. Job. xl. Non eſt ptās ſup terrā q̄ poſſit ei cōparari. Tāta e ptās eoꝝ q ꝑm naturā oīs materia elementaris eſt ſubdita eis ad nutū: niſi a deo ⁊ āgelis bonis retineant. Unde poſſz ignē mittere de aere: ſulphura: tempeſtates: ⁊ pluuias: ⁊ infirmitates hoibus: niſi coerceāt vrute dei. Ipe fecit vt ait ps. Immiſit [illegible] p āgelos malos ad plagādū eos. Diabol⁹ fuit q̄ ignē de celo immiſit ad conſumēdū greges ouiū Iob. Ipſe ventū validū excitauit ad ſubuertēdū domū vbi filij Iob. ſeptē cū tribus ſoꝛoꝛibus conuiuabant. Ipſe grauī vlcere coꝛp⁹ eius vulneraūit: eius opere maleficia multis multipli[illegible]. Eccli. xxxix. Sūt ſpūs ad vindictā creati: ⁊ in furoꝛe ſuo cōfirmabūt tormēta ſua: ⁊ in tpe cōſummatiōis effundēt vrutē ſuā. Uoꝛē eius qui fecit eos cōfundent. Quito eoꝝ velocitas. Thren. iiij. Velociores fuerūt p[illegible]ſecutoꝛes noſtri aquilis celi. Unde vt habet in li. dyal. dicēte ſtephano mancipio ſuo ex ira. Veni diabole diſcalcia me. ſtatim affuit diabolus diſcalcians. Similr cū hermogenes incantato: inuocauit demones: vt adducerēt ad eū ligatū phileū diſcipulū ſuū: hoc exequti ſunt. Quib⁹ [illegible]ūt ab eo ⁊ ad iacobū apſm etiā adducendū. veloces quidē fuerūt ad eundū: ſed in nullo valētes eum ledere. q̄nimmo cruciati velociores fuerunt iuſſu apli ad hermogenē captū ⁊ ligatū ante apoſtolū adducendum.

Sexto eoꝝ nocendi ſtudioſitas: ſagacitas ⁊ diuerſitas. Vñ apoc. xiij. deſcribit habere ſeptē capita: ⁊ decē coꝛna: que ſignificant modos varios decipiendi et nocendi. Unde in figurā. Serpēs callidioꝛ erat cūctis aiantib⁹ terre. Geñ. iij. Mille nāq̄ nocendi hz modos. nec ignorauit aſtucia eius. xvj. q. ij. Uiſis. Ad quod facit q̄d diabolus ipe cōfeſſus eſt. Nam cum magr Hordanus generalis ſecūdus ordinis ꝓdicatoꝝ adiuraret demonem: vt diſcederet ab obſeſſo. ⁊ interrogaſſet quo nōie vocaret ipe diabolus obſidens. Reſpōdit p millearrifex dicere: quia mille modos haberet ad nocendū. Jacobyal. quoq̄ refert Bzego. q cum quidaz epūs mediolani. cognitho accelliſſet intrauit domū quā multis annis demones inhabitabilē reddiderāt. ꝓpter clamoꝛes eoꝝ. ⁊ cum vellet de nocte q̄eſcere: audire cepit magnis clamoꝛibus rugitus leonū: balatus pecoꝝ: ſibilos ſerpentū: rudit⁹ aziноuz: grimnitus porcoꝝ. ⁊ hmōi. Tunc epūs ait. Bene tibi ꝓtingit miſer. Tu es qui diriſti. Ponā ſedē meā ad aquilonē ſimilis ero altiſſimo. Ecce p ſuperbiā tuā his beſtijs ſimilis factus es. Ad [illegible]uaſi erubeſcēs diabolus diſceſſit a loco. Septimo magna eoꝝ falſitas. vera enim ex probrat: et falſa opponit. Apo. xij. Proiectus eſt in terrā diabol⁹ accuſatoꝛ noſter: qui accuſabat fratres die ac no

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctē. Job. ..j. Suscitat falsiloquus aduersus faciē meā cō
tradictēs mihi. Collegit furorē suū in me. Baudet eīm de
penis ⁊ malis iustor ⁊ reprobor: ⁊ irridet eis. Omnia su
ptradicta ppter q̄ diabolus est timēdus ⁊ horrēdus dāna
tis notant Abachuc. j. vbi dr. Suscitabo chaldeos. q̄ iter
ptat feroces. ecce crudelitas. gentē amarā. ecce maligni
tas: ⁊ velocē: ecce velocitas: ambulātem. ⁊c. ecce auiditas
horribilē ⁊ terribilē: ecce horribilitas. ex scīpa mendaces.
ecce falsitas. leuiores pardis equi eius. ecce fallēdi ⁊ nocē
di diuersitas. Pardus eīm est varij coloris ⁊ velociores lu
pis vespertinis. ecce volandi auiditas ⁊ insatiabilitas. Et
postea dr. Iſ de regibus triūphabit. ecce potestas ⁊ for
titudo. Potes ex his ppēdere q̄ta miseria: q̄ta angustia:
q̄ta pena sit habitare cū talib' tortoribus. Et iō timēduz.
ne ad talē societatē pueniat.

§. X. De priuatione diui-

Pena ma
xia in dā
natis.

ne visiōis Qui descendūt ad infernū damnatoruz. nunq̄
deū vident. possunt. Unde dicit eis. Discedite a me male
dicti in ignē eternū Matth. xxv. vt scz nunq̄ me videatis
Esa. xxvj. ait dñs. Nō videbit gloriā meā. scilz damnatus.
vbi alia trāslatio habet q̄ cōtus allegat. Tollat impius ne
videat gloriā dei. Et hec est eis maxima pena sup nes
alias. be. Aug̃. Nulla pena maior q̄ carētia diuine v..o
nis. ⁊ Chrys. li. de visiōe alis cōpūctiōe cordis dicit. q̄ po
ti' eligeret mille gehēnas. i. ignes inferni q̄ puart tali visi
one. Hec visio vt ait plotin' pbs platonic'. Et refert. bea.
Aug̃. de ciui. dei. Est tāte pulchritudinis tātę amoze di
gnissima: vt fine hac aiam quibuslibet bonis q̄tislibet pre
ditā e umet infelicissimā. Sed q̄ corpus q̄d corrumpit
aggrauat aiam. ⁊ deprimit terrena inhabitatio sensuz mul
ta cogitātem. Ideo parū ⁊ quasi nihil intelligit in vita pn
ti de deo. q̄tum bonū sit anīe. vt ait eīm pbs. Sicut lumen
noctue se hz ad lumē solis. q̄d scz suffere nō valet. ita ocu
lus noster. s. intellectus ad illa mānifestissima nature. vt an
gelos ⁊ deū parū ⁊ impfectissime ea recoḡscēs. Si eiz ista
bona tpalia. ⁊ q̄cunq̄ creata q̄ sunt bona: accidētalr ⁊ par
ticipatiue trahūt nos ad amoze eaz: ⁊ tantomagis quāto
magis nobis repūtant bona: q̄tomagis hz trahere ad a
moze ⁊ cōsolatiōnē ⁊ delectatiōnē bonū diuinū seu deus q̄
est bonū per essentiā. vñ deriuat omis bonitas. Sed q: b
parū aia videt ⁊ psiderat in mūdo. ideo parū vel nihil di
ligit. ⁊ parū estimat eius visiōe priuari. Sepe ..unt ania
a corpis grauamine tunc intelligit deū summu bonū. ⁊ q
ad illū adipiscēdū est creata. Et q: immediate ipm sum
mū posslideret: si nō esset in ea impedimentū. Cōsideras
ḡ q̄ ppter sui defectū. s. pctoz psecutionē talis boni puat
⁊ in eternū si damnatus est summe dolet priuari se tali vi
siōe ..i clara. Si eīm aia esset in igne inferni: ⁊ deū vide
ret clare. nō sentiret penā. Et ecōtra si eēt in celo cū scrip
tor angelis: ⁊ nō videret deū. nō haberet gaudiū ⁊ psolatiōez
Sicut ḡ dei visio. s. clara ⁊ facialis est tota merces ..mbe.
Aug̃. et premiū sctoz. Satia boz (ait pś. xvj.) cū apparu
erit gloria tua. s. clara visio. ⁊ quietat ois appetitus. ita et
..mio talis visiōis est totū malū. i. pncipale ipis damnat
Et..icut ex ipa visione cōsequunt scti omia bona. ita ex pri
uatiōe eius damnati omnia mala cōtraria dictis bonis.
Recipiūt eīm sancti ex ipsavisione dei summā scientiā om
niū. Quid est quod ne..at. scz scti qui scientē omia sciunt

Septē sūt
q̄ scti rec
piūt ex vi
siōe dei.

ait dūs Greg. Cū eīm in deo sint idee omnīū creaturum
ipm videtes omia in eo videt que volūt de creaturis. Ecō
tra damnati p..nati tali visiōe nullius rei hñt perfectam
cognitionē. etsi aliquid dicūt hoc mūdo nouerūt de deo
⁊ creaturis. vt pbs Aristoteles Plato ⁊c. de tali cognitiōe
nō habēt delectationē. sed maius tormentū. q: abuñ sunt.
Et minimus puer qui. scz mortuus est in infantia baptiza
tus maioze scientiā de rebus habet i patria. q̄ omes pbi
in inferno. Scdo sancti ex btissima visiōe consequūtur
maximū gaudiū ⁊ delectatiōez. pś. xv. Delectatões i de
xtera tua vsq̄ i finē. Dexterā dei ēvita eterna. Aug̃. Dele
ctatiōes sunt ex visiōe dei vsq̄ in finē. i. ad finēdū ⁊ psu
ciendū oēm appetitū. Ecōtra dānati ex priuatiōe hui' vi
siōis hñt summā tristiciā. Et sic bti ex oi pte supza: infra:
int': extra: ⁊ circūcirca: plem sunt gaudio. ppr q̄d dr cui
libet eoz. Intra in gaudiū dñi tui. Ita dānati ex oi parte
circūdati sunt dolore. ex psideratōe supioz pmioz q̄ ami
serunt ex psideratōe inferioz rerū que nimis dilexerunt
ois priuati. Ex psideratiōe interioz remordentiū pctoz.
Ex psideratiōe exteriorz ignīū vrentiū. Ex psideratiōe cir
cunstātiū demoniorz socioz. Tertio bti ex visiōe dei cō
sequunt pfectā amicitiā ad deū ⁊ socios. Ita se pfecte di
ligunt q̄ gliam maiorē scrōz magis eis volunt q̄ sibi. q:
magis meruerūt. Econtra dānati odiūt deū vt puniente.
Vñ Job. in Apoc. Blasphemauerunt deū viuente in se
cula seculoz. Nulla dilectio vel amicitia ē i eis: nec erga p
pinq̄s necerga amicos. Quos secū videt in tormēt. soci
os in pctis odiūt. Oēs sctos etiam ppinq̄s generevellet
secū esse in inferno. q̄nimo ⁊ seipos odiūt. Et quis non
esse simplr nō cadat in appetitū creature: tñ q: min' ma
lū hz rōem boni respectu maioris mali. q: melī' est nō es
q̄ male eē. tō dr de dānatis in Apoc. c. ix. Desiderabunt
homes mori. i. deficere ab eē: ⁊ fugiet mors ab eis. Quar
to beati ex visione dei assequunt magnā dignitatem. s. re
giā ⁊ sacerdotalē. Vñ decantāt ante deū. Redemisti nos
dñe in sanguine tuo: ⁊ fecisti nos deo nr̄o regnū. i. reges
⁊ sacerdotes. reges ad dominādū tot mūdo: sacerdotes
ad offerendū ptinue sacrificiū sctārū ⁊ feruentiū affectio
nū. Ecōtra dānati ex priuatiōe hui' visiōis ptcipāt igno
miniā ⁊ seruitutē. Hiere. v. Seruistis dijs alien' q̄ non
dabunt vobis requiē. i. demonib'. q̄nimo seruit ⁊ subiecti
sunt etiā captiui tenent in carcere inferni: vt nō valeant
inde exire ad libitū suū. Quinto ex dei visione hñt lan
ceti summā pacē. Esa. xxxij. Sedebit ppls me' in pulchri
tudine pacis ⁊ requie opulenta. Omia appetūt pacē: dicit
Dionysius. Et si tā dulcis est pax humana p tpali salute
hoim: quāto dulcior est pax diuina p eterna salute angelo
rū. ait būs Aug̃. xviij. ..j. noli. Nec hic pōt esse perfecta
pax: sed solū in pria. Sed in inferno est remotio ois pacis
⁊ cōtinuū bellū. Nam vt dicit Sapiēs. Armabit. s. deus crea
turā ad vltionē inimicoz. Et iterum pugnabit pro eo. s.
deo orbis terrarū cōtra insensatos. Sicut au.. pi miseri
hñt intra se ptinuū bellū malarū affectionū. sic creature
bellant ..eos affligēdo diuersis modis ⁊ penis. Sexto
ex dei visione habet sancti maximā claritatē. Vñ. j. Jo. j.
Deus lux est: ⁊ tenebre in eo nō sunt vlle. Hec lux sicut il
luminat oēm hoiem veniente in hūc mundū lumine gra
tie: q: scz nullus illuminat nisi ab eo. ita de mūdo egredi
ens lumine glorie nō illuminatur nisi a deo. quod lumen
glorie redūdans ab anima glorificata in corpus suū relu
scitatū: facit ipm clarissimū ⁊ pulcherrimū. Videtes etiā
oculis corpis reassumpti xpi humanitatē fulgentez sicut
sol: imo incōparabilr plus: inde etiā illuminant ⁊ iocundā
tur. Dānati vero priuati tali visione remanēt obscuri ⁊ te
nebrosi in aia ⁊ corpe. Et quis in iudicio finali visuri sint
xpi humanitatē qui habet eos iudicare: non inde recipi
ent illuminationē vel aliquā ..solationē vt sancti: ⁊ sum
mum horrorē ⁊ dolorē ex verbis xpi eos exprobrantis de
malis suis. adeo vt dicant montib' ⁊ collib'. Abscondite
nos ⁊ cooperite a facie agni. i. xpi turbati ..nos. Septi
mo recipiunt sancti ex visione dei summā firmitatē in bo
no. q: cū cōtinue representetur deus menti vt summū bo
nū: nō possunt ad momentū dijuerti ab eo: ⁊ ipm nō sum
me amare nec valent in aliquo peccare. Sine macula eīm
sunt ante thronuz dei. Apoc. xiiij. Dānati aūt ecōtra sunt
(vt dicit Dionysius) hñtasiā preterita. i. iudiciū intelle
ctus peruersum estimantes deu iniuste eos cruciare: sicut
dānati, Nec auerti pōt a malis deliderijs eoz q̄ habuerūt

in mūdo: ⁊ nihil eoz pōt obtinere. pś. Desiderium pctōrū
peribit. s. vt non consequi valeant desiderata ab eis.

Demonati
bus ..ñ
dus puāt

§. XI. De subtractiōe oīuz

subsidioz ab eis. s. dānat' i inferno. A deo seu psonis diui
nis. Ab angelis. A sctis. A notis. Ab ecclie suffragijs. A
bonis pactis. A locis sacris. In vita pśenti habent etā
maxime pctores subsidiū multiplex a deo. preci.. p pe
nitentiā p quaz placat'. sin illud collecte. Deus qui culpa
offenderis pnia placaris. In q̄ pr co.. ideū frangit p
potentiā ⁊ritiōis. Filius illuminat p.. anifestationez
pfessionis. Et spūssanc' dignificat fr.. satisfactionis.
Sz dānat' nō dabit deo placationē suā. in pś. cxj. q: peni
tere nō pōt. Vñ .. ait Damas. fuit ágelo casus: hoc hoi
moris. i. sicut ange.. ex primo suo lapsu fact' est inconu
ertibilis ad deū: ita moriens in mortali hō est irreuersi
bilis ad pniam. In inferno q̄s cōfitebit tibi: q. d. mullus.
sta nec ⁊ritio nec satisfactio. Quidā rusticus (vt habetur
in lib. de septē donis) iuitat' ad regales nuptias cū alijs
ibat. In via aūt sitiēs multū cū a socijs suadere ⁊ aquā
fetidaz quā inuenerunt in via non biberet: sed abstinens
ab ea ⁊ cito peruenies ad locū nuptiarū optimū vinum
⁊ alia delitiosa inueniret: noluit ille acquiescere ⁊silio ali
oū: sed vt satisfaceret siti impleuit ventrē aqua illa putri
da. Cū aūt pueniss et ad palatij fores vbi celebrabant nu
pie eructare fetoz aque fetid.. quam adhuc habebat in
ventre. quē rex nō solū nō pe.. it intrare: sz cuz multis
lctibus expulsus efectus est in foueā fetidissimā. vbi cun
ctis vid'ib' euomuit aquā quā sibi biberat sibi obfirmat'
Sic .. t dānato cuilibet. Invita eīm presentī vocatus
ad celestes nuptias: cū in via naturaliter appetat bonū ⁊
fiat beatitudinē: aquā fetidā inueniēs delitiarū ⁊ diuitia
rū mūdi: vt satisfaciat siti sue impler affectū inordinatus
illis. cū tñ sibi dissuadeat a predicatoribus ⁊ alijs bonis.
sed demū venit ad mortē: ⁊ cū deberet ingredi ad nupti
as celi vbi sunt oia bona parata. quia reperitur mens ei'
plena iniquitate ex terrenis inc.. ate amatis: pjicit in
foueā inferni: nec penitere val.. d priuat' tpalibus: in
inferno pmanet. Scdo dānat' priuat auxilio angelorū
sanctoz. In mundo innumera subsidia ⁊ .. roza habe
mus ab .. is. vt pz per exemplū ⁊ .. rā in angelo ra
phaele .. te in via Tobiaz. Sed in alio seculo dicunt
angel.. a dānata illud Hiere. Curauim' babylonem ⁊
nō est .. ta: recedam' ab ea. i. in vita multiplr que
mus curationē .. stigatic .. ad bonū: noluit acqe
scere: nil i alia vita possum' agere subsidij. Terno ora
tionib' sanctoz. Scti eos q̄ sunt in mūdo multiplr adiu
uant meritis ⁊ pcib'. ⁊ pmaxime btā maria quoad coz
pus ⁊ quoad aiam. vt ptz. ij. Mach. vlē. vbi dr de Hiere.
scō defuncto. Hic est q̄ multū orat p ppl'o. Sz p his q̄ sūt
in inferno seu dānatis nūq̄ orat: q: oīno .. pformes vo
lūtati dei quē sciūt bvelle. s. i nullo eis subsidiari. Vñ nec
dines nec guttā aq̄ potuit ab abraā vl lazar .. tiere Nec
to ex orōnib' elemosynis ⁊ alijs q̄ fiūt specia.. a psanguí
neis ⁊ amicis alicui'. dānati nullus refrigerium recipiūt. ⁊
q̄ sciūt aliquē esse dānatū .. ficunq̄ .. amicissimū male
facerēt p eo orādo: ficē et .. orarēt p diabolo liberādo. Sz
q: nisi q̄s decedat in notorio mortali scīri nō pōt si ē dā
nat' vel salu': iō vt dicit. b. Aug̃. xiij. q. ij. Tempus rōna
biliter pro cunctis fidelibus defunctis orat. etsi .. m
nati essent: vtiq̄ nihil ipi inde percipiūt. sed in facientem
illud suffragiū ⁊ in alios .. purgatorio ouertit. Quin
to ex orōnib' ⁊ alijs bonis q̄ fiūt in ecclia. oēs q̄ membra
ecclie sunt vnita xpo p charitatē pticipāt aliquo mō de il
lis bonis. sm illō pś. Participē me .. oe' oim time
te ⁊c. Exemplū de cibo quez q̄s .. edit: q: oia membra
viua recipiūt partē nut.. imi.. aūt pcisum membrū
Quia q̄ dānati sunt oino pcisi nec amplius ánco: pari seu
reuniri possunt: iō nullū subsidiū inde pcipiūt. Nec et ex
indulgētijs plator. Nā etsi his q̄ in purgato.. sint vale
re possint: si ad eos extendat a platis. nō tñ ad dānatos.
Sexto ex bonis q̄ fecerūt in vita siue vna. dū scz fuerūt
facta in grā. siue mortua opa q̄ scz fuerūt facta in mortali
nullū inde auxiliū suscipiūt directe. Et b ē q̄d dicit dñs p
Ezech. xviij. Si aūterit se iust' a iustīcia sua ⁊ fecerit iniq̄
tatē: oīm iusticiarū ei' nō recordabor. Et apls. j. Co. xiij.
Si distribuero oēs facultates meas in cibos paupez ⁊c.
nihil mihi pdest. b. Greg. In ppetratiōe maloz nulla dz
ee fiducia bonoz pteritoz. Indirecte valēt: q: si n fecisset
illa bona. tūc fecisset aliq̄d malū. ppr q̄d spāle pena susti
neret: quā euasit. Septimo loca sacra vb .. ni sepeliūt
e ligāt eis. vt. s. scti illi in q̄rū honorē illa loca sūt dedicata
orēt p aia illa si est in purgatorio. ppr devotionē quā ille
viues habuit ad eos. ppr q̄d elegit sepulturaz. vt dicit be.
Aug̃. xiij. q. ij. Sz dānat' b nō pdest q̄n potius nocet. ppr
psumptionē eoz: q̄ elegerūt talē sepulturā: vt magī cruci
ent. Vñ ⁊ būs gre. in. xiij. dyal. exēpla ponit .. uscdaz
malis in loco sacro sepultis: q̄ miraculose inde .. ecti sunt

De timore initiali. Capl'm VI

Timor dicit

initialis. De q̄ pś. cx. Initiū sapie timor dñi.

Hic timor semp est cū charitate. q̄n scz quis
timet penā siue tpalē siue eternā. Timet ⁊ erubescit culpā
cōmissam. Sz pl' timet dei offensam. Prou. j. ⁊ Eccli. i.
Principiū sapie timor dñi. ⁊ Prou. viij. Timor dñi odit
malū. pl' sc.. oze iustīcie q̄ timore pene. Hic timor hz
duos oc..os .. oer.. amoris iustīcie ad declinādū malū
culpe. Sinistrū e.. atōis pene ad euadēdū infer.. vel
aliā penā. Hoc figuratū fuit in abraā. cū fixit tabnaculuz
suū inter beth.. ⁊ hay. Gen. xij. et. xiij. q: vir iustus firmat
mentē suā in amoze padisi ⁊ timoze inferni. Iste sūt ille
due ancille: q̄ ind.. Hester re.. inā: q̄ interpt hūilis:
ad assue.. q̄ interpt trib.. ster. xv. Timor eleuat
et cōprimit vestimēta defluētia .. fectus vtutū q̄ nos vt
vestimēta ornāt: amor eam sustētat. Ihe sunt due ale date
mul.. ri p qe volat in desertū pnie ⁊ vite eterne. Et quia
bona opa q̄ fiūt ex isto timore filiali: ⁊ mala seu pcta q̄ ex
cauet ex eo: sūt meritoria: q: magī time.. ensam q̄ penā
q: ex charitate. pcedūt: q: pēa respicit .. ffen.. deū. Iō
q̄ magī timet ⁊ doleat de offensa dei q̄ de pena signū ē
dilectio .. Aidēdū ē de mīe q̄ dñt timeri isto timore.
Primo igit timēdū ē pctm: ne icurrat. Eccls. xij. i fi. dic
salo. Fine loq̄ndi oē .. rit audiam'. Deū time. s. timore
initiali saltē ⁊ mādata ei' hua. q̄d scz ē ei' effect' .. ignū:
q: q̄ timet deū faciet bona. Eccli. xv. Hoc est oia .. o. i. p b
homo habet vere esse hois q̄d est esse rōnale.

§. I. Timendū aūt est pc..

Timendū p
er septē

catum ⁊ vitandum ppter septē rationes que ponuntur in
li.. de septem donis.

¶ Primo q: si pctm nō esset: nihil homini obesset.
¶ Scdo q: sine hoc quicq̄d est: homini pdesset.
¶ Tertio q: angel' bonus summe hoc abhorret.
¶ Quarto q: sanctis iniuriam .. rt.
¶ Quinto q: diabolo summe placet.
¶ Sexto q: deo maxime displice..
¶ Septimo q: facienti pessime .. cet.

Primo igit timēdū est pctm .. ngiēdū: .. q̄ hoc nō eēt
nullū malū pene eēt. Eccls. viij. Qui fu.. dātū: nō ex
piet q̄cq̄ mali. b. gre. Nulla nocebit adūsitas: si nulla dñet
iniq̄tas. b. Hiero. Nō oia mala sustineam' pcta nr̄a b fe
cerūt. Oia mala q̄ timem': valde vitarem' si pctm nō eēt
Nō timerem' nec .. rnū: nec purgatoriū: nec dei iudiciū
nec multiplex mū.. lū: nec mortē si nō eēt pctm. Ubi
ē pctm nō ē bon' .. en. Nihil ē boi bonū sine se bono
Et q: q̄libet mortale ē venenū ⁊ ruīna charitati p quā hō
hz eē spūale, ⁊ iō si hñs .. charitatē ⁊ pctm, dic apls. j. Co.

Universidad de Deusto
Biblioteca

xiij. nihil est. Et ideo Petrus aplūs amissa charitate p; peccatū negatiōis xpi. Quis hoc nō intellexerit. tñ verū dixit cum ait cuidā dicēti se esse ex discipulis eius. O homo nō sum. qz esse amiserat spirituale. vt exponit Hilarius. Secūdo est timendū peccatū z remendū. quia homini extra peccatū oīa cooperant in bonū diligenti deū. sm aplm ḡnimo participes sit oim bonoz ecclesie sm illud ps. Participē me fac deus omniū timentiū te. ꝛc. Nō solum bona eis cedūt in bonū. sed etiā mala pene. Nā quia ex penis purgant eoz pctā augēt z merituz z coronā. vt patet in Job Tobie z aliis. Sicut ecōtra bona in se z optima fiunt mala ma..s. Unde de. Aug. de cōs. di. ij. Et mala prosunt bonis. sicut angelus sathane colaphizans Paulum. Et sctā obsunt malis sicut buccella. id est eucharistia Jude. Nec em illa buccella in se mala fuit. z ideo nocuit. sed quia malus bono male vsus fuit. Insuper z mala culpe bonis comiscunt in bonū scz cum reuertunt ad penitentiā. Unde bo. Aug. de pe. dist. iiij. Usq; adeo oīa electis dei cōuertunt in bonū. vt etiā si qui eoz exorbitauerint. ꝺ eis faciat proficere. quia inde humiliores cautiores z feruentiores surgunt. Sicut z dns Ambro. dicit de petro. dist. l. ſFidelior factus est petrus postq; fidē perdidit. deflevit. scz negādo. Et sic peccatuz electis est sic tyria. ꝺ serpente venenosissimo tyro dicto conficit z remediu efficitur cōtra venenū. quia peccatū qđ habuit mortiferā delectationē in se vel in alio. ex eo assumit remediū ad ipm expellendū z mortificandū per cōpunctionē de eo. z p cōpassionē in alio. Tertio est timendū z abominādū peccatū. quia bonis angelis multū displicet z abominant ipm. Hoc patet in malis z in bonis hominibus. Nā seuere puniunt deo disponēte. vt patet de sodomitis per quos z ciuitates eoz ipsi imiserūt ignē z sulphur. Et ē. xix. c. Et in dauid propter cuius vanā gloriā in numerare faciēdo populū suū angelus domini infra tri..uū percussit ex pe. ite. videlicz. lxiij. milia. ij. ..egūvlti. Ansel. Tole..abili⁹ fetet canis putridus ho..nib⁹. ꝺ anima peccatrix deoz angelis ei⁹. Unde in vitas patrū legit. ꝙ cum transiret p heremū angelus in forma homis cum quodā sctō heremita obuiam habuerūt quoddā cadauer hominis. z quia valde fetebat: heremita nares obturauit cū chlamyde: ne fetorem sentiret. Angelus aūt nil tale egit. posea obuiam hītibus quendā pulchrū iuuenē vestibus ornatū redolentib⁹. angelus clausit fortiter nares. heremi.. minime Sed miratus de actu quare nares obturasset intra iuuenē transiēs. cum esset ita pulcher z redolēs. Non aūt circa illud cadauer ita marcidū z fetitum. Respōdit. Tu cū sis caro sentis fetorē carnis. Nos autez quia spiritus sumus: sentimus fetorē spirituum qui procedit ex peccatis. quoddā iuuenis ille lasciuus erat plenus. z ideo mihi fetebat. Cum autē angeli boni sint nobis amicissimi z socij. debemus peccata timere z cauere: ne eis abominabiles fiamus. Peccatū quarto sanctis inuriā infert. qui offendit regem z dominū. qui em offendit dominū. offendit ꝺ totā familiā suā q̄ sunt scti. Eccli. xxviij. Ur pctōr turbat amicos scz eterni regis. vel qz a cōione sanctoz se subtrahit z societate militātis z triumphātis ecclesie: quasi si excōicatos eos iudicaret. Uel qz se ꝺ tuū sanctis efficit dū ꝺ tie potestati militat. Luce. xj. Qui nō est mecū ꝺ me est. Uel quia ꝺ tum in se..t gloriā sanctoz. z gaudiū minuit qui de eius gloria vīsa ḡ audēret. z in pīti de bonis ei⁹ ex emplis ioc..larent. Ut in be. Aug. in li. de pnia dicit. ꝙ penitēs debet de hoc dolere. ꝙ multū boni cōmittat sunt de malis suis operibus. Sicut ecōtra de bonis eoz iocunda ti fuissent. Quinto pctm ideo timendū z horrendū quia inimico nostro pessimo. i. diabolo summe placet. z de eo gaudet. ps. xij. Qui tribulāt me in..nici mei exultabunt. Si motus fuero scz recedens a de.. Prouer. ij. Exultant in rebus pessimis. hoc estimat maximū suū lucrū. si animas xpi sanguine acquisitas sibi subijciat. z deo subtrahat. et secū ad inferna deducat. z cū ex hoc ꝙ tēptatiōibus suis hoies ad crimina inducat. nil ei utilitatis accedat: sed augmentū pene. tāta est malicia ei⁹ z inuidētia ꝙ potius eligit sibi penā augeri cū pditiōe aiarū q̄ eo augmēto carere nō tēptando. Uñ vt dr ex legēda Jobis euāgeliste. resuscitatus iuuenis quidā ab eo dixit publice ꝙ viderat demones magnū festū facientes z nimis gaudentes de ruina illo..ū duoz suoz discipuloz. q̄ penitētes de eo ꝙ mūdū reliquerāt: intendebāt redire ad seculū. Et ecōtra angeli sancti dolebā.. de casu eozū. qb⁹ auditis querti sunt ad deū compuncti. Quidā aūt demoniacus: vt patet in lib. de septē donis: cū per obsessum diceret peccatū ei fetere z hoc ꝓpter nobilitatē nature sue. Unde z de quibusdam dicī ꝙ postq̄ induxit eos ad malū p..cipue luxurie ipse aufugit in actu eius. Interrogauit c..idā quare ḡ cū tanta diligētia illud ꝓcuras: Rndit ꝓpter lucrū. Sicut dom⁹ carī⁹ intrat latrinaz ꝓpter lucrū: lz ei fetreat. ꝺ certe cū quilibet sibi caueat facere id vñ inimic⁹ ei⁹ letet. qđ ꝓmagis me est sibi noxiū: z diabol⁹ fit maxim⁹ aduersarius nr̄ sicut leo rugiēs circūeat. querēs quē deuoret ꝓ pctm. sume dz quilibet timere z cauere. Sexto pctm est timēdū z vitandū: qz deo summe displicet. Et hoc pz septēpliciter

Primo ex dei odio q̄ ipm z indignatiōe. Nihil deo displicet nisi pctm. Sap. xj. Nihil odisti deus eoz q̄ fecisti. Et qz sine ipo factū est nihil. vt dr Job. j. i. pctm. vt exponit dns Aug. qđ nihil dr. qz nō est alia creatura seu positiuū sed priuatiuū. Jō cū oia diligat que fecit: hoc solū odit qđ ipe nō fecit. Et i quo inuenit. s. mortale pctm: inimicū hz z odit. s. respectu culpe. Eccli. xij. Altissim⁹ odit hz pctōres. Hiero. de pe. dist. j. Nō em hoib⁹ ir..it de. z vitijs. que cū ablata fuerit: non erit quib⁹ irascat deus.

Scdo pctm deo displicet ex cōtumelie ei⁹ ꝓpter ipsum irrogatiōe. Nōne maxima cōtumelia faceret sponso nobilissimo: q̄ dulcissimā ei⁹ sponsam vilissimo adulterio prostitueret. hoc agit peccator: qz aiam sponsam xpi. prostituit diabolo. Hiere. ij. Sub oi ligno frōdoso. pternebaris me retrix. i. in oi apparēte ..speritate vel delectatiōe. Hic peccator filios z filias dei occidit. i. bona opa. templū dei succendit. Stratā paradisi ad modum predonis frangit. In facie xpi cōspuit. z quantū in eo est: iterū crucifigit. Ad Heb. vj. Rursus crucifigētes dei filiū in semetipis z ostentui hītes. Ecce quante ..tumelie. Tertio q̄ ..m valde displiceat deo: pz ex ei⁹ ꝺ ipm psecutiōe. pse.. s est cū ..d in oi loco: vt nullus locus sit ei tutus. In c..o primū vt apparet in lucifer..que ꝓpter ..m superbe meditis de celo deiecit in infernū: de tanta felicitate in tantaz miseriā. In paradiso de quo eiecit primos parentes ꝓpter vnā culpe transgressionē. In terra persecutus est peccatum imittendo diluuiū ꝓpter peccata p ignē in sodomis. in aere per grandinationē in egyptijs. In terra per absorptionē a..a Dathan z Abyron. Et i inferno. Deut. xxxij. Ignis succēsus est in furore meo: z ardebit vsq; ad inferni nor..sima: deuorabit ..c. Quarto hoc ostendit ex dei ꝓpter hoc imutatione. Nam peccatū ei displicet tantum ꝙ beniguissimū z clementissimū ꝑem querit in cruciatibus. iudicē. it ꝙ p toto mūdo nō dimittit quin filios q̄s creauit quos sanguine suo redemit. si eos in mortali inuenerit in hora: q̄n gladio eterne dānatiōis occidat: etiā si fugerēt sub chlamyde bte marie. Prouerb. vj. zelus z furor viri non parcet in die vindicte: nec acquiescet cuiusq̄ precibus. Quinto patet ex ptaminatiōe bonoz ex genere. Nā quecūq; q̄s faciat: ieiunia: elemosyne: martyria sustineat: nō placēt deo si sint cuz mortali. Eccli. xxxiij. Dona impioz nō ꝓbat altissim⁹: nec respicit in oblatiōib⁹ ..z. Jacobus. Qui in vno offendit: multa bona pdit. s. meritū bonoz operū ex genere quoadvitā eternā. Sexto appa..et quantum displiceat deo pctm ex ei⁹ destructiōis elaboratione. Quēs em labores assumpsit vt destrueret pctm. Voluit em carne assumere vt carnem a pctō mūdaret. Pdicare vt illud ptēneret. Sacra instituere vt illud destrueret. Aplos in mūdū mittere: vt illō expugnaret. vendi vt nos redimeret. ligari vt nos a pctis solueret. sanguinē fundere: vt nos a pctis lauaret. crucifigi vt illud crucifigeret. occidi vt occideret pctm. Beatus Aug. Hec oia ḡulit patī de⁹ vt mūdus q̄ perierat liberaretur. Septimo pz ex dei separatiōe z exheredatione. Nullⁿ em est ei tantū amic⁹: q̄n si inueniat ipenitentē: in mortali priuet hereditate vite eterne z fruitiōe ei⁹. Isa. lix. Iniquitates vestre diuiserūt inter vos z deū vestrū.

§. II. Peccatuz ideo timendum est z cauendū: qz multa nocumēta in ert ipi faciēti.

Septem nocumenta peccati

Naturalis em rō dictat vt timeat q̄s z cuitet q̄ hoi pluri mū nocent. Precipue aūt sunt septē nocumēta pcti.

¶ Quia facit sibi ipi inimicū z odiosum.
¶ Quia efficit ipm durū z ponderosum.
¶ Quia cōstituit cū seruū z despectuosum.
¶ Quia reddit animū imūdū z maculosum.
¶ Quia ostēdit illud fatuū z exprobrosum.
¶ Quia innuit eoz varitū z monstruosum.
¶ Quia reliquit demū nudū z amaricosum.

Quantū ad primū clare sacra scriptura attestat quia pctm facit hoicm sibi ipi inimicū z odiosum. ps. Qui diligit iniquitatez odit aiam suā. Et Tob. xij. Qui faciunt pctm z iniqtatē hostes sunt aie sue. Non em maius odiū z inimicicia pōt ad aliquē demonstrari: q̄m cū quis illū occidit z vita priuat. qđ est maximū bonū in tpalib⁹ rebus. Sed vt dr Sap. xvj. Per malicia. s. pcti: occidit hō aiam suā. qz. s. priuat eā vita gre si pctm mortale est. que excedit incō..bil⁹ oia bona tpalia z naturalia. Et iō dicit sapiens Eccli. xxj. Quasi a facie colubri fuge pctm. Sicut em vides colubrū ꝓpe venientē nō expectat eū vt magis videat iz subito fugit timēs ne eū mordeat z occidat: ita cū serpens antiqⁿ appropinquat ad aiam: sua mala suggestione vt vir⁹ pcti infundat: nō est remisse agendū z diu mittēdū appropinquare p discursum cogitationū: ſ subito fugiendū per resistentiā z expulsionē talis tēptatiōis. Jaco. iiij. Resistite diabolo z fugiet a vobis. Berñ. Uia pcti ingredientibus mel ꝓpinat sophisticus. s. diabolus ꝓgredientibus fel z accētū: egredientibus venenū aspidū insanabile. Ingredientes cōtaminat: ꝓgredientes obscurat vel ..tinat. egredientes exterminat vt in aia z coꝛpe dān..t iusto iudicio dei. Ponit similitudo in lib. de. vij. do..is de duob⁹ fratrib⁹. fatuo z sapiēti. Qui simul incedētes deberē ..cedere in patriā..ā a qua elōgati erāt. venerūt ad quoddā biuiū vbi audierūt a pastoribus: id est prelatis z predicatoribus sibi manifestat. ꝙ hec est que ducit ad vitaz. Altera aūt q̄ occurrit scz delectationū mūdi. etsi lata videat z placida. tñ plena periculis z latronibus demonū: z ad pditionē ducit. Uz aūt aie scu rōni videat magis sequēda via aspera: q̄ secura. tñ allectus a fratre. scz appetitu sensuali: cui gratius est via virtutum et pnie: ꝓmittit se duci: vt cōplaceat fatuo ꝙ viam latā. ꝑcipue cuz multos videat ire p eā: cogitās. ꝙ etsi multa pericula inueniet: ipe euader. vel si erret ꝙ poterit remedari. Pergēdo igit p viā latā mūdi incidūt in latrones demones: qui spoliāt bonis spūalibus: z vulnerāt in naturalib⁹: z occidunt aiam z coꝛpus desiccēdo in foueā inferni. Uñ Jacobus. Unusq̄sq; temptat a cupiscētia sua abstract⁹ illectus. Deinde cupiscētia cū cōceperit parit ꝓ..m. Pcm vo cū cōsummatū fuerit generat mortez. Et pauci sunt q̄ p pniam redeāt ad viā salutis: vt sperāt potius ꝑsumūt. In inferno aūt positi aia et coꝛp⁹ post finē vltimū cōgrit anima de coꝛpe: q̄ noluit laborare ſ magis rōnabiliter coꝛpus de anima. que vt domina eius z sapiēs noluit refrenare: et sibi subiectum facere.

§. III. Secūdū nocumētū

quod facit peccatū aie: ꝓpter qđ est timendū z abijciēdū est: q̄ facit hoiem ..rū z ponderosum. Unde de diabolo dr tr..ais eius z reprobis. Job. xlj. Coꝛ eius indurabit quasi lapis. Et de pharaone obstinato. Induratū est coꝛ pharaonis. Nec est credendū vel dicendū ꝙ ista duritia cauſet deus in malis. q̄ apls dicit ad Ro. ix.. Cui vult deus miseret: z quez vult indurat. Indurare deus dr: quia indurare ꝓpriū est relinquēs hoiez arbitrio suo de meritis eius: vt dicit dns Aug. xxiij. q. iiij. Nabuchodonosoz. Et quāto quis magis ꝑmanet i pcto: tāto magis obdurat. ut Poeta Ouidius. Qui non est hodie eras minus aptus erit. Seneca Peccata iuuenū pdicant in quale: qa fiunt debilia de facili. Peccata senū pdicant in quid: quia eis quasi substantialr ad..erēt. Cum em ꝑmanedo in peccat quasi impossibile est q̄n illa iter..: vel alia ꝓpetet iterando. frequēter trahunt in ꝓsuetud..ē: que cū sit q̄si altera natura sm pbm. sicut naturalis tolli nō possunt. ita rales obdurati raro reuertunt ad deū ea dimittēdo nisi in magno miracō. Ut patet exemplū de illo sene nicolao luxurioso. qui cū ꝓposuisset abstinere a voluptatib⁹ carnis. et ꝓpter hoc etiā portaret euangeliū in fin. suum quasi in sui adiutoriū. deuictus ex mala consuetudine: stimulatus a cōcupi..tia accessit ad pstibulū ad scelus ꝓperādū. Sed clamauit meretrix contra eū. Egredere senex quia video sup te mirabilia Habebat em tūc secum euāgeliū. Qui cōpunctus accessit ad btm andream aplm narrans factū suū. Pro quo oās diu dñm ꝓ remissione peccatoꝝ illius z cōtinentia audiuit vocē de celo dicētē se exauditū ita tñ q̄ senex pniam ageret sex mēsibus ieiunādo..ā do. Hec ḡ agens: z pauperibus cūcta distribuēs salutē obtinuit z castimoniā. Quantū aūt sit ꝑiculosa z pnitiosa ist..obduratio oñdit dns Berñ. in li. ad Eugeniū papā de cōsideratione dicēs. Nemo durā cordis salutem vn⁹ adeptus est: nisi forte cui deus abstulit coꝛ lapideū z dedit ei coꝛ carneū. Ipsum em coꝛ durū est qđ nec compūctione scindit: nec pietate mollit. nec ꝑcib⁹ mouet: minis nō cedit: flagellis obdurat. Ingratū ad bene..cia: infidū ad consilia: promptū ad iudicia: inuerecundū ad turpia: impauidū ad periculosa: inhuma. Ad humana: ꝑterito rū obliuiscēs: ꝑsentiū negligēs: futuruz nō prospiciens. Et breuiter vt cūcta vno vbo cōprehendam. Ipm est: qđ nec deū timet nec hoies reuerēt. De quo dr. Eccli. xlj. Coꝛ durū male habebit in nouissimo. Hodie igit si vocez eius scz dei audieritis. nolite obdurare corda vestra. Nā ipa duritia facit hominē ponderosum. Est enim peccatū vt quoddā pondus nime. sm illud ps. Sicut onus grave gravate sunt supe..ne. scilicet iniquitates. Peccatum autem sm beatum Gregoriū qđ per penitentiā mox non

Exemplū

s. ij. pt. ti. iij. c. xiij. z tit. viij. c. xix.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dilulk: ſuo pondere ad aliud trahit. Quãto igit̃ q̃s magis indurat: tanto pctã multiplicat. ⁊ p ꝯs põderosioꝛ efficit Anima quidẽ nostra de se leuissima est: nullũ põdus mariale habẽs. Sed coꝛpus qđ coꝛrũpit. ait Sapiẽs. aggraꝑn ꝓpa nat animã. cũ est vnitũ cũ ea. Separata aũt si fit sine pctõ tur põdꝛi adeo leuis est. q̃ in momẽto in ictu oculi supra celũ peruenit vsq; ad cõspectũ dei. quo puenire nõ posset. scz vsq; ad primũ etiã celũ: nec aquila: nec alia auis: etiã totꝛo tempoꝛe vite sue. Immortali aũt egressa ita ponderosa est. q; peccatũ. q; cõsistere nõ põt vel in modico. q̃n ad profundũ infernj descẽdat. Et in hoc ptz q; est ponderosioꝛ ania. pꝛopter peccatũ omni re põderosa. Nã si massa plũbea esset vbi est luna. cũ caderet eã terra retineret. Sed peccantez spiritũ angelicũ nõ potuit retinere firmamentũ (qđ sic dicit ꝓpter suã firmitatẽ) nec terra nec aliqua coꝛporea creature vel natura retinere potuit. q̃n caderet ad inferni ne uissima. Ux zacha. v. Jniq̃tas dicit sedere sup talẽtũ plũbi. vt edificet ei domus in terra sennaar. i. inferni. ⁊ Ecclj. xxij. ðꝛ. sup plumbũ quid grauabit: quasi diceret nihil. Et post arenã ⁊ salẽ ⁊ massam ferri facilius est ferre. q; hominẽ imprudentẽ ⁊ fatuũ ⁊ impiũ. Cũ hoc autẽ pondere nõ poterit nõ solũ per artem ⁊ altã viã currere vel ambulare: sed nec serpere vel erigere: nisi one. deposi. Et iđo hoꝛtatur apls ad Hebꝛe. xij. Deponẽtes oĩe põdus. ⁊ circũstans peccatũ curramus ad ꝓpositum nobis certamen.

§.iiii. Tertiũ nocumentũ

peccati ꝓpter quod timendũ est ⁊ ab eo abstinendũ. q; facit seruũ vilissimũ ⁊ despectũ. Nil est vilius peccato q̃a nihil est. i. nõ est aliqua creatura. sed ꝓuatio boni. Peccatũ aũt facit perpetrantẽ ipm seruũ ꝑcti. ⁊ ꝓsequẽter diaboli. Ux xps Jobis viij. Qui facit peccatũ seruus est ꝑccati. Et. j. Pet. ij. A quo q̃s victus est. ei seruus addictus est. Btus Aug. bonꝰ homo si seruit ics alicui dño tpali: liber est. Malus aũt si regnet: seruus est nõ vnius homis: sed qđ peius est tot dñoꝛ quot vitioꝛ. Unde ⁊ bragmani scripserũt Alexãdro magno. vt legit in hystoꝛia trãsmarina. Tu hostes exteꝛiores expolias. vt interioꝛes mundias. Tu hoies tue seruituti ſubijcis: ⁊ intus tuis interioꝛibus seruis. Uos mũdi ꝑtẽ vestri coꝛporis potestati vestre relinquitis quasi mercenariã tributariũ fitis. Uos tot deos aut dominos asseritis. quot mẽbra habetis. Minerua capitis dicitis per sapientiã. Junonẽ. q; iracunda ꝙ eam coꝛdis. Martẽ q; bellicosus deũ pectoꝛis. Mercuriũ. q; multiloquus deũ lingue. Herculem. q; magne fortitudinis deũ brachij. Bacchũ. quia ebrioſus deũ gutturis. Cupidinẽ quia fornicatoꝛ deum renũ. ⁊ sic de alijs. Accidit deuicto et peccato veli diabolo sicut de ceruo de quo dicũt naturales. q; ex quo semel vincit ab alio ceruo. semp postea quasi dñm suũ iudicans ⁊ recognoscẽs cũ ei occurrit caput inclinat: ⁊ cornua dimittet quasi in signũ subiectiõis ⁊ humilitatis. Jn hui⁹ seruituris figurã est q; sedechias rex hierusalem captus ab exercitu Nabuchodonoſoꝛ in reblata exceatus ductus fuit captiuus ⁊ seruus in babylonẽ. Hiere. xxix. Sic animus hoĩs rex factus supne hierlin p gram si capit ab exercitu vi..oꝛ qui est exercitus demonis exceat in rõne. ⁊ seruus ducit in Babylonẽ infernalẽ. Jfacit igit̃ peccatũ hoiem ꝛfectissimũ ⁊ vilissimũ. Maxime eiz vilitaꝛ est conditio seruilis: ⁊ tanto magis q̃to dignioris cõditionis est qui efficitur seruus: ⁊ vilioris qui efficit dominus. Se..itus em̃ hominũ que etiã per peccatũ inducta est: nõ inducitur in totũ hominẽ. quia solũ in obsequiis exteꝛioꝛibus coꝛporis. sed nõ in interioꝛib⁹ animi. Ux Seneca. Errant qui estimãt seruitutẽ in totũ hoiem descendere pars melioꝛ excepta est. ..pa dicim⁹ obnoxia. mens sui iuris est. vñ pcipiẽti dño qđ mali: nullo mõ tenetur nec debet obedire. vt dicit Hiero. xj. q. iij. Si domin⁹. Sic seruitus pcti deriuaꝛ ad aiam̃ ꝑncipaliter, et capit eaz. cũ tñ aia sit de sui natura nobilissima ⁊ pctũ vt dictũ est qđ vilissimũ. Unde Sen̄. Si scirẽ deos ignoscituros et hoies ignoꝛaturos adhuc dedignarer peccare. Et quidam pbs cuz incitaret ad peccandũ fibijpsi respondit. Erubesce celũ inꝛare i cenũ. Est aia nra illa margarita tam ꝑciosa q; celestis negociatoꝛ oĩa bona sua dedit vt cõparet eã ꝑm euãgelicã parabolã. Mat. xiij. Sed pctm̃ nimis vilificat eã a deo q; nõ capiat locũ nisi imũdissimũ scz sentinã mũdi. i. infernũ. Et ideo dñs vt se pctõr ꝓhibeꝛet ⁊ vilitatẽ demonat pcti exhoꝛtãs ait. Quaz vilis facta es nimis itera..ias tuas. Uidere. ij. id ẽ pctã sequẽs. bñus Aug. Quid ..es o homo hoiem in sinu suo positũ abijcit deus a fuo ⁊ fuoꝛum cõsoꝛtio. Abijcit a mũdo ⁊ ꝓijcit in sentinã inferni cũ diabolo. ꝓpter hoc scilz pctm̃ luciferis infipientibus. Nec solũ filis illis: sed vilioꝛ ⁊ abiectioꝛ eis Bern̄. O q; misera cõditio pctoꝛ q̃ de filio facit suũ poꝛcoꝛ: vt ꝓdig⁹ oñdit. Ecce quo de gregẽ facta tã egregia creatura. Puto dicerẽt iumẽta si loqui possent. Ecce adam quasi vnus ex nobis factus est.

Peccatoꝛ efficitur seruo

§.v. Quartũ nocumentũ

peccati est: q; reddit imm̃ũdũ ⁊ maculosuz. Dicit apls q; xps elegit sibi ecclĩam sp̃osam nõ habentẽ maculã scz peccati neq; rugã erroꝛis. Et de triũphanti dꝛ Apoc. xiij. Sine macula sunt ante thꝛonũ dei. De militãti. ps. c. Ambulans in via imaculata hic mihi miſtrabat. Qui q̃ habet maculã peccati neq; in militãti eccl̃ia est p me..m nec in triũphanti erit p ꝑmiſũ. Quãuis aũt pctm̃ veniale obſit̃ret aliq̃tulũ aiam̃. ꝓpter qđ btus Aug. dicit q; cauenda sunt ⁊ timẽda. ne multiplicata faciãt nauim mẽtis fluctu mergi. sic gutte aq; intrãtes in sentinã niſi euacuẽt. nõ ſinẽ gñat maculã: sicut moꝛtale quodcunq; ꝑm Tho. in. iiij. q̃ macula nõ est materialis: ſ spũalis scz qđã dissimilitudo diuine bonitat̃. Est ..de. summa bonitas sine aliq̃ defectu. Uñ Sap. vij. de ei⁹ sapia dꝛ. Speculũ sine macula ⁊ imago bo..itat̃. Anima igit̃ cum hꝫ aliq̃d moꝛtale dꝛ maculata ꝓpter ..ã dissimilitudinẽ ab eo ⁊ ꝓximitatẽ malicie. et quãto plura ⁊ grauioꝛa pctã hꝫ: tãto dꝛ magis maculata et lõgioꝛ a deo ⁊ dissimilioꝛ. Et q̃ ctiã dꝛ aia fe.. immũda coꝛrupta. ꝑs. Coꝛrupti sunt ⁊ abomina. fact̃ sũt in studijs suis. i. opib⁹ in ꝑbus multũ intendit ⁊ laborant. Et modicũ fermẽtũ (al..ꝑbs. j. Coꝛ. v.) tã massaz coꝛrũpit scz congeriẽ bonoꝛ operũ. Hoc pctm̃ est lepra inũdicie cui nõ licz adherere ne alia immũda faciat. siue sit lepra in capllis. i cogitationib⁹ siue in cute exteꝛioꝛis opatiõis Siue in veste manifeste ꝓuitat̃. Siue sit in domo q̃ fre quẽtat scz ..le ꝓsuetudinis. Uia ista immũdã reddunt aiam ⁊ abominabilẽ. Jſigurã huj⁹ hꝫs Leuit. xiij. ⁊ xiiij. Tãta est hec inũdicia vt ad eius cõpatiões oẽs inũdicie coꝛpalẽ q̃..icũq; lepre plagarũ ⁊ vlceruz deus ⁊ sanct̃ q̃ rectũ iudiciũ hñt nullã estimãt. Ex corde exeũt cogitationes male. furta: blasphemie: adulteria: ⁊ hmõi. Et ꝙ sint q̃ coinq̃nãt hoiez. ait magi..tatis xps. Mat. xv. Nõ loq̃ manib⁹ mãducare vel etiã lutulẽtis: nõ coinq̃nat hoiem. Tãta est hmõi immũdicia vt nulla ablutio terrensi hanc immũdiciã tollere possit: ⁊ maclas: nisi deus aq̃ celestis gr̃e figurata aqua iordanis in qua Naaman syrus totus immundus lepra lotus mũdat⁹ est ad plenũ: ⁊ restituta est carni eius: sicut caro pueri puul..iij. Regũ. v. Beatus Augu. Nemo tollit pctã niſi xps q̃ est agn⁹ dei tollẽs pcta mũdi remittẽdo q; facta sunt: ad immũdo ne fiãt: ⁊ ad vitã ꝓduce..o. vbi fieri nõ ꝑt. de ꝑse. di. iiij. Et hoc vtute sue diuinitatis. Tãta est hm̃ immũdicia vt ad hmõi ablutionẽ ꝑficiendã necessariũ fuerit dei ..uũ de celo descendere: carnem assumere; crucem subire; vt in sanguie suo auferret

ista macla immũdicie. Apoc. j. Lauit nos a pctis nostris in sanguine suo. Ad hanc remouendã tot lauacra statuit aquas diluuij: ignẽ iudicij ⁊ purgatoꝛij: tribulationum et marꝛyꝛioꝛ lachꝛymarũ: sacꝛoꝛ vboꝛ suoꝛ. Abijcite q̃ ait Jacobus apls in canonica sua: oẽm immũdiciã ⁊ abũdãtã malicie. Immũdicia terre. i. aialiũ ſrestriũ immũdoꝛũ. q̃les sunt q̃ ꝓpter amoꝛẽ terrenoꝛ postponũt celestia. Jm mũdiciã aq̃ que est piscũ immũdoꝛ duz facit hoies q̃uere p ummũdas cogitatões curiose discurrere in scienciis. et volutari in carnalib⁹. Immũdiciã aeꝛia. i. volatiliũ immũdoꝛ eoꝛ q̃ volãt ⁊ querũt alta dign..ã. Immũdiciã ignis alieni: nuidie ⁊ ꝓesumptionis q̃ combusti sunt Nadab ⁊ Abiu filij Aarõ qui ꝓsumpserũt cũ igne alieno dño offerre. quia beati ímmaculati in via.

§.vi. Quintũ nocumẽtũ

peccati est: q; oñdit hoiem fatuũ: vnde ⁊ deridendũ. Loĩter in libꝛis sapiẽtialib⁹ pctoꝛes stulti dicunt. vñ q; pctoꝛes semp i mũdo abũdãt. Dicit Eccl̃s. j. Stultoꝛ infinit⁹ est numer⁹. stulticia ꝛsia ẽ sapie. Sicut q̃ sapiẽs ꝑuarie ꝛi q̃ bene iudicat deviltimo fine hois. ita ⁊ stult⁹ qui male iudicat: ⁊ falsc de ipo vltimo fine scz deo ꝓponẽdo creatuꝛã creatoꝛi: ⁊ bonũ tpale etnõ. Ex septẽ oñdit pctoꝛ fatuꝰ Ex via: ex cura: ex mẽsa: ex domo sua: ex pugna: ex gloꝛia ex opere. Et ꝓmo ex via. Posui vos vt eatis. ait xps. Et cũ optet nos abulare vel vsus hierlin supnam: vel vsus babylonẽ infernalẽ. ⁊ vitas q̃ ..iri nõ põt docuerit q̃ sit via ducẽs ad vtrãq; ciuitatẽ hierlin plenã oibus bonis. ⁊ babylonẽ plenã oibus miseriis dicẽs. Arta est via q̃ ducit ad vitã scz via vtutũ ⁊ pmie. ⁊ pauci vadũt p eã. Et lata et spaciosa q̃ ducit ad moꝛtẽ. ⁊ mꝛti incedũt p eã. scz via vitioꝛ ⁊ voluptatũ. Pctoꝛ est ita stult⁹ q̃ cũ hẽat eẽ certꝰ de sua ista eligit potꝰ incedere p viã pctoꝛ per quam vt dos ad victimã ducit videns multos talẽ viã amplecti q̃ cũ modico labꝛe i vtutib⁹ se exercere. Uñ bñ dꝛ Prou. j. Sapiam ⁊ doctrinã. i. sapie doctrinã xpi stulti despiciũt. Sed in inferno positi dicũt. Nos insensati vitã illoꝛ scilz iustoꝛ asperã estimabam⁹ insani.. finẽ eoꝛ sine honoꝛe Ecce quo cõputati sunt inter filios dei. Sap. v. et nos vt fatui inter filios diaboli. Ex cura oñdit fatuitas pctoꝛuz Jfatuus em̃ reputaꝛ qui nullã curã sui vel suoꝝ habet. Nec i infir..atibus suis ⁊ suoꝛ aliqua..urã p se vl' alios ad sanand..adhibz. q̃nimmo freneticus extra se molestẽ recipit c..habẽtes sui ne peat. Et vt dicit Esa. xxxij. Jfatuꝰ fatua loquit̃: cõtumelias inferẽs eis qui reprehendunt vitã suã. Et..c cu..ol' familie..oꝛ alicui committit fatuoꝛ: q̃ nec curare nouit alios nec seipm. Jfamiliã filios cõmittit erudiẽdos lasciuis. alexãder magn⁹ in pueritia sub pedagogo leonide malis moꝛib⁹ imbut⁹ in adolescẽtia. ⁊ inuetute illos dediscere neq̃uit. O quãta stulticia in platis: q̃ committit curã aiarũ ꝓsonis q̃bus nõ cõmitteret pecuniã nec forte pomoꝛũ sportã. b. Bern̄. Sic stulti estimatione de maꝛis mimã: ⁊ de mimis maxima curã gerũt. Ibi filles cuidã fatuo epo q̃ sollicitudinẽ maio..oñdit de custodia calati piroꝛ pleni: cp̃ de multitudine aiarum sui ꝑatus. Cũ em̃ cõtulisset cuidã suo nepotulo archidiacoꝛatũ: ⁊ ꝑiratũ sibi fuisset co..strũ sua..iuz piroꝛ: ꝙrebat cogitãs cui cõmẽdaret vt salua fieret. dixit dict⁹ nepotul⁹ archidiacon⁹. Dñe mi cõmẽda mihi. Cui eps. Nõ ofido dẽte male mihi custodires. Quidã aũt magꝛ ibi e..ẽs ⁊ familiaꝛ ait. O miser q̃ fatuitas ista. Cõmisisti im..itũ numerũ aiarũ: cui nõ audes cõmittere calatũ piroꝛum.

Tertio ex mẽsa apparet in..icia vbi sunt diuersi cibi et poꝰ toxicati: ſ melle vl' zuccaro ab ex' liniti: ⁊ in vasis aureis ꝓpinati. Certe oino fatuꝰ esset q̃ tales cibos ⁊ potus sibi paros. ⁊ tales declaratos eẽ a fide..gnis ꝓpter pulchritudinẽ vasoꝛ ⁊ dulcedinẽ ciboꝛ liquẽt illoꝛ cõederet cũ moꝛs pessima inde ꝓcu..ubio sit ꝛsecutura. Prouer. i. Usq̃q̃ ꝓuli diligitis infantiã, stulti ea q̃ sunt sibi noxia cõcupiscũt. b. Hze. Quid insani⁹ q̃ ꝓ modica delectatiõe carnis eternis se obligare supplicijs. Jn hui⁹ figuraz hẽ Exod. q; quidã de pplo israel cum essent in deserto: pastimãna suaue celesti: appetẽtes delectatões ciboꝛ carniuz: ignis ꝙsumpsit eos dũ illos comedissent. ps. Adhuc esce eoꝛũ erant in oꝛe ipoꝝ: ⁊ ira dei ascendit super eos ⁊c.

Quarto ꝑ fatuitas pctoꝛis. ⁊ oñdit ex domo sua. Jmẽtis. q̃m̃ scz ignẽ ponit in ea. vñ se ⁊ oĩa bona sua cõsumat ignẽ scz carnalis delectatõis ire vl' inuidie vl' alteri⁹ pcti q̃ cõsumit in eo vitã gr̃e ⁊ oĩa bõa vtutũ. Jo. xxij. Jgnis est vsq; ad cõsummationẽ deuoꝛans ⁊ oĩa germina eradicãs scz bonoꝛ operũ. Sic sardanapalus rex assyꝛioꝛ totus effeminat⁹ ⁊ lasciuiꝰs dedit⁹. cũ vidit ciuitatẽ suã obsessam ab exercitu ⁊ nõ posset resistere: seipm in domo cõbussit: cũ oibus suis rebus ꝑciosis. Similis est hmõi auphenici: que antiq̃ta multas radices aromaticas in nido colligit ⁊ seipam cõburit. Quinto q; cũ sit positus i pugna cõtinua. q̃n vt dꝛ Job. vij. Militia est vita hois sup terrã. ꝓpter qđ opꝛ arma habere. ꝑm illud apl' ad Epb. vj. Sumite armaturam dei vt possitis resistere aduersus insidias diaboli. Jta fatuus est q; ꝓijcit arma quib⁹ se poterat defendere. ..ñ pbia boetio. Talia tibi arma cõtulerammus niſi ꝓs..iecisses munꝰ victus fuisses. Uel est nec..es: q; ꝓmittit latrones sibi arma auferre: vñ possit vulnerari. Superbia furat ei calcaria timoꝛis moꝛ..tẽpal⁹ ⁊ eterne: ⁊ ensem timoꝛis diuine iusticie: ⁊ vulnerat in ocꝰlis Jnuidia vulnerat in naribus ne odoꝛẽ ꝓmi bonoꝛ sustineat: ⁊ aufert ei loꝛicã iusticie: que cõnectit simul multos anulos scz v..es. Jra aufert scutũ patientie ⁊ vulnerat in auribus. Pigꝛ..a aufert equũ coꝛpis ne eo vtam̃ ad laboꝛẽ ⁊ vulnerat in pedibus. Auaricia furatur lanceam mie ⁊ pictatis elemosynarũ ⁊ vulnerat in manib⁹. Luxuria aufert ⁊ cingulũ ⁊ brachas continẽtie: ⁊ vulnerat in lũbis. Gula aufert galeaz spei salutis ꝑ quã custodit coꝛput rõnis. Sero..tutatẽ pctoꝛ: oñdit in gl̃ia: ꝓ momentanea laude gl̃iam eternã ..stponẽs. Uñ in numero est q̃nq; fatuarũ vgiñũ: q̃ accẽ..entes lampades suas nõ sumpserũt oleum in vasis suis. queꝛideo excluse sunt a gl̃ia nuptiarũ. spõsi. vt habeẽt parabolice Mat. xxv. et ex ponit bũs aug. signare eos ⁊ eas. q̃ etsi habeãt in se inte gritatẽ q̃noꝛ sensuũ cõfuando. q̃si vgines ex hoc lucẽres vt lãpades. ꝑ exẽpla operũ exteꝛioꝛ. tñ q..nõ hñt oleũ in vasis. i. leticiã spũalẽ q̃ exurgit in coꝛdib⁹ ex pura intẽtione bonoꝛ..rũ. vt scz fiant ꝓpter deũ: puant gl̃ia eterna finalr. Septimo in ope suo pctoꝛ oñdit fatuitatẽ. q̃a scz cũ habeat magnã sarcinã pctoꝛ quã ferre nõ põt. adhuc addit alia q̃ plus onerẽt. ꝑm illud Apoc. vlt. Qui ..sordibus est sordescat adhuc. Exemplũ in vitas patrũ. Oñdit ..gelus hoies laboꝛãtes triplici fatuitate sub his exẽ..

Ostẽdit em̃ quẽdã faciẽte sibi fasciculũ de lignis. ⁊ cuz pꝛe grauedine nõ posset illud ferre: adhuc alia ligna addebat. Scõm qui cũ aquã de puteo cũ laboꝛe hauriebat multã..haustã fundebat sup terram que absoꝛbebat ab ea. Tertiũ poꝛtantẽ trabem. ⁊ cũ vellet cũ ea intrare domuz tenebat eã ex trãsuerso sibijpsi ponẽs obicẽ ad nõ valẽdũ intrare. Sic pctoꝛ fatuꝰ est: q; dũ habz multa grauia peccata eum onerãtia nõ minuit ea: ..auget addẽdo alia. Scõs ẽ qui laboꝛat satis ꝓ gr̃e aqua acquirẽ..t ꝓ incuriam eam amittit. Tertius est qui ..rigoꝛẽ inobedientie et superbie vult intrare in donum dei.

§.vii. Sexto peccatũ est

timendũ ⁊ fugiendũ: q; spoliat hoiem cũctis bonis spũalib⁹ ⁊ amaritudinẽ inducit ⁊ ãgustiosus facit. Mõ spoliatꝛi et nudũ vtutib⁹ faciat. oñdit Lu. j. dũ dixit. b. maria diuites scz peccatis dimisit ianes. vacuos scz bonis. Thren. ꝓmo. Manũ suã scz ..his diabolus vel peccatũ misit ad oĩa desiderabilia eius..pciosa auferenda. Jn hui⁹ figuraz Judicũ. vj. habet. q; ꝑ septẽ annos veniebãt madi

Universidad de Deusto
Biblioteca

anite⁹ ⁊ terrā israel post⁹ malū fecerāt in cōspectu dñi filij israel. ⁊ cūcta vastabāt ⁊ nihil oino relinquebāt ad vitā ptinēs. Sic demones pctōrib⁹ malū faciētibus ⁊ sibi seruientibus in septē pctis mortalibus faciūt. q; spoliāt aiam vtutibus: nec relinquūt in ea aliqd ptinēs ad vitā qfe vel gliē. Et q̄ bona auferat diabolus: magis pticulariter ostendit p figurā in li. Macha. qñ scz antiochus pessimus tyrānus ascēdit hierlim: ⁊ intrās in templū abstulit omnia pciosa eius. inde Antiochus interpretat silentiū pauptat⁹. ⁊ significat diabolū seu pctm. q̄ silet pauperatē bonorum spūaliū. ad quā aiam inducit. Intrat em templū dei. s. cor cū superbia sacerdos dei. Et aufert septē genera bonor spiritualiū ibi figurata. Primo quidē altare aureū. qđ figit xps dei sapientiā. cui⁹ gustū pctōr pdit. Secūdo aufert candelabrū cum septē lucernis. i. gram spūsancti cuz septē donis ei⁹ vel btitudinibus. Tertio furat mēsaz pponis in q̄ nue manebāt xij. panes ppōnis. Et hec est fides formata cū xij. articulis. Quarto aufert de tēplo aie cortinas seu vela de quattuor coloribus. Que significāt qttuor vtutes cardinales: prudentiā: iusticiā: fortitudinē: ⁊ tpantiā. imo vasa tēpli ⁊ libatoria. i. in q̄bus solida ponebant. vt farina vel panis ⁊ hmōi. Et significat ptinē ad spem: q̄ futurā beatitudinē facit pelibare. Phialas q̄s in q̄bus ministrabant liquida. vt vinū oleū ⁊ hmōi. ⁊ significāt viscera misericordie vt nō liqscat lachrymis ppunctōis deuotiōis ⁊ cōpassionis. Mortariola etiā in q̄bus aromata. vt thus ⁊ thimiama rediguntur in puluerē. q̄ sunt meditatiōes ⁊ affectiones būlitatis. q̄ ceteras vtutes humiliāt. q̄si in puluerē redigūt odoriferū. dū humilia de se sentit vtuosus. Quinto vela seu cortinas de sagis cilicinis ... fructū seu opus penitētie et austeritatis. Sexto ornamentū aureū. s. charitatis ⁊ corone ptia. Septimo aufert vasa cōcupiscibilia. i. opa facta in gra q̄ad meritū dū morat in pctō. His bōis erat spoliatus ille paup. De quo dr Apoc. iij. Dicis q̄ dives sum ⁊ locupletat⁹. ⁊ nullius egeo: ⁊ nescis q; miser es pauper cecus. ⁊ nudus. Nō amaritudinē inducat pcctū. hēs. Audiere. ij. vbi dic dñs aie peccatrici. Scito ⁊ vide q; malū ⁊ amarū est tibi dereliquisse te deū tuū. s. p pctm ⁊ timore eius nō esse apud te. Malū quidē est qđ est ptia tio boni. s. vtutū. vt dictū est. Amarū. q; inquietudinē ⁊ pctionē inducit. Vñ pbs dicit q̄ ois malus implet penitudine pp. remorsum. s. scie. Esa. lvij. Cor ipōrum q̄si mare feruēs qđ quiescere nō pōt. ⁊ b. Au. in li. pfes. Assistit dñe ⁊ sic. vt ois inordinat⁹ animꝰ ipe sibi pena sit. Apargit de⁹ amaritudines sup illicitas cupiditates. b. Amb. O q̄ magna est amaritudo pctōr meor. q; qua tollēda tāta fuit necessaria amaritudo. s. passiōis ⁊ mortis xpi. Verūtamen nutriti in pctis nō sentiūt istā amaritudinez. quia similes facti sunt piscib⁹ maris. q̄ pter assuetudinē nutrimēti. aq; maris amara seu salsa estimāt aquā illā dulcem. Sic les etiā sunt mulieri pgnāti. cui amara sapiūt: ⁊ suauia fastidiūt. Si q̄ pceperit dolorē ⁊ pepererit iniq̄tatē. ponit dulce in amarū: amarū in dulce. vt dr Esa. v. Et b pter palatū infectū febre pcti. Legit q̄ cuz quidā fatuus audiret multū comēdare falconē dñi sui de bonitate: occidit eum ⁊ comedit. Et cū plāgeret ab amicis dñi ⁊ cōmēdaretur ab eis de bonitate: nescit. es qđ actū esset de eo. dixit fatuus. Falsum est. quia ego comedi eū cū audirē tm cōmēdare. putās esse suauissimū cibū: sed nunq̄ comedi amariores carnes. Sic hoies fatui credētes inuenire multā dulcedinē in peccato in fine inueniūt multā amaritudinē. Unde legit de quodā vgine q̄ diu caste vixerat. ⁊ cū instigaretur a diabolo de luxuria ad experiendā delectationē eius maximā ⁊ quidā etiā viuēs honeste nimis familiariter cuz ea uersarēt etiā vgo: tentatus ⁊ ipe ad experiendū hmōi delectationē. Demū victi a diabolo omnes sunt simul. Qua delectatōe expta ad tātā amaritudinē deuenit q̄ vgitatē amisisset. pter tā vilē ⁊ turpē et momētaneā delectationē q̄ p amaritudine mortua est.

Pctm̄ q̄s tā amarā tudinē inducat.

§. VIII Septimo et vltimo

pctm̄ facit hoiez mōstruosuz ⁊ variū seu instabilē. Thren. j. Pctm̄ peccauit hierlim. pterea instabilis facta est. Vñ ⁊ Layn post pctm̄ ait dño. Ecce ejcis me hodie a facie tua. vagus ⁊ profugus ero sup terrā. Et postea dicit q̄ posuit dñs signū in Layn. Et b fuisse dr. q; erat tremulētus seu paralytic⁹ qđ est qđ mōstruosuz. Vñ ⁊ be. augl. in vbi. li. de ci. dei narrat de q̄dā matrona vidua. q̄ cū a filijs suis q̄s decē hēret fuisset offensa. pter qđ eos maledixit. subito omnes tres infirmitas apprehēdit vt oia eoz membra tremore q. terent: qđ erat ita mōstruosuz. vt omnium aspectus se conuerterent. Nonne valde mōstruosuz esset si vn⁹ hō eēt q̄ haberet in se de natura ⁊ pticulate diuersoz animalium. vt scz caput hēret hois. s. membrū aliqđ leōis: aliđ asini: aliđ porci: aliđ canis: aliđ vulpis: aliđ hmōi. Sic ecuit ait pbia Boetio in li. de pbica cōsolatiōe. vt quē pbitate deserta diuersis vitijs trāsformatū videas cū in diuinā cōditionē trāsire nō possit. vertat in beluā. ⁊ leo quidē efficit p superbiā: porcꝰ p luxuriā: vulpes p dolositatē. ⁊ sic de alijs. Et pmaxime mōstruosuz aial est planus. ⁊ quicūq; rector male vite ⁊ exēpli. Vñ be. Ber. Mōstruosa res est gradus pmus ⁊ animꝰ imus. Sedes pma: vita infima. Lingua magniloqua: man⁹ otiosa. Auris grauis actus leuis tē. Et Esa. xxxiij. dicit de pctōribus. Orient in domibus eoz. i. sciētijs spine ⁊ vtice. ⁊ paluꝰ i manitōibus eor⁹. Et erit cubile leonū ⁊ pascua struthionū. ⁊ occurrēt demonia onocētaurus ⁊ pilosus. ⁊ clamabit alter ad alterū. Ibi cubabit lamia ⁊ inuenit sibi requiē. Ibi fabricauit foueā crūtius ⁊ enutriuit catulos suos. Ibi congregati sunt milui alter ad alterū. Et paulo suptus dicit. Et ibi et corvus habitabūt in ea. Hec aialia significāt diuersa vitia pctōrū. p que illis assimilant. Si les est pctōr mōstruoso animo gelico. q̄ simul erat demoniacus: cecus: surdus: ⁊ mutus. quē dñs ihesus sanauit. Lu. xj. Nō pctōr cecus est: qui nō videt finē suū ⁊ periculū vel monoculus sicut in q̄busdā pctōribus dicit hoies mōstruosi. quia nō habēt nisi vnū oculū. s. ad terrena. Surdus est q̄ nō audit diuina pcepta. Mutus est q̄ nō fatet pctā sua: nec deū laudat in opib⁹ suis. Demoniacus furijs ab eo agitatus ad oia mala. Et breuiter peccatū facit poiem nō solū demoniacū: cecū: surdū: ⁊ mutū. sōm̄ similia inuenit. Prou. xiij. Miros facit⁹ pctm̄. Ambr. Au. Quid miso miser⁹: nō miserēte se. Nō dr. Mō crere sic tue fili placēs deo. s. amouēdo a te seriā pctm̄.

¶ Timēdū est in pñti pter septē picula. Caplm. VII

Ecundo timēduz est

in pñsenti pter piculoz multiplicitatē. Sed ti more initiali vt meritū q̄s psequat ⁊ punit. pter qđ dr. Prou. xxviij. Impius vir q̄ sp est pauidus. Bonus vo meritis est⁹ sure confidit in malū. Ecōtra be. Hiero. Ego oia tuta timeo. Utiq; timēdū est nobis. q; b mare magnū ⁊ spaciosuz maniꝰ. i. demonibus. ait ps. est hoc seculū in q̄ versamur. Sed vt dr Eccl. xliij. Qui nauigāt mare enarrāt picula eius. q̄ vtiq; tanta nō sunt in materiali mari. q̄ ta in mūdi inhabitatiōe. ⁊ hoc ex septem.

¶ Ex eoz immanitate.
¶ Ex hoiū fatuitate.
¶ Ex cōditiōis fragilitate.
¶ Ex maloz societate.
¶ Ex rempts qualitate.
¶ Ex submersiōis ppinquitate.
¶ Ex paucoz euasibilitate.

§. I. Et primo periculuz in

mari propter ventoz vehementiā ⁊ cōtrarietatē. Dan. vij. Et vidit quattuor ventos pugnātes in mari. id est varietates mor: vana spes: vanus dolor. ⁊ vanū gaudium. Secundo periculosuz est propter monstruosoz diuersitatē que in

stra designant. Dan. iiij. p quattuor bestias q̄ surgebant de mari. Prima filia leoni significat superbiā. Secda similis pardo auariciā. Quarta dētes habēs ferreos: crudelitatē ⁊ maliciā. Uel significāt qttuor gñas psecutionū i mūdo. scz tyrannoz p cruciat⁹: hereticoz p doctrinā: hypocritarū p fictā vitā ⁊ antixpi. Sūt ⁊ in hoc mari alia mōstra. scz syrene cantātes suauiter. i. pisces in mari habētes voces ⁊ suauit cātāt: vt faciāt hoies nauigātes obdormire et inde nauē pire. Hos q̄ sunt adulatores debem⁹. vt ait Hiero. surda aure trāsire. ad modum vipere sapientis. q̄ dr aures obturasse ne audiret voces earū. Adulatores enim hmōi ⁊ blandi malor suasores. ad q̄rū cant⁹. i. suasiones hoies se pricit in picula mūdi: ne audiant obturāde sūt aures mētis pfidelitiōe deformat pcti tangit pice. Et de b mari alia bestia mōstruosa exurgēs malicie ⁊ inobedītie. de q̄ dr Apoc. xiij. Uidi bestiā de mari ascēdentē que habebat septē capita ⁊ decē cornua. Capita septē sūt. vij. vitia capitalia. Decē cornua sunt trāsgressiones. s. p̄cepto rū legis: p q̄ pugnat diabolus cū nauigātes b mare: vt facilat pire. Tertio sunt in mari picula pter pctōr pōderositatē: cū q̄bus sūt ⁊ natāt seu nauigāt p mare. Vñ em nauis est nimis onerata: ⁊ pcipue exurgēte tēpestate nisi alleuiaret submergeret. Onerat nauim alicui⁹ cōgregationis pctm̄ graue aliquoz. sicut nauis in q̄ nauigabat iudas cū aplis in mari galilee declinabat. b. amb. Lauea mus. pditor iudā ne p vnū mutat fluctuem⁹. xxiij. q. j. nō turbat. Quarto est magnū piculū ppr vasis debilitatē. Est em corpus humanuz ⁊ sensualitas fragilior oi vitro. Sed ⁊ mis ista est pfozata ita q̄ intrāt paulatim aque tēptationū ⁊ malarū delectationū vsq; ad aiam p foramina q̄nq; sensuum. Et sicut paulatim ⁊ q̄si guttatim aque intrāt in nauī p rimas. ⁊ nisi euacuarent: ita augerent q̄ nauiz submergerēt. Ita em̄ ⁊ minima pctā nisi expellāt de mēte p pnitentiā ⁊ alios pios modos: ita aggrauāt mētē q̄ de facili possit q̄s submergi in infernū p mortale. Vñ b. Aug. Nō facit fluctꝰ irruēs b̄ scrutina neglecta. Qui totondit piculū pter defectū necessariorum ad viuendū et nauigandū. Caret em̄ vtutib⁹ p q̄s vt p instra hnt duci. Caret etiā vero grate aure spūssancti: sine q̄ nō nauis pcedere in bonū. Caret nutrimēto spūali cōsolationū.

Sexto offert piculū pter eoz varietatē. Numerat em aplis varia picula in q̄ incurrit q̄b⁹ spūali⁹ plen⁹ est mūd⁹ j. Cor. j. Periculis fluminū carnaliū motuum ad voluptates. pricipales demonū. superbie ⁊ inanis glie qui furant thesauros spūaliū bonoz. Periculis ex generatione. i. cōsanguineoz: pter nimiā ad eos affectionē. Periculis ex gentibus. i. infidelib⁹ vbis vel factis instigātibus ad errores. Periclis in ciuitate: ex diuersis officijs in iudicando: ⁊ nō recte ⁊ ciuiliter quersando. Periculis in solitudine: p accidia ⁊ psumptionē sui pfectus: ⁊ alia volūtates sequēdo. Periculis in mari in studio sacre scripture que mare dr: nō sane intelligēdo: sed falso vt heretici. Uel in mari tribulationū ne deficiat. Uel pnie ne recte agat. Periclis in falsis fratrib⁹. i. hypocrit⁹ ⁊ dolosis simulātib⁹ se amicos ad decipiendū ⁊ nocendū. Septimo ondit piculū pter ppleritatē ⁊ imputationē malor adinuicem. Aliqñ em̄ q̄s est ita implicat⁹ in aliq negocio vt nō videat modū euitādi q̄n alterū malorū incurrat. Et dū vnum vitiū vult euadere: in aliud inuoluit. sicut volendo vitare vanā leticiā incurrit accidiā ⁊ ecōtra. Uñ legit i vita patrū q̄ b⁹ ātoni⁹ vidit mundum totū plenū laqis seminuces cōnectib⁹. Et cū clamasset antoni⁹. O q̄s istos euadet hoīs de celo ad eū facta est. sola humilitas.

§. II. Secūdū vnde oste

dit magnitudo piculi hui⁹ mūdi. pter qđ sēp in timore manendū est. Juxta illud. Nisi teneueris te instāter in timore dñi, cito subuertet dom⁹ tua scilz pscie. Est fatuitas hoīm nō videntiū vel curantiū de piculis. ppr quō sequit in eis qđ dr Eccli. iij. Qui amat piculum incidit in illud. Et hec fatuitas ondit ex septē. Primo q; nō vitant nec formidant hoies ipa picula: nō attendentes illud poete. Felix quē faciūt aliena picula cautū. Sicut balaā ariol⁹ audiuit mōstris. mōstra visa nec stupebat nec formidabat. Ita isti q̄ piclitātiū visa picula nō vitāt filles sūt latronib⁹ qui cū videt aliquē de latronib⁹ socijs suspēdi. nō pter b dimittūt furta. estimātes illud sibi nō eē venturū. Secdo apparet fatuitas hoīm: q; nō solū nō timēt: b nec sentiūt picula in q̄bus sunt ad modū ebriozū ⁊ dormientiū. Hi sūt filles ione, pter cui⁹ pctm̄ nauis piclitabat. Alij oēs clamabāt ⁊ timebāt attēdentes piculū subuersionis nauis. Ipse sol⁹ in ea tēpestate ⁊ piculo dormiebat. Jone. ij. Et ideo alijs innocētib⁹ euadētib⁹: ipe sol⁹ remāsit in piculo absorpt⁹ a cete. ⁊ Prouer. xxiij. Eris q̄si dormiēs in mari et q̄si gubernator amisso clauo. Tertio apparet ex hoc q; nō solū nō sentiūt piculū: imo etiā ipm dilig⁹: adeō q̄ se sciēter in illud impingūt ⁊ inergūt: currētes ad loca que sciūt sibi piculosa: ad loca vbi sunt occasiones peccatoz: ⁊ in spectaculis mulierū ⁊ hmōi. Prouerb. vij. De fenestra dom⁹ mee pspexi. ⁊ ecce video vecordē: ⁊ mulierem occurrentem ei in habitu meretricio ad capiēdas aias. Et paulo post. Et sequit eā quasi bos ductꝰ ad victimā ⁊ aqui⁹ laqueū. Et velut si auis festinet ad laqueum ⁊ nescit q̄ de piculo aie agit. Quarto q; nō solū picula amāt: b pclitātibus se illaqueāt vt ab eis auelli nequeāt: ad modū eoz q̄ cū sint in piculo submersionis aliq̄ vt fatui volētes eos liberare mittūt se ipos illos apphendēdo: ⁊ cum illis se stringēdo. Sed tantes astringunt q̄ penitentes nunq; eos dimittūt: imo ⁊ cū eis pēūt. sicut accidit cuidā vt in vitas patrū legit. q̄ cū seculū deseruisset ⁊ in heremo deo fuisset: apparuit ei diabolꝰ in forma viatoris cū multis libris. dicēs se missum a suis cōsanguineis eo q̄ mortui eēnt sui ⁊ dimittent ei magnā hereditatē pauplb⁹ dispēsandam. nisi ipse illuc iret: multa scādala oriunt de suba illa. qđ ille incaut⁹ pgēs ad ciuitatē p hmōi re sedāda ⁊ suba erogāda inuenit oēs incolumes. q̄ tū rogat⁹ ab eis vt cū ipsis remaneret: acq̄escēs seculo se totū dedit. Quīto q; cum deberēt se exonerare ⁊ explicare ab impedimētis in piculo sitī. ad modū aquarū tumētiū: vt nudi ⁊ expediti liberius possint natare ⁊ euadere ipi ecōtrario magis se onerant et ipliciant alib⁹ ⁊ nociuis. j. Ti. vj. Qui volūt diuites fieri incidūt in tēptatōes ⁊ laqueū magnū diaboli ⁊ desideria multa inutilia: q̄ mergūt hoiem ad interitū. Sexto q; cū sint in piculo: deū nō excitāt nec adiutoria inuocant: sine q̄b⁹ euadere nequeūt. Sz potiꝰ volētes eos a piculo liberare pretēnūt. ⁊ etiā eos q̄s vidēt sibi nō acq̄escere picla fugere eoz monita irridēt. Sil les sunt isti duo genera lotb. quos cū admonuisset vt discederēt de ciuitate pessima: ne inuoluerent in piclo in pditōne illoz de sodoma nō acq̄euerūt. ⁊ visus est eis p risum loq̄. et iō incidērūt cū illis in pditionē. Septimo nō solū diuinū adiutoriū vel sanctoz nō aduocāt: b eos ad iracūdiā cōtumelijs puocāt. ⁊ vt maris delphines in tēpestate saltāt: ⁊ vt frenetici in suis piculis exultāt: ⁊ eos q̄s nō videt inuolui piculis: insensatos ⁊ insanos reputāt. Sap. v. Nos insensati vitam illoz estimabamus insaniam.

§. III. Tertio ostēditur q̄

hō sit in magno piculo, pp̄ pditōis fragilitatē. Job. xiiij. Hō nat⁹ de muliere breui viuēs tpe: repletꝰ multis miserijs q̄si flos egre. ⁊ pte. ⁊ fu. ve. vm. ⁊ nū. in eo. sta. pmanet. Idē Job. xiij. Ecce q̄ fuit ei nō sunt stabiles. ⁊ in ageliscuis inuenit prauitatē. scz q̄ ceciderunt. ⁊ qto magis q̄ inhabitāt domos lutee ⁊ terrenū hnt fundamētū. domus lutea est corp⁹ in q̄ sumus qttuor pugiles ptinue pugnātes ad inuicē qttuor scz hūores. calidū: frigidū: hūidū: ⁊ siccū, ⁊ si vn⁹ ꝑ aliū vicerit excessiue supabundās: infirmat

Universidad de Deusto
Biblioteca

corp⁹ ꝛ ꝰnū dom⁹ lutea corrulit. etsi male vixit ad suspē
diū eternū trahit. Un dr in lib. de. vij. donis q quidā rex
qsiuit a quodā pbo de q̄nq; stionib⁹ que faciūt ad ꝓpositū ad ofidēdū fragilitatē ꝓditiōis humane ꝛ erinde ma
gnū piculū: ad quarū singulas rndit. Et ꝑma fuit quid
est hō. Et rndit pbs. Mancipiū dr mortis: hospes loci:
viator: trāsiens. Mancipiū dr: q; manū mortis euadere
nequit. Et q; mors oēs dies ei⁹ ꝛ labores rapit. Hospes dr
loci: q; cito obliuiōi tradit: Iz cū gaudio recipiat. Ac etiā
quia pascens ꝛ potans nihil imane de hospitio vel rebus
hospitij portare ꝑmittit. ꝛ q; in introitu in hospitū mul
ta ei, ꝑmittu[r] suaula q̄ nō soluunt seu exhibent. Dicitur
q̄; viator: transiens. q; siue dormiendo siue vigilādo siue
comedēdo vel loquēdo nec ꝑ momentū q̄scit quin cur
rat ad mortē. Scōa qō fuit. Cui filius est hō. Et pbs. Si
nullis ē aceruo nuis. rose matutine pomo nouo. Aceruo
nuis: q; vt aceru⁹ nuis modico calore cito i aquā de qua
fuerat resoluit. Sic hō genit⁹ de putredine modica infir
mitate in cā reuertit. Rose matutine: q; in iuuentute ha
bens colorē vtuidū in vespe senectut⁹ hz marcidū. Pomo
nouo: q; dū in arbore pendēs ad crementū debitū puent
re credit: verme interi⁹ exorto corrod[it] ꝛ subito corruēs
inutile efficit. ꝛ sic frequēter hō in puericia sua fu[it] in
firmitate ꝛ morte punct⁹ inutilis suis inuenit. ꝑs. c. iij.
Hō vanitati sil⁹is facť est. Tertia qstio est. quō se hz hō
Rndit pbs. Ut lucerna ad vētū q̄ cito extinguit: ꝛ vt scin
tilla in mari q̄ cito ab vndis absorbet. Sap. v. Ut spuma
gracilis q̄ cito a ꝓcella dispgit. vt lanugo subito a ven
to rapit. Quarta qstio est. vbi est hō. Rndit pbus. In
bell⁹ multiplici ꝛ diuerso. q; in se hz b[e]llum intestinū ꝛ re
mordētis ꝓscie fi est in pctō. In ꝓpio corpe hz bellū ci
uile ꝛ vicinū qttuor elemēto⁹ pugnātiū adinuicē ꝑ ꝓtias
q̄litates vt. s. dictū est. Quodlibet qttuor elemēto⁹ vult
eū sibi vindicare ab alio: ꝛ ꝑ hoc pugnat cū alijs vt ꝓdite
tur. Terra vt fiat melach⁹lic⁹. Aqua vt fiat phlegmatic⁹
Aer vt fiat sanguine⁹. Ignis vt fiat choleric⁹. Quodlibz
hoz in hoie ꝛ ꝑ hoie pugnat ꝛ ꝺ alid. ꝛ qlibz hoz ꝑ viri
bus alteri repugnat. Tertiū bellū est rerū extra ꝓcipisci
biliū q̄ bellāt allicīēdo vt ꝑ ea hoies se a deo auertāt ꝛ ad
se ꝑ inordiatū affectū ꝓuertāt. Quinta qstio est cū qb⁹
socijs est hō. Rndit pbs. cum septē q̄ frequēter cū mole
stant. ꝛ hi sunt fames: sitis: calor: frig⁹: lassitudo: infirmi
tas: ꝛ mors. Et vt istis satisfaciat hō: frequ[enter] offendit.

§. III. Quarto apparet pe

Abala so cietas est timenda.

riculū magnū: vū ꝛ timendū, ꝓpt malor⁹ societatē. q; hō
natura[liter] est aial sociale ꝛ ciuile: iō cōsuet delectat cōuer
sari cū alijs. Sz q; pauci sunt electi: ꝛ multi sūt q̄ incedūt
p[er] latā vitior⁹ q̄ ducit ad ꝺditionē. Io vitāda est societas
hoim familiaris: nisi notū sit eos esse bonos. Nā vt dicit
ps. Cū sancto sanctus eris: cuz puerso puerteris. xxviij.
q. j. sepe malorū ꝓsortia ad crimē inducūt innocētes. Ysi
per apls cū fuit inter bonos. s. socios suos aplos cōfes
sus est xp̄m dicens. Tu es xp̄s filius dei viui. Sed cū re
peritsse cuz pdis iudeis in domo Cayphe xp̄m negauit
& peieravit. Considerēs es scti viri picula ꝓuersatiōis hu
mane solitudinē quereāt. Sic iobes baptista anra de
serti teneris subannis ciuiū turmas fugiēs petijt: ne le
ui saltē maculare vitā ꝯmine posset. Adā cū esset sol⁹ nō
est ꝑuaricat⁹. Associat⁹ aūt ne ꝓtristaret sociā Euā ei ac
quieuit in trāsgressiōe ꝓcepti. Seneca. Quotiēs inter
hoies fui: mi⁹ hō fui. Sic Judas machabe⁹ cū fratrib⁹
magis elegit vitā ducere in deserto fem cibo vescētes q̄
cū hoib⁹ in ciuitate declinātib⁹ a lege dñi. Xp̄s etiā resur
gens a mortuis nō legit ꝓuersat⁹ fuisse cū malis: sed tm
cū bonis. vt discipulis quibus sepe[ius] ꝓpuit. Sed ꝛ Apoc.
xij. dr q; draco⁹ traxit tertiā partē stellarū de celo in terrā
cauda sua. Prima pars stellarū. i. angelorū est eor⁹ q̄ vo
luerūt deo ꝓplando assistere, Secūda ꝑs est eor⁹ q̄ pa
rāti fuerāt ei ministrādo obedire. Et hi nō ceciderunt: iz
in veritate steterūt. Tertia pars est eor⁹ q̄ parati fuerunt
diabolo ꝓsentire eū imitādo i sua supbia: nō recognoscē
tes seu expectātes suā gl'iam a deo. Et sic cū mala societa
te tracti sunt in ꝑfundū laci cū draco[n]e lucifero vñ traxe
runt exēplū imitatiōis male. Propterea de⁹ ꝓhibuit po
pulū isr̄l⁹ trahere mr̄imonia cū gētilib⁹: ne ex eor⁹ socie
tate a[li]sceret superstitiones eor⁹. Descēdētes ex Seth filio
tertio Ade: q̄ dicunt filij dei q; boni erāt: cū cōmiscuerūt
se cū descēdētib⁹ Cayn q̄ dicunt filie hoiz q̄ male erāt:
inde effecti sun[t] mali ꝛ dediti vitijs carnalib⁹. ꝓpt q̄ de⁹
inisit diluuiū. Genē. vj. Un Eccli. xlij. Qui tetigerit pi
cem inquinabitur ab ea. ꝛ qui cōsocierit superbo: induet
supbiā. Et sicut in ꝓalib⁹ mūdus est m[e]n⁹ ꝓicus decep
tionū: ita in spūalib⁹. Propter qō d[i]cit Hiere. ix. Unus
q̄q; a ꝓximo suo caueat: ꝛ in oi fratre suo nō hēat fiduciā.
q; oīs frater supplantās. Exēplū de illo, ꝑba q̄ fuit mis
sus a deo de iudea in Samariā: vt reprehenderet Hiero
boā de ydolatria sua. Cui cū dñs ꝑcepisset ne comederet
in Samaria accedens illuc ꝛ intrepide arguēs ꝛ publi
ce regē Hieroboā ꝛ extēsam manū seu brachiū regi ꝛ ca
peretur arefactā sanauit. nec oblata munera recipere uolu
it a rege. Postea cū reuteret quidā falsus ꝓpheta ex pte
dei suasit sibi vt rediēs Samariā comederet cū eo. q; de⁹
sibi hoc mādauit, qō credēs cū falsum essz cū comederet
cū ipo ꝑba imitāte p eūdē sibi declaratū est se deceptū
ꝑpter qō puniret aput ac[c]idit. q; suffocat⁹ est a leone in
via. iij. Reg. xiij. Joseph sctus vendit⁹ a fratrib⁹ in egy
ptū: cū fidelit tractaret bona dñi sui falso accusat⁹ ab uxo
re patroni: q; noluit sibi ope nepharios assentire. uz tñ ꝑ
multa eū qsisset ad hoc inducere. vt hr in lib. de. xij. pri
archis. incarceratur⁹ est. Licz postea deo opante mirabilit
est exaltat⁹. Narrat Petr⁹ alphon. q; cū q̄dā diues ami
fisset vnū sacculū aureorū in quo etiā erat serpēs sculp⁹
de auro. fecit ꝑ ꝓconē clamari q; q̄ inuentū refignasset ei
donaret sibi decē florenos. Huc igit sacculū q̄dā pauper
inuenit: ꝛ inuita uxore sua restituit diuiti illi. Dolēs autē
diues q; paup haberet de illis decē aureos, aut punisset
accusauit ipz coram iudice dicēs q; in sacculo illo erāt duo
serpētes aurei: ꝛ vnū solū reddidisset. Cōsult⁹ aūt sup b
quidā phs q; dic[e]bat aurilū miseror⁹: dixit. Diues ꝓbus
hō videt: nec videt veritatē q; debeat metiri. Aup etiam
iste fidelis: q; potuit sibi retinere pecuniā illā ꝛ rī reddi
d[e]rit ꝛ sic videt fidelis ꝛ veridic⁹. Secūm g̃ dictū iuit iste
nō est sacculus ei⁹: ergo ibi tm vn⁹ est serpēs aureus: ꝛ i suo
erāt duo. Retine g̃ eu tu paup quocūq; inueniat sacculus
diuitis in quo sunt duo serpētes. Qua ꝓcepta sua indi
fasius est se falsum dixisse dices: q; ibi nō erat nisi vnus
serpens: sed hoc fecerat ne paup illos. x. florenos hēret.

§. V. Quinto apparet mu/

Pericula sum ex ꝑte ꝓpter ꝑ ꝓpria.

dus piculosus ex tpis qualitate. Dicit em aplis. ij. ad Ti
moth. iij. In nouissimis tpib⁹ instabūt tpa piculosa. Erūt
em hoies seipos amātes: cupidi: elati ꝛc. Tpis itaq; pi
culosum est quoad corpa ꝛ causatiuū infirmitatū: qm sit ꝛ
semel est nimis calidū ꝛ frigidū: ꝛ siccū. Sic spūale est in
hoib⁹ modernis q̄ sunt i nou[is]simo tpe qn nimi⁹ calor cu
piditat⁹ deficcat humorē grē ꝛ charitat⁹, vñ q; nō hēt hu
morē orto sole tribulationis vel oblate ꝑsecutat⁹ aret in eis
ppe cū bone volūtat⁹. Erūt em hoies seipos amātes ꝛc.
Uix mūdo ia amat aliq̄d pure, ppt deū: ꝛ oia ꝓpt ꝓpriū
cōmodū. Periculosum tpis est ꝓpt abūdātia ficcitat⁹, s.
ex ingratitudie. Est em ingratitudo vēr⁹ vrēs deficcās fontē
diuine pietatis: fluenta grē ꝛ rorē mie. Un ꝛ in dicta au
ctoritate dr ingrati⁹ celesti sine affectioe. Ingratitudo fuit cā
destructiōis hieroslymoꝝ. vt ps Luc. xix. cū xp̄us dixit.
Nō relinquēt in te lapidē sup lapidē q; nō destruet⁹ eo q;
nō cognouer[is] tpis visitatiōis tue. Hiere. viij. Milu⁹ cogno
uit in celo tpus suū ꝛc, Pplis aūt meus me nō cognouit.

Berñ. Recolēs in corde meo torporē tepidorēq; hoc mise
rabilū tēpor: in memeipo ꝓfundo. Cui em modernor
inferat tātū gaudiū tātor⁹ būfictor exhibitio q̄tū antiqs
pri⁹ sola ꝑmissio. Uidet q; iam mūdus sit in pedib⁹ sta
me. de qua Dan. ij. dr q; ꝓiungebat ferrū teste. qō signifi
cat q: in fine erūt homines absq; federe ꝛ pace: ꝛ sicci grā
ꝺitudis. Tertio est piculosus ꝓpter abūdantiā frigidi
tatis: q; ꝓhibit hoicm ꝛ impedit a motu bonor⁹ oper⁹. Sic
frigidā cisterna facit aquā. Sic frigidā facit malicia ani
mā suā. Un ꝓps de vltimo tpe ait. Qm abūdabit iniqtas
refrigescet charitas multor⁹. Et ex hoc [con]iunk hoies pi
gri ad bñ opandū. Un in ꝓuerb. Propter piger ara
re noluit: nō mēdicabit estate. Econtra. Amor em dei nū
q̄ est ociosus. operat eniz magna si est. s. opari facit. Si
opari renuit: amo[r] nō est. Amor em dei q̄ est huic frigi
ditati cōrari⁹: cōpat igni q̄ nūq̄ dicit sufficit. Sic ignis
diuini amoris semp ad alia se extēdit. Quarto est picu
losum tpis ꝑpter supabūdātia humoris. i. voluptatū car
naliū. Un dr in dicta auctoritate apli. Voluptatū amato
res magis q̄ dei. Aptissime ꝓuenit huic tpi qō dr Hier. vi.
Dis q̄ppe caro corrupat viā suā. Et cū tpus sit ꝓciosissi
mū: nil ꝓciosi⁹ tpe ait. b. Bern. Sz heu: q; hodie nil vili⁹
reputat. qō vtiq; recuperi nō pōt. Et tm hoies amittunt
de ipo nō solū horas ꝛ dies: ꝛ menses ꝛ annos. Un cū q
dā sctus hō q̄tū rpis vixisset interrogaret: cū amodo eēt
senex. Rndit ille. xx. anis. At interrogās ait. quō b vex⁹ ē
cū sis senex. rndit ille. Ego arb[itr]or me. xx. anis vixisse. q;
tantū vixi q̄tū fuiui deo. s. xx. anis. refiduū reputo ꝓdisse

§. VI. Sexto est vita pre=

sens piculosa valde, ppt absorptiōis, ppinqtate. ps. xxiij.
Pericula infern⁹ inuenerūt me. Septatio ē vita hois sup
terrā sm aliā trāslationē. Job vij. In quocūq; em ope te
ptatio se offert: inclinam⁹ ad veniale: ꝛ de veniali ad mor
tale. siue comedēdo siue bibēdo: siue loquēdo siue audiē
do siue respiciēdo. Hiere. ix. Mors introiuit p fenestras
nr̄as. s. sensuū. Quācitū aūt q̄s labit in mortale: descēdit
merito vsq; ad portas inferni. Et ꝑ se exire nō pōt ni
si manu diuina extrahatur de luto fecis. ꝛ continuo mor
pōt: iō est in magno piculo inferni. Periculū aūt maxi
mū nr̄z ad. thesaros descēdēdi ostendit Ezechias ad iosaphat
regē: put ꝓtert Jo. damasce. Dicit em. Qui delectatōes
mūdanas desiderāt: ꝛ alias suas famevitatis ꝑsuūt: filios
sunt cuiꝰ hoi q̄ dū a facie vnicornis ne ab eo deuorare
velocit fugerer in quoddā magnū baratrū cadere cepit.
Dū aūt caderet: manus arbusculā quandā apēhēdit que
erat in terra. Pedes vero suos in qdā basi lubrica ꝛ in
stabili fixit. Respiciēs vo vidit duos mures: vnū albū ꝛ
alium nigrū incessanter radicē arbuscule quā apphenderat
manu corrodētes. Et iā ꝓpe erat vt eā abscinderet. In fū
do aūt baratri vidit draconē terribilē spirantē ignē. ꝛ ap
to ore ipm deuorare cupientē. Sup bases vo vbi pedes te
nebat vidit qtuor capita aspidū inde ꝓdeūtia. Eleuans
aūt oculos vidit exiguū mellis de ramis illi⁹ ... buscule ꝑ
cedentē. Oblitusq; piculi in quo vndiq; posit⁹ erat: seipz
dulcedini illi⁹ mellis modici totū dedit. Ad ꝓpositū vni
cornis iste mortis tz figurā: hoies semp psequit ꝛ app
hendere cupit. Baratrū vo mūd⁹ est oib⁹ malis plenus.
Arbuscula in terra: vniuscuiusq; est vita. q̄ ꝑ horas diei ꝛ
noctis q̄si ꝑ murē albū ꝛ nigrū incessanter ꝓsumit. ꝛ m[o]
ni ꝑ mortē appropinq̄t. Basis qtuor aspidū vbi p[ar]tes
figit: est corꝑ lubricū luteū ex qtuor elementis cōpositū
qb⁹ inordinatis corpis cōpago dissoluit. Draco terribil⁹
os inferni cūctos deuorare cupiēs. s. sathanas rex eor⁹: q̄
rangē leo rugiēs circuit grēs quē deuorēt. vt dicit Petr⁹
in canonica sua. Dulcedo aliq̄ mellea in ramusculis est de
lectatio fallax ꝛ momētanea q̄ hr in vitib⁹ vite ꝑtis: in di
uitijs: in honorib⁹: in voluptatib⁹: ꝛ alijs hmōi. ꝑ qs hō
seducit vt attēdat piculū suū. Nā iā securis ad radicē ar
boris posita ē. Qua abscisa ꝑ mortē infernū in[tro]ibit vñ
nūq̄ egredit. Aliud q̄; addit exēplū Jobes damascen⁹.
In qdā ciuitate magna hec fuit cōsuetudo: q̄ oi anno ho
minē ignotū ꝛ extraneū in ꝓncipē eligerēt. Cui oi prāte
accepta licitū ei erat facere q̄cq̄d volebat: ꝛ sine ꝓstitutōe
terrā regebat. Illo igit in oib⁹ delicijs ꝑmanēte: ꝛ semp
sic se eē estimāte: repēte in eū ciues insurgebant: ꝛ p totā
ciuitatē nudū trahēt es: i remotā insulā trāsmittebāt exu
lē. vbi nec cibus nec vestimentū inueniēs: fame ꝛ frigore
vigebat. Tandē qdā sublimat⁹ ad illud dñium cū didicis
ser illor⁹ consuetudinē: infinitos thesauros illuc ꝑmisit ad i
sulā illā vbi post annū in exiliū relegat⁹ vt ꝯsimilis qui
sibi nō ꝓuiderāt fame deficientib⁹: in delitijs abūdabat i
mensis. Cuitas hec mūd⁹ est. ciues ꝓncipes tenebrarū:
q̄ nos falsa delectatiōe decipiūt ꝛ allicīūt quasi nō liceat
gaudere vt volum⁹. Sz nob insperatib⁹ mors supuenie
ꝛ in locū tenebrarū demergimur. Ecce piculum nr̄m qō
nō videm⁹. Sz si paupib⁹ largiam⁹ bona ista: tē in alia
vita fruimur bonis eternis ex meri⁹ bonor⁹ fact⁹r. Sed
vt dr Eccli. ij. Qui timēt dñm ꝓparabūt corda sua ꝛ sctificabūt aias suas. s. vt nō incidāt in pericula.

§. VI. Septimo patet pe=

ricu[lum] ex paucor⁹ euasiōe. Un in Theren. iij. c. Ubi e syō in
gent: eo ꝙ nō sit q̄ vadat ad solēnitatē. Ubi syon dicunt
opatuosa: ꝑ q̄ itur ad syon. i. visionē dei. Et dicunt luge
re: q; qsi null⁹ incedit ꝑ eas. ps. xxij. Corrupti sunt ꝛ abo
minabiles fact⁹i sunt in studijs suis. nō est q̄ faciat bonū
nō est vsq; ad vnū. b. Bern. Periculū, ꝑbat. s. huius vite spi
rituales trāseūtiū ꝓucitas ꝛ peūtiū multitudo. In ma
gno mari marsilie de. cccc. nauib⁹ trāseūtib⁹ vix piclitat⁹
vna: hoib⁹ aīr accidit ꝺiū. Tā in b mūdo vix de qttuor
imo de decē trāseūtib⁹ vix euadit vn⁹ de periculo..

¶ Mors est timēda ꝓpt. vij. ꝓsideratiōes. Cap. VIII.

Tertiū quod est timē/

dū est ꝺiuctor⁹ separatio. i. mors ꝑ quā separā
tur abinuicē q̄ sunt maxime amore ꝺiuncta. s.
aia ꝛ corp⁹. Naturaliter aūt hāc oēs timēt. Un ꝛ ꝑps appro
pinq̄ns ad passionē cepit tedere: pauere: mest⁹ eē. Mar
ci. xiij. Et facť est sudor ei⁹ sicut gutte sanguis decurrē
tis in terrā ꝑ horrore mortis sensualitati repsentate. Luc.
xxij. Mo[rs] horribilis (vt ait pbs) est vltimū terribiliū. Ob aūt
Tull. dic. Mors timēda nō est quā immortalitas aie seq̄t
Ault dicere q; nō ita timēda est q; ꝓpt hoc qs a vtute re
cedat ꝛ a debito rōnis. vel nimia tristicia absorbeat. Sic
legit de quodā medico dicto Ursino: q̄ cū ꝓpt ꝓsecutia fi
dei sustinuisset ia pla tormenta: dānat⁹ ad mortē cū debe
ret decapitari cepit expauescere: adeo q; qsi inclinaret
ad fidē negandā. Sz scrus Ualis miles hoc aduertens
ꝓfortauit eū ꝛ aiauit ad tolerātiā dicēs. O vrsine medice
q̄ ꝓfecuisti alios curare corpa: noli te iaculo mortis eter
ne vulnerare, ꝓpt mortē tps vite ꝑsentis. Qui in se re
uersus ꝛ cōpūctus de illa nimia trepidatiōe cōsolāter ꝛ li
benter recepit palmā martyrij. Timēda est aūt mors ꝛ ad
ipam se ꝓparādū sm illū xp̄i. Estote parati: q; nescitis q̄ hora
dñs vester venturus est. Est aūt timenda mor[s] ꝓpter se
quentem que considerandum circa eam.

¶ Primo, ꝓpter ei⁹ ineuitabilitatē
¶ Secōo, ꝓpter eius velocitatē.
¶ Tertio, ꝓpter eius facilitatē.
¶ Quarto, ꝓpter ei⁹ incertitudinē ꝛ dubietatē.
¶ Quinto, ꝓpter eius occupabilitatē.
¶ Sexto, ꝓpter demonū verabilitatē.
¶ Septimo, ꝓpter ꝓsequentiū qualitatē.

§. I. Mors ntiqz ineuitabis

lis est. Aplis ad Heb. ix. Statutū est hoib⁹ semel mori q̄si
scz deus dixit primo parenti ade. In q̄cūq; die comedēs

Universidad de Deusto
Biblioteca

ex eo mōte morieris. Beñ.iij. Comedēs ḡ incidit in pe-
nā statim dñici. cū tota posteritate ex eo descēdēti. Quis
em̄ est hō q̄ viuet. ait ps. ⁊ nō videbit mortē? q.d. nullus.
Nemo em̄ ē q̄ semp viuat. ait salomō. aut q̄ hui⁹ rei bēat
fiduciā. Eccl.viij.ca. Oīs em̄ morimur: ⁊ sicut aq̄ dilabi-
mur ad mortē tendēdo q̄ nō reuertīt.ij. Re.xiiij. Sicut
aq̄ fluminū currūt ad mare: sic dies fluxibiles vite pñi ad
mare amarū mortis. Poeta. Mors dñm seruo: mors sce-
ptra ligōib⁹ equat. Dissimilē filī ꝓditōe trahit. Et ita est ꝫ
vniūsale q̄ vt ōt aplus ad Ro.viij. ppio filio nō pepcit
de⁹ ꝫ p nobis oibus tradidit illū. Beñ. Qui non pepcit
filio quō p̄ceret seruo. q̄ nō pepcit figulo quō p̄cet figmen-
to. Et nos quidē necessitamur ad mortē ꝓpter pctm̄ oriḡ-
nale qō ex parētib⁹ cōtrahimus. Hēs em̄ in adam mori-
mur. Rom.v. Xp̄us aūt cum nō cōtraxerit originale quia
nō sm̄ ꝓpagationē carnalē ex adā descēdit. sed ope spūs
scti. ideo nō necessitabat ad mortē: ꝫ volūtarie carnē sum
pſit mortalē. Cū igīt nullus possit eā euadere in qua se
parat a corpe receptura sm̄ ea que gessit in corpo-
re pmiū vl penā: ideo habet timere ⁊ se ꝓparare. vñ Eccl
xviij. Ante iudiciū scz priculare tuū p mortē para iustificiaz
tibi. Narrat Job. damasc. q̄ cū Josaphat filī⁹ regis edu
cereť de palatio ad solatiandū omī gñe muticoꝝ studio
magno obuiā habuit lepr̄osuz ⁊ cecū. Et cū quereret quid
ꝫ esset dictū fuit ei q̄ sunt passiones ḥuane ꝓcedētes ex in
equalitate humoꝝ que nō sunt omniū. sed esse ꝑt omniū.
postea cū videret senē decrepitū incuruatū ⁊ balbutientē.
⁊ quereret q̄d hoc esset: quō esset ille ita curuatus. balbus.
⁊ edēulus. Rñsum fuit ei q̄ erat ex senectute magna ad
quā hōes oportet venire: nisi ꝓocc̄ret eos mors: nec
possum hoies viuere circa centū annos q̄n ad hmōi statū
puenāt. Tūc audītis his cepit iuuenis cogitare de mor-
te carnis: delitias: mūdi diuitias: ⁊ honores horrere ⁊ que
rere. Si eēt alia vita post hāc. ⁊ q̄d eē futurū. Dicebat qui
dā q̄ si haberet iudicē fidē eligere: mortē ꝓ cēteris eli-
geret. eo q̄ nō est accep̄tor ꝓsonarū apud cā. Nec miserēt
pupillo: nec defert seni: nec timet potentē: nec verēt imo
bilē: nec horret pauperē: aut ignobilē: nec dimittit diuites
aut potentē: nec cōtemnit infirmū: aut debilem: nec cuitat
fortē: nec parcit sapiēti: nec insipiēti. Eccl.xlj.c. O mors
bonū est iudiciū tuū. Narrat in li. de septē dom⁹ q̄ cū do
minus mortificarum haberet filiū: nouū militē: euntē ad
tyrociniū: ⁊ trāseuntē p clarāuallē: videns il[illegible]militēs.
be. ỹgini militātes. cogitans quis finis est vtriusq̄ militie:
q̄ in vtraq̄ posset mori q: mors cōmuni⁹ erat illis ⁊ his
iunctoribus ⁊ senioribus intrauit il[illegible]dinē cisterciensium.
Cū pat⁹ ei⁹ ꝫ audisset furore repler⁹ minat⁹ est q̄ nisi re
diret filius ad eū: veniret⁹ destrueret abbaciā illā. Tūc in
ue[illegible]remādauit p̄ri q̄ si vellet auferre ⁊ posset vnā ꝓsue
tudinē remouere de terra sua. ipe rediret ad placitū suuz.
qōsi nō faceret eū in pace dimitteret. Pater assensit. ſ filī⁹
aūt declarauit ei que esset illa ꝓsuetudo remouēda. vi[illegible]z
q: eā moriebātur iuuenes sicut ⁊ senes ⁊ vniuersalr̄ omes
Et q: illud tollere nō posset eū in pace dimitteret. Sicq̄ i
ligiōe pmāsit. Bona ꝓparatio ad eā est p timorē iustum
initiale. Nā vt dr Eccl[illegible]c. Timēti deū bene erit in extre-
mis: ⁊ in d[illegible]bus defu[illegible]ctōis sue bñdicēt.

Mors ē
leuitabilis
quare.

Exemplū

Nota,

§.II. Secundo timēda est

mors ꝓpter eius velocitatē. Velociter em̄ ad eā currim⁹ ⁊
ipa ad nos. Nā Job.vij.c. Dies mei velociō⁹ trāsierūt q̄ a
texēte tela sus[illegible]cidit: cōsumpti sunt absq̄ vlla spe. Et notā-
ter dicit q̄ a texēte. ⁊c. Texēs nō scindit telā q̄usq̄ ꝑficiat.
sed de vita nr̄a: ḡtū fluxit tpis: texit tm̄ statim mors scidit
Scindit em̄ filū instantis pñtis: q̄cito cursus pñtis tpis
texuit. q: statim esse definit ⁊ de cet[illegible]nō erit. Et sequit
post illō Job.ix. Dies mei velocio[illegible]fuerūt cursore. Cur
sor q̄tūcūq̄ velociter currat. tñ aliq̄n q̄escit in comedēdo
vel saltē dormiēdo. Sed hoies ꝓtinuo minimo intervallo

Hoīs vi-
ta vl dies
ḡb⁹ assi-
mi-
latur,

semp currūt ad mortē: ⁊ dormiendo ⁊ comedēdo ⁊ bene ⁊
male operando semper ad mortem tēdunt. ⁊ sequitur ibi-
dem. Pertransierunt quasi naues poma portātes: de qui-
bus nescit ad quē portū veniēt ⁊ velociter etiā ducuntur.
Vel q̄si etsi euadēt periculū. ps. Dies nostri sicut vmbra
declinauerūt. Umbra homis sequit eū quocūq̄ vadit. vbi
ponit vestigiū: statim ⁊ vmbra sequit: ita sequit mors vitā
p oī instās. Si q̄d vīdr addi posse ad vitā seu mors re
tardari ⁊ abbreuiari est opa hoīm bona vel mala. Dies eiz
pctōris breuiabūt. ait Salomō. Et ecōtra. Qui hono-
rat parētes vi[illegible]uet longiozi. Exempla patēt. Nā cū de
us apparuit. Noe erat quingētoz annoz pnūcians ei di-
luuiū immittendū ꝓpter pctā hoīm. Et nihilomn⁹ etiā p
misisset expectare hoies centū vigi[illegible]nis. vt reuerti pos-
sent ad pniam dicēs. Erunt q̄ dies eo[illegible]s. q̄nis hūani cen-
tū ⁊ viginti anni. q: hoies abuti sūt eo spacio tpis dato ad
pnias: peiora quotidie ꝑpetrātes: abstulit deus de tpe q̄s
pmiserat vite viginti annos. Nā diluuiū inūdauit secun-
testimo anno vite Noe. Et quo patet q̄ nō expectauit nisi
centū annis. ita dicit be. Hiero. de pe. di. j. ꝓphetar. Eccē
tra dictū fuit Ezechie regi iuda p Esaiā ex pte dñi. Dispo
ne domuī tue q: moreris tu ⁊ nō viues. Et ꝫ ꝓpter pctm̄
supbie de victoria data ei a deo ꝓtra sennacherib cesie per
angelū in vna nocte cētū octoginta milib⁹ de exercitu ei⁹.
Vel sm̄ alios ꝓpter ingratitudinē q: nō dignas deo gra-
tias egerit de tāto benefi[illegible]cio liberatiōis eoz. Sed q: Eze
chias recognoscēs pctm̄ suū subito fleuit fletu magno. cu
ratusq̄ est q̄citius ab infirmitate illa. ⁊ additi sunt anni.
xv. ad vitā eius. vt ptz. Esa.xxxviij. Et ī sapiēs saluator
admonet dicēs. Eccl.v.c. Ne tardes cōuerti ad dm̄. ⁊ ne
differas de die in diē. Subito em̄ veniet tibi ira eius. ⁊ di
sperdet te. Narrat b. Greg. in.iiij. dialogoz q̄ cū quidā
assuetus esset multā fidē dare somnijs: quadā nocte som-
niauit q̄ deberet viuere longo tpe. ⁊ ideo in futurū sibi ꝑ
uideret. q̄d cū ille firmit̄ crederet cepit diuitias ꝙgregare
sed cito mortis intactas dimisit. Legit quoq̄ in libro de
septē donis. q̄ cū quedā petula sortilega audisset quandā
auē q̄ dr cuculus vel cuculdrinus. p̄ma die May quinq̄es
cantantē cucuc. credidit ꝑ certo q̄ tot annis deberet viue
re. ad mīm. Nā cū grauiter infirmaret ad mortē filia sua in
stanter admonuit eā ad pniam ⁊ ꝓfessionē. in pericu-
lovite erat. ait illa. Nō oporet. p nūc: q: viuere adhuc bō
quinq̄ annis. Et cū magis approꝑinquaret ad mortē ita
vix posset loqui. ⁊ illa sollicite admoneret ad pniam de
uauit quinq̄ digitos [illegible]si signo [illegible]q̄ do dixerat
q: scilz quinq̄ annis supuiueret adhuc. Quo facto statim
mortua est: ⁊ vt pōt credi sicut in corpe ita in aīa q: impe-
nitēs. Velociter ergo currit mors ad quēlibet. be. Greg.
Uita ista vanis eterne cōparata mors ꝓpria est dicēda q̄
vita. Nā ipe quotidianus corruptiōis nr̄e defectus quid
est aliud q̄ cuiā ꝓxima mortis. be. Aug. Tempus vi
te pñtis nihil est aliud q̄ cursus ad mortē. in q̄ nemo pau
lulū tarde. tardius ire pmittit: sed oīs pari motu vr
gent. Seneca. In hoc fallimur q̄ mortē nō ꝓspicimus
pñtem. diē cū morte diuidim⁹. ⁊ illa nō habet partē deteri
orē. quia totū quod trāsijt vite nostre rapuit. ⁊ nō habem⁹
nisi instās tpis: nullus raptus violētior q̄ mors. Idē in li.
de naturalibus questiōib⁹. Nō tu times: experiris quoti
die morimur. aliqua pars vite nr̄e dirimit̄. ⁊ tūc quoq̄ cū
cre[illegible]scimus vita nr̄a decrescit. Quā multi decepti sunt cre
dētes tarde mori. q̄ tñ velociter ꝓtra oēm eoz spē innasit
eos. Pharao ⁊ egyptij credētes diu viuere ⁊ dñari. hebre
os subito in mari rubro submersi sunt. Ex odi. xiiij. Holo-
fernes cum virtute assyrioz robustissimi credentes sibi
[illegible]re fibi ⁊ dño s[illegible]mundū. ⁊ solus adozari deū velociter
a femina sancta Judith victi ⁊ occisi sunt. Judith. xiij. c.
Idem ptz de fastu ⁊ [illegible]edulit Antiochi. qui credebat se
terre ⁊ mari dñari: ⁊ terrā iudeoz facere cōgeriem sepul-
crozū subito percussus ⁊ a vermibus corrosus expirauit.

Exemplū

Sic ille diues q̄ epabat multos fruct⁹ colligere ex posses-
sionib⁹ suis ⁊ apliare horrea: ad reponendū eaibi. dicēs.
Aia mea habes multa bona repōsita in annos plurimos
comede ḡesce. Audiuit subito vocez domini dicentē sibi.
Stulte hac nocte aiam tuā repetēt[illegible]te ⁊c. Cū ḡ velocissi
me currat adūsus te mors. time ⁊ timore initiali. Eccl.ij.
Serua timorē domini ⁊ in illo veterasce.

§.III. Tertio timenda est

mors ꝓpter eius facilitatē: q: facillim[illegible]gredit hoiez ⁊
multi modis. Jac.iiij. Que ē vita nr̄a nisi vapor ad modicū
parēs. Et deiceps extuniabit. psper. Ⅱ[illegible]o: pestē: fame:
vinclis: algore: calore. Mille modis miseros mors ca-
pit vna hoies. Vita hois est q̄si tela aranee: q̄ ad modicū
flatū venti rūpit[illegible]mo fragilior est q̄ filū aranee. Et q⁹
em̄ extinguit ab[illegible]nente aduersitate q̄ filū illud a vento
rūpat. Certe in magno piculo sunt pctōres: q̄ ad filū taz
debile dependēt sup puteū inferni. Narrat de q̄dā tyrā-
no ficilie dño. q̄ cū quidā eius amicus multū cū eo collo-
quēdo laudaret felicitatē ei⁹ ⁊ statū. vñ hēbat cām[illegible]multū
gaudēdi, cū ēt ille tristis ⁊ suspect⁹ semp maneret voluit
tyrān⁹ vt exēplo de ꝑcēderet infelicitatē eius ⁊ cām tristi-
cie. Uñ ordmauit q̄ vna dierū secū prāderet. q̄d ⁊ factū
est. Sed tyrān⁹ iussit poni gladiū acutissimū pendentem
ex filo desup affixo ad solariū. Sed ita subtile q̄ ꝓpendi
vix posset directe sup caput eius. Cūq̄ ex mādato tyrāni
sederet ille ꝫ regē: timēs ami[illegible]ille gladiū imminētem
supleū q̄ de pūcto ad punctū videbat cadend⁹ sup caput
eius. parū comedebat. ꝫ tristis manēs respiciebat si fo-
re gladi[illegible]caderet. Et q̄uis tyrānus se pe sollicitaret eū
ad comedendū de cibis delicat: qui añ eū erāt. Ille timu
labat in vultu leticiā: sed int⁹ plen⁹ erat timore et dolore.
Peracto igīt prandio q̄siuit rex post q̄ surrexerūt a lo
illo: qre nō gaudiose comederat. q̄ cām assignauit videlz
gladiū illū nudū capiti imminentē timuisse: ne caderet sup
eū. Tūc tyrānus ait. Si tu vnū gladiū qui tñ erat affix⁹
lz tenuiter: ita timuisti vt putares te infelicē ⁊ miseruz in
tali prandio. q̄ felicitas pōt esse ⁊ que leticia: qui tot
picula mortis habeo sup me gladioz veneni infirmitatē:
psecutoz ⁊ hmōi. Quā felicē mors accidē[illegible]homini ps
Eccs, ix. Nescit homo finē suū. Sz sicut pisces hamo. ita
hoies capi[illegible]in tpe malo. Piscis em̄ videns escā sibi pla
cādā: ḡnō aculeū ibi abscōsum: avide capit ⁊ ab esca ca-
pit adam[illegible]a. Sic hoies discurrūt ꝑ aquas mundanar⁹
delitiarū. Ⅱ eis occurrit aliq̄d v[illegible]de credūt refici ⁊ mu-
tū delectari. unde eis mors parat[illegible]solū in cibis torticaꝫ
sed etiā in alijs: dū nimios sumūt: vñ infirmant̄ ⁊ morīū
tur. ⁊ ita in delectationib⁹ venereis. Uñ dr Eccl. xxxvij.
Propter crapulā multi pierūt. Et Sen. Plures occidit
voluptas q̄ gladius. Quā facilr̄ mors occidat hoiez. ps
cū vn⁹ mor[illegible]sus canis rabidi acule⁹ scorpiō[illegible]visus basili
ci: gramē elleboꝝ: fibil⁹ ꝓpentū: cibus vel pot⁹ toxicatus.
Incātatio vel maleficiū diabolica arte confectū occidat
hoiem. Juxt illud. mēs nulla insanie pollut[illegible]eneni incā
tata ꝑeruit. xxvj. q. v. nec mirū. Pūctura vni⁹ acus aliq̄n
inficit hoiem. Modicū febrilis caloris, pterniť fortissi-
mū. Ex medicamēto ⁊ nutrimento sine q̄ viuere nō potest
hō ⁊ cibo ⁊ potu. s. multoties incurrit mors. Itez aliq̄ ex
nimia tristicia incurrit mortē. Alij ex nimio gaudio. Uñ
narrat Vale. maxim⁹. q̄ cū exercitu romano q̄dā ex roman[illegible]er
bello exīte: occisi fuissent ab inimicis q̄dā ex romanis. ter
ceteros fuit significatū cuiā[illegible]vidue romane ei⁹ filiū q̄ in
dicto exercitu erat fuisse de numero interfectoz. Q̄ illa
oino credēs vt mortuū lugebat. Una aūt dierū iuuenis il
le filī⁹ vidue q̄ in vītate nō fuerat occi[illegible]: reuersus est ad
vbē. ⁊ inde ad domū suā. quē mr̄ vidēs tāto gaudio re-
luta ē vt subito ꝑ gaudio moreret. Ex dino etiā iudicio
aliq̄ mortē ꝓcutiunt: vsurariās ⁊ saphyra ꝓpter menda
cū ⁊ ꝓpetarē. Narrat etiā in li. de. vij. donis. q̄ cū q̄dam
bubulcus p̄misisset cuidā femine fide data. q[illegible]uceret eā
in vxorē cū ea defloraſſet: ⁊ noluisset fuare pactū. excōica
tus est. ⁊ cū pluries admonit⁹ fuisset fuare pactū: ⁊ ꝫhe-
re cū illa mr̄imoniū. ⁊ ꝓtēneret ⁊ rideret ad increpatōes
⁊ cēsuras. in nocte carnisp̄riuꝫ sedēs ad ignē ⁊ truffans et
[illegible]dēs: aiam diabolo reddidit subito moriēs. Timendū ḡ
mortē ꝓpr̄ facilitatē ei⁹: ꝫ timorē initiali. Eccl.ij. Metue
tes dñm sustinete miaz ei⁹. ⁊ ne deflectaſ ab eo ne cadaſ.

Facilitet
morimur
ex mo
dis

§.IIII. Quarto timēda est

mors ⁊ cogitāda ꝓpter incertitudinē ⁊ dubietatē. s. horę
eius. Origenes. nil certi⁹ morte: ꝫ nil incertius hora mortis
Et ꝓpterea xp̄s admonit dicēs. Estote parati. q: nescitis
diē neq̄ horā. Est aūt incertū hoi: in q̄ tpe: in q̄ loco: in q̄
modo: in q̄ statu moriaſ. Uñ quātū ad tps ait dñs ihesus.
Vigilate q: nescitis qñ tps finis q̄ mortis. nescitis em̄ qñ
veniet dñs scilz ad vocandum p mortē ad reddēdā rōnez
an sero: an media nocte: an gallicātu: an mane. Sero est
etas senectutis. q: finis diei. Media nocte in iuuentute pue
ritia: plena tenebris ignorātie. gallicātu in adolescētia. qñ
iā appet lux vsus rōnis: ⁊ capax est exhortatiōis. Mane
plena[illegible]e in viri[illegible]tate. Et iō in q̄libet etate opz vigilare
et[illegible]dere. In q̄ loco q̄s moriaſ etiā incertū est. Utrū
in[illegible]no vel in via vel in mari vel in terra i ciuitate sua vl
aliena. Jō voluit dñs incertū eē hoi locū mortis. sic ⁊ tpus
vt in oi loco ⁊ in oī tpe timeaſ. Beñ. Mors insidiat in
oi loco. ⁊ tu in oi loco secur⁹ expecta. Quo etiā modo seu
gñe mortis fi[illegible]mo[illegible]mitur? igrar. Utrū morte naturali vel
violēta vel casu subito. Narrat in li. de. viij. donis. q̄ cum
q̄dā vsurari⁹ apud[illegible]ionē añ portā ecclie bte ygn[illegible]quā
dā sibi despōsasset cū q̄ credebat diu mr̄imoniaſ[illegible]vuere
casu accidit ⁊ dei iudicio. vt ali⁹ vsurari⁹ lapideus q̄ erat
sculpt⁹ supra portā cū bursa lapidea: bursam illā lapideā
p̄iceret sup caput[illegible]s: ex qua ꝑcussione subito mortu⁹ ē
Quis vr ꝫ potuisset estimare[illegible]odū illū mortis filī⁹. Nec
tñ multū curādū est q̄ gñe mo[illegible]is moriaſ dūmodo bñ
vixerit ꝑpus. b. Aug. Mala mors execēda nō est: cui⁹ bona
vita ꝑcessit. Uñ cuiz q̄dā venerabilis ⁊ bon⁹ religiosus in
studio fuisset, reptus subito mortuus: aliq̄ mirabant. Alij
scādalizabant̄ de tali ei⁹ morte subita: dubitātes ꝓpter b
de bonitate eius. Sed cū reptus fuisset uber q̄dā aptus
añ eū: ⁊ diginū ipiūs hr̄e sup certū vsum scripture. atten
dentes scripturā inuenerūt hāc esse. Justus quacūq̄
morte p[illegible]eus fuerit: in refrigerio erit: et iustitia eius nō
auferet ab eo. Quātū ad statū nō pōt esse q̄s cert⁹ in q̄
statu moriaſ. scz grē vel peccati mortalis. nisi spāliter deus
reuelauerit. sicut fecit q̄busdā sanctis. Unde dr: [illegible]cis. ix.
Sūt iusti atq̄ sapiētes ⁊ opa eoz in manu dei. ⁊ tñ nescit
homo vtrū odio vel amore sit dign⁹. q̄uis em̄ posset
scire ꝑcerto ⁊ debeat credere q̄ si cōmittit aliq̄d mortale
pctm̄. q̄d expresse est ꝓtra dei ꝓcepta: vt furtū: fornicatio
ne[illegible]iurū: blasphemia dei ⁊ sanctoz: auferat alienum
vsum cōmittat ⁊ hmōi. vtiq̄ est dignus odio dei ⁊ iferno
dum manet in eo. Non tñ econtra. Et si caueat quis ab
istis manifestis peccatis ⁊ exerceat se in bonis opib⁹ iu-
sticie ⁊ pietatis. nec remorsum habeat cōsciētie alicuius
criminis. etsi aliquod ꝓpetrauit: [illegible]et ⁊ confessus est. ex
hoc nō potest scire certitudinaliter dignus eē amore dei. i.
esse in grā eius. Propter quod dicebat apostolus. Nihil
mihi cōscius sum: sed in hoc iustificat⁹ sum. Et rō est: qa
vt ait ps. Delicta q̄s intelligit, potest em̄ esse peccatis ⁊
mortale. ita in omissione alicuius boni debiti[illegible]ri sicut ⁊ in
cōmissione mali. sed min⁹ cognoscunt talia omissa q̄ delic
cta dicunt q̄si derelicta. Quāuis em̄ iustus homo q̄si cō-
tinue se exerceat in opibus vtuosis: ⁊ facil⁹ ⁊ delectabilr̄.
Et sm̄ ꝑm delect[illegible]r opari vtuose: sit signum habitus
generati vtutū ipsarū. ꝫa aūt vtutū faciūt hoiem dignū
dei amore. ⁊ gratū. tñ q: actus virtutū acquisitarum per
frequētes actus sunt similes omnino actib⁹ vtutuz infu-

Mors ē
ꝑmēda ꝓ
pter incer
titudinez
status

Universidad de Deusto
Biblioteca

sarū. Act..s vero ꝓcedētes ex vtrutibus acq̄sitis solum nō sunt meretorij. nec faciūt hoiem dignū amore dei. ꝙ solus actus ꝓcedētes ex vtrutibus infusis ex gr̄a dei. faciūt hominē gratū deo. Et iō q;nō pōt scire homo vtrū actus de q̄ne bonor q̄ ab eo fiūt ꝓcedāt a vtrutibus infusis vel acq̄sitis. Iō nō pnt er hoc scire ꝑ certo si sunt in statu gratie dei vel nō. Et ideo vt ait bt̄us Greg. Bonarū mentiū est ibi culpam agnoscere. id est timere esse. vbi culpa non est. distinctōe. v. Ad eius. t Eccl. v. De ꝓpiciatu peccatorū nō li esse sine metu.

§. v. Quintō timenda est

Mors timenda q; oīs sensuū t potētia rū occupatiua.

mors ꝓpr̄ ei⁹ occupabilitatē. q;. s. ꝓoccupat oēs act⁹ t sensus auferēs pedib⁹ ptātē ābulādi: manib⁹ opandi: lingue loq̄ndi: oīa aufert ptātē comedēdi: auri⁹ audiēdi ocl̄is videndi. ⁊c de alijs. Vide. ix. Ascēdit mors ꝑ fenestras. s. sensuū ingressa ē domos nr̄as. s. oia occupās. Sap. xvj. dur⁹ bellator in ꝓuincia mea terrā exterminij. ꝓfligit: t repleuit oīa morte. Aufert corpi vigorē t decorem t inducit pallorem Ꝙoc. vj. Ecce equ⁹ pallidus sc̄z corpus. t q̄ sedebat sup eū. sc̄z dñando ei t regēdo corp⁹ ipm: nomē illi mors. Aufert q̄d peius est aie dei cognitionē p̄cip. t carnalē. be. Greg. Tanta est ibi vis doloris q; alibi nō possit te. Imo petus cogitatiōis. dicit Salomō. Eccl. ix. In quamcūq; partē lignū ceciderit siue ad austrū siue ad aquilonem. ibi erit. i. firmabit. lignū dr̄ homo. i. arbor. ꝑm illud ps. j. Erit tāq̄ lignū q̄d plātatū est sec⁹ decursus aq̄rū t c. Addit ista arbor cū morit hō: fructus sunt opa: folia verba: flores affectus. Radices potētie. Et potente q;dē sentitur sunt radices. e in aia: sed operatōes suas exercet ꝑ organa corpis q̄bus sunt affixe. vt potētia vīsiua oculis: auditiua auribus. t hmōi. Interiores etiā vt fantasia memoria t alie. Habēt t ipe suas cellulas in capite. Sicut ergo magna arbor q̄ habet multas t magnas radices bene fixas in terra. vtiq; nō potest euelli a terra nisi cum maxima violētia. Ita cuz aia debet separi a terra corpis. cū retrahat potētias suas ab organis corpis: t secū radicaliter deferat. Hoc vtiq; fit cū maxia violētia: t tota vis nature ibi occupat. Vbi aūt ceciderit. ibi erit cū fructu suo vl malo vel bono. Ad austr̄ cadit cū morit in statu gr̄e t diuini amoris. Ex pte eīn aquilonis exurgit calid. ꝙ vētus. t est regio calidissima. Ad aquilonē vbi est intēsum frigus t vētus exurgit frigidus: cadit cū morit cū pctō mortali. t ibi permanet cū fructibus suis fructib⁹. igit cōburendus. Jā ergo securis ad radicē arboris posita est. ad incidendū p mortē. Timeat ergo vnus q̄sq; sibi. t videat quos fructus facit. Difficile est enim ita subito in infirmitate grauī arboris fructus mutare de malis in bonos. cū mors que supuenit occupet totū hominē. Et bene dicit be. Aug. in li. de pnīa. Multos solet decipere serotina pnīa. de pe. dis. j. Nimis eīn difficile est ab assuetis recedere. cum habitus quīest qualitas de difficili mobilis a subiecto: fit in peccatoribus vitioū. q; ita suo to eos dimittat t faciat fructus virtutū hoc humanū nō est. Sed deo nihil impossibile q̄ tempore nō eget ad opandū in puncto pntionē infundere potest. Et hoc est q̄d dicit Leo papa. Misericordie dei nec mēsuras ponere possumus: nec tempa finire. apud quē nullas patit mortas conuersio. Ideo de nemine est desperādū dū in hoc corpe constitutus ē. de pe. di. vij. Ecclesiastes tibi prouidet nō expectare tempus mortis ad pnīam agendā. Experientia eīn rerum magistra docet q; etiā in seruis dei habituatis in bonū cū notabili dolore arripit eos. vt illorū podagre: calculi acutissime febris. Vix valēt aliquid boni cogitare sed totū possidet dolor exteriore t interiore hominē. t tamē magis vexat t occupat. Ipsi vero peccatores nimis affecti ad corpus t delitias eius solitas. videāt bene quomō aim dirigere poterūt ad dolendū de pctis t ꝙtrendū se ad deum toto corde: t nō solū timore: sume tibi exemplum. Quādo q̄s habet aliquē amicissimū quē semp̄ hz pre oculis. t vi-

det eū anxiari ad mortē. Habet t vicinū infirmū de cuius incōmodo nunq̄ aut pauc cogitauit: quē pre oculis nō hz nō est mirū si vicinū minus dilectū quē nō hz pre oculis t parū de eo curat tradit obliuiōi. p eo q; maxime amicū et dilectissimū videt mori. Ad ꝓpositū amic⁹ maxie dilect⁹ a pctōrib⁹ quē sp̄ pre oculis hīt ad ꝓplacēdū ei est corp⁹ Vicinus parū dilectus t de quo parū videt curare est spiritus sc̄. anim⁹. q̄n igit pctōr videt corpus maxie dilectū ab eo mori rota cogitatio sua t dolor est de morte corporis. De anīmo aūt p̄ dilecto ab eo modicū vidēt curare. Sz obliuiscit eius. e ipe fit in periculo morīdi. Nōne hoc manifestius patet. cū inducant ꝙcitius t frequētius medici ꝓ salute corpis. vix aūt vn⁹ medicus aīe: t raro ne et sacerdos iubeat medeat quoad aīz vt restituat alia hmōi faciat.

Notādū est q̄d ait be. Augl. hac aīad⁹ mōe pcurit peccatorē vt mortis obliuiscat sui. qui dū viueret oblitus ē dei. nec ipa mors mouēdā facit alicui: ꝓpter suas diuitias: honores vel sapientiā: vel minus occupat infirmū t vexat. t facit officiū suū ad q̄d deputata est. Vñ in ll. de sepē do- Exemplū nis legit q; cum quīdā longo tpe seruiuisset cuidā principi. t grauiter egrotaret. cū instaret dñs ei⁹ dicēs q; multū de eo doleret: et si quo idigeret b⁹ ab eo peteret. Dixit eger q; petebat q; pro omī seruitio q̄d ei fecerat vt liberaret eū ab infirmitate vel saltē ad horā. fidit dñs. Hoc nō potest facere nisi solus deus. Et eger ait illi. Et ego illi soli promitto me seruiturū in futurū. qui solus potest me liberare si liberabit me ab ista infirmitate. qui liberatus hoc q̄d ꝓmerat effecit. Ibidē. Cum quīdā vsurarius in extremis laborare fecit aute se portari vasa aurea: pmittēs animę sue illa. t multo ampliora possessiones: domos: t si adhuc cū eo remaneret. t cū magis vigeret dolor infirmitat⁹ ait miser. Ex quo nō vis mecū mori: reddo te diabolo. Et hec dicēs exp̄irauit.

§. vi Sextū ꝓpter quod

mors est timēda. est ꝓpter demonū ꝓcursionē t infestationē. Gen. iij. Dictū fuit ōmi mulieri in ꝑsona cuiuslibet aie. t pcipue bene viuēti. Ipsa ꝓteret caput tuū. t tu insidiaberis calcaneo eius. Mulier ꝓterit caput serpētis antiqui. q̄n ꝑ. pia vitioū superat q̄ diabolus suggerit. Ex serpēs insidiat calcaneo eius. q̄n diabolus tēptat fortiter in fine vite. Calcaneus eīn finis est corpis finē significat vite. Adeo hoc videt q̄nale demōes occurrere: t multū tentare aias in separatione a corpe. vt etiā sctōs hoīes aggrediant. Vñ be. Martinus cū eēt in extremis in cinere t cilicio ozōi insisteret vidit diabolū t ait. Quid hic stas crudelia bestia, nihil in me funestū reperies: ꝙ sinus abrae me suscipiet. qui ꝓfusus disparuit: quinmo ad ipm dñm manifestatis ausus est accedere in ligno crucis affixū. si q̄d sorte in eo reperire posset de suo: quē etsi scissimū: nondū tamē filiū dei esse cognouerat. Et hoc ipe ꝙfessus est cum ait aplis. Venit id est veniet. q; in die sequēti ei illud erat futurū ꝓncepsus mūdi huius. i. diabolus q̄ ꝓncipatū obtinet in mūdanis ꝓpter vitia eor: t in me nō hz q̄ꝑ. s. virtutes querāt. De aia que male vixit in mūdo exp̄ssius hoc exponit b. Greg. in moral. sup illud euāgelij. Videbis ielus ciuitatē fleuit sup illā. tc. Lu. xix. Ecce ibi dr̄: dies veniēt. i. mortis. t circūdabūt te inimici tui vallo. t coangustabūt te vndiq;: t ad terrā ꝑsternēt te tc. Inimici isti sunt demōes. q̄ Exemplū in fine vite circūdant aiam vallo diuersarū tēptationū. ne euadere nō possit de manibus eor: t coangustāt diuersis mōis. vt ꝑsternāt tandē corp⁹ ad terrā t aiam ad centrum terre. i. infernū ducētes secū. be. Ber. Quāt⁹ erit tibi pauor o aia misera. cū dimissis oīb⁹ quor tā iocūda pnīa. tā grat⁹ aspectus: t familiaris habitatio: aliena penit⁹ relinquōne ingrediēs: cateruatim infinita demonia ad te exire videbis. Cū ergo ille pessimor egressure sunt de corpib⁹ suis dño iubēte. Sudixerint ad te ait dñs p Micheā. xv. Quo egredient, dices eis q̄ ad mortem: ad mor-

tem. q̄ ad gladiū ad gladiū. q̄ ad famē ad famē. q̄ ad captiuitatē ad captiuitatem. t visitabo sup eos q̄tuor spēs. gladiū ad occidēdū. canes ad lacerādū. volatilia ad deuorandū. bestias terre ad dissipandū. Narrat in lib. de septē donis ꝙ cū q̄dā solitari⁹ rogaret dñm vt ei ondēret quō aia egredit de corpe. Adest subito lup⁹ trahēs eum p pestes: t duxit eū ad ciuitatē. Ibi aūt vidit tūc choros clericorum t laicor⁹ pari ad honorificas exeq̄as cuiusdā solitarij valde famosi. multosq; lachrymātes et simātes q̄ meritis t orōnib⁹ ei⁹ illa patria ꝑseruarēt reuera hypocrita erat: t ꝑ mūdi gl̄ia multa faciebat. Vidit ḡ heremita ille demones astare ad illū morientē. Deinde vn⁹ alteri q̄ mitteret tridentē in os ei⁹: t ꝑ vim extraheret aiam illā a corpe: etsi renitentē. De alio duite dr̄ q̄ cū esset in extremis t demones assisterēt violēter cū vncinis ferreis extrahentes aiam ei. t ille diceret. Dñe adiuua me. impropabāt ei demones dicētes. Nūc q̄ris adiutoriū dei: cū dies defecit tibi. Ut aūt dicē bt̄us Greg. Cū q̄s bñ vixit t deū timet absq̄ mēs e a malis t de ꝓpetrat pniam agit: in illa hora etsi fortissime sint tēptatiōes diaboli: q. iouit se plus tpis nō hr̄e ad tempādū. t iō plus acuit malicia suā ad decipiendū. vel ꝑ desperationē: vel ꝑ infidelitatē. vl ꝑ taciturnitatē alicui⁹ peccati grauis. tū vt ait apls. Fidelis de⁹ q̄ nō pmittet vos tēptari supra id q̄ potestis: sed faciet etiā cū tēptatōe. puētū. Vñ cū q̄dā sctūs religiosus in extremo vite suisset multū exterrit⁹ adeo: vt aliq; dubitarent ne decidet a diabolo. Lector⁹ ille: unde ad aliquos dies appuit cuidā sibi deuoto in pulchra specie t tot⁹ lucid⁹: vir ille ꝓcepit ad gl̄iaz eū assumptū. Interrogauit ille. Quo cā fuerit in exitu suo tāti terrores. At ille. Nescis q; scriptū est. Territi purgabunt. ps. Qui timent dñm speraueruīt in dño: adiutor: t ꝓtector eor est in tēptatiōb⁹.

§. vii. Septimo mors est

timēda t puideda. ꝓpr̄ mala q̄ sequunt ad ipam. In ipsa eīn t ꝑ ipam oia q̄ in mūdo sunt relinquunt. que cū tāto labore: cū tot pctis: cū tot curis acq̄runt t retinēt. Job. j. Nudus egressus sum de vtero matris mee: nud⁹ reuertar illuc. i. in terrā que fuit mater ꝓma oīm. q; fecit de⁹ hoiez de limo terre. Aplus. Nihil intulim⁹ in hūc mūdū. haud id est nō dubiū: q; nec auferem⁹. Mors ipsa aufert amicos: ꝑsanguineos: pulchritudinē a corpe: fortitudinē: dignitatē t oēm ptātē. Eccl. x. Homo cū mortu⁹ fuerit hereditabit serpentes: bestias t vermes. Et vt dr̄ a q̄busdā, Mortua hoie de cerebro ei⁹ nascit bufo: de renibus serpens: de ventre lumbrici: vermes de carne. de lingua aspis. labus. Bern. Quid fetidi⁹ hñano cadauere? Quid horribilius hoie mortuo? Cui⁹ erat in vita gratissimus amplex⁹: fit i morte horribil⁹ aspect⁹. Quid q̄ ꝑsunt diuitie? q̄d delitie? q̄d honores? Diuitie nō liberāt hoiez a morte. delitie nō liberāt a verme: honores non liberant a fetore. Qui modo sedebat dives t gloriosus in throno: modo iacet pauper in tumulo. Qui delicijs vescebatur: nūc a vermibus in sepulcro cōsumit. Memorare ei⁹ o nouissima tua t in eternū non peccabis. Refert Petr⁹ alphonsus q; mortuo Alexandro magno qui in tam breui tpe dñium orbis acq̄siuit. Cōuenerūt philosophi: t dixit vn⁹. Iste q̄ terrā heri totā ꝓculcabat: hodie ab ea ꝓculcat. Heri dominabat ei t possidebat eā: nunc possidet ab ea. Heri nō sufficiebat ei totus mundus: nūc sufficiūt ei quatuor vlne terre. Heri ꝓmebat eā: nūc premit ab ea. Ducebat heri exercitū sup terrā: hodie ab exercitu ducitur sub terra.

In libro de septē donis legit q; Saladin⁹ magn⁹ princeps saracenor⁹ fecit sibi portari sudariū suū cū videret se ꝓpinquū morti. Et fecit illud clamando per ꝓconē deportari ꝑ ciuitate. Tantū deportabat secū princeps... magnus Saladin⁹ de oīb⁹ reb⁹ suis. Timenda est q; mors t sepe meditāda. Nā vt ait Plato. Summa pbia est meditatio mortis. Et ad multa valet. Et primo ad humilia-

Mortis memoria ad multa valet

tionē. Quid superbis inq̄t sapiēs terra t cinis? q. Ex morte habes causam humiliādi te. Pauo etsi visus pēnis suis pulchris eas extēdit: t hincinde se girat de earū pulchritudine superbiēdo. tū ad pedes turpes aspicies eas continuo deponit q̄si se humiliās. Sic homo attēdens ad finē vite humiliabit. De cōsuetudine aliq̄n fuit imperator q; cū esset electi ꝓma die coronatōis eor⁹ veniebat ad eū lapicidar⁹: deferēs in manu sua tres vel q̄tuor petias marmoris diuersor⁹ colorū dicēs. Jubeat dñs imperator. de quo genere marmoris velit sibi fieri sepulcrū: eo ꝙ hō mortalis est. Et hoc ficbat ad dandū sibi occasionē humiliatōnis ex memoria mort⁹. Jobes elemosynari⁹ fac⁹ patriarcha alexādrinus fecit sibi fieri monumētū: t impfectū. Et in ꝓpriis solēnitatib⁹ cū esset pōtificalib⁹ insignitus. et in mag̃ honore ppli. statuerat vnū tūc vēire ad se q̄ diceret. Dñe impfectū est sepulcrū tuū. iube q̄ illd pfici q: nescis qua hora fur veniet scz mortis. Sed et q̄ papa cōsecrat ante oculos eius accendit modicū stupe: t dr̄ ei. Pr̄ sctē sic tranſit gloria mūdi. Valet scdo meditatio mortis ad mūdi ꝓtemptū t despectionē. Eccl. xj. Si multis annis vixerit homo, t in his oibus letus fuerit, memisse tū debet teneb⁹si tpis scz mort⁹ q̄ cū venerit vanitatis arguet. ꝓterit Hiero, ad paulinū. Facile ꝓtemnit oia q̄ semp se cogitat moriturū. Tertio valet ad fugam pcti t detestationē. cū cōsiderat q; ꝓpr̄ pctū hō incurrit mortē corpis et aie. ad Ro. v. p vnū hoiem scz adā pctū intrauit i mūdū scz originale. t ꝑ pctū mors. In historia tranſimarina legit q; cū Dragmani peteret ab alexādro magno imortalitatē sibi dari. t ipe negaret se b⁹ posse facere cū mortalis eēt. aiūt illi. Tu q̄ mortalis fis. q̄re tot mala facis ad p mūdū discurris? q. d. Ab his malis hōsideratio mortalitatis deberet te retrahere. Valet q̄rto ad depressionem carnalis desider⁹. t delectatōis. In cui⁹ figurā hēs Job. ij. q; ipe testa sanie radebat sedēs in sterquilinio. i. medio mortis t ꝑsideratōe fractōis corpis: q; vas ꝑ ipam mortē frāgit sanie carnalis delectatōis ex p. adiscētia exurgēte ānoxiebat. b. Greg. Nihil adeo valz ad edomandū carnis desideria: q̄ cogitare q̄lis sit futura caro morītura. Valet q̄n. o ad tribulationū tolerationē. q; cū in morte oīs res tpales deficiāt: t tps vite breue est: q̄n mors sequit. ideo inde ꝓfortat ad sustinendū: q; parū affligit. t inde quiescet t remunerabit. Petrus in can. sua. Quod. cū etsi opz tristari in variis tribulatōib⁹: vt ꝓbatio fidei vre ꝓciosior sit auro q; ꝑ ignez ꝓbat. Apoc. xiiij. Beati mortui qui in dño moriunt. Quomodo iā dicit spūs vt requiescāt a laboribus suis. Valet s. to q; ꝓuocat ad miam t largitatē. Cōsideras eīn q; secū afferre nō pōt: t largiens ꝓpauperibus inde subsidiū in aia hebit, iō dimittit iniurias receptas a ꝓximo, elemosynas dat: aliena restituit. Alexander cum vidit q; mors erat: diuisit regnū suum pueris suis. b. Amb. Non sunt hoīs bona q̄ secū auferre nō pōt. Sola mia comes est defunctorū. Quidā burgēsis Parisius fecit fieri sepulturā in quo portaret mortuus: t i domo sua voluit illō poni in loco vbi frequēter videret ipm. vt ꝑ cōsideratōez mortis ꝓuocaret ad opa mie. In die aūt oim defunctor⁹ replebat illō panibus quos pauperibus dabat dicēs. Ecce cito mortuor, t quis postea mem..abit mei. Valet septimo t vltimo ad inducendū ad penitentiā et ꝓseuerantiā. Rex ninive cū populo suo audita Jona q̄ infra inde ad q̄draginta dies esset subuertenda: t inde oēs morituri indutus est sacco: t se dederūt operibus pnie. Job. xij. c. Expectant mortē t nō venit: q̄si effodientes thesaurum: gaudētq; vehemēter cū inuenerint sepulcrum. Legit in Exemplū li. de septē donis. q; cū quīdā miles flagitiosus accepisset pniam ab alexandro papa, renuebat eam facere t se non posse implere. Dedit ei papa dedit ei vnum anulum quem ꝓ penitētia assidue portaret in digito eo pacto q; pluries eum in die aspiceret. t aspiciēdo tunc cogitaret se eē moriturum, Nō cum fecisset, inde ad modicū tempus ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

hmōi ꝓfectiōe mortis ita ꝓtristatus ⁊ compunctus est ꝙ rediēs ad alexandrū obtulit se paratū ad omnē ꝑpiam peragendam.

¶ Nō assignatio rōnum in morte est timenda de septem generibus rerū. Caplm IX

Vartum quod est ti-

q mēdū est in morte rōnū assignatio. Aplus ad Heb.ix. Statutū est hominꝫ semel mori: post hꝰ iudiciū sc̄z ꝑticulare. ſ. discussio vite ei⁹. Hēs em̄ stabim⁹ ante tribunal xp̄i. ſ. ad reddendā rōnē de tota vita nostra. Nō ipe dns dit ꝙ pabolas villici ⁊ dispēsatoris cuiusdā diuitis cui cū dns audisset. qz male dispēsaret dispensando bona eius vocauit illū dicēs. Redde rōnē villicationis tue. Luce. xvj. Et etiā de quodā rege q̄ voluit rōnem ponere cū seruis suis. Mat. xviij. Et silr de illo dño q̄ dedit seruis suis talēta: vni q̄nq̄. alteri duo: tertio vnū vt negociarētur cū eis. Et post certū tp̄s venit dns ad faciēdū rōciniū cū eis: quō negociati fuissent. Et quos inuenit bene ⁊ diligēter se exercuisse in eis collaudauit. ⁊ de lucro fideli remunerauit. Eū aūt q̄ nō operatus fuerat talentū fidei credituū: qz nō multiplicauerat: etsi cōtristasset dnm increpans. ⁊ ab eo illud auferēs cōdemnauit. Mat. xxv. c. Et quasi simile de hoie nobili qui dedit seruis suis decem mnas ad negociandū. Luce. xix. Ex q̄bus oībus pabolis aperte oñdit ꝙ hēm⁹ deo reddere rōnē de actis in vita nostra. Et hoc p̄ in egressu aie de corpe. Ūñ Lypan⁹. Qualē te inuenit dns cū vocat. ſ. p morte talē te iudicat vt sciāt oēs. ait ipe ꝙ ꝓpbam. qz ego sum dns seruos meos ⁊ corda. i. cogitatiōes ⁊ cogitatiōes qui do[illegible] q̄cq̄ fz opa sua. de pe.oi.j. Nunqd. Ad idē exempla in vitaspatrū dixit q̄dā sc̄us. Tria sunt q̄ valde timeo. Primū est cū aia egredit̄ ⁊ stabit̄ ante corpe. Secūm q̄n p̄ntabit̄ añ tribunal xp̄i. ſ. rōnē reddituram. Tertiū est q̄n dabit̄ a p̄ sententia de me. Ūñ ⁊ quidā alī⁹ senex cū videret puellā iuuenē ridentē ait. Ecce corā celo ⁊ terra redditurā rōnē deo de tota vita nra. Tu rides. vñ. Eccl. xj. d[illegible]etare iuuenis in adolescētia tua ⁊ in bonis sit cor tuū. ⁊ scito q: ꝓ his oīb⁹ adducet te dns i iudiciū. Nec ibi i rōne reddēda multū tpis ponet: sicut in mūdo cū rōcinia fiūt. qz tūc oia nota sunt iudici. ad Hebr. xiij. Oia nuda sunt ⁊ apta oculis ei⁹. Et oia inspūcto repītabunt q̄ ie incādi. Horrēdū est aīt apls incidere in manus dei viuētis. nil defectus impunitū p[illegible]. Hoc timens sc̄us Job dicebat. Verebar oīa opa[illegible]. i. timebā. sciēs q̄ nō parceres delinq̄nti. Timebā dubitās aliq̄n ne forte aliq̄s defectus in ipis etiā bonis oībus meis inesset. qđ[illegible]nitione mererer. Et si colūne tīnēt tale iudicium ptīculare ꝓ rōne reddēda. quid faciet arundo. Est autē[illegible] exigēda de septem.

¶ De anime potētijs.
¶ De corpe ⁊ membris.
¶ De tpe ⁊ adiacētijs.
¶ De gratie adiumētis.
¶ De sapientie documētis.
¶ De culpe inquinamētis.
¶ De regimine in subiectis.

§.I. Primu igitur de quo

reddēda est rō deo est aia ⁊ potentijs quō conseruauit eam ⁊ exercuit. Deutro. viij. Custodi temetipm ⁊ animam tuā sollicite. Ecc̄l. Cum odi animā tuā ⁊ da illi honorez suū. ⁊ merito. Est enī in ea imago dei. Unde dīus Augus. in li. de trini. licet aia seu mens nō sit eius nature cui⁹ est deus imago tamē eius ibi q̄rēda est. q̄ nihil est meli⁹. scilz in parte superiori. Dec autez imago apparet in potentijs eius sc̄z memoria: intellectu ⁊ volūtate que dicunt potentie separate. qz. ſ. aia semp retinet ⁊ habet eis etiam separata a corpore. Sunt edo tamē memoria ꝓ pte intellectiua q̄ retinet spēs intelligibiles ⁊ nō ꝓ potētia sensitiua: que etiā est in brutis. Nec opat aia nisi mediātib⁹ istis potentijs. Ecce quō est dei imago. qz sicut vna est essentialit ⁊ trina in potētijs: q̄ realr distinguunt ab inuicē: ita ꝙ vna nō est alia. vna tn in essentia aia ita vna ēntia diuina in trib⁹ ꝓsonis realr distinct adinuicē. ita ꝙ vna nō est alia pr̄ ⁊ filī⁹ ⁊ spūsctūs. ⁊ hi tres vnū sunt. Honorat aūtissima imago q̄n ꝓseruat in sua puritate: ⁊ potētie ei⁹ exercent ꝑpē[illegible] deū cui⁹ ē imago. Et de memoria ait Salomon Eccl. viij. Memēto creatoris tui in diebꝰ iuuentutis tue anteq̄ veniat dies afflictiōis tue ⁊ appropinquēt anī de q̄b⁹ dicas mihi placēt. Et ps. Bndic aia mea dnm: ⁊ noli obliuisci omes retributiones ei⁹. i. bnīficia ei⁹. q̄ iō dicitur retributiones. qz cū male feceris quotidie peccādo tanta est charitas dei: ꝙ innumera bona bnificioꝝ suoꝝ reddit tibi. Ait etiā ipe dns in Tbren. Memorare pauperis mee quā. ſ. sumpsi ꝑ te abstinēti: ⁊ fel[illegible]. amarissime pfusionis quā sustinui ꝑ te. De itellectu dicit mgr in. ij. sen. distinct. j. Fecit de⁹ rōnalem creaturā vt summū bonū intelligeret. Et hoc est ad qđ hortat ipe de⁹ hoies dicens ꝓpter hoc te ⁊ videte qm̄ ego sum de⁹. vacate. i. cessate a vitijs ⁊ ab alijs opib⁹ exterioꝝ. aliq̄n: qz aliē nō pōt videri aut intelligi de⁹. Intelligite qm̄ ego sum de⁹ qui non mutor. Ego sum de⁹ q̄ meli⁹ excogitari nō pōt. Ego sum verū vniuersale ⁊ summū bonū. Intelligenda sunt q̄ mādata dei ⁊ seruāda ⁊ curiosa omittenda. Hm illud Eccl. iij. Altiora te ne q̄sieris: ⁊ fortiora te ne scrutat⁹ fueris: ſ q̄ ꝓcepit tibi dns illa cogita semp: ⁊ in[illegible]ib⁹ opib⁹ ei⁹ ne fueris curiosus. De volūtate. Prou. xxiij. Fili ꝑbe mihi cor tuū ⁊ volūtatē. Et modū docz dicēs Deut. vj. Et Mat. xxij. ⁊ Luc. x. Diliges dnm deū tuū ex toto corde tuo. Hugo libro de arra aie. Scio aīa mea qz vita tua amor ē: ⁊ n[illegible] amore esse nō potes. Ea aūt est vis amoris: vt talē te esse neccesse sit: qle est illud qđ amas. Hoc est amare velle bonū qđ est volūtatis. Si g deū aia amat: vere deū habz. imo ⁊ de⁹ est ꝓticipatiōe. hm illud. Ego dixi dij estis. Si terram amas terra es. Osee. Abominabiles facti sunt. ſ. peccatores: sicut ea que dilexerūt. Ex toto corde seu volūtate deū diligit qui eū super oia diligit. qui ꝓpter obseruandū mā data dei ⁊ substantiā ⁊ familiā ⁊ patriā ⁊ famā ⁊ tpalem vitā postpo[illegible]t. Ex toto corde diligit oīa que amat ꝓpter deū diligit. Et ū ita sit tibi dicendū sit. Redde rōnez villicationis tue de a[illegible]ua ⁊ potētijs. quā rōnem reddere poterit q̄ dei imaginē in lutū pctōz sepi⁹ piecit. Qui bñficioz dei rarissime recordat⁹ est: ſ bñ iniuriarū obli fecit p[illegible]m? ad vlciscēdū nō remittendū. Qui de[illegible] cogno scere voluit: nec ei⁹ mirabilia nec ei⁹ [illegible]. Sz tota acumen intellect⁹ sui posuit ad fraudes inueniēdas: ad ꝑpandū. Qui totū affectū suū posuit in terrenis ⁊ carnalib⁹: oēm rem vilissimā magis amans q̄ deū. qđ ps qz ꝓ vno solido dicet multa periuria. valde ergo timendū est talibus.

§.II. Secūdo reddēda est

rō de corpe nō ⁊ membris ei⁹. Ad qđ eñ data sunt nobis oñdit apls Rom. xij. Ut exhibeat corpa vra deo hostiā viuentē. ſ. vt mactem⁹ ipm vicijs ⁊ pcupiscētijs tanq̄ animalia immolatū ⁊ viuat in opib⁹ vtuosis. Nā vt ait Petr⁹ in canonica. Xp̄s semel mortu[illegible]. p pctis nr̄is: iust⁹ ꝑ iniust⁹ vt offerret nos deo seq̄ntes eū. mortificatos qđē carne: viuificatos aūt spū. Et cū incōpabilr debeam⁹ plus laborare ⁊ exercere membra nra in obsequiū dei q̄ diaboli mūdi vel carnis. imo solū in honore dei debemus corpa exercere. nūq̄ i pctō. hūanū[illegible]co (ait apls Ro. vj.) ppē infirmitatē carnis vre. Sicut exhibuistis membra vra ꝙ ture iniq̄tati ad iniq̄tatē. ſ. de vna ad aliā labozādo. ita exhibete nunc seruire iustitie in sanctificationē. vt vel saltē tantū laborēt membra vra ꝑ deo: q̄tū fecistis ꝑ mūdo vel pctō. Quinq̄ sen[illegible] nr̄i exteriores q̄bus radicē habēt in aia: tm̄ nō vtitur eis anima nisi per organa quibus sunt affixa. Ut potētia visiua p oculos audimus: per

Reddēdum rōnem de corpe ⁊ de aial imolatū ⁊ viuat in opib⁹ vtuosis.

De tpe ⁊ tpalib⁹ rationē reddendum.

De q̄nq̄ sensibus.

aures ⁊ hmōi. Dedit g̃ tibi de⁹ oculos ad aspiciēdū ad nec cessitatē ⁊ vtilitatē: nō ad vanitatē. Dedit tibi oculos vt aspiciēdo celos ⁊ ornamēta ei⁹ solē lunā ⁊ sydera: elemēta ⁊ aialia q̄ sunt in eis. ⁊ alia pulchra opa dei vt inde ergas ad ꝓteplandū pulchritudine magnitudinē creatoris: a quo oia pulchra ⁊ pulcherrima ipe. Inuisibilia em̄ dei a creatura mūdi ꝑ ea q̄ facta sunt intellecta ꝓspiciūt. id est dei ꝓfectiones. Ad Rom. j. Dedit tibi aures vt discipulinas morales: scias naturales: artes varias ab alijs audiendo valeas addiscere. ⁊ ex armonia tuū ⁊ musicoꝝ instrumētoꝝ: ofideres cantꝰ suaues auditoꝝ. Dedit ⁊ nares ad odorādūvt ex fragrātia floꝝ ⁊ aromatū intelligas q: sancti dei i ꝓria flore bñt sicut liliū ⁊ sic odor balsami erūt ante diuinā maiestatē. Dedit ⁊ linguā ⁊ palatū vbi ē gustus vt lingua tua nō solū mente vt angeli deū laudes: admoneas ꝓximū: ꝓfitearis pctā tuū. Posuit in ea ⁊ gustū: vt ex suauitate cibozū ⁊ potuū ꝑcipias q̄n dulcis est dns ois dulcedis auctor. ⁊ clames cū sapientissimo viro. O q̄ suauis est spūs tu⁹ dne: q̄ vt dulcedinē tuā in filios demonstrares panē suauissimū de celo pstitisti habentez oēm saporē suauitatis. Sap. xvj. Non solū mana patrib⁹ in deserto: sed refectionē internales sctis tuis. cui⁹ cōparatione oīe dulce amarū: vt ait bt⁹ Bern. Dedit ⁊ manꝰ vt nō absconderes manꝰ sub ascella piger: sed vt docet Salomon. Quodcūq̄ pōt manꝰ tua: instāter opare boni. qz nec opꝰ nec rō nec scia valēt ap[illegible] inferos quo tu ꝓpas. Pedes dedit ad ambulandū [illegible]oca necessaria tibi ⁊ ꝓximo vtilia. Nō pedes veloces ad effundendū sanguinē vel ad malū quodcūq̄ cōcurrētes: ſ ad dirigēdos pedes nr̄os i[illegible] pacis. Tibi g̃ dicef. Redde rōnē villicatōis tue. Et vere q̄libet dicere pōt cū timore. Quid sum miser tūc dictur⁹: quē patronū rogatur⁹: qñ iudex est venturus cūcta stricte discussurus. Quid laboris ⁊ afflictionis corpus tuū sustinuit ꝓ deo: qui nec ieiunia ecclie nec vigilias in ozōne: nec peregrinatiōes ad ecclias fecisti: ſ ꝓ lucro innumera. Oculi tui ad quid aliud respiciunt nisi ad vanitates ⁊ curiositates ⁊ volup[illegible]es implendas. Et si lachrymis irrigātur nō hoc ꝑ pe[illegible]: ſ ꝑ dānis tpalibus. Aures tue que sollicitātur audire nisi detractiōes: irrisiones: vaniloquia ⁊ turpiloquia: cantilenas m[illegible]anas ⁊ huiusmōi. Nō[illegible]ūt verba dei: admonitiō[illegible] ephēsiōes: laudes diuin[illegible]. Bustū tuū oīb⁹ cibis ⁊ potib⁹ vis delectari: vsq̄ ad crapulā ⁊ ebrietatē. Lingua aūt vti nescis nisi ad mendac[illegible] periuria: ⁊ blasphemias ⁊ cōtentiones: ⁊ [illegible]surration[illegible] mu[illegible]tiones cō[illegible]deū ⁊ ministros ei⁹. Odores superfluos ad voluptatē queris. fetores infirmorū fugis. Dan⁹ tuas nō extēdis ad pauperes subleuandos: sed ad eos prędādos. Opera manuū tuarū vana ⁊ risu digna. Pedib⁹ curris ad theatra: ad spectacula: ad tripudia. Et si aliq̄n ad ecclias ⁊ festiuitates eozū magis ad procandū vt videas ⁊ videaris: q̄ ob d[illegible]tionē. Beati ergo (ait ps.) qui timēt dñm: timore initiali. qui ambulant in vijs eius. i. operibus virtuosis exercendo corpus ⁊ membra sua: qz tūc nō timebūt in hac rōne.

§. III. Tertio reddenda est

rō de tpe ⁊ adiacētijs ei⁹. i. de reb⁹ tpalib⁹. Thren. j. Vocauit ꝓtra me tps. ſ. quo malevsus est ad arguendū eum. Job. xxiij. Dedit ei tps seu locū pnie ⁊ ipe abusus est eo in superbia. Sen. Nulla maior iactura q̄m tpis. Quot horę time sunt tempus tuū. Nec potest recuperari tps amissum. Nō aūt apls ait. Redimētes tempus: qm̄ dies mali sunt. non intēdit per hoc dicere q̄ temp⁹ amissum possit recuperari: sz q̄ ita feruēter ⁊ sollicite q̄s se habeat in futurū etiā vltra sibi debitū. q̄ recōpe[illegible]t ꝑ superogationem bonoꝝ operū neglectū ꝓteri[illegible]. vel dr redimere tempus q̄ quasi superflua ⁊ [illegible]us vtilia etsi licita dimittit vt meliozibus vacet. Bern. Nil pcioſius tpe. Sed heu hodie nil vilius reputat⁹ ⁊ sz sicut capillus de capite non peribit. qđ sc̄z nō recipiant corpus resuscitatū [illegible]sed eos sc̄z q̄ sunt ad decentia corpis. Ita nec momentū a tpe. de quo sc̄z nō exigat rō. Unde Ansel. in li. meditationū ait. O lignū aridū ⁊ inutile: cēnis ignib⁹ dignū. qđ rūdebis in illa die cū exigef a te vsq̄ ad ictū oculi. oīe tps viuēdi tibi impēsum. qualr fuerit a te exp̄ēsum. Et ideo hortat apls ad Gal. vj. Dū tps habēm⁹ operem⁹ bonū ad oīes. In vno momēto tpis pōt homo lucrari vitā eternā: dum est in vita pñti. Torū mūdū dare dānatus si haberet in ptate sua: vt ex eo possit hre modicū tpis ad penitēdum. Et nō solū de tpe: sed ⁊ de reb⁹ tpalibus q̄ dnk in tempe redditurī sunt hoies rōnē si bene vti sunt ⁊ [illegible] subuenien dū paupibus. Dns em̄ (ait Chrys.) nō dnos sed dispēsatores nos esse voluit rerū suaruz. Sicut g̃ dispēsator qui res dñi sui sibi retineret: vel pdige distribueret: infideliter ageret: ⁊ merito eēt a dño suo puniēd⁹. Sic ⁊ dns de⁹ rōnem exigēs in exitu vite a diuitib⁹ qui sibi thesaurizāt. vt supflue vtunt rebus tēpallbus paupibus subuenientes. Unde btus amb. An iniustus est deus: vt nō hoies eque distribuat vite subsidia. vt tu q̄dē esses affluēs ⁊ abūdās alijs aūt deesset ⁊ egerēt: nō potius qz voluit tibi benignitat[illegible]e exp[illegible]nēta largiri. aliuz vero vtute patientie coro[illegible]. Tu vero susceptis dei muneribus ⁊ in sinū tuū recon[illegible] nihil reputas te exigere iniquū: si tantoz bona solꝰ obtineas. Egentiū est panis quē tu detines: nudoz vestimentū quod recludis: miseroz pecunia est quā in terras defodis. Tantoz g̃ te scias inuadere bona quātis possis dare quod v[illegible]. i. quod debes velle. Hec ille. distin. xlvij. Sicut hi. Inlup[illegible] ꝓdige expēdūt in edificijs sumptuosis: in cōuiuijs lau[illegible]: in equitaturis faleratis: in cam[illegible]us et auibus ad venandū ⁊ aucupandū: in vestibus pompatibus: in ornamētis varijs: cogitēt quā deo sint reddituri rōnem videntes pauper fame mori. vestibus nudari: puellas nubiles pic[illegible]rponi. pprer defectum dotiū: capellanos in c[illegible]ceribus mori. Diues epulabat quotidie hic splendide sepultus in inferno: q[illegible]icas mēse sue noluit medico dare. nūc guttaz aque ab eo nō potest habere. Et qui purpura ⁊ bysso induebat: nūc vmbus operit. Et iō Jacobus in canonica sua. c. v. exterret eos dicēs. Agite nūc diuites plorate vlulātes in miserijs q̄ aduenient vobis diuitie vestre putrefacte sunt. Vestimenta vestra tinee comesta sunt. Aurū ⁊ argētū vestrū eruginauit. ⁊ erugo eoz in te[illegible]monium vobis erit: ⁊ māducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis irā in nouissimis diebꝰ Ecce merces operariorū vestroz q̄ messuerūt regiones vestras: que fraudata est a vobis clamat: ⁊ clamor eorum in aures dñi sabaoth introiuit. Et paulo post. Ecce iudex ante ianuā assistit. Admonet ergo paulus discipulū suū timore ꝑpetuz ep̄m ⁊ pdicatorē dicēs. j. Timo. vj. Diuitib⁹ huius seculi pcipe nō sublime sapere nec sperare in incerto diuitiarū suarū. ſ in deo bene agere: diuites fieri in operibus bonis facile tribuere: cōicare. thesaurizare sibi fundamentū bonū in futurū. Petrus apls. ij. ca. ꝑme. Fraternitatē dilīgite: deum timete. q. d. Tūc ostēdetis deum timere, si fraternitatē dilīgitis subueniendo miseris.

§.IIII. Quarto reddēda est

rō de gr̃e adiumētis. de cui⁹ pcioſitate ait Petrus. j. c. ij. epīe. Maxima ⁊ pcioſa ꝑmissa n[illegible]s donauit de⁹ sc̄z mūnera gr̃e. vt ꝑ hoc simus diuine[illegible]ture cōsortes fugientes eius q̄ in mūdo ē ꝓpiscētie corruptionē. Per gr̃am em̄ vitat corruptio oīm pctoꝝ: nec aliter possum⁹ euitari. Nil pcioſius gr̃a q̄ facit nos gr̃a dignos. Ab hac ꝓcedūt fides radij a sole: oīes vtutes ajam illustrātes ⁊ decorātes. Ab hac ouāt radius fidei vere intellectū pficientis ad assentiē dū oibus q̄ fide de[illegible]reneri. Et a gr̃a ꝓcedit virtus spei: mentē erigēs ad exp[illegible]ndū in dubio supna gr̃iam bñ faciendo. Ex ipa descēdit flāma charitatis ad diligendū deum et ꝓximū. Sobrietatē quoq̄ tēpantie ⁊ sapiam. ꝓu

De gr̃e adiumentis rōnē reddendum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dẽte deꝛet. iustitiã ⁊ virtutẽ. i. fortitudinẽ q̃bus nil̃ homi-
nibus in vita est vtilius. vt ꝺr Sap̃. viij. Temperãtia enĩz
cohibet cõcupiscibilẽ potentiã a delectatiõib⁹ prauis. ſfor-
titudo irascibilẽ retinet in pferẽdis molestijs. ⁊ acuit i ag-
grediẽdis arduis. Prudẽtia rõnẽ instruit in agẽdis vt nil
ꝑuerã faciat: ẽ ꝑsona rõni. Justicia ãt ad ꝓximũ diricit
voluntatẽ vt nõ ei noceat sed ꝑficiat. Ista aũt ꝑciosa gr̃e
munera donault gratis non meritis nr̃is. Hortamur vos
ait apls. ij. Cor. vj. ne invacuũ gr̃am dei recipiatis. Hẽs
vtiq; ea in baptismo recepimus. Hr̃a em̃ in baptismo non
requirit genitũ vel planctũ vel alĩnd opus sed oĩa gra-
tis ꝺonat ꝙt be. Amb. de ꝑse. di. iiij. Donat simul vtutes.
donat ⁊ remissionẽ pcꝝ. nisi ponaꝫ obstaculũ ei. qꝺ po-
nere nõ põt puulus cũ baptizaꝫ cũ careat vsu rõis. Inva
cuũ aũt ⁊ frustra recipit q̃ ea nõ exercet ⁊ auget p opa q̃ti
tidie melioꝛa. Sed multo magis in vacuũ recipit q̃ ea per
ꝑcã pdit. Unusq̃sq; g̃ ꝑput accepit gr̃azĩ alterutrũ illam
administrãtes vt boni dispẽsatores multiformis gr̃e dei in
q̃t ꝑm̃ in. j. can. c. iiij. Sed certe cũ dicek tibi. Red-
de rõnẽ hui⁹ gr̃e. quõ vsus es multũ hẽs timere. qz nõ so
lũ nõ augmẽtasti h̃ ꝓcciosuz talẽtũ: sed ⁊ ꝑdidisti. Vide-
mus em̃ cõiter q̃citi⁹ puenit puer⁹ aliquẽ vsum rõis
se implicat ꝑter malas societates mutis turp. ꝺinib⁹
⁊ ꝓuriijs ⁊ blasphemijs ꝑter que amittit gr̃az ba. sina
lẽ. Et vtinã sic essẽ sollicit⁹ ad recupandũ amissaz gr̃am q̃
est sanitas aĩe ⁊ vita. sicut est sollicit⁹ ad recupandũ corꝑo
ris sanitatẽ cũ infirmat. Sacra em̃ eccle sunt cõtrãria gra
tie ẽm Tho. in. iiij. Et iõ si q̃s post baptismũ gr̃am amisit
qõ sit ꝑ q̃libet mortale alr̃ recupare eã nõ ꝓt nisi ꝑ pniaz
Sed qz nimis tardi sunt hoies ad pniam ꝑfessionẽ ideo
in nullis veris vtutibus se exercẽt. Sic ⁊ sacrm̃ sacre cõlo
nis ꝑ qõ mẽs implet gr̃a. i. ꝺeuote sumptũ. ⁊ future gl̃e no
ꝺis pignus ꝺat. vt ꝺicit be. Tho. in offi. q̃ raro assumitur
q̃ indeuote: q̃ tepide. Eucharistia ꝺ qõ latine bona gra
tia interꝓetat. Quid est melius corꝑe ⁊ sanguine ꝺñi. No
li negligere a nobis ad. m. gratiã q̃ ꝺata est tibi in-impo
sitiõe manus ꝑsbr̃ij: q̃ ꝺinet ad ordinẽ. Cũ g̃ta negligen
tia ⁊ indil̃ positiõe recipiãt clerici sacrz ordinis. cũ g̃ta de
fidia exequanꝫ ibi cõsideret q̃ deo redꝺituri sunt rõnem
ignorantia pleni: omni honestate vacui: cupiditati ꝺedi
ti ⁊ simonijs: inꝺ⁹tiabiles bñficijs ⁊ ꝺignitatibus ociosita-
te sepulti. ꝑpter qꝺ accidit eis qꝺ ꝺñs predixit. Si sal in-
fatuatũ fuerit ad nihilũ valet vltra nisi vt mittat foras: et
cõculcet ab hoibus. Mat. v. Infatuat sal q. clerici q̃ de-
bent vbo ⁊ exemplo alios ꝺire ⁊ ꝑseruare a corruptõe vi-
tioꝝ nec alios ad monẽt: nec ipi vi. uose viuũt ꝓpter qꝺ
ꝓtemnunt a pplis. Unde ꝺñs ꝑ Malachiã. ij. c. ad sacer-
ꝺotes ait. Vos recessistis a via. ⁊ scandalizastis plurimos
in lege. ⁊ irritũ fecistis pactũ leui. ꝑpter ꝺ ꝺedi vos cõtẽ.
ptibiles ⁊ humiles. i. abiectos oĩibus pplis. Qui tamen
populi malefactũ ꝺehonorando eos cũ sint ministri chri
sti ⁊ ecclesie. ⁊ ad eũcuius sunt ministri ⁊ quẽ repñt ꝺe
beant aspicere: nõ ad moꝛes eoꝝ malos. Cũ ergo tibi oice
tur. Redde rationẽ sacramentoꝝ que tibi collata sunt ad
curandũ ⁊ augendũ gr̃am q̃tuz frequẽtaueris: quomõ
ꝺ uote suscꝑeris. Qualiter in eis te exercueris. Noli al-
tũ sapere ait apls sed t. me: qz cui plus collatũ est plus exi
gek ab eo. Cũ em̃ augẽtur ꝺona ait ꝺñs Brego. augẽtur
⁊ rões ꝺonoꝝ. Tanto ergo humiliozanꝫ ad seruiẽdum
deo ꝓmptioꝛ q̃sq; ꝺebet esse ex munere q̃to obligatioꝛez
se esse cõspicit in reꝺꝺenda rõne. Timẽtes aũt ꝺñm timo
re. s. initiali. fericordia circũꝺabit. ꝑs̃.

de gratijs sacralibus rõnẽ reꝺꝺemus.

§. V. Quinto reddenda est

rõ. ⁊ ideo timendũ ꝺe sapiẽtie ꝺocumẽtis. scilicz receptis.
Aniam̃a vbalt ꝑbs nascik sicut tabu⁹ rasa in qua nihil ẽ
pictũ: sed apta est pingi. Et sicut ꝺicie scientie ⁊ artes ad
discunk per ꝺocumenta alioꝝ. ita ⁊ sapiẽtia ⁊ noticia ꝺiui
noꝝ ⁊ moraliũ. Quia eiz hõ ꝑpter peccata sua obscurat⁹
nesciebat legere in lege dei insita in medio coꝛdis nostri
ꝺedit hoib⁹ legẽ scriptã. legẽ. x. ꝓceptoꝝ: q̃ sp fuit necria
obuari oibus q̃ voluerit saluari. Hec ẽ lex ꝺñi inscꝛipta
cõuertẽs aias. ⁊ testimoniũ eius fidele. sapiam ꝓestans
puulis. i. hũlib⁹. Deus igit deoꝝ ꝺñs locut⁹ est. ait idẽ in
ps. xlix. et vocauit terram. a solis ortu vsq; ad occasum
ex syon spẽs decoris eius. Deus ꝺñs eoꝝ scrõũ q̃ ꝺicunt
ꝺij p̃cipatõe. ps. lxxx. Ego ꝺixi ꝺij estis. Vel ꝺemonũ q̃
ꝺicunt ꝺij falsa nũcupatõne. ps. Ꝺij gentiũ ꝺemonia. vel
ꝑsidentiũ q̃ ꝺicunt ꝺij repñtatõe: qz repñtat ꝺeũ. ps. lxxx
Deus steꝛit in synagoga deoꝝ. i. sacerꝺotũ. Qm̃ hoꝛum
deus ver⁹ ꝺe. ⁊ est ꝺñs ⁊ auctoꝛ locut⁹ est inqt. b. Aug.
sup psal. ⁊ illũ vbi. Multi modis p ãgelos ipe locut⁹ est
ꝺando legẽ in mõte syna. ita ait apls ad Hab. iij. ordinata
p ãgelos. scz illa lex locut⁹ p ꝓphas suos. Esaĩ. Hieremĩ
Ezechiẽle: Danielẽ: ⁊ alios. xij. minoꝛes ꝓphas ercitãdo
hoies ad obseruantiã legis ipam ꝺeclarãdo: futura nũcia
pnũciando ad aiandũ eos: et comminatiõe ad̃sciẽdo ꝺ
transgressoꝛes. Demũ locut⁹ est nobis in filio suo incarꝛ
nato. Et qꝺ sapia ꝺocere vel exꝑmere potuit nisi vba sa-
pientie falsas expones legis a scribis reꝓbãdo: obscura
ꝺeclarãdo: in seipso adimplẽdo. consilia oĩs perfectionis
adiscieꝺo: aditoꝛia ad obfuandũ offeꝛẽdo. Locut⁹ est p
aplos suos ⁊ ꝺiscipulos q̃s misit in vniuersum mundum
ꝺicẽs. Docete oĩes gẽtes. Et qꝺ nisi ꝛ̃pm ꝺei vnutẽ et ꝺei
sapiam. Locut⁹ est p ꝺoctoꝛes suos. b. Aug. Amb. Hiero.
Bze. ⁊ alios innumeꝛos ꝓtecos ⁊ latinos q̃s implenit in
medio ecclie spũ sapie ⁊ intellect⁹ ad exponẽꝺas scripꝛu
ras sacras sapiẽtia plenas. Loquẽꝺo aũt p hos ⁊ quoti-
ꝺianos ꝓꝺicatoꝛes vocauit terraz nõ grecie nec ꝛ̃mi nec africe
vel italie. sed terrã totã. i. mũꝺuz. Et hoc est qꝺ ꝺixit. A
solis ortu vsq; ad occasuz. i. p totũ. In oẽz em̃ terrã exiuit
sonus eoꝝ. Ex syon tñ spes ꝺecoris ei⁹. i. pulchꝛitudo ꝺo
ius sapiẽtis locutoris cepit ex syon. i. pplo iudeoꝝ. quiaꝫ
ꝺicit Esa. ij. De syon exibit lex scz euãgelica: ⁊ verbuz ꝺñi
ꝺe hierlim. Nullus q̃ põt se excusare q: ignoꝛanꝛista ꝺoc-
mẽta sapie. Ubiq; em̃ ꝓꝺicat ⁊ ꝓꝺicatũ est. In priculari
etiã vocat terrã quelit ꝑctõẽ a solis ortu vsq; ad occa-
sum. i. a ꝓncipio q̃ in eo oꝛit sol intelligẽtie quoad vsum: vsq; ad mortẽ ꝺat hoi ꝺocumẽta sapie. Reꝺꝺes igit rõ nẽ ꝺe tot ꝺocumẽtis sapie quõ ea obꝺuaueꝛi. Et certe ma-
le illi poterũt reꝺꝺere rõnẽ nec impune tra. ꝺũt. q̃ vba
ꝺei audiẽtes: nil eoꝝ q̃ audiũt: faciũt. Facti (fm̃ ꝓphẽ)
sicut aspiꝺis surꝺe aures eoꝝ obturãt: q̃ nõ a. ꝺiet vocẽ
mcãtantiũ. Aspis ꝛ̃pens cũ ꝓpendit aliquẽ i. incantum
eũ vnã aurẽ figit in te. rã: ⁊ alia ca. ꝺa ꝺobtu. at ne audiat.
Sic multi audiẽtes vbũ ꝺei ex vna ꝑte figũt mentem in
terrenis. ex alia ꝑmittũt sibi futurũ tps vite ad emẽꝺãꝺũ
vnde incãtatio ꝓꝺicantis sapiẽter: nõ põt eoꝝ educere de
clausura ꝑcti. Petus illi rõnẽ reꝺꝺẽt qui audiẽtes vbum
nil̃ mente re. net vel ruminat meꝺitãꝺo. Uñ animalia im
mũꝺa in lege iudicank q̃ nõ ruminãt. Eterne moꝛi iudi-
ciũ formiꝺate fratres ait bt̃us Breg. Si vbũ vite audiẽ
tes in vẽ. memoꝛie nõ retinet. Signũ em̃ moꝛi est. cũ
infirm⁹ nõ retinet cibũ. Sed pessime illi rõnem reꝺꝺẽt ⁊
grauissime punient q̃ nec ipa vba ꝺignank audire. nolen
tes intelligere vt bñ agerẽt. Hos ꝺenabit studiosiuas re
gine Saba q̃ venit a finib⁹ terre audire sapiam salomo-
nis. Mat. xij. Cõtra hos igit in reꝺꝺẽꝺa rõe ꝺicet sapia
vt h. bek ꝓtouer. j. qz vocaui vos p scripturas ⁊ renuistis
Expꝺi manũ meã in crucẽ etiã ꝺãꝺo ꝺocumẽta. nec fu⁹
q̃ aspiceret scz ad imitãꝺũ. Deſperxistis oĩe ꝓsiliũ meuz
ibi ꝺatũ ⁊ increpatões mea. neglexistis. Ego in interitu
vestro rꝺebo ⁊ subsannabo: cũ vobis qꝺ timebatis ocue
nerit. Clamabũt ad me ⁊ nõ exaudiã eos: eo q̃ exosaz ha
uerint ꝺisciplinã. ⁊ timoꝛẽ ꝺñi non susceperint.

§. VI Sexto reddenda est

rõ de peccatiꝛ̃q; amẽtis, fm̃ bñ Aug. ꝓcm̃ ꝺicũ el

factũ vel concupitũ ꝺ legẽ ꝺei ⁊ in hac ꝺiffinitiõe includit
omissio cuiuslibet hoꝝ fm̃ be. Tho. in summa. Nã ita pec
cat põt mortal⁹ vel venial⁹ omitendo sicut cõmittendo.
Sed ꝑmũ occulti⁹ ⁊ ideo magis timendũ. Et deoib⁹ his
ꝺifferẽtijs petõꝝ reꝺꝺẽꝺa est rõ añ. bunal ꝛ̃pi. vbi q̃cq̃
latet apparebit: nil inultũ remanebit. Et ꝺe malis operib⁹
ꝺicit Salomõ Eccs vltr. Lucta que fiũt aꝺꝺucet ꝺñs in iu
ꝺiciũ ꝓ oĩ erratu siue bonũ siue malũ. s. exigẽ ratio.
Nõ solũ ꝺe malo ope in se. sed etiã in eo qꝺ ꝺe se est bonũ.
vel als vi⁹: bonũ ꝑpter aliquꝰ malã cir. nstãtiã. error est
⁊ in iuꝺiciuz aꝺꝺucek. Et q̃tũcunq; occa. ũ opus fuerit.
manifestabit abscõꝺita tenebraz. i. pctõz. it apls. Sed
⁊ ꝺe verbis ratio exigek rõpo ꝺicẽte Mat. xij. De oĩi vbo
ocioso qꝺ locuti fu. rim hoies reꝺꝺẽt rõnem in ꝺie iuꝺicii
ꝓmo pticularis suo. ũ q̃ est in morte. ⁊ fm̃ be. Brego. pri-
mo moral⁹ ꝺ⁹ vbũ ociosuz. qꝺ necessitate vel vtilitate scz
rõnabili caret. Q̃s vnq̃ enumeraret multitudinẽ vboꝝ
ociosoꝝ. que quotiꝺie ꝺicim⁹. nullã nobis ꝺe h̃ ꝺsciam fa-
cietes. Nõ si ꝺe ocioso rõ exigek cũ pena. qꝺ ꝺe cõtume
liosis: ꝺe detractatoꝛ̃ijs: ꝺe piuꝛ̃ijs ⁊ blasphemijs: aꝺuati-
onibus ⁊ alijs malis. Sed ⁊ in cogitatiõib⁹ impij inter
rogatio erit ꝺicit sapiẽs. s. in futuro examine. Nã vt ait sal
uator noster. Ex coꝛꝺe exeũt cogitatiões. ⁊ hẽ sunt q̃ coiu
quinãt hoiez q̃ scz ad aiam. Nec tñ ait b. Brego. Immũꝺa
cogitatio mentẽ maculat cũ pulsat: ẽ cũ ꝑ ꝺelectationẽ fit
perat. ꝺe pe. ꝺi. iij. Quis aũt tãte vtutis ⁊ sctãtis erat qui
nõ hẽ cogitatiões inutiles ⁊ sup. luas. etiã q̃n clauso ostio
sensuũ ⁊ secreto vult patrẽ oꝛare. Delicta aũtiuuẽtꝰ mee
⁊ ignoꝛãtias meas q̃ sunt omissiões ne memineris ꝺomie
Sed ab. cultis meis mũꝺa me: ⁊ ab alienis parce seruo
tuo ait ps. Lullibz g̃ timẽꝺũ ẽ in ista rõis exactiõe. Uñ in
vitaspatrũ legik q̃ cũ quiꝺã sanctus pater aꝺ extrema ve
nisset ⁊ alij plures visitassent eũ. Uiꝺẽtes eũ tremere ro-
gũ ꝺicit ei. Et tu pater times moꝛi cũ semp in pnia viteris.
Rñdimille. Uere timeo. Nã licet p. xl. annos laboꝛauerim
in ista solitudine ad seruiẽdũ deo. tñ qz alia sunt iuꝺicia ꝺi
ꝺ⁹ hoim. iõ timeo: ne forte placueri deo. Uñ ⁊ Job. xxxviij
Semp em̃ q̃si tumẽtes fluctus timẽ. ꝺñm. Plurima sunt
pcã nostra: que nobis leuissima vel nulla viꝺenk: q̃ tamen
ꝺe⁹ discutit ⁊ punit. Uñ in vitas fratrũ legik q. ũ quiꝺam̃
valde religiosus ⁊ sctus infirmatus esset ad mortẽ leta fa
cie ⁊ risu⁹. ꝓclaratus ꝺixit astãtibus q̃ eũ visitaueraꝛ. Ec
ce ꝺtã maria mater ꝺei salutem⁹ eã. ꝺ cũ oẽs fecissent ⁊
magnã c. ꝓlationẽ ꝓcepissent. licet nil̃ viꝺerẽt ꝺixit inf. r
mus. Q. ate. ꝺocide recepit b. ata mater ꝺei vestraz
salutationẽ. ⁊ ipa q̃vos rꝺsalutauit. post paululũ aũt cepit
expauescere ⁊ valde anxiari. adeo q̃ socius eius vix suffi-
ciebat ad extergendũ sudoꝛẽ ex laboꝛe. Et factus in ago-
nia quasi tũc ꝺeo redꝺeret rõnem ꝺe vita sua. Aliq̃n ꝺice-
bat quasi ad aliũ loquẽs. Hoc nõ est verũ. ſForte de aliquo
pctõ. qꝺ ꝺiabolus ei obj̃ciebat ad inꝺuceꝰ ad ꝺesperati
onẽ. Aliq̃n ꝺicebat. O ꝺñe ꝺona mihi ⁊ pce hoc modicuz.
Dixitq; soci⁹. Quid est h̃ frater etiã ne pua pctã req̃runk.
⁊ ꝺe eis ꝺe⁹ exigit rõnẽ. Qui ait: vtiq;. Etea q̃ nulla putãt
hoies esse, pctã. Cõfortauit tñ eũ socius efficaciter ad ꝑ-
ꝺendũ ꝺe mia ꝺei. Demũ pacta pugna spũali cursu in ꝺo
mino releuat⁹ cũ magna ꝺe. otiõe quieuit in pace.

§. VII. Septimo reddenda

est ratio ꝺe regimine in subiectis. ⁊ h̃ valde timendi ꝓlat⁹
⁊ rectoꝛibus. Uñ Sap̃. vj. ꝺr. Audite reges ⁊ intel ite.
Discite iuꝺices finiũ terre: ꝓbete aures q̃ cõtinetis multi-
tuꝺines. qm̃ ꝺata est vobis ꝑas a ꝺño ⁊ virt⁹ ab altissimo
q̃ interrogabit opera vr̃a ⁊ cogitatiões scrutabik. qm̃ cum
esseti⁹ ministri regni illi⁹. nõ recte iuꝺicastis nec custo ꝺi-
stis legẽ iustic̃ie: nec fm̃ voluntatẽ ei⁹ ambulastis. Horꝛi-
ꝺe ⁊ citꝛo apparebit vobis oĩ. iuꝺi. ũ duriss. imũ fiet his q̃
ꝑsunt. Exiguo em̃ cõcꝺit mia. Potẽtes aũt potẽter to-
mẽta patiẽtur, Nõ em̃ subtrahet ꝑsonã cuiusq̃ ꝺñs: nec
verebik magnitudinẽ cuiusq̃. Apls etiã ad Hebr. xiij. ait.
Obedite ꝓpositis vestris ⁊ subiacete eis. Ipsi em̃ inuigi
lant q̃si rõnẽ reꝺꝺituri ꝓ aiabus vestris: vt cum gaudio
faciãt nõ cũ tristitia. Ad iꝺẽ facit qꝺ ait Dio. papa. xiij. q
j. Ecclias. ꝺicẽs. Unusq̃sq; ꝓtẽt sit termis suis ⁊ ecclias
e⁹ plebẽ sibi cõmissam̃ diligẽter custoꝺiat vt ꝺe ouib⁹ suis
ꝺeo rõnẽ reꝺꝺat ⁊ q̃liam inde nõ iuꝺiciũ. i. ꝺamnationez
recipiat. Rõez igit ꝑsidẽtes reꝺꝺere h̃nt ꝺeo in egressu
suo ꝺe h̃ mũꝺo. quõ acceperit ꝓlaturã. vtrũ ꝑ ambitionez
vel ꝑ symoniã vel ꝑ intrusionẽ. qz vt ait Leo papa. Pzin
cipatus quẽ mer⁹ errozit vel ambit⁹ occupauit. etsi actib⁹
suis ⁊ mozib⁹ nõ offendat. ipsius tñ initij est pernitiosus
exẽplo. ⁊ difficile est vt bono pagank exitu. que malo sunt
inchoata ꝓncipio. j. q. j. Principat⁹. Si ꝑ symoniã acce-
pit vel als iniustũ titulũ: cũ careat iurisꝺitõe ⁊ ancte sup
pplin illũ: q: suspẽsus vel nullus. decipit quantũ est in eo
aias illãs absoluẽꝺo. Uñ ab eo tanq̃ oues ꝑdite exigent̃
Rationẽ q̃s reꝺꝺere habet ꝺeo si pplm̃ suũ vbo ⁊ exem-
plo ad male viuendũ induxerit. Ebry. In iuꝺicio sedes
si bene ꝺocueris et bñ viveris: pplm̃ instruis quõ viuere
ꝺebeat. Si aũt bñ ꝺocueris ⁊ male viveris ꝺeuz instruis
quõ ꝺeb. te ꝺo. are. Rationẽ q̃s reꝺꝺeres ꝺe admi
nistratione sacramẽtoꝝ ne indignis ꝺederit. Si restiterit
pon. ib⁹ ꝑsurꝑtib⁹ iura ecclie. vt bñs Tho. cantuarien̄.
et bñs Amb. xxiij. q. viij. Cõuenioz. Uñ ꝺñs ꝑ Ezech. ꝺ
illos q̃ tanq̃ mercenarij cũ vꝺẽt lupũ venientẽ fugiunt:
et lupus rapit ⁊ ꝺispgit oues. ait. Nõ ascẽꝺistis ex aꝺuso
neq; opposuis. ꝺ vos murũ ꝑ ꝺomo ifrl̃ vt staret in ꝓlio
in ꝺie ꝺñi. Rõnẽ q̃s reꝺꝺituri sunt si crimina subꝺitoꝝ
ꝺimiserit impunita ⁊ incoꝛrecta fine causa rõnabili. Nã
vt ait bñs Brecq. Peccata q̃ in nos cõmittunk facile ꝺi-
mittere possum⁹. q̃ vo in ꝺeũ ꝑpetrank q̃ magna ꝺiscre-
tione nec fine vinꝺicta possum⁹ relaxare. xxiij. q. iij. Si
ſa. ⁊ bñs Augu. sup psalteriũ. Duo ista noia non fruſtra
ꝺicunk. Homo peccatoꝝ: qz ꝑ. est coꝛrige: qz homo est
miserere nec iuste misereberis he. em: si nõ coꝛrexeꝛi pec
catoꝛẽ: huic nomini inuigilet ꝺisciplina: put⁹ vnicuiq; apta
est cura nõ solũ eꝑo regẽti plebẽ suã: ẽ ⁊ pauperi regenti
ꝺomũ suã: ꝺiuitl regẽti familiã suã: patri regẽti ꝓlẽ suã
marito regẽti cõiugẽ suã: regi regẽti patriã suaz: vt nullã
mia clauek: nulli impunitas relinquak. xxiij. q. iiij. Duo.
Ualde timẽꝺũ est vnicuiq; ꝑꝺenti qꝺ ꝺñs ait ezechie
li in ps. m platoꝝ. ſFili hois speculatoꝛem ꝺedi te ꝺo
mui ifrl̃. Si ꝺicẽte me ad impiũ. Moꝛte impie moꝛieris
tu nõ fueris locut⁹ vt impius se custoꝺiat. impius ipse in
iniq̃tate sua moꝛiek. sanguinẽ vo eius de manu tua req̃ra
sed si te annũciante ad impiuz vt auertak a vijs. ꝺe: non
fuerit auersus a via sua mala. moꝛiek ipe in iniq̃tate sua.
ꝓro aiam tuã liberasti. Ezech. xxxiij. ⁊ in. ca. se. s. p. iij
ait ꝺñs. Ue pastoꝛib⁹ ifrl̃ qui pascebant semetipos. Nac
comedebatis ⁊ lanis cooꝑiebamini. ⁊ qꝺ crassum erat oc
cꝺ. batis. gregem aũtẽ meũ nõ pascebatis. qꝺ infirmuz
erat non cõsolꝺastis. quod egrotum nõ sanastis. qꝺ fra-
ctum nõ alligastis. ⁊ qꝺ abiectũ nõ reꝺuxistis. qꝺ ꝑerat
nõ quesistis: sed cũ austeritate imꝑabatis ⁊ cũ potẽtia: et
ꝺispse sunt oues mee. eo q̃ nõ est. pastoꝛ. ⁊ facte sunt in
ꝺeuoꝛationẽ oim bestiarũ. ꝓpterea pastoꝛes audite vbuz
ꝺñi. Ecce ego ipse sup pastoꝛes requirã gregez meum de
manu eoꝝ. Hec ibi. beli lz summ⁹ cerꝺos in se sctus eẽt
tñ qz filios publice male faciẽtes nõ coꝛrexit ab se vt exi
gebat excessus eoꝝ. reꝑhensus fuit a ꝺño ter. ꝺbiliꝛ. ⁊ ꝺemũ
cũ filijs vitã mala morte finluit. vt ps. j. Reg. iiij. Et notã
ꝺũ q̃ cũ ꝺñs ꝓꝺixit per samuelẽ malũ qꝺ cõminatus est
hely ꝑpter negligentiã coꝛrectoꝛis filioꝝ ait. Ecce ego fa
cio verbũ. qꝺ qui audierit tinniãt ambe aures eius. s. pre
timoꝛe. Et ideo vt. Eccli. xix. Coꝛripe, primũ anteq̃ cõ
mineris et da locum m. ꝺici altissimi.

¶ Nõ timenꝺum est purgatoꝛius: et q̃ septem sunt pur
gatoꝛia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Uitū quod est timē

q dū ꝺ tioze initali. vt i tioze meritū finꝫ pmiū est purgationū aspera variatio. Uñ ꝺr Deut. v. c. deū tuū timebis. Et paulo post sequit. negn̄ irascat furor eius ꝺ te. s. p varias punitiões. t Act. x. ait pncps apl̄oꝝ In oñi gēte q̄ timet deū acceptus est illi. Dicit aūt b. gre. di. xxv. qualis. De q̄busdā culpis añ diē iudicij esse purgatiōis credēdus est ignis p eo q veritas ait. Qui blasphemiā dixerit in spīm scm̄ nō remittet ei in ꝺ scō nec in futo Ex his verbis arguit be. Bze. a ꝺcto sensu. s. q̄ aliq̄ culpe remittunt̄ in hac vita t aliq̄ in alia vita. Et cū remittunt purgātur sed nō nisi p ignē afflictiōis. Ignis em̄ in scripturis signat q̄cūq; afflictionē etiā vite pnt̄is. sic exponitur illud q̄ ait Io. bap. de xp̄o. Ipe vos baptizabit i spū scō t igne. i. lauabit purgabit a pctis igne tribulationis. Uñ possumus ponere. vij. purgatoria intelligēdo p purgatoriū oīe q̄ affligit ad tp̄s pro pctis t purgat.

¶ Purgatoriū inmane t cōis passiōis.
¶ Purgatoriū pene volūtarie afflictiōis.
¶ Purgatoriū illate ab alio vexatiōis.
¶ Purgatoriū post trāsitū venialis cōfessiōis
¶ Purgatoriū p criminali incōplete satisfactiōe.
¶ Purgatoriū neglecte p alio obligatiōis.
¶ Purgatoriū in pñti patricie pcuratiōis.

In quolibet horꝫ est pena t ad tp̄us ad purgationē, si tñ patiēter ferat t in statu gr̄e.

De purgatorio inmane et cōis passiōis.

§.I. Primū igitur purgato

riū est penalitas cū q̄ nascimur quā continue patimur. famis: sitis: caloris: frigoris: fudoris: fessitudis: interne passiōis t mortis: vt merito dicat Salomō Eccl. ij. Lucti dies eius laboribus t erūnis pleni sunt: nec p noctē quidez requiescet t plorat⁹ hoīs in ortu suo. est quasi quedā p phia suarū miseriarū ad omnes ingreant. Quāuis aūt hec sine pctō sint tñ ex pctō originali procedūt vt punitio eī. Uñ be. Bzegl. Sepe sine pctō fit q̄ venit ex culpa. Nā sine culpa esurimus. Sed ex pctō puenit vt esuriam⁹. dī. v. ad eius. Ex ipis aūt purgamur patiēter ferēdo t a pctis cauēdo. Cōsiderādo q̄ta pena inflicta sit hūano gñi toti pro vno pctō. Unde apte dici pōt illud Exo. xx. Dñs venit cū tentare vt timor eius esset in vobis t nō peccaretis Xp̄us volūtarie assumpsit has penas. etsi nō incurrit peccatū originale q̄ venerat purgationē pctoꝝ hoīes, vt dicit apl̄s ad Heb. j.

De purgatorio volūtarie afflictiōis.

§.II Secundum purgato

riū est pene. quā sibi quisq; voluntarie assumit. Et iste est optimus modus purgandi sua pcta mortalia t venialia q̄tum ad culpā t q̄tum ad penā. vt ait be. Bzegl. de pe. dist. j. Si peccatū. Deus delictū sine vitiōe nō punit. Aut enim homo punit se aut deꝰ cū hoie. p se punit homo. q̄n voluntarie penā dolozis assumit de pctis. vñ be. Augl. diffunctꝫ penitētia est quedā dolētis vindicta puniēs in se q̄d dolet commisisse. t quāto q̄s magis dolet tanto magis purgat. t quoad culpā t quoad penā debitā p pctis tpalem totū tñ agit in viro passiōis. pl. Uñ t de dauid ꝺr Eccl. xlvij. xp̄s purgauit pcta eius. i. dauid: t exaltauit cornu eī. Doluit em̄ de pctō cōmisso confessio Nathā. t virtute passiōis xp̄i. (etsi tunc future) fuit purgatū pctm̄ eius. Et q: cōmuniter dolor penitētis nō est tātus q̄ sufficiat purgare seu satisfacere oī debito pene tpalis. ideo t cōfessor iniungit aliquod in penitētia agēdū penale vt magis purget a debito pene tpalis vel alleuiet. Ut vero pnie miūcte sunt que ꝓpter imperfectionē penitētiū. ea etiā q̄ hoies sibi assumūt volūtarie de gñe bonoꝝ, vt elemosinas facere: oīones ieiunia: pegrinatões: disciplinas: cū abstinētā ꝓp deū Hec ista sunt purgatoria si fiāt i statu gr̄e inq̄tū penalia sunt pene tpalis ad quā q̄libꝫ est debitor ꝓpter pctā, t incō parabilē plus q̄ sibi extimat. Et io dicit sapiēs Eccl. v. de ꝓpiciatu peccatoꝝ noli esse sine metu.

Pena anime purgande pter ignis cruciatum.

§.III. Tertiū purgatoriuz

est illate ab alio vexatiōis. Dēs q̄ deo placuerūt ab initio p multas tribulationes trāsierūt fideles. Judith. viij. c. q: vt ꝺr Amos. iij. Nō est malū in ciuitate q̄ ꝺns nō fecerit. s. malo pene. Nā malū culpe ipe nō facit. io si quis recipit iniuriā a ꝓximo: puta infamiā: rapinā: bonoꝝ ablationē: ꝓsecutionē: percussionē: t hmōi. illa vexatio inq̄tū est pena a deo est quedā pena inquātū pena iusta ē. omne iustū est bonū. omne bonū est a deo. q̄ ꝺm. b. Augl. ois afflictō est a deo. t nō solū infirmitas: paupertas: t hmōi: sed etiā mala q̄ inferunt̄ ab hoib⁹. sicut non posset diabol⁹ cū oi malitia sua ledere Job in suba familia bona: nisi licētiam a deo. vt pz Job. j. Nec etiā in grege porcoꝝ intrare nisi pmissus a xp̄o. vt hr Matth. viij. ita nec hō pōt hoi nocere fine pmissu dei. Uñ t ipe saluator ait pilato cū ꝺicēte q̄ poterat eū crucifigere t dimittere. Non haberes potestatem adūsum me nullā: s. ad me ledendū. nisi tibi datū esset desuper. Jo. xix. Dauid etiā cuz fugeret egressus hierm̄ a facie filij eī⁹ q̄ vsurpauerat regnū pr̄is t mortē eī⁹ quēbat q̄n pgēti cū aliq̄b⁹ fibi fidelib⁹ p latera montis t plangenti pctā sua: q̄dā pessim⁹ hō noie semei inluriarēt ei et tumeliādo t ꝓiceret lapides ꝺ dauid dicēdo. Egredere egredere vir sanguinum t vir belial. Nunc premunt te mala tua: quia vir sanguinum t vir belial. Nunc premunt te. Abisai frater Joab cū vellet ire ad vindicandum iniuriam regis t occidendū illū, ꝓhibuit eū dauid dicēs. Dimittite eum vt maledicat: dns pceptt illi vt maledicteret David. Et tūc ꝺns q̄ est q̄ audeat dicere q̄re sic fecē. dimittite eū. maledicat cum iuxta pceptū dñi. si forte respiciat dns afflictiões meas t reddat mihi bonū ꝓ maledictōe hodierna. ij. Reg. xvi. Hmōi igit tribulationes siue a deo siue ab hoib⁹ illate cū patienter ferunt in statu gr̄e: sunt purgatoriū penarū debitarū ꝓ pctis t defectuū. Uñ dicitur a dño nr̄o iesu xp̄o. Oēm palmitē q̄ fert fructū. s. bonoꝝ operū: purgabit eū. supfluitate defectus ꝓ tribulatiões pñtes vt fructū plus afferat. Jo. xv. Et btūs Bzegl. Ab electis suis maculas pctoꝝ temporali afflictōe deꝰ curat abstergere: q̄s in eis in eternū nō vult ꝓmanere. de pe. dist. j. si pctm. Et q̄to q̄s magis ad dei obsequia se occupat: tāto magis tribulationibus visitatur. Et io Eccl. ij. dr. Fili accedēs ad seruitutē dei sta in iustitia t timore: t prepara aiam tuā ad tentationē.

De purgatorio militi venit de feudum

§.IIII. Quartu pur Ja.oꝝ

est post hanc vitā. pena quā sustinēt aie cū egrediuntur a corpe. nō plene hic emūdate ab oī defectu. quā penā sustinent ad tp̄s quousq; purgent ad plenū. de quo pōt intelligi illd Malach. iij. Purgabit filios leui t colabit eos quasi aurū t argentū. Leui interpr̄at assumpt⁹ sen appositus. t significat eos q̄ assumpti a dño p mortē apponūtur ad patres. Justi purgant̄ p ignē si aliq̄d peccati vel expiabile secū deferūt. sic fit de auro t argēto cū colant̄ p ignē purgat scoria eoꝝ. Et sic vt ait apl̄us. j. Coꝝ. iij. Si q̄s superedificauerit sup ꝺ fundamētuz. s. fidei xp̄iane vnde q̄ aur ꝺr q̄tū ad dilectiones. i. argēteū q̄tū ad dilectões primi. lignū: fenū: stipula: ipe salu⁹ erit sic q̄si p ignē trāsiens. s. purgatoriū. ita q̄ ly q̄si vel est exp̄essiuū veritatis. ita q̄ est verus ignis crucias. vel si nota est similitudinis: refert⁹ ad totū ad purgationem. vt sicut purgaret vas aureū vel argēteū mixtū cū ligno t hmōi p ignē trāsiens. ita aia secū deferēs pcta venialia q̄ hñt gradus maiorꝝ t leuiorū p penā illi⁹ ignis purgat: vt ꝓsentet̄ vas purissimū. nō aūt ꝓspectū deꝰ post certū tp̄us. Nihil em̄ coinquinatum introibit in illā glām. Et ꝺ est q̄ ꝺcit btūs Bzegl. t Augl. dist. xxv. §. alias. t. c. alias. s. de leuib⁹ pctis cū quibus homo decedit: purgatiōis credēdus est ignis. Et ponit exēpla vt rilus imoderat⁹: sermo ociosus, Lura rei familiaris que vir pōt exerceri sine pctō: etiā ab his q̄ nouerit vitare pctm̄. Hec btūs Bzegl. Augl. addit alia exēpla. t alibi dicit ipe btūs Augl. q̄ lignū: fenū: stipula sunt affectiões inordinate circa deum tm̄ q̄b⁹ dediti sunt hoies rebus tpalib⁹ familiis suis t amicis vel ꝓprie sensualitati in q̄bus radicate aie hinc discedūt. Et q̄ hic ignis purgatorius vt dicit btūs Augl. in lib. de igne purgatorij. miro mōdo est grauis. Excellit em̄ oēm penā hui⁹ vite: io rimēda est pena purgatorij. Uñ saluator nr̄ Matth. v. ait. Time te eū q̄ post̄ occiderit pōt mittere aiam t corp⁹ in gehennā. i. ignē infernalē. Idē em̄ ignis ē i sua: ignis cruciās purgādos t dānatos. ꝺ pmos ad tp̄s: sed hos in ꝓpetuū. Jta dico vobis būc timete: sed timore inmali nō seruili. De quo Eccli. j. Initiū sapie timor dñi. t cū fidelib⁹ i vulua cōceat⁹ est t cū electis feminis gradit: t cū iustis t fidelib⁹ agnoscit. Dulcet aīa purgāda i igne cruciat: deū videre non pōt facie ad faciē: vt sancti in glia. Et de hac etiā ad tp̄s subtractiõe diuine visiõis maxime cruciat plus q̄ de pena ignis. Scit em̄ se aptā ad videndū t fruendū summo bono. quo cū ꝓiuet⁹ p illo tpe maxime affligit. ꝓ quo ꝺ dicere valet aia illa. Fuerūt mihi lachryme mee. i. dolor. panes die ac nocte. i. ꝓtinue talis cib⁹ amar⁹. medicinalis tñ ad purgādū. dū ꝺr mihi p singulos dies: cuz ibi maneo in purgatorio. vbi est de⁹ tu⁹. Spes em̄ q̄ differt id ē res sperata: affligit aiam. dicit Salomon. t tāto magis: q̄to magis diligit. Nō parū etiā affligunt aie ipe ex insultatiõe t irrisiõe demonū t earū penis. sicut in pñti si q̄s videret inimicū suū de suo infortunio vel pena insultare t letari: multū afflige ret. Nō tñ ipi demones torq̄nt aias in purgatorio sm̄ brm̄ Tho. in. iij. q: nō decet vt q̄z fuerūt vasa: tores: bi. s. q̄ sunt in purgatorio: habeāt eos torq̄entes. nec ita absorbent a q̄ra penes: q̄n sciāt se ad tēpus ibi esse t aliq̄n liberādos. vñ patient ferunt punitiõnē diuine iusticie. Et pie credi pōt q̄ angeli sancti aliq̄n visitent t ꝓsolēt. Uñ legit in lib. de septē donis q̄ cū quidā scelerate viueret: visitat⁹ a dño vt ad se rediret incurrit grauē infirmitatē t diutinā. Attendiat⁹ aūt ex plixitate lāguoris rogabat freq̄nt dñm vt de carcere corpis educeret eū. Apparens aūt vna dierū ei angelus dñi ex pte dei dedit sibi optionē eligēdi q̄d magis veller: vel adhuc p duos annos illā infirmitatem tolerare t poꝑea ad celū euolare: an tūc moriēdo p tres dies in purgatorio pmanere. At ille attendēs ad breuitatē tp̄is quo erat mansur⁹ in purgatorio: t longitudinē dierū quib⁹ infirmitatē iam diu expt⁹. hec erat passurus: elegit potius morari i purgatorio p duos annos. illā infirmitatem tolerare t postea ad celū. Exaudiuit ergo de hac luce migrauit ad ignē purgatoriū pgens aia eī⁹. Inde ad horā ab exitu suo de hoc mūdo: appuit ei in purgatorio angelus dñi. ꝓfortās eū. Interrogauitq; eū si eū recognosceret. Rndit: mine. At ille. Ego sum angel⁹ dñi q̄ tibi dedi optionē sumēdi ex parte dei ad hūc locū. s. vel dies t triduo mora faciēdi. an in illa tua infirmitate p bienniū pmanendi. Cui ille. Nequaq̄ vales esse angel⁹ dei: q: ille mentiri nō pōt. Sz q̄ mihi hoc dixit: mēdacium magnū exp̄essit. Nā cū dixerit p triduū me hic moraturū. ego iam mansi in his maximis penis p plurimos annos. Angelus vero ad eum. Tu hic nō fuisti nisi p horā: ita q̄ adhuc habes b manere qđ restat. At ille. Roga dñm meū vt nō respiciat ad insipientiā mea hoc eligēdo. t tu p me intercede apud eūdem vt reducat ad vitā ꝓiorē. t ego nedū p duos annos: sed quantū placuerit ei paratus sum tolerare infirmitatē illā. qđ t obtinuit. vnde vite restitutus patientissime tulit oēm dolorē quem tolerabat: expectans penas purgatorij.

Septimū trigesimū anniuersariū etiā p defunctis agit t q̄re

Penapurgādorum durare nō ꝓpetua.

§.V. Esse aūt purgatoriuz

"Purgatoriū esse probat multiplicater,

necessariū est ad salutē credere. Ipe. aūt negare videntur greci: hereticū est t dānabile. Hoc aūt probat t auctoritate scripture: t ex more t obseruatiõe ecclie: t ex rõne: t exemplis multipharie, De primo dr. ij. Macb. xij. Sancta t salubris est cogitatio p defunctis exorare vt a pctis soluant̄. Qui in inferno dānatoꝝ sunt: a pctis solui nō pñt. q: in inferno nulla est redēptio. Qui in glia supna sunt pcta nō hñt a q̄bus soluant̄. Restat q̄ vt de his q̄ sunt in purgatorio intelligat: vt soluant̄. vel auenalibus cū q̄bus discesserūt. vl̄ a penis debit⁹ p mortalib⁹ q̄bus in mūdo ad plenū nō satisfecerūt. Uñ t iudas machabeus vt ibi ꝺr misit hierosolymā. xij. milia drachmas argēti offerri eas ibi p pctis mortuoꝝ. Cū in bello q̄d gesserat cōtra inimicos vt a penis purgatorij liberarent̄: vel alleuiarent̄. Et btūs aug. in enchiridio ait. Neq; negandū est defunctoꝝ aias pietate suoꝝ viuentiū posse releuari cuz ꝓ illis sacrificiū mediatoris offert̄: vel elemosyne fit. Sed hec eis ꝓsūt q̄ cū viuerēt b fibi vt postea posset, pdesse meruerūt Idē Bzeg. xiij. q. ij. aie. Et btūs Ambro. Quia alij. q. e.

Probat fides ex obsuatione ecclie q̄ est maioris auctoritatis q̄ dicta cuiuscūq; doctoris. Nā vbiq; in eccl̄ia fiūt misse et suffragia alia p defunctis. t missa specialis, p eis q̄ incipit. Requiez. Et in omni missa fit in scō memento oratio p defunctis. t in offertorio ꝺr. Libera aias oīm fidelium defunctoꝝ. qui scz sunt in purgatorio qs ignorat. Naz p alijs defunctis nō intēdit ꝺare. Libera eas de pena inferni. s. purgatorij q̄ ꝺr infernus: q: infra terrā. vñ et xp̄us descendit ad inferna scz limbū. Ne absorbeat eas tartarus. i. ne detineat absorptas in illis penis. ne cadāt in obscurū. i. ne qui ceciderunt in obscurum locum detineant. Unde. xiij. q. ij. Pro obcūtibus sic ꝺr. Sancta sic tenet ecclesia. vt q̄sq; p mortuis vere xp̄ianis offerat oblationes. atq; ꝓsbyteꝝ faciat memoriā. Et q̄uis peccat oīa subiaceamus: cōgruit vt sacerdos p mortuis catholicis memoriā faciat t intercedat. nō tamen pro impijs q̄ vis xp̄iani sint. tale aliq̄d agere licebit. Et dicit ibi glo. q̄ dicunt impij qui decedūt a mortali notorio. vt q̄ se occidūt et hmōi. t qui in ebrietate moreret. Secus si dubium sit.

Probat tertio hoc. one. Nam qui decedit aut est in statu gratie aut extra gr̄am. Si extra gr̄am hoc potest esse dupl̄r. Aut quia habet solū originale. t talis descendit ad limbū puerorū ꝓuat⁹ semp gloria diuine visionis. de quo tam⁹ pena nō sentit. sed liber a pena sensus. i. ignis. Aut habet actuale mortale. t hic patit pena damni. scz pua tionis glorie t pena sensus scz ignis infernalis. t de vtro q̄ summe affligit. Et q: in infero nulla est redemptio. ideo p his suffragia nō valent. Si aūt moriēs in statu gr̄e Et hoc dup. quia aut in tanta puritate t perfectione vt nil deferat secum cremabile: vt baptizati parvuli: martyrizati pro xp̄o t pfecti viri. In cuius signū xp̄o baptizato apertum est celum. Stephanus ꝓthomartyr: vidit celos apertos. t Johanni purissimo apertum est os. ium in celo. Aut in statu gratie moriēs defert secuz cremabile si ue aliquod veniale. Sive quia nō satisfecit ad plenum in mūdo p mortalibus cōmissis. etsi cōtritus. t q: ml mali inmunitū pmisit divina iusticia: nilq; coinquinatū aliquo peccato in regnū celoꝝ poterit intrare. Nec tamē eis qui talia cremabilia secuz detulerūt debet pena eterna: quia non auersi a deo: sed conuersi transierūt. ideo istis debet pena ad tempus purgatoria: t pro his a deo est ordinatum purgatoriū. Officia aūt q̄ fiunt solēniter pro eis dicunt̄ vel ternariū vel septenariū: vel trigenarium vel anniuersariū. Et ternarium quidē: quod fit in capite trium dierum a die transitus mortis: vt deleant̄ per illud peccata omnia cōmissa contra tres vtutes theologicas. fidem: spem: t charitatē. Septenariū vt per eam septiformem auferant̄ ab eis. scz defunctis peccata septem mortalia cum filiabus suis. Trigenariū vt deleant̄ illis pcta cōmissa contra decē precepta t fidei trinitatis. Anniuersaria. vt de anno tempali transeat ad annū sempiternum.

Quarto probatur multiplici exemplo. Legitur in vitas frtrū. q̄ cū q̄dā deuotus religiosus frater predicatoꝝ frequenter diceret missas pro peccatoribꝰ, rarissime aūt

Universidad de Deusto
Biblioteca

pro defunctis.quidã alius eiusdẽ ordinis religiosus sanctus h[abe]no charitatiue arguit eũ.quare raro vel nunq̃ celebraret pro defunctis.z frequẽter pro pctõibus viuis cũ mortui se iuuare nõ possent.viui aũt multis modis. Cui il le respõdebat.Qui sunt in purgatorio sunt securi nec possunt deficere a gloria. etsi remordent. Sed q̃ cõuersant in mũdo pctores sunt in ptinuo periculo dãnationis. Sicq̃ firmus in sua sentẽtia remãsit paruꝫ inclinatus ad suffragia pro defunctis. Nocte igĩt sequẽti cum in lecto quiesceret in pncipio somni apparuerũt quidã mortui velut i capsis ligneis positi seu feretro z ipsa capsa lignea seu feretro oppꝛimebãt eum. Surgẽte aũt eo a somno disparebat illa capsa cum mortuo. Et cum iterũ dedisset se quieti. iterũ apparuit mortuus in capsa veras eĩ. ꝑpter qõ surgere cõpulsus est. Cumq̃ pluries ille apparuisset penitẽs euz cũ dicta capsa quiescere nõ valuit illa nocte. Ex qua re animaduertẽs defunctos egre ferre. q̃ nõ eis ꝓpatere ozãdo. ꝓ eis mane sequẽti celebrauit missaz pro defunctis. de cetero magis eis cõpatiẽs z ozãs pro eis. Btus quoq̃ pater Dñicus omni quasi nocte vnã disciplinã cũ catena ferrea sibiꝑ dabat pro animabus que erãt in purgatorio. vt inde abillis penis subleuarent. In eodẽ li. legit. q̃ cũ quidã frater vocatus ad pdicandũ ad q̃dam ciuitatẽ. cõsidã notabilis viri defuncti. cũ remotus in domo cogitaret super predicatiõe missos ab his qui sunt in purgatorio: vt recõmendaret animas illas in tantis penis populo. qui auditurus erat predicationẽ. Et q̃ pro themate sumeret illud Job.xix.c. Miserimini mei miserimini mei saltẽ vos amici mei. Cõ querẽdo de amicis z ꝓsanguineis. q̃ pro eis suffragia spe Exemplũ cialia nõ faciebãt. Vñ legitur in quadã pte de vita fratrũ pdicatorũ. q̃ quidã frater Rainardus magnus pdicator defunctus tholose. apparuit cuidam suo familiari dalmatica indutus tanq̃ populo predicaret: in facie fulgida et collo quasi aureo toto. Et cum ipse cognouisset eum et interrogasset causam fu[n]ozis faciei z colli aurei. Respõdit primũ recepisse ex[tre]ma ꝓfessione. Collum vero aureũ habere in signũ predicationis z zeli animarũ: quem habuerat. Exinde ostendit ei manicam dalmatice pectus z latus totũ combustũ. Et causam huius pene purgatorij esse per nimiũ ardorem z distractionẽ ad edificandum noua edificia. Sed per suffragia fratrũ posse iuuari Exẽplum quibus factis iue liberatus est. Item quidã nomine Johãnes magnus z subtilis predicator cum [in] luce mi grasset. apparuit cuidã sibi multũ familiari. dixitq̃ fuisse in purgatorio septem diebus maxime ꝓpter ingratitudinem z verbis solacij z recreationis corꝑis. Addiditq̃ q̃ peccat[a] venialia que hic pua reputãtur. grauiter in purgatorio punĩunt: nec pena illa posset alicui pene assimilari q̃ pesentis. Interrogatus quomõ de purgatorio exierat. dixit dñs misit angelos suos qui eũ inde eduxerunt z ante dñm cantando adduxerunt. z quãto plus ascendebat: tanto plus gaudij sentiebat. Quidam alius vidit ali quem defunctũ affligi in purgatorio eo q̃ aliꝫ limphanꝫ tibus vinũ ipm purũ bibebat vt posset dormire. Alius vi us est torqueri ꝓpter nimiũ affectuz quem habebat ad quaternos z tenacitat[em] illos tenendi. Alter frater tristicia multa affectus. qui erat magnus predicator ob recreatio nem accesit fine licentia ad balneãdum se in loco vbi non erat multa aqua. qui submersus est. Et apparuit amico suo in habitu vili exust[o] in brachijs. reuelãs ideo pumiri in purgatorio ꝓpter delectationẽ illius balneationis Exemplũ sine licentia. Sed adiutus oꝛõibus amicoꝝ q̃ citius fuit liberatus. In cõuentu coloniẽsi vna z eadẽ die defuncti sunt duo fratres: vn⁹ nouitius: alter ãtiquus predicator Tertia aũt die a morte eorum apparuit nouitius infirmario. dicens se tunc a purgatorio liberatũ ꝓpter feruoꝛez cõuersionis z tunc euolare. Post hec ensem vero apparuit pdicator. ille glorioſus monile hys in pectore z multos la-

pides pciosos in veste: z coronã aureã in capite. quẽ recognoscens infirmari⁹ z q̃ tũc a purgatorio liberat⁹ ad celũ ascẽderet: interrogat⁹ cur tardi⁹ fuerit purgat⁹ q̃ nouicius: rñdit. Ego ꝓpter familiaritatẽ seculariũ z verba solatij diutius fui in purgatorio: sed maiozẽ ego gl̃iam accepi. Monile sig[n]ificat rectã intentionez. lapides pciosi aias cõuersas mea pdicatiõe. Corona: ineffabilẽ gl̃iam.

Quidã alius apparẽs socio oñdit socio tibias adustas Interrogat⁹ cãm huius rñdit i purgatorio esse eo q̃ rectis caligis vel succis veteres nõ resignauerat: sed subtecto habebat. [Ma]neat ergo quilibet venialia enã cõmissa hic purgare.

§. VI. Quintũ purgatoriũ

De purgatorio tanto plectant facinus.

est ꝓ satisfactiõe incõpleta. Et hoc purgatoriũ nõ e aliud a ꝑcedẽti loco vel qlitate pene: sed cam precedẽs ve dictũ fuit: est ꝓ remotiõe venialiũ. Istud aũt est ꝓ incõpleta satisfactiõe mortaliũ. de quo btus Aug[ustinus]. de pe. dist. vij. c. vl. alt. Etsi quersus vita viuat. s. gr̃e: z nõ moriat. s. ad infernũ descẽdẽdo: nõ tñ. pmittim⁹ q̃ euadat oẽm penã. Post eĩ purgãd⁹ est igne purgatoꝛis: qui in aliud seculũ distulit fructũ quersionis. Hec btus Aug[ustinus]. Cũ em in oi peccato mortali sit ꝑm btũ Aug[ustinus]. auersio ab incõmutabili bono q̃ est de⁹: z quersio ad cõmutabile bonũ q̃ est creatura: rõne auersiõis debet pctõi pena infinita extẽsiue. id est ꝓpetua seu infernal. q: auersio est ab infinito bono. rõne vo quersiõis debet pena finita extẽsiue. i. ad tpus: id ad q̃ se quertit peccando est q̃d finitũ. puta pecuniꝛ delectatio carnal: z hmõi. Cũ aũt quertit ad priuationẽ diate ficut remittitur culpa: ita z debitũ pene infernalis. Sz remanet obligatio ad penã tpalẽ: nisi tam[en] ꝑ vias clauis z ptritiõis in ipa ptritiõe: q̃ deleat eĩ⁹ magnitudine etiã oẽ debitũ tpalis pene. sicut accidit in bono latrone cu xp̃o crucifixo: z in Maria magdalena. s rarissime hoc accidit. vñ post dimissionẽ debiti pene infernalis: cõtet remanet obligato ad penã tpalẽ plus z min⁹ ꝑm deuotionem cõuersiõis. Ad quã penã satisfaciendã valent vt dicũ est. s. z ptritio z confessio z pnia iniũcta. z indulgentie: z bona que quis facit. z elemosyne: ieiunia: oꝛões z hui⁹modi. z tribulationes tolerare patienter in gratia. Si quid ei re[m]anet persoluendum: in purgatorio luet. Unde Hieronymus [su]per Naum. Deus vt omnia rerum sua[m] supplicioꝝ nouit mensuram. nec preuenire sententie sue cis nec illi in peccatorem exercende debinc pene auferre testatem. z magnum peccatuz magnis diuinisq̃ iudicijs cruciatibus. xxiij. q. [quid] ergo. [tam] nõ equalis pena ignis omnibus in purgatorio: sed valde varia. Et acerbitas pene ꝑm Richardũ correspõdet grauitati culpe cõmisse. Diuturnitas vero in pena radicatiõi culpe in electu. Et vt dicitur Prouerbiorum. xv. Per misericordiã z fidẽ purgant peccata. quo sz ad diminutionẽ pene vel abbreuiationem. Et hoc est quod dicit beatus Augustinus. q̃ quibus prosunt suffragia: sz pro defunctis facta: aut ad hoc valẽt vt tota pena remissio. s. illarũ penarũ: z sic deliberatio aut tolerabilioꝛ fit ipa dãnatꝛ. xiij. q. ij. tps. Dãnatus appellat punitonẽ ad quã sunt condẽnati in purgatorio. Purgantur aũt per misericordiã suffragioꝝ que fiunt ꝓ eis: z magis per specialia q̃ per generalia. videlz vel missarum vel elemosynarũ vel ieiunioꝝ vel oationũ. vt dicit xiij. q. Quattuoꝛ modis ad quos reducuntur alia: purgantur peccata illoꝝ z per fidẽ viuã facientiũ. Cũ em pti qui sunt in purgatorio sint membra viua militantis ecclesie per gratiã z charitatẽ cum eis sunt suffragioꝝ que fiunt pro eis. sicut membra viua in corpore humano participant nutrimenti recipiunt de his que dantur corpori vino [Quantum suffragia valent ad tempus.] membra viua. Que aũt suffragia fierent per malos ꝓpria auctoritate non valent eis. sicut si fierent ex ordinatione z iussiõe alterius ꝓfitẽ[n]tis in gr̃a: aut p clericos malos vt mistros ecclie. q: inquãtũ mistri eccl̃e valẽt his ꝓ

quibus fiũt. sed magis qñ z ipsi ministri sunt in statu gr̃e Exemplũ de monacho ꝓpetario. in. iiij. dial. Nã vitium ꝓpetatis nulli dubiũ q̃ est mortale in religioso. Uerũ qa illũ penituit z multũ ingemuit in fine suo de illo vitio remissa fuit sibi culpa: cũ debito pene ꝑternalis: s nõ quoad debitũ pene tpalis. Vñ z p alios dies sterit i purgatorio q: nõ plene satiffecerat debito pene tẽpalis. Jõ facto sibi suffragio. xxx. missarũ ꝑm iussionẽ beati Greg. p[er] ap paruit illi q̃ celebrauerat ꝓ eo let⁹ z pulcher. dicens se de purgatorio liberatũ ad gl̃iaz ascẽdere. Est b etiã aduer cẽdũ q̃ aliꝫ i purgatorio cruciat⁹ vl[ti]ꝛ negligẽtia sua qñ caute ordinauit: vt q̃citius fierent exequ[ie] legatoꝝ ꝓ aia sua. vel q: ipe executor cui cõmissum est exeq̃. vel heredi tatẽ adire ipe nõ impler. Dũ em qs negligẽs est ad faciẽ dũ suffragia debi[ta] ꝓ defunct⁹. q̃uis nõ noceat defunctis q̃tũ ad meritũ: q: minui nõ pot post transitũ ei⁹. nec nocet q̃ad augmentũ pene. nocet tñ quãtũ ad subtractoẽz suffragij: quia cũ nõ fiũt: nõ ita cito liberat⁹ a penis aia in purgatorio: sicut liberaret si facta eẽnt. Et illi q̃dem q̃ negligũt implere heredes vel executores notabiliter z fine cã pigẽte differẽdo. z multo magis nõ faciẽdo peccãt mortalr q: inferũt dãnũ notabile. primo. Vñ. xiij. q. ij. Qui oblationes. &c. tales vt necatores aiarũ excõicent. Si aũt eos penitet in fine de tali criminali omissione in purgatorio Exemplũ manẽt ꝓ tali negligẽtia. Vñ legit q̃ q̃dã religiosus cum moꝛtuꝰ eẽt z multe misse z oꝛones z alia suffragia fuissẽt facta ꝓ eo. apparuit suo amico cẽs se eẽ in purgatorio. q. etsi multa suffragia fuissent facta ꝓ eo nil inde subleuatiõis acciperet. eo q̃ i vita debita suffragioꝝ aliorũ omissiõ vñ z fa[cta] ꝓ eo aliꝫ a dina iustitia fuerãt applicata. ideo Exẽplum se recõmendans vt alia fierẽt: demũ liberat⁹ est. In historia Karoli magni legit. q̃ cũ q̃dã miles intraret belluz ꝫ infideles disposuit cum cognato suo q̃ in casu mortis sue quẽdã bonũ equũ suũ vẽderet: pciũ pauꝑibus erogando Euenicte aũt morte illi⁹ militis cognatus eius auaricia duc⁹ sibi equũ retinuit. Jnde ad octo dies appuit miles cognato sibi dicens. O infelix z infidelis hõ tu fecisti me Exemplũ qõ pdixit. cruciari in purgatorio vsq̃ nũc. q[uo]d auaritia tua me didisti equũ pciũ erogãdo ꝓ aia mea vt legaui. Ecce nũc liberat⁹ ꝓgo ad gl̃iam: s tu impunit⁹ nõ euades de neq̃tia tua: imo ad inferna descendes. Sic ille disparuit. et qõ pdixit euenit illi. Jn. iiij. dial. narrat btus Grego. q̃ cũ esset abbas: in monasterio suo quez ex monachis suis noie fust[us] infirmatũ ad mortẽ: inuenit occulte sibi retẽ isse tres [aureos] oblatos ab his q̃bus subuenerat medicine cõsilio. cuius anime erat pius z in ea se exercens aliqñ. Qñ cũ ꝑcepisset btus Greg. ꝓhibuit sibi visitationem fratrũ vt moris est in illa infirmitate. Sed germanꝰ eius laicus q̃ in monasterio erat fibi ꝓpuideret de necessarijs: cãmq̃ inuisitatiõis fratrũ sibi explicaret scz ꝓpter vitium ꝓpetatis inuentũ. qđ fecit. b. Gre. vt ex b[ea]n[t]o intelligeret gr̃uitatẽ sui pcti: indeq̃ magis doleret. Quo facto igemuit frat⁹ valde. z recessu suo ꝓfessus. Demũ no moziete mãdauit. b. Gre. nõ in loco sacro sepeliri: sed [in]terq̃linio fratrũ pie tis aureis sup eũ dicẽdo. Pecunia tua sit tecũ in pditionẽ. Qđ iõ fecit. b. Gre. austere ad terroꝛẽ supuentiũ: vt intelligerẽt q̃uis [ma]ior mortalis crimis: qđ vti q̃ destruit oĩe monasteriũ vbi repĩt. Post hec iniũxit. b. Gre. cõpassione mot⁹ cuidã ex monachis. vt. xxx. missas ꝓ aia illi⁹ celebraret. qđ cũ ꝓfecisset. vltima die appuit cuidã fratri ꝓfatus defunctus q̃ reqfitus quõ se hab[e]ret. Rñdit. Nimcuisq̃ male. Sed bodie bñ ꝓ gr̃am dei. quia cõionẽ recepi: q: em etsi mortale cõmiseratvitij ꝑpetatis tñ q: penituerat deleta culpa debite pene ifernalis. quia pene tpali cui remãserat obnoxius satisfecit. iõ ad tpa[lem] purgatorio fuit. Nec tñ credat qs [ex] hac qliber in purgatorio eriis numero. xxx. missarũ. li[cet] data ad celuz euolet. q: nõ filis illi. Jn libro de septẽ donis legit. q̃ cũ quidã puer filꝰ cuiusdã ducis accepisset sub mutuo aliquã pecuniã ad ludos solacioſos expẽdendã. ad extremꝰ veniens ꝓfessus deuote. ex obliuione dimisit ordinare q̃ pecunia illa restituerek illi q̃ mutuauerat. ꝓpter qõ moziẽs in purgatorio fuit. Sed apparẽs defunctus z mãdans restitutionẽ fieri liberatus est. In chronicis quoq̃ legit q̃ defũcto quodã summo põtifice: apparuit cuidã familiari infirmuas se esse in magnis penis purgatorij. tamẽ petẽs sibi suffragia. Cũq̃ ille diuisset magnã pecunie quãtitatez ꝓ ipo pauꝑib⁹ erogatã ait ille. Ego de illa nullũ ꝓcepi subsidium: q: male fuerat acq̃sita. sed fiant elemosyne de tali pecunia q̃ licite fuit recepta: z subleuabor. qđ z factũ e penituisse illũ credendũ est de iniusta acquisitione illa. z ideo non ad infernum sed ad purgatorium descendit.

§. VII. Sextũ purgatoriũ

De purgatorio extraordinarie locatoris.

est extraordinarie locatoꝛis. Quãuis nõ sit certitudo de loco purgatorij. cõis tñ opio. do. b. tho. in. iiij. z aliorũ ẽ q̃ sit i viscerib⁹ terre loco vicino z cõtiguo inferno. tñ ex disposatione dina aliqbus assignat ali⁹ loc⁹ q̃ ille [lo]cus ad sui purgatoẽz seu purgatorij. Et b q̃druplici ex cã. Sine ad eoꝛ leuiozẽ punitonẽ. Sine ad celeriozẽ liberationẽ. Vel ꝓpter [ex]pectatione in [re]surrectionẽ. Vel ꝓpter alicui⁹ sancti oronẽ. [Ex] iõ bñ d[icit] Eccl̃i. De negligẽtijs purgatoꝛie cũ pau cis[si]mis ne in alia vita purgeris cum multis scilicz penis. Vñ si q̃tũ ad pmũ reuelatũ est ꝑm btũ greg. aias quasdã in vmbra punitas. De sẽdo vt scz citi⁹ liberent apparentes alijs a q̃bus suffragia postulẽt. Narrat q̃ cũ quidam piscatores tp[o]re hiemis piscarentk. magnũ frustum glacies prendiderũt loco pisciũ. De q̃ satis gauisi. p eẽo suo: quia magnũ doloꝛẽ patiebak in pedib⁹ ex caloꝛe intẽso [in] glacie ꝓ exenio ipsi eẽo suo noie theobaldo tradiderũt. Qđ frustũ glacici accipiẽs eẽs. z pedib⁹ suis supponẽs: magnũ refrigeriũ inde sibi sentiebat. quadã aũt die de glacie vocẽ audiuit [se] nom[in]ẽ. Adiurauit aũt eẽs vt quis esset exp̃mer[et]. At ille inq̃t. Sum q[ui]dã aia q̃ in hoc gelicidio ꝓ peccatis meis affligoꝛ. z libe[ra]ri possem si. xxx. missas [tri]ginta dieb⁹ cõtinuis. p me diceres. Qđ eẽs q̃ sanct⁹ homo erat disposuit se acturũ. Sed cũ iã medietatẽ dixisset. z se ad aliã sequẽtẽ ꝓpararet diabolica suggestione euenit vt fere oẽs hoies illius ciuitatis bella inter se mouere vellẽt vñ vocat⁹ eẽs ad sedãdã discordiã: vel deposuit. z illa die missam dimisit. Iterũ eẽs reincepit missas. xxx. z cuz iam duas dixisset exercit⁹ magn⁹ vt videbak ciuitatẽ illam obsedẽt. Unde cõpulsus eẽs ad ꝓuidendũ missam illã intermisit. Iterũq[ue] reincepit. Et cuz. xxix. dixisset ad dicendã. xxx. se ꝓparabat tota villa z domus eẽi igne diabolico succensa est. Qui cũ serui indicassent vt missam dimitteret. ait ille. Si tota villa cremari deberet istã missaz non dimitterẽ q̃n dicerem. Qua celebrata glacies [in] se soluta est. z anima liberata. z ignis quẽ se vidisse credebãt. tanq̃ fantasma recessit: et nullum damnum recepit.

Exemplũ

Quantũ ad tertiũ casum scz ꝓpter culpe in loco perpetrationẽ. Narrat Greg. in. iiij. dial. q̃ cũ quidã presbyter balneũ frequẽtaret quẽdã virũ incognitũ ad qui obsequiũ ꝓparatũ inueniebat qui semp sedule sibi ministrabat. q̃ cuquadã die. p bñdictione z laboꝛis precede sibi panẽ benedictus offerret. ille merẽs respõdit. Quare mihi das pl̃. Iste panis sanct⁹ est. Ego aũt mãducare nõ possum. Ego em aliq̃n huius loci dñs fui. [sed] p culpis meis post mortẽ huic loco deputat⁹ sum. Et q̃sumq̃ueso vt omnipotẽti deo hunc panẽ offeras. p peccatis meis. Et [cu]m te exaudi tum noueris: cũ huc veniẽs ad lauandũ me hic nõ inueneris. Presbyter aũt salutatẽ deo. p eo hostiam quotidie p vnã hebdomadã obtulit. z reuersus eum minime inuenit.

De quarto exẽplo narrat. b. Greg. in. iiij. dial. s. Pascasio hic vir cũ mire [sa]nctitatis fuerit. z etiã libroũ de corpore dñi ediderit vt doctus. in illo tpe duo in summos pontifices p dissentionẽ electi fuissent scz symmachus et laurẽtius. Et demuz ecclesia in vnũ illoꝝ cõuenisset. sciz sym

Exemplũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

machū:a ꝓfecto. Pascasi⁹ tñ iste p errorē semp alium ꝓtulit.S.laurētiū:exist̄ias potī⁹ illū esse summū pontificē.Et sic in hac sinia vsq; ad mortē ꝑmāsit q̄ tñ als tāte scitatis ⁊ fame fuit in pplo vt cū esset defunctus ⁊ dalmatica sup feretro posita demoniacus tetigisset statim liberatus est.Post multū vo ꝛpis cū b. Germanus eps capua, mus.cui⁹ aiam vidit b.Būdict⁹ in celū deferri balnea gra sanitatis petisset ꝑdictū Pascasiuz diaconum ibi stantē ⁊ obsequentē inuenit.Quo viso vehemēter extimuit.⁊ q̄d illic vir tātus faceret inq̄uit.Qui p nulla cā se illi loco perali deputatū asseruit:nisi quia in illa cā dissentiōis plus iusto sensit.E addidit.Queso te p me dñm deꝑcare.atq; in hoc cognosces q̄ exaudit⁹ fueris si hic rediēs me nō inueneris.q̄ cū ꝓ eo orasset:atq; post paucos dies reuersus illuc fuisset:ꝑdictū pascasiuz minime inuenit. Quaz gratū sit defunctis ꝑ eis orare vel alia suffragia facere oñdit p Bēexemplū.Quidā de more habebat cū trāsiret p alicimiteriū dicere semp.De ꝓfundis.p defunctis.Cum aūt quadā vice ab inimicis inseqūret ⁊ fugeret p cimiteriū q̄dā subito defuncti quox corpa ibi reꝑcussa surgentes cū instrumētis sue artis in vita ipm viriliter defenderūt ⁊ inimicos protinus fugarūt.

Exemplū

§.VIII. Septimū purgato

De purgatorio scti Patricij.

riū est qđ ō: sancti Patricij.qđ hoies intrātes certis modis dū hic viuūt purgant de ꝑctis suis.Et videt fieri ista purgatio ex pena maxīmi terroris ⁊ horroris eox que vident in illo loco purgatorij erga eos fieri imaginarie potiusq; in rei veritate.Videt enī eis q̄ ad illud intrant dum ibi mant.q; in igne ardeāt ⁊ q; demones eos cum lanceis igneis vel verubus trāsfodiāt vncinis ferreis euiscerēt ⁊ hmōi.cū tamē corpora integra remaneant ⁊ inde sustinēt magnū timorē ⁊ dolorē.⁊ apte eis cōueniat illud Job xl.Timore territi purgabunt. Circa qđ sciendū:vt legit in vita patricij. Iste sctūs patricius missus fuit ad ꝺdicandū in hybernia q̄ dicit eā i extremis terre habitabilis.Cū q; pplm illū vt durū nō posset ꝙuertere:nec cōminatiōib⁹ nec ꝑmissiōib⁹ flecterent ozāti ei ꝑ hmōi oñdit ei dñs folsam rotundā sm circulu; quē baculo suo in terra fecerat. declarās q; q̄ intraret in illā ⁊ p vnā diē ⁊ noctē remaneret purgaret a ꝑctis ōmissis.Qui patricius iuxt dicta fieri fecit abbatiā qndā in qua monachi deo seruiebāt.Et illi monachi instruebāt volētes intrare purga illō q̄d eos facere oporteret,p ꝑparatōe ad hmōi.Ad quē locū multi intrātes egressi retulerūt multa ab eis visa ꝓpter q̄ alij cōuersi sunt.Et quidā magr Jobes lector parisiēsi.referebat in sua lectiōib⁹ vidisse quendā q̄ dicebat fuisse impurgatorio illo.q̄ de nullo quod viderat in mūdo gaudere potera el rídere.cui amara videbātur delectabilia mūdi q̄ inter viuos quasi mortuus videbat. Narrat aūt in li. de septē donis.quod tractū fuit de legēda bti patricij q; quidaz miles flagitiosissimus missus fuit ad quendā ep̄m cui cum cōfessus esset enormia sua peccata ⁊ eps daret ei certam pniam.Excusabat se ille dicēs nō posse illā adimplere nec de elemosynis nec de ieiunijs: nec etiā oratiōibus. Et dunc eps ad eum.E quo nō vis facere aliquā pniam vadas ad dñm tuū diabolū.Cōfusus in se miles: ⁊ ad cor reuersus dixit epo. vt daret ei ꝓ pnia q; intraret purgatoriū sancti patricij.ep̄s aut̄ misit eū ad abbatē qui custodiebat ⁊ claues habebat spelunce illius purgatorij.Abbas aut̄ cum monachis suis ꝑsuadebāt ei q; potius eligeret aliā pniam.Cum aūt permaneret in ꝓposito illud intrādi. Post ieiuniū. xl. dierū:orōnes ⁊ cōfessionē instruxerūt eum q; demonibus occurrētibus ei nō crederet: nec minis eox nec ꝑmissiōibus crederet.vt a ꝓposito desisteret.als periret.Sed in oīm tormēto. mē iesu inuocaret ⁊ signū crucis si posset imprimeret. Iccp instructū ꝓcessionaliter ad locū introducūt. Ingressus ergo audiuit tā tum strepitū ⁊ ylulatū demonū ac si oīa elemēta cōcute

Templū

renk adinuicē.Post hec vidit maxīmā multitudinē habētiū aspectū horribilē in quoda prato. Ibi persuadebāt sibi reuersionē promittētes ei multa ⁊ magna si reuerteretur ad suos. Cuz aūt ille nullo modo assentiret in dicto prato igne succēso nudati⁹ pestibus in ignē proiciūt cuz furcis ferreis ⁊ vncinis diterpentes. sed inuocato nomie iesu ⁊ crucis signaculo sibi impresso: ignis ille extinctus est. Exinde d. ūt ipm per tenebras densissimas ⁊ horribiles. in q̄bus sentit ventū calidissimū q̄ totū videbat eū perforare Ductus aūt ad o mē cepit audire vulgi fletus miserabiles.Campūq; le simū vidit terminū nō habentē tenebras denten:vt ferri. candens.Ubi vidit infinitā multitudinē manibus affixox ⁊ pedibus:ventres habentiū deox sum et dorsa sursum.Ibi ꝓ dolorib⁹ videban terrā mordere cū dentib⁹.Alij clamabāt parce parce.E tūc demones cum rētes super eos grauī⁹ flagellabāt.Eu ꝛis igit dictū milite iungūt ⁊ affligūt.Sed inuocato iesu ad finē campi illesum se inuenit. Post hec ducūt eū ad aliū campū equalis magnitudinis. vbi vidit silr hoies affixos:sed fupinos q̄ habebant ignitos serpētes volutes eos super ventres et brachia ⁊ capita eox ⁊ pectora ⁊ horribiles bufones q̄ ignitis aculeis videbant extrahere eox viscera.silr ⁊ demū, qui eiulabāt miserabiliter.Et per hos trāseūtes demones flagellabāt.deinde ducūt militē ad tertiū campū.qui plenus erat hoibus vtriusq; sexus qui affixi erāt clauis cādentibus per totū corpus. Ibi ꝓ dolore clamare nō poterant sed suspirare modicum: i..ut q̄ laborāt in extremis.Et de his fecerūt demones:⁊ de milite vt de ꝓrijb⁹.Ad quartū vero campū ducit⁹ miles plenū multis ignibus vbi erāt oīa genera tormentox que excogitari ꝑt.Alī si suspē debant catenis igneis:⁊ sulphureis.Alij ꝑ pedes,alij ꝑ manus.alij ꝑ caput.alij vncinis ferreis pendebant per vngues.alij per oculos ⁊ per alia membra torquebant⁊ vexabant.alij metallis bullientibus.alij in sartagine frigebāt alij veru assabant. Postremo dū ducunt eum ad domū cuius finis nō videbat que plena erat foueis rotundis plenis metallis bullientibus ⁊ hoibus vlulātibus in q̄bus alij ..bāt.vnū pedem.al., duos.alij vsq; ad genua:alij vsq; ad ventrē.alij vsq; ad pectus.alij vsq; ad collū.alij vsq; ad oculos. Tres eūtes per hmōi domū demones militem torquebāt cum alijs sed inuocato Jesu liberabat. Demū deuxerūt eum ad fluuiū sulphureū ⁊ igneū sub .o dicebant esse infernū in quo erat pons artus ⁊ arduus. ⁊ ita congelus ⁊ lubricus.vt etiā si latissimus fuisset vir quis sine vel ascendere potuisset.ita artus vt vix in pedē pone re potuisset. Inuocato aūt noie iesu meu⁹ ⁊ meli⁹ p eū ascēdere potuit.⁊ demones ad pedem remāserūt: fluuius aūt plenus videbatur diuersi generis draconū ⁊ serpentum. Cumq; esset in summo pontis tantus clamor exiuit de fluuio vt vix stare posset.Sed inuocato Iesu libere transiuit. Hoc aūt tran ctovidit ꝓtū amenissimū diuersi generis flox plenū ⁊ odox.Et p dūtatē cernit pulcherrimā murū habentē diuersis lapidibus preciosis fulgentē.⁊ de porta eius exiu.odor mirabilis vsq; ad affluentia ꝛra fuit recreatus.q; videbat ei nullū dolorē: fetorē: vl laborē sensisse in preteritū.Huic obuiā aduenerūt puericula speciosissimorū hominū q̄ introduxerūt eū in ciuitatē illā.Splēdor aūt maxīmus desup sup habitātes descēdebat de celo q̄ nec terminabili gaudio suauitate ⁊ dulcedine pfundebātur ⁊ refi batur ita q; nec visu nec alio indigerēt.Ab angelis aūt hijs dictū est ei q; reuerteret per loca per que venerat ad suos.⁊ cū ille nimis timere ꝓfortauerūt eū q; secure ꝑcederet nullūq; ei impedimentū demōes vel molestiā inferret.Dō ⁊ factū est nil sentiēs in reditu molestie vel terroris.Mane igit de die hora qua intrauerat reūsus est ad portam ⁊ ibi inuenit abbatē ⁊ monachos qui eū introduxerāt:narrauitq; eis. essus cōsiderat.Et q̄diu vixit amarissime afflixit se.

¶ Dō timēdum est finale iudicium de certitudine eius et causa. Capitulum XI

Extū valde timendū

est oīm finalis diiudicatio. Amos.iij. Leo rugiet q̄s nō timebit? Dñs locutus est q̄ vaticinabit? Diabolū ꝓpter q̄ etī tacuit in ꝑmo adventu sustinēdo nostra mala ⁊ maximas iniurias cū patiētia ⁊ hūilitate nō silebit in fine:S q̄si rugiet vt leo.ostēdens suā potentiā ma iestatē ⁊ in iudicādo severitatē. Et ideo quis nō timebit. Ego ait Piero.quotiēs diē illū fcz iudicij ꝑsidero tot⁹ cōtremisco. Gz bti oēs q̄ timēt dñm.nō cuiq; timoze:q̄a nō fuisti.S initiali vel filiali.qđ ostēdit timorē habere eos.q̄ ambulāt in vijs eius.i. in obmūtia mādatorū eius. Futurū esse iudiciū mūdi in q̄ ꝑs venturus est iudicare vivos ⁊ mortuos:iustos ⁊ pctores:articulus est fidei.vt ptz in symbolo.vñ ⁊ necessariū ad salutē hoc fine hesitatōe credere.hoc scripture aucte theologica rōne.⁊ sibylle assertione mostrat.b.Aug.in li.xviij. de ciui. dei, refert. xxv. versus sibylle de finali iudicio plene agentes. Judicij signum tellus sudore madescet. E celo rex aduenies per secla futurus scilz in carne vt ꝓsentē iudicet orbem.vnde deuz cernēt incredulus at fidelis.sic anime cum carne ardebūt quas iudicat ipse ⁊c.

De fine huius et certitudine iudicij.

§.I. Rōnem huius finalis

⁊ vltis iudicij assignāt theologi hanc foze vt quēadmodū manifestata est mūdo dei potentia in creatōne rerū sapia in gubernatōe mūdi.mia ⁊ clemētia in incarnatōe ⁊ iustificatione impiox.fra etiam manifestet mūdo iusticia dei. Hec certe iusticia maxime cōmēdabile reddit ꝓncipē ⁊ iudicem quelibet. Unde: Sap.j. Diligite iusticiā q̄ iudicatis terrā.Hec aūt iusticia dei nūc nobis est valde occulta. Nā cū iusticia dictet malos depmi ⁊ puniri.bonos aūt exaltari ⁊ ꝓmiari.Videm⁹ aūt vt plurimū ipios ⁊ flagitiosos regnare in mūdo:diuites ee:honorib⁹ abūdare. Ecōtra scos viros dei⁹ci paupes ee:ꝑsecutiōes pati: varios cruciatus vsq; ad mortē:ab iniq̄s invocēter ꝑpeti. Quāmis aūt in morte iniq̄ punlant.fine dubio in alio seculo ōmia eterna recipiāt.S tñ nō cōstat nisi ipis recipientibus q̄b meruerūt.nō aūt his potissime q̄ versant in mundo. Insup tm recipiūt mali penā in anī sola.sicut econtra iusti gl.nō aūt quoad corp⁹ cū incinerent.⁊ tamen coꝑatī est corpus anime ad bonū ⁊ malū. Ut q̄ pateat oibus q̄ ceps ⁊ rex oīm seculox deus iustissime mūdi gubernat.tū tribuat oibus ea que gesserunt in corpore:premiū vel supplicium ⁊ integral quoad animaz et corpus. Ideo necessariū est esse futurū iudiciū in fine mūdi in q̄ oēs de oibus cogā oibus angelis ⁊ hoib⁹ a deo iudicabunt. Utriusq; testamēti pagine huic copiose attestant. In ps.xlix.inq̄t dō. Deus manifeste veniet deus noster ⁊ nō silebit. Ignis in cōspectu eius exardescet et in circuitu eius tēpestas valida.aduocauit celū desursum ⁊ terrā discernere ꝑplm suū. Congregate illi sanctos eius qui ordinat testamētū eius sup sacrificia. Annūciabunt celi iusticiā eius qm deus iudex est. Hec ait dñus Aug.in.xx. de ciui.dei. de dño nro iesu dicta intelligim⁹ qui venturus est iudicare vivos ⁊ mortuos. Verus nō solus hō ⁊ deus veniet manifeste inter instos et iniustos iudicatur⁹ iuste qui ꝓpus venit occulte iudicādus ab iniustis iniuste. Venit occultus vt ante iudicē staret tacēs. q; sicut agnus coram tondēte se nō aperuit os suū. Veniet manifestus quaz de iudicibus iudicet. Deus noster q̄ est verus deus quez colunt xpiani. nō dij gentiū qui sunt demonia nos deus. Deus noster q̄ factus est noster scz frater p incarnatiōez Non em pater iudicat quēq;.ait ipe Joh.v. q; in hūana specie nō apparebit qua nō assumpsit.nec spūsanctus nec ipse homo fact⁹ est:sed deus ..er.filius in assumpta hūanitate apparebit oibus.et iudicabit vt deus cū patre et spūsancto,⁊ nō silebit.Aug.sup ꝓ. Nō veniet illuden-

dus:flagellādus:exalapādus:calamo in capite cutiēd' crucifigēdus:sepeliēdus.q; hec oīa pati potuit occultus deus scz in carne assumpta, sed veniet manifestus:q; cū ptāte magna ⁊ maiestate:vt cognoscāt deus. Nō q̄ silebit occultās suā deitatē. Nunc aūt silet.S quō silet qui q̄tidie clamat p scripturas.p ꝓdicatores futurū iudiciū p flagella,ꝑm illud in alio ꝑs.Dedisti metuētib⁹ te significatiōez vt fugiāt a facie arcus. scz diuini iudicij:vt liberēt dilecti tui.Silet q̄ ait btūs Aug.⁊ nō silet. Silet nūc a iudicādo finalr:nō silet admonēdo:nec etiā a flagellādo. Nam cuz flagellat aliq̄s in terra:admonitio est nō dānatio. Silet q̄ a iudicio occult⁹ est in celo adhuc interpellans p nobis patiens sup pctōres nō exercēs iram:sed expectans pniaz. Quia q̄ ad iudiciū venlet sequēns docēt. Ignis ait ipm ꝓcedet. Timeam⁹ ⁊ mutemur ⁊ nō timebim⁹. Ignē patiea timeat:auro q̄d facit. Est aūt nūc i ptāte q⁹ facias ne illud:qđ te nolēte venturū est:non correctus expiaris, si possemus fratres facere:vt dies iudicij nō veniret.nec sic erat male viuēdū:si nō veniret ignis in die iudicij: ⁊ sola pctōibus imminēret separatio a facie dei in q̄libet esset affluentia delitiarū nō videtes a q̄ creati sunt et separati ab illa dulcedine ineffabili vult⁹ eius in q̄libet eternitate ⁊ impatiate peccati plāgere debebāt.sed q̄d loquar aut q̄b loquar hec amātibus pena est nō ꝓtenētib⁹ q̄ dulcedine sapie ⁊ veritat⁹ vtcūq; sentire ceperūt. nouerunt qđ dico quāta pena sit tūmodo a facie dei separari.qui amē illā dulcedinē nōdū gustauerūt:si nōdū desiderant dei faciem timeāt ignē. Supplicia terreāt q̄ pmia nō invitant. Vile est qđ deus pollicet:cōtemnisce qđ minatur Amplexaris pctā ⁊ delitias carnis tue: stipula te ꝓgeries veniet ignis.ignis in ꝓspectu eius exardescet:nō erit ille ignis vt focus tuus.quo si manū mittere cogeris faceres quicqđ voluerit q̄ hoc minat. Minat inimicus hō tam leue malū ⁊ facis malū. Minat deus eternū malū:⁊ nō facis bonū.vnde pet te:nisi q; nō credis? si credimus futurū iudiciū fratres bene viuamus.ꝑs mie nūc est tps iudicij tūc erit.tūc ois arbox q̄ nō facit fructū ..nū excidet ⁊ in ignē mittet. Ignis ait ps.xlviij.in cōspectu eius exardescet:⁊ in circuitu eius tēpestas valida Valida tēpestas vēlatura est ⁊ in tam magna area. hac tēpestare separabit e sanctis oīm imm..ū. Modo mixtura quedā iacet. Pozo illa tēpestas quedā separationem factura est. In illa separatōe fit quedā bonox ⁊ malorum distinctio..duocauit celū desursum scz deus.celū.i. oēs ꝓfectos viros secū iudicaturos. de q̄bus dixit in euāgel. Vos q̄ reliq̄stis oīa secuti estis me in regeneratiōe vltima.i. vltima resurrectiōe oim cū sederit filius hoīs i sede maiestatis sue:sedebitis ⁊ vos sup sedes duodecim iudicātes duodecim tribus israel.p duodecim sedes fig. intelligit vniuersitas ꝓfectox qui cum ꝓpo iudicabunt vt assessores.sicut p. xix. tribus israel intelligit vniuersitas eox q̄ iudicabunt a xpo. Aduocauit eos ꝓfectos sursum secū sessuros:⁊ alios iudicaturos. Et terrā.s. vocauit ad iudiciū alios videlz iudicādos. Ita aūt vocauit terrā scz omnes iudicādos discernere populū suū.i. ita vt discernat pplm suum electos videlz fidā a malis deputatis ad penam. vel sic.vocauit sursum ..a quoad ..nas:terrā quoad corpa.scz perfectox. vocauit aūt sursum.i. secum discernere pplm suū.i.ita vt discernat pplm suum dijudicare bonos a malis.pplm suum.i. fideles. Nam vt ait xps Joh.iij. Qui nō credit iam iudicat⁹ est. damnatio toti ecclie. Congregate illi sanctos eius. vos scilicz angeli quox ministerio cōgregabunt ante eū oēs gētes. Alia translatio habet. iustos eius qui scz exercuerūt opa iusticie.i. bona.elemosynas ⁊ alia bona opa. Congregate tales ipsi deo.i. vt cum eo ad dexterā. Qui ordinauerunt testamentū eius p sacrificia.i. qui dispositorum et impleuerūt testamēta eius documenta euangelica in quibus dispositus ⁊ promisit regnū facientibus elemosynas que

Universidad de Deusto
Biblioteca

sunt sup sacrificia.i.magis accepta ꝙ sacrificia cor palia. q; miamvolo ⁊ non sacrificiū.vel qui ordinauerūt.i.ordinate implenerūt testamētū ei⁹.i.legē ei⁹ sup sacrificia.i. sup materia elemosynarū.Sūt em plura gña sacrificior spualium.Elemosyne dicunt sacrificia:ieiunia:⁊ alia pia opa que fiūt ꝓpter deū.Contritio etiā ⁊ opa bona interiora dicunt sacrificia.ꝓm illud.Sacrificiū deo spūs contribulatus.Oratio etiā ꝓm illud. Sacrificiū laudis honorificabit me.Nō aūt ordinat testamentū dei.i.legē dei in q̄ ꝓmittit ⁊ legat hereditas supnoxū bonor seruātib⁹ eā.⁊ ideo nō dr testamentū illi qui dant ⁊ offerūt sacrificia elemosynarū ⁊ interiora omissis interioribꝰ elemosynis:vt cōtritiōe:iniuriarū remissiōe:⁊ hmōi.q; nō ordinate iplent q̄d mādat.⁊ ideo tales nō ꝓgregant inter scōs ⁊ iustos. Vñ btūs Aug⁹.in Enchyridion. Qui vult ordinate dare elemosynā:ꝓmitt⁹ dz a seipo incipere ⁊ eā sibi dare.s.dolendo de pctis ⁊ ꝓtendo.Est em elemosyna op⁹ misericordie verissime.dē qua ait sapiens. Miserere fili aie tue placens deo.de pe.dist.iij.qui vult. Itē btūs Aug⁹.in.xx.de ciui. dei.i quo p totū ꝓbat finale iudiciū.c.xxv.sic ait.ꝓpheta Malachias:qui ⁊ angelus dict⁹ est.qui etiā Esdras credit⁹ ꝓm opionē hebreoꝝ.vt refert Ro. o. iudi⁹ nouissimū ꝓpherat dicens.Ecce venit dicit dñs omnipotens.⁊ quis sustinebit diē introit⁹ eius:aut quis ferre potest vt ꝓpiciat eū:Quia ipe ingredit quasi ignis cōflatorij:⁊ quasi herba lauantiū:⁊ sedebit cōflans ⁊ emūdans sicut aurū ⁊ sicut argentum:⁊ mūdabit filios leui:⁊ fundet eos sicut aurū ⁊ argentū. Et erūt dño offerentes hostias in iustitia ⁊ placebit dño sacrificiū iuda ⁊ hierlm sicut diebꝰ ꝓstinis ⁊ sicut annis ꝓximis.⁊ accedā ad vos in iudicio:⁊ ero testis velox sup maleficos ⁊ sup adulteros:⁊ sup eos qui iurant tē.⁊ qui nō timent me dicit dñs omnipotens. Hec littera textus est ꝓm.lxx.quā ponit btūs Aug⁹.nostra aūt translatio que est Hiero.alia verba cōtinet:sed fit eiusdē sniē.Mō ergo dicit.sedebit cōflans ⁊ emūdans quasi argentū: dupliciter pōt intelligi ꝓm btūm Aug⁹.ibi:q; vel de separatione qua separabunt boni a malis.quā separatōē dicit emūdationē ⁊ ꝓflationē sicut argenti:⁊ purgationē ꝓm illam nram sicut granū dr purgari ⁊ mundari qñ separatur a paleis. ⁊ argentū ⁊ aurū qñ separatur per ignē a scoria. Vel etiā pōt intelligi quoad eos tm qui dicunt filij leui⁹ iuda ⁊ hierusalē qui boni.si quid defect⁹ erit in eis purgabunt ꝓpter ꝓsenti vita:vel in igne illo iudicij si quid ⁊ ꝓbabile remansisset in eis.Et qđ dr q erūt offerentes in iustitia sacrificia.nō intelligit de sacrificijs aialiū:sed de seipsis q̄ omino mūdati ab oi pctō offerent ipos deo i holocaustū. id est i. igne diuini amoris transformādos.Et sic placebit deo sacrificium iude ⁊ hierlm.i.eccl̄ie triūphantis, sicut dicit⁹ ꝓpheta.c.vij. locutus est de quattuor bestijs variis.s. leena:vrso:pardo:⁊ quarta dissimilis ceteris q̄ habebat cornua decē:inter q̄ ortū est cornu parvum cui⁹ facie erudite sunt cornua tria ex illis.x. q̄ bestie q̄tuor significāt q̄tuor monarchias mūdi:vt refert btūs Aug⁹.xx.de ciui.dei. allegās Hiero.sup Dañ.videlz assyrioꝝ ꝓma:ꝓsarū ⁊ medoꝝ ꝙ scōa:grecoꝝ ꝙ tertia:romanoꝝ ꝙ quarta.⁊ cornu ꝓparuū antixp̄m.dece aūt cornua nō significāt.x.reges sed totius monarchie:ꝑ poti⁹ diuisiones ei⁹ in decē regna. Postea cornu illud paruū significante antixp̄m describit aduentū ad iudiciū:ostendens iudiciū fieri a deo trinitate q̄ significatur in antiquo dierū. sed manifestatio iudicis ad oēs ꝓpe.s.in humanitate assumpta.de quo postea dicit. Ecce in nubib⁹ celi veniebat quasi filius hoīs:⁊ vsq; ad antiquū dierū puenit:⁊ ded.. ei ptātē ⁊ honorē ⁊ regnū ⁊c. Et multa dicit de ātixp̄o ibi⁊ in.c.vij.⁊.c.xij. Quāuis aūt testimonia veteris testamēti inducta (inqt btūs Aug⁹. vbi.s.) ꝓpria sint tpe noui testamenti testimonia ꝓpter nenda sunt dignitate. qm illa vera ꝓphetia noui ⁊ veteris testamenti scripture sunt cōes nobis xp̄ianis ⁊ hebreis. Licz ipi hebrei falso intelligāt ⁊ exponāt.dicta vero noui testamēti ꝓpria sunt xp̄ianis. Oēs euāgeliste referūt dñm xp̄m in euāgelijs ꝓnunciasse futurū finale iudiciū sub diuersis documētis ⁊ ꝑabolis. Nā euāgelista Mat. c.xxiij.⁊.c.xxiiij. diffuse loquit de iudicio futuro:⁊ interra.c.xxv.ait. Cū venerit filius hoīs in sede maiestatis sue ⁊ oēs angeli eius cū eo:tūc sedebit sup sedē maiestatis sue ⁊ cōgregabunt ante eū oēs gentes ⁊c. vbi ponit sententia ꝓ electis dei.qua dr. Venite bñdicti ꝓris mei ꝙcipite regnū ⁊c. Et postea sntia cōtra malos discedite a me maledicti ⁊c. Et in euāgelio Luc.xxi. Erūt signa in sole ⁊ luna ⁊ stellis ⁊c. Tūc videbūt filiū hoīs venientē i nube cū potestate magna ⁊c. Et Marc.xiij. post signa precedētia.⁊ Job.vj. ait xp̄s. Venit hora ⁊ nūc est quando mortui.s.in aia audiēt vocē filij dei.s.in ꝓdicatiōe.⁊ q̄ audierint viuent.audierint.i.obedierint:viuēt.s.vita gratie. Et paulo post. Et potestatē dedit ei iudiciū facere:qz filius hoīs est. Nolite mirari hoc:qz venit hora i qua oēs qui in monumentis sunt audient vocē filij dei. Et ꝓcedēt qui bona fecerūt in resurrectionē vite: qui vero mala egerunt in resurrectionē iudicij.s.dānationis. Petrus ꝓceps apl̄oꝝ.in.ij.canonica.c.iij.de hoc sic ait. Venient in nouissimis diebus in deceptionez illusores iuxta ꝓprias concupiscētias ambulantes dicentes.vbi est ꝓmissio aut aduentus eius. Exquo em ꝓres dormierūt:sic oia ꝑseuerant ab initio creature.⁊.c. Non tardat dñs ꝓmissis:sed patiēter agit ꝓpter vos nolens aliquos perire:sed ad penitentiā reuerti oēs. Adueniet aūt dies dñi sicut fur in q̄ celi magno impetu transient: elemēta vero calore solvent:terra vero ⁊ que in ipa sunt oia exurentur. Cum hec igitur oia dissoluenda sint:quales oportet nos esse in sanctis conuersationibus ⁊ pietatibus expectantes ⁊ ꝓperantes in aduētu dei⁊ dñi nostri iesu xp̄i. Sicut ⁊ charissimus frater noster Paulus ꝓm data sibi sapientia scripsit vobis in oibus epl̄is. Paulus vero apl̄us.ij.ad Thessal.ij.ait Rogamus vos fratres per aduētū dñi nostri iesu xp̄i ne non cito moueamini a vestro sensu:neq; terreamini neq; per spm:neq; p sermonē:neq; p epl̄am tanq̄ p nos missam:quasi instet dies dñi. Ne qs vos seducat vllo modo. qm nisi venerit dissensio ꝓmū ⁊ reuelat⁹ fuerit hō peccati:filius ꝑditiōis:q̄ aduersat ⁊ extollit sup oīne q̄d dr deus aut q̄d colit.ita vt in tēplo dei sedeat tanq̄ sit de⁹.non retinetis q cū essem apud vos hec dicebā vobis. Et nūc q̄d detineat scitis:vt reuelet in suo tpe. Nā mysteriū iam operatur iniquitatis tantūmodo q̄ tenet nūc:teneat donec de medio fiat.⁊ tūc reuelabit⁹ ille iniqu⁹ quē dñs interficiet spū oris sui:⁊ destruet illustratiōe aduent⁹ sui:cui⁹ est aduentus ꝓm opationē sathane.in oi virtute signis ⁊ ꝓdigijs mendacib⁹.Btūs Aug⁹.hec verba inducens.xx.lib.de ciui. dei ait. Nullū dubiū est cū de antixp̄o dixisse:dicēs iuxta q̄ ꝓpheta.c.vij. locutus est de quattuor bestijs variis.s. leena:vrso:pardo:⁊ quarta dissimilis ceteris q̄ habebat cornua decē:inter q̄ ortū est cornu parvum cui⁹ facie erudite sunt cornua tria ex illis.x. q̄ bestie q̄tuor significāt q̄tuor monarchias mūdi:vt refert btūs Aug⁹.xx.de ciui.dei. allegās Hiero.sup Dañ.videlz assyrioꝝ ꝓma:ꝓsarū ⁊ medoꝝ ꝙ scōa:grecoꝝ ꝙ tertia:romanoꝝ ꝙ quarta.⁊ cornu ꝓparuū antixp̄m.dece aūt cornua nō significāt.x.reges sed totius monarchie:ꝑ poti⁹ diuisiones ei⁹ in decē regna. Postea cornu illud paruū significante antixp̄m describit aduentū ad iudiciū:ostendens iudiciū fieri a deo trinitate q̄ significatur in antiquo dierū. sed manifestatio iudicis ad oēs ꝓpe.s.in humanitate assumpta.de quo postea dicit. Ecce in nubib⁹ celi veniebat quasi filius hoīs:⁊ vsq; ad antiquū dierū puenit:⁊ ded.. ei ptātē ⁊ honorē ⁊ regnū ⁊c. Et multa dicit de ātixp̄o ibi⁊ in.c.vij.⁊.c.xij. Quāuis aūt testimonia veteris testamēti inducta (inqt btūs Aug⁹. vbi.s.) ꝓpria sint tpe noui testamenti testimonia ꝓpter nenda sunt dignitate. qm illa vera ꝓphetia noui ⁊ veteris testamenti scripture sunt cōes nobis xp̄ianis ⁊ hebreis. Licz ipi hebrei falso intelligāt ⁊ exponāt.dicta vero noui testamēti ꝓpria sunt xp̄ianis. Oēs euāgeliste referūt dñm xp̄m in euāgelijs ꝓnunciasse futurū finale iudiciū sub diuersis documētis ⁊ ꝑabolis. Nā euāgelista Mat. c.xxiij.⁊.c.xxiiij. diffuse loquit de iudicio futuro:⁊ interra.c.xxv.ait. Cū venerit filius hoīs in sede maiestatis sue ⁊ oēs angeli eius cū eo:tūc sedebit sup sedē maiestatis sue ⁊ cōgregabunt ante eū oēs gentes ⁊c. vbi ponit sententia ꝓ electis dei.qua dr. Venite bñdicti ꝓris mei ꝙcipite regnū ⁊c. Et postea sntia cōtra malos discedite a me maledicti ⁊c. Et in euāgelio Luc.xxi. Erūt signa in sole ⁊ luna ⁊ stellis ⁊c. Tūc videbūt filiū hoīs venientē i nube cū potestate magna ⁊c. Et Marc.xiij. post signa precedētia.⁊ Job.vj. ait xp̄s. Venit hora ⁊ nūc est quando mortui.s.in aia audiēt vocē filij dei.s.in ꝓdicatiōe.⁊ q̄ audierint viuent.audierint.i.obedierint:viuēt.s.vita gratie. Et paulo post. Et potestatē dedit ei iudiciū facere:qz filius hoīs est. Nolite mirari hoc:qz venit hora i qua oēs qui in monumentis sunt audient vocē filij dei. Et ꝓcedēt qui bona fecerūt in resurrectionē vite: qui vero mala egerunt in resurrectionē iudicij.s.dānationis. Petrus ꝓceps apl̄oꝝ.in.ij.canonica.c.iij.de hoc sic ait. Venient in nouissimis diebus in deceptionez illusores iuxta ꝓprias concupiscētias ambulantes dicentes.vbi est ꝓmissio aut aduentus eius. Exquo em ꝓres dormierūt:sic oia ꝑseuerant ab initio creature.⁊.c. Non tardat dñs ꝓmissis:sed patiēter agit ꝓpter vos nolens aliquos perire:sed ad penitentiā reuerti oēs. Aduenient aūt dies dñi sicut fur in q̄ celi magno impetu transient: elemēta vero calore solvent:terra vero ⁊ que in ipa sunt oia exurentur. Cum hec igitur oia dissoluenda sint:quales oportet nos esse in sanctis conuersationibus ⁊ pietatibus expectantes ⁊ ꝓperantes in aduētu dei⁊ dñi nostri iesu xp̄i. Sicut ⁊ charissimus frater noster Paulus ꝓm data sibi sapientia scripsit vobis in oibus epl̄is. Paulus vero apl̄us.ij.ad Thessal.ij.ait Rogamus vos fratres per aduētū dñi nostri iesu xp̄i ne non cito moueamini a vestro sensu:neq; terreamini neq;

per spm:neq; p sermonē:neq; p epl̄am tanq̄ p nos missam:quasi instet dies dñi. Ne qs vos seducat vllo modo. qm nisi venerit dissensio ꝓmū ⁊ reuelat⁹ fuerit hō peccati:filius ꝑditiōis:q̄ aduersat ⁊ extollit sup oīne q̄d dr deus aut q̄d colit.ita vt in tēplo dei sedeat tanq̄ sit de⁹.non retinetis q cū essem apud vos hec dicebā vobis. Et nūc q̄d detineat scitis:vt reuelet in suo tpe. Nā mysteriū iam operatur iniquitatis tantūmodo q̄ tenet nūc:teneat donec de medio fiat.⁊ tūc reuelabit⁹ ille iniqu⁹ quē dñs interficiet spū oris sui:⁊ destruet illustratiōe aduent⁹ sui:cui⁹ est aduentus ꝓm opationē sathane.in oi virtute signis ⁊ ꝓdigijs mendacib⁹.Btūs Aug⁹.hec verba inducens.xx.lib.de ciui.dei ait. Nullū dubiū est cū de antixp̄o dixisse:dicēs iuxta q̄ ꝓpheta.c.vij. locutus est de quattuor bestijs variis.s. leena:vrso:pardo:⁊ quarta dissimilis ceteris q̄ habebat cornua decē:inter q̄ ortū est cornu parvum cui⁹ facie erudite sunt cornua tria ex illis.x. q̄ bestie q̄tuor significāt q̄tuor monarchias mūdi:vt refert btūs Aug⁹.xx.de ciui.dei. allegās Hiero.sup Dañ.videlz assyrioꝝ ꝓma:ꝓsarū ⁊ medoꝝ ꝙ scōa:grecoꝝ ꝙ tertia:romanoꝝ ꝙ quarta.⁊ cornu ꝓparuū antixp̄m.dece aūt cornua nō significāt.x.reges sed totius monarchie:ꝑ poti⁹ diuisiones ei⁹ in decē regna. Postea cornu illud paruū significante antixp̄m describit aduentū ad iudiciū:ostendens iudiciū fieri a deo trinitate q̄ significatur in antiquo dierū. sed manifestatio iudicis ad oēs ꝓpe.s.in humanitate assumpta.de quo postea dicit. Ecce in nubib⁹ celi veniebat quasi filius hoīs:⁊ vsq; ad antiquū dierū puenit:⁊ ded.. ei ptātē ⁊ honorē ⁊ regnū ⁊c. Et multa dicit de ātixp̄o ibi⁊ in.c.vij.⁊.c.xij. Quāuis aūt testimonia veteris testamēti inducta (inqt btūs Aug⁹. vbi.s.) ꝓpria sint tpe noui testamenti testimonia ꝓpter nenda sunt dignitate. qm illa vera ꝓphetia noui ⁊ veteris testamenti scripture sunt cōes nobis xp̄ianis ⁊ hebreis. Licz ipi hebrei falso intelligāt ⁊ exponāt.dicta vero noui testamēti ꝓpria sunt xp̄ianis. Oēs euāgeliste referūt dñm xp̄m in euāgelijs ꝓnunciasse futurū finale iudiciū sub diuersis documētis ⁊ ꝑabolis. Nā euāgelista Mat. c.xxiij.⁊.c.xxiiij. diffuse loquit de iudicio futuro:⁊ interra.c.xxv.ait. Cū venerit filius hoīs in sede maiestatis sue ⁊ oēs angeli eius cū eo:tūc sedebit sup sedē maiestatis sue ⁊ cōgregabunt ante eū oēs gentes ⁊c. vbi ponit sententia ꝓ electis dei.qua dr. Venite bñdicti ꝓris mei ꝙcipite regnū ⁊c. Et postea sntia cōtra malos discedite a me maledicti ⁊c. Et in euāgelio Luc.xxi. Erūt signa in sole ⁊ luna ⁊ stellis ⁊c. Tūc videbūt filiū hoīs venientē i nube cū potestate magna ⁊c. Et Marc.xiij. post signa precedētia.⁊ Job.vj. ait xp̄s. Venit hora ⁊ nūc est quando mortui.s.in aia audiēt vocē filij dei.s.in ꝓdicatiōe.⁊ q̄ audierint viuent.audierint.i.obedierint:viuēt.s.vita gratie. Et paulo post. Et potestatē dedit ei iudiciū facere:qz filius hoīs est. Nolite mirari hoc:qz venit hora i qua oēs qui in monumentis sunt audient vocē filij dei. Et ꝓcedēt qui bona fecerūt in resurrectionē vite: qui vero mala egerunt in resurrectionē iudicij.s.dānationis. Petrus ꝓceps apl̄oꝝ.in.ij.canonica.c.iij.de hoc sic ait. Venient in nouissimis diebus in deceptionez illusores iuxta ꝓprias concupiscētias ambulantes dicentes.vbi est ꝓmissio aut aduentus eius. Exquo em ꝓres dormierūt:sic oia ꝑseuerant ab initio creature.⁊.c. Non tardat dñs ꝓmissis:sed patiēter agit ꝓpter vos nolens aliquos perire:sed ad penitentiā reuerti oēs. Aduenient aūt dies dñi sicut fur in q̄ celi magno impetu transient: elemēta vero calore solvent:terra vero ⁊ que in ipa sunt oia exurentur. Cum hec igitur oia dissoluenda sint:quales oportet nos esse in sanctis conuersationibus ⁊ pietatibus expectantes ⁊ ꝓperantes in aduētu dei⁊ dñi nostri iesu xp̄i. Sicut ⁊ charissimus frater noster Paulus ꝓm data sibi sapientia scripsit vobis in oibus epl̄is. Paulus vero apl̄us.ij.ad Thessal.ij.ait Rogamus vos fratres per aduētū dñi nostri iesu xp̄i ne non cito moueamini a vestro sensu:neq; terreamini neq; per spm:neq; p sermonē:neq; p epl̄am tanq̄ p nos missam:quasi instet dies dñi. Ne qs vos seducat vllo modo. qm nisi venerit dissensio ꝓmū ⁊ reuelat⁹ fuerit hō peccati:filius ꝑditiōis:q̄ aduersat ⁊ extollit sup oīne q̄d dr deus aut q̄d colit.ita vt in tēplo dei sedeat tanq̄ sit de⁹.non retinetis q cū essem apud vos hec dicebā vobis. Et nūc q̄d detineat scitis:vt reuelet in suo tpe. Nā mysteriū iam operatur iniquitatis tantūmodo q̄ tenet nūc:teneat donec de medio fiat.⁊ tūc reuelabit⁹ ille iniqu⁹ quē dñs interficiet spū oris sui:⁊ destruet illustratiōe aduent⁹ sui:cui⁹ est aduentus ꝓm opationē sathane.in oi virtute signis ⁊ ꝓdigijs mendacib⁹.Btūs Aug⁹.hec verba inducens.xx.lib.de ciui.dei ait. Nullū dubiū est cū de antixp̄o dixisse:dicēs iuxta q̄ ꝓpheta.c.vij. locutus est de quattuor bestijs variis.s. leena:vrso:pardo:⁊ quarta dissimilis ceteris q̄ habebat cornua decē:inter q̄ ortū est cornu parvum cui⁹ facie erudite sunt cornua tria ex illis.x. q̄ bestie q̄tuor significāt q̄tuor monarchias mūdi:vt refert btūs Aug⁹.xx.de ciui.dei. allegās Hiero.sup Dañ.videlz assyrioꝝ ꝓma:ꝓsarū ⁊ medoꝝ ꝙ scōa:grecoꝝ ꝙ tertia:romanoꝝ ꝙ quarta.⁊ cornu ꝓparuū antixp̄m.dece aūt cornua nō significāt.x.reges sed totius monarchie:ꝑ poti⁹ diuisiones ei⁹ in decē regna. Postea cornu illud paruū significante antixp̄m describit aduentū ad iudiciū:ostendens iudiciū fieri a deo trinitate q̄ significatur in antiquo dierū. sed manifestatio iudicis ad oēs ꝓpe.s.in humanitate assumpta.de quo postea dicit. Ecce in nubib⁹ celi veniebat quasi filius hoīs:⁊ vsq; ad antiquū dierū puenit:⁊ ded.. ei ptātē ⁊ honorē ⁊ regnū ⁊c. Et multa dicit de ātixp̄o ibi⁊ in.c.vij.⁊.c.xij. Quāuis aūt testimonia veteris testamēti inducta (inqt btūs Aug⁹. vbi.s.) ꝓpria sint tpe noui testamenti testimonia ꝓpter nenda sunt dignitate. qm illa vera ꝓphetia noui ⁊ veteris testamenti scripture sunt cōes nobis xp̄ianis ⁊ hebreis. Licz ipi hebrei falso intelligāt ⁊ exponāt.dicta vero noui testamēti ꝓpria sunt xp̄ianis. Oēs euāgeliste referūt dñm xp̄m in euāgelijs ꝓnunciasse futurū finale iudiciū sub diuersis documētis ⁊ ꝑabolis. Nā euāgelista Mat. c.xxiij.⁊.c.xxiiij. diffuse loquit de iudicio futuro:⁊ interra.c.xxv.ait. Cū venerit filius hoīs in sede maiestatis sue ⁊ oēs angeli eius cū eo:tūc sedebit sup sedē maiestatis sue ⁊ cōgregabunt ante eū oēs gentes ⁊c. vbi ponit sententia ꝓ electis dei.qua dr. Venite bñdicti ꝓris mei ꝙcipite regnū ⁊c. Et postea sntia cōtra malos discedite a me maledicti ⁊c. Et in euāgelio Luc.xxi. Erūt signa in sole ⁊ luna ⁊ stellis ⁊c. Tūc videbūt filiū hoīs venientē i nube cū potestate magna ⁊c. Et Marc.xiij. post signa precedētia.⁊ Job.vj. ait xp̄s. Venit hora ⁊ nūc est quando mortui.s.in aia audiēt vocē filij dei.s.in ꝓdicatiōe.⁊ q̄ audierint viuent.audierint.i.obedierint:viuēt.s.vita gratie. Et paulo post. Et potestatē dedit ei iudiciū facere:qz filius hoīs est. Nolite mirari hoc:qz venit hora i qua oēs qui in monumentis sunt audient vocē filij dei. Et ꝓcedēt qui bona fecerūt in resurrectionē vite: qui vero mala egerunt in resurrectionē iudicij.s.dānationis. Petrus ꝓceps apl̄oꝝ.in.ij.canonica.c.iij.de hoc sic ait. Venient in nouissimis diebus in deceptionez illusores iuxta ꝓprias concupiscētias ambulantes dicentes.vbi est ꝓmissio aut aduentus eius. Exquo em ꝓres dormierūt:sic oia ꝑseuerant ab initio creature.⁊.c. Non tardat dñs ꝓmissis:sed patiēter agit ꝓpter vos nolens aliquos perire:sed ad penitentiā reuerti oēs. Aduenient aūt dies dñi sicut fur in q̄ celi magno impetu transient: elemēta vero calore solvent:terra vero ⁊ que in ipa sunt oia exurentur. Cum hec igitur oia dissoluenda sint:quales oportet nos esse in sanctis conuersationibus ⁊ pietatibus expectantes ⁊ ꝓperantes in aduētu dei⁊ dñi nostri iesu xp̄i. Sicut ⁊ charissimus frater noster Paulus ꝓm data sibi sapientia scripsit vobis in oibus epl̄is. Paulus vero apl̄us.ij.ad Thessal.ij.ait Rogamus vos fratres per aduētū dñi nostri iesu xp̄i ne non cito moueamini a vestro sensu:neq; terreamini neq; per spm:neq; p sermonē:neq; p epl̄am tanq̄ p nos missam:quasi instet dies dñi. Ne qs vos seducat vllo modo. qm nisi venerit dissensio ꝓmū ⁊ reuelat⁹ fuerit hō peccati:filius ꝑditiōis:q̄ aduersat ⁊ extollit sup oīne q̄d dr deus aut q̄d colit.ita vt in tēplo dei sedeat tanq̄ sit de⁹.non retinetis q cū essem apud vos hec dicebā vobis. Et nūc q̄d detineat scitis:vt reuelet in suo tpe. Nā mysteriū iam operatur iniquitatis tantūmodo q̄ tenet nūc:teneat donec de medio fiat.⁊ tūc reuelabit⁹ ille iniqu⁹ quē dñs interficiet spū oris sui:⁊ destruet illustratiōe aduent⁹ sui:cui⁹ est aduentus ꝓm opationē sathane.in oi virtute signis ⁊ ꝓdigijs mendacib⁹.Btūs Aug⁹.hec verba inducens.xx.lib.de ciui.dei ait. Nullū dubiū est cū de antixp̄o dixisse:dicēs iuxta q̄ ꝓpheta.c.vij. locutus est de quattuor bestijs variis.s. leena:vrso:pardo:⁊ quarta dissimilis ceteris q̄ habebat cornua decē:inter q̄ ortū est cornu parvum cui⁹ facie erudite sunt cornua tria ex illis.x. q̄ bestie q̄tuor significāt q̄tuor monarchias mūdi:vt refert btūs Aug⁹.xx.de ciui.dei. allegās Hiero.sup Dañ.videlz assyrioꝝ ꝓma:ꝓsarū ⁊ medoꝝ ꝙ scōa:grecoꝝ ꝙ tertia:romanoꝝ ꝙ quarta.⁊ cornu ꝓparuū antixp̄m.dece aūt cornua nō significāt.x.reges sed totius monarchie:ꝑ poti⁹ diuisiones ei⁹ in decē regna. Postea cornu illud paruū significante antixp̄m describit aduentū ad iudiciū:ostendens iudiciū fieri a deo trinitate q̄ significatur in antiquo dierū. sed manifestatio iudicis ad oēs ꝓpe.s.in humanitate assumpta.de quo postea dicit. Ecce in nubib⁹ celi veniebat quasi filius hoīs:⁊ vsq; ad antiquū dierū puenit:⁊ ded.. ei ptātē ⁊ honorē ⁊ regnū ⁊c. Et multa dicit de ātixp̄o ibi⁊ in.c.vij.⁊.c.xij. Quāuis aūt testimonia veteris testamēti inducta (inqt btūs Aug⁹. vbi.s.) ꝓpria sint tpe noui testamenti testimonia ꝓpter nenda sunt dignitate. qm illa vera ꝓphetia noui ⁊ veteris testamenti scripture sunt cōes nobis xp̄ianis ⁊ hebreis. Licz ipi hebrei falso intelligāt ⁊ exponāt.dicta vero noui testamēti ꝓpria sunt xp̄ianis. Oēs euāgeliste referūt dñm xp̄m in euāgelijs ꝓnunciasse futurū finale iudiciū sub diuersis documētis ⁊ ꝑabolis. Nā euāgelista Mat. c.xxiij.⁊.c.xxiiij. diffuse loquit de iudicio futuro:⁊ interra.c.xxv.ait. Cū venerit filius hoīs in sede maiestatis sue ⁊ oēs angeli eius cū eo:tūc sedebit sup sedē maiestatis sue ⁊ cōgregabunt ante eū oēs gentes ⁊c. vbi ponit sententia ꝓ electis dei.qua dr. Venite bñdicti ꝓris mei ꝙcipite regnū ⁊c. Et postea sntia cōtra malos discedite a me maledicti ⁊c. Et in euāgelio Luc.xxi. Erūt signa in sole ⁊ luna ⁊ stellis ⁊c. Tūc videbūt filiū hoīs venientē i nube cū potestate magna ⁊c. Et Marc.xiij. post signa precedētia.⁊ Job.vj. ait xp̄s. Venit hora ⁊ nūc est quando mortui.s.in aia audiēt vocē filij dei.s.in ꝓdicatiōe.⁊ q̄ audierint viuent.audierint.i.obedierint:viuēt.s.vita gratie. Et paulo post. Et potestatē dedit ei iudiciū facere:qz filius hoīs est. Nolite mirari hoc:qz venit hora i qua oēs qui in monumentis sunt audient vocē filij dei. Et ꝓcedēt qui bona fecerūt in resurrectionē vite: qui vero mala egerunt in resurrectionē iudicij.s.dānationis. Petrus ꝓceps apl̄oꝝ.in.ij.canonica.c.iij.de hoc sic ait. Venient in nouissimis diebus in deceptionez illusores iuxta ꝓprias concupiscētias ambulantes dicentes.vbi est ꝓmissio aut aduentus eius. Exquo em ꝓres dormierūt:sic oia ꝑseuerant ab initio creature.⁊.c. Non tardat dñs ꝓmissis:sed patiēter agit ꝓpter vos nolens aliquos perire:sed ad penitentiā reuerti oēs. Aduenient aūt dies dñi sicut fur in q̄ celi magno impetu transient: elemēta vero calore solvent:terra vero ⁊ que in ipa sunt oia exurentur. Cum hec igitur oia dissoluenda sint:quales oportet nos esse in sanctis conuersationibus ⁊ pietatibus expectantes ⁊ ꝓperantes in aduētu dei⁊ dñi nostri iesu xp̄i. Sicut ⁊ charissimus frater noster Paulus ꝓm data sibi sapientia scripsit vobis in oibus epl̄is. Paulus vero apl̄us.ij.ad Thessal.ij.ait Rogamus vos fratres per aduētū dñi nostri iesu xp̄i ne non cito moueamini a vestro sensu:neq; terreamini neq;

hoies inclinatur penitentes ad parcendū.⁊ permanentes in peccatis ad expectandū cor conuersionem.que clementia flectit ad se lignū durū scueritatis diuine iustitie. Sed ꝙtomagis funis trahit ⁊ inclinat lignū:tanto inde sagitta emissa vehemētius vulnerat. Vñ apl̄s ad Rom. ij. Ignoras qm benignitas dei ad ꝓnam te adducit ꝓm aute duritiā tuā ⁊ impenitens cor thesaurizas tibi irā in die ire ⁊ revelatiōis iusti iudicij dei q̄ reddet vnicuiq; ꝓm opa sua. Et hiero. Moderatio dei ac pietas solū nostru reditum querit ac nos cupit longa sua bonitate saluare. Nō si nō cōuertimur:si duri colli sum⁹:si vsq; ad mortes in malis ꝑseueram⁹:assidue peccantiū non miserē de⁹. dist.xciij.diaconi.imo grauiꝰ punit. Vñ Vale. marim⁹. Lento quidē gradu ad vindictā sui diuina procedit ira:tardit atemq; supplicij grauitate cōpensat. Dedit ḡ deus significationē.i. signa multa terribilia magnaꝝ tribulationū que ꝓcedunt finale iudiciū. que ex sui terroris magnitudine valeāt illud fine fine malū.s.eterne dānationis nūciare. Dedit aūt metuentib⁹ deū:qz illi tm indemnitatez sue emendationis trahūt vñ liberent dilecti sui. Nā mali ex flagellis deteriores fiūt: vt pharao q̄ cū plura signa videret terribilia nō fuerit conuersus: demū ab aq̄s submersus fuit suis. Ideo dñs ac redemptor noster (inquit btūs Greg⁹.) perituri mūdi mala ꝓcedentia denūciat:vt min⁹ perturbent venientia cū fuerint ꝓscita. Minus enim facula ferūt que ꝓuident. Et vt dicit btūs Tho.in.iiij. dist.xl.viij. Ad dignitatē iudiciarie potestatis ptinet habere aliqua indicia que ad reuerentiā ⁊ subiectionē inducant. Et ideo aduentū xp̄i ad iudiciū cū veniat in forma gl̄iosa multa signa ꝓcedēt: vt corda hoīm in subiectionē venturi iudicis inducant:⁊ ꝓpter timores ad iudicia ꝓparent hmōi signis cōmoti. Juxta illud Eccl̄i.xviij. Ante iudiciū para iusticiā. Anteq̄ em de aduentu suo ad iudiciū loquat Luc.xxi. ꝓmittit dñs. Erunt signa in sole ⁊ luna ⁊ stellis:⁊ in terris ꝓsura gentiū ꝓ confusione sonitus maris ⁊ fluctuū arescentibus hoīb⁹ ꝓ timore ⁊ exꝑectatione que superueniēt vniuerso orbi. Nā ⁊ virtutes cōmouebūtur. Vbi ponūtur septē signa precedē ꝓ diciū. Primum est signū in sole. Et qđ seu quale sit istud signū declarat Matth.xxiiij.c.dicens. Sol obscurabitur. Et Jobes Apoc.vj. Sol factus est niger vt saccus cilicin⁹.quoad litterā. Maior erit obscuratio solis q̄ solita naturalis. Sicut em paterfamilias moriente tota familia eius fuit nigrorita tūc hoīe deficiente quoad vitam ista ꝑalem sol lumine suo minuetur nobis subtrahēdo consuetā lucē:quam ipsi cōpatiens doleat. Vel etiā q̄ maiori luce aduenient in aere isto sole iusticie rō cedet vt minor lux solis materialis. Mozalr imperiū romanū significatū per solem obscurabitur. q; post multas sui divisiones vilificabitur ⁊ quasi ad nihilū deducetur. Unde figuratuz est p solē qui reuersus est retro per decē lineas in horologio Achaz regis in signū perfecte saluationis Ezechie ⁊ liberationis populi dei.s.de manibus inimicorū. Sic imperiū romanoꝝ reuertetur retro deficiendo a sua potestate decē lineas inquantū minorabitur diuisum in decē reges seu regna que nō recognoscunt imperatorem vt superiorē. Nō etiā signum per decē comua orta in capite illi⁹ fere singularis vnde postea est comu paruū qđ facit bellū sanctis significans antixp̄m. Obscurabitur etiā sol aliter:qz.s. sol iustitie xp̄s deus noster q̄si occultus erit quoad claritatē si cōparatus ipso que ꝓius erat manifesta. Secundū signū erit in luna. Unde ait signa in sole ⁊ luna. Et qđ signuz sit illud expꝛimitur Joel.ij. vbi dicitur. Luna conuertet in sanguinē anteq̄ veniat dies dñi magnus ⁊ horribilis.s. iudicij. Cui concordat qđ ait Jobes Apoc.vj. dicens. Et luna tota facta est sicut sanguis. Quantuz autem ad terrā pōt dici q̄ luna obscurabit. Et qz ꝑm astrologos eclipsis seu obscuratio solis ⁊ lune nō pōt esse simul:ideo dicendū ꝑm beatū Tho.in.iiij.q̄ vel

Septē signa ꝓcedē cū iudiciū.

§.II. Circa finale iudicium

de quo (vt dictum est vtriusq; testamenti pagina copiose loquitur) videnda sunt septem,

¶ Signorum premonstratio.
¶ Mundi per ignē ꝓflagratio.
¶ Ouium ad iudiciū citatio.
¶ Judicis ad cunctos manifestatio.
¶ Assessorū cū eo assocciatio.
¶ Accusatoꝝ ⁊ testiū multiplicatio.
¶ Cuius irrevocabilis ꝓlatio.

Signoꝝ ꝑmonstratio quare.

Judicium finale assistat arguatque

Quantū ad ꝓmū ꝑs dedisti metuentib⁹ te fugientia ꝓnē:vt fugiāt a facie arcus liberent dilecti tui. Arcus ē finale iudiciū:ex quo deus sagittas mortis eterne emittet manifeste contra reprobos. Hāc aūt vt in alio ꝑs. ait dauid. Arcū suū tetendit [ꝑ scripturas manifestans] ⁊ paravit illū [ꝓparādo crucia]menarū ⁊ posuit in eo sagittas mortis. In arcu est funis mollis infra:⁊ lignuz durum supra. Funis mollis est diuina clemencia;que ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

erit hoc dixis tpibus:vel si simul dei virtute supnaturaliter:vel fiet in illo tpe appropinquāte finali iudicio aliqua mutata impssio in aere circa lunā vt videat tota sanguinea ad significandū q ecclia significata p lunā (qa a xpo illuminat sicut luna a sole) erit tota sanguinea ex eo q qui erūt in ea fideles nūero t merito:materiali gladio occidē tur ab infidelibus t satellitibus antixpi. Etiā illi duo sanctissimi viri Enoch t Helyas q̄ de paradiso terrestri mittent ad predicandū cōtra antixpm occident t fundēt sanguinē suū. vt hr Apoc.xj. Sfideles vero qui erāt in ecclia nūero tūn.q scz dicebant xpiani totaliter dabūt se voluptatibus mundi. Et sic in eis luna ecclesia erit sanguinea.

Nam sanguis significat pcā.sm illud ps. Libera me de sanguinibus deus deus meus.i.de peris. Et alius prophe ta. Sanguis sanguinē tetigit.id est peccatū pctō additur est. Et q in illo tpe erūt sic hoies valde virijs debiti. b oñ dit xpus in euāgelio.sm Lucam dicēs. Sfilius hois veniens in terrā scz ad iudicandū putas inuenietfidē in terra quasi dicere. nodicā.t quasi nullā. Et in euange. Matth quomā abūdabit iniquitas multorū refrigescet charitas multor. Apostolus aūt ponit particularia vitia que tunc magis abundabunt.dicēs.ij.ad Timo. j.c. In nouissimis diebus instabunt tempa periculosa. Erunt homines seipsos amātes:cupidi:elati:superbi:blasphemi pare.i. bus inobedientes:ingrati: sceleśti:sine affectiōe sine pace criminatores:incōtinētes:immites:sine benignitate:p ditores:proterui:tumidi.voluptatum amatores magis q̄ dei: habentes quidē speciē pietatis: virtutē eius abnegā tes. Et hos deuita. Et in alia epla ait. In nouissimis temporib recedēt quidā a facie.attendētes spiritibus erroris t doctrinis demoniorū. rc. Tertiū signū erit in stellis. Erunt signa in stellis. Et que signa sint dicit alius euāgelista. videlicet stelle cadēt de celo q̄tum ad litterā. Stelle hic dicunt asub.t dicit asub quedā nea impssio in aere que habet similitudinē stellarū. que cum appa ent. sm locutionē vulgi dicunt stelle cadere de celo. que quidē impssiones ignee tūc magis multiplicabunt ad terrorem malorū. Vel dicunt stelle comete que tūc magis apparebunt: t a naturalibus dicit hmōi apparētes stelle: significare magna excidia t mortes magnor virorū. Et hec erūt signa q doctores ecclesie qui dicunt stelle sm illud Danie. xij.c. Qui ad iusticiā erudiūt plurimos quasi stelle in ppetuas eternitates. Hi cadere dicunt: vel quia deficiēt a fide ecclesie que celū dicit. vel q recedent a studio sacre scripture que celū dicit. vacantes studijs gentiliū poetaruz et philosophor. Contra quos inuehit drūs Hiero. Sacerdotes d. ait videmus omissis euāgelijs t prophetis comedias legere. bucolicor versuz verba cantare: tenere virgilū in manibus. t q̄d in pueris est necessitatis crimē in se racere voluptatis. di.xxxvij. Sacerdotes. Et ideo q ignorātes erunt scripturarū defacili cōuincent a predicatoribus antixpi falso scripturas exponētibus: quib rōpōdere nō poterūt. Quartū signū erit in terris pressura gētiū. Qualis aūt pssura ipe xps declarat in euā. sm Matth. xxiij. dicēs. Cōsurget gens cōtra gentē: t regnū adūsus regnū. s. per bella. t erūt terremot: pestilētie. t fames p loca initia dolor hec. Quis aūt ista pugne: terremotus et hmōi. fuerunt a pncipio gñis humani diuersis tpibus. tamē tunc temptis magis inualescēt sm quā mensurā crescentia vicinū aduentu ad iudiciū denūcient incertū. be. Tho.in.iiij. Dec etiā pdixit longe añ Azarias ppheta occurrēs aza regi Iuda reuertēti a prelio cū magna victoria dicēs.ij. Paralip.xv. Dñs vobiscū. q: fuistis cum eo. Si q fueritis eū: inuenietis:si aūt dereliquerntis eū derelinquet vos. Trāsibūt aūt multi dies in israel absq deo vero absq sacerdote absq doctore t absq lege. Cūq reuersi fuerint in angustia sua ad dñm deū israel: t quesierit eū inuenient. In tpe illo nō erit pax egredienti t ingredienti. sed terrores yndiq in cūctis habitatorib terrarū, Pugnabit eīm gens ptra gentē:ciuitas ptra ciuitatē. q: dñs cōturbabit eos i oīm angustia. Et q̄bus ps q loquif de tpe vicino fine mūdi. Quintū signū erit pre cōfusione sonitus maris t fluctuū. Quidā circa b existimāt q mare cū magno fragore peribit a pstina qualitate. sm illud Apoc.xxj. Et mare iā nō est. s. nō q nō maneat in subia sua: sed in alia qualitate. Vel sm alios erit magnus sonitus t tumor aquarū: qm̄ p magno murmure. vel. cubitis sup mōtes elevabit t postea depmet vltra solitū. vt sm be. Hzegi. noua et inaudita maris fluctuū prturbatio erit. Hiero. aūt refert se repisse in annalib iudeor nō solū de hmōi signo sonitus maris sed t alia. Donat eīm. xv. pcedētia iudiciū. vtrū aūt pdicta vel interpolata nō exprimit. Prima q̄ die erigetur mare. vel. cubitis sup altitudinē montiū sm in loco suo q̄ si murus. Scda die tīa decrescet. vt vix possit videri. Tertia marine belue apparētes sup vndas maris dabūt mugitus vsq ad celū. Quarta ardebit mare t aq eius. Quinta arbores t herbe dabūt rore sanguineū. Et sm alios. etiaz oia volatilia celi cōgregabunt in cāpis:nō gustantia nec bibēti. s formidātia vicinū interitū. Sexta fulmina ignea surget ab occasu solis vsq ad ortū eius. Septima lapides adiuicē collident. t i q̄tuor ptes scindent. Octaua fiet terremotus gñalis adeo magnus. q nullus homo vltra ista re poterit. sed in terrā cadent. Nona equabit terra t montes oēs t colles in puluerē redigent. Decima eribūt hoies de cauernis quasi amētes:nec mutuo sibi loqui poterunt. Undecima ossa mortuoz̄ alient de sepulcris apertis monumētis cūctis. Duodecima cadēt stelle de celo modo tamē quo dictū est. s. quia cometes apparebūt magnet mlte t ignee impssiones. Tredecia morient viuētes vt surgēt cū mortuis. Decimaquarta ignis oia elemēta igne facies purgabit. In decimaquinta resurgent oēs mortui ad iudiciū. De his tamē signis dicit be. Tho. in. iiij. q Hiero. nō asserit refert q̄d legit. t dicq nō habēt multā rōnē veri similitudinis. Sextū signū erit. arescētibus hoibus pretimore t expectatiōe que supueniet vniuerso orbi. Arescere dicunt hoies corporaliter: quasi cōsumpti pre timore si tribulationū. Spualiter vero arescēt deficientes ab humore gratie ppter pssecutionē antixpi. Sicut t semē ortū sup petrā caloze solis aruit. q: nō habebat hūorē. Luce. viij. Erit eīm tūc talis tribulatio qualis nō fuit ab initio mūdi: nec futura est. ait saluator noster. Nō sic ura sit persecutio antixpi maxima ante diē iudicij oīm doctores dicūt. Scipue. b. Aug. in. xx. li. de ciui. dei. de quo ipe saluator ait Joh. vj. Ego veni in noie pris mei: t nō me cepistis. Alius veniet in noie suo. scz antixpus gloziā nā querēs illū susciptietis. s. in xpm. De eo hr Prou. xxx. vbi dr. Tria sunt que bene graduunt t quartū q̄d incedit feliciter. Leo fortissimus bestiarū ad nullius pauebit occursuz. Gallus succinctus lumbos t aries: nec est rex q̄ resistat ei. Et qui stultus appellat postq̄ eleuat est in sublime. Si eīm intellexisset ozi suo manū imposuit. sm be. Hzegi. in mora. Leo fortissimus significat xpm cū apl̄is t martyrib quos non potuit superare aliqs tyrānus: nullū timētes. Gallus succinctus lumbos fuerūt sancti doctores ecclesie qui succincti fuerūt abstinētia t cōtinētia. t vt gallus vocē dederūt in nocte t tenebris hereticor predicatiōis t doctrine. Aries qui est dux gregis oviū sunt rectores ecclīarū iusti t sci qui resistebant rectoribus laicis. post hos status qui bene i. viri bene vixerūt. sequit quartus q̄ nō bene: q: nō virtuose. si feliciter gradit. qm̄ prosperatur felicitate temporali... antixpus cum suis sequacibus. Hic stultus dicit. q̄ pctō maximus: qui ita in sublime eleuat. vt dicat se xpm. t coli se faciat vt deus. vt dicit apls. ij. ad Thess. ij. prope de antixpo loquēs. Qui si intellexisset interitū sibi paratū cauisset a tanta stulticia. Nam vt dicit ibi idem apostol. Que ieiunio interficiēpū ozis sui t destruet illustratōe ad uēt sui. Durabit ista pssecutio .ribus annis cū dimidio. vt habetur Dañ. xij. Sed quia de ista pssecutione antixpi q̄

Virtutes celoz mouebuntur quō itelligitur

etum est in titulo p̄cedenti. in fine. ideo de ea hic nil vltra

Septimū p̄cedēs est: q: vtutes celoz mouebunt. q̄d intelligi potest q vtutes. i. miracula q̄ fuerunt in preterito in celis. i. sanctis in ecclia amouebunt ab eis vt nō faciāt. s. p̄dicatores antixpi ipsi eas opabunt: hz mendaces. vt ait apls. ij. Thessal. ij. ad maiorē sanctor pbationē. ppr q̄d vtutes interiores sanctor mouebunt. i. titubabūt in seipsis tptationib impulsi: etsi nō lapsi. Sīn t saluator ipe de b alt. q talis erit t tāta tribulatio vt in errorez inducant: si fieri potest etiā electi. Et nisi breuiati fuissent dies: nō fieret salua oīs caro: s ppr electos breuiabunt. Matth. xxiiij. Potest etiam intelligi illud de luminibus. vel de illo speciali ordine angelor: q̄ dicunt vtutes. quor officiū est miracula facere t celos mouere. Et hec virtutes dicuntur moueri. i. remoueri a faciēdis miraculis p sanctos: quia tpe antixpi non erunt vt dictū est. Ac etiā remouebunt ab officio mouēdi celos scz post iudiciū. Vel vtutes dicunt oēs spūs angelici. q̄ in iudicio mouebunt ppter admiratiōnē nouitat. q̄ in mūdo est. b. Tho. sm in. iij. dicit. q̄ mouebunt ad faciēda miracula mlta. q̄d forte erit post mortem antixpi ad cōuersionē seductor. post mortē tm antixpi indei qui tūc erunt videtes se deceptos ab antixpo quem messiam crediderāt cōuertent ad fidē xpi. Et hoc est q̄d dixit ps. cū ait. Cōuertent ad vesperā. i. in fine mundi. iudei scz t fame patient vt canes. Sfame intelligēdi veritatē. t circūibunt ciuitatē ecclie vt recipiāt in ea. Et Esa. Si fuerit isr vt numer arene maris reliquie salue fiēt. i. qui erūt in fine. Q̄d dictū inducit apls ad Ro. q̄d etiam xps ostēdit in filiatione ficul. dicēs Lu. xxj. Videte ficulneā t oēs arbores cū pducunt ex se fructus. scitis q̄m ppe est estas. ficulnea. i. plebs iudeorū: q̄ olim in pribus pduxit suaues fructus. s tp xpi habebat tm folia. vn xps ad quādā ficulneā veniēs ad fructum cum esset in via et esuriret: nō inueniens fruct in ea: sed tm folia maledixit ei dicēs. Nunq̄ ex te fruct nascat. Et subito ficus aruit. Sficulnea ista vt dictū est significat plebē iudeor. ad quaz veniēs xps in incarnatōe t quersatōe querēs in ea fructū fidei t bonor operū. t hoc esuriēs. i. desiderās cū nō inueniret in ea nisi folia vbor cerimonialiū legaliū nō fructū vere intelligētie scripturarū maledixit. q̄ maledicti fuit aliō nisi q̄dā pnūciatio ei q̄d futurū erat in illo pplo scz ariditas a gra fidei. Unde pplus ille remansit indurat in sua pfidia. Illud aūt semp ponit pro tempe vsq̄ prope finē mūdi. Sic oibus est incertus. Alie arbores significāt alias natōes infideliū ex q̄bus etiā multi in fine cōuertēt. Cū g vertitis plebē iudeor ppducere fructū querētes ad fidē. nō dico vni hois vel familie. sed pro maiori parte illius nationis. unde scitote q̄m ppe est estas turri iudicij. in qua quis metet q̄ seminauit bona vel mala. Unde timeāt dñm omnes fines terre. ait ps. in huiusmodi signis. sed timore initiali: quia in timore domini fiducia fortitudinis, scz contra ista terribilia.

§. III. Secūdū cōsiderādū

De mūdi circa iudiciū est mūdi cōflagratio p ignem de qua Esa. ignē cō flagratōe sic ait vt inducit btūs Aug. in. xj. li. de ci. dei. Ecce dñs vt ignis veniet t vt tēpestas curr ei reddere indignatōez vindictā t vastationē in flāma ignis. In igne eīm dñi iudicabit ois terra t i gladio ei ois terra. Ubi dicit. b. aug. q̄ dñs d: venire vt ignis: q: terribilis erit ipius. Currus ei nō immerito angelica mysteria: ois caro t ois terra. intelligit ois terrenus et carnalib deditus gladio dñi. Sīnia dñi cōtra malos t ignis pena ipozum malor. Et petrus apls. ij. epla. veniet dies dñi vt fur. i. ex improuiso In quo celi magno impetu trāsibūt. elemēta aūt ardētia resoluent: t terra q̄ in ipa sunt opa exurentur. Sibylla q̄s de iudicio loquēs ad idē ait. Exuret terras ignis pōtusq̄ polusq̄. Et ps. cj. In pncipio dñe terrā fundasti: t opa manuū tuarū sunt celi. Ipsi peribunt tu aūt pmanebis et oēs sicut vestimentū veterascēt. Et sicut operto: iū mutabis eos. tu aūt idez ipe es. Et xps Luce. xxj. Celū t terra transibūt. Ubi pmo notandū in his oībus auctoritab q̄ loquunt de celis aereis seu elemētaribus sm btūm Aug. vbi. s. nō de celis planetarū vel firmamēto. Nam illi hūt materiā incorruptibilē nec igne alterari possunt. Ignis ergo ille cōflagrationis coopabit in elemētis t elemētatis omne vitale cōburens t occidēs vt corpa hoīm: bestiarū piscium: volatiliū: arbor: t herbaruz: metalla. edificia q̄s cuncta ad terram prosternens. montes complanans.

Celū t pterāsibūt rc. quō intelligitur

Scdo ex illis verbis ps. cj. Ipi peribūt. scz celi rc. arguit btūs Aug. vbi. s. stulticiā porphirij philosophi magni sed xpianor inimici. ostendēs fibi ipi esse contrariū. Nā Porphirius ille laudat pietatē hebreor. cultum eorum circa deum q̄ magnus t verus et ipius hoibus terribilis colit deus: quem perhorrescūt nomina alior deor. xpianos aūt arguit ex q̄dam deor suor. t dicit eoz esse maximā stulticiā. ex eo q̄ dicunt mundū istum perituz sed si verus est dei hebreor t scripture eor cū sint edite ab ipso deo eor: sunt veri scz veteris testamēti. Sed prophetia illa dauid ps. cj. Ipi per būt rc. est scriptura hebreor t xpianor etiā. Cū ergo illa dicat mundū perituz sequit q̄ nō est stultū dicere mundum periturum. aut fassum est ad dictum oraculo deor suor. scz pietatē esse veram hebreor t in libris eor. Si aūt est falsum ergo t q̄d dicit xpianos esse stultos. dicentes mundū periturū falsum est. cum hoc sit sm scripturas hebreor. Sapiētia q̄ nō stulticia est credere et dicere q̄d deus verus reuelauit

Tertio notandū q̄ cum d: mundus seu celum et terra peritura. intelligendū est sane. Non eīm peribit celū aereum: aut aqua vel terra quātū ad substantiam. scz ita q̄ deficiat et nihil sit. Nam quantū ad hoc d: Eccls. j. Terra autez in eternum stat. Idem cap. iij. Cognoui q̄ omnia opera dei in eternū pseuerāt. scz vel in seipis vel in suis speciebus aut pncipijs: vt aminalia bruta t artificiata hmōi. que in fine mūdi resoluent in sua pncipia. peribūt autem ista quantū ad spem t formā exteriorē quā nunc habent: quia pulchriorē assumēt. Preterea apostolus. j. Corin. vij. c. ait. Preterit figura huius mūdi. nō dicit substantia sed figura. i. forma exterius apparens. vnde et ps. cum dixisset. Ipsi scilz celi peribunt t terra. quasi se declarās q̄d dixerat peribunt. subdit. Mutabis eos vt operto: iuz. Sicut eīm vestimentū cum est maculatum: purgat seu lauatur vt fiat pulchrius. ita et elemēta per ignē purgabūtur et pulchriora fient: vt terra sit clara vt vitruz: aqua vt crystallus: t aer vt ignis. t ignis vt planete. Quarto sciendum q̄ ignis esse erit purgatorij quo qui indigēt aliqua purgatione in aia p̄ter venialia: vel ppter insatisfactionem de q̄busc̄q̄ peccatis. Non eīm post finale iudicium erit purgatorius ignis q̄tū ad officiū illud purgādi. Sz remanebit quātū ad sui substātiā: q: idē est cū igne eterni sm beatū Tho. in. iiij. Posito igit q̄ aliquis debeat manere in purgatorio per annū: sustinēdo duos gdus pene in illo paruo spacio conflagratōis sustinebit tres vel q̄tuor gradus. ita q̄ augmentū pene recōpēset diuturnitatem tpis: quo remanere deberet in purgatorio. Sed credendū est pie q̄ ppter terrores t tribulatōes p̄cedentes modica t parū creinabilia secū portabūt: ac etiaz oratōes et merita sanctor supplebūt q̄d in eis restat fiendum.

Ignis cō flagratio ne fine mundi ad q̄d electus

Quinto aduertēdū q̄re fiet ista purgatio. Circa q̄d dicit Tho. in. iiij. di. xlvij. q̄ quia mūdus aliq̄ modo factus est: t homo ppter pctm deteriorat. t inde etiā quodāmodo mūdus. opz q̄ ipe q̄ reformat fiat p xpm sm corpus glorificabit ad sui cōpletā pfectionē. etiā alia corpora mūdi ad statū meliorē pducant: vt sit t locus cōuenientior t aspectus delectabilior. Ad hoc aūt q̄ hō gliam corpis sequat: opz pus remouere q̄ gliē opponunt: que sunt duo scz corruptio et infectio culpe. quia vt dicitur. j. Corinth. xv. Corruptio incorruptelā non possidebit. Et

De eā purgatōne mundi finali

Universidad de Deusto
Biblioteca

Apoc. vlti. dr q in ciuitate illa gle immūdi foris erūt. Si militer etiā oportz q elemēta mūdi purgenf a ꝑnis dispositiōib' .s. tecp in nouitatē glie inducant ꝓportionabilit ad id qđ de hoie dictū est. Quāuis aūt res corpales subiecte infectōis culpe esse nō ꝑnt, ꝓpter. tñ ex culpa qđā incō gruitas in rebus corruptis relinquit. ad b q spualib' dedicenf. Et inde videmus q loca in quib' aliqua crimina cōmissa sunt. nō repurant idonea ad aliq̄ sacra in eis exercēda: nisi ꝑius aliq̄ purgatiōe ꝑmissa. vt ꝑz in ecclesijs violatis. Et sm b ex ꝑdictis hoib' peccātib' quādā inidoneitatē ad glie susceptionē ps mūdi recepit q cedit invsuz nostrū. Vñ q̄tū ad hoc emūdatiōe indiget. Silr et circa medīū locū ꝓprioz elemētoz: ꝓtracte sunt multe gñatōes et alteratōes elemētoz: q̄ puritati coz derogāt. et ideo oportz ipa elemēta ab hmōi purgari. vt decēter recipiāt nouitatē glie. Sexto sciendū q ista purgatio fiet p ignē. vñ glo. sup illd. ꝑterit figura h' mūdi dic' Pulchritudo huius mūdi ignīū ꝑflagratiōe pibit. Rō huius est. qz Tho. i. iiij. di. xlvij. q. illa mūdi purgatio remouebit a mūdo: et infectionē ex culpa relictā: et impuritatē ꝓmixtiōis: et erit dispositio ad glē pfectionē. Et ideo q̄tuz ad ista tria cōueniētissime fiet p ignē. Primo q cū ignis sit nobilissimū elementoz habeat ꝓprietates naturales files ꝓprietatib' glie. vt maxie ptz de luce. Scđo q ignis nō recipit p extrinsecā ꝑtionē ꝑtranel ꝑpter efficaciā virtutis actiue: sicut alia elemēta. Tertio q̄a sphera ignis ē remota a nra habitatiōe: nec ita cōis est ei⁹ bis vsus ignis: sic terre: aque et aeris. Vñ ꝑpter b nō ita inficit. et ideo habz maximā efficaciā ad purgādū et diuidēdū: et subtiliandū. Purgatio aūt que facta est per diluuiū. q: nō respiciebat nisi sup infectionē culpe et recipiebat concupiscētie que tūc magis vigebat. iō cōueniēter p aquā fuit facta ꝑ per ꝓtrariū suū. scz aquā extinguentē flammā cōcupiscētie. sed ista purgatio mūdi respicit et infectionem culpe et cōruptiōis impuritatē. Et q̄tū ad vtrūq; cōueuit q fiet magis p ignē q̄ per aquā. Aqua enī nō habet vim disgregandi. sed magis cōgregādi. Vñ per aquā impuritas elementoz nō ita tolli posset sicut p ignē. Itē circa finē mundi regnabit maxie virtus tepiditatis: qui senescēte iā mūdo. fm illud. Refrigescet charitas multoz Mat. xxiij. c. Et iō cōueniēter p ignē fiet: nec est aliq̄d qđ nō possit purgari p ignē. Et que iā p ignē purgari nō ꝑnt. vt panni. ligna et hmōi. ista corrūpent p ignē: vt oia artificiata. Se

Mundi purgan p ignem.

De qualitate illius ignis purgationis mūdi et effectuius

primo videndū q̄lis sit ille ignis et effect⁹ ei⁹. Ad b b. Tho. in. iiij. di. xlvij. dic. q tres opiniōes inueniunt circa b. Prima est q ignis elementū q̄ est in sphera sua descēdet ad purgationē mūdi. Modū aūt purgatōis ponūt p multiplicationē ignis. Nā ex appositio cōbustibili ignis augmentat. Scđa opi. est q ille ignis generabit circa locū terre ex cōgregatōe radioz celestiū corpoz: sicut videm⁹ q cōgregātur speculo cōcurrente. tūc aūt loco speculoz erunt nubes cōcaue ad q̄s fiet radioz reuerberatio. sed istas duas opiniones reprobat brūs Tho. ponēs tertiā aliorz. fm beatū Aug. quā tenet q sicut mūdanarū aquaz inūdatiōe factū est diluuiū. ita mundanoz ignīū ꝑflagratōe figura huius mūdi pibit vt dic b. Aug. xx. de ciuit. dei. Ista ꝑflagratio nihil est aliud q̄ cōgregatio oīm supioz et inferioz. que ex natura sua hñt vim igniēdi. que qđem cōgregatio nō erit naturali vtute: sed vtute diuina. Et ex oibus illis causis fit cōgregaī generabit ignē q̄ faciē mūdi eruret. Si aūt he opi. directe cōsiderent: inueniunt diuersificari: q̄tum ad cām gñatōis ignis illius et nō q̄tum ad speciē ei⁹. Ignis enī generatus a sole vel ab inferioze calefaciente est eiusdē spēi cū igne q est in sphera sua: misi magnitudo admisceat ei de materia alia. qđ qđem tūc apparebit. qz ignis nō potest purgare aliq̄d nisi fm q alterū efficit materia ei⁹ aliquo modo. Unde simplr cōcedendus est q ignis ille erit eiusdē spēi cū isto. etsi nō sit idez nūero. Nec tñ dic esse inconueniēs dicere. q ignis ille q̄ habebit vim purgandi faciem mūdi sit alterius spēi ab igne q est apud nos; cū vis ea lefactiua oriat in ipo nō ex pneipijs eēntialib'. sed diuina opatiōe. Et q̄uis ignis ex ꝑpa natura nō ferat nisi sursuz tñ ex ꝓpria sphera sequit materie ꝓbustibilis situ. Vñ et ille ignis mouebit sursuz et deorsuz et in circuitu fm q agit vt instrm vtutis diuine. Purgabit aūt ignis ille elementa nō q auferat ab eis subam eoz vel ꝓprietates. Nā ꝓmanebūt ipa elemēta q̄tū ad subam et ꝓprietates eoz ꝓprias. sed purgabunt ab infectiōe quā ex pctis hoim ꝓtraxerūt: et ab impuritate q̄ p actionē et passionē mutuā in eis accidit. Sante motu ꝑpetuo mobilis in inferioib' elemēta mutua actio et passio eē nō poterit. Maxime aūt mouebūtur a ꝓprietate q nūc habēt. ignis qz nō eget cōburēdo seu cōsumēdo elemēta. Aer qz nō erit in eo vētoz ꝑpetuus. Aq̄ qz nō erit in mari fluxus vel reflux⁹ eius nec salsedo. Et sic intelligēdū est. q aliq̄ dicūt tūc ista ꝓsumēda elementa. qz scz remouebunt ab hmōi ꝓprietatib' quas nūc hñt. et sicut ptz in ferro ignito q a loco ignitōis remotū ex virtute speciei remanētis ad ꝓpriū statuz redit. ita erit de elemētis per ignē purgatis. Quantū aūt ascendat dictus ignis eo q quidā dixerūt q ascēdet vsq; ad suprēmū sphere ignis. be. Tho. in. iiij. vbi. s. reprobat. qz repugnat scripture. Nā dicit. ij. Pet. iij. q illi celi repositi sunt igni. qui fuerunt in diluuio per aquā purgati. et bea. Aug. in. xx. de ciui. dei. dicit q ille mūdus igne seruat⁹ qui diluuio periit Constat aūt q aqua diluuij nō ascendit vsq; ad summitatem spacij elementoz. sed soluz vsq; ad quinquagintabitos super altitudinē montiū: nec vapores eleuati a terra vel fumi quicunq; possunt transcēdere totā sphērā ignis. Sed cū elementa purgen. per illum ignem ab impuritate eoz. que ex eoz permixtiōe ꝓueniunt huiusmodi autē impuritates ꝓcipue sunt circa terrā vsq; ad medīū aeris interstitium. ideo ad illud spacium ignis vsq; ad conflagationis elementa purgabit: nec ad paradisum terrestrem ascendet. Et quia illa purgatio ad hoc erit. vt q̄cq̄ est imperfectionis in elementis a sanctoz habitatiōe remoueatur. Ideo in illa purgatione totū quod est de fumosum et calidū ystiuuz descēdet ad infernuz ad miseriam damnatoz. Et quod est subtile et lucidus et pulchrum remanebit supra ad gloriā sanctoz. Et sic vt dicit. Apoca. xxi. Erit celum nouum. quia cessabit oīs motus celorum et planetaruz: et clarioza erūt: et terra noua. id est elementa purgata vt dictuz est vnde et pulchrioza. quia igitur ignis ante ipm. scz ꝑm ꝓcedet et inflāmabit in circuitu inimicos eius. ait ps. Nullibz debet timere: sed timore initiali. Prouerbioz. iij. Ne fis sapiens apud teipsuz. Time deū et recede a malo: et sanitas erit vmbilico tuo et cōdole memēto tue.

ignis purgatō mūdi qđ erit.

§. IIII. De tertio scilicet citatione omnium ad iudiciuz.

inquit Psal. lxvij. Ecce dabit voci sue vocem virtutis. Date gloriam deo. Hieronymus. Siue comedam siue bibam siue aliquid aliud faciam semper meis insonare videtur auribus illa terribilis tuba. Surgite mortui venite ad iudicium. Idem. Quotiens diem illum considero totus contremisco. et merito quia vt dicitur Sophonie. i. Dor diei domini amara tribulabitur ibi fortis. scilicet in sanctitate. Et si iust⁹ vix saluabitur. dicit Petrus in canonica sua. Impius et peccator vbi parebunt. De hac voce ait apostolus. j. ad Thessal. iiij. c. Ipse dominus in iussu in voce archangeli: et in tuba dei descendet de celo: et mortui qui in xpo sunt resurgent primi. inde nos q viuim⁹ qui relinquimur simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam christo in aera. et sic semper cuz domino erimus. Primo ergo videndum quid sit ista vox citationis ad iudicium. Et ad hoc dicit beatus Thomas. in. iiij. di. xlvij. q cum causam effectui oporteat aliquo modo coniungi: quia mouens et motū faciens et factū sunt simul. vt dicitur. vij. phificoz. et christus resurgēs sit causa nostre resurrectionis vnimoc. vt alibi ostendatur oportet q in re-

Vox citationis ad iudiciū qđ fit.

surrectōe corpoz cōi aliquo signo corpali dato xps resurgens opet. Nō quidē signū vt qđā dicūt erit ad lraz vox xpi resurrectionē imperantis. sicut imperauit mari et cessauit tēpestas. Mat. viij. Quidā vero dicūt q hoc signū nihil aliud erit q ipa ꝑsentatio euidēs filij dei in mūdo de qua dr Matth. xxiij. Sicut fulgur qđ venit ab oriente et apparet vsq; in occidentē: ita erit ad. nt⁹ filij hois. et inmittūtur aūcti bti Angeli. dicētis q tubā tonare vel tonare nihil aliud est in mūdo q̄ iudicē suū demōstrare. et sm hoc ipa appitio filij dei vox ei⁹ dr. qz ei apparenti obedit. tura ad corpoz hūanoz reparationē sic imperanti. Vñ in iussu venit vr dr in illa aucte. j. Thessal. iiij. et sic eius appitio inquantū hz vim cuiusdā imperij vox ei⁹ dr. Scđo videdū quare dr vox illa vox tube ab aplo vel clamoz in euangelio. Et dicendū sm beatū Tho. vbi. s. q vel ꝓpter euidentia: vt dic m. in. iiij. vel ꝓpter ꝓueniētia ad tube vsuz q erat in veteri testamēto. Nā tuba congregabant ad ꝓsiliū cōmouebant ad ꝓliū: et vocabant ad festū. vt ptz in libro Nume. q̄ dns ꝓcepit fieri duas tubas argēteas. Sic i finali iudicio resurgentes congregabunt ad cōsiliū iudicij Vñ canit ecclia in seq̄ntia. Tuba mirū spargit sonū p sepulchra regionū: coget oēs ante thronū. Et Mat. xxv. dr. Cū venerit filius hois ꝛc. congregabunt ante eū oēs gentes.

Quare dr vox tube: vel clamoz in euāgelio.

Scđo cōmouebunt ad ꝓliū quo orbis terrarū pugnabit ꝑ insensatos: et armabit de⁹ creaturā ad vltionē inimicoz: vt dr Sap. v. Et q: hoc dz frequēter ꝓdicari publicē: ideo dr cuilibet ꝓdicatori illd Esa. lviij. Clama ne cesses quasi tuba exalta vocē tuā: et āūcia ꝓplo meo scelera eorū. Declarās iudiciū q ꝓpter ea illa eis parat. Tertio tuba illa vocant⁹ ad festū eterne solēnitatis. nō oēs. sed electi. vt sicut dns ascendit in voce tube fm ps. ita descēdet et veniet ad iudiciū. Et sicut forme sacramentoz habent virtute sanctificādi instrumentalē: nō ex hoc q audiunt: sed ex hoc q ꝓferunt. ita illa vox q̄cq̄ sit habebit efficaciā instrumentalē ad resuscitandū: nō ex hoc q sentiat: sed ex hoc q ꝓfertur. sicut etiā vox ex ipa impulsiōe aeris excitat dormientē soluendo organū sentiendi. non ex hoc q cognoscat: qz iudiciū de voce ꝓueniente ad aures sequit excitationē et nō est cā ei⁹. Tertio quare dr vox archangeli illa vox. Rūdet brūs Tho. vbi. s. q fm b. Aug. in. iij. de trin. Corpa crassioza et inferioza ꝑ subtilia et potētioza quodā ordine regunt: ita oīa corpa regūtur a deo p spīm rōnalē. qđ etiā brūs Aug. tangit in. iiij. dialo. Quia oibus que corpaliter a deo fiūt vtitur de⁹ ministerio angeloz: ita etiā in resurrectiōe vlī qđ pertinet ad trāsmutationē corpoz. s. collectio cinerū et eorū ꝓpe ad reparationē humanoz corpoz inde est q de⁹ in resurrectione illa vtetur ministerio angeloz. Sed alia sicut immediate a deo creata est: ita immediate a deo corpi reunietur sine aliqua opatiōe angeloz. Similr ad glām corporis ipe de⁹ faciet absq; ministerio angeloz sicut et alia immediate glorificat. Et istud ministeriū angeloz. s. in collectione cinerū et ꝓparatione dr vox archangeli. sm vnā ex positionē in littera. et qz ministeriū illud erit ꝓcipaliter vnius archangeli. s. Michaelis qui est ꝓncips ecclesie: sicut olim fuit synagoge: vt habetur Dan. xij. Ideo dicit vox archangeli. sed quia hoc ipse agit ex influentia virtutum et aliorz superiorum ordinum: ideo quod ipse dicitur facere quodāmodo faciēs. et ordines superiores. Similiter et inferiores angeli cooperabuntur michaeli circa resurrectionē singuloz quoz custodie fuerint deputati. Et sic vox illa dici potest et vnius et plurium angeloz. Unde Matth. xxiij. dicit christus q mittet angelos suos cum tuba et voce magna et congregabūt electos suos a quatuor ventis. Dicit autem de electis. quia omnes resurrectio erit ad gloriam: et tamen etiam congregabuntur reprobi: vt ipse dicit in sequenti capitulo. Quarto considerandum quando fiet ista vox quam omnes qui in monumentis sunt audient; et qui audierint viuent. scilicet

De tpore resurrectionis in dicti. s. qñ

resurgendo. Circa qđ ait ipse saluator. De die autē illa et hora nemo scit. neq; angeli dei: neq; filius hois: nisi sol⁹ pr. Matth. xxiij. Qđ aūt dr q filius hois nesciat. intelligendū est sm beatū Aug. qz nos nescire facit. vel quia nescit nobis reuelando. Scit enī ipse etiā inquātū homo hoziam et punctū finalis iudicij: sed nō tali modo q illud habeat nobis manifestare ante tēpus suū. Et q dr nisi solus pater non ꝓ hoc excludit noticia filij vel spūs sancti. quoz trium ē vna scia sicut vna ēntia. Pro cui⁹ maiori declaratiōe dicit beatus Thomas in. iiij. vbi. s. q sicut beatus Aug. dicit li. lxxxiij. questionū. Etas vltima humani generis. q incipit a domini aductu vsq; ad finē seculi. quibus generationibus computet: incertū est sicut et senectus que est vltima etas hois: nō habet determinatū tp̄s sm mensurā alioz. cum quādoq; sola tm̄ teneat tēpis quātum reliquę omnes etates. Huius aūt ratio est: quia determinat⁹ numerus futuri tempis sciri nō potest nisi per reuelationē vel per naturalē rōnem: quia simul erit et resurrectio: et signis motus celi. Ex motu autē accipit numerus omniuz. que determinato tempe per naturalē rōnem futura previdentur. Ex motu aūt celi nō potest cognosci finis eius: quia cū sit circularis ex hoc ipo habet q sm naturā suaz in perpetuuz possit durare. Unde naturali rōne tempus quod ꝑ habit⁹ vsq; ad vltimā resurrectionē sciri et numerari nō potest. Similr nec per reuelationē haberi potest. ideo vt omnes semp sint sollicīti et parati ad xpo occurrendum et obuiandū. Et ꝓpter hoc apostolis etiā deq̄rentibus respondit. Actuū. j. Non est vestrū nosse tpa vel momēta que pater posuit in sua potestate. Sup quo beatus Aug. li. xviij. de ciui. dei. ait. Omniū de hac re calculantiū digitos resolut: et quiescere iubet. Qđ autez apostolis noluit reuelare q fuerūt ꝓncipes ecclie. magis edocti a deo de reb' diuinis et ecclie q̄ ceteri: nec alijs reuelabit. Unde oēs illi qui tempus illud numerare voluerunt: hactenus falsiloqui sunt inuenti. Quidā enī (vt ait beatus Aug.) ab ascensione dñi vsq; ad tempus vltimuz dixerunt quadringentos annos posse complere: alij mille. quoz falsitas patet. et parebit eoꝝ qui adhuc computare nō cessant. Quinto diligēter attendendū de mille ānis de quibus loquit Johannes Apoc. xx. quibus ab angelo dr draco et ꝓpens antiquus teneri ligatus. et postea solutus ad seducēdas gētes. Et ista solutio dr fienda tempe antixpi. quādo erit ꝑsecutio maxima contra ecclesiam ꝑsecutio ait antixpi fm beatū Augu. de ciui. dei dubitabit tribus ānis cū dimidio. et trahit ex cap. xij. Danielis Credit aūt vicina valde esse finali iudicio talis ꝑsecutio. Unde Dan. xij. post⁹ dictū est. Qđ tpe quo ablatū fuerit iuge sacrificiū et posita fuerit abominatio in desolationem dies mille ducenti nonaginta. Btūs q̄ expectat et pueniat ad dies mille trecētos vigintiq̄nq;. Tempus dierum mille ducētoz sexaginta: dicūt esse tps ꝑsecutionis antixpi christi. Et qđ restat vsq; ad dies mille trecentos trigintaq̄nq; vel vigintiq̄nq; sunt dies dati ad pniam hoibus sedentis ab antixpo post mortē eius. Ad min⁹ dicunt istud tps esse. xlv. dierū datū ad pniam. Utrū aūt plus sit mūdus duraturus occultū ē nobis. Redeūdo ad illos mille ānos. de q̄bus dictū est. aliq̄ voluerūt dicere q post vltimā resurrectionē mortuoz sancti regnaturi sint cum xpo in mūdo: abūdantes oibus delitijs corpalib'. Sz brūs Augu. in li. xx. de ciui. dei. vbi multū diffuse tractat istam materiā de istis mille ānis: reprobat istā opionē. et ecclia ꝓdēnat eā vt hereticā: vt dicant⁹ males millianistē. Alij aūt voluerūt dicere q isti mille anni sunt tps determinatum qđ debet eē inter xpi passionē et vltimā resurrectionē. ita q in illis includat tps ꝑsecutōis antixpi qñ sathanas solu⁹ de carcere suo. Et hoc esse falsum patz: qz vitra mille ānos trāfierūt iā. cccclxxviij. et nōdūvenit antixps. ꝓpter qđ alij incipiūt enume. are istos mille annos a tempore quo Siluester papa allig. it draconem in abyssum filo cana-

Universidad de Deusto
Biblioteca

pino. Querso Augusto ostantino ad fidē: tūc eē multū ces
sauit pfecutō o ptra eccleſiā: ⁊ exaltata est. Sed ꝫ fuit circa
annū dñi ccctesimū q̄ duo si addātur qui restāt de mille
ccccl.xxviij. q̄ fluxerūt ab incarnatiōe: excedit numerū mil
lenariū in centū. lxxviij. Et sic ꝑz falsus. vñ dic̄ b. Aug⁹. vbi
s. ⁊ be. Tho. post eū q̄ illa resurrectio de qua agit ibi Jo
hānes. intelligit de resurrectiōe spūali aiaꝝ a pctis ad vi
tā gr̄e. Regnū xp̄i in quo scti regnāt intelligit vel de re
gno ecclesie militātis in quo xp̄us regnat cū electis suis p
gr̄am vel in gl̄ia quoad oēs sctōs: licet dicat ibi de mar
tyrib⁹. q⁹ pmaxime vsq; ad mortē certauerūt ꝓ xp̄o. Et
nūerus millenarius nō significat determinatū numerū an
noꝝ. vt illi volunt. s. q̄ tm̄ xp̄is ecclesia sit duratura militās
Sed sumit ꝑ tōi tpe q̄ erit ab aduētu ꝓmo xp̄i in carne
vsq; ad aduentū ad iudicium: q̄tumcūq; sit ꝓlixū etiā si
ria milia annoꝝ. Significat eē millenarius nūerus vni
uersitatē. Et sic sumit numer⁹ determinat⁹ ꝓ indetermi
nato. Sicut illud ps. verbi q̄ mādauit i mille gn̄atiōes. i.
in multas. Alij dicerūt q̄ xp̄s eccl̄e militātis p̄figit ⁊ de
terminat p illud q̄ Apoc. xij. dr. de muliere amicta sole.
ecclesiā signi cāte que fugiēs in desertū habet locū para
tū a deo. vt vbi eā pascāt diebus mille ducētis sexaginta.
Et q̄ Ezechieli dictū fuit diem ꝓ anno dedi tibi dicūt q⁹
tot annis ecclesia debet durare vsq; ad mi Qui
nūerus annoꝝ. si incipiat ꝑputari a passiōe xp̄i. iā p mul
tos ānos excessit: q̄ vt dictū est. iā fluxerūt ab incarnatiōe
dñi. M. ccccl.xxviij. Et sic falsitas appet. Si aūt illi āni-
cipiāt ꝑputari a tpe. Silvestri ⁊ Constātini. quo tpe eccl̄a
fuit exaltata: sic restarent adhuc anni centū q̄bus mūdus
eēt duraturꝰ: sed ea facilitate ꝓtemnit ista o io. qua p
bat. Alij vero dixerūt tanto tpe mund⁹ duraturū ꝙtum
fluxit a initio mūdi vsq; ad aduentū xp̄i in carnē. q̄d fuit
quinq; milliū centū nonagintanouē annoꝝ. ꝑm. lxx. ⁊ quod
dā alios. Vel ad minus quattuormilliū annoꝝ. ꝑm. Hebre.
⁊ Hieron⁹. fundantes se in eo q̄d dicit Abachuc. iij. c. de
ꝓmo aduentu xp̄i. Dñe opus tuū in medio annoꝝ viuifica
illud opus eē dei ꝓpium fuit gen⁹ humanū. q̄d mortuus
per peccatū: fuit viuificā in medio annoꝝ. Ad hoc ergo
vt sit in medio dicunt oportet q⁹ tantū sequat tēpis p
aduentū ꝓmū. ꝙtum ante ꝑcessit. Et sic esset quinq; mi
lliū: vel quattuoꝝ milliū annoꝝ ⁊ vltra. Sed istud motiuum
est valde debile. Nam in medio dr nō solū q̄d equaliter di
screpat ab extrem .sed etiā q̄dcūq; existens inter extre
ma siue paruꝝ siue multū distet ab eis. Potest eē dici in
medio numeri vndenarij nō solū senarius qu que distat
ab vnario ⁊ vndenario. sed etiā alio mō oīs nūeri q̄ sunt
inter vnariū ⁊ vndenariū: ⁊ sic septenarius est in medio. ⁊
alij sequēres numeri: ⁊ binarius cū sequēte. Et sic sumitur
ibi ⁊ melius. qz infra tp̄s veteris testamēti ⁊ noui. Quod
etiā abbas Joachim circa hmōi dixit ō determiatiōe tpis
ex sc turis. dicit be. Tho. q⁹ aliqua vera dixit p cōiectu
ras. ⁊ in aliq̄bus deceptus est. Est ergo cōclusiue temp⁹
hoc incertū nobis. Nō tn̄ aliqs ꝑdicaret ꝓpinquū esse
eij ē icertū finale iudiciū vel aduentū antixp̄i nō asserēdo neq; d r
minādo tempus ad timorē incutiendū ⁊ cōtemptū mūdi
veritur⁹ ex scripturis ⁊ cōiecturis suspicādo: non videtur
reprehensibile. Nā ⁊ sancti hoc fecerūt. Vñ ⁊ Gregō. in
omel. Ecce iā corda infi lsū iugo fidei subdidit. Ecce iaz
mundi gloꝛi trauit. Jam ruinis eius crebrescētibus iu
dicij diē appropinquare denūciat. Et tn̄ superba mens mea
nō vult spōte dimittere ō quotidie perdit inuita. Dec ille
Doc egit ⁊ be. Vincētius ⁊ dñs Jobes dñici in sermoni
bus eorū. S to dicēdū qua hora vltime diei fiet illa vox
Ad quod dicit beatus Thom̄. vbi supra. q⁹ determinata
hora temporis qua fiet resurrectio ꝓ certo sciri non po
test. vt dicit magister in littera. Tamē satis probabiliter a
quibusdā dicit q⁹ resurrectio erit quasi in crepusculo sole
exīte in oriēte ⁊ luna in occidente. q tali dispositiōe sol
⁊ luna credūt creata; vt sic eoꝝ circ atio ꝑpleat penit⁹ ad

De hora iudicij vltis q⁹ ēt icerta.

idem punctum. Unde ⁊ de xp̄o dr q⁹ tali hora resurrexit.
Quāuis aūt cū resurrectio erit tūc nō sit tp̄s: sed sunt tēpo
ris: qz in eodē instanti quo cessabit mot⁹ celi: ⁊ p̄ns
erit ⁊ resurrectio vlis. tamē erit situs ꝭ derū ſm dispoſi
tionē qua nūc se habet in aliqua determiata hora. Et ſm
hoc dr resurrectio futura tali vel tali hora. Quāuis antē
optima dispositio t in die dicat esse in meridie. ꝓpter
illuminationē solis maiorē: tamē qz vt dr Apoc. penult.
Lūtas illa nō eget sole neq; luna: ꝭ claritas dei illumi
nat Jdeo nō refert quantū ad illuminationē vtrū fi
at resurrectio de die vl nocte. Nec obstat q̄d dr Matth.
xxv. Media noc clamoꝝ factus est. s. istius vocis excita
tis ad resurrecti nē: qz illud ponit ꝓpter incertitudinē
tp̄is. qz min⁹ tūc ꝓpis homies stant vigilantes ⁊ cauti. Et
quantū ad illud q̄d fit in resurrectione ministerio angelo
rū nō erit illa vox. i. collectio cinerū ⁊ patio in instan
ti: ſi instans dicatur indiuisibile tp̄is. it aūt in instanti
ſi instans accipiatur ꝓ tpe brevissimo imperceptibili. Sz
illud q̄d fiet diuina vtute immediate. s. reunitio aie ad cor
pus fiet subito. s. in termino tp̄is quo angeloꝝ opatio cō
plebitur. quia virtus superioꝝ inferioꝝ ad perfectionem
adducit. sicut ⁊ in vltimo plationis forme sacramentoꝝ
fit sacramentū subito: sic ⁊ in illa voce. Septimo notan
dū q⁹ vox illa citationis ad oēs extendetur. Oēs eē re
surgemus. ait apl's. j. Cor. xv. Sed resurrectio nō est ni
si ei⁹ q̄d ceciderit. s. p mortē. g ⁊c. Huic sīle videt esse du
re q̄d ait apl's. j. Thessal. iij. Nos qui viuim⁹ qui remq
mur: simul rapiemur cū xp̄o in aera. Et Act. x. dr q⁹ xp̄s
ꝓstitutus est a deo iudex oꝝ ⁊ mortuoꝝ. Et sic videtur
q⁹ aliqui nō morient qui sc̄z erunt in vltimo tpe: qui tn̄ in
ficabunt. Dicit aūt btūs Tho. in. iiij. vbi. s. q⁹ ꝙtus sanc
ti loquant varie de hac t vt magister tāgit in li ra: tn̄
hec ē securior ⁊ cōior opio q⁹ oēs morient ⁊ a mortē resur
gent. Et hoc ꝓpter tria. Primo qz magis hoc cōcordat
diuine iustic̄e que humanā naturā ꝑ pctō primi parēris
dānaut: vt oēs qui p actū nature ab eo originē ducerent
infectionē peccati originalis ꝓtraherent. ⁊ per ꝓsequens
debitores mortis fierent. Secōo qz magis ꝓcordat diuine
scripture que oim futurā resurrectionē predicat. Resur
aūt nō est nisi ei ꝑ pri cecidit⁹ dissolutū est. vt di
cit Damascen⁹. Tertio qz magis ꝓcordat ordini nature
in quo inuen im⁹ q⁹ illud q̄d corruptū ⁊ incineratū est in
suā nouitatē nō r ducitur nisi corruptiōe mediante. sicut
acetū non fit vinū nisi aceto corrupto ⁊ in hu es vitis
transeunte. Unde cū natura humana in defectū necessi
tē s moriendi deuenerit: non erit reditus ad i nonali
tatem nisi morte medi te. Ad auctoritatē ondetur
q⁹ distinctio illa nō est referenda ad tempus iudicij: nec
ad totū tempus ꝓteritū: sed ad illud tp̄s determinatus
q̄d imediate iudiciū p̄cedit q̄n. s. iudicij signa incipiūt ap
parere. Ignis g̃ ꝓflagrationis qui facit mūdi purgatio
nē poterit statim corpa illoꝝ qui vnā inuenient illo tēpo
re vsq; ad cin es resoluere: sicut ⁊ alia mixta resoluet in
ꝓpriā materiā. Et cū dr oēs ex cineribꝰ resurgere: dicū
tur cineres oēs reliquie que remanent ex corpe humano
dissoluto. Luna vero vt dr Dan. xij. Qui in pulvere terre
dormiunt: euigilabūt alij in vitā eternā: alij in opprobriū
vt videant semper. Jdeo timoꝝ dñi docebo vos: ait p̄s.
videl⁹. Declina a malo ⁊ fac bonum.

§. V. Quartū in iudicio cō

fide dū est iudicis p̄sentatio. Qui veniet cū potestate
mag ⁊ maiestate adeo. vt Job. xxvj. c. dicat. Columne
celi. i. angeli ⁊ sancti hoies. p et aduentū eius. Si colū
na nutat: quid virgula faciet. sed timentes deū. s. timore
initiali ait p̄s. xxxj. mia circūdabit. Sed circa iudicium
s iudicē huius dicij videnda sunt plura. Primum est
quis sit iste iudex. Et videtur ſm beatū Tho. in. iij. di.
xlviij. q⁹ ē dñs iclus xp̄s. Jo. v. Potestatē dedit ei iudiciū

Unde in vniuersali iudicio iudex.

facere. s. p̄. xp̄o el⁹ filio: qz filⁱ hois est. Et Job. xxxvj. Ea
ma quasi impij iudicara est. s. a pylato. Jdeo iudiciū cām
q⁹ recipies. s. vt iuste iudices. ⁊ loquit xp̄s. Pro cui⁹ de
claratiōe dicit btūs Tho. ibi q⁹ iudicādo iudiciū aliquod
dñium reḡit. Vñ ad Rom. xiiij. Tu q̄s es q̄ iudicas alie
mū seruū? q. d. Si nō habes dñium s eū nō vales iudi
care. Cōpetit aūt xp̄o iudicare ꝓmo rōne dñationis: qz
dñium sup hoies hz de q̄bus ꝓncipaliter erit finale iudiciū.
Ipse aūt est dñs noster: qz dñs ipse est de⁹: ipse feci t
nō ipi nos. Secōo cōpetit ei rōne redēptiōis. q̄d ci cōpe
tit ſm humanā naturā. Vñ ad Rom. x. Jn hoc xp̄us
mortuus est ⁊ resurrexit: vt viuoꝝ ⁊ mor oꝝ dñetur. Ad
pmiū aūt vite eterne nobis creatiōis bona nō sufficiunt:
nisi bñficiū redēptiōis adderet ꝑ impedimētū q̄d nature
create supeuit ex ctō primi parētis. vñ cū iudiciū illud
finale ad hoc ordi k vt aliq̄ admittant ad regnū. aliq̄ ex
cludant a regno: quemēs est vt ipse xp̄us ſm humanā na
turā cui⁹ redēptiōis bñficio ad regnū admittit illi iudicio
ꝓsidear. Et hoc est q̄d dr Act. x. Cōstitut⁹ est a deo iudex
viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Et qz ꝑ redēptionē hūani gn̄is nō solū
hoies repauit: ꝭ vlr̄ tota creatura ſm q⁹ tota creatura re
parato hoie melioratur. vt hr̄ ad Coll. j. Pacificās ꝑ san
guinē crucis ei⁹: siue q̄ in terris: siue q̄ in celis sunt. Jō
nō solū sup hoies: ꝭ sup vniūsam creaturā. Xp̄us per suā
passionem dñium ꝓmeruit ⁊ iudiciaria potestatē. Unde ait
Matth. vlt. Data est mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra. Po
test ⁊ tertia rō induci eiusdē: q⁹ i est iudicare cui⁹ est cō
dere legē. Sz xp̄s in humana n atura apparēs nobis cō
didit legē euāgelicā. Unde Jacob⁹ in canoñ. sua. Unus est
legislator ⁊ iudex. s. xp̄s. g xp̄o ſm humanā naturā data ē
ei iudi ria ptās: vtute tn̄ diuinitat. Secōo sciēdū q⁹ iu
dex xp̄s in iudicio appebit i forma gl̄iosa: nō ignominio
sa sicut in passiōe. Unde Esa. liij. dictū est de passiōe. Ecce
nō est el species neq; decor ⁊c. Unde ad ostendendā gl̄iam
sui aduent⁹ in iudicio dicit ipse Luc. xxj. Tūc videbūt fi
lium hois venientē cū potestate magna ⁊ maiestate in nu
be. s. humanitatis apparēs. Sed maiestas ⁊ potestas p
tinet ad gloriam. Vel in nube. s. clara ⁊ lucida. s. societate
sanctoꝝ. sed sancti tūc habebūt corpa gl̄iosa qui iuꝛ
buntur ab eo. ergo multo magis ipe xp̄s iudex eoꝝ. Pro
cuius declaratiōe dicit btūs Tho. vbi. s. q⁹ x dr medi
ato: dei ⁊ hoim inquātū ꝑ hoibus satisfacit ⁊ interpellat
apud p̄rem: ⁊ ea que sunt p̄ris hoibus cōicat. ſm q⁹ ipse
ait Job. xvij. Claritatē quā dedisti mihi dedi eis. ſm hoc
vtriq; c nuenit. q⁹ cū vtroq; cōmunicat extremoꝝ .
Inquantū cū deo V cōmunic vices hoim gerit apd
p̄rem. Inquantū vero cū patre cōmunicat: dona patris
trāsmittit ad hoies. Quia ergo in primo aduētu ad hoc
venit vt pro nobis satisfaceret apud p̄rem. ideo in forma
infirmitatis nostre apparuit. quia vero in secundo adue
tu ad hoc venit vt iusticiā patris exequatur in homines
gloriā demonstrare debet: que inest ei ex cō unione eius
ad patrē. ⁊ ideo in forma gl̄iosa apparebit. Et q̄d dicit
Job. xix. Videbūt in quē trāsfixerūt. vbi gl⁹ qz in ea car
ne venturus est in qua crucifixus est: intelligendū est q⁹ in
ea carne apparebit ⁊ natura: sed nō in eadē qualitate. s.
infirma ⁊ ignominiosa: sed speciosa. Tertio sciendū q⁹
apparebit iudex cū signo crucis: qz dicitur Matth. xxiiij
Tūc appebit signū filij hois. s. signū crucis. vbi Chrysо.
dicit q⁹ veniet xp̄s in iudicio non solū vulnerū cicatrices
sed ipam mortem exprobratissimā ostendens. Hoc amen
(vt dicit beatus Tho.) non est intelligendū de isto ligno
crucis in quo fuit crucifixus: quia illud ficut ⁊ omnia ligna
⁊ irrōnabilia resoluentur in elementa. sed aliquod signū
representans instrumentū passiōis. Nec hoc apparebit ad
indiciū tūc existentis infirmitatis: s ꝑterite. vt p̄s
iustio: appareat eoꝝ cōdemnatio qui tantā miam negle
xerunt: ⁊ eoꝝ precipue q xp̄m persecuti sunt iniuste. Ci
catrices aūt que in eius corpe apparebūt nō pertinebūt
ad aliquā ifirmitatē: sed erūt indicia maxime vtutis quā
xp̄s p passionis infirmitatē de hostibus triūphauit. Ex
probratissimā aūt mortē ostēdet non sensibiliter oculis eam
ingerens: ac si tūc eā pateret: ꝭ ex his q̄ apparebūt indi
cijs ꝓteritе passionis: hoies in recogitatione ꝓteritе ei⁹
mortis adducet. Unde dr q⁹ ex ipsis cicatricib⁹ nulla de
formitas apparebit: sed radij lucidiores solis exibunt.

Quarto sciendū q⁹ iudex xp̄s etsi in hūanitate ab oibus
videat. ⁊ ideo dr sibi dari iudiciū. ſm illud. Deus iudiciū
tuū regi da: ⁊ iusticiā tuā filio regis. sc̄z xp̄o. Judicabit tn̄
resuscitās oēs ⁊ sniam ꝓferēs glorificatiōis ⁊ dānationis
vtute sue diuinitatis. que cū vna sit eius ⁊ p̄ris ⁊ spūsсti
et cōis opatio eoꝝ. ideo a tota trinitate fiet iudicij.
Dicit tn̄ pater iudiciū dare filio: qz ipe origo seu ꝓncipi
um trinitatis. ꝑducens alias ꝑsonas ⁊ non ꝑducta. Et dr
dare iudiciū soli filio: qz ipe solus cū incarnat⁹ fuerit sol⁹
in humanitate nostra oibus ostendet. Decet eīm vt iudex
ab oibus iudicandis videat. Sed a malis eius diuinitas
nō videbit: qz cū de⁹ sit ēntialr ipa bonitas: sine gaudio
videri nō potest: sed gaudiū omne excludit a damnatis.
Esa. vlti. Tollat impius ne videat gl̄iam dei. Jn videdo
aūt humanitatē xp̄i: etsi in se gl̄iosam nulla inde cōsola
tionē habebunt mali. Jn potestate eīm est corpis gloriosi
demōstrare se vel occultare: vt nō videat. quātumcūq; hēbunt
inde ex visione illa mali maximā penam. ita vt dicāt mōti
bus. cadite sup nos: ⁊ collib⁹ coopite nos: ⁊ abscondite a
facie agni. vt dr in apoc. Sicut eīm gl̄ia amici maxime de
lectat. ita p̄nam gl̄ia et ptās inimici maxime contristat.
mali aūt xp̄m diūt inc̄rtū puniente. ⁊ ideo gl̄ia ei⁹ in iu
dicio est eis penos. Unde Esa. xxvj. dr. Auferat impietas
zelātes ppli. i. inuidētes. ⁊ ignis. s. in iudicio eos de. ret
Sed electi etiā devisa hūanitate valde gaudebūt. ſm illd
Jo. x. Ingredief ⁊ egredief ⁊ pascua inuenet. s. refectiōis
eterne. Ingredit q̄d diuinitatē ꝓplandā. egredit q̄d
humanitatē. Qui to videdū est q⁹ iudex xp̄s iudicabit
Et dicendū ſm btūm Tho. in. iij. di. xlvij. q⁹ oēs homies.
Unde dr Apoc. j. Ecce venit in nubib⁹ sc̄z ad iudicādū.
debit eū omnis oculus. Sed notandū q⁹ ad iudiciū
duo ptinēt sc̄z discussio meritoꝝ ⁊ retributio ꝓmiorum. i.
glie vel pene. put egit q̄sq. Quātū g ad scām. s. receptio
nem ꝓmioꝝ oēs iudicabunt boni: ꝑfecti ⁊ inꝑfecti: fide
les ⁊ infideles. eo q⁹ vnusq̄sq; recipiet e uiuima sententia
ꝓmiū corrñdēs merito. Et hoc est q̄d ait apl's. Oēs asta
bimus ante tribunal xp̄i: vt referat vnusq̄sq; ſm ea q̄ gessit
in corpe siue bōa siue mala. Oēs g in iudicio apparebūt
Et rō huius est: qz ptās iudiciaria xp̄o hominī collata ē
in ꝓmiū humanitatis: quā in passione exhibuit. Ipse aūt
sua passione. p oibus sanguinē suum fudit quātū ad suffi
cientiā. licet nō in oibus habuerit effectū. ꝑter impedimen
tū in aliq̄bus inuentū. ⁊ ideo cōgruū est vt oēs hoi ad
iudiciū cōgregent: ad videndū eius exaltationē in hūa
na natura ſm quā ꝓstitut⁹ est a deo iudex viuoꝝ ⁊ mortuo
rū. Quantū vo ad ꝓmiū sc̄z discussionē meritoꝝ. hoc nō
fit nisi vbi est aliq̄ cōmixtio meritoꝝ bonoruꝝ cum malis.
Unde illi q̄ edificāt sup fundamētū fidei: aurū ⁊ argentū ⁊
lapides ꝓciosos: diuinis fruitijs totaliter infistētes: qui
nullā admixtionē alicui⁹ mali nequitie hñt: in eis discussio
meritoꝝ nō habet locū: sicut illi q rebus mū penit⁹ abie
ctis sollicite cogitāt solū q̄ dei sunt. ⁊ iō saluabunt: sed nō
iudicabunt ꝑfecti pauperes. de q̄b⁹ in. Ḥ. sequēti dicetur.
Illi vo q̄ edificāt sup fundamentū fidei viue. lignū: fenū:
et stipulā. qui sc̄z amāt secularia ⁊ implicant terrenis. ita
tn̄ q⁹ xp̄o nihil ꝓponant. Jn eis discussio meritoꝝ locum
habet. ⁊ bi vtiq; iudicabunt: ꝭ saluabunt. Sz qz in infide
lib⁹ nō est fidei fundamētū: q̄ sublato oia opa seq̄ntia re
ctitudine ꝑfecte intentionis carēt: cū nulla ꝓmixtio bonoꝝ
fit in eis cū malis. ⁊ oīs actio infideliū pctm̄ ē. i. fine me
rito. iō infideles dic k. nō iudicari. s. q̄ad discussiōes me
ritoꝝ: nō q̄ad cōdemnationē ⁊ punitionē. Qui eīm non credit

Et xp̄us oēs iudicabit quō intelligit et quare.

Et soli filio iudiciū dare

Et xp̄us vltis iudicij ē icertū nobis.

Et appabit cum signo crucis ⁊ quasi vulnerū cicatrices quo modo intelligitur

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſā iudicat ſt aut xp̃s Jo.iij. Jā cm̃ nota est eccl̃e ei⁹ dāna
tio. Et sic itelligit illō. Jō nō refurgūt impij i iudicio. i. iſi
deles. ſ. qđ discussionē. Sz fideles mali in qbus manet fi
dei fundamētū: ad mīn⁹ fidei actū laudabilē hñt q̃uis nō
sit meritoꝛ⁹ sine charitate. tñ q̃tuz est de se est ordinat⁹ ad
De qbus iudicabit. meritū. iō ipi iudicank quoad discussionē ſ dānant. Se
cto de qbus iudicabit cōsiderandū. Et dicendū q̃ de omi
bus actibus interioꝛib⁹ ⁊ exterioꝛibus. Eccs. vl. Cūcta q̃ fi
unt adducet dñs in iudiciū: siue bonū siue malum. ⁊ Sap.
j. dr. Qui loquit iniq nō pōt latere. nec p̃teriet illū coꝛ
pies iudiciū ⁊ in cogitatiōib⁹ impij interrogatio erit. Sz
⁊ de bonis opꝛ⁹ iudicabunk hoies. videlz si cū debit⁹ oi
bus circūstantijs facta fuerint. Uñ dñs p ps. lxxiij. Cum
accepo tps. ſ. in fine mūdi: tūc em̃ tps q̃ mensuraī motu
p̃mi ynobil⁹ subtrahet. cessante motu ipſius mobilis p̃mi.
Ego inq̃ iusticias iudicabo. i. discutiā opera iusta. ſi cū de
bito mō sint facta. Uñ be. Greg. ad mauritiū impatoꝛez.
Multa sun⁹ de illi⁹ iudicio hoies ignoꝛant. Nā fortasse
q̃s vos laudatis: ille reꝛehēdet. ⁊ quos vos vituꝛpatis ille
iudabit. xj. q. j. sacerdotib⁹. Et q̃tū quidē ad iudiciū di
scussiōis. ſ locū nō hz in angelis bonis ⁊ malis. b. Tho.
vbi. ſ. q: nihil p̃mixtū est in eis: in boni⁹ omnia b⁹ ⁊ in
malis oia mala. Sed ad iudiciū retributiōis cū sit dup⁹
coꝛ retributio: vna rñdens. p̃p̃ meritis angeloꝛ. ⁊ nec
fuit ab initio vtriq; parti facta. alijs in beatitudinē sublima
tis. alijs in infernuz demersis. Alia retributio est. q̃ rñdet
bonis ⁊ malis meritis p angelos. curatis ad hoies. Et ſ
retributio in iudicio finali fiet. q: ⁊ boni ang⁹ ampli⁹ gau
diū habebūt de salute coꝛ quos ad bon⁹ meritū induxeꝛt
⁊ mali angeli ampli⁹ toꝛq̃bunk multiplicata maloꝛ ruina
q̃s ad malū incitaꝛt. Et sic in ag̃elis fiet iudiciū indirecte
in q̃tum actus angeloꝛ fuerūt quodāmō cōmixti actibus
De loco vbi xp̃us iudicabit. ſ. valle Jo saphat. hoim: incitādo ad bonū vel malū. Septimo videndū in
q̃ loco iudicabit. Et vidz q̃ i valle iosa. q̃. q̃ vidz eē inter
mōtē oliueti vñ dñs ascēd⁹ in celū. ⁊ mōtē syō vbi facta fu
it vltima cena. ⁊ descēd⁹ p̃sticūs sup aplos die penthe
costes. Dicit em̃ Joēl. iij. Cōgregabo oēs gētes ⁊ de
cā eas in vallē Josaphat ⁊ disceptabo cū eis. Et q̃uis ad
litterā possit intelligi cōp̃hendēdo etiā circūstātias di
cte vallis. q: valde multi ibi cōtineri possint. possunt in di
cto spacio iudic⁹ ꝑcipue cū mali in terra resu. gāt iudi
cādi. boni vero in aera subleuādi q: celestia dilexeꝛūt xp̃m
sto occurrētes in aere apparēti Btūs Aug⁹. videtur
in li. xx. de ciui. dei. magis ꝺ referre ad interpretatione no
minis q̃ ad locū illū noiatū. Inter⁹ rat em̃ iosaphat iudi
ciū dñi ⁊ dñs iudicat. q. d. Cōgregabo oñes ⁊ deducam
eos in iudicio nō cuiuscūq; sed dñi absolute. scz omniū. Et
sic incertus videt esse loc⁹ iudicij terrestris. in q̃ pctoꝛes
terr⁹ is dedit: manebūt iudicādi. Paruuli etiā resuscita
ti: etsi nil hic audieꝛūt ⁊ cognouerūt de xp̃isto. ꝓpter de
fectū etatis in qua mozui sunt tamē ipi xp̃m videbunt iu
dicē. ⁊ deū esse cognoscēt. Dicit aūt btūs Tho. vbi su. a.
q: licet per cernitudinē sciri nō possit de loco tamē ꝓbabi
biliter colligi potest ex scripturis q: circa montē oliueti de
⁹ndet ad iudicādum. sicut ⁊ inde ascēdit in celū. Unde
angeli dixeꝛūt. Sicut v⁹ istis eum ascendentē in celū ita
veniet. Ut⁹ go xp̃s sit iudex in hoc iudicio cui oīa sunt
nuda ⁊ aperta: ⁊ nil inultū dimittat de pctis: q̃tus tremoꝛ
est futurus quādo iud⁹ est ꝟturus. cuncta stricte discus
surus. Unde be. Greg⁹. moral. Ut q̃ in coꝛpibus reperi
ri poterūt: cū⁹ fortes ⁊ ꝑfecti sint. q: in carne sunt posi
ti: nō p̃sit in tanto terꝛoꝛis turbine mullius formidine cōcu
ri. Sed miscōia eius a ꝓgenie in ꝓgenies tunētib⁹ eū. ait
btā maria Lu. ſ. scz timoꝛe initiali.

Assessoꝛes iudicēs q̃ erūt. ## §. VI. Quinto tractanduz

Esa. iij. Dñs ad iudicandū veniet cū senatoꝛibus ꝑp⁹i sui
Et q̃ sint hi assessoꝛes dñs Jesus exp̃sit dicēs, Mat. xix

Uos qui reliq̃stis oīa ⁊ secuti estis me. in regn̄atiōe. ſ. in
vltima resurrectōne in q̃ hoies iterum gn̄ant resurgēte
ad vitā imoꝛtalē. cū sederit fili⁹ hoīs scz ad iudicandum.
sedebitis ⁊ vos sup sedes. xij. iudicātes. xij. tribus isꝛl. ⁊c.

Pro hoc declarat⁹ sciendū q̃ iudicare ꝺr septēpliciṫ.
Primo ex se ⁊ auctoꝛitative. ⁊ hoc modo scz iudicare au
ctoꝛitatiue est ꝓprie dei trinitatis. Nā iudicare sm beatū
Th⁹ iij. di. xlvij. ar. ij. q̃stio. j. est ꝓprie illius qui habz
ptātem ⁊ dñium in alios: cui⁹ regimini subdunk q̃ iudi
cank. Uñ eius est alios ius ferre seu dicere vel dictare.
Judicare em̃ est ius dicere vel dictare. ⁊ hoc agere ex ꝓ
ꝓia auctoꝛe est deꝰ. ps. xcv. Judicabit oꝛbē t̃re in eq̃tate. ſ.
deus. ⁊ ꝑplos in veritate sua. Scdo iudicare sit delega
tiue. i. ex alio accipe auctem iudicandi. Et hoc conuenit
xp̃o inquantū homo. qui vt ꝺr Actuū. ꝛ⁹stitut⁹ est a deo
iudex viuoꝛ ⁊ mozuoꝛ. Et Job. v. Potestatē dedit ei p̃
iudiciū facere: q: filius hoīs est. Ipse em̃ in illa assumpta
humanitate oibus se manifestabit. ⁊ oēs boni ⁊ mali eum
videbunt. ⁊ talē ptātem sibi ad iudicandū collatā. Tertio
ꝺr aliquis iudicare quasi causalit⁹ ⁊ cōparatiue. vt dici
tur illō iudicare. vnde apparet aliquis iudicādus. Et sm
hoc dicunk aliqui⁹ iudicare sm Thomā. inquantū ex com
paratione eoꝛ. Alij iudicandi ostendunt sicut dicunk ni
niuite iudicare generationē iudeoꝛuz. sm illud xp̃i. Uiri
niniuite surgēt in iudicio: ⁊ iudicabūt generationē istam
quia ꝑniam egerunt ad ꝑdicationē Jone. Mat. xij. Sic
autē iudicare est cōmun⁹ bonis ⁊ malis in iudicio. Non
obstante etsi tūc ꝑdicante Jona conuersi sunt ꝑ ostea rec
tificantes ⁊ peioza agētes. reꝛobi facti sunt sm beatum
Hiero. de pe. di. iij. ⁊ a bat⁹ lonijs exterminati. Scdō iu
dicabūt iudeos: quia ex illo opere sue cōuersionis ad sm
plex verbum Jone ostēdent q̃ iuste cōdemnādi fuerint.
iud⁹ qui xp̃m dñm ꝓphetarū toties audire ꝑdicantem
noluerūt. Sic etiā potest intelligi illud apli. j. Cor. vi.
An nescitis q: angelos iudicabim⁹ scz malos: q: cum hō
in coꝛpe fragili tot incitamēta ad malū habeat ⁊ dēlis ꝓ
mat. ⁊ tū superat oīa. ideo nō recedens. ostendit ꝓ hoc q̃
Judicatio ptās pauperū debet rō triplex, angeli mali ꝓdem⁹ cant: qui nullā carnis fragilitatē
habētes vt incitamētū ab alijs a deo ꝑ supbiā recesserūt.

Quarto ⁹ iudicare quasi interꝑtatiue interꝑetamur.
aliq̃ aliquid f⁹ re: qui faciēti ꝓsentit. Und⁹ illi q̃ ꝓsen
tiūt iudici: sententiā eius approbādo vt iustā. ⁊c. beatus
Tho. iudicare dicunk. Et hoc est cōe oium electoꝛum. sic
⁹ dicare approbatiue. Unde ꝺr Sap. iij. Judicāuerūt sc⁹
nationes. ⁊ dñabunk⁹ pulis. Et i⁹ de ſ⁹ dicit.
Gladij ācipites in manibus eoꝛ ad faciendā vindictam
in nationib⁹ increpatōes in pp̃lis ⁊c. Ut faciāt in eis iu
diciū cōscriptū: gl̃ia hec est oibus sanctis iudicādo. sc⁹ q̃
modū approbatōis. Quinto ꝺr iudicare declaratiue. sic
cut si liber in q̃ cōtinet⁹ lex ꝺicak iudicare: q: lex declarat
q̃d ⁊ quomo⁹ iudicandū. Et sic cū xp̃s dicat. Quos deus
cōiunxit hō nō separet: cū sit diuoꝛtiū legitimo mō nō ꝺr
hō separare ⁹d lex: q: lex sic iudicat ⁊ declarat faciēdū. Et
sic xp̃s ait iudeis Job. xij. Qui me spernit ⁊ non accipit
ꝟba mea: ego nō iudico eū. sed ꝟbum me⁹ quē locutus sum
iudicabit eū in nouissimo die. Sexto ꝺr iudicare testifi
catiue. Cū tota vis iudicij ad ꝛerendum sniam cōsistat in
testiū dictis: quia in oꝛe duoꝛ vel triū stabit oīe verbum
Deu⁹. xviij. scz vt veruz ⁊ firmū habebit. Ideo testes in
dicē⁹ sup quo fit iudiciuz p̃t aliq̃ modo dici iudicare:
q: e⁹ dictis eoꝛ reus absolut⁹ vel ꝺdemnat⁹. Et q: in finali
iudicio magis mentalī q̃ ꝟbali exercebit illud iudiciū
vel etiā si vocalī ꝟbute diuina vnicuiq; inmoꝛtalēt merita
et demerita sua: dictante cōscientia. ideo cōscientia vnius
q⁹ iusq; quodāmō iudicabit eū. Apls. Testimoniuz illius
cogitationū accusantiū q̃d mala
reddete cōscientia iu⁹ sq; aut defendētiū q̃d bona die qua iudicabit deꝰ. ⁊c.
Uñ. b. Augu. Mñ deꝰ iudex erit: testis alius non erit nisi
cōscientia tua. Inter deū iudicē ⁊ causam tuam noli time
re nisi cōsciam tuā. ñ. q. iij. Custodi. Septimo dicit iudi
care q̃s assessoꝛie. Et de isto vltimo mō nūc agim⁹. Ut per
filiū dñe iudices inq̃tū sedēt in loco eminēti tales as
sessoꝛes. vt iudex facit. Et sm hūc modū q̃si ꝑfecti viri q̃
dus iudiciaria ptās p̃mittit. sm illu⁹ ſ. inductū. Sede
bitis sup sedes duodecim iudicātes ⁊ honoꝛabilē cōfessio
nē. q: superioꝛes ceteris in iudicio apparebūt occurrētes
xp̃o in aera. Sed istud ait be. Tho. vbi. ſ. nō vid⁹ ꝛ⁹
cere ad p̃missionē dñi ꝓplendā cū dicit. q: sedebitis iudi
cātes. Uidet em̃ iudiciū cōfessionis sup⁹ idere aliq̃d. Est
igit⁹ alius modus iudicādi assessoꝛie q̃ ꝑfectis viris cōue
nit inq̃tū in eis p̃inenk decreta diuine iusticie. Uñ Apoc
xx. ꝺr. Judiciū sedit. ⁊ libri aperti sunt. Et p hūc modum
hanc iudicationē Richardus de scō victoꝛe exponit. Uñ
dicit. Qui diuine ꝛemplatōi assistūt. q: in libꝛo sapientie
quotidie legūt vel⁹ in coꝛdiū voluminibus trāscribūt. q̃c
q̃d sā perspicua veritatis intelligētia cōp̃hendūt. Quid
em̃ sunt iudicantiū coꝛda in oīni veritate diuinit⁹ edocta.
nisi quedā canonū decreta. Sed q: iudicare ꝓprie impoꝛ
tat actionē in aliū. ꝑcedētē. iō ꝓprie loquēdo iudica. e ꝺr
qui sniam loquēdo in aliū fert. Sed iudex p̃incipalis hoc
agit ꝓpria auctoꝛitate: delegat⁹ aūt sibi cōmissa. Assessoꝛ
in p̃oposito quasi sniam iam p̃olatā in alios manifestat.
Eoꝛ igit iudicare est sniaz alteriꝰ auctoꝛitate latā in alio
rū notitiā quasi sniaz latā p̃nūciare. Et hoc mō ꝑfectiviri
iudicabūt assessoꝛie: quia alios ducēt in cognitionē diuine
iusticie. vt sciat q̃d eis pro meri⁹ debeat. vt ipa reuelatio
iusticie iudiciū dicat. Nec est inconueniēs dicit be. Tho.
vbi supza aliquos sctoꝛ quedā alijs reuelare. vel per mo
dū illuminatiōis. sicut superioꝛes angeli inferioꝛes illumi
nāt. vel ꝛ⁹ modū locutionis: quādo inferioꝛes superioꝛi
bus loquunk. Aduertendū autē q̃ illa dignitas assessoꝛie iudicādi nō datur oīnibus sctis: sed solū pauperibus.
Sm illud Job. xxxvj. Pauperibus tribuit iudiciū. Et dñs
ihesus. Uos qui reliq̃stis oīa ⁊ secuti estis me: sedebi
tis. ⁊c. Ratio aūt quare paupertati debeat iudiciaria po
testas est triplex sm be. Tho. vbi. ſ. Primo rōne ꝛgrui
tatis. q: voluntaria pauptas est eoꝛ⁹ oibus que mūdi
cōtēpsit: soli xp̃o inhereāt ⁊ ideo nō est in eis aliq̃d qđ eo
rū iudiciū a iusticia deflectat. Unde idonei ad iudicandū
reddunt quasi veritatē iusticie p̃e oīb⁹ diligētes. Se
cūdo cōgꝛ⁹ ex hoc p̃ modū meriti q: humilitati rñdet ꝛgal
ratio p̃o merito. Inter oīnia aūt que hoiem despectū faci
unt in mūdo p̃cipue est pauptas. Unde excellētia iudi
ciarie po⁹statis pauperibus p̃omittit. vt sic q̃ se ꝓpter xp̃m
humiliat exaltet. Tertio q: pauꝑtas disponit ad p̃e
dictū modū iudicandi. Ex hoc em̃ q̃ aliquis recte iudica
re ⁊ sententiare dicet. requirit⁹ q̃ coꝛ habebit edoctū omni
diuina virtute. ⁊ quia alijs potens erit ꝑfectiue. In p
gressu aūt ad ꝑfectionē p̃imū quod relinquendū occ
currit sunt exterioꝛes diuitie. q: hec sunt vltimo acquisita.
Ad aūt est vltimū in cōstructiōe est p̃imū in destructio
ne. ⁊ sic pauptati respōdet iudiciaria potestas. ingꝛuz est
p̃ima dispositio ad ptātem p̃dictā. Scia⁹ dū tertio q̃
nō quibuscūq; pauperib⁹ tribuit⁹ ista iudiciaria ptās assessoꝛie. Nec etiā ex hoc solū q̃ voluntarie sint pauperes: si
cut Socrates ⁊ Diogenes. Sed illis q̃ relinq̃ntes omnia
sequunk xp̃m sm ꝑfectionē vite sm btm̃ Thomā vbi. ſ.
dist. xlvij. ar. ij. q. ij. Et sm aliquos tria requirunk ad iu
diciariā potestatē istā cōsequendā. Primū est abdicatio
curarū temporaliū ne impediak⁹ aīm⁹ a sapientie ꝛceꝑ
tione. Scdo requirit⁹ habit⁹ erga diuinā iusticiā ⁊ta ⁊
obseruatā. Tertio q̃ illā in⁹ alios docuerit. Et sic do
ctrina erit ꝑfectio ꝓplens meritū iudiciarie potestatis. Et
q̃tus fuerint aliq̃i mulū diuites vt Abraā. Dauid ⁊ hu
iusmōi. qui fuerūt maioris meriti vt estimari pōt q̃ q̃
peri pauper ꝑfecti nō ē incōueniēs. sib⁹ quasi accidenta
le p̃emiū pauperib⁹ dek⁹. vt iudicēt alios q̃ etiā sunt excel
lentioꝛes meriti q̃tū ad p̃emiū essentiale. Nec ⁊ inferioꝛ
De iudicio finali timēdo. Cap. XI.

Septem gradus pauperta tis ꝑ al bertum.

potest iudicare supioꝛē. nō ex sua auctoꝛe ⁊ ex fi⁹ delegata.
Ponit Albert⁹ magnus sup missus est septē grad⁹ pau
pertatis. Quoꝛ p̃mus est dare superflua p̃sone. pur p̃sona
sonat indignitatē. sm illud Tob. iij. Da elemosynā: ⁊ nō
auertas faciē tuā ab vllo paupe. Si multū fuerit tibi abū
danter tribue. Si parum ⁊ illud libenter impartiri studē
Scōs est dare superflua. nō solum p̃sone sed ꝛ nature. sm
illud Luce. xj. Mōd supest scz nature. Date elemosynaz. et
ecce oia mūda sunt vobis. glo. p̃eter victum et vestitum.
Tertius gradus dare etiā necessaria. Glo. etiā valde ne
cessaria: cū primis diuidamus. Quart⁹ est dare nō soluz
sua ⁊ et seipm. sequēdo xp̃m pura intētione ꝛcz ꝓp̃ deuz.
nō ꝓpter mūdi gl̃iam vt veri religiosi. sm illud. Si vis p
fectus esse: vēde oia q̃ habes ⁊ da paupibus: ⁊ seq̃re me.
Mat. xix. Quintus est passionib⁹ sedatis mēte deo inhe
rere. sm illud. Nostra q̃uersatio in celis est. Sext⁹ gdus
est relinq̃re sua ⁊ seipm ⁊ vltra hoc laborare. ꝓpt̃is manꝰ
bus vt necessitatem tribuat patiēti. put fecit Paul⁹ aplꝰ
qui laborabat ꝓpt̃is manib⁹ vt ꝑuderet sibi⁹ ne de
cessarijs. put ipe refert ad Coꝛ. Septim⁹ gdus est dare
oia ⁊ seipm spū ⁊ coꝛpe ⁊ laborare: vt pascat ꝓimū cibo
spūali d⁹ trine. q̃ radus melioꝛ est ꝑfl. Naz vt dicit. b.
Greg. Melius est reficere aiam sempꝛ victurā q̃ coꝛpus
mo⁹turū. Et ad hunc gradū videt ꝓmere pauꝑtas: cui
dat iudiciaria ptās. que gradū ponit btūs Thomas. ſ.
in tertio mēbꝛo immediate. Sciendū etiam sm beatuz
Tho. post beatū augustinū in. xx. de ciui. dei. q: cum ꝺr a
xp̃o sessuros ⁹p duodecim sedes. intelligendum est non
solū duodecim hoies iudicaturos cuz xp̃o: vt assessoꝛes.
Cū em̃ loco iude⁹ numeratus sit Matthias cū vn⁹ ex⁹ cis
aplis reliquis. vbi erit sedes pauli q̃ plus oīb⁹ laboꝛauit.
Sed p duodenariū numerū: significata est iudicantium
oīm multitudo. ꝓpter duas ꝑes septenarij. ſ. tria ⁊ q̃tuoꝛ.
Nā tria ducta ꝑ ternuoꝛ ⁊ ecōuerso ꝓstituūt duodecim.
Septenari⁹ aūt est numer⁹ significās vniuersitatē. Nam
oīne tps currit p septenarium ebdomadarū. vel ꝓpter
Ꝥ duodenariū significat vniuersitatē iudicātiū: q: cōstat
ex duplici senario. ⁊ senari⁹ est numer⁹ ꝑfect⁹ significās.
vel q: ad lram. xij. aplis loq̃bat. i quoꝛ ꝑsona Ꝥ oīb⁹ eoꝛū
imitatoꝛib⁹ ꝓmittebat. Et p. xij. tribus isꝛl intelligūt oēs
fideles iudicādi. Ex q̃tuoꝛ em̃ ptib⁹ m⁹di. ſ. oriēte: occi
dēte: austro: ⁊ aq̃lone. erūt fideles i fide imit⁹ sci hoies
iudicādi a xp̃o ⁊ assessoꝛib⁹ ei⁹ ꝑfectissimis viris paupib⁹
vt declarat⁹ est. Tria em̃ repñtāt fidē viuam trinitatis: ⁊
q̃tuoꝛ ptes mūdi. q̃tuoꝛ vt dictū ē. ⁊ tria ducta ꝑ q̃tuoꝛ
ꝓstituūt numerū duodenariū. Seruite g̃ ait ps. dño in ti
moꝛe: ⁊ exultate ei cū tremoꝛe. Ꝥ initiali vel filiali q: btūs
vir q̃ metuit dñm in mādatis ei⁹ cupit nimis. ait idem.

§. VII. Sextū quod est tra al

Accusatoꝛes in iudicio finali

de timendū in finali iudicio: est accusationū mltiplicatio
Erit em̃ iudiciū istud erit ordinatissimū et sm ordinem
iurisꝛ. vt ait Amb. iudicis nō est fine accusatoꝛe dānare. ⁊
ideo dñs iesus iudā cū fur eēt nō abiecit: q: accusatus nō li
fuit. ij. q. j. Manifesta. Erit igit⁹ in illo iudicio accusatoꝛ
diabolus q̃ est pessim⁹ ⁊ callidiss⁹ n⁹. de quo ꝺr Apoc. x
Proiect⁹ est in terrā scz inferna. ⁊c. accusatoꝛ nr⁹ sathanas
q̃ accusabat fratres ante deū die ac nocte. Ⅎ. btūs Aug⁹.
ad iulianū comitē ait. Presto tūc erit diabol⁹ recitās ꝟba
ꝓfessionis nostre: obijciēs nobis que cecilimus fecerimus et i
quo locoꝛ in q̃ hoza peccauimus. ⁊ q̃d boni tūc facere po
tuimus. dictur⁹ est em̃ ille aduersarius. Ⅎ. issime iudex
iudica hunc meū esse ob culpā: q̃ tuus esse noluit ꝑ gr̃am
Tu⁹ est ꝑ naturā: me⁹ est ob miseriā. tu⁹ ob plasmatōez
meus ob suasionē. tibi inobediēs: mihi obediēs. a te acce
pit imm⁹talitatis ꝟbola: a me accepit hāc pānosam q̃ in
dutus est tunicā. Tu⁹ dimisit: cum mea huc venit. Ⅎ q̃s
me iudex iudica hunc esse meū ⁊ mecū esse damnandum
Heu heu, poterit ne talis aperire os qui talis erit vt cum

Universidad de Deusto
Biblioteca

diabolo ꝓputek. Legit in libro de septem donis edito a fratre Raymũdo ordinis ꝓdicatoꝝ.q̃ asserit vidisse illum eꝑm cui cõtigit flebilis casus iste. Quidã eps cũ egrotaret:apparuit ei diabolus dicẽs q̃ citabat eũ summus papa p eũ.ꝛ assignauit ei diẽ quã ei nominauit. in qua vt dicebat oportebat eũ rõnẽ reddere de administratõe sua. Cui in die assignata visum est ei q̃ ipe traherek coꝝ papa in cã. ꝛ q̃ diabolus q̃ ei apparuerat ꝓtra.de eo petebat ius a papa de administratiõib⁹ suis.qualiter scz administrauerat in officio ꝓlatus q̃b⁹ ꝑ⁹ habuerat deinde abbatissat⁹ quod postea habuerat.ꝛ demũ in officio epat⁹ fuerat eñ niger ꝑ albus a ꝛ postea eps. Cũ aũt requireret de officio ꝓlatus.ꝛ nesciret reddere rõnẽ ꝛ postea de officio abbatissatus:in qua rñsiõe magis deficiebat.ꝛ postea maxime in rñsiõe de epatu. Cũ q̃ deficiẽs in rñsiõe peteret alia diẽ sibi assignari:allegãs q̃ nõ fuerat in dicta rñsiõe premeditat⁹:assignat ei alia dies pemptorie illi diei valde ꝓxima:in q̃ debebat iudex ꝓcedere ad sniaz diffinitiuã. Cũ aũt anxius hoc audiret fortiter ad clamorem eiꝰ cõuenit familia eiꝰ. cũ aũt ꝺ indicasset pluribus: die seqnti apparuit ei diabolus q̃ ꝑ⁹ ei apparuerat vigẽs eũ ad veniendũ coꝝ summo iudice: ꝓ rõne redd[illegible]ndũ se paratũ clamaret ꝛ eius aspectũ horreret:ꝛ diabolus eũ ad ꝺ magis vigeret inuitũ.oibus astãtib⁹ surrexit de lecto in quo iacebat volẽs effugere demonẽ. Cũ aũt fugeret cũ impetu impegit in colũnã: perẽs inducias ꝛ elisꝰ in eo capite cecidit ꝛ expirauit. Scõs accusator eoꝝ erũt sancti hoies a quoꝝ ꝓsortio peccates recesserũt. quos in pñti cõtumelijs affecerũt vel iniurijs.vel [illegible]oꝝ testa fregerunt. vel [illegible]oꝝ loca pphanauerũt. Vñ ꝺ Sap.v. Stabũt iusti in magna cõstãtia.s.ad accusandũ aduersus eos q̃ se angustiauerũt:ꝛ q̃ abstulerũt labores eoꝝ. Videntes aũt scelz reprobi turbabunt timore horribili. Et Apoc.vj.ꝺ q̃ sancti clamãt. Vsq̃quo ꝺne sctũs ꝛ verꝰ nõ iudicas ꝛ vindicas sanguinẽ nostrũ ab [illegible] q̃ habitant terra. Et dicit ẽ illis. Sustinete modicũ donec impleat numerus fratrũ vrorũ vestrarũ sicz ad iudiciũ. Ad hoc etiã facit qõ narrat Gregorius. videlz q̃ duo nequã ꝑsone fuerũt. cũ cõsperasset ꝓtractum Sydonius aluernoꝝ episcopũ. Alter eoꝝ egestiões emisit. sicut arrius hereseharcha subito. Et visus est a somno iudice accusatus [illegible]tõ Sidonio damnari:vinciri ꝛ in imis carceris [illegible]ang[illegible]ijs detrudi. Alius vero cũ mortuo beato Sidonio ambitiose ꝛ violẽter occupasset episcopatum. cũ inuitasset ciues ad cõtiuiũ per pincernã ciuitatis a somno iudice cadente de manu eius [illegible]alice subito expirauit. Tertiꝰ accusatoꝛ erit totꝰ mũdus. Sap.v. Armabit creaturã.s.[illegible] accusandũ ad vltionẽ inimicoꝝ deꝰ.be. Gregorius. Si queris q̃s te accusabit. dico Totus mũdus offensoꝛ eius. [illegible]re:offendit totꝰ mũdus Ezechiel. In illa die nihil erit q̃ rideam⁹.vbi celũ ꝛ terra:aq̃:luna:ꝛ sol:dies:ꝛ nocte. ꝛ totꝰ mũdus stabũt ꝑ nos.s.ad accusandũ. Dicere possz terra si loq̃rek. Ego istos iniq̃s pctoꝛes sustinui vt [illegible]ne ambularent. Ego eis dedi virides herbas:pulcherrimos florez:suauissimos fructꝰ ex arboꝛib⁹. Alia plurima:metalla p̃ciosa ꝛ lapides. vt cõi creatoꝛi seruirẽt ꝛ ipm ex his laudarẽt. Et ipi oib⁹ [illegible]i sunt. nõ deo ꝺ suo verꝛi seruiẽdo:ꝛ iõ a[illegible]bsorbeant. Et aq̃ dicere poterit. Ego melpsaz p̃buí eis in refrigeriũ ꝓtra estus:in lotionẽ ꝑ maculas In materias sacꝛ[illegible]a pctã. In trãsitũ pinaues ad negociandũ. Pisces in [illegible]matates in cibũ. At ipsi in malum vsi sunt.ꝛ ic[illegible]a me subm[illegible]gãtur. Aer etiã ego dicere posset dedi eis ꝓpramentũ vite pluuias auiũ multitudinẽ innarrabilẽ. Et quia in his cõditoꝛe suũ ꝛ nostrũ nõ cognouerunt in me suspendank suffocenk. Ignis autem quia sine caloꝛe meo viuere non potuissent ꝺ ingrati de vsu meo fuerunt: a me fine cõsumptiõe se[illegible]exurank. Sol luna ꝛ stelle ac celi celoꝝ.q̃ lumine no[illegible] nõ sunt vsi. ad querendũ lumen eternũ. eo ꝑuati ꝑpetuis tenebris occupent Et quia in oꝛe duoꝝ vel triũ stabit omne verbũ, vt dicitur

Matuh.xviij. Nõ deerũt testes in iudicio isto. Et vnã q̃ dẽ hẽbit supra se.s.deũ. Vnde.xxix. Ego ero iudex ⁊ testis dicit dñs. Malach.iij. Ero testis velox oib⁹ malefic[illegible]adulteris:piuris ꝛc.q̃ nõ solũ est ver⁹: ꝺ ipa veritas.ꝛ non ex auditu:ꝺ ex visu. [illegible]Heb.iiij. Oia sunt nuda ꝛ aperta oculis ei⁹:nihilq̃ ei ignotũ. Vñ ipe ꝓps de⁹ ꝛ hõ vere[illegible]ndex ⁊ testis. Nõ em repugnat in hoc iudicio vt in hũano.s.vna [illegible]esse iudicẽ ⁊ testẽ.q̃ veritas est ⁊ vt testis manifestabit occulta hoim:vt iudex sententiabit. Et sentẽtiado exprobrabit pc[illegible]es:vt ait Chrysost.in hec vba. Ego ꝓpter vos hõ factum:ꝓpter vos delusus:alligat⁹:cesus:ꝛ crucifix⁹. Vbi est tantarũ iniuriarũ mearũ fructꝰ. Et ce pciũ sanguis mei quẽ dedi in redẽptione aiarũ vestrarũ. Vbi est seruitꝰ vra qua mihi ꝓ ꝑ[illegible]sanguis mei debitis. Ego sup gliam meã vos habui[illegible]esse dꝰ apparẽs hõ:ꝛ viliorẽ me oib⁹ reb⁹ vris fecistis. Nã oẽm rem vilissimã dilexistis ampli⁹ q̃ iusticiã meã ꝛ fidẽ. Hec Chrysost.

Sedus testis est int⁹.s.conscia. Ad Rom.ij. Testimoniũ illis reddẽte conscia sua:ꝛ cogitatiõib⁹ accusantib⁹ ꝛ defendentib⁹ in die q̃ iudicabit dñs. Accusantib⁹.i.reorũ delictibus. quo.s. ad mala opa defendẽtib⁹.i. excusantibus a malo quoad bona opa. Btus Aug[illegible].xj.q.iij. Sentt de augustino quicq̃d libet sola me i oculꝰ dei conscia nõ accuset. id ẽ testificet. Vbi notãdũ ꝺm btm Tho.in.iiij.dist.xlvij. q.vlt.q̃ q̃ oz q̃ in oi iudicio testis ꝛ accusator habeat eorũ noticiã q̃ in iudicio versank. in illo aũt cõi iudicio oia opa hoim in iudiciũ ve[illegible]ent.iõ oz q̃ oim suoz operũ q̃b⁹ tũc noticiã habeat. Vñ conscie singloꝝ erũt quasi quidã libri cõmunes res gestas ex q̃b⁹ iudiciũ ꝓceder.ficut etiã in iudicio hũano regiũ [illegible]yunk hoies. Et ibi[illegible]nt libri de quib⁹ Apoc.xx.dr. Apti sunt libri:ꝛ alt⁹ liber apt⁹ est q̃ est vite:ꝛ iudicati sunt mortui ex his que scripta erant in libris ꝺm opa illoꝝ. Et ꝺm btm Aug[illegible].xx.de ciui.dei per libros sic aptos significank sancti noui ꝛ veteris testamenti in quib⁹ deus ostẽdet que mãdata fieri iussisset. Sed per libũ vite de quo subiũgit intelligunk conscie singuloꝝ que dicunk singlariter liber vn⁹:qz vna virtute diuina fiet: vt [illegible]is ad memoriã su[illegible]acta reuocẽtur. Et hec vis inquirẽtis reducet ad memoriã hoim facta sua liber vite dicitur. Vel aliter [illegible]ici põt ꝛ planius q̃ per libros primos intelligantur cõiciẽ[illegible]gulozũ.ꝛ per alĩ libũ in[illegible]gunk suis iudicis in eius ꝓuidentia descripta. Reprob[illegible] Aug[illegible]. lib.de ciui.dei.vt q̃ ꝺr de libris apertis intelligãk de alio libro materiali ꝛ materialib⁹ litteris scri[illegible]ptis nimis magn⁹ esset liber ille quo scripti[illegible]nt o[illegible]ctavius homis nedũ oium hoim mundi:ꝛ nimiũ tempus requireret ad legendũ ab omibus tantũ libũ. Sed intelligendum est modo predicto. Quãuis em ꝺm beatũ Thomã vbi.s.multa merita vel demerita a memoria excidãt: nomen nullũ eoꝝ erit q̃ nõ remaneat aliquo mõ in suo effectu.qz m[illegible]a que nõ sunt mortificata remanebũt in promto q̃ eis reddit. Que aũt mortificata sunt manẽt in ingratitudi[illegible]macula:que augetur ex hoc q̃ homo post gram suscepta peccauit. Similiter ꝛ demerita que nõ sunt per pniam deleta remanent in reatu pene que eis debet. Que aũt pnia deleuit manet in ipa pnie memoria. quãz simul cum alijs meritis in noticiam habebunt. Vnde in quolibet homine erit aliquid exquo possit ad memoriam sua opera reuocare.ꝛ tamen vt beatus Aug[illegible].dicit: pincipaliter ad hoc diuina virtus operabitur. Tertius testis erit [illegible]gelus bonus:ꝛ precipue qui datus est vnicuiq̃ ad custodiam. de quo potest intelligi illud Job.xxj. Ecce testis meus in celo:ꝛ conscius meus in excelsis. Et illud. Reuelabunt celi.i. angeli iniquitatem eius: scz testificando contra peccatoꝛe malis eoꝝ. Quãuis aũt angeli nõ sciant cunctas cogitationes hominũ : tamen diuina virtute operãte tunc scient. Tũ vt dicit beatus Thomas in.iiij.dist.xlij.q.vlt. In vltimo ꝛ cõi iudicio oportz q̃ tota vita iustitia omiũ⁹ euidenter appareat que nũc in plerisq̃

Discussiones in iudicio finali.s.q̃ fient.

Quãuis aũt discussio illa finalis iudicij magis erit ad eternalis ꝺm btm aug.q̃ vocalis.s.vt reputãt⁹ vniuscuiusq̃ conscientie meritis ꝛ demeritis.q̃libet ex se videat q̃ iuste iudicãdus ad pmiũ vel penã.tũ in pdicatione ad populos q̃ cõiter sũt rudes:nec intelligere valẽt interioza ꝛ spualia nisi p exteriora ꝛ corpalia.magis etiã mouenk.iõ magis cõgruit pdicare discussionẽ esse vocalẽ:ꝛ cũ pdicto ordine q̃ solũ mentalẽ. Et pcipue etiã qz nõ reperik expresse contrariũ.scilz ân possit ibi esse aliq̃ discussio vel increpatio vel dulcis ad sanctos xp̃i inuitatio:etsi in breuissimo tpe. quia ꝺz. Immomento.qõ etiã referri potest ad ipam generalẽ resurrectõez. Et i euãgelio etiã ꝺz Matt.xxv. Tũc dicet rex bis q̃ a dextris erũt electis. Venite benedicti pris mei ꝑcipite regnũ ꝛc. Non solũ aũt discussio erit ⁊ retributio de opib⁹ corpalib⁹ de q̃b⁹ fit mẽtio ibi. Esurivi ꝛ dedistis mihi manducare. Sitiui ꝛ dedistis mihi bibere ꝛc.que ꝓtinenk in hoc versu. Visito poto cibo redimo tego colligo cõdo. Ultima tñ istarũ septem q̃ est sepelire mortuos nõ ponit in euãgelio:qz min⁹ vtilis ꝛ necessaria ꝛ qz hoies:ex sola humanitate:ꝺ etiã ex necessitate.ne remanẽtib⁹ cadauerib⁹ insepultis aer corrumpak:ꝛ aĩa inficiat. sed etiã fiet discussio ꝛ retributio ꝛ magis de opibus q̃buscũq̃ iustis: que sub illis comprehendunk spualẽ intellectũ. Esurit eiñ xp̃s salutem nostraz et sitit. Qui q̃ se exercet in opibus bonis arduis iste famelicẽ pascit: qui opibus bonis magis facilibus insistit.hic potat xp̃m sitientẽ. Facilius est eñ bibere q̃ comedere. Qui ꝛ iista negligit.xp̃m esurientẽ.i.auide deserantẽ bona opera eius nõ pascit:ꝺ famelicũ dimittit. Silr q̃ ignorãtẽ docere viã salutis.hic pascit vbo panis vite ꝛ intellect⁹:ꝛ aqua sapie salutaris potat. Que mudũ vides vtubus manifeste:ꝛ bonis monitis ꝛ exẽplis baptizatis vtutẽ corpis:mudũ xp̃m vestis. Si vagabundum p diuersos errores iuenis:ꝛ ad domũ tuã ecclie reducis hospitẽ ecclig. Si infirmũ in via dei ꝛ impfectũ toleras: et in infirmitatib⁹ eius,quides admonẽdo vel corrigẽdo ꝛ exemplo:infirmum xp̃m visitas. Si in captiuitate positos redimis eruis.vel in captiuitate purgatorij subuenis miseris:incarceratos redimis. Cũ mortuo in pctis ne in fetida putrescat:vitia eius occultas:nec diuulgas indebite manifestãdo mortuũ sepelis. Cõtrari[illegible]igẽdo scz diffamãdo pctoꝛes:nõ iuuãdo in purgatorij [illegible]cere dcẽtos. ꝛ maxime de his legatis q̃ ipsi fecerũt.non tolerando infirmos:ꝺ adiuuãdo ecõtra ad infirmandũ p mala exẽpla et suasiones illicitas ad errores inducẽdo:vtutib⁹ spoliãdo alios:bonis incitamẽtis ꝛ inspiratiõib⁹ xp̃i nõ assentiendo:xp̃o p hec subuenire recusas.ꝛ ideo penã eternas formidare habes:sicut miserꝰ coꝝ dicit in ps.xxxix. Ps.xxxix. Auditio mala erit illa quam audiẽt reprobi cum audient xp̃m dicentẽ. Ite maledicti in ignẽ eternũ. Mala vtiq̃ erit [illegible]lis:qz nociua.sed bona qz iusta. Quarto sciendũ iudiciũ illud foze iustissimũ. Unde ps. Iudicabit orbem terrarũ in iusticia:ꝛ populos in eqtate. Septẽ siquidem modis puerik iudiciũ.vt notak.xj.q.iij.quattuoꝛ. Et q̃tuoꝛ ponit in textu beatus Gregorius dicens. Quatuoꝛ modis humanũ puerik iudiciũ.timoꝛe:cupiditate: auaricia:odio:ꝛ amoꝛe amicitie vel cõsanguinitatis. Addit glo.tres alios.scz impitia seu [illegible]ozãtia. Nimia compassione miserie alterius rigoris severitate. Sed nil boꝛ poterit esse in xp̃o veridice. Nã q̃ad ꝑmũ nullũ timebit. Nã vt dicit Job.ix. Si fortitudo querit:robustissim⁹ est. Et Dan.vij.ꝺz.q̃ antiquus dierũ dedit potestatẽ filio hominis venienti in nubib⁹ scz ad iudicãdũ honorẽ etregnũ et omnis populus,trib⁹ ꝛ lingue seruient ei. Et potestas eius potestas eterna que nõ auferek. Nullũ ergo timebit. quia potẽtioꝛ oibus:sc[illegible]omnes eum timebũt. ꝑs.lxxxix. Quis nouit potestatẽ ire tue:ꝛ pre timoꝛe tuo iram tuam dinumerare, Ira dei (ait beatus Hieronymus,) non est

Oꝺ iudicium illud erit iustissimũ ꝗre

Septem modis iudiciũ pertitur.

De iudicio finali timendo. Cap. XI.

ꝺ latet. Snia aũt dãnatis vel ꝑmiatis iusta esse non pot nisi ꝺm merita vel demerita ꝑferak. Et sicut oportet q̃ iudex ꝛ assessoꝛ iudicis merita cause cognoscant ad hoc q̃ nulla sniam,ꝑferant:ita oꝛ ad hoc vt iusta snia appareat: q̃ oib⁹ sniam cognoscentib⁹ merita innotescant. Unde sicut vnusquisq̃ nota erit sua premiatio vel dãnatio: ꝛ oibus alijs innotescet:ita oꝛ q̃ sicut quilibet sua merita vel demerita reducet ad memoriã. ita etiã ꝛ aliena ei⁹ [illegible]ni subiaceãt. Et hec est cõmunioꝛ ꝛ pbabilioꝛ opinio. q̃ vnus magister sentẽ.in littera inducta distinctiõe. dicat ꝓtra riũ.scilz q̃ peccata que deleta sunt per pniam in iudicio alijs non patefiant. Sed ex hoc sequerek q̃ nec etiã pnia de peccatis illis ꝓfecta cognoscak in quo multũ detrahetur gl'ie sctoꝝ ꝛ dei[illegible]ine laudi:qui tam misericoꝛditer sanctos suos liberauit. Oꝛ q̃ oia merita vel demerita precedentia faciẽt aliqua qualitatẽ in gliã vel in miseria resurgentis:ideo exteriozib⁹ vtilis poterũt cũcta in ꝓsciẽtijs videri ab oib⁹ ꝛ angelis ꝛ boib⁹. Et ex hoc angeli bonividẽtes apte pctã maloꝝ q̃tũcunq̃ occulta poterũt ꝓtra eos testificari vt dictũ est.ꝛ precipue diuina vtute hoc operãte:vt snia iudicis oibus appareat iusta. Si quis vult salvare dictũ magistri sniarũ põt dicere q̃ pctã iustoꝝ nõvement in noticiã vt pctã:ꝺ vt dimissa. Dictũ ẽ q̃ tres sũt accusatoꝛes ꝛ tres testes.cõscientia:angeli:ꝛ hoies. consequenter videndũ est quõ hoc erit q̃ oia merita ꝛ demerita ꝓpria ꝛ aliozꝝ a quolibet vno intuitu videãtur. Nã de dãnatis dr Sap.v.q̃ intra se gemẽtes ꝛ pniam agentes dicent. Quid nobis ꝓfuit superbia nostra ꝛ iactãtia diuitiarũ? Et sic descendũt ad particularia sigillatim ꝓsiderãda Et glo.super illud Job.viij. In manu ek ꝓfusione:dicit q̃ vi so iudice,mala oia ante oculos mẽtis versabũtur. Judex aũt videbit subito. Et tñ ꝑs dicit in.ij.topi.q̃ nõ ꝓtingit simul plã intelligere. Circa hoc ꝗrik dicit btus Thomas.s.q̃ est dupler opio. Quidã em dicũt q̃ oia merita ꝛ demerita simul aliãs videbit:sua ꝛ aliena in instãti. Oꝺ quidẽ de beatis facile credi põt:qz oia in vno videbunt.s. deo.ꝛ sic nõ est incõueniens q̃ plura simul videant ꝛ intelligant. Sed de dãnatis quoꝝ [illegible]llect⁹ nõ est ita eligentibus vt possit deũ videre:ꝛ in eo oia alia est magis difficile. Et ideo alij dicũt q̃ mali simul oia videbũt nota sua in genere.ꝛ hoc sufficit ad accusationẽ illoꝝ ꝛ testificationez que ꝺz esse iudicio vel absolutionẽ. Non aũt videbunt oia simul descendendo ad singularia. Sed hoc nõ videt cõsonũ ꝺctis beati Aug[illegible].in.xj.de ciui.dei.qui dicit omnia mentis in[illegible]cu enumerabũtur. Oꝺ aũt in genere cognoscitur nõ enumerar. Vñ põt eligi media via.s.q̃ singula ꝓsiderabũtur nõ tñ in instanti:ꝺ in tpe breuissimo diuina vtute ad hoc adiuuãte. Et hoc est qõ btus Aug[illegible].dicit ibi dẽ:q̃ mira celeritate enumerabũtur. Nec hoc est impossibile:qz in quolibet puncto tpe sunt infinita instãtia in potẽtia. Et sic qõ ait apls.j.ad Coꝝ.xv. Oẽs q̃dem resurgem⁹ sed nõ oẽs imutabimur. Jn momẽto:in ictu oculi:in novissima tuba. Tuba ista vt dictũ est.s. est virtꝰ diuina ad resuscitandũ. Jn momẽto dicit.i.breuissimo tpe: ꝛ quasi Impceptibili.nõ aũt oĩs imutabimur.i. de statu miserie ad statum glorie.quia non mali:sed boni tñ.

Hopelias tran uch cio finali ꝙ nõ po unt ꝙre,

§. VIII. Septimum valde

timendũ circa iudiciũ est sententie iustissime irrevocatio Voluntarl em eius (ait aplus) quis resistit:q.d. nullus. Jn humanis iudicijs: quia iudex potest errare:ideo inuentum est remediũ appellationis.p quã snia lata pot[illegible]retractari ꝛ plurĩes:ꝺ p supioꝛẽ.vt ps.xj.q.vj. per totũ. Sz a snia xp̃i ista appellari nõ põt:qz superioꝛe nõ �herz. Tum qz in notoꝛijs a coꝛrectiõe ꝛ punitiõe criminũ nõ relevatur vt illa est.tum qz errare nõ põt. Vñ ꝺ. ex ꝺ de sen.excõ. nobis.q̃ iudiciũ ecclesie fallit ꝛ fallitur:sed iudicium dei nec falli nec fallere potest. Lineat ergo eum omnis terra,ab eo aũt cõmouebãtur oĩes inhabitates orbẽ,ait ps.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cōcitat animi furor vt nostra. sed iusti supplicij cōstitutio de pe... Chrysto. Plangēt se sup oēs tribꝰ terre. q nec resistendi vīus cōtra eū: nec fugiēdi facultas ante faciem eius: nec penitētie locus nec satisfaciēdi tēpus. Ex angustia em̄ oim rerū nihil remanet in eis p̄ter luctū. Lupidítate diuitiarū corrumpi nō poterit iudiciū xpi. q diti ssimus est. Mecū sunt diuitie ꝛ gloria. alt ipe Prou. vij. c. opes superne ꝛ iusticia. Et ꝓpterea mādauit dñs in veteri lege de iudicibus. Nō accipietis munera a quoq. quia munera excecāt oculos sapiētū. ꝛ peruertūt verba iustorū. Unde narrat Justinus q cū Cyrus rex instituisset quendā ad iudicandū. cum semel reperisset cupiditate pecunie corrupt... ꝛ muneribus iniuste iudicasse: fecit eū decoriari: ꝛ pelle eius fecit deficcatā ponere sup sellā. vbi filius illius iudicis sedebat ad iudicandū loco patris. vt sibi caueret a cupiditate munerū. Prouer. vj. Nō accipiet p redemptione dona plurima. be. Aug. Expectat dies iudicij ille equissimus iudex. qui nullius potētis personā accipit. cui palat... auro argentoq nullus eps. abbas vel comes corrumpere poterit. Et bñs Bern. Veniet dies illa in q plus valebunt pura corda q̄ astuta verba. Ille em̄ iudex est qui nō falleꝛ verbis nec flecteꝛ do... Nō ergo poterit iudiciū illud puerti pecūia sicut fit sep... hūa... iudicijs Uñ dicit Isidorus li. de summo bono. Lito violatur auro iusticia: nullāq pertimescit reus culpā quā redimere nūmis estimat. xj. q. iij. Pauper. Odio puerti aliquādo iudiciū dus. s. iudex odit reū: sicut ipe dñs Jesus iudex furus odio iudeorū iniuste iudicat ꝰ ꝓdēnatus ē. ꝓpter qd dicit de eis ipse per psalmistā. Odio habuerūt me gratis id est sine causa ꝛ rōne. Sed deꝰ iud... nullā suā creatura odio dicit em̄ Sap. xj. c. Nihil odisti oñe eoz que fecisti. Neq obstat qd ait Salomō. s. altissimus odio habet pctōres. quia hoc refert ad eoz culpā non naturā que in se bona est. ꝛ hanc diligit deus: culpā detestat. Quomō enim odio haberet: q̄s tanta dilīgētia creauit. tanta benignitate gubernauit ꝛ supportauit. tāto labore crucis redemit. Unde ꝛ eos exprobrās dicit. Pm Aug. Ecce manus quas plasmastis. Ecce pedes quos cōfodistis. Ecce latus q̄ aperistis. ꝛ tamē intrare noluistis. s. per dilectionē verā. Dicunt pctōres oīa hec fecisse. q: ꝓpter eoz pcta hec passus est xps. Apoc. j. c. Dilexit nos ꝛ lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Quarto iudiciū cōtingit iniustū fieri ꝓpter amorem amicitie vel parētele. Et sic herodes vt placeret herodiade vxori potius adulterē... iste iudicauit Jobem baptistā ad mortē. Et herodes antipas occidit iacobū ꝛ apprehēdit petrū ad hoc. vt iudeis placeret. Sed amicitia parētela vel pces nil ibi valebunt. vnde virginibus fatuis q̄ rogauerūt sapiētes vt darēt eis de oleo suo. Respōdert ne forte nō sufficiat nobis ꝛ vobis. ite potius vendentes ꝛ emite vobis. Mat. xxv. Et be. Hiero. Cū ante tribunal xpi venerimus nec noe nec iob nec dani el scimus nos posse iuuare. s. ozōnibus vel meritis. ꝙ vnusq̄sq; nostrū portabit. xiij. q. ij. in pniti. Nullus g̃ ... cū q̄tucūq; amicitia vel parētela cōiunctus in hoc scō. oret ꝓ dānato aliq̄ in illo iudicio: nec ipsa pijssima vgo mater misericordie. ō nūc assidue interpellat p nobis. q: cognoscūt ꝙ deū nō v... Et si p impossibile posito rogaret: nō exaudirent. Prou. vj. zelus ꝛ furor viri. i. xpi. non pcet in die vindicte. s. iudicij. nec acq̄escet cuiusq̄ pcibus. Chrysos. Nec parētes filijs: nec angeli p hoibus intercedēt. Quinto peruertit iudiciū per imperitiā seu ignorantiā. de. ... Judiciaria potestas hoc exposcit vt quod habet iudicare discernat. i. intelligat. de pe. di. v. Juder autem iste oia nouit. In ipo em̄ vt ait apls sunt oēs thezauri sapiētie ꝛ sciētie dei. Et ad Heb. iij. Omnia nuda sunt ꝛ aperta oculis eius. Leo papa. Ista est sciētia summi iudicis. Iste tremēdus eius aspectus ... peruiū est oīe soliḋum: ꝛ apertū oīe secretū: cui obscura clarēt: muta respōdēt: silentiū ꝓfiteꝛ: ꝛ sine voce mens loquiꝛ. Uñ cōtra ipsius sapiam nil valebūt allegatiōes aduocatorū. sophistemata philosophorū. nec p̄clarissima eloquia oratorū. nec astucie versutorū. Scōm em̄ btm Tho. in. iij. sen. Nouit xps etiā inquātū hō oia q̄ntq̄ fuerūt sunt ꝛ erūt in actu. Uñ ꝛ oēs opatiōes humanas: cogitatiōes ꝛ affectꝰ malorū ꝛ bonorū: cū d... is oibꝰ habeat iudicare. Nō g̃p ignorantiā aliquā fiat aliqua iniusticia alicui: sz regnabit rectitudo ... ies erit (ait Hieremias. ppha de eo) ꝛ faciet iudiciū ... iusticiā in terra. Sexto puertit iudiciū cū iusticia per nimiā cōpassionē ꝛ miam: cū videlz ex ꝓsideratiōe pauperatis vel famil... alicuiꝰ re... nō punit vt decet. Uñ beatus Amb. xxiij. q. iij. Est iniusta mia de q̄ in lege diuina scriptū est. Nō misereberis illius. Saul q: ex mia Agag boni stiū regē nō occidit: offensam incurr... q: ꝓtra diuinā sententiā que hoc ꝓhibuerat seruari ... ecit. Uñ ꝛ beatus Aug. l. c. seq. Ne amisso iudicio fias ... mala cā: pauꝑi misericors. cui ꝰsi parcis saccello pcutis cor. ꝛ tanto audaciosē reddis: quanto viderit sibi iustū fauere. Et bñs Greg. q̄ dei iudiciū oculis suis ꝓponit semp timēs ꝛ tremēs in ore... cio formidat: ne de iusticie tramite deuians cadat. Jdē dist. xlv. Dis qui iuste iudicat: stateꝛa in manu portat: ꝛ in vtroq; penso iusticiam ꝛ miam gestat. Sic iudex xps in suo iudicio miam ꝓestat iustis: remunerans vitā meritū. Justiciā reddens vnicuiq; mercedē ꝰm suū laborem ꝛ amorē. peccatoribus similiter iusticiā puniens ꝰm demerita. miam cructans citra condignū. Non tñ ita misericordiā ... a penis eterni... liberet vnq̄: vt Origenes ꝛ quidā alij direruꝛ: ꝛ falso. ... esset iniusta mia ꝛ iusticia eā separata. sed misericors ꝛ miserator ꝛ iustus. ait ps. Septimo offendit in iudic... ex nimia seueritate cum punit mala quis vltra debitū iusticie. puta meretur ... a mia bā amissionē ex maleficio ꝛ eū cōdemnat ad mortē. Sed deus iudex vt oīm rerū ita ꝛ supplicioꝝ ꝛ grauitatē pensat ꝛ nouit mensurā: ꝛ vnicuiq; reddet ꝰm opa sua mala mensurā conuenienter pene correspondentē grauitati culpe. Et lx in ipso iudicio seueriss... apparens hoc erit reprobis. Nā electis totus benignus ꝛ dulcoratus. ad q̄ intuendū ... gelus qui ad monumentū nūciat xpi resurrectionē erat aspectus eius vt fulgur ꝛ vestimenta el' vt nix alba. q: vt dicit ibi Greg. Xps in vtroq; vniuersal... resurrectiōe vt fulgur exterrens seueriss... reprobis appa... bit electis suauis ꝛ decor... nix alba. Albedo em̄ multum ꝓs de luce. Malach. iij. Quis stabit ad videndū eū ipe quasi ignis. Judicabit g̃ dñs in iustitia ꝛ equitate. Dicit nūt equitas rigor iusticie. ... ulcedine mie temperatus. ꝛ ... non erit ne... ita seueritas vt tollatur iusticia: quia indebita esset. Quinto aduertendū q̄ terribilis ꝛ seuerus apparebit reis. iudex iste apparet ex prolatione sententie contra eos cū dicet. Discedite a me maledicti in ... z eternū qui paratus est diabolo ꝛ angelis eius. Matth. xxv. Discedite ait: separati a consortio sanctoz. Qui vt dicit Esa. xxxv. c. Haudium ꝛ letitia obtinebunt quo... corpꝰ ꝛ aiam: ꝛ fugiet ab eis dolor: quoad nō serias corporis: ꝛ gemitus quoad tristiciā mentis. Et ... bunt em̄ angeli in consummatione seculi (ait xps) ꝛ separabūt malos de medio iuste... Mat. xlij. Discedite a me qui sum fons vite: veritas prima: sapia summa: bonitas vel benignitas immensa: gaudiū perfectissimū: pax ... nit... gloria eterna. Esa. vlt. Tollat impi' ne videat gloriam dei. Maior est hec pena subtractiōis. s. visionis dei ... gehēna: ait Chrysost. Discedite a me maledicti. Iō ... maledicti: quia maledicti ... declinant a mandatis dei. ait ps. Et q: transgressi estis mandata legis diuine: ideo incurristis oēs illas maledictiones pessimas declaratas ... uteroñ. contra ... transgressores legis. Et q: affligistis me in decimis ꝛ p... iō in penuria oīs bouinos maledicti estis. vt dr Malach. iij. ... ā si quid boni fecistis non dedistis p̄mitias. s. intentionis recte: quod est p̄mium

De fructu note... ex oppo... rentia.

fructibus operū nostroꝝ deo: sed mūdo. faciēdo bona nō ad dei gl'iam sed mūdi. Nec decimas dedistis vt scitis q̄ ꝓfectus est in actibus vestris deo attribuerit: ꝛ vobis ipsis retinuistis. ꝛ ideo in penuria boni maledicti estis. Et q̄a maledixistis israel. i. fidelib' eccl'ie detrahēdo: irridēdo: nocēdo: malis exēplis ad mala opa inducēdo. iō incurristis impēcationē ysaac dicētis. Qui maledixerit tibi maledictionib' repleat. Gen. xxvij. Discedite g̃ a me... di... cti. Et q̄ ire debeāt subdit. in ignē. Discedite a me maledicti in ignē eternū: q: ignis cupiditat... ex... fit in cor vestrū vt oia terrena magis dilexeritis q̄ me ꝛ iusticiam meaz. Ideo ite in ignē terrestrē: qui etñ vilius cruciet animas et corpa vestra. ꝛ q: igne cōcupiscētie cōsumpti estis: vos inpratib' vos imm... rgēdo. ideo in ignē ite q̄ ita affligat. vt tedeat vos ꝛ pe... iteat: ꝛ inutiliꝰ delectationū vestrarū. Et q: cū supcecidit ignis malus nō vidistis solē rōnis et iusticie. ideo ꝛ nūc ignis q̄ in se est lucidꝰ ita sit fumosus et fetulētus q̄ videre nō valeatis nisi q̄ vobis ad penam sint. Discedite a me maledicti in ignē eternū. Quia em̄ offendistis deū eternū: creatorē et redemptorē vestrū bonum infinitū: vt cor respōdeat pena ipsi culpe. etñ nō in intēsione saltem in extensione. ideo ista pena ꝛ ignis erit vobis eterna. iuxta illud Esa. vlt. Ignis eoz nō extinguetur: ꝛ vmis eoz nō morietur. Discedite inq̄ a me maledicti in ignē eternū q̄ paratus est diabolo. Quia sub principe ipso diabolo militastis deo: sum ꝓ superbiā fluēte rebellātes vos a legitimo domino vestro. n... militiā vestrā sub ipso sacramini: vt quē habuistis incentorē in culpa. habeatis torꝛorē in pena ignis: q̄ paratus est diabolo. Et q: multimodis vi... vos inmersistis ac... incitabāt diuersi āgeli sathane. ideo ꝛ nūc illoꝛū societatē habeatis fuiētes dijs allenis ab oīni mia: q̄ nō dabūt vobis requiē die ac nocte Discedite inq̄ a me maledicti in ignē eternū: q̄ paratꝰ est diabolo ꝛ āgelis eius. O q̄ ā guste erūt tūc vie reprobis ait. b. Greg. in moral. Supiꝰ erit iudex iratus. Inferius horrendū inferni chaos. A dextris pctā accusantia. A sinistris infinita demonia ad suppliciū trahētia. Intꝰ scia vens: exterꝰ tot' mūdus ardēs. Diser pctōr sic de... sius quo fugiet. Latere erit ipossibile apparere intolerabile. ꝓphera. Leo rugiet: q̄s non timebit. Leo. s. de tribu iuda rugiēdando sniam ꝓ reos ꝓdictā. Sexto aduertē dū q̄ dulci... suauis erit electis suis ex platiōe sue erga electos. Uenite dicet bñdicti patris mei: possidete paratum vobis regnū a cōstitutione mundi. Quia em̄ iusticie vineam me... ad excolendū eam siue ecclesiam siue animā iustificādo ꝓ denario diurno. Uenite nūc qui laborastis et onerati estis: ꝛ ego reficiā vos: nō pāe materiali vl' sacramentali hoim. sed pane angelorꝝ: ꝓfecta fruitiōe diuinoꝝ Uenite benedicti. Quia timuistis dñm deum vestrū. Et ipe benedixit oibus qui timēt eum pusillis cum maioribꝰ omni bñdictione in celestibus. Uenite bñdicti. Quia qui seminat in bñdictionib' scz elemosynarū large dādo paupib' ... ꝓpter q̄ a deo ꝛ hoibus bñdicit et collaudat. de bñdictionib' ꝛ metet. vt ait apls. iō. Uenite bñdicti: elemosynarū largitores. Esuriui ꝛ dedistis mihi ꝛc. Et q: vt si liꝰ boni fuistis ꝓcepta ꝑris vestri celestis: sicut ꝛ ego frater vester mādata eius implēui. iō coheredes mei eterne felicitatis fitis. Uenite bñdicti ꝑris mei. Credidistis in fide q̄ nō vidistis. Expectastis in spe: q̄ nō habuistis. nūc aūt in re possidete. q̄ oculꝰ nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hois ascēdit tam infinitū ꝑmiū. ꝛ ita firmiter tenete vt amittere nō formidetis. Uenite bñdicti ꝑris mei possidete. Pauper fuistis in seclo abiecti ꝓ tēpubiles a mūdo oppressi. sed nūc ita diuites ꝛ gl'iosi vt oēs reges fitis. ꝛ talis regni cuius nō erit finis: regnū oīm seculoꝝ excedēs. Uenite benedicti patris mei possidete regnū. Non aūt sufficeret opa vīa q̄tacūq; ... unt ꝛ labores vestri ad tantā mercedē gl'ie pcipiendā: q: nō sunt ꝓdigne passiones huius tp̄is ad futurā gl'iam. inq̄t apls. Sed ego vobis feci q̄d in vobis fuit: paraui in ea gl'a ꝛ li... eralitate Uenite bñdicti ꝑris mei possidete regnū vobis paratū. Nec vos me elegistis aut ꝑus dilexistis: sed ego vos elegi ante mūdi cōstitutionē: ego ꝑo dilexi. Nec istud egi a cōstitutione mūdi in actu sez in ꝑncipio tempis cū creat' est mūdus. ꝛ a cōstitutione eius in mēte mea: q̄d ab eterno fuit. iuxta illud. Fecisti ea ꝛ creata erāt sez in mēte diuina Uenite g̃ bñdicti pa. mei. possi. re. vo. para. a cōstitutione mūdi. Et sancti oēs gl'as immēsas agētes ei qui ad celestia regna vocauit. dicēt illud Apoc. vij. Bñdictio ꝛ claritas ꝛ sapia ꝛ gl'arū actio honoꝛ virtus et fortitudo: sedenti sup thronū ꝛ agno in secula seculoꝝ. Sep... imo igit fiet executio sentētie q̄ notat' in ꝓfato euāgelio videlz. Ibunt hi in suppliciū eternū. iusti aūt in vitā eternā. Mat. xxv

De sñie executiōe

Quā executionē notare videt ps. dicens. Judicabit in nationibus sez xps. de quo in dicto ps. loquit vt satis patet. In nationibus sez hoim. discutiēs merita singulorū. Et de his qui boni repient: replebit ruinas sez ange... sup plēdo ex lapsis. vt nō sint pauciores sancti q̄ ... cecidерunt angeli. immo ꝛ ꝰm Greg. tot quot remānserūt bis angelis associabunt in diuersis ordinib' ꝰm merita eorum. Et ruina quas p... ti sunt sancti in mūdo in aia et corpe ꝓpter diuersos defectus eoz: vt infirmitatis: mortalitatis: ign... atie peccati ꝛ hmōi. implebit bonis adeo vt nullum amodo patiant defectū eos omnino quietādo. Quo aūt ad reprobos. Cōquassabit capita in terra multorū. ponit pars ꝓ toto. Capita animarū sunt mentes seu rō. Capita in q̄bus oēs se... us corpoꝛei collecti sunt ipe sensitiue potentie. Capita populoꝝ sunt rectores eoz laici vel ecclastici. Omnia ista cōquassabunt totaliꝛ ꝛ cōfringent sui integritate seu incolumitate ꝛ vigore in suppliciū eternū

Executio hec ꝑ q̄s fiet

Et notandū q̄ ista executio aliquo modo fiet ꝑ angelos nam quoad electos ꝑ angelos bonos quoad reprobos ꝑ angelos malos. Nam ꝰm beatū Tho. in. iij. sen. di. xlvij q. ij. Et beati homines in gl'ia illuminabunt ab angelis de quibusdā: ꝛ angeli mali ꝓerunt in inferno ad torquendū ... post iudiciū. Uerū ē q̄ circa hoc ponit magister sententiarū in ꝛa duplicē opinionē. Nam quidā dixerūt q̄ post iudiciū nō ꝓerunt demones hoib' ad torquendū Alij dicūt q̄ ꝓerunt torquēdo: vt q̄s sibi subiecerūt i culpa eis assentiēdo: eos habeāt vt dominos ad torquendū in pena. Et q̄uis certū nō sit que harum ... inic... iū sit verior. Dicit tñ bñus Tho. se existimare secundā opinionē veriorē: vt sc... ꝓfint demones damnatis ad cruciandū. vt sez sicut ordo seruabit in saluatis. q̄ q̄dā a quibusdam illuminabunt ꝛ ꝓficien... eo q̄ celestis hierarchie ordines ꝓpetuī erunt. ita seruabit ordo in penis: vt hoic. p demones puniant: ne totaliꝛ ordo diuinus quo angelos melios inter naturā diuinā ꝛ humanā cōstituit de... ām... et Et ideo sicut ꝑ angelos bonos diuine illuminationes ad sanctos deferēt hoies. ita ꝛ demones sint executores diuine iusticie in malos. Nec tñ ex hoc diminuet de pena demonū: q: in hoc etiā q̄ alios torquēt ꝛ ipsi torquebunt ibi em̄ miserorꝝ societas pena nō minuit: ꝛ auget. Uerum sicut angeli boni nō erūt causa ꝑncipalis ꝑmi in electis: q: hoc oēs immediate accipiūt a deo: sed tñ quoꝛūdā accidentaliū premioꝝ angeli hoibus ... ant causa. ... quantuꝫ ꝑ supiores angelos inferiores ꝛ angeli ꝛ hoies illūinant qui de quibusdā secretis diuinoꝝ: q... ad substantiā beatitudinis nō ꝑtinent. ita ꝑncipalē pena damnati percipiēt a deo immediate. scz exclusionē ꝑpetuā a diuina visione. Alias aūt penas sensibiles nō est inconueniens hominibus a demonibus infligi. Dō autez dicit apostolus de xpo. q̄ tunc euacuabit oēm ꝑncipatū ꝛ potestatē. s. post iudiciū. accipiēda est illa euacuatio platonis ꝰm beatū Thomā q̄tum ad modū platonis: q̄ est ꝰm seriē huius mundi in quo ꝛ hoies hoibus: ꝛ angeli hoibus ꝛ angelis ꝑncipāt: et demones demonibus: et demones hominibus. Et hoc totum ad perducendū ad finem vel abducendum a fine,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tunc ..it cū oi ad finē suū puenerint:nō erit plātio ducens ad finē vel abducēs a fine:ꝑ oseruās in fine boni vel mali. Timendū est ꝙ valde futurū finale iudiciū:ꝑ timore initiali. De quo dr Eccl'.j. Qui timēt deū custodiunt mādata ei⁹:ꝛ patientiā habebūt vsqꝫ ad inspectionē illi⁹ dicentes. Si penitentiā non egerimus incidemus in manus dei. Dicit aut̄ aplūs ad Heb.x. Horrendū est incidere in manus dei.s.finaliter.

¶ Nō timenda est profunditas iudicioꝝ dei in presenti circa septem. Caplm XII.

Eptimuz principale

ꝙ est timēdū:est iudicioꝝ dei in mūdo exhibitio. De quibus ps. A iudicijs tuis timui. ait ad dñm. Dicunt aūt iudicia dei nō solū precepta ei⁹ siue moralia (vt decalogi que oēs obligāt. de qb⁹ hr Exo.xx.) siue iudicialia:que erāt vt statuta illi trī pplo hebreoꝝ nec alios obligābāt:etiā:nec nūc obligāt. de qb⁹ Exo.xxj. ꝑ dispēsationes dei in mūdo:quib⁹ diuīa disponit circa homines:vt dicit btūs Tho.in.iij. Et de iudicijs ꝓceptoꝝ dei dicit ps. Judicia dñi vera:iustificata in semetipa. desiderabilia ꝛc. ps.xviij. Et uerū. In lege mei meditabit die. Nūciaui oia iudicia oris tui.i.ꝓcepta. De iudicijs vero dispositionū dei in mūdo dicit aplūs ad Rom.xj. O altitudo sapie ꝛ scie dei ꝙ incōprehēsibilia sūt iudicia ei⁹. Et psalmista ad dñm ait. Judicia tua abyssus multa. Abyssus dr pfundi/tas aquarū cuius terminus nō inuenitur. Et de his ꝛ ab his iudicijs timendū est. Sed timore inicij vt inde nō discedat meritū. ꝛ inf cetera septē sunt iudicia dei,.,dispositionis que timenda sunt ꝛ admiranda..

¶ Circa pmi hois casus puisionem ꝛ correctionē.
¶ Circa hūani gnis a diabolo redēptionē
¶ Circa adūltatis ꝛ pspitat̄ habitionē
¶ Circa hoim electionē ꝛ reprobationē.
¶ Circa statuū eoꝝ diuersificationē.
¶ Circa maloꝝ tolerationē.
¶ Circa bonoꝝ multa variationē.

§.I. De primo iudicio ait

btūs Aug.lib.ij. de ciui.dei.c.j. Ultra iudiciū nouissimū ꝛ nūc iudicat ab humani gnis initio iudicauit emittens de paradiso ꝛa ligno vite separās primos hoies magni pcti ꝑpetratores. imo etiā qñ angelos cātib⁹ non pepcit:quoꝝ ꝓncepe hoies a seipo subuertius inuidendo subuertit.pculdubio iudicauit.nec fine illi⁹ alto iustoꝫ iudicio:nec in hoc aereo celo ꝛ in terris:ꝛ demonū ꝛ hominū miserima est vita erroꝛib⁹ erūnisqꝫ plenissima. hec ille. Si igit ruine in celo: ruine in paradiso: quid erit in terra? Angel⁹ ꝑm⁹ in tāta excellētia gr̄e sublimat⁹. si ꝑm⁹ homo in tāta virtute ꝛ perfectiōe decorat⁹ lapsus est: qs quātecūqꝫ sanctitat̄ existat tāte audacie ꝛ temeritatis est vt nō timeat de lapsu suo cū cōceptus in peccatis sit. ꝛ fiat. ꝛ cūcta cogitatio ꝓna sit ad malū ab adolescentia sua: Adā exemplū meū ab adolescentia mea. Insup ꝛ exemplū est timendi ꝛ cauendi malā societatē. Nā vt ait btūs Ambr.de pe.dist.ij. Z cū inuent⁹ est sol⁹ nō est ꝑuarica tus:qr me⁹ ei⁹ adhesit deo. Sz recepta societate eue post ꝙ trālgressa est mādatū ꝓtaua effecta ad inobedientiā dei virū adduxit. Insuasiōe deuictū:nō carnali cōcupiscentia que adhuc nō vigebat:sed quadā familiaritate amicicie q̄ fit frequent inꝛ hoies vt offendat de⁹ ne cō tristet amic⁹. Exemplū quoqꝫ est Adā timēdi ꝛ cauendi excusatōes in pctis.ꝑpetrata em̄ culpa iō de⁹ misericors eos vocauit dicēs. Adā vbi es:vt ꝓfitētib⁹ pcm̄ suū ꝛ accusantib⁹ indulgeret inꝛt Gregl.in li. moral. Sz qr hoc facere recusarūt:excusantes se alt̄ inꝛterū culpā retoꝛquētes vir in mulierē:mulier in serpentē:qnūmo deū inculpare nisi sunt:qr ꝛ socia ipse dedit ꝛ serpentē ipse creauit.iō iusto⁹ dei iudicio factū est yt de paradiso ejicerent in mūdū cū oi posteritate sua:labor⁹ ꝛ erūnis repletiv sqꝫ adventum. Verū qr vt dicit Eusiodor⁹ sup ps. Ne due res mia ꝛ veritas.i.iustitia in oi iudicio dei cōiuncta sunt: ita ex iustitia punituit hoiem vt cū mia nō desereret.puidēs miserijs corꝓis ac aie [illegible]lturā. Dicat ꝙ q̄libz dño. A iudicijs tuis timui. Et vt dr Eccl'.j. Qui timor dñi expellit peccm.

§.II. Secundū iudiciū dis/

positionis dei timendū ꝛ reuerendū est redēptio a diabolo humani gen[illegible]s. de quo inꝛt Abachuc.iij. Dñe audiui auditū tuū ꝛ timui. Et qd sit illud audiū qd audiens timuit.j.subdit dicēs. Domus.s.crucis in manib⁹ ei⁹: ibi absc̄dita est fortitudo ei⁹. ante faciē ei⁹ ibit mors.s.mors tua. Egredietꝫ diabolus ante pedes [illegible].s. demet⁹ ab eo. Hoc est illud iudiciū de quo xp̄s dix[illegible]iscipulis appropinquāte passiōe. Nūc iudiciū est mūdi:nūc ꝓnceps huius mūdi eij⁹ciet foras. Joh.xvj. Princeps mūdi huius dr diabol⁹:q̄ ꝓncipabat amatoꝝ mūdi:q̄ effect⁹ ē a meritis eoꝝ auersis ad xp̄m ꝑ mysteriū passiōis. Siquidē princeps vitioꝝ hostis antiqu⁹ fraude hoiem superās prīsa fibi dignitate ex ligni esu per ānos milia.ccxix. ꝟm Eusebiū annoꝝ tyrannice possidebat. Sed dei filius hois captiui miseratus hoiem suscepit: iudiciū faciens inter hominē ꝛ diabolū iustū. Nō em̄ potētia vti voluit ad hoc liberādū de manibus eius:sed iustitia ꝛ equitate. In carne em̄ ꝓtoplasti edita [illegible]nā immensam crucis ꝛ mortis voluntarie ferens a iud[illegible]ꝛ gentibus sibi diabolo instigante illatā.eterno ꝑi.ꝑ nobis Ade debitū rapine exoluit ꝛ veteris piaculi cauti[illegible]nē pio cruoꝛe deterſit. vt vnde mors oriebat:inde vita surgeret. ꝛ qui per lignū vincebat fructꝫ vetiti:ꝑ lignū crucis vinceret ꝓ xp̄s dñs nr̄m. Ecce iustitia in hoc iudicio. Justū em̄ ꝛ equū fuit vt de bonis q̄ xp̄m innocentē hoiem occidi fecit sua iustitia/ne:nocentē hoies quē friuole subiugarat amitteret. ꝛ q̄ xp̄m hoiem ꝑ crucē satisfecerat ꝓ offensa deo:eidē reconciliaret ꝛ relegat⁹ in mūdo ad patriā redire valeret. Usi cū xp̄o ascendenti angeli interrogarent. Quis est iste q̄ venit de edom tinctis [illegible]ib⁹ de bosra? Rndit xp̄s. Ego qui loquoꝝ iustitiā ꝛ disputo iudicium salutare. Esa.lxiij. ꝟm litterā aīā ponit Diony. edom interꝓtat sanguinea. bosra interꝓtat munita. Veniebat q̄ ascendens de mundo sanguineo.i.pctis pleno. ꝛ de bosra.i.de eterno munito ꝛ firmato in malo. Veniebat inde tinctꝫ vestib⁹. Vestes erāt membra corꝓis quibus aīa ꝛ deitas [illegible]ebantur. Tinctura vestiū erat sanguīs vulne[illegible]icatus in corpe reseruate. In ipa aūt passione cuius figna ascēdēs retinuauerat. Locutus est iustitiā ꝛ iudiciū salutare: vt dictuꝫ est. Sz o quāta cecitas:q̄ta puersitas: qr cū diabol⁹ iam per virtutez crucis electus sit tanto labore a dñio hoim q̄ tam tyrannice tam crudeliter eos possidebat. tamē iterū immo ꝛ quotidie prebent el aditus regrediendi in eos: ꝛ dñandi eis ꝑ diuīa genera peccatoꝝ. Et hoc est qd xp̄s dixit discipulis Joh.xvj. Arguet mundū scz spūsanctus ꝑ predicatores de iudicio:qr iam ꝓnceps mūdi scz diabolus iudicatus est. Priuatus dñio hoim expulsus ab humano genere virtualiter: ꝛ tamē homines se frequenter ꝛ sponte ei subdunt. Usi leo papa in sermone. Noli o xp̄iane in veterē vilitatē degeneri cōuersatiōe redire:ꝛ diabolice ſerū seruituti subijcere. Memēto ꝙ ꝓcij tui sanguīs xp̄i est: qui in veritate iudicabit.i. seuerītate iustitie ꝛ in misericordia te redemit. Hec ille. Et sic vt ait apostolus ad Heb.ix. Transgrediens quis legē moysi duobus vel tribus testibus sine vlla miseratione lapidat̄ quanto magis putamus deteriora mereri supplicia qui filiuꝫ dei conculcauerit:ꝛ sanguīnē testamenti polluti dixerit. Et ideo a iudicijs eius nos timui.

§.III. Tertium iudiciū dei

dispositionis timendū ꝛ mirandū est circa aduersitates ꝛ

De occultis dei iudicijs dicto capitulo.

psperitates tpales. Job.iij. Omnia iudicia tua dñe vera sunt:ꝛ oēs vie tue.i.opa.mia ꝛ veritas. dixit hec Tobias pater de magna ꝑsperitate q̄ venerat ad miseriā ꝛ aduersitatē tpalē. Et notandū ꝟm btūm Gregl.in ꝓncipio ꝗrti libri moral.q occulta sunt iudicia dei ꝛ timēda ꝛ admiranda:cū iusti hoies aduīsa patiunt.ege[illegible]are: infirmitates: cōtumelias:detractiōes:ꝑsecutiōes:tormēta:afflictiōes ꝓpriās:ꝛ ipsum mortē violentā. Ecōtra impij ꝛ pctōres diuitias:honoꝛes:potētiā:sanitatē:nobilitatē generis. adūq̄ dantiā filioꝝ:delectationes cibor⁹ ꝛ venereoꝝ ad libitum. Occulta q̄ppe sunt ista dei iudicia nobis: qr nō apparet nobis iustitia dei. Nā cū iustitia dictet bona bonis tribui mala malis. Et cōtrariū videam⁹ in mūdo.s.malos florere ꝛ exaltari in tpalib⁹:bonos aūt deprimi. Hec ꝓsideranteꝫ aliqui gentiles negarunt dei ꝓuidentiā ꝛ iustitiā. Usi Tacitus in.iij.l[illegible]. de falsa sapia ait de Epycuro pbo q̄ videns epycurus bonis aduersa semp accidere:pauptatem:labores:exilia: charoꝝ amissiones:malos ꝓra bonos esse augeri potentiā. honoꝛib⁹ affici. Videns innocentiā min⁹ tutā scelera impune cōmitti. In bellis meliores vinci ꝛ perire. Maxime aūt cōmouebat hoies in ꝓmiis religiosos grauitoꝛib⁹ affici malis. His aūt qui deū oīno negligerent aut nō pie colerent:vel minoꝛa incōmoda euenire vel nulla. Hec cogitans cām rōnemq̄ horū ignoꝛans estimauit nullā esse ꝓuidentiā:nullāq̄ iustitiaz. Hec ille. Seneca q̄ in tragedia hyppoliti post q̄ cōmēdauit mīti pliciter deū de oꝛdie gubernāte corꝓa celestia ꝛ tpa anni subdit ꝛ dicit. Cur ide qui tam regis:sub quo vasti ponderа mūdi librata suos ducūt oꝛdes hoim mīn⁹ adesse curas:nō sollicit⁹ ꝑdesse bonis nr̄ cuisse malis. Res humanas oī[illegible]e nullo fortuna regit: spargitq̄ manu munera cecā. peioꝛa fouēs. Uicit sanctos dira libido. Fraus sublimi regnat in aula. Tradere turpi fastes pplus gaudet eosdē colut atq̄ odit. Triſtis virt⁹ peruersa tulit ꝓmia recti. Lastos sequit̄ mala paupertas. Uitioq̄ potens regnat adulter. Hec ille. Quia ignoꝛabāt hi diuīnā ꝓuidentiā:ideo nō intelligere poterāt iudicia dñi iusta. Et vt ait sapientissimus Salomon Eccl⁹ ix. Eo q̄ eque vniuersa euenīūt iusto ꝛ impio:bono ꝛ malo:mūdo ꝛ imūdo:immolant victimas:sacrificia ꝓtenti ꝛc. Jdeo corda filioꝝ hoim implent malicia ꝛ ꝓtēptu in vita sua: [illegible]post hec ad inferos d[illegible]cent. Sed viri sapientes ꝛ [illegible]rui dei etsi aliqñ in hmōi iudicijs deſvideant aliquātulū cōmoueri. ꝟm illud ps. Mei aūt pene moti sunt pedes. s.affectuū. pene effusi sunt [illegible]ressus mei.i.opa extra viā virtutum. qr zelauī sup iniquos pacē [illegible]ctoꝝ videns. Et.j. In laboꝛe hoim nō sunt:ꝛ cū hoib⁹ nō flagellabunt. ideo tenuit eos superbia:ꝛ opti sunt iniq̄tate. Et dixi. Ergo sine cā.i. vtilitate iustificauī cor meū:ꝛ lauī inter innocentes manꝰ meas. s. innocenter operatus sum. Et fui flagellat⁹ tota die. Sed q̄citꝰ ad lumē veritatis se vertens subdit. Si dicebā narrabo sic. scz q̄ sine cā.i. vtilitate dñi fecerim ꝛ aduīsa ꝓtulerim magis hoib⁹ ꝑsperantib⁹. Ecce nationē filioꝝ tuoꝝ reprobaui: cū scriptū sit. Flagellat deus oēm filiū quē recipit. ad Heb.xij. dr. ꝛ Prou.iij. inꝛt Salomon. Quē diligit dr corripit:ꝛ quasi pater in filio cōplacet sibi. Hinc illa sanctissima ꝛ castissima Judith ait. c.viij. Abraā ꝑ multas tribulationes ꝓbat⁹:amic⁹ dei effect⁹ est. sic ysaac. sic Jacob. sic Moyses. ꝛ oēs q̄ deo placuerūt ꝑ multas tribulationes trāſierūt fideles. Illi aūt q̄ nō susceperūt tēptationes cū timoꝛe dñi exterminati sunt. Et in.c.ix. ad dñm ipa in oꝛōne loquēs ait. Hoc factū est qd voluisti. Hēs ꝛ tue ꝓpate sunt:ꝛ tua iudicia.i. dispositiones in ꝓuidentia tua posuisti. Hec ipa. Que ꝓuidentia cū sit sapientissima oia iuste iudicat ꝛ disponit. Usi ꝛ Sap.xij. dr. Neqꝫ em̄ est alius de⁹ p̄ te:cui est cura de oibus vt ostendas q̄m nō iuste iudicas. In ꝑdictis iudicijs aūt ex h[illegible] diligēter cōsideranti pōt intueri iusticia summa mia. qr cuz iustitia exigat vt nullū malū trāseat impunitū;ꝛ nullū bonū irremuneratū ꝛ septies in die cadat iust⁹:vt scribit Prou.xxiiij. Per flagella iust⁹ purgat̄ a vitijs suis ꝛ humiliat̄: aut meritū augetur. vt in futuro vbi grauis affligit̄ ꝑ pctis liber existat vel ei maioꝛ glia ꝓpetur. Ecce mia. Et si reprobꝰ aliqd boni in seculo agit qđ nec remuneratiōe careat: cū nō sit dignū bonū illud eterno p̄mio. Saltē tpali ꝑspitate remunerationē accipiat: vel nō ita graue in futuro crucietur. Ecce mia. Jta notat Chrysost. de pe. dist.iij. qd q̄. Cetera dic btūs Gregl. in.iij. moral. q occultioꝛa sunt adhuc iudicia dei ꝛ magis timēda:cū sancti viri habēt hic ꝑspritatē honoꝛ:dignitatū:diuitiarū:sanitatū:ꝛ hmōi. ꝛ mali habēt aduersitates:paupertatē:infirmitates:ꝛ alia huiusmodi. qꝛ dubitari pōt vtrū sanctis viris oetur talis ꝑsperitas ad maloꝛe suiꝛ salutis ꝓmotionē: vel ad remunerationē bonoꝝ operū que faciūt. Et de malis sustinētib⁹ aduersa dubiū est vtrū illis de⁹ aduersa intulerit vt resipiscant a suis iniq̄tatib⁹: an sibi illa aduersa eueniāt ad iniq̄tatiū dānatiōis eterne ꝛ quasi arrā. iuxta illud Deut.xxxij. Ignis succensus est in furoꝛe meo (ait dñs) [illegible]rdebit vsqꝫ ad inferni nouissima. i. vindicta seu punitio hic incipiet:ꝛ in inferno terminū non accipiet. ꝛ accidit Herodi: Antiochoꝛ:ꝛ alijs. Et ideo cōcludit btūs Gregl. q̄ sancti viri suspectā habet suā ꝑspitatē: timentes ne de⁹ velit eos hic remunerare. Et iō q̄libet dicat. A iudicijs em̄ tuis timui. Sz vt ait Tobias filio suo. Multa bona hēbim⁹ si timuerim⁹ deū ꝛ recesserim⁹ a malo:fecerim⁹ bn̄. Tob.iiij

§.IIII. Quartū iudiciuz dei

scz electiōis. ꝛ probatiōis hoim super oia timendū est. Nullꝰ em̄ scire pōt quātucūqꝫ sit bon⁹ vel malꝰ de sua salutione vel damnatione: nisi ei esset a deo reuelatū. qđ rarissimū est. Et ideo vt ait aplūs ad Rom. de hmōi materia loquēs. c.xj. Noli altū sapere sed time. Hmōi iudicia admirans ipe aplūs ꝛ timens ait eodē. c. O altitudo sapientie ꝛ scientie dei q̄ incōprehensibilia sunt iudicia ei⁹. Si quidē ꝟm beatū Tho. sup epl'[illegible]Pauli. Sicut in edificio materiali necessariū est ad ꝓfectionē ipsi⁹ aliquos ex lapidibus q̄b⁹ cōstruit̄ poni inferi⁹ in fundamēto sub terra aliquos supra terrā in parietib⁹. Sz q̄ tales lapides eiusdem aptitudinis ponant̄ infra: ꝛ tales supra nō est necessariū: sed simplr hoc est ex volūtate edificātis. Jta ad ꝓfectionē vniuersi ꝛ pulchritudinē necesse est aliquos esse infra in inferno dānatos: in q̄bus punitus clareat iustitia dei: aliquos supra in celo beatificatos: ex quoꝝ glificatione reluceat mia dei. Sz q̄ iste talis dānet̄ ille alius saluet̄: hoc simplr depēdet ex bn̄placito dei: q̄ tū. s. ad p̄destinationē vel p̄scientiā. q̄ merita ꝛ demerita p̄cedūt sicut dicit apls de Jacob ꝛ Esau: cū nōdū essent nati nec aliqd boni vel mali egissent dictū est. s. a deo ꝑ ꝓphām Malachiā. Jacob dilexi: Esau aūt odio habui. Nullū tñ de⁹ dānat nisi culpa sua p̄cedente. ꝓpria volūtate: nec aliquē saluat nisi gr̄a ꝓncipalr operante ꝛ opib⁹ bonis. Usi btūs Aug. Nec de iudicio dei querimur quo meritos deseritꝛ mie ei⁹ gratias agim⁹ qua liberat nō meritos liberari. ꝛxiij.q.iij. na buchodonosoꝛ. Et de tyriis ꝛ sydonijs de qbus dicit dñs in euāgelio q̄ si fuissent facte vtutes in eis que facte sunt in bethsaida ꝛ capharnaū ciuitatibus. s. iudeoꝝ penituissent. Dicit btūs Aug. Nos etsi rōne facti plenitatē iudicij ei⁹ penetrare nō possum⁹: manifestissime tñ scim⁹ ꝛ verū esse qđ dixit: ꝛ iustum esse q̄ fecit. q.e.§. de tyriis.

¶ Circa hmōi igit iudicia timenda est ꝛ admiranda: nō aūt curiose inqrenda vel de iustitia arguenda. Usi btūs Aug. sup Job. Magna gr̄e cōmendatio. Nemovenit. s. ad xp̄m nisi tractꝰ. s. a gra. Quē aūt trahat ꝛ quē nō trahat. Cur istū trahat illū nō trahat noli iudicare si non vis errare. Semel accipe ꝛ intellige. Nondū traheris: ora vt traharis. Nō ctiā aliq̄ certo ipe videant magnis vtunt̄ eminere apud hoies: paulomodum in aliquo vicio alijs cōiter detegunt, vt q̄ liberalitati inseruiebāt; iustitias exerce/

Universidad de Deusto
Biblioteca

ant. Et ... miserico:ꝛ fuerat: iuxta vite sue terminū rapacitatis ꝛ crudelitatis stimulis inardescat. Et plerūq; vt ait be. Bzego. sup Ezech. superbia latet castitas immotescit. Et ideo offensa diu castitas circa finē vite pdit. qꝛ coopta superbia vsq; ad finē vite incorrecta retinet. Ali' patiētie studet: sed inuidere alijs ꝛ maliciā in corde retinere nō cauet spūsq; mālfeste impatiēs: qꝛ diu latuit dolēs. Ꝯ ait bꝛus Bzegl. Valde iusto iudicio dei agit vt pdat ꝛ añ hoies: vñ hoibus placuit. q̄ ꝫ vñ deo displicuit corrigere numq̄ curauit. nō aliq̄ qui nō pseuerat viā scitatis arripiūt. q̄ idcirco virtutibus iter nō pueturi inchoāt vt eis q̄dē pueturi sunt vtā qua gradi nō dant. Quoꝝ casus vtilitate nō modica electoꝝ pueribus seruit. qꝛ illoꝝ lapsum dū cōspiciūt de suo statu ꝛremiscūt. hec omia be. Bzegl. de pe. di. ij. multi ps. lxv. Terribilis in cōsilijs deus sup filios hoim.

§. V. Quintū iudicium seu

De dispositiōe dei circa offitia ꝛ exercitia hoiz

dispositio dei est circa statuū hoim diuersificationē: qō ad mirādum ... Sap. xij. Tu aūt dñe dñator virtutis cū trāquillitate iudicas: ꝛ cum magna reuerentia disponis nos. Si cut diuina puidētia regna cōstituit hūana vt ait be. Augl de ciui. dei. ita ꝛ officia ꝛ exercitia hoi deo dispōuntur varia ad pulchitudinē vniuersi: dispositq; sapientia dei omnia suauiter. vt ꝛ Sap. viij. dum videlicet sicut naturalibus causis; dat virtutem sine violentia producendi suos effectus. ita ꝛ hoibus volūtarie agētibus dat aptitudines inclinationes naturales diuersis ad diuersa exercitia qui busdā ad artes nobiles ꝛ exercitia notabilia. vt ad regendum: alios ad docendū. Alijs inspirat statum religionis. Ali clericatus. Alijs mrimonij in ... laicali. Et ex laicis ipsis quidā inclinātur ꝛ se applicāt ad militiā. quidaꝝ ad negociationes. Alij ad artificiuꝫ lane vel lini vel serici. Alij ad artē fabrilē architectoniā vl aurificinā. alij ad agricultura nauale vel seruile. Et cum rō semp depcet ad optima finē. ꝛ omes hoies natura lare desiderāt ꝛ perioculosa ꝛ multū laboriosa ... sualitas hoꝛreat. inde est q̄ nō omnes eligūt nobiliores exercitia ꝛ minus periculosa ꝛ nō tm laboriosa. sed diuersi diuersa seruilia: nisi qꝛ de inocculto vt nō deficiat natura in necessarijs fit. Aliqui habeāt aptitudinē ꝛ inclinationē ꝛ ab alijs applicent ad artem docēdi. Ali sumātur ad regimina. Alij se applicāt ad militiā agri turā: vel alias artes vilissimas: ꝛ cū incidāt in multa pericula. vt pz in militia ꝛ nauali exercitio nesciunt eas deserere: sed vsq; ad morte de ... abl eas exercēt sic disponēte diuina pouidētia. Magna sunt iudicia tua dñe dicit Sap. xvj. ꝛ inen ... rabilia vba tua. Quis posset ... iem assignare iudicij diuine dispositiōis: q̄re mutat regimina de gēte in gentē. Quare pma monarchia fuit in Assyrijs. postea in Medis ꝛ Persis sub Cyro ꝛ Dario. deinde in grecis sub Alexādro. demum in Romāis sub cesare Julio. Et sic de ciuitatibus aliq̄n dominātibus. aliq̄n alijs seruientibus. q̄d in hmōi qꝛ iudicia dei abyssus multa: Permaxime aūt q̄s hz timere in dignitate co ... tus. ꝛpcipue ecclesiastica: cui incumbat cura animarū. Vñ ... Bzegl. dicit. quisq̄s sacerdotum nō ad elatiōis pompā ... ad vtilitatē adipi ... desiderat: pius vires suas cum eo qui subimus est om ... metiatur: vt si impar est abstineat. ꝛ ad ic ... m metu etiā cui se sufficere estimat accedat. j. q. j. nō est putāda in ... Et btūs Aug. Honore platus sit vobis. timore cōā d ... prostratus sit pedibus vestris pfiderare eniꝫ dz qꝛ saul ... reculsus ex humilitate regimen: dñi voluntatis fctūs est rector populi tūc melioꝛ oibus postea in regimen deterioꝛ omnibus fctūs reprobatus est. j. Reg. vlt. Sic ꝛ quilibet in statu suo timere debet ꝛ nō se curum se credere: ne in defectus plurimos incidat in arte sua etiā ignoraās. Et ne vt dicit btūs Auguſt. in lib. pfess. q̄ debuit ꝛ potuit fieri ex deterioꝛi ... oꝛ. fiat ex melioꝛi deterioꝛ. Vñ Tob. filium suū ab infantia docuit timere deū ꝛ abstinere a peccato.

§. VI. Sextum iudicium

De iudicio tolerātie mali.

diuine dispositiōis est in tolerātione maloꝝ. De hmōi iudicijs pōt intelligi illud. ps. Judicia tua iocunda. Tolerat em deus pctōres: ne subito eos puniat de malis. et de mundo eripiet ... de causis. que iocūditatē ꝛ leticiaꝫ mēti bonoꝝ pstat. Multi tm ex hoc pruriant querulantes ... deū. quasi sibi deus nō curet: ꝛ ex hoc audaciā sumāt ... mala facēda. Vñ dꝛ Eccs. viij. Etem qꝛ nō pfert cito ꝛ malos finit: absq; vllo timore filij hoim perpetrant mala. Attamē ... q̄ pctōr centies facit malū. ꝛ per patientiā sustentat. Ego cognoui q̄ erit bonū timentibus deum qui verent facie eius. Nec ille. Luꝫ em boni recipiūt mūrias velvidēt mala exempla imquoꝝ exemplo dei qui eos tolerat: discūt ꝛ ipsi malos patiēter f ... Unde be. Augl. Tu bon' tolera malos. sicut ꝛ xpus ... rauit iudā. Idem be. Augl. sup Jo. Quid volunt dñs nolter iesus xpus frēs charissimi admonere ecclesiā suā: qñ vnū pditū hre voluit inter. xij. nisi vt malos toleremus ne ecclesiā diuidamus? Ecc inter sctōs iudas est. Ecce fur est iudas. Et ne ... das fur ꝛ sacrileg'. ꝛ nō qualiscūq; fur. sed loculoꝛ: ꝛ dñcoꝛ: sed sacroꝝ. ꝛc. xviij. q. iiij. q̄d voluit. Noc ... bonū sc̄tur multotiēs ex diuia expectatiōe maloꝝ: qꝛ puenit aliq̄ ad deū. Cū saulus psequebat eccl'iam dei ꝛ p totā iudeā insania ꝛ furijs ferebat. sanguine sctōꝝ sine intermissione fitēs: si deus voluisset punire. eccl'ia paulū tm doctoꝛem ... pdicatoꝝ nō hūisset q̄ p ... oibus apl'is laborauit. ꝛ plus quertit. Vñ ꝛ pabolice ... pe innuit cū paterfamilias dixit seruis. Ne forte cū zyzanijs eradicet simul ꝛ triticū: ... nite vtraq; crescere vsq; ... messem. Mat. xiij. zyzania tūc scz tpe illo erat saulus. sed futurū erat p conuer ... e optimū triticū. vñ si eunlsa fuisset. i. mortuus. nō fuisset effect' triticū. Sed etsi mali diu tolerati nō cōuertant. sed in malis pseuerēt: adhuc de eis deus elicit bonū. qꝛ videliz sunt ad exercitādū patiētiā bonoꝝ. augēdū cis meritū. Si nō fuissē crudelitas tyrannoꝝ infideliū pseqntiū xpianos nō eēt pfecuta corona martyꝝ. vñ ps. Supra dorsuꝫ meū fabricauerūt pctōres. E ... d coronas pmioꝝ: pcutiēdo: per tequdo eos. Unde be. Bzegl. Abel esse renuit. qui Cayn malicia nō exercet. Ferrū quippe meris nostre pungere nō pōt ad ... mē virtutis seu veritatis si nō eraserit cū lima ollene pfan ... tis. vij. q. j. §. Est ꝛ aliud. ... minim' ex septē fratribus machabeis visa crudeli occisiōe fratꝝ ait regi ātiocho. Fratres mei modico nūc dolore sustētato ... testamēto eternevite effecti sunt. i. promi ... . l. pter cruciatus. Tu vo iu ... o dei iust ... bie p ... as exolues ij. Machab. vij. Et sic a iudicijs tuis timui cauēdo mihi qd ptemnendū talē dei dispensationē. Eccl. ij. Qui timet deū inquirēt q̄ beneplacita sunt illi.

§. VII Septimū iudicium

dei est circa dispositionē cōuersatōis vite seruoꝝ suoꝝ. ps. xvj. Exultauerūt filie iude. pter iudicia tua dñe. Filie iude sunt ... ste: filie eccl'e que xpm pfitent laudādo. Judas em interpretat confessio. Et iste exultāt pfidendo inde cia dei. i. dispēsationes circa bonos. Nō em deus contulit aut cōfert omia dona sua vn ... sed vt ait apls. j. Cor. xij. c. Alij dat per spm sermo sapie. Alij sermo scie. ꝛc. vt p hec sibi nuncē boni seruiāt. vt sibi alios pferāt in eo quod ipi nō ... nt. Jtē qꝛ aliq̄n cū magna scitate boni polleāt miracula facientes. aliquibus tamē defectibus detinent dei iust ... iudicio. vt inde humles sint. ꝛ cū magna operant' a deo recognoscāt: nō suis vir ... tribuāt experimēto edocti. qꝛ nec minima vitia cū oīm conatu suo vincere pñt. In cuius figurā legit in ll. Judi. q̄ filij israel in terra promissiōis ... magnā strag ... bananeoꝝ fecissēt. ꝛ multos tyrannos reges vicissent. tm ... potuerūt ejscere iebusei. sed habitauit cū eis fact' tributarij. Je ... se? interpretat cōculcatio: et signat paruos defect' q cōculcant a sctis quasi p nichi-

lo habiti. Ibi habitāt cū sanctis: qꝛ nec ex toto pñt vincere sec tm fiunt tributarij subditi rōni: ꝛ ei in aliq̄ vtiles quasi tributū dātes. sicut narrat Hze. in. iij. dial. de ysaac cyro. qui cū eēt ermie scitatis ita let' erat exterius: vt dissolut' videret. Et illi q̄ cuꝫ iuda machabeo pliātes p dño. vnde ꝛ boni plurimi occisi sūt ab infidelib' idolatris. ꝛ assignat sibi rō occisionis eoꝝ. q̄d scz accepe ... de donarijs idolorū gentiliū eis phibitis in lege: q̄ repta sunt sub pestilibus eoꝝ. vñ alij bñdixerūt iustū iudiciū dei in b q̄ abs ... ita fecit manifesta. ij. Mach. xij. Jtē qꝛ ad diuersitate co ... ponū sequit diuersitas moꝝ: ac etiā occ ... o dei iudicio ex electi dei diuersi ad diuersa opa instigant. Et q̄ in minoꝛi statu se inuenit: aliq̄n maioꝛ in scitate coā deo repit. idō nō dz q̄s eē facilis ad iudicādū de pfectu alicui'. vel se alteri ppōnere: qꝛ ... uz pōderatoꝛ est dñs inq̄t Salomon phiero. Ꝯ Jouinia ... Quis ignoret sub alta vl altera fm aliā fram dei disp ... tiōe. i. iudicio seu dispōne oīs retro sctōs eiusdē fuisse meriti cuius nūc sunt xpiani. Quomō Zbrā placuit deo in cōiugio. ite nūc vgines in castitate fuiuit ille legi ꝛ tēpoꝛi suo. seruitamus nos legi ꝛ tempoꝛi nostro. de pe. disti. ij. Si em. Exemplū de Pānucio q̄ equi paratus est in merito symphoniaco. ꝛ postea cuidā mercatori laico. ꝛ postea cuidā cōiugato. vt hr in vitas patruꝫ Et etiā de heremita. qui adeqtus est in pmio btī Bzego. pape. Unde ꝛ signāter dicit pncipes apl'oꝝ Actuū. x. In veritate cōperi qꝛ nō est acceptoꝛ psonarū deus: ꝛ in oīmi gente quicūq; timet deū ꝛ opat iusticiā acceptus est illi. Sicut patuit de illo cornelio ce ... ione gētili que baptizauit tūc. Vñ ꝛ btūs Bernū. in ep ... ad fratres de mōte dei. Non putes solē nō lucere nisi in cella tua: luceꝝq; vtiq; ꝛ alibi. ... ꝛ sancti hoies aliq ... lo aliq̄ faciunt ex leges cōes de ... d hominū: ex occulto dei iudicio ꝛ inspiratione spūssancti. Sicut in veteri testamēto Sanson seipm occidit. Osee ꝓpheta ad vxoꝛē fornicariā accessit helter in virū assuerū gentilē accepit. In nouo testō Alexi' vxoꝛē desponsatā de presenti absq; religionis ingressu dimisit. Quid ex pīb' ad meretricem Thaidā intrauit vt eam puerteret. qō ꝛ secutū est. Uxoꝛ opa sunt venerāda: sed nō imitāda. vt' dicit Hran'. nō ptem ... da sed pie interptāda.

Jtē occulto dei iudicio agit vt sancti viri sine pcedenti exercitio ꝛ conatu oīonis: lectōis: vel meditatōis. eleuēt ad diuia gustāda ꝛ intuēda: ꝛ in magnū feruo ... accēdāt Aliq̄n vo ... conenꝫ ꝛ laboꝛet vigilijs ... ombus ꝛ abstinētijs ad diuina ꝓplanda ꝛ affectū celestiū hauriēdum tedio affi ... ant. nec aliq̄d interioꝛis deuotōis attigāt: sed aridi ꝛ v ... inueniant. Ꝯ quidē accidere pōt multiplici ex cā. vt dicit ... abilis Lan ... in col. patrū. videlz vel ꝓpter negligentiā pcedētē dādo se loquacitati ꝛ alijs mutilib' occupatōib': vel vt a deo recognoscat donū cū visitat ꝛsolatōe eius ꝛ hūilis existat exptus: qꝛ ad libitum habere illud nō pōt. vel ne hic affectu reqescat vt petrus in trāfiguratōe: sed aliā patriā querat. ... nō est ista interpolatio: sed ꝓtima dei fruitio. vel etiā vt diligentius hmōi visitatōes dei cōsuet: cauēdo a ... uz. Dicit ergo cū ꝓpheta. Nia que fecisti nobis dñe in vero iu ... io fecisti. Et ideo vt ait Tob. xiij. In timore ꝛ tremore confitemini illi: ꝛ exaltate illū in opibus vestris. ꝛ cū psalmista dicito. Cognoui dñe. quia equitas ... dicia tua.

De timore filiali in quo consistat et in quo differat ab inuali. Capitulum XIII

Extus timoꝛ dicitur

filialis siue castus. de q̄ apls ad Ro. vi ... Nō accepistis spm ... uitis in timore. sed spiritū adoptionis. i. filiationis in amore. in q̄ clamam' abba pr. Et in ps. xvij. Timoꝛ dñi sctūs (alia ... hz castus) pmanet in seculū seculi. nō solū in seculo ... pabet iste timoꝛ sed etiā in vita beata que dꝛ seculum ... uli. Sicut em̄ alia dona spūssancti sunt in be ... is, ita ꝛ donū timoris: sed a.d

De dīa timoris filialis ab initiali

aliū vsum q̄ in pñti. Differt timoꝛ filialis ab initiali. de quo supa sicut pfectū ꝛ impfectū. ꝛ cōparand ... imoꝛem quē hz bon' filius erga pr̄em cū est adolescēs ad timoꝛē quē hz cū est pfectus vir. Nā cū est adolescēs timet pr̄em ex quadā naturali beniuolētia ꝛ reuerētia: ꝛ faciens eius voluntatē ꝛ mādata obseruās pncipalr. timet tm̄ et vbera ꝛ duras increpatiōes. ex q̄ etiā magis sollicitat ad bonū. sed cū fact' est vir ꝛ bonus: solū timet ex reuerētia ꝛ naturali affectu: faciēs q̄ sibi sunt bñ placita. ꝛ q̄si nil timēs flagella eius vel pnationē hereditat': qꝛ tm̄ cōfidit de affectu pr̄is ad eū ex bonis moꝛib' eius ꝛ obedientia q̄ nō intrat in mentē eius. q̄ velit puare eū hereditate vel ipsum vberare. Et si faceret ex affectu ad eū: pare ... est patienter ferre. Dicit etiā castus timoꝛ iste fm btū Aug. qꝛ assimilat timoꝛi castissime vxoris q̄ cauet ab oi offensa erga sposum timēs nō punitionē eius: ꝛ minoratōez dilectois Dicitur ꝛ timoꝛ castꝛe ... Vñ Gilbert'. Timoꝛe fuili ꝛ filiali timet spōsus. Timore fuili a sponsa adultera ne veniat vindicaturus. Filiali te tardet in veniēdo ꝛ cū venerit ne discedat. Exemplum huius ponit in libro de septē donis. Quedā ... ulier valde spūalis cui diu caruisset sensibili sponsi visitatiōe: afflicta ꝛ languēs timoꝛe ꝛ desiderio. dixit fideī tāq̄ pediseque sue ... iret ad ... suꝫ ꝛ eū adiurādo p articulos suos quasi p carmina: vꝛ vꝛgēdo feruidis oīonibus ꝛ pfundis ... irijs venire cōpelleret. Spei vt veniēte cū gaudio susciperet ꝛ ad influēdas multimodas eius delitias cordi arido pijs desiderijs ꝛ gemitibus euꝫ artaret. Charitati vt susceptum capet ꝛ captum vinculis dilectois ligaret ꝛ astringeret ꝛ ... rictū teneret. qō ꝛ factū est. Vñ inestimabile ꝛ durabile ... entit ꝛsolatiōe. Habet hunc timoꝛem q̄ p aliquo incōmodo ... timet imminere pnationis rei vel exilij. vel etiā mortis non dimittit q̄n faciat qō credit esse volūtatis dei. vt fecit Tobias. q̄ nō obstante phibitione regis ꝛ cōminatione mortis: nō dimittebat occisoꝛ sepulturā. Tob. j. Hunc timoꝛē hz q̄ zelo dei accēsus: offensam dei nō sustinet tralire impunitā. vt Matathias q̄ occidit publice idolatrantē ꝛ hoc mādantē. Hūc timoꝛem habuit Johes baptista. cū antra deserti ... eris sub annis ciuiuꝫ ... as fugiēs petiuit: ne leui saltē maculare vitā famine posset. Legit in hīstoria tripartita q̄ mos erat romano ... ū q̄ in magnis festiuitatib' impatoꝛes facerent ante se deferre p honoꝛe impiali: aurū ꝛ thus ... habant apponē tibus munera. Julianus aūt apostata ... ator ꝛ inimic' xpianoꝝ. volens xpianos quosdā fieri idolatras: occultatis idolis ... pianis thus igni iussit apponere. Illi aūt nō aduertētes idola thus igni apposuerūt p honoꝛe imperiali. ꝛ statim aurū ... ū acceperūt. Cū aūt in cōiunjs xpm bñdicerēt ꝛ inuocarēt: dixerūt idolatre. ... modo eū inuocatis nūc quē paulo añ negastis. Tūc aduertentes deceptionē eis factā de idolo occultato: aurū rece ... ū abiecerūt: ꝛ impatoꝛi clamauerūt: dexteras eoꝝ ... ere amputari: qꝛ thus in ignē posuerāt ꝛ aurū acceperant. Is idol ... nescirēt. nec in eoꝝ honoꝛe b fecisset: ꝛ ignoranter cū essent veri xpiani. Ibi vt boni ꝛ legitimi filij celestis pr̄is potius volebāt decapitari q̄ in modico deū offendere ... patrem vel ei displicere. Et mīsericordia eius a ... pgenie in ... pgenies timētibus eum tali timoꝛe. Luce. j.

§. I. Quia igitur vte ... qz ti

Septem bona timoris filialis

moꝛ scz initialis ꝛ filialis dñi est ꝛ ... e dei ꝓiunct'. vñ meritoꝛius ꝛ deo ... gtus ꝛ difficulter pō ... ter ab altero discerni ideo de vtroq; simul agēdo q̄d ... actū ꝛ vtilitatē eoꝝ.

Sciendū est q̄nter cetera septē gña bo ... opa q̄ i alia timoꝛis ... te initialis ꝛ filialis. Primꝰ est qꝛ a pctō reuocat: terrahēdo hoiem ne ... pm cōmittat. Vñ dꝛ Prouer. xiij. Timoꝛ dñi est fons vite vt declinet quis a ruina mortis. Et eiusdem. viij. cap. Timoꝛ dñi odit malū. i. peccatum. Talis enīz timoꝛ in ... a vel filialis est cum amoꝛe dilectionis. Et quāto quis plus diligit deum: tāto plus timet

offendere eū: ꝛ fugit ꝛ cauet ab his q̄ nouit deo displicere. Et malū ꝓccatoꝝ solū est illud qđ deus odit: displicet ei: q: est priuatio boni ꝛ cōtrariū lumini veritatis ꝛ rationis Jdeo qui timet deū odit malū pcti. ꝛ declinet ab eo vitando occasiones ne incidāt in illud. Nō si ex fragilitate ceciderit: nisi a timore ceperit nō poterit egredi de fouea eius Unde ꝺr Eccl. j. Timor dñi expellit peccatū. Et qui sine timore nō est iustificabit. Et Eccl. ij. Qui timēt dñm ꝓparabunt corda sua: ꝛ in cōspectu dñi sanctificabūt animas suas. sicut publicanus pre timore cōfessionis stans a lōge nec oculos ad celū audiens leuare: cōfitens se peccatorez recessit iustificatus. Sicut ecōtra pharisęus superbus ꝛ sine timore reuerētie ozās a templo abijt reprobatus. Luce xviij. Uñ cū dns dedit legē decalogi in mōte synai: vidente populo voces ꝛ lāpades ꝛ sonitū buccine montēq̄ fumigante exterriti ꝛ pauore cōcussi steterūt procul dicentes moysi. Loquere tu nobis ꝛ audiemus. Non loquat nobis dñs ne forte moriamur. Et ait Moyses. Nolite timere. s. timore carnali. vt eū probaret vos dñs venit: ꝛ vt terror eius esset in vobis, ꝛ nō peccaretis. scz a timore retenti ad b

Scđo timor dñi illuminat mentē circa agenda. Eccl. xx. Qui timetis deū diligite illum ꝛ illuminabunt corda vra. Unde in vitas patrū abbas iacob dixit. Sicut lucerna obscurū cubiculū illuminat: ita timor dñi si venerit in corde hois illud illuminat. docēs oīa virtutes ꝛ mādata dei. Cuius figura habet Luce. ij. q̄ symeon q: erat iustus ꝛ timoratus: meruit illuminari ad cognoscendū verbū incarnatū dicens. Uiderūt oculi mei salutare tuum. Et abrae obedienti ad immolandū filiū ob timorē dñi filialē dictuz fuit. Nūc cognoui q̄ timeas dominū Gen. xxij. Tertio timor dñi solertiam prestat ad operandū. Eccs. vij. Qui deū timet nihil negligit scz inuestigare eoz que scire debz sed sollicitat querere audire legere. q̄ oportet eū scire: attendēs dictū illud: ignozās ignozabit. Nihil etiā negligit operari eoz q̄ sunt necessaria ad salutē fm illud. Qui timet deū faciet bona: nō vnū. sed oia que illi mādat deꝰ. be. Gregꝰ. Deū timere est nulla ei⁹ mādata pterire. Nil etiā negligit eoz que facere pōt ad dei honorē ꝛ salutē pximi Cū em talis timor cōuertat cū amore. Sicut amor dei q̄ est ociosus. Operat em magna si est. Si operari renuit amor nō est inqt be. Gregꝰ. in omel. ita ꝛ timor filialis. Et sicut ignis nunq̄ dicit sufficit. ita perfecte timēs deum. vt dicit Eccl. Cū cōsummauerit homo scz pfecte cōuersat⁹: tūc incipiet scz fm desideriū suū. ꝛ cum quieuerit in cōtemplatione: tūc operabit. Quarto roborat ptra ostes ꝛ superat. Prouerb. xiij. In timore dñi fiducia fortitudinis. Et in ps. xxiij. Firmamētū est dns mentib⁹ eum. beatꝰ Gregꝰ. Timor dñi in via dei operat fortitudinē. In via seculi opera debilitatē. Ancoramentis que scz ea firmat in fluctibus maris. i. aduersitatibus: est pōdus timoris. Et sicut tinea ꝛ naturalis cōsumit carnes materialiter. ita timor dñi carnales cōcupiscētias: ne quis vincat ab eis. ps. Cōfige timore tuo carnes meas. Interrogatus abbas Macharius cur ita esset siccus ꝛ macer: cum comederet. fi. cū ieiunabat. Respōdit. Sicut lignuz cum quo carbones versant ꝛ reuertunt semp consumit ab igne omnē viriditatem dimittēs ꝛ humiditatē ita si homo tenuerit mentem suā in timore dñi: ipse et os carnis ꝛ ossa consumit ossa duricie mentis. In huius figura legit. ij. Paral. xx. q̄ cuz Josaphat rex iuda admonuisset populū suū ad timorem dñi dicēs. Sit timor dñi semper vos: ꝛ cum diligētia cuncta facite. Uenientibus cōtra eum in plijs filijs amon ꝛ moab ꝛ habitatoribus montis seyr: ꝛ de syria ꝛ alia multitudine quasi innūerabili victoriā habuit de inimicis mutuo seipsos occidētibus. Quinto timor dñi a penis liberat presentibus ꝛ futuris. ps. Quomō miserēt pater filioꝝ. misertus est dns timentibus se. q̄m ipse cognouit figmentuz nostrū. Prouerb. x. Timor dñi apponet dies. et anni impiorū breuiabunt. Achab rex israel: cum audita cōminatione sibi facta per helyā de exterminatiōe sua propter malā eius: timēs humiliauit se indutus cilicio. dixit ps. Nō inducā malū hoc in diebus eius. iij. Reg. xxi. Ninuite audita predicatiōe Jone de subuersiōe sua q: tunuerūt dominū (vt habet Jone. iij.) liberati sūt a futura auersiōe. Job q: erat timēs deū ꝛ recedēs a malo (Job primo) post amissionē substātie: famule ꝛ sanitatis. que pariter sustinuit in timore dñi: dicēs quasi timētes fluctus timui dñm restitutus est i omnibus ꝛ amplificatus. Narrat b. Gregꝰ. in. iij. Dialo. de quodā sctō viro qui in morte mirabiliter timuit mortuus autē apparuit in stola cādida cuidā ꝛ gloriosus. Et cū ille quereret cām quare ille tm timuerat in morte. Rndit q̄ pauor ille ipm purgauerat. Juxta illud Job xli. Territi purgabunt. Uñ ꝛ de. Greg. ibi dicit. q̄ sancti aliq̄n multū timēt in morte: vt ipe pauor purget qđ in eis purgandū est. Sexto timor dñi letificat: delectat: ꝛ cōsolat. Eccl. j. Timor dñi dabit delectatiōnem corde ad letitiaz ꝛ gaudiū. ps. Quā magna multitudo dulcedinis tue dne quā abscondisti timētibus te. De saluatore nostro legitur. Postq̄ cepit pauere ꝛ mestus esse: apparuit ei angelus cōfortās eum. Luce. xxij. Ad inuenduz post timorē dñi scz cōsolationē: ꝛ merito q: gratia det que maxime aiam letificat ꝛ cōfortat pmoueri facit ꝛ cōseruat. Dicit cīm Bernar. sup Cāt. In veritate cōperi nihil esse ita efficax ad promerendā: retinendā. ꝛ recuperandā gratiā dei: q̄ fi oīa tempore cōsa deo inueniaris: nō alta sape sed timere. Et dns Hiero. in epla dicit. Timor est custos vtutū: securitas adlapsuz. Esaie. Sup quē requiescet spūs meus nisi sup humilē ꝛ quietū ꝛ trementē sermones meos. Septimo vltimo. Timor dñi beatitudinē supernā impetrat ꝛ procurat. Eccl. xxiij. Timenti deū beata erit aia eius. ps. Dedisti hereditatem timentibus nomen tuum. Quid est hereditas patris celestis: nisi beatitudo que complectitur omnia bona patris eternaque reseruatur filijs suis seruātibus mādata eius. Priuatur filius patris hereditate. ꝓpter ingratitudinē ꝛ offensam erga eū. Latroni ex parte dextra cū xpo crucifixo deū timēti ꝛ sociū arguēti q̄ nō timeret deū: impatiēter ferēs penā crucis: dixit xps. Hodie mecū eris in paradiso. Lu. xxiij. Abbas arseni⁹ cū spiritū esset traditurus: multuz timebat. ꝛ cum astantes pares dicerēt. Et tu times morte. ille ait. Jn veritate time: ꝛ semp timui. Actus monachus. Et hoc dicto in pace quieuit: ad gloriā eternā pergēs.

¶ De timore reuerentiali: ꝛ q̄ deus propter septem est timendus, Caplm. XIIII

Septimꝰ timor est. re/

s uerētialis: qualis est timor quē habēt coniunctissimi ꝛ amicissimi ad dñm suū. de quo dicit. Quis nō timebit te o rex gentiū? Perfectissime hic timor habet in vita beata. quia ibi perfectissime cognoscit magnitudo ꝛ perfectio dei. ps. Timor dñi sanctus permanet in seculū seculi. i. in alia vita que sequit ad istam videlz in gloria. Unde Job. in apoc. Audiuit angelos in ciuitate supna dicētes. Laudē dicite deo nostro omnes sancti eius qui timetis deū pusilli ꝛ magni. Procedit aūt iste timor reuerentie ꝛ admirationis ex septē que excellentissime reperiuntur in deo.

¶ Primo ꝓpter eius eēntie summā maiestatē,
¶ Propter eius potētie immēsitatē,
¶ Propter ei⁹ sapiētie infinitatē,
¶ Propter eius immēsam bonitatē,
¶ Propter eius misericordiam ꝛ pietatē,
¶ Propter eius iusticiā ꝛ equitatē,
¶ Propter eius prouidentiā ꝛ eternitatē.

¶ I. Quartum ad primum

est deus timendus ꝛ reuerendus propter essentie immēsitatem in presenti vita non possumus scire de eo quid est sed tm̄ q: est, vt dicit Job. dama. Et ideo non timem⁹ nec reueremur deū vt decet. Sed in patria sciunt sci de deo qđ est: clare intuētes eēntiā ei⁹. j. Joh. ij. Cū apparuerit nobis simles ei erim⁹. Uidebim⁹ em eū sicuti est. Uñ canit ecclia de ipso deo. Maiestatē tuā laudāt angeli: adorant dñationes: tremūt ptātes. celi celorūq̄ vtutes ac bta seraphin. qui non cessant clamare vna voce dicētes. Sanctus Scūs Scūs dns deus sabaoth. Hoc refert Esa. audisse scz seraphin clamātia. Sanctus ꝛc. añ thronū dei lestatis. Esa. vi. Et qđ est iste clamor: quedā admiratio cū reuerētia circa mysteriū scz trinitatis. Ut ait Bern. Trinitatē psonarū in vnitate eēntie q̄rere. s. curiosē p rōnes temeritas est scz in vita pnti. Credere: pietas est. Nosse vita eterna est. Equidē cū dns mittere vellet moysen ad filios israel ad significandū eis ex pte sua q̄ volebat liberare eos de fuitute egyptiaca. dixit moyses dño. Si interrogauerint me filij israel q̄s est q̄ mittit te ꝛ qđ est nomen ei⁹. qđ dicaz? Rndit dns. Ego sum q̄ sum. hec dices filijs israel. Qui est misit me. hoc est nomē ppriissimum dei: qđ nulli alij cōuenit. Nā cū oīs creatura muteť saltē cogitatiōe ꝛ affectōe etiā angelica: q: modo vnū modo aliud cogitat. et dū cogitat aliud q̄ pūs: iam nō est illud qđ pūs: q: mutata est. Propter qđ ꝺr Eccs. j. Omnia vanitas. i. subdita mutabilitati solus deus est: q: semp est id qđ nec vlla cogitatione vel affectiōe mutať. Malach. Ego deus ꝛ non mutor. ꝛ ps. Tu aūt idē ipe es. Et Boe. Stabilisq̄ manēs dās cūcta moueri. Uñ ꝛ Arist. cū alijs phis vocauit deuz cām pmā ꝛ causam causaꝝ: q̄ immota mouet alias causas. Uñ dns Bern. in. v. de cōsideratiōe ad eugeniū. Quid est deus? Rndit. qui est. Merito nihil cōprehenditur certificor qđ deus est. Si em tm̄ magnū: si verum: si sapiens. dixeris: vel aliqđ aliud. in hoc ybo instaurat qđ est. Nepe hoc est ei esse: qđ oia hec esse. Si centum milia addas nō recessisti ab esse. Si ea dixeris nihil addidisti. Si nō dixeris nihil minuisti. Quid est deꝰ sine q̄ nihil est tam sine ipso esse: q̄ ipe sine se esse nō pōt. Ipse sibi: ipse oibus est. Et p hoc quodāmodo solus est: q: suū eē ꝛ oim esse est sicut oia in ipo: ꝛ ipe in oibus est: cui secula nō accesserunt nec coeternū. Ex quo ait: p quē oia: in quo oia. Nō est in deo nisi deus: qđ hz hoc est. Et ideo summe timendus est. ps. xxxiij. Timete dñm oēs sancti eius: q̄niaz nihil deest timētibus eū. q̄m qui deū timent cū habz. Deus aūt est oīa. bonū. ꝛ ido nihil deest timentibus eū. Et gen⁹ cū simus dei (dixit quidā poeta vt inducit paul⁹ in sua predicatione vt habeť in li. Act.) in ipo viuim⁹: mouemur⁹ ꝛ sumus. b. Jerō. sup Gant. Deus nō loge est ab vnoq̄ nostrū. qui esse oim est: nne quo oia nihil sunt. Sed vt magis mireris. Nihil eo est pntius: nihil eo incōprehensibilius. Quid est em vnicuiq̄ rei pntius q̄ esse suū. qđ incōprehensibilius q̄ esse oim. Sane est oim dixerim deū: non q̄ illa sint q̄ deus est. sed q: er ipo: p ipm: ꝛ in ipso sunt oia. Item oim factor. a quo sunt oia facta. Nec ꝛ. Et iō debe mustimere nec peccand o se subtrahat a nobis: ꝛ nihil simus. Nā pctm ꝺr nihil fm btm Aug. q: scz nō est aliqua natura: ꝛ nihil fiūt hoies. i. merent annihilari. cū peccant vt nihil sint in esse spuali: qđ est p gram. Legit de qđā tyrāno q̄ cū multa mirabilia audisset dici de deo. vocauit ad se pbm docussimuz q̄ talia dicebāt: mādans ei vt oino sibi declararet. qđ esset iste deus? Rndit pbus. rem esse difficillimā. ꝛ ideo multo tpe egere ad ipm ostendendū. Dedit sibi multū spaciū tempis: post qđ illud sibi remo straret. Aduenīte aūt termino cōuento cū q̄reret a pbo respōnē. dixit ille se adhuc nō potuisse inuenire. Immo adhuc plus tpis ind gere. Qui ꝛ alij terminuz plixum ei progaut. ꝛ cū semp in fine termini aliud adhuc posceret. dixit tyrānus. Me irrides? At ille. Non irrideo prin ceps. Sed quāto plus de eo cogito ad inueniēdū: tanto magis immensitatē maiestatis video et ineffabilem esse: nec posse attingi ad eum diffiniendum.

¶ II. Secūdo timēdus est

deus timore reuerētiali, ꝓpter eius potētie immēsitatem. Uñ cū dns dixisset Deute. x. Quid deus petit a te nisi vt timeas eū. Et q̄si rōnē huius timoris assignās moyses ait Ipe em est deus deoꝝ ꝛ dns dnantiū de magn⁹ potēs ꝛ terribilis. Et Eccl. j. Unus em̄ ē deꝰ ops rex potēs ꝛ metuēdus nimis. Job. Scio dñe q: oia potes. ꝛ Deut. xiij. Inditione tua dne cūcta sunt posita: ꝛ nō est qui resistat maiestati tue. Potest aūt deus oia nisi q̄ important defectū indecentiā vel ꝺictionē. fm btm Tho. in summa. qa hmōi posse ptinet ad defectū potētie. vñ de⁹ peccare nō pōt. q: be. Aug. Solus ille ꝺr ops scz deus qui cū omnia possit: peccare nō pōt: q: peccare posse nō est aliq̄d posse sed impotētie. de pe. di. ij. in fi. Sicut ambulare per se non potest: nec esurire nec comedere: q: hec cōuenīūt corpori nec decet ista spūi: cū ꝛ spūs existat deus. Job. iij. Habet tm̄ ꝛ dat vtutes creaturis hmōi faciēdi. Sicut cū dicit btūs Hiero. Cū oia possit deus. hoc nō pōt. vginem suscitare post ruinā vt scz sit vgo integritatē carnis l. oes cum sit corrupta. hoc em̄ implicat ꝺictionē. q: sit aliqua virgo ꝛ nō vgo. potest tm̄ corrupta corrupta scz penitentē: ꝛ dare sibi aurā vgīnitatis: ꝛ carnē reintegrare. Et q̄uis omnipotētia patri attribuať p appropationē. tamē nō solus omnipotes pater sed omnipotes filius. omnipotes spūsscūs Nec tres tm̄ omnipotētes: sed vn⁹ ops. inqt Athanasius Et vna est omnipotētia. Eccl. iij. Magna potētia dei solius ꝛ ab humilibus honorat. Hec aūt omnipotētia dei manifestat⁹ cūctoꝝ creatione. In imploꝝ iustificatione et glorificatione. In miraculoꝝ opatione q̄tū ad creationē ꝺr qui viuit in eternū creauit oia simul. Uiuit in eternum solus deus qui solus cuncta creauit. Creare est de nihilo aliquid facere qđ requirit infinitā potentiā. Nulla aūtez creatura habet potentiā nisi finitaz. nec pōt opari nisi in pīacente seu psupposita materiā. Sicut faber cultellū facit ex ferro pēsistente. Nec etiā natura opať in instāti sicut deus sed successiue. deus aūt creauit oia simul in pncipio mūdi. Nec obstat qđ in pmo ca. Gen. ꝺr. Deuz in sex dies creasse diuersa genera rerū: q: moyses loquebat populo rudi: q̄ de opib⁹ imaginať deuz operari ad modum hoim. hoies aūt vt apparet nō faciūt plura simul ꝛ vnuz post aliud. ꝛ ideo fm capacitatē illoz ꝺr fecit deū illa in pluribus diebꝰ fecisse fm btm Aug. vel ꝺr eū creasse omnia simul q̄tū ad materias rerū ꝛ formas substātiales. sed in illis sex dieb⁹ addite fuerunt rebꝰ creatis q̄dā ꝓpietates accidētales respectu cuius dicunť facte in illis diebꝰ. fm btm Tho. in summa. vel sic fm btm Greg. ꝛ bedā fuerūt facte successiue totaliꝝ p intervalla illoz dierū. ꝛ intelligitur creasse oia simul in mēte sua idealiꝝ qđ fuit ab eterno.

Scđo apparet dei oipotētia in iustificatōe impioꝝ hoc scz iustificare dicit btūs Aug. magis esse q̄ creare celum ꝛ terrā. i. melius. Potior em est gra q̄ natura. Natura est deꝰ in creatōe rebus: gratia dať in iustificatione hoibus que abiles facit ad gliam diuine fruitionis: ad quā inducere nō potest totaliter nature. Hoc aūt scz iustificare est solius diuine potētie infinite. Nam p iustificationez tollit culpa mortalis q̄ hz debitū pen infinite extensiue. i. p eternitatē: quia pena bonū infinitū. Et remittere cōferre gram que est valoris infiniti: quia cōducit ad infinitū premiū. Dis aūt creatura est vtutis finite in se ꝛ ideo nulla potest producere effectū infinitū scz remittere culpā ꝛ dare gratiā. Uñ Joānes baptista ait. Potēs est deꝰ de lapidibus istis suscitare filios abrae. Mat. iij. Infideles quoscūq̄ induratos: vt lapis in peccatis: iustificare ꝛ rōnabiles facere imitatores fidei ꝛ vtutum abrae: cui ꝛ filijs fuit facta pmissio terre pmissionis. Nec obstat qđ aūt xps. Mat. ix. Filius hois habet potestatem in terra dimittēdi peccata. naz filius hois est ꝛ filius dei, ꝛ in q̄tū deꝰ pōt dimittere peccata ꝛ iustificare: q: vtute deitatis: nō vtute humanitatis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tertio apparet eius omnipotentia ex miraculoꝝ operatione. Deus enim q̄ creauit oia:etsi oibus dedit certas virtutes ⁊ ꝓprietates:⁊ vt causis secūdarijs ptātē ꝓducē di quosdā effectus naturales. Retinuit tñ sibi potestatez agendi ad placitū in reb⁹ supra cursum consuetū naturalis virtutis. Et hac ptāte vtit in miraculis. Nō em̄ hz natura vel aliqua creatura potestatē reducendi priuationes ad habitū:vt q̄ mortu⁹ suscitet.cecus videat.mut⁹ loquatur. surdus audiat. ⁊ sol firmet̄ in celo sicut sub Josue: vel reuertat retro sicut sub Ezechia. vel sit eclypsis solis in luna q̄ntadecima:sicut in passiōe xp̄i. ⁊ alia innumera. Hoc fieri nō pōt a creatura:ꝑ solū diuina potentia. Que miracula deꝰ innumera fecit in varijs tpibus ad cōfirmationē fidei per se ⁊ per sanctos suos.non q̄ ipsi sancti virtute sua hoc facerent:sed virtute dei vt instrumēta ducta ab eo. Vñ oratiōne ꝓmissa ad deū quē cognoscebant auctorē eoꝝ. Oium aūt miraculoꝝ maximū ipa vnio diuinitatis cū nostra humanitate in vnitate persone. Ad hoc vt canit ecclia. Tremūt videntes angeli versa vice mortalium:culpa amaro purgat caro regnat deus dei caro. Hō pauet celū stupet terra:ois creatura miratur etiā celestis curia nō obtinet. ignorauit rō: mēs nō capit humana, ait dīus Hiero. In hoc mysterio impletum est carnalis refectio in sacramēto eucharistie. vbi deus fecit memoriā mirabiliū suoꝝ:escā dando timentibus se.timore initium. Videntes ergo turbe miracula (vt dr̄ Matth.xv.) timuerunt dicentes.vidimꝰ mirabilia. Dicebat Philippꝰ rex francoꝝ (vt habet in libro de septē donis) cū audiret tonitrua magna ⁊ tremeret. Rex iste est dominus rex potentissimus: qui solo nutu suo facit alios tremere ⁊ timere. p. Qui respicit terrā ⁊ facit eā tremere.

§.III. Tertio timetur deus

a sanctis etiā patrie ⁊ āgelis timore reuerētie ꝓpter suā immensam sapiam.semp in mūdo apd qualscūq; nationes sapientes.in q̄cunq; societate habiti sunt in timore reuerentie a principibus ꝯplis. Vñ ⁊ Sap.vij.dicit sapiens.Habebo ꝓpter hanc sapiam claritatez ad turbas ⁊ honorē apud seniores. Facies principū mirabūtur me. Et.j. Timebūt me reges horrendi audientes ⁊ in multitudine bonus videbor:⁊ in bello fortis. Hō totū per exempla pz. Nā Joseph filius Jacob vēditus in seruū:⁊ post ea opprobriose incarceratus. Demū ꝓpter sapiam diuinā que repta est in eo exponens somnia,ꝓphetica Pharaoni de futura fame p septē annos:ac,puidentia puidēs exaltatus fuit mirabiliter:saluator mūcupatus:⁊ habitus in timore ⁊ reuerentia apud fratres ⁊ alienigenas. Sic Moyses ꝓpter sapiam suā apud egyptios ⁊ apd hebreos reueritus oēs metuere faciebat. Sic Daniel cū Ananias ⁊ Azarias ⁊ Mizahele pleni diuina sapiētia in summa reuerentia erant apud Darīū ⁊ alios principes, Aristoteles in pbia sapientissimus habitus est in timore ⁊ reuerētia apud Alexādrū. ⁊ sic de alijs. Sed q̄ ois sapia a deo est:⁊ cū illo fuit semper ⁊ est ante euū. Eccl.j. Et ois sapientia huius mundi stultitia est apud deū.i. in cōparatione diuine sapientie ignorantia est:ideo summe metuendus est ⁊ reuerend⁹ deus,ꝓpter immensitatē sue sapientie. Vñ Eccli.j. arenā maris pluuie guttas ⁊ dies seculi quis dinumerauit:q.d.nullus. Altitudinē celi ⁊ latitudinē terre ⁊ profundum abyssi quis dimensus est: q.d.nullus. Sed tanta est pfunditas diuine sapientie:vt omia ista dinumeret ⁊ sciat.⁊ guttas aque maris:⁊ grana arene:⁊ capillos capitū:⁊ frondes arboꝝ:⁊ cogitatiōes ⁊ affectus hoim oia distincte nouit in sapia sua. Omnia que facta sunt ⁊ que fiunt ⁊ que erūt circa actus hoim in teriores ⁊ exteriores:oia aia xp̄i nouit: in quo sunt omēs thezauri sapie ⁊ scie dei.diuinitas ei⁹ cū patre ⁊ spiritu scto vna nouit nō solū creata q̄cūq; sed etiā infinita alia que deus pōt facere que tñ nō facit, Magn⁹ igit dīus ⁊ magna vtus eius: ⁊ sapie eius nō est numer⁹. ait pś. Et oculi dīi lucidiores sole(vt dr̄ Eccli.) circūspiciēs tes oēs vias hoim ⁊ pfundū abyssi ⁊ corda hoim. Et iō (vt ait dīus Hiero.) oia q̄ faciūt scti in ꝓspectu dei faciūt siue comedāt siue bibāt:siue aliud faciāt, de pe.dist.j. Et vident.i.cōsiderāt dīa facta eoꝝ scire: ⁊ ideo timent ⁊ reuerent ficut ⁊ q̄libet timet ⁊ verebescit coꝝ sapienti viro peccare. Vñ ⁊ Boeci⁹ in de pbica cōso.in fine ait, O est vobis indita necessitas probitatis:cū agatis ante oculos cuncta cernentis. Et si vis scire nobilitates huius sapie:vot⁹ hr̄ Sap.vij.vbi dr̄. Est in illa sapia spūs intelligētie sanctus:vnicus:multiplex:subtilis:mobilis:discretus:nobilis: incoinquinatus: certus: suauis: amans bonū:acutus:qui nullū vetat benefacere:humanus:benignus:stabilis:certus:securus:oēm habens vtutē:ois,ꝓspiciens:qui capiat oēs spūs intelligibiles ⁊c. Et q; sapientis est ordinare ex maximo ordine vniuersi q̄ nunq̄ deficit:ostenditur maxima sapia eius.pś. Statuit el in eternū.quē creauit:ꝑmanētia in seculū seculi.i.semper duratura,ꝓceptū posuit ⁊ nō ꝓteribit. Istud ꝓceptū est naturalis inclinatio ⁊ ordinatio diuine executiōis q̄ nunq̄ deficit. Sz qđ mirabil⁹ ⁊ incōprehensibil⁹ est cum hō vel angelus quicūq; sapia sua nō videat actu ⁊ intelligat:nisi vnū distincte in vna applicatiōe intellect⁹ ad cognoscendū:nec illud qđ intelligit sit ipe intellect⁹ nec intellectiua potentia sit esse eius sed distincta realiter. Nō ficdest de sapia dei: sed oia cognoscit distincta vnico actu intellectus:nec intellectus eius vel intellectū ab eo,put ē in ipo est aliđ q̄ esse ⁊ essentia eius vna sapia sicut ⁊ essentia in tribus personis. Cuis filio attribuāt per appropriationē. Eccli.j. Fons sapie verbū dei in excelsis. Tu mete ergo eū oēs sancti eius,ait pś.

§.IIII. Quarto timēdus est

deus ⁊ reuerēdus ꝓpter suā summā bonitatē ⁊ benivolētia. Sm Diony.bonū est suiꝑsius diffusiuū ⁊ cōmunicatiuum, ⁊ quāto bonū est maius: tanto magis est suī cōmunicatiuum, sicut etiā experiētia hoc docet in bonis hoibus: qui bona sua tpalia vel spūalia volentiā cōicant alijs. Deꝰ igit gliosus cū sit summū ⁊ infinitū bonū:volens suā bonitatem cōicare mundū creauit cū innumeris creaturis cuilibet conferens bonitatē aliquā sm capacitatem creature ipius:adeo vt melioꝝ esse nō posset in specie. Dei em perfecta sunt opera. Deut.xxxij.ait moyses. Perfectum dī cui nihil deest ad eius completū esse tale. Vñ ⁊ Plato pōs. Que cā deo faciēte mundū:⁊ vidit. Bonum.bona fecit.q.d.Bonitas sua induxit ad mundū faciendū. Et dit deus cuncta q̄ fecerat ⁊ erāt valde bona. Heb.j. Singula (inq̄t dīus Aug⁹.in enchiri.)bona oia vō simul valde bona: q; ex his resultat vniuersitatis ordo. in quo id qđ malū dr̄ loco suo positum bene stat: vt comparatiōe eius eminētius commendet bona. Oppolita em̄ (sm pbm) iuxta se posita magis eluscescūt. q̄tū em̄ pstat vitupatiōis ꝓsideratio alicuius vitij:tanto exinde sequit maioꝝ cōmēdatio ⁊ laus vtutis sibi ꝓxie. Sed ⁊ adeo potēs ⁊ bon⁹ est deus gliosus (inq̄t idē dīus Aug⁹.in enchiri.) q̄ nō ꝑmitteret aliq̄d malū esse in opib⁹ suis nisi inde eligeret maius bonū ad pfectionē.s,vniūsi:vt plurationē tyrānoꝝ ad coronationē martyꝝ ⁊ hmōi. Species aūt rerū sunt sicut numeri sm pbm. In numeris aūt hoc repit:q; numer⁹ superiꝝ pertinet inferiores:⁊ ad mi⁹ in vno excedit. Sic decenarius numer⁹ ꝓtinet nouenariū ⁊ octenariū ⁊ alios inferiores. ad nouenariū addit vnū: ⁊ ad octenariuꝫ addit duo, Nouē em̄ ⁊ vnū ꝓstituūt. decē.ita accidit in speciebꝰ creaturarū.quelibet species hz saltē vnū gradū essentialem bonitat̄. Alia spēs nobilior illū gradū ꝓtinet in virtute saltē:⁊ addit aliū gradū bonitatis essentialē: alīs esset eiusdē speciei.vt verbi gra. Vna hz vnum gradum bonitatis essentialis:q; hz esse, vt planta q̄ est alia spēs vel genus creature.que habet vltra esse aliū gradū bonitatis. Sez vegetare:animal aliud genus creature nobilius habet vltra esse ⁊ vegetari aliū gradum bonitatis Sez sentire. Et cū aialia bestiarū terre volatilū celi ⁊ piscīū maris sint innūerabilū. hñt etiā inter se diuersos gradus ⁊ bonitates essentiales ꝓpter quod differūt spēcie. licet nobis ignoti. vñ vna est maioris bonitatis cētialis ⁊ nobilior: altera:sicut mus perfectior aial musca muscipula nobilior mure canis pfectior muscipula equus pfectius aial cane. de alijs. Homo vō vltra esse vegetare ⁊ sentire habet aliud gradū bonitatis cētialis naturaliter intelligere. Et licet oīes hoies sint eiusdē speciei natura. ꝓpter qđ dicit porphirius ꝓticipatiōe speciei oīes hoies sunt vnus hō. tñ sunt valde differētes in bonitate accidētali gratie sm quā collocant posteriori in diuersis ordinibus angeloꝝ. sm Bed.Hier.eg⁹. Perfectiōe aūt gr̄e maximus scūs in via est minor infimo oim angeloꝝ beatoꝝ q; hic viator ille ꝓxime ꝓpter qđ dixit xp̄s de Job.bap. Mat.xj. Quo nemo maior inter natos mulierū. Qui minor est in regno celoꝝ maior est illo:tūc nō erāt in regno nisi angeli. Angeli aūt sm Diony.⁊ Bed.Tho.in ꝓma pte differūt nō solū numero: sed ⁊ specie vnus ab altero sicut differt equus a boue:⁊ bos a leone.⁊ hmōi. Vñ oportet dicere q̄ quilibet immediate superior hz vnū gradū bonitatis cētialē maioꝝ immediate ad inferioꝝ.⁊ sic etiā maioꝝ gradū bonitatis gr̄e ⁊ glie. Habet ergo infimus angelus maioꝝ pfectione q̄ maximus scūs in mūdo.scōs maioꝝ pfectionē ꝓmo angelo.tertius maioꝝ scdo.⁊ sic ꝺ alijs. Et celi.infimi ordis sint plures numero q̄ oīes hoies mūdi:q; plures fuerūt: q; q̄libet habet angelū ꝓpriū ad sui custodiā:cū sint milia miliuꝫ quasi innumerabiles:ascendere gradatim de gradu bonitatis ⁊ altū ad altū maioꝝ per singulos angelos. Quis iam valeat cōprehendere:ne dum effari quot gradus magnitudinis bonitatis pfectionis gr̄e ⁊ decoris habebit supremꝰ in ordine angeloꝝ infimo:ascendēdo ad alios ordines superiores. q̄ quāto sunt in ordine superiori:tāto sunt in nūero multo maiori superiori inferiori ordine sm dīm Johannē dīsci.q; maior perfectio sine cōparatiōe est in spiritibus: q̄ in corpibus. Sed in corporibus elementaribꝰ ⁊ celestibus hoc ostendit q̄ supiora corpora sunt notabiliter maiora q̄ inferiora.sicut aqua maior terra: aer maior aqua sphera ignis maior,est aere. Primū celū scilz lune maius sphera ⁊ elementari. Et scōm celū maius ꝓmo.⁊ sic de alijs. Et hoc q̄tū ad q̄titatē ꝓtinuā:q; in corpibus reperit. Et cū q̄titas cōtinua nō sit in spiritib⁹ videt̄ q; hec perfectio q̄titatis debeat saluari saltē q̄titate discreta.i.numerali.vt supior ordo infimi maioꝝ numero inferiori multo magis. Quātus ergo ⁊ qualis erit supremꝰ archangelus. q̄ excelsior supremꝰ in ordine ꝓncipatuū. ⁊ sic de alijs. Quid ergo erit de supmo seraphin bonitatis pulchritudinis ⁊ pfectiōis. Et q; sup oēs choros angeloꝝ exaltata est bta Maria mater dñi:multo maior bonitas ⁊ perfectio gratie ⁊ glie reperit in illa. Et sine ꝓparatiōe in xp̄i hūanitate p maxime. Nō tñ pueries ad infinitā bonitatē ⁊ oēm perfectionē deitatis. q̄ vna est in pr̄e filio et spū scto. Ita ergo trinitas beata cōicauit gradus varios bonitatis in creaturis q̄ nihil ab ea diminutū est.sed oēs illas pfectiones sine mixtura alicuⁱ defectꝰ q̄ tñ mixtura est in creaturis. sibi retinuit ⁊ excellētioꝝ. Cū em̄ infinita bonitas: dulcedo:pulchritudo:⁊ sapia:⁊ potētia eius:nulli totū cōicauit q̄ creatura.cū sit finita nō est capax infiniti. In creaturis etiā angelis ⁊ hominibus bonitas est accidentalis vñ potest adesse ⁊ abesse subiecto ꝑ subiecti corruptionē. a deo aūt est cētialis ⁊ murari nō pōt.sicut nec essentia sua. Et ideo dixit xp̄s cuidā vocāti eū magistrū bonū. Nemo bonus nisi solus deꝰ sez per essentiā. Nec etsi omnis creatura bona sit:nō tñ ꝑ essentiā:sed per additū cētialē. Et q; bī aperti videt illā infinitā bonitatem auerti ab eo non pōt;sed tunc reuerentia subditi clamāt,Benedictio ⁊ claritas ⁊ sapia ⁊ grāriārum actio honor virtus ⁊ fortitudo deo nostro.Apoc. Mittētes coronas suas añ thronū eius ex timore reuerētie: admirātes immēsitatē bonitatis eius. Et q̄libet etiā viatoꝝ dicere hz cū ps,lxv. Introibo in domuꝫ tuā ecclie militātis. adorabo ad tēplū scīm tuū ecclie triūphantis in timore tuo. Bonitas em̄ virtutis est q̄ maxime debet reuereri sm etiā ethnicos aristo.et alios.

§.V. Quintū quod valde

est reuerendū in deo est q̄d suā infinitā pietatē ⁊ miam. Nā sm aplm pater est mīsericordiarū ⁊ deꝰ totī⁹ cōsolatōis Per effectū ⁊ ꝓpetatē rei deuenit̄ in cognitionē cāe eius sicut ꝑ fumū deuenim⁹ in cognitōez ignis. Oēs aūt creature sunt q̄dā effect⁹ ꝑme cāe ipius scz dei. Illa aūt creatura clarius nos inducit in cognitionē diuinā q̄ melioꝝ ē et infinitati magis ꝓpinqua. Hec aūt ꝓculdubio mia est Quid em̄ ꝓciosius vita. Pelle ꝑ pelle, ⁊ cūcta q̄ hz homo dabit ꝓ aia sua.i.vita. Job.j. Et tñ ps.lxij.ait. Melior est mia tua sup vitas:vtiq; sup vitas qualscūq;. Nā vita carnis:vita tpis:vita aie:vita glie. ⁊ sic alia vita est ex mia dāt ab illo q̄ nulli quicq̄ debet. Hec ē mat vitarū ⁊ radix Vñ fuata illa regula cōi. Propter qđ vnūquodq; ⁊ illud magis appetet q̄ melioꝝ est mia sup vitas. Sed si vita est ꝓciosa cūctis opibus:q; opes ordinant ꝓpter ipam cōseruandā:⁊ miam sup oēz vitā. Restat vt mia eius sit sup oia opa eius. Preterea nō solū mia dei est ꝓciosa valde: ⁊ infinita,ꝓpinqua:sed ⁊ ipa infinita. Nam iuxta vbū Eccl. Scōm multitudinē magnitudinis eius. sic ⁊ mia ei⁹ cnz ipso est. Et q̄ra vtrū mia dei sit aliq̄d distictū a deo.⁊ ꝑ oēs creatura. Et si ipa mia,put est infinita cōicat creature? Rñ.ad ꝓmū.q; cū nihil sit in deo ꝓter deū: mia et q̄cūq; alia ꝓfectio:vt sapia:iusticia:charitas: ⁊ hmōi. que affirmant̄ de deo.nihil sunt a deo distincta.⁊ sic ois creatura in deo est deus. Hoc docuit iohes euangelista cū ait Hō factū est in ipo vita erat:⁊ vita erat lux hoim. Et ex hoc manifestū est q; hō in deo nō est ꝺ deus. Sz in se nō deus hō ꝺ creatura.ꝺ nō est difficile ad intelligendū. Si igit intellect⁹ diuin⁹ sit simplex ⁊ infinitus vnico actu continuo vniuersa vidēs.oia sunt ibi ipe intellectus ⁊ deꝰ. q̄ in se cōsiderata,put sunt in actu:neq; sunt deus neq; infinita ꝓprie excepta mia:q; etsi creatura sit infinita q̄d suū esse tū:vt subito dicet. Et ad scōm fidet.q; mia ꝑput est infinita cōicat creature:q̄ scz ad sui effectū. Ertū est aūt q; deꝰ cōicauit creaturis suis suas pfectiones infinitas.finite tñ nō infinite.vt sapiam:charitatē:essentiam:⁊ hmōi.nulli tñ infinite vel infinitū.sed ⁊ sanctis in patria cōicat se infinituꝫ sed finite. Sola vō mia cōicat̄ homini infinite.i.ad effectū infinitū. Quodlibet em̄ cōmen mortale (vt ꝓbat Anselmus) rōne obiecti est culpe infinite:qz est cōtra illū cōmissum q̄ ē bonū infinitū deū. vñ dignū est in eo merito dz puniri pena infinita:vt rideat culpe infinite. Sine quidē pena q; infinita nō potest esse intrinsece: quale onus ferre nō posset. ꝺ infinita est extrinsece:q; durat in ꝓpetuū. Cū igit sola mia absoluat pctōr̄e penitētē ab illa culpa actuali⁹ infinita: ⁊ ei reddat deum simpli bonum infinitū:atq; dignū statuat:vt deo fruat eterno. est bonū infinitū intrinsece. Et iudit tanq̄ nouū. q; tota mia ipa est infinita. ⁊ passiue in actōre est infinita dici potest creatura:q̄ actiue est ipse deus miserator ⁊ misericors:et ꝓstabilis sup malicia hoim sm ꝓphetā. Quid si dicerez ipam miam actiuā infinitos ꝓducente effectus:cōicatam viatoribus. Et q; iaz sacerdotibus collata est potestas absoluēdi a sceleribus maliciarū infinitarū. Imo vt absoluere nō vult deus nisi absoluat ꝓmo sacerdos:cui dictuꝫ est. Quodcūq; solueris super terrā ⁊c. Matth.xvij. Vñ et Leo papa. Multiplex misericordia dei sic lapsis humanis subuenit.vt nō solū per baptismū miam: sed etiā per penitētie medicinales vite reparet eterne:vt qui regenerationis dona violassent ꝓpio se cōdemnātes iudicio

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad remissionē criminū pueniret. Sic diuine volun tati pe
dissis ordi natis. vt indulgentiā nisi supplicatiōe sacerdo
tū nequeāt obtinere. de pe. dis. j. multiplex. Preterea etiā
multa sint ppria deo que scz ita cōueniūt deo qō nō alteri
vt creare: beatificare: miracula ppria virtute facere. nil tñ
ita ppriū sicut misereri. Et ideo dicit be. Hzegi. in collecta
Deus cui ppriū est misereri semp et parcere. hoc est enim
deo ppie ppriū. Dicit em ppie ppriū alicui. qđ cōueniat
omni singulari illius nature seu speciei. Soli scz illi natu
re vbiq; hoc ei pueniat et semp in omni tpe hec habeat. Sic
risibile est ppe ppriū hoi qz pueniat hoc. scilicet aptitudo ad ri
dendū soli hoi et nō alijs animalibus. et in omni singulari homi
ni sp et vbiq; est risibilis scz aptus natus ad ridēdū: etsi nō
in oi tpe et loco actū rideat. Misericordia dei igit̄ qtum scz
ad hūc potissimū effectū cuius respectu dicit infinita. scz
remittēdi pctā cōueniat soli deo et nō creature. Ego (ait ipe
p ysaiā) solus deleo iniquitates tuas ppter memetipm. Nō
cognoscentes iudei dicebāt. Quis pōt pctā dimittere nisi
solus deus? Nec est otra qđ dicit dñs Jesus ibidē. scilicet
Mat. ix. Filius hois. i. vginis hz ptātem in terra dimittēdi
pctā. Hoc em poterat ingtum de? q̄ vna psona erat deus
homo. Cōuenit ista misericordia omni psone nature diuine.
qz patri cui vt patri misericordiaz: dixit filius in cruce. Pater
ignosce illis qz nesciūt qđ faciūt. Luc. xxiij. Cōuenit filio
ceti ipsi Magdalene. Remittunt tibi pcta tua tua
nisi ab eo. qō aduertētes q̄ asserebāt dicebāt. Quis est hic q̄
etiā pcta dimittit Lu. vij. Cōuenit et spūisancto. Uñ aplis
dictū fuit a xpo. Accipite spiritū sctm. quoz remiseriṁ pec
cata remissa sunt. qz ipe spūs est remissio oim̄ doctoz. cau
saliter. Cōuenit misericordia deo: et in eo reperit semp. Nūqđ
oblitus est misereri deus. q. d. nunq̄. ps. Nō semp creat. 6
in principio deus fecit celū et terrā et q̄ in eis sunt Gen. j.
Nec semp miracula facit sed semp misereri. Quinimo (vt
plus dicā) ante tps et post tps deus misericors inuenitur.
Nā in pncipio cū deus creauit ante et nō erat tps. et tñ mi
sericordia fecit mūdū creando. Que maior est misericordia q̄
nō esse: et de hac ad esse. pduxit creaturas. Ecce misericordia di
Jurauit angelus (vt refert. Joh. in apoc) qz tps nō erit
amplius scz post iudiciū finale cessante. s. motu pmi mo
tis. et tñ ps. alt. Mias dñi in eternū cātabo. Ubiq; dei mi
sericordia repit. Nā mia dñi plena est terra. ait ps. xxxv.
Et Dñe in celo mia tua. remunerās vltra pdignū. Sz nec
abest in infernis ira dei de quo minus videt. qz etsi nō li
berat illos a pena: punit tñ citra pdignū. vt dicere valeant
illud Thren. Mie ei? q̄ nō sum? consumpti. i. annihilati.
Quis q̄ nō timeat reuerēdo tā infinitā miaz et pietatē. Cō
mēdabat tullius cesarē dicēs. Nulla de virtutib? tuis cesar
pietate mai?. Dimitto aūt q̄ suscepit israel puerū. s. deus
sursum accepit: qz sibi vniuit carnē ex israel puero. i. seruo
suo. et hoc qz recordatus est misericordie sue.

§. VI. Sexto est deus timē

dus timore reuerētie ppter suā maximā equitatē et iusti
ciam. ps. x. Justus dñs et iusticias dilexit equitatem vidit
vultus eius. Justus est in se nulli vitio subiacēs. Quis em
alios habet regere male potest exercere iusticia: iusticia. s.
m. alios corrigere q̄ in se malus est. Qui sine pctō est vīm
ppmus in illā adulterā lapidē mittat. Job. viij. q. d. Reus
debet puniri. vt iusticia dictat. sed nō est sm iusticie obser
uantiā. vt puniat ab his qui maiori sunt crimine irreti.
vnde et maiori pena dignu. Remota em iusticia (inqt bea.
Aug. in. iiij. de ciui. dei) quid sunt regna nisi magna latro
cinia. Et vt ait Amb. in lib. de officijs. Dum vni parci
tur indigno: ad prolapsiōis contagiū quocat vniuersos.
Facilitas em venie incentiuū pbet delinquēdi. xxi ij. q. iiij.
est iniusta. Qđ iusticias dilexerit et diligat. ptz. qz nul
lum malū dimittit impunitū. Et quia iusticiā debet tempe
rare moderatio. i. pietatis qđ ptinet ad equitatē. q̄ est ri
gor iusticie mie dulcedine tpatus. ideo subdit. Equitatē
vidit vult? ei?. Uis ne videre rigorē hui? regis et dñi iu
sticie. Cōsidera q̄ angelus ille ptm? lucifer dict? et che
rub plen? decore et sapia: cui? ornamētū erat ois lapis p
ciosus: sardi?: topasi?: iaspis: crisoli?: et onix: et beryll?: sa
phyrus: et carbūcul?: et smaragdus. Neuē exprimit nois
lapidū pciosoz defectia nouē ordies āgelor. sm Hie.
in moral. de pe. dis. j. c. vlt. quib? ille operi dī. qz subli
mitate virtutis oēs supauit. hic talis et tant?: subito cū di
gnitate suo. Sibi? ergo altissimo. non est optus: nō est
ore locut?: tm̄ cogitauit superbia: et expulsus a regno in in
fernū demersus est. Licz aūt de? vt iust? dñs oia de gene
ribus singlorum vitia diuersis tpib? seuere puniuerit: vt qđ
libet sibi displicere ostēdat: et ipunitū credat nullū: per
maxime tñ superbos. Siquidē fratricidiū in Abel factuz a
Cayn dñs inultū nō pmisit. Nā vagus et profugus et trem
ulus discurrēs loco fere a Lamech ex eo descendēte sagit
tatus est. Gen. iiij. Mundū totū luxuria infectū: qz ois
caro corrupat viā suā: dñs iust? diluuio pemit. Gen. vij.
Sodomitas pessimo vitio laborātes cū quattuor alijs ci
uitatibus igne et sulphure cōbustos subuertit. Gen. xix.
Israelitarū cū moabitis fornicantiū. xxiij. milia pierūt.
Num. xxv. Propter adulteriū cuz vxore leuite in Baba
ppetratū pene extincta fuit tribus Beniamin occisis ex eis
plusq̄ quinquaginta milib?. Judic. xx. Propter stupū et
incestū ppetratū ab Amon cū sorore sua Thamar: occi
sus fuit a seruis Absalon fratris sui. ij. Reg. xiij. Propē
molliciei pctm̄ Onan a dño iterfect? est. Gen. xxviij. Nō
pmisit diuina iusticia Bi[illegible] ex auaricia magna substātia
a Naaman syro mūdato lepra petentē ex pte Helizei. s.
otra voluntatē ei? trāsire impunitū: imo lepra horribili p
cussus est. iiij. Reg. v. Heliodorū sacrilegū mchoē
tem hierlim spoliare sub Onia summo sacerdote. Acz ad
mortē per angelos duos flagellatus. ij. Machab. iij. Ja
sonē ementē summū sacerdotiū a rege Antiocho ac eius
Menelaū multos nō dimisit. ij. Machab. iiij. Sz et Ju
das pditor ex cupiditate magistri tradens in manus in
deorum. xxx. argēteis: laqueo vitā finiuit. Matth. xxvij.
Achior: qz furat? est regulā auream pallium coccineū. et. cc. si
clos lapidat? est a popu? Josue. vij. Bule deditos ira
elitas cū adhuc esce carnium essent in ore ira dei desce
dit sup eos et occidit pingues eoz. Num. xj. Propter qđ
et filij Hely: Ophni et Phinees in bello gladio ceciderūt.
j. Reg. iij. Inuidia ducti fratres Joseph eū vendentes et
tradētes in man? gentiū: post humiliationē ei iniuste fac
tā exaltatū sup oēs dure ab eo increpati: demuz subditi et
facti sunt. Gen. xliij. Propter quā cām iudei p. in tradē
tes in manus Pylati ad mortē duris flagellis castigati et
disperſi demū ipm dñm et salnatorē confitebuntur: se ei p
fidē subjicientes. Interea Maria soror Aaron propter
muidiā otra ipm murmurās: lepra pcutit. Num. xij. Ab
accidia deuicti tedio itineris multi ex israel in deserto mur
murantes sen[illegible]tate diuine iusticie igne consumpti sunt.
Num. xj. Ira et odio furens Saul rex primus isrl cōtra
Dauid: mortēq̄ ei pluries intentās: necnō et phitonissam
maleficā cōsulentes: diuina exigēte iusticia seipm in vnoq;
pemit. j. Reg. vlt. Qua pmon illi de tribu effraim et inha
ste Jepte q̄ victoriā habuerat Ammonitas seditiones
faciētes: et bellū Galaaditas cōmouerāt in filio Jepte oc
cisi sunt de effraim quadraginta duo milia. Judic. xij. De
pplo israel idolatrāte ad vitulum aureū dū Moyses ista
bat in monte occisa sunt. xxij. milia ex eis. Propter incre
dulitatē pplis ille qui egressus est de egypto numero sep
centa milia absq; paruulis et mulieribus. Propter murmura
tionem non est ingressus terrā promissionis nisi duo: Ca
leph et Josue. Nume. xiij. Sed et Moyses et Aaron ad
aquā ptradictōis, pter infidelitatē pmuati sunt. Num. xx.
Et et alia vitia a deuina iusticia iudicata: vt ps ex sacris
oraculis et libris gentilium. Sz nullū ita seuere sicut super
bia, et ppgrue; qz magis directe bellat p̄ eū. Uñ de superbis
bis resistit. inqt Jaco. in epla sua. Regula etiā tradita p
Virgil. i. vj. Eneid. Romānis puncipib? tradita fuit pcere sub
iectis: et debellare supbos. Et dei mr maria. Dispsit sup
bos mente cordis sui. Luc. j. Uñ pmos parētes postq̄ in
uasit superbia edētes pomū vt eēnt sicut dij. iusticia dei de
padiso expellēs in has mūdi miserias exiliauit. Gen. iij.
In scda etate Neroth cū suis vol[illegible]es turrim babel ad
celū vsq; ptingentē edificare: quasi existimātes se p deuz
posse defendere si aliud diluuiū inundaret: ex diuina iusti
cia pfusi sunt a superbia sua diuisis linguis: vt se intelli
re nō valerēt. Gen. xj. Dispsis aūt Nemroth vt tyrān? ce
pit alijs dñari et opprimere. In tertia etate creuit sup
bia. Nā Pharao dñi mādatis refistēs: nec decē plagis hu
miliat?: sed obdurat? cōtra dñm pliās in mari rubro cum
suis submersus est. Exod. xiiij. Et in pplo illo ptrāseunti
p desertū cū superbia exurrexisset in Dathan et Abyron am
bientibus Moysi ducatū et Aaronis sacerdotiū: scisma faciētib? et rebellionis ptextū: diuina iusti
cia multā tantā elationes abire nō voluit: sed apta est terra
et deglutiuit Dathan: et opuit sup congregationē Abyron: et
exarsit ignis in synagoga eoz: et flāma cōbussit pcōres
Choreis cū cōplicib? suis. Num. xvj. In qrta etate Saul
superbi q̄ mādatis dei et Samuelis noluit obedire: humili
auit a regno reprobās. j. Reg. xv. Superbū illū imanissi
mū gygātē Goliath philisteū: deū isrl ex superbia blasphe
mante. Dauid humilis et adolescēs inermis ō eū pualuit
in funda et lapide. j. Reg. xvij. Ozias rex Juda (etsi alis
bonus) in superbia elat?: qz pium[illegible]uose se ingessit in offi
cis sacerdotali offerēs incensum dño: leprosus effect? est.
ij. Paral. xxvj. Sennacherib cū innumerabili multitudi
ne obsidens hierlim et dicens: q[illegible]e eoz nō posset libera
re eos a[illegible]o: in vna nocte superbia ei? occisa sunt ab angelo
centū octogintaq̄nq̄ milia. vt ps Esa. xxxvij. Sed magis
effrenata est qñ ambitiosissim? ille Absalon et vanus vsur
pauit sibi dñium et regnū pris: eūvsq; ad mortē pseques.
Sed nescit diuina iusticia patrocinio pstare crimini
tāte temeritati. Nā elatū illū querens per vanos capil
los tenuit suspensum: mula quā equitabat cū dimittente
donec Joab princeps exeratus Dauid hoc sciēs et appli
tās lanceis suis trāfodit. ij. Reg. xviij. Adonias etiā hoc
regnū affectās ō Salomone frem quē Dauid pr vtriusq;
statuerat rege: occisus est. iij. Reg. ij. In quinta etate
adhuc mag[illegible]os ostētata est superbia ipa. Ti Nabuchodono
sor elatus in superbiā: vt sibi ascriberet monarchiā nō deo:
in mentem feralē mutatus est inter feras a regno segre
gatus e: deserto habitās per septē tpa quousq; suā si
biā cognosceret et emendaret. Dan. iiij. Alius Nabuch.
forte nepos qui Holofernē principē exercitus sui miserat p
regiones cū innumerabili multitudine vt sibi subiuga
ret oem terrā dñio suo ac deos exterminaret: vt solus ipe
deus haberetur in terra: quē mirabiliter diuina iusticia hu
miliauit. Judith tāta superbia p Judith castissimā et magna
nimem que illius caput abscidit: et ois exercitus eius debel
latus est. Judith. xiij. Aman q̄ agagites q̄ volebat ado
rari a Mardocheo: et qz superbie illius nolebat illi fauere:
queficrat totū genus vna die vbicunq; esset per orbez
sub Assuero gladio exponi: cū magna equitate iudicatus
est vt in cruce quā parauerat Mardocheo ad suspendiū
in ea ipe appenderet liberatioe facta a morte in populo
iudeoz. Quid de Antiocho qui cū tanta superbia effera
tus est in iudeos: et cōminat? est hierlim destructionē: et le
ges dei mādauit non seruari: sād gentiliū. et non deū: sed
Iouem adorari. nōne morte dira vermib? scaturiēs consum
ptus est? Confessus demum qz iusti est subditū esse deo
et mortalē nō paria sentire de deo. ij. Macha. ix. vbi mul
ta de ei? superbia et punitōe. Et de Nichanoris superbia et pu
nitione habes. ij. Machab. vlt. In[illegible]etate etiā de[illegible]
superbia superandā humiliauerit ipm formā serui accī
piens: et demum vsq; ad mortē ignominiosissimā crucis

nō tñ in pctoribus superbia est extincta, verū et repullulās
est humiliata et cōfusa. Nā herodes iniquus ar[illegible]pas qui
Jacobū decapitauit: et petrū incarcerauit. quādam die
cōcionarē coā ppl'o: et veste aurea et argētea indutus ra
diis solis sup eū reuerberātibus: valde gl'iosus et fulgid?
appareret. Populo ei acclamāte laudes dei et nō hois: in
decq; elat? in superbiā: iuste punit? ei: angelo eū pcutēte: et
cū magnis cruciatib? spm̄ emittente. Non minori superbia
herodes scdo escalonita xpm in passione derisit mdutus
veste alba. qui pius Iobem baptistā decapitauerat. Sed et
pmus q̄ innocētes occidi fecit: vt xpm regem verū cum
eis extingueret: equali superbia vsus: et iusticia cōdemnatus
est. De gayo imperatore qui voluit coli vt deus. Et d cosdroe
qui crucē secum tulerat in perfidē. Et poste[illegible] de Juliano
apostata imperatore. Et de dyocleciano et maximiano q̄to
studio superbie sue sunt conati extinguere nomen christi:
exterminare ecclām: conculcare fidem. Quoz tñ super
bia et malignitas ad nihilum redacta est: et iuste punita. et
ecclesia magis ac magis exaltata. Timebūt ergo gentes
nomen tuū domine. ait ps. scilicz videntes iustitiaz tuam.
quia nil inultum dimittis malum. Et omnes reges terre
gloriam tuam cum magna reuerentia adorantes.

§. VII. Septimo timēdus

est deus timore reuerētie ppter suā eternitatē et puidētiā
Eccli. v. Ne dicas coā angelo nō est puidentia: ne forte
irat? dñs sup sermones tuos dissipet oia opa manuū tuarū
Ubi sunt multa somnia et pluriū vanitates et sermones
innumeri. tuvo deū time. hec ibi. Sōnia appellat salomō
diuersas fantasias aliquoz male scientiū de diuina puidē
tia. qz sicut in somnijs videt aliq̄d esse qđ in veritate nō est
ita aliq̄bus visum est bene sentire de his que eueniunt in
mūdo. et tñ nō sic est. Quidā em euentū rerū humanarū
attribuebāt fatis dicētes. Fatis agimur: credite fatis. Et
illud. Te tua fata premūt, vocātes fatum constellationez
seu influxū syderū. Hab q̄bus nati sunt hoies: quibus mo
ueant necessario ad bonū vel malū. Alij dicebant omnia
euenire a casu et fortuna. In quoz psona loquit salomon
dicēs. Verti me ad alia q̄ vidi sub sole: nec velocium est cur
sus: nec fortiū bellū: nec sapientū panem: nec doctorum
diuitias: nec artificū grām: sed tēpus casusq; in omnibus.
Alij vt plato posuerūt diuinā puidentiā nō se extendere
ad res humanas et minas: et tñ circa cele[illegible]a. In quoz
psona dicit Job. Circa cardines celi ambulat. nostra aūt
nō pfidera[illegible] Sed ista oia sunt somnia et vana et nō credē
da. Et ideo signāter subdit. Tu vo deū time: tanq̄ cū qui
oia vide: de oibus pui[illegible]et: oia recte disponit. Unde dic. Eccli.
Sap. xij. c. Tu aūt dñe dñator virtutis oia cū tranquillitate
iudicas: et cū magna reuerētia disponis nos. Subest em
tibi posse cū volueris. Et petr? in can. sua. Omnē sollici
tudinē vestrā pjicientes in eū: qm̄ ipi est cura de nobis. Et
ps. Jacta cogitatū tuū i dño et ipe te enutriet. Quinimo
vt scribit Sap. xij. Ipsi est cura de oibus. Neq; em quia
cū magna cura et diligētia disponit de coelestibus
de āgelis et hoibus. iō min? curat de minis et vilib? reb?
sed de quibuscūq; infimis vsq; ad singularia intēdit. Uñ
et bēs Aug. in. ij. de ciui. dei. ait. Deus summus et veru
cū vbo suo et cū spūsancto. q̄ tria sunt vn? deus omipotens
creator et factor oīs aie omnisq; coporis cui[illegible] participatiōe
sunt felices oēs: q̄ sunt vitate nō vanitate felices. Qui fe
cit hoiem rōnale aial ex aia et coe[illegible] qui cū peccante nec
impunitū dimisit: nec absq; mia[illegible]ereliquit. qui non solum
celū et terrā: nō solū angelū et hoiem: sed ne exigui et cō
temptibilis animātis viscera: nec auis pēnulā: nec herbe
floscula: nec arboris foliū sine suarū partuz cōueniēta:
et quadā veluti pace dereliquit. Nullo modo credēdū est
regna hoim: eoūq; dñationes et fruitutes a sue puidētie
legibus alienas esse voluisse. Et Boe. de pbica consola.
O qui perpetua mundum ratione gubernas, Terrarum

celiq̄ sato: ꝑs q̄ ab eno ire ſubes: ſtabiliſq̄ manēs das cūcta mou[illegible] ⁊c. Cū q̄ta aūt reuerētia ꝓuideat nobis ⁊ diſponat: qs nō obſtupeſcat quot varietates herbarū: fructuū: aialiū: piſciū: auiū: in cibū dedit. quot aromatica cōceſſit vinū. quātas diuerſitates veſtiū: habitationus: documēta: interiora incitamēta ad bonū: ſcīa ſacra: ſanctoꝝ exempla: flagelloꝝ erudimēta: q̄s enarrabit? Myſteriū aūt incarnatiōis ⁊ diuīce paſſiōis ad noſtrā redemptionē tam immēſaꝫ ad nos ſpēalem dilectionē q̄s ꝓpehēdere: nedū exprimere valeat. vt merito dicere valeat. illud Michee. Populus me⁹ q̄d tibi vltra facere ponui ⁊ nō feci ad ꝓuidēdum tue ſaluti. Sed valde timēdū: ne ingrati inuentiamur. Nā quāto plura nobis beneficia collata ſunt: tāto imaiora ſupplicia ꝓparata ſi ſalutē noſtrā neglexerimus. Sed ecōtra vltra ꝓdicta bona multa hēmus hic ⁊ in ꝑria. ſi timuerimus deū ⁊ fecerim⁹ bene. vt ait tobias filio. Tob. iiij. c.

De hmōi ꝓuidētie beneficijs ōt be. Ber. in li. de ꝓfideꝫ. Amat deus vt charitas: nouit vt vitas. ſedet vt eqtas dīatur vt maieſtas: regit vt ꝓncipiū tuet vt ſalus: opat vt virtus: rutilat vt lux: aſſiſtit vt pietas. Quid q̄ eſt de⁹ quoad vniuerſos ſpectat finis. Quoad deitatione ſalus. Quoad ſeipm nouit. Quid eſt de⁹: volūtas: oīa potētia: beniuolētia: virtus: lumē eternū: incōmutabile [illegible]: ſumme beatitudo: creās mētes ad ſe ꝓticipādū: viuificās ad ſemēdū: ad ficiens ad appetēdū: iuſtificās ad ꝓmerēdū: dilatās ad ꝓcipiendū: accēdēs ad zelū: fecundās ad fructū: dirigēs ad equitatē: informās ad beniuolentiā: moderās ad ſapiētiā: roborās ad virtutē: ꝑfitās ad ꝓfolationē: illuminās ad cognitionē: ꝓpetuās ad immortalitatē: impellēs ad felicitatē: circundās ad ſcrenitatē. Hec be. Ber. Hec oīa ſumma ꝓuidētie beniuolētia. Vñ ſm Job. dant. deus grece dicit theos. Et theos vno mō dr a then. q̄d ē circūire ⁊ fouere. q: virtute ⁊ influxu ſuo oia circūieus: oia foues: oibus ꝓuidet. hz illud ps. Aptis tu manū tuā. ſ. ꝓuidētie. ⁊ imples oīe aial bñdictiōe. Timeat q̄ deū oīe ſemē iſrael. i. oīs fideles. ait ps. Cūm nō ſpecuit neq; decepit deprecationez paupis. Paupis dico nat. ali ſenſu: paupis terrena ſubſtātia: paupis vtute gr[illegible] paupis ſpū: ſed oibus ꝓuidet ꝓ capacitate ſua. Et timor dñi ꝓcipue reuerētialis: de q̄ ſermo. gloria: ⁊ gloriatio: leticia ⁊ corona exultationis. vt dicit Eccl. j.

Titulus xv. De dono pietatis.

¶ De pietatis eminētia ⁊ dignitate. Et in. 1

E dono pietatis vi

d denda ſunt tria. Eminētia dignitatis: exiſtētia ei⁹ q̄litatis: ⁊ pmanētia eternitatis. Pro declaratiōe ꝑmi ſciēdū ſm de. Tho. ij. ij. q. cxxj. [illegible]. j. q̄ dona ſpūſcti ſunt quidā habituales diſpoſitiōes aie q̄bus aia eſt ꝓmpte mobilis a ſpūſctō. Inf ceteras aūt motiōes q̄ ſunt a ſpūſctō mouet ſpiritusſanctus ad hoc q̄ affectū quendā filialē habeamus ad deum. pa

excell[illegible] ꝓtionis filiorū dei: in quo clamam⁹ abba pater. Pietas ꝓfide[illegible]o ſm q̄ cultū. i. reuerentiā exhibet deo ꝑ inſtinctū ſpūſcti eſt donū ſpiritusſct[illegible] ot aūt cōſiderari excellentia huius doni q̄[illegible]m ad tria. ſcz q̄tum ad ſuā regulā. q̄tum ad ſuam differentiam. ⁊ q̄tum ad efficaciam. ſeu vtilitatem. tria.

Pietatis tr[illegible]em ſm illud apli ad Rom. viij. Accepiſtis ſpiritū ado-

Quantū ad ꝓmū[illegible]rum eſt q̄ q̄to regula dirigens eſt nobilior: tanto actus [illegible]a regula regulatus et menſuratus eſt nobi[illegible]or. Sed virtus accipit ꝓ regula aliquid humanū. ſcz dictamen rōnis. Donū vo accipit ꝓ regula aliquid diuinū ſcilz inſtinctū ſpiritusſcti: vel bi gratia. In horribilibus fugiendis vel proſequēdis differēter dirigit fortitudo. q̄ eſt virtus ⁊ fortitudo que eſt donū. q: per fortitudinē q̄ eſt virtus hō aggredit[illegible]abilia ſm vtutez humanaz. Sed ꝑ fortitudinē que eſt donū hō aggredit[illegible]ter ribilia vtens diuina potētia per ꝓfidentiā quaſi ſua. Similiter ſe hz in cōſcratiōib⁹ que ſunt ad alterū: pietas virtus: ⁊ pietas donū. q: pietas q̄ eſt virt⁹ accipit ꝓ regulā mēſura aliq̄d hūanū: puta obſuās vel debitū vel cōgruū ei⁹ qui cōſcatione facit. Sed pietas que eſt donū in cōſcationib⁹ accipit ꝓ regula ſpm deū: q: cōſcat ſe ad alterū vtens deo quaſi ſc[illegible]: vt ſ. ca q̄ ſpm decēt in hmōi cōſcationib⁹ quaſi deo vnit⁹ exequat. Vñ dñs ad bñficiētia exē plo[illegible]is pr̄is exhortat: qui ſolē ſuū oriri facit ſup bonos et malos. Sic g̃ ꝓz dr̄ia: q: in alijs cōſcatiōib⁹ pōt attendi aliqua humana rō cōſcandi alter ivel liberalitas in puis donis. vel magnificētia in magnis. vel iuſtitia in debitis. vel decētia in gratuitis: q: talē dare decet. vel vtilitas: vel aliq̄d hūanū. Sz q̄ rō his termis nō claudit: vt hō tantū tribuat ꝓi q̄tū dz: vel q̄tū [illegible]edit ei q̄ tribuit. ſed q̄tū eſt a deo acceptū diuinū bon[illegible] q̄ in ſe vel in ꝓpmo relucet: hoc ſupra humanū bonū [illegible]⁊ hoc fit ꝑ donū pietat. Hec btūs Tho. in ſcripto ſup. iij. ſen. diſt. xxxiij. arc. ij. Sc̄o pōt ꝓsiderari excellētia huius doni pietatis q̄tū ad ſuā differentiā. Poſſet em aliq̄s dicere q̄ pietas nō e[illegible] donū: ſed virtus. q: Hzegi. j. moral. dicit q̄ pietas idē eſt q̄ mia. ſed mia eſt virt⁹: ideo opatur ſm humanū modū. ergo ⁊ pietas nō eſt donū: ⁊ virtus operās ſm hūanū modū nō diuinū. Rndeꝫ q̄ mia ⁊ pietas in hoc ſe ferunt: q: mia ſtudet ad releuandū miſerias ꝓximoꝝ ex eo q̄ ꝓximi ſunt ei cōiuncti vel ꝓpinquitate ſanguinis vel familiaritate: vel ſaltē nature ſimilitudine. In omnibus em̄ mia accipit ꝓ [illegible]ſura aliquid humanuꝫ ſicut alie virtutes. Sed pietas que eſt donū ſpiritusſancti mouetur ad releuādas miſerias ꝓximoꝝ ex aliquo diuino. ſ. inquantum ſunt in filio d[illegible] vel diuina filiatudine inſignite ita q̄ mia in ſuo actu vtitur aliqua regula humana. ⁊ pietas que eſt donū vtit regula diuina. Et ꝑ hoc ꝓz q̄ pietas eſt potior mia: ſicut donū perfectiꝰ virtute. Hec btūs Tho. ſuper. iij. ſen. diſt. xxxiij. arc. v. Tertio pōt ꝓsideꝫ eminentia huius doni quātū ad reuerentiā ſic. Quāto aliq̄d mō nobiliori deo cultū ⁊ reuerentiā exhibet: tanto excellentius. Sed hoc facit pietas ꝓout eſt donū ſpiritusſancti. Ad quidē ꝓmū[illegible]. tum cōparādo pietatem ad vtutē religionis. tum cōparādo ipam pietatē ꝓut eſt donū ad eā que eſt virtus. Et inquātū ad religionē cōparatur: ⁊ religio que exhibet cultū deo ſit potior pietate q̄ eſt virtus exhibe[illegible] cultum ⁊ reuerentiā patri[illegible]malitas pietas que eſt donū eſt nobilior religiōe. q: exhibere cultum deo vt patri: qđ facit pietas que eſt donū excellentiꝰ el[illegible] exhibere cultū de[illegible] vt creatori ⁊ dño: quod facit religio. Et quo ꝑz pietas donū excc[illegible]us religione virtute ſm btūm Tho. ij. ij. q. cxxj. arc. j. Comparādo autem pietatē donū ad ipam ꝓut eſt virt⁹: etiā ꝓbat pietatē donum excellentioꝛē ea inquātū virtus. Et eo videlz q: pietas donū reſpicit in actu ſuo aliq̄d diuinū vt filiationē diuinā per gr[illegible] vel diuinā ſimilitudinem. Sed pietas virtus aliquid humanū vt familiaritatē, ꝓpinquitatē vel naturę ſimilitudinē. Et ſic ꝓz q̄ eſt potior: vt dictum eſt. ℣.

§. I. In quo autē conſiſtat

iſta qualitas mentis. ſ. pietas donū quātum ad actū eius. Sciēdū ſm btūm Tho. ſup. iij[illegible]m. diſt. xxxiij. ar. v. q̄ pietas donū hz in via q̄nq; actus: ſed vnū principalē: alios quatuor: ſecūdarios. Primus ergo act⁹ ei⁹ eſt q̄ habz in vi[illegible]eo cultum. i. reuerentiā exhibere nō ſolū ꝓpter debitum: ſed ⁊ ꝓpter condignū. quia deus honore ⁊ reuerentia eſt dign⁹ interiori affect[illegible] ⁊ exteriori actu vt ſit in p[illegible]ſtrationib⁹: genuflexionib⁹: inclinationib⁹ ⁊ ſacrificijs. et hoc Malach. j. ſi filij honorat ꝑem ſuū. Et ſi ego ꝑ ve ſter: vbi eſt honor me⁹? ait ipe Deus. xxxij. Nunquid non ipſe eſt pater tuus [illegible]poſſedit ⁊ fecit quoad corꝑ? recreauit quoad aiam? ⁊ [illegible]aplus ad Tim. Sobrie. ſ. quoad ſe, iuſte, ſ. quoad ꝓximum. pie, [illegible]quoad deum: viuamus in

Pietas donū ha. p. act⁹ in via.

hoc ſeculo expectātes ⁊c. Secūdus act⁹ eſt⁹ ꝓpter dei reuerentiā etiā ſanctos honorare: q: ſunt rēpla dei ⁊ orgāna ſpūſcti. j. Cor. vj. An neſcitis q: tēpluꝫ dñi eſtis vos: ⁊ ſpūſctus habitat in vobis? Et alibi. Honore inuicē ꝓuenientes: ⁊ ꝓcipue ꝓfidētes q̄ in regimie repſentant ꝓſonā dei cūcta regentis. Petr⁹ in canonica. j. Regē honorate. Et btūs Aug⁹. in regula. Honor[illegible]cozā deo ꝓlatus ſit vobis. Hm rō eſt: q: ſicut act⁹ pietatis que eſt virt⁹ eſt nō ſolū exhibere cultū ſeu reuerentiā patri carn[illegible]ā oib⁹ ſanguīe iūctis ſm q̄ ꝓtinēt ad patrē: ita ⁊ act⁹ pietatis que eſt donū nō ſolū deo: ſed ⁊ oib[illegible]e ꝓtinēt ad deū ſibi ꝓiūctis ꝑ gr̄am vel ꝑ ꝓfidentiā ⁊ ꝓmōi. Apls. j. ad Timoth. Sectare iuſticiā: pietatē: fidē: charitatē: patientiā ⁊c. Tertius act⁹ pietatis q̄ eſt donū eſt ſcripture ſacre intellecte nō [illegible]adicere cū ſint verba dei. Que enim aliq̄s venerar ⁊ colit: ei⁹ etiā verba in reuerentia hz ⁊ nō impugnat niſi falſa reperirent. Nā vt ait pbs. Duob⁹ amicis exiſtentib⁹ platone ⁊ veritate: ſanctū eſt ꝓponere veritatē. Et q: in vbis ſcripture ſacre nō pōt eſſe falſitas: iō ſemp (etſi nō intelligātur) venerāda ſunt. Dunc actū eſſe pietatis ponit Aug⁹. in lib. de doctri. xpia. j. ad Timoth. iij. Manifeſte magnū pietatis ſacrm qđ manifeſtū eſt in carne iuſtificatū ⁊c. Quart⁹ act⁹ ei⁹ eſt ꝓſtitutis in miſeria ſubuenire. Et rō eſt: q: ſm btūm Hzegi. j. moral. idē eſt q̄ mia. ſ. in actu exteriori q̄ eſt ſubuenire miſerie ꝓximi, differūt tn̄ in motiuo miſerēdi: vt. ſ. dictū eſt. Miſericordia aūt miſerie ſubuenit. Et ſm hoc btūs Hzegi. ibi dicit q̄ pietas inſiſtit opib⁹ mie. Et [illegible]n hoc etiā dicit btūs Hie ro. vel Aug⁹. ſm alios. Nō me[illegible]ni me vidiſſe aut legiſſe mala morte perire q̄ exercuit opa pietatis. q: ſcz ſi peccator [illegible]e eſt: opa illa pietatis [illegible]curāt ſibi cōpunctionē ⁊ reuerſionē ad deū. Quint⁹ act⁹ eſt ſine offenſiōe in medio natiōis ꝓuc ⁊ querſe ꝓuerſari ⁊ inter eos ꝓuiuere: vt dicit btūs Aug⁹. in libro de doctri. xpia. Vñ ⁊ Petr⁹ in j. canoñ. c. ij. ait de Loth. Aſpectu quidē ⁊ auditu iuſtus erat habitās inter illos q̄ de die in die aiam eius iniquis opib⁹ cruciabat. Nouit aūt de⁹ pios de tptatiōe eripere. Dēs hi act⁹ vnā ⁊ eandē regulā ⁊ menſurā habēt. ſ. diuinā reuerentiā quo ipe de⁹ eſt dign⁹: vel honorē quo deus eſt dign⁹. Et ideo act⁹ pietatis qui eſt in via eſt vn⁹ qui ē ꝓcipuus ⁊ ꝓncipalis ad quē alij oēs reducūtur vt ad cām ſuā: vt d[illegible] btūs Tho. vbi. ſ. Vñ apls ad [illegible]itū. ij. Mādat oōn[illegible] obſecrationes fieri in eccl[illegible]a ꝓ his q̄ ſunt in ſublimitate ꝓſtituti: vt trāquillā vitā ⁊ quietā agam⁹ in oi pietate [illegible]reuerentia diuini cult⁹. Et diſt. xlj. c. ꝓ ſimonia. dr. Pie[illegible] in p[illegible]atis domib⁹ n[illegible]ecludētes oēm locum noie dei edificatu ꝓnoiam⁹. Et congregationē in eccleſia facta ad vtilitatē cōz recipiem⁹: ⁊ bona opa que ſup: a vires in fratres paupes exercem⁹ ſm eccliaſticas traditiones beatificam⁹. Ite btūs Aug⁹. ſup ps. Si aliq̄s humana infirmitate pedes noſtri in aliq̄ ꝑtīn mouetur: inſurgunt lingue inquiſſime inimiciz cū fuiſſe[illegible]ferēdū, irrident impij vnde pij dolent. v, q. v, §. ſed aliud.

§. II. De permanētia pieta

tis ⁊ efficientia ſeu vtilitate ſciendū ſm btūm Tho. ſuper iij. diſt. xxxiij. arc. v. q̄ act⁹ pietatis remanebit in patria quātū ad ſuā menſurā ⁊ r[illegible]gulā ad quā pietas attendit. ſ. adherere ipi deo. Et etiā q̄tū ad eos q̄bus beneficia ꝓeſtare parat⁹ erat. ſ. quātū ad effectū: ſcz beniuolentiā eis ſeruet: ⁊ de oīb⁹ eoz bonis habeat gaudiū ⁊ leticiā [illegible]nde in eis non erit cōmunicatio ad ſupplendā negligentiam ſicut eſt apud nos. ⁊ per [illegible]ſe iſte actus pietatis q̄ [illegible]eſt in via ſubuenire ſcz cōſtitutis [illegible]in miſeria non erit in patria: q: nulla ibi indigentia: nulla miſeria: q: oēs ſua ſufficiētia a deo accipient. Erit tn̄ in eis cōſcatio ad augendā leticiā ſm modū illius patrie ſm q[illegible]periores aliqui[illegible] fluunt in inferiores: vt dicit Dio[illegible]p. Unde poſt diem iudicij ⁊ ante ꝓcipu⁹ actus pietatis q̄ eſt donū in patria eſt reuerti deū in affectu filiali: qui ꝓcipue tūc erit ſm illd Sap. v. Ecce quō cōputati ſunt inter filios dei. Erit etiā mutua honorario ſanctoꝝ adimicē. Nunc aūt ante diem iudicij miſerenē ſancti etiaz eos q̄ in ſtatu huius miſerie viuūt. hec. b. Tho. vbi. ſ. De vtilitate ⁊ efficiētia pietat[illegible] ſ. de [illegible] nota q̄ ait apls. j. ad Timo. iiij. Exerce teipſum pietatē. Nā corꝑalis exercitatio ſcz ieiunioꝛ ⁊ abſtinētie ⁊ hmōi. ad modicū quidē vtilis eſt. Pietas aūt ad omnia valet ꝓmiſſionē vite que nūc eſt habēs ⁊ future. Scribēs apls ad Titū eꝑm. oſtēdit q̄ eꝑs ⁊ quilibet mie viſceribꝰ tot⁹ debet effluere. q̄ ſignificat illa abundās īnctio capitis eoꝛ in cōſecratione ipoꝛ. Hinc eſt q̄ de tūbis quorundā ſanctoꝝ qui in mia ⁊ pietate fuerūt ꝑcipui oleū manat. vt bti Nico. be. Kathe. ⁊ be. valpurgis. ⁊ in hmōi figuram in veſtibus ſummi ſacerdotis pendebāt malogranata interta. que cū refrigerēt innuebat q̄ mia ꝑfidentiuꝫ debet ſubditos refrigerare. Valere aūt ō: pietas ad oia. Ad tempalia quidē ſm illud Prouerb. xxviij. Qui dat paupi nō indigebit. q̄mmo nō ſolū ſufficientiā ſed abūdantiā habebit. Prouerb. xiij. In omni ope bono [illegible]abūdātia ſicut legit de ſancto Johāne patriarcha alexandrino pōſſimo ad paupes. qui quāto plus dabat paupibus: tāto plus ei deus mittebat [illegible]diuerſas perſonas ad diſtribuendum. Valet ad ſpūalia ꝓmerenda. Unde beatus Bernardus [illegible]mis ſumma ꝓpiane religiōis in miſericordia ⁊ pietate conſiſtit. quā aliquis ſequēs etſi lubricū patiatur caſum: ſine dubio vapulabit ſed nō peribit. Qđ oportet ſane intelligere. q: vel intelligit de eo q̄ et in lapſū carnis cecidit in ꝓteritū: ipſum penitet ⁊ abſtinere diſponit. Vel ſi intelligit de eo q[illegible] opera pietatis exercet in mortali exiſtēs. tunc opera pietati[illegible]ualet ſibi ad ꝓcurandum gr[illegible]am occaſionaliter non cauſaliter. Nam dicta opera pietatis ſunt occaſiones: ad adiutus ꝑcibus eoꝛ⁹ quibus exercet exeat de peccato. Valet ad eterna ꝓmerenda. Unde Hieronymus ait. Pietas expectat beatā ſpem ⁊ aduentū glorie magni dei. Sicut em̄ impietas magni dei formidat aduentū. ſta pietas de ſuo [illegible]e ſecura ⁊ d̄ fide iudicij preſtolat. Et quia ſumma pietas fuit in vgine. est ſuper oēs ſanctos ⁊ ſanctas: cui cantamus. O clemens. o pia. o dulcis virgo maria. Ideo de ipſa vgine maria vt fonte pietatis, ſiue quātū ad actū diuini cultus ⁊ reuerētie: ſiue quātū ad actū miſerationis ⁊ ſubuenēdi paupibus: ſubſequēter in iſto titulo diffuſius agemus [illegible]er capitula diſtinguendo et per modum ꝓdicationis.

¶ Qđ vg[illegible]maria eſt mr̄ nr̄a q̄druplr. Cap. II

Ece mat̄ tua. Johā.

e [illegible]rix. loquit de iſta matre ps. dicens. Mater ſyon dicet homo: homo natus eſt in ea ⁊ ipſe fundauit eā altiſſim⁹. Hec ſm trāſlationē. lxx. quā ſequit btūs Aug. ſup pſalteriū: ⁊ obſcura ſatis eſt locutio. pōt aūt ſic exponi. homo dicet ſyon mater. Sed videndū eſt q̄ [illegible]ſt iſte hō qui dicit: cui dicit ſyon. de q̄ matre dicit. Eſt aut[illegible] hō iſte dñs ieſus deus ⁊ hō de quo ꝓpheta. Ecce venit deus ⁊ hō. hō vtiq; aial rōnale: ab initio ſolus ſine cōceptionis rōne vtēs vt pfectus omni ſapia ⁊ gr̄a. ⁊ inter natos nunc̄ a rōne deuias. Ipſe eſt ille hō: q̄ nat⁹ eſt in matre: q̄ eſt: ⁊ ciuitas dei dr. non virili ſemine: ſed qđ in ea natū eſt: de ſpūſancto eſt. Matth. j. Et [illegible]idez hō eſt altiſſim⁹ deus: q̄ ſolus altiſſim⁹ fundauit eā ciuitate in q̄ habitauit nouē mēſibus vt mater[illegible]ua. Si queris cui ſyō dicit: Reſpōdeo q̄ ſyon ſpūal[illegible]eccle. Inter pretat em̄ ſyon ſpeculatio: ibi in ſyon erat templū d[illegible] quo verus cultus exercebat offerēdo oblatiōes ⁊ ſacrificia vera deo ſignificat igitur apte eccl̄iam ſanctam in qua ſpeculamur deum in militanti per fidē: in triumphāti per ſpem. Et in ea ſola vere [illegible]itur deus: ⁊ offerunt ſacrificia vera bonoꝝ operum[illegible] deo ſunt grata et non extra eam. Quid aūt dicit iſte homo ieſus ſyon, id eſt eccleſie illud

Universidad de Deusto
Biblioteca

mater ſ̄ est tibi patrē habebas miſicordiaꝫ accipe ⁊ ma
trē totius cōſolatiōis ⁊ miſerationū. Ecce mater tua o ſyō
o eccleſia. que est mater mea volo vt ſit ⁊ mater tua. Mea
est mater naturalis: tua sit mater ſpūalis. Ecce mater dei
saluatoris: est mater pcō̄is in eccl'ia. Sed iudeus ꝺ vtꝝ
fidus nullo modo vult credere q̄ beata v̄go maria sit ma
ter dei ⁊ hois. Et sm hoc dicit trāſlatio nr̄a que fuit b. hie
ronymi. Nunq̄d syon decz hō homo scz quicūq̄ q̄tumcū
q̄ singularis pdicator ⁊ doctor. nunq̄d dicet syon. i. syna
goge seu populo iudeoꝝ. cui⁹ cultus erat ꝓpter templum
in materiali syon. Iſtā veritatē mirabilē quā subdā. ita vt
credat eā. q. d. non. Neq̄ petrus neq̄ paulus: sed neq̄ ipe
x̄ps dixit hāc veritatē populo iudeoꝝ q̄ voluerit credere.
Ecce veritas quā nō vult credere ⁊ ideo vt pfidi damnant
hō natus est in ea ciuitate dauid. i. virgine maria. ⁊ ipe na
tus in ea x̄ps est ille altiſſimus de⁹ q̄ solus scīus p eēntiaz.
solus dñs p vniuerſalē prouidentiā. solus altiſſim⁹ p oīm
potentiā: qui fundauit ⁊ fecit ciuitatē istā virginē gl'iosam
quā inhabitauit. Idē vnus deus ⁊ hō: vna persona funda
tor ⁊ creator virginis p diuinitatē natus in ea p humanī
tatē. Sed tu fidelis q̄ credis beatā virginē matrē dei ⁊ ho
minis. ⁊ sm hanc fidē recte cōuersaris. Ecce mater tua
Jobis. xix. Imperator celestis dñs Jesus x̄pus inmbzono
crucis residēs per hoc dictū suo ore prolatū loquēs ſ̄ ban
ni matrē suā virginē ei dedit in matrē: ipm ioBem matri
sue adoptiue filiū. Nec virgo mater: etsi longe inferiorem
ab eo indignata est talē i filiū suscipere. Et iohānes ipse. ⁊
si tali ⁊ tam dignissima matre se indignū cognosceret intel
ligēs sui profectū: cū oīm reuerētia ex illa gloria accepit eā
in suā. scilz matrē. Quia vero iohānes interpretat in quo
est gr'a cuilibet etiā q̄ iohānes dicit ⁊ exīstit. nō nemie sed
eius interpretatiōe in quo scz est gr'a gratū faciēs. dat vir
go maria in matrē, vt dici possit. Ecce mater tua. Anſel
mus. Mater dei facta est mater nostra. Et vere optima
pissima ⁊ pfectissima mater oibus modis. Sicut em pa
ter dicit aliqs genitura c̄ aetate: honore: affectu. Sic oi
bus his modis beata v̄go mater nobis est. Primo em si
cut x̄ps nos genuit verbo veritatis adesse spūali gr'e. ꝺ p
fectius est q̄ esse naturale in cruce patiēdo. ita ⁊ beata vir
go ma. nos genuit ⁊ pepit in maximis doloꝝ filio cōpa
tiendo penas immēsas pro nobis patiēti: ita exponit Al
bertus magnus. Quod Esa. vl. Parturiuit syon filios suos.
i. beata virgo maria. que speculabat mysteriū passionis. In
terpretat em syon speculatio. Parturiuit su. ne cōdolen
do in passione filij. Sedo mater est cura. Esa. xlix. Nun
quid pōt mulier obliuiſci infantē ſ̄ū. vt nō miſereat filio
vteris sui. q. d. nullo mō sed magnā curā habet vt puide
at ei de nutrimēto ⁊ necessarijs. Et quis amor patris ad
filiū sit solidior. amor tamē matris est tenerior. Et hinc est
q̄ p ꝰ uulus magis recurrit ad matrē ꝓ his que vult q̄ ad
patrē. q. experiēt magis a mr̄e q̄ a pr̄e obtinere qđ petit.
O q̄ta est cura beate virginis mr̄i de nobis. Omnibus ape
rit sinū miſcōie sue: nec est q̄ abſcōdat se a coloze benefici
oꝝ eius. Sileat miam tuā o virgo btā. Ait be. Ber. Qui
cunq̄ in necessitatib⁹ suis te inuocantē sibi deesse senserit.
Sicut curā habuit vt prouideret apud filiū de defectu vi
ni in nuptijs in chana illee celebratis. Et qđ ait sapiēs
Ubi nō est mulier ingemiscit eger. Et vere pōt intelligi de
hac muliere quā filius suus sic vocauit. cū ait. Mulier ec
ce filius tuus. Nō rep'hendit aliquē sctoꝝ ita compati ⁊ adiu
uare in infirmitatibus ſ̄ualibus ⁊ coꝛpalibus egris pso
nis sicut mr̄ er hec btā v̄go maria. Tertio mater est an
tiquitate: sicut hoies antiqui dicunt patres. sic ⁊ mulieres
antique matres. Sed que antiquior btā v̄gine maria. Ab
initio inquit ⁊ ante secula creata sum: ⁊ vsq̄ ad futurū se
culum nō definam. Eccli. xxiiij. Erexa siquidē fuit in mē
te diuina ante secula. i. pdestinata ꝛ esset mater dei. ⁊ in
de mater nr̄a. Nec vsq̄ ad futurū. id est ad aliā vitam pa
trie postq̄ fuit in mūdo nata; non desinit pietatem ⁊ miſe
ricordiā exhibere inuocātib⁹ eā. Est ḡ antiquitate maria
mater. Quarto est mater dignitate ⁊ honore. Sicut qui
sunt in dignitate constituti dicunt patres. ita ⁊ mulieres
in dignitate platōnis pōt dici matres. vñ abbatisse dicūt
plate quasi matres. Sed q̄ dignior q̄ honorabilior ⁊ cun
ctis pfidentior be a v̄gine maria. Regina em̄ d̄r celoꝝ
in antiphona eccle: dña angeloꝝ mater dñi dñantiū om
ni me laude dignissima. quia ex ipa ortus est sol iusticie
x̄ps deus noster. Quinto ex maxima affectōne ad bonū
populi iudeoꝝ Razias dicebat pater eoꝝ. vt. ij. Mach.
penul. Sed nunq̄ fuit aliqs sanct⁹ vel sancta ita affecta
ad salutē ⁊ oīe bonū populi x̄piani. sicut btā v̄go maria
Unde cū x̄ps vellet tribus lāceis mundū pdere ꝓpter
tria vitia mūdi. scilz superbie: auaric'e et luxurie. Beata
virgo precibus suis obtinuit dilationem sentēcie. dicens
se missurā in mundū ad predicandū beatū Dominicū et
beatū ffranciscuꝫ cum suis. ⁊ vt sic reducerent vt habeā
in legēda beati Dominici. Ecce igit mater tua.

§. I. Sed qualis sit ista ma

ter ipa declarat sic de se loquēs seu eccleſia in pſona eius
Eccli. xxiiij. Ego mr̄ pulchre dilectiōis timoꝛis ⁊ agnitio
nis ⁊ sancte spei. Matrē se harū quatuoꝛ vtutū dicit q̄
eas in mēte cōcepit ꝓ infusionē gratie: ⁊ pturiuit istos fi
lios: quādo ad actū harū vtutū pcessit. Primo pulchre
dilectiōis p eximiā charitatē. Secōo timoris reuerētialis
p profundissimā humilitatē. Tertio agnitiōis scz fidei per
firmissimā veritatē. Quarto sancte spei ad omne bonū ⁊
supnā felicitatez. De primo Cant. ij. Introduxit me rex in
cellā vinariā. scz ⁊ intro duxit in me charitatē. De secūdo
Lu. j. Turbata est in ymone eius: ⁊ laude ppe. humilitatē
De tertio Luce. j. Beata q̄ credidisti. btūs Augu. ꝓmo
cōcepit fide q̄ carne. De quarto Eccli. xxiiij. In me oīs
spes vite ⁊ vtutis. Extende vt placet. Ex his etiā verbis
innuit respectu quoꝝ sit mater adoptiua. Cū em̄ dicit
est sit facta mater adoptiua iohāni. qui interpſat in quo
est gr'a. mater est eoꝝ qui habēt gr'am. Et q̄a gr'a gene
raꝝ ista semp pcedit. ideo est mr̄ qui habent ista quatuoꝛ.
Ecce igit mr̄ tua scz tu. qui scz habes rōnalē dilectionē:
q̄ ego mater pulchre dilectionis. Ecce mater tua scz tui
qui habes. Hale timorē: q̄ ego mater timoris. Ecce mr̄
tua scz tui qui h̄oes salutarem cognitionē: ego mater
agnitionis. Ecce mater tua. scz tui qui nō p̄sumis: sed ex
merito speras: q̄ ego mater sācte spei. Pulchra dilectio
est vt diligāt amic⁹ in deo: ⁊ inimicus ꝓpter d̄m. vere pul
chra: q̄ cū luce gratie ⁊ clara fam'e. Dat. v. Diligite ini
micos ꝛc. vt sitis filij p̄ris v̄ri qui in celis est scz dei. Ecce
eritis filij matris vestre scz beate marie. Sine timore dei
nō poterit quis iustificari. ait sapiēs. Sed qui deū timet
scz filialiter nihil negligit scz eozum que sunt necessaria
ad salutem gliam dei. Salomon ait Eccl'i. vij. Sapiaꝫ
cognitio incipit a seipso. Sen. Principiū salutis cogni
tio sui. Breuissima istam oīonez faciebat ⁊ docebat. bea
Augu. Dñe nouerim te: nouerim me. Et vnū inducit ad
reliquū. Expecta dñm ait ps. Quo ad quartum custodit
vias eius vt hereditate capias terrā scz viuēciū. Si ergo
diligis eū et proximū: ⁊ timor filialiter offendere eum: et
conaris cognoscere teipm: ⁊ speras rōnabiliter in super
num pmiū. nō p̄sumēdo de viribus tuis, hec est scālpes
Ecce mater tua beata virgo maria.

§. II. Possunt etiā adapta

ri ista quattuoꝛ ad quattuoꝛ status eccleſie scilz pfidentes
incipientes: pficientes: ⁊ pficientes. sup pfectos singulis
singula attribuēdo. Quibus oibus est mater pia adiuā
trix ⁊ succurrēdo. Primo ⁊ pfidentibus quidē congruit
pulchra dilectio scz ga deum se ⁊ proximū. Et ideo ipse
petrum instituit in pfidentē ⁊ pastorem eccleſie inter
rogauit ter si eum diligeret, Johānis vltimo cap. Quos

Maria btā. v̄go est pia mater: adiuuās in necessitatib⁹. vt patuit i
Leōe pa. cui restituit manū abscisaꝫ. Et in brō Dñico cui⁹
subditos fratres oñdit in visiōe btē marie tenere sub chla
myde sue ptectiōis. Scōo incipiēnt⁹ ꝓgruit timor. In
de em̄ mouent ad cauendū mala ⁊ penitendū rex timoze.
Uñ dic̄ Esa. A timore tuo dñe cōceꝑim⁹ ⁊ peperim⁹ spi
ritū salutis. Et hoc est mater btā v̄go maria ꝓcurando
reconciliationē deo. sicut in figura mulier sapiēs Thecuites
reconciliauit absolonē pri suo dauid. ij. Re. xiiij. Et cuidā
monasti egresse de monasterio post tpa meretricio re
uertēti ad pniam ⁊ religionē impetrauit beata maria pro
ea pctōr veniā. Et adiuuat ad vincēdū diabolū in tētatio
nibus. Sicut in figurā. Occidit iudith holofernē. Judith
lij. c. Tertio pfic'ientibus cōuenit agnitio. vt dicit Salo
mō Eccl'i. ix. Nesciet homo finē suū. Et ideo sequit. Sicut
pisces capiūt hamo: sic capiunt homines tpe malo. Quod
ps. cōsideras ait. Notū fac mihi dñe finē meū: finē voluminū
ꝓpter quē factus sum. quia tu es vt ad illud me dirigam.
Notū fac finē ꝓprium mei operis. vt intelligam me recta
intentiōe facere opera: nō vt videar ab hoibus sed ad glo
riā dei. Notū fac finē meū. i. vt frequēter intelligā me esse
in vita finiendū: ⁊ oīnia ista mūdana dimittēda pro te. Et
q̄stis ꝓgruit cognitio que lux est spūalis. ideo dicit salo
mō ꝓuerb. iiij. Justoꝝ semita quasi lux splēdes ꝓcedit et
crescit vsq̄ ad perfectū diē. Dī em̄ intendūt ad proficien
dū in virtutibus. Doꝛ mater est beata virgo maria: pre
cibus ⁊ exemplis dando eis sup diū. Est em̄ figuratiue
illa rebecca que filiū scz israel q̄ interpretat vidēs deū. do
cuit ⁊ iuuit refectionē offerre pa suauē. cū vestibus odo
riferis. ⁊ benedictionē patris meruerat. Apparēs ip
sa magistro raynaldo coꝛpe infirmo in virtutib⁹ pficienti.
vnxitq̄ sanādo coꝛpus: ⁊ mentē roborādo: ac habitū oꝛ
dinis pdicatoꝝ quē ferret ostēdendo: quē ordinē fuerat in
gressus. q̄ postea feruētissime pdicādo multos ⁊ magnos
viros traxit ad religionē. Ipsa est mater agnitiōis que re
uelauit nobilissimis romanis ⁊ diuitib⁹ viro ⁊ vroꝛi sue cu
pientibus se tradere in obsequiū ipsi⁹ v̄gnis ac pape. vt
in loco vbi de mane inuenirēt nix pret̄er nature solituꝫ.
qua demense augusti ibi ecclesiā suo nomini dedicarent.
Quia mane sequēti reperta fabricata est ad honorē eius
ecclesiam be sancte marie maioris. Quanto aūt con
gruit pe is sctā spes nō sperare in principibus vbi non
est salus: nec in tpalibus diuitijs. qđ est vanū: nec in suis
viribus q̄ est superbie: sed in eterna beatitudine. Et hoc
est sctā sp. Contemplātur em̄ eterna bona. que nō vide
tur: sed appetunt tamē ab eis. vt dicāt cum apło. Cupio
dissolui ⁊ esse cū x̄po. Et nostra cōuersatio in celis est. Ido
rū mater est btā v̄go maria, pcurādo eis cōsecutionē eter
ne beatitudinis. Est em̄ figuratiue illa bersabee que inter
pretat puteus septimus, ꝓpter plenitudinē omniū gratia
rū que suis pcibus petijt ⁊ obtinuit a dauid. xpūs suū da
ri filio suo salomoni. ij. Reg. xv. Hec est que fuit ciliciuꝫ
cum serico sctō viro bea. Tho. cantuariensi archiepo mā
dans ei vt interdictū factū simplici sed opti sacerdoti
qui quotidie missaz celebrabat ad sui honorē nec aliā pro
pter simplicitatē dicere nouerat. vt nō ampli⁹ celebraret:
relaxaret. Dō simplex sac dos faciens ⁊ significās bea.
Tho. ex pte beate marie ⁊ signū datū de cilicio occultato
ab ea suto illū ab illo interdicto absoluit. Hec apparēs vt
matrona venerabilis ad fontez quendā cuidā rustico qui
missus erat a filio suo ei apparēti ad immergēdū tres pa
nes quos habebat ꝓbitu. Sed reuersus ad eum bis do ⁊
tertio vnū immersit. alios duos reseruās ex iussione btē ma
rie declarātis ei se esse virginē matrē. ⁊ eum qui sibi appa
ruerat ⁊ mādauerat panes tres immergi in aquā erat fi
lius eius q̄ iratus ꝓpter peccata hoīm mundū in pa
tres diuisum quasi volebat delere. cuius signū tres pa
nes iusserat immergi, sed ipa sentētia retinuerat. Hec ad
placandū dei irā oīm albis induti facerēt pcessionem ad
pniam reuertētes. Et illa disparēte simplex ille mistic⁹ p
diuisas mūdi ptes diuulgauit. vñ secuta e magna nouitas
in vniuso orbe apud xpicolas: vt oēs mares ⁊ femie cuiuſ
cūq̄ etatis ⁊ ditiōis albis induti, pcessiones multas facerēt
Anno dñi. M. ccc. xcix. in estate. ⁊ multa bona secuta. Et
postea āno sequēti. M. cccc. secuta est pestis vlis nimia:
vt tertia ps hoim moreret. Ecce mr̄ tua ad quā recurras

¶ De ꝓceptiōe ⁊ sctificatiōe btē marie. Cap. III

Ecōceptu et sctifica

tione btē marie. In ciuitate sctificata ꝛeq̄eui
nāt diuina sapia. Eccl'i. xxiiij. Adaptat pmo
iste ad v̄gine gl'iosaz. de cui⁹ ꝓceptōe vel pot. sctificatōe
ecclia solēnitatē facit. De hac ciuitate pcinens cāto: spūs
sancti dō ināt. ps. lxxxvij. Gl'iosa dicta sunt de te ciuitas
dei. q̄ ab iesu syrac dicta ē ciuitas sctificata. nec de aliqua
creatura pura sunt vnq̄ dicta tā gl'iosa q̄ de v̄gine maria
Uñ in cōmēdatione iudith pulcherrime: sapientissime. ⁊
castissime ⁊ ꝓstātissime: q̄ liberauit pplm̄ sm̄ inimicoꝝ. ⁊ figurauit hāc v̄gine brissimā: liberatricem pplī
fidelis de manib⁹ demonū. dixit summ⁹ pōtifex Joachim
Tu gl'ia hierlm̄ laꝛ ciuitatis: tu leticia pplī isrl'. nō dixit
tu gl'iosa in ciuitatib⁹ tuis. sed in ciuitate hierlm̄ q̄ dicebat
cim⁹ dei. q̄ solennis dei cult⁹ ibi erat. Gl'iosa igit dicta
sunt de te. Circa quā possunt tria notari.

Diuiſio thematis

¶ Eius vtuositas pfectissima: q̄ ciuitas.
¶ Eius singularitas sublimissima: q̄ dei.
¶ Eius nobilitas famosissima: q̄ gl'iosa dicta sunt de te.

§. I. Uūtū ad primū oīs

ria potest dici ciuitas. Sed aia cuiuslibet reprobi dr̄ ciui
tas babylonis. q̄ interpſat cōfusio: q̄ plena est confusione
peccatoꝝ. ⁊ in ea regnat nabuchodonosoꝛ diabol⁹ in sup
bia sua. Aia aūt cuiuslibet electi dr̄ hierlm̄: q̄ interpretat
visio pacis. in q̄ regnat salomon rex pacific⁹. Hierlm aūt
edificat vt ciuitas ex auro ⁊ argento ⁊ lapidibus pciosis. i.
dilectōis dei ⁊ primi oꝛibus: cū meditatōib⁹ ⁊ ꝓceptatio
nibus pciosis sup fundamentū fidei iesu xpi. Et nisi dñs
custodierit ciuitatē anime: frustra vigilat q̄ custodit eaz.
Uerū nulla aia ꝓprie pōt dici ciuitas nisi btā v̄go maria.
Unde p excellentiā ciuitas dr̄ ꝓpter tria.

Maria p excellētia dr̄ ciuitas ꝓpter tria.

¶ Primo ꝓpter plenā vnionem.
¶ Secōo ꝓpter congruam pusionem.
¶ Tertio ꝓpter rectam gubernationem.

Ciuitas dr̄ quasi ciuiū vnitas. Unde saluator noster cū
misit duos ex discipl'is ad ciuitatē hierosolymā: q̄ plena
erat sectis ⁊ diuisionib⁹ ⁊ peccatis. nō dixit. ite in ciuitatē
sed in castellū: fuans illam regulā. Si re pueris nec no
men habere mereris. In aia nr̄a sūt quasi ciues mores et
varij cogitatus nostri: ⁊ affectus seu desideria que quasi
pasiones aūt quasi mulieres. Qui oēs debēt conuenire
in vnū. scz vt cōforment se diuine volūtati: querēdo semp
gliam dei ⁊ pfectū salutis. Sed q̄s est hic ⁊ laudabimus
eū. Nullus est em̄ taz cōposite felicitatis etiā in spūalib⁹
ināt sanct⁹ Seuerinus qui nō in aliq̄ cū sua fortuna riſe
tur. Nunq̄ ei ait Job. in eodē statu pmanet. Quis est
semp in oīmi ope suo cogitatus affectu dirigat ad dñm
et no videat in membris suis legē pcupiscētie repugnāte
legi mētis sue. saltez ad venialia. vnde pax ibi no videt
pfecta: cū caro cōcupiscit aduersus spīm. Porro vnū est
necessariū scz adherere pfecte deo ⁊ secū in oibus vnum
spīm esse. qđ optime fecit maria que optimā partez elegit
in oibus. vnū, p certo scim⁹. ait Odilo in omone quia oīa
marie actio intenta semp fuit in dño. Secūdo ciuitatez
vt sit bene pulsa ne facile capiat ab hostibus ⁊ circūqua
q̄ habeat fossata ne possit appropinquari ad muros. qđ
fit circa aniīe ciuitatem per humiliationem: qua quis
seipsum deijcit. et infra se statuit: cognoscens se ad ima
descendere ex ꝓpria conditione et inclinatione ad ma

Universidad de Deusto
Biblioteca

la. Deb' etiã ciuitas esse in portis bñ custodita⁊ vigilata Nã vt dicit hiere. ppba.xx. Mozs ingressa est p portas nras. Porte nre amie sunt sensus exteriozes p quos intrat mors pcti ad aiam p visuz:auditũ:gustũ:odozatũ:⁊ tactũ videlz nisi vigiláter custodiant. Nec sufficit custodia angeloz de qua dñs p ppbam. Sup muros tuos hierlm posui custodes scz angelos. tota die nõ tacebũt scz excitátes animã ad bonũ ⁊ deũ laudanduz. Sed oportet q̃ quilibet p se inuigilet p cõsideratiõnẽ ⁊ discretiõnẽ: ne ingrediat inimicus alicuius vanitatis p ipas portas: nec egrediat ciuis sub specie alicui⁹ boni defectus curiositatis. Vñ in figurã legit. ii. Reg. xiij. q̃ Isboseth filius saulis rex israel q̃ posuerat ancillã ad custodiã porte palatij sui. qz nõ steterit vigilãs: sed dormitauit: ingressi p portã pncipes latronũ rechab ⁊ banaa clam occiderũt illũ in lecto suo quiescẽtẽ. Sic q̃ ẽ ꝓsideratio vigilãs ⁊ discretio que dz custodire portas sensuũ dormitat: ⁊ nõ vigilat ad custodiendũ ipsi demões latẽter suggestiõibus malis subintrãt: ⁊ ablatis frugib⁹ virtutũ aiam occidũt. Oportet etiã ciuitatẽ eẽ fulcitã victualib⁹ ⁊ aqs ne fame ⁊ siti pereat. Victualia sũt sacramẽta q̃ animã reficiũt. Aque sunt doctrine sacre q̃bus ꝓtra caloẽ laboz ⁊ tẽtationũ refrigerẽ. Omnis ista fuerit pfectissime in vgine. ⁊ iõ per excellentia ciuitas dicit. Fuit em̃ hũilitate ꝓfundissima. Respexit ad humilitatẽ ancille sue. Et q̃to magis se humiliauit ⁊ occultauit virtutes suas: tãto magis de⁹ illã manifestauit vt impleretur illud quod ait filij suus Mat. v.c. Nõ põt ciuitas absc̃di supra montẽ posita. i. super altã pfectionẽ virtutũ. Optime custodiuit sensus suos ⁊ nihil inquinatũ introiuit in illam Sacra suscepit tpe suo que ei ꝓgruebant. Nã pie credit. et baptizata ⁊ cõfessa ⁊ cõicata fm Alb. sup illũ. Missus est Nõ quidẽ pctã q̃ nõ hẽbat. qz vt be. Aug. ait. Cũ hũilitatis causa mẽtiris. si nõ eras pctõr mentiẽdo efficieris. qõ cuitaras. xxij. q. ij. Sed ꝓtebat se nõ esse dignã tãtis beneficijs suavirtute. Nõ deficiebat in ea q̃ salutaris doctrine. Unde Lu. ij. dr. Maria cõseruabat oĩa vba hec. scz dicta a filio ⁊ de filio cõferẽs in corde suo scz cũ his q̃ de eo prenũciata erãt a ꝓphetis. Et sic fluminis impetus lẽtificat ciuitatẽ dei scz beata Maria.

Infra tit. xv. c. xvi.

Tertiũ qõ requirit ad bonitatẽ ciuitatis est bonũ regimen ⁊ gubernatio eius. Nam vt dr Eccs. x. Ve terre cui⁹ rex puer est. i. cui⁹ rector sensibilibus intẽdit vt puer. Ẽ Salomõ in puc̃o. In bonis iustoz exaltabit ciuitas. Et Hramus dicit dist. viij. §. j. q̃ apud platonẽ il. ciuitas iustissime ordinat in qua quisq̃ ꝓprios nescit affectus. id ẽ passiones ⁊ appetitus suos inordinatos. Est g̃ in ciuitate aie vt rex vel regina volũtas. q̃ hz imperare omib⁹ potẽnjs. Et vt dr Ialo. De⁹ ab initio ꝓstituit hoiem ⁊ reliqt eũ i manu ꝓsilij sui. i. in prãte ⁊ libertate arbitrij. posuit añ eũ manũ ⁊ cõsilij. ad qdcũq̃ voluerit extẽdet manũ suã. Sz si voluntas pctõr ꝓsentit. iã nõ est dña sed serua: ⁊ nõ nisi male põt talis ciuitas anie gubernari. Ne añt erret regina ista volũtas debz semp hẽre cõsiliũ cũ rõne. fm illud ꝓuerbioz Oĩa fac cũ ꝓsilio: ⁊ post factũ nõ penitebis. Rõ g̃ est cõsiliari⁹. Sed synderisis secretarius q̃ nunq̃ fallit arguẽs illi cita ⁊ vtilia appzobãs. Fãtasia ⁊ memoria sunt referẽdarij Cogitatiões vo defide. ⁊ passiões sũt subditi q̃ hñt regulari. Et c... bñ regit dr dñs de ea, Ciuitas fidel' iusticia habitauit in ea. Esa. j.

§. II. Secũdo notatur eius

singularitas ꝓxima in scitate in eo qõ dicit dei. Hec potest dici ciuitas illa de qua Job. in apoc. Vidi ciuitatẽ sanctam hierlm descendentẽ de celo a deo paratã vt sponsam ornatã. Hec est beatissima virgo Maria ciuitas sancta. q̃ munda deo dedicata ⁊ firmata. Et sic syon firmata sum Eccl. xxiij. Hierusalẽ dicitur visio ꝓpter ea in ea. Unde ipse ait. In omnibus requiẽ quesiui. Descendentẽ de celo vt a deo edificatã ⁊ datã in ciuitatẽ refugij peccatoribus, vt a deo paratã virtutib⁹ vt sua possessionẽ. vt sponsam ornatã oi gra: vt sponsa esset dei ꝓis. ex qua virtute spũsali filiũ generaret cõem filiuz vtrq̃. Dicit g̃ ciuitas dei. vnde gl'osa dicta sunt de ea triplici modo seu causa, videlz,

Alberta dicitur ciuitas

¶ Primo q̃ deus eã fundauit.

¶ Scõo q̃ deus ius possessionẽ cõtinuauit.

¶ Tertio q̃ deus eã inhabitauit.

Imo dr btã maria ciuitas dei: q̃ ipam fundauit. Ciuitas alexãdria sic dicta ẽ: q̃ alexãder eã fundauit. Et vbe roma dicta est a romulus primus eã fundauit. ps. lvij. Sicut audiuimus. s. ex veteri testamento figuratũ: sic vidimus impletũ in ciuitate dei nr̃i. s. vgie maria. De⁹ fundauit eã in eternum. Vñ ipa ait Eccli. xxiiij. Ab initio. s. deo q̃ est initiũ ois creature: ⁊ añ secula creata fuisz ꝓdestinatiõe in mẽte divina. ⁊ semp postq̃ fundata fuit ꝓmanebit. actu añt in esse naturali creata seu fundata fuit q̃n aĩa el' creata fuit. ⁊ corpi ei' ꝓcepto in vtero matris Anne ⁊ organizato infusa. Hiero. Intra secreti ventris ãgustias manẽt oipotentis dei semp opaẽ idẽ formatoz corpis parit ⁊ aie. Noli despicere bonitatẽ figuli q̃ re fecit vtroluit. dist. lvj. nasci. Modo añt spãli dr de⁹ fundasse eã quoad corp⁹: q̃ miraculose ꝓcepta est. nõ q̃dẽ q̃ de spũsctõ. q̃n hoc pullegiũ soli xpo: s q̃ ex pre toachim ⁊ mre anna sterilib⁹. vñ in figurã vt dicit Damasc. Sicut anna p vota ⁊ repromissis cũ esset ster il' genuit ex vtro sanctificatione opiofio: gra fuit in ea infusa q̃ in ceteris ab vtero scti. ⁊ iobe baptista ⁊ hieremia. Scimus em̃ plus gre ei esse collatũ (ait btus Aug.) ad vincendũ ex oi pte pctm̃ que ꝓcipere ac parere meritis quã ꝓstat nullũ habuisse pctm̃. Ac etiã pie credi põt q̃ ciuius alij⁹ fuit sctificata. Nõ quidẽ añ aie infusionẽ: q̃ ro nõ est subiectũ culpe vel gre: s aia. Infusa vero aia q̃ citi⁹ ⁊ forte eadẽ die ⁊ hora: etsi nõ momẽto fuit ab originali mũdata ꝓtracto inediate post accessum el' ad corp⁹. Q̃ videt notare ps. c. Loquẽs de ciuitate dei ⁊ sctificans eius tabernaculo. i. aĩa: post pauca subdit. Adiunabit eã de⁹ mane diluculo. vt mane intelligat natiuitas ei⁹ in vtero: cui⁹ diluculũ habens aliq̃d de tenebris fuit. De quo organizatũ corp⁹ suscepit aiam aliquali' tenebr... am facturo p originale. sed in isto diluculo. i. q̃citi⁹ adiunabit eã sanctificando ⁊ pstando robur gre: ad omne op⁹ bonũ tpe suo faciendum. Dicitur secundo beata maria ciuitas dei: q̃a possedit eã deus ⁊ cõtinue possidet. Peccator possidet a diabolo p culpã. Vñ Luc. xj. de eo dr. Cũ fortis armatus custodit atriũ suũ. i. aiam vel mundũ: in pace sunt ea que possidet. s. nõ sibi cõtradicendo: ⁊ tẽptationib⁹ nõ resistendo. Boni añt a dño possidenr: nõ solũ per gubernationẽ ⁊ dñium: sed ꝓprietatiã per gram ⁊ obedientiã. Vñ dicit dño q̃ ps. Tu possedisti renes meos. i. affectus ⁊ delectationes meas: vt fi m tuã voluntatẽ tuã. Sic aliq̃ ciuitas dr ciuitas talis dñi: v. Parisius ciuitas regis francie: quia qñq̃ ea possidet. ⁊ plene sub dño ⁊ obedientia eius est. Et p hũ modũ beata maria dicitur ciuitas dei: quia semper possedit eã quiete ⁊ sub perfecta ob.dientia. Nullius añt sancti vel sancte aĩa fuit que ita fuerit quiete possessa a domino. Sz aliqua rebellio ad ipm reperta est saltẽ fm passiones venialis. Excepta (inqt btus Aug.) hac sancta virgine: de qua cũ de peccatis agit ꝓpter honorẽ dñi. nullã prorsus de ea volo haberi mentionẽ. Si oẽs sancti ⁊ sancte dñi hic viuerent interrogati fuissent. vtrũ peccatũ haberent: oẽs vna voce respondert q̃d ait Job. in cano. j. Si dixerim⁹ quia peccatũ nõ habem⁹: ipi nos sed veritas nõ est in nobis. Qui satis patet q̃ loquitur de actualibus saltẽ venialib⁹. Perfectissime autẽ ꝓ. fecit ciuitatem istam: vt dicat per excellentiã dei ciuitas. Unde ipa ait Prouer 8. viij. Dominus possedit me ab initio viarũ suarũ, Ubi dñi sunt creaturẽ sue p quas nos imus in deũ cognoscẽdum. sicut cã cognoscitur p effectũ: vt ignis p fumũ. Dicit añt hic initius nõ ꝓpter tpis sed dignitatis. Ita em̃ ciuitatẽ istam beata Maria possidet: vt sit ipa initiũ creaturarum. i. dignissima sup oẽs creaturas puras gra ⁊ gloria. Tertio dr ciuitas alicuius ingruz est inhabitato. eius. ⁊ sic nazareth dicta fuit ciuitas xpi: q̃ ibi ꝓcep⁹ ⁊ nutritus fuit. Vñ dicit Mat. ij. de xpo venies: scz ỏ egypto cũ matre ⁊ ioseph. Qa venit in nazareth. vt ipleret q̃d dictum ẽ p ppbam. qm nazarẽ vocabit. Et bethleem dicta ẽ ciuitas dauid: q̃ ibi natus ẽ ⁊ habitauit in puericia ⁊ adolescentia. Et fm hũ dr beata Maria ciuitas dei: q̃ deus corpaliter. i. fm corpus assumptũ habitauit in ea. Ps. xlvij. Magn⁹ dñs ⁊ laudabilis nimis. s. dei filius Jesus xps in ciuitate dei nr̃i. s. beate vginis ad habitan... p noue menses ptinue: ⁊ tota infantiam ⁊ pueritiã trãsegit cum ea ⁊ in ea. Dec est ciuitas illa mirabilis figurata quã vidit ezechiel in vltima visione in q̃ dñs solus introibat ⁊ egrediebat: ⁊ porta eius clausa remanebat. sigñs fm be. Aug. q̃ Maria vgo fuit ante ptũ in ptu ⁊ post partũ. ⁊ quẽ totus nõ capit orbis i sua se clausit viscera factus hõ. Vñ ⁊ canit ecclesia. O gloriosa dña ex celsa sup sydera: qui te creauit. pulde lactasti sacro vbere. Q̃ ea tristis absolvit scz vitã corpis ⁊ aie: tu reddis almo germine. i. filio ex te gẽito: q̃ morte nr̃az moriẽdo dstruxit ⁊ vitã resurgẽdo reparauit aie ⁊ corpis: ⁊ caulaliter ⁊ virtualiter. Vñ aptissime dr. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Albertus añt in li. sup Missus est. dicit. q̃ iõ gloriosa dicta sũt de hac ciuitate. s. vgine maria. q: oia que ad pfectiõem ciuitatis ptinent: in beatissima vgine inueniri: ⁊ de illa virgine dici pñt. Fuit em̃ fundata sup humilitate: p caritatem murata: turrificata p charitatẽ: ditata p paupertatem: custodita p discretionẽ: libera imunitate peccatoũ: pacifica supatione tentationũ: diuino officio ordinata: p elegantiam morũ edificata: populosa vtute: ⁊ oĩm bonoz gratuitoz: irrigua abundantia miserationũ: in altissimo sita p excellentiam priuilegioum.

§. III. De ei⁹ nobilitate quo

Nobilis intebeate Marie.

ad tertium. gloriosa dicta sunt de te: q̃ natiuitas gloriose vginis Marie ex semine abrae orta ỏ tribu Iuda clara ex stirpe Da... canit eccla. Natiuitas añ eius fuit in vtero scz p ꝓceptoem: ⁊ ex inde ex vtero nata: ei⁹ vita inclita cunctas illustrãs ecclesias: p opa gloriosissime sanctitatis in q̃b⁹ ꝓfulsit. Vera nobilitas aie. q̃ vt ait Sap. Nobilitas vera est q̃ moribus ador... natur. Ex quoq̃ ortus est sol ustitie xps de⁹ noster. origo ⁊ fons ois nobilitatis. Gloriosa igit dicta sunt de te O beatissima maria. Ubi notandum fm Alber. magnũ sup Missus est. de quo libro assũpta sunt plurima in materia ista de virgine, vt infra patz q̃ nobilitas rei cõsistit in tribus.

Nobilitas rei trib⁹ consistit

¶ Primo in sua causa.

¶ Secundo in sua substantia.

¶ Tertio in efficientia.

In cã. Si a nobili origine pncipiũ ducat. In suba. Si nobilem eẽntiã ⁊ ꝓpetatẽ in se possideat. In efficientia. Si nobiles effect⁹ ex se ꝓdu... at. Quantũ ergo ad primuz nobilissima fuit. vñ ⁊ gloriosissima: scz ex pte cãe originis sue. Nam fuit filia pncipis: scz abrae. in quo de⁹ ppsim pe culiarẽ elegit sibi: ⁊ distinxit ab alijs. Ab abrae añ ꝓge sima ⁊ pana gnatione descẽdit. vt pz ex euãge. Matth. in pnci. De quo abrae dictum est in genesi. Princeps dei es apud nos. Et cui primo facta ẽ repromissio de xpo nascituro. cũ dictũ est ei. In semine tuo bñdicent oẽs gẽtes. Nõ dicit in seminib⁹. inquit ap̃ls ad Gal. iij. sed in vno ⁊ semini tuo: q̃d est xps. Dic abrae fuit il... nobilissim⁹ patricha vñ denoiant hebrei q̃si hebrat... qui primo cõfessus est fidẽ vni⁹ veri dei inter idolatras chaldeos: adorãtes ignẽ pro deo. in quẽ iniect⁹ ab eis vt expiret virtutem eius: illesus exiuit, recedens postea ab eis vt peregrin⁹ discurrens p

palestinam. Et de ipsa virgine dr in Cant. Quã pulch: gressus tui i calciamtis filia pncipis. glo. i. Opa tua i exẽplum sctoz quos imitaris ⁊ oẽs excellis. Quantũ ad secũdum scz substantiã nature pfectionẽ ⁊ plenitudinẽ gratie in se hereditauit ⁊ liberrima fuit. Libertatẽ em̃ maxie facit imunitas a peccato: ⁊ plenitudo gratie q̃ in ea fuit. Qui em̃ facit peccatũ: seruus est peccati. seruit? em̃ est oi no ỏ nobilitatez. Sed ipa sola inter puras creaturas fuit sine peccato etiã venali. ⁊ ideo maxime libera. Et ista est gloriosioz nobilitas: scz ex gratia ⁊ vtute: q̃b illa que est fm carnem. Vñ Seneca ait. q̃ nõ facit nobilitatẽ atrium plenum fumosis imaginib⁹: q̃ q̃ ante nos ẽ nostrũ non est. Non em̃ ad nr̃am vixerunt gloriã. Vult er his vbis ostendere q̃ tantũ nobilis est ille quẽ nobilitat sua vtus. Hinc ⁊ Eby. Nemo ex vtute aut ex vitio parentum vere aut clarus aut obscurus ẽ: imo nescio quo nõ ille magis resplendet: qui ex pentib⁹ a vtutibus ꝓprius alienus q̃ ipe qui fuerit dei virtute mirabilis. di. lvi. nunq̃. Sed ... ic querit in quo cõsistat nobilitas fm carnẽ. Et cũ dicat a sapiente q̃ nobilitas fm carnẽ nõ est aliud q̃ inueterate diuitie. tunc videt q̃ ista nobilitatẽ nõ habuit beata Maria. cũ fuerit paupercula ⁊ cõiunx ei⁹ Joseph carpentarius. Et sic vid... q̃ nobilitas ista fm carnẽ non sit a reb⁹. Sed nec̃ ... ge videt q̃ sit: q̃ nobilitas corpis est ex nobilitate cõplexionis. Inueniunt añt reges ⁊ pncipes q̃ nobiles dicũtur ⁊ sunt fm carnẽ aliqñ cõplexionis melãcholice vl' phlegmatice: ⁊ econuerso rustici cholerici ⁊ sanguinei. q̃ nõ trahit a corpe. ... videt q̃ nec ab aĩa: q̃ aie nõ sunt ex traduce. ⁊ sic videt q̃ nõ sit nobilitas ista fm carnem. ... ed p nũc breuiter rndet. ⁊ j. in seq. §. plenius. q̃ nobilitas ista fm carnem nõ solũ quoad gloriã mũdi. sed etiã multũ ad iuuat ad vtutes animi ⁊ ad bonum incitat. Quis ipsa sola nõ cogat ad malũ vel bonũ. Quãtũ ad tertiuz fuit beata Maria nobilis in efficiẽtia q̃ actiue ⁊ passiue. Actiue q̃ p ipm fructũ ventris sui ip... creatura liberabit a seruitute corruptionis in libertatem gloríe filioz dei. vbi cessat oi plario subiectõis in alios: ⁊ seruus liber est a dño suo. Passiue: q̃ veritas libabit vos: veri liberi eritis. vt dicit Jo. viij. multo est facta libera: que veritatẽ istam genuit.

Rũsio

Sic añt orta ⁊ cõcepta est a nobilissimis ⁊ dignissimis. Et hec dignitas eius iuenit in cã subst... ⁊ efficiẽtia: sic ⁊ nobilitas. Et in cã q̃dem reperitur triplex dignitas ex qua originata ... ina dignitas regalis: ⁊ hec corpalis. Secũda sacerdotalis: ⁊ hec spũalis. Tertia ppbalis: ⁊ hec celestis. Concepta añt ... beata maria ⁊ nata regali ex pgenie: q̃ ex Dauid ⁊ successoribus eius: regib⁹ ppli ... ci. ⁊ ppterea xps dictus ẽ frequẽter in euãgelio filius Dauid: q̃ ex eo mater eius descendit q̃ ⁊ iudei cõfessi sunt. Ex sacerdotali quoq̃ tribu descẽdit: q̃ cũ solum ille due tribus regalis ⁊ sacerdotalis adimuicẽ possent ꝓhere coniugia ⁊ nulle alie tribus fm dñi legem. Aaron añt primus sacerdos est sublimatus a dño instituẽ in vrozem duxerit de tribu iuda: ⁊ Jozades summ⁹ sacerdos vrozem habuerit filiã de tribu iuda ⁊ stirpe regia. Et ecõtra aliqui de tribu iuda ducerẽt in vrozes de tribu sacerdotali. Si beata Maria ex sacerdotali etiam tribu descẽdit. Una et Elisabeth de tribu sacerdotali orta erat cognata virginis. i. consanguinea. Ex pphetali quoq̃ dignitate descẽdit que dici põt celestis: q̃ pphetie donũ a deo est immediate ex eo q̃ ex Nathan ppbeta descẽdit. ac etiam Dauid ⁊ Salomone. qui fuerũt prophete. In substantia quoq̃ dignissima fuit. in psona sua nam ipa est regina celoz: ipa est regina q̃ assistit a dextris dei in fimbrijs aureis. ⁊c. Fuit ⁊ sacerdotissa iustitie que ꝓprio filio suo nõ pepercit. sed stabat juxta crucem iesu. Nõ vt dicit btus Bern. vt mortẽ filij aspiceret: nõ vt dolorem filij ꝓsideraret. ... vt salutẽ humani generis expectaret. parata ipa offerre filiũ deo p saluatõe mũdi. Prophetissa fuit. cũ ait. Ecce em̃ ex hoc btam me dicent oẽs gñationes. In cuius figuraz dicit Esaias, Accessi ad prophetis

Universidad de Deusto
Biblioteca

sam ꝛc. ꝟn efficientia ꝙ fuit dignissima. ꝟpa em triplicē dignitatē original' trālisit in filiū ꝑncipal': spāl'r nos ꝓsequit. Hec ergo filiū genuit ꝙ rex ꝛ sacerdos ꝛ ꝓpha fuit. Rex qr in vestimēto suo. i. in humanitate scriptum hz rex regū: ꝛ dñs dñantiū. Rex sum ego ait ipe pylato. de ꝙ solo sapiētes sapiēter quesierūt dicētes. Ubi ē ꝙ nat' est rex Iudeoꝝ. Sacerdos est iusticie ꝑm ordinem melchisedech qui ꝑ ꝓpriū sanguinē introiuit sel'in sctā eternā redēptōe inuēta. ꝟpse etiā ꝓpheta ꝓmissus ꝑ moysen potēs in opere ꝛ sermone. Et istā triplicē dignitatē beatissima Maria i nos trālisit ꝙ nos fecit deo regnū ꝛ sacerdotes. imo regale sacerdoti ad regendū nos vtutib' ꝛ imolandū deo hostiā laudis ꝛ bonoꝝ opeꝝ. Et sic ꝑs ꝙ gl'iosa dicta sunt de ea: ꝙrum ad maximā nobilitatē ꝛ dignitatem.

§. IIII. Sed ꝓ maiori de

De nobilitate ꝑm carnē vñ originat

claratione nobilitatis que est ꝑm carnē. Nota ꝑm Albertum vbi. s. c. nobiliras ista ꝑm carnē est traductio carnal' originis a parētib' ꝑm sclm in diuitijs potētia vl' dñio cōstitutis: ex ꝙbus ꝙtū ex ꝑte nature est creat' in filijs sil'itudo cōplexionis ꝛ ꝓformitas moꝝ: ꝛ imitatio operatiōis. Ubi em paup ꝛ ignobilis si diuitijs cepit affluere. incipiet delitijs magis vacare cibis delicatioꝝ: se nutrire: ꝛ sic cōplexione nobilitate exercitijs honestioꝝ occupari: pauna dāna minus curare: puis lucris minus inhiare. dona minus curare: altenū dñium minus timere: libertatē magis appetere: maioꝝ cōsortia ꝙbere: cū ipis matrimonium iungere: ꝛ eoꝝ opa ꝛ moꝛes imitari: ꝛ sic natura ꝑmo seruilis ꝛ ignobilis victa ꝑ ꝓsuetudinē in ꝛium trāsinuta tur. Et ꝙto b' a remotioꝝ diuturnioꝝ radice ad ramos trāsmittit. tāto magis nature inclinatio indurat' ꝛ insepabilioꝝ efficit. vt in filijs ꝙtū ex ꝑte nature est additio similli ma patribus inueniat' inclinatio naturalis. ꝛ hec apponit nobilitas carnis: ꝙ ꝙtū ē de sui natura ip ad honesta ꝛ decentia plusꝙ ad vilia inclinat'. Et b' totum vez est nisi libertas arbitrij vl' ꝓsuetudo vl' alia cā extrinseca ꝟiuꝝ operetur. Et sic ꝑs ꝙ nobilitas nō est tm ex qualitate cōplexionis cum rex vl' digna persona melancholice complexionis magis fit audax vl' largus rustico ꝓpter consuetudinem sanguinee cōplexionis. Licet em aia nō sit ex traduce. tm existēs in corpe opatur plus vl' frequētius ꝑm ꝙ a carne ampli'at aliqua inclinat'.

Que nobilitas magis laudat'a.

Ꝺ nō aūt sola nobilitas mētis videt laudāda. Ꝛndemus ꝙ si equali ꝫ opatiōis ꝟia agit nobilitati originis tantovitioꝝ ꝛ derelinquibilioꝝ est defectus opationis. ꝙto magis est ꝫ naturalē inclinationē originis. Et sic magꝭ culpabilis est nobilis vitiosus ꝙ ignobilis. vbi aūt nobilitas originis ꝑficit ꝛ ornat nobilitate moꝝ ꝛ opis. vtracꝫ alteri ꝑstat incrementū laudis. Deinde virtus originis ostendit in opatiōe nō quasi aduenticia vl' cito mutabilē: ꝑ quasi ꝓpria ꝛ innata ꝛ debitam nobilitatē ꝟerit a parēte. Et dū virtus mētis fundamentū ꝛ radicē hz nobilitatē carnis difficultius a vitio mouear dignitatib' nō mutabilibus: ꝑ quasi innat' minus eluet in humiliationib' qsi magꝭ indignis altius exaltet si virtus mētis fortita repuerit ipa carnis nobilitas eam ad nobilia excitat. Et ide est ꝙ he due nobilitates ꝓiunguntur ambe merito collaudant'. Ꝛn dicit de sctō Gregorio. Fulgebat duplex in venerādo decus ꝛc. Si aūt separant he due nobilitas carnis non laudat': ꝑ vituperatur qn deest nobilitas mētis. Nobilitas aūt mētis sine nobilitate carnis tanto amplius laudat'. ꝙto etiaꝫ ꝓpria vincēs naturam laudabiliter opatur. Ꝛn versus Juuenal'. Malo pater tibi thersites dūmodo tu sis. Lacide filius vulcaniaꝫ arma

Arguitur ꝙ magis debuit ē ignobilis

capesces ꝙte thersiti silem ꝓducat achilles. Si aūt dicatur videt ꝙ bta virgo magꝭ debuit ē ignobilis ꝓditionis ꝑm carnē ꝙ nobilis: tū ꝛ. j. Lo. j. dr. Nō multi sapiētes ꝑm carnē nō multi nobiles: ꝑ ignobiliora mundi ꝛ cōtemptibilia: ꝛ ꝙ nō sunt elegit de' vt ꝓfundat fortia. Sed btām mariā elegit de' ꝛ ꝑelegit. ꝙ debuit potius ē ignobilis. tū ꝙ glo. ibi dicit. Venit hūilis deus nō querens altos ꝑ humiles. Ꝛn nō elegit reges vl' senatoꝛes vl' pōtes vl' oratoꝛes ꝑ plebeios: pauperes indoctos piscatoꝛes. Et sic ista oib' ꝑelectissima videt ꝙ debuit ē ꝑ plebeia ꝛ paupercula. tum ꝙ videt maioꝝ humiliatio dei nasci de ignobili ꝙ de nobili. Ad quē ꝛndeꝛ ꝙ illa dicta sunt de ꝓdicatoribus ꝑmis: ꝙ quos mūdus erat ꝙuertēdus ad fidē quos ꝙ. debuit ē plebeios ꝛ indoctos: ne eoꝝ sapie potētie vl' dignitati ascriberet id ꝙ deus ꝑ ꝙram ꝛ suū mysterium opabat. ꝛ sic cruꝯ ꝑpi euacuaret. Ꝛn ꝙgruebat ꝙ nō i doctis humane sapie ꝟbis: nec in potētia dignitat' hoies ad fidē deciperent' vel cogerent': ꝑ simplicib' simplicia ꝟba exterius. diuina vtute cooperāte interi' humiles ꝙ humiles vocarent': ꝛ sic de' humilis exaltaret ꝛ diabol' ꝙ ꝑ superbiā viccrat vinceret. vñ glo. ibi. Nisi ꝑ eliter ꝓdicere ꝓpter scatoꝛ: humiliꝛ nō sequeret oratoꝛ. Sz i btā maria aliō reformat pactū matre dñi quaz decebat modis oibus quib' potuit exaltare: ꝛ sibi nostrā naturā vniendaz in ipa. de ꝙ ea assumpsit ꝑ oia honozare: vt sua erga nos gratia maioꝛ appareret ꝙto naturā nostraz sibi inseparabilius vniret. Et ꝙto mod' illius vnionis multiplicꝫ decoraret. et ꝙ humilitas tāto ꝓfundioꝛ ꝛ maioꝛ grē capacioꝛ fieret: ꝙto eā ꝛ grē plenitudo ꝛ nobilitas ꝛ cleuaret. Tāto etiā hūilitas maioꝛ est ꝛ magꝭ laudat'. ꝙto quis nobilis ꝛ magnus exīs humiliat'. Ꝛn. b. Ber. In alto nō altū sapiēs humilibus ꝓsentire: maxime vtilis est.

De nobilitate ꝑm carnez vñ originat

¶ De cōceptione beate Marie. Caꝑ IIII

Emorum mea in gene-

ratiōe sclōꝝ. Ecci. xxiij. Et quō fit ut nēozia de vgine singularissime in generatiōe seculoꝝ ondit ꝑs. xxxix. cuz ait in ꝑsona eius. In capite libri scriptuz est de me: vt facerē volūtatē tuā. Ubi sciēdū ꝙ tres sunt libri in ꝙbus est scriptū de ea ꝛ memoria eius.

De libris in quibus scripti de ea. Maria.

¶ Primus liber eternalis cognitionis.
¶ Secundus liber figuralis descriptionis
¶ Tertius liber ꝓfectionalis eruditionis.

In ꝓmo gnata sunt scla in mēte diuinali ꝑ ordinationē. In scdo gnata sunt secula in esse naturali ꝑ narrationem. In tertio gnata sunt secula in esse spuali ꝑ reformationē. Et in oibus his memoria vginis in capite inscribi vt quid singularissimum scriptum.

§. I. Quantū ad primū scie

dum ꝙ liber eternalis mēs diuina. quo sunt oia que fuerūt sunt ꝛ erūt scripta. ista scriptura est noticia dei ꝙ ē oim rez. nō solū ꝙ facta sūt: ꝑ etiā ꝙ fieri ꝓt: ꝙ nunq erit ꝑ eoꝝ ꝙ creata sunt ꝛ creabunt' seu erūt. Inter creata sūt in b' libro eterno scripti oēs electi dei ordinati ab eo ad vitā eternā. oia bona ꝙ eis collaturus est. de ꝙ libro dicit apls de ꝙbusdā discipulis ad Phil. iij. Quoꝝ nomina scripta sunt in li. vite. Ꝛn ꝛ Gratia. dicit. de pe. di. iij. ꝙ sup scientiā al' ē scribi in li. vite. est aliquē ordiari ad vitā. s. grē ꝛ glē. qđ ab eterno ordinatū est. ꝛ Moyses Exo. xxxij. Aut dimitte ꝑ'o istiꝫ hanc noxā. s. idolatrie cōmissā ad montē synai adorādo vitulū: aut dele me de li. quem scripsisti. q. d. Quia scio te nō velle me delere de li. viventium. iō parce huic ꝑ'o. Jn b' libro non est ꝓprius ꝓpriꝰ: vt s. ꝙbus mens diuina vnū cognoscat ꝛ postea aliō: ꝑ ꝓpriꝰ dignitat': vt dicat ꝙbus scriptū qđ nobili' ꝛ ꝓfecti' dum est dispositū. Sicut etiā accipit qđ ait Job. bap. de xꝑo. Ante me fact' ꝙ: ꝓ me erat. Jo. j. Nō quidē tpe ꝙbus ceptus ꝛ nat' ē xps Jobe: ꝑ Jobes ꝙbus fact' ē. i. ocpt' ꝑ sex mēses: vt ꝑs Lu. j. Sz dr xꝑs ante eū fact' ꝛ ꝓ dignitate: ꝙ sine ꝓparatione xꝑs ꝓfectio: sanctior ꝛ dignior Jobe. Et de isto ꝫ dicere ꝓt btā maria in capite libri. s. diuine ordinatiōis scriptuz est de me: ꝙ ab eterno ꝓcognouit ꝛ ordinauit de' tpe suo ꝓcipiēdā ꝛ nascendā vginē ꝙ esset sanctior ꝙ nisi ꝙ ꝑs purissima creatura: etiā angelica

Et tō in capite libri ꝺr scriptū de ea: vt faceret volūtatē dei: ꝙ ꝓe ceteris ꝓfectius opata est ꝑm voluntatē dei vt esset gra ꝛ gla excellentioꝛ oi pura creatura. Ꝛn ꝛ de ea cantat'. Elegit eā de' ꝛ ꝑelegit eā. Elegit ab eterno ꝓordinando. Et ꝑelegit eam. i. ꝓ oibus alis excellentioꝛē dispo suit facere. Jn gnatione ꝙ seculoꝝ ... s. ꝙ fuerant creanda dispositā in mente diuina: ab eterno fuit memoria huius virginis vt quid singularissimum.

Deꝺ tō li. bro. s. figuralis de exemptōis.

§. II. Quantū ad ſ cunduz

Liber scōs figuralis. s. descriptiōis est vetus testamentū in ꝙ vt ait apls oia in figurā ꝓtingebant illis. j. Coꝛ. x. Et hic est liber mandatoꝛ dei Baruch. iij. ꝛ cerimonialiū ꝛ iudicialiū ꝛ moꝛalium. s. decē ꝓceptoꝝ. Huius aūt veteris testamēti ꝑmus liber est Genē. in quo data sunt mādata de iure naturali. ꝛ hui' libri ꝓncipiuz est. Jn ꝓn° creauit deꝰ celū ꝛ terrā ꝛc. Et in capite libri hui' dicere pōt btā maria Scriptum est de me. s. figuraliter. in quo ꝓncipio narrat' gnatio seculoꝝ. i. creatio rez mundialiuz. Ꝛn ibi ꝺr Iste sunt gnationes celi ꝛ terre. i. creatio ꝛ memoria mea ait btā Maria ꝑ ecclasticum in generatione seculoꝝ. i. in figura sit mentio de me in creatiōe mundi. Mozalr igit exponendo. Jn ꝓncipio creauit deus celuz ꝛ terrā inquit moyses Genē. j. Jn ꝓncipio. s. xꝑs seu mūdi. creauit. s. ꝑ figuram. i. ꝓnūciauit figurādos creādo celū ꝛ terrā. i. parēres gnatiōis glioſe Joachim ꝑ ꝛ Annā matrē ei'. Sic nobilius est celū terra: ita ꝓfectius est ꝑ mē: ꝙ ꝓncipiū actiuū ꝙ mater ꝙ est ꝓncipiū passiuū. ꝛiō ꝓpius describit celū factū ꝛ postea terra. Ꝛn aūt ꝺr Joachim pater qz celestē virtuosā habuit ꝙceptionē. Sicut em celū est luminosum: ita ꝛ ipe fuit illuminat' lumie grē ꝛ doctrine legis diuine. Et sicut celū est ꝙz liberz ab oi corruptione ita Joachim castus ꝛ mūdus fidez seruans ꝓ'i: nō miscens se cum alia muliere vt filios haberet cū ꝓoz eēt sterilis. Elū ꝙ dat pluuiā abūdanter tpe suo. ꝛ Joachim vt in legēda scribit' dabat abundāter elemosynas. Nam de reddibus suis faciebat tres ꝑtes. vnam vicz pauperibus. alią ministris tēpli. tertią ꝑ sustentatione familie sue. Terra aūt ꝙceperit significat' annā. Nā sicut terra ē infimū elemētoꝝ subijcit' influētie celi: ita anne hūilis erat. ꝛ subiecta in gnatiōe domus viro suo vt ꝓz. Terra stabilis est in eternū stat in ꝙt Salomō. Eccs. j. ita anna ꝑstās ꝛ fortis in sterilitate sua nō turbulenta ꝓ deū murmurās ꝙ filios nō darer. Plerūꝙ em votis exposcimus ... nō obtinuisse mel... t. ait Ua... marim'. Oratur in portune a mulierib' infecundis ꝑ filijs habēdis: ꝙ habiti aliqñ sunt cā ꝓditionis parentū. Terra aūterit multi modis: ꝛ scindit' ad fructificādū: ita ꝛ anna ieiunijs vigilijs ꝛ alijs modis castigabat corpus suū vt subditū esset rōni. Terra aūt vt sequit in Genē. j. c. Erat inanis ... vacua: ꝙ anna erat sterilis ꝛ infecūda vt maius inde appareret miraculum: ꝛ magnificētia ex fecūditate sibi collata. Tenebre erāt sup faciē abyssi: qđ pōt exponi ꝛ de ... ōe humani generis vbi est abyssus iudicioꝝ incognita: in quo humano genere erāt tenebre erroꝝ ꝛ pctoꝝ. declinatis pene oibus ad idolatriā gētilib' ꝛ iudeis legē dei dissipantibus. Abyssus etiā dici pōt ipa anna vt terra infecunda. ꝛ fō tenebre afflictiōis ꝛ ꝓfusionis erāt in ea: ꝙ maledicta dicebaꝫ sterilis opprobrio: vicz cōfusionis ꝙ fructū ... faciebat. Ut em ait. b. Amb. Pudor est femine nupte ꝓmissa nō habere ꝓpter qđ ꝑmo institutū est matrimoniuz vt habeat'. xxxij. q. j. pudoꝛ. Et ꝑs ꝺni ferebat sup aquas Cum em vt narrat historia Joachim accessisset ad templū ꝺni in hierlim iuxta mādatū legis ad offerēdū sacrificium ꝛ cū fecūdis se pōtificī ꝓtalset redemit eū pontifex sterilis cū fecundis ad templū acce... ꝓpter qđ ille ꝓfusus. ex improperio hmōi ... redijt domū: ꝛ ad ꝓmanēduz cū pastoribus gregis sui abijt. Nō intelligēs anna solatio viri destituta: cū lachrymis dñm exorabat ꝑ reuerētiōe

Parētes matre sue gnatiōe per celi ꝛ terrā. s. Joachim ꝛ Annā ꝓlatū ꝓ pulchꝛa.

Beata anna assimilatur terre ꝛ quare.

virī ꝛ remotione hmōi opprobrij: votuz faciēs deo offerre fructū ventris sui. Et tūc ꝑs dñi ferebat sup hmōi a quas lachrymaꝝ ad exaudiendū votū eius ꝛ ꝓsolandum vñ apparuit ei angel' dñi ꝓfortans ꝛ declarās sterilium partus foze mirabilē: vt ꝑs de ꝙu ysaac ex Sara sterili ꝛ Sanſonis ex matre sterili: ꝛ Samuelis ex anna: ꝑnuncians ei reuersionē virī ad domū: qđ secutū est apparente angelo Joachim ꝛ reditum ꝓpante ac ꝓceptū futuꝝ de ea que dña mundi ꝛ mater dei fieda erat. vñ sequit. Dixit vo deus dicere dei est facere. Fiat lux. Ubi successiue narrant opa sex diez in ꝓncipio facta designātia sex opa mirabilia dei facta successiue in vgine maria ibi figurata Et sic in capite libri scripti est de me ꝛc. Et ꝑmū opus est ꝓceptio ibi dicēs. Fiat lux. Jn hoc ꝑfigurās ꝛ ꝓordinans ꝓceptū vginis cuiꝰ vita gl'iosa incē dedit seclo. Et facta ē lux. Facta quidē tpe ꝓdeterminato ꝙtū ad coꝛ'a parēti bus suis Joachim ꝛ anna: vt cā instrāli ꝑ eoꝝ copulā carnales. Non em de spūsancto ꝓcepta est: qz ... fuit ꝓilegiū solius xꝑi: ꝛ hereticū esset ꝺ dicere: ꝑ ꝑm modū cōem generationi humane. Facta est aūt lux ista virgo gloriosa deo ꝓncipali ꝙ ad coꝛ'a: qz ꝺ sterili ꝛ opume cōplexionata ꝛ organizata ꝙtū ad aiam: qm ipe deus de nouo eā creauit post corpus ꝓfecte organizatū: ꝛ creādo aiam in corpus suū infudit. Ꝛn. b. Hiero. Inter illas secreti ventris angustias man' oipotētis semp opatur. idē plasmatoꝛ corꝓis simul ꝛ aie. di. lxj. nasci. Et sic ꝓcepta ꝛ animata beata maria munēta est cū aliqua tenebra. s. peccati originalis ꝓpt ... infusionez aie in corpus. Sz subito diuisit deus lucē a tenebris ea sanctificando: ꝛ ab originali munꝺando. Et facta est tota lux ꝛ dies radiosa. Jn scda die fecit deus scdm opus. s. firmamentū diuidēs aquā ab aquis. Hoc firmamentū est btā Maria: ꝙ nata in mundo semp firma fuit in dño. Non em ait. b. Bern. Festiuis laudibus natiuitas ... celebraret ... nō sancta nasceret. i. firmata in oi bono: ꝓsitaqꝫ est ... medio aquaꝝ supioꝝ. ꝛ inferioꝝ. Aque fluribiles sunt creature rōe vtētes vt angeli ꝛ hoies: ꝙ angeli etsi imoꝛales sint in sua essentia et hoies quoad aiam. tm ꝓtinue fluunt ꝑ mutationē: saltē cogitationū ꝛ affectionū: imo ꝛ vtibiles ad bonū ꝛ malū ante sui glorificationē. Jn medio ꝙ haz aquaꝝ ꝓpositum est ista firmamētū btā maria: ꝛ in medio ... ꝛ patrie diuisa est a ... trisqꝫ ex his supra cōem ... vie ꝛ infra statum patrie ... icans cū vtrisqꝫ. hīs cū supioꝛib' virtutū ꝑfectionē: cū inferioꝛib' meredi ꝓditionē. Cū supioꝛib' securitatē ꝙ casum cū inferioꝛib' possibilitatē ad meritum.

De septez diez opibus circa beatā mariam moraliter factis.

Maria assimilat terre.

Maria cōpar fit mamento

In tertia die congregatis aquis in locū vnū appariuit arida: vocauitqꝫ deus aridā terrā: congregatiōesqꝫ aquaꝝ appellauit maria. Congregatis igit oibus gratie sanctoruz in vnū locū. s. in aiam vginis appellauit eā maria. quasi mare gratiaꝝ. Dia em flumina in mare intrāt. Eccs. j. id est oēs grē in maria: ꝛ mare nō redūdat. s. in aliquā supbiā vñ ... pam arioiam ab oi ꝓcupiscētia vocauit terrā ꝓpter suā humilitatē summā. Dicit em humilis qui humi acclinatus. i. terre. de qua dicit in ꝑs. Terra nostra dabit fructū suū. Et in alto. Deus opatus est ... tē in medio terre. i. ginis. Et dicit maria media, pdu... nō corrupta: qz semp aucta est in virtutibus. Jsta igit terra segrega... ab aquis delicias ꝛ ꝓpꝛias ꝛ pulla in templo ... sentata a parētib' deo dedicata germē cepit, ꝓducere bo... sanctarum cogitationū. Flores fructiū desideri... : fructꝰ ꝓfectus opationum: quaꝝ semē remāsit sup terrā. s. exterio... ꝓploꝝ. ꝛ que alij possint fructificare ꝑ imitationez. Jnsistebat em orationi: meditationi ꝑ parte diei. exercitio corꝓis ꝓhoneſto alicui ꝑ sustentatiōe vite obediens maioribus ꝛ regens equalib' nō ... lēs: inferioꝛib' seruiens. Loquēdi partio: legēdi studi... n. Non in incerto diuitiaꝝ: ꝛ in ꝓce paupis spē reponens arbitriū mentis nō hoiem: ꝛ deū querens. Jn ꝙrta die fecit de' luminaria magna. s. solē: ... lunā; ꝛ stellas. Sol aūt iusticie ē xꝑs de' noster. Sol aūt

Universidad de Deusto
Biblioteca

materialis ꝺ̄ factus illa die ex nubecula illa facta ꝓxima die. q̄ dicta est lux ꝑm quosdā doctores. Ita ⁊ sol spūalis q̄ illuminat oēm hoiem venientez in hūc mūdū. fact⁹ est pce ptus. ⁊ nat⁹ de nubecula lucida. i. vgine maria. Tūc luna etiā formata. i. eccl̄ia a xp̄o illuminata. sicut luna a sole habuit suā pfectionē vnitā in nr̄a hūanitate cuz deo in vtero vginis. Et stelle quaz nō est numer⁹ diuersoz̄ scoz lumē gr̄e recipiētes a sole xp̄o. q; de plenitudie eius nos oēs accepim⁹ gr̄am. Joh. i. Apparuerunt. noctē vite p̄sentis suis exēplis irradiātes. In q̄nta die creati sūt volucres celi ⁊ pisces ex ipis aq̄s. Volucres ad altavolātes sunt actus vite contemplatiue. Pisces in mari fluctuanti discurrētes sūt act⁹ vite actiue. Et vtriq; ex aq̄ sūt abūdātissime gr̄e eius pcesserūt. Quis enarrare valeat vel etiā cogitare altissimas ꝓtemplatiões quas habuit in conceptu filij in visitatõe Elizabeth q̄n dixit. Magnificat aia mea dñm In natiuitate filij cū vidit deū ex se natū. ab angelis collaudatū. a stozibus ⁊ magis veneratū. a symeone declaratum. ⁊ postea in p̄dicationib⁹. miraculis auditis ⁊ visis exaltatū. Nec tñ defecerūt in ea pisces. i. act⁹ misericoz̄ die actiue vite ad ꝓximū ⁊ cū laboze. ⁊ in mudū filiū velit uit. cibo pauit. lacte potauit. hospitē in domo sua paupcula recepit. ſfugauit cū in egyptū ne pderet laboza bat nubes. vt eius necessitatib⁹ puideret. Denicz iuxta crucē stans cū filio crucifixo. cruci p compassionem ꝓfixa erat.

In sexta die fecit de⁹ hoiem ⁊ trāslatū de terra in paradisum voluptatis dedit ei vniuersale dñiū. vt p̄esset volucribus celi ⁊ piscib⁹ maris ⁊ bestijs terre. ab eo creatis Apl̄s paulus. i. Coz. xiij. assimilat sanctū vite pūtis etiā in sanctis statui parululipueri. Statū aūt boz̄ stetui viri pfecte eratis. Un dicit cū aūt fact⁹ sum vir euacuaui que erāt paruuli. Sicut em̄ puulus hz paruā noticiā de rebus ⁊ maxie spūalib⁹. sz vir magnā si se applicat in illis. Ita i pūti ois noticia quā de deo habēt etiā scissimi hoies est imperfectissima ⁊ modica respectu cognitiōis in patria. Quāuis igit̄ btā maria habuit altissimā cognitionē de diuinis ip̄ūti. tñ alio mō habuit pfectioz̄ q̄n assumpta est in celū ⁊ padisiū trāslata in aīa ⁊ coꝛpe. vt vi. hñs pfectissimā visionē ⁊ fruitionē facta dña oim vt p̄esit volucribus angeloz̄ piscib⁹ demonū in mari amaro penaz̄ natāt̄ib⁹ bestijs hoim̄ mortaliuz. Deniq; die septimo q. quiēt ab opib⁹ suis de⁹. ... pus in sepulcro. ⁊ tūc fidel⁹ in vgine ipsa. iō būdixit ei. ⁊ scificauit statuēs eā die ... ⁊ veneratōe hēri a fidelib⁹ in honoꝛē ei⁹. Nō q̄dē abstinēdo ab opib⁹ manualib⁹. ne videamur in ... ozare. de ꝓse. di. iij. p. uenit. sz ... eunādo. ozādo frequēti⁹ ⁊ elemosynas dādo. Ecce ergo quō in capite libꝛi scriptū est de ea vt faceret ⁊ cetera. Et sic p figurā memoꝛia eius est in gñatiõe seculoꝝ

§. III. De tertio libꝛo qui ē

nouū testamētū. p̄cipue euangeliū in quo doceꝫ ois xp̄iana pfectio pōt intelligi illō Ezech. ij. Et vidi. Et ecce manus missa est ad me. ⁊ in ea involut⁹ liber script⁹ int⁹ ⁊ foris. Erāt in eo scripte lamētatões carmē. ⁊ ve. Man⁹ ista est dei filij. q̄ vt manu artificis fact⁹ est mūd⁹. Liber involutus in ea est euāgeli... seu doctrina p̄dicata ab eo. q̄ mi uolura ⁊ oꝛ... cura est iudeis ⁊ gētilib⁹. script⁹ est int⁹ ⁊ foris. qz dirigit ⁊ informat quersationē exteriozē ⁊ interiozē hois. Sūt scripta in eo lamētatões cōpunctionis q̄ dñt haberi p pctis. iuxta illud. pniam agite ⁊c. Carmē exultatiōis. qō ... dz hēre p expectatōe bonoz̄ mercedis. ve crucior⁹ dānatiōis. que dz q̄s timere. p virtjs ꝓperari. Juxta illud Matth. xxv. Jbūt hi in supplicium eternū. iusti aūt in vitā eternā. Principiū huj⁹ libꝛi euāgelici est iste. Liber gñationis Jesu xp̄i. Matth. quo narrat gñatio xp̄i p quez gñata sunt secula. i. hoies inesse spūali. Et in fine huj⁹ genealogie q̄ ē i capite libꝛi noui testamēti seu euāgelij: dr̄. Jacob aūt genuit Joseph virum marie. de qua nat⁹ est ihesus q̄ dr̄ xp̄s. In capite ergo libꝛi scriptū est de me. vt facerez volūtatem tuaz. in sumendo sposiz. in ꝓsentiēdo deo ad ꝓcipiēdū xp̄m. Et sic memoria ei⁹ vginis est in gñatõe seclozum̄ spūali. fctā in dei incarnatõe ex vgine. Sz tūc q̄rit cū euāgelista narraret genealogiā marie. d ... nat⁹ est xp̄s. nō ex Joseph. qre describit genealogiā Joseph ⁊ nō marie. Ad q̄ rñdet b. Hiero. ⁊ A... amal. q; nō fuit ꝓsuetudo iudeis neq; quine scripture genealogias ponere p mulieres sed p mares. Ex aūt ꝓhibebat cōmisceri ꝓnubis inter hoies ym⁹ trib⁹ cuz alteri⁹ trib⁹ hoib⁹. nisi inter sacerdotale ⁊ tribū iuda regalem. Sz fiebat matrimoniū inter hoies vni⁹ trib⁹ ⁊ mulie familie. ⁊ q; Joseph erat iust⁹. vt dr̄ matth. i. nō sumpsisset mariā in ꝓiugē nisi fuisz de tribu ... ⁊ familia dauid q; fecisset z̄ legē. Ex b ergo q̄ describit genealogia Joseph inchoata ab abraā. p̄sequēter pōt ⁊ genealogia marie ꝓpter ꝓncipalitatē gñandi. q; mascul⁹ gñat in altero. Scōa q; sex⁹ femine est natura posteriozi. pus ei sexus est adā. postea eua. ⁊ ipa de costa ei⁹. Tertia cā. q; culpa ꝓtior. Pri⁹ em̄ eua tulit de pomo vetito. postea adā forte absuasus. Et magis eua seducta supbia credēs se fieri posse p esum fructum deo. b adā nō credidit. Licz mādatum ipe trāsgressus ē. ... b est q̄d ait apl̄s cū dicit. Mulier ei seducta est in pu... icatōe. Adā vo nō est seductus. Quarta rō. q; mulier ad ... pa infirmitatis signāda est conuenientioz q̄m debiliozis ... nis ⁊ vtutis corpalis. Cū autem pdictis rōnibus mulieres nō genealogizent ... sta mandictōe ē exepta btā maria. cui⁹ genealogia exp̄ssime declarat ⁊ patentissime euāgelizat. Dō aūt b fuerit vir de sponsatū sibi. i. Joseph. vt p̄z in euāgelio: declarat eminentiam dignitatis ⁊ humilitatis sil⁹ vt manifestet mirabilis pulchꝛitudo. cū ⁊ dignitas extollit hūilitatē. ⁊ sup ois humilitas p̄cipue ornat dignitatē. Quid ei ait b. Bern⁹. vir tutū est eque potēs. oim̄ demonū debellare supbiā ⁊ tyrānidē hoim. Leterū cū oum indifferēter p̄sonarū. hec sit. s. humilitas q̄dā turris fortitudinis a facie inimici. Nescio quo pacto ... ul⁹ vis maioꝛ est in maioꝛib⁹ ⁊ in ... ioꝛibus clariozibus cōprobat. Nulla splēdidiozi gēma in ... oi p̄cipuo ornatu summi pōtificis. Quo em̄ excellētioꝛ ceteris ex humilitate ꝓparet illustrioꝛ ⁊ seipo. Hec ille. Sicut ergo ista ꝓallegiauit matrē suā ... sup oēs mulieres in ... genealogizet. ita hūilitate adornauit q; l... genealogia ad ipaz p virū ioseph descēdere demōstrat. Circa quā genealogiam posita in capite libꝛi euāgelioz̄ tria sunt ꝓsideranda.

Primū est. q̄ nulle femine peccatrices in genealogia describūtur. Secōm q̄ multi boni in ipa genealogia inseruntur. Tertiū q; multi boni in ipa genealogia exp̄imunt. Quātum ad primum cā huj⁹ esse pōt eo q̄ omnis peccati imitatio vel suspitio a dtissima maria excludi debuit. Sic aūt a patre in filios p imitationē mala puersatio solet deriuari. q; cū eis frequēti⁹ quersant ⁊ videnteoz̄ mala opa. ita a matribus in filias. q̄ ꝓtinue habitant. cū eis. ⁊ videt opa eaz̄. mali mozes descēdūt p seqlā. Nulla ergo mater in genealogia maia designat ne suspicionis minima de ei⁹ imitatiõe in b oziat. Nec est ꝓra q̄ ait b. Hiero. sup Matth. s. q̄ nulla sanctaz̄ mulier b ponit q̄s diceret. Sed per cōtrariū peccatrices. vt raab meretrix. ruth moabitides gentilis. Bersabee adultera. Thamar incestuosa. Nam predicte mulieres q̄ exp̄imūtur in genealogia fuerūt vtiq; male. sed anteq̄ ꝓnerēt ad genealogiā. ad q̄ respicit b. Hiero. fuit em̄z raab meretrix antq̄ despōsaret sibi nomen. non aūt postq̄ accepit illā invitz vnō ꝓtinet ad genealogiā dñi descēdētis ab ea. Sic ruth accipiēs in vxoꝛ booz. ex qua nat⁹ est obeth aui⁹ dauid conuersa est ad cultum veri dei. Bersabea autez perpetrauit adulteriū anteq̄ iumeret in vxoꝛ legitimā dauid. ⁊ quia ex

Eccliā⁹ viris malecendum ꝑm Alber. vbi. s. q̄ ideo ozatū habuit ab aliq̄ bus descriptis viris in genealogia ista malis. triplici ex cā rationibus. ꝓma q̄ opposita iuxta se posita magis eluceſcūt. Et hz illud dr̄. in Can. can. Sicut lilia inter spinas: sic amica mea inter filias. ⁊ sicut spina rosam genuit ... dea Maria. carnit ecclesia. Scōa vt sapia dei misericoꝛditer appareret. Est em̄ exitus de bono in bonū seu melius: vt illud. Vidit deus cūcta q̄ fecerat ⁊ erant valde bona. Heū. i. ex fingulis em̄ creaturis ... nis factis resultat pulchꝛitudo vniuersi q̄ est meli⁹. Est ... exitus de malo in malū: ꝑm illud. Initium ois pcti supbia. Est ⁊ exitus de bono in maluz: vt de muliere intriū pcti. Quart⁹ exitus est de malo in bonum Et b est ꝓpium dei cuius sapia vincit malicia: ex malo eliciens bona. Tertia cā est vt cōfidentiam petōrib⁹ augmēt̄aret per hoc q̄ mediatrix eoz̄ eadem ꝓpinq̄tate vtrunq; extremitatē coiungeret: vt sicut est mater sozoꝛ ⁊ filia dei sic etiam a natura inclinarēt ad miserendū petōri. ꝓpt q̄d figurat ꝑ arcū in nubibus celi in signū federis inter celū ⁊ terrā. Nō em̄ potuit deus efficaci⁹ cū petōrib⁹ stabilire pacē: q̄ p filiā petoꝛ hoim suo filio accepit vxoꝛē ⁊ mrēz. Nec aliquis fidelius iter deū ⁊ hoiem pacē fecit q̄ q̄ mat vtriusq; fuit. Ad b etiā optime ... cit auctoꝛitas Hiero. di. sol. dñs. q̄ hāc rōnem assignat. Quantū ad tertiū dicendū. q̄ ideo a bonis ⁊ sanctis oz... hre voluit: vt ps in narratis in g... nealogia triplici rōne vim Alber. Prima ē vt sanctitas vndiq; ea circūdaret. Retroq; nobilitatem eoz̄ sc̄z sanctoz̄ ex q̄bus descēdit. vt abraā ⁊ aliozum. Ante p vtilitatem sc̄z ꝓpter ꝓm ex ea nat⁹. Supza p dignitatem: q; facta regina celi. Infraq; ꝓtem ad demones coercendos. A dextris p vtutum summitatē. A finistris p peccati imunitatē. Ab intra p charitatē. Secūda cā vt humilitas eius laudabilioꝛ appareret. q; ait b. Ber. In altuz positus nō alta sapez humilib⁹ ꝓsentire: nil ... o charius: nil apd̄ hoines rarius inuenit. Ipsa aūt regali ex ꝓgenie exorta ancillam se vocat. Tertia rō est vt antiquitas nobilitatē extollat ⁊ augeat. q; nō pōt arboꝛ bona fructus malos facere. Et q̄d natura tale magis tale. ⁊ magis ad vtutem ꝓficitur q̄ ad ipam ex nature originem inclinat. Virtutes em̄ ꝓtim a natura ... tim a cōsuetudine sunt acq̄site. Naz infuse ... cipiūt ex gra. Un Jc... xxxi. Abi... ntia creuit mecū misericordia. s. per assuetudinē. ⁊ vtero mr̄is mee. Egressa est mecū vt a natura. Sicut em̄ diuturnitas pcti nō minuit pctm̄ sz auget. Et tanto sunt grauioza peccata q̄to aiam infelices diutius detinēt alligatā. vt dicit Hze. ix. ex̄ de ꝓsue. c. vlti. Et sicut adulterine plantatões nō dabunt radices altas. vt dr̄ Sap. iiij. ita ecōuerso pulchꝛa est casta generatio. i. ꝓgenies cū claritate. Immortalis est em̄ memoria illius. q; apud deū nota est ⁊ apd̄ hoies. Et sicut oēs iniq̄ filij ex iniq̄s q̄ nascunt testes sunt nequitie aduersus pentes: ita gñatio rectoꝛ bñdicet. Sic q̄ brissima Maria ex magnis bonis orta ē. vt antiq̄tas nobilitatē eius extolleꝛz. In capite ergo libꝛi scriptū est de me. ait. q; in ꝓncipio noui testamēti ⁊c. De cōceptiōe b. Marie virginis hēs alium sermonē in ꝓma ꝓte ti. viij. de peccato originali. ⁊ ibi vtr ipsa ꝓferit originale p rōnes ⁊ auctoꝛitates.

¶ De natiuitate sancte Marie sermo. Cap. V.

Jber generatōis iesu

xp̄i. Mat. i. Hic est. s. sancta Maria hodie nata. Ubi notandū q̄ ꝓsuetu... antiquoz̄ fuit ... cipum ⁊ magnatū diem natalis sui cū solēnitate ⁊ locum dignitate celebrare. Unde d̄. Marci. vi. q̄ herodes rex natalis sui cenaz fecit ꝓncipib⁹ ⁊ tribunis ⁊ ꝓmis galilee. Rō aūt ⁊ causa huius fuit: q; credebant eu fortunia sua ex die ⁊ hora natiuitatis sue oia prouenire. In cuius rei signuz ⁊ argumentū q̄d narrat Valerius maximus d̄ duob⁹ ꝑbis eadem die natis: qui sez in fortunijs postea equaliter ꝓcesserunt. Unde dicit q; polestrat⁹ ⁊ hipoclides ꝑbi eadem die nati. eiusdem ꝓceptoris epicuri sectā secuti. primonij etiā possidēdi. kalendiq; schole cōione cōuncti. eodēq; momento tpis vltima senectute extincti. filij ex eodem credebant ꝓcedere infortunia sua seu q̄cunq; mala. Ad q̄d facere videt q̄d idem Valerius maxi. refert de quodā qui omni anno ea die solū in qua natus fuerat febres patiebatur nec vnq̄ alās alia infirmitate rangebat. Et illa tali febre illius vltimo diei extinct⁹ est. Illi ergo qui ... fortunati erāt sicut ⁊ magni ⁊ honozati tanq̄ cām eufoꝛtunij sui fuę nati uitatis dies cū letitia celebrabant. Sed scriptura sacra diuinitus inspirata: ⁊ ipsius doctoꝛes a deo illuminati: tam bona q̄ mala. i. aduersa ex diuina ꝓuidentia magis q̄ ex cōstellatione natiuitatis ꝓuenire nobis asserūt. Propter q̄d dr̄. Hiere. x. A signis celi noli timere. Nam etiā in his q̄ coꝛpoꝛ celestiū dñio subdunt: diuina volu... as ⁊ puidētia ꝓualet: ꝓsperas ⁊ aduersa ꝓut vult singulis tribuēs. Et ideo ecclesia nō celebrat natiuitates hoim: ⁊ pcipue q; nascuntur cū oziginali peccato. Celebrat tamē natales dies quoꝝūdam: q̄ ex speciali dei munere nati sunt sine oziginali peccato: vt xp̄i ⁊ Virginis matris ei⁹ ⁊ Jo. bapti. Christus etiam sine originali cōceptus nō solum natus. Et sic natiuitas beate Marie celebrat. q; vt dicit b. Ber. sancta fuit anteq̄ nata. Neq; em̄ festiuis laudib⁹ celebrarek si nō sancta nasc... Et de hac in verbis ꝓpositis que sunt titulus quasi euangelij dicit. Liber generationis Jesu xp̄i in quo cōmendatur ex tribus.

¶ Ex totali puritate: q; liber.
¶ Ex supmirali fecūditate: q; generationis.
¶ Ex singulari dignitate: q; iesu xp̄i.

§. I. Dicitur beata Maria li

ber. q; cōtinet in se oīa sapiam. i. filiuz dei. In libꝛis em̄ cōtinet sapia descripta. Et ex hoc inuitur totalis eius puritas. s. in aīa ⁊ coꝛpe. q; vt dr̄ Sap. i. In malivolam aiaz nō intrabit sapia: neq; habitabit in coꝛpe subdito peccatis Et ideo opoꝛtuit eā esse totalr̄ purā ab oi peccato. Jo. dama. Sanct⁹ em̄ de⁹ nō nisi in sctis req... cit. Et possum⁹ dicere q; vo... b. Maria liber triplicie... nalis seu rōne.

¶ Primo ratione materie.
¶ Secūdo ratione scripture.
¶ Tertio ratione cl... sure.

Quantū ad p̄m libꝛi ꝓcipue notabiles sūt de ... gameno q̄ad māz seu chartā. Purgato em̄ tñ triplr̄. s. a pelus carnositate: ab aq̄sitate seu hūiditate: q̄n. s. siccat ⁊ a superfluitate q̄n raditur. Sic. b. Maria purgata fuit a carnositate pcti oziginalis. puenientis ex pctō oziginali. ps. l. Ecce ei in iniq̄tatib⁹ ... ceptꝰ sū ⁊ in pctis cō. me ⁊c. Et b in sanctificatōe A... aq̄sitate. i. fomitis fluxibilitate. Beñ. vi. cuncta cogitatio coꝛdis pna est ad malū. ⁊c. Et b in spūscti supuentōe A superfluitate. i. a q̄dam legis irregularitate: ⁊ hoc in purificatiōe: q; sez sm̄ legem mulier pariens nō poterat ... e ad templū nisi post. xl. dies: vel ... uperfluitate quoad directionē actualē oium cogitatuum in deū. Si ... nostoz purgari si volum⁹ padisum intrare ab oziginali p baptismuz a mortali p pniaz. A superfluitate ve... aliū p sacralia b. Aug. de pe. di. i. Neminē putes ab ... oze ad vitarez: a quocūq; magno vel paruo pctō ad vtutē sine pnia ... sse transire. Ita a deo ipartitur largitas venie vt non deseraē veritas discipline. Uel pōt dici q̄d ebem⁹ purgari a carnositate luxurie. Ab aquositate supbie. Humiditas em̄ nimia facit inflare vt hydropicū. Et a superfluitate auaricie: q̄ superflua cōgregat ⁊ retinet. Auricꝰus aūt materia libꝛoz̄ fiebat ebritate de ligno. i. ex cortice illō arboꝛis subtiliozi q̄ ē medi⁹ int̄ corticē exteriozē ⁊ lignū q̄ cortex medi⁹ ⁊ subtil⁹ dr̄ lib. Un a tali materia liber ē dict⁹: q̄ materia bñ ꝓpruit

Universidad de Deusto
Biblioteca

beate m[illegible]e.q3 facta est media seu mediatrix inter deū ⁊ hoies ꝑpter q3 canit ecclia Mediatrix hoim ablurrisq3 criminū.peccatoꝝ venia.ſ.,pcurādo iſta.Et ideo peccatores diſcordes ⁊ mimici dei facti ꝑpter offensam vt recōcilient ei debēt ad iſtū libꝝ ⁊ ad iſtā mediatricē recurrere Nā ſicut ipa mediāte ſedata est lis.q3 erat inter deū ⁊ homines.ita etiā p ipam terminant questiōes inter hoies ⁊ diabolū. Un legit in li.de miraculeius q3 q3daꝝ grādis peccatoꝝ ductꝰ est p viſionē ad iudiciū dei.vbi p quattuoꝝ allegatiōes diabolꝰ volunt ꝓbare eū esse ſuū.Primo rōe publici inſtrumēti q3 deꝰ dictauit cū dixit.In quacumq3 hora comede[illegible]is ex eo morte morieminī.Cū ergo iſte fit ex eiꝰ ꝓgenie[illegible]morte ꝑpetua dz mori.Sz btā maria cuius ille deuotus erat rndit vt mediatrix ⁊ aduocata.iſtō tu de mon falſificaſti q3 ad illud addidiſti.Nequaq3 morieminī. ⁊ ideo tanq3 falſarius repellendus es.Scōo dixit diabolus illū esse ſuū rone ꝓſcriptiōis.q3.ſ.multis annis eū in ſeruū possedit.Ad q3 mediatrix btā maria rndit.Illa ꝓſcriptio [illegible]sepe interrupta ⁊ ideo non valet.q3 ratio eius semp murmurabat.⁊ cōtradicebat q3 tā crudeli dño seruiebat.Tertio dixit diabolus illū esse ſuū rone ꝓpriatis peccati.Nā peccati ꝓpriū est esse [illegible]nderosum.ps. xxxvij.Sicut onus graue grauate sunt sup me.Et quia ꝓderosuꝝ ideo trahit ad centꝝ terre.ſ.infernū.⁊ idcirc luc demergendū.Cui mediatrix rndit q3 penat passionē ſuā plus oibus ꝓderauit ⁊ ſursum quodāmodo trahit peccatoꝝ.Job.vi.Utinā appenderent peccata mea ⁊c. Quarto allegauit q3 plura erāt eius mala [illegible]ona.Et cū ad ꝓceptū iudicis in ſtatera appenderent bona ⁊ mala.⁊ ſtate[illegible]n qua erāt mala ꝑponderaret[illegible]abito beata maria manū apposuit ad ſtaterā seu bilantiā in q3 erāt bona et ſi pauca.⁊ trahit eā ad terrā.⁊ ꝑponderauit eltera.ſ.Tūc diabolus confusus abſcessit.Ille enigilās vitā ſuā in melꝰ cōmutauit. Scōo btā maria dz liber [illegible]e ſcripture eius. Scriptura em libri nihil [illegible]aliꝺ q3 verbū icarnatū[illegible]charta incorporatū.Et repreſentat verbū dei incarnatū in ymagine Nā tāq3 nrm verbū mētale.est verbū a pre genitū.ps.Eructauit cor meū verbū bonū.ait ps.xliij.Tanq3 verbū cale est verbū dei a ꝓphetis ꝓdicatū.Esa.lv.Uerbū q3 egredietur de ore meo.i.p ꝓphas.nō redibit ad me vacuū Sed tanq3 verbū [illegible]chartatū seu ſcriptū est verbū dei inviteroꝝ ginis [illegible]cu incarnatū.de q3 dz Esa.viij.Sume tibi libꝝ grāde [illegible]ribe in eo ſtilo hois vt ſit [illegible]m ꝓphe ⁊ filij ad spūſanctū.cui3 opa ꝓcepta dz.Lib iſte [illegible]grādis fuit beata maria.Libri q3 fiūt ab hoibus sunt pui.q3 pauca cōtinēt.Nā ⁊ ſi salomō dicat.Eccli.[illegible]Facēdi libros null9 est finis [illegible]vt ait temisti9.Ea q3 scim9 sunt minima ps eorum q3 iguoram9.Sz btā maria fuit liber grādis q3 continuit [illegible]uinā ſapiam cuius nō est numerus.In ipo em sūt aplī[illegible]unt thesauri sapie ⁊ sciētie dei.Scriptoꝝ bui9 libri fuit optim9.qm spūſanctus q3 oim est artifex oēm habēs scientiam.Sunt quoq3 in hoc libro ⁊ scriptura in q3 [illegible]es ꝓnt ⁊ debēt legere ⁊ obſeruare in eo contenta.Un beatus Amb.in li.de vginib9 ait.Sit vobis tanq3 in imagine descripta vita marie.Habetis in ea ꝓbitatis exēpla.vt ſcia[illegible]q3 eligere.quid de[illegible]is vitare.Virgo erat nō corpe ſz tm.ſz [illegible]ēte q3 nullo modo ſi abitu fincez violaret affectu Corde humilis.verbo grauis.aio prudēs.loquēdi ꝓtioꝝ legendi ſtudioſioꝝ.in[illegible]a operi.verecunda sermone.arbitrū mētis nō hoiem ſz [illegible]eū querēs.Nō in icerto diuitiaꝝ ſed in ꝓtecte nauperum ipem reponens.Aſſurgere maioribus natu[illegible]alibus nō inuidere.fugere iactātiā.ſeq3 rationē.amare vitutez.Et infra.Cogeminaꝝ iciunio dies. Et ſi refici[illegible]di necessitas fuit.Plerumq3 cib9 obuī erat qui morte arceret.nō q3 delitias miſtraret dormienti nō ꝑpus cupiditas q3 necessitas fuit.Et ſi [illegible]dormiebat corpus. vigilabat animꝰ.q3 vel lecta repe[illegible]interrupta continuat.vel agenda ꝓnunciat.vel ordinata disponit. Hec ille. Ubi multa dici ꝓſit ad dilectionē ⁊ imitationem eius. Et de hoc libro vginali ait Baruch.iiij.c.Hic est liber mādatoꝝ.Mādata dei sunt de opib9 virtutū. Tot sunt in hoc libro scripture quot opa virtutū. Ille vo legit in eo ⁊ colit. q3 ea imitat ⁊ diligit. Tertio dz btā maria liber rōclusus sure.libri ei hñt sue clausoria vl figilla. Ipa dici pōt liber ille de q3 Job.Apoc[illegible]o.Vidi in dextera dei sedētis super thronū libꝝ scriptū int9 ⁊ foris signatū septē sigillis.Ipa iſte [illegible]maria in dextera dei fuit.i.in dei ꝓdestinatōe ⁊ ꝓ electiōe cūctoꝝ.Scripta9 habitib9 int9 in aia ⁊ actib9 virtutum ab extra fe[illegible]is in exteriori.puersatōe.Septē figilla sūt septē figure sue scrissure natiuitat.Prima clausuram seu figillū apposuit balaā dicēs.Nume.xxiij.Orietur stella ex Jacob.⁊ hō exurget ō israel.Ō pcutiet duces moab.Hec stella est btā maria.orta vtiq3 [illegible]iacob.i.ꝓgenie ꝑtarche iacob.Hec assimilat stelle rō quātitat.Est ei in celo aliqua stella q3 oib9 stellis est maioꝝ.ſ.illa q3 est arietē in fine imaginis draconis.vt dicē alphagran9.Quāto aūt aliq3 stella magis elevat a nobis.tāto apparet nob minoꝝ ꝓpter distātiā.Ita btā maria maioꝝ est in esse ſpuali q3 oēs scti ⁊ sctē.⁊ tñ q3to maioꝝ fuit.tāto mioꝝ fidūciā vi[illegible]debat.ꝓpter immēſas humiliatē.Dicta aūt stella aligh[illegible]det maioꝝ.videlz q3 mediāte aliquo vapore humido vi[illegible]deretur.Sic ⁊ beatā mariā ille videt vt maiorez ⁊ magis laudat q3 humore deuotiōis abūdat. Scōa clausura seu figura fuit de area.Et hāc apposuit gedeon.Sed dauid ipsum sigillū magis amplexauit cū ait.descendit sicut pluuia in vellus.⁊ sicut stillicidia ⁊c.Uell9 est pellis cū lana bestie q3 nascit in carne [illegible]e carne.sed passiones carnis nō sentit.q3 est separū a [illegible]ali.ſ.post mortē eī.Sic beata maria q3uis nata fuer[illegible]e corpe anne.⁊ in e[illegible]t corpea ꝓzea fuerit separata.tñ ab ea vitia carnis nescia.hz pura ⁊ illibata semp ꝓmāſit.Un btūs Hiero.illud ps. expones in sermone ait.plane celestis imber vgineus vellus infudit.⁊ tota deitatis vnda in carne ſe cōdulit.ac deinde p crucis patibulū expressum oib9 pluuia salutis effudit ⁊ humanis mētib9 stillicidia gre ꝑstitit die clari9. Area est virgo maria.vellus xpus in ea ros diuinitat q3 fuit plena Area tñ arida remāſit.[illegible]go intacta ⁊ inuiolata semp fuit vt ꝓ3 in figura Judicū.vi.Ut el vell9 maria vt dicuꝝ est.

Tertiam clausuram seu figillum posuit salomō dicens Cañ.iiij.Hortus clusus soror mea sponſa.ſ.ecclia ꝓcius fons signatus.puteꝰ aquaꝝ viuentiū.q3 fluunt impetu de libano. Soror dz btā maria.q3 creatura rōnalis creata deo vt patre oium.Una ⁊ soror nra.Sponſa dz dei ex quo genitus est xpc.[illegible]e dei sup[illegible]ali.Ortus fuit in quo fuerūt flores sanctoꝝ desideriorū.⁊ oim adornamēta vtutū.Conclusus dz q3 nullo dolo aditu a diabolo ingredi potuit.Fons signatus dz signat9 sigillo totius trinitatis. Fons de mari ozit.ſz pmeat9 subterraneos trāſitus dulcoratur.⁊ sic ipsa aqua dulcorata fonti immittit⁊ potabilis reddit.Et[illegible]in ꝓncipio fons hz amaritudinē.ſ.in mari.in medio dulcoratiōnē.in fine.ſ.in ipo fonte dulcem et potabilē e[illegible]nationē. Ita ⁊ btā maria de amaro ꝓpio in deoꝝ ozū [illegible]abuit.⁊ in amaritudine pcti originalis genus rata.ſz postea a spūsancto p ſctificatōez dulcorata gratia ita q3 postea semp emiſit a q3 dulcissimas actionū.potabiles.i.inuitabiles.Dicit aūt bn[illegible]or ꝓclusus.q3 nec imelle ctum errorꝝ intrauit.nec affectū iniqtas venialis.Puteus est aquaꝝ viuentiū.i.gratiaꝝ ꝓfectaꝝ.q3 fluūt de padiſo quasi fon[illegible]llis. Quartā clausurā apposuit ꝓpheta Ysaias dicens.c.xi.Egredietur virga de radice.iesse ⁊ flos de radice eius [illegible]scender.Virgo dei genitrix virga est.flos filiꝰ eius exponit cantā ecclia.Et notandū q3 virga ista nō dicitur orta.ſz egressa de radice iesse.i.radice ⁊ genere iudeoꝝ [illegible]dit enī terre humore.ſz vga roze celi.⁊ caloze sol cre[illegible].Radit stat in[illegible]ga ascendit sursum.Sic iudei ex quib9 egressa est p aīa ⁊ ioꝝ[illegible]im peretur ima viciorū ⁊ infernoꝝ btā maria sublima vtutū.vnde ⁊ celoꝝ. Jude dei vt radix sunt in terrā fixi p cupiditatē ꝑpalis. Hec in

sere p auiditatē celestiū. Judei ꝓstringunt vt radix frigore infidelitatis:⁊ hec fouet calore charitatis.Hec ē illa vir ga figurata p virgā aaron.q3 in tabernaculo posita mira culose floruit ⁊ fructū fecit.cū tm ficca esset.vt dr Nume. xvij.q3 btā Maria in rēplo dei dedicat[illegible]floruit xpm cōcipiendo.fructū fecit pariendo eū ipsa[illegible]ūcca.i.vgine.per manēte. Quintū figillū posuit Ezechiel in vltima[illegible]arū visionū.vidit em q3dam edificiū mirabile in mōte cui tēplum:⁊ in eo quādā porta factā de q3 ei[illegible]ū est.Hec porta dñi clausa erit.Dñs solus ingredie[illegible]et ⁊ clausa manebit in eternū.Ezech.xliij. Templuz h ecclia est posita in ſublimitate vtutū:⁊ in spe celestiū ꝓmioꝝ.Ex h vidit aquā egredientē:⁊ ad[illegible]es ꝓuēit a q3 illa q3 est aqua gre. que ab ecclesia seu eccl[illegible]is sacris egredief:salut facti sūt.Porta aūt in hoc tēp[illegible]icta:est vgo Maria:nata in ipa ecclesia p gram iā receptā in utero.Est em virgo felix celi porta.Per hanc em bona spūalia de celo nobis exportant:et p eā hoies in celuz important.Clausa fuit hec porta:q3 a nullo violata.Nōa ioſeph vt blaſphemāt pfidi iudei nec ab alio.dñs solus intrauit p eā:q3 dei filius incarnat9 est in ea deo operante:⁊ clausa ꝑmāſit.q3 vgo i ꝑpetuū remāſit.vt dicit b.Aug. Sextū figillū seu figura fuit de luce noua. de q3 hester.viij.dz.visa est eis ozīri lux noua gaudiū ⁊ tripudiuz.Et hoc ex facto hester regine:q3 fuit pulcherrima oim desponsata assuero regi:cui sc3 liberauit pplm suū ex toto extinguēdum p inimicū e[illegible]amā. Interpratur hester humilis.⁊ figit vginem Mari[illegible]millimā:pulcherrimaz aia ⁊ corpe:desponsata deo q3[illegible]eatitudo sanctoꝝ.Interpretat eā assuerus britudo.Ip[illegible]eliberauit suis meritis ꝓpulum[illegible]oꝝ de manib9 inimicis demonis a morte eterna.Unde bē.Aug.Quas tibi laudes digne ꝓsoluet fragilitas humana:q3 tuo singulari merito mūdo succurriſt9 ꝓdito:Aur aūt noua dz apte orta in ei9 natiuitate:q3 nūq3 ante ea tam lucida tā mirabili9 nata fuit aliq3 ita plena gre lice.Hec est q3 splendorez pne glorie gignēdo:tenebras erroꝝ effugauit.Hec est q3 tenebras.i.deceptōes demonū detegit:⁊ oculos mētis sanos le[illegible]cat ⁊ ꝓfortat. Prouer. xv.Lux oculoꝝ letificat. Septimū figillū apposuit xpc de margarita.Mat.xiij.dicens. Negociatori iuenta vna ꝑciosa m[illegible]arita abijt ⁊ vēdidit omia que h[illegible]uit:⁊ emit eā.Iste n[illegible]iator ē ipsemet dei filius:[illegible]i abijt angelos in celo relinquēdo.i.nō assumēdo naturā eoꝝ:oia sua vendidit.dū cum humana natura cōmutauit:vt ipse daret nobis diuin[illegible]em ſu[illegible]nos el hu[illegible]itatē nostrā.tunc oia bona sua acq3ſi[illegible]nobis cū[illegible]a.cū ipse ſpāliter assumpſit istam ꝑciosam margaritā.i.vginitatē mariā sponsam.Hec ergo ad modū margarite gēita est infra ꝓcha3 id est vterū Anne.hūilis matris sue ex celesti roze.i.diuina gratia ⁊ virtute:q3 Anna ſterilis erat dealbata ⁊ sancti ficata.Talis margarita ꝑciosa reputat.ſ.p[illegible]a:candida:⁊ clara.Pulchra mēte p puritatē:cādida in corpe p castitatē:clara in ope p charitatē.Sap.iiij.O q3 pulchra est casta generatio cū claritate.Et sic liber est.

§.II. Secundo cōmendat

quoad ꝓncipalem diuisionem facultate supnaturali q3 generatōis. Duplex est gnatio xpi.Una eterna ex patre sine matre.Esa.liij.Generatiōez eius q3s enarrabit:q.d.null9 Btūs Amb.Mihi impossibile ē hmōi gnationi[illegible]e se credere.Uox scz nō tm mea sed etiaz archāgeloꝝ. Alia est ex matre sine patre.ſ.hm humanitatē suaz.Et sic.b.[illegible]ria dz dei genitrix spūsancto fecundata.q3 ostēdit euāgelista dicens.xpi generatio sic erat.Cum eet desponsata mater iesu maria inuēta est in utero hñs de.ſ.scz carnez. Sed notandū q3 btā Maria est liber gn[illegible]is hñs in se q3 druplicez gnationē.Prima est n[illegible]alis:q3 vt mater vera ex suis sanguinib9 pur[illegible]genuit xpm filiū suū. Secūda est spālis.q3 vt mater spūalis genuit Jo.bap.mō speciali nō solum leuās cū de terra:q3 natus est:q3 ꝓs in ptu ei9 sed etiā ⁊ magis q3 vt de sacro fonte spūsancto ⁊ aq3 gre baptizatus ē Job.in vtero sanctificatus ad vocē virginis q3 salutauit Elisabeth. Tertia est adoptiua q3 moriente filio imperatoꝝ ipse in throno crucis manēs rescripto suo et edicto adoptauit sibi Johānem euāgelistam in filiū dicēs Ecce filius tu9.Et ecce mr tua. Quarta gnatio sua ē gnatis ⁊ deducatiua:q3 scz bonos gnat vt pia mr ⁊ nutrit meritis ⁊ exēplis.Eccli.xxiij.Ego mr pulchre dilectiōis ⁊c.

§.III. Quantuz ad tertium

cōmendat ex dignitate filij q3 iesu xpi. Jesus interpretatur saluator.ipse em nos saluat.Christus interpratur unctus Tres aūt p sone antiqtus ungebāt:scz reges: sacerdotes ⁊ pugiles.Et in h apparet dignitas naturalis ab ea geniti:q3 summus rex:summ9 sacerdos ⁊ summ9 pugil.vt pugil pro nobis pugnauit h diaboluz.et vicit vt sacerdos se obtulit in sacrificium:vt rex nos coronat in celuz:vt saluatoꝝ saluat a morte peccati diaboli ⁊ inferni.

¶ In natiuitate beate Marie. Lapitn.VI.

Me omis gratia vi

te ⁊ veritatis.Eccli.xxiij.Sicut in celo materialiter sunt diuersa lumiaria:scz stelle:luna:⁊ sol diuersimode lucētia.Sic in celo ecclesie sunt q3dem sancti et sancte tanq3 stelle lucētes p gram ⁊ gloriā.diuersimode tñ sicut stella differt a stella in claritate.vt ait aplus.Sol aūt iusticie xp̄c deus noster plenus est lumine gratie:scilz ⁊ veritatis.vnde Jo.i.a q3 oēs ⁊ stelle ⁊ luna illuminantur. Sed btā maria p[illegible]eū vt luna luce maioꝝ stellis [illegible]apparens ē be.Maria pulchra vt luna canit de ea ecclesia. Nā vt ait beatus Hiero.Ceteris sanctis per ptes. Marie vo plenitudo gre se infudit.Et ideo de ea dz. In me omis gra vite ⁊ veritatis.Ubi notāda sunt tria genera gratiarū circa beatā Mariā ꝑgentes ei9[illegible]que trahunt ex geneologia dñi quam refert be.Mat.in [illegible]cipio euangelij sui:q3 ho die legitur.Et[illegible]interpretatiōe scz ipoz nominū hebraicoꝝ [illegible]in latinū:ex q3bus xpc hm carnem descēdit.Liber generationis i[illegible]cipit euangelium.

§.I. Et primo ponunt con

ditiones [illegible]rioſe ⁊ vtuose pentū vginis scz Anne ⁊ Joachim ex in[illegible]oratiōe nominū in pria[illegible].ſ.ab Abraam vsq3 ad Dauid. Modū igitur ꝓcedus est Abraā.⁊ hic notatur rectitudo fidei in qua est iusticia. Justus enim ex fide viuit q3 est vbū Abac[illegible]h allegatū ab aplo.ad Ro.i.Precipue Abraam cōmendat de fide ex qua iustificatus ē hm illud.Credidit abraam deo:⁊ repuratum est ei ad iusticiam.i.ad sanctificationē.Et interpretat abraā ꝑcussus a gentiū.ſ.p iusticia fidei.Et de pentib9 vginis.Anna ⁊ Joachim dz in hiſtoria ei9 q3 erāt iusti ambo añ deū. Nec aliquos cē iustos ante hoies:q3.ſ.ab hoib9 q3runt iusti reputari:q3 xpc ꝓhibet dicens.Attēdite ne iusticiam vestrā faciatis coraz hoib9 vt videami ab eis ⁊c.Mat.v.

Sc3m bonū ex quo generat in nobis xpc in mente est ir reprehēſibilitas:cū scz quis c[illegible]ne offendat ⁊ scandaliset ꝓmum malo exēplo.Ad q3 hortatur [illegible]ls dicens. Cor.vi.Nemini dantes vllā offensionē.Non quidem pauci faciunt malis opibus ⁊ vbis scādalizantes ꝓmos suos. Sed pentes vginis vt legit er[illegible]me reprehensione viuētes. Et ista irreprehēſibilitas significat in ysaac qui interpretat risus.magnū em gaudiū exurgit in mēte quo q3 irreprehensibiliter viuit. Tertiū ex quo generat xpc in mēte est obseruātia mādatoꝝ dei. Nec aliter pōt ee ingressus ad vitā xpi.Unde ipe ait Mat.xix.Si vis ad vitā ingredi ꝙa mādata dei[illegible]vnū vel duo:ſz oia vt dicere valeas illō Tob.v. Dia q[illegible]pcepisti mihi pr facia:q3 fecerūt Anna ⁊ Joachim.de q3bus scriptū est q3 incedebant in oibus mādatis dei.Et h notat in Jacob:q3 ysaac genuit iacob q3 interpratur supplātatoꝝ.Opz em supplantare ⁊ vice

Universidad de Deusto
Biblioteca

re:ꝛ subijcere sensualitatē ad obseruandū dei mandata.

Quartum in generatione xpi est cōfessio ad Roma.x. Ore aūt cōfessio fit ad salutez.i.necessaria. Et hoc innuit qꝫ Jacob genuit Judā q̄ interptat cōfessio. Confiteri em̄ opꝫ ꝛ petā sua ꝛ diuinas laudes ꝑm illud pſ. Confiteboꝛ dño nimis i ore meo.i.valde.ꝛ declarat modū. In medio multoꝝ laudabo eū. Sic Joachim ꝛ Anna ibant ad templuz ꝓfitentes dño.i.gr̄as agentes:ꝛꝓ sacrificia petā deluentes. Quintū qđ ponit in generatiōe xpi est diuisio seu distributio substātie sue in paupes. Judas em̄ genuit Phares q̄ interptat diuisio.s.reruz suaꝝ cū pauperibus. Tob.iiij. Si multū tibi fuerit ebūdanter tribue:si paruz ꝛ illud libenter imptiri stude.ꝛ pſ. Dispſit.s.iustus dō dit pauꝑb⁹. Amb. Pasce fame morientē: si nō pauisti occidisti.di.lxxxvj.nō satis. Parentes bn̄ Marie ē diligēter agebāt diuidētes sube sue reddit⁹ tripharie. Partē vnaz tēplo ꝛ ministris offerētes. Scdam pauꝑbus. Tertiaz sibi ꝛ familie sue ad sustentatiōē retinētes. Sextū qđ multū iuuat ad generatiōē gr̄e xpi ad augmentū est votū qđ.s.est de meliozib⁹ bonis:ad que alꝫs quis nō renetur:ꝫ postq̄ fecerit obligat.pſ. Vouete ꝛ reddite dño do vestro.vbi glo. Vouere est volūtar: ꝫ reddere necessitat. Phares em̄ genuit Esrom q̄ interptat sagitta:qꝛ sagitta velociter ascēdit ad deū quasi feriendū ad amoꝛem dandi qđ sub voto petendi vl̄ gr̄am ꝓcedēdi ob voti oblationē. Jstā sagittā emiserunt Joachim ꝛ Anna qñ steriles existentes vouerūt deo fructū vētris sui se daturos e, si eis ꝓcederet:qđ ꝛ obtinuerūt ꝛ seruauerut. Et nō sicut vana fallaces mulieres q̄ q̄tidie vouēt ꝛ nihil obseruāt.

Septimū est opprobrioꝝ tolerantia ꝛ inuriaꝝ. Petrus in cano. sua. Si quid patimini ꝓpter iusticiā bn̄.ꝛ Mat.v. Beati eritis cū maledixerint vobis hoies ꝛ dixerint oē malū aduersum vos metiētes ꝓpter me. Naz ꝛ xps de se dicit. Jſact⁹ sum opprobriū hoim ꝛ abiectio plebis.m pſ. Vñ ꝛ sequit q̄ Esron genuit Aarā q̄ interptat excelsus. Opprobria cū ꝛ iniurie tollerate faciūt hoiem excelsum coꝝ deo. In cuius figurā dicit:qꝛ multiplicate aque.s. tribulationū: eleuauerunt arcā in sublimi.i.aiam. Heu vij. Hoc passus est opprobriū ꝛ stumellā Joachim qñ pgēs ad tēplum cū fecundis:eiect⁹ est a sacerdote sacrificio repulsoꝛ: imꝓperie ei opprobriū sterilitatis. Octauum est vt nō solū sua. ꝓficeat aduersa:qđ cōe est oib⁹:ꝫ libēter ꝓ xpo:vt dicat cū aplo ad Coꝛ.xij. Libēter gloriabor in infirmitatib⁹ meis:vt habitet in me virtus xpi. Et em̄ dicit.b. Greg. ab electis suis de⁹ curat nec tas pctoꝝ tpali ex afflictoꝝ ergere q̄s in eis i eternū nō vult videꝫ.i.punire ꝙ pe.di.j.si pctm̄. Vñ Aarā genuit Aminadab q̄ interptatur volūtariū. Volūtarie em̄ sacrificabo tibi, ait pſ. s. me in aduersitatib⁹ tibi offerēdo. Sic Joachim accepta ꝓmelia a sacerdote nō respōdit ei malū ꝓ malo. Sz ne ꝓturbaret officiū vl̄ ppm in ꝓtendendo vl̄ impatientiā ostēdendo: recessit patiēter ferēs iniuriā ꝛ recessit ad patres suos: nō ad ꝓsanguineos q̄ secū vindicaret iniuriam sicut hodie fit ex quo multiplicant mala. Nonū est cōsolatio angelica. Non em̄ quis diu posset sustinere aduersa nisi angeli inuisibiliꝫ nos ꝓsolarent ꝓ bonas instigatiōes ꝛ illuminationes ꝓfortando. pſ. Scdm multitudinē doloꝝ meoꝝ in corde meo ꝓsolationes tue letif. aiam meā. ꝛ Sara vxoꝛ Tobie. eiusdē. iij. c. Non delectar dñe in pditiōibus nostris: ꝫ post tēpestatē ꝛ aquillū facis: post lacrymationē ꝛ fletū exultationē infundis. qđ significat in eo qꝫ amina dab genuit Naasan q̄ interptat auguriū. Consolat enim angel⁹ q̄si augurādo.i.ꝓmittēdo nobis bona ꝛ ꝑmium ex tribulationibus volūtarie toleratis. Appuit ḡ angelus Joachim ꝛ anne de sua sterilitate ꝛ opprobrio illato humilitatis ꝛ ꝓsolat⁹ est eis ꝓmittēs filiā ex eis nasciturā: q̄ cēt mater dñi ꝛ speculū mūdi. Et cū ꝑ ples annos nec ꝓ orōnes: nec ꝑ elemosynas suscepissēt fructū de suo mri momo ꝓ patiam in aduersis ꝓsolati sunt ex augurio, i. ꝓmissione talis filie. Et tu ergo si vis ꝓsolari ꝛ fructū bonū facere: patiam habe ꝛ insurias reinitte oēs. Decimus est quasi q̄dam certificatio diuine ꝓmissionis. Ipse em̄ spūs testimoniū reddit spūi nostro q̄ filij dei sum⁹. Et ꝓ q̄d mīs ꝓ q̄ sufficiem⁹ ad ꝛ sap noie ei⁹ libēter. Nam ipe spūs s.q̄ mentiri nō pōt ꝛ docet ꝓ salomonē. Flagellat deꝰ oēm filium q̄ recipit. Et sic ꝓ b testificat cordi ei⁹ q̄ inter filios dei ꝓputat ex q̄ flagellat ꝛ sustinet. Jō dicit q̄ naasson genuit Salmon q̄ interptat habitaculum: qꝛ ꝑ b deus in habitat. sic angelus dedit certū signū eius qđ diceret de filia nascitura. s. q̄ occurreret fabijnulcē in certo loco ꝛ in uicem ꝓsolarent domū reuertētes q̄ impletū est ex admonitione angeli dicētis q̄ ad illū locū accederēt. Undecimum est ostans amoꝛ vxoꝛis ad vīz:ꝛ ecōuerso. ita q̄ nō euagent ad alios: nec etiā mēto: vñ ꝓcētes sarai admonuerūt filiā diligere vīz: honozare socer os: gubernare familiā: ꝛ irreprehensibilē se exhibere. Et ap̄ls ad viros. Diligite vxores vestros sicut ꝛ xps dilexit eccl̄am. Non quidē vt el'et vana: ꝫ vt eēt honesta ꝛ sctā. b. Amb. Nemo fibl̄ blādiaꝝ de legib⁹ hoim qđ nō licet vxoꝛi nō licz viro. s. aliā carnal'r diligere vl̄ vir aliū q̄ ꝛuge suū. Vñ Salomō genuit Booz. q̄ interptat fort. Debet em̄ fortis eē ꝛ ꝓtās amoꝛ vxoꝛis ad vīz:ꝛ ecōuerso:ꝛ nō dimittere vl̄ odire ꝓpter quodcunq̄ ꝓtingens: sicut Anna diligebat ꝓstanter Joachim. ꝛ ecōuerso: ꝓpter sterilitatē nō accedēdo ad alias. Si aūt quis extra st⁹ cū mrimonij se reperit: fit booz fortis: vt ab oi fornicatiōe se abstineat vl̄ ꝓtinear. Duodecimū est reuerētia ꝛ subiectio ad supioꝛes: vñ ꝛ vxoꝛis ad virū. cū sit a dño ꝑne ꝓxi. Sub viri ꝓtāte eris: ꝛ ipse dñabitur tui. s. quoad regendā domū. ꝛ Hester. dicitur Luncte vxoꝛes tam maioꝝ q̄ minoꝝ deferant viris suis. Ac qđ infimandum dicit q̄ Booz genuit Obeth q̄ interptat⁹ seruitus. Mulieres em̄ vt ait aplꝰ ad Eph.v. Subdite sint viris suis: sed hoc transgrediunt supbe mulieres hodie q̄ volunt dñari viris suis. Si aūt extra cōiugiū est sit reuerēs ad suos supioꝛes ꝛ subdit⁹. ad Ro. xij.

Tredecimū ꝓditio ex⁹ gnat in nobis xps ꝑ gr̄am est gratiarūactio seu beneficioꝝ cognitio. Apls. In omnib⁹ gratias agite vt de beneficijs receptis gr̄as exhibētes beneficia potiora sumamus. ait. b. Greg. qđ inter⁹ in. xiij. generatiōe in qua dicit Obeth genuit Jesse interptat incensum. Est em̄ oratio ꝛ gr̄arūactio velut quoddā incensum coꝝ dño. Ē optime pegerunt Joachim ꝛ anna parētes beate ỹginis. Nam dubiātes ꝛ occurrētes ꝛ ad portam aureā gratias egerunt deo de ꝓmissione eis facta. Ex ꝓmissione talis filie ꝛ cum tumoꝛe dñi ꝛtes mrimonio genuerunt Mariam.

§. II. In secunda ꝑte ꝓn⁹

cipali nota quindecim ꝓfectiōes gr̄e que fuerūt in ipa ỹgine ex interptatiōe nominū q̄ndecim regū qui fuerūt in ꝓplo illo dei a dauid vsq̄ ad ieconiā rege: qui cuz ꝓplo ductus est captiuus in babyloneꝫ: vt cōuenientissime dici re valeat theema ꝓpositū. In me oīs gratia vite. Prima igitur gratia est post ꝛceptū sanctificatio. Postq̄ em̄ Anna cōcepit ex Joachim virgi⁹ maria: aia eius a deo creata ꝛ corꝑi infusa ocitius ꝛ forte eadē die fuit sanctificata ab originali mundata. ꝑm illud. Sanctificauit tabernaculum suū altissimus. Nos ꝑ nouē menses mozamur in peccato in vtero materno in quo si mozimur descendimus ꝓpter illud originale ad limbū inferni. Sed beata virgo q̄citius fuit facta sancta: post anime infusionē quod figuratur in dauid. sequit em̄ in ipa genealogia dñi. Jesse aūt genuit Dauid regez. hic interpratur pulcher aspectu. Et ỹgine ait spūs. Tam. iij. Tota pulchra es amica mea ꝛ macula non est in te. s. peccati. Purgato originali. ꝛ actuali nō ꝓperato. Secūa eius gratia est nativitas gaudiosa. Nativitas tua sancta dei genitrix ỹgo gaudiū annūciauit vniuerso mūdo, Videtes em̄ angeli nativitatem sanctā creaturā magnū gāudiū fecerūt. Et ita q̄libz āno in celo fit. vt reuelatū fuit cuidā sctō heremite. vñ i genealogia dñi subdit. Dauid genuit Salomonē q̄ interptatur pacificans merces. qꝛ angelos dolētes mō suo deꝓditōe hoim ꝛ eoꝝ ruina. natiuitas hui⁹ letificauit. Vñ i introitu misse cant. Gaudeam⁹ oēs in dño ꝛ festū ꝛc. de cuius nativitate gaudēt angeli ꝛc. Tertia gr̄a q̄ dispōit ad gr̄am unionē xpi ē in tēplo ꝓsentatio seu ꝛdicatio. In mūdi qđe cōuersatoe nō bn̄ pōt mens in diuinis dilatari. Nemo ei militās deo iplicat se negocijs secl'aribꝰ. Vñ ꝛ xps iter turbas fuit cū ēt duodecēnis ām̄ssus ꝛ in tēplo repꝛt⁹. Virgo igit Maria ablactata fuit trib⁹ annis. b ei sunt fortiores ꝓ tota vitā suā. q̄ ꝛ q̄ duos ānos. Et ablactata fuit ab āna ꝓphetissa mām̄ille mulierib⁹ vt valeāt de lacte suo nutrire filios suos. vt nō ofiāt eas ꝓpter. Jfrustra igit vident esse in illis. q̄ nō nutriūt filios ex eis cū possint ꝛ tradūt alijs nutrīdos. Qđ b. Greg. papa i decretis di. v. Ad eius. multū repēdit in mulieribꝰ. Nā ex malo lacte nutriti q̄būt malas q̄ditōes naturales. Post ablactatōez igit ei⁹ duxerūt parētes eius ad templū ipam offerēdo. Nō expectarūt q̄ pfi⁹ disceret mūdi vanitates. Nec obtulerūt filiā claudā. illegitimā turpē vel pauperē. quam domare non possent. sicut hodie faciunt qui offerunt filios in monasterijs. vel filios in claustro seruituros. Indignum est dare deo qđ dedignat hom⁹ ait dn̄s Diero. super ꝓphetias. sed dederūt deo mariā unicā filiā pulcherrimaz honestissimā. ab oibus amabilē. hoc signat in Roboam. qđ genuit Salomon. ꝛ interp⁹ latitudo ꝓpli. q̄ virgo fuit dilata in virtutū populo. Quarta gratia eius fuit sancta ꝙuersatio. qđ figurauit qñ ducta ad templuz. dum parētes incederēt ad mutādas ꝛ aptādas vestes. qꝛ ab extra veniebāt. beata maria ita pulla. s. trīū ānoꝝ ꝑ se ascēdit. ꝛ erecta. per. xv. illos gradus per quos ab imo ascendebatur ad templū. vbi sacerdotes officia exercebāt. et fi gnificāt. xv. stat⁹ btōꝝ q̄ sunt in tēplo gl'ie infra diuinam maiestatē videlz nouē ordines angeloꝝ. ꝛ sex sctōꝝ. s. patriarchaꝝ. ꝓphetaꝝ. aplōꝝ. martyꝝ. cōfessoꝝ. ꝛ sctāꝝ ỹginū quoꝝ oim ꝓfectione trāsceṅsura erat. Vñ Prouerb. vl. Multe filie congregauerūt diuitias. digressus es. s. virtutum. tu. s. ā. s. btā maria supgressa es. niuersas. ꝛ in tēplo cū alijs virginibus in omni sanctitate ꝙuersabat. Et significatur in Abia filio Roboam. q̄ interptat ipse dñs Quinta est visitatio frequens angelorum. Cū enim in templo insisteret. omozōni. angeli visitabāt eā ꝓlantes: ꝛ deferentes oꝛōnes eius ante deū. ꝛ referētes ei dōa gratiaꝝ a deo. Amane em̄ vt dr̄ in hist⁹ eius vsq̄ ad tertiā diuinis laudib⁹ vacabat. ꝛ a tertia vsq̄ ad nonā in textrino opere se exercebat dans exemplū vitandi otium. Panē inqt Salomō. Prouerb. vl. ociosa nō comedit, sed opata est. Lectionī scripture partim vacabat. Cibū sumebat. vt ait brūs Amb. in li. de ỹginib⁹. q̄ mozem arceret. nō q̄ delitias ministraret. Sicq̄ virtutib⁹ quotidie magis eleuabatur i deū. qđ innuit in Asa. q̄ interptat attollēs sz se in deum. Abias enim genuit Asa. Sexta cōditio q̄ valet ad generationem xp̄i etiam in mēte nostra est cura salutis aliozum. Unicuiq̄ mādauit deus de ꝓximo suo sz vt curam habeat de salute eius. ꝛ si nō eo mō stricto quo ꝛ ꝓlati tñ non charitativo. Vñ Anacletꝰ papa ordines summā debent habere curā de his q̄ peunt. vt aut eorum redargutione corrigant a vitis. aut si incorrigibiles sunt ejcianꝫ de eccl'a. xxiij. q. iij. Tam sacerdos. Solicita ät erat btā maria ne quā ex sodalib⁹ offenderet. admonens eas ne cōtumelioſaſſet altera alteri. sz inuicez seruiētes ꝛ honozātes. ab ociosis verbis abstinerent semper deū laudarēt. Vñ ꝛ ipa cuz vocabat. rediere solita erat ꝑ deo gr̄as. vt ꝛ illud modicū verbū nō esset sine dei laude. vñ ea regnabat iosaphat. q̄ interptat iudicās. genit⁹ ab asa qꝛ ipa cuncta iudicans ꝛ discernēs a nemine poterat repe-

hendi. Septima ē ꝓpositū virginitatis. Proposuit em̄ in mente sua ỹginitatē suare: nisi sibi deus aliter reuelarz qꝛ insolitū tūc illud erat. Et iō angelo salutāti dixit. Quō fiet istud qm̄ virum nō cognosco. i. ꝓpositū nō accipe virū vt exponit Beda. Postea aūt sumpto sponso ex dei reuelatiōe votū ỹginitatis cū sponso Joseph emisit. Et vterqꝫ vt dicit be. Aug. in ỹginitate ꝑmāsit. Et sic fuit Joza spūaliter q̄ interptatur excelsus: qꝛ ỹginitas facit hoies similes angelis. Nuptie ait be. Amb. replent terrā: ỹginitas paradisum: res est voti nō ꝓcepti. ꝛ sic facit excessum. Josaphat em̄ genuit Joram. Octaua ꝓditio est robur. i. firmitas ꝓpositi in bono ꝓcepto. Ut em̄ dicit ꝛe. Boe. super Ezech. q̄ bona agūt ꝛ meliora agere, ꝓponunt: si nō faciūt licz in bonis ꝓpositis ꝓseuerēt in ꝓspectu dn̄i dei ceciderūt Multa em̄ diabolus ꝓponit ad impediendū: ne qs exeq̄tur bona ꝓposita: ꝫ viriliter age ꝛ esto robustus ad ea exe quendū. Joram em̄ genuit Ozias. q̄ interptatur robust⁹ qꝛ ex celsitudine ꝓpositi boni dz generari robur ꝛ firmitas in eo. Vñ ꝛ cum iam eēt nobilis eratis facta. b. Maria. et sacerdos admoneret domū reuerti ad nuptias ꝛhendas. Ñdit se hoc agere no posse ꝓpter ꝓpositum ỹginitatis ꝛ sic firma ꝛ robusta fuit in sancto ꝓposito. Nona ē ꝓfectus ꝓfect⁹ in ỹrtutibus ad maius bonū. Nā vt dr̄ Prou. iij. Justoꝝ semita q̄si lux splēdens ꝓficit ꝛ crescit vsq̄ ad ꝑfectum diē. Vñ ꝛ aialia q̄ vidit Ezech. in visione significantia ꝑm b. Hoc. sanctos viros: cū ꝓficiscerent nō reuertebant. sed vnūqđq̄ ante faciem suā gradiebat. Ezech. i. qꝛ hoies in⁹ nō redeūt ad mala q̄ ꝓmiserūt: nec firmāte defistendo a bonis opibus: sed ꝓtinue ad meliora cedūt. Et b est Joathā q̄ interptat ꝑfect⁹. quē genuit Ozias Sic be. Maria semp ad ꝑfectiora opa se extēdebat. facta oibus sanctitatis exēplū ꝛc. Decima ē inq̄sitio circa dubia ex q̄ declarat qđ agendū: ne incaute agendo exponat se ꝑiculis. Deute. xx. iij. ait Moy. Interroga ꝑes tuos ꝛ annūciabūt tibi maiores tuos: dicēt tibi. s. qđ sit recte fiēdum. Et hoc est qđ Tobias admonebat filiū suum dicēs. Ex filiū semp a sapiēte inḡre. Tob. iiij. Et signāter dicit a sapiente. i. ꝓto in illa re de q̄ qris. Unusquisq̄ em̄ dñi iudicat q̄ nouit, ait pbs in Ethicis. Sicut nō posset tibi bn̄ ꝓsulere lanifex de arte pictoria: aut miles de negociatiōe ita nec [illegible] ad ꝓsiam vel cui⁹ diuinuz q̄ vacat mūdanis. il[illegible] est Achas genit⁹ ab Ioath[illegible] q̄ interptatur cōprehendēs: qꝛ ex inq̄sitiōe comphendit vitas rei. Sūmus igit sacerdos (vt legit) audito ꝓpositi ỹginitatis. b. Marie: qꝛ res dubia erat: q̄siult a dño: ꝛ cōprehēdit voluntem eius. Undecima est diuinū oraculū seu diuina inspiratio. Cū em̄ (ait Josaphat) ignorem⁹ q̄d agere debeamus. hoc residui habem⁹: vt oculos nr̄os ad te. s. dn̄m erigamus. Alīqñ em̄ res est ita obscura q̄ hoies nō sufficiūt declarare. ꝛ ideo tūc ad deū recurrēdum est: vt reueler vel inspiret q̄d ꝓ meliori agere debeat. qđ innuitur in eo qꝫ Achas genuit Ezechiam: q̄ interptat auxiliū dei. Ex inq̄sitione em̄ p oꝛōnes qñ nō sufficit virtus ꝛ scia humana de⁹ auxiliat inspirando: qđ fieri oꝛ. Reuelauit em̄ de' sūmo sacerdoti q̄ omēs de tribu iuda afferrent virgas ligneas: tunc manifestaret cui desponsata erat. Duodecima est obliuio mūdanoꝝ: vt sc̄z in agendis nō habeat respectus ad aliquid mundanū sed dei beneplacitū. Obliuiscere populum tuum (ait dn̄s per pſ. ad ꝛ. am deo debitam) ꝛ domum patris tui. Et hic est Manasses rex filius Ezechie q̄ interptat obliuiosus: oblita erat in ope⁹ passionuz ꝛ sanguineoꝝ b. Maria: ꝛ solū attendebat ad dei voluntatem. ꝛ Joseph etiā qñ oblit⁹ eēt ꝛ nō curarz ꝛhere mrimonium cū senex eēt: nō attulit ipe ỹgā: vel si attulit nō diuinitus sacerdoti: vt dictū fuerat. quis ꝛ ipse eēt de tribu iuda ꝛ familia dauid. Vñ ꝛuelatū fuit a dño: q̄ nō decerat ille virgam ad quā spectaret Virgo beatissima. Tertiadecima est fidelitas ad deuz. Debet em̄ qs fideliter deo subijci in his que exigit ab eo quantūcunq̄ videatur ineptus ꝛ

impinedimat' iuxta illō. Esa.lix. Dñs aputt mihi aurē. ego aūt nō ꝺdico. rerozsuz nō abij. s. refistēdo volūtati dei. Et hic est Amon quē genuit Manasses rex iuda. q̄ Amon interpretat fidelis. Ex quo ei ꝑdidit ioseph deū velle ꝛ ipsum virgā cū ceteris sacerdoti tradere eā scdo attulit. Et tūc frondiuit ꝛ floruit ac fructū fecit. ꝛ colūba apparuit super eā. iuxta illō Virga iesse floruit. ꝛc. Vñ manifestum fuit oibus ad ioseph spōsum illā ptinere. Decimaquarta est despōsatio facta inter mariā ꝛ Joseph castissima q̄ ioacta fuit ad celandū diabolo hoc mysteriū. ne machinaret̄ aliqueꝛ ꝓhibere ꝛ ꝓpm. Also em miraculo illo fuit despōsata maria ioseph. hoc significat in Josia filio Amon. q̄ interpretat salus dñi. qz p illā despōsationē saluatus est hoc dñi xpi ne abijceret̄ vtillegitime natus. ꝛ saluata fuit fama virginis vita. ne putaret̄ fornicaria ꝛ lapidaret̄. Et multa alia mysteria ibi sunt. Decimaquinta vltima gratia ꝓfectionis est ꝓparatio ad filiuz dei concipiendum quē ꝑparati fuit ꝑ ꝓfundā humilitatē qō ipa infinuat discens. Respexit humilitatē ancille sue. Nō dixit virginitatē. benignitatē. charitatē. sed gratia deo erat in eo. Sz humilitatē. dūs Aug. O felix ancilla. O humilis grā. q̄ dum fidē humilit dedit. celi in se opificē incorporauit. qō innuit in ioachim q̄ interpretat ꝑparatio. Per hūilitatē ei ꝑparat̄ ego se ad recipiēdū filiū dei in vtero. Et fit paret. xv. cōditiōes vel grē. b. marie. Vñ bñ ꝺz. Jn me oēs gratia ꝛc.

De. xiiij. ꝓfectōib⁹ grē q̄b⁹ b. maria subuenit hoi ous in diuersis statꝫ ꝛ ꝓstitutis.

§. III. Quantum ad tertiuz

principale notant. xiiij. ꝓfectōes grē q̄b⁹ maria subuenit hoi⁹ in diuersis statꝫ ꝓstitutis. Unde merito possint dicere illud. De plenitudine eius nos oēs accepim⁹ gratiā. Jo. i. Est em qdruplex stat⁹ hoim q̄b⁹ bta maria subuenit gratia sua. Jn me ait ois grā vite. Prim⁹ est status religiosoz. q̄b⁹ sunt necessarie tres gratie ad salutem eoz ꝛ ad eas habēdas ꝛ ꝓseruādas. bta maria fuit exēplis ꝛ meritis ac ꝓcibus iuuat. Primū est ꝓfessoꝝ solūtaria pauptas. vellud in uentatur in eiecꝺ ait apls. ij. ad Coz. vi. Tanq̄ nihil habētes oia ꝓdidēres. tāq̄ nihil hñtes. s. ꝓpriū. Et Dñs nym⁹. hñs victū ꝛ vestitū his ꝓtētus ero. nudā crucē nudus sequar. Hec significat ꝑ ieconiā q̄ interpretat ꝓparatio: qz pauptas ꝓparatoiem ad ꝓfectionē. ꝛ si in ea nō sit ꝓfectio. Secūda est castitas q̄ figurat in salathiel. ā vt ꝺz in genealogia dicit. post trāsmigrationē babylonis Jeconias genuit salathiel. hic interpretat petitio mea. deꝰ b enim petit deus a religiosis. ij. Coz. vi. Ex habeam⁹ nosmetipsos sicut dei ministros in castitate. per hāc ondit se petere deū. Naz vt ꝺz Sap. vi. Jncozruptio facit ꝓximum deo. Tertiū est regularis disciplina ꝑ quā coercet sensus litoꝝ. ab appetitib⁹ plenis ꝓfusione. ꝑ ieiunia. vigilias. silentiū. obedientiā. exercitia. ꝛ hmōi. Et hec est zoꝛobabel. Salathiel em genuit zoꝛobabel. q̄ interpretat mgr ꝓfusionis. q: disciplina ꝛ cozrigit ea q̄ ꝓfusione sunt digna. In disciplina ꝓseuerate ait apls ad Heb. qz hec cōseruatio religionē. vnde multis religiosis b. maria sepe apparuit vt bto bernardo. dñico. thome. ꝛ alijs eos in religione ꝓfouere. Scōs stat⁹ est ꝓpioz ad quoz debitū officiū pertinent quattuoz stat⁹ grē.

De quarto ꝓfectu in quarto subuenit,

Jnū est paterna sollicitudo ad subditos. Ad. xij. Qui pest in solitudine ad ꝓuidendum necessaria vtriq; hoi. Et b ꝺz abiud fili⁹ zoꝛobabel qui interpretat pater me⁹ is. ꝛ. solicit⁹ de me. Scōm est doctrina excitans pigros ad ꝓperandū bñ. ij. ad Timo. iij. Argue. obsecra. increpa in omni patientia ꝛ doctrina. Et b est eliachim genitus ab abiud qui interpretat refuscitans. Per doctrinā ei resuscitant mortui pctōres ad vitā grē. ꝛ cuigliāt ad opandū. Tertiū est sciētia ꝓsulēs imperitis. Male em potest docere subditos qui est ignoꝛās. Cecus em si cecū ducatū ꝓstet. ambo in foueā cadūt. Unꝺ dūs Augu. Laueat spualis iudex vt ficta non cōmisit crimen neque. ita nō careat munere sciētie. hic est azoz. eliachim em genuit azoz. q̄ interpretat vidēs lumē. Jgnoꝛātes āt cecidunt ꝛ duces cecoꝝ. Quartū est sanctitas vite. Sicut em xps cepit facere ꝛ docē. Act. i. ita mādauit plat⁹ ecclesie illud Matth. v. Sic luceat lux vestra. i. vita clara ꝛ scā coā hoibus vt videāt opa vestra bona ꝛ glorificēt patrē vestrū. vñ dicit azor genuit sadoch q̄ interpretat iustus: qz scia debet generare iusticiā vite. Tertius status est actiuoz. quoz bona actionē ptinent ād quoz grē. ad quas bta maria adiuuat. Primū est demōstratio dilectōis ad ꝓximum. ꝺz em q̄ diligere primū ficut seipm: vt oēm hominem quē pōt beneficētie ꝓsolatiōe. moz informatione: vl' coertiōe discipline: inducat ad colendū deū. ait. b. Augu. xviij. q. iiij. beber. Sadoch em genuit achim q̄ interpretatur frater meus: qz vt fratrem ꝺz tractare subueniēdo. Scōm est dulcis amoz ad deū. Achim em genuit eliud q̄ interpretat deus me⁹: vt quodā intimo affectu dicat illō Deus meus ꝛ miscōia mea. Tertiū fiducia in deo in aduersis: vt dicat cū Job. Si occiderit me spabo in eū. dicit enim ps. Aduto: in oportunitatib⁹ in tribulatiōe. Sperent in te q̄ nouerūt nomē tuū: qm nō derelinq̄s querētes te dñe. Ꝺ est eleazar filius eliud q̄ interpretat. Deus adiutoꝝ eius q̄ ꝓfidit in eo. Quartū est ꝓseruatio humilitatis in ꝓsperis vt nihil sibi attribuat boni: ꝺ oia a deo recognoscat. Tua em dñe sunt oia: ꝛ que de manu tua accepim⁹ dedim⁹ tibi dixit Dauid. i. Reg. ij. Eleazar em genuit nathan q̄ interpretat donū. Donme donū ꝓfectū desursum est. ait. b. Jacobus apls. j. c. Quartus status est ꝓseuerantiū. Ut em dicit. b. Greg. li. mozal. j. cassum bonū agit si ante vite terminū deserat. Et nō incepit: ꝺ q̄ ꝓseuerauerit ꝛc. hec ꝓfitit in supplantatore ꝛ supatiōe vitioꝝ. Natha em genuit Jacob q̄ interpretat supplantato. Apls. ij. Non cozonabit nisi q̄ legitime certauerit: vt. s. superet vitia. Scōm est in augmentatiōe virtutū. ps. Jbunt de virtute in virtutē. videbit deus ꝛc. Jacob genuit Joseph q̄ interpretat augmentū. s. virtutū. Tertiū est ꝓstantia in his. q̄ sunt fidei virilitas. qō significat in ꝺ q̄ Joseph est vir Marie in qua terminat genealogia dñi. ꝛ interpretat illuminatrix: qz ꝓfert lumē veritatis cecis: mala vitioꝝ pellit. bona cunctaꝝ virtutum nobis poscit. Jn omni igit statu adiuuat ad se recurrētes ꝛ subuenit. Jn me ergo aut omnis gratia vite ꝛ veritatis.

De desponsatione Marie. Capitulum VII.

Via desponsatio beate marie fuit per annūciationē ꝛ xpi incarnationem: vt ꝓximum. Lu. j.

ius est angel⁹ ad mariā desponsatā Joseph. Jō de eius desponsatiōe ꝛ cōiugio cū Joseph hic agendū. de quo etiā dicit Mat. j. in fine genealogie xpi. Jacob genuit Joseph virū marie. de qua nat⁹ est xps. vbi dicit. b. Hiero. Cū viz audieris suspicio tibi nō facias nuptiaz: ꝺ recozdare cōsuetudinis scripturaz. q̄ sponsi viri ꝛ spōse vocant vxozes. xxvij. q. ij. genuit. Et ab eodez euāgelista matheo dicit immediate post ꝓdicta. Cū esset despōsata mater iesu maria Joseph inuenta est in vtero hñs de spūsancto. Jn q̄bus tria de virgine notant. Coniugij ei⁹ descriptio. ibi. Cum esset despōsata mater iesu: virī eius nois expssio: qz Joseph ꝓuisq̄ ꝓuenirent. filij eius supnaturalis cōceptio: qz inuenta est habens in vtero de spiritusancto.

§. Quantum ad primum

vt dicit. be. Augustinus ad volusianum. Jpsa dei virtus q̄ inuiolata mētis virginea viscera membra infantis edita xit: que per clausa ostia membra inuenis introduxit. Si ratio querit nō erit mirabile. Si exemplum poscitur nō singulare. Et ibi inquit bea. Tho. miracula q̄ sunt ad confirmationē debeant esse manifesta. voluit tamen dominus hoc maximum miraculū. s. sue cōceptiōis ꝛ natiuitatis ex virgine per desponsationē matris obumbrare seu occultare: vt hoies inde cogitare possent xpm nō ꝺceptū a vgine sed a ioseph ꝓgnato. Et ꝺ multiplici rōne. Quas rōnes assignat. b. Tho. in. iij. pte. q. xxix. ar. i. q̄ re voluit matrē suam desponsari: ꝛ nō copulari.

Marie despōsatiōis rō q̄ drupleꝛ

¶ Quedam sumunt ex pte xpi nascentis.

¶ Quedam ex pte matris cōcipientis.

¶ Quedam ex pte vtilitatis nobis ꝓuenientis.

Propter xpm quare voluit esse mater eius desponsata? Assignatur quadruplex ratio. Prima est ne ab inimicis tanq̄ illegitime natus abijceret. Si enim mater nō habuisset cōiugem: oēs arbitrati essent de fornicatione xpm fuisse conceptum: ꝛ sic xpm tanq̄ illegitimum despexissent. Nā iura tales detestantur ꝛ honoriꝫ puant. Unde be. Amb. sup Luc. Quid iudeis. q̄d herodi posset ascribi. s. malicie et iniusticie: si natum ꝓhibuerent ex adulterio ꝓsequi. Secūda ratio vt cōsueto modo vt geneologia eius ꝑ virū describeretur. Unꝺ b. Amb. sup Luc. q̄ in seculum venit seculi debuit more describi. Virī aūt ꝓsona querit: q̄ in senatu ꝛ reliquis curijs: ciuitatū generis asserit dignitatē. Consuetudo etiam nos instruit scripturarū q̄ semp viri originem querit. Dec ille. Quia igit ꝺm legem desponsari non poterat nisi viro q̄ esset de tribu iuda ꝛ familia Dauid. ex genealogia sponsi. i. ioseph deprehendit genealogia marie ꝛ xpi filij eius. Ubi etiam aduertēdum cōsuetudinem in his quoque malis non sunt in agēdo ꝛ scribēdo seruādaz. Tertio ad tutelam pueri nati: ne diabolus ꝺ eū vehemētius nocumēta ꝓcurasset. Sciebat em diabolus dei filium incarnāduz ꝓ redemptōe humani generis. sed tpis ignozabat. Unde caute obseruabat ad sciendū quādū intraret: vt redemptionē nostrā impediret. Et ideo vt btus Hiero. refert super Matth. hanc cām assignauit. Ignatius martyr desponsationis mariē dei: vt sct⁹ partus eius diabolo celaret. Dū em vidit diabolus Mariā sponsum hre: putauit iesum nō de vgine sed de vxore et Joseph generatū. Et Origē. Longe lugem dico vt diabolo vginitate eius occultez. ꝛ. xvij. q. ij. Jnuēta. Quāuis em diabolus ea q̄ corporaliter fiunt ꝓspicacitate sensus cognoscat ꝑ signa exteriora. multa tamen vt dicit b. Aug. in. iij. de tri. que nō vtute nature sue a virtute diuina ꝓhibet. Et hoc merito. Tho. vbi. s. potest dici. q̄ etsi vnte sue nature cognoscere potuisset matrem dñi fuisse nuptā: sed vginē ꝓhibitus tñ esset deo cognoscere mysteriū partus dini. Quāuis em ꝓ modū eo ꝓdicā te aliqualiter. tamen eius agnoscerent: ꝓpter qō clamabāt qz tu es filius dei. Luc. iiij. Non ita incōgruū: qz tam vnte tem suā ꝓuidendi ꝺ diabolum tūc erat. Sed in infantia opoꝛtebat ꝓpedire malicia diaboli. necū acrius ꝓsequeretur. quādo nec xps ꝓpati dispōsuerat: nec dū vtutē suam ostendere: sed ꝑ oia silem alijs infantib⁹. b. Amb. tamē dicit hoc factū vt falleret ꝓncipem mūdi. nō solū diabolum sed ꝛ ꝓncipes seculi ad inuendū. s. ꝺ q̄ secularib⁹ vanitatibus occupant scire dina non pñt. Quarto vt a Joseph nutriret̄ paulus ipe. Decuit em ꝑ oia aut apls fratribus assimilari. ad Heb. Et ideo sicut pueri indiget nutricijs ꝛ ipe voluit hre ioseph scm vt nutricius sponsus mris sue Et ideo pr̄. xpi dictus est: nō effectu geniture. sed officio ꝛ cura puidendi. vt dicit Gratia. xxvij. q. ij. §. iuxta. Est pr̄ hic cura. dicit Grecisimus. Ex pte matris assignat be. Tho. tres rōes quare fuit desponsata. vbi. s. Harū ꝓma est q̄ reddit ꝑ hoc inimicis a pena: ne scz lapidaret̄ a iude istanq̄ adultera. vt dicit b. Hiero. seu ex stupro. Si enim nō habuisset maritū estimassent oēs ex fornicatione concepisse. ꝛ sic fuisset lapidata. Nam vt dicit btus Thomas iudicio adulteroꝝ ꝺdemnoat: nō solum q̄ nupta erat in adulterio deprehensa: sed etiā virgo que fornicata fuisset in domo patris que custodiebatur vt virgo q̄nq; nuptura. vt patet Deute. xxij. vel etiam ꝺm quosdam virgo de genere sacerdotali ꝓpter stuprum occidebat. vt Leuiti. xxi. Et beata Maria aliquo modo erat ex stirpe sacerdotali descendens. ꝓt etiā referri dictū Johānis de lapidatione ad lapidationē infamie. Jgit habuit sponsum btā Mariā, vt saltē crederēt hoies eā ex sponso nō ex fornicatore ꝓcepisse vn ꝛ a pena ꝛ infamia liberet. Scda rō est vt ab infamia liberaret. hāc rōnem assignat. b. Amb. sup lucam dicens Ideo despōsata est ne temeritate vginitatis adureret̄ in fama: cui grauis aluus corrupte videret̄ insigne ꝓferre. Maluit aūt dñs de ortu suo. i. ꝺ nō esset natus ex virgine q̄ de matris pudoze dubitari. i. castitate si nō habuisset spōsum ꝛ grauida appareret. Sciebat em teneraꝝ esse vginis verecūdā ꝛ lubricā famā pudoris. Nec putauit ortus sui fidē matris minuēdā. ascribēdā. hec. b. Amb. Tertia rō vt ei a Joseph ministeriū exhiberet in occurrētib⁹ que expediebāt vt eā associando cū accessit in bethleē vbi pepit: ꝛ cū ea ad rēplū in purificatiōe ꝓficisceret. Jn egyptū pgēs ꝛ in redies inde nazareth. Jn his em q̄ necessaria erant ad sustētationē eoꝝ ꝛ puuli ipe ꝓcurabat de labore manuū suaꝝ. Naz ꝺm Echyy. carpentari erat. in hoc oēs laborare docēs ꝑ sustētatōe sui ꝛ suoꝝ. Addat ꝛ qrta q̄ est Alber. vbi. s. s. vt dignitas matris humilitati socie: vt sit filius mater dei ꝛ vroz fabri. i. Joseph. in vilipensionē xpi dicebāt pharisei. Nōne hic fabri filius est. id est Joseph. Nōne soroꝛes ei⁹ sunt apud nos. q̄ erāt paupercule. Et sic ꝺ exēplū obseruet a nobis illud Eccli. iij. Quāto maioꝛ es tanto magis humilia te in oibus ꝛ inuenies gratiā. Quāto em q̄s maioꝛ est tanto magis humilitas laudat in eo. Ex pte nostre vtilitatis quadruplex etiā rō assignat ꝺm. be. Tho. vbi. s. Prima q: testimonio Joseph per Lu. Zacharie. testis pudoris. i. castitatis maritus ꝺhibet̄ q̄ ponit ꝛ delere iniuriā ꝛ vindicare opprobrium si nō cognosceret̄ partum. Et. be. Hzego. in Omelia. sicut discipulus dubitans ꝛ palpans. s. Thomas apls factus est testis vere resurrectiōis: sic sponsus. s. Joseph fuerat custos integerrime vginitatis. xvij. q. ij. sic quippe. Ex q̄ magis ꝓfirmam fide huius mysterij. s. q̄ conceptus ex virgine tāto testimonio. Jn ea etiā verba virginis magis credibilia addunt suam virginitatē asserentis. Unꝺ beatus Amb. ꝓvides marie verbis asserit magis ꝛ mēdacij remouet. Causam em meriēdi despōsata nō habuit cum. ꝓiugij pmiū ꝛ gratia nuptiaz fit partus feminarum.

De etate despōsatiōis marie,

Scda rō est vt tolleret excusatio vginibus q̄ ꝑpter incautelā famā nō vitant infamiā. Unꝺ. b. Amb. nō decuit virginibus ꝓua opinione viuētib⁹ vel exēplo satisfactiōis relinqui q̄ filia mater dñi notaret. O q̄ pulchra ē casta gñatio ap̄ pies cū claritate. Sap. iiij. i. cum clara fama. Nam vt ait. b. Augu. due res sunt. ꝓscia ꝛ fama. ꝓscia necessaria est tibi: ꝺ bona fama ꝓximo tuo. Quisquis cōfidens ꝓscientie sue negligit famā suam nimis crudelis est. xij. q. j. nolo. Tertia rō est: q: per hoc designat vnitas ecclē: q̄ cū virgo sit. s. integritate fidei ꝛ gratie. desponsata ñ est vni viro xpo ex quibus generant filij spūales. i. fideles fratres iesu christi. iuxta illud ps. xxj. Narrabo fratribus meis nomen ꝛc. Quarta rō est: q: q̄ mater dñi fuit despōsata: ꝛ virgo in ꝓsona eius honoraꝝ virginitas simul ꝛ matrimoniū: ꝛ sic reꝓbabat errores eoꝝ qui alteri eorum derogarunt. s. matrimonio dicētes nō posse tales seruari. Alij diterūt vgines nō ee meriti q̄ ꝓiugati ꝺ fallunt. est. vñ ꝛ mater fuit ꝓiugata ꝛ vgo. In qua aūt etate btā maria despōsata fuerit ex euangelio haberi nō pōt. Sz epyphan⁹ dicit q̄ in. xij. anno. ꝛ in. xv. peperit xpm. Alber. aūt vbi. s. videt dicere q̄ in maioꝛi etate: licz non exprimat quoto anno. Dicit em q̄ cū ꝺsponat q̄ sit beatissima virgine fuerit omnis congruentia tam ex parte nature q̄ ex parte gratie ad hoc vt esset mater dñi credimus q̄ deum cōcepit tali etate: qua perfecta fuit statura corꝓis ꝛ q̄titate. Et q̄ cum eadē etate despōsata fuit mī ante q̄tum matrimonia solent ꝓcedere sponsalia. s. circa duos menses. Cum aut nihil sit laudabile: nisi aliquo modo dependeat a liberi arbitrij voluntate: non statim illud fieri debuit cum beata maria libero arbitrio vti potuit. s.

Universidad de Deusto
Biblioteca

anno.r. .xl.xij. sed interuenire debuit tpis ptractio. in q̄ fieret ⁊ meritoꝝ accumulatio ⁊ purificatiōis sue facte in vtero maioꝝ succederet de puratio ⁊ virtutū exercitatio. vt oim virtutū apice sublimata suo singulari merito mundo succurreret pdito xp̄o gignendo. Itē cōtra grauitates ⁊ honestatē mozū est nunia acceleratio mr̄imonij. vnd̄ ⁊ in adolescētia fuit. Ad q̄d facit q̄d ait Salomon Prouerb. penul. Tria sūt mihi difficilia ad cognoscēdū. ⁊c. Quartum penit⁹ ignozo. s. viā viri in adolescētia sua. ℣m aliam trāslationē. q̄d exponit Nico. de lyra. i. xp̄i in vginis vtero in sua incarnatiōe. Nec attēdit bta Maria q̄ spōsus esset senex. sz ad volūtatē dei sibi reuelatā. ⁊ dei legē disponentem hoc consensit. Nūq̄ enim dz puelle dari sponsus inuite. alʒ mala sequūtur plura.

§. II. Secūdo nomen viri

eius exp̄mitur cū dr̄: Joseph. sic em̄ vocabat. Quā despōsationē nō est secuta illo tpe copula carnal. vñ q̄d dr̄ pus q̄ pueniēte .y prius nō notat ordinē rei. s. postea. s. q̄ nō duz cognouerint carnaliter cōmiscēdo sz postea. Sz sim pliciter negat factū. q̄ nō fuerit. s. cognita carnalr. Unde dicit Chrisо. Nō dixit pus q̄ in spōsi id ꝯ erat domū. Hūc em̄ morē seruabat antiq̄tas. vt spōse in spōsoꝝ domibus haberent. vt generi loth apud socer̄ legūtur habitare. cū sponsis. nōdū sibi copulatis lege coniugij. Sic maria habitabat cū spōso. s. Ioseph. xxvij. q. ij. pus q̄. Ex q̄ clare pz q̄tū excreuerit malicis ⁊ concupiscētia hoim. q̄ cū tūc maneret spōse in domo spōsoꝝ. nulla cōmixtio nulla impudicitia erat inter eos ante tps nuptiaꝝ. sz vt frater ⁊ sororꝝ in oi .. stitate sil⁹ conuersabant. Nūc sponte vir in domo parentū suoꝝ pñ ture custodiri. q̄n spōsi eaꝝ cū virginit̄ faciant mr̄itas turpitudies. Et iō mr̄es debēt hmōi obuiare. Sz nedū spō. e sūt ture a spōsis ⁊ mariꝝ eaꝝ in domibus parentū nisi in magna custodia teneāt. mo germane q̄d fratres suos. vl̄ germani. Nec filie a parentib⁹ nec mulieres a cognatis. nec nouerce a puignis seu filiastris nec sue a dñis. Et iō vt dicit Hiere. vnus q̄sq; a p̄rimo suo caueat. ⁊ in omni fratre suo nō habeat fiduciā. sz oēm dilectiā q̄ habeat in custodiēdo. Sz ex quo spōsus Joseph nūq̄ carnaliter cognouit sponsaꝝ suaꝝ. Merito q̄rit. Si fuit vera mr̄imonij mr̄ et maria ⁊ ioseph. Ad q̄d rndet b⁹ .ho. in. iij pte. q. xxix. ar. ij. mr̄imonium dr̄ ee vera q̄n ꝯ pfectione attingit. Duplex est aūt pfectio rei. Prima q̄ pfectio in ipa forma rei p̄sistit a q̄ sortit speiem. Secūda pfectio p̄sistit in operāe rei p quā res aliqliter finē suū attingit. Modo ad ꝓpositū forma mr̄imonij p̄sistit in quadaz indiuisibili ꝓiūctōe .mboꝝ. s. exp̄ssa p v̄ba vel signa p quāvnus ꝓiugum fidē alteri seruare teneāt. Finis aūt matrimonij est proles ḡnerāda ⁊ educāda. Ad quoꝝ p̄mū pueniēt p̄ cubitū ꝓiugale. Ad scōm. s. educandū ple pueniēt p alia opa virī ⁊ vxoris. q̄bus sibiꝝ inuicē obsequūtur ad nutriendū plez Dicendū igit q̄ q̄tū ad p̄mā pfectionē q̄ est essentialis matrimonij. oīno fuit vera matrimoniū inter mariam matrem dñi ⁊ ioseph. qz vterq; consensit in copulā ꝓiugalez nō aūt expresse in copulā carnalē. nisi sub ꝺditione si deo placeret. vnde ⁊ angelus ad ioseph vocat Mariā ꝓiugez suam dicens. Noli timere accipe mariā ꝓiugē tuā. 5. vbi būs augu. exponit̄ vocatur ex prima despōsationis fide. quā ꝓcubitu nec cognouerat. nec cognitur erat. Quātū vero ad secundā pfectionē que est per actū matrimonij quantū ad carnalē cōcubitū nō fuit illud matrimoniū cōsummatum. sed quē ples generāt. Fuit tn̄ q̄tū ad prolis educationē. Et vt dicit būs Augu. hoc exēplo manifeste insinuat fidelibus cōiugatis. etiā seruata pari ꝓsensu cōtinentiā posse p̄manere ⁊ vocari ꝓiugiū etiā nō p̄mixto corporis sexu. Potest addi ⁊ tertia pfectio matrimonij. scilz quantū ad significationē q̄ est in matrimonio. Un̄ apostolus. b. aūt dico magnū in xp̄o ⁊ ecclia. sac̄m. s. esse mr̄imoniū. Significat em̄ ꝓiunctio aioꝝ ꝓiunctionē christi cū eccla seu cū aīa p fidē vtuā. Sz ꝓiunctio corporꝝ q̄ facit mr̄imoniū oīno insolubile significat ꝓiunctionē xp̄i cū eccla p humanitatē assumptā q̄ nunq̄ separata est vl̄ separ̄i pōt. Prima igit significatio fuit in mr̄imonio marie et Joseph: ⁊ nō scōa: qz nulla ibi copula. vñ cōpleta significatio in illo mr̄imon nō fuit. Sz iam videndū est aliq̄d de q̄libet ⁊ magnificētia huī⁹ spōsi. Et p̄mo videndū est q̄re d. desponsata viro. Ubi. b. Ber. Si nec foliuz de arbore sine cā. nec pa er vn̄ sine patre celesti cadat sup terrā multo magis nō p .. et de ore euāgelistę supfluū desiuere p̄sertim in sacra historia verbū. Plena q̄ppe sunt oia supnis mysterijs ac celesti fingula ducedine redūdantia. Si tn̄ diligentez habeāt inspectorē q̄ sciat mel ⁊ petra fugere: oleūq; de saxo durissimo. Non g̃ fuit cā dictū est viro. q̄d ℣m Alber. nō dictū est ad denotandū sexus discretionez: ⁊ ad tangēdū spōsi beatissime vginis cōmendationē ⁊ spōse in spōso honorationē. Non g̃ vir notat secun̄ vel etatē: ⁊ virtutē. Fuit g̃ Joseph vir p̄stantiam fidelitatis q̄tū. m ad iusticiā p̄tinet: p virtutē castitat⁹ q̄tū ad p̄tantiaz p excellētiā discretiōis q̄tum ad prudentiā: p strēnuitatē operationis. q̄tum ad fortitudinē. Et sic vir hic dicit a virtute: qz excellenter habuit virtutes cardinales. Secundo cum natura nihil frustra agat: nec abundet in supfluis: sic nec deficit in necessarijs ℣m p̄bm. Multo magis hoc videt de gratia ⁊ scriptura sacra: vtpote dictata a spiritu sancto. Quare ergo dicit Lucas ad virginem desponsatam viro: cui nomē erat Joseph. Videt em̄ istud supfluū cui nomē erat. Sufficiebat em̄ dicere despōsatā Joseph. Ad q̄d respōdet Alber. Si supra q̄ nō supfluet frustra hoc exp̄imit: ⁊ magno mysterio ⁊ multis de causis: videlicet q̄ esset notabile ipm nomē designare volum tali modo: vt. s. plenius ⁊ ordinabilius res describat: vt p̄babilius credat totum p̄lectū. monstrat locus. s. nazareth. Et psona eriā nomine honorāt vt eccla exercitet ad indagāda mysteria: vt euangelista familiaris ⁊ fidelis cōprobetur: vt humilitas sponse declaret: cū ita nominatim ⁊ expresse humilis spōsus describat: vt iustus apud deum demonstret: cuius nomē .. ip̄ in libro vite scriptum in euangelio tam signanter exp̄imit. Ut notus hoibus intelligatur. qui testis virginitati beate marie adhibet ⁊ in memoriam hoim dign. vertat qui in patrem dñi assumit̄ puta tiuum. Item cū rota fit in medio rote. i. nota testamēti in veteri figuratū: ⁊ multi sunt in quibus figurat istud eū ℣ zium incarnatiōis vt assuerus spōsus Hester. Abraam maritus sare q̄ miraculose pepit ysaac. ꝑm deprignantem Ysaac sponsus rebecce. Manue pater sanssonis. videt q̄ potiꝰ debuerit vocari aliq̄ alioꝝ nominū vt abrāā assuer ysaac ⁊ hmōi q̄ ℣ noie Joseph: cū hoc nomē interpretet augmentū: ⁊ nullū augmentū factum fit in isto ꝓiugio: Joseph filius Jacob magi figuret ⁊ aptius xp̄m vt venditum a iudeis ⁊ deiectū ⁊ saluatorē mūdi factū. Sz rndet Alber. q̄ vna psona ℣m diuersas ꝓpriates sui plures figurat psonas: vt Abrāā qui in immolatiōe ysaac figurat deum patrē qui ꝓprio filio nō pepcit. In eo q̄ egressus est de terra sua: ⁊ postea ingressus est egyptū. significat filiū qui egressus a patre venit in mundum. In eo q̄ in ostio tabernacli sedebat in feruore diei: ⁊ recepit hospitio tres ⁊ vnum adorauit. significat sanctos patres expectantes intenso desiderio christi aduentum qui est vna persona in tribus substantijs. s. deitate: anima: ⁊ carne. Sic ⁊ Joseph patriarcha in sui vendītione: incarnatione liberatione: ⁊ saluatione egypti christum figurauit. Sed in fidelitate: in castitate: in mysterioꝝ reuelatione: in procurationis commissione: in cibi cōseruatione: huius Joseph sponsi Marie figura fuit. Non aūt decuit cū ꝓfigurare ⁊ p̄ aliquē antiquoꝝ virū marinus p carnalē copulā exire rit cū ipe Joseph sine carnali copula sanctus ꝓiugium p actionē ꝓiugalē ꝓcreri: ⁊ cōiunx vgo virginē custodiuit ⁊ matri ⁊ filio paterno affectu cōiunctus fuerit. Propter

An fuerit vera mr̄imonij inter mariā ⁊ ioseph.

Maria q̄ de stirpe dauid

Nolet eā traducere exponit.

tas etiā hoīs ex interpretatōe ei ogruit optime q̄ in ipsa desponsatiōe q̄tū ad deū: q̄tuz ad primū: q̄tū ad scipm subsistimanis ēvtutū augmētatōe: fame celebritate: hoim reuerentia ⁊ dilectōe: mr̄is dei familiaritate ⁊ dina: vt putabatur p̄nitate. Un̄. b. Bern. Ad tps Joseph appellat⁹ est ⁊ putat⁹ ē p̄ xp̄i. Conice. ex hac appellatōe ⁊ q̄libet dispōsatione meruit honorari a deo vt p̄ dei: ⁊ dict⁹ ⁊ edit⁹ est. Conice. ex ꝓpo vocabulo: q̄d augmētū nō dubites inesse p̄tari: q̄a ⁊ q̄tus fuerit iste ioseph. Q. nēto simlr̄ magni illius p̄riarche vēditi in egypto: ⁊ scito ipius nō solū vocabulū fuisse, sortitū: sed ⁊ castimoniā adeptū innocentiā assecutū ⁊ gr̄am. Siq̄dem ille ioseph fraterna ex inuidia vēditus ⁊ ductus egyptū xp̄i venditiōem p̄figurauit. Iste herodianā inuidiam fugiēs xp̄m in egyptū portauit Ille dño suo fidem seruans dñe sue noluit cōmiscere. Iste dñam suam dñi sui matrē vginem agnoscēs: ⁊ ipse cōtinens fidel⁹ custodiuit. Illi data est intelligētia mysteriorū somniorꝝ. isti datū est ꝓsciū fieri: ⁊ ꝓticipem celestiū sacrorum. Iste frumēta seruauit nō sibi: sed oi ꝓplo. Iste panē vitā de celo seruādum accepit: nō sibi sed toti mūdo. Nō est dubiū q̄n fidelis ⁊ bon⁹ hic fuerit iste ioseph. cui mat̄ desponsata ē saluatoris: fidelis seruus ⁊ prudēs quē cōsti tuit dñs sue matris solaciū: sue carnis nutriciū solū deni ex̄ terris magni cōsilij adiutoꝝ sibi fidelissimum. Hec ille. Dicit aūt ioseph. de domo Dauid. Lu. i. desponsatam Joseph de domo dauid. nō tam propter successionē in genere: sed p̄ncipalius ꝓpter vtu imitatiōem. Et tales p prie dicunt esse de vna domo. in illud ps. Qui habitare facit vnius morus in domo fr̄. Alber. Unde. ⁊ Ber. vere de do. dauid: vere de stirpe regia descendit. vir iste Joseph genere nobilis: mere nobilior: plane filius Dauid: nō tamū carne sed sanctitate ⁊ deuotiōe: quē tanq̄ alter Dauid dñs inuenit ℣m cor suū: cui cito cōmitteret secretissimū atq̄ sacratissimū sui cordis arcanū. Qui tanq̄ alter dauid incerta ⁊ occulta sapie sue manifestauit: ⁊ dedit illi nō esse ignarū mysterij: q̄d nemo p̄cipū huius seculi cognouit. Luc⁹ datū est q̄d multi reges ⁊ ꝓphe voluerūt videre ⁊ nō viderūt. Nec solū videre ⁊ audire: sed etiā portare. deducere: amplecti: deosculari: nutrire: custodire. Et ideo tantū ioseph. sed ⁊ Maria de dom. dauid credēdū ē assc. isse. alioqn nō fuisset despōsata viro de domo dauid. hec ⁊. Ber. Recte ergo ait Alber. sponsus vginis de domo dauid dr̄: vt scandalū euitet: vt eadē tribꝰ esse ꝓbetur: vt nob: legis in vtroq; ost. dat: vt humilitas nobilitate regia exaltet. vt pauptas nobilitati non repugnare doceatur. vt dauid humilitas euāgelizet: vt imitatio hūilitatis in ioseph insinuet: vt vitatis, p̄missio adimpleat: vt genealogia dñi describat: vt pauptas mirabil⁹ demōstretur: vt nobilius exemplum paupertatis ⁊ humilitatis det Nec ꝓpter peccati maculam quā penitētia deleuit: mīn⁹ ingeneologia dñi debuit notari sed audacter p̄dicari: cuz hoc peccatoꝝ ꝓfidentiā generet ⁊ misericordiā augmētet dicente dño. In quacūq; hora peccatoꝝ p̄ vos fuerit oim iniquitatū eius nō recordabor.

§. III. Quantuz ad tertium

sz supnaturalis ꝓceptio. b. Marie notat cuz dr̄: Inuēta ē in vtero hīs de. s. i. grauida. vbi Origen. ait. Inuenta ē a beato Joseph hīs in vtero. i. p̄gnās. q̄ licz eā nec ꝓmiserz future tn̄ vt putabat vxoris oia vouerat. Et infra. Si tibi vxor nō natur. Si tibi in despōsatiōe eē dr̄ non nūbi tn̄ vxor est sed dei virgenitī mater est eterni. In sequentibus demōstrabo q̄ nec ista tua cōiunx ℣m ꝓsuetudinem cōiugij habeat nec istē qui generat tu⁹ filius esse credat. xxvij. q. ij. inuenta. Fuit ergo cōceptus vi. ginis non a Joseph sed supnaturalis: q̄ de spū sancto. Hoc. s. cui attribuitur opatio miraculoz. quoz .. im istud fuit maximū. Et ex hoc ait. b. Aug. in lib. de bono cōiugali. Omne nuptiarū bonum impletū est in illis ꝑpentibus christi, fides scilz ples ⁊ sacr̄m. Ꝓolem cognoscimus ipm dñm iesum. Fidē q̄ nullū adulteriū. Sacr̄m: q̄ nullū diuortiū. Solus ibi nuptialis cōcubitus nō fuit: q̄ in carne pcti fieri nō poterat sine pudēda ꝓpiscentia carnis q̄ accidit ex pctō: sine q̄ cōcipi voluit q̄ futurus erat sine pctō. xxvij. q. ij. oē. Ꝓolis tn̄ illius. s. xp̄i mater vera ⁊ naturalis fuit beata maria Joseph aūt nō naturalis pr̄: ⁊ putatiuus. Q̄d aūt dr̄ in euāgelio. Joseph aūt cū esset iustus ⁊ nollet eā traducere voluit occulte dimittere eā. exponit tripl⁹. Uno mō traducere. i. in domū suā ducere. Nā ℣m aliquos nō ducerat in domū suā: ⁊ in domo erat parentū. Alio mō dicit traducere. i. nuptias solēniter celebrare. Nā iam Joseph induxerat virginē mariā in domū suā: vt erat moris tūc tpis ꝺ spōsis erga spōsas. Et hec melioz expositio ℣m. b. Tho. Nam mīn⁹ suspecta haberi poterat de adulterio q̄ in domo Joseph cōcepisset: vtpote magi zelantis ꝓ honestate spōse q̄ in domo parentum ⁊ melioz testis castitatis sue. Tertio mō exponit traducere. i. publice accusare in iudicio seu denūciare. Un̄. b. Aug. in li. seu omel. de pnia ait. Attēde quēadmodum iustus Joseph tāto flagitio q̄d de vxore fuerat suspicat⁹ tāta benignitate pepcit aīq̄ sciret vñ illa ꝓceperat quā guidā senserat: ⁊ se ad illā accessisse nō nouerat. Restabat g̃ ei certa adulteriī suspitio. ⁊ tn̄ qz ipe nō nouerat q̄d dicit euāgeliū. Joseph cuz esset iustus ⁊ nollet eā diuulgare: voluit occulte dimittere eā. diuulgare. i. in iudicio denūciare. Ergo q̄ peccanē secretius: corripienda sunt coram hoibus. i. publice. Et q̄ peccanē secretius: corripienda sunt secreti⁹. Distingue tpa ⁊ ꝓcorda/ bis scriptura. Dec. Aug. ij. q. j. si peccauerit. Ex quibus videt ℣m Aug. q̄ habuit suspitionē de adulterio forte leuem. Et iō cogitabat dimittere. nō aūt denunciare ex quo certus nō erat ꝓcipue attendēdo sanctā quersationē. nec etiā retinere nevideret ꝓceps seu assentiens adulterio. Sed angelus eū in somnis illuminauit ⁊ declarauit veritatē ꝓceptionis: q̄ nō de hoī. sed q̄d in ea natū est. i. cōceptum de sp̄ sancto est: q̄ ꝓceptus saluare ꝑplm suum a ꝑcis. ⁊ q̄d dixit. Noli timere accipe mariā cōiugē tuam. exp̄mit. i. acceptā iam in domū retinere. Sed. b. Ber. aliter sentit de ista cā diuisionis. Dicit em̄. Si querit quare Joseph voluit dimittere mariam. Respondet q̄ iste Joseph ꝓficeret̄ sanctitatē spōse sue: mouebat̄ tā ⁊ pudicitiaz dicebat in se. Cōmessatrix nunq̄ fuit nec vinolēta: nō saltatrix: nec q̄ oculum sup viz erexit: nō discurrēs: nō leuis in risu: vl̄ verbo scurrilis. Un̄ ergo ista ꝓgnatio. Nō a me q̄ ad eā nō accessit: nō ab alio q̄ nunq̄ mandatū dei preteriisset. ergo a deo est ista operatio. O inestimabilis laus marie. Potius estimabat virginē posse ꝺcipe q̄ maria peccare. Stupens g̃ de tanta sanctitate q̄ mater dei esset voluit occulte dimittere eā reputans se indign⁹ cui tanta manere sanctitate. Ea ratione voluit dimittere eam qua ⁊ Petrus christum viso miraculo de capura piscium p..rima dicens. Exi a me domine: quia peccator homo ego sum. Luce. v.

¶ De annunciatione dñica. Capit̄ VIII.

Missus est ad mariam

Lu. j. qz in mysterio icarnatōis q̄ mr̄imoniū spuale fiebat inter deū ⁊ humanā naturā: q̄ assumēda erat ex vgine. iō debuit i ist. sumo mr̄imonio ꝑsonas vginis req̄ri tāq̄ spōse fidē. nec em̄ ē laudabile op⁹ nisi ꝓstitutū aliq̄ mō libero arbitrio. nā etsi ꝓ .. ia ꝑdestinationis vt erat ꝓbia ꝓmissionis a multis ꝓnunciata ipleatur fine nostro arbitrio: vt dicit glo. sup Matth. b intelligendū est ℣m Alb. sine nostro arbitrio opante: ⁊ non sine nr̄o arbitrio ꝓsentēte. Et iō decuit mitti q̄ b annunciaret ⁊ req̄reret cōsensum vginis. Un̄ in figurā huī⁹ ꝓcurator abrae elezear missus ab abrāā q̄ interpriat pater multaruz gentiū de terra ꝓmissionis ad ꝑcurandā vxorē seu despōsandā filio suo Isaac in arā rebeccā pulcherrimā, vginē ⁊

Universidad de Deusto
Biblioteca

incogn[i]to viro ad aquaz fontē repertā subito eā in spōsaz Isaac disposuit assumere. prius tñ ꝙ hoc faceret qrit⁹ est assensus ei⁹. quē exꝑmēs clare facta est spōsa. Hen. xxiiij

Iste ꝓcurator fuit archāgel⁹ gabriel missus a deo patre de terra ꝓmissionis. s. supne q̄ in mūdū veniēs inuenit ꝓ ceteris ꝟginē pulcherrimā mēte ꝛ corꝑe. ad fontē aquaz viuentiū grāz ꝛ diuinoz eloquioz. q̄ etiā sua liberalitate ipsi angelo nūcio despōsationis titūli salutē humanaz ꝛ camelis eius. i. hoibus q̄ ab eo dirigebātur ꝛ gubernabantur. potū dedit satisfaciēs desiderio suo cū nunciasset aduētus sui cām ꝛ missionis. vt. s. eā despōsaret filio dei cū ꝓsensit dicēs. Ecce ancilla dñi fiat ꝛc. ꝓtractū est mīm nium. ꝛ verbū caro factū est. Multi sancti hoies in veteri ꝛ nouo testamēto ante ꝓceptū fuerūt nūciati. ꝛ nisi angeli vel sancti hoies ad hoc nunciandū vt ysaac. samson. Jobes. remigius. thomas. vñ multomagis sanctus scōz debuit nūciari ꝑ aliquē missuz. Et ideo missus est. Nō obstat ſ dicaſ. inter ea in q̄bus nulla est distātia. nulla est necessaria m[issi]o. sed inter deū ꝛ beatā mariā nulla erat distātia. q̄ in illa erat nō solū per essentiā ꝓsentiam ꝛ potentiam vt in cunctis est. sed etiā per gratiā. put est in electis. et ꝑfectius q̄ in cunctis puris creaturis. ergo non oportuit vel potuit mitti. Sz rñdet Alb. q̄ q̄uis missio sit inter distantia. tñ q̄ gratia hz plurimos gradus. ideo cōueniēs pōt deū habitare in aliquo per gram aliquā a quo distat respectu aliaz gratiaz. quaz est capax. ꝛ nō dum hz. Licz ergo de⁹ inhabitaret ꝟginē ꝑ gram: dissit abat tamen ab ea quoad maiorem etiam gratiam quā in cor ꝓcipiēdo percepit. ꝛ ꝙ corporalē pñtiā quā pri⁹ i ea nō habuit. Missus ergo ad mariā angel⁹. videlz nūciās verbū bonū. Quenūciatio ex missione ista fuit necessaria ꝛ ꝓgrua ꝓpter tria.

Arguit ꝙ non erat necessaria missio

Rñsio.

Necessaria ꝛ congrua ꝓpter tria.

¶ Propter dei veneratiōnem.

¶ Propter virginis commendationem.

¶ Propter nostre vtilitatis consecutionem.

§. I. Quantum ad primum

Honorabat de⁹ in ista annūciatione tripl[iciter]. Primo ꝙ tū ad eius potētiā in eo ꝙ angelos suos missros habuit. ꝙ sunt valde potētes. ps. Qēs angeli ei⁹ potētes. vtute facientes vel bū illi⁹ ad audiēdā vocez sermonuz ei⁹. Et q̄uis solēnior vi[sio] ista nūciatio. tāto magis ꝙ plures et solēnes missos habuit vez. nisi illud ꝙ nunc fuit arcanū seu secretū. b. c[on]tra quod repugnat multitudini. Nō ꝺz arcanum ꝙ multis est cognitū. Nec est familiare intimatuz ꝛ amicabiliter q̄ multis est ꝓius intimatū. Quia igitur istud erat valde secretū. nō decuit ꝓ multos nunciari. ſz ꝑ vnū ex ꝓcipuis angel⁹ q̄ missus est ad mariā. s. Sc̄o honorat⁹ ē de⁹ in ista missione ꝛ annūciatiōe quoad ei⁹ sapiaz. in eo q̄ ꝓ[ph]etiis obuiauit directe ꝓ via liberatōis. q̄ sicut angel⁹ mal⁹ ꝟginez cuā decepit ꝑ malā nūciationē. sic ꝑ angelū bonū de⁹ ꝟginē mariā docuit. nūciās ei vbū bonuz summā brutudine inde hoib⁹ ꝓseqndā. Et sic satis cre[di]t ꝙ mal⁹ angel⁹ q̄ nūciauit eue vbū falsuz. fuit vn⁹ ex maioribus demonijs. ista ꝛ nūciās vbū optimuz marie. nō fuit ex ordine inferiori. ſz de ordine archāgeloz. ꝛ forte ꝑm⁹ [ex]ordinū q̄ ꝺz ꝓceps archāgeloz. Tertio honorat⁹ est de⁹ ꝙtū ad bonitatē in ista nūciatiōe. Unꝺ Damas. O ignū circa amoz[em] proximi clemētie dei demōstrat pelag⁹. Ipse ei cōditor ꝛ dñs cā quā ꝓphetio plasmate fecit. reiteratione et ope magister fuit. Et q̄ nimitatis spē decepit hoiem carnis ꝓbleumate decipetur. Et monstrat bonitas ꝛ iustitia dei. Nā bonitatis quidē q̄ non desperit. ꝓprij plasmatis infirmitatē. ſz viscera ei⁹ cōmota sūt i ipo cadēte manū porrexit. Justitia etiā ostēsa q̄m hoievicto nō aliū vincere fecit natura. Neq; eripuit hoiem ex morte. ſz quez ꝺndā ꝑ pcuū i futurū redegit moꝛs hūc bo[num] iust⁹ victoze fec[it]. et filiem filij reſaluauit. Hec Jo. damas. ideo missus est gabriel ad mariā. q̄ interꝑtat fortitudo dei. q̄ annūciādū venichat eū q̄ est fortis ꝛ potēs in ꝓlio ad diabolū vincēduz

Honorabat de⁹ in ista missione tripl[iciter]

§. II. Secundo fuit necessaria ꝛ congrua ista annūciatio facta be. Marie a missio ad eā ꝓpter ei⁹ ꝓmēdationē. Et hoc in tribus ostenditur.

¶ Primo q̄ ꝟtus virginis manifestatur.

¶ Secūdo q̄ meritum virginis augmentatur.

¶ Tertio q̄ intus ꝛ extra illuminatur.

Ꝓpter ꝟtutes virginis mēdacium ꝛ blasphemie.

Quātū ad ꝓmū manifestat i ista ānūciatiōe ꝟtus ꝟginis. Ex ꝓmo ꝟtus hūilitatis in turbādo se ꝛ timēdo. nō q̄dē ꝑ irā vel detectiōz ꝓ[ph]anitatis: ſz ꝑ admiratiōes ex tāta laudatiōe. Sic em̄ supboz ꝓpum ē ex laudib⁹ alioz se extolleret ita eꝫ hūiliū ē laudes horrere: ꝛ minora de se sentire. Et sic in eis vt⁹ laudata crescit. vt di. Sen. Sc̄do vt⁹ prudētie ꝛ discretōis manifestat ex eo ꝙ de nūcio sibi q̄rit nō dubitans: ſz modū pie q̄rens. inq̄t Jo. i c. Nolite oi spūi credere. s. loq̄nti int⁹ vl ex. ſz ꝓbate. i. examinate spūs vtz ex deo sint. Nā ipe sathanas ait apl's trāsfigurat se in angelum lucis. Tertio manifestat ꝟtus fidei in ꝓsentiēdo. Bā ait eli Zabeth q̄ credidisti: q̄m ꝓficient in te q̄ dicta sūt tibi a dño. Et. o. tho. i. iij. ꝑ. q. iij. dicit q̄ ꝓgruū fuit. b. ꝟgini nūciari q̄ eēt xp̄m ꝓceptura: vt ꝓseruaret ꝓgru⁹ ordo ꝓfectōis filij dei ad ꝟginē: vt. s. ꝓus mēs ei⁹ de ipo instrueret q̄ carne eū ꝓcipet. vñ. b. Aug. dic̄ q̄ beatioz fuit Maria i ꝓcipiēdo fidē xp̄i q̄ ꝓcipiēdo carnē xp̄i. Tū etiā ꝟoluntaria sui obsequij munera offerret ad q̄ ꝓmpta se reddidit. Tū ꝓ tactū est. s. cū ꝺhered q̄dā matrimoniū spuale inē dei filiū ꝛ hūanā naturā: ꝑ ānūciū expectabat ꝓfectus ꝟginis locus totius hūane nature. Sc[ilicet] meritū ꝟginis in hac nūciatiōe augmētat. ꝛ ꝺ in credē[n]tē nūcio. cū ei aliq̄d nūciat credē dū. q̄to illō ē magis arduū ꝛ lōge ab hūana op[inio]ne ꝺ ab vsu nature tāto magis q̄s meret assentiēdo ad credēdū. Et q̄ maxie arduū ꝛ iustitatū erat ꝟginē ꝓcipe: ꝛ deū hoiez fieri. ſ. assentiēs huic rei sibi nūciate: augebat ꝛ meritū. Secūdo augmētatū ē meritū in assentiēdo nūciato. Cum ait ſfiat mihi ſz vbū tuū. Stabat tota celestis curia expectās rñsum suū. audiēs hūc rei sibi nūciate: augebat ꝛ meritū. Sc̄o augmētatū ē meritū in assentiēdo nūciato. Cum ait ſfiat mihi ſz vbū tuū. Stabat tota celestis curia expectās rñsum suū. audiēs hūc rei sibi nūciate: augebat ꝛ meritū. Angel⁹ gabriel oratoꝛ ꝑ cūctis bt⁹ spiritib⁹ fluebat amoris ardoꝛe ad vltimū vbū suū. Et. s. abat pres oēs in limbo. illō Esa. Apiat terra ꝛ germinet saluatorem. aperiat terra ꝟginalis in oꝛe suo p ꝓsensum cordis: corꝑis. p vocē vbi dicēs ſfiat mihi vt⁹ tuū. ꝛ imediate germinat saluatorem xp̄m. Quo vbo ꝓlato reuersus ē angel⁹ missus ad dñz suū totā ciuitatē letificās nūcio suo. Tertio augmētatū ē meritū in se deo totaliter hūiliando dicēs. Ecce ancilla dñi. nō ait mr̄ vel filia: vel sp[on]sa dei sed ancilla. nouū q̄ lucraf dño vt suū tribuit. Si bona ē fuit in cūctis ac reuerentur dñm suū. sic. b. Maria. Quātū ad tertiū. s. q̄ intus ꝛ exꝰ illuminat in ista nūciatiōe. Fuit ei illuminata in potētijs sensituis ꝑ allocutiōez ꝛ visionē āgeli. Si em̄ angelus appens pastoꝛib⁹ cū magna claritate se illis ondit ad ānūciādū xp̄m n[at]m. in loco magis credēdū ē appuisse cū magno splendoꝛe ꝟgini: q̄ ꝓceptura erat nō luce q̄ oculos offendeꝛet: vt offendit aspiciēs i spherā solis. sed luce reficiēte visum ꝛ oēs sensus. Illuminata ē in potētijs mediis. s. imaginatiuis ꝛ cogitatiuis circa q̄s multū opaf misteriū angeloz in purgādo fantasmata: ꝛ suggerēdo bonas imaginatiōes. q̄s at cogitatiōes scisserimas ꝙ altissimas ꝙ feruidas erga dīna ꝓfert: ipa sola nouit. nob at icognita sunt. Quātū aūt ad vltimas potētias. s. intellectū ꝛ voluntatē. ꝑ inspiratiōe opabat: q̄ solus in volūtate opaf: ꝛ aie illabit. Unꝺ dicit Alb. Deꝰ ē in hac missione negocij maioꝛa ꝑ se ipm̄ ꝓpter nouatiōis dictatoꝛ: intelligētie inspiratoꝛ ꝛ mētis ad ꝓsensum, puocatoꝛ: imō executōis expositoꝛ. Unꝺ angelus reqsitus de mō: trāsmisit eā ad. ss. dicens. Spūssanct⁹ superuenier in te: q̄ scz mundū docebit ꝛ seruabit. vñ nihil in hac re angelo illuminato accepit: sed a deo.

§. III. Tertio fuit necessaria ista missio ꝛ nunciatio sic facta ad nostre vtilitatis cōsecutionē. Et ꝫ tripl[iciter]. Primo ad fidei ꝓfirmationē. Secūdo ad deuotiōis accēsionē. Tertio ad actuū informationē. ꝛ cūdo ad deuotiōis accēsionē. Tertio ad actuū informationē. ꝛ ꝓtionē. Quātū ad ꝓmū rōes ꝓfirmat i nobis ex ꝑ ꝙ ori go exordij ꝛ ꝓcessus nre redēptōis seriatim ꝛ ordiate describit. ꝛ sacri euāgelij testimōio cōprobat. Fides enī ex auditu ait apl's. ad Ro. x. Audit⁹ aūt ꝑ bū xp̄i ꝓdicatuz ꝛ in scriptis euāgelioz redactū. ꝛ ꝑ mirācula ꝓmissa apostolis. Cū aliqs audit ordiate aliquā hīstoriā enarrā[ri]. ꝛ de scribi. puncta ꝛ cuncta ꝑ vbi res gesta est. ꝛ ꝙ ꝑ sonis. ꝛ ꝙ⁹ locutiōib⁹. ꝛ rñsionib⁹ ꝛ exēplis notis. nō solū ꝓfirmat ad credēdū illa. ſz quasi cogit ꝓbabiliter quemōstrari aliter nō ꝓt. ꝛ cū referūtur a ꝓsonis grauib⁹ ꝛ iustis. Cū ista enarrata sint ab euāgelistis. discussa ꝛ approbata a apl's sanctos opatoꝛes ꝓdigioz. ꝓfirmat ex his fides magis ac magis in nobis ꝙ si solū audirem⁹ in carnatione sed non ordinē eius. Quātū ad scdm deuotio accēditur cū toti humano generi mediāte beatissima virgine maria ꝓfecta pax ꝛ recōciliatio nūciat. Et humana natura deo ꝛ angelis inimica abiecta a deo ꝓ[pe]ctetim per angelū salutat. Certe si q̄s dñs recepisset magnas iniurias a seruis suis rebellātib⁹ se ab eo. ꝛ inimico eius ad hereticū. qui seruī in nullo ꝑt el dño nocere. nec eget eis sed ipsi sine eo viuere non possunt. Si talis dñs mitteret ad seruos illos vnū ex ꝓncipib⁹ suis ad salutandum. eos ostendēs se velle eos recōciliari sibi. ꝛ facere eos familiares ꝛ regni sui cōsortes. nōne sine dubio accēderētur ad deuotionē ꝛ affectionē eius. sicut dicit apl's. Cōmēdat deꝰ id est cōmendabilē ostidit charitatē suā in nobis. q̄ cū inimici essem⁹ recōciliati sum⁹. Et. eo misit vnū de ꝓncipibus. s. gabrielē ad salutandū virginē. vt in ea ꝛ ꝑ eā fieret recōciliatio nostra ꝑ incarnationē. Quantū ad tertium Aug⁹ nr̄i in ista nunciatione informat. Nā ꝑ illud ꝙ beatissima virgo gessit quādo ad ipam angelus venit. ꝛ per id ꝙ ángelo dixit. ꝛ ꝑ illō ꝙ post receptionē plenitudinis fecit struimur ꝙles dēm⁹ ad gratz habendā ꝓparari. vicz ꝑ mo vt sim⁹ ſepati a turbis clausis interioꝛ domo ꝓscie: clausa sensib⁹ ꝛ sensibilib⁹. ꝛ clauso ostio. scz sensuū ora patrē tuū. ait xp̄s Matth. vi. Et cū tinxe audire diuinas ispirationes q̄ fiūt ꝑ angelū vt loquentē. Audiā. inq̄t ps. quid loquat in[me] dñs de⁹. qm̄ loq̄tur pacē. Ad hō inꝺigat vt reconciliet hoc cū deo suo. Sic maria nō in urba vel platea inuēta est ab angelo. ſz in domo. nō ad fenestrā vel ostiuz sed in cubiculo orans vel legens ad verba angeli timens.

Scdo instruimur qualr gram receptā augmētare debeamus. vide. ſ interrogādo devtilib⁹ humiliādo se in oib⁹ ꝛ obediēdo diuinis iussiōib⁹ ꝛ inspiratōib⁹. Sic em̄ maria post salutationē interrogauit angelū de mō ꝓceptōis. An cilla se noiauit diuine volūtati obediuit dicens. ſfiat mihi ſm verbum tuum. Tertio instruimur quō auctam gratiam ꝓseruem⁹. videlz semp ascēdēdo de bono in melius. Nā ſm bñ berñ. Jn via dei nō ꝓficere est deficere. saltez dispositiue. Et Chrisо. Nemo repete fit summ⁹. sed a minimis quisq; inchoat vt ad maiora pueniat. ꝛ pe. di. ij. Sic btā maria post ꝓceptū filij ascēdit in mōtana. s. ꝟtutū ꝓficiēdo. ꝛ ad elizabeth seruiendū. ꝓficiscēdo. Querit q̄ actu in quo actu fuerit btā maria q̄n salutata fuit ab angelo. Utrū in actu cōtemplatōis vel actiōis. Et videf q̄ i actu ꝓtemplationis. Nā ad ꝓtemplationē ꝑtinet qđ dicitur in Thren. Sedebit solitarius ꝛ tacebit ꝛ leuabit se sup se. Dicit enim ꝑbs q̄ anima sedendo ꝛ quiescendo fi. ꝑ audens. i. sapiens. Sz beatissima virgo Maria in concipiēdo debebat fieri virgo prudētissima ꝛ mater sapie. Ergo ꝓgruebat ei sedere mēte. ꝛ q̄escere. qđ fit ꝑ ꝓtemplatōez Cū etiā dñs appropinquaret in illo mysterio btissime virgini descendēdo. ꝛ ipa debuit obuiare ei ascēdēdo. s. eleuādo se sup se ꝑ ꝓtemplatōes ꝛ ꝺ Amos. iiij. Prepare in occursum deo tuo. Haz nobilissima opatio fuit cōceptio filij dei. ideo debuit fieri in nobilissimo statu qui est status contemplationis. Preterea dantis ꝛ recipientis debet esse adinuicem cōuersio. ꝛ in illud Can. Dilect⁹ me⁹ mihi. i. a me diligit: ꝛ ad me conuersio eius vt me diligat. Anima aūt hz duas facies. ꝛ ratiōem: scz partem supiorem ꝛ ꝓtem inferiorem. Supiorem scz ꝛ ꝺm quā supioꝛib⁹ intelligibilibus ꝛ ꝓsulendis inhereꝛ. Inferioꝛē ꝛ ꝺm quā inferioꝛib⁹ tractandis ꝛ disponēdis intrēdit. Si ergo dei ꝛ brīs sime ꝟginis tanꝙ dantis ꝛ recipientis ꝺz adinuicem fieri cōuersio necessariū est ꝙ ꝛ ꝺm illam partem comparet ꝛ ꝺm quam ad deū anima ꝙuertit: scz ꝛ ꝺm partē supioꝛē. qđ pertinet ad ꝓtemplationē. Sed ꝙ fuerit in actione: nūc beata Maria: scz descēdendo ꝑ humiliatōem sui. Videt ex ꝑ qđ ꝺ: Can. i. Cum esset rex in accubitu suo. Quiescendo in virgine ꝑ incarnatiōem. nardus mea dedit odoꝛē suuz. Nardus est herba medicinalis pua ꝛ multū odorifera: et significat btām ꝟginem: pua ꝑ humilitatē: medicinalis ꝑ curatiōem infirmitatū spualium ꝛ corꝑalium. Odoriferā ꝑ exēploꝛ vite sue diffusam suauitatem. Et sic videt ꝙ humilitas beate Marie fuerit ꝓparatoria ad ꝓceptiōem. Unde ꝛ btūs Aug. dicit ꝙ humilitas genuit nr̄os deum. Humilitas aūt est in descēdendo: q̄ recūbit in nouissimo loco inferioꝛem se aliis existimās. Sicut aūt ascēsus est in cōtemplatiōe: q̄ el[ig]at se supra se. ꝛa humilitas videt eē in actiōe descēdendo ad inferioꝛa: q̄ humilis dicit quasi humi. acinus. Jiē Hen. xix. dixit abrāa. Loquar ad dñm meum cū sim puluis ꝛ cinis. Ergo puluerizatio ꝛ incineratio qua se hō humiliat ꝛ annihilat est ꝓparatio q̄ hō ioquat cū deo: ꝛ de⁹ cū eo. Sed de⁹ in hoc mysterio familiarissime locut⁹ est cū virgine i ipa salutatiōe. ergo marie debuit incinerari ꝛ humiliari. Nō etiā patet se fecisse ex vltimis vbis cū ait. Ecce ancilla dñi. Nō ait mater vel filia sed ancilla quo statu: scz ancillaz nil infimi⁹ vel vilius. hoc aūt scz ꝟbaliando se fit descēdēdo. ꝙ in actōe erat Exercitiū em̄ moraliū ꝟtutū cuiuslibet ē humilitas. ꝑtinet ad vitā actiuā ꝑm. b. Jho. ij. ij. Sicut em̄ de ꝟbis dat gratz suam. vt ait Petr⁹ apls ꝛ Jaco. ergo maxime humilit⁹ dat maximā gratiā. Sed maxima gram dedit deꝰ beate Virgini ꝓceptōe filij. ꝙ tūc maxie hūiliata fuit. Solutio Alb. vbi. s. cui⁹ etiā sunt rōnes ꝑ ꝛ ꝓ. Cōcedim⁹ ꝙ btā ꝟgo fuit in ista ānunciatiōe in actu ꝓtēplatiōis. Sz cū qrit ꝑ quem actū ad grām ista maxie ꝓpareꝛ dicim⁹ ꝙ. b. ꝟgo in hac annūciatiōe in summo pure creature eleuat[a] ē cāliter i summā ptātez: in sum[m]ā dignitatē: in summā charitatē. In summā ptātez eleuata fuit eo ꝙ sup naturā deū genuit. Et ad hāc ptātez eleuauit eā fides. inꝑ illō oia possibilia sunt credēti Mar. lx. Ani elyzabeth. Btā q̄ credidisti: q̄m ꝓficiēt in te q̄ dicta sūt tibi a dño. Lu. i. Jn summā dignitatē eleuata ē: eo ꝙ tot⁹ creature ꝑ recreatōem mr̄ effecta ē. Et ad hāc dignitatē eleuauit eā hūilitas. ſm illō Mar. xxiij. Qui se humiliat exaltabit. ꝛ ꝙto magis se humiliat tanto magis exaltat. Unꝺ q̄ filius ei⁹ Jesus sūme humiliauit semetipz factus obediēs vsq; ad mortē crucis. vt ait apl's ad Phi. ij. mortem ignominiosissimā. Ideo deus exaltauit illuz et dedit illi nomen qđ est sup omne nomen ꝛc. Et quia post cū mater eius maxime se humiliauit. ideo exaltata fuit ad hoc. vt sit mater totius creature: exaltata sup omnes choros angeloꝝ. Jn summā charitatē eleuata est per hoc ꝙ deo in omni ꝓpinquitate ꝓpinquissima fuit: scilicet quia eius filia: mater: soroꝛ: ꝛ sponsa fuit. Et ad charitatez eleuauit eam charitas. ſm illud Prouerb. viij. Ego ait sapientia diligentes me diligo. Et q̄ charitas est ignis diuinus cōsumens ꝛ deficcās omnē humoꝛem carnalitatis vt sibi contrariū. Ideo castitas eius eleuabat eā ad summā cum deo familiaritatem. ſm illud Sapi. vi. Incoꝛruptio facit proximū deo. Inter istas ergo virtutes ꝓparātes beatam virginem ad istā cōceptionem. Fides eleuauit potētiam rationalem. humilitas potētiam irascibilem siue ardui appetitiuā ꝛ charitas affectiuā. virginitas ex ꝑte coꝛporis ꝓpabat generatiuā susceptiuam. Et sic tota eleuabat quę tota replebat. ꝛ tota glorificabat. Si aūt querit

Arguit ꝙ fuerit in ea fic[ta]

Questio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vtꝝ ist⁹ motib⁹ simul mouerer. Dicim⁹ ꝙ nō. Sz alie virtutes ꝓparabāt suas potētias eleuādo habitualiter. Charitas aūt ran̄ forma aliaruꝫ ꝛ vinculū pfectionis ex pte beatissime virginis. fecit coniunctionē actualiter. Unde charitas fuit complemētū vltimū ex pte dātis ꝛ mouētis ad mouendum ꝛ dandū. Uñ Hugo de sancto victore. O charitas ꝙ forte est vinculū tuū. Lu deū de celo ligatū traxisti in mundū. Ad obiecta ergo Rñ. ꝙ ascēsioni ꝓ ꝓemplationē nō ꝓrariat descēsus ꝓ humilitatē. Sz descēdere ad opa actiōis ꝓpter deū. B est ascēdere ꝓ humilitatē ad deū vñ Anſ. in l. de fikitudinib⁹ assimilat humilitatem monti q: ꝓ ea ascēdit ad deū ꝙ quosdā grad⁹. Et b mutuo se cōsequunt. q: ꝙto magis quis eleuatur incognitionem dei tanto magis descendit in humiliationem sui quia quanto magis videt magnitudinez dei: tanto magis respectu ei⁹ cognoscit vilitatē: et paruitatē sui. Uñ ps. cxv. Ego dixi in excessu meo. l. deū ꝙtemplādo. ois hō mēdax. i. q: nō fit. Et ... lxiij. Oēs iusticie nostre q̄si pann⁹ menstruate. q̄ nihil abominabili⁹ dici pōt. Uñ frequēter legit de ꝓphetis. vt Daniel ꝛ Ezech. ꝙ q̄n diuia ꝓspiciūt i terram cadūt. ꝛ dionysi⁹ dicit ꝙ tenebre ... cultant a lumine ꝛ magis a multodumine. Et sic ps ꝙ ꝓ humiliationē descensus non impedit ꝓtēplatiōis ascēsum. Erat ergo beatissima virgo in ipa annūciatiōe ꝛ ꝓceptōe in summo cōtēplatiōis ascēsu rota ꝓ dilectionē i deū trāsformata. Et notandū ꝙ Beda sup illō Lu. xi. Beati q̄ audiūt verbuz dei ꝛc. dicit hoc in loco beate dei genitrici ... xcellētia cōmēdatur: q: in tāta speculatiōis custo...ia dño famulaba ... humilitati ꝛ sanctitati null⁹ sanctoꝝ cōpar: sed et tota sanctoꝝ beatitudo ex gratiose ỽginis vtero ꝓcessit. O venerāda dña electa ꝛ ꝓlecta. q̄ mater ... ỽgo ee nō definit. O admiranda puella. q̄ saluo ỽginitatis pudore suū genuit genitorē. O felix ancilla ... reatorē guberna torē genuit vniuersoꝝ. ꝛ ... rgo ꝓmāsit ... eternū. O bndicta mater q̄ infernivastatoꝛe. celi repato... nostruꝫ salua torē. mūdi redēptorē. deū omipotentē. dñm celi ꝛ terre oia continentē suo ꝓtulit ex utero. Angeloꝝ leticia. boim vita. celoꝝ gl'iam. sanctoꝝ coronā. paradisi lucernam. O bta femina q̄ regis vniuersoꝝ mater esse meruit. Sedet in gremio ỽgin... nis q̄ trinā rex machinā ... no ꝛcludit. Haud ... ita ... mater q̄ tñ se habere filiū ... teplak. O admirandū ma... gne pietatis miraculum. ... Beda.

¶ Alius sermo de missione in genere. Cap. IX.

Missio in ḡd impor tat.

Jssus est ac̄ mariā vir

gine. Lu. i. Missio alicuius ad aliquē importat quendā ꝓcessum seu emanationē ipius missi a mitt... e. Et q: pater etern⁹ a nullo ꝓcedit. iō nō ꝺ: mitti ad creaturā. necꝙ legit missus. Silr trinitas non dicit mitti. q: includit ꝓsonā patris q̄ nō mittit. Sz quia filius dei ꝓcedit a patre. iō mittit a ꝑe. ꝛ mitti ꝺ: in mūdū ad Bal. iiij. Misit de⁹ filiū suū. Spūs q̄ sanctus q̄ ꝓcedit a patre ꝛ filio. mitti ꝺ: ad sanctificandā creaturā. Job. xvi. Mittā vobis a patre spūm veritatis. Angeli q̄ a deo sepe mittuntur ad diuersa o... cia. Heb. i. Omnes administratoꝛij spiritus sunt in ministerium missi eorum q̄ hereditatem capiūt salutis. Ad ergo dicit. Missus est ad mariā ỽginē ꝺm Alber. pōt ... telligi de angeloꝝ de spūsctō. ꝛ de dei filio in ista annūciatiō: Sz aliter ꝛ aliter. Prio missus est dei angel⁹ ad mariā. vt repationē nr̄az de ea itimaret Scdo mis... ē dei spūs ad Mariā vt ꝓparationē ad b adaptaret. Tertio missus est altissimi filius ad Mariā humano generi ꝓsequenda ꝓ incarnatiōnē cuz hō in hoc fuerit vt recipiēs eā: nō decuit vt hō hui⁹ eēt nunci⁹. Deiz etiā est recipe illuminatiōes. angeloꝝ aūt est nūciare. Sz ... ꝛ cū nullus hoim fuerit supioꝛ. b. Maria. ipa oēs excel... leret. Inferioꝝ aū... est recipe illuminatiōes a supioꝛibus ... apparet ꝙ nō d... it ista reuelatio vl' nūciatio incarnatō... nis ... p hoiem. cū quilibet eēt inferioꝛ vgine. Et si dicere... ꝙ eadē rō nō debuit fieri etiā ꝓ angelū: q: fuit maioꝝ angelis ꝓfe... ōe gr̄e sup eos exaltata. Rñ. b. Tho. in iij. ꝑte. q. xxx. ꝙ mater dei erat supioꝛ angelis q̄tuz ad dignitatē ad quā diuinit⁹ eligebat. Sz q̄tum ad statuz viatoꝛis inferioꝛ erat angelis: sicut etiā xp̄s ꝓpter passibilitatem assumptā. dicit paulo min⁹ ... lis minoꝛat. Sed q: xp̄s erat viatoꝛ sil'ꝛ cōꝓhēsoꝛ. iō nō egebat q̄tuz ad cognitionē diuinoꝝ ab angelis instrui. Mater aūt dei in via nōdum erat in statu cōꝓhēsoꝛis. ꝛ iō de ꝓceptu diuino erat ꝓ angelū instrueda. ... fuit ḡ ad hoc missus angel⁹ gabriel ꝛ b triplici rōne ... m. b. Tho. in. iij. ꝑte. q. xxx. ... ir ꝓuenientes mysteriū incarnatiōis nunciari ꝓ angelū nil... sum: vt dicit in euāgelio. Primo vt in b seruaret diuina ordinatio ... m quā mediātibus angelis diuina ad hoies ꝓ... ueniunt: vñ oēs reuelatiōes diuinoꝝ facte sunt ministerio angeloꝝ: vt ꝓz in Dan̄. ꝛ Apoc. xij. c. ꝛ lege diuina data ꝓ angelos ... m aplm. Uñ Diony. dicit in lib. celestis hierarchie. iiij. c. ꝙ diuinū iesu benignitatis mysteriū angeli ... mum edocti sunt. poster... ipos ad nos cognitiōis gratia trāsiuit. Sic diuinissim... abriel ad zachariā quide dicebat ꝓpbam eē ventuꝝ ... ipo. Mariā aūt q̄o in ipa theorica ineffabilis dei ... matiōis mysteriū. Nec est ... q̄ dā ait idē Diony. c. vij. l. ꝙ ꝓ ipo ascēdente angeli ... runt de ipo. Quis est iste q̄ venit ... edom. Esa. lxiij. quasi ignorantes mysteriū incarnatiōis. Non eī querūt quasi ignorantes tale mysteriū: b ꝓfect⁹ scire cupiētes hui⁹ mysterij rōnes q̄ sunt incōꝓhēsibiles intellectui creato ... m. b. tho. vbi. s. Uñ Maxim⁹ dicit: vtrū angeli cognouerint summā incarnationē ambigere nō opz. latum aūt eos inuelit gabilis dñi ꝓceptio ato... mod⁹ quali⁹ totus in genitore toꝛtus manebat in oibus: ... cnō ꝛ in ỽginis cellula. Sedā rō est: q: ꝓueniēs fuit repationē q̄ futura erat ꝓ ipm nunciari ꝓ ange... lū: vt cozrel spōderet repatio lapsi ... sicut per angelū: b malū ... nciatū est verbū femine. ... ae. vñ secuta est moꝛs. sic ꝙ angelū bonū nūciaret verbuz marie vñ repata est vita. Et b est qđ dicit Beda in omel. Apū hu... ane restaurationis ... cipiū vt angel⁹a deo ... steret ad mulierē ptui ꝓsecran... diuino: q ... ꝓditoꝛis humane cā fuit: cū serpēs a diabolo mittebat ad mulierē spū sup... bie decipiēdā. Pōt ꝛ huic rōni addi: ꝛ b q: cū ex ipa reparatiōe humani generis ꝙ incarnationē restaurabant. ꝛ ruine angeloꝝ ex hoibus assumendis in eoꝝ ꝓsortem: fuit dicēs ... etiā angeli ꝓcurrerent in hoc mysterio: videlicet nunciādo ipm. Tertia rō est: q: ꝓueniebat hoc virginitati matris dei. Omne eī aial diligit sibi simile: ꝛ delectabilit... uersat cuz eoꝝ ouis cū oue: homo cū hoie: instquus cū imquo: castus ꝛ innocēs cū pudico ꝛ sctō. Danc rōnem tangit. b. Hiero. in sermone de assumptiōe dicens Bene angelus ad virginē m... tit: q: semp angelis cognita est virginitas. Profecto in carne esse: ꝛ ꝓter carnem viuere. i. in virginitate: nō terrena vita est: b celestis. Dec ille De vita eī celesti dicit ꝙ in futura resurrectiōe neq̄ nubent neq̄ nubent: sed erunt sicꝫ angelis dei. Matth. xxij. Et alius dicit. Uirginitas est sozoꝝ angeloruꝫ. Apte ergo ... missus est angelus virgo ad Mariam virginem de sponsatam Joseph virginī.

Angelus Gabriel ... missus ē

§. I. Quantum ergo ad pri

mum de missiōe angeli in b sermō ... ciēdū. ꝙ ista nūciatio fuit suprema ꝛ finis ꝛ cōpleme... oim nūciationū ꝓphetaliū de incarnatōe loquētiū. ꝛ q: beatitudo q̄ nūciat immediate beate marie, ꝛ in ipa ꝛ ꝑ ipam annunciat totī

§. II. Sed nūc videndū est

circa ipm nuncium ... quo ordine missus est,

¶ Secundo in qua specie m... us est.

¶ Tertio in quo tempoꝛe missus est,

¶ Quarto in quo loco missus est.

De quo ordine missus est.

In q̄ spē angel⁹ ap paruit.

¶ Quinto qua locutione vsus est.

Quantū ad ꝓmum cū sint ordines. ix. m celesti hierarchia. de quo illoꝝ missus sit dicēdū. Et quidā dixerūt circa b fuisse hunc gabrielē ō supimo ordine. l. seraphin. movetur ad b: q: b. Greg. dicit ꝙ summū angelū venire dignum erat q̄ summū oim nunciabat ... dām incarnādum Gabriel eī siue sit nomē ꝓpriuz alic... angeli: siue nomē cōe designās officiū ad qđ mittit. nō exprimit ma... vnū ordinē ꝙ alium. Si eī seraphin missu... fuit ad Esayā ad purgandū calculo ignito labia ei⁹. Esa. j. Quare nō mittō magis ad ỽginē significādū purgationē totius mūdi. Et si dicat illū missum ad Esayā nō fuisse de supimo ordine: q: illi nō mittunt: b semp assistūt: b dicit⁹ est seraphin ex exercitio ad q... nissus fuit. l. incēdendū mentē illi⁹ et locutionem. Posset dici ꝙ hoc est de cōi lege supimos nō mitti. Secus ex ... q̄ cā ardua ꝛ maxima vt fuit mysteriū incarnatōis. Sed cōioꝝ opinio est ꝙ fuit iste de ordine archangeloꝝ: qđ ꝛ b. Ber. dicit. Hoc expresse notat Aug. in q̄dam sermone in q̄ inducit b̄am virginē sic loquentē. Ue nit ad me gabriel archāgel⁹ facie rutilās: veste coruscans incessu mirabilis. ꝛ assistit tres rōnes. vñ eccl'a cant. Archangelū gabrielē credimus tibi diuinit⁹ affatū. Et iterū in officio. Laude maria ỽgo q̄ gabrielis archāgeli dictis credidisti. ꝛ ipse. b. Bre. ait in omel. ꝙ archāgeli sunt qui summa nunciāt. vñ credibile est ꝺm. b. Tho. vbi. s. ꝙ fuit iste summ⁹ in ordine archangeloꝝ. ꝛ sic pōt intelligi dictuz b. Greg. cū dicit ꝙ debuit veni... ad annūciandū summū angelū. nō respectu oim ordin... s respectu angeloꝝ ꝛ archangeloꝝ. Gabriel aūt dicit⁹ ... interprak fortitudo dei: q: nunciabat dñm fortissimū in ... plū ad demones expugnand... Dicit aūt Alber. vbi. s. ꝙ ideo iste angelus nō fuit de matoꝛib⁹: b archāgelus: qđ factū fuit in honoratiōnem. b. Marie: q: si q̄s de supioꝛib⁹ mitteret: ab illo illuminari crederet. de inferioꝛib⁹ aūt mittit vt ostēdat ꝙ angelus tñ ē mysterialis negocij nunci⁹: ꝛ exterioꝝ delatoꝛ. Deus aūt ꝑ seipm ē negocij inuētoꝛ: ꝛ intelligētie inspiratoꝛ: ꝛ mētis ad ꝓsensuz illuminatoꝛ. nihil ḡ illuminatiōis in b ab angelo ỽgo accepit. Uñ in ... angelio angel⁹ dicit ꝑ totū: nō archāgelus ad tollendā talem opinionem.

§. III Secūdo videndū est

in qua spē ... issus est angelus ad Mariā ... m. b. Tho. iij. ꝑte. q. xxx. ꝙ in spē corꝑali apperb̄ ... ueniēs fuit. Primo q̄tum ad id qđ nūciabat. Uenerat eī angel⁹ nūciare incarnatiō... iulsibilis dei: vñ etiā ... veniēs fuit vt ad hmoi rei declarationē ... ibilis creatura. l. angelus in sua suba ... inibilis oculis nostris corꝑeis formā assumeret in qua visibil⁹ apperet. Cū etiā oēs apparitiones veteris testi ad hanc appitionē ordinent q̄ filius dei in carne apparuit.

Scdo b ꝓgruū fuit dignitati matris dei. q̄ nō solū mente b in corꝑoꝛe ꝑtre erat dei filiū receptura ... iō nō solū mens eius: b etiā sensus corꝑorei erāt visione angelica refouēdi. Tertio ꝓgruit certitudini ei⁹ q̄ nunciabat. Ea eī que sunt oculis subiecta certi⁹ apprehēdi... ... q̄ ea que imaginamur. Uñ dicit Ezech. sup Mat. ꝙ angelus nō in somnis: imo visibil⁹ virgini astitit. Nam q: magnā valde relationē ad virginē accipi... bat egebat tante rei eventus visione solēni. l. corꝑali. Quāuis aūt intellectualis visio sit potioꝛ q̄ visio imaginaria vl' corꝑalis. tñ. b. Aug. dicit ꝙ est excellētioꝛ visio seu ꝓphia que ḥz sil' intellectu ... ē ꝛ imaginaria visionē q̄ illa q̄ habet aliquā tñ. Bta aūt ỽgo nō solū ꝓcepit visionē corꝑalē in angelo nūcio: b eī ... intellectualē illuminationem. vñ talis appitio nobilioꝛ fuit. Et adhuc nobilioꝛ fuisset si angelū intellectuali visione i sua suba vidisset: b b̄nō patiebat status eius cū esset viatoris. Non eī viatoꝛ hō angelū ꝑ ... ciā videt. Apparens aūt angelus in spē corꝑali qu... ipe assumpsit ex aere dēsato: se obtulit virgini in humana forma imagis q̄ in alia forma corꝑorea. Et rō est ꝺm Alber. vbi. s. q: ỽgo sensibiliter ab angelo illuminari debuit. Illumina... aūt sensitiua ad cognitionē fit mediāte locutiōe. ḡ medīū illuminationis ḥz esse locutiuū. b nullū sensitiuū est locutiuū nisi homo. Et iō decuit vt ipe in spē humana nō alia apparereꝛ: vt sic nobilissimū intellectiuū erat qđ illuminabat eā interius. l. deus. sic nobilissimū esset instrm ꝑ qđ illuminabatur exteri⁹. l. spēs humana. Et hec forma humana fuit in sexu virili ꝺm Alber. qđ ꝓz ex verb. b. Amb. dicētis super Lu. Trepidare virginū est: ꝛ ad oēs viri ingressus pauere: ꝛ oēs viri affar⁹ vereri. qđ iō dicit: q: euāgelista ait. ꝙ turbata ē in sermone angeli: q: spēm viri habebat. Patet etiā b ex eo ꝙ in oibus alijs appitionib⁹ angeloꝝ figuratiuis hui⁹ annūciatiōis angeli apparuerūt in forma viroꝝ. Uñ q̄n apparuerūt res viri. i. angeli abrae. Gen. xviij. Rō etiā huius est ꝺm Alber. q: sexus femineus nō est illuminatiu⁹. b magī illuminabilis ꝺm aplm dicentem. Mulieres in eccl'a taceant: b domi viros suos interrogēt. Caput eī mulieris est vir. Uñ cū illuminās ingrūt hmōi dignioꝛ sit illuminato. potī⁹ illuminatio fier... debuit beate marie in sexu dignioꝛi. l. virili ꝙ femineo. Missus aūt angel⁹ apparuit in forma humana virili mō quidē i etate pueril'i nec seni... q̄ iuueni. Cui⁹ rō ē ꝺm Alb. q: senex in q̄tū hmōi. diē derectū. ꝛ sil' puer: b iuuenis dicit nouitatē ... cū ... fectōe. Hic aūt nunciabat ille q̄ fuit nouus ꝺm humanitatem: ꝑfectus ꝺm duinitatē. Ergo in spē iuuenili debuit nunciari. Et ad idē facit qđ dicit Diony. dicens. Signa inouantis ꝛ semp vitalis vtutis. Innouātis ecce nouitas humanitat⁹. Semp vitalis vtutis ecce eternitas deitatis. Et sic ... uenile nomē cōplectit humanitatē eternāq̄ deitatē quā vtrāq̄ ꝑs nunciar⁹ habuit. Cōgrueb... ḡ forma iuuenilis illuminationi sensibili. nō aūt pueri vl' senis forma: q: pueri nō ꝑfecte vtunt discretōe sensuū: ꝛ senes deficiūt ꝺm sensum. Neutra ḡ etas q̄uenie bat illuminationi sensibili: vbi necessaria est ꝛ discretio sensuū ꝛ vigoꝛ organoꝝ. Missu... ... credendū est appuisse indutus: q: in scripturis sic ... gunt appu... e. Uñ in resurrectiōe vide... runt mulier... monumēto duos angelos i albis sedētes⁹ sus est. ... est ascēsionē xp̄i immediate apparuerūt duo viri in veste⁹ albis. Zach. j. id est angeli dei. Et vt dic̄. b. grē. Cādoꝛ vestis iocūditatē indicat future solēnitat⁹. Et q: maximū festū fuit hoib⁹ q̄n diuinitas fuit copl'a ... nē humanitati in isto mysterio. iō posset videri ꝙ angel⁹ iste debuit appere marie ... is indut⁹. Sz q: quē nūcia... l. iesuz zachariās ꝑbam ... figurā vidit indutū vestib⁹ sordidis iesum magnū sacerdotē. Jō videt ꝙ ad ꝓformandū se ei debuerit appere poti⁹ investib⁹ ordidis. In Esa q̄. lxiij. c. q̄rit angeli a xpo ascēdente: vt cōiter exponit. Quare ... ibuz est vestimētū tuū. Et q̄ videt ꝙ debuit appere in veste rubea Sz dicit Alb. vbi. s. ꝙ appuit angel⁹ iste in veste clara nō alba: nec nigra vl' rubea. Et hoc ꝓpter annūciationē ... ē ꝛ ꝓpter recipientē ꝛ ꝓpter nunciatū. Propter nunciationez quidē angelus q̄ claritatē cognitiōis ꝛ puritatē ḥz. Quātum ad ỽginē recipientē nunciū ꝓgruebat vestis clara: q: illa que ꝓcepit sine tenebra ꝓcreati fuit: ꝛ sine pcō cōcepit q̄ peccare nō potuit iesum. Et q: sine libidine ꝓcepit: ꝛ sine dolore peperit. ḡ sine passionis ... more hec ꝓceptio ꝓsignata fuit. ḡ cū angelus nō intēderet nunciare: nisi incarnationē nō debuit habere vestē rubricatā vl' colozatam: b tñ clarā. Jtē modus ꝓcedēdi in ista incarnatiōe fuit sine corꝛuptiōe: sine diminutiōe: sine mixtione: sicut lux ꝓcedit de luce. ḡ quoad oia que fuerunt in ista incarnatiōe ꝓgruebat angelū venire in veste clara. Auctoritates aūt q̄ loquunt⁹ dñm vestitū vl' sacco. vt illud ps. xix. Lōcidisti saccum meuz: vl' sordida veste vl' rubea. loquuntur de ipo xpo ꝺm statū passionis nō incarnationis.

§. IIII. Tertio cōsiderandū

est quo tpe missus est. Et dicendū est eo tpe quo ꝓnunciatum fuerat messiam, i. xp̄m mittendū ꝺm ꝓphetiā Jacob

Universidad de Deusto
Biblioteca

De tpe q̄ patriar[illegible]e dicētis. Beñ. penul. Nō auferet sceptr̄ de iu
mussus ē, da ⁊ dux de femore ei⁹. donec veniat q̄ mittēdus est. Alia
trāslatio hz messias. q̄ dz xp̄s. Et qz tūc xp̄s iā erat abla
tū sceptr̄ de iuda. i. dignitas regalis de tribu iuda. ⁊ dux
de femore eius. i. ducat⁹ ⁊ regimē illi⁹ ppli. p duces leui
tas machabeos. q̄ aliquo mō ptinebāt ad tribū iuda. ꝓ ma
chentis ad inuicē cōnubia. ⁊ assumpserat sibi regnū mōte
herodes alienigena q̄ nō erat de genere iudeor̄. vt patet
Mat. b. ij. Sz diffuse declarat p magistrū in hystoria sco
lastica. Ideo vt ipleret ꝓphetia. missus est angel⁹ ad nūcian
dū subitū aduētū regis p incarnatione. Et si quera
tur quoto anno ab initio mūdi. Rñdeo ꝑm bedā. ⁊ lxx. in
Quoto anno missus est
tēpres. quinquies millesimo centesimo min⁹ vno. Ipse
rat si q̄dē de⁹ cūctas creaturas in p̄ncipio mūdi. vt nar
rat ista Beñ. i. in q̄nq̄ diebus. ⁊ in parte. vi. in qua crea
uit bestias terre. q̄ hoiez faciēs eū dñz oim. ⁊ a padiso ter
restri trāslatur⁹ haman⁹ gen⁹. si obedisset in gl̄az celestez
Sz qz vt ingrat⁹ trāgressus est ꝑceptū. punuit eos adaz
⁊ euā cū oi[illegible]ost ritate sua. q̄ tota erat in eis ꝑm vtutē se
minalē p q̄nq̄ milla. xcix. ānos. vt null⁹ eor̄ q̄tūcūq̄ san
cte viueret posset intrare in gl̄iam celestē ita q̄ p singul⁹
dieb⁹ data est pena mille annor̄. Et p[illegible]pte sexti diei re
fiduū. quo tpe pene trāsacto missus est angel⁹ ad annūci
andū: q̄ xp̄s, miserēdi ei⁹ hois qz venit tp̄s vt incarn[illegible]us
passiōe sua apiret oib⁹ ianuā regni celestis. remoto ange
lo a custodia vie padisi ne possz adiri. Si scire cupis q̄
Quo mē annimēse vltis tenz ecclia. q̄de mēse martij q̄ erat sextus
mensis a ꝓceptōe Joh. bap. vt dz. Lu. i. Ex[illegible]pte in sexto
mense a Joh. cōceptu dz missus angel⁹ a[illegible]nūciādū xp̄i
icar[illegible]tione qz lex ⁊ ꝓphete. i. vet⁹ te[illegible]mētū vsq̄ ad Joh.
ptinens q̄nq̄ mūdi etates ꝑmā ab adā vsq̄ noe. scdam a
noe vsq̄ ad abrāā tertiā ab abrāā vsq̄ ad dauid: quartā a
dauid vsq̄ ad trāsmigratiōe babylonis. q̄ntā a trāsmi
gratiōe babylonis vsq̄ ad xp̄m. i quo inchoat sexta etas
cui⁹ finē de⁹ nouit. Habem⁹ aūt de ea[illegible]O. eccc. xpix. an
nos cū hoc scriptū est. Et aūt senari⁹ numer⁹ pfect⁹. fi
gnificans pfectionē gr̄e quā xp̄s adduxit. Mēsis autem
marcij est tp̄us vere quo terra sicca ⁊ indecora ꝓpter ri
gus reuiuiscit in herbis. flozet in arboribꝫ. leuat auiū con
centu: abūdat i humoribꝫ. Et qz plincarnationē xp̄i reno
uatio fienda in h[illegible]mano genere. q̄d olim ꝓpter frigꝫ pecca
ti erat aridū gr[illegible]indecoz. qz sine vtilib⁹ re[illegible]guit in bo
nis cogitatiōib⁹ reflo: uit. in sanctis affec[illegible]b⁹. augmē
tatū est in sanctis doctrinis. leratū ex p̄mijs. Ideo apte b
Que die mense missus est. mense missus est. Dies aūt hui⁹ mēsis in quo missus est
dies. xxv. marcij. ⁊ sexta feria q̄ t[illegible]creat⁹ est primus hō
⁊ qua die reuolutis. xxxij. ānis etatis dñi nr̄i. ⁊ crucifix⁹ ⁊
mortuus est ꝓ nobis ꝑm b. Aug. Ea igit̄ die qua primus
homo de terra terrenus adam factus est. voluit secūdus
ada[illegible]de celo celestis fieri. vt terrenū faceret celestes. B.
Aug. Deus factus est homo. vt homo fieret de⁹ redimen
do eum sua passiōe illa die eā suscipiēdo. Et ideo p̄ cetera
in maxima deuotiōe habenda est ⁊ vbiq̄ ꝓpter reuoca
tiam eius abstinet a carniū esu. de ꝙ se. di. iij. de esu carni
um. Sz antiq̄tus etiā ieiunabat. ita vt crucifigere xp̄m re
[illegible]taret q̄ san⁹ nō ieiunasset. de ꝙ se. di. iij. Jeiunia. De
mum hora in q̄ missus est. ⁊ si nobis nō sit certa tempe hz
Alber. vbi[illegible]pra. conueniētioz videt vidisse in ortu solis
Que ho ra, dicit eīm q̄ circūstantie nūciantis debēt exprimere ꝓprie
tatem nūciati. ꝑm di[illegible]vñ cū annūciet angel⁹ ipse ipam
incarnationē cū ꝓprietat[illegible]ib⁹ suis. illa aūt sit ort⁹ veri solis
sup terrā ill[illegible]inātis oēm hoiem venientez in hūc mūdu
qō tp̄s. s. mane ē initū diei. fine p̄iudicio p̄sumptōis cre
dimus ⁊ hec annunciatio sit facta in ortu diei. Ad qō fac
qz opus creatōis cepit a luce. Beñ. j. Fiat lux qō videtur
fuisse in p̄ncipio diei artificialis. Ergo multofortiꝫ op⁹
recreatōis qō est nobili⁹. In in c[illegible]atōe incipit dies gre
Dies aūt dies incipit a luce. s. artificialis dies q̄ est ab ortu
solis vsq̄ ad occasuz sup nr̄m hemisphariū, dies eīm na
turalis qui est. xxiiij. horar. cōprehendēs etiā noctē. inue
nit restamēto inchoabat a luce. s. in mane. vt ptz in textu
litere Beñ. i. ⁊ ideo decēs fuit q̄ recreatio q̄ est p gratiā
allaram inchoaret a luce. Mō aūt d̄: Sap. xvij. Dū me
dium silentiuz tenerent oia. ⁊ nox in suo cursu mediū iter
haberet. ops ser[illegible]tuus dñe. i. filius de celis a regalibus
sedibus venit. Et[illegible]na auctozitate posset videri. q̄ ista an
nun[illegible]cio fuerit facta in media nocte. Rñdeo q̄ nō iure
dit sapiens ibi[illegible]ari tp̄s seu hora incarnatōis. sz statum
eorum quibus[illegible]sit q̄ omnes vna cathena tenebraz erro
rum ⁊ viciorum erant compediti. Angelus aūt magis de
buit nunciare. ⁊ ex hora annunciatiōis designare ꝓprie
tatem ⁊ affectum incarnationis. s. initium seu ortum veri
solis potius q̄ statū eorum quibus o[illegible]s est. nec etiam in
vespere. i. fero debuit nunciare significans finē seculi. i. se
ram etatem in qua incarnatus est. f[illegible]illud apli ad gal.
iiij. Postq̄ venit plenitudo tp̄is misit deus filium suū. i.
penultima etas. ⁊ alibi. Nos sumus in quos fines seculo
rum deuenerunt. quia tempus non nunciabat incarnatio
nis. Jam enim illud fuerat nunciandū per gabrielē dan
ielī. s. ipsam tunc fiendā incarnatiōne. Si aūt[illegible]ereatur
q̄ conuenientioz videtur hora in meridie. ex eo q̄ abrae
stanti in ostio tabernaculi in feruore diei. i. in meridie ap
paruerunt angeli nunciātes cōceptū ysaac q̄ fuit figura
xp̄i. Illa eīm hora. s. nona xp̄s exp̄rauit in cruce. p cuius
morte redempti ⁊ illuminati sumus. In meridie etiā sole
existente in altissimo po[illegible]maximū calorē generat super
terram. Maximū aūt[illegible]ē sue dilectionis ostendit in
mittēdo filiū suū in mu[illegible]i. ergo illa hora debuit potius
nunciari. videt alber. q̄ horam designat feruētē affectū
patrū antiquoz. quē habebāt ad ista incarna[illegible]ne fien
dam. Sed angelus non ad hoc fuerat missus nunciare.
sed desideriū patrū. sz impletionē vñ ⁊ initiū illuminatio
nis. Q[illegible] aūt hora passiōis fuerit meridies facit ad ꝓpo
situm videlz qz sicut sole mūdi materiali ad occasuz tēdere
ꝓgruebat vez sol⁹ xp̄m mūdum relinq̄re quo ad visum vi
te humane. Ita ꝓgruebat q̄ sole materiali oriēte. s. in ꝓ
cipio diei. simul oriret[illegible]intra ver⁹ sol iusticie xp̄s deus
noster per incarnationē. Et sz in ope redēptōis charitas
mōstrareť in summo. op⁹ tñ incarnatōis sine passiōe nō
fuit op⁹ re[illegible]ptōis. vñ sz incarnatio magis[illegible]e esset q̄
passio. tñ magis mōstrata est charitas in p[illegible]one dicente
dño. Maiorē charitatē nemo hz ꝛc. Ergo no fuit summ⁹
q̄ recepit augmentū. vñ charitati ostense in incarnatōe.
facta est additio ꝑm[illegible]onstrationē exterior[illegible]a passione
per quam charitas ultima est[illegible]ostensa. Ideo apte dicit
in meridie passio magis q̄ incarnatio ꝓgruit fieri.

§. V. Quarto videndum

Quare i hora meridi. est de loco ad quē missus est. s. in q̄ puincia. In q̄ ciuitate De loco ad quem missus i.
In qua d[illegible]no. Et q̄tū ad ꝓuinciā oñdit exp̄sse ex eius
gelio isto luce. ⁊ quo ad ciuitatē qz dz ibi. Missus est an⁹ gelus in ciuitatē galilee. s. talis ꝓuincie. q̄ ciuitas dz na
zareth. Jesus aūt ānūciatio ista ⁊ ꝓceptio xp̄i fieri debuit
in ꝓuincia galilee ꝑm alb. vbi. ē. ⁊ ꝓpter factū q̄d fiebat
⁊ ꝓpter finē p quē fiebat. Incarnat⁹ eīm fuit dñs. vt iude
os ⁊ gentiles saluaret. Primo creavit in regiōe q̄ ab vtroq̄
inhabitabatur. annunciari ⁊ cōcipi voluit. Mō autez ab
vtrisq̄ inhabitareť. ps per Esaiam dicentē. lx. c. Primo
tp[illegible]illuiata est terra zabulon ⁊ terra neptalim ꝛc. trans
iordanē galilee gentiū ppls qui habitabat in tenebris vi
dit[illegible]cē magnā. Duce eīm in magna ꝓte dictis tribus⁹ in
captiuitatez in niniuen. imisi si sunt a rege multi gentiles
ad habitandum in galilea. ⁊ sic mixti erant gentiles cum
iudeis qui remanserant. Mō habitaretur a iudeis gali
[illegible].patet ex eua[illegible]ubi dz. q̄ ascēdit⁹ ioseph a galilea
in iudeam. ⁊ sic in re[illegible]one cōmuni cōcipi voluit q̄ p oīb⁹
nasci voluit. Nō ei iudeoz de[illegible]ūm sz ⁊ gentiliū. Ite regio il
la suo hoie ꝓprietatē incarnatōis ꝓpriss[illegible]ime exp̄sit. Bali

lea eīm interꝑrat renelatio seu trāsmigratio. In hac aūt
annūciatōe fiebat summi secretor̄ reuelatio q̄n ꝙbum in
p̄ncipio q̄ erat apud deū: ⁊ lucē inhabitat i accessibilē ca
ro factū est. Et vidit ois caro salutare dei nr̄i: q̄ libū ape
ruit ⁊ soluit signacula oia: ⁊ q̄cūq̄ audiuit a p̄re nota fecit
nobis. Sic ⁊ hic fiebat transmigrat[illegible]maxima: qz d̄ igno
rantia in sciam: de culpa ad gr̄am: de[illegible]mbra in vitatez: de
austeritate in benignitatē: de ꝓtate f[illegible]libertatē. de timo
re in amorē: de granitate in leuitatē: d[illegible]itas in humanita
tem: q̄ maxima trāsmigratio fuit: qz in[illegible]a p̄m⁹ ad vltimū in
vnā ꝑsonam transmigrauit. Nec obstat si dicak q̄ iudeis
ꝓmissus ē. ergo ibi in iudea concipi debuit. falluz cīm hoc
est: qz ⁊ gentib⁹. vt ꝛz ꝓphas ꝓcipue Esa. sed bene ꝓmis
sum est q̄ de eor[illegible]emine xp̄s nasceret: qō eis solutum est.
Et sic salus ex in[illegible]is est originali: sz nō ꝓpr eos. Quā
Quare i ciuitate nō cōcipitur tum ad ciuitatē clar⁹ est: qz nūciatus est in ciuitate b testā
ꝓprie euāgelio. Et qz natus est ex ciuitatem bethleem passus
sepultus ⁊ resuscitatus extra ciuitatē. s. hierlm. posset ali
cui videri q̄ etiā ex ciuitatem debuisset cōcipi ficut ⁊ alia
p̄dicta facta sunt. Sz rñdet Alb. vbi. s. q̄ dñs in oib⁹ p̄n
cipalibus factis q̄ in mūdo gessit q̄re in mūdum venisset
ondit. Inter oēs eīm pctōres natus fuit: nat⁹ ante bouez ⁊
asinū iacuit. Inter pctōres cōuersatus fuit: ⁊ cū eis come
dit. Inter latrones crucifixus fuit. Resurgēs p̄mo Ma
rie peccatrici appuit oibus q̄ hoc oñdere voluit q̄ vene
rat iesus in mūdum pctōres s[illegible]uos facere. Nō ergo i ma
rī q̄d est locus piscium debuit nūciari. Nō in aere q̄ est lo
cus auiū: non in campo q̄ est l[illegible]us aialium siluestriū: sz in
ciuitate ꝙcipi debuit: q̄ est locu[illegible]hoium. ꝓpius q̄. ꝓpter nos
⁊ ꝓpter[illegible]am salutē descendit de celis. Ad obiecta rñde
tur: q̄ duplex ē natiuitas: in vtero ⁊ ex vtero. Prima ꝓgru
it mysterio. secūda exemplo. p̄ma in secreto. secūda in mani
festo. In ciuitate ergo cōcipi voluit: vt oñderet q̄ p oia ꝓ
mit. Invia aūt natus vt oñderet q̄ natus nobis factus est
via ad regnū celoz. Extra portā passus ad ostendendū q̄
per ipius passionē nō liberemur nisi a cōuersione pcti ad
ipm ⁊ post ipm egrediamur. ideo etiā in ciuitate concipi
voluit: ad ostendendū q̄ q̄n de[illegible]lis venit. nō sine celis et
ciuitate regni celestis veit: sz ipam ciuitatem regni nobis
secum tu[illegible]. Nō sic lucifer descēdit: sed ficut fulgur de ce
lo ipm ce[illegible]um deserens: ⁊ secū vbicūq̄ ꝓnē portans: dñs
aūt ad nos veniēs id q̄d erat ꝓmansit: ⁊ de bonis paternis
nō expulsus fuit: sz in vtero m̄ris vt in ciuitate dñi regnū
celoꝝ fuit. Quātum ad nomē ciuitatis dicit euāgelista
Quare i nazareth. q̄ erat n[illegible]areth: ex[illegible]um nō vac[illegible]a mysterio. Interpre
tatur eni nazareth flos. Sicut aūt dine generatōi ista ⁊ hu
mane assimilat generatio floris de floze. flos eīm pullulat
de vno: ⁊ in decoze est: cū spe vtilitatis in fructu. Sic ꝑm
diuinam generatiōem ꝓcedit filius de vno. s. ꝑ qui est in
celis sine matre: ⁊ ꝑm generatiōem humanā de vna. s. ma
tre in terris sine ꝑe. vnde ipe sponsus ecclesie ait in canti.
Ego flos campi. Bene ergo in nazareth ꝓcept⁹ fuit. q̄ fi
cut flos de floze sine mixtiōe de vna matre s[illegible]no virginali
decoze: ⁊ matris vtilitate ꝓcessit. Vñ b. Ber. Semina di
vine cognitiōis videnť esse allocutiōes ⁊ ꝓmissiones fa
cte ad ꝑres. Eloquit aūt hoc semē in mirabilib⁹: que osten
sa sunt in exitu de egypto. susceptio aūt huius semis ista ⁊
horū florum fructus est nazareth. Nunciak ergo xp̄s na
zareth nascit⁹: qz in floze sperak fructꝰ ꝓcessurus. No
men ergo ciuitatis in qua cōcipit exprimit ⁊ statū tempo
ris ⁊ finem opis ad quē venit. Cū eīm xp̄s cōcipit hyems
transijt tp̄s innouatiōis aduenit: fructꝰ appropi[illegible]auit:
oibus se exhibuit medicinā ꝓfecit: sensum refecit: coronā
dus pauperib⁹ venit. Ille aūt sunt, ꝓpetates florū, ꝓpter q̄s
congruit nazareth ad locū diuine cō[illegible]ceptiōis. Nonobstat
quod Micheas ait. Tu bethlee[illegible]terra iuda ꝛc. ex te exiet
dux qui regat ꝓplin me[illegible]n. qz loquit̄ de exitu ei⁹ ex vtero
i. natiuitate que fuit in bethleem. Et qō enam dñs in ꝑa.
De fructu ventris tui ponam sup sedem tuam, q̄ sedes re
gni dauid fuit in hierusalem: loquit̄ de modo c[illegible]tinendi re
gnum Dauid ꝑ[illegible]ale: ꝑm ius ⁊ actum: ⁊ vtrūq̄ fuit factuz
in iudea ⁊ hierlm. qz ibi est passus dñs. Et per ius reden
ptionis regnum accepit sup eos: ꝓ q̄bus passus est. Ibi
etiaz resurrexit ⁊ tūc actualr in throno regni sedit. Quā
tum aūt ad locum habitationis dicēduz q̄ fuit missus ad
domum vbi habitabat beata Maria. Dicit enim euāgeli
sta. Ingressus est angelus ad eam: sc. ostiū dom⁹ sue. sed
videtur q̄ potius debuerit fieri ista nunciatio in templo:
qz dignioz opatio debet fieri in dignioꝛi loco. vnde ozatio
que est opus, valde dignum. nā tunc loquimur cū deo: sit
cōmunius in templo: qō xp̄s ostendit dicens. Lu. xix. Do
mus mea domus ozatiōis vocabit. sed ista nunciatio ⁊ cō
ceptio fuit dignissima opatio. ergo ꝛc. Conceptio ēt Jo
hānis baptiste. fuit nunciata in tēplo. vt patet Luc. i. ergo
multo magis ista q̄ fine cōparatiōe fuit dignioꝛ. Ad q̄ rñ
det Alber. vbi. s. q̄ locus non sanctificat hoiem: sed hō lo
cum. vt dicit Ebr. di. iiij. Multi. dignius ergo templū et
locus in quo habitat maioris dignitatis ⁊ sanctitatis ꝑso
na ⁊ in quo exercetur ꝓfectioꝛ opatio. Erat ergo dignissi
ma habitatio in terra illa in q̄ habitabat dignissima ⁊ san
ctissima creatur[illegible]ū quā ipe sanctus sanctoꝝ sem ꝓ inhabi
tauit: nunq̄ solam reliquit quā multimodo angelor⁹ frequē
tauit. Exercebatur etiam ibi in nobilissima opatione: scil.
sanctissima contēplatiōis: ozatiōis: deuotiōis oblatione.
Dignius ergo ozatoriū istud q̄ illō iudaicū: in quo fiebat
thauror⁹ ⁊ vitulor⁹ mactatio: thuris incensatio. Fiebat er
go ista annū[illegible]tiatioꝛ incarnatio in dignissimo loco in tem
plo. s. sacratissimo vteri virginalis. Unde canit de ea eccle
sia. Templum dñi sacrariū spūsancti. Et beat⁹ Ber. ait.
q̄ non fuit locus dignioꝛ vtero virginali. Et qz dicit in
gressus ad eam. dicit Alber. Redimus angelū clausis ia
nuis domus ad ea[illegible]intrasse. ⁊ hoc potuisse ꝓpter nature
sue subtilitatez[illegible]sumpti et habitei corꝑis qualitatē q̄d eli
cit ex vbis. b. Luc. sic dicēs. Ingressus ad ea puto in se
cretariū pud[illegible]i cubicli. vbi illa forsā clauso sup se ostio ora
bat patrē suū in abscondito. solēt angeli astare oratib⁹ et
delectari in his quos vident puras manus in ozatōe leua
re, holocaustum sancte deuotiōis gaudent se deo offerre i
odorem suauitatis. Marie aūt ozationes quātum placu
erint in cōspectu altissimi: angelus i[illegible]licauit: qui ingres
sus ad ea[illegible]reuerēter salutauit. Nec fuit difficile angelo
p clausum[illegible]stium intrare: penetrare a[illegible]abdita virginis q̄
vtiq̄ ex subtilitate substantie sue b̄ habet in natura q̄ nec
ferreis seris eius arceak ingressus quocūq̄ eum suus fe
rat impetus. Angelus enim spiritibus parietes nō obsi
stūt: sz cūcta illis visibilia cedūt: ⁊ solida ⁊ spiss[illegible] penetrabi
lia sunt eis ⁊ puia. Suspicandū igitur nō est q̄ apertum
ostium angelus inuenerit virginis cui numerū i ꝓpposito
erat frequētias hominū fugere: vitare colloquia: nec ꝓ oza
tis silentium perturbaret: vel cōtinētis castitas temptare
t[illegible]. Clauserat inquā sup se illa hora hitaculū suū prudē
tissima vgo: sed hoibus: nō angelis. Et sic potuit ad eam
intrare angelus: sed nulli hoium facilis patebat accessus
Hec bearus Bernardus.

§. VI. Quinto ⁊ vltimo que

De locutō ne q̄ eā al locut⁹ est angelus.
rendum qua locutiōe locutus est ad eam in hac missione.
Habent enim angeli suas locutiones ad inuicem ⁊ ad ani
mas beatas spūales nobis ignotas manifestātes suas co
gitationes ⁊ affect⁹: habēt⁹ suas locutiones ad hoies: cū ad
eos mittunť a deo. Aliq̄n interiores. s. illum[illegible]nādo ⁊ instiga
do ad bonū. sicut zacharias ꝓpha dicit. i. c. Et dixit ange
lus q̄ loquebat in me. s. in mente. Aliq̄n vo cum mittūtur
in specie visibili. loquunť etiā voce sensibili. sicut patet de
angelis apparentib⁹ abrae nūciantib⁹ preceptū ysaac. ⁊ de
angelis apparētib⁹[illegible]a forma humana in resurrectiōe xp̄i
ad monumentū voce clara annūciantib⁹ eam marijs: ⁊ in
ascensione discipulis. Ita dicendus est hic q̄ sicut in spe

Universidad de Deusto
Biblioteca

cie humā. a vt dictū est apparuit marie. ita voce hūana locut' est. vt ps ex lra euāgelij. Lz eīm angel' nō hēret dē tes naturales vt hō. nec palatū guttur vel pulmonē ex q̄ bus formāt vox hūana. tm̄ sine illis potuit formare vocē humanā. i. sil'em ei. sicut tm̄ facta est vox de celo q̄ audi ta est. Hic est filj' me' dilect' in aere. vbi illa instra vocis hūae non erāt. Decuit enī vt sicut nō solū illumiatōez inui sibilis mēs ei' illustrabat. tm̄ insflāmabat a deo. ita ēt tm̄ visi one clara. tm̄ locutōe sensibili. oculi ei' tm̄ audit' ei' tm̄ oēs sen sus reficerent in dño. Salutauit ergo eā voce hūana dicens. Aue. Cōgruo aūt ordine ista ānūciatio facta ē. q̄ ei a deo sunt ordīata sunt. Aplūs ad Ro. xiij. Tria eīm inten debat āgel' circa vginē vt ināt. b. tho. in. iij. pte. q. xxx. ar. iiij. Primo q̄dē reddere mētē vginis attētā ad tāte rei cōsi derationē q̄ quidē fecit ea salutādo q̄dā nouā tīmusita tā salutatione. Unī Origē. super Lucā dicit q̄ si sciuisset mariam ad aliū quēpiā fuisse factū similē sermonē vtpo te̊que habebat legis scientiā. nunq̄ eam tanq̄ pegrinam talis salutat' terruisset. In qua salutatōe p̄misit idonei tatē eius tm̄ ceptū in eo q̄ dixit gra plena. Exp̄ssit con ceptum cū subdit. dns tecū. s. erit. post nūciauit honorez p̄tum cū dixit. Benedicta tu in mulier' bus. Secundo intendebat eam instruere de mysterio incarnationis q̄ in ea erat explendū. Unde q̄dem fecit p̄nunciando ꝓceptū tm̄ partum dicens. Ecce concipies tc. Et in ostendēdo di gnitatem p̄olis. dū ait. hic erit magn' tc. Et in demōstrā do modum conceptionis cū ait. Spūssanctus supueniet in te. Tertio intendebat animū ei' ad ꝓsen' tum induce re. q̄d fecit exēplo elisabeth tm̄ rōne similitūdis ex diuina omī potēt'. Nō aūt inductū fuit exemplū elisabeth quasi ex eo q̄ dubitaret. vt dicit. b. Ambro. Nā q̄ crediderit oīdit elisabeth dicēs. Beata q̄ credidisti. tm̄ ideo puīta nō fuit in aliq̄ sicut zacharias mutitate q̄ nō credidit vbis angeli Unde q̄. b. aug. vidēt dicere in li. q. v. t. no. testamenti. scz q̄ ambigenti marie de cōceptu possibilitatē angel' p dicat. intelligēda est fm. b. tho. ista dubitatio magis ad mirationis q̄ incredulitatis. Et ideo angel' ꝓbationem induxit. nō ad auferendā infidelitatē: sed tollendā admi rationē. tm̄ ponit vtq̄dā figurale exemplū. tm̄ ad cōfirmati onē huius exemplī subdit in augmentū efficax dei oipo tentia. quia non est impossibile apud deū omne verbuz assignanī tm̄ fre lie rōnes huius exēpli. Ipsa salu tatione locutiōe tm̄ andē assensu vginis. dicit b. vbi. s. Credim' etiā virginē in aduentu eius inclinatis genu bus tm̄ eleuatis puris manib' erectis ad celū oculis ad pa trem misericordiaz ꝓ incarnatōe filj sui deuotissimas p̄ ces cū lacrymis fudisse. tm̄ angelo veniēte assurrexisse. tm̄ ꝓcepta eius annūciatōe credētem in ea assensisse. tm̄ ꝓcitī' simplices flexis in terraz itez genub'. tm̄ eleuatis rursum in celuz oculis ac manib' ex intimo corde erūpentibus. prę gaudio ex oculis lachrymis deuotissime flagitasse. tm̄ sic deū pariter tm̄ hoiem concepisse quādo demū ait. Fiat mi hi fm verbum tuum. tm̄ tunc verbū caro factum est.

¶ De missiōe spūssancti ad mariā virginē. Cap. X.

n. Iſſus est etiaz ad ma

ria virginē spūssanctus. q̄d ꝓnunciauit ange lus cum ait. Spūssanctus supueniet in te. s. ad istud mysterium ꝓficiendū. vt dicere potuit ipsa beatissi ma virgo maria illud Tm̄. De excelso misit ignē in os sibus meis tm̄ erudiuit me. Ossa vginis potētie interiora in q̄bus consistit virtus animę. De excelso ergo celo misit deus ignē spūssancti in potentijs vginis. in intellectu ad illuminandū. In affectu ad flammandū. In sensitiua ad deficcandum. scz ꝓcupiscentiā. In generatiua ad fecun dandum. de omnibus eruditi ea de rebus ihis q̄ oportuit. Unī tm̄ articul' fidei est. q̄ ꝓcept' eis' ps de spūsancto. q̄d trahit ex eo q̄d dixit angelus ioseph. Quod in ea natuz est scz in virgine conceptuz de spūsancto est. Missus ē er go spūssanctus ad mariā tripl'r. Primo ad sanctificatiōnem in ea plenissime ꝓficiendā. Secūdo ad opationē ab ea ꝓfec tissime ꝓducendā. Tertio ad fecundationē ex ea singu larissime conferendā. Et in his spūssctus dirit āgel' sup ueniet i te. i. sup oēs alios sctōs tm̄ sctās veniet i te ad ista efficiēdū. tm̄ nūli alte' sta ita sublimit' ꝓcedēdū vl' efficiēdū

Hilarius de spūssancto ad mariā tripl'r.

§. I. Quantum ad primuz

q̄ scz fuerit sctificata vgo maria ostēdit ps. xlv. dum ait. Sctificauit tabernaculū suū altissimus. Dicta aūt est beā maria. tabernaculū xp̄i. q̄ in ea habitauit ingrediēs cam pum huī' mūdi ad pugnandū in quo militant'. Unī sapi ens in ꝑsona ei' dicit Eccl'i. xxiiij. Qui creauit me requie uitin tabernaculo meo. Et b. Aug. in sermōe de ea loq̄ns ait. Thronū dei celi. thalamū dei. tabernaculū xp̄i necess e est ibi esse vbi est ipse. Sctificatio autem vt dictum est supza. attribuit spūssancto. tunc ōr mitti ad creaturā rō nalem. cū eaz sctificat. Sctificatio autem importat emū datiōnē a peccato. Est eīm fm Dionys. sctitas ꝓfecta mun dicia. Ista aūt emūdatio a culpa nō fit nisi p gr̄az que ab tribuit spūsancto. Et q̄ solū aia rōnalis est subiectū cul pe tm̄ gratie ꝓpter q̄d in brutis non est reperire culpē vel gr̄am. q̄ rōe carent. ideo ante animationē seu infusionē anime in corpus non pōt esse in corpore concepto culpa nec gratia. Sed post infusionē anime cōtrahit culpa ori ginalis: tm̄ ab ea p gratiā p̄ emūdari. Et fm legē cōem. q̄ nō est natus. s. ex vtero matris egressus saltez p maiori pte vel notabiliori corpis nasci nō pōt fm aug. de ꝑse, distin. viij. Qui in vtero. Dīcit aūt ꝓprietas ipius nois Nā renasci est iterum nasci. vt prima natiuitas fit corpo lis qua egredit de vtero matris. Scda spūalis q̄ nascit ad esse spūale ex matre eccl'ia. q̄d fit p baptismū. tm̄ tūc q̄ sanctificatur p gr̄am ab originali mūdatus. tm̄ hoc chr̄ist' ostendit dicens Joh. iij. Nisi q̄s renatus fuerit ex aquat spūsancto. nō pōt introire regnū dei. Et hoc q: nō habet gratiā sanctificatiōis emundatem ab originali culpa. nihil aūt coinquinatū. s. culpa introibit in illā. s. supernā patriā. Uerum q: vt ait mg. Thō. sententiaz. Deus non al ligauit potentiā suā sacramentis. q̄n scz possit ꝓ alium modū sanctificare creaturā rōnalē tm̄ mundare a culpa q̄ per sacramēta. Ipse ꝓpter legē cōem aliquos alia in vte ro existentes sctificauit. vt ps̄ de Hiere. de quo dr. s. c. An teq̄ exires de vulua sctificaui te. tm̄ de Joha. bap. ait āgel' Luce. i. Spūsctō replebit' ur ex vtero matris sue. q̄ scīm sctificat cationē. Sed ista est ꝑrentia in sctificat' tm̄ emū datos a culpa. q: sanctificati modo legis cōis. s. p. gratia sacramētoz a culpa liberātur vt nō dñetur sensualitas ra tioni. nec regnet peccatū in eis. dum scz sequūtur instin ctum gratie tm̄ cōseruant eam. Remanet tamē in eis fo mes que nō est aliud q̄ quedā habitualis inordinata con cupiscentia sensualitatis. nō subdita rationi. sed inclinās ad malū. tm̄ difficilē reddēs ad bonū. que exit in actū ꝓpe vsus rationis diuersos mot' vicioz. quib' tm̄ resistere tm̄ af sentire potest. Sanctificatio aūt in vtero seu ex ꝓuilegio speciali. vt in aplis die penthecostes. hoc opat' vt nō solū a culpa liberet. sz etiā fomitē talē ita resti ingivt exire nō valeat in actū peccati mortalis ex munere gr̄e. Remanz tamē quo ad inclinationē tm̄ ꝓpetrationē venialiū delicto rum. a quibus. vt dicit oēs. nec apli nec sanctificati i vte ro fuerūt immunes. Sed in beatissima Maria sanctifi catio plus operata est. Et ideo signanter dicit. spūssctus supueniet in te. i. plus q̄n in alijs veniet in te ad sanctifi candū. Nam in vtero matris ita fuit sanctificata. q̄ nec venialiter potuerit peccare. Et hoc est q̄d dicit. b. Ber. i sermone. Ego put' q̄ copiosioz gratia sanctificationis in ea descēderit q̄n in alios in vtero sanctificatis ad vincē dum ex omni pte pctm̄ q̄ cōcipit tm̄ parere meruit eū quē constat nullum habuisse pctm̄. q̄d nemin' in natis mulie rum credimus esse datum. Et licet fuerit in vtero ita sanc

Nota.

Maria fuit de tabernaculum christi.

Maria fuit sctificata in vtero ante animationem. Alij vero ante.

tificata tm̄ gr̄a repleta a spūsancto et fomes remotus. tm̄ air angelus spūssanctus supueniet in te adhuc te magis sanctificās tm̄ replens: tm̄ fomitē ex toto extinguens. Nā vt dicit bo. Tho. in. iij. pte. q. xxvij. ar. iij. Credendū ē in ipa ꝓceptōe carnis xp̄i in qua debuit refulgere imunitas pec cati: q̄d ex ꝑple redundauerit in mīes totalī fomite subtra cto tm̄ extincto. Et hoc signat Ezech. iij. vbi dr. Ecce glo ria dei ingrediebat p portam orientē. i. per b. virgi nem tm̄ terra. i. caro ipius splendeba manifestate ipius. s. xp̄i: tm̄ non solum ista sanctificatiōem purgatōem fecit spūssanctus in Maria in ꝓceptōe fili' sed tm̄ alia q̄s ꝓpe paratoria ad xp̄i cōceptiōem q̄ non fuit ab aliq̄ impurita te culpe vel fomitis. Sed mentē eius magis in vnū colli gens: tm̄ a multiplicitate sine subtollens. Nā tm̄ angeli purgati di cunt in q̄bus tm̄ nulla ipuritas culpe vel fomitis est. Fuit ergo beata vgo sanctificata in vtero anteq̄ nasceret. Ne q̄ eīm ait. b. Ber. Natiuitas eius festiuis laudib' celebra retur: si nō sancta nasceret. Et hoc signat Job. iij. vbi fm b. Tho. ō nocte peccati originalis ōr. Expectet lucē. i. xp̄s tm̄ non videat: q: ipm nō ꝓrit originale solus. Nec oīm' sun gentis auroze. i. beate Virginis q̄ in ortu suo ex vtero ab originali mūdata imunis fuit. Non tm̄ ante animationē in vtero sanctificata fuit: q: sic nō incurrisset maculā originā lis culpe. tm̄ sic nō indiguisset redemptōe tm̄ salute q̄ est per xp̄m. de quo dictū est. Mat. i. Ipse saluū faciet populum suu a peccatis eorū. Et hoc est incōueniens dicere: q: sic xp̄s nō esset saluator oium hoīm. vt dicit apl's. i. ad Tim. iij. Nō tm̄ figuratum fuit. s. sanctificatōem factā post ani matiōez. Ero. vlt. vbi dr ꝓpe oia ꝓfecta sunt: scz circa tabernaculum ipleuit nubes tabernaculū testimonij tm̄ glo ria dei ipleuit illud. Tunc aūt oia ꝓfecta sunt circa taber naculum: q̄n tm̄ corpus organizatū tm̄ aia creata. b. Marie infusa est: tm̄ tunc originali ꝓcto in coniunctōe aie ad corp mubes culpe originalis opuit illud: tm̄ gr̄a dñi. i. gratia iple uit illud ab eo emundans vel nubes gr̄e opuit sanctificās ab originali: tm̄ gloria dñi. i. diuitus ipleuit in cōceptiōe po stea filij. Nec obstat q̄ in aliq̄bus ecclesijs fiat festum con ceptōis: q: festū illud est de sanctificatōe nō conceptione sed q: nescit q̄n fuit in vtero sanctificata. ideo fit festuz in ꝓceptōe referens se ecclesia ad sanctificatiōez q̄ forte fuit facta q̄n aīe anima infusa est corpori.

ii. ꝑte ti. vij. c. ij. tm̄ de ꝓceptione b. M. versus ipsū oīs gnali.

§. II. Secundo spiritussan

ctus missus supuenit in eā ad opatiōis ꝓfectionem. Dicit apl's. Et spū dei agunt hi filij dei sunt. s. p adoptōem et gr̄az. Quis eīm q̄ agat gr̄am ꝓpe q̄ agat. i. moueatur a spūsancto ad bñ agendū. Propter q̄d dicit Esa. ꝓpheta. Omia opa nostra opatus es in nobis dñe: te. s. mouente ad bonū op': tm̄ libero arbitrio assentiente tm̄ ꝓcurrente. Mul tum aūt iuuat ad bñ opandum bona cōplexio corpis tm̄ de bita dispositō organoz: tm̄ q̄ melioza natura hz q̄d est ex dispōne corpis ille instinctū gr̄e ꝓcepta perfectius exeq̄ tur. Et q: be. Virgo optima naturalia habuit ꝓfectissima corpis cōplexionē tm̄ dispōnem replera gr̄a in sanctificatōe ꝓfecte operabat tm̄ feruentē ex ardenti charitate tm̄ in conce ptōe filij spūsanctus missus supueniens ad abūdantio rem gr̄am ꝓferendam ad hoc postea ꝓfectius sancti' tm̄ fer uentius opabat. Tota eīm ea. vt ait b. Diero. incāduerat diuin' amoz: vt nihil eēt q̄d in ea mūdan' violaret affectus sed ardoz cōtinuus tm̄ ebrietas ꝓfusi amoris. Quod aūt esset pulcherrima tm̄ optime in corpore dispōsita ꝓ tripl'r.

¶ Primo ex sacra scriptura.

¶ Et antiqua figura.

¶ Et ratione plurima.

Ex scriptura Salomonis ō ostendit dicentis in ꝑsona dñi. Cant. iiij. Tota pulchra es amica mea tm̄ macula non est in te. Nulla amicitia deo tm̄ coniunctior charitate. beata Maria. hec tota pulch... q: in ania tm̄ corpe: pulchritudo aie ex refulgentia gr̄e cū debita ordinatōe operū resultat

Argumentum ꝓra

sicut tm̄ pulchritudo corpis extat ex q̄dam clara cōcu grua ꝓportiōe membroz: q̄ totuz fuit in. b. maria ꝓ ceteris Sicut eīm ꝓpinquior fuit cūctis principio influxiuo: gratie sc̄z xp̄o in oēs fm diuinitatē efficient hz hūanitatē instra liter: q: mī eius ita coplosi' cūctis recep. tm̄ gratie refulge tiam tm̄ oim operū bonoz perfectiozē opatiōem. Macula nō fuit in ea nec corpozalī nec spūalī. s. cū ꝑe actualis: nec ēt venialis: q̄d de nulla alia creatura pura dici pōt. Nō aūt euāgelius nihil dicat de eius pulchritudine corpali. iō de pulchri factū est fm Alb. vbi. s. q: cū ipa dña nra sit nobis posita tudie cor in speculū tm̄ exēplum saluos fiendi p bona opa: non voluit pozali in eā in talibus laudari quoz inordinatus appetit' vel abu cuā. nil di sus mīdis est cā peundi. Fuit etiā q: cū q̄libet bonitatis tm̄ cat q̄re. pulchritudinis fuit in alijs. In ipsa plenius fuerit tacendo de aliquo ꝓticulari de ea vt de pulchritudine tm̄ hmōi. ina gis eam laudat tacite, supponēdo q̄ explicādo sicut tm̄ an geli summi q: donis meliozib' denoiank' laudank. nō tm̄ ab inferiozib' bonis q̄ etiam in eis sunt ꝓfectius q̄ in infe riozibus ordinib' excludank'. Secūdo p hoc ex figura veteris testi. nā q̄ttuoz iuentunt ibi mulieres btās Mariā exp̄ssissime figurantes. s. hester cōiugata. Judith vidua Rebecca tm̄ rachel virgines. Nā de rebecca dr Gen. xxiiij. q̄ fuit puella decora nimis. vgoq̄ pulcherrima tm̄ incogni ta viro. de rachel vero q̄ erat vēusta facie tm̄ decora aspectu de Judith dr q̄ erat eleganti aspectu nimis tm̄ q̄ erat stu por in oculis eoz q̄ eius pulchritudinē mirabant nimis. Et iterū nō est talis mulier sup terrā in aspectu pulchritu dine: tm̄ sensu vbor. De hester aūt q̄ugara assuero regi scri bit q̄ erat pulchra valde tm̄ incredibili pulchritudie: tm̄ gra tiosa oium oculis amabilis videbat. Signū aūt figura dr assistari significato tm̄ figurato: tm̄ potior est vitas q̄ figu ra. Ex q̄ sequitur q̄. b. Maria figurata p istas taz pulchras multo pulchrior fuerit. Nec obstat si dicat: q̄ pulchritu do mulieris ē materna occasio mali. ꝓpter q̄d dr eccli. Ne a spicias vgine ne forte scandalizeris in pulchritudine ei'. Et ite rum ꝓpter speciem mulieris multi pierūt. Sz brissima vgo debuit oibus ee cā saluādi nō occasio peundi. q̄ nō debuit e pulchra. Ite q̄ summe fuit humilis debuit hre oēs cās humilitatis. Sz pulchritudo est occasio supbie tm̄ inanis glo rie fm illud. Fallax inest pulchris. Et exēplum in vasti re gina. Hester. ij. Rndit Alb. vbi. s. q̄ pulchritudo corpalis in suo genere est bona. Sed nihil est adeo bonū q̄n ex eo Rñsio posset materia scandalizari. vñ nō solum in hoie ꝓpo scāda lizabank' mali in doctrina tm̄ opibus eius ꝓpter q̄d dixerūt ei discipuli eius. Scis rabbi q: pharisei audito b. vbo scāda lizati sunt. s. in ipo de tm̄ gubernatiōe eius. Unī glo. sup illud ps. Quā bon' isrl deus: his q̄ recto sunt corde. Dicit q̄ puersis puersus videt deus. Talis ergo occasio mali siue scādali passiui nō est vitiū bonā naturā hūtis: sed culpam patientis sicuti ipsi demones de pulcherrima de natiua scandalizank'. Hinc t bea. Aug. Absit vt ea q̄ ꝓpter licituz tm̄ bonuz facimus tm̄ habem' si q̄d per hoc cui q̄ aliq̄d mali ꝑ er nostrā volūtatez acciderit nobis iputetur. Quid eīm est in vsu hoium bono tm̄ licito. vnde nō possit pernities irrogari. xxiij. q. v. d occidēdis. Sicut aūt gr̄a est nobilioz na tura tm̄ pfectioz ita tm̄ humilitas ō est ex gr̄a e pfectioz q̄ prima est ex natura prima ex gratia: vt sit q̄ mulier eēt humi lis. tū q: hz gratiam. tū q: turpis tm̄ defor. vñ nō miruz nec laude ita dignū opinio iudicaret humana si hz q̄d defor mis humilis esset tm̄ q̄si despecto viro virgo ꝓmaneret se cus si pulcherrima tūc admiranda: q: ex sola gratia. Ra tione probatur sic fm ꝓbm. Natura est magis insita rebus ex simili sile ꝓcreans. Nisi ergo natura impediat: vel er ret filius erit similis patri vl matri. vnde sequit q̄ filius q̄ nascitur de matre tm̄ nō de patre. tm̄ tali opante qui nō pōt impediri vel errare. s. deo. ibi necesse est filium fieri filium matri tm̄ econuerso. Esse est pulcherrimus intra illud ps. Speciosus forma p filijs hoim tm̄ q̄ in ipsum desiderant angeli ꝓspicere. vt ait Pe. in cano. ergo tm̄ mater ei' beata

Nō. optie i corpe dñi spōsita ex pulcherri ma ps tri placuit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

maria est pulcherrima. Qui viderũt veronicam: dicũt q̃ pulcherrimã t gliosissimã faciẽ repũtat. Scõo sic ꝓbat Corp⁹ humanũ pulchri⁹est t nobili⁹ oĩbus corpib⁹ bruto⁹ ꝓpter vnionẽ ad aiam rõnalẽ. Ergo nobilitas corpis intẽdit t augef ad nobilitatẽ aĩe ad quã ordinat vt suũ pfecti bile. Forma eĩm t materia debẽt eẽ ꝓportiõabilia. Si aia b. v̄ginis fuit nobilissima p⁹ aiam filij. Igit t corp⁹ ei⁹ fuit nobilissimũ t pulcherrimũ p⁹ corp⁹ filij. Corp⁹em filij: q̃ vnitũ deitati. iõ pfectissimũ in pulchritudine: vñ corp⁹ im mediate ordinatũ ad ipm erit scõo loco pulcherrimũ. Sz illõ fuit corp⁹ mris. vñ assumebat id qõ vniebat diuinita ti ꝓpter qõ sequit: qõ fuit pulcherrimus corp⁹. b. marie.

Tertio sic. Dndo ẽ in reb⁹naturalib⁹ t i corpib⁹ hũanis Natura facit aliq̃d pulchrũ t aliq̃d pulchri⁹. g̃ t aliq̃d dz eẽ pulcherrimũ dz natũrã. Natura em̃ dz aliquẽ terminũ ad quẽ põt t nõ vltra. Aut g̃ illũ terminũ ꝓtiget alicui aut nullꝯ. si nullꝯ g̃ oĩcit respectu eaꝝ opationũ qõ est falsus qz pbs dicit q̃ natura nõ abũdat in supfluis nec deficit i necessarijs. Natura igit alicui dz suũ summũ. Corp⁹ aũt naturale aliq... formaf a corpe naturali ipa natura creatu re opante naturaliꝝ: caliqñ ipo deo opante supnaturaliꝝ. g̃ alicui est summũ in corpe hũano deo opante: t alicui sũ mũ natura opante. Sicut g̃ corp⁹ dei qd de⁹ p seipm for mauit est pfectissimũ t pulcherrimũ in natura qõ de⁹ no tuit facere sm statũ vie: ita corp⁹. b. v̄ginis ad b̃ immedia te ordinatũ erit pulcherrimũ sm statũ vie qõ natura potu it facere se opante. Et Dam̃. di. q̃ ipa a nullo illustriũ. s. vi rozũ t mulieꝝ supaf. s. in alĩ. Vñ nec in pulchritudine. t castitas ipa laudabiliꝛ ẽ in pulchris. Dei it g̃ beatissi ma v̄go maria oi laude dignissima ꝺ v̄ra pulchritudie laudat: vñ t corpali etiã. Primo ad ipm cõmendationez vt natura pficiat t gr̃am augmẽret: qz forma pudicitie ra ra ꝺ apta comes. Scõo ad nostra edificationẽ t deuotio nem. Sap. iiij. Pulchra ẽ eĩm casta gñatio cũ claritate. t tertio ad ñici corpis cõmẽdatione: q. nõ põt arbor bona t nobilis fructũ malũ t ign̄obile facere. Euãgeliũ aũt nõ curauit de ei⁹ pulchritudine narrare ꝓpter cones iam di ctas. Et qz magi i eo t ex eo intẽdit pfectio t pulchritudo spalis: q̃ circa tpalia t corpalia. Et ex his dicẽdũ est q̃ cũ pulchritudo attestet optime cõplexiõi t disponi corpis q̃ cũ gr̃a pfectius opatur natura gr̃am iuuãte pulcherrima corpe cũ maxima ... a pfectissime opata est in oi⁹. Qualitas spalis aie cõtinet ad pulchritudinẽ el t q̃ sit me die stature: qz medũ tenuere dr. i. q̃ nõ sit n... plus. i. pusillanimis ad opandũ: neq; nimis magn... plumẽdo vltra vires supbas vt supbi gigãtes Qualitas nõ nimis pinguis t carnosa. i. delitijs affluẽs t diuitijs: nec nimis macilẽta... indiscrete abstinẽs. de pse. di. v. nõ mediocriť. t di. xl. quisq̃s. Proportio debita mẽbroz. i. debita obser uantia circũstantiaꝝ in opando: qõ ptinet ad pudẽtiam: cõtemperãtia quattuoꝛ humoꝛ. i. moderatio qttuoꝛ pas sionum. s. amoꝛis: timoꝛis: triſticie: t spei.

Maria debuit du plici laudari. s. mẽ tali t coꝛ pozali p⁹ pter tria

§. III. Quantum ad tertiuz

Spũssanctus missus supuenit in mariã. i. sup oẽs alias mõ raculoso. dans sibi fecunditatẽ t virutẽ g̃nandi: qõ alie mulieres hñt ex viri pmixtiõe. Vñ Jo. dam. li. iij. dicit q̃ dei fili⁹ pstruxit sibi ipsi ex castissimis t purissimis sangui nibus v̄ginis carnẽ aiatam aia rõnali. Pro cui⁹ declara tione dicit. b. Tho. in. iij. q. xxxj. ar. v. q̃ in ꝓceptiõe xpi aliq̃d fuit sm naturã: aliq̃d supza naturã. Nã ꝺz ꝺditionẽ nature fuit q̃ ꝓceptus est ex femina: sed supza conditio nem nature q̃ ꝓcepti⁹ t nat⁹ est ex v̄gine. Si ordinẽ natu re q̃ris inq̃t. b. Amb. Fœmia viro nupta g̃nare pfueuit. p ter igit nature ordine est xpi ptus ex v̄gine. de cõse. di. ij. reuera. Cũ aũt. b. maria fuerit eiusdẽ nature cũ feminis a lijs. pseqẽs est q̃ habuit carnẽ t oſ eiusdẽ nature. Car nes aũt t ossa in alijs feminis sunt ... tenuales corpis par tes ex q̃bus pstituit integritas corpis. t ideo subtrahi nõ pñt sine corruptiõe corpis vl diminutiõe. Xps aũt q̃ ve nerat corrupta reparare: nullã corruptionem aut diminu tionem integritati matris inferre debuit. Et ideo nõ de buit corpus xpi formari de carne vl ossibus virginis. sed de sanguine q̃ nondum est actu ps: ꝺ est potẽtia: vt dicit in ll. de gñatione aĩalĩ. Et iõ dicit carnẽ de v̄gine assum ptã: vt in collect Deus q̃ de beate marie v̄ginis vtero verbũ tuũ angelo nunciãte carnẽ suscipe voluisti &c. non q̃ materia corpis ... erit actu caro: ꝺ sanguis qõ est poten tia caro. Nõ q̃dẽ anguis mẽstrualis quẽ natura vt suppstu um in mulierib⁹ repellit nec ex tali põt esse ꝓceptus: qz im mundissim⁹ est: ꝺ sanguis purissimus: q̃ est alio sanguine puriꝛ t pfectioꝛ parat⁹ ad ꝓceptũ. Sic ergo in cõce ptione corpis xpi operatione spũssancti ... lis sanguis pu rissim⁹ in vtero viginali adunatus est t formatus in plez Et iõ dicit ex purissimis t castissimis ... anguinib⁹ virgi nis illud corpus formatũ. Nã in alijs mulieribus gñanti bus sanguis ille descendit in locũ generatiõis cũ quadaz ꝓcupiscentia: ꝺ in virgine nulla fuit ꝓcupiscentia. t iõ di citur castissimis. Et in euãgelio virtus altissimi obumbra bit. i. refrigerium pstabit vt nullũ sentias calorem ꝓcupi scentie Quare aũt dicaf xps cõceptus de spũssancto t fi bi attribuaf ista cõceptio. Pro cuius declaratiõe dicit. b. Tho. in. iij. parte. q. xxxij. arti. j. q̃ cõceptionem xpi tota trinitas opata est. Attribuit tamẽ ipa spũssancto vt dicaf cõceptus de spũsancto triplici rõne. Prima qz hoc ꝓgru it causę incarnatiõis que ... pte dei ꝓsiderat. Spũs enim sanctus est amoꝛ patris t filiũ: t filij in patrẽ sm Diero. nõ quidẽ accidẽtalis: vt e amoꝛ noster: qz nullũ est i deo accidẽs: ꝺ substãtialis: hoc aũt in marimo amoꝛe dei erga nos ꝓcessit: vt dei fili⁹ sumeret carnẽ nostrã sibi ... ntero q̃ ginali. vñ Jo. iij. dixit iesus. Sic deus dilexit mũdum vt fi lium suũ vnigenitũ daret. t. b. Bze. O inestimabilis dile ctio charitatis: vt seruũ redimeres filiũ tradidisti. Scõa rõ est: qz ꝺ ꝙgruit causę incarnatiõis ex pte nature assum pte: qz ꝓ hoc daf intelligi q̃ humana natura assumpta est a filio dei in vnitate psone: nõ ex aliquibus meritis: ꝺ sola gr̃a que spũsancto attribuit sm illud. j. Coꝛ. xij. Diuisio nes gr̃aꝝ sunt idẽ eĩm spus. Vñ. b. Aug. i enchiridi. Ite modus q̃ natus est xps de spũsancto. s. ꝓceptus insinuat nobis gr̃az ... i q̃ homo nullis meritis ꝓcedent ... ex ipso ꝓmo coꝛdio na... e sue quo esse cepit: verbo ... copulaꝛetur in tanta vnitatẽ psone: vt idẽ esset fili⁹ dei. Tertia rõ est qz hoc ꝙgruit termino incarnatiõis. Ad hoc eĩm ter minata est incarnatio v... põ ille q̃ ꝓcipiebat esse sanctus t filius dei vtrũq; aũt ... oꝛ attribui. sp...sancto. Naz per ipm efficiunf hoies filij dei sm illud ad Gal. iiij. Quoni am estis filij dei: misit de⁹ spm̃ filij sui in coꝛda vestra cla mantẽ abba pater. Ipse etiã spus est spus sanctificatiõis vt dicit ad Ro. j. Sicut ergo alij ꝓ spm̃sanctũ sanctifica tur spũalite vt sint filij dei adoptiui: ita xps ꝓ spm̃sanctũ est in sanctitate ꝓceptus vt esset filius dei naturalis. Vñ ad Ro. j. sm vnã glo. qõ premittit. Qui põdestinatus est filius dei in virtute manifestat ꝓ id qõ sequit immediate s. sm spm̃ sanctificationis. i. ꝓ hoc q̃ cõceptus est de spũ sancto. t ipse angelus ꝓ hoc qõ pmiserat. Spũssanctus supueniet in te: cõcludit. Idez qõ ex te nascẽt sanctum vocabit filium dei. Est ergo opus ꝓceptionis huius vt di ctum est opus totius trinitatis cõe sm tñ aliquẽ modum attribuit aliquid singulis psonis. Naz patri attribuit au ctoritas. respectu psone filij qui sibi ꝓ huius cõceptionis naturã humanã assumpsit. Filio attribuit ipa carnis as sump...o. Spũsancto attribuit formatio coꝛpis qõ assu mitur a filio. Nam spũssanctus est spũs filij. ad Gal. iiij. Misit deus spm̃ filij sui. Sicut aũt virtus anime que est in femine ꝓ spm̃ qui est in semine ꝓcludit. formaf corpus in generatõe alioꝛ ho...: ita virtus dei q̃ est ipse filius sm illud. j. Coꝛ. j. Xpm dei virtutẽ ... spm̃ suuz coꝛpus forma uit. Et hec verba euãgelij demonstrãt vbi dicit. Spũssan

ctus supueniet in te. s. ad ꝓparandã t formandã materiã coꝛpis xpi. Et virtus altissimi. i. xps obũbrabit tibi. i. coꝛp⁹ humanitatis in te suscipiet in coꝛpoꝛeũ lumẽ deitaf. Am bra eĩm a lumine formaf t coꝛpe: vt. b. Bze. ait. xvij. mora liũ. Altissimus aũt intelligit pater: cuius virtus est filius. t b. Aug. dicit in enchi. q̃ nõ eodẽ modo dicit xps ꝓceptus aut natus de spũsancto t de v̄gine ... ria. Nam de maria dicit concept⁹ materialiť: qz. s. mate... coꝛpis xpi de coꝛpe ei⁹ sumpta est: ꝺ de spũsancto ꝓceptu... dicit effe... ue: qz. s. spũssanct⁹ formauit illud corpus: t ... qz de subã eius fit ꝓceptus: vt fili⁹ alicuius hois de pat... sui subã: nec etiã plus opatus est spũssanct⁹ in illo ope cõceptionis q̃ pa ter vl filius: ꝺ sibi magꝫ attribuit rõne iam dicta. Illa er go ꝓceptio xpi sm. b. Tho. in. iij. pte. q. xiij. habuit tria p uilegia. s. q̃ esset sine peccato originali facta. t q̃ esset nõ puri hois: ꝺ hoĩ... t dei: t q̃ esset cõceptio virginis. i. a vir gine. t hec tria habuit a spũsancto. Et ideo dicit Dama scenus q̃tum ad primum q̃ spũsanctus superuenit vrgi ni purgans ipam. i. preseruans ne cum peccato originali conciperet. Quãtum ad scm̃ dicit. t virtutem sue ꝓcipi uam verbi dei tribuens. id est vt conciperet verbum dei. Quantum ad tertium dicit filꝫ t virtutem generatiuam vt. s. manẽs v̄go posset generare. Non quidem actiue ꝺ passiue: sicut alie mulieres hoc cõsequuntur ex semine vi ri. Et sic spiritussanctus missus est ad v̄ginem ad ista faciendum.

Cꝺ Cõceptio hec habuit tria q̃ legim.

Quãl cõ cepti tia attribuit spũsan cto est tri plex.

Cꝺ pulchritudine beate v̄ginis. Capm̃ .XI.

Pecie tu... t pulchritu

... dine tua. Specie ... licet coꝛpoꝛali: pulchritu dine spirituali. Et ideo dicitur Canticoꝝ. iiij. c. Tot... pulchra es amica mea t macula nõ est in te. Jn tende scilicet ad indigentias nostras: ad oꝛationes no stras: ad ꝓuisionem nostram: ꝓspere procede t vir tute in virtutem: semper proficiendo sine defec... t: proce de ad oꝛandum ꝓ nobis: ꝓcede ad impetrandum no bis bona: t regna in celis super omnes: regna super de mones comꝓmendo: regna in terris nos tibi subijcien do: vitia deserendo.

Pulchritudo coꝛporalis in tribus cõsistit.

§. I. De pulchritudine in ꝑticulari

... it Albertus vbi. s. q̃ hec in ... ribus cõsistit. scz in debita ... coꝛporis quãtitate t qualitate. Jn eleganti mẽ bꝛorum disꝓsitione t ꝓportione. Jn coloris venustate.

Conuenies quãtitas coꝛporis ... us potest ꝓbari a q̃ ti tate co... is fili⁹ ... modo tang... fectissimum in suis na turalibus debitissimam habuit quãtitatem. Coꝛpus enim filij formatur a coꝛpore generantis: ita q̃ de tali tale: t de tanto tãtum: nisi erroꝛ aut im potẽtia impediat vl ꝓ viam accidentis aliter fiat. Sed naturaliter magnus magnum t parvus parvũ: t tantus tãtum. Cuz ergo filius habue rit in summo debitã q̃titatem: t mater eius v̄rgo habuit debitam q̃titatẽ cõuenientẽ semine. t ita credimus. Jdẽ de qualitate dicẽdum. Modi qualitatis sunt ... inq̃. s. groſ ficies nimia t extenuata macies. Simthesis qualitas t equalitas. Pinguedo causaf ex frigiditate t humiditate Sqliditas ex caliditate t frigiditate. Extenuata macies ex caliditate t siccitate. Simthesis t frigiditate t siccitate Equalitas ex oĩm humoꝛum equalitate. cuiusmodi credi mus fuisse coꝛpus beate v̄ginis. De mẽbꝛoꝝ disꝓsi tione t ꝓportione idẽ dicimus. s. q̃ fuit cõgruẽ... a qõ ꝓbatur ex parte generati. Jn formatione eĩm coꝛporis a generãte. sic formaf totum a toto: qõ a qualibet ... rte ge nerantis fit formatio. Unde inter generãtem t g enitum naturaliter t regulariter singulorum mẽbꝛoꝝ adinui cem est similatio in forma t figura: ... isi ꝓ viam accid... tis impediaf. Jn coꝛpore aũt ... ñcc... mãdo nullum po... it intercidere impedimẽt... cũ spũsanctus formaꝛo: erti ficaꝛit, t ideo mẽbra illius coꝛporis fuerunt elegãtissime di

De colore beate vir ginis.

spositionis t cõgruentissime ꝓportionis: ita q̃ oculi non fuerunt nimis grãdes vl parui respectu alio... mẽbꝛoꝝ Sili⁹ aures gene... os: bꝛachia: manus: tibie: t hmõi alia: sed singula erant oĩbus alijs coꝛrespõdentia. Et idem di cendum est de mẽbꝛoꝝ ꝓportione beate v̄ginis ma tris eius. De colore sciendum q̃tripliceꝛ est coloꝛis diuer sitas in coꝛpore humano. Jn cute: in capillis: t in oculis Et de colore in cute videtur q̃ fuerit mixtus ex albo t ru beo: qz sicut auctoꝛes medicine dicunt. Jn cute coloꝛ ab interioꝛibus duobus accidit modis. Aut ex abundantia aut ex equalitate humoꝛum. Ille est ex equalitate qui est compositus ex albedine t ex ruboꝛe. Alij coloꝛes ine qualitate. Sed nobilioꝛ est coloꝛ qui p... edit ex equali tate humoꝛum. ergo coloꝛ in ea fuit ex albo t rubeo. Et qz ista possunt reduci significatiue ad pulchritudinem ani me. ideo aliquãtulũ diffusius dicemus sm illud Cantico ꝝ. iiij. Tota pulchra es. s. in anima t coꝛpoꝛe: t macu la nõ est in te. Pulchritudo eĩm attestatur nobilitati t per fectioni cõplexionis. Unde cum additiõe gratie que fuit in summo in maria pfectius operatur. Di... ergo Albert⁹ vbi. s. q̃ sex sunt coloꝛes cutis. Primus ex albedine t ru bedine compositus. Secundus niger. Tertius citrinus. Quartus gla... us. Quintus solus albus. Sextus solus rubeus. Ille aũt qui est cõpositus ex ruboꝛe t albedine: dicit Johãnitius est ab equalitate procedẽs. Omne autem alij ex inequalitate ꝓcedunt humoꝛum. Unde pri mus. s. ex albo t rubeo est nobilissimus t coꝛpi eucharatico id est bene disꝓposito determinat. t a Galieno in tempe rata cõpl... one positus. Dicit enim q̃ coꝛpus eu chaꝛicum est ex albo t rubeo mixtum. t similiter a Con stantino in pãtegni. Et hunc cõcedimus in coꝛpe bea tissime v̄ginis fuisse. Et licet coloꝛ niger sit magis vsui cõgruus alteri ad videndum. Non tamẽ est magis deter minatus coꝛpoꝛi eucharatico ad habẽdum. Coloꝛ eĩm coꝛ poris est ꝓcip... ter ad coꝛp... s ꝓprium venustandum: t suam ... plexi... em ostendẽdum. Item cum visus delecte tur in pulch... cluce ꝓportionabili: delectabiliꝛ t delitio soꝛ ad vide... dum lumẽ si est coloꝛ albus mixtus cum ru ... e q̃ nigredo. Nec obstat etiam q̃ coloꝛes extremi sunt magis sensitiui. Illa eĩm ꝓeminẽtia sunt respectu alteri⁹ videntis. Ista aũt respectu habẽta. Natura aũt vt dicit pbs magis intẽdit sibi nisi sit ebria. Et ideo coloꝛ coꝛporis magis ... et determinari sm cõgruentiam sui subiecti q̃ respectu ... ieni: vnde de xpo filio virg... is dicit Cantico. iij. Dilect⁹ meus candidus t rubicundus. Et in anima quidem coloꝛ candidus designat puritatem sm doctoꝛes Rubeus aũt charit... tem. Que virtutes puritas t charitas fuerunt in v̄gine in summo. Ea enim p... tate inuit qua maioꝛ sub deo nequeat reperiri sm Anselmũ. s. in hu mana natura. Nam filius eius erat deus. t ideo ... aioꝛ in eoꝛ: nec originale de charitate. dicit beatus Hieronym⁹ Coram incandiduerant eam diuinus t ardoꝛ continuus ... ea. t ebrietas perfusi amoꝛis. Ignis autez coloꝛus ru bei est. t ebrietas rubeum facit &c. De coloꝛe capillorum sciendum vt allegat Albertus. Constãtinus in pantegni posuit tres causas capillorum dicens. Capilli caput ... stodiunt t defendunt t honeſ... nt quibus si careat homo ma... ima est inhonestas: t precipue in mulieribus quoad caput. Et iuxta hoc fecit natura coꝛpoꝛi ornamenta t oꝛ namenta. Causa autem quare ... sculi barbescunt t non femine: est quia masculi sunt ... diozes: in quibus fumus qui est piloꝝ natura magis augmentaf. quem qz natu ra nõ sufficit expellere. expellit per duo ... a per caput et barbam. vnde sit vt femine calidissime barbescere vide cãtur. t econuerso in masculis frigidis: vnde nõ barbescũt eunuchi: qz perdiderunt membra calidioꝛa. Pili ergo isti facti sunt a natur... essent inuamenta t ornamenta. Et ex hoc patet q̃ ... nt cause piloꝝ. Expulsio superfluitatis sumose in natura: t defensio a caloꝛe t frigoꝛe t

De colore capillorũ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ornat⁹ capiꝫ. Sc̃dm aũt auctores medicine ꝯtuo sunt colores capillo⁹ ꝫ.niger.rubeus.glaucus ⁊ canicies. Cũ autem glaucus ꝓstet ex humore abũdante melãcholico. Canicies aũt ex nimia defectiõe naturalis coloris ⁊ ex effectu putridi fleumatis.q̃ plurimũ fit in senibus. de his duobus nõ fit questio.sed tm̃ de nigro ⁊ rubeo. Nã videt q̃ capilli ad ostendendũ meliorẽ cõplexionẽ corpis debeant esse magis rubei q̃ nigri.q⁹ dicit Gallenus. Rubedo attestat̃ sanguini.nigredo aũt melãcolice vel colerice cõplexioni. Ergo cũ nobilior sit cõplexio sanguinea q̃ colerica.color attestans sanguini.ꝫ.rubeus.nobilior erit q̃ attestans colerice vt niger. Ergo nobilior erit rubedo q̃ nigredo. ⁊ sic in nobiliori corpore erit rubedo. Et sic concludit ꝺm Galienum q̃ in optimo complexionato cerebro: capilli debent esse rubei. Ecõtra videtur q̃ in corpore eucratico.i.optime complexionato.capilli potius debent esse nigri q̃ rubei. Et primo quantum ad vilitatem capillorum que ex expulsio fumose superfluitatis innatiua. Quecunq; autem superfluitas magis est nociua. illi⁹ expulsio magis est innatiua. Sed colericum incẽsum ⁊ sanguineum adustum magis est nocuus q̃ sanguis nõ adustus. ergo magis est innatiua hui⁹ expulsio q̃ illius. Sed ad istius expulsionem sequitur generatio capillorum nigrorum non rubeorum. ergo quantum ad illã causam corpus eucraticus magis debet habere capillos nigros q̃ rubeos. Similiter quantum ad defensionem. Capilli em nigri fortiores sunt q̃ rubie. Similiter quantum ad ornamentuꝫ. pulchriores est enim ⁊ aptior proportio extremi ad extremum. q̃ medij ad extremũ. Opposita nam circa se posita magis eluescunt. ergo supposito colore albi ⁊ rubei in cute magis venustat in capillis nigredo q̃ albedo vel rubedo. Item quantum ad signatum rubedo attestatur mobilitati ⁊ infidelitati. nigredo stabilitati ⁊ firmitati quia correspondet elemẽto. qd̃ est terra. Unde ⁊ Constantinus doctor in medicina de equali complexione ⁊ significatione eius dicit. q̃ corpus equale neq; est multum incidum neq; pingue. Color autem eius in infantia album ⁊ rubeum medius. Pili autem in infantia rufi. in pueritia in iuuentute nigri. Et sic esse videt contrarietas inter Galienum ⁊ constantinuꝫ de colore capilloꝝ in corpore equali. quia Galienus dicit esse rubeum. Constantinus nigrum. Similiter inter illos qui loquuntur de corporis pulchritudine diuersi sentiunt de colore capillorum. Sunt em dicit. Femineum ornatum vis formare decorem crinib⁹ ut rutilet nitet aurum vult dicere q̃ capilli debent esse aurei coloris qui tendit in rubeum. Aliter dicit spectandũ nigris oculis. ⁊ in Laticis. vbi describitur pulchritudo spiritualis p exteriorem compositionez dicitur. Come ei⁹ sicut elate palmarum nigre quasi comus. Et sic videt q̃ nigredo in capillis pertineat ad pulchritudinem. Itẽ soboles ꝺm complexionem innatam solet assimilari parentibus ⁊ conuersõ. Sed genus iudeorum vt in plurimis habet capillos nigros. Et veronica pretendit nigrã barbam ⁊ nigros crines. Ergo ⁊ dña nostra habuit capillos nigros. Concordat Alber. istam contrarietatem p istũ modum dicens. Color in capillis immediate significat superfluitatem cerebri. Unde optimus color in capillis debet determinari ꝺm optimam complexionẽ cerebri. Optima autem complexio cerebri determinatur ꝺm duos modos. Uno modo cerebrum est optime complexionatum. quando est optime ordinatũ ad actiones virtutis naturalis. ita q̃ operationes cerebri maxime ordinantur ꝺm equalitatem ad operationes cordis ⁊ epatis. ⁊ aliorũ membrorum principaliũ. Et ꝺm hoc cerebrum debet esse calidũ ⁊ humidũ. Et ideo capilli in infantib⁹ sunt subrufi. In pueris rufi vel subrubei. In perfectis sunt rubei. Et de his dicit Galienus supra. q̃ eucraticũ corpus hz capillos rubeos. Et ille alius qui hz capillos aurei coloris. Alio modo est cerebrũ eucraticũ ꝺm q̃ est optime disposi-

tum ad operatiões aiales. que ꝓprie sunt in cerebro et mediãte spiritu aiali qui nascit̃ in cerebro. Et ꝺm hoc calliduꝫ ⁊ ficũ debet esse cerebrũ. q⁹ ille due qualitates maxime deseruiunt cognitioni. A calliditate em est velocitas apprehendendi. A siccitate aũt firmitas retinẽdi. A calore est motus ⁊ mobilitas. A frigore quies ⁊ immobilitas. Et sic magis congruit pfectioni cerebri siccitas q̃ humiditas. Et sic nobilis est cerebrũ ꝺm vtutes aiales siccus q̃ humidum. vnde ⁊ siccioris cerebri sunt pfectiores sensibus ⁊ vigilantis nature. humidioris aũt sunt sensu hebetes ⁊ multi somnipfundi. Et ꝺm hoc Constantinus dicit eucrathicũ corpus habere capillos nigros. Cũ autez sint nobiliores operationes virtutis aialis q̃ opationes virtutis naturalis seq̃tur q̃ pfectissimi corporis cerebrũ debet esse siccũ ⁊ calidũ. Ergo cũ beatissima virgo habuerit corpus perfectissimũ. seq̃tur q̃ cerebrũ eius fuit siccũ ⁊ calidũ. ⁊ per consequens habuit capillos nigros. ⁊ nõ color oculoꝝ significet super complexione ꝓprij subiecti ꝓpter hoc cerebro sicco determiabat̃ color oculoꝝ niger ⁊ dñabitur. ⁊ a tali cerebro sicco ⁊ calido trãsmittit̃ spũs visibilis ad oculum pauciores ⁊ subtiliores ⁊ fortiores. Et simili modo nutrimentum paucius subtilius ⁊ fortius. Paucitas aũt spũs ⁊ nutrimẽti creat nigredinẽ. vt dicit auctor sed subtilitas est causa nobiliores ⁊ fortioris opatiõis. Et sic tales oculi erũt nigri ꝓpter ꝓdictoꝝ paucitatẽ. hz clariores ad videndũ. nobiliores ꝓpter sensuũ subtilitatem ⁊ nutrimẽti puritatẽ. ⁊ sic cõcludit Alb̃. q̃ beata virgo habuit in colore cutis alba ⁊ rubea mixtim. In capillis aũt et oculis nigra tpata. sicut ⁊ ihs filiũ speciosissimũ credim⁹ coloratũ. Quãtũ aũt ad pulchritudinẽ aie. capilli est cogitatões. q⁹ sicut capilli a capite. ita cogitatões a mente que est caput aie fluũt. de quo põt intelligi illud. Omnes capilli capitis vestri numerati sunt. i. cogitationes deo note. Et iste cogitationes fuerũt nigre plene humilitate. Respexit ait humilitatẽ ancille sue. Canti. i. ait ipsa. Nigra sum. sed formosa. Uel si ꝺm alia opinionẽ fuerũt aurei coloris ⁊ significãt cogitatiões plenas sapia. q̃ signat̃ per aurũ. Luce. ij. Maria autẽ seruabat omia verba hec ꝓferens in corde suo. ipa enim mater agnitõis ⁊ sapientie. Oculi significãt intentionẽ ꝺm illud. Si oculus tuus fuerit simplex. i. intẽtio. totũ corpus tuũ. i. op⁹ seqẽs ab eo lucidũ erit. i. rectum. Color niger eorum est mortificatus quo ad mundum. sed subtile erecta ad deũ. ꝑ placerent deo in oibus non mundo. Juxta illud odilionis. Omnis merite actio semp intenta fuit i dño. vel si ꝺm illuz q̃ aut loques de pulchritudine animalorũ. Radiant vtric gemelli luce smaragdina vel fideris instar ocelli. tũc claritas oculoꝝ designat intentionẽ supnoꝝ. q⁹ optimam ptem elegit. Hic satis congruit illud exemplũz de illo deuoto clerico. q̃ audiẽs ꝺcẽs illã antiphonã. Tota pulchra es. orauit vt semel posset videre eã. nõ curãs de amissiõe oculorum vt plenius ꝑsset intueri cum apparuit ꝛc.

¶ De missione filij dei ad Mariam. Cap. XII.

Jssus est demum de

m filius ad mariam virginẽ vt ex ea carnẽ assumeret. De qua missiõe aũt ps̃. cvi. ostendẽs ei⁹ utilitatem. Misit verbũ suum ⁊ sanauit eos. ⁊ eripuit eos de interitiõibus eoꝝ. Missus ꝺr dei filius. nõ q⁹ celũ vel patrem reliq̃t. hz q⁹ carnẽ suscepit nostrã. in qua visibilis nobis ꝓpruit. Et ex hac incarnatõe h̃ maximũ bonũ nob̃ secutũ est. q⁹ sanauit genus humanũ a cecitate. Una em quoque cathena tenebraꝝ oẽs tenebat. cõpediti. i. cecitatis erorum. quibus plenus erat mũdus q̃ ipse Jesus christus figuratiue ostẽdit. q̃n ceco a natiuitate luto facto ex sputo ⁊ puluere. ⁊ posito sup ei⁹ oculos dixit. Vade ad natatoria siloe. q̃ interpretatur missus. quo facto lor⁹ ẽ in aq̃ visum recepit Job. ix. Lutum enim ex sputo signat mysteriũ incarnatõis. in quo filius dei sapia tang̃ saliua ꝙ

Bẽ pulchritudie spiritualis beate ꝛc.

Quare missus filij dei et quom.

ore patris prodiens: vnita cũ puluere nostre mortalitatis fuit. Ponit sup oculos nros: cũ credimus hoc ⁊ loti aqua baptismi cum hac fide lumẽ gratie recepim⁹. Et credidere aut apli ipse dei filius incarnatõem. s. omẽs fideles: q⁹ tu me misisti. i. incarnari instituisti. Jo. xvij. Eripuit etiã nos de interitionib⁹. i. mortibus nostris: scz de morte inferni. de morte peccati: ⁊ de morte corpis. Inuoluta tamẽ resurrectione: in cuius figuram in mũdo uersatus tres mortuos resuscitauit. Non em̃ ait ipse Jo. iij. misit deus filiuz suũ in mundũ vt iudicet. i. condemnet mundũ: sed vt saluetur ꝑ eum ab his mortib⁹. Ubi. b. Aug. sup Jo. Quantus est in medico saluare venit egrotũ imo ⁊ mortuum suscitare. Sed ipse scz homo se interimit q̃ ꝓcepta medici seruare nõ vult. Ergo si vis ad vitã ingredi. Mat. xix. tibi paratam seruã nãdata. s. huius medici. O quãto desiderio istam missionẽ antiqui patres flagitabant dicẽtes ꝑ moysen. Obsecro dñe mitte quẽ missurꝰes. Exo. iiij. Sed ecce iam missum ⁊ cũ tanta vilitate de vgine conceptum: ⁊ natum cõuersatum: cultores vince. i. fideles nõ solum semel vt iudei electũ occiderum: sed quotidie iterũ crucifigunt malis moribꝰ suis. Ita inquit apls ad Heb. vi. Rursus crucifigentes in semetipsis filiũ dei ⁊ ostentui hẽntes

Videamus ergo circa istam missionẽ tria,

¶ Primo q̃re dei filius missus.

¶ Secũdo q̃re ad mariam missus.

¶ Tertio q̃re ad virginem missus.

§. I. Quantũ ad primuz scz

Filij missus vel in carnẽ? sine rõe quare potius missus. i. incarnat̃ filius ꝑ pr̃ vel. ff. quia dicit ps. cvi. Misit verbum suũ: sanauit eos scz est filius suus. Et angelus ad Mariã. virtus altissimi obumbrabit tibi. i. filius altissimi... qui est virtus ei⁹. Ad Heb. i. c. Portansq; omnia. i. sustentans deus ꝺbo virtutis suę. i. filio qui est virtus sua. Et iterũ ꝓpter deum vtutem ⁊ dei sapientiam. Ista ergo ꝺba. i. filius dei obumbrabit tibi. i. corpus assumet ex te in quo posset videri. Assignat aũt. b. Tho. in. iij. pte. q. iij. ar. viij. tres rões cõuenientie huius: q̃re decuit magis filiũ mitti. i. incarnari q̃ patrem vel spũsanctum.

¶ Primo ex pte vnionis.

¶ Secundo ex fine incarnationis.

¶ Tertio ex occasione nre pditionis.

Quantũz ad ꝓmũ. s. ex pte vnionis ratis. q̃ conuenientia ꝺ filia filijnuice vniunt. Quis cũ ouet: hõ cum hoie: bonus cũ bono. malus cũ malo in quorũcunq; fuerit. Ipsius autem persona filij qui est ꝺbum dei attendit cõmuni conuenientia ad totã creaturã: q⁹ ꝺbum artificis. i. conceptus eius est similitudo exemplaris eoz que fiunt ab artifice. ita ꝺbum dei q̃ est eternus cõceptꝰ eius est similitudo exẽplaris totius creature. ⁊ ideo sicut per ꝓpriam patiõem huius similitudinis creature sunt in ꝓpriis speciebus institute: sed mobiliter ita ꝑ vnionẽ ꝺbi ad creaturam nõ ꝓncipatiuã sed ꝑsonalem cõuenientissime fuit reparari creaturam in ordine ad eternam ⁊ immobilem perfectionem. Nam ⁊ artifex per formam artis cõceptam: qua artificiatũ cõdidit ipm̃ si collapsum fuerit: reformarat. Unde ps. Dia in sapientia fecisti. ⁊ Apls. Deus erat in xpo mũdum reconcilians sibi. Q̃d aũt dixit Mat. xxv. Non sum missus nisi ad oues q̃ pie. aut dom⁹ israel. intelligit quoad pdicãdũ miracula faciẽdũ ipe i ꝑsona sua. ⁊ quoad saluandum ad oẽs missus ẽ. ꝑ suos discipulos pdicatꝰ ꝑ orbez. Euntes ait ite ⁊ pdicate euãgeliũ oi creature. i. oi⁹ natiõi hoim ⁊ natiõi. Reminiscere (ait Leo pa.) q⁹ erut⁹ de ptate tenebraꝝ trãslatus es in dei lumen ⁊ regnũ. Pretioz tuũ sanguis xpi est qui in veritate te iudicabit. i. condenabit q̃ i nia te redemit. si vz ingratꝰ fueris tãto ꝺnficio icarnatõis te sibi nõ vniẽdo: incorporando ꝑ dilectõez. Scõdo põt accipi rõ hui⁹ conueniẽtie ex fine incarnatõis: q̃ est ipletio de stinatõis eoz q̃. s. homines ꝓdestinati ad hereditatẽ celestẽ q̃ nõ deberet nisi filijs. ꝺm illud ad Ro. viij. Si filij dei ⁊ heredes. Et ideo cõgruũ fuit vt ꝑ eũ qui est filius naturalis hoies ꝑticiparẽt filiatudinẽ huius filiatiõis ꝺm adoptionem: sicut apls Roma. viij. Quos ꝑscuit hos ⁊ ꝓdestinauit cõformes fieri imagini filij sui. Cum etiã homo in sapia ꝑfectiã que est ꝓpria eius pfectio: pur est rõnalis q̃ ꝑticipat verbuz dei a quo ois sapia hoim deriuat: sicut discipulus instruit ꝑ hoc q̃ recipit verbũ magistri. Uñ Eccli. dicit. Fons sapientie verbum dei in excelsis. Jdeo ad plenissimam pfectionẽ hois ꝑueniens fuit vt ipm̃ verbum dei ꝑsonaliter humane nature vniret. vñ si regina austri seu saba venit a finibus terre audire sapiam Salomonis puri hois. ⁊ plato multas regiones pegrauit vt audiret ꝑbos de natura reruz disserẽtes: q̃tomagis fideles debẽt ꝓcurrere cũ oi auiditate audire sapiam incarnatã in euangelijs quotidie resonantẽ ⁊ illa seruare. Naz beati qui audiunt verbũ dei ⁊ custodiunt illud. Lu. xj. ait ipe. Tertio põt accipi rõ huius ꝓgruentie ex occasione ruine nostre. In peccato ꝓmi parentis: cui ꝑ incarnationẽ remediũ adhibetur. Peccauit em̃ primus homo apperẽdo sapiaz: vt ps ex verbis serpentis antiqui promittentis sciam boni ⁊ mali: vnde ꝑueniens fuit vt ꝑ verbũ vere sapie homo reduceret in deum: qui ꝑ inordinatũ appetituz scie recessit a deo. Hanc rõnem tangit. b. Berñ. in sermone inducens figurã Jone. Naz cũ orta tempestate ꝓpter eum: ⁊ sedari nõ posz ait ipe Jonas. Si ꝓpter me sit ꝓ q⁹ tẽpestas hec ve nit: tollite me ⁊ mittite in mare q̃ facto tempestas cessauit. Jonas interpretat filius columbe ⁊ significat filiũ virginis: que columba dicit ꝓpter puritatẽ. Cum igit esset orta tempestas in mari mundi: seu humani generis multorum malorꝫ que minabant ⁊ trahebãt ad submersionẽ infernum. Jonas. i. de illius ⁊ virginis cui attribuit sapia ait p effectum ad patrẽ ⁊ spũsanctum. Ex quo ꝓpter sapientiam inordinate appetitam ꝓcessit hec miseria ⁊ afflictio in humano genere: tollite me ⁊ mittite in mare ⁊ operamini mecũ vt in mundũ intrãs carnem assumã: quo facto. i. incarnato cessabit ⁊ virtualiter pditio humana. vnde ⁊ ipe ait ꝑ Esayaz. Me misit dñs... pater ⁊ spũs eius sanctus. Sed cauendum est ne adhuc iste inordinatus appetit⁹ sapientie tempestatem ⁊ pditionem inducat alicui qui. s. nimis curiose querit scire mysteriũ istud humana rõne. cũ tm̃ excedat oẽm rõnez ꝓpter q̃ Johãnes baptista ꝓtestatus est se hoc nescire vt nõ posse: cum dixit. Non sum dignꝰ soluere corrigiaz calciamenti eius. i. explicare vt intelligere modum incarnatiõis. Calciamentu em̃ q̃ fit de pellib⁹ animalium mortui designat assumptã nostrã mortalitatem. pes qui corpus sustentat ⁊ discurrit vbiq; est diuinitas oia sustentans ⁊ oia discurrens. ad Heb. j. Portans oia verbo virtutis sue. Quo aũt fit cõiuncta ⁊ vnita diuinitas humanitati. nõ põt a nobis intelligi: sed credi. Corrigia igitur est ligatura mysterij incarnationis quã null⁹ potest̃ soluere. id est declarare. Sed credere debemus ad romanos. xij. Non plus sapere q̃ oportet sapere: sed sapere ad sobrietatem.

§. II. Secundũ. s. quare mis

sus est ad mariã que mulier. id est femina erat. ad Hala. iij. Misit deus filiũ suum factũ ex muliere. i. ex femina. Non em̃ dicit mulier nisi sexum femineuz. nõ aũt corruptionem. Sed cũ sexus virilis sit nobilior sexu femineo: videt q̃ potius ꝺ sexu masculino debuerit incarnari. Sicut ⁊ mulier ꝓmo de viro facta est. Et cũ ipe dicat celũ ⁊ terram ego impleo quo in vtero vni⁹ femine clausus est. Sz vt dicit. b. Aug. ad volusianũ. Hoim⁹ de sensus est nõ aliud nisi corpalia cogitare valentiu: quoz nullũ põt esse vbiq; totũ qm̃ ꝑ innumerabiles ptes alia alibi q̃ altera ne cesse est. Sz longe aliud natura aie est q̃ corpis. q̃tomagis natura dei qui est creator aie est ⁊ corporis nouit vbiq; totus esse: ⁊ nullo ꝺmoueri loco. Nouit venire nõ recedendo vbi erat. Nouit abire non deserendo quo venerat. Et

licet dei filiꝰ carnē humanā assumere potuerit de q̄cunq; materia ... uisset. Quenientissimū tñ fuit vt de femia carnez acciperet triplici rōne. ℣m tho. in. iij. pte. q. xxxi. ar. iiij.

Publici rōe carnē de femia assumē volunt.

¶ Primo ꝓpter totius nature humane nobilitationē.
¶ Secundo ꝓpter veritatis incarnationis ꝓfirmationē
¶ Tertio ꝓpter omnis veritatis gñattōis cōpletionem.

Quātū ad ꝑmū quenientissimū fuit vt de femia carnem dei filiꝰ acciperet. q. p̄ tota natura humana nobilitas est. Ün. b. Augu. in lib. lxxxiij. q. ait. Mois liberatio in vtroq; sexu debuit appere. Et q; sexꝰ masculinus est nobilior seu honorabilior oportebat eū. s. dei filiū suscipe viz. Sz vt feminei sexꝰ liberatio appereat in ꝺ mysterio incarnatōis. nō ille de femia ꝓcreꝰ z natꝰ est. q̄d & lōge añ ꝑdixerat. Hiere. xxxi. c. dicēs. Nouū faciet dñs sup terrā. femia circūdabit viz. ffemia brissima maria. circūdabit. i. in vtero cōcipiet. z hębit. nō a viro sz a spūsancto viz. i. iesuz xp̄m masculinū omni gra z sapia pfectū. Et sicut femia fuit ꝑma cā ꝑditōis hūane. s. eua ꝑma trāsgrediēdo dei p̄ceptum sic bātissima femia maria. cēt ꝑia causa reparatōis nostre gñando filiū ... adā q; quē oēs mortui a ꝑmo viuificantur. Secūdo q hoc veritas incarnatōis astruitur. vnde ... Ambro. in lib. de incarnatōe ait. Multa ꝑm naturā in hoc mysterio. z multa vltra naturā. ... ꝑm em̄ ꝑditionem nature in vtero femineī corporis fuit. sed supra conditionē virgo ꝓcepit. virgo generauit vt crederes q: ... erat q; innouabat naturā. homo erat q̄ ꝑm naturā nascebatur ex hoie. i. ex femina. Unde btūs Aug. dicit ad Volusianū. Si omnipotēs deus hoiem vbicūq; formatū. nō ex maternovtero causaret. sz repentinū infer... aspectibus. nonne opinionē confirmaret erroris ne... icepisseve rum h... minē crederetur vllo modo z... oia mirabiliter facit auferret qō misericorditer fecit. nunc vō inter deuz z hominē ita mediator apparuit. vt invnitate ꝑsone copulans vtrāq; naturā z solita sublimaret in solitis. z solitasolutis temperaret. Tertio q; per hūc modū cōplet̄ omnis diuersitas generationis humane. Quattuor em̄ modi ꝑm Ansel. inueniūtur generatiōis ... cōis hu mane. Primus est sine muliere z viro. vt ... ā factus ex limo terre. Scōs est sine femina z masculo. vt eua facta ex costa pectoris ade soporati. Tertius modꝰ est cōiunctis alijs naturaliter genitis. s. ex viro z muliere carnaliter copulatis. vnde d... filij hoium ꝑs. ffilij hoium scirote ꝛc. i. geniti ex muliere z viro. Restabat quartꝰ modus generationis scz ... muliere sine viro. Et hoc ... xp̄i geniti ex Maria sine viro. sed ope spūssancti. Et ꝑ istuz sic genitū reuertunur in terrā nostrā. ꝑmissionis fluentē lac z mel. i. in vitā beatā. In cuius figu... dictum fuit abrae cui ꝓmissa fuerat terra illa z generi suo. Generatione autē quarta reuertent huc. i. per istū quartū modū generandi reuertunt israelite ad patriā supnā. geñ. xv. Nō ds ergo ... nni sexus femineus. z si infirmior. q̄z si xp̄s vir de femina tamen nascitur. Un̄ btūs aug. in lib. de agone xp̄iano ait. Nolite cōtemnere vos viri q; filiꝰ dei virū ... scepit. Nolite vos contēnere mulieres q; z xp̄s natus ex femina. Contēnunt seipos viri cū effeminati sunt delitijs z ꝓcupiscētijs infistēdo nil virile agētes. Contēnunt se ... mine quando linīūt ... es suas ceruſa z purpurisso ꝓtemnendo q; deus tales fecerit. z cū vtrūq; ornamēt̄ virorum. Et sic ... et quare ad feminam missus.

Quattuor modi generationis humane.

§. III. Tertio ad declarādū

quare ad virginē missus est dei filius q; ad mariā virginē dicit euangelista. ... vbi inq̄t b. Bernū. Virginē mente. virginez corpore. virginē talē qualē describit apl's. Virgo cogitat que domini sunt. vt sit sancta mente z corpore quomodo placeat deo. Ubi notandū q; q̄libet vtus principalis ꝓsilit in mente z voluntate. Un̄ cum virginitas sit virtus seu excellentia vtutis castitatis. z ip̄a principalit cōsistit in mente. q̄ igit̄ vel que est virgo corpe immunis. s. ab actu venereo: sed tñ mente corrupt̄ hūs. s. cogitatōem z desideriū liberatū ad ꝓpetrandū actū carnalē quōcunq; q̄uis nō exequat opus tale. tñ non ē virgo mente: sed filius diabolo q̄ cū virginitate hz infernū. Un̄ b. Hiero. ad Eustochiuz. Timeam? z illaz ꝓphiaz: ne in nobis ipleat: z virgines bone deficient. Observa q̄d dicant virgines bone. q̄ ideo dicit: q; sunt z virgines ... ale. Qui viderit inquit mulierē ad ... cupiscendum eā i ... mechatus est cā in corde suo. ꝑijit ergo z ... te virgi... Iste sunt virgines male: virgines carne non ... pū virgine ... ulte q̄ oleum nō hūtes excludūtur a sponso. xxxij. q. v. ... aulus. Qui aut̄ vir vel mulier est corpore virgo: nō tñ hūs ꝓpositum eā virginitatem seruandi: sed tpe suo ad statū cōiugalem q̄uenire licito mō z actum cōiugalem exercere. Talis z si virgo sit corpore: non ēt hz virginitatis vtutem: z excellentiā z aure... q̄ reseruatur hūtibus firmū hmōi ꝓpositum. Recup... tñ pōt talis virginitas q̄ solum mente amissa est p̄ pniam z ꝓpositu est. Sed q̄ corpore amittit volūtarie nunq̄ recuperi pōt. Un̄ b. Hiero. in. d. c. si paulus. Audacter dicam: q; cum ceteris posse deus. hoc nō possit virginem suscitare post ruinam. Vale. liberare de pena. s. peccati p pniam. Sed nō valet cozonare corruptā. i. nō cōgruit ꝑm glo. vel nō consuetū ꝑm Aug. cardi. Erat igitur beatissima Maria ad quā missus est dei filius z de ea incarnat̄ virgo corpe in xp̄o cōceptu: virgo mente: virgo z voto. Nam vt dicit be. Tho. in iij. pte. q. xxviij. ar. iiij. Luz opa pfectōis magis sunt laudabilia si ex voto celebrant̄ z virginitas i matre dei ꝑcipue debuit pollere: ideo q̄uenit fuit: vt virginitas eius ex voto esset deo ꝓsecrata. Ue... tpe legis oportebat gñationi insistere tam viros q̄ m... ieres: q; ꝑm carnis ozigmem cultus dei ꝓpagabat: anteq̄ ex illo ꝑpl's xp̄s nasceret: nō mater dei nō credat anteq̄ desponsaret Joseph. ... solute vouisse virginitatem. licet eā in desiderio habuerit sup hoc tñ v... luntatē suā diuino cōmisit arbitrio. Postea vō acceꝑto sponso Joseph ꝑm mozē illius tpis. simul cū eo votū virginitatis emisit. Uouit ergo ꝑus sub cōditione z nō absolute. s. si deo placeret. Posteq̄ aut̄ hoc inotuit deo renēā tei esse acceptū: tūc absolute vouit z anteq̄ ab angelo annunciaret. Missus est ... dei filius ad virginem vt ex virgine conciperet christus. ꝑm illud Esa. vij. Ecce virgo ... ncipiet z pariet filium: scz ꝑmanens virgo. z ... abitur nomē eius ... manuel. q̄ interꝓtat nobiscum ... i. deus hūan⁹. Contrariū sentire z dicere est hereticū. s. ꝙ esset cōceptus ex viro z muliere Maria. Hoc aut̄ cōueniens fuit. s. xp̄m concipi ex virgine ꝓpter quattuor rationes ꝑm oūm Tho. in. iij. p... q. xxviij.

Ex virgine ꝓpter ma ... tes xp̄s vo luit ꝓpter hos fines

¶ Primo ex ꝑtis dignitate.
¶ Secūdo ex filij ꝓpriet̄ate.
¶ Tertio ex assumpta humanitate.
¶ Quarto ex incarnatōis finalitate.

Quantū ad ꝑmum fuit ꝓueniens xp̄m ex virgine concipi ꝓpter ... ꝑtis mittentis dignitatem conseruandam. Cum enim christus sit verus z naturalis filius dei ꝑtis non fuit conueniens vt alium ꝑtrem haberet q̄ deum ne dignitas tra... ferretur in alium. Nam si conceptus fuisset ex Maria z Joseph. vt blasphemant ꝑfidi iudei: vel ex alio. ille etiam ex quo conceptus fuisset esset ꝑter eius. Et sic homo diceretur pat... filij dei. sicut z deus ꝑ quod non videt decens. Secundo fuit hoc conueniēs scilicet de virgine concipi: q; conuenit ꝓpriet̄ati ipsius filij q... est verbum dei. verbum autem absq; omni corruptione cordis concipitur. quinimo cordis corruptio perfecti v... bi corruptionem nō p... tur. Pś. xliij. Eructauit cor meum verbum bonū. Quia igitur caro sic fuit assumpta a verbo dei: vt esset caro verbi dei cōueniēs fuit q; etiam ipa caro sine corruptōe matris conciperet. Et sic verbum caro factum est ... irgine Maria. ait beatus Ber.

Virgini tas vbi ꝑn cipalit cō fistat.

Tertio fuit conueniens dignitati humanitatis xp̄i. in qua locum peccatum ꝓbere non debuit. per quā peccatum mūdi tolleꝝ. ℣m illō Joh. i. Ecce agn⁹ dei. s. ... mo cens q; tollit pctm̄ mūdi. nō potuit aut̄ esse q; in natura sam corrupta ex coabitu marie z femie nasceret q; sine infectōe oziginalis pcti. Un̄. b. Aug. dicit sol' ubi nuptiale coabit⁹ nō fuit. s. in mrimonio marie z ioseph q; in carne pcti fieri nō potuit sine vlla cupiscētia carnis q; accidit ex pctō. sine q; esse voluit. q: futur⁹ e... sine pctō. Quarto ꝓpter finē incarnatōis q; finis ad ... c fuit vt ... des renascerent in filios dei. nō ex volūtate ... rnis neq; ex volūtate viri. sz ex deo nati sunt. i. dei virtute. Cui⁹ rei exemplū apparere debuit in ipsa ceptōe xp̄i. Un̄ be. Aug. de sancta virginitate oportebat. caput nostrū insigni miracl⁹ ℣m corp⁹ nasci de virgine. vt signaret sua membra nasci de ecclesia virgine ℣m spūm nascitura. Apls. Desponsavos. scz fideles vni viro. virginē castā exhibere xp̄o. s. eccl'iaz integrā fidez a pctō incorruptā. Nō obstat q; Joseph aliquando dicitur pater christi. vt Luc. ij. c. quia dictus est pater. i. nutricius. vel ℣m opinionē vulgi.

¶ De angelica salutatione. s. aue. Cap. XIII.

De angelica salutatione. s. aue Cap. XIII

Ē salutatiōe facta vir

ginis marie cū dei filiū ꝓcepit. Auez ei dixit angelus. Mos antiquissimꝰ ē cū q̄s amico occurrit vel litterā aut ambasiatā mittit in principio sermonis salutare eū. Unde et q; gloriosus deus mittēs nunciū suum gabrielē ad annunciandū mirabile sacramētum incarnationis fiende in virgine amici... ma ipsi deo. salutat eū ex ꝑsona ipsi⁹ dei dicēs. aue. Equi... lē diuersus modus salutationis visitat̄ z reperit in scripturis. videlz. Per aue. per salue. per gaude. Naz dñs iesus resuscitās occurrēs mulieribus veniēti... a monumēto. z eūdem discipulis nūciare eius resurrectionē. salutauit eas. Dicēs. Auete. Matthei vlt. z Joab princeps exercitus Dauid occurrēs amasech amicū salutās ait. Salue mi frater. ij. Reg. xx. Et iudei q; erāt hierosolymis mittētes lras eis q; erāt in egypto amicis suis z generis sui salutauerūt dicētes. Salutē z pacē bonā. Angelus aut̄ raphael ingressus ad Tobiā salutās. ait gaudiū tibi ... mp sit. Et ꝑm⁹ q̄dē modus salutatōis q̄uenit salutatis ... ncipiētibus. q: optat ex modo loq̄ndi vt sint sine ve ꝑcipue culpe. aba q̄ est sine ... ve q̄ ... ꝓprat malū. Scōs ꝓgruit ꝑfici... ib⁹ q: optatur salus. ... pfectus z firmitas in virtu... ō. Tertio ascribitur pfectis. s. gaudere in dño. Et quia hoc nō potest eē sine pace mentis q̄ est causa eius. ideo xp̄s Discipulos q̄ statum ... ebant pfectoꝝ salutat ... per pacez. dicens pax vobis. Angel⁹ ergo gabriel qui ānūciabat virgini ꝑ ꝑsona humani generis incarnationē. ꝑ quā inchoabat ꝑ curatio salutis humane. Profectus aut̄ z pfectio nostre salutis postea facta est ꝑ sacramēta instituta ab eo per doctrina z passionē. Jdeo magis decuit salutationē istam fieri p aue. q̄ per salue vel gaude. Hec Albe. ... magn⁹ sup missus est. Ex hoc aut̄ verbo multa mysteria ꝛ insinuātur:

Primo salutatione mittētis maiestas. Scdo incarnationis z vnionis sublimitas. Tertio humanatiōis huī⁹ vilitas. Quarto recipientis salutationez singularitas.

§. I. Quantum ad primum

sciendū q; angelus marie dixit aue ex pte ipsi⁹ dei. q̄ verbum seu dictio habet tres litteras immutētes ꝑsonas diuine maiestatis. s. patris. z filij. z spūssancti. Nam ... lit̄a q̄ est a significat spūmsanctū. ipse em̄ spūssanctus. ait Grego. amor est. Scōa littera est u significans ꝑsonā filij qui est verbū patris z q̄si medi⁹. nō situ sed numero inter patrē z spūmsanctū. Nam tres sunt. ait Joh. in epla. i. c. v. q̄ testimoniū dāt in celo. Pater verbū z spūssanctus. Tertia littera est e. z significat̄ pat... Nā vt dicit Hil. ... in li. de trin. Eternitas est in pat... nō ita tamē quin filius z spūssanctus etiā sit ete... a⁹ cū eo. sed q: ei appropriatur magis eternū ... importat q̄d sine principio, filiꝰ aut̄ z spūs sanctus. Quis nō hēant ꝑncipium creatiōis n... factiōis hūt tñ ꝑncipium emanationis: q: emanat filius a patre z spūssanctus ab vtroq;: tñ ab eterno. solus aut̄ ꝑ est sine aliquo ꝑncipio: q: a nullo ipse emanat. Dicit ergo angelus Aue: q̄si diceret. tota trinitas me mittit ad te: q: tota ꝓpabit istam incarnatiōem in te.

§. II. Vnionis sublimitas

etiā hoc denotat. Alfa. est ꝑma littera alphabeti in q̄ oēs scie cōprehendunt. Est ꝑma ꝑm oē idioma. Nam hraz hebreaz quā littera vocāt aleph z grecoz q̄ dicunt alpha: et latinoz q̄ exprimūt eā p a. vltima aut̄ hra alphabeti ꝑm latinos est v. Et v adiungit̄ z ꝓiungit̄ a in vna dictione p e. Inter naturas intellectuales ꝑma z supma ꝑncipiū omnis creature z sapie est natura diuina signata p a. vñ z ipe dicit Apoc. i. Ego sum alpha z o ꝑncipiū z finis oīs creature. Ultima aut̄ naturarū q̄ intelligentia hūt est natura hūana designata p v ultimā hraz: q̄ natura in suppposito ... vir. Cuius dictiōis ꝑn⁹ est v. Un̄ z Beñ. ꝓdixit adaz de vtroz sua matre oīum eua. Hec vocabit virago: q: de viro sumpta est. Jsta aut̄ duo natura. s. diuina z hūana iuncta sunt ad iuicē in vnitate ꝑsone. in virgine Maria signata in v. q: sicut ē media inē e z a. sic virgo maria ē z ... z mediatrix hoīm inē deū z hoies. q̄si mediatrix z recōciliatrix: q: in ea facta est talis vnio. sicut a z v hre vniunt in ei in vna dictione. Nulla aut̄ vnio in creaturis repitur ita sublimis sz oēs excedit z oēm intellectū transcendit. Ecce inq̄t ꝑphe ꝑcet deus z homo, Dicit ergo angelus. Aue. q. d. hoc est ... tibi nūcio. q: in te vnient in vna ꝑsona deus z hō, Naturam em̄ humanam ... in te z de te assumet.

Angelus ad mariā dixit aue quare.

De diuerso modo salutandi

§. III. Utilitas etiaz hic im...

plicatur in aue. Hēs (dicit in ꝑsu) dicūt e vel a quotquot nascunt ex eua: sc... egressu ex vtero matris. nascunt em̄ lugendo. Qui p... at⁹ e ꝑm b. Aug. de ciui. dei. q̄si quedaz ꝓpheria nostri ... colatus defi... antē ex hoc. q: in terram z vallem lach... marū z miseriaruz intram⁹. Et masculus quidem in plozatu suo nascens profert a: q̄si dicat. Similis ... m ade masculus: miserias inumeras z mortē cui suz subditus deplozans. ffemina aut̄ in ozu suo plozans e resonat. q. d. ffemina sum eue similis cui ... miserijs z maledictis suis ... Sed adam z eua cū filijs z filiab⁹ suis abeis mozti... is viuificant ꝑ virginem ... trē q̄ significatur ꝑ vme... ū inter a z e mediatrix z genitrix vite ꝑ filiuz suum benedictū. Ubi etiā aduertēdum q̄ istud nomen eua: si littere ipe ecōn... rio exprimant ꝑm ordinem suū sonat aue. q. d. ägelus. Jdeo dico tibi. Aue q̄si te ... ꝓzia es eue. Et hoc est q̄ canit ecclesia in hymno. Sumens illud aue gabrielis ore funda nos in pace mutās nomē eue. Illa em̄ eua fecit filios suos inimicos dei z ista nos pacificauit deo. Illa superbiuit cōtra dñm: similis volens esse deo ... se ꝑfundissime humiliauit. vocās se nō mrez dñi sicut erat: sed ancillā dñi. Ecce ait ancilla domini. Illa mater cūctorum viuentium spiritualis interfectrix. Hec cunctorum mater spiritualis viuificatrix. Illa maledicta multipliciter a deo. hec benedicta in natris vtero. Et ideo ... a rito dixit ägelus. Aue. q̄d est oppositū eue: verbis litteris econtra. Sciendū etiam ꝙ littera a exprest... voce formatur in gutture: z in gutture cōmuniter hebrea locutio formatur e formatur in palato: q: in palato g... ecus sua verba ꝓnunciat: v ꝓnunciatur in labijs ea acuendo: z latinus in labijs quodāmodo loquitur. Apte ergo inquit a... q. d. omis lingua tam hebraica q̄ greca z latina te laudat, hoc omis doctrina attestatur mysterium.

§. IIII. Quarto ostendit ex

hoc vbo singularita... Marie. sibi em̄ soli cōgruit hoc verbum aue: q̄d deriuatur ab a q̄d est sine z ve. quasi sine ve. Ue aut̄ importat miseriam, Nulla aut̄ pura creatura est

Universidad de Deusto
Biblioteca

Mō btā fuit fine oi ve qui

que sit fi ve nisi vgo maria. Notandū igit fm Alb. su per missus est. q virgo fuit fine ve cōmuni oibus hoib' ueniēti fine ve spāli oibus mulierib' ptingēti. fine ve p ticulari oib' mulierib' seu matrib' pgruēti. Et ve qō tan git oēs per peccatū hoies. tripler est vt merito dicat per Job. in apoc. ter ve ve ve. habitātib' in terra. ex pte. s. coz pozis. ex pte anie. & ex pte ꝓiuncti. Ex pte corpis p pctm incurrit distēperationē & naturaliū appetituū inordiatio nē. Corp' em distēperat in humoribꝫ p nimios labores & inordiatas passiones. Vñ Sen. dicit q plures occidit vo luptas q̄ gladi'. Itē ve est p corpis ad aiam rebellionem q caro ait apls ꝓcupiscit aduersus spiritū. Tertio p ipm' post mortē corpis incinerationē. q pulvis es & in pulve rem reuerteris gen. iij. Vñ & pzio hoi in pson oim istud triplex ve fuit ꝓnunciatū a dño dicēte. Maledicta terra in ope tuo. s. corp' de terra factū. In sudore vult' tui vescer pane tuo p sudores corp' distēperat. Spinas & tribulos germinabit tibi terra. s. corpis punctões. s. & paurit' cōcu piscentie contra spiritū. donec reuertaris in terrā de qua sumptus es per incinerationē. Sed ab isto triplicive fuit maria libera & fine eo. Nulla enim inordinatio passionuz fuit in ea vel distemperantia humoꝝ aut operum mor dinatione que ordinatissima fuit in omnibus. Et repres so & extincto in ea fomite cōcupiscētie. Nullus etiam mo tus motus ad peccatū seu contra spiritū fuit in ea. Unō dictū fuit de ea in figurā. Ipsa conteret caput tuū Sen. iij. Caput serpentis antiqui. sunt ꝓmi motus peccati q̄ bus ipse insidiat anie. Sed virgo maria contriuit ex toto extinguens, incinerata post mortē nō fuit. Sed glorificata in corpore regnat cum filio Unde bn augu. Putredo vermis sunt obꝓbriū humane conditionis a quo Ma rie natura excipit. quam de ea ihesus assumpsisse probat.

Ex parte autez aie triplex ve omnes incurrimus. De er roꝛis. De doloꝛis. Et ve pudoꝛis. Errare est aliō p alio putare. s. falsum p vero intuitu pbon Isaie. lvij. Oēs quasi oues errauimus. b. Aug. Erroꝛ est in natura hominis instituti: & pena dānati. i. puniti deo p pecca tum. Errauimus in rationali tripl'r. s. in eligendo. dis cernendo. & in exequēdo puer b. Errat q̄ opant malū. Nō mū qō occurrit in agēdo est finis. Oīne em agēs agit p pter finē. inqt pb' finis aūt hz rationē boni. Nemo em intendēs ad malū opat. Sz istud bonū qō q̄ credit in opando est aliq̄ ex bonū. vt opus virtuosū aliqñ ap parēs bonū sz nō verū bonū. vt opus vitiosum. Auarus em intendit in suo ope bonū vtile lucri. & q̄ post ponit sa lutē aie. obfuationē diuini ꝓcepti & ꝓhibētis illicita lucra ideo nō verū bonū eligit & apparens & falsuz. Luxuriosꝰ eligit bonū delectabile carnis ꝓtra virtutē castitatis. esti mans tunc illud maius bonū q̄ castitatē & sic errat. Sed seruus dei eligit bonū honestatis qō est vez bonū deo ac ceptū. op'. s. virtuosum istud vel illud. Istud ergo ve erroꝛis. de quo Isa. v. dr. Ve q̄ dicitis malū bonū. & bonuz malū frequēter omnes incurrūt. & maria sine istove Optimā em partē sibi elegit maria in oib' Luc. x. Unuz q̄ppe scim' p certo inqt Odilo in fmōe. q̄ ois marie ac ꝓ intēta fuit in dño. In discernēdo errant'. Nō em sufficit eligere bonū fine in ope nostro & etiā debita me dia pueniēd illū finē q̄rere. Vñ dictū fuit Cayn vz ali am trāslationē. Si recte offeras & nō recte diuidas pecca sti. i. si intēdas & facias bonuz op' & nō obserues debitas circūstantias q̄ sunt diuisio. vt debituz locū. tpus & modū & hmōi. pecc incurris. Bonū est em dare elemosynam ꝓpter deū. sed dare nō indigētiuel ei qui abutit. & hmōi. non est bonū. Et illud ve etiā frequētius incurrit de quo potest intelligi illud Matth. xviij. ve mūdo a scandalis. Quia em hoies in oplbus suis nō obseruant debitas cir cūstātias. ō sequūtur multa scāda Sed aue. i. fine isto ve fuit maria. q̄ semp opata est ꝓmo manuū suaꝝ puer. vl. id est in opibus suis ꝓfiliū habebat discernēdo debitas circūstātias. In exequēdo errāmus nō opando & expecta tioni mādādo. vl' tarde qō rō decreuit fiēdū ex negligētia vl' pigricia: cū tñ vt ait pbs in ethi. Oꝑs ꝓfiliata velociꝰ exequi. Et istud ve incurrim' frequētissime nō exequēdo q̄ cogno uim' & deliberauim' facēre. & ve dissolutis corde Eccl. x. Qui. s. nō virilr exequunt qō intēdūt. Sz ave. i. fi ne isto ve fuit ma ꝺn ꝓcepto filio cū audisset Elizabeth grauī. Cogitāti servire in ptu. exurgēs abijt in mō tana cū festinati ad domū zacharie. Lu. ij. Via hec pl nentad pauden plenissima fuit. Vñ de ea canit eccla Quo pgrederis virgo pudētissima &c.

§. V. Secundū ve est dolo

Maria fuit sine ve doloꝛis q̄ttō.

ris cōe oibus m ꝓcupiscibili. Eccs. v. Cuncti dies eius labori bus & erūnis pleni sunt. ps. xvij. Dolores inferni circūde derūt me. Itē tribulationē & doloꝛē inuenti. Et q̄s est ille q̄ vnq̄ euaserit isto ve. & quo dicimus de vgine de isto ve. Ave. i. fine ve doloꝛis. Cū vt dicit Dam. Doloꝛes pr fue rūt ei reseruati in passione filij. tūc em aiam eius pūsiuit gladius vt ꝓdixerat symeon. Et ibi doloꝛes vt pturiētis vi q̄s ex his q̄ dic Sen. pbat futisse fine eo. Dic em q̄ sapiēs nō turbat vl' tristat q̄cūq̄ acciderit ei. Et b sic pbat Ua lidi' est qō ledit eo qō ledit. Neq̄tia aūt nō est fortior vir te: & ifirmioꝛ. s. nō ledit aūt q̄s nisi a malis. q̄ nō ledit sapi ens. doloꝛ aūt est de lesiōe. Itē alie rōe. diuinitati nō no cet: & ois sapiēs ptic̄patōe dei est. q̄ sapiēti nō nocet. Do loꝛ aūt est ō lesione. Doloꝛ tiā ē de nocumēto. Itē tertia rōne sic pbat. ois iniuria fit alicui? rei q̄ pdi pōt. Sapiēs aūt nihil pōt pdere. oia i se reposuit. Nihil credit fortu ne bona sua hz in se solido. Nihil aūt cupit fortuna quod nō dedit. Nulla q̄ turbatio cadit i sapiētē. i. virtuosū. hūc em appellat sapiētē. Sz oē ve doloꝛis ē turbatio. q̄ ve nō cadit in sapiētē. Virgo aūt maria ꝓculdubio fuit oi sapiē te sapiētioꝛ & ꝓfectioꝛ. q̄ in ea nō fuit ve doloꝛis. Et b vel q̄ve. vt est q̄tū ad rōnem fuit in oibus sup oēs potētias as ordinatissima. rōe supioꝛe sp dñante inferioꝛib' viribꝰ Vñ q̄cūq̄ doloꝛis sustinuit in corpe fm sensual itatē & in passione filij. maximū tm cessit ei i materiā amoꝛ & gau dij fm rōnem. Et sic in ea doloꝛ maxim' in passiōe filij & sensitiuā nunq̄ ꝓfius fuit gaudio rōnis q̄ habebat ex co gitatōe: q̄ passiōe filij sequebat dei honoꝛ redēptio ne humani gen. Sine ve q̄ doloꝛis in rōne fuit. Qui uis aūt in ceteris sapiētibus & ꝓfectis viris & aliq̄ fuerit vt. s. fm rōnem nō habuerint turbationē vl' doloꝛē in ad uersis. non tñ ita vl' ꝺ aliq̄ turbat' fuerit & fuscatus oculus rōnis: etsi nō excecat'. Tertio ve. s. pudoꝛis incur rit bō p pctm. Nā in statu innocentie ōz Sen. iij. q̄ erant nudi ambo. s. Adam & Eua. & nō erubescebāt. Sz p' pctm vidētes se nudos erubuerūt: vñ ꝓpt pudoꝛē fecerūt sibi ꝓzomata ad coopiendū ignominiā suā. Est aūt erubescē tia timoꝛ detrimenti vl' ꝓteriti cui oēs subiacemur: q oēs facimus ꝓfusione digna. pś. xliij. Tota die verecun dia mea ꝺ me est. Sz ad b ve fuit imunis virgo maria: q nihil turpi dinis vnq̄ gessit: vl' in se habuit nihil inordi natiōis. Nō aūt Amb. dicit de ea q̄ erat intēta opi vere cūda sermone: vult dicere q̄ in exterioꝛi ꝓfatōe ōndebat verecūdiā oñdēs necessariā modestie iuuenib' & mlieribꝰ cū q̄ rō eā argueret de alliq̄ turpi re pūti vl' ꝓterita. Ex pte ꝓiuncti. i. aie cū corpe repit in humano gñe triplex ve. s. ignoratie: culpe & pene. Ignoratia magna ē in oib' nescit em pō nunc suū. Eccs. ix. quoad corp' & quoad aiam. nam ignoraꝛ die mortis sue. & quo pgret ad penā vl' ad gfaz. Et in vita. vt ꝺr Eccs. ix. Nemo scit utrū odio vl' amore sit di gnus. i. sit in gra dei vl' nō. Sed beata vgo maria ab isto ve fuit libera: q̄ certa erat nō solū q̄ gra dei habet: & etiā q̄ plena gra angel ibi nunciāte q̄ metiri nō pōt. Sciuit em p revelatione die mortis sue. & quo pgret ad penā vl' ad gfaz. Et tura essz. Ue culpe est triple. quia culpa originalis cul pa mortalis & culpa venialis. De primo Hiero. xv. c. De

Maria fuit sine ve culpe mortal

Maria fuit sine ve doloꝛis q̄ttō.

Ex pte ꝓiuncti tripl ve q̄ maria ex ea.

Maria fuit sine ve ignoraꝛie,

mihi mater mea gre genuisti me virū rixe. Ex ꝓceptu' eīm ꝓtrahit originale cū quo nascimur: cū rixa carnis & spūs: & ab b fuit libera b. Maria: q̄ tñ ꝓcepta in eo vt ceteri tñ nata fine eo sanctificata in vtero. Neq̄ em festis laudibus celebrare. s. natiuitas eī': si nō sctā nascerer. inqt b. Ber. in serm. Et si aliq̄ sancti vt Jo. bap. & Hiere. fuerūt in vte ro sanctificati: & nō in tāta copia gre & ita cito & infu sa aia in corpe pie credi pōt q̄ eadē die fuerit ab ima culpa emūdata. Ad qō facit qō ait ps. loq̄n de sanctificatōe tabernaculi altissimi: qō tabernaculū mū dubiū fuit bea Virgo. Aduuabit eā de mane diluculo: adiuuit dādo ipi vgini gram adiutricē ad vincēdū ex oi pte pctm. Mane l. in ꝓncipio sue & tiōis cū recepit aiam cū luce intellectus diluculo. i. gcatiue. De culpe mortalis vel actualis plu rimi incurrūt: q̄ si emundet p pniam a pctis cessando sequit aliud ve eterne damnatiōis. de quo pōt illud Apo. exponi. vnū ve abijt: ecce aliō ve: ve vnū est culpa q̄ abijt mortēdo q: cessat q̄s peccare. Sed seq̄tur ad illō ve eter ne damnatōis: & pōt dici illud ps. Tu scz deus cōfringes capita draconū in aq̄s. Capita draconū sunt. vij. vitia ca pitalia. Unde & Jo. in Apoc. Vidit draconē q̄ insidiebat mulieri hīti septē capita. Hec capita ꝓfringunt in aquis gratiarum q̄ fuerūt in Maria plenissime: vt de ea possit illō intelligi. Sen. i. Cōgregationes aquarū appellauit ma ria. ꝓducto hoc noie nō correpte ꝓlato fm literam. Marie em vrait beatus Hiero. plenitudo gratie se infudit. Sfue runt septē capita draconū, i. vitia capitalia ꝓfracta in ma ria: & quoad ipam: q̄ nullum eorum habuit. & quoad nos suo merito & exemplo ac filio suo. De septemplici ve peccati mortali docuit Esa. c. i. Ue genti peccatrici pplo grauī ini q̄tate: semini nequā filijs sceleratis: dereliquerūt deū bla sphemauerūt sanctū israel: abalienati sunt retrōrsum. In qua auctoritate notant septē capitalia vitia q̄bus debetur ve eterne damnatōis a q̄bus oino fuit Maria libera. Et ideo bene ei dicit. Ave. i. fine ve hmōi. Primū est vitium gule. Et huic dedita gens ōr peccatrix: qō importat habi tum pmanentē. Nullū em vitiū est in nobis ita pmanens vt gula habituatū q̄si in nobis & quasi exerceat. Nā puer to tus est gule dedit'. Et q̄s ē ille q̄ vltra metas necessitatis nō rapiat cibo & potu. Ō cū mortale est preparat ei ve eterne damnatiōis. fm illud Esa. v. Ve q̄ consurgitis mane ad ebrietatē sectādam &c. ab hoc beata Maria libe ra fuit. Secūdum caput draconis est accidia hic est ppis grauis inquitate. Nam accidia grauat aiam vt nil ni agere cer. Sic ꝓsolutis cordie. dicit Eccl. ij. Ver tium caput est luxuria. Et hec est semen nequā. q̄ nequi ter effudit semē. Sed ve qui opulēti estis in syon. qui lasci uitis in stratis vestris. habet Amos. vi. Quartū caput est auaricia. Et dediti huic vitio sunt filij scelerati. Auaricia em nil celestius. Sed ve his qui cōgregāt auariciam inqt ppha. Quintum caput est supbia. Et hi sunt qui dereli querūt deum. Per nullū enim vitiū recedit quis a deo: et dellat ꝺ eum sicut p superbiam. Sed ve cor superbie scribitur in Esa. c. xxxviij. Detractata ē em ad inferos sup bia tua. Sextū caput est ira. p hāc hoies pessimi blasphe mauerūt sanctū israel. Sed dixit Eccl. ij. Ue his q̄ ꝓdie runt sustinētiam. i. patientia: victi ab ira. Septimū caput est inuidia. Inuidi aūt abalienati sunt a deo retrorsum. De us omnia sua bona cōmunicat. inuidus aūt dolet q̄ aliquis extra se habeat bona vnde alienus a cōditionib' dei. Sed dicit in epla iude. Ue illis qui abierūt in viam cayn & cho re. Judi. ij. Idi ex inuidia mortis sunt ꝓmus ꝓtra abel: ter ꝺ moysen. Ab oibus his fuit liberata Maria. Nam abstinē tie dedita: vt ostendit beatus Ambrosius. Ab accidia libe ra cuius spiritus exaltauit semper in bono operata. Alie na aliena q̄: vgo. Auaricie nescia que omnia sua cōmu nicauit pauperibus. Lo na supbiam humilima: q̄ respe xit humilitatē &c. Nihil in ea ire: que inter omēs mitis: vt in passione filij. Inuidia nunq̄ in ea que salutē oim semper optabat. De ve culpe venialis cui debet pena purgato rij si nō purgat. pōt intelligi illō Michee. ppbe. ij. Ue vo bis q̄ cogitatis iniquitatē. Nā cogitatiōes inutiles cōiter sunt venialia pcta. Sz ab oi el'pa actuali mortali & veniali fuit libera vgo maria. de ōbus loq̄t. b. Aug. cū ait in li. de na tura & gra. Cum de pctis agit nulla ꝓsus volo de ea hre mentionē. Ea excepta oēs sancti & sctē cū viuerēt cū Jo hanne euāge. sanctissimo dicerēt. Si dixerim' q̄ pctm nō habem' actuale: saltē veniale ppetratū: ipsi nos seducim' & veritas in nobis nō est. Ue tertiuz. s. pene est ꝓsequēs ex pctō penitudo: q̄ scia remordet de malo. iuxta illō. b. Aug. in li. ꝓfessionū. Jussisti dne. & sic est ois inordina tus anim' ipe. s. sibi pena sit. Et pbs in ethi. Ois malus implet penitudine. Uel etiā ve pene est inclinatio ad alia mala ppetrāda. Vñ Hzego. Pctm q̄ō p pniam nō deleꝰ mor suo pōdere ad aliud trahit. Et licz p baptismum fo mes pcti. i. inclinatio ad malū minuat & vt nō dñetur. Nō tñ extinguit q̄n incitamentuz ad illud sepe erurgat. De q̄ ve pene pōt intelligi illō Michee. Ue eis q̄n recesserūt a me. s. peccādo. Sz ab hmōi fuit imunis. b. vgo maria: q̄ cū nullū cōmiserit pctm nō habuit penitudinē de eo: nec aliquā inclinationē ad malus. Tota pulchra es. de ea ōz in cāticis. iiij. c. & macula non est in te. Apte g̃ei dicit. Ave. i. fine ve ignoratie culpe & pene ꝓdictis.

Maria fuit sine ve culpe venialis.

§. VI. Fuit beata maria si

ne ve q̄ō ptinqit oibus matrib'. Vñ dñs ibs. Ue p̃gnāt i bus & nutri Matth. xxiiij. Est aūt istud ve triplex in matrib'. s. dāmificē ple: indigētie: afficiētie. Dānum aūt triplex incurrit femina cū mater efficit. s. q̄ in ꝓceptu p dit virginitatē & decus & irrecupabilē. Post ꝓceptū venu statē & sanitatē. Non em mulieres grauide apparent ita pulchre vt pus nec sane: q̄ subiacent multis alteratiōib' ꝓpter ꝓceptū. Partu aūt pdunt hoim societatē. Non em possunt viri accedere ad eas ab hmōi fuit libera vgo maria. Nam cōceptu nō amisit virginitatē & aucta est puritas eius. Rubū q̄ viderat moyses incōbustū con seruatā agnouim' tuā laudabilē virginitatē dei genitrix. canit eccla. Pulchritudinē non minuit ex ꝓceptu: imo ita est adaucta pulchritudo ei' q̄ Joseph nō cognouit eam donec p filium: q̄ vt dicit glo. tantus splēdoz tāta pul chritudo erat ab ea vt facie ad faciē fixe possz aspi cere in ea merito: q̄ splēdoz eterne gre erat in ea. Nec tñ hoc alijs apparebat. In partu nō perdidit hoim socie tatem: & pastores eaz visitarūt: & paulopost reges tharsis sancti magi. Itē matres incurrūt ve indigētie Nam ad cōcipiendū indiget cōpare. i. viro' ex quo cōcipiant. post ꝓceptū egēt quiete. in ptu obstetricatiōe. Sz ab hmōi ve libera fuit btā maria: q̄ nō ex virili semie: & mystice spīra mine verbū dei factū est caro de vgine maria. Quod em in ea natum est. inquit angel'. i. ꝓceptū de spūsancto est. Lanth. j. id est ope spūsancti. Nō eguit quiete: q̄ nō ex eo debilitata: & roborata fuit. vñ & subito abijt in montana ad visitādum elizabeth & seruiendū ei in ptu eius: vt dicit Hiero. Nulla em obstetrix: nulle obsequia mulieruz. Et Germinās germinabit. s. virgo pariet letabūda. i. laudās circumstātibus angelis & canētibus. Bla excelsis deo.

Tertio matres incurrūt ve afficientie: q̄ afficiuntur in cōceptu libidine: in portādo in matre grauedine in ptu maximo doloꝛe. Sed btā Maria fine hmōi ve fuit. Naz cōcepit sine libidine. Unde angelus. Uirtus altissimi ob umbrabit tibi. i. refrigerium ꝓtabit: vt sine ardoꝛe alicu ius libidinis cōcipias: sine grauamine filiū in ventre por tauit. Esa. x. Ecce dñs ascendet sup nubem leue. Nubes est vgo maria q̄ grauamē in portādo nō habuit & ipa so la peperit sine doloꝛe saluatoꝛem seculi.

Maria fine ve triplici communi oibus matribus.

§. VII. De quod est spāle fe

minis est triplex, s. sterilitatis in virginibus: subiectōis &

Universidad de Deusto
Biblioteca

corruptiõis in ꝓlugatis. desolatiõis in viduis vt de se ꝑz Sz btā maria i quolibz statu fuit fine tali vbe. Nā vgo fuit cū fecūditate diuine ꝓlis. Cōiugata fuit fine corruptione. q: ipa c ū spōsa in vginitate ꝑmāsit libera. ab eo qđ de alijs dictuz est feminis. Sub viri ptāte eris. gen. iij. nō ei fuit subdita ioseph: sz ipe ei. q: t filij dei subdita erat ei. Vidua postea. sz nō desolata. sz filio naturali associata et post mortē ei' filio adoptiuo Job. Ergo aue. i. fine oivbe.

¶ De nomie virginis. Cap. XIIII.

Omen virginis Maria.

Doctor. i. Hoc aūt ꝓpriū nomē vginis angel' in salutatōe reticuit sz eccl'ia addidit. In q̄ posset videri alicui erratū. vel ab angelo nomen ipm omittēdo. cū tū in salutatōe soleat nomē salutati exprimi. vel ab ecclesia nō videt recte factū addēdo ꝑbis sacre scripture cum dōs mādauit in Deuteronomio. Nō addetis ꝑbis his q̄c q̄ nec minuetis. Et Jobes Apoc. vl. ait. Si q̄s apposuerit ad hec. dabit. apponat ei deus has plagas. q. s. sunt in isto libro. Sz ad hec rñdet ꝙ a nullo erratū est sz rectissime factū est. Angel' em dignissime salutādo nouę dignitatis nomine salutauit. vt ꝙ mutatiōē nominis mutatio status figuraretur t eminētia dignitatis. Nā em q̄s a nomiat ad magnā dignitatē mutat nomē. vt ꝑz in papa. qđ t dōs iesus fecit de petro dicens. Tu vocaberis cephas. i. petrus. Angelus ergo de ꝓprio nomine qđ erat maria mutauit nomen dicens gratia plena. hoc aūt nomē qđ est gratia plena. hmōi circumlocutio est tm ꝓprium nominis beatissime virginis t ꝑsone ipsi'. qđ nulli alij conuenit. ꝓprie. nec deo. nec creaturis. sz qđ plenitudo gr̄e intelligitur susceptiue. Constat em ꝙ deus nō est gratie susceptiuus. sz datiuus. Nulla aūt pura creatura est plena gr̄e susceptiue. preterq̄ beata virgo. que tantū suscepit ꝙ pura creatura magis suscipere nō potuit. Unde hoc ei ꝓprium fuit ꝙ nulli alij conuenit. Ideo angelus ei b̄ nomen imposuit. dicens. gratia plena. Eccle. tamen addendo ad gratia plena maria non errat. vel indecenter agit q: nō appōit ad vba scripture sacre. aliqđ falsū. vel contrariū ei. qđ ꝓbibet ꝓ auctoritates supra inductas. Nā ꝑ id qđ dicit cū angelo gratia plena. qđ nomē exprimit suaz dignitatē. t per qđ addit maria intendit eā in[illegible]are ad nostrā necessitatē ꝓbleuandam. Ipsa em qui est gratia plena ꝓ influentia diuine bonitatis. data est nobis stella maris. que est interpratio marie. vt eius plenitudo gr̄e in nobis suppleat defectū culpe in vi[illegible]. Et ipsa stella in firmamēto gr̄e fixa. nos naufragos de statu miserie traducat ad portū salutis eterne. Et ideo apte dicit Aue maria Nomen virginis inquit euangelista maria. Nō in datiuo dicit nomen vgini. sicut dicit de ioseph. Cui nomen erat ioseph. Nam ioseph ex sponsalibus cū maria. acquisituz est sibi t datum augmentū virtutū. Sed in genitiuo dicit nomē vginis maria. q̄ gtūs significat possessionē. nō ei tunc ei datum fuit vt esset stella maris sed iam possedit et in hoc nata fuit vt omnes illuminaret ꝓcedētes t sequentes. q: nisi per fidē verbi incarnati vel incarnandi de hac virgine explicitam vel implicitā nulli salus extitit. Satis verisimile est. cū mulieres nō circumciderent sed mares. in qua circūcisione octaua die natiuitatis sue celebrata imponebāt ei nomē. nimis ipsius ꝺ die sue natiuitatis nomē imponeret. Et sic dicta qua nata est ipositū est ei nomē maria a ꝓphetis' sm angelicā reuelationē. de q̄ stella oriūda ꝓphetauit Balaaz dicēs. Orietur stella ex iacob. i. virgo maria ex genere iacob. Numeri. xxiiij. t in festo nativitatis eius canit ecclia. Stella maria maris hodie processit ad ortū. Recte igit nomen virginis Maria. Noia em imponūtur rebus ꝑz ꝓprietatē eo[illegible]. Et q: virgo ista ꝑz similitudinē ad ꝓprietatē stelle maris. ideo nomen eius maria. qđ interpretatur stella maris. vt declarabit. ideo nomen eius maria. Ubi tria notant circa hoc nomen.

¶ Primo nominis interptationem explicandam.
¶ Scdo nominis deriuationem adaptandam.
¶ Tertio nominis litterationem appropriandam.

§. I. Quantum ad primum

Ecclia b nomē ad didit. sup pie maria

sciendū ꝙ Maria tei prat dña vl illuminata seu illuminatrix. Dicit etiā stella maris sm. b. Hiero. in lī. interpretationum. Ipsa em dña illuminā cū filius ei' sit dñs vniuersoz. ipa illuminata a deo. luna a sole t plena oīm illuminationū celestium. Ipa illuminatrix oīm electoz. Ut canit ecclia. Solue vincla reis: ꝓfer lumē cecis. merito. s. interuēta. Stella q̄ maris. Aue maris stella ei dicit. t sup hac interptatione alijs omissis diffusius tractem? In. b. Beri. supmissus est. Loquamur de b nōie Maria qđ interpratt stella maris t matri vgini valde ꝓueniēter aptat. Ipa sic dem syderi ꝓuenientissime cōparat: q: sicut stella sine sui corruptiōe ꝓfert radiū. Sic vgo maria sine sui violatiōe edidit filiū. Nec syderi radi' sua minuit claritatē: nec filius marie ei sua integritatē. Ipa nāq̄ est nobilis illa stella orta ex Jacob. cuius radi' totū orbē illustrauit. cuius splendoz etiā ꝓfulget in supnis: in iferos penetrat: terras eriguit plustrās t calefaciēs mētes. magisq̄ corpa: fouet viuentes t excoḡt vitia. Ipsa siquidez ꝓclara t eximia stella sup b mare magnū t spatiosum: necessario eleuata micās meritis: illustrās exēplis. O quisq̄s intelligis in hui' seculi ꝓfluuio magis inter ꝓcellas t tēpestates fluctuare: magisq̄ ꝑ terrā ambulare: ne auertas oculos ab hui' seculi syderis fulgore: si nō vis obrui. p[illegible]lus. Si insurgāt venti tētationū Si incurras scopulos tribulationū respice stellā: voca mariā: si iracūdia aut auaricia: aut carnis illecebra[illegible] impulerit meris. respice ad mariā. Si crimtnuz imanitate turbat. ꝓscie feditate cōfusus: iudicij terroze: barathro desperatiōis incipias turbari vl absorberi t tristari in pcessibus: in angustijs in reb' dubijs mariā cogita: mariā invoca nō recedet ab ore: nō recedet a corde. Et vt ipe tres oratonis ei' auxiliū nō differas quer satiōis ei' exemplū ipsum sequēs nō deuias: ipam cogitās nō erras. ipa tenente nō corruis. ipa ꝓtegēte nō timeris. ipa duce nō fatigaris. ipa ꝓpicia ꝓuenis. Et sic i temetipo, exp[illegible]ris: q: nomē vginis maria. i. stella maris. Cōuenienti' aūt dr vgo maria stella maris: t ei assimilat ꝓpter sex ꝓsideranda in stella illa vicz subam: cōtitatē: qualitatē: situ: statū: t effectū. Et q̄tum ad subam stella illa celestis incorruptibil: t origo luq̄ cōueniunt ab alijs stellis. Sic vgo maria fuit celestis ꝙuersatiōe: vt cōpletu[illegible] dicere posset. Apo. Nostra cōuersano i celis est. ad ꝓhil. iij. Incorruptibil fuit mēte t corpe. Nam vt dicit Ansel. La puritate decuit vt niteret q̄ maior sub deo nequeat repiri. origo fuit luq̄. Naz vt canit eccla. Angel' ꝓfilij nat' est de vgine. Sol de stella q̄ illuminat oēm ꝓiez veniēntē in hūc mūdū. Quantū ad q̄litatē stella illa est supior: clarior: t vtilior: q: est in supmo poli. ió supior. t btā maria est supior oīm sctoz. t angelor. deo ꝓpinq̄or. clarior est vginitate. Et etiā btā maria stella semp rutilans: semp clara in fide fuit. Oēs alie stelle. i. apli t marie ceciderūt amittētes lumē fidei diuinitatis xpi Ipsa nunq̄ in passione eius. vtilis est valde stella maris fecunditate. Et q̄s sctus vl sancta vtilior nobis hac vgine q̄ nobis genuit deuz pariter t hoiem oīm saluatorem.

Quantū ad q̄litatē stella maris est minima in apparentia nobis: s maxima in seipa. Sic btā maria maxima in scritate in se: s nimia in sui mēte ꝓpter maximā humilitatez: q. . espexit humilitatē ancille sue. ait Lu. i. c. Humilis in corde totū deo tribuēs humilis in ore seu locutiōe. cui' signū rarissima t breuis locutio ei'. Humilis in ope seruitus cognate in pr[illegible] loco ancille ipa que erat dña angelorum. Quantū ad sta[illegible] status stelle est quasi sine motu: q: est vicina polo: ita modicus circūitus eius vt videatur nō moueri. Est sine occasu: q: nō occidit nobis vt alie stelle t sine erroze. Sic beata maria est sine motu inconstantie nullus. Fuit aūt figurata hec. b. maria q̄tum ad nomen in maria sorore moysi t aaro. Illa em trāsito mare rubro cecinit cū magno gaudio. Lāetemur dño gloriose. Et ista maria nō solū mat t soror affectu: s t natura summi sacerdotis iesu xp̄i: t ducis ppli israel: ppli fidelis. post ꝑmaz natiuitatē in vtero: intelligens in sui initio ꝓpter pharaonem infernalē cū suis deo gr̄as agēs dixit. Magnificat aia mea dñm: s in mari rubro passiones filij cognoscens mortē nostrā p mortē filij destructā: t diabolus ꝓstratū in resurrectiōe filij ꝑ nostra liberatiōe mente dño decātauit gr̄as agēs: t ad b oēs inimitās t amaricatos ꝑ pniam ex amaritudine pctoz egredientes ad littus salutis suscipiens.

Maria dicit fris la maris ꝓpter fer

§. II. Quantū ad secundus

De deri ne ꝓpie bu tis nois maria.

Principale deriuat q̄ nomen a mari. Et hoc aptissime q: filius[illegible] lumina in mare intrant t mare nō redūdat. Eccli. i. ita in maria oēs aque gratiarū que fuerūt in alijs sctis vt fluuijs: intrauerūt in Maria vgine. t tū istō mare plenum oi gratia nō redūdauit: excedens terminos suos in aliquā elatiōem vel tactantiā. Unde t bnūs Hiero. in sermone. Ceteris sanctis ꝑ partes collata è gr̄a. Marie vo plenitudo gratie se infudit. Mare aūt dr quasi amarum. Fuit aūt btā maria mare amaritudinis in cōuersatōe amare: sz ꝓfecta sensuū mortificatōe. Nulla em pura creatura mortificauit sensus suos ab oi vanitate t curiositate vt ipa. Cum tñ dr Eccli. i. nunq̄ satiabit oculus auditu nec auris auditu. Et de alijs sensibus erga sua obiecta. Et inde mors peccati intrauit ꝑ fenestras nostras sensuū: q: non claudunt vt opz. Unde t beata Maria assimilat myrrhe amare: conseruat a corruptiōe: q[illegible] myrrha electa aīt ipa dedi suauitatem odoris. Eccli. xxiiij. Maria vo mare amarissimū fuit in passione filij. Nam vt ait Damascē. Partus dolores fuerūt ei reseruati. In partu igitur naturali ꝓpterit sine dolore saluatorē. imo cū sūmo gaudio. Sz in partu spuali: cū sz parturiuit nos deo: attendite videre ait: si è dolor sicut dolor meus. Treni. i. Sicut ergo ex ꝓmo ptu dr Maria q̄si stella maris: q: sicut fidus radium ꝓfert vgo filium. pari forma sine dolore sine corruptiōe. Sic in secūdo partu dr Maria mare amarū: vbi. s. mater misericordie: affuit patri misericordiarum in ope summe misericordie: t dolorē passionis secū sustinuit. Nam ipsius aiaz ptransiuit gladius dolor[illegible] immensi excedētis oēm martyz dolorem. vt ait b. Ber. Et sic adiutrix facta est nostre redemptiōis t mater nr̄e spualis gr̄atōis. Et ꝺ hoc duplici ptu vginis dr Esa vlti. Anteq̄ ꝓturiret peperit t anteq̄ veniret ptus eius peperit masculū. Quis audiuit vnq̄ tale: aut q̄s vidit huic simile ꝓpit ꝓmo btā Maria sine dolore t pepit masculum suū ꝓmogenitum quē pannis inuolu[illegible] parturiuit postea iuxta crucem. dolorem immensum sentiendo cū filio in cruce non vnum sed multos filios: q̄ redempti sunt a dño. simul quantū autem cāe nō simul ꝙtum ad esse sed diuersis ꝓpibus qtū ad applicatiōem ef fec' ipsius passionis. Quis vnq̄ audiuit tantū gaudiū vt in ꝓmo. Quis vidit tantū dolorē vt in secūdo ꝓtu. Certe

§. III. Quantum ad tertiuz

De significatione huius nois elicit sublimitas eius

Quinq̄ enim sunt littere huius nominis Maria.
Et signantur per hoc q̄ est,
¶ Mater vniuersoz.
¶ Arca thesaurorum.
¶ Regina celorum.
¶ Jaculum inimicorum.
¶ Aduocata peccatorum.

Maria ē mater nō tra qua drupliciꝑ ꝓtestare mater

Primo est mater vniuersoz. iuxta illud Sap. vij. Omnium mater. Nō Alber. sup missus est exponit ō vginē in ria subdens: q: mater respectu filij hz quattuor ꝓpriet tes: q̄ sunt: genitura: cura: ꝓuisus: t dignitas. Ex genitura ꝓmo quidē mater est oīm: q: vnū hoiem genuit. s. xpm t oēs regenerauit. Pepit em filiū suum ꝓmogenitū xpm corpaliter. Alios aūt oēs sanctos spualiter. Ipse enim iesus nō ꝓfundit sanctos suos apl̄os vocare fratres per ps. xxj. dicēs. Narrabo nomē tuū fratribus meis. Naz ꝑ ꝓceptū eius t ꝓtum ex ipa vgine caro t frater noster ē vt sit ipe ꝓmogenit' ꝑ. s. dignitate in multis fratribus. s. oibus sanctis q̄s sanctificate ꝓcellit. Nec obstat si dicat q̄ filius eē nō pōt ante matrē. Sz multi sancti fuerūt anteq̄ virgo esset in mūdo. Apta vl nat. vt ꝑz de oibus patribus veteris testamenti. ergo videt q̄ respectu illoz nō possit dici mater. Sz respondet q̄ b est verū in esse nature q̄ filius nō possit esse ante patrē vl matrē in tpe. Jn esse aūt gratie nō repugnat. oēs sancti qui fuerūt ante xpm salui fuerunt t gr̄am receperunt ꝑ fidem verbi incarnandi de virgine maria. explicitam vl saltem implicitā: in cuius plenitudine oēs sancti receperunt. Sic ergo regeneratio spualis: q̄ quā. s. habet esse gratie q̄ad sanctos non tenuit. est ꝑ fidē viuā verbi incarnati de virgine: ita quo ad sanctos veteris testamēti erat regeneratio in esse spuali ꝑ fidem incarnādi de vgine. Que incarnatio fuit in vgine. Noz igit oīm regeneratoz spualiter ꝑ gr̄am vgo mater est. Item t angeli cū recipiant illuminationē: profectionē: t beatificationē a iesu. Nā ipe est in quē cupiunt angeli ꝓspicere. i. ꝑ. j. Et ꝑ xpm oia restaurant in terra t celo. q̄ t angeli recipiūt quoddā esse gr̄e a btā vgine. Quicqd aūt est cā cause: t causa causati. Sed beata maria est causa iesu: q: mater eius. q̄ t cā est aliquo mō gr̄e angelor: vt apte dicat mater eor. Luz etiā ipa dicatur ab ecclia mater gr̄e t mater misericordie: t gr̄a ꝑducat ad gl̄am. t cā eius. sequit ꝙ oium qui sunt in gloria sanctoz. etiaz qui eā ꝓcesserunt tpe: in gl̄a ꝓsequenda mater est. Secundo est mater nostra cura: q: in vno nobis genuit. quicquid ad hanc vitā vl futurā nobis necessariū fuit. Un ipa dicit Eccli. xxiiij. A gnatōibus meis adimplemini. i. a bonis que generant t ꝓfluunt a filio a me[illegible]nito. t sicut de sapientia dei dicit. Ipsi est cura ꝺ oibus: ita de virgine matre sapientie dici pōt ꝙ curam habet de oibus. Jn cuius figurā cū eleazar ꝓcuratoz abrae ꝓstularet a Rebecca vgine pulcherrima potū sibi daret. Nō solū ei obtulit potum aque: s t camelis suis. Sic vgo pulcherrima mater t corpe: nō soluz curā hz de electis rōne ventibus vt fitibus ꝓcuret aquā gr̄az: sed etiā pctōribus curā habet: vt

Dicit ꝑ generatoriuz ꝑ gr̄am maria est mater.

Universidad de Deusto
Biblioteca

aialibus ꝛ ratiõalib⁹. nõ petẽtib⁹ nec desiderãtib⁹ aquam gr̃az ꝓcurat. Tertio dignitate q̃ est mr̃. qz p̃ mogenita est añ oẽm creaturã. N obiliꝛ eñ est ꝛ ꝓfectioꝛ gr̃az glia oi pura creatura. Qd aũt est p̃mũ in vnoq̃ gne. ẽ q̃si cã alioꝛ. Sicut charitas q̃ est excellẽtissima virtutũ. dr̃ mater vtutũ. ita ꝛ virgo maria excellẽtissima creaturarũ dicitur mater eaz. No solũ aũt spũalũ sz ꝛ rez corpaliũ mr̃ dici põt. Dis eñ creatura inqt apls ad Roma. viij. ingemiscit ꝛ parturit vsq; adhuc expectãs revelationẽ filioꝛ dei id est gl̃ificatione sctoꝛ in aia ꝛ corpe qñ erit in fine mũdi. qz ꝛ tũc creatura corpalis insensibilis inouabitur liberata a corrupt̃oẽ et elementa ꝛ motu vt corpa celestia Uñ ꝛ Johan. apo. penul. dicit se vidisse celos nouos ꝛ terraz nouã. i. innouatã. q̃ innouatio fit p xp̃m Juxta illd Apoc. Ecce nouo facio oia. Uñ sicut dr̃ maria mr̃ est xp̃i. ita et innouatiõis ꝛ creaturaz innouataz mater merito dici põt

Maria ẽ mr̃ re. cũctaz. te. quomodo

Prioritate etiã dr̃ mater poritate. s. pdestinatõis. Ipsa eñ ante secla pdestinata est. vt eẽt pncipiũ ex q̃ recreandum fuit oẽ creatũ ꝛ sic dr̃ de ea. Prouerb. viij. Dñs possedit me in initio viarũ suaz. i. in pncipio operũ suoꝝ. vt siz p̃ma oim suarũ creaturaz q̃ pure creature sunt. Et cũ eo erã cũcta cõponẽs. s. recreãdo q̃ p ꝑpã q̃si destructa erãt. Uñ ꝛ btus Bern̄. Merito o dña respiciũt in re oculi vniuerse creature in qua ꝛ ex qua benignissima manꝰ dei quicquid creauerat recreant.

§. IIII. Secunda littera est

Maria figurata in arca tabernacli q̃re.

A. ꝛ significat q̃ est arca thesauroꝝ q̃ figurata est in arca tabernacli de q̃ dixit dñs ad moysen Exo. xxv. Fac tibi arcam de lignis setthiz. q̃drtiq; arca dealbata erat intus ꝛ foris. Et erãt in ea vna. mãne. tabule legis. ꝛ vga aaron que frõduerat. Ligna setthim de q̃b⁹ fabricata erat arca fuit ligna imputribilia. ꝛ significat thesauꝝ vginitatis in sũmo q̃ in ea fuit. Castitas eñ est ille thesaur⁹. de q̃ ait apls. ij. Coꝝ. iiij. habem⁹ thesauꝝ istũ in vasis ficti⁹ i corpozib⁹. Nã in angelis q̃ nẽ ẽnt corpa vg. tatis nõ est virtus. q; ꝺ habẽt a natura nõ a pugna cũ gr̃a. Est aũt tanti valoris iste thesaur⁹ vt dicat sapiẽs. Eccli. xxvi. Nõ est digna põderatio aie pnderis. q̃ thesaurus si semel amittit: nunq̃ recupatur quo ad pmium aureole. Et iz p̃m p̃m in ethi. dicaꝝ incõtinẽs. vñ ꝛ vitiosus q̃ sustinet pugnam carnis ꝛ seducit ac supat. s. ꝓsentiẽdo ꝓcupisc̃ntias. Continens aũt ꝛ virtuosus. q̃ etñ sustinet tentatiões carnis non tñ deducitur sed resistit. Insensibilis aũt nõ sustinet huius stimulos vñ nec deducit. Hoc est vez p̃m naturam ꝛ cõem gr̃am. Sed in vgine ꝛ gr̃am spãlem. nõ per insensibilitatẽ q̃ est vitũ. hoc habuit. vt cũ esset in carne nec sentiret stimulos aliquos ꝛ motus etiã p̃mos carnis nec aliquã inclinationẽ ad malũ. Et ista arca deaurata intus ꝛ foris ẽ. quia plena charitate. Bñs Diero. in ꝑmone de assumptione eius ait. Tota incãduerat eã diuinus amoꝝ vt nihil esset in ea quo mũdanus violaretur affect⁹ sed ardoꝝ continuus ebrietas perfusi amoris. Auz lenimq; ꝓciosius aliis metallis. ideo significat charitatẽ maximam virtutũ. Hac ipsa erat circũdata in ꝓcessatõe exteriõi ꝛ actõe interioꝛi. Ad opa ipsi⁹ charitatis xp̃s hortabatur Matth. v. dicẽs. Thesaurizate vobis thesauros in celis faciẽdo opa charitat̃. In hac arca est thesaurus misericordie designãte v mãna suauissime. quẽ thesaurũ postulabat moyses ppl̃o suo dicẽs Numeri. xx. Aperi eis dñe thesaurũ tuũ fontem aque vive. s. misericordie ꝛ gr̃e vñ ꝛ mat̃ misericordie vgo maria dr̃. Est in ea ꝛ thesaurus sapie signat⁹ p legẽ ibi posit̃. de quo dr̃ Sap. vij. Infinitus thesaurus est hoibus. s. sapia. de qua ibi loquitur Nulla eñ creatura pura habuit tantã cognitionẽ de diuinis rebus ꝛ pertinẽtib⁹ ad salutẽ ficut ipsa. vnde ipa magistra fuit apl̃oꝝ ꝛ euangelistaz ad docendũ eos de mysterijs christi. Nec mirũ si thesauz habuit immensum sapientie cũ in ea christus requieuerit in quo sunt oẽs thesauri sapie ꝛ scie dei p̃m apl̃m. Et quis xp̃m nouit ait bñs Amb. thesaurũ sapie ꝛ scie nouit. di. xxxvi. Est ꝛ virga i arca designãs pt̃e ꝛ dñium. Nã regina dr̃ celoꝝ ꝛ dña ãgeloꝝ. Arca aũt ista dr̃ in tabernaculo vt ꝓciosissimũ qd. Et ista vgo in tabernaculo ecclesie ꝓciosissimũ ꝛ sanctissimũ.

§. V. Tertia littera est. R. de

notan⁹ qz ipsa est regula viatorũ. nã vt canit ecclesia. Ey vita incli. cũc. illa ecclas. Habetis inquit. b. Amb. in li. de vginibus in ea exẽpla pbitatis vt sciatis quid eligere qd reꝓbare debeatis. Reꝓbare scz illicita ꝛ eligere vtilia opa. Dinc ꝛ Hiero. in sermone. Talibus decebat vginẽ oppignerari mũeribus vt plena eẽt gr̃a q̃ celis dedit gloriã. terris deũ: pacẽq; refudit. fidẽ gen. ꝺ. fine virijs: moribus disciplinã. s. p exẽpla vite sue. Et cũ sit triplex status ecclesie. s. vginũ: viugatoꝝ ꝛ viduaruz in vtroq; sexu. Ipsa in oi statu se replt vt oibus regulã daret: virgo vtiq; semp fuit ante ptum: in ptu: ꝛ post ptũ: docẽs vgines suo exemplo vginitatẽ suã dño dedicare. Ab infantia eñ a penetralibus ad tẽplum adducta ꝛ ibi dimissa a pentib⁹ cum alijs vginib⁹ nutriebat ꝛ instruebat in lege dñi. Panem ociosa nõ comedit: vt dr̃ Prouer. vl. sed opata ẽ filio manuũ suarũ faciens aliq̃ honestũ exercitiũ manuale. Jude cum ab oratõe ꝛ laude dei spũs nõ relaxabat: adeo vt cum vocaret a quoq; rideret p deo gr̃as: ne illud momentũ ẽ pozalis a gr̃az actõe vacaret: pdire domo nescia (ait ꝺ⁹ b. Amb.) nisi cũ ad tẽplum accederet: lege dñi hoc mãdante. Discite oẽs (ait idem Amb.) nõ cursitare p alicas edes: nõ aliquos in publico miscere ꝓmones. O q̃ pauce locuꝛa fuisse referẽ cũ tñ in verbo offendere non vellet vt virtutem p̃mã inueret esse compescere linguã. Sciens illud Prouer. qz in multiloquio nõ deest peccatum. Paucis cũ boibus loquebat: vt copiosius posset loq; cum deo in lutatione angelica q turbata est vgo in laudatione suam: cogitabat q̃lis esset ista salutatio: docenẽ virgines ꝛ ꝓne spũales exhorrescere cũ laudant: nõ sibi ꝑpsis complacere ꝛ ad mentẽ recurrendo se humiliare: nõ omni spũi de facili credere: cũ in angelum lucis aliq̃n se sathanas transferat: sed cogitare ꝛ discutere si ex deo sit spiritꝰ apparens. Demũ informata de dñi volũtate totam se ei submittens. Ecce ait ancilla dñi. Fiat mihi p̃m verbum tuũ in. truens vt cogitet virgo q̃ debeãt sunt quõ per oia placeat deo. Definderes ll. edocta ante cõceptuz filij desponsari acq̃escit: nõ in carnalem copulam assentiẽdo: quã per reuelatiõem nouerat no esse sequẽdam sed ꝓ sponso vginitatẽ ꝓfitendã. Sz in viugalem societatẽ sponsum Joseph assumẽs antiquã pauperẽ ꝛ carpentariũ. p̃m Ezech. ipa erat de stirpe regia pulcherrima innocula ꝛ nobilissima: nõ dedignãs filium accipe sed eũ in reuerentia hñs. Uñ cũ filium inuenit in tẽplo requirens ait. Pater tuus ꝛ ego dolentes q̃rebam⁹ te. Preponens sponsum suũ sibi: quẽ pater vocauit qz nutricius eius erat. Uel p̃m estimationẽ vulgivbi regula datur viugatis: vt discant vxores subdite ꝛ reuerẽtes esse viris ꝛ nõ dedigñari si sunt paupes ꝛ vilis cõditiõis. Audiens aũt ab angelo cognatam Elisabeth grauidam: etñ longe maioꝝ ꝛ dignioꝝ visitat eaz ꝛ p̃ma salutat cũ ea manẽs tribus mensibus ad seruiendũ in. partu: ꝛ leuandum natum Job. bap. de terra. quẽ in vtero existentez Elizabeth vgo salutãs: p filiuz tã ꝓceptũ sanctificauerat ꝛ deũ excellẽter magnificat docẽs viugatos deũ collaudare ꝛ gratias agere cũ filios generãt. Eos insup ad ecclesias ꝛ ad dei vbum audiendũ ducere. Sic eñ Maria ꝛ Joseph puluz xp̃m duodennẽ duxit ad templum: vbi exꝑiebaꝝ lex dei. In mptijs quoq; nepotis ex matre. s. Jobis se repiens ꝓpatios verecũdie sponsi ex defectu vini: a filio supplementũ petra. it: vt discant viugati necessitatibus eoꝝ p̃uidere. Vidua aũt effecta ex morte sponsi nõ aliũ sponsum duxit. Licet eni hoc nõ ꝓhibeaꝝ. Status tamẽ vidualis post vnicã magis collaudaꝝ. Exercitium aũt viduarũ est ieunijs et vigilijs ꝛ orõnibus intẽdere. Nã viuens in delitijs vidua, vt ait apls. i. ad Ti. v. mortua est. Quod totũ faciebat. b. Maria. vt docet. b. Amb. in lib. de vginibus. Sequebaꝝ aũt filium audiendo eius pdicatõem ꝛ miracula aspiciendo. Status aũt viduarũ est cõiter cuz tribulatõibus ꝛ oppressionibus ab alijs. Sic ipsa passa est maximũ dolorem in miusta ꝓdemnatõe filij. iuxta crucẽ spiciens innumera opꝓbria ei illata ꝛ penas: totũ patiẽtissime ferens: sine cõmmelia ꝛ querela ad crucifixores. Et ne remaneret sola ex quo sponsus eius iam mortuꝰ erat ꝛ de ab ea p̃ morte recessurus erat. ideo cõmendauit eã Joan. Post ascensionem aũt filij visitabat vidua loca deuotiõis. vbi filius fecerat aliq̃ opꝰ egregiũ vt monte caluarie: locũ natiuitatis: annũciatõis. ꝛ bethsi. cũ iam eẽt. xlvi. anno. vt circa. Et sic patet q̃ vita eius est regula oium.

§. VI. Quarta littera est. i.

Maria est iaculũ inimicoꝝ

Infimas q̃ ipsa est iaculũ inimicoꝝ. s. infernaliũ. Uñ de ipa dr̃ in Cant. vi. Terribilis vt castroꝝ acies ordinata Terribilis vtiq; btã Maria spiritib⁹ malignis. Unde frequenter ad eã orat ecclesia. Tu nos ab hoste ꝓtege: in hora mortis suscipe: q̃si maioza p̃ nos bella mouet. De ea eñ sub figura p̃me matris eue. dicũ fuit antiq̃ serpenti. Inimicitias ponã iter te ꝛ mulierez ꝛ semẽ tuũ ꝛ semen illius Ipsa cõteret caput tuuz: ꝛ tu insidiaberis calcaneo eius. Ben. iij. Mulier hec. mater q̃dem oium vere viuentium spũalis est btã maria. Nã eua erat mater oium morientiũ Semẽ eius spũale est: scz vel sancte affectiões ꝛ opatões virtutũ ex viero mentis eiꝰ ꝓcedentes: vel oẽs electi eam vt boni filij spũales imitantes. Serpens diabolus ẽ calidior cunctis animalibus. Semen eius sunt vitia: q̃ suggerit in mentib⁹ hominum: ad generandũ mala opa in eis. Uel omnes mali imitatoꝛes eius: quos xp̃s appellat filios diaboli. Jo. viij. Et clarum est qz diabolus cum mẽbris suis. i. malis est inimicus xp̃i: matris eiꝰ ꝛ cunctoꝝ electoꝝ ꝛ semina eoꝝ ad invicem inimicant: qz cõtraria sunt vitia que suggerit diabolus virtutib⁹ ꝛ bonis operib⁹ vginis ꝛ filiozum suoꝝ: et natura p̃ozũ ẽ mutuo se expellere: vt inimica adinuicem. Contraria est eñ humilitas vginis ꝛ sanctoꝝ: superbie de monum ꝛ maloꝝ. Sed mulier hec Maria p̃nũciata est q̃ conteret caput serpentis: qz ipa ex toto superbiaz in se extinxit: quia est caput. i. initium malicie et ois ꝛ ratiõũ vitioꝝ Et etiam p̃mos motus oium vitioꝝ vt scz in ea non essent tales p̃mi motus: qui dicunt caput serpẽtis: qz pncipium quo mordet ꝛ inficit per pctm̃. Semen aũt spũale ipsi⁹ mulieris... sanctoꝝ ꝛ sanctas cõte. ꝛ meritis eius exẽplo ꝛ ꝓcibus. caput serpẽtis. i. ipsos p̃mos motus vitioꝝ non q̃dem vt non sint: sed ne dominent ꝛ inficiant per ꝓsensuz Contriuit etiã caput serpentis. i. dñium quo erigebat se ꝛ genus humanũ p benedictũ fructũ ventris sui: vt q̃ per lignum pomiferũ vicerat: p lignũ crucis vinceꝛ ⁊ salutifer. Sed nõ quiescit serpens. naz insidias ponit calcaneo mulieris siue ipsius vginis morti: que est finis vite. q̃rendo si forte aliquid suuz inueniret. Uenit eñ pncipes mũdi huius. ait Christus. i. diabolus ad eũ. s. in fine vite. Si forte quid etiam minimũ vitiũ reperiret in eo. Sz in me ait nõ habet q̃q̃. i. nõ inuenier aliquid suũ. i. malũ peccati. Sic in virgine in fine vite nihil reprehẽsibile inuenit. qz vt dr̃ Can. iiij. Tota pulchra es aia ꝛ corpore: ꝛ macula nõ est in te. s. alicuius mimi peccati. Insidiaꝝ quoq; serpens iste antiqꝰ calcaneo mulieris quo ad semẽ eiꝰ spũale. i. electos Siue in generali in fine mũdi: qz tunc soluet sathanas de carcere suo p semen suũ antixp̃m ad pdendum aias. Sive in pticulari in fine vite cuuslibet etiam sancti: fortiter temptãs ad decipiendũ. Sed adiutorio xp̃i ꝛ meritis eius insidie eius detegunt vt superet. sicut de multis legim⁹ quos in exitu suo quasi deficientes vgo liberauit. Denicq; ipa est illa sancta Judith figurata que virgo pius conjugata; ꝛ postea vidua castissima ꝺuotissima ꝛ pulcherrima

que sua sapientia ꝛ fortitudine interfecit illum terribilem ꝛ superbissimuz holofernem: caput eius abscidens, Et sic liberans populum dei de manibus eius.

§. VII. Quinta ꝛ vltima lit-

Maria ẽ aduocata nostra.

tera est A: in qua ostendit q̃ est aduocata peccatoꝝ. Uñ in antiphona quã dr̃ cõposuisse Jobes damascenus ei dicim⁹. Eya q̃ aduocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos cõuerte. Ut eñ dicit Ansel. Impossibile est q̃ illi a q̃bus virgo Maria oculos misericordie sue auertit saluent. ita necessariũ q̃ hi ad quos cõuertit oculos suos p eis aduocans: iustificent ꝛ glorificent. Aduocatũ habemus apud p̃em iesum xp̃m iustum. i. Jo. ij. Qui etiã impellat pro nobis. ait apls ad Ro. viij. Sed qz non solũ aduocatus sed ꝛ iudex est cõstitut⁹ viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ. cuncta vtiq; discussurus: ita q̃ nihil iultũ remanebit. Poterat forte humana fragilitas ꝛ ꝓcipue peccatoꝝ cũ vix iust⁹ sit eum sit securus ad eũ accedere tanq̃ aduocatum. Et ideo pissimus deus ꝓuidit nobis de aduocatis ꝛ ora mitis et suauis est. Nihil in ea inuenitur asperũ nunq; ex ea ꝓcessit vbum durũ. Hec est figurata illa prudentissima mulier te cuites: q̃ ita sapienter aduocauit apud regẽ Dauid in causa absalonis: vam: superbi ꝛ fratricide erulis facti ꝓpter tã turꝑ scelus a pierlim q̃ indurit patrẽ dauid ad misericordiam erga filium: ꝛ ab exilio revocandũ. Sic virgo Maria pro mũdo deo rebelli ꝛ occisore fratris sui. i. ani sui: ꝓpter q̃d exul cõstituitur a supna hierlim: ita aduocat ꝛ iterpellat vt deum p̃em placet: ꝛ quersum ad pniam ad gloriam induc... Unde beat⁹ Ber. Securũ accessum habes ad deũ o homo vi mater stat ante filium. filius arcẽ ꝓtez Mater ostendit filio pectus ꝛ ubera. filius ostendit patri latus ꝛ vulnera. ibi ergo nulla poterit eẽ repulsa. vbi sunt tot amoris insigna. Ad thronũ igit eius. s. virginẽ Mariaz in q̃ quicuit: accedamus cũ fiducia. ait apls ad Heb. vt misericordiã gr̃am cõsequamur in tpe oportuno amẽ

In ea non fuit am replum ꝑfectiones ex ibi narratis vt oipotentia in geneſi in mũdi creatiõe: dei clementiaz in exodo ex liberatiõe in exitu israel de egypto. Reuerentiam ꝛ maiestatem in leuitico. ex sacrificijs ꝛ cerimonijs: eius patiẽtiã in lib. Numeri. Fortitudinẽ in bellis Josue. Longanimitatẽ ꝛ misericordiã in libro Judicũ. Prouidẽtiam in libro Regũ ꝛ hmõi. ꝛ sic de alijs ꝛc. Sed etiã q̃cunq; ibi ꝓpta: ad nostrã doctrinã scripta sunt: vt p exẽplaria dicta ꝛ qui ibi laudant. curram⁹ p viam vtutũ ad brauium supne vocatõis. Respice ibi ꝛ inuenies Abel deuotionẽ: Enoch cõtemplationẽ: credulitatẽ Noe: Abrae fidelitatem: ysaac patientiã: Jacob prudentiã: Joseph castitatem. Moysi charitatẽ: finces sanctã emulatõz: Aarõ deuoram oblationẽ: Jude audaciã: Josue ꝓfidẽtiã: Otho niel rectitudinẽ: Sansonis fortitudinẽ: Booz eq̃nimitatem: Samuelis integritatẽ: Job redargutões: Tobie correptiões ꝛ monitões: Dauid misericordiam: Salomonis pacem in ecclesiasten. s. Helye zelũ pietatis: Helizei zelũ eq̃tatis: Esaie stabilitatẽ: Hieremie magnanimitatez: Ezechielis rigorẽ: Danielis feruorẽ Mathathie singulaꝛ: Judeq; machabei cultũ: Eleazari amorẽ patrie: Razie virtutẽ larrie. In nouo testõ xp̃i dñi obedientiã: Angeloꝝ exultatione: Baptiste ꝓfessionẽ Petri lõganimitatẽ: Pauli sublimitatem: Andree magisteriũ in cruce: Jacobi desideriuz in luce: Johãnis sapiaz: Thome sciam: Alpheidis iusticiã Philippi refulgentiã: Bartholomei nobilitatẽ: Matthei veram sanctitatem: Simonis ꝓstantiã: Thadei reuerentiã: Matthie humilitatẽ: Marci sinceritatẽ: Luce vigilantiã Barnabe eminẽtiã cũ inumeris virtutibus: legẽdis ꝛ tangendis in sola philosophia: quã deꝰ ꝓ salute nr̃a dignatus est mũdi misericorditer revelare. Hec Johãnes dñici cardinalis in noctulꝛ ꝛ que oia possunt attribui btẽ Marie vt volueris.

¶ De plenitudine gr̃e in btã Maria vgine, Cap. XV.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ratia plena scilicet es

Angelus dixit gratia plena ⁊ nō gratia plena. ⁊re

Nō potk

Lu.i. In ista ãt salutatõe cũ fuerit pfectissima ꝑ ꝓmo ḡri. Quare ãgel⁹ nō dixit gl'ia plēa sic gr̃a plēa cũ gr̃a sit pfectio: gr̃a. Ad qō rñdet Alb. sup missꝰ ē qō ꝓgrue plēitudo gr̃e annūciat marie q̃ est origo mediū ⁊ causa oīs gratie. in humanū gen⁹ trãsfundēdo. ⁊ sm hoc tum vie ⁊ sm statū patrie. Ũñ Eccl'i. xxiij. Ipa vt introducit eccl'ia ait. In me oīs gratia vite ⁊ veritatis. In me oīs spes vie ⁊ vnitis. Trãsite ad me oēs q̃ ꝓcupiscitis me ⁊ a gñationibus meis adimplemini. Ex vo initium beatitudinis signi ficat ꝓ gr̃am. cõsummatio eius ꝓ gloriam hic ãut annūciat initiū btitudinis ⁊ salutis. s. incarnatio ideo potius dici debuit gratia plena ꝙ gloria plena.

§.I. Sciendū autez q̃ cum

De triplica gr̃e plenitudine.

dicat de plurib⁹ plenitudo gratie. Naz de xpo dr Joh.i. Plenū gratie ⁊ veritatis. De apl'is. Repleti sunt omnes spũsancto. i. gratia. De Stephano. Stephanus plenus gratia ⁊ fortitudine. Actu.vi. distinguere opz ⁊ assignare triplicē plenitudinē sm Alb. Est plenitudo effluxiua non receptiua. Et plenitudo receptiua sine mẽsura ⁊ effluxiua. Prima plenitudo est in deo q̃ dat gratiã ⁊ nō recipit a creatur̃ ꝙ. Hr̃am ⁊ gl'iam dabit dñs. Et nulla creatura pōt eam dare. nec etiã xps in̄tū homo vt pōt mgr̃ señ. in. iij. qz ipsa est virtutis infinite cũ ducat ad bonũ infinitũ. s. deo fruendũ. oīs ãut creatura est vtutis finite. Nihil ãut pōt supza vtutẽ suã. Et hec plenitudo q̃ dei est figura Aug⁹ super Joh. tr̃atu beatitudo describit. Super. xvi. vbi dr Audi te one quasi angelũ dei. ⁊ turbatus est cor meũ ꝓ timore gl'ie tue. valde eñ mirabilis es dñe. ⁊ facies tua plena oīm gratiaꝝ. Hãc plenitudinẽ habuit v̄go maria in se qz deũ in mẽte plenũ oīm gratiaꝝ. fz in vtre ꝓ incarnatiõez Ũñ btũs Bern⁹. Legim⁹ Stephanũ plenum gr̃e ⁊ apl'os plenos spũsancto. fz longe dissimiliter maria. In nullo eñ alio habitauit plenitudo diuinitatis corporal'r quẽadmodũ in maria. Nec aliq̃ cõceperũt de spũsancto sicut et maria. Et sic videt intelligẽdum illud Hieron⁹. Electis sanctis per partes dat. Marie vo plenitudo gr̃e se infudit. i. deus plenus omni gratia. Scda plenitudo gr̃e est in xpo sm humanitatẽ. nã receuit sup eũ spm̃ s. i. vt dicitur Esa. xi. cũ omni gratia quã recepit. Sed hoc est differentia. qz oibus sanctis data est ad mẽsurã taz nobis ignotã sed illi notissimã qui omnia pstituit in pondere. numero. ⁊ mensura. Sed homini xp̃o aie eius infusa fuit gratia ab initio sue ꝙceptiõis fine mẽsura. sm illud. nõ eñ ad mẽsurã dat deus spũm. Joh.i. scz xpo. Unde in gratia crescere nõ potuit. ⁊ ex opibus suis infiniti valoris qz ex pfectissima charitate ꝓcedẽtib⁹. nõ sibi meruit sz nobis. Plenũ igit verbũ incarnatũ vidimus gratie ⁊ veritatis. Joh.i. fuit ergo plen⁹ gratia. qz ille homo habuit omnia per gratiam q̃ deus habuit ꝓ naturã ⁊ ꝓterea nulla gr̃a fuit in eo diminuta vel ociosa. vel habẽs aliq̃d ctrarium. Etiã hec gratia fuit vnionis. Plenus ãut fuit veritate. qz illa in⁹ verbo cui erat vnita oia cognouit ab initio sui q̃ vnq̃ actu fuerũt. sunt ⁊ erũt. Et Jsido. dicit q̃ trinitas sibi soli nota ⁊ homi assumpto. Et qz anima xp̃i cum sit vnita in vtre virginis. sic etiã pōt dici q̃ ista plenitudo sine mẽsura fuit in virg⁹ vt dicat gratia plena qz anima christi plena summa gr̃a habituali simul cum corpore fuit in vtero virginis. Non tamen beata maria ita plena fuit gr̃a q̃ tũ ad aiaz seu affectũ q̃n potuerit i ea crescere. Nec ita plena vitate q̃tũ ad intellectũ q̃ in via cognouerit oia. vel cognouerit deũ ꝓ spẽm. sicut scti i gl'ia Sola ãut v̄go maria plena gratiꝝ fuit inter puras creaturas. qz maiorẽ gratiã habere nõ potuit. Nisi eñ ipa deitari vnirel maior gratia nõ potuit intelligi q̃ qō de ipsa acciperet qō vnir̃et, hoc est qō nisi ipa eliet deus maior gratia intelligi nõ pōt q̃ q̃ eẽt mater dei. Hiero. Qō natura nõ habuit vsus nesciuit. ignorauit rõ mens nõ capit humana. pauet celũ. stupet terra. oĩs creatura etiã celebrat mirak. hoc totũ est qō ꝓ gabrielẽ nũciak. cũ dicit gr̃a plena. ⁊ per q̃m impletur carnem de ea assumens. Tercia plenitudo que est receptiua cũ mẽsura tamẽ ⁊ effluxiua que est quidam habitus mẽtis. deo gratã creaturã facies. omnia ea que ab ea ꝓcedũt meritoria ⁊ digna vite eterna. qua apl's ad Ro. vi. Gratia dei vita eterna. et ad tit. Justificati gratia ipsius heredes simus sm spem vite eterne. Hec plenitudo replet mentem interius ⁊ effluit exterius ꝓ operationẽ bonã. Et hec plenitudo fuit in beata maria. apl'is. Stephano. ⁊ Thabita que dr in actibus apl'oꝝ plena bonis opib⁹ interioribus per charitatẽ formatis ⁊ elemosynis. i. exteriorib⁹ ꝓcedentib⁹ ex fide per dilectionẽ operantis. magis tamẽ in maria ꝓ ceteris. Quanto enim aliq̃ receptiuũ est magis vicinum principio influenti. tãto magis recipit de influentia ei⁹ sicut patet de igne et aqua. q̃to enim magis approp̃inquat igni. q̃ est principiũ caloris tãto magis calefit q̃to frigus magis approp̃inquat mari. q̃ ē principiũ aquaꝝ tãto ꝓfundior ⁊ copiosior est aqua. Et q̃ virgo maxime approp̃inquat christo principio effluxiuo gratie, nã mater eius est ideo plena gratia ꝓ ceteris. Nam vt dr Joh.i. De plenitudine eius. s. xp̃i oēs accepim⁹ gr̃am ab eo collatã. causatiue in̄tum deus meritorie ⁊ exemplariter in̄tus homo. Hec ãut effluxio fit q̃ mente iplet ⁊ effluit ꝓ opa exterius cõis omnibus sanctis est triplex sm Alb⁹. vbi. s. Quida eñ effluũt de in oribus pfectõe gr̃e ad exteriora ꝓ opationẽ. ad sui saluationẽ. ⁊ aliorꝝ ꝓ exemplorꝝ edificatiõnẽ. Et hec est cõis oibus sanctis habentib⁹ rõem gr̃e. ⁊ hec dr plenitudo sufficiẽtie. ad quã tenẽtur oēs. de qua pōt intelligi dictũ de Thabita q̃ erat plena bonis opib⁹ De triplici gratia effluxiua.

Secũdo alij effluũt nõ solũ ꝓ bona opationẽ exteriorẽ ad sui saluatẽ aliorꝝ edificationẽ sed etiã ꝓ doctrinã salutarem in ecclesie edificationẽ. Et de ista dicitur Act. ij. c. d. Repleti sunt omnes spiritu sancto. ⁊ ceperũt loq̃. Tercio alij effluũt nõ solũ ꝓ opationẽ bonã exteriorẽ ⁊ aliorũ instructionẽ. sed etiã ꝓ vite. i. vite ꝓ fide positionez. vt in stephano qui dr plenus gratia ⁊ fortitudine. Plenus gratia ad cõuertendos peccatores. ⁊ fortitudine ad tollerandos passiones dolores. Et hec dr plenitudo excellẽtie.

Secũda dici pot plenitudo abũdantie. Omnis ista plenitudo in virgine fuit sup oēs excellent⁹ vt dicere valeat plenitudine sanctorũ. i. gr̃a sctoꝝ. detẽto mea. Eccl. xxiij. id est detineo omnia plenitudine gr̃a fuit ogibus bonis. i. elemosynis. Ũñ ⁊ btus Bern⁹. dicit q̃ in die purificatiõis obtulit sacrificiũ pauper̃ par turturũ aut columbaꝝ. qz etsi magi reges obtulerãt ei paucis diebꝰ aliis nõ modicũ aurũ. ia illo pauplib⁹ erogauerat. Plena fuit gr̃e p doctrine cõicatione. ipa eñ apl'os ⁊ euãgelistas aliorum doctores de multis instruxit mysterijs. Ũñ ⁊ Beda dicit sup illud maria ꝙseruabat oia verba hec ꝓferens in corde suo ppter. ij. qz scz menti retinebat illa mysteria. vt postea apl's ea explicaret. plena fuit tolerãtia pene i passione filij. cui⁹ aiaz ptrãsiuit gladi⁹ doloris vt plus q̃ martyrem eã dicat Hiero. Aue igit⁹ oi gr̃a plena. Ũñ de ipa figurate dr sub noie hester regine q̃ humilis interpretatur. Fons pullulauit in flumẽ maximũ. Fons dr ꝓpter abundãtiã gr̃e et originẽ ei⁹. qz ex ea xps vñ nobis oib⁹ mia ⁊ gr̃a virtutis in̄tus. Paru⁹ dr ꝓpter humilitatẽ ꝓpter quã creuit i flumẽ maximũ. qñ scz nobis genuit dñm nr̃m ibm sm. qui ait Eccl. xxiij. Ego q̃si aqueduct⁹ exiui de padiso dei cooptus. s. carne mortali. de padiso. i. fore padisi. ecclesie. Fons eñ vt dr gen. ij. egrediebat de loco voluptatis. i. padiso scz maria pleno gr̃a. Qui fons diuidit in q̃tuor capita. Effect⁹ eñ gr̃e procedẽtis ab isto fonte ad q̃tuor partes extenditur. Ad angelos vi. z eos restaurando ⁊ iustificando. Ad inferos demones virtutẽ eoꝝ exterminando Maria dr fons ꝙ

ꝓs. Confregisti capita draconũ in aquis. Ad ꝓs q̃ erãt in limbo a tenebris liberãdo: ad hoies q̃ sunt in mũdo: iustificando ⁊ a multis malis liberãdo. Excellentissime igit dr. Aue gratia plena. Nã vt ait. b. Ber. de plenitudine ei⁹ oēs recipiũt: captiuus redemptõem. eger curatiõem: tristis cõsolationem: pctor veniã: iustus gr̃am: angeli leticiã tota trinitas gloriam. Deniq̃ dei filius carnis substãtiam

Inuenisti gr̃am. ex. q̃ potuit pul. ere.

§.II. Inuẽisti gra ãm apud

deũ. Et his vbis cõprehendit excellẽtie Marie. Et ex eo q̃ dicit angelus. Inuenisti. Inuenit ait: nõ qz ꝓma in rẽ gr̃e venit. Nã angelus ꝓus in hãc rẽ gr̃e venit: cũ scz a ꝓncipio sibi fuit gr̃a collata. Sz iuenit qz ipsam res gratie ꝓditaz ꝓmo recup⁹uit hũano generi. Hoc adã nõ fecit: qz gr̃am ꝓditã ꝓ pniam recupauit. vt dr de pe. di. i. Sicut ꝓmi. hoc tm̃ ꝓ sc. õ ꝓ humano gñe ꝓcurauit: sz Maria ꝓ oibus inuenit: qz ꝓ ipsam oēs gr̃am rehabuerũt vtualr ꝓ filium ipam nobis afferentẽ. Meruit ãut b de cõgruo. Ũñ b. Aug. in ꝓmo. O btã maria q̃s tibi digne tua gr̃az ⁊ laudũ ꝓconia valeat impendere: q̃ tuo singulari merito mũdo succurristi ꝓdito. Et cũ ꝓ vtutes gratuitas sit ꝓpe meritũ. i. ꝓ opa earũ. Et. b. Aug. dicat q̃ humilitas Marie nob genuit deũ. Et b. Ber. q̃ ipa Maria ẽ mulier illa euãgelica q̃ cõmiscuit sata tria. i. deitatẽ: aiaz: ⁊ carnẽ xp̃i in vna ꝓsona ꝓiunxit. Et fermentũ ad ea cõmiscenda seu fermẽtanda fuit fides ei⁹. Et b. Aug. q̃ beatior fuit Maria ꝓcipiendo fide q̃ carne. Pater q̃ meruit gr̃am nobis ꝓ diuam iuenire. Inuenisti ait. Nõ creasti gr̃az. qz b dei est qz gratiã ⁊ gl'iam dabit dñs. Inuenisti. Nõ semp habuisti vt filius tu⁹. De q̃ Jo. i. plenũ gr̃a ⁊ vitate. Inuenisti non rapuisti. angelus ꝓm⁹ dicẽs. Sil'is ero altissimo. Inuenisti nõ ꝓdidisti vt ꝓmi pentes. q̃ vt ait. b. Aug. voluerunt diuinitatẽ ⁊ ꝓdiderũt felicitatẽ gratie. s. ⁊ gl'ie. Inuenisti nõ emisti. vt Symon mag⁹ q̃ obtulit pecuniã apl'is vt emeret gr̃az. ss. Inuenisti: qz q̃siti: qz q̃rit inuenit: vt virgo paudentissima vt doctrix fidelissima. Sed credidisti vt mater misericordissima. Inuenisti gr̃az dei miserãtis charitate. ꝓmittẽtis veritate: hoies necessitate: tui ad b̃ idonei tate. Inuenisti gr̃az increate. Et in illa ⁊ cũ illa oẽm creaturã. Inuenisti gratiã spãlem. Et generalem q̃dem: qz gratia q̃ fuit ⁊ est in oibus electis in ipa fuit. s. gratũ faciens. Hr̃am spãlem q̃. s. fuit in aliq̃b⁹ sanctis ꝑ nõ in oibus: vt gratie gratis date apl'is ⁊ alijs. Hr̃am singularez q̃ sibi soli q̃uenit: vt ꝓz de duodecim el⁹ ꝓuilegijs. Et ō hꝰ oibus plene infra dicẽt. Inuenisti trãm cozpalem: qz gr̃a tiosa in aspectu oĩ⁹ ⁊ in ꝓmone. ꝑs. Diffusa ẽ gr̃a in labijs tuis. Sz ⁊ hãc gñalem h̃uit q̃tũ ad cozpis resurrectiõem cũ alijs. Sz añ altos: qz q̃ citi⁹ post mortẽ. Spãlem: q̃tuz ad ỹginitatis integritatẽ: sed pfecti⁹ cũctis. Singularem q̃tũ ad vteri fecũditatẽ ⁊ talis mr̃ facta vnigẽiti: mr̃ dei ⁊ plasinatoris oĩm: mr̃ iutolata: mat̃ itacta. Inuenisti gr̃am apud deũ. Ubi sciendũ q̃ ista ꝓpositio apud deuz triplr sumit. Ũñq̃ eñ dicit eqlitatẽ entie. vt illud. Verbũ erat apud deũ. Jo. i. Ũñq̃ eqlitatem sm situm: vñ ꝓ apponi tur ad supra ⁊ infra. sicut dictũ est. iij. Re. ij. Positus est thronus mr̃is apud vel iuxt̃ thronũ regis. Ũñq̃ apõt iuxt̃ ponit respectiue. Sicut dr de mulierib⁹ q̃ stabant iuxt̃ crucem. Nõ q̃dem absolute. Sic eñ stabat Mater ieſu et Johãnes iuxta crucẽ: q̃ valde ꝓpe. Sz alie mulieres dicũtur stare iuxta crucẽ respectiue. i. respectu turbe q̃ lõgiꝰ eis erat a cruce. Ũñ ⁊ alius euãgelista dicit. Mulieres stabãt a longe. respectu scz mr̃is ieſu: q̃ absolute iuxta crucem stabat. Et oibus his trib⁹ modis pōt exponi b̃ istud apo deũ Nam ꝓmo mõ sicut filius dr eẽ apud ꝓrem: ꝓpter idẽtitatem nature: qz eiusdẽ nature. Sic Maria gr̃am iuenit vt sit apud deũ scz filiũ: qz scz eiusdẽ nat̃e cũ eo sm hũanitatem in q̃ est vnũ cũ mr̃e: sicut in deitate vnũ cũ patre. Et vere ista est gr̃a nimis mirabilis. Scõo mõ. s. q̃tũ ad situz certũ est q̃ exaltata ẽ in celo sup choros ãgeloꝝ. vñ ⁊ apõ deũ. i. excellẽtiori gradu gl'ie decorata sup oẽs puras creaturas. Juxta illud ꝑs. Astitit regina a dextris tuis. s. beata maria. Juxta figurã illã supradictã de mr̃e Salomonis cui⁹ thronus positus ẽ iuxta thronũ ei⁹. Et apte: qz vna ẽ maiestas regia in rege ⁊ regina ⁊ coequank sibi. Inuenit ꝙ gr̃am vt fit apud deũ. i. excellẽtiori gloria q̃ alie creature. Tertio mõ dr apõ deũ qz ꝓpinquissima fuit deo respectu alioꝝ in sanctitate. Ũñ ⁊ ei familiarissima: vt inueniat gr̃am apud deũ ꝓ deuotis eius: ⁊ refugiũ habentib⁹ ad eꝰ in suis necessitatib⁹. Apud ergo deũ creatorẽ: factorẽ: iustificatorem ⁊ glorificatorẽ: inuenit gr̃am ad ꝓcurandum oibus. Unde ⁊ dñs ait angelus. Aue gratia plena

De triplici genere gratiarũ. Caplm. XVI.

De gratia plena. hec

plenitudo gr̃e pōt itelligi tripliciter: vel qz sum mam ⁊ oẽm gratiam habuit: vel qz maioꝝ gratia nõ fuit: vel qz maiozis gratie capax nõ fuit. Cõstat ãut sm Alber. vbi. s. qz non summã ⁊ oẽm habuit: qz gratiam vnionis nõ habuit q̃ est summa in numero gratiarũ: non ipsa sz filius ei⁹ fuit deitati vnitus. Sil'r maioꝝ gratia fuit in filio. in̄tum hõ ꝙ in ea. Ũñ dicit non pōt qz maioꝝ gratia ꝙ sua nõ fuit. Restat ergo vt intelligat tertio mõ. s. qz maiozis gr̃e capax nõ fuit pura creatura: ⁊ in statu illovisozu. nã si aucta est gratia in assumptiõe: qz ꝙ gratia consũmata tũc effecta est in cõprehẽsoꝝ numero. Preterea ꝓuilegia ꝓncipum sunt late interpretanda. Cũ ergo dñs in ꝓuilegio suo qõ ei mittit ꝓ angelum dicat gratia plena nullã specifi. ando: erit ꝓ oibus interprandũ. Preterea deus infudit suã tr̃atẽ vnicuiq̃ sm suam vtutem ⁊ capacitatem. vt ꝑs Mat. xxv. de dño qui tradidit suis seruis bona sua vnicuiq̃ sm ꝓpriam virtutem. q̃ quidem creatura est capax oĩs gratie. cui⁹ est capax pura creatura: illa erit plena oi gratia. Talis ãut creatura fuit btissima virgo maria. ergo ipa est plena oi gr̃a cuius ꝓticeps pōt esse omis pura creatura. Ubi sciendũ triplex est gen⁹ gratiarũ

De triplici gñegratiaꝝ i maria.

Est eñ gr̃a gratũ deo faciens ꝓpter sui sanctitatem.

Est gr̃a gratis a deo data ꝓpter aliorum vtilitatem.

Est gr̃a ꝓuilegioꝝ a deo collata ad singlarẽ sublimitatẽ

Omnib⁹ his fuit plena v̄go Maria. vt dicere valeat illo Eccl. xxiij. Jn me oĩs gr̃a. Et ideo transite ad me omnes qui concupiscitis me ⁊c.

§.I. De prima gratia que

solum reperit in bonis dicit apl's ad Heb. vlti. Optimum est gratia stabilire cor. Hõ ãut optimũ: qz nil melius in vita Est eñ qd ita ꝓciosuz q̃ ea ꝓcipit bonũ infinitũ Ũñ Pe. i. canoñ. Maxia ⁊ ꝓciosa nobis donauit deus vt sim⁹ diuine nature ꝓsortes. ⁊ dij ꝓticipatiõem. Eccl'i. xl. Gratia dei sicut padisus in benedictionib⁹. Parat eñ nobis deus vt sum. i. aspectum: ⁊ secum hz oẽm spiritualem benedictiõem Et illis solis dr. Venite benedicti pa. m. Mat. xxv. q̃ cuz gr̃a transierũt ipsa de seculo: sed ⁊ ista gratia ẽ triplex realiter distincta vna ab altera ⁊ diuersi effect⁹. Est enim gratia sacramẽtalis: est gratia virtualis: est gratia numeralis. Omis ista gratia fuit i virgine ⁊ pfectissime. ⁊ id⁹ verissime dicit ei. Aue gratia plena. Et de ꝓma gratia. s. sacramentali dicit magister m. iiij. q̃ sacramentũ est iuuisibilis gratie: quã scz cõtinet visibilis forma.

§.II. Tractando igitur de

gratia que scz in oibus septẽ sacramentis varia. Sciẽdum q̃ sicut qõlibz sacramentum continet in se gratiam gratum facientem: ad tollendum morbum peccati vel reliquas eius. vñ ⁊ medicine aie dicunt: sicut q̃ auferũt a corpoꝛib⁹ morbos medicine corpales. vnde ex quolibet eoꝝ deuote sumpto recipit vel auget gratia si nõ ponat obstaculũ. Ad recipiendũ igit talẽ grãz talis reqrit actualis receptio sacramenti cum fieri pōt. Et ideo si dicimus virgi

Universidad de Deusto
Biblioteca

De beata maria sumpsisse sacra. Albertus

nem plenā hac gratia. Opz etiā dicere q̄ sacra suscepit qđ firmat Aug. sup missus est. Oia videlz sacra sumptisse oz dine excepto. Sz ipos p eq̄pollentiā accepit: vt dicetur 6 q̄ nō eis eguit: qm̄ pctm̄ nullū actuale cōmisit: origina le pctm̄ tā p sanctificationē in vtero matris sue erat exti ctum cū reliquijs suis. Ideo opz circa hmōi tria videre. Primo q̄re ipsa sacra suscepit. Scđo quare 6 scriptura reticuit. Tertio qđ vtilitatis ex eis acquisiuit. Quantuz ad primum 9m Alb. vbi. s. Sciendū q̄ vt dictū est vgo maria nō accepit sacra ex necessitate vt alij: 6 triplici ex causa ipa sacra deuote suscepit. Pria ob sui maiorē hūliatio nem. Scđa ob aliox instructionē. Tertia ob bonox superogationē. Primū ad primū. Sicut p̄mū documentū qđ dedit nobis t infudit p̄ma mater Eua fuit supbia qua voluit se deo equari: ita p̄ma marie vtus inquit. be. Amb. est humilitas. Hanc nos mater spūalis in oibus edocuit. Vñ sicut legalia obseruauit instituta pro pctōibus tanq̄ pctō subdita fore: q̄ tñ oi carebat: vt patet in sacrificio purificatiōis t filij redēptione: ita etiā sacra que sunt medicine p̄ncipaliter pctōz ex humilitate suscipere voluit. Vñ b. Beꝛn. Vere virgo maria nō indiges purificatiōe: sed nec filius tu⁹ circūcisione. Esto ergo t tu sicut vna ex mulieribus: sicut ille est vnus ex illis. i. pctoribus 9m apparētiam. Scđo sacra suscepit. b. maria ppter instructionem aliox vt pfectos doceret sui exēplo seruare leges supiorū etiā si nō tenerent, p̄mulgati fuerat a dño p apl̄os edicti. Euntes docete oēs gētes bapzātes eos in noie patris t filij t spūsancti. s. docētes eos seruare quecūq̄ mādaui vobis. Mar. vl. vt de penitētia de eucharistia t aliis hmōi voluit. ergo vgo btā obseruare hec mandata filij vt imitaret nos exemplo ad obediendum. pctōres etiaz instruit vt nō erubescant assumere remedia humilia ad delendum pctā instituta. Erubescāt aliqui pctōres scrī. t iō nō ꝓfitenter pctā sua ne cognoscant tales eē quales sunt in malicia. Unde. b. Beꝛn. O nimia humana hoim pudet ablui. s. p sacra: t nō pudet inquinari. s. pctā pudet sordes abstergere: t non pudet ꝛbere. Beata maria vo cum esset sine pctō. tñ sacra ꝙ pctā in remediū instituta suscepit: ac si esset peccatrix. Tertio ppter bonox superogationem: vt dicit Apocal. vlti. Qui iustus est iustificet adhuc. Et in puer. dicit. Justoz semita q̄ est via arta virtutum quasi lux splendēs ꝓficit t crescit vsq̄ ad p̄fectū diē. s. visionē claram in patria. Tepidoz em̄ t imperfectior est seruare necessaria ad salutē t nō curare in anteriora se extēdere qđ ꝓiculosum est t dispositio ad casum. Sz ꝓfecti cōsiderantes q̄ status gratie t virtutū est quasi infinitus: qz nunq̄ tm̄ in gra ꝓficere quin valeat multomagis crescere ppter qđ dicit apl̄s. Crescētes in gra dei. s. fitis. Naz vt dicit Eccle. j. Cum ꝓsummauerit hō tūc incipiet respectu eius qđ restat ad valendū meritū augere. Virgo igit maria: etsi in sanctificatiōe sua fuerit ex vtero matris plena gratia: t in ꝓcepru filij multomagis repleta tanta. s. cōtenerat capax pura creatura: nō adeo q̄ nō poturit in ea crescere dū erat viatrix. Hoc em̄ fuit p̄uilegiū solius xp̄i qui gram accepit ab initio suo infinitā: ita. s. vt nō posset in ea crescere. Et iō quotidie magis ac magis. b. maria in illis exercebat: vñ posset magis meritū augere t deo placere. Et ideo sacra sumebat. et si eis nō egeret vt magis in gra creseret p effectū sacroꝝ. Quantū ad scđm p̄ncipale de gra sacrali. quare nō sunt hec de ea scripta in euāgelio vl̄ actibus apl̄oꝝ. ad qđ Alber. vbi. s. assignat sex rōnes sed tres ponentur. Primo propter vanitatem nostrā repimendā. Scđo ppter claritatē patrie appetendam. Tertio ppter supfluitatē a scriptura remouēdam. Pro primo dicit in li. Sap. Vani sunt oēs hoies. Cum em̄ boni aliq̄d agimus vanitate glorie ducti cupimus illud a lijs innotesci. etiam si minimū sit. Ad qđ xp̄s p̄hibuit dicens. Cum facis elemosynā noli tuba canere ante te. Mat. vj. Virgo aūt maria cū esset excellentissimi meriti et

Btā maria sumpsisse sacra euāgeliuz reticuit. quare.

opa excellētissima plurima fecerit vt ipa sacra susciplēdo t multa alia. noluit tñ ea exp̄imere vl̄ narrari facere: vt discamus occultare bona opa nostra qñ nō est necessarium Sic t filij eius ea q̄ egit vsq̄ ad annū tricesimū vite sue que vtiq̄ fuiola nō fuerunt: 6 oia magnifica t excellentissima: nec ipe narrauit nec ab euangelistis exp̄imi voluit Unde. b. Gregoꝛ. Deprecari desiderat qui thesaurum bonoꝝ opez publice in manu portat. Et beꝛn. Increpat natiuitas se laudātes t se ostentare cupientes. Unde ꝛcte q̄ xp̄s nasci voluit vbi sunt qui tam impudēter gestiunt ostētare seipsos. Demiꝝ tacet xp̄s t nunciat angelus t laudat multitudo celestis exercit⁹. Si leat ergo os tuum t laudet te os alienum. Pro scđi declaratione plenius pbs ait. Sfugiendū est a patria: ibiq̄ patere oia: nō fugit nisi a malo t miseria. Locus ad quē cōfugitur (vt illud euadat) appetit. Oēs hoies natura scire desiderant. Inquit pbs t magna. Sed nulla hic pfecta scia. Et p̄opterea voluit dns plura remanere dubia t nō aperta in via etiā circa diuinas scripturas t circa alias facultates vt mentes nostras alliciat ad p̄cupiscendum pfectā cognitionē rez in patria. Vñ in figura Exo. xij. de agno paschali dicit. Non remanebit ex eo quicq̄ vsq̄ mane. qđ aūt residuū fuerit igni cōburetis. Ubi glo. b. Aug. Qđ ex agno remanet cōburi mandat: qz qđ de mysterio incarnatiōis eius penetrare vl̄ intelligere nō possumus ptāt spūsancti humilr reseruemus: vt nō supbe q̄s audeat vl̄ p̄tenere vl̄ denegare. Qđ nō intelligit: 6 igni cōburat. i. spūsancto relinquat: donec oia in futuro quilibz cognoscat. t hoc est mane. Nec interim nostra deuotio sine exercitatione tepescat 9m id qđ ante ibi dicit seruet. Caput inquit cū pedib⁹ t intestinis vorabit: nec remanebit aliq̄d de eo vsq̄ mane. glo. b. Greg. Caput agni vorare ē deuotē eius fide p̄cipere. pedes vorare est vestigia humanitatis ei⁹ amando imitari: vorare intestina est verborum xp̄i occulta t mystica mādata auide q̄rere t intelligere. in quo vbo voratiōis pigritia nostra reprehendit. q̄ verba et atq̄ mysteria: nec p nos req̄rim⁹ t dicta ab alijs inuiti audimus. Et subdit. Nō remanebit ex eo q̄cq̄ vsq̄ mane. q̄ eius dicta magna sunt ꝓtemnenda sollicitudine: vt antēq̄ veniet dies refectiōis in nocte p̄ntis vite oia mādata eius sollicite p̄scrutem⁹. Tertia rō q̄re hec nō sunt scripta est vt remoueat supfluitas a scꝛiptura. Ber. Si nec vnū folium de arboꝛe: nec vn⁹ de passerib⁹ cadit sup terra sine patre celesti. i. ei⁹ ordinatiōe. nec ego de oꝛe euāgeliste supfluū debuere verbū puto fore dictum de sacra historia. Dicat autez pbs q̄ qui vnū dicit q̄ multa ꝓtinet ad ꝛra dicit. vñ dicito t ꝓ pfāti habeto q̄ vgo maria fuit plena gra. Hec sacra les que cōiter fuerunt apud alios sanctos: explicite b dicere de ea supfluū videbat cū nulla gra pure creature apta vacua fuerit. Vñ sicut b. Aug. de b. maria ponit vnaz regulā. s. q̄ de peccatis agit: videlicet actualibus nulli ꝓrius vult de ea haberi cōnem: 6 firme teneri q̄ nullū cōmisit: ita dicit Alber. vbi. s. in bono tanq̄ ꝓ regula t ꝓncipio p se notū de ipa supponat q̄ quicq̄d boni aliqua creatura pura fecerit vl̄ receperit. de hoc expꝛs nō ē. b. maria nō licet dubitare: vt a nullo superet illustriū: vt dicit Jo. damas. i. sanctoꝝ. his igit̄ ꝛe causis b nō expꝛesse scribitur. Quantū ad tertiū. s. quid maria receperit ex sacramētis videndū est q̄ baptismū recepit: credit nō ad parē gratiā nec pcti. qz nullū habebat: sicut nec etiā filij eius: 6 in exceptā nostrū equidē xp̄s ex ipo baptismo nihil gre in se accepit: 6 vim regenerativā aquis cōtulit. Beata aūt maria nō contulit aquis virtutē: sed ex baptismo suscepit virtutē videlicet characterē impssionē: virtutū cōfirmationē meritoꝝ accumulationez. vñ nō baptismo Jobis q̄ ad ista valebat. 6 baptismo xp̄i baptizata est: sicut etiaz. b. Augustinus. expꝛesse hoc dicit. aplis. de ꝓse. di. iiij. quādo. Licet ris recta nō inueniat in euāgelio. Sanctorum confirmatiōis sacramentum accepit 9m Alber, vbi, s, ad ampliozem meritoꝝ augmentum

Maria quid ex sacramento recepit.

rationem t ꝓfectioꝛe virtutum exercitationē t declaratio nem ad alterius characterē impssionē: vt p characterē baptismalē colleceꝫ in numero christicolaꝝ distincta a iudeis t gētibus nō signatis p characterē confirmationis potentissimo p̄miceria sit in numero militantium p xp̄o. Et si nō fuit ibi vnctio sensibilis nō defuit vnctio insensibilis. Nā cum. b. Tho. dicat in. iiij. q. apl̄i fuerunt cōfirmati in die pentecostes missō in eis spūsancto robur. Unde loco vnctionis visibilis fuit ignis in formā linguaꝝ: p quādaz correspondentiā. Nam oleū est fomentum ignis: t lingua correspōdet balsami odori. Beata aūt maria fuit in receptione illa spūsancti: cum apl̄is recipiēs. vnde t christiana cū eis. A sacro altari suscepto secuta est dīuice passionis rememoratiōnē: deuotōis actualis exercitationē: ꝙ corporalem absentia filij ꝙsolationē. A sacro vo penitētie recepit gram in exercenti eq̄pollentia. Nam pro pꝛritione habuit immunitētie cōuersationē. Pro confessione gratiarum actionē. Pro satisfactione superogationē. Cum aūt sit triplex cōfessio. s. accusatio pctōrum: recognitio incognitarum t ingratitudinis: beneficioꝝ cōfessio. Et hec vltima fuit ppria marie cōfessio. Confitebaf aut̄ sm Alber. q̄ tanta gram accepit q̄ nunq̄ de condigno eam meruit vl̄ aliqua creatura ꝓmereri potuit. Iz de congruo meruerit. Hec t filia fatebaf Jobis euāgeliste vt credi pōt confessori suo. In extrema vnctione recepit cōplete victorie ꝓterite t plene glorie significationem. Et loco remissionis venialium totius debiti mortis remissionem: Et p infirmitatis alleuiatiōe: totius corporis glorificationem. Et q̄uis beata maria potuerit hoc sacrm̄ nō suscipere. exempta p p̄uilegium qđ dns cōfert his quos sine infirmitate t mortis dolore dignatus est euocare. tamen videtur q̄ isti p̄uilegio suo abꝛenunciauerit t sacrm̄ illud pctōribus institutuz humiliter suscepit vt humilitate quā p totam vitam tenuerat egressum cōsummarer. In sacramento vo matrimonij cum sit triplex bonuz. oē istud reperit in cōiugio marie. Unde. b. Aug. xxvij. q. ij. Omne nuptiaꝝ bonum impletū est in parentibus xp̄i. s. fides: ples. t sacrm̄. Pro: le cognoscimus xp̄m dīm filium. s. virginis nō Joseph. Fidem q̄ nullum adulterium. Sacramentum: q̄ nullum diuoꝛtiū. Habuit aūt beata maria istā gram excellētius: q̄ mater tante ꝓlis: t q̄ mater t virgo Nam vt ait. be. Augu. Coniugia sancta sunt pari voto continētiū. Sacramētum aūt ordinis nō habuit. Hoc em̄ sm exteriorē hoīs repꝛesentationē ꝓfert dignitatem Interius aūt sm veritatē ptinet ad humilē seruitutē. Cui opposit̄ in statu beate marie cōponebaf que interius habuit coraz deo dignitatē. exterius coraz hoibus summā habuit humilitatē. Hoc ergo sacrm̄ beata maria actualiter nō recepit. t ppter status sui ꝓprietatem: t ppter humilem cū alijs mulieribus cōformitatē. Non em̄ sexus femineus est capax ordinis ppter indignitatem: maioꝛē peccandi fragilitatē: et regimmis incōgruitatē. Licz autem beatissima virgo maria sacrm̄ ordinis nō receperit. quicquid m̄ dignitatis vl̄ gratie in ipsis ꝓfertur hoc plena fuit. Conferē in eis septifozmis gratia spūsancti: qua oī faria plena fuit. Itez cū tria sint in sacro ordinis. s. dignitas ministerial: potestas spūalis: administratio executionis. Hec aūt tria. b. Maria equipollenter habuit t excellenter, ministri eccle habent dignitatē beneficialē p characterem excellentie. Beatissima aūt virgo habet coronā regni ecclesie militantis t triumphātis. Vñ t sum⁹ mi nistroꝝ papa dꝛ seruus seruoꝝ dei. Hec aūt est regina t dña angeloꝝ t impatrix totius mūdi. Itez in ministris est potestas spūalis: tpalis delegata a deo: vl̄ subdelegata t vicaria. In ipsa em̄ est plenitudo potestatis celestis ex auctoꝛitate ordinaria. Itez in ministris est executiua gendi t soluēdi p vsum clauiū. Ipa aūt est dīnandi lex gitima potestas ad ligandū t soluendum p imperium. Et sic quicq̄d est in ordinibus dignitatis t gratie, constat, b.

Marie minime defuisse. Et ne videaf spālibus dignitatū vl̄ virtutū ordinibus caruisse. Cum hostiarius habuit mūdoꝝ introductionē t imundoꝝ exclusionē. Cuz exorcistis demonū expulsionē. Cum lectoꝛibus ꝓphetiaꝝ expositionē. Cum accolitis illuminationē. Cum dyaconib⁹ doctrine apl̄ice ostensionē. Cū subdyaconibus verbi diuini seruationē. Et postea cū euangelistis enarrationē. Cuz sacerdotibus corpis xp̄i formationem: contrectationem t ꝓiunctionē. Ipsa a culpis t penis p filiū suum nos absoluit. Habet t officia episcopoꝝ aliquo modo spūali: quoniam cōsecrat templa t altaria que ad eius honoꝛem fiunt. Cōsecrat vgines interius ꝓfirmando t hmōi. Habet beatissima cum papa oim eccleꝝ sollicitudinem. ptātis spūalis plenitudinē: p̄uilegiatoꝝ actuum vniuersitatem. Et sic patet q̄ fuit gratia plena.

De gratia virtuali. b. marie virginis Capm XVII.

De gratia plena. gratia: videlicz virtuali. Quidam vt magister sen. in. iij. dixerunt gram t virtutē idem esse realiter 6 rōne differre vt gratia dicat ingratum facit hominem deo gratū. Virtus inclinatum inducit ad opandum opa virtuosa: 6. b. Tho. in summa. pbat gram realiter distinctā a virtutibus: vt sicut a sole ꝓcedunt multi radij diuersi ab corꝛ. ab aia fluunt multe potentie realr distincte ab ea: ita t virtutes oēs ꝓcedunt a gratia distincte ab ea realiter. Et ipa quidem gra vt in subiecto est in aia. Virtutes vo in potentijs aie expediendum eas ad dīna opandū. oēs igit̄ virtutes fluunt a gra gratū facientē. Quā gram vgo. b. habuit plenissime. iuxta b. Aug. ꝛa plena. q̄ habuit oēs virtutes p̄fectissime: vñ ipa aut̄ Eccl. xxiij. In me oīs spes vite t vtutis. Et iō trāsite ad me oēs. s. p eis vtutib⁹: q. ex me. i. mei suffragio t exemplo potestis sperare oēm virtutē. Virtutes aūt oēs vl̄ sunt theologice vl̄ cardiales vl̄ eis annexe. Et theologicas numerat apl̄s. j. Coꝛ. xiij. dicēs. Nunc manent fides spes charitas tria hec.

§. I. Primo ergo videndū

De gratia fidei i ma ria,

est de fide. b. marie q̄ habuerit p verba Elisabeth ꝓz dicentis ad eā. Beata q̄ credidisti. s. verbis dictis tibi per angelū ex pte dei. Lu. j. Credere em̄ est act⁹ fidei q̄ est de nō visis. Credidit em̄ se matrē dei fiendā sicut factum est cū ait. Ffiat mihi sm verbū tuum. Lu. j. Uidit vtiq̄ nō vidit: nec oculo corpali: nec intellectuali clare. Uidit vtiq̄ t expta est se cōcepisse nō ope humano: t se pepisse paulum cū vginitatis honoꝛe. Sed q̄ ille puer filius eius ꝓcept⁹ t natus eēt deus verus nō vidit vt in patria: 6 fide credidit t cognouit sublimioꝛi modo t interioꝛi gutu sup oēs vnq̄ viatoꝛes. vñ fides sua fuit sup oēm fidē. Unde. b. Ber. sup missus est. Quis excepta forte illa q̄ sola q̄ se in se felicissime meruit experiri: intellectu capere rōne discernere possit qualr splendoꝛ ille inaccessibilis virgineis se vi scꝛibus infuderit: t vt illa q̄ inaccessibilis est accedere ad se ferre potuisset. de portiuncula eiusdem corporis cui se aia immediate cōrempauit relique masse vmbraculū fecerit t forte ꝓpter hoc marime dicti fuerit obumbrabit: q. nimirū erat in sacro. Et q̄ sola p se trinitas in sola t cū sola virgine voluit operari. Soli em̄ datum e nosse cui soli datum est exp̄iri. Dicaf ergo. Uirtus altissimi obumbrabit tibi. Hoc est illū modum q̄ d. i. ūsancto cōcipies. Ipsa dei virtus t dei sapiētia xp̄s fi. in sui secretissimo consilio obumbrādo ꝓiunget t obumbrabit. quatenus qui tñ ē patri notus sit t tibi. Ac si angelus rēspōdeat vgini. Quid a me queris qđ in te experieris. Scies t feliciter scies: fs illo auctoꝛe t doctoꝛe. Ego aūt sum missus virginalē conceptum nunciare nō creare. nec pōt docere nisi a deo nāte: nec pōt addisci nisi suscipiente. Et hac auctoꝛitate. be. Bꝛn. dicit Alber. colligit q̄ beata virgo de incarnatione t de filio incarnato habuit cognitionem que est supra fidē

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et videʒ hoc intelligẽduz ꝙ cognitio illa fuit supra fidez cõem sc̃oꝝ viatoꝝ. Nã si clare vt in pria talis cognitio excluderet fidẽ vl' forte etiã in ipo ꝛceptu vel partu sibi datum est ad hoꝛa vtvideret clare mysteriũ huiꝰ vt in patria sicut paulꝰ vidit deũ in raptu. ꝛ ꝓ illa hoꝛa fuisset fides ꝛ visio. Sz post hoꝛã in se reuersus remãsit in fide ablataui sione. Vñ ꝛ ipse dicit. Per fidẽ eĩ ambulam⁹. nõ ꝓ spez Aue igit gra plena. ꝛc. Sz ꝓ maioꝛi hoꝛ declaratõe ici endum ꝙ visio facialis dei. i. ꝙ essentiã est id in ꝙ sistit ꝑn cipal' nr̃a ỽa btitudo vt pfectio vltia. Juxta illõ qõ xp̃us dicit Job. xvij. Hec est vita eterna ꝛ cognoscãt te solũ verum deum ꝛ quem misisti iesuz xp̃m. In hac summa veritas est ꝛ summa bonitas ꝙ reficit rõnalem vim ꝙ ex toto eã decozabit ꝛ alliciet vt nihil aliud ꝗrat videre ꝛ habere nisi ipm aut ꝓpter ipm. Et ideo erit ibi ꝓtinuatio visionis. Itẽ summum delectabile ꝑcipiscibile sic sua suauitate pfundet vt nihil aliõ amet aut ꝗrat nisi ipsuz aut ꝓpter ipm. Et ideo ibi nõ erit fastidiũ. Itẽ summe arduuz summa sui immutabilitate irascibile roborabit et securabit vt nihil timere aut tractare ꝗat nisi ipm aut ꝓpter ipz ꝛ ideo ibi non est fatigatio. Vñ btũs aug. in vlti. c. de ci. dei ait. Quecũq; ab hoib⁹ hõeste desideraꝛ. erit deꝰ finis oĩm desideriozꝝ nr̃oꝝ. Quẽ sine fine videbũt. sine fastidio amabũt sine fatigatõe laudabũt. Vñ b. aug. Ad ỽt pueniat aia rõalis opz ꝙ habitib⁹ itermediis eleueꝛ. In q eleuatõe sunt gradus ꝛ ordo de qb⁹ dicet. j. Sz priꝰ aduertendũ est fm Alber. vbi. s. ꝙ rõ naturalis est cognoscitiua oĩm sensibiliũ creaturaꝝ ꝛ intelligibiliũ. rõne cõitatis naturalis quã hz cũ oibus sensibilib⁹ ꝛ intellectibilib⁹. De qua cõitate ait btũs grego. in omelia ꝙ illo Mar. vlti. ꝓcedente cuãgeliũ omni creature. ꝙ noie ois creature intelligitur homo. q: cõe aliqd hz cũ omni creatura scilz esse cũ lapidibus. vegetari seu viuere cũ plãtis. Sẽtire cũ aialibus. Intelligere cuz angelis. Ipsa autem ratio cuꝛ sit naturalr collatiua cognoscit creaturã signũ aliqd eẽ seu vestigiũ dei. sicut artifex sum artificiũ et ex hoc rõ naturaliter est cognoscitiua creatoꝛis. cuiꝰ nature sunt vestigia ꝛ signũ. Et sic ptz ꝙ rõ humana hz in sua natura ꝙ sit cognoscitiua creaturaꝝ sensibiliũ ꝛ intelligibiliũ ꝛ creatoꝛis earꝫ. Et ꝙ hz desideriũ ductiuũ ad cognoscendũ b qui dici põt ductꝰ naturalis rõnis q̃ ex solis naturalibus bonis ducit ꝛ ad ꝑmis motib⁹ ex ꝓte ipo. Cũ autem ex ꝓte affectus sint quedã aptitudines naturales ad bonum quas aliq; ꝑbi appellabant seminaria virtutũ b⁹ mouẽt aia rõnalis naturalr ad bonũ. Ipsa ỽo aia rõnalis sic exi stens est receptiua habit⁹ multiplicis. s. artiũ ꝛ sciaꝝ ex ꝓte vtutis appẽtiue. Sz hmõi habit⁹ nõ ducũt rõnẽ vltra motus ꝛ terminos ei debitos fm aptitudinẽ ei naturalem sed sunt facilitates ꝛ directiões q̃dã ad cognoscẽduz eã ac naturalr ductu se habet. ꝛ hec sunt habit⁹ acq̃siti ꝙ ingeniũ siue dati siue infusi. Ex ꝓte ỽo virtutis motiue est receptiua habitus ꝛ suetudinalis qua nõ erigit affect⁹ supra ductũ nature. vel supra q̃ naturalr rõ ducta dicit. Affectũ ỽo sic se habẽtem cognouerũt ꝑbi q̃dã nõ sufficere ad beatitudinẽ. Vñ Tul⁹. Sepe dixim⁹ ꝛ sepe dicẽ dum est naturalr auidissimi ꝛ appetentissimi. q: honesta sunt nobis innata virtutum seminaria. ita ỽt si pateremur ꝛ anhelare in ad beatitudinẽ cuz diuino munere natura nosipsos ꝓueneret sz igniculos natura inditos sepe retudimus. Ecce fm Tul⁹ ꝙ exigit diuinũ munꝰ. Est ergo ꝓter hmõi habit⁹ aia rõalis susceptiua ignis fidei que est donũ fluens a deo modo nobiliori ꝛ vtiliori q̃ sit modus fm quem fuit a deo natura ꝛ bona naturalia. Hmõi aũt gra ducit aia rõnal' ad cognitionẽ taliũ ad q̃ nõ poterat ratio ductu suo naturali adiuta arte vel scientia vel habitu cõsuetudinali. Cognita aũt hmõi sunt deꝰ trin⁹ ꝛ vn⁹. Et verbũ caro factũ. ꝛ hmõi. ad q̃ sufficiũt bona naturalia. sine fide. q: ad hoc natura erigit ꝛ statura pusilla, q̃ figurat Luce, xix, in zacheo, q̃ cũ non posset videre Jesum ascẽdit in arboꝛẽ sicomoꝛ. glo. deuotione. s. fidei ad videndũ saluatoꝛẽ. Et sic patet ꝙ fides surs̃um trahit vltra ductũ rõnis. Et beatus Aug. in. iiij. de trinitate ait ꝙ nonnulli mũdi sapientes potuerũt aciẽ mẽtis vltra oẽz creaturã trãsferre ꝛ lucẽ incõmutabilis vitatis quãtacũq; ex ꝑte ꝓtingere. Hoc aũt videtes ꝛ cognoscẽtes possunt habere delectatio ꝛ sicut est delectatio in sciẽtia. q: illa veritatis appa ret lucẽs. ꝛ sic eam amãt. ꝛ non apparet eis ꝛ purga a vitijs ꝛ erroꝛibus. Sicut em cognitio in eis luc est naturalis ad illã primã veritatẽ. sic ꝛ amoꝛ est natu ad eam cognitã amandam. Cognitio aũt ista naturalis de deo tm̃ nõ est sufficiẽs ad salutez nec amoꝛ ad eã cognitã naturalis sed reꝙritur fides que ꝙ dilectionẽ operat. Et vtrũq; s. fides ã informis ꝛ charitas est a deo nõ a natura. Triplr autem possũt distingui gradus q̃bus ascendit in deũ. Primo ordinẽ actuum naturalẽ in se. sicut docet b. aug. in lib. de quãtitate anime ponẽs primũ gradũ inter actus aie vegetationẽ q̃ est nobis cõis cũ arbustis. Primus gradus videdi deũ. Scõs gradus est sensus q̃ est nobis cõis cum brutis. In tertio gradu ponit memoriã intelligibilẽ q̃ est cõis doctis ꝛ indoctis. bonis ꝛ malis. Quart⁹ gradꝰ est eleuare se supra se. ꝛ mũdare oculũ aie ab oi terrenitate. Quintus est ipsaꝫ custodire ꝛ firmare sanitatẽ. Sext⁹ est serenũ ꝛ respectu rectũ in id qõ videdũ est dirigere. Septim⁹ est nõ iã gradus sz mãsio visio ipa vitatis. Jdẽ eoĩdẽ gradꝰ aliter nominat sic dicẽs. Ascẽdẽti nobis igit surs̃uz. Primꝰ actꝰ est cũ ỽ aiatio. scõs sensus. tertꝰ ars. qrtꝰ ỽt⁹. q̃mꝰ trãquillitas. sextꝰ ingressio. ptimꝰ ꝓtẽplatio. Distinguũt ꝛ hi gradꝰ fm actũ potẽtiaꝝ respectu obiectoꝝ. vt primus sit visio in sensu fm imaginationẽ b vtiq; mũdi imagine vtit vt speculo. Secũdus gradus est imaginatione. hic nõ mũdo sed mũdi imagine vtit vt speculo Tertiꝰ gradus est visio in imagine fm rõnẽ. q̃ ratio magis queritꝛ cũ admiratiõe inuenit. Quartꝰ in rõne fm imaginationẽ q̃ ꝓ inuisibiliũ similitudines ad inuisibilia rõ subleuat. Quintus in rõne fm rõnẽ q̃ ex aliq⁹ cognitis ad alia incognita rõcinãdo ratio ꝓgredit. Sext⁹ supra rõnẽ nõ ꝓter ratiocinũ q̃ ꝓ mẽtis subleuationẽ cernit. q̃ nature metas trãscẽdit. ꝛ ei qõ ꝓ aciẽ intelligẽtie cernitur nature rez acq̃escit. Septim⁹ est supra mẽ. ꝛ hoc est speculo videre est substãtia rez sperãdaꝝ argumẽtuz nõ apparẽtiũ. Octauꝰ est extasis siue raptꝰ in q rachel. s. ratio mouit. ꝛ beniamin. i. pfectio ꝓtẽplatiõis gnat. Oẽs h gradus distinguũt ꝛ ordinẽ potẽtiaꝝ ꝛ actuũ respectu obiectoꝝ. Scõo modo sunt gra in hu eleuatione aie ad deũ ꝛ maioꝛe habitũ pfectionũ gratuitoꝝ aiaꝫ sup posse nature magꝫ ac magꝫ eleuantiũ. ꝛ deo, ꝓpinquis ꝓtingẽtiũ. Inter q̃s ꝓmo gradu eleuãt gr̃e sacramẽtales impedimẽta culpe ꝛ pene remouẽtes ꝛ fomitẽ diminuentes q̃ aiaꝫ habũt deo⁹uz. Scõo gradu sunt ỽtutes aiaꝫ inesse gratuito pficiẽtes potẽtiã ꝛ ꝑ opatione in finẽ ditigẽtes. Tertio gradu sunt dona spũsti aiaꝫ p act⁹ excellentiores gratuitos pficiẽtes. ꝛ magis fini eã ꝓpinquãtes. In quarto gradu sunt fructꝰ aiaꝫ fm possibilitatẽ vie deo ꝓpinquã delectãtes ꝛ reficiẽtes. Cũ his q̃tuoꝛ gradibus a latere currũt beatitudines statũ pfectois fm modũ vie cõplentes. Tertio mõ est ordo in ꝑdicta eleuatione aie ad deũ fm diuersitatẽ stat⁹ subiecti q̃ eleuat. ꝛ diuersitatez medij ꝑ q̃ eleuat. Diuersitas aũt stat⁹ subiecti quadruꝑlex. Est eĩm q̃ eleuant ad videndũ deũ. Alij sunt in statu vie. Alij ꝓter statũ vie. Alij sup statuz vie ꝛ iuxta statũ patrie. Alij in statu patrie. Illi q̃ eleuant ad videndũ deũ fm modũ vie faciũt gradꝰ q̃ntꝫ. Primꝰ est videre deũ ꝑ vestigiũ in creaturis. Scõs ꝑ imaginẽ in anima. Tertiꝰ fide informi. Quartus fide formata. Quintus est ꝓemptiuũ. Illi videt ꝓter statũ vie vident ꝑ speculum in lumine. Et faciũt q̃tuoꝛ gradꝰ. Primꝰ est visio ꝓpheta⁹ cõis. Secũdꝰ est visio moysi facie ad faciẽ. id est

Hactꝰ q̃ cedit in deũ diffiguunt vt pictꝰ.

De gratia virtuali be. virginis Marie Cap. XVII

valde familiaris ꝛ assidus vltra cõem modũ ꝓphetarum Vñ de eo ỽ. in lib. Nume. xij. c. ꝙ loquebatur ei deus ore ad os. nõ sicut⁹ ꝓphetis. sed sicut amicus cũ amico suo. Tertiꝰ e visio Jobis in pectoꝛe dñi. De quo b. Aug. dicit ꝙ trãscendit oẽm nebulã q̃ois terra tegit ꝛ puenit ad lumpidum celũ deitatis claritatẽ. Et alibi idẽ ait. Deitatis potentiã limpidius ꝓtemplans cũ dño celũ volat celestis sapie haustũ de dñici pectoris fonte limpidius ceteris potauit. Quartꝰ status est visio ade in statu innocẽtie q̃ fuit itellectualis. existens sine oĩenigmate. nõ tm̃ culpe sed et pene. ꝛ sine oi fomite. ꝛ in natura nõ deterioꝛata ꝑ ptm̃. ꝛ ideo ẽ vltima in genere illo. Illi q̃ vident supra modum vie sunt q̃ videnꝫ ne speculo in lumine. Et faciunt hi tres gradus. Primꝰ est cognitio ade in sopoꝛe. De q̃ ỽ. Genẽ. ij. Misit deus sopoꝛẽ in adam. glo. Extasis illa in Adam ad b imissa est vt mens ade intrans in sanctuariũ dei. nouissima intelligeret pticeps angelice curie. Secũdus gradus est raptꝰ. sicut vidit Paulus ꝛ Jo. in Apo. Et de hac visione dicit glo. ꝙ apls vidit deũ in illa vita q̃ videndus est in eternũ. De visione Jobis ỽ. in plogo sup Apoc. Et sic visionẽ pauli ꝛ iobis dicit Alb. ponim⁹ in eodẽ gradu. Tertius gradus ẽ cognitio de. vginis in hac via. q̃ oĩes ꝓdictas cognitiões tribꝰ gradibus supgredit. Primũ est eleuata puritas. q: excessit oẽm viatoꝛem. Scõm est medij eleuatis impꝛopoꝛtiõabilis ꝗtitas. videlz gr̃e plenitudo q̃ in ea tãta fuit ꝙ in pura creatura eq̃lis ee non potuit Tertiũ est eleuantis charitas. scz dei. q̃ eã dilexit sup omnem purã creaturã. ꝛ impꝛopoꝛtionabili charitate sibi eaz sociauit. Et ideo hec visio eius oẽm visionẽ vie excedit. ꝛ et ꝓpinq; tima fuit visioni pria. ꝛ tñ citra ꝗtũ ad actũ. Illi aũt q̃ elcuant fm statũ pria. videnꝫ ꝓ spẽm. ꝛ faciũt tres gradus. Primꝰ gradus est hoim aia ꝛ corꝑe glorificatoꝛ De quo dicit b. Aug. Hoc mũne dubitandũ ẽ rantã hois a carnis sensib⁹ mente. ꝛ etiã post mortẽ ipsa carne depurata deũ videre. sicut vident angeli. Angeli eĩm videt deũ ab oi corꝑali forma. ꝛ a corꝑe sepati. Cognitio aũt aie glorificate ꝓpter vnionẽ aie ad corꝑ⁹ est inferioris gradus. Et b intelligendũ est fm ꝙ natura oĩmak ad naturam. Scõm eĩm esse gr̃e hñt se sicut excedentia ꝛ excessa. Scõs gradus est visio a. geloꝝ. q̃ semꝑ vident facie pris q̃ in celis ẽ. vt ỽ. Mat. xviij. Tertius gradus est visionis patrie. Visio gloriosissime ỽginis matris dei. q̃ sup oĩs puras creaturas limpidissime ꝛ impꝛopoꝛtionabiliꝛ ꝛ ꝓpinquissime deum contẽplatur ꝛ maiestatẽ eius ꝛpote exaltata sup ois choꝛos a. geloꝝ. Ideo sup tres hierarchias exalta ꝛ supgressa in ꝗrta hierarchia a dextris. cũ filio dei. i. in potioribus bonis gloriẽ est collocata. Super oẽs hasvisiones est visio dñi nostri Jesu xp̃i. quasi ꝗrtus modus. Et i hac possũt tres casus assignari. Primus est visio dñi nostri Jesu christi. quã habet aia eius per grãm cõprehensionis qua inter omes cõprehensoꝛes perfectissime videt deum ꝛ omnia ad suã ꝛ suoꝝ beatitudinẽ spectãtia. Secundus gradus est per grãm vnionis qua adhuc excellẽti cognoscit anima xp̃i naturã diuinã sibi vnitam. ꝛ omnia ad mysterium vnionis ꝛ incarnatois spectãtia. Ultima visio Jesu xp̃i est que debetur ei ratione deitatis. que est eadem. q̃ est visio totius trinitatis. cuius respectu oĩes predicte visiones sunt quasi imꝑfecte. sicut creatura respectu creatoris essentie. ꝛ huius respectu dicit Greg. ꝙ essentia dei a nullo plene videbit. Et Jsidoꝛus dicit ꝙ trinitas sibi soli nota est ꝛ homini assumpto. Reuertendo igit⁹ ad cognitiones beate Marie dicim⁹ ꝙ cognitio eius excessit oẽm cognitionem ꝛ modũ cognoscendi quez habuit aliqua creatura in trib⁹ gradibus vt dictum est. Et ꝓter hec tripliciter ilã excellit omnem cognitionem viatoꝝ. Videlz in perfectois cognitõe. in habit⁹ possessione. ꝛ in modo cognoscendi cum quiete ꝛ sine abstractõe. qualis est in raptu. Et quantũ ad ꝓmuz ꝑfectio cognitois maioꝛ debetur ei ratione maioris eleuatõnis per habitus nobiliores ꝛ excellentioꝛes. Quantũ ad secũdum in habitus possessione. nam talem habitũ ꝛ actũ qlem habuit paulus in raptu fuit ad tempus. ꝛ post statum nõ fuit. sed habit⁹ cũ actu cessauit. Talez inquam generis habitũ. sed pfectioꝛẽ be. Maria habuit. q: semꝑ ꝛ cõtinue habuit. qm̃ ab eo q̃ ỽmum mater dei facta est ꝛ fuit. vsq; dum idez habitus in glorioꝛem cognitiõem fm statũ patrie profectus ẽ. ꝛ ideo continuatio possessionis debebatur ei ratiõe maioris perfectõnis. qua huic vite sup omnes viatoꝛes fundit⁹ moꝛtua fuit. ꝓpter quod ꝛ vita eius cum xp̃o abscõdita in deo semꝑ ꝛ curie angelice ꝓsens intra sanctuariũ dei habitauit. Quantum ad tertium. Modus cognoscẽdi eius non fuit per modum abstractiõis. extasis vel stupoꝛis. vel etiã sopoꝛis. hec eĩm contingunt ꝓpter excellentiã ꝛ in ꝓportionabilitatem lumis ad intellectũ illuminabilez. vt ꝑ in lumine coꝛpali in tranfiguratõe dñi. qñ ostendit discipulis claritatẽ similimã claritati gloꝛie. Dicit eĩm ꝙ Pe. ꝛ q̃ cũ eo erãt grauati erãt somno videre nõ poterãt ꝛ ꝙ stupoꝛ circũdederat eos. Sic̃r in lumie spũali. Dicit ꝛ Pau. excellentia visionis stupefactꝰ dixit. Utꝛ in corꝑe vel extra corpus nescio: deus scit. Hũc stupoꝛẽ btissima Maria nõ habuit: cuiꝰ intellectꝰ dei formalio. ꝛ illi luci ꝓportõabilior fuit Vñ sicut lux eadẽ ẽ egris oculis odiosa. sanis aũt amabilis. ꝛ sicut ꝑ eandez lucẽ clari oculi pfectꝰ vident ꝛ sine ꝓturbatõe. Egri aũt mim⁹ pfecte ꝛ cum ꝓturbatione. Ita lux spũalis que oculis pauli fuit impꝛoportionata: ꝛ ideo raptum fecit. ꝛ cum stupoꝛe. Sed oculis beate ỽginis fuit ꝓportionabilis sine stupoꝛe. ꝛ cum delectatiõe. Et ꝛ debebat ei sup paulũ rõe puritatis sup oẽs viatoꝛes. Fuit ꝙ in b. Maria fidei habitus sicut ꝛ actus q̃ est. in raptu pot esse in habitu fidei q̃diu est aliquid de obscuritate ꝛ non ita plene depurata. sicut in statu cõprehensoꝛum.

§. II De charitate virginis

marie ỽ. in E. vulnerata charitate ego sum. Et ecclesia canit. vidistis eam plenã charitate. s. quo ad deum. ꝛ dilectione quo ad ꝓximũ. Excessit aũt oẽm creaturã in charitate ꝓximi. Ego diligẽtes me diligo. ait diuina sapientia. Prouerb. viij. Et q̃ magꝫ diligit deũ magꝫ diligit ab eo. ita tamẽ ꝙ ꝓior ipe dilexit nos. vt ait Job. in Canon. Maxime aũt ꝓ oẽs puras creaturas fuit ipsa dilecta a deo. Quod ꝓ. ex eo. q: maximũ donũ ei largit⁹ est deus. vt. s. filiũ suũ dilectissimũ sũmũ bonũ ei communicaret: vt cois esset filius sui in deitate. cuiꝰ in humanitate, vna ꝛ eadem ꝑsona deus ꝛ hõ. Tria aũt exigunt ad hoc vt charitas viatoris ꝑficiat vt trãseat in charitatẽ cõprehensoris i subiecto charitatis. Primũ est depuratio. Secũdũ est sui in se collectio. Tertiuz est eleuatio. Ad primũ scz depuratõez oꝛtet ꝙ fiat separatio ꝛiꝛs dispositionib⁹ in subiecto que inest ꝑ ꝛias dispositiões charitat⁹ pfectionũ. Sunt aũt tria a q̃b⁹ dñt purgari ꝛ segregari. s. culpa: pẽa: corꝑulẽtia. Per oia ista tria impedit pfectõ charitat⁹ i maioꝛib⁹ i statu isto. ꝙ scõm tantũ ipediebant plẽs in lymbo. s. ꝓpter pena oũginal ꝓpter tertiũ tm̃. i. corꝑulẽtiã ipediebat ad in paradiso. Exde his trib⁹ ipedimentis ỽ. in li. Sap. ꝛ. Corꝑus q̃d corrũpit aggrauat aiam vbi corꝑ⁹ notat corꝑulentiã. corruptio culpã. aggrauatio pene. Nec obstat ꝙ in dño iesu fuit fruitio vbi tm̃ fuit corꝑulẽtia ꝛ pena. quia vnio ad diuinã naturã vicit ꝛ abstulit hec ipedimẽta. Secundũ quod exigit ad charitat⁹ pfectionẽ est sui in se collectio. ꝑ quod etiã tria ponunt impedimẽta. Anima enim fm ꝙ quedã natura ẽ ꝛ forma corꝑis naturalis. Prio ligat ad corꝑalia imagies ꝛ spẽs. Secũdo obligat ad diuersas corꝑis passiões. Tertio diuidit in diuersas opationes. De primo dicit b. Aug⁹. in li. de tri. Tãta est vis amoris vt ea q̃ cũ amoꝛe diu cogitauerit ꝛ eis cure glutinio inhesrit attrahit secũ etiã cũ se cogitãdo quodãmõ redit. Erat igit cũ se istis imaginib⁹ tanto amoꝛe cõiungit: vt etiã se esse aliquid hmõi existimet, vt post hec dicit ꝙ fuerunt

Tres tribus requisitis ad pfectõnez charitatis viatoris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dinersi e... ores pbor. Alior ponētiū eē ignē. Alior atormos. ⁊ hmōi. Et subiūgit sic. Hic suborit errois dedecꝰ dū rex sensitiuaꝝ imagines. secernere a se nō pōt vt se solam videat. Coheret em ei mirabilr glutino amoris. ⁊ h est ei immūdicia. qm dū se solā nitit cogitare h se putat esse sine quo se nō pōt cogitare. Hec est ergo pma collectio ab imaginatiōibus corporalib⁹ detractio. Scda ē de obligatio ad corpis passiões. vñ be. aug. i lib. de aia⁊ spū ait. Quibusdā affectib⁹ ⁊ qdā amicitia aia corpi iūgitur hm quā amictiā nemo ynq carnē suā odio habuit. Socia nāq ei est. licet ei societate ꝓgraueꝝ. Ineffabili nāq cōditiōe diligit amat comitē suū. ⁊ iō libera esse nō pōt Dolorib⁹ eius vehemēter afficit. Formidat q mori nō pt Oculoꝝ speculatōe depascit. Sonoribꝰ dilectaꝫ auditibus. Suauissimis iocūdat odoribꝰ. Larga epulatōe refocitur. Et licet his reb⁹ nullaten⁹ vtat. grauit tñ merorē sape ficitur si ista subtrahant. Tertiū impedimētū est diuisio ad opatiões varias. De qua dicit be. aug. in lib. de spū ⁊ aia hm suos effect⁹ varijs nuncupat noibus. Dicitur enim aia dum vegetat. Spūs dū ꝓtemplat. Sensus dū sentit. Animus dū sapit. mens dū intelligit. Ratio dum discernit. Dū recordat memoria. Dū psentit volūtas. Ab his g tribꝰ colligit aia in seipsa p corporaliū imaginū abstractionē. p passionū corporaliū cessationē. ⁊ p opationuꝫ vnionē. Et de vnione actuū dicit be. augu. Sensus vtet in imaginatione. imaginatio in rōne. rō in intellectū. intellectus in intelligētiam. intelligētia in deuz. De ista triplici collectione simul. s. imaginationū. actuū ⁊ affectuū dicit be. Aug. in li. de quātitate aie. purgat mens a pcipi colluſione ab erroꝝ obtenebratōe. a rez fantasmatuꝫ imaginatōe. a rez naturaliū fallaci. pportiōe. a rez tpaliū vana delectatione. Jdē. Ab hoc ergo mūdo reuertētes ad deuz et qsi ab hinc sursum reuertētes. Per nosmetipsos trāsire debemus ad deū. hoc est intrare ad semetipsum. Et intrinsecus penetrās seipm trāscendit. ⁊ istm ad deū ascēdit. Ab hmōi ergo cor nostrū colligam⁹. ⁊ ad eterna gaudia renocemus. vt aliqn radiū cogitatiōis in lumie gre figere valeam⁹. hec est em reqes cordis nri. cū deū suū ꝓtemplat. ⁊ ipso sua ꝓtemplatōe suauiter reficit. Et dulcedine semp qd ad desiderandum. qd ad laudādū. qd ad amandum semp suaue inuenit. Tertiū qd exigit ad charitatē pfectionē est eleuatio q fit p tria. s. a natura a gra subleuāte. a deo manēte. Et de conamine nature dicit. est. s. de zacheo. q statura pusillus erat. Et de subleuatōe gratie q ascēdit in arborē sycomor. qd designat gratiaz sacramētale ⁊ vtutis. Sz qr nō sufficit ad pfectionē q est in pfectione charitatis. nec conat⁹ nature. nec subleuatio gre sine diuinitatis attractōe. Jdeo clamat sposa. Cañ. i. Trahe me post te. Et xps Joh. vi. Nemo pōt venire ad me nisi pater q misit me traxerit illū. Ad pmū. s. conatus nature disponūt antecedēter. Pro miseriaz pnīū stultitio. Scdo ppie defectibilitatis cognitio. Tertio summe pfectionis naturalis appetitio. Ad scdm. s. gre subleuationē di sponūt accedētes inchoatiue. Hre sacramētales sanādo a malo culpe ⁊ pene. Hre vtutū adijciēdo ⁊ ducēdo in bonū ꝓgressiue. Dona q̄ ⁊ fructꝰ. Dona ad excellentiores actꝰ admūsādo. fructꝰ laborātē reficiēdo. Cōpatiue aūt hm statū. ie beatitudines. Sz statū patrie dotes. Sed de ista attractiōe nota q in naturalib⁹ tāto maior est motus q̄to maior est appropinquatio ad suum vbi. Nec sola appropinquatio est cā augmēti mot⁹. Sz fiducia ⁊ fiducia ad suū vbi. Unde quāto magis lapis mouet deorsum tanto magis intēdit suus mot⁹. ⁊ sic ignis ad sursum. Sz in volūtarijs mot⁹ naturalis nō sufficit mutare situ ipsi⁹ virtutis ad suū vbi. sine ipo vbi. ⁊ hoc est q in naturalib⁹ est tm vbi ita q nō motor. Sed in volūtarijs ipm vbi est motor. ⁊ cooperator. Et ita id ad qd mouet est qd mouentis ipm hz motus q fit appropinquatio. Est aūt hui⁹ appropinquationis termin⁹ pfecta cōformitas volūtatis diuine ⁊ humane dei formis effectio. Ad hāc aūt attractiōem appropinquationē pformitatē tria spāliter disponūt antecedenter in via. s. opa instructiōis vel edificatiōis. opa patiētie vel passiōis. opa excellētie superogationis. De opibus instructionis dicit bea. aug. Ex⁹ est diuine puidētie vt nemo a supio⁹ adiuuet ad cognoscēdā vl ꝓficiendam g̃m quē nō eandē q̄ ponit affectu nō adiuuerunt. vn ⁊ Jo. xi. dixit de caypha q cū esset pōtifex anni illius pphetauit. quodñs oñdit q etiā in malis rōne prelatōis dona tribuit ad vtilitatē alior. Et de saule legit ⁊ post vnctionē introiuit in eū spūs ⁊ ppbauit. De opibus patie ⁊ passiōis pz p id qd ait apls. ij. Cor. xij. Virt⁹ in infirmitate pficit. Et figurat in job post pfectā victoriā p patiaz oia bona sua recepit duplicata. De opib⁹ superogatōis. s. pauptate. castitate. ⁊ hmōi dicit xps matth. xix. Amē dico vob q nemo est q reliq. agros etc. q nō recipiet cēties tātū i vita. Cōsistit g ista pfectō charitatis in eūti de statu vie ad statū prie. in plena deputatōe. i omnia collectōe. i pfectissima eleuatōe. Pz g q pfectio charitatis de statu vie in statū prie trāsmutāde sit sine subtractiali additōe p pfectionē sui in se. p act⁹ extēsionē. p act⁹ ⁊ habit⁹ meliorationē ⁊ notabilitationē ⁊ p summa cū summo bono vnctionē. Et q charitas sola pfecta est q est vinculū pfectōis. Alie aūt vtutes hñt aliqd de ipfectōe vt fides q est de eo qd nō vid. ⁊ hmōi. Cū aūt venerit qd pfectū est. ait apls. i. stat⁹ prie euacuabit qd ex pte est. Jdeo necesse ē oēs alias vtutes euacuare. s. fz vltā vite pntis. vl abactōib⁹ sopiri. solā aūt caritatē dñari. ⁊ exercere oes opatiões. Et tūc iplebit illd. Diliges dñz deū tuū ex toto corde tuo etc. Qd tūc iplebit qñ ois act⁹ cessabit naturalis ꝓtū ad actū. ⁊ ois alteri⁹ vtutis habit⁹ erit sopitiū ad actum. ⁊ anima in esse suo nobilissimo toto nobilissimo habitu iplebit. ⁊ nihil nisi charitas i aia ad actū egredit. Sicut ergo charitas. b. marie i statu prie est maior charitate ois pure creature. ⁊ ꝓtū ad substātiā. ⁊ ꝓtū ad actū. ita eadē charitas ei⁹ i statu vie maior fuit oi charitate pure creature ꝓtū ad substātiā. nō aūt ꝓtū ad actum. Et sic ꝓtū ad substātiā fuit charitas btē marie maior charitate omnium angelorum. sed quantū ad actuz mior charitate omnium angelorum.

De aia q varijs nūcupat nominibus,

§.III. De spe beate marie

Dicendū est q vtiq; ea habuit pfectissime. Naz habuit vt dictū est pfectissimā caritatē. q̄ materialiter oium. hm be. amb. vt q̄ eā habeat ⁊ filias ei⁹ ptineat. i. alias vtutes vñ ⁊ spem. Et cū spes sit certa expectatio future beatitudinis ex meritis ⁊ gra puenies. vt diffinit eā magr in. iij. sen. Alij sancti ⁊ sancte q; certitudinē scie nō hñt de meritis suis ⁊ gratia sed p ꝓiecturas. ideo nec certā expectatiōes habēt de sua beatitudine. Sz ꝓditionalē. s. si hñt gratiaz ⁊ merita. Sz beata maria erat certa gra se esse plenā. vñ ⁊ certa de sua beatificatiōe quā expectabat. Et ꝑpter pfectaz ⁊ abundātem spem dr. Eccli. xxiiij. in ꝑsona ei⁹. Ego mat pulchre dilectois timoris agnitiōis ⁊ sancte spei. q; nō solum ista in se habuit in mēte ⁊ act⁹. ꝓduxit. Sz ⁊ in alijs ꝓcurat. vñ ⁊ dr. Spes nostra. s. suffragādū in oīb⁹ auxilium ꝓcurandū. Et Eccli. xxiiij. dicit. Jn me ois spes vite. Et in dicta auctoritate notant tres ille vtutes. Charitas pulchre dilectois. s. dei vñ ꝓcedit timor reuerētialis. ⁊ fides ibi agnitiōis. Per eā em habet cognitio de necessario ad salutē. Et sancte spei. qd dicit ad excludēdū vanā spem. Sz obijci posset q beata maria nec charitatē pfectā habuit. nec fidem nec spem. Nā in fide videt dubitasse. Et dubi⁹ in fide est infidelis. vt dr ex de hereti. cū angel⁹ ei annūciasset ꝓceptū filij dei. interrogauit ⁊ dixit. Quō fiet istd qm virū nō cognosco. Qd simile videtur locutioni zacharie. cū sibi ab angelo nunciata fuisset ꝓceptio futura job, bap, dixit ei, Un b sciam cū sim senex ⁊ vxor sterilis. Jn qbus vbis q dubitauerit ⁊ incredulus fuerit. pz ex eo qd dixit ei angelus. s. q eo q nō credidisti vbis meis: eris tacens ⁊ nō poteris loqui etc. q̄ multitas fuit ei data in penā. Hoc idez videt ex exemplo qd subdidit angelus marie. dicēs. Ecce Elizabeth cognata tua ⁊ ipsa concepit filium in senectute sua. q. d. Nō habes dubitare de cōceptu tuo: q; sicut ꝓcep⁹ elizabeth est mirabilosus: ita erit ⁊ tu⁹. Aliter tñ: qm illius ex sterilitate sed de virgine: tuus ex vgine tm ex deo. Ad hoc rndet p. b. aug. q. be. Maria i nullo dubitauit: qd declarauit spūs sanctus cū dixit p os elizabeth. Beata q credidisti. Tunc em dr Elizabeth repleta fuisse spūsancto: quo reuelante cognouit Maria de illo ꝓcepisse: qd erat occultum. Non g cū dixit. Quō fiet istud dubitauit q; ens de facto: sz q̄siuit de modo. Et b est modū ⁊ ordinē q fiuit. Nō enim querit: si fiet istud: sed qd ait b. Ber. sup Missus est. Nō dubitabat de facto: sed quō. q. d. Cū sciat dñs meus restis pscie mee votū ancille sue esse nō cognoscere virū: qua lege: quo ordine placebit sibi vt fiat istud. Si oportuerit me frāgere votū vt pariam tale filium: ⁊ de filio gaudeo: ⁊ doleo de ꝓposito. Sfiat tamen volūtas eius. Si aūt cōcipiā vgo: pariā virgo: qd vtiq; impossibile nō erit si ei placuerit: tūc scio vere q; respexit humilitatē ancille sue. Jdec. b. Ber. Un ⁊ Beda dicit. qd illd quo mō sunt due dictiones distincte. Et qm virū nō cognosco. i. ꝓposui me nō cognoscitura virū carnalr. Emiserat em votū vginitatis hm. b. Aug. xvij. q. ij. §. beata maria. Vel hm Alber. sup missus ē. Nō cognosco virum vt psone mee dñatorem: operū rectorē: pis corruptorē: a se obligatorē ꝓlis. ꝓpagatorē: nunq volo cognoscere aliq cognitiōe copulādo. s. eum audiēdo: aut itelligēdo vel diligēdo. Qd aūt angelus ei nūciauit ꝓceptum sterilis Elizabeth. vt dicit ibi qdam glo. Nō q̄si incredulam hortat ad fidem sed credenti q audierat: ampliora replicat miracula: vt q deū partura erat: ꝓcursorē quoq; de anu sterili nasciturū cognosceret. Hinc ⁊ btus Bern. vbi. s. Quid fuit necesse etiam huius sterilis vginē nunciare conceptum. Nūquid forte adhuc dubiā ⁊ incredulam oraculo recētious voluit confirmare miraculi? Absit. Sed deo concepr sterilis virgini nunciatur vt dū miraculum miraculo addit gaudiuz gaudio cumulet⁹. Porro necesse erat nō modico leticie ⁊ amoris incendio inflāmari: que filium paterne dilectionis cū gaudio spiritussancti mox erat ꝓcepturā. Vel etiam vt audiens cognatam. i. attinentē vetulam ⁊ grauidā cogitet ipa iuuencula de illius ortu quo. Unde posteā visitans: in parte seruiuit. Sunt alie ratiões que hic omittunt. Secūdo quantum ad dilectionem videtur q̄ non habuerit eam maximā. Nam dicit filius eius. Maiorem hac dilectionem nemo habet: q̄ vt animā suam. i. vitā ponat quis pro amicis suis: sz p martyriū. Sed be. Maria non recepit martyrium: sed morte naturali sine dolore mortua ē. ergo etc. Rndeo hm Alb. vbi. s. Non tantū beata Maria ꝓtum ad actū interiorē. i. dispōnem ⁊ desiderium: sed etiā ꝓtum ad opis exhibitiōem posuit maiaz suaz p proximis. imo animam filij sui: ⁊ ipm filium quem magis q̄ aiam suā dilexit p primo. Et ꝓpam animā sine necessitate passionis obtulit ꝓpie volūtate: ⁊ eam in passione filij crucifixit cum filio vt plus q̄ martyr fieret hm omnes doctores. Unde ⁊ duas aias obtulit pro proximo ⁊ effectuz dilectiōis ad primuz duplicauit: ꝓpter qd symeon dixit. Tuam ipsius aiaz gladius pertransibit. s. doloris. Et vt addam⁹ aliqd simplicib⁹ auribus vix credibile: ita primum dilexit q̄ si defuisset q filium crucifixisset. ipa saluti humani gñis ꝓsequēda: eū cum manib⁹ suis in cruce posuisset. Tertio de spe. nō em vr hūisse spez. Nā vt ait apls. Qd hz q̄s: qd spat. q. d. spes ē re q nōdū hr. Sed videt q̄ non. Rndeo, beatitudine imperfecta seu dispositiua: de qua ꝓpus. Beati pauperes spū etc. si vere tunc erat beata: q; oēs illas beatitudines pfectissime habebat. Et talis beatitudo nō opponitur spei: sed manet cum ea.

Rndeo:

Utrū maria habuerit dilectionem maximā ⁊ ar. quē q nō

Dei dilectiōe q. s. fit p tria.

Utrū bta virgo habuerit spē ⁊ videt q̄

§.IIII. De virtutibus cardinalibus de q̄bus dicit Sap. viij. Sobrietatē ⁊ sapientia, docet iusticia ⁊ vtutē: q̄bus nil in vita hoib⁹ est vtilius. Sobrietas hic dr tpantia: sapia: prudentia: virtus fortitudo. Justicia aūt ponit in suo vsitato vocabulo docet istas diuina sapientia: cum inhabitat mentem per gratiam suam.

De vtutibus cardinalibus vtruz fuerint in beata Maria.

Et ꝓma facie posset videri q hec nō fuerint in vgine ex actibus earū virtutū. Nam dicit. b. Augu. q̄ prudentia est in pcauendis insidijs. Insidia est occultata deceptio: sed virgini nō fuerūt occulte fraudes diaboli: nec ad eā accessit temptando. Justicia est in puniendis malis in se vel in alijs: s. b. maria in se nullū pctm habuit. ergo alibi dicitur mater miscōie q nō punit ⁊ remittit pena. Sfortitudo in tolerādis molestijs. s. sine impatiētia. Temperantia in refrenādis illicitis ocupiscētijs. Sed. b. maria nō habuit aliquos mot⁹ ocupie illicite. ⁊ in oibus requiē q̄siuit. nihil rōne sentiēs motuū: vt in alijs accidit: g etc. Jn ꝓmum est: q; angel⁹ dixit. Aue gra plena. Sed vna ex gratijs est gra virtutuz. ⁊ potissime inter morales sunt iste. g ⁊ istas habuit. vñ ipa ait Eccli. xxiiij. Jn me ois spes vite ⁊ vtutis. Transite ad me oēs. s. p eis adipiscēdis ⁊ a gnationibus meis adimplemini. i. actibus vtutū a me ꝓcedētibus: implemini pfecte imitādo. Sed sciendus q cū vtutes iste sint sub q̄druplici differētia hm diuersos status: vt ponit Plotin⁹ phs. ⁊ declarat. b. Tho. in ꝓma scde. Et ꝓme dicunt pontifices ecclates in incipiētibus ⁊ ꝓficiētib⁹ in vtute: quaz officium est in hūtibus sustinere magnos ⁊ multos impulsus tptationum a vnijs eis cōtarijs: s. tū superare ⁊ passionem rōni subijcere. Scde dicunt purgatorie habite a pfectis viris: quaz officius est q̄si in quiete: eas habere cū modica pugna ꝓtorum. Tertie dicunt purgati animi: que ꝓprie sunt in cōprehensoribus. Et aliud est q̄ hñt q̄ in pātri: vt prudētie sit eligere deū vt summū bonū ⁊ oia in eū referre: iusticie ei totaliter subijci ⁊ voluntati eius ꝓfo: mari. Sfortitudinis est firmiter inhērere. Temperantie in ipo summe dlectari ⁊ nō in alio. Quarte dicunt excellentes: aput sūt in mēte diuina. Habuit ergo. b. maria vtutes istas hm Alber. quasi p modum patrie: ⁊ vt purgati animi. nō aūt simpliciter: s medio mō iter statū viatoꝝ ⁊ cōprehēsoꝝ. Nam q̄tum ad actuū pfectionem habuit p modum patrie sine aliqua pugna. Sed q̄tum ad merendi ꝓditionē habuit p modum viatoꝝ. Si em simplr habuisset ad modum cōprehensoꝝ nō ex illis actibus meruisset. Deriuādo sermonē ad singulas de prudentia eius canit eccla. Quo ꝓgrederis virgo prudentissima. Prudenter conseruabat oia verba hec que de filio dicebant ꝑ ⁊ in corde ꝓferens in corde suo. Lu. ij. s. cū his que scripta erāt de eo: vt dicit Beda. Prudenter diabolo occultabat suam virginitatē. Prudenter euasit psecutionē herodis ꝑ filiū fugiens in egyptū cū eo. Qui moderat labia sua prudentissimus est inquit Salomon in prouerb. Nulla aute pura creatura ita moderata est. naz pauca repit locuta ⁊ valde rōnabilia ⁊ vtilia. Cū angelo breuiter interrogando ⁊ modo eius q̄ sibi nūciauit. Et ꝑ intellecto volūtatē dei se totaz subdendo. Ecce inquit ancilla dñi etc. Cū filio autē ꝓcessum ꝓ defectu vini postulādo: cū ait vinum nō habent ⁊ ministros ad obedientiam eius exhortādo cum ait. Qd cunq; vobis dixerit facite. Joh. ij. Et iterū filio inuento in templo ait. Fili q̄d fecisti nobis sic etc. Lu. ij. Diffuse aūt cuz deo locuta ē q̄n cāticū deo gras agēdo edidit. Magnificat aia mea etc. Justicie ptes integrales sūt facere bonū ⁊ declinare a malo. Sz hec sola declinauit ab oi macla pcti hm illud Cañ. Macula non est in te. et sp opata est bonū ad oēs. Partes iusticie potentiales sunt religio: obediētia

Justicia.

Rō in beata ꝓgine fuit prudentia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pietas siue misericordia, gratitudo, ⁊ penitētia. Est autez religio cōprehendens latriā ⁊ dulīā. Et latria quidez est honor soli deo debitus ⁊ exhibitus. Et pōt sīt seruit⁹ latrie ꝑm Alber. vbi. s. in tribus. In actu oratis. vt cognitio et dilectio. In actu oratis. vt laus ⁊ oratio. In actu operis. vt genuflexio. adoratio. immolatio. ⁊ hmōi. Quia ꝫ fuerunt in beata virgine in summo. Actib⁹ em̄ interioꝛib⁹ vtutum excellit oēm creaturā purā. Angeli em̄ habēt vtutes inamissibles ſz nō meritorias ꝓnj essentialis. Viatores homines sancti habēt virtutes meritorias sed amissibles. Bta aūt maria habuit cuz angelis vtutes inamissibiles. cū sanctis via. oībus meritorias. ⁊ sic etiā excellēti⁹ cum ctis habuit. Actus latrie in ore, s. laus ⁊ oratio excellētissime fuit in ea. vt dicere valeret illd. Semp laus ei⁹ in ore meo. Et oratio q̄dē sancto⁹ non inmitit alicui uri ex pte sui. ſz tm̄ misericordie ex pte dei, oratio aūt vginis inmittit gr̄e dei iure naturali ⁊ iusticie euāgelij. Nā filj⁹ nō tm̄ tenetur audire matrē ſz ⁊ obedire. Iuxta illd apls. Filij obedite parētib⁹ vestris q̄d etiā est de iure nature. Q̄d ipa videt innuere in mō oādi. nō em̄ vsa est obsecratōe simplici ſz infinuatōe dicēs. Vinū nō hnt. Joh. ij. Dicit aūt Hug. de scō victo. q̄ nobilissima spēs oratonis est infinuatio. exemplificās in dicto vbo. Vinū nō habēt. Et sic oratio ei⁹ erat nobilissim⁹ modus oādi. tū. q⁹ habebat rōnē. iussiōis ⁊ imperij. Tū. q⁹ ipossibile erat eū nō exaudiri. iuxta illd q̄d in figura ei⁹ dixit Salomō mri sue Bersabee cū aliq̄d petere vellet. Petere inq̄t mater mea. neq; em̄ fas est vt auertā faciē meā. iij. Reg. ij. Act⁹ exteriorꝛ rie est i oblatiōe rū tēplorꝛ ꝓstructōe ⁊ sctificatiōe eorū hoc bta maria fecit in summo. Nā de corde ⁊ corpe suo ꝓstruxit templū spūisancto. in quo sanctificato dei filius habitauit. Ipsa nō solū seipam obtulit deo in sacrificiū p votā vginitatis sed ⁊ filiū suū ex suis carne ⁊ sanguine formatū sponte o cōsensu in eius passiōe obtulit. p. n. bis oībus deo in odorem suauitatis. Dulia ꝫo est honor⁹ exhibit⁹ ⁊ debitus creature cōiter ꝓpter aliquā excellētiam. . ⁊ potestatis. sapiētie. ⁊ virtutis. yperdulia autem debēt excellentib⁹ creaturis vt virgini ⁊ cruci. Et yperdulīā quidē habuit beata maria i summo sup oēs creaturas. nā maius est adorari q̄ adorare yperdulia. Sed oēs alij sancti adorāt vgines yperdulia. Ipsa aūt adorat̄ ab omnibus . . dulia. ergo omnes excellē. in yperdulia. Itē act⁹ dulie habuit sup omnes excellēte. nulla em̄ digna psona vl' creatura potuit aliā creaturā tantū honorare q̄tum dignissima creaturarū mater dei. Itē cū essz supma⁹ dignissima oīm creaturaꝝ quā debebāt oēs venerari. misericordie debitū fuit nō iusticie vt alias creaturas honoraret. Itē seruit⁹ humillima fuit qua inferiores se honoraret. qñ. s. ipsa pria deo p. . . corruptionē. q⁹ incorruptio facit ꝓtinū deo purificationē pollutis matrib⁹ ꝓstituraz absq; legis p̄cepto obseruauit. ⁊ filiū cum oblationib⁹ offerēs sacerdotibus legalib⁹ reuerētiā exhibuit. Et supra legē posita ipa le. . ministris legis obediuit pgens ad templū singulis annis in festiuitatib⁹ p̄ceptis in lege ⁊ filiū ducēs duodennē.

Quātū ad opa misericordie q̄ debent ex cōpassione ꝓximoꝛ ⁊ subleuatiōe miserie. ⁊ ꝓpter hoc debitū dicūtur hmōi opa iudicie. ad q̄ tenent⁹ oēs ꝓ loco ⁊ tpe. vt ptz in discussiōe. i finali iudicio. Esurijui ⁊c. Matth. xxv. Hmōi opa misericordie beata maria habuit in summo sup oēs opa aūt misericordie alte. est altero maius. vel q̄d fit ex maiori charitate. vel q̄d fit magis digno indigenti. vl' q̄d fit ex maiori effectu impēso vel q̄d fit ex magis necessario hec omia fuerūt in beata maria in summo. Naz charitas ex q̄ fec opa misericordie excessit dilectōez oīm misericordiā faciētiū. marie idigēti exhibuit. ⁊ nemo interpiatores xp̄o pauperioꝛ fuit. dignissimo pauperi tribuit. q⁹ homi deo magnū ei op⁹ misericordie ē q̄d dat laico bono. maiꝰ q̄d dat clerico. maiꝰ religioso. maximum si ep̄o egēti ⁊ bono maxie ⁊ maximū. si papa pauperi, ſz sup oia pauperi deo, qui vt sit apls cū sit diues in glia ꝓpter nos egenus factus est. Maximū etiā effectū misc̄die nobis impēdit: q⁹ nos miseriis ⁊ captiuis ⁊ mēdacis dedit filiū suum deū. Captiuis in ꝑcium: famelicis in viaticū: laboratibus in premium infirmis in medicamentū: ⁊ cū ipo dedit nobis regnū celorum ⁊ oē bonū. . . um illo em̄ oia nobis donauit. non desupflu . de necessario opus misc̄die fecit filio suo pauperculo ⁊ pegrino de . . is purissimis carnib⁹ ⁊ sanguinibus fecit ⁊ tunicā co. . . is in gremio vteri sui hospitatus est: ⁊ de ꝓprio corpe croauit ⁊ lac dedit. Penitentia virtus q̄ est ps iusticie fuit pfect⁹ in. b. maria q̄ aliis viatoꝛib⁹. q̄ꝫ ex eo: q⁹ oībz aliis act⁹ pnie relinq̄t ꝑtm̄ inesse vl' fuisse. Est em̄ dolor de ꝑtis cōmissis: ⁊ in . virgine act⁹ penitentie fuit sine pītia vl' sine p̄cessione culpe. Fuit em̄ in ea ꝓ modum patrie. In beatis em̄ est pi. . vtus sicut ⁊ alie oēs: ⁊ ad aliū actū q̄ hic videlz nō dolor de cōmissis: ⁊ de testatio pcti sine velle peccā. ⁊ sic fuit in. b. maria sm Alber. De fortitudine eius pōt intelligi illud q̄d dicit puer bio. vlti. de muliere sapienti. Fortitudo ⁊ decor indumentum eius. i. fortitudo decoꝛa: q⁹. f. sine motu ꝑturbationis alicuius q̄d nō fuit in sanctis: hac fuit induta semp⁹ ornata. Vñ mater dei effecta appropinquans ad ptum magnanimiter aggressa est iter cū spōso Joseph in bethleē ꝓ montana iudee: vt describeret ⁊ censum daret ꝓsidi pro romano impio. Et cū illic nō repiss̄ent hospitiū siue prop̄ter multitudinē ꝓcurre . . iū: siue ꝓpter pauptatē nō habens ad expēdendū secessit in diuersoꝛiū. Ubi media nocte in hyeme, pepit filiū suū: frigus cū eo ꝓstantissime ferens nat⁹. Inde ad paucos dies magnifice exposuit puerū pene maxime circūcisionis: nō sine sui doloꝛe ir . . nso. Et post modicū quesitus puerus ab herode ad pdendum secessit in egyptū ad terras idolatrantiū plurib⁹ annis ibi demoꝛata: ⁊ post mortē herodis reuersa in nazareth semp fiduciā hīs in dño vt eripet de inimicis. Secuta filium p dicantē ⁊ miracla facientē. O quot opꝓbria: quot blasphemias: q̄t pſecutiones: q̄t insidias ad capiendū eū illata ⁊ facta patiētissime tulit. Demū stabat iuxta crucē iesu mater eius maria: vt dicit Jo. xix. Cū maximo doloꝛe cernens filiū deriſum: ꝓsputū: flagellatū: spinis coronatū. a cunctis maledictū ⁊ repꝛobatū: in medio latroꝛ⁹ collocatum: clauis affix . . aceto ⁊ felle potatū in siti sua. . . ces vulneratū. Stabat pena moꝛtis ꝓternata: ⁊ mente ad deum erecta. Stabat nō inclinata ad sensualitatē ex amoꝛe filij. Stabat nō curuata ad appetendū vindictā crucifigentium: nō eos maledicēs. nō odiēs: nō . . armur . . nō vociferens: nō capillos euellens: vl' faciē dilacerans: vt multi faciunt in moꝛte carissimoꝛ. Stabat fortiter ⁊ vsq; ad finem ꝑseueranter oia sustinens ꝓpter dilectionē dei ⁊ voleñ: ⁊ ꝓtinū dilectionē inde redimēdi: q⁹ fort. est vt mors dilectio: dura sicut infern⁹ emulatio. Can. viij. In rēpꝛs Temperia deniq; singularissima fuit ꝓpter q̄d ait Eccl. xxiiij. Quasi rauis. si myrrha electa dedi suauitate odoꝛis. myrrha q̄ē amara ⁊ ꝑseruatiua a coꝛruptiōe significat tpantiā: q⁹ vtiq; amara est displicibil' sensualitati: ⁊ ꝑseruatiua a coꝛruptōe multoꝛ pctoꝛum. Et de abstinētia quidē dicit. b. Amb. in libꝛo de vginibus q⁹ frequēter ipa ieiunabat: ⁊ cū reficeret necessitas cogeret: cibus ei obui⁹ erat: q⁹ modē arceret nō q̄ delicias ministraret. Sola ipa fuit q̄ nūq⁹ meras in cibo ⁊ potu excessit: nec vnq; cū nimia auiditate sumpsit.

Quo aūt castitate ea q̄ filiū dei intacta generauit. In oībus aliis viatoꝛib⁹ castitas est cū pugna ꝓ fomite ⁊ cū ea sua. . . min⁹ imp̄mēte veniale: ⁊ cū possibilitate cadēdi etiā in moꝛtale: exceptis sanctificatis in vtero ⁊ apls spūsancto repletus dicit Alber. vbi. s. Sed in. b. maria fuit castitas sine pugna fom . . tis: ⁊ sine casu ⁊ possibilitate cadēdi in moꝛtale vl' veniale. . . nimo castitas eius nō solū hoim viatoꝛ: ⁊ angeloꝛ castitatez . . cellit. Et em̄ multiplicioꝛ q⁹ angeli solū eā habēt in spū nō in corpe: q⁹ nō habent. Sed maria in spū ⁊ corpoze virgo, Est ⁊ nobilioꝛ ⁊ vti-

lioꝛ q⁹ angelus est naturalis, vñ nec meritoria. In b. Maria ē gratuita ⁊ meritoria. Est tertio glosio: q⁹ in angelis q̄si necessaria ⁊ sine pugna. In maria volūtaria ⁊ cum victoꝛia. D ꝓ ergo est pulchra: casta generatio cum clarita te. Sap. iij. nulla clarioꝛ ista. Unde ad eius aspectū cum esset pulcherrima oīm: etiā incōtinentes nō mouebantur ad ꝓcupiam ei⁹ ſz ad ꝓtinentiā incitabant. De modestia pte tpantie dicit apls ad Phi. iiij. . . destia vi . . nota sit oībus hoīb⁹ q̄ ꝓsistit circa habitū seu . . titū. Habitus autem ꝑm Alb. vbi. s. est triplex. s. mūdan . . vanus qui ꝓhibetur. De quo dicit in canonica Pe. de . . mulieribus. q̄rum nō sit exterius capillatura aut circūdatio auri ⁊ argenti ⁊ margarite ⁊c. Vñ ⁊ dines q̄ induebat purpura ⁊ bysso de scribitur sepult⁹ . . inferno. Lu. xvi. qui ad pompā. s. supbiam eis vtebat. . . t secūdo habit⁹ mediocritatis: q̄ pertinet ad modestiā . . quā tenent⁹ omnes etiā imꝑfecti. de q̄ apls. i. Tim. Mulieres in habitu ornato cū verecūdia et modestia ornātes se nō in tortis crinibus aut veste ꝑciosa ſz nimis: aut auro aut argento: ⁊ ſz sicut decet mulieres ⁊c. Est tertius habit⁹ hūilitatis q̄ ptinet ad pfectos: q̄lis erat habit⁹ Jo. bap. ſz de pilis camelor. vbi glo. Qui pniam ꝓdicant habitū pnie ponēt. i. humiles ⁊ deiectū. Et chrysostomus exponens illud q⁹ d: de veste xp̄i q̄ erat incōsutilis: ⁊ desuper cōtexta p totum. Dicit incōsutilis, i. de fortis. nō q̄ haberet formam: sed q⁹ hēbat rudes futuras. Et desuper cōtexta per totū. exponit. i. repeciata multū vt vestes pauperum. In isto tamē tertio hab . . u humilitatis sunt gradꝰ q⁹ ſz ⁊ pōt esse nimis humilis. . . defectus: ⁊ nimis defect⁹ q̄ ſz requirat stat⁹ portātis ⁊ . . diocris. Et ad b̄ facit q̄d ait Hiero. di. xli. ſ. i. Nec affectate fordes: nec erāstite deli-
De habi- tie. i. in . . sib⁹ q⁹ laudem pariūt. Dicēdum igit inq̄t Alb. tu marie q̄ habitus. b. Marie: fuit habitus humilitatis: mediocris quatis fu- ñ. Et idem credim⁹ de vestitu dñi Jesu ⁊ sanctoꝛ. Et si q̄ erit. ratur quō beata Maria potuit excellere oēs alios in ista mediocritate humilis habitus cū quocūq; panno vsa fuerit. potuerit ⁊ alie illo vti ⁊ indui. Respōdet Alber. q⁹ ꝑm ꝓbum circa ꝓticularia ars mediū determinare nescit. Descendentē enim ad indiuidua Plato iubet q̄escere, Singularia enim infinita sunt: nec . . um est disciplina. Sed in hmōi gratia potentioꝛ est arte. Dicimus ergo q⁹ in hoc beata M . . ia alios excessit in cultu vestiū: q⁹ sup artem p unctionem spūssancti scuit mediocritā . . sup oēs in huiusmodi obseruare. De humilitate nūc tacemus: q̄ tāta fuit: vt deū de celis ad terrā traxerit. Respexit humilitatem ⁊c. Aue gr̄a plena: ſz virtu . . m.

Tripler ē habitus.

Fortitudo dei.

De gratia ꝑptē donoꝛ q̄ fuit in b. virgine. Ca. XVIII.

De gratia plena. gra

a tia ſz donoꝛ septem spūssancti: q̄ dr̄ septiformis. Sm illud q⁹ canit ecclesia. Tu septiformis munere. Et zacha. ait. iiij. c. Exequabit . . m gratie: gram ſz donoꝛ ⁊ gratie vtutū. Tantū em̄ q̄s hz dr̄ donoꝛ ꝑfectione: q̄tum ad ꝑfectione vtutū. Hra aūt donoꝛ realiter differt a gr̄a sacrali ⁊ virtuali. Et ipa etiā . . dona differunt ab inuicē realiter. de q̄bus Esa. xi. dr̄. Requiescet sup eū spūs dñi: spūs sapie ⁊ intellectus: spūs consilij ⁊ fortitudinis: spūs scientie ⁊ pietatis: ⁊ replebit eum spūs timoris dñi: sine q̄bus donis nullus saluat. Et faciunt hominē de facili moueri ad opa excellētioꝛa q̄ vtutes infuse ex q̄dam impetu spūs mouētis: vt feruētius ⁊ pfectiꝰ . . ar: q⁹ oia abundantissime fuerūt in beata Maria. Et . . co Aue
De gratiis donoꝛum siue ei⁹ in ma . . ria ar . . q⁹ nō gratia plena septiformi. Sed videt q⁹ in ea non fuerint Nā dicit be. Hre. in moza. q⁹ sapietie opponit̄ inscientia Intellectui hebetudo. Cōsilio temeritas. Fortitudini ꝑcipitiū. Timoꝛi remissio. Scie ignorantia. Pietati crudelitas. Vel sic. sapie luxuria: intelle . . gula: consilio . . cia: fortitudini accidia: scie ira: p . . . inuidia: timoꝛi superbia. Ex his patet q⁹ in v . . oꝛibus dona sunt cū permixtione ad ꝓtraria ⁊ cū pugna, ſz in beatissima Maria nō fuit;

§. I. Descendēdo autez ad

singula sapiam habuit in supino gradu. Nam vt dicit salomon. Ubi humilitas ibi ⁊ sapia. ⁊ Ptoloneus ait. q⁹ inter sapiētes ille sapientioꝛ qui ⁊ humilioꝛ: ⁊ beata maria humillima sup oēs ⁊ ꝑm regulā data a filio. Qui se humiliat exaltabit. ⁊ q̄to magis humiliat tanto magis exaltatur Sz. b. maria exaltata fuit sup oēs, choꝛos angeloꝛ. q̄ ipa fuit humillima. vñ ⁊ sapientissima. Est aūt sapia quidam gustus spūalis ꝑme veritatis ꝓ modum . . tatis. Vñ sapientia ꝑm nomē eius dicta a sapoꝛe quasi sapida scia gustui mētis. In gustu aūt tria ꝓsiderant. Primū ꝑm pōm q⁹ gust⁹ est quidā tactus. Secōo in gustu est discretio gustabiliū. Tertio est ibi delectatō quedā ex ꝓiunctōe gustabilis rei cum gustāte. Sic in gustu spūali tria ꝓsiderant. immediata ꝓiunctio: discretio: ⁊ delectatio. Sz in his excellit. b. Maria oēs viatoꝛes. ergo ⁊ in sap . . Nam q̄tuz ad ꝓmum in tactu spūali. i. ꝓiunctione immediata q⁹ preceller oēs p3: q⁹ illa ꝓiunctio est ꝑ charitatē. Vñ vbi inse parabilioꝛ: dilec . . t maioꝛ ibi ⁊ ꝓpinquioꝛ ⁊ indissolubilioꝛ ⁊ immediatioꝛ est ꝓiunctio. Item incoꝛruptio facit ꝓtinū deo: ⁊ in vgine fuit summa incoꝛruptio. q̄ fuit magꝛ ꝓiuncta. Quoad scōm. s. discretionē sciendū q⁹ discretio gustantiū fallit duobus modis. Uno modo ex pte gustabilis, ꝓpter saporū ⁊ gustabiliū cōmixtionē vl' similationē Alio modo . . ter gustantiū oꝛgani discussiua infectiones Que decepto ꝓ . . t nō tm̄ in re coꝛruptibili: ⁊ etiam in gustu spūali. Ex pte quidem gustabilis vt q̄n angelus sathane trāsfiguraut se in angelū lucis. Et q̄n naturalis affectio videt . . sse: vl' ecōuerso: tunc ⁊ sapoꝛ cōmixtio siue cōfusio generat cōfusionē in gustante. Ex pte aūt gustantiū vt gustus sp . . lis est infectio ꝓia delectationi: vl' admin⁹ fomitis . . ptiōe que . . nsum spūalis delectatōis impediunt ⁊ . . ote diminun . . ⁊ discretionem puertunt vt dicant malū bonum ⁊ bonū malū: ponentes lucē tenebras ⁊ tenebras lucē. Dicit em̄ aialis hō: vt dicit apls. j. Coꝛ. ij. Qui nō ꝑcipit q̄ dei sunt: nec discernit. cuius deus venter est ⁊ esse sub sentibus: delicias cōputat. Fastidiens n . . q⁹ descendit de celo ⁊ mu . . muratis ꝑ pepones ⁊ alia . . s ⁊ cepis in egypto. Ide . . t deceptio vl' decipiendi p . . ꝫ maius ⁊ minus est in . . viatoꝛe: fomitis coꝛruptione aliqua remanēte. Et hec deceptio siue decepꝓionis possibilitas . . llo modo fuit in. b. virgine: que ꝑ oia astutias diaboli nō ignoꝛauit: ⁊ semp malum repꝛobauit: ⁊ bonū sine erroꝛe elegit: ⁊ cuius platus spūalis ab oī coꝛruptiōe fomitis fuit purus ⁊ sanus ⁊ spūali dulcedine semp plenus. Nihil em̄ nisi deū ⁊ ꝓter deū gustauit. Vñ in gustu spūali falli nō potuit. Et sic quoad discretionem oēs excellit. Quoad tertiuz. s. delectationē q̄ repitur in gustu spūali. b. maria oēs antecellit. Nam vt dicit. b. Bre go. in moral. q⁹ sapia est donū reficiens mentē spe ⁊ certitudine. Sed spes ⁊ certitudo q̄ reperit in. b. maria: ⁊ haberi nō pōt in ꝑfti. maxime fuit sup oēs viatoꝛes. Unde sicut inter esurire iusticiaz q⁹ d . . bonoꝛ viatoꝛ ⁊ saturari ea q⁹ est cōprehensoꝛ quasi medium est cognoscere. ita delectatio gustus spūalis in. b. maria fit ꝑ modū comestionis. Ad q⁹ facit q⁹ dicit in eius ꝑsona in Cāti. Comedi fauum cuz melle meo: vt faum comestus sit delectatio ex cōemplatiōe humanitatis xp̄i: mel ex co . . itiōe deitatis Plena igit fuit sapie gratia: vt dicere valeret illud Sap. vij. Uenit in me spiritus sapientie.

§. II. Ad donuz intellectus

ptinet quedā acut . . penetratiua cognitio diuinoꝛū. Unde dr̄ intelligere quasi intus legere penetrare mentē ad intima rerum diuinaruz: vt misteria scripturaz diuinaz au-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dita vel lecta. Creaturas spūales. vt angelos ⁊ aias. ⁊ ip
sum deū ex ipsis reb⁹ creatis p vestigiū vl imaginē ꝑm il
lud. Inuisibilia dei p ea q̄ facta sunt intellecta ꝓspiciunt
⁊c. ad Ro. i. Sz nō rōe naturaliter phīl. sz lumie doni⁹ in
tellectus. ℔ trā maria pleni⁹ ceteris habuit. Ꝺ sic ꝑbat
Alb⁹. vbi. s. Inter cognoscere creatū p creatū. ⁊ cognosce
re creatū p increatū. mediū est cognoscere increatū p crea
tum. vel econuerso creatū p increatū. Tria ist⁹ replūt di
uidētiū ⁊ nihil est vacuū ergo repiet ⁊ q̄rū. Et puri q̄dā
viatores hūt ꝑmū videtes. s. creatū p increatū. i. p fidem
vñ Esa. vi. ꝺ. Ea q̄ sub ipo erāt replebāt tēplū. glo. gre.
Cū mens in cōtemplatōe ꝓficit nō iā q̄ ipe est. sz q̄ sub ip
so est ꝓspicit. Deū em̄ nemo vidit vnq̄. Et hec est cogni
tio viatoꝝ. Cōprehēsores vo videt increatū p increatum
q: sz videt deū p seipz. videt etiā creatū p increatū. crea
turas. s. in deo ⁊ p deū iurta illd. i. Cor. xiij. Tūc cogno
scam sicut ⁊ cognit⁹ sum. s. deū. ⁊ oia cognoscā in se. sicut
⁊ ipe me cognoscit in se. Ergo cū vnū medioꝝ repiat in
ter extrema. repiet ⁊ reliquū. videlz videre increatum p
creatū. Sz cognitio media ptinet ad statū mediū. Stat⁹
aūt medi⁹ ad brissimā vginē ptinet. q: supra puros via
tores ⁊ circa cōprehensores. Fuit ergo cognitio ꝺbtissime
vginis talis p donū intellect⁹. q̄ cognoscebat lumen in
creatū. nō q̄dē p spēm sicut ꝺbti. nec ex p imaginē vt viato
res. sz p lumē creatu. Et sic cognoscit increatū p creatū:
Et illō lumē nō erit mediū sicut p speculū vel imaginem
vel vestigiū vel signū. put est mediū inter apprehēsiuuz
⁊ signatu. sz sicut lumē solis est mediū ꝓiungēs visibile ⁊
visum. Mirabilē aūt cognitionem intellectus de beata
maria ponit Alb⁹. vbi. s. ꝑ nouē ꝓclusiones quasi ꝓtuole
gia. Ille ꝑma est ꝑfecta cognitio sine medio dei trinita
tis quā habuit in via p speculatissimā gratiā. Secūa est p
fecta cognitio misterij incarnationis ⁊ hāc habuit p gra
tiam ⁊ singularem experientiā. Tertia est cognitio sue pre
destinatōis quā habuit p reuelatiōnē cōm. Quarta est
aie sue ⁊ spiritū p spēs ꝓprias cognit⁹. quā habuit dis
positiue p naturā. cōpletiue p grām. Et h hāc vidit an
gelos aias ⁊ demones. Quinta est ꝑfecta cognitio oium
ad statū vie ptinētiuz. quā habuit p gratie infusionem. et
inspirationem. Et hec cōprehēdit ꝑfectā cognitionē scri
pturarum. operandoꝝ. ⁊ cōtemplandoꝝ. Sexta est co
gnitio circa se futuroꝝ. quā habuit p reuelatiōnē ⁊ in spe
culo lectionū. Septima est oium ad statū patrie ptinen
tiū p cognitionē. Hāc habuit p ꝓtemplatōis reuelationez.
Octaua est oium creaturarum stantiū cogni⁹. quā ha
buit per naturā. gratiā. ⁊ ꝓtemplatiōnē. Nona est. q̄ ha
buit vt matutinā ⁊ vespertinā cognitionē. Matutinā per
gratiam. Vespertinā p naturā ⁊ gratiam. Et sic repleuit
eum sz aīmum suum spiritu intellectus.

§. III. De dono consilij sciē

dum q̄ consiliū est inq̄sitio rōnis de aliquo opabili a nob⁹. Et q: oia debet homo facere cuz ratione. Ideo dicit
salomon. Oia facit cū ꝓsilio sz rōnis sue. Et vbi nō suffi
cit consiliū suum ꝓpter dubia de illo opabili dicitur ra
ꝓ. vt querat⁹ ꝓsilia alioz sz intelligentiū ⁊ rectoꝝ in illa
materia. Et ideo ꝺ: Tob. iiij. Consilium semper a sapiē
te inquire. Verum q: sunt aliqua opabilia ad q̄ non suffi
cit humana ratio edocere sufficienter. ideo ponit donum
cōsilij donū spūssancti. Ꝺ sic diffinit bea. tho. in. iij. sen.
Ꝺ est habit⁹ quo hō accipit q̄ agendū est quasi p certi
tudinē a spūsancto edoct⁹ supra humanā rōnē. Vel sic
ꝑm bea. tho. in. ij. Consiliū est donū quo spūssctūs nos di
rigit in omibus q̄ ordinant in finē vite eterne. siue sint de
necessitate salutis siue non. Hoc donoꝝ gratia plena fuit
virgo beata supra omēs viatores. Ꝺ sic ꝑbat Alb⁹. vbi. s.
Cū venerit ille sz spūssanct⁹. doce. nos oēm veritatez
sz de agēdis ad salutē. sed spūssanctus venit imꝓpor
tionabiliter in beatā mariā magis q̄ in quemlibet viatorem
purū: ⁊ in ꝓcepku filij ⁊ in die pētecostes cū eēt cū aplis
q̄n venit in specie ignis. q̄ in agendis marie fuit edocta p
donū ꝓsilij. Ite ex ꝑm. Cuius ē opari eius est ⁊ operanda
cognoscere. Et cui⁹ est in oibus ⁊ p oibus bn operari ei⁹ est
⁊ sup oēs operanda cognoscere ⁊ bn discernere: q̄ ꝓtinet ad
ꝓsiliū. Sz b. Maria fuit ꝑfectissima observatrix ⁊ mādā
toꝝ ⁊ ꝓsilioꝝ dei sup oēs. ergo habuit cognitōem ꝓsiliorū
circa ꝰenda p d⁹ ū ꝓsilij. Fuit ⁊ amicissima ⁊ familiaris
sima dño sup oēm. Ā ⁊ edocta de reb⁹ secretissimis. In
ter cetera dñi ꝓsilia sunt pauptas. virginitas. ⁊ obediēna.
sed ista maxie obseruauit. Nā fuit pauprima. ita q̄ si aur
nō parū sibi fuerit oblatū a magis adorātibus filiū in gre
mio ei⁹. inde ad paucos dies nō habuit tm. ait be. Bern⁹.
vt posset offerre agnū ꝓ filio oblato ad ꝑplum. sz obtulit
sacrificium pauperū turtures vel colūbas. Prima fuit q̄
votum virginitat⁹ emisit ⁊ semp seruat. sine aliquo illici
to motu obedientissima fuit: vt patet in sacrificio purifica
tionis. ad quod nō tenebatur in cūdo in bethlee. Et in hie
rusalem ad templū in festis. et huiusmodi.

§. IIII. De dono fortitudi

nis. Dicit ꝑs. Spū oris ei⁹ oīs vtus eoꝝ. i. a spūsancto p
cedente a filio q̄ dicit os dñi: q: p ipm sunt intimata ꝓce
pta dei in euāgelio. Dis vtus. i. fortitudo celoꝝ. i. scroꝝ
Etiā a gētilib⁹ fortitudo ꝺ: virtus a virilitate. Hoc dono ac
grā fuit plena be. Maria sup oēs. Hoc aūt ꝓbat Alb⁹. vbi
s. p istam rōnem. Quicq̄ est forti⁹ fortiore est fortis⁹ insis
miore. Sicut leo ē fortior equo. vñ ⁊ multo magis fortior
cane erit q̄ min⁹ fortis et. p̄ equ⁹. Sed be. Maria est for
tior trib⁹ fortioꝝ oi viatoꝝ. q̄ ⁊c. Isti aūt tres fortiores
trib⁹ fortioꝝ oi viatoꝝ sunt: de⁹: moꝝ: ⁊ diabol⁹. Nā
ꝑtum ad ꝑmū certū est deū esse potentissimū oīm. Exoꝺ.
xv. Dominus potens nomē eius. Sz deū quodāmodo trā maria
superauit. inquātum sz hūilitas ei⁹ de celis traxit ad terras
⁊ homi nubiecit sz matri sue. Vñ ꝺ: puer. vlti. Mulierez
fortez q̄s inuenier. q. ꝺ. paucissimi: ⁊ q̄n nullus itelliget ple
ne vrutē beate marie: q̄ est ista fortis q̄ ꝑcum eius valoꝝ ⁊
virtus eius est. pcul ⁊ de vltimis finib⁹. i. talis q̄ vltimos fi
nes in natura itellectuali. coniunget ad iuicem sz deū sum
mum ⁊ hoiem infimū in vna ꝑsona xꝑi eum concipiendo.
Et sic fortitudo trē Marie rigorem dini fort...udinis ⁊ se
ueritat⁹ superauit. Unde ꝺ: Nume. xxiij. Cui⁹ fortitu
do sicus rhinocerōtis. Cui⁹ robur nullū aīal oomare pōt.
Sed vginī sibi occurrēti in gremio eius mansuescit: ⁊ ca
ꝑ⁹tuatur. Sic de⁹ cui⁹ ..mo resistere pōt: mitis effectus ē
requiescēs in vgine Maria. Secūn. fortissi...i est mors
q̄ oēs creaturas mortales superauit ⁊ ꝑsternit. Quis est em
q̄ viuet ⁊ nō videbit mortē. Dicit in ꝑs. certe nullus: quia
nec ꝑpo filio dei humanato pepercit. Mors dominū ser
uo: mors sceptra ligonib⁹ equat. Dissimilem similli condi
tioni trah⁹ inquit poeta. Sed beata Maria fortior mor
te fuit. Sicut em̄ per feminā euam mors intrauit in mun
dum: ita ꝑ feminā Mariā destructa est mors sz p fructū
ventris sui. Unde dicere poterat illō Osee. O mors ero
mors tua. Tertiū potentissimū est diabolus ꝺ quo Job
ait. Non est ꝓtās fili⁹ super terram. iste est fortis armat⁹
q̄ tenebat in pace atrium suū. Lu. xi. sz munduz. Nullus
audebat resistere tentatōibus eius. Sz bea. Maria supe
uit eum. Dicit em̄ in figuram eius. Ben. iij. Ipa ꝓteret ca
put tuū: sz serpētis antiqui. Et in q̄ne ꝓposita coā da
rio rege a trib⁹ cubicularijs regis. dicit⁹ est ⁊ ꝓbatū. Mu
lierē fortiorē eē vino: sz voluptatis ꝓcupie: que omēs ine
briat. rege diabolo q̄ venit ꝺ ciuitatem mundi: ⁊ vallans
cepit eam. vt ꝺ: Eccl⁹. ix. Et approbata est sua ab oibus.
veritatem tn̄ fortiorem dixit ipse zorobabel. vt habetur. iij.
Esdre. vi. Et certū est q̄ veritas xꝑs fortior ⁊ perfectior ē
beata Maria. Sed i. a mulier vgo post eum. Et cuiz act⁹
fortitudinis doni non sit solum. firmiter persistere in ad
uersis: ⁊ nō recedere a regula rōnis, sed etiā appetere ipa

aduersa pati ꝓpter deū. Ite act⁹ huius fortitudinis est ter
renas cupiditates nō solū rep̄mere sz etiā obliuisci penit⁹
Hoc aūt nō ꝓtingit in aliq̄ puro viatore. nisi in vgine. in q̄
est extincta oīno fomes peccati. Et ideo habuit ꝺ donū fo
titudinis excellēti⁹ ⁊ plen⁹ sup oēs. Habuit eā ad modū
patrie sz fortitudinē. Unde Aue gratia plena.

§. V. De dono scientie

tur Esa. v. Propterea duct⁹ est ppls me⁹ captiu⁹. q: non
habuit sciam. Et Hiere. ix. Qui gloriat⁹ ꝺ gliet scire ⁊
nosse me. Huius doni ponit Alb⁹. vbi. s. tres act⁹. Primus
de quo bns aug. dicit. xiij. de ciui. dei. Hunc scie tm̄ illud
tribuendū in quo fides saluberrima q̄ ad verā ducit bitu
dinē gnat. nutrit. ꝺbozat. ⁊ defendit. Scire quēadmo
dum hocipm ⁊ ꝓfuit opitulet. ⁊ abumpnos defendat. est et
ipi⁹ scie. Hūc act⁹ habuit bta maria sup oēs. s. fidei de
fensionē. ecclia de illa restāte. Cūctas hereses sola inter
emisti in vniuerso mūdo. Scōs act⁹ scie hui⁹ est abstine
re a malis sciendo turpitudinē eoꝝ. Unde Job. Abstine
re a malo. scientia. Cognoscere etiā ipm malum ⁊ dolere.
Eccl⁹. i. Qui addit scientiā addit⁹ dolorē. Sz nulla pura
creatura abstinuit a malis oībus etiam venialibus. attin
gens vsum rōnis nisi ipa. Canti. iiij. Macula non est in
te. Optime em̄ sciebat q̄ turpe q̄ indecens sit peccare.

Tertius actus est inter hoies cōuersari irreprehensibiliter
iusta illud. i. petri. iij. Cōuersationē inter gētes habentes
bonā. vt in eo q̄ detractāt de vob⁹ tanq̄ de malefactō
ribus ꝑ bona opa vos ꝓsiderātes glorificent deū in dievi
sitatiōis. In medio natōis praue dono scientie. ita puer
sata est bta maria super omnes innocēter ⁊ edificatorie.
q̄ ei⁹ vita clita cūctas illustrat ecclias. Nullū em̄ facie
donū omnt. nil cauendoꝝ cōmisit. nulli in suo malo com
municauit. nulli bonū suū incommunicandū cōcauit. ⁊
mini malū exemplū in aliquo dedit. nulli⁹ ope inic⁹ scāda
lusata fuit. Vñ bea. Ambr. Habetis in ea exempla ꝓbitat⁹
expressa. vt sciatis q̄d vitare q̄d eligere debeatis. Fuit ergo
ea donū scientie p modū patrie. q̄d est scire deū ꝑfecte ⁊
ꝓmi gloriē congaudere. q̄d ..i nō nulli concessum est
viatorum. Unde Aue gratia plena.

§. VI. De dono pietatis.

Pietas. ait ..ls. i. ad Timo. iiij. ad oia ..et ꝓmissiones
vite que nūc est habens ⁊ future. Huius actus sunt tres sz
Alb⁹. Primus est mouere ad opa misericordie. Scōs est
scripture ..ōdicere siue intellecte ..e nō itellecte. Te
tius sancte honorare. Et in oibus ꝓs bta maria omnes
viatores excelleter superauit. Nā quo ad ꝑmū actum dicit
be. Aug. Legi ⁊ relegi. ⁊ nūq̄ inueni hoiez piū mala mor
te perisse. Primum. i. misericordē ⁊ elemosynariū. quia sz
opa misericordie disponūt eū ad gr̄az si nō haberet. ⁊ nō
habēdo moriē mala morte. que est mors eterna. Ideo di
cit be. Aug. de ciui. dei. li. i. Pietas extendit in scripturis
ad opa misericordie. q: ipe deus in eis marie cōmēdat ea
sup sacrificia. iuxta illō Osee. vi. ⁊ Matīb. ix. Misericor
diam volo ⁊ nō sacrificiū. Sed in hoc est differētia inter
misericordiā ⁊ pietatē. q: misericordia mouet ad subleuā
dum miserlā hois inq̄tū ꝓximus est. Sz pietas donum
mouet ad impudēdas elemosynas hoi. inq̄tū est imago
dei. ⁊ q: imago dei est quā venerat in ꝓximo. Sz pietas
que mouebat beatā mariā ad opa misericordie. ⁊ cōpi
dū ꝓximo. erat nō solū q: imago dei. sed quasi deus. ex
quo deus factus est homo. Impropoꝛtionabiliter ē pie
tas excellentius in ipa vgine q̄ in omibus alijs. Unde ad
eaz clamamus in antiphona. O clemens. o pia. o dulcis
virgo maria. Scōus actus est nō ꝓdicere scripture
siue intellecte siue non intellecte. se..militer assentiri.
Cum em̄ legimus vel audimus aliqua de scripturis que
rōne intelligere nō valem..mens assueta rōnibus quasi
incipit vacillare. quō sila se sic habeāt. vt trinitatē in vni

tate ⁊ dei incarnatiōez: rp̄m in sacro altaris. Sono pie
tatis illustramur ad assentiēdū illis simplr sine hesitatiōe
⁊ discussiōe. ꝑm illud ad titū. ij. Sobrie pie: ⁊ iuste viuam⁹
in hoc seculo expectātes beatā spem. Nulla magis pia in
assentiēdo omib⁹ scripturis ⁊ diuinis verbis q̄ bta maria
Cum eim angelus sibi nūciasset q̄ erat supra oēm rōnez
subito acq̄euit dicēs. Ecce ancilla dñi. fiat mihi ꝑm verbū
tuum. Tertiꝰ act⁹ est honorare sancta. Unde ⁊ Job ait. Pi
etas est cult⁹ dei. Et glo. sup illud. Beati mites dicit. qui
querūt ⁊ honorāt sancta. s. loca. sancta tēpa. sancta sacra.
sacra vasa. sacras p sonas ⁊ reliq̄as. ⁊ hmōi. Virgo aut̄
sup oēs sancta honorauit omia. tēplū. festa. sacramēta ⁊c.
Ipsa deniq̄ est p quā oīnes sancti ⁊ sancte..unt in celesti
gloria honorati ⁊ coronati q: p filium eius benedictū oēs
glorificantur ⁊ honorantur. Unde Apocal. xiij. seniores
et animalia q̄tuoꝝ mittūt coronas suas ad pedes sedētis
sup thronū. q: ad humanitatē xꝑi p pedes significatā quā
traxit de beata Maria. sciunt se gloria ⁊ honore coronā
tos. Aue ergo gratia plena.

§. VII. De dono timoris.

Per timoꝛē dñi oīs declinat a malo. Cum aūt assignet Donū ti
triplex timoꝛ bon..sz seruilis: castus: ⁊ reuerētialis. quia moris ha
seruilis timoꝛ nō est in charitate. vt dicit Jo. in ꝑma cano bit Alba
nica. Cuius in se bon⁹ sit: q: sicut sera filium: ita talis timoꝛ
introducit charitatē. vt ꝺ: de pe. di. ij. p be. Aug. Cū quid
ꝓncipaliter aspicit pena. ꝓpter quā cauet a malo: facit. bo
nuz. vñ nō ver..⁊ pure amat bonū. Ideo iste nō fuit in. b.
Maria sicut..e in sanctis: q: est sine gratia dei q̄m scilz
ad seruitutē: sed q̄m ad timiditatē fuit in beata ..ria.

Secūs timoꝛ. s. castus de quo ꝑs. Timoꝛ dñi castus ꝑm
aliam translatiōem. ꝑm nostrā ꝺ: sanctus ꝑmanet in secu
lum seculi. nō tn̄ ad illum vsum vel actū quo hic. Nā timoꝛ
castus qui est in electis hz duos actus: vn⁹ est timere sepa
rari a dilecto. sicut ..uesta ⁊ casta mulier timet virū: vz non
facere aliq̄d vn⁹ separet ab..ore viri. Alius ē reuereri
quē diligit. Quantū igit ad ꝑmum actū be. Maria nō
hab..t timoꝛē: q: cū sciret ꝑ reuelatōem se nō posse pecca
re nō potērat timere a deo separari: cū sepatio non fit a deo
nisi per pctm̄ iurta illō Esa. Peccata vra diuiserunt inter
vos ⁊ deū vestrum. Fuit ergo in beata Maria timoꝛ re
uerentialis..est reuerēs mixta cum dilectione subiectio.
Ꝺ: est in beatis. iuxta illud. Tremūt vltates angeli vsa
vice mortal..Sed ista est differētia: q: timoꝛ iste reueren
tialis in bta Maria fuit meritorius: in sanctis nō est meri
torius. Talem aūt tim..ē reuerētialem habuit bta maria
sup oēs: q: ex charitate ꝓcedit: in q̄ excessit oēs ..nctos:
Et notādum q̄ cū ꝺ: Lu. i. Cum audisset Maria salutati
onem sibi factā ab angelo: turbata est in ꝑmone eius. Ista
turbatio fuit quidā timoꝛ. Vñ dicit ibi glo. Ex verecundia
pauet. Et alia ibi glo. Trepidare virginuz est: ⁊ ad omēs
vi..gressus pauere: ⁊ omēs viri affatus vereri. Et bea
tus Ber. ibi. Angelus intuitus virginem ⁊ varias secum
voluere cogitationes facillime cōprehendēs: pauidaz cō
solatur dices. Ne timeas Maria: oīndens ⁊ qsi declarās
illā turbatōem fuisse timoꝛē. Timoꝛ aūt ꝑm Jo. damasc..
repit..in verecūdia: q̄ est timoꝛ de turpi. Et in admiratō
ne q̄ est timoꝛ ex magna imaginatiōe. Et in..poze q̄ est
timoꝛ ex incōsueta imaginatione. Et erubescētia q̄dez seu
verecundia seu pudoꝛ q̄ idem ..dicit Johā. damasc. q̄
est optima passio: ⁊ ꝓcipue in iuuenibus ⁊ mulierib⁹: q:
ꝑ hanc a multis malis se abstinēt. Unde Eccl⁹. xxvi. Gra
tia sup grām mulier sancta ⁊ pudorata. Et de beato Nico
lao adolescentulo canit. Pudore bono repletus dei famu
lus nicola⁹ ⁊c. Cū ergo ista passio sit naturalis ⁊ merito
ria q: est ꝓfusio addu..is gloriā. Eccl⁹. iiij. Et xꝑs etiā eaz
habuit: q: assumpsit..que sunt i natura nostra nisi igno
rantiā ⁊ peccatum. Sed verecūdia non est ignorātia nec
pctm̄ in se: vnde ⁊ eā assumpsit. Et ideo ꝑs. in eius perso

na. Tor die verecūdia mea ꝫ me est. qm̄ ꝓpter te sustinui obprobriū. Cū ergo btā maria nulli⁹ boni caruerit. ergo t hoc. s. verecūdiā q̄ in se bona est. habuit. Nō aūt habuit erubescētiā. inq̄tū erubescentia d̄r timor de turpi. q̄ nil turpe. i. vitiosum sciebat esse in se. Sed inq̄tū ē timor de re magna t incōsueta q̄ magis ꝓprie dicī dz admiratio vel stupor. Magna erat t valde magna t inusitata tā ta laudatio in salutatione. Unde t cogitabat qualis ista esset salutatio. conferens in mente scripturas sup his. t ide admirabat. t pauens stupebat. Dicit ergo Alber. vbi. s. q̄ in ꝑmōe illo salutatorio laudabilissimo ꝙsolatorio. istru ctorio. credibili. delectabili. vtili. honorabili. admirabili. Jn sermōe in ꝙ eius quez veritas misit. qui a veritate nū q̄ discessit. qui falli non potuit. nec fallere voluit. Jn isto sermone btā maria fuit omnifariā mirata. Jn sensu ꝙ verecundiam virginalez de angelica visione in virili specie Jn ratione per timorē cautele deceptōe. Jn intellectu ꝙ lapides admiratiōis de ꝓmissorū t nunciatoꝛ magnitudine in sermone. Et sic turbatio t timor nō est tm̄ de malo sed etiā de m..gno. De oibus dōis loquēdo dicit Alb. q̄ actus illoꝛ donoꝛ quoꝛ actus cōsistit in cognitōe t affectione. vt dona sapiētie. intellect⁹. ꝙsilij. t scientie. habuit ex cellentius omni viatoꝛe. t medio modo inter statū vie et statuz patrie. ita q̄ citra statū patrie q̄tū ad actuū ꝓfectionez. t sup statū patrie q̄tū ad merēdi conditionē.

¶ Qd btā maria habuit oēs grās gratis datas. Cap. xix.

De gratia plena. Di:

a ctum est de gratia gratum faciente. distincta in sacramentalē. virtualem t muneralem. seu donoꝛum. hucusq̄. Nūc d̄ gratijs gratis datis quibus etiā plena fuit beata maria ꝑ Alber. vbi. s. huiusmodi gratie sunt cōmunes bonis t malis. Et benefactale potest q̄s eis vti. Unde Augu. i. q. i. prophetauit saul. cum esset malus. t sanctum dauid persequeretur. Non ergo se iactent qui forte sine charitate sanctuz dei munus habent. Sed videant qualem rationem reddituri sunt deo. qui sanctis non sancte vtunt. Et in ca. teneam⁹. ide⁹ ait. ..er vnitatem sez charitatis. etiā qui facit miracula. nihil est. Dant em̄ huiusmodi gratie ad vtilitatē alioꝛ ꝑ m illud apostoli 1. ad Coꝛ. xij. Unicuiq̄ dat manifestatio spūs. i. hui⁹ gratis gratis date ad vtilitatem sez ecclesie. Edunt tamē ad vtilitatem ꝓpriam meritū. si quis bene eis vtat. Et ostendit apostol⁹ esse nouē ista genera gratiaꝛ gratis dataꝛ dicens diuisiones gratiarū sunt idem vo deus qui sez dat eas. Alij datur per spiritū sermo sapientie. Alij sermo scientie. Alij fides. Alij ꝓphetia. Alij discretio spirituū. Alij opatio virtutū. Alij gratia sanitatū. Alij genera linguaꝛ Alij interpretatio sermonū. Et ad bonū vsum eaꝛ hortat. Petrus in prima canonica dicens. Unusquisq̄ sicut accepit gratiam in alterutrū illaz administrantes. vt boni dispensatoꝛes multiformis gratie dei.

Ista gratia gratis dataꝛ sūt nouem.

§. I. Est ergo prima ex his

gratijs. Sermo sapientie. Ego inq̄t dōs Jesus dabo vobis t sapientiam. i. sermonē sapiētie cui nō poterunt resistere t contradicere oēs adversarij vestri. Lu. xi. Qd patuit in ꝓthomartyre stephano. Nā doctoꝛes iudeoꝛ nō poterāt resistere sapiētie t spiritui q̄ loquebat⁹ ꝑ eū scribit Auctuum. vij. Et consistit ista gratia in cognitione t locutione alta t ꝓfunda de diuinis t substātijs separatis habitis nō per exercitiū humanū. vt vacātes metaphisice t theologie. sed a deo infusam ꝓut habuerūt apli qui erāt prius piscatoꝛes y diote. sed misso spūsancto ꝑ gratiāliā loquebant magnalia dei. ita vt stupereṫ oēs. etiam rabbi

Sermo sapie in q̄ consistit.

eoꝛ. Ex hac gratia Jobes eructauit illud. In ꝓncipio erat verbū. hoc inq̄t Hiero. doct⁹ plato nescivit. Hoc ꝺmostbenes eloquēs ignorauit qd̄ Jobes piscatoꝛ indoct⁹ edocuit; Quibus dā tm̄ sanctis doctoꝛib⁹ vltra sapiam diuinoꝝ eminēti ingenio t laboꝛioso studio acquisitā credit t ista gra sapie supaddita: vt. b. Aug. Amb. Hiero. Grego. magno Tho. de aq̄no. Hac gra sapie plena fuit. be. maria in oꝛatione et noꝛ. Ipsa em̄. b. maria ꝑm Alb. videre potuit spm̄ inhabitatuz p spem ꝓpriā. q̄ t quelibet aliam spm̄. Cum em̄ dicat. b. Greg. de beatis. Quid est q̄ nō videant q̄ videntē oia videt: t ipa videat videntē oia. Jgit videt oia t angelos t alias separatas t subas rez. Dicit em̄ Dam. de. b. vgine. A nullo illustriuz vincit. i. sanctoꝛ. s. in gratijs ꝓcessis t spūalib⁹ bōis. Sz ꝑ hoc plus in raptu scribitur vidisse dispositionē celestis hierarchie. t. b. Dionysio revelasse. Ergo t. b. maria vidit sanctos angeloꝛ t triphantis eccle. Propterea ꝑ dicit q̄ intellectus cognoscit oia ꝓpter seipm̄ agnoscendū. Quicqd aūt est ꝑm naturā cognoscitiuū alicui⁹ cognoscet illud nisi impediatur. Illa aūt impedimēta ad cognoscendū ꝑm. b. Augu. sunt fantasinata coꝛporalium rez ꝑ amoꝛē cōglutinata: q̄bus abstractis aia seipam̄ videt. Sed ab his aia beate vginis potuit se abstrahere. q̄ potuit t seipam̄ videre ꝑ spem ꝓpriam. Idem ꝑbs dicit q̄ oīno t difficillimū est aliquā fidē accipere de aia. Et intelligit de aia ꝑm subam suā. Qpationes eīm eius t potētias suas: t accidētia ei⁹ nō est difficillimū cognoscere. Si q̄ cognoscꝛeret aiam in se ꝑ suaz spem est de numero difficillimoꝝ. q̄ est t de numero cognoscibiliū q̄ etiā ꝑm ꝑbm qui nō habet grām. Possibile est aiam cognoscere ꝑ spem suā ꝓpriam: licet difficulter. Sz ista difficultas ammouet ꝑ abstractionē a fantasinatis corpoalibus. Et ista abstractio fuit completissima in cogitemplatione. b. virginis. q̄ ipa vidit alias t spūs in sua ꝓtemplatione t substantias coꝛporalium. Propterea intellectus per cognitionem creaturarum venit in cognitionem primi ꝓncipij ꝑm q̄ est causa omniū t suscipit in se spem intelligibilē ab ipso. Et intellect⁹ iste acq̄situs in aia ois facit aia; eo q̄ dicit intellect⁹ agēs vniuersalē facere. nō tm̄ cōplete hz hmōi intellect⁹ agens: s hz dispositionē quandoq; fluentē a ꝑma cā q̄ dicit lumē illuminās intellectū possibilem. t si querat. Cū intellect⁹ sit nobilissim⁹ ges aie ꝑfectissime cognoscit. nimirum indigēs exteriori adminiculo q̄ alie ꝓtes aie: q̄re indigeat huius lumine. Sensus aūt fantasia minime b indigeat. Dici oz q̄ non indiget hmōi lumine ad cognoscēda spēs intelligibiles q̄ ꝑus sunt fantasinata. q: sic eēt debilioris t minoris potentie q̄ sensus t fantasinata. Sz indiget hmōi lumine ad cognoscēdus talia q̄ sunt occulta nature q̄ nō ꝑnt apphendi sensu vt fantasia cuiusmodi sunt sube q̄ in rebus naturalib⁹ latent de rebus fantasinatis faciētibus. Ipse vo fantasinata minime facere ꝑnt. Et hmōi sunt sube separate: vt angeli t aie separate quaꝝ cognitione intellect⁹ indiget tali lumine a primo ꝓncipio infuso: t ad cognitionē ipsi⁹ ꝑmi ꝓncipij. Et ad hoc vergit qd̄ dictū est q̄tum ad cognitionē taliū spērum: q: sicut facit lumē potentia colorez t actu colorez: ita hmōi lumē impressum intellectui a ꝑmo ꝓncipio facit hmōi spēs occultas potentia intelligibiles actu intelligibiles.

Ista scientia b. Marie ꝑ sup omēs

Et ex his pz q̄ etiā pbice ꝓcedēdo possibile est aiam existentem in coꝛpe spūs: t spūalia t substātias coꝛporalium videre etiā sine ꝑsentia gratie. Ergo multo fortius aia. b. virginis. s eleuata t abstracta plenitudine gratie. Hac sapientia gra gratis data de diuinis magnifice locuta est compositus canticū illud. Magnificat aia mea dñm. Hac sapientia freta docuit apl̄os sapientissimos de multis mysterijs fidei. t secretis diuinis post ascēsionē filij. Et qd miror sapientissima oīm fuit: q̄ fuit mater ꝑ qui est dei virtus t dei sapia ꝑm aplm. Et multi sermones in libris sapientialibus qui loquunt de sapiē. ꝓprie transumptue ecclesia attribuit btē marie; vt illō Eccī. xxiij. Jn omnibus

requiem q̄sui. Et puer. ix. Dñs possedit me. Et mlta alia

§. II. De gratia scie postu/

lat ꝑs. sciam a deo dicēs. Sciam doce me. Et ad quē finez subdit: vt discam iustificatōes: scz facere ea q̄ hñt iustificare obseruātia scz mādatoꝛ t opatio virtutum. Nā vt dicit b. Ber. Sunt qui scire volūt vt sciant: t curiositas est. Sunt q̄ scire volunt vt edificent se vel alios: t charitas est. Sunt q̄ scire volunt vt lucrent: t cupiditas est. Sic consistit aūt hec scia ꝓut est gratia gratis data in hoc q̄ ..at quis eloq̄ de motibus t naturalib⁹ rebus t arnib⁹ liberalibus t mechanicis. put expedit ad salutem aie ꝓcurandam in ꝓximis. Et hoc nō per studiū humanū sed p infusionē dei: t per modū passionis t..seuntis hz taliū cognitionē magis q̄ p modū habit⁹ ꝑm..etis. Quis etiā p habitū possit hre. i. Coꝛ. i. Gratia data est vobis in xpo Jesu: q: diuites facti estis in illo in oi vbo t in omni scia. Hanc gratiā scie habuerunt apli docentes t mozalia t etiaz naturalia exēpla ponentes: t sapientes mūdi p rones diuersarū sciarum: q: expediebat ad dilatiōem fidei cōfundentes. Hec a deo infusa est Salomoni nō solū ad iudicandū ppl̄z sed etiā disserendum de naturis rerū: de volucrib⁹ piscib⁹: t aialibus terre: de plantis a cedro libani vsq̄ ad ysopū herbam minimam. vt pz. iij. Reg. iiij. Gratiaz ista dicit Alb. habuisse be. Mariam sup alios. Jn me em̄ ait ipsa Eccī. xxiiij. omis gratia. Talis scia d̄r per aplm ..g. et ipam habuit. Un t Prouer. ix. d̄r. Sapientia edificauit sibi domū: scidit columnas septez. Hec dom⁹ ꝑm Alb. fuit be. Maria. Septē colūne. vij. artes libales. Audant q̄ppe plures sancti. de hmōi sci..be. Dñicus qui documētis artium erudit⁹ satis grandi..ad studium summe veritatis scz sacre scripture/ read cuius intellectū valent q̄plurimū tales scientie: vt pz di. xxxvij. de q̄busdam. Similr t beat⁹ Greg. t Uincen⁹ t beata Katherina. de hmōi pertia laudant. Non autem debuit hec materia laudis deesse t beate Marie. Et de grāmatica q̄ eam sciuit. pz ex hoc q: super illud. Maria cōseruabat oia vba hec t. Dicit glo. Legerat in diuersis ꝓphetijs que cōferebat cū his ..e in facto implebant de filio. Scieb..ergo ꝓphetias: q: legere t nō intelligere ē negligere. ..intelligendum aūt hmōi necessaria est grāmatica. Et ..masce. dicit q̄ beata mari..tum nebat in templo. vbi virg..nes instruebant. Propterea cū grammatica sit scia recte loquendi: t recte scribendi: t ipa in loquendo nunq̄ peccauerit: nec in scribēdo..ad parū fecit: vt epistolam ri..m desponsatam ab ea ignoratio. sequit q̄ grāmaticam vtiliter sciuit. Rhetoricam q̄ non ignoꝛauerit eaz ostendit ex hoc. q: ꝑm bea. Aug. Scriptura est plena coloribus rhetoricis. Sz b. Maria sciuit ꝓfecte sacrā scripturaz. q̄ sciuit t illos colores ptinētes ad rhetoricā. Et sic eā sciuit. Jtē iura ciuilia t canonica q̄ scia spectant ad aduocatos t iudices: optime sciuit q̄d pz p effectuz. Sapia em̄ aduocati t eloq̄ntia manifestat ex trib⁹. s. q̄ obtineat apud iustum t sapientē iudicem. Scdo ꝺ aduersarium astutuz t sagacem. Tertio q̄ in cā desperata. Sed virgo Maria aduocata nra obtinuit ꝺ sapientissimū t iustū iudicē deuz Contra astutissimū aduersariū diabolū. Jn cā despatissima inter deū t hoiem in q̄ nullus hoium loq̄ audebat: nec Moyses q̄ dedit legē nec Salomon sapientissim⁹ sciam oparam ꝓ nobis reposuit nre liberatōis. q̄ t iura scripsit. Logicaz sciuisse sic ꝓbat ꝑ Alb. Ipsa est vtima sciaz sacre scripture ad destructionē hereseum: ad cōfirmatōem fidei ad reddendū rōnez de eis. q̄ ipsa est materie necessaria sanctis. ergo nec debuit deesse beate marie q̄ cunctas hereses interemit in vniuerso mundo. Beatus Hiero. etiaz sup Jo. dicit q̄ liber iste ꝓtinet ꝓpositiones: assumptōes ꝓclusiones. Patet etiā in alijs libris sacre scripture. q̄ hoc sunt diffinitiones: diuisiones: cōclusiones. Sunt t versus exametri. vel pentrhametri ꝑm Hebreos. vt in Job t

Ista scia b. Maria habuit

in ꝑs. t in canticis: qd̄ esse videt in cantico q̄ ..edito. Magnificat aia mea t..g. t logicaz t poeticā sciuit: q: t scripturā in qua hec habent plene nouit. Et ꝓcurrēdo ꝑ ptes logice tractatuz sciuit in summo: q: nunq̄ in tractatione succubuit. Sophistica nō caruit: q: oēs asturias diaboli cognouit: t oia sophismata diaboli patefecit. Dyaleticam possedit: q: omia ꝓblemata soluere sciuit. Demonstratiua ꝓptime sciuit: q: nobilissimā ꝓpriā passionez de nobilissimo ꝓprio subiecto ꝑ seipam̄ ocluſit. Nobilissimū subiectū est ꝓma t summa bonitas. Nobilissima ꝓpria eius passio est misericordia. Un in oratiōe. Deus cui ꝓprium est misereri. Hanc ꝓpriā passionē de hoc subiecto ocluſit: qn ꝑ eā tāq̄ ꝑ mediū summe bon⁹ deus in opere ..redemptionis in se summā misericordiam demōstrauit: quasi tali vtere demonstratiōe. Hutcunq̄ aufert q̄cunq̄ malū auferibile: t ꝓfert oē bonū ꝓferibile. ipe est summe misericors. De⁹ nō in nostra redēptōe abstulit oē malū auferibile: t cōtulit oē bonū ꝓferibile. q̄ est summe misericors. Et hoc factum est p modū beate marie de qua carnez assumpsit ex qua incarnatus hoc fecit. De ꝓbia seu physica cui t medicina subalterna⁹ satis apparet qd̄ multū valet ad notitiam scripturarū. Nā p diuersas ꝓprietates lapidū spēz lignoꝝ t aialiū t..raꝝ rerū naturaliū diuerse figurant intelligētie mysterioꝝ in sacra scriptura. Un fine noticia ꝓpriata taliū rez nō plene pōt haberi noticia scripturarum. Quā q: beata maria plene habuit. Et ista videtur ei nō defuisse. Quantū tm̄ spectat ad salutez minus ceteris videt vtilis. Sed t multe curiosa t in aliquib⁹ superstitiosa t hereticа: credentes videlicet astra dominari voluntati hoim. Un t. b. Amb. dicit. Qui his studentes curā aie nō habent. di. xxxvij. Nō aūt vtilius est in ea t valens ad noticiā scripturaꝝ t deū ꝓtemplanduz habuit beata maria. De arithmetica que ē circa numeros. Numeri ipsi in scriptura cōtinent magna mysteria: vt pz in binario: ternario: q..nario: senario: denario: t hmōi ꝑm expositionē doctoꝝ t cōputatiōes annoꝝ de vnis antiquoꝝ: um ibi notantur. Et sic videtur necessaria scientia

Universidad de Deusto
Biblioteca

arithmetrice seu algorismi ad eius intellectum. Mōverū est sed modica ps ⁊ facilis ad capiendū. Et qō de ea fuit expedies habuit btā maria nō ad faciēdas cōputatōes rationiū mercatoz. Geometria q est de mēsuris. cū i scripturis fiat mētio de diuersis mensuris. ⁊ cubiti. ⁊ calami. ⁊ incisidis modij. chori. in liq̄dis chadef. ephi. ⁊ hmōi vtilibus est ad notīcia eius. ⁊ ꝯtū hmōi habuit eam btā maria.

Qō habuit sciam theologie in sūmo ps. Dicit em̄ ps. Amādatis tuis itellexi. Ubi gl. b. Aug. Impletio mādatorum auget intellectū ⁊ cognitōez opanti. Sz b. maria super oēs obtinuit. ergo sup oēs itellexit. Itē Ezech. i. dz. Cū eleuarent aialia eleuabant piter ⁊ rote iuxta ea. Ubi exponit be. greg. q cū eleuātur doctores in vita. s. spuali. honorat ⁊ exaltat in eis scia. Sz btā maria fuit eleuatissima. ergo sup oēs habuit sciam theologie. vñ ⁊ habuit aureolā doctoz hm doc. Et figurata est in arca q hēbat in se legē dei. Preterea itelligere oēs sacras scripturas videt esse supra cōem statū sctōz viatoz. ⁊ tñ incōueniēs est ponere. q aliq̄d a spūsancto sit dictū qō a nullo fuerit intellectū. Jux. illud Esa. Verbū qō egredietur de ore meo. ait dñs. Nō reuertet ad me vacuū. Ex his infert q pfecta cognitio scripturaz oium fm intellectū ipsi⁹ spūssancti loquētis p scripturas ptinet ad statū q est sup statum oium viatoz. Hic aūt est btē marie. ergo ipa sciuit theologiā inproportionabiliter vniuersis. De artib⁹ mechanicis sciēdū. q cū natura nō deficiat i necessarijs. nec abundet in supfluis. multo fortius hoc agit gra q potior est q natura. Sz q̄dā artes mechanice erāt btē marie necessarie vt muliebres. q̄dā supflue vt viriles. ergo primas habuit nō sec̄das. sicut est ars militie. m carox. lapidicine. ⁊ hmōi. Inter muliebres aut̄ artes vt textura. aurifrigiū sutura. nere. ⁊ alia plura hmōi. Cū hmōi sint subtilia. ordinat̄ magis ad vanitatē ꝙ necessitatē. nō videt q beata maria illis intēderit. De ea em̄ dz. Optimā ptē elegit sibi maria. Lu. x. Ubi glo. Bona pars actiua. Melioz ptem platiua. Optima mixta ex vtraq. Hanc elegit btā maria Ergo debuit habere opa actiua q nō repugnarēt cōtemplationi. Hec aūt sunt opa grossa. q nō requirunt multā attentionē cogitatōis. Vñ de ea dz Prouerbi. vl. Que. fuit lanam ⁊ linū. ⁊ opata est consilio manuū suaz. Et manus suā misit ad fortia sz opa misericordie. ⁊ digiti eius apprehenderūt fusum. Ut in legēda eius dz. erat ei hora dicebat operi texture. Dignissimū em̄ aū qō ordinant mechanice est vestimentū. Primo em̄ aia. secūdo corp⁹. tertio vestimentū. Et dignissimū oium vestimentoz fuit tunica inconsutilis. quam fecit beata maria filio. Et sic ars mechanica ei⁹ causabat nobilissimū effectuz ergo excedebat alios in mechanicis. Pro conclusiōe oium pdictoz dicit Alb. q beata maria sufficiēter pfecta fuit p habitū gratie ⁊ gratie in opationes extre. ⁊ finē conseq̄ cuiuslibz sciētie. Et hec scia exiuit in actū ⁊ opationē. qñ. vbi qualiter. ⁊ ꝯtū ordinabat sibi in sui btitudinē. ⁊ aliozū salutez habuit etiā pfectā cognitionē oim ptinentiū ad suā statū dinē fm statum vie ptinentiū. Et nullo inutiliū ⁊ ad gratiam inptinentium. Unde aia eius beatissima nulla in se habuit inutilia vel inptinentia. sed per totū gratia plena fuit. Unde omnia que ei ipsius aia fuerūt. vel naturalia. vel acq̄sita ⁊ erāt gratis informata. vel cū gratia p̄iuncta cum omnia iam essent gratuita. Unde omnis sciēna ei⁹ gratuita. omnis dilectio gratuita. omnis opatio gratuita vt fine omni restrictione omnifarie fit gratia plena.

Qō maria habuit gfam scie theologie

§. III. Tertia gratia gratis

Gra fidei vt hic accipit q̄d i portat.

data est fides que differt a fide. put est virtus theologica. q̄ inq̄tū virtus theologica fides est qua assentit his que nō vident. Sed inq̄tum gratia gratis data vt hic importat quandā mētis certitudinē vltra cōem modū. vel quandam constantiam ex fide. vel sermo de his que sunt fidei. Et de cōstantia fidei certū est q oēs superauit. Nam om nes defecerūt pre morte in fide ⁊ in passione. ipa semper firma pmansit. Uñ ⁊ de ea exponit illud Eccl. j. Genera tio pterit. s. a fide generatio aduenit ad fidē venies. terra aūt. i. vgo maria q nobis ptulit fructū ventris sui Iesum in eternū stat firma in fide. Et eius q̄ fide secur⁹ est effectus ip̄oportionabilis fidei alioz. Uñ saluator filius eius ait. Si habueritis fidem vt granū sinapis. dicetis monti huic Tolle te ⁊ mitte te in mare ⁊ obediet vobis. Granū sinapis est tenax paruū ⁊ calidū. ⁊ significat fidē btē marie que fides fuit ita constans certa ⁊ humilis. ⁊ sine alla qua hesitatione q cum ait. Ecce ancilla dñi. optans ⁊ postulans vt mons q est in vertice montiū tolleret se de celo ⁊ mitteret se in mare huius mūdi p incarnationē ex ea ut sibi angelus nunciauerat. subito nō ipse sublimissim⁹ obediuit intrās vginis vteꝛ. Certe nulli⁹ sancti vl sancte fuit vnq̄ fides ita ꝓstans ⁊ feruēs q ad petere auderet vl impetrare. Non abraā qui tñ dat alijs in exēplū fidei Qui vt ait apls ad Ro. iiij. Credidit i spem ꝓ spē. Credidit quidez in spem reprōmissionis sibi facte ab angelo de filio nasciturō ꝓ spem qua naturaliter habebat. s. q nō esset ammodo ei nasciturus. cū esset antiquus dierū ⁊ vxor sterilis. Sed maioz fuit fides beate marie que credidit angelo q ex se virgine nasceret nō homo tm. s filius dei altissimi. Magis em̄ ē ꝓ vl potius supra naturā virginē cōcipere pmanens virgo. ⁊ verum deū ⁊ hoiem q̄ cōcipere verulā ex vetustissimo ⁊ pur hoiem Isaac. Ipa de pluribus mysterijs fidei pdocuit primos predicatores fidei. s. apl̄os. Et q hmōi gra fidei possit esse sine gratia gratum faciente patet p id qō dat apls. j. Cor. xiij. Si habuero fidez ita vt montes transferā. charitatē aūt nō habuero etc. Et datur ibi exemplum de Alexandro magno qui ex fide orans pcurauit montes caspios mfimul iungi. vt infra illos clauderent tribus quedā iudeoz translate ꝓpter scelera eoz̄ quod ⁊ factum est.

De gratia prophetie

§. IIII. Quarta gratia ē pro phetia. s. pdicere futura vl occulta pūtia. vl pterita tum A prophete ciare. q via naturali sciri nō pñt. Et q hec gratia nō solū quādo in bonis inueniat. vt Dauid Isaia Hieremia Ezechiele Daniele ⁊ alioz. ⁊ etiaz in malis hoibus. Paret in Saule Balaam Ariolo ⁊ Caypha. qui cū esset pōtifex anni illi pphetauit vt euangelista Joh. xj. Et hanc gram copiose habuit beata maria. vñ glo. sup illud. Esa. vñ. Accessi ad pphetissam. i. virginē mariam in illa figurā. Et ceptū ex ea filiū iussu vocari. Accelera spolia detrahe festina pdari q̄ nome p effectū quen. ꝓpo pphetissa. s. beata maria. ⁊ de spūsancto. Sz Jobes baptista dicit pphetat. q. ꝓm digito demōstrauit occultū alijs ꝙto magis dici debet pphetissa que eū generauit. ⁊ toti mundo occultū deū visibilē ostendit. Johannes dicitur pphetare. nō solū sed plus ꝙ pphetare. q. de eo pphetatū est. Et q parētes in sua natiuitate pphetas quodāmodo fecit matrē videlicet ⁊ patrē. vt p̄z in euāgelio Lu. j. Multo magis dici debet plus ꝙ pphetā beata maria. q̄ ea piosissime ⁊ apte p pphetas est ꝓnunciata. a patriarchis designata ⁊ in multis gīnibus rerū figurata. vt in arca. in virga. i vellere gedeonis. ⁊ alīs. Ipsa quoq̄ videt Jobem ꝓstituisse pphetā. Nam vt audiuit salutatiōnē marie elizabeth. exultauit infans in vtero eius. s. Jobes. baptista. Uñ nisi q cognouit mysteriū occultissimū oibus ei illud ostendit modo quo potuit. s. exultando. adorando. ⁊ tunc primū Jobes factus est pphetā ex voce beate marie. q̄ immediatiaz mater repleta spūsancto cognouit ⁊ declarauit ipam rem occultissimā cunctis clamās vt omnes audirēt Unde hoc mihi. vt veniat mater dñi ad me. Nōne pphetissam se ostendit. um ait in cantico. Beatā me dicēt omnes generationes. q. d. tunc erat oibus ignota. ⁊ futuruz erat post tpa. q̄d dixit. Sed cum ministris nuptiarum deficiente vino inquit. Quodcunq̄ vobis dixerit. facite

Sol decē lineis recedere fecit. quod figurabat

filius meus facite. Idem hoc dixit. quia prescia futuri miraculi. sciebat aquam in vinū conuertendam. Aue igitur gratia plena prophetie.

De gra gratuitarum quas habet maria.

§. V. Quinta gratia est gratia sanitatū. i. curare infirmos nō medicina naturali sed virtute diuina. Opere diabolico vt incantationibus ⁊ superstitionibus curare infirmos nō pmittet ad gram istam sed ad petīm. vnde ⁊ phibitū. xxvj. q. v. Cogit. Sz q mali extra gram gratū faciente faciēt aliqua miracula ⁊ sanēt infirmos virtute dei. ostendit ex eo qō dixit veritas illa q mētiri nō potest sz q in die iudicij multi venient dicētes. Nonne in virtute tua virtutes multas fecimus. Dñe aperi nobis. Et dicet illis. Discedite a me operarij iniquitatis quia sz fuerunt mali illa faciētes. Sed ex hac dei gratia apli curabāt infirmos ita copiose. q ad umbrā petri trāseuntis per viaz infirmi tacti eius umbra sanabant. Hac gratia copiose fuit replcta beata maria. Et sz nō legat de aliquo sanato in vita eius. tamē post mortē quot innumerabiles parijs lāguoribus ⁊ incurabilibus detētos ipa curauerit et curet. ecclesie ad eius honorem cōstructe satis docent plene imaginib⁹ ipas sanitates pdicātibus. Et qō copiosius est. quia ipa sanauit totuz hoiem in aia sz ⁊ corpore per fructū ventris sui. Uñ dz Eccli. xlviij. Medicia oiz in festinatōe nebule. Nebula ista ē caro xpi de terra vgine assumpta. nullo peccati pōdere pgrauata. vltra puritatem angelorū elevata. caloze spūssancti formata. Ecce video dei potentia veniente ⁊ nebulā tota terram tegentem etc. Et de hac medicina nobis a beata Maria facta et nobis ꝓposita. totus mūdus sanatus est vtualiter. vnde ⁊ beatus Bernardus. De plenitudine eius oēs recipiūt gratiam: eger curationem: tristis consolationem.

§. VI. Sexta gratia dicit

operatio virtutū. glo. i. miraculoz q̄ sunt cōtra naturā. i. ꝓtra solitū cursum nature. Et ista est diuisa inter ista ⁊ precedentē. q. d. procedens videlz gra sanitatū. est circa eadem q se extendit etiā vtus naturalis sc. sanatio infirmitatū. Sed vbi p naturā fit sanatio mediātib⁹ medicinis ⁊ successiue p gram diuinā fit ⁊ subito. Sed opatio virtutuz est circa ea ad q̄ se nō extēdit potentia nature creature illuminatio cecoz. resuscitatio mortuoz. Solem in celo fixū stare vel retrocedere. Diuinā aūt virtutū ⁊ miraculoz maximū est deus homo. seu verbū caro de virgine factum. Unde Jere. xxxi. Nouū creabit dñs super terrā. Femina circundabit virū. Ista femina est beata maria. que circundedit nō aliūde accepit nisi a spū sancto corpe formato ex purissimis sanguinib⁹ eius. et subito pfecte oiganizato. aia tunc creata plena sapia et omni gra vnde ⁊ aia ei infusa et diuinitati vnita est. ⁊ oia simul in instāti. Nouū est istud sup oēs nouitates. Quis vnq̄ audiuit talia. inquit Esa. lxvi. c. Certe nullus. nec in preteritū nec in futurum erit. Opus vtiq̄ hmōi gratie virtutū fuit qō factū est sub ezechia. qñ sz ad petitionē eius in signum sue sanationis ⁊ remissionis culpe. fol reuersus est retro p decē lineas in horologio achaz regis. vt habet. iiij. Reg. xx. Sed opus virtutū fuit istō. qō fuit vmbra ⁊ figura q̄ maior erit ipa res figurata. Signū em̄ fuit dati in sanationē ⁊ remissionez peccati. nō vnius sed totius humani generis infirmi ad mortē. q qñ sol iustīcie filius altissimi retrocederet decez lineis tuc sanaret homo. Nouē lince sunt nouez ordines angelorū rectā ante deū. Decima linea est hūana natura. Reuersus est ergo quasi retro. qñ paulominor ab angelis minoratus. q. d. mortalis fact⁹. forma sua accipiēs. habitu est inuētus vt homo. Et sic in decima linea horologium ad cuius decimā lineā reuersus est sol. est beata maria: rege achaz descendēs. q̄ in se habuit pfectionē oim ordinū angelorū ⁊ hoim. O quāte virtutis opus. Deus factus est homo. vt homo fieret deus. cecus illuminatus. mortuus suscitatus. infirmus sanatus p vginē Mariā. Decos q̄ legimus eā illuminasse corpalr. Nam vt legit cū quidaz clericus ei valde deuotus. q arte scribēdi vitā suā sustentaret audiēs ⁊ legēs pluries de pulchritudine ⁊ excellentia vginis. rogabat frequenter vt semel ei se dignaret ondere Cui revelatū est q tanta esset claritas eius vt si videret: visum amitteret. Qui numis affectuose hoc cupiēs dixit non curare de amissione oculoz. dum semel mereret eaz aspicere. Cogitauit tñ sibi in hoc prouidere ne amissiōis visu opozeret eū mēdicare. scribere nō valendo. statuēs videlicet in mēte sua cum ei appareret vnū oculoz claudere. ⁊ altero eā aspicere. vt saltē clausus oculus sibi remaneret illesus. Cum igit sup hoc anhelanti quadā vice beata maria sibi cū magna gloria appareret. ⁊ ille clausum vnū oculū tenere inciperet. tantā pulchritudinem et magnificentiā in ea cum vno oculo aperte vidit. q nō cōtentus vidisse vno oculo. nisi eam totis oculis vidisset. Etiā si centū habuisset. aperuit subito ⁊ alium. vt plenius contemplaret. Qui subito ex immēsitate lucis vtroq̄ oculo orbatus est. Nec tamē ex hoc cōtristatus. sed mirabiliter consolatus ex hmōi visione. Rogauit tamē beatā mariā vt saltem vnum restituret. vt ex scriptura degere posset. Hac igitur fuit plena beata Maria.

Maria habuit grās gratis datas

§. VII. Septima gratia est discreto spirituū. Nolite inq̄t Joh. in pma cañ sua omni spū credere. Sed pbate spūs vtrū ex deo sint. Nā ⁊ ipse sathanas trāsfigurat se in angelū lucis vt adoret. vt p̄z in coll. iij. moyses ⁊ plura exempla. Et sepe vitia se ingerunt ⁊ vtutes esse simulant. siue p instigationē diaboli: siue sensualitatis: siue mali hoīs vt decipiat. Sed p hanc gratiaz discernunt ista vera a falsis. Nam vt dicit apls. j. Cor. ij. Spūalis ois iudicat. i. discernit agēda a nō agēdis: et fimulata a veris. Et q beata maria fuit spūalis super oēs ideo sup oēs habuit discretionē spūum. Sz ⁊ cū. b. ātoni⁹ in spū videt totū mūdū plenū laqis seminicē cōnexis exclamasse. O qs euadet istos laqos. Responsum est ei. Sola hūilitas. Beata vo maria sup oēs viatores puros fuit sine cōparatōe hūilis. Ideo ipa p gram istā discretōnis spūum oēs deceptiones euasit. Propriū est spiritus nequā tēptare de supbia spūales. Sed numq̄ btā Maria habuit stimā supbie. Sic paulus apls dicit. ij. Cor. ij. Non ignoramus astutias eius scilz diabolī. cū ipa sit plus q̄ paulus. multo magis ipa nō ignorauit sed discreuit: ⁊ nūq̄ ab eo decepta fuit. vñ ⁊ salutata insolito modo cogitabat q̄lis esset ista salutatio mēte reuoluēs: quia aliqñ p laudes hoīs decipit. Et ideo cogitabat ⁊ discernebat ne forte decipet. Sed recognoscēs veritatē intellexit nō eē decipientē missum. Sed oimodā veritatē explicantē. Uñ Aue gratia plena discretionis spirituum.

Maria habuit gratiā linguarū

§. VIII. Octaua gratia est genꝰ variū linguarū. Loq̄ sz scire ⁊ intelligere idiomata varia. q̄ quidē nō didicit p industriā: sed accepit a deo p gratiaz. Jō spūssctūs in pētecoste fuit dat⁹ i specie ligue ignite. Jux illud Act. ij. Apparuerūt illis dispartite linguē tanq̄ ignis ad innuendū q̄ acceperāt donuz linguarū. i. loq̄ ad placitū suū in varijs idiomatib⁹. hebraico: greco: latio: gallico: teutōico: italico ⁊ hmōi. Et qz. b. maria fuit cū apl̄is ozās: qñ receperūt spūm sctū. credendū est q ⁊ hoc donū receperit cū eis. Quamis nō eēt deputata a deo ad discurrendū p mūdū ad pdicandū ficut apli. tñ vt nil boni spūalis ⁊ gre ei subtrahat: decebat eā hac nō guari. sic nec filij eius q̄uis nō egeret habere donuz linguarū: qz nō pdicaut nisi iudeis dicēs. Non sum missus nisi ad oues israel. nō tñ hoc voluit fm btm tho. in summa. Nec frustra ipm habuit: q̄ vis eo nō sit vsus: sed ad excellentiaz eius. Preterea ipsa btā maria etsi nō pdicaret verisimile tñ credendū est. q̄uis nō scriptū sit. q multi ex cōuersis ad

fidem diuersis nationibus ⁊ linguis audientes mīm ihesu deū ⁊ hoiem post aduentū spūssancti accedebant ad eā visitandā: venerandā ⁊ audiēdā. Quib⁹ cū plena esset charitate nec in loquela posset errare loquebat: consolabatur. rñdebat: instruebat variis idiomatib⁹ in quibus illa nutriti ⁊ edocti erāt. Aue igitur ⁊ hac gra plena.

§. IX. Nona gratia dicitur

Maria hūit gratiā interpretatio sermonū. i. expositio scripturarū: nō per exercitiū habita ex lectiōib⁹ doctoꝝ exponentiū: ꝑ infusionē spūssecti quā habuerunt apli. vt ptz in Petro ex epla sua. pmm

interptatio sermonū. i. expositio scripturarū: nō per exercitiū habita ex lectiōib⁹ doctoꝝ exponentiū: ꝑ infusionē spūssecti quā habuerunt apli. vt ptz in Petro ex epla sua. Hāc gram habuisse beatā mariā ꝑz ex hoc q̄ dicit Amos pphera. c. iij. Non faciet dns verbū q̄ nō reuelet seruis suis. Sz btā maria sup oēs fuit ācilla dñi: q̄nimo mr dñi. Vñ multo magis credēdū est ꝙ ei reuelata fuerūt occulta mysteria scripturarū. Habuit ꝙ ⁊ dignitatē aplatus. Nā etsi nō fuit de numero. xij. aplorꝝ ꝛpo deputatoꝝ ad predicādū: instruendū: ⁊ regendū ecclesiā dei: fuit tñ magistra eoꝝ. ⁊ iō dr Luc. ij. ꝙ maria cōseruabat oia verba hec vt. s. tpe suo instrueret aplos ⁊ euāgelistas de multis vt de gestis in suo ꝓceptu ⁊ ptu ⁊ infantia saluatoris q̄ illi nonviderāt. Preterea si iobes baptista dicit. Ego sum vox clamātis in deserto. Joh. j. q. d. nō tñ pdico voce: sed vox sum vox exultātiōis. ita ꝙ oia mea. vita: victꝰ: vestit⁹ ⁊ loc⁹ predicāt pniam. Ita beatissima vgīnl oia pdicāt innocentiā. Si ḡ iobes ꝑz donū ⁊ gram pdicationis q̄ est vox clamantis in deserto: multo magis btā maria ꝑz hoc donū aplāt: q̄ est vox clamātis in celo. Proprietas apostoloꝝ insinuata a ꝛpo est. Vos estis lux mundi. Mat. v. Sz multo magis btā maria cui⁹ vita inclita (vt canit ecclesia) cunctas illustrat ecclias. Paulꝰ etiā ⁊ pascit ecclesiā cōtinue bñdicto fructu vteri sui: pane angeloꝝ in ipsa formato in sacro altaris nobis ministrato vt pastoꝛ bon⁹. Cōcludit igit Albert⁹ vbi. s. ꝙ vniuersitatē gratiaꝝ gratuitarū ⁊ gratis datarū omnifariā habuit. Quātis em iste gre precipue gratis date inter dentur dignitatē aliorū ⁊ sui profectū: btē tñ marie fuerūt collate. etsi nō habuerit ministeriū in ecclia vt apli ad decorandū potentiā ad nobilitādū naturā: ad honorādū personā sui: ⁊ sic ad gre actiōis ⁊ delectatiōis augmētū in materiā laudis ⁊ oium honoꝝ spūaliū cōpletū. Juxta illō Sap. vij. Venerūt mihi oia bona pter cū illa. s. sapia diuina. Quātij ꝓcipiunt mētaliter ipse erīā corꝑaliter. Et ideo Aue gra plena.

¶ De gra pullegiorū fingulariū btē marie Cap. XX.

De gratia plena. Hic

Pullegia gra. xij. de figuata p

Dēmū videndum est de gratijs singularib⁹ seu pullegijs que non reperiunt in aliquo sctoꝝ. Quodlibet em bñficiū alterī collatū gratis dici cōsueuit gra. ⁊ tāto maior ḡto magis singulare. Vñ ⁊ Eccli. xxix. dr. Bona fideiussoris ne obliuiscaris. i. bñficiū. Et regula iuris in. vj. Qđ alicui gratiose ꝓceditur: nō debet ab alijs trahi in exēplū. Sūt aūt. xij. gre seu pullegia ꝑticularia btē vgis nemi cōicata: q̄ designātur p. xij. stellas cozone mulieris. de qua dr Apoc. xij. Mulier amicta sole ⁊ luna sub pedib⁹ ei⁹: ⁊ in capite ei⁹ cozona stellarū duodecim. Mulier hec est btā maria: vt dicit btūs Bernā. in sermone. vbi de ea possunt notari tria ostendentia magnificentia eius.

¶ Premiū sublimissimū: q̄ amicta sole.

¶ Meritū excellētissimū: q̄ luna sub pedib⁹ ei⁹. Cxij.

¶ Pullegiū copiosissimū: q̄ i capite ei⁹ cozona stellarū duodecim.

§. I. De premio notandū

Sācti cōpanī stellis quarū vna est

Sācti cōpantur stellis quarūvna est lucidior altera. Sic ⁊ sancti vnus glosiosior altero. Et hoc ē qđ ait apls. j. Cor. xv. Sicut stella a differt a stella in claritate: sic erit ⁊ resurrectio mortuoꝝ. q̄ erit ⁊ manifestat cūctis vn⁹ splēdidior altero. Oēs tñ stelle lumē recipiūt a sole. Sic oēs sancti lumen glie recipiūt a ꝛpo: qui est sol iusticie. De plenitudie eius nos oēs accepim⁹ gram ꝓ gra. Joh. j. id est ꝓ summatā glīe. ꝓ gra gratū faciente in pserā. Sed mulier ista btā maria ꝙtus ⁊ ipsa stella maris illustrēt a sole: nō tñ hic dr illuminata a sole: sed vestita ipso sole vt ostēdat ꝓmiū et excellētissimū. vt sicut nihil ꝓpinquꝰ ⁊ cōiunctꝰ cozpi ꝙ vestite ei⁹: ita nil ꝓpinquꝰ gre xpi ꝙ glīa ⁊ ꝓmiū btē marie. ⁊ apte. vt sicut ipsa vestiuit solē ipm in vtero dei carne sua: sm illō Ezech. xxxij. Solē nube tegā. sic ipe in celo vestiat sole excellisse glīe. vt decere de ea valeat illud. Te mecū assumā ⁊ regnabo mecū.

§. II. Excellentissimū meritum

Pullegiū copiosissimum eius non vnū: sed multiplex. ex eo ꝙ dicitur in cozona capitis eius habere duodecim stellas: que sunt duodecim ꝓullegia seu gratie singulares eius excellētie que corona dicitur. Et diuersi diuersimode assignāt ista duodecim: sed Albertus vbi. s. sic.

¶ Nulla nūꝙ pctō maculatur.

¶ Nec peccare potuisse insinuat.

¶ In nullo libet ope meruisse monstrat.

¶ Summa puritas in ea expressat.

¶ Virgo vginū esse dicat.

¶ Mater dei vere nūcupat.

¶ Mater oium ꝓdicat.

¶ Mater simul ⁊ virgo decātat.

¶ Porta celi declarat.

¶ Passio xpi ei sui cōcatur.

¶ Sup oēs creaturas exaltat.

¶ Regina mie laudat.

§. III. Pullegiū copiosissimum

Nō posse peccare dr quartuoꝛ medio.

Nūnē tñ ꝓ se sequitur natura inuertibile. Et hoc modo deus trinitas dicit nō posse peccare. Btūs Hiero. Deus solus omnes dicit: qui cū oia possit: peccare nō pōt. de pe. dist. ij. c. vlt. Secundo modo dr nō posse peccare qđ ḥz vnionē personalem cū natura inuertibili. Et hoc modo xpus ḥō peccare nō potuit. Vñ Damascē. dicit ꝙ impeccabilis erat dns ie sus. Tertio modo dr nō posse peccare qđ ḥz cōiunctionē vel conuersionē totalē ad naturā inuertibile per medium qđ est de sui natura insꝰabile; vt est habitus glorie. Et

§. IIII. Et hec sic declarat

Pullegiū pumū

Albertꝰ ibi. Qđ nō peccauerit ꝑz ex illo vbo Cant. iiij. Tota pulchra es. s. ania ⁊ corꝑe. ⁊ macula. s. pcti nō est in te. Et si dicat. Qui totū dicit nihil excludit. Sz Jac. iij. dr. In multis offendimus oēs. Et. j. Joh. j. scribit. Si

quis eius emundabit ꝓscientias nostras ab oi pctō. glo. ibi. Non tñ debemus putare ḡdiu viuimus oino posse a pctis mundari: ita intelligitur quin in aliq̄ incidam⁹: saltem venialia. Quis potest dicere mundū est cor meū: purus sum a pctō: inquit Salomon Prouer. xx. Sed vt dicit regula iuris in. vj. Generi ꝓ speciē derogat. Per speciale em pullegiū cōcessum btē marie quoad ipam derogatur illi regle generali: ꝙ oēs peccauerūt. ad Rom. iij. Qđ declarat btūs Aug⁹. in lib. de nat⁹ a tra ḥ. és. Si oēs sci ⁊ sctē dū ḥic viuerent interroꝝati fuissent vtrum pctm̄ haberent: oēs vna voce respondēt id qđ Iohānes de se ⁊ socijs dicit. Si dixerimus q̄ pctm̄ nō habem⁹ ipsi nos seducimus ⁊ veritas in nobis nō est. excepta scta virgine maria. Inde scim⁹ ei plus gre fuisse collatū ad vincendū ex oi pte pctm: que cōcipere ⁊ pere eū meruit quē ⁊stat nullū habuisse pctm. Est igitur hmōi pullegium soli ei collatū respectu oium viatoꝝ. Nā etsi angeli boni nunq̄ peccauerunt: nō cōputātur ipsi in numero viatoꝝ.

Maria semꝑ in ōnibꝰ ope meruisse quō intelligitur.

Qđ aūt dicit Chrysost. super illud Joh. ij. Quid mihi ⁊ tibi est mulier: ꝙ aliquid humani passa est: tūc btā maria quasi ꝑpter vanitatē voluerit xpm inducere ad faciēdum miraculū. ⁊ ideo xpus sic dure videtur sibi locutus. Concedit simpr Albert⁹ prima partē. s. ꝙ aliquid humani passa fuit vt hō. s. cōpatiens hoibus in defectu vini. Sz ꝙ aliquid passa fuit vel egerit vani: per oia falsum est ⁊ cōtra Aug⁹. Vñ ꝑ excessu locut⁹ est Chrysost. Vel forte sm opinionē astantiū dixit quasi illi hoc estimarent. Jō autē nō ponitur ꝓullegiū eius ꝙ fuit sine originali concepta q̄ istud erat impossibile nisi cōperetur de virgine. ⁊ sic mater sua esset virgo. Et sic non esset ꝓullegiū marie ꝙ esset simul mr ⁊ virgo: vt dicet q̄ ⁊ mr sua hoc habuisset, Paulꝰ. Jū ḡ xpi solus fuit cōcipi sine originali.

§. V. Secundū pullegium

Argnitur q̄ btā ma na peccare potuit

gre singularis fuit impossibilitas peccādi in ea. Vñ btūs Bernā. in hmōe de natiuitate. Ego puto ꝙ copiosior gratia sctificationis in ea descenderit ꝙ in alijs in vtero sanctificatis: que tota vitā eius immunē ab oīni pctō efficeret qđ nemini in natis mulierū credimus esse donatū. Tāta igitur gra ei infusa est ꝙ peccare nō poterit. Sed cū Damasce. dicat ꝙ oīne creabile est vertibile sm esse ⁊ sm electionem. Sccm esse vt corꝑalia. sm electionē vt rōnalia. Sed btā virgo fuit composita ex vtroq; ḡ videtur fuisse vertibilis vtroq; modo: vñ ⁊ ad pctm̄. Insuper glorioſꝰ habetur qđ ex victoria habetur ḡ sine victoria. Sed vbi non est pugna: nō dicitur esse victoria. In btā aūt maria fuit nulla pugna: fuit ḡ ⁊ nulla victoria. In btā maria fuit summa glīa: ḡ ⁊ victoria: ḡ ⁊ pugna. Igitur videt⁹ potuisse peccare. In laudē ḡ sctoꝝ cātat. Qui potuit trāsgredi ⁊ nō est trālgressus: facere mala ⁊ nō fecit. Videt ergo maxime ⁊ hoc ei ꝓuenire: que est oīni laude dignissima. Sed sm rei veritatē ipa sola inter viatores peccare nō potuit. Inter posse em peccare ⁊ posse mereri: ⁊ non posse peccare ⁊ nō posse mereri: medium est nō posse peccare ⁊ posse mereri. Sed ꝓm⁹ status est cōprehensoꝝ qui nō possunt peccare nec mereri. Sccs est viatoꝝ cōiter qui possunt ⁊ peccare ⁊ mereri. Medius ḡ stat⁹ cōuenit btē marie que fuit simpr viatrix ⁊ sm quid cōprehensoꝛ. vñ ipa potuit mereri sed nō peccare. qđ ptinet ad ista tū medium. Sciēdū tñ sm Alber. ꝙ nō peccare ꝑ se sequitur natura inuertibile. Et hoc modo deus trinitas dicit nō posse peccare. Btūs Hiero. Deus solus omnes dicit: qui cū oia possit: peccare nō pōt. de pe. dist. ij. c. vlt. Secundo modo dr nō posse peccare qđ ḥz vnionē personalem cū natura inuertibili. Et hoc modo xpus ḥō peccare nō potuit. Vñ Damascē. dicit ꝙ impeccabilis erat dns ie sus. Tertio modo dr nō posse peccare qđ ḥz cōiunctionē vel conuersionē totalē ad naturā inuertibile per medium qđ est de sui natura insꝰabile; vt est habitus glorie. Et sic scti in pria non possunt peccare. pē. Confortauit. i. robozauit scias portarū suarū. s. superne hierlm̄ vt nullus possit exire. s. peccādo. Quarto modo dicit nō posse peccare qđ ḥz cōiunctionē ad naturā inuertibilē ꝑ medium. qđ etsi de sui natura in se quidē est sepabile: ⁊ tñ oino est separatū a ctrario repugnāte vel resistente vel impediēte. ⁊ ꝓterea i suo cūmo i illo ē insepabile. vt ē plenitudo gre que fuit in btā maria. Et ex hoc peccare nō potuit. Unde Bernā. de Joseph dicit ꝙ credebat potius virginē posse parere ꝙ mariā posse peccare. Et ex his ꝑz rñsio ad obiecta. Pugnā aūt habuit: etsi nō adiuncta extincto in ea fomite: cū abextra per tribulationes. vnde ⁊ victoriā.

§. VI. Tertium pullegiuz

est in quoliber ope suo meruisse. Idoztamus vos (ait apls ij. Coz. vj.) ne inuacuū gram dei recipiatis. Dat de⁹ gratiam vt operando sm ea acquirat sibi merita vite eterne. Qui igit̄ non opat cū pōt: inuacuū ⁊ frustra gram recipit. Quāuis aūt sancti in multis ⁊ per multa bona opa se exercuerint in gra: nullꝰ tñ fuit q̄ semp in oi tpe suo secutus fuerit instinctū gre: vt sic semp meruerit in opibus suis. Sed hoc fuit ꝓullegiū singularis gre in btā vgie maria. Notandū igitur sm alber. ꝙ btā maria quolibet motu liberi arbitrij ad agendū vel patiendū meruebat. Vñ nō merebat motib⁹ naturalib⁹ inquātū naturalibus: vt oscitādo: digerēdo ⁊ hmōi. q̄ ibi nō cōcurrit liberū arbitriū. sed merebat motibus rōnalib⁹ gra informatis. vñ ⁊ motibus liberi arbitrij gratuitis vbi liberum arbitrium ⁊ gra opabatur. Sed liberum arbitriū vt numerū: gra vt sessoꝛ: sm Anselm. Vñ ⁊ apls. j. Coz. xv. Nō aūt ego: sed gra dei mecū. s. operās. Et sic merebat quolibet motu quo ptingit mereri in agēdo. In passionib⁹ aūt inquātū ipse passiones ab extrinseco inferunt. vt iniurie vel necessario trahūt ex natura. vt tristitia: timoꝛ: ⁊ hmōi. hō non meretur. sed inquātū volūtas rōnalis informata gra ab illa in sufferentia ꝓpter libertate inclinat: sic meret eis. iuxta illud. ij. ad Timoth. Si sustinebim⁹ ⁊ cōregnabim⁹. Et sic btā maria in actiōib⁹ ⁊ passiōib⁹ ex libero arbitrio pcedentib⁹: vl eo ꝙ currēte in eis semp merebat. Et ad hoc facit triplex ratio. Prima est: q̄ sm pbm: intellect⁹ semp rectꝰ est: nisi qñ se imiscet fantasticis ⁊ deducitur ab eis. Sed intellectus btē marie nunq̄ se imiscuit fantasticis vt deducereꝰ ab eis: ⁊ sic semper rectus fuit. Sed rectum dicitur cuius medium non exit ab extremis. e. go semper mens eius ⁊ summū bonū principiū ⁊ finē oium. Scda rō. Ubicūq; rō nō pōt in discernendo errare: ⁊ voluntas nunq̄ pōt eligere malū: sed eligit vltimū ⁊ optimū. Sz vtrūq; hoz fuit in btā maria. Luc. x. Maria optimā partem elegit. s. vnū qđ est semper absolute necessarium. s. summū bonū. ⁊ sic semp meruit. Tertia rō. dicit apls. j. Coz. x. Siue māducatis siue bibitis siue quid aliud facitis: oia in gloriā dei facite. Frustra hoc ꝓciperetur: consuleretur: vel moneret: si nullꝰ obseruaret. Sz nullꝰ alioꝝ viatorū hoc semper seruauit. Oportet ergo aliquē inuenire q̄ hoc fecerit: alias frustra. Et ista fuit btā maria. Vñ Odilo in sermone. Unū ꝓ certo scim⁹: q̄ ois marie actio semp intenta fuit in dño. Nec tñ ex hoc equabit ipa xpo q̄ um. proportionabili charitate ḥ faciebat: ⁊ sine sui diligētia.

§. VII. Quartū pullegiuz

est puritas in ea in summo. Ad qđ facit qđ ait ei angel⁹. sc̄z Inuenisti gra⁹ apud deū. g. an puritatis apd deū. i. summā post deū. Dicit em Anselm. ꝙ ea puritate decuit vt niteret: qua maior sub deo nequeat inueniri. Nā si maior in filio suo: hic est deus. Et ad hoc facit qđ dr Proū. xxv. Auser rubiginē de argēto ⁊ egredietur vas purissimū. Argentū ꝓciosus metallū ceteris post aurū significat btām mariā albā puritate ⁊ ꝓciosiorē ꝑfectiōe cūctis sanctis post xpm. De quo dr Cant. v. Caput eius aurū optimū.

Rubigo fuit peccatū originale: quo ablato per sanctificationē in vtero est effecta vas purissimū. Ppus quidē habuit puritate. ita q̄ nullo mō nec vnq̄ habuit in se originale. Omnes baptizati vel sanctificati in vtero habēt puritatē ab originali sez in puritate liberati. qđ quidem habuerunt quoad culpā: qua mūdati habēt adhuc originle quoad fomitē. Virgo aūt Maria habuit puritatē ab originali. nō quia nō contraxerit illud. sed mundata ita est q̄ nullo modo remāsit in ea aliquid peneccius. i. fomes. imo extinctus fuit. Et sic maior est puritas eius post deū hominem quo sez ad cōrahētes originale. Nam angeli nō ptrahūt originale. Notandū tn̄ q̄ puritas ſm Albertuz. nō tm̄ dicit p recessuz ab impuro. sed etiā per approximationē t vñ t quo accessuz ad s[illegible]me purū. Pro cui⁹ declaratōe sciendū est

De puritate b.m. vñ t quo

būte[illegible] q̄ puritas vt vid: sequit̄ naturā luminis t luminosi, vt qđ plus partícipat de natura lucis plus habeat puritatis. vt

summo. summa lux vel summe luminosum summe sit lucidū t purū. Et vbi magis ꝓprie t vere est ꝓprietas lucis. ibi etiā magis vere est ꝓprietas puritatis. Unde cū sit lux corporalis t lux spūalis. vt dicit be. Aug⁹. sup Geñ. ad litteram magis ꝓprie dicit lux spūalis q̄ lux corpalis. Erit ergo t puritas corporalis t puritas spiritualis. Sed maior puritas corpalis est ſm maiorē cōuenientiā ad summā lucez corporalē. Et sic aqua purior est terra. aer q̄ aq̄: t ignis q̄ aer: firmamētū q̄ ignis: celū aqueū q̄ firmamentū: celū empireū q̄ aqueū. Et illud ptz ad sensuz. Similiter maior puritas spūalis est ſm maiorē cōuenientiā ad summā lucē spūalem: que deus est. q. d: lux est in tenebris in quo tenebre nō sunt vlle. Scōm hoc ergo purior erit aia sensibilis q̄ vegetatiua: rōnalis q̄ sensibilis. ang⁹ q̄ rōnalis humana ſm naturā. Scōm gr̄am aūt[illegible]e est quāti lume. creat[illegible] procedens a luce increata vbi est maior participatio gr̄e. ibi maior approximatio ad p̄mā lucē. Ergo vbi gr̄a in summo. ibi approximatio in summo t puritas in summo. Sed in beata maria respectu oim creaturarū alia rū nō vnitarū fuit gr̄a in summo. g̃. ap[illegible]pinquatio. t in de puritas in summo. ꝑtē solus aūt. i. Uno. j. Charitas de corde puro sez est. Ubi q̄ maior charitas. ibi maior puritas. Sed charitas in btā maria in summo. g̃. t puritas in summo. Petrus etiā dicit i actib⁹ aplor. xv. c. Fide purificās corda eor: t loquit̄ de fide formata p charitatem. Sed btā maria habuit fidē in summo. ergo t puritatem. Nec obstat huic exclusiōi q̄ puritas btē mari[illegible] in statu vie fuit maior ois sub deo. Unde t angelorū t beator: hoc q̄ sua puritas n[illegible]ene apprehenderet p spēm lucem increatā vt beati. Nā hoc ideo erat: q̄ maior lux gr̄e in subiecto passibili cōiuncto corpori t passibili t grosso btē Marie: minus immutat t mouet actualiter q̄ maior lux gr̄e in subiec[illegible] impassibili t glorioso. Et hoc apparet p exemplū a simili. Uidemus q̄ q̄nq̄ maior lux minus illuminat. t mūor: lux magis illuminat p cōiunctionē cuiuscre obscuro vel claro. Un q̄nq̄ luna tm̄ illuminat in noctevel magis in aere sereno q̄tum vel q̄ sol in die in aere obscuro t obnubilato. t tm̄ improportionabiliter maior est lux solis q̄ lune. Sic t btā Maria. etsi nō ita actualiter ꝓtinue videret deū summā lucē p speciē vt sancti ꝓpter obstantiā corpis p̄passibilis sui tamē habebat maiorē gr̄e habitū t substātiā q̄ ipsi. vnde t magis ꝓpria luci eterne. t inde magis omnibus pura. Dec igit̄ puritas inquit Alb⁹. nihil aliud est q̄ pcti originalis deletio: fomitis extinctio gratuitarū p fectionū vltimatio. Et f[illegible] in btā virgine ſm statuz vie fuit gr̄a dei forti⁹ t magis q̄ in angelis. q̄tum scz ad subam. nō q̄tum ad actū q̄ est operatio. t sic puritas in summo.

Sed ad hāc puritatē summā quatuor gradib⁹ ascendit

Quatuor gradibus ad sūmaz puritatez ascēdit.

¶ Primo em̄ purificata fuit p sctificationē in vtero.
¶ Scōo in virtutū exercitatiōe.
¶ Tertio in spūssancti supuentiōe.
¶ Quarto in filij cōceptione.

In p̄mo est p fectio gr̄az sue alū. In scōo est p fectio virtutū. In tertio est perfectio donoz. In quarto est p fectio fructuū t beatitudinū. De p̄ma dr̄ Cañ. vij. Tota pulchra es amica mea libera sciz ab originali. Tota pulchra es mozrali exempta. Macula non est in te scz venialis. De scōo in figurā eius dr̄ de Hester q̄ erat formosa valde incredibili pulchritudine t oim oculis gratiosa t amabilis. Formosa scz in ope p charitatē q̄ est forma virtutū. Incredibili pulchritudine in corpe p virginitatis insolitā castitatē. Et[illegible] oculis[illegible]atiosa: p cordis hūilitatem: q̄ respexit hūilitatē ancille[illegible]. Et de pulchritudine. Sap. xiij. Q̄ pulchra est casta[illegible]natio cū claritate t̄. De. iij. pā. Scis cault tabernaculū suū altissimus. de⁹ in medio eius nō cōmouebit. Et Lu. j. Spūssctūs supueniet in te t̄. De. iij. Ezech. xliij. Maiestas dñi ingressa est templū ad viā porte que respicit ad orientē. Et postea sequit. Et repleta est glia dom⁹ dñi. Ad Heb. vlt. Adeamus cū fiducia ad thronū gr̄e eius vt inueniam⁹ auxiliū in tp̄e opportuno. Et sic patet p̄uilegiū quartū de puritate in summo.

§. VIII. Quintū p̄uilegiuz

Modi generationis hūani fūit quatuor

Grauide est: q̄ simul est mater t virgo. vñ Hiere. Inuent populus gr̄az in deserto: gr̄az. s. singularis maternitatis producēs eū q̄ nobis attulit gr̄az t veritatē. In deserto. i. berata maria derelicta a pcto. derelicta in tēpio a parētibus: derelicta a q̄libet viro t incognita p quā nō p̄rāfuit hō: si mater eēt vgo. Mater inuiolata: mr̄ incorrupta: mater intacta. Quis vnq̄ audiuit talia. inq̄t Esa. vlt. c. vt mater eēt t intacta generaret. q. d. nullus. Si q̄ris aūtde. Amb⁹. nature ordinē. Sfeia mixta viro gñare ꝓsueuit. Liquet aūt q̄ ꝓter nature ordinē fit xp̄s natus ex virgine de ꝓse. di. ñ. reuera. Decuit aūt q̄ talis mater eēt vgo. qđ est ei p̄uilegiū singulare. Hō em̄ est dignissima creatura. g̃. g[illegible]o bois est nobilissimus effectus gñalis. Gñatio aūt nobilissimi cuiusdā hois est effectus hois spēalis. sed nobilissim⁹ esse ctus nō est nisi nobilissime substātie. iuxta illud Lu. vj. Ex fructu arb⁹ cognoscit. g̃ gñatio nobilissimi hois erit esse ctus nobilissim⁹ nobilissime vel nobilissimi hois gñantis. Sed vnus est solus hō nobilissim⁹. s. xp̄s. g̃ vni soli cōuenit esse matrē illius. g̃ huiꝰ maternitas est p̄uilegiū vnius solius. Ite effect⁹ huiꝰ g[illegible]tiōis fuit p fectus in summo. g̃ t gñatio p fecta in summo. Sed p fectio est gñatio vbi vnus de vno ꝯ vbi vn⁹ ex duobus. g̃ in ista gñatione debuit esse vnus de vna. Illa fuit mater t virgo. Ite ad p fectissimā gñationē ſm naturā sequitur p fectissima innocentia. Sz p fectio est maternitas cū incorruptiōe ꝯ cū corruptiōe ex decuit vt in tali gñatione esset simul mater t vgo. ſm illud Esa. vij. Ecce ꝓcipiet t pariet filiū. scz gn[illegible]es vgo. Ite quicqđ est in arte exemplari diuino totū debet eē declaratū t exemplatū in exemplo creato. Sed gñatio est in diuinis. ergo aliqđ exemplū debet habere in natura. Sed ibi vnus de vno: pater de filio sine diuisiōe: corruptione: et cōmixtione. t hic de gñatiōe xp̄i vnus de vna sine corruptione t cōmixtione. ergo ipa mater t virgo. Priuilegiū est igitur solūmodo beate marie. q. sit mater t virgo. Nec sua maternitas aut virginitas fuit indifferēs. Sic potest esse in alijs. sed vtrūq̄ fuit meritoriū. Eius em̄ p fectissima virginitas fuit perfectissima integritas cordis t corporis ex radice summe charitatis. Eiusq̄ maternitas fuit sibi meritū. quia ipsa de cōgruo meruit fieri mater dei: merito sue fidei: spei: t charitatis. ac perfectissime humilitatis. Ad hō si obijciat⁹ istud p̄uilegiū non sibi soli conuenire sed ecclesie t plante. Nam dicit ecclesia mater t virgo. Et si dicat⁹ q̄ mater t virgo ecclesia dicit̄ spiritualiter nō materialiter. Tunc sic. Maternitas t virginitas spiritualis est perfectior t nobilior maternitate t virginitate corporali. ergo verius t perfectius dicit ecclesia mater et virgo q̄ beata maria. Rndeo q̄ ecclesia nō habet in oībus membris integritatem carnis. Et in nullo habet integritatem carnis t corꝺis cum sum[illegible] fecunditate spiritus et

obiciat q̄ nō sibi et cōuenit. hoc quod dicit̄ legi.

De grā p̄uilegiorū btē marie. Cap. xx.

corpis excepta p fectissima virginitate t fecunditate beate marie. Sed illā spūalē fecunditatē t virginitatē quā habet ecclia in alijs membris habet in se t in btā maria excellentissime cōem cū alijs. t insup istā p̄uilegiatā singularitatē De platis dicit pbs q̄ est in eis sexus. Est em̄ planta masculina: t plāta femínina. t tñ planta generat plantā sine corruptōne t cōmixtione. g̃ ibi est mater t vgo. t nō solū maria. Rndeo q̄ plāta dici posset suo modo habere virginitatē t fecunditatē seu mr̄itatē. si f[illegible]ret scz simul virozē floz cū patre fructificatōis qđ nō cōtingit: vt dicere posset: flozes mei fruct⁹: sicut amig. alū que virginis matris figura fuit. Hoc etiam in figura notat Geñ. xiiij. vbi dr̄ abrae. In quarta gñatione reuertentur huc scz ad terraz. p̄missionis semini abrae. p̄missaz. Quattuor sunt modi gñationis hūane ſm Aug⁹. nec est inuenire aliū modū. Primꝰ fuit sine femina t masculo: vt adā fact⁹ a deo. Scōs fuit sine femia ex viro: vt eua ex costa ade. Tertiꝰ est ex muliere t masculo: vt est cōis oim naturalis gñatio. Restabat q̄rtus modus scz ex femina sine viro. Et hoc e vginis marie solū. vñ mr̄ t vgo. qđ est singulare p̄uilegiū Et p hanc gñationem quartā filij abrae. i. veri fideles reuertent̄ ad terrā fluentē melle t lacte. p̄missam eis. i. vitā eternā abūdante dulcedine dilectiōis t lacte puritatis.

§. IX. Sextum p̄uilegiū

Maria ē gratie est. qđ est mr̄ dei. Hūge. sup illud. Cū esset despō mater dei sata mr̄ eius. Mat. j. Mater vnigeniti dei. Mater creatoris t plasmatoris oium. Mater eius q̄ est in celis sine matre: in terris sine p̄re. Et hoc est singularissimum oim p̄uilegioz eius. Figurarū Dan. xiij. in daniele exīstēte in lacu leonū. cui missus est Abacuch ministerio angeli de iuda in Babylonia cū p̄dio bono. q̄ Abacuch intrauit et exiuit ad danielē clauso ostio. nec daniel in aliq̄ fuit lesus a leonib⁹ septē q̄ deuozabāt alios. Daniel em̄ q̄ interpr[illegible]atā dei. castissim⁹: sapientissim⁹: ꝺtēplationi dedit⁹. significat vginē mariā totā virilē nil femineū in moꝛib⁹ habētē castissimā: sapientissimā: t cōtēplatiuā. que bene dr̄ cā dei: q: mater dei. Mater em̄ est cā t origo filij: cuiꝰ filiꝰ deus est. Abacuch interpr[illegible]atur fortis. t significat iesum qui luctā gessit cū diabolo nō inanē. Hic cū p̄dio bono diuinitati angelos t hoies reficiētis ad danielē. i. ad vginē missus est. i. incarnat⁹ ex ea ꝯ angelo nūciat⁹. De iudea que interp[illegible]atur confessio. q: de celo vbi est p fessio diuine laudis in mūdū plenū cōfusione erroꝛ[illegible]octoꝛ. Intrante aūt et egrediēte bacuch claustra nō reserata fuerūt: q̄a alumus nescit vginis: claustra pudoris ꝓmanēt: etiā ipm parturienti. Leones septē qui circumeūt querētes quē deuozent. vniuersitas sunt demoniū de septē vitijs capitalib⁹ tēptātes q̄ in nullo potuerūt virginē matrē ledere. Sed alios deuozabāt hoies t bestias. i. iudeos et gētiles. Ubi etiā notandū ſm Alb⁹. q̄ nō pōt intelligi maior gr̄a pure creature participari q̄ esse matrē dei. Maior em̄ est q̄ filius adoptiuus p gr̄am: vel angel⁹ vel fraꝛ dei. Et rō p̄mi est: q: inter matrē t filiū est p̄uictio substātialis. Inter p̄rem et filiū adoptiuū est participatio accidētalis. ergo magis est esse matrē dei p naturā q̄ esse filiū dei p adoptionem: q: p fectior ē p̄uictio substātialis q̄ accidētalis. Propterea qđ claudit alterū in se plus est t magis eligendū q̄ illud quod nō claudit. Sed esse matrē dñi ſm naturaz claudit in se esse filiū adoptiuū p gr̄am necessario: quia alite nō fieret mater. ergo plus est esse matrē q̄ filiū adoptiuū.

maria ex unitate tali esse ē dña angelor.

De angelo fic. pbat aq̄ qđ sequit̄ maius bonū. illud ē pl⁹ eligendū. Sed ad esse matrē dei sequit̄ maius bonum q̄ esse angelū. Nam ex maternitate tali efficit̄ dña omniuz angelor. Et si angelus ſm naturaz sit nobilior t p fectior hoie. tn̄ ſm gr̄am que potior est n[illegible]a pōt eē perfect. sicut est in beata matre dei. De fratre fic. pbat. Causa in quātū causa est dignior effectu inquantū effect⁹. Dignior est ergo esse causam boni q̄ cōsequtū bono. Sed mr̄ dei est causa t origo dei. ſm illud. qđ natū est. Spūssanct⁹ aūt dei nō est causa t origo dei: sed causatus ab eadez origine. g̃ plus est esse matrē dei q̄ fratrē dei. In cuius etiā signum est q̄ dñs dedit ꝓceptū de honorādo p̄rem t matrem. nō aūt de honorādo fratres. q: quid maius est matē q̄ frater

Item cū maius t dignius sit esse p̄rem q̄ matrē. si aliq̄ para creatura eēt pater dei ſm humanitatē. videtur tūc plus esse ſm hoiem p̄rem esse dei q̄ matrē dei. g̃ esse matrē dei nō est maximū p̄uilegiū quod possit cōcari pure creature. Ad hoc respōdet Alber. q̄ hoc esse nō potest. t multa inde cētia sequerent. Dicit em̄ pbus q̄ masculꝰ est qui generat in alio. Ergo ille q̄ esset pater dei aut gñaret in alio aut in seipo. Si in alio. g̃ due eēnt vnus gñans in alio. t vnꝰ vel vna generās ab alio seu altero. ergo ibi esset masculus t femia. Si aūt pater generaret in seipo. ergo nec esset masculus: nec esset p̄r. Ite nō esset rō tunc quare diceret pater q̄ mater. Item cū nō sit in viro locus conceptionis: formatiōis t nutritionis. Et si ficret subita formatio: nō esset generatio. Item cū nō sit ibi organū ꝓprium indifferēs esset rō vginitatis. t sic nō esset filius vginis. nec esset pater nec mater. Item sic esset exclusus sexus femineus ab incarnatione. Non em̄ incarnatū est femina: nec incarnat⁹ eēt ex femia. Et sic ꝓz q̄ maior gratia pure creature cōcedi nō pōt: q̄ ee mr̄ez dei. natural. Nā qđ ait xp̄s Matth. xij. Qui fecerit voluntatē patris mei scz ipe meus frater sozoz t mater est. intelligit spūaliter ista parentela nō naturaliter. Sed beata maria fuit mater naturalis vnde[illegible] p̄uilegium singulare. Item q̄ fuerit numꝰ ix dei. Ipsum em̄ vt canit ecclia sola vgo lactabarvbere de celo pleno. nō ele q̄ se p̄uilegiū sed pars p̄uilegij que includit̄ in maternitate dei. Ad integritatē em̄ maternitatis ſm alber. exigit̄ nō tm̄ materia ꝓma corpis gñandi sed etiam alimētū nutriēdi. qđ tm̄ aptū natum est ab alio accipi. Unde quāda est alia mater: alia nutrix. Nutrix est quasi media mater a qua aliquādo puer multū contrahit a cōplexione in[illegible]uete. g̃ ad pf[illegible]tissimā mr̄initatē exigitur etiā rō nutricis. Unde cuz btā Maria fuerit p fectissima mater fuit t nutrix. ſm illud Lu. xj. Btūsvēter qui te portauit t vbera q̄ suxisti. Et sic sō mr̄e dei icludit nutrix dei.

Maria dr̄ virgo vginū recet quō intelligitur

§. X. Septimū p̄uilegiū

est. q̄ est vginū vginū. Sic canit ecclia in letanijs. Ubi notandum ſm Alber. q̄ p genitiuū notat[illegible]plex habitudo generalis[illegible]xt spēalis. Rōne habitudinis quā importat generalꝰ notat originē. Dicit em̄ genitiuꝰ a gñando qua si a ꝓma sui gñatione qua t nomen accepit. t notat habitudinē gignētis ad genitū vel ecōuerso. Rōne spēalis habitudinis notat excellētie significationē. Ratione igit̄ ꝓmi nō ꝓuenit xp̄o vt dicat⁹ vgo vginū. Quia etsi excellit vginitatez mr̄is. ipe tn̄ nō fuit ꝓmus vgo qui generauit alios vgines p imitationē. Sed btā maria est mater oim in[illegible]ginitate. quia ꝓma sine p̄cepto cōsilio vel exēplo. gloriosum vginitatis munus deo obtulit. t p votū vginitatis. vt dicit Aug. ab eaemissum. rxvij. q. ij. opp: obtulit vginitatis abstulit: quia maledicta in lege dicebat sterilis: t eā in se cōsecrauit. t sic omnes vg[illegible]es p imitationē sui genuit. ergo ei soli cōuenit q̄ sit virgo vginū t mater virginum. Ratione aūt secūde habitudinis. i. in. notat excellentiā sup omnes vgines. sicut rosa flos florum: quia excellit alios: t rex regū iesus: omn[illegible] excellit omnes reges Sic ei soli cōuenit ita q̄ nulla alia pōt dici virgo virginū Excellit aūt oēs alios in fomitis extinctiōne. in. nō vincitur ab eis. Nam hoc ha[illegible]t locum ſm instinctum nature vel cōmunis gratie, secus per extinctionē fomitis. vt in be-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ata Maria. Victoria cū cū sit declaratio potētie sup aduer sar magis ac magis declarat potētiā qñ tanta est supbe aduersarium potestas. q nō pōt mouere belluz vel inimīcū: q cū post ictus ⁊ vulnera vincit inimicū. Ex q patz q maioz fuit virtus castitatis in btā mariā q in qualibet alia virgine. ita q etiā angelos excellit in vginitate. q ibi a natura hec a gra. Illa angelox castitas necaria: hec gratuita ⁊ voluntaria. Illa in natura impassibili. hec in natura fragili, ⁊ ideo vtilioz: nobilioz: ⁊ laudabilioz.

Maria nō dr mr matrz si cut virgo vginū.

Quāuis aūt ꝓprie ⁊ vere dicat virgo vginnū. nō tñ ita ꝓprie dici pōt mater matrū. q in vginitate cōuenit cū alijs i integritate mētis ⁊ corporis. Sed in maternitate nō cōuenit cū alijs matribus: q ille recipiūt cōceptū ab alijs hoibus. Hec aūt nō ab alio q a deo. Et iō virgo. Vñ ecclesia. Rubū quē viderat moyses incōbustū ꝓseruatā agnouim? tuā laudabilē virginitatē. Rubus est natura hūana pūgitiua p vitia. In hac apprehēsus ignis diuinus. q dr nr ignis ꝓsumēs est. qñ. s. verbū dei nostrā naturā assumpsit de virgine. Ignis tñ iste hūanitati vnit? nō absūlit virorē vginitat in maria. A viroze em dr vgo. Et sicut spina rosaz genuit iudeo mariā. Figura hr de rubo i Exod.

§. XI. Octauū ꝓuilegium

btē marie est q mater est oim. vñ Prouerb. viij. ipa dicit. p me introducit eccl sui laudē. Cū eo scz deo erā cūcta cōponēs scz per recreationē seu reformationē que quasi deformata erāt deformato hoie p pctm: ꝓpter quē omnia facta erāt. Vñ be. Bern. Merito in te dña respiciunt oculi vniuerse creature in qua ⁊ ex q benignissima manus dei qcqd creauerat recreauit. Et sic dicī pōt mater omniū Sap. vij. Oim mater est. Nā cū ipsa mr dei: ⁊ deus est pr oīz oim. Quicqd em p se ē cā ⁊ oīzo causa: est per se oīzo ⁊ cā causati. Sed mr per se est cā ⁊ oīzo filij. Et filius per se oīzo ⁊ cā oim q; per ipm oia facta sunt Job. j. scz p verbū filiū dei. ergo ⁊ ipsa p se est mater omniū. Et ymaxime hoīn est mr omniū geniū ⁊ cura. q; vnū hominē genuit: p quē omē recreauit seu regenerauit. Et in illo filio suo nobis ꝓcurauit qcqd advita pñtem: vl futurā nobis necessariū fuit. Hoc aūt opus recreatiōis p quē dicit mr oim btē marie dñs fm qñplex genus causarum ei cōicauit scz efficiētis materialis: formalis. et finalis. Causa quidē efficientis nr recreatiōis scz ineſſe gr̄e gñatiōis post deū sub deo ⁊ cū ꝺo. q; ipa nobis illū genuit q nos omnes recreauit seu regenerauit virtualiter p passionē suā virtu gr̄e cōferentē sacramēt vt ipsuz filiū suū gigneret suis vtutibus de cōgruo ꝓmeruit. Vnd Anſel. Nempe decuit vt ea puritat qua maioz sub deo ne queat intelligi: vgo illa niteret: cui deus pr vnicū filiū suū quē de corde suo equalē sibi genitū tanq̄ seipm diligebat ita dare disponebat vt naturaliter esset vnus. idemq; communis dei pris ⁊ vginis filius. Et quā ipe filius sibi mr̄e spāliter eligebat: ⁊ de q̄ spiritussctūs volebat: ⁊ opat erat vt cōcipereꝝ ille de quo ipse procedebat. Hec Anſel. Et ꝺ dicit de pr̄e eterno: ita ⁊ de mr̄e eius temporali dici potuit illud Rom. viij. Proprio filio suo nō pcepercit sed pro nobis tradidit illū. scz passiuum voluntate ⁊ affectu. Et quō cū illo nobis oīa donav ptinētia ad recreationē nostrā

Causa materialis fuit quius recreatiōis nostre. q; spiritussctūs de purissimis eius carnibus ⁊ sanguinibus cōsensu mediāte carnē assumpsit qđ in corpus trāsformauit per qđ redemptio nostra ⁊ recreatio facta fuit. Huius rei mirabilis figura fuit. quod .iij. Regl. xj. scz q eo tempore quo solent reges ad bella procedere. scz tpe veris. David surgens a cōmitione in meridie. vidit de solario eius muliere. scz bersabee pulcherrimā lauātem se. ⁊ amore tractus pulchritudinis eius misit nunciū vt ei acquiesceret. Que assentiens cōcepit filiū. ⁊ sanctificata est mulier ab immūdicia sua David interpretatus manu fortis significat fortissimū ⁊ oīpotentē deū. Hic quasi a somno surrexit. qñ dispositū incarnari. Nā prius videbat quasi dormire. dū generi humano nō prouidebat de redēptione. Et in meridie scz caloris diuini amoze: surrexit ad operandum mysteriū. Videns aūt bersabee q̄ interpretat puteus septimus vel puteus sacietatis. i. vginē mariā pulcherrimā mēte ⁊ corpore. que est puteus aquaz viuentiū gr̄e septiformis supabundās. Lauantē se. nō a maculis que nulle erāt sed scripturaz in ꝓsentē ac magis ⁊ magis se purificantē per opa scz virtu quotidie magis deo se appropinquantē. Videns ergo hāc mulierē oculo approbatiōis ⁊ miserationis: tactus pulchitudine tantaz virtutū: misso angelo nūcio vt assentiret in cōceptū filij ipsa assentiēte ꝓcepit salua tore mūdi. Et sctificata est mulier ab immūdicia sua: siue q; fomes qui erat in ea relegatus tūc in cōceptu filij exto fuit extinctus. Siue ⁊ melius q; libera fuit ⁊ immunis ab immūdicia q̄ accidit in cōceptu filiis nullo mō ea habēdo. sed de purissimis sanguinibus suis cōcipiēdo. Nec incōueniēs est vt vitiose gestū scz adulteriū David significet scissimū mysteriū. vt dicit be. Hzegl. in moral. licz aliter ipse exponat. Nā ⁊ deus de malis elicit bona. Et ꝺ forte hoc dicit be. Ambro. de facto isto david. q nō fuit improbitas ⁊ fictus. scz in̄ sed vmbra mysterij. de pe. dis. iij. scz incarnatiōis. Licz ibi glo. aliter exponat. Sic igit causa materialis. q; de puris sanguinibus ⁊ purissimis eius factus est recreator noster Jesus.

Causa formalis est btā Maria nostre recreatiōis. q; omnibus sue dei formissime cōuersatiōis speculū ⁊ exemplū est reuersiōis a tenebris ⁊ directiōis ⁊ cōuersiōis ad intuitū ꝑme lucis. vt in figuraz eius dictū sit Judith. xj. Ho est mulier talis super vniuersam terrā in aspectu ⁊ pulchitudine ⁊ sensu verboz. In aspectu. scz cōuersationis in ope. In pulchitudine castitatis in corpore. In sensu verboz ināterioribus verbis et puritate cogitatiōis in corde. Vñ be. Amb. Habetis in ea pbatis exēpla exꝑssa. Prim? discēdi ardor: nobilitas est imgri. Quid nobilius ea quā elegit splēdor glie ⁊c. Causa finalis est nr̄e recreatiōis. q; totū opus redēptiōis posit deū in ipsius gl̄iaz ⁊ honorē ordinatū fuit. vñ Apoc. iij. c. Seniores deponūt coronas suas añ pedes agni recognoscētes se oēs coronatos illitate ⁊ hūanitate xp̄i qua assumpsit de vgine. Ecce em ex hoc (ait ipa) btām me dicent oēs gñatiōes. q; scz respexit hūilitatē ancille sue de me incarnādo. oēs ergo immo oīa cū sint recreata ⁊ renouata per eam matrē eā dñt reputare ꝺeā sup oīa ⁊ super oēs puras creaturas venerari. Et hoc est priuilegiū quod nulli alij conuenit scilicet q; sit mater omnium.

§. XII. Nonū ꝓuilegium

est q; est porta celi. Btūs Aug. in sermōe in ꝓsona vginis ait. Porta facta sum celi. Janua facta sum filio dei. Illa facta sum porta quā vidit in ꝓfiē Ezechiel ꝓpha. Dicit autem btā Maria porta: quia cū ꝓprietas porte sit importare ⁊ exportare. i. mediū p qđ res ab extra ad intra ciuitatē vel domū portant. ⁊ etiā mediū per qđ res q; sunt intus in ciuitate vel domo ad extra portant ita p beatā mariā exiuit de celis nos q̄cquid vnq̄ gr̄e creatū venit in mūdū vñ ⁊ dicit mater gr̄e ⁊ mater miscdie. Et de ea pōt intelligi illud Sap. vij. Oim bonoz mater est. Et venerūt mihi oīa bona pariter cū illa sc. virgine pōt dicere mūdus Scdo quicqd boni. i. oīs qui de terris intrauit in celum vt sancti oēs p ipam vt portā seu mediū intrauit. Et ideo felix celi porta. q; oēs importat in celos per dictū fructū filium suum. Vñ in hymnozanit eccl'ia. Virgo felix celi porta. Et infra. Vita ꝓfecta p tā iter para tutū vt videntes Jesum semp colletemur. Tertio dicit celi porta. i. celestis porta: q; ipa sapiētia increata dei filius tanq̄ aqueductus intrauit ⁊ exiuit per eā vestitus carne nra. semper tñ clausa. i. vginitas violata. Vñ de ea in figura dicit Ezech. xliij. Porta hec semp clausa erit. quā scz in illo mirabili edificio vidit, ⁊ ꝓcepe ingredi p eā, s, dñs de⁹, et

Scīi pos te celi dicūtur.

Erit por tacli dr.

Maria dr porta celi.

clausa erit. ⁊ nullus ingredit p eā scz homo. quia vgo ātepartū in partu ⁊ post partū. Sicut sydus radiū ꝓfert sine sui violatiōe: ⁊ radius p fenestrā vitreā clausam intrat sine sui aptione. Ita ⁊ vgo btā maria dei filiū sine vginitatis amissiōe. Dicunt ⁊ sancti aliqñ porte celi. et hoc in q̄ū p eoz suffragiū vel vite exēplū nos importāt in celū. Vñ ⁊ Jo. in apo. xxj. vidit i celo. xij. portas. scz xij. apl̄os vel ꝓfectos oēs: qui nos pre ceteris meritis ⁊ exēplis importāt in celū. Sed ⁊ hoc modo mlto magis pōt dici porta celi btā maria: ꝓpter mai' eius ⁊ ꝓfectissimū suffragiū ⁊ vite exemplū. Item crux dr porta celi: q; p meritum passiōis intrat in celū. de qua pōt illd intelligi. Matth. vij. O q̄ angusta est porta ⁊ arta via que ducit ad vitā scz celestez. Angusta nimis fuit crux xp̄i: ⁊ via nob arta p imitatōez Et q; nulli ita fuit dilatata magnitudo passionis xp̄i sicut matri. ideo ⁊ meritū eius ad celū inducit. Christus etiaz dicit. Ego sum ost... ⁊ si qs p me introierit saluabit. Joh. x q; ipse efficiēter vt cā p̄incipalis nos introducit in celū scz p fidē sue incarnatōis de vgine implicitā vel explicitam. Vñ btūs Aug. Ista fides sana est q̄ credim? nullū hoiez siue maioris siue minoris etatis liberari a cōtagio morī et obligatōe pcti. qđ ꝑmo natura ꝺrāit: nisi p vnū deum et hoiem mediatorē iesum xp̄m. Et btūs Hzeg. sup Ezech. dicit q; oēs electi q̄ fuerūt ⁊ q̄ sunt in ecclia in mediatorē xp̄m iesuz crediderūt ⁊ credūt. Et sic hui' fides introducit in celū mediatorē nato de vgine. Et iste est ꝑm' articul' fidei de mediatore nato de virgine. Et talis fides viua tñ incarnati de vgine, ꝓprie nos importat in celū. Vñ in figurā in tēplo erāt duo ostia q̄ fiml' claudebant ⁊ apiebāt Et iste due porte i tēplo ecclie sunt xp̄s ⁊ btā maria. Nulli aūt hoc cōuenit sanctoz. Ideo priuilegiū singulare.

§. XIII. Decimū ꝓuilegiū

beate marie est. q; regina dr mie. fm illud quod cantat in antiphona. Salue regina mie. btūs Bern. Vibus finuz mie sue aperir. Idē. Si lear miam tuā vgo maria. q̄cunqz te inuocās in necessitatibus auxiliū tuū tibi senserit defuisse. Et sciendū q; fm Alber. vbi. s. conuenit' dr regina mie q; gratie regina vel glozie vel iusticie multipliciter roē.

Maria ꝓuenit' dicit regi na mie q; regia glie ⁊ iusticie ratio multiplex

Et ꝑma rō est: q; plus cōpetit ⁊ ad amplius se extendit regnū mie q; regnū gratie glozie vel iusticie. qđ ꝓbat ex eo: quia gratia glozia ⁊ iusticia per se tm dicūt collationē boni ⁊ oblationez mali: vt peccati ⁊ nōi. Sed mia se extendit etiā ad id vbi nō est collatio boni gr̄e vel ablatio peccati: q; ad eos q̄ sunt in infern. Vbi em erga damnatos non est collatio boni gr̄e vel ablatio peccati seu mli culpe. ⁊ tñ est ibi mia. ⁊ si nō liberās tamē min' q; merentur puniens. Merenē em ad nihilū redigi q̄ tñ ꝓseruant in esse nature. vt dicere valeāt illud. Thren. iij. Misericordie eius q; nō sumus cōsumpti. Ab ampliori aūt ⁊ maiori potentia: dignitas maioz est ⁊ denominatio. Ergo a summa et maiori dignitate debet dici beata maria regina mie q; glozie gratie vel iusticie. Item secūdo. Glozia tñ est in celo: nō in terra: nō in inferno: nō in purgatorio. Gratia est tm in mūdo: nec quoad oēs: quia nō omnis hoib'. Et in purgatorio quoad oēs. nō aūt quoad infernum vel limbū puerox: vbi nulla gr̄a gratū faciens. Sed mia etiā est in celo. i. mira suauitas rigās corda. fm illud. Dñe in celo mia tua remunerās. i. vltra condignū. Est et in terra miserias remouēs peccatorū. ps. Misericordia dñi plena ē terra: q; ipa plena ē miseria. Est ⁊ in purgatorio p suffragia. Unde hanc postulāt dicētes. Miseremini nr. i. misereminī mei saltē vos amici mei. Job. xix. Est in infernox limbo p cōseruationē sui esse. ps. Nunquid oblit scetur misereri deus quoad parvulos qui gaudebūt nature nō purgati ab originali. Aut ꝓtinebit in ira sua. i. seuera cruciatione misericordias suas: q̄n scz r cōseruet eos in se. Ergo maximū regnū est regnū mie. Et ideo maxima regina dici debz regina mie. Tertio ꝓbat sic. Quicqd est superius supioi est supius inferioi. Sed mia dei est supoia operā eius. vt habet in ps. In operibus aūt inclinat gratia gloria ⁊ iusticia: ⁊ multa alia. Regnū g̃ mie est sup oia. ergo regina mie determinat potentiā sup oia. Sed illa ꝓprie cōuenit beate marie. Ut potentissima dña vnde ⁊ vere regina mie. Itē cū ipa sit sup patrimoniū et ꝓprietatē filij sui iesu xp̄i regina. Proprietas aūt filij sui est mia: vt paret in oīone ecclesie. Deus cui proprium est misereri semp ⁊ parcere. Pater etiā ē deus misericordiarū et deus totius cōsolationis. ergo ⁊ ipa ꝓprie regina mie.

Quarto cū dr regina mie. obliquus ille scz mie. aut construit transitive aut intrāsitive. Si trāsitive. vere ⁊ ꝓprie dicit regina mie. quia ipa est causa totius mie continens toram misericordiā ⁊ releuās omnē miseriā. Hanc postulabat dauid dicēs ps. lxxxiij. Ostende nobis dñe miam tuā. Et subdit modū. Salutare tuū da nobis. i. iesum qui datus est nobis ex vgine maria. Si cōstruit intransitive sensus est. Regina mie. i. que est mia ipa. Dō em dicitur in abstracto de aliquo maxime cōmendat. vt de iusto qđ est ipa iusticia. De misericordie quod est ipa mia. In huius figuram legit Hester. ij. q; hester regina que interpretat humilis dicta est etiā edissa: que interpretat mia. Et Esaie xvj. dicit. Preparabit in mia solium eius. Solium est in loco ꝓprio regni. ergo mia est, ꝓprius locus regni christi. Sed illius regni dr rex ⁊ regina. ergo ꝓprie btā Maria est regina mie. Quito sic ꝓbat. Dionysius in li. de diuino. dicit. Regnū est oīs finis ⁊ omar' ⁊ legis ordis distributio. Sed hec oia ꝓprie cōueniūt mie. ergo ei ꝓprie cōuenit rō regni: finis distributio fm iusticiaz est: q; exules facit reges, damnatus: quia deformissimos peccatores facit angelos pulchrissimos. Legis: quia dat charitatē. ⁊ p illa regnū. Ordinis: quia vnus sup āgelos: hoies super celos. Habz ergo mia ꝓpetates regni. Proprie ergo ipa est regnū. Cuius regni potissime beata maria est regina

maria po t' regina mie q; imperatrix mie

Proprie igit dicit regina mie: ⁊ magis q; ipartir mie. quia hoc tomer. importat est magis nomē timoris ⁊ rigoris. Regina aūt est magis nomē prouidentie ⁊ equitatis Unde nec deus in scripturis dr impator sed rex. Item magis dr regina mie q; regina reginarū: vel dña dñarū: vel dea dearū. Hec em oia importāt magis dignitatem et excellētia respectu supioz ⁊ inferioz. Si em diceret dea dearū nō videret dea vel regina sup demones vel peccatores. Decēt em cōuenientius regina mie q; potentie vel sapientie: quia in mia intelligit potētia ⁊ sapiētia: sed non cōuenit. Misericordia em claudit in se tria. potentiā et sapiam ⁊ iusticiaz. Nec etiā ita ꝓprie diceretur regina pacis ⁊ dilectōis: quia pax ⁊ dilectio nō est vniuersaliter in omnibus regni sui: quia non in malis.

§. XIIII. Undecimū ꝓuile

giū est. q; fuit ei passio xp̄i cōcata. Unde symeon Lu. ij. Tuā ipius aiam ptransiuit gladius sue passionis vt communiter exponit. Under Dama. dicit. q; dolores partus fuerāt ei reseruati in passione filij. Vel gladius vbi dei. i. fides fixa in corde ꝺ crucifixo filio qđ deus erat. Omnes alij ⁊ alie amiserūt tunc fidē de sua diuinitate: qm̄ omnes discipuli tūc fugerūt eo relicto. nō solū corpe sed et fide. Et ipa maria magdalena que prius vlsa est diligere etiaz nō credidit deū. ⁊ ppterea xp̄s resurgēs ei ꝑmo appuit ait. Noli me tāgere: q; nōdum ascendi ad ꝑrem meū. Jo. xxj. scilz in corde tuo id est nō credis me esse equalem patri.

De ꝓuilegiis q̄ ꝺr cōcōitōnis passionis ꝺ̄ importat

Pro huius maioz declaratōe dicit Alb. vbi. s. q; ꝺ ꝓuilegiuz qđ ꝺr cōmunicatio passionis duo importat scz fidez crucifixi dei ⁊ hois. Et p se passionē ex compassione patiēt. Et fuit quadruplex diuersitas respectu dñice passionis. Quidam em nec habebāt fidē xp̄i nec compassionē. sicut infideles insultātes: blasphemātes: irridētes: ⁊ demones Quidam habuerū compassionē: sed nō fidez scz q; deus esset qui patiebat; sicut apostoli quibus christus dixerat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Oēs scandalū patiemini in me nocte ista ꝛc̄. Mat. xxvj. Scandalū eoꝝ fuit: qꝛ recesserūt a fide sue diuinitat' quā pri⁹ cōfessi fuerāt. Et mulieres ille quib⁹ ait. ffilie hierlm nolite flere sup me ꝛc̄. Luc. xxiij. Quidā habuerūt fidem vel cognitionē: ꝛ nō cōpassionē. vt angeli ꝛ alij extra statum vie positi. vt q̄ in limbo patrū. Et latro qui fidē q̄dez habuit sue deitatis: sed non cōpassionē per se. Et hoc qꝛ circūdat' ipse sua passiōe. Sola aūt beatissima vgo fuit q̄ simꝫ habuit fidē ꝛ cōpassionē crucifixi dei ꝛ hois. ꝛ ex cōpassione patientis p se passionē. Et sic sola fuit cui datuz est per priuilegiū cōmunicatio passiōis. Cui filius vt dare possz premiū voluit cōicare meritū passiōis. vt ipam faceret participē būficij redēptiōis quaten⁹ sicut fuit ad iuriz redēptionis p cōpassionē: ita fieret mr oim p recreationē. Et sicut tor⁹ mūdus obligat deo per suā passionez: ita ꝛ dñe oim per ei⁹ cōpassionē. Vñ ꝛ glo. sup illud Esa. lxiij. Torcular calcaui solus: ꝛ de gentib⁹ nō est vir mecū. Torcular. i. tormēta passiōis. Et alia glo. Nec angelus nec archāgel⁹ nec ali⁹ celestis spūs. Denicz humani gnis null⁹ gēris vl'iude⁹ sol⁹ repugꝛ supat. Sz nōdū q̄ dic de gēlib⁹ nō ē vir mecū. excludit eīn viros nō mlieres. qꝛ mulier illa bta maria q̄ stabat iuxta crucē secū fuit ad patiendū ex cōpassiōe. Et sicut dicim⁹ de dño iesu q̄ habuit summū doloꝛē in passiōe ꝛ summū gaudiū. doloꝛē quidē fm sensitiuā: gaudiū fm intellectiuā. qꝛ vt dicit Damascenus. Unicuicz. s. p. nue pmittebat agere quecz ppria. Ita de ma. e dñi q̄ tūc habuit summā cōpassionē ꝛ congratulationē. Cōpassionē quidē existentē in natura simꝫ ꝛ in rōne vt in natura. Cōgratulationē vo in rōne vt rō. ne. Et intelligant hec vba vt in materia dñi. passiōis. Vl dicaꝫ q̄ summū tristabile in tali gene. est accipe duplr Uno. ō vt contrariū summe appeti. ꝛ sic infert summū doloꝛē. Alio mō pt est via ꝛ mediū ad summū delectabile. ꝛ sic infert summū gaudiū. Sic aia bre virgis apprehendit mozē filij vt summe cōtrariū appetitui. ꝛ sic summū ei intulit doloꝛē. Alio mō vt in. mediū redēptionis hūani generis. Et. intulit ei maximū gaudiū ꝛ delectationē. Et possunt hec. ul esse. qꝛ vt. ē materia ad alterū. Vel fm alterū modū vita in alterū via est in ipm.

Et q̄ fuerit in ea summ⁹ doloꝛ. ꝓbaꝫ sic. Omnis ex. doloꝛ ex amoꝛe creaꝫ. Est aūt triplex amoꝛ. scz natur. acquisitus: ꝛ gratuit'. Naturalis fuit in summo: qꝛ ānto natura nobilioꝛ: tanto habet nobiliores affectiones ꝛ operationes. Ipa aūt habuit naturā nobilissimā. nde ꝛ amorem naturale sum. e. Itē amoꝛ acquisit⁹ fuit in ea in summo. Nā oēs cāe accidentales que inducūt mat. ad diligēdū filiū fuerūt in ea in summo. Nūq̄ em filj⁹ alīqs tantū dilexit mrem: tantū honozauit: tan. p ea sustinuit: tantū ei dedit s. xp̄s p mre. ꝛ sic de alijs cāusis accidentalibus amoꝛis acq̄siti. Ergo in ea amoꝛ fuit in summo. Itez amoꝛ gratuit⁹. Nūq̄ em aliquis habuit tantā claritatem ad filiū sicut ipa ad ieſum. ergo ꝛ hic in summo. Si ergo hi tres habitus amoꝛis. s. naturalis: acquisiti: ꝛ gratuiti, eliciāt vnū actū amoꝛis: erit ille in summo. Illa ergo. dilectio intensissima. Et doloꝛ ex amoꝛe hmōi erit intensissimus. sicut em̄ summe diligit vitā in dilecto: ita ꝛ summe dolet de moꝛte dilecti. Summū ergo doloꝛē habuit in passione xp̄i. Et qꝛ summ. diligebat deū ꝛ primū: ꝛ per passionē sperabatur honoꝛ dei: ꝛ summa salus ꝓximoꝝ. batur: inde h. bat summū gaudiū.

§. xv. Duc decimū priuile

giū ꝛ vltimū est: q̄ est exaltata sup oēm purā creaturā in quarta hiera. chia. Sic eīn canit eccl'ia. Exaltata es sancta dei genitrix sup chozos ãgelozū. Nō ficꝫ pbat Alber. Omnes chozi angelozū sunt de aliqua hierarchia. Sed ipa exaltata est super chozos angelozū. q̄ ipa est sup oēm hierarchiā. Scōa rō. Plus distat. ā virgo a seraphin in dignitate ꝛ gl'ia q̄ seraphin a ch. bin. Sz per excellē

'Maria exaltata est super oēs puras creaturā.

tiā dignitatis ordinaꝫ seraphin sup cherubin vno ordine. q̄ ꝛ bta maria erit sup seraphin vno ordine. q̄ sup hierarchiā angelozū. Itē plus improportionabiliter differt dñs a seruo q̄ seruꝰ a seruo. Oēs angeli sunt administratoꝝ spiritus. i. seruī. dicit aplus ad Heb. j. Bta maria est dña angelozū. Seraphin ergo se habet ad cherubin vt seruꝰ ad seruū: bta maria vt dña ad seruos. Ergo improportionabiliter est sup seraphin q̄ est vltim⁹ ordo in suprema hierarchi. ñ sup o. hierarchiā exaltata. Tertio status glie ei. eleuat' su. atū immocētie. q̄ in cozpibus ꝛ aiab⁹. Sed si hō nō pec. asset: aliquis assumpt' fuisset ad ordinem seraphin. Tu. er hoib⁹ essent reparāde ruine ãgelozū. ꝛ fm aliquos doctoꝛes (quos seq̄ videt bt̄us Tho.) ceciderint ex oi ordine aliqui. vñ de seraphin de quo dicitur fuisse lucifer. ergo alīqs mō dz eleri sup seraphin. Et hec est bta maria. Vñ in figurā dr. Regl. ij. q̄ positus est thronus mris iuxta thronū reg. Constat aūt q̄ thron⁹ veri Salomonis. s. xp̄i est improportionabiliꝫ sup seraphin. q̄ ꝛ thron⁹ mris. Et ad hoc facit auctoritas sctōꝝ. Hinc bt̄us Aug. De te o vgo maria quid dicā pauper ingenio: cū q̄cq̄d dixero minoꝛ laus est q̄ tua dignitas mereat. Si celū appelle: altioꝝ es. si matrē gentium dicā: excedis. si formā dei appelle: digna exist̄is. si dñam angelozū vocē: per oia cōprobaris. Si ergo dña angelorū est super oēs angelos exaltata. Itē bt̄us Diero. in sermone de assumptiōe. Hec est pulchra in qua meruit exaltari super chozos angelozū ꝛ peruenire vltra q̄ humanitatis nostre licitū fit natu. Ubi nō substãtia tollit: sed gloꝛie magnitudo demonstrat. Ubi xp̄us p nobis introuit pontifex in eternū. Idē. ec est dies in qua vsq̄ ad thronī celsitudinē mat̄ ꝛ virgo pcessit: atq̄ in regni solio sublimata post xp̄m gl'iose resedit. Bta itaq̄ non ter. e sup chozos angelozū exaltata deuotissime predicat. q̄ saluator oim per se quantū dat intelligi tot⁹ festiu⁹ occur. erit: ꝛ cū gaudio eā secū in throno collocauerit. Itē sicut in cōpalibus: ita in spūalib⁹ nihil est vacuū. Sed inter deū ꝛ creaturā: mediū est creatura vnita deo. Similiter inter esse creaturā purā ꝛ esse creaturā vnitā: mediū est creatura de qua sumit' qō nascitur ꝛ vnitur. Et hec est ergo inter creaturas ꝛ filiū. ediū. s. bta maria. Ergo ei debeꝫ medi⁹ stat'. vñ ꝛ super oēs angelos. Xp̄s etiā dicit regula. Qui se humiliat exaltabitur. Matt. xxiij. Et q̄to quis se. gis humiliat: a deo exaltabitur. Salte in rego beato. Propter qō dicit sapiens. Quāto maioꝛ es: tanto te magis humilia in oibus ꝛ inuenies grām. Unde xp̄s qui se super oēs humiliauit scipm vsq̄ ad moꝛtē crucis. mo ꝛ descendendo ad inferioꝛes. terꝛ. pt qō ꝛ de' exaltauit illū: ꝛ donauit ei nomē ꝛc̄. Sed post eum bta maria sup oēs humilis fuit: ꝛ ideo debuit sup oēs exaltari. Unde ipa ait. Quasi cedrus exaltata sum in libano: que arboꝛ altioꝛ est oibus. Sz qꝛ de hmōi exaltatione plenius dr in. mone de assumptiōe: ideo alia dimittuntur.

Ex dictis ꝑz quō bta maria fuit plena grā quadruplicit. Primo quia omnes gratias generales ꝛ speciales oium creaturarum habuit in summo. Secundo quia illas gratias habuit. quibus omnis creatura vacua fuit. Tertio quia sua gratia tanta fuit: q̄ pura creatura maioꝛis gratie capax non fuit. Quarto quia etiā gratiā increatā. id ē deū in se totā continuit. Et sic. omnem moduz gratia plena fuit.

¶ Dñs de⁹ fuit cū maria q̄ncz modis. Caplm XXI.

Dominus tecum. Do

o minus scz deus. Ul. primo sciendū q̄ fm magistrum sententiarū: deus dicitur esse in oib⁹ rebus creatis tripliciter. s. per essentiā: psentiā: ꝛ potētiā. Et in sanctis suis quarto mō. s. per inhabitātē grām: vel hi. incheoatā vel in. cōsummatā. Oib⁹ his modis erat dñs deus in bta maria per. tius q̄ in ceteris omnibus. Et dicit ē in oib⁹ re bꝰ creatis tripliciter

bus. Dicit em̄ deus esse in creaturis p. ēntiā inq̄tum p suū cōtinuū influxū. seruat creata ineſſe. Un bea. Hzeg. Omnia in nihilū redirēt nisi ea manus omipotētis substineret. Et sic exponit Chryso. illud Job. j. Sine ipo scz gubernāte factū est nihil. i. qō factū est nihil est. Quāto aūt aliqua creatura vel in specie vl'i in indiuiduo hz pfectiō ē tanto magis pōt aliquo mō dici deus ibi magis ineſſe per essentiā: vñ magis in hoie q̄ in bruto. Et qꝛ beate Marie dedit' nobilissimū esse: quia optime fo. nata ꝛ cō. tiona ta super oēs. Ideo dñs tecū. Per. esentiā dicit de⁹ in omibus esse qꝛ nouit omia intima cr. ture. Omnia nuda ꝛ aperta oculis eius. Hebze. iiij. Sed in bta virgine fuit per priuilegiū: nō solū qꝛ ipe vidit oīa secreta eius effectus ꝛ cogitatus oculo cogitatiōis. sed ꝛ oculo approbationis omes actus eius. eriores ꝛ exteriores vt scitissimos approbauit. Per potentiā dicit esse in rebus: qꝛ oīibus dat virtutē operā. Unde Job. xv. Sine me nihil potestis facere. Et quia virtutē dedit operādi bte Marie perfectius q̄ alteri pure creature. ideo ꝛ perfectius q̄ in alijs dñs tecū. Per gram est in sctis. j. Job. i. Qui manet in charitate in deo manet ꝛ deus in eo. Sed certe nullus potest equari bte Marie in charitate. Cant. j. Introduxit me rex in cellā vinariā scilz gratie sue abundantissime. ꝛ ordinauit in me charitatē. Sed vltra dictos modos essendi fuit modo inaudito a seculis stupēdissimo scz per psentiā cozporalē quādo verbū caro. factū est. ꝛ de qua nisi de virgine maria ait be. Bern. Et fm hoc exponit dñs tecū. scz cito erit incarnand⁹. dicaꝫ q̄ fm pōm. Sermones. inquirēdi ꝛ faciendi sunt fm materiā que tractat. Unde in materia amoꝛis nō. ꝛ. ponī nomē timoꝛis. hz illud Malach. j. Si ego dñs vbi est timoꝛ meus. Luz ergo tract. t materia summi amoꝛis scz incarnatio filij ei nō vide. q̄ debuerit dicere dñs tecū. sed pot⁹ pax vobis. vel tecū. Sicut ꝛ filius eius salutabat quos diligebat. Sz hoc nō obstāte dicit Alber. vbi. s. q̄ in ista salutatiōe in eo quod dicitur dñs tecum. duo intendunt. Unū vt persona

dñs tecū vide ãge p'ad ma. quare.

mittētis p̄ propie exp̄imat. Alterū vt liberū arbitriū beatissime virginis etiā per se erat facile ad credendū paratū: nō indiguit exp̄imi cum infinuatione oīipotentie. ꝛ diceretur dñs oīipotēs. Uel cum terꝛoꝛe. vt dñs exercituum. Sed sufficit leuis eius annūciatio: ꝛ quasi obscura exp̄essio potentie: qualis per hoc nomē dominus importat. Dicit q̄ dñs tecū. quasi dicat ei ap. te. Nihil credas nbi impossibile que scias te dñm in sociū habere. Sed dic confidenter oīnia possum in eo q̄ mecū est. Si em̄ aliqui duo vnū officium debeāt operari. quid impedit si vnus est deb. cum alter stradeoꝛ fortis. vt p̄sciefectū illū possit inducere isto etiā nō iuuāte. Et ex his p. tet respōsio ad obiectū. filicz qꝛ dñs hiciponit ad no. andū potentiam fiendi non timoꝛem vel terꝛoꝛem.

§. I. Secund. sciendu.

q̄ cum dñs tecū dicitur. ssociatio denotetur. Associatio autem cum sit in aliquo fm Albertū. notari hic potest triplex associatio que reperit' in rebus et dominū. in beata Maria in mysterio vite, videlicet.

¶ Associatio in essendo.

¶ Associatio in patiendo.

¶ Associatio in agendo.

Associatio in essendo duplex esse pōt sc̄z absolute ꝛ respective. Si absolute. Est hec substātiali quali et quāto. Associatio in substātiali est idētitatis. In q̄li est filiudo. In quāto est eq̄litas. ffuit q̄ associatio dñi ꝛ beate marie in substātiali esse. vna scilz in humanitate. qꝛ verus homo de hoie. i. vgine vera. Unde in Ben. Caro em̄ ꝛ frater mr̄ est. ad Phil. ij. Habitu inuēt⁹ vt homo. ffuit etiā filiudo in volūtate: qꝛ nil volebat nisi qō deus vellet. ffuit eq̄litas q̄ potētie in genere. Ipsa em̄ regina eius regni: cui⁹ ipe es rex. Unde de ea canit. Aue regina celoꝝ. Uel in ipsis potest notari scz beatā vginē ꝛ dñm filiū idētitatis in natura. Similitudo in forma ꝛ figura. Eq̄litas in vtute naturali vel in potētia. Si aūt est cōio seu associatio in esse respectiue. hoc est vel duoꝝ adinuicē. Et hec est in summo inter dñm filium ꝛ mr̄em: qꝛ hec mr̄ ꝛ hic filius eius. Aut hec cōmunio vel associatio est duoꝝ vel vnū. Et b tripler est. qꝛ vel fm tp̄s vel fm locum: vel fm situ vel habitum.

Associatio dñi. e marie fm tp̄s reperit' tripler. ffuit em̄ tp̄s ꝓprie humiliatōis. ꝛ in hoc. fuit dñs filius cuz matre sua: vt in tēpe purificatōis quādo obtulit filium in templo. Lu. ij. Nā in illo humiliauit se mater in sacrificio purificationis que nō agebat ea cuz esset summe pura. q̄ nō ex hoie ꝓcipiens. Humiliauit se filius cū ea in templo oblatus ꝛ. tue pecunia. ffuit et tp̄us p̄secutionis in. assione scz in q̄. iata est et. qꝛ stabat iuxta crucē mr̄ eius. Joh. xix. ffuit tertio tp̄s cōsolationis vt in resurrectione. in qua primo (vt ait bt̄us Ambro.) apparuit sibi. Et ideo nō accessit cū mulierib⁹ ad monumentū q̄ in morte eū detineri putabāt. qꝛ vt ait bt̄us Bern. Certe expectabat eū resurgen. videre ꝛ inde. locari. In his q̄ tribus dñs secū. Quantū ad associatione in loco. Sciendus q̄ triplex cōsideꝛ. locus. quia. ius naturalis. ali⁹ penalis. alius dignitatis. In his oibus dñs secū. Naturalis q̄dez locus fuit. ter. us virginis in quo fuit filius mēsibus nouē. Matth. j. Inuēta est in vtero habēs scz Iesus. Locus penalis fuit exilij qñ scz ꝓpter timoꝛē herodis ne occideret filiū par. ficut tot milia innocentū vt ꝓueniret ad ipm fugit cū filio in egyptū ibi exulās p̄ septennū. iuxta id qō prediꝛerat. bere. Ecce ascēdet dñs in. gyptū sup nubez leuem scz vginē q̄ onera cōiugij ignoꝛauit ac etiā ponderā peccati. Locus dignitat. ē celū empyreū. de quo canit ecclesia. Ascēdit xp̄s in celū ꝛ ꝓparauit sue cast. me matri locū in quo post ipm gloꝛiosa resedit: sup oēs exaltata. In oibus his locis fuit secū. ffuit tertio fm situm cū ea oīmodo. Nam in vtero manēs cum iacēre iacebat: cū sedente sedebat: cum stante stabat. Sc̄m habitū etiaz fuit cum ipa beatissima maria eadē carne induit deū qua ipa. induta. iuxta illud ad Phil. ij. Habitu inuētus vt hō Et p̄s. Domin⁹ regnauit decoꝛez indutus est. indutus est dominus foꝛtitudine scz humanitatē decoꝛatissimā et potentissimā ad expugnandos hostes: quam vestem fecit mater sua. Secunda associatio cum domio filio fuit in patiendo. Est aūt triplex cōpassio seu socia. in patiendo. naturalis vt mater filio. Unde Agar ancilla videns filium suū hismahel siti moꝛi: ex compa. one quasi nō valēs cū videre moꝛi: dimisit eum. Sc. dñs prouidit. Beatissima maria ait Thren. primo. Attendite oēs qui transitis per viam si est doloꝛ sicut doloꝛ meus: ex cōpassione ad filiuz in cruce pendentē. Sed ꝛ ipe filius compatiēs mr̄i quaz sciebat summe dolere. ait matri sue. Ecce filius tuus. Secunda est passio accidētalis vt compatiat' suus domino: sicut compatiebāt. ut dauid cum filius persequebatur eum, exeuntes ciuit. e cum eo lugientes, Et sic beata ma.

ria ꝑpassa est filio vt fidelissima ancilla dño cū sequebatur
eū in pdi tis in ꝗbus calumniabat: subsannabat: t male
dicebat. Tertia est passio eētialis vt mēbrū delectissi
mū suo mēbro cōpatiat. j. Cor. Si patit vnū mēbrū com
patiunt oīa mēbra. Et pcipue capite languēte oīa mē
bra dolent. Et q: filius eius erat pars eius t mēbrū ꝑeci
puū spirituale eius cū ipse sit caput ecclesie. Ideo t ipsa
cū eo passa est. Lu. ij. ait symeon. Tuã ipsius aiam pertrã
sibit gladius. Et in his oīb⁹ fuit cōsociatio ei⁹ in patiēdo.
In agendo tria sunt genera hominū que sibi cōiacent in
agendo. scz otrahentes generātes t adiuuātes. Et ipa be
atissima virgo cōmunicauit cuz domino t associauit se in
ꝺctu matrimonij hominis t dei. Ꝑ̄s. Et ipe tanq̄ spōsus
ecclesie ꝓcedēs de thalamo suo. scz vteri virginalis. A
summo celo egressio eius. Associauit se in generatiōe filij.
Spiritus em̄ sctūs superueniet in ea. vt de purissimis san
guinibus eius formaret corpus filij cū dixit. Ecce ancilla
dñi fiat mihi ſm verbū tuū. In adiutoriū generis huma
ni saluādi. in cuius figurā dixit dominus Gen. ij. Non est
bonū hominē esse solum. ffaciamus ei adiutoriū simile si
bi. Et formauit euam que dicta est mater omniū viuentiū
Sed magis ꝓprie potuisset dici mater mortuoꝝ: q: filios
suos ipa occidit. Sed beatissima maria ve mater est spua
liter viuentiū. Et sic btā maria cōmunicauit dño in omni
bꝰ quo contigit aliquid alicui cōmunicare. Et ido in om
ni mō. Dñs tecū. Dñs omniū p creatione generaliter. Do
minus hoim p recreatione specialiter. Dñs tu⁹ p imedia
tā superpositione xpi hominis p vnionē. Tecū ergo dñs
per essentiā: psentiā: potentiam: per inhabitantē gratiā
t corporalē psentiam.

§. II. Dominus tecum. Do

mina⁹ pr̄ ingt Athanasius in symbolo dñs filius dñs spūs
sctūs. Et tn̄ nō tres dñi: sed vnus est dñs. Tota em̄ trini
tas scz pater t filius t spūssctus operata est mysterīū in
carnatiōis scz formans illud corpus ex v̄ginis. arūnā xpi
subito creādo ex nihilo: t vnionē illā hūanitatis sue cū dei
tate efficiendo t grām t sapientiaz q̄si infundendo. Inseparabilia em̄ sunt opera trinitatis de ꝑse. di. iiij.
Oēs scz ab extra licz solus filius nō pater nō spūssct. 3
vnitus sit nostre hūanitati in ꝑsona. Et ponit Anselmus
exēplū de vna veste quaz fecerūt in scindendo. suēdo: tres
psone. t tn̄ vna sola ex illis illa veste se induit. In quibus fi
guraz legit Ꝑsone. ri. q̄ rex niniue descendit de solio t in
dutus est sacco ad placandū iraz dei ꝓtra niniuē. t. mūdū
subuertendū ꝓpter scelera sua. Sic dei filius rex regū de
scendit de celesti solio t indutus est sacco nre mortalitaz
in quo erat thezaurus sanguinis eius. cui⁹ ꝓcio mūdi pe
rituros: reconciliatus est deo. Hinc t be. Ber. sup Missus
est. Pater inqt tecū qui filiū suū facit t tuū. ffilius tecū q̄
ad ꝺcendū in te mirabile sacm: miro mō t sibi fecerat sa
crariū. t tibi seruat genitale signaculū. Spūssctūs tecū. q̄
cū ꝑe t filio tuo sanctificat vterū. Et quia patri attribuit
potentia: filio sapiētia: spiritui sctō bonitas t beniuolen
a. Ideo ꝑmo. Dñs pater tecū exercens summā potentiam.
Dñs filius tecū: ostendēs eximiā sapientiā. Dñs spūssan
ctus tecū. exhibens nimiā beniuolentiā. Quantū ad pri
mū quia patri attribuit potentia. t hoc opus incarnatio
nis fuit summe omnipotētie. Ideo dico patrem exercuisse
summā potētia. ffecit (inqt ipa beatissima Maria) mihi
magna q̄ potens ē. Cōiuncta quippe sunt in hoc opere tria
maxime distātia. scz deus t homo. vt ait be. Bern̄. i. hō qui
de limo ſm corpus factus est. Mater t virgo. que com
muniter sunt contraria simul posita. Paries quidem filiuz
t virginitatis nō patieris detrimentū cantatur de beatis
sima maria. ffides est cor humanū. Cor humanū commu
niter nō assentit. i. intellectus: nisi his que rōne probātur
Sed supra omnē rationē hoc est. q⁹ deus factus est homo
ex virgine natus. Et tamē totus mundus hoc mysterium
credidit t cōfessus est. Et vt dicit btūs Augl. In his que
supnaturalr t miraculose fiūt tota rō facti est potētia fa
cientis. Nā rō deficit: mens nō capit humana tantū mys
terīū. Vñ sapientissimus Salomon Ꝑuō. penul. sic ait.
Tria sunt mihi difficilia ad cognoscendū: t quartū peni
tus ignoro. i. viā aquile in celo: viā nauis in medio maris
viā colubri sup terrā: t viā viri in adolescētia sua. ſm he
breos vt dicit Nico. de lyra. Ubi nota quattuor mysteria magne ꝓtētie t dificilia ad intelligendū. Via aquile in celo est ascēsio xpi. i. celo: q̄ sua ꝓprie ascēdit. Via nauis in mari fuit opatio xpi in passiōe in qua summe dolebat ſm sensitiuā: t summe gaudebat ſm intellectiuā. Via colubri sup terrā fuit resurrectio eius de sepulchro. Ipse em̄ assimilauit se serpenti dicēs Joh. iij. Sicut moyses exaltauit serpentē in deserto. tc. Quartū aut̄ ꝺ dicit se penitus ignorare est via viri. i. quō xps ꝓfectus. t ideo vir ex virtute fuit in adolescentula. i. in virgine maria. Dñs filius tecū. ostendens suā sapiam in hoc mysterio. ꝑs. Oia in sapia fecisti. Cū em̄ ipa sit sapia patris. j. Cor. ij. xps dei virtutē t dei sapiam non nisi sapientissime op⁹ ꝓprium sue persone ageret. Et q: sapiētis est ordinare ſm pōm: ordinē summū seruauit in ista sua incarnatiōe ex virgie. Uenit em̄ vt medic⁹ ad curandū infirmitatē nostrā. Tol le mo: bos tolle vulnera: nulla causa veniendi medico ait Augl. Sic em̄ xps ait. Nō est opus valētib⁹ medico: ſ male habentib⁹. Sapientis aūt medici est dare medicinā nō ꝓpe quo ꝓfit infirmo. Uñ nō imediate post infirmitatem ꝓtractā p pcm̄ incarnatiē 3 medicinā exhibuit: q: min⁹ fuisset vulis. Putasset em̄ hō q̄ infirmitas sua levis fuisset. t tō cito curata. vnde t minus gratus deo fuisset tanti beneficij. t ex ipa tam celeri sanatione recidiuū passus esset. Nō em̄ tpe legis naturalis vel etiā legis moisi ceve nit vt quinceret superb⁹ homo qui multū ꝓnus est attri buere bona vtuti sue non dei. Primo de ignorātia t posti ea etiā de impotētia. Nam tpe legis nature in tantā cecitatē lapsus est homo: vt elementa t creaturas adorarent ꝓ deo oīb⁹ pene ydolatrie dedits: excepta familia abrae. t de peccatis nephādis sodomie non facerēt sibi conscietiā. vt ꝑz in sodomitis Gen. xix. Tante igit ignorantie p uidens deus legē populo suo valde multiplicato p moysen dedit: vt de veri dei cultu instrueret t de pctis vitandis. Sed quia lex illa adiutoriū non ꝓstabat ad implendum quod videbat sed tm̄ docebat agenda. Ideo nullus plene eā seruare poterat ex virtute sua ꝓpter qō quicunq̄ homo de sua ignorantia t debilitate coact⁹ est clamare t pcalare aduentū medici qui talez medicinā institueret seu cōponeret: que adiuuaret implere. ꝺ. preceret. Et hec sunt sacramenta habentia virtutē ex passione xpi que medicine dicunt ꝓtentiue gratie. Augl. super Johānem. Quantū est in medico sanare venit egrotū. i. hoiez quē libet ipe se interimit: qui ꝓcepta medici seruare non vult. Non aūt diu..erre voluit istū aduentum suū vsq̄ in finem ne homo diu expectans t postulans remediū contra suā infirmitatē: demū desperasset de sua salute. Et quia pauꝑ fecisset. s. r illis qui in fine fuissent reperti. Hec diffuse btūs Tho. in. iij. pte. q. j. Ad sapiam etiā medici ptinet nō solū tps ogruū seruare: sed t modū. i. per ꝓuenientia remedia. Cōtraria em̄ cōtrarijs curant. Infirmitates ex frigiditate ꝓuenientes p calida. Infirmitas in hoie cōtracta erat ex tumore superbie. Et ideo sapientia dei patris curare eā voluit per humilia ꝓtraria supbie. Uñ apls ad Phir. ij. Cū in forma dei esset. i. verus deus: semetipsum exinaniuit. s. formā serui accipiens. humiliauit semetipm factus obediens vsq̄ ad mortē: mortē aūt crucis. Et ista humiliationem inchoault in vtero matris: quia in prima sui subita formatiōe inuentus est minor omnibus porcu lis Augl. Erubescat homo fieri superb⁹: postq̄ humilis tus est dñs. Tale t tm̄ rē elegit beatā mariā quā ex oībus humilimā cognouit. Et ei⁹ humilitas traxit eum te

Tota trinitas fuit cum. M.

celo: vt ait Bern̄. Immo ipsa dicens. Respexit humilitatē ancille sue. Et hoc est qō dr Lanf. j. Cū essz rex dñs oīm in accubitu suo. i. in requie sua: quasi dormire videretur t nō curare de salute hūana. Oēs em̄ ad inferos descendebāt: nardus mea dedit odorē suū. Nardus ē herba parua: ſ multū medicinalis. Et significat beatā vginē humilē que pmaxime dedit odorez sue hūilitatis qn̄ totā se deo cōmittēs t subijciēs ait. Ecce ancilla dñi. Qui odor vsq̄ ad celū ascendit: t in celo habitante quasi euigilare fecit t in vtero suo quiescere. Et sic dñs tecū. s. erit in te quiescēs. Spūssctus tecū. benivolētia suminā exhibēs. Spūssctus supueniet in te. Luc. j. excitās dilectionē tuā i maiorē feruorē. Necesse em̄ erat (ait btūs Ber.) nō modico amore incēdio ꝓuenirī: q̄ mor ꝓceptura erat dei filiū. Hec ille. Et ex hoc etiā mūdo ostēdet dei amor t beniuolētia. Sic em̄ deus dilexit mundū vt filiū suū vnigenitum daret. Joh. iij. Ut esset etiā vnigenit⁹ inf̄is marie. Augl. Que maior cā venēdi deo nisi vt ostēderet nob dilectionē suā. vt si amare pigebat: reamare nō pigeat. Uñ t ipse dicebat p Piere. xxxj. In charitate ꝑpetua dilexi te. ꝓpterea attraxi te miserās. i. traxi te ad me suscipiēs misericordiā tuā. Amor aūt t beniuolentia attribuit spūssctō. ꝓpter qō dicit btūs Bzegl. Ipse spūssctus amor est. Et b est rō quare dr xps ꝓcepr⁹ de spūssctō. Qō em̄ in ea natū est. l. ꝓceptū. de spūssctō est. ait ag⁹l⁹ ioseph de sponsa sua btā maria. Matth. j. Nō q: de maria spūssti seu substātia ei⁹ facta sit illa hūanitas xp̄i seu q̄ spūssctus sol⁹ opatus sit incarnatiōe illā. Sed vt dicit magr̄ sent. in. iij. q: mere ex amore t liberalitate dei factū est vt deus vniret sibi nō ex meritis nr̄is. t amore dr spūssctus. Et hoc est qō ait ap⁹l⁹ ad Titū. iij. Apparuit benignitas t humanitas saluatoris nr̄i dei nō ex opib⁹ iusticie que fecim⁹ nos: sed ſm suā miam saluos nos fecit. Uñ t sol materialis p zodiacū discurrēs ex signo leonis qñ est ꝓferuētissim⁹ calore eius sup terrā: intrat in signū vginis: ad innuendū q̄ sol iusticie deus noster ex tpe veteris testamenti qñ deus vt leo rugiens erat deus vltionū puniens terribiliter peccatores. vt patet per exempla in scripturis. Ex feruentissimo amoris calore intrans in ventrū virginis totus factus est benignus t suauis t humanus. Unde t fructus tunc maturescunt t suaues fiunt. Concluditur ergo dñs tecū pater t filius t spūssanctus. Amen.

¶ Dñs tecū fuit cū maria ad corp⁹ xp̄i ioumandū t ad plē exaltandū: t ad ipam magnificandū. Caplin. XXII.

Dominus tecū. Dom.i

dominus nomē est ptātis: alt btūs Amb. Et q: dñs facturus erat in ea pertinentia ad maximam potestatem: ideo ait. Dominus tecū. scz erit. Magna potentia dei solius t ab hominibus honorātur. Et Job. v. dicitur. ffacit. scz deus magna t inscrutabilia t mirabilia absq̄ numero. Magnū fuit creare celū t terrā ex nihilo. Magnū in diluuio saluare in archa hoies: t de omni genere animaliū. Magnus liberare ꝓplm de egypto tantis mirabilibus. Magnū conducere ꝓpuli illū in tāto numero per desertū. xl. annis de celo manna ꝓstiro. Magnū omnes gentes cū regibus suis de terra ꝓmissionis per iosue exterminare. Et omissis alijs innumeris veteris testamenti exemplis: magnū fuit xp̄m cecos illuminare: demones effugare: infirmos sanare: mortuos suscitare. Sed oia ista magnalia excedit mysteriū incarnationis t infinite potentie: quod angelus nunciat dicens. Dominus tecū erit. Et hoc impliciter.

¶ Dñs tecū ad te incarnandū.

¶ Dñs tecū ad plem vite exaltandū.

¶ Dñs tecū ad te magnificandū

§. I. Dominus tecum erit

cito ad carnē de te sumendū. Ecce em̄ cōcipies t paries filiū qui vocabit altissimi filij. Luc. j. Ꝺ̄ immediate fuit implētū cū virgo respōdit. Ecce ancilla dñi fiat mihi ſm verbū tuū. Tunc verbū caro factū est. i. homo de virgine maria. Et vt dicit Leo papa in symone. Ꝺ̄ dixit Esa. liij. Generationē eius quis enarrabit. nō solū de generatiōe eterna ex ꝑe hoc intelligit. sed etiā ex mre tpali gñatiōe et ꝓprie quō fit vnio verbū hominis: q: nullus viator capere potest. Sed aliq̄ dicemus solū quoad conceptū illius corpis iesu ex vgine. que tn̄ nō sunt ꝑdicāda quoad aliqua ꝓpter carnalē populū: qui pure nescit ista considerare. Damasce. sic ait. Ex patris bñplacito t cooperatione spūssancti tribuit creatori creari: t plasmare t plasmari: t filio dei t deo incarnari t hūanari ex cōsanguinatis ei⁹ carnib⁹ t sanguib⁹. Ꝑzo hoz declaratiōe dicit Alb. vbi. s. ſm ꝓbiam naturalē ad cōseruationē idiuiduī et saluationez spēi. ponunt quattuor digestiones. Ꝑzima fit in ore q̄d. pbant ex eo q: aliquā opationē t effectū plus habet res masticata q̄ ñ masticata. Scōa fit a stomacho vbi segregat subtile a grosso. t ꝓstat q: adhuc neutrū est pars corpis. Tertia fit ex epate vbi fit vlterior segregatio puri ab impuro. t constat q: adhuc neutrū est mitium corpis vel pars corpis. Quarta fit in mēbris vbi trāsmittitur magis pur. Et illud ad mēbra trāsmissuz facit tria. Primū est q: nutrit t saluat subam suscipiētis: restaurando perditū cōmue defectōnis q: ex calore naturali est agente in suā materiā. Secundū est q: eande substantiā etiā augmēnt t deducit vsq̄ ad debitā quantitatez. ſ est citra. Tertia est q: his duabus actionibus superfluū trāsmittit ad vē generationis. Et sic semen est superfluitas ꝑte digestionis. Modo querit de illo superfluo. Aut de illo tm̄ fit decisio: vt nō tm̄ de illo. Si tm̄ de illo illō nunq̄ fuit generātis. nec pars corpis: quia in fine quarte digestiōis, ꝓmo vel cōuertit in corpus ſ est necessariū. vel trāsmittit generatiue ſ est superfluū. Ergo ſ tm̄ de illo fit ꝓpagatio non est essentialis ꝓpagatio: quia nec anima de anima; nec corpus de corpe. Item nunq̄ superfluum illud vnitū fuit masse corpis. ex cuius cōiunctione contrahitur originale. ergo ille qui generatur nō habebit originale. Item ſm hoc nihil eet in xpo: quia ſm esse nunq̄ fuit et adam. ergo nō descēdisset ab eo ſm corpulentam subam q̄d est contra btūm Aug. Item si dicat ab ipso adā descendisse nō q: aliquod sui fuerit in eo ſm esse: sed tm̄ ſm originē anime vegetabilis t nutritiue: que est potentia in semine. ergo potius dicet descendisse a ꝓma plāta vel a ꝓmo animali in quo ꝓmā originē habuit anima nutritiua t vegetabilis. Ꝓpterea cū aia vegetabilis sensitiua vna fit subſtantia cum rōnabili in homine t ista nullaz ab adā habuit originē ſm aiam vegetatiuā et nutritiuam nullo modo dicet dñs descendisse ab adam. Et si dicere q: in semine est vnus anime vegetabilis t nō in anima. Inmihil est. Uirtus em̄ nō est sine subſtantia cui⁹ est virtus.

Uñ g̃ fcā fuerit ista cōceptio. dictum⁹ cū dama. q: nō tm̄ de sanguine: sed t de sanguinib⁹ t carnib⁹ beatissime virginis facta est. Et dicun⁹ q: duplex est humiditas sui sanguinis in corpe. Una nutrimentalis: que venit a cibo. t adhuc nō est corpus vel pars corporis. sed adhuc potest ꝓvnirī vel pars fieri vel trāsmitti ad generatōez alteri⁹ corporis. Ꝑeter hanc est ibi humiditas subſtātialis: que est actualiter in oibus mēbris. et est pars essentialis corpis: vel generātibus cōiuncta: vel ꝓ nutrimentū in corpus cōuersa t illi vnita. Et ex his vltimo fit decisio vel ꝓpagatō. Et hoc est qō subtiliter tangit ꝓbus in li. de causa diceb. q: est generatōnis factiuū. Et hoc duobus modis. Uno modo quia ex superfluitate in vltima digestione fit pars seminis et rei generate. Alio modo quia per alimentū suscipiunt completam quātitatem. tunc t subſtantialiter vt nō possit ex ipsis decidere essentialiter et veriorem partem seminis rei generate. Si nutrimentum esset tm̄ materia seminis et nō effectiuum; non benediceret factiuum, qō

dicit potentiã actiuantẽ. Nũc aũt est nutrimentũ ⁊ materia semis q̃tũ ad maiorẽ partẽ ipsius seminis. ⁊ est causa efficiens ⁊ pferés mẽbris cõplementũ ad decidẽdũ de se ptẽ essentialiorẽ ⁊ veriorẽ. Et idẽ tangit damascẽ. dicẽdo in vno loco ex sanguinib⁹ ⁊ nõ ex sanguine. Et in alio loco dicit exẽsse: ex purissimis sanguinibus ⁊ carnib⁹. Et Jobis. j. c. dicitur in plurali. Qui non ex sanguinibus in plurali: neq; ex voluntate carnis in singulari. Itẽ scicdũ sm Alb. vbi. s. q̃ fuit ista cõceptio p modũ gñationis. nõ p modũ creatiõis. Nec damas. dicit creas. q̃uis mgr sen. dicat hoc. Sed dicit Damas. q̃ nõ seminaliter: sed ꝺditiue p spũm sctm. Et alta trãslatio habz creabiliter. quasi diceret q̃uis non fit pure creatio: est tamen ibi ꝓprietas ⁊ similitudo creati. nis. quia videlicz facta fuit subito ⁊ immediate a deo qui nõ indiget materia. Quãuis em damascẽ. dicat q̃ spũsctus descẽdit in eã: dans ei virtutẽ susceptiuã simul ⁊ generatiuã nõ est intelligendũ q̃ illa vtus btẽ marie fuerit cã immediata illius ꝓceptus: ꝟ cã mediata. Non em a vtute creata potuit hoc esse immediate: sed a vtute increata dei qđ ꝑbat. q: cõiungere ea que sunt infinite distãtie: est potẽtie infinite. Eiusdẽ aũt vtutis est oparꝫ ꝓceptionẽ ⁊ vnionẽ. q: simul fuit in vno. Sed in ista vnione sunt deꝰ homo q̃ sunt infinite distãtie. ꝟ hoc fuit a virtute infinita: nec virtutis create. Nulla em creatura est infinita vtute. Signãter dixit dixit angelus. Ecce cõcipies in vtero ⁊ paries filiũ. Cõcipe in vtero tuo. ⁊ pcipe in vtero. ⁊ nec est sꝫfluũ in vtero ponere: q: videt q̃ ꝓceptus nõ fiat nisi in vtero: q̃uis em vterus sit locus ꝓceptiõis. tamẽ est differẽtia inter ꝓcipere in vtero. ⁊ ꝓcipere in vterũ. q̃a omes mulieres ꝓcipiũt in vterũ: recipiẽtes a viro semẽ in vterũ. Sola aũt btã Maria ꝓcepit in vtero. homie: sed spũsctũ in ea ꝓceptũ operãte. sm illud Diere. xxxj. Nouũ faciet dñs sup terrã. ꝟ femina circũdabit virũ. qđ sm Dionysiũ est: nouissimũ omniũ nouitatũ. Itẽ in ipo conceptu nõ habuit beata maria delectationẽ cũ libidine. vt hñt cõiter mulieres. Vñ angelus docẽs modũ ait. Virtus altissimi obumbrabit tibi. i. refrigeriũ prestabit tibi in eo cõceptu. vt calorẽ libidinis nõ sentias. sicut vmbra refrigeriũ prestat ptra calorẽ. Habuit ntñ summã delectationẽ spũalẽ ⁊ gaudiũ quale intelligi nõ posset a nobis. Sz ⁊ delectati onẽ naturalẽ habuit tũc in summo. Nã ꝓceptio ista fuit similis illi que fuisset in statu innocẽtie q̃tũ ad immunitatẽ peccati ⁊ libidinis. Sed illa fuisset cũ maiori delectatione q̃ sit mõ que est cũ libidine. ergo ⁊ illa fuit cũ maxima delectatõe naturali sine aliquo pctõ. Itẽ natura nobilior nobiliores habet operatiões ⁊ delectatões. Sed natura non corrupta nobilior est natura corrupta vt nũc. ergo maior est ⁊ nobilior ei⁹ delectatio. Dmõi oñt fuit cõceptus marie qz nõ natura corrupta in ea ergo ⁊c. Sterit aũt in vtero vginis sm. be. Aug. iiij. de trinitate mẽbus nouẽ: ⁊ diebꝰ sex. Etsi dicaꝫ q̃ videt q̃ dies. xlvj. steterit in vtero vginis vltra debitũ. Et rõ est. q: in alijs pueris in isto spacio dierũ scz quadraginta vel quadraginta sex. sm alios paulati perficit ⁊ organizat corpus paruuli in oibus liniamẽtis suis. ⁊ tunc formato aia de nihilo creata corpori infunditꝫ Sed corpus Jesu in subito cũ dixit btã Maria. Fiat mihi sm verbũ tuũ in istanti fuit de purissimis sanguinibus vginis corpus pfectũ completũ ⁊ organizatũ. ⁊ ania tũc creata infusa. ⁊ simul deitati vnita. Nõ tñ superfluxerunt illi dies in mẽdo in vtero vginis. Sed infra illos vt dicit magister senten. in. iij. Corpusculũ illud purissimũ super oĩa corpora paruulorũ in vtero existentiũ deuenit ad notabilẽ quãtitatẽ ⁊ solitã cõmuniter. Et sic fuit in vtero. ccl xxvj. diebus. Hec sunt triginta nouẽ hebdomade ⁊ duo dies. Et cõgruentissimũ ⁊ preciosissimũ tps est quo sm ordinem nature nõ errãtis neq; deficientis parũ cõgruit esse in vtero post anime infusionẽ. Nec debuit dominus cõcipi perfectione corporali. que esset ptra modũ humane natiuitatis: sed pfectiõe spũali. Primo autez homini ade de terra terreno cõgruebat pfectio corpalis, Secũdo vo

Quanto tpe xps steterit in vtero. Alb.

ade celesti cõgruebat in illo suo ꝓncipio pfectio spũalis q̃ intelligit q̃ virũ dñ in illa auctẽ. Femina circũdabit virũ. Cõcepit ḡ btã maria cũ summa spũs delectatione ⁊ etiã cũ summa delectatiõe naturali. Sz naturalis fuit ibi material. spũalis fuit formalis. sicut ipsa ꝓceptio fuit spũsctõ opãte tñ: ⁊ natura opatione suscipiẽte. Quãuis aũt post ꝓceptões matres habeãt grauedinẽ ⁊ laborẽ in portãdo. plẽ in vtero (put dicit Tobias filio suo Tob. iiij.) btã tñ maria nullã grauedinẽ sensit: q: ꝓcepit sm statũ innocentie. i. sine pcto originali in ple. Vñ sicut in illo statu innocentie nõ erat grauamẽ in matre portãte fetum: ita nec btã maria habuit grauamẽ. Sicut corp⁹ ꝓpriũ non grauat. ꝓprie: sic naturaliꝫ corp⁹ mris ⁊ filij in vtero eius quasi vnũ corp⁹ naturaliꝫ non grauat. Itẽ q̃uis dissolutio seu diuisio cõtinui fit dolor: hoc est ꝑ accidens. Vñ fit istud a ꝓncipio extra agente ꝓviolentiã. qđ nõ fuit in vgine: ꝛ vgine. Fuit etiã talis dolor partꝰ dat⁹ in penã matrib⁹ cocipientib⁹ cũ libidine. Qđ q: nõ fuit in vgie: ꝛ vt canit ecclia. Nescientes mr virgo virũ: pepit sine dolore saluatorẽ seculorũ. Propterea btã maria añ partum tñ reficiebat sm intellectũ ⁊ tactũ. intelligẽdo: ⁊ sentiẽdo in se hr̃e gaudiũ paradisi domiñ iesum. Sz post partũ reficiebat de eo sm oĩa sensum ⁊ intellectũ. Vides parumlũ quẽ nouerat deũ: audiens vagientẽ quasi gustãs cũ osculareꝫ adorãs ꝓsentem palpãs ⁊ amplexãs. Et ꝛ auctũ est gaudio ⁊ delectatiõe in partu. Itẽ q̃uis corp⁹ grossum nõ possit trãsire per aliud corp⁹ nisi diuidẽdo: hoc est sm naturã: tñ q: partus vgis marie fuit miraculosus sic ꝓcepit: ꝛ exiuit in mũdũ p portã clausã: vt ꝓphetauit Ezechiel. Salmo signaculo vginali: vgo añ partũ ⁊ virgo post partũ. Sola etiã virgo lactabat vbere de celo pleno. nõ p aliũ modũ ꝺ accidit in matrib⁹. Qđ dñs fuit in btã vgine p exaltatiõẽ ꝓprie.

§. II. Dominus tecũ. Secũ

do ad plẽ de te exaltandũ. qđ declarat exprimens qualis erat nascitur⁹ ex ea. Vocabis ingt nomẽ ei⁹ iesum. Erit cũ magnus ⁊c. Hoc nomẽ iesus qđ sm btũ Bern. est mel in ore: melos in aure: iubil⁹ in corde: fuit ab eterno ꝓdestinatum rem nois deũ pstãdo Rom. j. Qui. s. iesus fact⁹ est ei ex semie dauid sm carne q̃ ꝓdestinat⁹ ẽ filꝰ dei. Fuit a ꝓpheta pnũciatũ p lõga añ tpa. Abacbuc. iij. Ego (ait) in dño gaudebo ⁊ exaltabo in deo iesu meo. Ab angelo intimatũ marie ⁊ ioseph: vt hic ⁊ Matth. j. Apparuit angelus domini ioseph dicẽs. Noli timere ⁊c. Vocabis nomẽ ei⁹ iesum: a maria impũ: ⁊ a ioseph executiõi mãdatũ. ⁊c. ij. Ut circũcideret puer vocatũ est nomẽ ei⁹ iesus. Hoc aũt est nomẽ ꝓpriũ ei⁹. ⁊ q: noia imponũtur rebus a ꝓprietatib⁹ earũ. Cũm hui⁹ nois ipositiõis exprimit angelus dicẽs. Ipe em saluũ faciet pplm suũ a pctis eoũ. Vñ iesus hebraice: latine saluator. iterpꝛat. Quãuis aũt saluare a culpa remittẽdo ea fit cõe trib⁹ psonis: q: inse parabilia sunt opa trinitatis: ab extra tñ redẽptio ꝑ passionẽ ꝓprie est filij incarnati: qui solꝰ est incarnat⁹. Et sm hãc filij solꝰ sanguine suo saluũ fecit pplm suũ a pctis eoꝝ. Vñ ipe solꝰ dr iesus. i. saluator. Itẽ q̃uis vnũ ꝓprium nõ possit esse pluriũ ꝓpriũ: tñ vni⁹ possunt esse plura ꝓpria. vt risibile: disciplinabile: ⁊ susceptibile hois. Vñ cuz verbũ incarnatũ habeat plẽs ꝓpietates sibi soli cõuenientes ⁊ nulli alie psone: pot a qualibꝫ earũ denoiari. Vñ plura noia que dicunt de deo: vt Esaias. Vocabit nomẽ eius emanuel. Et vocabit admirabilis: psiliari⁹: fortis ⁊c. conueniũt ei rõne diuersarũ ꝓprietatũ: ⁊ a qualibet earũ pot denoiari. Cũ vnũquodq; ab vltimo ⁊ optimo pcipue habeat denoiari. Finis aũt est vltimũ in vnoquoq; dz vnũquodq; ꝓprissime a fine denoiari. Et cũ finis incarnationis sit saluatio humani generis ꝑ verbũ incarnatũ. Ubi filꝰ dei incarnat⁹ re⁹ vocat⁹ est iesus pot⁹ q̃ alio noie. Sicꝫ q̃uis mirabilitas ⁊ fortitudo ⁊ psiliũ cõia sint diuinis psonis: tñ mirabilitas ꝓcepit ⁊ natiuitas de vgie: fortitudo in morte. cõsiliatio in doctrina: verbo ⁊ exẽplo solus q̃ncuit iesu. sicut ꝓpria ẽ et incarnatio. Vñ hac rõne nõ q̃ncuit ꝑdicta noia trinitati: ꝟ verbo incarnato. De istis duob⁹ cõiũctis iesus xps: dicit Alber. nominat vnã psonã a duabꝰ naturis q̃ inuenta est sm hũanitatẽ: saluator sm diuinitatẽ hũanitati cõnatã. Quantũ aũt incarnatũ est vgine dñs exaltauerit oñdit apls ad Phil. ij. dicẽs. Deus exaltauit illũ ⁊ donauit illi nomẽ qđ ẽ sup oẽ nomẽ ⁊c. Et hoc ãgel⁹ gabriel exposuit subdẽs pro quo dixit virtus. Quocirca nomẽ ei⁹ iesum. Erit em magnus ⁊c. quoz expositio sequit: de magnitudie plus ꝓcipiẽde a vgine. i. iesu. Erit inqt magnꝰ. Et primo locutio ista videt incõgrua. Nam cũ magnitudo sit duplex. s. molis seu q̃titatis materialis ⁊ vtutis. Et de magnitudie corpali nõ sit intelligenda locutio: q: illa ẽ indisp⁹cẽs. Vñ Samuelis dictũ fuit de vno ex germanis Dauid. Ne respicias vultũ ei⁹: nec altitudinẽ stature ei⁹: q: abiecit eũ. j. Reg. xvj. Ergo de magnitudie vtutis. Sz eũ q̃ nũciat ꝓcipiẽd⁹ fit deꝰ: deo aũt nihil accrescat: nullatꝫ ꝓ incarnationẽ. Quicqd em pot hõ pot deꝰ ꝑ se. q̃cqd pot mõ: potuit ⁊ pri⁹. quo fact⁹ est magnus. Vñ ⁊ brũs Bern. Quare erit ⁊ nõ poti⁹ est magnꝰ. qui semp equaliꝫ est magnꝰ: ⁊ non hz quo crescat vt q̃si maior post ꝓceptũ futurꝰ sit q̃ añ fit. quinimo pot⁹ paruꝰ videbatur nũctãdus. sm illud Esa. ix. Paruul⁹ nat⁹ est nobis. Vñ ⁊ brũs Bern. Nõ laudat dñs magnꝰ ⁊ laudabil⁹ valde: ꝟ paruꝰ dñs ⁊ amabil⁹ valde. Propt qđ etiã dicit ps. Minuisti eũ paulomin⁹ ab angel. Qđ apls ad Heb. ij. exponit de verbo incarnato. Et hoc rñdet Alber. vbi. s. Dñs in incarnatiõe factꝰ est magnꝰ ⁊ paruꝰ: q: deꝰ ⁊ hõ. Magnꝰ inquãtũ deꝰ: paruꝰ in quãtũ hõ. Ergo vna ⁊ eadẽ psona est magnificata ⁊ puificata. Qđ aũt psona diuina sit magnificata: hoc hz rõne hũanitatis. q: assũpta humanitas deo pnũcta est magnificata ⁊ exaltata. Nã diuina natura nõ hz quo crescat: cuz infinita sit. Paruificata aũt ⁊ exinanita dr diuina psona rõne diuinitatis: nõ ex oĩminutiõe diuine nature in aliquo que minui nõ pot: ꝟ cũ inferiori vnitiõe. Sicut ⁊ magnificatio nõ ẽ nature extra metam propriam eleuatio: sed cum summa natura personalis coniunctio. Et sic erit magnus.

¶ Primo altissima nobilitate.
¶ Secõ excellẽtissima dignitate.
¶ Tertio immensissima potestate.
¶ Quarto diffusissima famositate.
¶ Quinto copiosissima vtilitate.
¶ Sexto inauditissima nouitate.
Dis ser modis erit magnus.

§. III. De nobilitate ei⁹ dici

tur. pũ. vl. Nobil⁹ i. potẽs vir ei⁹. s. ecclie. cui⁹ spõsus ẽ iesus cũ sederit cũ senioribꝰ terre. Et Luc. xix. i. parabola. Nobil⁹ qdã abiit i regionẽ lõginquã accipe sibi regnũ ⁊ reuti. Dic vtiq; magn⁹. Nã ps. de eo. Magnꝰ dñs ⁊ laudabilis nimis. ⁊ magni. ⁊c. Et q̃s magnꝰ sic deꝰ nr⁹. Job. Altior celo ẽ: profundior inferno: latior mari: ⁊ lõgior terra. mẽsura ei⁹. s. spũali videlz i ptãtis sublimitate. In sapie lipiditate. In charitatis viscerositate. In pmanẽtie eternitate. Bern. Plane magnꝰ: q: tã magnꝰ q̃ altissimꝰ. Altissimꝰ em pr ei⁹ est. Quã aliꝰ aũt pr̃ fit nõ potuit ineqlẽ sibi gignere filiũ. Sic et vtiq; ãgelũ magnũ ꝟ nõ q̃t⁹ est ipe ⁊ fieri nõ potuit altissimꝰ. qđ fibijpi vsurpare voluit di. Silis ero altissimo Solũ aũt vnigenitũ quẽ nõ fecit: sed genuit⁹ oĩno ẽ tem: altissimꝰ altissimũ: coetern⁹ coeternũ: ipm filiũ. Omnia cõparat: nec rapinã estimat nec iniuriã. Vñ ⁊ ãgelꝰ post q̃ magnus dixit: subdidit. Sm⁹ altissimi vocabit. Ecce nobilitas altissima exꝑssa. Quãuis ãt dicaꝫ i li. Eccli. Eris filꝰ altissimi. obedies. s. mãdatis dei. Aliter tñ q̃ iste. Nã sancti viri ⁊ obedientes dinis mãdatis fuerunt filij ꝑ adoptionẽ sm illud apli ad Gal. Misit dñs filium suũ natũ ex muliere ⁊c. vt adoptionẽ filiorum reciperemus. Dic autem

filius altissimi ꝑ eternã gñationẽ. Vocabit aũt altissimi filius. Aliter q̃ alibi. Nã alij vocant nois illius ꝓpositõe. Hic aũt ⁊ nois ⁊ rei diuine nature q̃ operũ declarationẽ. Vocabit altissimi filius eterna noiatõe. ps. Dñs dixit ad me filius me⁹ es tu: ego hodie. i. eternaliter genui te. Scripture attestatiõe: iohãnis ꝓphetatõe. Operũ ꝓbatione. Patris eterni declaratõe. Colũbe ostẽsione. Petri cõfessione: ⁊ demonũ suspitiõe. Doctrine singlaritate: q: nunq̃ hic locut⁹ est hõ. dixerũt inde missi ad capiẽdũ eũ. Jo. vij. Facile est de his auctes scripture habere ob breuitatẽ dimissas. Vocabit ḡ ab hoibus ex ꝓdict⁹ altissimi filiꝰ. Unigenit⁹ in esse nature. Primogenit⁹ in donis gr̃e. Sum⁹ in esse gr̃ie. Unũ erit in essentia cũ patre. Erit a pre etna gñatione. Unũ principiũ in coi inspiratione.

§. IIII. De excellẽtissima di

gnitate ait p os dauid. ps. ij. Ego cõstitut⁹ sum rex ab eo. Et Apoc. xx. dr. Nõ hz scriptus dei filiꝰ in femore suo. i. humanitate: rex regũ ⁊ dñs dñantiũ. Nõ etiã oñsum fuit in visione nabuchodonosor in lapide illo exciso a monte sine manib⁹. qui pcuties statuam illã: signantẽ quatuor monarchias mũdi ex quattuor partibus eius diuerse materie confectã: ad nihilũ redegit. a fact⁹ est mons magnꝰ dominãs oibus. Hoc habeꝫ in daniele. Vñ ⁊ ãgelus subdit Dabit illi dñs sedẽ dauid patris eius. Q̃dignitatẽ regiaz.

Sed pot merito dubitari de quo regno loquat̃. videlicz spũali seu tpali. De tempali nõ videt intelligendũ cũ ipe dixit. Regnũ meũ nõ est de hoc mũdo. Jo. xviij. Vñ cuz turbe post miraculũ factũ fatiãdo q̃nq; milia hominũ, ex q̃nq; panib⁹ voluissent eũ facere regẽ: aufugit. Jo. vj. Sed nec de spũali regno scz regnat p gr̃am in ecclia: quia inq̃tũ homo nõ cõsequit gr̃am. Inq̃tuz deus semp ꝓdebuit tale regnũ spũale. ⁊ sic ei nõ fuit datũ quod habebat. Sz respondet q̃ xps regnũ tempale ⁊ spũale recepit in sua incarnatione. Nam etiã inq̃tũ homo datũ fuit ei dñium totius mũdi. Sed hõ so vsus pauperrime degẽs: vt nos suo exemplo induceret ad ptemptu mũdi. beatus Aug⁹. Omnia terrena cõtempsit homo xps: vt ptemnenda esse demõstraret. ⁊ exẽplificat p particularia. Et isto modo regnũ eius nõ fuit de hoc mũdo. Regnũ spũale inquantũ homo habuit. inq̃tũ caput est ecclie merito passionis nobis gr̃am ꝓcurans ⁊ exemplo ecclam regẽs ⁊ vbo. ꝓpter quod ait pilatꝰ. Tu dicis q: rex sum ego. Ego in hoc natus sum vt testimoniũ ꝓhibeã veritati. Job. xvij. Unde gloꝛ. sup dicto vbo. Dabit ei dñs sedẽ dauid patris eius dicit. In ꝓsentis vita corda inhabitãs scz per gr̃am regnabit ad gr̃am vocans vt regnemus cum eo in patria. Hinc et Leo papa in sermone. Agnosce o cristiane dignitatẽ tuaz et diuine consors factus nature noli in veterem villitatem degenerẽ cõuersatione redire. Memẽto cuius capitis ⁊ cuius corporis sis membruz. Reminiscere q: erutus de potestate tenebrarũ trãslatus es in dei lumẽ ⁊ regnuz. Non solum aũt hoim sed ⁊ rex est ⁊ dñs angelorz. Unde Matth. iiij. dicit. Accesserũt angeli ⁊ ministrabãt ei: vt scilz dño suo. Et ad Heb. j. Cum introducit ꝓnogenitũ scz christuz in orbem terrarũ dicit. Adorent eum oes angeli eius. Et in hymno. Tremũt videntes angeli versa vice mortalium Culpat caro: purgat caro, scilz ꝓpitr regnat deus dei caro. Et iterũ ad Heb. j. Sedet ad dexterã maiestatis in excelsis scz xps tãto melior angelis effectus: quãto differẽtius pre illis nomẽ hereditauit. Cum enim deus nominet ⁊ sit et deus sit rex angelorz. ergo ⁊ xps̃tus est rex angelorũ.

Sed pro huius pleniori declaratione sciendũ sm Alb. vbi. s. q̃ de domino iesu xpo possumus loqui quattuor modos. Primo de ipa ypostasi seu psona diuina scz filio dei. Secõ de natura. i. psona ipsa rõne diuine nature q̃ est in ea. Tertio de psona rõne humane nature assũpte. s. sm q̃ est in vnione diuina. Et his tribꝰ modis xps est supior omni ãgelo. ex ãgelorz. Quarto mõ sm q̃ in se

Xps est supior et rex angelorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

est ipa hūana natura circūscripta diuinitate: ⁊ sic est inferior ar⁹ celo. fm illud. Minuisti eū paulominus ab āgelis Ꝺ verū est fm naturā seu ꝓfectionē naturalē. nā natura intellectualis supior est rōnali. Sz fm gr̄az infusaz aie ei⁹ ⁊ gloriā maior est oīi angelo sine ꝓparatiōe. Vñ ⁊ sedere dicit a dextris dei. Mar, ylti, i. in potiori gloria sup oēs homines ⁊ angelos.

§. V. De immensa eius potestate.

pō. Quis deus magnus sicut de⁹ noster. nr̄ scz frater effectus ꝑ incarnationē. tu es de⁹ q̄ facis mirabilia. nota fecisti in ppls vtutē. i. potentiā tuā. Potestatē hēo ponēdi aiaz. s. ꝑ mortē. ⁊ potestatē habeo iterū sumēdi eā. ait ipe Job. x. s. ꝓpria vtute resurgēdo. Dicit b. Aug⁹. Maius esse iustificare pctōrem. qđ fit remittēdo pcta: q̄ creare celū ⁊ terrā: qđ est immēse potērie. Nam per creationē res ꝓducīt ad esse nature. Sz ꝑ iustificationē ad esse gr̄e Potior aūt est gr̄a q̄ natura ait be. Amb. ¶ Filius aūt hois habet potestatē in terra remittēdi pcta ait ipe. Matth. ix. Immovt ait Aug⁹. de pse. di. iiij. Nemo tollit pcta nisi xps qui est agn⁹ dei tollēs pcta mūdi: sua deitate effectiue: sua humanitate meritorie. De diabolo dīs dicit ad Job penl⁹. Nō est potestas similis ei sup terrā. Sed dīs Jesus fortis ⁊ potēs: dīs potens in plio eum superauit magnitudine potētie sue. Ē fortis potētia naturali armatus malicia experimētali custodiret atriū suū scilicz mundi: in pace oīa possidebat. vt dicit Luce. xj. c. Tyrannice sibi vsurpato dīio: nō reperiebat qui ei resisteret ex defectu virtutis in hūano genere. Sed supueniēs fortior eo. pugnans cū eo manu inermi ⁊ affixa cruci: debellauit̄ be. Aug⁹ aereas potestates ⁊ vniuersa arma eōr̄ is in q̄bus ꝓfidebat̄ ablt̄. it. scz malicias detegēs verbor⁹ exemplo: ⁊ spolia ei⁹ diripuit aias captiuas ab eo liberādo. Sed ad hanc suam magnā potestatē discipulis cōmunicās ait. Ecce dedi vobis potestatē sup oīa demonia ⁊c. Luc. ix. Data est mihi inq̄t oīs ptās in celo ⁊ in terra. Ma., ylti. Que quidem potestas fm mgr̄m in. iij. sen. fibi collata est a ꝓncipio sue cōceptiōis. Sed resurgēs asserit fibi collatā: q; tūc fuit Ꝺ manifestatū. Nā sicut ipe fuerat potēs in opere miraculor ⁊ sermōe coā deo ⁊ oīi ppl̄o Luc. xxiiij. Ita cōsilit aplis vtin noie eius demonia eijcerēt. Linguis nouis verba exp̄merēt. Serpētes tollerent: venena ꝓpellerēt: infirmos a varijs languoribus curarēt: cecos illūinarēt: mortuos suscitarēt: cōfortan potentia ꝑ eius. In celo data est ei oīs pt⁹. q; his qui credūt in noie ei⁹ dedit potestatē filios dei fieri. Job. j. Et ptās eius ptas eterna. vt dicit Dan. vij. Recte ergo dicit ei danda sedes dauid. qui interpretat fortis robor. ⁊c. Et figurat regnū xp̄i sup ecclīā milit̄. tē ꝑ regnū dauid. q; hui⁹ regnū ecclie est in bello ꝓra vitia. ⁊ i effusiōe sanguinis: ⁊ castigatiōe corporis ⁊ crucifixiōe carnis a vitijs. sicut ⁊ regnū dauid fuit cum bellis ⁊ laboribus. Sedes ḡ Ꝺ est ei danda scilz spūalis regni sacerdotij: magisterij: iudicij: puinj. Et dicit sedes ista dauid. vt dicit Albertus. ꝓpter carnis ꝓpagationē. q; ab eo descēdit. Propter diuinā electionē. Elegi hoiem fm cor meū, ait dīs de dauid. Propter humilē exaltationem. ⁊ paruo assumptus est i regnū humilis valde. Unde ait Ysaie. fiam plus q̄ factus sum: ⁊ hūilis ero in oculis meis dixit ipe michol. ij. Reg⁹. vj. Propter hostium deuictionē quia plurimos hostiū subiecit. Propter sanguinis effusionem multos occidēs: ꝑcipue golyath. Propter diuini cultus augmentationē. vt pt⁹. j. Paralip. j. Propter spiritualem promissionē. pō. De fructu ventris tui ponā super sedem tuā. Propter virtutuz similitudinē ⁊ charitatis magnitudine. Et figuratur per regnū xp̄i super ecclesiā militantē per regnū dauid, quia eius regnū ecclesie est in bello ꝓra vitia ⁊ in effusiōe sanguinis ⁊ castigatiōe corporis ⁊ crucifixione carnis a vitijs, sicut ⁊ regnū dauid fuit cum bellis ⁊ laboribus.

§. VI. De vtilitate maria

eius ꝺ: in libro sapie. Magna sunt iudicia tua dīe: ⁊ inenarrabilia verba tua. Magnificasti ppm mū ⁊ honorasti. Vere magnus dīs ⁊ magna mia eius: qui dat donus equale sibi. inq̄t btūs aug. Deus em̄ fact⁹ est hō vt homo fieret deus. Unde Pet⁹ in canonica epistola. Maxima et pciosa donauit nobis deus: vt sim⁹ diuine nature consortes. Quis m⁹ honor esse potest que maior vtilitas Unde Leo papa in simone. Redijt in honorē suū ab antiqs cōtagijs p⁹gata natura moxs morte destruit: ⁊ natiuitas natiuitate reparat. Quisquis igitur pie ⁊ fideliter xp̄iano noie gloriaris recōciliationis huius gratiā iusto ꝑpende iudicio. Tibi em̄ quōdā abiecto: tibi exclusō a paradisi sedibus: tibi ꝑ exilia longa mo⁹ti: tibi in cineres ⁊ in puluerē dissoluto: cui iam nō erat spes vlla viuēdi. per incarnationē verbi potestas data est: vt de longinquo ad tuū reuertaris auctorē: recognoscas parentē: liber efficiaris ex seruo. de exeo. pmouearis in filiū: vt qui ex corruptibili carne natus es: ex dei spū renascaris: et obtineas p gr̄am qđ nō habebas ꝑ naturā. Et mali cōscientie ablutus reatu celestia regna suscipias fi voluntatē dei facias: diuino fultus auxilio. Hec ille. Et ideo Esa. ait. Parvulus natus est nobis: filius datus est nobis. Et angelus ad pastores. Luc. ij. Natus est vobis saluator: qui est xp̄s dīs. i. ad vestri vtilitatē. Unde btūs Bern̄. Magnificet a nobis paruus ⁊ magnus dīs. quos vt faceret magnos factus est paruus. Parvulus inq̄t Esa. natus est nobis, nō angelis qui cū magnū haberēt, paruū nō req̄rebāt, nobis ḡ natus nobis datus: quia ⁊ nobis necessarius. Et ideo de nobis nato vel dato faciamus id ad qđ datus est nobis. Utamur nostro ad nostrā vtilitatē: vt de⁹ natore saluē opemur. Hec btūs Bern̄. Tunc autē saluē consequemur: si vitā eius imitamur. Nā vt ait btūs Aug. in sermone. Homo sequēdus non erat: q; videri poterat. Deus sequēdus erat qui videri nō poterat. vt ergo hominē exhiberēt qui ab homine viderēt: quem homo imitarēt: deus factus est homo: qui oia bene fecit. Unde ⁊ āgelus dixit. Regnabit in domo iacob in eternū. Nō quidē de domo materiali iacob intelligi nō potest: quia illa non manet in eternū. Sed de domo spūali fm interptationē nominis. Interpretat eīm iacob supplantatio. In illa ergo domo. i. mente regnat Jēus ꝑ gr̄am ꝺuceus inde⁹ gloriam, que diabolum supplātat. i. superat mundū: ⁊ carnem cuz cōcupiscentijs suis. Et vt iacob patiēter sufferet irā fratris: vitat scandala ꝓximi. Simplex est ⁊ dom⁹ cōscientie secum manēs: qui patriā ⁊ parētes ac voluntatez patris scz dei deserit: qui vt aduena ꝑegrinatus in terra vigilās die ac nocte: estu vrtur. ⁊ gelu sup gregē suoz subditoz, vel saltem sensuū ⁊ cogitationū suarū ne aliqua occidat a lupo infernali. qui ditatus vtutibus ⁊ multiplicat⁹ in filijs bonorum ꝓperū. et lya actiue ⁊ rachel cōtemplatiue. Demum disponēte deo ad patriā supernā regredit in lucta angelum vincens malū, tamen qui scz ꝓeliat in fine nobiscum. Unde nomē mutat israel. qđ interpretat videns deum scilz per gr̄iam. Regnabit in domo iacob: miseris miserendo: malos extirpādo: bonos exaltando: omnibus imperādo: hostes subiugando: curias celebrando: iura ꝑmulgando: regna dilatādo. De sunt cōductiones magni regis quas habuit ⁊ in vtilitatem nostrā exercuit rex iesus quoniam deus magnus dominus.

§. VII. De diffusissima fa:

mosit⁹ te: magnus erit. Paus dicebat a ꝑo. In israel magnū nomen eius scz veri dei. Nam alijs nationibus etiaz romanis in quibus erat monarchia declinātibus ad idolatriam paruū ꝑ ꝑ⁹ nullum habebatur nomen veri dei cum multos colerēt deos. Sed post verbi incarnationez implet̄ est quod Malachie ꝓpho ꝓnūciatum est. scilz

A solis ortu vsq; ad occasuz magnū nomē meū in gētib⁹. id est. magna fama vbiq; diffusa. de magnitudine veri dei incarnati. Quod etiā signatū fuit in ꝓncipio sue natiuitatis venientibus ex oriente tribus regibus magnis in sapientia. ⁊ ideo magis dictus adorare recenter natuz: ex muneribus ostendentibus verā fidem diuinitatis eius: ex thure mortalitatis assumpte: ex myrrha regie dignitatis natura liter ⁊ spiritualiter ex auro. ad innuendū ꝑ ex trib⁹ mundi partibus. asia: aphrica: ⁊ europa. venturi essent ad verā fidem eius reges ⁊ sapiētes cum ppl⁹ suis. quia nō soli venerūt. Et in occidēte. die sue natiuitatis ostenso paruulo circa sphērā solis in gremio puelle: a sibylla octauia no monarche mūdi: reuerentiā ei exhibuit ⁊ sacrificiū. vt narrāt hystorie. Magnus ergo dīs ⁊ laudabilis nimis: ⁊ magnitudinis eius. scz fame non est finis. Nā per longū ⁊ latū totius terr⁹ ambitū: ⁊ per profundū inferni ⁊ altitudinē celi. diffusa est fama infinite bonitatis ⁊ perfectionis eius Bñs Hieron⁹. gallia ⁊ britānia ⁊ aphrica ⁊ persis oriēs ⁊ india. vnū ch⁹istū adorant: ꝓnā sequunt regulā veritatis. distū. xciij. Legimus. Licet nūc multe ex his nationes recesserint a veritate fidei ⁊ vnitate eccl̄ie. vt indiaz apprica oriens ⁊ persis. In huius figuram legit. iij. Reg⁹. x. c. Quia magnificatus est rex Salomon super oēs reges terre: et omnis terra desiderabat videre vultū eius. beat⁹ Bernar. Vere magnificatus est. quia magnificauit eū dominus in cōspectu regū vt adorent eum oēs reges terre: omnes gentes seruiāt ei. In⁹ quidem nihil factus est maior. quia adeo maximus erat vt crescere nō posset. Sz factus est magnus in meritibus ⁊ opinione ⁊ laude qui p⁹ nullus putabat. Unde ⁊ regina saba audita fama ei⁹ glorie ⁊ sapiētie que designat gentilitatem. Venit ad eum videndū: cernens magnificentiā eius ⁊ curie sue. adeo stupuit vt vix in ea remaneret altitus. Dixitq; ei. Maior est gloria ⁊c. Uicisti famā virtutibus tuis. Beati serui tui qui stant coā te ⁊c. Et regnū Salomonis figurat regnū ecclesie triumphantis in quo regnat xp̄us cum sanctis ⁊ in sctis: in gloria: in superna hierusalē que interpretat visio pacis. Ubi est perfecta pax in qua regnat rex pacificus Salomon. Nam re⁹ auit multo tempe in maxima pace ⁊ gloria: sicut regnū dauid quod fuit in bellis significat regnū spūale ecclesie militātis. Sed de superno regno veri Salomōis dicit Esaie. xxiij. Sedebit pop⁹ in pulchritudine pacis in requie opulēta. Et de hoc fm pliciter intelligit quod ait angel⁹. Regni eius nō erit finis. Nam regni quo regnat in ecclesia militāti est vtiq; finis. quāq; finis mundus. tūc nō erit amplius ecclesia militans: sed trīūphans efficiet. Et finis non erit talis regni in quo xp̄us regnat cū sanctis ⁊ sancti cū eo. Summa nouitate erit magnus. Nouū em̄ faciet dīs sup terrā. Femina circūdabit virū. Et dionysi⁹ ꝺt. q; hoc est oīm nouoz nouissimū. Magn⁹ inq̄t erit. ait Alb⁹. fm modus Dicere. Magnus deus ꝓfilio ⁊ incōprehēsibilis cogitatu. Magn⁹ fm subaz. q; deus magn⁹. pō. Magn⁹ dīs ⁊ laudabilis nimis in ciuitate dei nr̄i. Magnus fm q̄titatē. q; oīpotēs nomē ei⁹. ⁊ ideo glorios magnificat⁹ est. Ero. xv. Magnus etiā fm qualitatē. q; summe bon⁹. pō. Magnus dīs ⁊ magna virtus ei⁹. s. bonitatis. Magnus fm relationē. q; filij altissimi dei. ij. Reg⁹. vij. Ego ero ei in patrē ⁊ pe mihi in filiū. Magn⁹ fm quādo. q; etern⁹. Eccl⁹. j. Fons sapiētie verbū dei in excelsis. Magn⁹ fm vbi. qa vbiq; b. Aug⁹. De⁹ vbiq; est nō locis: sed actōib⁹. ꝑ. Quo ibo a spū tuo ⁊ quo a facie tua fugiā. Magnus bz situ. qa vt ait Esa. vlt. Celū mihi sedes est. terra scabellū pedum meoz. Et sedet sup cherubin: ⁊ volat sup pēnas ventoz. Sedet quoq; ad dextrā patris ⁊ interpellat ꝓ nobis. Magnus fm habitū. quia vestimēta eius sunt alba sup niuem ⁊ qualia nō potest facere fullo sup⁹ terrā. Fortitudo. de cor mdumentū eius. ꝑ verbio. vlt. Magnus fm actionem, quia in principio creauit deus celū ⁊ terram Gen. j

Regnet⁹ ñ erit finis quō intelligat

id est filiū g emisit: in quo oia creauit ⁊ recreauit glorificauit. Ipse opa fecit q̄ nemo alius fecerat: q̄ testimoniuz phibent de eo q̄ filius dei sit. Magn⁹ passione. Uidim⁹ em̄ eū (ꝺ: Esa. liij.) nouissimū virōz ⁊ virū doloꝝ. Qui passus est ꝓ peccatis nostris. btūs Bern̄. Et tu quidem virgo paruulū paries: paruulū nutries: paruulū lactans Sed vidēs paruulū magnū cogita. Et infra. Ecce puul⁹ in medio statuit. O paruulus puulus desiderat. O vere paruulus: sed malicia non sapia. Studeamus effici sicut paruulus iste. Discam⁹ ab ipo: q; mitis est ⁊ hūilis corde ne magn⁹ videz deus fact⁹ sit sine causa homo paruulus Et sic paruus est et magnus. Leo ⁊ agnus. Leo de tribu iuda. ⁊ agnus qui tollit peccata mundi. Dīs ergo tecum ad magnificandū filium ex vtero tuo.

§. VIII. Quantū ad tertiū

ꝑncipale. dīs tecū. ad te virginē matrē magnificādū. Et Ꝺ ipa exp̄ssit in cātico suo dices. ¶ Fecit mihi dīs magna q̄ potēs est. Ideo magna: q; dīs fortis ⁊ potens est. Et vt notat dīs iobes dīci sup magnificat in dcō. v. Duodecim magna dicunt in scriptura q̄ dīs fecit in Maria: signata ꝓ duodecim stellas q̄ habebat in capite mulier amicta sole. Apoc. xij. Psal⁹ fecit magnū patriarchā vehemēter affectū. Scdo fecit magnū ꝓphaz a dīo dilectū. Tertio fecit magnū monarchā diuin⁹ effectu. Quarto fecit magnā feminā venerandā. Quinto fecit magnā creaturam inhabitandā. Sexto fecit magnā veritatem imitandam. Septimo fecit magnū obiectū realis bonitatis. Octauo fecit magnū ꝺilectū diuie claritatis. Nono fecit magnū ꝯceptu eternalis ꝺilectis. Decimo fecit magnaz auem altius scendentē. Undecimo fecit magnā edem sanctus habentē. Duodecimo fecit magnā vocē latius currentē. Hec oia fecit in maria magna. Et ideo aptissime dīs tecū. ad te tā magnificandū. Quātuz ad pīmū fecit dīs abrahā magnuz p⁹ iarchā. de quo scribit in Gen. ꝙ ibat ꝓficiens atq; succrescēs donec vehemēter magn⁹ effect⁹ est cuiꝯ diperat dīs cui⁹ figuram tenebat in sua persona. Ego ꝭ merces tua magna nimis. Magn⁹ vtiq; possessio. Magn⁹ expectatiue. Magn⁹ cui facta ē repromissio magna. Uidisti magnū factū sub umbra ⁊c. Intuere hoc factū illi cui dīs fecit magna in re certa ⁊ luce preclara. Abrahā p⁹ iarcha q̄si patrū arca: qm̄ ex eo pres ꝓdierūt in mundū. Ecce plus q̄ Abrahā in maria. ex qua nati sunt spūaliter oēs pres etiā Abrahā scz in fide ilij. Et potens fuit deus suscitare filios abrahe spūales de lapidibus istis gētilibus: vt dicit baptista. Abrahā concha patrū. Maria cōcha dei. Abrahā ꝑ mercede deū expectat: iam illa eū habebat. Quā pulchre abrahā dict⁹ est succrescēs. ꝓ subiectione crescēs: vel successiue crescēs. Quis dubitat in veteri testamēto abrahā significare pfectē celestē. qui vnus in natura cuz filio se subdidit in filio vm puelle: qui paruus erat in orbe terrā. Sed magnificat⁹ est ꝑ mundū vniuersum. vt a solis ortu vsq; ad occasum laudabile nomen eius. Scdo fecit dīs moysen ꝓphetā magnū. Sic enim de eo habz scriptura. ¶ Fuitq; moyses vir magn⁹ valde in terra egypti. Ergo a maiou marum⁹ fuit in terra viuēti. Preludebat hic xp̄o: qui fact⁹ ē in maria. In egyptū venit quādo mundū intrauit areolā reperit aromatum scilz mariā q̄ irrigabat ficut paradisus delitiar⁹. qui intrauit vt pascat ibi ⁊ lilia colligat. In hac areola fact⁹ est: ⁊ genitus ille, ꝓpheta magn⁹ de q̄ clamabat turba. Prophetа magn⁹ surrexit in nobis. Lu. vij. Hoc fecit dīs magnum in Maria. Ꝺ vtiq; vere magnū est im⁹ elizabeth. q̄ esset a mre dñi salutata. Uñ exclamauit. Unde hoc mihi vt veniat mr̄ dñi ad me. Ad hanc autem venit deus non trib⁹ mēsibus apud eā māsurus: ⁊ nouē immo in eternuz Uenit nō visurus ꝺ dēdus. Non trāsitur⁹ ⁊ mansurus Non vt cognatus ꝺ vt filius ⁊ dīs deus meus. Non solus illuminaturus sed ꝓphetissam facturus. Cū ex Ꝺ bea

Universidad de Deusto
Biblioteca

tam mꝛ dicēt oīes generatiōes. Nec mirū. Si eīm ad vocē marie elizabeth ꝓphetauit. ⁊ paruulus iobes in vtero eius exultauit factus ꝓphēta. ꝙto magis dici ipa debet ꝓ phetissa: pphetas faciēs. Fecitq; dns monarchā magni dauid. Aīn de eo dicit. Fecit tibi nomē grande iuxta nomē magnoꝝ scz ꝓncipū qui sunt in terra. Que tamē ma gnitudo terre est instar puncti. Sed mūdus talis nuncupat magnos. quia vestigia gerunt magni dei. q̄ est rex regū ⁊ dns dnantiū. Ecce capacissima virgo dicit. Fecit mihi dns magna. Dedit eīm sibi non vt ancille vel nutrici vel doctrici. sed vt dilecte matri dominiū vniuersoꝝ cui⁹ regni nō erit finis. Ad cuius aspectū angeli tremūt: celi non capiunt: clemēcia pauēt: venerat oīes mūdus: inferna susti nere nequeūt. Hic factꝰ est i maria: ⁊ inde maria imperatrix ⁊ monarcha mūdi. Fecit deus quarto cuidā ꝙ esset magna femina. scz sunamitis illa cōiugata: eo maior quo ce naculū in domo sua meruit edificare. In quo suscipet he liseū. qui interpretat deus saluator meus. Sed dñe nostre marie fecit dns nō solū vt esset magna femina: sed ⁊ maxima vgo. In cuius vteri sancti cenaculo recipere helisē. i. saluator de⁹ me⁹ nō figurate sed expresse. vt saluū faceret pplm suū a pctis eoꝝ. Nā sup defunctū genus humanum expādit se: ⁊ facta sūt organa hois m xa diuia discurrēs hincinde per iudeā samariā: ⁊ galileā: calefecit verbis exēplis ⁊ miraculis: sanc oscitās septies: totiens protestās. ꝙ esset ꝓpheta ꝓmissus in lege: tandē collocat⁹ in lecto crucis: surrexit qui erat mortuus ⁊ cepit loqui dicēs. Vere filius dei erat iste: ac restitutus est matri sue. que stabat iuxta crucē. hoc munus expectans hoc reputau⁹ sibi ꝙ magnū vnde dicere potuit. Fecit mihi dns magna filiū reddēdo viuū. Quintū magnū q̄ fecit deus est terra ⁊ celū et in eo luminaria mag. iij. Esdre. viij. Magna est terra: excelsum celū: velox cursus solis. Et magnificus qui fecit ista. scz deus. Terra est beatissima virgo quoad coꝝpus terrenū humile ⁊ fructiferū. Celum ipsa quoad animā totā celestem plenā claritat⁹ sanctis virtutū. De his celo et terra dicit dominus Esa. lxvi. Celū mihi sedes est ⁊ terra scabellum pedū meoꝝ. In aia eīm eius ꝓpter maximam puritatē requieuit deus. Et in coꝝpore eius terreo fuit sca belluz vbi steterunt pedes eius. i. humanitas assumpta in ventre eius. Ibi ⁊ sol maximus. Sol iusticie xps deus noster. Et quē celi capere nō poterāt suo gremio cōtinuit. Et quē totꝰ nō capit orbis in sua se clausit viscera factꝰ homo. Fecit ergo mihi magna qui. ⁊c. Sextū magnū est veritas. vñ tres cubicularij qui mouerāt questiōem quid esset oīnibus fortius. Cum vnus dixisset vinū. alter rex. tertius scz zorobabel dixit mulierē oibus ꝓdictis fortiorē. Sed erat ⁊ quartuz adhuc fortius. Magna est vitas ⁊ fortior oibus. Et hoc declarās p rōnem assenserūt oīes rex cuz pncipibus suis dicētes. Magna est veritas ⁊ prevalet. iij. Esdre. viij. Mulier magna ⁊ fortis est bn̄a maria. ob cuius amoꝛē ⁊ deuotionem multi se exponūt laboribus mortis. Multi qui rapiūt ei. i. ecclesie eius: imagini offerūt. Ipsa ꝓcurat vestes virtutū hoibus. ipa gignit reges spuales ⁊ vineas colētes scz ꝓlatos merito sui ⁊ exēplo. Tamē fortior est ipa ⁊ maior veritas xps q̄ ait. Ego sum veritas Sed veritas (ait ps̄) de terra orta est. i. de vgine. ⁊ iusticia exinde. i. iustificatio de celo ꝓspexit. Septimum e⁊ magnū obiectū ..s anima iustificata ⁊ timorata. Roma. viij. Quos iustificauit hos magnificauit. dicēte sācta Judith. Qui timent te. magni es tu apud te. Hec aūt virgo beatissima humillima: cū qua timor filialis cōtraxerat fedus. ita vt cum angelꝰ ibi loquēte turbaret⁹ in eius sermone. i. meticuret ante q̄ angelus ei dixisset. Ne timeas maria ⁊c. fuerat a tota trinitate ꝓscita simplici sciētia ⁊ predestinata electionis noticia conformis futura incarnati magni verbi. plus q̄ omnis alia creatura cum sit ꝑfi⁹ ei⁹ imago ꝑfis in celis. nr̄is in terris religionis ꝓfectatē in utroq; conseruans. Hec fuit a pre vocata per angelū in sponsam. vt rebecca p Eliezer. procuratorem Abrae in uxorē ysaac. A spūsancto sanctificata ab oi titillatōe possibili q̄tūcunq; minima. A filio suo magnificata sic vt altior dicere⁊ oīs ente finito. Hec est ab angelo venerata: desiderata a patriarchis: a pphetis nūciata. quesita a regib⁹. a sacerdotib⁹ figurata. exaltata ab apl'is. martyrib⁹ adnūranda. luxꝓfessoꝛib⁹. a vgīnib⁹ imitāda: ⁊ innocāda a cūctis nationibus que subdi⁹ sunt. Proculdubio ceciniss⁊. fecit me magnā nisi astitisset hūilitas ꝓfundissima. ⁊ diuinas laudes narrat nō cras dicēs. Fecit mihi dns magna. Octauum magnū scz subiectū vocat scriptura diuina circa q̄ principali⁹ versat intentio sua ad hoc volētes discipulos vocat ⁊ ait. Audite me: q⁊ de reb⁹ magnis locutura sum. Prouerb. viij. Tres sunt res ꝓsonal magne: de quibus ꝓponat oēm sermonē. Pater ⁊ filꝰ ⁊ spūsc̄tus. ⁊ hi tres vnū sunt. Sed ꝑticulariter tres res magne dicunt⁊ caro: spūs ⁊ verbū. que sunt vn⁹ homo. Erga que sicut ⁊ sinez specialius eloquia diuina versant. Est eīm xps de⁹ ⁊ hō finis oi credenti ⁊ scribenti ad salutē. Cui oēs turbe precedēs ⁊ sequētes noui testamēti ⁊ veteris clamāt osanna. Necnō vigintiquattuoꝛ seniores q̄ sunt oīm librorū veteris testamēti scriptores certi capitū coronas eoꝝ ad huiusmodi agni pedes apponūt. sicut ille de se cūcta scripta fuisse testat⁊ cū ait. Cōsummatū est. ⁊ glosa quā fecit post suā resurrectionē cū apulꝰ illis sensum vt intelligerēt scripturas dicēs. Oīa oꝛ impleri oia que scripta sunt de me in lege ⁊ prophīs ⁊ ps̄. ⁊uce. vlt. Verū quāto facta sunt potiora verbis vel scriptis: tanto sunt maiora ostensa in maria q̄ in scriptura p ..ū. Nā scripture dedit vt xp̄m loquāt. Marie potuit vt p ea xps pādat. Ibi eū multiplex tegit figura: hic vestit eū marie caro pura. Ibi nūciat⁊ hic ostēdit. Ibi latet i mortua charta: hic ꝑ i carne mostrata. Ibi dicta sunt magna: hic facta sunt magna. qua fecit mihi (inq̄t) dns magna q̄ potēs est. Nonū est magnus coceptus ⁊ nr̄ ꝓfectꝰ pietatis increate: qui dr̄ mia sua. q⁊ sm magnitudinē suā sic mia eius cū ipo est. Magna eīm est mia dei solius: dicit Ecclesiasticus. Hec ita lata est q̄ mia dñi plena est terra. ita longa q̄ vniuerse diuie mia ⁊ veritas. Ita ꝓfunde q̄ ad infernum adest. ꝓpheta Abachuc. iij. Cū iratꝰ fueris mie recordaberis. Ita sublimis q̄ in celo dne mia tua: ⁊ mia eiꝰ sup oia ega ei⁹. Ita domestica q̄ cōp⁹et viscera eius. Luc. j. Per viscera mie dei nr̄i ⁊c. Ita multiplicabilis q̄ mias dñi in eternū cātabo. Hanc nedū magnā sed ⁊ maximā fecit in vgie pia vt merito noietur mater mie ⁊ regina eius. Vñ in antiphona. Salue regina mie. Hanc qui petit fine ipa ducē fine pennis seu alis cēptat volare. Si mirant iudei montani laudantes deū: q⁊ deus magnificauit miam suā cū Elizabeth partū sterili tribuendo: ꝙto debēt laudib⁹ dignis deū referre xp̄i. qui vgini tante talē mistrauit coceptū ⁊ prū nouū presentib⁹ preteritis ⁊ futuris recordar⁹ mie fue. fie q̄ fecit sibi magna. Magnā aue scz aquilā xp̄o sub figura regis cuiusdā ilz mali Ezechiel ꝓpheta Johānē euangelistā demonstrat: cui fuit tam alte volandi data ptās: vt de medio cedri medullā eiꝰ cū frondib⁹ suis que figuricat mediā in trinitate ꝑsonā cū frondib⁹ verboꝝ suoꝝ. q̄ sunt ad sanitatē gentiū. ⁊ potauit in vbe negociatoꝝ. id est credentiū dicens. In pncipio erat verbū ⁊ verbum erat apud deū ⁊c. vsq; Verbū caro factū ē ⁊c. Ecce primo vol.. maxima auis virgo: ⁊ nō ptinuit alas quousq; peueniret apud deū. Inuenisti eīm grām (ait angelus) apd deū. Ipa virgo parauit viā Johanni: portas aperuit: reseruit arcana. Quid si dixerovn ginem fuisse Johannis doctricem: vt per hanc diuinitatis noticiā fecundata inferior prefacta discipulus xp̄i ⁊ filꝰ recōmendatus marie peuenerit ad illud sacr..uprem. Mater fuit facta johānis testimonio filij sui. Matrie est docere filium: filij est auscultare matrē. Et quia noluit q̄ mater sua publice pre

dicaret oīm mulierū nouima futura: quib⁹ ꝑdicare nō licuit dedit marie vt iohānes filiꝰ eiꝰ edoceꝰ ab ea p ordinē postea verbū dissemināret diuinū. Et q⁊ de⁹ est q̄ loquatur int⁹ in docendo siue sit angelica siue lingua hūana. Jō p hoc nō intelligit q̄n ipe iohānes vt aqla grādis tulerit medullam cedri potans de sacro diuino pectoris fonte. Fecit ꝙ dns aquilā grandē magnarū alarū iobem: sed marīā maiorem q̄ eū edocuit. Fecit ꝙ dns mag. i. Undecimū magnū ponit Aggeꝰ ꝓpha. s. domū dei: dicēs. Magna erit gl'ia dom⁹ ist⁹ nouissime plusq̄ ꝑme: cit dns exercituū. Nō dictū de materiali domo dei. i. templo intelligi nō pōt: cū longe inferio⁊ gl'ia ⁊ magnificētia illi⁹ templi materialis in hierl'z post Aggeū vsq; ad vltimā desolationē ⁊ destructionē ei⁹ p romanos q̄ fuerit aūtpa salomonis ⁊ aliorū regū. Hinc est q⁊ exorans vn⁹ de reedificatoꝛib⁹ primis narrat fleuisse seniores q̄ viderāt gloriā magnā dom⁹ ꝓpositos: videtes vere infelicitatē sequētis dicte dom⁹. Hec ꝙ gl'ia magna dom⁹ ꝓpheta demōstrata: de alia domo clarius exponaꝛ. scz vgine gl'iosa. de qua canit eccl'ia. Dompudici pectoris templū repete fit dei. Hec ꝙ domus dñi ex patrū lapidib⁹ cōstructa: polita: ⁊ picturata vtutib⁹: cooptata p totū auro charitatis tāto gl'iosioꝛ est domo seu templo salomonis: q̄to filꝰ inhabitatoꝛ eiꝰ est plus q̄ salomon. tanto gl'iosioꝛ est: q̄to eiꝰ caro pura est dignioꝛ petra dura. tanto gliosioꝛ q̄to aia eius excellētioꝛ q̄ fuerint sctoꝝ sancta. tanto gl'iosioꝛ q̄to diuina natura ꝓsens est potioꝛ ꝓpiatoꝛio. tāto gl'iosioꝛ q̄to angeli cōprehensores sunt meliores q̄ illi⁹ ministri viatoꝝ. tāto gl'iosioꝛ: q̄to victima figurata. s. iesus gratioꝛ est figura. s. vituli ꝓcremati. que magna virgo recepit in vtero. Dicat ergo illud Baruch. iij. O israel q̄ magna est dom⁹ dei: ⁊ ingens locus possessionis eī: magn⁹ ⁊ imensus meritis gr̄a ⁊ gl'ia. Dicat ergo vgo btā. Fecit mihi dns mag⁹ q̄ potēs est ⁊c. Duodecimū sepe sermo diuin⁹ noi magnū adiūgit: vt dicat et ps̄. In isr'l magnū nomē eiꝰ primo: deinde ꝑdicata catholica fide addat p Malach. i. c. Magnū nomē meū in gē

De tripli cimō dicendi magnum.

tibus. Triplici aūt mō dr̄ magnū. Magnū. i. ꝓciosuz. magnū quasi ꝓtuosum. ⁊ magnū. i. famosum. Magnū ꝓciosuz: q⁊ incōicatū mira includens. sicut nomē adonai nō indicat patrib⁹. vel nomē tetragrāmaton imensa sacramenta ⁊ diuinas pfectiōes includēs. Hoc mō dr̄ magnū nomē marie. Et dim ista quattuoꝛ interpretationibus tā vulgarib⁹ notis hoc nomē scribit hebraice q̄nq; litteris sicut latine. ⁊ quid significēt habet. s. in sermone de nomine marie. Ex p aliū modū nūc ostendem⁹ q̄ sit magnū. i. ꝓciosum nomē istud maria ex interpretatiōe vsi delz q̄nq; litterarū quib⁹ cōpomit istud nomē maria sm hebraicū alphabetū. Prima gl'ia hui⁹ noīs maria est m: que apd hebreos dicit mem. Sz ista lra m apud hebreos peritos duplicatur. dicit eīm mem ⁊ men. Et men nūq̄ ꝓnunciat in principio alicui⁹ dictiōis nec in medio: nisi in isto noie maria. q⁊ de vna tm̄ verificaꝛ apud eos: quib⁹ oīa in figurā ꝓtingebant qm̄ illā figurabat que nec similez vsa est: nec hēre sequente. Est aūt differentia apud hebreos inter mem ⁊ men. q⁊ primū est apertū superi⁹ ⁊ clausum inferi⁹. Secundū ecōtra est clausum superi⁹ ⁊ apertū inferi⁹. Vide de q̄ subtilissime spūsc̄tus dixit virgine maria incogni tā futurā viro. ple tm̄ fecundandā de celo: ⁊ sic aptā deo. clausam viro. q̄d nulli alteri foret ascribēdū: cū nullū alīd nomen cū men lra tali sumat mittū. Si vero aliorū nomia terminant⁊ p men: nūmirū q⁊ oēs beati futuri sint virgines corpe: q⁊. s. ibi neq; nubēt neq; nubent. Interptat autem men sm Ambro. sup Beati imaculati: viscera vel ex ꝑfis in quo tā dignitas q̄ charitas marie ostendit. Dignitas quippe: qm̄ in viscerib⁹ eiꝰ fuit aliq̄n realis habitatio xp̄i vt dicat⁊ rēplū dei: sacrariū spūsc̄ti. Charitas vo actiue: passiue ostēdit in ea. Actiue quide: q⁊ pietat⁊ viscera gerit ad singulos intercedēs p oib⁹. Charitas passiue. scz q̄ fuerit ab oib⁹ desiderata ⁊ amata ostēdit alia interpre

tatio supradicta. s. ex ipis. q⁊ videlz ex parentib⁹ ipis est exꝓtata: cōmendata: ⁊ pgenita viscerose. Aīque est scda lra in noie maria apud hebreos dr̄ aleph. ⁊ interpratur aleph doctrina in quo ei⁹ vtilitas ꝑdicat. Est eīm oīm viuentiū sub deo rōnabilis doctrina salutaris: ⁊ speculū diuinū totiꝰ hūane vite. Tercia lra est R. quā hebreus dicit res: ⁊ interptat caput. in quo denotat ipsi⁹ capacitatis imēsitas gl'iosa. Caput eīm oīum deus. Caput nr̄m est xp̄s. ples ei⁹. Caput eīm est quodāmō nr̄e salutis: que caput nutrīs salutare: caput amicis serpētis ꝑtriuit. Caput oēs spūs intelligētie que mr̄ est sapie. Caput oēs gradus gl'ie: que regina est vie simul ⁊ patrie. Caput oēs modos indulgētie: que caput est mie. Quartū elementū seu lra est J. que est minima figura apud eos. ⁊ dr̄ ioth. ⁊ interp̄tatur cōfessio seu scia. Ubi colorat vginis humilitas ꝓfunda ⁊ vtuosa que nihil sibi attribuit: sed oia ꝓfitetur a dño accepisse. De q̄nta lra. s. A: iā dictū est. Ex his etiā q̄nq; lris hebraicis simul ⁊ latinis elicitēdo nūeros significatos p eas sm latinos ⁊ hebreos. Verbi gr̄a. Pria littera. scz M. significat apud nos mille: apud hebreos. l. simul ꝓiūgēdo numeros istos surgūt in numerū duoꝝm milliū ⁊ centū. Et ꝓmissio facta primo abrae: q⁊ in semine ei⁹ bndicent⁊ oēs gentes terre q̄d est xp̄s: vt ait apl's ad Gal. q⁊ maria mater xp̄i ex abrae semināli⁊ descendit vsq; ad natiuitatē ei⁹ fluxerūt anni duo milia centū ⁊ non vltra: vt notat ꝑfa Jobes dñici: q̄ etiā declarat quō iste numer⁹ colligit⁊ ex dictis lris Maria p singulas descendendo cui⁹ ei⁹ tor⁹ iste sermo de duodecim magnificat⁹. Quia fecit mihi magna. Excepti his q̄ bn̄t in q̄nto magno. Nō ē nomē marie sit vocabulū ꝓicula ⁊ mala ⁊ famosum per oia ps̄ ex dictis. s̄.

De q̄druplici bn̄dictiōe btē vgis. Caplm. xxii

Benedicta tu in mulie

De q̄druplici rōne bn̄dictois

b ribus. Et primo occurrit dubiū: q⁊ aut istud addit ad id q̄d ꝓ⁹ dictū est: gr̄a plena. aut nihil addit. Si addat: g̃ id q̄d addit aliq̄d est. g̃ illa gr̄a cui addit⁊ plena nō fuit: ⁊ sic angel⁹ nō videt verū dixisse cum ait: gr̄a plena. Si nil addit q̄n ibi cōtineat: g̃ supflue dr̄. Ite natura eadē est in ea in mulieribus. g̃ si alias excedit hoc est ir gr̄. Sed hoc cotinet cū ait: gr̄a plena. Ad q̄d dici posset q⁊ frustra hoc dr̄. Nā cū dr̄ gr̄a plena: precipue intelligit de gratijs datis a deo. Teo q⁊ dr̄: bndicta tu in mulieribus: notanter quedā que ꝓtinent etiā ad gratiā humanā. s. laudari ⁊ bndici ab hoib⁹. cōprehēdit etiā ista bn̄dictio oīm aliorū bn̄dictionē sine dubio sm Alber. Quid eīm magni aut miri si habuit bn̄dictionē in gentiū: que bn̄dictiōes oīm angelorū habuit ⁊ gr̄as. Et dicit Damascen⁹. A nullo illustriū vincit. i. sctoꝝ ⁊ sctārū excellentiū: sed oēs ipa supat⁊ excellit. Pro cui⁹ declaratiōe sm Alber. sciendū est q⁊ quadruplex est rō bn̄dictionis.

¶ Prima bn̄dictio est maledicti, euacuatio.

¶ Scda est fecūditatis ampliatio.

¶ Tertia est singularis gr̄e collatio

¶ Quarta est cōgratulantiū gr̄e collaudatio.

De ꝓma ps̄. Bn̄dixisti dñe terrā tuā. i. humanā naturā ex..udēdo ⁊ euacuādo maledictū cui⁹e illaꝝ a deo cū ait Ben̄. iij. Maledicta terra in ope tuo. De scdo habetur Ben̄. j. Bn̄dixit eis dicēs. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrā. De tertia. s. bn̄dictiōe gr̄e singularis dr̄. Ben̄. xxj. Bn̄dixit dns abrae. ⁊ ps̄. Bn̄dixit oib⁹ q̄ timēt dñm. De quarta dr̄ Matth. xxj. q⁊ pueri hebreoꝝ clamabant ⁊ laudabāt cū magno gaudio xp̄o iesu. Bn̄dictus q̄ venit in noie dñi. sm oem moduz bn̄dictiōis fuit bn̄dicta virgo maria in mulieribus. i. super oēs mulieres. vt ly tu notet excellentiam sup⁊ alias.

§. I. De ꝓma benedictiōe

qua sc̄z euacuat⁊ maledictū, S ēdū q⁊ hec est triplex sm

Universidad de Deusto
Biblioteca

ḡ triplex maledictum excluditur. Unde Hierony. Totum maledictum quod intulerat Eua, abstulit benedictio Marie.

¶ Est enī maledictū nature,

¶ Est maledictum culpe,

¶ Est maledictum pene.

Nā vt ait Amb. Pudor est feminis nuptiaꝝ pīnia nō habere .i. filios. Ideo maledictū nature est opprobriū sterilitatis: q̄bus hec sola est causa nubendi. xxxij. q. ij. c. j. Propter qđ phenēna exprobrabat anne eo q̄ sterilis eet, & maledicta dicebat sterilis que fructū nō faciebat ſm legem. Hāc maledictionē abstulit btā maria: que virginitatē stellem in mundo nobilitauit & exaltauit ac dedicauit in se virginitatē vt rem excellentē & a deo benedictā: que si non replent terrā vt nuptie: replent paradisum tm. Maledictū culpe est triplex. s. libido impregnātis. Unde be. Hieron. super Mat. dicit & hr. xxxij. q. ij. Cōnubia legitima carent quidē pctō: nomīn tempe illo quo cōiugales actus geruntr pīna spiritussci datur. etsi propba esse videat qui officio generatiōis obsequit. Nec ille, & hoc est ppter libidinē. i. delectationē inordinatā illa qua rō absorbet ſm pbm. Sede itas cocipientis Job. xiij. Quis pōt facere mundū de immūdo cōceptū semine? Pctīm nascentis pēs. In pctis cōcepit me mater mea. d. Aug. in li. de side ad petrū. de pse. di. iiij. Firmissime crede & nullatenus dubites omnē hominē qui cōcubitu viri & mulieris cōcipit: cū pctō originali nasci: impietati obnoxiū mortiq̄ subiectū. Ab hac triplici maledictiōe fuit exclusus cōceptus m & ratio est qz nō fuit similis alijs. Nō enī ex humano semine: sed mystico flamine verbū dei factū est caro de virgine maria. Unde impregnās fuit spiritussctūs, qz ipse operatus est illā vnionē. Concipiēs fuit virgo. Ecce virgo cōcipiet. scz permanēs virgo. Et cōceptus est deus. Mat. j. Uocabit nomē eius emanuel: qđ est interpretatū nobiscū de⁹. Deꝰ aūt peccare nō potest. nec in eum cadit pctīm. Maledictum pene est triplex. scz ni virginitatē perdendo quę scz recuperari nō potest. cui premiū speciale concedit: nec aliter mulier cōcipere potest vel parere. Secōm maledictum pene est laboris in portādo fetu, subiacet enī mortis passionibus mulier in portando in vtero prolem. Unde et Tob. dixit filio suo. iij. c. Memor esse debes pericula sustinuit pter te. s. mater in vtero suo te portās. Tertiū est doloris in p u. Heñ. iij. In doloze pies filios. Sed ab ista triplici maledictiōe euacuata est & lit ta btā maria. Nam vt ecclesia canit. Nescies mr virgovirū: peperit sine dolore saluatorē sclorꝝ. Et sic cēpit virginitatē amisit: nec doloꝛē sentīmū gaudiū in ptu hūit. Iz illō Esa. Herminās germinabit. i. plet letabunda & laudans. Nec illū laborem sentitin portando: sicut nec in btitudine doloꝛ reperit. Et brūs venter quē portauit: exclamauit quedaꝫ mulier de turba ad xpm Lu. xj. Apte igit dr. Bñdicta tu in mulieribus: qz per tuam benedictionē exclusa est a te oīs maledictio mulierum.

§. II. Secunda benedictio

est fecūditat apliatio se superexaltatio, hec pōt esse triplex

¶ Primo ex pte agentis.

¶ Scōo ex pte generati.

¶ Tertio ex pte gignēdis. Quelibet istaꝝ est triplex.

Et ḡtū ad primū. Agens in ista ꝯceptiōe fuit deus pater

De bñdictiōe sup exaltate fecundita tis marie

tis marie ibi exercēs suaꝫ potentiam deus filius ostendens suam sapientiam sp sanctus exhibens summam benivolentiā. prout supra declaratum est in pcedenti sermōe. Exaltata vtiq̄ esset sup omnē gñationē & ampliata illa gñatio. in q̄ solū pr esset agens. Sed plus exaltata & magnificata vbi & filius & spūssctūs etiā opera est. Ex pte aūt gñati tripliciter est apliata gñatio ista. Hā ꝯceptus est vir pfectus in naturalib⁹ nō enī vt alij ꝯcepti in vtero matris dimittit p tpa ad habēdū p gressionis. Alij pueri p plures gnationes manēt anq̄ intelligāt vel loqui pñt. Uñ & infantes dicuntur. Sed subito xps ꝯceptus hūit cōpletū vsq̄ ronis & memoriā tenacissimaꝫ: intelligentiaꝫ acutissimaꝫ: & volūtatē promptissimaꝫ ad oīe bonū & loq̄ pfectissime potuisset si voluisset. Secōo est ampliata & magnificata ista gñatio. qz ꝯceptus est vir sctūs gra & virtutib⁹ pfectus. Anie nostra nascit vt tabula rasa in qua nihil pictuꝫ est: nullus enī in ea pitus vi s vel scie: sed in tpe cū multo labore acquirunt vtutes & scie vel infunduf a deo. Nō sic xps cōceptus nō sic. sed verbū caro factū est. i. homo de virgine maria in instāti aia illa repleta fuit oīi gra virtute & scientia imo & gloria. Uñ viatoꝝ cōprehensoꝝ. Viatoꝝ q̄tum ad passibilitatē & actū moriendi. nō pro se: sed pro nobis. Cōprehensoꝝ limpidius ptēplans gloriā dei. q̄ quicunq̄ in pria fine cōpatiōe. Tertio adhuc magis exaltata & sup oēs gñatio ista. Cōceptus est summus deꝰ Esaias. Uere tu es deus absconditus. scz in carne nostra. Sic igit exaltatur sup omnes gñatiōes mulieriū gñatio marie, & ideo bene dicta tu &c. Ex pte gignētis scz ynitis est superexaltata fecūditas eius super alias mulieres. qz ygo cōcepit: ygotpe perit: virgo lactauit deū pariter & hominē. In cuiꝰ figurā est signū datū gedeoni de victoria habēda ptra inimicos ppli dei videlicet vt vellus poneret in aera per noctē, & de mane reperiret vellus, plenū roze area aūt arida & ficca p totū. Uellus est pellis animalis mortui: & significat nraꝫ mortalem humanitatē. Istud in nocte vite positū in area vteri virginalis, repe plenū roze celesti. s. deitatis vnti cū ea quē rozē optabat Esaias dicēs. Rozate celi desup &c. Area tamē. i. corpus ynis remāsit arida. qz nō humectata alicuꝰ semine. sed virgo in partu: virgo in cōceptu ygo in lactatiōe. Unde canit ecclia. Sola virgo crabat, scz dñm iesuꝫ xpm vbere de celo pleno: non alio mo. Illud aūt vellus penū rozē expressuꝫ in torculari crucis: implet cōcha ecclesie rozē celestis gre: per quā habitat in nobis. Et hoc mysteriū est signū cōfortās nos ad habendaꝫ victoriā de inimicis infernalibus qui infestāt populū dei. ergo bñdicta tu, &c.

§. III. Tertia benedictio

est singularis gre nō solū gratū faciētis & gratis date, sed excellētie cōsidā sup alios. Et hoc triplicit

¶ Primo q̄ est caput & principiū feminaꝝ.

¶ Scōo q̄ est mater omniū.

¶ Tertio q̄ est dña & seruatrix.

Quātuꝫ ad primū dr btā maria caput & principiū feiarū. quicqđ boni fuit in feminis: ipsa habuit. & in maximo gradu. & aliqđ bonū habuit q̄ nulla alia habuit. Triplex aūt bonū reperit in feminis. Bonū virginitatis: bonū ꝯiugalitatis: & bonū viduitatis. Beda Bona est castitas ꝯiugalis: melior cōtinētia vidualis: optima integritas virginalis.

De triplici bōo q̄ fuit in maria q̄ reperit i fcia.

Et in ygnitate est triplex bonū. Carnis incorruptio: mulieris viri subiectio: angelica conversatio. De primo: Sap. vj. Carnis incorruptio facit proximū deo. & rō est. q. Fm. Aug. in omel. Amato vnusq̄sq̄ a supno amore disiungit. q̄to in infimis delectat. Unde & per cōtrariū tato vnusquisq̄ deo magis approximatur & cōiungit. quāto magis a delectationibus terrenis abstrahit: quia per virginitatē abstrahitur homo a maximis delectatiōibus, ideo magis approximatur & cōiungit deo. Unde & sybille etsi gentiles propalarunt virginitatē credimus eis collatū spiritū pphetie. Sz btā maria in hoc oēs virgines excessit, quia nullū stimulum carnis sensit: nec cogitatione turpē admisit: sed in summa puritate etiā angelos superauit. Secōm bonū virginitatis est. quia nulli viro virgo subijcitur. Cuius eius cōiugatus cum oībus alijs feminis coniugatis dictū est. Sub viri potestate eris: & ipse habebit tui. Heñ. iij. Et be. Aug. dicit xxxiij. q. v. voluit q̄ oēs statuit cōiugatas esse. quam famulas virozꝝ. scz in dispositione dominus & familie. Sed virgines libere sunt ab huiusmodi seruitute. j. Cor. vij. c. Cui

De triplici bono in virginibus

Triplex bonum in vidua reperitur

De triplici bono in ygnibus

virgo est cogitat q̄ dei sunt. quō placeat deo: vt sit sancta mēte & corpe. Unde & libera est a huitute viri. Beata aūt maria nō solū viro subdita nō fuit. et si ioseph virū habuerat. sed dña eius & ipe suus eius. sciebat enī & testis erat sue ygnitatis. vñ & maritaf dñi. q̄nimmo ipe rex reguꝫ et dñs dñantiū iesus filius eius ipe erat subdit⁹ ei. vt scribit Lu. ij. & Apoc. xix. Tertiū bonū in ygnib⁹ est ageli ca cōversatio. Oīne enī simile appetit sibi simile. Angeli sunt ygines. & ideo delectant pueris cuꝫ ygnibus. Uñ Hiero. Angelis semp cognata est ygnitas. In carne enī positi carnē viuere angelicū est nō humanū. Et angel⁹ apparēs iohānī virgini oñdit ei illa mirabilia que scribit in apocalypsi. Et gabriel dan eli castissimo duplicē aducrū saluatoris manifestauit. Sed nulla vnq̄ pura creatura ita familiariter cū deo tata est cū angelo sicut btā maria. Non enī solū ea vice oī incarnationē nūciauit: & frequētissime Bñdicta ḡ tu in mulieribus ygnibus. i. pre cunctis & sup cūctas ygines, ppter predicta. In cōiugatis reperitur triplex bonū scz fides: ples: & sacramentū. vt ait. b. Aug. Et i oib⁹ his trib⁹ excessit. b. maria cōiugata oēs cōiugatos Et fides quidē intelligit vt alter alteri fuet fidelitate: nō cōmiscendi se cū altero vel altera. Sed btā maria nō solū cū altero se nō cōmiscuit: sed nec cū sponso suo ioseph de cōi cōsensu vtriꝰ ygnitatis emiserūt: & vterq̄ in ygnitate pmansit. vt dicit brūs Aug. xxvij. q. ij. Tāto ꝯiugiū est sanctius: quāto castius. nec ideo ioseph voluit dimittere eā: vt matrē⁹ euāgelista dicit. c. j. cū videret eā pgnantē q̄ eā suspectā haberet de adulterio. sed vt dicit Beñ. reputabat se indignū cū tam sancta manere. qm̄ cum sciret eā plenā omni honestate & modestia & sanctitate: estimauit eam nō de viro: sed a spūsancto impgnatam. Bonū plis se fecit ex cōiugio. & ppter hoc est institutū mrimonium. nō hoc bonū defecit in btā maria: sed sup oīs cōiugatas est cū ygnitatꝭ honoze gaudiū matris habēs. Uñ nec pma similē visa est nec habere sequentē. Proles aūt cōiugatarū est pura creatura & peccato: sed ples ygnis est deus & homo sanctissim⁹. Tantū ḡ distat inter plem huius ygnis & plē cōiugatarū: q̄tū inter deum & hoiem

Tertiū bonū in cōiugatis est sacramentū. Unde apls. hoc aūt dico magnū sacramentū in xpo & ecclia. Significat enī ꝯiunctionē xpi cū ecclia q̄ad cōsensum mutuum volūtatis exprssum p vba. ꝯiunctionē xpi cū ecclia. i. bonis fidelibus p dilectionē. Quo aūt ad cōiunctione corporū p copulā significat ꝯiunctionē dei cū nostra humanitate in vna psona. & sic indissolubilis est ꝯiunctio. Nūq̄ enī separata est deitas ab humanitate post q̄ eam sibi vnivit. Unde est q̄ mortimoniū cōsummatū p copulā: nunq̄ dissolui potest vt corrādeat signū signato. Hoc aūt sacramētū impletū est in vtero ygnali: in quo facta est talis vnio et permaxime bonū istud cōiugatoꝝ reperitur in virgine.

In viduis aūt repit triplex bonū. s. libertas ptēplatōis Uñ de anna pphetissa vidua dr Lu. ij. q̄ tempa frequētabat deo seruiens in oīonibus die ac nocte. Secōm bonū est carnis maceratio. Nā vt ait apls. j. ad Ti. iij. Uidua in delitijs viuēs mortua est. Unde & sancta iudith vidua ieiunijs insistebat cōtinuis. Tertiū est q̄ exercitiū i operibus pietatis & mie. vt ostēdit apls in dicto. c. Et vidua illa sarreptena helyā de cibo necessario pauit. Hec omnia fine cōparatiōe fuerūt in btā maria. nā ieiunia nō solū in lege mādata fuabat. sed & ſm btm Amb. alia addebat tota dedita erat oīonī & cōtemplationi xpm mendicū & pauperem de sua paupertate nutriuit. Ad aūt mater sit dñi et domina patet. qz mater est eius qui oia creauit: & qui nos redemit sua passiōe. Bene ergo dicit. benedicta tu in mulieribus: quoad gratiam specialē sup omnes.

De quarta bñdictō ne. s. ogratulatoris laudantiū.

§. IIII. Quarta benedictio

dicit cōgratulationis laudantiū. de q̄ in cātico triū puerorū qui orabāt in camino ign. Dan. iij. Bñdicite oia opera

dñi dño laudate &c. Hec triplex est in btā maria sup oīes mulieres. Collaudate q̄ppe sunt aliq̄ mulieres ex virtutibus suis. et bñdicte ab hoibus vt iudith & alique alie: sed nulla eatenus vt maria. Collaudat enī ab angelis: ab hominibus: & ab oibus corpalibus reb⁹. Ab angelis quidez vt hic. Bñdicta tu in mulieribus & merito. qz genuit angelorū restauratorē cōciuiū suoꝝ redēptorē. Restaurauit eū filius suus reddēdo p eq̄pollentiā depditū: multiplicādo numerū: & augmētando supadditū. scz quartā hierarchiā in qua ipe cū matre sua sup oēm hierarchiā: p quem laudant angeli atq̄ archāgeli &c. in pfatione maiestatem dei. & assumpta ipsa btā maria: laudātes angeli bñdicunt deū. Laudāt hoies & benedicūt btām mariā p elizabeth dicētes Lu. ij. Bñdicta tu in mulierib⁹: & bñdict⁹ fructus vētris tui. qui fructus vētris tui fact⁹ est hoib⁹ suis sapia iusticia: scificatio & redēptio. j. Cor. Sapia scz in docēdo iusticia in vtuose & pfectissime cōversando ostēdēs quō iusti efficiamur p ei⁹ imitationē. Sāctificatio sacramēta instituēdo q̄ nos sanctificāt. Redemptio per passionem a diabolo cuius captiui eramus in redimēdo. Laudant quoq̄ oia corpa beatā mariā: qz in ea immutauit causalit innouādo. Ecce ego creo celos nouos & terrā nouā ait filius eius in Apoc. Letētia nobilitādo: & omnia quodāmodo in xpi corpe vnēdo: qz corpus ipa ei dedit. qđ cū oīnibus corporibus aliquo modo cōuenit & excellit. Et ideo q̄a istis de causis bñdicta est in mulieribus: sup omnes mulieres bñdicta & puras creaturas: sicut dicim⁹ de dño. Bñdicite omnia opa dñi dño. ita et dicere possumus beate marie. Benedicite omnia opera domine omniū.

De benedictione beate Marie virginis apud omnes generationem. Caplin XXIIII

Benedicta tu in mulie

b rious. Altius & copiosius ista vltima benedictione laudatōis & magnificatōis reassumendo. Tu inquit es filiarū in numero mulierū quoad sexū nō virorū simplr es benedicta: omnē cōtinēs in te bñdictionē sanctorū. Quāuis aūt collatio temporalis felicitatis etiam dicat benedictio quedam. Unde & Jacob dixit Esau filio suo benedictionē postulanti poti⁹ temporaliū q̄ spūaliū In pinguedine terre erit benedictio tua. Geneb. xxvij. Et sathan ad dñm de Job ait. Operibus manuū eius benedixisti. quasi declarās ait. Possessio ei⁹ creuit in terra. Tamen potior benedictio sine cōparatione est operatio vel collatio beatitudinis vere dispositiue vel cōpletiue que omnia bona comprehendit. Unde apostolus ad Eph. primo. Benedictus deus qui benedixit nos omni benedictione in celestibus: & domin⁹ dicit in finali iudicio. Venite benedicti patris mei percipite regnū vobis paratuꝫ Matth. xxv. Ideo benedicti qz bōa opa egistis: quibus paratum est regnū beatū. Hanc benedictionē beatitudinis in presenti & futuro sup oīes posse dit beatissima maria et hoc ipa exprimit in cantico suo dicens. Beatā me dicent omnes generatiōes. & Salomon Prouerb. vlti. Surrexerunt filie scz per imitationē eius animę sanctę: & beatissimam predicauerūt. & sic omnes gñationes bñdicūt btām mariā collaudātes de bonis ei cōmunicatis. Est autem triplex generatio nature intellectiue

¶ Prima generatio eternalis.

¶ Secunda generatio angelicalis.

¶ Tertia generatio humanalis.

Harum pprium est benedicere.

§. I. De eternali dicit deus

pater ad filium per ps. Ante luciferum genui te. De qua Esa. liij. c. Generationē eius quis enarrabit. scz eternaz. quasi diceret nullus. Posse igit deus post q̄ cūcta creauit per verbum suum: & cum spiritusancto benedixit beatissime Marie in figuram, & beatam dixit quando benedixit

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ad. gnatio-ctus bñdict. q[uo]

diei septimo in qua requieuit ab oñi opere qđ patrarat. Beñ. j. Erit aũt ista benedictio operũ cõsummatio & pctis vacatio eterne requiei prefiguratio q̃ oñia plene reperiũturã btã maria. sfuit em in btã maria pfecte operũ pfimatio: qñ oñia creata in vno homie vnionẽ cũ creatore: & pfimũ fit & vltimũ. & vltimũ fit pmũ nõ em est pfectio motus vel operis nisi in circulo. Est scõ ibi. id est in virgine vera & pctis cessatio. In eius em volũtate petiñ nullũ fuit nec esse potuit. Tertio reques etiã huius nõ fuit future requiei signũ tm: sed etiã causa. Si ergo septima dies est benedicta propter sabbatũ dei. id est cessationẽ ab operibus: & tñ excellẽtioz est sabbatismus recreatiõis qua scz requiescẽs in virgine mundũ recreauit sabbato creatiõis. g̃ & benedictio maioz. In oñib' em requiẽ quefuit. & in ipa sola inuenit. in qua inuenit oñia quecũq; quefuit. Unde & in tabernaculo eius requieuit Eccĩ. xxiij. Postq̃ aũt ipe eternal' genitus de virgine natus: cõuersat' est in mũdo semel predicãs mulieri exclamãti & dicẽti. Btus vẽter qui te portauit &c. Subdit ipe q̃ nimo beati q̃ audiũt vbũ dei: & custodiũt illud. quasi diceret. nõ solũ illa q̃ me portauit btã est. sed oñes qui audiũt verbũ dei & obseruãt: & implent opere illud. Et q: ipa pfectius audiuit & obseruauit oñia mãdata dñi & cõsilia. ideo beatissima & bñdicta pre cunctis: benedicta ergo tu in mulieribus. Prim' sermo

Ad. exercuit oĉs act' octo btitudinũ summo quomõ.

ipi ad discipulos et diẽdos fuit vbum de btitudinibus. de q̃bus Mat. v. Que beatitudines octo sunt pfecti actus virtutũ disponẽtes ad supernã & eternã beatitudinẽ. Ad quos actus exercendos xps exhortatus est in diuersis locis euangelij si q̃s inquirere velit. que oñia verba btã maria pfectissime impleuit. vt docet p singulos eius. vbi supra Et primo quidẽ est. Beati pauperes spũ. vbi glo. pauperes spũ sunt. quia nõ necessitas: sed fides & deuotio btos facit vt cõtemptis oñibus dño viuãt. Importat ergo abdicationẽ rerũ. Hec aũt abdicatio fuit in summo in btã Maria. Nã hec abdicatio fit duob' modis. scz per rerũ subiectionẽ. vel p rerũ oñimodã abiectionẽ. Sed magna est paupertas p rerũ subiectionẽ: maior p rerũ abiectionẽ. Maria aũt que est ex utrisq; cõposita. de qua dicit aplus. ij. Cor. vj. Nihil habẽtes & oñia possidẽtes. Hoc aũt nõ potuisset nisi in btã maria oñimode: & pfecte & ppie. Omnes enim si res abiecerũt. non retinuerunt: etsi retinuerunt non abiecerunt: quia tm procuratores & fructuarij & nõ domini fuerũt. Beata aũt mater dei vgo existẽs & regina celi ius & dominiũ & vsum rerũ possessionis habebat in rebus filij sui. Ut & bene potuit relinquere & oñia possidere: relinquere q̃tum ad vsum & fructũ. possidere q̃tuz ad proprietatẽ & ius dñij. & sic btissima virgo & fuit hre pfectissima paupertatis. Itẽ in rez abiectõe est ordo & gradus. & ponit Alber. nouẽ gradus paupertatis in hoibus. Primus gdus paupertatis est dare supflua psone. q̃ont psona sonat indignitatẽ. Scdus est dare supflua nõ solũ psone: sed & supflua nature Luce. xj. Nõ superest dare elemosynã glo. pter victũ & vestitũ. Tertius gradus est dare nõ solũ supflua sed necessaria. glo. dicit etiã valde necessaria: cũ primus diuidamus. Quartus est oñia necessaria: & supflua simul dare: sed semetipm retinere. id est nõ propter deũ. quod & pbi fecerũt. vt dicit Hiero. de Socrate. xij. q. ij. Gloria. Quintus est oñia dare & semetipm addere. sm illũ Mat. xix. Si vis pfectus esse vende oñia q̃ habes & da pauperibus. & sequere me. scz te dando. Sextus est oñia dare & semetipm relinquere. vel vt hoc laborare manibus vt tribuat necessitatẽ patienti: vt recte paulus qui laborabat manibus suis. vt dicit ad Eph. vt sibi & socijs subueniret. Septimus est oñia dare etiã seipm: & spiritu & corpe laborare. vt pascat proximũ spũali cibo. Qui gradus est melior priori. q: melius est reficere animã semp victurã. ait Beg. q̃ corpus moriturũ. Octauũ aũtẽ ponit esse in beatissima virgine pfectionẽ ceteris q̃ relinquere oñia & seipsum & de subditantia corporis sui accipere & ad refectionem animarũ proximis dare. Hoc em fecit sola beatissima maria. que de purissimis carnibus & sanguinibus suis vianticũ nobis pfecit. Panẽ vinũ qui de celo descẽdit. qui est vere vita quẽ qui religiose mãducauerit morẽ non gustabit in eternũ hũc tori mũdo mẽdico ipandedit. Nomus grandus pfectissimus est filij sui ihesu: qui est oñia dare. corpus & aniam. ppriã & diuinitatẽ habẽs vnitã proximis dare in cibũ & potũ sub specie tñ aliena. & hoc fuit opus summe misericordie & summe paupertatis dñi ihesu in via. Nec aũtẽ dicitur pfectio pauptatis penes ppinquationẽ ad summũ defectũ rerũ. sed penes deuotionẽ: volantatẽ & persone dignitatẽ. Si em eque parũ habẽt miles & rusticus: pauperior dicet miles q̃ rusticus. imo qđ rustico diuitie: militi paupertas. & qđ militi diuitie pncipi sunt paupertas. Ergo cũ beatissima vgo ma. precellerit oñes dignitate. q: regina celi: mater dñi & omniũ in equali p̃portate oẽs excelleret. Ergo benedicta tu es & beata in pauptate spirituz.

Quantũ ad scdam beatitudinẽ dispositiuã. dicit glo. super illud. Beati mites Mat. v. Mites sunt q̃ malis moribus nõ mouentur. talia glo. Mitis seu mãsuetus est qui nec irratur. nec irritat: nec nocet: neq; noccere cogitat. Ad hanc hortat ihesus xps exemplo sui dicẽs Mat. xj. Discite a me: q: mitis sum & humilis corde: hec in excellẽtia habuit btã maria sup oñes. Nã perfectũ dominiũ habuit. qñ malis moribus dominabat sine pugna interiori. Omniũ aũt aliorũ dñiniũ hui' mũdi fuit cũ pugna. Similiter nullũ homiñẽ irritauit nulli nocere cogitauit. sed oñibus pdesse studuit. Discurre per totã seriem euãgelij. & nunq̃ inuenies. aliquos Beñ. verbũ durũ & superũ egressum de ore ei'. Omnia beata virgo equanimiter aduersa sustinuit excellentissime qđ facit mitis sm glo. & ideo mitissima. Un cant ecclesia in hymno. Virgo singularis inter oñes mitis: nos culpis solutos mites facit castos. Nõ obstat qđ dicitur de moyse Num. xij. c. Erat moyses mitissimus hominũ sup terrã. in superlatiuo gradu: q: intelligit de illis qui tũc erant sup terrã: nõ de virgine. Quantũ ad tertiũ de beatitudine luctus. sm illud. Beati qui luget qđ ostendẽdũ. q: nec ista ei defuit: sed alios excessit. sicut & in alijs. Nota q̃ ait btus Aug. lxviij. qo. j. Ja voluntas sunt in nostris officiis gratiosa. scz que cũ liceret nobis nõ impẽdere. dilectio tñ causa impẽdimus. & hoc sicut quoad hoc: ista quo ad deũ. Sed certe maria nõ erat debitrix ad lugendũ p peccatis: q: nullũ in se habuit: lugebat tamẽ ex dilectione peccata pplor. & quãdo ait btus Greg. Stabat mater dolorosa: iuxta crucẽ lacrymosa. dum pẽdebat filius non minus lugebat peccata crucifigentiũ q̃ afflictionem filij. Unde sicut in cruce orauit. vt ait apls ad Hebre. cũ lachrymis & clamore valido. s. pro peccatis humani generis redimẽdis: ita & mater eius beata maria fontes fecit lachrymarũ de suis pudicissimis oculis. vt ait Anselmus. in illa passione q̃ sustinere nouerat pro peccatis hominũ. Sz et pro incolatu pñtis miserie quare nõ magis lugebat q̃ dauid dicens. Fuerunt mihi lachrymie mee panes die ac nocte dum dicit mihi quotidie vbi est deus tuus. & per ymaginẽ positam confessionẽ filij. Unde ob cõsolationẽ sui sm beatũ Hieronymũ. visitabat loca sepevbi filius aliquid magni egerat. Vere ergo benedicta tu in mulieribus & beata beatitudinis luctu. De quarta sc. Beati qui esuriũt & sitiũt iusticiã. Nulla pura creatura magis desiderauit iusticiã bonorũ operum in se & in toto humano genere sicut beatissima maria. Esurire est opera iusticie difficiliora feruenter appetere. Sitire est opera iusticie cõmuniora & feliciora desiderare: sicut laboriosius tardius comedit q̃ bibitur. Qui edũt me adhuc esuriẽt: & qui bibent me adhuc sitient: ait diuina sapietia Eccli. xxiiij. c. Et quia magis sibi incorporauit diuinã sapientiam & gratiã q̃ ait quis vel aliquando magis esuriuit & sitiuit iusticiã bonor̃ operũ. Esurire quippe proprie est viatorũ & sitire. Saturari & inebriari est comprehensorum. vt ostendit ps. Satiabor &c. & inebri

abunt ab vbertate dom' tue &c. Inter esurire aũt & satiari est mediũ scz comedere. Sed cũ nihil sit vacuum & illa sint extrema: extat & mediũ. Mediũ aũt ptinet ad statuz mediũ. Ille aũt status est status beate virginis. Habebit ergo beata maria ista beatitudinẽ circa cõprehẽsores et citra viatores. De q̃nta beatitudine videtz. Beati misericordes in qua excellit sine cõparatione oñes. Qđ patet ex hoc: q: dr ipa et predicat mater mie: qđ nulli alij ppie cõuenit. Dicunt aũt aliqui viri mie: q̃ oẽs habẽt cõparationẽ ad miam p modũ originis essentialis & p modum matris. Cõueniẽtia aũt essentialis ipi proportionabilr excedit modũ inherẽtie p modũ accidentis. Unde vniuersos excellit mia. Itẽm quicqđ est causa cause: est cã causati. Beatissima aũt vgo est causa filij. filius autẽ est cã totius boni et ois mie. Ergo et mr est cã totius mie. qđ alij nõ cõuenit. Itẽm illud quod eque. ppie & pncipalir habet duas naturas incõfusibiles. eque & ppie habet. ppietates duarũ naturarũ. Unde & iste eque. ppie sunt. christus est deus Christus est homo. ergo & hec. Christus natus est a deo. Christus natus est ab hoie. ergo etiã & sic. Christus est a deo. Christus est ab hoie. Sed xps omnes operationes attribuit patri a quo ipe est. & matri a qua ipe est attribuẽt opationes eius que cõueniũt ei rõne humane nature: sicut & patri opationes que cõueniũt diuine nature. Sed sm humanã naturã xps exhibuit nobis officiũ sume mie in passione. ergo & beatissime vgini attribuuntur effectus summe mie. qđ etiã patet in modo loquẽdi eccle

Arguitur contra

Hodie morte quã femina intulit: femina fugauit. et q̃ dãnauit saluauit ipa. Benedicta & tu in mia. De sexta scilz Beati mũdo corde. dicit glo. Mũdi corde sunt quos cõscientia nõ arguit peccatoz: seu qui sibi nihil cõscius est sed hoc verissime: imo singulariter in beata maria. & maxime fuit mũdo corde. Itẽm act' fidei purificat. sm illud petri in actibus. Fide purificãs corda eorum. Sed beatissima maria habuit fidem pfectio. ẽ cunctis. ergo et puritatẽ que mũdi causa est. Itẽ sm Dion. tres sũt actus hierarchie. purgare: illuminare: & pficere. & sunt ita ordinati vt magis purgat' sit magis illuminatus & magis pfectus. Sed beatissima maria fuit maxime pfecta & illuminata. q̃ & maxime purgata & mũda. De septimo scz beati pacifici. dicit glo. pacifici sunt q̃ oẽs motus animi rõni subiciũt: q: his nihil repugnat similes patri suo q̃ est in summa quies. Sed hoc fuit in summo in beata virgine. Itez alia glosa. Duz lex carnis repugnat legi mẽtis nõ modo alteri: sed nec nobis pacifici eẽ possumus. Sed in beata maria caro nõ rebellauit aduersus spm. q̃ ipa maxime fuit pacifica. Itẽm si pacifici dicunt qui faciũt pacem inter alios. qđ & fecit filius dei. pacẽ faciens his qui ppe & his qui longe erãt. mediũ vle p quod fuit facta pax inter deũ et hoies: fuit beata vgo mediatrix & recõciliatrix omniũ. ergo & ipa in summo pacifica. Benedicta ergo tu i pace.

De octaua. qua dr. Beati qui psecutionẽ patiunt ppter iusticiã. Dicit Alber. q̃ nõ intelligit de quacũq; psecutõe sed de ea que est p martyriũ. Sed videt q̃ hãc nõ habuit quia martyriũ nõ habuit. Doctores tamẽ dicũt ipam consecutaz fuisse aureolã martyrij in psecutione mortis filij. btus Beñ. Longe plus q̃ martyrẽ cẽsemus: in q̃ passionis sensum cõpassionis suscepit affectus. Johannes damascenus etiã appellat eaz martyrẽ in passione filij. Probatur aũt sic. Datori anime debet aureola martyrij ergo dationi pciosissime anime & dilectissime debetur pciosissima aureola martyrij. Sed pciosissima virgo maria dedit pciosissimã & dilectissimã aiam. ergo habebit pciosissimã aureolã. Mediũ probat. dedit em dilectissimã aiam. i. vitam filij. Ipsa em in infinitũ plus dilexit aiam. i. vitam filij. q̃ beatus Petrus aiam. i. vitam sui ipius. Qđ dedit pciosissimã patet: quia datio huius anime. id ẽ vite fuit pciũ totius mũdi: & redemptionis creature. et sic dedit aiam in infinitũ plus dilectã. ergo & habz pciosissimã aureolam martyrij. Item dolor causat ex amore: vt q̃tuz quis plus aliq̃d amet: tanto plus doleat de amissione ei'. Dolor aũt sanctoz in martyrijs eorũ causabat a natura ppter separationẽ anime a corpe. Dolor aũt beate marie a natura & gra: sed maior etiã a gratia. Sed fortior & perfectior est causatus a gra q̃ a natura. ergo improportionabilr maior fuit dolor eius in passione filij q̃ martyris cuiusq̃ in sua passione. ergo & potissima in hac psecutõis beatitudine. Et sic pz q̃ gnatio eterna. i. filius dicet eam beatã: q: audiuit verbũ suũ. & fuauit verba sua scz. de istis octo beatitudinib' quas pfectissime habuit sup omnes. & sic beatã me dicẽt. & benedictã bñdictõne optima omnes gnationes. vnde benedicta tu in mulieribus.

§. II. De generatiõe ãgeli

De generatõe ãgelica quo benedicãt Mariam multiplr.

ca potest exponi illud Beñ. j. Iste sunt generationes celi et terre. & dr ibi gnatio creatio a deo: et generatio celi est creatio angelorũ. Sic beatus Augu. sup genesim ad lram exponit illud. In pncipio creauit deus celum & terram. celum. i. angelicã naturã. Hec aũt generatio celi. i. angeli creati beatificãt: laudant & benedicũt multiplr virginem gloriosissimã: & gabriel pro omnibus angelis laudans inquit. Aue gratia plena. cum tibi nũciauit conceptum filij dei ad partum vo eius. postq̃ angelus cum magna luce apparens nunciauit pastoribus cum magno gaudio nativitatem filij vginis: facta est cum ipo multitudo militie celestis. i. angelorũ canentium. Gloria in altissimis deo. & in terra pax hoibus bone voluntatis. Luce. ij. quasi dicat gloria paratur in celis ppter deũ natum ex virgine Maria et pax recõciliationis cũ eo hoibus. scz habentibus bonaz voluntatẽ. In assumptione vo eius cum ascẽdit ad celũ gaudent angeli: canit ecclia: et laudãtes benedicũt deũ et admirãtes de tam excellẽti gloria dicunt. Que est ista que ascendit scz in celũ. de deserto mũdi scz huius derelicto & priuato bonis virtutũ. vbi sunt bestie siluestres demonum & malorũ hominũ delitijs affluens. i. omni suauitate & perfectione virtutũ imbuta super dilectũ suum. scz filium. id est cõiuncta cum eo omnẽ transcendẽs hierarchiam nostram. Tempore quoq; beati Gregorij magni Historia. cum ipe in processione progrediẽs pervidem cum omni clero & populo ad rogandũ deum p cessatione seuissime pestis que roma inuaserat: deferri faceret quandã tabulã vbi depicta erat imago beate marie. p vexillo ãte. pcessionem. visi sunt angeli circa figurã beate virginis canẽtes in laudẽ eius. Regina celi letare alleluya. quia quem meruisti portare alleluya. resurrexit sicut dixit alleluya. Cui addidit btus Gregorius. Ora pro nobis deum alleluya. Qđ interpretat laudate dñm. Surrexerũt ergo filie syõ et beatissimã dixerũt. regine & cõcubine laudauerũt eam vt dicit Canticoz. vj. Filie syon sunt substãtie separate. i. angeli qui dicunt filie. non. ppter sexum: sed. ppter intelligentiam. filie aũt syon. ppter claram speculationez et continuã diuinoz. Syon interpretat speculatio: & ad hoc sunt creati. Surrexerũt autẽ ad venerandũ eam quã intuẽtur super se. quã ibi vocat vnã columbã suã electã genitricis sue: quia sola fuit tota cũ dei volũtate vnita. columba sine felle peccati: dealbata niue cane dilectionis: meritoz splendoribus sanctissancti fecundata: muneribus electa: et pelecta ex omnibus genitricis sue. i. synagoge: ex qua nata est. Regine autez sunt anime sancte: que ratione bene hic se et alios rexerũt. Concubine aũt sunt anime reprobozum. que cum nõ habeant deũ in sponum generant filios illegitimos scz malos operũ quibus non debẽtur hereditas superna. & hi etiã reprobi laudãt beatã virginẽ. vt dicetur in §. sequẽti. Sed filie syon. i. angeli magis laudãt: quia eam magis speculant & pfectiones eius. Unde in superlatino gradu beatissimã dicunt. & sic beatam me dicẽt omnes generationes et angelorum. Benedicta ergo tu in mulieribus a generatione omni angelica.

Universidad de Deusto
Biblioteca

§. I. De generatione humanali dicit Salomon Eccli. j. Generatio preterit. s. hominū p mortē. t gñatio aduenit. s. p natiuitatē alioꝝ hominū. terra aūt in eternū stat quā habitāt. Et Matth. j. Liber generatiōis ihesu xp̄i: abrahā genuit ysaac. ysaac &c.

De triplici gñatōe humanali q̄ de nedict mariam.

Hec autem est triplex.

¶ Generatio praua reprobor.

¶ Generatio recta elector.

¶ Generatio inclyta doctor

Et oēs he btām dicūt t bñdicunt de ea. Uñ aptissime bñdicta tu in mulieribꝫ. De prima dicit ꝓphā Matth. xv. Hñatio praua t adultera signū querit. Et moyses in cāticis. Hñatio eā peruersa est t infidelis. Deut. xxxij. Infideles em̄ filij dei tm̄ per creationē: dicūt beatā virginem t bñdictā: bñdicentes de ea. Licz adultera sit talis generatio: a deo vo recedens. vt iudei: gentiles: greci t latini: saraceni: turchi: armeni: indiani: georgiani: nestoriani: heretici: scismatici: t mali xp̄iani benedicūt eā. Josephꝫ magnꝫ hystoriographꝫ hebreor dicit de ea. Multi cōuersi ex iudaismo ex miraculis virginis beatā dixerūt dñ legūt in synagogis suis mirabilia que scripture t palam t in figura dicūt de ea velint t nolint bñdicūt. Et cū in fine cōuertent ad vesperā circuibūt ciuitatē eccl̄e: ad veritatē fidei recip[illegible]ndā: plene bea tā dicēt eā oēs ille generatione[illegible]. Nō em̄ preteribit gñatio hec (ait ihesus Luce xxj.) donec omia fiāt. Saraceni t turchi bñdicūt virginē adorātes eā in tēplis suis t thurificātes. t nomen eius in tali reuerentia est: q̄ blasphemātes eā grauissima pena multātur. Ffatent̄ em̄ xp̄m de ipsa vgine natū: celu viuū ascēdisse: nō mortuū fuisse: t demū in fine mundi mūdū iudicaturum. vt pz in alchorano lege eor. De latinis gentilibus Virgilij. Jā redijt t virgo: redeunt saturnia regna. Jā noua pgenies e celo mittit alto. Nate mee vires mea tu potentia solus: Et te figua manēt sceleris vestigia nostri Irrita perpetua soluat formidine terras. Quātus aūt btūs Hieronymus dicit Virgilius nō hec intendisse dicere de xp̄o: tm̄ possibile est etiā q̄ sicut Cayphas ꝓpheta uit de salute mūdi per mortē vnius. s. xp̄i nō hoc intēdēs nec intelligens: ita t Virgilius de xp̄o t mre eius bendicerit: vt sentit btūs Aug. Ouidius q̄ poeta in libro de vetula ait. O virgo felix virgo: virgo signata per stellas: Quis mihi tantū det viuere vt dignus possim laudū tua rū ferre preconia. Nā nisi tu fores: deus nō sumeret carnem. ex te hic deus omps. Nō tm̄ credit Ouidius illū libr̄ fecisse: sed aliquis fidelis Ouidio intitulans. Ex grecis fuerūt cōiter sibylle. Uñ t Lactātius ponit eor verba de xp̄o in g[illegible]co: t postea in latino. he laudāt btām mariam.

Scismatici t heretici etiā in multis errent: vel q: diuisi ab vnitate eccl̄ie: vel q: male sentiūt de aliquibus articulis: venerātur benedictā t btām dicunt virginē gloriosaz exceptis illis qui asserunt ipam habuisse alios filios ex ioseph. qd̄ blasphemū est t hereticum dicere. Sed t mali xp̄iani modo suo bñdicūt virginē. Nā t hom icide: adulteri: incestuosi: blasphemi: pditores: t oīa vitior spurcicia infecti: aliqui venerātur t bñdicūt btām mariā. Jeiunant in hoc nocte eius sabbatis vel per totū annū die annunciationis: vel vigilias festiuitatū eius in pane t aq̄. Et multi videt magis btām virginē in veneratiōe h̄re q̄ xp̄m filiū eius magis ex simplicitate moti q̄ sciētia. Sed q: honor mf is in filiū redūdat: patientia hz huius simplicitatis. Ecclesie plurime diuerse p orbē terrarū ad honorē btē marie dedicate plene in aginib⁹: ostendit deuotionē eximā stipendior t hoim predito z ad btām mariā cui se recōmendātes cū votis grās inmeras percipiūt beneficior ac euasiōis ex maximis periculis. Generationes ergo reproboꝝ btām eā dicunt bñdicūt. Sēa generatio est rector t electoꝝ. de qua ps. Generatio rectoꝝ bendicetur. Et in alio. Hec est generatio querēt eum. Sap. iiij. O q̄ pulchra ē casta gñatio cū charitate vel cū claritate. Hec generatio cōprehēdit ecclesiā cū oibus bonis fidelib⁹. Hi mirabilr q̄ possunt etsi nō quātū merent: venerātur btām mariā t benedicūt. Uñ ecclesia statuit dici in diuino officio t horas canonicas dictim ad honorē eius sicut ad honorē dei officiū illud. t ita sunt in precepto quoad obligatos. Addit q̄ ecclesia oibus sabbatis q̄ vacant: eā in missis vel officio toto honorari solēniter t cū sequēt[illegible] t sicut honorat dñs filius in dñicali officio ob suā resurrectionē: ita t ipa honorat dña mater in sabbato. q: illa die. s. sabbati mortuo filio: fide extincta de eius diuinitate in oibus discipulis t alijs: sola vera cognitio sue diuinitatis in ea requieuit illa die. Nā sequente die recupauerūt plures. Statuit insup ecclia singulis diebꝫ pulsari ter campanas ecclesiarū sero: t iterū de mane. Ad quid nisi vt honorarent btā mariā t laudent ex salutatione angelica. Generatio hec electoꝝ ecclesie bñdicetur: t beatissimā dicūt virginē hāc ex multitudine ecclesiarū dedicatarū sub titulo eius per totū orbē. Que ciuitas: quod castrū: que villa est que nō habeat ecclesiā t solēnitatē in eius noie fabricatā? Certe nec in noie saluatoris: nec in honorē aliquoꝝ sctoꝝ reperiuntur in tanto numero. Sed t in ipsis ecclesijs vel domib⁹ pauaris nō dicit alibi imago beatissime marie bñdicte. Et vbi in ecclesijs in parte inferiori earū quasi in sancta ponitur imago crucifixi tanq̄ cādelabrū ad illuminādū t incitādū ad sui imitationē. in parte superiori seu sacrario quasi in sctā sanctoꝝ t in loco ꝓpiatorij tabule altaris: cōiter ponitur figura beatissime marie cum filio in vlnis: vt ab ipa spere mus ꝓpiationē a pctis nostris apud filiū suū. Hoc aūt salubriter institutū est: vt dū sacerdos diuina sacramenta pertractat mariā intuens penset qualis fuit: qui deus est solo verboverbū carnē efficere. Et qualis dz esse sacerdos qui dz ex verbo suo (vel potius xp̄i a se prolato) corpus xp̄i in sanguinē efficere ex substātia panis t vini. Et ex ꝑplo sue humilitatis t puritatis discat pura gerere mentem t humilē: ac mediatricē ponat p se ad interpellendū ad digne t fideli ministrandū tantū sacramentū. Ffūr pcessiones annuatim ad honorē saluatoris in ascensione t die palmarū in ecclesia. similr bina vice ad honorem btē marie. s. in die purificationis per corresponentiā ad die in ramis palmaꝝ. Nā sicut tūc portant rami olive cū palmis i signū victorie xp̄i de morte p resurrectionē: ondētes etiā nos victoriā de vicijs p pniam ad vitā gr̄e resurrisse. ita i die purificat[illegible] cādelas accēsas gestam⁹ in manibus lumen ardentissime charitatis virginis designantes: t eā viuā in nostris operibus hr̄e protestantes. Scōa aūt vice pcessio fit in assumptione beate marie: qn̄ tota celestis curia cū filio suo dño saluatore obuiā venit ad associandū in celū in thronū suū. Hanc q̄ btām predicant t benedicunt omēs sermocinātes t predicantes p̄dicolis. exordiū pro gr̄a impetranda a salutatione angelica facientes. Demū octo sunt solennitates ꝑticulariter deo sub tali festo sacrate. s. natiuitatis dñi circūcisiōis: epiphanie resurrectionis: ascensionis: trinitatis: pentheoostes t corporis xp̄i. Et totidē sunt celebritates virgini sanctissime dedicate, scz festū sanctificationis in vtero: qd̄ quidā dicunt conceptiōis. festū natiuitatis sue: in qua nata est sancta. festū annūciationis quādo deus ex ea factus est hō. vnde maximū in quo facta est mater dei t regina celoꝝ t celoꝝ. magis tm̄ dies illa denominatur ab ea cōiter: vt dicatur dies annūciationis q̄ incarnationis festū visitationis: quādo scz visitauit concepto deo elizabeth t iohannes tunc sanctificatus fuit t ꝓpheta institutus. qd̄ festū instituit Urban⁹ papa circa ānos dñi M.cc.lxv. Ffestū purificationis quādo. s. quadragesima die natiuitatis filij obtulit eū in templo iuxta mandatū legis offerens sacrificiū pro eo. t eū redimens. qd̄ dicit maria cādelaria. Ffestū assumptionis q̄ in celū ascendit. Ffestum

Decē festiuitates q̄ cessiōis i quaꝝ festiuitatibus beate marie vir ginis.

Exēplum

niuis qd̄ institutū fuit a Liberio papa. vt habet in hystoria ex quodā miraculo qd̄ cōtigit rome. Nā cū qdā ciues rōmani nō habēs ple cogitaret quō substantiā suā expenderet ad honorē dei genitricis: cui deuotissim⁹ erat mente perfectas de edificādo eccl̄iam ad sui honorē: beatissima virgo sibi locū designauit in quo construeret templū sibi p signū tale: vbi. s. nix esset densa in illa pte ꝓstrueret. cū tm̄ tūc esset de mense augusti in q̄ nullibi ꝓpareret nix vel descēdit: cū sit intensus calor super terrā. s. quinta augusti. Et ex hoc signo papa Liberi⁹ cōstruxit ibi tēplū qd̄ sctā maria maior nūcupat. Una ex quattuor principalibus vrbis ecclesijs. Dispensatiue aūt hoc disponit diuina sapia vt in tali die niuis agat festū beati dñici p̄ris nostri: qui filius fuit Karls adoptiu⁹ fuit ipsi⁹. Nā naturalis dictus est dñs: ipse aūt adoptiu⁹ dñicus. cui ob eximiā puritatē habitū de[illegible]t albū vt niue. desuper tm̄ nigrā cappā designante humilitatē. nec em̄ vna sine altera esse valet. Ipsa a filio suo tribus lanceis cōtra mūdū vibrante ꝓpter tria vitia. scz auariciā: superbiā t luxuriā: ad destructionē se parante indulgentiā impetrauit t dilatione pnie: offerens se missurū ipm filiū dñicū cū alio fibi adiūcto ffrāsisco. s. q̄ cū filijs suis mūdū ad pniam reducerent. Octauum t vltimū festū eius est qd̄ antiquit⁹ dicebat sctē marie ad martyres. qd̄ festū celebrat certa die in sctā maria rotūda. Sz postea a Bonifacio papa aucta est solēnitas vt vbi p̄s fiebat solū rome ad honorē. s. marie t oim martyrū: postea institutū est vt celebrar ad honorē oim sanctoꝝ vbiq̄ terrarū p̄ima die nouēbris. t ita seruat. In q̄ solēnitate ipa est precipue oiu[illegible] sctoꝝ honorata.

§. III. Tertia generatio est sctoꝝ doctoꝝ. De qua aplus ad Eph. In xp̄o vos genui per euangeliū. Generare igit̄ dicunt doctores t predicatores ecclie t prelati: eos quos su doctrina trahunt ad bene operandū. Et primo ponemus doctores seu auctores sacre scripture. De hac sub figura ruth moabite ex qua nata est vgo maria. Bñdicta es tu filia a dño. Ruth iij. inquit Boos. In libro q̄ Judith. Ipa q̄ interficiens Holofernē seuissimū tyrannū inimicū populi dei: figurauit beatissimā virginē castissimā: pulcherrimā peremptricē diaboli. Que propter hoc benedicta fuit t collaudata fuit multipliciter. Unde Ozias princeps populi israel dixit ad eā. Benedicta es tu filia a dño deo excelso ꝑ omnibus mulieribꝫ super terrā. Benedict⁹ sit dñs qui te direxit in abscisione capitis principis inimicoꝝ nostroꝝ: quia nomen tuū ita magnificatū est vt non recedat laus tua de ore hoim: quiminoꝝ fuerūt virtus tue. Judith. xiij. Et imediate. s. dicitur q̄ vniuersi adorauerūt dñm dicentes ad eā. Benedixit te deus in virtute sua: q: per te ad nichilū redegit inimicos nostros. Achior q̄ ex gentili factus iudeus ad eā dixit. Benedicta tu a dño deo tuo: qm̄ in oi gente que audierit nomen tuū magnificabitur deus israel super te. Et in. c. xv. dicitur q̄ ioachim pontifex summus de hierlm venit bethuliā ad videndū eā cū ꝓsbyteris suis vniuersis: t benedixerūt illā omēs vna voce dicentes. Tu gloria hierlm: tu letitia israel: tu honorificētia populi nostri: q: fecisti virilr t ꝓfortitate est cor tuū: t ideo eris benedicta in eternū. Qd oia hec perfectius sint implenta in maria figurata q̄ Judith figura de se patet. Omissis aūt alijs ꝓphetijs t figuris: solū nunc tangatur id qd̄ dixit Esa. xj. c. Egredietur virga de radice iesse: t flos de radice eius ascendet: t requiescet super euz spūs dñi. qd̄ exponēs ecclesia in officio ait. Uirgo dei genitrix virga est: flos filius eius. super quē requiescet spūs almus. Si quanter aūt dicit flore non de virga ascendere: sed de radice eius ad tollendū errorē eoꝝ qui dixerunt xp̄m corpus habuisse fantasticū non verū. propterea dicit flore. i. xp̄m ascendisse oriū fuisse de iesse. q̄ fuit pater da-

De tertia gñatōe. s. sctoꝝ doctoꝝ que bendicit beatā mariam.

uid ad ostēdendū q̄ sin copulentā substantiā assumptā processerat a iesse: nō ex aere vel ex materia celesti: sed ex substantia corpis virginis gl̄iose. que virgo per ꝓpagationē carnale descēdit a iesse. Ascēdit iste flos campi terrestris semper proficiendo nō in se: quia super eū requieuerat spiritus almus ab inito sue conceptionis cū plenitudine summe gratie t veritatis. sed ascendit merendo p nobis quousq̄ ascendit crucē inclusiue: qui postea resurgens reflouit in carne sua: t ascendēs in celū factus est flos campi celestis. Dicitur aūt beata maria virga: quia semper erecta fuit nunq̄ inclinata ad terrena sed semper erecta ad celū. Hec virga est multipliciter benedicta in figuris sacre pagine. Virga ioseph cuius sustigiū adorauit iacob moriens mariā designans: quā debet reuereri q̄liber moriens vt ab ea tueatur. Ipsa em̄ est virga de qua Esayas cecinit. Pauebat assur. i. diabolus virga percussus suffragij. s. virginalis. hec est virga moysi que versa i serpentē summe prudentie: in mysterio incarnationis filij sui t institutionis apostolor deuorauit serpentes magoꝝ. i. confutauit sapiam sapientū huius mundi: t prudentiā prudentum reprobauit: ac hereses cunctas interemit. Synagoga autē significata per moysem que p̄s ab ea fugit: vt a re[illegible]ribili. demū in fine resumentur t reuertentur in virgā. Cognoscens illud p̄s. Virga tua. s. virgo maria. t baculus tuus. s. crucis fi[illegible] eius, ipa me consolata sunt. hac virga plurima miracula gesta sunt hac virga extensa super mare rubrū huius seculi peccat rubricati. submergit egyptios demones. t hebreos. i. electos letos eduxit. Hec virga pcussa petra: cor. s. durū t obstinatum precibus t meritis eius aquas lachrymarū affluenter emittit. O q̄ pulchre ostenditur virgā fuisse Aaron que arida in tabernaculo dñi posita cū alijs virgis sola inuenta est viruisse. floruisse t fructū fecisse. Descēdens ab ipa non solū ex tribu regali: sed t sacerdotali. dedicata ab infantia in templo dñi cū alijs virginibus ipa arida. i. virgine permanente: non humectata humano semine viruit virtutē generandi a spūsctō. ascepit: floruit xp̄m concipiendo. fructū fecit benedictū ventris sui ipsum parturiendo. Hec vt miraculū precipuū reponitur in sacrario dñi. Hec est virga regis assueri: qui interpretatur beatitudo qua extensa super illū qui ingrediebat ad eū saluus erat. t q̄ nō tangebatur ab ea: occidendus ejiciebat. Accedentes em̄ ad deū oratione vel in morte tot sunt demerita nostra q̄ nisi intercedant virginis reprobantur vt ꝓ. sumptuose orationes nostre t rei mortis iudicamur nisi ipsa subueniat. Mandauit q̄ dñs iesus primis prelatis t predicatoribus discipulis suis in via portare virgā. s. spem suffragij virginis gl̄iose. Et breuiter alia omittendo: vt dicitur in libro sapie. Benedictū lignū scz huius virge per quod fit iusticia. Imitādo em̄ eā iusti efficimur. t sicut sequendo virgā ligneā: recte scribim⁹ t alia agim⁹. ita recta opa facim⁹ imitando vestigia eius. Iniusticia etiā per eā facta est virga: q: ab iniusto possessore diabolo detenti iusti per filiū eius liberatissimus. Sancti q̄ doctores ecclesie stupentes satiari nonvalent collaudare bñdicere t ꝑdicare hāc virginē gloriosissimā q̄ virginitatis gloria permanente hoc mundo lumen eternuz effudit iesum xp̄m dñm nostrū. Beata es maria (inquit vt puto Gregorius) que dñm portasti creatorem mundi: genuisti eū qui te fecit t in eternū manes virgo. Benedicta t venerabilis es virgo maria que inuēta es mater salutatoris. Beatus Bern. super illud. Implenitudine sanctoꝝ detentio mea ait, Merito in plenitudine eius erat detentio sua. cui nec fides defuit patriarcharū: nec spiritus prophetarū: nec zelus apostoloꝝ: nec constantia martyrū: nec sobrietas confessoꝝ: nec castitas virginū: nec fecunditas coniugatoꝝ: nec puritas angeloꝝ. Jdē de plenitudine eius. i. bonoꝝ omnis marie recipiunt pniam. Et ger curationē: tristis consolationē: captiuus redemptionem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

peccatoꝝ veniam: iustus gratiã: angeli leticiam: tota trinitas gloriam: denicꝫ filius dei carnis substantiam. Beatus Hieronymus in sermone de assumptione. Talibus decebat virginem oppignerari muneribus. vt plena esset gratia que celis dedit gloriam: terris deum paccꝫ refudit: finem vitꝫ: vite originem: moribus disciplinam. Beatus Augustinus. De te o virgo Maria. quid dicam pauper ingenio: cum quicquid dicam minor est laus tua q̃ meretur dignitas tua. Si celũ appellarez altior es. Si matrẽ gentium dicam excellis. Si formã dei appellez digna existis. Si dominã angelorum vocem per omnia approbaris.

¶ De triplici fructu benedicte Marie virginis,

Capitulũ. XXV

Benedict' fructus ventris tui. Hec verba apposuit ecclesia in salutatione angelica que fuerũt Elizabeth. Quãdo em̃ beata maria concepto filio eã visitauit. Exclamauit ipsa Elizabeth repleta spiritusctõ. dicens. Benedicta tu inter mulieres. ⁊ benedictus fructus ventris tui. Ideo aũt angelus nõ dixit illud. scz benedictus fructus vẽtris tui. quia nondũ fructus ventris fuerat quãdo salutauit: sed quasi premisit suũ in hoc dixit. Benedicta tu in mulieribus fructũ comprehendat. Ecclesia autem vt iam exhibitum et mariane beate marie virginis commẽdatiuuꝫ hoc apposuit.

Ponitur autem coniũctio copulatiua. scilicet ⁊ benedict' ⁊c. que continet finem ad angelicã salutationem ⁊ adiecti onem ad personã filij pertinentẽ. Et vt noter inter benedictionem filij ⁊ matris aliquã distinctionẽ: ipsa em̃ benedicta est propter benedictionẽ fructꝰ. Unde sua benedictio descendit a benedictione filij. Et hoc elicit q̃ ô beatus Bernardus ait. Nõ ideo benedictus fructus vẽtris tui. quia tu benedicta. sed ideo tu benedicta: quia benedictus fructus ventris tui. quoniã ille in benedictionibus te preuenit.

Bñdictus fructꝰ ventris tui ꝺr quare,

Signãter aũt dixit fructus ventris q̃ filius tu' quia filius est quid cõmune ad spiritualem ⁊ carnalẽ generationẽ: fructus aũt plus determinat ⁊ carnalem: matrime cum hac determinatione ventris qui est locus generationis carnalis. propter quod etiam dixit non corpus sed ventris. vt veritas generatiõis magis exprimeretur. Habuit autem iste fructus ventris beate Marie. id est dominus Jesus omnes dignitates sue matris sed in sevel in equipollẽti excellentissimo cõgruenti. Habuit bonũ coniugale: quia sponsus vniuersalis ecclesie. Item ego fuit et pater qui verbo veritatis nos genuit: ex aqua quoq; ⁊ spiritu sancto: ex matre ecclesia omnes fideles regnauit. Item sicut ipsa mater dei. ita ipse filius dei ⁊ plus est esse filiũ dei q̃ matrem dei. Concedendũ insuper q̃ ipsa a fructu vẽtris sui. hoc est filio in omnibus priuilegijs excellit. Nec in hoc laus matris diminuitur: sed exaltatur in eo q̃ non tm̃ filium genuit fibi equalem: sed in infinitũ meliorem. quod etiam ex hac parte quodãmodo infinitam infinuat matris bonitatem. Omnis em̃ arbor ex fructu cognoscitur mo. vt etiam dicitur Matthei. vij. Infinita ergo bonitas fructus que est in iesu quodãmodo infinuat infinitã bonitatẽ arboris producẽtis mar. Dec oia Alber. Sz ad dilatãdũ materiã dici põt q̃ triplex ẽ fructꝰ vẽtris ma. bñdictꝰ.

¶ Triplici fructu vẽtris bñdicti ma.

¶ Est fructus naturalis vẽtris sui corporalis: benedictus per diuinã vnionem.

¶ Est fructus virtualis vẽtris sui mentalis: bñdictꝰ propter summã pfectionẽ

¶ Est fructus spũalis ventris sui exemplaris: bñdictus propter sanctã imitationẽ.

Hec põt notari in illa auctate Eccl. xxiij. Ego quasi vitis fructificaui suauitatẽ odoris: ⁊ flores mei fructus honoris ⁊ honestat. Item' fructus ibi notat fructificaui suauitatẽ odoris. scz xp̃s q̃ est ipa vitis afficiens intellectus. scõs ibi flores mei fructus honoris ⁊ honestat. terti' vo ibi. Ego quasi vitis ⁊c. vt patebit.

§.I. De primo fructu dixit

deus. primitr̃ do dauid de fructu vẽtris tui ponã sup sedez tuã. scz ad regnãdũ in ecclesia militãti ⁊ triũphãti. Signanter dicit de fructu vẽtris tui. nõ lumboꝝ tuoꝝ. In pceptione em̃ hois decidit semẽ a lũbis pris: ⁊ materia pceptꝰ a vẽtre mr. Sz q; xp̃s nõ ex virili semine: ꝫ solũ ex purissimo sanguine scissus virginis est cõceptus. Ideo dicit de fructu ventris tui. i. de fructu naturali. scz filio vẽtris. scz solius virginis mr: qui tuus ꝺr. q; ex te descẽdit ex progenie tua: hic regnabit in eternũ. Bñdictus aũt est iste fructus vẽtris virginalis oĩm bñdictiõe q̃ excogitari põt Ipse ait apls. est sup oĩa ⁊ in oĩbus bñdictus. Est em̃ deus ẽm Anselmuꝫ. Quo melius excogitari non potest Itẽ benedict aliquid propter aliqd bonũ q̃ habet. Sed quicq̃d boni est in creaturis est in deo ⁊ perfectius ⁊ causa omniũ bonoꝝ: q; iuxta illud Jacobi. j. Oĩe datũ optimũ ⁊ oĩe donũ pfectũ desursuꝫ est descẽdens a pre luminũ. g̃ oĩis benedictio ⁊ ratio benedictiõis reperit in eo. vt em̃ dicit Damascẽ. siue ẽm bonitatẽ: siue ẽm virtutẽ: siue ẽz sapientiã: siue ẽm tempus: siue ẽm locũ deficiat a pfectione non est deus. Confitere ergo deo. id est lauda in bonis. et benedic deũ seculoꝝ. Dicit Tobie. xiij. Quoniã eoipso et p ipm ⁊ in ipo sunt oĩa. scz bona. Roma. xj. Itẽ quicq̃d boni est in creaturis est in hoie. vnde ꝺr minor mũdus. ⁊ oĩis creatura ẽm beatũ Bzegl. in omel. Sed quicq̃d boni est vel esse potest in homine est: in christo Jesu maius esse nõ potest q̃ vnirꝫ deo in vnitate persone. quod in christo. Nã deus ⁊ homo vnus est xp̃us: sic̃ anima rõnalis ⁊ caro vn' ẽ homo. id est vna persona. ait bñs Athanasius Item propietates seu perfectiões que sunt in inferiorib' sunt in existẽtia in superioribus. vt ostendit Dionysius in celestibus hierarchijs. Sed dñs Jesus superior est omni hierarchia ⁊ vgine in supna glia. Ad Philipp. ij. ait apls Donauit illi nomẽ q̃ est sup oĩe nomẽ: vt in nomine iesu oẽ genu flectat: celestiũ: terrestriũ ⁊ infernoꝝ. Et ad Heb. j. c Cũ introducit pinogenitũ in orbẽ terrarũ. dicet adorẽt eũ omnes angeli dei. Item. iiij Esdre. viij. dicit. Veritas magna est ⁊ fortior pre oĩibus. Oĩis terra veritatẽ invocat: celũ etiã ipsa benedicit: ⁊ oĩa opa mouent ⁊ tremũt eã: ⁊ nõ est cum ea quicq̃ iniquũ ⁊ mualescit. vim ⁊ obtinet in secula seculoꝝ. Benedict' q̃ deus veritatis. Et est qui est veritas. Ego sum veritas ait xp̃s Jobis. xiij. ca. Et veritas de terra orta est. i. virgine humillima firmissima ⁊ fructuosissima. Benedictus ergo fructus ventris tui iesus. ⁊ multomagis q̃ ipsa virgo benedicta. Unde in eisdem duodecim priuilegijs quibus beata Maria excedit oĩes creaturas ipe iesus eã excedit. Nã primũ est. q̃ beata ma benedicta nunq̃ peccauit. Sed filius ei' nec peccauit: nec originale. fructꝰ ventris Ma. De.xij. priuilegijs

§.II Notandũ q̃ non dicit

determinate cuius respectu fructus iste marie sit benedictus. Et rõ est: q; simpliciter ⁊ absolute est benedict' oĩ modo ⁊ in oĩnibus vt declarabitur. Deo per nihil spedificũ coartari potest. Benedictio q̃ marie non restringitur ad mulieres tm̃: q; dicitur benedicta in mulieribus sed causa ⁊ origo oĩs benedictionis demonstratur. Possumus ergo loqui ẽm Albertũ de ista benedictiõe fructꝰ marie. i. iesu ẽm triplicẽ viã.

¶ Prim̃ quantũ ad significationẽ.

¶ Secundo quantũ ad suppositionẽ.

¶ Tertio quantũ ad subam ⁊ oẽm suã rem.

Quantum ad primum: scz significationem. sciendum q̃ ista benedictio habz tria significata: quoꝝ omnũ ratio saluatur in ista beatitudine qua dr. Benedictus fructus ventris tui. Nam ꝺr dictum est. s. Prima est benedictio maledicti euacuatio. Secunda est benedictio omnis boni possessio. Tertia est benedictio congratulantiũ laudatio. ⁊ quelibet harũ est triplex. Est enim triplex maledicti euacuatio. Incidit enim per peccatum triplex maledictum. Primũ est fomitis punctio. id est inclinatio habitualis ad malũ. ⁊ delectabilia carni que in actum progreditur: cũ quis incipit habere vsum liberi arbitrij. De quo aplus ad Roma. vij. Video aliã legẽ i membris meis repugnantẽ legi mentis mee. i. dictamini rationis. ⁊ captivum me ducentem in legem peccati. scz saltẽ quoad motus vicioꝝ qui sunt venialia. Sed benedictus fructꝰ ventris tui. scz iesus. quia excussus omnino ab omni fomite ⁊ malã inclinatione. j. Petri. ij. Peccatum non fecit nec inuentus est dolus in ore eius. quinimo agnus fuit qui abstulit peccata mũdi. Et vt dicit beatus Augl. de ꝑfect. liij. Nemo tollit peccata mundi niſi christus qui est agꝰ dei tollens peccata mundi. Secundum maledictum inductum per peccatum est labor inueniẽde veritatis. Unde Sapie. ix. dicitur. Difficile estimamus q̃ in terra sunt ⁊ que in pspectu sunt cũ labore inuenimus. que autem in celis sunt qs inuestigabit? Unde ꝺes philosophi in multis errauerunt circa naturalia. Sed ⁊ circa moralia ⁊ salutem propriã, vt dicitur Eccls. ix. Nemo scit vtrum odio vel amore sz dei sit dign'. ⁊ hoc q; ignorat si opa sua etsi videant bona: sint vere bona et meritoria. fructus autem ventris beate marie fuit bñdictus: q; nullã ignorantiã habuit: sed oĩa sciam. Omnia em̃ que fuerũt: sunt vel erũt in actu omnia sciuit aia xp̃i. Ad Heb. iiij. Oia sunt nuda et apta oculis eius. Tertiũ maledictũ est necessitas inclinationis. Ben. iij. Pulvis es ⁊ in pulverez reverteris. Propterea ad humiliandũ hoiem ꝺr Eccli. x. Quid superbis terra ⁊ cinis. Sed fructus marie ab hoc excluſus est ẽm illud quod ait ps. in persona eius. Non derelinques aiam meam in inferno: quo descẽdit mortuus. nec dabis sanctũ tuũ videre corruptionẽ scz corpis. Sed ô significatio bñdictionis est oĩs boni possessio. Ad illud dictum Abrae. Benedicã tibi ⁊ magnificabo nomẽ tuũ: q̃d tem poralia ⁊ naturalia, erisq; bñdictus q̃d spũalia et gr̃uita et in te benedicent oĩes gẽtes quoad diuinalia: q; p xp̃m fructũ marie que descẽdit ex abrãa deũ ⁊ hoiem recipiũt hoies benedictionẽ glorie. Fructus aũt hic marie benedictus est omnis boni possessione triplr. Primo q̃a habuit xp̃us bonitatẽ humane nature in summo. Unde Damascenus dicit. q̃ assumpsit dei filiꝰ pinitias humane masse. i. humanitatẽ in ea puritate que fuit in adam in statu innocentie. Et ppterea dicit Esa. vij. ca. q̃ emanuel partus ex virgine butyrũ ⁊ mel comedet: vt sciat reprobare malum. i. non sumere malũ peccati: ⁊ eligere bonum gratie. Dicit aũt comedisse. i. sibi vnisse: sicut quod comedit: incorporat et vnitur comedẽti butyrũ qui est pinguedo lactis. i. innocentiã. et mel dulce. i. sapiam. Sedm bonum quod in se habuit xp̃s est bonũ diuine nature in summo: ita fuit verus deus. Unde apostolus. in quo scz christo inhabitat omnis plenitudo deitatis corpalr. et Actuũ. x. Pertransiuit iesus bene faciẽdo ⁊ sanãdo oĩes oppressos a diabolo: qñ deus erat in illo. nemo em̃ põt expellere diabolum ab homine nisi deus remittẽdo peccata Creature sanctificabet bonitatẽ mirabiliter. sed iesus quia deus verus habebat bonitatẽ essentialr: quo modo nemo bonus niſi solus deus. scz essentialiter ait ipse Lu.

Tertium bonũ huius bñdictõis est bonitas vnionis natu diuine ad humanã. Leo papa in sermone. Salua igitur vtriusq; pprietate nature ⁊ in vnã coeũte personaꝝ suscipitur a maiestate humilitas: a virtute infirmitas: ab eternitate mortalitas: vt q̃ nostris remedijs congruebat mori posset ex vno: ⁊ resurgere haberet ex alterno. ⁊ ppter istud bonũ unionis dixit zacharias laudans deum. Benedictus dñs deus israel: quia visitauit scz p hanc vnionem et inde fecit redemptionẽ plebis sue. Tertia significatio benedictionis est congratulantiũ laudatio. de qua Raphael ad Tobiã ⁊ filiũ ait. Benedicite deũ celi. et coram omnibus viuẽtibus cõfitemini illi: quia fecit nobiscũ misericordiam suã. Et hec est triplex. scz angeloꝝ hominũ. et rerum' corporaliũ. Angeli laudãt ⁊ benedicũt fructuꝫ ventris beate marie: quia per ipm restauratus est numerus diuinitus eoꝝ. Unde ecclesia canit. per quẽ scimꝰ xp̃m maiestatẽ tuam laudãt angeli: adorant dominatões: tremunt potestates. celi celoꝝq; virtutes ac beata seraphim. benedicite ergo dñm oĩes angeli eius. Permaxime homines benedicere ⁊ laudare debet iesum: quia factus est eoꝝ frater: eoꝝ ductor: eoꝝ redemptor. Nec enim (vt ait Petrus aplus in actibus apostoloꝝ) est aliud nomẽ datũ sub celo in quo oporteat nos saluos fieri. q̃ scz per iesum xp̃m. et ideo qui preibãt ⁊ qui sequebant clamabant filio dauid dicẽtes. Osanna. i. obsecro salua nos. benedictus qui venit in nomine domini osanna in excelsis. Mat. xxj Qui preibãt significãt patres veteris testamenti: qui sequũtur patres nouꝰ: ⁊ oĩes debent benedicere cõgratulãdo de saluatione facta per christũ. Tertia etiã alia corporalia habẽt cõgratulari ⁊ laudare modo suo de fructu ventris marie. q; at quo modo vnita sunt cũ suo creatore inquãtum deus factus est homo; qui participat cum eis

Universidad de Deusto
Biblioteca

nibus corpibus inq̃tum ⁊ ipse corpus habet.⁊ ipe oia de-
mũ renouabit⁊ melioꝛabit.⁊ ꝺo. Benedicite oĩa opera
dñi domino:laudate ⁊ superaltate eũ ⁊c. Benedicite celi
domino.benedicite aque oĩes que sup celos sunt ⁊c.Be-
nedictus ḡ fructus ventris tui ꝑm triplicẽ significationez
benedictionis.

§.III. Quantuz ad suppos

sitionẽ,inq̃tũ scz supponit ꝓ xp̃o hoc est qꝺ ꝺr.Bñdictus
fructus vẽtris tui:habet tria.⁊ pro oĩibus reddit locutio
vera.Est em̃ bñdictus fructꝰ iste triplici benedictione,scz
¶Benedictiõe nature,
¶Benedictione gratie,
¶Benedictione glorie.
Et qꝺlibet istoꝝ est triplex. Bñdictio nature in eo fuit tri
plex.Habuit em̃ corpus bñdictũ:animã benedictã:⁊deita
tẽ bñdictã. Corpꝰ eiꝰ fuit benedictũ qꝺ materias:qz nõ
ex materia corrupta:sed ex purissimis sanguiꝺ fuit cõce
ptũ.Sap̃.vij. Ad corpꝰ incoinquinatũ accessi. Fuit bñ
dictũ in armonia.qz optime ꝓportionatũ: cũ oĩmoda ꝓ
portiõe humoꝝ.adeo ꝙ nõ incurrisset aliquã infirmitatez
si diu vixisset.⁊ morte violẽta.scz cruciõ fuisset occisus
sed senio defecisset.Ex quo cũ nõ esset debitor mortis: qa
nõ per carnalẽ ꝓpagationẽ exiuit ꝺceptus:voluntarie tñ
suscepit mortale corpus. Benedictũ fuit illud corpus in
forma⁊ pulchritudine.p̃s.Speciosus forma pre filijs ho
minũ propterea benedixit te deus in eternũ.Habuit em̃ cõ
gruentẽ quãtitatẽ. Nã etsi in cõceptiõe:qz subito fuit pfe
ctissime oꝛganizatũ corpus illud⁊ diuinctũ ad oĩb̃ sub-
linian tis puissimũ fuit sup oĩes cõceptos in vtero ta-
mẽ spacio qꝺragĩta diez:vt quadragintaseꝛvt dicũt phi
sici:q̃bus corpus cõceptũ paulatim cõpleꝝ⁊ oꝛganizaꝝ in
mẽbris suis:puenit ad debitã⁊ cõem quãtitatẽ. Sili in
figura⁊ colore fuit spectosissimũ: vt offendit ex quadam
epla quã scripsit quiꝺã gentilis Tiberio tunc imperãti in
partibus iudee moꝛa trahẽ ꝓ parte romanoꝝ.hic in ea
declarat effigiẽ eiꝰ⁊ formã put oculis suis viderat. Ani
mã quoq; habuit benedictã.iuxta illud Sap̃ Sozitꝰ cum
animã bonã:fuit itaq; benedicta anima illa a deo tũc crea
ta:qz infusa corpi fine pctõ:fine fomite:fine ignoꝛãtia fuit
Fuit benedicta:qz intelligẽtiã habuit acutissimã: omnia
tunc intelligẽs memoriã tenacissimã:voluntatẽ adoñe bo
nũ fine difficultate ꝓmptissimã.Species oĩm rerũ fue
rũt in mente eius indite seu cõcreate.sicut ꝺicit de Adam
Fuit ergo benedicta anima illa omniũ naturarũ naturali
cognitiõe:virtutũ politicaꝝ ꝓfectiõe:suprema naturali dei
dilectionẽ vt merito ꝺici possit de eo illud. Preueniſti eum
in benedictiõib̃ dulcedinis.qz ante natiuitatẽ ista habuit
anima eius.Habuit⁊ benedictã deitatẽ in se.Vñ p̃s.Bñ
dictus ꝺns deus meus qui docet manus meas ⁊c.De me
us dicit.qz p deitatẽ vnitã nature nostre:factus est noster.
Dõ autẽ factꝰ⁊ cõuersaꝝ in terra docuit exemplo suo nos
pugnare manibus nr̃is. i.operibus contra inimicos spiri
tuales mũdi fallentis:quem cõtemptu:carnis inficientis
⁊ leiumꝫ⁊ abstinẽtia afflixit:diaboli suaꝺeris.quẽ do
cumentis scripture supe uit in ꝺeserto. Benedicta ergo
fit sctã trinitas atq; inꝺiuisa vnitas. Trinitas ista sã est
que in Jesu habet. Nã sancta caro:sctã anima: sancta ꝺei
tas:⁊in ea inꝺiuisa vnitas.s. in persona. qz vna persona
deus⁊ homo:nõ due persone:nec duo suppositа: sed vnũ
cõfitebimur ergo ei.qz fecit nobiscũ miscoꝛiam suã. Bene
dictio secunꝺ scz gratie fuit in fructu ventris Marie.
Et hec triplex.nã habuit cũ patre gratiã incarnatã.cũ ma
tre gratiã creatã:preter vtrũq; gratiã cõiunctã.habuit em̃
a patre gratiã increatã.scz ꝙ fit deus.Vñ ipe ait Job.vij
Mea ꝺoctrina nõ est mea.sed eius qui misit me patris.
quasi ꝺicat ꝺm btm̃ Aug̃l.sup Joh. Ego q̃ ꝺico sapien
tia⁊ vbũ: nõ habeo esse a meipo.sed a patre q̃ hanc gratiã
ꝺedit mihi vt sim ꝺeus. Habet etiã ab eo ꝙ sit filiꝰ ꝺei.
p̃s. Dñs ꝺixit ad me filius meus es tu. Leo papa. Verbũ
em̃ ꝺei:ꝺeus filius ꝺei:vt liberaret hoiem ab eterna morte.
factus est homo:⁊ tanto federe vtrãq; naturã cõseruit:ve
nec inferioꝛe ꝙsumeret glorificatio:nec suplorẽ ꝺiminue
ret assumptio.Habet ꝺemũ a p̃re ꝙ sit spiratoꝛ spũsancti.
Mittã inq̃t ipe vobis a patre spm̃ veritatis. Job.xvj.id est
mittã spũsanctũ a me,pcedentem. Sed ꝙa me,pcedat⁊
vobis mittã:hoc h eo a p̃re. Unde vcũ instituit sacrm:
in quo se totũ ꝺimisit nobis eleuatis oculis in celũ ad pa
trem bñdixit:quã totũ qꝺ est recognoscẽs a p̃re habere.
Cũ matre triplicẽ gr̃am habuit creatã.videlz quia omne
gr̃am⁊ gratis datã⁊ gratũ facientẽ⁊ singulariter pulle
giatã habuit: vt sic ipa ꝺr gratia plẽa:ita⁊ fructꝰ ventris
eiꝰ,verbũ scz caro factũ plenũ gr̃e ꝺica..excellẽtius tñ in
ipo.vt.s. ꝺictũ est.Secꝺo qz oĩm gr̃am ꝺedit.sicut em̃ de
plenituꝺine eius scz ꝺiuinis recipiũt vniuersi. vt ait btũs
Berñ.Sic ꝺe plenituꝺine xp̃i nos oẽs accepimus gr̃am
vt ait Joh.j.perfectius tamen ꝙ xp̃m. Tertio ꝺedit vera
id quoꝺ habuit. Dat em̃ remissionẽ pctõꝝ:quã remissio-
nem: in se nõ habuit.nec filius. nec mater:qz nullus pctm̃
filius habuit.mater nullũ actuale.ꝺat tamen aliter filius.
aliter mater. filius efficiẽter vt ꝺeus:meritorie vt homo.
Mater suffragio oĩonis sue impetrãꝺo remissionẽ pec-
catoꝛibus penitẽtibus. Cõgrue ḡ elizabeth ait. Bñdicta
tu in mulieribus.⁊ ita bñdictus fructus vẽtris tui iesus.
qui tecũ gr̃am habet.Ex cõiunctione ꝑter vtrũq; scz ꝺei
tatis cũ humanitatis cõiunctione habuit triplicẽ gratiã.
Una ꝙ fuit filius pluriũ. Nam mater eius habuit p̃rem
et matrẽ scz Joachim⁊ Annã. Sed nõ ꝺeũ habuit p̃rem
sed hoiem vt ꝺictũ est ioachim. Pater vo xp̃i non habu
patrem nec matrẽ:nec ꝺeum nec hoiem. Ipse habuit
patrem⁊ matrẽ⁊ ꝺeũ p̃rem⁊ hoiem matrẽ. Secũꝺo ex
ipa cõiunctione ꝺei cum homine habet ꝙ sit redemptoꝛ.
filius hominis nõ venit ministrari:sed inmistrare,⁊ ꝺare
animã.i.vitam redemptionẽ pro multis. Matth̃.xx.c.et
quomoꝺo ꝺeclarat ꝑncps apostoloꝝ. Petrus in prima
canonica ꝺicẽs. Non em̃ corruptibilibus auro⁊ argento
redempti estis ꝺe vana vestra cõuersatione: sed pretioso
sanguine agni immaculati..Qꝺ premium sanguinis fuit
infiniti valoris ad nos redimendũ ꝑpter ꝺiuinitatem ei
vnitã:⁊ inq̃ est redemptoꝛ⁊ spõsus animarũ. ij. Coꝛ.
xj. Despõꝺi em̃ vos vni viro virginẽ castaz in̄ gritate.s.
fideꝝ⁊ ꝺilectõis exhibere xp̃o. Est⁊ sacerdos fideliũ siue
pontifex. Ad Heb.ix. Christus assistens põtifex futuroꝝ
boꝝ⁊c. Introiuit semel in sancta eterna redemptione
inuenta. Iuꝺex quoq; viuoꝝ⁊ mortuoꝝ. Joh.v. Pater
nõ iuꝺicat quẽq̃:sed oĩe iuꝺiciũ ꝺedit filio:inq̃tum ipe
solus in humanitate quã sumpsit cũctis appebit. Tertio
ex hmõi cõiunctione habet ꝙ sit beatitudo oĩm. Johã.x.
Ingrediẽtur scz quilibet beatus⁊ egrediet⁊ pascua in-
uenit. Ingrediũtur ad deitatez christi contemplanꝺam.
Egrediet ad humanitatẽ speculanꝺã:⁊ vtroq; fruitõnis
refectionẽ beata inueniet.⁊ ideo benedic anima mea do-
minũ ⁊c.Qui propiciat oĩbus iniquitatibus tuis⁊ sanat
omnes infirmitates tuas ꝺeus homo per sacramenta ab
eo instituta,qui redimet ꝺe interitu vitã tuã: inq̃tuz redẽ
ptoꝝ.⁊ coꝛonat te inquantũ beatificat. Benedictio quoq;
glie,qua bñdictus est fructus ventris Marie est triplex.
Habuit em̃ gr̃am comphensoꝝ : gloriã redemptoꝝ:et
gr̃am creatoris. Gloriã habuit comphensoꝝ ꝺum fuit
viatoꝝ.qꝺ nulla creatura habuit. Nam in mũꝺo quilibet
sanctus est solum viatoꝝ.in allo tm̃ comphẽsoꝝ.Christus
autẽ simul in mũꝺo viatoꝝ inquantũ mortalis⁊ merebat
Comphensoꝝ:quia clare intuebat anima eius ꝺiuinitatẽ
cui erat vnita vt nũc : et summã aureã habuit sup omnes
⁊ reolas⁊ premia ꝺeitalia oĩa in summo:vt aperte
intelligat ꝺe illo. Dilectus ꝺeo et hoiꝺus cuius memoria
in benedictione est.similẽ illuz fecit in gloria sanctoꝝm.
Eccl̃i.xlv. scz ꝺum hic etiã vixit,habuit⁊ gloriam redeũ

ptoꝛis inq̃tũ ipse hominũ liberatoꝛ:ꝺemonũ superatoꝛ.⁊
nature humane exaltatoꝛ.Et iõ p̃s. Per singulos ꝺies bñ
ꝺicã tibi⁊ laudabo nomẽ tuũ ⁊c. Tertia que est gloria
creatoris ostenꝺit in miscꝺia in sacris: in iustitia: in ꝺamna
tis:in magnificẽtia:in celis⁊ elemẽtis. Vñ te celoꝝ militia
laudat adoꝛat:ꝑꝺicat.triplexq; mundi machina bñꝺicit p
scla. Et ideo benedictus fructus vẽtris tui.

§.IIII. Tertio potest cõsi-

ꝺerari ista benedictio fructus ventris btẽ Marie q̃tum
ad substantiã⁊ partes eius integrales. bñ tripliciter,
¶Primo q̃tum ad ꝓncipiũ⁊ causam,
¶Secꝺo q̃tum ad essentiã.
¶Tertio q̃tum ad efficientiã.
Si ergo consꝺeret iste fructus inq̃tum est benedict⁹
tripliciter.ꝑm triplicẽ sui oꝛiginẽ:habet oꝛiginẽ iste fructꝰ
benedictã trinitatẽ:q̃ opata est hoc mysteriũ incarnatiõis
Vñ benedicta sit scta trinitas creatriꝛ⁊ gubernatriꝛ oĩm
bꝝ oꝛiginẽ fructus iste q̃tum ad suã ꝺeitatẽ per generatio
nẽ benedictũ patrẽ.ꝙ. Coꝛ. Benedictus ꝺeus⁊ pater ꝺñi
nostri iesu xp̃i pater miscꝺiaꝝ. Habet oꝛiginẽ q̃tum ꝺ as
sumptã humanitatẽ benedictã matrẽ per natiuitatẽ in vte
ro⁊ ex vtero. Unde Elizabeth aptissime ait ei visitanti ip
sam.Benedicta tu inter mulieres:⁊ benedictus fructꝰ vẽ
tris tui:⁊ vñ hoc mihi vt veniat mater ꝺñi mei ad me Lu.
j.c. Quantũ ad essentiam benedictus est fructus ventris
Marie tripliciter. Benedictus fructus ventris tui. Ait
beatus Berñ.benedictus in oꝺoꝛe:benedictus in sapoꝛe:
benedictus in specie vel decoꝛe. Oꝺoꝛe suo implet cogno
scitiuã. Unde in canticis. In oꝺoꝛe vnguentoꝝ tuoꝝ cur
ꝛus.id est gratiarũ. Nam in oꝺoꝛe eius reuiuiscit moꝛ
tui. Oĩnes ysaac ait in figurã eius filio suo iacob, ꝺe
quo ꝺescendit. Ecce oꝺoꝛ filij mei sicut oꝺoꝛ agri pleni. sci
licet gratiarũ⁊ bonoꝝ cui benedixit ꝺeus Geñ. xxvij. a.
In sapoꝛe quoq; benedictus fructus hic reficiens affecti
uam.vt summũ⁊ ꝺulcissimũ bonũ. Canticoꝝ.ij. Fructus
eius ꝺulcis gutturi meo ait anima ꝺeuota hoc ꝺegustans
p̃s. Gustate⁊ videte quoniã suauis est ꝺominus. beatus
vir qui sperat in eo.⁊ multo magis qui hoc in patria gu
stat. Addeꝺ sapoꝛẽ valoꝛem. Dalet em̃ cõtra oĩne ma
lum in mẽ camentũ:in cibum habentẽ oĩne ꝺelectamẽ
tum:in ꝓcciũ comparãs oĩne bonũ. Benedictus est iste
fructus in ecie:vel decoꝛe. p̃s. Speciosus forma pre fi
lijs hominu:ꝓpterea benedixit te ꝺeus in eternuz. Pe
trus. Jn que ꝺesiderãt angeli p picere. Quantũ ad
efficientiã benedictus fructus ventris Marie actiuꝝ
⁊ passiuã..etiã qꝺẽ. quia benedixit nos benedictione
temporali:benedictiõe spirituali gratie:⁊ benedictione su
pernali glorie. Unde p̃s. ter dicit. Benedicat nos ꝺeus
ꝺeus noster.⁊ benedicat nos ꝺeus: ⁊ signanter ꝺicit ꝺeus
noster.vt notet istũ fructũ vẽtris Marie.qui er hoc est
factus noster ꝺeus singulari modo.quia ex ea carnem no
strã assumpsit. Quantũ ad benedictionẽ passiuã. id est
quia facit nos benedicere.vt sic per cum recipiamus virtu
tem eũ benedicendi.id est laudãdi. Triplic hoc acci
ꝺit. Facit em̃ nos benedicere coꝛde. Juxta illõ. Benedic
anima mea ꝺñm.⁊ oĩa interioꝛa mea nomini sancto ei⁹.
Oꝺe.fm illud. Benedicã ominũ in omni tempoꝛe: sem
per laus eius in oꝛe meo. Et Petrus in canonica. Nulli
malũ ꝓ malo reꝺꝺentes:aut maleꝺictũ ꝓ maleꝺicto.
sed econtra benedicentes. Opere. p̃s. Ecce nunc benedi
cite ꝺominũ:oĩnes serui ꝺomini.scz bene operãꝺo. ⁊nc cõ
cludendo ꝓmũ fructũ. sc naturalem: ventris materia
lis Marie vtiq; benedi us omnimoꝺo fuit. Et go vt
vltis fructificauit suauitatẽ oꝺoris.scliz ꝺominuz Jesum
q̃uit ipse Sapiens Eccl̃i.xxiiij.c. Sicut cinomomũ⁊ balsa
mũ oꝺoꝛẽ ꝺedi:⁊q̃si,myrrha ele di suauitatẽ oꝺoris.

¶De duodecim fructibus spiritus qui fuerunt in Ma-
ria. Capitulum. XXVI

Benedictus fruct⁹ vẽ

tris tui. Est alius fructus vtualis marie. De
quo ꝺns. Posui vos scilz in mũꝺo vt eatis et
fructũ afferatis scz bonoꝝ operũ. Omnis em̃ arboꝝ q̃ nõ
facit fructũ bonũ excideꝝ scz p mortẽ.et in ignẽ mittet.s.
eternũ. Mat.vij. Fructus iste bonus pcedit ex vẽtre bo
ne mẽtis. Mens em̃ ideo ꝺr venter aie:qz in ea cõtinent cogitatiões⁊ affectiones ex apphensis ex sensibus quasi ex cibis comestis q̃ mẽs occulta est cũ suis cogitatiõibus et affectiõibus:sicut vẽter⁊ cõtenta in eo. Isti aũt fructꝰ ventris beate marie sunt benedicti ꝓpter summã eoꝝm pfectionẽ.⁊ ꝓpterea ꝺicit Eccl̃i.xxiij. vt ꝺictũ est.s. Flo
res mei fructus honoris⁊ honestatis. Flores sunt inchoa
tiones fructuum. vbi q̃ in alijs sanctis vtutes sunt quasi
flores.i.imꝑfecte⁊ incõplete respectu vtutũ patrie.in ea
fuerunt isti flores fructus: quia virtutes habuit quasi ad
modum patrie aliquo modo.vt ostẽsum est.s. cum ageꝛe
tur ꝺe gratiaꝝ vtuali eius. Et ista bona opera sunt fructus
quibus ꝺebeꝺ verus honoꝛ:⁊ in qbus est vera honestas:z
ad quoꝺ infinuandũ cantat ꝺe ea quoꝺ scribitur in cãti.
Emissiones tue paraꝺisus cuz pomoꝝ fructibus. Emis
siões ꝺicũt opa ex ventre mẽs pcedentes. iste fuerũt
paraꝺisus quasi similes operibus eoꝝ qui sunt in paꝺiso
adeo pfecte fuerũt. Poma que sũt ũꝺa sunt pater⁊ fi
lius⁊ spũsanctus. quia sicut pomũ est rotunꝺũ et figura
rotũꝺa est capacissima:⁊ nõ inueniẽ ibi ꝓncipiũ et finis.
Jta eternus pater:eternus filius:eterꝰ spũsanctus sine
ꝓncipio⁊ sine vnus ꝺeus:oĩa cõtinens. quibus ꝺiui
nis perfonis aliquãꝺo fruebar.⁊ ideo cũ ꝺr cũ pomoꝝ
fructibus. Et ad se uocandũ aꝺ hmõi fructꝰ pcꝺ ꝺos
aiebat Eccl̃i. xxiij. Transite ad me oĩes qui cupiscitis
me.i.amatis.⁊ a generationibꝰ meis implemini.i.operi
bus vtuosis:que generate⁊ ꝓꝺucte sunt a ventre mentis
mee.sicut fructus ab arboꝛe.et sicut filij a ventre matris.
Implemini ait.i.copiose ea agẽꝺ.⁊ quia ipa sola iplet⁊
reficiunt animã. Nam operꝝ mala esurientẽ⁊ vacuũ red
ꝺunt.vnde⁊ fructus ꝺicuntur opera vtuosa. vt ꝺicit glo.
beꝝ Ambros̃ij. quia mentẽ reficiũt sincera ꝺelectatione.
Sed inter cetera opa vtuosa permaxime ꝺelectant aiam
illa ꝺuoꝺecim que enumerat apostolus ad Galathas.v.
que appell fructus spiritus ꝺicẽs. Fructus spũs sunt.
Charitas:gaudium:pax:patientia;benignitas:bonitas:
longanimitas:mãsuetuꝺo:fides:modestia:continentia:ca
stitas. Hi fructus fuerũt fructꝰ ventris mẽtalis marie
valꝺe suaues. Et ideo subꝺit. Spiritus em̃ meꝰ ⁊ sup mel
ꝺulcis.i.iste fructus ũs mei. Dulcia autem cõuniter
alliciũt appetitum. Sunt em̃ ꝺulcia amica nat e.⁊ ideo
inuitat ab huiusmoꝺi sui exemplo ꝺicẽs, Trãsite ad me
omnes qui cõcupiscitis me ⁊c.

Mẽs dr vẽter ani me quare

Spãtia osa ꝺicũt fructꝰ ẽre

§.I. Quoꝺ isti fructꝰ spũs

fuerunt in maria:ꝺeclaraꝝ. Primus itaq; fructus spũs
ventris marie mẽtalis ꝺr charitas.que hic non importat
vtutem.ꝺe qua ꝺictũ est.s.sed actũ eius. Ubi fructus cha
ritatis est q̃ ꝺe terra ad celũ euocat.⁊ sic ad ipm ptin
terrenis separatio⁊ ad celũ e atio. Sed btã maria fuit
oĩa terrenis eleuata:qz nec,pulnis veniaꝝ aꝺhesit pe
ꝺibus affectiõ eius.qõ nulli sanctoꝝ cõtig.. Fuit etiam
eleuata aꝺ celũ sup oẽs in cõtemplatõne⁊ cognitione et
affectione ꝺiuinoꝝ. Vñ ꝺicit Eccl̃i.xxiiij. Ego qsi cedrus
exaltata sum in libano.libanus q̃ interpꝛat candiꝺatio.si
gnat eccl̃iam militantẽ⁊ triumphantẽ. ꝺiꝺa puritate
Sicut q̃ cedrus in libano est altioꝝ omni arboꝛe.ita bea
ta vgo magis eleuata erga ꝺeum in ecclesia⁊ ꝺilectione.
Preterea in p̃s. fit triplex qstio. Prima est qs ascenꝺet
in mõte ꝺñi. Secꝺus stabit in loco sancto eiꝰ. Tertia ẽ
ꝺñe quis habitabit in tabernaculo:et quis requiescet ⁊c.
Difficile siquiꝺem⁊ perfectũ est ascenꝺere, Difficiliuz et

5.ti. xxi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pfecti⁹ stare. Difficillimū ⁊ pfectissimū est habitare ⁊ qui escere. Z. cedere ptinet ad aplos q̄ sunt maiores de eccla, sed nō ptinuit ad eos habitare: sed discedere. In figuraz huius angeli ascēdebāt ⁊ descēdebāt p scalā quā vidit Jacob Ben. xxviij. Unde ⁊ apls qui raptus fuit ad tertium celū: postea descēdebat ad disponendū cubilia infirmoū. vt ptz. j. Lor. vij. Ad pfectionē ergo statū q̄ aplor ptinet ascendere ⁊ stare. Ihi aūt vident esse cōprehensores: qui ascendentes in celū stant firti in actuali dilectione diuinoꝝ: nō tñ vident quiescere inq̄tū appetūt ce:pora eor cuz ipis aiabus gloificari q̄d nodū implet. Virgo aūt beatissima semp ascendēs de virtute in virtutē. ⁊ stans in habituali dilectōe pfectius q̄ sancti in p̄ria: etiā habitādo quie scit anima in c:pore glorificato. Et ideo dilectus me⁹ mihi ⁊ ego illi mō excellētissimo. Scōs fructus dicit gaudiū: quod importat delectationē in creatura rationali. Et vt ait btūs Bern. Illud est veruz gaudiū. quod nō de creatura: sed de creatore cōcipit: cuius cōparatiōe omne dulce amarū: oīe pulchrū feudū: oīe q̄d delectari pōt molestū. Unde ps. Uiderūt oēs fines terre. scz per fidē salutare dei nostri. Jubilate deo oīis terra. vbi dicit glosa. q̄ visio saluatoris est causa iubilationis. Et sm be. Hoc. in moral. Jubilatio importat quoddā gaudiū intensuz quod occultari nō valet: ⁊ exprimi nō potest. Si aūt ad partum virginis gaudet chorus celestiū ⁊ angeli canūt deo mysteriuz videntes. Et magi gauisi sunt gaudio magno valde rutilantes stellā que eos ad puerū ⁊ matrē eius perduxit quāto magis iubilatiōe sunt repleti videntes eum. Nulla autē lingua fari posset: nec intellectus capere gaudia pfectissima virginis. que percepit in cōceptu fi⁹ in partu: in lactando eum: in portādo eum in gremio: in colloquendo cōuersando cū eo. Exultauit (ait in cātico Luce. j.) spiritⁿ meus in deo salutari meo. id est extra saltauit. supra se saltauit pre gaudio quiescendo in deo salutari meo. Itē cum dicit a christo. Gaudete ⁊ exultate. quia nomina vra scripta sunt in celis Luce. x. Gaudiū hoc e⁹ de p̄ni iustitia ⁊ predestinatione eterna. Si gaudiuz generat ex hoc q̄ qs est predestinatus filius dei per adoptionē. ⁊ sm presentē iusticiam multomagis habet gaudere q̄ sit predestinata. vt sit mater dei. ⁊ habeat omnē perfectissimā iusticiā. Uno ut fuit virgo Maria. Tertius fructus est pax. Pax. sm beatū Augustinū. xix. de ciuitate dei. ab oīibus optatur sed a paucis vera pax inuenitur. quia nō q̄ ubi est. Decinerūt angeli nato domino ex virgine. In terra pace esse hominibus bone voluntatis: nō est bona voluntas illa in qua est peccatū. ⁊ ideo nō est pax impijs. Unde dicit dominus per Esaiā. Sed in pace in idipsuz dormiā ⁊ requiescam. ait Ps. Cum homo dormit. coptus est a vitijs et perturbationibus passionū. ⁊ reqescit in idipsuz. id est deū qui semper est idem ipsum. quia immutabilis conformās se voluntati sue. tunc est in vera pace. vt dicit beatus Augustinus in lib. confessionū. Omnia alia sunt aspera: ⁊ tu solus deus es requies: ⁊ inquietum est cor nostrum donec requiescat in te. In oīibus requiē quesiui: ait beatissima Maria semper subdita voluntati dei et semper habēs nō solum bonā: sed optimam voluntatem. ⁊ ideo fructuz pacis habuit mundus: caro: demonia: diuersa mouēt prelia ⁊ conturbāt pacē nostrā. Sed mūdus pacē eius turbare nō potuit. quia p cupercula spiritu: diabolus pacē eius p.urbare nō potuit: q: humillima. Caro nō concupuit aduersus spiritū. quia fomes i ea extinctus fuit. ⁊ quia oīe simile appetit suū simile. ipe qui est pax nostra: in ipa pace plenissima requieuit in tabernaculo suo. sm illud Ps. In pace factus est locus eius. Quartus fructus est patientia. Patiētia opus perfectū habet ait Jacobus in canonica. c. j. cum scilicet quis p:opter aduersa cōtingentia non contrista tur. sed equo animo fert. Ad hoc valent exempla sctōrum. qui etsi iusti: multa passi. sūt patientissime. Sicut Tobias qui nec est contristatus ꝛ plaga cecitatis pe/

Jubilatio q̄d importat,

nerit sup cū: cū tñ opib⁹ insisteret pietat. Sic Job amissa oi suba familia ⁊ sanitate corpis. in oīb⁹ his nō peccauit: nec stultū aliq̄d p:a deū locut⁹ est. ⁊ vt ait illa scā vidua Judith. Oēs qui deo placuerūt ab initio: p multas tribulatiōes trāsierūt fideles. Qui vo tēptatiōes non susceperunt cū timo:e dñi: ⁊ impatientia suā: improperiū murmurationis sue contra dñm p:otulerunt exterminati sunt a exterminatoze. Judith. viij. Uirgo aūt beatissima nō carnit aduersi. sicut nec filius eius. Sed nato parulo inde ad paucos dies quesito ad occisionē opozuit fugere in egyptū: ⁊ ibi manere per septēniū inter idolatras ⁊ alienigenas. ⁊ duodēnis cū remāsisset in tēplo: ipa non percipiente p triduū quesiuit non sine dolore: sed sine ira ⁊ tristicia rōnem absc:bente vel obfuscāte. Similiter in persecutionibus filij patientissima fuit. Unde dicitur de ea. Sicut lilium inter spinas: sic amica mea inter filias. Lilium vel rosa non amittit suā pulch:itudinē vel odoze inter spinas: sic nec ipa odo:em patientie inter tribulationes.

Quintus est longanimitas. Hec est sm glo. in expectatione boni non deficere: sed reficī. quando quis habet tolerare aliquē dolorē vel laborē ad breue tp̄s: vel expectare habet aliquod magnū bonū: sed cito recipienduz equo animo conatur sufferre p:opter breuitatē temporis eius Sed quando in huiusmodi videt se diu permālurū in labore vel dolore vel cōsequendo bono: multū solet attediari ⁊ fatigari: ⁊ aliquādo deficere ex diuturnitate eius. Sz longanimitas retinet hoiez ne attediet: sed perseuerans maneat. etsi non ita cito: sed diu labor maneat ⁊ bonū illud expectatuz p:ouenīat: ⁊ reficit mentē quadā recreatiua dine p:emij. Unde apostolus. ij. Lor. vj. Exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros in longanimitate. Per multos annos fuit beata maria in laboribus multi:i:ter pectatione glozie. videlz circa sexaginta annos sm cōmuniozem opinionē semper magis feruens ⁊ auida ad oīe bonū op⁹. Sextus est bonitas. Hec sm glo. dulcedo animi est. sed sm pbm dulce est quod amaro impermixtum. dulcius quod amaro impermixti⁹. dulcissimū quod amaro impermixtissimū. Sed animus beatissime marie fuit omni amaro impermixtissim⁹. Unde Sapie. viij. dicitur Non habet amaritudinē c:nuersatio illius. scz sapientie. sed cū nulla creatura pura conuersata est intimius ⁊ perfectius. ergo ipsa habuit summā animi dulcedinē. Unde ⁊ cantamus de. O clemens. O pia. O dulcis virgo maria. Unde ⁊ bonitas huius fructum habuit. ps. Quā magna multitudo dulcedi⁹ tue dñe: quā abscondisti timentib⁹ te. Sed beata maria super omnes timuit deū timore sancto. ergo ⁊ maximā dulcedinē a. mi habuit. preter ea bonū est suiipsius diffusiuuz sm Dionysiū. ⁊ hoc pertinet ad istā bonitatem velle bonum alioꝝ ⁊ suum cōmunicare. Sed beata Maria summum bonum suum communicauit: scilicet filium offerēdo primo in templo. postea in patib..lo. vnde maxime habuit dulcem fructum bonitatis. Septimus est benignitas. Hec sm glo. est largitas rerū. Unde ⁊ dicitur benignitas: quasi bona ignis tas. bonus ignis est qui calefacit etiam a longe. Qui ergo beneficia exhibet non solum amicis: sed etiam inimicis: ille est benignus. Unde apostolus ad Romanos. xij. Si esurierit inimicus tuus ciba illum ⁊c. Hec enim faciens congeres carbones ignis super caput eius. id est super mentem ad inflammādum eum ad amoꝛem tuum ex talibus operibus ignitis. Apparuit enim (ait idem apostolus ad Timoth. ij. c.) benignitas ⁊ humanitas saluatoris nostri dei. Adeo em nobis benignus apparuit: vt omnia sua largiretur: ⁊ pro crucifixoribus exoraret. Sed ei⁹ mater ipsum imitata aurum: fibi oblatū a magis cito pauperibus largiter erogauit. j. Lozinth. xiij. cap. apostolus ait Charitas benigna est. ⁊ quanto maior charitas: tanto maior benignitas. Sed charitas beate marie omnes excessit; vt dictum est, ergo ⁊ benignitas. Octauus est

māsuetudo. hec sm glo. est tractabilitas. Un māsuet⁹ q̄si manu suet⁹. qui. s. pmittit se tractari sine irascēdo. ⁊ ista est dria inter patiam ⁊ māsuetudinē: que filia videt. quia patia moderat ⁊ regulat passionē tristitie que insurgit ex aliqua molestia ne nimis cōtristet. Sz māsuetudo refrenat passionē ire ne frāgatur ⁊ p:a rōnem aliq̄d agat. vñ glo. dicit q̄ māsuetudo ē p:a iram. Eccli. iij. Fili in māsuetudine pfice opa tua: ⁊ sup hoim gliam diliget. Qui q̄ min⁹ hz de ira: magis hz de māsuetudine. Sed beatissima maria fuit sine aliqua ira. q̄ fuit māsuetissima. Nec obstat q̄d dr Luc. j. scz q̄ cū audisset salutationē angelicā turbata est in sermone ei⁹. Nā illa turbatio nō fuit ire: sed admirationis: vt dictū fuit. s. Preterea māsuetus dr tractabil' Tractabilis aūt est qui est oibus p:omis ⁊ p:omabilis scz in eo q̄ nō est malū. ⁊ sic tractabilis est qui est oib⁹ oia. Uel sm gña sine ira: vt Paulus qui fact⁹ est iudeis sicut iude⁹. ⁊ his qui sine lege erant. i. gentilib⁹ tanq̄ sine lege esset ⁊c. Uel sm singula generū. iste est simplr oib⁹ oia. Et sic fuit btissima maria. vnde tractabilis ⁊ māsueta in summo. Bern. Quid ad mariā trepidat accedere humana fragilitas. nihil ei asperū i ea repies. nihil austerū tota suauis est: oibus mie sue finū aperit. ⁊ sic oibus oia facta. vñ ⁊ summe māsueta. Nonus fruct⁹ ē fides. hec sm glo. ibi est inuisibilū certitudo. Incendit aūt ex certitudine delectatio triplr. Primo per scibiliū pluralitatem. vt si delectatio est in sciendo: q̄to plura scit: tanto maioꝛē quis hz delectationē. Scdo per nobilitatē ⁊ meliozitatem scitoꝝ. vt si delectatio est in scīdo naturalia inferiora: multo maioꝛ delectatio est in sciendo altioza. vt trinitatē: deitatē: beatitudinē, ppzlā: ⁊ hmōi. q: nobilioza sunt oibus inferioꝛibus. ⁊ imperfecta cognitio hoꝝ magꝛ delectat perfecta cognitio inferioꝝ sm pbm. Tertio per modū sciendi perfectiozē. vt si sciat per causalationē a deo maioꝛ sequetur delectatio q̄ si per acquisitionē humanā. Sed btissima virgo semper habuit maioꝛē certitudinē sm oēm istū triplicē modū. ⁊ sic habuit maioꝛē fidem ceteris ⁊ ex ea maioꝛē delectationē. Differt g̃ fides aput est fructꝰ a fide, aput est virt⁹ theologica. q: scz vltra cōem assensum ad credibilia, p:ter est fruct⁹ importat quādā certitudinē de eis: non tñ eo modo quo in patria. pōt etiā hic fides dici fidelitas ad pmissa: que etiā sunt p:ma in virgie maria. Decim⁹ fruct⁹ est modestia. hec sm glo. in dicta ⁊ in factis consistit. vt. s. ita moderet vt non fiat excessus vel defect⁹. ⁊ p:cipue quoad victū ⁊ habitū ⁊ gestus exteriozes. In virtutib⁹ po:itiq̄ dicit Alber. vbi. s. Uirtus est medietas duoꝝ extremoꝝ. Un in his modus est circa mediū. Bern. Tene medium. si nō vis perdere modū. In theologicis aūt tanto maioꝛ est virtus: quāto maioꝛ est eleuatio ⁊ extensio ad p:ecutionē finis. Nā tanto maioꝛ est fides: quāto magis eleuat potentiā ad credēdū. ⁊ tanto maioꝛ spes: quāto magis eleuat mentē ad sperandū. Et modus in delectatione est sine mō diligere sm Bern. Si g̃ modestie ē tenere moduz: modestissimū erit in summo tenere modū in summo. summ⁹ aūt modꝰ i via est eleuare potētiā ad pfectissimū actū q̄ pōt i statu vie. Hoc aūt fuit summe in btissima virgie. Itē in alijs virtutib⁹ modestia est cohibitio ⁊ restrictio appetitionū inordinatarū a cōcupiscētia largitū: ⁊ fruct⁹ modestie est refectio spūalis ⁊ delectatio de hmōi cohibitiōe ⁊ restrictione. Un est quasi delectatio pugnatoꝛuz post victoriā. Sz modestia bte virgis nō est de restrictione appetitus inordinatoꝝ q̄ in ea non poterāt esse sed p:fecta subiectio sensualitatis ad spm. ⁊ ideo fuit⁹ modestie in ea nō est in cohertiōe inordinatoꝝ actuū. sed delectatio sup q̄ dicti motus inordinati nō insunt nec esse possunt. Et sic sua refectio in modestia est per modū innocentie: in alijs per modū pnie. Sed status innocentie excellit sm dignitatē statū pnie: ⁊ in delectatiōe spūali. ergo maxime modesta. Undecimus fructus est cōtinentia, ⁊ sm glosam hec est abstinere a placitis bonis. ⁊ intelligit de placitis sm sensum. Non em est bonuz vtutis abstinere a bonis placitis sm intellectū. Illa em sunt bona ⁊ sm virtutem apperēda. A bonis aūt sensib⁹ delectabilibus est abstinēdum. Sūme vo delectabile sm sensum est actꝰ gñatiōis. Et ideo ab hoc abstinere est maximū vtutis. Dō potest esse trib⁹ modis: q: p abstinentiā ab hmōi pfectā. vt in cōiugatis: vt scz ab alijs abstineāt extra se. Aut abstinentiaz pfectiozē: vt in viduis. Aut pfectissimā: vt in virginibus. Hoc aūt fuit in beatissima vgine in summo. ⁊ ideo pfecte cōtinens. Preterea vtus est circa arduū ⁊ difficile. Sed maxime arduū ⁊ difficile videt ee abstinere ab actu gñationis nature corruptibilitate. precipue circa illā partem Unde Salomō. Non possum esse cōtines nisi tu dederis mihi inquid ad deū. ⁊ hoc scire donū dei est. vbi q̄ est illa abstinētia in summo: ibi ⁊ potentia in summo. Sed hoc in vgine maria. q̄ ⁊c. Preterea augmētat vtutē p:mentie abstinere nō solū a rebus bonis ⁊ licitis: sed etiaz debitis et quāto magis debitis: tanto maioꝛ cōtinentia abstinere ab illis. Sed beata vgo abstinuit ab bonoꝛibus sibi debitis sup oīs. Unde elizabeth visitauit ⁊ p:ima salutauit vt minoꝛ que tamē erat maxima: q: mater dei effecta. vnde ab alijs abstinuit. q̄ ⁊ Duodecim⁹ est castitas. hec sm glo. est recte vti licitis. Apls. Siue māducetis siue bibatis vel aliud facitis: oia in gloriam dei facite. Omnes q̄ actiones humane sunt referibiles ad deū. Ille q̄ pfect⁹ in summo erit qui oīs actus suos in deū referet ⁊ hmōi. sic referre est vti. Unde magr sen. in. j. distī. j. dicit q̄ vti est id q̄ in vsum venerit referre ad id quod fruendū est. scz deo qui solus fruēdus est. Sicut aūt cōtingit referre differenter ita contingit vti differenter. Nam viatoꝛes tingit referre in deuz omnia. eos dico qui sunt boni habitualiter. Sed beata Maria omnia semp actualiter referebat in deum Odilio Lumacen. Unū p certo scimus q̄ omnis marie actio semp intenta fuit in dño. Dō aūt nullus viatoꝛ omnia semp referit in deū patet. quia nullus potuit se abstinere ab omni veniali. et p tunc nō actualr illud referebat in deū in quo peccabat etiā venialiter. Ipsa ergo sola semper fuit licitis. ideo castissima fuit ab eo saltē cauendū est q̄d nō fuit beatus Augu. Nihil peius q̄ vti fruēdis: et frui vrendis. Utitur fruēdis qui deo seruit, pter temporalia. Fruitur vrendis qui finē vltimū ponit in creatura. ⁊ hoc p:opzie no cessit sed abuti. Et p dictus pater quō fructus honoris et honestatis produxit venter immaculatus virginis gloriose fructus scz duodecim spūs figuratiq̄ duodecim filios Iacob: quibus bndictione dedit ipe significās deuz, Et ideo benedictus fructus ventris tui.

§. II. Est et alius veneris

affectionalis viscerose cōpassionis fructus eius in conceptu zelus honoris diuini ⁊ salus animarū. In parturiendo labor ⁊ dolor p:o huius executione scz salutis aliozuz. Unde apostolus. Filioli quos iterū parturio donec xp̄s formetur in vobis. Hanc affectionē super omnes habuit beatissima maria ad dei honoꝛē et hoim salutez. Unde et mater oim dr. quos scz cōcepit p affectū dilectōis ⁊ peperit p labozes ⁊ dolozes in passiōe fili⁹. Un mulier illa habēs in capite coronā. xij. stellarū. q̄d exp:ositū est scz de vgine maria. et eius. xij. singularib⁹ gratijs ⁊ p:ulegijs. exponitur a btō Bern. ⁊ Alber. designare vginem mariā. Et ibi dr. Apoc. xij. q̄ habebat in vtero ⁊ clamabat vt pareret et cruciabat. Desco autem ame mulierē stabat vt deuozaret partū eius: sed nō potuit. Nā cū pareret mas illū: subito rapt⁹ ē puer añ thronū dei. Cōcepit vt dictū est affectu crimino oīes electos dei: signatos p masculū p:pter vnitatez eoꝝ ⁊ virilitatē. Clamant desideriis ⁊ suspiriis q̄ oīnibus ⁊ meritis vt pareꝛ ita q̄ oīs veri fideles, diabolus draco querit quem d:uoꝛet. Sed electi cuz moriunt tunc nascuntur in celis; ⁊ statuunt ante thronum diuine maie

Universidad de Deusto
Biblioteca

statis in gloria. Et draco vacuus ꝛ ꝓfusus remanet. Ui ꝛ viri assit...lak cū dic̄. Ego quasi vitis fructificau: simil' eīn fuit filio suo dicēti. Ego sum vitis ꝛ vos palmites. scz apostoli ꝛ ceteri fideles. Qui manet in me. s. vnit' hic fert fructū multū bonoz operū. Producit palmes a vite vt filꝰ ꝓducit a ꝑe. Un ꝛ ipe Jhs dicit pater noster in hymno. Ꝓsta pater. pijssime: patriq cōpar vnice. sic mater eius vt vitis ꝓducit palmites sibi hereres per deuotionez: vt mater omniū et imitationē. Et notandum ꝙ sicut nulla arbor ꝓducit speciosioꝛ fructū vite. ita nulla est ira ꝓcliuis ad terrā ex se: niſi per aliū eleuet. sicut vitis. Nulla est ira turpis ꝛ dejecta in trunco vt ipa ad designādum ꝙ humilitas que facit hoiem procliuū ad terrā ex ꝑa sui recognitiōe ꝛ d. ectus ꝛ vile in cōspectu aliꝛū fit apparentiā exteriorē: ꝛ ex se nō ascendēte ad altū honorū ꝛ dignitatū. niſi ab alio eleuet. ꝓduxit ꝓciosissimū fructū. scz dominū nostrū iesum ꝝm fructū copiosissimū ꝓfectoꝛ operū: fructū procuratiōis saluti hoim. qz respexit humilitatem ancille. ait ipa: ancille sue. Uis fructibꝰ electoꝛ quoꝛ btā Maria dicit vitis ꝛ mater: dat benedictio a dño. dum dicit in ps̄. Benedixit omibus qui timēt dñm. ꝛ demū dicet eis. Uenite benedicti patris mei percipite regnū vobis paratū Matth. xxv. Benedictus ḡ ꝛ fructus iste vēteris affectionalis beate Marie. Sciendū etiā ꝑm Albertū ꝙ in ista salutatiōe anꝛ ciat beatissime virgini perfectissima beatitudo: ꝛ per ipsam ꝛ in ipsa toti humano generi. Perfectio aut̄ beatitudinis cōsiderari potest vel ꝙtuz ad substantiā vel ꝙtum ad cām vel ꝙtum ad efficientaz. Si ꝙtuz ad subam: vel est a malo exclusio: ꝛ hoc notat in aue vel est ad bonū inductio. ꝛ hoc cōprehend...n gra plena Si attendat ꝙtum ad cām sic dicit ...s tecū. Si ꝙtuz a.. efficientiā. vel hec est mediata. ꝛ sic est. benedicta tu in mulieribus. vel ex causa immediata. ꝛ sic est. benedictus fructus fructus vētris tui.

¶ De visitatiōe btē marie fcā elizabeth. Capl̄ꝫ. XXVII

Surgēs maria abijt i

Exurget ꝙs dr̄ tripliciter.

e montana iudee cū festinatiōe. Luce. j. c. In sacra scriptura dicit quis exurgere tripliciter
¶ Primo em̄ dr̄ exurgere quis a somno culpe.
¶ Aliquādo dr̄ exurgere penitēs in spe venie.
¶ Tertio mō dicit exugere ad ꝓfectū gr̄e.
Pctōr em̄ dr̄ qō ait apl̄s. Surge qui dormis ꝛ exurge a mortuis ꝛ illuminabit te xp̄s. In pctis ꝑmanēs dr̄ dormire qz sicut in somno dormiēs: nil meritoꝛij opis habet. ḡa vsus liberi arbitrij est ligatus. ita pctōr in tali statu quod opus agat de gr̄a bonoꝛ nihil mer̄t ad vitā eternā valēs Et sicut dormiēti in somnis videt nbi aliqn̄ habere multas diuitias ꝛ delicias ꝛ in eis gaudere. sed euigilās se illis vacuū videt ꝛ quasi illusum vñ ꝑtristat. Ita peccatoꝛ videtur ista bona mūdi tenere ꝛ possidere. ꝛ dum ꝑat se in eis ꝑmanere in morte quasi euigilat: ꝛ tūc cernit illa fallacia fuisse ꝛ trāsitoria: ꝛ eis carere seu ea dimittere ꝑ moꝛtem affligit ꝛ nimis dolet. Ps̄. Dormierūt somnū suum ꝛ nihil inuenerūt omes viri diuitiarū in manibus suis. Cū autem peccatoꝛ reuertt̄ ad penitentiā dicit̄ sedere per humiliationē sui. Nā ꝛ de ipe loquēdi est. vt cū quis humiliat̄ dicit̄ positus ad sedendū. Un ꝝs per ps̄. hūliationē sue passiois ...cat sessionē dū ait. Tu cognouisti sessionez meā. i. approbasti ꝛ gratā habuisti humiliationem meam. Tali igit̄ humillato u. penitentia. Unde ꝛ sedenti dicit̄ vt surgat scilz sperādo venā peccatoꝛū: ꝛ adiutoꝛiū gratie ad bene agen...ū. Nā vt ait btūs Amb. de pe. dist. j. Nemo digne potest agere ꝙniam: niſi qui sperauerit venā. Talibus igit̄ penitētibus dicit. ps̄. Surgite postq̄ sederitis q̄ māducatis panē doloris. i. vos qui pascimini doloꝛe ꝛ lachrymis compunctiōis: postq̄ sederitis. i. humiliaueritis vos: surgite ad spem venie. Ꝓficientibus quoq; ꝛ perfectis dr̄. Surgite ꝛ ite, quia nō habetis hic requie, dicit ꝑ-

pheta. Surgite affectu ad patriā supernā ꝓtēplādo ꝛ desiderādo superna ꝛ ad ipa festinando. ꝛ isto mō loquitur spūsctūs aie a deo dilecte. Surge ꝛ ppera amica mea columba mea formosa mea ꝛ veni. Jā em̄ hyems trāsijt: imber abijt ꝛ recessit: flores apparuerūt in terra nostra ꝛc. Ut surgat dicit ad ꝓtēplationē ꝛ amoꝛē supnoꝛ ꝛ ꝑfectionem virtutū. Amica vocat aiam ꝓpter charitatē que est amicic...a dei cū hoie. colūba mea ꝓpter simplicitatē: qz colūb...el malici...ō hz. formosa mea ꝓpter moꝛ honestatē. ꝓpera ait: qz nescit tarda molimina spūscti gra. i. nō permittit tar...are ad bene operādū. Et subdit ronem aptitudinis ad istū ꝓcessuz ad supna: qz iā trāsijt hyems frigida peccatoꝛ que deleta sunt. Imber abūdās passionū ꝛ temptatiōi recessit. non ita frequēter molestāt flores sctoꝛ desideriozꝛ manifestauꝛ in t...raviuentiū. Ꝑs putatiōis aduenit. s. resecādi supfluaꝛc̄. Et isto tertio mō surrexit maria cū dr̄. Exurgēs maria a...it cuz festinatiōe in montana iudee. Sūt aut̄ tria mōtana q̄ trāsiuit maria

¶ Primus mons vere humilitatis.
¶ Secūdus mons fraterne charitatis.
¶ Tertiꝰ mons supne ꝓtēplationis ꝛ supne iocūditatis.

§. I. Quantum ad primum

id est de vera humilitate potest exponi illud Gen̄. xix. dicū lotho. In monte saluū te fac. Nā vt ait Gratianus de pe. dist. j. §. tacituritas. Sine humiliate nemini potest esse salus. Dicitur aut̄ humilitas ꝛ vallis ꝛ mons diuersis respectibus. Nā vallis dr̄ que est in imo: qz per eā habetur vera cognitio ꝓprie vilitatis: qm̄ puluis ꝛ cinis infructuosus. Est em̄ humilitas (ait btūs Bern̄.) virtus q̄ hō verissima sui ꝑfūa cognitione sibi vilescit. Et hm̄ dicit ps̄. Emittis. s. tu deus fontes videlz gr̄aꝛ cōualibus. i. mentib̄ humiliū. Mons vo dicitur humilitas in quantū per eā eleuatur mens ad cognitionē dei ꝛ aliaruz virtutū: ꝛ demū e...altatur in celū. quia qui se humiliat exaltabitur: ait dñs iesus Matth. xxiij. Et ꝝm hoc ait Anselmus in libro de similitudinibus, vocat eā ꝛ assimilat monti ad quē ascendit septē gradibus de quibus habes. s. in. c. de humilitate. Sed vt breuius loquamur: glo. super illud Matth. iij. Sic decet...os implere oēm iusticiā. dicit id est perfectissimā humilitatē. cuius gradus ...unt tres. s. subijcere se supioꝛi. quod est necessariū ad salutē. Secūdus subijcere se ...qualꝰ quod est humanū ꝛ q...etū. Tertius subijcere se inferioꝛi quod est exēplū perfectissimuz. sicut fecit iesus petent...suscipiens baptismū a iohanne baptista. rex a milite: dñs a seruo: scrisi cato: a scificato: ꝛ postea etiā lauans pedes discipulorꝫ. Per hanc montez exurgens maria abijt in montana iudee. que interpretat confessio. qz per hāc homo nihil sibi attribuit: ꝛ totū deū esse cōfitetur quādo visitauit Elizabeth humiliauit se inferioꝛi pergens regina ad vasallā. dña ad ancillā. mater dñi dei ad matrē seruuli. quod intelligens Elizabeth visitata ꝛ a spiritusancto edocta ait. Unde hoc mihi vt mat̄ dñi mei veniat ad me: quasi diceret, non est hoc decens: ꝙ potius ꝙ...o venirē ad te vt dñam meā ꝛ mrem dñi mei. Et non solū iuit: sed ꝛ ꝓior salutauit. ꝛ non solū salutauit sed cū ea tribus mensibus steti: vt in partu tūc futuro ei seruiret. Et quis vnq̄ audiuit talia vt regina maxima dñi grauida pergat ad seruā suā ad ministranduz ei in partu eius: Unde exemplo eius debent homines etiā inferioꝛibus humiliari ꝛ seruire aliquando.

Dūlitas dr̄ mons ꝛ vall̄ diuersis respectibus

§. II. Secundus est mons

charitatis qua quis ꝓficitur t...ū. ꝛ ideo mons iudee sum me bonū ꝛ sibi munificētissimū. hoc est mons in quo bñ placituz est deo habitare in eo. Et em̄ dñs habitabit in si...n. in ps̄. Nō em̄ ...mus (ait apl̄s) in quos fines seculoꝛū deuenerūt. Et in imo seculi fine ꝓpter nimiā charitatē qua dilexit nos deus, perdū ca...factuz est ꝛ habitauit in

ē. ti. vi. c. q. ij.

ē. ti. iiij. c. xij. §. q. ij. si in fine.

nob. Et de mōte exiuit lex euāgelica vt ꝓdixerat Esaias q̄ lex charitatis xp̄o cū aplis recūbente cū discipul̄ suis in monte syon ꝛ dicēte. Hoc est ꝑceptū meū vt diligat̄ inuicē. Et ad hanc vt ad finez reducit lex decalogi data in monte synai vt mons altissim' ipa charitas elevās nos super cherubin ꝛ seraphin: ꝛ cū deo vnies. Habet em̄ amoꝛ vnitiuā: inqt Diony. qđ ꝛ ipm nomē insinu...charitas dr̄ quasi chara vnitas. nec aliqua ...tas cre...re est charioꝛ ea nec ꝓciosioꝛ. Habet ꝛ iste mons grad̄ suos quib̄ ascēdit ad summū ei'. Prim' est ...cipientiū: quoꝛ officiū est rēptatoib̄ resistere virili: ꝛ ac...criminalib̄ abstinere. Scōus ꝓficientiū: quoꝛ exercitiū est nō solū vitia cuitare; sed ascēsiones in coꝛde suo disponere in valle lachrymarū huiꝰ...e. vt in statu virtutū in quo est nō ꝙescere: ꝛ in anterioꝛa se extendere ꝛ ꝑfectioꝛa opa. Nā ꝝm bn̄ Bern̄. in via ...nō ꝓgredi est regredi. In cui' figura illa ancilla de qbus loquit Ezechiel in ꝓma sua visiōe sctōs designātia (vt exponit btūs Greg.) dicit ꝙ cū ambularēt nō reuertebant: ꝛ vnūquodq; an̄ faciē suā gradiebatur. Ezech. j. Tertiꝰ gradus est deo inherere feruentissimo amoꝛe. vt cum ps̄. dicat. Quēadmoduz desiderat ceruꝰ ad fontes aq̄rū: ita desiderat aia mea ad te deꝰ ꝛc. Et cū aplo. Lupio dissoluī ꝛ esse cū xp̄o. Et ne videat ꝓximum non curare cū eodē. ad Rom. ix. dicere. Optabā ego anathema esse a xp̄o ꝓ fratrib̄ meis. Qđ n̄ sane intelligendū est. Nō em̄ optabat separi a charitate xp̄i ꝓpter salutē ꝓximoꝛ. Anathem...n̄ sepationē importat: qz hoc fuisset ꝓtra ordinē charitatis. ꝛ optabat ꝛ ope agebat vt ad xp̄m separet̄ cōsolatiō...: ꝛ quasi fruitiōe xp̄i ex ...ib̄ cōꝛeplatiōib̄ eī' eas dimittēdo frequēter. vt ꝑuer...nom...ti aiarū insisteret ꝓdicādo ꝛ discurrēdo. De ipis gradib̄ charitat̄ dicit btūs Aug̃. de pe. dist. ij. si qs. Charitas cū fuerit nata nutrit̄: cū fuerit nutrita roborat̄: cū fuerit roborata ꝑfic...q̄d dicit: Mihi viuere xp̄s est ꝛ moꝛi lucrū. De his gradib̄ habes in titulo de charitate. Per montē istuz exurgens maria abijt visitādo Elizabeth: vt mutuis affatib̄ adinuicē cōsolarēt vt a verecūdie pena Elizabeth subleuaret. Erubescebat em̄ (vt dixit euāgelista) se gra...dā reperiri in senectute: ꝛ carnalib̄...ib̄ operā dedisse. ꝛ iō occultabat se. Et ꝓfotata ex ...is btē ṽgis que ꝑ verecūdabat̄ esse grauidā: postea ...n dño gl'iabat̄ se ꝓpterea ...illa. Uenit vt ꝛ de bonis ...onis collatis sibi a dño ei reuelatis fecūdita...is sue ei ꝓgauderet. Uenit vt fil...Jobes in vtero sanctificaret̄: ꝛ iā filij sui ielu xp̄i ꝓpheta institueret̄: ꝛ ip...phetissa ...eret. ...ā post Elizabeth ꝑ spm̄ ꝓphetie oītē dit fibi notū qđ erat oib̄ occultū. s. ꝙ ipe dei mrem esse cta. De filij sui, ꝑfectu ait. Ut facta est vox salutatiōis tue in auribꝰ meis exultauit infans in vtero meo. Credit tūc tobem q̄ sex mēses habebat in vtero mris acceleratū obtinuisse vsum liberi arbitrij. iuxta illud eccle...ccelerat rō in ꝓulo nondū nato instinctu sacri pneumatis: ꝛ tūc sctificatū fuisse purgatū. s. ab originali dei gr̄a repletuz. vt ꝓdixerat ꝑi archāgel' in rēplodei: ꝛ cognouisse saluatoris sui in vtero virgis existētis audientū. ꝛ eo exultauit modo nob ignoto in vtero. Et qđ voce nō poterat: mondū natus ope exultatiōis vt ꝓpheta xp̄m demonstrauit.

§. III. Tertiꝰ mons est con:

templationis in qua reperitur maxima iocūditas. de quo dñs ꝑ Esayā. Et faciet dñs in monte hoc. s. contē...nis diuinoꝛ: conuiuiū pinguiū: cōuiuiū medullatoꝛ. i. refectionem spūalem plen...ocūditate ꝛ dilectione. Et figuratur mons iste per mo...rhabor: ad cuius summitatem ducens iesus Petrū: Jacobū: ꝛ Johānē: trāsfiguratus ē ante eos: ostendens aliqualiter gl...ā suā. Ex cuius vi...nis suauitate inebriatus Petrus...it. Bne bonū est nos hic esse. Ad hmōi ascē...n oportet ducere Petrū qui interpretat discalciat̄. Jacobū qui interpretatur supplan-

tans. ꝛ iohannē in quo est gr̄a interpretatus. i. m...ptū: diaboli temptationū: supplantationē: ꝛ carnis castimonia gratiosam. Et ꝑ hanc ꝓtemplationē asc̄ēdit mens humana vsq; ad exercitiū patrie superne. de quo Esaias. Gaudiū ꝛ leticia inueniēt in ea gr̄aruactio ꝛ voꝛ laudis
Per hūc montē ꝓtēplationis trāsiuit btā ṽgo in quo est ꝓfessio laudis diuine ꝛ gr̄aruactionis et summū gaudiū quādo postq̄ intrās domū zacharie salutaba Elizabeth. Ipsa quoq; elizabeth repleta spūsancto cum filio ipsam matrē dñi cognoscēs mirabil' collaudauit. Unde tunc in altissimā ꝓtemplationē diuinoꝛ ascendēs ꝛ summo gaudio repleta canticū canticoꝛ intonuit dicēs. Magnificat aia mea dñm ꝛc. vbi magnitudinē diuine m...stat̄is cōtemplans exultauit in dño. Ubi sciendū vt notat ꝑ totū dñs Jobes dñici cardinalis sup Magnificat. circa ꝓncipiū. Causa materialis gaudij est voꝛ laudis ex leticia cordis ꝓuiens. vt dicit Jsid. in li. etymo. Et notādum ꝙ canticoꝛ. quedā sunt obūbratica. quedā figurata, quedā nubilata. Prima sunt oia cantica veteris testamenti: quia oia in figurā cōtingebāt illis. j. Coꝛ. x. Secūda sunt oia cātica noui testamēti: qz nūc noꝛ ꝑcessit. dies aut̄ approꝑinquit. Sunt aut̄ nō solū figurata ꝑ cātica veteris testamēti. sed etiā ista ...ca quodāmodo figurāt cantica vite eterne. Est em̄ ꝝm Dion̄. Status noui testamēti medium inter statū veteris testamēti q̄ erat solū figuran...: ꝛ statū patrie vbi nil figure sed oia in luce clarescūt. Nā in nouo testamēto ꝛ exhibet res figurata ꝑ vetus testm̄. ꝛ est etiā figuratiua eoꝝ q̄ sunt in patria. Tertia aut̄ cantica sunt ea q̄ cātabūt in ...ra eterna. de qbus dr̄ in apoc. ꝙ cantabāt ...ci canticū noui...re sedē dei ꝛ agni. Itē cantoꝛū alia sunt cātica solū, alia sunt cātica canticoꝛ. ꝛ inve...te testamēto notū est. Jn nouo cātica tria sunt sc̄z Bñdictus. et Nūc dimit...s. tertiū est. Glia in excelsis. qđ est canticū canticoꝛ. Et cātica quidē sunt de victoꝛijs. ꝛ cātica canticoꝛ de ꝓmijs. Cātic...eteris testamēti subordinant̄ cānticis noui testamēti figuratiue. qđ ...ucūsatis lucide ꝑz. Nam oia illa cātica cōꝑosita sunt ꝑ g...aruactione: aut ex hostiū ꝓstratōe. sicut Cātem' dño gl'iose ꝛc. Exo. xv. ꝛ qdā alia A...quadā liberatōe. vt illud Ezech. Ego dixi in dimidio ...Esa. xxxviij. Aut ꝑ donoꝛ receptiōe vt illud anne. Exultauit coꝛ meū in dño ꝛc. j. Reg. ij. Et qz ꝑa victoria patuit d...nato. ideo eius milites angeli cecinerūt. Glia in excelsis deo. Inspecta aut̄ libertate ...et populi zacharias cecinit. Bñdict' dñs deus isr...Cū aut̄ symeon donū mari...i in vlnis suscepit. ꝛ ipe cāticū cecinit. Nūc dimittis. Cantica aut̄ canticoꝛ salomonis subordinantur huic cantico canticoꝛ. ...ginis. sc̄z magnificat. Et vt docet egregius Origenes sup cantica canticoꝛ nō s...z a ꝓncipio sunt cātata cātica canticoꝛ. sed ꝑus egypto calcato et mari rubro transisso hosteq; ꝓstrato cantatum est. Cātemus dño gl'iose ꝛc. Sed nōdū ventū est ad canticū canticoꝛ. Notandū igit̄ ꝙ sicut illa cantica canticoꝛum salomonis sex famosa cātica ꝑcesserūt sex ḡdus significāta, qbus ad cātica canticoꝛ mēs ꝑōt ascendere humana Sic sex act' famosos huic cātico cāticoꝝ ṽginis scripta circa ṽginē alīā describit euāgelista vt euidēt elucesc...q̄ illa ifti vt ymbra defuīūt. ...cessit ꝓmo cāticū moysi. Exo. xv. Cātem' dño ꝛc. significat libertatē ...ctōrum. i. a pctis. Scdo canticū ꝓpli isr̄l. ascēdit puteus ꝛc. Nu. xxj. Et notat largitatē gr̄aruꝝ vel don...i. Tertiū cāticū delbore. Qui spōte obtulistis aias ...is ꝛc. Judicū. v. Et insinuat obedientiā subditoꝛ. Quarto cāticū aliō moysi illō Audite celi q̄ loq̄r. Deut. xxxij. ꝛ demōstr...instructiones diuinoꝛ eloquioꝛ. Quinto canticū anne. illud. Exultauit coꝛ meū. ꝛ significat vbertatē gratuitoꝛū. Sexto canticū quodlibz dō in ps̄. qđ significat venustatē ꝛ varietatē dulcis sonoꝛ. i. gaudioꝛ ...etiū. Post q̄ sequit cāticū cāticoꝛ salomonis. q̄ ṽgine ...crā describit euāgelista cantatrice. A vitijs denudatā ꝓmo dicens. Aue. i, sine ve. gratijs fe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cunda...tcū subdit.gr̄a plena.dei solius impio subiugatas cū subinfert:dñs tecū:benedicta tu in mulieribus.q.d.mulieres ceteri sub viri potestate sunt.tu soli dño q̄ est tecū diuinis eloquijs illustrata.qñ cogitabat qualis esset ista salutatio:ruminās scripturas:r̄ itez querēs.quō fiet istud. Tāti filij delitijs impregnata.qz inuēta est in utero hñs despiritusctō.modulatis gaudijs p̄dotata cū intrās domū zacharie r̄ salutās elizabeth auditis ab ea laudibus suis tota deo recognoscēs r̄ ad montem ptemplatiōis r̄ diuine laudis ascēdens ait.Magnificat aia mea dñz. Et aduerte fideliter.qz quicq̄d in illis obumbratis cāticis canticoz petit:aut factū esse describit:totū hic lucide habitū insinuatur. Nā ibi etiā osculū.Osculet me inq̄t osculo. r̄c.Hic habet p̄iunctio scz diuine nature cū humana. Ibi postulabatur tractio.Trahe me inq̄t r̄c.hic habet discursio.nam maria pergit cū filio in utero ad elizabeth. Ibi querit locus pastus r̄ acubitus.hic habet cubās in alvo pastus alimētis vginis. Ibi videbat longe saliēs in mōtibus. hic festināter in mōtana ducit realiter. Ibi querebat in lecto r̄ nō reperiebat.hic claudit in corpusculo r̄ predicat.Mater ibi vocabat dilectus vt descēdat. hic humanatur vt se oñdat. Ibi cōuersio ei⁹ ad humanā naturā sperabat. hic iā facta denotatur. Ibi natus fact⁹ petebat ad oscula r̄ amplexus:hic incarnat⁹ alit vt pariat:r̄ deū oīb⁹ ei⁹ desiderātib⁹ amplexus.Et sic lege oia cātica canticoz̄ salomonis.r̄ q̄ ibi repis obumbratū: invirgine videbis sub carne revelatū. Et qz dicebat q̄ hoc p̄cipuus canticū canticoz̄ scz Magt̄ subordinat cantícis vite eterne. Scien dū q̄ p̄mus gradus r̄ summus bitudinis...st visio ipa dininitatis.ex qua tanq̄ ex forte oñs...liius gradus bitudinis accidētaliter derivat.vt noster fetus doctor in.iiij. sen tē.asserit.di.xlix. In q̄ visiōe sup extrema aia rapta mox magnificat deū vt p̄mus vsus infinuat.Et qz tanti bonitatis fine imenso gaudio esse nō p̄t:statim exultat spūs in deo salutari suo.vt dicit scōus vsus. In hoc aūt lumine r̄ gaudio ania seipam cognoscit.r̄ videt se illa tāta glia indignā.r̄ sic fatet se humilē ancillā vt tertius vsus sonat. Hic cōparat p̄mia:premiatū ad premiantē.Et addit. Qui fecit mihi magna:mihi indigne magna p̄mia r̄ p̄mian... potens est.vt habet in quarto vso. Inde vo pspicit nō ex meritis humilitatis:sed ex mera misēdia oñes beatos bitudinem consecutos:r̄ dicit in quintoversu. ...micōdia eius a progenie in progenies r̄c. Postmodū de ipa impropotionata ꝓportio...e.s.p̄mj.r̄ p̄miate aie dissimīa cū anima habeat vltra id q̄ de sui natura cōsequi po...ē id euenire ex mera dei potēa dicēs in forto vsu. Fecit potētiaz in brachio suo.Sed ipa potētissima manu intuet equissimā iustitiā malos merito punientē.r̄ dicit. Disperfit superbos mēte cordis sui.Et q̄m nō est parua portio illius summe felicitatis:societas beatoz replcta ad supabundantiā r̄ inebriata ab vbertate domus dei ipos intuet.r̄ alt in vsu septimo.Esurientes impleuit bonis r̄c.Cūvo ista esuries nō est in pria sed fuit in via.ibi intuet p̄missiones factas sub duplici testamento testāte p̄s. Sic audiuim⁹ sic vidimus.Exultatq̄ in tali pspectu iuxta illud Eañ.j.Exultabimus r̄ letabimur in te memores vberū tuoz.i.testamentoz. Et sicut sunt duo testamēta:sic submittit duos versus scz Suscep...Isrl puerū suū.Et sicut locutus est p nono testamēto. Sicq̄ igit cāticū canticoz istud.scz Magt̄ omnia cantica cōtinet pac...i.vbi effectualiter sine cessatione cātat canticū nouū.Magnificat.p̄z illud p̄s. Cātate dño cāticū nouū:laus ei⁹ in ecclia scōz.Nō cāticū dr̄ nouū nouitate vnionis. qz factū a mre oim r̄ dña illud Magnificat. Nouitate potestatis:qz nunq̄ visa est tanta potestas Nouū faciet dñs sup terrā r̄c. Nouitate iocūditatis. nullum cāticū cantat in eccla tāta iocūditate r̄ solemnitate sicut magnificat. Sic ergo exurgēs maria ab oibus terrenis abijt in mōtana cōfessionis divine. Ē cū interpretat iudea,vt dictū est in celestib⁹ iocūdissime ptemplās divina. Et in hoc mōte iocūdo cōtemplationis sita ait,Magnificat aia r̄c.Hec oia Johānes dominici.

¶ De cantico beate marie vginis in quo aliqua dicūtur magna tripliciter. Caplm XXVIII

Magnificat aia mea

dñm. Beatissima maria ex p̄ncipio huius cantici ducit animos oīm vt audire inclinent q̄ cantat p̄mittēs.Magnificat.i.magna dei p̄dicat. Sic et sapia cūctos ad congregare cupiēs de summis excelsisq̄ vtutib⁹ inqt.O viri ad vos clamito. Vox hoīm ad filios hoīm.r̄ sequit:qm̄ de reb⁹ magnis locutura suz. Ubi est breviter notandū q̄ aliq̄ dicunt magna tripli⁹, Magna dicunt tripliciter

¶ Primo p̄uatione.et hec sunt exp...uā.

¶ Scōo estimatione.r̄ hec sunt dubi...tiua.

¶ Tertio vera pfectione.r̄ hec sunt attractiua.

Magna p̄uatione sunt vitia r̄ peccata. Unde.ij.Esdre vij.dr̄. Sumus in magno peccato vsq̄ in diem hanc. Et dicunt magna peccata : quia p̄uāt magnis bonis scilicet gratia dei r̄ gloria. Et horum magna spū diabolico cantica componit poete comedias:tragedias r̄ satyra obscena.quoz mūdus hodie est plenus.r̄ que sunt de se fugitiua vident allectiua cum hodie vulgus a veritate aures auertant scripturarū r̄ ad fabulas conuertant.quib⁹ p̄t inuehi illud christi. Joh.viij. Propterea vos nō auditis magnalia dei:quia ex deo nō estis: sed ex patre diabolo.

Magna estimatione dicunt diuitie r̄ hmōi temporalia de quibus Prouerb.xv...z. Thezauri magni r̄ insatiabiles.que tñ in rei veritate modica sunt:r̄ quasi nihil. Eccl̄s p̄mo.Omnia vanitas r̄ hoz vsus malus multa bonafert:quia difficile est immo ipossibile diuitē int...re in regnum celorū. Matth̄.xix. Intelligēdo de illis diuitibus qui ponunt finem in eis et abutunt eis. Sed bonus vsus eoz magna bona acquirit. Juxta illud. Facite vobis amicos de māmona iniquitatis. Horum cantica componunt auaricie dediti que est idolor seruitus. Horuz schole sunt plene ita vt dicat per Hieremiā pphetam. A maiori vsq̄ ad minorem. A sacerdote vsq̄ ad leuitā omnes auaricie student.sed fallaces cas...ppellat saluator:quia p̄mittunt leticiam r̄ parant tristiciā. Vere autē res m...gne sunt q̄ magnis concedunt. Vere res sunt magne:maiores:et maxime. Magne...sunt vtutes r̄ dona que h...habentur. Maiores sunt vtutes que habēt in patria. Maxime vo pater et filius r̄ spūs...ctus. Maxime dico persone. De...buo magnis r̄ maiorib⁹ dicit apostolus.j. Corinth̄.xiij Nunc manēt fides:spes:charitas tria hec. Maior autez horum est charitas. Ecce q̄ charitas est maior illis,ergo et fides r̄ spes magne res sunt: quia omne comparatiuū presupponit suū positiuū. Charitas aūt que ibi describit que nunq̄ excidit:est charitas patrie.r̄ hec maior dr̄ scilz vtutibus que habent in via. Deus autez est maximus. et quod habetur ipe a nobis per gr̄am vel gloriam est maximum donū. Unde apostolus Petrus epistola.ij.ca.j.ait. Vocauit nos p̄pa vtute:per quā maxima r̄ p̄ciosa nobis donauit,p̄missa.vt per hec efficiamur divine nature consortes:quia ergo inserta est mēti hoīm vera summa q̄q̄ boni cupiditas:vt ait Boe.de phi.conso. Bonū cognita mentē trahit. Magnū bonū magne trahit. maius bonuz magis trahit. Sed maximū bonum maxime trahit. Ut q̄ virgo sancta ad scholas suas oēs traheret,dimissis peccatis r̄ malis spretis mūdanis tradere promittit de maximis delitijs r̄ ait. Magnificat anima mea dominū. p̄s. Magnificabo eum nimis in ore meo. Et in alio p̄s. Replebit os meum laude tua:vt canteu tota die magnitudine tua. In quo versu p̄mo tria possunt considerari circa illud misticum canticum.

¶ Primo cā materialis al's subiectiua.magnificat,

¶ Scōo cā actualis r̄ effectiua.anima mea,

¶ Tertio causa finalis r̄ obiectiua,dñm.

§.I. Quantum ad primum

materia huius cantici est tradere magnalia dei. Un̄ dicit Magnificat. Un̄ notandū q̄ sicut omniū rerū cōstantiū determiata est magnitudo r̄ ptitas.teste pho in.iij.r̄.iij. phisicoz. Sic ois create nature est determiata potentia: cui soli⁹ dei dicat potētia infinita. Cū igit̄ human⁹ intellectus dicat r̄ fit aliqua creatura:nulli dubiū est ...ei⁹ potentia sit finita r̄ limitata. ita vt supa...e ascēdere nō possit nisi dino lumie supiori duct⁹,dicente p̄s. In lumie tuo videbim⁹ lumē. Tria aūt sūt q̄ intellec...i nro obijci p̄nt,

¶ Primo vilia r̄ mechanica,

¶ Scōo media r̄ phisica,

¶ Tertio p̄mia r̄ theologica.

Et per vsum q...dē r̄ occupationē mechanicoz̄: vt est textoria r̄ cementaria r̄ hmōi:virtus intellectiua hebetat vt experientia nocū est. Un̄ r̄ dicūtur mechanice artes a mecho:mechanis p̄m Alber.qz intellectus quasi mechat r̄ degenerat a sua nobilitate: cū magis sit inclinat⁹ ad naturalia q̄ dignioza. Un̄ qui diutius se dederūt hmōi mechanicis etiā subtilibus r̄ ingeniosis:vt pictura:sculptura: r̄ hmōi speculatiuis : magis inepti sunt. Media vo id est ipoz naturaliū cōsideratio r̄ iugis speculatio magis iuuat intellectiua:qrversat circa p̄priū obiectū:q̄ est veritas abstracta a materia. Sed istoz̄ naturaliū speculatio est duplex. Una est que p̄sistit in ipis rebus qualis vocatur scientia naturalis:que speculatur cursus stellarū: herbarū vires:naturas animaliū...hmōi. Et hec est imperfecta:r̄ minus virtuosum reddit intellectū. Secūda est q̄ rerū fines r̄ cās inuestigat p posse.s. a quo res ipe sunt: ...q̄ finē vltimū facte sunt: r̄ q̄ repsentāt p̄celo quuntu Et ista est vera pbia naturalis.p̄m descriptionē etiā ipius p̄b.j.phisicoz in principio. ad quā tñ speculatione ipe nō deuenit.p̄pter q̄d vocatur methaphisica vel theologia:lz p̄pie sit naturalis. qz inuisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta cōspiciuntur. Sempiterna quoq̄ virtus ac diuinitas.ad Rom̄.i. Qua via nullo alio lumine illustrati antiqui p̄bi venerūt in cognitionē ipius dei:vt ostendit diuus Aug̃.in.viij.de ciu.dei. Et hinc est q̄ deū esse d. per se notu. neq̄ continetur subarticulis fidei : qz in lumine naturali demonstratur deū esse.vt optime p̄bat doctor noster scūs Tho.de aq̄. in p̄mo cō...a gentiles. Hec speculatio...uat intellectum non parū:dicente p̄s. Mirabilia testimonia tua r̄c. Sz aliqua r̄ tertia objciuntur intelle...ui que voco premia r̄ theologica sub quo membro intelligo oia que naturali...mine intelligi non possunt.vt est eterna felicitas.quā nec oculus vidit nec auris audiuit r̄c. Simplicia eterna trinitas personarū. Judicia dei que incōprehensibilia sunt dicit aplus. Mysteriū incarnationis:r̄ alia hmōi que fidei tñ subduntur.r̄ hec sunt que maxime intellectū perficiunt:intantum vt dicat spūssanctus per os Esaye. Nisi crediderit is nō intelligetis. Hec sunt que summo studio r̄ vigilantia attendenda sunt r̄ audienda. Et de his cantrix nostra perfecte loquit: docere,p̄mittit dicē Magnificat aia mea dñm.quasi diceret.dñm dictura r̄ doctura ē aia mea. Hec sunt illa magna quibus premi metuebat ille sapientissimus Job dicens,c.xxiij. Nolo multa fortitudine p̄tendat mecū: neq̄ magnitudinis sue mole me premat. Est em̄ magnus in fortitudine r̄ iudicio r̄ iusticia:r̄ enarrari nō p̄t,ait idē.c.xxxix. Et tñ tantā audaciā habuit ei spūssctūs vt hec vgo paruula puella audeat enarrare r̄ magnificare.r̄ sp...is mechanicis vilibus r̄ naturalibus medijs insistit theologicis summis. Sed nō...mirū virgo sctā si magna loqueris de deo : qz iā magnus in medio tui sctūs isrl.Esa.xij. Sz hec pars qua dicit magnificare se dñm:est admiratiua r̄ ...surabilis. Nā scit q̄ magnus dñs r̄ laudabilis nimis:r̄ magnitudinis eius non est finis. Un̄ dr̄ Eccl...i.xliij. Terribilis dñs r̄ magn⁹ vehementer:r̄ mirabilis potentia eius. glorificātes eū r̄ exaltate illū q̄tū potestis supualebit adhuc:r̄ a...mirabilis magnificentia eius. Ex quib⁹ verbis videt q̄ nec magnificari possit nec vt magn⁹ est enarrari. Un̄ q̄ vgo sctā se dñm magnificare tā audacter,p̄fitetur:cū ipa potⁿ⁹ videatur minozasse. qz que celi capere nō poterāt in suo corpusculo cōphēdit. Pro q̄ sciēdū q̄ ē triplex magnitudo

¶ Prima intensiua r̄ virtualis.

¶ Scōa extēsiua tēpoz̄ r̄ localis.

¶ Tertia diuisiua r̄ corporalis.

De prima magnitudie dicitur in p̄s. Magn⁹ dñs r̄ magna virt⁹ ei⁹.r̄ p̄m hāc dñs dr̄ infinit⁹.qz infinita essentia infinita bonitas:infinita sapia: infinita charitas. r̄ q̄cūq̄d hñ dici p̄t de deo:cū infinito dici dz.nec tñ...lud etiā q̄c quid sit exp̄imit. Et qz infinito nihil addi p̄t:de⁹ fic essentialr magnificari nō p̄t. Et ad istū sensum p̄dictaverba Eccli.dicūtur. tñ iste vtutes dei diminute apphendebantur a paucis: quas vgo pfata magnificēt exp̄essit. si q̄s verba ei⁹ diligēter attēdit. Et io etiā isto mō aliqua litterā. Magnificat aia mea dñm. Scōo dr̄ aliqua magnitudo extēsiua loco vl tpe.sicut dr̄ rps magnū:annus: mensis:vel dies.r̄ hoc.s. qz p magnū spaciuz tpis durat. Et loc⁹ dr̄ magn⁹...: multū spaciū occupat.vt in p̄s. Hoc mare magnū r̄ spaciosum. In hac duplici magnitudine dicere p̄t vgo sctā illud magnificat. Nā iam venerat magnitudo tpis r̄ oia temporanea r̄ sub tpe:laus q̄ diuina in terris sub magno silentio latebat. Ut em̄ ait deuot⁹ btūs Bern̄.in quodā sermone de aduētu. Angel⁹ nō loquebatur ampli⁹ hoi:patriarcha defecerat:deerat pp̄ha:facerdos auaricie...ddebat : dux nō inueniebat qñ venit dñs: tantū vt diluuiū...leret dño dicere oia regna m...ē sua. Matth̄.iij. Et ipse dei filⁱ cū iā p̄dicare cepisset:ait se nō hre vbi caput suū reclinaret. erat em̄ dñs nō solum puulus:sed fere null⁹ in ...spectu r̄ quentu hoīm.qz defecerat laus ei⁹ quasi totalr laudabatur idola r̄ demōes colebant: ipa laudib⁹...ferebant. At vbi p os vginis divina laus insonuit : cepit p alia loca diuulgari r̄ cōicari ir ei⁹ figura. nō in sua ciu...ate:s pegrina in montanis existēs laudare cepit r̄ pegrinari,qz magnificētia ei⁹ pegrinari debebat: r̄ extra indeā effundi. ...aus em̄ eius ab extremis terre.

Tertio mō magnitudo est sensitiua r̄ corpalis...icut dr̄ magn⁹ hō q̄ est magne stature r̄ hmōi. A seculo nō est audītū neq̄ intellectū q̄ dñs isto mō potuit magnificari : r̄ tñ dñs de⁹ fact⁹ est puus:sine manib⁹ hūani semis absciss⁹:r̄ demū creuit in monte magnū. Dañ.ij. Dic q̄ o vgo b̄dicta:factor me⁹ fact⁹ ē puul⁹:filⁱ me⁹ clausus ē viscerib⁹ meis. Erescit r̄ magnificat r̄ magn⁹ efficit:alimētis meis nutrit⁹. Cū magnifico.i.magnū facio:donec p partū receptat in vlnis meis.tūc etiā illū pascēs lacte pectoris mei faciā illū magnū donec magn⁹ vir sit apt⁹ ad magnū sacrificiū verū. Ergo intellige post multa, Magnificat aia mea dñm r̄c.

§. II. Secūda causa huius

cantici.s.actualis r̄ effectiua nota...cū dr̄ aia mea,vbi canticum illud describitur.

¶ Primo suauitate dulcis armonie.

¶ Scōo serenitate lucis theologie.

¶ Tertio integritate mudate theorice

Et p hec oia trahit ad audiditarē talis melodie. Ad sentiendū tñ q̄d dicū ē excitāde sunt r̄ apiende aures cordis r̄ nō corpis tñ,vt em̄ ait duōs Greg̃.in omel.sup illō

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vu.viij. Si q̄s hz aures audiēdi audiat. Sunt alie aures q̄ corporales q̄b⁹ aia vtit. Ubi ḡ aia loquit aie audit⁹ exigit q: tales potētie req̄runt q̄lia sunt obiecta capiēda. Dē cīm sile ad suū ... inclinat Eccī.xvij. Et ipossibile est nō corp⁹ corpe moueri, vt d:i li.ter ꝓncipio. Uolēs igit alma ista cātatrix docere: q̄b⁹ aurib⁹ opus sit ad pcipiēdū q̄d ōr. dixit cām instrumētalr agentē hui⁹ cātici fore aiam. vt aia se paret ad id q̄d nāli etiāvoce exprimit. q: ex abūdātia cordis os loquit. Dinc est q̄ plerūq; hui⁹cāt⁹ suauitas nō pcipit q: ad cū audiēdū: itelligēdū sole corpee aures aperūt: i teriores claudunt. Audi ḡ o aia q: aia loquit. Magt mḡt aia mea dñm. nō solū corp⁹ t lingua: ſ aia t lingua eius. t hinc suauitas exprimit q̄d est ꝑmū. Ad cui⁹ euidētia pre mittēdū est q̄ armonia triplici organo cantat. scz materiali: vocali t mētali. Materiale organū est tuba: lyra: cythara. t hmōi mortua t insensibilia. Uocale aūt organū e ipa lingua cū ptinētijs suis q̄b⁹ vocalis cātus formāt. Sz spirituale organū est ipsa mens inflāmata t irradiata. De q̄ aplš Psallā ꝑ sapllā t mēte. Inter hec aūt dulcis est armonia instrumēralis dulcior vocalis. dulcissima mētalis. De ꝑmis duabus Eccī.xl. Tibia t psalteriū dulce faciūt melodiā. Et sup vtrāq; lingua suauis. t hoc patet manifeste. Nā instrumēta musicalia que dulci ... sunt vt organum psalteriū cythara: tybia. t hmōi. tūc suauius sonare dicūt cū vocali melodie magis appropinquare vident. Uñ etiā in cōmendatōe hui⁹ ꝓsueuit dici: videt q̄ loquat. De tubi lo aūt cordis t mētali melodia ōr. Eccī.xxx. Nō est sensus sup sensuz salutis: t nō est oblectatio sup cordis gaudium Quis ḡ erit tāte sufficiēcie vt valeat explicare vel pcipere q̄te melodie est cāticū. q̄d instrumēta ... ter virginis sancte aia c... Cōsidera si vales q̄lis sit cythareda: q̄lis cythara: q̄lus t cātici materia. Nam t bonus cātor si voce rauca vtat: male cātat: t bonus cythareda fracto instrumēto male cytharizat: nec etiā sufficit vox pulchra t instrm nobile: si auctor artis sit imperitus. Ad hoc etiā datis peritia artis t instrumz cōpositiōe ꝑfecta vbi materia sit diſplicibilis. de suauitate cytharizātis vt ... tantum aliquid subtrahit. In isto aūt cātico cythareda est spūsctūs q̄ etiā in oīni instrumēto inepto t vili suauiter sonat. Tetigit ēm psalteriū Dauid t psalmista facit: tetigit t puer lur... Danielē: t iudicē senū cōstituit. Pastorē armētoz Amos t ꝓphetā cōstituit. Piscatorē Petrū: t ꝓncipē ... plozū or dinauit. Theloneariū t publicanū matthēū t apl̄z t euāgelistā creauit. P... secutorē fideliū, Saulū t in pdicatorē gentiū paulū ꝓuenit. Qualiter aūt cātabit t ... monstrabit spūsctūs. vbi instrm est aia virginis scrisume. Sicut ēm mortua charta resonare nō pōt ꝑ ... e q̄d viuax exprimit dicēte b... Diero. ad Paulinū. Habet nescio quid latentis energie viue vocis actus: ve in aures discipuli ex auctoris voce trāſfusa fortius sonat. Exemplum subdit de eschino.

De tri, q̄ organo q̄ armōia cantatur.

Sic t oēs corpori actus etiā ad hoc in vnū simul collecti nō pōt puenire ad hoc vt ꝑfecte exprimere valeāt q̄d ipsa spūalis anima alte cognoscit. Hinc est q̄d Paulus lo... nō potuit: quod padiso anima sua cognoscit. Hoc ergo nobilissimo instrumēto quod est aia nō q̄liscunq; sed virginis ... issime vtit spūsctūs ad canendū q̄d dicit. Magt anima mea dñm. ꝛc. Adde his ... ebus nobilissimo cythareda et suauissimo t optimo instrumēto ꝓcioso t delecta... lem materiā: q: ... canunt magnalia diuine laudis: t tunc q̄ uis a longe aurib⁹ anie ... cipies ad suauitatē huius cātici Magt anima mea dñm. Scōo cū dicit anima me... oīm dik serenitas t profunditas theologice veritatis t in hoc cantico cōtē... t dicit btūs Aug⁹. Diuina lux que purissima est: nō nisi a puris oculis potest intueri. Uñ t saluator Mat.v. Beati mūdo corde. q̄m ipsi deū videbūt. Quod demonstrari pōt tā rōne q̄ experientia exēplari. Ratiōe quidē q: vnūquodq; recipit ꝑ modū recipientis. Lux ergo que est deus: q: erat lux vera. Joh... Nō recipit lux nisi a luce; vel anima luce illustrata. Lux aūt anime est ipa puri tas sicut tenebre eius est pctm̄. ꝓpter quod dicit Joh⁹. j. Lux in tenebris lucet t tenebre eā nō comprehēderūt. Et hoc tota die ad sensus ꝓz. Quāti ēm quotidie audiūt vo ces verbi dei: t tamē eā nō apprehendūt: q: sunt in tenebris pctoz. t qui minus his tenebris pctoz participāt: magis a luce veritatis verbi dei mouent. Propter q̄d quasi satis notū est ... soli boni audiētes meliores efficiunt ꝓpterve bū dei. ... aūt eſſ audiūt: aure corporis audiūt: t in suis malicijs perseuera... ꝓz idem exēplo. Est ēm t quodlibet corpus aliud q̄to purius t tersius: tāto magis solis radios recipit: t tanto ... arius in oppositū corpus ꝓ reuerbera tionē resplēdet. Hinc est q̄ t dñs maiozē lucē veritatis illis tribu... t. qui puriozes fuerūt. vt etiā sybillis paganis merito virginitatis spūs ꝓphie mirabiliter tribueret, vt dicat btūs Hierony. cōtra Jouinianū. Et Jo... es purioz ceteris altius in diuinā cōtemplatione ascendi... icens illud. In ꝓncipio erat verbū. ꝛc. Hec igit increata sapientia que in animas sanctas se trāſfert: t amicos dei t ꝓphetas constituit. Ut dicit Sap.vij. Q̄tum irradiauerit anime purissime virginis in qua etiā ꝓsonaliter habitabat humanitas ... on est exprimere. Et duz exprimi nō pōt: euidētissime deducit. q̄ hec nitidissima virgo lucide nouit diuina magnalia: que exprimit voce animā eius dicēs. Magt ania mea dominū. taliter scz vt dicat audacter. Confitebor domino nimis in ore meo: in medio multoz laudabo eū. pš. cviij. Nimis inquit nō respectu magnificati: sed respectu audientiū qui magna capere nequeūt. Tertio vo in eo quod dicit ania mea ostendit integritatē theorice cōtemplationis. quasi diceret nō solū anima: que ꝓtemplationē exprimit. sed ania mea ania talis: anima tāta: ania libera. Ubi est attendendū q̄ nullus pōt dicere aia mea, ꝓpter si qui totaliter habet animā liberā ab oīni seruitu... e tri pler est a q̄ oportet esse immunē. vt sit aia sua,

Triplex libertas ſiue immunitas necessaria anie pfecte cōtemplāti.

¶ Prima seruitutis criminis seu vitioz.
¶ Scōa seruitutis sanguinis seu ꝓpinquoz.
¶ Tertia seruitutis mercedis seu terrenoz.

De prima exp:esse dicit Job.viij. Qui facit peccatum seruus est peccati. Sed peccatū sicut triplex est. ita t seruitus eius triplex. Est ēm pctm̄ mortale q̄d pfecte facit homine seruū peccati t diabo... perfecte. i. cōplete. Juxta illud Pe. A quo quis vict⁹ est ei seruus addict... est. Et vt dicit btūs Aug⁹. tot dñoz quot vitioz. t hoc maxime impedit animā ne p... it in via deo vacare. Per ... ginale autem pctm̄ sensus hois t cūcta cogitatio ei⁹ prona sunt ad malū ab adolescentia i... vt dicit Gen.vj. Nec liberatur anima ab impedimēto talis seruitutis ... pugne ... rnis ꝓtra spiritū. Unde nō potest ita libere volare ad deū per contēplationē t vacare diuinis. nec aliquo sacramēto circūcisionis: vel baptismatis vel alteri⁹ liberat a tali seruitute: licz subleuet plus t minus sed semp remanet pugna carnis q̄ animā ca... ā ducit sub lege peccati ꝑm inclinationē: etsi nō dominet omīno. Ueniale aūt tepefacit animā: t pigriorem reddit ad ascendendū in deū: feruoz tollens spiritū.

Scōa seruitus que est ꝓpinquoz est etiā animā aliqualiter tenet... ptuā: ne in deū totaliter vadat sicut ꝓz de illo qui ꝓm sequi cupiebat: sed tamē retinebat ne eū sequeretur dicēs. Permitte me ꝓius sepelire patrem meū t sequar te. Matth.viij. Contra ... e defectū. s. nimie affectionis ad parētes. Uenit dñs mittere gladiū separatiōis dicens. Uenī separare filiū aduersus patrē. t filiā aduersus ... suā ꝛc. Matth.x. Et hoc ideo. q: caro t sanguis regnū dei nō possidebūt ꝑm aplm. vñ t be. Amb. Dec est vita sacerdotis fuga abdicatio do... esticoz: t quedā alienatio cha... imoz vt suus se abnege... t deo seruire gliscat. xij. q. j. Cui porro.

Tertia seruitus que est mūdialium rerū spūs suis sollicitudinū animā ligatā tenet ne libere deo ... uire valeat. vt p... e illo qui dño seruire cupiebat perfecte habens multas possessiones. Cui cū dñs interrogāti quid sibi deesset ad perfectionē diceret, Si vis perfectus esse vende oīa tua que habes t da paupibus t sequere me. retrocessit tristis discedēs ab eo: q: multas habebat possessiones. Matth.xix. Necesse est ḡ vt aia q̄ vult intelligere magnalia dei t in cōspectu eius solius semp meditari a fugo cuiuslibet harū seruitutū esse exutam et liberatam. In cuius figurā dixit dominus Abrac Gen.xij. Egrēdere de terra tua. i. de mūdanis cupiditatibus tuis. t de cognatione tua. i. de amicis t de attinētib⁹ t de domo patris tui. i. de vitijs t crimināb⁹ ... q̄ que ... icitur filius diaboli t de domo. i. familia eius. Juxta illud Job. viij. Vos expatre diabolo estis. t desi... eria patris vr̄i. i. diaboli vultis facere. t veni in terrā qua mōstrauero tibi. terram scz cōtemplationis et suauis ꝑfectionis. Hinc est etiā q̄ dñs volens ostēdere viam ꝑfecte cōtemplationis assumpsit Petr... discalciatū cōtra amorē terrenorum. Jacobum supplantantē fratrē contra amorē ꝓpinquoz. Johannē gran... ra nequitiā peccatoz q̄ sunt ei ꝓtraria et dixit in monte cōtra cupiditatē vallis mūdialis. excel sum cōtra iniquitatē, pfundi infernalis. seo: suz ꝓ vinculū ꝓpinquoz seu affectionis parētalis. t ibi transfiguratus ante eos ostēdit gliam suā. Mat.xvij. Talis pōt dici filius dei renatus nō ex sanguinib⁹ iiqtatū neq; ex volūtate carnis necessitatū amtcoz: neq; ex volūtate viri mūdi vanitatū. Et talis potest dicere aia mea ꝛc. Cū aūt nullius creature pure aia sit que nō fuerit subiugata pctō. quia si dixerimus q̄m pctm̄ nō habemus ipsi nos seducimus: et veritas in nobis nō est. vt dicit Job. in canonica excepta sancta vgine. vt ait btūs Aug⁹. ... parentū amorez oblita est segregata ab eis in sua infantia t deo totalr mācipata vt historia natuitatis eius do... t ab oīni terrena cupiditate elōgata. In cuius signū est q: magnū thesaurum ... magis impēsi pauperibus ꝓ Joseph dispensatum ita paupcla remāsit vt inde ad paucos dies scz in die purificatōis agnū emere nō posset ad offerēdū in sacrificiū sed obtulit sacrificiū pauperū scz par... turum: aut duos pullos colūbarū. Lu.ij. Restat vt talis ygo ab oīni iugo fruitutis excussa tota aiam suā possideret: t dicere sola potuerit aia mea: t tota cecinerit vsq; in finem. nos aūt id facere nō valemus nedū vnū integrū canticū: sed nec vnū festinatū. Pater nr̄. Ut habe... exemplū in legēda beati Berñ. q̄d ... iugū peccati: aut cura rei familiaris: aut re ꝓsentatio ... cui⁹ amici vel ꝓpinq; mentē intercidat: t aut multū aut ... arū reuocat. Ab his aūt oīb⁹ b... ygo totalr semotus fuit. nec te moueat q̄ trium generū peccatoz dixi iugo non teneri quasi in origina... ō videat esse ꝓcepta. quia etsi in eo cōcepta tamē ab ipso totaliter liberata ... sicut ceteri ... d spūalius: q: in ea nō solum fomes peccati fuit ligatus: sed penitus extinct⁹: qui in nobis nec ligatus nec extinctus est: sed aliqualr minoz⁹ ꝑ sacramenta. Si ergo in hac via vis vnā animā totaliter inbilantem et contēplantē ceteris omissis experiri: hāc mente ausculta intonantē t dicentē. magnificat anima mea do... inū: quia meditatio cordis mei in cōspectu tuo semp.

§.iii. Tertio tangebatur

causa finalis t obiectiua cum ait dominū. Et ... hoc ostenditur q̄ virgo fuit.

¶ Primo formosa patēter veneranda.
¶ Scōo laus eius gratiosa frequēter decātando,
¶ Tertio est deitas gl̄iosa solerter adorādo.

Quantū ad ꝑmū notandū q̄ sicut ōr. Eccī. vlt. Ut ... facie di ples libroz null⁹ est finis. Nō: q: hoim gen⁹ fama ... dere rans q̄ ex oibus maxime ex libris acq̄rit naturalr: loq̄ndo ꝓncipalr circa libroz cō... itionē dedit operā efficā... e. et que nō valuerūt cōponere fieri fecerūt. t eos aut suo nomine dedicari: aut de suis factis egregijs cōponi t reintegrari. sicut etiā hystorie infidelium ... aurime narrant ... t Valerius maxim⁹ etiā in capl̄o de cupiditate glorie dicit Nam q: ꝓgenies defici... pius t aliq̄n terminat ad ignominiā cōgregate diuitie: edificia pōposa: fortia bella: parta sceptra t hmōi. in q̄bus fama quesita t ꝑfecte deputata citius euanescūt: nisi libroz tenaci mēorie sint mādata Hac via mūdi hoies vani gl̄iam assequi cupiētes: aliqui studuerūt circa collectionē magnā librōz. vt Origenes. qui q̄draginta milia librōz edidit: aut suo nōie ascr ipsit. sicut narrat Seō. Alij tractauerūt facta egregia magnoz adhuc viuentiū: vt ipi famozē libris ꝑstarent. sicut mēdax Uirgilius. Alij laborauerūt tractare materias delectabiles t obscenas: vt vani poete. Alij subtilia etiā disputādo libros collegerūt: vt phi. Alij vtilia t apta lucris: vt iuristę. Alij vtilia aie: vt theologi t hmōi. Tñ oīs errauerūt ab vtero querētes in his famā. Nam teste Hiero. Fama vt vmbra fugit insequētes: vt insequit fugientes. Uñ taliū nomē est in malū: quivocauerūt noia sua in terrenis suis Qui aūt gl̄iam dei querit. a deo gl̄iak mūdo etiā mundo impedire volēte: vt patet in Johāne euāgelista et beato Gregorio papa. Hec igit debet esse recta intētio scriptorum t oīm alioz qualitercūq; opantium magnificare scz deū t nomen sanctū eius: omni ꝓpria vtilitate delectatōe et fama postposita. Et quo purius os laudātis tendit in deum: eo gloriosius fama gloriosa in laudatione resultat Psaltes ḡ gl̄iosa b... maria ꝓcise dei laudes canere studet t hic ei⁹ finis ... ntētio. Et ió dic. Magnificat aia mea dñm. Et nota q̄ nō dicit deū: nō spōsum: nō patrem: nō filium. q̄uis quodlibet hoz dicere ꝓpriū erit vere. Sed rō dicit dñm. vt omni via ꝓprias laudes fugeret: t dñis tm̄ intēderet. Si ēm dixisset deū: suā humilitatē racuisset: q̄d fieri nō potuit cū ea vsq; ad redundantiā plena esset: et omni vbo ... gestuq; se humilē. i. vilē dicaret ꝓ posse. Qui ēm dicit deū s... dicētis nullā cōditionē exprimit. cuz deus nō dicat relatiue. Si dixisset spōsum: multū laudasset: si dixisset ꝓcm vel filiū eque laudis esset. Sed vbi dicit dñm quod est relatiuū ad seruū t ancillā. Et hoc nomen ꝑuus t ancilla est nomē vilitatis: q̄uis sit summa in genuitas: ... que ... ꝓpī comprobāt cui fuit regnare est: reseruās vbū angelo dictū. Ecce scz ancilla dñi. dñm dixit. Magnificat aia mea d... n. Et ex his duob⁹ redditur famosa: q: tm̄ laudes dñi cecinit: et q: sue ... nitati semp ... it. Propter ꝑmū illud canticū Marie omni die infallibiliter cantāt. t hora multū apta scz in vesꝑis. et modo multū grato t solēni magis q̄ oia cantica ecclie. et sic nō solū be... famosa ex cantico: sed etiā ipm canticū famosius ceteris. Scōo ex eo q̄ dicit dñm. ista laus reddit gratiosa t frequenter decātanda. Ad ... gna ēm laudem quattuoz re... runt. scz vt sit a magno laudāte: magno modo: de magnis factis: t de magnis ꝓsonis. Et hic nō d... co magna nisi virtuo... Nā vt ōr in ps. pctōi dicit deus. Quare tu enarras iustitias meas ꝛc. quia vt ... Eccī.xv. Non ē speciosa laus in ore pctōis. Hinc et Seneca. Sit tibi taz turpe laudari a turpibus q̄ vt laudēris ab turpia. Secūdo etiā magna laus magno modo ōr ꝓnunciari. Juxta illud ps. Bonum est cōfiteri dño t psallere nomini tu... altissime ꝛc. Et illud. Laudate dñm de celis: cū sequētibus. Tertio debet esse magna laus de magnis factis. Unde etiā scientie seclares q̄ distinguunt penes subiecta habēt inter se gradus nobilitatis sue: vt illa dicat nobilioz q̄ est de nobiliori subiecto. Propter hoc theologia ōr nobilissima t maxima sciētia: q: est de nobilissimis dict⁹ factis: t de nobilissimo subiecto q̄d est deus. vt docet sanctus doctor noster in ꝑma parte ... j. Quarto magna debet ... e laus de magnis ꝓsonis ... r his quattuoz redditur magnificū istud canticū. Nam laudās est magna scilicet anima ygnis talis t tanta. Modus est ... nobilissimus: q̄a exultauit spūs meus ꝛc. ait. De magnis factis q̄ hic narrantur: vt patet in ꝓcessu cātici. Restabat ergo vt a quarto magna laus diceret vt tota esset magna. Et hoc fit cuz ait dominū. Puden... ēm t antonomatice ait dominum, absolute dicit: et no... minū talē; quia non loquit de dño

Mō q̄re ... d xit Magnificat aia mea dominū ꝛc.

Ad laudē magnam quattuoz req̄runt

Universidad de Deusto
Biblioteca

aliqui⁹ angeli aut portiõis mũdi: sicut fecerũt omes tragici comici ⁊ hystoriographi. Sed de dño vniuersali ¶ Hester. xiij. Dñs vniuso⁹ tres: ⁊i ditiõe tua cũcta sunt posita: ait Mardochaeus ad deũ loquẽs. Sed dicis. ex his dictis bene sequit q̃ ista laus: proponat oĩb⁹ scripturis mũdialibus: sed nõ diuinis. q: sicut ista de dño: ita ⁊ tota scriptura sacra de dño loquit. Ad qđ rẽspõdeo q̃ nõ sine speciali causa ⁊ rõnabili vsus eccle inoleuit magis reuereri vnã ꝑte scripture sacre q̃ aliã. Nã nõ ꝓpt̃ finẽ nec ꝓpter auctorẽ: nec ꝓpter materiã particularẽ: sed ꝓpter modũ ⁊ finẽ ꝑticularẽ ad quẽ ordinata sunt. q: psalmi ⁊ cãtica ꝛ beat eundẽ finẽ: qui est dñs deus. ⁊ñ facta sunt ad hunc finẽ particularẽ: vt iocundẽ⁹ mens in deũ ex eis ⁊ ascẽdat Et sic adhuc inter ista est aliq̃ differẽtia reuerẽtialis nã ad psalmũ ⁊ cãtica sedeã alternatim a choris exceptis quibusdã. vt Laudate dñm. ⁊ hmõi. vt cũ ibi inuitent omes creature ad laudãdum deũ. ⁊ nos etiã reuerenti⁹ assurgamus In nouo testamẽto cũ legit de epistolis vel alijs loq epistolarũ sedeã cũ de euãgeliis rectistamus. qđ etiã de cõse. dꝛ. j. docet. Et in nouo testamẽto sunt cantica in q̃bus etiã fit differẽtia reuerẽtialis nõ a causa agẽti ꝑncipali que est spũsctũs: nec ex causa materiali vel finali: sed ex causa instrumẽtali. Tria aũt sunt que ꝓferunt scripta scriptis. Tempus scz in quo adinuẽte sunt forma tradẽdi: ⁊ digni as psone tradẽtis. Tespectu ꝓmi istud canticũ ꝓponitur oĩbus scripturis veteris testamenti respectu secũdi ꝓponitur oĩbus epistolis actibus ⁊ ꝓphetijs noui testamẽti. Respectu tertij ꝓponit oĩb⁹ scriptis in euãgelijs. exceptis his que ore xpi emanauerũt q: nul⁹ psona post xpm dignior reperit. ⁊ ideo hoc frequẽtandu. Tertio dꝛ cedat ex hoc q̃ dicit dñm reddit ipm gloriosus ⁊ adorãdum. Et iste est finis ꝑncipaliter intentus in isto cantico. Teste eĩ psal. Initiũ sapiẽtie timor dñi. Initiũ oĩis boni ⁊ ordinate operatiõis est timor dñi. Cũ ergo iste terminus dñs includat timorẽ. Iuxta illd Matth. j. Si ego dominus vbi est timor meus: vt mentẽ ad timorẽ dei ⁊ reuerẽtiam excitaret. ait dñm. Ut diligẽter adnotandũ q̃ tria sunt que faciũt ꝑncipaliter aliquẽ dñm gloriosius ⁊ bonoratũ: que etiã cõtinent in ethymologia hui⁹ nois dñs. Et hec sunt. Primo largitio bñficioꝝ: vnde dꝛ dñs quasi dominus. Secdo liberatio oppressoꝝ. ⁊ sic dꝛ dñs q̃si domans. Tertio debellatio inimicoꝝ: ⁊ sic dicit dñs õ⁹ dominas. Dimitto quartã ethymologie significationẽ. que est poti⁹ seruoꝝ ⁊ tyrannoꝝ q̃ dñoꝝ: ⁊ est modernoꝝ. scz depredatio subditoꝝ. Et dicit dñs ꝛ b q̃si domin⁹. i. domo multũ ⁊ cũcta furripio. Primo igit dicit dñs q̃s effici gloriosius ꝓ donoꝝ largitiõe. ⁊ hinc est dilectus ⁊ reuerit⁹. vt dicit de rege Assuero qui oĩderet magnitudinẽ imperij sui fecit grande cõuiuiũ cunctis ꝓncipibus suis ⁊c. Hester. j. c. Et ista beneficia sunt triplicia.

De tribus q̃ faciunt gloriosiũ honoratũ

¶ Primũ affluẽtia entitatis tpalis.
¶ Secũm clemẽtia pietatis paternalis.
¶ Tertiũ iusticia eqtatis iudicialis.

Primũ fecit magnũ Salomonẽ. ptz hoc. iij. Reg. x. cũ dedit munera magna regine sabba. Secõ fecit magnum dauid. vt ptz in. j. ⁊. ij. Reg. ⁊ ꝑcipue de clemẽtia q̃ vsus est erga Saulũ inimicũ sũ. ⁊ erga filiũ Absalonẽ. qui cõiurauerat õ ipm. Tertiũ fecit magnũ Salomonẽ ⁊ ꝓ cipue in iudicio duaꝝ meretricũ ꝓtendentiũ de filio vivo cuius esset illarũ. iij. Reg. iij. Nra ergo ꝫgo psaltes. vt ostẽdat in ꝓspectu nostro gloriosius que canit. Dulciter ait ꝫ ⁊ demũ exprimit quõ dat oĩbus affluẽter ⁊ nõ improperat dicens. Esurientes impleuit bonis. ⁊ ꝓius de se. Respexit humilitatẽ ancille sue ⁊ fecit mihi magna. Deinde addit quomõ oĩbus dimittit clemẽter. Et ꝫ in se est neminẽ dãnat: ⁊ dicit. Et misericordia eius a ꝓgenie in ꝓgenies timẽtibus eũ. Tertio quõ iudicat⁹ oĩs equaliter: ⁊ nullius personã acceptat: ⁊ dicit. Deposuit potẽtes de sede: ⁊ exaltauit humiles. Secũm qđ reddit dñm gloriosiũ est liberatio oppressoꝝ: sicut patz de iudicibus israel qui magnif fuerũt in suo pplo vt dñi ⁊ rectores. vt Gedeon ⁊ Sãpson ⁊ alij de q̃bus in li. Judi. ꝓ totũ: q: liberauerũt ꝓplm a magnis oppressiõe. ⁊ sic etiã Saul in principio regni sui. qđ optime fecit iesus xps liberãdo ⁊ sanãdo oĩes oppssos a diabolo. vt ait Petrus in cano. ꝓma. q: deerat in illo. ⁊ iõ dicit dñs õsi dãs manũ ad adiuuãdũ. Tertiũ qđ fecit dominũ ꝯ hostiuz est debellatio inimicoꝝ. Et hoc fecit Judã machabeum cũ Symone ⁊ ionatha gloriosos dños in illo pplo. q: freqnter debellarũt inimicos ppli isr̃l. Et b egisse dñm oĩdit dicẽs. Effecit potẽtiã in brachio suo ⁊c. Et dicit dñm: quasi dominãs hostibus.

¶ De scõo versu dicti Cãtici. ⁊ de multiplici gaudio ⁊ varia acceptiõe spũs. Capitulum XXIX

Exultauit spiritus meus in deo salutari meo. Sciendũ q̃ spũssancti ꝓtia largit̃ menti claritatẽ ⁊ lumẽ vitiõis teste saluatore qui ait. Jo. xvj. Cũ venerit ille spũs veritatis ipse docebit vos omnẽ veritatẽ. Quia ergo spiritus sanctus mirabiliter requieuit in maria dicente sibi angelo. Spũssctus superueniet in te: nulli dubiũ quin clare viderit que dei sunt. Ex tali aũt intuitiõe sequit gaudiũ. vnde ⁊ ꝓmus fructus spiritus dꝛ charitas. scds gaudiũ. ad Gal. v. ca. Charitas que est vnio homis ⁊ dei: maxime post vba angeli descẽdit in mariã cum qua essentialiter erat filius dei carne indutus. Et q: proportionat gaudiũ charitati ex q̃ ꝓdijt sicut illa charitas Marie fuit ineffabilis: ita ⁊ illud gaudiũ inestimabile credẽ⁹. Et hoc infinuat cũ dicit. Exultauit spũs meus. Ubi tria tangunt.

¶ Primũ clarioris iocũdior intuitiõis xp̃i. ibi. Exultauit
¶ Secũm ardẽtioris deuotiõis. ibi. spũs meus.
¶ Tertiũ altioris ⁊ subtilioris ⁊ contemplationis. ibi. in deo salutari meo.

§. I. Quantum ad primum

Sciẽdũ est q̃ vltra illud gaudiũ pessimũ. de quo dꝛ Prover. ij. de iniq̃s. Letant cũ malefecerint ⁊ exultãt in rebus pessimis: cui⁹ finis .i. qđ ipe⁹ᵉ. Extrema gaudij luctus occupat. Et vt dꝛ in Apoc. ꝓtum se exaltauit ⁊ in delitijs fuit. ⁊ñ date ei tormẽtũ ⁊ luctũ. Est tripl⁹ gaudiũ ⁊ exultatio vitiosa.

¶ Gaudiũ de inferioꝝ entitate ⁊ deceptiuũ.
¶ Gaudiũ de eq̃ bonitate ⁊ letificatiuũ.
¶ Gaudiũ de supioꝝ bonitate ⁊ excessiuũ.

Gaudiũ ꝓmũ est de reb⁹ inferioribus: vt diuitijs: honoribus: cõuiuijs. ⁊ hmõi. His aũt inferioribus creaturis anima gaudẽte improꝑe dicit gaudiũ: ⁊ de tali gaudio dixit Tobias angelo. Quale mihi gaudiũ qui in tenebris sedeo: et lumẽ celi nõ video. q. d. Gaudere nõ possum q: careo mẽdio gaudij veri. quod est munire lumine celi quo anima mea veritatẽ cognoscit. Et clarius de hoc falso gaudio dicitur Eccẽs. ij. Risum reputaui errorez: ⁊ gaudio. id est temeraliter gaudẽti dixi. Cur frustra deciperis. Anima que sic gaudet nõ exultat: sed descendit: ⁊ inferna petit. ꝺm illud Job. Ba. et ad sonitus buccine: ⁊ in puncto ad inferna descendunt. Secundũ gaudiũ est quãdo de ꝓportionata ⁊ quasi equali bonitate existit. vt quãdo anima gaudet de salute proximi ⁊ de libertate sue vere: de virtutib⁹ acq̃sitis ⁊ bonis operibus: ⁊ huiusmõi. Et de hoc gaudio qđ est letitia anime tenens eã in gradu suo virtuali sepius habet in scriptura. vt ad Romanos. xij. ca. Spe gaudentes. Et Esdre. Gaudiũ dñi fortitudo vestra. Sicut em̃ tristicia debilitat vires. ita gaudiũ seu delectatio adauger. Unde et delectatio ꝺm ꝓbm perficit operationẽ. ⁊ multo magis delectatio q̃ fidei est qđ gaudiũ si sit spũalis fortificat meres magis q̃ delectatio mundialis. Tale tamẽ gaudiũ nõ est descensus. neq̃ ascensus. ipsa se. Unde ⁊ dicere nõ valet exulto. i. extra terminos suos saltare. Tertiũ ergo gaudiũ est de felicitate superna vel de deo aut de his que sunt supra capacitatẽ hominis. Et hec leuat animã supra se. ⁊ tali gaudio eã letificat vt dicere possit exultare. i. extra se saltare siue exultare. exulare. i. extra terminos suos fieri. de q̃ gaudio ait xp̃us discipulis Mat. v. Gaudete in illa hora. i. cũ meledixerint vobis homines ⁊ ꝑsecuti vos fuerint ꝓpter me: ⁊ exultate. Ecce em̃ merces vra multa ẽ in celo. Qđ obfuãs brũs Umcẽtius ad Datianũ ait minãtem et maiores cruciat⁹ inferre. O venenosa diaboli ⁊ tua: tor mẽta tua nõ timeo: ꝺ q̃to te magis mihi ꝓratũ videoꝝ et p̃ dispositiõ ad maiores penas inferẽdas: eo ãplius exulto. Nolo q̃liam mea minuas ⁊c. Et q: de mali re q̃ est eterna et incomphẽsibilis fuit gaudiũ dte marie. Idcirco signãter dixit. Exultauit spũs meus. Sed nosce opꝫ q̃ ista tertia exultatio habet tres gradus, videlz

¶ Infimam et sensitariam.
¶ Mediam et corpoream.
¶ Optimam et rationeam.

Prima exultatio est q̃n aia eleuat supnaturaliter ad aliqđ videndũ mirificũ. nõ tñ cũ multa vehemẽtia ita q̃ sola aia rapit ad gaudendũ corpe tñ oino immoto a termis suis. Et tale fuit gaudiũ ⁊ exultatio ãne mris samuelis dicẽs. Exultauit cor meũ in dño: ⁊ exaltatũ est cornu meũ i deo meo. vbi cor ponit ꝓ aia: ⁊ cornu ꝓ intellectiua potẽtia ꝓ phetizans ⁊ elevata tũc ad cognoscendũ q̃ dixit in illo canti co. j. Reg. ij. Secda exultatio est vehemẽtior vbi anima altius rapit ⁊ diutius immorat. nõ tñ ab officio vitali abstrahit. Et tũc aia secũ etiã corpꝰ rapit vel localiter subleuat et in altũ sustulit. quẽadmodũ ⁊ paulus raptus ad tertiũ celũ de se dixit. ij. Cor. xij. Sive in corpe sive extra corpꝰ nescio. Quali modo rapiebat aliq̃n corpus nostri sancti doctoris thome. ⁊ ꝑcipue vt legit q̃n ei dictũ fuit a crucifixo. Bene scripsisti de me thoma. Nã tũc fuit visus eleuatus a terra nõ parũ. ⁊ talis raptꝰ est ad quãdã dulcedinẽ insuetã. qua videt innuere exptus dꝺ. vbi ait. Cor meũ ⁊ caro mea exultauerũt in deũ viuũ. Talis etiã rapiebat et pharcha dñicus sepe ⁊ multi sanctoꝝ. Tertia exultatio est vehemẽtissima: q̃ sicut maior est. ita ⁊ subiectũ magis dispositus repit atq̃ fit de maximis subiecti⁹: ⁊ rapit q̃n in insultãti. ita vt nõ valeat trahere sursuz corpꝰ: nec ei aliqua dulcedinẽ infundere: ꝺ poti⁹ q̃ãdã penã filez ei que fit in morte, ꝑ separationẽ aie a corpe. cũ aia ꝑ tũc desinat ex ercere actus vitales in ipo corpe. Et si vis alt⁹ de ꝺ raptu informari lege doctorẽ sctm in qõnib⁹ de virtute. q. de raptu. ar. j. ij. et. iij. Et talis fuit raptꝰ ꝫginis gliose. Un aia ei⁹ exultauit ⁊ saltauit ex se ⁊ ternos suos. Et hinc puto ipam in ꝑterito fuisse locutã. vbi dicit exultauit. Non ñ potuisset exꝑsse exultat spũs meus: q: talis exultabat cor⁹ nihil agere posset. q̃ nec loq. Sed iã ad officia corporis reꝺsa dic. Magnificat ⁊c. et exultauit. Istud aũt põt euidẽter oĩdi ⁊ in fide demõstrari. Ex trib⁹ em̃ simul iunctis causat raptus vehemẽtissimus, videlz

De trib⁹ q̃ rapt⁹ ꝑ causat

¶ Primo ex puritate subiecti videtis.
¶ Secõ ex immẽsitate obiecti rapientis.
¶ Tertio ex claritate luminis ostẽdentis.

Ista sunt nota de se. Nã quo mẽs purior eo ꝑfectius videndũ deũ aptior. q: beati mũdo corde: quia ipi deũ videbũt. Et adde qđ adhuc mẽs reddit habilior quo rapta fuerit vel illustrata a deo frequẽtiꝰ. poter habitũ acq̃situ ex assiduis actib⁹. sic docet doctor sctus tho. vbi ꝺ. q. de ꝓphia. Ista tñ ꝓ se nõ sufficiũt. Nã in via mẽs ⁊ visionib⁹ assueta nõ semp videt: nisi q̃n deꝰ vult sibi demõstrare. sic docet hieron. ad damasum papã de ysaac decepto. Heu. ꝛ. vij. q. noluit bñdicere vni. ⁊ tñ bñdixit alteri. Et de Helizeo qui dixit de sunamite ad gyezi. Dimitte eã q: aia ei⁹ in ꝺ turbatione est: ⁊ dño celauit ad me. iiij. Reg. iiij. Et de ꝫgine brissima q̃ triduo q̃siut filiũ nescies vbi eet. Lu. ij. Et iõ addit ꝺm qđ reqrit scz qp obiectũ ꝺ ꝓpriat tali menti quo obiectũ est nobili⁹: eo fortius trahit. nõ tñ simpl⁹: qa possibile q̃ deus q̃ est summũ ens repiret se mẽti purissi

De secũdo versu dicti cãtici .Cap. xxix.

me sub aliq̃ modo infirmiori. vt ꝓ somnũ vel aliqđ in imaginatiõe creatũ: ⁊ tũc nõ forte rapet. Et iõ addit tertiũ scz ipa clara oĩsio. ⁊ quãto clarior ẽ: tãto exultatiõis rapt⁹ fit vehemẽtior. Cũ igit cõstet irrefragabiliter q̃ nulla mẽs creata in hac vita fuerit purior mẽte ꝺ ginis. ⁊ tractet de magnis dei q̃ nulla est res altior. Si mod⁹ videãt ẽ alijs altior: nulli dubiũ ẽ põt q̃n ei⁹ exultatiõis raptꝰ fuerit oibus alijs vehemẽtior. Ponit ergo exinde ꝑfat⁹ Job. do. cardi. diuersa gña visionũ, ꝑ beatiũ. de qb⁹ trãs tho. agit. ij. ij. q. de ꝓphia. q̃ omitto. Sz ibi põt videri. Et subdit ꝓ his oibus inspecti ꝓspicerẽ q̃ hec ꝫgo sctã obũdata erat pace no lumie repleta iã ẽ ne sapie nouo numie ⁊ spũssci fecũ data radiorz culmie: q̃q̃ dicit se magna ꝑcineret exultasse nulla surgit ãbiguitas q̃n ipa viderit modo nobilissimo. ⁊ forte adhuc altiori oib⁹ ꝑdicẽ⁹ nob ignoto. Sicut em̃ fecit eã mirez sui. ita ẽ spãl⁹ ꝓ ceteris fecit vate sui vt absolute et antonomatice intelligãt quod dꝛ. Exultauit.

§. II. Secũdo notat fulmẽ

ardẽtioris ⁊ feruẽtioris exultatiõis cũ dic spũs me⁹. Teste bõ aug. Inuisa diligere possum⁹: incognita neq̃ q̃. Mõ de se ꝓ satis cũ volũtas ipa ceca sit ⁊ fine lũne intellect⁹ agere nõ valeat. ꝓ qđ sp ferẽ sup cognitiõ: aut apparẽt aut existẽter. Mouet aũt volũtas allectiue ab obiecto apprehẽso sub rõne boni. ⁊ q̃to videt mali⁹: tãto mouet vehemẽtius ⁊ rapit. Et q: volũtas potẽtia passiua nõ ẽ infinita: põt cogi aut necessitari ab obiecto sibi demonstrato sub rõne infiniti boni. qđ sat⁹ videt. Si em̃ obiectũ visum sub duplici gradu bonitat⁹ aliter trahit ipam volũtatẽ ad amandũ q̃ vnum sub simplici gdu bonitat⁹. Et magis sub triplici gdu q̃ sub duplici ⁊ sic deinceps. q̃ si oĩda⁹ aliqđ bonũ ei vt infinitũ: rapit ⁊ trahit ipam vt nõ possit ipsum nõ velle amare. Et tali⁹ amãt beati videntes deum clare: vt state libertate arbitrij ipi nõ pñt nõ amare. sicut etiã i via hõ nõ põt suũ domũ novelle in gñali. ꝺ vel illud refuter decept⁹. Hec est em̃ ꝓ firmatio qđ in gña scilz clara visio summi boni. ⁊ illius visionis continua ꝓduatio. Quale puto fuisse in ꝫgine gliosa. Un nascit ꝑfect⁹ amor ⁊ feruor spũs Et sic credo b exꝑssius spm̃scm̃ ꝓ feruore estuãte ⁊ dirigente oes act⁹ suos in deũ ⁊ debitũ finẽ. Est aũt sciẽdũ q̃ in sacra scptura spũs capit multi modis: ⁊ põt vificari. imo de facto vificat illud. Exultauit spũs me⁹. de q̃libet spũ q̃ dici põt ipũ ꝫginis sctẽ. Spũs nãq̃ mal⁹ q̃ inuadebat saul. ⁊ q̃ fuit aliq̃n spũs mẽdax in ore oĩm ꝓphetarũ. vt hꝫ in. iiij. li. Non fuit spũs ꝫginis. cui⁹ ipa ꝓtriuit caput et nullã in ea hũit ptãtẽ. Sili⁹ spũs q̃ significat vẽtũ ⁊ figurat superbiã vel vanã gloriam: nõ fuit spũs marie. de quo põt intelligi illud Mat. v. Bti paupes spũ. i. q̃ hñt modicum de elatiõis vẽto. nõ dixit. q̃ nõ hꝫ spm̃: q: oes hñt aliq̃d de ipo. ꝺ bti q̃ hñt parũ vt nõ sepeñt ab eo. Sola mr ꝫgo cũ nihil de eo habuit. ⁊ ideo iste spũs. i. vẽtus superbie nõ fuit spũs marie. Sed est alius multiplex spũs marie.

¶ Spũs flatus et aerealis.
¶ Spũs angelicus supernalis.
¶ Spũs anime rationalis.
¶ Spũs cetus ꝓgregationis spũalis.
¶ Spũs ferozis mentalis.
¶ Spũs vitalis naturalis.
¶ Spũs deitatis eterna lis.

Quilibet hoz põt dici spũs Marie diuersis respectibus q̃ dꝛ exultasse. Spũs ꝯ aliq̃n sum⁹ ꝓ flatu hois. Juxta illd Inspirauit in faciẽ ei⁹ scz ade ꝺ spiraculũ vite. Heu. ij. ad ẽ spm̃ seu flatũ. sic ipe icarnat⁹ ⁊ resuscitat⁹ insufflauit discipulos dicẽs. Accipite spm̃sanctũ. Pro aere etiã q̃ respiramus sumit spũs. iuxta illud ps. Os meũ aperui ⁊ attraxi spm̃. Iste ꝯ spũs marie. scz flatus exultauit in deo q̃ totus ad gliam dei diffusus pãdit magnalia sua. Spũs etiã ingẽtũaer dꝛ q̃ subtẽ põt. ingẽtũ nõ solũ aer sed ⁊ totus mũdus fact⁹ est sub cũ mr dei sit. ⁊ ꝓ ꝑns dña oim. Aer ꝯ

Universidad de Deusto
Biblioteca

iste ingrediens p os virgis ad suū creatorē:q̄ el⁹ latebat in ventre modo suo exultabat:qz magnificat purificatus atq; radijs diuinitat⁹ impletus dulcissime resonabat. Un exultauit spūs me⁹ in me gaudijs est in deo exultat. Secundo spūs dr angelus. ps. Qui facis angelos tuos spiritus. Hic spūs sustulit Ezechielē inter celū t terrā: t locutus est in pphet⁹ siue ad pphetas:t moysi in monte cū legē recepit. Hoz habet quilibet ppriū spiritū.i.angelus ad sui custodiā deputatū p̄m magistrū in.ij.sen. post beatū Hiero. Nec ergo psaltes gloriosa habuit t ipa spiritū suū supremū in ordine angeloz. Qui fortassis nec aīa nec postea datus est alicui ad custodiaz:sed soli virgini huic ab initio reseruatus. Sicut em̄ sola fuit mater vnigeniti t gratuit⁹ vn⁹ ersis mirabil⁹ singularis: sic etiā sane dici pōt custodia huī singularē datā fuisse. Si em̄ habuit singularissimū sponsum ad seruitū electissimū aplm ad obsequiū:quare nō credit habuisse nobilissimū spūm ad auxiliū. Spūs em̄ huī⁹ ordinis qui dr angeloz tot sunt species quot t numero:cū quilibet faciat speciē suā: t specificata perfectiōe differat ab altero. Hic igit spūs angelicus dat⁹ fibi ad custodiā p̄i exultauerat de obediētia pugilitate t virtutib⁹ alijs ineffabilib⁹ virgis almē. At vbi verbū ei⁹ est carne vestitū exultauit in deo salutari.i.iesu marie filio.qz deputabatur ad custodia huius pot⁹ ad obsequiū dñi dei sui. cū angel⁹ matris sit t angel⁹ plis dominus natus sit. Et tunc accipit angelū ppriū:sicut fructus ab arbore matre pcisus sm̄ beatū Tho.in.j. pte. Tu lector psidera qz explicare non possum quāto gaudio exultabat spūs ille qui primo vidit deū incarnatū qui fuit primus spūsancti minister ad illud ineffabile opus: qui primus corpusculum illud aut formauit aut formati astitit. qui primus inuisibiles cunas deo parauit. qui primo cibū de matre in os diuinū exp⁹essit. qui sicut astitit visioni in celo coā patre:sic assistebat in terris filio incarnato. qui primo illud vidit desideratū cōmertiū. Stabat tot⁹ festinus angelus Gabriel erta: t suspensus expectabat virginis assensum. vt deo mittēn cito refert respōsum. t vbi eā audiuit dicentē. Ecce ancilla dñi fiat mihi sm̄ verbum tuū. tota pernicitate curiā letificaturus celestē reuolauit ad celū de futuro iocundū. Sed iste marie spūs certe presenti p tota hierarchia celica exultabat. Exultabat inq̄t hic optimus spūs marie: qm̄ videbat ipam rpi matrem effectā t tāto filio dignā. Si em̄ gaudiuz est ceo super vno pctore pniam agente:quanto magis sup vno pctore iustificato. Utiq; magis gaudet angelic⁹ chorus de iustis q̄ de pctorib⁹ reuertentib⁹ ad pniam:cū ipoz gaudiū iustissimū in bono reali fundet. t quis dubitat iustioze esse qui nunq̄ peccauit t iustus est:q̄ peccauit t ad pniam reuersus cereris paribus. qō dr cū peccatoz reuersus feruenti⁹ deo seruit q̄ innocēs q̄ nō peccauit. Nec obstat illa inia saluatoris Luc.xv. Gaudiū est angelis sup vno peccatore pniaz agente q̄ super nonagintanouē iustis q̄ non egent pniam. Nā si eius verba diligenter pensentur nil aliud voluit dicere nisi q̄ maius gaudiū est de natura humana reuersa seu reinuenta q̄ de natura angelica que nūq̄ perijt ideo t redijt. Nā gaudiū humane nature est carne t spū. sed gaudiū angeloz nō est nisi in spū. qd em̄ voluit significare p ouē perditā nisi gen⁹ humanū qō reqsiuit t assumpsit ad vnitatē suppositi:de quo est tantū gaudiū q̄ntū nō erit de nonagintanouē relictis in deserto que p angelica natura poterat. Poteret nāq; curiosus scrutator maiestatis diuine. Cur sic dñs sic celū repare voluerat: quare nō potuit id facere de pctōe angelica q̄ nō pierat cum sit nobilior creatura:q̄ de terrestri hoie grauit⁹. Huic verbo sapiētie patris rndet q̄ reparari debuit celū de maiori gaudio nō minoz siue ad maius gaudiū nō ad minus Sed maius gaudiū resultat de natura humana reparata q̄ angelica. Et hoc tum: qz gaudium est duplex vt pfert. s. in spū t carne,tum qz maioz est numer⁹ saluādoz hoim q̄ fit oim̄ spirituū dānatoz fere sine cōparatōe.tum qz gaudiū de xpo excedit gaudiū qō hz angel⁹ de reliqua creatura. In hac igit supiustissima t lucidissima mre exultabat spūs ei⁹ angel⁹ ppri⁹. s nō nisi in deo iesu a quo oēs ille virtutes vt radij ad sm̄ angelos emanabāt in vgine. Tertio dr spūs aīa. de quo dr Eccl⁹.xij. Quis scit si spūs [.i.aīa filioū Adā ascēdat sursum? Et.c.vlē.dr. Reuertat⁹ pulvis [.i.corpus] in terrā suā: t spūs ad deū q̄ dedit illū [.i. aīa] t iste spūs marie. in exultauit. Et esset sensus q̄ spūs id ē aīa q̄ magnificabat deū quoad ceteros etiā exultat q̄ ad seipm. Itaq; fuit dilatat⁹ de⁹.i. magn⁹ ostendit p os virgis in corda audietiū ei⁹ magnificationē:sic t crescit in ipo spū vel aīa sua p maiorē inherētiā t capacitatē t dilectionē ei⁹. Ad cui⁹ noticiā adūtendū est q̄ tanta est aīa q̄tus est ei⁹ effect⁹.sicut p pte de aīa bti recitat btūs Gregl.iij.dyal⁹.cū vidit aīam scti Germani padisius ascēdere. Si em̄ granū milij tm̄ diligis:instat grani milij aie capacitatez coartas. Et sic cogita de quolibet a te amato qōcūq; sit illud si est creatū. aia nō exultat.i.nō supra se saltat:s deficit siue ptrahit infra se. Est em̄ aia rōnalis in capacitate oi creatura capacior: cū nil possit eā replere p ter infinitū bonū. Un sicut salomon dicit Eccl⁹.v.q̄ auarus nō implet pecunia: ita accidit de quacūq; re creata. Sz adimplebis me leticia cū vultu tuo.s. de⁹. ait ps. Si q̄ soli deo inheret spūs nr amādo dilatat cū deo:atq; semper extēdit p altū latū pfundū t longū. sicut optat aplus p his q̄ hō⁹ orat dicēs. Possit⁹ cōprehendere cū oib⁹ sctis q̄ sit longitudo:latitudo:sublimitas:t pfundū. Quia vo talis aia sic dispōsita vt est aia siue spūs magne marie imma est sup dilectū vestigia nō relinquēs:vt ima deitatis q̄ summa sunt. Sed dixi ima: qz inde ascēdere cepit versaltioza semp̄ procedit t finē nō assequit:cū null⁹ finitus.io ptinue salit:crescit:ascēdit:dilatat t saltat supra se:qō est exultare sicut vgula sumi ex aromatib⁹ myrrhe t thuris. vt de ipa sub figura decinit optime salomon in Cant. Ecce sub tali exēplo loquendo q̄ virgula sumi ex aromatico igne,procedēs incipit digitalis:t pedalis efficit:t crescit i cubitū in calamū trāsit:semp crescit:car bones inos non deserēs. nō tm̄ extēdit in longū versus celū:s si quo flatu agitet:dilatat a dextris an sinistro t in se etiā magis spissat nec totaliter exultat t saltat vndiq; magis diffusa sicut est motus saltatiū. Hoc aūt cupio plenius exp⁹imere ne feminalis capacitas q̄ secutiēs in lapidē offensiōis pingat imaginarie ergo deū vt sphērā infinitā spūalē nō corpalē manifestū est q̄ centrū ei⁹ est vbiq; t nō min⁹ sua circūferentia. Nā si sphera est infinita vbiq; est centrū eius. t in qualibet pte spacij clausi a tali circūferentia est centrus assignare:necnō totū spaciū si totū est signabile est p centro deputādū. Hic em̄ habes in vno circulo eqlia tria quorū vnū aliud nō excedit. s. circūferētia q̄ nusq̄ est. spaciū q̄ dē ex quolibz creatū est: s nō exclusum t centrū qō vbiq; est. Pone g̃ marie spm̄ in centro hoc sicut in cētro suo: ita erat vbū incarnatū. Undiq; videt spaciū infinitū fibi relictare: t illud fore cōcupiscibile pratū amenū floruib⁹:pulchrū aspectu:gustu suaue:salutifer⁹ tactu: qd restat ei nisi q̄ se extēdat ad leua iudicioz iustoz: ad dexterā sctificationē sctoz. Retro ad q̄ fecit mirāda. Ante ad q̄ spectet optāda. Infra ad ea q̄ sunt hūilitat⁹ imense. Sursum ad ea q̄ sunt locūditat⁹ supne. t in noeat intra secreta bonitatis diuine t incōprehēsibilis maiestatis. Ex quib⁹ partibus integret cāticū nouū qō cepit dicēs. Magnificat⁹. Et exultauit spūs me⁹. Et si querat⁹ sm̄ ista nulla fit dr̄a inter aīam t spm̄ nisi vocalis: qz spūs est aīa. cui in pri⁹ versu dixit aia:hic spūs. Nō est dicendū q̄ hoc sit factu p ornatu locutiōis: cū spūs ctūs qui laquebat⁹ p os virginis nō attendat ad vocē seu pulchruz ornatū vocale:sed ad rem exemplare:t finē ymis nō vtat⁹. Respondeo puto dicendū q̄ substātialis forma relatiue dicit aia: t absolute spūs. Dicitur aūt aia qz anim⁹ corp⁹ t animū p̄stat

Maria būt spm̄ siue angelū nobilissimū ad auxiliū

qō nō facit nisi in plūcto. s spūs est nō plūcta atq; separata aia ipa. Quia vo magnificatio illa fieri hz dū est plūcta t nō cū est separata. Et in prēplatiōe fortī aia raptā a tali cōiunctione:saltē qtū ad sensum actualis informationis.recte debuit aia hic spūs nūcupari. Et iō vt capta vehemētissime ait. Exultauit spūs meus. Quarto sumit spūs pcetu seu caterua amicoū. sicut dicit xpus in cruce. Pr̄ in man⁹ tuas cōmendo spm̄ meū. Luc.xxiij.i. q̄ mihi p fidē sunt adhesuri t charitatē. Qui adhe deo:vn⁹ spūs est cū eo. ait apls. j. Cor.vj. Et alibi. Un̄ corpus t vn⁹ spūs sicut vocati estis in vna spe vocationis vre. Ut dit q̄ nra cantatrix in extasi posita multos futuros suos deuotos saluādos. Quod em̄ mia sua ab inferioribz clausis cripuit: Quod de pctoz voragine ei⁹ potentia liberauit: Quot a mundialib⁹ curis ei⁹ oro pciosa segregat: Quis enumerare et aut mortuos resuscitatos aut ereptos amore a fama a sua destitutos:vel ab infinitis miserijs pseruatos: Hos nō imerito dicit spm̄ suū non attribuens hoc suis meritis:s bonitati diuine. Et iō dixit. Exultauit spūs meus in deo salutari meo. Quinto dr spūs feruoz mentis.de quo apls. Spm̄ nolite extinguere. Et ad Roma.xij. Spū feruētes dño seruiētes.i. spū qui est feruor. De hoc etiā intelligit illud Heñ.vj. Non pmanebit spūs me⁹ in hoie in eternū. qz caro est spūs inquā.i. feruor iusticie q̄ducit effect⁹ silis hoim ire. In deo metaphoi ce dr ira dei spūs ei⁹:cū ppie dici debeat feruor iusticie. Hic feruor siue spūs q̄ distinguit ab aia increata. sic act⁹ ab agēte cui⁹ est act⁹. Hic spūs exultat t crescit ex qttuor. Primo quidē ex meritis. Sicut em̄ gra crescit ex gra: qz gra pseques est gra ancedens ad aliā q̄ ipaz sequit nisi in recipiat:vt circa finē pme scōe,pbat sctus doctor. Sicut caritas pficit p grad⁹ suos t finis pteriti grad⁹ est principiū futuri quousq; pfecte habeat in patria. Secundo crescit iste charitas feruor q̄ t spūs cognitiōe boni:cū qōlibet bonū tātū amet qtū cognoscit. Tertio augetur hic spūs ex vehemētiori radicatiōe in subiecto in q̄ est:t sic fortī rapit medullit⁹ interiora ei⁹. Quarto suscipit incrementū ex remotiōe cuiuscūq; cōtrarij. qm̄ tunc suos effect⁹ liberi⁹ agit:t veloci⁹ mouet t inflāmat mentē suā in qua est. Et ex his cōsiderari pōt disputates de augmēto caritatis si delectet inuētio vitatis magis q̄ retentio t impugnatio t iurgia ptentionis rabiose. Nā primo augmēto charitas materialr. Secōo nō effectiue. Tertio nō formalr. Quarto nō ex fine. Un̄ t quasi finaliter dici pōt pfecte hoc ordie exultat spm̄ marie theotocos pādedoctōr dicit. Exultauit spūs me⁹ in deo salutari meo. Nā qz magnificauit aia mea dñm:acq̄siuit spūs me⁹ noūi gaudiū seu gradū charitatis:t supra se exultauit. hic alti⁹ eleuat⁹ in deo clari⁹ de deo sentiēs sublimi⁹ inflāmatus est.t iō exp⁹imit in deo. Demū sic inhesit iste spūs sicut amor salutis q̄ naturalr mentib⁹ hoim est insert⁹. Est em̄ hic amor salus aie:t pcipuus beatitudinis effect⁹,sicut visio cuiusdā felicitatis est cā. ppter hoc dixit in salutari deo.i.iesu.qz salus est oim saluādoz. Tandē manifestat quartā cām pdicte exultatiōis:cū subdit meo. Nihil aliō reputās suū pter ista duo.s.aiam t deuz. Aiam inquā:qz nulli subdebatur nisi deo:cui seruire regnare est. Deū vo qm̄ mirabil⁹ t singularis fibi dat⁹ est:t in se iā obtinebat. Iō huc vsum pueniēs cytharedа dñi: figuras etiā agēs sed nō tantū quātū ista mr dñi nō fuit ausus dicere meo. Ait em̄ in ps. ix. q̄ intitulat p occulti filij⁹. Exultauit cor meū in salutari tuo. Plus em̄ est exultare spū q̄ psaltare corde. Nemo em̄ pōt exultare spū qui pri⁹ nō exultauerit corde. cū spūs sit effect⁹ volitiue:siue act⁹ quē volitiua non agit:nisi intellectu exultāte q̄ hic significat in corde. Pōt aūt exultare cor nō exultāte spū. sicut t intellect⁹ intelligere volūtare renitēte. Istud expressit salutare marie samaritane cū dixit. Si scires donu dei. t qs est q̄ dixit tibi:Da mihi bibere;tu forsitan petisses ab eo, Joh,iiij, Ec

ce potuit cognoscere trinitatē in dono:t eo cui⁹ est donū atq; filiū cū quo nescia loquebat: t tū forsitan petiuisset, Exultauit corpe infans m gaudio adhuc obstrusus i vtero mr̄is. Exultauit cor t caro ppbe. Sz exultauit spūs p fecte marie. Multa adhuc restabat hoi vt t exultaret. q̄ oriat t crescat necesse est. t salutare marie limphis pfundat. Et tūc cū iordane exultabit paterna voce audita t spūscto viso in specie corpali. Aliqd restabat dicēdū ad plene salutandū. Hinc in alio psalmo dicebat. Exultauit cor meū in salutari tuo:cātabo t psalmū dicā dño. Modū canto:s cātabo. Nondū valeo talē psalmū cōponere dño s psalmū dicā in maria vgie de carne mea futura:cui mihi dederit cū dixerit de preterito. Exultauit spūs meus in deo salutari meo. Similē actū recitat Lucas euangelista de filio virgis cui⁹ oīne op⁹ fuit pfectū dicens. In illa hora exultauit Iesus in spūscto tc. Sexto dr subtilissim⁹ sanguis hois i quo est vita q̄ dr spūs naturalis hois: de quo nō insulse,credit⁹ locutus apls. j.ad Timoth.v. Integer spūs corp⁹ t aia seruet in die xpi. Hic igit spūs sm̄ traditionē naturalē est corp⁹ tenuissimū ex subtilib⁹ sanguinibus hois i quo est vita q̄ dr spūs naturalis hois: de quo nō insulse,credit⁹ locutus apls. j.ad Timoth.v. Integer spūs corp⁹ t aia seruet in die xpi. Hic igit spūs sm̄ traditionē naturalē est corp⁹ tenuissimū ex subtilib⁹ sanguinibus generatū q̄si quoddā medium inter corp⁹ t aiam cū vtroq; his aliquā conuenientiā. vt ista duo maxime int se dispata ligent in vnū siue vt aia meli⁹ operē in corpe p talē spm̄. Hmōi autē spūs diuidit i triplicē si dñi recolo me legisse. Primo est in corde. q̄ vocat vitalis:in quo speciali⁹ aie sedes pstituit. Scōs est in cerebro. t dr sensibilis. q̄ ad corpis sensus vires aie defert vt sua ppria obstacla cauiant t cognitiue moueant ab eis. Tertiū vocat motiu⁹ in epate manēs:cui⁹ ministerio mēbra corpis ppriū motū exercitē. Et q̄ ad aures nō trāsit in hoie:sol⁹ hō aures immobiles hz. Iz video in florētie puerū annoz nouē: de quo etiā mihi sui narrauerūt q̄ riserit q̄si natus est in mundo.

Ex his pōt deduci septe posse fore exultatiōes in hoie. Una est q̄. sola caro exultat. t hoc est stolidoz mente captoz t fatuoz quoz lesa sunt organa spūum seu spūs ipi: t maxime oz gā spūs sensitiui. sic exultāt sepe freneti ci em̄ exultāt. Secōa est q̄si sol⁹ anis exultat. t hec e multoz sommiātiū gaudere putatiū t letari de inuētiōe vel cōsecutiōe rei desiderate. necnō t multoz vigilantiū quoū capa langueret t interiora exultāt de reb⁹ aie nō ppriorum. s. q̄nimo plerūq; contrarijs. sicut letari de pstratione hostiū. Tertia est q̄ aia tm̄ exultat. t hec abstractoz a sensib⁹ dulcedinis subilantiū: que fuit in raptu,pauli t nonullorū pphetarū nō pcipientiū leta nisi mente. Quarta ē carnis t spūs. Et hec est qplurimoz pvano choreatiū t psallentiū gaudio leticia corpali. quoz risus (Eccl⁹.ij.) reputauit errorē: t gaudio.i. gaudenti dixit. Cur frustra decipe ris: Quinta est cū carnis t aie. t hec maloz ad mala assuetoz qui exultāt in reb⁹ pessimis. Sexta est cū spūs t spiritus t aie simul. t ē pfectoz in via. eritq; oim electoz post resurrectionē in patria. Nā aia nō exultat nisi de bono sibi pueniēti t multum,pportionato:cui tūc assentit caro t spūs. Cui iā absorpta mors erit in victoria. De qua cecinit ps. xlj. Sitiuit in te aia mea: qm̄ multipliciter tibi caro mea. Hāc aūt nō puto possibilē in via sm̄ legē ordinatā nisi ad horā tm̄:cū caro sit passionib⁹ subdita t nō tuta. sentiatq; dolores t doleat. Septima est cū sine carne exultat aia t spūs simul. Et hec est magis continua in via in pfecti etiā si ad horā exultatio spūs videat intermitti cū. s. quis conjunctus cū deo de infirmitate fraterna infirmat t vtit de scandalis altoz cū Paulo. qui tm̄ dicit:psallā mente:psallam t spū. Hoc modo exultasse quefuit Helyse⁹ cū q̄siuit p spalten adduci. quo pesente sensit manus dñi sup se etiā corpe tabescēte. huī⁹ rei cā adiūct⁹ est musicis organoū pulsatio t cōcentuū melodioz. qz puencrūt principes. s. angelici cōiuncti psallētib⁹ in medio iuuenculaꝝ trumpani striarū. sed hoc addo:qz hodie hoz fit magn⁹ abusus. pter qō dic Hiero. ip illud apli ad Eph.v.c. cantātes t psallentes in cordib⁹ vris dño, Audiāt hoc adolescentuli,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Audiát hi q̃bus in ecclesia psallendi est officiũ deo nõ vo
ce scz tm̃. ſ cordecantandũ:nec in tragediaz modũ gut
tur z fauces medicamine sunt liniẽde vt in eccl'a theatra
les moduli audiañt z cantica di.pcij.cantãtes. Sed rede
undo ad pp̃ositũ puto ait Jo.do.inoz post ꝓceptũ v̄buz
sibi donari nõ solũ exultasse hoc septimo mõ.sed z sexto q̃
est pfectoz:q̃d satis pcipi põt ex serie euãgelica. Narrat
em̃ euãgelista ipam stauz post discessuz angeli q̃ abijt ma
ria in montana cum festinatiõe montes petit.quia salit q̃a
carne exultat:festinat quia currit z saltat z psallat. Lhoze
am solam ducit inuisibiliter angelozũ serpente suppedita
to. Jncuius figura maria sozor aaron pharaone submer
so chorea durit in tympano ꝓcinnẽs canticũ illud. Can
temus dño.gloz ſe em̃ magnifi.tc̃. q̃d exp̃ssit maria mat
nũi p̃mo dicens. Magt̃ tc̃.exinde. Et exultauit spũs me⁹
nõ quidẽ in organo vel alio sono vt helizeus,sed in deo sa
lutari meo. Uerũ quia hec exultatio nõ fuit magis in ea p
fecta filio cõcepto.cũ tota esset plena deo obumbrato pa
tre z filio z spũsancto ad eã fecundandã. Sed quoz suz tan
gam marie exhortatiõis exoztũ accipere uarũ cum fuerit
deus ipse essentialiter pñs. Illa nãq̃ marie caro p̃ris pz
sentia fuit obumbrata ne in decisiõe sanguinis vñ formã
cum erat corpus xp̃i nascẽdi corporalẽ voluntatẽ sentiret
Q̃d cũ dñm corrupta natura nõ nouit q̃ ꝓz in decisio se
mine in somnijs de castissimis vtriusq̃ sex⁹ corpib⁹ spiri
tuisti pñtia sanguis illius portionẽ abscidit corpusq̃ foz
mauit. ipe vo fili⁹ pñtiali carnẽ ipsi⁹ corpis formata rea
liter hitauit. Et cur nõ dicã de mre q̃d dicit apls de filio in
quo habitat omnis plenitudo diuinitatis:z corpaliter vtro
q̃ ergo modo:sed incoꝛpabiliter ozit hec ma exultatio
ab aia nõ familiariter: sed mirabiliter. ⁊ ab infantia fuit
btẽ mar familiaris exultatio spũs repleta spiritu sctõ. a
carne aũt nouiter z ineffabiliter:qm̃ nõ organo aut spalte
rio aures demulcẽte:sed deo carnẽ incoꝛpehẽsibiliter cõ
mouẽte:hec omnia altioza pãdit cum subdit. in deo salutari
meo.q̃d ptinet ad tertiã pr̃e pncipalẽ imm. ſedo ꝯ secun
da.q.d. Alij exultãt laudaces deũ in tympano. ſ.abstinẽtie
Alij in choꝛo vnitatis z cõcoꝛdatie. Alij in choꝛdis mortifi
catiõis interioꝛis. Alij in organo cõtemplatiõis. z hmõi.
Ego vo exulto in deo salu. meo. Et vigiláter attẽde verbꝛ
marie de pterito tãq̃ de actu cõsummato dicẽtis. Exulta
uit. Spũs vitalis in deo. Spũs sensibilis in deo salutari.
Spũs motiu⁹ in deo salutari meo. Exultauit sc̃dm̃ ⁊ in deo
p̃e. Exultauit. ſ. sc̃ds in do sa. tc̃. Exultauit. ſ. tertiꝰ in deo
salu.meo. Jn corde em̃ se pater locauit q̃d est fons sangui
nis:z sc̃ds aie in crebꝛo refulget filiꝰ vbi est rad. luminis
in epate q̃ cogit amare. vt dic Guil. Reqeuit spũs auctoꝛ
sci mũeris p̃ pmũ crescit vita glozioꝛ. p sc̃m dꝛ luz lumi
nosa. p tertiũ. crescit charitas vtuosa. Exultat ei spũs inq̃
tũ vitalis oblit⁹ coꝛpis subuect⁹ tm̃ ad curã aie vt sit in deo
ois vita ei⁹. Et sic viuo ego iã nõ ego: viuit aũt in me deus
Exultauit spũs sensitiu⁹ q̃ in cũctis reb⁹ video deũ salu
tare meũ p visuz rez creataz. Nãq̃ ad diuinã pulchꝛitudi
nẽ ꝓtẽplandã ascẽdẽdo p auditũ ipsi⁹ suauitatẽ timoꝛ p
adoꝛatũ figurantiã sentioꝛ: p gustũ pcipio dulcedinẽ mira
bilẽ sui. p tactũ dei mei quietẽ totalẽ ꝓfolatẽ. iã clause sunt
po. ꝛ fenestre coꝛpis:nec p eas leuissima põt intrare va
nitatis:q̃ in reb⁹ vt ꝓferẽ:mã deũ nõ sentio. Et apti sunt
in me ocli q̃ etꝫ erãt apti in adã añ pctm̃ z totalẽ effosi.q̃
post pctm̃ sunt apti:sicut scriptũ est.q̃ apti sunt oculi am
boꝛ. Exultauit spũs me⁹ motu⁹ ad dilatandũ z magnifi
candũ diuinã glaz. Miraris fozasse q̃ vgo pudica sol.
tudinis amica in penetralib⁹ tẽpli nutrita:tanta honestate
pdita:vt nemine ꝛoꝛ cogĩscat cui⁹ intuit⁹ ad videndã pr̃
naz facẽ nũq̃ fuerũt cleuati:q̃q̃ soli deo in abscõdito ꝑsue
uit ministrare facta sit pegrina siue viatriꝛ. z ad domũ pgit
zacharie.z ibi manfit mẽsib⁹ trib⁹. Lu.j. nõ rangẽ eã dele
ctaret edes aliena:aut pudicitie frem soluto in publicum
amet exire, Sz hanc tuaz admiratiõe .olunt dicẽs. Exul
tauit spũs me⁹ in deo salu.meo.q̃ dirigit gressus meos ſn
semit̃ suis vt nõ moueañ vestigia mea. Jpe ducit z redu
cit:z quiescit z mouet in me cui⁹ suz plena:nec alr moue
oꝛ in motũ q̃ in naui existẽs. Sedet quidẽ vel iacet. z duci
tur a spũ pcitato. q̃ p se ire nõ posset. g̃ q̃ pulchꝛũ sunt gres
sus tui filia pncipis dꝛ in canticũ mr̃ dei spõsa sacriũ spũ
scti: vtutũ archa baiula mũdi: bñdicta in sclis. Septimoz
vltimo dꝛ ſ is ipe de⁹. Job.xiij. Spũs est de⁹. z sicut de⁹
pr̃:fili⁹ de⁹ spũſ ũs:nõ tre dij:ſ vn⁹ de⁹. ita spũs p̃
spũs fili⁹. spũsctũs spũs. z hi tres vn⁹ est spũs. Nescio q̃
re nõ possit dici de⁹ trinitas:spũs marie nõ pcipitatiue: ſ
possessiue:sicut dꝛ de⁹ rõnalis creature. Jux illã cõez hoiz
vocẽ. De⁹ deus me⁹ ad te de luce vigilo. pserum cũ vbũ dei
sit realr fili⁹ eius ſm carnẽ ab ipso ꝓcedẽs pater sit mirabi
li mõ spõsus ei⁹. z ipe spũsctus artifex ei ſ. Exultauit er
go spũs meus. i. pater z filius et spũsctus in deo salutari
meo. q̃ est filius vnigenitus in celis sine matre. in terris si
ne⁹ virginis sine patre. Q̃d pater qui spũs est exulter in fi
lio: attestat ipse aperte dicẽs. Hic est filius me⁹ dilect⁹ in
quo mihi bene cõplacui Matt̃h. iij. Tunc q̃ spũs exultas
se in verbo ostẽdit in columbe specie in baptismo: z nubis
lucidissime in transfiguratiõe incidẽs sup ipm̃. Cur aut̃
verbũ nõ exulter in se. nõ videoꝛ cui sit subiectũ exultatiõis
dei. Necnon capit mens q̃d obscure sentit a longe nimis:
nec illã caliginẽ exprimere valet. Quis em̃ tante pfundi
tatis existat in via vt capiat vel etiã experte cũ pater z fi
lius z spũs almus sint vna lex: vna sapietia: vnũ lumẽ: vna
noticia infinita distincta in ꝑsonis: indiuisa in essentia.
Jpse tm̃ filius est ꝓpie verbũ de quo pater vniuersa creat
z de cuius fonte loquit spũs eius: q̃ solus est sapia patris
z spũsncti: necnõ z sanctus: ficut verbũ nr̃i intellectus ſ
solũ noticia intellectiue potẽtie z volitiue in quo vi dim̃
lumẽ: sine quo nõ põt pr̃ intelligi nec spũs eius. qm̃ deus
nõ eẽt si nõ actualr intelligeret. in hoc em̃ omnis turba bro
rũ exultat cũ sit lux z lucerna que vitã supnã illustrat sola.
quẽadmodã Jobs in Apoc. testat. Hic filius solus est idea
pfecta omniũ rerũ increataz z etiã creataz. Huic singula
rissime cauũt puerbia cãtica z sapia Salomonis. z liber
iesu filij siracḥ ꝓpter quã nescio irrefragabilẽ veritatẽ p
teritũ pres in spũsancto cãtat mãdauerũt. patri eterno a
nobis dum sumusin via. Per quẽ xp̃m maiestat n nam
l.adãt angeli: adoꝛãt dñationes. tc̃. Sic igit creatoꝛ z crea
ture exultant in deo salutari meo. q̃ later inclusus essentia
liter in visceribus meis omnis exultatio est in me. Quid g̃
miraris si curro z salto. si ꝛo z iubilo. Si omnẽ mũdũ fe
stiui⁹ vocib⁹ pulso. Jn me pater p omnipotẽtiã. Verbũ per
sapiam: spũsctus p infinitã charitatẽ: e altãt in me omes
angeli q̃ nõ cessant filio meo cãtare. Modulatis vocibus
iubilãt in me omes pr̃iarche z ppbe. qui voluerũt videre
q̃ habeo z nõ viderũt cũ Abraam qui desiderauit videre
diẽ meũ. vidit figuratiue: z gauisus est mirãda letitia. Ex
ultat g̃ tota maria de deo cuz tota trinitate dicẽs. exultauit
spũs me⁹ in deo salutari meo. Si aũt tibi videt difficile de
um exultare q̃ immobilis manẽs dat cũcta moueri. Uerũ. ſ.
simul cogita omnia gaudia delectatiões z festa sincera: q̃ p
modulo tue capacitatis cõprehẽdere vales. z respectiue
ad diuinã exultationẽ scias illa luctus foze atq̃ merozes. z
tñ nisi p vocabula nr̃a dici nõ pr̃. Decẽt a lõge videꝛ dicis
Exulta deus. q̃ exultatiões numeras inter gaudia ma. z
tamẽ que sit exultatio talis nõ capis: ac si in spiritu tuo ex
ultare sentires: gustaresq̃ id quod non licet homini loqui
Quia ergo psuz nescis diuinoz terminoz nõ nosti. terni
nos tuos illis vtaris necesse est. Dices g̃ ineffabile exulta
uit q̃ te facit. Est em̃ vn⁹ spũs tc̃. illo aũt exultante tu ex
ultas. q̃ tuã exultationẽ pcipis q̃ mobilis es illũ, pnũcias
exultare. q̃ tñ nõ mouẽt. Exultat g̃ deus spiritus meus q̃
exultare facit spiritũ meũ in se deo salutare meo. Et sic in
telligit illud apli. Jpse tꝑas postulat pro nobis gemitib⁹
inenarrabilib⁹ quia nos postulãte facit gemẽtes: ſ quia

virgo non habuit vnde gemeret tota letabunda ait. Ex
ultauit spiritus meus in deo salutari meo.

Cde ꝯcordia cãtici Magnificat cum oꝛone dñica. ſ. pr̃
nr̃i, in quo ꝓtinet materia vni⁹ q̃dragesime. Cap. xxx

Jligenter aũt aduer

te q̃ btã vgo magnificãs dñm in cantico isto
z exultãs in eo multũ ordinate doc dñm ma
gnificaret laudare in oꝛone. sicut z ſ ei⁹ tã pe oꝛ exi
stens docuit oãtis z exultãtis mẽtes ordinariv bi oꝛones
expedit dicẽs. P̃r nr̃ tc̃. Et hoc dicit Magnificat. Se
cundo dꝛ cõfidenr instare ad obtinẽdũ q̃ pr̃ nr̃ ẽ. Et hoc
dicit exultauit. z non te moueat q̃ dixit. ſ. in deo salutari
meo. q̃ talir erat suũ q̃ nõ erat alteri⁹. q̃ de suba ei⁹ coꝛ
pus suũ. Tertio humilr incipe ad descendẽdũ: q̃ ipse
est in celis z ille in terris. Uñ hec ait. Q̃ respexit humili
tatẽ ancille tc̃. Quarto dꝛ nomẽ dñi sctificare: q̃ sctifice
tur nomẽ tuũ. Et hec dicit. Q̃ fecit mihi magna: z scm̃
nomẽ ei⁹. Quinto dꝛ regnũ dei postulare: q̃d nõ põt nisi
diuina mia fieri. Uñ adueniat regnũ tuũ. Et hec subiun
git. Et mia ei⁹ tc̃. Sexto diuine volũtati se dꝛ ꝓfitere
que ei⁹ potentie equipollet. Oia em̃ quecũq̃ voluit fecit.
Uñ. ſiat volũtas tua tc̃. Et hec ait. ſ fecit potẽtiã in bra
chio suo. Septimo dꝛ diuinã iusticiã esurire. Beati em̃
qui esuriũt z sitiũt iusticiã. Et hic est panis quotidianus
Hinc canit ista. Depositi potẽtes de sede tc̃. Octauo dꝛ
pcoꝛ venã esurire qui est satietas mentis z glia. hec em̃
est gloria nostra testimoniũ ꝯ ſcie nr̃e. Uñ subdit. Dimit
te nobis tc̃. z ista psaltes ait. Esurientes impleuit bonis.
Nono dꝛ imunitates tẽptatiõ. hic sentire dicẽs. Et ne
inducas tc̃. a q̃bus liberamur si dño iũgamur. iuxta
illud ſ h. Pone me iuxta te. Et hoc est q̃d cãtatrix no
stra dicit. Suscepit israel tc̃. Decimo dꝛ oim maloꝛ liber
tatẽ exquirere. Et hec est felicitas quã pmisit dñs Abrae
z semini eius in secula. Sed libera nos a malo, finit oꝛo
dñicalis Amen. Jobis dñici.

§.I. Et quia ostensa est coꝛ

respondentia oꝛonis dñicalis ad istud canticũ Magnifi
cat: incidenr ponenr solũ pucta tangendo quomõ talis
oꝛo dñicalis docet nos z recta de deo sentire: z iusta ab eo
z nobis necessaria postulare. Et per totã vnã quadrage
simã pdicare materias ei⁹ q̃s summã theologie: quo pci
pue ad agenda, p salute nr̃a z valde etiã necessaria sciri a
quocũq̃. Nã cũ primo dꝛ p̃ loc do ad deũ: aduerten
dũ q̃ deus p̃ est creatiõe: puisione: seu gubernatiõe. Et
hic de pu ctia d z hereditatis sue collatione. Dis trib⁹
modis dꝛ p̃. z prima die q̃dragesime dꝛ. p̃ vr̃ in abscon
dito tc̃. Uñ subdit noster: insinuat mysteriũ incarnatio
nis: q̃ fact⁹ noster frater z amic⁹: magr̃ z pui⁹: sanator z
medicus. Uñ sc̃da die in euãgelio dꝛ. Ego veniã z cura
bo eũ. Tertio mõ notat perfectio dei. ibi. Q es. hoc est
nomẽ dei ꝑncipale. Ego sum q̃ sum. Ubi includit immu
tabilitas: eternitas: z bonitas ei⁹ infinita. Et in euãgelio.
P̃r vester celestis perfectus est. z ꝑcipue q̃tũ est bonus
etiã ad inimicos: in quo est imitãdus. Quarto manifesta
tur ei⁹ prãs: q̃ in celis est. Jn celis materialib⁹ ad influen
tiã dandũ. Jn celis intellectualib⁹. i. angelis ad ordinan
dũ. Jn celis doctrinalibus scripture sacre ad illuminãdũ
Et in euãgelio. Cõsidite tc̃. Uel melius erat nauis eccl'ie
in medio maris. ſ. in mundo.

§.II. Quinto incipiũt peti-

tiones. Et q̃ magis debr̃ q̃libet diligere deũ q̃ seipsum:
Ideo primo postulat q̃d dei honoꝛẽ ꝓtinet. ſ. vt gloꝛifi
cetur z sanct⁹ habeat ab oibus. sanctificetur nomẽ tuũ. i.
sanctũ habeat ab oibus nomẽ p̃is nr̃i iesu xp̃i. Est ã no
men ei⁹ triplex. ſ. emanuel. i. de oꝛiscũ xp̃us. vñ nomẽ
xp̃iani, z iesus. Sanct ceẽt igit nomẽ patris nostri cele
stis q̃d a nobis fit cũ nõ recipimus in vacuũ gr̃az, put ad
mõet apls i epla. ij. Lo. vj. Hortamur vos ne in vacuũ gr̃az
dei recipiatis. Est triplex gr̃a. Prima est gr̃atis. i. omne
beneficiũ z bonũ q̃d habemus. z ista est gr̃a dei: q̃a deo
oia habemus. Scda gr̃a est spũalis. q̃ sc̃z nõ at oibus ſ
spaliter xp̃ianis bonis tm̃ q̃ dꝛ gr̃a gratũ faciẽs. Hanc ha
bemus a xp̃o q̃ est cã exẽplaris nostre gr̃e. vñ denoiamur
xp̃iani a xp̃o. Et xp̃s interptat inũctus sc̃z vnctione gr̃e.
Tertia est gr̃a finalis q̃ pducit ad gl'iam. hanc habem⁹ a
iesu q̃ interptat saluator: q̃ merito sue passionis nos sal
uauit z apud patrẽ supne gl'ie Sanctificet nomen tuũ. g̃
q̃d fit: cum non in vacuũ gr̃a dei recipit: ſ recognoscit a
deo oĩe bñficiũ cũ gratiarũactõe: gr̃a exercet ad augmẽ
tationẽ z pseuerando p gr̃am finalem puenit ad salutẽ et
glorificationẽ, z sic sanctificat nomẽ dei xp̃i. z iesu.

§.III. Secũda petitio est

Adueniat regnũ tuũ. Precipue regnũ dei est vita eterna
sed ad hoc puenire nõ põt nisi p aliud regnũ dei. quo sc̃z
deus regnat in nobis. Uñ saluator: Mat. vj. Queríte pri
mũ regnũ dei. i. ante oia. vel pmũ z ꝑcipuũ quod est vita
eterna. ad quã petijt latro bonus in cruce admitti dicens
Memẽto mei dñe dũ veneris in regnũ tuũ. q̃d vtiq̃ xp̃s
exaudiuit dicẽs. odie mecũ eris in paradiso. Lu. xxiij.
Et subdit saluator: ipse ad illud supradictum q̃rite tc̃. Et
iusticiã eius. i. regnũ vtutũ. q̃ aliter ud ꝑcipuũ supnuz
nõ posset hr̃i. iusticiã aũt q̃ ait apls in li. ethi. est ois vt⁹.
Uñ apls ad Rom̃. Regnũ dei nõ est esca nec potus sed
iusticia pacis gaudiũ in spũsco. ex vtutib⁹ em̃ coꝛpehẽsis
in iusticia se ſ pax maxima z gaudiũ verum inanente.
Sicut em̃ no pueñ ad celũ empyreuz vbi manifestatur
gloria sanctoꝛ. nisi trãsactis nouẽ celis. sc̃z celo lu celo
mercurij: celo veneris: celo solis: celo martis: celo iouis:
celo saturni: celo stellifero seu firmamẽto: celo aqueo seu
crystalliuo ſm theologos q̃d est pmũ mobile. Nã q̃d seq̃
tur decimũ. sc̃lz empyreũ firmũ est: z nunq̃ mouet: sicut
z sancti firmati sunt in gl'ia. Alij aũt eli mouenr nouẽ. Sic
z vtutes oẽs in nobis viatoꝛ⁹ mouenr p diuersos actus
z p augmẽtationẽ z gñationẽ z corruptionẽ earũ i hoib⁹
Sunt g̃ tres celi vtutes morales. Tẽpantia iusticia put
vtus specialis nõ gñalis z fortitudo. Tres alij celoz vir
tualiũ sunt vtutes intellectuales. sc̃z prudẽtia sapia z scia
Tres alij sunt vtutes theologice. sc̃z fides: spes: z chari
tas que ꝓpinquioꝛes nos deo faciũt. Et post has vtutes
in fine aduẽt regnũ dei in nobis. ita sc̃z q̃ nos puenim⁹
ad ipm̃. se pus oportet vt veniat in nobis regnũ istaruz
vtutũ. Et quia nullã vtutẽ a nobis habere valemus nisi a
deo. Jdeo docet nos as petere. p nob z primis nostris.
cum docet nos oare dicẽdo. Adueniat regnũ um. Jn
quolibet celo firmabimus nos p vnã diẽ de illo loquendo
Et incipiẽdo ab vltimo sc̃z celo lune significãte tẽpantiã.
Ad hanc inducit nos eccl'ia q̃dragesimali sua obbuatiõe
ꝓponẽs dñi nostri exemplũ. q̃a dicit euãgeliũ hodiernũ
Matth. iiij. Ductus est iesus in desertũ. Debrũ est locus
ptinẽtie z austeritat̃. Per istã g̃ vtutẽ tẽpantie desertur
delectationes venereoꝛ. pmo p castitatez. sc̃do deseruñt
inordinatões ciboꝛ p sobrietatẽ. tertio deseruñt elatiõ
vestimẽtoꝛ p modestialitatẽ. Q iter in deserto ista seruañt
quẽ in summa pfectione xp̃s fuauit. z merito dictum fit.
ductus est iesus in desertũ sc̃z tẽpantie. D is habes co
piose. ſ. in tractatu de vtutibus. de qualibet harũ ibi vide
et sume que opꝰ breuiter. Sc̃dm celume st iusticia q̃ ſm
pbm est duplex. sc̃lz distributiua z cõmutatiua. Et distri
butiua p isto ſmone ad quẽ ptinet distri ere honozes z
pmia bonis: dolozes z supplicia malis. Et discernere opa
tiones z causarũ merita diligẽter sine pfouarũ acceptiõe.
Et hoc de pditiõibus iudicii z rectoꝛ quas debẽt habere:
quas omnes optim seruabit iudex noster z domin⁹ om
niũ in finali iudic . Et que sunt que coꝛrumpũt iudiciuz

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̄ ibi cē nō poterī ꝛc. Uideñ.iij.p.ð materia iudiciū.in.c.j Et sume vt placet adducēdo ad finale iudiciū. Thema eñ de euāgelio est.iusti in vitā eternā scz ibūt. Tertiū celū est seu pars hui⁹ celi tertij qð ðr mercurij celū.q̄ ſm gētiles ðr de⁹ mercatoꝝ:est iusticia cōmutatiua in quā q̄tidie se hñt exercere in diuersis ꝓtractib⁹ emptiōis ꝛ vēditiōis ꝓmutatiōis ꝛ mutuatōis.vbi fiūt multe fraudes q̄ sunt cōtra iusticiā ꝓmutatiuā. Jn q̄dditate i qualitate ꝛ q̄titate sic ue nūeri siue mēsure siue pōderi siue pcij siue recōpēsatiōis vt cū vult duas ꝑ vna vt in vsuris.de quo euan. Omnes eij citr xp̄s.ſ.de templo vēdentes ꝛ emētes ꝛc. De his in scđa pte in ti.j. Quartū celū est virtus fortitudinis.ꝛ hec ꝓsistit in debita aggressiōe arduoꝝ in cōstanti tolerātiōe aduersoꝝ.ꝛ in finali pseueratiōe laboriosoꝝ.ꝛ euangeliū est. Filius hois e[illegible] in corde terre.i.in lapide qui figt fortitu[illegible]nē trib⁹ dieb⁹ ꝛ trib⁹ noctibus.i.in his trib⁹ dietis in die ꝓsperitatis ꝛ in nocte ādūsitatis.vide de his.s.ð vtutib⁹.

Deinde sequit de alijs tribus celis.i.virtutib⁹ intellectua lib⁹.scz ꝓudētia que est triplex.ſ.Ethica. quoad seipsum bene agendū. Jconomica quoad familiā suaz. ꝛ Politica quoad ciuitatē suā. Et euāgeliū dic. Ueritas liberabit vos scz a pctō vitas.ſ.prudētie.q̄ est recta rō agibiliū. Deide se scia.vt scz cōgscat se q̄d anie nobilitatē q̄d corporis vilitatē.ꝛ quoad ꝓditionē suā. Et in eu[illegible]. Surge ad aie nobilitatē cōtemplandā. Tolle grabatū tuū q̄d corp⁹ ꝛc. [illegible]mbula sciēdo lectū[illegible]el stratū tuū. De sapia cognitiōis diuinoꝝ ꝑ cōtemplationē in euāgelio. Duxit iesus discipulos in mōtē excelsuz. De hoc.ð.de dono sapie. Tres alij celi sunt vtutes theologice ꝛ de fide in euāgelio de chanaanea. Magna est fides tua vide de fide. De s[illegible]ex epla. De charitate.fer.ij.in euange. Ego de su[illegible]is sum, vbi est pfectissim[illegible]charitas.vide.s.de charitate.

§.IIII. Jn tertia petitione

dicit. Fiat volūtas tua ꝛc. Et hec triplex ſm illud apli. ad Rom.xij.volūtas dei bona beneplacēs ꝛ ꝓfecta. Bona q̄dem est in vitatiōe phi[illegible]oꝝ:bñplacēs in obseruatiōe pceptoꝝ:ꝓfecta in adumpletic[illegible]ōfiliozꝝ. Primo dicat de pceptis negatiuis.vt est ꝓmū ꝛ scōm legis decalogi:ꝛ respicit deū. Et p ꝓmū ꝓhibet omnis superstitionibus. Per secundū ꝓhibet piurijs ꝛ blasphemia.de q̄bus ibi in suis capkis. Sequētia respiciūt ꝓximū.vt scz nō offendat[illegible]ꝓxīm ꝓ ꝓria. Nō occides. Nō in cōiuncta. Nō mechaberis. nō in substantia. Nō furtū facies. Nō infamia. Nō loqueris falsuz testimoniū.vbi de mēdacio. De q̄bus habe[illegible]n.ij. pte. in.c.ꝓxīs. Ultima pcepta negatiua respiciūt subm ꝓximū.quo scz ad desideria mala. Nō cupisces rē ꝓximi tui ꝛc. [illegible]ecepta affirmatiua sunt duo scz de sctificatione sabbati.i.de obseruatiōe festoꝝ.scōm de veneratōe parentū.ꝛ hoc scz reuerēdo:obediēdo:ꝛ subueniēdo. Uolūtas dei ꝓfecta est in obseruatiōe ꝓsilioꝝ.scilz obedientie castitatis:ꝛ pauptatis.de quoꝝ hoꝝ vnus sermo:nisi q̄ de ꝓsilijs tribus vnus sufficit. Et de vltimis duob⁹ pceptis Nō cupisces ꝛc. Etiā vnus expediet materiā. Si q̄s vult aliquātulū fātasia laborare fine difficultate themata ex euāgelijs occurrēt⁹ de die in die ꝓgruētia ad materiā inueniendes. Sed fine hoc pōt ꝓtimesci materia, ꝛ postea euāgelia exponere:nec multū refert,

§.V. Jn quarta petitione

Panē nostrum quotidianū da nobis hodie. Est autem triplex panis spiritualis q̄bus nobis datur gratia ad faciendū voluntatē dei que est vt virtuose viuamus: signata per septem panes quibus xp̄us satiabat turbas in deserto Et quidaz ex his dant nobis in ingressu. vt baptismus et confirmatio. Quidā in ꝓgressu. vt eucharistia ad ꝓfortandū pnia ad medicandum. Matrimoniū ad multiplicādum naturaliter, Ordo ad multiplicatiōē spūaliter, ſ. per administratiōnē sacramētoꝝ et instructiōnē pploꝝ q̄ ad ornatū ptinent. Extrema vnctio dat nobis in egressu scz de mūdo. Et de istis tribus pōt fieri vn⁹ ſmo. ſ. baptismus ꝓfirmatōis ꝛ extrema vnctione. declarādo p̄cipue de effectibus eoꝝ ꝛ necessitate sumēdi. De eucharistia ꝛ de excellentia ipius sacramēti ꝛ vtilitate. Nā de ꝑparatōe digna in cena dñi dicet. De pnia tres ſmones. vnus de ꝓritiōe scōs de confessione. tertius de satisfactōne. Et p̄cipue q̄d restitutē fiend[illegible]. De ordinis sacramēto vn⁹ ſmo. Et ibi quomodo oporteat eos reuereri etiā si sint mali. Et de potestate eozum in sacramētoꝝ cōfectione: vt eucharistie q̄tūcūq̄ eēnt mali. Jn absolutōe pctoꝝ claues tñ n errāte ꝛ ideo docti q̄ri debēt. In excōicatione p eos fieda q̄tū nocet:ꝛ quātus debet obseruari. De sacramēto mr̄imonij vnus ſmo.ꝛ ibi de aliq̄bus impedimē[illegible]cōtra que sepe fit ex ignorātia:ꝛ de illis q̄ dirimūt. De actu cōiugali qui videt necessariū. semp tamē omni hone[illegible]ate vboꝝ suaꝝ et non necessaria. Et de diligētia habenda in cōtrahēdo et causa. De sacramētis autez habes diffuse in tertia parte in materia sacramentoꝝ.

§.VI. Jn quinta petitōne

dicit. Dimitte nobis debita nr̄a. Triplex aūt debitū ꝓtra hiam cū deo. Primū est pctm originale q̄d ex parentibus ꝓtrahimus. hoc nos cōstituit debitores ꝑnationis diuine visionis. ꝓpter quā felicitamur: sed p baptismū delet seu soluit. Scōm est pctm actuale mortale p quod efficimur debitores gehēne:ꝛ p pn[illegible]a verā soluit. Tertiū ē venialeꝫ facit nos debitores pene tpalis hic vel in purgatorio:ꝛ multiplr illud soluit. Sed q̄ pcipuū debitū est mortale. iō de his p̄cipue agendū q̄ reducunt ad illa tria q̄bus Jobes in can. sua ait. Omne q̄d est in mu[illegible]dis mūdanis pctoribus. aut est ꝓcupiscētia carnis: aut concupiscentia oculoꝝ: aut supbia vite. Sed vt aptius dicatur ista sunt septē que capitalia dicunt: q̄ capita sunt ꝛ principia multoꝝ aliozꝝ que a se oriunt scilz supbia. q̄ ſm aliq̄s includit inanē gl̄iam. Auaricia: luxuria: inuidia: gula: ira accidia. Unde versus dat qui ista septem continetur isto nomine. Saligia. cuius lr̄e sunt ꝓncipia nominū dictoꝝ vitioꝝ. Uersus. Ut tibi sit [illegible]semp saligia vita. Beatus Greg. tñ in moral. ponit inanē gl̄iam vnū ex[illegible]ē capitalibus. ꝛ superbiā reginā. nr̄em oim istoꝝ septem. quez sequit brūs [illegible].ij. Ad q̄d videt facere q̄d ait Salomō Eccs. xj. Da ptes septē, necnō ꝛ octo. i. octauā. vt. ſ. soluas integraliter ista debita: si [illegible]urristi ꝑ pniam. De quolibet q̄ fit [illegible]us ſmo, put occurrit euāgelio ꝛ penitēdo roga deus vt dimittat: quia sine ipo factum est mi[illegible]in pn[illegible]. De his habes diffuse in secūda parte diuersis titulis ꝛ capitulis, vbi vide vel in scđa scē. Et ſm ordinē assignatum dñica in ramis palmarū de supbia ꝓtraria humilitati quā xp̄us ostēdit in eo q̄ dicit. Ecce rex tuus ꝛc, in euangelio vel in epistola. hu[illegible]iliauit semetipsum ꝛc,

§.VII. Jn sexta petitione

dicit. Et ne nos inducas in tēptationē. Ubi notanduz q̄ triplex est tentator. ſm illud apli ad Eph. nō solū est nob colluctatio aduersus carnē ꝛ sanguinē ꝛc. Et in sequētia. Mūdus caro demonia: diuersa mouēt ꝓlia. De tēptatōe q̄ mūdi ꝛ suis vanitatib⁹ scđa feria. vbi ðr in euāg. nūc iudiciū ē mūdi. materiā hēs in.ij.pte. in ti. de luxuria. in. c. de amore, huic secti. De tēptatōe diaboli, fe.iij. Sānō ecce sa[illegible]as expetiuit vos ꝛc. Uel melius vigilate ꝛ orate ne intret in tēptatione. De tēptatiōe carnis ꝛ passionib⁹ sensitiue p̄ q̄ fūt multe in epla. Ex dolozes nr̄os ipe portauit. Ut cepit ibs tedere ꝛ pauere ꝛ mest⁹ ee. q̄ passiones fūt fec. v. de tēptatōe q̄ tēptāt hoies circa cōioue. Aliq̄ vt nō bene credāt. Aliq̄ vt nō ad ipam accedāt. Aliq̄ vt mdiginē sumāt. Uñ in epla. Probet aut seipm ho. ſ. circa hmōi, Et ibi ō ōbita ꝑpatōe ad l[illegible]z eucharistie sumēdū

§.VIII. Septima petitio

est. Sed libera nos a malo. Hodie hoc petit genus humanū a xp̄o pendēte in cruce. Ubi petit liberari a triplici malo q̄ sustinebat⁹z ignorātie. Sed ab ꝫ liberat ybo sue do ctrine in cruce. Per septē verba sacratissima quoꝝ vnū est de dilectiōe inimicoꝝ. Quat eñ ꝑ eis. Pater dimitte illis q: nesciūt ꝛc. Jgnorāt eñ hoies hāc virtutē. ſ. de[illegible]ipcere inimicis. Et sic cōsidera de alijs diuc[illegible]monita. scdo a malo culpe q̄ sicut sunt septē. ita septies effudit sanguinē ad liberādū ab hmōi culpis in circūcisi[illegible]e. Jn octo:in flagellis: in cozonatiōe de spinis: in effusiōe sanguis de manibus. Jtē de pedibus.ꝛ demū de latere lācea trāsfixo. A malo pene multiplicis: vt gehēne ꝛ mortis cozpalis ꝛ alīs quib⁹ demū liber[illegible]t merito sue passiōis. Sabbato sancto Cū aia ei⁹ eēt in [illegible]mbo: ait ille q̄ ibi erant dicūt libera nos a malo. ſ. illaz tenebraz q̄s ibi patiebant. Ubi dicendū est de diuersis locis inferni. Jn die resurrectiōis petēs humanū genus liberari ꝑ suā resurrectionē a malis. oñdit ꝑ exemplū in sua resurrectiōe: quō liberabit demū ab hoib⁹ malis illis q̄ xp̄o erūt vniti ꝑ gr̄am. si hec habebūt spūalit dotes cozporis sui glorificati. scz charitatē prudētie: agilitatē obediētie seu iusticie. Subtilitatē tpantie: impassibilitatē ꝓstantie. Et per dotes aie a malis aie que hic patit. ꝛ de dotibus cozpis a malis cozporis. Uñ de gl̄ia aiaz ꝛ cozpoꝝ bt̄oꝝ dic vt placet. ꝛ de xp̄i resurrectiōe p quā ab his oibus malis liberamur. Uñ ꝓcludit Amē, q̄ est affirmatiuū eius q̄ dictū est.

¶ De partu beatissime virginis. Capm. xxxi

Ꝑperit filium suū pri

mogenitū. Lu.ij. Jn ipo aūt partu ne oino eēt occult⁹ stella magis in oriēte. Sibylla octauiano in occidēte impatori. Angelus in iudea q̄ ðr in medietatē mūdi apparēs cū maxima claritate ꝛ [illegible]lēdore: pastoribꝫ manifestauit ista sctissima natiuitatē dicēs. Euāgelizo vobis gaudiū magnū q̄ erit oīi pplo. q: nat⁹ est nobis hodie saluator. Et cū ipa multitudo militie celestis exultans cepit canere. Gla in altissimis deo Lu.ij. Si q̄ tm letatur sublimitas angelozꝝ: multo ma[illegible]a iocūdari ꝛ festiuare debz hūilitas h[illegible]m. ista ꝑ hoc sublimata: q: nat⁹ est ꝓcipaliter nobis. No eñ (vt ait apls ad Heb.j.) angelos. sed semen abrae appr̄hēdit de vgine natus q̄ pe[illegible]fiū[illegible] suū ꝓmogenitū. Et ad ō exhortat Leo papa in ſmone dicēs. Saluator noster dilectissimi hodie nat⁹ [illegible] gaudeam⁹: neq; enim ꝑpas est locū esse tristicie vbi natalis est vite. Nemo alienus dei a[illegible]itate [illegible]cernit. vna cūctis leticie cōis est rō. Exultet iustus: q: appropinq̄t ad palmā. Animet gētiles. q̄a vocat ad vitā: gaudeat pctōr: q: inuitat ad veniā. Uerbus eñ dei deus filius dei ad liberādū hoiem ab eterna morte factus est homo. Hec ille. Ecce causa leticie. Certe si aliq̄ ciuitate obsessa a pessimis inimicis hoies ill[illegible]fame ꝛ siti deficiētes: oīes in ꝓcinctu essent vt traderent in ore gladij ad mortē q̄d aduenies liberaret q̄s ibi eēt q̄ nō sūme gauderet ꝛ solēnia ageret ꝛ Litas hui⁹ mūdi obsessa ꝛ si possessa erat a diabolo ꝛ angelis ei⁹: deficiebāt hoies fame vitatis:ꝛ siti bonitatis. Cū hinc migrabāt ad mortē eternaz descēdebant. Uenit de celo rex ille magnus factus paruus ꝛ liberauit mūdū virtualr ꝛ causaliter ꝑ sapiaz suā. Uenit ad nos q̄n ꝑperit bt̄a maria filiū suū vnigenitū. Ipse est rex fortis ꝛ potēs in prelio ꝓta antiquū hostē. ꝛ iō gratulari oīes oportet nō in mūdo sed in deo. nō in cōcupiscīpm oñādo ꝛ viciose delectādo. sed in spū ꝛ amio q̄ liberat⁹ est Hui⁹ figurā pcessit q̄n ꝓphetie ezechie regis iuda obsessa erat ciuitas regalis hierlim ab immēsa multitudine exercitus sennacherib regis assyrioꝝ. ꝛ ita coartata q̄ hoies eius timentes eā capi in multa amarit[illegible]ine anxietate ꝛ lachrymis residebāt. Sz media nocte[illegible]ige us descēdēs de celo liberauit eā occisis cc[illegible]o ocuagintatrib⁹ milib⁹ de exercitu sennacherib. ꝓpter q̄d cōfusus ꝛ deuict⁹ reuersus est vacu⁹ in trā suā. Popul⁹ aūt liberat⁹ multis diebus festiuauit gr̄as agēs deo. Explet⁹ mlt⁹ diuitijs ð spoliis inimicoꝝ Quā historiā licet obscure videt tangere ꝛ figurā. Esa.ix vbi ait. Ppls gentiū q̄ ābulabat in renebris[illegible]uit lucē magnā. ꝛ sedētibus in ombra mort⁹. i. in timore ꝛ tristicia: lux orta est eis. scz āgel⁹ illuminās. pternēs inimicos:ꝛ ex liberatiōe letificās eos:ꝛ q̄si figurā exponēs:ꝛ illūinatiōe ꝛ liberatōes oñdens. Paulo post subdit. Paruul⁹ eñ nat⁹ ē nob⁹. ſ. iesus. Et de magnificēta ei⁹ dicit. Uocabit nomē ei⁹ admirabilis: ꝓsiliari⁹ de⁹. loco quoꝝ noiz. lxx. posuer Magni ꝓsilij angel⁹. Hic est q̄ media nocte nascēs venit ad nos ꝓsternens vtualr demones inimicos nr̄os. Et de celo vteri vginalis venit. cū scz btā maria ꝑperit filiū suuz vnigenitū. Jn q̄bus tria possunt notari ꝛ ponderari,

¶ Primo fecūditas gaudiosa. ibi. peperit.
¶ Scdo vginitas generosa. ibi. filiū suum
¶ Tertio vtilitas amorosa. ibi. vnigenitum

§.I. Quantū ad primum

sciendū q̄ q: in veteri testamēto multiplicabat⁹ cult⁹ dinꝰ ꝑ carnalē ꝓpagationē: q: solū illi de pplo iudeoꝝ colebāt verū deū: alijs natiōibus idolatrie dedit⁹. iō vacabant illi prēs ꝛ mulieres [illegible]ationi filioꝝ: vt ipsis multiplicar⁹ multiplicaret cultus diuin⁹. scz a multis exercitat⁹. Et sterilitas tūc erat in opprobriū etiā vginitas. q̄si res infructuosa fecūditas in cōmendatiōe et gl̄iam. Uñ bās Piero. ð Jouinianū. Quis ignorat sub altera vel alta dei dispēsatione: oēs patres sanctos eiusdē fuisse meriti: cuius nūe sunt xp̄iani. Quō abraam placuit deo in cōiugio. ita nūc deo placēt in castitat[illegible]. Seruuit ille legi ꝛ xp̄i suo. Fuiam⁹ ꝛ nos legi ꝛ xp̄i nr̄o. in q̄s fines seculoꝝ deuenerūt. xp̄s. q. iiij. Quis ignorat. Uerū illa fecūditas mulierū erat cū dolore ꝛ ma[illegible]mo. Uñ dictū fuit ꝛ datū a deo in punitōez et maledictionē ꝓpter trāsgressionē dñici ꝑcepti ꝓme matri eue in [illegible]sona [illegible]m matru. In dolore paries filios. q̄ dolozꝝ ꝓcedit ex aptione meatuū ꝛ illoꝝ locoꝝ: ex q̄b⁹ egredi tur puer de vtero mr̄is. Sed ab ista maledictiōe fuit exclusa beatissima maria ꝛ opprobrio sterilitatis. Pepit eñ nesciēs mr̄ virgo virū sine dolore saluatorē seculoꝝ. Sicut eñ [illegible]ps corp⁹ suū resuscitat⁹ trāsit de sepulcro ipo remanēte clauso et signato sigillo summi sacerdotis. sic exiuit nascēs de [illegible]o vginis saluo signaculo vginali. vñ nullū dolorē sensit ꝑ summū gaudiū. Esa. xxxv. de ea ðr. Exultabit solitudo. i. vgo nō viro cōiuncta germinas germinabit letabūda. [illegible]audās. i. pariet sicut germinat terra vl arbor absq; aptione. ita btā vgo sine violatiōe cū magna leticia, dixit ipe iesus nat⁹ [illegible]exhortareť discipulos suos ad tolerātiā passionū. Mulier cū parit tristicia hz: q̄ [illegible]ēt hora eius. ſ. part⁹ ꝛ doloris. Sed cū pepit scz masculū iam nō meminit ꝓssure, ꝓꝑ gaudiū: q: nat⁹ est hō in mūdū. Jta eñ gaudet ex partu masculi: q: sperat inde gl̄iam ꝛ vtilitate sibi et domui cōsequēdā. Quātū igit gaudiū habuit [illegible]ta maria q̄ nullā mixturā habuit doloris in partu suo: vt hñt mulieres. ꝛ sciret deū se pepisse ꝛ hominem ad sui gl̄iaz ꝛ honorē ꝛ mūdi totius saluationē. Sed o vgo beatissima etsi, ꝓꝑ impuritatē nr̄am indigni sum⁹ te alloq̄ pre magnitudie dignitatis ꝛ [illegible]nctitatis tue, tu tñ inclyta benignitate tua dignare nobis edissere vñ gaudium tibi in partu isto cū sola inueniaris cūvetulo sponso tuo ioseph nō in domo a frigore ꝛ ētis ꝓtecta: ꝑ in pādochio vndiq; tenebroso et magis aialiū q̄ hoiū apto. Non cōfortata a societate mulierū te visitantiū vt cōsueuit: sed ab oibus feminis segregata. Non in lecto q̄scē[illegible] in terra vel lapide duro. Nō tibi ignis deseruies ꝑ frig⁹ intēsus medie nocē. Non pānis calidus te vel puerū: aut seriō coopies sed modicis ꝛ vilibus pānis cū involuit ac feno coopuit. Nec ibi cibi solem[illegible]ꝛ delicati parati q̄bus indigēt mulieres in partu. [illegible]n confectiones; non vina preciosa

Ñ ergo tibi gaudium ⁊ delectatio in tanta pau pertate et auſteritate. Credo rideret ſi pñs exiſteret. Gaudiū expe rio⁊ ⁊ ſuauitatē que declarari nō poſſet: illud eſt cū veruz gaudiū qđ nō de creatura: ſed de creatore cōcipit. Cuius cōparatione oīe pulchꝝ fedū: oīe dulce amarū: oīe qđ delectari pōt moleſtū. vt ait be. Bernar. Quō em̄ nō gau debo ſume in dño ⁊ exultabo in deo ieſu meo ex meo vte ro nato. Abraā a longe vidit ꝥ myſteriū in figura cū tres vidit ⁊ vnū adorauit. vidit ⁊ gauiſus eſt Joh. viij. Et ego in quo iſta tria vnita ſunt: deus anim⁹ ⁊ corpus in vna per ſona in vtero meo ſine leticia pmanebo. Certe cor meū et caro mea exultauer ūtin deū viuū ex me genitū. Qui cum ſit fons ⁊ origo oīs bonitatis: oīs dulcedinis ⁊ ſuauita ſ. cuius odore reuiuiſcūt mortui: cuius aſpectu letifican tur angeli: cu. tuſſu mouent celi: ſupabundo gaudio ipm incarnatū aſpiciēdo. Nō egeo cōſolatiōe hūana: que dui na pfruor: nō ſocietate mulierū cū aſſit exercitus angelor canentiū gloria in excelſis deo. Non cibū ⁊ potū affecto. cū ante me panē qui de celo deſcēdit vīuū habeā: oīe de lectamētū in ſe cōtinentē ⁊ omnē ſapore ſuauitatis. Pro bat Alb. vbi. ſ. iſtud gaudiū fuiſſe maximū multipliciter. Nā ſi in ꝓceptiōe ipius filij habuit magnū gaudiū valde multo magis in pturitiōe. De cōceptiōe pt⁹ q multā leti cia habuit. nā gaudiū oꝛit ex bono cū ſ. cōcupitū poſſide tur. iuxta illud Joh. iij. Quaſi effodientes theſaurū gau dent ꝙ vehemēter c. inuenerint ſepulcrū. ⁊ hoc qz ſperāt ibi inuenire theſaurū qđ ꝓcupiūt. Antiqui em̄ in ſepulcris dñoꝝ cū eis ponebāt thezauros. ⁊ ḡto maius bonū tanto maius gaudiū ſequit cū habeā. Ex ſummo igit vniuerſali bono habito maximū gaudiū ſequeā in hab e. Sed i ipa ꝓceptiōe deus pater dedit virgini filiū ſuū: ⁊ cū illo nobi oia bo a donauit. ḡ ſūmū gaudiū hūt. Ex i ipa ꝓceptio ne ipz gaudiū ſeu delectatione videbat ⁊ expiebat viſiōe intellectuali: in natiuitate aūt ſenſuali ⁊ intellectuali vñ in ꝓceptiōe tñ reficiebat intellect⁹: in natuitate aūt intelle ctus ⁊ ſenſus. Vñ mai⁹ gaudiū. Nā ſum⁹ gaudio patrīe: vbi oc̄a coꝛpis reficiet in xpi hūanitate. ⁊ ocl⁹ aie in eius diuinitate ſm illud ingredi⁹ ⁊ egredie⁹ ⁊ paſcua inueni et Joh. x. Meliozi aūt ⁊ honorabilioꝛi ſimilius eſt melius ⁊ honorabili⁹. Ergo mai⁹ gaudiū btē marie in natiuita te filij ſui ꝙ in ꝓceptiōe. Sc̄da rō eſt qz bonū additū bono facit maius bonū. ḡ magis illud cū ſit duplicatū cauſat di lectionē ⁊ cōſequēter delectationē. ⁊ gaudiū natiuitate ſeu partu btē marie gaudiū fuit duplicatū. De btō quoq; iobe baptiſ. dicū eſt ꝙ angelū pri. Multi in natiultate ei⁹ gaudebūt: qz cōiter maius gaudiū eſt de part ꝙ de cōce ptu creature. Tertio btā maria vbi pūus gaudebat ſe vir ginē cōcepiſſe pariēdo gauiſa eſt ſ ginē peperiſſe. quod aliud mag ū miraculū fuit: ⁊ ſe virginē puerū ſuū lactare ipm regē angelor ſola virgo lactabat vbere de celo pleno canit eccleſia. Cū aūt gaudiū ſit de bono recepto: recipiēs ergo mai⁹ bonū maioꝛ ei extat cauſa gaudij. Et quis i aſ ſumptiōe eius in celū xpo ei obuiā veniente. ⁊ angelor oꝛ dinibus ⁊ ſctoꝝ agminib⁹ comitātib⁹ maximū gaudiū ꝛ a buerit: qz illud fuit gaudiū btē ⁊ ptinue fruitiōis qđ nulla ſecū cōpatiē triſticiā: laboꝛē vel neceſſitatē. qđ nōdū in vi ta ꝓperat. vñ ⁊ tūc gaudiū plenū qđ potiſſime xpus do cuit poſtulare dicens. Pe. te ⁊ accipietis: vt gaudiū vr̄m ſit plenū Joh. xvj. Unq; magis fuit illud in aſſumptione actualr omi g. dio vie. Sed gaudiū in ꝓceptiōe ⁊ natiui tate fuit maius illo cauſaliter. Nā ꝙ facta fuerat mater dei ꝙ fuit ſine coꝛruptiōe ⁊ natiuitate fuit cā tāte exaltatōis tā te glozie: ⁊ tāte gr̄e ſibi collate: qz electa erat vt eſſet mater dei. Cū ḡ hoꝛ tus aduenīſſet circa mediā noctē ſolaq; cum Joſeph in diuerſozio eſſet in cōtemplatiōe ſuſpenſa gaudio ſupne patrie repleta vidit ante ſe paruulū vagien tem ex ſuo vtero ꝓceſſiſſe in terrā lacere: ſubito vt pie credi ⁊ dici pōt genuflectit ante eū ꝓcens. Salue im dile cte fili, Adoꝛo te deū meū qui dignat⁹ es ꝓ ſalute mea ⁊ oīum hoim hāc vallē lacꝛymarū intrare. oſculaꝝ facie ei⁹ dicēs. O facies plena oīm gr̄arū in quā deſiderāt an geli proſpicere. Man⁹ oſculaꝝ dicēs. O man⁹ benigniſſime q̄t infirmos eſtis ſanature: quot mirabilia opature: Oſcu laꝝ ⁊ pedes dicēs. O ſctiſſimi pedes: q̄tū diſcurreſt p va rias ciuitates ⁊ caſtra ad docendū ⁊ laborandū. p quo ſtiōe pctoꝝ: Et qz puulus ipe prima voce emiſit ſilem aliꝫ fo ris ploꝝ. mr pia nō ignoꝛās ipm moleſtiā frigoꝛis ſen tire. p. em̄ venie. t p nobis pānículos de capite ſuo aſ ſumit ⁊ inuolut eū ⁊ vt anhelitu bouis ⁊ aſini aliq̄l⁹ caleſi at i medio eoꝝ i p̄ſepio ponit. Nō ſecludit ioſeph a gau dio iſto: ⁊ appꝛopinq̄re non audēs pre leticia lacꝛymas fūdit deū hūanatū p ſaluatōe oīuz ita hūilit natū p iocū ditate exultat ⁊ ſe cape nō poteſt bñdicēs ⁊ laudās deū.

§. II. Quantuz ad ſecundū

Filiū ſuū peperit du cente eā gelista q̄

dico ꝙ notaꝝ virgitas generoſa vel gl̄oſa in eo ꝙ dr filiū ſuū. nulla mater dicere pōt cū veritate filiū quē parturit eſſe ex toto ſuū. Nā cū quelibz alia ꝓcipiat ex viro: vtero ibi partē hz. Mater em̄ eſt principiū paſſiuū in filio ma teriā adminiſtrās. Pater vo eſt principiū actiuū: ⁊ quaſi formā materie mulieri tribuēs. Vñ ⁊ principali⁹ opatur ⁊ iō magis eſt patris q̄ matris. ⁊ magis quis tenet pri q̄ matri ceteris parib⁹. Sed ſola btā maria pepit filiū ex toto ſuū: qz nō fuit principiū actiuū ex parte viri. cū nul lus ibi pater. nec ioſeph nec ali⁹: ſed totū illud coꝛp⁹ ieſu erat de puriſſima carne ſeu ſanguinib⁹ btē marie. hoc p dixerat Eſayas dicēs. Ecce virgo ꝓcipiet ⁊ pariet filiū: ⁊ vocabit nomē ei⁹ emanuel. qđ interptaꝝ nobiſcū de⁹. qz ſcz de⁹ ⁊ hō. Cōcipiet inq. ⁊ pariet pmanēs virgo. Nō em̄ ſignū ſeu mirum q̄ dñs ibi pmittit fedare hoib⁹ q̄ virg pit⁹ exiſtēs: ⁊ ex viro cōiūcta cōcipet ⁊ pareret: ꝓcreat oib⁹. ſed ſignū mirabile ⁊ ſupza oēm naturā ⁊ mozēt vir go eſſet ⁊ intacta gr̄aret ⁊ pareret. Sicut em̄ (vt ait Oſi genes) Abachuc intrauit ad Danielē in lacū leonū defe rens ei p. andiū bonū: ⁊ exiuit nō apertis oſtijs ſed clau ſis: ſic beata maria ſaluis clauſtris pudoꝛis cōcepit ⁊ pe perit filiū ſuū primogenitū. hoc oīs canit eccl̄ia in ſequē tia. Angelus p filij nat⁹ eſt ex virgine: ſol de ſtella. Sol oc caſuz neſciēs: ſtella ſemp r ilās ſemp clara. Sicut ſyd⁹ radiū, pfert virgo filiū pari foꝛma. Neq; ſyd⁹ radio neq; mater filio fit coꝛrupta. Et vt ſubdit. Si nō ſuus patribus [id eſt ꝓphe. ſ. credat: vel gētilib⁹ [ſcz iudea incredula] ſibyllinis verſib⁹ hec p̄dicta. Sibylle em̄ que fuerūt pa gane quib⁹ ob meritū excellentia virginitatis datus eſt a deo ſm beatū Hiero. ſpūs ꝓphetie de hac virgine lon ge añ ⁊ partu ei⁹ ꝓnunciauerūt. Sibylla tybu. na ſic ait de xpo. Naſcet in bethleē xpus ⁊ annūciabit in nazareth regente thauro pacifico fundatoꝛe. O felix illa mater cu ⁊c. ius vbera illū lactabāt. Sibylla erithꝛea multa de ei⁹ paſ ſione ⁊c. Refert btūs Tho. iij. q. in ſepulcro cuiuſdā gentilis q. nge añ tps incarnatiōis obierat ex terra ef foſſa educto cadauere repta eſt ad caput eius lamina au rea hāc ſcriptura ꝓtinēs. Xpc naſcetur de virgine maria ⁊ credo in eū. O ſol iterū me videbis conſtantini ⁊ hyre nem tpibus. qđ ideo dictū eſt: qz tpibus illi⁹ Conſtātini nō magn: ſed alterius impatoꝛis, ⁊ hyrenē matris eius. qui poſt multos annos a Conſtātino magno imperiū tenue runt repertū eſt illud ſepulcrū. Patet ⁊ hoc per miracu lū maximū qđ rome euenit. Nā (vt ait Innoc. iij. virtutiq; maxime auctis ⁊ ſcitiaꝫ) cum romani tori oꝛbi dñarent: ⁊ pax. ēq; regnaret: fecerūt romani ipi quoddā tēplū no tabile vbi ſtatuā poſuerūt romuli primi vbis edificatoꝛ quē in deū colebāt. Vocarūtq; illud tēplū pacis. Scilci tati q. iūt p idolū appollinis qđ tēplū illō duraturū eēt Qui eis riſum dedit. ſ. diabol⁹ p eū vſquequo vgo pareꝛ ⁊ vgo pmaneret. Et q. viſum eſt eis impoſſibile vgine pere (quo verū eſt ſm cōem cur ſum nature) ſcribi vel ſculpi fe cerūt in valuis ei⁹ tēpli paq ere ū eſtimātes mīq̄ eum

De ſibyllis q̄ xpm naſcturū ex maria pdixerūt et paſſurum

re poſſe ꝙ pareret vgo. Sz nocte q̄ nat⁹ eſt xp̄s: tēplū il lud fundit⁹ corruit: qz. ſ. vgo pepit tūc filiū ſuū primoge nitū. Cū em̄ (vt refert Lucas in euāgelio) exiſſet edictū a cēſare auguſto vt deſcriberet vniuſus oꝛbis. ſ. octauiano Et vt diligētius fieret: oꝛdinatū eſt at vt q̄libet ſe deſcribe re faceret in ſua ciuitate oꝛiginali in ipa ſui deſcriptione ſoluebat certā monetā. p cenſu: vt ſubdit⁹ romano impio. Itaq; btā maria cū eſſet vicina partui: nec hu mādato aſtringeret: qz mr̄ iā effecta regīs oīm: ..i vt exēplū pberet oib⁹ obediētie ⁊ reuerētie maioꝛib⁹ ⁊ p̄fidētib⁹ etiā ſecula ribus ⁊ diſcholis: cū ille Octauian⁹ m. del' eſſet ſm illud Petri in canoñ. Subditi eſtote dñis, vr̄is nō ſoluz bonis ⁊ modeſtis: ſ. etiā diſcholis. aſcēdit ipſa btā mr̄ dei de Na zareth q̄ erat in ꝓuincia galilee in bethleē q̄ erat in puin cia iuda cū ioſeph ſponſo ſuo ⁊ aſella p ſarcinulis ſuis. ⁊ aliq̄n p ſponſa ⁊ cū feſſa eſſet poſſet ibi ſedere: bouem forte vēdēdo. p ſolutiōe cēſus romani. Sz ille mlieres bo ne q̄ erāt vicine hitationi vgis in nazareth vt pie medita tur ⁊ notat dñs Jo. dñici in quodā ſmone. videtes btām mariā grauidā: iz crederēt ex ioſeph ꝓcipiſſe: expectabāt cū magno deſiderio pñtes eē in pru ei⁹. Erat em̄ tāta pul chꝛitudo ei⁹ ⁊ honeſtas ⁊ ſcritas: affabilitas ⁊ ſapia q̄ vi debaā q̄ſi vna fruitio q̄uerſari cū ea. ꝓpt qđ vicine ei⁹ val de affectabāt eē cū ea ⁊ loqui ſecū. ſ ipa ſe totā deo reſer uans amabat ſolitudinē. Rariſſime ad oſtiū dom⁹ ſe re perſebat min⁹ ad feneſtras aſpiciebat. ſ in tēplo ⁊ domo q̄uerſatio ei⁹ cū hoib⁹ q̄ſi nūq̄ loquēs niſi ex ardua neceſ ſitate cū angel⁹ aūt ⁊ deo frequētiſſime in oꝛōne ⁊ ꝓtēpla tiōe ꝓfabulabaā. Poterāt ḡ ill. icine dicere inter ſe. Ue niet. p certo: veniet dies pr⁹ ei⁹. tūc indigebit nr̄o adiuto ..care nos facit ad adiuuādū. Intrabim⁹ domū ei⁹ ⁊ hab. .m⁹ copiā q̄uerſandi cū ea. Q̄ ē erit gratioſus fruct⁹ tā ſctē: tā pulchꝛe: tā honeſte iuuēcule. Ita humilis eſt ⁊ amoꝛoſa: tra pura ꝙ dare ad lactādū filiū ſuū alteri nō patiet. Ipa ex ſuis vberib⁹ lactabit. ipa pānis i. oluet ipa in vlnis ſuis tenebit. Sz cū tenebit eū in gremio vel brachijs ſuis: nos aliq̄n pie ⁊ reuerent auferem⁹ de manī bus ſuis ⁊ duceim⁹ in domos nr̄as vt nō reddam⁹? ⁊ ſic co get intrare domos nr̄as vt reddam⁹ ei puulū ſuū qđ non faciem⁹ niſi aliq̄ntulū imoꝛe. nobiſcū ⁊ allo q̄tur. ⁊ ita nō erit alien ſeparata a nob. Neſciebāt iſte diuinū myſteriū ꝙ dei mr̄ eſſet nō hois puri ⁊ ꝓcepti ex ioſeph. Inſtāte ḡ tpe pt⁹ n. dētes de nazareth pgūt b. hlem. Applicātes aūt illuc tarde vt pie ꝓſeq̄t btūs Jncēti⁹ in quodā ꝓmo ne natuitat⁹: vadit ad aliq̄d hoſp. tiū vt ibi recipiat. Sed hoſpes c. nēs illū vilib⁹ indutū: ⁊ pauperē arbitrat⁹ dic el. Non poſſuz bone ſenex vos hoſpitari. q: plēs nobiles expecto iſto ſero. ꝓgit ad aliud hoſpitiū vt recipiat. Inꝛ rogat ille. dñe q̄t cēnaturas ⁊ famulos habet? Rñdit. nul las. ſ. aſellū ⁊ bouē ⁊ vꝛozē meā. At ille. iſtud nō ē ꝓ nob. ſ ꝓ habētib⁹ multā pecuniā ad expēdendū. hoſpitale eſt ꝓ paupib⁹ illud q̄ratis. Vadit ad aliud hoſpitiū. dicit illi patron⁹. O ſenex miſer quō erubuiſti ducere in vꝛozē tā delicatā tuuēculā? vade alio: qz hic nō poteꝛ manere. Et ſic pauperē. Joſeph neſciebat q̄ iret: ⁊ pcip. ⁊ dolebat de btā virgine quā ſciebat matrē dñi ab hoib⁹ cuctis venerā dā ⁊ nouerat eſſe tenerā virginis verecūdiā. Sed confoꝛ tabat eū beata vgo dicēs Nō eſt abbꝛeuiata manus dñi. Eamus ad aliquē locū remotū a tumultu hoim vt poſſi mus quieti⁹ deo vacare: ⁊ ipe cui eſt cura de oibus ꝓuide bit nob. Querētes ḡ inuenerūt quoddā diuerſoꝛiū ſ. quē dā locū ad quē refugiebāt hoies cū iumētis tpe p..uiarū quandā grottā vel tugur⁹. ibiq; ꝓtulerūt ſe ad pernoctā dū. ⁊ circa mediā noctē inibi peperit filiū ſuum ꝓ.uidiuz mr̄is hñs cū vginitatis honoꝛe. nec primā ſilem viſa eſt nec hr̄e ſequentē. Et qđ dr̄ in libꝛo de infantia ſaluatoꝛis ⁊ de obſtetricib⁹ btē marie. ſ. q. uerunt zebel ⁊ ſa me ſuentes ipi. apocryphū eſt. vt ps diſt. xv. ſancta romana. imo Hiero, ꝙ exꝑſſe dr̄, ſ. q. vllq obſtetrix ibi nulla mu

Primoge nitus quō intelligit

§. III. Quantū ad tertium

ſcz de vtilitate hui⁹ partus vginei. Hoc notaꝝ cū dr̄ ꝓmo genitū. Eo aūt modo dr̄ ꝓmogenitus mr̄is vginis quo in diuinis ꝓmogenitus pr̄is. Ego ait ſapia q̄ dei pr̄is filius eſt. ex oze altiſſimi, pdiui ex oze coꝛdis ſeu mētis paterne: vt vbū bonū: ꝓmogenita ante oēm creaturā. Nō q̄ ſcdo genuerit aliā ſapiam vel creaturā de ſuba ſuaue filiū: ſed q̄ nullā antevel poſtea: ſed vnigenitā. Iuxta illud Joh. j. Vidimus gl̄iam eius: gl̄iam q̄ſi vnigeniti a pr̄e. ⁊ ly quaſi nō eſt nota filiatudinis: ſ exꝑſſiōvitatis. ⁊ ſic ꝓmogenitus vginis mr̄is xp̄s. Sed q̄ nullus ante nec poſtea vñ ⁊ vni genitus mr̄is. Nā qui ꝓmo naſcit ex mr̄e ꝓmogenit⁹ dr̄. etiā ſi nullū aliū poſtea generet ⁊ vnigenit⁹. hinc ſumpſit occaſionē ſui erroꝛis. Heluidius pfidus heretic⁹ ⁊ temera rius blaſphemato⁹ vginis aſſerēs vginē poſt xp̄m habu iſſe alios filios ex ioſeph vel alio viro. quoꝛ ꝓm⁹ fuit xp̄s ⁊ ideo dr̄ ꝓmogenitus. Probat hoc etiā ex eo q̄ in euāge lio narrant aliq̄ fratres xp̄i. vt dr̄ Joh. vij. Neq; em̄ fra tres eius ereditebā in eū. ⁊ illud Matth. xij. dixit ei quidā ꝓdicanti. Ecce mr̄ tua ⁊ fratres tui ſtant foꝛas querētes loqui tecū dicēs hos fuiſſe germanos xp̄i ⁊ filios vginis Sed bñs Hiero. ſcripſit vnū libꝝ contra eū. reꝓbans hmōi erroꝛē ⁊ falſitatē. nā vt iam dictū eſt. ꝓmogenit⁹ dr̄ nō ſolū qz alij poſt geniti ſcōs tertius ⁊ hmōi. Sed etiaz qz nemo ante illū genit⁹ eſſet ſi nullus poſtea ab illo pre ..el matre ge. .reā. ⁊ talis magis ꝓprie ⁊ ſtricte dr̄ vnige .nitus. Unde cū dr̄ ps. Qui percuſſit ꝓmogenita egypti intelligit etiā de illis qui erāt vnici parēnbus ſuis. Et ſic dñs in veteri lege ait. in die qua occidit oīe ꝓmogenitū egypti. ſanctificaui mihi oīe ꝓmogenitum iſrl' ad ſignifi candū mozalr. ꝙ quādo mortificant ꝓncipia vitioꝝ: fir mant radices vtutū. Hō dicit de fratrib⁹ dñi facile oſtē ditur erroꝛ ei⁹. Nā in ſcripturis dr̄ frater multipl⁹. ⁊ non ſolū germanus vel ex vna ⁊ eadē matre genitus. Sed et cōſobrini dicunt fratres ſm vulgare vſitatū. Et ſic xp̄us habuit fratres ſcz Jacobū maioꝛē ⁊ Johānem natos ex maria ſalome ſoꝛoꝛe vginis marie ex eadez. ſ. mr̄e Anna nate. Et filij Simonē ⁊ Thadeū ⁊ Jacobū minoꝛē ex alia ſoꝛoꝛe vgin. natos ſcilz maria Jacobi. Aliq̄n etiā fratres dicunt aliter cōſanguinei. ſicut Abraā dixit Loth nepotē ſuū fratrē. Ne queſo ſit iurgiū inter me ⁊ te. fratres enim ſumus Gen. xij. Et Saram neptē vocauit ſoꝛoꝛē. Xp̄us etiā diſcipulos ſuos fratres appellauit: quādo reſuſcitat⁹ dixit magdalene. Vade ad fratres meos ⁊c. Joh. xxj. ca. Quinimo reſpectu vnius patris celeſtis oib⁹ cōmunis ipe ait. Omnes vos fratres eſtis. Matth. xxiij. Nullum igitur aliū filium beata maria habuit niſi dñm ieſum que vgo ſemp manſit ante partum: in partu: ⁊ poſt partum.

Xp̄s pri mogenit⁹ dr̄. quare

Dicit etiā chriſtus ꝓmogenitus nō ſolū naturali natiui tate: ſed etiā ſpūali q̄ ex deo nati ſunt p gr̄am dei electi. Omne qđ natū eſt ex deo ſcz p gr̄am adeſſe ſpūale pucīēs vincit mundū. ſ. vitia mūdi. Vñ in apoc. de xp̄o dr̄. q. eſt ꝓmogenitus mortuoꝝ ⁊ ꝓncꝑs regū terre. i. ꝓmus re ſurgēs ad vitā imortalē ex mortalibus. ⁊ ꝓnceps. i. pri mus ⁊ ꝓcipuus ſctoꝝ qui ſe virtuoſe regūt. ⁊ tā dñū hñs ſup oēs dnos ⁊ reges. de quo etiā dicit aplus ad Ro. viij. Quos ꝓſciuit hos ⁊ pdeſtinauit ꝓformes fieri imagis filij ſui, vt ſit: ipe ſcz xp̄s ꝓmogen. .⁹ in mltis frr̄ib⁹. Ipe em̄ eſt caput eccl'ie ex q̄ influit oīs vita ſenſus ⁊ motꝰ ſpūalis in mēbra ei⁹. i. fideles. de plenitudine em̄ ei⁹ nos oēs acce pim⁹. Vñ ad oñendā hui⁹ ꝓmogeniti excellētiā ꝓmo geniture dixit in figurā ille antiquus dieruz Jſaac. Genē. xxvij. q caligatis oculis videre nō poterat cū iacob vt pri mogenitū bñdixit ..e quo xp̄s deſcēdit ⁊c. Ecce edo: filij mei ſicut odoꝛ agri pleni omni ſcz odoꝛamēto vtutū. Et

Universidad de Deusto
Biblioteca

tibi deus.s.pr̃ de roze celi.i.diuinitatẽ cui vniak. vl̃ quoad ħũanitatẽ roze gr̃e in abũdantia: vt ex te oibus alijs p̃o/fluat: z de pinguedine terre abundantiã. Pinguedo terre i. ħũane nature est innocẽtia z iusticia originalis in qua p̃mo fuit ħ̃o posit⁹. que postea amissa in solo x̃po fuit abũdantiã quoq; ei dedit remẽti doctrine z sapiẽtie vini fer/uoris z benivolentie: olei pietatis z clemẽtie. Seruiãt tibi pp̃li.s.gentiũ. qõ impletũ cernimus. qz gẽtiliũ pp̃los con/uersos ad fidẽ videmus x̃po seruire. Et adoẽt te tribꝰ.i. iudeoꝝ quoad illos q̃ crediderũt in x̃pm. Esto dñs fratꝝ tuoꝝ.i.oim ħoim: quoꝝ p assumptionẽ nostre ħũanitatis factus est frater. Caro em̃ nr̃a z frater nr̃ est dr̃ in figura. Ben̄. Et filij matris tue.s. synagoge de q̃ nat⁹ est.i. iudei incuruẽt an̄ ꝯ erit i fine mũdi qñ puerẽt ad vesperã z famẽ vbi deipatiẽtur vt canes: z circuibũt ciuitatẽ eccle querẽtes in eã introduci p fidẽ z sacr̃a. Qui bñdixerit ti/bi bñdictionibꝰ repleak. z q̃ maledixerit tibi maledictioni/bus repleak. Bñdicit x̃po q̃ corde credit in x̃pm vt debet. Iste dicit bene de x̃po. Bñdicat oze q̃ vbis fatek vitatẽ fidi q̃ deũ laudat z ozat: qui p̃fiteꝰ pctã sua sperans a x̃po in/dulgentiã. Bñdicit ope q̃ imitat eũ in opibus suis. vt eniz dicit be. Aug⁹. in ser. Domo sequẽdus nõ erat q̃ videri po/terat: de⁹ sequẽdus erat q̃ videri nõ poterat. Ut g̃ homini exhiberek q̃ ab ħoie videreꝰ quẽ homo imitareꝰ: de⁹ fact⁹ est homo z pmogenitus marie. Nã post eũ naturalẽ oẽs spũaliter sumus filij b. marie. ita vt quẽ pepit filiũ suũ p̃/mogenitũ oẽs seq̃mur post eũ opa ei⁹. Pauperrim⁹ nat⁹ est. vt tu pauptatẽ diligas saltẽ affectu: z patiẽter feras ef/fectu. In austeritate natus est in medio hyemis: in medio noctis: inuolut⁹ modicꝫ pãnis. i. p̃sepio: i ꝯ alio asini z bo/uis: cũ magna humilitate natus est ⁊ in mẽsus fact⁹ puꝰ. eternꝰ: tpalis: puoq; lacte past⁹ est. p quẽ nec ales esurit: nõ in regali ciuitate sed puula bethleẽ in diuersorio nõ in domo natus: z solũ vilibꝰ pastoribus manifestatus. Oẽia ista clamãt ħũilitatẽ: mũdi p̃cpũ: coꝝis austeri/tatẽ. Qui g̃ bñdicit isti pmogenitũ sic ħũilitãti iste bñdi/ctiõibus dulcedinis pueniẽ gr̃e z omniũ virtutũ z glorie demũ. Ecce vtilitas ħui⁹ sacratissimi partus vginis. Ecõ tra maledicit q̃ male sentit de x̃po. vt iudeus pagan⁹. z he/reticus. Maledicit q̃ blasphemat x̃pm z matrẽ eius. vel impatiẽs murmurat in aduersitatibus: vel estimat sibi ve/niã daturũ pmanentẽ in pctis in hoc dicẽs eum iniustum. Maledicit qui vbis confiteꝰ se nosse deũ: f. is aũt negat diuitias p fas: z nefas cõgregãdo inordinate retinẽdo et amãdo. Maledicit q̃ sup alios supbe se erigit: ambit ho/nores. dignitates q̃rit. gloriã de suis opibus ꝯ ħoibus ex petit. Maledicit qui pp̃atice incedit. Splẽdide z crapu/lose viuit: luxurijs infisit: fruiꝰ mundo. Sed his maledicti onibus impleꝰ peccatoꝝ angustiarũ tribulationũ z demũ infernoꝝm.

¶ In epiphania domini in qua inuenta est virgo mater cũ filio a magis. Caplin. XXXII

Identes stellã gau/

v si sunt gaudio magno valde. Mat.ij. Quid fu/erit ista stella: z quis viderit buũs Aug⁹. in ser/

ꝑhena ꝑ ꝓfessione de Epℏia dicens. Audit magus: obstupuit astrolo/ꝓℏia dñi gus. Erubescat hic stulticia mathematicoꝝm: qui dicunt ꝑ sermõe christi sub ꝯstellatione seu facto esse natũ: neq; ꝺ alio q̃ q̃ nascit q̃ ꝺ credit recte credit. Ista em̃ stella nõ fecꝫ x̃pm mirabiliter viuere sed ꝯius eã fecit mirabiliter apparere. Quid fuit hec stella que ꝯ̃ pri⁹ apparuit: nec postea visa est: nisi ꝯ dã lingua celi qua enarraret gloriam dei. Hec beatus Augustꝰ. Primo ergo dicit magi fuerunt qui eam viderũt. i. magni astrologi. Et qz assueti erãt aspicere ad cursum stellaruꝝ. ideo videntes nouã stellã inusitatam obstupuerunt. Secũdo dãnat errorẽ mathematicoꝝm asse/rentiũ x̃pm natũ sub cõstellatione ⁊ stelle: z sibi quem/libet ħominẽ nosci sub fato seu cõstellatiõe aliqua: ex qua

necessitak ad agendum q̃ facit. qꝺ falsum est z hereticũ. Equidẽ ars seu scia astrologie ħz i sua scia veritatẽ sicut alie scie. Et ħz fit multum speculatiua z delectabilis: est tñ multũ fallax quoad iudicia q̃ dãtur ex ea: z multũ tpis ex ponik i ea. Itavt btus Aug⁹. dicat. xxxvij. q. iij. §. hic etiã q̃ nihil valẽt ad salutẽ astrologia z ħmõi. sed in errorem mittũt. z q̃ ħis studẽt curã aie nõ ħabẽt. Fallax autẽ est triplic⁹. Primo quidẽ: qz cũ p multa media z numeruꝫ pũcto⁹ oporteat ꝯsire ad eliciendã aliquã ꝯclusionẽ de effectib⁹ coꝝ celestiũ: si in vno pũcto deficit totũ subꝫ/ruit qꝺ iudicatũ ⁊. Sꝺo qz cuz cãe p̃me que de⁹ est subsint oẽs cãe secũdarie inter q̃s sunt stelle seu coꝝpora celestia: z pl⁹ possit influere cã p̃ma in effectũ cãe secũde q̃ ipa cã secunda. vt ꝺr in lib. de causis. ꝺigere põt q̃ etsi p̃m cãs naturales secũdarias sit secq⁹ aliq⁹ effectus puta infectio aeris: ĩmꝺatio aquarũ. si/itas terre. z hu/iusmodi suspendere põt ipa cã p̃ma de⁹. talẽ influxũ ad illũ effectũ. pduc̃dũ. qꝺ z aliq̃n facit. z tũc talia nõ sequn/tur. Et ecõuerso de⁹ talia inducit ob pctã ħoim. q̃ tñ non erũt in causis secũdarijs z ꝯstellatiõib⁹. vt ꝑz de diluuio qꝺ de⁹ imisit p̃ter cãs naturales tpe Noe. z de peste ifficiẽ te aerẽ z p̃lmoꝝ occidẽte tpe dauid. q̃ ex toto cessauit post triduũ. Et de infirmitate Ezechie regis Juda. q̃ fm cãs secundarias debebat mori: siue naturales: siue demerita sua. z tñ p̃ma effectũ illũ euenire nõ p̃misit. Et tõ iudiciũ astrologoꝝ etsi in se nõ deficeret: tñ deo opante cõtrariũ fallere põt. Tertio qz si in naturalib⁹ nõ deficeret vel fal/leret iudiciũ eoꝝ. tñ in hi. q̃ pẽdẽt ex arbitrio z voluntate ħoim frequenꝫ fallit. Et nõ est: qz etsi coꝝpa celestia stella/rũ influant in coꝝpa inferiora. vñ z in sensitiua partẽ que affixa est oꝛganis coꝝporeis. z ꝑpter hoc etiã inclinant⁹ mala: tñ voluntas libera remanet ad resistendũ t⁹ ꝯ/nationib⁹ malis. Vñ Ptolome⁹ maxim⁹ astrolog⁹ ait. Vir sapiens dñabit astris. Et btus Aug⁹. in. v. de ciui. dei ait. Nõ vsquequaq; ꝺurde ꝺici põt qꝺ quasꝺa ꝺras coꝝpo/rũ afflat⁹ quosꝺa valere sydereos. nõ aũt animi volumi/tes syderũ positiõib⁹ subꝺi. Demũ ꝺicit idẽ Aug⁹. in auctr. sup. radica q̃ ꝺ stella q̃ nouit fuit a x̃po creata: z postea officii suũ in materiã placẽtẽ resoluta fuit tãq; qꝺã ligna q̃ narraret gl̃iam dei nati⁹. Unꝺe magoꝝ. vñ eã videtes quam ad tpus amiserãt gauisi sunt gaudio m⁹ ꝯ/magnoualde.

De triplici stella quã magi viderunt.

Ubi notãdũ q̃ triplicẽ stellã isti viderũt. s. cũ inuenerũt puerũ cũ m⁹ ꝯ/re eius. z ꝑcidẽtes adorauerũt.

¶ Prima est stella diuinalis ad quã gauisi sunt. qz inue/nerunt puerum.

¶ Secunda est ỽginalis: ad quã gauisi sunt gaudio ma/gno: ibi. cũ maria matre eius.

¶ Tertia ẽ stella fidei salutaris: ad quã gauisi sunt gau/dio magno valde. vñ ꝑcidentes adorauerũt eũ.

§. I. Prima igit̃ stella quaz

De scientia astrolo/gie q̃ est fallax in plicater.

Jesus ꝺr̃ ꝺicitur stella quare.

viderunt fuit chr̃istus quã viderunt cũ inuenerunt puerũ iesum. Qꝺ aut̃ iesus ꝺicat stella aperte ostenditur Apo calꝫ. vlti. vbi ipse ait. Ego iesus stella splendida z matuti/na. hanc videntes non mirum si gauisi sunt: quia in eo cã ois gaudij z vere delectationis. ps̃. Replebis me leticia cũ vultu tuo. Ex hac stella ad nos extẽditur radius sincere veritatis. Ex secunda oziꝺitur radius misericoꝝdie z bonitatis. Ex tertia stella inmittur radius perfecte pie/tatis. Quantũ ad p̃mã surge (ait Esa. vj. c.) z illumi/nare hierlm. i. fidelis aia. qz venit lumẽ tuũ q̃ p̃mus tene/bꝝ. eras z nesciẽs veritatẽ. Ego (ait ipa stella Jobis. xxiij. matutina iesus) in hoc natꝰ sum vt testimoniũ ꝓhi/beã veritati. Ecce cecitas mũꝺi z error ꝑ̃ veritati. qz beatus ꝺixerit ħoies pp̃lm cui hec sunt tpalia bona in abũ/dantia. vt ꝺiuitie: honores: ꝺelitie: voluptates z hmõi tãq; his cõsistat vera beatitas. Sed certe si sic esset x̃ps ex/rasset. qui cũ potuisset his oibus abũꝺare z fine peccato: cõtraria elegit: incipiens ab infantia sua nativitate. Uerũ cũ

x̃ps sit veritas z errare nõ possit: ꝺicere oꝝ q̃ in errasse nõ ista pretenꝺit vt ipe fecit: z celestia q̃rendo. Ꝺia terrena p̃tẽpsit hõ x̃ps vt pretenẽdo esse monstraret. aut btus Aug⁹. Amauk ꝺiuitic: z adeo vt pretenerk ꝺei pcepta. Paup esse voluit in sua nativitate: pannis paucis z vilib⁹ mꝫ inuol/uit. Appetunt honores z gl̃ia: in loco vili nascit oib⁹ oc/cultus: ꝺelectatiões coꝝpis auiꝺissime pcurãtur: etiã in/honestissime. iesus aũt vgo purissim⁹ ꝺelectak lapide ꝺuro. s. pseꝑis ꝺñ vult succurrere mu⁹. ait btus Aug⁹. Etsi honorẽ z gloriã nõ querens recepit a magis: paulo post maximã psecutionẽ ab herode sust⁹uit: ita vt nocte oporteret mr̃em virginẽ cũ paruulo fugere: z p septẽniũ egypti exilia pati ne occideret. Surge ergo hierlm o aia z ad istũ radiũ veritatis. s. mũꝺi contemptũ. ꝑficiscere: z tũc videbis z affl⁹ delicijs virtutũ z gaudijs: z mirabi/tur z ꝺilatabit⁹ cor tuũ in dei incarnati amorẽ: qñ cõuersa fuerit ad te multitꝰ maris rerũ. s. hui⁹ seculi ad te cogno/scendũ z deũ: z mare seculi obliuiscendũ.

§. II. Secũda stella. s. virgi

Maria mam ꝺr̃ ꝺicit stella.

nalis est btã maria: de q̃ longe añ pnũciauit balaã ꝑ/ꝓa ꝺicẽs Num. xxiij. Oriet stella ex iacob. i. vgo maria ex il/lo pr̃iarcha z pp̃lo iudeoꝝ ab eo oziginẽ ħñt. Et qualis sit ista stella seu cui filis: ꝺeclarat ecclia ad eꝰ veneratio/nẽ sepe decantãs. Aue maris stella. Stella aũt maris vul/garit⁹ ꝺr̃ a tramontana. q̃ is⁹ maris stella ꝺr̃. qz ꝺirigit na/uigãtes q̃ mare aspiciẽtes ad eã: z fine ductu ei⁹ ꝺe facili ħoies ꝺubmergerent. Hãc stellã nõ materialẽ in celis: sed virginalẽ in terris viderũt magi. q̃n inuenerũt puerũ nõ solũ: s cuz maria mr̃e ei⁹. vñ gauisi sunt gaudio magno.

Qui fides etiã ꝺicit stella

ero gauisi sunt: z visa mr̃e additũ est eis gauꝺiuz vt magis⁹ esset. Erat em̃ quꝺã fruitio videre iuuenculaz speciosissimã: honestissimã: sapientissimã: cuz puulo filio suo. z pie credi pot: etsi euãgelista nõ ꝺicat vbis melliflu/is sapia plenis illis magis gr̃as egisse. Ex hac aũt stel/la radi⁹ ad nos ꝺiffunꝺit mie z bonitat⁹. Bonũ (vt ꝺicit Diony.) est sum̃pti⁹ ꝺiffusiuũ z cõlcatiuũ: z qz ipa sup oẽs puras creaturas bona. ꝺeo bonitatẽ sue mie z bñficioꝝ ad nos effundit. Uñ z aurũ sibi oblatũ a magis nõ mꝺi cũ put ꝺecebat eoꝝ regiã ma⁹tatẽ: nõ sibi reseruauit in posterũ. se⁹ ꝺicit ꝺeuot⁹ btus Bern̄. pauplb⁹ p̃ ioseph ꝺispersit. Ad hãc igit̃ stellã oz aspicere: z effectũ bonitat⁹ eius z mie⁹ humiliter implorare. Uñ Fulbert⁹ in hmone. Oportet oes x̃picolas p mare hui⁹ secul⁹ nauigãtes attẽ/ꝺere ad stellã maris. s. mariã hoc⁹ is egerit nõ iactabit⁹ vane gl̃ie⁹ nec tribulationũ scopulis allideꝰ: nec sꝰ/lea voluptat⁹ voraꝫ⁹ne absoꝛꝺebiꝫ: sed ad portũ salutis tutus perueniet. Ipa em̃ humillima: ipa pariẽs: ipa vir/go purissima vt imitemur eꝰ vestigia: z pcipiam⁹ eꝰ mie suffragia. Dicit em̃ Eccli. xxiij. Quasi oliua speciosa in cãpis. Fructꝰ oliue oleũ est: miam significans. Ad hunc ergo fructũ bonũ colligendũ ex ea oes accedere possunt. Et ideo in campis ꝺr̃ loco oibus patẽti. Bern̄. in sermo/ne. Quis misericoꝝdie tue o benedicta: longitudinẽ: lati/tudinẽ: sublimitatẽ z pfundũ queat inuestigare? Nã lon/gitudo eius vsqꝫ in nouissimũ ꝺiẽ vacantibus ea subuenit vniuersis. Latitudo eius replet oꝛbẽ terrarũ vt tua miseri/coꝝdia plena sit omis terra. Sic z sublimitas eius ciui/tatis supne inuenit restaurationẽ z pfundũ eꝰ sedentib⁹ in tenebris z in vmbra mortis obtinuit redemptionem. Per te celũ repletũ est: infern⁹ euacuat⁹. Instaurate ruine superne hierlm expectãtibus miseris vita perditis sa/na.

Quis iustus vel peccator ad hanc stellã aspexit devote inuocans: ad quẽ oculos suos misericoꝝdes nõ conuerte/rit. Ipa leoni pape manum restituit quã sibi abscꝺerat: eo q̃ cõmunionẽ populo ministrans: z inter alios mulie/ri cuiꝺã cum manũ osculara ꝺe⁹ ꝺimisisset stimulũ co/nis vehemẽtẽ psensit. ꝑpter quod ex zelo seuerus in se/ipm extitit. Ipa quenꝺã militẽ de faucibus ꝺiaboli extra/

Exemplũ

pauꝑ effectus ꝑpter suã ꝓdigalitatẽ ꝺiabolo se⁹ ꝺidisꝫ/si ei ꝺiuitias cõferret. ac etiã vroꝛẽ suã vgini ꝺevotissimã hoc ꝺiabolo postulãti ad certũ locũ ꝺeserũ ꝺeterminatũ ducere, p̃misisset. ꝺecuit ꝺiabolus locũ in ꝺom⁹ eiusꝺem, quo effosso thesaurũ inueniret. qꝺ z factũ est. Tempore igit̃ statuto miles ille volẽs aꝺimplere, p̃missum: vꝛem secũ ꝺuxit equester sub specie alicuꝰ pietatis. In via aũt inuenientibus quãꝺã ecclĩam cũ vroꝛ cepisset timere: roga/uit virũ vt sineret equũ ꝺescenꝺẽs intrans ecclesiã vt ali/quã breuẽ oꝛonẽ facerꝫ. Qꝺ cũ obtinuisset ingressa est in oꝛone ipa obꝺormiuit. Et btã maria eius effigiẽ sumens egressa est ad militẽ illum foris expectantes. que eqꝰm ascẽꝺẽs cũ eo estimantẽ vroꝛẽ suã esse, pcessit iter et ad locum veniẽs ꝺestinatũ: vocauit apertꝰ ꝺiabolũ. At ille subito apparẽs visa vgine totus furibũdus z fremẽs in militẽ: cepit eũ cõtumelijs aggredi z fallax esset et, p/ꝺixit: quia nõ vroꝛem ꝺuxisset: sed maximã inimicam scz ꝺomini matrez. Ad qꝺ ille qñ stupiꝺus factus obmutuit beata autẽ Maria eum terribiliꝫ increpãs q̃ sibi ꝺevotis nocere temptaret in abyssum abire pcepit: illumq; militẽ vt ꝺe suo excessu peniteret admonuit: et ad illam eccl̃iam in quã intrauit vroꝛ ad oꝛandũ rediẽs: ibi eam inueniret. Quo facto reuersꝰ comũ sanctã ꝺuxerunt vitam.

§. III. Tertia stella ẽ fides

de qua potest exponi illud Eccli. xliij. Species celi. i. viri celestis ẽ gl̃ia stellarũ. i. claritas vtutũ. ps. Qui scz ꝺeus numerat multitudinẽ stellarũ. i. vtutũ: z eis nomia vocat

Qui fides etiã ꝺicit stella

Inter quas ma⁹ fides. hanc vꝺẽtes magi in corꝺe/ gauisi sunt nõ so⁹ gaudio magno: sed z valde. Nam nisi fidẽ ꝺiuinitatis habuissent ex visione pueri vel⁹ is eius: parũ gauisi fuissent. Sed ꝑpter fidẽ credẽtes ꝺeus esse z summũ omnũ: gauisi sunt valꝺe. Et ꝑpter istã veraꝫ fidem ꝑcidẽtes aꝺoꝛauerũt eũ. Non em̃ aꝺoraꝫ nisi ꝺeus ꝺeus⁹. vj. Dñm ꝺeum tuuꝫ aꝺoꝛabis. z illi soli seruies ⁊c. Aꝺoꝛabis cultu interiori recognoscẽꝺo eum vt ꝓncipiuꝫ & finẽ tui z omniũ. et illi soli⁹ cultus exteriori vt ꝺño summo eius pcepta ꝺuando. Cognouerũt igit̃ isti ꝑ verã fidẽ hunc esse ꝺeũ. z ꝓpterea aꝺoꝛauerũt. Uñ Chrysos. in omel. Videamus qꝺ gl̃iosum magi vꝺẽtes in puero ga/uisi sunt. Nunꝺ viderũt palaciũ marmoꝛiꝺ⁹ splenꝺiꝺũ. nũqꝺ matrẽ⁹ ꝺiademate coꝛonatã: aut in lecto aureo recũbentẽ. Nunqꝺ puerũ auro involutũ. Nunqꝺ reginã ꝺiuersis pp̃lis psonãtẽ. Non. Sed qꝺ. Pꝺocebium vtiq; tenebꝛosum⁹ ꝺidiꝺũ: z magis aialibus q̃ ħoibus aptuꝫ & Matrẽ eius vir tunicã vnã ħabẽtẽ nõ ad ornatũ coꝝpis & ad tegumentũ pficiẽ⁹. z qualẽ poterat ħ̃e carpẽtariꝰ vꝛoꝛ pegre cõstituta. Viderũt z puerũ pannis so⁹ ꝺidissi/is involutũ: in psepio soꝛꝺiꝺioꝛi positũ. Si terrenum q̃ regẽ querẽtes venissent magis cõfunꝺẽꝺi erant q̃ gauisi sunt. Nunc aũt qz celestẽ querebãt. z si nihil regale videbãt in eo soli⁹ si stelle testimonio ꝓtenti erãt. Ocli eoꝝ contẽpti⁹ aspicere nõ poterãt: qz spũs in corꝺe eoꝝm eum terribilẽ ꝺemõstrabat. putas ne aꝺoꝛassent infantem nisi intelligerẽt aꝺoꝛatõis honorẽ. nisi aliq̃ ꝺinũ crediꝺissẽt in eo. Ergo nõ pueritie honorẽ ꝺederũt & ꝺiuinitati eius/ꝺem intelligẽti. Hec Chrysꝰ. Ex hac stella fideꝫ pcessit radi/us pfecte pietatis. put scz pietas est ꝺei cultꝰ. vt ꝺicit Job. Quã pietatẽ ex munerib⁹ ostẽꝺerũt. Ex mu⁹re auri ve/neratẽ⁹ eo p̃sonã regiaz. In thure ꝺiuinã. In myrrha mo⁹talẽ naturã eius assumptã. Ꝺ etiam quasi ꝓtestantes eũ auctoꝛẽ totius sapie. z si puer esset. vt ꝺicit Hzaria. ꝺi. xxxvj. scz naturalis: rõnalis: z moralis: & quã suã sapiam ħabuissent. Uñ z magi ꝺicti. Ab his ꝺiscam⁹ offerre ꝺeo integrã fidẽ nr̃am: nõ in parte. Qui em̃ crẽꝺit x̃pm nõ eẽ ꝺeũ: sed creaturã. vt Arrius: vel iudeus aut paganus hic nõ offert thus: qꝺ ꝺetestabiliter offerk. qui nõ credit eũ fuisse verũ ħominẽ sed fantasti⁹cum, vt Manicheus, nec fuisse moꝛ

tuū. vt Sarracenus ⁊ Turchus. hic nō offert myrrham mortal. ..tē significatē. Qui nō credit xp̄m etiā vt hoiem nō fuisse ⁊ esse dñm ⁊ regē oim ⁊ dñuz p̄re rex ⁊ ppheta tē. vt fraticelli asserūt falsū: nō offert aurū. Qui dicūt deū nō p̄re prudentiā oiz: vt dñm vniuersoz ⁊ sapiētissimū nō offerūt auruz. Qui nō p̄hnt amaritudinē pnie pctoz suoz: nec n..oztificāt passiones suas: ⁊ eas sequūt. hi offerūt myrrhā. Qui deuotas oziones ⁊ pces ad deū nō dirigunt. hi incensure deficiūt. imitādi igit isti magi sunt. ⁊ ad radiū pietatis ex fide eoz adorem⁹ xp̄m cū ꝑfa fide ⁊ ope dilectiōis de uotionis ⁊ mortificationis. ¶ In purificatione beate Marie: ⁊ de multiplici lumine. Capm. XXXIII

Arasti ante faciē om

p nniū populoz lumē Lu..ñ. Qz primus angelus ⁊ primus homo lumē gre amiserūt ꝓpter superbiā suā lumē volētes rapere diuine gr̄e p̄ssim⁹ deus homine q̄ in tenebris sedebat hui⁹ mūdi: ⁊ lumē celi videre nō poterat. vt dixit Tobias raphaeli angelo. Tob. v. decernes illūinare ⁊ viā ducētē ad lumē gr̄e ꝑbo ⁊ exēplo osten dere: lumē vbū. s. diuinū de lumine p̄re genitū: misit i mūdū obumbratū: ⁊ q̄si hūillatū carne hūana. p̄m illud qđ p miserat p Ezechielē ꝓphām dicentē. Solē nube tegā illō deitatē verbū nube hūanitatis. Qui ⁊ pūilitatē docuit dicēs. Discedite a me q̄ mitis sum ⁊ humilis corde. Mat. xj. Et hodie facto in se ostendit. Nā in tēplo est p̄ntat⁹ ipe q̄ suos electos facit sibi tēplū. Quicq̄ ficlis tāq̄ hu⁹ est re dēptus q̄ dñs exrat vniuersoz pro eo sacrificiū est oblatuz vt pctoz expiādus oblatione. qui cunctoz pc..ā purgauit a mre virgine vt paruulus: ⁊ infirm⁹ est dep..tat⁹. q̄ immē sus oīa portat ⁊ sustētat verbo vt..s sue. Unde ⁊ bt.. Aml..n serm. Offer beata maria virgo tanq̄ legem obseruās in tēplo quē edidisti. vt nō oīnibus sed paucis reueleť. Quis est quē genuisti. O q̄ paruus. O q̄ magn⁹ est quē genuisti: paruus in hūanitate: magnus in diuinitate: paruus in regno iudeoz: magnus in ..gno gentiū. Quis putas nobis posset inuicare inter huiuscemodi obsequia animi tui sensum cū hic cernēres ex te natū tantillū infantem illic astātes deū immēsuz: hinc creatū: illinc creatorem. hinc infirmū: illinc fortissimū. hinc alen..ū: illinc ..ē tem. hinc nō loq̄ntē: illinc angelos docētē. Quis inq̄ tui pectoris archana reuelare valeat. q̄bus modis cogitatum ad vtraq; flectebas cūnū eundēq; dei atq; hominis filiū manibus tenens hinc adorares vt dñm. illinc oscularēris vt paruulū. Quis ad tam ineffabile miraculū nō obstupescat. quis nō pene elinguis fiat. Tenebrica..a suū ⁊ omnium creatorē. Nutrit suū ⁊ oiz nutritorē portat ad templū suū ⁊ oim rectorē. O admirandū ..pectaculū ad qđ nō solū huma..a verumetiā angelica stupescit natura. Hec ille.

De triplici lumine

Lumē igit ante faciē oim patū ad ꝓducēdū ad lumē gl̄ie est hūilitas ꝑa. q̄z illō Dūlē spū suscipit gl̄a. ⁊ sō dī: pacis lūmeno sti añ faciē oiz pploz lumē. Ubi notandū triplex lumē nobis pato.

¶ Lumē solare ꝓpis generose. (bis paratū hodie,

¶ Lumē lunare vḡginis fecūdose,

¶ Lumē siderale senectutis virtuose.

Et sic ꝓpont lumē añ faciē oim p̄ne medie ⁊ vltime etat..ū pueris ꝓponit puer ibs ablatis: iuuenib⁹ vgo iuuēcula offerēs: senib⁹ antiquis diez symeō oblatū suscipiēs quolibet tū hoz oīnes hz illuminare mētes.

§.I. Primo igit lumē solare seu solis e ibs: nō qđē s..l materialis. ꝫ solis spūalis ō q̄ Malac. iij. Nob timentib⁹ nomē dñi oriet sol iusticie Sol iusticie xp̄s d..nī. canit eccla. Lumē isti⁹. s. sol⁹ patū vtiq; Christus e añ faciē oiz pploz. Sic aūt sol materiale hz int̄ cetus tri assistat lumini sola plicē ꝓpetatē: itaq; sol spūal xp̄s ds nr̄ spūalr̄ ḡ nos hoies ꝓpter nia

¶ Prima habet em̄ in radio illuminationē,

¶ Scōa tenet in medio situationē,

¶ Tertia exhibet in imo calefactionē,

Dicit em̄ Eccli. xlij. Sol illuminās ꝓoia respexit: ⁊ gl̄ia dñi plenū ē opus ei⁹. Cū em̄ de mane oriē exrēdit radios suos p̄cipius ab oriēte vsq; ad occidētē ⁊ cūcta illuminat Sic sol iusticie xp̄s erat lux vera q̄ illuminat oēm hoiem veniētē in hūc mūdū. Job. p̄mo. lumine fidei et gr̄e fue. Et ꝫ q; null⁹ aliūde illūinat vel illūinari pōt nisi ab eo. ⁊ sic est ibi distributio accōmoda. ibi oēm. vt de illuminatis intelli..k. Nā etsi multi fuerint vl̄ sint ꝑti⁹ magni in scia et mo..o⁹. null⁹ v..ꝑ habuit verū lumē dei: lumē fidei: lumen gr̄e nisi in xp̄o ⁊ p xp̄m. Apls ad Roma. Justificati gr̄a ipi⁹ ex fide. ..t ꝫ nō ex nob donū eni dei ē. Processus aūt isti⁹ illūinatōis sc̄z mūdi in suo oriu. sol iste ostendit. Nā p̄mo illūinati sunt pastores ad eū cogr̄scendū. deinde magi. demū hodie senes symeō ⁊ āna acceperūt ad signi ficandū. vt dicit. b. Tho. in. iij. ꝑte. q. x.. vj. q. p̄mo soliste xp̄s illūinauerit ꝓplm iudeoz. de q̄ ꝓp⁹ fuerūt pastores q̄bus āgel⁹ apparēs cū magna claritate manifestauit nati tū mūdi saluatorē xp̄m in bethlē. Quo statiz eunt̄es cognouerūt de⁹bo ꝫ q; dictū fuerat illis. Primi em̄ cōuersi ad fidē ⁊ gr̄am xp̄i fuerūt apli ⁊ alij discipuli. Et post adueū spūsscti multa milia ꝑdicatione aplor̄ q̄ cōit fuerūt simplices hoies. nō scribe aut pharisei aut ꝓncipes sacerdotū quoz pauciss̄imi ꝙuersi sunt. Judeis aūt reliqs p manentib⁹ in p̄fidia ⁊ pseūtib⁹ aplos ⁊ oēs xp̄icolas. apl̄ trāsierūt ad gētes. Unī apls Paul⁹ ⁊ barnabas cū indeꝛ ꝓcitassent sedutionē ō eos vt expellerent de q̄da loco dixerunt. Vobis oportebat p̄mū loq̄ vbū dei: ⁊ q̄m illud repellitis ⁊ indignos vos iudicat⁹ eterne vite. Ecce cōuertimur ad gētes. Act. xiij. Que vtiq; terrarū dispse ꝑdicātib⁹ eis discipulis xp̄i ꝙuerse sunt ad fidē quoz p̄mitie fuerūt magi gētiles. qui die natiuitat̄. xiij. ad xp̄m natū ꝙuen..

Procidētes adorauerūt eū vt verū deū. Et hi n..gi magni erant in potētia: q; reges. ⁊ in sapia q; astrologi: qui nō solū simplices ⁊ plebei: sed magni p̄ncipes ⁊ reges ⁊ imꝑatores: ac pb. gentiliū ꝙuersi sunt ad fidē ⁊ illūinati gr̄a xp̄i. Demū circa fidē mūdi mortuo ātxp̄o quez iudei recipiēt in suū messiā videtes se errasse ⁊ cecitate fuisse ꝙuertenť ad xp̄m ⁊ illūinabunť fide ⁊ gr̄a eius. p̄m quod ꝑdixit ps. dicēs. Cōuertent ad vesperā sc̄z mūdi finē. Et Esa. qđ allegat apls ad R..m. si fuerit numer⁹ filioz isti⁹ q̄si arena maris relique salue fiēt. sc̄z q̄ in fin..rāt mūdi cōuersi ad xp̄m. Et hi significanť in istis annoꝫ symeone et anna q̄ hodie illūinati sunt ad cognoscend⁹ paruulu⁹ iesum esse xp̄m. Illuminat etiā sol iste xp̄s oēm hominē mūdi vel q̄tū in se est. Nā oib⁹ ꝓponit mādata sua oibus et tā fecit fidē suā: q; in oēm terrā exiuit son⁹ eoz. oib⁹ se ꝓparantib⁹ ⁊ faciētib⁹ qđ in se est: p..at⁹ eis ..are lumen gr̄e sue. Sed q; pauci illūinent gr̄a eius. ꝫ est ex defectu hoim ponentiū diuersa obstacula pctoz. Sic etiā radius solaris vbiq; illūinat. ꝫ si claudis fenestras ⁊ oia spiracula dom⁹ vtiq; nō ea illūinabit: ꝫ tenebrosa manebit. ⁊ hoc est ex defectu tuo q̄ claudis aditus eius: nō ex defectu solis. Parasti igit añ faciē oim ꝓploz lumē. ⁊ ideo aperi potērias aieq̄ sunt fenestre ⁊ porte ei⁹ ⁊ illūinaberis. Aplus. Surge a mortuis ⁊ illūinabit tibi xp̄s. Scōo sol materialis hz sitū suū in medio. s. planetarū. Nā vt dicūt naturales. infra se hz tres planetas. s. lunā: mercuriū: ⁊ venerem. Supra se hz alios tres. sc̄z martē: iouē: ⁊ saturnū. cūctos tñ illūinat. sic sol iusticie xp̄s mediator ē dei ⁊ hoiū. vt ait apls supra se ꝫnes tres hierarchias angelor̄. infra eos em̄ est rone mortalitat̄ assumpte quā ipsi nō hnt. naz gr̄a. gl̄ia supꝑoēs est. Infra se hz tres stat⁹ eccle. sc̄z cōiugatos ꝓtinētes ⁊ vḡines: q̄ lōgo sunt infra se meritis ⁊ ꝓfectōe virtutū. Oēs tñ illūinant gr̄a sua. q̄ sc̄z in celo manēt. i. ꝑfectōe celesti bonoz moz. hz illō apli ad Phil. iij. Nra ꝙuersatio in celis est. Qui aūt sūt ex hoc stat⁹ vt in ..tinētes a xp̄o no..illūinant. Sicut aūt mediū ꝓticipat de extremis: ita ⁊ extrema de medio. ꝓticipat xp̄s cū ang̃lis summā puritatē: cū hoib⁹ p..ticipauit penalitatē quā in

maria ꝙd fecerit de auro sibi oblato

De purifi.b.marie ⁊ de multiplici lūine Cap. XXXIII

suo oriu inchoauit. vñ dicit p̄mā vocē emisit simile alijs foris ploz̄. ⁊ nos igit debem⁹ ꝓticipare de ꝓditōib⁹ eius vt austeritates sumam⁹ pnie a puericia incipiendo. Nam Quo semel ē imbuta recēs ꝫuabit odoꝛē testa diu ac inocentiā ⁊ puritatē ad tēplū ducēdo pueros ad dīna. sicut ⁊ xp̄s hodie ad tēplū est duct⁹. Tertio sol gr̄an calozē. nō q̄ ipe fit calid⁹ vel frigid⁹: q; his q̄litatib⁹ est a..⁹: ⁊ radio reuerberādo terrā. inde ex illa re..erberatōe generat calor in ..ra ⁊ aere vicino. Unī dixerť filij isr̄l. j. Re. xj. Cū incaluerit sol: erit vob sal⁹. Sic iste sol ..sticie xp̄s hodie in tēplo p̄ntat⁹ calefecit senes illos symeonē ⁊ āna amore dino: vt ap̄lexarēť puerū ⁊ in pace iā peteret dimitti et resolui a vinclis corp⁹is. Nō ⁊ pnūcias malaehias ait. c. iij. Statiz veniet ad ..ēplū sctm̄ suū ꝺnato: quē vos q̄ritis. ⁊ angel⁹ testamēt..uē vos vult. Et q̄s stabit ad videndū eū Ipe em̄ q̄si ignis ꝓflās. s. oēs q̄ ad eū appropinquāt.

§.II. Secundū lumen est

maria dī luminare min⁹ q̄re et quō,

lunare. i. lune. fecit em̄ de⁹ lūinare min⁹ vt ꝑesset nocti. i. lunā. Beñ. j. Hec est spūalr̄. b. maria de q̄ dr̄. Cañ. v. Ista pgredit vt auroza ꝓsurgēs: pulchra vt luna illuminans viatores q̄ sūr̄i nocte hui⁹ mūdi tenebrosi. Et vt refert. b. aug. sup ps. Alij dicūt lunā a se hr̄e lumē suū. alij vo nō a se ꝫ a sole. Et hinc est q̄ cū sol respicit eā ex directo exns sc̄z in occasu: ⁊ ipa in oriēte appet plena tota lūinosa. Sz cū nō ita directe appet nō tota ñ comiculata. Ista igitur luna lumē suum gr̄e vtiq; a sole iusticie recepit. vt ipa ait Lu. j. Fecit mihi magn̄ q̄ po..ēns. ei⁹. Et q; vicinior est nobis luna q̄ alij planete. iō magis et sensibili⁹ in istis in..⁹ influit ⁊ opar̄: sicut appet in infirmis grauiť in sumēdis medicinis: in arboꝛib⁹ incidēdis ⁊ hmōi. sic ista luna vḡinalis plus in nobis influit ⁊ opar̄ merito: et vite sue exemplo q̄ alij sancti. Sed p̄cipue in tribus,

¶ In actu obedientie.

¶ In opere beneficentie.

¶ In facto reuerentie.

Quantū ad obedientiā multū ad hāc inducit exemplū suū hodie. Nam cū esset a deo mandatū in lege q̄ parietes masculū in capite. xl. dierū: accederet ad tēplū ad offerēdū sacrific.. purificatiōis. q̄ videlz mulier ꝓcepisset ex viro. vt ptz Leuit. xij. Cū g̃ btā maria nō ex virili semine ⁊ mystico sp..mine. i. ope spūssancti cōceꝑit xp̄m: nō erat obligata tali ꝓcepto legis obedire. Et tñ vt exēplū obedientie nobis daret: obbuare ad plenum voluit. Quāto em̄ q̄s maio: es..ucte ⁊ melioꝛ in sanctitate: tāto magis debent leges iustas ꝫuare. etiā si esset exēptus ꝓpt exēplū alioz. Unī Isid. di. ix. Justū est ꝓncipē obtēpare legibus suis. tūc em̄ ab oibus existimet leges suas ꝫuādas: q̄n p̄m⁹ eis reuerētiā ꝑbet. s. ꝫuādo. Et hz hoc mulieres cōiter adhuc obꝫuent: vt sc̄z post. xl. dies a partu marie vel f..nine ab accessu ecclie abstineāt. nō q; in lege moysaica cerimoniale mādatū: cū hoc eēt iudaizare ⁊ mortiferū: sed ꝓpt humilitatē: q; in pctō ꝓcepit. ⁊ vt gr̄as agat de filio sibi dato ⁊ euasione piculi. tñ fiq; nō ex arrogātia ꝫ hūm⁹ accedit ad eccl̄iam post partū q̄citius nō peccat. Unī btūs greg. di. v. ait. Si mulier eadē hora q̄ genuerit gr̄as deo actura intrare eccl̄iam voluerit: nullo pcto pōdere ḡuat. si etiā ꝫuare vult moꝛe ecclie sue i differēdo. xl. dieb⁹ nō offēdit. ex de purifi. post partū. c. j. Scōs influx⁹ hui⁹ lune vḡinalis p exēplū suū in inferioꝛa est op⁹ bñficētie. nā beū q̄ habebat summū filiū suuz ad hora cōicauit symeoni in vlnis suis. put desideraui. Insup cū nō agnū in sacrificium obtulisset: ꝫ par turturū aut duos pullos columb..rū: qđ erat sacrificiū paupex q̄ nō habebāt ad emēdū agnū cū pauc̄ dieb⁹ ante magi adoꝛates paruulū obtulissent ei aurū ⁊ non modicū: q; diuites ⁊ re..s erant: nec decet magnos qua donare. posset merito q̄s admirari ⁊ q̄rere qđ de illo auro fecisset. Sed rñdet btūs Bern. q̄ qz liberalis erat ⁊ mirificoꝛ; bñficēs oib⁹ q̄citi? illud pauplb⁹ per Ioseph erogauit: parū ⁊ nihil sibi reseruās. ..n q̄ ipam debem⁹ imitari: ⁊ palia ⁊ spūalia nra alijs cōicādo. primis vt hortať ꝓnceps aplor̄ in epla sua dicēs. Unusquisq; put accepit gr̄am in alterutrū illā administrātes. Et paul⁹ ad Heb. xiij. bñficētie ⁊ cōionis nolite obliuisci. ⁊ Reuerēs q̄ fuit tēplo ei⁹ ministris ad ipm tpe debito accedēs. ⁊ sacerdotib⁹ etiā malis se p̄ntabat. Et qđ lex ipauerat vota ⁊ sacrificiū offerebat eisdē. Intelligēs ministros eccl̄ie: ⁊ si mali sint: nō ee ꝓtenēdos in sacris ⁊ officijs eoz. Spūalis em̄ vtus sacri ingr..t. b. aug. vt lux purissima ab illūinādis exci pit: ⁊ p immūdos trāsīes nō coinq̄nat. j. q. j. si fuerit.

§.III. Tertium est lumen

De lumie stellari. et q̄ sancti assimilant vt dicuntur stelle q̄re quō

stellare. ⁊ istud est ꝙuersi sci senis symeonis. Sancti em̄ viri in scripturis dicunť stelle. Unī Eccli. xlvij. Spēs celi gl̄ia stellarū. i. pulchritudo ecclie est ex clara cōuersatōe sctoz. Et. j. Coz. xv. Stella differt a stella in claritate. i. sanct⁹ a sctō in merito ⁊ p̄mio. Parauit igit dñs et aliud lumē ante faciē oim pploz. sc̄z sctm̄ symeonis. vt si propter lippitudinē oculoz nrozū aspicere nō possumus in solis ⁊ lune lumē eoz ꝑfectionē imitādo. vel saltez ad istū sctm̄ senē attēdamus lumē ꝙuersatōis eius sequendo. Ex ipso em̄ triplex splendoꝛ emanat. put de eo sacer euangelista enarrat. Ecce homo erat in hier̄m cui nomen Symeon vir iustus et timoratus expectans redemptionem israel, Ubi tria de eo notanť sc̄z q̄

¶ Justicia erercebat ad. p̄rimū. quia iustus,

¶ Timore tenebat ad sei..m. q; timoratus.

¶ Fiducia h..ebat ad deū. q; expectans ⁊c.

Justicia ꝓpe est ad ..terū ⁊ ad p̄rimū. Et (vt ait sa..ies) mirabiles splēdoꝛes sunt in ea. Neq; ꝑsperus neq; iuciꝛ fert ita clarus. ⁊ iusticiā quidē distributiuā exercere tenent rectores. p̄m illud Sap. j. Diligite iusticiā q̄ iudicatis terrā: vt honoꝛes distribuant ⁊ officia ⁊ beneficia p̄m merita hoim. nō p̄m acceptionē ps..narū. i. rēspectu parētele vel amicitie. Pene ⁊ supplicia inferant malis p̄m q̄litatē culparū: nō p̄m pces ⁊ munera. Justiciā cōmutatiuā exercere debēt hoies in ..ctib⁹: vt emēdo: vēdēdo: locādo mutuādo ⁊ hmōi. ita vt nulli fiat iniuria: dolus vel fraus in ꝙuersando. Nō offendat. p̄rim⁹ p ostumelias: detractones: vsurpatiōes: rapas ⁊ hmōi. Juste iudica ꝓmo tuo. ait dñs. ꝫ vt a..ps. Mēdaces filij hoiz i stateꝛ iudicioꝛ ⁊ cōmutationū: vt decipiāt ipi de veritate. i. falsitate. pceděť in idipm: ip..cidūt vt decipiant. Justus erat iste symeon ad oēm ꝓximū suū. Timoꝛ custodit hoiem i seipo. Nā p timoꝛē dñi vnusq̄sq; declinat a malo. ait sapiēs. Et nisi teneꝛit te mstāter in timoꝛe dñi. cito subuerteť dom⁹ tua. s. oscie in pctā ruēdo. Quis ñ timebit o rex gentiū ait hier̄: .cz ꝓsiderādo potētia tuā: meoꝛādo iudicia tua qb⁹ mūdū disponis punitōes: ⁊ flagella: q̄ in pctoꝛes imittis. Ex tñ amoꝛ iste eē filialis: nō pulis q̄ caueť ne de⁹ offendat: ne ꝫ⁹ amittat. Nam vt ait Horatius. Oderūt peccare boni vtutis amoꝛe. Oderūt peccare mali formidie pene. Talis erat timoꝛ hui⁹ sancti symeonis. Cui⁹ rō ē: q; vt dicit euāgel. spūssc̄us erat i eo. Timoꝛ vo huil⁹ nō ē cū spūsctō ꝫ solū timoꝛ: filialis. Fiducia oz hr̄e ad deū. Idiere. xvij. Bñdict⁹ vir q̄ confidit in dño: erit dñs fiducia ei⁹ ⁊ erit tāq̄ lignū qđ ad hūoꝛē mittit radicē. Cōsidere d..ilibz i dño q̄ nō deficiat ei in necr̄jis saluti aie. nec etiā i necessarijs corp⁹is: si expediet saluti anime ei⁹. Nō em̄ inultis deficiāt necria vite corp⁹alis ideo est: q; nō hnt fiduciā in dño vt debēt. vel q; nō expedit saluti aie. qđ etsi r..intelligim⁹ q; infirmi. ipe tñ cognosit q; medic⁹ sapiētissim⁹ ⁊ pissimus. Fiduciā hr̄e debem⁹ in vbis dñi: q; fidelis dñs in oibus vbis suis. ait ps. Qia p̄missa adimplens p̄miserat deus p ppbas suos missurū filiū suū q̄ mundū de ꝓtute diabolica liberaret. Q..o intelligētes sancti viri multū anxie expectabāt hmōi ꝓsolationē futurā inter q̄s fuit iste sctus Symeon. Unde vt dicit btūs Amb. dicebat quotidie in

ff

Universidad de Deusto
Biblioteca

orõnib⁹ ..is putas neviḋebo: putas ne durabo: Si me i/ ueniat hic illi⁹ natiuitas ꝑ quẽ oculi cordis reuelabunt: fe licem me e⁹ imabo: nec vltra viuere mihi cure est illo viso. quẽ expecto ad mei ⁊ ppli ꝓsolationẽ. Ifreqnter vt imagi nari põt cordis ⁊ ore dicebat. Mitte illã scz diuinã sapiam de cel.. sctis tuis ⁊ de sede magnitudinis tue. vt mecũ sit. & laboret. Estuãs g̃ hoc desiderio rñsus accepit a spũsctõ reuelãte nõ visurũ se mortẽ nisi p⁹ us videret xp̃m dñi. vt dicit euãgelista. Et in ꝺ fiduciã hñs ⁊ nil dubitans: ꝺ expectãs ꝓsolationẽ: nõ solũ suã: sed ppli sui ⁊ honorẽ diuini cultus dilatãdi: cũ inducerẽt puer ibm parẽtes ei⁹ in templũ. i. portici⁹ templi vgo btissima in vlnis eã gestans c.. ut in spũ ꝙ ꝺ infans erat q̃ expectabat ad ꝓsolandũ ⁊ saluandũ gen⁹ hũanũ. Et accepit eũ in vlnas suas a vgine sctissima: eũ et ad horã in manib⁹ dimittẽdo Qui repler⁹ sctõ feruore cantare cepit. Nũc dimittis dñe seruũ tuũ in pace: q̃ viderũt oculi mei salutare tuũ. Et no bis q̃ si cũ isto Symeone iustitia habeam⁹ timorẽ ⁊ reue rentiã dabit xp̃s etiã manib⁹ opez nõ solũ in ore pbũ. In cui⁹ repntatioez danꝫ hodie fidelibus cũctis cãdele bñdi/ cte accẽse. Candela hmõi figit xp̃m in q̃ est cera carnis fiñ cõmixtione genita: sicut ⁊ apis ꝙducit ..i facẽs: ⁊ lychnꝰ albũ: ⁊ leue anime purissime ab omi pcu onere libere. est ⁊ ignis deitatis deus ..ster ignis cõsumẽs est aut moyses. Deu. iiij. Et igit xp̃i fidẽ habem⁹ in manib⁹ operũ fin il/ lam cõuersando ve xp̃m tenem⁹ ⁊ cũ Symeone dicere po terimus. Nũc dimittis dñe seruũ tuũ in pace mundũ dese rendo. q̃ parasti ãte faciẽ omniũ pplorꝰ lum.. glorie post gratiam

¶ In purificatiõe btẽ marie. Sermo alius de rõne nũe.. varis.. e purificatiõis. ⁊ de interptatõe nois. La. xxxiiii

Mpleti sunt dies pur

i gatiõis Marie Lu. ij. Dic Aug. dis. ix. Justũ est pncipẽ ..teperare legib.. is. Lũc ei iura sua ab oĩb⁹ obseruãda exist.. et q̃n pimus ipe eis reueren tiã ꝑbet. s. obseruando in se. Decretalis etiã dicit ꝙ quo q̃s iure vtit in alterũ ipe eodẽ debet vti. Cũ sapiẽtis dicat au ctoritas. Patere legẽ quã tuipe tuleris. ex ꝺ psti. Cui oes Sicut egit Saul cum esset rex ⁊ bonus occidere volens filiũ Jonathan. q̃ transgressus fuerat mand.. tũ suũ factũ sub pena mortis. j. Reg. xiiij. Sic ⁊ caleucꝫus paganus q̃ cũ statuisse legẽ vt adulteriũ ꝓmittens oculis ꝑuaret deꝑhensus filiũ cũ ppls ꝓ eo rogaret vt sibi ..ret a dicta pena. ⁊ pplm in pte exaudiuit. ⁊ legẽ seruauit: vnũ oculus eruẽs filio: alterũ sibi. Nõ sic impi⁹ fic. scz agũt. sed tan q̃ puluis ..uis quẽ ꝓicit ventus a facie terre. ita vẽro ela tionis vel passiõis. vel pcu alterius hincinde mouentur a stabilitate legũ ꝓtra eas agẽtes: xp̃s aũt q̃ legẽ venerat nõ solnere sed implere. vt ipe ait Matth. v. legem quam ipse deus statuerat in veteri lege de purificatiõe mulieris post partũ voluit: ⁊ in se ꝓsentato in templo ⁊ in m.. se purificante adimplere. De qua dicit impleti. sunt ⁊c, ꝙ bi tria nota.

Determinatiõibus nũeri legẽ rõ

¶ Determinatiõis nũeri rõ. Impleti sunt dies.
¶ Purificatiõis variat.. purgatiõis.
¶ Nois positu interꝓetatio. Marie.

§.I. Et primum est ratio

quare ille numerus. s. xl. diez determinat⁹ fuit instit..us ad purificationẽ pariẽtis masculũ. sicut cũ fuit mãdatũ in lege Leuit. ..p.. mulier q̃ exviro pepisset masculũ in capi te. xl. diez. accederet ad templũ: deferẽs filiũ ad offerẽdũ sacrificiũ purificatiõis ꝑ se ⁊ filio: nũerũ aũt istũ nõ exꝑsit euãgelista: q̃ retulit se ad legẽ quã allegat. Assignat au tẽ triplex rõ determinatiõis huius nũeri, scz,

¶ Historica.
¶ Tropologica,
¶ Allegorica,

Ratio g̃ lis est q̃ aia infunditꝰ corpi in capite. xl. diez a ꝺ⁹ sui ꝓceptiõe q̃d masculos: ⁊ in illis diebꝰ. xl. paulari organizat corꝑ⁹ oia sua lineamẽta ⁊ ipo corpe ꝓfecto in fundit aia tũc de nouo: ⁊ de nihilo. i. nõ ex aliquo ꝓexisten ti creata. sicut ꝓmo pficit dom⁹: ⁊ postea inhabitat. Q̃ g̃ tũc cũ infundit aia. inficit imediate ⁊ maculat pctõ originali. pr.. piuctio.. ad corꝑ⁹ ceptũ in carnali ꝓcupiscẽ tia quemẽs sunt q̃ncut. xl. die a ꝓma natiuitate. i. ceptiõe in vtero aia ingrediẽs corꝑ⁹ vt tẽplũ materiale inficit. ita xl. die a natitate ..a. i. ex vtero in tẽplũ martiale ingrediẽs expiaret. magꝫ sctificaret sacrificijs illis: q̃uis ꝑ circũcisio nẽ hebreis purgaret originale: fic ⁊ baptizati: et si ꝑ ba ptismũ a pctis mũdent omino tñ ⁊ post.. a inugunt in ver tice ad maiorẽ scificationẽ. Scda rõ.. tropologica sen moralis. Significat em̃ ꝑ ꝺ⁹ fic puer .. roducebat in tẽ plũ materiale dei in capite. xl. diez. ab ingressu in mundũ manifeste. ita aia ingredit tẽplũ spũale eccle militãt.. ⁊ po stea triuꝑhãtis. De q̃ ps. Adorabo ad tẽplũ scti⁹ tuũ in ti more tuo. Et iter. In tẽplo ei⁹ oẽs dicẽt gloriã post. xl. dies spũales. Dic em̃ nũer⁹ resultat ex q̃ttuor: denarijs nũe ris. Decẽ em̃ ducta ꝑ q̃ttuor faciũt. xl. ⁊ nũer⁹ denari⁹ figit decalogũ quatuor⁹ euãgelia. Post obduãtã igit decẽ ꝓceptoꝝ cũ fide viua q̃ttuor euãgelioꝝ ingredit q̃s ⁊ repit in tẽplo eccle militãt. xꝑo incorꝑat⁹ ⁊ nõ.. an.. ⁊ postea in tẽplo glie triuꝑhãtis. Mat. xix. Si vis ad vitã ingredi ꝙua mãdata dei: vt nec vnũ deficiat. q̃ ⁊ totã legẽ seruaue rit: offendat aũt in vno: fact⁹ est oim re⁹. Jac. ij. Illud solũ est sufficiẽs ad dãnationẽ ⁊ excludẽdũ eũ de tẽplo eccle. Ita ꝺ⁹ be. Hiero. de pe. di. j. eccla. Qui est aliq̃ sorde pcti pollut⁹ de eccla dici nõ põt. Tertia rõ est allegoꝛi/ lez q̃ fic. xl. g̃nationẽ ab abraã in genealogia qua .. scribit matthe⁹ in ꝓncipio sui euãgelij dei filij⁹ intrauitin vtez vir g̃inis tẽplũ vginale. de q̃ canit eccla. Tẽplũ dñi sacrariuꝫ spũsci. ita. xl. die voluit iduci hodie i tẽplũ dñi materiale si guratiuũ vginalis. vt ẽt oñdat ꝙ pueri cito dñt ad tẽplũ eccl.. duci; vt se assuefaciãt deuotioꝛi cultui fidelis.

§.II. Secũdo sciẽdũ ne o

qꝺ dicit purgatiõis: ꝙ multiplex est purgatio aliqua licita, aliqua illicita.

De purgatiõe multiplicata.

¶ Purgatio vulgaris.
¶ Purgatio legalis.
¶ Purgatio spũalis.

Purgatio vulgaris ..cũ q̃s suspectus est de aliquo cri/ me vult ꝓbare innocentiã suã ꝑ aliq⁹ .. rpium .. nõ ꝑz na turã nec ꝑ sin catholicã scripturã. sed ꝙ modũ superstitiosuꝫ puta cũ q̃s infamat⁹ de homicidio vel adulterio vel furto ꝓperato: offert se ad oñdẽdã inocẽtiã suã tãgere ferz igni tũ: vel bibere aquã feruẽtẽ sine lesiõe: vel q̃ suscipit spẽte duellũ ⁊ ..nõi. Nec oñino est ꝓhibita. q̃ ꝓtinet ad vitiuꝫ tẽptandi deũ cũ querat effectũ miraculosuꝫ in ea re q̃ ꝑz iu ra aliter ꝓbari possit ⁊ ꝺz: faciẽs ꝓtra illud ꝓceptũ. Nõ tẽ ptabis dñm deũ tuũ. Hoc g̃ ꝓhibet a iure canonico. vt hꝛ ij. q. iij. pe.. otũ. ⁊ ex ꝺe purgatiõe vulgari per totũ. Unꝺ legit de Heinrico impatoze q̃ q: vxoze suã scrãz mulierem suspectã habuit de adulterio cũ quodã milite. voluit hanc purgatiõnẽ facere. ita vt nud.. pedib⁹ sup ignitos vome res incederet. sõ in morte anꝛiat⁹ ⁊ punit⁹ est. Purgatio legalis ẽ q̃ in lege mãdat. Et i lege q̃dẽ canonica inducit cũ .. q̃s cleric⁹ infamat⁹ de aliq̃ crimie apud ꝓsonas gra ues. ⁊ nõ ab inimicis ⁊ leuib⁹ ꝓsonis: nec sufficiẽter ꝓbat crimẽ: & semiplene: tũc induci. ei purgatio. vt scz ipe iuret se i.. ocentẽ in illo crimine: ⁊ al.. cõpurgatoꝛes ꝓsone ꝺo neste iurẽt credere se illũ vez dicere. Quot⁹ debeat ee nu mer⁹ cõpurgatoꝛ.. nitrio iudicis relinquit. vt hꝛ. ij. q. iij. i.. glo. summaria. Jn.. ge aũt veteri ꝙd ad mullerẽ ꝑtinẽtẽ masculũ. vt de aliꝫ nũc te.. am⁹ fic fiebat. q̃ vt dctũ ẽ. mlier q̃ ceptο seu masculũ pepisset, in suo ppio iudeoꝛ in capite. xl. diez. pgens ad tẽplũ offerebat sacrificiũ sic/

De purifi. ⁊ quõ quis se de. deo offerre Cap. xxxv.

lis. ⁊ ꝓ illud dicebat purificari scz ab illa irregularitate in partu cõtra: qua, phibebat vt immũda ad tẽplũ accederet Et ls btã maria nõ ad illud teneret: q̃ nõ ex viro ceperat: ꝺ ex ore spũssanti. tñ ad dandũ nobis exẽplũ humilitatis: voluit purificari vt cetere mulieres. Un btus berñ. Vere btã maria opus nõ habes purificatõe: ꝺ nũq̃d filius tuus egebat circũcisione. esto g̃ ⁊ tu fic vna ex mulierib⁹ fic et ipe est vn⁹ ex illis paruulis. Tertio purgati .. spũalis ⁊ ista necia est nobis vt aia sit purg.. a vitijs. non solũ operũ exteriox: ꝺ et interiox cogitatonũ ⁊ affectionũ. Jac. iiij. Emũdate man⁹ pctores ⁊ purifi.. e corda vra dupli ces aio. Prouer. xxv. Aufer rubiginẽ de argẽto ⁊ egredie tur vas purissimũ. Rubigo est pcm̃ vt dicit. b. tho. ij. ij. pura ꝺz aliq̃ res q̃m nõ est mixta seu ꝓiucta cũ alia re se ignobiliox ⁊ ipfectiox. Sicut vinũ ꝺz impurũ cũ miscet aq̃: aurũ cũ mil.. argẽto. sed cũ miscet cũ re pretiosiox nõ ꝺz impurũ ꝺ magis purũ. sicut si misceat vinum cum maluatico: nõ ꝺz vinũ impurũ: ꝺ maluaticũ impuruꝫ. Si includat lapis ꝓciosus in anulo aureo: nõ dicet aurũ im purũ. ⁊ sic de alijs. Ad ꝓpositũ oia terrena sunt min⁹ pre ciosa aia humana. q̃nimo ipsi celi: planete: ⁊ q̃cũq̃ corpa ꝑtes gr̃a angeli. ⁊ multo magꝫ ipe ꝺe⁹: sunt ꝓciosiora et ꝑfectiora aia. misceat aũt aia ⁊ cõiungit quodãmodo bis ꝙ cogitatione ⁊ affectũ mẽtis. Cũ g̃ aia cogitatũ suũ ⁊ affe ctũ inordinatũ ponit in bis. tũc aia efficit impura ⁊ imũ da. Cũ vo cogitat q̃ dei sũt. ⁊ afficit ad ipas ꝑtes ⁊ alia spũalia: tũc efficit puriox ⁊ ꝓfectior. Aufer g̃ rubiginem pctoꝝ cogitatonũ malarũ ⁊ affectionũ: ⁊ erit aia tua vas purissimũ ꝓtentiuũ liqris gr̃e .. ine. Hanc summe habuit btã maria: q̃ ea puritate emicuit. vt ait Anb. q̃ maior sub .. egat inueniri. Nũc g̃ purgatiõis impleti sũt dies. i. graꝺ.. fectiõis nõ sunt emũdati ab originali et fomite eius. sicut ⁊ angeli dicuntur purgari ⁊c.

Maria triplr nos illuminat

§.III. Quantũ ad tertium

sciẽdũ q̃ istud nomẽ maria vno mõ interꝑtat illũinatrix vt alia ꝑ nũc dimittam⁹. Un ei cãtam⁹. Solue vincla reis ꝓfer lumẽ cecis. Tripli⁹ aũt illuminat. Corꝑali. Lausali. Et ꝑplariter. Siquidẽ multos ꝑuatos lum.. ine corꝑali illuminauit. Legit de ea ꝙ cũ quidã paupcul⁹ ⁊ deuotus vginis hos.. tãs iuꝛ domos iudeoꝛ rome: ⁊ sepe cãtaret ꝺ ea ad ꝓfusionẽ iudeoꝛ illud officij hodierni Gabriele ar chãgelũ c.. dim⁹ diuinit⁹ affatũ vterũ .. ũ de spũsctõ cre dim⁹ ipgnatũ. erubescat infelix h.. de⁹ q̃ dic xp̃s ex semie ioseph esse natũ. Ipi iudei hanc insultationẽ nimis egre ferẽtes ꝓ.. rarũt illũ oculis ꝑuari. Qui nihilomin⁹ ⁊ ꝺ hoc visu ꝑuat⁹ nõ omittebat illud decãtare. Et in hac die cũ ꝺ ageret: a vgine illũinat⁹ est: ⁊ visum corꝑalẽ recepit

Exemplũ

Jdẽ ꝑz de alio q̃ cũ optasset ⁊ freqnt.. a dño ꝺ postulasset videre semelꝺ vginẽ mariã cũ pluries in officio legeret de ea q̃ cleric⁹ erat. Tota pulchra es ⁊ hmõi. ⁊ si .. ab ãgelo fuisset intimatum ꝙ si videret eã ex nimio splendoꝛe eius cecaret. Dixit ille se nõ curare de ꝺ dũmodo eaꝫ videret. Cogitabat tñ ille caute vt cũ sibi apperet: vnũ oculũ solũ apiret ad eã videndũ. aliũ clauderet ne visuꝫ c.. amitteret Cũ g̃ semel sibi oãti apperet ponẽs manũ ad vnũ oculũ ne apiret. cũ cepissꝫ alio aspicere tãta claritate ⁊ ꝓsolatõe ꝑfusus est qꝺ vt pleni⁹ asp.. ceret remouẽs manũ ⁊ alium apiret. Nec⁹ g̃ fact⁹ nõ est ꝓtristat⁹ ꝓe dulcedine mentis quã exꝑtus est. deꝑcat⁹ est tñ vginẽ vt saltẽ sibi vnũ resti tueret: cui⁹ auxilio victũ sibi acq̃rere posset: q̃ sceptoꝛ .. at Sed btã vgo vt miserico: dissima nõ solũ vnũ sed ambos restituit ⁊ illũinauit. Sc.. illũinauit caulasl.. ⁊ ista ẽ me liox. Ex ipa em̃ oꝛt⁹ est sol iusticie xp̃s de⁹ nr̃ q̃ illu.. inat oẽm hoiem veniẽtẽ in hũc mũdũ. Jo. j. Jpa tenebras he resum abstulit illuminãdo vitatẽ. vñ .. nit ecclia. Gaude maria vgo cũctas hereses sola in .. misti in vniuso mi.. o Prima heresis de xp̃o ẽ q̃ nõ fuerit de⁹: vt dicũt falsi iu dei ⁊ q̃dã heretici in quã inciderũt apli. ⁊ oẽs ei⁹ discipli

in passiõe: putates fuisse purũ hoiem. Sola aũt vgo sta bat iuxt crucẽ: stabat recta fide eius deitatis. Alij heretici dixerũt ꝺ hũanitatẽ ei⁹: asserẽtes eũ nõ verũ hoiez. Sz ⁊ ꝺ destruxit habẽdo expietiã certã de ei⁹ hũanitate. docuit ⁊ illũinauit aplos de mult⁹ mysterijs post aduẽtũ spũssti qui postea mũdũ illuminauerũt veritate fidei. Illuminat frequẽter ꝓcurãdo reis lumẽ gr̃e: ⁊ iustis ꝓseuationes ⁊ augmẽtũ ei⁹. Illũinat exẽplarit.. ei⁹ em̃ vita inclyta ⁊ cõ uersatiõ cũctas illustrat eccl̃ias (canit eccl̃ia) vñ ⁊ hodie danꝫ cãdele bñdicte accẽse in manib⁹ fidelijũ. Candela tñ hmõi figit vginẽ mariã. q̃ sic in cãdela ẽ cera mollis ⁊ du ctilis significans hũilitatẽ: ⁊ lychnũ albũ figũs puritatẽ ⁊ lumẽ ardẽs inuẽs charitatẽ. ita ipa in summo habuit ista ꝑfectissime: m q̃ ꝺ⁹ est debem⁹ imitari in oꝑ⁹ nr̃is. Et iõ in manib⁹ daꝫ q̃ opa desigt. Non g̃ sufficit eã in capsa me moriã hr̃e. sic fit cõit recordãdo de scritate ei⁹ ⁊ laudãdo mirabilia ei⁹. Sz oz in manib⁹ operũ tenere imitãdo ⁊c.

¶ De purificatõe: ⁊ quõ q̃s debeat se offerre deo quantũ ad ꝓncipiũ mediũ ⁊ finẽ. Caplin XXXV.

Elerũt eu in hieruſa

t lez vt fisterẽt ea dño. Lu. ij. Prophetа dauid loquẽdo de sacrificio qꝺ q̃libet ꝺz facere de seipo deo: ostẽso in oblatõe facta in hac die purificatõis. Sicut ait ps. xxvj. Circũiui ⁊ immola .. in tabernaculo eius hostiã vociferatõis cãtabo ⁊ psalmũ dicã dño. Et videtur mihi ꝙ velit dicere quõ debet q̃libet cũ dño iesu se offerre deo gr̃ioso. ꝑtũ scz ad ꝓncipiũ: mediũ: ⁊ finem,

¶ Et ꝑtum ad ꝓncipiũ ait. Circũibo.

¶ Quantũ ad mediũ ait, immolabo in tabernaculo eius hostiam vociferatiõnis.

¶ Quãtum ad finis terminum, cantabo et psalmum dí/ cam domino.

§.I. Quãtũ igit ad primũ

vbi dicit circũibo. ẽ notãdũ ꝙ ad .. ferendũ debite deo ꝺz circũire ꝑ oẽs vias ei gr̃as. Ob cui⁹ repntationẽ fit, pces sio hodie cũ cãdelis bñdictis in manu delat⁹ ad gr̃iam dei hoꝛat⁹ aplus. j. Coꝛ. oĩs dicẽs. Unusqsq̃ ambulet hac vocatione q̃ vocat⁹ est. ⁊ sic clarũ eẽt tibi ꝙ ꝺe⁹ te vocaret ad istũ vel illũ statuꝫ nõ opteret te circũire: ꝺ subito exeq̃ vocationẽ ei⁹. Sed q̃ deus vult nos tenere in vera humi litate ⁊ filiali timoꝛe sollicitudie nr̃e saluti, sepi⁹ vocat tali mõ ꝙ vult nos q̃rere et inuestigare q̃ sit vocatio nr̃a deo magꝫ gr̃ta. Ex ꝺ est qꝺ dicit. Circũiui. Et ꝙuis per seipsuꝫ xp̃s vocauerit saulũ: ac ita q̃d ãmoneret violẽter. ꝙ ei sit dictũ. Durũ est tibi ꝓra stimulũ calcitrare. eltẽ eũ misit ad ananiã simplicẽ virũ. Uocauit ⁊ centurionẽ cornelium. ⁊ nihilominus ad petrũ misit dicẽs. Dic tibi dicet quid te opoꝛteat facere. sepe ex tedio vite vel ex indignationẽ socijs seu loci austeritate: aut ꝙuamine mãdatoꝛ tibi ipo sitoꝛ: vel honoris appetitu, libertaꝫ aut rerũ abũdantia. ⁊ hmõi, tu teipꝫ vocas ad aliũ statũ q̃ tibi videbit melioꝛ q̃ ille in q̃ es. ⁊ m seipo fic erit ꝙ tibi min⁹ sit vtilis. tñ tu nõ cognoscis. Aliq̃n te vocabit ãgelus sathanas trãsfigurãs se in angelũ lucis vt nõ ꝑueneres in diuina vocatione et i facta. Aliq̃n vocabit amoꝛ senꝰ iuus. ⁊ tibi videt spũalis Et .. ẽs he vocatões sub specie boni facte files erũt bis q̃ a dño ꝓcedunt. Ergo ne decipiaris sume i manu cande lã rõnis. Sed fit bñdicta. i. exuta sensualitate ⁊ tota spũa lis Accẽsa ꝺz esse ista candela doctrine sacre. Et fac tres circũit⁹ seu, pcessiões cũ trib⁹ paufatoꝛib⁹. Primꝰ circũi tus est ꝓsiderare diligẽter vñ, ꝓcedit talis mor⁹ ad mutan dũ statũ. ⁊ si est associat⁹ talis mor⁹ ab aliq̃ suꝑradictarũ impfectionũ. nam si sic eẽt talis vocatio sit tibi suspecta.

De tripli ci spũali aramitu super ꝓ cessione.

Scõs circũitus est examinare q̃s sit ver⁹ ꝺu⁹ dei: cui te cõmittas regendũ: q̃ ꝑparat⁹ sit ab amoꝛe sui attendens ad gr̃iam dei hũlis .. ꝓsumptuosus. Et hoc querere ꝺz cum magno cotticio accẽso ⁊ oculis bene aptis: quia non

Universidad de Deusto
Biblioteca

repit fallacior mercātia q̄ hō cui⁹ cor est inscrutabile ſm
Hiero. Cepe int' lup' rapaz: abertra ouis minis. Ad inue
niendū igit talē hoiem pfectū accēde lumē xpi: r respice
ne te decipiat color: habit⁹: aut affect⁹ ppi⁹: nō ptialis
int' ordinē r ordinē: pfessionē r pfessionē. domestica r fil
uestrē. Et q̄n talē dei seruū inuenerīs illū ꝙsule: r suā do
ctrinā. cu ꝙsiliū exeq̄ris. ſm illū Tob. iij. Cōsiliū semp
a sapiēte inq̄re. Sapiētē. ſ. in materia agēdor. Tertius
circuit⁹ ē cogitare oia tua motiua circa hoc qđ ex his ma
gis cedat ad gl'iaz dei: salutē tui: r edificationē primi. ffre
quenter vn⁹ status est melior altero in se: r qđ ad diuinū
honorē ꝓtin⁹ existit. Cōtēplatiua sublimior est actiua: r tñ
marthe mādat actiue intēdere nō ꝓtēplatiue. Melior so
cietas inueni in vno ordine q̄ in altero: r tñ volēdo aiaz
suā saluare in mi⁹ bono in quo facta est pfessio: ne alijs
detur scandalū remanere debes in tuo. Ecce pcessionem
facim⁹ isto mane: ad docendū fideles facere istos tres cir
cuitus: vt bñ q̄ideas tibi ad faciendū de te bonū sacrifi
ciū. Et hoc est pncipiū.

de medio obseruando in tabernaculo sacrificio

§. II. Mediū obseruandum

circa tale sacrificiū: est totū se tradere r subij cere diuine
volūtati nil sui reseruādo sibi. vt dic⁹ Immolabo in ta
bernaculo ei⁹ hostiā vociferatiōis. Tabernaculū diuinū i
quo seruat⁹ ois res fra: ē ipa dei volūtas: q̄ (ſm q̄ ꝓbat
diu⁹ Aug⁹. faustū) est forma via r rla ois pfectiōis. Et
tāto ē creatura bona r pfecta: ꝙto cū illa se ꝓformat. De
isto capacissimo tabernaculo loq̄ intēdebat scr̄a ille mar
docheⁿ q̄n ozādo dicebat. In ditiōe tua dñe ducta posita
sunt: r nō ē q̄ tue possit resistere volūtati. Il⁹ ter. xiij. In
ista v⁹itate dei offert sacrificiū figuratū p illū qđ offer
bat in hierl'z: in quo quotidie tor⁹ xp̄s pñtat: vt sonāt vba
ꝓposita. ſ. Tulerūt illū in hierlim. ihierlim em interꝓtat
visio pacis. r q̄ se ꝓformat volūtati diuine semp pacē tra
crat. pacē videt ſm illud ps. Audiā qđ loquat⁹ in me dñs
de⁹: q̄m loquet⁹ pacē in plebē suā. Immo tare est totū ar
dere: r dare se hostiā deo sc̄m viuentē seu placentē i ob
sequiū rōnabilē dei. r si tu aliquā ptē de te reseruasti q̄ nō
ꝓsumat in igne diuini amoris: pax nō duraret nec op⁹ bo
nū inchoatū: r nō vociferares in diuino ꝓspectu. Scias q̄
modicū fermentū totā massam corrūpit (ait apl's) r pa
rū carnis in corpe putridū nisi abscindat: totū corp⁹ cor
rūpit. hui⁹ rei expientiā vides in iuda pditore r oim reli
giosor r religiosarū simulatorib⁹: q̄ etsi cū deuotiōe sta
tū religiōis assumpserūt: q: totū se deo nō dederūt: totus
amiserūt. Qui aūt deo tribuit totā volūtatē: tot⁹ semp ad
deū vociferat ab eo direct⁹ r letific⁹. r ista est hostia vo
ciferatiōis seu clamoris. r apte tali vocabulo vociferatio
nis ps. vnt: q: talis volūtas tota i deū imersa gustat dul
cedines mirabiles: r quersa i maximū stupoze nescit qđ
loquat: ß ex admiratione stridet r vociferat. Sic dicebat
ps. ō eoꝺ sacrificio. Oia ossa mea dicēt: dñe q̄s filis tibi:
vides totū hodie declaratū p exemplū q̄n mr amātissima
ꝙgo maria posuit totū xp̄m i vluis antiq̄ sacerdoⁿ simeo
nis. hic em subito vociferat⁹ est cū altis stridoribⁿ stupoze
plet⁹. Nūc dimittis ꝛc. Anna etiā ꝓphetissa clamauit. r
qđ nescim⁹ nisi q̄ annūciabat mirabilia. Et q̄n audis q̄
clamabat vetust⁹ diez: r veterana: itelligē figuratū q̄ ta
li cōpleto sacrificio obstupescit r mutat⁹ tot⁹ spūs r etiam
caro. tot⁹ adā in simeonē quertit: tota eua anna efficitur.

§. III. Sequitur de fine sacrificiorum

sacrificiū ybi dr. Tabor psalmū dicā dño. In q̄ pte ondit
hoiem in sacrificiū deo oblatū semp debere cantare in id
qđ ei acciderit: non solū patiam seruādo in adūsis: ß etiā
iocūdādo in illis. fic ait apl's de se. Libenter gl'iabor in in
firmitatib⁹ meis vt inhitet in me virtus xp̄i. De quo em q̄s
tantū gaudere dz q̄tū de adūsitate spitas cōiter tranſit
r vane hoiez letificare facit; mūdū diligere r superbiā leua
ri. vñ ad inferos ꝺducūt. r iō de eis ꝓtistandū r lugēdū.
Sz adūsitas facit humiliū corda reuerti ad deū: mundū
decipientē agnoscere: r viā ad patriā ꝓpare. Et cū loq̄r
de ipsis tribulatiōib⁹ semp letādū r cantādū cū effectu di
cendo. Letabo. Ad hoc hortabat Jacob⁹ apl's in epla
sua. c. j. dicēs. Oēm gaudiū existimate frēs cū i tēptatio
nes varias inciderit. Ondit aūt hic ps. q̄ hō deo sacrifi
catur⁹ d ntē cū o vnitā tenere semp: r dicere psalmū
dicā dño. Dicere de psalmū: est mentē in illā dulcedinez
subleuare. fic scriptura narrat de helyseo ꝓpha. Offerre se sacrificiū deo r il aliud ē q̄ oēs corporales sensus mor
tificare: qb⁹ mortuis oz q̄ aia cū summo deo ꝙiungat: r in
ipo ꝓtinue iubilet: q̄tū ipe de⁹ opat in eo vt dicere valeat
cū apl'o. Nra quersatio in celis est. De his duab⁹ vltimis
ptic⁹ formā nob⁹ ꝓbet scr̄us simeon: q̄ deo sacrificās
xp̄m dulcit recepit in vlnis: cecinit de ne corporali quā
vicinā aspiciebat r dixit. Nūc dimittis ꝛc. Et subleuauit
mentē ad intuendū int' qđ alibi erat absc̄ditū dicendo.
Q: viderūt oculi mei. Ecce igit quō dñs iesus ad facien
dū de se sacrificiū erat delat⁹ ad tēplū a mre vgie maria
r ioseph vt formā nob⁹ ꝓberet vt sile pagam⁹. Ūñ dicunt
verba ꝓmo. ꝓposita euāgelij. Tulerūt illū. In qb⁹ qdē
vbis p apluoꝝ declaratiōe nre pfectois nōbm⁹, vij. ptes.

¶ Prima est vnde mouetur ista pcessio.
¶ Scōa per quē defertur talis oblatio.
¶ Tertia quid est ista donatio.
¶ Quarta cui datur talis ondictio.
¶ Quinta cui datur talis ondictio.
¶ Sexta hui⁹ presentatiōis associatio.
¶ Septima que inde sequitur remuneratio.

Ad primā rñdet q̄ a bethleez tulerūt. Ad scōam
ria r ioseph tulerūt. Ad tertiā q̄ deū r hoiez xp̄m tulerūt.
Ad quartā q̄ ad templū hierlim obtulerūt. Ad quintā q̄
ad simeonē sacerdotē tulerūt. Ad sextā q̄ cū duab⁹ tur
turibus vel par columbarū tulerunt. Ad septimā q̄ festū
maximū Simeon r Anna fecerunt.

§. IIII. Quantum ad primū

quicūq̄ de se vult facere cū effectu sacrificiū: p ino recedat a
bethleē. i. cura carnis. q: vt docuit apl's. Si ſm carnē viveris
secundum moziemini. ſ. vita spūali. Quāuis antiqui doctores di
cant q̄ bethleē interꝓtat domus panis: moderni tñ in
terꝓtant domus carnis. Et ideo discedas a bethleē sicut
fecit dñs iesus non corporaliter: ß spūaliter. ſ. a cura carnis r
sollicitudis vite corporalis. de crastino nō cogitādo: ß spe
rando in eo q̄ pascit aues celi: r vestit agros. Nō dico
ne labores: ß cum xp̄o dico ne ita solliciteris circa curā
corpis vt omittas aliquā vocationē dei aut actū ad gl'iam
dei ptinentē. Si cogitasset ppls dei isrl' de quo viuem⁹ in
deserto: de quo vestiemur: nūq̄ egressi essent de egypto:
nūq̄ ad tā pmissiōis deuenissent. r post q̄ fuerūt inde
egressi sub spe diuini auxilij q̄n cogitauerunt comedere
carnes r fitientes de aqua trepidauerūt: ira dei descēdit
sup eos r mortui in deserto. nō sunt ꝓsecuti optatū finem
terre pmissiōis. Ista est prima via r regula: quā dz serua
re q̄ vult bñ deo sacrificare. Quicūq̄ aut̄ cogitat p⁹ de
vita corpis q̄ de vita aie: in suo ꝓgressu vtiq̄ nō ꝓficiet
Et de hoc expientiā vides in multis qui vident inchoas
se bonū facere: r sicut cancri retro recedūt. Cernis glorio
sam virginē mariā paruulā puellā recessisse a parentibus
qui sōiter habent tantā curā de corpusculo vt nō ieiunet:
non vigilet: nō multū ozet: q̄ filios suos inertes r desides
efficiunt. Et q: sic dtā virgo recessit a cō sanguineis ponē
do tā suā spem i dulcissimo filio suo: cibata: vestita: cu
stodita: directa ab angelo sctō qui de ea curā habebat spe
ciale. loco cuius Joseph successit: r postea filius eius qui
rursus e mūdo passionē loco sui reliquit Johan
nem qui curā haberet tante puritatis r matris ita pfecte.
Q quantū est vtile se totū iactare in dño, r ob eius dilectio

nem nil de se curare: huic angeli attendunt: sancti adiu
uant: deus sollicite curat: seruunt puri Johannes.

§. V. Secunda responsio

scz q̄ deferāt oblationē. i. qualis intētio dz mouere creatu
rā ad se deo sacrificandū. Circa qđ dicit euāgelista q̄ pa
rentes sui paruulū xp̄m tulerūt. Scōm aūt veritatē grā
matice parētes nō intelligunt nisi p⁹ er r mat⁹: q̄ talis
part⁹ post deū sunt prima cā. Ubi nota q̄ tres parentes
habuit ille bñdict⁹ filī⁹ oblat⁹. Et p⁹im⁹ etern⁹ fuit p⁹ sue
diuinitat⁹. Secūdus fuit sua venerāda mr ei⁹ humanitat⁹.
Tertius ioseph. r hoc solū ſm opionē cōem hoim nō ſm
veritatē. q: principiū nō dedit nec diuinitati nec humani
tati ei⁹. spūsctⁿ talis humanitatis fabricato: pater dici
nō pōt: q: de sua sua nil posuit: nec quoad diuinitatē to
tā ab eterno pcedentē a p⁹e: nec quoad humanitatē totā
genitā solū a gl'iosa mre. Et sicut figulus pater nō dr va
sor⁹ que facit: ita nō dr spūsctūs p⁹ xp̄i. q̄uis ex purissi
mis sanguinib⁹ virgis corp⁹ fabricaverit tēplū diuinitat⁹
sicut dicit magr in. iij. sen. Ūñ ergo audis dicere q̄ parē
tes sui tulerūt iesum in hierlim: intellige p parētes p⁹em
dñi: mrem mariā r ioseph nutriciū. Et q̄n dico p⁹em (cuz
opa trinitat⁹ sunt indiuisa: r totū simul faciāt qđ est extra
se: vt docet btūs Aug⁹.) intellige cū p⁹e filiū r spūsctū.
Dic ꝙ q̄ quinq̄ persone tulerūt sacrificiū istud. Pater: fi
lius: r spūsctus: maria r ioseph. Hic tibi dimitto multas
deuotas ꝓtēplatiōes. Et p⁹im⁹ quō etern⁹ pater est sum
mus sacerdos: qui de eo qđ ipe est fibuit sacrificiū factr.
Scōa q̄ filius qui se portat r se facit sacrificiū ei q̄ est
ipe. Tertia q̄ spūsctus inuisibiliter ardet. nō solū ligna
sed etiā ignē. vñ ipe est ignis qui ꝓpemodum est. q: spūsctus
ducit verbū ad templū a quo ipe eternal⁹ ꝓcedit. Quar
ta q̄ portatrix magi fertur christo delato q̄ portat ipla.
Istarū r aliarū explicationē meditationū ob brevitatem
omitto. p nūc sufficit q̄ quinq̄ noia debēt ducere ad tale
sacrificiū. r si aliquis hoz deficit: mutatio status tui sit ti
bi suspecta. Pater igitur de⁹ dirigat te in via tua q̄ spem
constantē: r nō permittat tibi occurrere cogitatiōes retra
hentes a bono ꝓposito. ſ. nō volendi perseverare ex debi
litate vel ex paupertate: aut ex sollicitudine vel tēptatiōe:
aut alijs motiuis retrahentibus mentē a bene faciendo.
Verbū filius te dirigat per sua sancta consilia: qui lucernā
accendit: lumen. ſ. ad revelatiōē sentiū ne possis errare
ita q̄ si incitaris ad apprehendendū aliū statū in quo nō
es. respice doctrinā verbi si hoc tibi consulit r potes fa
cere: aliter nō. Spūsctūs dirigat te purificādo: qr te nō
mouebit ꝓius q̄ tibi inspiraret noticiā cū dolore tuoruz
defectuū. r ꝓius te purgabit q̄ moueas passum tuoz af
fectuū r si perpendis cum peccatis suis ascendere in al
tum statum ſm apparentiā exteriorez. nouerīs te duci ab
antiquo serpēte ad inficiēdū locū quo pergis. Opz etiā
vt te dirigat r ferat pura virgo maria. i. pura intētio r nō
maculata r mixta. ant scis q̄ vas purū dr q̄n nō est ibi aliq̄
quid nisi illud sine quo esse nō pōt. amurca. i. vas vacuuz
quolibet liquore vel re solida liberū amurce olive: siccita
te sine rubigine: r oī alia imūdicia. q̄uis plenū esset aere
q: naturavacuū nō sustinet. Ita dico q̄ mens pura est di
recta a maria q̄n nullus respectus te ducit: nec cui nec al
terius nisi tm̄ gloria dei. Et ne decipiaris a teipso in istis
motibus seu respectibus additur ioseph ad deferendū ta
le sacrificiū qui interpretatur augmentū: vt ex hoc intelli
gas q: q̄uis tibi videretur portari a quatuor primis de
ferentibus, debes ꝓsiderare q̄ stat⁹ quo vadis si ascendere
intendis est superior r perfectior illo vnde recedis. q:
quilibet pōr regularit⁹ debito modo cedere r augeri ß
nō descedere vel minui. Totū cogita exemplo gl'iose vgis
q̄ cū admonita esset ab angelo de mutādo statu suo egre
di. ſ. tēpli solitudinē: r venire ad hūanā quersationē ꝙz

ad hitandū cū hūano sponso. cogitabat r cogitādo pave
scebat in verbis angeli q̄ interrogādo quō fiet istud. i. cū
vginitatē ꝓpositum servare. qđ ondit cū ait. q̄m virū nō
cognosco. q̄ quidē maior grad⁹ est r pfectiō q̄ filios ge
nerare ſm cursum naturale. Sz tūc certificata ab ipo an
gelo q̄ ad talē statū dirigebat p⁹ etern⁹ obūbrādo verbū
incarnando. spūsctūs fecundando: ioseph in virginitate
cā conservando, assentit virgo seipam offerendo. r dixit,
Ecce ancilla dñi: fiat mihi ꝛc.

§. VI. Respondeo ad tertiā

inquisitionē. ſ. q̄ oblat⁹ in sacrificiū r delat⁹ est de⁹ r hō
iesus xp̄s. vbi declarat⁹ qualis debeat eē q̄ seipm vult deo
offerre in sacrificiū: vt. ſ. efficiat⁹ xp̄s. r xp̄o. fact⁹ de te deo
q̄ tā est dat⁹ deo ei q̄ erat nat⁹ deo: r hodie deferr deo qui
erat de⁹. Quis nō obstupescat in tantis mirabilib⁹? r tñ
fuit hec ꝓpter doctrinā nr̄am. Igit oblat⁹ deo efficiaris
hūilis vt xp̄s: paup cū xp̄o: pariēs vt xp̄s: indut⁹ charita
te xp̄i. ozna te cū charitate xp̄i: forma te cum benignitate
xp̄i. Et sic ꝓfter p filiatudinē fact⁹ xp̄s eris: debitū sacrifi
cium deo oblatū. Tale sacrificiū de se fecit maria: r inter
creaturas nūq̄ apparuit tāta hūilitas sicut in ea: q̄ se an
cillā vocat: mater deo electa. Et ita cogita de alijs virtu
tibus suis: quas ob brevitatē dimitto. Cogita filiatudinez
carnis: cōitatē vestiū: ciboz: r cū familiōis. r p certo teneas
q̄ vbicūq̄ xp̄s erat siue magn⁹ siue paru⁹: ibi erat sua di
lecta mater. Nā extra suā pntiā vivere nō valebat. Si
ygo pura erat in nuptijs: hoc iō q: xp̄s ibi erat. Si vecū
dissima ygo ꝓtēplationis magistra cū magno tumultu
recessit ad crucē: hoc iō q: xp̄s illuc ꝓfect⁹ est. multomagis
semp ambulavit vbi orabat: vbi docebat: vbi pdicabat:
vbi miracla faciebat iesus. Et ita rota trāsformata in xp̄s
odoriferū sacrificiū de se deo obtulit.

§. VII. Quantū ad quartaz

inquisitionē docet in quo loco tale sacrificiū facere debes
de te vel filijs tuis. ſ. q: ad tēplū hierlim. i. ad domū visio
nis pacis. sic em̄ interꝓtat hierlim. O cū ꝓto doloze itue
de est ista infelix ciuitas vocata felix. In q̄ est amplū tē
plū herculis superbi. Ad qđ accedēs ad sacrificādū qlibet
cū ambitiōe stat⁹ r appetitu magistratuū nō hoc merendo: ß ꝓfiū. est templū bellicosi martis. r qliber in cōi
abeē: vel particulari abintra de se ei offert sacrificiū ꝓtinua
tum p annos plurimos. Tēplo inhonesti iouis raptoris
nō sacrific nisi q̄ nō valet. Tēplū veneris oēs venerant
r ad templū semiremis multe gētes currūt. Tēplū gulo
si bachi nunq̄ repit vacuū. Templū auari inde a maiori
vsq̄ ad minorē; a sacerdote vsq̄ ad leuitā oīs sacrificiū
offerūt. Templū vo xp̄i vacuū repit: r nō inuenit q̄ velit
se in eo pśentare: vel filios suos tāq̄ ifā in pteritū ibi se p
sentaūt quertit illud in tēplū vanoz ac fallaciū deoz. O
mūde imūde nutrito: oim vitioz sectatoz omis generis
mor⁹: r solū deū exiliū tradis. Sz certe docet te xp̄us r
mater ei⁹ offerre te: r tuos in sacrificiū inquātū vales de
tēplo hierlim vbi pax videt: pax seruat: pax tenet cū deo
suo. ita refert. b. Hiero. r Amb. brissimā vginē fecisse po
passionē r ascēsionē filij sui dilecti: discurrebat: visitando
oia. ocaybi fuerat ibs ꝓsar⁹: r ibi meditabat sac bificia
p ipm facta hūano generi r a memoria hoz nō recedebat.

§. VIII. Ad quintā inquisitionē

ſ. p cui⁹ man⁹ fieri dz hoc sacrificiū. r rndet q̄ per man⁹ simeōis q̄ interꝓtat obedies. Istō sacrificiū multū
cōtinuavit dñs ibs q̄ cōedebat i domo simōis petri simo
nis pharisei simōis leprosi i bethania. i. in domo obedie
tie. in domo mathei qui interꝓtat donat⁹ alteri. scz dedit⁹
r sibi abnegans imitat⁹ est r in domū diuitis. ſ. zachei ad
ostendēdū qđ verbū dixerat. Matth. xxuij. Oia q̄cūq̄
dixerint vob facite r huate, i. in reb⁹ licit⁹, ſ. boni prelati, r

etiã si p[illegible]ecẽt:ꝫ ꝑm opa eoꝝ.s.mala nolite facere. verũ q̃ pōt inuenire bonũ symeonẽ antiquũ iustũ ⁊ timoratũ ex pectãte ppli salutẽ magꝭ ꝙ sui:i q̃ hitet spũsctus. ⁊ hẽat di uinũ lumẽ ⁊ũ seqre:⁊ alios dimitte. Tale describit lucas euãge.antiquũ symeonẽ in sacro euãgelio hodierno. Eli ge symeonẽ in ꝑrem tuũ spualẽ q̃ sit obediẽs spũalib⁹ suis qꝫ male pōt alteri ꝓcipere q̃ bene nō didicit obedire. Tol le symeonẽ antiquũ practicũ ⁊ expertũ iã sanguie mortuũ ne feto: ozirl valeat ex tali cõuersatiõe. Quere symeonem iustũ a ꝓtis mundũ ⁊ ne ꝑ malũ exẽplũ vel doctrinã ad il la te inducat. Accipe symeonẽ tiozatũ ꝓũilẽ q̃ in seipo nõ ꝑficiat:nec ꝑsumat q̃ plen⁹ charitate:nõ sui amatoꝝ:ne te li niat rpalib⁹.ꝫ fit amator dei ⁊ saluꝰ primi q̃ te defendat a malo. Reper[illegible]meonẽ plenũ spũsctõ sacra scptura erudi ri:⁊ sana doctrina q̃ fit multe ozõis in q̃ rndet spũsctus. Per tales manus sacrificauit ygo gl'osa se totã sumo deo. qꝫ pulla putib⁹ obedinit puella antiq̃ sacerdoti tẽpli an gelo sctõ.xiiij.vel.xv, annoꝝ cñ eẽt habitauit. Exinde cuz vetulo ygine ioseph in egyptũ ꝑgens cũ eoꝝ inde rediens cũ filio suo multo tpe. Demũ antiq̃ facta. xviij.annoꝝ mã sionẽ habuit cũ iobe ygine puro quẽ sibi in cruce ꝓs loco sui in filiũ assignauit.

§.IX. Quantũ ad tertã scz

[illegible]ũ q̃ socierate fieri d[illegible]ale sacrificiũ:⁊ dicit euãgelista ꝙ ob tulerũt ꝑ eo vnuꝝ par turturũ:aut duos pullos columba rũ:ad q̃ additi sunt q̃nꝫ sicli q̃b⁹ ꝓmogenit⁹ redimebat.p q̃s intelligunt q̃nꝫ sensus coꝝpis q̃ dñt offerri in sacrifi ciũ, vt tota aia tua dñi sit:q̃uis euãgelista de[illegible]lis nõ loq̃ tur. Sed neq̃ declarat si date sunt turtures [illegible]colũbe.ce tum t[illegible]z alterũ eoꝝ. Sed neq̃ ꝫ vacat a mysterio. Jõ em spũsctus voluit euãgelistã hoc scribere diffunctiue ad do ctrinã nostri.qꝫ aliq̃bus conuenit turtures offerre:alijs vo colũbas:nec offerre turtures:nec oẽs columbas: aliq̃ sunt q̃ se deo volunt offerre in sacrificiũ ⁊ remanere in vita acti ua ⁊ habitu laicali. Alꝫ ꝓfectius se offerre:intrãdo ⁊ re periẽdo se in statu singular[illegible]Primi secũ deferãt par turtu rũ.vnuꝝ par ꝛmportat vnitate ⁊ fidelitatẽ. Tu q̃ q̃ in laico statu vis te deo sacrificare:hua ista q̃ttuoꝝ vnitate vt nõ q̃ ras vel sequaris sectas:diuisiões:ptialitates ⁊ hmõi. Ser ua charitatẽ dãdo elemosynas ꝙt Tobias filiũ suuꝝ do cuit di. Si multũ tibi fuerit abundãter tribu[illegible]ti parũ:⁊ il lud libẽter ꝛmpartire stude Tob.iiij. Serua castitatẽ:sic ⁊ ipe tobias d[illegible]cuit filiuꝝ suũ di. Attẽde tibi ab oĩ fornicati one:⁊ ꝓter vxoꝛe tuã nõ patiaris crimen scir[illegible]de q̃ etiã dr ꝙ celeb:abat nuptias cũ vxoꝛe in timoꝛe dñi. Serua fidẽ legẽdo vl audiẽdo sacras scriptur[illegible]audiẽdo diuina offi cia ꝑdic[illegible]onũ:vba illa credẽdoꝝ obseruando. Qui vo in statu religioso se deo tradunt offerre debẽt pullos colum baꝝ.i. duas columbas:binari⁹ nũerus est ꝑncipiũ diuisio nis:ad ꝛnuenduꝫ ꝙ tales debẽt esse diuisi.i.sepati a mun danis. Sed inter se debẽt esse q̃si vnũ par.i. simul vniti et fine diuisiõe. Columbaꝝ pulli sunt calidi: ꝫ castꝰ:qꝫ a[illegible]uc nõ sunt columbe modice castitatis:ꝫ pulli ad ꝛnuendum: ri religiosi dñt esse calidi.i, feruẽtes in diuino amoꝛe. sed [illegible]ri ⁊ mundi a carnalitate. Columbaꝝ pulli nõ volant di scurrẽdo.ꝫ clausi manẽt[illegible]nidis suis. Sic ⁊ religiosi non debẽt discurrere vagi ꝑ ciuitates ⁊ villas nisi in nece[illegible]ta te q̃ nõ hab[illegible]lege: ꝫ clausi dñt esse in cellis vel clausꝛis suis. Columbe qꝫ plozãt loco cãtus significãt vitã religio saꝝ plenã eẽ debere pnia,[illegible]q̃ ait b. Diero. se ⁊ mundũ [illegible]ge ant ⁊ dñi semp pauidi ꝑstolent̃ aduentuꝫ. Et maxie luge re dñt ꝑ pcti[illegible]oꝝ q̃ elemosynis eos nutriũt. Columbe nũ q̃ quiescunt sup cadauer:figũt ꝙ religiosi dñt ꝓtẽere pe cuniã ⁊ oĩe inclinans ad pctũ. Columbe habitantes in cauũis petre. Petra erat xps inq̃tapls. figũt ꝙ vita taliũ debet esse cõfixa cum xpo in cruce [illegible]ctum fieri pōt ꝓtem platiua. Columbe rediẽt sup cul[illegible]na aq̃ꝝ: vt videant si accipiter vel alia auis rapax volat sup eos vt capiat a quo fugiunt: significãt ꝙ debemus morã facere luꝛ aq̃s scrꝑturarũ eas meditando vt valeamus cognoscere. ⁊ vita re insidias demonũ in aere habitantiũ. Columbe habẽt col lum variatũ depictũ ⁊ totũ refulgens: designat ꝙ vita re ligiosoꝝ debet esse speculũ alioꝝ ⁊ luꝛ mundi. vt videndo eoꝝ bona opera:verbis ⁊ factis glorificẽt patrẽ celestẽ: ex cauere ab his que ꝛpit speciẽ mali tollatur oĩis suspitio. Oĩes [illegible]is ꝑsonates defacili in ygine maria reperies ⁊ per excellentiã.

§.X. Ad septimam ⁊ ulti

mã rndeẽ ꝙ ex ꝑdictis sequit festũ solẽne. s. leticia Syme onis:q̃ cantat. Nũc dimittis. Lumẽ intellectus q̃ dic. Ln mẽ ad reuelationẽ ⁊c. Occurſus anna [illegible]stupoꝛ: metis hoc est dicere ꝙ ex eis sequit. Leta obediẽ[illegible]oꝛpta hũilitas deuota ⁊ integra:⁊ lumẽ sapie vere ad[illegible]:q̃ anna inter pretat gra. Dico ꝙ ita viuẽdo currit ⁊ abundat gra infusa a deo cũ tot reuelatiõibus ⁊ illuminatiõibus:q̃ tota mẽs ius spesa manet:⁊ in stupoꝛe vertit:⁊ cũ xpo ⁊ matre sua se,re perit in eterna glia. Amen.

¶ Quomõ gladius pertrãsijt animã virginis btissime ve predixit Symeon. Caplin. XXXVI

Dam ipsius anima

t ptrãsibit gladi⁹ Lu.ij. Multipl⁹ repit gladi⁹ in scpturis. Est em̃ gladi⁹ materialis. de q̃ dns ait petro. Oĩis q̃ accepir gladiũ:gladio pibit Mat.xxvj Dicit accipe gladiũ q̃ ꝓpria aucte seu voluntate nõ dei vl scpturę legis auctozitate occidit[illegible]pcutit aliquẽ hic accipit gla diũ.qꝫ vsurpat sibi potestate hoc faciẽdi. Nã qui deo iubẽ te occidit ⁊ pcutit: vt ppls dei sub moyse ⁊ iosue[illegible] sub iudicibus ⁊ regib⁹ multos pploꝝ chananeoꝝ ⁊ alioꝝ occiderũt. ille nõ dr accipe gladiũ. sed sibi dato a deo vti ⁊ ideo licite. Et sili⁹ index qui occidit reũ nõ accipit nec vsur pat gladiũ: sed eo modo a lege dato si habet legittimã ptatez vtit:vñ nõ fine causa gladiũ portat. ait apls. i. ante se por tare fecit. scz ad vindicta malefactoꝝ. Qui vo accipit vsur pãdo:gladio pibit:qꝫ a iudice punit:vel saltẽ gladio diui ne iusticie nimis multũ patien[illegible]s:⁊ de gladio isto non loquit̃ symeon ad virginẽ q̃:vt dicit btus Amb. Nulla hystoria docet maria de hoc gladij nece migrasse. i. [illegible]e violẽta. sed naturali[illegible]ꝑsertim cũ nõ ania:ꝫ gladio coꝝpus trã uerberet. Est alius gladius criminalis. de q̃[illegible]ps̃. oꝛat erui dicẽs. De gladio [illegible]ligno erue me. Iste e gladi⁹ odij detractiõis:male ꝓsuadẽs ad peccandũ. de quo be. Aug[illegible]. fratri tuo male ꝓsuades:occides. Nã pe[illegible]ingua eoꝝ gladius acutus. de pe. dis.j. Noli. ⁊ clemẽs. Qui odit q̃ detrahit ⁊ qui occidit pariter homicida est. de peni. dist.j. Homicidioꝝ. Occisoꝛ coꝝpus occidit gladio materiali. de tractoꝝ occidit famã per quã quis viuit in memoꝛijs hoim gladio d[illegible]actionis. Odiens occidit animã suã gladio vin dicatiue affectionis licz aũt iste gladius criminalis ꝑ ani mã trãseat ꝛ plurimoꝝ nõ tamẽ vnq̃ ꝑ animã btẽ marie qꝫ sola pctũ nõ fecit. Ergo de isto nõ intelligit symeõ dicẽs. Tuã ipsiꝰ[illegible]animã ptrãsibit gladius. Est alius gladius spualis. ⁊ hic figuratus est per gladiũ quo percussit elea zarus elephantẽ habẽtẽ sup se castrũ armatoꝝ:⁊ occidit. ficq̃ pplm dei liberauit ipe ta[illegible]ẽ sub eo oppꝛessus. qꝫ xps gladio spũali verbi sue doctrine:ac doloꝛe sue passionis. ⁊ virtute sue dilectionis mundũ occidit ꝓstratis agminib[illegible]emonũ armatoꝝ malicia bellantiũ: ficq̃ mortu⁹ po pulũ dei liberauit. De isto igit̃ intelligit dictũ Symeonis Tuam ipsius animã pertranabit gladius. Sed hic est tri par[illegible]us.

¶ Est em̃ gladi⁹ doloris internalis.

¶ Est em̃ gladi[illegible]rmõis diuinalis.

¶ Est em̃ gladius a[illegible]oris virtualis.

De q̃libet istoꝝ pōt istud ve[illegible]e intelligi dcm̃ btẽ. Ma rie a symeone, Tuã ipsius aiam ptrãsibit gladius.

§.I. De primo gladio scz

de gladio doloris q̃ ꝛt doloꝛ dr gladi⁹

dolozis satis vsitata locuto est:cũ quis ꝫ magnũ doloꝛẽ ex alĩ⁹ malo nouo. Dr gladius ptrãsiuit coꝝ eius. ⁊ si coꝝp⁹ nõ vulnerat vel ledat. De hoc etiã ait ps. In fuũ venũda mus est ioseph humiliauerut in cõpedib⁹ pedes ei⁹ ferrũ ptrãsijt aiam eius. i. gladius cũ incidisset in magnas tri bulatões:qꝫ vẽdit⁹ a fratrib⁹ in egyptũ delatꝰ[illegible]emptus a phutiphare ꝑncipe militie regis p[illegible]araonis:falso accusa tus ab vxoꝛe sui patroni de adulterio:qꝫ noluerit sibi assẽ tire in malũ incarcerat⁹ ⁊ vinculat⁹[illegible]t ꝑpter q̃ ferrũ. i. gladi⁹ doloꝛis ptrãsijt aiam eius. Et iste gladius doloꝛis passionis ipius filij ptransiuit aiam suã. Qui el fic. tuã aiam que est q̃si ipius ꝑpter intensuꝫ amoꝛẽ ptrãsiuit gladius doloꝛis. Tuce[illegible]sczm passione filij refuati sunt doloꝛes partus. vt dici Job. damas. i. qs alie mulieres sustinẽt in partu. Sed nec aliq̃ mulier habuit vnq̃ tantũ doloꝛẽ in partu. nec aliqs martyr tantũ doloꝛẽ sensit in suis tormẽt quantũ expta est btã Maria in passione dilectissimi filij. Non petrus in crucifixione sui. Non laurẽtius in craticu la cõbustus. Non blasius pectinibus ferreis dilaceratus Nonne iacobus ꝑ singula mẽbra intercisus. nec alius. Vñ dicit btus Dieroñ. Plus q̃ martyr fuit ⁊ aur eolã martyrij sup oĩs clarioꝛẽ recepit. Rõ immẽsitatis huius doloꝛis eius hinc trahit:dolor fundat̃ in amoꝛe. Quãto em̃ quis plus amat aliquã rem vel ꝓsonã:tãto magis doleꝛ de eius amissione vel lesione, qd ptz ꝑ expientia rerũ magistrã. Magis em̃ quis doleꝛ de amissione mille florenoꝝ q̃ de centũ:vtpote qꝫ magis diligit plus doleꝛ de morte filij q̃ de amissione substantie. ⁊ ꝑcipue cũ est bon⁹ ⁊ vtilis sibi. Sed beata ygo maria naturali valde diligebat ꝙ[illegible]tum qꝫ vnicũ. Certũ est em̃ ꝙ pater vel mr plus doleꝛ de morte filij cum vnũ tm̃ habet q̃ si multos haberet tum qꝫ totũ assumptũ coꝝpus erat ex se partẽ ibi nõ habe bat:vt qꝫ ꝑrem nõ habuit terrenũ. ⁊ ideo stricti⁹ amabat et de amissione magis dolebat. tum quia innocens ⁊ opti mus filij erat. ⁊ tm̃ morte acerbissima ⁊ ignominiosissima inter latrones ꝓdemnatus erat. ⁊ ideo ptransiuit gladius doloꝛis aiam eius. Erat in ea ⁊ amoꝛ amicitie:q̃ fundat̃ in bono honesto:vt quãto qs sapiẽtioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ fuerit: tanto magis debeat amari et de eius absentia vel morte doleri. Unde ⁊ patriarcha iacob de morte quã estimauit filio suo ioseph euenisse valde doluit ꝑ[illegible]ter[illegible]onitatẽ eius. adeo vt ceteri filij cõgregati ad cõsolandũ eũ: vix leniret doloꝛẽ eius. Sed dns mr iesus ⁊[illegible]s erat optimus omniũ hoim ⁊ angeloꝝ:sapiẽtissim⁹ sibi ⁊ alijs vtilissimus. Vñ in passione animã eius ptransiuit gladius doloꝛis. Erat in ea amoꝛ charitat̃ maxime q̃ deũ respicit ꝑcipue dole re facit de offensa dei ⁊ ꝑditione ꝓximi. Cũ ꝙ cerneret et sciret ꝑplm illũ grauissime deuz offendere: qꝫ directe in deũ peccabãt cõtumeliãdo coꝝpus illud deitat̃ vnitum. ⁊ hinc cõsideraret ꝑplz iudeoꝝ ex q̃ nata erat:damnatiõez ꝑpter ꝑfidiã incurſurũ. Uideret etiã aplos omnes a deo ꝑpter pctũ recessisse:valde dolebat. Et sic aiaz ptrãsiuit gladius. Sed forte aliqs dicet. sciebat btã maria ꝙ deꝰ pat volebat eũ pati illã passionẽ. Et ipe filius ꝑpter hoc in mundũ venerat ⁊ hoc oꝑabat. Indeq̃ ex ea sequebat redemptio mũdi:⁊ salus ꝛpuli:⁊ glia dei. Cũ ergo esset cõformis volũtati dei, ⁊ summe ipa optaret saluti mundi Unde ipa tristari poterat vel dolere cũ tantũ bonũ inde seq̃bat. Ad qd rndeo. ꝙ eo modo gladius doloꝛis ptrãsi uit aiam ygnis. quo ⁊ aiam filij sui q̃ dixerat paulo ante. Tristis est aia mea vsq̃ ad moꝛtẽ. Mat.xxvj. Est em̃ in nobis duplex aia. vel magis ꝓprie loquẽdo duplex pars seu potẽtia aie scz intellectiua ⁊ sensitiua. Sczs potentiã intellectiuã xps in passione summe gaudebat: qa deitate fruebat vt nũc. Sed ꝑm potentiã[illegible]ntiuã dicebat. ꝙ ꝑ[illegible]tiebat illd ps. Repleta est malis aia mea. i. doloꝛib⁹ adeo ꝙ vita mea in inferno [illegible]ꝓpinquit. Sic ⁊ beata maria

Argu[illegible]tur pro pdicta

Maria plꝰ ꝑmar tyr ⁊ aure ola super eos rece pisse dr. et ro pon.f.

Gladius multiplex reperit in scripturis

Ruffo

ꝑm voluntatẽ rõnalẽ volebat filiũ suũ pati. sciens deũ sic ordinasse:⁊ salutẽ humani generis ꝓsequend[illegible]⁊ hinc nõ dolebat:ꝫ quieta manebat. sed ꝑm sensualitatẽ summe do lebat rõnibus ꝑdictis. qꝫ vt dicit btus Diero. Licz in spũ esset. tm̃ dũ in carne vixit carneis mouebat sensib⁹. Et ꝑm sensitiuã dicere poterat illud. Flecte ramos arbor alta. s. crucis ⁊c. Sic q̃ ipius anima ptransiuit gladius doloꝛis

Et q̃bus valde nobis attẽdendũ est. ꝙ si voluit de⁹ bea tam mariã mrem dñi innocentissimã ⁊ sanctissimã tantum doloꝛẽ pati ⁊ psecutionẽ non debemus nos ab hmõi exi mi velle. Uñ dns ꝑ Diere.c, xlix.alt. Ecce q̃bus non erat iudiciũ vt biberẽt calicẽ bibẽtes biberũt. ⁊ tu si nocẽs eris nõ eris innocẽs:sed bibẽs bibes calicẽz. Et Baruch.iiij. Delicati mei delitijs spũalibus vtutũ: ambulauerũt vias asperas. oportet te ergo multa pati.

§.II. Quãtũ ad secũduz ꝙ

Verbum dei dr gladi⁹ ⁊ quo ptrãsiuit aiam ma rie ꝛgis.

gladi⁹ significet aliqñ vbũ dei. ofidit apls dicẽs. Epb.vj. Gladiũ spũs assumite qd est vbũ dei. ad Heb.iiij. Uiuus est ꝙmo dei penetrabilioꝝ omni gladio ancipiti:ptingens vsq̃ ad diuisionẽ aie ⁊ spũs ⁊c. Et de hoc gladio videtur exponere btus Amb. hoc dictũ. Tuã ipsius aiam ptransi uit gladius. inq̃t Ostẽdit symeõ in ꝫ ꝓudentiã Marie nõ ignarã esse mysterij. ptrãsiuit ꝑ gladi⁹ vbi dei animã marie intellectiuã:qꝫ intellexit vbũ ꝺ̃ dixerat symeon. s quõ filius eius posit⁹ erat in ruinã ꝑplm iudeoꝝ ⁊ resurre ctione gentiliũ ꝓtẽdoꝝ ad fidẽ. ⁊ in signũ cui ꝓdicerẽt a multis:qđ veritatẽ mysterij incarnatois scz gẽtilib⁹ iu deis:⁊ hereticis qđ imitationẽ a multis scz oĩbus malis xpianis. Q[illegible]aũt xpi mysteria natuitat̃ xpi: quer satõis: passionis:⁊ resurr[illegible]tõis fuerũt ꝓnũciata a prophetis et figurata. Et cũ beata maria legisset ⁊ audisset scri[illegible]turas et succedisse videret singla impleri. sic gladius vbi dei p trãsibat aiam. ei⁹ itellectiuã: acutissime ⁊ pfectissime itelli gẽdo. Uñ in isto aug. dicit euãgelista ꝙ maria cõsuabat oia vba hec scz coꝛ q̃ fiebãt circa ꝛpm conferẽs in coꝛde suo. Qđ exponit venerabilis Beda. qꝫ scilz habuit menti scripturas sacras ⁊ cõferebat q̃ scpta erãt in his q̃ fiebãt Uerbi gra. vt descẽdam⁹ ad particularia. Cũ beatissima vgo spũsancto cõcepit filiũ qñ dixit. Ecce ancilla dñi fiat mihi ⁊c. cõferens vbũ Esa. illud. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filiũ: ⁊ vocabit nomẽ eius emanuel. Esa. vij. potu it dicere im[illegible]se. Ecce modo impleta est dicta ꝓphetia. Et rememorãs ꝙ abraã q̃ inter ptrã ꝑ excelsus misit, pcu ratoꝛẽ suũ Eleazar ad accipiendã sposam nõ de terra p missionis:[illegible]ad religionẽ lõginquã ⁊ ab eo dimissam filio suo ysaac. qđ ⁊ fecit. Rebeccã videlz puellã pulcherrimã quã inuenit ad fontẽ aquarũ. qđ demũ reqsita huic assen sit. Gen.xxiiij. Cõferẽs hoc cũ eo ꝙ gabriel missus a pre excelso. uõ in terrã, pmissionis. i. celũ. ad pcurãdã sposaz cui vniret in vnitate psone filius eius vnicus ex sara. scz in mundũ remotũ a celo:⁊ q̃si a deo derelictũ, ꝑter ido latriã:⁊ alia vitia q̃bus plenus erat mũdus. vt scz vniret natur humane in mũdo existẽti:nõ angelice in celo per manẽn:inueniẽs ipam mariã pulcherrimã aia ⁊ coꝛpoꝛe ad aquas scripture legentẽ tũc meditãtẽ vel oꝛantẽ:ãgꝛ lus ipe salutãs ⁊ colloquiũ hns cũ ea sup hoc demũ ipta cõsentiẽte despõsata est in ea humana natura ⁊ dei filio vnita:⁊ summe ab eo dilecta:intellexit figur[illegible]illã impletã Et sic gladi⁹ ptranſiuit aiam eius intelligẽdo Cũ autẽz audito ꝓceptu elizabeth instigata a spũsancto ꝓgeret ad vintãdũ elizabeth ꝑ mõtana i[illegible]dee trãsiẽs ꝓferẽs i coꝛde suo. qđ ait salomõ in cãticis. ij. Ecce dilect⁹ me⁹ venit saliẽs in mõtibus: trãsiliẽs colles. filis ẽ dilect⁹ me⁹ capree hynuloq̃ suoꝝ. En ipe stat post parietẽ nr̃m respiciẽs ꝑ fenestras: ꝑspiciens ꝑ cãcellos. En dilect⁹ me⁹ loquit mihi: poterat dicere illud in coꝛde suo: modo impletũ est illud. Nã dilect⁹ fili⁹[illegible]me⁹ quẽ iã ꝓcepi venit in me saliẽs in mõtibus q̃s ascendo ⁊ collib⁹, excedens oẽm scz perfe

Maria conseruauit et fe rẽs in coꝛ de exposi tio bede

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctionē montiū sublimiū angelox.ac etiā colliū sctox viro/
rū.Silis[illegible] dilect⁹ me⁹ fili⁹ summe a me amatus capzeeꝝ
q̄ facit magnos salt⁹: q: descēdit de celo m vterū postea in
plepiū:exinde i crucē ascēdet:p⁹ in limbū descēdet:ac sup
terrā resurg[illegible] ascēdet ⁊ postea in celū.Silis est hymnulo
qꝫ cernox.i.cernulino.qui scz delectat҃ hūano aspectu ⁊ de
licie mre.ait ipe p Salo.esse cū filijs hoiz:puulus est per
hūilitate.Stat aūt post parietē abscōsus.s. in būanitate.
respiciēs p fenestras.i.p angelos natiuitatē ei⁹ ⁊ alia my
steria nūciātes:vrgetus vtute ⁊ maiestatē videre possem⁹
p cancellos.i.hoies hoc etiā manifestātes vt ipm videdo
cognoscere possemus.Ēn dilectus meus loquit҃ mihi.cuz
scz salutauit Elizabeth.Tūc exultauit infans iobes in vte
ro elizabeth.⁊ sctificatus est iohānes baptista ad vbū vbi
qō pnunciatū per os virginis.Nascēs aūt iobes iste.⁊
de vtero matris egrediens vt cōiter ōr leuatus est de ter
ra a btā vgine.Et cōferens tūc btā maria cuz eo qō di
cit Malachias.iij.e.Ecce ego mitto angelū meū.Hic est
puer iste iobes angelicā vitā seruaturus.qui parabit viam
añ faciē meā.Hic erit de quo Esa.lx.ait.Vox clamātis in
deserto parate viā dñi:rectas facite in solit҃dine semitas
dei nr̄i:omis vallis exultabit҃:⁊ ois mons ⁊ collis hūiliabi
[illegible]r:⁊ erūt prava tc.Parit btā vgo xp̄m ⁊ pferēs i cozde
suo:dicit nūc impletū qō longe ante pd[illegible] Esa.idē.lx.ca.
Parvulus natus est nobis ⁊ filius datus est nobis.Et vo
[illegible]bit nomē eius adm[illegible]rabilis ꝓsiliar⁹:de⁹ fortis:pater fu
turi seculi:p[illegible]ceps pacis:⁊ locū partus ꝓsiderās:cōfert in
cozde suo cū ea qō pnūciauit micheas,ppba.v.Tu bethleē
terra iuda pusilus vicus es in milibus iuda.ex te em exiet
dux qui regat populū meū israel.Et egressu[illegible].s.quoad
diuinitatē sicut ab initio a diebus eternitatis:me intelligi p
test de quid rege q̄ fuit bethleemite[illegible]iá multo ante
mortuus erat.Sed loquit҃ de ista puulo meo q̄ reget popu
lū electox suox.Audiēs aūt btā maria angelos canētes in
celo.Gloria in altissimis deo:confert in cozde suo dicens.
Nunc impletur prophetia dauid dicentis.Eli enarrant
gloriā dei.i.angeli.⁊ opa manuū eius.i.pulū istū factum
vnte dei annūciat firmamē[illegible].s.celū nouā stellā emittens
dies diei.i.ꝓpba illūinatus a deo micheas mago inq̄renti
illuminato a xp̄o eructat vbuz testimoniū xp̄i nati: et no
cti.i.pnceps sacerdotū ⁊ scribe obscuri infidelitate he
rodi indicat sciam:loci hui⁹ natiuitatis.Videnscz puu
lum vagientē ⁊ plorantē ait.Ecce qō dicit [illegible]ius Sap.
vij.in ꝑsona eius loquēs.Prima vocē emisi similē alijs fo
ris plorās.Q[illegible]it octaua die ad circūcisionē pueri ⁊ cōfe
rens in cozde suo.ait dolens de pena puuli cū[illegible]eph spō
so suo.nūc implet҃ figura ei⁹ qō dixit zephonie pro moysi
cū circūcidit filiū suū.Spōsus san[illegible]inū tu mihi es dole
de effusiō[illegible]nguis ⁊ filij.Cū aūt tredecia die a natiuita
te filij venirēt reges magi.i.magni astrologi ad adorādū
ipz natū ⁊ ipz venerati sunt cū mūeris⁹ auro thure ⁊ myr
rha ꝓferēs in cozde suo.fcm istud cū sc̄ptura sacra dicere
poss[illegible]at.Mō adimpleta ē sc̄ptura dō dicēs.Reges tharsis
⁊ insu.mu.offe.reges arabū ⁊ saba do.adducēt q̄ mū
pte ēt declarat Esa.lx. dicēs.Omīs de saba veniēt auru ⁊
thus deferētes:⁊ laudē dño annūciātes.Omē pec⁹ cedar
[illegible]egabit҃ tibi arietes nabaioth ministrabūt tibi.Offerent
supra tc. ex ipis mūeribꝰ videtes maiestatē ei⁹.Cū vo
[illegible]l.dīe obtulit puerū.in tēplo recolēs qō sc̄ptū est in mal.
iij.scz stati ve[illegible]t ad tēplū scm suū dñator quē vos q̄ritis⁹
angelus testi scz nouī instituto⁹ quē vos vultis:vos.s.iusti
affectatis.vt symeō ⁊ anna fil[illegible]es.Et q̄s stabit ad vidē[illegible]ū
eū.Ipe em q̄si ignis inflāmās ad amoꝛē eū cognoscētes.
vt illū symeon [illegible]cere poterat ꝓferēs sc̄ptura ipam cū eo
qō fiebat:nūc impleꝫ ppbia illa.Inde ad paucos dies
cū ex admonitiōe angelica ipa cū puulo iesu ⁊ ioseph fu
gies psecutōez herodis descēderet in egyptū vt ibi mane
ret ad tps.in cuius ingressu corruer[illegible]nt ydola egypti.Audiēs
ꝙ ꝓferebat in cozde suo ꝙ cū eo qō p[illegible]t Piere,Ecce dñs
ascēdet sup nubē leue.s.vginē.q̄ ieuis fuit.q: ab oīi one
re pcti libera.ascēdit q: tenebat puez in brachijs:⁊ descē
dit in egyptū fugiēs psecutionē herodis:⁊ cōmouebūtur
idola egypti.s.in terrā corruētia:in signū q: debat idola
tria de mūdo cessare:descēdēte dño p pdicationē apl̄oz in
mūdū.Et cū ibi manerz ⁊ ꝓcpissz magnā stragē quā fe
ci t herodes puuloz: vt istū occideret puez dicere potuit
ꝙ ꝓferēs i cozde suo.Ecce impleta ppbia hiere.dicēs.vox
in rama [illegible]ita est [illegible]at⁹ zvlulat⁹ mult⁹ rachael plozās fi
lios suos noluit ꝓsolari.q: nō sunt.Post septēniū mortuo
herode angelo nūciāte reducēs puerū de egypto ⁊ pgens
ad habitādū nazar[illegible]th.ꝓferēs hec i cozde suo dicere pote
rat.Mō impletū ē qō ait dñs.ex egypto vocaui filiū meū.
Et qō ali⁹ dixit.qm nazaren⁹ vocabit҃.Duodēnē fctm cuz
duxissz ad tēplū post t[illegible]duū q̄situ eū ieu[illegible]sz in medio do
ctoz dicere potuit illō Esdre.In excelso [illegible]rono vidi sede
re viz quē adorat multitudo āgelox dicē[illegible]Ecce cui⁹ im
pe.in ernū pma.Trigēari⁹ fact⁹ cū accentu ad baptismū.
Joh.Pie imagiari p ꝙ sibi a filiovl̄ āgelo reuelatū⁹ dicet
porat ꝓferēs in cozde suo.Nūc ipletū ē illud ps.Vox dñi
sup aq̄s iordanis dñi ibu ad iobez ba. vt eū baptizarz qō
cū fieret de⁹ maiestat҃ intonuit pr̄ne.ꝙ est fili⁹ me⁹ dilect⁹.
tc.dñs spūscūs in spē colūbe suplaq̄s mltas ad sctifican
dū eas ꝙ baptismo.Et sic de alijs mysterijs dici posset.

§.III. De tertio gladio scz

dilctōis ōr ps.Accīgere gladio tuo.s. charitat҃ sup femur
tuū.i.in būanitate tua illā[illegible]dēs potētissime.s.dñe.Et tu
dith.ix.c.ad dñz oās ait.ij ac dñe vt gladio ꝙpo. s.dilecti
onis supbia ei⁹ ꝓterat.V[illegible]ñ exponēs subdit dicēs.ꝓcu
te eū labijs charitat҃ mee.s.ad salutē ppli mei ptrāsiuit qui
di⁹ iste aīam vgis.q: sup oēs dilexit.vñ can.ij.Im
me ret in cellaria sua: ordinauit i me charitate f[illegible]rome
flozib⁹ stipate me malis.q: amoze langueo tc.

¶ Quō inuenit Maria filiū ihm duodēnēum tēplo.⁊ de
triplici interrogatore brē vgis. Eplm. XXXVII

Jli quid fecisti nobis

f[illegible]sic [illegible]nc.ij.Damasus pap. ex vbis sc̄ripture sic
ait.Inq̄ scrutet[illegible] nō reph̄ēdas:itellige ꝑus ⁊
tūc increpa.Inq̄ reph̄ēdas ꝑus audias.xj.q.iij. Eoꝛuz.
Cōtigit aliq̄n ꝙ vides alios vel audies aliquē [illegible]ecrū ap
parēter alter⁹ nō bñ informat⁹ de bitate:reph̄ēdit talis du
re ⁊ tumultuabit⁹ [illegible]aniat҃.Sz cū discussa cā p[illegible]it illū in
nocrū remanet ꝓfusus [illegible]lle guat⁹ iuste ab eo:sic accidit ꝺ
ꝓuno ioseph.q̄ q: nimis credul⁹ fuit vbis sue vroris inq̄
ac[illegible]ans eū ꝺ turpitudie adulterij int[illegible]rāti [illegible]aciter nō
examinato negocio dure tractauit eū carceri deputādo in
iuste Ben.xxxix.Nō sic fecit btā ma.ꝙ inuentū filiū quē cuz
doloze q̄sierat ait.Jfili q̄d fecisti nobis sic.nō reph̄ēdit nō
clamat:nō blasphemat.ꝙ cām hui⁹ rei interrogat. Ex q̄b⁹
vbis pōt [illegible]mari triplex interrogatio circa ipm factū.

¶ Quid fecisti nobis sic:vt sciꝛet a propinquox cōsortio
te absentares.

¶ Quid fecisti nob sic:vt in hierosolymox tēplo latitaret

¶ Quid [illegible]sti nob sic:vt in doctox medio te locares.

Ad q̄ tria filius vt sapientissimus vnica sinia plene rñdit di
cēs.Nr in bis que pr̄is mei sunt oportet me esse.

§.I. Pro declaratiōe primi

q̄stī ⁊ sue rñsiōis sciēdū ꝙ mādauerat dñs in veteri lege
vt i[illegible]ib⁹ solēnitatib⁹ iudeox oīs de illo pplo q̄ cōmode
poterat:pgerēt hierlin ad tēplū dñi ad agendū gr̄as deo
de beneficijs ꝓpijs collatis p[illegible]bus eoꝛ.s.in festo pasche
seu a[illegible]noz.in festo pēthecostes ⁊ in festo tabnaculoz. vt
q̄ obedirēt pntes rōi.s. vā mr̄ naturalis b. vgo maria ⁊ io
seph pr̄ putatiu⁹ [illegible]tural⁹. sic dic̄ euāgelista. vt putabat
[illegible]s ioseph Lu.iij.[illegible]ad tēplū. Jn q̄ aūt harū solemnita
tū non declarat euāgelista:per[illegible]ntes autē secū duxerunt

puerū ihm nolētes tātū thesauz alijs cōmēdare.⁊ vt exē
plū dare[illegible] pentib⁹ filios secū ducere ad eccl̄ias. ¶ cū ꝓpt҃
honestatē de moꝛe eēt: vt mulieres sepate a viris mane
rēt in tēplo.i.i porticib⁹ tēpli. Nā i tēplū ꝑpe sumptū soli
sacerdotes introibāt:pueri manebāt cū altero pentū pr̄eyt
mr̄e.Credēdū ē aūt ꝙ btā maria tātū thesaurū penes se
voluit residere.Cū aūt ibi manēdo nō curiositati vacarz
⁊ vanitati vt hodie fit:ꝙ oroni ⁊ ꝓplatiōi m[illegible]ē ad cele
stia fixa. puer iesus absentauit se a[illegible]re ea n[illegible]apiente.
Querit q̄ brissima mr̄ eo repto. Jſi aūt qd fecisti nob sic:vt
re a nob absentares q̄ ē rō:Cui rñdit⁹ q: i bis q̄ pr̄is mei
sunt oz me eē. pr̄ me⁹ (vt nosti) de⁹ [illegible]:tu aūt mr̄ carnis
mee.Et cū oporteat me esse.i.exerceri i bis q̄ sūt pr̄is ce
lestis.ſō decuit vt me absentarē a te:⁊ ioseph pr[illegible]putati
no.ad oīdēdū nō apte pōt q̄s [illegible]tradere spūalib⁹ ⁊ to
tāl⁹ deo vaca[illegible]nisi absentādo se a pentib⁹ ⁊ ppinq̄s.qm
ait ps.xxxvj. me⁹ ⁊ mr̄ mea dereliquerūt me:dñs aūt
assumpsit me.totalr̄.s.in suū. Parētes em sūt pentes car
nis ex subs sua generāt cozp⁹.s.pater ⁊ mr̄.Un adā dixit.
Erūt duo in carne vna.Ben.ij. id ē ad gñandū vnā car
nē seu cozp⁹.s.pr̄ ⁊ mr̄. Pr̄ aūt.i.creato: spūs seu a[illegible]hu
mane de⁹ est:q̄ creat aīam oꝛganizato cozpe ⁊ creādo in
fundit.nō em sunt extraduce aie fic ⁊ cozpa.vtrūq; notat
apl̄s ad Heb.xij.dicēs. Pres carnis nr̄e habuim⁹ q nos
erudierūt:obr̄epabā⁹ eis:q̄to mag⁹ pr̄i spūuz.i.aiaz ⁊ viue
m⁹.qz igr̄ pētes sr̄ carnis:ea q̄ sr̄ carnis q̄rūt filijs suis.vt
sit pulcer:sit forz cozpe:diues:honoꝛat҃ i mūdo:filios ha
beat:vxoꝛe ducat:cū eis ma[illegible]t:mūdo placeat:q̄ mundi
sunt cogitet:abstinētias fugiet: ieuuna nō fuet: iniurias
nō sustineat:ifirmitates ⁊ t[illegible]cta ⁊ moꝛtē p fortilegia ⁊
alia illicita vitet. Pr̄ aūt spūs de⁹ vult aiam exerceri in di
[illegible]spūalib⁹.⁊ vt ꝺ iplere pfect⁹ valeat:ea q̄ sunt car
nis [illegible]ere deāt.⁊ pentes carnis ne impediāt i hmōi de
relinq̄t.qz igit nouat rps ppinq̄s ipedire freq̄nt salutēyl
pfectū salut҃ filioz:iō subtrxit se ad tp̄a mr̄e ioseph pre
putatiuo.nō q̄ in aliquo ipediret vt posset ipe[illegible]ri ab eis
i ope pfectoꝛū operū:ꝺ ad oīdēdū q̄ cōter accidit i alijs
pentib⁹:qz ipediūt pfectū salut҃ q̄rtes in eis q̄ sunt car
nis.vñ nō pōt eē.i.exerceri in bis q̄ sūt pr̄is:⁊ nō q̄ sunt
spūs.i.aie. Propterea dr̄ [illegible]n.p. Jnimi[illegible]bois domesti
ci ei⁹.Er.b.Amb.Hec ē va[illegible]nga.s.secti q̄dā abdicatis do
mestico[illegible]pentū:⁊ alienatio charissimoꝛ vt suis se abn
get.q̄ deo fuire deo gliscit.rij.q.j.cui non[illegible] Cū aūt ꝑpe
dūt pen[illegible]carnis filios velle a se rec[illegible]ere deserēdo secu
lū religionē sctāz igrediēdo ml[illegible]r dissuadēt⁹ ꝺicūt ne
carnē deserāt dicētes se i secl̄o posse saluari ⁊ deo fuire ⁊
pētib⁹ ob[illegible]re: ñ tristari ne maledicāt ab eis:maio[illegible]ꝫ
laudis ⁊ meriti ee. qz maioris laudis in secl̄o tēptatiōib⁹
vtpote frequētioꝛibus resistere:q̄ in claustro sibi pſi ocio
vacare:crudelitatē q̄ fore pentes derelinq̄re.Quib⁹ di
cēdū ē a filijs. Jn bis q̄ pr̄is mei [celestis] sūtoz me eē.i.
exerceri opib⁹ spūalib⁹ ad q̄ vocat ispiratio. T[illegible]etsi i secl̄o
posſz q̄s multa bōa facere. dei pcepta fuare:q̄s ē ꝺ q potu
it trāsgredi ⁊ nō ē trāsgressus:q̄ post aurū nō abijt:vtiq;
laudabim⁹ eū. fec em mirabilia in vita sua. Exēplum
aliq̄n i adolescētia sua fuit illi⁹ opionis cū eē nobilissim⁹
ex senatoꝛio gñe roma. ditissim⁹ ⁊ doctissim⁹ pbs estimās
se deo posse pfecte fuire in hitu laicali. Sz ppēdēs occu
patiōes seculi succresce[illegible]t parū deo vacare: oia deserēs
deo in religiōe se tradidit. Nō est hoc magnanimitatis ⁊
fortitudis ingerere se pricul'aie:q̄ q̄s declinādo pōt cuita
re:ꝺ temeritat҃ ⁊ audacie.fic velle hitare cū draconi[illegible]bus ⁊
pentib⁹ ad bellādū ꝙ eos vbi q̄s pōt eos declinare. Obe
diēdū est pentib⁹ : ꝺ magꝭ deo a quo ois pr̄nitas in celo ⁊
in terra noiat҃:cū spir[illegible]ad ea q̄ sunt ei⁹ volūtat҃ ꝙ fecte
Maledictiones aūt p[illegible]ū q̄ ingerunt filijs ꝑpt hmōi de⁹
quertit in bñdictiones.nec ꝑpt sc[illegible]oꝛ est tantū hmōi
ptermittēdū:qz ē scādalū pharis[illegible]ū pusillox. vñ nō cu
randū fm doctrinā xp̄i Sz q̄s ē i secl̄o ita potēs:diues:
honoꝛatus q̄ nō q̄rat adhuc magis statū sūm mūdialē au
gere:quāto magis in statu spūali dz q̄rere aug[illegible]ri.Here/
ticū aūt eēt dicere vel credere statū religiōis ⁊ cōtēptuz
mūdi nō eē in se maioris meriti ⁊ pfectōis:cū etiā in secl̄o
laudabil⁹ viuere:qz ꝺ eēt ꝺ doctrinā xp̄i ꝺ su[illegible]dēt. nec est
crudelitas ista parētes dissērere,ꝑpter deū:ꝺ magna pie
tas.Un ꝺ Hiero.in epla.Licz in limie senex iaceat pr̄.s.
dom⁹ ad retinēdū filiuz ne redat ab eo:⁊ ex collo pēdeat
nepos ac mr̄ vbera q̄bus te lactauit oīdat p calcarū pge
pr̄em:p calcatā pge mr̄em:⁊ siccis oculis ad verillū cruc
euola.Sūmū gen⁹ pietat҃ est in ꝺ eē crudelē.Un ꝺ cuidā
volēti xp̄m sequi:ꝺ pus expectare sepultura pr̄is.xp̄s ait,
Dimittite mortuos sepelire mortuos suos.tu aūt vadas
relinquēs pr̄em tuū:⁊ nūcia vbū dei.M[illegible]. viij. Et ad [illegible]s sub/
uertendū q̄ subtraxit se xp̄s a parētib⁹ cu eēt duodēnis. [illegible]xit se a
cū scz cōpter incipit ab alijs pueris apparere scitilla vsus [illegible]ētib⁹ ad
rōnis:cū ꝙpiscētia incipit excitari ⁊ titillare hoiem ad [illegible]buc duo,
malū.vt scz tūc q̄ vult esse in bis q̄ sunt pr̄is spūs.⁊ totuz [illegible]dēnis ió.
se tradere deo parētes ⁊ mūdū deserat nō expectās sene
ctu ē vl̄ iuuētutē postq̄ fuerit sctā oblectamēta expt⁹.Bo
nūe viro (dicit Hiere.) si portauerit iugū ab adolescētia
sua.scz ꝓfilia xp̄i adimplēdo.Un ꝺ dño de⁹ cōt q̄s elegit
ad opa sua magnifica agēda:vocauit in puericia vel ado
lescētia.Samue[illegible]ppba dñi singularis ⁊ inder ppli antiq̄
in puericia fuit dño dedicat⁹. Dō ad[illegible]lescētul⁹ i regē dñi
iubēte inūctus:⁊ ei⁹ cytharēda ⁊ plaites ad [illegible]ternendus
supbū gygantē goliath assumpt⁹.Jobes bap.⁊ pcursoꝛ
dñi antra deserti teneris sub anis puerilib⁹ ciuili turmas ac
parētes fug[illegible]ēs petijt:ne leui saltē maculare vitā famine
posset.Ex[illegible]elistā iobem quē spū sapie ⁊ intellect⁹ pre
ceteris impleuit a[illegible]structāduz verbū suū in adol[illegible]entia
vocauit.vt pr̄em ⁊ cetia desereret.b. Nicolaū.sctissimum
Dñicū.Jſranciscū.Bernar.Petrū martyrē.Thomaz in
puericia ve[illegible]adolescētia ad mundi ꝓtemptū ⁊ ꝙpinquos
relinquēdos inspiratus.discāt q̄ adolescētes inspirati ad
dimittēdū par[illegible]s ꝑpter oblequiū dei:cū dicunt eis.Jſili
q̄d fecisti.vel qd facis fic.i.cur ita nos deseras. Rñdeo
eis cū xp̄o.Quia in bis q̄ p[illegible]s mei sunt scz celestis oz me
esse.i.dine,inspirationi assentire,⁊ vt possim expediti⁹ di
[illegible]nis intēd[illegible]re:oꝛ mevos deserere. Sic et ipa dei mr̄ an
[illegible]na templo est oblata.⁊ ibi fm Jo[illegible]nnem Damas. enutrita relictis parētibus ⁊ ꝙpinquis ac domo parētum
et tota tra[illegible]diuinis exequijs.

§.II. Pro declaratiōe secū

de q̄stion[illegible]rñionis ꝓfidrandū est.q̄ btā vgo in tēplo
moꝛā trahēs nō aspiciebat hinc inde hoies vt faciūt vane
mulieres ⁊ viri iuue[illegible]es.nec ad ornamēta templi curiose
nec cōfabulabat҃ cū alijs vt multi faciūt. cū tn ps dicat.
Domus mea dom⁹ oīonis vocabit҃.Et iō nolite facere do
mū patris mei domū negociatōis:aut iudeis. Jo.ij.ꝺ va
cabat in tēplo oroni:meditatōi:forte mēte reuoluēdo:di
uina beneficia facta ⁊ cōferēda pplo dei q̄ repñtabant in
[illegible]s pcipuis solēnitatib⁹. Nā in festo pasce q̄ interpt҃at
trāsit⁹ repñtabat҃ bñficiū illud q̄ trāsiēs dñs per egyptū
occidit oia ꝓmogenita egyptioꝛ fine moꝛte alicui⁹ q̄ e
in domib⁹ hebꝛeoꝛ in q̄ru sup[illegible]mitatib⁹ factū fuerat san
gu[illegible]e agni signū thau.i. crucis p q̄ flagellus cogētibus
egyptijs ne peiora flagella paterēt si ret[illegible]ēt eos ppls
ille trāsiuit de egypto.⁊ q: ꝑpt festinatiā nō potuerūt fer
mētare panē pastū secū portarūt: ⁊ illā coctā comederūt
⁊ deo in signū hui⁹ azima co[illegible]debant in illo festo q̄ erat
de mēseunarij vel ap[illegible]lis.p illo aūt nos [illegible]m festū resur
rectōis illo tpe q̄ deo gr̄as agere debem[illegible]s ꝺ loge ap̄liores
p nob⁹ bñficiū nobis collatū.q: videlz fili⁹ iste brēvginis
dñs iesus pfecte etat҃ transiuit de hoc mūdo ad pr̄em.de
moꝛtalitate ad immoꝛtalitatē resurgēs ⁊ occisus vtualiē
ꝓmogenitis egyp[illegible].i.vitijs capitalibus mūdi p passio
nem populus dei uoer a moꝛte:per signuz crucis credite

Universidad de Deusto
Biblio

eruit de ⁊nebris pctōr dirigēs se ad terrā ꝑmissiōis sup na glē. ⁊n scda solēnitate. s. pēthecostes. q̄ dissabat a festo azimor̄ p. xl. dies dīm laudabāt de bñficio eis dato. s. leges decal⁹ si siue leg̃ moy sace in mōte synai ꝑ q̄ nos festū agim⁹ pēthe. ꝑ excellētiore dono collato pplo di i mōte syō. s. leg̃ nō tioris, vt illa ß amoris ⁊ gre noui testi ifusa apls p. xl. ⁊n illō apli. Ex syō exibit lex ⁊ vbū dñi de hierl̃ qz ibi ichoauit ꝑdicatio aplor̄. Tertiū festū vocabaf sce nopheg̃ia seu tabnaculū in q̄ bñficiū colebāt qō dr in deserto. xl. ānis hitare refecit in tabnaculis itinerates p illō pastis māna celesti. ꝓtectos ab inimic⁹ nec erat vt ait pl̃. i tribub⁹ eor̄ infirm⁹ loco cui⁹ agim⁹ dedicatōes eccle. s. gloriā triūphātis repntātes. ⁊n q̄ in tabnaculis gle sci habitātes. s. corpor̄ ificatorū in fine. māna celestis fruitiōis ⁊asc̄unt liberi ab inimic⁹ ⁊ ab oibus miſijs corpis. Demū ad se reūsa cū nō videret filū iuꝛ se imaginata est ꝑ accessisset ad ioseph. ⁊Recedēs q̄ inde cū in certo loco ei obuias set. ⁊ cū nō videꝛ eū cū ioseph exstimaſt eū eē cū alijs ꝓsā guineis suis: ⁊ veniētes iter dieī. i. vna dieta cū q̄situ inꝛ p pinq⁹ ⁊ notos nō repiētes dolere cepert. vñ reūsi sē in hie rusalē ad eū req̄rēdū. ⁊ imētes ne forte capt⁹ fuiſſ ab archelao filio herodis. cū a ꝑe suo recēt⁹ fuiſſ q̄sit⁹ ad mortē. Sz p̄ triduū inuenert eū in tēplo ꝛdicēte ei mꝛe. ſſi li qd se. no, sic rñdit. qz i his q̄ ꝑris ⁊c. ⁊ tēplū makale illō ⁊. dom⁹ ꝑris mei. oz a ⁊. decz me eē ⁊ māere i domo ꝑris mi cui⁹ suz fili⁹. ⁊ag̃ q̄ in alio loco, ꝑcat tēplū istud scāz ecclaz in q̄ oz me eē ꝓtinue p gr̄az alas sustētare nō valerz. Hic fi unt opa ꝑris: opa scā ⁊ vtuosa vñ rsurgēs ait ipe. ecce ego vobiscū suz. s. i eccla oib⁹ dieb⁹. ⁊ tēplū eccle militāt̄ trāsit i trūphāte. pl̃. Dñs in tēplo sctō suo. do. ice. ei⁹. ⁊ ß et ep manꝛ dom⁹ ꝑris. ⁊ ibi oz me eē ad ꝛozonādū eos. Et igit̄ xp̄s inueniat in tēplo makiali: ñ in theatro: ñ in domo: ſi in ꝓtorio: ſi xp̄s volum⁹ inuenire tēplū makiale. i. ecclaz de bem⁹ freqntare. Ibi ei inuenīt xp̄s. i. saluator ad saluādū. ⁊ cū ei eccla sit loc⁹ deputat⁹ ad oꝛōes mag̃ hō se recolligit oꝛādū ⁊ deuoti⁹ q̄ in alio loc. ad q̄d et vn⁹ tēplo alteri⁹ excitat. Licz aūt dr sit vbiq; exaudiēdū. tñ tāto citius et efficati⁹ ⁊ vtilius exaudit q̄to deuoti⁹ ⁊ a plib⁹ inuocat. et inde sal⁹ ꝑcurat. Ex vtute et ꝓsecratōis eccle repmit malicia demonū: ne tñ valeāt infestare fantasijs vanis ero. tes. ibi et cōiter ad̃istrāt sacra q̄ p hoies iustificāt ⁊ saluant. ⁊ iō in his q̄ ꝑris mei sunt locis oz me eē. Inuenīt ibs in tēplo eccle militātis ⁊ multo ꝑfectius q. p fidē viuā vñ ad epb. iij. Habitare xp̄z p fidē in cordib⁹ vr̄is. ⁊ cū em xp̄s sit caput eccle. vt ait ap̄lus. ⁊ veri fideles mēbra eius optet xp̄m esse in ß tēplo, als mēbra mortua essent separata a capite. Et qz nullus pagan⁹ iudeus vel hr̄icus est vel esse pōt in tēplo hui⁹ eccle cū nō habeat fidē. iō xp̄s in eis nō est: ß diabolus. Vñ Aug⁹. Nō ex ecclesiā est diabol⁹, sic in eccla xp̄s p ß q̄si diabolo tradit q̄ ab ecclastica cōtone removef. xj. q. iij. Dis. Certū est q̄ oēs infideles sunt ex ecclastica cōtione. q̄nimo ⁊ fideles q̄ nō recte viuūt: ß dī ⁊ eccle p̄cepta trāsgrediūt̄ sm meritū nō sunt ecclia dei. vñ nec xp̄s in eis. Vñ. ß. Hiero. Eccla dei est nō his macula s. pcti. neq; rugā. s. duplicitas vel errozis. Et iō q̄sq; ē aliq; de pcti pollut⁹. s. mortalis de eccla dici nō pōt nec xp̄o subiect⁹. de pe. di. j. Ex tuo. Ex ecclaz aūt exūtib⁹. s. p fidē sine opib⁹ q̄ mortua est nō pt eē salus: ß ꝑditor dānator. sicut in figurā ꝛis q̄ repti sunt ex arcā tpe noe diluuio ꝓfert Jgit̄ summope laborādū ē vt in tēplo eccle q̄libz sit nō solū nūero: ß ⁊ merito. ⁊ ibi solū fiūt opa ꝑris celestis. i. vere vtuosa ⁊ meritoria. Vñ ⁊ alus. qz in his q̄ sunt ꝑris mei oz me eē ait xp̄s. Nō si q̄s amiserit ibm q̄ nō amittit̄ q̄d grāz: nisi p pctm mortle: reqrat cū dolore cū maria: ⁊ post triduū ⁊ nō añ. s. ptritiōis: ꝓfessiōis: ⁊ satisfactiōis. saltē in ꝓposito q̄d scdm ⁊ tertiū: ⁊ itez inueniet recuperādo gratiā amissaz. ex q̄ tēplo ascēdit ad tēplū celeste scālctōz. vbi xp̄m optet esse. vt sui electi nō solū in diuinitate; ß ⁊ hūanitate perfruātur perpetuo.

§.III. Pro declaratione ter

tie qōis ⁊ rñsiōis adūcēdū q̄ qrētes maria ⁊ ioseph ibm cū iuꝛssent tēplū. i. porticū tepli inuenert eū ibi. nō vbiq; ß i loco excellētiori. s. i medio doctor̄. nō q̄dē ociosum vel puerilia rctāte: ß audiēte ⁊ iterrogāte illos. Interrogās g̃ maría q̄d fecisti nob⁹ fic. i. cur. ⁊Rñ. qz i his q̄ ꝑris mei sr̄ oz me eē. iq̄dē q̄ scꝛpta s̄ut i lege ꝓphis ⁊ psalmis ꝑris mei. i. a pre meo dicta ⁊ revelata sūt: ⁊ qz obscura sūt. Et nebrosa (inq̄t ps.) aq̄ i nubib⁹ aer. i. valde obscura. aq̄ doctrine i ꝓphis. Et q̄ null⁹ pōt interpretari obscuritate leg⁹ ⁊ ꝓphar̄: meli⁹ ⁊ apti⁹ q̄ pōt exponere filī⁹. iō i his q̄ ꝑris mei sūt oz me eē. i. scptur̄ sacris exponēdis. Ubi nō q̄ inuenert in medio doctor̄. Di erāt doctores sacre scꝛpture: nō pbie vel aliaꝛ sciaz. i medio inuenert doctor̄. i. ꝓsonātia ⁊ pcordia eaz: nō in falsa expositiōe. Ioseph dixit dina sapia) in altissimis hito. s. doctrinis ⁊ eruditi⁹ interesse cogitatiōib⁹. nulla altio⁹ doctrina sacre scꝛpture: q̄ de diuinis pfecti⁹ ⁊ vtili⁹ loq̄t cū sciētijs. Is de mozib⁹ apti⁹ instruit tenebras erroꝛ depellit: vicia repellere facꝛ. Vñ Seuerꝰ pap. Sic stellas in exstiguit noꝛ: ita mētes fidelīū illuminātes sacre scripture firmamēto nō obscurat mūdana iniqtas. dist. xxxviij. Et Hiero. Ama studia scꝛpturaꝛ: ⁊ carnis vicia nō amab. Inuenerūt aūt ipm audiēte ⁊ interrogāte; ⁊ prudent rñdēte: dic euāg. vbi inuit eī⁹ būilitas i eo q̄ audiebat. Prou. j. Audiēs sapiēs sapiētioꝛ erit. ß i sapia crescere nō poterat: qz hēbat sciam dinā oia scientē. nō solū q̄ fuerī sunt ⁊ erūt: ß etiā q̄ de facere pōt q̄ nūq̄ faciet. Habebat aia sua sciaz btoꝛ pfectoꝛ oib⁹. Nā sciebat ex ea oia q̄ facta sūt: ⁊ q̄ fiūt ⁊ erūt. Hēbat sciam indita seu infusaz p spēs inditas rerū menti: sic hīt aie cū exeūt de corpadā cū fuit creat⁹ ⁊ angeli. hēbat ⁊ sciam exprimē quā ex his q̄ passus est didicit. Vñ q̄d ait euāg. qz xp̄s crescebat sapia: itelligit quoad oñsionē cozā hoib⁹: nō q̄d hītū. qz. s. ꝓtomag̃ crescebat etate: tāto maioꝛe sapiam oñebat in ꝓsatione sua. Cū g̃ cēt sapiētissim⁹ audiebat doctores: ⁊ iterrogabat q̄ sivellet addiscer: docēs nos i ß humilitatē vt nō recusem⁹ audire alios etiā minos. Ne cum bescam⁹ inter. gare q̄ ignoram⁹, iuxta illud. Interroga pres tuos ⁊ anūciabūt tibi: maiores tuos ⁊ dicent tibi. Qui em q̄rit: iuenit. Et q̄tū dz eē sollicit⁹ ⁊ studiosus d inter rogādū ⁊ q̄rēdū sciam: oñdit dñs Hiero. in epla ad paulinū exemplo andqr. Platonis ⁊ alioꝛ. Paul⁹ ꝑsi eūtis ad ꝓferendū cū aplis eunuchi iterrogātis a Philippo ⁊ alijs vt habes in plogo Gen. Quid aūt interrogaret nō est ꝓscriptū: ß pie credi pōt q̄ iterrogaret de scꝛtura ptinēte ad aduētū messie. Et cū doctores Hierl̃ videret ⁊ nō vere: rñdebat paudent oñdēs nō sic posse itelligi, ꝓp rōnes repugnātes q̄s adducebat. vtpote ex ꝑplu de ꝓphia iacob. Gen. xlix. Nō auferetur sceptrū de iuda ⁊c. Et de Esa. Parvulus natus est nobis. Et de Daniele quoad se ptuaginta hebdomadas ⁊ hmōi. in quibus a iudeis varie expositiones dantur: sed non vere vt habes in hystoria.

Xps inuenit in medio doctorum ⁊c.

¶ De virgine cū fuit in nuptijs que significant nuptias spiritualeꝰ inter deū ⁊ eccl̃iam. Caplm XXXVIII.

Rat ibi mat iesu. Jo.

e ij. scz in nuptijs. Nuptie iste (vt cōiter dr) fuere Jobis euāgeliste: q̄ nepos erat ꝙgis gliose ex pte mr̄is. Nā mr̄ ipi⁹ iobis ⁊ iacobi maioris q̄ dicta est maria salome nupta zebedeo: ex q̄ genuit ipos iobez ⁊ iacobū. Fuit ꝙgis gliose. Et iō vt cōsanguinea vocata fuit ad nuptias nepotis: ac fil⁹ ei⁹ cū discipul⁹. Que etsi mr̄ dī ⁊ regina celoꝛ vt hūil⁹ nō fuit dedignata nuptijs paupculi piscatoris adeo paupis vt vinū deficeret in ipis nuptijs. Cui tñ de⁹ ꝓui, puideri ordinauit a filio ei⁹ hūdi⁹ vt vere mīficor̄ passa ꝑcūdie iopū. Et pātia insla per sua ⁊ filij nō reꝓbās: ß approbās statū ꝓiugatoꝛ in timoꝛe dñi nuptias celebꝛātū; ⁊. legitur de sctō Tobia ⁊

vxore ei⁹. Et ꝑferēs statū ꝓgialēl' vidualē copl'e ꝓugali vt maioris meriti. Nā mr̄imoniū ꝓctū de pnti nō cōsummauit: ß relicta vxore viso miraculo ꝓfitis aq̄ in vinū secuta deseruit xp̄i discipulatū assumpsit: ⁊ vgo in eum ꝓmā fit. Significāt aūt he nuptie spuales nuptias celebratas int deū ⁊ eccl̃iam in gñali: vel deū ⁊ qualibet aiam in ptinuptie he qd figurant
cular. Et in oib⁹ erat ibi mr̄ iesu btā vgo maria. Quātū ad nuptias eccl̃ie nōdū est ꝙ spōs earū ei filī⁹. de quo Job. euāg. aiebat. Qui hz spōsam spōsus e. Spōsa eccl̃ia. Vñ, ppba in ꝑsona ei⁹. Et aq̄ spōsaz coronauit me coꝛona. De facte sunt in chana galile. Chana interꝑtat zel⁹. galilea vo trāsmigtio. Ex zelo. i. intēso amoꝛe filij dei ad eccl̃iaz: facte sūt iste nuptie int xp̄m ⁊ eccl̃iam. Et hic fit trāsmigtio de tenebris erroꝛ ad lucē vitaꝰ devitijs ad vtutes: de mo⁹ ad vitā gr̄e gle. Thalam⁹ hꝛ nuptiaꝝ fuit vter⁹ in quo ꝓiucta e natura dina hūane. ps. xviij. Ipe. s. xp̄s tanq̄ spōsus. ꝑce. de tha. suo. Et sic erat mr̄ iesu ibi vt ꝓncipal⁹. ipe aūt ibs sponsus vocat cū discipulis ei⁹. i. inuocat in auxiliū ab ipa eccl̃ia vt honoret: sub ueniat: mira faciat in ea. Ad q̄d etiā opat mr̄ ei⁹ apud eū intercedēs ad ꝓuidēdū defectui nr̄o.

Set hydrie quid significet

Sex aūt hydrie aq̄ sm Bedā sunt mundi etates in q̄b⁹ est aq̄ sapie salutar̄ q̄ otinet in se mysterio nuptias istas esu sacr̄m incarnatōis sub vbis hystorialib⁹. Qui q̄dē sm ꝑam ad modū aq̄ in mente ⁊ refrigerare ⁊ lauare a sordib⁹ maloꝛ moꝛ. Sed xp̄o aduenīte ꝓtialr̄ ad ipas nuptias. i. dei filio incarnato. aquā mutauit i vinū cū ꝓuit discipul' sensuꝝ p spm sctū vt itelligerēt scꝛpturas. Est igit̄ vinū sensus spual⁹ q̄ elicit ex lra seu hystoꝛijs scꝛpture. q̄ sensus vtiq; magꝛ sapi: magꝛ letificat: magꝛ calefacit mētes fidelīū q̄ sensus [illegible] sensus lral' male itellect⁹ multos fec̄ inflare vt indoctos. mētes de sua iusticia, alios ifrigidare oīnovt hereticos caloꝛe charitat⁹ ꝓuatos. Et ex ß sig̃ multū gl̃ificat⁹ ē xp̄s declarat⁹ hoib⁹ q̄ ß mysteriū ab ātiq̄s fuit ꝓꝛe tatū. Et erat mr̄ iesu ibi i illis. s. figuris defigta. Capiūt q̄ hydrie singule metretas binas vl' ternas: qz electi q̄ fuert in illꝛpib⁹ seu etatib⁹ hūert ad mēsurā certā fidē trinitat⁹ vitā iplicite vl' explicite vl' geminā dilectiōez. s. dei ⁊ pximi: q̄ sine fide esse nō pōt. fuit ß initiatū [illegible] monij in patriarchis ⁊ ꝓphetis facta ei⁹ ꝓmissiōe. ratificatū in incarnatiōe. [illegible] mmatū in gl̃ia. Apoc. xix. Beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt.

§.I. Est ergo prima hydria

ꝑma etas. Et in hac vt aqua est hystoria q̄n adā sopoꝛato formata [illegible] sponsa ei⁹ ex osse de latere suo. vñ eum [illegible] as ab extasi ait. Hoc os ex ossib⁹ meis: ⁊ caro de carne mea. ꝓpter hoc relinquet hō ꝑrem ⁊ mr̄em ⁊ adherebit vxori sue: ⁊ erūt duo i carne vna. Gen. ij. Ira hic q̄tū ad hystoriā multū edificat: ꝓsolat ⁊ mūdat. Nā ostēdit mr̄imoniū (etsi q̄d carnale) tñ institutū a deo. Et qz vxoꝛ facta ē nō de pede viri nec̄ de capite sed de latere: nō debere a viro vxoꝛ vilē ⁊ ancillā tenere: qz nō de pede. nec ꝓiuttere eā sibi dñari: qz nō de capite. sed vt socia: qz de eo facta viro subiici. fidēq; ꝓiugij alter alteri seruare. qz [illegible] singlari hō ⁊ vxoꝛi adherebit ⁊ ad hunc finē adherere. i. cōiugio vn: vt filios habeant. Et hoc est q̄d dicit. Erunt duo in carne vna. i. ad ꝓcreādū vnū corpus. s. filij. Sed cū accipiūt sensum spiritualē hic latentē melius saput ⁊ letificat mentem. Nā adā sopoꝛatus significat xp̄m adā secūdū in cruce moꝛiētē: de cuius latere formata est vxoꝛ. i. eccl̃ia gratiue: qñ sc̄z ꝓcussō lancea latere exiuit sanguis ⁊ aqua: que significāt duo ꝓcipua sacra. s. aquā baptismi q̄ est ꝓmū sacramētoꝝ ⁊ maxime efficacie sup alia. ⁊ eucharistiā q̄ est quasi vltimū sacramentoꝝ ⁊ maximū in esse. Et ex his ⁊ gratia eoꝝ ecclia est q̄si formata. Ex osse aūt facta est mulier: ⁊ ꝓ osse in viro appꝛobat⁹ est caro. qz eccl̃ia hz fortitudinē ex xp̄o: ⁊ ꝓ⁹ quasi infirmitatē hz. s. mortalitatis ex ecclia. i. ꝓpter eccl̃iam. Reliquit ꝓpter hāc sibi

§.II. Secūda hydria secū

da etas incipiēs a noe vsq; ad abraā. hui⁹ hydrie aqua ē hystoria q̄ habet Gen. vj. scz q̄ noe fabricauit arcā in q̄ saluauit tres filios ⁊ oia gña aialiū. ⁊ postea vineā plātās inebriatus est vino: discooperuitq; deorsus ab vno⁹ ab alijs duob⁹ ꝓreuerēter cooptus. Multū mūdificat aq̄ hui⁹ lre dū diligēter aduertit q̄ ꝓpter pctā pcipue carnis diluuiū dñs immisit sup terrā: vt discat q̄libet se ab his cauere: ab stinere q; se a nimietate vini ne iebriet ⁊ derideat. Docet ⁊ filij ne irrideāt parētes in suis defectibus ne incurrant maledictionē eoꝝ vt cham: ß reuerēter se hēant vt benedictiōez accipiat: vt sem ⁊ iaꝑhet. Sed mutat ß aq̄ in vinū cū ter ponit allegozice. Noe em xp̄s qui arcā fabricauit ecclesiā. in q̄ tres filij saluant. i. tres stat⁹ tinēti deū. q̄ filij sunt adoptione sc̄z ꝓiugati: ꝓlati ⁊ ꝓtinētes, multa q̄q; gña bestiarū ibi saluant. q̄ sc̄z alīq; tpe fuerūt bestiales: ß postea quersi salvant in eā. oēs aūt q̄ sunt ex eccl̃iam ꝑ defectū sc̄z fidei dilectionis charitat⁹: diluuio infernali peunt. vt docet Greg. xviij. q. j. Deus ex sola. Ipe aūt noe plāta vineaz sc̄z eccl̃iam. cui⁹ fructus sc̄z dilectōis q̄si ebri⁹ fact⁹ nudus stetit in cruce. Vñ ꝑphe iudeoꝝ signant ꝑ cham q̄ irrisit. alij duo filij sc̄z ꝑ creationē: sicut ⁊ ꝓmus reuerēter se hauerūt. ⁊ cū mag̃ honoꝛe habuerūt ignīmia ei⁹ passionis. Vñ ⁊ bñdicun. scilz greci et latini. Erat q̄ ibi mr̄ iesu in figurā cū ait dñs. Arcū meū ponā in nubibus celi. Cuq; obduxero nubib⁹ celū q̄si turbat⁹ ꝓpter pctā hoim: volēs ꝑcussō diluuiū, imittere ignis vel alio flagello mūdū ꝑcutere: apparebit arcus meus in nubib⁹. Arcus iste q̄ naturalr causat in aere ex reuerberatiōe radij solaris in nubē rozida est. b. q̄ causata est in celo eccl̃ie ex reuerberatiōe diuini amoꝛis in nubē rozidā in ipam plenā roꝛe celestis gr̄e habēs coloꝛē cerulei⁹ flexibilis mie. hyacinthinū cōtemplationis. rubicūdū gr̄e. ex qua fundit sanguis rubeus si expedit. Cum autem deus multotiēs ꝓpter pctā hoim minatus fuerit imm[illegible]ere diluuiū diuersoꝝ flagelloꝝ: apparēs arcus iste in nubib⁹. i. inter sctos cōtemplo ad intercedendum q̄si recordatus mie sue subtraxit se a flagellis imittēdis cōminatus ex arcu isto. ecce q̄ dulcius vinuz istud ⁊ magis letificatiuum q̄ aqua illa.

§.III. Tertia hydria tertia

etas ab Abraā vsq; ad dauid. i qua hr̄ q̄ moyses in deserto manēs ad pascēduz oues vidit rubum ardere ⁊ nō cōsumi ad quē ꝓgēs vt cerneret. dictū est ei vt solueret calceamētū de pedib⁹ ei⁹. Cui accedenti dñs dixit. q̄ descēderet vi[illegible]are ifrl' ⁊ liberare de ſuitute dura ꝓfitus ꝓ signa magna. Ad aquā ꝓtinet hui⁹ hydrie ꝓfectus. re q̄d dñs ait ꝑ Osee. Ducā eā i solitudine. s. aiam: ⁊ loq̄r ad cor ei⁹. oz ei⁹ semotū eē a tumultu occupationū mūdi ⁊ fantasiarū q̄ vult vacare simplicitati pascēdo oues: innocuas cogitationes ⁊ affectōes. ⁊ tūc in ꝓtemplatōe Deus mr̄ ignis ꝓsumēs est malitias nr̄as: ⁊ accedentē ad eum ꝓsolutū esse ab opib⁹ mortuis. Sz gusta vinū ex aqua ista mutatū q̄d suauis est. Ignis em in spineto: est diuinitas in hūanitate nr̄a spineā seu pūgitiua penalitate. q̄ ꝓiectio facta fulsit in incarnatiōe: in q̄ nec ignis cōsumpsit rubum: nec rubus extinxit ignem: qz nec diuinitas cōsumpsit hu

manitatē. ..eā ꝙuertēdo in ſubam deitaſ:nec diuitas ꝙuer
ſa eſt in ꝟbanitatē:ꝫ ſaluata eſt vtriuſq; nature ꝓpetas in
vna ꝑſona indeꝛ ꝑ ꝫ myſteriū vſitat' eſt ꝑplꝰ dei: erutus
de futute t..aboli. ad qđ myſteriū intelligēdū pleoptz ex
uere rões t affect'. Et erat ibi mater ieſu maria. Nā vt ca
nit eccl'. ..ipe idē rubus incōbuſtus figꝛ ỽginitatē Marie
ſeruatā:q; ipa ex ſpinis orta iudeoꝝ:nō eſt cōbuſta in ꝓce
ptu ſuo ardoze ꝓcupiſcētie vt alie mulieres:ſed viroꝝ in ea
permāſit virginitatis.

§.IIII. Quarta hydria id ē

ꝗrta etas fuit a dō vſq; ad trāſmigratiōē babylonis.in q̄
hēs hiſtoziā ſanatiōis ezechie egrotātis ad mortez ꝓpter
pctm ſuū:t ꝑm oemerita ſua mortēdo ꝓnunciatū. Cui pe
nitēti ỽe collata eſt ſanitas ſigno hui' ſanatōis ꝓſeq̄ndo ſi
bi:dato q̄ ſol in ỽzologio achaz retrocederet decē lineis
ſeu ḡdibus.qđ t factū eſt. Aq̄ iſta ſuauis eſt penitētib'. q̄
cū ꝓpter delicta ſua mereant mortē eternā. ſi vere peni
tēti:deus ſanat:t vbi ſol iuſticie eis tēdebat ad occaſuz: vt
eos ſequerent tenebre infernales elongans ab eis tenebre
t tēdit ad ortū gr̄e. Buſtet archītriclin' q̄libet ꝑlatus vel
doctoꝛ in his nuptijs aquā iſtā vinū factū t dicet. Tu ꝙ
ſeruaſti bonū vinū vſq; adhuc. Infirmato em̄ gr̄ie hūano
mortē aie t corꝑis ꝓpter pctm:ſanat q̄ tñ ex eo penitē
tia agit in q̄ eſt vnus paſſiōis inſita. Sz q̄ ſigno vel mō. ſo
le iuſticie do nō reuertēte retro decē lineis ſeu ḡdib'. No
uē linee recte ſunt nouē ordines angelo:ꝝ iuſti creati. Nā
decima eſt natura hūana recta t ipa creata in iuſticia oꝛ
ginali. Reuerſus eſt ſol retro decē iſtis line' oꝛ minoꝛ fa
ctus eſt nouē ordinib' angelo:ꝝ iuſt' ad ꝑs. Dimiſti e
paulo..m ab angelis.ſ. ꝓpr mortalitatē aſſumpta t de
cia ſe locauit:naturā aſſumēs hūanā. imo ēt ifra ipaz vſq;
deſcēdere dī.ꝓ ꝑs. Ego ſuz vmis:z nō hō.t erat ibi mr ibi
q̄ ſignificat ꝑ ỽzologiū achaz regis.de cui' regali ꝓge
nie deſcēdit ꝑ quā tranſiuit ſol ipe ỽbum factum.

§.V. Quinta hydria id eſt

q̄nta etas ē a trāſmigratiōe babylōis vſq; ad ꝟpm.t i hac
hēs hiſtoziā vt aq̄m:ꝫ ſuiū magnū qđ fecit a ſuer' mō.r
cha nūdi ꝓncipi' ſuis t ꝑplo ſtio anno impij ſui in q̄ qz
ỽoz ei' vaſthi noluit accedere: vocata ab eo ꝙ eunuchos
ire ꝓtēpſit ꝑuata fuit,ꝓꝑ ſupbiā ſuā regno t ..gio.t ſpō
ſa aſſumpta Heſter pulcherrima t hūilis.q̄ ꝑſecutōz ꝑplī
ſui ſentiēs ꝑcib' ſuis impetrauit libatōes ei' t hoſtiū per
ditionē.vt ỽ Heſter in diuiſis.c. Mūdare fa..q̄ iſta mē
tes a ſupbia t ꝑſolari in eo q̄ ſupbis ỽs reſiſtit t reꝓbat
t hūiles eraltat:acafflictos ſe inno..ētes a malis libat im
pios t iuſtos ꝑſternēs. Sz guſta vinū ei' t ſuauius erit.
Nā aſſuer' q̄ interptat btūdo.ſ.gl'oſus ỽs dñs tertio an
no regni ſui.i.ſub ētio ſtatu.ſ.gr̄e nō nature vel legis moy
ſaice:pauit ꝙuiuiū cūctis ꝓncipib'.i.aplis t diſciplis t a
liis refectōez ſacꝛoz t doctrine ſue. Ad ꝫ inuitata vaſthi.
i.ſynagoga q̄ oliz erat ỽoz q̄ſi dei ꝓpter cultū veri d.. q̄
erat in ea:q̄ ꝓꝑt ſupbiā ſuā accedere noluit credēdo. vnō
i..re ꝓbata eligit in ỽoꝛē gētilitas ꝙerſa ad fidē hūilis
Aſſuer hūilis interꝓt pulcherria vtutib', q̄ etiā ꝑſe
cutiōes patiat in ꝑplo ſuo fideli tādē libat ab hoſtib' ſu
is.Et erat ibi ..r ibu. Ipa ei figurat in heſter q̄ hūillia fit
ſpōſa dei in myſterio incarnatōis. t ipa eſt q̄ ſua interceſ
ſiōe liberatione obtinet a deo ab oppreſſiōib':ꝑſecutiōib'
t tēptationibus ꝑpli ſui fidēlis.

§.VI Sexta hydria.i.ſexta

etas ē a ꝟpo vſq; ad antixpm. In hac vt aq̄ eſt paboꝛa re
gis q̄ fecit nuptias filio ſuo ad q̄s multos vocauit: ꝫ pauci
venerūt. vñ tales nō guſtauerūt refectionē nuptiaꝝ. Ex ve
nientib' q̄ inꝑparat' acceſſit:nō veſti' veſte nuptiali cū ſui
magna ꝓfuſiōe eiect' eſt. Alij aūt q̄ acceſſerūt i decēti ỽitu
guſtarūt ſuauitatē cōuiuij. Secm̄ cozticē lutere docemur
vt vocati ad aliquā refectionē ſpūalē nō debem' remanere
nos repire in aliq̄ ꝓgregatiōe facta ad bonū faciēdum.t
mlto mīn' nō ꝑſeq̄ vel nocere talib' t ꝓtēnere:ꝫ ꝙerēdo
ad hmōi:nō vt fictōez indecēt ibi manere nō ꝙemēdo
cū alijs:q; tales ꝓfundunt. Sz vinū ei' eſt.q; rex vnūſ
de' nuptias fecit filio ſuo q̄n eū incarnari ꝓſtituit. huius
ſpōſa eſt eccl'ia.nuptie ſeu cōiuiū hui' cōiugij ē refectō
ſpūalis q̄ ex ..s epulis.puta doctrīs:ex ꝑplis ſcōz t
ſacris:miraculis t hmōi. Vocank ad has nuptias mlti ꝑ
aplos t alios ꝑdicatores. Et aliq̄ nec venire dignant:cha
ad fidē nō ꝓtūt. Et ỽoꝛ aliq̄ ex negligētia nō curātes ꝫ
ſui ſalute:ſed terrenis totalr dediti. Alij nō ſolum venire
ꝓtemnūt:ꝫ ad nuptias vocātes eos ꝑſequunt t occidunt
vt iudei t gētiles ꝑſecutores xp̄ianoꝝ. ..ōes i aia t demū
in coꝛpe ꝓſumpti et confuſi ſunt. Venī..ūt ad has nu
ptias q̄ credunt:ꝫ nō ỽtes veſtē nupti..ē cū dedecoꝛe a
rege demū expellunk t puniunt q̄ ſcz fidē etſi hēant:non
hñt charitatē. Qui ỽo fidē hñt q̄ ꝑ dilectionē opak. hi fru
unk his nuptijs:hi. ꝑ gr̄am t poſtea ꝑ gl'iam. Et erat m̄
ieſu. ibi.q̄a vt dic̄ Greg.thalam' vbi celebratū eſt iſtud cō
iugiū ſeu cōiunctio dei cū hūana natura: in q̄ eſt eccleſia
fuit vterus ỽginis. Vñ ꝑs. Ipſe tanq̄ ſpōſus ꝓcedēs de
thalamo ſuo. Et ipſa eſt mediatrix q̄ ꝓcurat nobis in his
nuptijs vinū dilectōis t deuotionis amen.

C De nuptija penitentiū. Caplm. XXXIX

Rat mater Jeſu ibi.

e Job.ij. Vltra nuptias ſeu mr̄imoniū allego
ricū inter xp̄m. t eccl'iam in generali.eſt aliꝰ
mr̄imoniū moꝛale:qđ celebrat quotidie inter deū t aiaz.
Vñ dñs ꝑ ꝓphetā Oſee.ij.ait cuilibet aie. Deſ..te
mihi in fide. Et q; fides ſuſcipit in baptiſmo.ſi tunc de
ſponſat aia xp̄o.t fit in ch̄ana galilee.i.ex zelo intēſi am
ris ad aiam:ex quo ipa aia trāſmigrat: de morte peccati
oꝛiginal.s ad gr̄am. Ch̄ana em̄ interptat zelus t galilea
trāſmigratio. Interelt ieſus vt gr̄am merito ſue paſſiōis
cōferēs t mater ei' vt mediatrix eā ꝓcurās. Sz cū puer
ꝓuenit ad vſ..rōnis:vt in plurib' recedit aia ei' a legi
timo ſpōſo deo ꝑ pctm mc..ale.t fornicat ſeu adulteriuz
cōmittit cū diuerſis. videlz inherēdo ſe t cōiū..endo per
inoꝛdinatū affectū variis creaturis:diuitijs:voluptatib'.t
honoꝛib':t..l..nōi. Cū aūt reuertit ad pniam dimittendo
vina t pctā:deus ſua pietate t dilectiōe iterū ubi deſpon
ſat:ſed in iuſticia. Vñ ..Oſee.c.ij.ait. Deſpōſabo te mihi
in ..uſticia:in iudicio:t in mia. In fide et iā deſpōſata erat
ꝑ baptiſmū:que fides nō amittit ꝑ ..ā.t ſi..omnis ma
neat. Deſponſat ꝫ ꝑ pniam que ē pars iuſticie ex pte aie
et miſerationib' ex parte dei:q; ſola mia iuſtificat pecca
toꝛem. Unde dñs ꝑ Hiere.c.iij.vulgo ỽz. Si dimiſerit vir
ỽoꝛem ſuā ſcz ꝓpter adulteriū vel ſuſpitionē eius.t rece
dēs ab eo.ſ.ỽoꝛ a viro duxerit virū alterū. Nūq̄d reūtet
ad eū vltra:nunq̄d nō cōtaminata erit:t ..ius aia deſpō
ſata deo dimittit ſpōſum deū ſcz ꝑ peccatū adulterando
ſpūaluer ..ꝫ deus dimittit aiam gr̄am ſubtrahēdo t rece
dendo ab ea. Et cuz tot fornicat:q̄t creaturas inoꝛdinate
diligit.t tñ ſi homo dedignaret talē reaſſumere in ỽoꝛē
deus nō dedignatur. Unde ſubdit. Tu autez ſcilz anima
fornicata es cū amatoꝛibus multis.t tñ reuertere ad me.
ſcz per pniam t ego ſuſcipiam te iterum in ſpōſam. Ad
cauit ad hoc cōiugium xp̄s: quia gratia quam dimiſit in
ſacr..nēto pnie merito ſue paſſionis ibi opak. Et erat ibi
mater ieſu.t ꝓcipue vocata ..invocata ſi peccatoꝛ habz
deuotionem ad eam vt ꝓcuret ſibi ſalutem.

§.I. Sex ſūt hydrie in his

Sex hydrie i hac nuptijs fuit.

..nuptijs poſite aqu.. ..ꝰificandū. De quibus Bern'. in
ſmone in epyphania dñi ait. Sex hydrie poſite ſunt his
qui poſt baptiſmū in peccata la..unt. Exunnus tunicam
peterē ſcz ꝑ baptiſmū. Sed heu pelius reinduimus eam,

Lauim' pedes noſtros t peius inq̄nauimus eos. ſcz per
actualia pctā mortalia. Prima ergo hydria eſt ꝓpunctio
de qua legim'. In quacūq; hoꝛa ingemuerit pctoꝛ omniū
iniq̄tatū eius nō recordabor. Et Chryſo. Lachryme lauāt
delictū. Secda eſt cōfeſſio. Omia ſiquidē in cōfeſſiōe la
uant.ait quidā. Tertia eſt elemoſynaꝝ largitio. Unde in
euāgelio. Date elemoſynā t oīa munda ſunt vobis. Sed
nota q̄ ait Greg'.j.q.j. Nō eſt putāda elemoſy..ſi pau
peribus diſpēſet qđ ex illicitis rebus acquirit. qđ ſcz de
bet reſtitui. Nā q̄ male accipit vt bene diſpēſet: poti' gra
uat q̄ iuuat. Quarta eſt iniuriarū re..ſſio. fin' q̄ oꝛates
dicimus. Dimitte nobis debita noſtra ſicut ꝛc.be.Aug'.de
pe.diſ.iiij.ait. Dimitte t dimittet tibi. dimiſi ꝓius dimitte
vel poſtea. Nā ſi ..dimiſeris reuoc..bo te.t quicqđ dimi
ſerā imputabo t..Quinta eſt afflictio coꝛpis. Uñ oꝛa
mus mundi ꝑ a..mentiā ipi canamus gloziā ac etiā affli
ctio flagelloꝝ dei cum patienter ferimus. Sexta eſt obe
dientia ꝓceptoꝝ ſicut audierūt diſcipuli. qđ vtinā et nos
mereamur audire. Vos mūdi eſtis ꝓpter ſermonē quē lo
cutus ſum vobis.

§.II. Hē ſex hydrie poſite

Hydrie lapidee.q̄ ꝛc.

ſunt in purificationē noſtrā.q̄ vacue ſunt t plene vēto. ſi ꝑ
fnani gl'ia obſeruank:aq̄ replenk ſi timoꝛe cuſtodiank. ait
be.Bern'. Qm̄ timoꝛ dñi fons eſt vite. Aq̄ inq̄ timoꝛ dñi ē
etſi min' ſapida.ſ.q̄ vinū:optime tñ refrigeras aiam no
ꝛis deſideriis eſtuantē. Aqua eſt que poſſit ignita inimi
ci iacula extinguere:nec illud ..ſonat q̄ aq̄ ſep ima petit
t timoꝛ ad ima cogitationē d..:t inferioꝛib' immoꝛat.
atq; hoꝛrēda loca pauida mēte perluſtrat.iuxta illud. Ua
d..noꝛtas inferi.Dec be.Bern'. Sed diuina virtute
aq̄ ma..in vinū.q̄n perfecta charitas foras mittit timoꝛ
rē.Deficiente ergo vino pfecte charitatis t feruoꝛis dicit
mater xp̄i ad filiū. Vinū nō hñt iſti.ſ.penitētes pfecte ch̄a
ritatis:ꝫ aqua timoꝛis. Cōpatīr ei ſicut mīſeꝛis:ſicut be
nigniſſima btā maria. Quid a fonte pietat' ꝓcedere pōt
niſi pietas. Quid mirū ſi pietatē exhibēt viſcera pietatis:
inquit be.Bern'. Nōne q̄ pomū tenuerit in manu dimidia
die reliqua die ꝓtepomi ſeruabit odoꝛē? Cui' q̄ viſcera
pietatis illa afficit in q̄bus no..mēbris reqeuit. Nā ate
replebit n..tē q̄ ventrē.ſ.pietate. Optat q̄ t tacite petit
penitētibus ex timoꝛe q̄ aq̄ eſt vinū dari pfecte charitatis
t leticie. Cui ſi xp̄s viſus ē dura loq̄ dic..Quid mihi t ti
bi eſt mlier nondum venerat tñ illa cui loq̄..ē nō ſe deſperāſſe. Sz
etſi nō ſibi:ſed alijs.q; illud ſciebat..nō eſſe ſine hūanitatis
oñdit infu..re charitatē pfectā q̄ excludit timoꝛē ſec..
unitatis q̄ intelligēs i pſa miſſit miniſtris vt facerent qđ
iuberet filius vt diſponeret materia ad aquā in vinū cōuer
tendā. Ad qđ facit qđ dñs iubet miniſtris ſacꝛoz vt impleāt
hydrias aq̄.ſ. timoꝛe ꝑ ꝓdicationē t admonitionē. Que
hydrie dñr lapidee.nō ꝓpter duriciā:ꝫ ꝓpter ſ..ſolitatem
pſeuerātie. Capiūt aūt mēſuras binas t ternas:q; eſt ti
moꝛ pene tpalis.ſ.punitōis legis ꝑ hoiez vel flagelloꝝ dei
ꝑ ipm timoriē:t timoꝛ gehēne ne tradat in eā de ſunt due
mensure ꝓpter q̄ duo q̄s abſtinet a malis t di..ſex de ge
nere bonoꝝ agit. Nā tertia mensura erit timoꝛ puari ſeu ex
cludi a gl'ia illa t bono gl'ie qđ vidēt ad amoꝛē mercēnarij
ꝓtinere. Sz ſi ꝑſeuerauer..pullans aqua mutak in vinuz.
q; ꝙuertit tioꝛ in ꝑfectā charitatē. Ex ꝫ de' gl'ificat t magi
firmank diſcipuli xp̄i veri fideles. Erat q̄ ibi mater ieſu ad
hmōi vinū deuotionis t ꝑfecte charitatis penitētib'..rā
dū. Uñ t legit de q̄dā moniali deuota virgis marie. q̄ cū
ſeducta a diabolo apoſtat..ſet. fctā publica meretrix. poſt
multos annos ad ꝓnias reūſa monaſterū repetēs ..abat
in magnis lamētis t ..lamētijs timēs penas infern. ꝓpr
ſcelera ſua. Et cū rogaret vna die'..m mariā vt impe
traret a filio remiſſionē pctoꝝ:lo..ebat ſibi dicēs ho..o
timuiſſe t ſic aquā cōuertit in vinū.

Exemplū

C De nuptijs mundi ꝙ ſeruentius et ſe deo dedicantium

quō beata maria ꝓſens eſt. Caplm XL

Rat mater ieſu ibi ſcz

e in nuptijs. Jo.ij. Poſt nuptias ..ūales cōſ
etiā laiq̄ ſunt alie nuptie q̄ (vt ꝑfectiores) his
ſolis ꝙueniūt q̄ deo aia t coꝛpe totali' ſe dedicauerunt.vt
dicere valeat talis aia illud btē agneſ. Ipſi ſum deſpōſa
ta.cui āgeli fuſūt.cuius pulchritudine ſol t luna miranꝰ:
anulo ſuo ſubarrauit me fidelis amoꝛis vt nullū aliū ꝓter
eū amatoꝛē admittā.ꝛdidit auribus meis ineſtimabiles
margaritas ỽboꝝ ſuoꝝ inter cetera di. Audi filia. O oia
mādata mea:filia ꝑ creatiōez ꝓcipuā:q; ꝓticeps vitaꝫ:co
gnitōis amoꝛis t bonitaꝫ. audi voces inānas q̄b' in te lo
quit' dñs,vide.ꝑfidera quāta ſit erga te dignatio dei tui q̄
ꝓ te a deo exiuit t vēit in mūdū,ꝓ te moꝛt..ionū accepit
i cruce.te lauit ſanguie ſuo a pctis tuis vt decoꝛē accipes
te fecit ſociā menſe:ſociā regni ſui: ſociā thalami ſui:vt te
introducat demū rex in cubiculū ſuū. Uide q̄d iā ō ſpōſo
deo tuo ſentias gr̄tū de eo ꝑſumas vide q̄b' brachijs cha
ritaſ ꝑicarte reamādus t ꝛaplecteꝰ? fit:q̄ tāti te eſtimauit.
imo q̄ tāti te fecit. Inclina aurē tuā ad obediēdū paratꝛ
pna ad oēm volūtatē ei'. Obliuiſcere ꝑplm tuū.ſ.carua
les affectus:ſeculares moꝛes didiſce.t domuz patrīs tui
amoꝛē ꝓſanguineoꝝ ſuꝑbiā in q̄ diabol' ḥitat ꝓſuetudines
noxias t vitia obliuiſcere. t cōcupi..et rex decoꝛē tuum.
adeo vt te ſpōſum ſpāli modo accipiat ꝑ ſtatū ꝑfectōis vt
religiōis. Facte ſunt he nuptie in ch̄ana galilee.i. in ma
gno zelo amoꝛis:ex q̄ qs trāſit de ſeculo ad dei totale obſe
quiū. In hi..eſt ieſus.i.ꝙerſatio eius cū diſcipulis eius
ſcz caſtita..uptaꝝ t obedictie. Eſt t ibi mr̄ ieſu magꝛa
..ulitas. Hā aūt de..ōſata aia religioſa illi nupti..ꝓtā
diū celebrāt. Nā cena q̄dē in celo i aula etna ꝓparat' vbi
vinū feruoꝛis charitaſ ꝑfecte letificās coꝛ nō deficiet: q̄a
ibi mebriabunk ab vbtate dom' illi' ait ps. Dic aūt i vite
pñtis nuptijs alīoꝝ deficit vinū.ſ. feruoꝛis t feruēs cha
ritaſ.ita vt nos ..ederet viuere.ait ..plꝰ paul' ꝑfectiſſim'
Brūs bern'.in ſmo.ad frēs ſ..os ait. Quotiēs mihi nece
eſt frēs ꝑ lachrymas q̄rimonias vr̄as exoꝛare mr̄es mie
vt ſuggerat benignitſſimo filio ſuo qm̄ vinū nō habeat.t
..dico vobis charitſſimi.ſi pie a..ob pulſata fuerit nō de
erit necēſſitati nr̄e:qm̄ miſeꝛicoꝛs eſt t mr̄..Nā ſi cōpaſſa
eſt vecūdie ..oꝛ a q̄b' fuit inuitata.mlto magis cōpatiet
nob ſi pie fuerit..invocata. placēt em̄ ille nuptie nr̄e t ꝓti
nēt ad eā.mlto magꝛ illis. Sz quē nō mouerat id qđ i nu
ptijs rndit ..ignſſim' dñs ſcrtſſime mr̄i ſue. Quid mihi
t tibi ē mulier? Quid ptines ad illā q̄ris.cū ſis bñdictus
fruct' vētris ei? imme..lati. Nōne ipſa eſt q̄ ſaluo pudoꝛe
ꝓcepit t ſine coꝛruꝑc..te pepit. Nōne ipa ē ..cui' vtero
nouē mēſib' es moꝛat'.cui' ỽginei vberib' lactaꝛ' es.cū
q̄ cū..ſſes ānoꝝ de hierlm cū ea deſcēdiſti t eras ſub
dit' illi. Nūc ꝫ q̄d moleſt' es illi di. Quid mihi t tibi:ſed
manifeſte iā video:q; nō velut indignās aut ꝓfunderevo
l..ỽginis t mr̄is tenerā vecūdiā dixerī.q̄d mihi t tibi.cū
venerit' ad te iuꝛ ꝓceptū ei' miſtris q̄n ait. Quodcūq;
dixerit vobis facite.mihil cūctat' facias qđ ſuggeſſit. Ut
q̄d ꝫ fratres vt q̄d ſic rndērat.puꝫ vtiq; ꝓpter nos vt
uerſos ad dñm:nā nō ſollicitet ..rnaliu cura parentū t ne
ceſſitudines ille nō impediēt exercitum ſpuale. Quādiu
em̄ de..mūdo ſum' debitoꝛes nos ꝓſtat eſſ..arētibus. At
poſtq̄ religio poſt..t: quoniā ipſe matri et tali matri ſic
reſpondit, Quid mihi t tibi eſt mulier?

Exemplū

Universidad de Deusto
Biblio

§.I. Sed videam' iã quid

sequit. Erãt ibi ĩnãt ex hydrie posite ꝫ purificationẽ iu-
deoꝝ: vl ex ꝑ potes manifesti' aduertere nõ plenit udinẽ: ꝫ
ꝓparationẽ eẽ nuptiaꝝ vbi nimiꝝ ad huc op' est purifica-
tiõe. Desponsatõis nuptie iste sunt nõ copulatõis: ablt eĩ
vt in illis nuptijs. s. gℓe trũphãtis ecclie foze vasa purifica
tõis. Si ne macla eĩ sunt añ thronũ dei. Nũc tacꝫ lauan
di tps est nũc purificationẽ puꝛz eẽ nečariã qñ nẽo mũd'
a sozde nec infans vni' dlei sup terrã. Nũc lgĩt ablut spõ
sa. nũc purificaꝝ vt in celestib' nuptijs spõsa sine macula
ꝑsenteꝛ. Queram' igĩt sex hydrias in qb' purificatio iu
deoꝝ. i. ꝓfitentiũ ablutio fiat. Nã si dixerim' qꝫ: pctm nõ ha
bem' vitas in nobis nõ est. Veritas inquã q nos liberat:
nos lauat: nos saluat: qõ si ꝓfiteamur pctã nr̃a nõ deerunt
veris iudeis. i. ꝓfitẽtib' purificatiõis hydrie. qm̃ fidelis est
de' q remittat pctã nr̃a ꝛ emũdat nos ab oi iniq̃tate. Er
go ser hydrias ser obſuantias arbitroꝝ eẽ qs ad purificã
dũ cõfitentiũ corda scti pres inſtituere. Prima g̃ est ꝓtmẽ
tia castitat̃ qua diluiť q̃cd añ luxuria inquinauit. Scda ẽ
ieiunĩũ vt qõ maculauerat crapula: nũc abſtinẽtia mũdet.
ꝛ mũdi p abſtmẽtiaꝝ ꝛpo canam' gℓiaꝝ: p segniciẽ ꝛ ocioſi
tatẽ que inimica est aie mlras ꝓtraxim' ꝛ des ꝺei sniam
in sudore vultus nr̃o nõ alieno pane vescẽtes ꝑpter ꝺ ter
... hydria nobis apt mik. vt sordes ille in laboze manuꝝ
diluanť. vel exercitio lcõnis sacre. Sic p somnolẽtiaꝝ ce
raꝫ noctiũ ꝛ tenebraꝝ opa multa deliq̃mus. Jõ ẽrta hy
dria vigiliaꝝ. s. obſuantia ponit vt nocte surgẽtes ad cõfi
tendũ deo nũc bonas noctes ꝓterĩti tpis redimam'. Jam
vo de lingua qs nesciat q̃tuꝫ inq̃nauerit no ꝓfaniloquio
ꝛ men cia p detractiões ꝛ adulatiõ. p verba malicie.
ue iactantie pro his omĩb' necessaria est hydria quita filẽ
tiũ. scz custodia religiõis ꝛ in quo est fortitudo nr̃a. Sexta
quaꝫ hydria disciplina est. qua nõ nr̃o arbitrio viuimus.
sed alieno vt totũ deleať q̃cd indisciplinate viuẽdo deliq̃
mus. Lapidea sunt hec ꝺura quidẽ: sed n cesse hẽmus in
his lauari. Attramẽ in eo q ꝺ unt hydrie lapidee. nõ solũ
du ricia: sed multo melius soliditas potest intelligi qm̃ nõ
lauant nisi firma ſtabilitate permanserint. vt scilz quis in
his perseueret.

§.II. Fit aũt dominus mi-

stris. Implete hydrias aq̃. Quid sibi vult ille nr̃o dñicũ dcm
Ministri sollicĩti sunt de vini penuria. ꝛ tu dicis implete hy
drias aq̃. illi de poculis cogitãt ꝛ quõ ꝑcipis: ut vasa puri
ficatiõis impleant aq̃ nobis q̃ ministri sum' ꝛ ieruĩ ꝑpter
xp̃m ꝑcipiť implere hydrias aq̃ qꝫ ties deest vinũ. Ac si
dicať. illi ꝛ uotionẽ desiderãt vinũ reqrũt: feruoꝛẽ flagi-
tant. sed nõdũ venit hora mea. Et iõ implete hydrias aq̃.
Que est eĩ aqua sapie salutaris etsi nõ adeo suauis: nisi
fons viteꝛ initiũ sapie timoꝛ dñi. Dicit ergo ministris. In
cutite metũ: ex spũ timoris nõ tam vasa q̃ corda implete.
qrvt ad charitatẽ. s. feruentẽ pueniant initiãti sunt a timo
re. vt dicant ꝛ ipi. A timoze tuo dñe cõcepim' ꝛ pepimus
spũ. s. feruoꝛẽ salutis. Sed quõ implebunt hydrie ꝑdi
cat euangelista: capiẽtes singule. s. hydrie metretes bi
nas ꝛ ternas. Que sunt ꝺe metrete: q terna vtiq̃ duplex
timoꝛ cõis oibus not'. Certi' minus cõis ꝛ min' nr̃us
Prim' timoꝛ est ne cruciemur i gehẽna. i. timoze inferna-
lis. Scõs ne exclusi a visione dei ꝓtmeamur in illa ineffabi
li gloria. Tertius replet animã omĩno sollicitudine timen
dã ne forte repellať a gratia. Equidẽ omnis timoꝛ sicut aq̃
extinguit ignẽ ita extinguit pcti ꝓcupiscentiã: sed his ma
xime ca ad oẽm tẽptationẽ occurrerit ne forte contingat
amittere gratiaꝫ. vt sibi derelictus homo labať de malo in
peius. Precepit ergo dñs hydrias aqua impleri. Sũt eĩ
aliquãdo vacue ꝛ plene vẽto. cũ scz illa sex obseruanť ꝓ
pter vanã gloriã. vt fatue virgines in quaꝫ vasis oleũ non
habeť. Interduꝫ qõ pene est plene sunt: ꝫ veneno qõ est
inuidia: murmur: rancoꝛ animi: detractioꝛ ꝛ hmõi. ꝑpter
ea ne subintrẽt ista dũ vinũ deest: iubemur. s. plani ꝛ do
ctores implere hydrias aq̃. vt. s. obseruenť mãdata in ti
moze dñi q̃ tũc mutanť in vinũ: cũ pfecta charitas foras
mittit timoꝛẽ: ꝛ implenť oia feruoꝛe spũs ꝛ vereda deuo
tione. Hec oia in scõꝛ tertio. §. b. Bern̄. in sermone illo.

Loopať ad ista mr̃ iesu dicẽdo suggerẽdo mẽtib' pze
fidentiã ꝛ faciať oõ dicit filĩ'. pni in pcuratiõe ꝛ el' etiã
supplicatiõe. aq̃ mutať in vinũ a xpo: tũ etsi erat ibi mat̃
iesu spũaliter in his nuptijs quib' qui se totũ dedicat deo
vñ ꝛ sepe appet a ꝓsolas eos. Sicut btõ Dñico cũ vidã
in celo fratres suos sub chlamyde sua btõ Thome de aq̃
no: cũ dei mr̃ cũ mulcet alloquto. btõ ffrãcisco cũ appuit
in eccl̃ia scte marie de angelis. Johãn damasceno mo
nacho: cũ manũ sibi abscisam: q: fuerat accusat' ꝫ falso.
qꝫ ꝓhibitionẽ tractauerat scribẽdo epl̃ inimico cuidã
principi impatoꝛis sibi restituit ꝛ famã recupauit.

¶ De doloze maximo beate marie in passione filĩ': ꝛ etiã
hic de contrarijs ad salutationẽ. Caplm. XLI

Tabat iuxta crucem

s mater iesu. Joh. xix. Tanta est pleras huius
vgis mr̃is ñ solũ erga filiuꝫ naturalẽ iuꝛ cui'
crucẽ stabat. ꝫ ꝛ erga filios suos adoptiuos. tãta facilas
impetrãdi qõ velit apud deuꝫ ꝓtem. vt sermocinãtes q̃
nutrices ꝓpꝛoꝝ nõ aliũde ꝓhibeant la c doctrine p eos ꝓ
nandũ nisi meritis ei' ꝛ precib' ꝓcuratũ. ad qõ efficẽdã
cythara dulcisone salutatiois ad eã vtunť. Sz cõsuendo
eccl̃ie cũ de passiõe filĩ' e su est ꝓmo: ꝑdicãti dicẽ videť
illud qõ Helyse' ꝓphã ait Giezi discipulo suo de sunami
te mortẽ vnigeniti sui deplozãt. iiij. Reg. iiij. scz ꝺ
eã: aia eĩ ei' in amaritudie est. q. d. nõ salutes. cythara
illa angelice salutatiõis in luctum verſa appet. Nã quo
ad ei nũc dicere valem' ab a qõ est fine: ꝛ ve deriuam: q
dolozibus plena el . vt dicere valeat illud Michee. Ve
aie mee: qꝫ defecit timoraťa terra filius me' quẽ impleuit
spũs timoris dñi. Mariã apte nũcupare nõ possum' ꝓ
ut dña vel illuminatriꝛ interpťat: cũ satis obscura qñ luna
eclypsata im... iať. Nolite ꝫ vocare me noemi. i. pulchrã
ꝺvocate me mara. i. amara... qꝫ amaritudine repleuit me
dñs. Dicere põt cũ illa noemi que de felicita ad infoꝛ
tuniũ deuenerat ruth nõ gℓa plena: ꝫ vacua iudicoꝛ ho
die flectã eĩ gen a mea ad ꝓtem dñi mei iesu vt miſere
tur filĩ cõis ꝛ me nõ audit. Deprecoꝛ ipm filiũ vt suis ver
bis mellifluis me cõsoleť. mihi nõ loquiť nisi illud. Ecce
fil s tuus. qõ verbũ vt gladi' pertrãsiuit aiam meã: cum
ꝓ magistro ꝛ filio mihi datus discipulus. Judeis supplĩ
coꝛ: vt ãmonendo filio meo cõpatiantur ꝛ ipsi cõtumelias
ꝛ subsannationes adiũgunt. Mortẽ inuoco vt post filiuꝫ
non superstes remaneam: fugit a me. Juxta crucem stat
ad ipam amo. Flecte ramos arboꝛ alta tensa laxa visce
ra. vt deosculer filiũ meũ ꝛ rigiditaꝛ inobil' pseueret. Dña
tecũ vtiq̃ in me vsq̃ huc dñs filĩ' fuit mecũ: me cõfortãs:
me reficiens: ꝛ ego secũ ipm sequens. verba eius dulcio
ra super mel ꝛ fauũ: audiens mirabilia eius: videns ꝛ glo
riã dei ex ei' operib' magnificari perspiciens. nunc autẽ
me relinquť: aiam coꝛpoze egredientẽ patri recõmendãs
Benedictã me in mulieribus angelus dixit: que nunc in
felicioꝛ cunctis mulieribus inuenioꝛ. Nã que mater vnq̃
fuit que in ꝓsentia filĩ' cõstituta: angustijs ꝛ afflictionũ
bus circũdati nõ valuerit vel in aliquo refrigerũ ꝑstare
Judeo eum ad mortẽ: vsq̃ fitientẽ ex maximis penis. nec
potũ aque frigide ꝓrigere valeo: ꝫ video spongiã ace
to plenã ꝛ felle ad os ei' apponi. Etsi felix fuit ꝛ bñdicta i
mulieribus in partu eius non sentiens doloꝛẽ: sed mihi vi
deo reseruatos ꝛ nc adauctos. qm̃ nulla mater tantus
doꝛẽ vnq̃ sensit in ꝑtu filĩ. sicut nunc ego in passione
xp̃i. Sed nec martyr aliqs vel aliq̃ in suis partijs crucia
bus vnq̃ tantam penam passus est vt nunc ego. Et ꝛ bo

ꝓ. cãdela
rũ accẽsio
q̃d signifi
cat ꝛc.

nedict' fruct' ventris mei iesus cui oẽs maledicũt iudeiꝛ
gentiles. vn' cũ appellat malefactoꝛẽ: ali' sedicios um: alĩ
blasphematoꝛẽ. multi ambitiosum regnũ vsurpare volen
tem. reliq̃ mẽdacẽ aut seductoꝛẽ: vrbmis ꝛ nõ hõ oppꝛo
briũ hoim ꝛ abiectio plebis est effect'. qꝫ ꝛ ꝑm legẽ male
dictus ois q̃ pendet in ligno. i. infamis. Exquo ẽim luctu
versa apparet cythara illa angelice lutatio dimitte
eã vt non salutes. ꝫ nihilomin' cũ ea iuxta crucẽ maneas
ipam meditãdo: ipam adoꝛãdo: ipam salutãdo: ꝛ ei' auri
liũ implozãdo: ꝛ dicẽdo. O crux aue spes vnica hoc pas
siõis tpe: auge pijs iustitiã reisq̃ dona veniã. Stabat igi
tur iuxta crucẽ eius mater iesu. Jn quib' verbis tria pol
sunt notari de vi ne maria.

¶ Sanctitatis cellentia incõpabilis. Stabat.

¶ Penalitatis inẽtia ineffabilis. Juxta crucẽ.

¶ Propinq̃tatis attinẽtia venerabilis. Mr̃ iesu.

§.I. Quantũ ad primũ cuꝫ

ſtare di
cit de cre
atoꝛe cre
atura. sed
alr ꝛ alr.
quõ.

dr̃. Stabat. Repim' in scripturis ſtare dici de creatoꝛe ꝛ
de creatura: ꝫ alr ꝛ alr. Nã ſtare de creatoꝛe dr̃ ꝑpr in u
tabilitatẽ. De creatura aũt ꝑpter vtuositatẽ seu scitatẽ.
Stat ad iudicandũ dñs dicit. Esayas de deo vero. qꝫ etiã
de' ait ꝑ Job. Apoc. iij. Ego sto ad ostiũ. s. aie. ꝛ pulso. s.
spirãdo ꝛ illustrãdo intellectũ q̃ est ostiũ aie. si qs apuerit
mihi ianuã hic acceptãdo: intrabo ad illã ꝑ gℓam cenãdo
cũ illo ꝛ ipse mecũ. precipue de gno assato in cruce ĩgne
charitatis reficiẽdo. Jn his tẽ go sto semp immot' ꝛ in
nariabilis. ego ẽim de' q̃ nõ m t dicit ipse Malach. iij.
Creatura vo stare dr̃ cũ iuste ꝛ sctẽ viuit nõ cadẽdo i pec
ca Eccli. ij. dr̃. Sta in iustitia ꝛ timoꝛe. s. nõ cadẽ
di. ꝑm ad apli. Qui stat. s. in vtute: videat ne cadat. Et
Boeci' de deo ait. Stabilisq̃ manẽs dãs cũcta moueri.
Stabat ergo beata virgo maria nõ in sensibilitate vel in
mutabilitate: sed sanctitate. Et hoc mplr.

¶ Stabat fide leuata.

¶ Stabat peccato nõ inclinata.

¶ Stabat dei voluntati cõformata.

De ꝑmo dicit apls ad Rom. xj. de quolibet fideli. Tu
fide stas. Anima eĩm rectitudo mẽtis ẽ vera fides. funda
mẽtũ vtu pe qd ẽ pallios oẽs apli ꝛ discipuli xp̃i qui
pri' stabãt fide elevati ad xp̃m credendũ nõ dubiũ verũ ho
minẽ: ꝫ ꝛ ũ deũ. Vñ Petr' ꝑ oib' dixerat. Tu es xp̃s
filĩ' dei viui. Mat. xvj. Oẽs ps i sunt in infidelitatẽ.
Et sicut cũ capt' fuit xp̃s in ligno a iudeis oẽs corpe ab
eo fugerũt dicũ uãgelisteꝛ ita ꝛ mẽte credentes q
eũ ee verũ poiem sctm ꝛ iustũ virũ ꝑpbam in ope ꝛ ꝛmo
ne: ꝫ nõ verũ deũ cernẽtes passionẽ ei' tã ignominiosam.
Quãuis eĩm Petr' ꝛ Jobes post fugã eiꝰ reuĩ sint ad eũdũ
post magrm captũ: petr' tñ seqbať eũ a lõge ne agnosce
reť vt discipul'. qnimo ꝛ ipm cũ iuramẽto negauit se nõ
eẽ. Jobes etiãsq̃ ad crucẽ secut' iuꝛ crucẽ stabat corpe:
a lõge tñ mẽte. nec ipe agĩces dinitatẽ. Sola btã vgo sta
bat fide eleuata ꝛ fixa de ei' dinitate: exꝑctãs idubie suã
tertia die resurrectiõẽ vt merito dicať marꝰ sola a stãdo
ꝛ lumẽ fidei mũdo naufrago retinẽdo. Jn huius signũ tri
duano officio dñice passiõis cũ. xv. cãdele accẽse firmenť
añ altare ꝑaulati ꝛ succes ne oẽs extiguũť: solavna accẽ
sa absc̃odiť q̃ post officiũ oib' ꝑferť ad illuiandũ. xv. can
dele accẽse designãt. xij. apl̃os ꝛ tres marias: magdale
ne: salome: ꝛ alphei: q̃ ꝑ ceteꝛs cũ apl̃is videbanť fi illu
strate ꝛ firmate. Sz in illo triduo oẽs extincti sũt luie fidei
deitaꝫ xp̃i: solũ i vgie remasit lumẽ fidei occultũ: qõ post
eas oib' ꝓfactũ ẽ ad oẽs suo exẽplo illuiandũ. Hic ẽ
q nõ accessit mane dñ sue resurrectiõis ad monumẽtũ
cũ ꝑfu marijs: nõ q: min' arderet ne ad filĩũ: ꝫ q
pectabat eũ r̃surrectũ se eẽ visur oẽs. ꝛ iõ fi qrebat
uẽtẽ cũ mortuis vt illa. Quãtũ ad scõs stabat a pctõ nõ
iclinata: nõ iacebat: nõ ledebat: nñ curua erat: ꝫ stabat. Ja
cet qs i pctõ ꝑ pnãm opationẽ. Sedet ꝑ mentẽ ꝓsensioẽ
Jnclinat ꝑ sensualẽ delectationẽ. Omnes nos cecidimus
qñ foliũ scz a pfectõe vtutis: saltẽ qad cõplacẽtiã sensualẽ
vbi cõsistit veniale. Nã vt ait btus Aug. Si o sci ꝛ sctẽ
inꝛogari fuissent dũ hic viueret vtrũ pctm̃ haberẽt. omnis
rideret illud Job. in cap. Si dixerim' qꝫ pctm̃ nõ habe
im' vitas in nobis nõ est. Excepta hac sctã vgine. de q̃ cuꝫ
de pctis agit nulla ꝓrsus de ea volo hr̃e mẽtionẽ. Nõ g̃
cecidit nec in veniale. De q̃ Salo. Septies i die cadit iu
stus: ꝫ semp stabat. Ad qõ etiã hoꝛtabať apl's discipulos
dicẽs. State g̃ succincti lumbos vr̃os in vitate scz ne de
lectatio venialis sit in vobis ꝑ posse. Et m̃ cũ beata virgo
fuerit immunis ab oĩ pctõ voluit ipam deus expiri tantã
passionẽ in morte filĩ quantã nũq̃ vllus m tyr sustinuit
in sua passiõe. vt dicit btus Hiero. Hinc discas nõ turbari
nõ mirari si videas sctos ꝛ sctas multa aduersa sustinere
in mũdo. Sed intellige vbũ Salo. in pũ. iij. Quẽ diligit
deus corripit: ꝛ flagellat oẽm filiũ quẽ recipit. naz vt dicit
apls ad Ro. viij. Proprio filio suo nõ pepcit deus: ita nec
matri eius: cũ tm nullũ haberet pctm̃. Et si qs bñ ꝓsideret
inueniet ꝑ q̃ acceptioꝛ fuit deo ꝛ sanctioꝛ: ille magꝭ afflice
est in mũdo. nõ quidẽ ad purgationẽ pctoꝝ que habeant
cũ nullã habuerit go btã: ꝫ ad mai' meritũ ꝛ premiũ cõ
sequẽdũ. Sta g̃ sup pedes tuos dicit dñs Ezech. j. Sup
affectus ne cadas. Quantũ ad tert tabat beata maria
firma volũtari dei ꝓformãs se. Ad qõ hoꝛtať apl's fidelis
ad Phil. iij. dicẽs. Sic state in dño charissimi. s. ꝓformã
do vos volũtati dei. Sciebat btã vgo ꝙ dei volũtas erat
filiũ suũ pa ꝛ ꝑpter hoc in mũdũ venerat. ꝛ scripture
sibi sar noter erat nunciabãt: q̃ falli nõ poterat. Et cuꝫ
in oib' requiẽ qreret: vt de ipsa canit: q̃ nõ alit̃ ve rit
ꝛ possidet nisi ꝓformãdo se diuine volũtati ꝑm rõnẽ. ideo
stabat. nõ murmurabat ꝙ filĩ' innocẽtissim' pateret. non
blasphemabat iudeos. ꝙ ab eis q̃bus tot fecerat bñficia
tã crudel' tractat . Non vindicta a deo petebat ꝙ illi a
terra viui absorberent vt mereban nõ capillos vel vultũ
scindebat: qꝫ vidua ꝛ sine filio solatioꝛe remanebat: ꝫ sta
bat verecũda: modesta: lachrymis plena: doloꝛib' imersa.
Amb. O dñe q̃s fontes lachrymarũ dicam erupisse de pu
dicis mis oculis tuis cũ attẽderes vnicũ tuũ innocentẽ
coram te flagellari: ligari: mactari. et carne de carne tua ab
impijs crud dissecari. Et tñ ita dine volũtati cõformis
fuisti: vt saluti humani gℓis auidissima esses: vt dicere au
deã. ꝙ si null' fuisset reptus q̃ filiũ crucifigeret ad hoc vt
seqrẽt salu oĩm: ꝛ adimpleret volũtas dei fin rõnez: fi
oportuisset ipa posuisset in crucẽ. Neq̃ eĩm credendũ est
minoris fuisse pfectõ ꝛ obedietie ad deũ q̃ obtaam quã
ꝓpriũ filiũ obtulit deus in sacrificiũ ꝓprijs man occidẽ
dũ ꝛ cõburendũ. Stabat g̃ fixa in dei voluntate.

§.II. Jn secũda parte noꝛ

tat penalitat eminẽtia ineffabilis: qꝫ iuꝛ crucẽ. Ubi aduer
tẽ qꝫ aliqs stat in cruce. Stat aliqs iuꝛ crucẽ. Aliquis
lõge a cruce. Jn cruce fuit sol' xp̃s. i. in mario cruciatu
tot'. Crux eĩm dr̃a cruciatuꝝ ꝛ magnũ cruciatũ sustinet
vim sustinet. iij. q. j. nulli dubiũ. Dicit aũt ps. in ꝑsona xp̃i
Vim faciebat q̃ qrebãt aiaz me. i. vitã tollere. in oib' eĩm
illis locis in q̃bus estimatũ est vitã hois cõsistere fecerũt
maxima vim. Nam cũ aliq̃ dicũt vitã repir in capite. alij
in coꝛde vel epate. alij in sanguine. in oibus illis locis fe
cerunt maximã vim. Jn capu ꝑ coꝛonã spineaz in coꝛde
ꝑ aptionẽ lateris. Jn epate vel sanguie ꝑ flagella in doꝛ
so. ꝛ clauos in manibus et in pedibus vn tor' sanguis
exiit. Jn cruce g̃ totus in vi cruciat' et solus. vñ ipse ait
Esa. liij. Torcular scz crucis calcaui solus: ꝛ de gẽtib' nõ
est vir mecũ. Et in ps. Singlariter sum ego donec trãseã
scz ex b mũdo ad pr : qꝫ ipe solus nõ erat subdit' mortẽ
ex debito. tamẽ ipe us peccata nostra sup lignũ crucis
in coꝛpe suo. i. penã peccatoꝝ portauit. ipse solus fuit in
passione sine cõsolatione, cu alij qui passi sunt habue

Universidad de Deusto
Biblioteca

rũt aliq̃ refrigeriũ.vt dicẽt. vñ q̃ i horto orauit p calice passiõis trãsferẽdo auulsus est a discipulis q̃tũ iactus est lapidis.vt ds Lu.xxij.ad innuẽdũ q̃ tãta distãtia est inter cruciatũ xpi in passiõe cruciatũ alioꝝ sctoꝝ q̃tum distat purus hõ a xpo. Petra eñ seu lapis alt apls est xps: q̃ qsi i infinitũ dist̃at in pfectiõe ab alijs. Remoti a cruce sunt oẽs illi q̃ nolũt sustinere aduersa in mũdo. sed murmurãt ꝫ deũ. Nec cõpatiunt xpo:etsi sustinẽt inuiti ꝫ agũt. Jiti etsi iuxta crucẽ esse ỹdeant.in q̃tũ patiunt corpe quidem sunt iuxta sed nõ mẽte. Et files sunt latroni a sinistris christi qui crucifixus cũ xpo blasphemabat eũ cum alijs eo q̃ nõ liberaret eũ a pena.quã inuitus sustinebat. vñ r repro bat. Silles ſmoni cireneo.q̃ angariat fuit portare crucẽ post xpm. Juxta crucẽvo stant oẽs electi q̃ vt mẽbra xpi carne suã crucifixerũt cũ vitijs r concupiscẽtijs. vt alt apls. Qui nõ solũ patiẽter aduersa ferũt: sed gaudẽt q̃m digni habiti sunt p noie Jesu cõtumelias pati. Qui cõpatiunt dolorib̃ r afflictiõib̃ eius q̃s p eis ẽ passus. Jmitãtur hi latronẽ qui iuxta crucẽ fuit a dextris arguentẽ socium eo q̃ patiẽter ferebat crucẽ:r se dignũ proclamantẽ tãtis penis. Et nos q̃dẽ iuste:nã digna factis recipim̃ excusantẽ xpm.r cõpatiẽtẽ tãte innocẽtie. Dic̃o nil mali egit:rogantẽ illũ vt deũ pro salute aie. Memento mei dñe dũvene is in regnũ tuũ Lxxiij. Bigit sentiẽtes q̃ dn xpo Jesu fuit.cũ nõ deceat sub capite spinoso mẽbra fieri delicatuz. dicũt cũ affectu r effectu illud ps. Calicẽ salutaris accipiã r volũtarie bibendo: r nomẽ dñi inuocabo. vt me adiuuet ad sumẽdũ r nõ horrẽdũ.vt sim iuxta crucẽ r inde a dextris eius collocatus. Nullus fuit cũ xpo in cru sustinẽdo.s. tantã penã quantã ipe.ꝫ nec paulus quis eñ dicat cruci xus fuit:nõ dicit q̃ fit affix̃ crucifixi xpi:sed sue q̃s eñ ferre posset crucẽ xpi:certe nullus. Oẽs igit sancti iuxta crucẽ stant ppinquius tñ alter altero. Nullus aũt ppinquior ad eã mrẽ eius r meritoꝝ:cũ eẽt illud corpus de ei⁹ suba. licet alia pson ab ea pmarie igit stabat iuxta crucẽ mr eius pro pinquissima in dolorib̃ pati cere posset illud Threno. O vos oẽes q̃ trãsitis p viã.s.vite pñtis.vñ dicimur viatores attẽdite r videte si est dolor sicut dolor me⁹. Tũc impleta est in ea ppbia symeonis dicẽtis. Tua ipsius aiam̃ pertransibit gladi⁹ Lu. ij. Aniam̃ siq̃dẽ intellectiua pertransibit gladi⁹ vbi dei penetrabilioꝝ omi gladio ancipiti tũc ruminando r intelligẽdo scripturas. q̃ oñdit imẽsitatẽ doloris xpi in passiõe xpi. Jta vidz exponere be. Amb. Et ex hui⁹ meditatiõe gladius doloris ei⁹ pertransiuit aiam̃ sensitiuã:nec istud est ꝺtra id q̃d dictũ est.s.sc̃z q̃ btã maria erat confoꝛ mis volũtati dei:q̃ volebat filiũ suũ pati. Nã sicut de xpo eius filio dicim⁹.q̃ sm voluntatẽ renalẽ volebat pati. r nñ ꝫ partẽ sensitiuã summe doluit:r acerbissimos passus est dolores:qꝛ vt ait Esa.liij. Vere dolores nros ipe portauit. ita r mater ei⁹ cũ stabat iuxta crucẽ sm rõnẽ assentiebat q̃ filiꝰ pateret r quiera erat. Sm sensualitatẽ summe dolebat vt merito dicat. Attẽdite r videte si est dolor similis sicẽ doloꝛ me⁹. Nouerat vtiq̃ sacras lras r spũscõ revelate optime intelligebat. Et ex his r naturali rõne triplicater poterat deprehẽdere imẽsitatẽ doloris in filio patiẽte, Qui erat sibi gladius summe afflictiõis nec ei filius,

¶ Ex passiõis causalitate,

¶ Ex afflictionis puritate.

¶ Ex cruciatiõis circũstãtialitate.

Cõsiderãdo cãs passiõis filij mei videte si est dolor sicẽ doloꝛ me⁹. Cõsidero eñ q̃ ca hꝰ passiõis ẽ vt redimat genꝰ hũanũ:r satisfaciat deo.p pctis hũani gñis totiꝰ r p pctis de co nõ solũ ozigialib̃ ẽt actualib̃ mortalib̃ r venialib̃ totiꝰ hũani gñis: nõ solũ p electis ꝫ p reprobis. dic̃ eñ Esa. liij.c. Oẽs quasi oues errauim⁹. vnusq̃sq̃ in viã suã declinauit. s.per diuersa peccata cõmissa. r dns posuit in eo iniquitatẽ oim nostroꝝ.i. penã pcto omniũ nostroꝝ. Et ipe dns Jesus dixerat. Venit filius hois saluare q̃d perierat Luc.xix. Sed totũ perierat totũ ergo saluabit quantũ in eo fuit.s.sustinẽdo penã.p pctis oim. Deꝰ aũt sicut oim rerũ:ita r culparũ r penarum eis debitarũ hꝫ noticiã.r nil impunitũ sua iusticia dimittit. Cũ ꝫ p quolibet mortali debeat pena infinita.i.infernalis. nec hõ cũ sit viatoris finite põt p se satisfacere debito infinitoꝝ deo satisfieret de tantis offensis.oꝛ q̃ xps filius meꝰ qui infinit⁹ est sua diuinitate in hũanitate assumpta patiẽdo sic satisfaceret p oib̃ p passionem meriti infiniti. Vñ pena sustinebit pro oib̃ pctis nris:r sic pena ei⁹ erit quasi infernalis. Et p pterea ps. dicit ei⁹ psona. Repleta est malis aia mea. sc̃z sensitiua.malis.s. penaꝝ.r vita mea in inferno appropinquauit.ppr files penas.r hoc p pctis hoim.q̃ que nõ rapui (ait idẽ p ps. huc.s. in passiõe evoluebã. Fecerunt primi parẽtes r alij succedẽtes furtũ subtrahẽdo r suũ obsequiũ deo.r ego hãc rapinã exolui ecipim exinaniuit: vnus exinanit⁹ r nõ hõ vsq̃ ad mortẽ crucis totũ me exhibendo. Cũ ꝫ filiꝰ meꝰ sustineat tales cruciat⁹ ego q̃ suz mr r pr ei⁹.qꝛ nõ aliũ prem hꝫ in terris optim⁹ amãtissimus. videte si est dolor sicut dolor meꝰ: vt r ego dicere valeã. dolores inferni circũdederũt me: gemit⁹ mortis r doloris inferni circũdederũt me. Et qd adauget dolorẽ meũ est:qꝛ cũ filiꝰ meꝰ sustineat tot imẽsos dolores r tantã penã q̃ sufficiat p oibus satisfacere r oim debita soluere.tñ plurimi ꝓpter suã cecitatẽ r ingratitudinẽ se priuabunt tãto fructu. Sc̃do oñdit magnitudo doloris in ỹgie ex puritate afflictiõis in filiũ sui passione.puritatẽ aũt dicoꝛ qꝛ nõ habuit mixturã ꝓsolatiõis.sicut vinũ dr purũ qd nõ hꝫ mixturã alteriꝰ liquoꝛis. Doloꝛ fundat in amore.tanto em̃ q̃s dolet de amissiõe vt lesiõe alicuiꝰ rei: q̃to ipam diligit. Et qꝛ summe diligebat mr̃ ỹgo filiũ dilectiõ rali r gratuita. r qꝛ filiꝰ r qꝛ optim⁹:vt dicẽ posset una aia vnũ coꝛ. Jõ bñ dictũ fuit a Simeõe. Tua ipsius aiam.i.aiam tuã q̃ est q̃si aia ei⁹ ppr summã admirãdẽ dilectionẽ:p trãsibit gladi⁹ afflictiõis.p trãsibit.i.p totũ trãsibit abisq̃ refrigerij admixtiõe. Sicdẽ q̃to q̃s ẽ delicatioꝛ r coplexione hꝫ corpis meli⁹ disp̃onit:tãto magꝭ affligit r doloꝛe sentit ex aliq̃ lesiõe corpis ipi⁹. Et hinc ẽ q̃ de eadẽ pcussiõe r oino filiꝰ infirmitate magis grauatur r dolet delicat⁹ q̃ rust. :q̃to etiã pars corpis q̃ patit lesionẽ est magꝭ sensibilis:tãto lesio magꝭ affligit. Vñ videmus p experientiã q̃ frig⁹ vel alia lesio magis affligit in manib⁹ vl pedib⁹:q̃ i reliq̃s partib⁹ corpis. eo q̃ ps magis sensibilis ꝓpter cõcurrentia pluriũ ossiũ neruoꝝ r venarũ.cũ aũt pcipue passio xpi fuerit in manib⁹ r pedib⁹ clauis facta,ppr cõfixurã eoꝝ cũ clauis in cruce:r suspensionẽ toti⁹ corpis in illis. Jõ q̃n ỹgo mr̃ viderit pleri illud ps. in psona filij dicti. Foderũt manꝰ meas r pedes meos:r dinumerauerũt oia ossa mea.i.ita violent extẽderũt in crucevt possent figillatim oia ossa mea dinumerari.maxime do⁹ nr filiꝰ p passionẽ. Jn tãta passiõe nulla habuit ab alio ꝓsolationẽ. Vñ dicebat p ꝓphãm.q̃ me cõsolaret nõ inueni. Nõ eñ ꝓsolabant sicut fien solet morti adiudicatis a ducẽtib⁹ eos. Nõ iudei: ꝫ illudebãt ei cũ pncipib⁹ sacerdotũ r blasphemabãt. Nõ gẽtiles:ꝫ corona spineaz ponẽtes capiti pcutiebãt eũ. Nõ discipuli q̃ fugerãt. Sm illud. Longe feciſti notos meos a me. Nõ marie cũ Johãne:q̃ fidẽ diuinitatis ei⁹ amiserãt. Nõ pr eternꝰ ꝓsolat⁹ ẽ eũ.s.ad liberãdũ eũ de manib⁹ inimicoꝛ. ꝫ p nob tradidit illũ:ait apls.s. volũtati eoꝝ pmittẽdo agere q̃cũq̃ crudele voluerũt. Et qd pl⁹ ẽ: r oi admiratiõe r cõpassiõe diginũ imũ.qꝛ ipa ps itellectiua xpi q̃ fruebat ỹtinue deo nõ ẽ cõsolata eũ:ꝫ dereliq̃t illũ. pte sensitiua tãtis doloribus ime sas. Et ꝓpterea ipe in cruce clamauit cũ lachrymis r clamoꝛe valido:vt ait apls ad ebꝝ. Deꝰ meꝰ deꝰ meꝰ vt q̃d dereliq̃sti me⁹ Mat.xxvij. Et tamen erãt iusti r dns ex diuit eos.ait ps. pes veteris r noui testamẽti i tribulationib⁹ suis r cruciatib⁹ dns eraudiuit.etsi nõ semp libere rãdo ab illis penis:tñ semp ꝓsolãdo mentẽ eoꝝ vt in vtute pfisterẽt respectu pmi r diuini bñplaciti. Ego aũt clamabo p diẽ r nõ exaudies dicẽdo deus meus r. clamans sum derelictũ,nõ ex eo q̃ diuinitas sepata esset ab illa humanitate.qꝛ q̃d semel accepit deꝰ filius nunq̃ dimisit.ait Damas. sed se derelictũ dicebat:qꝛ ps eius intellectiua eius gaudij r ꝓsolationis quo fruebat in vbo nil influebat aut cõcarat sensitiue ad ꝓsolationẽ. r in hoc nõ exaudiebat. q̃d in nullo sctoꝝ accidit. Et iõ dictũ est q̃ hec afflictio vl passio fuit pura.s.fine admixtione ꝓsolatiõis. Jdcirco nõ exaudiebat a diẽs mr̃ gladius ptrãsiuit aiaz eius intelligẽs eum nõ derelictũ p separationẽ deitatis:sed p subtractionem ois refrigerij r suauitat. Attẽdite g̃ r videt est dolor sic doloꝛ meus. Nam etsi pus fuit r iuxta crucẽ steti.r hoc totũ ad augmẽtũ doloris. Que em mr̃ q̃ habes filiũ presentẽ etiã in tormẽtis nõ valeat vel in aliq̃o ꝓsolari: ipm amplexari:osculari:colli pozrigere sitiẽti. Ecce filius meus dilect⁹ ad mortẽ tit. hoc exprimẽs vt refocillet:nec stillaz aq̃ possum pbere.sed tibi offert in mei pñtia acetuz r fel. vulnera video.nec possuz alligare:sanguinẽ effluere:nec possum ipm extergere:caput ex guamine inclinatuz: nec valeo illũ brachijs sustẽtare a me remotũ. vñ nec ꝺplexari. Et si audio vbũ ex ore eius. Ecce filius tuus scz tobeas. et hoc vtiq̃ verbũ dei gladius acutus q̃ trãsiuit aiam̃ meã. Reuera inqt btus Bern. hoc verbũ ecce filius tuus pluſq̃ gladi⁹ fuit:q̃ trãsiuit aiam ei⁹ vsq̃ ad diuisionez aie r spũs. O q̃ cõmutationẽ. Jobes p iesu tradit:seruus p dño:discipulus p magro:filius zebedei p filio dei:pur hõ p vero deo. quo tua affectuosissima aiam nõ ptrãsiuit gladi⁹ b audito.q̃n r nostra hꝫ saxea hꝫ ferrea pectora scindat sola huꝰ recordatio. Anb dña mea q̃bus singultibus estimabo purissimũ pectus tuũ vexatũ cum audires mtẽ ecce filius tu⁹. vñ cõgrue dicere poterat illo Dier Amara. line repleſti me r. Quãtũ ad.tertiũ.s. de circũstãtijs ipius passiõis pũt ꝑpẽdi immẽsitas doloris ỹgis matris q̃ stabat iuxta crucẽ. Notandũ q̃ septem circũstantie circa ipam passionem xpi.

Septem circũstãtie passiõis xpi aggrauãtes xpm. b ỹgi. mr̃ nec cõpassionem

¶ Ex patientis dignitate.

¶ Ex inferentis puerfitate.

¶ Ex temporis solẽnitate.

¶ Ex loci vilitate.

¶ Ex afflictionis vniuersitate.

¶ Ex cõmentis societate.

¶ Ex fructus paucitate.

De patiẽtis dignitate

Quãtũ ad primũ manifestũ est q̃ quãto dignioꝛ ẽ psona q̃ offendit tãto maioꝛ est offensa. r ꝺ pñs sustinẽtis r omni attinẽti ei. r si dilexit eũ occasio eius maioris doloris. Dñs Jesus deus ver r hõ. vñ dignioꝛ psona esse nõ poterat r q̃is dignitas sua pati nõ possit. nec aliq̃s attingeret ad eã offendẽdũ. tũ qꝛ humanitas illa erat organũ quoddã et vestimentũ q̃si diuinitatis. Vñ apls ait. Habitu inuẽt⁹ est vt hõ. ad Phil.ij. Jdeo ois iniuria facta illi hũanitati r corpori põt dici facta deo. sicut q̃ frãgeret vl uoluerit in veste q̃ indut⁹ est impator nõ diceret facere iniuriã vesti ꝫ impatoꝛi:qꝛ ea indut⁹ est. Jnq̃tũ etiã homo erat de,p genie regali r sacerdotali genit⁹, rex r sacerdos summ⁹: innocẽtissim⁹: sapiẽtissim⁹ ex miraclis: sciẽtar r doctrina famosissim⁹. cũ igit ei fuerit illate tot ꝓtumelie:irrisiões: maledictiões:infamatiões:r afflictiões corpoꝛis. inde sibi magn⁹ exurgebat doloꝛ. r nñ eius q̃ stabat iuxta crucẽ oia illa audiẽs r vidẽs dicere poterat illud Iob. Os meũ proꝛauit doloꝛib⁹. ossa sunt potẽtie aie q̃bus ꝓsistit robur eius. Os aũt dicit in singulari:qꝛ potẽtia sensitiua. Nam vt ait btus Bern. Captiuoꝛ libertas capit glia ageloꝛ illudit: deus oim flagellat:cãdoꝛ lucis eterne r speculũ sine macula cõspic. Et cũ vita oim occidat q̃d restat nob miser agendũ:nisi vt eam⁹ r moriamur:cũ eo q̃ cõpassione ei⁹ r ad mrem eius. Dolebat siq̃dẽ r iniurijs tãti filij: tã sancti:tã innocẽtis:ꝫ nõ min⁹ r offensa dei. Et iõ videte r videte si est doloꝛ sicut doloꝛ meꝰ. Sz dicere posset q̃d ait. b. Bern. in ꝓsona xpi patiẽs:cũ sit tãtus doloꝛ quem patioꝛ:tãto pl⁹ crucioꝛ cũ te in gtũ expioꝛ.s.de tãto bñficto

De inferẽtiũ passiõis nẽ puerfitate

Ostẽdit scõo magnitudo doloris in ỹgine ex circũstantia inferẽtis istã passiõez filio. Quãto eñ plures occurrũt et diuersoꝛ statuũ r magistratuũ r amici r valde beneficiati ad inferẽdũ iniuriã r mortẽ valde ignominiosaz alicui:tãto maioꝛ doloꝛ r afflictio sequit in passo et in q̃libet attinẽte r amico ei⁹. Sed ad inferẽdã passionẽ tã narã et opprobriosam xpo ocurrũt de omi gñe r statu.ac etiaz q̃ pus erat discipl⁹:ac etiã sume bñficiati. Et ideo ỹgo mr̃ eius dilectissima summe doluit stãs iuxta crucez. Astiterũt reges terre.ait ps.ij. r pncipes ꝓuenerũt i vnũ aduer.d. et aduer.xpm eius.sc̃z ad mortẽ et inferẽdã. Reges q̃dẽ astiterũt sc̃z herodes rex galilee q̃ sprezit illũ cũ exercitu suo indutũ veste alba.r vt fatuuz remisit illũ ad pilatũ vt iudicaret eũ. Rex romanoꝝ monarcha.s. Tyberi⁹ ipator etsi nõ in psona.tñ p locũ suũ tenẽte pilatũ.s. ꝑsidẽte iudee q̃ dedit sniam mortẽ ꝺ eũ ad tumultũ ppli clamãtis.s.crucifige crucifige eũ. pncipes q̃s sacerdotũ oẽs isti astiterũt i.añ alios oẽs r gẽtiles r pplos iudeoꝝ vt pncipaliores, Nã pncipes sacerdotũ colligẽtes pfiliũ ppr ꝺ r pncipales eoꝝ summo sacerdoti cayphaxp̃sulẽte r decernẽte: q̃a expedit vobis vt vnus moziat ꝓ pplo. exinde quesierunt opoꝛtunitatẽ capiẽdi eũ. Que cũ cepissent nocte:r pditionẽ faciẽte iuda dilꝰ suo. iterũ summo mane cõuenẽrt ad inqrendũ falsum testimoniũ ctra eũ. r cũ nõ inuenire possent testimonia cõueniẽtia multa falsa dicẽtib⁹ ad interrogationẽ r adiurationẽ cayphe summi sacerdotis cũ dicere et se esse xpm filiũ dei bñdicti ad exprssionẽ tãte veritatis. r tãtis miraculis suis approbate doctrine iudicauerũt eum reũ mortis. r post sputa:alapas:r q̃tumlias: vt malefactorẽ pilato pñtarũt occidendũ. r cũ in ipa passione sexꝰ femine⁹ deesset.r vilissima ancilla hostiaria:q̃ etsi nõ potuit adire iesum ꝓpter multitudinẽ aliozꝝ eũ irridentiũ r afflentiũ gentiũ.oñdit discipulũ q̃s vt caperẽt tanq̃ discipul⁹ xpi. Sed qꝛ hoc incõsulte negauit euasit capturam. Milites aũt pilati q̃ gẽtiles erãt post sniam latam a pilato posteq̃ illuserũt satis:indutũ veste coccinea ad crucis patibulũ deduxerũt. Et sic omnes ꝓuenerũt in vnũ aduersus xpm Quãtũ aũt fuerũt bñficiati ab eo.nõ posset etiã pli⁹o tpe explicari.aliq̃d tñ vel breuit pstringã: vtens vbis ꝓphe Mich.vj. in ꝓsona xpi ad ppl⁹ illũ sceleratũ r ingratissimũ Populе meꝰ q̃d feci tibi r in q̃ r. hoc boni tibi feci. Patres tuos iacob cum filijs in egypto p ioseph enutriui famis rpe ne pires. Et post tpa multiplicatos sup̃a numerũ de dura seruitute egyptioꝝ te eduxi. A flagellis q̃bus egyptũ tota pcussit te liberaz feci. Mare rubrum tibi aperui vt p eũ ficco vestigio tranfires. Pharaonẽ aũt cũ exercitibus suis ibi submersi. Mãna de celo ꝑstito p.xl. annos te pasci. Aquã tibi de petra fluxi insurgẽtes ꝺ te hostes prostraui. Seon regẽ amoꝛreoꝝ. r Og gygantẽ regẽ basan Terrã fluentẽ lac r mel ꝑdi⁹ tuis a me pmissaz exterminasti xxx. ide regib⁹ r plurimis naroib⁹ tibi largit⁹ sum. Et pus in mõte syna legẽ fuandã tibi tradidi. A captiuitate babilonis.s.xx. p.lxx. annos ꝓpter scelera tua i babylonia portata te liberãs ad ꝓpria sub esdra:neemia:r zorobabel reduxi De graui oppssione Antiochi regis p iudã machabeum cũ frib⁹ te excussi. Ecce q̃d feci tibi. Rnde g̃ mihi si tãta bñficia a me tibi collata hanc talẽ retributionẽ meruerim vt me crucifigeres: Jn quo molest⁹ fui. rñd mihi: Ego ex genere tuo carne sumẽs regale solũ celi omnis: vt tibi frater essem. Ego p ciuitates tuas castra tricos discurri i tui vtilitatẽ laboraũs. Ego semp in tẽplo docui q̃ te saluũ facere possent. Ego cecos tuos illuminaui: leprosos mũdaui:claudos erexi:obsessos a demõibus liberaui:surdis auditum restitui:mutis loquelã:infirmis varijs sanitatẽ: mortuis vitaz. Nunq̃d in ultis molestus fui. Preceptа de claraui:errores cõfutaui:vitia reprehẽdi: ꝓfilia ꝑfectionis adieci. Sed qꝛ versus odiũ parit apud insipientes q̃ gignere debet dilectionẽ. Jdeo in his tibi molestus fui:non

Universidad de Deusto
Biblioteca

lens v[illegible]itatē audire. Quid vltra tibi facere potui ⁊ nō fe/
ci: Decime reddis dño ppl'e stulte ⁊ infipiēs. Cōsideranſ
vgo mr̄ beneficia fcā a filio suo ppło illi. ⁊ nūc ab eo tāta p
uersitate[illegible]anta crudelitate cruci affigi: valde dolebat. vt di
cere posset illud pſ. xxx. defecit in dolore vita mea. Atten
dite q ⁊ videte si est dolor sic dolor me⁹. Ex tpis solēnitate
etiā ampliatus est dolor in vgine mr̄e. Erat em̄ solēnitas
pasche seu azimoꝝ. que erat pcipua sup oēs alias in q re/
solēnitate nebant ex lege oīs iudei venire de quibuscunq; ciuitati/
paschali. bus ⁊ locis ad templū hierosolymis situm ad sacrificium
offerendū: nisi legitimū haberēt impedimētū. Et q; va/
rias captiuitates eoꝝ erāt ſaſ dispersi p orbem ⁊ in italia ⁊
asia ⁊ affrica. vt ps Act. ij. de oīni pene natiōe cōuenerāt
hierlm ad illu[illegible] festū. Quāto aūt quis damnaſ ad mortez
ppter maleficiū pcurrēte maioꝝ cursu ppli: tāto maior ei
insurgit pena cōfusiōis ⁊ erubescētie. Cōsiderat em̄ q; q;
libz videns narrat alijs: ⁊ si peregrinus est reuersus in pa
triā suā: refert ⁊ diuulgat ciuitati sue de illo malefactore ⁊
ignominiosa punitiōe. ⁊ sic vbiq; infamis abominaſ. De
graui aūt crimine calūnioſe accusarūt de blasphemia dei
grauissima apud iudeos: q; dei filiū se dixerat. De crimie
lese maiestaſ maxime apud leges gētiliū. Vñ in titulo su/
p crucē scribi fecit ipe pylatus. Jesus nazarenus rex iude
oꝝ. q. d. Nec est cā passiōis hui⁹. q; viam pauit sibi regnuz
deoꝝ faciendo se[illegible]gē. ⁊ phibendo tributa dari cesari.
⁊ p hoc qsi rebellare faciēte pplm Tyberio impatori. Et vt
oēs possēt legere ex q de oīni gētilibi erāt. ſ. iudeoꝝ: greco
rū. ⁊ latinoꝝ scribi fecit lras grecis hebraicis ⁊ latinis. Cō
sideras igit vgo mr̄ que stabat iuxt crucē tam[illegible] cōfusionez
tā publicandā ⁊ ordē filij sui defamatōez n[illegible]oterat nōn
de dolore. Sed ⁊ de offensa dei in tā solēnitat[illegible]e in qua
magn[illegible]debebāt deū venerari p beneficijs collaſ illi ppło.
Erat em̄ festū illud institutū in recognitionē liberatiōis il
lius ppli de seruitute egypti p sanguinē agni. Ubi ḡ debe
bāt sacerdotes templū dei ornare: pasa dñi mūdare: sacri/
ficia prepare oīm⁹ d[illegible]issis ad hoc tot[illegible]udui ponūt: vt
agnus immaculat⁹ q; tollit pcā mundi occidaſ: nō vt san
guine eius fuso mūdus redimaſ. sed ne terrena amittam⁹
ne veniāt romani ⁊ tollāt locū nostrū ⁊ gentē: ne correcto/
rem vicioꝝ nroꝝ hēam⁹: ne eū magis honoratū ḡ[illegible]a
ppło videamu[illegible]dō aūt dicunt. Nō in die festo b agamus
nō ob reuerentiā facti ꝓuenīūt hoc facere n[illegible]de⁹ offendaſ
sed ne tumultus ppli cōgregati fieret ⁊ te[illegible]manib⁹ eoꝝ au
ferāſ. Et ideo dicere poterat virgo mr̄ illud Thren. j. Po
suit me dñs desolatā tota die meroꝝ pfectā[illegible]ifra. Audi/
te obsecro vniuersi ppli ⁊ videte dolorē meū[illegible]est similis

De loc[illegible] Quarto oīndit ex loci vilitate a[illegible]mētatio doloris eius
litate, qz in loco vilissimo crucifixus est. [illegible]ta vt narrāt euāgeliste
duxerūt eū in golgatha. qd est caluarie loc⁹. ⁊ dicit cruci
fixer̄t Qui loc⁹ iō dicebaſ caluarie qz ibi erāt ossa mortuoꝝ
⁊ caluarie ⁊ alia cadauera: ⁊ ibi occidebant vilissimi hoies
⁊ magni malefactores. Ibi stabat iuxt crucē mr̄ eius. ⁊ vi
dens locum tam vilē: ac filiū eius regē regū ⁊ dñm dñanā
tiū: factū opprobriū hominū: ⁊ abiectio plebis dicere pote
rat illud Thren. j. Idcirco ego ploraſ ⁊ oculus me⁹ de
[illegible]cēs lachrymas. qz loge factꝰ est a me ꝓsolator. Sed iste
locus fuit vltimus termi[illegible]s passiōis ꝓsideras ⁊ alia loca
in qbus passus est ⁊ q; vita. Et primus quidē fuit in h[illegible]orto:
vel, ppe hor[illegible]in quo fecit oꝛōnē. ne biberet calicē passiōis
sm̄ instinctū sensualitatis: nō sm̄ determinationē rōnis.
In horto deliciarū scz paradisi fuit furtū ppetratū a primo
adā de fructu arboris interdicte ⁊ ppe hortū fuit pncipiū
⁊ finis passiōis[illegible]ua a scōo adā xpo solutū est furtū in ar/
bore crucis. Vñ in cāticis dr. Sub arbore mala suscitaui
te: mr̄ tua in pctis. Ibi eoꝝ pta est genitrix tua eua. scz p
fructū decepta. Ad illū locū accedēs ppe hortū multitu/
do magna cū fustibus ⁊ gladijs ⁊ lanternis: vt ad latronez
magnū capiendū duce eoꝝ iuda p[illegible]itore. cū appropin/
quasset ei, oīndit dñs Jesus ⁊ potentiā suā ⁊ benuolentiaz

Potentiā quidē q; eo dicēte. ego sum quē quersitis. subito
oēs ceciderūt in terrā retroꝝsuz. amissis corpis viribus:
vt pateret oīm⁹ q; nō coactus paciebaſ. Benuolentiā:
q; etsi tāta crudelitate ad capiendū venerāt absciſam au
riculā malcho a petro q; primus inierat manū in magrm ei
restituit. Eo aūt capto ex discipulis ei⁹ fugientibus. vn⁹ fo/
te Jobes: vt pie credi pōt: ⁊ si euāgelliū nō ponat: venit in
beth[illegible].vbi mr̄[illegible]u erat cū alijs mariis mūcias cū lachry
mis capturā filij. Quo audito pertrāſuit doloris gladius
aiam eius: nocte ducēs insomne ⁊ lachrymis plenā. Et
quid ozare apti[illegible]poterat q; illud. Exaudiat te dñs in die
tribulatiōis ptegat te nome dei Jacob. Mittat tibi auxi/
liū de scō ⁊c. Ligatus aūt Jesus vt a vinculis peccatoꝝ
soluerem⁹. de loco[illegible]lo ductus fuit ad[illegible]aiā pmū socerum
cayphe. vbi a ministro eius crudelit[illegible]patus est. Inde
q; ad atriū cayphe pncipis sacerdotū[illegible]ctus est ⁊ tota no
cte afflictus. Sm̄ illud ps. lij. Castigatio mea in manibus
Mane aūt facto matre eius ciuitatē intrāte: plurimis de
uotis mulieribus[illegible]sociate lachrymis plena oēs incli
nebat ad fletū mulieres occurrētes. Vidensq; filiū tā af
flictū sputis: manib⁹ ligatū duci ad pylatū: gladius ptran
fuit aiam eius. Jpmq; sequēs nec loq; valens impedita a
mi[illegible]tib⁹: puenit ad plateā dom⁹ pylati: vbi iudiciū de eo ex
ercebaſ flagellari filiū plurimis ⁊ durissimis ictib⁹ audiēs
nec flagellis satiatos adhuc clamare. Crucifige crucifige
eū: ⁊ nō hūc sed barrabā nobis dimitte. O quot de pudi
cissimis oculis suis lachrymaꝝ fontes exibāt certe gladi⁹
ptranſibat aiam ei⁹. Denū sinia iniquissime data: cū du
ceret ad locū caluarie: [illegible]bāt eū multitudo mulierū plā
gentiū ⁊ lamentantiūde morte eius. quaꝝ pima ipa erat.
Videnscq; filiū cū corona spinea quā capiti infir[illegible]illi/
tes pylati: faciēq; illā speciosaz pre filijs hoim[illegible]guie de
punctoris spinarum fluente cruentatam sputis deturpa/
tam. Crucē sibi impositā in humeris pre lassitudine ferre
nō valentē dicere poterat: quis det mihi p te mori mi fili⁹
O fili mi lumē nōsolū oculoꝝ meoꝝ: sed glia oīm ppłoꝝ.
Adheos aūt q; eū sequebaſ ⁊ illas quersus: recōpensans af
fectū ⁊ cōsolatus è dicēs. Filie hierlm nolite flere sup me
pnunciās e[illegible]turū exciū vt sibi ꝓuideāt: subdēs. Sed
sup vosipsos flete ⁊ sup filios vros ⁊c. Demū in illo vilis/
simo loco caluarie crucifixer̄t eū. Vñ stans[illegible]iuxta cru
cē dicere poterat. Attēdite ⁊ videte si est dolor sicut dolor meus. [illegible]into ex afflictiōis gñalitat[illegible]oñdit ma/ De affli
gnitudo afflictiōis i[illegible]o patiēte ⁊ mr̄e cōpatiētie. Ad lit ctiōis ge
teram verificatū est in eo illud Ezech. j. A plāta pedis vsq; neralitas.
[illegible]verticē nō est in eo sanitas: ⁊ a vertice i[illegible]pedē caput te.
illud sctissimuz gazophilatiū sapie dei puncturis acutiss/
mis corone spinee penetrātibus vsq; ad os perforatū fuit
Egredimini fille syon aie fideles ab alijs mūdi cogitatio/
nibus ⁊ videte meditādo regē salomonē sapientissimū. q;
dedit sa[illegible]am salomoni: in diademate spineo in q; coronaz/
uit eū mr̄ sua synagoga iudeoꝝ ex q; sm̄ carnē natus est.
Oculi pissimi a q⁹ intuit⁹ petr⁹ cognoscēs pctm̄ suū fle
uit amare. in derisuz velati sunt: facies eius plena gr̄aruz
deturpat[illegible]st sputis ⁊ sanguine vt leprosus videret. Esa.
liij. Nos vidimus eū q̄si leprosuz. vñ nec reputauim⁹ eū.
Bene eius cādide ⁊ rubicūde ala pis pcusse sunt. Ecce de
di corpus meū pcutientib⁹. ait ps p Esa. l. c. ⁊ genas meas
vellentibus. Aures ille q; melos audiūt angeloꝝ repletę sūt
blasphemijs: detractiōibus: cōtumelijs: irrisiōibus ppłoꝝ
Theophba inquit in ei⁹ psona: factus sum in derisuz oīi po
pulo meo cāticū eoꝝ tota die. Et iterꝝ. Oēs maledicūt mi/
hi. Nares beatissime ei⁹ ad cuius odorē reuiuiscūt mortui
vt hi[illegible]sami aromatizātis fatigat[illegible]fetoꝝ b cadauerū: calua
rie loci. Capilli eius cnpitis ⁊[illegible]be delicatissimi violētia
tracti aut euulsi[illegible]Os eius qd ad sanā: tam sapidissimā
[illegible]utilissimā ⁊ veri[illegible]simā doctrinā. ꝓtulerat: pcussuz est
⁊ tanq; ouis ad occisionē ductus nō apuit os sm̄ ad excu
sandū vel cōminādū vel male[illegible]cēdū: sed b̄ndicēdū ⁊ oīa

dum p inimicis. Collū eius suauissimū collaphis attritū
est. Manꝰ eius potentissime ex quarū ptactu infirmi plu
rimi sanati sunt: ⁊ leprosi mundati: clauis durissimis cruci
affixe sunt. Pedes eius quoz terra scabellū est q; discur
rētes p ciuitates: villas: ⁊ castra. tantū laborauerūt p ho
minū salute in cruce extēti sunt. Sm̄ illud ps. xxj. Effodert
manꝰ meas ⁊ pedes ⁊c. Totū corꝑ illud dulcissimū q; i
cibū illū salutiferuz nobis reliq̄t: flag[illegible]is multa[illegible]⁊ diris
cesum: dilaceratū ⁊ sanguie cruētatū. Sm̄ illd. ps. Jfui fla
gellatus tota die. Ossa illa ꝓfracta sunt: remanserat sola
lingua ⁊ cor integra. Sz ne ⁊ illa fine sua lesiōe maneret
Lingua ei⁹ aceto ⁊ felle in siti moꝝ amaricata est: vt im/
pleret illud. Dederūt in escā meā fel: ⁊ in siti mea potaue
rūt me aceto. ps. Jmū eo mortuo ne satiatis de crucia
tibus viuētis ⁊ me[illegible]te ei⁹ spū tradito latus ei⁹ lancea aptū
est. vñ exierūt sa[illegible]guis ⁊ aqua medicine nr̄e aiarū. Sed
in reb⁹ sibi adherēnb⁹ scz vestib⁹ iniuriati sunt. Nā diui
serūt sibi vestimēta mea. ait ipe ps. ⁊ sup vestē meā illā
Jcōsutilē quā fecerat ei mr̄ sua misserūt sorte. Cōuersan
tes q; cū eo discipulos eū derel[illegible]aqre cōpulerūt: cape cu/
pientes adolescentē qui eū seqbaſ syndone sup nudo in
dutū nisi fugisſz. Stabat ḡ iuxt crucē mr̄ ei⁹. ⁊ hec videns
et scripta ⁊ punctiata reco les dicere poterat illd Thren
ij. Vcul⁹ me⁹ afflict⁹ est. nec tacuit eo q; nō esset rēdes:
donec aspiceret ⁊ videret dñs de celis. i. nō tacuit a fletu
eo q; nō eēt rēdes alicui mēbro filij mei donec aspiceret
dñs scz resuscitādo ipm a mortuis. Attēdite igit ⁊ vide
re o vos oēs si est dolor sicut dolor me⁹. Sexto nō mo/ De confu
dica cā doloris. sicut fuit in xpo patiēte: ita ⁊ in mr̄e cōpa sione
tiente. b scz q; cū latronib⁹ crucifix⁹ est. Sicut em̄ pati iu/ cogitan
stū[illegible]ētē cū aliis sctis ⁊ pdis viris ⁊ iniuste pdēna tium
ri ad mortē est aliq̄ refrigeriū. ita ecōtra pdemnari cū
sceleraſ est augmētū pene. cū ex b videres iudicēt illum
sceleste. Vñ ⁊ p spāli iniuria ⁊ crudelitate erga eū pdi/
git Esa. liij. Et cū sceleraſ deputaſ est scz ad mortez. qd
videns ygo mr̄ in filio impleri: cū in medio latronū cruci
fixus est: valde dolut. Doc etiā xpus horrēs sm̄ sensitiuaz
ozabat p pſs. dicēs. Ne pdas cū impijs de⁹ aiam meaz. i.
vitā. Vñ ⁊ subdit q̄si declarās se nec cū viris sanguinuz
vitā meā. Erat siq̄dē crux illo tpe supplicii latronū. Licz
nūc ppter xpm in ea ertesuz cū summa veneratōe trāseat
ad frontes impatoꝝ oīm xpianoꝝ. Erat mortis maxime in
infamie ⁊ acerbissime pene. Vñ in lege dictū est. Male/
dictus ois q; pēdet in ligno maledictiōe scz infamie. Oō
intelligētes ipsi maligni iudei. vt refert quida sapiens b
pnūciando[illegible]erūt o recte: sed pue rse cogitates. mo[illegible]e
turpissima ꝓdemnem⁹ eū. Doc gen⁹ mortis iō xpus elegit
potius q; aliā mortē: vt doceret ⁊ ꝓfortaret quēlibet ppt Xps mo
nullū gen⁹ mortis q; tucūq; ignominiosus: q; tucūq; aspe ri voluit i
rū: deū seu mandatū ei⁹ quodcūq; deserēdū. vt notat. b. cruce
Tho. post Aug. in. iij. pte. cū ipe rex regū ⁊ dñs dñanā
tiū mortē sustinuit imaturā. qz in flore inuentutis violentā
qz ab alijs ⁊ beneficiatis acerbissimā: qz crucis vilissimā:
qz in medio latronū. Humiliauit inq̄t apls semetipsum.
Phil. ij. vsq; ad incarnationez inq̄t glo. vsq; ad humane
mortalitat⁊ partici pationē: vsq; ad diaboli temptationez:
vsq; ad ppli derisionē: vsq; ad sputa: vincula: flagella: ala
pas. ⁊ si hoc parū aliq̄d de[illegible]gñe mortis addendū est. non
cuiuscūq; sed crucis q̄ ceteris ignominiosior est. ⁊ quāto
ait bñs Bern̄. minoꝝ se fecit humilitate: tanto se ostēdit
maiorē bonitate. Et q̄to vilioꝝ: tāto inde carioꝝ. Ideo sup
Canti. O humilē ⁊ sublimē. o altissimū ⁊ nouissimū. o ob
probriū hoim ⁊ gl̄ia angeloꝝ. Nemo sublimioꝝ nemo de
spectioꝝ. Esto vilis q̄tucūq; xpo vilioꝝ eris. Jpse[illegible]dez
rex regū ⁊ dñs dñanā[illegible]ium q̄tucūq; xpo vilioꝝ eris. Jpse[illegible]dez
tus: a vilissimo ppło vilissima passi[illegible]. Vilissimo loco cru
cifixus: crucis supplicio tradit⁹:[illegible]ter latrones posit⁹. cū
iniq̄ssimis ⁊ vilissimis h[illegible]ibus deputat⁹: modo vilissimo
tractat⁹. Et eiꝫ tanq; malefactoꝝ dom⁹ dñs capit⁹; tanq; fu

riosus mānsuetus vinculis astringit. Tanq; pestif[illegible]salua
toꝝ accusaſ. tanq; fatuus dei sapia irridet. tāq; homicida
vita hoim mortī damnaſ. tanq; leprosus ⁊ immūdus mū
daroꝝ criminū extra menia ejcit. tanq; latro cr[illegible]cifigitur
tanq; flagitiosissim⁹ ꝓfundus ab oībus ⁊ intuēd⁹ nudaſ.
et tanq; vmis vilis ⁊ vilissim⁹ sumn⁹ deus conspuit. abij
citur ⁊ cōculcaſ. Hec ille. Et tñ inter tātas iniurias ⁊ vili
ficationes p crucifixoꝝ ib⁹ depcaſ. latrom etsi ppr scelera
crucifixū ad pniam cōuersum. nō solū veniā ꝫ paradisuz
pollicet dicēs. Hodie mecū eris in paradiso. Stabat tuxt
crucē mr̄ ieſu hec meditās: ⁊ doloribus q̄si defecta ait ad
crucē: vt pie credi pōt. Jflecte ramos arboz alta: tēa laxa
viscera ⁊ rigoꝝ: lēteſcat ille quē dedit natiuitas: vt superni
mēbra regis miti tēdas stipite. Ad filiū aūt. Ibi nō loq̄
ris: p indeis intercedis: latronē ꝓsolaris. Ad quā ille. Ec
ce filius tu⁹. ex quo ad pr̄em p mortē vado loco mei Jo/
hannē dimitto. Sed ista cōmutatio adauget dolorē: cum
filius hois mihi dek p filio ygnis: imo ⁊ dei. Attēdite q̄ ⁊
videte ⁊c. Septimo ostēdit magnitudo doloris secut in
xpo patiēte. ita ⁊ in mr̄e cōpatiēte: rōne paucitatis fructꝰ De fructꝰ
seu vtilitatis ipius passionis: ex pte misere puerfitatis ⁊ scz passio
ingratitudis hoim. Nā cū copiosa fuerit apud eū redēptio mr̄ pauci
adeo q; pciū sanguinꝰ ei⁹: nedū oēs hoies erat sufficiens
ad redimēdū: ⁊ mille mūdos si fuissent. ⁊ tñ pauci sūt q̄
se faciāt pticipes fructus ipi⁹ passiōis ppter desidiam et
ingratitudinē hoim. Sicut aūt ex magno lucro q; q̄s videt
se posē ex suo labore multū ꝓfaſ. ita ecōtra cū maximo
labore quē q̄s tolerat videt cōseq; modicū fructū vl nullū
multū cōtristaſ ⁊ dolet. Clamabat iesus in cruce. Sitio.
[illegible]lz ad lr̄am ꝓpter intēsum dolorē sitiret corpaliter. maioz
tñ erat sitis spualis dum desideriꝫ saluatōis hūani gn̄is. Et cū
videret ipse ⁊ mr̄ ei⁹ pene nullū fructū tūc sequi: ꝫ potius
ruinā pparari iudeoꝝ. ppt pfidia suā casuz ptigisse aplos
et in futurū multos pturos xpianoꝝ dicere poterat cū do
lore illud Michee vij. Ve mihi q: factꝰ sum sicut q̄ colli/
git racemū in autūno. Nā tūc vindemiata vinea nō repiſ
nisi aliq̄s racem⁹. Jta ⁊ in tp[illegible]sionis tota pene vinea
hūana gn̄is vindemiauerat diabol⁹ vt sibi subdita remāsit
alios pu⁹ racem⁹ vt latro quersus. Et urto fidē xpi con/
fesus ⁊ aliq̄s ali⁹ quē xpus collegit. Multū ḡ dolet xpus ⁊
mr̄ ei⁹ de tāta ingratitudine. Vñ clamat ps bñs Ber. Ad
te clamo q; p[illegible]moriꝰ. Te exhoꝝ qui in cruce patioꝝ.
Vide clauos qbus ꝓfodioꝝ. Vide lat⁹ quo apioꝝ. ⁊ cuz sit
tāt⁹ doloꝝ interioꝝ ⁊ exterioꝝ. pl⁹ tñ me crucior q̄ te ingtū
expioꝝ. Hec ille. Et p bñm Aug. Cū esses inimicus patri
meo recōciliaui te p me. ⁊ cū loge esses veni vt redimerē
te. ⁊ inē mōtes ⁊ siluas cū errares q̄siui te ⁊ inē lapides ⁊
ligna inueni te: ⁊ ne lupoꝝ ferarūq; rabido oꝝ laniares
collegi te: laboraui: iudaui: caput meū spinis opposui. Ca
tus meū ꝓfozari pmisi: tot iiurijs lacessit⁹ sum vt q̄ingerē
te mihi: ⁊ tu diuideris a me. tāta scz est ingtitudo tua. Et
Osee. vj. pgrēs dñs ait. Dificozdia vra q̄si nubes ma/
tutina: ⁊ q̄si ros mane ptranſiēs. Dificozdia vra. i. quaz
vobis feci in redimēdo: q̄si nebula matutina q; scz cito p
trāsijt. ita illud a memozia vra. ⁊ q̄si ros q; aduenīente sole
subito deficcaſ. ita aduenīēte caloze tēptationū ⁊ tribu/
tionū subito peris a vobis mēcia passiōis ⁊ gra per eaz
recepta. Sz aia deuota dicit illud Thren. Memozia me
mor ero: ⁊ tabescet in me aia mea ex cōpassione.

§. III. De tertio principali

cū dr. Mr̄ ieſu. Mr̄ inmaculata: mr̄ intacta: mr̄ vnigeniti
dicta: mr̄ dei ⁊ plasmatoꝝ oīm: eius qui[illegible]celis est fine
mr̄e in terris fine patre: mr̄ vnici filij ieſu. ⁊ iō plus amās
⁊ plus dolēs. Mr̄ sola genitrix totī ieſu. ⁊ iō plus amās
q̄ si pr̄em habuisset: qz plus sua res: ⁊ inde plus dolens.
Vñ Hiere. xxxj. ait. Jfemina circūdabit virū. Solz homo
circūdare qd suū e[illegible]. ppriū nō qd alienum. In alijs filijs
substātia filij nō est tota ꝓpa mr̄is ꝫ ⁊ pris. Et ideo nulla

Universidad de Deusto
Biblioteca

mater circūdat filiū vt virgo maria. His alia figura pluribus modis formak. Circularis vo figura vna linea claudit̃. Sic btā vgo maria sola clausit int viscera sua xp̃m. Alij filij duab⁹ lineis figurant. s. patre t matre. Hō circūdatur et nulla parte est apertū: ⁊ vndiq; clausū. Sic btā vgo maria añ partū t in partu t post partū: t ideo circūdabit. s. iesum totū perfectū. Sz dolores part⁹ quos euasit pariendo: sibi reseruati fuerūt in passione filij: vt dicit Jobes damascen⁹. Nec vlla vnq; pariēdo experta est tantū dolorē sicut ipa iuxta crucē in cōpatiendo. Ex ipsa aūt maternitate. i. gñatione iesu: facti sumus fratres iesu. ꝓpter qđ nō cōfunditur hoies vocare fratres: aut aplus ad Heb. dicēs per ps̃. Narrabo nomē tuū fratrib⁹ meis. Et ideo ficut debem⁹ cōpati fratri nostro iesu in tāta ei⁹ passione ꝓ nobis: ita t matri nostre de morte fratris nr̃i filij sui. Vñ dicit btūs Aug⁹. Cū annuatim xp̃i passio ab ecclia recolit: ita dz nos mouere ad cōpassionē sicut nūc videm⁹ impleri. Sic t matri nostre cōpati q̃ stabat iuxta crucē. Jp̃m aūt vespere depositū sacratissimū corp⁹ per Nicodemum t Joseph suscipiens in gremio mater: quot flumia lachrymarū: q̃ amarissimos singultus: q̃ alta suspiria que verba mestīcie plena ex ea ꝓcesserint q̃s possit exp̃imere: cū singula membra ꝓquirent̃ dire cruciata: tā turpiter delusa oscularet: lachrymis irrigaret: sociata maria magdalena ⁊ alijs marijs t deuotis mulieribus: Cū aūt seruo factū cer: deuoti hoies pie t deuote corpus illud de brachijs accipientes posuerūt in monumēto mē te ꝓsepulta cū eo. reminiscens ergo beati sanguis (ait dominus latinus ordis ꝓdicatorū cardinal⁹ qui ꝓfudit amator hois perfudit lachrymis) Nō est cur⁹ ingrat⁹ tudinis: vbi torrens tante dulcedi⁹ attingit ani⁹. Jesu bon⁹ cur tāta pateris: cū peccati nihil cōmiseris flos innocentie. Ego latro: tu cruce moreris. ego reus: tu pena plecteris nostre nequicie. an te fecit sic amor ebriū: vt nec crucē putes opprobriū amoris grā: ⁊ ve mihi misero si nō recognouero. ve mihi misero si nō recōpensauero dignis operibus. Regnū celoꝝ heritis: nō intrabitis sine crucē clauī. portum petitis: nō venietis sine crucis nauī. Sola em̃ digna fuit ferre seculi ꝓcūm: atq; portū ꝓparare nauta mundo naufrago ⁊ te eterne. Quā ipse concedat qui est benedictus ⁊ secula seculoꝝ Amen.

¶ De aduentu spiritussancti in virginē mariā cum apostolis. Caplm. XLII.

Joēs erant perseue-

rantes in oratione cū Maria matre iesu. Act. j. Hec dicunt de his. s. aplis post ascensionē xp̃i cū cōgregati in vnū expectabāt ꝓmissum a xp̃o cū ait Joēs. xvj. ibi. Mittā vobis a pr̃e spm̃ veritatis. Vñ btūs Hiero. in ymone. Ecce iesu ascendente cū quib⁹ virgo vacat in schola virtutū: t meditat in lege mandatoꝝ dei: vt t ipsa fiat forma discipline xp̃i t exēplū ꝓfectionis. Couersatur cū testib⁹ resurrectionis t ipa testis. Cōuersatur cū senatoribus celi infra curiā paradisi: sub spūssancti disciplina t magisterio totius diuine maiestatis. Inuenit ima gl̃iosa vgo maria inter primas summi regis cohortes: quoꝝ vita nō erat in ista terra. Vinum nō habet: dixit btā maria in nuptijs exīstēs ad filiū. Quia nuptie ille celebrate int̃ xp̃m t ecclīaz erāt publicāde p aplos q̃ ibi erāt cū ea. Et vinū illud ꝓfectissime gr̃e nonduz aderat in eis q: nondū erat spūssctus datus in illa copia. Ideo bene dixit. Vinū nō habent. Hoc aūt ꝓpinato t hausto: ita inebriauerunt t ferue⁹ locuti sunt: vt vino ebrij ab incredulis dicerent̃. Plane ebrij: ait btūs Berñ. sed vino nouo. qđ veteres vtres nec merer̃t accipe nec ptinere valer̃t. Hoc em̃ vinū vera illa vitis fuderat de excelso. vinū letificans nō statū mentis euertens. vinū germinās virgines: nō apostatare etiā facies sapientes. Nouū vinū: sed habitantibus super terrā. Nā in celis quidē olim copiosissime redūdabat: nō invitreis nec in vasis testeis: sed in cellaria in spūalib⁹ apotheq: fluebat ꝓ vicos t plateas oēs ciuitatis illi⁹. Vinū in quo est leticia cordis nō carnis luxuria. Sic igit celū vino ꝓprio fruebat qđ terra interim nesciebat: factūq; est grauissimū cōmercīū int̃ celū t terrā: inter angelos t apl̃os: vt exhiberet illis caro xp̃i angelis: istis. scz apostolis vinum celi. Esseq; in terra spiritus: ⁊ in cell⁹ t deinceps oia cōia in oib⁹ in eternū. Vñ xp̃s dixit. Nisi abiero: paclit⁹ nō veniet ad vos. Hec btūs Berñ. Quantū potens sit istud vinū ostensum est ꝓ figurā in illa q[illegible]estione que ꝓposita fuit cōz Dario rege ꝓ tres cubicularios ei⁹. s. quid sit fortiꝰ oib⁹. e quibus vn⁹ dixit de rege. scōus de vino. terti⁹ ꝓfecti⁹ de muliere. quart⁹ de veritate. [illegible]ia hec vtiq; potentia sunt. Et ad hoc vtiq; reges potentes sunt ad multa fortia. sed vinū spirituale gr̃e. s. potenti⁹ est adeo q̃ ipos reges ⁊ tyrannos deulcerit. qui nō valuerūt martyrib⁹ illā gr̃am per tormēta auferre. imo demū t ipsos deebriauit ⁊ vicit. vinū ipsi⁹ gr̃e quersos ad fidē. Sfortior tñ mulier quodāmodo. s. virgo maria inquantū. s. [illegible]curauit congregari aplis t alijs in quib⁹ tūc erāt nuptie ecclie: vinū ipsi⁹ gr̃e qđ intendit dū ait. Vinū nō habent. s. in illa plenitudine t perfectiōe que necessaria erat ecclie. Sfortissima oim veritas xp̃s potuit mittere t misit qđ ꝓmisit vinū ipm̃ spūale dicens. Mittā vobis a patre spm̃ veritatis.

§. I. Sciendū aūt secundū

Thomā sup Jobem: q̃ ante incarnationē xp̃i triplex vinū deficiebat: seu vinū g[illegible]ō hz triplicē effectū. De triplici vino q̃ mūd⁹ carebat.

¶ Est p̃imo mordificatiuū. in quo signat iusticia.

¶ Est scōo letificatiuū. in quo notat sapia.

¶ Est tertio iebriatiuū. in q̃ ifinuat charitas benivolētia

P̃imo vinū est mordificatiuū seu pūgitiuū. Vñ sanctanus ad sanādū in vulner⁹ sauciati imisit vinū t oleū vinū vt abstergeret sanitatē vulnerū: oleū vt liniret. Sic in pnia in regendo oz in cozrigēdis exceslib⁹ imiscere seueritatē punitionis cum lenitate mie. Vñ btūs Aug⁹. super ps̃. Duo ista noia non frustra dicunt̃: hō t peccator. Nā q: pctō[illegible] corrige. q: homo est: miserere. Neq; em̃ libe rabis hoiem: si nō cozrexer⁹ pctōz t. xxiij. q. iij. duo sunt. Et Bzeg⁹. i li. moral⁹. Miscenda est lenitas cū severitate. faciendū est quoddā ex vtroq; temperamentū: vt neq; nimia lenitate exulcerent̃ subditi: neq; nimia lenitate soluātur. dist. xlv. Disciplina. qđ ibi diffuse ꝓsequitur. sic t in pnia que ad iusticiā pertinet: si vera est vinū habe t cōpūctiōis. s̃m illud. Potasti nos vino cōpūctionis. t oleū lenitiuū spei remissionis. Job. Si occiderit me. s. quoad pctā: sperabo in eo. Hoc aūt vinū deficiebat in veteri lege in qua iusticia imperfecta erat. Vñ t xp̃s dixit. Nisi abūdauerit iusticia vra plusq̃ scribarū t phariseoꝝ nō intrabitis in regnū celoꝝ. Sz in nova lege ꝓfecta iusticia finis legis xp̃s ad iusticiā oi credēti. ait apl̃s t alio loco. Justificati gratis gr̃a ipsius. s. xp̃i. sine iusticia eius vera nō pōt hoi esse salus. Vñ Matth. xxv. Justi in vitam eternā. Sed sine gr̃a t fide nō pōt esse vera iusticia Vñ q: spūssctūs dabatur apl̃is ad perfectā iusticiā: ideo apparuit in die penthecostes sup apl̃os in specie ignis: qui vrit t purgat scoriā metalli. Nō postea per effectū ostenderunt zelātes ꝓ fide t corrigētes iniquos. Vñ Petrus Ananiā t Saphyrā vbo occidit increpatorio: q: el mendaciū dixerūt. Et Simonē magū ꝓpter simoniā perditioni adiudicauit. Paulus Corinthū incestuosum excōmunicās tradidit sathane: t visum ad tps subtraxit. Vinū ē iusticie dna maria a filio ꝓcurat ꝑfectis dicens. Vinū nō habēt. Pauci em̃ sunt perfecti rectores seculi q̃ puniāt scelera vt iusticia ꝓcurat. diuersis de causis: siue timore siue amore pauci sunt [illegible]ccatores qui habeāt vinū vere cōpunctionis de malis suis perpetratis. Secūdo vinū est letificatiuū. ps̃. Vinū letificat cor hois. Et s̃m hoc sapia

dr̃ vinū: cui⁹ sapie meditatio maxime letificat cor hominis. s̃m illū Sap. viij. Nō hz amaritudinē conuersatio illi⁹: nec tediū quict⁹ illi⁹: ⁊ gaudiū. Hoc sapie vino vacu⁹ erat mūdus. Nā etsi aliq̃d sapie videbat esse in libris pbor⁹ poetarū nō vera sapia erat: ⁊ apparēs ꝓpter eloquētiā t mūdi gl̃iam que secū trahebat. a quo abstinendū docet Salomon in ꝓuerbijs dicēs. Noli respicere vinū cum flaue scit in vitro. i. sapiam cum apparet ex claritate eloquētie pulchra. nouissime em̃ mordebit vt coluber: t effundet regulus venena diffundet. Sz vt dicit idem Canc. j. Meliora sunt vbera ei⁹ [scz sponse. q̃ vbera ei⁹ do⁹ sunt testamēta] vino. Dis rō supne scie t terrene creature in eo est qui è caput cōz t auctor. qui nouit mihil vltra querat. q: hic est ꝓfecta dei virt⁹ t sapia quicq̃d alibi queritur: hic perfecte inuenit̃ &c. Deficiebat etiā ista sapia añ xp̃i aduentū: q: occultata erat t figuralis. Dia em̃ (vt ait apl̃s. j. Cor. x.) in figurā ptingebāt illis. Vñ Moyses loquens de lege illā ꝓpō docēs ponebat velamē añ faciē suā: ⁊ xp̃o passo velū tēpli scissus est. t spūscto de celo missō illa mysteria apl̃is t p eos toti ecclie declarā[illegible]. Vñ t linguis igneis missus est. Ignis hz illumināre: t lingua abscondita cordis declarare. t imediate piscatores illi pr̃idiote loquebātur magnalia dei. Istud vinū sapientie virgo ꝓcurat predicatoribus. Et iō ipi inuocant eā. Exemplū in Noe q̃ primus plantauit vineā: t bibēs vinū inebriat⁹ est. Ter tio vinum inebriat. Canc. v. Bibite amici t inebriamini. Ibidē. Bibi vinū cū lacte meo. Ebrietas obliuiosum facit. sic vinū charitat⁹ inebrias h[illegible]iem obliuionē facit oium torrenoz: audacē facit t securū nil timens. ij. Esdre. viij. Deficiebat vinū istud plenitudinis charitatis: q: acceperāt illi sp̃m seruitutis in timore. Conuertit aūt aquā timoris xp̃s in vinū amoris t benivolētie: q̃n charitas diffusa est in cordib⁹ nostris ꝑ spūssctū qui dat̃ est nobis. ad Rom. v. Etiā ipi xp̃i discipuli antea timēdi erāt vt ad vocē ancille princeps coz Petr⁹ xp̃m negarent. Et post resurrectionē in cenaculo clausi manerēt, ꝓpter timorē iudeoz. Sed hausto vino spūssti ita audaces: securi: intrepidi t feruētes sunt effecti: vt cōra principib⁹ sacerdotū t regibus mūdi: feruēter xp̃i doctrinā eis exposuerūt predicaret. Nec, phibiti ab eis nec ceci p[illegible]erāt reticere. oiumq; terroꝝ obliti "t cōi oēs viuebāt. Et iō in linguis igneis missus est. q: ignis hz calefacere: vt legē igneā corda ignea linguis igneis ppl⁹ ꝑdicaret. Deficiēte gr̃a no illo ipūa li: btā maria cōgregata cū aplis in cenaculo mente dicit. Vinū nō habēt viri isti nuptiarū. Vñ oās cū illis intr̃t. Emitte spm̃ tuū t creabuntur [scz in esse spūali ꝓfecto⁹ t renouabis [illegible]iem t̃re.

§. II. Tria in magno huius

mūdi ope cogitare debem⁹ cū creat⁹ fit. videlz qđ fit: quō fit: t ad qđ fit instituꝰ. Berñ. Et in esse quidē rerū inesti mabilis potētia cōmēdatur q̃ tā multa: tā magna: tā multiplicit: tā magnifice sunt creata. Sane in mō ipsa sapia singularis relucet q̃ hec quidē sursum: hec vo deorsum: hec in medio ordinatissime sunt locata. Si vo ad qđ factus sit mediteris: occurrit tā vtilis benignitas: tā benigna vtilitas: quē t ingētissimos quosq; multitudine t magnitudine bñficioꝝ possit obruere. Potētissime siquidez ex nihilo oia sapientissime pulchra: benguissime vtilia creata sunt. Verūtn etsi fuisse nouim⁹ ab initio t adhuc multos esse in filijs hoim: q̃ in bonis inferioribus sensibilibus mūdi hui⁹: tota sensualitate depsi totos se dederūt. pīa que facta sunt quodāmō: t ad qđ facta sunt negligētes qđ istos nisi carnales dicam⁹. Nō ꝑmanebit spūs meus in hoie in eternū: q: caro ē. ait dñs Gen. vj. Paucissimos esse iā arbitror: legim⁹ [illegible]i nonnullos q̃n⁹ fuisse quib⁹ sum unū studiū fuit atq; vnica sollicitudo modū t ordinē in[illegible]stigare factoꝝ: adeo vt plerīq; nō mō vtilitatē rerū ꝓquirere dissimulauerint: ⁊ ipsas magnanimiter sp̃euerint cibo paruissimo: vilissimoq; ptenti. Ipsi siquidē ꝓbos se se vocāt: ⁊ curiosi a nobis t vani recti⁹ appellant̃, vtriusq; igit successerūt viri ꝓudentiores: vtriusq; qui nimirū t q̃ facta sunt: t quō facta sunt trāsilientes intenderunt a cie mentis vt qđ facta sunt viderent. Nec latuit eos: qm̃ oia ꝓpter semetipm̃ fecit deus: omnia ꝓpter suos. aliter tamen ꝓpter se: aliter ꝓpter alios. Omnia fecit ꝓpē semetipm̃: gratuita videlz bonitate. Omia ꝓpter electos suos: ꝓ coz. s. vtilitate. Hi sūt spūales viri hoc mūdo vtentes tanq̃ nō vtātur: in simplicitate cordis querentes eū. Primi volūtate vel voluptate. secūdi vanitate. tertij veritate impleti. Hec btūs Berñ. Ꝓo his oīat. Emitte spiritū tuū t creabūtur. Creanē aūt hoies in esse spūali per fidē: spem: t charitatē. ꝓpter hoc oīat ps̃. dicēs. Cor mūdū crea in me de⁹: t spm̃ rectū innoua in vi[illegible]cerib⁹ meis. scz per spm̃ fidei in qua est rectitudo iusticie: q: iust⁹ ex fide viuit. Spm̃ sctm̃ ne auferas a me: sctm̃. s. spei: q̃ firmat hoiez ꝓ sapiam t gustū supnoꝝ. Redde mihi leticiā salutaris tui: t spū principali ꝓfirma me. s. charitatis que principalis est virt⁹. ita exponit Jsid⁹. lib⁹ etymolo. Et qz btā maria dr̃ mater pulchre dilectonis timoris t agnitionis t sctē spei. Eccli. xxiij. Et pulchra dilectō spectat ad feruoꝛē charitatis. Timoꝛ aūt effect⁹ fit fidei: ꝑm Tho. in sum. Agnitio ꝛ ptineat ad ipam fidē t sctā spes. Et ideo merito intelligēs cū scientijs t artib⁹ multis. Que omia vtiq; bona: q: a deo facta sunt. Sed q: oīa ista finita sunt nec [illegible]im meū qui infinit⁹ est potētia implere aut quietare possunt: q: nō sunt optimū. Ideo defecit caro mea pars sensitiua quo ad appetitū eoꝝ que sunt super terrā: t nil hoꝝ volui ꝑ fine vltimo. Et coz meū. i. mens mea pars intellectiua seu volut[illegible]a ab effectu finali coz que sunt in ce

lo:q; satisdo: cū appuerit gl'ia tua ꝛc. Et deus:cordis mei qui sc̄z auctor ꝛ possessor cordis mei:est pars quē ex oi bus eligo:de⁹ dico q̄ est in eternū. Uel fic nō solū nūc. sed eligā in eternū. i. semper hāc partē. q; optia est. Hāc semp elegit bt̄a. sup oēs alios. ꝛ iō ogrue ōr. Optimā partē elegit tibi ma. Sz mirū pōrideri aliq̄bus quomō in pci pua ista solēnitate vginis nō legat euāgeliū aliq̄ō ptinēs ad virginē mariā: ⁊ ad Martha ꝛ mariā magdalenā. Ad q̄ō tm̄ rndet̄ q̄ spūs sanctus ecclesiast ꝛ hospitalis vt laudet̄ ad ho minibus nō ministrāt coꝛā deo: sed coꝛā hoibus. ꝛ ideo re cepert mercedē de opib⁹ vite actiue sue. Tertiū op⁹ q̄ō ōr de martha est. q; martha martha sollicita es. ait dns et turbaris erga plurima. hoc fecit bt̄a vgo dna nra in passione filij: tunc em̄ turbata est scōm sensitiua: ꝛ sollicita est circa plurima. Na cum Johannes euāgelista venit ad nunciandū ei q̄ filius erat captus: nō nāsit pene in ea spūs pre dolore. Et ad se reuersa sollicitudo quomō possz eū videre ab⁹ mortē. Cūcz pergēs de bethania in hierusa lem mane obuiam filio qui ducebat ad pylatū: cernēs fa ciem sputis illitam. alas cumefactā: ligatis post tergum manibus more latronis duc. vir valens formare sermo nem lachrymis plena dicebat. Heu fili ego expectabam vos isto mane ad prandiū. sed video q̄ oportet nos simul pādere in mēsa doloris. Quādo vo ducius est ad salua rie locū baiulans sibi crucē dicebat. vt pie imaginari po test: etsi in euāgelio scriptū nō sit. Heu me fili. An te sic fe cit amor humani generis ebiū: vt nec crucē putes oppro briū amoris gratia. vtinā areꝫ mihi ista crux ad portan dū sicut te portaui in vtero meo. Quādo aūt in cruce cla mauit: sitio: multū sollicitabat vt posset ei vel aquā ad bibē dum tradere. Bis aūt dicit Martha martha. quia affli gebatur in vtroq; scz corpore ꝛ mēte scōm sensi ur babatur dolore erga plurima. q; videbat apl̄os nde pdidi se de xp̄i diuinitate. Sicut turbareꝫ quilibet pfectus xp̄ia nus cū videret oēs xp̄ianos fidē relinquere. Turbabat de iudeis de quoꝛ pgenie erat q̄ filiū suū crucifigerēt vn de reprobarent. Turbabat de latrone malo ꝛ iudeis qui xp̄m blasphemabant. Turbata est in apertiōe lateris cuꝫ exiuit sangu aqua. Unde dicere poterat illud ps. Tur bata sunt omnia ossa mea. pl̄i qui dicunt ossa. quia su stentabant corp⁹ ecclesie suaq; ossa erāt: q; ir a erat tūc ecclia. Et alia meaꝫ turbata est valde. Sic ꝛ rectores ꝛ dñi ciuitatū qui ꝛ dent q̄ populi nō recte incedunt in his q̄ sunt fidei. vt quado rrūrūt ad diuinos. q̄n peiozāt q̄ti die: nō celebrāt festa ꝛ. corrigere debēt oīa peccata no ꝛ ꝛ nō faciūt: dicere pōt ecclia ꝛ timentes deū. Turba ta sunt oia ossa mea ex doloꝛe ꝛ ppa e. Et igit̄ in vita actia bt̄a Ma. elegit tibi optimā ptē inter ḡdus operū ei⁹

Euāgelium de maria magdal'. ꝛ martha legit̄ assumpto. rō pon.

Ubi dus castellū qre ōr vel ꝓparatur castello,

sequebat̄ eū cum alijs ministrans ei vt pia mater. Ecce d mō martha. i. dña mundi maria satagebat circa frequens ministeriū. Uñ in hodierna epla hr̄ Eccl. xxxiij. Jn hitatione scā coꝛā ipso ministraui. Clerici seu religiosi q̄ seruāt cer monias ꝛ ordinatiōes sue religiōis ꝛ eccl. ꝛ bñ officiū di eūt in eccl'ia in bona nota. ꝛ bene predicant si hoc faciāt ꝛ honorificenk ad hoib⁹ nō ministrāt coꝛā deo q; nō vt placēt deo ḃ fiūt: ⁊ coꝛā mūdo. Laici qui faciūt ieiunia ꝛ elemo synas vel capell ecclesias ꝛ hospitalia vt laudēt ad ho minibus nō ministrāt coꝛā deo: sed coꝛā hoibus. ꝛ ideo re cepert mercedē de opib⁹ vite actiue sue. Tertiū op⁹ q̄ō ōr de martha est. q; martha martha sollicita es. ait dns et turbaris erga plurima. hoc fecit bt̄a vgo dna nra in passione filij: tunc em̄ turbata est scōm sensitiua: ꝛ sollicita est circa plurima. Na cum Johannes euāgelista venit ad nunciandū ei q̄ filius erat captus: nō nāsit pene in ea spūs pre dolore. Et ad se reuersa sollicitudo quomō possz eū videre ab⁹ mortē. Cūcz pergēs de bethania in hierusa lem mane obuiam filio qui ducebat ad pylatū: cernēs fa ciem sputis illitam. alas cumefactā: ligatis post tergum manibus more latronis duc. vir valens formare sermo nem lachrymis plena dicebat. Heu fili ego expectabam vos isto mane ad prandiū. sed video q̄ oportet nos simul pādere in mēsa doloris. Quādo vo ducius est ad salua rie locū baiulans sibi crucē dicebat. vt pie imaginari po test: etsi in euāgelio scriptū nō sit. Heu me fili. An te sic fe cit amor humani generis ebiū: vt nec crucē putes oppro briū amoris gratia. vtinā areꝫ mihi ista crux ad portan dū sicut te portaui in vtero meo. Quādo aūt in cruce cla mauit: sitio: multū sollicitabat vt posset ei vel aquā ad bibē dum tradere. Bis aūt dicit Martha martha. quia affli gebatur in vtroq; scz corpore ꝛ mēte scōm sensi ur babatur dolore erga plurima. q; videbat apl̄os nde pdidi se de xp̄i diuinitate. Sicut turbareꝫ quilibet pfectus xp̄ia nus cū videret oēs xp̄ianos fidē relinquere. Turbabat de iudeis de quoꝛ pgenie erat q̄ filiū suū crucifigerēt vn de reprobarent. Turbabat de latrone malo ꝛ iudeis qui xp̄m blasphemabant. Turbata est in apertiōe lateris cuꝫ exiuit sangu aqua. Unde dicere poterat illud ps. Tur bata sunt omnia ossa mea. pl̄i qui dicunt ossa. quia su stentabant corp⁹ ecclesie suaq; ossa erāt: q; ir a erat tūc ecclia. Et alia meaꝫ turbata est valde. Sic ꝛ rectores ꝛ dñi ciuitatū qui ꝛ dent q̄ populi nō recte incedunt in his q̄ sunt fidei. vt quado rrūrūt ad diuinos. q̄n peiozāt q̄ti die: nō celebrāt festa ꝛ. corrigere debēt oīa peccata no ꝛ ꝛ nō faciūt: dicere pōt ecclia ꝛ timentes deū. Turba ta sunt oia ossa mea ex doloꝛe ꝛ ppa e. Et igit̄ in vita actia bt̄a Ma. elegit tibi optimā ptē inter ḡdus operū ei⁹

§. I. Quantum ad primum

scz de vita actiua. q̄ fm̄ be. Greg. ꝛ Aug. figurat̄ p Mar thā tria dñr de martha opera ptinētia ad actiuā: q̄ inueni unt̄ poptime in bt̄a vgine maria.

¶ Primū est q̄ martha excepit eū in domū suā.

¶ Scōm q̄ satagebat circa freq̄ns ministeriū.

¶ Tertiū q̄ sollicita erat ꝛ turbabat̄ circa plurima.

Primū igit̄ opus figit̄ ꝓceptione xp̄i facti vtero virgi nali. Ad q̄ dicit in euāgelio. q; intr it ihesus in quoddā castel figit̄ ingressuꝫ filij dei in hāc mundū. Dicit̄ at mū dus castellū q; ḥz ꝓditionē castelli rebellis. Primo q; fun damentū eius ponitū instar castri in alto mō e supbie. pō pe. Et ab ipa supbia ōr. Tobie. iiij. sumpsit initiū ois pdi tio. Scdo est munitū lapidibus duris q̄ frāgi nō possunt. Auaricie: vsure: frau e: symonie: q; ita duri sunt ta les defectus. vt frāgi no pn. q malleū vbi dei. Quis ē em̄ q̄ velit restituere vsuras: rapinas: ꝛ bñficia symoniaca re linquere. q. d. null⁹. Tertio q; habz ossatū plenū aō in mūdis ꝛ feridi rurie: cū ranis clamātib⁹ ꝛ psuas tib⁹ in eis ꝓmanere. Quarto q; est clausuz nō recipiēs dilecti onē ꝓximi p inuidiā. Quito q; ḥz pulsie uersaꝫ esca rū p gulā. Sexto q; ḥz arma diuersoꝛ generū p irā. vt blas phemiā: ꝓtumeliā: maledictionē. Septimo est quiet⁹ ꝛ se curus p accidiā. Et q; istud castrū mūdi era. nobediēs ꝛ rebellis deo patri. Jdeo ipe misit filiū suū ad ipm subiu gandū. q. d. de⁹ pater. Mi fili ire castellū q̄ ꝓtra vos ē Hoc aūt dr̄ū intrauit mūdi in die incarnatiōis. Et muli er quedā martha noie excepit eum in domū suā. Martha aūt interpretat̄ dña seu ꝓuocās. Hec est em̄ be. maria que p suam maximā hūilitatē ꝓuocauit dei filiū venire in do mū vteri virginalis. Et ipsa dña apissime dr̄. que sup oēs alias dominata est sue sensualitati ꝛ coꝛpori. Nec alia creatura alia digna fuit recipere deū in vteri sui domum. nisi maria. Uñ canit eccl'ia. Domus pudici pectoris: tēplū repente fit dei: intacta nesciēs virū: verbo ꝓcepit filiū. Nū q̄ fuit factū tam excellens opus actiue sicut fecit virgo in ipsa ꝓceptiē filij sui de coꝛpore suo. Scōm opus actiue q̄ euāgeliū notat de Martha ē. q; martha satagebat cir ca frequens ministeriū. Hoc opus fecit bt̄a maria in ch̄ri sti cōuersatiōe. ꝛ ꝓmo in eius natiuitate. Non credat⁹ q̄ ibi fuerint obstetrices. Dicit em̄ bñs Hiero. nllaꝫ obste trix. nullius nisi hercule sedulitas interc̄ssit: ipa bt̄a virgo de terra eū leuauit: ipsa nudū natū pannis inuoluit. ipa fa mescentē lacte cibauit ꝛ potauit. ipa vestiebat ꝛ denuda bat: ꝛ infirmū etate brachijs suis portabat. Q̄ q̄ frequen ter vt filiū suū osculabat. vt deū adorando venerabat. Ipsa em̄ fecit tunicam inconsutilem. ipa vsq; ad passionem

mūdi creasse celū empyreū ꝛ ipm repletū angel'. quos di stinxerat in nouē ordib⁹. s. Angel': archāgel': principatib⁹: po testatib⁹: virtutib⁹: dnationib⁹: thronis: cherubin: ꝛ seraphi. ꝛ in istis ordib⁹ angelos collocabunk aie bte simul cū an gelis sctis. Et in primo ordie erūt q̄ primā faciūt. Uñ q̄n ꝓs cepit ꝓdicare primū thema fuit. Primaz agite: appro pinquabit em̄ regnū celoꝛū. ꝛ vt cū angelis sitis. Scdus ordo mr̄ mea ē multo pulchrioꝛ ꝛ pfectioꝛ. s. archāgelos. de q̄ ordie fuit ille gabriel q̄vob ānū cīat ꝓceptionē meā Et bt̄a vgo. O fili mi q̄s stabit in tā pulchro ordie: Pul cherrim⁹ em̄ fuit ille q̄ mihi ꝓceptū tu nūciauit. Et xps ait ad eā. Illi ibi collocabunk q̄ vltra primam actualē deuo tionē habebūt: q̄ plus est q̄ pnia. Tertⁱ⁹ ordo. s. pncipa tuū adhuc maioꝛ ꝛ pfectioꝛ est. de quoꝛuz numero est ille michael ductoꝛ isr̄l ꝓ deseruz: q; ꝛ ꝓsurget ꝛ stabit ꝓ pplo xp̄ianoꝛ i mūdi ad iuuādū eccl'iam. Ad quez ordinē ascēdent ibi coꝛdes in opib⁹ coꝛpalib⁹ ꝛ spūalib⁹. Et vgo bt̄a. Bti q̄ ve mīficoꝛdes. Jn quarto ordine scz potestatū erūt patiētes: q̄ multa adusa equanimit̄ toꝛ lerauerūt ꝓ xp̄o etiā ad mortē cendo ꝓ iusticia. Jn q̄nto ordie. s. virtutū erūt pa q̄ cū oib⁹ q̄ntū in eis fuit pacē hñtes: ꝛ nulli malū ꝓ malo reddētes: q̄ierūt etiā in ter alios pacē ponere. Jn sexto. s. dnationū erunt plati ꝛ dñi gubernatoꝛes eccl'ie ꝛ seculi q̄ ꝓ portā intrauerūt ad dignitatē nō ꝓ simoniā vel ābitionē. ꝛ bñ gubernauerūt subditos suos. cū rigoꝛe iusticie punīēdo malos ꝛ dulco ꝛe mie adiuuādo oppssos: ꝛ equitate exaltādo bonos. nō expoliādo subditos: ⁊ miseroꝛ emosynis subleuādo. Ad septimū aūt dicit thronoꝛ ascēdit q̄ seculū deserētes pfe cte pauptatē amplectētes voluntaria cū xp̄o mundū iudi cabūt throni in eis reꝑscēdo. Jn octauo erūt sapiētes ver a. q̄ illuminati fide ꝛ doctrina catholica alios do cuerūt ea que sunt fidei. ꝛ illa quib⁹ possent hoies regnū celoꝛū ingredi. Cherubin em̄ isti q̄ interꝑtant plenitudo scie: cū scia bñtes ꝓfecta operū exēpl. Jn vltimo ordine scz seraphin q̄ incendētes interꝑtant erūt pfect. in ardē ti charitate sup oēs alios. sicut apl̄s ꝛ alij fideles. Et virgo mater ad eū. O fili dilectissime: ego in quo ordine hoꝛum eroꝛ: Et fil⁹ ad eā. O mater mea. Vos n tis in aliquo hoꝛ ordinū: ⁊ sup oēs ordi tis collocata. Due em̄ ca thedre sūt nob ꝓpate i celis. vna mihi altera vob sup oēs choꝛos angeloꝛū sedet rex: ꝛ tu mr̄ mea in alia. Juxta illo q̄d figurat̄ hr̄ de salomone ꝛ mr̄e ei⁹ ascendit ad eū: q; assurrexit ei filius honorabiliter ꝛ fecit ꝓparari sibi se dem iuxta sedē eius. iij. Reg. ij. ñ cantat hodie ecclia. Exaltata est sctā dei genitrix sup choꝛos angeloꝛū. Tu era die inter ogabat mater filiū de locis ꝛ penis infernoꝛ ꝛ ꝓs edocebat. Quod que loca varia eius pergunt diuersi ꝓpter varia genera peccatoꝛ. ꝛ sic de alijs. Quando aūt xps cepit publice ꝓdicare sequebatur eū sedens secus pedes dñi ad audiendum. Et ideo Beda super illo verbo Beatī qui audiūt verbū dei ꝛc. dicit bta esse matrē: sal nato: dixit. qui vel bū audiuit: ꝛ plusq̄ omēs mortales cu stoduit. Secundum opus vite contemplatiue ostendit euangeliū in eo q̄d martha dixit. Sozoꝛ mea reliquit me solaz ministrare. Hoc opus fecit maria: precipue post xp̄i ascensionē. Licz em̄ gaudia fuisset de honoꝛe filij cū ascē dit in celū: quia ascenderat regnare ꝛ aduocare ꝓ pec catoꝛib⁹ apud patrem ꝛ aperire portas paradisi: tñ de sua absentia tristabat. Licz em̄ spūalis summe esset ꝛ pfectissima: in coꝛpe tñ existens mouebat motib⁹ sensitiue natu ralibus (vt dicit Hiero.) ad affectū scz presentie filij. ꝛ ad tristiciā de absentia filij. Jūme em̄ diligebat filiū ꝛ meri to: q; sanctissimū hoiem ꝛ deū glorioſuz: qui in conceptu eius non abstulit deco virginitatis: nec in parturitu le rat doloꝛe quasi mo ris: qui accidit alijs mulieribus. Ui dens q̄ se ꝓsata ꝓtia filij: freq oat. O fili q̄n re diēs de hac valle lachrymarū ero ꝛ tecū ꝛvidebo facie mā. Suspirat aia mea ad de piuū q̄n veniā ꝛ apparebo añ fa

Xps vo luit mr̄es suas post ascēsionē ad tps re māere ió

Quid ma gerit post ascē sionē filij

Nota

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

idem apls.i.Lor.vj.Qui adheret deo.qđ fit p charitatē vnus s ̄is est cū eo. Habet em̄ amor ̄ fm Diony. vim ad/hesiuā:vnitiuā:z trāsformatiuā dilige ̄tis in dilectū vt vna volūtas sit amboz. Propter qđ dicit sapiēs q̄ amicoz est idem vel ' z nolle. Pozro.i. finaliter.vnū est necessariū homini.i.vt vnū sit cū deo cōformis in oīb' volūtati sue z ita cogitatiōe z affectu q̄tum pōt directus in eū.vt dicat cū aplo ad Hal.ij.Uiuo ego.iā nō ego:viuit vo ī me xp̄s Et q̄to plenius hoc agit.tāto magis pficit in cōtemplati/ua:z magis appropinquat statui beatoz. Hoc pfectissime egit btā vgo-ua.vnū facta cū xp̄o p maximā dilectionem. Uñ hiero.in sermone de assumptiōe ait de ea. Puto quic q̄d cordis est quicq̄d virtutis humane.si totum abhibeas nō sufficiat vt cogitare valeas q̄to indefinēter cremebat ardore pij a.. oris:quātis mouebat repletis spūsctō celestiū secretoz incitamētis:dū reuolueret animo cūcta q̄ audierat:que viderat:que cognouerat:nouis quippe quotidie inflāmabat desideriox affectibus:totā eā incanduerat diulnus amor ̄ r̄.Hec be.hiero. In vita q̄ cōtēplatiua q̄ habet plures gradus in vita p̄nti ipa optimā partē elegit super oīes.

Tres gradus vite fruitiue,

§.III. Quantum ad tertiū

genus vite.s.fruitiue que est supna p.. a de qua dns ait de ..ulbus suis. Ego vitā eternā do eis. Iobis.x. Potest dici q̄ habeat tres ptes siue gradus. Primus gradus est de/cedere de pnti tempe.ita purgata ania q̄ millū cremabile secū porter:sed subito euolet. De q̄bus Apoc.xiij.c. Beati mortui qui in dño moriunt. qz requiescūt a laboribus suis qđ intelligit de euolātibus ad celū. Nā qui ..dunt ad pur/gatoriū nō reqescūt a laborib' suis ..d multomaiores h.. bent q̄ hic dū purgant. Est aūt hoc valde paucoz. Unde z sancti viri q̄ hic claruerant miraculis. viri sunt in penis purgatorij.vt refert Gzego. in lib.iiij.dialo.de pascasio. Certū est aūt beatā mariā nil expiabile detulisse cū in nul/lo vnq̄ peccauerit. Scōs gradus est ..e in gloria in ani/ma z corpore:qđ de xp̄o sine dubio certū est z articulus fi/dei.de illis patrib' qui surr.. erūt cū xp̄o z multis apparu/erunt in hierusalez.vt refert btūs Matheus euāgelista. c.penul. Beatus hier.. ny. in dubio reliquit ..i in celo ..nt in anima z cor..an in ania tm̄ vt alij sancti communiter. Sed de virgine glorioſa ple credit ab oīi ecclesia z docto/ribus.in corpore z ania glorificata in celis. Unde Aug. in sermōe. Quia pfundissimo fic ait. Memores cōditio/nis humane mortez beatā mariā subiisse temporalem dicere nō metuimus. Sed si dicimus eā resolutā in.. omunē pu/tredinē vermē ac cinerē:deliberandū est si tante cōueniat sctitati:tante aule dei prerogatiue. Scimus em̄ dictū pri/mo parenti.i.quia pulvis es z in pulverē ibis: hāc cōditio/nē christi caro euasit.que corruptionē nō sustinuit. Excipit ergo ab illa generali sententia de virgine sumpta natu/ra. Et infra. Si voluit dns integrā matrē virginitatis ser/vare pudorē:cur nō velit incorruptā z a putredinis huare fetoreꝫ Nunqđ nō pertinet ad benignitatē dñi matri ser/vare honorē. qui legem nō venit soluere: sed adimplere: Qui em̄ in vita illa pre ceteris gratiā sui ꝓceptus honora/uit:piū est credere ea i morte singulari saluatiōe z speciali grā ipam honorasse. Putredo z vermis opprobriū est hu/mane ꝓditiōis:ab hoc opprobrio cū xp̄s sit alien'.natura marie excipit:quā xp̄s de ea assumpsisse ꝓbat. Caro ei Ie/su est caro Marie.quā sup altra transuexit honorās om/nē humanā naturam.z merito magis maternā. Si natura matris est filius. cōueniens est vt sit filij natura: nō quātū ad vnitatē pe..one: sed quantū ad vnitatē corpozalis na/ture. Hec Augustinus. Et hic igitur est melior gradus in vita fruitiua. scilicet esse in celis:nō solū in anima:sed etiā in corpore. Sed tertius gradus adhuc est potior.vnde z optimus.videlicet esse in altissimo gradu glorie sup om/nem purā creaturā. Sic canit ecclesia. Exaltata est sancta dei genitrix sup oīs chozos angelox. Quātis sancti in diuersis ordinibus angelox collocent supiozibus vel in/fertozibus fm maiozē vel minozē charitatē z pfectionē q̄ acquisitā. nullus tñ vel nulla est sup oēs ordines nisi sola maria vgo. q̄ oēs sic dilectōe z pfectōe gre trāscēdit. ita i gl'ia sup oīs sublimata est. Uñ z btūs Hiero. in sermone assumptiōis ait. Credit q̄ ipe saluator ꝓ se tot' festinus occurr..it:z cū gaudio mrez secū in throno collocauit. i. iuꝫ se p..e oib'. .. a quo impleuisse credit q̄ ipe in lege mādauit. Honora pr̄em tuū z mr̄em. Aduenies aūt dice re potuit. Ueni ..lecta mea scz mr̄. veni de libano q̄ inter/pretat cādidatio. Eram dealbata niue cādidioz spūssci muneriꝫ:veni cozonaberis cozona glie q̄ nō aufereatur. Uita actiua auferet post mortē. Uita etiā ꝓtēplatiua bu/ius seculi:q̄ p speculū z enigmate est...ō facie ad faciē:q̄ fruitiōis vita z cozona nō auferet a qu p. Et beatissima vgo. Magnificat aia mea dñm.et exultauit spūs me'.i. aia mea extra corpus saltauit in deo salutari meo.i. Jesu requiescēs. iam q̄nō sum in mūdo. Et hic discipuli tui.i. electi in mūdo sunt.p.. es rogo vt nō tollas eos de mū/do quem habēt doctrinā filii. Trare z ad te trahere: sed vt serues eos a malo. Et ego ad te venio ad te deum fontez viuū quem semp totis affectibus cōcupiui.

Alius fmo assumptionis. Caplm XLIIII

Basi cedr' exaltata

q suz in libano. Eccli.xxiiij. Regula est data a saluatore. Mat.xxiij. Qui se hūiliat exalta/bit. Qua etiā exꝑsserat .. mr̄ eius virgo sanctissima in cātico suo dicēs. Deposuit potētes de sede:z exaltauit hu miles. Illos q̄ supbos angelos qui arbitrabant se ..osse deo eq̄ri. quoz pm' dixit in corde suo. Sup astr.. ei ex altabo soliū meū. Sedebo in mōte testameti. similis ero altissimo. Esa.xiiij. Deposuit de sede celesti z detracta est ad iferos supbia s.a. Potētes etiā in gra z virtute naturali pmos parētes nros deposuit de sede regni paradisi ter/restri. vbi pfecte sensualitati dñabant z aialibus cunctis ꝑpter supbiā eoz z exilio tradidit mūdi hui'. Hūiles vo angelos exa'..it de' q̄liam ꝑpetuā adhibēdo. hoies q̄ hūiles exaltauit ad eandē .. iam pducēdo. fm illud. Qui hūiliatus fuerit erit in gl'ia. Quāto enim q̄s n.. g hūiliat tāto magis a deo exaltat. Et q̄ secūdus adam dns iesus humiliauit ..ipz ut ait apls Phil.ij. Profun'issime vsq̄ ad mortē ignominiosi.. crucis z vsq̄ ad inferos descen/dendo. Ideo deus p.. exaltauit illum sup oēs celos:vt in n.. e iesu oīe genu flectat celestiū.terrestriū z infernoz. z ois lingua ꝓfiteat:q̄ dns iesus in g..ia est .. i ptis. Ita sanctissima mr̄ eius naturalis z mr̄ nostra spūalis q̄ viui ficat nos q̄s pma mr̄ occiderat:q̄ post filiū suū hūductus sup oēs angelos z sctos se hūiliauit. ō exaltata est hodie sup oēs chozos angelox. vñ z sctoz q̄ vltra nō ascēdunt. z ō aptissime dicere pōt q̄si cedr' exaltata sum in libano

Pro cuius declaratōe sciēdu q̄ liban' est q̄dā mons in ptib' iudee in q̄ repiunt arbozes cedri dicte altissime sup oēs arbor..s. de q̄bus sepe fit mētio in scptura. Uñ z ps. Altitudine potētie z psplitatis tpalis ꝓperat altitudini ce/droz dicēs. Uidi impiū superexaltati z eleuatū sic cedros libani. Et trāsiui subdit scz ꝑfideratiōe finis ei' z ecce nō erat. In his ptib' occidētalib' nō repiunt tales arbores. Nam cedri q̄ repiunt iuxta loca marina faciētes fructus grossos vt pepones:nō sūt ille cedri: cū sint arbozes pue/riliores alijs. Liban' q̄ mōs q̄ interpretat cādidatio desi/gnat statū glie vbi est pfecta cādidatio seu albedo inno/cētie z puritatis in sanctis. quos Iobes in apoc. vidit q̄ erāt amicti stolis albis. Que q̄ dē albedo claritatē z pu/ritatis ex vbo incarnato in eis pc.. it. qui vt dr Sap. vij. Est cādor lucis eter.. .. speculū sine macula: z imago bonita/tis dei. Cedrus altissima est diuina maiestas q̄ in libāo glie a sanctis cernit:etiā sua al..udine. Ad hanc cedruꝫ altissimū euolauit:ad libanū aquila illa grādis magnarus alaꝫ.iob euāg.ꝓ speculationē. z tulit medullā hui' cedri q̄ est alba.i.verbū eternū afferēs nobis in suo euāgelio cuꝫ ait. In pncipio erat verbū. Et iterū. Uerbū caro factū est z habitauit in nobis Job.j. De hac cedro canit eccla in seq̄n/tia. Cedrus alta libani ꝓfumat hysopo vallenra. Nō ex/ponēs subdit. Uerbū ens altissimi corpali passuꝫ est carne sumpta. In isto q̄ libano mōte gle exa.. ta est m.. cedr' q̄ est iesus:ē q̄si cedrus:q̄ sup oēs angelos z sctōs eleua/ta. Uñ bc. Hiero. in sermōe hodierno. Credēdū est q̄ ipe saluator ꝓ se totus festinus occurrerit z a secū in throno collocauerit. Idē in pncipio sermōis. Hec est dies ꝑclara in q̄ meruit exaltari sup chozos angelox: z puenire vltra q̄ nre hūanitatis .. natura cū eleua.. in dexterā patris.

Hec ē inquā dies .. q̄ vsq̄ ad thronī celsitudinē intemera/ta mr̄ z vgo ꝓcel.. atq̄ i regni solio sublimata post xp̄m gl'iosa resedit. Uñ q̄si cedrus exaltata sum in libano. Hec ille. Et Bern̄. in sermōe de assump. Qui .. cogitare sufficiat q̄ gl'iosa hodie mūdi regina .. esserit. z q̄to deuotiōis affectu tota i ei' occurrit suis cele.. .. gionū occurrerit mul/titudo. Quis explicare queat q̄bus ad thronū gl'ie cārtis fit deducta q̄ placito vultu q̄ serena facie q̄ letis ample/xibus suscepta a filio:z sup oēm creaturā exaltata sit cum eo honore q̄ tāta mater digna fuit:cū ea gl'a q̄ tātū decuit filiū. Hec be. Ber. Et in hui' figurā hēs. q̄ cū Bersabee q̄ interp̄tat puteus septim'.qz plena fuit septifoꝛmi aq̄ gr̄e spūssancti:accederet ad intercede.. dū apud filiū suū Salo/monē. ipe occurrit ei reuerēter .. m. Reg.ij. z fecit thronū ei ꝑparari iuꝫ thronū suū dic.. as nō esse quic q̄ dene/gare sibi petitū. Sic xp̄s ver' Salomō thronū sue matri ꝓpe.. odie. Et cū ad xp̄m accedit mēte p aliq̄ postu/lādo:m.. sibi pōt denegari. Unde be. Bern̄. Securū ac/cessum ad deū hēs o homo vbi mater stat filiū. s.ad oran/dū ꝓ nobis. Filius stat ante pr̄em ad supplicādū. Ma/ter ostēdit filio pectus z vbera. Filius pr..atus z vulnera. Nulla ergo poterit ibi esse repulsa vbi sunt tot amoris in/signia. De huius etiā exaltatiōe ait be. Aug. ad virginem ipam loquēs. Tibi thronus glie regis collocat in aula re/gni tecꝫ ipse rex gle vt mrez .. ā decoꝛ .. ōsaz ꝓ eoib' diligēs amoris amplexu assocīat. Sibi dicat q̄. Quasi ce/drus exalta.. suz in libano. Nō solū aūt auctoritatibus sctoz z ecclie ac figura scripture. sed rōne .. bat exaltatā be. mariā s.ꝓ oīes angelos z sctōs. E.. anter etiā regula firma tradita p ps. z cōfirmata p .. m. q̄ reddet deus vni cuiq̄ fm opa sua. Ita aūt q̄ ficut nullū malū impunitum q̄ deus p.. sine .. tiōe nō patit. ait btūs Greg. de p.. di.j. Ita nullū bonū irremuneratū. Ita q̄ etiā qui dede/rit potū aque frigide in nōie discipuli nō ꝑdet mercedē. Mat.x. Sicut aūt vnusq̄sq̄ ꝓpriā mercedē accipiet ꝑ ꝓpriū laborē. vt ait apls. qđ theologi intelligunt de pre/mio accidētali. ita vnusquisq̄ qualitatē ꝓmi .. sentialis recipiet a do. qđ ꝓsistit in v.. tōe z fruitiōe eius fm gradū charitatis hic habite. vt qui cū maioꝛi charitate deo seruie/rit:in quocūq̄ statu etiā infimo laicali maius ꝓmiū reci/piet q̄ alter in maxima dignitate vel sciētia cū minoꝛi cha/ritate. Itaq̄ cū btā Maria fuerit plena charitate z dile/ctiōe. Et canit eccla sicut z plena gr̄a sup omnē purā crea/turā. Etiā supremi ordinis seraphin. Uñ z ipa ait Cān. j.c Introduxit me rex in cellā vinariā. s. gr̄az z virtutu z ordi/nauit in me charitatē. Nullus sctōs adeo fuit q̄n aliq̄n ali/qua egerit. etsi nō cōtra: saltē ꝓter ordinē charita.. .. : nisi btā Maria. Cū aūt nonē sunt ordines angelox: sup q̄s oīes fuit exaltata ad quos sancti assumuntur in diuersis ordinibus fm varietatē meritoꝛ. Oīes ꝓpretea .. ipoꝛ ordinū reperiunt in bt.. ma. z officia cū maioꝛ excellentia charitatis. Ō merito exaltata sus.. .. icut cedrus libani. Uñ z ad singulos ordines ꝓced.. mus: ad quos hodie ꝓ uenit trāscendit: assumpta est maria i celū gaudēt angeli z collaudāt filiū dei.

fid. exal/tata ꝓba ur et rōe

De assumptiōe.b.marie alius sermo Cap. XLIIII

§.I. Ascendēs ergo in .. elū

Tres sūt ꝓpetates angeloꝛū

puenit ad pmū ordinē angelox. Hos tres sunt ꝓpetates fm Alber. vbi. s. Prima est q̄ immediate ordinat .. ad hu/manā hierarchiā q̄si magis ei ꝓpinq̄. Perfectiores tamē hoib' in natura. Uñ ips. Qui minor est. in regno celoꝛū sez de infimo ordine angelox. maioꝛ est illo sez Iohe baptis/ta. q̄ maioꝛ nemo surrexit. Mat.xj. Ista ꝓpetas cōuenit btē marie: ē cū excellētia. ipa em̄ sup nos immediatio: nob ē angeli:q̄ etiā ꝓuenit nobis cū in natura humana. qđ an/geli nō hnt cū nō habeāt corpa. Uñ āgeli etsi sunt nobis ꝓpin/quiores. nō tñ fratres vl filij. Sed btā maria simul ꝓpinqua mr̄ filia z sozoꝛ est nra. Secda ꝓpetas angelox est: q̄ maxime sunt nobis noti magis q̄ alij:q̄ frequēter v.. tāt sanctos et apparēt eis in diuersis formis. z hec ꝓpietas cōuenit b. marie cū existētia. Nā angeli etiā infimi sunt nobis tm̄ noti z paucis psonis z nos eis p irellgētiā z imperfecte. Sic'em oculꝰ noctue se hz ad lumen solis. ita intellect' nr̄ ad illa manifestissima nature z substas separatas. ait ꝓbus. Sed btā maria est nobis nota etiā ꝑ experientiaz. Ex te ait sapiēs. Cognosce q̄ sunt ꝓmi tui. Cū g̃ habuerit veras ꝓdimones naturales hois ꝑ filiationē nostrā possumus z ipam cognoscere. .. r z ipa cognoscit infirmitatē nr̄am ꝑ experientiā ex his q̄ passa est hic et didicit. Uñ sicut nos habem' pontificē sc̄z xp̄m q̄ .. possit .. pati infirmitati/bus nris ita necdeficit nobis patrōa q̄ cōpatria .. miserijs nostris. Tertia ꝓpetas est: q̄ singuli eoꝛ singulos hoies custodiūt. fm illud ps. Angelis suis mādauit de te vt cu/stodiāt te .. ibus vijs tuis. Et btūs Hiero. sup Matth. .. cit. Magn.. nzoꝛtius dignitas animi vt vnusq̄sq̄ ab exoꝛ dio nativitat' sue h.. at āgelū sibi delegatū. Et h.. ꝓpe tatē custodiebtā maria hz cū excellētia. Nam vbi angeli custodiūt singuli singulos hoies ipsa custodit vniuersaliter singulos z singulariter vniuersos. Singuli em̄ seruoꝛ ꝓsunt sibi cōmissi. Dñe aūt .. dsti est custodia z puiden/tia vlis. Et q̄ om.. ille suū appetit fi.. videtes eam angeli eis fil'em in hmōi vtuibus ei d.. .. no progredient vsq̄ ꝓudentissima noli nos derelinq̄re o dña: sed sup nos sedē tuā colloca. Quibus ipa. Non vos o filij desero: fm maioꝛa .. .. sunt gaudioꝛū ꝓmia referuata.

Archāge/loꝛ. ꝓpie tates tres etiaꝫ ma/.. .. sunt ꝓ eminētiā

§.II. Ascēdit ergo ad ordi

nem archangeloꝛ scōm. q̄ fm Dion. vt refert Alb. vbi. s. tres vident habere ꝓpetates. Maruꝫ ꝓma e.. a supioꝛib' cōicare. i. ab angelis suplozibus recipe illūinatione. hanc habuit btā maria. ipa em̄ maxime cōlocatione bonoꝛ spūa liuꝫ bonoꝛ accepit a s.. rioꝛibus. Unde Lu. j. dictū fuit et ab archāgelo. Spūssanctus superueniet in te ad .. struēdū modū dūce incarnatiōis: z plus ꝓ in oibus alijs sanctis veniet in te. Alij em̄ sancti acceperūt a supioꝛibus gr̄am creatā. i. a deo particulariter. Ipa btā maria gr̄am creatā vniuersalr increatā. i. deuꝫ singulariter scz de ea carnem a.. mēdo. Secda ꝓpietas est sup inferioꝛes esse ange/los vel hoies illuminādo z regēdo. scz ꝑfectes ciuitatū. Unde z gabriel danielē instruxit z docuit de libera.. .. tura populi isral' de captiuitate tpali z spūali de potestate diaboli. Hanc cōditionē btā m.. ria habuit cū ꝑeminētia. N.. m alij ex ordine isto sunt sup aliquos z null' sup oēs. ipsa aūt est sup oēs archāgelos z angelos hoies. Item q̄ angeli z aliqui sancti sint sup alios. hoc ē ex gratia tm̄ collata eis a deo. Ipsa aūt btā maria ex gratia hoc habet et iusticia z natura. Naturalr em̄ mr̄ regis est regina: et non solū ex gratia: sed natura instigante iustitia b dictāte est sup oēs qui sunt in regno filij. Filius eius dns iesus q̄ est rex reguz z dns dominātiū. vt dicit Iohes in apoc. in pr̄. Ergo z ipa sup omnes de regno eius cui data est om/nis potestas in celo .. in terra. Hinc canit ecclesia regina celoꝛum mater re.. .. angeloꝛum. Tertia ꝓpietas est inferioꝛes ad superioꝛes reducere ad cōtemplāda z dilig

Universidad de Deusto
Biblioteca

gēda celestia ⁊ exequēda diuina mādata. Hoc operata est
bta Maria in summo. Nā ipa sola hūit oēs inferiores
reducere ⁊ reduxit ranq; mediatrix reconciliatiōis ⁊ adu
trix redēptiōis ⁊ angelor numerū restauranit ⁊ subuenit
ruine añ psectū dñi. vt dicit in figura de scā Judith. xiij.
Et hoiem lapsuz reuocauit ad superos. Transeūte g ea p
ordine istū exultat pze ceteris Gabriel ille archāgelus. q
eā in mūdo officiosissime salutauerat dicēs. Aue gra ple
na: ⁊ oēs puocat ad eam laudandā ⁊ magnificandā dicēs
Hec est illa scrissima q dum fidē hūiliter dedit vbis meis
missus ex hac celesti curia: celi opifice i se corpauit ⁊ bois
ad societatē nostrā duxit: ⁊ bñdicam pfem ⁊ filiū cū sctō
spū q b in ea opat est: ⁊ laudem ⁊ superaltem. eū i scla.

§. III. Ex eo ordine ad ter

tiū euolauit. s. pncipatū. Et hi sm Albertū. vbi. s. hūt tres
pzopzietates. Pzima est pmi pncipij hze imitationē. i.
dei. Hi sup pzouincias ⁊ regna disponūt e qbus vnus fuit
Michael ille q armatus apparuit Josue in aduto:iū po
puli dei. Jsta ppietatē habuit bta maria supeminenter.
Jmitat em pmū pncipiū deū in mali immunitate: in boni
cōicatiōe: in cōicanda cōitate. Fuit em inuuis ab oīi cor
ruptiōe pcti: ⁊ incorruptio facit pzim deo. vt dr Sap. vj
Eōicauit bona sua filiū suū sapiam. de qua dr Sap. vij. c.
Dūn bonoz mater ⁊ quā sine inuidia cōico: ⁊ honestatē
eius nō absc. do. Jnfinitus thezaurus ipa sapia est hoib
Jn cōicanda ⁊ exhibēda pietate. Eccl. xxiij. Quasi oliua
speciosa in campis que oleū pducit significās lenitatem ⁊
pietatē ⁊ in campis patent. Scda ppietas inferioz
ad pmū pncipiū reductiuū. i. reducere ea q hñt dispo
nere a deū. qui est pncipiū pncipioz. i. causaz. Hoc ha
buit beata ma. in summo q ipa de vtāmo fecit pmū et de
pmo vltimū. imo oīa ⁊ omnē creaturā in homie reduxit
ad illū a quo exierūt ⁊ ipi psonali vniēdo. Un ipa est illa
fortis mulier. de qua Prouer. vlti. Cui circūde vltimis fi
nibus. i. diuinitate ⁊ hūmitate pfectis. hoiem pdidi rede
mit ad regnaq celestia. Tertia ppietas est pncipalis vtutū ornat ⁊ plus ceteris inferioribz. vt sapie: cha
ritatis: prudētie. ⁊ hmōi. Dō plenius hūit bta ma. Un b.
Bernī. i sermōe ait. Jpi celestis curie pncipes in pfideratione nouitat. s. huius exaltatiōis clamāt nō sine admiratiōe. Que est ista q descēdit de deserto delicijs affluens
q̄si manifesti dicat. Que est ista q sub soieyot mihil nisi la
boz ⁊ doloz ⁊ afflictio spūs: ascēdit delitijs spūalib affluens
Quid delitias dixerim nisi vginitatis decus cū mūere fe
cūditatis: hūilitatis insigne: distillantē charitatis fauuz.
miscdie viscera plenitudinē grē: pzogatiuā gle singularis
Hec ille. E dña nra si inuenim gram in cōspectu tuo. ⁊i
multe filie scāz aiaz cōgregauerūt diuitias vtutū. tu tū su
pgressa es vniūsas. ex q ornatu pcipuū vtutū hes qd nri
est ppziū: placeat in ordine nro vt pncipissa residere. Ad
qs illa. Ego qdēvobiscū suz oib dieb ad bzauiū tū sequar
supne vocatiōis mihi a dño pparatū.

§. IIII. Ad secundā hierar

chia pueniēs venit pmo ad ordinē potestatuū: quaz tres
sunt ppietates hm Alb. Pzima ē ordinis ⁊ dignitatis cu
stodiriuū hoz officiū dignitaz est coercere diabolicas po
testates ne hoīes noceāt qtum vellēt. Et cū maligni spi
ritus pcusserunt occidētes oīa pmogenita egyptioz. hz
illud ps. Jmmissiōes pangelos ptātes angelice repzesē
runt malicia eoz ne cōtingere possent familias hebzeoū.
Jsta condition pauit bta ma. excellētissime. qz dignitatem
vginitatis custodiuit añ ⁊ post. ⁊ demōes coercet qtidie a
nocumēto hoiz. vt ptz in mulīe exēplis. in qb ipa b. ma. eri
puit marios pctōzes de manib diaboli qad corpus ⁊ qad
aiam. vñ ecclia qtidie ei dicit oādo. Tu nos ab hoste pzote
ge in hora moz. suscī. qñ sunt maiozes laus insidie. Scda
ppietas potestatuū est esse alioz ordinatiuū. ⁊ b in sūmo
hūit bta maria. nā fuit pma ordis vginū mulīeris. fec em
pma solēne votū vginat. Ordinū et ageloz fuit reparti
⁊ restauratrix: pcipue aut vgies oīdūt magna ptātē sup
sensualitate sua supādo delectatiōes venereas q maxie
pugnāt. Et vbi vt dic. b. Hiero. Est freqns pugna ⁊ rara
victoria. vñ ⁊ ipe ait. Jn carne ee ⁊ pter carnē viuere age
licū ē ⁊ nō hūanū. imo ⁊ maioris ptātis videt. qz b ē ex car
ne pug. ibi cū illa sit caro: nullū ei plīū. Et iōvgitas
dra vtute seu viroze: qz hz magna ptātē i se vt vt sit ⁊ nō
obuls igne ocupie. Tertia ppetas ē ee actiuū i his q ad
exēda mittūt. qō. b. ma. i sumo hūit. Nā act vtutū ex
ercuit hm modū pprie qtū ad pfectionē: ⁊ hm statū vie q
tū ad cōditionē meriti. Fuit et reductiuū pexēplū: qz sul
exēplo vtutū alios reduxit ad opatiōe vtutū. Un dr Ste
la maris. Videtes g ēs filie syō agelice pfectes dicēt. Ma
ne nobiscū o dña potētissima. tu em terribil es demonijs
vt castroz acies ordiata: ⁊ iō iuuare hoies nobiscū poteris
ō maligs spūs ecz fine cessatiōe infestātes. At illa. Expe
dit hoib vt ego vadā si q mihi locū pauit dilectissimi
filī. ⁊ iux eū residēs cop ō demōes, p hoib pualebo.

§. V. Post illos ergo ingre

dif choz vtutū. de qb pōt itelligi qō xps ait Lu. xxi. Vir
tutes celoz mouebunt. s. in aduēu. scdo xpi iudicij. i. adue
uebunt seu remouebūt ab officio mouēdi celos. Pbi em
ponūt subas sepatas. i. agelos mouere celos. ⁊ ad qz mo
tū celi ⁊ planete ifluūt i ista iferioza: ⁊ corpū pūt ⁊ gnant
res iferiores ⁊ corpales. Et tūc em cessabit ois mot celo
rū. ⁊ iō rēouebūt agēli q auūt vtutes ab hmōi exercitio
Dax hm Alb. tripl ē ppetas. Pzia ē icōicabil virtilitas Virtutes
q̄ pfitit i refistētia ō: aggressiōe arduī: ⁊ tollē ma triplex p
li. Per has vtutes agelicas (vt dic. b. Bre.) fiū miracla pietas.
i qb resistit natural ppetas rei. fic q cec videat: mortu
resurgat. b natura nō hz: ⁊ cōsuetudo nature ē i pōtu. ⁊ tū
virtl vt ministri dei b agūt. Ardua ēt sūt ⁊ isolita q faciūt
Tollerāt etiā b fieri p malos ipis coopātib. Un reprobi
dicēt i die iudicij. Dne in noie tuo vtutes multas fecim.
Mat. vij. Dic. b. ma. hūit in sūmo. Nā lz legam in vita
sua nō fecisse miracla: nūc tidie inūera fac. ⁊ vita sua
tota miraculosa. Un em dic. o. Hzech. Mali miraculū ē. i.
vtili sibi patiēte ee: q demōes eijcere ⁊ carne vincere: q
gygātē vt dauid occidere. Ne ōtū. i. pctm ipa vic. ardua
altissime paupta. assum vsit. tolerātia sūmā i nulli passiōe
sustinuit. Scda ppetas vtutū. nulli ibecillitat tarditas
id ē nulla ibecillitate hūt ex q tardi sint ad deivolūtatē ex
eq. ēdāvel celos mouēdos. Un ps. Vadidi. o. oēs āge
li ei potētes vtu. q fa. vbū ei ad audiē. vo. sino. ei. s. dei
Vox dei ad eos est insinuatio voluntatis ei ad eos circa
aliqd agēdū q facta subito exequunt. b ⁊ brissima maria
pfectissime egit. vñ pcepto filio: audito pceptu elizabeth
ab āgelo. Exurgēs maria abijt cū festinatiōe in mōtana
vt visitaret eā ⁊ ei in ptu fuiret. Audito qō futurū erat q
herodes greret iesuz recent natū ad pdēdū eū. subito no
cte surrexit ⁊ secessit in egyptū vt admoniuerat angelus.
Mat. ij. Tertia ppetas vtutū est ad inferiozes largitas
siue āgelos inferiozes illuiando. siue hoies adiuuando ⁊
subueniēdo in diūsis miāīs pstitutos infirmitatū ⁊ hmōi
b nulli pura creatura largiōz. pit bta maria. Virtutes
ōdē dāt dona dei: hec dedit ipm deū. Hec em (vt ait bñs
Hiero.) dedit celi gliaz: terris deū: pacēq refudit: finē vi
tijs. te ordinē: mozib disciplinā. Videtes gvnuosissima
p castra eoz trāseūtē: brissima pdicauerūt cupietes eius
frui societate familiari. At illa. Egratulo: valde de vris
vtutī. b vr altissimi q obūbrabit mihi, i. filī qvmbrā car
nis qua texit lucē sue deitatis ad ūnerioza me vocat.

§. VI. Ha. xtū igitur ordi

nē ascēdit q dñatiōes dicunt: q mi sunt ex assistētib pri
stoziō dine maiestat. ⁊ nunq ad nos missi. b alios inferio

Dñatiōnū ppera tres.

Ptātuz tres ēt. p pzietates hz maria.

res ipsi mittētes: ⁊ de mysterijs eoz disponētes. Qlis fo
refuit ā gel ille q misit alū āgelū ad zacharia ynū ex. xij.
pphet miozib q diceret ei. hec ciuitas absq muro erit p
mltitudie ppl. Hoz ppetates ponit Dio. i li. de cele. hie.
c. viij. ⁊ declarat Alb. vbi. s. ex vbis ipsi Dio. clici dñatio
nū, ppetates ⁊ videtes p zlū ad defect q repiunt in dña
tionib seu dñijs hui mūdi. qz tales defect nō sunt i istis
dñationib celestib. ⁊ tales ppietat decē p as ostē
dit fuisse in bta vgie: b hic tm tres pona. Est g pma hz
triū ab hostib inincibilitas. Dñi tpales aliq sunt ita potē
tes q mlta plia vincūt: ⁊ mīt natoīb dmīt. vt Alexāder
magn. Juli cesar. Judas machabe. Josaphat rex. ⁊
alij. Null tñ fuit q aliqn nō vincerēt. b dñatiōes āgelice
nūq supant ab q ab aliq ipedi it a dispositiōe eoz.
Btissima aut vgo oēs supat dñatōes, nō em solū vicit ser
pentē antiqū ⁊ aconē rufuz. cui potēte nō ē filis sup
terrā in scīpa: ⁊ capita ei. vij. pt ult. s. pncipia vitioz: b
⁊ pdā tot hūani gūis ab eo abstulit: ⁊ ia natura corpea
sm nature āgelice supauit. S biāv tricē diabolivic. ⁊
tā de diabolo q̄ de mūdo q̄ d q̄ oib āgel supgre
diēs triūphauit. ⁊ qō oib aūjs alti ē ō ipm deū foz fuit
q deū de celis ad terrā vincl carnis ligatū ⁊ charitate
vulneratū in gremio vteri sui btissime vginal carcere ca
ptiuauit. Scda ppetas dñatiōis ē liberal scīas. p qō
pōt itelligi vl mediū int auariciā ⁊ pdigalitatē: vl mediū
int excessum lustricie q dr rigor: ⁊ excessuz mie q dr remif
fio. Quidā em dñi sūt nimis lib rales. i. pdigi. ⁊ qdā sūt
nimis seueri. i. auari, Sz mediū ē liberal scīas q vtiqz
ē i dñatiōib celestib. Silr q ali tpales sūt nimis iusti
p rigorē. qdā nimis misericordes p remissionē. mediū ē li
beralitas, i oib his excellit dñationes, b. ma. Nūq em
dedit b ma. cui ñ erat dādū. qō ptiet ad pdigalitate: put
faciūt dñi tpales i pōpis: ludis: mimis. ⁊ hmōi. Bta em
maria dedit oē dādū. deo mundū: deū mūdo: hoib celū.
Alij dñi mūdi sūt nimis auari: nō subueniētes paupib: ⁊
alios a subdis rapiētes: ⁊ alijs aggūates. b bta maria nō
fuit tenax sube: b aurū sibi a magi oblatū citō (vt ait bñs
Bern.) paupib erogauit. Quidā dñi tpales sūt nimis se
ueri ⁊ crudeles i puniēdo: ⁊ qdā nimis mi ordes seu re
missi i nō puniēdo alios. vel ēā sibi pis nimis pdescēdē
tes ⁊ applaudētes sensualitati sue. alij nimis idiscreti. b i oi
bus mediū tenuit bta maria nullā admittēs delectatione
corpi ideb ī: nccitatē sibi nō subdēs. a nimicoz pctō
rib pnis q iusticia pnie a nullo bat si miam pseq desi
derat. Tertia ppetas ē nulli subiectiōis egestas: ⁊ in
nullo vāt ni tales ita dñant subdis, q ipi ēt id fuitio subā. nul ē ita potēs dñs qui egeat alijs. imo
qto maī dñuz hz: tāto plib alioz fuitijs egz. Dñatiōes
āt āgelice nō hñt istā idigētiā fuitur, qad suos iferiozes:
qz nō ab eis illuiant. egēt tñ auxilio ⁊ fuitio illuiatiōis in
mlīs, qad supiozes suos āgelos. Sz i b excellit maria:
qz cū sit supior oi creatura āgelica nō egz fuitio creature
b soli creatoris. Ex dñio frequēt insurgit mlta vanitas in
dñis tpal glie: vt pz p eccl dauid faciēs pplm nūcrare vt
gliarē in mlitudie ei. b dñatiōes āgelice nulla huj va
nitatē sentiūt. Et mīromag bta maria: q qto pfectior gre
hūit: tāto se mag hūiliauit: mīres dei factā se ācillā vocās.
Et iō si dñatiōes in ordine suo vt dñatricē oium cō vocari
peterent: diceret eis. Quasi cedr exaltata sum in Cadoano,
scriptū est de me. ⁊ ideo vt impleat scriptura: os sup oēs
vos eleuari sicut cedrus super omnes arbores ele tur.

§. VII. Peruenīs inde ad

tertiā hierarchiā: primo occurrit septimo ordini throni
dicunt. i. sedes dei. Hi sunt (sm. b. Hzeg.) p qs de lua iudi
cia nob occulta dec nit. qb de mī disponit. ps. de eo
ait. Qui sedes sup thronū ⁊ iudicas eqtatē. Hoz i ce
teras pōt Alb. tres, pietates. Et pma ē celsitudo. Thro
nū regis ponit in alto, sup alias sedes, ⁊ isti throni sunt

Throno rū tres, p pietates

Dñatiōes tres, p pietates

§. VIII. Jn ordine cherub

bin igredit q interpat plenitudo scie: qz in oze de dinis
noticiā hñt ib inferioribz. ⁊ hi in circuitu dine maiestat
assistētes tres hñt ppietates hm Dion. scz esse reductiuū:
actiuū: ⁊ exēplificatiuū. Et pmū scz ee reductiuū intelli
git hm cōmentatoze: q. ad deū tendūt ⁊ reducūt ces cogi
tat suos ⁊ affect circa alia. Et lz oēs āgeli b raciāt. ipsi
tñ qdā excellētioi mō. nō defuit b brē marie: b oia reduci
bilia ad deuz reduxit. Ipsa em est mulier illa euāgelica q
tria sata. scz corp aiam ⁊ diuinitatē in vna psona xpi con
iūxit. q qō natura in pmā: imo sup pmū statū institutiōis
reduxit: qz etsi innocētiā ⁊ pfectā gram hēbat in illo statu
de humana natura non tñ deitatē vnitā. Hec est mu
lucerna accēdit p quā drachma decima repta est. Lu.

Cherubī tres ppes assistētes tres hñt ppietates hm Dion. scz esse reductiuū: actiuū: ⁊ exēplificatiuū. Et pmū scz ee reductiuū intelligit hm cōmentatoze: q. ad deū tendūt ⁊ reducūt ces cogitat suos ⁊ affect circa alia. Et lz oēs āgeli b raciāt. ipsi tñ qdā excellētioi mō. nō defuit b brē marie: b oia reducibilia ad deuz reduxit. Ipsa em est mulier illa euāgelica q tria sata. scz corp aiam ⁊ diuinitatē in vna psona xpi coniūxit. q qō natura in pmā: imo sup pmū statū institutiōis reduxit: qz etsi innocētiā ⁊ pfectā gram hēbat in illo statu de humana natura non tñ deitatē vnitā. Hec est mulier lucerna accēdit p quā drachma decima repta est. Lu.

Scda ppetas est ee actiuū q hm cōmentatoze intelligit qz hm deū incedit. i. deū imitant in actib suis quodā ex cellētioi modo. b egit bta maria. Un odi it. Unum p certo scim: qz ois marie actio ⁊ intētio semp intenta fuit in dño. Et vt dicit alb. Dei fortissimos act habuit: in summo actu deū imitata est qñ deu genuit ⁊ ipa deū et hoiem genauit. Tertia ppetas est esse exēplū. qō hm cō mentatoze intelligit vt hm exēplū suū. hoc faciēt siue ipsi cherubin hm exēplar diuine sapie qō est vbi dei. faciant actus suus. qō exēplar limpidi intueret siue inferiozes faciāt hm exemplū hēbāt a cherubim in multis. Hanc etiā ppietatē h bta maria q oib recreādis speculū ⁊ exēplar ois scīatis extitit. Unde btūs amb, in li. de vgi

nitate. Sit vob tāq̄ in imagie descripta vita marie. in q̄ tā q̄ in speculo relucet insigne pbitaſ z forma vtuſ. hic summa tis exēpla vtuēdi. Exultate aūt gliosa ygie de tāta plenitudine scie. Mox agminū ipa mr sapie nō se inſ se collocat. ſ ascēdit sup cherubi z volauit. vt ait ps. Volauit sup pēnas vētoz. i. sup oēs subtilitates pfectionū animaz scāz.

§. IX. Et supremū ordinez

seraphi intuēs circūdata ab eis ardētissimū charitatē eoꝝ rū ad deū collaudat. ꝓterea seraphin dñr. i. incēdētes q̄ sup oēs ordies angelos z scos diuio amore incēſi sunt. q̄ e

Seraphi vinclin pfectiōis. His assigt Dio. octo ꝓpetates. Sz tm̄ b tres ꝓpr tres ponēt q̄ oēs fuerūt eminēter in btā ma. Pria ꝓpie tas ē inaccessibile. sic em̄ ignis a q̄ denoiant incessant a/ git in materia sibi appositā. z nūq̄ dt sufficit. vt hr̄ puer. pen. ita amor dī nūq̄ ē ociosus. i. nō pmittit hoiez eē ocio suū. Opaf ei magꝝ si est. Sic seraphi incēſi diuio amore nō cessant clamare q̄tidie nayoce dicētes. Sctūs: sctūs: sctūs dñs ds sabaoth. pfectī ceteris deū ꝓtēplātes z laudātes. Sz incessabilitatē hūit btā ma. sup seraphin. qđ sic ꝓbat Alb. Magī incessabile est q̄ nō cessat nec pōt mō cessare: nec vnq̄ potuit cessare q̄ q̄ nō cessat z nō pt mō cessare. ſ tm̄ potuit aliq̄ cessare. Sz charitas seraphī z si nō pōt mō: potuit tm̄ aliq̄ cessare. s. in pte eoz. pditōe. qđ pz p exē lū luciferi. q̄ fm b. Gre. supm̄ fuit de ordie seraphin: q̄ a charitate fui collata cecidit de celo. Sz charitas btē ma. nūq̄ potuit cessare. qđ ondit p b q̄ charitas nō pt cessare nisi ipa p mortle pcm̄ ſ nūq̄ potuit peccar mortalr. q̄ ipso sc̄ificata aliq̄ posset peccare p ipaz sciſicatōez ita fuit ꝓfir mata in gra z charitate q̄ postea peccare nō potuit ēt ve nialr. nec amittere charitatē. qđ si potuerūt seraphin agere z de fco aliq̄ amiſert. s. lucifer cui suis. q̄ btā ma. in b oēs excellit. Scda ꝓpetas est acutū. z exponit ꝑmētator ista acuitatē sapie sublimitatē. Sic em̄ cognitio bonitatis rei mouet ad amādū ea. ita z amor ei dilatat cognitionē z inducit penetratōez ad intima rei. z i q̄ac acuitate sapie

te gl̄ia z incēdio charitatis sublimissimā in supmo ordie nro nobis cū residere vt te pfruamur o dulcissima. Quibus illa. valde mihi cōplaceo: summe cōgratulor deuo dino ardore: ſ os impleri scripturā dicente. Nō est bonū hoiez esse solū: faciam ei adiu. sile tibi. Gen. ij. Dīns vtiq̄ scīt z sctē associati sūt vobiscū z alijs ordinū inferioz: aut as sociādi quoad gl̄ificādos in posterū: ita q̄ null eoz solicitari re ſt. ſ vn sctūs cū vno angelo in quocūq̄ ordinū. Cōstituit em̄ de ermios pplor iuſ numerū āgelor dei. Deut. xxij. Sz cū filī me q̄ de vtiq̄ z hō ē: q̄ hō ē. etsi i forma dei nō ra nā arbitrat ē eē se eqle deo. vñ sub deo est: z q̄ sume humiliat. iō sup oēs āgelos z sctōs exalta tus. Nō decet igit ēt ē solū: ſ me mrem suā secū iuſ eū data sibi in adiutoriū in redēptiōe p cōpassioē matīs in gl̄ificatione nūc p intercessionē matīs p hūano gn̄e. vt cū de pctis hoim diluuio flagellor ninar fuerit terra subuitere ego vt arc apparea in ꝓspectu ei: indeq̄ re cordat federis sui repropicier eisde ne dissipet mundū. Ascendā igit sup vos ad nrem meū z prezvrm: deū meū z deū vrm ysc ad th a el: ipe em̄ me vocat dices. Ue m electa mea mr z ponā te a throno meū: veni coronaberis z regnabis mecū. ficq̄ collocata ad dexteraſ filij dicere valet. Quasi cedr exaltata sum in libano. s. sic cedr sup oēs arbores: sic ego sup oēs āgelos z sctōs, quā nos rogare opz vt pcuret nobis gr̄am z gl̄iam.

¶ De assumptiōe alius sermo. Capīn. LXV.

Xcepit illū in domuz

e suā. Luc. x. ſ ius hoc ad lr̄az dicaf de martha: tñ pfecti illō iplenū est in btā maria. q̄ etsi martha nō sit noie vel psona: est tñ martha interꝓtōe. Nā interptaf ex hebreo in latinū puocās: z ſ monue dñatrix. ex derivatione a marte: q̄ fm gētiles est de belli ppf fortitudine. ſ certe ipa sua pfectiōe vtutū. puocauit deū ad incaruādū. de ea. ipa est dña celoz z oium. ipa est potētissima ad bellādū p nob ō malicia demonū. Et vt di cit. b. Hiero. in fmōe hui solēnitaſ. Si deū ozꝓphetico in sctis suis laudare iubemur: mltomagꝝ i veneratiōe brē ygis mris e q̄ iter saluſ ē in laudib saluatoris dicēte p ps. dño. Sacrificiū laus a honorificauit me. z illic. iter q̄ oīdā illi salutare dei: z pmarie laudādo mr in ipsi salvatoris. Si g̃ (vt ait. b. Hiero.) vgo es: lauda q̄ meruisti eē z tu qđ laudes. Si otinēs es: venerare z lauda q̄ non aliūde ꝓstat vt possis ptinēs q̄ ex gra xpi q̄ fuit plenus sime i maria qua laudas. Dō si i ꝓlugio aut pctō es: nil hoīm ꝓfitere z lauda: q̄ inde oibus mis aſurit z gra vt laudēt. z q̄is nō sit speciosa laus i ore pctoris: noli cessa re: q̄ inde ꝓmittit tibi venia vñ z oib vt laudes. Btā itaq̄ gl̄iosa vgo maria ait idē ibi. q̄uis dudū incōpabilis eēt vniūſus q̄ sub celo sunt vgib vt decent posset in se suscipe deitatis dimixtionē saluavtraq̄ natura: tñ cū gra replet cū spūsctō pfundit. cū vtute altissimi obūbrabit. fit pcio sioz merit celsis. sublimioz fastigijs. pulchrioz scitate. glo riosioz suoz ꝓrogatiuis meritoz. hec ille. Ex quib ver bis collig pōt q̄ ipa dñatrix tripl excepit xpm in domū suā excellenti fine cōpatiōe q̄ martha.

Maria excepit xpm i domum suā tripliciter

¶ Excepit eū p gre infusionē in domū suā aie rōnalis.

¶ Excepit eū p ipsi psone incarnationē in domū. s. vteri virg. nalis.

Dom dei vteri mag rie virgis mis.

¶ Excepit eū p gl̄ie receptionē i do. suā. s. pr itellectual.

Os istas receptōes xpi a vgie maria nōt ps. i vsu illo dīn est assumptio nostra. fm diuersas eius expositiones z festū ipm assumptio vocaf.

§. I. Quātū ad primū dicit

sapiēs. Nisi tem te istāt i rioze dñi: cito subūtet dom a. nō q̄dē materna dificij vl corpis: ſ aie rōal q̄d edi ficiū spūale. In istā domū suā. s. aie sue excepit btā maria xps p graz hinaliſ i vtero mris sctificata z postea actualr

exercens se z crescens in gratia dei p actus virtutū: z sic dñi fuit assumptio sua. i. id qđ assumpſit ex reb sibi ꝓpo sitis cū puenit ad vsum rōnis: fuit dñi. i. virtus seu ipe dñs Et p hui declaratiōe notandū fm. b. Tho. in. j. ij. q. cum q̄s primo attingit in vsuz rōnis pmum qđ occurrit aiē agē dum est vt pstituat sibi finē in opibus suis ad quē dirigat q̄ facit. Dia em̄ (vt ait pbs) agūt ꝓpter finē: et si pstitua m nob p fine vltio mundū vl ea q̄ in mūdo sunt. s. volu ptates: diuitias: honores: z hmōi: z vt imū finem ad illa ꝓsequēda facim ꝓneipalr opa nra post ponēt dei māda ta z saluatē aie. Sz si pstituam z ꝓponam nobis deū z vl timū finē ad quē dirigam opa nostra in dētes ei place re: cauere a vitijs z vtuose opari tūc meritorie incipimus opari: z xps quē recepam in domo aie nostre p gram in baptismo q̄d hab tūc em̄ recipim ptum ad actum. s. meritoriū opandi cui em̄ finis bon est z ipm q̄s bonū ē sicut eō. Cui finis malus est z ipm op malū est fm pbm Et ex eo xps recedit a domo aie nre. Vñ. b. Hiero. ili. ō Jouinia. Si suscipim xpm in hospitiū pectoris nostri s. p gram z bona opa fugam dīabolū. Si aūt peccauerimus: z p iamā pcti diabol in s fuerit: illico xps recedit. de pe. di. ij. si em̄. Et iō in illa etate pueri debēt pueri duci ad pdicationes: z frequēter admoneri ō morib: q̄ faciles sunt ad recipiendū oēm impssionē boni vl mali: qō eis ꝓponit z ad qō applicantur vt moll cera: sic. b. m. et si in vtero mris fuerit scificata. tñ ad vsū pueniēs rōis z cito ꝓpter optimā cōplexionē elegit optimā ptē deus z hoiem p vltimo fine in oib operibus sibi pstituēs sp in gra crescēs z dñm assumēs p oi sua qete z fine: excepit eū in domū suā aie sue di. cū Hiere. n. iij. Pars mea dñs p ptera expectabo eū. bon est dñs sperātib in se aie q̄rēti eū. Excepit q̄ xpm in domū aie sue ad vtuose opandū. be. Amb. de vgi. Prima marie vtus fundamētū oim vtutuz z custos est humilitas ipa de q̄ gl̄iatur di. Respexit humilitatē ancille sue: ecce em̄ ex hoc. me. di. o. ge. Primū discēdi icitamētū nobilitas est mgri: deinde merces laboris. Merces aūt laboris optimi fructus beatitudinis. Quid aūt nobili mr̄e dñi qđ splendidi ea quā splēdor elegit pr ne gl̄e: qđ castius ea q̄ corp xpi sine ꝓtagione corpis: gn̄a uit: z tñ solā humilitate respexisse dīnm pclamat. hec ille. Merces hui labor ē beatitudinis. Ecce em̄ ex b beatam me di. om. ge. Qui em̄ fuerit humiliatus erit in gl̄ia ait salomon. De humilitate hic practicam pone.

§. II. Quantū ad secūdū di

cit apls. ij. Cor. v. Si terrestris dom nra dissoluaf. i. corpus hēm is domū nō manufactā. In istā domū i uit dei filī. i. in vtez virginalē: q̄n vbū caro factū est de v gine maria: vñ dicere verissime potuit. Dñi est assumptio nostra assumptio dñi. i. id qđ assūpſit dñs ab hoie. vicz ca ro sanctissima nostrū est: q̄ de nostris purissimis sanguinib formatū est illō corpus. Manifestū est aūt q̄ sapiēs rem ꝑciosissimā nūq̄ poneret in loco ignobili. Nō em̄ po nit vinū solēne vl maluaticū vl balsamus in vase imundo nec gēma vl lapis ꝑciosus vt carbūcul adamas: berillus z hmōi includeret in anulo plūbeo vl eneo: ſ reo. Nec magn dñs eligeret habitare in domo lutea imunda inornata: ſ in domo magna bn edificata nō ruinosa. munda z ornata. Sapientissim igit dei filī castellū huius mōdi in qredies: q̄ vidit domū corpis q̄cordis vginalis ab eo edificatā fundatā firmiter: q̄ nec vēti supbie: nec pluuie pcu piscētie: nec flumina auaricie possent eā vl leuit mouere, septē colūnis donoz spūsancti subsētatā fz illō puer. isr. Sapia edificauit sibi domū: scidit colūnas septē mūdatā a vitijs ornatā vtutibus pfectis: declinauit ad habitandū in ea. Et muler ipa excepit illū in domū suā. Vñ canit ecclesia. Dom pudici pectoris templū re te fit dei itacta me sciens viz vbo ꝓcepit filiū q̄d añ p maria tpa multiphā mlūsq̄ figuris fuerat pnūciatū: vt em̄ inq̄t. b. Ber. sup missus est: vnus fuit spūs pphārum: lz diuersis modis fi gnis z tpib eādē rē diuersi nō diuisi spū z puideruſ z pdi xerūt. q̄ em̄ moysi mōstratū est in rubo z igne. Aaro in vga z floze. Hedeo in vellere z roze. Baptē vidit salomō in muliere fort in pcio ei. Ē postea aptī in femina z viro: aptissime. Esaias in vgine z deo dl. vij. c. Ecce vgo cōcipiet z pariet filiū: z vocab ī nomē ei emanuel: q̄d inter pretat nobiscū de: buryz z mel comedet. Buryz. nocētia: z mel miscōie. hāc miscōiam in sūmo cōcauit mr̄i sue vt sicut ipe est pater miscōiaz: ita z ipa mater miscōie nū cupet. Miscōia aūt mil dulci sapit miser: nil crebr inuocatur. Vinc. b. Ber. in fmone de assumptōe in fmone. Si guū magnū. sic ait. Nō erat bonū nobis hoiem eē solū cō gruū magī erat vt adesset sex vterq̄ q̄z corruptiōi neuter deſſet. ſ fidelis str ꝓpotes mediator dei ad hoiz xps ihs ſ in eo diuina: hoies reuerent maiestatē. Ablata em̄ vi det in deitatē hūanitas nō q̄ sit mutata suba: ſ assumptō deificata: q̄. s. ille hō est vna psona cum deo. Nō sola aūt cātat in illo miscōia: cātat pariē z iudiciū: q̄ ſ didicit ex his q̄ passus est cōpassionem vt misericors fieret. hz tñ z iudiciaria ptāte: denīq̄ de noster ignis ꝓsumēs ē. Quid ni vereaf hō ad illū accedere: itaq̄ iā nō videbit ipa mulier bndicta odiosa. Inuenif eōdē z loc ei in hac recōcilia tiōe. Op em̄ erat mediatrice ad mediatorē istū. Erudeſ mediatrix eua p qua serpēs antiqu pestifez z ipi viro virus infudit: ſ fidelis maria. s. z pia g fuſ antiquoꝝ virie z mulieriboꝝ ꝓpinauit: illa suggessit puarication. hec igit sit redēptorē ꝓceptū suū q̄ dei filiū excepit in domū suā Quid g ad mariā accedere trepidat humana fragilitas nihil ē in ea austez: nihil terribile: tota suauis est. Dec. b. Ber. Quia plena mia: z nil miser miscōia dulci aut crebri inuocat: ideo requēter: imo ꝓtinue in nostris mi seriis q̄bus pleni sum recurrendū est: z ipa inuocada: vt nob subueniat. Idē. b. Ber. Sileat miscōiam tuā vgo be ata. si q̄s est q̄ inuocata in necessitatib suis sibi memine rit defuisse. hec ille. Dec igit dom est miscōie q̄ excepit patrem miscōiaz in domum suā.

§. III. Quantū ad tertiū ho

die. b. maria excepit xpm pleni z iocūdius in domū suaz tas aie q̄ corpis: q̄ p gl̄e receptionē cita em̄ fuit recepta i domo pris celestis: vbi sunt mlte mansiones. d. ihc ꝓmioz q̄ z ipm recepit in domū sue mētis p lumē gl̄e. Et ipletū est illud qđ p aggeū pdix. ij. c. Implebo domū istaz gl̄ia Si em̄ de dilectore suo xps ait Jo. xiiij. Ad eū veniem z mānsionē apud eū faciem. s. in domo mētis sue. ego z pat z spūssanct. multomagꝝ dicēdū est de quolibet sctō ꝓueni ente ad gl̄iam: vbi est pfectissima dilectio q̄ hic eē nō pōt q̄ aia btā recipiat xpm in domo aie sue p lumē gre. q̄ em̄ manet in charitate in deo manet p fruitionē: z deus in eo p cōpbensionē z clarā visionē. res em̄ amata dr eē in aman te p cognitionē z affectū. Nō fuit aūt ista acceptio cōis: ſ singularī sup oēs vt dicere valeat illō p excellētiā. dñi est assumptio nra: q̄si dicat nō angeli vl sci me assūpserūt seu associarūt egredietē de mūdo: sicut legit de lazaro vlcero so. z de sctō nicolao z alijs sctis: ſ ipe dñs me assumpſit associauit fm illō ps. xxvj. Cum pr me. s. mūd z mr me. i, ois ꝓcupia z mala iclinatio deliquerunt me: vt nihil sui inuenirēt in me qđ nulli sctoꝝ ꝓcessuz est. iō dñs assūpſit me p se psonaliter accedēs vt magī honorē. Sic em̄ dicit. b. Hiero. Credēdū est q̄ ipe saluator p se ror festinus aduenerit: z eam in throno suo collocauerit: z q: vbi dñs ibi z familia ei. Jō z milia miuum angeloꝝ q̄ dño minis strant vt vidit Daniel cū xpo aduenerūt. Assumpta ē maria in celū vt canit eccla. s. a filio gaudēt angeli z ceteri eā associātes. Videndū igit circa hmōi assumptionem.

¶ Unde assumpta.

¶ Quomodo assumpta,

¶ Quo assumpta

Universidad de Deusto
Biblioteca

§. IIII. Assumpta est vtiqz

de b. mundo. Vñ. b. Hiero. Hodie regia celi ô b̃ seclo neq̃ eripiẽ. sz vt nob̃ pberet exẽplũ q̃ oẽs hẽm̃ facere trãsitũ istũ. voluit scissimos viros. s. apl̃os i suo trãsitu adesse sacramẽt. suscipe & sine dolore migrã scripture apl̃os dimadasse. Testat aũt Diony. pauli apl̃. discipul' in li. d diui. noiat. apl̃os interfuisse dormitiõi b. marie de dyo. cũ eis. Hõr optauerat ad sui psolatõez. Ceiter em̃ õr ipaz post ascẽsionẽ filij. xij. annis supuixisse. vt septagenaria essz in mo:te. Et in hoc nos instruit. vt in infirmitatib̃ grauib̃ & mortalib̃ debemus q̃rere hre psentes seruos & seruas dei. q̃ oõnib̃ iusticiã. vbis ad patiẽtiã & pniaz & fiducia de diuia mia horẽt. Mte ei tũc sũt ifidie diaboli. sz torũ sit cũ. Nõ vocat adiutor nisi corpis. Tota cura est psanguineoz q̃ eis dimittat bona sua. Sacerdos vl' fus debeat aliqs vir põr igredi. ne iducat ad restituẽdũ ablata. Quis aũt nõ repiat i sacra scpturavl' hystoria. q̃ ipa suscepit sacra: tñ pie credi pt̃ b fecisse. nõ q̃ eguerit sz vt exẽplũ nobis pberet sic ẽtill' sinus & baptismũ suscepit & eucharistiã. Hoc ẽt Alb. sz i li. sup missꝰ ẽ. Igit sic & cõtonẽ i fine sumpsit & extremã vnctionẽ b̃z Alb. & pfessionẽ. nõ de pctis q̃ non hẽbat. sz pfessionẽ diuine laudis. sc idigna insinuãs tãti bñficij. Cui' pfessor vt dic̃ idẽ fuit Jacobes euãgelista. Et b̃ est de q̃ dñt solicitari tã infirm̃ q̃ amici ei' & noti. vt sacramẽta pfessiõis & cõtonis. extreme vnctiõis suscipiat i tpe suo & deuote & nõ cũ amiserit loq̃la & sensũ. Migrãs aũt b̃ seclo dolore ñ sẽtit. Vñ i collecta õr q̃ hac die mortẽ subijt tpalẽ. nec tñ mortẽ nexib̃ õpmi potuit. i. doloribus mortis. Corpꝰ aũt ei' ab apl̃is venerabiliter fuit sepulture mãdatũ. nõ cũ põpis mũdi q̃uis mererentur hõem honorem vtpote q̃ regia nõ solũ mũdi sz & celi. nõ cũ clamoribus & incẽtoribus faciei vel capilloz vt faciũt fatui. sz cũ hymnis & lachrymis pijs. nõ sup altari collocatũ vl' loco eminẽti vt i tẽplo. sz i loco hũili. i. valle Josaphat. vbi oñdit locꝰ sepulcri ei'. humilitatẽ in fine sicut in vita semp infinuãs

§. V. Quõ uit sit assumpta

Sciendũ q̃ fuit assumpta celũ valde magnifice,

¶ Cum beatorum associatione.

¶ Cum angelorum admiratione.

¶ Cum corpis resuscitatione.

De primo sicut de beato Martino canit. Na q̃ refert Sulpitius in eius trãsitu. sctoz canit numerus angelorũ exultãt chori oim̃q̃ celestiũ vtutũ occurrit psallẽtiũ exercitus. q̃tomagis credẽdũ est q̃ in assũptõe b. ma. occurrit tota celestis curia. Vñ i sermõe q̃ intitulat Bre. magnificem' vginẽ quã hodie padisus excepit gaudẽs quã angeli cũ laudib̃. psequũtur. quã angeloz chor' venerat scz vt mgram eoz quã martyres brificãt cãdidati. vt martyrũ capitaneã. quã sctoz pfessoz stolat' celebrat numerus. vt pcipua pfessoz opm pfectionẽ. cui hodie sacrarũ vginũ cũ suis palmis victricib̃ exultãs occurrit exercit' Hec est ei in cui' utero eccl'ia piucta ẽ federe semp̃ mo Hec ille. Jn cui' figurã legit q̃ Dauid reducẽs arcã dñi in sion cũ septẽ choris. & innumera multitudine hoim associauit cũ magno tripudio & leticia. ij. Reg. vj. Arca ista vt dicẽt ẽ b. ma. quã Dauid. i. dñs ihs reduxit i hierlm associat' cũ ingẽti gaudio. i. cũ septẽ differẽtijs brõz scz priarchis. Abraã Ysaac & Jacob. & aliis ppbis. vt esaia. dauid. hieremia. ezechiele & daniele. Apl̃oz vt iacobi maior. martyz. vt baptiste iohis. Innocẽtũ machabeoz stephani & aliorz pfessoz vt symeonis. gamalielis & aliorũ. sanctaz vginũ q̃ eã imitate sunt post xpi ascẽsionẽ. Nam septim' chorus fuit angeloz innumerabiliũ. & b. Hiero. De modo in sermõe. Credendũ est festiue genitrici dei obuiam adassumpti uenisse militiã. eãq̃ ingẽti lumie circũfluxisse & ad thronũ on & ma eã cũ laudib̃ & cãticis pduxisse. celest eãq̃ hierlm tũc inefrie. fabili leticia exultasse. Ex ineẽsa ai gl'ia ei' ageli admirantes fecerũt qones sicut xpõ in celũ ascẽdẽte. Vñ ad miras spũsctus de ea sic ait. Que est ista q̃ sic ascẽdit p desertũ sicut vga fumi ex aromatib̃ myrrhe & thuris. et vniuersi pulueris pigmẽtarij. Cãt. iij. vt dicit b. Hiero. in sermõe. Admirat spũsctus q: admirates facit. s. ageloz ei' in assũptõe. Ascẽdit ãt de b̃ seclo neq̃ ad celi sattigiuz sicut vgula diminutiue p hũilitatẽ. Erecta tñ p erectam in deũ intẽtionẽ fumi salictis & se dilatãtis p ptemptationẽ & dilectionẽ. ex aromatib̃ thuris p odoriferã oõem myrrhe p vera tensuũ mortificationẽ vniuersi pulueris pigmẽtarij. oiz. s. vtutũ pfectõez. Quib̃ rñdet Esaias. Hec ẽ illa õ q̃ pdixi. Egrediet vga õ radice yesse. & flos de radice eius ascẽdet. s. xpus ihs õ vgie ista b. Ber. ad hec. Mvgo vga sublimis in̊ptũ sublime vticẽ sctñ erigẽs vsq̃ ad sedẽte i throno vsq̃ ad dñm maiestat' vgo ve plãta celestis. plãta pciosi' cucurbita. sanctior vniuõs. o ve lignũ vite q̃ solũ dignũ fuit portare fructũ salutis. Et cõa q̃ hierarchia admiras õ magnificẽtia gl'ie ei' inq̃t. Que ẽ ista q̃ pgredit q̃si auroza psurgẽs. pulchra vt luna. electa vt sol. terribilis vt castroz acies ordinata. Cãt. v. Progredit vtra nos & supra nos gdit q̃si aurora rutilãs dilectõez. sic auroza media est inter noctẽ & diẽ hñs aliq̃ de luce. sic ista mediũ tenuit inter statũ viatoz q̃ sũt in nocte mũdi tenebrosi & interstatũ cõprehẽsoz q̃ sũt i die clare visiõis. Supra oẽs ei sanctos viatores est. & sati. ppinq̃ pfectioi broz. fuit pch̃a vt luna. q: sic luna plena pcipue illuminat tenebras noctis. sic ista pctores & tribulatos. electa vt sol. q: sicut sol illuminat diẽ sic illa iustos & pios. & sic radios suos vbiq̃ diffundit clariozt plus influẽs i inferioz. q̃ ceteri planete. sic ista clarior cucutis sctis bñficia vbiq̃ diffudit. terribilis vt castroz acies ordinata. terribil' demonijs pl' oib̃ scis vtutib̃ oib̃ armatis. q̃bus rñdet Dauid ps. xlvij. dicẽs. Deus de q̃ pdixi. Astitit regina a dextris tuis i vestitu deaurato circũdata varietate. &c. Regina vtiqz celi astitit sp añ deum recta steterit sine inclinatõe ad aliq̃d malũ. a dextris. s. i potioribus. gl'ie. in vestitu deaurato sapie charitat' sume circũdata varietate oim̃ pulegioz sctoz. Demũ & tertia hierarchia & ita stupẽs ait õ ea. Que ẽ ista q̃ ascẽdit de õserto delitijs affluẽs innixa sup dilectũ suũ. Cãt. vj. De õserto ascẽdit. q. d. seclo q̃d desertũ ẽ vtutib̃ & q̃ete. ipa tamẽ sctissima sine signo alicui' pcti sopit' oib̃ i ea passiõibus. Ascẽdit aũt sup cherubin. delitijs. i. nobilissimis vtutib̃ affluẽs. vt expõit b. Ber. Innixa sup dilectũ suũ. s. filiũ q̃ si vnũ cũ eo. q̃b̃ rñdet illa scta Judith formosa corpe et casta speciosa aia b̃ ei' gesta mea figurata. Nã sic occiso holoferne a me inimico pplo dei facta terribil' exercitui occurrit mihi obuiã ciuitatis hierlm cũ sumo põtifice ogratulãs de victoria p me fcã & pl'imũ laudãs & dicens. Tu glia hierlz. tu leticia isrl. tu honorificẽtia pplo mei dũ dicta eris in eternũ. c. xv. Sic brissima ista maria pulcerrima corpe. pulchrior aia. & admirabil' oculis oim. actaui ctoria de inimico hũani gẽris infernali cũ reusa est huc sup na hierlm cũ põtifice sumo xpo q̃ ad eã accessit laudãs & brificãs eã admirãs tãta vtute. Tertio est assumpta cuz corpis resuscitatõe. b̃ãt pie credit a fidelib̃ & doctoribus firmat. Hõr ẽt videt sensisse ps. cxxxj. cũ ait. Surge dñe in requiẽ tuã tu & arca sctificatiõis tue surrexit dñs ibus nõ quo ad deitatẽ q̃ nũq̃ cecidit in aliquẽ defectũ. nec hanc eis õ nũq̃ peccauit. & passiõem ptẽ intellectuã sumaz requiẽ habuit. sz q̃ ad corpꝰ q̃d post afflictões innumeras cadẽs in mortẽ surrexit & ascẽdẽs i reqem eternã fuit. Arca e. sctificatiõis fuit corpꝰ mris in q̃ fuerũt. vt in arca veteri figurata loco vge sceptrũ deitatis. loco legis aia sapientissima. loco mãne dulcedo carnis. Hec igit arca sctificatiõis. i. plena sanctis reb' surrexit in reqem corpe assũpto in celũ. Hoc b. Aug. testat in sermõe dicẽs. Putredo & vmis obprobrio sunt hũane pditiõis a q̃ marie natura ẽ. eo. ti. c. capit quã ibs de ea assumpsisse pbat. Idem thronum xtij. i fi. dei thalamũ dñi, tabernaculum xpi id est corpus vginis

necesse est ibi esse: vbi ipe ẽ. hũc thesaur̃ pgruẽtius ẽ celo suari q̃m ẽra. b. Ber. aũt b̃ tali rõne pfirmat. Si corpꝰ beate Marie remãsisset in terris videret xpus ptẽpsisse vel minꝰ curasse de mris sue honore. cũ tñ ea semp sume honorauerit & dilexerit. Nã corpa sanctoz q̃ in terris remãserũt et locꝰ vbi q̃escũt notus hoib̃ hẽatur: multi accedũt ad ea venerãda: vt pz de aplis Petro Pau. Jacobo. Nicolao hmõi. Multomagis visitaret & fidelib̃ corpꝰ beate Marie si esset in terris. Nõ ẽ passus fuisset filius locũ ei' ignorari vt honorarẽt a cũctis si nõ esset in celis assumptũ: q̃si aũt resuscitatũ assumptũ fuerit ignorat. Aliq̃ em̃ dicũt ipa die psepulturã ei'. Alij ẽtia die ad filij tudinẽ filij. Alij. xiij. die vt legit̃ in reuelatõib̃ b. Elisabeth sibi ab angelo intimatũ.

§. VI. Quantuz ad tertium

scz quo fuerit assumpta seu vbi collocata canit ecclesia: et asseuerãt oẽs docto. q: exaltata ẽ sup oẽs choros angeloz vñ sup oẽs puras creaturas. Unde õm b. Alber. Sicut in ter naturã increatã diuinã natura creatam rõnalem medium ẽ hũanitas xpi vnita deitati: & sic de extrẽis pricipat q: natura de extremo ad extremũ trãsit p mediũ: ita inter naturã puram glificatã & naturã vnitã deitati õsi extrẽa ponitur mediũ hea. Maria: vtpote mr ei' q̃d vnitũ est q̃ tñ ipa pura creatura ẽ nõ vnita deitati. & sic sup oẽs angelos & sanctos ẽ: sz infra xpm. Et b̃ ipa innuit dicẽs Eccli. xxiiij. Radicaui in pplo honorificato. Dpls matie honorificatus est cetus angeloz & scoz. Radix aũt est pn̄ arboris. Imaginemur q̃ sũmitatẽ pfectiõis & glorie btoz ee in sera phim ordine supimo. Et ibi icipit pfectio gr̃e & gl'ie vginis extrẽdens se erga filiũ incarnatũ. De hac Berar. i omel. suis. Sola ihs xpus pt̃ hãc vginẽ magnificare quẽad modũ fec̃. vt ab ipa maiestate laudẽ ptinuo accipiat & honorẽ angelicis stipatarchozis: archangeloz vallata gemistrhonoz bincinde possessio iubilatiõib̃: nationũ circũlata tripudijs: pncipatũ circũsepta obsequijs: pt̃ituz amplexata plausib̃: vtutũ girata honorib̃: cherubin circũstantia hymnificatiõib̃: seraphim possessa vndiq̃ ineffabilib̃ cãtionib̃. Ipa q̃ ineffabilissima trinitas hymni eripuit dio sibi applaudit atq̃ sua gr̃a in ea tota redũdante: oms eidem attẽdere facit apl̃oz splẽdidus ordo ineffabil' gloriã illã extollit martyz multitudo oimode supplicat dñe tãte. Cõfessoz exercit' inumerabilis ptinet fil. psonat canticũ. Virginũ candidissima cõcio. q̃ chorea ad suã celebrat gloriã. Inuite etiã infern' sibi iubilat: & peccatissimi de mones pclamat. hec ille. Nõ aũt ociosa ibi manet: sz in primo sita dou nos comẽdat sue plis: pcuras & iustis & pctoribus subsidia salutis mẽtis & corpis. Hec ẽ ingt fulbertus epus in hmone q̃ quondã in auditũ magni pris basilij misit sctñ angelũ q̃ & mortuũ suscitauit. s. mercuriũ. similitem martyrẽ: q̃ egressus de tumulo lanceã suã in eccl'a appensaz arripies ipm Julianũ apostatã impatorẽ psecutorẽ fideliũ q̃ minat' fuerat basilio in reuersione sua ex bello õp sas euersurũ ciuitatẽ cũ hitatoribus suis vbi psulabat ipse basili': vulnerauit ad mortẽ. vñ & mortuꝰ ẽ. Ipse b. Maria Theophilũ archidiaconũ q: iniuste sua dignitate puatus fuerat: ipatrẽs tãte iniurie p adiutoriũ magi diabole se tradiderat: instrm̃ sup b̃ cõfugiẽdo & ei auferẽdo vt recuperaret dignitatẽ & honorẽ amissum: q̃d & secutũ est. Sz postea penitentiã agentẽ & ipaz vginẽ inuocantẽ de faucib̃ diaboli eripuit. Ad thronũ igit gratie ei' & donũ glorie reuertatur. Amen.

Titul' .xvi. De dono scie

¶ De dono scie q̃d sit & q̃d se extendat Cap. unicũ.

Otũ fac mihi domi

ne finẽ meũ & nũez dierũ q̃s ẽ vt sciã q̃d de sit mihi. ps. Cũ gloriosus de' sit finis vltim' hoim: ad quẽ facti sũ: q: fecit de' rõnalẽ creaturã: vt summũ bonũ itelligeret: itelligẽdo amaret: amãdo possideret: possidẽdo frueret. vt ait magr i. ij. sen. di. j. tñ pauci sunt q̃ attẽdãt occupatoib̃ & vitijs ipediti. & io oẽs dum ẽ cũ ps. vt notũ faciat hũc finẽ nobis. Sz numerus dieꝝ nrozꝝ q̃s ẽ in pñti: q: breuissimi & icerti. Dies em̃ mei velociores fuerũt cursore. ait Job. ix. c. Hõr q: nõ celuerunt hoies: sz q̃si longiores sint & pluri tpis. Ideo parũ sibi vacant: & inde nõ sciũt nec scire cupiũt: q̃d defit eis vtutis & bonitatis vt assẽq̃ valeãt finẽ suũ. Sed fine cognito per donũ scie põt q̃s scire q̃d sibi defit ad bene psuendũ in medio natiõis prave & puerse. Ar̃ dicit dñs Esa. v. Propterea populus me⁹ ductꝰ ẽ captiuꝰ: q: nõ habuit sciam: & dilatauit infern' aiaz suã: & aperuit os absq̃ vllo termino Sz scias p b̃ donũ quõ te oporteat conuersari in domo dei q̃ est ecclesia dei viuentis. ait apostolus in prima. ad Tim. iij. Circa donum scie considerãda sunt tria.

¶ Primum significatio nois,

¶ Diffusio muneris,

¶ Appropriatio beatitudinis,

§. I. Quantum ad primum

Quid sit scia q̃d significet scia. Notandũ ẽ q̃ nomẽ scie iportat certã & tudiẽ cognitiõis & iudicij p discursum rõnis. Unde omis certitudinalis cognitio alicui' p rõnis collatio. nõ dr scia. Ad b̃ aũt q̃ intellect' hũan' pfecte assentiat vitati fidei duo req̃runt. Primũ est vt sane capiat ea q̃ ppoñunt: & ptinet ad donũ intellect'. Scõm ei vt hẽat certũ iudiciũ de eis discernẽdo credẽda a nõ credendis & agẽda a vitãdis. Et ad b̃ est necessariũ donũ scie. & sicut scia q̃ est vtus intellectualis b̃z certitudinẽ de reb' creatis ex rõne demonstrationis. & ideo ẽ pm humanũ modũ: ita scia q̃ est donũ, pñtium sancti b̃z certitudinẽ de reb' credẽdis & agẽdis supra humanũ modũ ex pñtia spũssancti. Hec b. Tho. in scripto sup iij. sen. di. xxxv. ar. iij. q. j. Sz ad maiorẽ hoz declarationẽ pm Ray. in sum. Sciẽdũ est q̃ certitudo iudicij de aliq̃ fit duob̃ mõis. Uno mõ p cãm altissimã et b̃ vltimã & simplicissimã. & sic Sap. 8 dr q̃ nouit altissima &c. i. ipz deũ: vl' b̃z q̃d i. in aliq̃ gñe in̊ptũ p illã pot de alijs iudicare: & sic ẽ sapiẽs nõ vt' itellectualis. Nã sapiẽs in̊moq̃ gñe dr: q̃ nouit altissimã cãm in illo gñe p quã põt ire oib̃ alijs gñis iudicare. Alio mõ certitudo iudicij fit p cãs scõas vel inferiores. & talis certitudo dr scia. Et io sapia in b̃ differt a scia: q: sapiẽtia ẽ cognitio rerũ diuinarũ. Scia vo est cognitio rez humanarũ. Scõm est q̃ ex diuerso: vel ex dñia medij cognoscendi assumpti. ut dñia int̃ sapiam & sciam. Verbi gra. Cũ p res creatas cognoscim̃ deũ. hec cognitio magis ptinet ad sciam q̃ ad sapiam: & econuerso. Cũ de reb' creat̃ fim rõnes diuinas iudicam̃ b̃ magis spectat ad sapiam q̃ ad sciam fim b. Tho. ij. ij. q. ix. ar. ij. Tertiũ q̃d est ꝓsiderãdũ ẽ q̃ scia q̃ est donũ ad q̃tuoz ordinat̃ q̃ sunt nob̃ necessaria ad salutẽ. s. ad speculatõem opationẽ q̃uersationẽ & admistrationez

Donũ scie ordinat̃ ad q̃tuoz. Primo ad speculatõez: q: s. p donũ scie sit p certo q̃d fide tenere debeat & discernere credẽda a nõ credendis. Unde Cyprian' in lib. de lapsis. ait. Mãdant aliq̃ martyres fieri: sz si iusta sunt: si licita. nõ q̃ dñm ieiuz: ac dei sacerdotalẽ t. plãta facieda sunt. Mãdant sci martyres aliq̃ fieri: sz in scripta nõ sunt i lege dñi q̃ mãdat: faciẽda nõ sũt. aũ ẽ vt sciam̃ eos illa a dño impetrasse q̃ postulãt: & tũc facere q̃ mãdat. Nõ ei statiz videre põt de dina maiestate pcessum: q̃d fuerit hũana pollicitatione ꝓmissum dicit. l. si q̃s. Ihs. & Aug. in enchiridion ait. Longe tolerabilis' est in his q̃ a religiõe setucta sũt mẽtiri q̃m in his sine q̃z fide vel noticia dei celi & pñtia falli. xxij. q. ij. in ipam. Secõo scia ordinat̃ ad opationẽ. Nõ em̃ cognitio rez q̃tũ ad suas naturas & q̃ditates ptinet ad donum scie: sz sola cognitio practica q̃ hõ ex pñtia spũssancti: vt s. dictũ est. ꝓdẽ consideratio cõcipit de agẽdis. Vñ donũ scie secũdario se extẽdit etiã ad opationẽ. fim q̃ per sciam credibilium & eorum q̃ ad credibilia consequuntur dirigi-

Ad q̃ttuoz ordinatur scia donum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mur gẽdis. Hz illẽ Jaco. iiij Sciẽti bonũ ⁊ nõ faciẽti: pctm̃ e illi. vbi glo. Sciẽs bñfacere⁊ nõ faciẽs mai⁹ pctm̃ hz q̃ si nesciret. q̃uis ignoãtia bõi. l. necessarij ad salutẽ magnũ ⁊ pctm̃. cũ scriptũ sit. j. Cor. xiij. Ignoãs ignorabit. Item b. greg. in li. moral. Qui ea q̃ dei sunt sapiũt a dño sapiũtur. i. approbãt ea opando. Qui ea q̃ dei sunt nescit. a dño nesciũtur. i. reprobãt. Et q̃ stult⁹ fuit in culpa. sapiẽs erit in pena. di. xxxix. Qui ea. Et xps Luce. x. Seru⁹ q̃ scit voluntatẽ dñi sui ⁊ nõ facit. plagis vapulabit multis. b. Tho. ij. ij. q. ix. ar. iij. Tertio valet donũ scie ad bonã iter malos quer̃satões. Vñ in mgr sen. in lra. in. iij. di. xxxv. dic̃ q⁹ donũ scie scim⁹ quer̃sari i medio natõis pro ute ⁊ puer. abstinere a mal. Et b. hiero. ait. Habeto simplicitatẽ col. ⁊ nemini machinẽris dolos⁊ astutiã serpẽt ne alior. supplanteris insidijs. Nõ multũ distat a vicio in his. l. q̃ ptinẽt ad salutẽ. decipe vel decipi posse xp̃ianum xvj. q. j. Si cupis. Quarto scia q̃ est donũ valz ad rectã tpaliũ bonor. administrationẽ. vñ b. aug. dicit q⁹ actio q̃ bñ vtimur reb⁹ tpalib⁹ scie dono attribuit. Idẽ b. Augu. ad macedoniũ. Dẽs q̃ sibi gaudere videt. q̃siẽ elsq; vti ne sciũt. alienũ possidere quinquit bi ei certe alienũ nõ est q̃ iure possidet. b aũt iure q⁹ iuste. b aũt iuste q⁹ bñ. Omne igit̃ q⁹ male possidet alienũ est. Male aũt possidet qui male vtit. xiij. q. iiij. Quid dicã. Donũ igit̃ scie facit q⁹ na r palia licite q̃sita bñ possideant p bonũ vsuz eor nõ abutẽ. Rõ aũt hui⁹ ee. q⁹ creature sũt ex q̃b⁹ hõ oc casionalr. eor. auertit. fm illũ Sap. xiij. Creature fcẽ sũt i odiũm i musciplam pedib⁹ insipiẽtiũ. q̃uis ꝺ his rectũ iudiciũ nõ hñt. q⁹ peccãdo p inordiatũ affectũ eaz ponũ pfectũ bonũ i creaturis. vltimũ finẽ eis. ꝺo. S. rectũ iudiciũ de creaturis habet p donũ scie q⁹ sunt in feriora eo sine cõparatiõe. ⁊ ideo nõ ponẽda eis in affectione b. tho. ij. ij. q. xx. ar. iiij.

§. II. De differẽtia inter sciaz

hũanã ⁊ prudẽtiã ⁊ [illegible] donũ. Si aũt arguat q⁹ pter bonũ vsũ tpal[illegible]rtũ donũ scie. vt nũc dcm est. q⁹ prudẽtia⁊ hũane scie. dẽt ad b sufficere. Nã cum prudẽtia sit recta ratio agibiliũ hz pbm in. ij. ethi. Et scie humane [illegible] ⁊ hmõi bono vsu tpaliũ. vt Tullius li. de offi. ri[illegible] Rayne. p⁹ btm tho. q⁹ scia q̃ ẽ donũ in b differt a prudẽtia. q⁹ prudẽtia nõ certitud[illegible] hz magis ex timatiue hz iudiciũ de agẽdis. Sz scia q ẽ donũ hz certitudinẽ iudic[illegible] de agẽdis ex pñtia spũssti. ⁊ iõ falli nõ pt be. tho. sup. iij. di. xxxv. vñ ⁊ sapiẽs inqt Sapie. ix. Mitte illã. l. gr̃az tuã de celis sctis tuis⁊ a sede magnitudinis tue vt mecũ sit⁊ mecũ laboret⁊ s[illegible] q̃d acceptũ sit apud te. Scit[illegible] illa oia⁊ intelligit⁊ deducet in opib⁹ meis sobrie. Quãtũ vo ad scias hũanas rñdet q⁹ nõ sufficiũt ad hmõi rectã administrationẽ tpaliũ q̃ scie ex rõe demõstrati ua acq̃rit̃. Sz nccriũ est donũ scie. ⁊ ẽ triplici rõe. Tuz Donũ scie q⁹ rõ hũanaz ad finẽ naturalẽ nõ aũt ad supnaturalẽ ad necessari quẽ hõ ẽ ordiat⁹. Et iõ⁹ adallũ dirigat opa sua circa pa um ẽ ppt lia ẽ nccriũ donũ scie. tũ q⁹ rõni hũane nõ sũt oia cognita tres roes [illegible] oia possibilia nccria ad salutẽ. sic̃ scia q̃ est donũ. Il[illegible] spũs vitaz docebit vos oia. l. nccria ad salutẽ. Joh. xiij b. aug. Cõstat nos sine [illegible] sctõ mãdata ei⁹ iplere nõ posse tũ q⁹ in sciẽtijs hũanis pt ee pctm̃ nõ[illegible] se. q⁹ nulla scia inq̃tũ scia [illegible] ẽ mala. sic̃ scire inq̃tũ scire nũq̃ ẽ malũ. alis scia malo⁹ nõ eẽt i deo. q̃ ẽ absurdũ dicer hz p accẽs in sciẽtijs hũanis ꝓtigit eis pctm̃. vel i sciẽdo vt[illegible] do vel ꝓsiderãdo. ⁊ b vel ex pte cognoscẽꝺ vl ex pte cognoscibil⁹ rei. Et [illegible] telligẽdũ est q̃ dr̃ aũt b. augu. Jn vna eadẽ q̃ re⁊ nesciẽti sciẽs. ⁊ errãti nõ errãs recta rõne p̃ponit̃. Jn diuerb⁹ aũt reb⁹ cũ vn⁹ vtilioza. ali⁹ min⁹ vtilia vl etiã noria q̃a nõ i eis ea q̃ ille scit ei pferat nescire. Sũtq; eni q̃dã q̃ meli⁹ ẽ nescir q̃ scire. dis. xxxvij. q̃uid ibi dic̃ gl. q⁹ q̃uis ois scia i se sit bõa. tñ aliq; alicui ẽ mala occasionalr sez ppter abusuz. Et ex pte q̃dẽ cognoscẽꝺ alicui ẽ aliq scia hũana mala dupl⁹. Uno mõ ꝓpr occupatõez dõũ. s. pter occupationẽ i studio alicui⁹ scie ipedit ab executiõe alicui⁹ officij ad q̃ tenet. Sic̃ si iudex ꝓpr studiũ astrologie nõ itẽderet causis expediẽdis. vl nõ eẽt diligẽs ad legẽdũ i materia illa vt opz. vl sacerdos curat⁹ ꝓpr studiũ rhetorice vl⁹ phie desisteret a pfessiõib⁹ audiẽdis q̃s ad b[illegible]t. vl nõ[illegible]acaret ꝓpter aliũ studiũ materie q̃ ptinet ad eas pscie[illegible] sic b. hiero. reprehẽdit sacerdotes qui omissis studijs scpturaz. nimis vacant studio gẽtilũ di. xxxvij. Sacerd[illegible]s. ⁊. c. seq̃n. Sc̃do ꝓpr delectatões ali cui⁹ scie ex q̃ aliqs venit ad ꝓtemptũ sacraz scpturaz qs reuereri opz. sicut legim⁹ de b. hiero. q̃ ꝓpr nimiã delectationẽ in ornatu eloõntie ciceronis pr[illegible]az cũ legebat sermo ei horrebat iculc[illegible] eũ fuisse i infir[illegible]te pstituũ. acrit redarguũ. ⁊ ciceronianũ vocatũ nõ [illegible]anũ. ⁊ grauiter ꝓpter b a dño flagellatũ. vt di. xxxvij. legim⁹ Sc̃do scia aliq est alicui noria ex[illegible]te cognoscibilis. ⁊ b tripl⁹. Prio q⁹ scibile est inclusas ad culpã. vt scia nicromãcie⁊ astrologie inq̃tũ. s. p iudic[illegible]oz vult q̃s iudicare de actib⁹ hũanis tãq; necessita[illegible]e pc[illegible]nibus ad bonũ vel malum Et b hmõi dicit b. Aug. q⁹ astronomia ⁊ astrologia et hmõi dspecta sunt. q̃ nihil valẽt ad salutẽ. sz mittũt in errorẽ. Et q̃ hñ studẽt curã aie nõ hñt. di. xxxvij. §. hinc etiã Et de poetica dicit Jsid. in li. de sõmo bo. ⁊ di. xxxvij. ido phibẽt xp̃ianis figmẽta legere poetaz q⁹ p oblectamẽta fabulaz nimiũ excitãt mẽtes ad incẽtiua libidinũ. Sc̃do q̃si scibile nullã hz efficaciã vtilitat⁹ alicui⁹. vt ars notoria ad quã addiscẽdã fiũt m[illegible] obñatie illicite⁊ nõ realr. sz fantastice acq̃rit ope demonuz. Tertio q̃n scibile excedit ognoscẽꝺ potẽtiã. Vñ ꝺr ecclᵉ. iij. Altioza te ne q̃sieris⁊ fortioza te ne scrutat⁹ fueris. Altioza vocat ad q̃m[illegible]ficit ratio naturalis. ⁊ tñ rõne naturali vult talia q̃rere. vt my steriũ trinitat̃. incarnatõis. sacrãi eucharistie⁊ hmõi. Lo[illegible]q̃s ꝺr puerb. xxv. Qui scrutator⁹ ẽ maiestatis oppmet a gloriã. Est ergo necessaria sciẽtia q̃ est donuz q̃ dirigit circa hmõi ꝺ sciẽdũ que ꝓgruũt salutẽ.

§. III. Secundũ principale

ꝓsid̃randũ est circa scie[illegible]ũ diffusio muneris. t. i q̃bus donũ ꝓscieh̃z esse. Prio cuius ꝺclaratõe sciẽdũ q⁹ hmõi donũ ordinat⁹ ad duo. Prio ad discretiones seu discernẽ dũ de credẽ[illegible]s agẽdis. Nã p scie donũ hõ hñs scit̃ cer titudinal⁹ q̃d credere[illegible]lagere debeat circa necessaria ad salutẽ. ⁊ discernere credẽda a nõ credẽdis. ⁊ agẽda a nõ agẽdis. Et hec scia est in oibus hñnt⁹ q̃m gratũ faciente. Dẽs in tales ex infusiõe gr̃e[illegible]t rectũ iudiciũ circa credẽda⁊ agẽda ita q⁹ i nullo deuiãt a rectitudie iusticie declinare. Vel scia ꝺr sanctoz q̃ sti eligũt tpaliter cruciari. ⁊ in eternũ gloriari. Sc̃do scia ordiat vel ad manifestationẽ vel ad eruditionẽ. vel ad defensionem fidei. Et hec scia ptinet ad gr̃am gratis datã q̃ magis dat advtilitatẽ alioz q̃ sui. de qua dic̃ apls. j. ad Cor. xij. Unicuiq; dat manifestatio spũs ad vtilitatẽ scz aliorum Et[illegible]nt. Aliꝭ datur sermo sapiẽtie. aliꝭ sermo sciẽtie⁊c. Et b ia nõ est illa q̃ ꝺr donuz spũssti vnũ ex septẽ. Nec est in oibus habẽtibus gratiã gratũ facientẽ. hz in q̃busdam nõ solũ in bonis sed⁊ malis põt esse cõis. Vñ beAu[illegible]n li. xiij. deci. dei dicit q⁹ de hac scia nõ pollet pluri mi. q̃uis polleat fide. Et subdit. Aliud ẽ scire q̃d credere debeat. aliud est scire q̃admodũ hoc ipm pijs opitulet⁊ ꝓ impios fides defendat. Est ergo ista in ꝓdicatoribus⁊ doctoribus⁹ alijs nõnullis in[illegible]ũ scz p acq̃sitionez studiũ⁊ humanam sciẽtijs etiã theologica talia di dicerũt vt rõne humana possint alios docere de credẽdis⁊ agendis⁊ ꝓra impugnãtes defendere. Sed inq̃tum sine studio humano ex inspiratione spũssancti ista habẽt

Donũ scie ad duo ordinatur.

De ꝺmẽdatõe humane scie

ficut apls⁊ ẽt sancti doc. eccle. q̃bus vltra humanas scias acq̃sitas addita fuit. ⁊ ista scia gr̃a gratis data a. ss. Declarat̃ b exẽplo de sensib⁹ corpis. Sicut em̃ sensus corpis q̃t ad eẽ vt tact⁹ est in oibus mẽbris. sensus aũt q̃ sunt ad bñ esse sunt in corde tm̃ p q̃ẽ alia mẽbra regunt̃. ita eẽ est de donis gratuitis q̃ dant̃ in ecclesia. Quedã em̃ sunt de necessitate salutis. ⁊ hec opz q⁹ denẽ oibus mẽbris iesu xp̃i. ⁊ hmõi sunt q̃ ptinẽt ad grãm gratũ faci[illegible]te. vt su[illegible]vtutes ⁊ dona. q̃daz vo sunt q̃ sunt ad bñ esse. sicut gr̃e gratis da te. vt opacio miraculoz. pphetia. ⁊ gña linguarũ. ⁊ hmõi. Et hec non dant̃ oibus membris xp̃i. seo illis tm̃ expedit ad edificatiõem fidei. Vñ sicut facere miracula⁊ ppbare nõ est de necessitate salutis seu fidei sed de pfectõe dei. sic ⁊ mo scie⁊ alie g[illegible]tis datis. de q̃b⁹ loq̃tur apls. j. Cor. xij. hec Tho. in scripto sup. iij. sen. di. xxxv. ar. iij. Ad b facit optie q̃d ait Beda sup. Jo. ⁊ hẽtur de pe. di. ij. q̃rendum. vbi ait. Notãdũ q⁹ in sanctis [illegible]oib⁹ q̃dm mortale corpus gestãt. prim manet spũs semp ptm̃ reditur⁹ recedit: manet ap̃ eos vt bonis insist[illegible]rib⁹ et olũtarlã pauptatẽ diligãt mãsuetudinẽ ꝓsequ[illegible]no desiderio lugeãt⁊ hmõi. ceteris q̃ spũs insist[illegible]t. Recedit ad tps vt ñ semp facultatẽ infirmos sanãdi. mortuos suscitãdi vel p pheãdi facultatẽ hẽant manẽt semp vt possint hr̃e vtutes q̃bus mirabil⁹ vixãt. Venit ad tps vt etiã alijs p miracla rũ signa q̃les sint̃ fructus effulgeãt. Meli⁹ ad ꝓpositũ facit q̃d ait. b. Aug. j. q. j. dicẽs. Multe opatiões sunt spũssti. q̃s cũ idẽ apls q̃dã loco ꝓnunc[illegible]asset. s. j. Cor. xij. ocultet Hec oia opat⁹ vn⁹⁊ idem spũs diuidẽs singulis ꝓut vult.

Aliud est ẽ sacrim̃ q̃ hr̃e ẽt ymon magus ponit. Aliud pphetia q̃ ⁊ in malis hoib⁹ fieri solet vt in Saul. Aliud opati[illegible]sdẽ spũs quã nisi boni hr̃e nõ põt. i. charitas q̃ non est nisi cũ gratia gratuz faciente⁊ donis spũssancti. Hec charitas ꝓpium donũ est catholice vnitatis⁊ pacis: nec ei⁹ donũ in oibus: q⁹ nec eius sunt omnes.

§. IIII. Tertium principale

q̃ ꝓsideratur circa donũ scie est appropriatio beatitudis Nã scie q̃ est donũ spũs appropriat⁊ q̃uenit tertia beatitudo q̃ est luct⁹. Mat. v. Bti lugent q̃m ipsi cõsolabunt. Ubi tangunt duo q̃uenientia dono scie. Prio appropriat scie luct⁹ p merito dũ ꝺr. Beati q̃ lugẽt. s. de pteritis errãtib⁹. vbi glo. inter linearis ait. Idi scia illustrant̃ vt sciant q̃b⁹ malis inolunt̃. Et Eccs. j. Qui addit[illegible]iam: addit⁊ dolorez. Sc̃do appropriat ꝓsolatio[illegible]⁊ p ꝓmio cũ subdit: q̃m ipsi ꝓsolabunt̃⁊ b in pñti: dũ hõ p rectum iudiciũ scie creaturas in[illegible]ũ diu[illegible]ũ ordinat⁊ in futuro talis ꝓsola[illegible]o p ficiet. Vñ b. Aug. in ꝓmone dñi. in monte ait. Scia q̃uelit lugẽtib⁹. q̃ dicitcrunt q̃bus malis ꝓiuncti sunt q̃ q̃si bona mali appetierũt. Bũs tho. ij. ij. q. ix. ar. iiij. Et q⁹ scia secularis seu hũana q̃uenit in noie cũ scia q̃ est donũ. q̃uis realiter differat cũ scia hũana sic cõis bonis⁊ malis. sz donum scie nõ nisi in bonis gr̃a gratũ faciente possidentib⁹ hẽat. Jõ breuiter aliq in ꝓmendatõez eaz in se. ⁊ q̃tũ ad bonũ vsum earũ dicen⁊ exinde in datestatiõem abusus eaz. Et q⁹ studiũ eaz sit licitũ pz ex b. q⁹ vt di. t. b. Augu. A studio pcipiente vitatis nullus phibeẽ. viij. q. i. q̃ epatum. Mõ intelligẽdũ est dũmodo debit⁹ modus⁊ [illegible]nes⁹ finis itendat. Nã vt ait. Ber. Sunt q̃ scire volũt vt sciãtur⁊ vanitas ẽ sz superbie: vt in pbis⁊ gentilib⁹. Sunt qui scire volũt vt sciant⁊ curiositas ẽ. Nõ em̃ vt ait b Aug. in cognitione creaturaz figiẽdus est grat⁹: hz ad ime[illegible]alis⁊ semp mãsura aius dirigẽdus. Sũt q̃ scire volũt vt lucrentur: ⁊ cupiditas ẽ: vt in medicis⁊ iuristis⁊ rectoribꝰq̃ per fas⁊ nephas ea scia vtunt̃. sec̃m debite. Sunt q̃ scire volũt vt se edificẽt vl p se alij edificẽt: ⁊ charitas ẽ. In trib⁹ pmis cõiter verificat q̃d ait apls scia inflat. In vltimis q̃ subdit charitas edificat. s. ad meritu. Modus habit⁹ est vt non nimis inhe[illegible]at vel vtiliozes ꝓtẽnat: vel p b sibi necessaria sciri amittat. Dis seruatis q̃d liceat his vacare

Quattuor ꝓpões pbabiles q⁹ scie secularis cõtinẽt multas veritates.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vnum cū deo mēbra xp̄i capitis electa p eū.idē xp̄s gen/
tozem ait Lu.xp̄. Quādo venit eius hora vl' trāsiret
ex hoc mūdo ad patrē. Ad idē hortat apl's ad Ephe.dicēs.
Imitatores dei estote vt filij charissimi:sic em bonū pficit
affectū voluntatē.sic est vez bonū:ita z vez pficit intelle/
ctuz. Et ꝓ sicut imitamur deū in bonitate vtutuz ꝓfectio
ne:ita imitari debemus in vitatis cognitiōe ꝓportionata
nobiꝫ repit in sciētijs humanis. Un idē apl's ad Ephe.
ait.fructus luc.i.gr̄e radlose q̄ deū imitamur est in oi bo
nitate:iusticia z vitate:vt sicut iusticia q̄ est ois vtus z pfi
cit voluntatē:ita z vitas pficiat intellectū:z sic habeāt ois
bonitas.s.volūtatis z intellectus. Alie tres ꝑpones faci
le declarant ꝑ scda.s.q̄ deꝰ ipse in se oēm sciam z vitatem
est ois apd oēs tā phos q̄ theologos antiqs z mo
dernos tradit tulti cēseant a ps.q̄ dicit. Nō videbit dns
nec intelliget deꝰ Jacob.ait em. Intelligite insipientes in
ppl'o:z stulti aliqn sapite. Qui plātauit aurem nō audiet
ꝛc.z seq̄t. Qui docet hoiem sciaz dns sit cogitatōes hoiz
qm vane sunt.i.false cū.s.cogitāt deū nescire oēm vitatez
est em deꝰ oim de ꝫ loquentiū. Unonio quedā mens z in
tellectus infinit'.ibiq; ꝓns oim possibiliu rō summa nihil
ignoras:ꝫ oia vnico actu vides. Hic e apd Platonē me
maria plena rez ydeis apd ciceronē maronē aia mūdi
tota ꝓns vbiq; ꝫ intellexit pbs clemens docens. Nobiliora
sūt entiā sunt minus nobiliū exēplaria.z ad id refert Se.
ctum e vbi. Prope e deꝰ:tecū est:int' est:ita di
co lucille. Inter intra nos spūs sedet:malouz:bonoz̄q
nostroz obseruatoz z custos ꝫ put a nobis tractat'est:ita
nos ipe tractat hui' sapia ꝑ Dionysariopagitā in li.ꝺ di
uí.no.seipm cognoscēs cogīscit oia z mate immateriāl'
z indiuisibilr diuisibilla z vnitiue hic paulum
ariopagite mgr̄m. Oia nuda z apta sunt oculis eius.ad
Ephe.iij. Sunt em oculi dñi lucidissimi q̄ in oi loco
cōtēplant bonos z malos teste veteri sapiente.b. Amb.
sup epl'az ad Lol'ait. Quis nō supne scivl' terrene creatu
re in eo est q̄ est earū creatuq̄ ꝓ in tr il vltra q̄
rat:q; ꝫ est ꝓfecta d sapia quicqd bil q̄rit ꝫ p
fecte inuenit.di.xx. Et cetera ꝓ supius po
sita.s. fit ois vita clare lucis deducit. Deus em
est simp simplr sit itate ꝓfecta:vt ꝓbat.ꝫ. Tho
ma. Nulla actio qlibet in se admittit. Sed dicit Boe.
Accius in deo transit in habitum:vt scia q̄ est creatura est
actus in deo e ꝫ suba su. Ꝑpe igit e ēntialr z vnice q̄cqd
in mo vt ꝓius dicat:nihil hz:ꝫ est qlibet qđ a qua
cunq; creatura bonū z bñ ꝑdicat. Hanc vitatē nō tacuit
moyses puo dei cui ait dñs se loquēs oīa tibi oē bonū. Exo.
Cū g cōi mō loquēdi dicat hr̄e,oēm vitatē plene:restat q
ipe sit ois veritas. Preterea si deꝰ intellect':cuius act' co
gnoscendi:pariterq; sit multa vl' cūcta cognoscēs:z nulla
tenus a potētia sit distinct'.nōne dabit q̄sq; rōne victus
ipm intellectū esse veritatē quā nouit:cū illa nō sit aliud ab
actu intellect' veritatē videtis. Erit igit sicut metha.
sicus,pbat:cuiuslibet rei vnū ꝓncipiū velut mēsura om
ticularium rez spēi illius cuius ꝓticipatione oē esse eius est
mensurabile: atq; hoc aliq̄d:sic oia flumina vnū repetūt ma
re vnde fluunt occultis meatibus suis:vt dicitur Eccl.i. Les
radij licet p orbez diuisi immixta tenentes simul:z sunt
vnius solis simplices z nutriunt abillo.sic ois q̄ respici ve
tat,pbibet simplr solē videre. Necesse est igit veritatem a
mantes simplr ꝓsiteri:qualibet veritatem radu
essentia diuina fluente:in q̄ vl' quā sicut ꝓpria lucem
ipa videt essentia.ipe q̄ ait Jo.xiiij. Ego sum via veri
tas z vita. Via exemplo qua eundū est imitatione ne erre
tur. Veritas.verbo cui inherendū est firma assertione ne
mens obtenebret. Vita.in q̄ in ꝓmio quiescēdū est vt cōso
letur.z Lyrianꝰ ait. Cōsuetudo sine veritate cultas er
roris est ꝓpter qđ relicto erroꝛe sectandum v tatē scien
tes:q; apud Esdraz veritas valet z invalescit z vivit z ob
tinet in secula seculoꝝ.di.viij.cōsuetudo. Historia ha/
betur.ij.Esdre.iij.vbi ꝓbatum est veritatē omnibus fo/
tiorem.z hec veritas deus est. Quarta ꝓpositio se inge
rit demonstrāda.s.q̄ grāmatica z alie scientie seculares ha
bent in se z docēt plurimas veritates.vnde z supra dictū
est p beatuz Hiero. q̄ arithmetica z geometria z musica
habent in sua scientia veritatem ꝓpter qđ z clemens dicit
Eum diuinis scripturis integrā z firmā gr̄am suscepit
vitatis absurdum non erit:si etiaz aliquid ex eruditione cōi/
ac etiaz liberalibus studijs que forte in pueritia attigerit
ad assertionē vtilia dogmatis conferat di.xxxvij. relatum.
Cur ergo nō studendum in his scientijs cum oia innocente
veritatem. Sed sciendū q̄ triplicem sedem veritatis colit
Prima est oratō vl' positio q̄ dicit ea vbi manet tanq̄
in signo. Unde est illud scholasticū dictū. Veritas est ad
equatio rei intellecte ad intellectū. Et istud.b. Aug. q̄ ve
ritas est q̄ ita se habet ostendit cognitioni videt:si vellet ꝓfi
teri cognoscere. Vltatis sedes scda mens ipa in qua est tan
q̄ in subiecto. Ar/ metha. teste. Qui verū z fal
sum aie reddit. Tertia veritas est res ipa q̄ dicitur
vera vbi monet:vt in patrix a nullo ente men
dicans ꝫ ꝓfluens imperceptibiliter a ꝓma veritate.z id qđ
inde descendit sine ꝑturbatione ꝓseruat:sic intuebat veri
tatem. Auicen. in metha. sua vbi dicebat. Veritas rei est ꝓ
prietas z ee vnlusciuiusq; rei q̄ stabilitū est ei ingētū talis
res nata est ꝫ se facere verā estimationē z ingētū,ppriā sui
rōnem q̄ est in mēte diuine imitat. Ad idē rendit vebum
b. Aug. dicētis. Veritas rectitudo sola mente ꝓcepta
bilis. Quid igit trivialis ratio artiū esse cēset q̄ rectitu
do diuina in grāmatica:ipes in rhetorica:z vtas in dya
lectica. Prime due sunt vere z veritati diuine comes
Et vt clareat de vtilitate hui' sciarum breuiter singu
las descendamus. Grāmatica cū rhetorica sciam eē recte
scribendi:recte ꝓnunciandi:recte ꝓstruendi:tradunt sa
pientes atq; prius orationū:vocis articulate:littere syllabe
pedū accentus ꝓprietaz ortogr̄aphie analogie etymologie
differētiaz:barbarismoz:silogismoz:vitioz:methaplas
maz:scematum tropoz:pse:metroz:fabulaz:historiarūq;
peritia. Dis veritatis diuine velut syderibus celuz
etis cre littere rutilāt cla quos solus illuminat sol di
uinus. Et hanc necessitate Quintili.in li.de arte oratoria
scripsit sic dicēs. Non sunt ferendi qui artē grāmaticā vt
tenuē ac ieiunā accusant. Que nisi fundamēta fideli iece
rit quicqd superstruxeris corruit:necessaria pueris:io/
cunda senibus:dulcis secretoz comes.hec ille. Sed ō elo
quentia cui rethorica seruit. Tullius q̄ sine elo/
quentia pax ꝓdest. Eloquētia sine sapia multum obest:vt
gladi? in manu furiosi. ꝫ sapia cū eloquētia multuz valet.
docet em clare loquēdo:delectat ornate loquēdo:flectit ef
ficacite mouendo.vñ z Hester orabat ad dñm. Da ꝓmonē
rectissimonātē i os meū vt placeāt vba mea in ꝓspectu
ꝓncipis:vt.s.flecteret eū z iudicez ad exaudiēdū suā peti
tionē q̄ secutū e.s.coram ꝓncipe assuero. Dyalectica vo oēm
ambit ceteras artes abdita penetrat:terra dilucidat falsa
repellēs vltatē ducit i lucē:z vbiq; valeā deū videre
q̄ vbiq; latet obscur':etsi fortasse min? intelligēti minusq;
deū manifestū amāti he scie viles videnť z idigne:vt deꝰ q̄
rat inuenibū fōtē sapie in excelsis meminisse debēt latuisse
in vgine iacuisse in ꝓsepio:baptoz medio feno sociatū te
ctū stabulo pāniculis.involutū:imo vt cūcta ptraseā cruci
affixum.Celoz fastigia tz ad dexterā ꝓris sine loco loca
tum. Certe ego ittrabo in ꝓsepiū z crucē dñi mei vilissimā
tota cordis deuotiōe amplectar vt mellifluū repiam dñz
meū. Ne q̄ vetať floꝛida ꝓiata atq; stelligeros celos secta
riū sciaz ittrare i qđ cū iubilo occltarū. Quoad arithme
ticā vt,vbis vtar tor arithmetice sue. Arithmetica
cū mathematicis cē nō mō:q; ille huius mundane
mol'ꝓditoꝛ deꝰ.ꝓma sine habuit mensuratiōis exēplar:z ad
hāc cūcta ꝓstituit quecūq; fabricauit rōne p nūeros assig

toꝛ ordinis iuenire ꝓcordiā ꝛc. Ecce q̄ deꝰ ipe gl'iosus q̄
oia ꝓstituit in pōdere numero z mēsura. mēsura vsus est
arithmetica. arithmetica in spirauit z docuit. Quare g̃ ꝓ
hiberi ꝺz nūer addiscēdis intēdere q̄ deū suū ꝺz imitari
De musica q̄ ꝺcā humane mētis medela quā ignoras/
se tm turpe fuit apud venerādos antiquos q̄ litteras ne
scisse sicut scḗptus Jsi. sine cui? noticia nulla disciplina pōt
eē pfecta. Hac tota celoz ꝓpago subsistit. hac vniuersa mun
di moles ꝓsistit. sine hac respublica ordinate moderari nō
pōt:motes corrigūt p istā humani animi obtinēt. h furio
sos restituit sub pyragoza sibi z morbos domauit reddi/
ta sanitate narrāt'b' ciceroē z seuerino post eū. Quā insi
piēs erit z solo nōie hō necessarie geometrie ignarꝰ q̄ quā
vnlusciuisq; rei nomini designāt figuras scribit Ricardus.
Sunt ei,put norat alpharabi? necessaria ꝓspectiua q̄ discer
nit id qđ appetit visu alr q̄ sit. z qđ appetit ita vt ē. Assigt
em qb' ꝺ cāis ista fiāt. z ꝺ demonstrabilib' necessarijs. doc
cet etiā qb' modis visus pōt errare qđ nō errat. Da ozo
astronomie nescīū astrologi rationem quēplā. nōne
velut deridēd' ifantul' p vera labi. lāguere
nā:solēq; q̄litate mutari sic arrendū putet somnica
libis z ferri. qtenꝰ ide territ' pluto ꝓserpina finat ad loca
supiora reuerti. Quor Jberas Nemas iscij viri senes de
liri vt vetule garrule. de otiose keroce. de vsia vmaq; adri
ane cozona recitauit ꝓcise. q: sūt astronomie vtcūq; igna
ri. at q̄sq; astrologie noticia carēs vtuosos q̄sdā putabit
vicioſosq; alios laudeve dignos illos isto q̄z vituperando.
q̄si volūtarie suos actus,pdones sola ꝓstellatio ad opa
sua illos reddit ꝓclives nō necessitādo. ꝫ sensualitarē in
clinādo ppr̄ qđ maxim' astrolog' ptolomeus dixit. Vir
sapiens dominabit astris. s.rōne supando inclinatōes advicia
ex ꝓstellatiōib' ꝓcedētes. Ad pbiam veniam' q̄ ex q̄s
deus summ' z sol' creauit quē p ista visibilia cognoscim'
ad huc solū finē ꝓ sui magna pte cresc ꝓpetes
dignitates cū effectib' suis docz z manuduc metha
physicū. sic fidelit fidē catholicā ꝓfitētem ad cēlestia. Ne
cesse est eē aliquā subaz eternā immobilē. dātē cūcta moue
ri: Substātie ei ꝓcedūt oia entia. s. causa. Si
oēs subē fuerit corrupte. oia ꝑfecte ialerūt corrupta. q̄ ru
cta cā: destruit z effect'. z iō destructis ꝓmis subsistat im
possibile e aliqđ altoz remanere. Deꝰ g̃ sp e. z e intelligēs
p se. habetq; vitā nobilē z sempiternā. Qui deꝰ vn' eter
nus infinite nobilitatis. z e vita omniū. Hec z mlta
alia scribit Aristo. xj. metb. Hic nicē. i sua metha. ait.
Scia diuina est scia de reb' sepatis a materia termino
finitiōe. Ita scilicet de ꝓmis cāis ce naturalis z eius
doctrinal'. z ea qđ depēdet ex his. z de cā cāz q̄ est deꝰ ex
celsus. h est ꝓbium ꝓma. h ibi. Ex his' oib' appet oēs scias q̄
seculares vocātur. nō solū vitates mirificas ꝓtinet. ꝫ et
manuducere in radiosam cognitionem diuinā nō
horrendas sed studiose colendas.

§. VI. Quia ꝓdicta oīa ar

guēdo nō asserēdo. ꝓfat' vir studiosissim' z p ta laudabilis dñs Johā. dñici in dicto libello induxit. Non dendo
tria notat. Prio q̄ scia deī e alteri? gñis a nra. vñ ba
nō possum' imitari. Sēd q̄ scia nra etiā eminēs de
paucissimis reb' z imperfecte mltis pcliosaz iō nō nis
affectuose ꝫ moderate q̄rēda. Tertio q̄ ꝓmptie i dictio
ne deī est imitatio,pcurāda. nō in scia nisi i ista q̄ ei
z eū ipa charitate vnita. Dic g̃ rndēdo argumēto
qđ sic incipit. Bonoz oim existentiū z possibiliū sol' capax
intellect' diuin' sec̄lares scias nō hz.s. sicut hz intellect'
creat'. Prio hui' ꝺclaratōe, dic g̃ nq; ꝓfidrāda circūciaz
s. ꝺbiectū: obiectū: rē odū: z effectū. Credo ā simplr
cta q̄nq; cū scia humana. Nā q̄ ad ꝓmū. s. ꝺbiectū ptz q̄
ois scia nra e tāq̄ accidens in itellectu hūano sic in ꝺbiecto. In deo aūt nullū e accidēs nec itellect' diuin' e ꝺb/

De cōmē datōe sc̄ē tie trinitatis.

De cōmē datōe phi losophie.

De tribus circa scientiam cōsiderandis

Universidad de Deusto Biblioteca

Scia qd sit bz eentiam.

ler.vide[tz] solꝰ deꝰ de[ ]creaturis bz sciam.vl'scia dei et scia nra nō sūt gnis eiusdē.qdcūqz dek hr ppositū. Tertiū ɔsiderādū ⁊ declarādū ē qd sit scia bz eentiā.Et dicēdū ꝙ scia ē luc[id]ꝰ ⁊ cōpletꝰ habitꝰ itellectꝰ in certā rez creataz cognitionē itellectiuā pducēs.Per h qd dr lucidꝰ exclu/dit a s[c]ia fides ⁊ opio.Addit in diffinitiōe illa cōpletꝰ.qz bz vniuscuiusqz rei cuiꝰ sūt ɔclusiōes scibiles mille tñ hr vna nō tñ tres illa p sciam cognoscit.cuiꝰ iproportiōabilr pl'a fere ignoro ꝙ sciam.Addit i diffinitōe habitꝰ p quē eximit actꝰ q qs casu aliqd repēte nouit ⁊ eiusdē noticiaz amittit repēte.Dicit ēt in ea intellectꝰ ppt imaginatiuā ⁊ alias potē[ti]as q seruiūt intellectiue potētie i pcipiēdo. ptic[i]pādo cū brutis.Certū est adiūctū qz ⁊ si reuelaret a licui qd [e]a[nim]a ille dubitet sic esse.tūc de eo nō hr fides cū nō firmit inhereat.neqz opionē.qz deꝰ opionē nō reuelat nec sciam.qz p demōstrationē nō certificat.Seqtur i diffinitiōe rez creataz subintelligit vniꝰ vl'pluriū ad drīam sapie q est pme cāe siue diuinaz [r]ez cognitio.Mō ponit vltimo secludit sciam ab alijs h[ab]itibꝰ q ceteras animi potētias qcūqz mō immutat.In eo igit ꝙ scia lucida est in via raro ɔuenit creaturis r[e]rūsqz.qz cicerone in dialogo ad hortēsez pbāte.ois cognitio mltis ē abstracta difficultatibꝰ.Est ei ⁊ in ipis rebꝰ obscuritas [⁊] in iudicijs nris in[fi]rmitas p[ro]pt qd dr.Nihil est adeo dubitatū.qn adhuc solennē in[...] ad[m]ittat.Et b.augu.dicit de ɔse.di.iiij. Sicut i sacr[...] singl'i iterrogarēt forsitā tot opiones qt hoies in[...]rēt.nemo ēt.Aristo.ɔfitēte alicuiꝰ rei create bz hitū [s]cie cōpletū dō excepto.Que ei sciuntꝰ ait Trimegistꝰ sūt ps eoz minima q igramꝰ.⁊ h c[...] itellectꝰ nr s[e] hēat ad maifestissima nature.sic oc[...] noctue [a]d lumē sol sm aristo.ij.metaph.⁊ Sap.ix.dr.Difficil[e] e[st]imamus q i terra sūt.⁊ q i ɔspectu sūt cū labore iueni[m]ꝰ.q āt i celis sūt qs iuestigabit.Preta hitꝰ sic nec alqd accñs ē in deo sic qbusdā mathematicis de veris ⁊ pinis actibꝰ.sic ɔ stoi/cos disputat d rebꝰ.cer[...] [...]ē nō hē[...] [...]i vi[...] ⁊ tñ oia nuda ⁊ apta sūt ocul'de[i]. [...]d eentiā scie nō ē vna ⁊ eadē gnē scia diuia ⁊ hū[...] [...] dico [...] p maiꝰ ⁊ mi[n]ꝰ ⁊ [i]pfectū ⁊ mag pfec[...] [s]icut discernūt bz itellectū s[c]i docto[r]es th[e]olog[i] viatoz a theologia cōphēso[...] [se]d e[...]entia [...] in[...]te cū [s]cia dei sit deꝰ ⁊ scia hūana in qda ql[...]s labil[i] dū obtinet i via. Eque pz h idē q ad qrtuz ɔsiderā[nd]ū de scia.s.de [m]ō.nā ois nra cogn[iti]o ortū bz a s[...]u.oia nra cognitio spēs trahit a rebus fere nulla nra [...] a dici pōt intuitiua.ois nra cognitio itellectiua gradatim pcedit a mag vl'ibꝰ ad minꝰ vl'ia ⁊ vsqz ad singl'aria ois nra cognitio ad minꝰ nota a mag notis.Ois nra cognitio syllogistica ē ⁊ discursiua.⁊ ppt h scire viatoz nō solū est distinctū a diuino scire bz ēt platonē a scire angelico Angelꝰ em spēs rez bz isertas.sensibꝰ corpalibꝰ nō vtēs equalr oia creata sine discursu cogscēs.Deꝰ vō neqz spēs a rebꝰ abstrahit.neqz abstractiue neqz successiue sz intuitiue ⁊ vnico actu se ⁊ oia alia.qz oia q sunt in eo ifinite cōphēdit. Effectꝰ etiā scie diuie sūt multū disticti a n[...]s q ad qntū declarādū circa sciaz.nā scia dei ē cā rez volūta[ti] ɔiūcta.sz scia nra a rebꝰ pcedit.neqz h libito volūtatis scia dei ē necria certa.scia āt nra nō solū ē ɔtingēs sz ēt fere opiatiua seu opiones gnat magisqz sciam ppe dictā Dimitto ꝙ [s]cia nra iflat diuia edificat.[L]ra occidit ⁊ illa viuificat.Cū g arguēdo supradictū ē ꝙ debemꝰ deū imitari sz deꝰ bz oēm sciaz.g ⁊c.pōt añs depōi si vlr c[...] alr ɔña nulla.cū ab indefinit[a] ad vlez sit vanꝰ pcessꝰ.[...] ei i oibꝰ dēmꝰ eū imitari.voluit ei hostis atiquꝰ eē vt deꝰ ⁊ de celo fuit expulsus.nec ēt i via i mō sciēdi possumꝰ deum imitari.sz in alijs vt dicet.Hec oia pdicta pfatꝰ dñs Jo.dñici i dcō libello pōit. Cū g dcm̄ sit Imitatores dei estote cū mag glia sit seq regē fctorē suū.vt ait Salomō eccl'ias.In q pmarie dēmꝰ imita[ri] declara[...]it idē apl's sb dēs ad Eph.v.Ambulate i dilectioe di sic ⁊ xpus dilexit vos.Nō ait imitami deū in potētia vel scia sz in dilectiōe nec xps ait.Discite a me sciam:qz sapia sum dei patris:s discite hmuilitatē:qz mitis sū ego ⁊ hu.cor.Mat.xj.Lucifer dū imitari voluit i potētia vt ita dicere cupiēs ex naturalibꝰ ⁊ gtuit a deo accepit ppria vtute ad glām puenire di.Siīis ero altissimo q p se glām obtinet:s detracta est ad iferos supbia sua.Esa.xiiij.Gl'atus est nabuchodonosor de p[o]tētia sua supbiēs tāqz ex se illā adeptꝰ ⁊ ɔuersus est in beluam sm imaginatio nē sui ⁊ alioz videntiū eum Daniel.iiij.⁊.xvj.q.iiij.miror.Alter nabuchodonosor de supbia elatꝰ volu[it] vt deꝰ adorari ⁊ ɔfusus ē p feminā sanctam Judith occiso holoferne pncipe militie eiꝰ.Adā ⁊ eua voluerūt deū imitari in scia dicēte eis antiq serpente. Eritis sicut dij sciētes bonū ⁊ malū:⁊ de padiso expulsi sī cū tota posteritate sua.humiliata infi[...]is miserijs aie et corpis voluerit:vt ait.b.Aug.Rape diuinitatē ⁊ pdiderūt felicitatē.s viri scti q gliosuz sanguinē fuderūt p dño imitati sunt in morte sua deū incarnatū p dilectionē.⁊ iō coronas triūphales meruerūt.Abraā imitatus est deū in dilectione:patriā deserēs fi[...] offerēs ⁊ circūcidēs in senectute vt deo obediret et h[...]iliā[...]e.cinerē ⁊ puluerē dicēs.⁊ exaltatꝰ est vsqz ad visio[...] imitat p figurā qñ tres vidit ⁊ vnū adorauit.Dauid imitatꝰ est deū in dilectiōe etiā inimicoz capitaliū:in humilitate se pulicē viuū ⁊ canē mortuū vocās ⁊ sup senes itellexit diuina mysteria. Paulꝰ apl's q cupiēs ex intēsa dilectiōe dei dissolui ⁊ esse cū xpo.⁊ tñ anathema eē a xpo p fratribꝰ suis vt ɔuerterent.pmū se petōrē pclamās ex hūilit[...] ⁊ pfundissima:⁊ minimū apl'orum.q plus oibus labora[...]:sublimatꝰ fuit [a]d clarā dei visionē qñ raptꝰ fuit ad tertiū celū.Mō si qs velit deū imitari in scia imitet i ista q donū dei ē:⁊ sine dilectōe ⁊ hūilitate eē nō pōt.Uani em sīt oēs hoies in qbꝰ scia de[...] sapia [...].scia ⁊ hmōi.Quiem dixerūt linguā nram magnificabimꝰ labia nra ɔ nob sunt qs nr dñs ē.Uani ⁊ falsi i sua ela[...] [...]stimatōe:qz d[...] sciaz dñs.j.Re.ij.falsi in suis doctrinis.Nu[...]ꝰ e[...]i fuit q nō falsa scpsit vani iutiles sibi:vacui vtutibus ve[...] ⁊ vltimo fine btitudinis puati dicēte.Salo. Eccs.ij.Labor stultoz interficiet eos.s.morte ppetua:qz n[...]sci[...]t pger[...] vrbē.s.ciuitatis supne:ppter qd ⁊ dñs p Hie[...] dicebar.Nō glietur sapiēs.s.scia mūdana in sapia sua:neqz potēs in potētia sua:neqz diues in diuitijs suis. Sed q glatur in h glorief scire ⁊ nosse me.Ad quā noticiam dei va[...] p[...]maxime cognitio sui q ptinet nō paz ad donū scie.vñ ⁊ Sen[...] [...]incipiū salutis cognitio sui.⁊.b. Aug.breuissime orans dicebat.Deus meꝰ nouerim me:nouerim te:qz cognitio sui va inducit ad dei cognitionē.qd em pdest ait.b.Ber.scire vires her[...] pp[...]tates elemētoz:cursus sydez:⁊ hmōi:te neglecto seu ignorato.q.d. nihil.Siīis p h est demonibꝰ:vñ interpātur sciētes.nō g ɔdēnant vacātes studio sciaz seculariū.s ɔstituētes fines in h[...]mō [n]oticia.Sicut qdā antiqz phoz falso opinati sūt ac e[...]iā nimis eis intēdentes:ita vt vtiliores ⁊ necessarias ad salutē l'ras ɔtēnant vl'omittāt cū dicat Sap.Nihil nimis vl'eis quocunqz modo abutentes.

§.VII. Hanc aūt sciam do

num [...]pūssacti oī mūdane scie pponere debemꝰ:qz hec sola [...]it ad vitā.Nō āt alie nisi cū ista.Et qto maior i nobis [...]lectio est q est vinculū prectōis:vt ait apl's ad Col. iij.Et qto maior humilitas q dilectionē in altū erigit.tāto mai[...] hmōi scia.ss.habet.Et ipsa scia salubrius cunctas docet scias al's moraliter:vt pz discurrēdo p paucas.Docet grāmaticā.s.recte loquēdi ⁊ recte scribēdi.Linguā em quā vt dic Jaco.nullꝰ domare potuit.s.ex se inqetū malū plenā mortifero veneno puerse loquētem ⁊ peiꝰ scribentē hec dirigit vt loquat recte:⁊ ppter[e]a in linguis spūssctūs [...]eā infudit igneis ⁊ [a]paruit rhetoricā suggerit:ita ornate p orantē nō i psuasibilꝰ humane sapie vbis:s i ośsione spūs ⁊ virtutis:vt pueniant p[...]cipes angeloꝝ coniuncti psallentibꝰ ⁊ pncipē pncipū deū:q nullis viribꝰ supari pt flectat orō publicani vincatqz iuincibilez ⁊ ligat oipotentē moysi depcatio.Qꝙ vtilē dyalecticā vez a falso discernētem.ss.p donū scie infundit.cuz em in tēptādo sophistice silogizet hostis antiquꝰ vt ɔuincat in spē boni:exēpli grā sic.Mē bonū est psequēdū.ois fornicatio ē bonū vl'adulteriū vel furtū ē bonū:qz delectabile:qz vtile quoad furtū g psequere fornicationē vel furtū cū [...]ectabil[...] vtile sit bonū.Sz sophisma ē:⁊ q sophistice loqtur inquit sapiēs. odibilis ē:qz decipe qrit vt diabolus.Donuz igit scie q qs discernit in moribꝰ verū vtut a falso vi[...] [...]dit.Mē vtiqz bonū psequndum:si ē verū bonū ⁊ honestū:sed si fornicatio vel furtū sit bonū sm qd.qz delectabile sensualitati.nō tñ est vez bonū ⁊ [h]onestū:sicut si diceret.Ois hō [...] rōalis:sz hō pictus ē [h]ō.g ē rōnalis:falso cōcluderet:qz pictꝰ est hō sm qd.i.sm appentiā seu repūtationē:sed cū dicebat.ois hō est rōalis:itelligit de hoie vero ⁊ simplr.Doez ergo scie donū in actibꝰ vitioz nō e[...] verū bonū sed verū malū ⁊ appens bonū:⁊ ideo declinādū ad arithmeticā deducit scia spūs nūeros mult[...] [...]oz.s.pctā singula dinumeret cū suis circūstant[...] vt d[...]rat b.Aug.d pe.di. vi.Et p singulas noctes vitioz la[c]rymis lauet ɔscie lectū lectū.Suggerit spūs etiā beneficia nūerare a deo collata q tot repi[...]t vt vix optimꝰ algorista valet recēere sic nec guttas maris.Nūerat ꝙ numerū dierū qs eē pō[...]:⁊ videt qñ mille anni añ oculos dei tanqz dies hesterna q pterijt ⁊ totū tps ab initio mūdi vsqz in finē eē sicut momētuz statereꝰ ⁊ guttā roris ɔpatiōe vite ppetue vbi oi bono aie sanctoz fruūtur.Talē armoniā [...] [...]elos sz musicā moz spūs mētī ifert ⁊ exercēdā vt dicat spōsus.cañ.iij.Sonet vox tua i auribꝰ meis.vox em tua dulcis.⁊ ps.Jubilate deo ois terra:cāta[...] [...]ultate ⁊ psallite in cythera:in tubis ductilibus ⁊ voce tube cornee:in psalterio tympan[...] ⁊ cho[...] in cymbalis bñ sonātibꝰ q voces signt diuersos an[...] sm varias vtutes deū laudantiū mēsurare t[...]alia [...] geometria spūalis:⁊ aspiciēs t[...]rā cū hieremia videt [...]vacua ē ⁊ qsi nihil:mēsurat amores suos vt deū sine m[...]ura diligat cetera vō ois certa rl'a rōnis mensurat.Dimensiones non qtitatiuas sed vtuales mēsurat in deo:⁊ [...] cum [...]ibus sanctis ɔphensoribꝰ.tñ p ɔte[...]platiōnē in terra mi[...]ds eccl'ie in dinis.longitudinē eternitatis:latitudinē ex[...]nse charitatis:altitudinē imēse ptāris:pfundū sapie claritaz Nō deficit in hñte sciaz cū charitate sc[...] [...]rologia ad cursum ⁊ vtutē solis ⁊ lune ac stellaz [...]tēdit ɔsiderās pie ꝙ stella differt a stella i claritate:sic ⁊ [...]cti in glā vnꝰ alteri maior.sic ⁊ ina[...]do de [...]ētibꝰ vnꝰ altero pfectior ⁊ diuerso[...] [...]fectꝰ pducū[...] in gra[...] gratis datā.nā alij dat p spm̄ smo sapie:alteri smo scie ⁊c.Solē ꝙ ɔtēplant in celo.qz sicut teste eccl'astico:sol illuminans p oia respicit:⁊ glā dñi plenū est opus eiꝰ:⁊ orit sol ⁊ occidit:⁊ ad locū suū r[...]ertit: ibiqz renascēs girat p meridiē:⁊ flectit ad aqlo[...] [...]t [...]qt Salomon Eccs.j.Sic sol iusticie xps deꝰ nr.illumia[...] [...] hoiem venientē in hūc mundū:opusqz eiꝰ in mūdo plenū glā quā nobis pcurauit:ortusqz de lucida nube vgine maria occidit p passionē.Uñ tenebre facte sūt sup [...]niuersaz terram:deficiētibꝰ cūctis a lumine fidei deitatis ipsius excepta ea:sed renascēs sol ipse p resurrectiōem pos[...] [...]/feriores ptes terre descēd[...] illustrauerat pres in [...] mortis sedētes.radios suos erga discipl'os diffūdit:[...]mē eis restituit catholice fidei.Girauit aūt sol iste p m[...]diez qñ in celum ascēdens sup cherubin ⁊ seraphin ign[...] [...] dum sui amoris in pēthecoste in mūdum misit:nec e[...] q se abscondat a calore eiꝰ.Ad aqlonē flectet:ad aqlonē frigidū in fine mūdi:qñ abūdāte iniqtate refrigescet ch[...]itas in corde multoz.Speculat ille nr astrologus ⁊ luna eccl'e q lumē a sole mēdicat [...]o iesu dño nro.Et qz vt ait ppha Eleuatus est sol sup oms celos ⁊ lu[...] stetit in ordine,s[...] Pbiam edocet scie donū [...] inuisibilia dei p ea q facta sūt intellectu ɔspiciat.s.dei p[...]ctiones.Ex pulchritudine em celoz ⁊ planetaz ⁊ aliaz pōt scire speciositas im ensi dei ex vtute eaz vtus ⁊ bonitas dei:et [...]dine eaz sapia dei ⁊ hmōi.vñ dicit Sap.xiij.Si eoz spē delectari.solis scilicz lune ⁊ stellarum deos puta[...]erunt.talia sciant [...]to his dominatorum eorū speciosior e[...].spēi enim.i.pulchritudinis generator hec oia ɔstituit:aut si vtutē ⁊ opa eoz mirati sunt intelligāt ab his:qm qui hec ɔstituit fortio[...] [...]st illis A magnitudine spēi et creature cognoscibilit poterit horum creator videri:hec ibi.Cum em nō soluz sm catholicos:s etiaz phos deꝰ sit pma causa oim ⁊ causa sit potior effectu.Et in libro de causis dicit ꝙ ois cā prima plus influit in causatuz cause scde ꝙ ipa scda causa. Ideo sequitur ꝙ omnis pulchritudo virtus suauitas q[...]nqz bonū vere amabile sit in deo.⁊ ideo sup oia dilig[...]du[...] [...] di/lectione p posse imitandus.

§.VIII. Et qz ad donū [s]cien

Donū scie etiā discernere facit iter hec.s.

tie ptinere videt nosse [...] discernere inter diuinas i[...]spirationes ⁊ diabolicas sugg[...]stiones q aliqñ multū velate psonis spūalibus ingerun[...] dicente apl'o.Ipse sathanas transfigurat se in angelū luci[...] nō solū apparēdo sensibi/[...]ter sub forma angeli boni xp[...] [...]l'alicuius sancti:vt habetur de.b.Antonio [M]artino ⁊ alijs:⁊ inuisibiliter suggerendo aliquid apparēs bonū opus:s aie noxium:vt Grego.dicit di.xlj.Sepe vitia se ingerūt [...]irtutes esse m[...]tiunt:vt tenacitas:psimonia effusio:[...]idelitas pdigalitas zelꝰ iusticie:remissio:pietas [...]it.Ideo h ponentur quedā documēta ex quodā libello [...]tribuit.b. [...]incētio or[...]is pdicatoz:pdicatori eximi[...] sanctitate [...]rabili. [...]dū igit ꝙ circa tēptationes spūales huiꝰ tpis qua[...] [...]at di[...]olus in cordibus aliquoz sp[...]iuz

Triplici mō tēptā di spūales diaboiꝰ inuadit.

Primū e[...] volētes se deo totalit subdere desiderāt p rōnem vl'ɔte[...]platiōnē vl'alia opa pfectiōis:visiones:reuelatiōes:gustu[...] seu sentimēta a deo vl'de deo:q sunt supra naturā:⁊ sup [...] cōmunē [...]um eoz qui diligunt ⁊ timent deum [...]:quasi [...] signū accipiant dilectionis dei [...]ccep[...] [...]d temptatio est tēdens [...]d decipie[...] Tal[...] [...] de[...]eriū ⁊ instig[...]o nō pōt [...]e sine radi[c]e supbie [...] [...]umptiōis [...]inte[...]one [...] [...]ne curiositatis circa secr[...] dei [...] fra[...]ite [...] dei:⁊ ppter hun[...] defectū iusticia [...]ius [...] habet ta[...] de[...]derium:⁊ pmittit v[...]ire intel[...]ct[...] in [...]sionem ⁊ tēptationem diaboli p fa[...] visiones ⁊ [...]ela nes ⁊ seductiones:⁊ vt magis detur fides h[...] sugge[...]ti:aliquando vera reuelat:vt ad credendum assuefaci[...] quē modū sciant maiorē ptem tēptationū spūalium huiꝰ tpis:⁊ radicat in cordibus eoz qui sunt nuncij antichristi Debes ergo scire ꝙ vere reuelationes ⁊ gust[...] seu sentimenta secretoz dei nō veniunt p antedictū desideriū:neqz p aliquā cōiurationē seu studiū qd aia hēat in se:s tñ veniūt pura bōitate dei in animā q est i magno timore dei ⁊ humilitate ⁊ reuerentia ipsius dei:nec debet quis excitare [...] in hmōi hūilitate:⁊ dei timore ppter hoc vt habeat visiōes reuelatōes ⁊ sētimēta de deo:qz i idē delictū caderet iqd ⁊ hoc desiderās sed petendū ⁊ desiderandū [...] ps.Notum fac mihi dñe finem meū qd.s.deus est vt sciaz quia desit mihi virtutis ⁊ boni [...] ipm ɔsequēdum ⁊ non vt s[...]am secreta eius. Scds modus tēptationis occulte diabolice ⁊ decep[...]orie est cū qs in sua orōn[...] [...]l'ɔtēplatōe senti[...] aliquā ɔsolationē ⁊ dulcedinē.Ex q ⁊ ppter quā in [...] sumere ⁊ estimatiōnē sibi ipsius hre ⁊ in ambi[...]e ppij honoris ⁊ reputationē talē vñ suggerit sibi dignum se esse vl'hmōi vite gl'e vl'laudis [...]adisi. Scias g ꝙ h latet anguis in herba.⁊ iō fuge o puer:nec admittas talē ɔso[...]ationē qtū in te est:qz deceptoria:⁊ p istā ɔsolationē inc[...]it aia in plures malos errores ⁊ dñs p suuz iustū iudici[...] [...]mittit [...]stea diabolo augmētandi talē ɔsolationē ⁊ ac[...]ād[...] [...]mpmere in aia illa falsissima ⁊ picu losissima sentimēta:⁊ alias illusiōes qs credit vas eē. heu heu dñe deus ꝙ multe psone sunt decepte p modū istum

Exemplũ Legi͂t de frõ iordane scõ mgr̃o ordis p̄dicatoꝝ ꝙ dia bol⁹ q̄siuit eũ decipe ꝑ hũc mũdũ. Nã ꝑ aliq̄s dies eo ce lebrãte diabol⁹ fecit maximũ odorẽ de manib⁹ ei⁹ fluere cũ magna ꝯsolatione, vt vl' t inde ꝺ se p̄sumeret. sed ille mi rat⁹ ꝛ deceptionẽ timẽs se mag̃ hũiliabat orãs. vt si tẽpta tio eet, euanesceret. qꝺ ꝛ sic factũ est. ꝛ ita euasit tẽptati onẽ in illa ꝯsolatõe nõ se figẽs sꝫ fugiẽs. Et scias ait btũs ille ꝙ maior ps raptoꝝ vl' poti⁹ orabitoꝝ nũcioꝝ antixp̄i est ꝑ istũ modũ. Et iõ caue qꝺ in tua orõne vl' ꝯtẽplatiõe nõ sustineas aliquã ꝯsolatõe3 nisi illã q̄ venit p⁹ ꝑfectam noticiã ꝛ cõpletum sentimẽtuꝫ tue hũilitat̃ ꝛ imꝑfectõis ꝛ q̄ facit ꝑseuerare dictã noticiã ꝛ ãdictũ sẽtimẽtũ i te. ꝛ me ꝯnitiõe ꝛ altitudinẽ dei ꝑ altã reuerẽtiã ꝛ cũ mag̃ de siderio bonorũ dei ꝯsolatio nõ admittat̃. ꝛ ipa ꝯsolatõ ad ueniẽs in ꝑdict̃ fundet̃. Ad q̄s p̃t iduci v̄sus ps̃. Renuit ꝯsolari aia mea. s. in istis mũdanis. Memor fui dei. s. in orõne ꝛ ꝯtẽplatõe ꝛ delectat⁹ sũ e⁹ i memorãdo. nõ i ea tñ figẽdo. sꝫ exercitat⁹ sũ in bonis opib⁹. ꝛ defecit spũs me⁹ id est ois elatio mẽtis. ꝛ ista e ꝑ dilectatõ. Terti⁹ mod⁹ tẽptatõis mag̃ piclosus ẽ cũ i sb aliq̄ visiõe vl' sẽtimẽto. cor inducit̃ in opiõnẽ vl' infectiõnẽ ꝯ aliquẽ articlm fidei. ve

Exẽplum ꝯ bonos mores. ꝛ maxie ꝯ hũilitatẽ vl' hõestatẽ. Sicut le git in scõs ꝯsolatõe abbatis moysi de illo cui pluries dia bol⁹ vt ãgel⁹ bon⁹ apparuerat cũ luce magna. q̄ demuꝫ ei suasit vt ... quẽ se cũ hẽbat occidẽdo deo offerret vt ei placeret sicut abrahã in oblatõe ysaac filij sui. Sꝫ fugi ente filio ... qꝺ itẽdebat efficere. Et de alio q̄ se ꝓ iecit in puteũ ex iussiõe ãgeli mali. q̄ vt bonus cũ spẽdore appuerat. ergit̃ tales visiões ꝛ iussiões ex ... cũcꝫ secreta ꝛ alta ꝛ scta appeant ꝛ f ... ruina ꝛ de monio meridiano. Sꝫ si appeat tibi aliq̄ v ... cu lumie vl' sine luie ꝛ sẽtimẽto. ꝺ q̄ sis cert⁹ ꝙ fit ex p ... dei ꝙ certiũ cat⁹ es i corde tuo. ꝙ illꝺ ad qꝺ iducvisio ẽ deo placitũ no li te firmar̃ i dicta visiõe. Attẽdẽdũ ẽt ꝙ nec ꝑꝑ magnã ꝺ uotionẽ nec ꝑꝑt magnã vi ... nec ꝑꝑ cl ... ite ... ctũ: nec ꝑ pter aliquã sufficiẽ ... leat in aliq̄ ꝑsona. vl' i aliq̄b⁹ ꝑsonis nõ sũt seq̄nda eoꝝ ... modi imitandi. ... q̄ ... ꝙ eoꝝ ꝯsilia ꝛ dic ... dare ꝛ multũ rõnabiliter ... sũt ... dei ... discretione ꝑ vitã xp̄i ꝛ sctõ ... scripturã in dictis sctõꝝ notificata ꝛ pat ... hõ est tiuẽdũ ꝙ spernẽdo talia peccet̃ ꝑ ... ꝑbiã ꝛ ꝑsũptionẽ. sꝫ ... ꝑpter zelũ vtutis Noli ait Ioh. in. j. cañ. oi spũi credere. sꝫ ꝓbate spũs vtruꝫ ex deo sint. Nõ eñ statim videri põt diuina maiestate cõ cessuꝫ qꝺ fuit hũana pollicitatiõe ꝓmissuꝫ. ait Cyprian⁹ dis. l. Si q̄s ꝑpostera. Insuꝑ ꝛ fugiẽde sũt ꝛ vitãde soci etates ꝛ familiaritates illoꝝ ꝛ illarũ q̄ tales tẽptatiões se minãt ꝛ diffũdũt. ꝛ ẽt vitãde sũt ꝑsone ille q̄ sustinẽt ꝛ lau dãt eas. ꝛ noli audire v̄ba eoꝝ. nec collatiões eoꝝ. nec mo dos eoꝝ vel videre. q: diabol⁹ tibi subministrabit ꝛ osten det magnũ signũ ꝑfectiõis in ꝑlib⁹ eoꝝ v̄bis ꝛ modis. q̄ si velles accipe ꝛ ꝑ ea illis credere venires ꝛ incurreres i picula. ruinas ꝛ p̄cipicia erroꝝ illoꝝ. Sermo eoꝝ ait apo stolus. j. ad Timo. ij. vt cancer serpit.

§.IX. Post predicta prefa

tus ponit aliq̄ q̄ q̄libꝫ dꝫ ꝑ semetipm attẽdere circa ꝑso nas q̄ dissemĩnãt tales tẽptatiões q̃tũ ad eoꝝ vitã ꝛ do ctrinã. Quoꝝ p̄mũ ẽ ꝙ circa tales ꝑsonas nõ hẽas ma gnã estiatõe3 eoꝝ visionũ sẽtimẽtoꝝ ꝛ raptuũ. imo si dicũt tibi aliq̄d qꝺ sit ꝯ fidẽ aut ꝯ sacrã scp̃turã. aut ꝯ bonos mo res abhorreas eoꝝ visiões ꝛ reuelatiões tãq̃ stulticias ꝛ eoꝝ rapt⁹ vt arbitramẽta seu fãtastica demonũ. vñ in deu tero. Moyses ex v̄bo dñi p̄cepit dicẽs. Si surrexerit i me dio tui ꝓpha. aut q̄ somniũ dicat se vidisse ꝛ ꝑdixerit si gnũ atq̃ portẽtũ ꝛ venerit qꝺ locut⁹ ẽ. ꝛ dixit tibi. Ea mus ꝛ seq̄mur deos alienos q̄s ignoras. ꝛ seruiam⁹ eis. noli audire v̄ba ꝓphe aut somniatoris. Tẽptat eñ vos dñs de⁹ vester vt palã fiat vtꝝ diligat̃ eum an nõ. In toto

corde vr̃o ꝛ in tota aia vr̃a ipꝫ seq̄mini eũ timete ꝛ mãda ta sua custodite ꝛ audite vocẽ illi⁹. hec refert. b. Aug. xxx vj. q. v. nec mir̃. Et inducit ibi exẽplum phitonisse q̄ arte sua apparere fecit diabolũ sub forma veri Samuelis va cũ falsis ꝓmiscẽs: vt pꝫ p̄mo li. Reg. ꝛ subdit. b. Aug. Si tñ diceret aliq̄ q̄ sunt ꝺm fidẽ ꝛ sacrã scripturã ꝛ doctrinã sctõꝝ ꝛ bonos mores noli spnere: q: forte spneres qꝺ dei est. iux̃ illud ap̄li ad Tym. j. Prophetias nolite spnere: nec tñ totalr̃ ꝯfidas: q: sepe ꝛ maxime in tẽptatiõib⁹ spũa libus falsitas in ... sub silitudine v̄itatis. malicia sub sil̃ tudine v̄tutis: vt possit diabol⁹ meli⁹ diffundere errorẽ. Ad qꝺ ait Cyrillus suꝑ illud Lu. iiij. Nõ sinebat xp̄s ea. s. de mone loqui: q: sciebãt ipm eẽ xp̄m: ... veritatẽ maxi mã diceret: quã tñ nõ certitudinalr̃: ꝺ ꝯiecturalr̃ sciebãt. s. xp̄m eẽ filiũ dei: tñ increpabat eos ꝓhibẽs talẽ dicere v̄i tatẽ: vt doceret nos nõ q̄rere a demonijs v̄itatẽ. Nec si di xerint veritatẽ aliq̄n inherere: q: ad ꝺ faciũt vt ꝑ illud de cipiant ꝛ ad malum inducãt: ꝛ tales visiones ꝛ rapt⁹ etsi nõ sint de falsis vl' ꝯ sc ... poti⁹ sunt ꝑuipẽdende: ni si ꝺ ꝯtingeret talibus ꝑsonis. ꝙ rõne sctitatis ac discretio nis ꝛ hũilitatis certu q̄si eẽt ꝙ tales ꝑsone nõ ꝑñt deci pi ꝑ illusiones ꝛ ingeniuꝫ diaboli. Et tunc q̃uis sit piũ visionib⁹ talibus taliũ ꝑsonaꝝ ꝯsentire. tñ tutius est nõ to taliter credere nisi inq̃tũ in eis est snia ꝯcors cũ sacra scri ptura ꝛ dictis sanctoꝝ. Adde ad hec ꝙ veri ꝛ sancti pro phete aliq̄n aliq̄ dicunt putãtes se ex spũ ꝓphie habere. Que postea cognouerũt ꝛ ipsimet ex spũ ꝓphetico non dixisse: vt notat. b. Greg. i ... li. moral. de Nathã ꝓpheta q̄ q̄situs a dauid rege si deberet tẽplũ dño ꝯstruere. Rñdit ei vt ꝓphetãs ꝙ faceret vt deo gratũ ꝛ acceptũ: ꝺ q̃citius fuit sibi a dño reuelatũ vt diceret Dauid ꝯrium. nõ edifi cabis mihi ... (inquit dñs) domũ: q: multũ sanguinẽ fudi sti. s. in bellis: ꝺ filius tu⁹. p̄mo ꝑalipo. xvij. Sanctas ꝛ de uotissimas religiosas brigidã ꝛ katherinã ꝺ senis ꝯtẽpora neas sanctas ... spũ ꝓphetico claruisse mltasq̃ reuelatõeṡ habuisse: ꝛ ... vna refert sibi reuelatũ beatissimã v̄ginem in originali ꝯceptã. vt katherina de senis. Alia sine origi nali ... Brigida ... cũ ꝯdictoria simul vera esse non ꝑñt. op ... ere ex spũ ꝓprio nõ ꝓphetico vnã earꝫ fuisse locu tam ... Minores asserũt katherinaꝫ: p̄dicatores brigidam: ꝺ deo ꝺ relinquamus. Scõm qꝺ est in hmõi attendẽdũ ... ꝙ ... ꝑ reuelationẽ vl' sentimentũ vl' aliũ mo dum tuũ cor moueat̃ ... faciendũ aliqꝺ opus: ꝛ maxime opus graue ꝛ notabile nõ tibi ꝯsuetũ de quo non habeas certitudinẽ an deo placeret imo dubitas rõnabiliter ꝯhe morã ad faciendũ dictũ opus vsq̃quo ispexeris diligẽter oẽs circõstantias ꝛ cognoscas deo placere. vñ Aug. Est ta v̄tus cũctatrix añ iudicat ꝙ incipiat q̄d decoꝝ q̄d hone stum ꝺ. ꝛ iniquitas oia p̄cipitat. de pe. di. iij. inter hec. Nõ tñ ... iudices ꝺm tuã opiniõnẽ cum de se nõ est clarũ ꝺ ꝑ testimoniũ scripture vl' ꝑ aliqꝺ exẽplum imitabile ali quoꝝ sanctoꝝ viroꝝ. Signãter aũt dicit̃ exẽplum imita bile: q: aliqui sancti fecerũt aliqua opa que non debemus imitari ... essent bona in eis: ꝺ potius debemus ea ha bere in admiratione ꝛ reuerentia. Et ꝑpterea dicit Hie ronymus. Exẽpla paucoꝝ cõem legeꝫ facere nõ ꝑñt. xxv. q. ij. ... statim. ꝛ de regu. iur. ... vj. Que a iure cõi exorbi tant ... ꝯsequẽtia nostre actionis nõ sunt trahẽde. Si q̄s ei vel ... comedere tñ locustas ꝛ mel siluestre: q: baptista hec ... cito infirmaret̃. Qui vna tñ hora dormiret: q: Aug. hoc egit infatuaret̃: ꝛ sic de alijs hmõi. Qꝺ si ꝑ te ipm nõ potes in noticiam venire: an illud deo placeat cõ silium pete: ꝺ a ꝑsonis bene ꝓbatis in vita ꝛ doctrina ꝛ cõ silio veritatis. Tob. iiij. dicit̃. Consiliũ semꝑ a sapiẽte in quire. De dubijs ꝓprie est ꝯsilium ... intelligit̃ sapiens in il ... genere de quo ꝯs ... querit: q: vnicuiq̃ in arte sua pe rito credẽdũ est. ait pbs: q: expiẽtia ẽ mgr̃a reꝝ. Tertiũ qꝺ est circa hmõi obseruãdũ est ... si q̄s ẽ imunis ab istis ꝛ nunq̃ tales tẽptatiões habuit: vl' si habuit liberat⁹ ab eis

fuit: dirigat cor suũ ad deũ: vt regratiet̃ ei indesinẽter ꝺ ta li grã. Et caueat ne qꝺ hꝫ ꝑ puram grãm dei ꝛ benignita tẽ attribuat sibi merito suo. v̄tuti siue vel sapie sue vel mo rib⁹ suis: nec etiã ꝙ a casu vel fortũa ꝺ acciderit: q: ꝺ ẽ q̃si p̄ncipale ꝑpter qꝺ de⁹ subtrahit grãm suã ab aliq̄b⁹. s. ꝑ pter arrogantiã suã ꝛ ingratitudinẽ. Vñ b. Aug. Qꝺ de⁹ dederat gratis: abstulit igratis. Aliꝺ aduertẽdũ ẽ ꝙ cor de alicui⁹ posito in tẽptatiõe spũali ꝑ quã ponit̃ in dubio nõ incipiat aliq̄s ꝓpa volũtate norabile ꝛ incõsultũ: sꝫ re frenãdo cor suũ ꝛ volũtatẽ expectet hũilit̃ ꝛ cũ timore ꝛ re uerentia dei quousq̃ cor suuꝫ dñs clarificet de tali dubio. Nõ dico expectet angelũ venientẽ vel visionẽ suꝑ hmõi: q: suꝑbie videret̃: sed expectet cor suũ ꝑ inspiratiõem vel ꝯsiliũ p̄ximi sibi insinuãdũ. Contrariũ faciẽdo. s. in dubio se ponẽdo ad op⁹ magnũ ꝛ insuetũ: nõ hẽbit op⁹ cõ ... er bo num exitũ. Deinde tñ q̄s in hmõi tẽptatiõib⁹ cauere dꝫ: ne ante vel tũc cũ ẽ in his dimittat opa bona ꝯsueta: vt orare ꝯfiteri: cõicare: ieiunare: opa pietatis ꝛ hũilitatis: licet cõ solationẽ nõ inueniret in opib⁹ ãdictis. Q̃uis eñ vt ait ps. cxviij. in custodiẽdis illis. s. diuinis mãdatis sit retributio mul ta. Nõ solũ ꝑ custodiendis ... multa in celis: sꝫ ẽ in illis. i. duꝫ obseruat hr̃ magna ꝯsolatio mẽtis. Iugũ ei meũ. ait xp̄s. s. obseruatõis mãdatoꝝ: que oia mãdata sũt de actibus v̄tutũ suaue est. Mat. xi. tñ nõ ꝑ hmõi ꝯsolatio ne spũali hñda ẽ deo seruienduꝫ. Euntes ait p̄s. Ibãt de bonis opibus ad meliora ꝓcedentes ꝛ flebãt non sen tientes aliq̄n delectationẽ in ipsis bonis opibus: sed fletũ angustie tedij ꝛ anxietatis: ꝛ tñ sic seminãt ꝛ multiplican tur occulte semina meritoꝝ vt demũ veniant cũ exultatio ne portãtes manipulos p̄mioꝝ. Postremo in oĩbus siue remanentib⁹ tentationib⁹ siue recedẽtib⁹ semꝑ opꝫ se cõ formare diuine volũtati. Recti diligũt te. dr̃ Can. j. Re cti sunt. ait b. Aug. suꝑ p̄s. q̄ volũt qꝺ de⁹ vult. nã q̄ volũt deũ velle qꝺ ipsi volũt: nõ sunt recti cũ volũtas eius sit tor tuosa. volũtas aũt dei dr̃ rl'a rectissima. Oia ... isto cap. hñtur snie sunt. vt dicit. b. Vincẽ. ex q̄dã tractatu suo au ctoritates añ adducte ibi posite sunt ad maiorẽ ... dictoꝝ. quas vt puto ꝛ apriores ipse cã breuitatis omisit.

§.X. Notandũ quod in tra

ctando ꝺ trib⁹ vltimis donis no est ꝺuatus ordo enumera tionis posit⁹ ab Esaia. Et rõ fuit: vt plirior materia pol ... rius poneret̃: ꝛ iõ p̄us de timore: postea de pietate multo diffusior rõe materie aduc ... ine ... demũ de scia actũ est. Cui addit̃ magnu ... actũ ꝑpter sui longitudinẽ in tria volumia nõ p̄cise historiarũ: sꝫ ꝛ mlto rum alioꝝ de scripturis sacris ꝛ dictis notabilib⁹ sctõꝝ se ... ꝛ alioꝝ gẽtiliũ ꝯtinẽs gesta ab initio mũdi vsq̃ ad p̄ns tp̄s scꝫ annũ dñi ab incarnatõe. M. ccccliiij. Si tñ vita fuerit comes ad ꝑficiendũ qꝺ iam ꝑductũ est vsq̃ ad annuꝫ dñi sexcentesimũ. s. vsq̃ ad mortẽ Gregorij magni. ꝛ ... foce. Cum eñ vt dictũ est ad donũ scie pertineat ... uersari in medio nationis praue ꝛ puerse: ꝛ scire discer ne re credenda a nõ credendis: ꝛ agẽda a nõ agendis: vt bo na assumant̃ ꝛ mala renuant̃. ꝙ plurimuꝫ ad hoc possunt iuuare p̄cedentiuꝫ gesta. Nã ratio preteriti scire ... tura fa cit. Ex errantib⁹ eñ perfectorũ vt p̄moꝝ parentũ. Moy si: Aaron: Dauid: ꝛ alioꝝ: melius sciunt̃ picula nr̃a v ... ueãtur. Ex illatiõe flagelloꝝ ... malos perpenditur gr... tas peccatoꝝ: ꝛ q̃tum deo displiceant vt non cõmitta ... et cõmissa ꝑ penitentiã remoueant̃. Ex translatione ꝛ ... uta tione regnoruꝫ ꝛ dñioꝝ: aduertitur vanit ... instabi ... mundanoꝝ vt cõtemnant̃. Ex depressione suꝑborum ꝛ hu miliatione: vt edificantiũ turrim ad celum ꝑtingentem ba bel. Pharaonis: Nabuchodonosor: ꝛ aliorum: addiscitur mortales non paria sentire de deo: sed vt omnes ei subijci antur. Ex narratione euangelioꝝ docentur impleta: que ꝑ sanctos ꝓphetas p̄nũciata fuerãt de mysterijs xp̄i: quo rum ꝓphete plures hic exp̃ssant̃. Ex sentẽtijs tam gen

tiliũ ꝙ sanctoꝝ ibi scire valet quilibet q̃uo cõuersari de beat in mũdo. Et q: plus monẽt exẽpla ꝙ v̄ba: iõ ... ponunt̃ multe historie ꝛ opa virtutum a sanctis ꝑpetrata vt ad ea imitãda ꝓuocent̃. Miracula plurima referunt̃ ad dei glo riam ꝛ fidei xp̄iane ꝯfirmationem. In libro aũt de septẽ donis cuius auctor fuit frater ordinis p̄dicatoꝝ: ꝛ nomen eius ibi nõ ponit̃. in tertia pte ponit de dono scie: vt sicut ꝑ timorẽ retrahit̃ q̄s a malo ꝛ ꝑ pietatẽ ꝓmouet̃ ad bonũ diuini cultus: ꝛ miscdie ad p̄ximũ: ita ꝑ sciam extrahat̃ a malo quo irretitus est pctõr. Iuxta illud ꝓuer. ij. Si scie tia placuerit aie tue: prudẽtia seruabit te vt eruaris a mu liere mala. s. malicia ꝛ ꝯcupiscentia peccati. Et ꝓuer. xix. Vbi nõ est sciẽtia: ibi nõ est aie bonũ. ꝛ hoc. s. vt extrahat̃ a malo culpe ꝑ penitentiã. Vñ ibi inserit tractatũ de peni tentia plixe ꝛ partib⁹ eius. Sꝫ q: de ea diffuse ... est in. iij. ꝑ. in ti. de sacramẽtis: ꝛ in alijs locis: ideo ... ꝺ ea hic. Sed finis sit huic quarte parti que est de virtutibus ꝛ donis spũssancti. Cui cum patre ꝛ filio sit laus ꝛ gloria ꝑ infinita seculorum secula. Amen.

Obijt ipe Antoninus vir ꝯsiliorum clarissimus roma ne orbis olim auditor causaꝝ. tunc archiep̄s florentinus ordinis p̄dicatoꝝ obseruantie ꝓfessor. Anno dñice in carnationis. M. cccc. lix. in vigilia ascensionis dñi. se cundo videlicet die Maij miraculis clarens. Cuius p̄co nia indies augent̃ ex salutari eius doctrina: ... in epytaphio suo cõgesta videlicet.

Hic est ille ... pastor florentia: pro ...

Non cesses mesto spargere rore genas.

Patribus haud priscis pietate Antonius ... par.

Qui scr ... quicquid littera sacra docet.

Quarta ... summe excellẽtissimi: diuinissimi: seraphi ciq̃ Anton ... quondã archiep̄i sacraꝝ lr̃arum in terptis fidel ... miris modulis varijs in p̄ntis auspica cissime emẽ ... humanis solertijs exti terat. In sing ... diuidue trinitat̃ to tiusq̃ celestis ... in maius p̄sidium orthodoxe ... catholice cõsummata ꝛ ꝑ fecta ... Impssum est ... opus ... dum ... e ... viri. M. Johãnis cley als ... alemãn Anno dñi. M. quingentesimo. vij. ... kal. Nouẽb.

Registrum huius quarte partis.

a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.v.x.y.ꝛ aa.bb.cc dd.ee.ff.gg.hh. Omnes sunt quaterni exceptis, gg, hh, ternis.

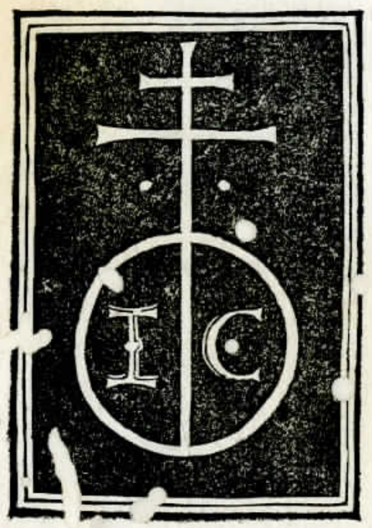

Desunt ... lib. 9. ... de ... post ... obtun ... sancti bernardinj de poza.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca